

Mr. D. U. STIKKER HERDACHT

vrijheid en democratie

16 januari 1980

SKIPPER CLUB CHARTER

wenst alle lezers in 1980 een goede vaart! En
mocht u er in het komende jaar eens een weekje
tussenuit willen,
onze folder ligt klaar.
Belt u ons even!

Postbus 5 - IJlst (Fr)

Te huur aangeboden: Appartement voor 4 personen, met alle
comfort, in Provençaalse villa met zwembad.

Prachtig gelegen in de omgeving van Grasse en Vence.

Tel. te bereiken: 09-3393-773242. Nederlands gesproken.

KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege,
zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.;
alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Int. J. Maat, Oud-Averaest 60, Balkbrug, 05230 - 9204.

AMPURIABRAVA

Baai van Rosas - Costa Brava.

Zon - zee - strand - zeilen - golf -
waterski - paardrijden - windsurfen -
vissen - duiken - tennis enz. enz.

Voor uw ideale vakantie in 1980:
SOLIDCASA, het Nederlandse bedrijf
in Europa's meest geliefde
watersport- en vakantiecentrum!

- 12 km fijn zandstrand waar u nog de ruimte hebt!
- Verhuur van prachtig gelegen villa's en appartementen (max. 3-hoog) met en zonder eigen bootligplaatsen (een droom: uw boot vlak voor uw huisdeur!).
- Brede kanalen rechtstreeks naar zee of jachthaven, vliegveld, zeer fraaie aanleg van wegen en tuinen.

Huurprijs van f 53,- tot f 170,- per dag.
(Vóór 15/6 en na 1/9: 50% KORTING).

Via de snelweg gemakkelijk bereikbaar - slechts
30 km over de Pyreneeën (schitterende natuur!).

SOLIDCASA

Afd. Verhuur PB 225, Rosas (Ger.) Spanje.
Tel. 09-3472250552 en 09-3472250378.
Voor verkoop van huizen en grond:
Solidcasa/Trida B.V., Kanaalkade 26,
1811 LP Alkmaar. Tel. 072 - 12 68 88.

Vrijheid en
Democratie,
veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1223
15 januari 1980

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen-
administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen
voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen
Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Een deel van dit blad is
gewijd aan de liberale
staatsman mr. D. U. Stik-
ker die kort voor de jaar-
wisseling overleed.

Mr. F. Korthals Altes,
onze partijvoorzitter, her-
denkt mr. Stikker op de
pagina's 3, 4 en 25.

A. W. Abspoel, oud-re-
dacteur van „Vrijheid en
Democratie” belicht op
pagina's 5, 6, 7 en 8 de
figuur van Stikker als
mede-oprichter van de
VVD en onder meer diens
rol in de Indonesische
kwestie.

Verder in dit nummer:
Erica Verkerk en de ge-
handicaptenemancipatie.
Pag. 9.

Rietkerk over o.a. samen-
werking PvdA-VVD.
Pag. 11.

Negatieve aspecten van
alternatieven voor kern-
energie goed bestuderen.
Pag. 13.

Partijcongres over onder-
wijs in Meppel. Pag. 16
en 17.

Deelcongres buitenlandse
politiek in Amsterdam.
Pag. 18 en 19.

Deelcongres „Mens en
recht” in Den Haag. Pag.
20.

Vrouwenrubriek. Pag. 22.
Mijn opinie is. Pag. 27 en
28.

In memoriam mr. D. U. Stikker

Mr. F. Korthals Altes
voorzitter
van de VVD

De waardering voor de betekenis van Stikker zal naarmate door tijdsverloop de afstand tot zijn activiteiten groter wordt, nog verder toenemen, omdat bij hen die zich zijn politieke geestverwanten voelen een groeiende behoefte bestaat aan verwezenlijking van idealen die Stikker in en na de Tweede Wereldoorlog gestalte wist te geven. Reeds tijdens zijn leven, dat op 24 december 1979 een einde nam, is deze tendens waarneembaar geweest.

Het saamhorigheidsgevoel dat in de oorlogsjaren tussen alle goede vaderlanders bestond, ongeacht hun maatschappelijke positie of het politieke fundament van hun democratische overtuiging, bracht een nauwe samenwerking tot stand tussen de werkgever Stikker en de vertegenwoordigers van de door de bezetter verboden vakbeweging. Zij vonden elkaar in de gezamenlijke strijd tegen de bezetter, waarbij fondsen nodig waren voor financiering van verzet en onderduiking. Stikker en de zijnen waren in staat deze fondsen bijeen te brengen en de vakbeweging zorgde dat deze langs de door hen opgehouden kanalen kwamen waar zij terecht hoorden te komen.

De samenwerking, waarbij in één adem die van NVV-voorzitter Evert Kupers behoort te worden genoemd, leidde na de Tweede Wereldoorlog tot de oprichting van de Stichting van de Arbeid - het overlegorgaan tussen werknemers en werkgevers - waarin consensus werd bereikt over de te voeren loon- en prijzenpolitiek. Een klimaat zonder polarisatie ontstond. Een klimaat waarin de wederopbouw van ons land heeft gedijd en dat tot in de jaren zestig ons land een sterke concurrentiepositie gaf, die nodig was om de gevolgen van oorlogsverwoesting en vervolgens dekolonisatie te overwinnen. Nu ons land zich als gevolg van de olieprijsstijgingen wederom - en wederom niet alleen - in grote moeilijkheden bevindt, staat de geestverwanten van Stikker opnieuw een dergelijk sociaal-economisch harmoniemodel voor ogen.

Eenheid niet eeuwig

Tenzelfdertijd verloor Stikker niet uit het oog dat de tijd van politieke eenheid van de democratische Nederlanders, die in de Tweede Wereldoorlog door één doel verbonden waren, niet zou voortduren. De partijvernieuwing die velen in de oorlogsjaren hadden verwacht, bleef beperkt. De confessionele partijen herleefden. In socialistische kring voltrok zich een concentratie, nadat de sociaal-democraten met links-katholieken, zogenaamd doorgebrokenen uit de protestants-christelijke partijen - voornamelijk CHU - en de overgrote meerderheid van de vrijzinnig-democraten een democratisch-socialistische partij, de Partij van de Arbeid, vormden. Stikker nam toen, in het vooruitzicht van de verkiezingen van Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraden die alle in 1946 zouden plaatsvinden, het initiatief tot bundeling van de liberalen, voor de oorlog verdeeld over de Liberale Staatspartij en de Vrijzinnig-De-

mocratische Bond, waarvan de leden - zoals gezegd - goeddeels overgingen naar de PvdA.

De Partij van de Vrijheid werd een succes. Zij verkreeg zes zetels in de Tweede Kamer van 100 leden - te vergelijken met negen zetels nu in een Kamer van 150 leden. Bij de laatste verkiezingen voor de oorlog behaalde de toenmalige Liberale Staatspartij vier zetels en de VDB zes. Toen in 1947 een aantal vrijzinnig-democraten zich onbehaaglijk ging voelen in de PvdA en Oud, na uitgetreden te zijn, aan die gevoelens uiting gaf in een artikel in het Algemeen Handelsblad van 30 augustus 1947, reageerde Stikker in dezelfde krant op 12 september 1947 positief en verklaarde hij zich bereid de Partij van de Vrijheid open te stellen. Er volgden onderhandelingen tussen het hoofdbestuur van de Partij van de Vrijheid en wat al spoedig heette „de Groep Oud”, bestaande uit oud-vrijzinnig-democraten die zich niet thuisvoelen in de PvdA, daartoe voor een deel zelfs nooit waren toegetreden en politiek daklozen. De samenwerking werd op 24 januari 1948 bezegeld. De naam van de nog jonge „oude” partij mocht geen belemmering zijn om een politieke bundeling van alle liberaal denkenden tot stand te brengen en onder de naam Volkspartij voor Vrijheid en Democratie kreeg deze bundeling van liberalen gestalte. Bij het ontstaan van de VVD gaf Stikker als kenschets: „De VVD zal moeten zijn een sterk progressief gezinde partij, die allen omvat, voor wie geestelijke vrijheid primair is, sociale gerechtigheid plicht, en die het economisch leven niet willen zien verstarren in het keurslijf van socialistische dogmatiek, die uiteindelijk in het staatsabsolutisme moet eindigen”.

De in hetzelfde jaar gehouden verkiezing van de Tweede Kamer bracht het aantal afgevaardigden op acht (omgerekend naar de huidige getalssterkte in de Tweede Kamer zouden dat er twaalf geweest zijn) onder de leiding van partijvoorzitter Stikker, tevens lid van de Eerste Kamer, en van lijstaanvoerder Oud. In het na deze verkiezingen gevormde kabinet werd Stikker minister van Buitenlandse Zaken en Oud volgde hem als partijvoorzitter op. De rol van initiatiefnemer die een belangrijk doel tot stand had gebracht - bundeling van alle liberalen in één partij, voor het eerst sedert de eerste splitsing in de liberale gelederen in 1901 - was op het gebied van de partijorganisatie uitgespeeld.

Het jaar 1948 bracht de oprichting van de NAVO, een organisatie bij welke oprichting Stikker als minister van Buitenlandse Zaken nauw betrokken was. Na zijn aftreden als minister en zijn ambassadeurschappen in Londen en bij NAVO en OESO, zou hij secretaris-generaal van deze organisatie worden. Wederom kan worden gezegd dat zijn geestverwanten van nu een solidariteit binnen NAVO-verband als toen bestond, ook nu nog voor ogen staat.

Toch was inmiddels verwijdering ontstaan tussen Stikker en zijn partij. Stikker, het oog op het buitenland gericht, zag de dekolonisatie inclusief Nieuw-Guinea als

Partijraad
19 januari 1980
Utrecht
Jaarbeurs-
congrescentrum

Te voorzien valt dat de vergadering van betrekkelijk korte duur zal zijn. Deze zal daarom worden beperkt tot de ochtend en in tegenstelling tot andere berichten om 10.30 uur aanvangen. De agenda luidt als volgt:

10.30 uur
Opening door
de voorzitter
mr. F. Korthals Altes

10.50 uur
Beraadslagingen
en discussie over
de congresstukken van
de federatie ELD
en aanwijzing van
twee kandidaten
voor het bestuur.

12.15 uur
Rondvraag

12.30 uur
(uiterlijk)
Sluiting.

onvermijdelijk en noodzakelijk. In Nederland zelf was de overgrote meerderheid waaronder de VVD aan die gedachte niet toe. Het verdere verloop van zaken stelt Stikker in het gelijk, maar het was het gelijk dat toen niet te krijgen was en voor dat laatste voelden Oud en de toenmalige Eerste- en Tweede-Kamerleden en het hoofdbestuur zich verantwoordelijk. Het noodlot dreef Stikker, die zichzelf nooit als partijman had willen zien, en Oud, die zich in sterke mate bewust was dat de gekozen politicus niet zonder partij kan bestaan, uit elkaar.

Ook na zijn verdere loopbaan als ambassadeur te Londen, ambassadeur bij de NAVO en de OESO te Parijs

en secretaris-generaal heeft Stikker nog vele taken vervuld op internationaal gebied, o.a. de ontwikkelingssamenwerking betreffende. Op 20 januari 1968 sprak hij tijdens het 20-jarig bestaan van de VVD zijn partij voor het eerst sinds 1952 weer toe en bij het volgende lustrium, in 1973, werd hem het erelidmaatschap verleend. Bij het 30-jarig bestaan in 1978 mochten wij hem voor het laatst weer in ons midden hebben. Nederland en het liberalisme nemen afscheid van een man die zijn land en de politieke stroming, die mede aan hem haar huidige kracht heeft te danken, veel zijn verschuldigd. Aan ons VVD'ers de plicht om - met een woord van Stikker zelf - „liberale liberalen” te zijn.

Enige herinneringen aan mr. D. U. Stikker - de latere jaren

Getrouwe geschiedschrijving bracht met zich mee dat bij het overlijden van mr. D. U. Stikker de verwijdering die in 1950 tussen hem en zijn partij en met name Oud ontstond, moest worden vermeld. Niet werd vermeld hoe beiden, kort voor de dood van Oud, weer enige toenadering tot elkaar kregen. Slechts weinigen is immers bekend wat zich daarbij achter de schermen afspeelde. Ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan van de VVD op 24 januari 1968 besloot het hoofdbestuur - onder voorzitterschap van ir. K. van der Pols, die na Stikker en Oud de derde voorzitter van de VVD was - op zaterdag 20 januari 1968 een herdenking in het Rai-congrescentrum te organiseren. Het sprak vanzelf dat de voorzitters van de beide Kamerfracties, mr. H. van Riel en mr. E. H. Toxopeus, het woord zouden voeren; daarnaast zou het de viering van het jubileum groter cachet geven als ook de beide oprichters, Stikker en Oud, zouden spreken. De door de toenmalige partijvoorzitter als „delicaat” omschreven taak met de beide heren te overleggen, werd mij, in mijn hoedanigheid van algemeen secretaris, toevertrouwd.

Stikker woonde in die tijd in Zwitserland, maar was regelmatig in Nederland. Volgens een gemaakte afspraak ontmoette ik hem op 18 oktober 1967 om 17.30 uur in de lounge van het Amstel-hotel, waar hij verbleef in verband met een vergadering van de Raad van Commissarissen van de Deli-Maatschappij N.V., waarvan hij president was. Zijn eerste vraag was, hoe het met Oud ging. Voor het laatst had hij Oud ontmoet op 9 november 1963 toen Oud afscheid nam als voorzitter van de VVD. Ik moest hem antwoorden dat Oud aan een ernstige ziekte leed - de ziekte waaraan hij op 12 augustus 1968 zou overlijden - maar zich op dat ogenblik nog wel zo goed voelde dat hij zich in beginsel bereid had verklaard te spreken tijdens de jubileumbijeenkomst. Stik-

ker was door deze mededeling zichtbaar geraakt en antwoordde dat deze omstandigheid hem de aarzeling die hij had om de uitnodiging te aanvaarden, deed overwinnen. Hij verheelde mij niet dat hij o.a. Oud aansprakelijk hield voor de kloof die was ontstaan tussen hem en de door hem opgerichte partij. Als „liberale liberaal” had hij het initiatief genomen tot de oprichting van de Partij van de Vrijheid en in 1948 mede bewerkstelligd dat de „Groep Oud” (vrijzinnig-democraten die zich achteraf niet thuisvoelden in de PvdA en politiek dakloos geblevenen) in de - nadien Volkspartij voor Vrijheid en Democratie geheten - liberale partij opging. Dat tussen die partij en hem een kloof was ontstaan, omdat de partij hem niet wilde of kon volgen in het door hem voorgestane beleid ten aanzien van Indonesië en Nieuw-Guinea, had een diepe wond nagelaten.

Stikker stelde in die tijd in opdracht van de Verenigde Naties een rapport op over ontwikkelingshulp en zei mede daarover het woord te willen voeren, omdat hij de liberale jeugd door de ontwikkelingshulp wilde inspireren. Hoewel teleurgesteld in de politieke leiding van de VVD ten tijde van de breuk en het uitblijven van verzoeningspogingen nadien, wilde hij toch ter wille van het door hem voorgestane liberale liberalisme een beroep doen op de jeugd. Wel wilde hij, alvorens hij een definitieve toezegging deed, van mij vernemen hoe de reactie van Oud zou zijn: hij wilde een verzoenende, niet een bevestigende bijeenkomst. Op zichzelf was dit standpunt ten volle redelijk, want nog betrekkelijk vers in het geheugen lag de reactie van Oud in een aantal artikelen die tegelijkertijd waren verschenen in Algemeen Handelsblad en Nieuwe Rotterdamse Courant van 3, 4 en 5 februari 1966, waarin Oud naar aanleiding van de zojuist gepubliceerde Memoires van Stikker zijn lezing van de in het

vervolg op pag. 25

Mr. Stikker, man van aanzien en gezag

Op deze en volgende pagina's geeft onze oud-redacteur A. W. Abspoel in een historisch herdenkingsartikel een beeld van de activiteiten van mr. Stikker na de tweede wereldoorlog en vooral van zijn rol in het na-oorlogse dekolonisatie-proces in Nederland.

Een man van aanzien en gezag in ons land, maar zeker in niet mindere mate in de Atlantische wereld, heeft ons kort vóór het scheiden van het oude jaar voorgoed verlaten. Op 24 december overleed op 82-jarige leeftijd mr. Dirk Uipko Stikker, die met mr. P. J. Oud de oprichter is geweest van de VVD en sinds april 1973 erelid was van de partij.

Het is niet mogelijk, de geschiedenis te reconstrueren op hypothetische grondslag. Het lijkt echter wel duidelijk, dat de tweede wereldoorlog en de nasleep daarvan in de eerste na-oorlogse jaren, aan het leven van de heer Stikker een totale wending heeft gegeven. Zonder die dramatische jaren zou Stikker ongetwijfeld een succesvol ondernemer zijn gebleven met uitgebreide internationale relaties, maar toch beperkt tot het financieel-economische terrein, dat voor hem, als bankier eerst en later als directeur van Heinekens Bierbrouwerij, ook voor de toekomst het aangewezen leek.

In tijden van nood en nationale beproeving blijkt pas iemands ware aard en karakter. Dat gold tijdens de oorlog voor vele eenvoudige lieden die, vooral op het platteland, met gevaar voor eigen leven „onderduikers” huisvestten en verzorgden en anderen die zich bij een of andere verzetsgroep aansloten toen overduidelijk bleek dat de bezetters de voor die omstandigheden geldende regels van het volkenrecht op grove wijze en in steeds toenemende mate schonden. Het gold gelukkig ook voor menige hoger geplaatste op de maatschappelijke ladder als Telders, Drees sr., Stikker, Van Hall, Wiardi Beckman en vele anderen, die hun kennis en inzicht en waar nodig en mogelijk ook hun geld beschikbaar stelden (men denke aan de steun voor in persoonlijke moeilijkheden verkerende vakbondsbestuurders die weigerden zich bij het „Arbeidsfront” aan te sluiten en aan de spoorwegstakers en hun gezinnen) om de ontwrichte samenleving nog zo goed mogelijk op de been te houden tot de bevrijding zou zijn aangebroken.

Mr. Stikker was in die oorlogsjaren bovenal de drijvende kracht bij het ondergrondse overleg tussen werkgevers- en werknemersorganisaties, toen die door de Duitsers ontbonden waren. Overleg werd gevoerd over de wijze waarop het geteisterde land economisch en maatschappelijk zou kunnen worden hersteld en wederopgebouwd. Zo ontstond, in contact ook met het College van Vertrouwensmannen, onder leiding staande van de heer Drees, de Stichting van de Arbeid, als overlegorgaan van vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties. Een stichting, die in de jaren van herstel en wederopbouw zo voortreffelijk werk heeft verricht.

Vernieuwing

Mr. Stikker, die tevens voorzitter was geworden van het Centraal Sociaal Werkgeversverbond, beperkte zich nu echter niet meer tot het sociaal-economische terrein. Zijn contacten met mannen als Drees en anderen brachten hem daarbij tot de mening, dat ook de politieke verhoudingen in het land niet alleen hersteld moesten

Mr. Stikker tijdens een rede op het jubileumcongres van de toen 20-jarige VVD.

worden maar, onder gans andere omstandigheden dan voor de oorlog, ook om vernieuwing vroegen.

Over de voorgeschiedenis en het ontstaan van de VVD als nieuwe liberale partij-organisatie is in dit blad bij verscheidene feestelijke herdenkingsgelegenheden reeds uitvoerig geschreven. Ditmaal kan ik mij dan ook beperken tot de vermelding dat na vele (en soms ook wel eens moeizame) besprekingen de Partij van de Vrijheid tot stand kwam, onder opheffing van de oude Liberale Staatspartij. En dat, via een eerste „briefwisseling” in het toenmalige Algemeen Handelsblad, uit contacten tussen Stikker en Oud, de oprichting, in januari 1948, voortvloeide van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. En wel als nieuw politiek tehuis van de liberalen uit de Partij van Vrijheid, leden van de groep-Oud, bestaande uit vroegere vrijzinnig-democraten, die zich niet of niet meer thuis voelden in de Partij van de Arbeid, waar de oude Vrijzinnig-democratische Partij in was opgegaan, en een aantal „politiek daklozen” van liberaal-vrijzinnige origine.

Had mr. Stikker in november 1945 reeds zijn intrede in de Eerste Kamer der Voorlopige Staten-Generaal gedaan, Oud werd lijstaanvoerder bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 1948 en leider van de VVD-fractie aldaar. Nadat Stikker bij de kabinetsformatie van dat jaar als liberaal in de functie van minister van Buitenlandse Zaken in het nieuwe kabinet Drees-Van Schaik had zitting gekregen, volgde Oud hem ook als partijvoorzitter op. Het formeel als extra-parlementaire aangeduide nieuwe kabinet dat - met een tussentijdse reconstructie - van 1948 tot 1952 aan het bewind is geweest, is tot nu toe tevens het enige na-oorlogse kabinet geweest, waarin socialisten en liberalen samenwerkten. De andere ministers waren afkomstig uit de KVP en de CHU. De ARP hield zich wederom afzijdig.

Mr. Stikker

Hoeveel andere zorgen er in de eerste na-oorlogse jaren ook zijn geweest, niets heeft ons volk in al zijn geledingen zozeer beroerd als het zich blijkbaar als een onafwendbaar noodlot voltrekkende Indonesische drama. Het zou te ver voeren, daar bij deze gelegenheid al te diep op in te gaan. Het is echter onvermijdelijk enige hoofdmomenten aan te stippen. Het begin van de moeilijkheden was reeds, dat Nederlands-Indië aanvankelijk nog viel binnen het Geallieerde Commando voor het Midden-Oosten en met name binnen het Britse South-East Command, waarmee contact en samenwerking uiterst moeilijk bleken. Bovendien kregen we te maken met Soekarno, die, terwijl Indië nog in oorlog was met Japan, reeds de „Indonesische Republiek” had uitgeroepen, de Japanse keizer destijds telegrafisch gelukgewenst had met de overwinningen en hem verzekerd had dat „het Indonesische volk te zamen met Japan zou strijden om Amerika, Engeland en Nederland te verbrijzelen”. Na de Duitse capitulatie had hij nog openlijk hulde gebracht aan Adolf Hitler en aan het Duitse Volk, dat „vijf jaar dapper had stand gehouden tegen een materieel overmachtige vijand”. Het was dan ook begrijpelijk, dat de socialistische minister van Overzeese Gebiedsdelen prof. Logemann uit het kabinet Schermerhorn-Drees, na zich bij de Britse Regering (een Labour-kabinet) tevergeefs te hebben beklagd over de onvoldoende steun van die zijde, verklaarde dat „praten met het Soekarno-regime even onwaardig als onvruchtbaar” was. Dat standpunt bleek in de harde werkelijkheid niet te handhaven. Maar pogingen om tot een redelijk akkoord te komen, waarbij de toezeggingen van Koningin Wilhelmina in haar bekende rede van 7 december 1942 als richtlijnen golden, waren, ondanks de contacten en reizen van diverse ministers, inderdaad vruchteloos.

Ingrijpen

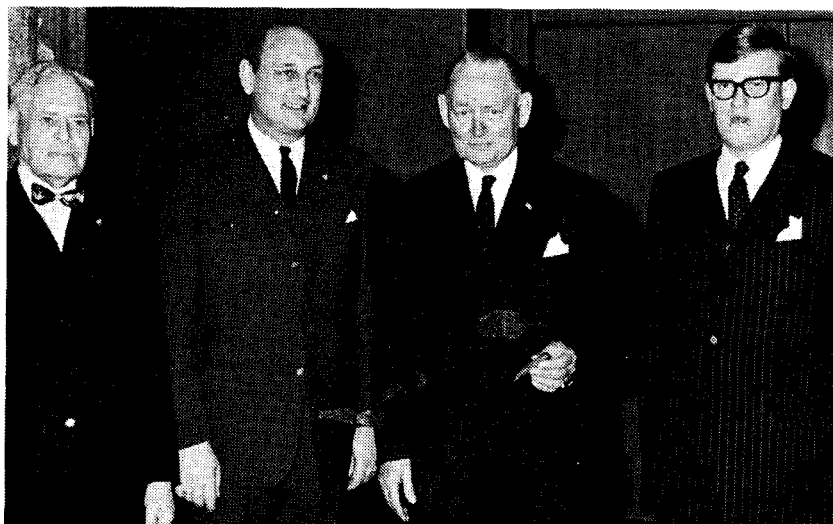
Zo liep het onder het kabinet-Beel, dat in 1946 dat van Schermerhorn-Drees verving en waarin mr. Jonkman de opvolger van Logemann werd, uit op een gewapend ingrijpen. Ook de publieke opinie in Nederland was daarvoor rijp, gezien mede de zorgen, welke men zich maakte over de nog niet teruggekeerde familieleden, die volgens de geruchten reeds op vele plaatsen door uit het lood geslagen Soekarnostrijders zouden zijn bedreigd of zelfs mishandeld. En nadat zelfs Schermerhorn zich had laten ontvallen dat „een actie alleen doel zou treffen als de geestelijke pesthaard Djokjakarta zou zijn uitgeroeid”, werd op 20 juli 1947 besloten tot wat werd genoemd de „eerste politieke actie”. Deze actie, onder hoogste leiding van generaal Spoor, werd militair gezien een succes. Grote delen van Java en Sumatra en belangrijke steden werden bezet. Onder internationale druk en op grond van aandrang van een door Australisch initiatief bijeengeroepen vergadering van de Veiligheidsraad der Verenigde Naties, werd de actie in de nacht van 4 op 5 augustus op bevel van de Regering stop gezet. In overleg met de Nederlandse Regering werd een „Commissie van Goede Diensten” ingesteld, en alles begon opnieuw.

Na de Kamerverkiezingen van juli 1948 kwam dus een door velen verlangd kabinet van bredere samenstelling tot stand, doordat ook de VVD en de CHU toetraden. Ook voor het nieuwe kabinet-Drees is de Indonesische kwestie het hete hangijzer van zijn bestaan geweest. Zij was de oorzaak van talrijke spanningen in het kabinet en van het aftreden van minister Sassen, van Overzeese Rijksdelen. Minister Stikker vertrok naar Indonesië, voor een laatste poging om tot onderhandelingen te komen. In november 1948 vertrok vervolgens een uitgebreide delegatie, waartoe ook een vijftal parlementariërs behoorde, onder leiding van de ministers Sassen en Stikker naar Indonesië, maar onderhandelaar Mohammed Hatta bleek Djokja onvoldoende achter zich te hebben en keerde onverrichterzake terug.

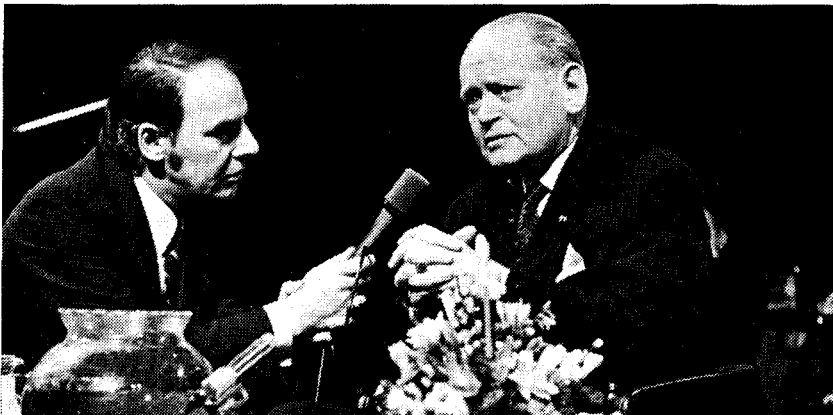
Na vele spanningen binnen het kabinet werd tenslotte toch unaniem tot de tweede politieke actie besloten. Zij werd op zondag 19 december 1948 onder generaal Spoor ingezet. Djokjakarta werd al de eerste dag door onze parachutisten bezet. Soekarno, Hatta en een aantal andere republikeinse leiders werden geïnterneerd. Maandag 20 december legde minister-president Drees een Regeringsverklaring in de Tweede Kamer af. Een communistische motie om onverwijld het vuren te staken, werd met alleen de communistische stemmen voor, verworpen.

Ondertussen deed de internationale druk zich weer duchtig gelden. Toen minister Sassen begin februari 1949 in de Ministerraad geheel alleen bleef staan met een plan met betrekking tot de internationale aspecten van het Indonesische vraagstuk, trad deze af en werd hij vervangen door de minister van Binnenlandse Zaken, mr. Van Maarseveen. Medio februari legden de ministers Drees en Van Maarseveen een Regeringsverklaring in de Kamer af, waarin zij kennis gaven dat de Regering zich in beginsel bereid had verklaard het z.g. plan-Beel te aanvaarden. Dit plan van de thans als Hoge Vertegenwoordiger in Indonesië fungerende dr. Beel omvatte de vestiging van de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië, vervroegde soevereiniteitsoverdracht en vervroegde invoering van een Nederlands-Indonesische Unie. Na de vorming van een interim-regering in Indonesië, zou op een in Nederland te houden Ronde Tafelconferentie (RTC) het Uniestatuut worden vastgesteld. Hoewel prof. Romme sprak van een barst, welke in „de kunstig geciseleerde vaas van het vertrouwen” was gekomen, was het resultaat van het Kamerdebat toch, dat de Kamer een motie van wantrouwen van de anti-revolutionair Schouten met 15 stemmen voor, doch 76 stemmen tegen, verwierp.

Op 2 november 1949 kon op de eind augustus in de Haagse Ridderzaal begonnen RTC in een plenaire zitting tot overeenstemming worden geconcludeerd omtrent de overdracht van de soevereiniteit over Indonesië en over de oprichting van de Nederlands-Indonesische Unie, met aan het hoofd „Hare Majesteit Koningin Juliana, Prinses van Oranje-Nassau, en bij opvolging haar wettige opvolgers in de Kroon der Nederlanden”.

Een historische foto uit het begin van de jaren zestig. V.l.n.r.: mr. Oud, mr. Toxopeus, mr. Stikker en Hans Wiegel.

Mr. Stikker, geïnterviewd door Willen Duys, tijdens de viering van het 25-jarig jubileum van de VVD in de RAI in Amsterdam.

Mr. Stikker tijdens de feestelijkheden in het pas geopende Stikkerhuis in Amsterdam. Naast hem Gijs Besseling (secretaris) en Paul Luijten, tweede secretaris.

Over de „residentie Nieuw-Guinea” was alleen geen overeenstemming bereikt. Binnen een jaar zou „het vraagstuk van de status van Nieuw-Guinea door onderhandeling worden bepaald”. Na een bewogen debat van drie dagen werden op 9 december 1949 de resultaten door een Kamermeerderheid van 71 tegen 29 stemmen aanvaard. Dat was vier stemmen meer dan de vereiste meerderheid van tweederden. Tegenstemmers tot het laatst bleven 13 anti-revolutionairen, 5 leden van de CHU-fractie, de SGP, de heer Welter en (zij het om geheel tegengestelde redenen) de acht communisten. Vooraf had de Regering een amendement-Oud overgenomen, dat, voor zover de Nederlandse invloed in de Ver. Naties betreft, het overeengekomen zelfbeschikkingsrecht voor bepaalde bevolkingsdelen benadrukte. In de Eerste Kamer was de verhouding 34-15. In beide gevallen stemde tenslotte ook de VVD-fractie voor. Op de ochtend van de 24ste december plaatste Koningin Juliana in een plechtige bijeenkomst in de Burgerzaal van het Paleis op de Dam haar handtekening onder de „Acte van Souvereiniteitsoverdracht en Erkenning”, waarna de ministers volgden.

Helaas is de praktijk weer een geheel andere geworden. Van de autonomie van bepaalde bevolkingsgroepen die dat wensten, is niets terecht gekomen.

Kabinetscrisis

Toen in december 1950 de met Indonesië begonnen gesprekken over Nieuw-Guinea dreigden te mislukken, ventileerde minister Van Maarseveen in de ministerraad het plan, de souvereiniteit over Nieuw-Guinea op te dragen aan de Nederlands-Indonesische Unie. Minister Stikker, die strikt persoonlijk inmiddels reeds tot de slotsom was gekomen dat het beter was om Nieuw-Guinea maar - op bijzondere voorwaarden - aan Indonesië over te dragen, aangezien hij anders het mislukken van de Unie voorzag, deelde mee, dat hij bij doorzetten van dat plan zou aftreden. Voor het zover kwam, werd echter al bekend, dat Indonesië zelf dit voorstel zou afwijzen.

Tenslotte trad minister Stikker en met hem het hele kabinet, toch af. De aanleiding vormde een door mr. Oud tijdens het daarop gevolgde Nieuw-Guinea debat in de Kamer ingediende motie, waarin teleurstelling werd uitgesproken over de handelwijze der Regering, welke niet in overeenstemming werd genoemd met juiste constitutionele verhoudingen. De motie werd op 24 januari 1951 verworpen met 66 tegen 26 stemmen. Maar in het feit, dat de hem geestverwante fractie had gemeend deze motie aldus te moeten indienen, zag minister Stikker toch aanleiding zijn ontslag in te dienen. In 1952 zouden echter weer Kamerverkiezingen moeten worden gehouden en het lag dus voor de hand dat zo mogelijk naar een reconstructie van het demissionaire kabinet zou worden gestreefd. Als pleister op de wonde had mr. Oud zelf ook al verklaard dat hij hoopte, dat mr. Stikker dan zou terugkeren, maar dan wel in een sterker kabinet, zodat dit incident dan zou betekenen een „reculer pour mieux sauter”.

Inderdaad kwam na diverse informatiepogingen een ge-

Mr. Stikker

reconstrueerd (tweede) kabinet-Drees tot stand, met verschillende wijzigingen in de personele samenstelling. Mr. Stikker echter keerde voor dat laatste jaar naar Buitenlandse Zaken terug en mr. Van Maarseveen o.a. maakte plaats voor ir. Peters, die o.m. oud-Gouverneur was van de Nederlandse Antillen. In de korte tijd van zijn bestaan heeft dit tweede kabinet-Drees de Nederlands-Indonesische Unie niet tot werkelijk leven weten te brengen. Hoe het daarmee verder gelopen is, weet men. Dat valt echter onder het hoofdstuk „Luns” en dus buiten het kader van dit historische herdenkings-artikel. Gelukkig zijn na de vervanging van Soekarno de verhoudingen tussen Nederland en Indonesië in ieder geval in toenemende mate verbeterd. Thans kunnen zij zelfs als zeer vriendschappelijk worden gekenmerkt. De publikatie van Stikkers „Memoires” in begin 1966, een overigens boeiend levensverhaal, gaf nog eenmaal aanleiding tot een botsing tussen Stikker en Oud. Zoals het meer gaat met memoires bleken enkele vermelde en door de schrijver gelaakte feiten te veel op alleen maar (vermeende) herinnering te steunen. Oud zou Oud niet zijn geweest, wanneer hij daartegen geen verweer had gevoerd. Hetgeen dan ook geschiedde, en wel in enige

artikelen, die zowel in het Algemeen Handelsblad als in de NRC werden gepubliceerd en waarvan bovendien een uitvoerig uittreksel in ons blad van 16 februari 1966 is opgenomen.

Heel deze wrijving van toch twee geestverwanten moet men m.i. zien als een botsing van twee mannen van karakter, maar wel van geheel verschillende geaardheid. Een botsing tussen de man die later herhaaldelijk verklaarde geen „partijman” te willen zijn en wiens voornaamste belangstelling tot ver buiten de Nederlandse grens ging en anderzijds de echte partijman, maar dan wel in de gunstigste zin van het woord, de als geen ander ervaren parlementariër, wiens belangstelling in de eerste plaats naar de nationale problemen en belangen uitging, naar het staatsrecht en de parlementaire geschiedenis.

Liberalen van formaat

Stikker en Oud kunnen wij beiden als respectabele figuren en als liberalen van formaat blijven eren.

Nog eenmaal moeten wij naar Stikker persoonlijk terugkeren. Als minister had hij gelukkig niet uitsluitend te maken met de Indonesische kwestie. Hij was het, die als slot van zijn ijveren voor de NAVO, in april 1949 o.a. aanwezig was bij de plechtige ondertekening in Washington van het NAVO-verdrag. Een maand later werd het Statuut van de Raad van Europa door vertegenwoordigers van aanvankelijk tien Europese landen in Londen ondertekend. Twee jaar later weer was mr. Stikker te Parijs aanwezig bij de ondertekening van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.

Intussen kreeg Stikker naast zijn ministerschap nog een belangrijke en eervolle internationale functie te vervullen, namelijk die van voorzitter van de Raad der met het Marshallplan samenhangende Organisatie van Europese Economische Samenwerking (OEES). Toen in 1952 zijn ministerschap was geëindigd, werd mr. Stikker benoemd tot ambassadeur op de zo belangrijke post in Londen. Dit bleef hij tot 1958, toen hij werd aangewezen tot permanent vertegenwoordiger van Nederland bij de NAVO en de OEES. Van 1961 tot 1966 was hij secretaris-generaal van de NAVO en tenslotte verrichtte hij tot 1972 nog werkzaamheden voor de Ver. Naties, de Unctad en de South Asian Development Bank.

Groot mag onze voldoening zijn, dat hij na een jarenlang verblijf in het buitenland, weer tot zijn oude partij terugkeerde. Toen mevrouw Van Someren-Downer als toenmalig partijvoorzitster hem onder ovationeel applaus in de algemene vergadering van april 1973 te Assen kon mededelen, dat de partij hem tot haar erelid had benoemd, zei een bewogen Stikker: „Ik voel mij als een vader, die tot zijn kinderen terugkeert”.

De afdeling Amsterdam van de partij tenslotte eerde hem in februari vorig jaar door haar aan de N.Z. Voorburgwal gevestigde politieke trefcentrum, bureau en sociëteit Libertijn „Het Stikker Huis” te noemen, bij de opening waarvan mr. Stikker zelf nog aanwezig was.

WAT BEZIET DIE MENSEN EIGENLIJK?

Een blik achter de schermen van de politieke geschiedenis.

Een schriftelijke cursus van 8 boekjes met veel historisch fotomateriaal over de meest toonaangevende stromingen in de Nederlandse politiek. De prijs voor alle deeltjes samen bedraagt — dank zij financiële steun van CRM — slechts f 37,50.

FASCISME: Italië, Duitsland, Mussolini en Hitler, Nederlands fascisme tot '33, oprichting van de Nationaal Socialistische Beweging, Mussert, NSNAP

ANARCHISME: Van individualisme tot socialisme, Rousseau, Max Stirner, revolutionaire experimenten, reformistisch anarchisme

LIBERALISME: De liberale beginselen, prof. mr. P.J. Oud, Thorbecke, ontwikkeling als politieke organisatie in Nederland, de huidige politieke situatie

SOCIALISME: De geschiedenis van de SDAP, Domela Nieuwenhuis, Troelstra, oprichting van het NVV, „de Tribune”, van SDAP tot P.v.d.A.

CALVINISME: Herleving van het Nederlands Calvinisme in de 19de eeuw, de AR of CH-richting in de Schoolstrijd, ontstaan van een driedeling in de prot. politieke wereld.

MARXISME: Karl Marx, Hegel, de geschiedenis van de klassenstrijd, Marx's visie op de kapitalistische economie, de ontwikkeling van het Marxisme in Nederland

KATHOLICISME: Het karakter en de geschiedenis van de katholieke partij in Nederland, Schaepman, de periode Nolens, van R.K. Staatspartij naar KVP, oprichting CDA

NIEUWE STROMINGEN: Nieuw-Links in de P.v.d.A., Democraten 66, Radikalen, Democratisch-Socialisten '70

**STICHTING
BURGERSCHAPS-
KUNDE**

TEL. 071 - 899272
ERKEND DOOR DE MINISTER VAN ONDERWIJS
EN WETENSCHAPPEN, BIJ BESCHIKKING
d.d. 23.4.1975. BVO/SFO-129.708

INSCHRIJVEN is mogelijk door overmaking van f 37,50, op postgiro 150 11 69 t.n.v. Stichting Burgerschapskunde — Postbus 349 — Leiden, onder vermelding van „PVSL — D”

Erica Verkerk en de gehandicaptenemancipatie

Het is bekend, dat onze kamerleden zeer druk bezette mensen zijn. Dag en nacht zijn ze voor het land in touw, steeds maar weer op reis of in Den Haag, in discussie over de waarde van het liberalisme, over VVD-ideeën, op de bres voor hun kiezers. En niet alleen kost het Kamerlidmaatschap een geweldige fysieke inspanning, geestelijk is het ook lang niet altijd eenvoudig. Kijk alleen maar eens naar de veelheid aan onderwerpen die ieder Kamerlid behandelt. Het is een doolhof, waaraan zelfs de meeste servente puzzelaar liever niet zou willen beginnen. Neem bijvoorbeeld Erica Verkerk-Terpstra. Voor

deze begrotingsbehandeling heeft ze zich moeten verdiepen in drie onderwerpen, die allesbehalve eenvoudig zijn: het beleid inzake de zorg voor gehandicapten, de milieubegroting en de voorbereiding en de nasleep van een Afrikareis, die Kamerleden maakten in het kader van het beleid voor ontwikkelings-samenwerking. Een druk programma, waar echter de voldoening tegenover kan staan, dat je bezig bent je in te zetten voor je medemensen, hetgeen zich natuurlijk niet beperkt tot de eigen kiezers. Jules Maaten ging met haar dieper in op een probleem, dat haar zeer bezig houdt: zorg voor gehandicapten.

Gehandicapten vormen een groep in onze samenleving, die zeer terecht kan worden aangeduid met de term „zwakkeren”. Of niet? „De gehandicapten vormden inderdaad altijd een zwijgende minderheid. Anderen zorgden voor hen, ze konden een boel zorg in ontvangst nemen. Van overheidszijde is dat eigenlijk ontaard in een soort betutteling,” aldus Erica Verkerk. „Maar we zien nu de interessante ontwikkeling, dat de gehandicapten zich zijn gaan emanciperen,” vervolgt ze, „ze maken zichzelf mondig. En wij proberen die ontwikkeling van hieruit te ondersteunen. De gehandicapten zijn veel beter in staat voor zichzelf te zorgen dan men wil aannemen. Als ze nou bijvoorbeeld een rolstoel nodig hebben, worden ze nog steeds behandeld alsof ze helemaal niet in staat zijn die zelf uit te zoeken. Maar waarom zou je als overheid de gehandicapten niet behandelen als gewone consumenten? Geef ze geld om zelf een rolstoel uit te zoeken, daar zijn ze mans genoeg voor.”

Een ander idee, waarmee nu serieus gewerkt wordt, is het zogenaamde Fokuswonen. Mensen met een ernstige handicap, die verder niet ziek zijn en in feite ten onrechte in instituten of verpleegtehuizen verblijven moeten de kans krijgen om zelfstandig te wonen. Alleen op verzoek of op afroep hoeft ze dan de helpende hand te worden geboden, bijvoorbeeld bij het in en uit bed helpen. „Ze moeten uit dat betuttelende zorgsysteem kunnen komen, waarbij ze zich moeten schikken naar de indeling van hun instituut,” aldus Erica Verkerk.

Het is voor een Kamerlid belangrijk de situatie vanuit het veld zelf te begrijpen. Vorig jaar is Erica Verkerk een dag lang met een rolstoelgebruiker met treinen gaan reizen, om te zien wat voor problemen de gehandicapten daarbij op hun pad zouden vinden. Ze heeft bezoeken gebracht aan instituten voor zwakzinnigen en aan revalidatiecentra. „Je moet niet alleen met de hulpverleners praten, maar met die mensen zelf. Ja, dat is wel erg arbeidsintensief, maar het vergroot de betrokkenheid.”

Handen en voeten

„Vorig jaar al hebben we als VVD-fractie de filosofie naar voren gebracht, dat volgens het liberale mensbeeld de gehandicapten een gelijkwaardige plaats onder hun medeburgers moeten kunnen innemen,” zegt Erica Verkerk. „Dat is nu nog niet het geval.” Onbedoeld met woorden spelend, voegt, ze daar in dit kader aan toe: „Maar dit kabinet geeft het beleid wel meer handen en voeten.”

Daar het beleid door acht departementen bepaald moet worden, moet er veel gepraat worden om een gecoördineerd beleid op tafel te kunnen leggen. De staatssecretaris, mevrouw Veder-Smit, heeft deze coördinatie in handen. „Ik heb echt de indruk, dat door haar de overlegstructuren meer geordend zijn,” meent Erica Verkerk. Ze is geen voorstander van een aparte staatssecretaris voor gehandicapten. „Dan zet je de gehandicapten weer in een hoekje, en ze moeten nu juist de kans krijgen uit dat hoekje te komen. Zoals het nu gaat, wordt er bij alle

departementen steeds weer nadruk op gelegd. Dat is veel beter.”

De VVD heeft een hele rits praktische suggesties op tafel gelegd bij de openbare commissievergadering over het gehandicaptenbeleid. „Vroegtijdige onderkenning van stoornissen en het voorkomen ervan is het begin van gehandicaptenbeleid. Ik denk hierbij al aan de ouders. Zaken als onderzoek naar erfelijkheidsfactoren, vruchtwateronderzoek, en dergelijke zouden op veel grotere schaal moeten gebeuren. De ouders moeten veel beter kunnen worden ingelicht over wat er met hun kind aan de hand is, als ze vermoeden dat er iets mis is. En ouders van kinderen die uit hun ouderlijk huis geplaatst zijn, moeten een veel grotere inspraak krijgen in het bestuur van de instelling waar hun kind dan zit. Die mensen voelen een geweldige verantwoordelijkheid.”

Inspraak en mondigheid kunnen hoekstenen - om dat woord maar weer eens te gebruiken - van een liberale samenleving vormen. Het is natuurlijk wel uiterst verheugend, dat de emanciperende geluiden uit het kamp van de gehandicapten in Den Haag worden gehoord en begrepen, want, zoals Erica Verkerk zegt: „Het is een liberale verantwoordelijkheid, dat je de mensen helpt zichzelf te ontwikkelen.”

Stichting VVD zoekt trainers gesprekstechniek

Met toenemend succes is in de afgelopen drie jaren belangstelling gebleken voor de door de stichting VVD georganiseerde Informatiecur-sussen.

Bij deze basiscursus is gesprekstechniek een vast onderdeel. Indertijd is dit onderdeel opgezet door enkele deskundigen, die zich tevens beschikbaar stelden om in het land dit cursusdeel te geven. Vanwege de toenemende behoefte roept de stichting VVD belangstellende leden op, die in voldoende mate affiniteit met en ervaring in gesprekstechniek hebben en die bereid zijn om zich als trainer beschikbaar te stellen.

De cursussen worden in de meeste gevallen in de avonden gehouden.

Zij die belangstelling hebben worden verzocht zich in verbinding te stellen met de adjunct-secretaris voor Vorming en Scholing, de heer M. R. van der Heijden, stichting VVD, Konin-ginnegracht 57, 2514 AE 's-Gravenhage, telefoon 070 - 614121.

Haya juicht besluit van Goudzwaard toe

door Henk And

Op een Nieuwjaarsbijeenkomst van de VVD te Assen heeft Haya van Someren in een nabeschouwing over het kernwapendebat in de Tweede Kamer gezegd dat de houding van één oud-premier (Den Uyl), één oud-minister van Defensie (Stemerding), één oud-staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (Brinkhorst), in wezen onbegrijpelijk was. Wie kan beter weten dan deze oud-bewindslieden hoe het in een NATO-overleg gaat? Mensen met een dergelijke ervaring moeten er zich te goed voor achten onze minister-president vele malen achtereen te vragen waarom Nederland zich niet feller had verzet tegen de produktie van de nieuwe middellange afstands wapenen die de Sowjet-Unie nota bene al jaren heeft. De NATO-procedure is deze oud-bewindslieden volstrekt bekend. Door hun gespeelde onwetendheid wekten zij bij de T.V.-kijkers de indruk dat de Nederlandse ministers ook met een ander resultaat thuis hadden kunnen komen. Dat nu is eenvoudig niet waar. De heer Van Agt wees daar overigens vele malen op. Mevrouw Van Someren prees Van Agt om zijn zeer beheerste optreden, zijn eindeloos geduld en zijn vriendelijke presentatie van een zo grimmig onderwerp.

Haya van Someren

Afghanistan

Hoe grimmig dit onderwerp is, is ons dezer dagen gebleken bij de brutale inval van de Sowjet-troepen in Afghanistan. Zij noemde de timing van Moskou perfect. Indien de inval op de soevereine staat Afghanistan enkele weken eerder had plaatsgevonden zou dan het debat, vroeg zij zich af, anders zijn geweest, wellicht korter met minder herhalingen? Die vraag komt onwillekeurig op. Overigens, waar blijven nu de protesten van bijvoorbeeld het Interkerkelijk Vredesberaad dat zich zo driftig roerde in de dagen voorafgaande aan het Kamerdebat of dienen zij de vrede in bij voorbaat geselecteerde landen?

Goudzwaard

Het voornemen van Professor Goudzwaard het CDA te verlaten indien de partij inzake de kernwapens niet op zijn lijn gaan zitten juicht zij toe. Over zoiets essentieels als de bereidheid offers te brengen voor de verdediging van onze vrijheid behoort een zichzelf respecterende politieke partij één lijn te trekken. Bovendien kan Goudzwaard niet volhouden dat zijn opvatting gedeeld wordt

door de meerderheid van de ARP, evenmin door de aanhang van CHU en KVP, aldus Haya van Someren.

Versoberen

De voorspellingen van minister Albada en het Planbureau voor 1980 brachten ook mevrouw Van Someren, evenals haar collega Rietkerk, tot de conclusie dat, wil onze economie veilig door het jaar tachtig en de daarop volgende jaren komen, grote versoberingen geboden zijn. Laten wij ons toch niet gedragen als verwende kinderen, denken dat het niet op kan. Ik ben ervan overtuigd, aldus Haya van Someren, dat de overgrote meerderheid van het Nederlandse volk beseft dat de gevaren groot zijn en laten wij daarbij nooit vergeten dat in tijden van grote malaise juist de zwakkeren de dupe worden; de sterksten halen het dan, maar de zwaksten gaan ten onder. Wie progressief denkt en progressief wil handelen moet nu de bereidheid tonen te versoberen, aldus Haya van Someren op de Nieuwjaarsbijeenkomst.

Openbare partijraadsvergadering

op 19 januari 1980 in het Jaarbeurs Congrescentrum te Utrecht, aanvang 10.00 uur

Op zaterdag 19 januari 1980 wordt een openbare vergadering van de partijraad gehouden, waarin de voorstellen zullen worden besproken met betrekking tot de volgende onderwerpen:

- a. de mensenrechten;
- b. het Europese kiesstelsel.

Deze voorstellen zullen worden behandeld op het congres van de federatie van Europese Liberale en Democratische partijen (ELD), dat op 15 en 16 februari 1980 te Parijs zal plaatsvinden.

De leden van de partijraad hebben de voorlopige voorstellen reeds ontvangen. Zodra de definitieve teksten gereed zijn, zullen ook deze aan de leden worden toegezonden.

Utrechtse Heuvelrug

bungalows, landhuizen, woonhuizen in Driebergen, Doorn, Leersum en omgeving

Driema Driebergen

Makelaarskantoor - Korte Dreef 7, tel. 03438-6841

Dankwoord

„Mede door de vele werkzaamheden verbonden aan mijn taak in het dagelijks bestuur van onze partij is het mij niet mogelijk al degenen die mij gelukwensen persoonlijk te bedanken. Langs deze weg dank ik u hartelijk voor de vele gelukwensen.

Jaap van der Meulen.”

Rietkerk: „Samenwerking met PvdA is weinig realistisch”

door Henk Krol

Aan het begin van zijn eerste spreektour van 1980, gehouden in Hoogeveen, heeft mr. Koos Rietkerk, VVD-Tweede Kamerfractievoorzitter, de onlangs overleden mr. D. U. Stikker, een van de oprichters van de VVD, herdacht. Hij noemde hem „een groot liberaal, een man van internationale allure”.

Uitvoerig ging de VVD-leider in op de economische vooruitzichten. Hij wees er in dit verband op dat er een lagere economische groei wordt verwacht, de aardgas-opbrengsten de komende jaren terug zullen lopen en de olieprijs sterk stijgen. Een stijging die die van 1973 al verre overtreft. Wij kunnen ons nu bijzonder weinig meer veroorloven. Matiging zal nodig zijn. Dit geldt voor de collectieve sector, maar ook voor de loonontwikkeling. In dit verband is het van groot belang dat de besprekingen over het arbeidsvoorwaardenbeleid voor 1980 worden hervat. Nader overleg tussen het kabinet en de sociale partners juich ik dan ook van harte toe. De VVD-fractie heeft zich steeds op het standpunt gesteld dat de eerste verantwoordelijkheid voor de arbeidsvoorwaarden bij de werkgevers en werknemers ligt. Ook nu de economische vooruitzichten er niet beter op worden, houden wij aan dit uitgangspunt vast. Natuurlijk kunnen de omstandigheden zich zodanig ontwikkelen dat in het belang van onze economie en de werkgelegenheid overheidsmaatregelen moeten worden genomen. Maar die zullen dan in het overleg tussen de regering en de organisaties van werknemers en werkgevers aan de orde moeten worden gesteld. Ook van de kant van de overheid zal dan een nieuwe bijdrage tot matiging van de uitgaven dienen te worden geleverd.

Wanneer dit overleg geen oplossing biedt dan zal een eventueel ingrijpen - waarvan de VVD de effectiviteit zonder een concreter arbeidsmarktbeleid overigens betwijfelt - in ieder geval deel dienen uit te maken van een nationale matigingsronde. Voor de VVD staat vast dat dan zowel de collectieve als de particuliere sector zijn bijdrage zal moeten leveren.

Afghanistan

Verontwaardigd en verontrust zijn wij over de recente massale inval van de Sowjet-Unie in Afghanistan. Het is voor het eerst dat de Sowjet-Unie na de Tweede Wereldoorlog een onafhankelijke Aziatische staat binnenvalt om er een marxistisch regime aan de macht te brengen. Verontwaardigd zijn wij over deze brutale ingreep in het bestuur van een onafhankelijke staat.

Verontrust zijn wij over de eventuele gevolgen die deze inval kan hebben voor een gebied waar de situatie toch al zo gespannen is. Zie de situatie in Iran.

Terecht heeft de president van de Verenigde Staten harde woorden gesproken over het Sowjet-Russische ingrijpen en aangekondigd dat passende maatregelen getroffen zullen moeten worden. Ook wij vinden dat dit niet zonder tegenmaatregelen kan passeren. Zo kunnen wij o.a. de vraag stellen of Nederland nog wel aan de Olympische Spelen in Moskou kan deelnemen.

Het optreden van de Sowjet-Unie toont eens te meer aan

hoe noodzakelijk het is om een adequaat defensie-apparaat in stand te houden. Hoe noodzakelijk het is om dit gezamenlijk, met andere Westerse landen, in NAVO-verband te doen. Hoe noodzakelijk het is om de Sowjet-Unie af te schrikken en ondubbelzinnig duidelijk te maken dat wij onze vrijheid en onze democratie wensen te verdedigen. Kortom: stof om over na te denken voor al diegenen die in het kernwapendebat eenzijdige stappen van Nederland bij de andere NAVO-partners bepleitten.

Politieke samenwerking

Rietkerk was van mening dat het kabinet de zware storm over de kernbepanning op bekwaam wijze het hoofd heeft weten te bieden. „Nu dient alle aandacht te worden gericht op het vele belangrijke werk dat nog ligt te wachten.” Met de heer Den Uyl gaf hij het kabinet een goede kans de rit tot 1981 uit te zitten.

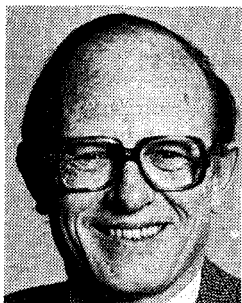
Ook uit de laatste debatten is weer eens gebleken dat D'66 als het om belangrijke politieke zaken gaat steeds één lijn trekt met de PvdA. Dat gold zowel voor de ombuigingswetten als voor het wapenvraagstuk. Dat mag, maar laat D'66 daar ook eens eerlijk voor uitkomen, aldus Rietkerk. Hij herhaalde zijn opvatting dat een samenwerking met de PvdA weinig realistisch is. Niet alleen vanwege de fundamenteel verschillende inzichten over vraagstukken van vrede en veiligheid, maar ook omdat de PvdA nog steeds aankooert op een dominerende invloed van de overheid op onze economie en samenleving.

In dit verband betreunde hij het dat mr. Geertsema bij de aanbidding van het ontwerp-liberaal manifest de suggestie heeft gewekt er voorstander van te zijn dat er naast de bestaande partijen een nieuwe liberale partij zou moeten komen, bestaande uit mensen van de PvdA, D'66 en de VVD. In het ontwerp-manifest wordt gesproken van een concentratie van alle liberalen in ons land. Daaraan wordt dan toegevoegd dat indien een dergelijke concentratie mogelijk zou blijken, de VVD zelfs bereid zou moeten zijn zichzelf terwille van grotere verband op te heffen. Dat is uiteraard iets heel anders dan de heer Geertsema heeft gesuggereerd, aldus Rietkerk.

Betaling jaarlijkse ledenbijdrage

Het hoofdbestuur maakt u erop attent dat de jaarlijkse bijdrage aan de VVD voor het jaar 1980 bij voorkeur vóór 1 februari a.s. moet zijn betaald. Wilt u bij de betaling zo vriendelijk zijn om de aanwijzingen in de bijsluiter, die u met de acceptgirokaart is toegezonden (omstreeks 30 november j.l.) te volgen?

Leden die zich na 1 januari 1980 hebben aangemeld als nieuw lid, ontvangen t.z.t. een betalingsverzoek.

Mr. J. G. Rietkerk

Kunnen koppelbazen inderdaad hun dagen gaan tellen?

Onlangs is bij de Tweede Kamer een wetsontwerp ingediend met als omschrijving „Nadere wijziging van de coördinatiewet sociale verzekering, de wet op de loonbelasting, de wet op de omzetbelasting 1968 en enige andere wetten” (invoering van bepalingen inzake hoofdelijke aansprakelijkheid voor betaling van premies loon- en omzetbelasting bij onderaanneming en het ter beschikking stellen van arbeidskrachten).

Het VVD-Tweede Kamerlid Jan de Voogd bespreekt dit wetsontwerp in twee afleveringen, waarvan wij het eerste afdrucken. Het tweede deel publiceren wij in het volgende nummer.

Het is een nobel streven van dit kabinet te trachten misstanden die op het terrein van ons sociale-verzekeringstelsel zijn ontstaan krachtig te lijf te gaan.

Laten we wel zijn: er is nogal wat mis! Misbruik en oneigenlijk gebruik van sociale wetten vormen een kwaad dat uitgeroeid moet worden. Maar net zo goed als de „uitstroom” van gelden uit de sociale fondsen beperkt moet worden tot het doen van uitkeringen aan hen die daar werkelijk recht op hebben, dient de „instroom” (voeding) van de fondsen te gebeuren door allen die daartoe wettelijk verplicht zijn. Ons sociale-verzekeringstelsel stoelt op een stuk solidariteit, waarvoor liberalen zich nog steeds vol overtuiging inzetten. Solidariteit - een begrip overigens dat door bepaalde politici helaas vooral te onpas wordt gehanteerd - waarbij de werkenden (werknemers en werkgevers) offers brengen ten behoeve van hen die buiten hun schuld niet kunnen deelnemen aan het arbeidsproces.

In het systeem van de Nederlandse sociale verzekeringswetgeving, worden de premies die verschuldigd zijn over het loon van de werknemer bij de werkgever geïnd. Dit geldt eveneens voor de verschuldigde loonbelasting. Een aantal oorzaken heeft ertoe geleid, dat de afdracht van deze premies, de loonbelasting en de verschuldigde omzetbelasting niet meer geheel vlekkeloos verloopt. Met name de zonder vergunning werkzame koppelbazen hebben ontdekt, dat het nalaten van afdrachten aardige bronnen van inkomsten zijn. Hun praktijken dragen er toe bij, dat - naast de om andere redenen (b.v. faillissement) oninbare premiebedragen - naar schatting per jaar tussen de 150 en 250 miljoen gulden niet wordt geïnd.

De omstandigheid dat in het sociale verzekeringssysteem de uitkeringen worden betaald los van de vraag of de werkgever premie heeft betaald, betekent in feite, dat werkgevers die er in slagen zich aan hun premieverplichtingen te onttrekken, financieel voordeel behalen ten nadele van de overige premieplichtige werkgevers, voor wie deze praktijken immers een opwaartse druk op de premie betekenen.

Omdat van de werknemers die willens en wetens vanwege de hogere beloning voor dergelijke personen werken, geen premie wordt ingehouden, geldt ten aanzien van hen in wezen hetzelfde.

Nu de collectieve lasten de laatste jaren aanzienlijk zijn verzwaaard, kunnen malafide personen zich tot steeds grotere bedragen ten koste van de gemeenschap vrijmaken.

Een indicatie: bij een bruto-jaarloon van ca. f 40.000,— dient in totaal aan premie- en loonbelasting een afdracht van f 25.000,— à f 30.000,— plaats te vinden.

De negatieve maatschappelijke gevolgen van de geschetste misbruikpraktijken in beschouwing nemend en gelet op de grootte van de bedragen aan onbetaalde premie- en belastingschulden en de snelle stijging daarvan in enkele jaren tijds, nopen tot effectieve maatregelen!

Welnu, in de Tweede Kamer is een wetsontwerp in behandeling, dat de aansprakelijkheid van (hoofd)aannemers voor malafide praktijken van onderaannemers wil regelen. De doelstelling die aan dit wetsontwerp ten grondslag ligt is: het tegengaan van het bewust niet-betalen van premies voor sociale verzekeringen en loon- en omzetbelasting bij onderaanneming en bij het ter beschikking stellen van arbeidskrachten. Hierna zullen nog twee wetsontwerpen volgen: het ene waarin in het algemeen de mogelijkheid tot het aanspreken van bestuurders van besloten en naamloze vennootschappen in geval van faillissement aanmerkelijk wordt verruimd en waarin nog een aantal andere maatregelen wordt voorgesteld tot bestrijding van misbruik van besloten- en naamloze vennootschappen; in het andere wetsontwerp zal de persoonlijke aansprakelijkheid van bestuurders van rechtspersonen voor o.a. premie- en belastingschulden worden geregeld.

De vraag die onmiddellijk rijst is of het nu voorliggende wetsontwerp wel op zijn juiste merites kan worden beoordeeld, zonder dat op dit moment het totale kader bekend is, waarin de voorgestelde maatregelen moeten worden geplaatst.

Ook voor de juridische consistentie zou een bepaalde (andere) volgorde van indienen beter zijn geweest.

Sympathiek wetsvoorstel?

Het nu voorliggende wetsontwerp doet op het eerste gezicht sympathiek aan. Immers, de indruk wordt gewekt dat middels de voorgestelde maatregelen misstanden die zich hebben ontwikkeld in de onderaanneming en in het ter beschikking stellen van arbeidskrachten tegengegaan kunnen worden.

Bij een nadere beschouwing rijzen toch wel de nodige twijfels, niet ten aanzien van de vraag of de gesignaleerde misstanden al dan niet bestreden moeten worden. Daarover bestaat geen verschil van mening - maar wel over de vraag of de door de bewindslieden (de Staatssecretaris van Sociale Zaken, de Staatssecretaris van Financiën en de Minister van Justitie) gekozen oplossing nu wel een juiste en een rechtvaardige is.

Er zou enig misverstand kunnen ontstaan over de vraag welke „aannemers” onder de nieuwe wet zullen vallen. Het wetsontwerp verstaat onder een aanneemer: „Degene die zich jegens een ander, de opdrachtgever, verbindt om buiten dienstbetrekking een werk van stof-felijke aard uit te voeren tegen een te betalen prijs”. Dit betekent, dat de werkingsfeer van bedoelde wet zich over het gehele bedrijfsleven uitstrekt!

Zekerheid

De wetgever wil maatregelen treffen om een zo groot mogelijke zekerheid te krijgen voor het innen van de betreffende premies en belastingen en ze denkt tevens daarmee het kwaad van het verschijnsel „koppelbaas”

vervolg op pag. 21

Negatieve aspecten van alternatieven voor kernenergie goed bestuderen

door Jules Maaten

In onze jaren staat het milieubeleid in een feller daglicht dan ooit. De discussies over zoutlozing in de Rijn, luchtvervuiling door auto's en fabrieken en het gevaar van radioactieve straling halen dagelijks de voorpagina's van de landelijke pers. Vooral ten aanzien van dat laatste punt, de radioactiviteit, is al veel gezegd. Het grootste deel van de discussie rond kernenergie wordt hieraan opgehangen. Degenen die steeds maar beweren, dat we zonder kernenergie door het leven kunnen en het gebruik ervan angstwekkend vinden, baseren die angst op het gevaar van het vrijkomen van radioactiviteit in de atmosfeer. Vooral de bijna-ramp van Harrisburg speelde hierbij een rol van betekenis. Wat moeten we dan? Overschakelen op kolen? De mijnen opnieuw openen en het zwarte goud aan de ingewanden der aarde ontrukken?

Er wordt wel serieus gedacht over de bouw van energiecentrales die werken op kolen in plaats van kernenergie. Men heeft namelijk jarenlang gedacht, dat het koolzuurgas, dat vrijkomt bij de verbranding van fossiele brandstoffen, zoals steenkool, olie en aardgas, gewoon inpasbaar was in de natuurlijke kringloop.

Uitgangspunt

„Hoofduitgangspunt van het milieubeleid is dat de natuurlijke kringloop zo min mogelijk verstoord moet worden,” aldus Reinier Braams die zich voor de Tweede Kamerfractie intensief met deze problematiek bezig houdt. Omdat koolzuurgas altijd al deel uitmaakte van de atmosfeer, meende men dat het geen kwaad kon als er nog meer bij kwam. „Maar op de schaal waarop we het nu doen, is het volkomen in strijd met dat uitgangspunt van het milieubeleid,” meent Braams.

Een van de ernstigste gevolgen van de toename van het gehalte van koolzuur in de atmosfeer is een stijging van de temperatuur van het aardoppervlak. „Nederlanders zullen een stijging van de temperatuur in ons land niet betreuren,” aldus Braams, „maar op de lange duur kan een stijging van de temperatuur in de poolgebieden leiden tot het smelten van poolijs. Daardoor kan de zeespiegel stijgen. Voor Nederland kan dat interessante gevolgen hebben.” Maar ook wereldwijd zijn de consequenties groot.

Droogteperiodes zouden het gevolg kunnen zijn, misoogst en hongersnood. Natuurlijk zijn dit zaken waar onze generaties niet of nauwelijks mee te maken zullen krijgen. Maar de zorg voor volgende generaties gebiedt toch, dat we ons nu al op deze zaak dienen te gaan richten.

Wetenschappers zijn al volop bezig de gevolgen van deze stijging van het gehalte van koolzuurgas in de lucht nauwkeurig te onderzoeken. Men heeft zich tien jaar de tijd gegeven om met conclusies te komen, omdat pas over die periode het waarschijnlijk kan zijn dat de gevolgen van deze stijging ook werkelijk meetbaar zijn.

Economische structuur

„Men hoopt dan in staat te zijn met beleidsaanbevelingen aan te komen,” zegt dr. Braams, „en dat kan er toe

leiden dat zo'n aanbeveling is, dat het gebruik van steenkolen en dergelijke drastisch moet worden beperkt.

Hoe de maatschappij dit zal kunnen opvangen is nog een grote vraag. „We zullen ons moeten instellen, in dat geval, op een totaal andere economische structuur, waarbij we als we voldoende tijd krijgen om zo'n verandering door te voeren - misschien de huidige welvaart kunnen bewaren.” Het is dan ook noodzakelijk er op dit moment al aandacht aan te schenken. Namens de VVD-fractie heeft Reinier Braams bij de behandeling van het wetenschapsbudget minister Van Trier nog eens op deze zaak gewezen. „Twee wegen liggen voor ons open,” meent hij. „Enerzijds zullen alle thans bekende methoden die geen gebruik maken van steenkool, olie en aardgas versterkt en ontwikkeld moeten. Anderzijds zal de produktie van energiedragers zoals gas en vloeibare brandstof uit biomassa, landbouwgewassen en planten en dergelijke, tot het maximaal mogelijke moeten worden ontwikkeld.” Er zijn dus nog mogelijkheden. De negatieve aspecten van de alternatieven voor kernenergie verdienen serieus overwogen te worden in de brede maatschappelijke discussie over energie. Ze zijn ernstig genoeg.

Themadag buitenlandse werknemers

De vereniging van Staten- en raadsleden organiseert in samenwerking met de stichting vorming en scholing en de VVD-partijcommissie maatschappelijke ontwikkeling een themadag over de problemen van de werknemers uit het Middellandse Zeegebied. De dag zal zich vooral op de welzijnskant richten. De themadag wordt gehouden in café-restaurant „De Poort van Kleef”, Maria-plaats 7 te Utrecht. Het gewijzigde programma luidt als volgt:

10.00 uur	Ontvangst
10.15 uur	Opening door de voorzitter van de Vereniging, de heer M. de Bruijne
10.20 uur	Inleidend woord door de heer mr. J. N. A. J. Zijlmans
10.30 uur	Inleiding door mevr. mr. A. Kappeyne van de Coppello, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor de VVD
11.00 uur	Koffiepauze
11.15 uur	Inleiding door de heer drs. W. J. Tuijnman, hoofd Coördinatiebureau Migranten te Rotterdam
11.45 uur	Inleiding door de heer G. F. G. Hootsmans, directeur Stichting Buitenlandse Werknemers in Zeeland
12.15 uur	Lunchpauze
13.30 uur	Inleiding door de heer drs. J. Kapsenberg, plaatsvervangend hoofd directie Culturele Minderheden van het ministerie van CRM
14.00 uur	Discussie
15.30 uur	Samenvatting en sluiting

Reinier Braams

Sociale voorzieningen opnieuw onder de loupe

Vaak hoort men tegenwoordig gehandeld van op zijn zachst gezegd onvrede met het huidige systeem van sociale voorzieningen. En als het niet het systeem is dat wordt zwartgemaakt, dan zijn het wel de mensen die ervan leven. Het is natuurlijk overdreven om de zaken zo voor te stellen, want we hebben in feite alle reden om blij te zijn met ons stelsel van sociale voorzieningen. Of beter gezegd, met het stelsel van sociale voorzieningen zoals dat oorspronkelijk bedoeld was. Men is in Den Haag niet bij de pakken neer gaan zitten, maar toog volop aan de slag om het systeem te herzien, duidelijker te maken, te verbeteren en wat dies meer zij. Voor de VVD

was het Rudolf de Korte die er in de Tweede Kamer werk van maakte. Jules Maaten sprak met hem

Twee zaken kwamen in de afgelopen maanden in aanmerking voor een grondige herziening. Eind november kwam de kinderbijslagoperatie aan de orde, veertien dagen later de wet op de aanpassingsmechanismen (afgekort WAM). Twee kwesties van een dergelijke ingewikkeldheid dat we mogen aannemen dat Rudolf de Korte, de VVD-woordvoerder, er een flinke kluif aan gehad heeft.

In verband met de kinderbijslagoperatie speelden twee zaken een rol van betekenis. In de eerste plaats wilde men - om in het bos van kinderbijslagregelingen de bomen weer te kunnen zien - al die regelingetjes in één wet onderbrengen. En verder keek over de ruggen van de parlementariërs ook de ombuigingsoperatie mee, waarmee duchtig rekening moest worden gehouden.

Men heeft enige onjuistheden uit de weg geruimd. Zo krijgen nu ook zelfstandigen kinderbijslag voor hun eerste en tweede kind. Vroeger alleen vanaf het derde kind. „Dit betekent een gelijktrekking van de positie van mensen zonder en mensen met kinderen. Nu geldt dat al voor gewone werknemers, voor de zelfstandigen is het echter een nieuwigheid. Voor de zelfstandigen zonder kinderen betekent het helaas wel een plotselinge verzwaring van de lasten. De VVD heeft danook gepleit voor het invoeren van overgangsmaatregelen voor deze mensen, zodat ze tenminste de tijd krijgen om aan deze verzwaring te wennen.” Door deze wijziging komen nu alle kinderen in aanmerking voor kinderbijslag.

Inleveren

Het ging de VVD echter wel iets te ver om, zoals de regering voorstelde, de bevrozing van de kinderbijslag voor het eerste kind ongedaan te maken. „We leven in een tijd, waarin we allemaal in zekere zin moeten inleveren. Om dan in zo'n situatie die bevrozing op te heffen, daar hebben wij wel grote vraagtekens bij gezet,” zegt De Korte. „In een compromis hebben we toen gelukkig wel grotendeels onze zin gekregen. Maar we hebben er keihard voor moeten knokken. Het CDA wilde namelijk wel meewerken, maar alles wat we bespaarden ge-

lijk weer geheel besteden in de sfeer van de kinderbijslag. Dat had natuurlijk geen enkele zin.” Alles bij elkaar wordt er nu in 1980 100 miljoen bespaard, in 1980 150 miljoen en het jaar daarop 190 miljoen! „Vervolgens moet het hele systeem van de kinderbijslagen weer op de helling,” zegt De Korte. „Ik heb daartoe met de CDA-er Hermens een motie ingediend. Zo vinden wij dat de hoogte van de kinderbijslag afhankelijk moet zijn van de leeftijd van het kind.”

Mokerslag

De tweede zaak die herzien moest worden, waren de aanpassingsmechanismen van de sociale voorzieningen. Zoals bekend was de oorspronkelijke bedoeling van de uitkeringen, dat men tachtig procent van het oorspronkelijk genoten inkomen uitgekeerd zou krijgen. Door dubbeltellingen en dergelijke kwam het nu geregeld voor dat de uitkering meer dan negentig procent van het oorspronkelijke inkomen bedroeg. Een groot sociaal probleem wierp zich hier op. Zoals De Korte terecht in het debat opmerkte: „De bereidheid van de werkenden om een flink deel van hun besteedbaar inkomen af te staan ten behoeve van (tijdelijk) niet-actieven mag niet te zwaar op de proef worden gesteld!”

De systeemfouten, die de uitkeringen tot bedragen van 90 % en meer lieten oplopen, werden gecorrigeerd. „Deze WAM regelt het allemaal op een betere manier en corrigeert de systeemfouten uit het verleden,” aldus Rudolf de Korte. „Verder heeft deze wet tot gevolg, dat er in '81 een ombuiging van een miljard tot stand komt. Dat geld wordt gebruikt voor het creëren van werkgelegenheid, en dat is weer nodig om minder mensen in de uitkeringen te hebben. Dat is natuurlijk een kardinaal punt: minder mensen in de uitkeringen.”

De oppositie heeft zich nogal tegen dit alles verzet. „Maar de PvdA heb ik een koekje van eigen deeg gegeven, door zeer uitgebreid uit de eenprocentnota van Den Uyl te citeren. Want daaruit blijkt, dat Den Uyl in feite hetzelfde had willen doen. Maar in het debat staan ze dan toch vrolijk andere dingen te beweren. Tja, ze moeten natuurlijk ofwel voor de regeringsplannen zijn, of ze hebben gewoon hun eigen plannen de grond ingeboord.”

Uniek

Bij de verdere uitwerking is vooral van belang, dat de uitkeringstrekkenden vanaf nu dezelfde premies gaan betalen als de loontrekkers. Dat was namelijk de reden waarom het in het verleden allemaal misliep. Bovendien zijn de sociale minima, en wat dat betreft is Nederland uniek in de wereld, nu wettelijk gekoppeld aan het minimumloon.

Al met al is De Korte best tevreden: „Hier wordt door het kabinet Van Agt-Wiegel een hervormende maatregel getroffen, waarmee dit kabinet het sociale-voorzieningshuis voor de toekomst een enorme dienst bewijst.”

VVD-burgemeester in Westvoorne

De nieuw gevormde gemeente Westvoorne heeft sinds 1 januari een VVD-burgemeester. Het is de heer J. M. Hoffman (45), die sinds 1974 wethouder van de gemeente Haarlemmermeer was.

Europese Verkiezingen niet voor niets

De persverslagen over de eerste zittingen van het Europees Parlement na de directe verkiezingen waren allesbehalve lovend en optimistisch en ook in de kolommen die ikzelf voor dit blad mocht schrijven klonk wel door dat als het parlement zo zou doorgaan we al die moeite voor de verkiezing wel achterwege hadden kunnen laten. Toch schreef ik op 26 oktober: „Het zou mij niet verbazen als het Parlement de eigen verantwoordelijkheid aan de kiezer serieus zou gaan nemen en de begroting als geheel gaat verwerpen.”

Welnu op donderdag 13 december verwierp het Parlement de Europese ontwerp-begroting 1980 met 288 tegen 64 stemmen, daarmee Raad van Ministers en Commissie dwingend voortaan met de politieke wil van het Europees Parlement rekening te houden. De drie hoofdpunten waarop dat zal moeten gebeuren zijn: herziening van de landbouwpolitiek; het in de begroting opnemen van het Europees Ontwikkelingsfonds en de leningen van de Europese Gemeenschap; tenslotte een meer tegemoetkomen aan de verlangens van het Europees Parlement in de niet-verplichte (= niet landbouw) uitgaven.

Toch was er nog wel het een en ander gebeurd voor dat het zover kwam en met name onze liberale fractie heeft alles in het werk gesteld om deze confrontatie te vermijden. Overleg was temeer noodzakelijk, omdat voor het verwerpen een verzwaaarde meerderheid vereist was, dat wil zeggen $\frac{2}{3}$ van de uitgebrachte stemmen zowel als minstens de helft van het totale aantal leden van het Parlement. Als we die versterkte meerderheid niet zouden halen waren we als Parlement nog veel verder van huis en zo zeker was die meerderheid nog niet, omdat vrijwel alle Fransen, Denen en Ieren maar niet zomaar het bestaande gegarandeerde landbouwpijzensysteem wilden opgeven.

Onze fractie stelde voor de overlegmogelijkheden tussen

Raad en Parlement in ieder geval ten volle te benutten, hetgeen inhield dat voor het eerst de Raad van Ministers voor Financiën in zijn geheel naar Straatsburg en het Parlement toekwam.

In de nacht van woensdag op donderdag 13 december is er toen tot half vijf vergaderd, maar de concessies waartoe de Raad bereid was, waren toch wel minimaal. Dit was waarschijnlijk ook wel het gevolg van het feit dat sommige van de lid-staten vertegenwoordigers gestuurd hadden die geen eigen politieke verantwoordelijkheid droegen en dus ook geen concessies mochten doen.

Afzondering

Zo moest de Raad drie uur in afzondering vergaderen om met het voorstel te komen dat ze eventueel bereid waren de landbouwpolitiek te herzien „rekening houdend met” de wensen van het Parlement, in plaats van als door ons voorgesteld „op basis van”. Deze houding dwong uiteindelijk tot verwerping, hetgeen onze fractie had willen vermijden, omdat vele van onze leden koste wat het kost daar niet aan mee wilden doen. 15 liberalen (alle aanwezige Fransen, één Deen en het Ierse fractielid) stemden niet voor verwerping.

Terwijl de Europese Gemeenschap nu verder gefinancierd wordt op basis van $\frac{1}{2}$ van de begroting '79 per maand, zal de Raad een nieuw voorstel aan het Parlement moeten doen, dat meer met onze wensen rekening houdt. Het is te hopen dat de Europese Commissie, die zich in het hele debat zeer passief opstelde, haar initiatiefrecht niet wil ontkopen en zich aan de kant van het Parlement opstelt, anders zou dat wel eens tot de volgende confrontatie in de Gemeenschap kunnen leiden.

Ook in deze rubriek, waarin ik u in vogelvlucht op de hoogte tracht te houden van de ontwikkelingen in de Europese Gemeenschap wens ik alle VVD-ers een goed en strijdbaar 1980.

Erepenning stad Groningen

Mevrouw A. C. C. Nijhoff

Tijdens een feestelijke bijeenkomst in het Groningse stadhuis op dinsdag 18 december is aan mevrouw Agnes C. C. Nijhoff de erepenning van de stad Groningen overhandigd. Deze penning is sedert maart 1975 onafscheidelijk verbonden aan de hoogste onderscheiding die de gemeente kent: de inschrijving in het Gulden Boek van de stad Groningen.

Mevrouw Nijhoff is oud-directrice van het Provinciaal Opbouworgaan. Daarnaast oprichtster en gedurende vele jaren presidente van de Provinciale Commissie voor Vrouwelijke Hulpverlening. Eveneens was zij gedurende meer dan twaalf jaren raadslid van Groningen in de fractie van de VVD (waarvan twee jaar als wethouder), de partij die zij de afgelopen drie jaar eveneens in de Staten heeft vertegenwoordigd.

Het besluit om mevrouw Nijhoff in te schrijven namen

burgemeester en wethouders op 13 november jongstleden. Hun motivering is te vinden in de tekst van het Gulden Boek, waarin vermeld staat hoe mevrouw Nijhoff „sedert haar komst naar Groningen in 1943 Stad en Ommeland uitermate grote diensten heeft bewezen”, zowel in de sector van het maatschappelijk werk als in het politieke spanningsveld, waarin zij als lid van de fractie van de VVD in gemeenteraad en Staten langdurig actief is geweest. „Haar gehele optreden droeg bij tot de zuiverheid van de politieke besluitvorming”, aldus de tekst van de inschrijving.

Het Gulden Boek werd door burgemeester en wethouders van Groningen ingesteld in 1940 in verband met het 900-jarig bestaan van de stad Groningen dat ten slotte niet gevierd kon worden vanwege de oorlogshandelingen.

Partijcongres over onderwijs in Meppel

Op zaterdag 2 februari organiseert de Kamercentrale Drente een partijcongres over onderwijs in Schouwborg „Ogterop” te Meppel.

Meppel is, zowel per auto als per trein, goed te bereiken. Schouwborg „Ogterop”, Zuideinde 70 ligt op \pm 300 meter afstand van het N.S.-station. Het congres, dat om 10.15 uur zal beginnen, staat in het teken van het voortgezet onderwijs.

De heren A. de Jager en H. C. Verschoor van de Landelijke Onderwijs Commissie en mevr. drs. N. J. Ginjaar-Maas zullen het congres inleiden. Minister Pais zal het congres 's middags met een rede besluiten.

De onderwijscommissie heeft voor dit congres de volgende uitgangspunten opgesteld:

De overheid draagt grondwettelijk zorg voor het onderwijs in Nederland. Tevens behoeft zij de vrijheid om dat onderwijs te geven. In de verscheidenheid waarin ons land is opgedeeld, betekent die vrijheid een groot goed. Vrijheid om het onderwijs zó in te richten als de ouders willen, onder garanties van kwaliteit en dergelijke natuurlijk. Dat geeft ruimte voor nieuwe gedachten en bezinning daarop, dat geeft ruimte om te reageren op behoeften uit de onderwijswereld zelf: ouders, leerlingen en onderwijsgeven.

De Landelijke Onderwijs Commissie (LOC) van de VVD heeft zich uitgesproken voor de gedachten die ontwikkeld werden in sectie II van de LOC, die zich bezighoudt met het mavo, havo en vwo (atheneum en gymnasium).

In de inleiding op de nota „Vierstromenschool” wordt gezinspeeld op de komende nota's over het LBO (sectie III) en het „Vierstromengymnasium” (sectie II). Het lijkt niet onmogelijk op dit congres een eerste verkennende discussie los te maken. Die gedachten zijn in een voorstel gegoten onder de naam: „Vierstromenschool”.

Over vragen als „wat kunnen we er zelf aan doen”, en „moet de overheid stimulerend optreden als men denkt aan her-, bij- en nascholing?” wordt binnen het kader van de stellingen vrijmoedig gedebatteerd. Om tot een goede discussie te komen, worden hierbij enkele stellingen gepubliceerd die als leidraad kunnen dienen.

Stellingen

Stelling 1:

Onderwijsontwikkelingen en -vernieuwingen kunnen alleen dan een succes worden, wanneer de mensen die betrokken zijn bij het onderwijs, erachter staan.

Stelling 2:

De vormende waarde van het klasverband kan in het onderwijs niet gemist worden.

Stelling 3:

Voor veel leerlingen kan verruiming van het aantal vakken in een examenpakket betere ontplooiingsmogelijkheden voor de toekomst bieden.

Stelling 4:

Het onderwijs moet zó ingericht worden dat de leerlin-

Agenda

De agenda voor het congres luidt als volgt:

- 9.45 uur Ontvangst
- 10.15 uur Opening door de heer J. Hidding, vice-voorzitter van de Kamercentrale Drenthe
- 10.20 uur Inleidingen door mevrouw drs. N. J. Ginjaar-Maas, lid van de Tweede Kamer, en de heren A. de Jager en H. C. Verschoor, leden van de LOC
- 11.00 uur Plenaire discussie
- 12.30 uur Lunchpauze
- 13.30 uur Vervolg plenaire discussie
- 15.00 uur Pauze
- 15.15 uur Inleiding door dr. A. Pais, minister van Onderwijs en Wetenschappen
- 16.00 uur Sluiting

De kosten van deelneming (inclusief consumpties en lunch) bedragen f 25,00. Dit bedrag kan aan de zaal worden voldaan. Inschrijving kan geschieden door inzending van de hierbij afgedrukte opgavestroom.

Aan de deelnemers zal een informatiemapje worden toegezonden.

gen er een uitdaging in zien voor hun mogelijkheden, talenten en inzet.

Stelling 5:

Beperking van het aantal examenpakketten is wenselijk, omdat daarmee duidelijkheid verkregen wordt ten aanzien van de opleiding die een individuele leerling heeft gevolgd.

Stelling 6:

De verschillende eindexamen's van de scholen voor voortgezet onderwijs moeten voor elk vak voor de leerling, de ouders de samenleving en het vervolgonderwijs duidelijk objectieve herkenbare eindwaarden hebben.

Stelling 7:

Wanneer het komt tot een tweejarige brugperiode, dient pas na experimenten en onderzoek beslist te worden of deze brugperiode verbonden wordt aan:

- a. de bestaande scholen voor voortgezet onderwijs
 - b. de nieuwe basisschool of
 - c. een eigen zelfstandige school
- dan wel combinaties der gegeven mogelijkheden.

Stelling 8:

De kwaliteit van ons onderwijs wordt in sterke mate bepaald door de onderwijsgeven. Er dient op de meest korte termijn een stelsel van permanente nascholing van de grond te komen voor alle onderwijsgeven.

VOOR INSCHRIJFBOON ZIE PAG. 32

Waarheen met het voortgezet onderwijs?

De schrijfster van dit artikel, Nel Ginjaar en de leden van de VVD-onderwijscommissie

Op 2 februari aanstaande organiseert de Kamercentrale Drente een partijcongres over onderwijs. Op het vorige onderwijscongres, in Tilburg, is ruimschoots aandacht gegeven aan het basisonderwijs. Daarom zal nu het voortgezet onderwijs vooral in de belangstelling staan. Het zal gaan om vragen als: wat vinden wij van het huidige voortgezet onderwijs, welke veranderingen achten wij gewenst, hoe willen wij die veranderingen tot stand brengen, waar willen wij op lange termijn naar toe?

Ons gehele onderwijs - van kleuterschool tot universiteit - is een samenhangend geheel. Dat betekent dat als er ergens iets veranderd wordt, dit gevolgen heeft voor de rest van het onderwijs. In het verleden was men zich daarvan nauwelijks bewust en heeft men zich te weinig afgevraagd wat de gevolgen zouden kunnen zijn van onderwijsvernieuwingen. Het duidelijkste voorbeeld daarvan is de mammoetwet die beoogde het voortgezet onderwijs voor meer leerlingen toegankelijk te maken. Dat die na het voortgezet onderwijs nog wel eens verder zouden willen studeren is indertijd klaarblijkelijk onvoldoende voorzien. Te geringe mogelijkheden tot doorstuderen in het wetenschappelijk onderwijs, maar vooral in het hoger beroepsonderwijs, is het gevolg van dit te weinig vooruitziend beleid. De mammoetwet bracht ons ook het eindexamen in zes of zeven vakken, naar keuze. De gevolgen daarvan zijn mijns inziens eveneens onvoldoende doordacht: grote scholen, volle brugklassen, in de bovenbouw geen klassenverband meer en een te smalle basis voor verdere studie.

Selectievrij

De les die wij moeten trekken, is dat wij beter moeten doordenken wat de gevolgen van onderwijsvernieuwingen zijn. Het nieuwe basisonderwijs komt snel op ons af. Het kenmerkende van dit onderwijs zal onder andere zijn dat het selectievrij is, dat het kindgericht is, dat de scherpe scheidingen tussen de vakken zal verdwijnen, dat de nadruk minder uitsluitend op kennisoverdracht zal komen te liggen en dat het een groot beroep zal doen op de zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van de leerlingen. Dit alles moet belangrijke gevolgen heb-

ben voor het voortgezet onderwijs, met name voor de inrichting van de brugklassen. De leerling die straks van het nieuwe basisonderwijs afkomt, heeft er recht op om in het voortgezet onderwijs een goede aansluiting te vinden!

Aan de andere kant staan bij het tertiair onderwijs ook vernieuwingen op stapel: er komt een samenhangend stelsel van hoger onderwijs waar de scherpe scheiding tussen de eerste fase van het wetenschappelijk onderwijs en het hoger beroepsonderwijs zal verdwijnen.

Wat daarvan echter de gevolgen zijn voor HAVO, Atheneum en Gymnasium zal terdege overwogen moeten worden, anders lopen wij weer achter de feiten aan.

De komende vernieuwingen in basis- en hoger onderwijs zullen mijns inziens onverbiddelijk leiden tot noodzakelijke aanpassingen en vernieuwingen in het voortgezet onderwijs.

Los daarvan echter, is het geboden om binnen de partij te discussiëren over de vraag welke verbeteringen en vernieuwingen wij in het voortgezet onderwijs wenselijk vinden en waarom. Het huidige systeem schiet op een aantal punten tekort, zoals:

- slechte aansluiting basisonderwijs - voortgezet onderwijs;
- onoverbrugbare kloof lager beroepsonderwijs - voortgezet onderwijs;
- grote scholen;
- gebrek aan talenkennis;
- slechte aansluiting voortgezet onderwijs - hoger onderwijs;
- onvoldoende beroepsvoorbereiding;
- achterstanden bij meisjes;
- motivatie leerlingen;
- samenhang schoolkeuze en ouderlijk milieu.

Sommigen menen met zekerheid dat deze - en andere - knelpunten vanzelf zullen verdwijnen als er een middenschool zou komen. Binnen de VVD zijn wij daarvan nooit zo zeker geweest. Ervaringen in het buitenland leren ons dat in een middenschool weliswaar zich sommige knelpunten niet voordoen, maar dat er dan weer

vervolg op pag. 21

Deelcongres buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking in Amst

Op 9 februari wordt onder auspiciën van de Kamer-centrale Amsterdam een deelcongres gehouden over de onderwerpen: buitenlandse politiek en ontwikkelings-samenwerking.

Het deelcongres wordt belegd in het Euro Crest Hotel aan de De Boelelaan-Europaboulevard te Amsterdam-Buitenveldert.

Het programma luist als volgt:

Ontvangst vanaf 9.00 uur.

10.00 uur: Opening en inleiding door staatssecretaris dr. W. F. van Eekelen.

10.30 - 13.00 uur: Vergaderingen van de werkgroepen.

13.00 - 13.45 uur: Lunch.

13.45 - 14.45 uur: Rapportage in de plenaire vergadering.

14.45 - 16.00 uur: Discussie.

16.00 uur: Sluiting.

De stellingen die op het deelcongres in discussie komen, luiden als volgt:

BUITENLANDSE ZAKEN

1. Nederland mag zich niet terugtrekken uit de tegenstelling tussen de grote nucleaire mogendheden. De landen, waar de rechten van de mens worden geëerbiedigd of waar althans met enig succes naar eerbiediging wordt gestreefd, zijn in de minderheid. Zij moeten onderling solidair blijven. Wij hadden gedacht, dat de tweede wereldoorlog ons de oude moraliserende neutraliteitspolitiek had afgeleerd. Een terugval is echter te bespeuren. Liberalen zijn daar tegen.

2. Hoewel met vrijwel alle landen betrekkingen kunnen worden onderhouden is wezenlijke samenwerking alleen mogelijk wanneer een redelijk perspectief bestaat voor eerbiediging van de rechten van de mens.

Schendingen van deze rechten zijn helaas wijd verbreid en moeten worden afgewezen waar zij ook plaats vinden, maar een steun aan onderdrukten heeft vooral zin in gezamenlijk optreden met onze partnerlanden. Nederlandse initiatieven dienen daarop te worden gericht.

Erkend wordt dat verbeteringen veelal alleen geleidelijk en op langere termijn kunnen worden verwezenlijkt en dat daartoe het openhouden van de mogelijkheden tot contact en dialoog met alle landen onmisbaar is. Ingrijpen met wapens in de interne verhoudingen van andere landen (zoals Cuba doet) is onaanvaardbaar.

3. Vergroting van de bevoegdheden van het Europese Parlement is een noodzakelijke voorwaarde voor een democratische voortzetting van de Europese integratie en verdere overdracht van nationale zeggenschap.

Deze integratie is een langdurig proces van kleine stappen, waarbij een doelmatige aanpak belangrijker is dan een dogmatische benadering.

De ontwikkeling van een Europese buitenlandse politiek zal hand in hand moeten gaan met het ineengroeien van thans nog uiteenlopende belangen.

Toelichting:

Ad. 1. Er wordt wel gedaan (b.v. in de discussie over de modernisering van kernwapens), alsof ethiek staat tegenover Realpolitiek. Waarbij de VVD dan vooral „realpolitisch” bezig zou zijn. Het liberale standpunt heeft echter een bij uitstek ethische grondslag. Het gaat ons erom te bereiken, dat in zoveel mogelijk landen voor zoveel mogelijk mensen de Universele Rechten van de Mens van toepassing worden. Vooralsnog zijn de landen, waar deze rechten worden geëerbiedigd, in de minderheid. Eén op vijf ongeveer. De eerste taak is en blijft dus de verdediging van deze landen. En wel zonder dat het tot een oorlog komt. Verdediging door afschrikking dus. Ook dat is een ethisch uitgangspunt. Helaas schrikt alleen dat af, wat voor daadwerkelijke verdediging voldoende is. Gezien het sterke en gevarieerde arsenaal van het Pact van Warschau, is het dus realistisch zowel als ethisch daar voldoende tegenover te stellen om geen twijfel te laten opkomen aan de mogelijkheid van het Westen zich te verdedigen. Alleen zo kan oorlog worden voorkomen (een kwart eeuw NAVO duidt daar tenminste op). Alleen zo kan de vrijheid gehandhaafd blijven. Wij dachten, dat mei 1940 ons toch wel had geleerd, waartoe een politiek van „schone handen” leidt. Realistische politiek kan ethisch zijn. Ethische politiek zonder realisme is zelfbevrediging.

Ad. 2. Omdat slechts een minderheid van landen de Rechten van de Mens eerbiedigt en het diplomatieke verkeer niet tot deze landen kan worden beperkt, zal Nederland ook betrekkingen onderhouden met regimens die het afkeurt. Moet van die afkeuring steeds blijk worden gegeven? Ons dunkt van niet. De regering zal zich moeten afvragen, welk doel door een blijk van afkeuring wordt gediend. Is dit uitsluitend het tevreden stellen van Nederlandse persiegroepen, dan ware negatief te beslissen. De verwachting moet tenminste bestaan, dat een protest of andere actie de eerbiediging van de mensenrechten in werkelijkheid bevordert. De kans daarop is groter naarmate meer bondgenoten ons steunen.

De kans daarop neemt ook toe, als de actie geloofwaardig is. Zij is zulks niet, als wij wel steeds tegen schendingen van de mensenrechten in één land protesteren, maar ernstiger schendingen elders laten passeren. Steun onthouden aan de Paralympics en wel naar de Olympische Spelen in Moskou gaan, is inconsequent en dus hypocriet. Als dan wordt tegengeworpen, dat er toch geen enkele kans is op eerbiediging van de mensenrechten in de Sowjet-Unie, mogen wij vragen, waarom wij dan zo enthousiast hebben meegedaan aan de conferentie van Helsinki.

Liberalen zijn in de meeste gevallen voor het openhouden van de dialoog, dus tegen boycots en al helemaal tegen ingrijpen met wapens (ook al worden deze „slechts” aan anderen ter beschikking gesteld). Wij vinden echter wel, dat er een gemotiveerd uitzicht moet zijn op eerbiediging van de mensenrechten door een

land, wil Nederland er b.v. ontwikkelingssamenwerking mee kunnen aangaan.

Ad 3. Elke overdracht van nationale bevoegdheden aan Gemeenschapsorganen dient gepaard te gaan met naventante vergroting van de bevoegdheden van het Europese parlement. Dit parlement kan echter niet omgekeerd door Jacobijns optreden verdere integratie afdwingen; pogingen in die richting zullen stuiten op verzet van de lid-staten.

De toetreding van Griekenland, Portugal en Spanje maakt het zeker moeilijker tot besluiten te komen. Zij is echter op zichzelf geen reden de Raad van Ministers vaker of geheel d.m.v. meerderheidsbeslissingen te doen functioneren. Het belang van kleinere landen als het onze is daarmee niet gediend.

Zolang Europese buitenlandse politiek in de praktijk betekent Franse buitenlandse politiek gesteund door de andere lid-staten zal Nederland zich terzake uiterst behoedzaam dienen op te stellen. De gang van zaken in het overleg m.b.t. Israël stemt tot nadenken.

Nederland heeft groot belang bij het goed functioneren en behouden van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Tevens moet waarde worden gehecht aan het Europees regionaal-, sociaal- en werkgelegenheidsbeleid als aanvulling en verdieping van het eigen regionale sociaal-economisch beleid. Daarnaast moet worden erkend, dat het uitblijven van ontwikkelingen tot nieuw Europees beleid - vooral ter vervanging van nationaal beleid - tot stagnatie in en vervolgens tot verval van het Europees integratieproces zal leiden; een dergelijke gang van zaken moet schadelijk voor Nederland worden geacht. Nu door het ontbreken van voldoende middelen, mede door het bereiken van het 1 % BTW-plafond, het gemeenschappelijk landbouwbeleid, het Europees regionaal-, sociaal- en werkgelegenheidsbeleid, alsmede het ontwikkelen van nieuw Europees beleid ernstig onder druk komt te staan, dient Nederland - gegeven de belangen die op het spel staan - zich ten eerste in te spannen voor het verhogen van de 1 % BTW-grens door lid-staten van de E.G.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1. *Betreffende mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking*

Eerbiediging van de rechten van de mens wordt helaas te weinig in praktijk gebracht. Schendingen van die rechten dienen zonder meer te worden afgekeurd, waar zij ook plaatsvinden.

Ontwikkelingshulp dient niet te worden verleend aan landen waar flagrante schending van mensenrechten plaatsvindt, tenzij deze hulp controleerbaar, bijvoorbeeld via particuliere organisaties, rechtstreeks de overlevingskansen van de bevolking vergroot.

Een beleid dat hiertoe strekt lijkt nog de beste mogelijkheden te bieden in gezamenlijk optreden met onze partnerlanden.

2. *Betreffende effectiviteitsverbetering in ontwikkelingsamenwerking*

De huidige doelmatigheid en de effectiviteit van de te verlenen hulp is verre van voldoende. Gezien het feit dat de Nederlandse ontwikkelingshulp gerelateerd is aan het netto nationaal inkomen en dat in verband daarmee de groei van de hulp dreigt te stagneren als gevolg van onze economische situatie, is het noodzakelijk dat de inspanningen van overheid, bedrijfsleven en particuliere niet-commerciële organisaties in Nederland zo goed mogelijk onderling wordt afgestemd. Om dit te bereiken moet de dialoog tussen de verstrekkers van deze bijdragen verbeteren en gelijkwaardigheid tot stand worden gebracht.

3. *Betreffende ontwikkelingssamenwerking en industrialisatie*

Industrialisatie in de ontwikkelingslanden is een belangrijk hulpmiddel om nationale ontwikkelingsdoelinden te bereiken.

Vooraf door de minder ontwikkelde onder de ontwikkelingslanden dient daarbij voor een goed evenwicht tussen landbouw- en industriepolitiek te worden gezorgd.

- Tussen ontwikkelings- en ontwikkelde landen moet een structurele aanpassing voortspruiten en een verbeterde internationale arbeidsverdeling ontstaan.
- Nederland zal de niet werkzaam gebleken gedachte van anticiperende herstructurering dan wel herstructurering met een ontwikkelingsdimensie definitief moeten opgeven.

VOOR INSCHRIJFBON ZIE PAG. 32

Toenadering op termijn

Welke bovenmodale en/of vooruitstrevende liberaal wil zijn/haar financiële steun verlenen aan de uitgave van Toenadering op Termijn.

Een boekwerk, gelijk een uitgave van de Teldersstichting, waarin jonge „prominente” liberalen een constructieve bijdrage leveren over het liberalisme in deze tachtiger jaren.

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot drs. A. L. C. S. Lantain, Middelweg 105, Uitgeest. Telefoon 010 - 172471 of 02513 - 13573. U kunt ook meteen gireren op gironummer 1008169 t.n.v. ToT-groep, Uit.

Drs. A. L. C. S. Lantain

(geen oud-JOVD-voorzitter, zoals bij zijn artikel in het vorige nummer abusievelijk werd vermeld)

Eigentijds antwoord nodig op vragen rond verhouding ouders-kinderen

De voorzitter van de Commissie Juridische Zaken van de VVD, dhr. mr. J. J. van der Goes van Naters, zet in het

hiernaast afgedrukte artikel nog eens uiteen van hoeveel belang het is, dat de liberalen zich verdiepen in en zich uitspreken over de zeer actuele onderwerpen die ter discussie staan op het deelcongres „Mens en Recht”, 26 januari in Den Haag. Speciale aandacht schenkt hij aan: Rechten (en plichten?) voor minderjarigen Plichten (en rechten?) voor ouders

Meer dan in enige tijd staan in de laatste jaren de rechten van de mens, van het individu in het middelpunt van de belangstelling. Meer dan ooit tevoren willen wij dat de rechten van de mens in wetten en verdragen worden vastgelegd en aldus onvervreemdbaar en afdwingbaar worden. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat ook de rechten van minderjarigen al geruime tijd in discussie zijn. De Kamercentrale 's-Gravenhage heeft er goed aan gedaan deze rechten uitdrukkelijk aan de orde te stellen op het door haar georganiseerde congres op 26 januari a.s.

Zeker, er zijn ook bezwaren in te brengen tegen de keuze van dit onderwerp. Bijvoorbeeld, dat de „Vrouwen in de VVD” nog maar kort geleden een congres aan dit onderwerp hebben gewijd. Toch snijdt dit argument geen hout. Het onderwerp is namelijk van zo groot belang dat het noodzakelijk is dat de gehele partij zich hierover een mening vormt. Het congres van de VVD-vrouwen is daarom een welkome start geweest van de discussie én de studie over deze zo actuele aangelegenheid.

Het onderwerp heeft trouwens aan actualiteit gewonnen door het verschijnen van het „Liberaal Manifest 1980”. Ook daarin is een passage gewijd aan de rechten van de minderjarigen en de partij dient zich daarover uit te spreken. Het Haagse congres biedt nu de mogelijkheid aan alle geïnteresseerden dit uiterst belangrijke thema gedegen te bestuderen en te bespreken.

„Uiterst belangrijk” noemde ik hiervoor dit onderwerp. Waarom? Wel, nog steeds worden vrijwel alle kinderen opgevoed in het gezin van hun ouders, althans in een gezin, waarvan een der ouders deel uitmaakt. Dáár, in dat gezin wordt de basis gelegd van de ontwikkeling en de toekomstige ontplooiingsmogelijkheden van die opgroeiende mens. Nog steeds zijn alle deskundigen het erover eens, dat het gezin onvervangbaar is als instituut, waar het kind geborgenheid en liefde ervaart, waar het zijn eerste stappen leert zetten, waar het zijn medemens ontmoet en daarmee leert omgaan. Daar leert hij in klein verband hoe je met anderen moet samenleven, iets wat hij straks in de maatschappij in praktijk zal moeten brengen.

Zelfbeschikkingsrecht

Edoch, kinderen worden ouder en willen zich losmaken van thuis, willen hun eigen gang gaan en eisen een zelfbeschikkingsrecht waarvan de ouders, soms terecht, doch soms uit kortzichtigheid niet willen horen. Het conflict is geboren en wie moet nu gelijk krijgen?

In de roerige jaren van 1968 en volgende, toen het mode was te rebelleren, werden natuurlijk ook de rechten van minderjarigen op tafel gelegd. Wie zal nu nog kunnen uitmaken of dat gebeurde, omdat men in die tijd het fundament onder deze samenleving wilde uitslaan (en wás „het gezin” en „de ouderlijke machten” niet de hoeksteen van die samenleving?) dan wel omdat men eerlijk poogde verbetering te brengen in de soms volledige vastgelopen verhoudingen tussen ouders en hun op-

groeiende kinderen?

Beide facetten hebben waarschijnlijk een rol gespeeld; in elk geval kwam er een stroom literatuur los waarvan de titels er niet om logen: „Minderjarig, minderwaardig?” „Minderjarig, onbevoegd” en „De minderjarige, kind van de rekening”. In het verleden jaar verschenen Zwartboek Justitie van de JOVD staat nog te lezen: „... de kinderen (zijn) nog steeds het bezit van hen die de ouderlijke macht uitoefenen.”

Alles wellicht een ietwat eenzijdige of overdreven benadering, maar het tekende duidelijk de onrust.

Intussen is er wel enige olie op de golven gestort door de resultaten van een onderzoek van het Instituut voor Toegepaste Sociologie te Nijmegen. Hieruit zou kunnen blijken, dat de problemen van de minderjarigen met hun ouders nogal meevallen. De indruk bestaat ook, dat na het bekend worden van die gegevens de discussie in rustiger vaarwater is terechtgekomen en zakelijker, ook diepgaander is geworden.

Vastgelopen

De discussie lijkt nu een beetje vastgelopen in de poging de minderjarige met het toenemen van zijn leeftijd steeds meer concrete rechten toe te kennen zoals het zelf kiezen van de school, het kiezen van een politieke partij en het kiezen van een eigen arts etc. Erg bevredigend zijn de uitkomsten van deze discussie niet, wellicht omdat men nog steeds geen antwoord heeft gevonden op de hoofdvraag: „Hoe groot mag de bemoeienis van de overheid zijn met de zeer bijzondere relatie die tussen ouders en hun kinderen bestaat”. Niet alleen kinderen hebben rechten, ook ouders hebben die en beiden hebben zij plichten. Kan men dat relatiepatroon tussen ouders en kinderen vangen in vastomlijnde rechten en plichten?

Het wordt hoog tijd, dat er een eigentijds antwoord op die vragen komt. Liberalen moeten in staat zijn een belangrijke bijdrage hieraan te leveren.

Ik hoop daarom, dat velen - jong en oud - het congres in Den Haag zullen benutten om hun bijdrage te leveren aan het vinden van dat eigentijdse antwoord. De stellingen die hiervoor zijn ontworpen (zie Vrijheid en Democratie dd. 23 november 1979) bieden ruimschoots gelegenheid om alle facetten van deze problematiek in de discussie te betrekken. Een uitdaging, dat óók!

Het onderwerp „Meer rechten voor minderheden?!” vereist eveneens een diepgaande discussie en dwingt ons liberalen tot een standpuntbepaling.

De inleidingen op dit congres worden gehouden door prof. drs. Wilhelmina J. Bladergroen, oud-Hoofd van het Instituut voor Orthopedagogiek van de Rijksuniversiteit van Groningen en door dr. Sjef M. Theunis, Algemeen Secretaris van de Ned. Org. v. Int. Ontwikkelingssamenwerking (NOVIB).

VOOR INSCHRIJFBON ZIE PAG. 32

Tweede buitenlandse VVD-afdeling in bondsrepubliek opgericht

Na een vrij langdurige voorbereidingstijd is op 30 november j.l. de afdeling Bondsrepubliek Duitsland van de VVD opgericht. Het oprichtingsbesluit kwam tot stand tijdens een oprichtingsvergadering die in Bramsche (West-Duitsland) werd belegd.

Tijdens zijn inleiding bracht Bert Heijnen, een der initiatiefnemers, naar voren dat de eerste gesprekken om tot oprichting te komen reeds gehouden waren kort na de Tweede Kamer verkiezingen in 1977. Toen bleek namelijk dat slechts een gering aantal Nederlanders, woonachtig in de Bondsrepubliek, gebruik had gemaakt van de (pas verworven) mogelijkheid om te gaan stemmen. Naast de ambtelijke hindernissen die waren opgeworpen in de vorm van omvangrijke administratieve procedures, bleek ook vaak gebrek aan informatie een reden te zijn om niet te stemmen.

Bij de Europese verkiezingen (toch bij uitstek een gelegenheid om politieke voorkeur kenbaar te maken voor in het buitenland wonende Nederlanders) bleek de animo om te stemmen weer gering.

Dit was voor een aantal VVD-ers het sein om daadwerkelijk aan de slag te gaan, met als uiteindelijk resultaat de oprichtingsvergadering.

Heijnen benadrukte dat de afdeling - bij gebrek aan gemeente- en provinciewerkzaamheden - zich vooral zou kunnen richten op het geven van informatie, het organiseren van discussieavonden e.d., waarbij de Europese politiek extra de aandacht zou kunnen krijgen.

Na deze inleiding werd het voorstel om een afdeling

Bondsrepubliek Duitsland voor de VVD op te richten, in stemming gebracht. Alle aanwezige leden waren vóór.

Vervolgens werd het woord verleend aan de ere-gast van de avond, Ad Ploeg, die door het oprichtingscomité was uitgenodigd om een inleiding over de defensiepolitiek te houden.

Ploeg bracht de gelukwensen van het hoofdbestuur en van beide fracties over en vertelde zich bijzonder bij deze afdeling betrokken te voelen vanwege zijn aanwezigheid bij de oprichtingsvergadering.

Daarna ging hij in op de door de VVD gevoerde defensiepolitiek, waarbij natuurlijk de nadruk lag op de vervanging van nucleaire wapens. Ook de standpunten van de overige partijen kwamen uitvoerig aan de orde. Zijn voorspelling wat betreft de houding van D'66 (lopend aan de hand van de PvdA) is inmiddels reeds waarheid.

Van de mogelijkheid om na de inleiding vragen te stellen werd druk gebruik gemaakt, waarbij de vragen niet alleen beperkt bleken tot defensiepolitiek.

Dat zijn optreden een succes was, moge blijken uit het feit dat zich op de vergadering vijf nieuwe leden meldden. Het voorlopig bestuur is als volgt samengesteld:

Wnd. voorzitter: B. Heijnen, Birkenstrasse 10, 4553 Merzen.

Wnd. secretaris: B. de Jong, Schlepptrupperstrasse 46, 455 Bramsche. Tel. 05461 - 1605.

Wnd. penningmeester: J. Schuurman v. Rouwendal, Danzigerstrasse 7, 455 Bramsche. Tel. 05461 - 5293.

vervolg van pagina 12

aan te pakken, door het aansprakelijk stellen van de (hoofd)aannemer voor de betaling van die schulden.

Stelt u zich een volgende „keten” voor: een aannemer A besteedt werk uit aan onderaannemer B, die op zijn beurt een deel van het werk aan onderaannemer C en een deel aan onderaannemer D uitbesteedt. Zo'n keten (denk aan de bouwwereld) kan redelijk lang zijn. Stel dat b.v. onderaannemer C in gebreke blijft zijn premie- en belastingschuld af te dragen, dan kan volgens het wetsontwerp aannemer A of B daarvoor aansprakelijk worden gesteld. Deze hebben weliswaar weinig of geen zicht op de gedragingen van C, maar dat is blijkbaar niet de zorg van de wetgever.

De in het wetsvoorstel gehanteerde „ketenaansprakelijkheid” houdt in, dat de aannemer niet alleen voor de premie en belastingen, verschuldigd door zijn directe onderaannemer (waarmee hij immers een overeenkomst is aangegaan), maar ook voor de premie en belastingen, verschuldigd door de onderaannemer van die ondernemer enz. aansprakelijk is. Voor iedere onderaannemer houdt het in, dat hij op zijn beurt aansprakelijk is voor de premie en belastingen, verschuldigd in verband met het aangenomen werk door alle in de keten na hem komende onderaannemers, doordat een onderaannemer ten opzichte van zijn onderaannemer als aannemer wordt beschouwd.

vervolg van pagina 17

andere problemen zijn. Daarom hebben wij steeds gepleit voor een stap-voor-stap strategie met als doelstelling de knelpunten uit het huidige voortgezet onderwijs weg te nemen.

In de nota Vierstromenschool van de onderwijscommissie van de partij worden een aantal voorstellen gedaan waarmee enkele knelpunten opgelost zouden worden. Minister Pais heeft onlangs een Ontwikkelingsplan Voortgezet Onderwijs gepubliceerd. Het plan beoogt stap-voor-stap het onderwijs te verbeteren; het is de bedoeling dat de scholen daartoe zelf initiatieven nemen. Voor de langere termijn schetst het ontwikkelingsplan een mogelijke opbouw van het onderwijs. Het meest kenmerkende van deze structuur is wat Pais noemt het elementair onderwijs; een soort uitgebouwd basisonderwijs voor de leeftijdsgroep van ongeveer 4 tot 14 jaar.

Zullen de plannen van Pais echter weer niet allerlei nieuwe problemen teweeg brengen? Zal er ooit rust komen in het onderwijs? Moet die rust er komen? Waar moet het heen? Wat vinden wij binnen de VVD?

Kom op 2 februari naar Meppel, en geef uw opvatting, laat uw stem horen!

De toekomst is het vandaag van morgen

Nella Lázár-Nemcsényi

Het is hier allerminst mijn bedoeling mij te scharen in de rijen der toekomstkijkers, koffiedikkijkers en zwartkijkers of mij op enigerlei wijze te laten verleiden tot het doen van voorspellingen over het pas begonnen jaar. Wel wil ik voor 1980 onze allerbeste wensen uitspreken en hierbij de gedachte uiten, dat wij van harte hopen, dat bij uw goede voornemens tevens behoort: een zich actief inzetten voor onze organisatie. Ook hopen wij op veel andere activiteiten: als er zich de mogelijkheid voordoet wordt u dan lid van een oudercommissie, een buurt- of wijkraad, laat uw stem horen binnen de traditionele vrouwenorganisaties en kom er rustig voor uit dat u VVD-ster bent!

Als u meent te weinig op de hoogte te zijn van de liberale stellingname t.a.v. bepaalde onderwerpen, informeer dan bij uw vrouwengroep of afdelingsbestuur of er hierover VVD-publikaties bestaan of onderzoek de mogelijkheid om in deze rubriek uw probleem behandeld te krijgen: het is immers goed mogelijk, dat velen met dezelfde vragen rondlopen.

Overgang

Wat ons 1980 zal brengen weten wij niet, maar laten wij datgene, waaraan wij zelf iets kunnen doen, ter hand nemen. De situatie, waarin de vrouw anno 1980 leeft, is lang niet ongecompliceerd: onze moeders waren over het algemeen gewend om te functioneren in het rolbevestigende patroon: veel thuis, in beslag genomen door een toen nog weinig gemechaniseerd huishouden en leidster van een vaak groot gezin.

Wij hebben andere waarden leren kennen, zijn accenten gaan verleggen en zijn vaak het vroeger op de eerste plaats komende huishouden als min of meer secundaire bezigheid gaan zien. Maar in onze herinnering (en in die van onze mannen) zweeft nog het nostalgische beeld van de moeder-achter-het-theeblad-thuis en pas thuisgekomen kindertjes, die hun koude rode vingertjes verwarmen bij de vriendelijk rood-glanzende haard.

Komen de kindertjes in 1980 thuis in een leeg huis, waar de centrale verwarming heel laag staat als gevolg van de energiebesparing en waar een briefje op tafel ligt met huishoudelijke aanwijzingen? Dat is een beeld, waar wij zeker niet naar toe willen, maar ook de weg terug wensen wij niet. Wij leven thans duidelijk in een tussenfase. Men zou van onze generatie kunnen zeggen: vrouwen in de overgang, maar dan niet in biologische zin. Wij zijn in een overgang, wij zijn op weg naar een nieuwe situatie, waarin de vrouw (die zulks wenst) haar inbreng in de maatschappij zal kunnen leveren, zonder dat haar kinderen hiervan het slachtoffer behoeven te worden, want de meeste kinderen hebben ook een vader. Alleen door herverdeling van zowel het werk buiten- als binnenshuis kan een nieuwe evenwichtige situatie ontstaan, waarbij onder de noemer werk niet alleen aan betaalde arbeid mag worden gedacht. Maar zover zijn we nog lang niet: het is bedroevend, dat als partners op bovenbeschreven wijze hun bezigheden willen verdelen, zij (soms) op de arbeidsmarkt met gering enthousiasme

worden ontvangen. Zij worden als „moeilijk plaatsbaar” gekwalificeerd en zo gedwongen terug te keren tot het oude, door hen reeds verlaten, rollenpatroon.

Zou het ons in 1980 gegeven zijn om voor deze wensen meer begrip te kunnen kweken, waaruit meer mogelijkheden zouden resulteren, dan zal dit jaar iets kunnen bijdragen aan de ontwikkeling niet alleen van de arbeid, maar ook van het gezin naar een nieuwe belevingsvorm.

Agressie themanummer

Zoals in het vorige nummer van *Vrijheid en Democratie* reeds werd aangekondigd zijn de tijdens onze najaarsconferentie in Lunteren gehouden spreekbeurten van mevr. prof. dr. C. I. Dessaur en mevr. C. Merkelbach, andragoge en psychotherapeute, in een themanummer van *De Liberale Vrouw* opgenomen. Dit nummer over agressie bevat tevens vragen n.a.v. de eerste lezing en punten voor een actiestrategie m.b.t. het in de tweede spreekbeurt te berde gebrachte. Dit alles is uitermate geschikt om in vrouwengroepen te behandelen; de discussieresultaten kunnen tot 1 juli a.s. worden opgestuurd naar ons secretariaat in Berkenwoude.

Dit nummer kan worden besteld door overmaking van f 2,50 per stuk (incl. verzendkosten) op girorekening 605 368 t.n.v. „De Liberale Vrouw”, Krimpen aan de Lek, onder vermelding „Themanummer Agressie”. (Sommigen uwer zal het mogelijk opvallen, dat wij dit nieuwe jaar met een nieuw rekeningnummer begonnen). Als u zich voor 1980 nog niet abonneerde op *De Liberale Vrouw*, kunt u dit alsnog doen door een bijdrage van minimaal f 15,— over te maken op bovenstaand rekeningnummer met als vermelding „De Liberale Vrouw 1980”.

Nederlandse vrouwenraad

Door het behalen van de pensioengerechtigde leeftijd van een medewerkster bij de NVR komt per 1 maart 1980 de functie vacant van: bureau medewerkster van de Commissie Veiligheid.

Deze betaalde functie is beleidsbepalend, vertegenwoordigend, adviserend en coördinerend en omvat werkzaamheden als voorbereiden van vergaderingen, notuleren, uitvoeren van besluiten, verstrekken van informatie en zelfstandig voeren van correspondentie en administratie.

Voor 1980 zijn 800 werkuren in de begroting opgenomen. Inlichtingen: mevrouw R. Markerink-de Leede, Plantsoenlaan 3 te Bloemendaal, tel. 023 - 253279.

Kopij voor deze rubriek zenden aan: mevrouw P. Lázár-Schilthuis, Brussestraat 133, 6211 PD Maastricht.

Liberaal visie op welzijnswerk zorgvuldig formuleren

door Hans J. Vaders

Zaterdag 15 december werd het deelcongres „welzijn”, georganiseerd door de kamercentrale Den Helder, in „de Vest” in Alkmaar gehouden. Natuurlijk is en blijft het uitermate lastig de term „welzijn” afdoend te omschrijven. Een ding is echter duidelijk. Overheidsbeleid ten aanzien van het welzijn, het zich „wel”, het zich tevreden voelen, moet ten alle tijden gericht zijn op de werkelijke behoeften van de mens binnen onze samenleving.

We leven in een dynamische, vaak verwarrende maatschappij waarin het aantal culturele minderheidsgroepen toeneemt. Deze groepen leiden vaak een geïsoleerd bestaan, omdat de overheid in haar beleidsbepaling slechts algemene voorwaarden schept. Ten aanzien van minderheidsgroepen die toch een gewoonlijk ander primair behoeftepatroon hebben dan de gemiddelde Nederlandse burgers, dient de overheid dan ook een aangepast, minder algemeen beleid na te streven en deze groepen voorrang te geven. De normen voor speciale steun moeten echter zorgvuldig gekozen en afgewogen worden. Wanneer overheidsbeslissingen over welzijnszaken nodig zijn is het wenselijk dat deze op een niveau zo dicht mogelijk bij de burgers genomen worden.

Betrokkenheidsdemocratie

De gemeentes dienen bij het opstellen van een welzijnsplan zoveel mogelijk burgers te betrekken (betrokkenheidsdemocratie). Uiteindelijk beslist de gemeenteraad over de besteding van de beschikbare gelden (representatiedemocratie). Uitgangspunt is natuurlijk dat het Rijk zonder stagnatie de voor welzijnszaken gereserveerde financiën naar de gemeentes overhevelt en dit zonder al te veel beperkende restricties. Werkelijke decentralisatie betekent ook vertrouwen hebben in lagere overheden!

Geen vals etiket

Welzijn betekent voor liberalen dat een ieder zelf vorm en inhoud moet kunnen geven aan zijn eigen leven. Het individu moet zich in de maatschappij kunnen ontplooiën. In de jaren tachtig zal het welzijn in belangrijke mate bepaald worden door de wijze, waarop ontwikkelingskansen en mogelijkheden tot beïnvloeding van leven en werkomgeving in de samenleving worden verdeeld.

Liberalen zullen bij de aan de orde komende vraagstukken de voornaamste pleitbezorgers moeten zijn voor de handhaving van het particulier initiatief tegenover alle collectieve maatregelen die men op grond van rechtvaardigheidsleuzen wil treffen. En bovenal, de liberaal, de VVD-er moet zich niet het valse etiket laten opplakken, als zou hij/zij zich niet interesseren voor- of niets aan welzijnswerk doen. Echter 'coaching' is onontbeerlijk.

Inspreekprocedures moeten bestudeerd worden; datgene wat leeft bij de bevolking moet geïnventariseerd worden.

Bij de groeiende bewustwording die optreedt om onze eigen woon-, leef en werkomgeving te bepalen behoort een organisatie van ons politiek bestel waarbij het accent ligt op het lokale bestuursniveau. Decentralisatie van beleid leidt tot het vergroten van eigen beslissingsmogelijkheden, eigen betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid van de burgers. Voor zover particulier initiatief door vrijwilligerswerk gedragen wordt is het een rechtstreekse uiting van de wijze waarop burgers zelf vorm en inhoud kunnen geven aan hun leven. Naarmate de betaalde arbeidstijd afneemt moet gestimuleerd worden dat een deel van de vrijgekomen tijd gebruikt wordt voor welzijnsactiviteiten.

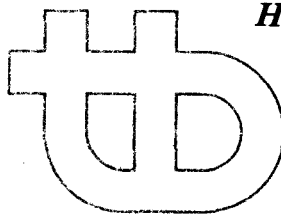
Het deelcongres WELZIJN in Alkmaar heeft één punt zeer duidelijk gemaakt. Er moeten goede richtlijnen worden opgesteld over welzijnswerk vanuit een liberale visie. Waar andere groeperingen constant aan de weg timmeren en zich te pas en te onpas oordelen toeëigenen past zeker een liberaal standpunt. In Alkmaar is in ieder geval een belangrijke aanzet gegeven.

Deelcongres Binnenlandse Zaken in Haren

„Decentralisatie” en „referendum” zijn de onderwerpen die ter sprake komen op het congres dat 23 februari 1980 wordt georganiseerd door de Kamercentrale Groningen in het Postiljon Motel te Haren.

Inleiders zijn: A. J. Evenhuis, H. Maaten, mevrouw mr. A. Kappeyne van de Coppello en mr. W. J. Geertsema. Nadere mededelingen aangaande o.a. de dagindeling, aanmeldingsmogelijkheid en stellingen volgen in de nummers van „Vrijheid en Democratie” van 29 januari en 12 februari a.s.

**Tijdschriften
Boeken
Jaarverslagen
Handelsdrukkerij**

ten brink meppel bv

Industrieweg 12,
Meppel,
Telefoon 05220 - 54646

Dr. F. Snapper: „Israël begrijpt Nederland niet”

„Veel Nederlanders denken ten onrechte dat er geen gevaar bestaat voor hun veiligheid. Laten ze bedenken, dat in Israël wordt aangetoond dat de bedreiging niet van verre hoeft te komen. Oost-Duitsland, de getrouwste bondgenoot van Sowjet-Rusland, zou de komende jaren wel eens een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het einde van de vrede in West-Europa. Het Pruisisch militarisme is daar nog niet dood. Een conventionele aanval vanuit het Oostblok lijkt niet uitgesloten.”

Deze waarschuwingen hoorde onze partijgenoot dr. F. Snapper bij herhaling uiten toen hij kort voor de jaarwisseling een tiendaags bezoek aan Israël bracht. Hij sprak er met vele vooraanstaande geestverwanten, die hij had leren kennen op bijeenkomsten van de Liberale Internationale.

In de Haagse afdeling is deze voormalige, thans gepensioneerd, medewerker van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen bekend als een scherpzinnig woordvoerder op plaatselijke bijeenkomsten. En in Israël heeft hij oren en ogen goed de kost gegeven. Vandaar dit interview.

Allereerst viel hem op de grote overeenkomst met het politieke leven in Nederland. Naast de drie grote stromingen - socialisten, religieuzen, liberalen - is ook daar een soort D'66 ontstaan met wisselende perioden van opgang en neergang en wisselende partijprincipes.

Verdraagzaamheid

Bij zijn liberale vrienden vond Snapper dezelfde sfeer van verdraagzaamheid en wederzijdse waardering, die ook de bijeenkomsten van onze partij zo zeer kenmerken. De Israëliëse liberale partij is voortgekomen uit de tolerante Algemene Zionistische Beweging, die er van uitging dat Israël weer in Joodse handen kon komen door het langs legale weg aankopen en ontginnen van grond.

In tegenstelling tot Nederland hebben de liberalen in Israël samenwerking gezocht met een conservatieve groep, de Heroet, voortgekomen uit de revisionistische zionisten. Zij zagen een politieke benadering als essentiële voorwaarde voor het vestigen van een Joodse staat. Hun voorman, Menachim Begin, was eens aanvoerder van de zeer militante Irgoen Zwai Leoemi.

Uit de samenwerking ontstond de Likoeid, een nationaal-liberale federatie met als voorzitter de Liberaal Abraham Sharir. De Likoeid heeft nu het grootste aantal zetels in de Knesseth en vormt met de Nationale Religieuze Partij en de Democratische Beweging de regering.

Alle partijen in Israël zijn het over één ding volkomen eens; op bijbelse gronden is Israël door God aan de joden gegeven en tot dit bijbels Israël behoren ook Samaria en Judea op de westelijke Jordaanoevers, waar de Arabieren in de meerderheid zijn.

De regering Begin is bereid de Palestijnen daar zelfbestuur te geven, doch zonder een eigen leger, zonder een eigen diplomatieke dienst en zonder een eigen vlag. Egypte zou hier dan ook niet de door Sadat verlangde

liaison-bureaus mogen vestigen vanwege hun diplomatieke status.

De Arabieren in Israël zijn overigens in vele politieke partijen vertegenwoordigd en negen Arabieren zitten voor die partijen in de Knesseth (van wie drie lid zijn van de kleine communistische partij).

De tegemoetkomende houding t.a.v. Judea en Samaria zal volgens de verwachtingen van dr. Snapper nimmer gelden voor Jeruzalem. Elke poging om tot een apart Arabisch bestuur te komen zal daar onverbiddelijk worden afgewezen. De Arabieren in Jeruzalem zullen wel als alle andere inwoners van deze stad mee mogen kiezen voor gemeenteraad en Knesseth.

Bedrijvigheid

Al gaat het Israël economisch nog steeds niet voor de wind er heerst een enorme economische bedrijvigheid, zo constateerde Snapper, die overall even hartelijk werd begroet zodra men merkte dat hij uit Nederland kwam. Men heeft er een eigen oorlogsindustrie uit de grond gestampt. Maar de inflatie woedt er verschrikkelijk. Acht tot tien procent per maand, reeds een jaar lang. In de tien dagen van Snappers verblijf holde de koers weer drie procent achteruit, maar daartegen kan de Nederlandse bezoeker zich wapenen door in Israël een guldensrekening te openen.

Werkloosheid kent Israël nauwelijks: ongeveer drie procent. Ongetwijfeld speelt hierbij de militaire dienst een rol. Drie jaar dienstplicht voor de jongens en twee jaar voor de meisjes, die ook wapens moeten dragen. Voor de laatsten is men royaal met het verlenen van vrijstelling op basis van gewetensbezwaren. Het komt weinig voor dat jongens daarop een beroep doen.

Onbegrijpelijk

Voor onze liberale geestverwanten is Israël, maar ook voor de aanhangers van de andere politieke partijen, is het onbegrijpelijk dat Nederland zijn defensie wil verwaarlozen en de NAVO in de luren wil leggen. Het Joodse volksleger heeft geen propaganda om populair te zijn!

Veel van de huidige politieke leiders begonnen hun carrière als militair aanvoerder. Het markantste voorbeeld is misschien wel prof. Yigael Yadin. Hij was van 1949 tot 1952 chef van de generale staf, groef daarna als archeoloog de oude rotsvesting Masada uit, en richtte enige jaren geleden de aan het liberalisme verwante Democratische Beweging op.

Onbegrijpelijk vindt men in Israël de Nederlandse houding ten aanzien van het militair evenwicht in Europa. En wat de Verenigde Naties betreft, die zou men in Nederland best wat kritischer mogen bezien nu daar zo'n tachtig procent van de lidstaten niet meer democratisch geregeerd wordt en nog meer VN-leden in eigen land geen vrijheid van vergadering en van meningsuiting kennen.

O.S.H.

Dr. F. Snapper

begin van de jaren vijftig ontstane breuk en zijn visie daarop had gegeven.

Oud ontmoette ik enige dagen later in zijn flat aan het Willemsplein in Rotterdam, die men betrad door een labyrint van boekenkasten. Oud deed, ondanks het grote leeftijdsverschil, geen enkele moeite zijn aan nieuwsgierigheid grenzende belangstelling te bedwingen. Reeds tussen de boekenkasten vroeg hij mij: „Hoe was Stikker?”. Ik deed verslag van Stickers wens de ontwikkelingshulp en een beroep op de jeugd centraal te stellen in zijn rede en vooral ook het verleden niet op te rakelen. Oud vroeg toen het zo te arrangeren dat hij als eerste zou spreken, want hij zou dan graag aan het slot van zijn rede de opening aangeven voor het onderwerp dat Stikker wilde bespreken. Het was volstrekt duidelijk dat ook Oud een verzoening wilde. Aldus is geschied. Stikker, intussen welhaast een vreemde geworden voor het toen aanwezige VVD-kader, bleek een charismatische indruk te maken op zijn gehoor en werd duidelijk herkend als degene aan wie het liberalisme in ons land veel te danken heeft. Oud sprak zijn laatste grote politieke rede uit, die naderhand kon worden gekenschetst als zijn politieke testament. Zijn vraag na afloop was of het wel voldoende duidelijk was geworden dat hij in zijn slotpassage - een beroep op de jeugd om het liberale ideaal het zwakke sterk te maken bij de ontwikkelingssamenwerking in de praktijk te brengen - wel voldoende duidelijk de aansluiting met de rede van Stikker had aangegeven.

Stikker kwam kort voor het volgende jubileum van de VVD weer in Nederland wonen, en trad in 1972 weer als lid tot de partij toe. Bij de jubileumviering op 2 februari 1973, wederom in het RAI-congrescentrum te Amsterdam, vond op initiatief van Haya van Someren, die toen partijvoorzitter was, met Stikker een samenspraak plaats. Deze culmineerde in het voorstel Stikker tot erelid van de VVD te benoemen. Stikker heeft van dat

ogenblik af bij herhaling van zijn grote belangstelling voor de VVD blij gegeven. Er ontstond weer contact tussen hem en de organisatorische en politieke leiding van de partij. Al vrij spoedig werd het bijwonen van vergaderingen van de partijraad, waarvan hij als erelid deel uitmaakte, en van de algemene vergaderingen een te grote belasting. Maar hij liet nimmer onaangekondigd verstek gaan. De laatste keer dat hij aanwezig was in een volle zaal met aanhang van zijn partij - die hem langdurig toejuichte - was bij het dertigjarig bestaan van de VVD op 27 januari 1978.

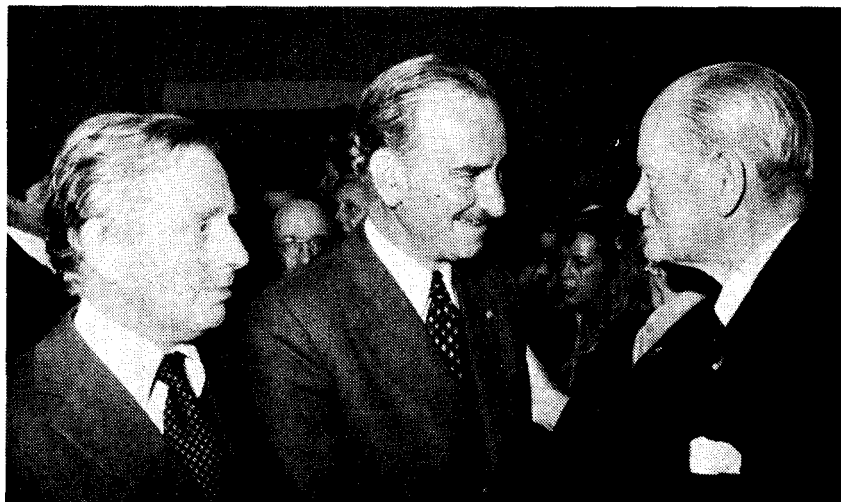
Tijdens een diner op 15 november 1976 had ik de eer en de boeiende belevenis naast Stikker te zitten. Uiterst scherpzinnig gaf hij toen - het kabinet-Den Uyl zat nog en dreigde de zit uit te zitten - een analyse van de bijzondere moeilijkheden voor een eventueel volgend kabinet, als daarin VVD en het in wording zijnde CDA zouden samenwerken. „Ik voorzie”, aldus Stikker, „dat Aantjes dan de leiding van de CDA-fractie zal hebben en in de Kamer heel veel last zal veroorzaken en dat de minister van Sociale Zaken in de Kamer Boersma tegenover zich zal vinden.” Er waren er op dat ogenblik weinigen of in het geheel geen, die de opstelling van wie zich later loyalisten zouden noemen, zo scherp voorzagen. Dat de door Stikker genoemden na korte tijd zouden vallen, Boersma voor het bedrijfsleven en Aantjes om andere redenen, kon uiteraard niemand voorzien.

Nog een interessante mededeling deed Stikker mij bij die gelegenheid. Toen in 1959, na het aftreden van Sidney van den Bergh als minister van Defensie in het kabinet-De Quay, geruime tijd verliep alvorens de voorzitter van de Tweede-Kamerfractie, Oud, een kandidaat voor deze ministerspost voordroeg, is Stikker tijdens een diner ten huize van de toenmalige vice-minister-president en minister van Binnenlandse Zaken Korthals gepolst voor deze functie. Stikker, op dat ogenblik ambassadeur van Nederland bij de NAVO - toen te Parijs -, stelde als voorwaarde dat Nederland terstond de soevereiniteit over Nieuw-Guinea zou overdragen aan Indonesië. Wederom was zijn partij aan die stap niet toe.

De Indonesische kwestie is Stikker blijven bezighouden. Bij een latere ontmoeting - ruim een jaar geleden - deelde Stikker mij mede nog regelmatig contact te hebben met Indonesiërs die in de periode dat hij minister van Buitenlandse Zaken was in hun land een vooraanstaande rol hadden gespeeld. Stikker was staatsman en voelde zich niet in de eerste plaats partijman. De partij, door Stikker zelf opgericht, gaf hem voor dat laatste ook niet voldoende ruimte. Tot het laatst toe heeft Stikker echter als liberale liberaal toch met het wel en wee van zijn partij meegeleefd, omdat hij van een liberale geest was vervuld.

Mr. F. Korthals Altes,
voorzitter

Mr. D. V. Stikker bij de opening van het Stikker huis op 31 oktober 1978 met links mr. F. Korthals Altes en minister Ch. van der Klaauw

De doktersrekening hoeft U niet zelf te betalen, want

.... rekeningen van een ziekenhuis, huisarts, apotheek of fysio-therapeut komen dikwijls op een ongelegen moment.

Geen nood. Een van de grote voordelen van Het Noorden is dat al Uw rekeningen direkt voor de volle 100% voor U worden voldaan. Daarbij betaalt U de laagst mogelijke premie voor een bijzonder goede ziektekostenverzekering.

Voordelig en goed

Als aangesloten bij Het Noorden wordt U aan 't eind van ieder jaar een voorschotpremie in rekening gebracht voor het jaar daarop (U mag ook in termijnen betalen, zonder extra kosten).

Na afloop van het boekjaar wordt de balans opgemaakt van de door de leden gemaakte kosten.

U ontvangt dan alsnog de 'omslag' of definitieve nota. Een systeem waarbij de premie relatief zo laag mogelijk kan worden gehouden. Bovendien is Het Noorden een Onderlinge Ziektekostenverzekering Maatschappij waarbij het maken van winst wordt uitgesloten.

Ook groepsverzekeringen op kollektieve basis zijn mogelijk.

Voor het 4e kind geen extra kosten

Als lid van HET NOORDEN bent U voordelig en 100% verzekerd voor Nederland en alle overige landen ter wereld (leeftijdsgrens 55 jaar).

De omslag voor kinderen t/m 21 jaar bedraagt 1/3 van de omslag voor volwassenen. Voor studerende kinderen van 22-27 jaar geldt een omslag van 2/3 en voor het 4e kind onder de 22 jaar is er geen omslag.

Indien wenselijk kunt U zich extra verzekeren voor een 2e klas ziekenhuisverpleging. Toeslag 25%.

Onderlinge
Ziektekosten verzekering
Maatschappij

Het Noorden

Hoornsediep WZ 131, 9727 GH Groningen
Postbus 8020, 9702 KA Groningen Tel. (050) 262858

Het Noorden betaalt 100% van al uw rekeningen

- huisartsenhulp en apothekerskosten
- specialistische hulp, w.o. kaakchirurgische ingrepen
- kraamzorg naar richtlijnen KLOZ
- ziekenhuisverpleging (inklusief alle bijkomende kosten) laagste 3e klasse, klasse 2b of 2a.
- sanatoriumverpleging laagste 3e klasse
- verpleging in psychiatrische inrichting, revalidatie-inrichting en inrichting voor epileptici, laagste 3e klasse
- ziekenvervoer per taxi of ambulance
- nierdialyse thuis en poliklinisch
- uitwendige geneeswijze zoals massage, heilgymnastiek, hoogtezondebehandeling, bestralingen, enz.
- fysische therapeutische hulp
- prothesen ter vervanging van ledematen (naar normen en tarieven Ver. Orthobanda)
- spraaklessen n.a.v. operaties aan keel of stembanden
- kosten voor weefseltyperingen
- kosten pacemaker
- tandheelkundige hulp voor kinderen geboren na 31/12/68 volgens richtlijnen KLOZ.

inlichtingen

Graag ontvang ik meer informatie over de goede en voordelige ziektekostenverzekering van Het Noorden

NAAM

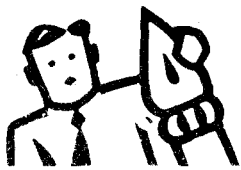
STRAATNAAM

WOONPLAATS

TELEFOON

Deze informatie-bon kunt U in een open, ongefrankeerde enveloppe zenden aan Het Noorden, antwoordnummer 1039, 9700 VK Groningen.

Daar kunt U voor de volle 100% oprekenen. Een plezierige gedachte.

Mijn opinie is...

In deze rubriek publiceren wij brieven van lezers.

De redactie behoudt zich daarbij het recht voor redactionele wijzigingen aan te brengen of stukken te bekorten, uiteraard zonder de kern van het betoog aan te tasten. Wij streven ernaar zoveel mogelijk lezers aan het woord te laten. Dit betekent dat korte helder geformuleerde brieven maximaal 300 woorden (en vooral duidelijk geschreven of getypt!) het meest kans maken vlot en integraal te worden opgenomen. Publikatie betekent niet dat wij instemmen met het betoog. Beroep t.a.v. geweigerde of bekorte artikelen is mogelijk bij de Redactieraad, p/a Koninginnegracht 57, Den Haag.

Kernenergie

„Een belangrijk verschil tussen de opvattingen uit de vorige eeuw dat een stoomtrein uit den boze was, omdat de koeien langs de lijn geen melk meer zouden geven, terwijl de reizigers de adem zou worden benomen, en de huidige aversie tegen invoering van kernenergie is de schaaftactor. Een in het oog springend punt van overeenkomst is de gemanipuleerde angst voor het onbekende.”

Deze schertsstelling uit het proefschrift van dr. ir. W. Chr. Heerens (een speelse wijze om een opinie te lanceren) is een schot in de roos. De weerstand tegen kernenergie is gebaseerd op angst, niet op kennis of wijsheid. Gemanipuleerde angst: objectieve studies worden als „pseudo-wetenschappelijk” van de tafel geveegd, kernenergie en atoombom worden als Siamese tweelingen voorgesteld (een-eiig, met dezelfde eigenschappen dus, en onscheidbaar), afval blijft duizenden jaren ons bedreigen, enz. (Tj. Jager in *Vrijheid en Democratie* 23 nov. 1979).

Het zijn de halve waarheden, die zo moeilijk te weerleggen zijn, niet in een kort artikel als dit. Ook niet tegenover agressieve actiegroepen van niet terzake kundigen (J. A. C. Kroesen in *Vrijheid en Democratie* 16 oktober 1979) voor wie de agressie zelf belangrijker is dan het thema van de actie. Om een leus op een spandoek te ontkrachten zijn tientallen bladzijden gedegen studie nodig. Begin daar eens aan, midden tussen die „rotjongens”. Moet een opiniepeiling nu de doorslag geven, of een enquête? Moet een opiniepeiling bijv. beslissen of de zon om de aarde draait of andersom? Of dat kernenergie gevaarlijker is dan olie? Of kernfusie gevaarlijker dan kernsplitsing?

Alle wijzen van energie-winning zijn gevaarlijk, onveilig, en bedreigen het milieu. Je moet ze tegen elkaar afwegen:

- Steenkool: mijnrampen, afvalbergen, radioactief vlieg-gas, dat niet in zoutkoepels gestopt kan worden, koolzuur en blauwzuur in het milieu enz.
- Olie: bij de winning gemiddeld meer dan een dode per dag, gerekend over de gehele wereld; brandende en brekende tankschepen, koolzuur en zwaveldioxyde enz.
- Aardgas: bij LNG-rampen komt evacuatie altijd te laat. Koolzuur.
- Zonne-energie in de vorm van waterkracht: wat kwam er terecht van het milieu bovenloops van de Assoean-dam? Enz.

Kernenergie is inderdaad veilig en milieu-vriendelijk. Harrisburg is er zelfs het bewijs van, hoe gek het ook klinkt. Toen er „iets mis ging” werd er geëvacueerd. Geen doden. De aan straling blootgestelden zullen na enige maanden rust en behandeling herstellen. Niet altijd voor 100 %, de tankauto-chauffeur zal ook niet altijd voor 100 % herstellen na een ongeval. Na de damdoorbraken in Zuid-Frankrijk en Noord-Italië vielen er hon-

derden doden, voordat men wist wat er gebeurt; laat staan dat men tijdig kon evacueren.

Ergo: andere energie-dragers zijn gevaarlijker bij winning en transport, doch de gevaren liggen ver weg van ons huis. Bij kernenergie ligt het gevaar in ons midden, dat is de grond van onze weerstand. De Verenigde Staten en de Sovjet-Unie bouwen hun kerncentrales in afgelegen onbewoonde gebieden, en lozen daar ook de afval onder de grond. Wij hebben in Nederland alleen dicht- en minder dicht-bewoonde gebieden.

Een groot belang van kernreactorcentrales moet men niet over het hoofd zien, en daar werd tijdens de energie-conferentie in Parijs ook de nadruk op gelegd: Al doende krijgt men ervaring die van pas komt bij de toepassing van kernfusie-energie in de nabije toekomst.

DR. J. PH. BUSCHKENS,
Utrecht

Is Denemarken ons voorland?

Er zijn er die zich afvragen waar het met ons land heen moet. Om het antwoord wat nader in het vizier te krijgen zou het naar mijn mening nuttig zijn een gedegen studie op te zetten van de ontwikkelingen in Denemarken.

Volkskarakter, geografische ligging, economische, sociale en politieke structuren, plaats in de Eerste en Tweede Wereldoorlog, zijn bijvoorbeeld factoren die aan de orde zouden kunnen komen. Er is in ons land voldoende kennis aanwezig om zo'n studie met succes uit te werken.

Ik denk dat daaruit aardig wat parallellen met onze Nederlandse toestanden te voorschijn zullen komen. Zeker wanneer wij in politieke onmacht blijven leven en een links-neutralistische koers blijven varen.

Denemarken is ons in dit opzicht tientallen jaren voor.

Het land balanceert reeds lang op de rand van een staatsbankroet.

De devaluatie van de munt is aan de orde van de dag. De Deense buitenlandse schuld neemt al geruime tijd jaarlijks toe en niet weinig ook: telkens met 4,5 miljard gulden.

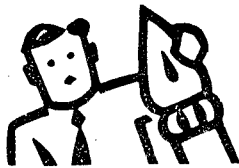
De tekorten op de betalingsbalans zijn chronisch en bedragen elk jaar ongeveer zes miljard gulden.

De bevolking telt vijf miljoen zielen en de werkloosheid omvat ongeveer 125.000 mensen.

Op het moment is er een socialistisch minderheidskabinet aan de regering. Geen bewijs van politieke stabiliteit.

Herinnert u zich nog de spectaculaire opkomst van een anti-belasting partij, enkele jaren geleden? Ook al een aanwijzing dat het normale politiek bestel weinig attractie meer bezat.

En nu is men in een zodanige financiële crisis verzeild geraakt dat er forse dingen moeten gebeuren. Straffe loon- en prijsbeperkingen, een nieuwe grondbelasting, het terugdringen van aftrekposten voor de inkomsten-

belasting, beperking van hypotheek crediet, beperking van dividenden maar wel verplichte winstdeling ten behoeve van de vakbeweging, dat alles zit in het pakket van premier Anker Joergensen. Herkent u zo het een en ander?

Het is te begrijpen dat het verwijt wordt gehoord dat de regering misbruik maakt van de kritieke situatie om „ideologische maatregelen” door te drukken. Dat werd in 1973 van het kabinet Den Uyl ook wel gezegd. Verlangt u naar Deense toestanden? Ik niet. Vandaar mijn vraag: wat kunnen wij van de fouten van de Denen leren?

W. L. DE VRIES,
Doorn

Stellingen Haags congres

Mijn opinie is dat een lid van de VVD wel over veel vrije tijd dient te beschikken om enigszins op de hoogte te blijven van de vernieuwingen die via beginselverklaringen, manifesten, deelcongressen etc. aan de partij worden voorgelegd.

In een ingezonden stuk van A. E. J. Modderman in *Vrijheid en Democratie* van 9 november jl. lees ik dat de stellingen die op het deelcongres te Marum werden behandeld „uit de koker van een niet nader aangeduide commissie waren gekomen”, hetgeen daar tot een verwarde situatie had geleid.

Wakker geschud door het januarinummer van het Haagse VVD-nieuws heb ik de stellingen die op 26 januari op het Haagse deelcongres aan de orde komen, eens wat nauwkeuriger bekeken en ik vraag mij met verbazing af uit de koker van welke landelijke commissie deze stellingen wel afkomstig mogen zijn. Hoe komt men op het idee om kinderen in de „eeuw van het kind” tegen hun ouders te laten procederen en de rechter dan als toetsingsgronden de beroepsgronden uit onze administratieve rechtspraak ter hand te stellen, waarbij het begrip „behoorlijk bestuur” vervangen wordt door „behoorlijk ouderschap”?

MR. J. F. ENGELS,
's-Gravenhage.

Stemrecht Nederlanders in buitenland

Nederlanders die voor kortere of langere tijd in het buitenland woonachtig en/of werkzaam zijn, hebben geen stemrecht. Het lijkt mij onjuist, dat deze Nederlanders, die over het algemeen tot het meest energieke en welkenkende deel van onze bevolking behoren en die - naar verwacht mag worden - t.z.t. naar Nederland zullen terugkeren, geen enkele invloed hebben op de regering die zij bij hun terugkeer zullen aantreffen. Ik kan mij indenken, dat hier voor de VVD vele stemmen te winnen zouden zijn.

Mijn tweede suggestie betreft de benadering door de VVD van de bejaarden. Het geboortecijfer daalt drastisch en onze bevolking vergrijsd in snel tempo. Het gaat in het laatste geval echter wel om de generatie, die de Eerste Wereldoorlog, de crisis en de Tweede Wereldoorlog heeft meegemaakt en die door ongehoorde krachtsinspanningen uit de failliete inboedel de welvaartsstaat van nu heeft opgebouwd. Juist deze oudere generatie heeft aan den lijve ondervonden wat de ware betekenis is van de woorden „vrijheid” en „democratie”.

Het zou m.i. nuttig zijn en in een grote behoefte voorzien, als de VVD zich - mede in haar eigen belang - meer en duidelijker richtte tot deze politiek vergeten groep.

Velen van hen stemmen nog steeds uit een soort overjarige trouw op het CDA als remplaçant van de vertrouwde confessionele partij van vroeger. Velen van hen zijn echter ook tot de conclusie gekomen dat het CDA vis noch vlees is en veel meer overhelst naar links dan hun lief is. Het moet mogelijk zijn deze vergeten groep met een van begrip en oprechte belangstelling getuigende benadering voor de VVD te winnen.

P. VELLINGA-PIKAAR
Den Haag

Heilloze weg

Binnenkort is het in Nederland toegestaan op de openbare weg te rijden met een afgekeurde auto, zonder dat de remmen werken en zonder dat er een verzekering tegen W.A. is afgesloten, onder voorwaarde dat dit alles duidelijk op de buitenkant van de auto is vermeld.

Bovenstaand gefingeerd voorbeeld, waarvan het absurde door iedereen onmiddellijk wordt ingezien, is echter niet zo vreemd als het lijkt. Het is slechts de toepassing op verkeersgebied van een situatie die dreigt te ontstaan op het gebied van de geneesmiddelenvoorziening.

Het betreft hier het middel vasolastine, waarvan de inschrijving door het college ter beoordeling van geneesmiddelen is geweigerd. Het hiertegen ingesteld beroep is afgewezen.

Uit persberichten blijkt dat de staatssecretaris van volksgezondheid het middel toch op de markt wil houden, mits op de verpakking geen ziekten worden vermeld waartegen het middel zou kunnen worden aangewend en mits wel op de verpakking wordt vermeld dat de inschrijving door het college is geweigerd.

Het is nog niet te laat om op deze heilloze weg om te keren!

H. M. NIJPELS-HEZEMANS
Eindhoven

Uit het Ziekenfonds?

Geen punt.

Neem zo'n goede en degelijke ziektekostenverzekering van de

Tegen ziektekosten moet u goed gedekt zijn...

U kunt - met uw gezin - niet buiten een goede ziektekostenverzekering. Medische verzorging is niet goedkoop. U wilt het beste en u wilt daarvoor betalen... maar niet meer dan nodig is. Neem daarom kennis van hetgeen de VGCN te bieden heeft en beslis dan.

Wat betekenen die letters...

VGCN? De VGCN is de Vereniging Gezondheidszorg Centrum Nederland U.A. Met ruim 300.000 verzekerden, de grootste ziektekostenverzekeraar van Nederland. Die u - ook als u uit het Ziekenfonds moet - goed wil verzekeren en daarbij keuze biedt uit verschillende mogelijkheden. Compleet, coulant en voordelig.

De VGCN maakt geen winst... en dat merkt u aan onze premies!

Het Ziekenfonds bood u een goede dek-

king tegen alle kosten, die zich konden voordoen. Nu gaat u zich particulier verzekeren. Met vergelijkbare voorzieningen, tegen een relatief lage premie bij de VGCN.

VGCN

premie per maand (3e klasse) per 1 januari 1980		
eigen risico per jaar	echtpaar	echtp. + 2 kinderen (ook stud.)
420	191,20	297,00
870	162,40	268,20
1260	138,20	—
1560	118,20	211,80
1860	—	191,80

Vanaf 45 jaar gelden bij toetreding premietoeslagen.

Veelal is Uw ziekenfonds aangesloten bij de VGCN waarvan U in onderstaand adresblok er vast wel een in Uw omgeving vindt; U blijft dan vaak bij hetzelfde kantoor.

Loop daar eens binnen. Of vraag vrijblijvend toezending van onze voorwaarden en tarieven door middel van de bon.

ONDERLINGE
WAARBORGMAATSCHAPPIJ
VERENIGING GEZONDHEIDSZORG
CENTRUM NEDERLAND U.A.

Ziektekostenverzekering

Centrale administratie: 3572 BR Utrecht - Biltstraat 196 - 030-715634.

VGCN... waar tal van Ziekenfondsen en instellingen achter staan.

De VGCN-afdelingen zijn gehuisvest op de volgende kantoren van ziekenfondsen en instellingen:
Amersfoort - (A en O) - Stationsstraat 46 - 033-16445; Van Asch van Wijkstraat 55 - 033-646922;
Amsterdam - (AOZ) - Herengracht 248 - 020-239835; Amsterdam - (Ziekenzorg) - Keizersgracht 717-719 - 020-235738; **Apeldoorn** - (ANOZ) - Sophiaplein 15 - 055-210220; **Apeldoorn** - (A en O) - Vlijtweg 1 - 055-210295; **Arnhem** - (Voorzorg) - Velperweg 8 - 085-629135; **Bussum** - (Gooi en Omstreken) - Prins Hendriklaan 3 - 02159-47817; **Delft** - (ANOZ) - Noordeinde 6 - 015-120682; **Eindhoven** - (AZE0) - Geldropseweg 82c - 040-116344; **Gravenhage** - (AZIVO) Anna Paulownastraat 27 - 070-455800; **Haarlem** - (Spaarneland) - Oostvest 60 - 023-319316; **Heerlen** - (AZVL) - Akerstraat 92 - 045-763333; **Hilversum** - (Gooi en Omstreken) - Emmastraat 62 - 035-44040; **Huizen** - (Huizen, Weesp en Omstreken) - de Ruyterstraat 9 - 02152-52044; **Kampen** - (Regionaal Ziekenfonds Zwolle) - Vloedijk 82 - 05200-71188; **Leerdam** - (ANOZ) - Prins Mauritsstraat 17 - 03451-4541; **Nijkerk** - (ANOZ) - Meinsstraat 2 - 03494-3345; **Tiel** - (Algemeen Tiels Ziekenfonds) - Stationsstraat 39 - 03440-15144; **Utrecht** - (VHZ) - Kaap Hoofdreef 58 - 030-620847; **Utrecht** - (VHZ) - Catharinesingel 64 - 030-620847; **Utrecht** - (ANOZ, Binnenscheepvaartpersoneel) - Kaap Hoofdreef 24-38 - 030-618881; **Velp** - (Rijnstreek) - Arnhemsestraatweg 348 - 085-629090; **Weesp** - (Huizen, Weesp en Omstreken) - Grote Plein 2 - 02940-12519; **Zutphen** - (ANOZ) - Marspoortstraat 9 - 05750-13145; **Zwolle** - (Regionaal Ziekenfonds Zwolle) - Zwartewaterallee 25 - 05200-71188.

Informeer mij zo volledig mogelijk over de VGCN.

naam: _____

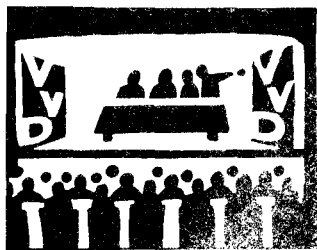
adres: _____

postcode/
woonplaats: _____

gezin: man: _____ jaar kinderen: _____ /
vrouw: _____ jaar _____ / _____ jaar

(in gesloten envelop zonder postzegel opsturen aan VGCN/antwoordnummer 576, 3500 VB Utrecht)

bon

De VVD van A tot Z

Mutaties

2e kamerleden:

J. M. van de Ven, Herungerweg 344, 5916 ND Venlo (adreswijziging).

Dagelijkse Besturen Kamercentrales:

rectificatie

J. J. Hoogendoorn, Albastdijk 58, 4706 AP Roosendaal, tel.: 01650 - 4716, (penningm.)

Secretarissen ondercentrales:

LAND VAN ALTENA - C. F. Braspenning, Lemmenschkampweg 6, 4285 CB Woudrichem, tel. 01833 - 1986; 010 - 733444 (K), (wnd. secr.)

ARNHEM - G. F. E. Schut, Roemer Visscherstraat 18, 6824 MX Arnhem, tel.: 085 - 620512, (nw. secr.)

ZUIDELIJKE IJSSELMEERPOLDERS - E. R. Overduin, Bongerd 98, 8212 BE Lelystad, tel.: 03200 - 47770, (nw. secr.)

Secretarissen afdelingen:

ADUARD/EZINGE - mw. A. Leutscher-Fluks, Nutweg 5, 9832 TC Den Horn, tel.: 050 - 565310, (nw. secr.)

ALMERE - mr. J. J. Hartman, Markt 56, 1354 AW Almere-Haven, tel.: 03240 - 12487, (nw. afd., wnd. secr.)

ASPEREN - mw. S. C. Buddingh-Domburg, Schoutlaan 19, 4147 CV Asperen, tel.: 03451 - 3079 (nw. secr.)

BONDSREPUBLIC DUITSLAND - B. J. de Jong, Schletrupperstrasse 46, 4550 Bramsche (W. Dld.), (nw. afd.)

BUREN - mw. J. S. Bults-Boekhold, Tielseweg 28, 4012 BK Kerk-Avezaath, tel.: 03448 - 1489, (wnd. secr.)

GELDROP - J. Sprangers, Heibeekstraat 23, 5662 EE Geldrop, tel. 040 - 864154, (adreswijziging)

GRAVE - J. Visser, Postbox 98 (corr. adres), 5360 AB Grave, tel.: 08860 - 2197, (nw. secr.)

HEERDE - mw. M. J. H. Ketelaar-v. Zweeden, Hogepad 14, 8181 TT Heerde, tel. 05782 - 3667, (nw. secr.)

LELYSTAD - E. R. Overduin, Bongerd 98, 8212 BE Lelystad, tel.: 03200 - 47770, (nw. secr.)

LINSCHOTEN/SNELREWAARD (splitsing Montfoort/Linschoten) - mw. W. J. Drolsbach-Muhs, Oostwijk 11, 3461 GP Linschoten, tel.: 03480 - 18753, (nw. afd.)

MONNICKENDAM - J. van der Heijden, Irenestraat 12, 1141 ER Monnickendam, tel.: 02995 - 2222; 02995 - 3746 (K), (adreswijziging)

MONTFOORT/WILLESKOP (splitsing Montfoort/Linschoten) - W. A. Woudenberg, Wulverhorst 34, 3417 TL Montfoort, tel.: 03484 - 2523, (nw. afd.)

STEENDEREN - G. Leuvensteijn, Bronkhorsterweg 21, 7221 AB Steenderen, tel.: 05755 - 1868, (wnd. secr.)

VLEDDER - G. Ohler, Bosbouwkamp 19, 8381 AG Vledder, tel.: 05212 - 2125 (nw. secr.)

VLEUTEN-DE MEERN - mr. D. P. Woltil, Past. Ohllaan 18, 3451 CC Vleuten, tel.: 03407 - 3041, (nw. secr.)

VLIELAND - A. A. Manting, Dorpsstraat 130, 8899 AN Vlieland, tel.: 05621 - 390, (nw. afd.)

VLIJMEN - mw. P. G. Besters-v. der Hammen, Tollensstraat 36, 5251 LS Vlijmen, tel.: 04108 - 3225; 035 - 234206 (K. op dinsd. en donderdag), (wnd. secr.)

ZEVENBERGEN - mr. F. M. de Haas, Gaasbeek 39, 4761 LR Zevenbergen, tel.: 01680 - 24987; 078 - 138844 (K), (nw. secr.)

ZIERIKZEE - P. F. Vleugel, Schuttershofstraat 22, 4301 BA Zierikzee, tel.: 01110 - 5266, (nw. secr.)

BERT OOMS

onbetwist verhuisspecialist

Binnen- en buitenlandse verhuizingen

PURMEREND - 02990 - 21847

HOORN - 02290 - 14517

**Handgemaakte Friese
Stoelklokken**
Friese Stoelklokkenbouwer
Chr. v.d. Klaauw KRUISSTRAAT 5.
JOURE. 05138-4390

Spreekbeurten prominenten

AMSTERDAM - Op 18 januari spreekt G. W. Keja in Bar Libertijn - Stikkerhuis, N.Z. Voorburgwal 288. Aanvang: 19.00 uur. Onderwerp: „van grottekening tot satelliet”.

ARNHEM - Op 14 april spreekt mevrouw E. Verkerk-Terpstra in het Kerkelijk Cultureel Centrum van de Stichting Het Dorp, Jachthoornlaan 1a. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Actuele Politiek en sociaal liberalisme.

BOXTEL - Op 25 januari spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in maison v. d. Wetering, Stationstr. 49. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: resultaten politieke enquête.

DEVENTER - Op 3 maart spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in „Royal”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

ENSCHEDA - Op 21 januari spreekt G. W. Keja in café-rest. A.B., Gronausestraat 100. Aanvang: 20.00 uur.

's-GRAVENHAGE - JOVD - Op 18 februari spreekt drs. Th. H. Joeke in café Güntry, Hoek Regentesse- laan/Columbusstraat. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Bestek '81, onafhankelijkheid JOVD.

't GOOI (Vrouwen in de VVD) - Op 11 februari spreekt drs. E. Nijpels in „'t Rechthuis” te Muiderberg. Aanvang: 14.00 uur.

HUIZEN - Op 20 februari spreekt H. J. L. Vonhoff in de „Boerderij”. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: „De Strijd om het midden”.

KRIMPEN A/D IJSSEL - Op 21 januari spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans „de Avond Wake”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De VVD en de jaren '80.

NIJMEGEN - Op 4 februari spreekt mevrouw mr. A. Kappeyne van de Coppelio in café de Gildenborgh, Raadhuisplein. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

ROOSENDAAL - Op 21 januari spreekt drs. E. Nijpels in „'t Wit Roosken” voor de studielclub C.W.V. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

RIJSWIJK - Op 18 februari spreekt A. Ploeg in gebouw „Stervoorde” (W. Churchillaan/dr. van Mooklaan). Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De achterstallige Indische betalingen”.

STEENWIJK - Op 25 januari spreekt dr. R. W. de Korte in 't Posthuis. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: de VVD en de jaren '80.

UTRECHT - Op 22 januari houdt dr. R. W. de Korte een spreekbeurt in de studentensociëteit „Utrhes”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De Nederlandse economie.

UTRECHT - Op 30 januari spreekt mr. W. J. Geertsema in Hotel Smits, Vredenburg 14. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberaal Manifest.

- Op 18 januari spreekt mevr. E. Veder-Smit in Motel Heerenveen te Heerenveen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Volksgezondheid.
- Op 21 januari spreekt mevr. E. Veder-Smit in café-rest. „De Dorstvelegel” 's-Gravenweg 178 te Capelle a/d IJssel. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „volksgezondheid in de branding”.
- Op 28 januari spreekt de heer H. Koning voor de ondercentrale Krimpenerwaard in Berkenwoude in het Cultureel Centrum. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De zuinigheidsmythe van de gemeente”.
- Op 28 januari spreekt minister H. Wiegels in het Turfschip te Breda. Aanvang: 20.00 uur.
- Op 11 februari spreekt mevr. drs. N. Smit-Kroes in Cultureel Centrum „Boschlust” te Zeist. Aanvang: 20.15 uur.
- Op 26 februari spreekt mevr. H. V. van Someren-Döwner in het Stikkerhuis te Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur.

ZANDVOORT - Op 24 januari spreekt A. Ploeg in hotel Bouwes. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: Kernenergie.

Drukkerij van Rossum BV te Utrecht liet zijn wanden en plafond spuiten met SURFAKOTE MUURCOATING.

De coating werd zeer snel aangebracht, zodat het werk in de drukkerij minimaal gestagneerd werd.

Surfakote muurcoating gaat condensvorming tegen, werkt geluidsisolerend en is in vele texturen en kleuren te krijgen. Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden wanden en plafonds met Surfakote gespoten.

Surfakote muurcoating is een uitstekende investering, daar de coating 20 à 30 maal dikker is dan een gewone verflaag en het in één keer wordt aangebracht. Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en het gaat veel langer mee: 10 JAAR GARANTIE.

Ook de winterschilderpremie van f 30,— per man per dag is bij Surfakote van toepassing.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek BV Schuytvlot, Postbus 8, 3417 ZG Montfoort. Tel. 03484 - 1587.

inschrijfbon Den Haag

Naam:
Adres:
Woonplaats:

U rijft in voor het deelcongres in Den Haag op 26 januari (Nederlands ngresgebouw).

U zal de kosten ad. f 25,— p.p. overmaken op giro: 392501 t.a.v. de D, afdeling 's-Gravenhage onder vermelding „Deelcongres”.

U tijdige ontvangst van het inschrijfgeld zal een informatiemap worden gezonden.

U zenden aan: secretariaat Kamercentrale 's-Gravenhage, Conrad- de 52, 2517 BR 's-Gravenhage.

inschrijfbon Meppel

Naam:
Adres:
Woonplaats:

U rijft in voor het deelcongres in Meppel op 2 februari (Schouwburg gterop).

U ij/zij beschikt wel/niet al over de brochure „Vierstomenschool”

U e kosten van deelname ad. f 25,— zullen aan de zaal worden afgedra- n.

U zenden aan: secretariaat Kamercentrale Drente, Schiphorsterweg 12, 757 NV De Wijk.

inschrijfbon Amsterdam

Naam:
Adres:
Woonplaats:

U chrijft in voor het deelcongres in Amsterdam op 9 februari (Hotel Euro- rest).

U ij zal de kosten ad. f 25,— p.p. overmaken op giro: 431470 t.n.v. /VD Amsterdam, onder vermelding: „Deelcongres”.

U zenden aan: secr. Kamercentrale Amsterdam, N.Z. Voorburgwal 288, 1012 RT Amsterdam.

studeer nu RECHTEN

GESCHIEDENIS of UNIVERSITAIR TOELATINGSEXAMEN

te Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Arnhem, Eindhoven, Groningen, Zwolle, Utrecht; gericht op de tentamens en examens van de Rijksuniversiteit van Utrecht (hiervoor is **geen plaatsingsbewijs** nodig en geldt **geen numerus fixus/clausus**).

Speciale opleidingen: schriftelijke cursus full-time dagopleiding

U kunt de studiegids 1979/80 aanvragen (bijvoor- beeld door inzending van deze advertentie) bij de Stichting KUR, Amsterdamsestraatweg 391 bis, Postbus 9795, 3506 GT Utrecht, tel 030 - 43 55 74.

Naam:
Adres:
Woonplaats en postcode:

gast - urijheid

RUSTZOEKEN IN DRENTE

Centraal in het Drentse landschap: **Hotel Wesseling in Dwingeloo**. De accommodatie die u zoekt voor vakantie of zakelijke ontmoetingen. Aanbevolen voor congressen, seminars, etc.

Een hotel, sfeervol ingericht! Bos en heide bieden u de nodige rust; hunebedden, schaapskudde en radiotelescopie zijn leuke beziens- waardigheden.

Aan de Brink,
tel. 05219 - 1544

*Hotel
Wesseling
Dwingeloo*

Zomer- en Wintersport **HOTEL EDENHOF**, Lenzersheide (Gr) - Zwit- serland 1500 m, tel. 09/4181343034.

Zeer gunstig gelegen Nederlands-Zwitsers hotel met 50 bedden. In ruimte mate gelegenheid voor alle wintersporten.

8-daagse wintersportreis op 12 jan. t/m 19 jan. à f 650,—.

Vraagt folders en nadere inlichtingen: B. de Geus, Zwammerdam, tel. 01726 - 15520 of bij Hotel Restaurant De Watergeus, Nieuwkoop- Noorden, tel. 01724 - 8398.

VERGADEREN IN HET HART VAN NEDERLAND

Diverse zalen, sfeervol en praktisch ingericht, van functioneel-zakelijk tot op luxe directie-niveau.

Châlet Den hommél

Piperlaan 1 12030-931400 Utrecht

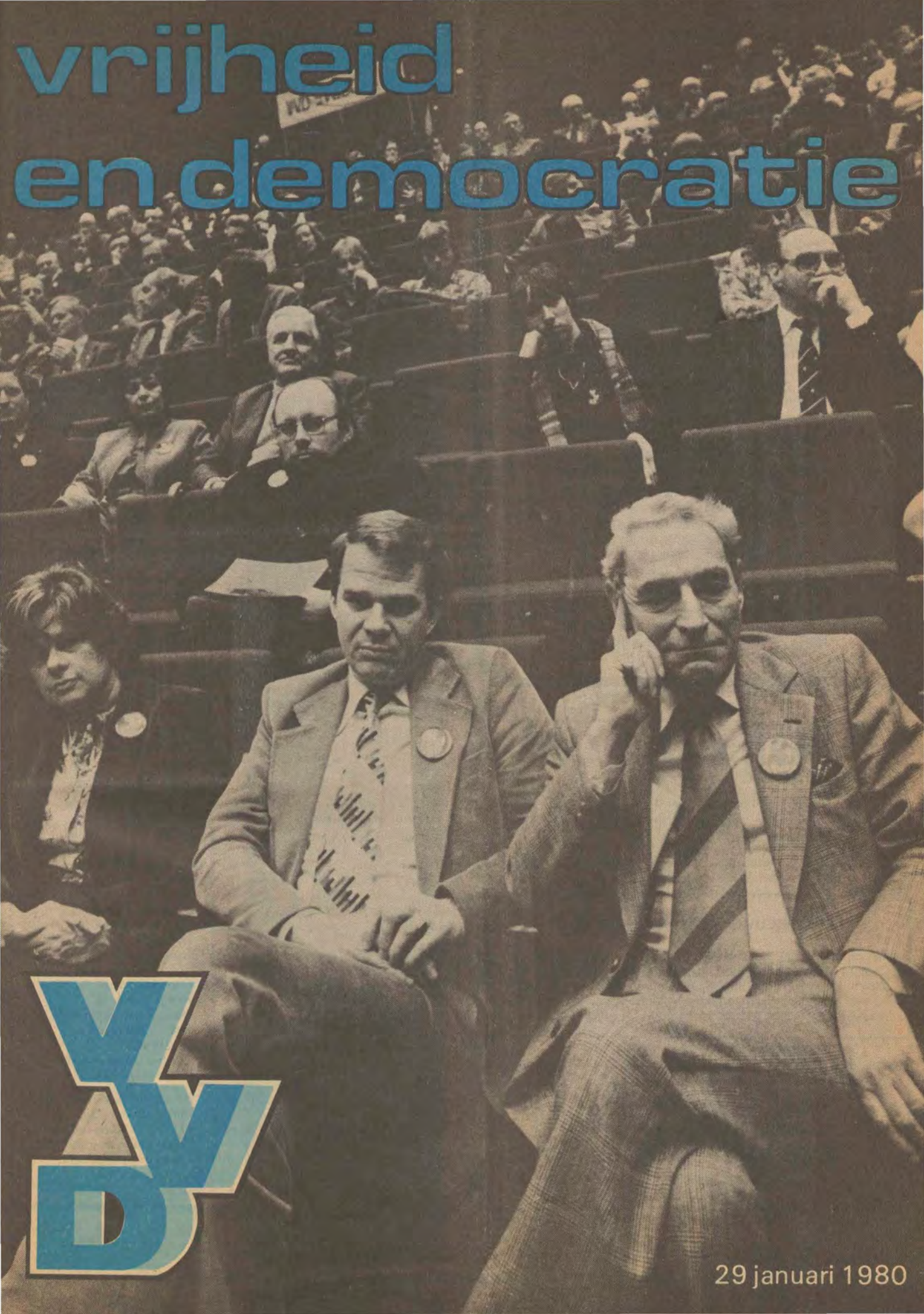
HOTEL DE WIJNBERG BOLSWAARD

Oud van naam maar met een eigentijds karakter. Smaakvol in- gericht. Sauna en lift. Kamers met douche/bad en toilet.

Tel. 05157-2220-3120

RESTAURANT NYNKE PLEATS PIAAM

In een unieke omgeving waar de rust voelbaar is het gezellige en sfeervolle restaurant Nynke Pleats Uitermate geschikt voor: congres- sen en vergaderingen. Maandags gesloten. Tel. 05158 - 1707.

vrijheid en democratie

29 januari 1980

Waarom ook eens gedacht moet worden aan vestiging van het bedrijf in Bergen op Zoom

1. Het nieuwe bedrijfshallencomplex van Adcom bv uit Zwiindrecht op het handels- en industrieterrein Theodorus haven, centraal tussen Rotterdam en Antwerpen, aan de Oosterschelde met o.a. haven-aansluiting op het Schelde-Rijnkanaal. In principe al geschikt voor vrijwel iedere bedrijfsactiviteit met daarnaast de mogelijkheid, afhankelijk van het bouwstadium, van verdere aanpassing aan specifieke eisen.
2. De hallen, in totaal 6, elk met o.a. eigen kantoorunit in 2 lagen, kunnen afzonderlijk of met meerdere tegelijk worden gekocht of gehuurd.
3. Zeer belangrijk. Bij aankoop heeft een ondernemer recht op:
 - a. een WIR-basispremie van 18%
 - b. plus kleinschaligheidspremie 3-3,75%
 - c. plus IPR-premie van 15%

van@pstal
bedrijfsobjekten

Burg. Stulemeyerlaan 16
4611 EE Bergen op Zoom 01640-42350

BERT OOMS

onbetwist verhuisspecialist
Binnen- en buitenlandse verhuizingen
PURMEREND - 02990 - 21847
HOORN - 02290 - 14517

! GOED NIEUWS VOOR „45-PLUSERS“ !

die vrij willen zijn. Nu belastingvoordeel via lijfrentepolis met: Door u vast te stellen storting. Vrije keuze van uitkeringsdatum. Hoge winstgarantie. Geen keuring. Geef uw geb.datum op aan: **Eloutverzekeringen lid N.V.A.**, Hogeweg 20, 2244 GS Wassenaar, 01751 - 79900.

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange mouwen, vanaf 15 stuks
stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg
Tel. (013) 435809

Vrijheid en Democratie.

veertiendaagse
uitgave van de
**Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie**

Nummer 1224
29 januari 1980

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen- administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

De Sowjet-inval in Afghanistan blijft in het brandpunt van de internationale aandacht staan. Overal is gedemonstreerd tegen deze Russische agressie. De Nederlandse politieke partijen belegden een betoging op zaterdag 19 januari in Utrecht, waarop de VVD sterk vertegenwoordigd was. Op de foto onder meer de VVD-Tweede Kamerleden Blaauw en Keja. Meer over deze demonstratieve bijeenkomst op pag. 3 (het commentaar van onze voorzitter) en pag. 13.

Verder in dit nummer:

De Voogd en De Korte bepleiten fundamentele wijziging sociaal stelsel. Pag. 4 en 5.
Interview met Eerste Kamerlid drs. Feij. Pag. 7.
Grondslagen onroerend goedbelasting. Pag. 9.
Hoofdbestuur vol vertrouwen over discussie beginselverklaring.
ELD-resoluties: meer gesprekstof dan verwacht. Pag. 11.
Deelcongres „Mens en staat” in Haren. Pag. 14 en 15.
Congres „Mens en recht” in Den Haag. Pag. 19.

Het eerstvolgende nummer van dit blad verschijnt op 12 februari. Kopij voor dit nummer moet uiterlijk op 4 februari bij de redactie, Bijenmeent 135 te Hilversum, binnen zijn.

De agressie van de Sowjet-Unie

door Mr. F. Korthals Altes
voorzitter
van de VVD

De explosie van Sowjet-agressiviteit in het onafhankelijke en niet-gebonden Afghanistan en in het eigen land tegen zogeheten dissidenten, vervult ons allen met afschuw en de toenemende spanning beklemt ons. Ons mededogen gaat uit naar de slachtoffers: de onderdrukte Afghanen die in hun vrijheid en zelfstandigheid zijn aangetast en de Russen wier persoonlijke vrijheid niet wordt geëerbiedigd. De hoop van hen die de Olympische Spelen dienstbaar wilden maken aan de bevordering van de eerbiediging van de mensenrechten in de Sowjet-Unie, is de bodem ingeslagen. De Sowjet-autoriteiten hebben er geen twijfel over laten bestaan dat zij contacten met hen die zij dissidenten noemen, niet wensen. De Sowjet-autoriteiten voelen slechts als ontspanning het niet gehinderd worden door burgers met een eigen mening. Nu de Sowjet-Unie de spanning opvoert, dienen wij vastberaden en beheerst te reageren en de tegendruk niet sterker te verhogen dan nodig is.

De schending van de soevereiniteit van Afghanistan, de schending van de mensenrechten in eigen land en de schending van de bij de slotakkoorden van Helsinki gemaakte internationale afspraken, verdragen zich niet met het Olympisch ideaal van internationale verbroedering. Worden de leden van het Nederlands Olympisch Comité door hun zorg voor de sportbeoefenaren en de toekomst van de sportbeoefening op wereldniveau zozeer in beslag genomen dat zij niet zien dat het Olympisch ideaal juist besmeurd wordt als de Spelen in de Sowjet-Unie doorgang zouden vinden? En dat zij dit ideaal juist compromitteren door het toch als feestelijk bedoelde gebeuren niet te willen verplaatsen of afgelasten?

Solidariteit

Voor de sportlieden die zich jarenlang hebben voorbereid met grote inspanning en doorzettingsvermogen en die zich ter wille van de voorbereiding veel hebben ontzegd, is de ontwikkeling natuurlijk tragisch. Maar deze tragiek is - met alle begrip die wij voor de persoonlijke teleurstelling en het verzet tegen de omstandigheden kunnen opbrengen - niet te vergelijken met de ernst van het lot van de slachtoffers van de Sowjet-agressie.

Nu heeft solidariteit, een geest van broederschap, met de slachtoffers voorrang boven verbroedering tussen topsporters, een gebeuren waarbij velen - gelet op de nationalistische tendensen - toch al een vraagteken zetten. Onder de gegeven omstandigheden is doorgaan van de Spelen in de Sowjet-Unie maatschappelijk onaanvaardbaar. Ter wille van sportlieden zou het de Olympische Comité's niet misstaan zich snel te beraden op verplaatsing of op andere alternatieven.

Sport en politiek

Ook in politiek opzicht is afgelasting of verplaatsing geboden. Op effectieve wijze wordt het Sowjet-regiem tegenover de eigen bevolking in verlegenheid gebracht als het Olympisch dorp, de stadions en velden doelloos

leeg blijven. Het is trouwens een naïeve gedachte dat internationale sportbeoefening met internationale contacten - nog afgezien van de chauvinistische bijverschijnselen - los van politiek gezien zouden kunnen worden. Berlijn 1936 bewees dat een totalitair regiem zeer zeker de sport voor eigen doeleinden gebruikt. München 1938 bewees dat ontspanning niet wordt verkregen door toegeven.

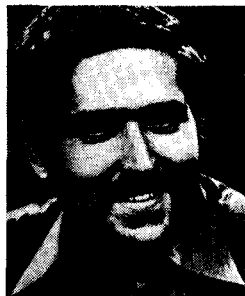
Politiek en onsportiviteit

Tijdens de protestdemonstratie van de democratische politieke partijen op 19 januari in Utrecht onder het motto „Russische troepen uit Afghanistan” vonden sprekers van PSP, PPR en PvdA het nodig flink van leer te trekken tegen de Verenigde Staten en de NAVO. Ook Hans de Boer, die door het CDA was gezonden, vond het nodig de Verenigde Staten een veeg uit de pan te geven. Gelet op de reacties die nu uit de CDA-kring beginnen los te komen over de treurige, tegen het Kabinet en de Minister-President gerichte verklaring van partij-voorzitters die achteraf uit de koker van De Boer gekomen blijkt te zijn, hoop ik te mogen veronderstellen dat hij ook in Utrecht niet het CDA vertegenwoordigde. Nog minder dan benedenmaats was echter het optreden van Maarten van Traa van de PvdA. Nadat DS'70-voorzitter Hartog de minachting van het Sowjet-regiem voor de vrijheid van meningsuiting had geïllustreerd door mede te delen dat de brief die Tweede-Kamerleden van DS'70, CDA, VVD en D'66 aan de Sowjet-ambassadeur hadden gezonden (nadat hij geweigerd had deze brief bij een demonstratie in ontvangst te nemen), ongeopend was teruggezonden, misbruikte Van Traa de hem voor protest tegen de Sowjet-agressie geboden spreek-tijd om DS'70 een vlieg af te vangen: de brief die de PvdA in haar eentje had aangeboden was wel aanvaard, maar die was dan ook in het Russisch vertaald. Een binnenlands-politieke steek onder water van minderwaardig gehalte. Misschien wil Ed van Thijn zijn partijgenoot eens uitleggen dat de PvdA maar een twijfelachtige eer is te beurt gevallen.

Betaling ledenbijdrage

De leden die hun jaarlijkse bijdrage aan de VVD over het jaar 1980 nog niet hebben voldaan, ontvangen dezer dagen een tweede betalingsverzoek. Het hoofdbestuur stelt het op prijs indien de betrokken leden aan dit verzoek spoedig gevolg geven en bij de betaling de aanwijzingen op de bijsluiter volgen. Leden die zich na 31 januari 1980 als nieuw lid hebben aangemeld, ontvangen t.z.t. een betalingsverzoek.

De Voogd en De Korte bepleiten fundamentele wijziging sociaal stelsel

door Henk Krol

Op de eerste dag na het kerstecres werd in de Tweede Kamer op verzoek van de VVD een openbare commissievergadering gehouden over het volumebeleid, de knelpunten op de arbeidsmarkt en de organisatie van de sociale zekerheid. Voor de VVD waren de woordvoerders hierbij Jan de Voogd en dr. Rudolf de Korte.

Volgens De Korte heeft het ver boven onze collectieve stand leven de loonkosten opgeschroefd, de werkgelegenheid in de marktsector ernstig aangetast, het aantal uitkeringstrekkers omhoog gestuwd, en dat op zijn beurt weer de premies en de rijksbijdragen.

Ook wees De Korte op de gevolgen van de scherp stijgende olieprijs. Hij stelde dat de helft van de huidige geregistreerde werkloosheid is terug te voeren op de knelpunten van de arbeidsmarkt.

Een zaak waar Jan de Voogd verder op inging.

Hij pleitte voor een batterij van maatregelen op het terrein van de voorlichting in verband met school- en beroepskeuze en de beroepenoriëntatie, opleiding en scholing, arbeidsbemiddeling en ten aanzien van mobiliteitsbevordering dienen geïnspireerde maatregelen te worden getroffen, waarvoor Jan de Voogd de verantwoordelijke bewindsheden een groot aantal mogelijkheden voorhield. Uitvoerig besteedde hij aandacht aan de positie van de vrouw op de arbeidsmarkt. Hij vroeg spoedige uitvoering van de VVD-motie over de z.g. „tussenscholing voor vrouwen en voor het verbreden van de belangstelling van meisjes voor andere dan de traditionele vrouwenberoepen”.

Kritiek had Jan de Voogd op de notitie Knelpunten waar de regering als werkgever al te gemakkelijk de oplossing van de problemen naar de particuliere werkgevers schuift en zelf tekort komt inzake aannamebeleid, leeftijds-grenzen, scholing, vooroordelen en geografische mobiliteit. Volumebeleid beoogt dat minder mensen een beroep op een sociale uitkering hoeven te doen. Ruim genomen, zo zei De Korte, valt daar ook de verbetering van de werkgelegenheid onder. Voor hem is volumebeleid ook het terugdringen van „onnodige” werkloosheid en „vermijdbaar” verzuim wegens ziekte of arbeidsongeschiktheid bij een gegeven niveau van werkgelegenheid. „Als de economie en de werkgelegenheid stagneren is volumebeleid een heidens karwei. Toch moet in een land, dat op elke 10 actieve inkomenstrek- kers 6 inactieve uitkeringsgerechtigden kent daaraan de hoogste prioriteit gegeven worden. Die verhouding is in geen enkel industrieel land zo ongunstig. Die verhouding zal nog verder verslechteren. Er moeten, na jaren lippen- dienst aan dit onderwerp, drastische en concrete maat- regelen genomen worden.” Vermindering van het aantal uitkeringsgevallen heeft een gunstige uitwerking op de premies. „Volumebeleid zet een zichzelf versterkende spiraal naar boven in beweging.”

Noodklok

De VVD-woordvoerder noemde het nu voorgestelde volumebeleid: „beschamend”. Op een totaal aan uit- gaven voor sociale zekerheid en sociale voorzieningen

van 90 miljard gulden in 1981 zal in het kader van Be- stek '81 slechts 0.7 % worden omgebogen door volume- beleid. „Van dat bedrag komt nota bene nog de helft voort uit maatregelen op fiscaal gebied om misbruik en fraude tegen te gaan. Hier moet de noodklok geluid wor- den. Zachte heelmeeesters zullen lang stinkende wonden nalaten. Dat moet maar eens duidelijk gemaakt worden.”

Volgens de VVD is een fundamentele wijziging van het sociale zekerheidsstelsel nodig voor volumebeperking op lange termijn. Het Kabinet heeft gekozen voor in eerste instantie de integratie van de werkloosheidsrege- lingen: WW, WVV en RWW en vervolgens die van de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen: ZW en WAO.

De Korte is geen voorstander van deze volgtijdelijkheid. Beide integraties zijn naar zijn mening niet los van el- kaar tot een goed einde te brengen. Hij stelt voor ze niet achter elkaar maar parallel aan elkaar aan te pak- ken. „Die parallelie is ons inziens tevens een vereiste om tot één geïntegreerde loondervingsverzekering/voor- ziening te komen.” Uit rechtvaardigheidsoverwegingen, op uitvoeringsgronden en uit arbeids-therapeutische overwegingen is deze algehele integratie volgens de li- berale woordvoerder „broodnodig”. De Korte opperde daarbij de gedachte dat er veel valt te zeggen voor een basisvoorziening voor alle uitkeringsgerechtigden, met daarnaast een aanvullende voorziening, die wat betreft de hoogte gerelateerd is aan wat men individueel heeft bijverzekerd.

Onnodige werkloosheid

Veel onnodige werkloosheid kan reeds op korte termijn effectief bestreden worden door meer praktische scho- ling van werklozen, verplichte vacaturemelding door werkgevers, stricte toepassing van het begrip passend werk, verruiming van de regeling bevordering geogra- fische mobiliteit en snelle invoering van de regionale coördinatie/begeleidingscommissies. „Met name ten aanzien van jeugdige werklozen beneden de 35 jaar dient veel strikter door de uitvoeringsinstanties te worden op- getreden. Met het begrip passende arbeid en de toepas- sing ervan is het „huilen geblazen”. Volgens De Korte moeten er dringend twee dingen gebeuren:

- De gegroeide jurisprudentie die veel stringenter is dan de praktijk dient zo nauwgezet mogelijk gevolgd te worden. Als op korte termijn de praktijk weer nauw zou aansluiten aan de bestaande jurisprudentie is dat al heel wat.
- De ontstane veranderingen (de fiets is vervangen door auto en openbaar vervoer) vragen erom het be- grip passende arbeid ruimer op te vatten en daartoe nieuwe wettelijke regelingen te maken. Ook pleitte hij ervoor dat arbeid eerder als passend wordt aange- merkt naarmate een werkloze jeugdiger is en de voor- afgaande dienstverbanden korter hebben geduurd, je zou dus meer met het individuele arbeidsverleden rekeningen moeten houden.

Van achter de groene gordijnen

Omdat de woon-werkafstand een belangrijke invloed heeft op de bereidheid van werklozen om arbeid te aanvaarden moet de verplaatsingskosten-regeling hoog-nodig een ruimere toepasbaarheid krijgen, zo vindt Rudolf de Korte. Werklozen zouden b.v. bij aanvaarding van werk in een regio die verhuizing en verkoop van hun huis noodzakelijk maakt, vrij gesteld moeten worden van overdrachtsbelasting bij de aankoop van een ander huis.

Ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid

Het ziekteverzuimpercentage bedroeg vorig jaar 10 % bij mannen en 12 % bij vrouwen. Dat betekende dat ruim 400.000 mens(man)jaren wegens ziekte werden verzuimd. In 1960 was het percentage de helft: 5,5 %. Om het uit de hand gelopen ziekteverzuim weer wat binnen de redelijke grenzen te krijgen kwam De Korte met een aantal concrete voorstellen.

Eind 1969 waren er 194.000 arbeidsongeschikten (WAO). Eind 1979 waren dat er 625.000 (WAO en AAW). Meer dan een verdrievoudiging in 10 jaar tijd. Om deze persoonlijke ellende en deze ondraaglijke financiële last te keren moeten een aantal zaken volgens De Korte dringend parallel gebeuren: Zo wil hij dat bedrijfsleven en overheid verplicht 5 % mindervalide werknemers zouden moeten opnemen. Hiertoe zouden financiële belemmeringen voor werknemers en werkgevers voor aanpassingen moeten worden weggenomen. Ook de z.g. rest-capaciteit zou moeten worden afgeschaft op louter medische gronden. Deze en andere voorstellen werden door De Korte uitvoerig toegelicht.

Bestrijding sociale fraude

De Korte: „In het kader van het volumebeleid past ook een doelmatige aanpak van misbruik en fraude. In de sociale zekerheid (ca. 90 miljard in 1980) gaat evenveel om als in de belastingsfeer. De FIOD (Fiscale Inlichtingen en Opsporings Dienst) bestaat uit 250 man. De ECD (Economische Controle Dienst) ook uit 250 man. Beide diensten tesamen worden met 700 man verder uitgebreid. Het aantal opsporingsambtenaren bij de bedrijfsverenigingen is slechts 59 man. Een handjevol gemeenten heeft een opsporingsambtenaar. Dat is alles. De huidige opsporingspraktijk is dan ook onoverzichtelijk, ongecoördineerd en volstrekt onvoldoende. Om fraudes van enige omvang (koppelbazen met name) te kunnen opsporen zijn tijdrovende samenwerkingsafspraken nodig. Ze zijn er niet. Ter vermijding van ieder misverstand gaat het de VVD om de fraudes van grotere omvang door malafide werkgevers en werknemers, die vaak hand in hand werken.”

Voor belangstellenden is bij de Staatsuitgeverij vanaf volgende week een geschreven tekst van de gehele zitting van deze openbare commissievergadering te bestellen. ●

Centraal stond de vorige week ook de looningreep. Een meerderheid van de Tweede-Kamer drong tijdens het kamerdebat dat hieraan was gewijd aan op een grotere loonmatiging van de hogere inkomens door beperking van de prijscompensatie per 1 juli. De VVD stelde zich bij monde van Rudolf de Korte op het standpunt om per 1 juli de prijsstijging als gevolg van de duurdere energie niet te vergoeden. De VVD gaat dan ook het verst met het loslaten van de koopkrachthandhaving. De Korte: „De koopkrachthandhaving voor grote groepen is onmogelijk geworden”. Wel tekende hij hierbij aan dat de teruggang in besteedbare inkomens sterker zal moeten zijn.

Eerder in zijn speech, stelde de Korte vast dat de beschadiging van onze welvaarts- en welzijnsdoelen groot is.

a. de geregisteerde werkloosheid loopt op naar 220.000;

b. het inflatietempo verdubbelt zich tot 8 %;

c. de koopkracht van de inkomens daalt beneden nul;

d. nog meer bedrijven komen acuut in de gevarenzone.

Na dit sombere beeld zei de Korte dan ook: „Dit zijn geen leuke politieke dingen voor de mensen meer. Zo weinig economisch perspectief hebben we na de 2e Wereldoorlog niet gekend. Terecht heeft het kabinet de stormbal gehesen; eerst halverwege met Bestek '81, nu in de top!”, De VVD-fractie, (in zowel oppositie als regeringstijd) heeft met regelmaat van de begrotingsklok gewaarschuwd dat ons land met z'n open economie niet ongestraft in vergelijking met het concurrerende buitenland z'n collectieve uitgaven zo hoog kan laten oplopen.

„Daarom pleitten wij al jaren voor stabilisatie, hetgeen laatstelijk gebeurde bij de behandeling van de miljoenennota 1980 in oktober jl. Toen kwam de VVD-fractie met het voorstel om tot één miljard extra om te buigen als bijdrage aan die stabiliteit en ter verbetering van de rendementen”, aldus de Korte.

Wat die koopkrachthandhaving betreft moeten we onszelf, volgens hem niet onnodig naar beneden drukken, „doch ons goed realiseren dat iedere koopkrachtimpuls bij de huidige voorkeuren van de Nederlandse burgers (vooral reizen en auto's) deels weglekt naar het buitenland met alle consequenties daarvan voor de negatieve betalingsbelans. „Door dit weglekeffect van de koopkracht wordt extra duidelijk dat alle inkomens zonder uitzondering door het dal van de plotselinge verarming heen moeten om de grote achterstand in onze internationale concurrentiepositie in te lopen. Het is ondenkbaar dat ons loonkostenpeil 30 % boven het EEG-gemiddelde blijft”, zo stelde de Korte nuchter vast. En als pikante uitsmijter betoogde hij: „Afgedwongen beheersing kan in onze democratische orde niet de plaats innemen van zelfbeheersing. Desalniettemin moet gezegd worden dat ook in de politiek het uur van de economische waarheid is aangebroken: politiek is nu niet meer de kunst van het haalbare; het is de kunst van het betaalbare geworden”. Waarvan akte!

De realiteit en de idealen of het Liberaal Manifest

Emanuel Gazzo, hoofdredacteur en sinds achttien jaar hoofdartikelen-schrijver van het dagelijks Europees Nieuwsagentschap „Agence Europe”, schreef op 9 januari: „Wat er aan Europa schort is dat men elk probleem geïsoleerd als een doel op zichzelf wil behandelen. Zo ontstaat er een bureaucratische mentaliteit: er zijn geen problemen meer, maar nog slechts dossiers. De samenhang gaat verloren en er blijft nog een amorphe massa over waarin elke visie ontbreekt”.

Zonder mij bij de kritiek beneden de gordel van NRC-columnist en studiegenoot J. Th. van den Berg op het Liberaal Manifest te willen aansluiten kwam precies deze passage van Gazzo mij voor de geest, toen ik in het Liberaal Manifest over Europa de volgende zin las: „Deze (Europese) integratie is een langdurig proces van kleine stappen, waarbij een doelmatige aanpak belangrijker is dan een dogmatische benadering.”

Zeker, de opstellers van het Liberaal Manifest staan in deze opvatting niet alleen. Prof. dr. Ulrich Everling, directeur van de Europa-afdeling in het Duitse ministerie van Economische zaken zegt in het gezaghebbende „Europa Archiv” van december jl. vrijwel precies hetzelfde: „In de Europese Gemeenschap is geen Grote Sprong Voorwaarts te verwachten, het blijft veeleer bij de oude politiek van de kleine stappen, die zich in de besluitvorming naar noodzaak en kans richt. Alleen zo kunnen gemeenschappelijke besluiten functioneel zijn en aangepast blijven aan de noodzaak van coördinatie van de politiek van de lid-staten.”

Een laatste citaat in dit artikel om duidelijk te maken dat

de opstellers van het Liberaal Manifest positie gekozen hebben in een discussie die in de gehele Europese Gemeenschap gevoerd wordt is van dr. Helen Wallace, lid van de Britse liberale partij en redacteur van het „Journal of Common Market Studies”, in welk tijdschrift van juni jl. zij schrijft: „Het zoeken naar een politiek evenwicht dat de directe belangen van de regeringen van de lidstaten weergeeft, met verwaarlozing van een vergaande politieke visie, houdt de Europese Raad van Ministers teveel bezig.”

Ik wil u nu ook mijn eigen opvatting voorschotelen. Ik vindt (AVRO-assertiviteit) dat de opstellers van het Liberaal Manifest zich hier teveel hebben aangesloten bij de voorzichtige nationaal denkende Buitenlandse Zakenmentaliteit. In het oude beginselprogramma stond nog dat de partij streeft naar Europese integratie, mits op democratische grondslag. Een Verenigd Europa, waarin de uitvoerende macht voor haar beleid verantwoordelijk is aan het Europees Parlement.

Dat is manentaal van een politieke partij, niet stapje voor stapje en andere „maar” en „als” formuleringen. Is een werkelijk verenigd Europa nu nog een ideaal waarnaar wij Liberalen streven of is alleen maar „de EG niet meer weg te denken uit ons dagelijks leven”. Of zouden de opstellers van het Liberaal Manifest dat misschien stiekem wel willen?

Op 9 februari gaan wij op het deelcongres Buitenland in Amsterdam hierover de degenen kruisen. Mij blijft een „Verenigd Europa” voor ogen staan, daar sta ik voor, ook of juist binnen de VVD.

door Florus Wijsenbeek

VVD: afzien van deelname Olympische Spelen

Het hoofdbestuur en de beide Kamerfracties van de VVD spreken hun diepe verontwaardiging uit over de arrestatie en verbanning van de met de Nobelprijs voor de vrede onderscheiden Sacharow.

De Sowjet-Unie getuigt hierdoor van haar volstrekte minachting voor de mensenrechten en internationale verdragen, met name de Slotaccorden van Helsinki.

De VVD is van oordeel dat de schending door de Sowjet-Unie van de soevereiniteit van Afghanistan en de schending van de mensenrechten in eigen land zich niet verdragen met het Olympisch ideaal van internationale verbroedering.

De VVD doet daarom een beroep op

- de sportbeoefenaren
- het NOC
- en de aangesloten sportorganisaties

om af te zien van deelneming, dan wel medewerking aan de Olympische Spelen indien deze in de Sowjet-Unie worden gehouden.

De VVD vraagt de regering een soortgelijk beroep te doen.

van een
medewerker

Ziet de heer Feij nog andere mogelijkheden? „Naast het terugverwijzen van een wetsontwerp door de Eerste Kamer, zou ik er ook voor zijn als de Tweede Kamer er iets anders uitziet. Ik bedoel dit: we moeten de regering de gelegenheid geven te regeren. Zij wordt nu echter meer en meer voor de voeten gelopen door de Tweede Kamer. De leden er van willen mee-regeren en dat vind ik een kwalijke ontwikkeling. Als je vandaag de dag minister bent, heb je dan ook een hondebanaan vanwege het willen mee-regeren van de Tweede Kamer. Een oplossing hiervoor zie ik in een verdubbeling van het aantal leden van de Tweede Kamer, waardoor men andere functies kan aannemen en dus niet het lidmaatschap van de Tweede Kamer als hoofdfunctie heeft. Ik ben er van overtuigd, dat een en ander dan een stuk gemakkelijker verloopt”.

Drs. F. M. Feij

VVD zet vraagtekens bij ,Ketenaansprakelijkheid'

In het vorige nummer van „Vrijheid en Democratie” publiceerden wij het eerste deel van een bijdrage van het Tweede Kamerlid Jan de Voogd over het wetsontwerp „Invoering van bepalingen inzake hoofdelijke aansprakelijkheid voor betaling van loon- en omzetbelasting bij onderaanneming en het ter beschikking stellen van arbeidskrachten.” In de eerste aflevering werd aandacht besteed aan het hoe en waarom van de voorgestelde maatregel. In het hiernaast afgedrukte

artikel gaat Jan de Voogd onder meer in op het systeem van de zogenaamde „vrijwaringsverklaringen” en de inbreng van de VVD-fractie voor het zogenaamde „voorlopig verslag”.

De regering zegt in de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp, dat de voorgestelde regeling - maatschappelijk gezien - van ingrijpende aard is. Zij wettigt haar voorstel van de „ketenaansprakelijkheid” met te stellen, dat minder ingrijpende maatregelen de premie- en belastingontduiking niet voldoende kunnen tegengaan.

Zo is bijvoorbeeld gedacht aan de invoering van een ketenaansprakelijkheid in die zin, dat alleen degene, die het werk van de principaal, dus de eerste aannemer in de keten, aansprakelijk is voor de betaling van premie en belastingen, verschuldigd door alle in de keten na hem komende onderaannemers. Ook is gedacht om naast de eerste aannemer in de keten tevens die onderaannemer aansprakelijk te stellen, die met de malafide onderaannemer rechtstreeks heeft gecontracteerd. De regering is evenwel bevreemd voor het gemak waarmee door bijvoorbeeld het tussenschuiven van een „stroman” het beoogde doel kan worden gefrustreerd.

Vrijwaringsverklaring

Door de Sociale Verzekeringsraad is op 28 december 1977 het door de vorige regering gevraagde advies betreffende de problematiek van de premie-inning bij onderaanneming uitgebracht. Door de indieners van het wetsontwerp zijn twee hoofdzaken uit het advies van de Sociale Verzekeringsraad niet overgenomen:

- De aannemer kan alleen aansprakelijk worden gesteld voor de premiebetaling door de onderaannemer met wie hij rechtstreeks heeft gecontracteerd;
- De aannemer dient van de aansprakelijkheid bevrijd te zijn als de onderaannemer beschikt over een verklaring van de bedrijfsvereniging dat alleen hijzelf - de onderaannemer - aansprakelijk is.

In de Memorie van Toelichting (blz. 16) gaat de regering uitvoerig in op deze hoofdzaken van het advies van de Sociale Verzekeringsraad dat niet uitgaat van een ketenaansprakelijkheid, maar van een aansprakelijkheid per schakel. De regering zegt: „Wij hebben nu eenmaal gekozen voor de ketenaansprakelijkheid en daarin past het systeem van vrijwaringsverklaringen niet!”

De regering voert verder aan, dat een vrijwaringsverklaring de aannemer slechts vrijwaart voor premie en belastingen verschuldigd door de directe onderaannemer aan wie zo'n verklaring is afgegeven en niet ten aanzien van een onderaannemer elders in de keten. Dan is er dus geen sprake van volledige „vrijwaring”. Volgens de regering is het ook niet mogelijk het uitvoeringsor-

gaan verklaringen te laten afgeven die wel vrijwaren voor de hele keten, omdat het orgaan immers niet weet welke onderaannemers deel uitmaken of zullen gaan uitmaken van de keten.

Een ander aangevoerd bezwaar door de regering tegen de afgifte van vrijwaringsverklaringen bij ketenaansprakelijkheid is, dat in bepaalde gevallen een ongelijke rechtsbedeling kan ontstaan: een in het bezit van een vrijwaringsverklaring zijnde onderaannemer kan voor de keuze komen om of zijn bedrijf uit te breiden (met kans op een faillissement) om een werk klaar te krijgen of om een deel van het werk uit te besteden aan een onderaannemer die niet in het bezit is van een vrijwaringsverklaring. De keuze die dan wordt gedaan is bepalend voor de vraag of de (hoofd)-aannemer al dan niet aangesproken kan worden. Verder voert de regering als bezwaar tegen het systeem van vrijwaringsverklaringen aan, dat zo'n verklaring onvoldoende waarborg geeft dat de bezitter er van ook werkelijk bonafide is of blijft.

Alternatieven

Tegenover de instemmende geluiden uit vakbondskringen met het wetsontwerp staan afwijzende opvattingen uit de kring van de werkgeversorganisaties. Met name het Algemeen Verbond Bouwbedrijf (AVBB) dat vreest dat de ondernemers in de bouwnijverheid het sterkst geconfronteerd zullen worden met de gevolgen van de regeling, heeft alternatieven aangedragen, evenals de Stichting Federatie Aannemers in de Afbouw- en nevenbedrijven van de Bouwnijverheid. (FAANB). Beide organisaties spreken hun bezorgdheid en veront-rusting uit over de inhoud van het wetsontwerp, hoewel ook zij van harte instemmen met het treffen van maatregelen voor een effectieve bestrijding van alle malafide bedrijven.

Inbreng VVD-fractie

Namens onze fractie is als voorlopige reactie op het ingediende wetsontwerp een reeks vragen van feitelijke aard ingediend. Wij hebben vraagtekens geplaatst bij het voorgestelde systeem van ketenaansprakelijkheid dat de problemen naar de (hoofd)aannemer verschuift. Naast de instemming met de aan dit wetsontwerp ten grondslag liggende doelstelling hebben wij kritische vragen gesteld over begrippen als: aanneming van werk, een werk van stoffelijke aard; over de uitzonderingen op de aansprakelijkstelling, de ontbrekende regels omtrent de rechtsgevolgen van de aansprakelijkheidsstelling, de beroepsprocedure, loonbelasting, BTW, de uitbesteding van werk bij in het buitenland gevestigde onderaannemers, enz.

Wij zien met belangstelling naar de Memorie van Antwoord van de regering uit, om daarna ons nader te bezinnen op ons standpunt bij het kamerdebat in de loop van 1980.

SKIPPER CLUB CHARTER

wenst alle lezers in 1980 een goede vaart! En mocht u er in het komende jaar eens een weekje tussenuit willen, onze folder ligt klaar. Belt u ons even!

Postbus 5 - IJlst (Fr)

05155-1599

Grondslagen van onroerend goedbelasting

door A. W. Dijk
medewerker Vereniging
van Staten
en Raadsleden van de
VVD

Onlangs verscheen bij de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD een door de commissie Financiën Lagere Overheden samengesteld rapport over de grondslagen van de onroerend goedbelasting. In 1973 werd door de eerste gemeenten onroerend goedbelasting ingevoerd en sindsdien zijn alle gemeenten hiertoe overgegaan. De gemeenten kunnen bij de bepaling van de hoogte van de onroerend goedbelasting nu nog de keuze maken uit twee grondslagen: de waarde en de oppervlakte van het onroerend goed. Het is aan het gemeentebestuur om te beslissen welke maatstaf zij willen gebruiken.

Ruim 80 % van de gemeenten werkt nog niet langer dan een jaar of drie met onroerend goedbelasting. Echt veel ervaring met de OGB en de grondslagbepaling is er nog niet. Desondanks wil het huidige kabinet de gemeentelijke autonomie aantasten door de gemeenten te verplichten bij de vaststelling van de OGB uit te gaan van de oppervlaktencorm; de waardegrondslag dient te vervallen volgens de regeringsplannen. Naar aanleiding van een nota van de staatssecretarissen van Binnenlandse Zaken en Financiën heeft de commissie Financiën Lagere Overheden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden zich over de materie gebogen en de beide grondslagen vergeleken. De commissie concludeert, dat de argumenten in de nota van de staatssecretarissen te weinig overtuigend zijn om de waardegrondslag, die des tijds op sterke aandrang uit de Kamer in de wet is opgenomen, te laten vervallen.

De commissie acht verdere studie en discussie over de

normen noodzakelijk; de gemeenten dienen hierbij betrokken te worden.

Het rapport geeft kort de motieven voor de beide grondslagen aan en beschrijft hoe de toepassing plaats vindt. Gebleken is dat bijna 85 % van de gemeenten de waardegrondslag toepast en ruim 15 % de oppervlaktencorm.

Verschillen bij taxatie

Op grond van gegevens uit de regeringsnota geeft het rapport een aantal cijfers van gemeenten met de hoogste en de laagste tarieven. Uit de cijfers komt naar voren, dat de wijzen van taxatie bij de waardegrondslag van gemeente tot gemeente verschilt. Ten gevolge van correcties op de oppervlaktegrondslag zijn er ook bij dit criterium per gemeente verschillen.

Het rapport van de Vereniging van Staten- en Raadsleden besteedt verder o.a. aandacht aan:

- Gevoeligheid van waardeinstijging
- Subjectieve en objectieve waardering
- Verwarring met andere belastingen
- Beleidsvrijheid van gemeenten.

Het rapport, dat getiteld is „Grondslag(en) van de Onroerend Goedbelasting, waarde en/of oppervlakte”, is voor leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden op aanvraag gratis bij het Bureau verkrijgbaar.

Niet-leden van de Vereniging kunnen de nota bestellen door overmaking van f 8,— (inclusief verzendkosten) op postgirorekening 67880 t.n.v. VVD-algemeen secretariaat te Den Haag onder vermelding van „OGB-nota”.

Programma voor gezinsleden op milieucongres Arnhem

De Kamercentrale Gelderland heeft op de dag van het congres Natuurbehoud, sport en recreatie (12 april in het Provinciehuis in Arnhem) een programma ontworpen voor gezinsleden die de congressisten naar de Gelderse hoofdstad vergezellen.

De gezinsleden vertrekken om 10.30 uur naar het expositiepark van de Heidemaatschappij met sportaccommodatie, tuinaanleg en modelwoningen. Daarna bezoek aan het openluchtmuseum. Terug bij het Provinciehuis om 16.00 uur.

Het programma van het congres luidt als volgt:

- 9.45 - 10.15 uur: Ontvangst van de gasten.
10.15 - 10.25 uur: Opening door de voorzitter van de Kamercentrale Gelderland, de heer J. J. Aukema.

10.25 - 10.30 uur: Korte toelichting door de heer J. A. Jager, voorzitter commissie sport, recreatie en natuurbehoud.

10.30 - 11.00 uur: Inleiding door staatssecretaris G. C. Wallis de Vries van CRM.

11.00 - 11.15 uur: Koffiepauze.

11.15 - 11.45 uur: Toelichting stellingen natuurbehoud door de heer J. van Soest.

Toelichting stellingen sport door de heer L. A. Hafkamp.

Toelichting stellingen recreatie door de heer L. A. Rietveld.

11.45 - 13.00 uur: Groepsdiscussies.

13.00 - 14.00 uur: Lunch (lopend).

14.00 - 15.00 uur: Rapportage groepsdiscussies.

15.00 - 15.50 uur: Plenaire zitting met forum.

15.50 - 16.00 uur: Epiloog door Erica Verkerk-Terpstra.

16.00 uur: Sluiting door de heer J. J. Aukema.

„Hoofdbestuur vol vertrouwen over discussie beginselverklaring”

door V. Hafkamp

Het hoofdbestuur van de VVD ziet met grote belangstelling en met groot vertrouwen de discussie tegemoet over het ontwerp voor een nieuwe beginselverklaring en het ontwerp Liberaal Manifest. Het acht de discussie daarover zelfs dringend gewenst. Het stilzwijgen van het hoofdbestuur hoeft dus niet te worden uitgelegd als volledige instemming, maar evenmin als een volledig afwijzende benadering van de inhoud. Dat zei partijvoorzitter mr. Frits Korthals Altes op de bijeenkomst van de partijraad op 19 januari in Utrecht.

Volgens onze voorzitter gaat het hoofdbestuur ervan uit dat het laatste woord nog niet is gesproken over de opvatting van de meerderheid van de commissie dat een paragraaf over de verlangde sociaal-economische structuur niet noodzakelijkerwijs in de beginselverklaring zou thuishoren. „Het zijn niet de eersten de besten die van oordeel zijn dat de vrije ondernemingswijze produktie en de zelfstandigheid van midden- en kleinbedrijf in de landbouw en elders van zo essentiële betekenis zijn voor het dragen van eigen verantwoordelijkheid in de maatschappij en voor de ontplooiing in materieel, maar ook immaterieel opzicht van de mens, dat een stellingneming daarover in de artikelen van een liberale beginselverklaring niet kan worden gemist, zelfs niet in de meest beknopte opzet”, aldus mr. Korthals Altes.

Discussie verwacht hij ook voor de in het ontwerp-manifest geopperde gedachte aan de mogelijkheid dat wie een taak vervult die een zinvolle bijdrage aan de maatschappij inhoudt, maar die niet direct onder de noemer van betaalde arbeid valt, aanspraak zou kunnen maken op een zogenaamd biologisch minimuminkomen. Hij vindt het betreurenswaardig dat die gedachte direct te lijden heeft gehad van een daarbij - niet in het ontwerp, maar wel tijdens een persconferentie - genoemd bedrag van 600 gulden. „Een menswaardiger benaming dan „biologisch minimum-inkomen” zou misschien de discussie ten goede komen, maar tevens vind ik het onvermijdelijk dat wij ons beraden of het uit liberaal oogpunt wel juist is te denken aan een minimuminkomen dat lager ligt dan het aanvaardbaar geachte sociale minimum. Is een minimum dat lager is dan het sociale minimum voor een liberaal aanvaardbaar?” vroeg hij zich af.

Samenwerking

De partijvoorzitter wijdde ook uitvoerig aandacht aan de in het laatste hoofdstuk van het ontwerp-manifest aan de orde gestelde vraag van de samenwerking. De gedachte dat een groter liberaal verband dringend gewenst is noemde hij „niet nieuw”. Ik ga er zelfs vanuit dat de gedachte dat er in Nederland heel wat liberalen zijn dan zij die VVD stemmen, ook door veel VVD-ers wordt gedeeld. Maar sommigen zullen geschrokken zijn van het gemak, waarmee de mogelijke opheffing van de VVD ter sprake is gebracht (door de voorzitter van de commissie nieuw beginselprogramma, mr. W. J. Geertsema, red.). „Zelf heb ik er behoefte aan een en ander te relativeren, maar toch ook tegelijkertijd stelling te nemen,” merkte hij op.

De VVD moet z.i. het initiatief nemen voor de bundeling van alle liberalen. Dat is het beroep dat in het ontwerp-manifest op ons allen wordt gedaan en zo verstaat het hoofdbestuur dit beroep ook, aldus mr. Korthals Altes.

Kernwapens

In zijn rede sneed hij ook de kwestie van de modernisering van de NAVO-kernwapens aan. Het kabinet heeft het uiterste gedaan ook recht te doen wedervaren aan de vertrekpunten van het CDA. Nu de voorzitters van het CDA en de confessionele partijen het nodig hebben geoordeeld ondanks de blijken van Sovjetagressie het kabinet op de vingers te tikken voor zijn houding tijdens het kernwapendebat, heb ik er behoefte aan te verklaren dat ik op dat punt met hen hartgrondig van mening verschil. Het was het democratisch recht van de dissidente CDA-kamerleden een motie te steunen die het kabinetsbeleid niet onderschreef, als hun geweten hen dat had ingegeven. Maar ik vind het onaanvaardbaar dat nu aan het kabinet verwijten zijn gemaakt en dat achteraf van het kabinet is verlangd dat het zich de mindere had moeten tonen door onuitgesproken te laten waar de grenzen van zijn verantwoordelijkheid lagen. Het kabinet heeft staatsrechtelijk juist, moreel oprecht en eerlijk gehandeld. Eerlijk duurt het langst” aldus mr. Korthals Altes.

Aan het begin van zijn rede herdacht hij met de aanwezigen in stilte de beide VVD-ers van het eerste uur, Stikker en Dettmeijer, die onlangs zijn overleden.

Meningspeiling op de partijraad in Utrecht. Achter de bestuurstafel v.l.n.r. J. den Ouden, J. Kamminga en mr. F. Korthals Altes.

ELD-resoluties mensenrechten: meer gesprekstof dan verwacht

door V. Hafkamp

Langer dan de partijleiding verwachtte duurden zaterdag 19 januari de beraadslagingen van de partijraad over de ontwerpen voor de resoluties over de mensenrechten en het Europese kiesstelsel, zoals die in februari door het congres van de Europese liberaal-democraten in Parijs zullen worden vastgesteld. De ontwerp-resoluties, handzaam samengebracht op 13 gefotocopyeerde vellen, bleken meer discussiestof te bevatten dan op het eerste gezicht kon worden voorspeld.

De tekst was helemaal in het Engels gesteld wat mogelijk een snellere afhandeling niet in de hand heeft gewerkt. „Een volkspartij onwaardig” vond overigens de woordvoerder van de Kamercentrale Groningen het feit dat de stukken niet in het Nederlands waren vertaald. De partijvoorzitter verdedigde de toezending van de stukken in het Engels. Het bleek dringend noodzakelijk ze zo snel mogelijk de betrokkenen onder ogen te brengen. Maar bij sommigen in de zaal van het Congresgebouw deed dat toch weer de roep om een internationaal secretariaat herleven.

Niet geremd

Mr. Van der Goes van Naters, voorzitter van de juridische commissie, bleek door het gebruik van het Engels niet geremd in zijn streven van de inhoud grondig kennis te nemen. In een op een college lijkende toespraak omschreef hij de ontwerp-resoluties als „allemaal nobele positieve uitspraken”. Maar hij sprak toch de vrees uit

dat de vele daarin omschreven rechten de werkelijk essentiële rechten van de mens naar de achtergrond zouden dringen. „Het betere is de vijand van het goede”, citeerde hij Voltaire. Mr. Van der Goes van Naters bracht zijn bezwaren naar voren tegen onder meer het opdelen van de maatschappij in allerlei minderheidsgroepjes die dan ook weer hun aparte rechten moeten hebben.

„Een filosofische collega” vond Annelien Kappeijne van de Coppelio. Zij verweet de voorzitter van de juridische commissie een gebrek aan fantasie en bepleitte het recht op extra bescherming van de genoemde mino-riteiten. Verder hield ze nog een pleidooi voor auteursrechten, niet alleen voor schepende kunstenaars, maar ook voor uitvoerders van kunst. Ze oogstte er adhesie mee van mr. A. Geurtsen, VVD-Europarlementariër die zich in zijn streven voor dergelijke rechten zag gesteund. „Ze heeft me geïnspireerd deze passage alsnog op te nemen in de ontwerp-resolutie” merkte hij op.

Een duidelijke bijdrage aan de discussies leverde de woordvoerder namens de homo-werkgroep in de VVD die - met succes - een pleidooi hield voor opname van een artikel tegen niet alleen discriminatie naar sexe, maar ook naar seksuele geaardheid bij werk en arbeidsvoorwaarden, de erkenning van de homoseksuele vluchteling als politieke vluchteling en de afschaffing van de politieregistratie van homoseksuele mannen en vrouwen.

Spreekbeurten prominenten

• Op 29 januari spreekt minister Pels in Het Tehuis, Lutkenieuwstraat 13, Groningen. Aanvang: 19.30 uur. Onderwerp: Onderwijs in de jaren '80.

• Op 8 februari spreekt minister Van der Klaauw in het Rhedens Lyceum voor de afdeling Velp/Rozendaal. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 11 februari spreekt mevr. drs. N. Smit-Kroes in cultureel centrum „Boschlust” te Zeist. Aanvang: 20.15 uur.

• Op 14 februari organiseert de KC 's-Gravenhage een Liberale Instuif met als sprekers: dr. W. F. van Eekelen, H. E. Koning en mevr. drs. N. Smit-Kroes in theater Taeverne, Lange Houtstr. 25. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 18 februari spreekt mr. J. G. Rietkerk in hotel 't Gemeentehuis te Bedum. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

Zaterdag onderwijscongres in Meppel

Op zaterdag 2 februari organiseert de Kamercentrale Drente een partijcongres over onderwijs in Schouwborg „Ogterop” te Meppel.

Meppel is, zowel per auto als per trein, goed te bereiken. Schouwborg „Ogterop”, Zuideinde 70 ligt op \pm 300 meter afstand van het N.S.-station. Het congres, dat om 10.15 uur zal beginnen, staat in het teken van het voortgezet onderwijs.

De heren A. de Jager en H. C. Verschoor van de Landelijke Onderwijs Commissie en mevr. drs. N. J. Ginjaar-Maas zullen het congres inleiden. Minister Pais zal het congres 's middags met een rede besluiten.

Voor nadere bijzonderheden en stellingen zie het vorige nummer van „Vrijheid & Democratie”.

Agenda

De agenda voor het congres luidt als volgt:

9.45 uur Ontvangst.

10.15 uur Opening door de heer J. Hidding, vice-voorzitter van de Kamercentrale Drenthe.

10.20 uur Inleidingen door mevrouw drs. N. J. Ginjaar-Maas, lid van de Tweede Kamer, en de heren A. de Jager en H. C. Verschoor, leden van de LOC.

11.00 uur Plenaire discussie.

12.30 uur Lunchpauze.

13.30 uur Vervolg plenaire discussie.

15.00 uur Pauze.

15.15 uur Inleiding door dr. A. Pais, minister van Onderwijs en Wetenschappen.

16.00 uur Sluiting.

De kosten van deelneming (inclusief consumpties en lunch) bedragen f 25,00. Dit bedrag kan aan de zaal worden voldaan.

Hearing reorganisatie binnenlands bestuur

Op zaterdag 1 maart 1980 organiseert de Stichting Vorming en Scholing in samenwerking met de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD een hearing over de Reorganisatie van het Binnenlands Bestuur in „Kobus aan de Poort”, Utrechtseweg 49, Amersfoort. Zes onderwerpen zullen in het bijzonder aan bod komen:

Negatieve lijst, provinciaal beleidsplan, deconcentratie rijksdiensten, wijziging wet gemeenschappelijke regelingen, gemeentelijke herindeling, decentralisatie rijkstaken. De zes onderwerpen zullen in beginsel elk afzonderlijk worden behandeld; na een korte inleiding over het betreffende onderwerp zal er een discussie van ongeveer 25 minuten worden gevoerd.

In de Tweede Kamer zal op 4 maart a.s. het voorlopig verslag over de Reorganisatie Binnenlands Bestuur aan de orde zijn; het resultaat en de conclusies van de hearing kunnen hierop van invloed zijn.

De hearing zal om 10.00 uur beginnen.

De deelnamekosten, incl. lunch, bedragen: voor leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden f 20,00; voor niet-leden van de Vereniging f 25,00.

De deelnemersbijdrage dient te worden overgemaakt op postgirorekening 1687886 t.n.v. de penningmeester van de Vereniging van Staten- en raadsleden te Den Haag of op bankrekening 25.78.80.216 t.n.v. de Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD te Den Haag onder vermelding van „Hearing 1 maart”.

De agenda luidt als volgt:

10.00 uur: Ontvangst.

10.30 uur: Opening door de voorzitter van de Vereniging, de heer M. de Bruijne.

10.35 uur: Inleidend woord door de voorzitter van de hearing, de heer mr. J. Drijber.

10.45 uur: Inleidingen en discussies.

12.45 uur: Lunch.

14.00 uur: Vervolg inleidingen en discussies.

15.30 uur: Samenvatting en sluiting.

Voor de inschrijfbon zie pag. 23.

T. Lageweg overleden

Vorige maand overleed op 41-jarige leeftijd de heer Tette Lageweg, bestuurslid van de afdeling Hengelo en vertegenwoordiger van het plaatselijk bestuur in de ondercentrale Hengelo. De heer Lageweg heeft zich tot kort voor zijn dood volledig ingezet voor de afdelingen en centrales die hij vertegenwoordigde.

De afdeling Hengelo en de VVD in de regio verliest in hem een bekwaam en toegewijd bestuurslid. Medebestuursleden en leden zullen hem in dankbaarheid blijven herinneren.

VVD-burgemeester in Aduard

Met ingang van 1 februari is de heer T. Tjakkes benoemd tot burgemeester van de gemeente Aduard. De heer Tjakkes (41 jaar) woont nu nog in Oosterwolde en is hoofdcommies A op de gemeentesecretarie van Ooststellingwerf. Hij is lid van de VVD.

VVD goed vertegenwoordigd op betoging tegen Sowjet-agressie

door Victor Balkamp

„Een land dat de mensenrechten schendt, de internationale rechtsorde minacht en de vrijheidsbeleving van een ander volk vernietigt, verdient het in het openbaar te worden veroordeeld. De inval van Russische troepen in Afghanistan moet veroordeeld worden op internationaal vlak, in de Verenigde Naties. Maar ook door ons als leden van politieke partijen, vanuit onze opvattingen van vrijheid. Daarvoor zijn we hier. En het is goed dat een zo belangrijke zaak onze onderlinge verschillen overbrugt en ons in protest tegen Sowjet-Rusland weet te verenigen.” Met die woorden besloot Annelien Kappeyne van de Coppello haar toespraak in Utrecht tijdens de demonstratieve bijeenkomst van de politieke partijen tegen de Sowjet-inval in Afghanistan.

Op de protestdemonstratie waren alle Nederlandse politieke partijen met een spreker vertegenwoordigd, de Boerenpartij en de CPN uitgezonderd. Maar de opvattingen van die laatste partij werden vrij redelijk verwoord door de spreker van de PSP, Ten Berge, die van zijn bijdrage een permanente aanval maakte op de NAVO-politiek inzake de modernisering van de kernwapens. Ten Berge's woorden werden aanvankelijk weggehoond door een legioen boe-roepers tot het moment, waarop Henk Vonhoff die het forum der sprekers voorzat, op welluidende wijze ingreep. „U heeft hier het voorrecht veel dingen te horen, waarmee u het niet eens bent. En omdat u van dat voorrecht met volle teugen wilt genieten, verzoek ik u zich van boe-geroep te onthouden,” aldus de oproep van de Utrechtse burgemeester die een redelijk gehoor vond.

De betoging in de congreszaal van het Utrechtse Jaarbeursgebouw werd overigens matig bezocht. De VVD-ers met partijbadges en enkele spandoeken waren relatief sterk vertegenwoordigd. Dat was mede te danken aan het feit dat ze vanuit de partijraad in de ochtenduren waren opgeroepen aan de betoging zoveel mogelijk deel te nemen.

Geschokt

VVD-voorzitter mr. Korthals Altes had in zijn rede bij de opening van de partijraad ook gewag gemaakt van het Sowjet-optreden in Afghanistan. Niet alleen het vrije westen is geschokt, concludeerde mr. Korthals Altes, ook de Derde Wereld loopt te hoop tegen deze flagrante schending van de internationale rechtsorde getuige de overweldigende meerderheid die zich uitsprak voor de UNO-resolutie die terugtrekking van vreemde troepen uit Afghanistan eiste. Dit kan een kentering betekenen in de relatie tussen de westerse landen en de Derde Wereld, maar wij zullen dan ook de verhoogde verantwoordelijkheid die door de situatie jegens de Derde Wereld wordt geschapen, ten volle moeten aanvaarden.” Hij stelde dat we ervoor moeten waken te fel te reageren, zodat een hervatting van de ontspanningspolitiek onmogelijk zou worden. „Maar wij moeten ook waken voor een vlucht uit de werkelijkheid. Werkelijkheidszin bracht de VVD tot steun aan het NAVO-besluit tot modernisering van kernwapens en plaatsing daarvan in West-Europa.”

Levensbelang

„Een levensbelang van ons allen op te staan tegen onrecht en geweld. De inval in Afghanistan is een uitermate triest gebeuren, waarbij wij allemaal betrokken zijn,” zei Vonhoff in de toespraak, waarmee hij de rij van sprekers opende. Hij las bij die gelegenheid een telegram voor van de regering, waarin de door de Russen voor de inval aangevoerde redenen ongeloofwaardig en onaanvaardbaar worden genoemd.

Maarten van Traa, secretaris buitenland van de PvdA, riep in zijn toespraak de vertegenwoordigers van links en rechts op nu eens op te houden elkaar selectieve verontwaardiging aan te wrijven en voortaan en bloc te protesteren tegen elke schending van het volkerenrecht, van welke zijde ook afkomstig. „We zien in de aanval op Afghanistan geen rechtvaardiging voor het besluit van de NAVO-landen 572 raketten aan te schaffen. Een slag voor de ontspanning tussen oost en west,” meende hij. „We zijn geen land waar oplossingen in één mening kunnen worden samengevat. We zoeken met elkaar naar die wereldrechtsorde, waarin we ons vrij en veilig voelen.”

Ook Vonhoff onderstreepte in het slotwoord nog eens dat de Nederlandse democratie niet eenvormig is, maar dat er wel een eenheid bestaat in gevoel van medeleven met de Afghaanse bevolking. De eis is duidelijk: Sowjet-troepen uit Afghanistan,” zo besloot hij de middag.

De Kamercentrale 's-Gravenhage van de VVD heeft gereageerd op de oproep om met andere politieke partijen op 10 januari bij de Russische Ambassade in Den Haag te demonstreren tegen de inval van de Sowjet-Unie in Afghanistan. De Kamerleden Nel Ginjaar-Maas en Erica Verkerk-Terpstra hebben zich bij de demonstranten aangesloten. Een protestbrief, door vertegenwoordigers van diverse politieke partijen (namens de VVD door de heer J. D. Blaauw) aangeboden aan de Russische Ambassadeur, werd geweigerd.

Zaterdag onderwijscongres in Meppel

Op zaterdag 2 februari organiseert de Kamercentrale Drente een partijcongres over onderwijs in Schouwborg „Ogterop” te Meppel.

Meppel is, zowel per auto als per trein, goed te bereiken. Schouwborg „Ogterop”, Zuideinde 70 ligt op \pm 300 meter afstand van het N.S.-station. Het congres, dat om 10.15 uur zal beginnen, staat in het teken van het voortgezet onderwijs.

De heren A. de Jager en H. C. Verschoor van de Landelijke Onderwijs Commissie en mev. drs. N. J. Ginjaar-Maas zullen het congres inleiden. Minister Pais zal het congres 's middags met een rede besluiten.

Voor nadere bijzonderheden en stellingen zie het vorige nummer van „Vrijheid & Democratie”.

Agenda

De agenda voor het congres luidt als volgt:

9.45 uur Ontvangst.

10.15 uur Opening door de heer J. Hidding, vice-voorzitter van de Kamercentrale Drenthe.

10.20 uur Inleidingen door mevrouw drs. N. J. Ginjaar-Maas, lid van de Tweede Kamer, en de heren A. de Jager en H. C. Verschoor, leden van de LOC.

11.00 uur Plenaire discussie.

12.30 uur Lunchpauze.

13.30 uur Vervolg plenaire discussie.

15.00 uur Pauze.

15.15 uur Inleiding door dr. A. Pais, minister van Onderwijs en Wetenschappen.

16.00 uur Sluiting.

De kosten van deelneming (inclusief consumpties en lunch) bedragen f 25,00. Dit bedrag kan aan de zaal worden voldaan.

Hearing reorganisatie binnenlands bestuur

Op zaterdag 1 maart 1980 organiseert de Stichting Vorming en Scholing in samenwerking met de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD een hearing over de Reorganisatie van het Binnenlands Bestuur in „Kobus aan de Poort”, Utrechtseweg 49, Amersfoort. Zes onderwerpen zullen in het bijzonder aan bod komen:

Negatieve lijst, provinciaal beleidsplan, deconcentratie rijksdiensten, wijziging wet gemeenschappelijke regelingen, gemeentelijke herindeling, decentralisatie rijksstaken. De zes onderwerpen zullen in beginsel elk afzonderlijk worden behandeld; na een korte inleiding over het betreffende onderwerp zal er een discussie van ongeveer 25 minuten worden gevoerd.

In de Tweede Kamer zal op 4 maart a.s. het voorlopig verslag over de Reorganisatie Binnenlands Bestuur aan de orde zijn; het resultaat en de conclusies van de hearing kunnen hierop van invloed zijn.

De hearing zal om 10.00 uur beginnen.

De deelnamekosten, incl. lunch, bedragen: voor leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden f 20,00; voor niet-leden van de Vereniging f 25,00.

De deelnemersbijdrage dient te worden overgemaakt op postgirorekening 1687886 t.n.v. de penningmeester van de Vereniging van Staten- en raadsleden te Den Haag of op bankrekening 25.78.80.216 t.n.v. de Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD te Den Haag onder vermelding van „Hearing 1 maart”.

De agenda luidt als volgt:

10.00 uur: Ontvangst.

10.30 uur: Opening door de voorzitter van de Vereniging, de heer M. de Bruijne.

10.35 uur: Inleidend woord door de voorzitter van de hearing, de heer mr. J. Drijber.

10.45 uur: Inleidingen en discussies.

12.45 uur: Lunch.

14.00 uur: Vervolg inleidingen en discussies.

15.30 uur: Samenvatting en sluiting.

Voor de inschrijfbon zie pag. 23.

T. Lageweg overleden

Vorige maand overleed op 41-jarige leeftijd de heer Tette Lageweg, bestuurslid van de afdeling Hengelo en vertegenwoordiger van het plaatselijk bestuur in de ondercentrale Hengelo. De heer Lageweg heeft zich tot kort voor zijn dood volledig ingezet voor de afdelingen en centrales die hij vertegenwoordigde.

De afdeling Hengelo en de VVD in de regio verliest in hem een bekwaam en toegewijd bestuurslid. Medebestuursleden en leden zullen hem in dankbaarheid blijven herinneren.

VVD-burgemeester in Aduard

Met ingang van 1 februari is de heer T. Tjakkes benoemd tot burgemeester van de gemeente Aduard. De heer Tjakkes (41 jaar) woont nu nog in Oosterwolde en is hoofdcommies A op de gemeentesecretarie van Ooststellingwerf. Hij is lid van de VVD.

VVD goed vertegenwoordigd op betoging tegen Sowjet-agressie

door Victor Halkamp

„Een land dat de mensenrechten schendt, de internationale rechtsorde minacht en de vrijheidsbeleving van een ander volk vernietigt, verdient het in het openbaar te worden veroordeeld. De inval van Russische troepen in Afghanistan moet veroordeeld worden op internationaal vlak, in de Verenigde Naties. Maar ook door ons als leden van politieke partijen, vanuit onze opvattingen van vrijheid. Daarvoor zijn we hier. En het is goed dat een zo belangrijke zaak onze onderlinge verschillen overbrugt en ons in protest tegen Sowjet-Rusland weet te verenigen.” Met die woorden besloot Annelien Kappeyne van de Coppello haar toespraak in Utrecht tijdens de demonstratieve bijeenkomst van de politieke partijen tegen de Sowjet-inval in Afghanistan.

Op de protestdemonstratie waren alle Nederlandse politieke partijen met een spreker vertegenwoordigd, de Boerenpartij en de CPN uitgezonderd. Maar de opvattingen van de laatste partij werden vrij redelijk verwoord door de spreker van de PSP, Ten Berge, die van zijn bijdrage een permanente aanval maakte op de NAVO-politiek inzake de modernisering van de kernwapens. Ten Berge's woorden werden aanvankelijk weggehoond door een legioen boe-roepers tot het moment, waarop Henk Vonhoff die het forum der sprekers voorzat, op welluidende wijze ingreep. „U heeft hier het voorrecht veel dingen te horen, waarmee u het niet eens bent. En omdat u van dat voorrecht met volle teugen wilt genieten, verzoek ik u zich van boe-geroep te onthouden,” aldus de oproep van de Utrechtse burgemeester die een redelijk gehoor vond.

De betoging in de congreszaal van het Utrechtse Jaarbeursgebouw werd overigens matig bezocht. De VVD-ers met partijbadges en enkele spandoeken waren relatief sterk vertegenwoordigd. Dat was mede te danken aan het feit dat ze vanuit de partijraad in de ochtenduren waren opgeroepen aan de betoging zoveel mogelijk deel te nemen.

Geschokt

VVD-voorzitter mr. Korthals Altes had in zijn rede bij de opening van de partijraad ook gewag gemaakt van het Sowjet-optreden in Afghanistan. Niet alleen het vrije westen is geschokt, concludeerde mr. Korthals Altes, ook de Derde Wereld loopt te hoop tegen deze flagrante schending van de internationale rechtsorde getuige de overweldigende meerderheid die zich uitsprak voor de UNO-resolutie die terugtrekking van vreemde troepen uit Afghanistan eiste. Dit kan een kentering betekenen in de relatie tussen de westerse landen en de Derde Wereld, maar wij zullen dan ook de verhoogde verantwoordelijkheid die door de situatie jegens de Derde Wereld wordt geschapen, ten volle moeten aanvaarden.” Hij stelde dat we ervoor moeten waken te fel te reageren, zodat een hervatting van de ontspanningspolitiek onmogelijk zou worden. „Maar wij moeten ook waken voor een vlucht uit de werkelijkheid. Werkelijkheidszin bracht de VVD tot steun aan het NAVO-besluit tot modernisering van kernwapens en plaatsing daarvan in West-Europa.”

Levensbelang

„Een levensbelang van ons allen op te staan tegen onrecht en geweld. De inval in Afghanistan is een uitermate triest gebeuren, waarbij wij allemaal betrokken zijn,” zei Vonhoff in de toespraak, waarmee hij de rij van sprekers opende. Hij las bij die gelegenheid een telegram voor van de regering, waarin de door de Russen voor de inval aangevoerde redenen ongeloofwaardig en onaanvaardbaar worden genoemd.

Maarten van Traa, secretaris buitenland van de PvdA, riep in zijn toespraak de vertegenwoordigers van links en rechts op nu eens op te houden elkaar selectieve verantwoordiging aan te wijzen en voortaan en bloc te protesteren tegen elke schending van het volkerenrecht, van welke zijde ook afkomstig. „We zien in de aanval op Afghanistan geen rechtvaardiging voor het besluit van de NAVO-landen 572 raketten aan te schaffen. Een slag voor de ontspanning tussen oost en west,” meende hij. „We zijn geen land waar oplossingen in één mening kunnen worden samengevat. We zoeken met elkaar naar die wereldrechtsorde, waarin we ons vrij en veilig voelen.”

Ook Vonhoff onderstreepte in het slotwoord nog eens dat de Nederlandse democratie niet eenvormig is, maar dat er wel een eenheid bestaat in gevoel van medeleven met de Afghaanse bevolking. De eis is duidelijk: Sowjet-troepen uit Afghanistan,” zo besloot hij de middag.

De Kamercentrale 's-Gravenhage van de VVD heeft gereageerd op de oproep om met andere politieke partijen op 10 januari bij de Russische Ambassade in Den Haag te demonstreren tegen de inval van de Sowjet-Unie in Afghanistan. De Kamerleden Nel Ginjaar-Maas en Erica Verkerk-Terpstra hebben zich bij de demonstranten aangesloten. Een protestbrief, door vertegenwoordigers van diverse politieke partijen (namens de VVD door de heer J. D. Blaauw) aangeboden aan de Russische Ambassadeur, werd geweigerd.

Deelcongres „Mens en staat” in Haren

Decentralisatie en referendum zijn de onderwerpen die ter sprake komen op het congres dat 23 februari wordt georganiseerd door de KC Groningen in het Postiljon Motel te Haren (Gron.).

Bij de voorbereiding van dit congres heeft de commissie binnenlandse zaken vooral in haar beschouwingen betrokken art. 7 van het beginselprogramma van onze partij „de partij streeft op alle daarvoor in aanmerking komende terreinen van staatkundige en maatschappelijke werkzaamheid naar decentralisatie, daar eigen werkzaamheid van de burgers in kleine gemeenschappen de ontwikkeling van zelfstandige kracht en burgerzin bevordert...”.

Uitgaande van de hier vastgelegde gedachte zijn als onderwerpen voor dit congres gekozen de decentralisatie en het referendum.

De decentralisatie is een gegeven, dat op dit ogenblik volop in de belangstelling staat zich uitstrekkende van reorganisatie van het bestuur tot en met de rijksbijdrage-regelingen op het welzijnsterrein. Een breed veld, dat onze volle aandacht verdient en waar in onderstaande stellingen duidelijk op wordt ingegaan. Tenslotte verwijzen wij naar het voorstel van de afdeling 's-Gravenhage, ingediend op de algemene vergadering van onze partij op 20/21 april 1979. In dit voorstel wordt gevraagd de eventuele invoering van het facultatief referendum te bestuderen. Door het hoofdbestuur is de commissie binnenlandse zaken de opdracht verstrekt om over de verschillende vormen van referendum te rapporteren. Ook hier wordt dus ingehaakt op de gedachte, neergelegd in het zoëven genoemde artikel 7, om de eigen werkzaamheid van de burger in het bestuurlijk functioneren zo veel mogelijk te activeren. De commissie van binnenlandse zaken hoopt, dat dit congres hiertoe een goede bijdrage kan leveren.

De inleidingen op dit congres zullen worden gehouden door:

- A. J. Evenhuis, lid der Tweede-Kamerfractie van de VVD.
- H. Maaten, wethouder van Amstelveen.
- Mr. A. Kappeijne van de Coppello, ondervoorzitter van de Tweede-Kamerfractie van de VVD.
- Mr. W. J. Geertsema, Commissaris der Koningin in de provincie Gelderland.

Stellingen

De stellingen luiden als volgt:

Stelling 1:

Decentralisatie is geen doel op zichzelf, doch dient er toe om:

- de burger zo direct mogelijk bij bestuur en besluitvorming te betrekken
- inhoud te geven aan de „gedecentraliseerde eenheidsstaat” (betrokkenheidsdemocratie: ook decentralisatie als vorm van democratisering).

Stelling 2:

In het verband van de bestuurlijke reorganisatie is het

(nader) inhoud geven van de decentralisatie, voorwaarde voor het welslagen van die reorganisatie. (Te eenzijdig benadrukken van, concentratie op de gebiedsindelingsaspecten en „grenzen” frustreert de discussie over de bestuurlijke reorganisatie als zodanig.

Stelling 3a:

In het licht van de bestuurlijke reorganisatie dienen de bestuurlijke hulpstructuren te worden uitgedund. Behalve dat het democratische gehalte van de besluitvorming (zowel qua beïnvloeding als qua representatie) hiermee wordt gediend, wordt voorkomen dat aldus stilzwijgend via de bestuurlijke hulpstructuren een vierde bestuurslaag ontstaat.

Stelling 3b:

Indien de hulpstructuren worden uitgedund en de provincies en het rijk bevoegdheden/taken decentraliseren naar de gemeenten toe, dienen de gemeenten zich op hun draagvlak te bezinnen.

Stelling 4:

De denkwijze van, alsmede de relatiepatronen waarin bestuurders, leden van vertegenwoordigende lichamen en ambtenaren functioneren zijn bijkans onoverkomelijke hinderpalen op de weg naar werkelijke decentralisatie.

Stelling 5:

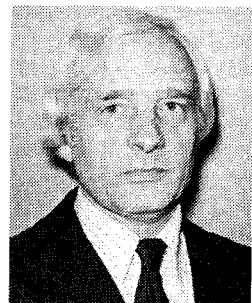
Een facultatief bindend referendum naar Zwitsers model op aanvraag van bijvoorbeeld 50.000 Nederlanders die het actieve kiesrecht voor de Tweede Kamer bezitten:

- a. heeft een veel grotere politieke waarde dan enquêtes of opiniepeilingen onder kiesgerechtigden;
- b. kan een te grote afstand tussen besluitvorming van parlement en regering enerzijds en de oordeelsvorming van de kiezers anderzijds in corrigerende zin overbruggen;
- c. bevordert de medezeggenschap van de kiezers in en hun betrokkenheid bij de politiek;
- d. brengt een beslissing in een concrete politieke situatie zonder dat een kabinet behoeft af te treden of een Kamer behoeft te worden ontbonden.

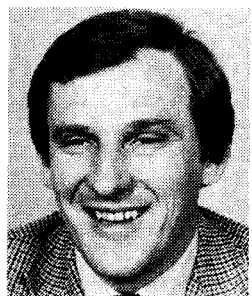
De VVD moet gaan onderzoeken of de invoering van facultatieve bindende referenda mogelijk is: over welke materie en in welke vorm (niet alleen over wetgeving zoals ontwerpen tot wijziging van abortuswetgeving, ook bestuurlijke besluiten zoals bijvoorbeeld de plaatsing van gemoderniseerde kernwapens; niet in de vorm van vragen maar bij voorkeur in de vorm van het besluit zoals het door parlement en/of regering genomen is) het facultatieve bindende referendum gehouden zou dienen te worden; en welke grondwetswijzigingen en nadere wettelijke voorzieningen daarvoor nodig zouden zijn.

Stelling 6:

Het consultatieve referendum kan onder bepaalde omstandigheden een nuttige aanvulling betekenen op de reeds bestaande inspraakmogelijkheden van de bevolking, met name op het niveau van de lagere publiekrechtelijke lichamen.

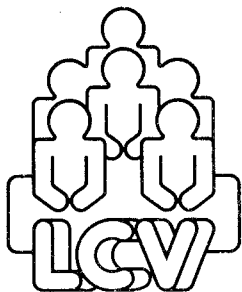

H. Maaten

A. J. Evenhuis

Aanmelding kadercursussen discussie- en vergadertechniek

De inschrijving is opengesteld voor de volgende kadercursussen discussie- en vergadertechniek:

AI: Basiscursus, te geven door het bureau Interactie, te Breda (motel Brabant) op zaterdagen 1 maart, 15 maart en 29 maart 1980.

AI: Vervolg cursus, te geven door het bureau Interactie, te Utrecht (Jaarbeurscongrescentrum) op zaterdagen 13 september, 27 september en 11 oktober 1980.

B.: Voor enigszins gevorderden, te geven door Maatschap De Zuilen, te Apeldoorn (hotel Bloemink) op zaterdagen 13 september, 27 september en 11 oktober 1980.

Kosten voor deze cursussen (inclusief lunches en koffie) bedragen f 130,—. Inschrijving uitsluitend door overmaking van bovengenoemd bedrag op girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening te 's-Gravenhage, onder vermelding van cursustype, plaats en data.

Deze cursussen zijn met name bestemd voor die leden die deel uitmaken van besturen van afdelingen, onder-

centrales en kamercentrales, en voor hen die zitting hebben in vertegenwoordigende lichamen.

Gelet op het beperkt aantal plaatsen geschiedt de inschrijving op volgorde van aanmelding.

Voor de cursus Forumtraining wordt de inschrijving thans eveneens opengesteld.

Deze cursus, welke met name bestemd is voor deelnemers aan debatbijeenkomsten, forums en discussiegroepen, wordt gegeven door Maatschap de Zuilen en duurt één zaterdag.

De cursus wordt gehouden op:

15 maart (in restaurant Hoog-Brabant te Utrecht).

10 mei (congrescentrum de Leeuwenhorst te Noordwijkerhout).

25 oktober (hotel Central te 's-Hertogenbosch).

Kosten (inclusief lunches en koffie) bedragen f 25,—.

Inschrijving kan uitsluitend geschieden door overmaking van bovengenoemd bedrag op girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening te 's-Gravenhage, onder vermelding van cursustype, plaats en datum.

Stelling 7:

Het verplichte bindende referendum zou beperkt moeten worden tot door het parlement aangenomen wetten en komt dan in strijd met het beginsel van de ministeriële verantwoordelijkheid. Het facultatieve bindende referendum doorbreekt - naast andere bezwaren - de representatie-democratie. Het dient te worden afgewezen, zolang ons kiesstelsel gebaseerd blijft op het systeem van evenredige vertegenwoordiging en de bevoegdheden van de Eerste Kamer bij grondwetsherziening onaangetaast blijven. Hetzelfde geldt - mutatis mutandis - voor de terreinen van de lagere overheden.

Agenda

De agenda luidt als volgt:

10.00 uur: Ontvangst en inschrijving deelnemers.

10.30 uur: Opening door de dagvoorzitter.

10.40 uur: Inleiding door A. J. Evenhuis.

10.55 uur: Inleiding door H. Maaten.

11.10 uur: Pauze.

11.30 uur: Inleiding door mr. A. Kappeijne van de Coppello.

11.45 uur: Inleiding door mr. W. J. Geertsema.

12.00 uur: Lunch.

13.15 uur: Groepsdiscussie.

14.30 uur: Rapportage uit de groepen.

15.00 uur: Plenaire discussie.

16.00 uur: Sluiting door de dagvoorzitter.

Haren ligt aan de rijksweg Groningen-Assen op 5 km van Groningen. Deelnemers komende per trein kunnen wanneer zij hier prijs op stellen afgehaald worden van het station Haren.

De kosten van deelname aan het congres bedragen f 25,— p.p., te voldoen aan de zaal.

Voor de inschrijfbon zie pag. 23.

Deelcongres buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking in Amsterdam

Op 9 februari wordt onder auspiciën van de Kamercentrale Amsterdam een deelcongres gehouden over de onderwerpen: buitenlandse politiek en ontwikkelingsamenwerking.

Het deelcongres wordt belegd in het Euro Crest Hotel aan de De Boelelaan-Europaboulevard te Amsterdam-Buitenveldert.

Het programma luidt als volgt:

Vanaf 9.00 uur: Ontvangst.

10.00 uur: Opening en inleiding door staatssecretaris dr. W. F. van Eekelen.

10.30 - 13.00 uur: Vergaderingen van de werkgroepen.

13.00 - 13.45 uur: Lunch.

13.45 - 14.45 uur: Rapportage in de plenaire vergadering.

14.45 - 16.00 uur: Discussie.

16.00 uur: Sluiting.

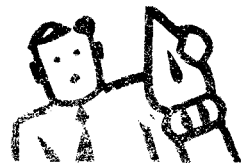
VVD-homogroep in maart weer bijeen

De eerstvolgende plenaire vergadering van de homogroep is zondag 30 maart 1980 in het Stikkerhuis, N.Z. Voorburgwal 288, Amsterdam (hier kunt u ook post voor de groep heen sturen) om 15.00 uur.

Wilt u meer weten dan kunt u bellen met 020 - 267858.

Belangstellenden, ongeacht seksuele voorkeur, de groep staat voor ieder VVD lid open, zien wij graag op de vergadering tegemoet.

Mijn opinie is...

*In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.*

Houdt uw bijdrage kort.

*Dat bevordert een
snelle plaatsing.*

*De redactie
behoudt zich het
recht voor stukken
te bekorten*

*of redactionele wijzigingen
aan te brengen.*

*Zendt uw bijdrage
naar de centrale redactie
van dit blad:*

Bijenmeent 135,

1218 GK Hilversum.

*Beroep n.a.v. geweigerde
of bekorte artikelen
bij de redactieraad,*

Koninginnegracht 57,

2414 AE 's-Gravenhage.

Handhaving koopkracht

Bijna met de dag wordt er meer nadruk gelegd op de gedachte dat de economie van ons land alleen nog maar gered kan worden als we de koopkracht kunnen handhaven. Hierbij doet zich het verschijnsel voor dat vanuit de politiek een begripsomschrijving zijn intrede doet in het normale spraakgebruik zodanig dat bijvoorbeeld ook Jan Modaal mag kunnen weten wat daarmee bedoeld wordt. En Jan Modaal moet het wel kunnen begrijpen want hij is zelf ook voortgekomen uit de wereld van de politieke spraakmakers.

Koopkracht is een woord dat oorspronkelijk binnen de kring der economen gebruikt werd om aan te duiden dat men het heeft over het besteedbare inkomen. De koopkrachttheorie geeft aan dat activering van het bedrijfsleven kan geschieden door meer geld onder het publiek te brengen. Men gaat er dan van uit dat het publiek (lees: de consument) er voor zorgt dat dit geld besteed zal worden aan artikelen of diensten waardoor die artikelen of diensten weer opnieuw kunnen worden aangeemaakt.

Als we nu praten over handhaving van de koopkracht dan hebben we het over dat kleine stukje vrij nog te besteden inkomen en we geven op voorhand daarbij aan dat dat kleine stukje inkomen niet verhoogd zal worden maar zoveel mogelijk gelijk zal blijven.

Wat gebeurt er nu in de praktijk van alledag? Jan Modaal geeft zijn loonzakje thuis af en zijn vrouw gaat aan het besteden. Eerst de huur, belasting, verzekeringspremie en afbetaling op leningen, want dat zijn dingen die verplicht zijn. Daarna zal het huishouden een vast bedrag aan kosten opvragen, waarvan gezegd mag worden dat ook hier sprake is van verplichte uitgaven.

Daarna gaan we kijken wat er nog meer te besteden is en dan komt ineens een heel scala van mogelijkheden op tafel waarbij we eerst mogen denken aan kleding, schoenen, wellicht enkele nieuwe zaken voor in huis en daarna ook aan uitgaan, vakantie, autokosten en alle andere wensen en verlangens.

Ik ben van mening dat de consument slechts dat laatste stukje besteedbaar inkomen ook als echt besteedbaar zal ervaren, want alleen daar is sprake van vrije keus!

Nu is bekend geworden dat de consument die extra's die hij of zij het laatst heeft verworven ook het laatst zal afstoten. Met andere woorden: als men een keer naar de wintersport is geweest zal men het jaar daarop al het mogelijke doen om weer op wintersport te kunnen gaan. Al was het alleen al omdat de buurman niet mag denken dat het er niet meer aan zit. Sociale controle noemt men dat. De omgeving bepaalt dikwijls hoe de consument zijn stukje vrij besteedbaar inkomen uitgeeft.

Ik ben ervan overtuigd dat het vaste deel van het besteedbaar inkomen niet voldoende zal zijn om de prijsstijgingen van datzelfde deel levensbehoeften op te vangen en ik meen dus dat men zal gaan moeten bezuinigen. En wat blijkt nu in de praktijk?

De bezuinigingen zitten voornamelijk in het deel van het behoefte-pakket tussen de eerste levensbehoeften als eten en drinken en de laatst verworven levensbehoeften als auto en vakantie. De daling in de detailhandelsomzetten van het afgelopen voorjaar wijzen duidelijk in die richting. Nadat vorig jaar eerst nog veel werd gekocht op krediet is nu de echte bezuiniging aan de beurt.

Ik vraag mij af of dit nu wel zo'n goede zaak is en vraag me af of we niet op een andere manier de economie van ons land kunnen redden. Wat schieten we ermee op als we door middel van de handhaving van de koopkracht niet bereiken wat we bedoelen? Een groot stuk economisch gebeuren zit in de detailhandel. Als het daar minder goed gaat zal dat ongetwijfeld grote gevolgen krijgen o.a. voor de werkgelegenheid in die sector.

We zullen moeten proberen de consument duidelijk te maken hoe hij dat stukje vrij besteedbaar inkomen moet besteden, maar daarvoor zult u mij als liberaal denkend mens niet kunnen winnen. Integendeel, ik meen dat het juist tot de eigen verantwoordelijkheid van de consument behoort om te doen wat hij en zij wenselijk achten.

Maar dan blijf ik toch zitten met het feit dat de detailhandel van ons land niet die bijdrage kan blijven leveren aan de totale economie die van hen verwacht wordt.

B. J. E. LAMBERS,
Tilburg

Zuid-Afrika

Weinigen van ons weten, hoe zwaar het Zuidafrikaanse volk (destijds misschien slechts tien miljoen blanken) zich tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft ingezet om hoewel zelf onbedreigd ons van Hitler te helpen bevrijden. Enige cijfers:

14.000 kaderofficieren voor het Britse leger, op verzoek van de Engelse regering (welk een skunkse ondankbaarheid nú!);

45.000 man luchtmacht, w.o. 522 vliegeniers in de Slag om Engeland.

15.000 man (? het exacte cijfer weet ik niet) woestijn-divisie; deze bevrijdde Ethiopië, vocht in Noord-Afrika, in Italië.

9.455 man marine - waar zij werden ingezet.

Wanneer men dan nog weet, dat nog slechts 123 dagen vóór het uitbreken van de oorlog het defensiebudget werd vastgesteld op slechts 3.717.740. Rand, dan krijgt men enig benul van wat in bliksem tempo werd gepresteerd. Zij wonnen 5189 onderscheidingen, w.o. 13 Victoria'skruisen. Later, toen Rusland probeerde hoever het kon gaan in Korea, werd daar de Zuidafrikaanse luchtmacht door de danig in het nauw gedreven Amerikanen opnieuw overstelp met medailles. Ook aan de luchtbrug voor de redding van Berlijn van de rode octopus heeft de Zuidafrikaanse luchtmacht deelgenomen. De voedseldroppings in Nederland die dit jaar met een

**Het is druk op
het algemeen secretariaat
van de VVD**

**We hebben dan ook
verstärking nodig
van een**

**administratief
medewerk(st)er**

**Gevraagd wordt
een hij of een zij
met een behoorlijk
type-tempo, een goede
beheersing van
de Nederlandse taal en
natuurlijk accuratesse.**

**Verder hopen we
iemand te vinden die
een duidelijke
betrokkenheid bij het
werk demonstreert,
aangezien u naast
het verzorgen van
de correspondentie, op den
duur, ook heel wat
telefonische vragen
dient te beantwoorden.**

**Uw vakantie wordt
afgesproken
overeenkomstig
de rijksregeling, terwijl het
salaris afhankelijk is
van uw leeftijd en ervaring.**

U wilt meer weten?

**Schrijft u dan enige
gegevens over uzelf
aan de algemeen
secretaris, de heer
W. J. A. van den Berg,
Koninginnegracht 57,
2514 AE 's-Gravenhage.**

postzegel zullen worden herdacht, waren een initiatief van Smuts. Heden voedt Zuid-Afrika 25 % van het gehele zwarte werelddeel, terwijl de landbouwproductie in de gedekoloniseerde landen steeds verder achteruitgaat, door wanbeleid, burgeroorlogen en onwetendheid. Over het weren van de Zuidafrikaanse invaliden nog dit: paragraaf 2 van de zoveel geciteerde Verklaring van de Rechten van de Mens verbiedt ook discriminatie naar nationaliteit; Nederland is dus lelijk in gebreke.

D. DE TAKÁCH-KERKHOVEN.
Zeist

Heilloze weg II

Mevrouw H. M. Nijpels-Hezemans te Eindhoven schrijft over een heilloze weg die staatssecretaris mevrouw Veder-Smit ingeslagen zou zijn met toelating van het geneesmiddel Vasolastine.

Een geneesmiddel dat zich bijkans dertig jaar over de hele wereld handhaaft, waarover tientallen universiteitsklinieken en professoren uitstekende rapporten schreven en schrijven, dat erkend en geregistreerd is in tientallen landen, dat alleen al in ons land voor tienduizenden heil heeft gebracht, dat zich alleen door mond tot mond reclame heeft verbreid en waarvan nooit een nadelig effect werd geconstateerd, wordt te vuur en te zwaard door enkele topambtenaren rancuneus bestreden.

Het was van mevrouw Veder-Smit een sterk en moedig besluit, tegen haar ambtenaren in, Vasolastine te handhaven. Zij wandelt zeker niet op een heilloze weg en heeft zeer goede grond voor haar besluit.

F. C. VAN LEEUWEN
Wageningen

Onbegrijpelijke ommezwaai

Helaas zijn we met ons onderwijs al geruime tijd op de verkeerde weg en het dreigt nog slechter te worden. Wie enigszins op de hoogte is met het Ontwikkelingsplan voor het Voortgezet Onderwijs (OPVO) en met de deze week in de pers bekendgemaakte plannen van het ministerie van Onderwijs t.a.v. het gymnasium, begrijpt waarop ik doel: Het gymnasium moet weg! Dat is elitair. En de keuze van het Frans moet zo veel mogelijk beperkt worden. Dat moet uit de brugklas c.q. brugperiode.

Bepaalde politieke partijen streven al jaren naar dergelijke oplossingen en ik herinner mij heel goed een bijeenkomst in de volle Willem-Alexanderzaal in 1973 en latere discussies waar de vertegenwoordigster van de VVD, Nel Ginjaar, altijd lijnrecht stond tegenover de heer Konings (PvdA) in zijn afwijzing van het Frans

in de brugklas en zijn pleidooi voor de z.g. Harmonisatiewet.

Helaas schijnt Nel Ginjaar voor de argumenten van Konings c.s. te zijn bezweken. In de brochure Vierstromenschool, die eigenlijk alweer achterhaald is door het OPVO, pleiten zij en de onderwijscommissie van de VVD nu ineens voor het verdwijnen van het Frans uit de brugklas en geven zij staatssecretaris De Jong een sterk wapen in handen om het gymnasium maar op te doeken, door te zeggen dat hun „experiment wellicht eenvoudiger is uit te voeren zonder het gymnasium”!

Onbegrijpelijk! Hoe is deze ommezwaai mogelijk? En dat terwijl de VVD toch in de nieuwe concepten blijft pleiten voor een onderwijs dat gericht dient te zijn op karaktervorming en op opvoeding tot bewust burgerschap. Ik lees over gelijke rechten op onderwijs van hoge kwaliteit. Nel Ginjaar schrijft zelf in „Vrijheid en Democratie” van 16-1-'80 over de *onoverbrugbare kloof* lager beroepsonderwijs - voortgezet onderwijs, over gebrek aan talenkennis etc. Hoe je dan kunt pleiten voor het verdwijnen van het Frans uit de brugklas is mij een raadsel.

Laten wij toch eindelijk eens een halt toe roepen aan de verdere afbraak van ons onderwijs. Pretscholen en selectievrij onderwijs bevorderen misschien de gelijke kansen voor iedereen (althans gezien door de bril van naïeve idealisten), maar het peil zal nog meer dalen dan nu al het geval is.

Mr. J. F. ENGELS
's-Gravenhage

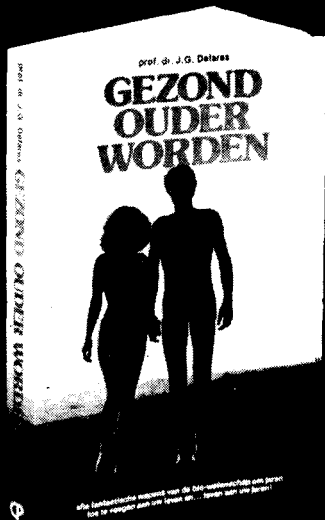
Kernenergie

Hoewel dr. J. Ph. Buschkens (*Vrijheid en Democratie*, 16 januari 1980) in „Harrisburg” zelfs een bewijs ziet, dat kernenergie veilig en milieuvriendelijk is - ik vind dat overigens wel wat boud gesproken - levert hij tevens een bijdrage aan de mythevorming rond dit ongeluk met de bewering: „De aan straling blootgestelden zullen na enige maanden rust en behandeling herstellen. Niet altijd voor 100 %, ...”.

Ik citeer in dit verband „Energiespectrum”, mei 1979: „Met behulp van in de omgeving opgestelde stralingsmeters is een schatting gemaakt van de maximale stralingsdosis, die de bevolking als gevolg van dit ongeval heeft opgelopen en nog zal oplopen. Voor de bevolking tot een afstand van 80 km van de centrale geldt dat deze een gemiddelde stralingsdosis van 0,9 mrem oploopt, met een maximum van ongeveer 80 mrem. De genoemde 80 mrem komt overeen met de stralingsdosis die men bij een röntgenfoto ontvangt.”

A. C. DE GOEDEREN
Boskoop

ú wilt ook
langer vitaal
blijven..?

is daarbij
onmisbaar..!

De 2e en herziene uitgave van 360 blz.
van de gids voor uw gezondheid door
de bekende gezondheidsarts Prof. Dr.
J. G. Defares is uit.

Het boek, dat het verloop van uw
levenscurve drastisch zal wijzigen.
Verkrijgbaar bij de goede boekhandel,
reformhuis of direkt per post via
Parmalux.

Uit de inhoud:

- Kan de wetenschap ons langer laten leven?
- De procainetherapie van Prof. Aslan.
- De celtherapie van Prof. Niehans.
- Ginseng, wortel van het leven.
- Test uw eigen gezondheid.
- Voorkom uw hartinfarct.
- Dit moet u weten over kanker.
- Blijf jong, de optimale strategie.

bv Parmalux, Butaanweg 2, Amsterdam

BESTELBON

Ik bestel ex. 'Gezond ouder worden' van
Prof. Dr. J. G. Defares.
De prijs, inkl. verzendkosten van f 24,50 wordt
betaald per:
☐ vóór op postgiro 3366852 t.n.v. Parmalux,
Amsterdam;
☐ bijgesloten bankcheque;
☐ aan de postbode bij ontvangst.
(kruis aan wat u wenst)

naam:

adres:

plaats:

vvd

Vrouwenemancipatie- bureaus

door
Nella Lázár-Schulthuis

Op het uitgebreide terrein van het georganiseerd en ongeorganiseerd vrouwenverenigingswerk is van allerlei in beweging. Op het ogenblik zijn het ook de door Staatssecretaris mevrouw Jeltien Kraayeveld-Wouters voorgestelde Vrouwenemancipatiebureaus, die de gemoeieren bezig houden. Het is uiteraard van het grootste belang, dat ook de liberale vrouwen intensief aan de discussies deelnemen.

De komst van de vrouwenbureaus schijnt wel zeker, maar de vorm, waarin deze gegoten zullen worden is nog in studie. Ook de taken zijn nog niet vast omlijnd (zal het ombudswerk hier wel of niet toe behoren?), terwijl ook de wijze van financiering nog niet in kannen en kruiken is. Bovendien speelt nog de vraag waar dergelijke bureaus bij „aangehaakt” dienen te worden: bij een Culturele Raad, bij het Provinciaal Welzijnsorgaan of mogelijk bij een Vrouwenraad? Over al deze punten zijn op vele plaatsen de discussies in volle gang, ook in de Provinciale Vrouwenraden is deze problematiek aan de orde. De Emancipatie Kommissie wijdde hier diverse publikaties aan, welke u kunt aanvragen bij de E.K., J. C. van Markenlaan 3 te Rijswijk; tel. 070 - 949225.

Liberaal Manifest

Het Liberaal Manifest staat met de Beginselverklaring afgedrukt in *Vrijheid en Democratie* van 18 december j.l. Er is via de diverse media al bekendheid aan gegeven, maar uiteraard is het de bedoeling, dat deze stukken binnen de partij worden besproken.

Ook in een vrouwengroep zal een pittige discussie hierover zeker op zijn plaats zijn. Onderwerpen als: Mens en Ontwikkeling, Mens en Welzijn en Mens en Arbeid zijn beslist ook voor vrouwen van belang, waarmee uiteraard niet gezegd wil zijn, dat de overige onderwerpen niet onze belangstelling zouden hebben.

Het Manifest eindigt met een beeld van de partij in de jaren '80; hieruit wil ik u een zin citeren met het risico, dat u die allemaal al gelezen hebt: „Indien daaraan nog behoefte bestond, maakt in ieder geval dit Manifest duidelijk, dat veel - zo niet zeer veel - van wat behoort tot het de VVD opgedrongen imago, niet strookt met de werkelijkheid.”

Een ieder, wiens liberale activiteiten zich tot buiten de partij uitstrekken, zal deze zin ten volle kunnen onderschrijven. De etiketten-plakkerij is nog steeds in volle gang; ook daarom is het van groot belang, dat ook binnen onze vrouwenorganisatie de partij-stukken worden gelezen en in discussie genomen.

Kopie voor deze rubriek
zenden aan mevrouw
P. Lázár-Schulthuis, Br-
selestraat 133, 6211 PD
Maastricht.

Congres dringt aan op stringenter toelatingsbeleid

van een medewerker

Etnische minderheden moeten in ons land dezelfde bescherming genieten als de Nederlanders zelf. Wil Nederland een succesvol etnisch minderhedenbeleid kunnen voeren, dan zal de overheid een veel stringenter toelatingsbeleid moeten volgen dan tot dusverre het geval is.

Aldus luidden zaterdag enkele conclusies, die werden getrokken op het in het Nederlands Congrescentrum gehouden deelcongres over de rechten voor minderheden en voor minderjarigen. Het congres mocht zich in een redelijke belangstelling verheugen. Tegen de honderd deelnemers hadden zich naar Den Haag begeven om zich op basis van de stellingen over de beide thema's van de dag uit te spreken.

„Ook de illegalen hebben hun mensenrechten,” luidde de opmerking van een van de deelnemers die bepleitte dat er pas tegen illegaal in ons land verblijvende arbeiders mag worden opgetreden nadat hun afwijzingsproces is afgerond. De immigratie naar ons land zou kunnen worden afgeremd door aan de ontwikkelings-samenwerking een betere bestemming te geven, aldus een andere conclusie. Gepleit werd voor een betere voorlichting aan etnische minderheden. Daarbij werd gedacht aan de eigen geschiedenis van het land van herkomst en aan Nederlandse maatschappijleer. Maar ook de Nederlandse jeugd zou een betere voorlichting moeten krijgen over de culturele achtergronden van de etnische minderheden die zich in ons land bevinden.

Dr. J. Stork, voorzitter van de Kamercentrale Amsterdam, die met mr. Van der Goes van Naters, Tweede Kamerlid Ed Nijpel zitting had in het forum op dit deelcongres, merkte op dat er ook onder artsen nog te weinig achtergrondkennis bestaat over de wijze, waarop vertegenwoordigers van bepaalde etnische groepen medisch het best kunnen worden begeleid.

Kiesrecht

Dr. Sj. Teunis, algemeen secretaris van de Nederlandse Organisatie voor Internationale Ontwikkelingssamenwerking (NOVIB) bepleitte een snelle invoering van actief en passief kiesrecht voor zowel gemeenteraden, provinciale staten als Tweede Kamer. „Hierdoor zullen de buitenlanders een electoraal niet meer te verwaarlozen groep voor de politieke partijen worden en daardoor zullen hun belangen beter worden behartigd,” was een van de stellingen die hij in een inleiding poneerde.

Verder bepleitte hij een onderzoek door de Nederlandse regering naar activiteiten van ambassades uit de thuislanden van buitenlandse werkkrachten die deelname van hun onderdanen in de Nederlandse samenleving tegen gaan of die streven naar beïnvloeding van een politieke zienswijze. De instelling van een bijzondere kamercommissie, geassisteerd door bekwaame deskundigen moet hiervoor worden overwogen, vindt hij.

In haar inleiding over het thema „Meer rechten voor minderjarigen” merkte prof. drs. Wilhelmina Bladergroen op dat de mondigheid van het kind om als staatsburger te functioneren aanvankelijk was gekoppeld aan zijn 21ste levensjaar, maar dat die leeftijd nu is teruggebracht tot 18 jaar. Er zijn tendenties om dit nog verder terug te brengen tot jongere leeftijd. Zij vroeg zich echter af of dit wel verantwoord is.

De ouders en het hele gezin vormen al jaren - ondanks toenemende verzelfstandiging van de jonge mens - het beginsel van de nestwarmte, de veiligheid en de trouwdeheid, zei ze. Het wegschuiven van gezinstaken naar de buitenwereld betekent voor vele groepen vereenzaming. Zij gaf een opsomming van nog andere manieren waarop onze huidige samenleving de rechten van het kind geweld aandoet.

Vertrouwensman

Een van de stellingen had betrekking op het recht van de minderjarige zich tot de rechter te wenden. Uit de discussies bleek de opvatting dat de weg naar de rechter niet te vroeg moet worden ingeslagen. Bij conflicten in het gezin zou een vertrouwensman moeten worden ingeschakeld die bemiddelend zou kunnen optreden. Over de leeftijd, waarop kinderen zouden kunnen procederen was geen eenstemmigheid.

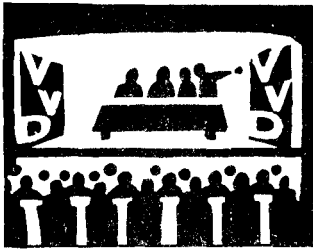
Prof. dr. Bladergroen

Kaderweekend Verenigde Naties

In het weekend van 23-24 februari a.s. organiseert de JOVD, zowel voor JOVD-leden als voor VVD-leden/niet JOVD-leden, een kadercursus in de jeugdherberg te Amersfoort over het onderwerp „De Verenigde Naties”. Enkele vertegenwoordigers van het ministerie van Buitenlandse Zaken zullen als spreker aanwezig zijn.

De kosten bedragen f 45,—

Opgave en informatie vóór 14 februari bij Karin Veneman, tel. 05172 - 2099.

VVD van A tot Z

BERGEN OP ZOOM (Vrouwen) - Op 4 februari spreekt drs. E. Nijpels in Hotel De Draak, Groter Markt. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: werkwijze van politieke instelling. N.B. naast vrouwen zijn andere belangstellenden ook welkom.

BERGEN OP ZOOM (JOVD) - Op 12 februari vindt er een forum plaats tussen mevr. drs. N. J. Ginjaar-Maas (VVD), de heer J. A. van Kemenade (PvdA) en de heer C. Mertens in de Roncallischolengemeenschap, Tulpstraat 6. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De OPVO-nota.

CAPELLE A/D IJSSEL - Op 25 februari spreekt dr. R. W. de Korte in de Dorstwegel. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: Sociaal-economisch beleid.

DEVENTER - Op 3 maart spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in „Royal“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

DIRKSLAND - Op 8 februari spreekt Pol de Beer op een feest- en propaganda-avond van de ondercentrale Goeree-Overflakkee. Gebouw „De Schakel“. 20.00 uur.

EINDHOVEN - Op 14 februari vindt er een forum-discussie plaats tussen de heren mr. A. Kosto, mr. L. J. Brinkhorst en drs. E. H. T. M. Nijpels, georganiseerd door het Humanistisch verbond. Onderwerp: minderheidsgroeperingen. Aanvang: 20.00 uur.

OC EMMEN - Op 18 februari spreekt mr. J. G. C. Wiebinga in hotel Biezen te Borger. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De toekomst van onze democratie.

FIJNAART - Op 1 februari spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels: de Vendertse, Kaderdijk 5. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

't GOOI (Vrouwen) - Op 11 februari spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in 't Rechthuis, Goorweg, Muidenberg. Aanvang: 14.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

GOUDA - Op 15 februari spreekt dr. R. W. de Korte in de Agnieten Kapel, Nieuwe Markt 1. Aanvang: 20.00 uur zaal open 19.30 uur. Onderwerp: de verzorgingsstaat kraakt.

's-GRAVENHAGE (JOVD) - Op 18 februari spreekt drs. Th. H. Joekes in café Guntory, hoek Regentesselaan/Columbusstr. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Bestek '81, onafhankelijkheid JOVD.

HEERDE - Op 11 februari spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in café-rest. De Keet, Eperweg 57. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

HUIZEN - Op 20 februari spreekt H. J. L. Vonhoff in de „Boerderij“. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: „De strijd om het midden“.

KAPELLE - Op 25 februari spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in hotel de Zwaan, Kerkplein. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

MEPPEL (JOVD) - Op 8 februari spreekt de heer A. Ploeg in zaal Kwint, Kerkplein 15. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: kernbewapening en actuele politiek.

NIJEWEGEIN - Op 4 februari spreekt mevr. mr. A. Kappeyne van de Coppelolo in café de Gildenborgh, Raadhuisplein. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

OMMEN - Op 4 februari spreekt dr. R. W. de Korte in hotel Stegeman. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Sociaal-economisch beleid voor de jaren '80.

OC OVER-BETUWE - Op 11 februari spreekt de heer H. H. Jacobse in café-rest. Bulte-Spies, Kerkstr. 58 te Driel. Aanvang: 20.00 uur.

ROOSENDAAL - Op 8 februari vindt er een debat plaats tussen de heren H. Hartmeijer (PvdA), drs. B. M. J. Hennekam (CDA) en dhr. E. H. T. M. Nijpels (VVD) in l'Avinier, Bloemenmarkt. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: 2 jaar Van Agt/Wiegel.

JOVD RIJNSMOND - Op 31 januari vindt er een onderwijrsdebat plaats tussen de kamerleden: mevr. drs. N. Ginjaar-Maas (VVD) en J. A. van Kemenade (PvdA) in De Harlekijn, W. Ruyslaan te Rotterdam.

RIJSWIJK - De spreekbeurt van de heer A. Ploeg is van 18 februari naar 12 februari verschoven. De bijeenkomst

vindt plaats in gebouw „Stervoorde“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De achterstallige Indische betalingen.“

OC THOLEN - Op 1 februari spreekt de heer A. Ploeg in het Dorps huis „De Wimpel“, Eendrachtstraat 52 te Sint Philipsland. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

TILBURG - Op de algemene ledenvergadering van de afdeling spreekt op 12 februari prof. mr. W. J. Slagter in de Dalsumzaal van de Stadsschouwburg. Aanvang: 20.00 uur.

TWENTE (Vrouwen) - Op 29 januari spreekt mevr. A. J. Le Coultré-Voust (burgemeester van Blaricum) in motel „t van Delden“ te Delden. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: Taak van burgemeesters in deze tijd.

UTRECHT - Op 39 januari spreekt mr. W. J. Geertsema in hotel Smits, Vredenburg 14. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberaal Manifest.

WASSENAAR - Op 1 februari spreekt mevr. mr. A. Kappeyne van de Coppelolo tijdens een politiek café in hotel Bellevue. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: Discussie binnen de VVD.

ROTTERDAM - Op 11 februari spreekt dr. R. W. de Korte op een speciale avond voor nieuwe leden in Clausaal; Engels. Aanvang: 20.00 uur.

31 januari, Hilversum II, 18.50 - 19.00 uur;
14 februari, Hilversum II, 18.50 - 19.00 uur.

WAT BEZIET DIE MENSEN EIGENLIJK?

Een blik achter de schermen van de politieke geschiedenis.

Een schriftelijke cursus van 8 boekjes met veel historisch fotomateriaal over de meest toonaangevende stromingen in de Nederlandse politiek. De prijs voor alle deeltjes samen bedraagt — dank zij financiële steun van CRM — slechts f 37,50.

FASCISME: Italië, Duitsland, Mussolini en Hitler, Nederlands fascisme tot '33, oprichting van de Nationaal Socialistische Beweging, Mussert, NSNAP

ANARCHISME: Van individualisme tot socialisme, Rousseau, Max Stirner, revolutionaire experimenten, reformistisch anarchisme

LIBERALISME: De liberale beginselen, prof. mr. P. J. Oud, Thorbecke, ontwikkeling als politieke organisatie in Nederland, de huidige politieke situatie

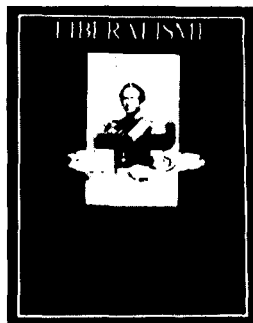
SOCIALISME: De geschiedenis van de SDAP, Domela Nieuwenhuis, Truolstra, oprichting van het NVV, „de Tribune“, van SDAP tot P.v.d.A.

CALVINISME: Herleving van het Nederlands Calvinisme in de 19de eeuw de AR of CH-richting in de Schoolstrijd, ontstaan van een driedeling in de prot. politieke wereld.

MARXISME: Karl Marx, Hegel, de geschiedenis van de klassenstrijd, Marx's visie op de kapitalistische economie, de ontwikkeling van het Marxisme in Nederland

KATHOLICISME: Het karakter en de geschiedenis van de katholieke partij in Nederland, Schaepman, de periode Nolens, van R.K. Staatspartij naar KVP, oprichting CDA

NIJEUWE STROMINGEN: Nieuw-Links in de P.v.d.A., Democraten 66, Radikalen, Democratisch-Socialisten '70

TEL. 071 - 899272
ERKENNEN DOOR DE MINISTER VAN ONDERWIJS
EN WETENSCHAPPEN, BIJ BESCHIKKING
d.d. 23.4.1975, BVO/SFO-129.708

INSCHRIJVEN is mogelijk door overmaking van f 37,50, op postgiro 150 11 69 t.n.v. Stichting Burgerschapskunde — Postbus 349 — Leiden, onder vermelding van „PVSL — D“

Mutaties

Secretarissen en ondercentrales:

EILAND VAN DORDRECHT - P. H. H. van Riet, Arentsburg 48, 3328 TB Dordrecht, tel.: 078 - 183598, 070 - 889353 (K). (nw. secr.)

KRIMPENERWAARD - K. J. Steeneker, Vinkenhof 9, 2935 VP Ouderkerk a/d IJssel, tel.: 01808 - 1897. (wnd. secr.)

PEELLAND - mw. E. M. de Roo v. Alderwerelt-Hoog, Kastanje-houtstraat 8, 5706 XZ Helmond. (nw. secr.)

WALCHEREN - K. J. Wiessner, Joh. de Pourckstraat 11, 4356 BD Oostkapelle, tel.: 01188 - 2312. (nw. secr.)

Secretarissen afdelingen:

DIDAM - A. J. Wessels, Windstraat 8, 6942 ZT Didam, tel.: 08362 - 1808. (nw. secr.)

EENRUM - mw. A. Evers-Kalk, Handerweg 12, 9967 TC Eenrum, tel.: 05959 - 1356. (nw. secr.)

HUISSEN - mw. E. van Bakkum, Muurdijk 38, 6852 HJ Huissen, tel.: 085 - 254252. (nw. secr.)

IDAARDERADEEL - ir. F. de Wolf, Oostergoostraat 37, 9001 CG Grouw, tel.: 05662 - 1596, 05100 - 92261 (K). (nw. secr.)

KERKRADE - J. Paulissen, Maria Gorettistraat 166, 6462 XV Kerkrade, tel.: 045 - 457377, 045 - 765555 (K). (nw. secr.)

LEUSDEN - A. J. de Wijze, Libel 7, Leusden. (adreswijziging)

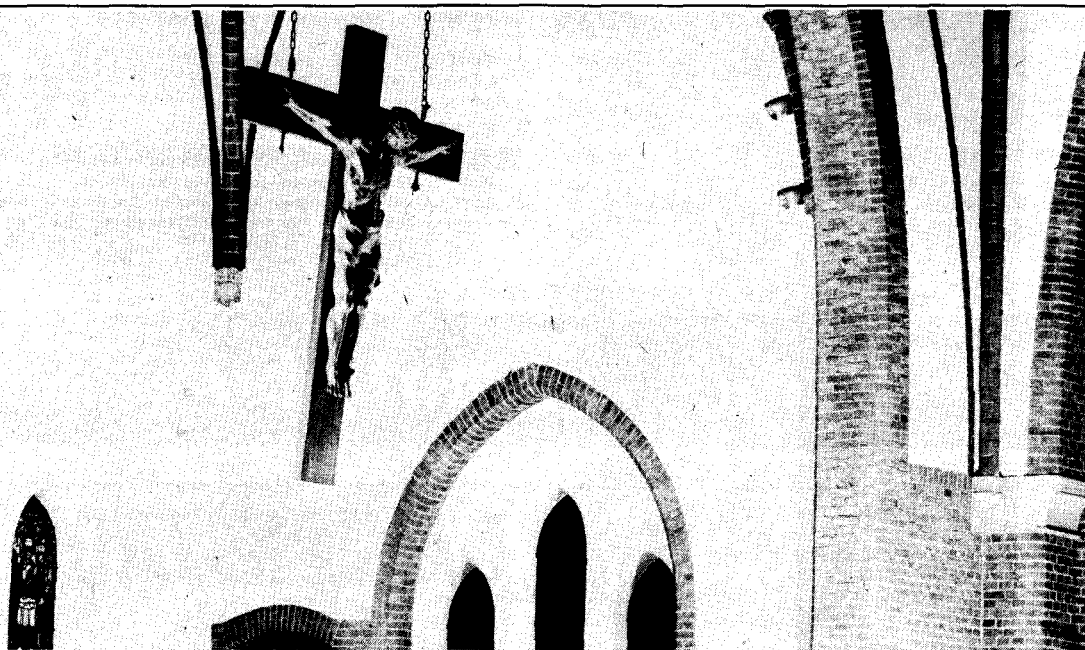
MARNE - R. L. J. Mansholt, Westpolder 8, 9975 WJ Vierhuizen, tel.: 05956 - 1555. (nw. secr.)

MIJNSHEERENLAND - mr. A. Raven, Everocken 21, 3271 AD Mijnsheerenland, tel.: 01862 - 2701. (nw. secr.)

NIEUWERKERK a/d IJssel - mw. D. R. S. van Ginkel, Burg. v. Vogelaarsingel 10, 2912 BB Nieuwerkerk a/d IJssel, tel.: 01803 - 3342. (nw. secr.)

ROCKANJE - J. H. B. Jongen, Plataanstraat 7, 3235 VK Rockanje, tel.: 01884 - 1078. (wnd. secr.)

WERKENDAM - A. van Schendel, Achtervliet 4, 4251 HR Werkendam, tel.: 01835 - 2027. (nw. secr.)

De muren van de Liduina Kerk te Haarlem zijn gespoten met SURFAKOTE MUURCOATING.

Surfakote muurcoating zorgt voor goede geluidsisolatie, gaat condensvorming tegen, is in vele kleuren en texturen te leveren en wordt zeer snel aangebracht.

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden wanden en plafonds met Surfakote gespoten.

Surfakote muurcoating is een uitstekende investering, daar de coating 20 à 30 maal dikker is dan een gewone verflaag en het in één keer wordt aangebracht. Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 JAAR GARANTIE.

Ook de winterschilderpremie van f 30,— per man per dag is bij Surfakote van toepassing.

Vraag vrijblijvend dokumentatie bij de Surfakote-fabriek BV Schuytplot, Postbus 8, 3417 ZG Montfoort. Tel. 03484 - 1587.

caravans de leeren doedel b.v.

IMPORTEUR VOOR NEDERLAND EN BELGIË
VOOR 3 TOPMERKEN CARAVANS

HOBBY

't is alsof
u elke week
in 'n 5 sterren
hotel logeert!

SOLIFER

's Winters
naar Lapland (35°-)
's Zomers
naar Spanje (35°+)

(Sterckeman)

Een lage prijs
caravan
die alles van 'n
hele dure heeft!

Wij tonen U graag
de verschillende modellen in ons
Caravan Shopping Center.

6673 ZJ ANDELST - JAFFASTRAAT 2 - POSTBUS 103 - TEL. 08880-2745 EN 2746

..vast - goed..

SPANJE - Costa Blanca - Javea - Moraira - Calpe

Geen rommelige nog in aanbouw zijnde plannen. Maar daar waar alles
klaar is en alle voorzieningen aanwezig. Daar bieden wij u schitterende
volledig ingerichte villas en appartementen aan. In een heerlijk klimaat,
een prachtig groene omgeving met fantastisch uitzicht over zee en omge-
ving. Ruime keus. *Goede service voor, tijdens en na de koop.*
Vele referenties beschikbaar.

Inl. bij: **Costa Blanca Informatie-Ned.**

Syndicuslaan 4 - Delfzijl, Tel.no. 05960 - 13899

of: Morperstraat 66-103, Düsseldorf

Wij kennen staden land
van z.o.drente en vooral
de huizen, alle huizen...

makelaardij Beekenkamp
Parallelweg 9, 7822 GL Emmen
Tel. 05910-16016

BEEKENKAMP

Hypotheek tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde: ★ rente v.a. 8,9% (9-11-'79); ★ inko-
men echtgenote telt mee bij beoordeling: ★ geen afsluitprovisie;
★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw
huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten.

Stoorvogel Hypotheken

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.
Tel. 01745 - 5600 - 5800

Bemiddeling bij AANKOOP en VERKOOP van

**WOONHUIZEN - VILLA's -
LANDHUIZEN - GRONDEN -
EN TAXATIES OP
SCHOUWEN-DUIVELAND**

De Koepel b.v. Haamstede, Kloosterweg 98, Tel. 01115 - 1224
Lid N.B.M./M.C.C. Tevens gevestigd in Breda en Roosendaal.

kunst en antiek

J. Tóth

ikonen

Bezichtiging
na afspraak
01751 - 15130

Santhorstlaan 52
2242 BH Wassenaar

GALERIE ZAGWIJN

Schilderijen 19e en 20e eeuw

DEN HAAG - SPUI 235 A - TELEFOON 070-46.32.42

**„DER PINEN WAERT” - Antiquiteiten
R. Jacobs-Reys**

17e en 18e eeuwse eiken meubelen, tin, Hollands koper,
zilver en sieraden.

Achterom 7A, Blaricum. Telefoon 02153 - 11256; openingstijden:
dinsdag t/m zaterdag van 11.00—18.00 uur.

Unieke zilvercollecties en gedegen Restauratie

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Haven 1-5 - SCHOONHOVEN - tel. 01823 - 2651

Grote collectie zilveren miniaturen (Vraagt folder)
Zeldzame Relatiegeschenken in zilver

gast - vrijheid

Zomer- en Wintersport **HOTEL EDENHOF**, Lenzerheide (Gr) - Zwitserland 1500 m, tel. 09/4181343034.

Zeer gunstig gelegen Nederlands-Zwitsers hotel met 50 bedden. In ruimte mate gelegenheid voor alle wintersporten.

8-daagse wintersportreis op 12 jan. t/m 19 jan. à f 650,—.

Vraagt folders en nadere inlichtingen: B. de Geus, Zwammerdam, tel. 01726 - 15520 of bij Hotel Restaurant De Watergeus, Nieuwkoop-Noorden, tel. 01724 - 8398.

GRAND HOTEL DE MALLEJAN TE VIERHOUTEN (bij Nunspeet)

05771 - 241 - 242

Het Hotel waar u zich thuis voelt

Het Hotel waarvan de medewerkers het u zo gezellig mogelijk maken

Het Hotel met het unieke diner-dansant op de zaterdagavond

waar iedereen over spreekt.

Weekend arr. van vrijdag of zaterdag voor het diner tot zondag of

maandag na het ontbijt. Ook voor uw langer verblijf, conferenties,

vergaderingen, congressen enz. verschaffen wij u gaarne alle inlichtingen.

SPECIALITEITEN RESTAURANT „Het Kasteel van Rhooon”

à la carte Restaurant

Tevens zalen voor recepties, diner, vergaderingen etc.

S. G. Abel - Dorpsdijk 63, Rhooon - Tel. (01890) 8896 - 8884

texel hotel opduin

Ervaar het genot van een paar dagen rust en wég van het alledaagse... u zult verrast zijn! (met overdekt zwembad, sauna, solarium, tafeltennis, tennisbaan etc.)

Fam. H. Wuis Hzn. - Tel. 02228 - 445

...vraag het uw kennissen...

maakt
rijden
geweldig

Autobedrijf

H. v. Poelgeest en Zn. B.V.
AMSTELVEEN

Stationsstraat 7-11 - tel. 020 - 410051

DEALER

Inschrijfbon Amersfoort

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Politieke functie:

wenst deel te nemen aan de hearing over de reorganisatie binnen bestuur te Amersfoort op zaterdag 1 maart 1980.

Hij/zij * komt wel/niet * per openbaar vervoer en wenst wel/niet * zending van een NS-reductiebon.

De kosten, t.b.v. f 20,00 voor leden van de Vereniging van Staten Raadsleden * resp. f 25,00 voor niet-leden van de Vereniging * zijn den overgemaakt op postgirorekening 1687886 t.n.v. de penningmeester van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD te Den Haag of op bankrekening 25.78.80.216 t.n.v. de Vereniging van Staten Raadsleden der VVD te Den Haag *.

Inzenden naar Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD, ninginnegracht 57, 2514 AE 's-Gravenhage.

* doorhalen wat niet van toepassing is.

Inschrijfbon Amsterdam

Naam:

Adres:

Woonplaats:

schrijft in voor het deelcongres in Amsterdam op 9 februari (Hotel Ibis Amsterdam).

Hij zal de kosten ad. f 25,— p.p. overmaken op giro: 431470 VVD Amsterdam, onder vermelding: „Deelcongres”.

Inzenden aan: secr. Kamercentrale Amsterdam, N.Z. Voorburgwal 1012 RT Amsterdam.

Inschrijfbon Haren

Naam:

Adres:

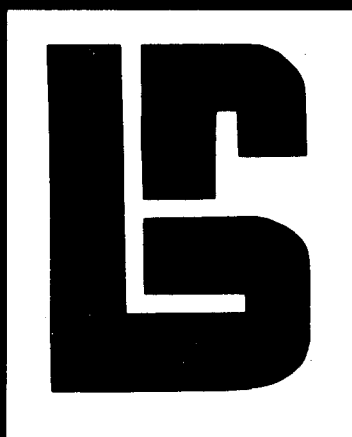
Woonplaats:

schrijft in voor het deelcongres in Haren op 23 februari (Postiljon M) voor personen.

Hij/zij wenst wel/niet te worden afgehaald van het NS-station te Haren. De kosten van deelname f 25,— zullen aan de zaal worden afgedragen. Inzenden aan: secretariaat KC Groningen, Hondsrugstraat 5, 9752 Haren.

randstad bewaking

**bedrijfsbewaking
portiersdiensten
stil alarm
nachtcontrole
scheepsbewaking
brandwachten
winkelsurveillance
mobiele surveillance
surveillance met honden
koeriersdiensten
receptionistes**

**bewakingsdienst randstad bv
sloterkade 7 – amsterdam**

020 17 36 22

**lid van de vereniging van
particuliere beveiligingsorganisaties**

vrijheid en democratie

VVD

12 februari 1980

'nZWEMBAD koop je bij hoeks!

Hoeks weet alles over zwembaden, groot, klein of overdekt. Geen wonder, met zo'n grote en internationale ervaring. Bij Hoeks kunt u zich bovendien oriënteren in Nederlands meest complete showroom op dit gebied.

coupon

Vraag de zwembad-dokumentatie van Hoeks aan!

Ja, ik wil vrijblijvend de volgende dokumentatie van u ontvangen (aankruisen wat van toepassing is):

☐ de hot-whirl-pool	☐ tuinmeubelen
☐ sauna's	☐ thermo zwembadafdekkingen
☐ zwembaden	☐ volautomatische rolafdekkingen
☐ solaria	☐ volautomatische zwembadreiniger

Naam:

Straat:

Plaats: Postcode:

Telefoon:

Stuur deze coupon zonder postzegel naar antwoord-nummer 27, 5000 VH Tilburg.

Hoeks b.v., Jellinghausstraat 10 (industrieterrein Noord)
korrespondentieadres Postbus 5061,
5004 EB Tilburg Telefoon 013-686933

hoeks bv

VO 1

**bezoek eerst onze showroom
voor u beslist.**

hoeks

**Vrijheid en
Democratie,**
veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

**Nummer 1225
12 februari 1980**

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

**Abonnementen-
administratie**

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16.50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

**Algemeen
Secretariaat**

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Koningin Juliana maakte op 31 januari bekend dat zij op 30 april zal aftreden. In zijn commentaar op de pagina hiernaast gaat onze partijvoorzitter, mr. F. Korthals Altes, in op dit voor velen zo verrassende nieuws.

Verder in dit nummer:

Erica Verkerk over de fosfatennota. Pag. 4.

Ander nieuws uit het parlement. Pag. 5 en 6.

VVD op bezoek bij OKTO. Pag. 7.

JOVD-voorzitter De Grave over „Liberalisme in beweging”. Pag. 8.

Rubrieken Florus

Wijzenbeek en Koojsje Bins. Pag. 9 en 10.

Waalkens over de Europese landbouwpolitiek. Pag. 14.

Mr. Geertsema over Liberaal Manifest. Pag. 15.

Vrouwen in de VVD. Pag. 18.

Beschrijvingsbrief Algemene Vergadering. Pag. 20 t/m 24.

Mijn opinie is ... Pag. 26 en 27.

VVD van A tot Z. Pag. 28 en 29.

Het volgende nummer verschijnt op dinsdag 26 februari.

Kopij voor dit nummer moet uiterlijk maandag 18 februari binnen zijn bij de centrale redactie,

Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

Nationaal Koningshuis

door Mr. F. Korthals Altes
voorzitter
van de VVD

Het zal weinigen onberoerd hebben gelaten, de zo persoonlijke aankondiging van onze Koningin rechtstreeks aan ons allen dat zij zich bij het klimmen der jaren genoodzaakt ziet haar taak over te dragen. Overdragen, niet slechts neerleggen. Daarmee is tevens een van de elementen van kracht van onze monarchie weergegeven: het beginsel van de continuïteit.

Wij Nederlanders, op elk terrein van geestelijk en maatschappelijk leven verdeeld, in polen tegenover elkaar vaak, waren een in ons gevoel van persoonlijke betrokkenheid bij de mededeling van de Koningin. Daarin ligt een ander element van de kracht van onze monarchie besloten: het vermogen de eenheid van ons Nederlanders als volk gestalte te geven.

Maar nauwelijks van de eerste emotie hersteld, moest voor televisie, radio en pers ieder weer uiting geven aan onze kritische instelling, blijkend uit karakterschetsen van onze kroonprinses - voorzichtig door hen die haar ooit hebben ontmoet, driester en met minder welwillendheid naarmate men minder werd gehinderd door persoonlijke ervaring. Enquêteurs werden uitgezonden ter inventarisering van karakterologische kenschetsen alsof de ondervraagden allen gediplomeerde psychologen waren.

Ik acht het wijs mij aan te sluiten bij de mening van de waarnemend-voorzitter van onze Tweede-Kamerfractie, Annelien Kappeyne (wel sprekend met enige persoonlijke kennis van zaken), die met overtuiging uitsprak: „Wij spreken ons volle vertrouwen uit in onze nieuwe Koningin. Wij verwachten van Koningin Beatrix dat zij met grote inzet en eigen charme de moeilijke taak zal overnemen.”

Positie liberalen

Het blijkt ook nodig nog eens duidelijk vast te stellen wat de positie van ons liberalen is ten opzichte van de constitutionele monarchie. Ons huidig beginselprogramma spreekt uit dat de constitutionele monarchie onder het nationaal Koningshuis van Oranje, zoals deze zich in onze geschiedenis heeft ontwikkeld, de meest aangewezen staatsvorm is. Daarnaast stelt dit programma vast dat de staatkundige vrijheid het best is gewaarborgd door de parlementair-democratische regeringsvorm. Het ontwerp-Liberaal Manifest wijkt van deze visie in wezen niet af. Het constateert dat de parlementaire democratie naar liberale opvattingen uiteraard ook in andere staatsvormen kan functioneren en acht voor Nederland de constitutionele monarchie onder het Koningshuis van Oranje, zoals deze zich in onze geschiedenis heeft ontwikkeld, de meest aangewezen staatsvorm.

De eerste omschrijving, in ons huidig beginselprogramma, is van de hand van Oud, staatsman en tegelijkertijd staatsrechtgeleerde. Het functioneren van de ministeriële verantwoordelijkheid, ook in de moeilijke fase van het aanwijzen van een kabinetsformateur, en zelfs het omschrijven van een opdracht voor een informateur, heeft hij als staatsrechtgeleerde volledig doorgrond. Als staatsman wist hij dat staatkunde meer is dan staatsrecht

alleen, en dat de historische verbondenheid van het Koningshuis van Oranje met Nederland als natie een wezenlijk element is voor de algemene erkenning van de betekenis van het nationaal Koningshuis van Oranje voor ons land. Ook gaf de redactie, door te wijzen naar de ontwikkeling die zich in de geschiedenis heeft voltrokken, uiting aan het dynamische karakter van de verhouding tussen ons Koningshuis en ons volk. Hetzelfde deed Annelien Kappeyne door onze toekomstige Koningin Beatrix toe te wensen tijdens haar regeringsperiode zichzelf te zijn.

In 1948 waren de Nederlanders ook vervuld van de gedachte dat de grootheid van Koningin Wilhelmina niet geëvenaard zou kunnen worden en dat haar dochter het niet gemakkelijk zou hebben zich een plaats in ons land te veroveren zoals zij dat had gedaan. Door zichzelf te zijn heeft Koningin Juliana op haar eigen wijze wel zo'n plaats verworven. Met vertrouwen zien wij tegemoet dat ook Koningin Beatrix nieuwe verbondenheid tussen het nationaal Koningshuis van Oranje en ons volk tot stand zal brengen.

Nationaal Koningshuis

Op essentiële ogenblikken van ontstaan en voortbestaan van Nederland als natie heeft het Huis van Oranje zijn lot aan dat van ons volk verbonden. Daarom spreekt ons beginselprogramma terecht van dit Huis als het nationale Koningshuis. Op essentiële ogenblikken in onze geschiedenis heeft ons volk de verbondenheid van Nederland en Oranje onderkend. Het Huis van Oranje heeft, onder steeds veranderende omstandigheden, door gevoel voor de ontwikkelingen, zijn plaats te midden van ons volk steeds onderkend. Om die reden is dan ook sprake van een in vrijheid verkozen staatshoofd.

Attentie voor rapport nieuwe kiezers werkgroep (onderzoek onder jonge VVD-kiezers)

Op het laatste buitengewone algemene vergadering is het rapport van de nieuwe kiezerswerkgroep aan alle afdelingen uitgereikt, met het verzoek hier commentaar op te leveren.

De respons hierop is tot nog toe zeer bedroevend, naar het hoofdbestuur meent een onterechte zaak voor een met zorg samengesteld rapport.

Daarom een hernieuwde oproep aan de afdelingen om commentaar op dit NKW-rapport te leveren.

Op het algemeen secretariaat kunt u telefonisch (070 - 614121, tst. 12) een gratis exemplaar aanvragen.

Wij rekenen op uw belangstelling.

Reacties aftreden Koningin

Namens het Hoofdbestuur van de VVD heeft de partijvoorzitter Frits Korthals Altes, na het bekend worden van het naderende aftreden van koningin Juliana de volgende verklaring gepubliceerd: „Het Hoofdbestuur van de VVD spreekt bij de aankondiging van het aftreden van Koningin Juliana de diepgevoelde dankbaarheid van de partij uit vóór de voorbeeldige toewijding, de menselijkheid en de warmte waarmee de Koningin haar zware taak heeft vervuld.

Juliana is een Koningin temidden van haar volk geweest en zal ook na haar aftreden temidden van haar volk van ons allen de dankbaarheid en genegenheid blijven genieten.

Het Hoofdbestuur, overtuigd van de grote waarde van de constitutionele monarchie onder het nationaal Koningshuis van Oranje, spreekt zijn volle vertrouwen uit in onze nieuwe Koningin Beatrix.”

Annelies Kappeyne van de Coppello, legde namens de VVD-Tweede Kamerfractie de volgende verklaring af:

„De zo zakelijk mogelijk gehouden mededeling van H.M. Koningin Juliana, dat zij haar taak gaat neerleggen verwerkt de VVD-fractie niet zonder emotie.

De constitutionele monarchie is steeds een van de onwrikbare pijlers van de staatkundige beginselen van de VVD geweest, maar daarnaast hebben wij diepe bewondering voor de warme menselijke en tevens bescheiden wijze waarop de Koningin, vervuld van een grote innerlijke kracht, haar roeping heeft vervuld.

Wij spreken ons volle vertrouwen uit in onze nieuwe Koningin. Wij verwachten van Koningin Beatrix dat zij met grote inzet en eigen charme de moeilijke taak zal overnemen.

Erica Verkerk-Terpstra:

„Fosfatennota is gewoon een goeie nota’

door J. A. E. Vermeulen

„Na de beantwoording van beide bewindslieden is de ongerustheid waarover mevrouw de Boois (PvdA) zojuist sprak, bij mijn fractie voor een groot deel weggenomen. Toen zij aan het praten was, dacht ik, om Wim Kan te citeren: „Het zijn niet alleen vriendelijke mensen, maar ook zeer bekwame mensen, die ministers van ons!”

Erica Verkerk-Terpstra zat op die maandag, de vierde februari, tijdens de commissievergadering over de Fosfatennota, kennelijk helemaal op de Wim Kan toer, omdat zij ook in haar eerste termijn met een citaat van hem begon: „Wim Kan zei in zijn oudejaarsconference: „Ik weet maar de helft en van wat ik weet weet ik de helft nog niet eens zeker”.

„Weliswaar,” zo vervolgde Erica, „zou het schromelijk overdreven zijn deze woorden van toepassing te verklaren op de fosfatennota, maar ik moest er toch aan denken, toen ik naast die nota, die wij overigens voortreffelijk vinden, allerlei rapporten, nota's en tegennota's las die in de loop van de laatste tien jaar over de fosfatennotaproblematiek zijn geschreven en waaruit blijkt dat nogal wat vragen (nog) onbeantwoord zijn gebleven. Maar, Wim Kan kan gerust zijn: aan het fosfatenbeleid, als ik het zo mag noemen, kleven weliswaar nog wat onzekerheden, maar datgene wat wel zeker is, is voor de VVD ruimschoots voldoende om de minister te steunen in zijn voornemen, de fosfaatbelasting van het Nederlandse oppervlaktewater drastisch te reduceren”.

Een glimlach sierde het gelaat van de overigens toch altijd niet bepaald somber kijkende VVD-minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, toen mevrouw Verkerk-Terpstra deze ludieke woorden uitsprak. Zoiets gebeurt niet vaak tijdens slaapverwekkende commissievergaderingen waar dorre, parlementaire, ambtelijke taal vaak overheerst. Het zal u in ieder geval duidelijk zijn dat Erica met deze woorden te kennen gaf dat zij de „Fosfatennota oppervlaktewater gewoon een „goeie” nota vindt, hetgeen zij later tijdens een onderonsje in de koffiekamer op Binnenhof 5 dan ook volmondig beaamt.

„Die fosfatennota is een goeie nota,” zegt ze beslist. „En ook de maatregelen die minister Ginjaar wil nemen, zijn effectief. Die fosfaten, daar waar ze tot eutrofiëring leiden, moeten uit het oppervlaktewater weg. De oplossing lijkt zo simpel, dat heb ik ook tijdens de commissievergadering gezegd. „Verminder de fosfaatbelasting en je bent van het probleem af, maar zo eenvoudig is het nu ook weer niet. We moeten beginnen met het terugdringen van de fosfaten in de wasmiddelen. Ik ben dan ook bijzonder blij dat de zeepmiddelenfabrikanten zich bereid hebben verklaard in elk geval afspraken te maken. Ik ben het daarom beslist niet eens met de argwaan en de felle kritiek van de PvdA-woordvoester over de strategie van het bedrijfsleven, maar ik ben toch wel benieuwd naar het antwoord van de minister op de vraag, welke conclusies hij trekt uit de aanvullende gegevens die wij van de zeepmiddelenfabrikanten hebben gekregen. De wijze waarop, zowel de minister als de vereniging van zeepmiddelenfabrikanten in goede harmonie over de eerste fase tot overeenstemming zijn gekomen, is hoopgevend voor de toekomst. Het is ook erg belangrijk nu die consensus er eenmaal is, met man en macht aan het werk te gaan om de reducering van de fosfaten ook zo snel mogelijk te bereiken en nog het liefst voor 1983, want hoe eerder de positieve effecten daarvan optreden hoe beter! Wij hebben dan ook gezegd dat we de minister niet persé op die datum van 1985 moeten vastpinnen, want het zou best eens kunnen zijn dat er op een gegeven moment iets wordt gevonden (een perfect vervangingsmiddel voor dat fosfaat) wat net nog niet voor 1985 operationeel kan zijn gemaakt. Maar het is ook heel goed mogelijk dat de onderzoeken die er nu nog zijn nog nieuwe complicaties met zich meebrengen.

Wij zijn, nogmaals, blij met deze nota en ik hoop en vertrouw erop dat de uitvoering van de te nemen maatregelen zal leiden tot helder en gezond water overal in Nederland. Liefst zo snel mogelijk!”

VVD tegen commercie op het postkantoor

door Henk Krol

Pol de Beer

Nadat hij al eerder samen met Broos van Erp schriftelijke kamervragen had gesteld over de toenemende commerciële activiteiten van de postkantoren, besteedde Pol de Beer tijdens een openbare commissievergadering alle aandacht aan dit onderwerp.

De Beer prees de PTT omdat ze goed inspeelt op de nieuwe ontwikkelingen, telecommunicatie en datanetten, zoals viewdata. „Een expansief beleid met een commerciële inslag juichen wij toe, mits gericht op de drie hoofdtaken: post, telecommunicatie en gelddiensten.”

De Beer prees dan ook staatssecretaris Smit-Kroes die „zich op een aantal punten in gunstige zin onderscheidt van het beleid van de vorige staatssecretaris”. Maar omdat je in de politiek ook rekening moet houden met de toekomst en omdat je er nooit zeker van kan zijn wie er over twee jaar op die stoel zal zitten, kwam De Beer met een aantal opmerkingen over die commerciële nevenactiviteiten van postkantoren die schadelijk zijn voor de middenstand.

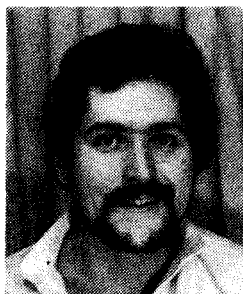
Waarom is het nodig dat men op postkantoren verzekeringen kan afsluiten en pakpapier, prentbriefkaarten en fotokopieën kan kopen? Deze zaken worden ook ge-

leverd door de middenstander naast of tegenover het postkantoor.

De Beer had geen bezwaar tegen PTT-dienstverlening ten behoeve van overheidsorganen, zoals het verstrekken van kentekenbewijzen, visakten en het verkopen van kaartjes voor het openbaar vervoer. Maar hij wees er op dat als het zo doorging de consument over enkele jaren op het postkantoor wellicht ook een zak patat met kroketten aan het loket zal kunnen bestellen. Om zijn pleidooi te onderstrepen diende De Beer een motie in waarin hij de regering verzocht in postkantoren „geen commerciële diensten door of ten behoeve van het bedrijfsleven te doen verlenen” en „behoudens nadere wetgeving (—) geen commerciële diensten of producten te doen aanbieden, welke in het algemeen al door het particuliere bedrijfsleven worden aangeboden”. Omdat het CDA, dat zo vaak zegt ook voor de belangen van de middenstand op te komen, samen met de socialisten tegen stemde, werd deze motie verworpen.

In haar stemverklaring zegt het CDA dat men bang is dat zonder deze commerciële nevenactiviteiten van de PTT „het postkantoor als sociaal contactcentrum aan waarde zal inboeten”.

VVD klaagt Rusland aan op wereldforum

door Henk Krol

Na de inval in Afghanistan liet de VVD-buitenlandspecialist Jan-Dirk Blaauw tijdens een internationale bijeenkomst van de YMCA op 29 december 1979 als eerste Nederlandse politicus een scherpe veroordeling aan het adres van de Sowjet-Unie horen.

Hij was het ook die tijdens het debat in de kamer als woordvoerder optrad namens de liberale fractie.

Blaauw wees erop dat de Sowjet-Unie met haar inval in Afghanistan een inbreuk maakt op de internationale rechtsorde, een land en een volk van haar vrijheid heeft beroofd en daarbij de meest elementaire mensenrechten heeft vertrapt. De verbanning van Andrei Sacharov, nota bene de nobelprijswinnaar van de vrede, naar een Russisch provinciestadje is daarbij een extra slag in het gezicht van de mensheid.

Tijdens dit „boycot-debat” heeft Jan-Dirk-Blaauw zich

geplaatst achter het beleid van de liberale minister van Buitenlandse Zaken Chris van der Klaauw, en wees hij het kabinet erop niet de botte bijl te gaan hanteren.

„Wat Rusland heeft gedaan in Afghanistan is een zaak die de hele wereld aangaat, de ontwikkelingslanden in het bijzonder. Daarom is het ook onjuist om alleen van een oost-west conflict te spreken,” aldus Blaauw. Het advies van de VVD aan sportorganisaties en sportbeoefenaren om niet naar Rusland te gaan moet dan ook in dat licht worden gezien.

Het gaat om dat wat Rusland de wereld heeft aangedaan en niet om een herleven van de koude oorlog.

Blaauw onderstreepte zelfs nog eens dat de liberalen bij alle te overwegen maatregelen van keer tot keer zullen bezien welke weg gevolgd zal moeten worden.

Albert Jan Evenhuis: ,Een stap terug, maar dan met z'n allen'

door Henk Krol

Bij het debat over het **overheidspersoneelsbeleid** ging de VVD-woordvoerder Albert Jan Evenhuis uitvoerig in op het beleid, dat tegen de achtergrond van de financieel-economische problematiek moet worden gevoerd.

De kern van de vraag is: wie betaalt het gelag, hoe wordt een en ander geregeld?

Het is reëel, om in zulke omstandigheden oneffenheden en onrechtvaardigheden weg te werken. Maar **uiteindelijk** moet het antwoord toch van **ons allen** komen! Dat betekent, dat de stap terug niet op enkele, bepaalde, groepen mag worden afgewenteld.

Bij de overheid zal een stap terug in de materiële sfeer steeds moeilijker worden. Al een reeks van jaren is in die sector de uitgavenstijging teruggedrongen, aldus Albert Jan Evenhuis. Centraal dient het besef te staan dat wij alleen met zijn allen de problematiek kunnen oplossen, zeker wanneer het gaat om het primaire inkomen van de burger.

Een eenzijdige afwenteling van de problemen op de rug van de ambtenaren kan niet. Het gaat erom, dat én voor de jaren 80 én voor de jaren daarna een samenhangend inkomens- en prijsbeleid wordt gevoerd voor

alle groepen (werknemers ambtenaren trendvolgers zelfstandigen vrije beroepsbeoefenaren en de uitkeringstrekken).

Alleen zo'n beleid onderstreept het **begrip** en de **aanvaardbaarheid** van de te nemen maatregelen bij de bevolking en groepen daaruit. Maar voor alles: „Met z'n allen” aldus de liberale woordvoerder, „en de sterkste schouders meer dan de zwakste”.

Voor de ambtenaren moet daarbij gelden: het non-selectieve in de benadering. De koppeling van de problematiek aan een meer algemeen inkomens- en prijsbeleid.

In dat verband wordt de **betekenis** van de **pakket-vergelijking** tussen de **opbouw** van de inkomens in het vrije bedrijfsleven en bij de overheid zeer urgent. Het trendbeleid dient naar de mening van de VVD-fractie te worden gehandhaafd. Tevens wijst zij een beperkte, alleen op de ambtenaren gerichte, aftopping van de hand. Andere punten, die in zijn betoog aan de orde kwamen waren o.a. deeltijdarbeid, de VUT voor de ambtenaren, de werkomstandigheden en het openstellen van de dienstcommissies voor niet vakbondsleden.

Regionaal congres liberaal manifest

Op zaterdag 22 maart organiseren de Kamercentrales Dordrecht en Rotterdam een congres dat als doelstelling heeft aan de hand van de inleidingen een discussie te stimuleren over belangrijke hoofdstukken van het Liberaal Manifest.

Dr. W. F. van Eekelen, dr. R. W. de Korte en drs. E. Nijpels zijn bereid gevonden een inleiding te houden over een gedeelte van het Liberaal Manifest, terwijl de discussie onder leiding van mr. H. C. G. L. Polak zal staan.

De beide Kamercentrales hopen op deze wijze een constructieve bijdrage te leveren in de discussie die tot een goed en een bij zoveel mogelijk VVD-ers aanslaand liberaal manifest moet leiden.

Het congres zal gehouden worden in restaurant Engels, Stationsplein 45, Rotterdam.

In het volgende nummer van „*Vrijheid en Democratie*” zullen de onderwerpen van de inleidingen vermeld worden en zal tevens via een inschrijvingsbon gelegenheid geboden worden zich als congresdeelnemer in te schrijven.

Spreekbeurt Vonhoff afgelast

De reeds twee maal in ons blad aangekondigde spreekbeurt van Henk Vonhoff, burgemeester van Utrecht, op 21 februari in Huizen gaat niet door.

De heer Vonhoff is dan als waarnemer bij de verkiezingen in Rhodesië-Zimbabwe. Hij zal trachten de lezing alsnog in april of mei te houden.

De vergadering van 21 februari zal nu helemaal gewijfd zijn aan het Liberaal Manifest.

VVD-burgemeester in Oosterbroek

Met ingang van 16 februari is benoemd tot burgemeester van Oosterbroek de heer H. Tees te Midwoud.

De heer Tees (33) is ambtenaar bij de afdeling juridische zaken van de dienst Publieke Werken in Amsterdam. Hij is lid van de VVD.

VVD op bezoek bij OKTO

Door een onzer medewerkers.

Albert Jan Evenhuis

Belofte maakt schuld. Vooral voor bewindslieden is dat een gulden regel en de volksvertegenwoordiging let er dan ook nauwlettend op dat de dienaren van de Kroon hun toezeggingen ook handen en voeten geven. Maar ook Kamerleden zijn tegenover hun kiezers verplicht beloften na te komen.

Zo verging het ook Jaap Scherpenhuizen. Toen hij onlangs tijdens het debat over OKTO met enkele mensen uit Winschoten sprak, vertelde hij dat hij het standpunt van de VVD écht wel in de fabriek wilde komen toelichten. Een Kamerlid op de fabrieksvloer, met als toehoorders nu eens geen deftige bewindslieden en ambtenaren, maar nuchtere, Groningse fabrieksarbeiders.

„Oké,” zeiden de Groningers, „kom maar.” En hij kwam. Samen met enkele collega's die, eenmaal in de fabriek, de blikken in hun ruggen voelden priemen.

Een dag later zat hij weer in de Tweede Kamer. Aan hem en zijn collega's Rudolf de Korte en Albert Jan Evenhuis, vroeg ik naar hun ervaringen en over de problemen rond OKTO.

„Wij zijn daar goed ontvangen en men heeft zeer correct en beheerst gereageerd op hetgeen ik namens de VVD-fractie zei,” zegt Jaap Scherpenhuizen.

Hoewel De Korte tijdens het debat de woordvoerder was, hebben wij samen veel contact over deze zaak gehad.

De enige mogelijkheid voor OKTO op dit moment is, dat er op basis van surseance van betaling een nieuw „plaatje” ontstaat met nieuwe cijfers. Dat ligt in de motie van VVD en CDA opgesloten. Dat willen wij in de Kamer dan in discussie hebben. De Kamer heeft het laatste woord! In de motie wordt nadrukkelijk gezegd, dat de enige kans die er nog is voor OKTO, echt benut moet worden.”

Evenhuis: „De oppositie wil er alleen maar geld inpompen, hetgeen betekent, dat de „molensteen” van de schulden, blijft. De motie van de oppositie zou meer de doodsteek voor het bedrijf betekenen dan het perspectief dat surseance van betaling op zich biedt.”

Vorig jaar heeft de Kamer een motie van de VVD aangenomen, waarin de regering werd gevraagd om tot maximaal een jaar te bezien of het mogelijk is dat OKTO wordt ingebracht in het Sector-structuur beleid. De motie is ook door de PvdA aangenomen.

„Ze grijpen er nu op terug door verkeerd te citeren”, zegt De Korte. „In die motie staat dat vooralsnog tot maximaal één jaar steun gegeven wordt aan een sector-aanpak”.

De minister zei dat hij met die motie kon leven en beloofde zo snel mogelijk dat sector-onderzoek van de grond te krijgen.

Dat is gebeurd, de regering heeft dat heel snel gedaan en bracht een rapport uit, waaruit bleek dat ook met een sector-aanpak het precair bleef om in OKTO (en de hele sector) geld te pompen. De regering zegt, dat het geld er gewoon niet meer is, zodat voor OKTO de enige weg was om surseance van betaling aan te laten vragen door KNP, om zo te proberen te redden wat er te redden valt.

Wij hebben als Kamer bij de Minister er op aangedrongen om de „sectorweg” nog steeds open te houden, te meer daar het rapport nog niet was afgerond. De regering bracht ons onder de aandacht dat surseance geen onherroepelijke zaak is. De meeste Kamerleden dachten dat dit iets onherroepelijks is en het einde van het bedrijf inhoudt. Dat laatste roept het gevaar op, dat het machinepark in handen van derden valt, hetgeen de herstructurering van de gehele massiefkartonindustrie in Groningen kan bedreigen”.

De Korte zegt dat hij het gevoel heeft, dat daar nog onvoldoende zekerheden over zijn. In overleg met het kabinet zijn de VVD- en CDA-fracties tenslotte tot de gezamenlijke conclusie gekomen, dat er geen andere weg overbleef dan de weg van surseance. Daarmee kan het bedrijf nog drie weken doordraaien zonder de molensteen van de schuld, die in het verleden is opgelopen en de aflossing daarvan.

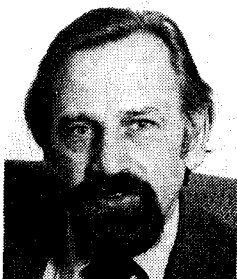
„Ligt de oorzaak van alle ellende bij het vorige kabinet?”, wagen wij nieuwsgierig te informeren. De Korte aarzelt even, maar zegt dan héél beslist: „De fout ligt natuurlijk in het feit, dat OKTO destijds op deze schaal is gesticht. Daar ligt gewoon de kardinale fout. Dat is gebeurd op basis van de gedachte dat de groei gewoon door zou gaan, terwijl de ontwikkelingen in deze sector reeds aantoonde, dat de vooruitzichten snel somberder werden.”

Olieprijzen

De moeilijkheden zijn dus volgens hem onder het vorige kabinet begonnen. „Het kabinet Den Uyl heeft de fabriek met veel fanfare geopend. Hypermodern, in een jaar, dat de groeiverwachting aanzienlijk minder was, dan de jaren daarvoor. Maar goed, de beslissing is toen genomen en zo is OKTO er gekomen. Waarbij komt, dat elk bedrijf aanloopp Problemen heeft. OKTO eveneens. Het zag er op een zeker moment overigens toch vrij gunstig uit, tot ineens vorig jaar de olieprijs drastisch omhoog gingen. Aangezien OKTO een energie-intensief bedrijf is, was dat een grote tegenslag. Bovendien kwamen de afzetmarkt en de prijzen voor vouwdozen-karton in 1979 sterk onder druk te staan, terwijl het bedrijf door een hypermodern machinepark, een zeer hoge afschrijving had.

Hoe dan ook, jaarlijks moet er nu zo'n zesendertig miljoen bij, om OKTO draaiende te houden.

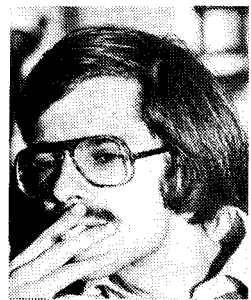
Het kabinet vond dit onverantwoord. Uitstel van betaling is wellicht toch nog op dit moment de enige weg voor OKTO om haar voortbestaan veilig te stellen.

Jaap Scherpenhuizen

JOVD-voorzitter de Grave: „Eigendom mag geen grond zijn voor zeggenschap”

Op vrijdag 1 februari werd aan Mr. W. J. Geertsema het ontwerp politiek beleidsprogramma van de JOVD „Liberalisme in Beweging” aangeboden. Verscheidene onderwerpen daaruit, vooral de voorkeur die de liberale jongeren zouden hebben uitgesproken voor een gekozen staatshoofd, hebben al uitgebreid de pers gehaald. Jules Maaten sprak over „Liberalisme in Beweging” met de scheidend voorzitter van de JOVD, Frank de Grave.

mr. Frank de Grave

Iedere vijf jaar schrijft de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie een nieuw beleidsprogramma. Zo ook nu. Maar de publicatie van „Liberalisme in Beweging”, zoals men het programma gedoopt heeft, komt wel op een erg gelukkig moment, gezien de welhaast gelijktijdige verschijning van het ontwerp - Liberaal Manifest van de VVD. Dat „Liberalisme in Beweging” een bijdrage vormt in de discussie rondom de vaststelling van het Liberaal Manifest hoeft nauwelijks enig betoog. Opvallend is, hoe dicht het Liberaal Manifest en Liberalisme in Beweging bij elkaar staan, vooral waar het de wijze van denken betreft. „Maar er zijn natuurlijk ook verschillen,” zegt Frank de Grave, sinds 1978 voorzitter van de JOVD en lid van de commissie die het ontwerp-beleidsprogramma ontwierp. „Dat is ook heel logisch. JOVD en VVD verkeren in een andere situatie. Kenmerkend is, dacht ik, dat Liberalisme in Beweging op bepaalde zaken dieper ingaat, en ook duidelijke conclusies trekt uit de uitgangspunten. Vaak zijn de gedachtingangen gelijkluidend met die uit het Liberaal Manifest, maar wij verbinden daar duidelijker concrete standpunten aan. Dat is geen verwijt aan de Commissie Geertsema, die het Liberaal Manifest heeft samengesteld. De VVD geeft standpunten aan in haar verkiezingsprogramma's. Die schrijft de JOVD niet, daarom doen wij het in ons beleidsprogramma.”

Eigendom

Een van de duidelijke verschillen tussen het Liberaal Manifest en het JOVD-beleidsprogramma ligt op het punt van de zeggenschap in een onderneming. Weliswaar is het Liberaal Manifest een voorstander van uitbreiding van de bevoegdheden van de ondernemingsraad, maar Geertsema toonde zich toch, in zijn eigen woorden, „een principieel tegenstander” van de opvatting van de JOVD-commissie. „Wij stellen, dat eigendom nooit een grond kan zijn voor zeggenschap,” aldus De Grave. „Medezeggenschap dient gebaseerd te zijn op deelname aan de organisatie” staat in Liberalisme in Beweging. Van daaruit verderredenerend kwam de JOVD-commissie tot de slotsom, dat de ondernemingsraad langzaam maar zeker het hoogste orgaan in de onderneming dient te worden. „Wij stellen het primaat van participatie boven eigendom,” zegt Frank de Grave. „Maar wel vinden we, dat de kapitaalverschaffers rechten moeten krijgen om hun investeringen te beschermen, zoals het krijgen van relevante informatie. Onze gedachte is te vergelijken met het brengen van je geld naar een bank. Je krijgt wel rente, maar verder geen zeggenschap over die bank.”

Overheid

„Liberalen worstelen voortdurend met hun denken over de rol van de overheid”, meent de JOVD-voorzitter. „We zijn enerzijds voor de ontplooiing van de individuele mens, anderzijds is de staat het enige orgaan dat mensen met minder mogelijkheden kan bijstaan.”

Liberalisme in Beweging poneert de stelling, dat het par-

lement het enige orgaan is waar alle belangen van alle mensen kunnen worden afgewogen. „In de huidige situatie, waarin ondernemers en vakbonden onderling afspraken maken, vallen veel mensen uit de boot. In het overleg tussen de sociale partners worden de belangen van groeperingen als middenstand en werkelozen niet meegewogen. In het parlement kan dat wel.” De JOVD wil het parlement dan ook een zwaardere invloed geven op de sociaal-economische ontwikkelingen in ons land. „Wij namen als criterium voor het inkomensbeleid het maatschappelijk nut van de arbeid, met een directe koppeling naar de vrije marktsector. De overheid zal een integraal inkomensbeleid moeten voeren, want bepaalde groepen zullen het zeker niet nemen, als zij wel maar anderen niet worden beheerst.”

Er wordt gepleit voor een geleide loonpolitiek, maar dan op liberale grondslag. Factoren als inspanning en aard van het werk krijgen in de JOVD-plannen grote aandacht.

Handen schudden

Een van de vele andere punten, waar Liberalisme in Beweging op ingaat, is de benoeming van Commissarissen van de Koningin en Burgemeesters. „Ondanks ons principiële standpunt van verkiezing, zijn we op grond van doelmatigheidsoverwegingen voor benoeming van deze gezagsdragers,” verklaart de Grave, „maar wel moet de inspraak van de betrokkenen vergroot worden. Verder vinden wij, dat criteria als geslacht, geloof en huwelijkse staat moeten worden afgeschaft. Het is voor ons een ware gruwel, dat het een liberaal bewindsman is die weigert ongetrouwde burgemeesters te benoemen, omdat hij van mening is dat gemeentes willen dat hun burgemeester een vrouw meebrengt. Ik denk, dat die gemeentes de kwaliteit van de burgemeester zelf toch wel belangrijker zullen vinden. Het is trouwens ook volstrekt verouderd, om de vrouw te zien als een soort aanhangsel dat dient om handjes te schudden”.

Kritiek

De JOVD is, als enige Nederlandse politieke jongerenorganisatie, onafhankelijk van welke politieke partij dan ook. Dat houdt in, dat de JOVD-invloed op de vaststelling van het Liberaal Manifest slechts kan gelden via de JOVD-ers die tevens lid zijn van de VVD. Volgens Frank de Grave zal Liberalisme in Beweging voor de JOVD-ers daarbij als basis dienen.

„Maar op zichzelf is het toeval, dat de publicaties met elkaar samenvallen. Liberalisme in Beweging is een zelfstandige vaststelling van ideeën die leven binnen de JOVD. Wij zijn ook niet alleen maar een kritiekorganisatie. Het komt wel voor dat VVD-ers dat denken, maar dat komt vaak doordat de media alleen geïnteresseerd zijn in de onderlinge verschillen van mening. Het is natuurlijk duidelijk, dat we in feite zuiver constructief bezig zijn”.

JOVD voelt niets voor republiek op dit moment

door Frank de Grave

Na de vele, vaak verwarrende publiciteit rondom het standpunt van de JOVD inzake de monarchie, wil het Hoofdbestuur van de JOVD het volgende stellen.

Aanleiding voor de perspublicaties was de volgende passage in het nieuwe ontwerp politieke programma van de JOVD: „Liberalisme in beweging”:

„Voor de JOVD is een parlementaire democratie de constitutionele monarchie geen gegeven. Zelfs kan gesteld worden dat - in principe - in een democratie verkiezing van het staatshoofd de voorkeur verdient. Niettemin zou het pleiten, nu vóór de afschaffing van de monarchie een volstrekte miskenning zijn van de zeer sterke positie die het Huis van Oranje zich heeft weten te verwerven in zeer brede lagen van de Nederlandse bevolking”.

Duidelijk blijkt uit deze passage dat de JOVD-commissie geenszins de bedoeling had de monarchie als zodanig ter discussie te stellen, doch slechts heeft willen wijzen op het principe dat in een democratie gezagsdragers - dus ook het staatshoofd - gekozen dienen te worden. De commissie van de JOVD wijst zelf al op de argumenten die ten uitvoerlegging van deze strikt principiële voorkeur ongewenst maken.

Doordat de perspubliciteit over het standpunt van de JOVD-commissie eenzijdig de nadruk legde op de principiële kant van de zaak en van de onjuiste conclusie uitging dat de JOVD-commissie invoering van de republiek bepleitte, ontstond een onjuist beeld, gelet op de geciteerde tekst uit het concept-programma.

Dit onjuiste beeld werd nog versterkt doordat - ten onrechte - de uitspraak van de JOVD-commissie werd gekoppeld aan het aftreden van koningin Juliana. Ten tijde van het opstellen van het JOVD-programma en de verzending ervan naar de pers, was van een abdicatie van de koningin niets bekend.

Het Hoofdbestuur van de JOVD heeft in een persverklaring d.d. 4 februari onderstreept dat de JOVD op dit moment niets voelt voor invoering van de republiek en in tegenstelling tot b.v. de Jonge Socialisten van oordeel te zijn dat prinses Beatrix een eerlijke kans moet krijgen inhoud te geven aan een in deze tijd passend koningsschap, zoals koning Juliana vele jaren op zo'n uitmuntende wijze heeft gedaan.

Overigens zal het JOVD-congres in maart het definitieve JOVD-standpunt vaststellen.

Programma voor gezinsleden op milieucongres Arnhem

De Kamercentrale Gelderland heeft op de dag van het congres Natuurbehoud, sport en recreatie (12 april in het Provinciehuis in Arnhem) een programma ontworpen voor gezinsleden die de congressisten naar de Gelderse hoofdstad vergezellen.

De gezinsleden vertrekken om 10.30 uur naar het expositiepark van de Heidemaatschappij met sportaccommodatie, tuinaanleg en modelwoningen. Daarna bezoek aan het openluchtmuseum. Terug bij het Provinciehuis om 16.00 uur.

Het programma van het congres luidt als volgt:

9.45 - 10.15 uur: Ontvangst van de gasten.
10.15 - 10.25 uur: Opening door de voorzitter van de Kamercentrale Gelderland, de heer J. J. Aukema.

10.25 - 10.30 uur: Korte toelichting door de heer J. A. Jager, voorzitter commissie sport, recreatie en natuurbehoud.
10.30 - 11.00 uur: Inleiding door staatssecretaris G. C. Wallis de Vries van CRM.
11.00 - 11.15 uur: Koffiepauze.
11.15 - 11.45 uur: Toelichting stellingen natuurbehoud door de heer J. van Soest.
Toelichting stellingen sport door de heer L. A. Hafkamp.
Toelichting stellingen recreatie door de heer L. A. Rietveld.
11.45 - 13.00 uur: Groepsdiscussies.
13.00 - 14.00 uur: Lunch (lopend).
14.00 - 15.00 uur: Rapportage groepsdiscussies.
15.00 - 15.50 uur: Plenaire zitting met forum.
15.50 - 16.00 uur: Epiloog door Erica Verkerk-Terpstra.
16.00 uur: Sluiting door de heer J. J. Aukema.

Het oordeel der Wijzen

De Europese Raad - het driemaal per jaar bijeenkomende college van de Franse president en acht minister-presidenten plus de voorzitter van de Europese Commissie - verzocht op Sinterklaas 1978 drie zogenaamde „wijze mannen” binnen het jaar 1979 een rapport op te stellen over de werking van de Instellingen van de Europese Gemeenschap, in het bijzonder met het oog op de uitbreiding van de Gemeenschap met Griekenland, Spanje en Portugal.

Daar was inderdaad enige haast bij, want inmiddels is het toetredingsverdrag met Griekenland getekend en zal dat land, als het verdrag door de nationale parlementen van de negen lidstaten goedgekeurd is, vanaf 1 januari 1981 het tiende lid van de EEG zijn. Het spreekt vanzelf dat er dan de nodige aanpassingen in de structuur van de Gemeenschap moeten plaatsvinden: de toevoeging van 24 leden aan het Europees Parlement, een Grieks lid van de Commissie, de opname van Griekse ambtenaren etc. etc. Dit is temeer een probleem, omdat er op dit moment al gesproken kan worden van een impasse in de besluitvorming, 212 voorstellen van de Commissie werden teruggetrokken en 431 zijn in procedure, omdat er geen overeenstemming te bereiken valt.

Een van die drie wijzen was: oud-premier Barend Biesheuvel, die vooral als minister van landbouw grote ervaring met het reilen en zeilen van de Gemeenschap heeft opgedaan en naar men wel zegt daardoor zijn kabinet heeft laten struikelen, omdat hij dezelfde methode van marathonzittingen van de Europese Landbouwrappeet ook wilde toepassen op het Nederlandse kabinet, iets waar W. Drees jr. kennelijk niet tegen kon. De anderen waren: sir Edmund Dell, oud-minister van handel in de regeringen Wilson en Callaghan en ex Paymaster General en Robert Marjolin, professor in de economie, oud secretaris-generaal van de OESO, van 1958 tot 1967 Lid van de Europese Commissie. Voor ons interessant detail: de heer Marjolin is commissaris bij Shell-France en bij de Robeco.

Onder-wijze

Elk van de drie wijzen had weer een onder-wijze aangesteld: voor de heer Biesheuvel was dat onze partijgenoot en Europees kandidaat Carlo Trojan, plaatsvervangend directeur-generaal op het ministerie van landbouw, goed bekend in Brussel als medewerker van Lardinols en attaché op de Permanente Vertegenwoordiging.

De assistente van Edmund Dell, Alyson Bailes zat in de auto bij de Britse ambassadeur in Den Haag, toen die door de IRA neergeschoten werd.

De wijzen zijn op een zeer voortvarende wijze tewerk gegaan, zij hebben alle hoofdsteden afgereisd en de diverse instellingen van de EEG bezocht. Dat alles tezelfdertijd als de Europese Verkiezingen. Zij sloten hun consultaties voor de zomer af, trokken zich terug en leverden in oktober hun rapport, vertaald, gedrukt en wel, bij de Europese Raad in. Daar werd hen allereerst verboden het rapport wereldkundig te maken, iets wat in de Europese pers natuurlijk prompt toch geschiedde, ver-

volgens nam de Raad op zijn vergadering van Dublin officieel akte van het verschijnen van het rapport om vervolgens aan te kondigen dat men er eerst hield van 1980 over zou spreken.

Een soortgelijke opzet is destijds in 1976/77 gevolgd wat betreft het rapport van premier Tindemans aan de Europese Raad over de Europese Unie: eerst rondreis, gesprek van Tindemans met regeringen, parlementen, partijen, vakbonden, universiteiten etc. Dat wekte grote verwachtingen, het rapport viel tegen, maar ging de Raad nog te ver en het werd eerste klasse ter aarde besteld: eenmaal per jaar wordt besproken of er al veranderingen zijn gemaakt, hetgeen natuurlijk nooit het geval is, omdat door bestandsopname alleen Europese Unie niet dichterbij komt. Ook het thans voorliggende rapport van de Wijzen draagt geen revolutionaire plannen voor een structurele wijziging van de besluitvormingsprocedure in Europa aan. Evenmin wijzen de voortekenen erop dat de aanbevelingen uitgevoerd worden, alhoewel ook de wijzen gevraagd wordt de vooruitgang naar Europese Unie te garanderen.

Ook daarom zijn de voortekenen tot verwezenlijking van de aanbevelingen van het rapport van de wijzen niet gunstig omdat tezelfdertijd, nog sterker ter behandeling voorgedragen op dezelfde Europese Raad te Dublin, het probleem van de Britse bijdrage aan de begroting van de Gemeenschap, dat de opzet van de Europese samenwerking in de wortels aantast, de gemoederen sterk bezig houdt.

Gebonden

De indeling van het rapport van de drie Wijzen is sterk aan de instellingen gebonden, na de inleiding over de stand van zaken behandelen zij achtereenvolgens: de Europese Raad, de Raad van Ministers, de Commissie, het Parlement, de overige instellingen (bv Sociaal en Economisch Comité, het Hof van Justitie), de toetreding en tenslotte de voortgang naar een Europese Unie.

Toch wordt in de inleiding gesteld dat de moeilijkheden niet gezocht moeten worden in de instellingen, eerder in de economie en de daardoor uiteenlopende belangen. De moeilijkheden mogen alleen niet erger worden door slecht functionerende instellingen.

De Europese Raad moet een oriënterende en richtinggevend bijeenkomst blijven, die vooral aan de middellange termijnplanning werkt. Deze meerjarenagenda's zie ik nog niet zo zitten, de leden van de Raad zijn telkens wisselende politici die sterk op de actualiteit ingespeeld zijn, vooral daar zullen ze de impasses opgeworpen door de leden van hun eigen regeringen moeten kunnen doorbreken. De Voorzitter van de Europese Raad zou telkens na afloop een verklaring in het Parlement moeten komen afleggen, iets wat wat mij betreft rustig achterwege kan blijven, het Parlement kan de man niet naar huis sturen, hoogstens mopperen of toejuichen, maar dat verandert aan de besluiten niets. Beter zou het zijn wanneer de voorzitter van de Raad vooraf het oor te luisteren kwam leggen, desnoods in commissie.

door
Florus Wijsenbeek

De Raad van Ministers, het slechts werkend orgaan, zou meer moeten delegeren aan Commissie ne Permanente Vertegenwoordigers, maar niet weg te poetsen valt dat de besluiten volgens Verdrag toch daar genomen moeten worden en als men dat dan ook niet volgens het Verdrag in de meeste gevallen bij gewone meerderheid doet dan blijft het tobben in de EEG.

Zeer juist constateren de wijzen dat de commissie de laatste jaren een veer gelaten heeft. Veel meer dan ze het hart onder de riem steken doen ze echter niet en zolang de leden van de Commissie ieder hun oren meer naar de regeringen van de lidstaten en de daar levende bezwaren laten hangen en niet naar het direct gekozen, en daarom meer Europees denkende, Parlement, kan er ook niet veel veranderen.

De vooral in het Nederlands parlement en in de pers veel besproken voorstellen tot vermindering van het aantal Commissarissen kunnen rustig als onhaalbaar afgedaan worden.

Dat de wijzen zich niet teveel op het terrein van Parlement, Hof van Justitie en Rekenkamer hebben willen begeven is heel begrijpelijk en verstandig, deze instellingen werken goed of zijn heel wel in staat voor zichzelf op te komen. Een door de wijzen gedaan voorstel om in de Raad meer aandacht aan de resoluties van het Parlement te besteden is moeilijk. Erg veel resoluties worden uitsluitend voor de tribune gemaakt. Veeleer zou in bepaalde zittingen van de Raad het Parlement zelf moe-

ten kunnen aangeven wat men graag door de Raad uitgebreid behandeld zag. Zolang de door de Europese Raad beloofde medewetgevende bevoegdheid nog niet verwezenlijkt is, zou bijvoorbeeld de voorzitter van het Parlement het dan ook zelf moeten kunnen verdedigen in die zitting.

Wel breken de wijzen een lans voor het Sociaal-Economisch Comité met name voor de invloed daarvan in het te versterken driepartijenoverleg.

Voldongen feit

De uitbreiding van de Gemeenschap wordt in feite afgedaan als een voldongen feit, waar we maar mee moeten leren leven. Ook wie, zoals ik, van mening is dat de drie nieuwe leden niet noodzakelijkerwijs minder Europees denken dan bv. Engeland en Denemarken, zal toch moeten constateren dat de problemen van de opvang van drie relatief arme lidstaten daarmee wel wat gemakkelijker is afgedaan. Wel ben ik met de wijze eens dat de talenkwestie relatief onaantastbaar is en dat er hoogstens in werkvergaderingen met iets minder talen afgekund zou worden. Wanneer in de slothoofdstukken de wijzen een beroep doen op een flinke dosis vastberadenheid en op het gezond verstand alsmede aan enige soepelheid, dan zijn dat typisch woorden en opvattingen van wijze mannen.

Ach ware ieder wijs...

De aardige dingen...

door Kooxje Bins

Jan Dirk Blaauw:
Beet hij hond?
Nou nee...

Gek, maar gewone, aardige dingen lees je nooit in de krant. Bloederige afgrijpseligheden, benauwende toekomstbeelden, venijnige kritieken, soms zelfs roddelpraat, doch óók interessante diepgaande beschouwingen, ze worden u in kolommen vol voorgeschoteld, maar simpel áárdige zaken: zelden! En toch gebeuren ze zo vaak.

Nu is het waar, „aardig” is geen nieuws. Een van de eerste lessen die een leerlingjournalist krijgt ingepompt, is: schrijf niet over „hond bijt man”, maar over „man bijt hond”! Als u dus in de krant wilt komen, zult u de tanden in een viervoeter moeten zetten. Desnoods in dat vervelende keffertje van de burens waar de postbode ook last van heeft. Als u héél stevig doorbijt, haalt u wellicht zelfs de voorpagina, mèt foto, een stompe staart tussen de kiezen!

Het is dan ook één van de problemen van Kamerleden: om herkozen te worden moet men bekend zijn. Maar serieus en hardwerkend het volk vertegenwoordigen, is geen nieuws! Je kunt, als truc, natuurlijk met z'n tien goed dwars gaan liggen, dan wil men je wel vermelden, of tijdens een spreekbeurt een forse hap nemen uit de echtgenote van de afdelingssecretaris, maar het is de vraag of dat tot herkiezen leidt.

Enfin, over iets dáárdigs gesproken en de Kamerleden even links laten liggend, goede kennissen brachten ons

voor een vliegvakantie naar Schiphol. Fijn, je loopt dan niet zo met je koffer te zeulen. Zouden ons na 14 dagen ook weer op komen halen, nóg fijner, want je koffer is dan, gezien belastingvrije artikelen, zwaarder!

Maar wat gebeurt op de terugreis? Jawel, tien uur vertraging op het vliegveld van Las Palmas, wat inhield dat wij 's nachts om 3 uur (DRIE UUR) op Schiphol aan zouden komen! Kent u Schiphol in het holst van de nacht? Een mistroostig evenement. Uitgestorven, geen mens te zien, niets te krijgen, openbaar vervoer naar huis een onbekend begrip. Alleen het licht brandt, althans tot nu toe, binnenkort zult u waarschijnlijk met een kaarsje door de stille hallen moeten sukkelen. Energiecrisis, u weet wel. Het kaarsvet druipend op uw koffer, want die verschijnt wel, o wonder, op de lopende band. Zeker door een chip geregeld, zult u denken. Welnee, een etage lager staat een groepje gastarbeiders en werkstudenten, die dat keurig voor u doen. Een te waarden deel van onze samenleving, daar valt mee te werken.

Nou, daar stonden we dan! Maar, wie zwaaien daar naar ons door de glazen deuren? In de kou, bij nacht en ontij? Carel en zijn ega Eva!

Van mij verdienen ze de cover van álle opiniebladen. Maar dat zal helaas niet gebeuren, want het was slechts áárdig en dus geen nieuws...

Deelcongres milieu in Doorn

Op 8 maart organiseert de Kamercentrale Utrecht een deelcongres over de milieuproblematiek met als thema „Zuinigheid en veiligheid”. Het congres wordt gehouden in het Congrescentrum van de Bondsspaarbank, Postweg 9 in Doorn. Inleiders zijn de minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, dr. L. Ginjaar en de Utrechtse gedeputeerde voor milieuzaken, dr. B. Hofman. De aanvang van het congres is 9.30 uur.

De kosten bedragen f 25,— p.p. inclusief lunch. (Voor leden tot 27 jaar f 10,— p.p. inclusief lunch.) Inschrijving is mogelijk door inzending van de bon op pag. 31.

De discussiepunten luiden als volgt:

Veiligheid

discussiepunt 1

Hoewel het individu primair verantwoordelijk is voor de eigen veiligheid en gezondheid, heeft de overheid een toenemende algemeen beschermende taak.

discussiepunt 2

Het risico van een activiteit zal slechts dan aanvaardbaar zijn, indien het maatschappelijk nut van die activiteit belangrijker wordt gewaardeerd dan het ermee gepaard gaande verlies aan veiligheid voor een bevolkingsgroep dan wel de ermee gepaard gaande aantasting van het milieu.

discussiepunt 3

Omdat het bij de besluitvorming over de aanvaardbaarheid van risicohoudende activiteiten gaat om de afweging van het belang van die activiteit voor de bevolking als geheel tegenover het risico voor een deel van de bevolking, dat leeft of woont onder de mogelijke werkingssfeer van een ongeval en/of aantasting van het milieu, is het van belang, dat besluitvorming plaats heeft op een voldoende hoog bestuursniveau. Hierbij geldt, dat naarmate de werkingssfeer groter is, het besluitvormingsniveau hoger moet zijn.

Toelichting

ad 1. In onze samenleving vindt een steeds inniger vermenging plaats van wonen en recreëren enerzijds en risicodragende activiteiten anderzijds. In een klein land als Nederland is het vrijwel niet meer mogelijk om deze functies gescheiden te houden. Ook worden vaker en op grotere schaal produkten toegepast, die onder bepaalde omstandigheden schadelijk kunnen zijn voor de volksgezondheid en/of het milieu.

In eerste instantie moet ieder individu in zijn persoonlijk handelen zorgen voor de eigen veiligheid en gezondheid. Echter, steeds meer bedreigende factoren komen te liggen buiten het vermogen van het individu om zichzelf te beschermen; in die gevallen heeft de overheid een algemeen beschermende taak. Ten aanzien van het milieu heeft de overheid deze beschermende taak altijd.

ad 2. Bij de uitvoering van deze taak van de overheid zullen conflicten ontstaan wanneer een groepsbelang of het algemeen belang moet gaan boven het belang van het individu of van een deelgroep van de bevolking, bij het toelaten van een risicodragende activiteit.

De beslissing over de aanvaardbaarheid van een groepsrisico is voorbehouden aan een vertegenwoordigend lichaam. Bij het nemen van deze beslissing, de politieke besluitvorming, worden de maatschappelijke voordelen van de activiteit afgewogen tegen de nadelen, waaronder het groepsrisico.

ad 3. Bij de vergunningverlening ten behoeve van industriële vestigingen vindt krachtens de milieuwetgeving inspraak plaats. Het is begrijpelijk, dat bij deze inspraak dat deel van de bevolking, dat leeft of woont onder de mogelijke werkingssfeer van een ongeval, meer actief zijn stem laat horen dan anderen. Maar dit mag er niet toe leiden dat de meningsvorming eenzijdig wordt beïnvloed bij het nemen van besluiten. Hiervan kan een verlamme werking uitgaan op nieuwe industriële ontwikkelingen.

Zuinigheid

discussiepunt 1

De economische ontwikkeling kan en moet plaatsvinden binnen de randvoorwaarden van een milieuhygiënisch beleid.

discussiepunt 2

Een liberaal aanvaardt zijn individuele verantwoordelijkheid voor het welzijn van de samenleving, waarin de materiële welvaart in evenwicht verkeert met onder meer een hoogwaardige kwaliteit van het milieu. Dit betekent, dat hij prijsstijging als gevolg van maatregelen ten behoeve van een schoon leefmilieu voor eigen rekening aanvaardt. Dit betekent, dat aanvaard wordt dat de lonen niet worden verhoogd om prijsstijging als gevolg van milieukosten te vergoeden.

discussiepunt 3

Op de weg naar het bereiken van het nieuwe evenwicht kan blijken, dat niet alles tegelijk kan, maar dat keuzen moeten worden gemaakt, prioriteiten moeten worden gesteld. Hierbij geldt voor alles, dat de kwaliteit van lucht, water, bodem enz. aan minimum eisen moet voldoen. Daarna wordt de prioriteitstelling bepaald door de mate van onomkeerbaarheid van de milieu-aantasting.

Toelichting

ad 1. „Een gezond leefmilieu is voorwaarde voor de ontplooiing van de mens. Aantasting van dit milieu, het optreden van milieuverontreiniging en het bederf van natuur en landschap, betekenen minder mogelijkheden om aan die voor-

dr. B. Hofman

minister dr. L. Ginjaar

Congres Binnenlandse Zaken in Haren

Decentralisatie en referendum zijn de onderwerpen die ter sprake komen op het congres dat 23 februari 1980 wordt georganiseerd door de kamercentrale Groningen in het „Postiljon Motel” te Haren.

Agenda

- 10.00 uur - Ontvangst en inschrijving deelnemers.
- 10.30 uur - Opening door K. Weide, voorzitter van de KC Groningen.
- 10.40 uur - Inleiding door A. J. Evenhuis, lid der Tweede-Kamerfractie van de VVD.
- 10.55 uur - Inleiding door H. Maaten, wethouder van Amstelveen.
- 11.10 uur - Pauze.
- 11.30 uur - Inleiding door mr. A. Kappeyne van de Copello, ondervoorzitter van de Tweede-Kamerfractie van de VVD.

- 11.45 uur - Inleiding door mr. W. J. Geertsema, Commissaris der Koningin in de provincie Gelderland.
- 12.00 uur - Lunch.
- 13.15 uur - Groepsdiscussie.
- 14.30 uur - Rapportage uit de groepen.
- 15.00 uur - Plenaire discussie.
- 16.00 uur - Sluiting door de heer K. Weide.

De kosten van deelname aan dit congres bedragen f 25,— p.p., inclusief lunch, te voldoen aan de zaal.

Deelnemers wordt vriendelijk verzocht de inschrijfbon (zie pag. 31) te verzenden aan: B. A. H. M. Lok-Knap, Hondsrugstraat 5, 9752 KK Haren.

vervolg van pag. 12

waarde te voldoen. De nieuw schaarse - onvervuilde lucht, zuiver water, stilte en ruimte - laat zich niet direct door de markt reguleren. Zij heeft de overheidstaak in de achter ons liggende jaren uitgebreid en wij menen, dat overheidsingrijpen geboden blijft. Het milieu is niet alleen dienstbaar aan de mens van nu, maar moet ook en vooral in tact worden gehouden voor toekomstige generaties. Milieubeleid heeft daarom per definitie een lange termijn dimensie. Het moet steunen op

brede instemming, maar zal ook moeten openstaan voor veranderingen in de maatschappij en samenleving. Het vraagt een streven naar een nieuw evenwicht: zo onaanvaardbaar als een maximum aan welvaart in een vervuilde wereld is, zo onaanvaardbaar zijn armoede en ontbering in een volstrekt zuiver milieu".¹⁾ Hoewel een ieder het bereiken van een nieuw evenwicht zal kunnen onderschrijven, gaat het er nu om op welk niveau dit evenwicht ligt en van welke kant men dit evenwicht benadert, vanuit de economische of vanuit de milieuhygiënische invalshoek. Tot dusverre vindt benadering plaats vanuit de economische invalshoek: milieuhygiënische eisen moeten vertaald worden in normen.

„Teneinde het bedrijfsleven in staat te stellen op de ontwikkeling van het milieuhygiënisch beleid in te spelen, zullen deze milieu-eisen zo tijdig mogelijk moeten worden aangekondigd. Daarbij zal een fasering van de normstelling worden nagestreefd, die zoveel mogelijk aansluit bij de technische en economische mogelijkheden om deze normstelling ook daadwerkelijk te realiseren. De fasering is - en dient te zijn - de uitkomst van een afweging van milieubelangen met (sociaal)-economische overwegingen... De fasering van het milieuhygiënisch beleid in bovenvermelde zin biedt in de regel de mogelijkheid om zonder al te veel problemen te komen tot een juiste afweging van de diverse belangen".²⁾ Vanuit de economische invalshoek bezien, ontstaan er dus geen al te grote problemen, als het milieuhygiënisch beleid maar voldoende wordt gefaseerd. Het milieuhygiënisch beleid wordt echter gepresenteerd als onder meer een grenzenstellend, voorwaardenoplegend facetbeleid.³⁾ Het milieubeleid dient daar

om een kader te scheppen, waarbinnen de economische ontwikkeling kan plaatsvinden.⁴⁾

ad 2. Liberalen zijn van oordeel, dat de „bescherming van het milieu belangrijker is dan de winstfactor. De vervuiler moeten betalen zelfs in de huidige netelige economische omstandigheden".⁵⁾ Het bestrijden van verontreiniging aan de bron op kosten van die bron ligt aan deze gedachte ten grondslag. In het gezochte evenwicht tussen welvaart en milieukwaliteit kan deze bestrijding aan de bron leiden tot hogere prijzen.

ad 3. De zorg voor het milieu wordt des te klemmender naarmate men minder in staat is de effecten van milieuverstoringen te overzien, te beheersen en/of tegen te gaan. Zo verdient bijvoorbeeld verontreiniging van grondwater als gevolg van bodemverontreiniging meer aandacht dan geluidhinder. Immers, de verontreiniging van het grondwater kan nog jarenlang doorgaan, nadat men het verontreinigen van de bodem gestaakt heeft, terwijl de geluidshinder wegvalt op het moment dat de geluidbron wegvalt.

¹⁾ Ontwerp Liberaal Manifest 1980, p. 15, B50-69 en C51-58.

²⁾ Selectieve Groei, Tweede Kamer, zitting 1975-1976, 13955, nr. 2, p. 124 en 125.

³⁾ Memorie van Toelichting bij de Rijksbegroting 1979, Tweede Kamer, zitting 1978-1979, 15300, hoofdstuk XVII nr. 2, p. 98-90.

⁴⁾ Programma voor Europa van de Europese Liberaal-Democraten, hoofdstuk V.5, p. 27.

⁵⁾ idem, hoofdstuk V.3, p. 27.

Voor de inschrijfbon zie pag. 31.

Harry Waalkens: „Geen afbouw van de Europese landbouwpolitiek!”

door J. A. E. Vermeulen

Harry Waalkens

De recente ontwikkelingen in de Europese landbouwpolitiek vervullen het VVD-Tweede Kamerlid Harry P. H. Waalkens met de grootste zorg. Hoewel hij en zijn fractie inzien dat er voor ons land niets anders overblijft dan mee te werken aan een produktiebeheersing, is hij toch van oordeel dat de regering de plicht heeft het bedrijfsinkomen van de zelfstandige ondernemers te splitsen: één deel voor de instandhouding van de bedrijven; één deel voor de vernieuwing en aanpassing ervan; het overige consumptiedeel zal moeten worden belast zoals dit ook in het regeerakkoord is aangekondigd. „Het inkomen van de melkveehouders dient zoveel mogelijk te worden ontzien”, zegt hij.

De oorzaak van de steeds groter wordende problemen ligt volgens hem aan het feit dat het uitgetrokken EEG-budget voor de landbouwregelingen en -verordeningen uitgeput raakt. Dit komt voornamelijk door het magere boter- en melkvoerpoeder kwantum, dat niet op de normale markt afgezet kan worden en dat bij de overheid (EEG) kan worden ingeleverd. Het kostenprobleem zit in de boter: magere melkpoeder is er thans nauwelijks voldoende voor de normale markt. „Het kan verkeren, want lange tijd was van dit produkt ook een onverkoopbare hoeveelheid geïntervenieerd (bij de overheid ingeleverd)”, aldus Waalkens. In de gehele EEG is het boteroverschot volgens hem ongeveer 10 %. Dit bij de overheid ingeleverd kwantum wordt betaald op basis van de garantieprijs, die tevens als basis in de markt fungeert. Daarbij komt dan nog eens de rente, opslag, kosten van kwaliteitsbewaking enz. Deze kosten lopen na enige tijd dermate op, dat ze hoger worden dan de waarde van het produkt zelf. De verliezen zijn dan ook erg groot. „Aangezien voor de talloze andere produkten uit de melk, zoals b.v. kaas en yoghurt, het vet er eerst wordt uitgehaald - in de vorm van boter - betekent dit, dat de totale melkproduktie moet worden verminderd”, legt Waalkens uit.

Het is duidelijk dat dit bij de ondernemingswijze produktie verre van eenvoudig is, aangezien een ieder voor zichzelf produceert om een inkomen te verwerven.

Urgent probleem

Het probleem is nu zo urgent geworden, dat of de melkproduktie zal worden verminderd of de EEG-overheid zal zijn bemoeienis met de land- en tuinbouw in zijn totaliteit aanzienlijk verminderen. M.a.w.: de afbouw van de Europese landbouwpolitiek wordt dan een feit!

Tegen dit laatste moet Nederland zich volgens Waalkens met hand en tand verzetten, temeer omdat wij in grote mate van dit beleid en van de ruime marktmogelijkheden van de EEG profiteren. Er blijft voor ons land dus niets anders over dan mee te werken aan de melkproduktiebeheersing. Hoe denkt hij de eventuele minder prettige gevolgen voor de Nederlandse melkveehouder zo veel mogelijk te beperken? In dit verband wijst hij op enkele mogelijkheden. „De meest rigoreuze is het doen vaststellen in de EEG van een maximum kwantum per land, c.q. per bedrijf, met toeslag voor degenen die in

hun inkomen worden aangetast tot beneden een zeker minimum. Aangezien Nederland door de acht andere lidstaten als de grootste boosdoener wordt beschouwd laat het zich raden dat het aan ons toegewezen kwantum laag zal zijn. Hetzelfde geldt t.a.v. de eventuele inkomensstoeslagen. De minister, het CDA en de VVD wijzen dit dan ook radicaal af terwijl de oppositie, PvdA en D'66 deze methode aanvaardbaar vinden”.

Keuze

Minister Van der Stee, de regeringspartijen en het georganiseerde bedrijfsleven bepleiten de introductie van overeenkomsten met boeren, die hun melkproduktie vrijwillig willen verminderen of willen stabiliseren. Hiervoor zal dan een beloning moeten worden gegeven, op grond van de netto-inkomsten derving. „Degenen die dan bewust méér melk leveren dan in het voorgaande jaar krijgen (en verdienen) dan een hogere heffing. Heffing en premies zouden budgettair in evenwicht moeten zijn om de kosten te beperken. Bij een verminderde produktie kan dan enige prijsverhoging - op grond van kostenstijgingen - in het vooruitzicht worden gesteld. Bovendien houdt de ondernemer in dit systeem tenminste nog een keuze”, zo merkt Waalkens op.

Tenslotte wijst hij nog op een derde mogelijkheid, die erop neer komt dat over alle melk direct aan de boer en verder nog via de melkfabriek een oplopende (mede) verantwoordelijkheidsheffing zal worden opgelegd, met toeslagen voor kleine(re) bedrijven, vanwege de inkomenssituatie. De grotere (met veelal dynamische jongere ondernemers die vaak tot hun nek in de schulden zitten) moeten dan maar op de blaren zitten. In november 1979 is dit systeem door de Europese landbouwcommissaris Gundelach geïntroduceerd, maar Harry Waalkens is daarmee niet erg gelukkig. „Dit systeem betekent derhalve een fikse aanslag op het inkomen van de Nederlandse boer, evenals trouwens in het door mij eerst genoemde quoteringssysteem”, bezweert hij. „Kijk, de minister van Landbouw heeft één en andermaal gezegd met alle kracht te zullen streven naar een methode die zo weinig mogelijk inkomensschade met zich meebrengt, maar dat hoe dan ook de melkproduktie beperkt moet worden om zo het landbouwbeleid in stand te houden. Het door hem en door ons voorgestane systeem lijkt voor ons land het minst nadelig. Maar het is natuurlijk de vraag of de andere 8 lidstaten onze opvattingen willen delen. Het zal dan ook wel op een compromis uitdraaien, zodat een meer of mindere inkomensdaling daarvan het gevolg zal zijn.”

Bezorgd

Waalkens zegt met name hierover bijzonder bezorgd te zijn, temeer omdat de inkomens in de melkveehouderij - evenals in de gehele land- en tuinbouw - reeds geruime tijd onder druk staan. „Zowel bij de openbare behandeling van de regeringsnota over produktiebeheersing als bij de onlangs gehouden vergadering van de landbouw-begroting heb ik namens de fractie onze grote zorg ver-

Mr. W. J. Geertsema: „Geen pleidooi voor oprichting andere liberale partij’

Mr. W. J. Geertsema, voorzitter van de commissie die het nieuwe concept-beginselprogramma voor de VVD heeft opgesteld, heeft nooit de bedoeling gehad te pleiten voor stichting van een andere liberale partij naast de VVD. Tijdens een recente spreekbeurt in Amsterdam ging mr. Geertsema in op de verwarring die in VVD-kringen was ontstaan over uitspraken die hij deed in een interview bij de presentatie van het ontwerp-beginselprogramma en het Liberaal Manifest. „Ik betreur het klaarblijkelijk aanleiding te hebben gegeven tot het misverstand dat ik de stichting van een liberale partij naast de VVD als een derde weg zou zien om alle liberalen in ons land te verenigen. Ik wil duidelijk verklaren dat niets verder van mij afstaat dan het bewandelen van die weg,” aldus mr. Geertsema.

Hij vindt die oplossing ook tegenstrijdig met de beginselverklaring, waarvan hij zelf het concept heeft opgesteld en waarin duidelijk staat dat de VVD een liberale partij is.

De commissie beginselprogramma ziet volgens mr. Geertsema maar twee wegen om alle Nederlandse liberalen in één partijverband te krijgen. Alle liberalen die geen lid zijn van de VVD zouden tot de VVD kunnen toetreden, de weg die het beginselprogramma als enige weg ziet. Of de VVD en de liberalen buiten de VVD zouden kunnen besluiten tot oprichting van een nieuwe partij, waarin de VVD zou kunnen opgaan. Die tweede

Mr. W. J. Geertsema bij de presentatie van het Liberaal Manifest.

weg is al eens een keer bewandeld, n.l. in 1948. Toen bestond er, zo herinnerde mr. Geertsema zijn gehoor er aan, een liberale partij, de Partij van de Vrijheid. Daarbuiten waren vele liberalen in de verstrooiing, van wie een niet onaanzienlijk deel lid was of was geweest van de PvdA. Daartoe behoorde ook de latere VVD-voorman, mr. P. J. Oud. Besprekingen tussen die liberalen en de Partij van de Vrijheid hebben geleid tot oprichting van de VVD.

Coalitie

Mr. Geertsema sprak als zijn verwachting uit dat van de drie stromingen in Nederland, socialisten, christendemocraten en liberalen, er geen binnen afzienbare tijd een absolute meerderheid zal behalen. Nederland zal dus door coalities geregeerd moeten blijven. Het uitsluiten door een partij van regeringssamenwerking met bepaalde andere partijen wijst de commissie Geertsema zeer beslist van de hand. Dat leidt alleen maar tot verstarring van de politieke verhoudingen en is dus niet in het landsbelang, aldus mr. Geertsema. De consequentie daarvan is dat ook een kabinet PvdA-VVD-D'66 mogelijk moet zijn. „Daarmee is overigens niets gezegd en ook dat vermeldt het Liberaal Manifest - over de wenselijkheid van zo'n combinatie in een concrete situatie. De Commissie erkent weliswaar dat elke partij, die aan een coalitie deelneemt voor de noodzaak zal komen te staan om compromissen te sluiten, maar zij stelt tevens dat er een aantal principiële zaken zijn, waarover een zichzelf respecterende liberale partij nimmer een compromis zal mogen sluiten. Het doet mij oprecht genoegen, dat de commissie in deze tekst, die tot stand kwam vóórdat het kernwapendebat werd gehouden, als enig voorbeeld van een zaak, waarover geen compromis mogelijk is de vraagstukken van vrede en veiligheid noemde. Het zijn juist deze, die een coalitie op korte termijn van de VVD met PvdA en D'66 uitermate onwaarschijnlijk maken,” aldus mr. Geertsema op zijn spreekbeurt in Amsterdam.

vervolg van pag. 14

tolkt en tevens ons produktie beheersingsinzicht verdeeld. Bovendien wees ik er bij die gelegenheid op, dat de melkveehouders de inkomensdalingen eenvoudig niet kunnen hebben. Ook pleitte ik tevens voor een versnelde kostenbesparing die de overheid in gang heeft gezet door veegezondheids- en kwaliteitskeuringskosten gefaseerd voor haar rekening te nemen. Een ander punt dat ik ter sprake bracht is de veel lichtere belastingheffing in de landbouw in de overige 8 lidstaten. Daarom ben ik van mening, dat de overheid de plicht heeft het bedrijfsinkomen van de zelfstandige ondernemers te splitsen. Tijdens de begrotingsbehandeling heb ik nog een CDA-motie ondertekend, waarin de regering wordt gevraagd naar een aantal modaliteiten van investeringspremieregelingen (binnen de landbouw) waaronder die van de wet op de Investeringsrekening te herzien. Dit omdat de zwaar gesubsidieerde investeringen in de melkveehouderij zeer produktieverhogend werken. Uiteraard is deze motie aangenomen.”

Samenvattend kan worden gezegd dat een verdere aantasting van de inkomens van de zelfstandige melkveehouders voor Harry Waalkens onaanvaardbaar is. Dat er, wat de overschotten betreft iets aan de problemen moet worden gedaan staat voor hem vast, zodat ons land ook niet ontkomt aan produktiebeheersing - hoe onsympathiek dit op het eerste gezicht ook mag lijken -. De EEG landen staan voor een moeilijke keuze, die echter niet ten koste mag gaan van de met zorg opgebouwde Europese landbouwpolitiek.

Deelcongres landbouw in Leeuwarden

P. M. Blauw

Op zaterdag 15 maart wordt in het Oranje Hotel te Leeuwarden (t.o. het station, aankomst Intercity: 10 u. 12) het deelcongres „Landbouw” gehouden. Het programma luidt als volgt:

- 9 u. 45 - 10 u. 20 Ontvangst.
- 10 u. 20 - 10 u. 30 Verwelkoming van de deelnemers door de voorzitter van de Kamercentrale, de heer J. R. Bijkersma. Opening door de voorzitter van het congres, de heer H. T. Kingma.
- 10 u. 30 - 10 u. 50 Inleiding door H. P. H. Waalkens, lid Tweede Kamer: „Landbouwpolitiek - waarheen?”
- 10 u. 50 - 11 u. 10 Inleiding door ir. E. Bouma te Zwolle, lid Provinciale Staten, hoofd voorlichting: „De sociaal-economische positie van de Land- en Tuinbouw in Nederland”.
- 11 u. 10 - 11 u. 40 Discussie.
- 11 u. 40 - 12 u. De heer P. H. Blauw, voorzitter Landelijke Landbouw Cie, lid D.B., geeft toelichting op de stellingen, die worden gepubliceerd in „Vrijheid en Democratie” van 26 febr. a.s.
- 12 u. - 13 u. 15 Lunch.
- 13 u. 15 - 14 u. 15 Groepsdiscussie.
- 14 u. 15 - 15 u. 45 Rapportage en plenaire discussie.
- 15 u. 45 Sluiting.

De kosten van deelname bedragen f 25,— p.p. (incl. lunch en consumpties), te voldoen aan de zaal.

Voor degenen die zich niet tevoren door middel van de elders afgedrukte bon hebben aangemeld bedragen de kosten f 27,50.

De agrarische sector vervult een zeer belangrijke rol in de Nederlandse samenleving. Enkele cijfers tonen dit belang duidelijk aan:

- 62 % van de beroepsbevolking (280.000 personen) is werkzaam in de land- en tuinbouw.
- Eveneens 62 % is werkzaam in de aan de agrarische sector toeleverende en van deze sector afnemende bedrijven;
- Het aandeel van de agri-business in het nationale inkomen bedraagt 13 %;
- Het aandeel in de totale Nederlandse export is ca. 25 %. Ter vergelijking: olieproducten en (aard)gas vertegenwoordigen ca. 18 % van de Nederlandse exportwaarde;
- De waarde van de agrarische uitvoer overtrof die van de invoer in 1978 met f 8,3 miljard; de positieve bijdrage aan de betalingsbalans is structureel;
- 70 % van de oppervlakte van Nederland wordt verzorgd en beheerd door de agrarische sector;

De agrarische sector is van wezenlijk belang voor een voortdurende voorziening van niet alleen de Nederlandse en Europese bevolking van kwalitatief goed en re-

latief goedkoop voedsel. Hoewel in dit verband de betekenis van de zogenaamde alternatieve landbouw thans nog zeer gering is dienen de ontwikkelingen op dit gebied kritisch/positief te worden gevolgd.

Uitgangspunt

Het beleid ten aanzien van de agrarische sector dient met name gericht te zijn op het scheppen van de voorwaarden voor het voortbestaan van zoveel mogelijk rationeel functionerende zelfstandige bedrijven, waarop de daarop werkenden onder sociaal aanvaardbare omstandigheden een redelijk met andere bevolkingsgroepen vergelijkbaar, verteerbaar inkomen kunnen verdienen.

Een dergelijk inkomen moet kunnen worden bereikt zonder dat het zelfstandig ondernemerschap in een op vrije ondernemingsgewijze productie gebaseerde maatschappij in het gedrang komt.

De stellingen luiden als volgt:

1. Prijs, markt, afzet

Zowel in Europees verband als nationaal dient de inkomensverwerving via de markt te geschieden. Daarbij is de prijszetting van enkele belangrijke marktordeningssystemen als basis in de markt van essentiële betekenis.

Via het markt- en prijsbeleid van de Europese Gemeenschap moeten de landbouwmarkten voor marktordeningssystemen meer in evenwicht worden gebracht. In dit verband kan gedacht worden aan doeltreffende niet-leverings-, omschakelings- en rooiergelingen. Zonodig zullen in verband met het marktevenwicht maatregelen met een algemeen karakter genomen moeten worden.

De agrarische export naar landen binnen zowel als buiten de Europese Gemeenschap dient bevorderd te worden. Aangezien het agrarisch bedrijfsleven niet zelf alle knelpunten, die zich bij export voordoen, kan oplossen dient de overheid terzake hulp te verlenen. Deze hulp betreft het scheppen van een kader, waarbinnen het bedrijfsleven zijn activiteiten kan ontplooiën en het verlenen van financiële steun om bepaalde activiteiten van de grond te krijgen c.q. uit te breiden. In dit verband is het adequaat verlenen van exportkredietsubsidies door de overheid van wezenlijk belang.

2. Inkomen

Zowel het Europese markt- en prijsbeleid als het nationale beleid terzake moeten gericht zijn op het bereiken van een inkomen dat een verantwoorde beloning is voor de inzet, vakkennis, geïnvesteerd kapitaal en ondernemersrisico. Een en ander is noodzakelijk om de werkgelegenheid in de landbouw zoveel mogelijk te behouden en mede daardoor de leefbaarheid van het platteland.

Bij de belastingheffing moet rekening worden gehouden met het feit dat het inkomen van een zelfstandige ondernemer meer functies heeft dan dat van een loontrekken-de. Hierbij kan gedacht worden aan veiligstelling van de continuïteit van het bedrijf en van de arbeidsplaats(en)

van de daarop werkenden en de oudedagsvoorziening. De huidige fiscale positie van de zelfstandige agrarische ondernemer dient op korte termijn nader te worden bezien. Daarbij dient met name aandacht te worden besteed aan de wijze van belasting van de bedrijfswinsten e.a. in het kader van de inkomstenbelasting.

In het kader van de belastingheffing zal bij voortdurende aandacht moeten worden besteed aan het recht op inkomen t.a.v. de boerin, die direct of indirect meewerkt in het bedrijf van haar echtgenoot.

3. Structuurbeleid

Het landbouwstructuurbeleid dient zo doelmatig mogelijk het algemene sociaal-economische beleid aan te vullen op de onderdelen die specifiek van belang zijn voor de land- en tuinbouw-bedrijven. Daarbij moet met name aandacht worden besteed aan:

Verbetering van de werk- en leefomstandigheden op de agrarische bedrijven. In dat verband kan ter verlichting van de werkzaamheden gedacht worden aan een nadere bezinning op het functioneren van de bedrijfsverzorgingsdiensten. Dit betreft zowel het takenpakket als de kosten van de ondernemer die van deze dienstverlening gebruik maakt.

Innovatie, d.w.z. stimulering van perspectief biedende nieuwe ontwikkelingen die voor een grote groep bedrijven of een sector van belang zijn, bijvoorbeeld kwaliteitsverbeterende investeringen en investeringen ter verkrijging van nieuwe produkten.

4. Landinrichtingsbeleid

In de agrarische productiegebieden is voor de concurrentiekracht en de daarmee samenhangende werkgelegenheid van de grondgebonden productierichtingen op de langere termijn een optimale verkaveling, waterhuishouding en ontsluiting onontbeerlijk. Daarom moet aan de voortzetting van het landinrichtingsbeleid een zeer hoge prioriteit worden toegekend. De hoogte van de daarvoor beschikbare financiële middelen moet in overeenstemming zijn met genoemde prioriteit.

Het is van wezenlijk belang dat in geval van aanwijzing van bepaalde gebieden tot zogenaamde Relatie-notagebieden de regio, en met name de agrarische bevolking tijdig in het overleg terzake worden betrokken.

5. Grondbeleid

De prijsontwikkeling van de landbouwgronden is van grote betekenis voor de liquiditeitspositie van de agrarische ondernemer. Voor aantasting van deze liquiditeitspositie dient gewaakt te worden. In dat verband baren de hoge prijzen voor landbouwgronden de nodige zorg.

Een wettelijk ingrijpen op dit terrein is evenwel eerst dan aanvaardbaar indien is gebleken dat via het marktmechanisme geen ombuiging van de prijsontwikkeling van landbouwgronden optreedt.

Het instituut pacht moet in stand worden gehouden.

Daartoe is het noodzakelijk dat de pacht prijs zodanig is dat deze de verpachter een redelijk rendement waarborgt.

6. Beheersovereenkomsten

De besluitvorming over de exacte gebiedsbegrenzing, beheersplannen en het aanbieden van beheersovereenkomsten verloopt in de gebieden die als beheersgebied of reservaat zijn aangewezen in een te traag tempo. Dit geeft aanleiding tot veel onzekerheden voor de betrokkenen.

De medewerking van de betrokken agrariërs is van essentieel belang voor de totstandkoming van beheersovereenkomsten. Met het oog daarop dient inspraak van, overleg met en medezeggenschap van de betrokken agrariërs gegarandeerd te zijn.

De budgettaire ruimte voor beheersovereenkomsten moet zodanig zijn dat dit geen belemmering vormt voor het terzake gewenste slagvaardige beleid.

7. Jonge agrariërs

In het kader van de opleiding van jonge agrariërs moet de nodige aandacht worden besteed aan de maatschappelijke, economische en landbouwpolitieke vorming. Daarbij moeten zowel de nationale als de internationale aspecten van de verschillende problemen aan de orde komen.

Uitgaande van een verantwoorde rentabiliteit van het bedrijf moeten jonge agrariërs in staat worden gesteld voldoende bedrijfsvermogen op te bouwen. Met het oog daarop is het noodzakelijk de bestaande vrijstellingsmogelijkheden bij overname van een bedrijf in het kader van de vermogensbelasting nader te bezien, terwijl bij de overname zo nodig kredietgaranties verstrekt moeten worden. Bovendien is een verlaging van de successierechten voor de bedrijfsopvolger noodzakelijk. Voorts dient de vrijstelling bij het schenkingsrecht te worden verhoogd.

Kaderweekend Verenigde Naties

In het weekend van 23-24 februari a.s. organiseert de JOVD, zowel voor JOVD-leden als voor VVD-leden/niet JOVD-leden, een kadercursus in de jeugdherberg te Amersfoort over het onderwerp „De Verenigde Naties”. Enkele vertegenwoordigers van het ministerie van Buitenlandse Zaken zullen als spreker aanwezig zijn.

De kosten bedragen f 45,—

Opgave en informatie vóór 14 februari bij Karin Veneman, tel. 05172 - 2099.

Vrouwen heroriënteren zich op de maatschappij

door
Marijke Woudenberg-
Monshouwer,
voorzitter „Vrouwen
in de VVD” Gouda.

Sinds het jaar van de vrouw (1975) is verstreken is er op het gebied van emancipatie-gerichte activiteiten nogal wat gebeurd. De meest kansarme groepen in de samenleving hebben - terecht - eerst de volle aandacht gekregen. Wanneer er al sprake is van een achterstand in kansen op ontwikkeling moet eerst daar worden gewerkt aan een overbrugging. Het succes dat de praatgroepen, VOS-cursussen, Open School en de Moedermavo hebben is een getuigenis van de grote behoefte aan ontwikkeling en herwaardering van vrouwelijke eigenschappen.

Al werkende in een vorm van vrijwilligerswerk, nl. VOS, ontdekten met mij - ongeveer tegelijkertijd - vrouwen in een aantal plaatsen dat een heel grote groep vrouwen tussen wal en schip dreigt te geraken. Het is de groep die na het basisonderwijs méér dan enkele jaren vervolgonderwijs, of een beroepsopleiding, heeft gevolgd. Deze groep vrouwen heeft dezelfde hang naar het ontdekken van hun eigen persoonlijkheid, hebben een soort onvrede met hun huidige situatie, willen zelfbewust gaan participeren aan het gehele maatschappelijke én politieke leven. Soms generen zij zich dit te onderkennen en het naar buiten te brengen. Ja, hoe kunnen zij nu een achterstand hebben?

De alternatieve vrouwengroepen (van na '75) die vaak in een buurthuis of vrouwenhuis bijeen komen worden door veel vrouwen met argwaan en terughoudendheid bekeken. Een grote groep vrouwen kan daar (figuurlijk) de drempel niet overkomen.

Bewustwording

Voor deze vrouwen, die er ook recht op hebben te werken aan hun eigen situatie, aan een proces van bewustwording en het wegwerken van rolbeperkingen, is een nieuwe activiteit van de grond getild, de cursus VRouwen Heroriënteren zich Op de Maatschappij. (VRHOM) De Provinciale Utrechtse Vrouwenraad is initiatiefneemster geweest, voor zover bekend is, onder de naam VHOM. In Tiel is vrij snel daarna gestart met twee cursussen achter elkaar onder de naam „over de drempel”. In Gouda draait nu de eerste VRHOM-cursus. Uit publikaties van de Stichting Burgerschapskunde blijkt dat ook VHOS een gebruikte naam is voor deze nieuwe cursus, die bij de uitspraak verwarring zal wekken met VOS.

De opzet van de VRHOM-cursus is identiek aan de VOS. Vrouwen bepalen zelf wat ze willen bespreken gedurende de 10 à 12 ochtenden/avonden. De klemtoon ligt bij de VRHOM op de zelfwerkzaamheid en het reacteren van latent aanwezige kennis en vaardigheid. Het praten over de rolbeperkende omstandigheden stelt de vrouwen voor de vraag: „Hoe richt ik mijn leven verder in?”; „Draag ik de traditionele rolpatronen over op mijn omgeving?”. Het is zaak ervoor te waken dat de vrouwen steeds hun eigen keuze mogen maken en niet als 'outcast' worden beschouwd als zij heel gelukkig en tevreden zijn aan het aanrecht.

Omdat iedere ex-scholiër gewend is aan een schoolse aanpak van een cursus, zullen de vrouwen vragen naar informatie van buitenaf. Het is zeer indrukwekkend om een gezinssocioloog of een beroepenvoorlichtster aan het woord te laten. Nieuwe gezichtspunten kunnen helpen bij het bepalen van een nieuw, eigen standpunt. Door specialisten te veel aan het woord te laten dreigt een situatie te ontstaan waarin de deelnemers juist in hun rol bevestigd worden.

Staatssecretaris mevrouw Jeltien Kraayeveld-Wouters heeft voor geheel nieuwe initiatieven op het gebied van emancipatiegerichte activiteiten een tijdelijke Rijksbijdrageregeling ingesteld, waarvan initiatiefneemsters gebruik kunnen maken, wanneer zij een exploitatiebegroting niet sluitend kunnen krijgen. De sluitingstermijn voor subsidieaanvragen voor het jaar 1980 is begin februari geweest. Misschien is er bij de gemeente waarin een nieuwe activiteit voorbereid wordt, te praten over eventuele andere subsidiemogelijkheden. De betrokken ambtenaren zijn gaarne bereid inlichtingen te verstrekken. Zij kunnen ook hulp bieden bij het opstellen van een exploitatiebegroting.

De begeleiding van een VRHOM-cursus zal in handen moeten zijn van b.v. een maatschappelijk werkster, een lerares of een ervaren groepsbegeleidster. Voorwaarde is dat de begeleidsters zelf in een emancipatieproces groeiende zijn.

In Gouda is de groep „Vrouwen in de VVD” erg trots op het feit dat juist zij kans zagen deze activiteit leven in te blazen. Wie volgt?

Betaling ledenbijdrage

De leden die hun jaarlijkse bijdrage aan de VVD over het jaar 1980 nog niet hebben voldaan, ontvangen dezer dagen een tweede betalingsverzoek. Het hoofdbestuur stelt het op prijs indien de betrokken leden aan dit verzoek spoedig gevolg geven en bij de betaling de aanwijzingen op de bijsluiter volgen. Leden die zich na 31 januari 1980 als nieuw lid hebben aangemeld, ontvangen t.z.t. een betalingsverzoek.

Provinciaal contact Noord-Holland

Provinciaal Contact Vrouwen in de VVD Noord-Holland organiseert op 3 maart a.s. van 10.00 tot 13.00 uur een informatieve bijeenkomst. Sprekers: Erica Verkerk-Terpstra, (zij zal de Liberale beginselen belichten) en de heer Van der Vlies, (hij geeft uitleg van de organisatiestructuur van de partij). Deze bijeenkomst vindt plaats in de Wintertuin, Stationsplein te Haarlem.

Kopij voor deze rubriek
zenden aan: mevrouw
P. Lázár-Schilthuis, Brus-
selsestraat 133, 6211 PD
Maastricht.

Mededelingen van het hoofdbestuur

1. Ontwerp-Liberaal Manifest: moties in plaats van amendementen.

Het hoofdbestuur heeft zich in zijn vergadering van 28 januari 1980 nog eens uitvoerig beraden op de vaststellingsprocedure voor het beginselprogramma. Het hoofdbestuur heeft begrip voor de problematiek voor de afdelingen, met name voor wat betreft de beschikbare tijd en de moeilijkheid amendementen te formuleren die passen in de tekst van het ontwerp-Liberaal Manifest. Omdat de commissie tot Herziening van Beginselprogramma en Liberaal Manifest zelf met de grootst mogelijke nadruk heeft aangedrongen op behandeling van Beginselverklaring en Liberaal Manifest in mei 1980, heeft het hoofdbestuur gemeend de vaststellingsprocedure en de daarvoor geldende termijnen te moeten handhaven. De commissie acht het logisch dat Beginselverklaring en Liberaal Manifest zijn vastgesteld alvorens het ontwerp voor een nieuw Verkiezingsprogramma wordt opgesteld. Dat laatste moet in de komende zomer gebeuren, wil het ontwerp daarvoor tijdig, d.w.z. in september 1980, aan de partij ter discussie worden voorgelegd. Bovendien is de procedure met vermelding van de termijnen door de jaarlijkse algemene vergadering van 1979 goedgekeurd. Het hoofdbestuur meent dat de oplossing voor de moeilijkheid op korte termijn wijzigingsvoorstellen te redigeren, is gelegen in de mogelijkheid moties in te dienen. De ledenvergaderingen van de afdelingen behoeven dan geen redactionele voorstellen tot wijziging van het ont-

werp-Liberaal Manifest vast te stellen, maar kunnen in moties aangeven in welke zin veranderingen worden gewenst. De redactionele uitwerking zal dan later volgen. De algemene vergadering zelf kan beslissen of die redactionele uitwerking wordt opgedragen aan de commissie tot Herziening van Beginselprogramma en Liberaal Manifest of aan een speciale redactiecommissie.

Het hoofdbestuur hoopt met deze suggestie zoveel mogelijk te zijn tegemoetgekomen aan enerzijds de afdelingen en anderzijds de commissie tot Herziening van Beginselprogramma en Liberaal Manifest.

Met nadruk wordt gewezen op het feit dat de termijnstelling in de als bijlage bij dit blad afgedrukte beschrijvingsbrief afwijkt van die, genoemd in het „Activiteitschema VVD 21 november 1979 - 29 juni 1981” (gepubliceerd in *Vrijheid en Democratie* nr. 1221 van 23 november 1979, blz. 24 e.v.).

In verband met de noodzaak een langere voorbereidingstijd te hebben om de amendementen op de voorstellen persklaar te maken voor publicatie in dit blad, heeft het hoofdbestuur de eerder genoemde sluitingsdatum van 28 maart veranderd in 21 maart 1980. Daarbij is de datum van verschijnen van *Vrijheid en Democratie* nr. 1228, waarin de amendementen zullen worden gepubliceerd, gewijzigd van 25 maart in 1 april 1980.

De afdelingen, centrales, commissies en bijzondere groepen wordt verzocht bij het vaststellen van de datum van hun vergaderingen hiermede rekening te houden.

Postzegel met portret van mr. P. J. Oud

Mr. Pieter Jacobus Oud, mede-oprichter van de VVD en oud-burgemeester van Rotterdam is een van de drie niet meer in leven zijnde politici die zijn afgebeeld op een serie postzegels die 4 maart verschijnt. De postzegel met Oud's portret heeft een frankeerwaarde van 60 cent en kan dus worden gebruikt voor alle brieven tot 20 gram met een Nederlandse bestemming of bestemd voor sommige EEG-landen, Suriname en de Nederlandse Antillen.

De andere afgebeelde politici zijn mr. Pieter Jelles Troelstra, SDAP-voorman en jonkheer mr. Alexander Frederik de Savornin Lohman, oorspronkelijk ARP-er, maar later mede-oprichter van de CHU.

Al naar gelang hun politieke opstelling zijn de politici links of rechts van de zetel van de Kamervoorzitter afgebeeld, gezien vanaf hun plaats in de Kamer. Troelstra links, de beide andere politici rechts. Jan van Toorn uit Amsterdam maakte de ontwerpen. De foto van de voorzittersstoel is gemaakt door Joost Guntenaar.

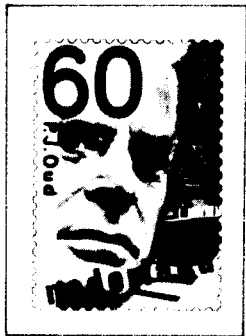
Nieuwe Kiezers Werkgroep zoekt nieuwe leden

De Nieuwe Kiezers Werkgroep is een door het Hoofdbestuur ingestelde groep jonge leden van de VVD, die het Hoofdbestuur gevraagd en ongevraagd kan adviseren als het gaat om jongerenproblematiek, binnen en buiten de partij.

Om deze adviesfunctie zo goed mogelijk te kunnen vervullen zijn leden van de Nieuwe Kiezers Werkgroep afgevaardigd naar de Landelijke Propagandacommissie en naar de Landelijke Commissie Vorming en Scholing. De Nieuwe Kiezers Werkgroep vult jaarlijks haar ledenbestand aan. De tijd daartoe is nu weer gekomen. Wie geïnteresseerd is, zou kunnen deel uitmaken van een ontmoetingsplatform voor jonge VVD-ers, waar ervaringen met het partijapparaat worden uitgewisseld en nieuwe ervaringen opgedaan.

De NKW vergadert ongeveer tien maal per jaar te Utrecht, maar het is mogelijk, dat bij inschakeling bij één van de bijzondere activiteiten van de NKW een grotere inzet wordt gevraagd.

Reacties, liefst een beetje uitgebreid, kunnen worden gestuurd naar Albert van den Bosch, Keistraat 5, 3512 HV Utrecht.

Beschrijvingsbrief

33ste jaarlijkse algemene vergadering

(54STE ALGEMENE VERGADERING)

De openbare jaarlijkse algemene vergadering van de VVD wordt gehouden op vrijdag 25 en zaterdag 26 april 1980 in Cultuurcentrum De Oosterpoort te Groningen.

Door de ledenvergaderingen van de afdelingen, de centralevergaderingen van de kamercentrales en de ondercentrales, de commissies van advies (art. 60 h.r.) en de bijzondere groepen (art. 78 h.r.) kunnen - anders dan vermeld in Vrijheid en Democratie nr. 1221 van 23 november 1979 blz. 25 - tot 21 maart 1980 amendementen worden ingediend op de voorstellen, zoals die in de beschrijvingsbrief zijn opgenomen. Deze amendementen worden gepubliceerd in Vrijheid en Democratie nr. 1228 van 1 april 1980.

AGENDA

vrijdag 25 april 1980 14.00 uur

1

Opening

door de voorzitter, mr. F. Korthals Altes.

2

Jaarverslag van het hoofdbestuur

over 1979 (32ste jaarverslag) ingevolge art. 18.3 statuten. *)

3

Voorstellen en/of moties van afdelingen en kamercentrales.

3.1

Voorstel afdeling Hilversum met betrekking tot het voorleggen van de rapporten van de Teldersstichting aan de partijraad:

De algemene vergadering is van mening dat de rapporten van de Teldersstichting door het hoofdbestuur zo spoedig mogelijk na verschijnen moeten worden voorgelegd aan de partijraad, welke een preadvies zal samenstellen. De algemene vergadering dringt erop aan dat, indien redelijkerwijs mogelijk, de kamercentrales, c.q. ondercentrales alsmede de afdelingen een vergadering wijden aan het betrokken rapport en het preadvies.

*) wordt toegezonden aan de besturen van afdelingen en centrales

Toelichting:

De afdeling Hilversum is van mening dat - meer dan tot nu toe - de rapporten van de Teldersstichting, waarvan een ieder van mening is dat zij bijzonder waardevol zijn, moeten doorklinken in het beleid van de VVD. Gezien de taak van de Teldersstichting - het geven van wetenschappelijk gefundeerde voorlichting over vraagstukken van maatschappelijke aard (art. 3 der statuten) - is het de plicht van de partij de rapporten te beoordelen ten einde na te gaan of en op welke wijze deze politiek uitvoerbaar zijn. Aldus kan naar de mening van de afdeling Hilversum worden bereikt dat bovengenoemde rapporten - zo nodig vergeleken met andere rapporten over eenzelfde onderwerp - de basis vormen voor een politiek beleid dat, in stede van volgen en bijsturen, leiding geeft aan nieuwe ontwikkelingen. Gelet op de adviesfunctie van de partijraad lijkt dit orgaan het meest geëigend deze rapporten te bespreken. Wanneer dan de kamercentrales en afdelingen de rapporten met preadvies van de partijraad kunnen bespreken, worden de leden bij de beleidsvorming betrokken en kunnen de gekozen vertegenwoordigers zich bij hun standpuntbepaling beter baseren op de mening van de partij.

Advies van het hoofdbestuur:

Het hoofdbestuur ontraadt het voorstel de rapporten van de Prof. mr. B. M. Telders-

stichting verplicht aan de partijraad voor te leggen en dan een preadvies te doen samenstellen. Afgezien van het feit dat het niet goed doenlijk lijkt door een college van ongeveer 150 mensen een preadvies te laten vaststellen - dat zou dan in feite toch weer door slechts enkelen worden voorbereid -, meent het hoofdbestuur dat in zo'n vergadering aan een dergelijk rapport te kort wordt gedaan. De rapporten zijn immers ook bestemd om op termijn de mening van deskundigen, ook van andere politieke kleur, te beïnvloeden. Bovendien ziet het hoofdbestuur geen mogelijkheden om in het overvolle programma met deelcongressen over beginselprogramma en verkiezingsprogramma en regionale congressen over het rapport van de Teldersstichting Liberalisme '80, nog meer congressen te organiseren. Vrijwel elke zaterdag vindt een congres plaats. Als er aanleiding toe is, wil het hoofdbestuur zeker voortgaan op de weg om, zoals bij het rapport Arbeid, de bundel Liberalisme '80 en het Energierapport van de Teldersstichting is gebeurd, één of meer regionale congressen aan deze onderwerpen te besteden. Helaas kwam het Energierapport zo laat in druk dat vrijwel niemand van de congresdeelnemers (1 december 's-Hertogenbosch) het kon lezen en bovendien was het aantal deelnemers teleurstellend klein. Wellicht dat in het kader van de inmiddels uitgestelde brede maatschappelijke discussie - waarvoor rapport en congres een eerste aanzet hadden moeten zijn - in september een nieuw congres kan worden georganiseerd. Het hoofdbestuur zal daarover met de Energiecommissie en de Teldersstichting overleg plegen. Voor het overige zal, evenals met het rapport Arbeid en de bundel Liberalisme '80 het geval was, het hoofdbestuur initiatieven tot congressen over die rapporten aanmoedigen en steunen en zo nodig zelf initiatieven nemen.

3.2

Voorstel afdeling Bergschenhoek/kamercentrale Leiden met betrekking tot het schrappen van art. 54.6 onder 4 h.r.

Toelichting:

Tijdens de buitengewone algemene vergadering in 1977 te Breda is het voorstel van de kamercentrale Leiden, oorspronkelijk voorstel van de afdeling Bergschenhoek, om de 70 jaar leeftijdsgrens niet in te voeren in het artikel 12 lid 4 van het huishoudelijk reglement aangenomen. Derhalve is het vanzelfsprekend dat de 70 jaar leeftijdsgrens ook geschrapt wordt in het artikel 54 van het huishoudelijk reglement.

Advies van het bestuur:

Het hoofdbestuur onraadt het voorstel omdat dezelfde algemene vergadering in 1977 te Breda de leeftijdsgrens voor de commissie van Beroep uitdrukkelijk heeft gehandhaafd. Goede redenen voor deze leeftijdsgrens zijn dat door onbeperkte herbenoembaarheid - voor alle andere functionarissen geldt dat zij na een bepaald aantal jaren niet zonder meer herbenoembaar zijn - toch behoefte bestaat aan een bovengrens en dat voor de rechterlijke macht ook de grens van 70 jaar geldt. Een grens maakt het niet meer herbenoemen eenvoudiger.

3.3

Voorstel afdeling Roden met betrekking tot het instellen van een commissie tot het uitbrengen van een advies inzake het verschijnsel van combinaties van functies, zowel in politiek verband als daarbuiten.

Toelichting:

De motivering van dit verzoek is gelegen in het bij herhaling ontstaan van discussie omtrent bovengenoemd punt in vergaderingen van afdelingen, staten- en kamercentrales e.d. Deze discussie ontstaat dikwijls omdat vele functies voor een goede vervulling zoveel tijd vragen, dat niet kan worden verwacht dat daarnaast een andere functie nog naar behoren kan worden waargenomen. Naast tijd kunnen ook andere factoren een rol spelen zoals: het geven van belangentegenstellingen bij het uitoefenen van meerdere functies, het gevaar van het ontstaan van te grote invloed op bestuurlijke besluitvorming binnen de partij en/of daarbuiten enz.

Advies van het hoofdbestuur:

Bij het opstellen van de herziene statuten en reglementen is uitdrukkelijk uitgesproken en in artikel 12.7 van het huishoudelijk reglement neergelegd dat de centrales en afdelingen zelf mogen bepalen welke functies al dan niet verenigbaar zijn met het bestuurslidmaatschap. Bij de kandidaatstelling voor Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraden kunnen de centrales en afdelingen ook naar eigen inzicht rekening houden met hun eigen opvattingen omtrent onverenigbaarheid van functies,

bijvoorbeeld die van wethouder en lid van Provinciale Staten. Het hoofdbestuur voelt niet voor landelijk bindende voorschriften omdat het van oordeel is dat de autonome afdelingen en centrales zelf moeten beslissen. Voor wat het hoofdbestuur en het dagelijks bestuur betreft is de onverenigbaarheid van functies wel bij statuten en huishoudelijk reglement geregeld.

3.4

Voorstel van de afdeling Bussum met betrekking tot het verkiezingsprogramma 1981:

De afdeling Bussum stelt voor een volgend landelijk verkiezingsprogramma van de VVD meer op concrete actuele problemen en vragen te richten dan met het verkiezingsprogramma 1977 voor de Tweede Kamer het geval is geweest. Waar enigszins mogelijk dienen in een nieuw programma in specifieke kwesties duidelijke standpunten van de VVD te worden weergegeven.

Toelichting:

Met alle waardering voor het verkiezingsprogramma 1977, zeker voor wat betreft de wijze waarop de uitgangspunten van de VVD daarin zijn verwoord, meent de afdeling Bussum dat het programma zowel voor diegenen die het moesten uitdragen als voor hen op wie de inhoud moest worden overgebracht, te algemeen was gesteld en te weinig houvast bood. De indruk bestaat dat een programma dat meer op concrete punten is gericht, ten eerste beter hanteerbaar zal zijn en ten tweede de kiezers meer zal aanspreken.

Advies van het hoofdbestuur:

Het hoofdbestuur wil er zeker op aandringen dat het nieuwe verkiezingsprogramma op concrete punten is gericht. Het hoofdbestuur deelt echter niet de mening dat het bestaande verkiezingsprogramma te algemeen was gericht en onvoldoende concrete punten bevatte. Elk onderdeel sloot af met de door letters aangeduide concrete punten die ook zijn ingebracht bij de onderhandelingen over het regeerakkoord. Het hoofdbestuur meent dan ook dat een discussie in de algemene vergadering over de vraag of een programma meer of minder concreet moet zijn dan het vorige een verwarrend en onduidelijk karakter zal hebben, maar zal de suggestie in elk geval wel ter kennis brengen van de t.z.t. in te stellen redactiecommissie.

3.5

Voorstel van de afdeling/kamercentrale 's-Gravenhage met betrekking tot de leiding van de algemene vergadering bij het bespreken van het beleid van het hoofdbestuur:

De algemene vergadering van de VVD, in vergadering bijeen, verzoekt het hoofdbestuur bij het agendapunt Beleid hoofdbestuur de leiding van de algemene vergadering over te dragen aan een persoon die niet lid is van het hoofdbestuur of, zo de statuten of het huishoudelijk reglement van de partij daartoe geen ruimte zouden laten, aan de eerstvolgende algemene vergadering van de partij een wijziging van de statuten c.q. het huishoudelijk reglement op dit stuk voor te leggen die zulks wel mogelijk maakt.

Toelichting:

In het algemeen lijkt het niet wenselijk dat een vergadering van een vereniging die moet oordelen over het beleid van een orgaan, onder de leiding staat van een lid van het orgaan waarvan het beleid behandeld moet worden. Bij de andere Europese liberale partijen zien wij dan ook dat bij de bespreking van het beleid van het hoofdbestuur de leiding van de vergadering wordt overgedragen aan een algemeen geacht lid, dat geen deel uitmaakt van het „besturend orgaan”.

Advies van het hoofdbestuur:

Een voorstel als nu door de afdeling/kamercentrale 's-Gravenhage ingediend, is ook al staande de jaarlijkse algemene vergadering 1979 ter sprake gebracht en kreeg toen geen instemming. Het hoofdbestuur heeft nu, in een discussie waaraan de voorzitter geen deel heeft genomen, het voorstel besproken en dit, met alleen de stem van de vertegenwoordiger van de kamercentrale 's-Gravenhage vóór, verworpen. Het hoofdbestuur is het niet eens met de gedachte dat de voorzitter geen leiding zou mogen geven aan de vergadering wanneer het beleid van het hoofdbestuur ter sprake komt. Het ziet ook geen enkele reden voor een dergelijke voorzittersoverdracht, omdat degenen die ter zake van het beleid het woord willen voeren, eerst allen om de beurt hun opmerkingen maken resp. vragen stellen, waarna vervolgens die leden van het dagelijks bestuur antwoorden wier specifieke terrein de gemaakte opmerkingen of de gestelde vragen betreffen. Het hoofdbestuur gaat ervan uit dat de voorzitter, zodra een zaak hem persoonlijk zou betreffen, de leiding eigener beweging aan de ondervoorzitter overdraagt. Het voorstel is in strijd met de monistische structuur die aan het verenigingsrecht in ons land ten grondslag ligt. De voorzitter van de vereniging zit daarom volgens de wet - evenals de burgemeester als voorzitter de gemeenteraad en de Commissaris der Koningin de Provinciale Staten voorziet - de algemene vergadering voor. Een verandering als door 's-Gravenhage beoogd zou inderdaad een statutenwijziging met zich mee moeten brengen, omdat volgens de wet alleen dan

een ander de algemene vergadering kan voorzitten dan de voorzitter, als de statuten dat uitdrukkelijk voorschrijven.

4

Bespreking van het beleid van het hoofdbestuur.

vrijdag 25 april 1980 20.00 uur

(men wordt verzocht om 19.45 uur in de zaal aanwezig te zijn met het oog op eventuele televisie-opnamen)

6

**Rede door de voorzitter,
mr. F. Korthals Altes.**

7

Rede door mr. J. G. Rietkerk, voorzitter van de Tweede-Kamerfractie.

8

Begroeting van de gasten.

9

Rede door dr. M. Bangemann, voorzitter van de fractie van Liberaal-Democraten in het Europese Parlement.

10

Benoeming van twee leden van het dagelijks bestuur.

- Benoeming van een voorzitter.
Wegens periodiek aftreden van mr. F. Korthals Altes te Rotterdam, uitsluitend herbenoembaar indien het hoofdbestuur tot zijn kandidaatstelling besluit met een meerderheid van drie vierden van de schriftelijk uitgebrachte stemmen (art. 24.5 van de statuten), moet in de vacature van voorzitter worden voorzien.
Het hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 17 september 1979 - met inachtneming

5

Rondvraag.

van art. 24.5 van de statuten - voor deze vacature kandidaat gesteld:
mr. F. Korthals Altes te Rotterdam
(voor de levensbeschrijving van mr. F. Korthals Altes wordt verwezen naar Vrijheid en Democratie nr. 1217 van 28 september 1979 blz. 30).

Aangezien voor deze benoeming slechts één persoon kandidaat is gesteld, wordt deze persoon door de voorzitter benoemd verklaard (art. 73 h.r.)

- Benoeming van een secretaris (voor de organisatie).
Wegens periodiek aftreden van J. den Ouden te Anna Paulowna (herbenoembaar) moet in de vacature van secretaris voor de organisatie worden voorzien.
Het hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 17 september 1979 voor deze vacature kandidaat gesteld:

J. den Ouden te Anna-Paulowna

(voor de levensbeschrijving van J. den Ouden wordt verwezen naar Vrijheid en Democratie nr. 1217 van 28 september 1979 blz. 30).

Aangezien voor deze benoeming slechts één persoon kandidaat is gesteld, wordt deze persoon door de voorzitter benoemd verklaard (art. 73 h.r.).

11

Afscheid van de hoofdbestuursleden

die in het afgelopen jaar zijn afgetreden en welkom aan de nieuwe leden van het hoofdbestuur.

13

Verslag van de commissie van drie leden

ter voorlichting van de algemene vergadering bij de behandeling van de rekening en verantwoording van de penningmeester over het jaar 1979.

(De commissie bestaat - in alfabetische volgorde - uit: E. L. van den Bergh te Bilt-hoven, ir. A. N. Neumann te Wassenaar en ir. A. Stikker te Laren Gld.; plaatsvervangende leden: mr. J. G. A. baron Sirtema van Grovestins te Bloemendaal en L. H. Wurfain te Huizen N. H.)

14

Benoeming van een commissie van drie leden

ter voorlichting van de algemene vergadering bij de behandeling van de rekening en verantwoording van de penningmeester over het jaar 1980 (art. 30.2 statuten).

15.1

Voorstel van het hoofdbestuur tot een voorwaardelijke verhoging van de contributie met ingang van 1 januari 1981 voor de categorieën 92 en 93.

Het hoofdbestuur stelt voor de contributie voor de categorie leden van 18 tot 27 jaar vast te stellen op f 35,— (is f 32,50) en voor de categorie leden van 27 tot 65 jaar op f 70,— (is f 65,—). Voor de overige categorieën blijven de contributiebedragen ongewijzigd. Het hoofdbestuur vraagt de algemene vergadering machtiging deze contributieverhoging in te voeren als kostenstijgingen dit noodzakelijk maken.

15.2

Voorstel van de afdeling Hilversum met betrekking tot de hoogte van de contributie voor bepaalde sociale categorieën.

De algemene ledenvergadering is van mening, dat de contributie voor de minder draagkrachtigen, sociale uitkeringsgerechtigden en gehuwde vrouwen zonder eigen inkomen, die geen zgn. „huisgenootlid” kunnen zijn, moet worden gelijkgesteld met de contributie die de leden van 65 jaar en ouder dienen te betalen. De afdelingen krijgen het recht om na grondig onderzoek deze leden onder een nieuwe code (bijv. 96) in te delen en daarvan het hoofdbestuur in kennis te stellen.

Toelichting:

Gebleken is dat een toch nog aanzienlijk

zaterdag 26 april 1980 9.30 uur

12

Rekening en verantwoording en jaarverslag van de penningmeester over 1979 ingevolge art. 18.3 statuten. *)

*) wordt toegezonden aan de besturen van afdelingen en centrales

aantal mensen, vallend onder een der sociale regelingen (b.v. ABW, WAO, AWW), wel graag lid willen worden (of blijven), doch waarvoor het huidige contributiebedrag een te grote aanslag betekent op het huishoudelijk budget. In gelijke omstandigheden verkeren gehuwde vrouwen, die om een of andere reden geen „huisgenoot-lid” kunnen worden (b.v. echtgenoot is lid van een andere partij of niet politiek gebonden) en geen inkomen hebben.

Advies van het hoofdbestuur:

Het hoofdbestuur wijst op de mogelijkheid voor de afdelingsbesturen juist in de door de afdeling Hilversum bedoelde gevallen zelf een contributieverlaging toe te passen (artikel 65.8 huishoudelijk reglement). Dit systeem is veel praktischer dan het invoeren van een nieuwe contributiegroep los van de leeftijd. Het hoofdbestuur heeft de afdeling Hilversum gevraagd naar de gegevens waaruit de behoefte die de afdeling Hilversum signaleert, is gebleken, opdat het aan de hand van die gegevens kan nagaan welke maatregelen geboden zijn. Evenals destijds bij de groep van 65 jaar en ouder is geschied, toen het hoofdbestuur voor allen de gelegenheid tot contributiebe-

taling in termijnen opende, wil het hoofdbestuur ook in dit opzicht gaarne hen tegemoetkomen die daaraan behoefte hebben. Zonder over gegevens te beschikken die wijzen op een bestaande behoefte, zonder dat daaraan overeenkomstig artikel 65.8 h.r. zou kunnen worden voldaan, ziet het hoofdbestuur geen aanleiding dit voorstel aan te bevelen.

16

Zo nodig voortzetting van de vergadering met betrekking tot de onderwerpen, genoemd onder 3 t/m 5 van deze agenda.

17

Bespreking van het beleid van de redactie van Vrijheid en Democratie (art. 61.2 h.r.).

18

Vragen over het beleid van de Kamerfracties en van de VVD-leden in het Europese Parlement.

zaterdag 26 april 1980 14.00 uur

19

Antwoord van de Kamerfracties en van de VVD-leden in het Europese Parlement op de vragen, over hun beleid gesteld, alsmede re- en duplieken.

20

Sluiting door de voorzitter.

Het hoofdbestuur van de VVD:
F. Korthals Altes, voorzitter
W. J. A. van den Berg, algemeen
secretaris

Nota Bene: De aandacht van de afdelingen wordt gevestigd op art. 20 van de statuten en op art. 49.1 t/m 49.4 van het huishoudelijk reglement van onze partij, die luiden als volgt:

20.1 Het stemrecht in de algemene vergadering wordt uitgeoefend door afgevaardigden van de afdelingen.

20.2 Voor iedere vijftig leden van een afdeling per één januari onderscheidenlijk één juli van het lopende jaar wordt één stem uitgebracht; daarbij wordt het aantal leden van elke afdeling naar boven afgerond tot vijftig of een veelvoud daarvan.

20.3 Voor afdelingen die na één januari onderscheidenlijk één juli van het lopende jaar zijn opgericht of waarvan de grenzen na die data zijn gewijzigd, wordt het aantal stemmen op de in artikel 20.2 bepaalde wijze vastgesteld op grondslag van het aantal le-

den dat één week voor de dag van de vergadering tot de afdeling behoort.

20.4 De aspirant-leden worden voor de bepaling van het ledental van een afdeling als bedoeld in artikel 20.2 en 20.3 buiten beschouwing gelaten.

20.5 De afgevaardigden van een afdeling worden benoemd door de ledenvergadering van die afdeling.

20.6 Iedere afgevaardigde stemt in de algemene vergadering zonder last, naar vrije overtuiging.

49.1 Bij benoeming van afgevaardigden als bedoeld in artikel 20.5 van de statuten, benoemt de ledenvergadering één of meer plaatsvervangers, al dan niet per afgevaardigde.

49.2 Indien de ledenvergadering meer dan één afgevaardigde benoemt, kan zij tevens vaststellen hoeveel stemmen iedere afgevaardigde met inachtneming van het in artikel 20 van de statuten bepaalde aantal stemmen ter algemene vergadering zal uitbrengen; toezicht op de naleving van zodanig besluit berust bij de afgevaardigden van de afdeling zelf.

49.3 Afgevaardigden kunnen hun vertegenwoordiging overdragen aan andere afgevaardigden van dezelfde of van een andere afdeling.

49.4 De voorzitter kan van iedere afgevaardigde verlangen dat deze zijn bevoegdheid aantoonst, bij gebreke waarvan de betrokken afgevaardigde geen stemmen meer mag uitbrengen.

Voorts wordt de afdelingen verzocht, indien zij bij de punten 4 (beleid hoofdbestuur), 5 (rondvraag), 17 (beleid redactie Vrijheid en Democratie) en 18 (beleid fracties) speciale onderwerpen ter sprake willen brengen, hiervan vóór 21 maart mededeling te doen aan het algemeen secretariaat, zodat hoofdbestuur, re-

dactie Vrijheid en Democratie en fracties de gelegenheid hebben zich hierop voor te bereiden.

Bovendien is het noodzakelijk dat de sprekers zich steeds tijdig vóór het betreffende agendapunt aan de orde komt hebben aangemeld bij de algemeen secretaris, opdat een evenredige verdeling van de beschikbare spreektijd kan worden vastgesteld.

HEERHUGOWAARD

A. DE GELDERLAAN

Luxe semi-bungalow

met garage en voorzien van c.v., gasboiler, waterontharder en open haard.

Indeling: hal, T-vormige woonkamer (45 m²), open haard met marmer bekleed, zeer luxe keukens (van alle comfort voorzien), badkamer met ligbad en 2e toilet, 3 slaapkamers. 1e verd.: 1 grote en 1 kleine slaapkamer alsmede een handige kastenkamer. De grote slaapkamer is voorzien van een prachtige kastenwand. Het pand is uitstekend onderhouden. Aanvaarding in overleg. Prijs n.o.t.k.

Bemiddeling:

bat makelaardij bv

Heerhugowaard, Marsmanstraat 14
tel. 02207-15441
Medemblik, Oostersingel 9D
tel. 02274-2845 (na tel. afspraak)

VOCHT ?

- OPTREKKEND VOCHT
- DOORSLAAND VOCHT
- LEKKE KELDERS
- BETONREPARATIE

GEGARANDEERD WATERDICHT!

door de
INJECTION NEDERLAND METHODE

INJECTION NEDERLAND bv

INJECTION

MARCONIWEG 4 — 4124 PD HAGESTEIN

TEL. 03473-4455*

AMPURIABRAVA

Baai van Rosas – Costa Brava.

Zon – zee – strand – zeilen – golf – waterski – paardrijden – windsurfen – vissen – duiken – tennis enz. enz.

Voor uw ideale vakantie in 1980:
SOLIDCASA, het Nederlandse bedrijf
in Europa's meest geliefde
watersport- en vakantiecentrum!

- 12 km fijn zandstrand waar u nog de ruimte hebt!
- Verhuur van prachtig gelegen villa's en appartementen (max. 3-hoog) met en zonder eigen bootligplaatsen (een droom: uw boot vlak voor uw huisdeur!).
- Brede kanalen rechtstreeks naar zee of jachthaven, vliegveld, zeer fraaie aanleg van wegen en tuinen.

Huurprijs van f 53,- tot f 170,- per dag.
(Vóór 15/6 en na 1/9: 50% KORTING).

Via de snelweg gemakkelijk bereikbaar – slechts 30 km over de Pyreneeën (schitterende natuur!).

SOLIDCASA

Afd. Verhuur PB 225, Rosas (Ger.) - Spanje.
Tel. 09-3472250552 en 09-3472250378.
Voor verkoop van huizen en grond:
Solidcasa/Trida B.V., Kanaalkade 26,
1811 LP Alkmaar. Tel. 072-12 68 88.

Indien u naar de residentie komt,
vraag vrijblijvend toezending van woninglijsten
(Den Haag, Wassenaar, Leidschendam en omgeving).

Ook beheren, taxeren en verzekeren wij uw vastgoed.

van der horst & verbeek

r. van der horst / r.a.m. verbeek, makelaars en
taxateurs o.g. laan copes v. cattenburch 127
's-gravenhage, telex 34334 hoco nl
Tevens vestiging in Pijnacker. 01736-5733

telefoon: (070) 600913*

De nieuwe
boutique modellen van
de Parijse en Italiaanse couturiers en

HERMÈS-PARIS

-couture- sport - accessoires

HAUTE FOURRURE
HAUTE CONFECTION

MAISON

Kuiper

ZEIST

Congres wil algehele evaluatie voortgezet onderwijs

door Jan Franssen,
medewerker
Tweede Kamerfractie

Het voortgezet onderwijs heeft centraal gestaan op het deelcongres, van zaterdag 2 februari in Schouwborg „Ogterop” te Meppel. Een kleine 150 aanwezigen discussieerden enthousiast en soms zelfs fel, over acht stellingen, die waren opgesteld door de Landelijke VVD-Onderwijscommissie. In deze stellingen waren de belangrijkste voorstellen verwerkt, neergelegd in het rapport met de titel „De Vierstromenschool”, waarover eerder in dit blad is geschreven (16 oktober 1979). De stellingen werden toegelicht door het Tweede Kamerlid mevrouw Nel Ginjaar-Maas.

Zij betoogde, dat de ongelijkheid in kansen van leerlingen zich hoofdzakelijk manifesteert in het Voortgezet Onderwijs.

Dit betekent, dat de oorzaken, die die ongelijkheid in de hand werken, zo vroeg mogelijk moeten worden opgespoord en bestreden. Daarvoor is een goed ingericht basisonderwijs noodzakelijk. Het nieuwe - selectieve - basisonderwijs zal echter evenals het nieuwe systeem voor hoger onderwijs onafwendbare gevolgen hebben voor het voortgezet onderwijs, allereerst voor de inrichting van de brugklas.

Bij alle noodzakelijke vernieuwingen wensen wij, aldus mevrouw Ginjaar, dat de huidige verschillende schoolsoorten (lbo, mavo, havo, vwo) niet overboord worden gegooid. Dit betekent, dat zowel het categoriaal gymnasium als het categoriaal mavo in de ogen van de vvo gehandhaafd moeten blijven, omdat deze schoolsoorten ieder voor zich voor veel leerlingen de beste vorm van voortgezet onderwijs betekenen. Met name bij het mavo wordt maar al te makkelijk vergeten, dat ongeveer één derde van onze leerlingen dit schooltype bezocht en dat vooral in veel dunbevolkte gebieden het mavo de belangrijkste vorm van voortgezet onderwijs is, ook al wordt dit onderwijs op betrekkelijk kleine scholen gegeven.

Wij moeten, aldus mevrouw Ginjaar, als VVD pal staan voor de kleine school. Het congres was dit duidelijk met haar eens aan het einde van het congres werd dan ook een motie aangenomen, waarin werd uitgesproken, dat de kleine scholen zoveel mogelijk moeten blijven bestaan.

Willen wij de bestaande schooltypen handhaven, dan moeten wij er wel voor zorgen, aldus mevrouw Ginjaar, dat ieder schooltype een eigen, kwalitatief goede, inhoud krijgt. Het ene schooltype mag geen slap aftreksel van het andere worden.

Veel aandacht besteedde mevrouw Ginjaar aan het beroepsonderwijs. In het lager beroepsonderwijs, zo betoogde zij, moet het „doe-element” versterkt worden. Op dit moment dreigt dit te veel verloren te gaan. We moeten er echter wel voor zorgen, dat de vijf verschillende soorten lbo tot één lbo worden samengesmeed, met een onderbouw van 2 jaar, waarna door de keuze van een samenhangend vakleerpakket de leerling zich goed kan voorbereiden op de latere beroepsuitoefening. Bovendien zullen er voor leerlingen, die na het lbo verder willen studeren, ruimere keuzemogelijkheden moeten komen.

Zogenaamde „schakelprogramma's” zijn noodzakelijk voor leerlingen die op een andere spoor willen overstappen.

Vraagtekens

Vraagtekens zette mevrouw Ginjaar bij het idee om het HAVO met een jaar te verlengen en vervolgens samen te smeden met atheneum en gymnasium. Ze vroeg zich af, of dit wel in het belang van de leerlingen is. Immers, thans stroomt ongeveer 90 % van de mavo-leerlingen door naar het havo. Die doorstroombijzichtheid mag niet worden afgesneden. Een koppeling van het HAVO aan het MAVO lijkt daarom meer voor de hand te liggen.

Uitvoerig stond mevrouw Ginjaar ook stil bij de problematiek van de vreemde talen, waaraan in het „Vierstromenschool”-rapport ook veel aandacht wordt besteed. Ze toonde zich evenals de LOC groot voorstander van de gedachte om in alle eindexamenpakketten van mavo, havo en vwo de drie vreemde talen op te nemen. Pas dan kan overwogen worden het Frans als verplicht vak in de brugklas te schrappen. Het één zonder het ander zag zij niet zitten. Ook pleitte zij voor een andere inrichting van de eindexamens.

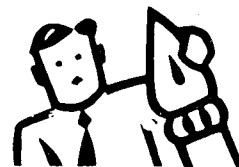
Het gaat daarbij niet alleen om minder pakketten enerzijds en meer vakken anderzijds, maar ook om een inperking van het verstoring karakter van het eindexamen in de dagelijkse gang van zaken in de school.

Een belangrijk deel van haar betoog wijdde zij aan het voorstel tot invoering van een gemeenschappelijke brugperiode van twee jaar, gedaan door minister Pais en staatssecretaris De Jong in het zogenaamde Ontwikkelingsplan voor het Voortgezet Onderwijs. In beginsel, zo stelde mevrouw Ginjaar, heeft dit plan onze instemming, mits deze onderwijskundig zo uitgevuld kan worden, dat alle leerlingen aan hun trekken komen. De tweejarige brugperiode zal geen eenheidsworst mogen worden. Zolang de garantie daarvoor ontbreekt mag de gemeenschappelijke brugperiode niet worden afgedwongen, aldus mevrouw Ginjaar. Tijdens de latere discussie bleken de meningen over dit plan sterk verdeeld. Een deel van de congresgangers stond erop principiële gronden positief tegenover, een ander deel beoordeelde het plan negatief, omdat men niet in de uitvoerbaarheid van de zogenaamde differentiatie binnen klasverband, op dat alle kinderen aan hun trekken zouden kunnen komen. Een derde groep zette er vraagtekens bij. Zij twijfelden aan de invulling van het plan, wilden beslist geen „eenheidsworstje” brugperiode en zagen ook de differentiatie nog niet zo snel van de grond komen.

Niet voor niets werd dan ook aan het einde van het congres de conclusie getrokken, dat er nog veel over dit voorstel gesproken zal moeten worden en dat de resultaten van de lopende projecten met de brugklas eerst

vervolg op pagina 27

Mijn opinie is ...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houdt uw bijdrage kort.
Dat bevordert een
snelle plaatsing.
De redactie
behoudt zich het
recht voor stukken
te bekorten

of redactionele wijzigingen
aan te brengen.
Zendt uw bijdrage
naar de centrale redactie
van dit blad:

Bijenmeent 135,
1218 GK Hilversum.
Beroep n.a.v. geweigerde
of bekorte artikelen
bij de redactieraad,
Koninginnegracht 57,
2414 AE 's-Gravenhage.

Boycot Olympische Spelen.

Als historicus en liberaal van het eerste uur spijt het me dat zowel het hoofdbestuur als de beide Kamerfracties van de VVD de Olympische gedachte niet boven de politiek hebben weten uit te tillen. Zij doen - blijkens een omkaderde tekst op pagina zes van *Vrijheid & Democratie* van 29 januari, een beroep op het NOC, de sportbeoefenaren, de sportorganisaties en de regering om af te zien van deelneming aan de Olympische Spelen te Moskou.

Evenals zij veroordeel ik de Russische inval in Afghanistan en de verbanning van Sacharow. Maar tevens wijs ik een boycot van de Spelen in Moskou af en wel op grond van de Olympische gedachte. Als in het oude Griekenland Olympische Spelen werden gehouden, staakten Atheners, Spartanen, Corinthiërs en andere Grieken de strijd en begroeven alle politieke veten om broederlijk - zij aan zij - sport beoefenen. Dat is de Olympische gedachte, de enige mogelijkheid voor vriend en vijand om elkaar als mens te ontmoeten.

Het is mij danook onbegrijpelijk dat onze liberale politici, onder wie tal van universele denkers zoals mevrouw Haya van Someren-Downer, de historicus dr. Chris van der Klaauw, hebben gemeend een ontmoeting op bovenpolitiek, menselijk niveau, te moeten afkappen. Waarom meedoen aan deze, helaas zo vaak voorkomende vermenging van politiek en sport?

Nog onbegrijpelijker is het standpunt van onze gerespecteerde partijvoorzitter in een hoofdartikel van hetzelfde nummer van dit blad. Hij verwijt de leden van het NOC in rethorische vragen dat zij niet zien, dat het Olympische ideaal juist wordt besmeurd als de „Spelen doorgang vinden in de SU.”

Welnu, dan kunnen we de instelling van de Olympische Spelen wel opheffen. Ik herinner hem aan Berlijn, Hongarije, Praag, Vietnam, Chili, Afghanistan... en ik zou deze rij nog kunnen aanvullen met voorbeelden vanaf de vijfde eeuw voor Christus.

Als de Sovjet-Unie dan duidelijk moet worden gemaakt dat het vrije westen de Sovjet-agressie in Afghanistan en de schending van de mensenrechten niet langer neemt, waarom dan niet gereageerd op hetzelfde, politieke vlak?

Laten al die regeringen die zich uitspreken voor een boycot b.v. hun ambassadeurs terug trekken en zich niet verschuilen achter de sportmensen.

Met nadruk schrijf ik de regeringen, want volgens een recente opiniepeiling is 54 % van het Nederlandse volk tegen een boycot. Voor wie streeft naar ontspanning tussen „Oost” en „West” is een boycot bovendien onverstandig.

Welaan dan, waar zijn wij liberalen mee bezig?

Als we nu toch bezig zijn met partijvernieuwing, dan mogen we gerust beseffen dat politiek geen heilige koe is. Dat boven het politieke strijdgewoel van alledag de mens staat of hij nu Rus, Afghaan, Chinees, Ameri-

kaan, Nederlander, Palestijn of Israeliër is.

Nu is een van die momenten in de geschiedenis der mensheid aangebroken om dat te tonen. Daarom vraag ik het hoofdbestuur en de beide Kamerfracties van de VVD zich alsnog te bezinnen op het vraagstuk van de „boycot Olympische Spelen.”

ARMAND VERVEER
Bladel

Werkloosheid

Volgens recente uitspraken van minister Albada komt er minder werk in ons land. Daarvoor zijn verscheidene oorzaken aan te wijzen. Zo ook de toenemende vraag naar werk onder gehuwde vrouwen. Een arbeidsverbod onder de gehuwde vrouwen werkt discriminerend en druist in tegen de internationale verdragen, aldus de minister. Maar hoe dan de tegenstrijdigheden oplossen tussen het werkloze echtpaar en het werkende echtpaar? Een zit er op de verkeerde plaats.

Verhoog zodanig de belasting van het tweede inkomen dat die motivatie tot werken overblijft die de meesten propageren: een rol in het maatschappelijke leven, niet het geld.

Het mes snijdt aan twee kanten: door de verhoogde opbrengsten van de belastingen kan er meer uit de werkgelegenheidspot gedaan worden en de motivatie zal bij velen minder worden. (Toch het geld!)

Ook de WW-uitkering van het tweede inkomen zal drastisch verlaagd moeten worden, zo niet afbouwend moeten werken. Dit is tevens van toepassing op de WAO.

Dit is een van de mogelijkheden ter bestrijding van de werkloosheid, die overigens in feite niet bestaat. Denk aan de buitenlandse werknemers, legaal of illegaal, de vraag naar arbeidskrachten in de diverse sectoren, de werkende gehuwde vrouw.

De belastingmaatregel zou toch discriminerend werken? Ik dacht het niet: de belastingwetgeving heeft de mogelijkheid van rolwisseling ingevoerd: de vrouw is dan kostwinner.

S. J. J. FINKSE
Medemblik

Dag van de Vrijheid

Al een paar jaar probeer ik steun te verkrijgen voor een Internationale of Nationale Dag van de Vrijheid. Op mijn suggesties op VVD-congressen in 1977 te Rotterdam en 1979 in Breda is vrij positief door het hoofdbestuur gereageerd. Naar aanleiding van een artikel in *Elseviers Magazine* (19 mei 1979) zijn zowel mondeling als schriftelijk behoorlijk wat ondersteunende reacties binnengekomen. Daarbij waren adhesiebetuigingen van o.a. VVD- en JOVD-afdelingen. Verder heb ik mij na

advies van de fractievoorzitter gewend tot de landelijke propagandacommissie. Echter op brieven gedateerd dd. 27 mei en 31 december 1979 heb ik nog steeds geen antwoord ontvangen.

Tot op heden is het gebleven bij passief enthousiasme. Daar wil ik nu verandering in aanbrengen. Vandaar dat er een bijeenkomst wordt georganiseerd op 1 maart 1980 in café-restaurant „De Poort van Kleef”, Maria-plaats 7 te Utrecht, aanvang 14.00 uur.

Ik hoop die middag mensen te ontmoeten die met mij het idee verder willen concretiseren. Misschien kan er dan b.v. een werkgroep worden geïnstalleerd. Voor liberalen zijn de rechten van de mens uitermate belangrijk. Om dit nu eens werkelijk te vertolken lijkt mij een Dag van de Vrijheid een prima uitgangspunt, hoewel het naar mijn overtuiging geen partijpolitieke aangelegenheid mag worden. Vandaar dat ik er niet alleen de VVD, maar ook andere partijen en organisaties zoals Amnesty International bij wil betrekken.

ARJAN GELDER
Haarlem

Selectieve verontwaardiging?

Het aantal VVD-ers tijdens de manifestatie in Utrecht op 19 januari j.l. was opvallend. Heel goed!

Rusland beging een onrechtmatige daad door Afghanistan binnen te vallen. Deze inval was geheel in strijd met het Handvest van de Verenigde Naties en bracht hierdoor bewust de wereldvrede in gevaar. Protest hier tegen is beslist op zijn plaats.

Wijst dit grote aantal VVD-ers in de richting van een daadwerkelijke betrokkenheid van de leden van deze volkspartij in geval van schending van mensenrechten?

Mogen we nu verwachten dat de VVD in de toekomst zich ondubbelzinnig uitspreekt tegen regimes in Chili, Argentinië, Brazilië en Paraguay? Gaat de VVD nu actief worden in het Nicaragua-comité en Amnesty International?

Betekent het dat de Eerste Kamerfractie werkelijk ernst gaat maken met het bevorderen van de behandeling van de Sanctiewet in de Senaat? Of was dit grote aantal VVD-ers valse hoop?

Waren er alleen maar zoveel VVD-ers omdat het hier een manifestatie tegen Rusland betrof? Nee toch?

ANNE LIZE VAN DER STOEL,
Amsterdam

Deze brief werd medeondertekend door elf andere leden van de KC. Amsterdam, van wie de namen bij de redactie bekend zijn.

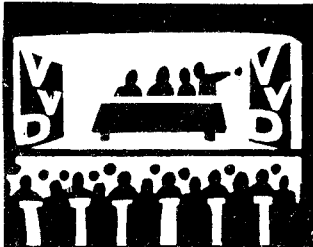
afgewart moeten worden alvorens een definitief oordeel kan worden gegeven.

Het congres had duidelijk nog voor het feit, dat onderwijsvernieuwingen uiteindelijk op de leraren neerkomen. Men benadrukt dan ook, dat de overheid er goed aan zou doen ontwikkelingen die vanuit de school zelf voortkomen te stimuleren. Aan de andere kant wezen velen er ook op, dat willen er vernieuwingen uit de school kunnen komen, het nodig zal zijn over goede docenten te kunnen beschikken. Men onderschreef dan ook de stelling, dat er op korte termijn een stelsel van permanente nascholing van de grond moest komen voor alle onderwijsgeevenden. De stellingen over vakken, examenpakketten en diploma's ontlokten vele opmerkingen, onder andere over de positie van het vak maatschappijleer, de functie van de expressievakken, de toename van het aantal gezakte kandidaten bij eindexamens, de al dan niet wenselijkheid van deelcertificaten. De positie van het ingedeeld vwo enz., waar indringend over werd gediscussieerd. Bij de peiling over de stellingen bleek, dat de congresgangers de principes van de „Vierstromenschool” met overgrote meerderheid hadden aanvaard. Mevrouw Ginjaar trok dan ook met instemming van het congres deze conclusie. Het congres onderstreepte deze conclusie door een motie aan te nemen waarin aange drongen werd op een algehele evaluatie van het voortgezet onderwijs, opdat met kracht kan worden gestreefd naar een kwaliteitsverbetering van het voortgezet onderwijs. Juist die kwaliteitsverbetering stond in het rapport „de Vierstromenschool” centraal.

Kwaliteit

Tot slot van het congres sprak de minister van onderwijs dr. A. Pais, die uitvoerig op het door hem gevoerde en te voeren beleid inging. Hij sprak de zorg voor de kwaliteit van het onderwijs, waarbij hij inging op het nieuwe basisonderwijs, de aansluiting lager/voortgezet onderwijs, opbouw van een nieuw middelbaar beroepsonderwijs, bevordering van de individualisering en de uitbouw van de omvang van de vakkenpakketten.

Ook besteedde hij aandacht aan het door hem gevoerde werkgelegenheidsbeleid, als gevolg waarvan structureel 5000 nieuwe arbeidsplaatsen zijn geschapen. Daarenboven, zo betoogde de bewindsman, zijn door maatregelen uit de actieplannen nog enkele duizenden extra in het onderwijs aan het werk, die daar zonder de actieplannen geen werk zouden hebben gevonden. Ook stond de minister stil bij zijn wetgevende arbeid. Voor de eerste maal is er een integraal en samenhangend stelsel van wetgeving voor het hoger onderwijs op tafel gelegd en zijn er beleidsnota's verschenen over: de open universiteit, het universitaire onderzoek, het innovatiebeleid en de nota Hoger Onderwijs voor velen, aldus de bewindsman, waaraan hij toevoegde, dat er in 1978 en 1979 voor het eerst meerjarenafspraken met alle universiteiten en hoge scholen zijn afgesloten.

VVD van A tot Z

BERGEN OP ZOOM (JOVD) - Op 12 februari vindt er een forum plaats tussen mevr. drs. N. J. Ginjaar-Maas (VVD), de heer J. A. van Kemenade (PvdA) en C. Mertens in de Roncallischolengemeenschap, Tulpstraat 6. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De OPVO-nota.

OC BOMMELERWAARD EN WEST BETUWE - Op 25 februari spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans voor de staten- en raadsleden in rest. Den Bol te Kerkdriel. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Welzijnswerk.

CAPELLE A/D IJSSEL - Op 25 februari spreekt dr. R. W. de Korte in de Dorstvlegel. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: Sociaal-economisch beleid.

DEVENTER (JOVD) - Op 22 februari spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in „De Pelikaan”. Op de Brink. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: samenlevingsvormen.

DEVENTER - Op 3 maart spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in „Royal”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

EINDHOVEN - Op 14 februari vindt er een forum-discussie plaats tussen mr. A. Kosto, mr. L. J. Brinkhorst en drs. E. H. T. M. Nijpels, georganiseerd door het Humanistisch verbond. Onderwerp: minderheids-groeperingen. Aanvang: 20.00 uur.

OC EMMEN - Op 18 februari spreekt mr. J. G. C. Wiebinga in hotel Biezen te Borger. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De toekomst van onze democratie.

GOUDA - Op 15 februari spreekt dr. R. W. de Korte in de Agnieten Kapel, Nieuwe Markt 1. Aanvang: 20.00 uur; zaal open 19.30 uur. Onderwerp: de verzorgingsstaat kraakt.

's-GRAVENHAGE - Op 18 februari spreekt drs. Th. H. Joekes in café Güntry, hoek Regentesselaan/Columbusstr. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Bestek '81, onafhankelijkheid JOVD.

HALSTEREN - Op 25 februari spreekt J. D. de Voogd in het Dorpskoffiehuis, Dorpsstr. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: Jeugdwerkloosheid.

HENGEL - Op 25 februari spreekt mr. drs. F. Bolkestein in hotel 't Lansink, Ct. Storkstr. 18. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Buitenlandse politiek en actuele politiek.

OC HOEKSE WAARD - Op 28 februari spreekt mr. W. J. Geertsema in zaal Concordia. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberaal Manifest.

HOLTEN/MARKELO - Op 18 februari spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in café-rest. De Poppe te Markelo. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Welzijn in de jaren '80.

KAPELLE - Op 25 februari spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in hotel De Zwaan, Kerkplein. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

OC MIDDEN LANGSTRAAT - Op 25 februari spreekt A. Ploeg in Hotel Royal te Drunen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

OOSTBURG - Op 18 februari spreekt mr. W. J. Geertsema in H.C.R. „Du Commerce”, Markt te Oostburg. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Beginselverklaring en Liberaal Manifest.

RHENEN - Op 3 maart spreekt A. Ploeg in hotel-café-rest. „De Koerheuvel”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Vrede, Veiligheid en Democratie.

RIJSWIJK - Op 12 februari spreekt A. Ploeg in gebouw „Stervoorde”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De achterstallige Indische betaalingen”.

TILBURG - Op de algemene ledenvergadering van de afdeling spreekt op 12 februari prof. mr. W. J. Slagter in de Dalsumzaal van de stadschouwburg. Aanvang: 20.00 uur.

Mutaties

Eerste-Kamerleden

- drs. F. M. Feij, Deken van Oppensingel 4, 5911 AD Venlo, tel. 077 - 14986/077 - 93333 (K). (adreswijziging)

Tweede-Kamerleden

- mw. A. Krijnen, alle correspondentie aan: Binnenhof 1a, 2513 AA 's-Gravenhage.

Hoofdbestuur

- mr. J. de Monchy, tel.: 01890 - 6119 (H). (rectificatie tel.) (K.C. Rotterdam)

- L. H. Ruben, Noordkante 3, 9665 EN Oude Pekela, tel.: 05978 - 4061. (nw. hb. K.C. Groningen)

Kamercentrales

GRONINGEN - K. Weide, Vondelstraat 14, 9363 BL Marum, tel. 05944 - 1282/05944 - 1333 (K). (nw. voorzitter)

Afdelingssecretarissen

AMELAND - S. H. Walthaus, Zwaneplein 6, 9162 BS Hollum, tel.: 05191 - 4002. (nw. secr.)

BEEK - Th. H. P. M. van Mulken, Ecrivissestraat 4, 6191 CK Beek, tel.: 04402 - 4577/04402 - 1133, tst. 13 (K). (nw. secr.)

BRUNSSUM - A. H. M. Thomas, Bonifatiusstraat 4, 6444 VG Brunssum, tel.: 045 - 253898. (nw. secr.)

DODEWAARD - M. H. de Graaf, Lindenlaan 34, 6669 EJ Dodewaard. (adreswijziging)

DRIEBRUGGEN - J. Droog, Pr. Clausstraat 2, 3466 LJ Waarder, tel.: 03487 - 1767/070 - 607833 (K).

HAARLEMMERMEER - mw. T. Krop-Sloof, Zichtweg 111, 2151 WD Nieuw-Vennep, tel.: 02526 - 4327. (nw. secr.)

HEINO - J. F. Hildebrand, tel.: 08385 - 19076. (rectificatie tel.)

HEUSDEN - H. R. Dijkstra, Stadshaven 6, 5256 BA Heusden, tel.: 04162 - 2660. (wnd. secr.)

LEERSUM - mw. J. J. ter Heerdt-Schrömgens, corr.adres: Postbus 91, 3956 ZS Leersum, tel.: 03434 - 4260. (nw. secr.)

KLIMMEN - B. A. Reimes, corr.adres: Bekkerweg 103, 6417 BX Heerlen. (adreswijziging)

LEEWARDEN - mw. K. Meijer-Kuperus, Spanjaardsplein 1, 8917 EG Leeuwarden, tel.: 05100 - 20377. (nw. secr.)

VLAARDINGEN - mw. L. C. Halteren-Schilder, Wilhelminasingel 37, 3135 JR Vlaardingen, tel.: 010 - 350977. (nw. secr.)

TEGELEN/BELFELD - A. W. Geurts, Postbus 4030, 5950 AA Belfeld. (adreswijziging)

WEESP - J. B. Bulten, Breitnerstraat 14, 1382 AV Weesp, tel.: 02940 - 12664. (nw. secr.)

ZUIDWOLDE - mw. J. Weerder-van 't Hof, Pinksterbloempad 6, 7921 LM Zuidwolde, tel.: 05287 - 1971. (nw. secr.)

Spreekbeurten VVD-prominenten

• Op 14 februari organiseert de KC 's-Gravenhage een Liberale Instuif met als sprekers: dr. W. F. van Eekelen, mr. H. E. Koning en mevr. drs. N. Smit-Kroes in theater Taveerne, Lange Houtstraat 25. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 18 februari spreekt mr. J. G. Rietkerk in hotel 't Gemeentehuis te Bedum. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

• Op 25 februari spreekt mevr. H. V. van Someren-Downer in het

Oranje hotel te Leeuwarden. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 26 februari spreekt mevr. H. V. van Someren-Downer in het Stikkerhuis te Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 10 maart spreekt mevr. drs. N. Smit-Kroes voor de Vrouwen in de VVD Rotterdam in Beursgebouw zaal 2, Meent 110. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.

• Op 13 maart spreekt mr. K. H.

Beyen in Cocagne te Eindhoven (1e verdieping). Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: actuele politieke aangelegenheden; onze buitenlandse handel; de bootreis door het Midden-Oosten ter bevordering van Nederlandse export.

• Op 27 februari spreekt mr. F. Korthals Altes voor de oc Zuid-West-Salland in De Leere Lampe te Raalte. Aanvang: 20.00 uur. Het is een openbaar debat over de beginselprogramma's van de drie grootste partijen. De andere spre-

kers zijn: drs. S. Faber (CDA) en J. C. Th. van der Doef (PvdA).

• Op 25 februari spreekt minister Wiegel voor de KC Leiden in de Stadsgehoorzaal te Leiden. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 3 maart spreekt minister voor de KC Drenthe in Zaal de Vries te Zuidwolde. Aanvang: 20.00 uur.

Deze kapitale boerderij in Nieuw Beerta (Gr.) werd met SURFAKOTE MUURCOATING behandeld en ziet er weer voortreffelijk uit. Surfakote is een uitstekende investerings. Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kantoren en industriële bouwwerken met Surfakote gespoten.

SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal dikker dan een gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht. Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 JAAR GARANTIE.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek B.V. Schuytplot, Postbus 8, 3417 ZG Montfoort (U), tel. 03484 - 1587.

**Handgemaakte Friese
Stoelklokken**
Friese Stoelklokkenbouwer
Chr. v.d. Klaauw KRUISSTRAAT 5.
JOURE. 05138-4390

**LAMBOOY &
VALLENDUUK**

Specialiteit eerste klasse maatkleding
van Super-West-of-England pure wool
pure cashmere
Singel 286, Amsterdam-C., Telefoon 237383.

Meerderheid van congres zegt: 'Nu niet naar Moskou'

Een boycot van de Olympische Spelen is volgens staatssecretaris Wim van Eekelen (defensie) een van de weinige doeltreffende middelen om de Sowjets tot matiging te bewegen, omdat men Moskou treft in een prestige-object en zo de meeste kans heeft op het doordringen van onze afkeuring bij de Sowjet-bevolking. Van Eekelen sprak die woorden in zijn inleiding op het congres over buitenlandse politiek en ontwikkelingssamenwerking, j.l. zaterdag in Amsterdam. „Het is gemakkelijk om te zeggen dat we sport niet moeten vermengen met politiek, want de realiteit is helaas anders. Bovendien is in veel landen sport geheel een staatszaak geworden. Het organiseren van de Olympische Spelen is geworden tot een visitekaartje van een respectabel land”, zei hij. Ook in Nederland is scheiding tussen sport en politiek al heel moeilijk geworden, getuige de spelen voor gehandicapten. Als aan de Olympische Spelen zoveel mogelijk uit de politieke prestigeslag wil houden zou het aanbeveling verdienen de Spelen telkens in Griekenland te organiseren, vindt onze staatssecretaris.

Wel of niet naar Moskou was een vraag die het goed bezochte deelcongres in het Euro Cresthotel in Amsterdam het nodige venijn in de staart bezorgde. Voor de plenaire behandeling van de stellingen die zoals gebruikelijk in werkgroepen onder de loep waren genomen, werden twee moties ingediend, een over „Afghanistan”, de ander over de modernisering van de kernwapens en de plaatsing van raketten. Europarlementariër Kees Berkhouwer vond het niet zinvol om het congres zich over die moties te laten uitspreken. Wel had hij gezien het komende debat in Straatsburg behoefte aan een uitspraak of de spelen onder de huidige omstandigheden al dan niet in Moskou kunnen worden gehouden. Erica Verkerk gaf er blijk van zo'n motie net zo achterhaald te vinden als de andere twee. Vandaar dat congresvoorzitter dr. Joop Sterk een ordevoorstel indiende geen moties in behandeling te nemen. Dat voorstel kreeg instemming.

Meningspeiling

Niettemin volgde er later op verzoek van de heer Van Bemmelen (Den Haag) toch een meningspeiling over deze kwestie. Bij handopsteking sprak een meerderheid van de aanwezigen zich uit dat Nederland onder de huidige omstandigheden niet naar Moskou kan.

De kwestie van de mensenrechten liep op het congres als een rode draad door de discussies heen. Staatssecretaris Van Eekelen had in zijn inleiding opgemerkt dat er voor de landen, waarmee Nederland de samenwerking op ontwikkelingsgebied wil verdiepen, een perspectief moet bestaan van grotere eerbiediging van de mensenrechten. „Dat geldt bijvoorbeeld in positieve zin voor Indonesië, waar wij onze kennis en ervaring dankzij onze traditionele banden makkelijker dan elders kunnen aanwenden, maar waar bovendien een duidelijk programma van vrijlating van politieke gevangenen wordt verwezenlijkt. Als de mensenrechten-situatie achteruit gaat, moeten wij

daarop reageren. Om dat effectief te doen, moeten wij gezamenlijk optreden met onze partners en bondgenoten”, aldus Van Eekelen. Gijs de Vries en andere rapporteurs van de discussies in de werkgroep wezen op de duidelijke verschillen in maatschappijstructuur tussen vele ontwikkelingslanden en Nederland, waardoor onze opvattingen over de rechten van de mens niet breed en breed toepasbaar zijn. „Landen die een daadwerkelijke verbetering van de mensenrechten tot stand brengen, zouden extra gesteund moeten worden” was een van de suggesties. En „een minder sterk accent leggen op de kwestie van de mensenrechten. Als liberalen zijn wij toch geneigd het individu meer rechten toe te kennen”. De VVD zal zich duidelijk moeten uitspreken over het doel van de ontwikkelingssamenwerking. Wat en wie willen we ermee bereiken. Het is van groot belang rekening te houden met de wensen van de bevolking in het ontvangende land, mannen zowel als vrouwen. De hulp zal vooral op onderwijsprojecten moeten worden gericht. Meer en beter onderwijs betekent meer effect voor de hulpverlening, luidden andere opvattingen.

Het congres bleek er tegen de ontwikkelingslanden de dupe te laten worden van onze teruglopende welvaart. In dat verband kwam ook de suggestie naar voren onze bijdrage niet meer te koppelen aan het nationaal inkomen, maar de hulp in elk geval niet te verlagen, als dat inkomen zou teruglopen.

Niet voldaan

Congresvoorzitter Sterk zei in zijn slotwoord dat niet alle deelnemers voldaan naar huis zouden gaan. Dat gold zeker voor de congresdeelnemer Luchtenveld. Hij bepleitte dat er op de zaterdagse deelcongressen eens meer uitspraken naar voren moeten komen die „ons kiezers kunnen opleveren die we nu kans lopen niet voor ons te winnen”. Waarom nu niet eens praten over de sanctiewet en de mogelijkheden van een economische boycot jegens Zuid-Afrika?, vroeg hij zich af. Ir. H. Huffnagel, een van de forumleden, stelde dat de deelcongressen uitsluitend bedoeld zijn om punten naar voren te brengen die in het VVD-verkiezingsprogramma moeten worden verwerkt.

Overigens is het goed mogelijk dat er nog een speciaal congres zal worden gewijd aan defensievraagstukken, waarop de VVD haar conclusies nader zal kunnen invullen. Vooral gezien de opvattingen van het CDA die in kwesties van vrede en ontwapening mogelijk een andere richting zal koersen, werd dit als belangrijk aangemerkt.

drs. W. F. van Eekelen

BUNGALOWPARK 'DE WITTE BERKEN' LOCHEM - Tel. 05730-1308

Wilt u eens even tot rust komen of regelmatig uw vrije tijd ongestoord doorbrengen in prachtig natuurgebied met aardige gezellige streekplaatsen?

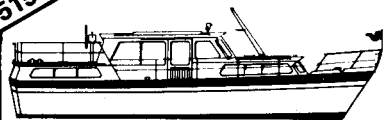
Geheel vrij in de Achterhoekse bossen gelegen luxe 2-, 3- en 4-slaapk., stenen bungalows. O.a. c.v., keuken met vaatwasmachine, alle comfort. Geen camping. Ook week-ends of spec. regelingen.

SKIPPER CLUB CHARTER

wenst alle lezers in 1980 een goede vaart! En mocht u er in het komende jaar eens een weekje

tussenuit willen,
onze folder ligt klaar.
Belt u ons even!

Postbus 5 - IJlst (Fr)

KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege, zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.; alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Inl. J. Maat, Oud-Avereest 60, Balkbrug, 05230-9204.

gast - vrijheid

RUSTZOEKEN IN DRENTE

Centraal in het Drentse landschap: **Hotel Wesseling** in **Dwingeloo**. De accommodatie die u zoekt voor vakantie of zakelijke ontmoetingen. Aanbevolen voor congressen, seminars, etc.

Een hotel, sfeervol ingericht! Bos en heide bieden u de nodige rust; hunebedden, schaapskudde en radiotelescopie zijn leuke bezienswaardigheden.

Aan de Brink,
tel. 05219-1544

*Hotel
Wesseling
Dwingeloo*

VERGADEREN IN HET HART VAN NEDERLAND

Diverse zalen, sfeervol en praktisch ingericht, van functioneel zakelijk tot op luxe directie-niveau.

Châlet Den hommél

Pieterboon 12 030-93 14 00, Utrecht

HOTEL DE WIJNBORG BOLSWARD

Oud van naam maar met een eigentijds karakter. Smaakvol ingericht. Sauna en lift. Kamers met douche/bad en toilet.

Tel. 05157-2220-3120

RESTAURANT NYNKE PLEATS PIAAM

In een unieke omgeving waar de rust voelbaar is het gezellige en sfeervolle restaurant Nynke Pleats Uitermate geschikt voor: congressen en vergaderingen. Maandags gesloten. Tel. 05158-1707.

Inschrijfbon Haren

Naam:

Adres:

Woonplaats:

schrijft in voor het deelcongres in Haren op 23 februari (Postiljon M voor personen.

Hij/zij wenst wel/niet te worden afgehaald van het NS-station te Haren. De kosten van deelname f 25,— zullen aan de zaal worden afgedragen. Inzenden aan: secretariaat KC Groningen, Hondsrugstraat 5, 9752 Haren.

Inschrijfbon Doorn

Naam:

Adres:

Woonplaats:

schrijft in voor het deelcongres „Milieu” op zaterdag 8 maart in het Congrescentrum van de Bondsspaarbank in Doorn.

Hij/zij heeft de kosten ad f 25,— (resp. ad f 10,—) overgemaakt rekening 41.69.93.370 bij de Amrobank te Utrecht onder vermelding „Milieucongres VVD”.

Het postgironummer van de bank is 29 00.

Na ontvangst van het inschrijfgeld ontvang ik de congresstukken.

Bon voor 16 februari opsturen naar: Mr. H. J. van Lier, p/a Amrobank Postbus 2059, 3500 GB Utrecht.

Inschrijfbon Leeuwarden

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Tel.:

neemt deel aan het deelcongres „Landbouw” op 15 maart in het Oranjestad hotel te Leeuwarden met personen.

Inzenden aan: Secr. Kamercentrale Friesland, Looxmagracht 8, 8603 Sneek.

De doktersrekening hoeft U niet zelf te betalen, want

.... rekeningen van een ziekenhuis, huisarts, apotheek of fysio-therapeut komen dikwijls op een ongelegen moment.

Geen nood. Een van de grote voordelen van Het Noorden is dat al Uw rekeningen direkt voor de volle 100% voor U worden voldaan. Daarbij betaalt U de laagst mogelijke premie voor een bijzonder goede ziektekostenverzekering.

Voordelig en goed

Als aangeslotene bij Het Noorden wordt U aan 't eind van ieder jaar een voorschotpremie in rekening gebracht voor het jaar daarop (U mag ook in termijnen betalen, zonder extra kosten).

Na afloop van het boekjaar wordt de balans opgemaakt van de door de leden gemaakte kosten.

U ontvangt dan alsnog de 'omslag' of definitieve nota. Een systeem waarbij de premie relatief zo laag mogelijk kan worden gehouden. Bovendien is Het Noorden een Onderlinge Ziektekostenverzekering Maatschappij waarbij het maken van winst wordt uitgesloten.

Ook groepsverzekeringen op kollektieve basis zijn mogelijk.

Voor het 4e kind geen extra kosten

Als lid van HET NOORDEN bent U voordelig en 100% verzekerd voor Nederland en Europa (leeftijdsgrens 55 jaar).

De omslag voor kinderen t/m 21 jaar bedraagt 1/3 van de omslag voor volwassenen. Voor studerende kinderen van 22-27 jaar geldt een omslag van 2/3 en voor het 4e kind onder de 22 jaar is er geen omslag.

Indien wenselijk kunt U zich extra verzekeren voor een 2e klas ziekenhuisverpleging. Toeslag 25%.

Onderlinge
Ziektekostenverzekering
Maatschappij

Het Noorden

Hoornsediep WZ 131, 9727 GH Groningen
Postbus 8020, 9702 KA Groningen Tel. (050) 262858

Het Noorden betaalt 100% van al uw rekeningen

- huisartsenhulp en apothekerskosten
- specialistische hulp, w.o. kaakchirurgische ingrepen
- kraamzorg naar richtlijnen KLOZ
- ziekenhuisverpleging (inklusief alle bijkomende kosten) laagste 3e klasse of klasse 2b
- sanatoriumverpleging laagste 3e klasse
- verpleging in psychiatrische inrichting, revalidatie-inrichting en inrichting voor epileptici, laagste 3e klasse
- ziekenvervoer per taxi of ambulance
- nierdialyse thuis en poliklinisch
- uitwendige geneeswijze zoals massage, heilgymnastiek, hoogtezondebehandeling, bestralingen, enz.
- fysische therapeutische hulp
- prothesen ter vervanging van ledematen (naar normen en tarieven Ver. Orthobanda)
- spraaklessen n.a.v. operaties aan keel of stembanden
- kosten voor weefseltyperingen
- kosten pacemaker
- tandheelkundige hulp voor kinderen geboren na 31/12/68 volgens richtlijnen KLOZ

inlichtingen

Graag ontvang ik meer informatie over de goede en voordelige ziektekostenverzekering van Het Noorden

NAAM
STRAATNAAM
WOONPLAATS
TELEFOON

Deze informatie-bon kunt U in een open, ongefrankeerde enveloppe zenden aan Het Noorden, antwoordnummer 1039, 9700 VK Groningen.

Daar kunt U voor de volle 100% oprekenen. Een plezierige gedachte.

V
V
D

vrijheid en
democratie

26 februari 1980

gast - vrijheid

hotel opduin

Ervaar het genot van een paar dagen rust en wég van het alledaagse... u zult verrast zijn! (met overdekt zwembad, sauna, solarium, tafeltennis, etc.)

Fam. H. Wuis Hzn. - Tel. 02228 - 445

...vraag het uw kennissen...

Vrijheid en Democratie, veertiendaagse uitgave van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Nummer 1226
26 februari 1980

Hoofredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen- administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f. 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Overleg tussen Koos Rietkerk, fractievoorzitter VVD in de Tweede Kamer en Ed Nijpels n.a.v. de ontslagbrief van de minister van Financiën, mr. F. Andriessen die het kabinet Van Agt-Wiegel in een crisissituatie bracht. Over de recente ontwikkelingen in Den Haag schrijft Rietkerk op de pagina hiernaast.

Verder in dit nummer:
Minister Wiegel over de actuele politiek. Pag. 4.
Het ELD-congres in Parijs. Pag. 6 en 7.
De UNIDO-conferentie in New Delhi. Pag. 8.
Programma's deelcongressen. Pag. 10, 11 en 12.
Operette: nevenactiviteit Vlaamse liberalen. Pag. 14.
Rubrick Vrouwen in de VVD. Pag. 15.
Opinies. Pag. 16.
De problemen van Oost-Groningen door Johan Remkes. Pag. 20.
VVD-senator De Koster over de sanctiewet. Pag. 21.
VVD van A tot Z. Pag. 22.

Het volgende nummer verschijnt op dinsdag 11 maart.
Kopij voor dit nummer moet uiterlijk op maandag 3 maart binnen zijn bij de centrale redactie, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

SPECIALITEITEN RESTAURANT „Het Kasteel van Rhoon”

à la carte Restaurant

Tevens zalen voor recepties, diner, vergaderingen etc.

S. G. Abel - Dorpsdijk 63, Rhoon - Tel. (01890) 8896 - 8884

kunst en antiek

Unieke zilverkollecties en gedegen Restauratie

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Haven 1-5 - SCHOONHOVEN - tel. 01823 - 2651

Fraaie huwelijks geschenken in zilver.

Unieke geboortelepels in zilver met handgravures.

GALERIE ZAGWIJN

Schilderijen 19e en 20e eeuw

DEN HAAG - SPUI 235 A - TELEFOON 070-46.32.42

„DER PINEN WAERT” - Antiquiteiten R. Jacobs-Reys

17e en 18e eeuwse eiken meubelen, tin, Hollands koper, zilver en sieraden.

Achterom 7A, Blaricum. Telefoon 02153 - 11256; openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 11.00—18.00 uur.

Erg jammer

Het aftreden van minister Andriessen heeft bij ons allen een schok veroorzaakt. Deze CDA-minister heeft zich immers steeds met kracht ingezet om de automatisch stijgende druk van de collectieve lasten zoveel mogelijk terug te dringen. Onder zijn bewind is voor het eerst, de door ons zo lang bepleite, 100 procent inflatiecorrectie doorgevoerd. Hij vocht ervoor het financieringstekort binnen aanvaardbare grenzen te houden en is een van de grondleggers van het bestekbeleid van dit kabinet geweest. In al deze zaken hebben wij hem steeds van harte gesteund en dan komt het aan als hij meent te moeten opstappen. Overigens hadden wij ook kritiek. Met de begroting van 1980 waren wij niet erg gelukkig. Toen hebben wij er al onze zorg over uitgesproken dat het kabinet toch niet voldoende had bijgestuurd om de problemen van de komende tijd het hoofd te kunnen bieden.

Rond de jaarwisseling bleek dat onze zorg niet ten onrechte was geweest. De economische vooruitzichten kregen een nog veel somberder perspectief. Voor 1980 valt geen enkele groei meer te verwachten. De olieprijsen stegen met nog meer dan in de begroting al was voorzien. Dat maakte een tussentijdse bijsturing van het beleid onvermijdelijk. Het beslag van zowel de collectieve sector als de inkomens of het nationale inkomen moest verder worden beperkt. Naar ons oordeel was daartoe een extra ombuiging in de overheidssfeer van ten minste drie miljard gulden onvermijdelijk. Samen met een volledige uitvoering van de bestekbezuinigingen en een dekking van de voorgenomen belastingverlaging zou dat een vier miljard gulden bijstelling vergen. Daarnaast zou aan een stringente loonmatiging niet ontkomen kunnen worden. Dat het voor het kabinet geen eenvoudige opgave is geweest een dergelijk beleidspakket te ontwikkelen hebben de afgelopen weken wel aangetoond. Grote spanningen tussen met name de ministers Andriessen en Albada dreigden de besluitvorming te blokkeren. Het kabinet heeft ten slotte de knoop doorgehakt met een beslissing - en dit wil ik onderstrepen - waarbij geen van beide ministers volledig hun zin hebben gekregen.

Toen de heer Andriessen meende daarop zijn ontslag te moeten vragen hebben de liberale ministers, de twee kamerfracties en het hoofdbestuur ernstig overwogen of onze bewindslieden het voorbeeld van Andriessen zouden moeten volgen. Zijn beleid sprak ons immers sterk aan. Toch zijn we met overtuiging tot de conclusie gekomen dat wij die weg niet zouden moeten inslaan. Onze voorname overweging is daarbij geweest dat het beleidspakket, dat het kabinet nu op tafel heeft gelegd inhoudelijk in belangrijke mate overeenkomst met datgene wat wij zelf aan het kabinet hebben aanbevolen. Natuurlijk, zuiver financieel-economisch gezien zou er nog beduidend meer moeten worden omgebogen. Dat hebben wij ook gesteld, maar men kan eenmaal alle verkeerde gevolgen van een jarenlange scheve ontwikkeling niet in een keer corrigeren, laat staan tussentijds.

Het kabinet heeft de zaken serieus aangepakt met Bestek '81. Het heeft nu een aanvullend pakket op tafel gelegd en besloten drie miljard gulden extra om te buigen om een structurele verbetering van het financieringstekort te verkrijgen, wel tekort de 5 procent onder geen beding zou mogen overschreiden. Voor de belastingverlaging zal zonnig additionele dekking in een energiebe-

lasting worden gezocht. Samen met de opvulling van de nog resterende bestekgaten en de toezegging dat de extra aardgasbaten zullen worden aangewend tot verbetering van onze economische structuur, heeft het kabinet een lijn uitgezet die ook de onze was en die naar mijn mening ook voor de heer Andriessen aanvaardbaar had moeten zijn. Daarbij hebben we ons gerealiseerd dat een kabinetscrisis tot gevolg zou hebben dat het jaar 1980 praktisch zou kunnen worden afgeschreven voor het treffen van de zo bitter noodzakelijke sociaal economische ombuigingen. Dat zou weinig minder dan een ramp voor ons land zijn. Ook die verantwoordelijkheid moesten wij mee laten wegen.

Dit zijn de hoofdredenen waarom wij vonden dat onze ministers de weg van Andriessen niet moesten volgen. Uiteraard moeten wij respect hebben voor diens persoonlijke beslissing. Zijn afweging blijkt tot een andere conclusie te hebben geleid dan de onze. Maar ook na kennisneming van zijn uitvoerige brief, blijf ik van mening dat in het beleidspakket in belangrijke mate voldaan wordt aan de voorwaarden die hij stelde. Daarom verwondert het mij nog steeds dat hij toch meende heen te moeten gaan

Jammer, erg jammer.

De heer Andriessen heeft kennelijk zijn twijfels gehad over de mogelijkheden tot realisering van dit beleid, met name op langere termijn. Laat ik daar tenslotte nog dit over zeggen, het kabinet staat met de regeringsfracties voor de zware opgave om dit extra matigingsbeleid nu ook metterdaad te verwezenlijken. Dat is weinig populair, maar het zal toch moeten. Mocht blijken dat de realisering van dit programma toch nog geblokkeerd zou worden dan zullen we niet aarzelen daaruit alsnog die consequenties te trekken waartoe wij vanuit ons programma en tegenover onze kiezers verplicht zijn.

Dit is de lijn die wij met overtuiging hebben gekozen. Dat heeft niets te maken met opportunisme of met „tegen heug en meug in, willen blijven meeregeren”. Het is gewoon een niet uit de weg gaan van verantwoordelijkheid in moeilijke tijden waarin de spanning tussen het economisch nodige en het maatschappelijk mogelijke in een beleid moet worden omgezet, dat uitzicht op oplossingen biedt. De praktijk van de komende maanden zal ongetwijfeld aantonen dat het pakket dat nu op tafel ligt van iedereen de uiterste inspanning zal vragen om het gerealiseerd te krijgen.

Mededeling aan de leden

Alle leden zijn tot 1 april 1980 bevoegd aan het bestuur van hun afdeling namen te noemen van personen die zij wensen voor te dragen als voorlopige kandidaten voor de Tweede Kamer. Zie voor nadere bijzonderheden de publikatie op blz. 17 in dit blad: Kandidaatstelling Tweede Kamer.

door mr. J. G. Rietkerk

Hans Wiegel: ,Doorgaan in het belang van het land'

door Henk Krol

Hans Wiegel, de vice-ministerpresident, hield afgelopen maandag (25-02-1980) in de stadsgehoorzaal in Leiden een rede waarin hij inging op de problemen die de vorige week in het kabinet waren ontstaan.

„Het kabinet stond op de rand van een crisis, de VVD-ministers voor een zware beslissing. Zouden wij minister Andriessen zijn gevolgd, dan zou het kabinet zijn gevallen. Maanden van besluiteloosheid en bestuurlijke machteloosheid zouden dan het gevolg zijn geweest”. Wiegel wees erop dat dan geen antwoord gegeven had kunnen worden op de verslechterde economische toestand en de ongunstige ontwikkeling van het financieringstekort.

„Geen bitter insnijpend en bitter noodzakelijk pakket maatregelen om de uitgaven van de overheid te beperken. Geen garantie voor de evenzo pertinent nodige loonmatiging.”

Dat is volgens Wiegel de reden waarom de weegschaal voor de liberale ministers anders uitsloeg dan die van Andriessen. „In het belang van het land kozen wij voor „doorgaan”.

Wiegel beloofde zijn toehoorders dat dit kabinet, nu deze harde conclusie is getrokken, vastberaden en met overtuigingskracht het in de brief aan de Stichting van de Arbeid neergelegde regeringsbeleid zal doorzetten en uitdragen. „Getalm en getraïneer is niet aanvaardbaar”.

De vice-ministerpresident wees erop dat naast het opvullen van de gaten die, met name door ammendering in de Tweede Kamer, in Bestek '81 zijn geslagen, door het kabinet is besloten tot een extra ombuiging van 3 miljard te komen en dat de loonsomstijging ten opzichte van de macro-economische verkenningen (MEV) met anderhalf procent wordt beperkt. Zo wil het kabinet bereiken dat het financieringstekort in 1980 niet uitstijgt boven de zes procent van het nationaal inkomen. Hans Wiegel merkte daar nadrukkelijk bij op dat „wanneer over een maand of drie mocht blijken dat het financieringstekort toch hoger wordt dan 6 procent, het kabinet zich er nu reeds toe verplicht heeft verder om te buigen”.

Buurman

Wiegel besprak ook het verzet wat zich nu al tegen deze maatregelen aftekent.

Bijna iedereen is het er over eens dat er bezuinigd moet worden, maar bij het invullen van dat beleid klinken de bezwaren. Dan moet eerst de ander maar over de brug komen. Datzelfde geldt voor het loonbeleid. Ook hier is iedereen het er over eens dat het moet, maar eerst de buurman. Wiegel zei nog eens dat iedereen terug zal moeten, de sterkere schouders zullen het meest moeten dragen, maar hij zei ook dat „diegenen die met een minimum inkomen de zorg hebben voor een gezinshuishouding in de huidige omstandigheden nog in koopkracht gehandhaafd kunnen blijven”.

Vrijwilligheid

Nu het kabinet zijn voornemens bij vakbeweging en ondernemers op tafel heeft gelegd hoopt Wiegel op een

gesprek dat voor de arbeidsvoorwaarden op een uitkomst zal resulteren die past bij de economische en financiële situatie waar ons land nu en in de komende jaren voor staat. Wiegel wees erop dat de voorstellen van het kabinet onvermijdelijk zijn wil de geldontwaarding beheerst, de werkgelegenheid gehandhaafd en de fundamenteën van ons sociaal zekerheidsstelsel veilig gesteld kunnen blijven.

„Gaan vakbeweging en ondernemers vrijwillig akkoord, worden centrale afspraken gemaakt dan is dat natuurlijk de beste weg - komen die afspraken er niet dan zal het kabinet zijn verantwoordelijkheid niet uit de weg gaan. Dan is een loonmaatregel onvermijdelijk”.

En als er een loonmaatregel moet worden getroffen dan kan het volgens Hans Wiegel nooit worden aanvaard dat na afloop van een dergelijke maatregel inhaalmanoeuvres optreden.

In dat geval zal die maatregel zelfs moeten worden verlengd. Maar waarschijnlijk is dit alles niet nodig omdat de vice-ministerpresident erop vertrouwt dat ons volk bereid is om te matigen, we zullen inzien dat het zo niet verder kan, we zullen een stap terug moeten zetten, alles het liefst op basis van vrijwilligheid.

Voor wat betreft de „oorlogskretologie” van de FNV zei Wiegel: „Wij zijn gevoelig voor argumenten, maar met dreigementen is men bij mij aan het verkeerde adres.”

De rijen sluiten

„Regering en regeringsfracties zullen dan onder zwaar vuur van de oppositie komen te liggen. Het is erop of eronder. Meer dan ooit in het bestaan van dit kabinet is het dan ook nodig dat de regeringspartijen de handen ineen slaan. Zij moeten de rijen sluiten, moeten het kabinet steunen bij het doorzetten en uitvoeren van dit beleid.”

Aan de hoofdlijnen zoals die blijken uit de brief aan de Stichting van de Arbeid kan volgens Hans Wiegel niet worden getornd.

Trots

De eensgezinde opstelling van het VVD-hoofdbestuur en van de eerste en tweede kamerfracties was voor Hans Wiegel reden om zijn trots te bekennen. „Trots omdat onze partij daarmee weer eens onderstreepte dat zij juist als de golven hoog gaan, verantwoordelijkheid niet uit de weg gaat.” Wiegel zei ook dat de liberale bewindslieden de steun van hun achterban niet kunnen missen. „De VVD zal zeker onder zwaar vuur komen te liggen. Het ligt in onze aard om juist dan de grootste strijdvaardigheid op te brengen. Vastberadenheid, doorzettingsvermogen, de rijen gesloten, ons aller inzet, dat is wat de kiezers nu van ons verwachten”.

Ed Nijpels: 'Maak rechtsbestel toegankelijker'

door Henk Krol

Ed Nijpels

„Als de Nederlandse burger door de juridische bommen het bos van de rechtsbescherming niet meer ziet, dan schiet deze rechtsbescherming zijn doel voorbij”, zo vatte VVD-Justitie-specialist Ed Nijpels de problemen rond de Nederlandse rechtsontwikkeling samen bij de recente behandeling van de Justitie-begroting.

Hij pleitte voor verkorting van de burgerlijke procesgang, voor wetgeving die nauwer aansluit bij de in de samenleving heersende normen voor vereenvoudiging van het juridische taalgebruik en de juridische procedures.

Ook vestigde Nijpels verder de aandacht op het grote tekort aan rechters, waardoor de zaken met name bij de rechtbank zich opstapelen. Als voorbeeld noemde hij de rechtbank van Dordrecht, waar op dit moment zo'n 3.000 strafrechtelijke zaken op afhandeling liggen te wachten.

Ed Nijpels vroeg zich af of de eisen die worden gesteld aan kandidaat-leden voor de rechterlijke macht, niet exorbitant hoog zijn en verwees daarbij naar het hoge percentage (75 %) afgewezen kandidaten.

Veel aandacht kreeg bij deze begrotingsbehandeling het vraagstuk van de euthanasie. Op zijn verzoek beloofde de minister van Justitie dat de aan de Gezondheidsraad gevraagde taakomschrijving voor de in te stellen Staatscommissie versneld tot stand zal komen en dat de Staatscommissie voor haar werk aan een duidelijke tijdslimiet wordt gebonden.

„De ontwikkeling gaat sneller dan de regering denkt en spoed is dus geboden”.

Een vast terugkerend punt bij de begrotingsbehandeling vormt het Gevangeniswezen. Nijpels kritiseerde het feit dat staatssecretaris Haars een aantal in 1978 aangenomen VVD-moties niet of nauwelijks had uitgevoerd.

„De slechte situatie in een aantal Huizen van Bewaring en het gesjouw met gedetineerden door het hele land is mensonwaardig”.

Op verzoek van de VVD zal de staatssecretaris nu binnenkort met een nota komen over het beleid ten aanzien van de Huizen van Bewaring.

Nijpels veroordeelde het gebruik van gedetineerden voor opsporingen door de Amsterdamse Justitie-autoriteiten.

In zijn bijdrage ging hij ook nog nader in op de positie van de slachtoffers van misdrijven. Hij noemde het op dit moment bestaande pakket van mogelijkheden „een lappendeken, die hier en daar doorzichtig is en ook nog grote gaten vertoont”. „Ordering is hoogst dringend gewenst”.

Het onlangs uitgekomen zwartboek over isolatie van minderjarigen in de Kinderbescherming, vormde een van de heftigste discussiepunten in dit Justitie-debat.

In een motie, die op een meerderheid in de Kamer kan rekenen, vroeg Ed Nijpels om uiterste terughoudendheid met isolatie van minderjarigen en om regels die zowel voor Rijksinrichtingen als voor particuliere Kinderbeschermingsinrichtingen moeten gelden. Daarnaast werd in de motie aan de regering om een nauwkeurige registratie en controle van alle dwangmaatregelen in de Kinderbescherming gevraagd. „Isolatie van een minderjarige kan nooit een oplossing vormen voor problemen waar deze kinderen, veelal buiten hun eigen wil om, in verzeild zijn geraakt”, aldus Ed Nijpels.

Tenslotte dient nog vermeld te worden de aanvaarding door de Tweede Kamer van een motie-Nijpels, waarin aan de regering werd gevraagd binnen het leerplan maatschappijleer de elementaire beginselen van het burgerlijk en strafrecht en de rechtsbescherming jegens de overheid op te nemen.

ELD-motie Olympische boycot

Het congres van de Europese liberalen, waarvan de VVD deel uitmaakt, heeft een resolutie aangenomen van de volgende inhoud:

De Europese Liberaal-Democraten, gelet op de motie die het Europese Parlement op 16 januari 1980 te Straatsburg heeft aangenomen, en waarin het de inval van de Sowjet-Unie in Afghanistan heeft veroordeeld en op de motie die het Europese Parlement op 15 februari te Straatsburg heeft aangenomen betreffende de Olympische Spelen te Moskou; onderstrepen de specifieke rol en de bijzondere verantwoordelijkheden van Europa ten gunste van de vrede, de voortgang van ontspanningspolitiek en de verdediging van de rechten van de mens, eisen onmiddellijke terugtrekking van de Sowjet-Unie uit Afghanistan.

verklaren zich solidair met de slachtoffers van de schending van de mensenrechten in de Sowjet-Unie; houden zich de talrijke schendingen van de fundamentele mensenrechten in de Sowjet-Unie, waarvan een van de meest recente de Nobel prijswinnaar Sacharow betreft en de voortdurende schending door

dit land van de akkoorden van Helsinki voor ogen; verlangen van de Europese Commissie dat deze de handelspolitiek ten opzichte van de Sowjet-Unie herzielt opdat de door de Verenigde Staten genomen maatregelen niet worden doorkruist door vervangende exporten uit de Europese Gemeenschap.

Ten einde de politiek van ontspanning te herstellen, vragen de Europese Liberaal-Democraten aan de Sowjet-Unie onmiddellijk de voorwaarden te herstellen waaronder de Olympische Spelen van de vrede doorgang kunnen vinden, en vragen, als aan deze voorwaarden niet wordt voldaan, aan de Olympische Comité's van de lidstaten van de EG af te zien van deelneming aan de Olympische Spelen te Moskou en - in elk geval - samen met de regering van Griekenland de mogelijkheden te scheppen voor een permanente plaats voor de Olympische Spelen onder internationale zeggenschap.

In de ogen van de Europese Liberaal-Democraten speelt een gezamenlijke houding van de staten van het vrije westen ten opzichte van de deelneming aan de Olympische Spelen een belangrijke rol.

Mensenrechten stonden centraal op ELD-congres in Parijs

mr. F. Korthals Altes
...voorzitter VVD...

Op 15 en 16 februari kwam voor de vijfde keer na de oprichting in 1976 het congres van de Federatie van Liberale en Democratische Partijen in de Europese Gemeenschap (Europese Liberaal-Democraten of ELD) bijeen. In het congres, gehouden in de Assemblée Nationale te Parijs, stonden de mensenrechten centraal. Niet alleen vanwege de behandeling van de ontwerp-resolutie over fundamentele en sociale rechten van de mens, maar ook door een tijdens het congres door het executieve comité (bestuur) ingediende ontwerp-resolutie over de boycot van de Olympische Spelen te Moskou in verband met de schending van de soevereiniteit van Afghanistan en van de mensenrechten in de Sowjet-Unie.

VVD inbreng

VVD'ers speelden een belangrijke rol bij de voorbereidingen en de discussies. Als rapporteurs van de commissie die de resolutie over de fundamentele en sociale rechten had voorgesteld, traden op onze landgenoot Aart Geurtsen, lid van het Europese Parlement, en de Britse liberaal Simon Hughes. Het tweede geagendeerde onderwerp betrof de uitgangspunten voor een verkiezingsprocedure voor het Europese Parlement. Hierbij trad Florus Wijsenbeek als rapporteur op.

Over de hoofdlijnen van beide resoluties bestond in brede kring overeenstemming, maar er waren tal van voorstellen tot aanvulling ingediend en ook wel - vooral van de zijde van de Franse Parti Republicain - voorstellen tot schrapping. Bovendien hadden de Deense Venstre en de Partito Liberale Italiano algemene reserves tegen de resolutie over de mensenrechten.

Mensenrechten

De redactiecommissie die het ontwerp voor haar rekening had genomen, had reeds tal van ingediende amendementen overgenomen, zodat daarover niet werd gestemd, tenzij uitdrukkelijk om stemming werd gevraagd. Bij de overgenomen amendementen bevonden zich ook die door de VVD - op grond van besluiten van de partijraad - waren ingediend dan wel amendementen die dezelfde strekking hadden als de VVD-amendementen. Deze laatste konden daarom worden ingetrokken. Over enkele van deze door de VVD gesteunde amendementen deden zich, soms geëmotioneerde, discussies voor met o.a. de Franse en Waalse liberalen. Het betrof de principiële verwerping van de doodstraf, de verwerping van

discriminatie op grond van seksuele geaardheid en van andere samenlevingsvormen ten opzichte van het huwelijk. Bij deze vraagstukken en ook overigens bleek nogal eens een scheidslijn te lopen tussen de Franse en Waalse liberalen en de vertegenwoordigers van de andere partijen. In het algemeen was een sterke mate van overeenstemming in argumentatie en stemgedrag te constateren tussen FDP, U.K. Liberal Party, VVD en de Vlaamse PVV alsmede de jongerenorganisatie LYMEC, wier toonzetting meestal nog wel iets radicaler was.

Europees kiesstelsel

Enigszins anders waren de verhoudingen bij het onderwerp Europees kiesrecht. Kiesdrempels stuiten op principiële bezwaren bij VVD en U.K. Liberal Party en niet bij de FDP en de Franse liberalen. De opkomstplicht werd verdedigd door de Belgische liberalen, die de VVD weer wel aan hun zijde vonden bij de mogelijkheid voor niet-ingezetenen om per brief te stemmen (bij Europese verkiezingen). De meerderheid was ook van mening dat een dubbelmandaat - lidmaatschap van zowel het Europese Parlement als de nationale volksvertegenwoordiging - moest worden uitgesloten, maar de Britse liberalen dachten daar anders over.

Tot zover was de leiding van het congres in de voortreffelijke handen van ondervoorzitter Willy de Clerq, voorzitter van de PVV.

Boycot

Groot leken de tegenstellingen bij de behandeling van de door het bestuur ingediende resolutie over de boycot van de Olympische Spelen. De niet eenvoudige taak dit deel van de vergadering voor te zitten was opgedragen aan de voorzitter van een van de twee ontvangende partijen, Didier Bariani van de Parti Radical Socialiste. De FDP en LYMEC dienden amendementen in waardoor de oorspronkelijke strekking geheel aan de resolutie werd ontnomen en in plaats daarvan de voortzetting van de ontspanningspolitiek tot doel van de uitspraak werd gemaakt. De Parti Republicain wilde het ontwerp afzwakken. In de discussies kwamen de Fransen steeds meer naar het bestuursvoorstel toe en na door de VVD voorgestelde aanvullingen, stelde de voorzitter van de Liberaal-Democratische fractie in het Europese Parlement, Martin Bangemann, namens de fractie een (door hem en Kees Berkhouwer opgestelde) gewijzigde tekst voor, die met overgrote meerderheid is aangenomen. Tot de minderheid die tegen stemde behoorden LYMEC en enkele leden van de FDP-delegatie. Uit de Franse hoek kwamen enige onthoudingen. Deze aanvaarde tekst is in dit nummer gepubliceerd.

Madame le Président

Van de overige activiteiten dient vermelding de rede van de voorzitter (madame le Président) van het Europese Parlement, mme. Simone Veil, die haar visie gaf op de eerste maanden werkzaamheden van en de vooruitzich-

De VVD-delegatie op het congres van de ELD in Parijs. Op de voorste rij links mr. H. D. Talsma geflankeerd door partijvoorzitter, mr. F. Korthals Altes.

ten voor het eerste verkozen parlement. Haar positieve instelling kwam mede tot uiting door het consequent gebruik van het woord parlement in plaats van assemblée. Met dit laatste woord plegen de Fransen het blijvend tekort aan bevoegdheden te onderstrepen.

Bij acclamatie werd Gaston Thorn herkozen tot voorzitter. Eenzelfde procedure leidde tot benoeming van de overige leden van het executieve comité, waarin als vertegenwoordigers van de VVD mr. H. P. Talsma en ondergetekende werden herkozen. Uit zijn midden wees het bestuur Willy de Clerq opnieuw aan als ondervoorzitter en de oud-fractievoorzitter Jean-François Pintat als tweede ondervoorzitter in de vacature Bangemann. Deze laatste is wel lid van het „bureau”, vergelijkbaar met het dagelijks bestuur. Daarin werden ook Florus Wijsenbeek als secretaris-generaal en Friedhelm Fabers als penningmeester herkozen. Voorts zullen Russell Johnson als politiek secretaris en Giovanni Malagodi als voorzitter van de redactiecommissie deel uitmaken van het „bureau”.

Vermeldenswaard is nog de ontvangst op vrijdagavond op het partijbureau van de Parti Républicain door de secretaris-generaal van deze partij, Jacques Blanc, samen met de voorzitter van de Parti Radical Socialiste. Een koel, maar efficiënt aandoend hoofdkwartier, van de partij waartoe de President van de Vijfde Republiek behoort, en waarin wij met dienovereenkomstige grandeur werden ontvangen. Deze „wij” waren de talrijke afgevaardigden van de steeds volwassener wordende federatie. De sfeer van herkenning, overleg tussen delegaties in de wandelgangen, interventies op het spreekgestoelte, overtuigingskracht en felheid doen steeds meer denken aan een partijvergadering. In mindere mate dan in de beginperiode wordt rekening gehouden met nationale gevoeligheden. Nu wij ons als Europese liberalen bijeen voelen, komt het streven naar een gezamenlijk liberaal standpunt onbelemmerd tot uiting.

MR. F. KORTHALS ALTES,
Voorzitter

Het nut van een Congres

door
Florus Wijsenbeek

Inmiddels is het vijfde onder mijn secretariaat-generaal georganiseerde congres van de Europese Liberale Democraten weer achter de rug. (Den Haag '76; Brussel '77; Londen '78; Luxemburg '79; Parijs '80).

Op zo'n moment vraag je je toch telkens weer af waar we dat dan eigenlijk voor doen. Natuurlijk, toen de Federatie net opgericht was, waren die congressen meer dan nuttig, al was het alleen maar om met elkaar te leren omgaan. Daarna kwam de verkiezingsperiode, het programma was in Luxemburg het oppeppen van elkaar en de pers.

Nu in Parijs, enkele maanden na de verkiezingen en de volgende pas weer in 1984. Een rapport over sociale- en grondrechten met een zeer levendige en volwassen discussie, maar toch een onderwerp, waar we allemaal van wisten en weten dat de meeste van de daar door ons besproken en geaccepteerde zaken nog lang op zich zullen laten wachten, zeker in Europees verband.

Ook door sommige vertegenwoordigers van de pers werd ons kritisch de vraag gesteld of het nu wel nodig was dat we ons op het eerste congres na de directe verkiezingen alweer met de uitwerking van een nieuw systeem voor de volgende verkiezingen gingen bezighouden en of het geen oefening in frustratie was, speciaal voor onze Engelse leden om allerlei mooie en evenredige kiesstelsels te gaan zitten uitwerken die dan toch weer door de grote partijen en de ministers veranderd of zelfs verworpen zouden worden.

Juist aan de hand van dat rapport over een gezamenlijk Europees kiesstelsel konden we laten zien dat we als

Federatie echt niet zomaar iets aan het doen zijn! Het voorstel tot het houden van de verkiezingen van afgelopen juni werd in december 1974 door de Europese Raad (vroeger topconferentie) door de regeringschefs aangenomen. Het Europese Parlement had reeds in januari daarop een voorstel klaar en toch heeft het nog tot april 1979 geduurd voor de wetgeving Europees en in alle lidstaten rond was.

Nu reeds in de subcommissie Kiesstelsel van het Europees Parlement, onder voorzitterschap van de liberaal Jean Rey, worden de principebesluiten voor het stelsel van 1984 genomen. Juist dan is het goed dat wij als partijen een gemeenschappelijk aanvaard idee hebben uitgewerkt dat zowel door de Europese als nationale fracties verdedigd zal worden.

Een tweede reden voor het grote nut van dit congres was dat nu ook op Europees niveau de fractie een gelegenheid heeft het in het afgelopen jaar gevoerde beleid toe te lichten en te verdedigen. Fractievoorzitter Bangemann en zijn fractieleden deden dat met veel genoegen en humor, vooral in antwoord op de vele Britse vragen, die immers geen eigen fractielid om nadere inlichtingen kunnen vragen.

Tenslotte was het congres uiterst nuttig om de tot nu toe iets meer op een afstand gebleven Franse partijen (die dat ook wel moesten omdat ze in de verkiezingen met de christen-democraten een gezamenlijke lijst hadden) meer bij de Federatie te betrekken en zeker in dat opzicht heeft het congres, naar bleek uit zeer positieve reacties van de twee Franse partijleiders Blanc van de republikeinen en Bariani van de radicalen, zijn nut reeds bewezen.

UNIDO- conferentie te New Delhi uitgelopen op mislukking

door Frits Bolkestein
(Lid Tweede
Kamerfractie)

De Unido is de organisatie van de Verenigde Naties voor industriële ontwikkeling. Onlangs heeft de derde UNIDO-conferentie plaatsgevonden in New Delhi. Van 21 januari tot 8 februari hebben een paar duizend afgevaardigden uit 127 landen zich bezig gehouden met de vraag, hoe ontwikkelingslanden hun industrie kunnen ontwikkelen.

Eén van de belangrijkste redenen voor industrialisatie is werkgelegenheid. Op het ogenblik werken 20 miljoen mensen buiten hun eigen land. De Wereldbank heeft voorspeld dat er in het laatste kwart van deze eeuw 500 miljoen werkzoekenden in ontwikkelingslanden bij zullen komen. Industrialisatie is nodig om de trek van daar naar hier tegen te gaan. In de ontwikkelingslanden zelf is die trek ook gaande, maar dan van platteland naar stad. Vandaar het belang van plattelandsontwikkeling en landbouwveredelingsindustrie. Nederland heeft hier

voorstel van „Commandant Fidel Castro, President van Cuba en van de Beweging van Niet-Gebonden Landen”, zou algemene leningen moeten verstrekken zonder koppeling aan industrieprojecten. Bovendien zou het door de ontwikkelingslanden zelf worden beheerd. Van het begin af aan heerste er in New Delhi echter twijfel of een nieuwe instelling, naast Wereldbank en Internationaal Monetair Fonds, wel nodig was.

De praktijk heeft namelijk uitgewezen dat de problemen bij de industrialisatie niet liggen bij een gebrek aan fondsen maar bij een gebrek aan verantwoorde projecten. Voor een goed project is altijd wel geld te vinden.

Een ander belangrijk onderwerp was de zgn. produktieverschuiving. Dit betekent het overhevelen van bepaalde bedrijfstakken naar ontwikkelingslanden, gepaard gaande met een herstructureringsbeleid dat de omschakeling geleidelijk laat verlopen. De wijziging van de industriële structuur van een land is echter een continu proces waarbij de regering een betrekkelijk ondergeschikte rol speelt, althans in het Westen. Het idee van de zgn. „Pronk-pot” (ontwikkelingsgelden voor binnenlandse herstructureringsprojecten) is dan ook mislukt.

Wel blijft het zaak dat de ontwikkelde landen de produktieverschuiving die plaatsvindt niet belemmeren door protectionisme. Landen die niets aan ons kunnen verkopen, kunnen ook niets van ons inkopen, zodat de welvaart van allen daalt.

De UNIDO wil het proces van produktieverschuiving begeleiden door consultaties tussen rijke en arme landen, bijvoorbeeld over leer, ijzer en kunstmest. Dergelijke besprekingen kunnen een zeker belang hebben. De ontwikkelingslanden willen op die bijeenkomsten echter ook onderhandelen. Voor een land als Nederland is dat moeilijk te aanvaarden omdat de regering bezwaarlijk uit naam van ondernemingen beslissingen kan nemen.

Dit was overigens een van de grote problemen van UNIDO-III: ontwikkelingslanden veronderstellen dat Westerse regeringen tot veel meer in staat zijn dan ze in feite kunnen doen. Dat bezwaar geldt voor communistische landen veel minder, maar die landen nemen op conferenties als UNIDO-III nauwelijks deel aan de discussie.

Confrontatie

Door de heersende sfeer van confrontatie is de UNIDO-III-conferentie mislukt. Men is niet tot overeenstemming gekomen over enig actieprogramma. Het nieuwe industrie-fonds is afgewezen, ook door OPEC-landen als Kuwait en Saudi Arabië. Die mislukking is te betreuren, want in New Delhi is belangrijke materie ter tafel gekomen. Hoe kunnen de overschotten van de olielanden de derde wereld op duurzame wijze ten goede komen? Het is te hopen dat de nieuwe ronde van onderhandelingen, die eind augustus in New York zal beginnen, tot een antwoord op die vraag zal leiden. Daartoe is evenwel vereist dat de sfeer van confrontatie plaatsmaakt voor een van de de-politisering en overleg.

Tweede Kamerlid
Frits Bolkestein
met twee leden
van de Nederlandse
UNIDO-delegatie.
V.l.n.r. mr. F. Bolkestein,
J. M. W. van Greunsven
van de FNV en T. Hauwert
van het VNO.

veel kennis die in de derde wereld goed kan worden gebruikt.

Op UNIDO-II, die in 1975 te Lima (Peru) is gehouden, hebben de ontwikkelingslanden zich tot doel gesteld in het jaar 2000 een kwart van de industriële wereldproductie voor hun rekening te nemen. Deze doelstelling is ambitieus, want in 1977 was dit aandeel nog geen 9 %. Toch is de groei van hun economie ook ons belang, want alleen daardoor kunnen die landen afzetmarkt voor de westerse industrie worden.

Actieprogramma

De ontwikkelingslanden hebben in New Delhi een actieprogramma voorgesteld dat bestaat uit 196 punten. Eén van de belangrijkste punten betrof een nieuw Noord-Zuid Wereldfonds voor het bevorderen van industrialisatie, dat tussen nu en het jaar 2000 zou moeten worden gevoed met \$ 300 miljard, voor het grootste deel vanuit het Westen. Dit fonds, dat is gebaseerd op een eerder

Nota sanering van milieuhinderlijke bedrijven in de woonomgeving

Bedrijven zijn voor mensen in de buurt onaanvaardbaar hinderlijk geworden doordat ze b.v. teveel stof, stank, lawaai, damp, gas, verkeersdrukte etc. veroorzaken. Dat kan verschillende oorzaken hebben:

- Het bedrijf stond eerst aan de rand van de stad/dorp en de bebouwing is tot in de buurt van het bedrijf opgerukt.
- De Gemeente heeft de Hinderwet niet behoorlijk gehanteerd.
- De omwonenden accepteren minder last dan vroeger.
- Cumulatief effect van hinder van meerdere bedrijven.

In 1975 heeft de regering een enquête gestuurd naar alle gemeenten om na te gaan hoe groot dit vraagstuk is. Uit 296 gemeenten werden 2093 bedrijven aangemeld. (De grote gemeenten konden geen antwoord geven). Gebleken is dat aanpassing van deze bedrijven aan de huidige wetgeving op milieugebied zou leiden tot of bedrijfs-sluiting, of veel te hoge financiële lasten. Onaanvaardbare consequenties dus.

In de Nota Sanering van Milieuhinderlijke Bedrijven in de Woonomgeving, doet minister Ginjaar daarom het voorstel om gemeenten één jaar de tijd te geven een prioriteitenlijst van te saneren bedrijven op te stellen en bij het ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne in te dienen.

In een periode van ongeveer tien jaar kunnen deze bedrijven met behulp van financiële overheidssteun worden verbeterd. Er zijn twee mogelijkheden: of de bedrijven worden op de vestigingsplaats gesaneerd of - als dat niet mogelijk is - kan het bedrijf verplaatst worden.

Deze tijdelijke saneringsregeling is bedoeld voor bedrijven met maximaal dertig man in de niet-administratieve sector en zal in totaal ± f 500 miljoen vergen.

Tot zover, zeer in het kort, het hoe en waarom van de voorgestelde regeling.

Sanering ter plekke

Wat heeft de VVD er van gezegd op de Openbare Commissie Vergadering op 4 februari j.l.? De VVD kan de uitgangspunten van de nota steunen en heeft met de minister een voorkeur voor sanering ter plekke. Uitdrukkelijk zijn wij het met de minister eens dat de regeling niet geïncorporeerd moet worden in regelingen van andere departementen. Wel is coördinatie van belang.

Toch zijn er nog wat punten. Op de eerste plaats de tijdelijkheid van de regeling.

De VVD vond de minister té optimistisch in zijn veronderstelling dat met de invoering van de gewijzigde Hinderwet géén nieuwe milieuhinderlijke situaties, zoals bedoeld in deze nota, zullen ontstaan. Juist op ons verzoek is hij bereid tot één jaar na de sluitingsdatum de gemeenten gelegenheid te geven een bedrijf dat ze „over het hoofd hebben gezien” aan de lijst toe te voegen.

Op de tweede plaats hebben wij geprotesteerd tegen het feit, dat bedrijven aanvankelijk zijn opgegeven zonder dat deze ervan op de hoogte waren. Ook waren bepaalde gemeenten, naar onze smaak, teveel afgegaan op het „klachtenpatroon” uit de buurt van een bedrijf. Ons is

nu nadrukkelijk toegezegd dat behoorlijk overleg gepleegd zal worden met betrokken bedrijven. Ook voor inspraak van omwonenden zal een regeling komen.

Naar onze mening was de minister daar eerst wat te vrijblijvend over.

Een derde punt: de maximum bedrijfsgrootte van dertig man in de niet-administratieve sector wordt als grens voor deze regeling aangehouden, ondanks het vraagteken dat wij hier achter hadden gezet met het oog op een slagvaardig milieubeleid. Wel is minister Ginjaar nu bereid om een iets groter bedrijf te accepteren als de gemeente kan aantonen dat het voor sanering in aanmerking komt en onder geen andere regeling kan vallen.

Inleveren

Ten vierde is het bij het opstellen van de prioriteitenlijst door de gemeente goed te denken aan de uitspraak van Staatssecretaris Hazekamp (Economische Zaken), die bij de Openbare Commissie Vergadering aanwezig was, nl. dat ook bij deze saneringsregeling „bedrijven zullen moeten inleveren”. Men is overigens van plan om ook de gemeenten een deel van de kosten te laten dragen, hetgeen de belangenafweging zeker ten goede zal komen!

De staatssecretaris heeft op onze vraag nadrukkelijk verklaard, dat hij voor de uiteindelijke opzet van de saneringsregeling in overleg zal treden met betrokken organisaties, w.o. Kamers van Koophandel en de Organisaties van Midden- en Kleinbedrijf.

Blijft één hamvraag over: wat zijn de normen waaraan een en ander getoetst wordt.

Naast de normen die zijn vastgelegd in de wetgeving, moeten deze o.m. worden vastgesteld aan de hand van verrichte studieonderzoeken en proefprojecten. In ieder geval zal het in de nota opgedoken maar zéér subjectieve begrip „gevoeligheid van de woonomgeving” na onze kritiek niet gehanteerd worden. Ook met „hinderlijke aanblik” zal voorzichtig worden omgesprongen.

Nuttige aanvulling

Geconcludeerd kan worden, dat met de voorgenomen regeling „Sanering Milieu Hinderlijke Bedrijven in de Woonomgeving” een nuttige aanvulling wordt gegeven op de financieel milieu-hygiënische instrumenten van de gemeente. Wel moet ervoor gewaakt worden dat deze pot bij Volksgezondheid en Milieuhygiëne niet wordt gezien als een extra potje dat aangewend kan worden ten bate van bedrijven, waar men toch al mee bezig was. Of dat het alléén wordt gebruikt voor bedrijven in stadsvernieuwinggebieden.

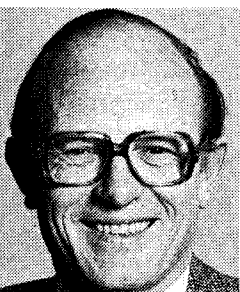

door drs. Len Rempt-Halmmans de Jongh, lid van de Tweede Kamer

Congres „De mens en zijn Werk' in Deventer

In de Schouwburg te Deventer wordt op zaterdag 29 maart het deelcongres „De mens en zijn werk" gehouden. De agenda luidt als volgt:

- 9.45-10.15 uur Ontvangst van deelnemers.
- 10.15-10.20 uur Opening door de Kamercentrale-voorzitter de heer Gerzee.
- 10.20-10.25 uur Korte toelichting door de heer Heymans, voorzitter van de Sociale Commissie en congresleider.
- 10.25-10.45 uur Toelichting op de stellingen 1 en 2 door mevrouw L. Rempt-Halmmans de Jongh, oud-voorzitter van de Nederlandse Vrouwenraad en Tweede Kamerlid.
- 10.45-11.15 uur Toelichting op de stellingen 3, 4 en 5 door prof. Kuipers, hoogleraar algemene economie te Groningen en lid van de Teldersstichting.
- 11.15-11.30 uur Verdeling in groepen.
- 11.30-13.00 uur Groepsdiscussie.
- 13.00-14.00 uur Lopende lunch in de Sociëteit „de Hereniging".
- 14.00-14.30 uur Rapportage van de groepsdiscussies.
- 14.30-15.30 uur Plenaire zitting met het forum en openbare discussie.
- 15.30-16.00 uur Politiek sluitstuk van het eerste kwartaal 1980 door de heer Rietkerk, voorzitter VVD-Tweede Kamerfractie.
- 16.00 uur Sluiting door de heer Gerzee.

mr. J. G. Rietkerk
... politiek sluitstuk ...

Als u per openbaar vervoer naar het Deventer congres reist, zult u per autobus vanaf het station naar de congreszaal worden vervoerd. Vanaf 16.00 uur brengen wij u weer gratis naar het station terug.

Deventer is een spoorwegknooppunt van de lijnen Vlis-singen - (via Arnhem) - Zwolle, Enschede - (via Hengelo) - Amersfoort - Amsterdam en Enschede - (via Almelo) - Amersfoort - Utrecht - Den Haag/Rotterdam.

Wanneer u per auto naar het congres komt, verwijzen wij u naar de aankondiging in „Vrijheid en Democratie" van 11 maart a.s.

U kunt inschrijven door middel van inzending van de inschrijfbon op pag. 24.

De kosten bedragen f 25,— per persoon. Overmaken op postgiro 3725579 t.n.v. de ondercentrale Zuid-West-Salland of op rekening 38.45.10.353 t.n.v. ondercentrale Zuid-West-Salland te Diepenveen. (Rabobank)

Voor dit bedrag bieden wij u:

- Gratis lunch en consumptiebonnen.
 - Toezending van het congresverslag.
 - Gratis vervoer station-schouwburg v.v.
- De congresstukken worden u bij de ingang aangeboden. De stellingen voor dit congres luiden als volgt:

Stelling 1.

In principe kunnen mannen en vrouwen dezelfde soorten arbeid verrichten en gelijke arbeidsprestaties leveren. De organisaties van werknemers en werkgevers moeten

zich meer richten op het openstellen van beroepsopleidingen voor vrouwen, binnen en buiten de bedrijven.

Stelling 2.

Een drastisch verkorte arbeidsweek of -dag is uit praktische overwegingen noodzakelijk om volwaardige deelname van allen, man/vrouw/of alleenstaand of niet, in alle levenssferen mogelijk te maken. Wij doelen hier met name op gelijke participatie van man en vrouw op de arbeidsmarkt en in huishoudelijke taken. Principieel vereist dit een vervaging van het onderscheid in rollen tussen verschillende sexen.

Toelichting bij stellingen 1 en 2.

Volgens het concept-beginselprogramma (art. 7) dient de mens zich in het algemeen zijn vrijheid in materieel opzicht te verwerven door arbeid te verrichten tegen beloning. Uit een oogpunt van sociale rechtvaardigheid behoort een ieder die kan werken de gelegenheid te krijgen menswaardige en zinvolle arbeid te verrichten, die aansluit op de door hem verworven kennis en vaardigheden.

Dit houdt onder meer in dat:

- Ook de vrouwelijke mens zich in het algemeen materiële vrijheid zal kunnen verwerven door arbeid tegen betaling (beloning) te verrichten.
- Daartoe dient ook aan iedere vrouw de gelegenheid te worden geboden arbeid te verrichten die aansluit bij haar kennis en vaardigheden. Gezien de huidige en te verwachten werkgelegenheid en het toenemende opleidingsniveau van vrouwen betekent dit:
 - Een min of meer gelijke (betaalde) arbeidsparticipatie van mannen en vrouwen in de toekomst;
 - Verkorting van de arbeidsdag of -week op lange termijn en bevordering deeltijdarbeid op kortere termijn;
 - Daling van het inkomen per arbeidsplaats;
 - Gelijkwaardige participatie van mannen in de huishoudelijke arbeid; (anders is gelijkwaardige participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt niet mogelijk);
 - Individualisering van het sociale zekerheidsstelsel.

Stelling 3.

Het gedifferentieerd doorvoeren van verkorting van de arbeidstijd is mogelijk. Dit is ook gewenst gezien het verschijnsel van de toenemende structurele werkloosheid, onder meer als gevolg van de toepassing van de micro-electronica. Eveneens is het wenselijk uit het oogpunt van zelfverwerkelijking van het individu. Het is niet alleen een kwestie van gewijzigde verdeling van beschikbare arbeid, maar ook van het daarmee te verwerven inkomen.

Factoren die hierbij aan de orde gekomen zijn:

- Meer vrije tijd dus meer tijd voor ontplooiend werk.
- Minder vervreemdend werk.
- Stijging arbeidsproductiviteit.
- Bijhouden concurrentie met het buitenland.
- Mogelijke energiebesparing.

Liberaal Manifest onderwerp van congres in Rotterdam

De Kamercentrales Dordrecht en Rotterdam organiseren zaterdag 22 maart a.s. een congres in het zalencentrum Engels, Stationsplein 45, Rotterdam, om de gedachtenwisseling over het Liberaal Manifest te animeren.

De sprekers zijn: dr. W. F. van Eekelen, staatssecretaris van Defensie, over de hoofdstukken: Mens en wereld, en Mens en omgeving.

Daarin komen de volgende vragen aan de orde:

- Kunnen wij met dit manifest in Europa terecht.
- Hoe staat het met de veiligheid voor werkelijke vrijheid
- Milieu kent geen grenzen.

Dr. R. W. de Korte, lid Tweede Kamerfractie, over de hoofdstukken: Mens en arbeid en Mens en welvaart.

Hij richt zijn aandacht op de volgende vragen:

- Is in onze markteconomie bij een lage groei nog ruimte voor vrij overleg tussen de sociale partners?
- Krijgt de overheid niet steeds de onbetaalde rekening gepresenteerd?
- Wordt de vrije ruimte niet goeddeels weggenomen door het geheel van indexeringsmechanismen (automatische prijscompensatie, regelingsloonindex voor uitkeringen en minimumloon, trendbeleid voor ambtenaren en trendvolgers)?
- Hoe individualiseren we de verhoudingen in beloning en de arbeidstijd?

Drs. Ed Nijpels, lid Tweede Kamerfractie over de hoofdstukken: Mens en recht en Mens en staat. Hij behandelt de volgende onderwerpen:

- Politiebeleid.
- Vreemdelingenbeleid.
- Euthanasie.
- Constitutioneel Hof.

De congresgangers zullen zich vervolgens in groepen bezighouden met de aangereikte vraagstellingen om tot een beantwoording te komen.

De congrescommissie streeft naar een slotconclusie aan het einde van het congres die voor velen een houvast kan zijn bij de beoordeling van het manifest. Een forum bestaande uit de sprekers zal 's middags onder voorzitterschap van mr. H. C. G. L. Polak een en ander verder uitdiepen.

Dit regionaal congres is een goede gelegenheid om de gedachtenontwikkeling t.a.v. het manifest voeding te geven. De behandeling in de onderafdelingen, afdelingen Kamercentrales is inmiddels op volle gang.

Het antwoord op de vraag wat de partij met het manifest doet zullen we pas in mei van de Algemene Vergadering te horen krijgen. Wij zijn thans op weg van het liberaal beginsel naar het Liberaal Manifest.

Agenda

De agende luidt als volgt:

- 9.30 uur Ontvangst en koffie.
- 10.00 uur Welkom door de congresvoorzitter opening door mr. A. H. Korthals, voorzitter Kamercentrale Rotterdam.
- 10.15 uur Algemene inleiding door mr. H. C. G. L. Polak, forumvoorzitter.
- 10.25 uur Dr. W. F. van Eekelen.
- 10.40 uur Gelegenheid voor vragen.
- 10.45 uur Dr. R. W. de Korte.
- 11.00 uur Gelegenheid voor vragen.
- 11.05 uur Koffiepauze.
- 11.20 uur Drs. Ed Nijpels.
- 11.35 uur Gelegenheid voor vragen.
- 11.40 uur Opsplitsing in groepen.
- 11.50 uur Aanvang discussies.
- 12.30 uur Aperitief in groepszalen.
- 13.00 uur Lunch in groepszalen.
- 14.00 uur Rapportage uit de groepen.
- 14.30 uur Forumbespreking onder voorzitterschap van mr. H. C. G. L. Polak.
- 16.00 uur Sluiting door S. Overwater, voorzitter Kamercentrale Dordrecht.

De kosten van deelname (incl. koffie, thee, lunch) bedragen f 25,00. U gelieve dit bedrag tijdig over te maken op giro 524323 of Bank Mees en Hope rek. nr. 25.55.92.590 t.n.v. VVD afd. Rotterdam, Meent 106 te Rotterdam.

Inschrijfbon zie pagina 24

Stelling 4.

Het voeren van een doelbewuste inkomenspolitiek is niet conflicterend met de huidige liberale opvattingen.

Deze politiek is nodig om onder meer te kunnen bereiken:

- Een doelmatig werkgelegenheidsbeleid.
- Instandhouding sociale zekerheid.
- Verbetering kwaliteit arbeidsplaats.
- Arbeidstijdverkorting.
- Ruimte voor investeringen, produktiviteitsstijging (verscheidenheid arbeidsplaatsen in de private sector).
- Ruimte voor financiering van activiteiten in de kwartaire sector waaraan wel behoefte bestaat maar die om

financiële redenen achterwege bleven (verscheidenheid arbeidsplaatsen collectieve sector).

- Verbetering betalingsbalans.

Stelling 5.

Middelen die vrijkomen door een stringenter toepassing van het begrip passende arbeid dienen te worden aangewend voor het begeleiden van moeilijk plaatsbaren (o.a. langdurig werkloze jongeren) naar een voor hen geschikte arbeidsplaats.

Inschrijfbon zie pagina 24

Hearing reorganisatie binnenlands bestuur

Op zaterdag 1 maart 1980 organiseert de Stichting Vorming en Scholing in samenwerking met de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD een hearing over de reorganisatie van het binnenlands bestuur in „Kobus aan de Poort”, Utrechtseweg 49, Amersfoort. Zes onderwerpen zullen in het bijzonder aan bod komen:

Negatieve lijst, provinciaal beleidsplan, deconcentratie rijksdiensten, wijziging wet gemeenschappelijke regelingen, gemeentelijke herindeling, decentralisatie rijkstaken. De zes onderwerpen zullen in beginsel elk afzonderlijk worden behandeld; na een korte inleiding over het betreffende onderwerp zal er een discussie van ongeveer 25 minuten worden gevoerd.

In de Tweede Kamer zal op 4 maart a.s. het voorlopig verslag over de reorganisatie binnenlands bestuur aan de orde zijn; het resultaat en de conclusies van de hearing kunnen hierop van invloed zijn.

De hearing zal om 10.00 uur beginnen.

De deelnamekosten, incl. lunch, bedragen: voor leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden f 20,00; voor niet-leden van de Vereniging f 25,00.

De deelnemersbijdrage dient te worden overgemaakt op postgirorekening 1687886 t.n.v. de penningmeester van de Vereniging van Staten- en Raadsleden te Den Haag of op bankrekening 25.78.80.216 t.n.v. de Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD te Den Haag onder vermelding van „Hearing 1 maart”.

De agenda luidt als volgt:

10.00 uur: Ontvangst.

10.30 uur: Opening door de voorzitter van de Vereniging, de heer M. de Bruijne.

10.35 uur: Inleidend woord door de voorzitter van de hearing, de heer mr. J. Drijber.

10.45 uur: Inleidingen en discussies.

12.45 uur: Lunch.

14.00 uur: Vervolg inleidingen en discussies.

15.30 uur: Samenvatting en sluiting.

Deelcongres milieu in Doorn

Zoals u hebt gelezen in *Vrijheid en Democratie* van 12 februari jl. wordt op 8 maart a.s. het deelcongresmilieu gehouden in het congrescentrum van de Bondsspaarbank te Doorn. Daarin stonden voorts de discussiepunten met toelichting afgedrukt.

Met nadruk wordt er op gewezen dat het op het deelcongresmilieu niet gaat om stellingen. Het gaat om discussiepunten d.w.z. punten, die uitsluitend en alleen zijn bedoeld om discussie uit te lokken dan wel daartoe te prikkelen. Zij dienen als basis voor de meningsvorming binnen de VVD en zijn noch officiële VVD-standpun-

ten noch standpunten van de commissie milieuhygiëne van de VVD.

Het congrescentrum is vanaf het station-Driebergen per bus bereikbaar.

Degenen, die aan het deelcongres-milieu willen deelnemen worden verzocht de bon op pag. 23 per omgaande op te sturen.

Inschrijfbon zie pagina 24

Deelcongres landbouw in Leeuwarden

Op zaterdag 15 maart wordt in het Oranje Hotel te Leeuwarden (t.o. het station, aankomst Intercity: 10 u. 12) het deelcongres „Landbouw” gehouden.

Het programma luidt als volgt:

9 u. 45 - 10 u. 20 Ontvangst.

10 u. 20 - 10 u. 30 Verwelkoming van de deelnemers door de voorzitter van de Kamercentrale, de heer J. R. Bijkersma.
Opening door de voorzitter van het congres, de heer H. T. Kingma.

10 u. 30 - 10 u. 50 Inleiding door H. P. H. Waalkens, lid Tweede Kamer: „Landbouwpolitiek - waarheen?”

10 u. 50 - 11 u. 10 Inleiding door ir. E. Bouma te Zwolle, lid Provinciale Staten, hoofd voorlichting: „De sociaal-economi-

sche positie van de Land- en Tuinbouw in Nederland”.

11 u. 10 - 11 u. 40 Discussie.

11 u. 40 - 12 u. De heer P. H. Blauw, voorzitter Landelijke Landbouw Cie, lid D.B., geeft toelichting op de stellingen. (Zie „Vrijheid en Democratie” van 26 febr.)

12 u. - 13 u. 15 Lunch.

13 u. 15 - 14 u. 15 Groepsdiscussie.

14 u. 15 - 15 u. 45 Rapportage en plenaire discussie.

15 u. 45 Sluiting.

Inschrijfbon zie pagina 24

Algemene Vergadering Staten- en Raadsleden

Op het ogenblik wordt alom binnen de partij gediscussieerd over de ontwerpen van de nieuwe beginselverklaring en het Liberaal Manifest; een discussie die haar hoogtepunt zal moeten bereiken bij de vaststelling van de nieuwe beginselverklaring en het Liberaal Manifest tijdens de buitengewone algemene vergadering van de partij op 30 en 31 mei te Nijmegen.

Tot het indienen van moties en amendementen is onder meer ook de Vereniging van Staten- en Raadsleden bevoegd. Ter bepaling van de eventueel door de vereniging in te dienen wijzigingsvoorstellen wordt er op zaterdag 15 maart 1980 in het Jaarbeurscongrescentrum te Utrecht een algemene vergadering gehouden. Deze vergadering zal om 10 uur beginnen en tot ± 13 uur duren.

De agenda luidt:

1. Opening door de voorzitter van de Vereniging, de heer M. de Bruijne.
2. Ingekomen stukken en mededelingen.
3. Vaststelling notulen jaarvergadering 10 november 1979
4. Bespreking ontwerp beginselverklaring.
5. Bespreking ontwerp Liberaal Manifest.
6. Samenvatting.
7. Rondvraag.
8. Sluiting.

Het bestuur van de Vereniging meent dat het zinvoller is moties die de koers aangeven, in te dienen dan amendementen, waarmee men letters, punten en komma's wil wijzigen.

Het bestuur verzoekt dan ook bij voorkeur te komen met moties over de strekking van de ontwerpen en alleen dan amendementen in te dienen, indien er zwaarwegende gronden zijn om de zinsbouw te veranderen.

Voor een goede gang van zaken is het noodzakelijk, dat de op 15 maart aan de orde te stellen amendementen en moties voor 1 maart a.s. worden ingediend bij het bureau van de Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD, Koninginnegracht 57, 2514 AE 's-Gravenhage.

Jo Grimond op 7 maart in Den Haag

Jo Grimond, politiek leider van de Britse liberalen en nu lid van het Lagerhuis spreekt vrijdag 7 maart in de Schepelzaal, Binnenhof 5 te Den Haag op een bijeenkomst van de Groep Nederland van de Liberale Internationale. Aanvang 20.00 uur. Onderwerp: Liberale situatie van vandaag.

Inlichtingen: Secretariaat Liberale Internationale Groep Nederland; secretaris mr. F. Bolkestein, Binnenhof 1a, Den Haag, tel.: 070 - 614911 ts. 2541.

VVD Den Haag wil overleg kabinet-PTT

De afdeling 's Gravenhage van de VVD heeft zich in een vergadering op 11 februari achter de motie van de Haagse gemeenteraad gesteld, waarin premier Van Agt wordt opgedragen contact op te nemen met het overlegorgaan voor de spreiding van de centrale directie van de PTT. De gemeenteraad heeft geconstateerd dat de regering bij haar plannen tot overplaatsing van een deel van de centrale directie naar Groningen het overlegorgaan niet heeft geraadpleegd. De raad protesteert daartegen en vindt dat de vrijwilligheid bij de overplaatsing ernstig in gevaar dreigt te komen. Dit zal leiden tot een sociaal onaanvaardbare situatie bij het PTT-personeel, aldus de Haagse raad.

Spreekbeurten VVD-prominenten

• Op 26 februari spreekt mevrouw H. V. van Someren-Downer in het Stikkerhuis te Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 27 februari spreekt mr. F. Korthals Altes voor de ondercentrale Zuid-West-Salland in De Leere Lampe te Raalte. Aanvang: 20.00 uur. Het is een openbaar debat over de beginselprogramma's van de drie grootste partijen. De andere sprekers zijn: drs. S. Faber (CDA) en J. C. Th. v. d. Doef (PvdA).

• Op 3 maart spreekt minister H. Wiegel voor de KC Drenthe in Zaal de Vries te Zuidwolde. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 3 maart spreekt mr. F. Korthals Altes voor de ondercentrale Oldambt in café-rest.-Royal York, Stationsweg 21 te Winschoten. Aanvang: 20.00 u. Onderwerp: algemene politiek.

• Op 10 maart spreekt mevrouw drs. N. Smit-Kroes voor de Vrouwen in de VVD

Rotterdam in Beursgebouw zaal 2, Meent 110. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.

• Op 13 maart spreekt mr. K. H. Bayen in Cocagne te Eindhoven (1e verdieping). Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: actuele politieke aangelegenheden; onze buitenlandse handel; de bootreis door het Midden-Oosten ter bevordering van Nederlandse export.

• Op 14 maart vindt er een

debat plaats, georganiseerd door de JOVD-distr.-Noord-Groningen, tussen de heren mr. J. G. Rietkerk en dr. J. C. Terlouw in Het Tehuis te Groningen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: politiek in de jaren '80 en wat kan hierin de rol van de VVD en D'66 zijn.

• Op 17 maart spreekt minister dr. L. Ginjaar in het Gemeenschapshuis „de Roerparel", John. Kennedylaan 1 te St. Odiloenberg voor de afdeling Roerstreek.

Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Overheid, burger en milieubeleid".

• Op 24 maart spreekt minister Wiegel voor de kamercentrale 's-Hertogenbosch in de Schouwburg, grote zaal te Cuijk. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: algemene politiek.

Operette: nevenactiviteit van Vlaamse liberalen

door Henk Krol

Van mij zult u voorlopig geen Belgenmoppen meer horen. Samen met mijn collega-voorlichter in de Tweede Kamer Gerlof Boosman, ben ik diep onder de indruk geraakt van alle niet-politieke activiteiten die door de Belgische liberalen worden ondernomen.

Via de ook in ons land bekende Vlaamse zanger Will Ferdy en zijn partner Yvette Ravell ontving ik een uitnodiging om op 9 februari te komen kijken naar een uitvoering van „De Liberale Kunstvrienden” in de Stadsschouwburg van Tienen. Daar werd een operette gespeeld: De bloem van Hawaï. Als zo'n uitnodiging in je bus valt, sta je toch wel even te kijken. Liberalen die toneel spelen. In ons land zou dat een zin kunnen zijn in een negatieve kritiek. Critici in België spreken er alleen in positieve zin over.

Opvoering van de hoofdrolspelers „De Bloem van Hawaï” v.l.n.r. Renaat van Beek, Yvette Ravell, Mona Rows, Will Ferdy en regisseur Yvan Cuykx.

Al vanaf 1923 verzorgen die Liberale Kunstvrienden elk jaar een operette. In de hoogtij-jaren bracht men het tot ruim dertig voorstellingen per seizoen, nu zijn dat er nog altijd zeven. Zeven maal is de Stadsschouwburg van de Belgische suikerstad tot de nok toe gevuld met liberale toeschouwers die van heinde en ver komen om naar het spektakel te kijken. Maar niet alleen in Tienen gebeurt zo iets, ook in andere Vlaamse gemeenten kent men liberale toneelgezelschappen, liberale kaartclubs, liberale kindercrèches, liberale vakbonden, liberale ziekenkostenverzekeringen, liberale sportverenigingen en noem maar op.

En denk nu niet dat het om kleine ingeslapen merkwaardige gezelschapjes gaat. Nee, het zijn jonge actieve

springlevende organisaties die een duidelijke functie hebben.

Beroepsartisten

Maar terug naar Tienen.

Daar woont de zeer creatieve onderwijzer Yvan Cuykx. Hij is het die elk jaar een andere operette op de planken tovert. Daarvoor heeft hij een enthousiaste groep liberale amateurs achter zich die steeds worden versterkt door een aantal beroepsartiesten.

Op die manier wordt het voor het publiek extra interessant om naar de uitvoeringen te komen kijken en is het voor de „liefhebbers” uit het gezelschap bijzonder attractief om aan zo'n productie mee te werken.

De twee bekendste beroepsartiesten voor ons in Nederland waren dit keer de al genoemde Wil Ferdy en Yvette Ravell, die zo ook vol trots aan hun omgeving laten weten dat zij liberaal denken en handelen.

Maar Yvan Cuykx heeft meer troeven in handen, hij werkt in „De bloem van Hawaï” ook met het televisieballet van Josée Nicola en een orkest met de vrouwelijke dirigent Mona Rows. Het geheel heeft maar liefst drie verschillende, prachtig uitgevoerde decors en de spelers zijn getooid in fantastisch kleurrijke kostuums. Natuurlijk mag u van dit gezelschap niet de perfectie verwachten van de scala uit Milaan maar collega Boosman en ik waren het er over eens dat het enthousiasme van het Tienense publiek bij vele voorstellingen in het Wiener Burgtheater niet gehaald wordt. Opmerkelijk is ook dat zo'n voorstelling ook een politieke functie heeft. Tijdens de uitvoeringen zijn ook de voorzitter van de PVV, de plaatselijke gemeenteraadsleden, alsmede de heer Louis Pans, het volksvertegenwoordigend lid uit Tienen, aanwezig.

Problemen

Ze spreken voor de voorstelling, tijdens de pauzes en na afloop op informele wijze met de talrijke bezoekers en horen zo nogal wat problemen waar zij anders geen weet van zouden hebben. Ook wordt er in het programma-boekje nog eens op gewezen wanneer deze partijmen- sen hun spreekuur hebben en maakt men tevens gebruik van gelegenheid om deze mensen in het kort nog eens aan de bezoekers voor te stellen. Kortom, een sociaal gebeuren waar op wij koud, kille noorderlingen alleen maar jaloers kunnen zijn.

U moet overigens tot eind januari 1981 wachten om weer een nieuwe voorstelling van de Liberale Kunstvrienden in Tienen te kunnen aanschouwen, maar dan moet u er zeker gaan kijken. Mocht u in de tussentijd eens een bijzondere avond in uw eigen afdeling willen organiseren, dan is de heer Cuykx bereid om samen met zijn hele gezelschap (ongeveer zeventig man), naar Nederland te reizen. In verband met de meewerkende beroepsartiesten moet er dan natuurlijk wel een geschikte dag voor worden uitgezocht. De kosten die ervoor berekend worden, zijn op te brengen.

Enquête-cijfers

door Nella
Lázár-Schilthuis

Tijdens de Najaarsconferentie 1979 in Lunteren werd aan alle deelnemers een enquêteformulier uitgereikt met het verzoek de daarop gestelde vragen te beantwoorden, hetgeen door 105 vrouwen werd gedaan.

Het eerste gedeelte van deze enquête bevatte vragen omtrent activiteiten binnen de Vrouwen in de VVD en/of VVD; welke bezigheden werden gesplitst naar niveau: kamercentrale, ondercentrale, provinciaal of plaatselijk.

Het tweede stuk richtte zich op activiteiten buiten de partij: in andere organisaties of beroepshalve. Globaal kan uit de antwoorden van dit laatste gedeelte worden geconcludeerd, dat velen onzer zich verdienstelijk maken in de Vrouwenraden op plaatselijk zowel als provinciaal niveau op bestuurlijk en vertegenwoordigend gebied en in de verschillende secties.

Onze belangstelling gaat nu in de eerste plaats uit naar de uitslag van het eerste deel van de enquête. Het is niet verwonderlijk, dat onder de in Lunteren aanwezigen, die immers door hun deelname al van een flinke dosis motivatie blijk gaven, velen metterdaad bezig zijn binnen onze organisatie.

Op de vraag of zij actief zijn in de Vrouwen VVD antwoordden 88 met „ja” en 17 met „nee”. Als wij hierbij nog optellen de negen vrouwen die te kennen gaven momenteel niets binnen de Vrouwen VVD te doen, maar dit binnenkort te willen aanpakken, wordt het beeld nog positiever.

Van de 88-jazegsters (beslist géén -kniksters!) bleken er 15 op kamercentrale-niveau te werken, 22 provinciaal, 13 in een ondercentrale en 76 binnen de eigen woonplaats. Hieruit blijkt, dat meerderen hun activiteiten niet tot één niveau beperken, maar bijvoorbeeld zowel plaatselijk als in de kamercentrale zich roeren.

Gevraagd naar de verschillende bestuursfuncties bleken de voorzitters een aardig grote groep te vormen (23), terwijl secretarissen (15) en penningmeesters (10) goed vertegenwoordigd waren. Maar de functionarissen voor Propaganda en Scholing en Vorming kwamen er met resp. vijf en twee magertjes af. Is het mogelijk, dat veel vrouwenbesturen voor deze functies nog niemand aantrokken, hoewel het belangrijke werkelden betreft?

In meerderheid waren vertegenwoordigd diegenen die in de besturen geen speciale taak hebben, dus gewoon bestuurslid zijn (24). Zouden er onder hen geen propaganda- en scholing en vormingsfunctionarissen voor de toekomst schuil gaan? Beide functies zijn binnen een bestuur immers onmisbaar: de eerste om de partij en onze organisatie naar buiten toe aan de man en vrouw te brengen en de tweede om binnen de organisatie door middel van cursussen de eigen vrouwelijke leden te ondersteunen en te motiveren. Mede met het oog op de verkiezingen in 1981 is het zeker van belang deze zaken binnen de besturen in overweging te nemen.

Ook werd middels het enquête-formulier geïnformeerd of men actief is binnen de VVD. Deze vraag werd door 72 deelnemers bevestigend en door 33 ontkennend beantwoord. Van deze 72 bleken er 13 in een kamer-

centrale, 16 in een ondercentrale en 67 op plaatselijk niveau werkzaam te zijn, terwijl er zich onder hen 39 bestuursleden bevonden. Van deze VVD-bestuurders waren diegenen die gewoon lid zijn in de meerderheid (22), gevolgd door de secretarissen (10). Frappant was, dat hier de Propagandisten (9) en Scholing en Vormingsfunctionarissen (3) iets beter naar voren kwamen, waardoor mijn theorie, dat in deze functies binnen de vrouwenbesturen in onvoldoende mate is voorzien, nog werd gestaafd.

Conclusies

Natuurlijk is het niet mogelijk aan een dergelijke enquête een wetenschappelijk verantwoorde conclusie te verbinden. Maar wij kunnen er wel iets uithalen, dat de moeite van het signaleren waard is: het duidelijke feit, dat onder de 105 beantwoordsters 72 vrouwen zijn, die actief zijn binnen de VVD en 88 binnen de Vrouwen-VVD houdt in, dat er dankzij dubbele activiteiten een samenspel plaats vindt, waardoor het voortdurend contact tussen partij en organisatie op de verschillende niveaus intensief is, hetgeen beide organen ongetwijfeld ten goede komt.

Vrouwengroepen - Gemeentelijke activiteiten

- Hebben al onze Vrouwengroepen zich gemeld bij hun gemeente, zodat zij in de toekomst op de hoogte worden gehouden van de emancipatie-activiteiten, op beleidsbepalend en -voorbereidend niveau van gemeentewege plaats vinden?
- Zijn onze Vrouwengroepen alert op de mogelijkheid die in sommige gemeenten wordt gegeven om deel te hebben aan het samenstellen van emancipatienota.
- Weten de bestuursleden van onze vrouwengroepen, dat zij mee kunnen denken en praten bij het opstellen van een lijst van emancipatie-activiteiten (in de kleinere gemeenten) of een emancipatie-jaarprogramma (in de grotere gemeenten)?
- Bent u ervan op de hoogte, dat u inlichtingen hieromtrent kunt inwinnen bij een gemeentelijke voorlichtingsambtenaar of de Dienst Welzijnzaken?

Folders

Bij de Voorlichtingsdienst van het ministerie van CRM, Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk, kunt u GRATIS aanvragen:

- „Moet je die horen”. Dit is een lesbrieftje, die naar alle scholen is gestuurd en is bedoeld voor kinderen van 11 tot 13 jaar. Deze brief bevat lesmateriaal omtrent de rolverdeling van man en vrouw.
- „Emancipatie ter plaatse” is een vouwblad, dat de nieuwe emancipatie-subsidie-regeling binnen de gemeenten behandelt: rijksbijdrageregeling voor emancipatie activiteiten en rijksbijdrageregeling voor sociaal culturele activiteiten.
- Bij postbus 51 in Den Haag kunt u bestellen per briefkaart: „Mensenlief”, een folder over roldoorbreking en rolverdeling.

Opzij voor deze rubriek
sturen aan: mevrouw
N. Lázár-Schilthuis, Brus-
selestraat 133, 6211 PD
Maastricht.

Mijn opinie is...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houdt uw bijdrage kort.

Dat bevordert een
snelle plaatsing.

De redactie
behoudt zich het
recht voor stukken
te bekorten

of redactionele wijzigingen
aan te brengen.

Zendt uw bijdrage
naar de centrale redactie
van dit blad:

Bijenmeent 135,
1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. geweigerde
of bekorte artikelen
bij de redactieraad,

Koninginnegracht 57,
2414 AE 's-Gravenhage.

Discussie op deelcongressen

Naar aanleiding van het verslag in *Vrijheid en Democratie* van 12 februari j.l. over het deelcongres „Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking” op 9 februari in Amsterdam, wil ik nog enkele opmerkingen maken.

Het verslag maakt melding van mijn teleurstelling over de discussie, of liever: het gebrek daaraan op dit congres. Met name voor de VVD-ers die dit congres niet hebben bezocht wil ik graag toelichten waarom ik niet voldaan huiswaarts kon gaan.

Naar mijn mening moeten de schaarse zaterdagen die VVD-ers ter beschikking van hun partij willen stellen zo goed mogelijk te worden benut. Het is onvermijdelijk dat niet alle mogelijk ter discussie te stellen punten ook daadwerkelijk op een congres aan de orde kunnen worden gebracht. Er moet dus een keuze worden gemaakt. In Amsterdam heb ik er voor gepleit dat op deelcongressen over stellingen wordt gepraat die ook werkelijk voor zinnige discussie vatbaar zijn. Dit betekent m.i. dat standpunten aan de orde moeten komen die binnen de VVD omstreden zijn. Wat dit betreft heb ik de economische boycot tegen Zuid-Afrika en de hoogte van de ontwikkelingshulp als voorbeelden genoemd.

Op het congres in Amsterdam werd echter naar aanleiding van één van de stellingen erg veel tijd besteed aan de vraag of „ontwikkelingshulp” niet „ontwikkelingssamenwerking” zou moeten zijn. Ik geloof er niet in dat dit soort discussie de VVD straks die kiezers zal opleveren die de partij nu dreigt niet voor zich te winnen. Daarom zou ik graag zien dat op de deelcongressen die vraagpunten aan de orde komen, waarop de kiezer straks een nieuw passend liberaal antwoord wil horen. Overigens gaf wat dat betreft het eind van de middag in Amsterdam, met o.a. de peiling over de „Moskou-boycot” de goede weg al aan.

RUUD LUCHTENVELD,
Amersfoort.

Modieus gepraat

Het is niet aardig om politieke jongerenorganisaties een „luis in de pels” van de verwante politieke partij te noemen, zoals *Nieuwsnet* onlangs nog deed. Sterker nog: het is onjuist. De frisse kijk van de jeugd kan en moet het denken in de politieke partijen stimuleren geven bij het noodzakelijke proces van continue vernieuwing van inzichten. Eén voorwaarde slechts moet aan de jongerenorganisaties worden gesteld, willen ze serieus worden genomen: er dient blijk van te worden gegeven het onderbouwde huiswerk grondig te hebben gedaan alvorens ideeën aan de toets van de openbaarheid over te geven.

Dit nu laat duidelijk te wensen over in de jongste JOVD-publikatie genaamd „Liberalisme in Beweging”. Frank de Grave, scheidend voorzitter van de JOVD, laat zich

in een interview in dit blad van 12 februari j.l. in dit verband als volgt uit (ik vat samen):

Wij stellen dat eigendom nooit een grond kan zijn door zeggenschap; deze dient gebaseerd te zijn op deelname aan de organisatie. Wij stellen het primaat van participatie boven eigendom; de ondernemingsraad zal langzaam maar zeker het hoogste orgaan in de onderneming dienen te worden.

Kapitaalverschaffers zullen natuurlijk relevante informatie moeten krijgen, maar verder geen invloed op het ondernemingsbestuur. Een spaarrekeninghouder heeft tenslotte ook geen zeggenschap over de bank.

Toch maar eens een boekje lezen over bedrijfseconomie, Frank. Daaruit zal dan wel het verschil blijken tussen risicodragend beleggen, als (mede)eigenaar, en leenkapitaal verschaffen tegen een vaste rente. Met die verworven kennis zal hij dan het pedante „stellen dat eigendom nooit een grond kan zijn voor zeggenschap” kunnen vervangen door een verantwoorde redenering waarom het zo logisch is dat een drager van risico geen zeggenschap ten aanzien daarvan zou mogen hebben. Dan wel tot een beter inzicht komen!

Sorry, maar modieus gepraat is er al genoeg in de politieke wereld. We horen vast nog wel eens van Frank, als hij tevens van nabij het functioneren van een ondernemingsraad heeft kunnen observeren op het honds-moeilijke terrein van zakelijk beleid. Alle hoop behoef niet verloren te zijn.

IR. A. F. VAN DEN BERG,
Sittard.

Boycot Olympische Spelen II

Het hoofdbestuur en de Kamerfracties van de VVD hebben een oproep tot boycot van „Moskou” gemotiveerd met de uitspraak dat de bezetting van Afghanistan en de schending van de mensenrechten door de Sowjet-Unie zich niet verdragen met het Olympisch ideaal.

Deze motivering acht ik veel te slap. Bovendien kunnen hierdoor tegenstanders van deze boycot wijzen op allerlei andere boycotacties, waar de VVD zich niet achter heeft gesteld, terwijl deze eveneens te motiveren zouden kunnen zijn geweest met het zich niet verdragen met daarmee samenhangende idealen.

Het gaat om het volgende: wanneer de wereld de Sowjet-Unie geen halt toeroept na de bezetting van Afghanistan en na de Russische expansie van de laatste decennia (de bezetting van de Baltische Staten, van een deel van Finland, een deel van Duitsland (half Oost-Pruisen), een deel van Polen, een deel van Roemenië (Bessarabië), een deel van Japan) en na de agressie tegen Hongarije en Tjecho-Slowakije, dan zal de Russische Beer sterk aangemoedigd door de Spelen in Moskou, onverdroten voort gaan! Vooral de deskundige Duitsers weten hoe sterk Hitler in 1936 door de Spelen in Berlijn is aangemoedigd in zijn agressie. Verdergaande Russische agressie zal onherroepelijk tot een derde desastreus wereldoorlog leiden.

Kandidaatstelling Tweede Kamer

¹⁾ Dit artikel is geschreven voordat het ontslagverzoek van de minister van Financiën bekend werd en sluit dus niet aan op wat mogelijk na 20 februari actueel is geworden.

Op dinsdag 26 mei 1981 wordt - behoudens Kamerontbinding in verband met een kabinetscrisis ¹⁾ - de periodieke verkiezing van de Tweede Kamer gehouden. De kandidaatstelling voor deze verkiezing is op dinsdag 14 april 1981. Overeenkomstig artikel 3.2 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal publiceert het hoofdbestuur hierbij de hoofdlijnen van de kandidaatstellingsprocedure en de daarvoor geldende termijnen en tijdstippen.

Hoofdlijnen

1. Alle leden van de partij zijn tot 1 april a.s. bevoegd aan het bestuur van hun afdeling namen te noemen van personen die zij wensen voor te dragen als voorlopige kandidaten voor de Tweede Kamer. Het hoofdbestuur vraagt intussen voor 1 maart a.s. aan de leden van de Tweede Kamerfractie en aan de liberale bewindslieden of zij bereid zijn een kandidatuur in overweging te nemen. De ontvangen antwoorden worden voor 1 april a.s. ter kennis gebracht van de secretarissen van de kamercentrales en afdelingen.

2. In alle afdelingen wordt in april 1980 een ledenvergadering gehouden. In die ledenvergadering worden de antwoorden van de zittende Kamerleden en de bewindslieden bekend gemaakt alsmede de namen van hen die door de leden zijn genoemd. De ledenvergadering besluit dan welke voorlopige kandidaten zij wensen voor te dragen. De ledenvergadering kan ook personen voordragen die niet tevoren aan het bestuur van de afdeling zijn genoemd. Voor een kandidatuur kunnen alleen leden van de VVD worden voorgedragen. Vóór 8 mei a.s. brengt het bestuur van elke afdeling de door de ledenvergadering voorgedragen kandidaten ter kennis van het hoofdbestuur. Hiertoe moet een formulier worden gezegd dat ook door de voorgedragen voorlopige kandidaat moet worden ondertekend, tenzij deze zittend lid, minister of staatssecretaris is.

3. Op 12 mei a.s. vergadert het hoofdbestuur. Dit stelt aan de hand van de ontvangen formulieren de groslijst samen. Het hoofdbestuur kan zelf ook voorlopige kandidaten in de groslijst opnemen. Voorts stelt het hoofd-

bestuur een technisch advies over de inrichting van de kandidatenlijsten vast. Groslijst en technisch advies worden voor 15 juni a.s. - derhalve op 20 mei of 10 juni a.s. - in Vrijheid en Democratie gepubliceerd.

4. In alle afdelingen, behalve de afdelingen Rotterdam, 's-Gravenhage en Amsterdam die tevens kamercentrale zijn, wordt na de in 3 genoemde publikatie een ledenvergadering bijeengeroepen die voor 16 september a.s. moet worden gehouden. In die ledenvergadering wordt eerst een besluit genomen over het technisch advies. Daarna wordt uit de groslijst een advieslijst samengesteld, die in volgorde van voorkeur de namen bevat van de voorlopige kandidaten die de ledenvergadering in aanmerking wenst te doen komen voor een plaats op de kandidatenlijsten. Het bestuur van de afdeling kan tevoren een bestuursadvies opstellen, dat het zo spoedig mogelijk na de oproeping voor de ledenvergadering aan de leden van de afdeling moet toezenden. De ledenvergadering benoemt ten slotte afgevaardigden en hun plaatsvervangers naar de centralevergadering van de kamercentrale waartoe de afdeling behoort (zie nr. 5). Van de door de ledenvergadering genomen besluiten maakt het bestuur van de afdeling proces-verbaal op volgens een door het hoofdbestuur vastgesteld model. Dit proces-verbaal moet zo spoedig mogelijk na de ledenvergadering, maar uiterlijk 16 september a.s. aan het hoofdbestuur en aan de secretaris van de betrokken kamercentrale worden gezonden.

5. In alle kamercentrales wordt zo spoedig mogelijk na ontvangst van de processen-verbaal van de afdelingen die tot die kamercentrale behoren, een centralevergadering bijeengeroepen die vóór 1 november a.s. moet worden gehouden. In de afdelingen Rotterdam, 's-Gravenhage en Amsterdam wordt tussen 16 september en 1 november a.s. alsnog de onder 4 omschreven ledenvergadering gehouden. Deze ledenvergaderingen en de centralevergaderingen van de andere kamercentrales moeten worden bijeengeroepen met inachtneming van een termijn van vier weken. In de oproepingen moet worden verwezen naar het nummer van Vrijheid en Democratie waarin het technisch advies en de groslijst zijn gepubliceerd (20 mei of 10 juni 1980). Voorts moet een overzicht zijn bijgevoegd van de advieslijsten die zijn opgesteld door de ledenvergaderingen van de afdelingen die tot dezelfde kamercentrale behoren (geldt niet voor Rotterdam, 's-Gravenhage en Amsterdam) en een bestuursadvies worden bijgevoegd (geldt ook voor Rotterdam, 's-Gravenhage en Amsterdam). In deze centralevergaderingen wordt eerst een besluit genomen over het technisch advies. Daarna wordt uit de groslijst een advieslijst samengesteld, die in volgorde van voorkeur de namen bevat van de voorlopige kandidaten die de centralevergaderingen in aanmerking wenst te

Vervolg van pagina 16

Hoewel het offer, dat met een boycot-verzoek van de sportmensen wordt gevraagd zeer groot is, blijft een weigering een egoïstische daad.

Als de sportlieden aan de boycot deelnemen is dit overigens niet alleen altruïsme. Het is voor hen ook van belang niet om te komen tijdens een wereldoorlog of na een atoomaanval. Dit betoog geldt natuurlijk niet voor degenen, die aan de Russische kant staan. Het anti-boycot besluit van de partijraad van de PvdA is in dit verband erg vreemd.

DRS. P. DA SILVA,
Den Haag.

Vervolg op pagina 18

doen komen voor een plaats op de kandidatenlijsten. De centralevergadering benoemt ten slotte afgevaardigden en hun plaatsvervangers naar de verkiezingsraad, een orgaan dat op 13 december a.s. vergadert (zie nr. 7). Van de door de centralevergadering genomen besluiten maakt het bestuur van de kamercentrale proces-verbaal op volgens een door het hoofdbestuur vastgesteld model. Dit proces-verbaal moet zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 1 november a.s. aan het hoofdbestuur worden gezonden.

6. Op 17 november a.s. vergadert het hoofdbestuur. Dit stelt op:

1. een overzicht van de advieslijsten van de kamercentrales met berekening van het gewogen gemiddelde per kandidaat;
2. een nader technisch advies;
3. een ontwerp van de in te dienen kandidatenlijsten.

Deze stukken zendt het hoofdbestuur zo spoedig mogelijk, maar vóór 23 november a.s., toe aan:

1. de leden van de Tweede-Kamerfractie voor zover dezen zich bereid hebben verklaard een kandidatuur in overweging te nemen;
2. de secretarissen van de kamercentrales en afdelingen;
3. de leden en plaatsvervangende leden van de verkiezingsraad (zie nr. 7).

Verkiezingsraad

7. Op zaterdag 13 december a.s. vergadert in het Jaarbeurs Congrescentrum te Utrecht de verkiezingsraad. De verkiezingsraad wordt gevormd door de leden van de partijraad, met uitzondering van de leden van de Tweede-Kamerfractie en de op basis van het ledental van de kamercentrales benoemde afgevaardigden van de kamercentrales. In plaats van deze laatste categorie afgevaardigden maken van de verkiezingsraad deel uit afgevaardigden van de kamercentrales of hun plaatsvervangers die zijn benoemd door de centralevergaderingen van de kamercentrales (zie nr. 5) op basis van het bij de vorige verkiezing van de Tweede Kamer in die kamercentrale behaalde aantal stemmen. Ter bepaling van het aantal afgevaardigden per kamercentrale wordt het aantal in de kamercentrale op de VVD uitgebrachte stemmen gedeeld door 1 % van het totale aantal op de VVD uitgebrachte stemmen. Het quotiënt wordt naar boven afgerond. Het aldus verkregen getal geeft het aantal afgevaardigden aan. Plaatsvervangend

is alleen mogelijk voor zover het de voorzitters van de kamercentrales en de afgevaardigden van de kamercentrales betreft. Andere leden van de verkiezingsraad kunnen zich niet laten vervangen. Vervanging is bovendien slechts toegestaan voor de gehele duur van de vergadering; tijdens de vergadering is vervanging niet meer mogelijk. De verkiezingsraad beslist over het nader technisch advies en stelt aan de hand van het ontwerp van het hoofdbestuur naar volgorde van voorkeur de in te dienen kandidatenlijsten voorlopig vast. Voordat de beraadslaging over deze besluiten begint, kunnen zittende leden van de Tweede-Kamerfractie die daarom hebben gevraagd, het woord voeren.

Buitengewone algemene vergadering

8. Op 24 januari 1981 vindt een buitengewone algemene vergadering plaats in het Congrescentrum Turfschip te Breda. Deze vergadering stelt de technische inrichting en de in te dienen kandidatenlijsten definitief vast. De vergadering kan slechts besluiten tot wijzigingen in de technische inrichting en veranderingen in de kandidatenlijsten, zoals deze voorlopig door de verkiezingsraad zijn vastgesteld, indien daartoe wordt besloten met een meerderheid van ten minste $\frac{2}{3}$ van het aantal uitgebrachte geldige stemmen. Ook in deze vergadering hebben zittende leden van de Tweede-Kamerfractie desgevraagd het recht het woord te voeren.

9. Zij die zich voorlopig bereid hebben verklaard een kandidatuur in overweging te nemen, zijn van elke deelneming aan de kandidaatstellingsprocedure uitgesloten.

Kandidaatstelling en stemming

10. Op de tweede dinsdag van april - 14 april 1981 - vindt de kandidaatstelling plaats. In elke rijkskieskring dient een bestuurslid van de desbetreffende kamercentrale de intussen door het algemeen secretariaat gereed gemaakte kandidatenlijst met bereidverklaringen in. De dag van de stemming is dinsdag 26 mei 1981. De dag van de stemming pleegt op een woensdag te vallen (de drieënveertigste dag na de dag van de kandidaatstelling), tenzij deze woensdag valt op de dag voor Hemelvaartsdag. Dat zal in 1981 het geval zijn; voor dat geval bepaalt de Kieswet dat de dag van de stemming een dag eerder is.

Mr. F. KORTHALS ALTES,
voorzitter

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange mouwen, vanaf 15 stuks

stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg
Tel. (013) 435809

! GOED NIEUWS VOOR „45-PLUSSERS“ !

die vrij willen zijn. Nu belastingvoordeel via lijfrentepolis met: Door u vast te stellen stortingen. Vrije keuze van uitkeringsdatum. Hoge winstgarantie. Geen keuring. Geef uw geb.datum op aan: **Eloutverzekeringen lid N.V.A.**, Hogeweg 20, 2244 GS Wassenaar, 01751 - 79900.

maakt
rijden
geweldig

Autobedrijf

H. v. Poelgeest en Zn. B.V.
AMSTELVEEN

Stationsstraat 7-11 - tel. 020 - 410051

DEALER

De „gekke moeders van Plaza de Mayo” verdienen steun

door Anneke Krijnen
lid van de Tweede Kamer

In juni en in december 1979 zijn er vertegenwoordigers van de beweging „Moeders van de Plaza de Mayo” in Nederland geweest. Zij vertegenwoordigen duizenden Argentijnse moeders die wanhopig zijn vanwege de houding van de Argentijnse regering, die hen systematisch elke informatie onthoudt over hun vermiste kinderen, echtgenoten en kleinkinderen. Zij hebben zich spontaan aaneengesloten en komen elke donderdag naar het Plaza de Mayo voor het regeringsgebouw, om half vier 's middags. Het is hun leed en wanhoop die hen bij elkaar brengt. Zij wensen voor Argentinië een democratisch regeringssysteem en eerbiediging van alle mensenrechten. Zij oordelen niet over hun vermiste en gevangenen kinderen. Zij vragen niet eens om hun vrijheid!

Ze willen alleen weten, waar zij zijn en waarvan zij beschuldigd worden. Ze willen dat ze een eerlijk proces krijgen, als zij werkelijk verdacht worden van een misdrijf. Dat deze mensen de kans krijgen zich wettelijk te verdedigen.

Vindt u dat ook een gerechtvaardigde wens? Ik wel. Daarom ben ik lid geworden van het Comité „Steun Aan Argentijnse Moeders” (SAAM).

Wist u dat er naar schatting in Argentinië 30.000 mensen worden vermist en dat er van minstens 8.000 gevallen dossiers met bewijsvoering voor handen zijn? De ontvoering van mensen gaat nog steeds door, ook na het bezoek van de Commissie voor Mensenrechten van de Organisatie van Amerikaanse Staten.

Vertegenwoordigers van de „Moeders van de Plaza de Mayo” reizen nu verschillende democratisch geregeerde landen af om steun voor hun actie te krijgen, om via deze landen druk op de Argentijnse regering uit te oefenen.

Naar aanleiding van het eerste bezoek heb ik aan de minister van buitenlandse zaken vragen gesteld over de situatie in Argentinië. De minister heeft van zijn kant toegezegd via de internationale fora als de Verenigde Naties druk uit te oefenen. Verder hebben vele bekende vrouwen in Nederland het Comité SAAM opgericht met als doel steun te verlenen aan de „gekke moeders”, zoals ze worden genoemd.

Het Comité heeft daarvoor geld nodig, en daarom doe ik een beroep op u. Steun ons en help ons de „Moeders van Plaza de Mayo” helpen. Het gironummer is 911400/SAAM/P. C. Hooftstraat 55/Amsterdam.

Wij willen de moeders voordragen voor de Nobelprijs voor de Vrede, want hun optreden wordt gekenmerkt door het achterwege laten van geweld en illegale handelingen. Door hun moed en inzet betekenen zij een morele steun voor allen die binnen en buiten Argentinië lijden onder de schendingen van de rechten van de mens en zijn zij een symbool van het protest tegen deze schendingen. De toekenning van de Nobelprijs voor de Vrede aan de moeders zou een internationale steun en bescherming betekenen.

Drs. Roelen in Raad van State

In een bijzondere zitting heeft de gemeenteraad van Arnhem afscheid genomen van burgemeester drs. J. A. F. Roelen die per koninklijk besluit van 29 december 1979 is benoemd tot lid van de Raad van State.

Drs. Roelen is vanaf 17 juli 1969 burgemeester van de Gelderse hoofdstad geweest. Daarvoor was hij vanaf 1960 burgemeester van Zwolle en daarvoor acht jaar burgemeester van Delfzijl. De heer Roelen, van 1943 tot 1946 leraar aan het gemeentelijk lyceum in Enschede, begon zijn loopbaan als sociograaf. Hij werkte enkele jaren als hoofd van het sociografisch bureau van de gemeente Enschede. Daarvoor was hij sociograaf bij het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

De heer Roelen was in zijn functie van burgemeester ook actief als voorzitter van de vereniging van Nederlandse gemeenten en voorzitter van de commissie binnenlands bestuur van de vereniging van Staten en Raadsleden van de VVD.

Dr. Vis naar binnenlandse zaken

Bij koninklijk besluit van 4 februari is dr. A. J. Vis benoemd tot secretaris-generaal van het ministerie van binnenlandse zaken. De benoeming is op 18 februari ingegaan.

De heer Vis (59 jaar) was sinds 10 mei 1971 burgemeester van Leiden. Daarvoor was hij onder meer VVD-wethouder van Bussum en lid van het college van gedeputeerde staten van Noord-Holland voor de VVD.

Op binnenlandse zaken volgt dr. Vis de heer Van Dijke op die is benoemd tot commissaris van de koningin in de provincie Utrecht.

Gezamenlijke krachtsinspanning kan Oost-Groningen weer gezond maken

De mededeling van het Ministerie van Economische Zaken eind januari, waarin de financiële steun aan de vouwkartonfabriek Okto in Winschoten werd opgezegd heeft in de hele provincie Groningen grote beroering gewekt. Provinciale Staten en enkele gemeenteraden schorpten hun eigen werkzaamheden en de contacten met de regering op - tegen de wens van de VVD - en de FNV hield, met de hete adem van Fré Meis in de nek, een grote demonstratieve bijeenkomst, waar het overigens meer om oppositie tegen het kabinet dan om de belangen van Oost-Groningen leek te gaan.

Wat is de achtergrond van deze woedeuitbarsting in Groningen? Kwam het beëindigen van deze financiële ondersteuning als een donderslag bij heldere hemel? Nee. Velen eisten hoe de vlag er bij Okto bijhing en ook dat instandhouding van het bedrijf de komende jaren nog vele miljoenen zou vragen.

Historisch perspectief

Deze emotionele uitbarsting moet beoordeeld worden tegen de achtergrond van de al jarenlang bestaande zwakke werkgelegenheidsstructuur in Oost-Groningen. De leegloop uit de landbouw, een groot verlies van arbeidsplaatsen in de traditionele agrarische industrieën (stro)karton en aardappelmeel, het verdwijnen van turf als energiebron, de afbraak van de confectie-industrie en de verslechtering in de scheepsbouw zorgden in de naoorlogse jaren voor het verlies van een groot aantal arbeidsplaatsen in dit gebied. Daarmee samenhangend breidde de malheur zich vanzelfsprekend ook uit naar een aantal toeleveringsbedrijven. Verder is het een bekend gegeven, dat in een periode van teruglopende nationale bedrijvigheid de eerste en de hardste klappen vallen in de zwakste regio's.

De optelsom van deze oorzaken is dat de werkloosheid in de hele provincie, maar speciaal in Oost-Groningen tot een ongekende hoogte is gestegen. Ter illustratie: de laatste twee jaar zijn er alleen al in Oost-Groningen 2000 arbeidsplaatsen verloren gegaan; nieuwe werkgelegenheid staat daar vrijwel niet tegenover.

Via het regionaal beleid heeft het rijk hier in het verleden natuurlijk wel iets aan proberen te doen. Twee zaken springen er in dit opzicht uit. Het kabinet-De Jong heeft met aanzienlijke overheidssteun gestimuleerd dat er een Philipsvestiging in Winschoten kwam. Het kabinet-Den Uyl heeft met participatie door de overheid bewerkstelligd dat er in Winschoten een vouwkartonfabriek werd opgezet: Okto.

Beide bedrijven werden destijds opgediend als belangrijke structuurversterkende elementen voor Oost-Groningen.

Achteraf kan slechts geconstateerd worden, dat met name de laatste beslissing, de vestiging van Okto, gebouwd was op drijfzand. Er deden zich grote technische aanloopmoeilijkheden voor, terwijl ook van een veel te optimistische inschatting van de marktontwikkeling in de vouwkartonsector sprake is geweest.

Tegen deze achtergrond is het verklaarbaar dat de op-

gekropte emoties tot uitbarsting kwamen, toen bleek dat ook de werkgelegenheid bij deze twee paradepaardjes van het regionaal beleid zware klappen te incasseren kreeg. De aangekondigde sluiting van Okto, juist nadat ook bekend was geworden dat door reorganisaties bij de Philips-vestigingen in Stadskanaal en Winschoten vele honderden arbeidsplaatsen verloren zouden gaan, was de druppel die voor Groningen de emmer deed overlopen.

Met name de presentatie van het besluit van de minister van economische zaken is ook bij de VVD in de provincie slecht gevallen. Een koel, klinisch telexbericht, waarin aangekondigd wordt dat een bedrijf over twee dagen gesloten zal worden, getuigt van totaal onbegrip voor de emotionele gevoelens in het gebied Oost-Groningen.

De Tweede Kamer zal in maart over de hele problematiek in Oost-Groningen debatteren; ook zal de Kamer het definitieve oordeel over Okto moeten vellen. Provinciale Staten van Groningen zijn inmiddels weer aan de slag gegaan en houden op 5 maart a.s. een debat over de werkgelegenheidssituatie.

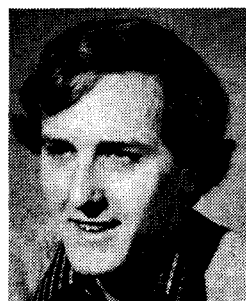
De VVD in Groningen is druk bezig met de voorbereiding hiervan. Aan mogelijke oppositionele bedoelingen tegen het kabinet zullen wij niet meedoen. Wel zullen we een aantal inhoudelijke wensen op tafel leggen. In samenwerking tussen een aantal gemeenteraadsfracties en de Statenfractie is een notitie opgesteld, waarin een aantal maatregelen worden aangegeven die naar ons oordeel nodig zijn om de sociaal-economische structuur van het gebied te versterken. Ook is een motie over het regionaal economisch beleid voor het VVD-congres in Groningen in voorbereiding.

Wij pleiten o.m. voor versterking van de toeristische functie van het gebied, het tot ontwikkeling brengen van de tuinbouw in Oost-Groningen, maatregelen die een gerichte vernieuwing van de verouderde industriële structuur beogen, het tot ontwikkeling brengen van petro- en gaschemische activiteiten in het Eemsmondgebied, ontsluitingsmaatregelen en behoud van zoveel mogelijk bestaande arbeidsplaatsen. Ook wordt aandacht geschonken aan de spreiding van Rijksdiensten. De door het kabinet terecht voorgestelde versnelling van de komst van de Centrale Directie van de PTT zal naar ons oordeel echter op geen enkele wijze gepresenteerd mogen worden als oplossing voor de huidige acute problemen in Oost-Groningen.

Binnenkort volgt over deze voorstellen overleg met een delegatie van onze Tweede Kamerfractie o.l.v. fractievoorzitter Rietkerk.

Verantwoordelijkheid fractie en kabinet

Met alle begrip voor de huidige financieringsperikelen van het kabinet, zullen Tweede Kamerfractie en kabinet er van overtuigd moeten zijn dat er op korte termijn maatregelen voor Oost-Groningen genomen moeten worden. Van het kabinet mag verwacht worden dat er een aantal concrete maatregelen aan de Kamer gepresenteerd worden.

door Johan W. Remkes,
VVD fractievoorzitter
in de gemeenteraad
van Groningen,
lid van Provinciale Staten
van Groningen.

VVD-senator De Koster: 'Sanctiewet bevat vele gebreken'

door
Johan Vermeulen

Eindelijk is dan de zo omstreden sanctiewet door de Eerste Kamer aangenomen. Ondanks waarschuwingen vanuit de fracties van VVD en CDA, ging toch het grootste deel van de CDA-fractie overstag. 10 CDA-ers stemden tegen. Wie de discussies over de sanctiewet de laatste tijd volgde, krijgt het onbehagelijke gevoel dat de meeste voorstanders nauwelijks beseffen welke gevolgen de inwerkingtreding van deze wet heeft. Het waren zowel senator Van Hulst (CDA) als de liberale senator, Hans de Koster, die daarop wezen, maar hun stem was „een stem des roependen in de woestijn”.

Het betoog van De Koster was voor ons aanleiding hem op zijn kantoor aan de Lange Voorhout eens op te zoeken om hem een en ander te laten vertellen over zijn bezwaren tegen de sanctiewet.

Toegespitst

„Het was een moeilijke behandeling,” zegt hij. En wel omdat de wet oorspronkelijk was ingediend door het kabinet-Den Uyl en door het huidige kabinet, met VVD-bewindslieden erin, is overgenomen. Dit, terwijl de partij van mening is dat het een zeer slechte wet is. Begrijp mij goed, wij zijn wel voorstander van een Sanctiewet, maar deze wet is destijds al door het kabinet-Den Uyl toegespitst op mogelijke sancties tegen Zuid-Afrika.”

Pronk

„Nu heeft dit kabinet heel duidelijk gesteld in haar memorie van antwoord dat internationale afspraken in ieder geval moeten inhouden: alle leden van de Europese Gemeenschap, althans, de meerderheid daarvan. Het vorige kabinet daarentegen heeft in haar Memorie van toelichting gezegd dat het ook een bilaterale afspraak met één land kan zijn. Nu zijn de bevriende landen voor dit kabinet de partner-landen in de Europese Gemeenschap. In het kabinet-Den Uyl had de heer Pronk het initiatief genomen om die landen wat anders te formuleren, namelijk „gelijkgezinde” landen. Dat waren dan bijvoorbeeld: Zweden en Canada. Dat waren niet gelijkgezinde landen, dat waren gelijkgezinde regeringen.”

De Koster heeft er formele bezwaren tegen dat het parlement het kabinet de mogelijkheid geeft via een Algemene Maatregel van Bestuur een sanctie in te stellen. Het zou volgens hem beter moeten gewaarborgd door inspraak van het parlement. Een en ander zou niet zo erg zijn als in die wet zou worden vastgelegd dat de Europese Gemeenschap dat o.a. zou doen. Nu kan een volgend kabinet samen met Zweden (Zweden heeft die sancties reeds) een olie-export naar Zuid-Afrika blokkeren, hetgeen al tijdens de Algemene Beschouwingen door de PvdA is voorgesteld. Door hen is gezegd dat Nederland een boycot moet beginnen en daarna de EG-partners mee moet krijgen.

Dat het duidelijk om een „gebaar” gaat, blijkt volgens De Koster uit het feit dat wij ongeveer een tiende procent van de behoefte van Zuid-Afrika aan olie leveren. „Mijn hoofdbezwaar is de te smalle basis waarop in de toekomst sancties van kracht kunnen worden.” En aangezien dit kabinet (dat is de laatste dagen overduidelijk gebleken) ook niet het eeuwige leven heeft, maken wij ons wat zorgen over de gevolgen die deze nieuwe wet kan hebben.

Ook de strafbaarheidstelling van Nederlanders die bij een multi-nationale of internationale onderneming werkzaam zijn, is senator De Koster een doorn in het liberale oog. „Absurd!”, zegt hij beslist. Nederlanders die bijvoorbeeld in een land werken (en wonen) bij een dergelijke onderneming kunnen bij aankomst in Nederland worden gearresteerd omdat zij de wet hebben overtreden... Dit is een evident gebrek in deze wetgeving. Een handeling die in Frankrijk niet, doch in ons land wel strafbaar is, dat is een unicum in onze strafwetgeving. Die bezwaren zouden minder zijn als het om sancties ging die door onze partners algemeen zijn aangevaard. Hetzelfde geldt voor de problemen die voor het bedrijfsleven gaan ontstaan. Oorspronkelijk zou er een mogelijkheid zijn om het bedrijfsleven eerst op de hoogte te stellen van komende sancties.

In ieder geval moet het bedrijfsleven de mogelijkheid hebben schade, waaraan zij part noch deel heeft op de overheid te verhalen.

Tijdens de behandeling van deze wet in de Eerste Kamer, vroeg De Koster zich af (en hiermee komen we op zijn derde bezwaar) hoeveel kinderen er in een Centraal Afrikaans land moeten worden vermoord, voordat het land getroffen wordt door een sanctie.

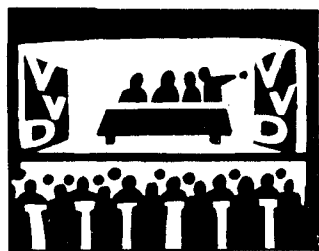
Boosheid

„Hoeveel landen moeten door een grootmacht bezet worden; hoeveel mensenrechten moeten er vertrapt worden in Latijns-Amerika; hoeveel strijders mag een Latijns-Amerikaans land in Afrika gebruiken, alvorens deze landen in aanmerking komen voor sancties. En dan vraag ik mij echt af waar wij eigenlijk mee bezig zijn. Natuurlijk zijn wij tegen apartheid, maar het lijkt er wel eens op of de hele boosheid van een deel van de Nederlandse politieke wereld zich dan concentreert op één land, namelijk Zuid-Afrika.”

Tenslotte wijst De Koster erop dat het niet denkbeeldig is dat internationale maatschappijen zich wel twee keer zullen bedenken Nederlanders te promoveren naar verantwoordelijke posities. „Ik hoop dat de discussie in de Eerste Kamer er in ieder geval toe heeft geleid tot een wat genuanceerder en voorzichtiger besluitvorming.”

H. J. de Koster

VVD van A tot Z

AMSTERDAM - Op 17 maart spreekt A. Ploeg in Croq-O-Vin, Stadionweg/Beethovenstraat. Aanvang: ca. 20.30 uur. Onderwerp: Kernbewapening problematiek.

ALMELO - Op 10 maart, spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in het Postiljon motel. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „wat doen we tijdens de loonpauze en daarna?”

ARNHEM - Vrouwen in de VVD Gelderland organiseert op maandag 17 maart in het Huis der Provincie te Arnhem een Provinciale Dag. Aanvang: 9.30 uur. Kosten f 10,— hele dag; f 5,— halve dag. Spreker: dr. R. Braams, lid Tweede Kamer over: „Energie na het jaar 2000”.

Discussie in groepen, lunch in Elektrum, Klingelbeekseweg 45, waarna rondleiding. Opgeven telefonisch bij mw. R. Vos-Bal, tel. 05250 1832.

BERGEN OP ZOOM - Op 12 maart spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels voor de Rijkspolitie in café „de Ster”, Korenmarkt. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „veranderen sterkte politie”.

BREDA - Op 7 maart vindt er om 17.30 uur in de Le Ramier, Grote Markt, een liberale borrel plaats.

DEVENTER - Op 3 maart spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in motel „Royal”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

ONDERCENTRALE EDE Op 12 maart spreekt H. J. L. Vonhoff in cultureel centrum de Reehorst te Ede. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Ook bij windkracht 10... dóórvaren!!!”

STATENCENTRALE FRANEKER - Op 10 maart spreekt drs. J. F. Scherpenhuizen in „ons huis” te St. Anna Parochie. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek en het noorden.

's-GRAVENHAGE - Op 5 maart spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in Barrel house, Noordeinde. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: Jeugdcriminaliteit.

DEN HELDER - Op 19 mrt. spreekt mr. H. Th. M. Lauxtermans in de Monaco Club, gevestigd in rest. „De Prinsenkelder”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Volkshuisvesting en de huidige politiek.

HENGEL - Op 17 maart spreekt mevrouw E. Verkerk-Terpstra in hotel 't Lansink, Ct. Storkstr. Aan-

vang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

ONDERCENTR. HOEKSE WAARD - Op 28 februari spreekt mr. W. J. Geertsema in zaal Concordia. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberaal Manifest.

LANDSMEER - Op 14 mrt. spreekt L. M. de Beer in jachthaven „Robinson”, Dorpsstraat 6. Aanvang: 21.30 uur. Onderwerp: kabeltelevisie.

LINSCHOTEN - Op 10 mrt. spreekt dr. R. W. de Korte in het gemeenschapshuis „de Wingerd”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: herverdeling van arbeid.

JOVD NOORD-GRONINGEN - Op 7 maart spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in rest. Mecurius te Leens. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.

VROUWEN IN DE VVD NOORD-HOLLAND - Op 3 maart organiseert het provinciaal Contact Vrouwen in de VVD Noord-Holland een informatieve bijeenkomst in de Winter tuin te Haarlem, Stationsplein. Aanvang: 10.00 uur einde 13.00 uur. Mevr. E. Verkerk-Terpstra zal spreken over de Liberale Beginselen, de heer G. van der Vlies over de structuur van de partij.

RHENEN - Op 3 maart spreekt A. Ploeg in hotel café-rest.: „De Koerheuvel”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Vrede, Veiligheid en Democratie.

ROOSENDAAL - Op 10 maart vindt er een openbare forumavond plaats in café „t Wit Rooske”, Nispensestraat 14. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Jeugd en Werk. Forumleden: J. D. de Voogd (VVD) H. Hartmeijer (PvdA).

TEXEL - Op 14 maart spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in hotel Opduin,

Radio-uitzendingen: Donderdag 28 februari Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur. Donderdag 13 maart Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur. Donderdag 27 maart Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur.

Mutaties

Secretarissen ondercentrales:

ENSCHDEDE - mevrouw W. Sorgdrager, Lorentzlaan 17, 7535 CK Enschede. (wnd. secr.)

NIJMEGEN - mevrouw R. A. Everts-Pik, Korhoenlaan 6, 6641 XS Beuningen, tel.: 08897 - 1773 (H). (nw. secr.)

ZWOLLE - J. Pander, de Marke 56, 8061 BC Hasselt, tel.: 05209 - 2195 (H). (nw. secr.)

LEIDEN - mevrouw drs. M. A. A. B. Doornebal, Aert van Neslaan 308, 2341 HM Oegstgeest, tel. 071 - 170356 (H). (adreswijziging)

Afdelingssecretarissen

ALMERE - R. G. E. Beitsma, Corr. adres: Postbus 109, 1300 AC Almere tel.: 03240 - 12249 (H). (nw. secr.)

MONNICKENDAM - J. van der Heijden, Fuik 15, 1141 CH Monnickendam, tel.: 02995-4710 (H), 02995 - 3746 (K).

NORG - Mevr. G. de Ruiter-Krijnen, Nachtegaalstraat 8, 9331 LA Norg, tel.: 05928 - 3664 (H). (nw. secr.)

USQUERT - T. Bierema Lzn., Wadwerderweg 1, 9988 ST Usquert, tel.: 05950 - 2829 (H). (nw. secr.)

VEGHEL - drs. H. F. Bauer, Prof. Gerbrandystraat 24, 5463 BK Veghel, tel.: 04130 - 50620 (H). (nw. secr.)

Ruyslaan 22. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Meer rechten voor minderjarigen.

JOVD UTRECHT - Op 24 maart spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in Hotel Smits, (zaal 2a). Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: één liberale partij.

VOORST - Op 17 maart spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in „De Twee Schimmels” te Twello. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Waarheen met de economie?”

WADDINXVEEN - Op 24 maart neemt J. D. Blaauw plaats in een forumdiscussie over kernbewapening in het Anna Frankcentrum J. V. Bijenpad 1. Aanvang: 20.00 uur.

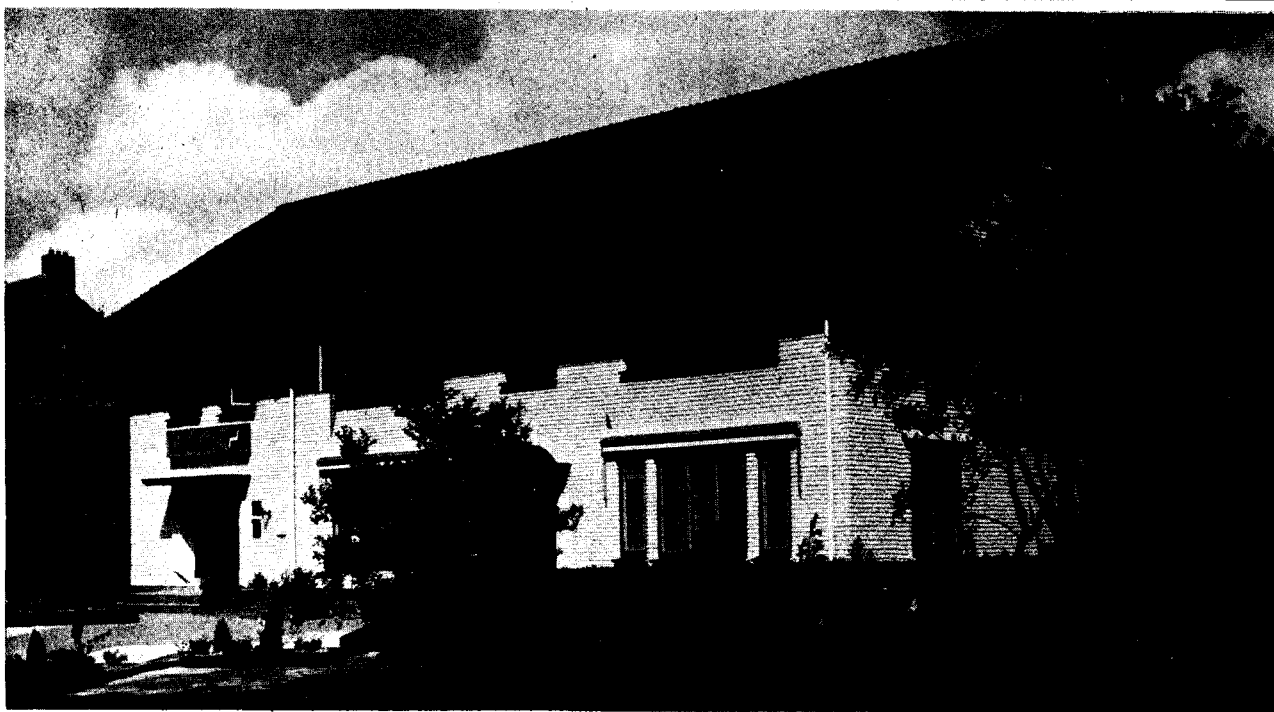
KAMERCENTRALE ZEELAND - Op 10 maart vindt er een forum-discussie plaats tussen mevrouw E. Verkerk-Terpstra (VVD) en mevr. J. Boogaards (D'66) in café „Porgy &

Bess” te Terneuzen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De verschillen c.q. overeenkomsten tussen D'66 en de VVD.

Op 24 maart is de voorjaarsvergadering van de kamercentrale Zeeland in hotel „de Zwaan”, Kerkplein 47 te Kapelle. Aanvang: 19.30 uur.

- Vaststelling advieslijst Eerste Kamer.
- Bespreking van en stemming over amendementen en moties.
- Verkiezing partijraads-vertegenwoordiger(ster).
- Jaarverslagen.

JOVD AMSTELLAND - Op 10 maart spreekt J. D. Blaauw, lid van de Tweede Kamer op een forumavond over defensie en kernbewapening. Mede-forumleden: mevrouw Tets, secretaris buitenland D'66 en Gualtheric van Weezel, Tweede Kamerlid CDA. Herman Wesselinkcollege, Startbaan 3, Amstelveen. Aanvang 20.15 uur.

Het gebouw van de RABO-BANK te Middenmeer werd met SURFAKOTE MUURCOATING gespoten en ziet er nu voor-
treffelijk uit. Surfakote muurcoating is een uitstekende in-
vestering.

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats,
kantoren en industriële gebouwen met Surfakote gespoten.
SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal dikker dan

een gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht. Surfa-
kote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer
mee: 10 jaar garantie.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek B.V.
Schuytvlot, postbus 8, 3417 ZG Montfoort (U.),
tel. 03484 - 1587.

caravans de leeren doedel b.v.

IMPORTEUR VOOR NEDERLAND EN BELGIË
VOOR 3 TOPMERKEN CARAVANS

HOBBY

't is alsof
u elke week
in 'n 5 sterren
hotel logeert!

SOLIFER

's Winters
naar Lapland (35°-)
's Zomers
naar Spanje (35°+)

(Sterckeman)

Een lage prijs
caravan
die alles van 'n
hele dure heeft!

Wij tonen U graag
de verschillende modellen in ons
Caravan Shopping Center.

6673 ZJ ANDELST - JAFFASTRAAT 2 - POSTBUS 103 - TEL. 08880-2745 EN 2746

creatie • recreatie • recreatie • recreatie • recreatie • recreatie • recr

SKIPPER CLUB CHARTER

wenst alle lezers in 1980 een goede vaart! En
mocht u er in het komende jaar eens een weekje
tussenuit willen,
onze folder ligt klaar.
Belt u ons even!

Postbus 5 - IJlst (Fr)

05155-1599

"DE MORRE"

Watersportcentrum

Zeil- en Windsurfschool.
Jachtenverhuur. Zeilkamp.
Hemelum (Fr.) 05148-666 of 782.

inschrijfbon Doorn

aam:

dres:

oonplaats:

hrijft in voor het deelcongres „Milieu” op zaterdag 8 maart in het Con-
escentrum van de Bondsspaarbank in Doorn.

ij/zij heeft de kosten ad f 25,— (resp. ad f 10,—) overgemaakt op
kening 41.69.93.370 bij de Amrobank te Utrecht onder vermelding
„Milieucongres VVD”.

et postgironummer van de bank is 29 00.

inschrijfbon Leeuwarden

aam:

dres:

oonplaats:

eeemt deel aan het deelcongres „Landbouw” op 15 maart in het Oranje-
otel te Leeuwarden met personen.

uzenden aan: Secr. Kamercentrale Friesland, Looxmagracht 8, 8603 AB
neek.

inschrijfbon Rotterdam

aam:

dres:

oonplaats:

eeemt deel aan het regionaal congres te Rotterdam op 22 maart 1980
alencolplex Engels).

ij / zij wenst deel te nemen aan de discussie binnen het kader: ☐ „Mens
wereld” ☐ „Mens en arbeid” ☐ „Mens en recht” ☐ „Mens en omge-
ng” ☐ „Mens en welvaart” ☐ „Mens en staat”.

euze aankruisen)

ij / zij zal de kosten ad f 25,— p.p. overmaken op giro 524323 of bij
ank Mees en Hope op rek.nr. 25.55.92.590 t.n.v. de VVD-afd. Rotter-
am onder vermelding „congres”.

uzenden aan: Congrescommissie VVD, Meent 106, 3011 JR Rotterdam.

inschrijfbon Deventer

aam:

dres:

oonplaats:

eeemt deel aan het VVD-congres „Mens en Arbeid” op 29 maart in de
Deventer Schouwburg.

x heb betaald via de bank/giro.

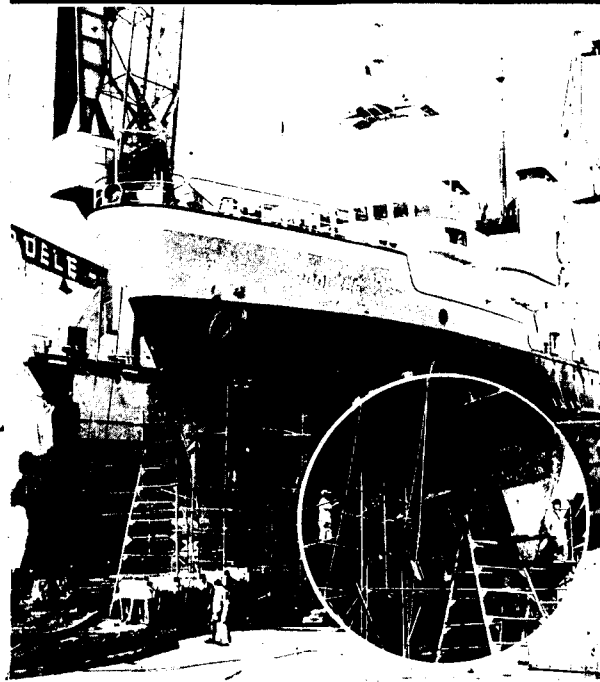
ot uiterlijk 21 maart te zenden aan: de heer In 't Hof, Bronsvoorderdijk
7437 PZ BATHMEN.

Boele-Bolnes

EEN BEGRIIP IN DE WERELD VAN

Scheepsreparatie en Scheepsbouw

RINGDIJK 598, BOLNES, TEL. 01804-18555, TELEX 20012

..vast - goed

SPANJE - Costa Blanca - Javea - Moraira - Calpe

Geen rommelige nog in aanbouw zijnde plannen. Maar daar waar alles
klaar is en alle voorzieningen aanwezig. Daar bieden wij u schitterende,
volledig ingerichte villas en appartementen aan. In een heerlijk klimaat,
een prachtig groene omgeving met fantastisch uitzicht over zee en omge-
ving. Ruime keus. *Goede service voor, tijdens en na de koop.*

Prijzen v.a. f 40.000,—. Vele referenties beschikbaar.

Inl. bij: Costa Blanca Informatie-Ned.

Syndicuslaan 4 - Delfzijl, Tel.no. 05960 - 13899

of: Morperstraat 66-103, Düsseldorf

Hypotheken tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde: ★ rente v.a. 9,1% (9-11-'79); ★ inko-
men echtgenote telt mee bij beoordeling: ★ geen afsluitprovisie;
★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw
huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten.

Stoorvogel Hypotheken

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.
Tel. 01745 - 5600 - 5800

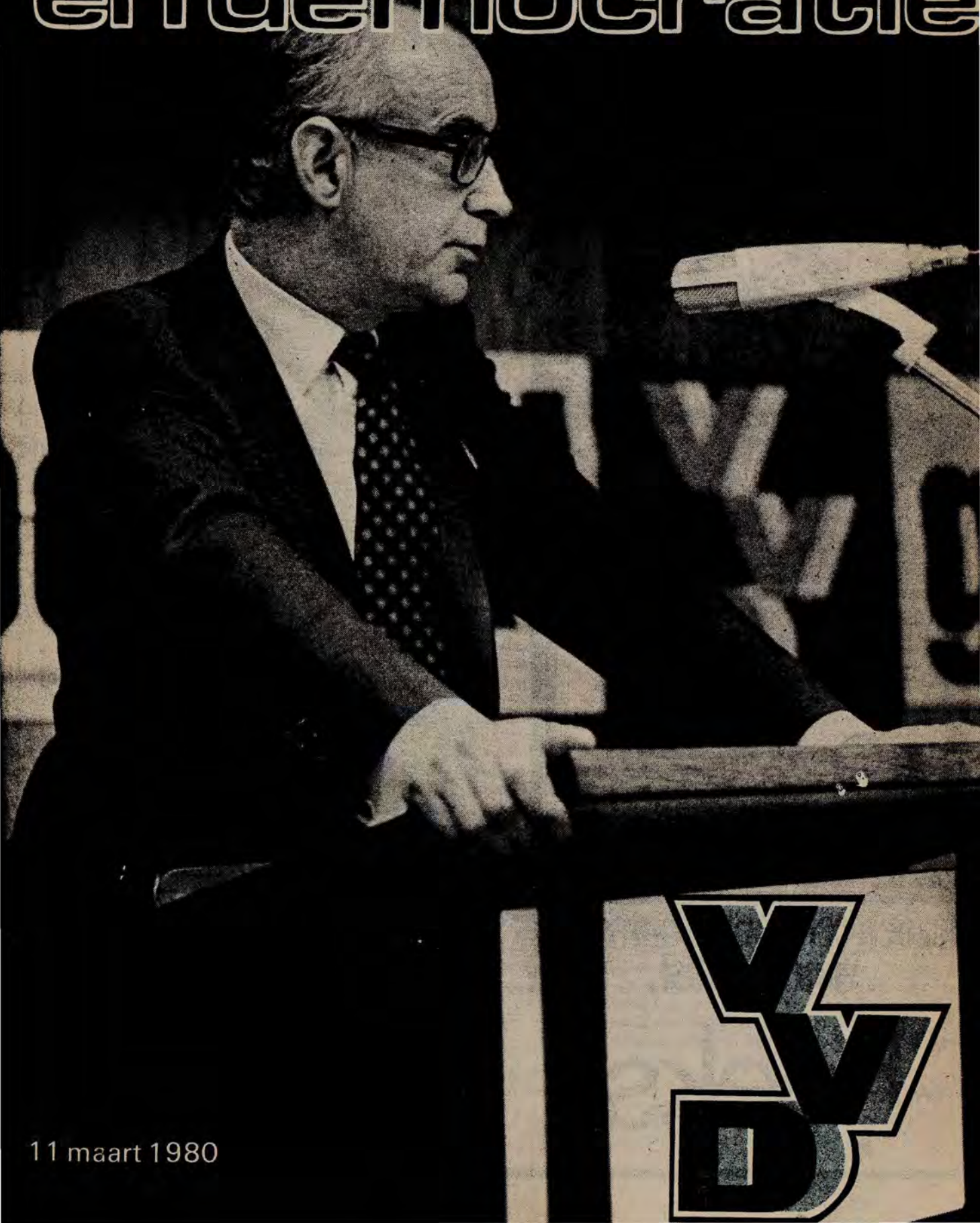
Wij kennen stad en land
van z.o.drente en vooral
de huizen, alle huizen...

makelaardij Beekenkamp
Parallelweg 9, 7822 GL Emmen
Tel 05910-16016

BEEKENKAMP

vrijheid en democratie

11 maart 1980

'nHOT-WHIRL-POOL koop je bij hoeks!

Een hot-whirl-pool brengt de branding bij u thuis. De tintelende, bruisende kracht van luchtstromen die door het water worden geperst geeft u een bijzonder plezierige hydro-massage. Eigenlijk moet u de hot-whirl-pool persoonlijk ervaren en Hoeks maakt dat mogelijk.

coupon

Vraag de hot-whirl-pool-dokumentatie van Hoeks aan of maak een afspraak voor een vrijblijvende demonstratie:

Ja, ik wil vrijblijvend de volgende dokumentatie van u ontvangen (aankruisen wat van toepassing is):

☐ de hot-whirl-pool	☐ tuinmeubelen
☐ sauna's	☐ zelfbouw
☐ zwembaden	☐ zelfbouw
☐ solaria	☐ volautomatische rolafdekkingen
	☐ volautomatische zwembadreiniger

Naam:

Straat:

Plaats: Postcode:

Telefoon:

Stuur deze coupon zonder postzegel naar antwoord-nummer 27, 5000 VH Tilburg.

Hoeks b.v., Jellinghausstraat 10 (industrialterrein Noord)
korrespondentieadres Postbus 5061,
5004 EB Tilburg Telefoon 013-686933

V01

**bezoek eerst onze showroom
voor u beslist.**

hoeks

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

**Nummer 1227
11 maart 1980**

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen- administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Minister Ginjaar was de meest prominente deelnemer aan het geslaagde deelcongres over de milieuproblematiek dat dit weekeinde in Doorn, Utrecht, werd gehouden. Over dit congres leest u het een en ander op pag. 24.

Verder in dit nummer:

Informatie over de gebeurtenissen in het parlement. Pag. 4 en 5.
Mevrouw Van Someren-Downer over Suriname. Pag. 6.
Legale buitenlanders moeten net zo behandeld worden als elke Nederlandse burger. Dat zegt Annelien Kappeyne in een interview met Jules Maaten. Pag. 9.
Rubrieken
Koosje Bins en Florus Wijsenbeek. Pag. 10.
Vrouwen in de VVD: de noodklok voor het Frans. Pag. 12.
Taakverdeling leden dagelijks bestuur. Pag. 19.
Congressen in de komende weken. Pag. 22 en 23.
Gastkolom en Opinions. Pag. 26 t/m 29.
Speciale bijlage; groslijst kandidaten Eerste Kamer. Pag. 13 t/m 18.

Het eerstvolgende nummer verschijnt op dinsdag 1 april. Kopij voor dit blad moet uiterlijk op maandag 24 maart binnen zijn bij de centrale redactie, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

Aanblijven - de juiste beslissing

door mr. F. Kortals
Altes, voorzitter.

Zich ervan bewust dat na het aftreden van Andriessen de redenering opgeld zou doen dat dan de VVD-ministers ook hadden moeten aftreden, heeft het hoofdbestuur, evenals de Kamerfracties, toch gemeend dat het beter was dat de liberale bewindslieden de beleidsvoornemens waartoe het kabinet had besloten, voor hun verantwoording zou blijven nemen. Een perscommuniqué waarin dit standpunt is neergelegd is op 21 februari - de dag waarop het kabinet de plannen had neergelegd in een brief aan de Stichting van de Arbeid - uitgegeven en heeft zelfs niet kunnen doordringen tot de kolommen van Vrijheid en Democratie van 26 februari. Het wordt nu alsnog gepubliceerd.

Instemming met beleid

De redenering „Andriessen weg - VVD-ministers ook weg” was ogenschijnlijk voor de hand liggend, maar niet juist. Liberale bewindslieden hebben een eigen verantwoordelijkheid en behoeven niet tot dezelfde conclusie te komen als een CDA-minister, ook niet indien zij in het algemeen zijn beleid juist achten. Ook Andriessen had zich, zij het met moeite, neergelegd bij de beperking van de extra ombuigingen tot drie miljard gulden plus het opvullen van de in Bestek '81 geschoten bressen. Het ontbrak hem echter aan vertrouwen of deze minimaal noodzakelijk geachte ombuigingen ook zouden worden uitgevoerd en een blijvend karakter zouden krijgen.

Bij de VVD heeft - zowel in de Kamers als in het kabinet - de politieke wil de ombuigingen werkelijk uit te voeren altijd bestaan. Uit de brief van de minister van Sociale Zaken aan de Stichting van de Arbeid bleek dat die politieke wil er ook was bij de andere ministers. Uit de opstelling van Lubbers bleek dat ook hij dit beleid van extra ombuigingen steunde. Onder die omstandigheden vonden wij het juist dat de VVD verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid bleef dragen. Weglopen voor de verantwoordelijkheid nú, zou betekenen dat gedurende zeker zes maanden in het geheel geen beleid gevoerd kon worden. Dat de loonpauze zou aflopen zonder nieuw beleid tot beheersing van het loonpeil. Dat er geen extra ombuigingen zouden komen. Dat de inflatie onbeheerst kon toeslaan en de werkloosheid nog meer zou toenemen. Dat een demissionair kabinet de begroting voor 1981 zou moeten voorbereiden. Al eerder stond de VVD - met name de toenmalige fractievoorzitter Wiegels - voor de moeilijke keuze doorgaan of mee-gaan met een afgetreden minister die ogenschijnlijk het VVD-standpunt beter vertolkte dan de VVD zelf. Dit was bij de val van het kabinet-Biesheuvel, toen Drees aftrad wegens onvoldoende bezuinigingen. De kiezers hebben de moed door te gaan hoog aangeslagen. Zes zetels winst.

Grenzen

Wel heeft de VVD, bij monde van ministers, Kamerfracties en hoofdbestuur duidelijke grenzen gesteld: Aan de

omvang van het pakket extra ombuigingen mag niet worden getornd; bressen van enige omvang zijn niet toelaatbaar.

De eerste ronde - het debat over de loonpolitiek - is achter de rug. In het debat is bevestigd dat bij de regeringspartijen de politieke wil bestaat het voorgestelde beleid uit te voeren. Ook D'66 stelde zich achter de noodzakelijke koopkrachtvermindering van anderhalf procent, maar stemde tegen. Ook D'66 was van oordeel dat het financieringstekort niet boven zes procent mocht stijgen, maar aanvaardde niet de dienovereenkomstige extra ombuigingen tot drie miljard gulden. In stemgedrag volgde zij de PvdA die zij, als het erop aankomt, niet wenst los te laten. De tweeenheid PvdA-D'66 blijft bestaan, dat heeft de voorzitter van D'66 uitdrukkelijk bevestigd in een debat met mij, dat ik vorige week op uitnodiging van de JOVD-Delfland met hem mocht hebben.

Uit het verloop van de kamerdebatten bleek dat het goed was dat het kabinet is aangebleven.

Aftreden zou voor de ontwikkeling van de Economie rampzalige gevolgen hebben gehad. Wel moeten de gestelde grenzen nauwlettend in het oog worden gehouden.

Openbare orde en veiligheid

In Amsterdam waren de grenzen van het toelaatbare ver overschreden. Uit de informatie die de regering aan de Tweede Kamer zal verstrekken over het herstel van de openbare orde zal naar ik stellig verwacht, blijken dat de verantwoordelijke ministers aan dat herstel een belangrijke bijdrage hebben geleverd.

Terecht is krachtig opgetreden tegen de inbreuk op de rechtsorde. Achter de barricades was een niemandsland ontstaan, waarin vernielingen en plundering van winkels plaatsvonden. Bewoners en winkeliers waren afgesloten van de rechtsorde en moesten zelf maar zien dat zij hun eigendommen beschermden tegen elementen die door het vacuum in de rechtsorde waren aangetrokken. Dit is een onduidelijke situatie en optreden van een overheid die niet door aftreden van een kabinet aan gezag zou hebben ingeboet kwam, achteraf beschouwd, goed van pas. Met de inhuldiging, die grondwettelijk binnen de stad Amsterdam plaats vindt, in het vooruitzicht is een kabinet vereist dat de volle verantwoordelijkheid voor de openbare orde kan dragen. Als de FNV zich met stakingsakties wil blijven verzetten tegen de inmiddels door de volksvertegenwoordiging goedgekeurde wettelijke maatregelen, dreigt ons parlementair-democratisch stelsel te worden ondermijnd. De FNV speelt met vuur en heeft daarbij zelf ook enige schade opgelopen. De heer Dutman schrok toen hij op de geluidsband hoorde wat hij zelf had gezegd en werd nog eens geconfronteerd met afkeurend geroep van zijn achterban dat hem op het ogenblik van zijn opruiende toespraak zelf was ontgaan. Verblind en verdoofd. Ook de pers werd ten dele mond-

Vervolg op pagina 4

Rietkerk tijdens loondebat: 'De rek is eruit'

door Henk Krol

Bij het loondebat wat vorige week in zowel de Tweede als de Eerste Kamer werd gehouden begon de heer Rietkerk zijn bijdrage met een gelukwens aan het adres van de oppositieleider de heer Den Uyl in verband met zijn benoeming tot voorzitter van de Europese Federatie van Socialistische partijen. Rietkerk zei erop te vertrouwen dat Den Uyl ook in die functie „gewoon zichzelf zal blijven”.

In zijn bijdrage wees Rietkerk erop dat de ontwikkeling van zowel de betalingsbalans als het financieringstekort sinds 1974 de uiterst zorgelijke situatie waarin de economie van ons land verkeerd onderstreept. In 1974 was de betalingsbalans nog positief en het financieringstekort was nog alleszins aanvaardbaar.

Er was nog flink wat ruimte in de reserves van de sociale fondsen en de meeste ondernemingen konden nog wel een stootje velen.

We hadden nog uitzicht op flink stijgende aardgasopbrengsten en mochten uitgaan van een gemiddelde groei van zo'n 3 % of zelfs meer.

Rietkerk: „Nu staan al deze signalen op rood. Daarom kunnen wij zeker nu niet meer doorgaan met het laten stijgen van collectieve uitgaven of inkomens. Zelfs de kasreserves van de minister van Financiën zijn uitgeput: de rek is er nu echt uit”.

Rietkerk vroeg aan iedereen, ook aan de FNV, om de realiteit onder ogen te willen zien. Als we onze welvaart willen behouden, de collectieve voorzieningen op een redelijk peil willen handhaven en de jongeren van nu aan zinvolle arbeid willen helpen dan moeten we nu ernst gaan maken met het weer gezond krijgen van onze economie. „Doen wij dit niet dan glijden wij onherroepelijk af in de richting van meer werkloosheid, meer inflatie en beduidend minder welvaart.”

Rietkerk was een van de weinige woordvoerders in de Kamer die dit punt zonder problemen kon onderstrepen. Hij was het immers die al bij de behandeling van de begroting voor 1980 zijn grote zorg uitsprak en toen al om een extra bijsturing vroeg.

Iedereen die meent zelfs nu nog vraagtekens bij deze cij-

fers te moeten zetten steekt zijn kop wel erg diep in het zand.

Rietkerk herinnerde de heren Den Uyl en Van der Doef eraan dat de werkloosheid onder het vorige Kabinet (PvdA/CDA) praktisch is verdubbeld. Onder dit Kabinet is de werkloosheid gestabiliseerd, ondanks het feit dat (gelukkig) een belangrijk aantal vrouwen extra op de arbeidsmarkt zijn toegetreden.

Zelfs de heer Den Uyl kon deze feiten in een interruptie niet ontkennen.

Wat omvat het beleid van dit Kabinet?

1. Een volledige uitvoering van het op 10 miljard ombuiging gerichte Bestek-beleid.
2. Een extra ombuiging, tussentijds in 1980, van 3 miljard.
3. Beperking van het financieringstekort tot 6 % maximaal.
4. Verdere ombuigingen in de loop van dit jaar indien het financieringstekort toch nog zou dreigen uit te lopen.
5. Een stringente loonmatiging tot 1,5 % beneden de MEV-raming.
6. Handhaving van de koopkracht van de laagste gezinsinkomens.

Hoewel de heer Rietkerk kon instemmen met deze punten en hij beseftte dat een jarenlange scheefgegroeide ontwikkeling, zeker indien daar nog extra tegenvallers bijkomen, helaas niet in één klap gecorrigeerd kan worden, plaatste hij hier toch nog wel enkele vragen bij. Met name drong hij er op aan dat deze ombuiging bij de begroting voor 1981 geheel structureel zou worden gemaakt en dat dan ook de verminderde groeivoet zal worden verwerkt.

Niet alleen loontrekkers

Rietkerk bekritiseerde ook het alternatief van de heer Den Uyl die voor 16.000 woningwetwoningen per jaar een beroep wil doen op de kapitaalmarkt. Terugdenkend aan de ontwikkeling van het woningbouwprogramma van diens kabinet dat van 150.000 terug ging naar 100.000 is het nu juist niet Den Uyl die hier recht van spreken heeft.

Volgens de heer Rietkerk staan wij nu voor de noodzaak dat er in de loonsfeer aanpassingen moeten plaatsvinden: „Daarom wil de VVD zijn steun geven aan een wettelijke machtiging voor de Overheid voor een beperkte periode bijvoorbeeld tot eind 1981.” Rietkerk zei dat naar het oordeel van zijn fractie de matiging zich niet mag beperken tot de looninkomens en dat van de hogere inkomens een sterkere matiging mag worden gevraagd. Ook van zelfstandigen en vrije beroepen mag dezelfde matiging worden gevraagd.

Er mag volgens de VVD niet de indruk ontstaan dat alleen van de loontrekkers een offer wordt gevraagd.

Rietkerk: „Wel wil ik in dit verband aandacht vragen voor de positie van het midden- en kleinbedrijf, dat er, blijkens de voorspellingen, in 1980 duidelijk op achteruit zal gaan.”

Vervolg van pagina 3

dood gemaakt, omdat alleen actienieuws mocht worden opgenomen. Terecht weigerden de hoofdredacties van liberale kranten daaraan mee te werken. Eenzijdig gesorteerde nieuws past alleen in dictaturen. Het succes was overigens maar zeer betrekkelijk, want De Telegraaf, niet bij uitstek het enfant chéri van de FNV, verscheen wel ongeschonden.

Het is goed dat er in deze tijd een kabinet is. Het is ook goed dat de liberale ministers als voorvechters van vrijheid en democratie daarin op hun post zijn gebleven. Dat kan niet tot elke prijs, maar dit kabinetsbeleid verdient onze volle steun. De kiezers zien dat ook zo, getuige de tlarijke instemmende reacties op de televisie-uitzending van de VVD vorige week: meer dan 250 nieuwe leden!

Rietkerk wees op de redelijkheid om aan ondernemingen die extra winsten hebben verkregen uit de aardgasprijsverhoging in verband met de olieprijsstijgingen te vragen deze extra opbrengsten in ons land ter wille van de werkgelegenheid te investeren. Rietkerk verzette zich overigens fel tegen de absurde gedachte van Den Uyl om dit dwingend bij wet voor te schrijven. Op die manier zou je diverse bedrijven binnen de kortste keren het land uitjagen.

Voor de zoveelste keer vroeg hij aan de regering om toch eindelijk iets te willen doen aan de slechte arbeidsinpassing.

„Veel bedrijven moeten wegens gebrek aan mensen zelfs hun productie inkrimpen”.

Hij vroeg de minister van Sociale Zaken om nu echt de hoogste prioriteit te geven aan dit probleem.

De beuk in het opportunistisch alternatief

Rudolf de Korte onderstreepte in zijn bijdrage de woorden van de heer Rietkerk nog eens met het nodige cijfermateriaal.

De Korte zei verder dat voor de VVD een duurzame bestrijding van de werkloosheid voorop staat en dat daarnaast voorrang moet worden gegeven aan de gezondmaking van de betalingsbalans en een rendementsherstel voor de bedrijven. „Van een dalende wereldconjunctuur behoeven wij op korte termijn geen enkel heil te ver-

wachten. Alles komt dus aan op een relatieve verbetering van onze sterk gedaalde internationale concurrentiekracht. Dat maakt het loonkostenpeil en daarmee het nominale loonpeil tot een strategische grootheid van de eerste orde.”

Tot slot van zijn betoog herhaalde Rudolf de Korte wat hij al bij het loonpauzedeбат van 23 januari opmerkte: „Werknemers en werkgevers moeten in de praktijk van het leven leren zich in te stellen op de sombere perspectieven voor de jaren tachtig. In een smoren van het door hen dragen van eigen verantwoordelijkheid zien liberalen weinig heil. Daartoe moet ook de individuele burger gewezen worden op de ernst van de situatie. Aan de Regering blijft de taak met alle haar ten dienste staande middelen dat uit te leggen, bij voortduring en in niet mis te verstane taal.

De beroering van vandaag is groot. Ze verandert echter niets aan de harde economische feiten, die ontnuchterend zijn. De VVD kiest daarom voor een realistische opstelling: eerlijk zeggen waar het op staat. Wie om electoraal gewin de beroering van vandaag zou willen dempen door te sjoemelen met de feiten en de noodzakelijke aanpassing zou anti-sociale politiek bedrijven. De beuk in zo'n opportunistisch alternatief”.

Het eindresultaat van dit debat was voor de VVD-fractie zeer positief: alle amendementen van Rudolf de Korte werden aangenomen zodat de overheid niet een onbeperkte bevoegdheid zal krijgen.

Dick Dees:

door Henk Krol

„Mondigheid van patiënt centraal”

„Binnen de geestelijke gezondheidszorg dienen vermen-selijking van de zorg en versterking van de positie van de patiënt sleutelbegrippen te zijn,” Aldus drs. Dick Dees in een uitvoerig debat met Staatssecretaris mevrouw Veder over de geestelijke gezondheidszorg.

In zijn bijdragen stelde Dees de ontplooiingskansen van psychiatrische patiënten centraal. „Voor liberalen gaat het erom dat mondigheid van de patiënt wordt verondersteld, tenzij het tegendeel is bewezen; dat er geen nodeloze barrières tussen patiënt en samenleving worden opgetrokken; en dat iedere patiënt zo lang mogelijk in z'n eigen milieu moet kunnen verkeren.” Bevordering van zelfzorg, decentralisatie van beleid en regeling van het patiëntenrecht noemde Dick Dees belangrijke middelen om de persoonlijke ontplooiing van de patiënt te bevorderen.

In een motie stelde hij voor om patiëntenraden in psychiatrische ziekenhuizen een formele status te geven.

Eveneens in een motie sprak hij zich uit voor de intro-

ductie van een patiëntenvertrouwenspersoon, waar patiënten met klachten en problemen terecht kunnen.

Veel lof had Dees voor de voortvarende wijze waarop mevrouw Veder de vaak onaanvaardbaar slechte huisvesting van psychiatrische patiënten snel wil verbeteren. In de komende jaren zullen maar liefst 9.000 „bedden” worden vernieuwd.

Meer aandacht vroeg hij wel voor de zogenaamde tussenvoorzieningen hostels, pensionatehuizen, sluisinternaten), die de overgang van ex-patiënten terug naar de samenleving gemakkelijker kunnen maken.

Voor psychiatrische patiënten moeten we nog erg veel doen; Staatssecretaris mevrouw Veder pakt de zaken hier goed aan, aldus Dick Dees.

Suriname: aanvaring tussen Joop den Uyl en Haya van Someren

Het is in de politiek onvermijdelijk af en toe eens een fors meningsverschil, noem het een aanvaring, te hebben. Wanneer je tegen de heer Den Uyl aanvaart, dan is er bij hem meestal sprake van on-heilige verontwaardiging, waarbij stevast de democratische gezindheid van de ander in twijfel wordt getrokken.

Wanneer ik zeg dat de in Suriname ontstane situatie het gevolg is van het door het kabinet Den Uyl gevoerde dekolonisatiebeleid dan noemt de heer Den Uyl dat „niet onbedenkkelijk uit democratisch oogpunt” en of dat niet genoeg is, ik wek ook nog de indruk de schending van een parlementair democratisch proces te rechtvaardigen. Een militaire coup waarbij doden vallen, zou ik dus rechtvaardigen. Dergelijke grofheden zeggen meer over de oud-premier zelf dan over mij.

Wat zijn de feiten? Bij de behandeling van de onafhankelijkheid van Suriname in de Eerste Kamer op 27 en 28 oktober 1975 heb ik in alle toonaarden gewaarschuwd voor de ellende, die over het Surinaamse volk zou komen en ook is gekomen. Gelijk krijgen kan in de politiek aardig lijken, in dit geval is het eigenlijk afschuwelijk.

Wat is de grondfout geweest? De PvdA nam in het partijprogramma „Keerpunt” de onafhankelijkheid van Suriname op. „Hoe kan een politieke partij in Nederland weten wanneer de meerderheid van het volk in de ex-kolonie dat zelf wil” heb ik in de Kamer gevraagd en ook „Wij zijn bepaald ongelukkig over de haast en de spanningen, waaronder dit alles zich voltrekt”. Kort tevoren was er een parlementaire delegatie in Suriname geweest. Die constateerde daar angst, onzekerheid en bij zeer velen de stellige plannen naar Nederland te komen. Behalve bij de politici - en dan nog alleen van de regeringspartij - wist daar vrijwel niemand wat er onder onafhankelijkheid verstaan moest worden. Zowel in Paramaribo als hier heb ik er grote twijfels over uitgesproken of de zeer vele Surinamers, die al gekomen waren en nog zouden komen, hier in Nederland echt gelukkig zouden kunnen worden. Men vond dat achter de regeringstafel niet ethisch. Ik heb toen ernstig bezwaar gemaakt tegen de visie alsof wij uit onmenselijkheid de toevloed wilden afremmen. Het omgekeerde was het geval.

Schadelijk

De grote trek uit Suriname was voor het verre Vaderland zeer schadelijk. Men moet er nu werken met mensen uit het naburig Guyana. De grote trek werd niet alleen veroorzaakt door te grote spoed, maar ook door het zeer onvolkomen verdrag inzake ontwikkelingssamenwerking.

Als de heer Den Uyl mij tracht uit te spelen tegen mijn partijgenoot Geurtsen uit de Tweede Kamer-fractie dan vergeet hij dat deze het staatsrechtelijke deel van de problematiek behandelde en dat hij de kwestie van de ontwikkelingssamenwerking overliet aan mevrouw De Boois en de heer van Zeil, respectievelijk PvdA en KVP. Dat kon gerust want er was grote eensgezindheid onder degenen, die zich met deze problematiek bezig hielden.

Er werden zeer kritische verhalen aan gewijd, er bestond heel veel twijfel, niet alleen in de Kamer ook in de gemeende commissie waar zelfs vier van de vijf Surinaamse leden ernstig twijfelden aan de juistheid van de opzet der ontwikkelingssamenwerking. Ook de toenmalige minister Jan Pronk had zijn twijfels. Onlangs verklaarde hij nog zich toen eigenlijk gechanteerd te hebben gevoeld.

Waarom toch al die twijfels? Het groots opgezette West Suriname-project zou volgens de twijfelaars geen echte welvaart voor het volk brengen, de nodige kleinschalige importbeperkende bedrijven dreigden niet van de grond te komen, er zou geen verandering komen in de werkgelegenheid, arbeidsintensieve projecten ontbraken. Van armoedebestrijding zou niets terecht komen. Er was geen sociaal cultureel beleid, geen onderwijsplanning. Een kind kon zien dat een wassende stroom Surinamers met gevolg zou zijn.

Geen weg terug

Toch moest het allemaal doorgaan; er was op dat moment ook geen weg meer terug, er was al te veel beloofd, te veel gouden bergen. Als Kamer konden we ook niet terug, de vlaggen lagen al klaar, het feest was al georganiseerd voor precies vier weken later. Dan moet een parlementariër zich afvragen wat hij in die situatie moet doen. Stemt een kamerlid tegen een voorstel dan mag hij dat alleen als hij wenst dat het ook werkelijk verworpen wordt. Verwerping zou op dat moment chaos hebben betekend in Suriname. Er waren al ongeregeldeheden geweest, er waren politici van de oppositie gemolesteerd. Het was doodsimpel geweest om tegen te stemmen in de wetenschap dat de hele zaak toch aangenomen zou worden. Voor mijn fractiegenoot Zoutendijk en mij zou verwerping ernstiger zijn geweest dan aanvaarding. Het was kiezen tussen twee kwaden, blanco stemmen is er niet bij. Met dat voorstemmen zetten wij echter niet al onze bezwaren, zorgen en kritiek opzij. Het is nog altijd niet zo dat je dan je mond moet houden, zeker niet als al die kritiek terecht blijkt te zijn geweest. Niet voor niets leeft bij alle partijen, ook bij de PvdA, de overtuiging dat de onafhankelijkheid van de Antillen behoedzamer, beter moet worden voorbereid. Laat Den Uyl niet de indruk wekken alsof dat niet zo is. Ook hij, ook Jan Pronk, weet dat het dekolonisatieproces van Suriname geen navolging verdient.

door Haya van Someren,
fractie-voorzitter
VVD in de Eerste Kamer

Wetsontwerp anti-sexe-discriminatie zal vrouw nauwelijks helpen

door Haya van Someren

Bij de behandeling van het anti-sexe-discriminatie-wetsontwerp in de Senaat hield mr. ir. H. Heyne Makkreel een boeiend betoog waarbij - het is jammer voor de vrouwen - bleek hoe weinig resultaat er in de praktijk van dit wetsvoorstel te verwachten valt.

Allereerst de gebruikte terminologie: in het wetsontwerp wordt niet over discriminatie gesproken, maar over het maken van onderscheid. Onderscheid is veel minder geladen, maar is ook iets anders. Er is wel degelijk onderscheid tussen man en vrouw, maar discriminatie, achterstelling op grond van sexe is iets anders en daar gaat het om.

Na deze constatering, waar overigens ook sprekers van andere fracties zich bij aansloten, constateerde Henk Heyne Makkreel dat het ontwerp, eenmaal wet geworden, de gediscrimineerde vrouw weinig zal helpen. Hij zegt: „Het valt op dat in het ontwerp een aantal ge- en verboden voorkomt zonder enige sanctie op de overtreding ervan. Als die sancties er wel waren zou er vermoedelijk weinig mee te beginnen zijn in verband met de bewijsproblematiek. Hoe wil men aantonen dat bij de keuze tussen een aantal kandidaten de sexe een rol heeft gespeeld. Bij grotere bedrijven zou men heel misschien statistisch een voorkeur voor mannen kunnen vaststellen, maar ook dat is nog moeilijker dan het op het eerste gezicht lijkt. In kleinere bedrijven waar slechts met grote tussenpozen in werkelijk interessante vacatures moet worden voorzien, zal men het nooit waar kunnen maken dat er sexediscriminatie in het spel is, als uit de sollicitanten toch weer een man gekozen wordt”.

Advertenties

De enige bewijsbare overtredingen van deze voorschriften bestaan in het plaatsen van niet toegelaten advertenties of het opstellen van niet toegelaten arbeidsvoor-

waarden op papier. Maar zelfs als een ondernemer zo'n stommiteit uithaalt kan een afgewezen vrouw weinig bereiken. Ze kan naar de „Commissie gelijke behandeling” gaan. Deze zal tot de conclusie komen dat de adverteerder gedaan heeft wat niet mocht. So what? de gedane benoeming blijft bestaan, de benoemde heeft aan de discriminatie geen schuld. Wat heeft de afgewezen vrouw daar aan? De heer Heyne Makkreel constateert dat, wat spoedig wet zal zijn, feitelijk een vrijblijvende richtlijn is. Gaat het ontwerp enerzijds niet ver genoeg, te ver gaat het wat de privé-sfeer betreft. Werkgever is ook de vrouw die een hulp in de huishouding vraagt. Het is niet aan de wetgever daarvoor regels te stellen. Ook stelt Makkreel dat hetzelfde geldt voor zeer kleine bedrijven van bijv. één werkgever met één werknemer. „Mijn voorlopige opvatting is” zegt hij „dat men de grens tussen de privé sfeer en de openbare sfeer zo moet trekken, dat dergelijke kleine bedrijven in de privé sfeer vallen. De wetgeving dient zich op dit stuk tot de openbare sfeer te beperken. Wanneer de EEG-richtlijn dat niet toestaat, dan acht ik die richtlijn op dit punt principieel onjuist, maar EEG-richtlijnen onttrekken zich helaas aan onze controle.”

Hij eindigde met te zeggen dat hij ten gevolge van de beperkte effectiviteit van het ontwerp niet verwachtte dat dit ontwerp voor de burger een ongewenste inmenging in zijn privé-zaken met zich zal brengen. De twee voornaamste fouten vallen hier dus tegen elkaar weg. Het is daarmee echter nog geen goed ontwerp geworden. In zijn samenvatting zei hij dat wij niettemin bereid zijn het wetsontwerp met al zijn gebreken toch te accepteren als een nieuwe bescheiden stap in de richting van het doel: opheffing van alle discriminatie.

Persbericht

Uitgegeven naar aanleiding van de vergadering van het hoofdbestuur van de VVD op 21 februari 1980.

Onderstaand bericht dat in het vorig nummer had moeten worden geplaatst, is door een misverstand blijven overstaan.

Het hoofdbestuur van de VVD heeft zich donderdagavond in spoedvergadering met vice-minister-president Wiegel en de minister van economische zaken Van Aardenne beraden over de politieke situatie die is ontstaan door het

ontslagverzoek van de minister van financiën.

Het hoofdbestuur van de VVD is van oordeel dat de sociaal-economische beleidsvoornemens, uiteengezet in de brief aan de Stichting van de Arbeid, aansluiten bij het door de VVD voorgestane beleid. Het landsbelang eist dat dit beleid wordt uitgevoerd.

Het hoofdbestuur spreekt de hoop uit dat de heer Andriessen in deze brief alsnog aanleiding ziet op zijn voornemens tot ontslag terug te komen.

Indien dit onverhoopt niet gebeurt, dan dient het voorgestelde beleid toch te worden uitgevoerd.

„Democratisering in het welzijnsland dreigt een ruwe dood te sterven”

Onlangs werd in de Tweede Kamer de begroting van het ministerie voor cultuur, recreatie en maatschappelijk behandel. Het VVD-Kamerlid Hermans viel daarbij op door de duidelijke wijze, waarop hij de vaak ingewikkelde terminologie in de welzijnsdiscussie verwoordde. Onze medewerker J. Vermeulen had een gesprek met Hermans n.a.v. deze begrotingsbehandeling.

De burgers die via hun geluidsverbinding met de Tweede Kamer naar de begrotingsbehandeling van CRM luisterden, zullen zich waarschijnlijk hebben afgevraagd of sommige gedachte afgevaardigden zelf wisten waarover men sprak. „De Kamer mag wel eens op haar tellen passen,” zo schreef Lo van Atten onlangs in het AD, na de introductie van dit unieke systeem, waardoor iedere Nederlander, wanneer hij dat wenst, elk debat thuis bij de koffie kan volgen. Vele parlementariërs doen echter net alsof er niets is veranderd en spreken in dezelfde geheimzinnige taal als weleer. Een kwalijke zaak, vooral als je ervan uitgaat dat een begrotingsbehandeling als dat van CRM, vrijwel iedere burger raakt. Gelukkig zijn er ook uitzonderingen. Drs. L. M. H. A. Hermans deed tijdens die begrotingsbehandeling in ieder geval een poging de zo complexe materie dicht bij de burger te brengen. Bewust wellicht? Het NRC-Handelsblad van 16 februari constateerde dat Hermans „het enige kamerlid was dat de welzijnsvarwinkel echt analyseerde”.

„Centraal in mijn betoog stond het groeiende gevaar van een mislukken van het decentralisatiebeleid”, zegt hij desgevraagd. „Bij een goed uitgevoerd decentralisatiebeleid bestaat de beste mogelijkheid om de gewenste betrokkenheid van de burger bij het welzijnswerk te bereiken”.

Wanneer verbaal op papier „ogenschijnlijk” de decentralisatie noodzaak wordt beleden, maar toch niet goed wordt uitgevoerd, dan zal het beoogde resultaat niet bereikt worden, vindt Hermans.

Bolwerk

Het welzijnswerk gaat hem ter harte en als hij op zijn stokpaardje komt (de betrokkenheid van de burger) wordt hij bewogen. „Wanneer deze heilloze weg niet wordt verlaten, bestaat het grote gevaar dat juist dan de ontevredenheid met hetgeen er in het welzijnsveld gebeurt, zal toenemen. Wanneer niet echt de beslissingen zo dicht mogelijk bij de burger worden genomen dan zullen de nu nog zeer kwetsbare eerste levenstekens van de democratisering in het welzijnsland een ruwe dood sterven, waarbij het gevaar niet denkbeeldig is dat de huidige schuchtere democratiseringstendenzen omslaan naar een apatisch, fataal fatalisme! „Het zal mijn tijd wel duren”, en „wat heb ik daar nu aan!”, zullen dan aan de orde van de dag zijn. Welnu, een welzijnsbeleid in een dergelijke situatie zal verworden tot een bolwerk: een nietszeggende en nauwelijks aanspreekbare kolos. Hobbyisten bepalen wat er gaat gebeuren met de activiteiten van de omstellingen. En dit grote gevaar is naar de mening van de VVD zeer sterk (sterker dan sommigen wellicht veronderstellen) aanwezig. Onvoldoende overdragen van bevoegdheden, en mensen niet echt betrekken bij het beleid, zijn tendenzen die in het huidige beleid te bespeuren zijn”, zo zegt Hermans. Volgens hem zal een werkelijke decentralisatie ongetwijfeld consequenties hebben voor het Rijksniveau. In die

zin dat alle beslissingen dan niet meer aldaar genomen worden. Op korte termijn zal een afbouw van het ambtelijke apparaat dienen plaats te vinden. En als deze onvermijdelijke gevolgen niet bijtijds worden ingezien, dan ontstaat er een volkomen verkeerde opbouw van het ambtelijk apparaat. „De feitelijke situatie op dit moment is dat er vele afzonderlijke kleine regelingen ontstaan die uitgaan van een centraal gevoerd beleid. Welnu, een dergelijke ontwikkeling op brede schaal zal onherroepelijk leiden tot een handhaving van de huidige personele situatie op Rijksniveau, hetgeen, zeker in een tijd waarbij de schaarste van de middelen meer dan ooit voelbaar is, ertoe zal leiden dat de „lagere overheden” onvoldoende ruimte hebben om een adequaat beleid te voeren. Juist in de kleinere gemeenten is de behoefte aan een versterking en uitbreiding van personeel sterk aanwezig”.

Notitie

Hermans heeft tijdens de begrotingsbehandeling dan ook duidelijk laten doorschemeren dat de VVD daarom geen genoegen kan nemen met de „afwachterende” houding van de bewindslieden en er werd dan ook een motie ingediend waarin staat dat de fractie erop rekent dat op zo kort mogelijke termijn aan de kamer een beleidsnotitie wordt aangeboden waarin aangegeven staat hoe men de personele consequenties voor het Rijksniveau van het decentralisatiebeleid concreet gestalte denkt te geven.

„Leuk of niet, enkele prikken zijn soms nodig. Daarvoor zit je tenslotte in de Kamer”, zegt Hermans wat grimmig...

Nota „Uitzendwezen” afdeling Utrecht

Onlangs werd door de afdeling Utrecht de „Nota Uitzendwezen” gepubliceerd. Aanleiding was een door de PSP in de Utrechtse Raad ingediende motie waarin de gemeente werd gevraagd geen uitzendkrachten meer te gebruiken. Deze liberale studie gaat achtereenvolgens in op de juridische positie van uitzendkracht en uitzendbureau, de mening van regering en parlement over commerciële uitzendbureaus en de bezwaren welke van vakbondszijde en ook uit progressieve politieke kringen tegen de uitzendformule worden ingebracht.

In de nota wordt betoogd dat de vrijheid van arbeidskrachten om zelf te kiezen voor wie en op welke wijze zij werkzaam willen zijn, onaangetaast dient te blijven. De nota sluit af met een aantal aanbevelingen, zoals bv. de suggestie uitzendarbeid, met het behoud van het bestaande karakter, in een afzonderlijke wettelijke regeling onder te brengen.

Deze zeer lezenswaardige nota is verkrijgbaar door overschrijving van f 5,— op postrekening 2815545 t.n.v. penningmeester VVD Utrecht.

„Legale vreemdelingen gelijk aan Nederlanders behandelen’

door Jules Maaten

Een van de zaken die in de komende jaren veel van de aandacht van onze volksvertegenwoordigers zal gaan vragen is de problematiek rond de in ons land verblijvende minderheden. Al sinds jaar en dag weten we dat er een dergelijk probleem bestaat in de Verenigde Staten, en op een wel zeer wonderlijke manier ook in Zuid-Afrika. Maar dat de problematiek zo dicht bij huis ligt is een verschijnsel dat pas de laatste jaren zich meer en meer manifesteert.

In de Tweede Kamer houdt voor de VVD-fractie Annelien Kappeyne van de Coppelio zich met deze zaak bezig. Dat is niet eenvoudig, alleen al door de grote verscheidenheid aan vreemdelingen die in Nederland het paradijs menen te kunnen vinden. Surinamers, Molukkers, werknemers uit de landen rond de Middellandse Zee, vluchtelingen, het is maar een greep uit de hoeveelheid buitenlanders die hier verblijven. Mensen met een andere culturele achtergrond, met een andere taal. Mensen die moeten leven in één land met ons. Velen van hen hebben we indertijd gevraagd hierheen te komen, om dat werk te verrichten waar de Nederlanders zelf niet zoveel zin in hadden, vanwege de aard van het werk of de betaling ervan.

Nieuwe benadering

„We hebben als VVD-fractie gekozen voor een nieuwe benadering van het vreemdelingenbeleid,” zegt Annelien Kappeyne. „Aan de ene kant dienen we de vreemdelingen die legaal naar ons land zijn gekomen zoveel mogelijk gelijk aan Nederlanders te behandelen. Met uitzondering natuurlijk van zaken als kiesrecht voor de Provinciale Staten en de Tweede Kamer en van militaire dienst. Maar we denken hierbij vooral aan huisvesting, scholing en sociale zekerheid”.

Hier nauw mee samenhangend is het probleem van de discriminatie. „Helaas worden veel van deze buitenlanders toch nog met de nek aangekeken,” meent Annelien Kappeyne, „het is onze taak om te zorgen dat ze echter niet discriminerend behandeld worden.”

Precieze keuze

Nederland heeft echter maar beperkte mogelijkheden voor de opvang van vreemdelingen. „Daarom moeten we een precieze keuze maken welke vreemdelingen je wel en welke je niet wenst toe te laten. Dat is een verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid, niet b.v. van werkgevers en werknemers. Die nauwkeurige keuze is nodig juist, omdat je ze zoals Nederlanders behandelt en dus een extra inspanning nodig is. Je zult hun kinderen in het begin óók onderwijs moeten gaan geven in hun eigen taal, en zo zijn er nog tal van bijkomstige problemen.”

Er is echter ook een keerzijde van de medaille. „Gezien die beperkte mogelijkheden voor opvang moeten de illegalen uit Nederland verwijderd worden,” stelt Annelien

Kappeyne, „de vreemdelingenpolitiek moet hierover waken. Ook de illegalen die hier al werken mogen niet alsnog worden toegelaten, ook niet uit zieligheidsoverwegingen. Als je daaraan gaat beginnen is het eind zoek.”

Annelien Kappeyne heeft bij de behandeling van het vreemdelingenbeleid twee moties ingediend die beide door de Kamer werden aanvaard. Een van deze moties vraagt om een migratieplan voor vijf jaren. „Er moet voorzien worden welke groepen naar Nederland toe zullen komen. In ieder geval zijn dat tot november vooral Surinamers. Dat is een toestand waar iets aan gedaan moet worden. Op een gegeven moment krijg je zelfs een situatie, waarin de halve bevolking van Suriname hier woont. Dat is voor dat land funest.” Haar collega Loek Hermans heeft de minister van Ontwikkelingssamenwerking dan ook voorstellen gedaan om projecten te beginnen in Suriname met Surinamers uit Nederland. Dat remigratiebeleid van naar hun land terugkerende Surinamers moet natuurlijk met de Surinaamse regering, welke dat dan ook zijn moge, gecoördineerd worden.

Verder voorziet Annelien Kappeyne een toestroom van buitenlanders uit de Europese Gemeenschap, vooral na de uitbreiding ervan met Griekenland, Spanje en Portugal en een mogelijk associatieverdrag met Turkije. „En een heel aparte zaak is die van de vluchtelingen. Daar zal Nederland altijd een zekere hoeveelheid van dienen op te nemen. Maar zelfs dat kan natuurlijk niet tot in het onbeperkte.”

Overbelast

De tweede motie van mevrouw Kappeyne stelt een splitsing voor tussen de administratieve kant van het vreemdelingenbeleid en het politiebeleid. Gemeenteambtenaren zouden dan de administratieve toelating op zich kunnen nemen. „Nu doet de vreemdelingenpolitie dat óók, en is daardoor heel vaak overbelast.”

Verder staat de VVD-fractie achter de regering inzake het zogenaamde restrictieve toelatingsbeleid, waarbij niet zomaar iedereen die daar zin in heeft in ons land kan komen wonen.

„Maar ik heb de indruk gekregen,” merkt Annelien Kappeyne nog op, „dat de minister van Sociale Zaken aan bedrijven toestemming heeft gegeven om in Joegoslavië arbeiders te gaan werven. Dat moeten we echter in Nederland zelf doen. We hebben hier een sociaal probleem. Als Nederlanders dit werk niet willen doen, zullen die banen beter betaald moeten worden. Zoals Rudolf de Korte ook al zei: „Geen loonsverhogingen, behalve voor vuil en onaangenaam werk.”

Annelien Kappeyne

Het recht op een huis

door Florus Wijsenbeek

Op 16 februari werd door het congres van de Europese Liberaal-Democraten in het rapport over de fundamentele en sociale rechten bepaald dat ieder recht heeft op een dak boven zijn hoofd en dat bovendien niemand meer wegens landloperij mag worden vervolgd.

Het Europees Parlement heeft sedert het begin van zijn bestaan op 10 september 1952 geen vaste woon- of verblijfplaats. De plenaire vergaderingen worden 5 dagen per maand te Straatsburg gehouden, de commissievergaderingen twee weken per maand te Brussel, de fracties komen in de overblijvende week in een van de Europese hoofdsteden en tweemaal per jaar in oord in de EG naar keuze bijeen. Het secretariaat van het Parlement met zijn 1500 ambtenaren bevindt zich te Luxemburg.

Toen daar in 1973 een nieuw secretariaatsgebouw met zittingszaal ter beschikking gesteld werd door de regering besloot het Parlement hier zes van de twaalf jaarlijkse plenaire vergaderingen te houden, maar sinds de directe verkiezingen past het tweemaal zo grote Parlement hier niet meer in.

Ondanks het feit dat de Luxemburgse regering een nieuwe vergaderzaal bouwt besloot het presidium van het Parlement dit jaar nog slechts in Straatsburg te vergaderen. Niet alleen het personeel stelde dit niet zeer op prijs, ook de Luxemburgse regering protesteerde heftig. Wij Liberalen, die de Luxemburgse minister van buitenlandse zaken tot voorzitter hebben, moeten daar wel begrip voor opbrengen, ook om electorale redenen, want in een stad van 80.000 inwoners betekent zo'n invasie van parlementsleden en bezoekers wel wat.

Er zijn ook andere financiële gevolgen van het ontbreken van een vaste zetel van de Europese instellingen (Commissie en Raad verhuisden in 1958 van Luxemburg naar Brussel) want alleen voor het Parlement werden in 1973 de extra kosten op ongeveer drie miljoen gulden per jaar berekend, inmiddels zijn leden en staf verdubbeld in tal.

Artikel 216 van het EEG-Verdrag bepaalt dat een besluit over de zetel van de instellingen door de regeringen van de lidstaten genomen wordt, maar die lieten in 1965 in een apart besluit de voorlopige toestand uitdrukkelijk ongewijzigd.

Mr. Nord, lid van het Europees Parlement voor onze partij stelde in Het Parool van 8 februari, „Er is een algemene hergroepering nodig waarbij alle lid-staten een Europese aanwezigheid krijgen als zij dat wensen, maar waarbij tevens die instellingen, die elkaar dagelijks nodig hebben, omdat zij partners zijn in het politieke besluitvormingsproces, vlak bij elkaar zitten.”

Inderdaad moet aan de waanzinnige toestand, waarin het Parlement de meer dan 400 kilometer verder liggende uitvoerende en wetgevende organen moet controleren, een einde komen.

Elk parlement dat zichzelf respecteert en zijn taak serieus neemt kiest zijn eigen vergaderplaats en naar mijn oordeel kan het Europees Parlement, bij het nalaten van de regeringen om volgens artikel 216 een zetel vast te stellen, waarmee ze eerder een plicht niet vervullen dan dat ze geen gebruik maken van een recht, het recht gewoelijk in eigen hand nemen.

Ster-reclameallures...

door Koosje Bins

Stralend zomerweer, de lucht strak en blauw! Soepel, rank en slank, sprong ik over de heg, met glanzende haren en huid. Keurig belandde ik op mijn handpalmen in het frisse gras en met gracieuse bewegingen bereikte ik de voordeur die ik luchtig met mijn neus openduwde. Roets, daar gleed ik over de gepolijste plavuizen naar het ronde schaalte bij de trap! Natuurlijk, smikkel, smikkel, het was goed gevuld met die overheerlijke brokken die barsten van alle gezondheid. Alles in één brok, zó uit een handig blik, er is zelfs een druppeltje molstom, bolkrijn, of zo iets dergelijks aantoegewoegd.

„Beter kàn niet”, zegt een lieve stem op de achtergrond.

M'n hartje wat wil je nog meer?

Maar helaas, ik ben een mens en geen hond of kat. Voor mensen schijnt de voedselindustrie deze praktische heerlijkheid niet te kunnen of willen fabriceren.

Ware dat zo, dan zou ik wellicht ook op mijn opengeklapte koffer met een gelukzalige glimlach de Mont Blanc af kunnen bobben en volledig gaaf beneden aangekomen, ongekleed, die frisse bergbeek in kunnen duiken om daar met slow-motionachtige huppels het water te laten spatten, alsof ik een bepaald merk deodorant

had gebruikt, deodorant waar wilde vruchten in zijn verwerkt die kennelijk welig langs de oever aldaar tieren.

Nee, nú zou ik struikelen over de kiezels en waarschijnlijk door de locale politie in het kraagloze nekvel worden gegrepen. Bloot is nog niet overal toegestaan. Trouwens, wat dacht u van longontsteking? Nee, daar sta je dan als biologisch minimum. Een brok in je keel inplaats van op je bordje.

Sterreclame vind ik fascinerend, heb nooit begrepen wat sommige CDA-Kamerleden daar tegen kunnen hebben. De heer Jan Nico Scholten (CDA) met name, was bang dat het bederven van kinderzieltjes in de hand zou werken: „Mama, zo'n keuken en zo'n moeder wil ik óók!” De PvdA staat meer (nòg meer) politiek in TV-uitzendingen voor. Het is dan ook de PvdA, die voorstelt de Sterreclame 's avonds vóór kinderbedtijd - het klokje van zeven uur, u weet nog wel - weer uit te zenden, weliswaar een beetje op kinderen gericht. Ik ben benieuwd! Wellicht krijgt ook dát dan een politiek tintje. De heer Den Uyl, die vanuit een kleurige draagstoel de kleintjes toeroept dat desterkste schouders de zwaarste last moeten dragen... Léérzaam voor de liberaaltjes, zo voor het slapen gaan!

Regeringsnota ontwikkelingssamenwerking: 'Een Nederlands evangelie'

door Henk Krol

Onlangs werd in het parlement in een Openbare Commissie vergadering de regeringsnota „Ontwikkelingssamenwerking in wereldeconomisch perspectief” behandeld. Namens de VVD-Tweede Kamerfractie bestempelde Harry Waalkens de nota als een gedegen werkstuk maar ook als een „Nederlands ontwikkelingsevangelie”.

Nauwkeurig staat er in omschreven wat andere landen en mondiale instituten zouden moeten doen om - gelijk wij willen - de derde wereldlanden tot een grotere groter aandeel in de wereldeconomie te brengen.

Fundamentele vragen komen daarbij aan de orde. De internationale arbeidsverdeling, met andere woorden de verschuiving van producties van de geïndustrialiseerde naar de ontwikkelingslanden, en hoe de eerstgenoemde hun industriële potentieel moeten herstructureren.

Vragen ook over de veel toegepaste handelsbelemmeringen (protectie) en anderzijds handelspreferenties om hen mogelijkheden te bieden voor export. Voor de uitbreiding van productie in de derde wereld, is de rol van het westerse bedrijfsleven onmisbaar, dat door middel van investeringen kapitaal en kennis overdraagt. In het verleden is dat lang niet altijd in het belang van de ontvangende landen geweest, vandaar dat er internationale discussies gaande zijn over codes, over rechten en plichten van het bedrijfsleven en de staten terzake.

In het kader van het energie- en grondstoffenvraagstuk moet worden vastgesteld, dat vooral arme landen die ze moeten importeren, in een welhaast onmogelijke financiële situatie (zijn) komen te verkeren, vooral door de hoge prijs van de energie.

Het gaat daarbij om de vraag of en zo ja, hoe juist deze landen een grotere toegang tot het internationale geldverkeer kunnen verkrijgen, derhalve zonder voldoende kredietwaardigheid.

Geen monopolyspel

De doelstelling onderschrijvend, wees Waalkens er op dat het hier geen monopolyspel betreft, maar dat wij werken met een financieel stelsel waaraan de gehele wereldeconomie is opgehangen.

Ten aanzien van de wenselijkheid om de inkomsten van wel grondstof exporterende landen op peil te houden, in verband met de doorgaans lage prijzen ervoor, zijn grondstoffen overeenkomsten, zeker voor een 18-tal, met vorming van bufferstocks gewenst.

Een belangrijke onderwerp in het geheel is de wereldvoedselsituatie. Opvoering van de eigen voedselproductie in veel ontwikkelingslanden, vooral niet alleen grootschalig, en het streven naar een verantwoorde voeding, staan gelukkig de laatste tijd meer in de belangstelling in de wereldwijde ontwikkelingssamenwerking.

Waalkens onderstreepte het belang van goede voeding, die samen met onderwijs en opleiding de basis vormen voor een beter ontwikkelingsniveau van de bevolking van de derde wereld. Vandaar dat overbrenging van wetenschap en - door octrooien beschermde - technologie terecht in de nota veel aandacht kregen.

De doelstelling van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid in grote lijnen onderschrijvend, kwam Harry Waalkens tot de slotsom, dat het bereiken ervan, nog veel inzet en tijd zal kosten, aspecten die in de nota niet behandeld zijn.

Overheidshulp is voor realisatie, zijns inziens, noodzakelijk, maar is aanvullend en beslist niet zaligmakend.

Bij de hartgrondige wens van de ontwikkelingslanden en de linkse politieke partijen - waaronder D'66 - om een nieuwe internationale economische orde, wees Waalkens op de voortdurende aanpassingen in de thans bestaande orde en verwierp een streven naar een meer door overheden geleide wereldeconomie krachtig van de hand.

Bij de begrotingsbehandeling was Loek Hermans de woordvoerder.

„Wij hebben tijdens de begrotingsbehandeling van Ontwikkelingssamenwerking aan de bewindsman voorgesteld de hele hulp aan Suriname eens te herzien. Niet zozeer wat betreft het bedrag, dan wel de uitvoering van het MOP. Wij willen dat er meer accent wordt gelegd op volkswoningbouwprojecten, educatieve projecten en dergelijke”.

Hermans drong er op aan om in Nederland wonende Surinamers mee te zenden, mee te laten gaan, als uitvoerder van bepaalde projecten in Suriname zelf, waardoor je een beter begrip krijgt met de Surinamers ter plekke én de Surinaamse Nederlanders die daar heen gaan.

Een derde punt dat aan de orde is gesteld is de nota „ontwikkelingsdeskundigen”, omdat daar nogal wat haken en ogen aanzitten. Minister De Koning wordt terecht verweten dat hij te weinig doet aan de opvang van ontwikkelingsdeskundigen als zij terugkeren uit de ontwikkelingslanden. „Daarvan zeggen wij dat hij dat in elk geval structureel zal moeten aanpakken. Want als die ontwikkelingsdeskundigen er op een zeker moment zo de damp in krijgen dat zij niet meer mee willen, bestaat het gevaar dat het hele ontwikkelingsbeleid als plumpudding in elkaar zakt. Die deskundigen zijn eigenlijk dé drijfveren van onze ontwikkelingssamenwerking.”

Betaling ledenbijdrage

De leden die hun jaarlijkse bijdrage aan de VVD over het jaar 1980 nog niet hebben voldaan, ontvangen dezer dagen een tweede betalingsverzoek. Het hoofdbestuur stelt het op prijs indien de betrokken leden aan dit verzoek spoedig gevolg geven en bij de betaling de aanwijzingen op de bijsluiter volgen. Leden die zich na 31 januari 1980 als nieuw lid hebben aangemeld, ontvangen t.z.t. een betalingsverzoek.

De noodklok voor het Frans

Sinds de Mammoetwet is uitgedacht en ingevoerd is het ene proefproject in het onderwijs nog niet afgelopen of het andere dient zich al aan.

Algemeen is men in verschillende lagen binnen ons onderwijswereldje van mening, dat er heel van manco's zijn en zo doorkruist het ene nieuwe plan het andere alweer, overtroefd door een ontwerp tot wijziging van de Wet op het Voortgezet Onderwijs.

Kortom, wij vertoeven nog steeds in het land der dwaalenden en het plan „Rust” zijn wij nog nergens tegengekomen. Andere landen hebben inmiddels ontdekt, dat iedere verandering zeker niet altijd een verbetering inhoudt, maar wij willen wat elders fout is gegaan, eerst zelf ondervinden.

De vierstromenschool heeft mijns inziens een goed hoofdmotief: drastische inperking van het aantal vakkenpakketten, met als gevolg minder uitsplitsingsmogelijkheden van „leuke en gemakkelijke (?)” vakken en tevens een hierdoor verkregen bevordering van het klasverband. Zeker ook wat de talen betreft ten opzichte van het vervolgonderwijs is dit een zeer noodzakelijke ontwikkeling.

Opvo

Echter het Ontwikkelingsplan Voortgezet Onderwijs (Opvo wil een brede heterogene brugperiode van twee jaar, welke aansluit op het basisonderwijs en waaruit het Frans als verplicht vak is verdwenen! Men stelt zich hierbij ten doel dit vak naar de hogere leerjaren te verplaatsen onder handhaving van het aantal verplichte lesuren. Dit nu is een zeer misleidende factor, daar dit in de praktijk niet haalbaar is. Nemen wij b.v. de huidige HAVO-lessentabel, die acht uren Frans vermeldt, dan zouden de in de brugperiode gemiste uren in de tabellen van de derde t/m de vijfde klas ingepast moeten wor-

den, hetgeen in verband met de andere vakken niet mogelijk is.

Bovendien zou voor het MAVO met zijn vierjarige opleiding deze taal in het geheel niet meer op verantwoorde wijze in het rooster kunnen worden opgenomen. Ondanks het feit, dat uit wetenschappelijk onderzoek gebleken is, dat de Franse taal binnen onze samenleving belangrijk blijft, wordt op deze wijze in de richting van de verarming gewerkt. Bedoeld onderzoek geschiedde door het Instituut voor Toegepaste Sociologie te Nijmegen, hetgeen volgens drs. J. C. van Schaik uit Heerde door de samenstellers van het Opvo verkeerd werd geïnterpreteerd.

Actie

Bij dit alles wordt (juist wat het Opvo betreft) voorbij gegaan aan de wens van zeer velen: het behoud van het Frans in de brugklas. Daar het belangrijk is, dat dit zoveel mogelijk mensen onder de aandacht wordt gebracht en aan het denken zet en omdat niet in iedere school gewag wordt gemaakt van een handtekeningenactie, wil ik u door middel van dit artikeltje deze belangrijke zaak onder ogen brengen. Indien u met mij van mening bent verdere verarming van ons onderwijs tegen te moeten gaan, kunt u adhaesie betuigen via onderstaand adres.

Dat ik me hiervoor inzet (en voor het behoud van categorale scholen) ligt hoofdzakelijk in het feit, dat van een werkelijk vrije schoolkeuze geen sprake meer kan zijn, indien één maal in de wet is vastgelegd, dat slechts één schooltype (brede scholengemeenschappen, heterogene brugklassen) gefinancierd wordt vanuit de gemeenschappelijke middelen.

Is dit nog liberalisme?

H.F.O. Bouwman-Eenschoten
Blikweg 6, 7931 TP Fluitenberg
tel. 05280 - 65059

VVD-fractie op de bres voor Frans

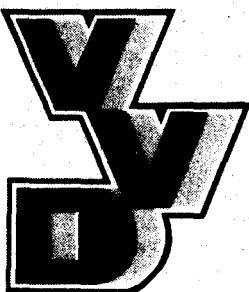
door Nel Ginjaar-Maas,
lid van de Tweede Kamer

De noodklok wordt geluid voor Frans. Graag wil ik hier weergeven welk standpunt de VVD-fractie in de Tweede Kamer inneemt. Wij vinden dat de vreemde talen in ons huidige voortgezet onderwijs in de verdrukking zijn geraakt. Bij herhaling hebben wij gezegd dat het voortgezet onderwijs op dit punt dringend verbeterd moet worden. Daarom onderschrijven wij de voorstellen die hierover in de vierstromenschool gedaan worden, namelijk dat in het algemeen voortgezet onderwijs het aantal eindexamenvakken uitgebreid wordt en dat elke leerling examen doet in de drie vreemde talen. Indien dit laatste zou gebeuren zijn wij bereid het Frans uit de brugklasstabel te laten vallen, waardoor er een betere aansluiting kan komen tussen het lager beroepsonderwijs en het algemeen voortgezet onderwijs. Het één is voor ons echter onverbreekbaar verbonden met het ander.

Mochten onze voorstellen om de drie vreemde talen in

alle eindexamens op te nemen, het onverhoopt niet halen, dan meen ik dat wij terug zullen moeten vallen op een eerder voorstel van ons. Dat voorstel was om in alle typen voortgezet onderwijs Frans op het lesrooster van de brugklas te plaatsen: binnen het lbo zou echter niet elke leerling verplicht behoeven te worden de lessen in het Frans te volgen. Een dergelijke regeling zou de zo noodzakelijke verbetering van aansluiting tussen lbo en avo ook teweeg kunnen brengen.

Uit het bovenstaande zal duidelijk zijn dat de VVD-fractie zich sterk maakt voor het behoud van het Frans in ons voortgezet onderwijs. Zoals de fractie zich overigens ook sterk maakt voor het gymnasium en het mavo. Wij weten ons daarbij gesteund door velen in de partij. Mevrouw Bouwman en de haren zal ik daar graag bij rekenen.

Verkiezingen Eerste Kamer

Technisch advies van het hoofdbestuur ingevolge artikel 5.3 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal ¹⁾.

Op 16 september 1980 treden 38 van de 75 leden van de Eerste Kamer periodiek af ²⁾. In beginsel wordt de Eerste Kamer voor 6 jaar gekozen, waarbij om de drie jaar de helft aftreedt.

In 1980 zijn aan de beurt van aftreden de leden van de Eerste Kamer die zijn gekozen door de leden van Provinciale Staten in de provincies Noord-Brabant, Zeeland, Utrecht en Limburg (groep I) en in de provincies Noord-Holland en Friesland (groep III). Tot de aftredende leden behoren 8 van de 15 VVD-leden, die thans in de Eerste Kamer zitting hebben.

Voor de VVD hebben zitting in de Eerste Kamer: voor groep I (aftredend): drs. F. M. Feij te Venlo (tweede secretaris), mr. G. A. W. C. baron van Hemert tot Dingshof te Maarn, mr. J. F. G. Schlingemann te Retranchement en drs. Y. P. W. van der Werff te Breda (tweede ondervoorzitter); voor groep III (eveneens aftredend): mevr. H. V. van Someren-Downer te Rotterdam (fractievoorzitter), mr. ir. H. Heijne Makkeel te Aerdenhout (eerste secretaris), G. de Jong te Wormerveer en mr. J. R. Voûte te Amstelveen.

Voorts hebben zitting in de Eerste Kamer: voor groep II (Gelderland, Overijssel, Groningen en Drenthe) (niet aftredend): ir. J. Baas te Zutphen, mr. J. G. C. Wiebenga te Paterswolde en drs. T. R. A. Veen te Weurt; voor groep IV (Zuid-Holland) (niet aftredend): dr. G. Zoutendijk te Oegstgeest (eerste ondervoorzitter), H. J. de Koster te Wassenaar, jhr. mr. G. O. J. van Tets te Rotterdam en mevr. L. Vonhoff-Luyendijk te Utrecht.

Van belang bij de kandidaatstelling voor de nu openvallende plaatsen is dat de gekozenen vermoedelijk slechts één jaar zitting zullen hebben. Te verwachten valt immers dat tegen het eind van de kabinetsperiode, in verband met het voornemen tot verandering van de Grondwet, de Eerste Kamer in mei 1981 wordt ontbonden. Daarom zal over een jaar wederom een kandidaatstellingsprocedure voor leden van de Eerste Kamer plaatsvinden; dan echter voor alle groepen.

Uitgaande van bovenstaande gegevens en de getalssterkte van de VVD in de Staten van de betrokken provincies, heeft het

hoofdbestuur het navolgende technisch advies voorgesteld:

1. Op grond van het aantal VVD-leden in Provinciale Staten wordt verwacht dat in groep I drie VVD-leden voor de Eerste Kamer worden gekozen in plaats van vier en dat in groep III eveneens drie leden zullen worden gekozen in plaats van vier. Deze teruggang is het gevolg van achteruitgang van de VVD bij de verkiezing van de Provinciale Staten 1978.

2. Het aantal in elke provincie te stellen kandidaten dient ten hoogste 15 te zijn.

3. Het aantal op elke lijst te plaatsen kandidaten die zich bereid hebben verklaard een kandidatuur voor een verkiesbare plaats in overweging te nemen bedraagt zes.

4. Reglementair stelt de kandidaatstellingsraad eerst een lijst samen naar volgorde van voorkeur, waarbij dus niet wordt gelet op regionale voorkeuren. Bij het opstellen van de daaraan voorafgaande voorkeurslijsten die de centralevergaderingen van de kamercentrales opstellen, zou dus ook de volgorde van voorkeur moeten worden bepaald zonder vast een indeling naar provincie te maken. Nadat de algemene lijst naar volgorde van voorkeur door de kandidaatstellingsraad is vastgesteld, zal het hoofdbestuur aan de kandidaatstellingsraad een voorstel doen met betrekking tot de verdeling van de kandidaten over de in de provincies en/of groepen in te dienen lijsten. Het hoofdbestuur gaat thans ervan uit - en maakt dit uitgangspunt tot onderdeel van dit technisch advies - dat bij die verdeling van de kandidaten over de in te dienen kandidatenlijsten:

a. de kandidatenlijsten in de provincies die tot groep I (Noord-Brabant, Zeeland, Utrecht en Limburg) behoren, onderling gelijkkluidend zullen zijn en dat de kandidatenlijsten in de provincies die tot groep III (Noord-Holland en Friesland) behoren, eveneens onderling gelijkkluidend zullen zijn;

b. de kandidaten voor verkiesbare plaatsen die voorkomen op de in groep I in te dienen lijsten niet mogen voorkomen op de in groep III in te dienen lijsten. Uitgaande van de in totaal zes verkiesbare plaatsen - in elke groep drie - zouden dan de eerste zes kandidaten die de kandidaatstellingsraad in volgorde van voorkeur heeft aanbevolen, zodanig worden verdeeld over de in de groepen I en III in te dienen lijsten, dat van deze zes

kandidaten er drie komen op de eerste drie plaatsen in groep I en drie op de eerste drie plaatsen in groep III. De tweede groep van zes kandidaten - de plaatsvervangers - worden op soortgelijke wijze over de lijsten in groep I en groep III verdeeld.

5. De aantallen voorlopige kandidaten die de centralevergadering van de

kamercentrales ten hoogste mogen plaatsen op de door hen op te stellen advieslijsten belooft 15.

's-Gravenhage, 25 februari 1980.

Het hoofdbestuur van de VVD:
F. Korthals Altes, voorzitter.
W. J. A. van den Berg, algemeen
secretaris.

¹⁾ Artikel 5.3 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal luidt:
5.3. Tevens stelt het hoofdbestuur een technisch advies vast, dat ten minste inhoudt:
1. het op grond van het aantal VVD-leden in de Provinciale Staten te verwachten aantal door leden van de VVD te bezetten zetels in de Eerste Kamer;
2. het aantal in elke provincie te stellen kandidaten;
3. het aantal op elke lijst te plaatsen kandidaten die zich bereid hebben verklaard een kandidatuur voor een verkiesbare plaats in overweging te nemen;
4. het aantal kandidaten dat op meer dan één lijst mag voorkomen;

5. mogelijk te maken combinaties van provincies, waarin de in te dienen kandidatenlijsten geheel of ten dele gelijkluidend zullen zijn;

6. mogelijk in te dienen stellen gelijkluidende lijsten;

7. de aantallen voorlopige kandidaten die de centralevergadering van de kamercentrales ten hoogste mogen plaatsen op de door hen op te stellen advieslijsten als bedoeld in artikel 6.3.

²⁾ Zie voor een algemene toelichting op de kandidaatstellingsprocedure Vrijheid en Democratie nr. 1221 van 23 november 1979, blz. 23 en 24.

Van de zittende leden stelt zich niet herkiesbaar de heer mr. J. R. Voûte. Alle andere zittende leden stellen zich wel herkiesbaar.

Adriaansens, mr. W. M. Th.

Kon. Emmalaan 5, 1261 AE Blaricum / 22-7-1930 / a. gymnasium-B; doctoraal Nederl. recht / b. directeursfunctie multinational; daarna alg. directeur groot ziekenhuis (1000 bedden) / c. lid VVD-fractie Rijnmondraad; voorz. afdeling Schiedam; lid Comm. Toekomst van de Delta (VVD Rotterdam 1970) / d. bestuursfuncties in sportwereld / e. 3, 7, 12, 13, 22 en 23.

Alma, J. K.

Noorderdreef 200, 2152 AC Nieuw-Vennep / 1-8-1932 / a. 2 jaar HBS; via avondonderwijs Mulo A+B / b. assistent-purser cabinepersoneel KLM / c. sept. 1966-januari 1980 lid gemeenteraad Haarlemmermeer; sept. 1974 - januari 1980 fractievoorzitter; 1974 - heden lid Prov. Staten Noord-Holland / d. 1968 - heden lid ondernemingsraad KLM; 1971 - 1977 gekozen secretaris van deze raad / e. 1, 4, 6, 14, 15, 16 en 17.

Bakker, ir. G. J.

Bussummer Grintweg 44a, 1217 BR Hilversum / 29-5-1923 / a. HBS-B; Techn. Hogeschool Delft (mijnbouwkundig ir.) / b. dir. Willem-Sophia Mij; adviseur; extern medewerker NEHEM; commissaris; voorz. Zuiveringschap Veluwe / c. actief lid VVD in Limburg sinds ± 1952; idem in Hilversum; lid Gewestraad Gooi en Vechtstreek / d. voorz. bestuur middelb. school; voorz. Nijverheid en Handel dept. Limburg; voorz. Kon. Wilhelmina Fonds Hilversum / e. 6, 12, 15, 16, 17, 24 en integraal waterbeheer.

Bogtstra, ir. F. R.

Wilhelminastraat 17, 7731 BH Ommen / 14-6-1937 / a. HBS-B; TH-Delft natuurkunde / b. R&D manager, specialist energievraagstukken, werkzaam bij TNO / c. voorz. afd. Ommen VVD / e. 12, 23, 24 en 25.

van den Broek-Laman Trip, jkvr. N. H.

Genteldijk 16, 4191 LE Geldermalsen / 19-7-1937 / a. MMS-kleuterleidster / b. huisvrouw; lid Prov. Staten Gelderland / c. secr. kamercentrale Zwolle (tot 1971); voorz. afd. Geldermalsen (tot 1978); lid partijraad; lid div. partijcommissies: Volksgezondheid (tot 1972), Welzijn, Energie; vice-voorz. en secr. fractiebestuur Prov. Staten / d. lid hoofdbestuur Werkgemeenschap Kindercentra (tot 1977); voorz. Sociaal-Medisch Centrum Geldermalsen / e. 7, 9, 21, 22 (toerisme), 23, 24 en 28.

Groslijst,

conform artikel 5.1. van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, van de voorlopige kandidaten voor het lidmaatschap van de Eerste Kamer

Verkiesbare plaatsen

Betekenis der Letters:

a. = opleiding na lagere school
b. = beroepsmatig uitgeoefende functies gedurende de laatste tien jaar
c. = politieke activiteiten gedurende de laatste tien jaar
d. = andere maatschappelijke activiteiten gedurende de laatste tien jaar
e. = de onderwerpen die de voorlopige kandidaat naar eigen inzicht het beste liggen, met als codering:
1. algemene politiek
2. buitenlandse zaken
3. binnenlandse zaken
4. onderwijs
5. wetenschappen
6. sociale zaken
7. volksgezondheid
8. cultuur
9. maatschappelijk werk

10. defensie
11. financiën
12. economische zaken
13. justitie
14. volkshuisvesting
15. ruimtelijke ordening
16. verkeer
17. waterstaat
18. landbouw
19. visserij
20. middenstand
21. ontwikkelingssamenwerking
22. sport, toerisme
23. milieu
24. energie
25. innovatie
26. emancipatie
27. mediabeleid
28. jeugd- en jongerenwerk

Brons, mr. J. F. M. M.

Kleine Houtweg 81, 2012 CC Haarlem / 31-12-1928 / a. gymnasium A; rechtenstudie (doctoraal) / b. advocaat en procureur; docent rechtswetenschappen Hoger Beroepsonderwijs (HEAO); tot 1975 juridisch adv. landel. werkgeversorg.; tot 1974 juridisch adv. middenstandsgorg.; juridisch adv. (landel.) Unie v. Watertoeristen / c. sedert 1974 lid gemeenteraad Haarlem; sedert 1978 fractievoorzitter; lid Landel. Onderwijs Comm. VVD (tot 1979); lid Kennemer Gewestraad (VVD-fractie); voorz. AROB-comm. gemeenteraad Haarlem / d. voorz. bestuur scholengemeenschap; Ondernemers College Kennemerland te Haarlem; tot 1979 lid georganiseerd overleg met Min. van Onderwijs; lid Rechtspositiecommissie (landelijk) tertiair onderwijs; voorz. Cultuur-Comm. van gemeenteraadsleden VVD uit de regio; tot 1977 voorz. „Jeugd en Muziek” afd. Haarlem / e. 1, 3, 4, 8, 13, 15, 16, 20 en 27.

Bijkersma, J. R.

Pelikaanstraat 7, 8916 AD Leeuwarden / 11-6-1923 / a. HBS-B; KMA / b. verschillende militaire commando's; momenteel commandant militaire school (m.i.v. 1 juli 1980 functioneel leeftijdsontslag (rang lt.-kol.) / c. voorz. afd. Leeuwarden ged. ruim 3 jaar; voorz. kamercentrale Friesland sedert enige jaren; lid gemeenteraadsfractie Leeuwarden ± 4 jaar; werkzaam als lid in verscheidene commissies, o.a. grondbedrijf, openbare werken, markt, haven; commissaris N.V. Frigas i.o. gem. Leeuwarden / e. 8 (speciaal kleine dorpen), 16, 17, 18, 19, 20, Waddenzeeproblematiek, ruilverkavelingen en behartiging specifieke belangen van Friesland.

Feij, drs. F. M.

Deken van Oppensingel 4, 5911 AD Venlo / 6-5-1926 / a. 5-j. HBS-B; gem. administratie I; akte staats-, provinciaal en gemeenterecht MO; doctoraal ex. politieke en sociale wetenschappen / b. burgem. van Melick en Herkenbosch, burgem. van Vlodrop; thans burgem. van Venlo / c. oud-lid Prov. Staten van Limburg; oud-hoofdbestuurslid; lid Eerste Kamer / d. oud landelijk secr. Ned. Kath. Sportfederatie; oud-hoofdbestuurslid Kon. Ned. Zangersverbond; oud-voorz. Limburgse Zangersfederatie; voorz. Industrieschap Roerstreek; voorz. Burg. club M. Limburg / e. 3, 14 en 15.

Ginjaar, dr. L.

Prinses Margrietsingel 112, 2285 HT Rijswijk / 28-5-1928 / a. chemie R.U. Leiden 1946-1953, promoveerde in 1960 / b. 1955-1970 werkzaam bij het Chemisch Laboratorium RVO-TNO, vanaf 1 november 1956 als plv. directeur; van 1970-1977 directeur Studie- en Informatiecentrum TNO; thans minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne / c. 1973-1977 lid Commissie Milieuhygiëne (van 1973-1976 als voorzitter); lid Prov. Staten Zuid-Holland van 1971-1977 (vanaf 1974 als fractievoorzitter); werkte mee aan het rapport

„Milieu, Groei en Schaarste” van de Teldersstichting / d. was lid van tal van commissies en colleges van advies, o.a. de „ad hoc commissie wetenschappelijke voorbereiding lange termijn milieubeleid” van de WRR, van de RARO, Gezondheidsraad en enkele commissies van deze raad, en de Vaste Commissie voor Milieuhygiëne van de Centrale Raad voor de Volksgezondheid / e. 5, 7, 15, 23, 24 en 25.

van Graafeiland, J. A.

Schalkeveld 23, 4838 BG Breda / 29-9-1937 / a. HBS-A; KMA (adm.-econ. richting); accountant (NIVRA) / b. beroepsofficier (majoor); wethouder Breda (econ. zaken, bedrijven, jeugd, sport, recreatie); gedeputeerde Noord-Brabant (financiën, personeelszaken, bestuurl. organisatie, algemene zaken, automatisering, juridische zaken) / c. gemeenteraadslid vanaf 1970-juni 1978; statenlid 1974 tot heden / d. bestuur FBO; docent NIVRA; pres.-comm. N.V. Brim; lid dagel. bestuur Industrie en Havenschap Moerdijk; lid dagel. bestuur Recreatieschap de Biesbosch; lid Raad Betaald Voetbal KNVB; lid Reg. Raad Casinospelen / e. 10, 11, 12 en 22.

Groothoff, drs. R.

Velazquezstraat 6, 1077 NH Amsterdam / 19-7-1939 / a. HBS-B; Universiteit van Amsterdam (chemie) / b. leraar VWO/HAVO; leraar HTS; inspecteur voortgezet onderwijs / c. bestuurslid afd. Amsterdam; lid LCV; docent div. kaderbijeenkomsten; lid gemeenteraad Amsterdam (vice. voorz. en thans voorz. fractie) / d. bestuurslid school; bestuurslid Slotervaartziekenhuis; bestuursraad Coöp. Uitvaartvereniging / e. 3, 4, 5, 7, 14, 15, 16, 22, 23 en 24.

van Hemert tot Dingshof, mr. G. A. W. C. baron

Raadhuisplein 2, 3951 XV Maarn / 8-6-1915 / a. HBS-B; staatsexamen-doctoraal rechtswetenschappen R.U. Utrecht; b. burgemeester van Maarn / c. lid Eerste Kamer; voorzitter kamercentrale Utrecht / d. voorz. Federatie Autovervoer Personen; voorz. Raad van Toezicht Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen / e. 3, 13, 14 en 15.

Heijne Makkreel, mr. ir. H.

Rijnegomlaan 13, 2111 XL Aerdenhout / 30-7-1931 / a. gymnasium B; T.H. Delft-vliegtuigbouwkunde; R.U. Leiden doctoraal examen Nederl. recht / b. leraar HTS Haarlem / c. lid partijraad en wnd. lid hoofdbestuur; lid div. partijcommissies; secr. afd. Amsterdam; adviseur bestuur afd. Amsterdam; lid Prov. Staten Noord-Holland, lid Eerste Kamer / d. voorz. Bond v. Docenten Tertiair Onderwijs; lid stuurcommissie Hoger Technisch Onderwijs; lid werkgroep HBO-overlegorgaan; lid commissie Ontwikkeling Hoger Onderwijs (commissie-de Moor); lid bestuur Stichting Geluidshinder Schiphol / e. 4 (tertiair), 13, 16, 17 en 24.

Heijmans, H. F.

Prof. Lorentzstraat 6, 7557 AX Hengelo / 18-2-1927 / a. gymnasium A; studie Nederl. letteren R.U. Leiden (afgebroken) / b. sociaal-politiek redacteur Algemeen Dagblad (tot 1-1-1973); voorz. Raad van Arbeid (vanaf 1-1-1973) / c. voorz. Sociale Commissie; lid Sociaal-Economische Commissie en Financieel-Economische Commissie; lid (gewest) van div. werkgroepen Teldersstichting (o.a. „Arbeid”); lid geweest van div. werkgroepen ad hoc; oud-lid redactie „Liberaal Reveil”; oud-secretaris kamercentrale Zwolle / d. plv. Kroonlid College Algemene Bijstandswet; vice-voorz. Ver. van Raden van Arbeid / e. 1, 6, 7, 12 en 27.

Hofman, dr. B.

Rosariumlaan 24, 3972 GJ Driebergen / 7-8-1924 / a. gymnasium B; geneeskunde; laboratoriumarts / b. hoofd Poliomyelitis Laboratorium RIV Biltoven 1957-1974 / c. lid Prov. Staten Utrecht vanaf 1970; lid Gedeputeerde Staten vanaf 1974; bestuurslid afd. Driebergen 1967-1974; lid partijcommissie Volksgezondheid; lid partijcommissie Milieuhygiëne / d. bestuurslid Ned. Ver. voor Microbiologie; bestuurslid tijdschrift Ant. van Leeuwenhoek / e. 1, 2, 7, 23 en 24.

Hoogendoorn, C. A.

Graaf Willemstraat 86, 1611 HL Stede Broec / 31-7-1932 / a. handelsdagschool; hogere handelsschool - kadermanagement / b. opleiding en begeleiding in commerciële en financieringsfuncties zowel in het bedrijfsleven als de laatste 7 jaar in de bankiersfeer / c. lid gemeenteraad Stede Broec / d. sociale en maatsch. begeleiding van de medemens t.o.v. zijn bestaansrecht, zgn. op de rand der maatschappij levende, nu genoemd het welzijnsbeleid; adviseren in stedelijke ontwikkeling en inrichting in al haar facetten / e. 1, 6, 9, 15, 21, 22 en 23.

van der Houwen, drs. A. P. Z.

Coehoornsingel 14, 7201 AB Zutphen / 24-3-1941 / a. HBS-B; drs. economie staatk.-econ. richting / b. student assistent; adj.-secr. Kamer van Koophandel Venlo; secr. Kamer van Koophandel Zutphen / c. hoofdbestuurslid in Limburgse periode; secr. politiek kamercentrale Gelderland 1974-1978; lid Prov. Staten Gelderland 1978 tot heden / d. voorz. Mij. voor Nijverheid en Handel, dept. Zutphen; lid subcommissie Noord van de Nederlands/Duitse commissie voor de Ruimtelijke Ordening; bestuurslid Commissie Opvoering Produktiviteit (bedrijfsvoorlichtingsproject); lid adviesraad MEAO Doetinchem; dagel. bestuurslid COMAK (Coöp. Management Kledingindustrie, een project van de Nederl. Herstructureringsmaatschappij); voorz. werkgroep bedrijfsvoorlichting recreatiebedrijven (van vereniging van recreatieondernemers); voorz. VVV Zutphen;

voorheen o.a. penningm. vormingscentrum werkende jongeren te Tegelen en bestuurslid Stichting Geestelijke Gezondheidszorg Noord-Limburg / e. 1, 2, 11, 12, 15, 20 en 23.

Hijmans, R. A.

Lijsterlaan 315, 1403 AX Bussum / 21-12-1915 / a. HBS-B 5 b. partner en mededirecteur in management-organisaties; sinds 1 januari 1980 verbonden aan Landel. Stuurgroep Sociaal-Kulturele Activiteiten voor Werklozen met als daaraan verbonden functies: dir. Stichting Publikaties Jongeren zonder Werk, secr. Stichting Nederlands Instituut voor Werkloosheidsvraagstukken, Joint Executive European Centre for Work and Society / c. was gemeenteraadslid Blaricum; was plv. lid toenmalig Gewest Gooiland; was secr. en penningm. ondercentrale Hilversum; is lid partijraad; lid Prov. Staten van Noord-Holland; lid Comm. Binnenlands Bestuur Vereniging van Staten- en Raadsleden / d. was bestuurslid Gooische School te Laren; was dagelijks bestuurslid Volksuniversiteit Laren-Blaricum; was voorz. afd. Laren-Blaricum Nederl. Protestantenvond; is vice-voorz. en secr. Stichting „Het leven begint bij 40” / e. 3, 6, 8, 21, 22, 26 en 28 (in het bijzonder werkloosheidsproblematiek).

de Jong, G.

Noorddijk 37, 1521 PD Wormerveer / 4-7-1917 / a. HBS-A; economie tot zgn. „loyaliteitsverklaring” / b. secr. Kamer van Koophandel Zaanland; lid Gedeputeerde Staten Noord-Holland; voorz. Zuiveringschap Amstel en Gooiland; dijkgraaf Hoogheemraadschap Amstelland / c. gemeenteraadslid Wormerveer; lid dagel. bestuur Ontwikkelingsschap Zaanstreek; lid Prov. Staten Noord-Holland; Gedeputeerde Noord-Holland; lid Eerste Kamer / d. Mij. v. Handel en Nijverheid; voorz. Hollands Maandblad; voorz. Regionale Raad voor de Arbeidsmarkt Noord-Holland / e. 7, 23 en midden- en kleinbedrijf.

Jorissen, ing. J.

Veersdijk 275, 3341 LM Hendrik-Ido-Ambacht / 5-8-1919 / a. HBS (3-jarig); Middelbaar (tegenwoordig Hogere) Technische School afd. scheepsbouwkunde / b. directeur van een b.v. / c. gemeenteraadslid; lid Prov. Staten Zuid-Holland / d. commandant Bwr tot 1974; hoofdingeland Waterschap IJsselmonde; districtleider dijkleger; bestuurslid (16 jaar voorz.) Vereniging „Oud Dordrecht”; bestuurslid Vereniging Hendrick de Keyser / e. 15, 16, 17 en monumentenzorg.

Kole, dr. ir. A. P.

Papenvoort 18, 5671 CR Nuenen / 15-10-1920 / a. HBS-B; Landbouwhogeschool / b. Philips Nederland B.V. / c. voorz. afd. Eindhoven; voorz. kamercentrale 's-Hertogenbosch; lid hoofdbestuur / d. voorz. Dept. Eindhoven Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, tevens lid hoofdbestuur van deze maatschappij; voorz. en bestuurslid van diverse commerciële en maatschappelijke organisaties / e. 1, 4, 5, 15, 18, 23, 24 en 25.

Kormelink-Paulus, C. S. M.

H. v. d. Vechthlaan 15, 3981 WB Bunnik / 3-12-1930 / a. Pedagogische Academie; MO verkeersdidactiek; MO muziekonderwijs / b. part-time docente Ped. Acad. verkeersdidactiek; part-time docente maatschappijleer / c. lid Prov. Staten Utrecht / d. diverse bestuursfuncties / e. 1, 3, 4, 7, 8, 16, 26, 27 en 28.

van Leeuwen, drs. L.

Torenhof 2, 2903 CE Capelle a/d IJssel / 13-1-1939 / a. HBS-B; Nederl. Economische Hogeschool te Rotterdam (algemeen econ. richting werkcollege internationale economische betrekkingen, vervoers- en haveneconomie) / b. wetenschappelijk medewerker Teldersstichting; gecommiteerde Openbaar Lichaam Rijnmond; burgemeester Capelle a/d IJssel; voorz. Stuurgroep Ontwikkelingsprojecten Kaderwet Specifiek Welzijn / c. gemeenteraadslid Rotterdam 1966 - 1971; lid Rijnmondraad 1970-1976 (lid dagel. bestuur 1970 - 1974); penningm. Liberale Internationale-Groep Nederland; voorz. Commissie Verkeer en Vervoer VVD; voorz. Commissie Personeel, Organisatie en Planning; lid Commissie financiën lagere overheden; lid Commissie Binnenlands Bestuur; lid redactieraad maandblad Provincie en Gemeente (Ver. v. Staten- en Raadsleden) / d. lid Planologische Commissie Rijnmond; voorz. Bestuursschool Zuid-Holland; lid algemeen bestuur CIOVB; lid Executive International New Towns Association / e. 1, 3, 8, 11, 12, 14, 15, 16, 26, economische organisatie van de overheid en decentralisatie rijkstaken.

van Leuven-Ederveen, H. G.,

Stadhouderslaan 10, 6085 AV Horn / 27-1-1943 / a. C II phase rechtsgeleerdheid / b. commissie-activiteiten op free lance basis / c. 1976 tweede secr. kamercentrale Limburg; 1977 eerste secretaris kamercentrale Limburg tot oktober 1979; 1976 lid Landelijke Propagandacommissie; nu secr. werkgroep internationale contacten van de kamercentrale Limburg; kandidaat Europees Parlement / d. moeder van een gezin / e. 1, 2, 6, 9, 21, 23, 26 en 28.

de Locht, H. L. G. M. C. I. L.,

Moleneind 8, 5431 HW Cuyk / 4-10-1940 / a. Mulo-A met middenstand; gemeente-administratie deel I, R. K. Leergangen te Tilburg; diverse management- en bedrijfsopleidingen / b. bedrijfsleider Chicopee BV te Cuyk / c. 1973 - 1977 mede-oprichter en secr. afdeling Land van Cuyk; 1979 gedurende 7 maanden tijdelijk wethouder van Cuyk, belast met de portefeuilles financiën, sociale zaken, volkshuisvesting, aan- en verkopen en pachtzaken; vanaf 1974 lid van de gemeenteraad van Cuyk / d. bestuurslid ouderraad Merlet-College te Cuyk; lid Streekraad Streekgewest Land van Cuyk; lid van de Streekgewestelijke Commissie financiën en economische aangelegenheden; gast-docent Instituut voor Sociale Wetenschappen te 's-Gravenhage voor de opleiding middle-management / e. 3, 6, 12 en 14.

Looten, mr. A.,

Horatiuslaan 4, 3584 AX Utrecht / 9-3-1919 / a. gymnasium; universiteit / b. advocatuur; diverse commissariaten / c. 1966 - 1974 wethouder van Utrecht (financiële en economische zaken); raadslid / d. voorz. commissie beleidsanalyse en planning Ver. v. Ned. Gemeenten; lid dagel. bestuur VNG (1971 - 1974); lid Adviescommissie voor Vreemdelingen zaken / e. 1, 3, 11, 12, 13 en 22.

Maaten, H.,

Bleriotlaan 26, 1185 HG Amstelveen / 3-9-1928 / a. HBS-B; studie economie, handelscorrespondentie, moderne talen / b. wethouder / c. lid hoofdbestuur; lid partijraad; voorz. statencentrale Amstelveen; lid dagel. bestuur kamercentrale Haarlem; lid Propagandacommissie / d. lid dagel. bestuur Scapino Ballet; penningm. / secr. Culturele Raad Noord-Holland; lid Nationaal Overleg Gewestelijke Cultuur; lid commissie culturele zaken VNG; plv. lid gestructureerd overleg VNG; lid hoofdbestuur VEGIN; commissaris NV Amstelland; lid dagel. bestuur Centrum voor Automatisering in Noord-Holland; plv. bestuurslid SOAG; voorz. Stichting Centrale Antenne-inrichting Amstelveen; voorz. Initiatiefcomité Amstelveen Stichting Nationaal Sportmuseum / e. 3, 8, 12, 20, 22, 24, 27 en 28.

Minco, S.,

Albertus Perkstraat 70, 1217 HV Hilversum / 21-5-1922 / a. HBS-B / b. ondernemer in detailhandel / c. sinds 1958 lid gemeenteraad Hilversum; 7 jaar gedelegeerde ruimtelijke ordening Gewest Gooi en Vechtstreek; sinds 1978 wethouder (financieel-economische zaken, sport, recreatie, organisatie en automatisering) / d. voorz. Ned. Ver. v. Ex-Politieke Gevangenen afd. 't Gooi; voorz. Voormalig Verzet Nederland afd. 't Gooi / e. 11, 12, 15, 16, 20, 22 en 24.

van den Noort, prof. dr. ir. P. C.,

van der Molenallee 153, 6865 CE Doorwerth / 12-2-1935 / a. Rijks HBS-B; Landbouwhogeschool Wageningen / b. hoogleraar economische Landbouwhogeschool; voorheen hoogleraar Economische Hogeschool België, resp. Michigan State University, USA; consultant OECD te Parijs voor ontwikkelingswerk resp. landbouw; thans nog consultant van de EEG voor landbouwvraagstukken; lid werkgroep SER landbouw / c. bestuurslid afd. Renkum VVD; lid provinciale commissie financiën en economie / d. secr. Ned. Inst. van Landbouwk. Ingenieurs, Kon. Genootschap v. Landbouwwetenschappen; redacteur openbare uitgaven, landbouwkundige tijdschriften; Ned. vertegenwoordiger Inst. Ass. of Economists; organisator van congressen en seminars over landbouw, economie en politiek te Oxford, Wageningen; auteur div. wetenschappelijke boeken / e. 4, 5, 12, 17, 18, 20, 21 en 23.

van Oost, ir. J. L.,

Zuiderparkweg 61,
5216 HA 's-Hertogenbosch / 25-5-1921 /
a. HBS-B; HTS weg- en waterbouwkunde;
TH Delft civiel-ingenieur / b. hoofdingenieur-
A Prov. Waterstaat van Noord-Brabant;
hoofdingenieur Grontmij - Zuid-Nederland /
c. voorz. gemeenteraadsfractie
's-Hertogenbosch; lid Stadsgewestraad
Stadsgewest 's-Hertogenbosch; lid Prov.
Staten Noord-Brabant / d. bestuurslid diverse
sociaal-maatschappelijke stichtingen /
e. 15, 16, 17 en 23.

van den Oosten, C. G. J.,

Maarsseveensevaart 7b,
3601 CC Maarssen / 1-4-1944 / a. MTS
(elektronica) / b. directeur BV / c. van 1972
t/m 1974 wethouder/loco-burgemeester;
vanaf 1974 voorzitter raadsfractie
Maarssen; vanaf 1974 lid Prov. Staten
Utrecht en tweede voorz. statenfractie
(commissies ruimtelijke ordening en
volkshuisvesting, financiën, bestuurl.
organisatie); lid Recreatieraad prov. Utrecht;
lid commissie Financiën lager overheden
en commissie Kleine Kernen Vereniging van
Staten- en Raadsleden / d. bestuursfuncties in
diverse verenigingen / e. 3, 11, 14, 15, 16
en 17.

Ouweneel, A. L.,

Herman Kruidersstraat 12,
5645 KD Eindhoven / 25-3-1917 / a. HBS-
B; Pedagogische Academie / b. adj.-directeur
Philips / c. voorz. raadsfractie Eindhoven;
lid Culturele Commissie VVD / d. acht
bestuurslidmaatschappen, w.o. Het
Brabants Orkest, Brabants Conservatorium,
Gem. Openbare Bibliotheek Eindhoven,
Ontspanningsfonds, Federatie
Gepensioneerden Organisaties / e. 1, 3, 4,
6, 8, 9, 11, 21, 22, 27 en 28.

Pais, dr. A.,

Warmelo 8, 1081 HS Amsterdam /
16-4-1930 / a. Universiteit te Amsterdam
(economie), gepromoveerd in 1973 /
b. hoogleraar economie bij de Universiteit
van Amsterdam / c. lid Eerste Kamer; thans
minister van Onderwijs en Wetenschappen /
e. 4, 5, 11 en 12.

Rauwerda, ir. B. P.,

St. Eustatiusstraat 9, 2612 HA Delft /
6-1-1938 / a. gymnasium-B; TH Delft afd.
werktuigbouw / b. bedrijfsingenieur klein- en
grootmetaal; projectleider ingenieursbureau;
directeur adviesbureau / c. voorz. afd. Wisch
(1973 - 1976); voorz. afd. Delft (1976 - 1977);
voorz. raadsfractie Delft (1978 - heden);
lid Raad tot Advies en Steun Teldersstichting;
lid werkgroep voor geschrift nr. 30 „Over de
economische orde in Nederland”; lid
werkgroep energie voor geschrift nr. 35
„Energie tot 2000”; lid Energiecommissie
VVD / d. adviseur biologisch dynamisch
landbouwbedrijf te Zevenaar / e. 1, 2, 3, 5,
10, 12, 15, 16, 21, 23, 24, 25 en midden- en
kleinbedrijf.

Resoort, W. J.,

Beatrixlaan 10, 1815 JN Alkmaar /
11-7-1922 / a. 5-j. HBS-B; MTS /
b. hoofdinspecteur / hoofdingenieur Prov.
Planologische Dienst Noord-Holland; sedert
1-4-1974 dijkgraaf waterschap Westfriesland /
c. gemeenteraadslid Alkmaar 1972 - 1974;
bestuurslid afd. Alkmaar / d. bestuurslid
Rabo-bank te Hoorn; bestuurslid LTS Hoorn;
bestuurslid Ver. Oud-Alkmaar; lid dagel.
bestuur Noord-Hollands Landschap / e. 3, 15,
16, 17, 23, natuur- en landschapsbescherming
en monumentenzorg.

Roemer, drs. P.,

Egelantiersgracht 638,
1015 RS Amsterdam / 4-5-1934 / a. HBS-
A; Pedagogische Academie; doctoraal
economie Universiteit van Amsterdam /
b. organisatie reiswezen; econoom IDM
(ABN) / c. gemeenteraadslid sinds
maart 1972 / d. oud-voorz. LSVa en LSVN;
oud-bestuurslid kamercentrale Amsterdam /
e. 11, 12, 15, 16 en 20.

de Roo de la Faille, mevr. ir. L. H.,

van Harinxmaplein 79,
8931 DM Leeuwarden / 27-4-1929 /
a. gymnasium-B; Landbouwhogeschool te
Wageningen / b. sociaal-wetensch.
onderzoekster bij Stichting Provinciaal
Opbouworgaan in Friesland / c. was
secretaresse afd. Leeuwarden en voerde
enige tijd redactie plaatsel. afdelingsblad;
werkte mee aan cursus voor VVD-
gemeenteraadsleden en statenleden; volgde
cursus discussie- en vergadertechniek van de
VVD; sinds 1974 lid Prov. Staten van
Friesland; werkt mee aan politieke fora,
politieke scholingscursus voor de vrouw e.d. /
d. bestuurslid sportorganisatie; bestuurslid
vrouwenorganisatie; lid Vereniging van
Academische Vrouwen / e. 4, 5, 6, 7, 8, 9,
14, 15, 21, 22, 26 en 28.

Rutgers, mr. J. W.,

Alb. Thijmalaan 48, 2106 EM Heemstede /
25-7-1919 / a. 1e klas gymnasium te
Amsterdam; verdere opleiding in Den Haag;
studie te Leiden; wegens sluiting universiteit
door de bezetter doctoraal examen rechten
aan de VU te Amsterdam eind 1942 /
b. sedert 1967 kantonrechter te Haarlem;
tevens raadsheer-plaatsvervanger in het
Gerechtshof te Amsterdam; lid van het
ambtenarengerecht / c. van 1973 tot
september 1977 voorz. afd. Heemstede;
sedert 1974 lid Prov. Staten van Noord-
Holland / d. commissaris van de
Nutsspaarbank West-Nederland;
bestuurslid van een bejaardencentrum /
e. 1, 3, 7, 9, 13 en 14.

Sanders, mr. J. I.,

Nieuwe Prinsengracht 1,
1018 ED Amsterdam / 26-4-1922 /
a. gymnasium-B; doctoraal rechten /
b. advocaat te Amsterdam; secr. Bogeta,
Bond v. Grossiers in Electrotechnische
Artikelen / c. was lid Raad van Advies afd.
Amsterdam, lid dagelijks bestuur afd.
Amsterdam en lid partijraad; thans lid Prov.
Staten van Noord-Holland (commissies
ruimtelijke ordening, alg. en juridische zaken,
monumenten, verzoekschriften); adviseur
dagelijks bestuur afd. Amsterdam; lid partij-
commissie Justitie / e. 9, 13, 15 en
monumenten.

Schaafsma, J.,

Fonteinstraat 4, 8913 CX Leeuwarden /
6-2-1935 / a. HBS-B (5-j.); kweekschool
(oude hoofdkate MOB-wiskunde) / b. leraar
wiskunde; wethouder van Leeuwarden /
voorzitter gemeenteraadsfractie Leeuwarden /
d. secr. Noord. Leraren Opl. „Ubbo
Emmius”; voorz. Ver. Lager Technisch
Onderwijs te Leeuwarden; dagel.
bestuurslid Stichting Beroepsbegeleidend
Onderwijs; voorz. bestuurskundige
werkgroep Fryske Akademy / e. 4, 7, 8
en 16.

Schlingemann, mr. J. F. G.,

Braamdijk 1, 4525 LG Retranchement /
6-10-1914 / a. doctoraal rechten Leiden /
b. lid Tweede Kamer; lid Gedeputeerde
Staten van Zeeland / c. lid Eerste Kamer /
d. voorz. Confederatie Europese Agrarische
Organisaties (CEA); voorz. Dorpsraad
Retranchement / e. 2, 16, 17, 18, 19
en 21.

Schoonkind, ir. G. A.,

Verloren v. Themaatlaan 8,
1981 EC Velsen-Zuid / 19-8-1916 /
a. HBS-B; TH Delft (chemische
technologie) / b. staffunctionaris Corporate
Planning Van Gelder Papier / c. lid
gemeenteraad Velsen sinds 1966;
fractievoorz. sinds 1970; voorz. commissie
beroeps- en verzoekschriften; lid (gewest)
van div. commissies, o.a. financiën, econ.
zaken, bedrijven, algemene zaken / d. lid
Centrale Plan Commissie (EZ); voorz. Cult.
Stichting Velsor Gemeenschap, daarna
initiatiefnemer en eerste voorz. Stichting
Samenlevingsopbouw Velsen; ex-voorz.
Contactcommissie Onderwijs-
Bedrijfsleven, Haarlem; ex-bestuurslid
Streekschool Kennemerland / e. 1, 3, 4, 5, 9,
11, 12, 15, 24 en 25.

Simonsz, J.,

Provincialeweg 230, 1506 MH Zaandam /
11-2-1916 / a. MTS Amsterdam; 2 jaar
Delft w.i. / b. dir. houthandel / c. gemeente-
raadslid Zaandam; gemeenteraadslid
Zaanstad; lid Prov. Staten Noord-Holland /
d. dir. Ned. Mij. voor Nijverheid en Handel;
voorz. Kamer v. Koophandel Zaanland;
hoofdingeland Hoogheemraadschap
Uitwaterende Sluizen / e. 11, 12, 24 en 25.

Slagt, A.

Verdiweg 637, 3816 KV Amersfoort / 4-7-1932 / a. gymnasium-B; kand. Nederl. recht; kand. economische wetenschappen / b. bankier; thans dir. B.V.; div. adviseurschappen en commissariaten / c. gemeenteraadslid Amersfoort 1974-1978; wethouder Amersfoort 1974-1977 / d. div. bestuurslidmaatschappen op econ. en sociaal-cultureel terrein, w.o. president Nederlandsche Tafelronde / e. 1, 3, 11 en 12.

van Someren-Downer, H. V.,

„Leeuwenflat”, 's-Landswerf 149, 3063 GD Rotterdam / 5-7-1926 / a. gymnasium; studeerde geschiedenis en wijsbegeerte / b en c. lid Prov.-Staten Zuid-Holland; lid Tweede Kamer; lid Rijnmondraad; partijvoorzitter; penningmeester partij; fractievoorzitter Eerste Kamer / d. wegens politieke activiteiten voor andere activiteiten geen ruimte / e. 1, 4, 27 (omroep), Antillen, Indonesië, luchtvaart en O. en W.-verhouding.

de Stigter-Huising, drs. A. D.,

Mozartlaan 7; 1411 JL Naarden / 14-8-1930 / a. HBS-B; doctoraal econ. wetenschappen / c. sedert 1970 gemeenteraadslid van Naarden; van 1974-1978 wethouder van onderwijs en culturele zaken; vanaf 1978 wethouder van ruimtel. ordening, openbare werken, verkeer en vervoer, milieuzaken, grondbedrijf en woningbedrijf; locoburgemeester / d. 1968-1974 hoofdbestuurslid Nederl. Ver. van Vrouwen met Academische Opleiding (penningm.); vanaf 1974 lid Finance Cie. Intern. Federation of University Women; vanaf 1973 penningm.

niet verkiesbare plaatsen

Broeksma, L. J.,

Brunelstraat 12, 9404 KD Assen / 9-3-1928 / a. Rijks HBS-B / b. beroepsofficier / c. bestuurslid afd. Assen; voorz. Advies- en Begeleidingscommissie gemeenteraadsfractie / d. lid sectie Kerk en Krijgsmacht N.H. Synode; lid CIOM voor de N.H. Kerk; lid bestuur Chr. Nijverheidsschool Assen; dir.-lid ver. tot instandhouding van de Grote Sociëteit te Assen, Scriba Ned. gemeente Zeven (BRD), vice-voorz. Hockey Ver. Assen / e. 10, 15, 16 en 23.

Crinice Le Roy, prof. mr. R.,

van Kinsbergenlaan 10, 3941 WH Doorn / 2-6-1927 / a. middelbaar onderwijs; rechtenstudie / b. hoogleraar Rijksuniversiteit Utrecht; d. lid Ambtenarengerecht Utrecht; plv. voorz. Raad v. Beroep Utrecht; voorz. Begeleidingscommissie Doorn; voorz. Prov. Bezwarencomm. Functiewaardering; lid Commission de Recours v/d Agence Spatiale Européenne (Parijs); enkele korte missies in kader v. ontwikkelingssamenwerking / e. 3, 13, 14, 15, 21 en 23.

Hamm, G. K. J. M.,

Stadionkade 13/II, 1077 VJ Amsterdam / 24-4-1924 / a. HBS-B; Bisschoppelijk

Stichting Het Charlotte Jacobs Studiefonds; vanaf 1976 secr. Stichting Fonds Dr. C. van Tussenbroek; 1968-1979 bestuurslid N. H. Stichting voor Maatsch. Welzijn in Noord-Holland; 1974-1978 voorz. bestuur Muziekschool voor Gooi-Noord Toonkunst Jan Nieland / e. 3, 4, 11, 15, 16, 23 en 24.

Toornvliet, H. A. H.,

Vliehorn 42, 5691 ZZ Son / 25-1-1932 / a. HBS-A; MO geschiedenis en staatsinrichting / b. leraar geschiedenis en staatsinrichting / c. organisator fora en politieke lessen op school; lid propagandacommissie afd. Eindhoven / e. 2, 3, 4, 8 en Europese zaken.

Troost, ir. N. J.,

Wouwermslaan 3, 1701 VJ Heerhugowaard / 26-5-1945 / a. HBS-B; TH Delft (scheidkundig ingenieur); kand. farmacie / b. docent HTS / c. secr. en voorz. afd. Horst; vice voorz. afd. Heerhugowaard / d. vrijwillige brandweer; reservepolitie; secr. sportvereniging / e. 1, 4, 5, 7, 10, 16, 17, 22, 23, 24 en 27.

van de Ven, ing. B. M.,

A. S. Moermanstraat 2, 3227 AA Oudenhoorn / 2-1-1949 / a. Ulo A + B; HTS-werktuigbouwkunde / bedrijfskunde / b. kort-verband off. Kon. Landmacht; stafmedewerker bureau Nederl. Ingenieursvereniging NIRIA; speurwerkbegeleider Bureau Industriële Raad voor de Oceanologie / c. secr. afd. Oudenhoorn; bestuurslid ondercentrale Voorne / Putten / Rozenburg; bestuurslid statencentrale Ridderkerk; rapporteur stuurgroep voorbereiding verkiezing Bernisse; secr. afd. Bernisse / d. secr.

College Roermond; studeerde politieke wetenschappen aan Universiteit van Parijs - Institut d'Etudes politiques - section: Relations internationales / b. wethouder van Amsterdam; dir. Industriële Disconto Mij. N.V., Amsterdam / c. raadslid Amsterdam; lid hoofdbestuur VVD; voorz. kamercentrale Amsterdam VVD; lid partijraad; lid dagel. Bestuur Zuiveringschap Amstel- en Gooiland / d. voorz. Bond Heemschut; lid bestuur VFN; lid Executive Committee Eurofinas; voorz. Stichting Noord-Zuid-Hollandsch Koffiehuis; secr. Rotary Club Amsterdam-Halfweg; penningm. Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming / e. 2, 16 en 23.

Korthals Altes, mr. F.,

Waldeck Pyrmontlaan 4, 3062 BV Rotterdam / 15-5-1931 / a. gymnasium A; doctoraal examen Nederl. recht / b. advocatuur / c. sedert 9-11-1963 lid dagelijks bestuur VVD als secretaris voor de organisatie, van 1967 af als algemeen secretaris en van 1975 af als voorzitter; bestuurslid ELD / ondervoorz. Stichting Pensioenfonds Nederl. Orde van Advocaten tot 1975; bestuurslid bijzondere kleuterschool en lagere school tot 1976 / e. 1 en 13.

inwonersvereniging Biddinghuizen (gem. Dronten); bestuurslid Vaksectie Werktuigbouwkunde NIRIA; (ad hoc) in R.K.-kerkelijk verband / e. 4, 10, 15, 17, 24 en 25.

van der Werff, drs. Y. P. W.,

Wilhelminasingel 21, 4818 AC Breda / 12-6-1918 / a. Kennemerlyceum; gymnasium A; doctoraal geschiedenis en Nederlands (Amsterdam G.U. en Groningen R.U.) / b. algemeen assessor K.M.A.; lid Gedeputeerde Staten Noord-Brabant (sedert medio 1974) / c. lid gemeenteraad Breda tot 1974; lid Prov. Staten Noord-Brabant sedert 1966; lid Eerste Kamer sedert 1969 / d. bestuursactiviteiten op allerlei terrein; vele spreekbeurten en lezingen op velerlei gebied / e. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 22, 25, 26, 27 en 28.

Wijnen, F.,

Kastanjelaan 46, 1214 LJ Hilversum / 25-8-1930 / a. 3-j. Mulo-A; 5-j. HBS-A; praktijkgerichte studie en cursussen / b. dir. Coöp. Raiffeisenbank „Hilversum en omstreken” te Hilversum / c. gemeenteraadslid Hilversum; bestuurslid afd. Hilversum / d. penningm. Stichting Hervormd Verzorgingstehuis voor bejaarden „De Boomborg” te Hilversum; bestuurslid Stichting Woningbouw 1968, Hilversum / e. 11, 12, 13, 14, 21 en 27.

van Wijngaarden-Terlouw, A. C.,

Benedenberg 22, 2861 LG Bergambacht / 26-1-1932 / a. HBS-B / c. voorz. „Organisatie Vrouwen in de VVD”; penningm. kamercentrale Leiden; voorz. ondercentrale / d. bestuurslid Prov. Bibliotheek Zuid-Holland / e. 1, 3, 7, 21 en 26.

Strating, ing. H. G.,

Stationsweg 23, 9671 AM Winschoten / 12-1-1930 / a. gymnasium B; HTS weg- en waterbouw en werktuigbouw / b. dir. Steenindustrie Strating b.v.; voorz. Ver. Sanering Metselbaksteenindustrie / c. voorz. raadsfractie Winschoten 1970-1978 / d. voorz. Kamer van Koophandel Veenkoloniën en Oostelijk Groningen / e. 1, 12, 14, 15, 16, 17 en 24.

Verbeek, J. W.,

Molenlaan 199, 3055 GC Rotterdam / 29-7-1934 / a. middelbare school; studie economie in Nederland en België; seminars Harvard Business School / b. sedert 1963 algemene directie-functies in bedrijfsleven met daaruit voortvloeiende bestuursfuncties in intern. branche-organisaties; vanaf 1977 voorz. Directie Facilitair Bedrijf NOS / c. 1965-1975 lid Sociaal-Economische Commissie VVD; 1967-1973 lid hoofdbestuur VVD; 1970-1974 lid Rijnmondraad; VVD; 1973-1979 voorz. kamercentrale Rotterdam; 1971-heden lid Prov. Staten Zuid-Holland, waarin sedert 1974 vice-voorz. en sedert 1977 voorz. VVD-fractie / d. lid algemeen bestuur Kamer van Koophandel en Fabrieken 't Gooi en omstreken / e. 1, 2, 3, 7, 12 en 27.

Taakverdeling dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur, zoals dat op de buitengewone algemene vergadering van 17 november 1979 werd samengesteld, heeft zijn taken als volgt verdeeld:

mr. F. Korthals Altes, voorzitter

- algehele leiding
- politieke contacten op binnen- en buitenlands gebied
- bewindsliden
- fracties in Eerste en Tweede Kamer
- fractie in het Europese Parlement
- bestuur ELD

Functies:

- curator Prof. mr. B. M. Teldersstichting
- bestuurslid ELD

J. Kamminga, ondervoorzitter

- plaatsvervanger van de voorzitter, met name voor wat betreft de politieke contacten op binnen- en buitenlands gebied
- interne betrekkingen, met name de organisatie van de schriftelijke informatiestromen binnen de partij, zoals:

- Vrijheid en Democratie
- Mededelingen van het hoofdbestuur aan de afdelingen en centrales
- Informatiemap
- Knipselkrant

- organisatorisch beleid van het algemeen secretariaat
- coördinatie van regionale congressen

functies:

- voorzitter stichting/redactieraad Vrijheid en Democratie
- curator Prof. mr. B. M. Teldersstichting

H. J. de Koster, penningmeester

- de zorg voor de financiën

functies:

- lid dagelijks bestuur Liberale Internationale-Groep Nederland
- penningmeester van de stichting Vrijheid en Democratie

P. M. Blauw, secretaris voor de organisatie

- oplossen organisatieproblemen in afdelingen en centrales
- organisatie bezoeken aan kamercentrales

functie:

- plaatsvervangend voorzitter LCV

J. Combée, secretaris voor de organisatie

- coördinatie van de partijcommissies
 - vacaturevoorziening
 - taakafbakening
 - toezicht op de voortgang en publicaties
 - overleg over onderwerpen van regionale congressen
- bevordering van contacten van afdelingen en centrales in de grensgebieden met FDP, PVV en PRLW.

J. Combée

J. P. van der Meulen

J. den Ouden

T. Thalhammer

functie:

- plaatsvervangend voorzitter LPC

J. P. van der Meulen, secretaris voor de voorlichting

- zorg voor de voorlichting, public relations en campagnes
 - presentatie (o.a. radio- en televisie-uitzendingen)
 - voorbereiding en organisatie verkiezingscampagnes (ook in Europees verband)

functies:

- voorzitter LPC
- lid redactieraad Vrijheid en Democratie
- lid dagelijks bestuur Liberale Internationale-Groep Nederland

J. den Ouden, secretaris voor de organisatie

- betrekkingen met de bijzondere groepen (art. 78.1 h.r.) en andere liberale organisaties in Nederland
 - „Organisatie Vrouwen in de VVD”
 - Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD
 - Liberale Internale-Groep Nederland
 - JOVD • LSVN

functie

- bestuurslid met adviserende stem van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD

ir. T. Thalhammer, secretaris voor de organisatie

- vorming en scholing in de partij
- cursussen op landelijk, regionaal en plaatselijk niveau
- landelijke vormingscursussen

functies:

- voorzitter stuurgroep Vorming en Scholing
- voorzitter LCV
- bestuurslid Stichting Burgerschapskunde

Uw zoon of dochter naar een internaat?

Door alle tijden heen is de zin van het internaatstwezen onderwerp geweest van boeiende discussies. Wat ons internaat doet is een oplossing bieden voor moderne problemen.

We noemen: gezinnen die tijdelijk of blijvend onvolledig worden; vaders die door hun maatschappijen naar het buitenland worden uitgezonden; werkende ouders die voelen te weinig aandacht aan hun kind te kunnen besteden; ouders die zich ongerust maken over de magere studieresultaten van dochter of zoon.

Instituut Kranenburg pakt de problemen die uit deze situaties kunnen voortvloeien naar de geest van deze tijd aan. Met een schappelijke tolerantie waar dat in het belang van het kind maar mogelijk is.

Goed eten, voldoende rust, ontspanning en sport op z'n tijd, flink studeren en dat allemaal nog fijn vinden ook.

Dat kan in Instituut Kranenburg.

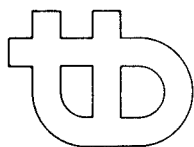
Dat gebeurt dan ook dagelijks. Dat kan iedereen met eigen ogen komen bekijken.

Instituut Kranenburg staat open voor jongens en meisjes vanaf 12 jaar. In overleg met ouders en pedagogen wordt voor een schooltype gekozen. Of dit nu M.A.V.O. of M.E.A.O. moet zijn. Het kan allemaal.

Willen oud-leerlingen in verband met reünie vanwege 60-jarig bestaan in mei 1979 zich met ons in verbinding stellen?

U kunt bellen naar ons instituut: (078) 133071
en 136131.

INSTITUUT KRANENBURG, Nieuwe Haven 37, Dordrecht.

ten brink meppel bv
offset | offset-rotatie | boekdruk

gast - vrijheid

VERGADEREN IN HET HART VAN NEDERLAND

Diverse zalen, sfeervol en praktisch ingericht, van functioneel zakelijk tot op luxe directie-niveau.

Châlet Den hommél

Piperlaan 1

tel 030-93 14 00 Utrecht

HOTEL **DE WIJNBERG** BOLSWARD

Oud van naam maar met een eigentijds karakter. Smaakvol ingericht. Sauna en lift. Kamers met douche/bad en toilet.

Tel. 05157-2220-3120

RESTAURANT **NYNKE PLEATS** PIAAM

In een unieke omgeving waar de rust voelbaar is het gezellige en sfeervolle restaurant Nynke Pleats Uitermate geschikt voor: congressen en vergaderingen. Maandags gesloten. Tel. 05158 - 1707.

creatie • recreatie • recreatie • recr

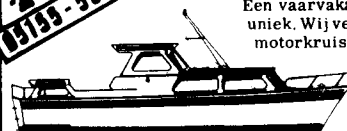
KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in moole natuur; binnen en buitenmanege, zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.; alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Ini. J. Maat, Oud-Avereest 60, Balkbrug, 05230 - 9204.

SKIPTON CLUB CHARTER

T
05159-500

Een vaarvakantie in het Friese merengebied is uniek. Wij verhuren uitstekend verzorgde nieuwe motorkruisers, van 7, tot 11 m. Vaarervaring niet noodzakelijk, uitgebreide instructie bij afvaart. Vraag gratis folder. Voor- en naseizoen korting!

Postbus 5 - IJlst (Fr)

..vast - goed..

Utrechtse Heuvelrug

bungalows, landhuizen, woonhuizen in Driebergen, Doorn, Leersum en omgeving

Driema Driebergen

Makelaarskantoor - Korte Dreef 7, tel. 03438-6841

Bemiddeling bij AANKOOP en VERKOOP van

**WOONHUIZEN - VILLA's -
LANDHUIZEN - GRONDEN -
EN TAXATIES OP
SCHOUWEN-DUIVELAND**

De Koepel b.v. Haamstede, Kloosterweg 98, Tel. 01115 - 1224
Lid N.B.M./M.C.C. Tevens gevestigd in Breda en Roosendaal.

Overheid moet energiebesparende investeringen financieel krachtig steunen

De Energiecommissie van de VVD heeft aan de geïnteresseerden een uitvoerige rapportage gestuurd uit de discussiegroepen en de plenaire discussie op het onlangs gehouden deelcongres Energie. De Energiecommissie zal bij haar verdere standpuntbepaling zoveel mogelijk rekening houden met de op het congres gemaakte opmerkingen. Zij hoopt dat de deelnemers zelf de opgedane kennis en het verworven inzicht zullen kunnen en willen gebruiken bij de discussies in centrales en afdelingen over de energiepolicies. Ir. T. Thalhammer, voorzitter van de Energiecommissie gaat hiernaast al dieper in op een belangrijk discussie-onderwerp n.l. de energiebesparing

De discussiestelling die luidde dat aangezien energiebesparende investeringen in ons aller belang zijn, de overheid de kosten van het onrendabele deel van deze investeringen, binnen zekere objectieve normen moet dragen, werd door een flink aantal deelnemers als (te) royaal beschouwd. Uiteindelijk behoort elke investering op langere termijn rendabel te zijn, werd er bijvoorbeeld gezegd. Er bestaat echter een uiterst belangrijk verschil tussen het (micro-) rendement, zoals berekend door de individuele investeerder en het (macro-)rendement dat er feitelijk voor de gehele gemeenschap is. Bij energiebesparende investeringen is het macro-rendement duidelijk hoger, dan het micro-rendement. Om de individuele beslissers over investeringen te stimuleren om tot voor de gemeenschap renderende beslissingen te komen, is volgens de commissie een overheidssubsidiëringssysteem (eventueel aangevuld met een financieringssysteem) onmisbaar. Wij willen het verschil tussen micro- en macro-rendement met een eenvoudig en willekeurig gekozen voorbeeld trachten te verduidelijken.

Een bedrijf gebruikt in 1980 één miljoen m³ aardgas (of andere energiedragers tot die verbrandingswaarde omgerekend) en betaald 28 cent per m³. Er worden produktie-uitbreidende én energiebesparende investeringen overwogen, zodat er in 1985 volstaan zou kunnen worden met 0,9 miljoen m³ aardgas in plaats van 1,1 miljoen m³ te gebruiken. Het bedrijf veronderstelt dat er in Nederland en in de rest van de geïndustrialiseerde wereld een krachtig energiebesparings-beleid gevoerd zal worden en taxeert dat daardoor de aardgasprijs (of die van een andere energiedrager) slechts opgelopen zal zijn tot 31 cent per m³ in 1985. In ons voorbeeld spaart het bedrijf dan jaarlijks 0,2 miljoen maal 31 cent dat is f 62.000. Met dit bedrag als grondslag wordt het maximaal toelaatbare bedrag voor de energie-besparings-investering berekend.

Kosten de besparingsmaatregelen meer, dan zullen zij achterwege gelaten worden. Alle investeerders rekenen stuk voor stuk op principieel dezelfde manier. Dat leidt ertoe dat vele technisch mogelijke projecten niet door gaan. Daardoor is de vraag naar energie van alle gebruikers tezamen in 1985 duidelijk gestegen ten opzichte van 1980. Het energie-besparings-beleid is (ten dele) mislukt. Door deze gestegen vraag is er echter een grotere prijsstijging opgetreden, dan wanneer er geen of een lagere stijging van de vraag zou zijn opgetreden. Door de geringe energiebesparing zal de prijs bijvoorbeeld wel oplopen tot 35 cent per m³.

Daardoor ontstaat voor ons voorbeeldbedrijf in een geïndustrialiseerd land de volgende situatie. In 1985 moeten de volgende rekeningen betaald worden:

Met weinig bezuinigingen: 1,1 miljoen \times 35 c = f 385.000

Met veel bezuinigingen: 0,9 miljoen \times 31 c = f 279.000.

In plaats van f 62.000 meer te betalen, waarop het bedrijf rekende moet het nu door het niet bezuinigen

f 106.000 (dat is 70 %) meer betalen. Dat komt omdat alle andere investeerders net zo redeneerden als het ene bedrijf.

Hogere prijs

Uiteindelijk moeten wij als consumenten met ons allen die hogere energieprijzen opbrengen. Wij zullen immers dan met een hogere prijs van de produkten van ons voorbeeldbedrijf, en dus van alle andere bedrijven, geconfronteerd worden. Het is dan voor ons allen voordeliger als de samenleving, dat wil zeggen de overheid, door subsidiëring van energie-besparings-investeringen, binnen zekere normen, ertoe bijdraagt dat dit soort „onverwachte” extra kostenstijgingen niet optreden. Het macro-rendement van deze investeringen is duidelijk hoger dan het micro-rendement.

Bovendien speelt er nog een andere belangrijke factor mee. Als een bedrijf dezelfde kosten zou hebben aan energie-aankopen als aan energiebesparende investeringen, dan is er alles voor te zeggen, deze laatste uit te voeren; ook indien de energiebesparende investeringen wat duurder zijn valt daar nog veel voor te zeggen. Deze investeringen zullen immers hoofdzakelijk leiden tot binnelandse werkgelegenheid, terwijl de aankoop van energie hoofdzakelijk zal leiden tot een geldstroom naar het buitenland toe. Tot zekere hoogte zullen die meerdere kosten van de energie-besparende investering dan wel door de gemeenschap en niet door de individuele investeerder gedragen moeten worden.

Tenslotte geldt dat energiebesparing een gunstig effect heeft op ons milieu en dat het eraan bijdraagt dat het probleem van de uitputting van grondstoffen uitgesteld wordt.

Afdeling Bondrepubliek

In „Vrijheid en Democratie” van 16 januari j.l. is een artikel verschenen, waarin op de eerste plaats mededeling wordt gedaan van de oprichting van afdeling bondrepubliek Duitsland onder leiding van een voorlopig bestuur.

Vervolgens is er tijdens de vergadering van 23 januari een definitief bestuur gekozen.

Op 7 februari zijn aan alle bij ons bekend zijnde leden o.a. de notulen van deze vergadering en een adressenlijst van de bestuursleden van de afdeling toegezonden.

Nu vormt de bekendheid met de leden van onze afdeling en hun juiste adressering voor ons een groot probleem. Voor een goede gang van zaken is het voor u en voor ons erg belangrijk deze ledenlijst zo actueel mogelijk te maken. Wij roepen dan ook al die leden in de bondrepubliek Duitsland die door de afdeling nog niet benaderd zijn op zich zo spoedig mogelijk te melden bij de secretaris van de afdeling, t.w.

B. J. de Jong Schleptruperstrasse 46
4550 Bramsche (BRD) (tel. 05471 - 1605)

Congressen in de komende weken

Deelcongres landbouw

Op zaterdag 15 maart wordt in het Oranje Hotel te Leeuwarden (t.o. het station, aankomst Intercity: 10 u. 12) het deelcongres „Landbouw” gehouden. Het programma luidt als volgt:

- 9.45 uur Ontvangst.
- 10.20 uur Verwelkoming van de deelnemers door de voorzitter van de Kamercentrale, de heer J. R. Bijkersma.
- Opening door de voorzitter van het congres, de heer H. T. Kingma.
- 10.30 uur Inleiding door H. P. H. Waalkens, lid Tweede Kamer: „Landbouwpolitiek - waarheen?”

10.50 uur Inleiding door ir. E. Bouma te Zwolle, lid Provinciale Staten, hoofd voorlichting: „De sociaal-economische positie van de Land- en Tuinbouw in Nederland”.

- 11.10 uur Discussie.
- 11.40 uur De heer P. H. Blauw, voorzitter Landelijke Landbouw Cie, lid D.B., geeft toelichting op de stellingen (Zie Vrijheid en Democratie” van 26 febr.)
- 12.00 uur Lunch.
- 13.15 uur Groepsdiscussie.
- 14.15 uur Rapportage en plenaire discussie.
- 15.45 uur Sluiting.

Congres „Liberaal Manifest”

De Kamercentrales Dordrecht en Rotterdam organiseren zaterdag 22 maart een congres in het zalencentrum Engels, Stationsplein 45, Rotterdam, om de gedachtenwisseling over het Liberaal Manifest te animeren.

De sprekers zijn: dr. W. F. van Eekelen, staatssecretaris van Defensie, over de hoofdstukken: Mens en wereld, en Mens en omgeving, dr. R. W. de Korte, lid Tweede Kamerfractie, over de hoofdstukken: Mens en arbeid en Mens en welvaart en drs. Ed Nijpels, lid Tweede Kamerfractie over de hoofdstukken: Mens en recht en mens en staat.

De agenda luidt als volgt:

- 9.30 uur Ontvangst en koffie
- 10.00 uur Welkom door de congresvoorzitter opening door mr. A. H. Korthals, voorzitter Kamercentrale Rotterdam.
- 10.15 uur Algemene inleiding door mr. H. C. G. L. Polak, forumvoorzitter.

10.25 uur Dr. W. F. van Eekelen.
10.40 uur Gelegenheid voor vragen.
10.45 uur Dr. R. W. de Korte.

11.00 uur Gelegenheid voor vragen.
11.05 uur Koffiepauze.

11.20 uur Drs. Ed Nijpels.
11.35 uur Gelegenheid voor vragen.

11.40 uur Opsplitsing in groepen.
11.50 uur Aanvang discussies.

12.30 uur Aperitief in groepszalen.
13.00 uur Lunch in groepszalen.

14.00 uur Rapportage uit de groepen.

14.30 uur Forumbespreking onder voorzitterschap van mr. H. C. G. L. Polak.

16.00 uur Sluiting door S. Overwater, voorzitter Kamercentrale Dordrecht.

Congres „De mens en zijn werk”

In de Schouwburg te Deventer wordt op zaterdag 29 maart het deelcongres „De mens en zijn werk” gehouden. De agenda luidt als volgt:

- 9.45 uur Ontvangst van deelnemers.
- 10.15 uur Opening door de Kamercentrale-voorzitter de heer Gerzee.
- 10.25 uur Korte toelichting door de heer Heymans, voorzitter van de Sociale Commissie en congresleider.
- 10.25 uur Toelichting op de stellingen 1 en 2 door mevrouw L. Rempt-Halmmans de Jongh, oud-voorzitter van de Nederlandse Vrouwenraad en Tweede Kamerlid.
- 10.45 uur Toelichting op de stellingen 3, 4 en 5 door prof. Kuipers, hoogleraar algemene economie te Groningen en lid van de Teldersstichting.
- 11.15 uur Verdeling in groepen.
- 11.30 uur Groepsdiscussie.
- 13.00 uur Lopende lunch in de Sociëteit „de Hereening”.
- 14.00 uur Rapportage van de groepsdiscussies.
- 14.30 uur Plenaire zitting met het forum en openbare discussie.

15.30 uur Politiek sluitstuk van het eerste kwartaal 1980 door de heer Rietkerk, voorzitter VVD-Tweede Kamerfractie.

16.00 uur Sluiting door de heer Gerzee.

Als u per openbaar vervoer naar het Deventer congres reist, zult u per autobus vanaf het station naar de congreszaal worden vervoerd. Vanaf 16.00 uur brengen wij u weer naar het station terug.

Deventer is een spoorwegknooppunt van de lijnen Vlis-singen - (via Arnhem) - Zwolle, Enschede - (via Hengelo) - Amersfoort - Amsterdam en Enschede - (via Almelo) - Amersfoort - Utrecht - Den Haag/Rotterdam.

De kosten bedragen f 25,— per persoon. Overmaken op postgiro 3725579 t.n.v. de ondercentrale Zuid-West-Salland of op rekening 38.45.10.353 t.n.v. ondercentrale Zuid-West-Salland te Diepenveen. (Rabobank)

In dit bedrag zijn begrepen:

- Lunch en consumptiebonnen.
- Toezending van het congresverslag.
- Vervoer station-schouwburg v.v.

Inschrijfbonnen zie pag. 32.

Congres Natuurbehoud

De Kamercentrale Arnhem belegt op 12 april in het Provinciehuis te Arnhem een congres Natuurbehoud, sport en recreatie.

Het programma van het congres luidt als volgt:

- 9.45 uur Ontvangst van de gasten.
- 10.15 uur Opening door de voorzitter van de Kamercentrale Gelderland, de heer J. J. Aukema.
- 10.25 uur Korte toelichting door de heer J. A. Jager, voorzitter commissie sport, recreatie en natuurbehoud.
- 10.30 uur Inleiding door staatssecretaris G. C. Wallis de Vries van CRM.
- 11.00 uur Koffiepaauze.

11.15 uur Toelichting stellingen natuurbehoud door de heer J. van Soest.

Toelichting stellingen sport door de heer L. A. Hafkamp.

Toelichting stellingen recreatie door de heer L. A. Rietveld.

11.45 uur Groepsdiscussies.

13.00 uur Lunch (lopend).

14.00 uur Rapportage groepsdiscussies.

15.00 uur Plenaire zitting met forum.

15.50 uur Epiloog door Erica Verkerk-Terpstra.

16.00 uur Sluiting door de heer J. J. Aukema.

Voor het alternatieve programma zie de vorige nummers van dit blad.

Deelcongres defensie

De Kamercentrale Limburg organiseert op 10 mei een deelcongres over het onderwerp „Defensie”. De aanvang is 10.30 uur. Het congres zal op twee plaatsen worden gehouden. In de ochtenduren op het hoofdkwartier van de AFCENT in Brunssum, in de middag op een nog nader te bepalen plaats in de omgeving van Brunssum.

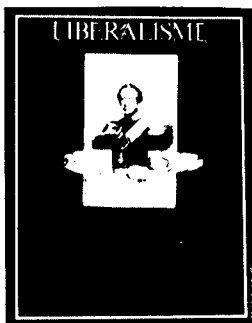
Spreker op het congres is de staatssecretaris voor defensie, dr. W. F. van Eekelen.

Er zal op het congres worden gediscussieerd over twee stellingen. De eerste heeft betrekking op de Oost-West-verhoudingen, de tweede kan worden samengevat als: „Zonder machtsevenwicht geen ontspanning”.

Nadere bijzonderheden in het volgende nummer.

WAT BEZIET DIE MENSEN EIGENLIJK?

Een blik achter
de schermen van de
politieke geschiedenis.

INSCHRIJVEN is mogelijk
door overmaking van f 38,50,
op postgiro 150 11 69
t.n.v. Stichting
Burgerschapskunde —
Postbus 349 — Leiden,
onder vermelding van
“PVSL — D”

Een schriftelijke cursus van 8 boekjes met veel historisch fotomateriaal over de meest toonaangevende stromingen in de Nederlandse politiek. De prijs voor alle deeltjes samen bedraagt — dank zij financiële steun van CRM — slechts f 38,50.

FASCISME: (A.A. de Jonge) Italië, Duitsland, Mussolini en Hitler, Nederlands fascisme tot '33, oprichting van de Nationaal Socialistische Beweging, Mussert, NSNAP

ANARCHISME: (A.L. Constandse) Van individualisme tot socialisme, Rousseau, Max Stirner, revolutionaire experimenten, reformistisch anarchisme

LIBERALISME: (H.J.L. Vonhoff) De liberale beginselen, prof. mr. P. J. Oud, Thorbecke, ontwikkeling als politieke organisatie in Nederland, de huidige politieke situatie

SOCIALISME: (J.Th.M. Bank) De geschiedenis van de SDAP, Domela Nieuwenhuis, Troelstra, oprichting van het NVV, "de Tribune", van SDAP tot P.v.d.A.

CALVINISME: (D.Th. Kuiper) Herleving van het Nederlands Calvinisme in de 19de eeuw de AR of CH-richting in de Schoolstrijd, ontstaan van een driedeling in de prot. politieke wereld.

MARXISME: (J.J.A. Bartels) Karl Marx, Hegel, de geschiedenis van de klassenstrijd, Marx's visie op de kapitalistische economie, de ontwikkeling van het Marxisme in Nederland

KATHOLICISME: Het karakter en de geschiedenis van de katholieke partij in Nederland, Schaepman, de (J.P. Gribling) periode Nolens, van R.K. Staatspartij naar KVP, oprichting CDA

NIEUWE STROMINGEN: (J. de Lange) Nieuw-Links in de P.v.d.A., Democraten 66, Radikalen, Democratisch-Socialisten '70

**STICHTING
BURGERSCHAPS-
KUNDE**

TEL. 071 - 899272
ERKENNED DOOR DE MINISTER VAN ONDERWIJS
EN WETENSCHAPPEN, BIJ BESCHIKKING
d.d. 23.4.1975, BVO/SFO-129.708

Reorganisatie en referendum interessante gespreksstof in Haren

In het kader van de vaststelling van het Liberaal Manifest door de VVD worden overal in het land door kamercentrales deelcongressen georganiseerd. Op zaterdag 23 februari was hiertoe de beurt aan de kamercentrale Groningen, die in Haren vier sprekers liet aantreden om onderdelen uit het hoofdstukje „Mens en Staat” te behandelen. Een verslag van het Deelcongres Binnenlandse Zaken van Jules Maaten.

Voor haar deelcongres Binnenlandse Zaken, dat op 23 februari in Haren gehouden werd, had de kamercentrale Groningen een viertal inleiders uitgenodigd, om de twee belangrijkste thema's van die dag toe te lichten. Het Tweede Kamerlid Albert Jan Evenhuis en Henk Maaten, wethouder uit Amstelveen, kwamen met een inleiding over stellingen betreffende de democratisering en decentralisering; Annelien Kappeyne van de Coppello, vice-fractievoorzitter van de Tweede Kamerfractie, en mr. W. J. Geertsema, commissaris van de Koningin te Gelderland, gaven hun mening ten beste over consultatieve en facultatief bindende referenda.

Evenhuis wees op het belang van de betrokkenheid van burgers bij het bestuur, waardoor de verantwoordelijkheid van de individuele burger zijns inziens een grotere inhoud zou kunnen krijgen. „Tussenstructuren waarvan het democratisch functioneren twijfelachtig is moeten worden uitgedund,” aldus Albert Jan Evenhuis. „Overheden mogen niet de kans krijgen zich te bedienen van wat ik zou willen noemen de Grote Verdwintruc, het zich verschuilen achter niet-gekozen lichamen”.

Bestuurlijke reorganisatie

Verder stelde Evenhuis dat het nader inhoud geven van de decentralisatie een noodzakelijke voorwaarde was voor het welslagen van de bestuurlijke reorganisatie. „Als de reorganisatie zich slechts zou beperken tot gebiedsindelingsaspecten en grenswijzigingen, als het slechts een discussie blijft van 46, 24, 17 of minder provincies-nieuwe-stijl, dan kan wat mij betreft het plan van de tekentafel in de prullenbak verdwijnen,” zei Evenhuis. Henk Maaten verdedigde op dit deelcongres de stelling dat de denkwijze van bestuurders, alsmede de relatiepatronen waarin zij functioneren, bijkans onoverkomelijke hinderpalen op weg naar werkelijke decentralisatie zouden zijn. Maaten wees erop, dat de belangrijkste hinderpaal op de weg naar decentralisatie de „verborgen of onbedoelde centralisatie” was. „Gemeentes willen geld hebben,” zo gaf Maaten als voorbeeld, „en geven dan bij hun verzoek om geld aan waarvoor zij het allemaal denken uit te geven. Hierdoor krijg je een situatie, waardoor de hogere overheden in feite gaan beoordelen, of een door de desbetreffende gemeente te ondernemen project wel of niet door de beugel kan”. Ook in andere gevallen moet de centrale overheid vaak noodgedwongen, al was het maar om de doeleinden van de eigen politiek te kunnen nastreven, tot in de details treden bij het verstrekken van subsidies aan provincie en gemeente, aldus betoogde Maaten.

Scheidsrechter

Tweede onderdeel van deze themadag was het referendum. Om hun toespraken te illustreren hadden zowel Annelien Kappeyne als mr. Geertsema stellingen geponeerd die, zacht uitgedrukt, niet geheel met elkaar strookten. Annelien Kappeyne toonde zich een hartschtelijk voorstandster van het zogenaamde faculta-

tief bindende referendum. „Er is een grote kloof tussen wat de kiezers denken en wat er politiek gebeurt,” betoogde ze, „de politici hebben, doordat het hun dagtaak is, een voorsprong in politiek denken op de burger, waardoor een kloof ontstaat. Het referendum zou hier de brug kunnen vormen. We geven kiezers de mogelijkheid zich iedere vier jaar uit te spreken over complete partijprogramma's, waarom zouden ze dan niet kunnen oordelen over één concrete zaak?”

In de regeling die mevrouw Kappeyne voorstaat treedt de kiezer bij een referendum op als scheidsrechter tussen elkaar met meningen om de oren slaande partijen.

De heer Geertsema achtte dit voor de bestuurders bindende referendum echter volstrekt uit den boze. Het was, zo zei hij, een inbreuk op de onafhankelijkheid van de parlementsleden, en de macht van de media zou erdoor vergroot worden. Consultatieve referenda, waarbij de bevolking bestuurders via een uitspraak een raad kan geven, waren voor hem nog wel acceptabel.

Na de discussie in verschillende werkgroepen ontspan zich bij het plenaire debat nog een geanimeerde discussie over de beide onderwerpen. Duidelijk werd in ieder geval, dat het laatste woord over het ontwerp-Liberaal Manifest nog niet gesproken was.

Nieuwe Kiezers Werkgroep zoekt nieuwe leden

De Nieuwe Kiezers Werkgroep is een door het Hoofdbestuur ingestelde groep jonge leden van de VVD, die het Hoofdbestuur gevraagd en ongevraagd kan adviseren als het gaat om jongerenproblematiek, binnen en buiten de partij.

Om deze adviesfunctie zo goed mogelijk te kunnen vervullen zijn leden van de Nieuwe Kiezers Werkgroep afgevaardigd naar de Landelijke Propagandacommissie en naar de Landelijke Commissie Vorming en Scholing.

De Nieuwe Kiezers Werkgroep vult jaarlijks haar ledenbestand aan. De tijd daartoe is nu weer gekomen. Wie geïnteresseerd is, zou kunnen deel uitmaken van een ontmoetingsplatform voor jonge VVD-ers, waar ervaringen met het partijapparaat worden uitgewisseld en nieuwe ervaringen opgedaan.

De NKW vergadert ongeveer tien maal per jaar te Utrecht, maar het is mogelijk, dat bij inschakeling bij één van de bijzondere activiteiten van de NKW een grotere inzet wordt gevraagd.

Reacties, liefst een beetje uitgebreid, kunnen worden gestuurd naar Albert van den Bosch, Keistraat 5, 3512 HV Utrecht.

Kernenergie ook in discussie op geslaagd milieucongres in Doorn

door Victor Hafkamp

Dr. L. Ginjaar

Minister dr. L. Ginjaar van volksgezondheid en milieuhygiëne vindt dat het aantal kerncentrales in Nederland pas uitbreiding verdient, zodra er een bevredigende oplossing is gevonden voor de opslag van het kernsplijtingsafval. Bovengrondse opslag is naar zijn zienswijze niet aanvaardbaar. De minister zei dat aan het slot van het congres over milieuproblemen dat zaterdag j.l. tegen de zeventig deelnemers naar Doorn had gebracht. Een interessant en prettig deelcongres in het opleidingscentrum van de Bondspaarbank, rustig gelegen in een bosrijke, milieuvriendelijke omgeving (overigens wel het best met de eigen auto bereikbaar!).

De opslag van het radio-actieve afval, het belangrijkste punt bij de risico-afweging tussen kern- en alternatieve energie voor de minister, is naar zijn mening nog onvoldoende opgelost. Hij wees er op dat er bij de 210 kerncentrales die overal ter wereld in bedrijf zijn, bijna voortdurend van ongevallen of bijna-ongevallen sprake is. Maar de ongevallen als gevolg van de toepassing van andere energievormen worden z.i. onderbelicht in de publiciteit. Over het stralingsgevaar zei de minister dat aspect vanuit zijn specifieke verantwoordelijkheid niet als doorslaggevend in ongunstige zin te beschouwen.

Groene hart

Uiteraard toch weer de kernenergie als discussiepunt op dit milieucongres, hoewel er in Den Bosch eind vorig jaar al uitvoerig over werd gesproken. Maar op het congres in Doorn, waar „het groene hart van de VVD harder heeft kunnen kloppen” (aldus de beeldspraak van forumlid mr. R. Cleton, voorzitter van de commissie milieuhygiëne), kwamen uiteraard ook andere milieuaspecten onder de aandacht. Zoals de zoutlozingen door de Franse kaliumindustrie in het Rijnwater. Een zaak die volgens minister Ginjaar nog volkomen vast zit. „In de hele gang van zaken toont Frankrijk zich zeer onwettig. De patstelling is nog volkomen aanwezig. Wij kunnen wel met bepaalde gedachten komen, maar we hebben geen enkel drukmiddel om de Fransen tot andere gedachten te brengen”, aldus de minister.

„Voortdurend met de Fransen praten”, was de vreedzame suggestie van dr. Ginjaar. In scherp contrast daarmee stonden opmerkingen uit de zaal de Franse kaliummijnen te laten bezetten door de mariniers of door de Amsterdamse krakers, kennelijk omdat die laatsten toch het verschil tussen mijn en dijn niet kennen. Maar die niet serieuze suggesties onderstreepten in elk geval de grote wrevel onder de aanwezigen over de weinig broederlijke houding van onze EEG-partner.

De grensoverschrijdende vervuiling beperkt zich overigens niet tot dit extreme voorbeeld. Provincies die aan het buitenland grenzen, hebben er veelvuldig mee te maken. Op het congres kwam naar voren hoe omslachtig de weg is die moet worden gevolgd om lokale overheden in Nederland op dit terrein in contact te brengen met lokale overheden over de grens. Locale overheden zullen eerst de centrale overheid moeten inscha-

kelen. Deze moet via de buitenlandse ambassade de centrale overheid van het buurland in de arm nemen, waarna in het betreffende land de weg terug naar de lokale overheid wordt afgelegd. Minister Ginjaar bepleitte grotere bevoegdheden om lokale overheden aan beide zijden van de grens direct met elkaar in verbinding te brengen, maar dan zou de centrale overheid wel op de hoogte moeten worden gebracht.

Discussiepunten

Zoals gebruikelijk op deelcongressen, verdeelden de aanwezigen zich over verschillende discussiegroepen ter behandeling van de tevoren vastgelegde discussiepunten. In een van die punten wordt gewezen op de vaak eenzijdige beïnvloeding van de meningsvorming bij de verlening van vergunningen voor bepaalde industriële vestigingen. De heer Kool, lid van de milieuc commissie, vertolkte de opvatting van zijn discussiegroep dat VVD-ers te weinig bereid zijn in deze zaken duidelijk hun stem te laten horen. „Waarom zijn VVD-ers zo terughoudend wat demonstreren aangaat? Is dat hun relativerende instelling? Een bepaalde gezapigheid of een elitaire instelling? Het is goed dat de VVD zich in dit opzicht vooral op afdelingsniveau zich wat actiever toont zonder zich overigens te laten spannen voor het karretje van partijen die andere doeleindes nastreven”, zei hij. Dr. B. Hofman uit Driebergen, (VVD-gedeputeerde in Utrecht en met dr. Ginjaar inleider op het deelcongres) wees er op dat in onze maatschappij gevoelens van onveiligheid worden versterkt en de drang naar veiligheid groter wordt. „Die drang kan zo groot worden dat we menen elk risico te moeten uitsluiten... De slinger slaat door naar het afweten van elke ontwikkeling met enig risico. Bepaalde politieke groeperingen spelen in op deze gevoelens en spinnen daar duidelijk zijde bij”, zei hij in zijn inleiding.

Dr. Hofman verwees in zijn toespraak naar de discussiestof rond het centrale punt risico-afweging dat als een rode draad door de discussies liep. „Welke risico's mag men nog nemen, hoe mag men ze nemen en wie besluit daartoe? Voor velen is het een zaak van elk afzonderlijk individu, maar voor steeds meer anderen is het een zaak van de gemeenschap geworden”, aldus dr. Hofman. „Bij dit laatste is het belangrijk welk bestuursorgaan optreedt als uiting van die gemeenschapsactiviteit”.

Als we ons bestaan en de veiligheid daarvan willen behouden dan zullen we zuinig moeten omgaan met bodem, lucht en water. We zullen zo goed mogelijk moeten zorgen dat ze niet worden bevuild. Voor zover dat niet kan worden vermeden, moeten wij de gevolgen van de vervuiling zoveel mogelijk voorkomen”, aldus dr. Hofman.

Kernenergie, een zwart-wit discussie?

Er begint zich de laatste tijd binnen de VVD een discussie over de kernenergie te ontwikkelen. Jammer genoeg verdient de te bespreken inzet op landelijke schaal nog lang niet de naam „brede maatschappelijke discussie“ en was het deelcongres (1 december in 's-Hertogenbosch) door de geringe opkomst en de achtergrond van de

congresgangers de smalst mogelijke maatschappelijke discussie binnen de VVD! Dat is de mening van dr. H. W. den Hartog (foto) uit Zuidhorn (Groningen), voor wie we een gastkolom hebben gereserveerd.

Kernenergie betekent voor sommigen hetzelfde als licht; d.w.z. zonder kernenergie zal, zeggen ze, het licht op een kwade dag letterlijk uitgaan. Aan de andere kant staat een groep, die kernenergie beschouwt als het meest kwalijke hulpmiddel dat de moderne techniek tot stand heeft gebracht. Een duistere „zwarte“ kracht die met alle middelen ingeperkt dient te worden.

De discussie wordt van beide kanten sterk emotioneel gevoerd, want het moge merkwaardig klinken: beide standpunten worden mijns inziens vaak door angst ingenomen. Angst om het goede te verliezen dat we met elkaar hebben opgebouwd of angst voor een onbekende toekomst met vele gevaren. Elk van de groeperingen heeft, ironisch gezegd, het bewijs van de terechtheid van zijn angst op een presentieerbladje aangegeven gekregen: de „witten“ kregen in 1973 de energiecrisis en kortgeleden de omwenteling in Iran; de „zwarten“ kregen hun bewijs in Harrisburg. Sinds de grote technische vooruitgang, die de vorige eeuw is begonnen, steeg het energieverbruik in de ontwikkelde wereld enorm, maar dit kan niet doorgaan en men is het er vrij algemeen over eens dat wij in het Westen moeten leren leven met een zich stabiliserend, eventueel iets afnemend energieverbruik. Zodat alles gedaan moet worden om zoveel mogelijk op het energieverbruik te bezuinigen. Dit kan, omdat er nu nog veel energie onnodig wordt verspild. Alleen al op ruimteverwarming kunnen we, zonder dat de temperatuur in de huizen hoeft te dalen, in ons land een hoeveelheid energie besparen die overeenkomt met die van elf grote kerncentrales!

Veilige oplossing

Hier wil ik mij beperken tot het probleem van de verwerking van het radioactief afval. We vragen ons af hoe we op een veilige manier van het radioactief afval verlost kunnen raken. Dat we vooral een veilige oplossing moeten vinden spreekt vanzelf, maar dat dit voor ons dichtbevolkte land extra moeilijkheden oplevert, beseft men vaak onvoldoende. Als bijvoorbeeld een reeks van twintig(!) lekkages van opslagtanks met vloeibaar radioactief afval, zoals die in Hanford (USA) is opgetreden en waarbij plm. 1,5 miljoen liter radioactief afval in de bodem lekte, in ons land zou zijn voorgekomen, dan was er sprake geweest van een regelrechte ramp. Metingen rond Hanford hebben aangetoond, dat de bodem binnen een cirkel met een diameter van plm. 35 km met radioactiviteit is besmet! Zeker is dat het besmette gebied in de toekomst groter en groter wordt.

Bij de beantwoording van de vraag of zoutkoepels geschikt zijn voor opslag van het kernsplijtingsafval of ook wel 'High Level Waste' (HLW) speelt een groot aantal technische details een rol. Niet alle details, die noodzakelijk zijn voor een verantwoorde risicoanalyse zijn onderzocht. Er is door een werkgroep, ingesteld door het kabinet Den Uyl, toch een risicoanalyse gemaakt, die alleen geldig is als de zoutkoepel niet minder stabiel wordt door de aanwezigheid van de opbergplaats. Dit laatste is een onjuiste veronderstelling, omdat het wel zeker is, dat

de opbergmijn met het HLW belangrijke veranderingen in de zoutkoepel teweeg zal brengen. Het is duidelijk dat hiermee de risicoanalyse haar fundament heeft verloren! Men zal moeten terugkeren naar de onderzoekers met het verzoek te komen tot een werkelijk realistische risicoanalyse.

Onderzoek zal moeten uitmaken of natuurlijk zout van een zo variabele samenstelling als dat in zoutkoepels bestand is tegen de gigantische doses radioactieve straling, die door het kernsplijtingsafval worden uitgezonden! Het kan bij de huidige kennis op dit terrein zeker niet worden uitgesloten, dat grote hoeveelheden energie plotseling vrijkomen. Deze energie-inhoud bouwt zich langzamerhand in de vorm van structuurbeschadigingen in de zoutkristallen op. In extreme gevallen kan dit tot explosies leiden, maar ook in meer gematigde gevallen zijn de gevolgen van het plotseling vrijkomen van de energie van de structuurbeschadigingen desastreus voor de stabiliteit van de zoutkoepel.

Laboratorium-onderzoek

Het onderzoek, dat bij het huidige kennisniveau het eerst in aanmerking komt, is een uitgebreid en systematisch laboratoriumonderzoek. Dit onderzoek is van zodanige omvang, dat ik verwacht, dat het nog wel plm. 10 jaar zal duren, voordat voldoende gegevens zijn verzameld met behulp waarvan een risicoanalyse kan worden gegeven, die enige betekenis heeft. Nadat, dit onderzoek is afgerond en als men kan verwachten, dat men uiteindelijk kan voldoen aan een in een vroegtijdig stadium op te geven garantie voor de veiligheid komen eventueel proefboringen aan bod. Daarbij merk ik met nadruk op dat de nu voorgestelde proefboringen volstrekt zinloos zijn, omdat het voorstel niet voldoet aan de meest elementaire eisen die men aan een goed onderzoek moet stellen. Wij weten dat de invloed van straling op zout op zeer gecompliceerde wijze afhangt van: de temperatuur; heersende druk, die hoog is, omdat de opbergmijn zich op enkele honderden meters onder het maaiveld bevindt; de samenstelling van het zout. Het zout in de formatie is een natuurprodukt met een nogal variërende samenstelling en als men verkondigt, dat men door het nemen van een monster met een diameter van enkele tientallen centimeters, kan nagaan of een bepaalde zoutkoepel geschikt is voor opslag van HLW, dan ben ik het daarmee oneens. Ook hier wil ik pleiten voor een oplossing die omkeerbaar is; d.w.z. als mocht blijken dat het noordzakelijk is het opgeborgene materiaal uit de zoutholte te verwijderen, dan moet dat mogelijk zijn. Het is duidelijk dat deze voorwaarde extra beperkingen oplegt aan de keuze van de opbergplaats. Het meest gevaarlijke materiaal heeft plm. 1000 jaar nodig om te vervallen tot min of meer ongevaarlijke produkten. Daarnaast zijn er in het HLW stoffen die honderd duizenden jaren radioactief blijven. Het is mijn mening, dat eindopslag geen oplossing van dit probleem kan zijn. Misschien dat „zwart en wit“ elkaar in de komende brede maatschappelijke discussie op een dergelijk standpunt kunnen vinden!

Mijn opinie is...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houdt uw bijdrage kort.

Dat bevordert een

snelle plaatsing.

De redactie

behoudt zich het

recht voor stukken

te bekorten

of redactionele wijzigingen

aan te brengen.

Zendt uw bijdrage

naar de centrale redactie

van dit blad:

Bijenmeent 135,

1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. gewelgerde

of bekorte artikelen

bij de redactieraad,

Koninginnegracht 57,

2414 AE 's-Gravenhage.

Boycot Olympische Spelen III

De deelname van Nederland aan de Spelen in Moskou brengt onder meer mee dat de Nederlandse ploeg defileert voor de leden van het Sowjet-Politburo op de ere-tribune. Hoort dan niemand van die ploeg in gedachten het gekerm van de gevangenen die op hetzelfde moment in de Russische gevangenissen worden gemarteld? En denkt niemand aan de tienduizenden die onder de meest afgrijselijke omstandigheden in de werk- en strafkampen in Siberië verblijven? En aan de wereldvermaarde geleerde, begiftigd met de Nobelprijs voor de Vrede die zonder een in een rechtsstaat strafbare daad te hebben gepleegd, op straat is gearresteerd en verbannen naar een onbereikbare stad? Als Sacharow zijn er velen.

Moet de drager van de Nederlandse vlag bij zo'n defilé zich niet doodschamen, als hij zich realiseert dat hij dit doet ter ere van een regering die voor al deze wandaden aansprakelijk is?

Ziet het NOC niet in dat het hierboven geschetste voorkomen in strijd is met de morele normen? NOC, stel eens een daad, waardoor wij eerbied en bewondering voor u kunnen krijgen. Schaar u achter het standpunt van de Nederlandse regering en voorkom de vernedering van de Nederlandse vlag. Uw voorzitter voerde aan als argument dat een boycot van de Spelen in Moskou het einde zou betekenen van de Spelen. De Olympische gedachte die baron de Coubertin er in 1896 toe bracht de Spelen in moderne vorm weer tot leven te wekken, is in 1936 al vrijwel teniet gedaan, toen Hitler de Spelen misbruikte tot meerdere glorie van zijn schrikbewind. De gedachte is in München 1972 helemaal geweld aangedaan, toen terroristen de verblijfplaats van de Israëlische atleten aanvielen. De Spelen werden toen niet afgelast. Moet dit nog verder zo doorgaan?

MR. C. P. KALFF,
Amsterdam.

Boycot Olympische Spelen IV

Met verbazing heb ik kennis genomen van de opmerkingen van de historicus Armand Verveer in uw blad van 12 februari. Zijn kennis van het verleden heeft blijkbaar niet tot gevolg, dat hij begrijpt wat er nu aan de hand is. De vergelijking van de Olympische Spelen in het oude Griekenland met de huidige is wel bepaald naïef. De Russen staan niet met pijl en boog aan de grenzen, maar met honderden SS 20 raketten, waarvan de drievoudige stoomkop met één klap drie steden in o.a. Nederland van de kaart kan vegen. Alleen die omstandigheid is al voldoende om niet van de „gastvrijheid” van dat land te gaan profiteren en daar wedstrijden te gaan spelen. Dus afgezien van de permanente bezetting door Rusland van diverse Oostbloklanden, die een regeringsvorm opgedrongen kregen, die de bevolking van die landen niet wensten en wat thans weer aan de hand is.

Geen vermenging van sport en politiek? Het IOC houdt zich daar ook niet aan, want Zuid-Afrika is uitgesloten van deelname.

De informatie van de schrijver gaat blijkbaar niet verder dan wat de NOS hem belooft voor te schotelen. Ik heb nu door kabeltelevisie de kans om nieuwsberichten uit België en West-Duitsland te ontvangen, maar dan is het verschil in objectiviteit toch wel heel duidelijk.

De VVD behoeft zich niet te bezinnen op het vraagstuk van de „boycot Olympische Spelen”, maar moet zich ten aanzien van Rusland veel harder opstellen. Zoals Dr. Stern zegt: „Het Russische Communisme is geen griepje waar je wel van geneest”. Hij kan het weten, want hij was een Russische dissident.

G. C. LAGENDIJK
Wassenaar

Boycot Olympische Spelen V

Wat verstaat de heer A. Verveer uit Bladel onder de „Olympische gedachte”? Is het waar dat verbodering der deelnemende volkeren de reden is waarom de Olympische spelen gehouden worden en waarom vele landen meedoen? De resultaten van de afgelopen eeuw gehouden spelen zijn dan wel bijzonder bedroevend...!

Ik zie in de deelname aan deze Spelen inderdaad een voortzetting van de politiek.

Het gaat de deelnemende naties in het geheel niet om verbodering tussen de volkeren. Maar veeleer om zoveel mogelijk medailles te behalen. Dit alles ter meerder eer en glorie van hun land. Zo is het houden van de Olympische Spelen in Moskou ook voor de Sovjet-leiding een instrument dat zal dienen om te tonen hoe geweldig het communistische systeem in de USSR wel is? Maar al zou er maar een heel klein beetje waarheid in de bewering van de heer Verveer schuilen en zou het interdaad mogelijk zijn iets meer toenadering en begrip voor elkaar te kweken door naar Moskou te gaan, dan zouden we dat moeten doen.

Maar juist die mogelijkheid om met alle inwoners van de Sowjet-Unie contact te hebben is er niet.

Zeer vele mensen, die zich op de een of andere manier kritisch tegen het Sowjet-systeem hebben opgesteld worden uit Moskou gedeporteerd. Hen wordt de vrijheid van meningsuiting ontnomen! De deelnemers aan de Olympische spelen mogen dan ook alleen maar verboderen met de door het Sowjet-regiem daartoe geselecteerde broeders.

Bovendien zou de heer Verveer als historicus moeten weten dat de Grieken tijdens de spelen hun oorlogen stopzetten. Een volk dat dit niet deed werd uitgesloten van deelname aan de Olympische spelen.

A. E. PRONK
Amersfoort

Interview De Grave

In een interview in dit blad van 12 februari stelt de heer de Grave: „Medezeggenschap dient gebaseerd te zijn op deelname aan de organisatie”. Ofschoon deze stelling op zich discutabel is, vraag ik mij af welke voorwaarden er aan een dergelijke deelname gesteld worden. Voorts wordt door de heer De Grave gesteld: „Onze gedachte is te vergelijken met het brengen van je geld naar een bank. Je krijgt wel rente, maar verder geen zeggenschap over die bank.”

Ik wil de voorzitter van de JOVD dan wel zeggen dat deze vergelijking helemaal niet opgaat, om de eenvoudige reden dat wanneer ik mijn geld naar de bank breng, ik een van tevoren gegarandeerde rente krijg, terwijl ik als aandeelhouder nog maar af moet wachten of de bedrijfsresultaten het toestaan dat er dividend wordt uitgekeerd.

Om die reden wil (hoef) ik geen zeggenschap over de bank, en wil (moet) ik die zeggenschap wel hebben in een onderneming waarvan ik aandeelhouder ben. Tenzij diegenen die in de onderneming de zeggenschap hebben mij een aantrekkelijk rendement kunnen garanderen.

C. H. BOGAARDT
Purmerend

Interview De Grave II

In *Vrijheid en Democratie* van 12 februari zegt de heer De Grave, dat eigendom nooit een grond kan zijn voor zeggenschap in de onderneming. Hij vindt wel dat de kapitaalverschaffers rechten moeten krijgen om hun investeringen te beschermen, zoals het krijgen van relevante informatie. Hij vergelijkt verder de kapitaalverschaffer met iemand die zijn geld naar een bank brengt en daarvoor wel rente krijgt maar verder geen zeggenschap over de bank.

Het komt mij voor dat aldus wel een zeer scheve vergelijking wordt gemaakt. Degene die geld leent aan een bank, geniet over het geleende bedrag rente en behoudt het recht om zijn geld weer op te nemen overeenkomstig gestelde voorwaarden. Wat voor zeggenschap over de bank zou hij daaraan kunnen ontleen?

Geheel anders is de positie van de kapitaalverschaffers van een onderneming. Door hun deelneming kunnen initiatieven worden ontwikkeld, die een al dan niet rendabele onderneming mogelijk maken. Zij lopen daarbij het risico dat het gehele bedrag van hun deelneming verloren gaat, terwijl zij maar moeten afwachten of er dividenduitkeringen zullen komen.

Door hun financiële inbreng nemen de kapitaalverschaffers wel degelijk deel aan de door de heer De Grave genoemde organisatie en hebben zij recht op medezeggenschap. De Grave verwerpt dit, maar, vindt nog wel dat de kapitaalverschaffers relevante informatie moeten krij-

gen om hun investering te beschermen. Wat die informatie moet inhouden en hoe de kapitaalverschaffers daarmee hun investering moeten beschermen blijft onvermeld, evenals het tijdstip waarop de informatie moet worden gegeven.

Ik vrees dat slechts weinig kapitaalverschaffers te vinden zullen zijn voor de door de heer De Grave aangegeven voorwaarden, tot schade van de Nederlandse economie.

G. J. VAN GENT,
Oegstgeest

Onderwijspolitiek

De gevolgen van de verslechterde positie van de vreemde talen binnen ons voortgezet onderwijs sinds de invoering van de Mammoetwet, worden geleidelijk aan voelbaar. Zij die probeerden deze heilloze ontwikkeling te stuiten, vonden in de VVD een vurig medestander.

Met instemming namen wij kennis van het VVD-pleidooi voor een sterkere positie van de vreemde talen. Ook herinneren we ons nog de demonstratieve bijeenkomst in 1973 in Den Haag, waar de afgevaardigde van de VVD zich uitsprak voor handhaving van het vak Frans in de brugklas.

Het onlangs gepubliceerde Ontwikkelingsplan voor het Voortgezet Onderwijs bevat niet slechts de zoveelste (onaangename) verrassing van minister Pais. Het leert ons bovendien, dat we in 1973 voor de gek zijn gehouden.

J. ALSTERS
Huissen

VVD contra Pais

VVD heeft het Opvo nog niet geslikt! Dergelijke koppen zou men verwacht hebben in „*Vrijheid en Democratie*” van 12 februari 1980 na het onderwijscongres te Meppel. Het is auteur van het verslag de heer Franssen kennelijk ontgaan dat een groot deel van de dag besteed is aan het spuien van kritiek op het Ontwikkelingsplan voor het Voortgezet Onderwijs (Opvo) met daarin het kardinale punt van de tweejarige ongedeelde brugperiode, die natuurlijk niet te combineren is met handhaving van de bestaande schooltypen. Over dit Opvo is nauwelijks enige positieve opmerking gemaakt!

Pais kwam in een vergadering die nog bezig was het Opvo te kraken. Hij begon om 16.00 uur zijn rad uitgesproken betoog, maar paste er wel voor op nu eens uit te gaan leggen hoe hij het befaamde DBK ziet (Differentiatie binnen klasverband oftewel de grote grauwsliuier, zoals eerder spottend was opgemerkt). Na de rede van Pais was het tijd om huiswaarts te keren en een mooie kans om met de verantwoordelijke minister van gedachten te wisselen over de dwaasheden van zijn

Drie nota's voor Vrouwenwereldconferentie

In vervolg op de Vrouwenwereldconferentie van 1975 in Mexico zal in Kopenhagen van 14 tot 30 juli 1980 weer zo'n VNO-conferentie worden georganiseerd. De afgevaardigden van de VNO-landen zullen niet alleen bekijken wat de afgelopen vijf jaar is bereikt. Ze willen ook een actie-program vaststellen voor de komende vijf jaar met speciale aandacht voor de onderwerpen arbeid, gezondheid en onderwijs.

Ter voorbereiding van de Nederlandse inbreng tot deze conferentie is een werkgroep ingesteld van particuliere deskundigen en ambtelijke deskundigen. Hun werkzaamheden resulteerden in drie rapporten, getiteld: De vrouw op de arbeidsmarkt; De positie van vrouwen en meisjes in het onderwijs; Vrouw en gezondheid.

Deze nota's kunt u kosteloos bestellen bij de Voorlichtingsdienst van het Ministerie van CRM, Van Steenvoordelaan 370, 2284 EH Rijswijk.

Vertegenwoordiging Nederlandse Vrouwenraad

De Ned. Vrouwenraad liet ons weten dat een kandidaat wordt gezocht om zitting te nemen in de Adviesraad, welke wordt gevormd door de ledenorganisaties van de Vereniging Vluchtelingenwerk Nederland.

Bedoelde kandidaat zal namens de NVR zowel in de Adviesraad voor de komende twee jaar als in het bestuur van de vereniging zitting nemen. Zij dient van tijd tot tijd verslag van haar werkzaamheden uit te brengen aan de NVR. Het bestuur van de vereniging vergadert 1 maal per zes weken.

Opgaven vóór 15 maart a.s., vergezeld van curriculum vitae, aan het secretariaat van de NVR, Laan van Meerdervoort 30, 2517 AL Den Haag.

Themadag ,Naar een Vrije Samenleving'

Op zaterdag 10 mei a.s. organiseert de stichting VVD een studiedag onder de titel „Naar een Vrije Samenleving”, aan de hand van het gelijknamige boek van dr. R. W. de Korte, dat is verschenen in april 1979.

In dit boek gaat de schrijver uit van de individuele mens met zijn veelal nog onbewuste krachten, en tracht hij antwoord te geven op de vraag of het liberalisme in deze tijd nog richting geeft.

Na de inleiding door de heer De Korte zal aan de hand van vraagstellingen worden gediscussieerd.

De bijeenkomst, welke zo mogelijk op een centraal punt in het land zal worden gehouden begint 's ochtends om 10.00 uur en duurt tot ongeveer 16.00 uur.

De kosten bedragen f 10,— (inclusief lunch).

Aanmelding kan geschieden door bovenstaand bedrag te storten op girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening te 's-Gravenhage, onder vermelding van „Naar een Vrije Samenleving 10 mei 1980”.

Van de deelnemers wordt verwacht dat zij het boek tevoren hebben gelezen!

Die deelnemers die niet over het boek beschikken kunnen dit bij de aanmelding kenbaar maken door extra te vermelden: „s.v.p. boek”, dat dan tegen gereduceerde prijs van f 16,— zal worden toegezonden.

In dat laatste geval dient bij overschrijding het bedrag ad. f 10,— te worden vermeerderd met f 16,— tot f 26,—.

staatssecretaris, Klaas de Jong, ging verloren.

Het zou interessant geweest zijn en niet van politiek belang ontbloeit, te horen of Pais soms ook al af en toe de neiging heeft om te gaan luchtfietsen, zoals de Jong voor zichzelf onthuld heeft in de *Haagse Post* van 26 januari. Dan zou het duidelijk zijn geworden hoe het te verklaren is dat men aan de Nieuwe Uitleg in Den Haag de zaken te veel op een afstand ziet en hoe men komt tot hersenschimmige denkbeelden als DBK.

MR. J. F. ENGELS,
's-Gravenhage

Jaarverslag '79

Een exemplaar van het Jaarverslag '79 van de partij is gezonden aan secretarissen van afdelingen en centrales.

Belangstellenden kunnen dit verslag bestellen door overmaking van een bedrag van f 10,— (incl. portokosten) op girorekening nr. 40.18.232 t.n.v. VVD-informatierekening te 's-Gravenhage, onder vermelding van „32ste Jaarverslag”.

De gebouwen van het SHELL SPORTPARK „De Vijfsluizen“ in Vlaardingen werden jaren geleden met SURFAKOTE MUURCOATING gespoten en zien er nog voortreffelijk uit.

Surfakote muurcoating is een uitstekende investering.

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kantoren en industriële bouwwerken met Surfakote gespoten.

SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal dikker dan een

gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht. Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 jaar garantie.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek B.V. Schuytplot, postbus 8, 3417 ZG Montfoort (U), tel. 03484 - 1587.

caravans de leeren doedel b.v.

IMPORTEUR VOOR NEDERLAND EN BELGIË
VOOR 3 TOPMERKEN CARAVANS

HOBBY

't is alsof
u elke week
in 'n 5 sterren
hotel logeert!

SOLIFER

's Winters
naar Lapland (35°-)
's Zomers
naar Spanje (35°+)

(Sterckeman)

Een lage prijs
caravan
die alles van 'n
hele dure heeft!

Wij tonen U graag
de verschillende modellen in ons
Caravan Shopping Center.

6673 ZJ ANDELST - JAFFASTRAAT 2 - POSTBUS 103 - TEL. 08880-2745 EN 2746

**Handgemaakte Friese
Stoelklokken**

Friese Stoelklokkenbouwer

Chr. v.d. Klaauw KRUISSTRAAT 5.
JOURE. 05138-4390

**LAMBOOY &
VALLENDUUK**

Specialiteit eerste klasse maatkleding
van Super-West-of-England pure wool
pure cashmere

Singel 286, Amsterdam-C., Telefoon 237383.

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit: 54 jongens en meisjes.

Eenpersoonskamers.

Intensieve, individuele studiebegeleiding.

Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van voortgezet onderwijs.

Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur: J. W. A. Vossen,
Sellingierstraat 75, 9561 TA Ter Apel, tel.: 05995 - 1642.

Mevrouw Haya van Someren-Downer zal op 24 maart een spreekbeurt houden in café-restaurant „De Dorst-vlegel“, 's-Gravenweg 178 in Capelle aan de IJssel. De aanvang is gesteld op 20.30 uur. Het onderwerp was op het moment dat dit blad werd gedrukt nog niet bekend.

• Op 13 maart spreekt mr. K. H. Beyen in Cocagne te Eindhoven (1e verdieping) Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: actuele politieke aangelegenheden; onze buitenlandse handel; de bootreist door het Midden-Oosten ter bevordering van Nederlandse export.

• Op 14 maart wordt er een debat gehouden, georganiseerd door de JOVD-district noord Groningen, tussen de heren mr. J. G. Rietkerk en dr. J. G. Rietkerk en dr. J. C. Terlouw in Het Tehuis te Groningen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: politiek in de jaren '80 en wat kan hierin de rol van de VVD en D'66 zijn.

• Op 14 maart spreekt mevvr. drs. N. Smit-Kroes op een feestavond in de Schouwburgzaal (van 't Voorhuys) te Emmeloord voor de afdeling Noord-oost-polder. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 17 maart spreekt minister L. Ginjaar in het Gemeenschapshuis „De Roerparel“, Joh. Kennedylaan 1 te St. Odiloënberg voor de afdeling Roerstreek. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Overheid, burger en milieubeleid“.

• Op 18 maart spreekt staatssecretaris G. C. Wallis de Vries in Hotel Prakken, Brinkstraat 63 te Beilen. Aanvang: 11.30 uur. Onderwerp: „Natuur en landschap: wat doen we ermee?“ (Provinciale Dag Vrouwen in de VVD Drente)

• Op 24 maart spreekt minister H. Wiegels voor de kamercentrale 's-Hertogenbosch in de Schouwburg, grote zaal te Cuijk. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: algemene politiek.

• Op 25 maart spreekt mevvr. mr. E. Veder-Smit in „de Meerkooi“ te Lelystad. Aanvang: 20.00 uur.

De radio-uitzendingen van de VVD zijn:

13/3, Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur
27/3, Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur
10/4, Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur.

ARNHEM - Op 14 april spreekt mevvr. E. Verkerk-Terpstra in het Kerkelijk Cultureel Centrum van de Stichting Het Dorp, Jachthoornlaan 1a. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek en sociaal liberalisme.

BERGEN OP ZOOM - Op 12 maart spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels voor de Rijkspolitiek in café „de Ster“, Korenmarkt. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „veranderen sterkte politiek“.

ONDERCENTRALE EDE - Op 12 maart spreekt de heer H. J. L. Vonhoff in cult. centrum de Reehorst te Ede. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Ook bij windkracht 10... dóórvaren!!!“.

VROUWEN IN DE VVD DRENTE - Op 18 maart wordt een Provinciale Dag georganiseerd in Hotel Prakken, Brinkstraat 63 te Beilen. Aanvang 9.45 uur. Op deze bijeenkomst zal onder meer worden gesproken door de heer G. C. Wallis de Vries over het onderwerp „Natuur en landschap: wat doen we

VROUWEN IN DE VVD GELDERLAND - De organisatie Vrouwen in de VVD organiseert op 17 maart een provinciale dag. Deze dag vindt plaats in het Huis der Provincie te Arnhem. Onder andere staat er een inleiding door de heer dr. R. Braams op het programma (10.30 uur). Onderwerp: „Energie na het jaar 2000“.

JOVD 's-GRAVENHAGE - Op 12 maart zal de heer J. D. Blaauw discussiëren met mr. J. D. J. Idenburg (voorz. van het Nederlands Olympisch Comité) in bar-bistro „Barrelhouse“, Noordeinde 143. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „Moet Nederland in de gegeven omstandigheden deelnemen aan de Olympische Spelen te Moskou?“

's-GRAVENHAGE - Op 17 maart spreekt de heer G. W. Keja voor de onderafdeling IV in Max' Bar, Laan van Nieuw Oost Indië 3. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: Mediabeleid.

DEN HELDER - Op 19 maart spreekt mr. H. Th. M. Lauxtermann in de Monaco Club, gevestigd in rest. „De Prinsenkelder“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Volkshuisvesting en de huidige politiek.

HENGelo - Op 17 maart spreekt mevvr. E. Verkerk-Terpstra in hotel 't Lansink, Ct. Storkstraat. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

VVD van A tot Z

LANDSMEER - Op 14 maart spreekt de heer L. M. de Beer in jachthaven „Robinson“, Dorpstr. 6. Aanvang: 21.30 uur. Onderwerp: Kabeltelevisie.

LEIDEN (LSVN) - Op 13 maart spreekt mr. W. J. Geertsema voor de LSVN afdeling Leiden in „t Parlement“ Nieuwe Rijn 52. Aanvang: 20.00. Onderwerp: ontwerp-beginselverklaring en liberaal manifest.

LEEWARDEN - Op 22 maart vindt er een studiedag „Energiebeleid, onderdeel van het Milieubeleid“ plaats georganiseerd door de Stichting Friese Milieuraad. Na de lunch een discussie tussen dr. S. Faber (CDA) mevvr. I. Lambers-Hacquebard (D'66) en drs. J. Scherpenhuizen (VVD) en dr. K. Zijlstra (PvdA) over het energiebeleid. De studiedag wordt gehouden in de Harmonie te Leeuwarden. Aanvang: 10.00 uur.

NORG - Op 14 april spreekt de heer G. W. Keja in hotel „Karsten“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

TEXEL - Op 14 maart spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in hotel Opduin, Ruyslaan 22. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Meer rechten voor minderjarigen“.

UTRECHT (JOVD) - Op 24 maart spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in hotel Smits (zaal 2a) Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: één liberale partij.

VOORST - Op 17 maart spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in „De Twee Schimmels“ te Twello. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Waarheen met de economie?“.

WADDINXVEEN - Op 24 maart neemt de heer J. D. Blaauw plaats in een forum-discussie over kernbepanning in het Anna Frankcentrum, J. V. Bijenpad 1. Aanvang 20.00 uur.

IJSSELSTEIN - Op 24 maart spreekt mevvr. E. Verkerk-Terpstra op het tienjarig bestaan van de afdeling in hotel „Ridder St. Joris“. Aanvang: 20.15 uur.

Mutaties

Secretaris ondercentrale:

MEPPEL - O. Loeber, De Vijvers 22, 7991 BW Dwingelo, tel.: 05219 - 1307 (H). (nw. secr.)

Afdelingssecretarissen:

ALKMAAR - mr. G. W. Nagtglas Boot, Verdrongenord 111 B. 1811 BD Alkmaar, (nw. secr.)

DE BILT - J. C. Meyboom, Rubenslaan 1, flat 278, 3723BM Bilt-hoven, tel.: 030 - 782043 (H). (nw. secr.)

ENSCHDE - mevrouw P. H. H. Close-Verbruggen, Varviksingel 46, 7512 EP Enschede, corr. adres: Postbus 1315, 7500 BH Enschede, tel.: 053 - 311260 (H). (nw. secr.)

GELDERMALEN - L. B. J. de Bie, La Campagne, Huizekamp-laan 7, 4153 XR Beesd, tel.: 03458 - 1510 (H). (nw. secr.)

GILZE EN RIJEN - A. M. F. M. de Beer, Jachtveld 2, 5126 WH Gilze, tel.: 01615 - 2427 (H). (wnd. secr.)

SLEEN - mevrouw E. Reinders-Kamping, De Hullen 1, 7846 TB Noord-Sleen, tel.: 05916 - 1530 (H). (nw. secr.)

SNEEK - mevrouw L. Hoogakker, De Leyen 30, 8604 CE SNEEK, tel.: 05150 - 18352 (H), 05138 - 8911 (K). (nw. secr.)

VLIJMEN - mevrouw P. G. Besters-v.d. Hammen, Tollensstraat 36, 5251 LS Vlijmen, tel.: 04108 - 3225 (H), 035 - 234206 (K). op Dinsd. en Vrijdag, (secr.)

inschrijfbon Leeuwarden

naam:

dres:

woonplaats:

neemt deel aan het deelcongres „Landbouw” op 15 maart in het Oranje-
hotel te Leeuwarden met personen.

zenden aan: Secr. Kamercentrale Friesland, Looxmagracht 8, 8603 AB
Leeuwarden.

inschrijfbon Rotterdam

naam:

dres:

woonplaats:

neemt deel aan het regionaal congres te Rotterdam op 22 maart 1980
in het hotelcomplex Engels).

ij / zij wenst deel te nemen aan de discussie binnen het kader: ☐ „Mens
en wereld” ☐ „Mens en arbeid” ☐ „Mens en recht” ☐ „Mens en omge-
ving” ☐ „Mens en welvaart” ☐ „Mens en staat”.
(u kunt meerdere aankruisen)

ij / zij zal de kosten ad f 25,— p.p. overmaken op giro 524323 of bij
bank Mees en Hope op rek.nr. 25.55.92.590 t.n.v. de VVD-afd. Rotter-
dam onder vermelding „congres”.

zenden aan: Congrescommissie VVD, Meent 106, 3011 JR Rotterdam.

inschrijfbon Deventer

naam:

dres:

woonplaats:

neemt deel aan het VVD-congres „Mens en Arbeid” op 29 maart in de
Deventer Schouwburg.

hebt betaald via de bank/giro.

ot uiterlijk 21 maart te zenden aan: de heer In 't Hof, Bronsvoorderdijk
7437 PZ BATHMEN.

VOCHT ?

- OPTREKKEND VOCHT
- DOORSLAAND VOCHT
- LEKKE KELDERS
- BETONREPARATIE

GEGARANDEERD WATERDICHT!

door de
INJECTION NEDERLAND METHODE

INJECTION NEDERLAND bv

MARCONIWEG 4 - 4124 PD HAGESTEIN

TEL. 03473-4455*

AMPURIABRAVA

Baai van Rosas - Costa Brava.

Zon - zee - strand - zeilen - golf -
waterski - paardrijden - windsurfen -
vissen - duiken - tennis enz. enz.

Voor uw ideale vakantie in 1980:
SOLIDCASA, het Nederlandse bedrijf
in Europa's meest geliefde
watersport- en vakantiecentrum!

- 12 km fijn zandstrand waar u nog de ruimte hebt!
- Verhuur van prachtig gelegen villa's en appartementen (max. 3-hoog) met en zonder eigen bootligplaatsen (een droom: uw boot vlak voor uw huisdeur!).
- Brede kanalen rechtstreeks naar zee of jachthaven, vliegveld, zeer fraaie aanleg van wegen en tuinen.

Huurprijs van f 53,- tot f 170,- per dag.
(Vóór 15/6 en na 1/9: 50% KORTING).

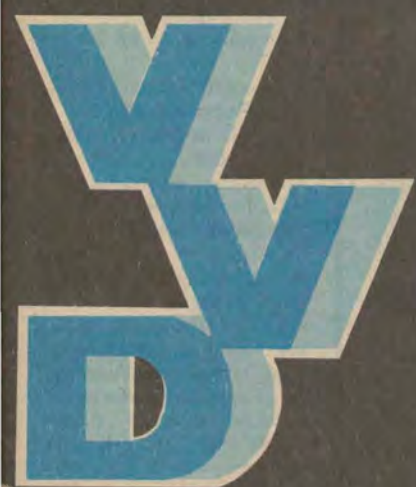
Via de snelweg gemakkelijk bereikbaar - slechts
30 km over de Pyreneeën (schitterende natuur!).

SOLIDCASA

Afd. Verhuur PB 225, Rosas (Ger.) - Spanje.
Tel. 09-3472250552 en 09-3472250378.
Voor verkoop van huizen en grond:
Solidcasa/Trida B.V., Kanaalkade 26,
1811 LP Alkmaar. Tel. 072 - 12 68 88.

vrijheid en democratie

Bijlage
Algemene Vergadering Groningen

1 april 1980

'n ZWEMBAD koop je bij hoeks!

Hoeks weet alles over zwembaden, groot, klein of overdekt. Geen wonder, met zo'n grote en internationale ervaring. Bij Hoeks kunt u zich bovendien oriënteren in Nederlands meest complete showroom op dit gebied.

coupon

Vraag de zwembad-dokumentatie van Hoeks aan!

Ja, ik wil vrijblijvend de volgende dokumentatie van u ontvangen (aankruisen wat van toepassing is):

☐ de hot-whirl-pool	☐ tuinmeubelen
☐ sauna's	☐ thermo zwembadafdekkingen
☐ zwembaden	☐ volautomatische rolafdekkingen
☐ solaría	☐ volautomatische zwembadreiniger

Naam:

Straat:

Plaats: Postcode:

Telefoon:

Stuur deze coupon zonder postzegel naar antwoord-nummer 27, 5000 VH Tilburg.

Hoeks b.v., Jellinghausstraat 10 (Industrieterrein Noord)
korrespondentieadres Postbus 5061,
5004 EB Tilburg Telefoon 013-686933

hoeks bv

V03

bezoek eerst onze showroom
voor u beslist.

hoeks

Vrijheid en
Democratie,
veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1228
1 april 1980

Hoofredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen-
administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen
voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen
Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Staatssecretaris Henk Koning van binnenlandse zaken vertelt aan Reny Dijkman waarom de VVD-bewindslieden niet opstapten toen minister Andriessen uit het kabinet trad. Pag. 9, 10 en 11.

Verder in dit nummer:
Kort interview met het VVD-ELD-parlements lid Louwes door Florus Wijsenbeek. Pag. 7.
Landbouwcongres in Leeuwarden. Pag. 12 en 13.
Rubriek Koosje Bins Pag. 13
Stellingen en toelichtingen daarop van deelcongressen Alphen aan de Rijn en Arnhem. Pag. 14, 15 en 16.
Vrouwen in de VVD. Pag. 18.
Minister Wiegel over positie kabinet. Pag. 19.
Mijn opinie is... Pag. 20, 21 en 22.

Deelcongres Liberaal Manifest te Rotterdam. Pag. 25
De VVD in het parlement. Pag. 4, 5 en 6.

- Bijlagen; amendementen voor Groningen en Nota 80 van hoofdbestuur. 16 pagina's.

- Speciale bijlage over Groningen. 4 pagina's.

- Het eerstvolgende nummer verschijnt op 22 april. Kopij hiervoor moet uiterlijk op 14 april binnen zijn bij de centrale redactie: Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

Nog één jaar te gaan: politieke moed en duidelijkheid nodig

door Hayo van Someren

Het kabinet heeft nog één jaar voor de boeg. Dat is weinig, maar het is ook veel. Weinig om waar te maken wat het bij de aanvang van de rit wilde - noodzakelijke omvormingen realiseren - het is veel als we - zoals fractievoorzitter Rietkerk terecht opmerkte - rekening houden met de politieke risico's, zoals de enorme „hobbel”, die in juni-juli nog genomen moet worden, wanneer het kabinet de begroting 1981 opstelt.

Het kabinet heeft na de debatten over de loonmaatregel aan innerlijke kracht gewonnen, oppositiepartij PvdA heeft aan overtuigingskracht en innerlijke kracht verloren. Dat is de balans van een spannend weekje.

Toegegeven: de oppositie, met name Den Uyl, had en heeft het niet gemakkelijk. Begrip voor je tegenstander is altijd goed. Immers: Onder zijn eigen premierschap moest er drie maal in de lonen worden ingegrepen, dit kabinet doet het voor het eerst. Voorts: 60 % van de burgers blijkt volgens een enquête de loonmaatregel noodzakelijk te achten, 25 % doet dat niet en 15 % heeft geen mening. Dat is geen gek draagvlak voor het kabinet.

Hiermee houden de problemen voor Den Uyl nog niet op. Hij bracht zijn eigen partij behoorlijk in verwarring. Tijdens het laatste loondebat op vrijdag 21 maart, (het was laat in de nacht, dat wel, maar wat dan nog?) was hij als trouw FNV-advocaat druk in de weer te eisen dat niet alleen de loonmaatregel zou worden ingetrokken, maar ook dat de koopkracht van de mensen met een inkomen tot modaal in 1980 moet worden gehandhaafd. Reeds op zaterdag, minder dan vier en twintig uur later, verbaasde hij vriend en vijand met geheel andere prioriteiten. Hij erkende niet alleen dat de koopkracht tot modaal ook onder een kabinet Den Uyl niet te garanderen zou zijn, zijn economisch brein, fractiespecialist op sociaal-economisch terrein, de intelligente Van der Doef, legde in een interview met de Volkskrant uit dat de prioriteiten van de PvdA zijn: 1. Handhaving en vergroting van de werkgelegenheid, 2. het in stand houden van de collectieve voorzieningen en 3. ... handhaving van de koopkracht tot modaal.

Momentopname

Wat is het verschil? Het eerste was een momentopname, geschikt dus voor het moment, in het tweede geval ging het om de opstelling voor een verkiezingsprogramma voor na 1981. Voor die periode wordt dus de keuze gemaakt, die het kabinet nu maakt. Ik geef minister Albeda groot gelijk als hij zegt dat het kabinet de PvdA links is gepasseerd. Met links wordt in dit verband bedoeld, wat ook historisch juist is, opkomen voor de mensen met de allergrootste problemen, niet meekraaien met de haan van de dag, die haan die zich rood noemt. Dat rood niet identiek is met vooruitstrevend is al meer gebleken.

Termen, zeker die in de politiek gangbaar zijn, hebben het gevaar vaak meer te verhullen dan duidelijk te maken. Wie er bij voorbaat van uit gaat dat de FNV voor-

uitstrevend handelt, dat de PvdA vooruitstrevend is, komt op de rechtse koffie als hij de stakingsacties analyseert. Het was dezelfde minister Albeda, die de acties „rechts” noemde. Zowel moreel als historisch heeft hij het gelijk aan zijn kant. Staken tegen een door het parlement genomen beslissing - de Loonwet - is rechts. Ons huidige parlementaire stelsel is een links ideaal. Het parlement via minderheidsacties intimideren is geen linkse actie.

Curieus

Historisch curieus - ook al gaat het hier om een jongere historie - is een door dr. De Korte bij het debat over de loonmaatregel in de Tweede Kamer geciteerd krantenbericht in de NRC van dinsdag 20 juli 1976. De kop luidde: „FNV ziet af van stakingen als actie tegen loonbesluit (van het kabinet Den Uyl dus). En daaronder: „FNV-vicevoorzitter Spit noemde stakingen op dat moment geen hanteerbaar middel, omdat de federatie dan een onrechtmatige daad zou plegen.” Zouden dergelijke acties nu onder Van Agt-Wiegel ineens wel rechtmatig zijn?

Kabinet en Tweede Kamerfractie bewezen meer politieke moed te hebben dan de oppositie. De interventie van dr. De Korte was duidelijk. Geen liberaal staat te juichen bij een looningreep, maar wat noodzakelijk is moet je niet uit de weg gaan.

Nog één jaar! Wat is nodig in dat jaar? Allereerst politieke moed. De moed datgene te doen wat noodzakelijk is om de zwaksten niet de dupe te laten worden van een economische situatie, die deels nog een uitvloeisel is van het beleid van het kabinet Den Uyl en deels van de gigantische aanswelling van de olieprijs. Nodig is ook de deskundigheid de noodzaak van allerlei maatregelen aan de burgers uit te leggen. De hierboven geciteerde enquête bewijst dat dat mogelijk moet zijn. Als kabinet én Kamerfracties daartoe in staat zullen zijn, dan zal ons partijkader dat heus wel oppakken en verder uitdragen. Ik zei het al: één jaar lijkt kort, maar is lang als je het goed gebruikt.

Amsterdamse VVD-feest bij troonswisseling

Dinsdag 29 april wordt in Bar Libertijn in het Stikkerhuis in Amsterdam op de vooravond van Koninginnedag en de kroning van onze nieuwe Koning Beatrix een feest georganiseerd.

Getracht wordt een aantal Amsterdamse artiesten te arrangeren. Tevens ligt het in de bedoeling een koud buffet te organiseren. Aanvang 19.00 uur.

Rietkerk: „Onheuse oppositie van PvdA en FNV’

Nadat de kamer de loonmaatregel van de regering had goedgekeurd sprak Henk Krol nog eens met de voorzitter van de VVD-Tweede Kamerfractie, de heer mr. J. G. Rietkerk.

Henk Krol: „Waarom was die loonmaatregel nu eigenlijk nodig? Er was nogal wat verzet tegen en met name de FNV en de PvdA hebben die maatregel fel aangevalen”.

Mr. Rietkerk: „Dat klopt, maar ik vind wel op een onheuse manier. Allereerst vind ik dat in ons land protesten tegen een dergelijk beleid niet in de vorm van stakingen horen te gebeuren. Daar zijn toch wel andere wegen voor. Belangrijker nog is het dat het gaat om de vraag wat er nu in Nederland aan de hand is. Wij hebben geen economische groei meer te verwachten.

Dus moet je met elkaar een pas op de plaats maken. Dat moet de overheid doen, maar dat zullen wij als burgers ook moeten doen. Toen het niet mogelijk bleek daarover afspraken te maken was de overheid wel verplicht een maatregel voor te schrijven.”

„Maar ik kan me voorstellen dat u als liberaal toch niet zo van die dwang geporteerd bent?”

Rietkerk: „Ook dat is waar. En toch hebben wij gemeend de regering hierin te moeten steunen om de eenvoudige reden dat wij onze economie en daarmee onze werkgelegenheid voor de toekomst alleen maar gezond kunnen krijgen als we met elkaar een stapje terug doen. Gelukkig blijkt dat er zowel in het land als in de Tweede Kamer een ruime meerderheid er zo ook over denkt. De oppositie van de PvdA en ook van het FNV blijkt dus een onheuse te zijn. De weg die zij aangeven geeft geen uitkomst.”

„Wat zou die weg dan betekenen?”

Rietkerk: „Als we zouden doen wat zij willen dan zou dat betekenen dat we alleen maar meer aardgas gaan

opsouperen en dat uiteindelijk de overheid nog meer geld zou moeten gaan uitgeven, terwijl we dat onvoldoende verdienen.”

„Waarom kunnen wij de tekorten van de overheid niet nog wat verder laten stijgen?”

Rietkerk: „Dat zou betekenen dat wij over een paar jaar alleen al vanwege de rente voor de schulden van het Rijk een bedrag van niet minder dan twintig miljard gulden zouden moeten gaan betalen. Enorm veel geld waar je dus eigenlijk niets mee kunt doen.

„Welke kant moeten we dan op?”

Rietkerk: „We moeten met elkaar matigen om de zaken weer gezond te krijgen. Dat is onze liberale visie geweest. Daarom hebben wij het kabinet daarin van harte gesteund.”

„Is daarmee het probleem uit de wereld?”

Rietkerk: „Zeker niet. We zien deze aanpak als een eerste aanzet. Wij zullen verder moeten gaan met het zetten van de tering naar de nering. Niet omdat wij vinden dat er geen mogelijkheden voor groei moeten zijn. Wij moeten met elkaar aanpakken, zorgen dat er weer groei komt, dat wij weer verder kunnen, maar op dit moment hebben wij de plicht met elkaar de zaken weer gezond te krijgen. Dat doen wij met het oog op de toekomst en met het oog op de kansen van al onze mensen in die toekomst. Want is liberalen gaat het er ons toch vooral om dat wij voor de burgers zowel jongeren als ouderen, zowel mannen als vrouwen, ook in de komende jaren kunnen zorgen voor voldoende werkgelegenheid. Daar zal de VVD zich in kabinet, Kamer en partij, volledig voor inzetten”.

De Korte: „Stakingsactie uit moreel oogpunt verwerpelijk’

door Henk Krol

Rudolf de Korte, onze woordvoerder tijdens het debat over de loonmaatregel, wees er in zijn bijdrage op dat de terugval tot nul van onze economische groei matiging eist op alle fronten dus ook op het loonfront. „Sinds de eerste oliecrisis was er trouwens van reële economische groei per inkomensstrekkers al nauwelijks sprake meer. Toch steeg het vrij beschikbaar inkomen in die jaren met gemiddeld 2 %. Dit jaar doorgaan op die voet is de bijl aan de wortel van onze werkgelegenheid. Het is ook de bijl aan de wortel van de sociale zekerheid”, aldus De Korte.

Hij zei dat geen nationale inkomenspyramide zo ineengedrukt is als de Nederlandse. Zesennegentig van de honderd inkomensstrekkers tussen minimum en tweemaal modaal zitten binnen een netto inkomensverhouding van 1 op 2,3.

„Was het ideaal van de PvdA niet een op vijf? Hoe kan de heer Terlouw van D’66 in een interview met „Onderneming” van 7 maart nog zeggen: „Bovendien wordt door de mensen met middeninkomens met grof geld gesmeten. Dat kan best wat minder?”

„De heer Terlouw weet niet wat hij zegt. Dat is overigens niets bijzonders. Behoud van werkgelegenheid en sociale zekerheid zijn zaken die iedere Nederlander raken”.

Gezien deze ineengeperste inkomensverhoudingen mag van iedereen, zo merkte De Korte op, naar draagkracht een offer verlangd worden. Ook liet hij weten dat de VVD-fractie met grote tegenzin tegen iedere loonmaatregel aankijkt, dus ook tegen deze. Vandaar dat de liberalen ook paal en perk wilden stellen aan die bevoegdheid van de regering.

Op 18 maart werd de grimmige sfeer rond loondebatten en -maatregelen éven doorbroken in 's lands vergaderzaal. VVD-minister Gijs van Aardenne werd op die dag 50 jaar. Door de griffier met een grote gele narcis versierd wilde hij plaatsnemen achter de regeringstafel voor de behandeling van de Wet Investeringsrekening. Uit de Kamerbankjes klonk applaus op en politieke vrienden en tegenstanders stoven op hem toe om hem de hand te drukken. Voorzitter Dick Dolmen schorste hiervoor even de vergadering. Foto: Oppositieleider Den Uyl feliciteert de jarige

De stakingsacties noemde de financieel-economisch specialist van de liberale fractie „uit moreel oogpunt verwerpelijk. Ze brengen schade toe aan de bedrijven, die het individueel ook niet kunnen helpen dat de nationale groei naar nul is teruggezaakt”. De Korte citeerde daarbij ook een kop uit het NRC-Handelsblad van dinsdag 20 juli 1976: „FNV ziet af van stakingen als actie tegen het loonbesluit”.

Toen ging het om een loonbesluit van het kabinet-Den Uyl.

Onder die kop stond: „FNV-vice-voorzitter Spit noemde de stakingen op dit moment GEEN hanteerbaar middel”.

De Korte: „Is dat onder een kabinet Van Agt-Wiegel plotseling anders? Waarom heeft het FNV het alleenrecht op dit punt?”

Er zijn ook nog andere vakbewegingen in ons land die wel degelijk een andere weg bewandelen. De FNV is niet de enige vakbeweging zoals Den Uyl wel eens suggereert, gelukkig niet”.

De Korte liet de regering weten dat zij voor de moreel alleszins laakbare druk van dit soort stakingen niet behoort te wijken.

„De Rode Haan kraaide drie keer. Tegen de oppositie en vooral tegen de PvdA zeg ik: kijk naar jezelf! Hoe is het in vredesnaam mogelijk zoveel lawaai te produceren tegen een kabinet dat voor de eerste keer moet ingrijpen terwijl tijdens de eigen regeerperiode drie maal is ingegrepen? De helft van de tijd dat de heer Den Uyl als premier dit land naar een verdubbeling van de overheidsuitgaven voerde, lagen de lonen aan banden. De PvdA zal wel met hetzelfde probleem worstelen waarmee ook de

vakbeweging worstelt. De leiding is genoeg bij de pinken om te weten hoe rot het gaat met de economie. Het tussenkader wil niet. Maar de basis? De grote „basist” Max van den Berg, partijvoorzitter van de PvdA, is er zo een. Hij verwoordt dat op onverhulde wijze: zelfs de 1 à 1,5 miljard ombuigingen van zijn politieke voorman Den Uyl is hem 1 à 1,5 miljard te veel. Niet te geloven. Dat ontnemt veel, zoniet alle geloofwaardigheid aan de staat van opwinding waarin de heer Den Uyl en de PvdA-fractie zich nu bevinden.

Het alternatieve PvdA-plan maakt het er niet beter op. Dat berust op de fictie van 0,5 % meer economische groei. De opbrengst daarvan (1,5 miljard) wordt vervolgens voor 100 % door de overheid ingepalmd. Wat men dan nog tekort komt haalt men uit versnelde aardgasinzet. We kennen er maar vier woorden voor: bellen blazen en potverbranden.”

Draagvlak

De Korte betoogde met klem dat niet gesteld kan worden dat het draagvlak voor dit kabinet weg zou zijn. De overgrote meerderheid van de bevolking, dat blijkt uit alle enquêtes, acht een loonmaatregel noodzakelijk. Ook het feit dat de werkloosheid in 1980 nauwelijks oploopt was voor De Korte een punt om te vermelden. „Hoe anders was dat onder het kabinet Den Uyl toen de werkloosheid, ondanks drie looningsrepen, opliep van 117.000 in 1973 tot 211.000 in 1976!”

De Korte liet wel weten dat de VVD-fractie liever had gezien dat de verhouding tussen belastingverlichting en tijdelijke toeslag gunstiger in de richting van de belastingverlichting zou zijn uitgevallen.

Hij beëindigde zijn bijdrage met een sterk op de FNV-leuze lijkende opwekkende spreuk: „Pak op dat werk, ga er tegenaan”.

Rente hypotheek blijft aftrekbaar

Door Henk Krol

De regering is onverbloemd tegemoetgekomen aan de wensen die er leefden binnen de VVD ten aanzien van de hypotheekrente.

Bij de behandeling van de Begroting voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in de Eerste Kamer zei CDA-minister Beelaerts van Blokland dat de regering haar standpunt handhaaft dat de fiscale aftrekbaarheid van hypotheekrente niet aangetast moet worden.

Vooraf voor zijn eigen partij, het CDA, was dit duidelijke taal.

Zoals bekend is de CDA-fractie in de Tweede Kamer van mening dat de hypotheekrente voor duurdere woningen niet meer in zijn geheel aftrekbaar zal moeten

worden. De regering is het daar nu dus zonneklaar niet mee eens. In het Kabinet deelt men het VVD-standpunt dat het eenmaal stellen van een grens het risico inhoudt dat er te gemakkelijk aan die grens zou kunnen worden getornd.

Dat bleek ook wel. Na de opmerkingen vanuit het CDA dat er een zo'n bovengrens zou moeten komen lieten PvdA en D'66 al meteen weten dat zij die bovengrens wel wat lager zouden willen zien.

Door de uitspraak van minister Beelaerts van Blokland is nu hopelijk een eind gekomen aan alle onrust die door de uitspraken van CDA, PvdA en D'66 was ontstaan.

Een pluriforme ontwikkeling nodig

door Henk Krol

Tijdens een spreekbeurt in Lelystad lanceerde de liberale staatssecretaris van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, mevrouw mr. Els Veder-Smit, de volgende stelling: „In de gezondheidszorg is pluriforme ontwikkeling nodig.”

De staatssecretaris onderstreepte daarmee dat de eerste lijnsgezondheidszorg gebaat is met overleg en besluitvorming, waarin alle werkers en gebruikers van de gezondheidszorg worden betrokken.

Zowel de vrijgevestigde huisarts als het gezondheidscen-

trum moeten daarin een plaats kunnen vinden.

Gebleken is dat in 1979 van alle huisartsen er 4,2 % in groepspraktijken en 4,8 % in gezondheidscentra werkten.

Els Veder-Smit zei hierover: „Gezien deze voorkeur zal de noodzakelijke samenwerking in de gezondheidszorg de beste kansen krijgen op basis van vrijwilligheid, waarbij de overheid hulp en financiële ondersteuning kan bieden.”

Een delegatie van acht VVD-Tweede Kamerleden en enkele Groningse Staten- en Raadsleden bracht 14 maart een werkbezoek aan Oost-Groningen om zich ter plaatse in de lokale problemen te verdiepen. Men sprak er onder meer met vertegenwoordigers van de streekraad en burgemeester en wethouders van Winschoten. 's Middags ontmoette men vertegenwoordigers van de landbouw en de directie en de ondernemingsraad van Philips. Ook werd 's middags een bezoek gebracht aan Okto, waar men sprak met de leden van de ondernemingsraad. Op de foto onder meer de kamerleden Jaap Scherpenhuizen en Wim Keja tijdens de rondleiding bij de Okto.

Kandidaatstelling bij ons en anderen

In april komt in alle afdelingen de ledenvergadering bijeen ten einde vast te stellen welke leden van de partij de leden van die afdelingen op de groslijst voor de Tweede-Kamerverkiezing van 26 mei 1981 willen plaatsen. De- genen die door de afdelingen zijn voorgesteld wordt ver- volgens door de betrokken afdeling gevraagd of zij be- reid zijn een verkiesbare of een onverkiesbare plaats op de uiteindelijke kandidatenlijst te aanvaarden. Om te voorkomen dat aldus de zittende leden van de Tweede- Kamerfractie en de bewindslieden een veelvoud van dit soort bereidverklaringen moeten afgeven - er zijn meer dan 600 afdelingen -, is in maart de zittende Tweede- Kamerleden en de bewindslieden door het hoofdbestuur gevraagd of zij bereid zijn een plaats op een kandida- tenlijst te aanvaarden. Een reglementaire service aan be- trokken en afdelingen. Elders in dit blad vindt u de antwoorden. Voor wat de bewindslieden betreft, komen de antwoorden hierop neer, dat zij die niet eerder lid van de Tweede Kamer waren, zich niet bereid hebben ver- klaard en dat de bewindslieden die voorheen lid waren van die kamer, wel bereid zijn een plaats op de kandida- tenlijst te aanvaarden, met uitzondering van de heer Tuynman.

Dit zijn gegevens die voor de partij in verband met het begin van de kandidaatstelling wel van belang zijn, maar verder niet zo erg opwindend zijn. Toch kreeg deze uit- slag nogal wat accent in sommige kranten. Meer accent dan gewettigd lijkt als wij in aanmerking nemen dat de groslijst een aantal namen zal bevatten dat 6 à 7 maal zo groot is als het lijstje van 33 bewindslieden en Tweede- Kamerleden. Het gaat, anders dan uit enkele kranten zou kunnen worden afgeleid, niet om de bereidheid in een volgend kabinet zitting te nemen - voordat dat aan de orde komt moet er nog wel het een en ander met goed gevolg hebben plaatsgehad -, maar om de bereidheid mee te dingen naar een zetel in de Tweede Kamer. Bij ons verloopt de procedure niet alleen democratisch, maar ook van onderop - te beginnen op afdelingsni- veau - en het duurt nog tot januari volgend jaar voordat de kandidatenlijsten definitief zijn.

Aantjes

Bij andere partijen verloopt de procedure anders. Van tijd tot tijd werden wij opgeschrikt door berichten dat AR-kiesverenigingen, te vergelijken met onze afdelingen, Aantjes kandidaat wensten te stellen. Het partijbestuur van de ARP en een vergadering van partijbestuur met vertegenwoordigers uit de besturen van de kamercentra- les voelden niet voor die kandidatuur. Zij namen de in onze ogen juiste beslissing Aantjes niet te plaatsen op de lijst. Het ligt in het algemeen niet op onze weg een oordeel uit te spreken over kandidaatstelling in andere partijen, maar het zou naar onze mening voor het aan- zien van de democratie geen goede zaak zijn geweest als Aantjes weer volksvertegenwoordiger zou zijn gewor- den. Niet alleen vanwege zijn gedrag in de Tweede We- reldoorlog, maar vooral ook omdat hij daarna het ver-

trouwen van de kiezers heeft beschaamd door de waar- heid niet alleen te verzwijgen, maar bewust te ver- draaien.

Op deze gronden heeft ons hoofdbestuur afgelopen zo- mer uitgesproken dat naar zijn mening de heer Aantjes niet in een publieke functie kon worden benoemd. Toen bleek van een initiatief van de minister van CRM hem te polsen voor het voorzitterschap van de Omroepraad heeft onze Tweede-Kamerfractie tegen een mogelijke be- noeming terstond bezwaar gemaakt. De benoeming ging niet door nadat ook de Omroepraad zelf zijn onoverko- melijke bezwaren had doen blijken en Aantjes zich niet beschikbaar stelde.

Nu is hem een hoge ambtelijke functie aangeboden op het departement van volkshuisvesting en ruimtelijke or- dening. Geen publieke functie als door het hoofdbestuur bedoeld. Maar toch. Het mag dan zo zijn dat Aantjes onmiskenbaar deskundig is op het terrein van de volks- huisvesting en dat de minister-president de hoop heeft uitgesproken dat „de gaven van het hoofd en hart” nog eens ten dienste van het land konden worden aange- wend, weinigen zullen erg gelukkig zijn met deze nieuwe ontwikkeling. Onze Tweede-Kamerfractie zag echter, nu het niet om een functie ging als waarvan eerder sprake is geweest, maar een benoeming tot ambtenaar, in over- grote meerderheid geen reden tot het opnieuw maken van bezwaren. Ook de meeste perscommentaren hadden een berustend karakter.

Het hoofdbestuur heeft al eerder gewaarschuwd voor het aanzien van de politiek dat door een benoeming in een publieke functie zal verminderen. Het gaat immers om iemand die jarenlang als volksvertegenwoordiger een beroep heeft gedaan op vertrouwen dat hem als zodanig moest worden geschonken door zijn kiezers terwijl hij van meet af aan dit vertrouwen heeft beschaamd en daar- uit pas, toen een en ander aan het licht kwam en dus te laat, consequenties trok door als kamerlid terug te tre- den, met behoud van andere functies, zoals het voorzit- terschap van de PTT-raad, een feit dat velen dwars zit. Velen van de leeftijd van Aantjes en ouderen - waaron- der oud-verzetssensen - zijn in de laatste jaren buiten eigen schuld of eigen falen buiten het arbeidsproces ge- raakt. Voor hen heeft de maatschappij geen andere op- lossingen voorhanden dan sociale voorzieningen. Daar- om blijft het hoofdbestuur beducht voor vermindering van het aanzien van de politiek.

Mr. F. Korthals Altes,
voorzitter.

Mededelingen van het hoofdbestuur

1. Kandidaatstelling Tweede Kamer 1981.

Onder verwijzing naar het artikel over de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in Vrijheid en Democratie nr. 1226 van 26 februari 1980, blz. 17 en 18, kan worden meegedeeld („hoofdpijnen” nr. 1) dat 27 van de thans zittende 28 leden in de Tweede-Kamerfractie, die in 1981 aan de beurt van aftreden zijn conform artikel 2.1 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (t.k.) te kennen hebben gegeven bereid te zijn een voorlopige kandidatuur in overweging te nemen. Voor de namen van deze leden wordt verwezen naar het Jaarboek '79/80, blz. 23 e.v. Alleen de heer mr. A. Geurtsen te Maasland heeft laten weten geen voorlopige kandidatuur in overweging te willen nemen.

Tevens is, eveneens conform artikel 2.1. (t.k.), van de volgende VVD-bewindslieden in het Kabinet van Agt/Wiegel bericht ontvangen dat zij bereid zijn een voorlopige kandidatuur in overweging te nemen: drs. G. M. V. van Aardenne, dr. W. F. van Eekelen, mr. H. E. Koning, mevr. drs. N. Smit-Kroes, mevrouw mr. E. Veder-Smit en H. Wiegel.

De volgende VVD-bewindslieden hebben verklaard niet bereid te zijn een voorlopige kandidatuur in overweging te nemen: mr. K. H. Beyen, dr. L. Ginjaar, dr. C. A. van der Klaauw, dr. A. Pais, ir. D. S. Tuynman en G. C. Wallis de Vries (deze laatste ambieert wel een onverkiesbare plaats op de lijst).

Volgens „hoofdpijnen” nr. 2 wordt een ledenvergadering van de afdeling belegd in de maand april 1980. De secretaris van de afdeling heeft formulieren ontvangen die gebruikt dienen te worden om - als de ledenvergadering van de afdeling daartoe besluit - voorlopige kandidaten ter kennis aan het hoofdbestuur voor te dragen. Deze ingevulde formulieren dienen vóór 8 mei 1980

in het bezit te zijn van de algemeen secretaris.

2. Ontwerpen Beginselverklaring en Liberaal Manifest.

Onder verwijzing naar de brief d.d. 19 maart jl. van de algemeen secretaris aan de besturen van de kamercentrales heeft het hoofdbestuur in zijn vergadering van 17 maart 1980 besloten de procedure met betrekking tot de behandeling van beide ontwerpen bij te stellen.

Omdat het aantal overgebleven moties c.q. amendementen na behandeling door de ondercentrales nog altijd bijzonder groot is, is het niet mogelijk gebleken alle kamercentrales (en daarmee de afdelingen die tot deze kamercentrales behoren) voor de aanvang van de derde fase van de behandeling de moties c.q. amendementen toe te zenden. Vrijdag 21 maart jl. is het algemeen secretariaat er echter in geslaagd ook de stukken ten behoeve van de laatste kamercentrale (Leiden) te verzenden.

Aan de secretarissen van de kamercentrales zijn voorts op dinsdag 25 maart formulieren verzonden ten behoeve van het aanbrengen van teksten van vervangende amendementen c.q. moties. Tevens zijn ter kennisneming enige amendementen c.q. moties van de diverse partijcommissies en de bijzondere groepen aan de kamercentrales gezonden. Het hoofdbestuur heeft nl. op 24 maart jl. besloten deze amendementen c.q. moties niet aan de afdelingen te zenden in verband met de exorbitant hoge kosten aan deze zendingen verbonden.

De aandacht wordt voorts gevraagd voor het feit dat het hoofdbestuur heeft besloten om, mocht op de buitengewone algemene vergadering van 30 en 31 mei a.s. niet tot een beslissing ten aanzien van Beginselverklaring en/of Liberaal Manifest worden gekomen, een volgende buitengewone algemene vergadering te beleggen op vrijdag 5 en zaterdag 6 september 1980 te Enschede (schouwburg).

Programma deelcongres defensie in Brunssum en Heerlen

Het programma van het deelcongres defensie dat op 10 mei in Brunssum en Heerlen wordt gehouden luidt als volgt:

- 10.15 uur : Ontvangst deelnemers bij het hoofdkwartier van AFCENT, Akerstraat te Brunssum.
- 10.30 uur : Opening door P. Lahaye, voorzitter van de Kamercentrale Limburg.
- 10.40 uur : Inleiding, discussie en film bij AFCENT. Onderwerp: stelling I: Oost-Westverhouding.
- 12.30 uur : Vertrek naar Heerlen; restaurant/bowling centre Hoeve De Aar, Welterlaan te Heerlen.
- 13.00 uur : Lunch.
- 14.00 uur : Inleiding door dr. W. F. v. Eekelen, staats-

secre. van defensie over stelling II: zonder machtsverwicht geen ontspanning. Gelegenheid tot het stellen van vragen.

- 15.45 uur : Discussie over beide stellingen, waarbij ook wordt betrokken het rapport van de kamercentrale 's-Hertogenbosch over kernbewapening.
- 16.00 uur : Afsluiting door de voorzitter van de Kamercentrale Limburg.

Toelichting op beide stellingen zullen ter plaatse aan de deelnemers worden uitgereikt. Het rapport van de Kamercentrale 's-Hertogenbosch is eveneens - tegen betaling - ter plaatse verkrijgbaar. Mocht men prijs stellen op toezending, dan gelieve men dit op de inschrijfbon (op pag. 30) te vermelden en het bedrag van f 2,50 eveneens over te maken.

N.V. NIEUWE

NATIONALE

VERZEKERINGS

SOCIËTEIT

HISSINK & CO. B.V.

**PARTIKULIERE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING
MOGELIJK MET**

**HONDERDEN
GULDENS
BESPARING?**

OVERTUIG UZELF.

BETAAL NIET MEER
DAN ECHT NODIG.

**VOOR EEN ZIEKTEKOSTENVERZEKE-
RING DIE NIET ALLEEN UITERMATE
KOMPLEET IS, MAAR OOK DE RUIMSTE
VERGOEDINGEN KENT VOOR O.A.:**

Neurologische en psychiatrische hulp (óók poliklinisch) - onbeperkt

Fysische therapie (heilgymnastiek, massage, bestraling) - onbeperkt

Orthodontische hulp/gebitsregulatie - onbeperkt.

**OVERTUIG U OF UW HUIDIGE
VERZEKERING DAT OOK BIEDT. PLUS
SCHADE-AFWIKKELING BINNEN TWEE
WEKEN. BEL, OF STUUR VOOR ALLE
INFORMATIE DE ANTWOORDKAART
IN. HET SCHEELT U WELLICHT
HONDERDEN GULDENS PER JAAR.**

Henk Koning: „Bevolking heeft ernst van situatie nog niet door”

In de serie interviews met VVD-bewindslieden dit maal een gesprek van Reny Dijkman met staatssecretaris Henk E. Koning, die minister Hans Wiegel secondeert op binnenlandse zaken. Koning stelt onomwonden dat het opstappen van de VVD-bewindslieden na het aftreden van minister Andriessen de komst van een tweede kabinet-Den Uyl zou hebben ingeleid.

„FNV doet naar buiten voorkomen of het de problemen niet ziet”

Koud was hij terug van een korte wintersportvakantie of mr. Henk E. Koning zorgde voor enige opschudding door begin vorige maand in een zaaltje in Zuidwolde tijdens een spreekbeurt duidelijk te verklaren, dat er voorlopig geen tweede Kabinet Den Uyl zou komen.

De blonde, jongensachtige staatssecretaris heeft zijn mening nooit in wollige taal geuit. Hij weet zich zeer goed in heel duidelijke bewoordingen uit te drukken.

„Waarom we zijn blijven zitten, toen Andriessen opstapte...?” herhaalt hij mijn vraag in zijn sfeervolle kamer op Binnenlandse Zaken. Voor het antwoord veert hij rechtop: „Ik ben van mening dat wanneer op het gebied van bezuinigen de CDA-fractievoorzitter in een t.v.-programma zegt dat twee miljard genoeg is en mijnheer Brinkhorst van D'66 neemt genoeg met 2,5 miljard en mijnheer Den Uyl wil op dat moment niet bezuinigen op de overheidsuitgaven en nu nog steeds niet meer dan 2 miljard, wij ons in de handen moeten knijpen dat er in ieder geval door ons drie miljard wordt bezuinigd. Ook al zou dat om strikt economische redenen misschien méér moeten zijn. Maar gelet op dat uit-enlopende scala van getallen is dit plan overtreffend

van wat de meerderheid in de Kamer zich heeft voorgenomen. Als je dat nou ziet, dan zou het opstappen bij dit plan zonder meer het uitleggen van de rode loper voor een tweede kabinet Den Uyl zijn geweest.

We weten toch nog dat toen Drees in 1972 opstapte, omdat er naar zijn mening op zijn departement teveel maar in totaal te weinig werd bezuinigd op de overheidssector, dat leidde tot een eerste kabinet-Den Uyl. Een kabinet, waarvan we nu nog met de gevolgen zitten. Een partij, waarvan de lijsttrekker thans nog niet weet te kiezen. Die enerzijds zegt: Géén bezuinigingen op overheidsgebied en anderzijds niet dūft te zeggen dat de tegenhanger daarvan betekent: drastisch ingrijpen in de lonen.

Verdubbeld

In de periode van het vorig kabinet zijn de overheidsuitgaven verdubbeld. Ze stegen namelijk van 44 naar 88 miljard. Alle reserves waren opgesoupeerd. Den Uyl had plannen voor bezuinigingen op de sociale uitgaven in 1976 met name om te snoeien in de WAO-uitkeringen. Toen Wiegel - toen nog fractievoorzitter - hem daar

„Door op te stappen hadden we de rode loper voor Den Uyl uitgelegd.”

naar vroeg, nadat die plannen waren uitgelekt, heeft hij gezegd dat het niet waar was.

Het kabinet-Van Agt is bij haar eerste optreden nog uitgegaan van een toen reeds verminderde groei van het nationaal inkomen, wat toen 4 % was. Bij Bestek '81 was het uitgangspunt nog maar 3 %. Op die basis is omgebogen. Kijk dan eens naar het verzet dat het kabinet ontmoette van de zijde van de oppositie en van sommigen in regeringskringen. De groei van het nationaal inkomen is nu volledig weg en daarom moest alles opnieuw worden aangepast en in deze situatie - die ook de PvdA bekend is - durft deze partij nog niet te kiezen tussen verminderde overheidsuitgaven of een zeer drastische ingreep in de inkomens waarbij inderdaad krachtig reëel achteruitgegaan moet worden. Professor Stevers (econoom) zei onlangs voor de t.v. dat iedereen minimaal 2 % zal moeten inleveren. En die keuze gaat de oppositie uit de weg. Daarom was het verstandig dat de VVD-ministers niet zijn uitgetreden.

Wat ik met name het kabinet Den Uyl verwijt is, dat het zozeer de bestaande reserves heeft ingeteerd, alles heeft opgemaakt, dat dit kabinet geen financiële middelen meer achter de hand had om de heel ernstige situatie aan te kunnen.”

Ver van mijn bed

De boodschap van Henk Koning is geen solo-optreden. Albada vertelde in „De Rooie Haan” dat de middelen op zijn. Wiegels doet dat op spreekbeurten in het land. Ieder vervult deze moeilijke missie. Maar komt het over?

Henk Koning denkt even na en concludeert dan wat ternegereslagen: „Ik geloof dat de bevolking de situatie nog steeds niet door heeft. Ook in de Kamer, naar mijn gevoel, en in de vakbeweging mist men de ernst van deze situatie. De FNV doet in haar gedragingen naar buiten voorkomen de problemen niet te zien. Naar mijn stellige overtuiging heeft de leiding van de vakbeweging - als men de toestand al zelf door heeft - de achterban deze nog niet duidelijk gemaakt. Die achterban heeft de indruk dat er allerlei dingen nog mogelijk zijn. Men vergeet, dat het nu in wezen slechts om één vraag gaat: baan houden of niet. En dat er allang geen sprake meer is van én loonsverbetering én baan houden én banen erbij.

Ook in VVD-kringen, ja, ook daar, heerst nog dat gevoel van... het staat wel allemaal in de krant, maar het gaat met mij nog niet zo slecht... ik merk er nog niets van. Het probleem is, dat als men nu niet wil geloven dat het slecht gaat omdat men er op dit ogenblik nog niets van merkt, dat inhoudt dat zodra men het wel aan den lijve ondervindt men dat nog als veel erger ervaart dan wanneer men het nu zou willen geloven... Onze eigen partij wil het nog wel verstandelijk accepteren dat het zo moet, maar gelooft het nog niet in alle opzichten... een soort „Ver-van-mijn-bed-show...”

Staatssecretaris Koning heeft ondermeer het spreidingsbeleid in zijn portefeuille. Een stukje langdurige erfenis

wat de overplaatsing van de Centrale Directie van de PTT betreft en een wat recentere erfenis betreffende de overplaatsing van groei- en plaatsing van nieuwe diensten elders in dit land. Dat laatste, vastgelegd in de verstedelijkingsnota van oud-minister Gruijters, kost minder pijn. De zaak van de PTT loopt al sinds 1975.

Henk Koning: „Met de (over)plaatsing van nieuwe en groeidielen kun je gebieden in Groningen, Friesland, Drenthe en Zuid-Limburg helpen zonder Den Haag pijn te doen. Desondanks zegt men hier in Den Haag dat de stedelijke economische structuur een zwakke is. Nou mijn mening daar over is, dat Den Haag niet kan klagen over de overplaatsing van rijksdiensten, zelfs niet over de overplaatsing van de PTT. Op de ministeries die altijd in de Haagse agglomeratie gevestigd zullen blijven, zijn er sinds 1975 toen de beslissing over de verhuizing van de PTT met 3400 arbeidsplaatsen naar Groningen viel, zo'n 5000 arbeidsplaatsen bijgekomen. De Haagse gemeenteraad kan dus niet zeggen dat men er daar qua arbeidsplaatsen op achteruit gaat.”

Vergrijzing

Het probleem van Den Haag is, maar dat heeft die stad gemeen met Amsterdam, Rotterdam en Utrecht, dat het kampt met een afnemende en vergrijzende bevolking. En waardoor wordt dat veroorzaakt? Jongelui willen ook goed wonen en kiezen voor de randgemeenten, doordat ze in de grote steden geen leuk, betaalbaar huis kunnen krijgen. Dus er spelen drie dingen mee: een vergrijzende bevolking, een afnemende bevolking en de stadsvernieuwingsproblematiek. Daarbij komt dat Den Haag door die stadsvernieuwing in de secundaire, de ambachtelijke industriële sector arbeidsplaatsen verliest. En nu gooit men de schuld maar op de rijksoverheid. Iedereen weet dat de vacatures op de departementen amper of niet vervuld kunnen worden ondanks de werkloosheid. Veel mensen kunnen of zullen er niet op solliciteren.”

Koning houdt wel degelijk rekening met de belangen van de vertrekkende PTT-ers. Bij deze groep leeft een grote vraag naar arbeidsmogelijkheden voor gezinsleden. Met Neelie heb ik daar in het laatste gesprek met het Gronings gemeentebestuur nog op aangedrongen. Men heeft toegezegd daar aan te werken. Bovendien is in Groningen de overheid niet zo'n kleine werkgever, want er zit ook nog een grote universiteit. Samenvattend: „Ik vind het in een liberaal beleid heel goed passen dat op gegeven moment de overheid zegt: „Er moet spreiding zijn van de werkgelegenheid bij de overheid. Uiteindelijk betalen alle burgers in dit land, onverschillig of ze in Delfzijl of Cadzand wonen, belasting.”

Henk Koning aarzelt niet over deze spreidingsbeslissing. „Er zijn beloften gedaan aan het Noorden, zoals op andere punten beloften zijn gedaan aan Zuid-Limburg. Beloften die de regering doet, worden - overmacht daargelaten - uitgevoerd. Bovendien staat of valt het spreidingsbeleid met de uitvoering van genomen beslissingen. En ook al is dat beleid nu zodanig gewijzigd dat in de

„Overplaatsing van PTT-diensten is noodzakelijk“

toekomst alleen maar nieuwe en groeidiens- ten zullen gaan, dan betekent dat nog niet, dat beslissen- gen die in het verleden zijn genomen, niet worden uitgevoerd. Dat zou het overheidsgezag raken. Als de Centrale Directie van de PTT nu niet zou gaan, willen andere diensten waarover een beslissing is genomen, ook niet meer. Het ondermijnt de publieke en politieke moraal als men daarop gaat terugkomen tengevolge van acties.”

Nieuwe diensten

Henk Koning is met name voorstander van de plaatsing van nieuwe diensten elders, waarvan hij hoopt dat het groeidiens- ten zijn. „Als je hier een bestaand bureau zou hebben met zo'n 20 man, maar waarvan de verwachting is dat er een uitgroei komt tot zo'n 200 man, dan moet je die dienst nu overplaatsen. Als die 20 man niet mee willen, kunnen ze in het westen gemakkelijk worden ondergebracht. Elders schep je dan weer werkgelegenheid voor 200 man.”

Het mooiste voorbeeld van een gespreide tevens groei- dienst noemt hij het Algemeen Burgerlijk Pensioen- fonds naar Heerlen. „Die overplaatsing dateert nog van vóór het spreidingsbeleid. Van de 700 man ging onge- veer de helft mee. De rest bleef in Den Haag en is daar onderdak gebracht. Er was een groei voorzien tot 1100 man. Op het ogenblik is het ABP 2200 man groot en het heeft nog steeds een snelle groeipotentie. Dat vind ik een voorbeeld van een uiterst geslaagde en goede overplaat- sing van een dienst, die een grote hoeveelheid arbeids- plaatsen voor Limburg betekende. Hoe goed het was, kan ik merken als ik nu in Heerlen door het gebouw loop. Als je daar bent, proef je aan de sfeer dat het in be- langrijke mate geïntegreerd autochtoon Zuidlimburgs is. Het is het voorbeeld van een geslaagde spreiding, me- de door de inspanningen van de heer Wiarda, de vorige hoofd- directeur, die een perfect manager was. Hij heeft zeer vaardig de groei van dit apparaat begeleid. Alle bewondering daarvoor, tenslotte gaat het om mil- jarden wat ze daar doen. Deze man heeft zich destijds enorm verzet tegen die overplaatsing. Nu hij met pensi- oen is, blijft hij in Zuid-Limburg wonen.”

Koning komt nog even op de PTT terug. „Die over- plaatsing is noodzakelijk. Kijk, als er naar het nog niet zo volle noorden een aantal middelbare en hoger gekwa- lificeerde functies gaan, dan betekent dat een aanbod van hoger gekwalificeerde arbeid, waardoor in de toe- komst vacatures vervuld kunnen worden door mensen die hun hogere opleiding in het noorden hebben gehad en die daar dan ook aan de slag kunnen, zodat ze niet naar het westen hoeven weg te trekken. De betekenis van de overplaatsing van de PTT is minder gelegen in een afname van een aantal werklozen op dit ogenblik als in het opvangen van de jeugd in de toekomst...”

Uitstekend contact

De laatste kabinetten komt de verstandhouding staatsse- cretaris-minister nogal eens in het nieuws. Niet alleen ten goede. Hoe ligt dat op Binnenlandse Zaken?

„Je weet dat ik altijd een uitstekend contact met Hans Wiegel heb gehad,” zegt hij. „Dat dateert al vanaf het moment dat we als jonge Kamerleden binnen kwamen. En dat is ook daarna gebleven. Ik heb Hans bewonderd voor de wijze waarop hij als fractievoorzitter de mensen van zijn fractie vrij liet. Het is buitengewoon plezierig dat ik een dergelijke vrijheid van handelen ook als staatssecretaris heb. Dat ik volledig door hem word vrijgelaten in het werk dat ik doe. In de taakomschrij- ving van iedere staatssecretaris staat, dat hij moet han- delen binnen de richtlijnen hem door de minister ver- strekt.

Mijn verhouding met Hans, die altijd uitstekend was, is er nog beter op geworden. We trekken veel met elkaar op en lopen regelmatig bij elkaar naar binnen. Alleen de laatste weken is het zo druk geweest, eigenlijk sinds mijn terugkeer na mijn vakantie dat ik hem wat minder heb gezien.”

Congres wil van kabinet meer steun voor land- en tuinbouw

door mr. J. G. Bongers,
secretaris van de VVD-
commissie landbouw

Op het op 15 maart in Leeuwarden gehouden VVD-deelcongres landbouw is een resolutie aangenomen, waarin het kabinet met klem wordt verzocht aan de gerechtvaardigde verwachtingen en verlangens bij de zelfstandige ondernemers en bij de land- en tuinbouw in het bijzonder tegemoet te komen. De afspraken die in het regeerakkoord zijn vastgelegd wat de land- en tuinbouw aangaat zijn onvoldoende verwezenlijkt, aldus de resolutie. Er wordt verder een dringend beroep gedaan op het kabinet de prijsvoorstellen van de Europese Commissie af te wijzen.

Het congres vond de ontwikkelingen in de land- en tuinbouw verontrustend, zowel op nationaal als op Europees niveau. Er dreigt daardoor een wanverhouding te ontstaan tussen de spectaculaire kostenontwikkeling en de prijsstelling. De inkomens in de landbouw ontwikkelen zich negatief, aldus deze resolutie, waarmee de ruim honderd deelnemers aan het congres blijken gaven van hun ongenoegen over de Brusselse prijsvoorstellen.

Ook de heer Waalkens, lid van de Tweede Kamer, die als één van de inleiders optrad, vond de prijsvoorstellen van de Europese Commissie absoluut onaanvaardbaar. „Alles gaat daarin over één kam en een inkomensdoelstelling ontbreekt geheel, sterker nog, de voorgestelde prijzen werken negatief op de inkomens”, aldus Waalkens.

Een systeem van kwantitatieve onteigening met toeslagen vond hij een buitengewoon slechte oplossing. Hij gaf de voorkeur aan verbetering van omschakelings- en beëindigingsmogelijkheden. Hij bepleitte voorts een aparte regeling voor jonge beginnende boeren die bezig zijn met de opbouw van hun bedrijf, alsmede een soortgelijke regeling voor degenen die recentelijk hun bedrijfsomvang hebben vergroot of die nu in uitvoering hebben. Ondanks alle daaraan klevende gebreken beschouwde Waalkens het Landbouwbeleid van de EEG als een groot goed. Hij vindt dat het terugvallen op nationale steun- en beschermingsmaatregelen in en tegen andere lidstaten voorkomen moet worden. Terugkerende tot de nationale politiek stond de heer Waalkens even stil bij de benoeming van ir. Braks tot minister van Landbouw en Visserij die hij positief benaderde. Maar door deze benoeming heeft het parlement een geduchte aderlating ondergaan voor wat betreft de behartiging van de land- en tuinbouwbelangen,” meende Waalkens, die vervolgens nader inging op een aantal actuele nationale zaken.

Kritisch

Na enkele kritische kanttekeningen bij de ontwerp Wet Vervreemding Landbouwgronden merkte hij op dat hij een vestigingswet die louter beoogt de industriële penetratie in de normale gezinsbedrijven exploitatie tegen te gaan positief waardeerde. Daarmee moet het dan ook wel ophouden. Een raamwet voor de contractproductie ter bescherming van de gewone boer en tuinder had ook zijn instemming.

Zeër kritisch sprak hij zich uit over het tot op heden

P. Blauw

H. Waalkens

door het kabinet gevoerde zelfstandigheidsbeleid. Dit ondanks de goede voornemens die in het regeringsakkoord staan. In het kader van een goed en rechtvaardig milieubeleid, dat ook voor de VVD een hard gegeven is, mag het (agrarisch) bedrijfsleven in Nederland niet worden opgezegd met problemen bij de bedrijfsexploitatie en daaruit voortvloeiende kosten die in de andere EEG-lidstaten niet bestaan. „Met de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en de zorg voor de naleving van de voorschriften terzake worden wij zoetjes aan al Roomser dan de Paus”, aldus Waalkens. Hij stelde dat alleen echt waardevolle landschappen - en niet het gehele platteland met een paar uitzonderingen - én natuurschoon door of vanwege de overheid beschermd of geconserveerd dienen te worden, mits daarbij aan de eigenaren en/of gebruikers adequate vergoedingen worden verstrekt. Tot slot constateerde Waalkens dat bij alles wat de overheid ook doet, de boeren en tuinders het voor 95 % zelf op hun bedrijf zullen moeten maken.

Boeiend

De inleiding van Waalkens werd gevolgd door een boeiende beschouwing van de heer Bouma, hoofd Sociaal-Economische Voorlichting van de OLM (Overijsselse Landbouw Maatschappij) over de sociaal-economische positie van de land- en tuinbouw in Nederland. Aan de hand van publicaties van het Landbouw Economisch Instituut en van het Landbouwschap concludeerde hij dat de land- en tuinbouw voor deze samenleving en onze economie van groot belang is. De economische belangen van land- en tuinbouw moeten betrokken blijven bij het beleid terzake van de ruimtelijke ordening op een zodanige wijze dat de landbouw in staat wordt gesteld op het EEG-beleid in te spelen. Beëindiging of vermindering van het agrarisch verbruik door of ten gevolge van bestemmingsplannen kan alleen met financiële compensatie gebeuren. Als hiervoor niet voldoende financiële middelen aanwezig zijn, dan moeten in de bestemmingsplannen soepele regelingen worden opgenomen. De heer Bouma wees er op dat de positie van het midden en kleine land- en tuinbouwbedrijf grote zorgen baart in verband met de continuïteit. Om hierin verbetering te brengen zal getracht moeten worden de structuur van deze bedrijven te verbeteren. Voorzover deze

bedrijven niet in stand kunnen blijven zullen volgens de heer Bouma goede beëindigingsregelingen moeten worden toegepast. Bedrijfsverzorgingsdiensten echter achtte spreker onmisbaar voor een goed functioneren van de land- en tuinbouwbedrijven, die als gezinsbedrijven worden geëxploiteerd. De Rijksbijdrageregeling hiervoor zal dan ook moeten worden gecontinueerd. „Wij spreken over sociale gerechtigheid, waarbij we stellen: Helpen waar de burger als individueel of als groepering het niet alleen kan”, aldus de heer Bouma.

De heer Blauw, voorzitter van de landelijke VVD-Landbouw-commissie sloot de rij sprekers met een toelichting op de door de Landbouwcommissie ten behoeve van dit congres geformuleerde stellingen.

Tijdens de middag werden in verschillende gespreks-groepen de genoemde stellingen uitvoerig besproken, waarna een geanimeerde algemene discussie volgde. Onderwerpen die daarin aan de orde kwamen waren

ondermeer het prijsbeleid, met betrekking tot de verschillende produkten, de heffing op plantaardige vetten en oliën, de functie van het ondernemersinkomen, het landinrichtingsbeleid, de Wet Vervreemding Landbouwgronden, het functioneren van de Grondbank, de positie van de jonge agrariërs en - niet te vergeten - de positie van de vrouw op het agrarisch bedrijf, zowel wat betreft haar directe inbreng als haar fiscale positie.

Kortom, de vijftiende maart was voor de deelnemers aan het landbouwcongres een welbestede, zij het drukke dag, waarop zij met nagenoeg alle aspecten van de Nederlandse land- en tuinbouw en met de positie van de werkers daarin geconfronteerd werden en daarover hun mening konden geven. Dit alles onder de voortreffelijke leiding van de heer Kingma en omringd door de goede zorgen van de Kamercentrale Friesland.

Kraanvogels...

*De fractie krijgt veel post en al die brieven worden met zorg en discretie behandeld. Mocht het u, mevrouw, me-
neer, ooit overkomen, dat u géén antwoord krijgt, wijdt dit dan niet aan slordige of onverschillige behandeling door de fractie. Die schaarse gevallen hebben dan een andere oorzaak.*

Nee, het is ook zelden de schuld van de keurige PTT van Neelie Smit-Kroes en Pol de Beer, die werkt soepel en gesmeerd, al dan niet gespreid. Ook zelden de schuld van de Tweede Kamer-postafdeling, die alle post die bij de Tweede Kamer binnenkomt voor de diverse politieke partijen en Kamerafdelingen voorsorteert. Een oorzaak van vertraging in de beantwoording kan bijvoorbeeld zijn dat u, als niet te onderschatten en meedenkende achterban, zo'n toekomstvraag stelde dat men dacht: „Even aanhouden tot wij een concreet antwoord kunnen geven waar de schrijver recht op heeft”. Een antwoord, dat op dat moment nog niet gegeven kan worden, hoe graag de fractie dat ook zou willen, hoe graag zij haar visie reeds aan u zou willen vertellen. Want die visie is er natuurlijk wél! Dit kan een van de oorzaken zijn.

Mocht u - begrijpelijk - ongeduldig worden, belt u dan even: 070 - 614911, wij speuren de oorzaak van de verlate reactie voor u op”. Afgesproken?

Discretie! Briefgeheim wordt niet geschonden. Eén uitzondering: de zogenaamde „open brieven”. Een open brief, als zodanig aangekondigd, mag men in openbaarheid brengen, zo men wil. Zo'n open brief kregen wij onlangs van de vrouwelijke kraandrijvers in dienst van de Hoogovens. Vrouwelijke kraandrijvers: het klinkt bijna poëtisch. Kraanvogels, zwevend tussen hemel en aarde en zo is het ook! Hoog boven de grond zweven zij in het kleine hokje, stuurknuppels bedienend. Van

oudsher een mannenberoep, maar waarom eigenlijk?

Hun probleem is nu, zo schrijven zij, dat velen zich er mee gaan bemoeien. Voor vrouwen géén nacht- of ploegdienst.

„Mogen wij dit alsjeblieft zelf uitmaken? Wij kozen bewust voor dit beroep en kenden de consequenties. Als er voor afschaffing van de nachtdienst moet worden gestreden, dan zowel voor mannen als vrouwen. Onze aanwezigheid zal daarvoor zeker geen belemmering zijn!

Onbegrijpelijk voor ons, vrouwelijke kraandrijvers, is dat, na jaren strijden door verschillende vrouwenorganisaties, nu er eindelijk vrouwen meedraaien in de mannenmaatschappij, onder de gestelde voorwaarden van gelijke rechten, gelijke plichten, er notabene van vrouwenorganisaties negatieve reacties op ons afkomen! Wij, als continu-medewerksters, vragen ons af of de vrouwenbewegingen die tegen ons ageren, dit uit ervaring putten, dan wel alleen maar denken, dat ze weten waarover ze spreken!”

En zo is dat! Gelijk hebben zij: een bewust gekozen beroep.

Nachtdienst? Laat men, bijvoorbeeld, eens denken aan vrouwelijke artsen en verpleegkundigen, die reeds sedert de legendarische Florence Nightingale, 'the lady with the lamp', ook 's nachts werken. En zwaar werk. Waarom wél een nachtzuster, omdat het een zogenaamd verzorgend beroep is?

Nee, geef dan ook haar een kans die er voor gekozen heeft een sierlijke kraanvogel te zijn die met vaste hand in het nachtelijk duister een blok beton op de juiste plaats doet neerdalen...

door Koosje Bins

Deelcongres Midden- en Kleinbedrijf in Alphen aan de Rijn

In „De Bron”, winkelcentrum Ridderhof, in Alphen a/d Rijn wordt op zaterdag 3 mei het deelcongres Economie Midden- en Kleinbedrijf georganiseerd.

Het programma luidt als volgt:

09.45 uur Ontvangst van de deelnemers.

10.15 uur Opening van het congres door de voorzitter van de Kamercentrale Leiden, de heer H. Brand.

10.25 uur Inleidingen door de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de heren Mr. F. Porthé en A. A. M. E. van Erp.

11.10 uur Indeling discussiegroepen en pauze.

11.30 uur Groepsdiscussies.

13.00 uur Lunch.

14.00 uur Rapportages uit de discussiegroepen.

15.00 uur Plenaire zitting (forum: Mr. F. Porthé, A. A. M. E. van Erp, H. Brand, C. P. M. Barning).

16.00 uur Sluiting van het deelcongres door de heer C. P. M. Barning, voorzitter van de partijcommissie Midden- en Kleinbedrijf.

Macro- en Sociaal-Economisch beleid

Overwegingen

Doelstellingen van liberale, economische politiek zijn: „Het vergroten van welvaart en welzijn door het uitbreiden van economische bedrijvigheid”.

Wat de economische positie van Nederland aangaat bij de start van de jaren tachtig, hoort men verluiden dat onze internationale concurrentiepositie en de rendementen van investeringen sterk te wensen overlaten. In concreto bestaat de vrees voor veroudering van het Nederlandse productie-potentieel; de middelen, die we in de jaren zeventig uit verkopen van aardgas verkregen, zijn nauwelijks gebruikt voor industriële en infrastructurele vernieuwingen.

Daarnaast zijn er in het voorbije decennium circa 200.000 arbeidsplaatsen verloren gegaan in voornamelijk industriële bedrijfstakken.

Aan de andere kant zijn er de verwachtingen dat de komende tijd grote groepen jongeren zich voor het eerst op de arbeidsmarkt melden. Ook is er het te rechtvaardigen verlangen van vele vrouwen, in het bijzonder van ouders, gehuwden, aan het arbeidsproces te kunnen deelnemen. Deskundigen noemen in dit verband een aantal van 700.000 arbeidsplaatsen, dat in de jaren tachtig gecreëerd dient te worden voor opvang van zoëven genoemd aanbod.

Verder zijn er de berichten over grote aantallen moeilijke en toentijds niet te vervullen vacatures. De arbeidsmarkt aan het eind van de jaren zeventig is vergeleken met een trein, waarvan sommige compartimenten overbezet zijn en andere onderbezet.

Sociale en fiscale uitgangspunten

Een klimaat, waarin het ondernemerschap zich kan ontplooiën, wordt onder meer bereikt door

- Inflatiebestrijding;
- Verminderen van belastingen en van premies voor sociale verzekeringen.

De mogelijkheden voor het zelfstandig ondernemerschap in het midden- en vooral het kleinbedrijf worden in belangrijke mate bepaald door speciale maatregelen m.b.t. de directe belastingen. Onderdelen van het midden- en kleinbedrijf hebben te kampen met „concurrentie” ten gevolge van het uitdijen van „het zwarte circuit”. Een aanzienlijk deel van deze „onofficiële economie” functioneert ten behoeve van het ontgaan van fiscale en sociale lasten.

Stelling 1

De belangstelling voor het beleggen door individuele of „particuliere” spaarders in aandelen van Nederlandse ondernemingen is de afgelopen jaren afgenomen. Het bedrijfsleven en in het bijzonder ook het midden- en kleinbedrijf vindt in Nederland heel weinig mogelijkheden voor het verkrijgen van risico-dragend kapitaal, tenzij er duidelijke indicaties aan te geven zijn voor aantrekkelijke rendementen.

- a. De overheid dient aan het bedrijfsleven kapitaalsinjecties te verschaffen, b.v. op de wijze, zoals dit in Frankrijk en in enkele andere landen geschiedt via participatiemaatschappijen. Dividenden daarvan worden niet belast en eventuele verliezen kunnen fiscaal compensabel gemaakt worden.
- b. Banken dienen op grotere schaal industriële en handelsbedrijven risicodragend kapitaal te gaan verstrekken.

Stelling 2

Middelen, die thans gebruikt worden door de Nederlandse overheid voor steunverleningen aan individuele bedrijven, dienen op andere wijze aangewend te worden. De economische toekomst van Nederland is meer gediend met het gebruiken van overheidsmiddelen voor:

- steun aan technologische vernieuwingen;
- toepassingen van sectorgerichte maatregelen;
- kleinschaligheidstoelagen voor investeringen via de w.i.r.

Stelling 3

De arbeidsmarkt.

- a. Zwaar en onaangenaam werk, dient beter beloond te worden. Zonodig wordt vermindering van heffing van loon- en inkomstenbelasting toegepast over beloningstoelagen voor genoemde soorten werk.
- b. Het werken bij overheids- en andere „non-profit”-instellingen wordt minder aantrekkelijk gemaakt.
- c. Bij het afsluiten van cao's wordt er meer rekening ge-

Porthoine

Van Erp

Brand

houden met geringere financiële ruimte van arbeidsintensieve bedrijven.

De eerstkomende jaren wordt het minimum-jeugdloon in mindere mate verhoogd dan het minimumloon voor volwassenen.

- d. Het verrichten van deeltijd-arbeid wordt aantrekkelijker gemaakt.

Stelling 4

De hoogte van af te dragen premies voor sociale verzekeringen wordt verlaagd voor arbeidsintensieve bedrijven en dienovereenkomstig opgevoerd voor arbeidsintensieve bedrijven. Dit wordt ook gedaan voor deeltijdarbeid ten opzichte van „fulltime”-werk.

Stelling 5

De directe belastingen dienen voor verlaging in aanmerking te komen, met name voor wat betreft fiscale lasten over bedrijfsinkomsten en over vermogen.

Daartoe wordt het fiscaal winstbegrip aangepast aan de drievoudige functie van het ondernemersinkomen, t.w.:

- zoals bij loontrekkenden, voor het verteerbaar inkomen van zelfstandigen en van hun gezinnen;
- voor investeringen in het bedrijf, met name t.b.v. continuïteit, hetgeen vooral van belang is, zolang het midden- en kleinbedrijf over minder toegang beschikt tot bronnen van vreemd en risicodragend kapitaal dan grotere bedrijven;

- voor het reserveren van middelen voor de oudedagsvoorziening.

In afwachting van aanpassingen van het fiscale winstbegrip worden gehanteerd:

- een rechtvaardige zelfstandigenaftrek;
- een algemene winstaftrek.

De huidige bedrijfsbeëindigingsfaciliteiten, te gebruiken tot het 65e jaar, dienen behouden te blijven. Verder is nodig het invoeren van een fiscaal-vrije investeringsreserve, die via jaarlijkse winsten gevoed wordt.

Stelling 6

Bij voortdurende aandacht besteed aan de regelingen voor heffing van inkomstenbelasting over beloning van de in meerdere mate of in mindere mate in het bedrijf van haar echtgenoot meewerkende gehuwde vrouw.

Stelling 7

Onderhoudskosten van de eigen woning worden weer aftrekbaar gemaakt voor loon- en inkomstenbelasting.

Zo lang er niet voldoende adequate instrumenten zijn voor het bestrijden van beunhazerij, wordt er naar gestreefd zo spoedig mogelijk de reparatie- en onderhoudswerkzaamheden, die vanwege het ontduiken van BTW voorwerp van „illegale” arbeid vormen, onder het lage en - zonodig - onder het O-tarief van de BTW onder te brengen.

Consumenten,- mededingings-, prijs- en ruimtelijke orderingsbeleid

Overwegingen

Als consument dient de burger over de mogelijkheid van een keuze te beschikken en wel voor een verantwoorde keuze voor aankopen van goederen en diensten. Helaas, wordt er vaak nog te weinig beseft dat belangen van bedrijfsleven en consumenten meestal hand in hand gaan. Ons inziens moeten overheid en bedrijfsleven zich inzetten voor de bevordering van keuzevrijheid.

Goede en terzake doende voorlichting door onafhankelijke organisaties en producenten is nodig. Situaties, die leiden tot concurrentievervalsing(en), wijzen wij af. Ook achten wij het ingrijpen in geval van misbruik van monopolieposities noodzakelijk.

Een gespreid en gevarieerd distributieapparaat dient te belangen van consument en bedrijfsleven.

Voor het stimuleren en het op de been houden van een dergelijke structuur kan het noodzakelijk zijn, maatregelen te treffen voor het naleven van minimumprijzen, horizontale en verticale prijsbindingen. In zijn algemeenheid dient het prijsbeleid zo min mogelijk in detail geregeld te worden. Behalve in een situatie, waarin diepgaande ingrepen in onze economie nodig zijn, moet het doorberekenen van kosten steeds mogelijk zijn.

Ruimte is een schaars goed. Het beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening legt in belangrijke mate een stempel op vestigingsplaatsen en zelfs op structuren van bedrijfssectoren. De hele burgerij is gediend met een evenwichtige winkelveorziening. Dit geldt ook voor ambachtelijke en andere verzorgende bedrijven. Ook wijzen wij op de noodzakelijke zorg voor bereikbaarheid van en parkeergelegenheid bij winkelcentra en andere vestigingsplaatsen van bedrijven. Concurrentievervalsingen kunnen ontstaan door het onbeperkt toelaten van detailhandelsvestigingen op - meestal - goedkope industrieterreinen, weilanden en andere perifere gebieden. Dit geldt ook voor vestiging van superwinkels e.d. buiten de bebouwde kom.

Stelling 1

Er moet een geïntegreerd consumentenbeleid komen, waarin op evenwichtige wijze de belangen van consumenten en de doelstellingen van sociaal-economisch, welzijns-, milieu- en ruimtelijke orderingsbeleid tegen elkaar worden afgewogen.

Vervolg op pagina 16

Congres Natuurbehoud, sport en recreatie in Arnhem

Op 12 april wordt in het Huis der Provincie te Arnhem een deelcongres belegd over de onderwerpen: „Natuurbehoud, sport en recreatie”.

Uit programma luidt als volgt:

- 9.45 - 10.15 u. Ontvangst van de gasten
- 10.15 - 10.25 u. Opening door de KC-voorzitter, de heer J. J. Aukema
- 10.25 - 10.30 u. Korte toelichting door de heer J. A. Jager, voorz. Comm. Sport, Recreatie, Natuurbehoud
- 10.30 - 11.00 u. Inleiding door de heer G. C. Wallis de Vries Staatssecretaris CRM
- 11.00 - 11.15 u. Koffiepauze
- 11.15 - 11.45 u. Toelichting door de leden van de Commissie sport recreatie en natuurbehoud:
 - Natuurbehoud door de heer J. van Soest
 - Sport door de heer L. A. Hafkamp
 - Recreatie door de heer L. Rietveld.
- 11.45 - 13.00 u. Groepsdiscussies
- 13.00 - 14.00 u. Lopende lunch
- 14.00 - 15.00 u. Rapportage van de groepsdiscussies
- 15.00 - 15.50 u. Plenaire zitting met forum
- 15.50 - 16.00 u. Epiloog door Erica Verkerk-Terpstra
- 16.00 u. Sluiting door de KC-vice voorzitter, de heer M. Vunderink

Voor gezinsleden van de congressisten hebben wij een aantrekkelijk programma:

Vertrek per bus om 10.30 u. naar het expositiepark van de Heidemij. met sportaccommodatie, tuinaanleg en modelwoningen. Daarna bezoek aan het Openluchtmuseum. Terug bij het Provinciehuis om 16.00 uur.

Totaalkosten voor het hele gezin (ongeacht aantal personen): f 15,—

- Lunch is niet inbegrepen. In het Openluchtmuseum is een restaurant. U kunt ook picnicken.

Voor het Congres op 12 april te Arnhem over Natuurbehoud, Sport en Recreatie zullen notities verschijnen over elk van de drie genoemde onderwerpen.

Deze notities, die in druk worden uitgegeven en een ruime verspreiding zullen vinden, bevatten een uitgebreide en beredeneerde visie, zoals die is opgesteld door de desbetreffende partijcommissie.

Het zijn discussiestukken en dus nog geen officieel standpunt van de VVD.

De hieronder vermelde stellingen zijn een aangepunte, sterk beknopte weergave ervan. Degenen die inschrijven (bon zie pag. 32) ontvangen de toelichting bij de stellingen.

Het is de bedoeling de discussies te richten op deze stellingen, ze desgewenst te amenderen en daarna ter beschikking te stellen van de schrijvers van het verkiezingsprogramma.

STELLINGEN NATUURBEHOUD

1. De natuur verdient bescherming. In een vrije doch door verantwoordelijkheid verbonden samenleving is dat in de eerste plaats een opgave voor de bewoner, de grondgebruiker en de (recreërende) medegebruiker. De overheid heeft hierbij een activerende rol.

2a. De hoofduitgangspunten en belangrijkste elementen op het gebied van de natuurwaarden dienen op nationale

Zie vervolg na de bijlage, op pag. 17

Vervolg van pagina 15

Stelling 2

Naast voorlichting door consumentenorganisaties en de overheid (m.n. aangaande nadelige gevolgen van ge- of verbruik van bepaalde produkten), dient consumentenopvoeding te worden opgenomen in het onderwijspakket.

Het doen functioneren van branchegewijze inlichtingen- en klachtenbureaus dient te worden ondersteund.

Stelling 3

Maatregelen ter bestrijding van oneerlijke concurrentie dienen te worden uitgebreid. Zij dienen ook het consumentenbelang. Ondernemersovereenkomsten, die niet strijdig zijn met het algemeen belang, mogen niet worden verboden.

Stelling 4

Het midden- en kleinbedrijf dient bij de voorbereiding en uitvoering van het beleid t.a.v. ruimtelijke ordening in alle bestuurslagen op adequate wijze vroegtijdig te worden betrokken.

Stelling 5

Het invoeren van grotere mogelijkheden tot vergoeding van geleden schade bij werkzaamheden door de overheid in het kader van ruimtelijke ordening (b.v. bij aanleg van wegen en/of bruggen) is een rechtvaardige zaak.

Stelling 6

Vestiging van winkels in de wei mag niet gebeuren. Onder bepaalde voorwaarden zijn aanvaardbaar vestigingen buiten (normale) winkelgebieden van bedrijven, die „en detail” volumineuze artikelen verkopen.

Inschrijfbon op pagina 30

**ntie in Tessin,
onnige zuiden
Zwitserland.**

stel, in directe nabijheid van
er gelegen, biedt de ontspan-
ekende gast een rustige
liale atmosfeer. Zijn keuken
vele internationale specia-
verwont hem dagelijks in het
ge restaurant.

rrangementen inclusief
nsion al vanaf SFr. 245.- met
een dagexcursie bij Uw
trekxse boeking.

*****POST-HOTEL
Simplon**

Fam. A+B. van Dolder
Via Generale Guisan 12
6902 LUGANO-Paradiso
tel. 0941 91 54 12 21

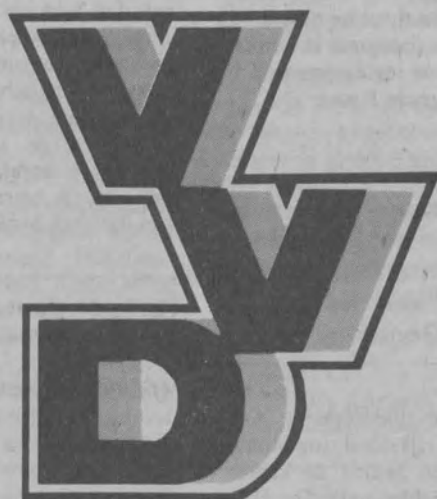
*Leus
omijke
na met
offerte
aan!*

Algemene ledenvergadering

25 en 26 april te Groningen

•

Moties en amendementen

Beleid 80

nota van het hoofdbestuur

Moties en amendementen voor Groningen

(tevens voorstellen hoofdbestuur)

Bij het hoofdbestuur zijn tot 28 maart de volgende moties en amendementen binnengekomen op de beschrijvingsbrief voor de 33ste jaarlijkse algemene vergadering, gepubliceerd in *Vrijheid en Democratie* nr. 1225 van 12 februari 1980 blz. 20 e.v.).

Deze wordt zoals bekend gehouden op vrijdag 25 en zaterdag 26 april a.s. in Cultuurcentrum De Oosterpoort te Groningen.

De vergadering zal beginnen op:

vrijdagmiddag 14.00 uur
vrijdagavond 20.00 uur
(gaarne om 19.45 uur aanwezig i.v.m. televisie)
zaterdagmorgen 9.30 uur
zaterdagmiddag 14.00 uur

Het hoofdbestuur brengt evenals in 1979 een discussienota uit (zie bijlage in dit nummer onder de titel „Beleid 80” - ter bespreking bij punt 4).

Eveneens publiceert het hoofdbestuur een voorstel tot inpassing van de afdelingen die in het buitenland zijn gelegen (integraal in de tekst van amendementen en moties opgenomen) in de reglementen op de kandidaatstelling voor leden van Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal (te bespreken bij punt 3a).

3a

Voorstel van het hoofdbestuur tot inpassing van de afdelingen die in het buitenland zijn gelegen in de reglementen op de kandidaatstelling voor leden van Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal

Artikel 2

Afdelingen in het buitenland

Voor zover afdelingen buiten Nederland zijn gelegen, worden zij ingevolge besluit van het hoofdbestuur voor de toepassing van dit reglement ingedeeld bij een kamercentrale en komen aan de betrokken afdelingen bij de toepassing van dit reglement dezelfde rechten toe als aan de afdelingen die ingevolge artikel 14 van de statuten tot die centrale behoren.

TOELICHTING:

Ingevolge de Kieswet is Nederland verdeeld in 18 rijkskieskringen. Alle gemeenten behoren tot een van die 18 rijkskieskringen. De partij-organisatie kent voor elke rijkskieskring één kamercentrale (de beide rijkskieskringen in de provincie Gel-

derland, de rijkskieskring Arnhem en de rijkskieskring Nijmegen vormen samen de kamercentrale Gelderland). De afdelingen die zijn gelegen binnen het gebied van een rijkskieskring vormen samen de kamercentrale. Dit brengt met zich mee dat afdelingen in het buitenland - momenteel de afdeling Brussel, waartoe de in België en Luxemburg woonachtige VVD-leden behoren, en de afdeling Bondsrepubliek Duitsland, waartoe de in de Bondsrepubliek Duitsland woonachtige leden behoren - wel het recht hebben namen voor de groslijst te noemen en voor de Tweede-Kamerverkiezing ook een advieslijst op te stellen, maar dat daarna die afdelingen minder rechten hebben dan de andere afdelingen die wel tot een kamercentrale behoren. Dit betekent dat die afdelingen hun stem niet

kunnen laten horen in de centralevergadering. Ten einde aan dit gemis, dat door de afdeling Brussel is gesignaleerd, tegemoet te komen zouden de in het buitenland gelegen afdelingen uitsluitend voor wat de kandidaatstellingsprocedures Eerste Kamer en Tweede Kamer betreft, ingedeeld kunnen worden bij een kamercentrale. De voorgestelde aanvulling van de reglementen op de kandidaatstelling voor de Eerste Kamer en de Tweede Kamer voorziet in die mogelijkheid.

De buitenlandse afdelingen kunnen dan naar de centralevergadering van de kamercentrale afgevaardigden zenden die daarin stemrecht hebben bij de besluitvorming over het technisch advies en de advieslijst van voorlopige kandidaten. De leden van de betrokken afdeling zijn dan ook benoembaar tot af-

gevaardigde naar de kandidaatstellingsraad/verkiezingsraad.

Als te zijner tijd een reglement op de kandidaatstelling voor de verkiezing van leden van het Europese Parlement wordt opgesteld, zal een soortgelijke voorziening worden getroffen. Er is geen aanleiding voor een dergelijke voorziening in het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Provinciale Staten.

Het is het voornemen van het hoofdbestuur de afdeling Brussel voor de kandidaatstellingsprocedures in te delen bij de kamercentrale Tilburg en de afdeling Bondsrepubliek Duitsland in te delen bij de kamercentrale Groningen (de provincie Groningen is de meest nabij gelegen provincie bij de plaats Bramsche, alwaar de meeste leden van de afdeling BRD zijn gevestigd).

3.1

Voorstel afdeling Hilversum

Afdeling 's-Gravenhage

Amendement

„De algemene vergadering beveelt aan dat de rapporten van de Teldersstichting, door het hoofdbestuur zo spoedig mogelijk na verschijnen worden voorgelegd aan de partijraad.

De algemene vergadering dringt erop aan dat, indien redelijkerwijs mogelijk, de kamercentrales c.q. ondercentrales alsmede de afdelingen een vergadering wijden aan de betrokken rapporten.”

Afdeling Utrecht

Amendement

De algemene vergadering is van mening dat het hoofdbestuur, gehoord de bevoegde partijcommissie, met betrekking tot ieder nieuw verschenen rapport van

de Teldersstichting een ontwerp-resolutie moet voorleggen aan de - zo mogelijk eerstvolgende - algemene vergadering.

TOELICHTING:

De afdeling Utrecht is het eens met de gedachte van de afdeling Hilversum dat de rapporten van de Teldersstichting meer moeten doorklinken in de politieke standpuntbepaling van de partij. Met haar amendement beoogt de afdeling Utrecht een procedure vast te stellen, die leidt tot een bredere discussie in de partij.

Voorstel afdeling Bergschenhoek/kamercentrale Leiden

Afdeling Hilversum

Amendement

Schrappen van artikel 54.6 onder 4 van het huishoudelijk reglement, onder toevoeging van een nieuw lid bij artikel 54, regende de benoeming van leden van de commissie van beroep voor een bepaald aantal jaren.

TOELICHTING:

De afdeling Hilversum is het eens met het voorstel de leeftijdsgrens van 70 jaar te laten vallen. Immers, het functioneren

van iemand is niet afhankelijk van een leeftijdsgrens. Het lijkt dan ook het meest voor de hand te liggen de benoembaarheid gelijk te stellen met die van andere functionarissen. Deze zijn blijken het advies van het hoofdbestuur niet zonder meer herbenoembaar. Wanneer dan het hoofdbestuur een grens wenst om het niet meer herbenoemen eenvoudiger te maken, dan kan daartoe evenzeer bijdragen een benoeming voor een bepaald aantal jaren. De leeftijdsgrens van 70 jaar bij de rechterlijke macht lijkt de afdeling Hilversum in dit verband irrelevant.

Voorstel afdeling Roden

Afdeling Maassluis

Amendement

De ledenvergadering van de afdeling Maassluis bijeen op 17 maart 1980 o.m. ter bespreking van de beschrijvingsbrief behorende bij de openbare algemene vergadering van de VVD op 25 en 26 april te Groningen, besluit het voorstel van de afdeling Roden als vermeld onder punt 3.3 van de agenda van die vergadering n.a.v. het afwijzend advies van het hoofdbestuur in ondersteunende zin te amenderen en wel als volgt.

Hoewel Maassluis het eens is met de al meer verkondigde mening van het hoofdbestuur, dat kandidaatstellende organen zelf mogen bepalen welke functies al dan niet verenigbaar met elkaar zijn, gaat het hoofdbestuur in

wezen voorbij aan het door de afdeling Roden gedane voorstel. Immers het hoofdbestuur stelt niets te voelen voor landelijk bindende voorschriften terzake onverenigbaarheid van functies. Welnu, dit wordt door Roden ook niet gevraagd. Gevraagd wordt slechts een advies over het verschijnsel van cumulatie van functies binnen de politiek en daarbuiten. Welnu, wat is daarop tegen?

Maassluis stelt echter voor dat alvorens zo'n advies (door het hoofdbestuur) wordt uitgebracht, eerst een commissie wordt ingesteld om te onderzoeken in welke mate cumulatie van functies, niet alleen politieke, bij de VVD voorkomt. De uitkomsten van zo'n onderzoek alsmede het oordeel daarover van het hoofdbestuur waren te bespreken in een van de volgende algemene vergaderingen.

Voorstel afdeling Bussum

Kamercentrale Haarlem

Motie

De algemene vergadering van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, op vrijdag 25 april

1980 in Groningen bijeen, gezien het voorstel van de afdeling Bussum om een volgend landelijk verkiezingsprogramma meer te richten op concrete actuele problemen en daarin waar mogelijk duidelijke standpunten

weer te geven ten aanzien van specifieke kwesties, onderschrijft het belang van duidelijkheid, ook in verkiezingsprogramma's en spreekt uit:

dat toekomstige verkiezingsprogramma's in begrijpelijke, bondige taal duidelijk inzicht moeten geven in concrete standpunten van de VVD omtrent de belangrijkste actuele problemen

zodat zij niet vervallen in omvangrijke uiteenzettingen en weinig ter zake doende uitweidingen, noch extreme standpunten behelzen omtrent zaken, waarover de gedachtenwisseling in de partij nog niet is afgerond

en aldus qua omvang praktisch hanteerbaar zijn en juist ook voor de kiezers leesbaar en begrijpelijk.

Bespreking van het beleid van het hoofdbestuur

Afdeling 's-Gravenhage

Motie

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in algemene vergadering bijeen te Groningen op 25 en 26 april 1980.

Overwegende

- dat de afgelopen tijd een aantal belangrijke onderwerpen aan de orde is geweest zoals de modernisering van bondgenootschappelijke kernwapens, en de noodzaak een aan de huidige omstandigheden vooral in financieel opzicht aangepast beleid te voeren;
- dat degenen die daarbij het standpunt van de VVD naar voren hebben gebracht er kennelijk onvoldoende in zijn geslaagd

dit op voor het brede publiek begrijpelijke wijze te doen;

- dat het ook tot de taak van het hoofdbestuur behoort, voorwaarden te scheppen waardoor wordt bereikt dat de standpunten welke de representanten van de VVD innemen, aan ons volk op eenvoudige wijze kunnen worden uitgelegd en ook worden uitgelegd;

Verzoekt

het hoofdbestuur in overleg met de representanten van de VVD in onder meer landelijke vertegenwoordigende lichamen, met spoed zodanige procedures te ontwikkelen dat het mogelijk wordt, standpunten welke door deze representanten worden ingenomen, eenvoudig, helder en dus effectief uit te dragen.

Voorstel van het hoofdbestuur tot een voorwaardelijke verhoging van de contributie m.i.v. 1 januari 1981 voor de categorieën 92 en 93

Afdeling Amstelveen

Motie

De ledenvergadering van de afdeling Amstelveen van de VVD heeft op 30 januari j.l. uitgesproken, dat:

een contributieverhoging onvermijdelijk is, mede gezien een, volgens deze vergadering, noodzakelijke uitvoering van het rapport Dordrecht met betrekking tot de propaganda-aanpak van de VVD.

Om die reden stelt Amstelveen voor:

uit de eerste zin van artikel 15.1 van de beschrijvingsbrief het woord *voorwaardelijke* te schrappen, alsmede het laatste deel van de laatste zin van de toelichting, t.w.: *...als kostenstijgingen dit noodzakelijk maken.*

Ondercentrale Amstelveen

Amendement

De grootste meerderheid van de

ondercentrale Amstelveen, in vergadering bijeen op 5 maart 1980, spreekt als zijn mening uit dat:

Uit de eerste zin van artikel 15.1 het woord *voorwaardelijke* geschrapt dient te worden, alsmede het laatste gedeelte van de laatste zin op de toelichting: *...als kostenstijgingen dit noodzakelijk maken.*

TOELICHTING:

De ledenvergadering wenst de contributieverhoging onvoorwaardelijk te maken omdat zij zich opstelt achter het rapport van de Kamercentrale Dordrecht, waarin o.m. voor een professionelere aanpak van de propaganda wordt gepleit. Hiervoor zijn extra onkosten noodzakelijk.

Afdeling Buren

M.b.t. het voorstel contributieverhoging in geval van kostenstijging wordt opgemerkt, dat de afdeling Buren van mening is, dat geen contributieverhoging voor de leeftijdsgroep 18- tot 27-jarigen doorgevoerd moet worden. Hopende hiermee bij te dragen tot een goede besluitvorming.

Afdeling Haren

Amendement

De afdeling Haren van de VVD, op 3 maart in vergadering bijeen, stelt voor punt 15.1 van de beschrijvingsbrief van de 33ste jaarlijkse algemene vergadering als volgt te amenderen:

Het hoofdbestuur stelt voor met ingang van 1 januari 1981 de contributie voor de categorie leden van 18 tot 27 jaar vast te stellen op f 35,— (is f 32,50) en voor de categorie leden van 27 tot 65 jaar op f 70,— (is f 65,—). Voor de overige categorieën blijven de contributiebedragen ongewijzigd.

TOELICHTING:

Het voorstel van het HB is te weinig concreet. De afdeling Haren acht de constructie waarin het HB de bevoegdheid zou

krijgen tot contributieverhoging over te gaan wanneer „de kosten” daartoe aanleiding geven, ongelukkig. Een contributieverhoging is noodzakelijk of niet. Indien niet, dan ontvalt aan het voorstel de grond. Indien wel, en de afdeling Haren acht dat aanmerkelijk gezien het feit dat op de contributie geen indexering wordt toegepast, terwijl de laatste verhoging reeds geruime tijd geleden plaats vond, dan verdient het aanbeveling hiertoe per 1 januari 1981 over te gaan.

Afdeling Uithoorn

Amendement

De ledenvergadering van de afdeling Uithoorn, in vergadering bijeen op 10 maart 1980, spreekt als zijn mening uit dat: „Contributieverhoging alleen dan aanvaardbaar is bij een duidelijke motivatie; Contributieverhoging niet mag leiden tot een jaarlijks automatisme; Indien tot een contributieverhoging is besloten, de leden een duidelijke begeleidingsbrief krijgen bijgesloten bij de accept-giro kaart”

Afdeling Putten

Alhoewel de afdeling Putten in principe accoord is met voorstel punt 15.1 van de beschrijvingsbrief, is zij toch unaniem van mening, dat in plaats van over te gaan tot contributieverhoging er mogelijkheden zijn om een (vermoedelijk belangrijk) deel van de contributie-inkomsten beter te besteden en doet hierbij het volgende voorstel:

De afdeling Putten op 3 maart 1980 bijeen acht het dringend gewenst te overwegen het partijorgaan „Vrijheid en Democratie” in plaats van om de veertien dagen één keer per maand of twaalf maal per jaar uit te geven en de gelden die daardoor vrijkomen te besteden aan een doeltreffende publiciteit buiten de eigen kring ter versterking van het aanzien van de partij. Zij verzoekt haar afdelingsbestuur deze mening ter kennis te brengen van het Hoofdbestuur.

15.2 Voorstel afdeling Hilversum

Afdeling Utrecht

Amendement

De algemene vergadering, van mening dat in een aantal gevallen denkbaar is dat de hoogte van de contributie een belemmering vormt lid te worden of te blijven van de VVD, draagt het hoofdbestuur op in de begeleidende brief bij de ter voldoening van de contributie aan de leden toe te zenden accept-girokaart, al dan niet in een voetnoot, de tekst van artikel 65.8 h.r. uitdrukkelijk te vermelden.

TOELICHTING:

De afdeling Utrecht heeft begrip voor de zorg van de afdeling Hilversum, maar is van mening dat invoering van de (inkomens)-gegevens van de door de afdeling Hilversum bedoelde categorie personen in de computer onaanvaardbaar is. De in het huishoudelijk reglement geboden mogelijkheid is ook praktisch beter uitvoerbaar. Het niet bekend zijn met deze mogelijkheid kan door aanvaarding van het onderhavige amendement worden opgeheven.

ADVIES HOOFDBESTUUR: AANBEVOLEN

Afdeling Delden

Amendement

De ledenvergadering van de afdeling Delden ondersteunt in principe het voorstel van de afdeling Hilversum, geplaatst onder no. 15.2 op de agenda voor bovengenoemde vergadering. De afdeling Delden stelt echter het volgende amendement voor: De contributie voor minder-draagkrachtigen dient gelijkgesteld te worden met de contributie, die de leden (jonger dan 27 jaar en) ouder dan 65 jaar betalen. De afdelingen krijgen het recht om de betreffende leden onder een nieuwe code in te delen.

TOELICHTING:

a. Wij betwijfelen of de (sociale) uitkeringsgerechtigden apart genoemd dienen te worden. Ook in deze groepering gaat het hier om de minder-draagkrachtigen onder hen. Bovendien stellen niet alle sociale uitkeringsgerechtigden er prijs op, als zodanig tot een aparte groep gerekend te worden.

b. Wanneer in een huwelijk of ander samenlevingsverband een partner zonder eigen inkomen niet de vrije beschikking heeft over een bedrag ter grootte van de contributie voor een gewoon lid, kan hij/zij gerekend worden tot de minder-draagkrachtigen.

c. Het voorstel tot grondig onderzoek door de afdelingen naar de financiële situatie van de betrokken leden is om velerlei redenen niet uitvoerbaar. Wanneer gesteld wordt, dat de afdelingen het recht verkrijgen deze leden onder een nieuwe code in te delen, houdt dit tevens in, dat zij dit kunnen weigeren wanneer er ernstige twijfel bestaat aan de noodzaak hiertoe.

d. Betreffende het advies van het hoofdbestuur, stelt de afdeling Delden, dat de in art. 65.8 van het huishoudelijk reglement gegeven mogelijkheid tot reducering van de contributie, voor veel mensen een begrijpelijke onoverkomelijke hindernis is. Het verzoek om een behoefte peiling te doen, lijkt ons voor een afdeling ondoenlijk. Logisch is, dat een volkspartij de gevraagde mogelijkheid biedt.

Opmerking:

De huidige contributieregeling voor gezinsleden behoeft enige correctie.

Door de leden van 18 - 27 jaar en die van 65 jaar en ouder te rekenen tot „gewone” leden, opent dit ten onrechte de mogelijkheid voor normaal verdienende gezinsleden om voor een gereduceerd tarief lid te worden. Ook de eventueel nu te vormen nieuwe groep leden moet deze mogelijkheid niet kunnen bieden.

Overwogen dient te worden, dit

onderwerp voor de volgende jaarvergadering op de agenda te plaatsen.

Overigens kan het hoofdbestuur gebruik maken van art. 21.4 van de statuten en van art. 47.5 van het huish. regl. om haar eigen financieel voorstel, agendapunt 15.1, uit te breiden met een oplossing voor bovengesteld probleem.

Afdeling Houten

Amendement

De VVD afdeling Houten ondersteunt het voorstel van de afdeling Hilversum, omdat zij van mening is, dat schroom mensen zal verhinderen aan de regionale besturen te verzoeken om vermindering van de contributiebijdrage, om welke reden dan ook. Een landelijke regeling lijkt daarom te prefereren.

De VVD afdeling Houten is tegen het voorstel om de contributie per 1 januari 1981 te verhogen.

TOELICHTING:

1. Het argument „Kostenstij-

gingen” voor contributieverhoging komt bij ons zwak over.

2. De VVD, voorstander van een anti-inflatoir beleid, zou in deze een goed voorbeeld moeten geven. Getracht moet worden om in eigen huis middels verhoogde doelmatigheid de kostenstijging op te vangen. Een eerste aanzet daartoe zou kunnen zijn, de frequentie van uitgifte en/of het volume van het VVD mededelingenblad te beperken. Bekend is, dat een grote hoeveelheid ongelezen exemplaren in de prullenbak terecht komt.

Afdeling Haren

Amendement

Het lijkt de afdeling Haren wenselijk de mogelijkheid tot *reductie op het contributiebedrag* uitvoerig te bespreken in een artikel in „Vrijheid en Democratie”. Er zullen ongetwijfeld mensen hebben bedankt voor hun lidmaatschap onder opgave van secundaire redenen, terwijl de primaire de financiën betroffen.

17 Bespreking van het beleid van de redactie van Vrijheid en Democratie

Afdeling Hilversum

Ten aanzien van het beleid van de redactie van Vrijheid en Democratie wil de afdeling Hilversum gaarne vernemen op

welke wijze wordt bepaald welke stukken en/of ingezonden brieven in Vrijheid en Democratie worden geplaatst alsmede of daaraan bepaalde regels of voorschriften ten grondslag liggen.

18 Vragen over het beleid van de Kamerfracties en van de VVD-leden in het Europese Parlement

Afdelingen Groningen en Veendam

Motie

De algemene vergadering van de VVD, in vergadering bijeen op 25 en 26 april 1980:

- gelet op de onaanvaardbaar hoge werkloosheid in het Noorden en in het bijzonder in Oost-Groningen;

- gelet ook op de verdere verslechtering van de werkgelegenheidssituatie, die zich sinds het bereiken van het ISP-accord in januari 1979 met name in de provincie Groningen en in Oost-Groningen als onderdeel daarvan, heeft voorgedaan;

- is van oordeel, dat de doelstelling van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands (ISP), t.w. het stabiliseren van de

regionale component tot 1981, en het wegwerken daarvan in de periode 1981-1985, onverlet gehandhaafd moet worden;

- is op grond hiervan van mening dat er op korte termijn aanvullende maatregelen ten behoeve van het Noorden en in het bijzonder ten behoeve van de gebieden met de hoogste werkloosheidspercentages getroffen dienen te worden;

- doet een beroep op Kamerfractie(s) en Kabinet om deze maatregelen op korte termijn te bevorderen;

- doet een beroep op Kamerfractie(s) en Kabinet te bevorderen dat de invulling van de tweede fase van het ISP, waarmee werkelijke structuurverbetering van het ISP-gebied en speciaal de zwakste gebieden daarvan nagestreefd zou moeten worden, zo spoedig mogelijk plaatsvindt;

en gaat over tot de orde van de dag.

TOELICHTING:

De werkgelegenheidssituatie in het Noorden en speciaal in Oost-Groningen is bekend. De VVD-afdeling Groningen is van oordeel dat ook de algemene vergadering van de VVD hierover een duidelijke uitspraak moet doen, dit in het kader van het bereikte accoord tussen de provincies Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel over het Integraal Structuurplan Noorden des Lands (ISP).

Omdat thans de afloop van het Kamerdebat over Oost-Groningen, alsmede van verdere voortgangsbesprekingen tussen het Kabinet en de 4 genoemde provincies over het ISP nog onbekend zijn, kan het zijn dat de VVD-afdeling Groningen op het congres zelf nog een concrete aanvulling van deze motie voorstelt.

Afdeling 's-Gravenhage

Motie

De algemene vergadering van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op 25 en 26 april 1980 in vergadering bijeen, kennis genomen hebbende van het beleid van de Rijksoverheid inzake de spreiding Rijksdiensten, spreekt haar verontrusting uit over:

a. het feit, dat er met de lokale noch regionale of provinciale overheden overleg is gepleegd over de versnelde overplaatsing van de centrale directie van de PTT,

b. het feit, dat door deze stappen de vrijwilligheid bij de spreiding ernstig in gevaar dreigt te komen;

c. het feit, dat bij de versnelde spreidingsoperatie eenzijdig wordt bezien en benadrukt wat de voordelen zijn voor de ontvangende delen van het land edoch niet de consequenties worden bezien en bestreden voor de gebieden van waaruit de diensten worden overgeplaatst.

Nagekomen motie bij agendapunt 4 van de afdeling Rotterdam

De jaarlijkse algemene vergadering VVD 25/26 april 1980

De algemene vergadering verzoekt het hoofdbestuur aan de jaarlijkse algemene vergadering van begin 1981 een voorstel te doen inzake een kandidatuur voor een nieuw lid van het dagelijks bestuur van de VVD speciaal belast met de buitenlandse contacten van de partij.

Motivering: een bestuurlijke reorganisatie op het gebied van de buitenlandse partijcontacten lijkt gewenst gezien:

a) de toenemende activiteiten van het Europees parlement; b) de grote verscheidenheid van actiegroepen, waarmede de partij landelijk wordt geconfronteerd (Z.-Afrika, Chili, Marokko, etc.); c) de specifieke kennis op dit gebied noodzakelijk (o.a. talenkennis); d) het belang om de partij op het gebied van buitenlandse aangelegenheden zowel t.a.v. de binnenlandse als de buitenlandse contacten duidelijk te profileren; e) de taakverdeling van het D.B., die uit de bovengenoemde punten voortvloeit.

Als taak voor de functionaris kan o.a. worden gedacht aan:

a) bestuur ELD, contacten buitenlandse zusterorganisaties; b) contacten 2e Kamerfractie t.a.v. buitenlands beleid; c) contacten met liberale fractie Europees parlement; d) contacten met liberale internationale-groep Nederland; e) coördinatie partijcommissie buitenlandse zaken; f) het bevorderen van contacten van afdelingen en centrales in de grensgebieden met FDP, PVV en PRLW; g) het stimuleren van de partij in de meest algemene zin tot het meedenken op het gebied van de buitenlandse politiek als, voor een klein land als Nederland, uitermate belangrijk facet van het totale politieke gebeuren.

Beleid 80

nota van het hoofdbestuur

Inleiding

In de nota Tussentijds, verschenen ter gelegenheid van de 32ste jaarlijkse algemene vergadering in 1979, besteedde het hoofdbestuur aandacht aan de discussie over de partijverhoudingen in ons land. De voorgestelde gedragslijn ondervond instemming. De discussie zou worden gevoerd aan de hand van onze eigen beginselen en programmapunten. Deze zouden opnieuw worden geformuleerd in een Beginselverklaring en een Liberaal Manifest voor de jaren '80, te ontwerpen door de commissie tot herziening van het beginselprogramma, en aan de hand van een nieuw verkiezingsprogramma dat daarna zou worden ontworpen en vastgesteld. Een jaar later is een kort overzicht van de stand van zaken gewenst. Daaraan is hoofdstuk 1 van deze nota gewijd.

Er is meer dat de partij in het afgelopen jaar en daarvoor reeds diepgaand heeft beziggehouden: de presentatie, de public relations, waarbij betrokken zijn de interne en externe communicatie, de voorlichting e.d. Een nota van de kamercentrale Dordrecht die in het najaar van 1978 alle afdelingen van de partij bereikte, heeft velen aan het denken gezet en ook een belangrijke rol gespeeld bij de vervulling van opvallende plaatsen in het dagelijks bestuur en de nieuwe taakverdeling binnen het dagelijks bestuur die vervolgens werd vastgesteld (zie Vrijheid en Democratie nr. 1227 van 11 maart j.l.).

In het tweede hoofdstuk zijn gedachten neergelegd die in het hoofdbestuur zijn ontwikkeld over de plaats van het algemeen secretariaat in de partij. Hiertoe is een nota opgesteld door de algemeen secretaris, die na uitvoerig becommentarieerd te zijn door de ondervoorzitter J. Kamminga, heeft geleid tot een, na inspraak van de stafmedewerkers tot stand gekomen, beleidsnotitie van het dagelijks bestuur aan het hoofdbestuur. In hoofdstuk 2 zijn die onderdelen van de beleidsnotitie vermeld, die betrekking hebben op de plaats van het algemeen secretariaat in de partij - de interne public relations.

Het derde hoofdstuk van deze nota is gewijd aan de - inmiddels door de ondervoorzitter voorbereide en ontwikkelde, en door het hoofdbestuur besproken - gedachten over de interne communicatie in de ruimste zin. Aangezien ook voorstellen worden gedaan die betrekking hebben op Vrijheid en Democratie, is een belangrijk aspect van externe communicatie in hoofdstuk 3 verweven.

De public relations, de voorlichting en de (verkiezings-)propaganda vormen het onderwerp van hoofdstuk 4, dat is voorbereid door de secretaris voor de voorlichting J. P. van der Meulen. Over zijn gedachten is overleg gepleegd met de LPC en de kamercentrale Dordrecht, die met haar nota de gedachtenvorming in gang heeft gezet. Deze gedachtenvorming is nog niet voltooid, ook niet binnen het dagelijks bestuur en het hoofdbestuur. De hoofdstukken 3 en 4 hebben meer het karakter van een discussienota. Het hoofdbestuur hoopt het te voeren beleid mede te kunnen afstemmen op het verloop van de discussies in de algemene vergadering.

Doel van deze nota is verantwoording van het beleid op voormelde onderwerpen en het geven van aanknopingspunten voor de bespre-

king van dat beleid tijdens de 33ste jaarlijkse algemene vergadering op 25 en 26 april a.s. te Groningen.

Het hoofdbestuur wil met deze nota de meningen in de algemene vergadering peilen en beschouwt die meningspeiling niet als een afgeronde discussie maar als het begin daarvan.

24 maart 1980.

F. KORTHALS ALTES,
voorzitter

HOOFDSTUK 1 Politieke meningsvorming

1.1. Binnen het gestelde tijdsbestek publiceerde de commissie tot herziening van het beginselprogramma een Beginselverklaring van acht artikelen. De verklaring werd op 22 september 1979 aan de partijraad gepresenteerd door de voorzitter van de commissie, mr. W. J. Geertsema, waarna enkele eerste beschouwingen door leden van de partijraad volgden. In december 1979 presenteerde de commissie een Liberaal Manifest voor de jaren '80. Het hoofdbestuur heeft zich gerealiseerd dat de tijd voor discussie in de partij - met name op afdelingsniveau - door velen als te kort zou worden ervaren. Het tijdschema, dat vorig jaar aan de jaarlijkse algemene vergadering is voorgelegd en door deze is aanvaard, was echter vastgesteld op basis van de gedachte van de commissie tot herziening van het beginselprogramma zelf, dat Beginselverklaring en Liberaal Manifest voltooid dienden te zijn voordat de partij na de zomervakantie de discussie begint over een nieuw verkiezingsprogramma voor de periode 1981-1985. Dit bracht met zich mee dat Beginselverklaring en Liberaal Manifest eind mei 1980 vastgesteld dienden te worden door de algemene vergadering.

1.2. Dat in de VVD grote behoefte bestond niet alleen aan herijking van de beginselen, maar ook aan een brede politieke discussie, was voor een ieder een vaststaand feit. In die behoefte wordt nu ruimschoots voorzien. Het hoofdbestuur meent evenwel dat het uitgesloten moet worden geacht dat de discussie over Beginselverklaring en de liberale politiek op middellange termijn eind mei werkelijk is voltooid. Het hoofdbestuur staat daarom open voor voorstellen tot verdere afronding van die discussies. Daarbij zal de partij wel in het oog dienen te houden dat de politieke werkelijkheid met zich meebrengt dat de discussie over een nieuw verkiezingsprogramma in september 1980 begint, aan de hand van een gedurende de zomermaanden te schrijven ontwerp. Over de vaststellingsprocedure van Beginselverklaring en Liberaal Manifest heeft het hoofdbestuur op maandag 17 maart j.l. overleg gepleegd met de voorzitters (of hun plaatsvervangers) van de kamercentrales. Dit overleg leidt tot de volgende voorstellen:

1.3.1. De bijzondere besluitvormingsprocedure voor programma's (artikel 48 van het huishoudelijk

reglement) blijft van toepassing, maar wordt met grote nauwgezetheid en met verfijningen uitgevoerd. Deze bijzondere besluitvormingsprocedure die voor gevallen als deze in het leven is geroepen, voorziet in samenvoeging op verschillende niveaus van door afdelingen ingediende amendementen (en moties) van (nagenoeg) dezelfde strekking.

Op het niveau van de kamercentrales (art. 48.3 h.r.) en van het hoofdbestuur (dat samen met de secretarissen van de kamercentrales en de voorzitters van de partijcommissies en van de bijzondere groepen vergadert) (art. 48.5 h.r.), zal sterk naar vermindering van het aantal amendementen en moties worden gestreefd door samenvoeging van amendementen en moties met (nagenoeg) dezelfde strekking.

1.3.2.

Op het niveau van de kamercentrales moet een minimum steun voor een amendement of motie blijken, om voor verder behandeling in aanmerking te komen (art. 48.3 h.r.). Heeft een amendement of motie slechts de steun van minder dan $\frac{1}{3}$ van de uitgebrachte stemmen, dan wordt het niet verder in behandeling genomen, tenzij $\frac{1}{3}$ van het aantal afdelingen in de kamercentrale die behandeling toch wenst. De voorzitters van de kamercentrales hebben toegezegd aan dit vereiste de hand te zullen houden.

1.3.3.

Tevens zullen de amendementen en moties waaraan de desbetreffende centralevergaderingen de hoogste politieke prioriteit toe-

kennen van een rangordenummer worden voorzien.

1.3.4.

In de vergadering van het hoofdbestuur met de secretarissen van de kamercentrales en de voorzitters van de partijcommissies en de bijzondere groepen (art. 78.1 h.r.) die op 19 april a.s. ingevolge art. 48.5 h.r. wordt gehouden, zullen aan de orde komen:

- alle op het ontwerp voor een Beginselverklaring ingediende amendementen (moties waren reglementair niet toegestaan)
- de amendementen en moties, ingediend op het ontwerp voor het Liberaal Manifest, voorzien van een rangordnummer volgens de navolgende staffel:

- de kamercentrales die uit meer dan één afdeling bestaan: ten hoogste 15 % van de in totaal bij de kamercentrales in behandeling gebrachte moties en amendementen wordt teruggezonden naar het algemeen secretariaat;

- de kamercentrales die uit één afdeling bestaan (Rotterdam, 's-Gravenhage en Amsterdam) mogen maximaal 25 amendementen en moties indienen;

- de partijcommissies: van de door de partijcommissies ontworpen amendementen en moties selecteren de koepelcommissies er in totaal 25 per koepel ter indiening en behandeling;
- de bijzondere groepen: voor de bijzondere groepen is een aantal van 10 overeengekomen.

1.3.5.

In de buitengewone algemene vergadering op 30 en 31 mei a.s. te Nijmegen worden achtereenvolgens behandeld de artikelen van het ontwerp voor een Beginselverklaring met alle daarop

BELEID

80 nota van het hoofdbestuur

ingediende amendementen voor zover deze niet van zuiver redactionele aard zijn. Na de artikelsgewijze behandeling met amendementen vindt vaststelling plaats.

Als de behandeling van het ontwerp-Liberaal Manifest daartoe aanleiding geeft, kan de Beginselverklaring echter nog worden aangevuld nadat dit in zijn geheel is behandeld en vastgesteld. Voorts wordt op 30 en 31 mei zo mogelijk een begin gemaakt met de behandeling van het ontwerp voor een Liberaal Manifest met amendementen en moties, voor zover voorzien van een rangordnummer als onder 1.3.4 vermeld.

1.3.6.

De behandeling wordt voortgezet tijdens een buitengewone algemene vergadering op 5 en 6 september 1980 te Enschede in de Schouwburg. Het hoofdbestuur heeft, de mogelijkheid van uitloop van de behandeling voorziende, datum en plaats een jaar geleden gereserveerd.

1.3.7.

De commissie tot herschrijving van het beginselprogramma, volgens besluit van de algemene vergadering al dan niet aangevuld of anders samengesteld, herschrijft het ontwerp-Liberaal Manifest met inachtneming van de aanvaarde amendementen en moties en met zorgvuldige afweging van de niet in behandeling gekomen amendementen en moties (die een lagere rangorde hebben gekregen dan onder 1.3.4 voorzien) alsmede met zorgvuldige afweging van de redactionele amendementen. Hieronder vallen dus ook de 85 % amendementen en moties van de afdelingen die in eerste instantie niet aan de orde kunnen komen.

1.3.8.

Pas na de verkiezingen van 26 mei 1981 komt het aldus herschreven ontwerp opnieuw in

behandeling. Er kunnen dan op nieuw amendementen worden ingediend terwijl tevens dat deel van de reeds thans ingediende amendementen die niet in mei en september a.s. aan de orde kunnen komen zal worden behandeld, voor zover de commissie deze in de herschrijving niet reeds heeft overgenomen. Gevolg gevende aan het verlaten dat de algemene vergadering ook elk najaar bijeenkomt, zal in een aantal algemene vergaderingen in 1981 en 1982 het Liberaal Manifest successievelijk, met bespreking en behandeling van de op het herschreven ontwerp ingediende amendementen en de overgebleven amendementen, worden behandeld en vastgesteld.

1.3.9.

Intussen hoopt de commissie die een ontwerp voor een verkiezingsprogramma 1981-1985 gedurende de zomermaanden van 1980 zal opstellen, tijdens de buitengewone algemene vergadering van 30 en 31 mei 1980 en door kennisneming van de ingediende amendementen en moties voldoende aanwijzingen te hebben gekregen voor de richting waarin dit ontwerp dient te worden geschreven. Ten aanzien van dit ontwerp, dat begin september 1980 dient te verschijnen, zal de voorgescreven bijzondere besluitvormingsprocedure (artikel 48 h.r.) worden gevolgd. Deze commissie zal zich, zoals onder 1.5.1 nader wordt uiteengezet, laten adviseren door o.a. de partijcommissies.

1.4.

Ter voorbereiding van dit verkiezingsprogramma zijn en worden deelcongressen gehouden over onderdelen van dit programma. Deze deelcongressen zijn:

Inhoudsopgave

Inleiding	blz. 6
1. Politieke meningsvorming	blz. 6
2. De plaats van het algemeen secretariaat in de partij en de interne public relations	blz. 9
3. De informatiestroom	blz. 10
4. Public relations, voorlichting en reclame	blz. 14

onderwerp	datum	organiserende kamercentrale
ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer	20 okt. '79	KC Haarlem
energie	1 dec. '79	KC Den Bosch
welzijn (mens en welzijn)	15 dec. '79	KC Den Helder
justitie (mens en recht)	26 jan. '80	KC 's-Gravenhage
onderwijs (mens en ontwikkeling)	2 febr. '80	KC Drenthe
buitenlandse zaken, ontwikkelingssamenwerking (mens en wereld)	9 febr. '80	KC Amsterdam
binnenlandse zaken (mens en staat)	23 febr. '80	KC Groningen
milieuhygiëne (mens en omgeving)	8 mrt. '80	KC Utrecht
landbouw	15 mrt. '80	KC Friesland
sociale zaken (mens en arbeid)	29 mrt. '80	KC Overijssel
sport, recreatie en natuurbehoud (mens en welzijn)	12 apr. '80	KC Gelderland
economie, midden- en kleinbedrijf (mens en welvaart)	3 mei '80	KC Leiden
defensie (mens en wereld)	10 mei '80	KC Limburg

Ten dele vielen deze onderwerpen samen met onderwerpen die in het Liberaal Manifest worden behandeld. Daarnaast zijn ook nog regionale congressen door kamercentrales georganiseerd over het Liberaal Manifest en over onderwerpen die zijn behandeld in de brochure van de prof. mr. B. M. Teldersstichting „Het liberalisme in de jaren tachtig”, te weten: op 27 oktober '79 door de kamercentrales Groningen, Friesland en Drenthe, en op 22 maart '80 door de kamercentrales Rotterdam en Dordrecht.

1.5.1.

Het hoofdbestuur heeft een commissie ingesteld die verantwoordelijk is voor de totstandkoming van een ontwerpverkiezingsprogramma. Het hoofdbestuur zal dit ontwerp - al dan niet gewijzigd - vaststellen en onder zijn verantwoordelijkheid begin september publiceren. Na discussie en amendering door de afdelingen, samenvoeging van amendementen met

(nagenoeg) dezelfde strekking door de ondercentralen en daarna door de kamercentrales, zal een buitengewone algemene vergadering op 20 en 21 maart 1981 in het Cultureel Centrum De Flint te Amersfoort het verkiezingsprogramma vaststellen. De commissie die verantwoordelijk is voor de totstandkoming van het ontwerp bestaat uit de voorzitters en ondervoorzitters van de partij en van de beide Kamerfracties (mr. F. Korthals Altes, J. Kamminga, mevrouw H. V. van Someren-Downer, dr. G. Zoutendijk, mr. J. G. Rietkerk en mevrouw mr. A. Kappeyne van de Coppello).

Zij zullen zich naar eigen keuze door deskundigen doen bijstaan en uiteraard hun ontwerp afstemmen op de inbreng van deskundigen (uit de kring van de bewindslieden, de Kamerleden, de partijcommissies en bijzondere groepen). De resultaten van de deelcongressen zijn voor het ontwerp van groot gewicht. Meer dan in het ontwerp voor het Liberaal Manifest lijkt te

zijn gebeurd, dienen de opstellers van het ontwerpverkiezingsprogramma zich bewust te zijn van nieuwe, zeer ernstige, problemen waarvoor onze samenleving zich in de jaren '80 gesteld ziet.

1.5.2.

Polarisatie tussen actieven en niet-actieven, werknemers en werkgevers (waaronder de ondernemers in midden- en kleinbedrijf) en zelfstandigen, leidt tot spanningen en accentueert tegenstellingen, terwijl het duidelijk is dat bij het ontbreken van economische groei het herverdelingsvraagstuk om een gezamenlijke aanpak vraagt. Dit herverdelingsvraagstuk is in verleden en heden door liberalen met hoge prioriteit behandeld. Zie o.a. studies van de prof. mr. B. M. Teldersstichting nr. 31 „Arbeid”, nr. 33 „Arbeidstijdverkortings op afbetaling” en nr. 34 „Een liberale visie op de verdeling van inkomen en vermogen”. Ook de emancipatiepolitiek is voor een deel een herverdelingsvraagstuk.

1.5.3.

De aanwezigheid van culturele minderheden binnen de Nederlandse samenleving roept voor die samenleving en voor de culturele minderheden vraagstukken op die tot spanningen kunnen leiden. O.a. is de problematiek die wordt opgeroepen door het samenwonen in de minst bevooroordeelde wijken van verschillende ethnische groepen met hun eigen aard en cultuur, niet gediend met een gepolariseerde samenleving.

1.5.4.

Verschillen van inzicht over de energievoorziening leiden ook al tot polarisatie. In de overwegingen dient te worden betrokken dat naast een zo inventief mogelijk energiebesparingsbeleid dat de persoonlijke vrijheid eerbiedigt, ruimte moet zijn voor toenemende energievoorziening, niet alleen in het westen dat zijn welvaart op peil moet houden, maar ook in de derde wereld. Zonder welvaartshandhaving in het westen komt het niveau van de ontwikkelingshulp in gevaar. De derde wereld behoort tot de ernstigste slachtoffers van de olieprijsstijging.

1.5.5.

Veiligheidsvraagstukken nationaal (openbare orde) en internationaal (NAVO) vragen een beantwoording op grondslag van ons liberale uitgangspunt. Ook daarbij vormt de polarisatie een niet te onderschatten complicatie.

1.5.6.

Onder andere over deze onderwerpen, die ten nauwste verbonden zijn met het te voeren sociaal-economisch beleid, het onderwijsbeleid en internationale samenwerking (Europese energiepolitiek en NAVO bijvoorbeeld) zijn duidelijke uitspraken van de VVD nodig, waarmee wij onze kiezers tegemoet treden.

1.6.1.

Het hoofdbestuur staat nog op het standpunt dat voor de discussie over de mogelijkheden van politieke samenwerking vooralsnog van het meeste belang is dat de VVD haar eigen standpunt als liberale partij naar voren brengt en op grond van de herijkte liberale beginselen, een politieke visie op middel-lange termijn en een verkiezingsprogramma een beroep doet op de kiezers. Aan de VVD-kiezers is de VVD verschuldigd een zo groot mogelijk deel van haar verkiezingsprogramma te verwezenlijken. Het antwoord op de samenwerkingsvraag moet daarom aan VVD-zijde worden gegeven door als maatstaf te hanteren: in welke combinatie kan de VVD zoveel mogelijk van haar programma verwezenlijken. Het is duidelijk dat deze maatstaf niet op alle terreinen van de politiek tot hetzelfde antwoord leidt: op sociaal-economisch terrein en op het gebied van de verdediging binnen NAVO-verband, zijn de verschillen met de PvdA nog altijd groot en - naar het zich nu laat aanzien - onoverbrugbaar; op immateriële gebieden als de zedelijkheidswetgeving en het primaat van het eigen geweten in beslissingen over abortus en euthanasie zal met de PvdA gemakkelijker overeenstemming kunnen worden bereikt dan met delen van het CDA.

1.6.2.

De discussie over de samenwer-

Groningen - veelzijdiger dan men denkt

Voorwoord

Welkom in Groningen, dat geldt niet alleen voor de bezoekers van het VVD-congres maar evenzeer voor al die vele tienduizenden lezers van Vrijheid en Democratie, die deze provincie niet of onvoldoende kennen.

De Stad is velen nog wel vertrouwd, door vergaderingen en andere bijeenkomsten en door studerende kinderen. Maar de kennis over de provincie, over het ommeland, laat veelal te wensen over.

Jammer voor Groningen, vooral jammer voor degenen die het aangaat. Want deze provincie is aanmerkelijk veelzijdiger dan men denkt en in ieder geval veel opwekkender dan televisie-uitzendingen u als regel willen doen geloven.

Natuurlijk hebben wij onze problemen, met name ten aanzien van de werkgelegenheid. De kranten en de andere media hebben daar uitvoerig over verteld. Maar het is slechts een deel van het beeld.

Groningen is een landbouwprovincie van oorsprong met op de landbouw georiënteerde industrie: karton, aardappelmeel, suiker. De bedrijfstak karton heeft het moeilijk; als ik slechts de naam Okto noem weet men er alles van. Maar er zijn ook kartonbedrijven die goed draaien. De Avebe, overkoepeling voor alle aardappelmeel-activiteiten in deze provincie, heeft het evenmin eenvoudig. Maar de problemen hier, verband houdende met overname van KSH en het schoonmaken van het afvalwater, zijn op een wat langere termijn gezien oplosbaar.

De suikerbietenverwerkende industrie, sterk geconcentreerd in de stad Groningen, investeert de laatste jaren voor honderden miljoenen in modernisering en productievergroting. En komt „dus“ ook betrekkelijk weinig in het nieuws.

In Groningen worden de laatste jaren ongetwijfeld grote verliezen aan arbeidsplaatsen geïncasseerd, dat is waar. Maar even waar is het dat er juist de laatste tijd toch allerlei kleine(re) bedrijven een start maken omdat ondernemers een toekomst zien in dit gebied. In Oost-Groningen en met name in Oude Pekela, dat door de kartonproblemen hard werd getroffen.

In de Eemshaven, waar de overslagfunctie sterk toeneemt en het eerste buitenlandse bedrijf binnenkort met de bouw van een fabriek zal beginnen.

Op tal van andere terreinen worden eveneens ontwikkelingen in gang gezet en nogmaals noem ik Oost-Groningen, waar op dit moment tal van plannen worden ontwikkeld voor vergroting van het aantal arbeidsplaatsen in de recreatiemogelijkheden van deze streek, die bij de meeste Nederlanders onvoldoende bekendheid geniet. Het ommeland toont een grote landschappelijke verscheidenheid. Zo boeit het zuidelijk Westerkwartier door wat men noemt zijn „coulissenlandschap“. Overal houtwallen die akkers en weiden omzomen. Een aantrekkelijk, kleinschalig beeld vormen die coulissen.

Heel anders is het op het Hogeland, waar zacht golvende bouwgrond onder hoge luchten een enorme ruimte markeren, oude kerken en kerkjes, forse boerderijen, kronkelende maren en het prachtige Reitdiep - er is te veel om op te noemen.

Langs de noordkust, via de Eemshaven en de havenstad Delfzijl, het schilderachtige antieke stadje Appingedam kan men dan door het Oldambt - weer grote boerderijen - naar het zandgebied van Westerwolde rijden. Daar - op het zand - treft men een Drents aandoend landschap, veel hout op geaccidenteerd terrein.

Een congres biedt nauwelijks gelegenheid kennis te nemen van dit alles. Daarom zijn we verheugd dat juist naar aanleiding van dit congres in Vrijheid en Democratie extra aandacht aan stad en provincie Groningen wordt geschonken.

Als u deelneemt aan dit congres, misschien besluit u dan er een paar dagen aan vast te knopen. Als u niet deelneemt en uw blad goed leest vindt u er wellicht aanleiding in een deel van uw vakantie eens in deze provincie door te brengen. Nederland is „in“, zoals u weet. Bovendien helpt het niet alleen de betalingsbalans maar ook deze provincie.

U bent hier hartelijk welkom.

De Commissaris der Koningin
in de provincie Groningen,

Waar is men mee bezig?

Waar is men in Groningen nu zo al mee bezig?

Een veelzijdig antwoord op een enkele vraag met als basis het streven naar vergroting van de werkgelegenheid, méér werk dus maar ook beter werk. Tevens werk in een ruimere schaal. Dus niet alleen arbeidsplaatsen in van de landbouw afgeleide bedrijven, van de scheepsbouw en daarmee direct verband houdende ondernemingen, maar ook méér metaal, méér fijnmechanische industrie, méér bedrijven die in de toekomst mee kunnen komen, méér bedrijven die toekomst bieden omdat ze die in zich hebben.

Verder ook een groter aandeel in het nationaal dienstenpakket, van overheid, semi-overheid, particuliere bedrijven.

Groningen-stad is vanouds, zoals elders opgemerkt, een handelsstad, een stad van dienstverlening, van onderwijs, van bestuur. Ook van industrie als we denken aan de voedings- en genotmiddelenindustrie en aan de grafische industrie.

De suikerbietenverwerkende industrie hebben we elders even genoemd en dan zitten we meteen in de provincie omdat het hier eigenlijk gaat om een stuk landbouwinindustrie met als twee andere pilaren: karton en aardappelmeel. Uit laatstgenoemde bedrijfstak is overigens in de afgelopen jaren een grote derivatenindustrie ontstaan. Door voortgaande research worden nog steeds nieuwe producten en toepassingen toegevoegd aan de reeds bestaande lijst van enkele honderden producten en mogelijkheden. Scheepsbouw in Groningen is een zaak van eeuwen, vroeger in de oude veenkoloniën, later - bij het groter en vooral breder worden van de schepen - tussen de stad Groningen en Hoogezand-Sappemeer.

Deze concentratie bestaat nog steeds en een tewaterlating in Groningen blijft door de dwarsscheepse afloop een altijd weer boeiende gebeurtenis.

Maar belangrijker dan het schouwspel is de vraag hoe het staat met de orderpositie en met de toekomst van de werven. Op langere termijn is het tweede deel moeilijk te beoordelen. Omdat de vooruitzichten van wereldhandel, wereldscheepvaart en wereldscheepsbouw hier mede een belangrijke rol spelen. En natuurlijk daarin hoe de rijksoverheid zich opstelt. Er zijn regelingen voor de zeescheepvaart maar op het ogenblik zijn die kennelijk niet voldoende interessant om veel binnenlandse opdrachten te veroorzaken. Waarbij het eerlijk is ook te vermelden dat de internationale vrachtenmarkt ook geen aanleiding geeft tot het zich juichend opstellen voor

Bourtange - bijna voltooide restauratie van oude grensvesting, die dit jaar 400 jaar bestaat.

de werfpoort alvorens over te gaan tot het plaatsen van een order.

De laatste tijd hebben de vissers in ons land vrij veel opdrachten geplaatst en hetzelfde moet worden vastgesteld ten aanzien van de binnenschippers, die na jaren van stilstand en sanering nu opeens weer op de markt van nieuwbouwopdrachten zijn te vinden.

Maar er moet aan nog een punt aandacht worden geschonken, iedere opdracht is nog geen lonend object. Integendeel: vaak worden opdrachten aanvaard om het bedrijf aan de gang te houden in de hoop dat de toekomst beter wordt.

Wie precies weet wanneer die toekomst beter wordt mag zich melden, waar zij of hij maar wil.

In Groningen wordt - met Drenthe samen - thans ook veel aandacht besteed aan de uitvoeringsmogelijkheden van de wet op de herinrichting veenkoloniën, etc. Versnelde uitvoering van de mogelijkheden wordt nu door de regering overwogen als een poging te komen tot een snelle terugdringing van het tekort aan werkgelegenheid in deze provincie. Een zeer interessante zaak naast de al elders genoemde aandacht voor de mogelijkheden van vaarrecreatie in oostelijk Groningen is de medio april op gang gebrachte proefboring in Nieuweschans om antwoord te krijgen op de fascinerende vraag „wordt Nieuweschans de eerste bronnenbadplaats in Nederland?”.

In Groningen en zeker in Nieuweschans, waar zeer hoge werkloosheidscijfers gelden, wordt gehoopt dat de 90

procent verwachting op grond van voorlopige onderzoeken in de komende maanden honderd procent zekerheid zal opleveren.

Want dan zal werkelijk een krachtig begin kunnen worden gemaakt met de pogingen dit project van de grond te krijgen (samen met de aan de andere zijde van de grens liggende gemeente Bunde) teneinde niet alleen een halt toe te roepen aan de werkloosheid in deze gemeente maar zelfs over te gaan tot een terugdringing van de cijfers, die binnen de werkzamen in Nieuweschans naar de twintig procent lopen.

Het kuren in Nederland is een volkomen onontwikkeld gebied. Noch volksgezondheid noch de medici in ons land schijnen in dit onderwerp geïnteresseerd maar in tal van Westeuropese landen en in vele landen van het oostblok is een verblijf in een kuuroord een vanzelfsprekendheid. Zijn al die honderden miljoenen mensen niet helemaal goed in hun hoofd of weten wij in ons land het ook op dit terrein allemaal weer beter?

Ook dat antwoord kan worden gegeven als deze boring de resultaten oplevert die men er in Groningen van hoopt.

Misschien na het congres tot ziens in de bronnenbadplaats Nieuweschans. Wie weet, over enkele jaren als de eerste vijfdeertig miljoen gulden zijn besteed.

Groningen-provincie

Stad en provincie Groningen hebben alle eeuwen door een eenheid gevormd.

Stad en provincie Groningen zijn twee geheel verschillende zaken, alle eeuwen door.

Als u deze twee zinnen laat verstrengelen krijgt u het beeld het duidelijkst voor u.

Want in de geschiedenis was de stad Groningen binnen deze provincie uitermate dominant.

Alles liep over de stad, handelswegen, handelsrechten, bestuurlijke zaken, politieke activiteiten, noemt u maar op.

En dan noemt u misschien ook initiatieven.

Want was er in het verleden ongetwijfeld veel strijd tussen Stad en Ommelanden, eveneens moet worden vastgesteld dat men in het raadhuis en daarbuiten ook op andere terreinen niet stil zat. Men was actief in de handel bijvoorbeeld, het lid zijn van de Hanzebond is één voorbeeld en via de oude pakhuizen langs de Hoge en de Lage der A vindt men die geschiedenis nog terug.

Maar in later tijden was men niet minder bezig op het terrein van de ontginningen en hier behoeven we maar één enkel woord te noemen om die invloed van de stad naar de provincie toe te illustreren: het Stadskanaal.

Sedertdien is er wel het een en ander veranderd, Groningen is nog altijd een centrum van meer dan regionale betekenis maar vele van oorsprong dus veenkoloniale nederzettingen hebben zich tot steden met een eigen invloed op de omgeving ontwikkeld. Hoogezand-Sappemeer, nog het meest op Groningen gericht, maar wel met vele industriële ondernemingen; Veendam, dat steeds meer van zich doet spreken, in de laatste tijd door de komst van het magnesium-project en de vestiging van overheidsdiensten; Stadskanaal, dat door de komst

De Fraeylemaborg in Slochteren, evenals de andere nog bestaande borgen in de provincie Groningen, in de afgelopen jaren gerestaureerd.

van de Philipsvestiging een sterke groei doormaakte (maar nu weer wat in de moeilijkheden dreigt te komen door de afslankingsplannen bij dit bedrijf).

Voorts natuurlijk Delfzijl, dat na de oorlog het historisch meest interessante stadje Appingedam overvleugelde door de komst van talrijke nieuwe bedrijven en de hiermee gepaard gaande grotere havenbedrijvigheid, en Winschoten, centrum voor een groot deel van Oost-Groningen en aantrekkelijk ook voor vele duizenden bewoners van het buurland, die hier het doen van inkopen als een uitermate gezellige aangelegenheid beschouwen.

Een sterkere provincie dus tegenover de stad, die samen moeten trachten van deze provincie een gebied te maken met voldoende werk in grote verscheidenheid opdat iedereen zich hier thuis kan voelen, PTT'ers inclusief.

Want ook zij blijven van harte welkom als meewerkeren in de plannen die deze provincie nieuwe perspectieven voor de toekomst moeten gaan bieden.

Groningen-stad

Onverschillig hoe u binnenkomt, per auto of per trein, u ziet onmiddellijk dat u in een stad komt. In een levendige stad bovendien want de tienduizenden jongeren, die of aan de rijksuniversiteit of aan een ander opleidingsinstituut studeren, geven aan Groningen een extra actief tintje. Extra want de overige drukte komt van de vaste bevolking en van de duizenden bezoekers, die hier iedere dag wel te vinden zijn.

Groningen is centrumstad voor grote delen van de provincie, van Drenthe en Friesland.

Dat is bij een eerste kennismaking duidelijk merkbaar, aan de vele en veelzijdige winkels in de centrumstraten, de vele eetgelegenheden, cafés en wat er verder in deze ontspanningsrubriek kan worden ondergebracht.

Zeker ook moeten we wijzen op de gezellige markten, die op tal van dagen in de week worden gehouden, onder meer in het hartje van de stad, in het gehele wandelgebied van Grote Markt en Vismarkt, beschermd als het ware tussen twee monumenten in de binnenstad: de Martinitorren en de A-kerk, thans in restauratie maar daarom niet minder markant in het stadsbeeld.

Met winkelen en wandelen kan men uren doorbrengen en met uitrust-mogelijkheden evenzeer.

Musea

Maar binnen die beschikbare uren vindt u wellicht ook nog de tijd om rust te vinden. Even weg uit het stadsgevoel om toch binnen dat centrum te ervaren hoe vredig de hofjes in Groningen zijn.

Twee voorbeelden slechts, want uw tijd zal wel weer te beperkt zijn en het goede voornemen om spoedig en langer terug te keren kent zo vele zijpaden dat de beste bedoelingen nimmer tot uitvoering komen.

Het ene voorbeeld is het Geertruids- of Pepergasthuis in de Peperstraat, het andere het Heilige Geest Gasthuis of Pelstergasthuis in de Pelsterstraat.

Als u van het congres komt en u wandelt naar de binnenstad liggen de beide in de route. Even doorlopen en weg naar het volgende doel: het Gotische Huis, waarin Het Noordelijk Scheepvaartmuseum en het Tabacologisch Museum zijn gevestigd. En dat Gotische Huis vindt u in de Brugstraat, in het verlengde van de Vismarkt, dus voorbij de reeds genoemde door restauratiesteigers omhulde A-kerk.

U kunt ook een eindje doorwandelen en linksaf slaan voor de brug om zo te belanden bij het Groninger Museum aan de Praediniussingel.

Dat schip daartegenover is inderdaad een restaurant, deel van het gevarieerde pakket aan eetgelegenheden in deze stad.

Groningen en de Martinikerk met toren vormen zo'n historisch geheel dat ook in deze pagina's deze - nu eens hoog genomen - stadsherkenning-foto niet mag ontbreken.

Waar moet ik zijn in Groningen

Het Cultuurcentrum d'Oosterpoort is gemakkelijk bereikbaar. Het kaartje laat zien hoe u vanuit de richting Assen per auto de accommodatie kunt bereiken en tevens is aangegeven, dat de afstand vanaf het station zeer kort en dus gemakkelijk te wandelen is.

De weg naar de parkeergarage is veelvuldig aangegeven. Ook in de directe omgeving is parkeergelegenheid.

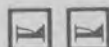
Het Cultuurcentrum ligt aan de rand van de binnenstad van Groningen. Tijdens de vergadering zullen u gegevens overhandigd worden over bezienswaardigheden in Stad en Provincie.

Een aantal hotels en restaurants zijn hier reeds afgedrukt.

Hotels in de stad Groningen

reservering via VVV mogelijk

Prijs: logies ontbijt

Crest Hotel Donderslaan 156 050 - 252040	62,50-72,50 alle kamers met bad, douche en toilet	93,00-103,00
De Doelen Grote Markt 36 050 - 127041	38,50-49,00 privé bad of douche mogelijk	67,00-88,00
Euromotel Expositielaan 7 050 - 258400	61,00 alle kamers met bad, douche en toilet	93,00
Hotel Friesland Kleine Pelsterstraat 4 050 - 121307	35,00 douche en toilet op de gang	65,00
Frigge Grand Hotel Herestraat 72 050 - 136342	30,00-46,50 privé bad of douche mogelijk	57,00-85,00

Hotels rond de stad Groningen

Postiljon Motel Emmalaan 33, Haren 050 - 347041	62,50-75,00 alle kamers met douche en toilet	85,00-100,00
De Horst Rijksstraatweg 127, Haren 050 - 345943	45,00-50,00 alle kamers met douche en toilet	80,00
Golden Tulip Familie Hotel Groningerweg 19, Paterswolde 05907 - 1831	65,00-80,00 privé bad of douche mogelijk	100,00-120,00

Restaurants/Bistro's in de stad Groningen

La Bâfre Kruissingel 1, 050 - 129010, gesloten: zondag
Cave Du Patron Grote Markt 36, 050 - 137037, ook lunch
La Coquille Oosterstraat 39, 050 - 134194

Crest Hotel

Donderslaan 156, 050 - 252040, ook lunch

La Crémaillère

Gedempte Zuiderdiep 58, 050 - 124466, ook lunch, gesloten: zondag

Euromotel „Café Noir”

Expositielaan 7, 050 - 258400, ook lunch

Porte de L'Est

Veemarktstraat 96, 050 - 129616, gesloten: maandag

Salle à Manger

Poelestraat 41, 050 - 181114

Le Merinos d'Or

A-straat 1, 050 - 137770, gesloten: maandag

Koos Kerstholt

Vismarkt 50, 050 - 123131, gesloten: zondag en maandag

Restaurant-schip

„Pieter van Aemstel”

Sluiskade, 050 - 131025, gesloten: zondag

Enige restaurants in de provincie

Glimmen

Auberge le Grillon

Rijksstraatweg 10, 05906 - 1392, gesloten: zondag

Haren

Herberg De Rietschans

Meerweg 221, 05907 - 1365, gesloten: zondag en maandag

Na alle informatie in deze katern weet u al meer over Groningen. Groningen hoopt, dat u het nu eens met eigen ogen wilt aanschouwen.

De Commissaris van de Koningin heeft het al geschreven: U bent zeer welkom!

Deze katern wordt u aangeboden door de volgende Groninger bedrijven:

- Architectenbureau Barkhuis bv - Haren
- Makelaarskantoor Kamminga en Zonen - Groningen
- Ingenieursbureau „Het Noorden” bv - Groningen, Leeuwarden, Veenendaal
- Nijdam bv Internationaal Expeditiebedrijf - Groningen
- BV Verenigde steenfabrieken Groningen Holding - Groningen

kingsvraag, met als richtsnoer het streven naar maximale verwezenlijking van het liberale programma, dient bij de vaststelling van het verkiezingsprogramma tot conclusies te leiden. Intussen blijft de VVD tot aan de volgende verkiezingen trouw aan het met het CDA gesloten regeerakkoord.

1.6.3.

Het antwoord op de samenwerkingsvraag wordt niet door de VVD alleen bepaald. Velen in de PvdA blijven de VVD vooralsnog van samenwerking uitsluiten. D'66-voorlieden sluiten de VVD niet als zodanig uit, maar wensen in elk geval niet een combinatie aan het congres aan te bevelen waarvan de PvdA geen deel zou uitmaken.

De plaats van het algemeen secretariaat in de partij en de interne public relations

HOOFDSTUK 2

2.1.
Zoals in de inleiding opgemerkt heeft een nota van de kamercentrale Dordrecht die in het najaar van 1978 verscheen, een intensieve interne discussie veroorzaakt over interne en externe public relations en de verschillen tussen dit begrip en de vanouds door de VVD bedreven voorlichting en propaganda (reclame voor een ideëel doel). Over de nota is enige malen overleg gepleegd met de opstellers en van gedachten gewisseld binnen de Landelijke Propagandacommissie (LPC) en in het hoofdbestuur. Een onderdeel van de nota - interne public relations - had met name betrekking op het functioneren van het algemeen secretariaat. Dit onderwerp komt in dit hoofdstuk aan de orde. Andere aspecten van de presentatie - intern en extern - komen in de hoofdstukken 3 en 4 aan de orde.

2.2.
Het hoofdbestuur heeft in onderlinge samenhang het functioneren van het hoofdbestuur zelf en van het algemeen secretariaat enige malen besproken. Daarna is aan de hand van een ontwerp van het dagelijks bestuur, in het bijzonder voorbereid door de ondervoorzitter en de algemeen secretaris, een beleidsnotitie vastgesteld. Voor zover het de functionering en de interne presentatie van het algemeen secretariaat betreft, zijn de volgende punten van belang.

2.3.

Relatie dagelijks bestuur - algemeen secretariaat:
De dagelijks-bestuursleden zijn verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering daarvan met betrekking tot hun eigen portefeuille.

Naar de partij toe: dagelijks-bestuurslid duidelijk verantwoordelijk; daarbij dient de partij zich bij beleidsaangelegenheden tot het desbetreffende dagelijks-bestuurslid te wenden. Kritiek op het beleid behoort dus niet tot het algemeen secretariaat te zijn gericht, maar tot het dagelijks bestuur of het betrokken lid van het dagelijks bestuur.

Uitvoeringskwesties liggen bij de staffunctionarissen. In vergaderingen van het hoofdbestuur en het dagelijks bestuur en in de algemene vergaderingen behandelt het dagelijks-bestuurslid de zaken, de eigen portefeuille betreffend.

Voorzitter en ondervoorzitter hebben vooral een coördinerende taak waarbij het accent bij de voorzitter ligt op het politiek organisatorische en bij de ondervoorzitter op het technisch organisatorische vlak.

2.4.

Relatie hoofdbestuur - algemeen secretariaat:

De problematiek in kamercentrales en afdelingen komt meestal rechtstreeks ter kennis van het algemeen secretariaat en daardoor van het dagelijks bestuur. Er is een informatiekloof tussen deze organen enerzijds en de leden van het hoofdbestuur anderzijds, vooral als het gaat om de informatie uit de afdelingen in het „eigen” gebied van het hoofdbestuur, dat zijn kamercentrale vertegenwoordigt. Daarom zullen afschriften van relevante correspondentie tussen afdelingen/centrales en het algemeen secretariaat aan dat hoofdbestuur lid gezonden worden dat lid is van het bestuur van de kamercentrale, waartoe de afdeling c.q. centrale behoort. De noodzaak van toezending wordt beoordeeld door de algemeen secretaris. De besturen van de kamercentrales zullen op die wijze beter op de hoogte zijn van wat er in de afdelingen binnen hun ressort speelt en de band tussen kamercentrale en afdeling kan daardoor worden versterkt.

2.5.0.

Relatie afdelingen en centrales - algemeen secretariaat:

2.5.1.

In de gedecentraliseerde structuur van de VVD is er onvoldoende aansluiting in de relatie algemeen secretariaat, „vrijtijds”-secretarissen van afdelingen en centrales.

BELEID

80 nota van het hoofdbestuur

Afdelingsproblemen, vaak met betrekking tot plaatselijke aangelegenheden, worden te vaak toespeeld aan het algemeen secretariaat, waardoor in verband met onvoldoende bekendheid over en weer kortsluiting ontstaat; daardoor wordt ontevredenheid bevorderd.

Secretarissen van kamercentrales zijn, mits toegerust, eerder en beter in staat antwoord te geven op de vragen met betrekking tot de dagelijkse problemen. Afdelings- c.q. ondercentralesecretarissen dienen „dichter bij huis” een herkenbare vraagbaak te hebben, waardoor meer adequaat op de plaatselijke vraagstukken kan worden ingegaan.

Het verdient aanbeveling dat, in navolging van een aantal kamercentrales, de overige kamercentrales een meer uitgebreid dienstenpakket bieden aan de afdelingen.

Dit dienstenpakket is ook van belang voor het algemeen secretariaat, dat immers voor de behandeling van bovenregionale vraagstukken in hoge mate is aangewezen op een contactadres waarmee dan ruggespraak kan worden gehouden.

Nader onderzocht moet worden of de secretariaten van de kamercentrales dienen te worden uitgebouwd tot meer professioneel werkende administratief-organisatorische organen. Gesteld kan worden dat de taak van de kamercentrale in de bovengenoemde organisatorische sector aanzienlijk moet worden geaccentueerd.

Er zullen meer bijeenkomsten van staffunctionarissen van het algemeen secretariaat met de secretarissen van de kamercentrales moeten plaatsvinden (gedacht wordt aan een viertal per jaar), alsmede van de kamercentralesecretarissen met de secretarissen van afdelingen/ondercentrales.

2.5.2.

De behandeling van aanvragen van spreekbeurten door afdelingen en centrales verdient een meer organisatorisch omlijnde aanpak.

Afdelingen en centrales noemen telefonisch of schriftelijk drie namen in volgorde van voorkeur voor een te houden spreekbeurt.

Voor zover de aanvragen betrekking hebben op Tweede-Kamerleden meldt het algemeen secretariaat in een voorgedrukte brief, waarin deze voorkeur is opgenomen, de namen aan het secretariaat van de Tweede-Kamerfractie (het verdient aanbeveling dat één persoon door dat secretariaat wordt aangewezen om voor de behandeling zorg te dragen).

Bewindsliden, Eerste-Kamerleden en leden van het dagelijks bestuur worden persoonlijk gevraagd.

Binnen vijf dagen dient het secretariaat van de Tweede-Kamerfractie het algemeen secretariaat te laten weten wat de uitkomst van het gedane verzoek is.

Binnen één week na binnenkomst van dit bericht geeft het algemeen secretariaat kennis aan afdeling c.q. centrale.

Bewindsliden, Kamerleden en leden van het dagelijks bestuur nemen geen rechtstreekse spreekbeurten aan, aangezien het algemeen secretariaat daarvoor geen verantwoordelijkheid kan aanvaarden. Mochten onverhoopt toch informele afspraken worden gemaakt, dan dienen deze eveneens volgens bovenstaande procedure te worden bevestigd.

2.6.

Relatie commissies - algemeen secretariaat:

Het totale dienstenpakket van secretariaatswerkzaamheden kan door het algemeen secretariaat uitsluitend worden verricht ten behoeve van Groepscom-

missies van advies. De overige commissies van advies kunnen slechts een beroep doen op administratieve bijstand. LPC en LCV beschikken over een eigen staffunctionaris op het algemeen secretariaat. Commissies ad hoc kunnen na zorgvuldige afweging volledig of ten dele worden begeleid door het algemeen secretariaat.

Groepscommissies worden in het algemeen voorgezeten door een lid van het dagelijks bestuur of van het hoofdbestuur. Zij worden zowel in administratief als in organisatorisch opzicht door één der staffunctionarissen ter zijde gestaan. Ten einde coördinatieproblemen te voorkomen, dienen werkafspraken te worden gemaakt:

a. jaarlijks in augustus of september wordt zoveel als mogelijk is een vergaderschema voor het seizoen opgemaakt, waarbij rekening wordt gehouden met verplichtingen van staffunctionarissen elders in de partijorganisatie; deze vergaderingen worden tevens ingepast in het dan verschenen „activiteitschema van de partij”;

b. notulering geschiedt in de vorm van een uitgebreide besluitenlijst in overleg met de voorzitter van de commissie;

c. convocering met agenda en notulen van de vorige vergadering geschiedt circa 14 dagen voor het tijdstip der vergadering.

Veertien dagen vóór de aanvang van de volgende vergadering dienen op het algemeen secretariaat aanwezig te zijn de uitgewerkte stukken voor de agenda en de notulen, zodat dan voor typen en verzending kan worden zorggedragen. De commissies plannen in augustus/september hun bijeenkomsten voor één jaar en dienen vóór 1 oktober het algemeen secretariaat te vragen op de gewenste plaatsen zalen te reserveren.

De vergaderingen van LPC en LCV worden zodanig gepland

dat zij niet samenvallen met activiteiten van dagelijks bestuur c.q. hoofdbestuur en wederzijds. Voorkomen moet worden dat door incidenteel in het leven geropen commissies een onevenredig zware belasting ontstaat voor de staffunctionarissen van het algemeen secretariaat. De dagelijkse werkzaamheden kunnen dan niet in de knel komen, terwijl het aanbeveling zou kunnen verdienen al of niet betaalde part-time krachten in te schakelen. Afspraken, de overige werkzaamheden betreffende, dienen met de algemeen secretaris te worden gemaakt.

2.7.

Ledenadministratie

De geautomatiseerde ledenadministratie geeft aanleiding tot klachten en irritatie. Hiervoor is een aantal oorzaken aan te geven.

- De onpersoonlijk vastgelegde gegevens met behulp van coderingen zijn niet voor ieder die ermee te maken heeft - ten minste de meer dan 600 afdelingssecretarissen - even gemakkelijk toegankelijk. Bij secretariatswisseling ontstaan soms inwerkingsproblemen. Het algemeen secretariaat kan daaraan weinig doen. Door inwerking verdwijnen deze problemen vanzelf.

- Ernstiger zijn de fouten die ontstaan ten gevolge van onnauwkeurigheden. Deze kunnen in diverse schakels van de informatieverstrooming ontstaan: bij de afdeling, op het algemeen secretariaat (afdeling ledenadministratie) en bij de verwerking bij het service-bureau vóór invoering in de computer (fouten in de programmering resp. input behoren gelukkig sinds enige tijd tot het verleden, maar ook dat is voorgekomen).

- De vermindering van het aantal fouten kan, voor zover het de centrale ledenadministratie betreft, worden bewerkstelligd door extra controle door de afdeling ledenadministratie (extra personeelskosten indien deze extra medewerk(st)ers al voorhanden zouden zijn) en extra controle door het service-bureau. Aan beide extra's is een belangrijk en blijvend kostenaspect verbonden.

- De vermindering van het aantal fouten kan ook optreden door zgn. on-lineverwerking, waarbij de ledenadministratie in Den Haag de mutaties rechtstreeks in de software te Rotterdam aanbrengt met visuele controle. Ook daarbij kunnen fouten blijven optreden, maar het aantal menselijke schakels waardoor fouten kunnen optreden, wordt verminderd. Het kostenaspect voor de daartoe aan te schaffen extra apparatuur is eveneens aanzienlijk en blijvend.

Het dagelijks bestuur laat zich thans door onafhankelijke deskundigen adviseren over mogelijke oplossingen. Welke oplossingen al dan niet gekozen moeten worden is niet alleen afhankelijk van de vraag welke oplossing optimaal is, maar ook van de daaraan verbonden kosten.

2.8.

Het hoofdbestuur is zich ervan bewust dat de public-relationsfunctie van de interne organisatie allerm minst volledig in dit hoofdstuk is behandeld. Over de verbetering van de politieke en organisatorische begeleiding van het kader zal het hoofdbestuur zich nog nader beraden. Een aantal aspecten komt in het volgende hoofdstuk aan de orde.

HOOFDSTUK 3

De informatiestroom

3.0.0.

Ondanks de verbetering van de lay-out die een aantal jaren geleden heeft plaatsgevonden, geeft het partij-organen Vrijheid en Democratie op de algemene vergadering jaarlijks aanleiding tot kritiek.

In de voorjaarsvergadering van 1979 heeft het hoofdbestuur opdracht gekregen de uitgave aanzienlijk te verbeteren.

3.0.1.

Diepgaande bestudering van wensen en mogelijkheden heeft geleid tot het inzicht, dat de

klachten van de leden voortkomen uit een breder verband dan de lay-out of de aard van de geplaatste advertenties. Algemeen wordt aangenomen, dat te weinig leden het karakter Vrijheid en Democratie voldoende aantrekkelijk vinden om het merendeel van de artikelen te lezen.

Het hoofdbestuur is van mening dat Vrijheid en Democratie niettemin het orgaan is voor alle leden van de partij. De aard van het blad en de inhoud dienen derhalve te zijn afgestemd op een zeer groot publiek.

Uitgangspunt voor het beleid is dan ook een meer het gewone lid aansprekende opzet van Vrijheid en Democratie.

In het volgende zal worden aangegeven op welke wijze dat uitgangspunt in concreet beleid kan worden vertaald.

3.0.2.
Vrijheid en Democratie is echter slechts een onderdeel van de informatiestroom.

Meer dan waar ook in de samenleving is in de politiek „informatie” de basis voor het functioneren. Een inventarisatie heeft opgeleverd, dat door de VVD of verwante organisaties twaalf schriftelijke communicatiemiddelen in het leven zijn geroepen.

Het behoeft geen betoog, dat deze versnippering weinig efficiënt en zeer kostenverhogend werkt. Bovendien komt de informatie niet altijd bij die leden, die bij de ontvangst gebaat zouden zijn. Circa vier duizend leden van de VVD zijn bestuurlijk, of middels een vertegenwoordigend lichaam, meer dan anderen bij de partij betrokken.

In het vervolg zullen zij kaderleden worden genoemd.

Zij verdienen een meer gerichte benadering.

Zoals gesteld is informatie het begin van alles en *het hoofdbestuur is dan ook van mening dat de kaderleden breder, vaker en vooral efficiënter door de partij geïnformeerd behoren te worden.*

Ook van de wijze waarop dit kan geschieden volgt een nadere uitwerking.

3.1.0. *Algemeen*

3.1.1.
In een periode van stabilisatie

van de groei en de organisatie van de partij moet worden nagegaan hoe de informatiestroom meer doelmatig kan worden opgezet. De wensen vanuit de partij zijn daarbij leidraad voor het beleid. Echter zullen financiële (on)mogelijkheden niet verbloemd mogen worden. Keuzen zullen onvermijdelijk moeten worden gemaakt. Hier en daar zullen concessies moeten wor-

den gedaan. Voorop staat overzichtelijk en een zo zorgvuldig mogelijk aansluiten van de te leveren informatie bij datgene waarnaar vanuit de partij wordt gevraagd. Echter niet alleen aansluiten bij de vraag. Het gezicht van de VVD wordt voor een zeer belangrijk deel bepaald door het eerder aangehaalde kader. De partij dient de instrumenten aan

te dragen, waarmee dat kader kan werken. Om zo goed mogelijk te functioneren zal het kader ook gebruik moeten maken van de informatie. De verantwoordelijkheid ligt aan beide kanten.

3.1.2.
Een inventarisatie van de bestaande informatiestroom leidt tot het volgende:

	doelgroepen	verantwoordelijkheid	Oplage	frequentie per jaar	kosten
Vrijheid en Democratie	alle leden	H.B.	75.000	20	f 700.000,—
Liberale Vrouw	alle leden	Vrouwen	2.000	4	f 15.000,—
Commissierapporten	alle leden	H.B.	p.m.	p.m.	f 30.000,— ('79)
Periodieken kamercentrales	alle leden	K.C.	p.m.	p.m.	f 2500,—/ f 25.000,—
Info-map	kader	H.B.	1.200	10	f 75.000,—
Knipselkrant	kader	fractie	250	24	f 16.000,—
Provincie en Gemeente	kader	Vereniging	2.000	11	f 35.000,—
Mededelingen en hoofdbestuur	kader	H.B.	750	10	f 12.000,—

Voor wat betreft de Liberale Vrouw, de commissierapporten en de Info-map wordt slechts een deel - soms een klein deel - van de doelgroep bereikt. In enkele kamercentrales is (nog) geen eigen periodiek. In enkele kamercentrales zijn niet alle leden maar is het kader de doelgroep van het eigen kamercentrale-periodiek.

3.1.3.
Naast deze publikaties zijn er Liberaal Reveil, rapporten van de Teldersstichting, periodieken van afdelingen en propaganda-geschriften. Van deze uitgaven kan worden gesteld, dat zij door hun aard - Liberaal Reveil - of door hun onregelmatigheid - propagandageschriften - nauwelijks voor stroomlijnen in aanmerking komen. De rapporten van de Teldersstichting zouden in het bovenstaande rijtje kunnen worden opgenomen. Echter is in de praktijk gebleken, dat hoewel bedoeld voor alle leden, de rapporten vooral door het kader gelezen worden. Later daarover meer.

3.2.1. *Vrijheid en democratie*

Vrijheid en Democratie is een blad van en voor alle leden en dient derhalve op het modale lid te zijn afgestemd. Met alle respect voor de schrijvers, maar het is belangrijker dat politieke zaken worden behandeld waaraan men iets heeft in de discussie met de buurman, dan dat informatie wordt gegeven over problemen rond braderieën bij de winkelsluitingswet of dat het liberalisme in Latijns Amerika moeilijk te verwezenlijken is. Met andere woorden: korte, actuele informatie, dicht bij huis. Een gemakkelijk te lezen blad derhalve. Geen twee of drie lange pagina's „van achter de groene gordijnen”, maar in kleine blokjes de alleen echt interessante informatie uit de Tweede (en Eerste) Kamer.

Ruimte voor spitsvondigheden, aardige voorvallen, een persoonlijke noot en vooral: niet te moeilijk. Daartoe dient ook de lay-out te worden aangepast. Concrete voorstellen hebben het hoofdbe-

stuur inmiddels bereikt. Een aanzienlijke verbetering van het blad kan worden verkregen indien een katern kan worden opgenomen met speciale informatie. Over het hoe en waarom later meer.

3.2.2. *De liberale vrouw*

Het werk van de „Organisatie Vrouwen in de VVD” wordt in sommige kringen ondergewaardeerd. Ook voor de VVD is het bijzonder belangrijk dat de vrouwen meer bij de politiek worden betrokken.

De „Organisatie” heeft een moedig initiatief genomen met het blad „De Liberale Vrouw”.

Hoewel het blad ongetwijfeld in een behoefte kan voorzien - specifieke informatie - moet worden vastgesteld dat de oplage weliswaar respectabel is, zo kort na de start, maar dat te weinig vrouwen worden bereikt.

Een bredere verspreidingsmogelijkheid, middels Vrijheid en Democratie, zou behalve meer aan het doel te beantwoorden ook

een niet onaanzienlijke besparing betekenen (zie technische uitwerking).

3.2.3.

Commissie-rapporten

Zowel vanuit de commissies als vanuit de partij wordt het als teurstellend ervaren, dat de partij zo weinig direct profiteert van het vele werk, dat door de deskundigen in de landelijke partijcommissies wordt verricht. Behalve advisering van de fracties in de Kamers is het de taak van de commissies standpunten over politieke kwesties te formuleren. Sommige rapporten verschijnen in de vorm van een blauw boekje en zijn dan op bestelling verkrijgbaar.

Het hoofdbestuur is van mening dat de rapporten (overigens ook die van de Teldersstichting) meer aandacht verdienen.

Rapporten - of samenvattingen daarvan - zouden in een katern kunnen worden opgenomen.

Minder geïnteresseerde lezers zullen in Vrijheid en Democratie tussen de gemakkelijker te lezen tekst geen zware artikelen meer tegen komen, omdat een speciaal katern herkenbaar is, meer geïnteresseerden krijgen betere informatie.

3.2.4.

Periodieken kamercentrales

Om Vrijheid en Democratie aantrekkelijker te maken, zou het geven van informatie uit de eigen regio een positieve bijdrage betekenen.

Hoewel in de bestuursstructuur van de partij de kamercentrale een zeer belangrijke plaats inneemt, is haar positie bij het gemiddelde lid nogal onbekend. Toch zou zij een méér belangrijke rol kunnen spelen bij de gedachten van decentralisatie (ook van informatie) in de partij. Sommige afdelingen of ondercentrales zijn in staat schriftelijk een periodiek contact met de

leden te onderhouden. Dat zal zo moeten blijven. Maar velen kunnen dat ook niet, al is er behoefte. In de kamercentrales wordt dit probleem onderkend en in een aantal centrales (8 à 10) heeft men inmiddels de uitgave van een blad gestart.

In de meeste gevallen alleen voor kaderleden, terwijl steeds de behoefte wordt gevoeld alle leden te bereiken.

Vanuit de kamercentrale voor zichzelf, maar ook voor (kleinere) afdelingen.

Inlichtingen over het werk in Provinciale Staten, spreekbeurten in de regio, bestuurlijk/organisatorische aangelegenheden, propaganda-activiteiten, vorming en scholing enz. zouden onderwerpen voor een regionale bijlage in Vrijheid en Democratie zijn (zie technische uitwerking).

Samenvattend kan gesteld worden dat Vrijheid en Democratie zodanig aangepast zou moeten worden, dat enerzijds de leden meer interesse krijgen voor de inhoud van het blad en dat anderzijds de efficiency van de informatiestroom vanuit de partij wordt bevorderd. Bovendien krijgen daarvoor in aanmerking komende organen de gelegenheid zich beter te presenteren.

3.3.0.

Technische uitwerking informatiestroom aan alle leden

In 1980 zullen 20 nummers van Vrijheid en Democratie verschijnen. 14 Uitgaven hebben 24 pagina's (waarvan 4 met bijlage) en 6 uitgaven hebben 32 pagina's.

Het voorstel is om na verloop van tijd in iedere uitgave telkens een katern op te nemen in afwijkende papierkleur.

Het blad met 24 pagina's wordt 20 pagina's met een katern van 4 en het blad van 32 pagina's wordt 24 met een katern van 8 pagina's.

3.3.1.

De „Organisatie Vrouwen in de VVD” krijgt onder eigen redactionele verantwoordelijkheid drie keer vier pagina's en twee keer acht pagina's per jaar, in bijvoorbeeld een lichtblauwe uitvoering.

3.3.2.

Het hoofdbestuur houdt in vier uitgaven de gelegenheid te gebruiken de gebruikelijke bijlagen aan te brengen. Beschrijvingsbrieven voor ledenvergaderingen, Liberaal Manifest enz.

3.3.3.

De commissie-rapporten kunnen in vijf edities vier pagina's beslaan. Behalve commissie-rapporten kan gedacht worden aan rapporten van de Teldersstichting, alsmede aan een aantal thema-onderwerpen die de algemene belangstelling hebben. Kamerleden kunnen daaraan een bijdrage leveren.

Het katern kan een forum zijn voor bijdragen over bijvoorbeeld kernenergie, abortus, werkloosheid enz.

3.3.4.

De kamercentrales krijgen in een jaar drie keer een katern van vier pagina's en drie keer een katern van acht pagina's. De redactionele inhoud dient door het bestuur van de kamercentrale te worden verzorgd en ingezonden aan het algemeen secretariaat op te voren opgegeven data.

De kamercentrale kan door vormgeving - eerste pagina -, vaste rubrieken e.d. een „eigen” herkenbaar gezicht geven aan het katern. De verantwoordelijkheid voor de inhoud ligt daarom ook geheel bij de kamercentrale. Er zullen formulieren ontworpen worden waarop de tekst zodanig dient te worden getypt, dat niet te veel of te weinig tekst wordt geproduceerd.

Zes keer per jaar zal Vrijheid en Democratie derhalve achttien edities kennen, omdat alle leden alleen het blad krijgen met het katern van de kamercentrale waartoe zij behoren.

De adressen zullen door de computer, geselecteerd per kamercentrale, bij de drukker worden aangeleverd.

Het katern kan voor de meeste kamercentrales dienen als alternatief voor de thans uitgegeven bladen. Slechts de drie grote steden hebben - omdat zij ook afdeling zijn - een zodanige eigen uitgave dat van een combinatie van bladen sprake zal moeten zijn.

Indien dit als minder aantrekkelijk wordt gezien - ook na een afweging van kosten - kunnen desnoods de grote steden buiten deze opzet vallen. In dat geval krijgen de leden daar zes keer per jaar een dunnere uitgave van Vrijheid en Democratie.

3.4.0.

Kostenaspect

3.4.1.

De extra kosten voor de katernen anders dan de kamercentralebijlage zijn te verwaarlozen. De kleur van het papier zal een geringe stijging van de papierenprijs tengevolge hebben.

3.4.2.

De kosten van zes keer achttien aparte edities zijn niet onaanzienlijk. Globaal kan worden gesteld dat de kosten op jaarbasis circa f 160.000,— zullen zijn. Dekking van die kosten kan worden gevonden in het opheffen van de Liberale Vrouw als aparte uitgave (f 15.000,—) en een besparing op de commissierapporten (f 10.000,—).

3.4.3.

Opgemerkt moet daarbij worden, dat commissierapporten in hun huidige vorm weliswaar blijven bestaan, maar dat door publicatie in een apart katern onder bepaalde omstandigheden minder behoefte aan een blauw boekje kan bestaan. De kosten zullen voor het grootste gedeelte gedekt worden, indien de kamercentrales hun huidige uitgave voor het kader integreren.

Indien de kamercentrales f 1,50 per jaar bijdragen voor elk lid aan wie Vrijheid en Democratie wordt toegezonden, resteert voor het hoofdbestuur een lastenverzwaring van circa f 20.000,—. Dit bedrag kan worden verkregen door een verhoogde inspanning bij de advertentiewerving.

3.4.4.

Voor de goede orde dient te worden opgemerkt dat advertentie-opbrengsten uit het kamercentralekatern vanzelfsprekend voor de kamercentrales zullen zijn en dat wellicht bezuinigd kan worden op te verzenden convocaties voor vergaderingen, spreekbeurten enz.

Een voorzichtige inventarisatie heeft geleerd, dat kamercentrales die thans een blad zenden aan het kader in sommige gevallen nauwelijks extra kosten zullen hebben, voor andere centrales zal het katern - nu voor alle leden - een lastenverzwaring van enkele duizenden guldens betekenen.

Voor kamercentrales zonder periodieke uitgave gaat een geheel nieuwe situatie ontstaan.

3.5.

Samenvatting

Een uitgave *Vrijheid en Democratie* van 32 pagina's zal bestaan uit 12 pagina's „aardige” teksten in algemene zin, 8 katernpagina's in kleur, 6 pagina's met ingezonden stukken, Mededelingen hoofdbestuur, rubriek „A tot Z” enz., alsmede 6 advertentiepagina's.

De samenhang met de informatiestroom aan het kader zullen personele voorzieningen moeten worden getroffen. Later wordt daarop nader ingegaan.

Bewust is gekozen voor het weergeven van hoofdlijnen van beleid. Na een gunstige ontvangst van de voorstellen door de ledenvergadering zal het hoofdbestuur de stichting *Vrijheid en Democratie* en de redactieraad moeten vragen de gedetailleerde uitwerking ter hand te nemen.

3.6.1.

Kaderleden

Dan de informatie aan het eerder omschreven kader. Juist voor de actieven in het politieke veld geldt, dat kennis macht maakt. Het hoofdbestuur is van mening dat (met uitzondering van informatie over de propaganda - vooral in verkiezings-tijd) het totale informatiepakket voldoende is om het kader in de dagelijkse praktijk een onderbouwing mee te geven.

Opgemerkt moet echter worden dat de informatiestroom wel zeer versnipperd is. Dat geldt zowel voor de verantwoordelijkheid voor de uitgaven als voor de produktie, de verspreiding en de ontvangers.

Tezamen zullen de uitgaven aan alle kaderleden echter voldoende basis geven. Gestreefd moet worden naar aan de ene kant beperking van de gedifferentieerde stroom en daardoor gebrekkige efficiency en aan de andere kant naar een zo groot mogelijk bereik van de verschillende uitgaven.

Voor het hele kader is het belangrijk de informatie te lezen en te gebruiken.

3.6.2.

Dat laatste acht het hoofdbestuur essentieel. Immers, afdelings- en centralebestuurders besturen een politieke club. Zij dienen te weten wat de politieke feiten en commentaren (*Knipselkrant*) en achtergronden (*Info-map*) zijn. Afdelingen en centrales moeten zeker aan politiek doen. Daarom moeten zij ook weten wat raads- en statenleden bezighoudt, hoe zij gevoed worden met specifieke informatie (Provincie en Gemeente). Anderzijds moeten raads- en statenleden weten wat er in de partij gebeurt. Procedures, ledenvergaderingen en dergelijke; zij hebben daarvoor de Mededelingen van het hoofdbestuur nodig. In beginsel zal de kaderenveloppe worden gezonden aan: bewindslieden, Kamerleden, statenleden, gemeenteraadsleden, hoofdbestuursleden, voorzitters en secretarissen van kamercentrales, ondercentrales en afdelingen, leden partijraad, alsmede aan algemeen belangstellenden als abonnees, zoals partijcommissieleden e.d.

Bezien moet worden of in verband met de kostenfactor toezending aan meerdere bestuursleden (waaronder voor propaganda en vorming en scholing) gerealiseerd kan worden.

Kortom: Het hoofdbestuur is van mening dat het kader van de partij breed en regelmatig geïnformeerd dient te worden. Dit kan worden bereikt door twee keer per maand vanuit Den Haag een kaderenveloppe te verzenden, waarin zijn opgeno-

men: gegevens voor de *Info-map*, de *Knipselkrant*, Provincie en Gemeente, alsmede volledige commissie-rapporten en -zo mogelijk - rapporten van de Teldersstichting.

De Mededelingen van het Hoofdbestuur zouden met een grotere regelmaat - als een soort Nieuwsbrief - kunnen worden bijgesloten.

Voorts dient in de toekomst informatie vanuit de Landelijke Propagandacommissie en eventueel uit de Landelijke Commissie Vorming en Scholing te worden meegezonden.

3.7.1.

Technische uitwerking

Vanzelfsprekend zal uitvoering overleg moeten worden gepleegd met alle betrokken uitgevers van de periodieken. In het bijzonder zal de relatie tot de Vereniging van Staten- en Raadsleden daarbij belangrijk zijn.

Binnen het kader van de hiervoor geschetste hoofdlijnen is het thans nog te vroeg gedetailleerde suggesties te doen over mogelijkheden van samenwerking ten aanzien van toezending aan het ledenbestand, verwerking van kosten en dergelijke.

Uitgangspunten zijn verbetering van de efficiency door stroomlijning van de uitgaven en verbreding van de informatiestroom naar de kaderleden van de partij.

3.7.2.

Eenzijds zal het invoeren van een kaderenveloppe een kostenbeperking betekenen. Daarbij kan gedacht worden aan portokosten en meer gelijkschakeling van de produktiemethoden. Anderzijds is een veel grotere op-lage kostenverhogend. De verzending vanuit het algemeen secretariaat heeft - tezamen met de plannen ten aanzien van *Vrijheid en Democratie* - ook persoonlijke gevolgen.

3.7.3.

Indien de algemene vergadering met de grote lijnen van de gedachten voor deze vorm van stroomlijning kan instemmen, zal het hoofdbestuur in overleg met betrokkenen een verdere technische en financiële uitwerking ter hand nemen.

3.8.

Medewerkers

De organisatie van het tot stand komen van de gewijzigde uitgave van *Vrijheid en Democratie*, alsmede van het uitbrengen van de kaderenveloppe, vraagt professionele begeleiding. Het zal noodzakelijk zijn op het algemeen secretariaat een stafmedewerker aan te stellen, die belast wordt met de coördinatie van de binnenkomende informatie en met de verwerking daarvan in de twee overblijvende informatiestromen. In het algemeen kan gesteld worden dat, behalve in de zomer, elke week één produkt verzonden moet worden. Eén week *Vrijheid en Democratie*, de volgende week de kaderenveloppe.

Een full-time hoofd(eind)redacteur van *Vrijheid en Democratie* is onontbeerlijk.

Administratieve ondersteuning van de aan te stellen staffunctionaris zal vanzelfsprekend noodzakelijk zijn.

Om het hier voorgestelde beleid te kunnen uitwerken en daarna efficiënt te kunnen voeren, heeft het Hoofdbestuur het nodig, de gevoelens van de ledenvergadering te kennen.

Suggesties voor wijzigingen, aanvullingen of anderszins zijn vanzelfsprekend zeer welkom.

Vooroverleg met verschillend georiënteerde deskundigen is aanleiding te vertrouwen, dat de verhouding tussen verbetering van de informatievoorziening in relatie tot de verhoging van de kosten het mogelijk maakt de hier voorgestelde veranderingen uit te werken en door te voeren.

Public relations voorlichting en reclame

4.1.0.

Inleiding

4.1.1.

De mate van succes van een politieke partij wordt gemeten in de aanhang, tot uiting komend in opiniepeilingen en -beslissend - in stembusresultaten. Het succes is afhankelijk van

1. datgene wat de partij te bieden heeft, de politieke boodschap en het beleid, vergeleekbaar met „het produkt” in de commerciële wereld;
2. de wijze waarop „het produkt” wordt aangeboden.

Zolang „het produkt” zelf wordt bepaald door de beginselen die wij als uitgangspunt hebben gekozen (1) - en daarvan blijven wij uiteraard uitgaan - komt het voor het veroveren van succes voornamelijk aan op de wijze waarop wij kans zien dit „produkt” aan te bieden (2). Terecht is over deze wijze van aanbieden in de partij een uitgebreide discussie ontstaan. Van de kwaliteit van „het produkt”, de op liberale beginselen gebaseerde politieke denkbeelden en beleidsvoorstellen, zijn wij immers bij voorbaat overtuigd. De formulering daarvan behoort tot het terrein van vaststelling van beginselverklaring, liberaal manifest en verkiezingsprogramma. Dat terrein valt buiten het bestek van dit hoofdstuk.

4.1.2.

Bij het aanbieden van de liberale politiek als „produkt” doen zich drie bijzondere gezichtspunten voor die een duidelijk verschil inhouden met marketing van een commercieel produkt:

1. Alle potentiële kopers - de kiezers - hebben volledig inzicht in het fabricageproces. Liberale politiek is een openbare zaak, er zijn geen fabrieksgeheimen, de ingrediënten zijn voor allen die dat willen zichtbaar, discussies spelen zich in het openbaar af, er is geen kant en klaar eindprodukt in fraaie verpakking.

2. Alles wat in woord en geschrift - ook als deze reclame- of propagandadoeleinden moeten dienen - over het produkt wordt gezegd of geschreven, beïnvloedt dat produkt zelf en is dus, anders dan bij commerciële reclame, produktbepalend.
3. In de politiek bestaat het verschijnsel van de tegenreclame, welk verschijnsel in de commerciële wereld jarenlang taboe was en ook nu nog maar incidenteel is waar te nemen.

4.1.3.

Veel wordt in dit verband gesproken over het gezicht van de VVD. Het hoofdbestuur is zich ervan bewust dat dat gezicht, zowel intern als extern, wordt bepaald door de leden van de VVD (individueel en in teamverband) in kabinet, fracties van Eerste en Tweede Kamer en hoofdbestuur. Tevens moet worden gewezen op de grote verantwoordelijkheid van de gekozenen in de „lagere” organen alsmede op alle leden, zelfs op de gehele VVD-aanhang. Zij zijn het die in dagelijkse contacten met de omgeving de grootste invloed hebben op de wijze waarop het gezicht van de VVD wordt beoordeeld. De invloed die het hoofdbestuur daarop kan hebben, is verhoudingsgewijs gering. Dit gegeven legt de plicht op het hoofdbestuur om juist voor zijn verantwoordelijkheidsgebied de nodige kaders te scheppen voor een zo goed mogelijke presentatie. Dit verantwoordelijkheidsgebied is voornamelijk dat van de landelijke politiek. Daarbij is van belang dat het hoofdbestuur gelooft in een wisselwerking en dat verbetering van de presentatie van de landelijke politiek haar uitwerking niet zal missen voor wat de gekozenen in provincie en gemeente betreft, de centrale en afdelingsbesturen, de leden en - in de meest ruime zin - onze aanhang.

4.1.4.

Het hoofdbestuur stelt enkele

beleidsuitgangspunten voor om te komen tot een beleid op het gebied van public relations, voorlichting en reclame binnen de structuren de VVD eigen. Hierbij dient steeds voor ogen te staan dat de VVD een structuur heeft die is gebaseerd op de inzet van vrijwilligers met een relatief zeer klein professioneel apparaat.

4.1.5.

De verantwoordelijkheid voor het beleid met betrekking tot public relations, voorlichting en reclame ligt bij het hoofdbestuur. Voor de dagelijkse leiding zijn een of meer leden van het dagelijks bestuur aangewezen. Bij de aanpak van public relations, voorlichting en reclame dient duidelijk voor ogen te staan dat tussen deze drie facetten enerzijds duidelijk onderscheid gemaakt moet worden, doch dat anderzijds ook raak- en overlappingsvlakken bestaan. Een goede uitvoering wordt meer gewaarborgd door het besef van de driedeling, dan door een gescheiden bestuurlijke verantwoordelijkheid. De verdeling van de genoemde facetten binnen het takenpakket van het dagelijks bestuur, is een aangelegenheid van affiniteit en mogelijkheden van de leden die het dagelijks bestuur vormen. Door deesignaleerde raakvlakken is een bundeling onder één bestuurlijk verantwoordelijke noodzakelijk, mits hem of haar de driedeling voor ogen blijft staan. De interne public relations is zo nauw verbonden met de informatieoverdracht binnen de VVD, dat de verantwoordelijkheid voor deze terrein aan een ander lid van het dagelijks bestuur is opgedragen, te weten de ondervoorzitter (zie Hoofdstuk 2).

4.2.0.

Externe public relations

4.2.1.

Public relations is het stelselmatig bevorderen van wederzijds begrip tussen een organisatie en haar publieksgroepen. Dit betekent dat structuren in het leven moeten worden geroepen die ervoor zorgdragen dat gecoördineerd en doelgericht informatie wordt verstrekt over het doen en laten van de VVD. Uit een in 1979 gehouden enquête onder

topmanagers van Nederlandse bedrijven is gebleken dat zij public relations zien als een „tool of management” en public relations laten meewegen als beleidsaspect in de besluitvorming. Voor een politieke partij en een ieder die geheel of gedeeltelijk in naam van die partij politiek bedrijft, is het essentieel om in het belang van die partij ten opzichte van public relations dezelfde houding aan te nemen. Hierbij dient wel te worden aangekend dat het in de praktijk verschil maakt of public relations moet worden meegewogen bij de besluitvorming in een bedrijf of bij een politieke organisatie, waar het meer dan op welk ander terrein dan ook, uiteindelijk aankomt op het individu dat de boodschap op een bepaald moment moet brengen.

4.2.2.

Het is nodig bij degenen die met het uitdragen van de politieke boodschap zijn belast, gevoel (affiniteit) voor public relations aan te kweken. Het bijbrengen van het gevoel voor public relations is een vak. Het is daarom nodig een orgaan in het leven te roepen waarbinnen de uitwisseling van ideeën tussen de politici en de public-relationsadviseur kan plaatsvinden.

4.2.3.

De verantwoordelijkheid voor het te voeren public-relationsbeleid en de aan te bieden diensten aan de politiek verantwoordelijken berust bij het hoofdbestuur. Aangezien het de gehele partij betreft, is het ook de verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur om de gehele partij en met name het kader te stimuleren om ieder op zijn eigen terrein zich van deze gedachten te laten doordringen.

4.2.4.

Het hoofdbestuur stelt zich voor om over te gaan tot het instellen van de Public Relations Advies Commissie (PRAC). Het doel van de PRAC is het geven van adviezen en het aandragen van voorstellen over de presentatie van het te voeren en het gevoerde beleid. De PRAC zal door frequent contact met de politiek verantwoordelijken een vertrouwensbasis over en weer dienen te leggen, waardoor ook binnen

de VVD public relations wordt meegewogen als beleidsaspect in de besluitvorming. De PRAC zal door een bundeling van deskundigheid op het gebied van public relations en de politieke deskundigheid de juiste samenwerking tot stand moeten brengen tussen politici en public-relations adviseur waardoor een beleid wordt gevoerd waarin het public-relationsaspect in besluitvorming en presentatie is geïntegreerd.

4.2.5.

De PRAC valt onder de verantwoordelijkheid van het dagelijks-bestuurslid belast met de public relations en dient te worden gezien als een direct advies- en coördinatie-orgaan voor zowel het dagelijks-bestuurslid als de politiek verantwoordelijken. De PRAC zal verder bestaan uit de partijvoorzitter, de voorzitter van de fracties in de Eerste en Tweede Kamer, de fractievoorlichters, twee à drie public-relations-deskundigen en één of twee vertegenwoordigers uit de mediawereld, te benoemen door het hoofdbestuur op voordracht van het dagelijks bestuur. Er dienen lijnen te lopen naar de liberale bewindslieden, die in verband met hun staatkundige positie geen deel kunnen uitmaken van de PRAC. Bij specifieke politieke aangelegenheden kan de samenstelling van de PRAC incidenteel aan die situatie worden aangepast. De politiek verantwoordelijke leden van de PRAC zijn verantwoordelijk voor het integreren van het ontwikkelde public-relationsbeleid in hun optreden. Zij dienen binnen de partij gevoel voor het public-relationsaspect aan te kweken bij anderen die het gezicht van de VVD mede bepalen.

4.2.6.

Naast de PRAC zal een klankbordgroep (KBG) worden ingesteld. Deze groep heeft tot taak waar te nemen of en in hoeverre de door de PRAC beoogde doeleinden in werkelijkheid worden verwezenlijkt. De KBG is een groep van kritische waarnemers, deskundig op het gebied van de public relations, die na gaat of enig resultaat is geboekt. De KBG wordt tevoren in kennis gesteld van de door de

PRAC nagestreefde doeleinden en brengt telkens na verloop van enkele maanden haar oordeel ter kennis van de PRAC. Op die wijze wordt voorkomen dat de PRAC zelf een te groot lichaam wordt, terwijl de PRAC naast een eigen oordeel ook het oordeel van anderen verneemt. De vorming van de PRAC heeft de hoogste prioriteit, maar voor een goede functionering dient ook een beoordelend panel in de vorm van de KBG te bestaan.

4.3.0.

Voorlichting

algemeen

4.3.1.

De voorlichting regelt gevraagd en ongevraagd de regelmatige informatie-overdracht. De beste wijze van voorlichting van kiezers en leden is zoveel mogelijk zaken in de openbaarheid te behandelen, waardoor direct waarneembaar is voor de buitenwereld wat de VVD beoogt. In dit verband lijkt een citaat uit het geschrift van de prof. mr. B. M. Teldersstichting „Liberalisme in de jaren tachtig” op zijn plaats: „Het in de „komende jaren helpen overwinnen van de koudwatervrees op het terrein van de openbaarheid en het bevorderen van een geest van openheid is een schone taak voor liberalen. Indien zij succes hebben is daarmee een enorme stap vooruit gezet op de weg naar verbetering van de communicatie tussen overheid en burger.”

Wat hier staat geschreven met betrekking tot de overheid geldt in versterkte mate voor de VVD en de wijze waarop wij in staat zijn op dit terrein echte voorlopers te zijn. Het hoofdbestuur beveelt derhalve met klem aan om zoveel als mogelijk is VVD-aangelegenheden in openbaarheid te brengen. De beste voorlichting wordt verkregen door het toegankelijk maken van de partij. Dat geldt voor ledenvergaderingen van afdelingen tot en met de vanouds openbare algemene vergaderingen van de partij. De voorlichting zal door openheid en waar mogelijk openbaarheid inzicht moeten geven in de motieven en achter-

gronden van het beleid, alsmede een voortdurende confrontatie met het beleid moeten bewerkstelligen.

4.3.2.

De verantwoordelijkheid betreffende de voorlichting van de partij ligt bij het hoofdbestuur en is voor het dagelijks beleid gedelegeerd aan het dagelijks-bestuurslid belast met de voorlichting. Voor de partijvoorlichting wordt deze functionairs voor de uitvoering ondersteund door een professionele medewerker van het algemeen secretariaat, waarbij de partijorganisatorische aspecten het belangrijkste onderdeel vormen. Voor de partijpolitieke voorlichting onderhoudt het dagelijks-bestuurslid contact met de voorlichters van de fractie. Hun positie, hun dagelijkse contacten met de parlementaire en politieke journalisten en hun betrokkenheid met de dagelijkse politiek, dienen een waarborg te zijn voor het optimaliseren van de VVD-gerichte voorlichting. Dit betekent overigens dat naast Kamerfracties en hoofdbestuur ook liberale bewindslieden voor hun partijgerichte voorlichting (spreekbeurten) gebruik moeten kunnen maken van de diensten van deze voorlichters ¹⁾ (en dus niet van de departementale voorlichters). Het hoofdbestuur is van mening dat door de instelling van de PRAC ook betere lijnen in dit opzicht gewaarborgd zijn, die daarmee de gehele presentatie ten goede komen.

4.4.0.

Radio- en televisiezending

4.4.1.

Het hoofdbestuur is van mening dat bij een analyse van de mogelijkheden van de radio- en televisie-uitzendingen in de aan de VVD ter beschikking gestelde zendtijd duidelijk blijkt dat de radio-uitzendingen meer een voorlichtend karakter hebben, terwijl de televisieuitzendingen naast voorlichting, uitermate geschikt zijn voor een meer op

¹⁾ Dit is overigens voor wat de liberale bewindslieden betreft, gebruik.

reclame gerichte boodschap.

Aangezien de organisatorische aspecten in grote lijnen parallel lopen, worden beide media gezamenlijk behandeld.

4.4.2.

De zendtijd wordt ter beschikking gesteld aan de VVD als partij; het hoofdbestuur is verantwoordelijk voor de uitzendingen. Het dagelijks-bestuurslid belast met de voorlichting is ook belast met de zorg voor de radio- en televisieuitzendingen.

Vanwege de politieke betekenis wordt voor de radioprogramma's in nauw overleg met de partijvoorzitter en de voorzitter van de Tweede-Kamerfractie voor een bepaalde periode een formule vastgesteld, die wordt uitgewerkt door het dagelijks-bestuurslid belast met de voorlichting in overleg met de fractievoorlichters. Over de politieke inhoud vindt overleg plaats met de voorzitter van de Tweede-Kamerfractie, de voorzitter van de Eerste-Kamerfractie en/of de partijvoorzitter, al naarmate de politieke actualiteit van Tweede Kamer, Eerste Kamer of de partij op de voorgrond dient te komen. De politieke draagwijdte van de televisieprogramma's is zo verstrekkend, dat bij de vaststelling van de inhoud diegenen die met de politieke verantwoordelijkheid zijn belast, de partijvoorzitter en de voorzitter van de Tweede-Kamerfractie in de Staten-Generaal in de gezamenlijk overleg met het dagelijks-bestuurslid belast met de voorlichting, waarbij ook de voorzitter van de Eerste-Kamerfractie wordt betrokken, de politieke lijn bepalen en de politieke verantwoordelijkheid dragen. De vormgeving en de indeling van de uitzending worden bepaald door het dagelijks-bestuurslid belast met de voorlichting in overleg met deskundigen en de politiek verantwoordelijken. Het is evident dat voor de opzet van de uitzendingen de inbreng van deskundigen op radio- en televisiegebied van grote invloed is.

Actualiteit en evenwichtige verdeling van aandacht voor het werk in de Kamers, het werk

van de bewindslieden en nationale en internationale partijactiviteiten worden nagestreefd. De uitdragers van de politieke boodschap zijn, begeleid door adviezen, onverkort verantwoordelijk voor de politieke inhoud van hun boodschap.

4.5.0.

Reclame

4.5.1.

De Landelijke Propagandacommissie (LPC) heeft in de ogen van het hoofdbestuur bewezen een uitstekend platform te zijn ter advisering en beoordeling van de reclame-activiteiten. Van groot belang is hierbij dat de leden van de LPC, die hun kamercentrale vertegenwoordigen, nauwe contacten onderhouden met diegenen die op afdelings- en ondercentraleniveau de reclameboodschap op grote schaal moeten uitdragen. Wel is noodzakelijk dat deze leden van de LPC nauw en frequent overleg plegen met de propagandisten van de ondercentrales en deze op hun beurt met de afdelingspropagandisten, terwijl een regelmatig contact van deze drie geledingen onontbeerlijk is. Het hoofdbestuur is van mening dat dit aspect de interne werkwijze van met name de kamercentrales betreft en dat, naast wat reeds reglementair is voorgescreven, het te ver zou voeren indien hierop in het kader van deze nota nader zou worden ingegaan. Wel benadrukt het hoofdbestuur het grote belang van deze organisatiestructuur zowel als het goed functioneren van de centrale- en afdelingspropagandacommissie.

4.5.2.

De LPC is een adviescollege voor het hoofdbestuur, hetgeen betekent dat gevraagd en ongevraagd advies aan het hoofdbestuur en vooral ook aan het dagelijks bestuur kan worden gegeven. Gelet op de samenstelling van de LPC zal het hoofdbestuur deze adviezen zeer zwaarwegend bij de beleidsbepaling betrekken en slechts gemotiveerd binnen zijn eigen verantwoordelijkheid afwijken. Om in dit kader een optimale communicatie over en weer te bewerkstelligen, is het

dagelijks-bestuurslid belast met de campagnes voorzitter van de LPC. De LPC en de voorzitter van deze commissie worden bijgestaan door professionele begeleiding en uitvoerende steun door het algemeen secretariaat. De staffunctionaris voor organisatie en voorlichting is uit dien hoofde secretaris van de LPC. Tevens laat de LPC zich adviseren door de voorlichters van de fractie en wordt de LPC terzijde gestaan door een erkend reclame-adviesbureau, dat tevens wordt ingeschakeld bij het uitwerken van de reclameboodschap zowel incidenteel als bij campagnes.

4.5.3.

Door de specifieke positie van de LPC is deze commissie meer dan alleen maar een adviescollege. De positie die de leden van de LPC innemen is van dien aard, dat een grote verantwoordelijkheid rust op de schouders van deze leden met betrekking tot de motivatie en activering van de leden in de partij. Zich bewust van belang en zwaarte van de taak, zullen de individuele leden van het hoofdbestuur de werkzaamheden van de leden van de LPC in de kamercentrales krachtig steunen.

Op 16 januari 1980 heeft de LPC een korte notitie aangenomen over de interne werkwijze van de LPC. De vorming van een kleine adviesraad beschouwt het hoofdbestuur ook als een interne regeling van de LPC, tot het opstellen waarvan deze bevoegd is.

4.6.0.

Verkiezingscampagnes

4.6.1.

Het liberale beginsel van decentralisatie geldt ook bij verkiezingscampagnes. Veel wordt overgelaten aan de eigen vindrijkheid van de afdelingen en centrales en van hun vermogen in te spelen op plaatselijke en regionale situaties. Bij verkiezingscampagnes voor de Tweede Kamer en het Europees Parlement ligt echter het accent voornamelijk bij het hoofdbestuur en is sprake van een landelijke campagne waarbij het hoofdbestuur veelal tot in detail

verantwoordelijk is, tenzij het duidelijk op centrale- of afdelingsniveau ondernomen activiteiten betreft. Bij statenverkiezingen drukt de verantwoordelijkheid zwaar op de kamercentrales en beperkt het hoofdbestuur zich tot het geven van globale begeleiding. Bij gemeenteraadsverkiezingen berust de verantwoordelijkheid bij de afdelingen en is de globale verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur minder verstrekkend. Wel blijft er een verantwoordelijkheid voor het hoofdbestuur door de reglementaire verplichting dat propaganda- en reclamedrukwerk de goedkeuring van het hoofdbestuur behoeft.

4.6.2.

Voor het uitwerken van campagnes bepaalt het hoofdbestuur een globale strategie, waarbij het politieke aspect doorslaggevend is. Op basis van deze strategie zal de LPC met de ten dienste staande adviseurs een campagneplan ontwerpen en tijdig (reglementair uiterlijk drie maanden voor de verkiezingen) aan het hoofdbestuur ter goedkeuring voorleggen, waarbij aandacht wordt besteed aan de grondgedachte waarop de campagne zal worden gevoerd alsmede de uitgewerkte strategie, de wijze van uitvoering en de kosten van de te voeren campagne.

4.6.3.

Het hoofdbestuur is van mening dat een goede begeleiding van de campagne, waarbij aan alle belangrijke facetten de aandacht wordt besteed, noodzakelijk is en dat na vaststelling van het campagneplan het werk pas begint. Het hoofdbestuur stelt zich voor tijdens de campagnes voor verkiezingen een campagne team in te stellen, dat namens het hoofdbestuur de leiding van de uitvoering van de campagne op zich neemt. Het campagne team staat onder voorzitterschap van de voorzitter van de LPC.

De PRAC en enkele leden van de LPC maken deel uit van het campagne team, waardoor een eenheid ontstaat in het te voeren public-relations- en reclamebeleid. Aangezien een dergelijke

aanpak een dagelijkse optimale begeleiding behoeft, acht het hoofdbestuur het noodzakelijk tijdens de campagne een professionele campagneleider aan te stellen, een en ander binnen de daartoe beschikbare middelen. Omdat een nauwe samenwerking moet bestaan tussen de lijstaanvoerder, die de belangrijkste politieke verantwoordelijkheid tijdens de campagne draagt, en de campagneleider zal een nauwkeurige taakomschrijving pas later kunnen plaatsvinden. Als uitvoerend orgaan van het campagne team zal de campagneleider duidelijk uitvoerende bevoegdheden dienen te krijgen.

4.7.0.

Slot

4.7.1.

Op veel terreinen betekent het in deze nota uiteengezette een vergaande verandering van de aanpak. Het betreft hier met name

1. het maken van een duidelijk onderscheid tussen public relations, voorlichting, reclame en propaganda (verkiezingscampagnes),
2. het voeren van een doelgericht presentatiebeleid,
3. het instellen van nieuwe advies- en beoordelingsorganen op het terrein van de public relations.
4. het voorstel tot instelling van een campagne team voor de komende Kamerverkiezing,
5. de erkenning van de noodzaak een professionele campagneleider aan te trekken voor die verkiezingen.

Het hoofdbestuur is zich ervan bewust dat hiervoor acceptatie bij velen noodzakelijk is. Door de vele discussies over deze materie in en door de gehele partij, heeft het hoofdbestuur groot vertrouwen dat, gelet op het belang dat de leden van de VVD aan de presentatie hechten, het uitgezette beleid niet beperkt zal blijven tot ministers, Kamerleden en hoofdbestuur, maar dat het gehele kader deze materie bij het zich presenteren zal betrekken. Door een gezamenlijke inspanning zal moeten blijken dat de VVD er is, steeds maar weer, onmiskenbaar en vooral herkenbaar.

24 maart 1980.

Erica Verkerk

G. Wallis de Vries

basis (planologische kernbeslissing) te worden veiliggesteld, en dan in beginsel voor onbepaalde tijd.

2b. Voor het overige dient te worden vastgehouden aan de bestaande planologische besluitvorming op provinciaal en gemeentelijk niveau. Deze beslissingen gelden voor bepaalde tijd en worden periodiek in heroverweging genomen.

Alle beslissingen moeten zorgvuldig worden voorbereid en aan een vroegtijdige inspraak van onder andere directe belanghebbenden worde veel aandacht gegeven.

2c. De thans bekende en aangekondigde structuurschema's dienen te worden aangevuld met een structuurschema landbouw.

3. De instandhouding van het landschap is in de eerste plaats een zaak van de grondeigenaar of andere gebruiksgerechtigde, op basis van vrijwilligheid en tegen vergoeding van onevenredige schade (beheersovereenkomst). Overname - in het uiterste geval onteigening - en beheer door gespecialiseerde instellingen is alleen op zijn plaats, indien voor het beheer bijzondere deskundigheid is vereist of indien de eigenaar zijn grond eigener beweging en in het belang van het object aan een gespecialiseerde instantie wil overdragen.

STELLINGEN SPORT

1. Sport en welzijn

Als vorm van vrijetijdsgedrag kan de sport een wezenlijke bijdrage leveren tot het welzijn van de mens. Deze dient derhalve beschouwd te worden als onderdeel van het welzijnsbeleid en voor een ieder bereikbaar te zijn.

2. Rol van de overheid

De rol van de overheid zal van een aanvullende en voorwaardenscheppende aard moeten zijn. Het particuliere initiatief, o.a. de georganiseerde sport, zal de primaire verantwoordelijkheid voor de sportontwikkeling moeten dragen.

Slechts wanneer het particulier initiatief tekort schiet, b.v. door gebrek aan middelen, dient de overheid de helpende hand te bieden. Financiële hulp van de overheid zal zich moeten concentreren op de totstandkoming en de exploitatie van accommodaties benevens op opleiding en ondersteuning van het technische, medische en organisatorische kader. Daar waar mogelijk zal het optreden van de overheid gedecentraliseerd moeten plaatsvinden.

3. Vernieuwingen

Het verdient overweging om te komen tot:

- Onderbrenging van de sport én de lichamelijke oefening op de scholen bij één afzonderlijk departement voor vrijetijdszaken.
- Een beroepskader van beperkte omvang ter onder-

steuning van het vrijwillige kader. Voor dit laatste dienen belastingfaciliteiten te worden voorzien.

- Het vaststellen van duidelijke regels voor sponsoring en reclame.
- Een nationaal instituut voor sportgezondheidszorg.

STELLINGEN RECREATIE

1. Vrije tijd en welzijn

Omdat de vrije tijd steeds toeneemt en een goede besteding daarvan voor het welbevinden van de mens van grote betekenis is, vormt de vrijetijdsbesteding één van de wezenskenmerken van het welzijn.

2. Rol van de overheid

De rol van de overheid zal van voorwaardenscheppen- de en stimulerende aard moeten zijn. Zij zal moeten garanderen, dat een ieder vrij blijft in de wijze van besteding van zijn eigen vrije tijd. Faciliteiten voor openlucht-recreatie zullen door de overheid tot stand gebracht moeten worden, wanneer het particulier initiatief dit niet kan of wil.

Als het gebruik van deze faciliteiten bijzondere voorzieningen vraagt, dient van de recreant daarvoor een passende bijdrage te worden gevraagd. De faciliteiten zullen zo dicht mogelijk bij de woongemeenschappen moeten worden gesitueerd.

3. Vernieuwingen

Het verdient overweging om:

- Een departement voor vrijetijdszaken, sport en toerisme in te stellen, teneinde een effectiever en efficiënter vrijetijdsbeleid te voeren.
- Het woningbouwbeleid zodanig aan te passen, dat vrijetijdsvoorzieningen in de directe omgeving bij het opstellen van de exploitatie-opzet geen sluitpost meer kunnen zijn.
- Te komen tot het stichten van recreatiebossen met productiewaarde, en zodoende het bosareaal uit te breiden.
- Ten behoeve van de rechtszekerheid van de burger meer dan voorheen aandacht te besteden aan de realiteitswaarde van rijksnota's, voornemens, e.d.
- Subsidiemogelijkheden te voorzien voor de inrichting van recreatietuinen.
- Het particulier initiatief, waar dit mogelijk is, te stimuleren tot het stichten van vrijetijdsvoorzieningen, waaronder objecten voor verblijfsrecreatie en watersport.
- Nog meer aandacht te besteden aan de voorlichting in binnen- en buitenland omtrent de recreatieve en toeristische mogelijkheden van ons land.
- De dienstverlening van het midden- en kleinbedrijf in in toeristische section te verbeteren door verlaging van milieulasten en BTW een door de afschaffing van de toeristenbelasting.

Inschrijfbon op pagina 30

Vastenbrief 1980; ,De Mens in de Arbeid'

door drs. Len Rempt-
Halmmans de Jongh,
lid van de Tweede Kamer

De bisschoppen beperken zich in hun vastenbrief 1980 tot de mens in de betaalde arbeid; met als belangrijkste facet: het „leed in de arbeid”. Het is interessant na te gaan wat daarbij over vrouwen en - betaalde - arbeid wordt gezegd.

De bisschoppen erkennen volmondig dat vrouwen, dus ook gehuwde, recht hebben op betaalde arbeid. We moeten het belang van deze uitspraak niet onderschatten. Het is immers nog niet zo lang geleden, dat de taak van Moeder de Vrouw uitsluitend tot het „thuis” werd beperkt.

Er is dus een geweldige stap vooruit gezet.

Terecht plaatst men daarbij de betaalde arbeid van de vrouw ook in het kader van de mogelijkheid tot persoonsontplooiing. Als consequentie zien de bisschoppen dat „bij de verdeling van werkgelegenheid niet alleen gedacht moet worden aan de man als kostwinner”.

Verder wordt opgemerkt, dat de „emancipatie van de vrouw ertoe dwingt de bestaande scheiding tussen betaalde en onbetaalde arbeid kritisch onder ogen te nemen”. Immers: „De emancipatie van de vrouw is niet alleen belangrijk voor vrouwen, maar voor heel de maatschappij”.

Overigens wordt in de brief onder onbetaalde arbeid verstaan „niet betaalde dienstverlening en verenigingsarbeid, die thans juist vaak door vrouwen wordt gedaan”.

Afgezien van de vraag of verenigingswerk voornamelijk door vrouwen wordt gedaan, blijft het huishoudelijk werk hierbij buiten beschouwing, tenzij dit zou vallen onder „niet betaalde dienstverlening”, hetgeen niet moet worden aangenomen.

En daarmee missen we dan de kern van het probleem.

Emancipatie is nl. niet alléén de mogelijkheid voor vrouwen om betaald werk te verrichten. Emancipatie is wél het doorbreken van het rolpatroon van zowel vrouwen als mannen. Want hoe staan de zaken er kort gezegd nu voor?

Van de man wordt verwacht dat hij de rol van kostwinner op zich zal nemen, of hij dat wil of niet (hij wordt daar zelfs voor opgeleid).

Van de vrouw wordt verwacht dat zij de volledige verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen thuis draagt, of ze dat leuk vindt of niet (aan haar beroepsopleiding wordt meestal minder aandacht besteed).

Ook de bisschoppen denken die richting uit als ze zeggen: „Wij pleiten niet voor een verwaarlozing of gering-schatting van opvoeding en huishoudelijke arbeid”.

Emancipatie wordt dan ook pas echt „belangrijk voor heel de maatschappij” en zal „het leed in arbeid” aanzienlijk verlichten; als mannen en vrouwen de „kostwinnerstaak” en de „thuiestaak” met elkaar kunnen delen. Of de rollen helemaal kunnen omdraaien. Of de rolverdeling gewoon laten voor wat het is.

Maar dan wél bewust en uit vrije keuze. En niet omdat je toevallig een man of een vrouw bent.

Dat is heel wat meer dan dat „vrouwen zich meer en meer bewust worden van hun vaak nog ondergewaar-

deerde positie in de samenleving”.

Het pleit overigens voor de bisschoppen als zij constateren dat „mannen en vrouwen in arbeid en scholing geen gelijke kansen en mogelijkheden hebben. Ook binnen de kerk zelf zijn we op dit punt het slachtoffer van een lange traditie, waaraan we ons maar moeizaam ontworstelen.”

Nota's

Bij de Voorlichtingsdienst van het Ministerie van CRM, Van Steenvoordelaan 370, 2284 EH Rijswijk verschenen de volgende nota's:

- De positie van meisje en vrouwen in het onderwijs.
- De vrouw op de arbeidsmarkt.
- Vrouw en Gezondheid.
- Provinciale Emancipatiebureaus.

De eerste drie nota's werden samengesteld door een werkgroep bestaande uit particuliere deskundigen en ambtelijke vertegenwoordigers naar aanleiding van de tussen 14 en 30 juni 1980 in Kopenhagen te houden tweede VNO-conferentie over de positie van de vrouw.

De titel van de vierde nota spreekt voor zichzelf.

De nota's zijn gratis per briefkaart te bestellen.

Jaarverslag '79

Eén exemplaar van het Jaarverslag '79 van de partij is gezonden aan secretarissen van afdelingen en centrales.

Belangstellenden kunnen dit verslag bestellen door overmaking van een bedrag van f 10,— (incl. portokosten) op girorekening nr. 40.18.232 t.n.v. VVD-informatierekening te 's-Gravenhage, onder vermelding van „32ste Jaarverslag”.

VNO-conferentie

In vervolg op de Vrouwenwereldconferentie van 1975 in Mexico zal in Kopenhagen van 14 tot 30 juli 1980 weer zo'n VNO-conferentie worden georganiseerd. De afgevaardigden van de VNO-landen zullen niet alleen bekijken wat de afgelopen vijf jaar is bereikt. Ze willen ook een actie-program vaststellen voor de komende vijf jaar met speciale aandacht voor de onderwerpen arbeid, gezondheid en onderwijs.

Ter voorbereiding van de Nederlandse inbreng tot deze conferentie is een werkgroep ingesteld van particuliere deskundigen en ambtelijke deskundigen. Hun werkzaamheden resulteerden in die rapporten, getiteld: De vrouw op de arbeidsmarkt: De positie van vrouwen en meisjes in het onderwijs; Vrouw en gezondheid.

Deze nota's kunt u kosteloos bestellen bij de Voorlichtingsdienst van het Ministerie van CRM, Van Steenvoordelaan 370, 2284 EH Rijswijk.

Wiegel: Kabinet sterker uit de problemen

door Henk Krol

Minister Wiegman van Binnenlandse Zaken heeft op een VVD-bijeenkomst in Cuyk gezegd dat het Kabinet van Agt bij het loondebat in de Tweede Kamer sterker uit de problemen is gekomen dan velen een maand geleden nog voor mogelijk hadden gehouden.

De vice-minister president concludeerde dat de regering er in is geslaagd een breder draagvlak voor dit essentiële onderdeel van haar beleid te realiseren dan hier en daar wel werd verondersteld. Dit alles mede dank zij de opstelling van D'66. Over het alternatieve plan van de PvdA merkte Wiegman op: „Het werd in de prullenmand gedeponeerd. En terecht”.

Wiegman roemde het VVD-Kamerlid De Korte die stelde dat dit socialistische plan op los zand was gebouwd en in het teken stond van potverteren.

„Het PvdA-plan ging uit van een economische-groei, waarop wel gehoopt, maar niet gerekend, kan worden. En grijpgraag wilde de PvdA (wederom, net als het Kabinet Den Uyl, tot onheil van ons land, deed) de extra aardgasopbrengsten opsouperen, teneinde noodzakelijke ombuigingen niet te hoeven doen”.

Wiegman wees erop dat de onmacht van de PvdA vooral tot uiting kwam in het betoog van fractievoorzitter Den Uyl. „Deed woordvoerder Kombrink nog intelligente pogingen met zakelijke en slimme interrupties de regering klem te zetten, Den Uyl's verhaal was slechts een parafrase op de „Ik pik het niet”-filosofie van de FNV.

Den Uyl was slechts „His Master's Voice”. Master Kok zou het overigens beter hebben gebracht.”

Extra zekerheid

De minister toonde zich bijzonder verheugd over het feit dat de beide regeringsfracties, CDA en VVD, ieder de eigen accenten leggend, elkaar vonden in een gezamenlijke wens aan het Kabinet om voor de laagste inkomens een extra zekerheid op de koopkrachthandhaving te verschaffen. „De regering vond dat een redelijke wens. Wij besloten tijdens het debat dan ook die te honoreren en dat te doen via een speciale belastingverlaging, bovenop de belastingverlaging van honderd gulden die ieder krijgt.”

Hart onder de riem

Voor wat betreft de toekomst zei minister Wiegman dat het Kabinet nu gesterkt verder kan. „Op weg naar de volgende - en hogere - hindernis: het voorbereiden van de begroting 1981. Nog moeilijker zal het dan worden. Nog meer spankracht zal dan van ons worden gevraagd.”

Wiegman vatte zijn gevoel als volgt samen:

„De resultaten van dit debat zijn geen reden voor overdreven tevredenheid, wel een hart onder de riem”.

Erica Verkerk: ,Vrije keuze voor bewoners bejaardenoorden’

Onlangs werd een begin gemaakt met de behandeling van een PvdA-initiatiefwetsontwerp, dat voor ouderen van groot belang kan zijn. Enerzijds is het „wijzigingsvoorstel van de Wet op de Bejaardenoorden” gericht op democratisering van bejaardenoorden, anderzijds bevat het een klakkeloos verbod op het exploiteren van particulier geleide bejaardenoorden. Met die democratiseringsvoorstellen kan de VVD een heel eind mee- gaan: al jaren dringt de VVD hardnekkig aan op wezen

lijke mede-zeggenschap van bewoners, omdat „het ons een gruwel is dat ouderen plotseling worden betutteld en monddood gemaakt als zij in een bejaardentehuis komen wonen”, aldus Erica Verkerk-Terpstra, sprekend

over die bejaardentehuizen waar men nog niet weet dat „ouder zijn” niet betekent dat je niet mans genoeg bent zelf vorm en inhoud aan je leefsituatie te geven!

Heel fel keerde Erica zich tegen het klakkeloze ver bod van particulier geleide bejaardenoorden. „Slechte hui-zen moeten verdwijnen,” zo stelde zij, maar dat de PvdA ook de goede, vaak kleinschalige bejaardentehui-zen in deze sector de nek om wil draaien, gaat ons veel te ver. Daarmee willen zij uitmaken wat „goed” is voor onze ouderen en maken een vrije keuze onmogelijk. Dat is wederom betutteling van de ouderen onder ons en daar doen wij als VVD niet aan mee!”

Mijn opinie is...

*In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.*

*Houdt uw bijdrage kort.
Dat bevordert een
snelle plaatsing.*

*De redactie
behoudt zich het
recht voor stukken
te bekorten*

*of redactionele wijzigingen
aan te brengen.*

*Zendt uw bijdrage
naar de centrale redactie
van dit blad:*

*Bijenmeent 135,
1218 GK Hilversum.*

*Beroep n.a.v. geweigerde
of bekorte artikelen
bij de redactieraad,*

*Koninginnegracht 57,
2414 AE 's-Gravenhage.*

Jo Grimond en Europa

Op 7 maart j.l. was de voormalige Britse liberale leider Jo Grimond gastspreker van de Groep Nederland van de Liberale Internationale. De in grote getalen aanwezige leden, onder wie ondergetekende, hebben een markant voorbeeld kunnen zien van een Brits politicus, meer nog, van een Brits liberaal politicus. Zinnig zijn dit soort gebeurtenissen, omdat zij de leden in de gelegenheid stellen eens nader kennis te maken met de denkbeelden en persoonlijkheid van vermaarde liberalen. Op mij heeft indruk gemaakt dat onze Britse geestverwant over „Europa” nauwelijks een goed woord over zijn lippen kon krijgen. In hoofdzaak, goedkope en goeddeels onterechte kritiek over de harmonisatiedrift van Brussel, vergezeld van een oproep aan de Nederlandse liberalen hiertegen in verzet te komen. Verder, geen enkel begrip voor het feit dat zelfs traditionele bondgenoten van Engeland in de EEG als de Nederlanders jarenlang geweest zijn, langzamerhand hun geduld met het weinig loyale Britse optreden in de EEG beginnen te verliezen.

Ik herinner mij dat Jo Grimond op een gegeven moment sprak over „Europa” en „Groot-Brittannië”. Met moet inderdaad vrezen dat vele Britse socialisten en conservatieven hem dat graag nazeggen.

MR. J. M. A. HOSMAN,
Nijmegen

Holland op z'n smalst

Het is ongelofelijk hoe men in Nederland kruideniert over de kwestie van de kernbewapening. De politici willen doen geloven dat Nederland het voortouw moet nemen in de onderhandelingen met de Russen en vooral de CDA-standpunten geven aan dat de NAVO de uitvoering van de modernisering tijdelijk zou moeten opschorten. Is dit standpunt redelijk? In ieder geval is het reeds achterhaald door feiten.

We moeten, eer we het probleem van het evenwicht der wapenen in Midden-Europa oplossen, er ook rekening mee houden dat Moskou het aantal trefzekere en bewegelijke SS-20 en SS-21 raketten sterk heeft uitgebreid. De NAVO heeft hier geen gelijkwaardig materiaal tegenover staan.

De Sowjet-Unie testte verleden jaar al een aantal kernbommen. De Sowjet-versie van de Amerikaanse Tomahawk Cruise raket is reeds beproefd en heeft een bereik van 1200 kilometer. En toch, ja en toch is men verleden jaar in het CDA gekomen met het „alternatieve” voorstel om de Russen niet voor het blok te zetten maar te gaan praten over de vermindering van de bewapeningswedloop.

De politici van het CDA stelden dus voor eenzijdig niets te doen en daarbij „Holocaust anno 19...” dichterbij te

brengen. Althans de Russen goed de kans te geven hun voorsprong in de bewapeningswedloop te behouden.

Satellietwaarnemingen wijzen op een grote inspanning bij de voorbereiding van chemische en biologische oorlogsvoering in de Oostbloklanden. Generaal Pauly, NATO-bevelhebber in Centraal-Europa en commandant van USAFE zegt bewijzen te hebben dat er met regelmaat oefeningen worden gehouden in de beschermende ABC-pakken welke bij dit soort wapenen gebruikt worden. Hij meent dat bij de NATO-troepen iedere verdediging tegen deze bedreiging ontbreekt. Hij noemt verder de verbetering van de tactische jagers, tanks en raketten in de Sowjet-Unie en de verbeteringen aan artillerie en onderzeeboten.

Tenslotte blijkt dan ook nog hoe de Russen bij de SALT-besprekingen, de Amerikanen om de tuin leiden. Een terugtrekking van 1000 tanks en 20.000 man uit Oost-Duitsland betekende niet meer dan een 'switch' van deze wapens en mankracht naar het Midden-Oosten waar Afghanistan bij het Oostblok werd ingelijfd.

De eenzijdige terugtrekking van 1000 Amerikaanse kernkoppen uit West-Europa zal mijns inziens uitsluitend kunnen worden geëffectueerd indien de NATO haar moderniseringsplannen kan verwezenlijken. Dat betekent de plaatsing van de Pershing- en Cruise-raketten in West-Duitsland, Engeland, België, Italië en Nederland.

Het moet ons in de VVD duidelijk zijn dat - willen wij vrij kunnen blijven en zeggen wat wij denken - het nodig is een antwoord te geven op de bedreiging vanuit de Sowjet-Unie. Tegen 3000 kernkoppen in 1985 valt niet te praten - dat is de meest vitale kwestie waarvoor West-Europa in feite gesteld wordt en waarin Nederland zich zo wankelmoedig heeft opgesteld.

J. W. F. DE BOER,
Leidschendam

Reactie op reacties

Het interview met ondergetekende, in *Vrijheid en Democratie* van 12 februari heeft aanleiding gegeven tot drie reacties. Kernpunt van kritiek was de passage over de ondernemingsraad, met name wat betreft de vergelijking tussen de kapitaalverschaffer en iemand die zijn geld naar de bank brengt.

Dat ondergetekende zijn schoolgeld maar moest gaan terughalen, zoals een criticaster suggereert, is wel wat al te simpel. Ik hoop, dat men aan wil nemen dat de JOVD-commissie, verantwoordelijk voor het concept-JOVD programma, waarin drie juristen en twee economen zitting hadden, echt wel het verschil weet tussen risicodragende en niet-risicodragende kapitaalverschaffing.

Maar toegegeven moet worden dat de gemaakte vergelijking - zoals die zonder enige nadere toelichting in het gewraakte interview stond - licht aanleiding tot misverstanden kon geven. Die nadere toelichting is in het interview wel gegeven, maar waarschijnlijk wegens ruimtegebrek niet geplaatst.

Kernpunt van de JOVD-gedachte is de stelling, dat ook nu al in verregaande mate de relatie tussen aandeel en zeggenschap is doorgesneden. Veeleer vormt het aandeel een beleggingsmogelijkheid, waarbij rendementsverwachtingen centraal staan. Iemand die b.v. honderd aandelen Philips koopt, doet dat niet om op deze wijze zeggenschap in het Philips beleid te verwerven.

In de ontwikkeling op langere termijn, zoals de JOVD die ziet, zal het verschil tussen risicodragende en niet-risicodragende kapitaalverschaffing daaruit moeten gaan bestaan, dat tegenover de gegarandeerde rente bij niet-risicodragende kapitaalverschaffing de mogelijkheid van een hoger rendement bij risicodragende kapitaalverschaffing staat. In het JOVD-programma staat dan ook een passage over de noodzaak tot versterking van de aantrekkelijkheid van de verstrekking van risicodragend kapitaal b.v. door maatregelen in de fiscale sfeer. Daarnaast dienen in de wet beschermende bepalingen met betrekking tot de positie van de aandeelhouders te worden opgenomen.

Op deze wijze kan ruimte ontstaan voor andere zeggenschapsstructuren in de ondernemingen, zonder dat dit tot grote schade voor de Nederlandse economie aanleiding behoeft te geven. Dat dit soort gedachten niet van vandaag op morgen zijn te realiseren, spreekt vanzelf maar ook liberalen dienen zich mijns inziens te beraden op de problematiek van de medezeggenschap in de ondernemingen.

Bent u geïnteresseerd in het JOVD concept-programma? Een telefoontje naar de JOVD (020 - 242000) is voldoende.

MR. F. H. DE GRAVE,
Groningen

Boycot Olympische Spelen VI

Mijn vraag - in het bijzonder aan het Hoofdbestuur en de beide Kamerfracties - zich nog eens te bezinnen op een boycot van de Spelen is kennelijk door enkele trouwe lezers van dit blad niet goed begrepen of althans bij hen slecht gevallen. Laat ik samenvatten waar het om gaat.

1. Dat politiek en sport - maar al te vaak op smake-loze wijze - worden vermengd, is bekend. Maar dat is het punt niet. Het punt is: moeten wij liberalen daaraan meedoen? (een rethorische vraag voorzitter).

2. Ook is wellicht bekend dat in het Oude Griekenland - vooral in zijn periode van innerlijk verval - „het Olympisch Ideaal werd geschonden”, waarop repercussies volgden als uitsluiting en boycot. Waar heeft dit toe geleid?

Tot ondergang van de Griekse beschaving. (De historici onder de lezers willen me wel vergeven wanneer ik omwille van de duidelijkheid en korthed hier wat „monocausaal” en hierna „comparatief” te werk moet gaan).

De militaire autocratie Sparta - lees de Sowjet-Unie - op wier grondgebied de Spelen te Olympia werden gehouden en het democratische Athene - lees Amerika - raakten in een strijd op leven en dood verwickeld, die Thucydides de „grootste aller oorlogen” noemde. Deze Peloponnesische Oorlog (431 - 404 v.C.) was het begin van het einde van de Griekse beschaving.

Ik ben bang dat we dezelfde weg opgaan, als dat klein stukje platform waarop nog een ontmoeting tussen vriend en vijand als mens mogelijk is, wegvalt. Heus, een boycot van de Spelen is geen goed middel om de Russen uit Afghanistan te krijgen. Noch om Sacharow uit zijn verbanning te halen.

Een betere reactie lijkt mij het voorstel van Lord Carrington tot neutralisering van Afghanistan, zoals gedaan op de onlangs gehouden EG-conferentie. Dit voorstel werd door de conferentie aangenomen en kreeg zelfs van Leonid Breznev een goede ontvangst. Ik zou er heel wat voor gegeven hebben als onze liberale minister van buitenlandse zaken ter conferentie een dergelijk alternatief bij de hand had. Daar is het Afghaanse volk meer mee gebaat dan met een boycot van de Spelen. Maar mijn boodschap is niet overgekomen.

ARMAND VERVEER,
Bladel

Theoretisch Technisch Onderwijs

In het verslag over het onderwijscongres in Meppel (in dit blad van 12 februari) mis ik de vermelding door forumleden van het experiment Theoretisch Technisch Onderwijs bij het LBO (Lager Beroepsonderwijs).

In het kader van uitstel van beroeps- en studiekeuze door van de basisschool komende kinderen, acht ik het slagen van dit experiment buitengewoon belangrijk. Voor de minister is dit blijkbaar niet zo belangrijk. Hij heeft deze opleiding niet erkend, noch zijn toezeggingen, gedaan op vragen van mevrouw Ginjaar op 29 juni 1979, waar gemaakt. Althans hebben de betreffende scholen hiervan nog niets bemerkt.

Het Theoretisch Technisch Onderwijs was een experiment waarmee de betreffende scholen hebben aangetoond dat een niet onbelangrijk aantal leerlingen van die scholen in staat is om, naast het verwerven van technische kennis en vaardigheden, in een aantal vakken het niveau MAVO-4 te bereiken, of zelfs MAVO-4 staats-examen met een „exact” vakkenpakket te behalen.

Dat het gelijkstellen van TTO en MAVO-4 ten aanzien van toelating tot vervolgoopleidingen, in het kader van uitstel van studie- en beroepskeuze, aanbeveling verdient behoeft geen betoog; dat een dergelijke gelijkstelling ook terecht zou zijn heeft het experiment uitgewezen!

Deze kinderen hoeven zeker niet ten onrechte op de Technische School terecht te zijn gekomen; het technisch georiënteerde onderwijs spreekt deze leerlingen aan waardoor ze tot uitstekende resultaten kunnen ko-

men. De TTO is dus geen wondermethode voor een ieder maar is wel voor sommige technisch georiënteerde kinderen de enige mogelijke weg tot het bereiken van hun niveau.

Het is teleurstellend dat de interesse groot is voor nauwelijks realiseerbare algemene onderwijsverbeteringen, zoals de tweejarige brugperiode, terwijl reële te verwachten verbeteringen op kleinere schaal, zoals dit TTO, vrijwel geen interesse vermogen te wekken.

Gehoopt moet worden dat, nu de minister stelt dat hij ontwikkelingen „uit het onderwijsveld” wil steunen, hij de gevraagde gelijkstelling op korte termijn zal verlenen.

IR. P. LOESBERG
Bennekom

Sprookje

Het volgende politieke sprookje wil ik de lezers van deze rubriek niet onthouden:

Er was eens een bejaarde boer, die in het bezit was van acht koeien en vier zonen.

De vier zonen hadden elk bewust gekozen voor een afzonderlijke politieke richting, t.w. PvdA, CDA, D'66 en VVD.

Bij het overlijden van de boer kreeg iedere zoon twee koeien en gelijk hun politieke keuze besloot iedere zoon zelf te bepalen wat hij met deze erfenis wilde doen.

De PvdA-zoon besloot beide koeien onmiddellijk te slachten. De hoeveelheid vlees was meer dan voldoende om zijn gezin gedurende twee jaren op overvloedige wijze te voeden.

Na twee jaren was hij helaas genoodzaakt zijn broers te bellen met het verzoek hem financieel te helpen, want de „vette” jaren waren voorbij.

De CDA-zoon besloot beide koeien in de stal te zetten en ze gedurende vijf jaren volledig uit te melken. In deze periode was de hoeveelheid melk zo overvloedig, dat zijn gehele gezin als God in Frankrijk kon leven. Na vijf jaren besloten zij te bidden voor betere tijden.

De D'66-zoon besloot beide koeien te verkopen en ging van het geld links en rechts over de wereld zwerven.

De VVD-zoon dacht eerst een maand na en besloot toen om één koe te houden en één koe te verkopen. Van de opbrengst van de ene koe besloot hij een stier te kopen.

Na enkele jaren kon hij twee broers in dienst nemen en was hij daardoor in staat de familie weer te herenigen en een ieder toch een menswaardig bestaan te garanderen.

Spoedig daarna kreeg hij een brief van zijn D'66 broer, die hiervan gehoord had en zich na vele omzwervingen nu pas realiseerde, dat zijn VVD-broer een echt redelijk alternatief had gevonden en vroeg of hij op het oude nest mocht terugkeren.

Zij leefden nog...

FERRY HOUTERMAN,
Amsterdam

In de Rode Haan

Het VARA radioprogramma „In de Rode Haan” op de zaterdagmiddag zal een ieder die zich in de politiek interesseert bekend zijn. In dat programma worden regelmatig ook andere dan uitsluitend linkse politici uitgenodigd. Ook de VVD doet hieraan mee, hetgeen ik een goed ding vind. Er worden ook niet zelden uitspraken in dat programma gedaan die de pers halen wanneer politici zich door de vaak handige vragenstellers tot bepaalde uitspraken al of niet hebben laten verleiden.

Van dat programma is „Aan de stamtafel” een onderdeel. Wie dat deel van het Rode Haan programma beluistert moet toch wel vraagtekens zetten. De wijze waarop daarin vooral niet linkse ministers, staatssecretarissen, kamerleden enz. met schuttingwoorden seksuele verdachtmakingen en onheuse tot platvloerse opmerkingen, onderuit gehaald worden is een blamage.

Waar ik (en mogelijk vele VVD-leden en waarschijnlijk ook CDA-ers) op wachten is, dat er nu eens een deelnemer van niet linkse origine is die zegt dat dit de laatste keer is dat hij aan dat programma meewerkt, zolang de VARA meent even daarvoor of daarna partijcollega's op meest ordinaire manier door het slijk te kunnen halen. Het is de moeite waard dat u bij twijfel zelf dit programma met het onderdeel (aan de stamtafel) eens beluistert.

Pikant misschien op te merken dat zaterdag 9 februari jl. in dat programma ook enkele gematigde PvdA-bolwerken als Joop den Uyl en Max van der Stoep een sneer kregen van de Nieuw Linkse jongens. Een teken aan de wand dat de dagen van Den Uyl en Van der Stoep in 1981 geteld zijn met enkele PvdA-congressen in zicht? De moeite waard om de hand aan de pols te houden.

JAN H. PELLEBOER,
Paterswolde

VVD-burgemeesters in Soest en Haaren

Mr. P. Scholten (40) is met ingang van 1 april burgemeester van Soest geworden. Hij volgt mevrouw mr. J. M. Corver-Van Haften op. Mr. Scholten was tot 1 april burgemeester van Delfzijl.

Ook per 1 april is mevrouw drs. A. M. T. Eggermont-De Mast benoemd tot burgemeester van Haaren. Mevrouw Eggermont (44) was tot 1 april wethouder van de Eindhovense randgemeente Son en Breugel. In Haaren volgt zij mr. D. C. B. Burgers op die burgemeester van Rosmalen is geworden.

,Vooruit denken geboden als we meer dan woestijnen willen achterlaten'

We leven in een snel veranderende wereld. Dat maakt het bedrijven van politiek er niet gemakkelijker op. Je moet voortdurend inspringen op nieuwe details, nieuwe gegevens en nieuwe ontwikkelingen. Het kan zijn, dat je door een dergelijke werkwijze de lange-termijnvisie wel eens wat uit het oog verliest. Binnen de VVD-fractie wordt daar gelukkig voor gewaakt. Zo confronteerde het Tweede Kamerlid Reinier Braams

(foto) de regering bij een aantal gelegenheden met een lange termijnvisie. Jules Maaten sprak met hem.

De maatschappij is aan hevige veranderingen onderhevig. Veranderingen die misschien niet zo een twee drie merkbaar zijn, maar die onmiskenbaar een gigantische invloed zullen hebben op onze samenleving. De VVD-fractie heeft reeds verscheidene malen laten weten op deze veranderingen te willen inspelen, bijvoorbeeld door middel van de medianota van Wim Keja. Toch lijkt het alsof deze houding eigenlijk alleen maar VVD-parlementariërs eigen is. Veranderen is bij anderen, en vreemd genoeg juist bij de zich progressief noemende partijen, taboe.

Reinier Braams is een van die VVD-ers die met klem op de noodzaak van veranderingen heeft gewezen, zowel bij de behandeling van de begrotingen van sociale zaken en van economische zaken, als bij de bespreking van het ongeluk bij Harrisburg, waarbij hij VVD-woordvoerder was. „We moeten de verstarring doorbreken waarin onze maatschappij hier nu zit,” aldus Braams. „Veiligheid en sociale zekerheid worden tegenwoordig zo verstaan, dat er helemaal geen enkel risico meer gelopen mag worden, en dat geen enkele verandering meer nodig zou zijn. Iedere verandering wordt tegengewerkt met een beroep op de verworven sociale rechten. Zo moeten we zekerheid helemaal niet benaderen. We moeten de zekerheid zien als een vangzeil, voor als we écht niet meer alleen verder kunnen.”

Progressief

Wat in het oog springt is dat het vooral D'66 en de PvdA zijn die zich met hand en tand tegen de hoognodige veranderingen verzetten en dat ook nog met de nodige steun van de FNV. „De rollen zijn omgekeerd,” zegt Braams, „liberalen willen veranderingen, de zich progressief noemenden verzetten zich daartegen.”

Volgens Braams zijn innovaties hard nodig willen we ons in economisch opzicht niet volstrekt de mist in laten gaan in de concurrentiestrijd met de andere geïndustrialiseerde landen die wel vernieuwen. Deze vernieuwingen liggen op het punt van de chips, bij energievoorziening, en een aantal andere zaken.

„Holland is altijd groot geweest doordat het risico's durfde te nemen,” meent Braams, „maar op dit moment neemt niemand meer risico's. Je kunt natuurlijk niet innoveren, als je bij voortduring alle risico's van het onbekende domweg afwijst. Ik zeg niet dat je grote risico's moet nemen, ze moeten natuurlijk wel eerst geanalyseerd en afgewogen worden. Maar vijftig jaar geleden stond iemand die in een vliegtuig stapte ook te trillen als een rietje. Toch is door de toen genomen risico's het vliegen nu veel veiliger.”

Angst lijkt de grote drijfveer te zijn voor de terughoudendheid bij anderen om te vernieuwen. Innovatie, dat mooie woord dat heel simpel vernieuwing betekent, kan voor nieuwe soorten banen zorgen, hetgeen omscholing nodig maakt, en dus onzekerheid schept. „De oude vorm van sociale zekerheid werkt verlamdend,” stelt Reinier Braams vast. „De nodige moed, flexibiliteit,

durf en creativiteit moeten aanwezig zijn. Je kunt je afvragen in hoeverre de grote zekerheid van nu heeft geknaagd aan die eigenschappen.”

Zorgvuldigheid

De cruciale vraag is wat voor een samenleving we de kinderen van onze kinderen (of van de kinderen van anderen) achterlaten. „Op langere termijn zijn echt geweldige veranderingen nodig. Wil je zorgen dat men in volgende generaties ook de kans heeft om zichzelf te zijn, dan moeten wij daarvoor de grondslag leggen. Als alles op is in het jaar 2000, laten we niets anders achter dan woestijnen en oceanen. Bij het nemen van die risico's, het aangaan van die onzekerheden moet natuurlijk wel een traditie worden ingebouwd van veiligheid en zorgvuldigheid. Daarom hebben wij ook gepleit voor het open houden van de kerncentrales van Borssele en Dodewaard. Zou je die dingen sluiten, dan leer je er niets meer van, dan krijgen onze eigen mensen geen ervaring in het omgaan met nucleaire energie en wordt het nog veel gevaarlijker om er later wel op grote schaal mee aan de gang te gaan. Het ongeluk bij Harrisburg werd veroorzaakt door de ondeskundigheid van de mensen daar. Dat mag ons hier nooit overkomen.”

Houtmotie

Maar het blijft niet bij kernenergie en chips. Een van die andere zaken van groot belang is bijvoorbeeld hout. „Mondiaal is hout van enorme betekenis als energiedrager en als grondstof. Voor Nederland zal het belang van een stof als hout alleen maar toenemen. Maar het grootste deel ervan voeren we in.” Mede daarom heeft Braams, samen met de CDA-er Van der Linden, een motie ingediend, waarin regering gevraagd wordt naar alle korte- en langetermijnaspecten van de houtproductie te kijken en de Kamer over haar bevindingen in te lichten. „Dat is nou een van die zaken,” aldus Reinier Braams, „waarbij je nu al enkele decennia vooruit moet denken. Als al je hout op is, duurt het tenslotte minstens twintig jaar voordat de nieuw geplante bomen eindelijk weer gebruikt kunnen worden voor de houtproductie.”

maakt
rijden
geweldig

Autobedrijf

H. v. Poelgeest en Zn. B.V.
AMSTELVEEN

Stationsstraat 7-11 - tel. 020 - 410051

DEALER

gast - vrijheid

texel

hotel opduin

Ervaar het genot van een paar dagen rust en wég van het alledaagse... u zult verrast zijn! (met overdekt zwembad, sauna, solarium, tafeltennis, tennisbaan etc.)

Fam. H. Wuis Hzn. - Tel. 02228 - 445

...vraag het uw kennissen...

kunst en antiek

GALERIE ZAGWIJN

Schilderijen 19e en 20e eeuw

DEN HAAG - SPUI 235 A - TELEFOON 070-46.32.42

GRAND HOTEL DE MALLEJAN TE VIERHOUTEN (bij Nunspeet)

05771 - 241 - 242

Het Hotel waar u zich thuis voelt

Het Hotel waarvan de medewerkers het u zo gezellig mogelijk maken

Het Hotel met het unieke diner-dansant op de zaterdagavond

waar iedereen over spreekt.

Weekend arr. van vrijdag of zaterdag voor het diner tot zondag of

maandag na het ontbijt. Ook voor uw langer verblijf, conferenties,

vergaderingen, congressen enz., verschaffen wij u gaarne alle inlichtingen.

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhooon”

à la carte Restaurant

Tevens zalen voor recepties, diner, vergaderingen etc.

S. G. Abel - Dorpsdijk 63, Rhooon - Tel. (01890) 8896 - 8884

„DER PINEN WAERT” - Antiquiteiten
R. Jacobs-Reys

17e en 18e eeuwse eiken meubelen, tin, Hollands koper, zilver en sieraden.

Achterom 7A, Blaricum. Telefoon 02153 - 11256; openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 11.00—18.00 uur.

Unieke zilvercollecties en gedegen Restauratie

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Haven 1-5 - SCHOONHOVEN - tel. 01823 - 2651

Voor zilver restauratie adviezen

Golden Tulip®
Hotel Bouwes★★★★

Dag. diner-dansant (beh. maandag). Kompl. 3-gangen menu al v.a. f 29,50. Elke zondag matinee. Unieke accommodatie voor congressen, studiegroepen, feesten en partijen. **Bezoek het gezellige Casino Zandvoort.**

BOUWES PALACE: Panorama restaurant op 70 m hoogte. **Dolfirama:** shows op wo, za en zo, om 14.00 en 16.00 uur.

Vraag naar ons speciale Golden Tulip Weekend arrangement met o.a. Casino en Dolfirama.

BOUWES ZANDVOORT 02507 - 2144

Graag wil ik alles weten over de mogelijkheden om honderden guldens premie te besparen op mijn ziekte-kostenverzekering.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Tel.: _____

Tevens ben ik geïnteresseerd in uw verzekering voor:

- ☐ De inboedel waarvan de nieuwwaarde steeds hoger wordt
- ☐ Schade door inbraak
- ☐ Persoonlijke aansprakelijkheid

S.v.p. Hokje van uw keuze zwart maken.

Deze antwoordkaart is helemaal vrijblijvend en verplicht u tot niets. (Leeftijdsgrens bij toetreding 59 jaar)

3.80.VVD

Graag wil ik alles weten over de mogelijkheden om honderden guldens premie te besparen op mijn ziekte-kostenverzekering.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Tel.: _____

Tevens ben ik geïnteresseerd in uw verzekering voor:

- ☐ De inboedel waarvan de nieuwwaarde steeds hoger wordt
- ☐ Schade door inbraak
- ☐ Persoonlijke aansprakelijkheid

S.v.p. Hokje van uw keuze zwart maken.

Deze antwoordkaart is helemaal vrijblijvend en verplicht u tot niets. (Leeftijdsgrens bij toetreding 59 jaar)

3.80.VVD

Portvrij
te
verzenden

Kantoren te:

Amsterdam
Arnhem
Eindhoven
's Gravenhage
Groningen
Rotterdam

Antwerpen
Brussel

Ziektekostenverzekeraars sinds 1933

N.V. Nieuwe

Nationale Verzekerings Sociëteit

Hissink & Co B.V.

Hoofdkantoor

Tel.: (020)-23 70 53

Keizersgracht 206

1016 DX AMSTERDAM

Portvrij
te
verzenden

Kantoren te:

Amsterdam
Arnhem
Eindhoven
's Gravenhage
Groningen
Rotterdam

Antwerpen
Brussel

Ziektekostenverzekeraars sinds 1933

N.V. Nieuwe

Nationale Verzekerings Sociëteit

Hissink & Co B.V.

Hoofdkantoor

Tel.: (020)-23 70 53

Keizersgracht 206

1016 DX AMSTERDAM

Een volle maag of een volle benzinetank?

In kringen van de Europese boeren bestaat groot ongenoegen over het peil van de landbouwprijzen. Die prijzen zouden naar de mening van de boeren moeten worden verhoogd. Florus Wijsenbeek sprak daar over met ir. Hendrik Jan Louwes, lid van het Europees parlement (VVD-ELD-fractie)

Kan in deze tijd van loonstop zo'n prijsverhoging in de landbouw wel?

Louwes: Het moet, de laatste vier jaren, is er een achteruitgang in het inkomen van de boeren, ten opzichte van de overige beroepsbevolking van tien procent opgetreden, zij hebben reeds bij voortduring ingeleverd. De verontwaardiging van de boeren is groot en diep. Vergeet niet het betreft in de landbouwprijzen niet alleen de vier tot vijf procent boeren, maar in het totaal in de hele agribusiness 20 % van de beroepsbevolking.

Maar het grootste kostenelement van de Europese landbouwpolitiek zijn de overschotten in de zuivel, zijn de landbouwers zelf daarvoor niet de schuld?

Louwes: Ze hebben het wel voortgebracht, ja, maar de schuld zijn ze niet. Miljoenen kleine producenten reageren op de prijzen. Gedeeltelijk komen de overschotten voort uit marginale aanpassingen van oudere bedrijven. Verder heeft een geweldige modernisering plaatsgevonden. Maar zo dramatisch is de situatie niet: bijna de helft van de melkleveranciers is ouder dan 55 jaar en dus zal een groot gedeelte van hen het bedrijf niet voortzetten. Ook de kosten worden zwaar overdreven. De hele Europese begroting bedraagt 0,8 % van het bruto nationaal produkt van de EEG. Daarvan is de helft voor de landbouw, daarvan weer de helft voor de zuivel. Er zijn ook produkten die lopen als een trein en bijna niets kosten, bv. graan, vlees en suiker.

Maar dat is dan vergeleken met nationale begrotingen niet heel veel alleen voor landbouw?

Louwes: Nee, want veel kosten vallen wel onder de Europese landbouwpolitiek, die nu pas zo'n twaalf jaar bestaat, maar zijn eerder sociale uitgaven dan pure landbouwstructuurpolitiek. Het gaat om het niet ontvolken van het land en het niet vergroten van de werkloosheid in de steden.

Is daarmee niet het plan Mansholt mislukt?

Ja totaal, maar dat plan wilden wij liberalen ook niet, het was ons te dirigistisch. Wij hebben de mensen nooit van hun familiebedrijven af willen halen, maar wat ons betreft hoeven ze daar niet van rond te komen, het moet eerder als deeltijdarbeid worden gezien?

Hendrik Jan Louwes

Ook waren de economische omstandigheden toen anders.

Wat willen de liberalen dan wel?

Louwes: Een doelmatige produktie op verantwoorde bedrijfsomvang, liefst op familie-grootte. Nederland het zuivelland bij uitstek moet een dynamische produktontwikkeling kunnen hebben, vooral voor export. Daarom moet Dankert niet geld willen vrijmaken voor andere politiek ten koste van de landbouw. Maar het allerbelangrijkste is een constante voorziening tegen redelijke prijzen. Nu al zitten we op vele gebieden onder de noodzakelijke strategische reserves, die kleiner zijn dan de olievoorraden. Het is maar wat je liever wilt, een volle maag of een volle benzinetank."

Themadag voor een vrije samenleving

Op zaterdag 10 mei a.s. organiseert de Stichting VVD een studiedag onder de titel „Naar een Vrije Samenleving”, aan de hand van het gelijknamige boek van dr. R. W. de Korte, dat is verschenen in april 1979.

In dit boek gaat de schrijver uit van de individuele mens met zijn veelal nog onbewuste krachten, en tracht hij antwoord te geven op de vraag of het liberalisme in deze tijd nog richting geeft.

Na de inleiding door de heer De Korte zal aan de hand van vraagstellingen worden gediscussieerd.

De bijeenkomst, welke zo mogelijk op een centraal punt in het land zal worden gehouden begint 's ochtends om 10.00 uur en duurt tot ongeveer 16.00 uur.

De kosten bedragen f 10,— (inclusief lunch).

Aanmelding kan geschieden door bovenstaand bedrag te

storten op girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening te 's-Gravenhage, onder vermelding van „Naar een Vrije Samenleving 10 mei 1980”.

Van de deelnemers wordt verwacht dat zij het boek tevoren hebben gelezen!

Die deelnemers die niet over het boek beschikken kunnen dit bij de aanmelding kenbaar maken door extra te vermelden: „s.v.p. boek”, dat dan tegen gereduceerde prijs van f 16,— zal worden toegezonden.

In dat laatste geval dient bij overschrijding het bedrag ad f 10,— te worden vermeerderd met f 16,— tot f 26,—.

„Letten op samenhang tussen te hoge tarieven en belastingontduiking”

Van een medewerker

„Met het huidige belastingbeleid wordt te weinig stil gestaan bij de gewone belastingbetaler. Je moet hem niet te veel lastig vallen met allerlei controle-maatregelen die ons aan een oorlog doen denken. De recent voorgestelde maatregel om particulieren thuis een verplichting op te leggen een huishoudboekje erop na te gaan houden, zal door mij fel worden bestreden”.

Aan het woord is mr. F. Porthéine. Wie met hem praat bemerkt al spoedig dat hij van mening is dat het voor de kleine belastingbetaler, zoals u en ik, langzamerhand een onhoudbare situatie wordt. Onlangs heeft hij een congres bijgewoond over belastingfraude, ontduiking en belastingontgaan. „Ze waren daar pijnlijk verrast over de maxima in de tarieven die in ons land zo hoog liggen”, zegt hij. Het was een symposium van de Assemblee van de Raad van Europa, waaraan zo’n 21 landen deelnamen.

Gunstiger klimaat

„In Nederland is het punt van het tegengaan van de belastingfraude, de ontduiking en het „ontgaan” van belastingen (dat zijn namelijk verschillende begrippen) een geweldig belangrijk onderwerp. Ik wil graag voorop stellen dat ook wij van mening zijn dat met name de vormen van belastingfraude en ontduiking heel duidelijk bestreden moeten worden. Met het „ontgaan” ligt het wat moeilijker, omdat de definitie daarvan betekent dat dit in het algemeen op legale wijze geschiedt. Ontduiking en fraude zijn zaken die tegen de wet ingaan. Ontgaan, daar is mee bedoeld dat als je een gunstiger fiscaal klimaat ontmoet, je daar gewoon gebruik van maakt. En als er dan ook nog eens sprake is van een belastingverdrag tussen de betrokken landen dan kan dat ook inderdaad.” Daar moeten volgens Porthéine de scherpste kantjes van worden afgehaald. Dit onderwerp was dan ook het belangrijkste onderwerp op het genoemde congres. Men vroeg zich daar af hoe je internationaal zo goed mogelijke samenwerking kunt krijgen tussen de belastingadministraties. Met andere woorden: de Nederlandse belastingadministratie onderhandelt bijvoorbeeld met de Zwitserse. „Ik ben een warm voorstander van een dergelijke samenwerking”, zo zegt Porthéine. „Ik meen dat dit het beste kan gebeuren binnen het verband van de OECB (De Internationale Organisatie van Economische Samenwerking), omdat daarin behalve de Europese landen ook, de VS, Australië en Canada zitten, zodat eventuele regelingen zich ook kunnen uitstrekken tot die landen.”

Reparatiewetgeving

Wat die bestrijding van belastingontduiking betreft, is Porthéine van oordeel dat je niet, zoals de socialisten dat wel doen, de prioriteit moet gaan leggen bij het bestrijden van ontduiking alleen. Er moet volgens hem wel degelijk gekeken worden naar de samenhang tussen mogelijk te hoge tarieven en de ontduiking van belastingen. Porthéine krijgt wel eens de indruk dat het tot op

heden gevoerde beleid van de Nederlandse regering onder leiding van de voormalige staatssecretaris van Financiën, Nootenboom, teveel gericht was op een zogenaamde reparatiewetgeving alleen, doch dat er te weinig aan de gewone belastingbetaler werd gedacht. „Die aangekondigde maatregelen, waar wij zojuist over spraken, zijn voor deze groep belastingbetalers te ingrijpend. Natuurlijk moet er controle zijn, maar het is altijd nog zo dat de overheid er is voor de burgers en niet andersom. Kijk nu eens naar de onrust die ontstaat door het bekend worden van plannen van het FIOD om aan de hand van de inrichting bij iemand thuis, te beoordelen of deze wel alles heeft opgegeven. Als ons belastingklimaat in het algemeen gunstig was, zou het nog wat anders zijn, maar dan nog zet ik achter dergelijke maatregelen een vraagteken.”

Participatiemaatschappij

Om het belastingklimaat, met name voor de kleinere bedrijven, te verbeteren hebben Porthéine en zijn CDA-collega van Rooijen destijds een door de kamer aanvaarde motie ingediend om de kleine ondernemingen wat meer lucht te geven. „Er moet, het liefst in de privé- en de commerciële sfeer, een participatiemaatschappij worden opgericht en wel met meer kapitaal dan de huidige beperkte voorzieningen. In die participatiemaatschappij, door de banken opgericht, kunnen zij met dat kapitaal van die maatschappij deelnemen in nieuwe initiatieven van kleine ondernemingen. In Amerika is men namelijk na een onderzoek tot de conclusie gekomen dat 60 % van de werkgelegenheid van alle nieuwe werkgelegenheid aldaar werd gevonden in bedrijven van 20 man personeel of minder. Welnu, ook wij willen die richting uit en daar zal dan iets aan gedaan moeten worden. Zo’n participatiemaatschappij is een van de mogelijkheden. Wel zullen de huidige beperkingen voor banken, die op dit moment onvoldoende aan zoiets mogen deelnemen, aangepast moeten worden. Ik spreek dus van de wet: Toezicht op het kredietwezen.

Ofschoon Porthéine beseft dat de monetair situatie momenteel verre van gunstig is, acht hij het toch nodig dat dit eens nader wordt bestudeerd.

Bovendien wijst hij erop dat in Frankrijk het deelnemen van burgers in zulke participatiemaatschappijen wordt gestimuleerd, hetgeen daar dan ook met veel succes gepaard gaat. Men krijgt een bepaald bedrag waarin men deelneemt in die aandelen van de participatiemaatschappij, met name in kleinere bedrijven, hetgeen van de inkomstenbelasting kan worden afgetrokken. Ook zou je het aandelenbezit kunnen stimuleren door de zogenaamde dubbele heffing te laten vervallen. Kortom, er zijn tal van maatregelen, waardoor het klimaat hier wat vriendelijker kan worden.

Zelfbeschikkingsrecht over leven en dood beheerste discussie in Rotterdam

Van Eekelen

De Korte

Ed Nijpels

Degenen die ooit van mening waren dat VVD-ers uitsluitend breedspakig discussiëren over financieel-economische aangelegenheden zullen na het volgen van de lange reeks deelcongressen tot andere gedachten zijn gekomen. Op het 22 maart in Rotterdam gehouden congres met het Liberaal Manifest als onderwerp bleek met name het zelfbeschikkingsrecht over leven en dood een belangrijk discussiepunt. Het Tweede Kamerlid Ed Nijpels die voor de ruim 150 aanwezigen (het drukst bezette deelcongres tot dusverre) twee stellingen op het gebied van zelfdoding en euthanasie naar voren bracht, kondigde aan dat de partij binnen afzienbare tijd met een rapport over euthanasie zal komen. De aanwezigen stemden er in meerderheid mee in het zelfbeschikkingsrecht over leven en dood uitgangspunt te laten zijn voor een wijziging van de huidige wetgeving. Wel werd er vanuit de zaal de nadruk op gelegd dat er waarborgen zullen moeten komen om vast te stellen of iemand wel uit vrije wil tot zijn besluit tot zelfdoding is gekomen.

Nijpels maakte onderscheid tussen zogenaamde crisisselfdoding en balansselfdoding. In het laatste geval heeft de betrokkene na ampele overweging het besluit getrokken zijn leven te (laten) beëindigen. In het geval van crisisselfdoding liggen vaak emotionele, plotselinge omstandigheden aan dat besluit ten grondslag. Crisisselfdoding mag wettelijk nooit worden toegelaten. Zij die onder die omstandigheden verkeren, hebben primair maatschappelijke hulp nodig, aldus de opvatting van het Tweede Kamerlid.

Constitutioneel Hof

Nijpels ging ook nog op andere zaken in. Hij stelde dat de VVD-fractie tegen het in het Liberaal Manifest voorgestelde Constitutionele Hof is dat de mogelijkheid zou moeten krijgen wetten aan de Grondwet te toetsen. Hij voerde drie bezwaren aan. Op de eerste plaats zou het de taak worden van de wetgever die dezelfde is als de grondwetgever te beoordelen of hij zijn wetten in strijd acht met de grondwet. Verder vindt Nijpels dat een eventuele toetsing van wetten aan de grondwet met als gevolg dat een wet onverbindend wordt verklaard, tot grote rechtsonzekerheid leidt, omdat er een te lang vacuum ontstaat. Tenslotte vindt hij dat de rechter in beginsel niet moet worden betrokken bij de beslissingen die de politieke geschillenpunten betreffen. Een rechter mag een politiek oordeel hebben en heeft dat uiteraard ook, maar hij is niet aangesteld om politieke geschillenpunten te beslechten.

Inkomensgroei

Tweede Kamerlid Rudolf de Korte stelde in een inleiding dat er in de jaren tachtig voor de groei van lonen en inkomens nog maar weinig zal overblijven. Hij voorzagt een groei van niet meer dan twee procent per jaar, als dat al gehaald wordt. Bij een huidige verdeling van de nationale uitgaven van tweede collectief en eenderde particulier blijft er zo'n zeven-tiende procent groei

over voor de particuliere sfeer. Aangezien de bedrijfsrendementen ongekend laag zijn geworden en de bedrijfsvermogens zijn opgeteerd, zal een flink deel van dat groeiend bedrag nodig zijn voor het herstel van de bedrijfsrendementen, meent De Korte. Dat zeer kleine overblijvende deel voor de lonen zal bovendien opgaan aan het „incidenteel loon”. Dat zijn verhogingen i.v.m. leeftijd, dienstjaren, extra inspanningen enz. Dat incidenteel loon weerspiegelt de dynamiek van onze moderne maatschappij. Als daarvoor geen ruimte is, verloedert de arbeidsmarkt nog meer.

De Korte uitte in een discussiestelling de vrees dat een centraal beheerste economie, een geleide economie, gevaarlijk dichterbij komt. Om daaraan te ontkomen moeten beloningsverhoudingen en arbeidstijd worden geïndividualiseerd. Meer verhogingen per individu, verbonden aan inspanning, relatieve schaarste en aard van het werk (verantwoordelijke, vuile, onaangename arbeid). Meer variatiemogelijkheden: deeltijdarbeid, arbeidstijdverkortings met evenredige verlaging van inkomen, flexibele pensionering (60 tot 67 jaar) enz. Vanuit de discussiegroepen, waarin de deelnemers per traditie waren opgedeeld, werd met name gewezen op het belang van de vrouw in het arbeidsproces. Deelarbeid tussen man en vrouw werd als een belangrijke bijdrage aan de oplossing van het probleem gezien.

Grenzen te eng

Staatssecretaris Van Eekelen (defensie), herinnerde in zijn inleiding aan de grote nadruk op de internationale samenwerking voor de oplossing van problemen, zoals die in het Liberaal Manifest zijn vastgelegd. Onze nationale grenzen zijn te eng geworden voor de oplossing van problemen. Daarnaast is buitenlandse politiek ook binnenlandse politiek geworden en defensie in haast nog grotere mate. Nieuw is de grote aandacht voor werkgelegenheid en milieu-aspecten. Uiteraard zal defensie nooit beslissingen nemen uitsluitend op grond van economische of werkgelegenheidsaspecten, maar als we materieel moeten vervangen of nieuwe vestigingsplaatsen overwegen, dan kunnen die beslissingen heel goed rekening houden met andere aspecten, aldus dr. Van Eekelen. De beste methode vindt hij een structurele samenwerking met het bedrijfsleven in de fase, waarin Nederlandse kundigheden worden ingebracht in internationale samenwerkingsprojecten.

Dr. Van Eekelen wees er op dat het kabinet Van Agt-Wiegel een einde heeft gemaakt aan de dalende lijn van de defensie-inspanning. „Twee jaar gelden besloten wij tot verhoging van de defensiebegroting met drie procent in reële termen. Voor dit jaar gold dat ook, maar bij de laatste ombuigingen hebben we toch moeten inleveren. Toch zijn we er in geslaagd marine, land- en luchtmacht elk een perspectief voor de toekomst te bieden, waarin zij vertrouwen kunnen hebben”, aldus dr. Van Eekelen.

VVD van A tot Z

AMSTERDAM - Op 11 april spreekt J. Blaauw, lid van de Tweede Kamer over: „oorzaak en gevolg van huidige oost-west verhoudingen”. Mr. D. U. Stikkerhuis. - 20.00 uur.

AMSTERDAM - Op 2 mei vindt er in Croq-O-Vin, hoek Stadionweg/Beethovenstraat, een liberale borrel plaats met als spreker mr. J. M. A. H. Luns, secretaris generaal van de NAVO. Aanvang: 21.30 uur.

ARNHEM - Op 14 april spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra in het Kerkelijk Cultureel Centrum van de Stichting Het Dorp, Jachthoornlaan 1a. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Actuele politiek en sociaal Liberalisme.

ASSEN - Op 19 mei spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in zalencentrum Bellevue in de Tuinzaal. Aanvang: 20.00 uur.

BREUKELN - Op 21 april spreekt G. W. Keja in hotel „Het Staate Wapen” Straatweg. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: omroepzaken en actuele politiek.

BUNNIK - Op 21 april spreekt drs. E. H. T. M. Nijpel in de „witte huisjes”. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: algemene politiek.

DRIEBERGEN - Op 14 april spreekt mev. drs. N. Rempt-Halmans de Jongh in het gebouw van de IVA. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De vrouw en actuele politiek”.

's-GRAVENHAGE - Op 28 april spreekt dr. R. W. de Korte voor de onderafdelingen I en II in de ontmoetingskerk in de Aaltje Noorderwierstr. 201. De heer Kombrink van de PvdA zal ook aanwezig zijn. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Bedreigt de economie onze democratie”.

LEEWARDEN - Op 9 mei spreken mev. J. H. Krijnen en de heren Nijpels en Hermans in het Oranjestad. Aanvang: 20.00 uur.

MAASTRICHT - Op 14 april spreekt drs. D. J. D. Dees tijdens een openbare bijeenkomst in het Maaspaviljoen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Heeft de VVD nog invloed in dit kabinet?

St. MICHIELSGESTEL - Op 21 april spreekt drs. D. J. D. Dees in gemeenschapshuis „De Huif”, Hortensiastr. 2. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

NORG - Op 14 april spreekt G. W. Keja in hotel „Karsten”. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

PATERSWOLDE - Op 21 april spreekt A. Ploeg op een provinciale middag in het familiehotel

„Paterswolde”. Aanvang: 14.00 uur. Onderwerp: „Een week uit het leven van een kamerlid”.

RENKUM - Op 8 april spreekt mr. W. J. Geertsema in het ontmoetingskerk, Bentincklaan 7 te Doorwerth. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberaal Manifest en Beginselverklaring.

TIJTJERKSTERADEEL - Op 21 april spreekt drs. J. F. Scherpenhuizen in motel te Hardegarijp. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

OC VEENKOLONIËN - Op 21 april spreekt A. Ploeg in hotel „Platen” te Musselkanaal. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Vrede met of zonder kernwapens”.

VENLO-JOVD - Op 18 april spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in hotel Prins Bernhard, hoek Lomstraat/Kleine Kerkstraat. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: jeugdcriminaliteit.

WAT BEZIET DIE MENSEN EIGENLIJK?

Een blik achter de schermen van de politieke geschiedenis.

Een schriftelijke cursus van 8 boekjes met veel historisch fotomateriaal over de meest toonaangevende stromingen in de Nederlandse politiek. De prijs voor alle deeltjes samen bedraagt — dank zij financiële steun van CRM — slechts f 38,50

FASCISME: Italië, Duitsland, Mussolini en Hitler, Nederlands fascisme tot '33, oprichting van de Nationaal Socialistische Beweging, Mussert, NSNAP

ANARCHISME: Van individualisme tot socialisme, Rousseau, Max Stirner, revolutionaire experimenten, reformistisch anarchisme

LIBERALISME: De liberale beginselen, prof. mr. P. J. Oud, Thorbecke, ontwikkeling als politieke organisatie in Nederland, de huidige politieke situatie

SOCIALISME: De geschiedenis van de SDAP, Domela Nieuwenhuis, Troelstra, oprichting van het NVV, „de Tribune”, van SDAP tot P.v.d.A.

CALVINISME: Herleving van het Nederlands Calvinisme in de 19de eeuw de AR of CH-richting in de Schoolstrijd, ontstaan van een driedeling in de prot. politieke wereld.

MARXISME: Karl Marx, Hegel, de geschiedenis van de klassenstrijd, Marx's visie op de kapitalistische economie, de ontwikkeling van het Marxisme in Nederland

KATHOLICISME: Het karakter en de geschiedenis van de katholieke partij in Nederland, Schaepman, de periode Nolens, van R.K. Staatspartij naar KVP, oprichting CDA

NIEUWE STROMINGEN: Nieuw-Links in de P.v.d.A., Democraten 66, Radikalen, Democratisch-Socialisten '70

**STICHTING
BURGERSCHAPS-
KUNDE**

TEL. 071-899272
ERKEND DOOR DE MINISTER VAN ONDERWIJS
EN WETENSCHAPPEN, BIJ BESCHIKKING
d.d. 23.4.1975, BVO/SFO-129.708

INSCHRIJVEN is mogelijk door overmaking van f 37,50, op postgiro 150 11 69 t.n.v. Stichting Burgerschapskunde — Postbus 349 — Leiden, onder vermelding van „PVSL — D”

Spreekbeurten VVD-prominenten

* Op 21 april spreekt mev. drs. N. Smit-Kroes voor de ondercentrale Westland in het Tennispark „Rheynhof”, Noordweg te Wateringen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

* Op 22 april spreekt mr. H. E. Koning voor de afdeling Ridderkerk in zalencentrum „Sint Joris”, Molenwijk. Aanvang: 20.00 uur.

* Op 19 mei spreekt minister H. Wiegels in gebouw „Corrosia” aan de markt te Almere-Haven t.g.v. de verkiezingen van de adviesraad voor Almere. Aanvang: 20.00 uur.

* Op 21 april spreekt minister H. Wiegels voor de kamercentrale Haarlem in het algemeen cultureel centrum „Singer” in de grote zaal te Laren. Aanvang: 20.00 uur.

Mutaties

Dagelijkse besturen Kamercentrales:

HAARLEM - mw. W. J. Vermeulen-Blom, Jacob Catslaan 4, 1985 AE Driehuis, tel.: 02550 - 15906 (H). (nw. secr.)

Secretarissen ondercentrales:

MIDDEN LANGSTRAAT - H. M. J. Kommers, Wendelnesseweg Oost 52, 5161 ZB Sprang Capelle, tel.: p/a hr. P. Konings, tel.: 04168 - 1422. (nw. secr.)

OMMEN - ing. Joh. L. Lutjeharms, Jac. v. Riemsdijkstraat 1, 7772 AR Hardenberg, tel.: 05232 - 1890 (H). (wnd. secr.)

WATERLAND - J. van der Heijden, Fuik 15, 1141 CH Monnickendam, tel.: 02995 - 4710 (H), 02995 - 3746 (K). (nw. secr.)

Secretarissen afdelingen:

BAARN - Z. W. van Wulfften Palthe, Jacob van Lennepaan 10, 3743 AR Baarn, tel.: 02154 - 11672 (H), 02154 - 17648 (K). (nw. secr.)

BENTHUIZEN - H. M. Smit, Kon. Wilhelminastraat 8, 2731 GD Benthuisen, corr.adres: Postbus 32, 2730 AA Benthuisen, tel.: 079 - 313407 (H). (nw. secr.)

BOEKEL - H. Flapper, Waterdelweg 14, 5427 LS Boekel, tel.: 04922 - 2485 (H). (wnd. secr.)

BUNDE - A. M. v. d. Heyden, Pr. Christinalaan 7, 6241 EP Bunde, tel.: 04461 - 1492 (H). (nw. secr.)

DIEPENHEIM - mw. A. ter Horst-Faber, Dr. C. A. J. Quantstraat 44, 7478 XC Diepenheim, tel.: 05475 - 1640 (H). (nw. secr.)

LEIDSCHENDAM - drs. H. D. Knook, Gr. Ottolaan 29, 2264 AL Leidschendam, tel.: 070 - 270626 (H). (wnd. secr.)

MADE & DRIMMELEN - mw. K. Klingen, Postbus 67, 4920 AB Made, tel.: 01626 - 2093 (H). (nw. secr.)

NEERIJNEN - C. Wiskerke, v. Driellekamp 12, 4175 ES Haften, tel.: 04189 - 1850 (H). (nw. secr.)

NIJEVEEN - P. Kooy, Hummelhof 4, 7948 CD Nijveen, tel.: 05229 - 2036 (H). (nw. secr.)

OUD-BEIJERLAND - H. J. Nijland, Waalhavenstraat 32, 3262 GP Oud-Beijerland, tel.: 01860 - 7432 (H). (nw. secr.)

SINT-OEDENRODE - E. J. Romp, Paulinastraat 66, 5491 JH St.-Oedenrode, tel.: 04138 - 5600 (H), 073 - 122111 ts. 333 (K). (nw. secr.)

SMALLINGERLAND - mw. M. Lemmens-Vermolen, Peinderwei 41, 9219 VX De Tike, tel.: 05127 - 1909 (H), 05100 - 22548 (K). (nw. secr.)

TER AAR - P. J. Nijweide, Molenstraat 35, 2461 AE Ter Aar, tel.: 01722 - 3783 (H), 071 - 148333 ts. 2933 (K). (nw. secr.)

WAALWIJK - mw. M. L. Rossou-Heintjes, Bolderikstraat 8, 5143 TE Waalwijk, tel.: 04160 - 33506 (H). (nw. secr.)

WIJK BIJ DUURSTEDEN - drs. P. Verveen, Nw. Pyramide 50, 3962 HW Wijk bij Duursteden, tel.: 03435 - 1126. (nw. secr.)

ZANDVOORT - mw. A. Hildebrandt-Koelensmid, Duindoornlaan 7, 2116 TJ Bentveld, tel.: 023 - 245496 (H). (nw. secr.)

ZEVENAAR - mw. E. Draisma-van Engelenburg, Postbus 143, 6900 AC Zevenaar, tel.: 08360 - 23928 (H). (nw. secr.)

ZUID-BEIJERLAND - mw. E. Hage-Huisman, Kraagweg 9, 3284 KK Zuid-Beijerland, tel.: 01866 - 2129 (H). (nw. secr.)

VLAARDINGEN - Op 14 april spreekt mevr. mr. A. Kappeyne van de Coppello in „t Scheele Hoekje", Markt. Aanvang: 20.15 uur.

VROUWEN VOORNE/PUTTEN/ROZENBURG - Op 28 april spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in hotel Duinoord, Zeeweg te Oost-Vorne. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Meer rechten voor minderjarigen.

VROUWEN VOORSCHOTEN - Op 14 april spreekt mevr. J. H. Krijnen in rest. „de Gouden Leeuw" in de

Herenzaal. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: „De liberalen missen te veel de communicatie met de samenleving".

WASSENAAR - Op 16 april spreekt dr. R. W. de Korte in hotel Bellevue, Rijksweg 475. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Hoe stellen we met onze economie de toekomst van de werkgelegenheid veilig".

WIERINGERWERF - Op 21 april vindt er een debat plaats tussen de

heren J. D. Blaauw (VVD) en mr. A. Kosto (PvdA). Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.

EDAM-VOLENDAM JOVD - Op 10 april spreekt mr. W. J. Geertsema in café De Harmonie, Voorhaven 92. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberalisme, verleden, heden en toekomst.

OC ZUTPHEN - Op 14 april spreekt J. D. Blaauw in „De Roskam" te Gorrssel. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele buitenlandse politiek.

De radio-uitzendingen van de VVD zijn:
10/4, Hilversum 2,
18.50 - 19.00 uur. 24/4, Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur.

inschrijfbon Arnhem

nam:
 adres:
 woonplaats + postcode:

rijft in voor: het congres Natuurbehoud, sport en recreatie/alternatieve programma op 12 april.
 Voorhalen waarvoor niet wordt ingeschreven)
 i/Zij is wel/niet geabonneerd op de Infomap.
 zenden (met uitsluitend cheque of girokaart) aan J. A. Batten-van Ruler,
 zenhoflaan 12, 7201 AV Zutphen.
 osten deelname congres f 25,—
 igeren/JOVD-ers tot 25 jaar f 10,—
 ternatief programma f 15,—
 zenden tot uiterlijk 5 april.

inschrijfbon Alphen a/d Rijn

nam:
 adres:
 woonplaats + postcode:

rijft in voor het congres te Alphen a/d Rijn op 3 mei.

/Zij wenst deel te nemen aan de discussie over
 de stellingen 1 t/m 3 van Consumenten-, mededingings-, prijs en ruimtelijke ordeningsbeleid;
 de stellingen 4 t/m 6 idem
 de stellingen 1 t/m 4 van Macro- en Sociaal-Economisch gebied
 de stellingen 5 t/m 7 idem
 rijft in voor het congres Defensie op 10 mei.

eerste en tweede keus aangeven door het plaatsen van een 1 en 2 in
 van de hokjes.
 /Zij maakt de kosten ad f 25,— incl. lunch of f 15,— excl. lunch
 r via een bank/girocheque onder gelijktijdige inzending van deze in-
 rijfbon aan de heer drs. H. A. Meulemans, Laan van Rijckevorsel 10,
 1 KT Lisse.

inschrijfbon Brunssum/Heerlen

nam:
 adres:
 woonplaats + postcode:

rijft in voor het congres Defensie op 10 mei.
 nt op eigen gelegenheid/komt per trein.
 op station Heerlen worden afgehaald Ja/Neen. (In bevestigende ge-
 tankomst trein vermelden)

Zij heeft de kosten (f 25,—) overgemaakt op postgiro 1038273 t.n.v.
 Limburg onder vermelding: „Deelcongres defensie”
 Zij wenst toezending rapport „Vrijheid, vrede en defensie” van de
 hercentrale 's-Hertogenbosch en heeft het bedrag van f 2,50 op bo-
 genoemde rekening overgemaakt
 rhalen indien niet gewenst)

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit: 54 jongens en meisjes.
 Eenpersoonskamers.
 Intensieve, individuele studiebegeleiding.
 Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van voortgezet onder-
 wijs.
 Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur: J. W. A. Vossen,
 Sellerijstraat 75, 9561 TA Ter Apel, tel.: 05995 - 1642.

Ter gelegenheid van kroning Prinses Beatrix
50 NOSTALGISCHE POSTBUSSEN
 à f 649,— inclusief b.t.w., vrachtkosten
 en verpakking

hxbxd 1,35 x 0,35 x 0,35 meter, boven maaivlak/
 gewicht 50 kg incl. betonnen voet m.t.b./twee ge-
 scheiden compartimenten/compartimenten in één
 ruimte te wijzigen/voordeur én zelfsluitend én met
 cil.slot/achterdeur voorzien van niet corresp. cil.
 slot/ieder slot twee sleutels/ondergleuf gelegen-
 heid voor aanbrengen naamplaat/bevestiging aan
 het oog onttrokken tegen diefstal/in rood of groen
 te leveren/rijklijk voorzien van kroon, leeuwen en
 posthoorn/garantie op materiaal en gietfouten
 aluminium/inwendig afgelakt/extra te leveren,
 koperkleurige naamplaat.

TECHNISCH HANDELSBUREAU: „STOLK”
 Veersedijk 18, 3341 LN Hendrik Ido Ambacht
 Tel.: 01858 - 4925

atie • recreatie • recreatie • recreatie

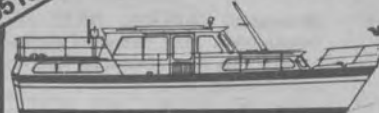
KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege,
 zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.;
 alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Inl. J. Maat, Oud-Avereest 60, Balkbrug, 05230 - 9204.

SKIPPER CLUB CHARTER

05155-1599

wenst alle lezers in 1980 een goede vaart! En
 mocht u er in het komende jaar eens een weekje
 tussenuit willen,
 onze folder ligt klaar.
 Belt u ons even!

Postbus 5 - IJlst (Fr)

“DE MORRA” Watersportcentrum

Zeil- en Windsurfschool.
 Jachtenverhuur. Zeilkamp.
 Hemelum (Fr.) 05148-666 of 782.

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange mouwen, vanaf 15 stuks

stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg
Tel. (013) 435809

! GOED NIEUWS VOOR „45-PLUSERS“ !

die vrij willen zijn. Nu belastingvoordeel via lijfrentepolis met: Door u vast te stellen stortingen. Vrije keuze van uitkeringsdatum. Hoge winstgarantie. Geen keuring. Geef uw geb.datum op aan: **Eloutverzekeringen lid N.V.A.**, Hogeweg 20, 2244 GS Wassenaar, 01751 - 79900.

„vast - goed“

SPANJE - Costa Blanca - Javea - Moraira - Calpe

Geen rommelige nog in aanbouw zijnde plannen. Maar daar waar alles klaar is en alle voorzieningen aanwezig. Daar bieden wij u schitterende, volledig ingerichte villas en appartementen aan. In een heerlijk klimaat, een prachtig groene omgeving met fantastisch uitzicht over zee en omgeving. Ruime keus. *Goede service voor, tijdens en na de koop.*

Prijzen v.a. f 40.000,—. Vele referenties beschikbaar.

Inl. bij: Costa Blanca Informatie-Ned.

Syndicuslaan 4 - Delfzijl, Tel.no. 05960 - 13899

of: Morperstraat 66-103, Düsseldorf

Hypotheeken tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde: ★ rente v.a. 9,7% (9-11-'79): ★ inkomen echtgenote telt mee bij beoordeling: ★ geen afsluitprovisie: ★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw huis: ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten.

Stoorvogel Hypotheken

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.
Tel. 01745 - 5600 - 5800

TE KOOP COSTABRAVA

2 LUXE FLATS, 1 sl.k. flat-4 bedden of 3 sl.k. flat-8 bedden. Naast ingang „El Golf de Pals“. Beg. grond, tuintje, dubbele ramen, air cond., centr. verw., badkamer(s), keuken, zwembad, evt. garage te koop. Opp. 53 m² resp. 130 m². Desgew. tegen betaling geh. inger. Evt. eerst te huur. Aanvaarding ca. 15 juni. f 85.000,— resp. f 186.000,—. Inl. 040 - 831418.

Wij kennen stad en land
van z.o.drente en vooral
de huizen, alle huizen...

makelaardij Beekenkamp
Parallelweg 9, 7822 GL Emmen
Tel. 05910-16016

BEEEKENKAMP

Een Cebeco woning is een uniek Nederlands huis.

Cebeco woningen bieden u belangrijk meer:
* economischer * comfortabeler * luxueuzer!

Uniek in constructie en variatie: zeven royale typen bouwt Cebeco-Handelsraad onder eigen architectuur, met ruime mogelijkheden voor variaties en combinaties naar eigen wens. Uniek in isolatie: in de standaardprijs van 'n Cebeco-huis is een perfecte isolatie inbegrepen.

Isolerende beglazing in alle kozijnen, ramen en glasdeuren, 7 cm minerale wol in de spouw. In de prijs van 'n snel gebouwd en compleet afgewerkt Cebeco-huis zijn een moderne keuken, een centrale luchtverversing en een cv-boilercombinatie opgenomen.

Wilt u meer weten? Vul dan snel de bon in voor het gratis woningboek!

Bon voor het gratis woningboek.

Naam _____

Adres _____

Postcode + _____

Woonplaats _____

Telefoon _____

Bon uitnemen en in ongebruikt de enveloppe sturen naar

CEBECO-HANDELSRAAD
Afdeling Woningbouw, Antwoordnummer 18
7400 VB Deventer

KRONINGSSERIE

Nederlandse Gelegenhedsmunten

1
Beatrix

2
dubbel
Beatrix/
Juliana

3
Juliana

Ter gelegenheid van de officiële Inhuldiging
van Koningin Beatrix op 30 april 1980 te Amsterdam.

Deze unieke kroningsserie zal verschijnen in brons, sterlingzilver en 14-karaats goud met een diameter van 38,74 mm. De gelegheidsmunten zijn uitgevoerd in prooiflike-conditie, d.w.z. matglanzend laag-reliëf tegen een spiegelglans achtergrond. Ze zullen zowel afzonderlijk als in serieverband verkrijgbaar zijn.

Bestelmogelijkheden

Bestelcode (zie afbeel- dingen)	Metaal	Maximale aantallen per munt	Fijn- gewicht zilver/goud	Prijzen in Ne- derland incl. 18% BTW
1, 2 of 3	brons	10.000		f 20,-
1, 2 of 3	zilver	5.000	± 24 gr.	f 150,-
1, 2 of 3	goud	1.000	± 21 gr.	f 1500,-
serie	brons			f 60,-
serie	zilver			f 450,-
serie	goud			f 4500,-

Monumunt staat bij insiders en verzamelaars bekend om zijn goede, uiterst waardevolle series. De onderstaande specificaties edelmetalen zijn een bewijs van de hoge kwaliteit van deze unieke Kroningsserie. Specificatie edelmetalen: sterlingzilver gehalte 925/00 - 14-karaats goud gehalte 585/00. Bij elke aflevering wordt een garantiecertificaat gevoegd met een opgave van de maximale aantallen en een specificatie van de gebruikte edelmetalen.

Bestelt hierbij:

Bestelbon

Naam.....
Adres.....
Postcode/Plaats.....
Telefoon.....

S.v.p. aankruisen aan welke wijze van betaling u de voorkeur geeft.

☐ Ondergetekende heeft, om zeker te zijn van de reservering, het totaal verschuldigde bedrag inmiddels overgemaakt op girorekening 3981195 t.n.v. Monumunt, Elst (gld) onder gelijktijdige inzending van de bestelbon.

☐ Ondergetekende heeft nog niets betaald en is ervan op de hoogte dat acceptatie van de bestelling afhankelijk is van de hoeveelheid inschrijvingen binnen de aangegeven maxima.

Zodra hij/zij de door Monumunt toegezonden acceptgirokaart, dan wel betaalverzoek, welke als reserveringsbewijs geldt, heeft ontvangen wordt het verschuldigde bij vooruitbetaling overgemaakt.

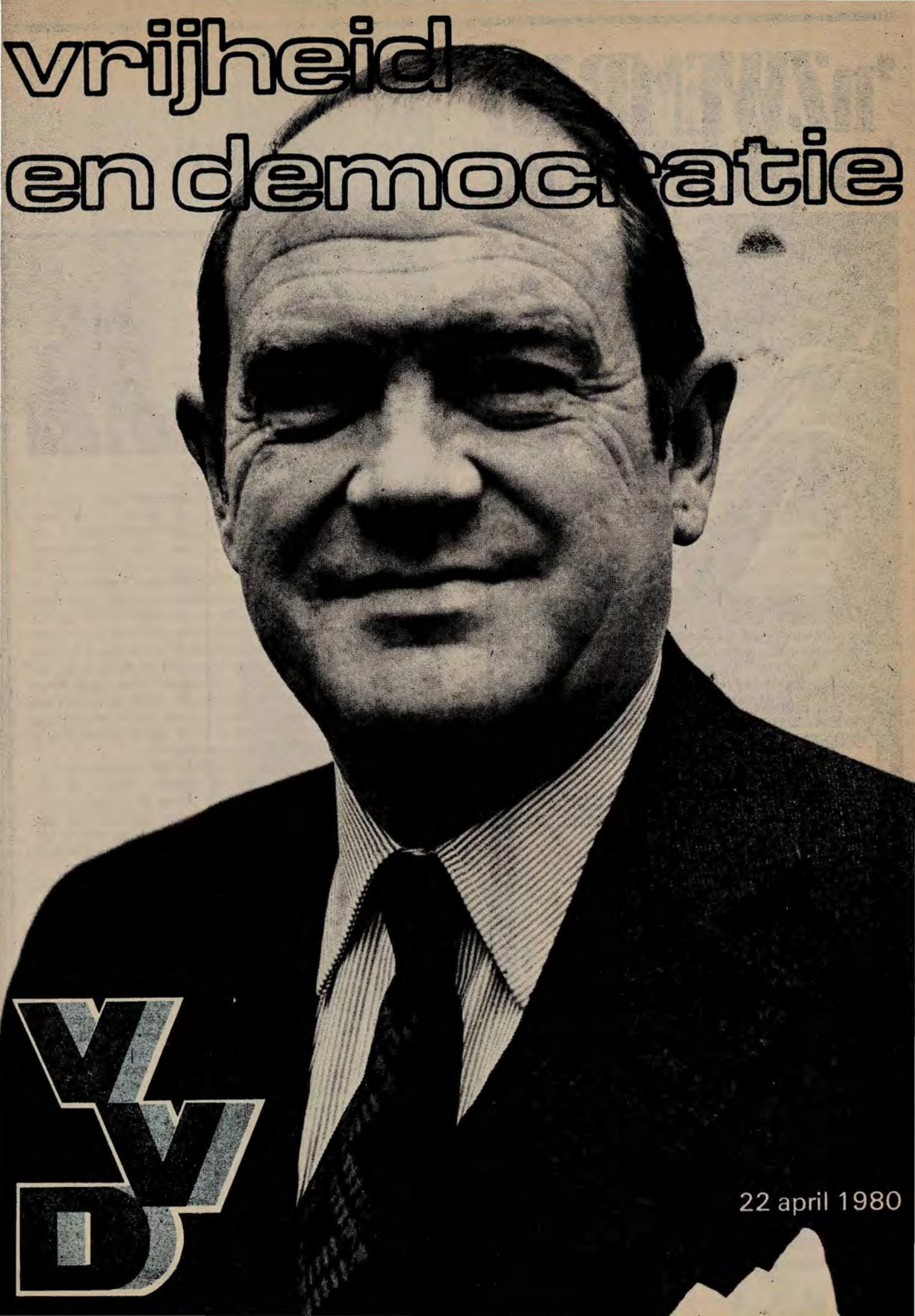
Aantal	Bestelcode	Metaal	Stuksprijs	Totaalbedrag
Bij bestellingen beneden f 60,- verzendkosten f 4,25				
Totaal				f

Aflevering vindt zo spoedig mogelijk ná 15/4/1980 plaats in volgorde van binnenkomst der betalingen.

Datum:..... Handtekening:.....

In open enveloppe als drukwerk te verzenden aan:
Monumunt, Rijksweg-Zuid 2-4, Postbus 23, 6660 AA Elst

vrijheid en democratie

VVD

22 april 1980

'n ZWEMBAD koop je bij hoeks!

Hoeks weet alles over zwembaden, groot, klein of overdekt. Geen wonder, met zo'n grote en internationale ervaring. Bij Hoeks kunt u zich bovendien oriënteren in Nederlands meest complete showroom op dit gebied.

coupon

Vraag de zwembad-dokumentatie van Hoeks aan!

Ja, ik wil vrijblijvend de volgende dokumentatie van u ontvangen (aankruisen wat van toepassing is):

☐ de hot-whirl-pool	☐ tuinmeubelen
☐ sauna's	☐ thermo zwembadafdekkingen
☐ zwembaden	☐ volautomatische rolafdekkingen
☐ solaris	☐ volautomatische zwembadreiniger

Naam:

Straat:

Plaats: Postcode:

Telefoon:

Stuur deze coupon zonder postzegel naar antwoord-nummer 27, 5000 VH Tilburg.

Hoeks b.v., Jellinghausstraat 10 (Industrieterrein Noord)
korrespondentieadres Postbus 5061,
5004 EB Tilburg Telefoon 013-686933

hoeks bv

VD 4

**bezoek eerst onze showroom
voor u beslist.**

hoeks

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1229
22 april 1980

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen- administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Staatssecretaris Beijen is de laatste in de reeks VVD-bewindslieden met wie een uitgebreid interview in „Vrijheid en Democratie” publiceren. In een gesprek met Reny Dijkman vertelt hij hoe hem als man uit de bankwereld plotseling het verzoek bereikte in het kabinet Van Agt-Wiegel de verantwoordelijkheid voor handelsbevordering op zich te nemen. Pag. 8 en 9.

Verder in dit nummer:
Politiek nieuws uit Den Haag. Pag. 4 en 5.

Haast geboden met regeling stakingsrecht in Nederland, door Ed Nijpels. Pag. 6 en 7.

Mijn opinie is... Pag. 12 en 13.

Congres natuurbehoud, sport en recreatie in Arnhem. Pag. 17 en 19.

Congres over Liberaal Manifest in Rotterdam. Pag. 18.

• Het eerstvolgende nummer verschijnt op 6 mei.

Kopij voor dit nummer moet uiterlijk op zaterdag 3 mei binnen zijn op het adres van de centrale redactie: Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

Rusland opnieuw veroordeeld

door mr. J. G. Rietkerk

In de week na Pasen vergaderde in Oslo de Internationale Organisatie van Parlementariërs, de IPU.

Uit niet minder dan 120 landen waren op deze bijeenkomst afgevaardigden aanwezig.

Daar is natuurlijk over allerlei zaken gesproken. De meeste belangstelling trok evenwel de discussie in de politieke commissie waar gesproken werd over de internationale verhoudingen, de vraagstukken van ontspanning en dergelijke. Het was duidelijk dat Rusland bang was dat opnieuw haar optreden in Afghanistan aan de kaak zou worden gesteld. Daarom had het met haar satellieten een strategie ontwikkeld om dat te voorkomen. Dat kwam er op neer dat al deze landen een gelijkgestemde verklaring aflegden waarin gesteld werd dat Rusland toch zo vredelievend was en een ontspanning zou bevorderen. Als bewijs werd daarvoor dan aangevoerd dat Rusland toch maar 20.000 man troepen uit Oost-Duitsland had teruggetrokken. Angstvallig werd vermeden zelfs het woord „Afghanistan” ook maar te noemen.

Dat dit ballonnetje kennelijk door de overige afgevaardigden werd doorgeprikt laat zich verstaan. De Amerikaanse afgevaardigden deden dat op een beheerste maar aan duidelijkheid niets te wensen overlatende manier. Na in scherpe bewoordingen het optreden van Rusland tegen een niet gebonden land als Afghanistan te hebben veroordeeld constateerde hij naar aanleiding van de interventies van de Oostblokcollega's dat het bij een discussie over ontspanning in de wereld toch wel absurd is de inval in Afghanistan te verzwijgen. Het lijkt wel alsof Afghanistan niet meer op de wereldkaart voorkomt, aldus de senator. Het was goed te kunnen vaststellen dat ook op deze conferentie vrijwel alle landen buiten het

Oostblok konden instemmen met een zeer scherpe veroordeling van dit Russische optreden. Dat gold met name ook voor de zogenaamde niet gebonden landen zoals de Afrikaanse. De pogingen van de communistische afgevaardigden om Afghanistan te verdoezelen liepen dan ook volledig schipbreuk. Een desbetreffende resolutie werd met overweldigende meerderheid aangenomen.

De betekenis van een dergelijke bijeenkomst werd naar mijn oordeel het best verwoord door een Engelse Labour-afgevaardigde.

Deze stelde dat men zich over de uitslag van de stemming natuurlijk geen illusies behoeft te maken. De Oostbloklanden kunnen hier heel goed tegen, maar de communistische afgevaardigden hebben nu eens goed kunnen horen hoe vrijwel alle landen de inval in Afghanistan veroordeelden. Hij sprak de verwachting uit dat de Russische afgevaardigden in Moskou toch in ieder geval zouden moeten melden hoezeer de hele wereld van afgrijzen is vervuld over dit USSR-optreden. Ook een resolutie die een scherpe veroordeling uitsprak over de gijzelingen in Iran en Columbia werd op enkele ontzettingen na gesteund.

Weliswaar heeft dit congres van parlementariërs als het om de besluitvorming gaat minder invloed dan bijvoorbeeld de Verenigde Naties, waar de regeringen spreken, toch was het een positieve ervaring te kunnen vaststellen hoezeer zowel de gang van zaken in Afghanistan als die in Iran en Columbia werden veroordeeld door een wereldwijd forum.

Voorzitter moet rust houden

In verband met het feit dat de voorzitter van de partij, mr. F. Korthals Altes, tot juni a.s. wegens ziekte zijn werkzaamheden niet zal kunnen verrichten, zullen al zijn taken gedurende deze periode worden overgenomen door de ondervoorzitter, de heer J. Kamminga.

Voor de voorzitter bestemde post dient met het oog op het bovenstaande te worden gezonden aan: algemeen secretariaat VVD, Koninginneweg 57, 2514 AE 's-Gravenhage, t.a.v. de heer J. Kamminga.

Met het oog op de komende discussies binnen de VVD over de Tweede Kamer-verkiezing in 1981 deelt de fractievoorzitter mr. J. G. Rietkerk mede dat hij niet in aanmerking wenst te komen voor een eventueel komend lijsttrekkerschap.

Hij heeft zich wel beschikbaar gesteld voor de kandidatenlijst voor 1981.

De heer Rietkerk dacht er goed aan te doen dit vóór de algemene vergadering van de VVD op 25 en 26 april aanstaande aan de partij bekend te maken.

Henk Krol
Fractievoorzitter VVD

Openbaarheid

door Henk Krol

Bij het kamerdebat ter gelegenheid van de wet openbaarheid van bestuur vergeleek Annelien Kappeijne van de Coppelio de werkwijze van de Kamer met het gebouw waarin zij is gehuisvest. Voor degenen die er voor het eerst mee te maken krijgen een doolhof. Zij noemde het op zich merkwaardig dat nadat de lagere overheden al geruime tijd geleden ertoe zijn overgegaan hun commissievergaderingen openbaar te maken, de Tweede Kamer nu als laatste voor haar eigen werkwijze het principe van de openbaarheid gaat hertoetsen. Ze wees daarbij ook op het toegenomen aantal commissievergaderingen.

Gemeten naar de huidige maatstaven van openbaarheid en openbaarmaking is dat geen wenselijke ontwikkeling. Vandaar dat de VVD-fractie zich ermee kan verenigen dat openbaarheid als regel voor de commissievergaderingen wordt aanvaard en dat beslotenheid als uitzondering zal worden beschouwd. Wel pleitte Annelien Kappeijne ervoor dat kamerleden in die gevallen waar dat nodig mocht zijn zich dan ook wel aan een geheimhoudingsplicht zouden moeten houden. „Te gemakkelijk en te vanzelfsprekend is die plicht in het verleden geschonden” en „het lijkt me juist dat het presidium van

de Kamer een disciplinaire maatregel kan nemen tegen een kamerlid dat achter de schermen de populaire figuur heeft willen uithangen tegenover de media”.

Scheepsnieuwbouw

Op het moment dat dit nummer van Vrijheid en Democratie afsluit was de hele zaak rondom de ROS nog niet volledig in de Kamer afgerond. Een volledig verslag mag u van mij dan ook niet verwachten. In zijn bijdrage aan het debat over de scheepsbouw en de zware metaal in Nederland ging Huub Jacobse in op deze problematiek. Daarbij herinnerde hij aan de slechte resultaten over 1977 die in 1978 bekend werden. Toen kondigde de minister van Economische Zaken een miljoenen kostende reddingsoperatie aan. Een jaar later, op 13 maart 1979, sprak de Kamer opnieuw over de nijpende toestand in de grote scheepsnieuwbouw. Opnieuw waren de berichten somber. Werd er bij de reddingsoperatie nog van uitgegaan dat de scheepsbouw in 1981 weer rendabel zou kunnen zijn, een jaar later viel al het jaartal 1985. Enkele maanden later was de situatie nog weer veel slechter. Ondanks de gigantische overheidssteun zag het Rijn-Schelde-Verolme concern geen mogelijkheden meer om zich voor de verdere exploitatie van de VDSM verantwoordelijk te stellen.

Nog werd een poging gedaan om de VDSM te redden.

Huub Jacobse vroeg zich nu af of die poging wel gedaan had moeten worden. Die poging zou, aldus de minister, ook de laatste zijn.

Er zou een nieuwe onderneming komen, de ROS, en door een forse afslanking en reorganisatie zou het voortbestaan van de grote scheepsnieuwbouw zijn verzekerd. De overheid stelde hiervoor weer erg veel geld beschikbaar.

Nu tien maanden later blijkt het verlies over 1979 alleen al ten minste 135 miljoen te hebben bedragen.

Vandaar dat het nu de hoogste tijd is voor herbezinning. Je kunt als overheid toch niet onvoorwaardelijk arbeidsplaatsen blijven behouden, ook wanneer dit tot onverantwoord grote verliescijfers aanleiding geeft.

Terwijl u dit leest is de uitslag van dit debat waarschijnlijk al aan u bekend.

De dood van een Prinses

De tv-film „De dood van een Prinses” heeft meer discussie opgeleverd dan de maker van deze film zich van te voren heeft durven wensen.

Kort voor het uitzenden van deze film lieten twee VVD-kamerleden weten dat zij aan de NOS kenbaar zouden maken dat er op diverse plaatsen en binnen diverse groeperingen nog al wat kritiek bestond ten aanzien van deze film, met name in Engeland.

Zij hadden daarmee niet de bedoeling om het vertonen van deze rolprent in ons land te verbieden. Ze wilden de NOS slechts alle nodige informatie verschaffen om zo zelf tot een grondige afweging te kunnen komen en zo het eventuele uitzenden van die film zo nodig in heroverweging te nemen.

Tientjesactie april 1980

Waarde medeleden,

Het reilen en zeilen van een politieke partij vraagt veel werk, veel inzet van vrijwilligers, maar ook veel geld.

Wij gaan zuinig om met de contributie-gelden van onze leden; voor het uitbreiden van onze activiteiten - juist nu zo dringend noodzakelijk - is echter net iets meer geld nodig.

Wij zouden u daarom nog eens willen vragen ons een tientje te sturen (meer mag, doch hoeft niet). Het is een klein bedrag, maar als al onze leden dit kleine bedrag overmaken, dan kunnen wij de partij-organisatie verder uitbouwen en daardoor weer meer doen om het liberalisme in ons land te versterken.

Doet u mee? Zo ja, dan zien wij uw bijdrage graag tegemoet via de door u nog te ontvangen stortings-/acceptgirokaart.

Heel veel dank. Wij werken verder.

Haya van Someren,
voorzitter Eerste-Kamerfractie.

Koos Rietkerk,
voorzitter Tweede Kamerfractie.

In hun mededeling van 11 april stelden ze dan ook overduidelijk „het is buiten kijf dat de eigen verantwoordelijkheid van iedere instelling die zendtijd heeft verkregen zoals geformuleerd in artikel 10 van de omroepwet, door ons wordt gerespecteerd.”

Toch kwam deze mededeling in de pers over als een betutteling van de VVD.

(Had men de nota van Wim Keja beter gelezen dan had men wel anders geconcludeerd).

Om duidelijk te maken dat dit niet de bedoeling was gaf de VVD-fractie op 15 april om 13.00 uur, nog voor de uiteindelijke beslissing van de NOS het volgende officiële persbericht uit.

„In de fractievergadering van hedenmorgen is gesproken over de eventueel door de NOS uit te zenden documentaire „De dood van een Prinses”.

Daarbij is komen vast te staan dat het communiqué afgelopen vrijdag uitgegeven door twee fractieleden niet is uitgegaan van de fractie van de VVD.

De omroepwet geeft aan de NOS een eigen verantwoordelijkheid.

Het NOS-bestuur zal derhalve zelf zijn beslissing moeten nemen. Om deze beslissing zo afgewogen mogelijk te

kunnen nemen, is het nodig dat alle relevante informatie ook aan de NOS wordt doorgegeven. De fractie is van mening dat, indien tot uitzending zou worden overgegaan, de gelegenheid tot een weerwoord dient te worden gegeven aan diegenen, die daaraan behoefte hebben.

De VVD is immers altijd een voorstander geweest van de mogelijkheid van een dergelijk weerwoord aan belangstellenden die menen dat er feitelijke onjuistheden door bepaalde media zijn verspreid.”

De NOS ging in op dit laatste verzoek en organiseerde na afloop van de film een discussie op tv en gaf aan kijkers tijdens de film gelegenheid om via de radio te reageren.

Rijbewijzen

Tot slot nog een leuk succesje voor Theo Joekes.

Hij interpelleerde de minister van Verkeer en Waterstaat over de problemen die de burger kan krijgen bij het verlengen van zijn rijbewijs.

De minister beaamde dit en zegde hem toe dat nog dit jaar een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer zal gaan waardoor rijbewijzen voortaan onbeperkt geldig zullen blijven.

Een rechtstreekse boodschap aan Carter...

We stonden op 20 maart met enkele fractiemedewerkers - allen VVD, want die van de PvdA stáákten of hadden wellicht vorstverlet - in het zonnetje tegenover de Ridderzaal. Juan Carlos van Spanië en zijn charmante Sophia zouden naar buiten komen na een noenmaal, om over de roodgelopen trap treden naar de auto te stappen voor een rit naar het volgend programmapunt van het Statiebezoek aan onze lage landen.

We stonden er niet alleen. Mensen met fototoestellen, mediterrane getinte werknemers, kennelijk niet gedeserteerd in de 80-jarige oorlog, maar meer recentelijk de grens gepasseerd, gewoon met de trein, niet via Den Briel en naast mij een ouder dametje met stralende oogjes achter een glinsterende bril. De Koninklijke Marechaussee stond opgesteld met ontblote sabel. „Wat zijn ze jòng tegenwoordig”, zei het dametje. „Ach nee mevrouw, wij worden ouder”. Ze knikte wijs. Daar zwaaiden de deuren van de Ridderzaal open en verscheen het Spaanse Koninklijk paar. Applaus. „Viva Don Carlos, viva, viva”, riep een aardige man met git-

zwart haar en verweerde gelaatstrekken. De Koning is uiterst charmant in de beste betekenis van het woord.

Bij het trapaf dalen keek hij sympathiek getroffen. Hierdoor aangemoedigd ging de man tussen het publiek verder, klom op het hek en riep een aantal Spaanse volzinnen. De Koning wachtte met instappen, luisterde beleefd en knikte. „Hij geeft rechtstreeks een boodschap door”, straalde het dametje. Ze genoot.

Daar verscheen onze Koningin. Weer applaus en een (andere) man riep: „Leve het Huis van Oranje!” De auto zoefde weg en nu verscheen boven aan de trap, in het volle zonlicht, on eigen Kamerlid Nel Ginjaar. Niets kon ons meer tegenhouden, alle drie klaptten we enthousiast: „Leve het huis Ginjaar!” Nel's reactie was niet helemaal die van de Koning van Spanje. Het dametje genoot nog steeds. „Wat een dag, jammer, morgen vertrek ik weer naar de States”. We hebben ons toen beheerst en haar maar niet een rechtstreekse boodschap aan Carter meegegeven...

Koosje Bins

Haast geboden met regeling stakingsrecht in Nederland

door
Ed Nijpels

Tot 1958 heeft de gang van zaken rond stakingen in Nederland niet tot bijzondere problemen geleid. Nadat in 1872 een aantal belangrijke wettelijke belemmeringen waren weggenomen, was er de daarop volgende tachtig jaar sprake van een betrekkelijke rust rond het stakingsgebeuren. Vanaf 1958 was het echter met de rust gedaan. Een toenemende krapte op de arbeidsmarkt leidde tot door de werkgevers gevraagde rechterlijke oordelen, die op hun beurt weer de politieke machinerie in beweging brachten. Centraal stond in die ontwikkelingen de vraag of een staking in beginsel als rechtmatig was te beschouwen of niet. Door een uitspraak van de Hoge Raad in 1960 brak de hel los. De beslissing van de Hoge Raad (het zgn. Panhonnibco-arrest) hield kort en vrij vertaald in dat staken in beginsel als ongeoorloofd beschouwd diende te worden, met uitzondering van die situaties, waarin van werknemers in redelijkheid niet gevraagd kan worden, het werk voort te zetten. Deze uitspraak diende als voedsel voor een jarenlange discussie of, en zo ja, hoe het stakingsrecht geregeld diende te worden.

In 1969 leverde deze discussie twee bij de Kamer ingediende wetsontwerpen op, die tot op heden nog steeds geen kracht van wet hebben en waarvan er één ook zeker nooit wet zal worden. In het eerste wetsontwerp worden een aantal inhoudelijke regels met betrekking tot stakingen geformuleerd. Uitgangspunt van het wetsontwerp is dat een staking in beginsel rechtmatig is. In het tweede wetsontwerp wordt de instelling van commissies van onderzoek geregeld. Deze commissies die zouden dienen te bestaan uit onafhankelijke deskundigen, kregen als taak bij een (dreigende) staking een onderzoek in te stellen naar de gevolgen van een eventuele staking en zo nodig en wenselijk in een (dreigend) conflict te bemiddelen.

Op het eerste gezicht leken de wetsontwerpen op royale instemming van zowel werknemers als werkgevers te kunnen rekenen maar naarmate de tijd vorderde, verdween die instemming als sneeuw voor de zon. Vooral toen in de discussie de eventuele bekrachtiging van het Europees Sociaal Handvest (ESH) een rol ging spelen, werd de verwarring compleet. In dat Europees Sociaal Handvest, dat als de regering het bekrachtigt voor Nederland dezelfde betekenis heeft als een wet, wordt de staking namelijk als een rechtmatig middel erkend. Voor een aantal politici was de zaak simpel: bekrachtig het Europees Sociaal Handvest en klaar is Kees. Dat Kees dan nog lang niet klaar is, zal ik hieronder duidelijk proberen te maken.

Bekrachtiging door de regering van het Europees Sociaal Handvest, dat inmiddels al door Tweede en Eerste Kamer is goedgekeurd, betekent wel een stap op de goede weg. Mocht er immers nog onduidelijkheid bestaan over het recht tot werkstakingen, dan neemt het Europees Sociaal Handvest die in ieder geval weg. Stakingen worden dan in principe geoorloofd. Er blijven echter nog genoeg problemen over. Ik noem ze in willekeurige volgorde:

- Hoe regelen we de positie van de werkwilligen bij een staking?
- Moeten we in een stakingscode een aantal procedurele regels t.a.v. stakingen vastleggen? (zoals bijv. termijn van aanzegging, wijze van aanzegging etc.)
- Moeten we de rechtspraak in stakingsgeschillen centraliseren?
- Hoe regelen we het stakingsrecht voor ambtenaren?

Positie werkwilligen

De wilde stakingen in de Rotterdamse haven hebben nog eens de beroerde positie van de werkwilligen bij een staking duidelijk gemaakt. Als een werkwillige geen lid is van een bond en een staking wordt uitgeroepen door de erkende vakbeweging, dan kan die werkwillige in de meeste gevallen fluiten naar zijn centen. De werkgever hoeft financieel niet over de brug te komen, omdat hij dan immers de staking zelf zou meefinancieren. Een WW-uitkering komt ook niet ter sprake, omdat de sociale zekerheidsregelingen niet een soort verkapt stakingskas zijn. Kortom, de goedwillende werknemer valt financieel tussen wal en schip. De vraag wie nu financieel voor die werkwilligen zou moeten opdraaien, is makkelijker gesteld dan beantwoord.

In een interessante doctoraalscriptie heeft een Leids juriste in 1977 een overzichtelijke opsomming gegeven van de voor- en nadelen die aan diverse regelingen van de financiële positie van de werkwillige kleven. De oplossing die zij bood, lijkt simpel. Geef een werkwillige die geen uitkering krijgt van een vakbond een WW-uitkering, zodat werkgevers en werknemers, omdat zij beiden premie betalen, het risico onderling spreiden. Hoewel op het eerste gezicht aantrekkelijk, roept ook deze oplossing weer vragen op.

Voor de VVD-fractie staat echter vast dat de positie van de werkwillige op een of andere manier geregeld zal dienen te worden temeer nu nog steeds een meerderheid van de Nederlandse werknemer geen lid is van een vakvereniging en daardoor bij een staking in principe geen cent ontvangt. Bij zo'n regeling zal ook het voordeel dat een werkwillige bij een staking kan hebben, nl. verbetering van de materiële of immateriële arbeidsvoorwaarden, een rol dienen te spelen.

Stakingscode

Binnenkort zal de Minister van Sociale Zaken een advies-aanvraag aan de Sociaal-Economische Raad richten over de vraag of er nadere procedure-regels moeten komen voor stakingen via een code. Het zit er dik in dat werkgevers en werknemers het met elkaar niet eens zullen worden over een dergelijke code. Los daarvan rijst de vraag of een dergelijke code niet in een wet vastgelegd zou moeten worden.

Mijn antwoord op dit probleem is tweeledig. Ik vind dat er en zo'n stakingscode moet komen en dat die stakingscode in een wet moet komen vast te liggen. Als de sociale partners elkaar op dit punt niet kunnen vinden, dan zal de regering dus zelf zo'n code dienen te ontwer-

Solidariteit

door
Florus Wijsenbeek

pen en die vast moeten leggen in een wet. De regering mag zich in mijn ogen in dat laatste geval niet achter de sociale partners blijven verschuilen.

De centralisatie van de stakingsrechtspraak had los van de overige problemen allang in een aparte wet geregeld kunnen worden. Op dit moment ontwikkelen de presidenten van de rechtbanken zich, zoals een hoogleraar het eens uitdrukte, tot een soort opperhoofden van het hele stakingsgebeuren. Wat voor belangrijke gevolgen die plaatselijke folklore (aldus dezelfde hoogleraar) met zich mee kan brengen, hebben de in mijn ogen ongelukkige en juridische weinig doortimmerde en aanvechtbare uitspraken van de presidenten van de rechtbanken te Amsterdam en Rotterdam aangetoond. Met een kleine wetwijziging zou de Ondernemingskamer bij het gerechtshof van Amsterdam met die centrale rechtspraak kunnen worden belast. We slaan dan twee vliegen in één klap. Enerzijds één centraal rechtsprekend orgaan, anderzijds een meerhoofdig college, zodat we van de alleen rechtsprekende rechter af zijn. Samen met mijn fractiegenoot Keja heb ik twee weken geleden dan ook bij de Ministers van Sociale Zaken en Justitie op grote spoed met een dergelijke wetwijziging aangedrongen. Er zou op deze wijze in ieder geval een einde komen aan de onderling nogal afwijkende uitspraken van de diverse presidenten. Daar zijn én werknemers én werkgevers mee gediend.

Stakingsrecht ambtenaren

Bij de bekrachtiging van het Europees Sociaal Handvest zal een uitzondering worden gemaakt voor het stakingsrecht voor ambtenaren. De regering heeft op zich genomen om daarover vóór 1 januari 1981 met voorstellen te komen (motie-De Voogd/Van Dam). Het laatste woord daarover is nog niet gevallen. Ambtenaren verkeren namelijk in een heel andere rechtspositie dan de werknemers in de particuliere sector. De arbeidsvoorwaarden voor ambtenaren worden immers niet via een CAO, maar eenzijdig door de overheid vastgesteld. De ambtenaar geniet door zijn zeer sterke rechtspositie een ontslagbescherming, waar menig ander werknemer zijn vingers bij zou aflikken: om dan nog maar niet te spreken over de veel betere salarissen. Alle argumenten voor een tegen afwegend, lijkt het toch gewenst ambtenaren een aangepaste mogelijkheid tot staking te geven. Aan uitzonderingen op zo'n algemene regel valt echter in mijn ogen niet te ontkomen. Politie, brandweer, om maar een paar voorbeelden te noemen, verkeren in zo'n bijzondere positie en vervullen dergelijke vitale taken, dat daarvoor naar andere oplossingen als het „normale” stakingsrecht moet worden gezocht.

Deze kleine inventarisatie zal duidelijk gemaakt hebben dat er werk aan de winkel is. Dikwijls zien we bij stakingen de discussie over het stakingsrecht oplaaien, om als de stakingen achter de rug zijn weer in de vergetelheid te verdwijnen. Het is te hopen dan met deze slechte traditie na de recente moeilijkheden zal worden gebroken. Haast is geboden.

De Amerikaanse regering heeft besloten naast de al genomen stappen tegen Rusland de boycotmaatregelen tegen Iran, als vergelding voor het in gijzeling houden van het Amerikaanse ambassadepersoneel tot uitvoering te brengen. De Verenigde Staten hebben hun Europese bondgenoten daarbij om solidariteit gevraagd en willen dat die bondgenoten soortgelijke maatregelen nemen. Dat zowel door de Sowjet-Unie als door Iran grove schendingen van het Volkenrecht gepleegd zijn staat vast. In het laatste geval is dat zelfs door het Internationale Hof van Justitie in Den Haag als zodanig veroordeeld. Wanneer deze schendingen geen tegenreacties zouden oproepen dan zouden we de internationale rechtsorde, waar wij ook volgens het ontwerp-beginsel programma nog steeds op hopen, al wel helemaal kunnen vergeten.

De Europese Ministers van Buitenlandse Zaken, te Lisbon bijeen, hebben prompt gereageerd op het Amerikaanse verzoek. Ze hebben de eerder uitgesproken veroordelingen in scherpere bewoordingen herhaald. Ze hebben zelfs de ambassadeurs uit Teheran teruggedroepen, maar over verdere stappen beraadden zij zich. Deze houding heeft bij de Amerikanen wel enige irritatie opgewekt. Zij verwijten de Europeanen met name ondanbaarheid jegens de inspanningen die de VS nu reeds decennia lang voor de verdediging van Europa opbrengen, zoals bv. de voortdurende legering hier van 300.000 militairen.

Zeker mogen wij het gevaar van het isolationisme, dat sterker wordt hoe verder men van de Amerikaanse oostkust afkomt, niet onderschatten. Het is dan ook zaak dat wij als VVD en als Nederland aan het Atlantisch Bondgenootschap een hoge prioriteit blijven geven, hoezeer ikzelf ook het alternatief van een Europese defensie bespreekbaar zou willen maken.

Toch mag men zich afvragen of het wel zin zou hebben als Nederland als eenling in Europa de boycotmaatregelen zou steunen. In 1973 in de oliecrisis was onze positie misschien eervol, maar bepaald niet wenselijk. Evenmin is het waarschijnlijk dat een volgzaam houding ons bv. dankbaarheid gratis III F-16 vliegtuigen zou opleveren. We doen dan immers toch al wat gevraagd wordt.

De Amerikanen zullen moeten begrijpen dat de procedure van de Europese politieke samenwerking vereist dat er een algehele overeenstemming van negen regeringen is, ook van Frankrijk en Ierland, dat helemaal geen NAVO-lid is. Alles wat wij met een consequente houding dan zouden kunnen bereiken is dat er helemaal geen Europees standpunt komt, en dan kun je nog maar beter met een iets zwakker standpunt meegaan.

Wel bewijst dit nogmaals dat ook de E(uropese) P(olitieke) S(amenwerking) in de normale EG-procedures moet worden ingebracht en dat daar een meerderheidsregel, zo niet altijd dan toch wel meestal, toegepast zou moeten worden.

Staatssecretaris mr. Beyen: „Ik doe mijn werk met ontzettend veel plezier”

Hij nam de beslissing om staatssecretaris Handelspolitiek en Exportbevordering te worden binnen vlerentwintig uur. Daarmee zette hij een streep onder een twintigjarige internationale bankcarrière. Mr. K. H. Beyen kwam niet uit het Haags politieke wereldje, wel als VVD'er maar ook als vreemde eend in de bijt op zijn stoel op Economische Zaken terecht. Na twee jaar blijkt hij met Remy Dijkman terug op zijn nieuwe functie.

„Voor een gedeelte was ik door mijn ervaring op deze baan ontzettend goed voorbereid. Twintig jaar lang heb ik me vanuit de bankwereld beziggehouden met de financiering van de internationale handel. Dus dat deel van mijn werk beheerste ik technisch vrij behoorlijk toen ik op deze stoel kwam. Nieuw voor mij waren de problemen rond het GATT*, de EEG, en uiteraard ook de contacten met de volksvertegenwoordiging. Dat heb ik dus moeten leren, maar dat heb ik ook boeiend gevonden. Ik mag wel zeggen dat ik dit werk de laatste twee jaar met ontzettend veel plezier heb gedaan. Het is tot nu toe een positieve ervaring. Natuurlijk kan je binnen die tijd niet alles bereiken wat je rond wil krijgen, doordat het toch dikwijls moeilijk is om nieuwe richtingen te stimuleren. Het bedrijfsleven reageert in het algemeen positief. Ik krijg de laatste tijd niet erg veel fundamentele kritiek naar mijn hoofd van die kant. Men heeft - dacht ik - wel het gevoel dat er hier iemand zit, die zich voor hen inspant. Alles bij elkaar vind ik dit een zinvolle activiteit.”

De 31ste december 1977 zal Staatssecretaris Beyen niet makkelijk vergeten. Er kwam een telefoontje of hij zitting wilde nemen in het kabinet Van Agt-Wiegel op een splinternieuwe post, namelijk als dé man voor handelspolitiek en exportbevordering. „Die vraag werd mij gesteld op 31 december en op 2 januari heb ik „ja” gezegd. Het betekende voor mij het opgeven van een carrière van twintig jaar in het bankwezen. Ik heb met het overtuiging gedaan - na de zaken goed afgewogen te hebben. Voor mijn gevoel bestond er behoefte aan een dergelijke bewindsman, die als speciale verantwoordelijkheid de buitenlandse handel kreeg. Als deze kabinetsperiode voorbij is, neem ik aan dat het over is. Ik heb nooit de bedoeling gehad om lid van de Tweede Kamer te worden en dat ambieer ik nog niet. Dus toen mij onlangs vrij plotseling werd gevraagd: „Mijnheer, wilt u zich kandidaat stellen voor de Tweede Kamer?” heb ik gezegd: „Nee, dat is niet mijn bedoeling.”

Boos

Door een foutieve mededeling in de pers die vaststelde dat Beyen dan wel weer de bankwereld in zou gaan, wordt een beetje de indruk gewekt dat onze staatssecretaris wat gedesillusioniseerd afnoet volgend jaar. Beyen is hier terecht boos over. Hij heeft zijn plannen voor die periode nog geheel niet getrokken. Het is nog ver van zijn bed en hij is voorlopig met dit werk in dit kabinet bezig. „Nee, ik ben absoluut niet gedesillusioniseerd. Ik heb me beschikbaar gesteld op een onverwacht moment. Als me de vraag wordt gesteld dit weer te doen dan ligt het er helemaal aan wat dat voorstel is, of ik er zin in heb en of ik denk dat ik er geschikt voor ben. Maar het feit dat ik geen lid van de Tweede Kamer wil worden heeft daar niets mee te maken!

Public Relations

Mét Van der Klaauw behoort hij tot de frequentst reizende kabinetsleden. Beyen heeft een respectabel aantal

reizen achter de rug. Zijn handelspromotiereis naar Amerika, bijvoorbeeld, toont zijn aangeboren gevoel voor public relations.

Beyen: „Dat was een zogenaamde acquisitiereis met als doel het image van Nederland als investeringsland te verbeteren. In de jaren zestig zijn ontzettend veel Amerikaanse bedrijven naar Nederland gekomen. Die hebben hier dochtermaatschappijen opgericht, die het ook bijna allemaal goed doen. In de jaren zeventig nam die stroom af. Nederland was niet langer een goedkoop eiland, maar eerder een duurtberg geworden. De tijd dat de dollar heel sterk en de gulden zwakker stond was voorbij. De aantrekkelijkheid verdween. Daarbij kwam dat de hele economische ontwikkeling de belangstelling van het Amerikaans bedrijfsleven voor vestigingen in het buitenland afnam. Dat werd nog versterkt door Nederlanders die in Amerika vertelden hoe slecht het hier allemaal was. In de Amerikaanse vakpers verschenen verhalen over „the Dutch Disease” (ongeveer te vertalen door: „De Hollandse kwaal...”) en allemaal dingen die niemand goed begreep, maar die wel negatief klonken. Zoals het spookbeeld dat de vermogensaanwasdeling voor buitenlandse investeerders funest zou zijn. Enfin, er was een ontzettende hoeveelheid negatieve publiciteit over Nederland en dat was gewoon slecht! We kunnen die buitenlandse investeringen nog best gebruiken. Ze brengen werkgelegenheid, dikwijls technologie en - doordat men vaak niet alleen voor de Nederlandse maar voor de Europese markt werkt - een stuk extra export. Daarom hadden we behoefte aan een positief tegengeluid in Amerika. Nou, dat hebben we toen gegeven. Iedere dag reisden we naar een andere stad, waar we achtereenvolgens een lunch, speech, seminar en persconferentie hadden.”

Erop terugkijkend zegt Beyen: „Dat was erg leuk... erg interessant. Maar het is als met al die dingen... je weet nooit wat het in cijfers oplevert.”

Over belangstelling van Amerikaanse zijde had hij niet te klagen met opkomsten van 3 à 400 man per dag bij zijn „Holland-promotion”.

Midden-Oostenreis

Die cijfers komen ook ter sprake bij zijn Midden-Oostenreis per schip. Een heel andere reis.

Een handelsmissie, waarop Nederlandse ondernemers voor bepaalde standruimte konden tekenen. Wat was daarvan het resultaat?

Beyen: „Er is een schatting geweest dat er tijdens die reis in '79 wel voor 100 miljoen is afgesloten... Prachtig! Misschien is het ook wel waar,” vervolgt hij ironisch. „Veel belangrijker is of bedrijven contacten hebben gelegd en daar nadien nog op zijn dóórgegaan. Of ze kans hebben gezien een langer durende en vastere relatie op te bouwen. Iemand die aan boord een order van tien miljoen heeft afgesloten, maar verder nooit meer iets met deze relatie doet... dát beschouw ik niet als een succes. Ook al heeft zo'n onderneming haar reiskosten er dubbel en dwars uit...”

* General Agreement of Tariffs and Trade

Staatssecretaris mr. Beijen „contacten met VVD-top gegroeid...”

Staatssecretaris Beyen bekijkt dergelijke resultaten liever op langere termijn. Voor hem is de geslaagdheid van dit Expo-schip niet in getallen uit te drukken. „Een heleboel bedrijven vertellen niet wat ze hebben afgesloten. Dat hoeven ze ook niet. Maar het feit dat er al twee, misschien drie follow-up missies van deelnemersgroepen naar het Midden-Oosten zijn geweest, die dóór zijn gegaan op de contacten die ze hadden gelegd, is een goed teken.”

Geestdriftig: „Er komt een tweede reis. In januari 1981 naar het Verre Oosten en ik ga mee. Alleen is op dit moment de zaak nog niet voldoende volgeboekt. In feite is zo'n expositieschip een ideale mogelijkheid voor midden- en kleinbedrijven. Op die reis van '79 waren er groepen van kleine en middelgrote bedrijven uit Groningen en uit Limburg die tezamen één tentoonstellingsruimte hadden gehuurd en daar heel goede resultaten mee boekten. Die hadden alleen - op zichzelf - nóóit die investering kunnen maken. Naar ik heb gehoord zijn er ook wel blijvende samenwerkingsrelaties uit voortgekomen.”

Staatssecretaris Beyen krijgt men niet elke avond op de t.v.-buis te zien. Zijn werkterrein is in feite de wereld en niet dat kleine lapje Nederland. In de politieke (actualiteiten) rubrieken „figureert” hij zelden. Dat komt niet alleen door zijn nuttige afwezigheid - hoe gek dit ook klinkt - maar ook doordat de meeste contacten van hem met het parlement bestaan uit Openbare Commissie Vergaderingen met de Vaste Commissie voor Handelspolitiek. Een terrein dat volkomen nieuw voor hem was.

Handelssecretarissen

Mede op verzoek van de Kamer loopt er thans een proef met vijf handelssecretarissen in Sidney, Manilla, Koe-wei, Abidjan en Los Angeles. De belangstelling voor deze functie was verbijsterend. Honderdvijfenvijftig kandidaten meldden zich... vijf werden uitverkoren. „Omdat het een experiment was, hebben we gezegd:” „We beginnen op vijf plaatsen.” De mensen worden als handelssecretaris of consul in de dienst van de ambas-

sades geïntegreerd. Als het goed werkt - en dat moeten we binnen een jaar kunnen zien - dan kunnen we het aanbod van deskundigen uitbreiden. Ik heb niet álle dossiers van de sollicitanten bekeken, maar wél die van de laatste 25 en die waren écht goed!

Voor het eind van het jaar moeten we een evaluatie kunnen hebben, zodat we begin volgend jaar kunnen zeggen: Dit is geslaagd, ten dele geslaagd of mislukt. Het kan natuurlijk héél goed dat mijnheer A. op die plaats een groot succes is en mijnheer B. op zijn plaats een grote flop. Dan zullen we moeten gaan bekijken hoe dat komt. Of dat aan de persoonlijkheid van de man ligt of aan die van zijn baas of dat misschien - achteraf gezien - het terrein zich voor deze post niet goed blijkt te lenen. Na een jaar móét je kunnen zien of het zin heeft. Als nou blijkt dat het overal één grote puinhoop is geworden, moeten we er niet mee doorgaan. Maar ik denk wel dat we straks écht kunnen zeggen: „Er zit wel wat in... laten we er nog eens vijf bijdoen.”

Contacten

De contacten van deze VVD-staatssecretaris met de VVD-top zijn in deze twee jaar gegroeid. In het begin was hij een eenling die best wat meer voeling met zijn eigen partij zou willen hebben gehad... „De partij heeft niet de gewoonte om zich erg actief met bewindslieden te bemoeien. Maar er zijn nu toch behoorlijk wat contacten, zowel met de fracties als met het bestuur, wat ik erg toejuich. In die eerste periode heb ik me op mijn eentje gevoeld... Kijk”, wat aarzelend formulerend om niemand te kwetsen, „als je nou iemand vraagt om toch een vrij vooraanstaande positie in het Nederlands bedrijfsleven op te geven om dit te gaan doen, dan lijkt het me toch niet zo overdreven om na een paar maanden eens te vragen: „Hoe gaat het nou?” Hij schiet in de lach... „Die gedachte is kennelijk bij niemand opgekomen. Men denkt schijnbaar: die vent weet het wel... of hij weet het niet. Ze laten je maar zwemmen. Maar dát heb ik in mijn leven zo vaak gehad... dan zwém ik op de een of andere manier...”

Kernenergie, een zwart-wit discussie?

In dit blad van 11 maart j.l. werd voor dr. H. W. den Hartog een gastkolom gereserveerd, waarin deze zijn licht liet schijnen op een van de problemen rond de toepassing van kernenergie voor de opwekking van elektriciteit, te weten dat van de definitieve opberging van radio-actief afval in een zoutkoepel. Op dit artikel ontving de redactie een weerwoord van Ir. J. Hamstra uit

Bergen (NH) (foto). Hij is werkzaam op het energie-onderzoekcentrum Nederland (ECN) te Petten. Volgens Ir. Hamstra heeft dr. Den Hartog zich bij het schrijven van zijn bijdrage niet belast gevoeld door feitelijke kennis van zaken op het gebied van de opberging van afval. De uitspraken van dr. Den Hartog zijn volgens Ir. Hamstra weinig bevorderlijk voor een discussie van enig niveau over dit onderdeel van de totale energietoevoerketen.

Vooropgesteld dat niemand nog weet hoe breed en hoe maatschappelijk de discussie over onze energieproblemen straks gevoerd zal worden, essentieel voor een goed verloop ervan zal zijn dat alle stellingnamen door feitelijke gegevens en bewijsvoeringen onderbouwd zullen zijn. Alleen op zo'n basis kan de discussie positieve resultaten opleveren. Positieve resultaten enerzijds, doordat men op basis van de gegevens en de bewijsvoeringen het op bepaalde punten eens kan worden. Positieve resultaten anderzijds, door het op afdoende wijze weerleggen van onjuist opgebouwde bewijsvoeringen.

Aan hetgeen dr. Den Hartog ter inleiding van een kernenergie-discussie binnen de VVD-kringen aan het papier toevertrouwde ontbreekt iedere basis van bewijsvoering. Hij geeft met zijn wijze van argumentatie bovendien blijk beschikbare informatie over de afvalproblematiek niet goed gelezen te hebben.

Ik wil proberen deze nogal boude veroordelende uitspraken met de navolgende voorbeelden duidelijk te maken.

1. Wie in Nederland naar een oplossing van het radio-actief afvalprobleem zoekt, doet dat uitsluitend voor vast afval: het hoogactieve kernsplijtingsafval wordt verondersteld tot glasblokken te zijn vastgemaakt, de overige categorieën afval zijn in beton of tot kleine pakketten samengeperst in stalen vaten verpakt.

Den Hartog begint zijn afvalverhaal echter met een rampsituatie te schilderen op basis van ervaringen met de opslag in tanks van vloeibaar afval in Hanford (USA). Een niet ter zake doend voorbeeld dus, waarvoor ik hem overigens een rapport van de „National Academy of Sciences” van 1978 ter lezing kan aanbevelen. Daaruit blijkt dat de werkelijke gevolgen van de opgetreden lekkages iets anders uitpakken dan hij suggereert.

2. Een door de Interdepartementale Commissie voor Kernenergie (ICK) ingestelde werkgroep heeft vorig jaar een nieuwe risico-analyse gemaakt voor het ondergronds in een zoutkoepel opbergen van hoogactief vast afval. Volgens Den Hartog is deze risico-analyse alleen geldig wanneer de zoutkoepel niet minder stabiel wordt door de aanwezigheid van de opbergplaats. Dit laatste, zegt hij, is een onjuiste veronderstelling, omdat het wel zeker is dat de opbergmijn met het hoogactieve afval belangrijke veranderingen in de zoutkoepel teweeg zal brengen.

Wie kennis neemt van de rapportage van de betreffende ICK-werkgroep vindt veelvuldig vermeld dat de risico-analyse gebaseerd werd op de extreme aanname dat de zoutkoepel een voortdurende zoutopstuwing van 2,5 mm per jaar zal ondergaan. Deze verre van stabiele situatie leidt in de risico-analyse niet tot onaantoonbare eindsituaties. Hoe zeker is Den Hartog van zijn uitspraak dat de afvalopberging belangrijker veranderingen in de zoutkoepel teweeg zal brengen dan de door de ICK-

werkgroep veronderstelde „eeuwig” voortdurende 2,5 mm opstuwing per jaar?

M.i. volledig onzeker. Niet alleen zal hij deze uitspraak onmogelijk met feitelijke gegevens hard kunnen maken, ik ben daartegen bereid en in staat hem op grond van berekeningen het tegendeel aan te tonen.

Straling

3. Den Hartog brengt de mogelijke stralingsschade aan het steenzout direct rondom de opgeborgen blokken kernsplijtingsafval ter sprake, schrijft over gigantische doses straling, het plotseling vrijkomen van grote hoeveelheden energie, die in extreme gevallen tot explosies kunnen leiden, maar die ook in meer gematigde gevallen desastreus zouden zijn voor de stabiliteit van de zoutkoepel.

Wat verstaat Den Hartog onder gigantische doses? Hij

UIJTERST SCHERPE PRIJZEN,
GEGARANDEERD!

DIAMANT - JUWELEN

Een briljant geschenk van blijvende waarde. Laat U voorlichten. Prijsvergelijking is alleen maar verstandig en verplicht U tot niets.

Solitaire- en allianceringen, oorknoppen, colliers enz. Losse diamant in vele gewichten en kwaliteiten.

Inkoop-/inruil-/taxaties/beleggingen.

Verkoop aan particulieren dagelijks van 12 tot 5 uur en volgens afspraak.

DIAMOND
COMMODITY BV

Diamantbeurs, kamers 49-51,
Weesperplein 4 - Amsterdam.
Telefoon 020-25 50 14

Deelcongressen

moet uit een artikel in *Energiespectrum* van september 1977 weten, dat het overgrote deel van de voor afvalberging gebruikte zoutkoepel van stralingsschade als gevolg van de opberging van het kernspijtingsafval niets, helemaal niets zal merken. Met de diepe boorgat-opberging van 20 cm diameter bussen met kernspijtingsafval, zoals wij deze thans nastreven, zal in de opbergvelden zelf slechts vier van elke 5000 m³ goed steenzout aan stralenbelasting worden blootgesteld. En om deze opbergvelden heen wordt dan nog eens het 200 m dikke isolatieschild van steenzout voorzien, dat volledig ongestoord helemaal geen stralingsschade zal kunnen oplopen.

Wat wil Den Hartog suggereren aan desastreuze gevolgen voor de stabiliteit van de zoutkoepel met het explosief vrijkomen van opgehoopte stralingsschade energie? Ik zou in dit verband kunnen wijzen op de grote hoeveelheden springstof die jaarlijks nog verbruikt worden voor de winning van kali en steenzout, zonder dat de gevolgen van die explosies zich erg diep in het omringende zout manifesteren. Zou hij daar eens een kwantitatieve vergelijking mee willen maken?

4. Met nadruk merkt Den Hartog tenslotte op, dat de voorgestelde proefboringen volstrekt zinloos zijn, omdat het voorstel niet zou voldoen aan de meest elementaire eisen die men aan een goed onderzoek kan stellen.

Mij ontgaat wat in deze door Den Hartog aan „meest elementair” wordt gekwalificeerd. Ik dacht dat voor de afvalopberging de veiligheid en met name de lange termijn opsluiting buiten de biosfeer de meest elementaire eis is.

Opstuwsnelheid

Welnu uit de reeds eerder ter sprake gebrachte risico-analyse van de ICK-werkgroep blijkt dat twee zaken bepalend zijn voor een langdurige opsluiting van het afval binnen een zoutkoepel. Het meeste dominante invoergegeven is de opstuwsnelheid, waarmee de zoutkoepel vandaag de dag en vervolgens de eerstkomende honderdduizend jaar omhoog komt. Het tweede belangrijke invoergegeven is de grondwaterhuishouding op grotere diepte boven en rondom de zoutkoepels. Voor beide invoergegevens is lokale informatie onontbeerlijk en die informatie zal als eerste verzameld dienen te worden met behulp van de veelomstreden proefboringen. Dat onderzoek afwijzen betekent het onthouden van goed bewijsmateriaal aan ter zake kundigen, die tot nu toe met voorlopige berekeningen reeds aantoonde een voor Nederland goede oplossing voor het radioactief afvalprobleem op het spoor te zijn. Eerst wanneer deze veiligheidsbeschouwingen, op grond van betere invoergegevens aangepast, een meer definitieve stellingname mogelijk maken, heeft het zin zich, na beantwoording van de vraag ja dan nee zoutkoepelopberging, in details te verliezen en over de feitelijke opbergwijze uit te spreken. Daarvoor zal uiteraard aanvullend doelgericht onderzoek nodig zijn.

Alphen aan de Rijn

In „De Bron”, winkelcentrum Ridderhof, in Alphen a/d Rijn wordt op zaterdag 3 mei het deelcongres Economie Midden- en Kleinbedrijf georganiseerd.

Het programma luidt als volgt:

- 9.45 uur Ontvangst van de deelnemers.
- 10.15 uur Opening van het congres door de voorzitter van de Kamercentrale Leiden, de heer H. Brand.
- 10.25 uur Inleidingen door de leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal, de heren mr. F. Portheine en A. A. M. E. van Erp.
- 11.10 uur Indeling discussiegroepen en pauze.
- 11.30 uur Groepsdiscussies.
- 13.00 uur Lunch.
- 14.00 uur Rapportages uit de discussiegroepen.
- 15.00 uur Plenaire zitting (forum: mr. F. Portheine, A. A. M. E. van Erp, H. Brand, C. P. M. Barning).
- 16.00 uur Sluiting van het deelcongres door de heer C. P. M. Barning, voorzitter van de partijcommissie Midden- en Kleinbedrijf.

Brunssum - Heerlen

Het programma van het deelcongres defensie dat op 10 mei in Brunssum en Heerlen wordt gehouden luidt als volgt:

- 10.15 uur Ontvangst deelnemers bij het hoofdkwartier van AFCENT, Akerstraat te Brunssum.
- 10.30 uur Opening door P. Lahaye, voorzitter van de Kamercentrale Limburg.
- 10.40 uur Inleiding, discussie en film bij AFCENT. Onderwerp: stelling I: Oost-Westverhouding.
- 12.30 uur Vertrek naar Heerlen; restaurant/bowling centre Hoeve De Aar, Welterlaan te Heerlen.
- 13.00 uur Lunch.
- 14.00 uur Inleiding door dr. W. F. v. Eekelen, staatssecr. van defensie over stelling II: zonder machtsevenwicht geen ontspanning. Gelegenheid tot het stellen van vragen.
- 15.45 uur Discussie over beide stellingen, waarbij ook wordt betrokken het rapport van de kamercentrale 's-Hertogenbosch over kernbewapening.
- 16.00 uur Afsluiting door de voorzitter van de Kamercentrale Limburg.

Toelichting op beide stellingen zullen ter plaatse aan de deelnemers worden uitgereikt.

Het rapport van de Kamercentrale 's-Hertogenbosch is eveneens - tegen betaling - ter plaatse verkrijgbaar.

Mocht men prijs stellen op toezending, dan gelieve men dit op de inschrijfbon te vermelden en het bedrag van f. 2,50 eveneens over te maken.

Voor de inschrijfbonnen zie pag. 24.

Mijn opinie is ...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houdt uw bijdrage kort,
Dat bevordert een
snelle plaatsing.
De redactie
behoudt zich het
recht voor stukken
te bekorten

of redactionele wijzigingen
aan te brengen.
Zendt uw bijdrage
naar de centrale redactie
van dit blad:

Bijzondere 135,
1218 GK Hilversum.
Beroep n.a.v. gewelgerde
of bekorte artikelen
bij de redactieraad,
Koninginnegracht 57,
2114 AE 's-Gravenhage.

Onderwijspolitiek

Onlangs las ik op blz. 20-21 van de VVD-brochure „Vierstromenschool”, dat alle 3 moderne vreemde talen in alle (4) studiepakketten als verplicht vak zouden moeten voorkomen. Op blz. 9 van deze brochure wordt echter gesteld, dat het Frans uit de brugklas zou kunnen vervallen, mits dit later maar zou worden „ingehaald”. Hierbij worden de auteurs van deze brochure op hun wenken bediend door het recente brugklas-plan van Pais, zij het dat deze het Frans wil vervangen door het Duits... Beide opvattingen zijn echter absurd, uitgaande van het gestelde op blz. 20-21 van deze brochure: logischerwijs moet dan het Frans worden gehandhaafd in de brugklas, en het Duits daaraan toegevoegd! Waarom zou immers het Frans moeten worden „ingehaald” als verplicht eind-examenvak en Engels (en volgens Pais; Duits) als evenzeer verplichte eind-examenvakken in de visie van de brochure niet? (nog afgezien van wat van dat „inhalen” in de praktijk terecht zou komen...). Mijs inziens trekken de auteurs van de brochure (en Pais) onvoldoende hun conclusies uit het uitgangspunt van de brochure, namelijk dat drie moderne vreemde talen als verplichte eind-examenvakken noodzakelijk zijn voor een kwalitatief goed voortgezet onderwijs in Nederland. De brochure geeft hiervan al blijk door de onvoldoende en eenzijdige argumentatie van het gestelde op blz. 20-21, zijnde alleen een economisch argument (verantwoorde beroepskeuze later).

Om echter op Thorbecke te parafraseren, toch ook van onverdachte liberale huize: er is in de wereld (voor liberalen) meer dan voorheen te doen (dan geld verdienen). Veel belangrijker dan een dergelijk materieel argument zijn m.i. de navolgende inmateriële: betere talenkennis leidt namelijk tot:

1. Meer mogelijkheden voor *grotere individuele ont-plooiing*: Nederland is ook cultureel maar een (zeer) klein land; opname van „buitenlandse” kennis in de originele taal (met name in die talen, die wereldwijd zijn, waartoe, naast Engels, het Frans eerder behoort dan het Duits!) zal voor iedere Nederlander, ongeacht zijn opleidingsniveau (Mavo, Havo of Atheneum), waardevol zijn;

2. bijgevolge meer mogelijkheden voor een *beter sociale-maatschappelijke* ontwikkeling op Europees en wereldniveau: steeds duidelijker wordt onderkend, dat vele problemen van Europees en wereldniveau (bepaalingen-wedloop, onder-ontwikkeling, culturele achterstand enz.) berusten op een gebrek aan voldoende communicatie tussen individuen en groepen individuen (regeringen, multi-nationals, vakbonden, media enz.) van de diverse landen, zodat onderling begrip ontbreekt en vooroordelen blijven bestaan. Dit communicatiegebrek is m.i. vooral weer terug te voeren op het feit, dat men - letterlijk - „elkaars taal niet spreekt”. Nu kunnen wij als Nederlanders nooit alle talen gaan leren: grote aandacht voor Engels, Frans en Duits (en zo mogelijk ook, al dan

niet facultatief, voor Spaans en Russisch evenals voor Latijn en Grieks) ligt dan echter zonder meer voor de hand!

Om een concreet voorbeeld te noemen: het is toch belachelijk hier te moeten memoreren, dat - naar ik zelf heb ervaren - de rechtenfaculteit in Utrecht alleen Engelse studieboeken zonder meer voorschrijft, en Franse en Duitse slechts als ervan Nederlandse vertalingen bestaan?! Op dat moment was ik blij nog een „ouderwets” HBS-A diploma in de la te hebben liggen...

MR. F. BREURE Haarlem

Europees kruisvat?

Sinds de ondertekening van het SALT 2-verdrag in Wenen zijn de spanningen in de wereldpolitiek beduidend toegenomen. De mogelijkheid van oorlog werd onder ogen gezien en sommigen wijzen op een hernieuwde koude oorlog. De voorwaarden tot herleving zijn sinds SALT 2 in ruime mate voorradig. De revolutie in Iran, de (her)ontdekking van een Sowjet-brigade op Cuba, modernisering van kernwapens, de botte Russische interventie in Afghanistan, en als nieuw element Joegoslavië. Geconstateerd kan worden dat het post-titoïstische tijdperk reeds is begonnen. Tito die van het politieke toneel verdwenen is, heeft als opvolger het collectief leiderschap, bestaande uit het 24 leden tellende collectieve presidium van de communistische partij en het negen leden tellende staatspresidium. Al geruime tijd wordt gespeculeerd over een mogelijke Sowjet-interventie, waardoor in Joegoslavië een nerveuze stemming zich van de mensen meester heeft gemaakt. Een Sowjet-interventie zoals in Afghanistan lijkt op dit moment niet te verwachten. Het zou een eindeloze guerilla inhouden met een mogelijke confrontatie tussen Oost en West. Het Joegoslaviëse leger dat in de laatste oorlog 14 Duitse divisies wist op te houden zou een groot obstakel voor de Russen betekenen. Veeleer zal Moskou het over een andere boeg gooien. De angst voor een vijfde colonne in Joegoslavië is levensgroot en moet op langere termijn niet onderschat worden.

Op economisch gebied staat Joegoslavië er slecht voor (inflatie 20 %, grote tekorten op de betalingsbalans en forse schulden in het buitenland). Ondermijning van binnenuit lijkt waarschijnlijker zonnig met hulp van aangrenzende Oosteuropese landen.

Het enige dat het Westen kan doen is een koele realistische politiek voeren. De Balkan is traditioneel in het verleden steeds een kruisvat geweest.

Volgens Milovan Djilas moet Joegoslavië zich intern liberaliseren, wil het overleven als onafhankelijk land. Tevens dient het een pro-westerse koers te varen. Gebeurt dit dan zal het Westen hier tijdig op in moeten spelen. Hard realisme en onderlinge Westerse solidariteit zijn de enige geranties Westerse belangen veilig te stellen en conflictharden in de wereld tot een minimum te beperken.

G. ZUIDEMA, Groningen

Civiele en militaire verdediging

De KC Limburg zal op 10 mei een deelcongres organiseren over het onderdeel van ons verkiezingsprogramma 1981-1985: *Defensie* (Mens en Wereld).

Ik zou het een goede zaak vinden, wanneer tijdens dit deelcongres, behalve aan de *militaire defensie* ook de nodige aandacht en tijd zou worden besteed aan de *civiele verdediging* van ons vaderland.

Immers is de functie van het militaire apparaat in een moderne oorlog verschaald en zal de *burgerbevolking* veel intenser bij het wapengeweld betrokken zijn.

Vroeger kon de burgerij wel het slachtoffer worden, maar mocht zij geen doel zijn van de oorlogshandelingen. In een toekomstige oorlog echter is te verwachten, dat de oorlogshandelingen mede tegen de burgerbevolking gericht zullen zijn, met het doel, het leven van de burgerij zo ondragelijk mogelijk te maken en dusdoende een capitulatie te bevorderen.

Een toekomstige oorlog zal dan ook het karakter hebben van een totale worsteling op leven en dood tussen de daarbij betrokken landen en volkeren, wezenlijk verschillend van oorlog in het verleden in die zin, dat er geen verschil meer zal zijn tussen militair en burger. In zo'n toekomstige oorlog zal *militair* zowel als *civiel* een totale krachtsinspanning moeten worden opgebracht.

De consequentie hiervan is het concept van een „nationale verdediging”, omvattende:

- de *militaire* verdediging, in NATO-verband resp.
- ter verdediging van de vaderlandse gronden
- de *civiele* verdediging, waaronder te verstaan: het niet-militaire maatregelen tot instandhouding van geheel van het economisch en maatschappelijk leven.

Civiele en militaire verdediging moeten hand in hand gaan, dienen samen te hangen en elkaar aan te vullen, waarbij zonder overdrijving kan worden gesteld, dat de militaire verdediging van ons land in NATO-verband zonder adequate civiele verdediging weinig zinvol moet worden geacht. Het voorgaande roept de vraag op, of onze defensie-inspanning niet wat (te?) eenzijdig wordt gelegd bij de militaire component.

Mijn opinie is, dat een herbezinning omtrent de verdeling van het defensie-budget over de militaire en de civiele maatregelen, in het licht van het voorgaande een andere uitkomst zal geven en dat de civiele verdediging van ons land expliciet als punt in het programma van de VVD zal moeten worden opgenomen. Is de Chef Staf - Civiele verdediging, Eisenhowerlaan 116, 2517 KM 's-Gravenhage, telefoon 070 - 500703 hieromtrent geraadpleegd?

F. D. LAURENS
Oegstgeest

In memoriam Piet Roemer

Op 5 april hebben we afscheid genomen van Piet Roemer, die zo vroegtijdig en onverwacht zijn werkzaamheden heeft moeten staken.

Zijn vrienden uit de gemeenteraad, het afdelingsbestuur, de Stikkerstichting, de wijkafdeling, de vrouwen in de VVD, de JOVD, de LSVa en het cabaret Libertijn, zij allen treurden om het verlies van een goede en trouwe vriend.

Maar ook daarbuiten had Piet vele vrienden die hem vaarwel kwamen zeggen en het was dan ook heel normaal dat burgemeester Polak in aanwezigheid van vrijwel de voltallige gemeenteraad hem dankte voor het werk, zijn inzet, zijn nooit aflatende ijver voor de stad, waar hij gedurende acht jaar in de VVD-fractie van de raad belangrijk werk heeft gedaan.

In de politiek kent men geen vrienden, is een gezegde dat juist voor Piet niet opging, want hij had - ook buiten de VVD - zeer vele en goede vrienden die tot het laatst blijf hebben gegeven van hun vriendschap.

Piet is gestorven zoals hij heeft geleefd temidden van zijn vrienden.

Hij zal bij velen van ons lang in de herinnering blijven voortbestaan.

Bedankt Piet voor alles wat je hebt gedaan.

Joop Stork, voorzitter
Kamercentrale Amsterdam

Themanummer over Liberaal Manifest in „Liberaal Reveil”

Het Liberaal Manifest, het opus magnum van de VVD komt binnenkort onder het mes. Liberaal Reveil, het blad dat een klankbord voor het hedendaagse liberalisme wil zijn, ontleedde mee. De beginselverklaring, Mens en Staat, Arbeid, Organisatie, Welzijn, Gezondheidszorg en Wereld... kortom alle hoofdstukken van het manifest zijn de revue gepasseerd. In evenzovele artikelen worden ze in een themanummer van **Liberaal Reveil** gepresenteerd.

Dit themanummer is onontbeerlijk voor iedereen die de discussie over het Liberaal Manifest serieus neemt. Een abonnement is trouwens een „must” voor ieder die het liberalisme serieus neemt.

Het themanummer, dat binnenkort verschijnt, kost f 7,50, een abonnement (vier nummers per jaar) f 30,— (tot 27 jaar: f 20,—).

Liberaal Reveil, Prins Hendrikplein 4, Den Haag.

DA'S MOOI BINNEN

Revisie
Langzaam en snelopende motoren
keerkoppelingen aggregaten

Binnen werken in overdekte dokken
gegarandeerd korte levertijd

Lage nieuwbouwprijzen

SCHRAM

B.V. Scheepswerven Piet Hein
Ringdijk 488, Bolnes
Tel. 010-139275 / 01804-13644
Telex 20075

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit: 54 jongens en meisjes.
Eenpersoonkamers.
Intensieve, individuele studiebegeleiding.
Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van voortgezet onderwijs.
Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur: J. W. A. Vossen.
Sellingestraat 75, 9561 TA Ter Apel, tel.: 05995 - 1642.

gast - vrijheid

"DE MORRA"

Watersportcentrum

Zeil- en Windsurfschool.
Jachtenverhuur. Zeilkamp.
Hemelum (Frl.) 05148-666 of 782.

texel hotel opduin

Ervaar het genot van een paar dagen rust en wég van het alledaagse... u zult verrast zijn! (met overdekt zwembad, sauna, solarium, tafeltennis, tennisbaan etc.)

Fam. H. Wuis Hzn. - Tel.
02228 - 445

...vraag het uw kennissen...

SKIPPER CLUB CHARTER

05155-1599

Een vaarvakantie in het Friese merengebied is uniek. Wij verhuren uitstekend verzorgde nieuwe dieselmotorjachten van 7.5 tot 11 m. Vaarervaring niet noodzakelijk, uitgebreide instructie bij afvaart. Vraag gratis kleurenfolder aan.

Voor- en naseizoen korting!

Postbus 5
8650 AA IJlst (Fr.)

VERGADEREN IN HET HART VAN NEDERLAND

Diverse zalen, sfeervol en praktisch ingericht, van functioneel zakelijk tot op luxe directie-niveau.

Châlet Den hommél

Rijperlaan 1

tel 030-93 14 00 Utrecht

SPECIALITEITEN RESTAURANT „Het Kasteel van Rhoo"

à la carte Restaurant

Tevens zalen voor recepties, diner, vergaderingen etc.

S. G. Abel - Dorpsdijk 63, Rhoo - Tel. (01890) 8896 - 8884

BUNGALOWPARK 'DE WITTE BERKEN' LOCHEM - Tel. 05730 - 1308

Wilt u eens even tot rust komen of regelmatig uw vrije tijd ongestoord doorbrengen in prachtig natuurgebied met aardige gezellige streekplaatsen?

Geheel vrij in de Achterhoekse bossen gelegen luxe 2-, 3- en 4-slaapk., stenen bungalows. O.a. c.v., keuken met vaatwasmachine, alle comfort. Geen camping. Ook week-ends of spec. regelingen.

KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege, zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.: alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Inl. J. Maat, Oud-Avereest 60, Balkbrug, 05230 - 9204.

kunst en antiek

Unieke zilvercollecties en gedegen restauratie

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Haven 1-5 - SCHOONHOVEN - tel. 01823 - 2651

Voor zilver restauratie adviezen

Hoe vertel ik het mijn kinderen?

door
Nella Lázár-Schilthuis.

De moeders en vaders onder ons hebben als één hunner plichten het opvoeden en voorlichting geven van en aan de kinderen. Bij die voorlichting is het niet afgelopen met verhaaltjes over bloemetjes en bijtjes; er zijn tal van gebieden, die wij voor hen moeten belichten, waar wij hen voorgaan met ons licht. Hierbij dient ook het terrein van de politiek niet gemedend te worden. Toch schijnt dit moeilijkheden te kunnen opleveren, want ook voor enthousiaste VVD-sters/-ers kan de vraag komen: hoe vertel ik het mijn kinderen?

Het zou zo eenvoudig zijn om aan de hand van cijfers te kunnen vaststellen, dat de jonge kiezer gewoon thuis hoort bij de VVD. Maar dat slaat nergens op, want ook al zou de partij voor de helft uit jongeren bestaan, dan wil dit nog niet zeggen, dat juist uw jongere zich hiertoe aangetrokken voelt. Er zijn immers ook talloze jeugdverenigingen, die voor 100 % uit de jeugd voortkomen, waarbij zij zich niet wensen te sluiten?

Uiteraard heeft de VVD te weinig jonge leden, maar dat komt voort uit het feit, dat wij NOOIT kunnen zeggen GENOEG leden te hebben van welke leeftijdsgroep ook. Het is goed mogelijk, dat de jeugd extra wordt afgeschrikt door de etiketten, die „anders-denken” de liberalen opplakken, zoals: kapitalistisch, welgedaan, gehuld in drielidig kostuum (of mantelpak), verzot op het vergroten van het eigen bezit desnoods ten koste van de „kleine man” (bestaat er ook een „kleine vrouw”?), enz. enz.

Bovendien kan als anti-VVD-argument gebruikt worden de steeds bij VVD-ers te beluisteren vraag: wat gaat dit of dat plannetje kosten? Natuurlijk spreekt een politieke partij, die allerlei leuks in haar vaandel draagt zonder dat hiervoor een degelijke financiële verantwoording of een werkelijk alternatief wordt meegedragen, een heleboel jonge leden aan!

Uiteraard maakt een politieke partij, die stapjes-terug propageert, die de tering naar de nering wil zetten, die ervoor uit durft te komen dat allerlei leuke dingen niet door kunnen gaan bij gebrek aan financiële middelen zich niet overal bemind. Vooral als er momenteel door partijen, die nu geen regeringsverantwoordelijkheid dragen, wordt voorgespiegeld dat als zij de kans kregen, alles veel beter en prettiger zou gaan.

Maar het gaat ook in dit gedeelte van de opvoeding als met zoveel andere zaken: de ouders geven het voorbeeld, zij geven uitleg waarom dit wel en dat niet kan en/of mag, maar de uiteindelijke keuze, de laatste beslissing blijft aan de jongere zelf. Laten wij blij zijn dat dit zo is: laten wij dankbaar zijn, dat wij in een land leven waar onze dochters en zonen die keuze-mogelijkheid hebben!

Maak hun dat duidelijk: wij leven in een vrij land met vrijheid van meningsuiting, met persvrijheid en alle mogelijke andere vrijheden. Maar al deze vrijheden hebben hun grenzen en die liggen daar, waar de vrijheid van de ander in gevaar zou komen. Het is deze vrijheid, die elk individu de mogelijkheid geeft tot eigen persoonlijke ontplooiing en het zijn de hieraan te stellen grenzen, die de

waarborg verschaffen, dat ook de ander gewoon zichzelf kan zijn.

Landdag

De Organisatie Vrouwen in de VVD organiseert op maandag 2 juni een Landdag over het onderwerp: Euthanasie. Deze bijeenkomst zal plaats vinden in restaurant Engels te Rotterdam. Nadere informatie volgt in deze rubriek, maar noteert u deze datum nu reeds!

Functies

Bij de Stichting Huwelijk/relaties Ouderschap Zwangerschap (HOZ) komen twee vacatures binnen het dagelijks bestuur: beleidssecretaris en penningmeester.

Voor beide functies geldt: gemiddeld één keer per drie weken dagelijks bestuur binnen kantoor tijd; zes keer per jaar algemeen bestuur op vrijdagmiddag, terwijl kandidaten uiteraard over goede bestuurlijke eigenschappen dienen te beschikken en op de hoogte moeten zijn van wat zich in de vrouwenverenigingen afspeelt en op maatschappelijk terrein gaande is.

Bij de Nederlandse Vrouwenraad (NVR) wordt gevraagd om aanvulling van de Commissie Bejaarden- en Gehandicaptenwerk van de Sectie Maatschappelijke Dienstverlening. Speciaal wordt gezocht naar een secretaresse voor deze commissie. Zij dient tezamen met de voorzitter de vergaderingen voor te bereiden en te notuleren, waarbij zelfstandig werken voorwaarde is.

De commissie vergadert eenmaal per twee maanden in Den Haag van 11.00 uur tot uiterlijk 16.00 uur op vrijdag. Kandidaten dienen zich zo spoedig mogelijk (bij voorkeur voor 26.4) aan te melden via het secretariaat van de Vrouwen in de VVD: Prins Bernhardstraat 18, Berkenwoude. Tel. 01826 - 539.

E.K.-Signalen

Verschenen: „Emancipatie van de vrouw in Memories van Toelichting.” Deze uitgave verscheen voor de derde maal en behandelt de Memories van Toelichting bij de begroting 1980.

Verschenen: „Spelregels.” Vorig jaar heeft staatssecretaris Kraaijeveld voor emancipatiezaken een aantal regels voor de samenstelling van (advies)commissies en delegaties voorgelegd aan de Ministerraad die deze goedkeurde. Dit om te bevorderen dat er meer vrouwen komen in commissies, raadscommissies en regeringsdelegaties.

Beide kosteloos te bestellen bij: Voorlichtingsdienst CRM, Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk.

Rond Schooltijd: advies over schooltijden en opvang van schoolgaande kinderen.

Brochure: Overzicht uitgebrachte E.K. adviezen. Hierin zijn alle adviezen per onderwerp gerangschikt en voorzien van een korte inhoudsbeschrijving. Gratis. Per briefkaart bestellen bij:

Emancipatie Commissie, postbus 16051, 2500 BB Den Haag (nieuw adres).

Elk eerste exemplaar is gratis.

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P. G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

In het bosrijke Teteringen (N. Br.) werd deze fraaie villa jaren geleden met SURFAKOTE behandeld en ziet er nog voortreffelijk uit. Weer een bewijs dat Surfakote de schriftelijke garantie - 10 jaren - waar maakt!

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kerken, kantoren en industriële bouwwerken met Surfakote gespoten. SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal

dikker dan een gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht. Surfakote is zeker niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 JAREN GARANTIE!

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek B.V. Schuytplot, Provincialeweg 113, Montfoort (U.), telefoon 03484-1587.

Een Cebeco woning is een uniek Nederlands huis.

Cebeco woningen bieden u belangrijk meer:
* economischer * comfortabeler * luxueuzer!

Uniek in constructie en variatie: zeven royale typen bouwt Cebeco-Handelsraad onder eigen architectuur, met ruime mogelijkheden voor variaties en combinaties naar eigen wens. Uniek in isolatie: in de standaardprijs van 'n Cebeco-huis is een perfecte isolatie inbegrepen.

Isolerende beglazing in alle kozijnen, ramen en glasdeuren, 7 cm minerale wol in de spouw. In de prijs van 'n snel geboord en compleet afgewerkt Cebeco-huis zijn een moderne keuken, een centrale luchtverversing en een cv-boilercombinatie opgenomen.

Nieuw!
Type "Eekhoorn", reeds vanaf f 143.056,- (incl. B.T.W.)
Nu ook bij alle woningen gratis tuinontwerp.

Wilt u meer weten? Vul dan snel de bon in voor het gratis woningboek!

Bon voor het gratis woningboek.

Naam: _____
Adres: _____
Postcode + _____
Woonplaats: _____
Telefoon: _____
Bon uitknippen en in ongefrankeerde enveloppe sturen.

CEBECO-HANDELSRAAD
Afdeling Woningbouw, Antwoordnummer 18,
7400 VB Deventer

VVD 22-4

Sportsector op Arnheems congres vindt boycot-uitspraak overhaast

door V. Hafkamp

G. Wallis de Vries.

Het is niet denkbeeldig dat komend weekeinde op de algemene vergadering in Groningen de kwestie van de boycot van de Spelen in Moskou nog een interessant discussiepunt wordt. Op het recentelijk in Arnhem gehouden congres natuurbeschoud, sport en recreatie, werd weliswaar overeenkomstig de wens van de meeste aanwezigen over „Moskou” geen uitspraak gedaan, maar in de discussies bleek dat er in de sportsector van onze partij onvrede heerst over de snelle uitspraak van het hoofdbestuur dat Nederland zich van deelname aan de Spelen zou moeten distantiëren. Dr. W. Mosterd, lid van de commissie sport recreatie en natuurbeschoud, sprak (vermoedelijk niet alleen namens zichzelf) toen hij stelde dat niet iedereen in de VVD dat standpunt van het hoofdbestuur deelt. „Er is binnen de VVD weinig know how op sportgebied. Dan verbaast het je dat zo'n partij zo snel stelling neemt zonder de deskundigen in eigen gelederen eerst te raadplegen,” zei hij.

Sport en politiek hebben alles met elkaar te maken. Staatssecretaris G. Wallis de Vries onderstreepte dat nog eens in zijn inleiding op dit goed bezochte en georganiseerde congres (150 man) in het Provinciehuis van de Gelderse hoofdstad. Per jaar gaat ongeveer een miljard gulden via politieke besluitvorming uit de gemeenschapsgelden naar de sport. Hij gaf toe dat een niet doorgaan van de Olympische Spelen in Moskou een bijzonder moeilijke zaak voor de sport en de individuele sportslieden vormt. „Maar er staan zulke belangrijke humanitaire en politieke belangen op het spel dat de regering een duidelijk offer meent te moeten en te kunnen vragen van de sport. Bovendien - en ik zou dat met bijzonder veel klem naar voren willen brengen - maakt deelname aan de Spelen in Moskou de sport tot instrument van een absoluut te verwerpen politiek”. De staatssecretaris bepleitte in zijn inleiding zorgvuldige afweging van het idee van de Griekse premier Karamanlis de Spelen permanent in Griekenland te houden.

Van de kant van de sportminnende aanwezigen werd

naar voren gebracht dat de politiek de sport maar al te snel en gemakkelijk uitkiest als wapen om een boycot uit te voeren. De sportsector, onder meer vertegenwoordigd door de heer Bram Leeuwenhoek, chef d'équipe van de Nederlandse Olympische ploeg, bepleitte meer aandacht voor de sport in het toekomstige VVD-partijprogramma.

De heer Wallis de Vries besteedde in zijn inleiding ook aandacht aan andere zaken. De zorg voor natuur en landschap horen eveneens tot zijn portefeuille. Bij het landschapsonderhoud noemde hij het vrijwilligerswerk onmisbaar. „Het blijkt dat vele duizenden enthousiast willen deelnemen aan vrijwillig landschapsbeheer, maar in de praktijk blijkt het niet altijd even gemakkelijk om vraag en aanbod van vrijwilligers tot elkaar te brengen. Uit het eerste succes met de oprichting van een coördinatiepunt op provinciaal niveau in Utrecht heb ik besloten dergelijke coördinatie-organen financieel te steunen, onthulde de staatssecretaris.

Werkgroepen

Zoals gebruikelijk hadden de deelnemers aan het congres zich in werkgroepen opgedeeld om de stellingen bij de verschillende congresonderdelen te bespreken. De deelnemers aan de discussiegroep recreatie bleken niet onmiddellijk geestdriftig voor de in de stellingen gedane suggestie een departement voor vrije tijdszaken, sport en toerisme in te stellen om een effectiever en efficiënter vrije tijdsbeleid te kunnen voeren. Wel werd er aangedrongen op een bundeling en coördinatie van vrijetijdszaken. Wallis de Vries was het met die opmerkingen wel eens. „We moeten erg oppassen om nieuwe bureaucratische kokers in te stellen” zei hij. De recreatie loopt over twee departementen, economische zaken en cultuur, recreatie en maatschappelijk werk. Ik ben druk bezig om de coördinatie in handen te krijgen. Er is inmiddels een interdepartementale commissie opgericht,” zei hij.

Vervolg zie pag. 19

Berkhouwer: „Terug naar Athene”

Cees Berkhouwer „met de billen bloot”.

„Als wij de Olympische Spelen in de toekomst willen handhaven dan moeten wij de Spelen niet gebruiken als statuusevenement van de grote mogendheden maar deze onder internationaal recht stellen, bijv. onder auspiciën van de Verenigde Naties.

De Spelen moeten dan gehouden worden op gegarandeerd neutraal terrein bijv. ergens in Griekenland. Terug naar Athene”. Dat zei Europarlementariër Cees Berkhouwer op de internationale conferentie Olympische Spelen en Mensenrechten in Den Haag.

Hij wees er onder meer op dat wij niet deel moeten nemen aan Spelen die worden gehouden in een land dat in oorlog is met een nabuurland en in het eigen land op

grote schaal de mensenrechten schendt.

Wij gebruiken sportslieden niet als gijzelaars of pionnen maar raden hen aan zich door de Sowjet-leiders niet te laten gebruiken als propagandamateriaal. Dat was ook de geest van de resolutie die door het Europees Parlement is aangenomen. Wij moeten ons geen illusies maken dat de Sowjet-leiders de troepen terug zullen trekken of minderheden niet meer onderdrukt zullen worden. „Als men de Spelen boycot - zonder daarmee de dialoog en de ontspanning ongedaan te willen maken - zal de Sowjet-leiding voor haar eigen bevolking met de billen bloot moeten”, aldus Cees Berkhouwer.

Dr. Van Eekelen: ,Waken voor betutteling andere landen'

door drs. J. Bezemer

Dr. Van Eekelen
,niet betuttelen'

Op het op 22 maart jl. in restaurant Engels in Rotterdam gehouden regionale congres over een aantal onderdelen van het Liberaal Manifest kreeg staatssecretaris dr. W. van Eekelen, een van de inleiders, instemming voor zijn stelling dat een liberale buitenlandse politiek uitdrukking moet geven aan fundamentele beginselen van vrijheid en verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en sociale rechtvaardigheid. Gewaakt moet worden tegen betutteling van andere landen: het „opgeheven vingertje”. Als Nederland waarschuwt tegen misstanden moeten we het met mate doen, - waarbij overigens Nederlands eigen belangen niet behoren te worden veronachtzaamd - zulks met het doel een wereldrechtsorde en de dialoog tussen de landen te bevorderen. Nederland steunt slechts die ontwikkelingslanden die daadwerkelijk laten blijken ernst te maken met de mensenrechten, aldus de staatssecretaris.

Onomwonden werd het „nieuwe conservatisme”, de houding van hen die niets nieuws meer willen, technische en sociale innovatie afwijzen en zelfs groei binnen randvoorwaarden afkeuren, afgewezen.

Wel aanvaardden de 150 aanwezigen volledig een krachtige Europese conventionele strijdmacht om onze partner de Verenigde Staten, te tonen dat we zelf tot offers bereid zijn en om naast de Amerikaanse atoomparaplus nog een zo groot mogelijk aantal opties te hebben om escalatie te voorkomen door passende antwoorden op conflicten. Europa dient in de NAVO serieus met de Verenigde Staten te blijven praten, zonder klakkeloos ieder Amerikaans idee over te nemen, en bereid zijn gemaakte afspraken na te komen.

Dr. Rudolf de Korte, de tweede inleider, bracht ook een aantal stellingen naar voren.

Ze leidden tot de volgende conclusies:

- In het Beginselprogramma moet worden opgenomen dat een vrije markteconomie geen doel op zich, maar het enig aanvaardbare mechanisme is om een optimaal welzijn voor allen te bereiken.
- Nederland moet meer gebruik maken van de energie van zijn vrouwelijke burgers: laat ze vrij beslissen of ze in de industrie ploegendienst willen draaien (in de gezondheidszorg gebeurt dit al jaren, is het werk bij de Hoogovens zoveel zwaarder?)

Organiseer ingewikkelder arbeid bijv. in wisselweken en aanvaard dat deeltijdbeloning dan ook alleen deelrecht geeft op sociale uitkeringen. Individualiseer de sociale zekerheden door ze te koppelen aan de persoon die werkt onafhankelijk van kostwinnerschap.

- Bevorder de mobiliteit door het vervangen van het begrip „passende arbeid” door „beschikbare arbeid”. Er bestaat geen recht om altijd dat werk te blijven doen als waarvoor men is opgeleid. Onderwijs zou ook moeten opleiden tot flexibiliteit, tot aanvaarden van verandering.

- Overheidssteun aan bedrijven moet zeer restrictief worden toegepast, tijdelijk van aard zijn en mag alleen aan een groep verwante bedrijven gegeven worden om de concurrentieverhoudingen niet te verstoren.

Automatisering betekent in vele gevallen het vervallen van eentonig werk en dient daarom positief beoordeeld te worden.

- Het is onaanvaardbaar dat de overdrachtsuitgaven, waaronder steun aan verlieslijdende bedrijven, stijgen terwijl de lonen geknepen worden. Dit leidt alleen tot een groeiend zwart circuit dat een aanslag vormt op de toekomst van de collectieve én de private sector. Bestrijd dit door het structureel vergroten van het verschil tussen lonen en uitkeringen en het opheffen van de indexerings; sta toe dat goedlopende bedrijven meer betalen dan zwakke broeders.

Euthanasie

Ed Nijpels' persoonlijke standpuntbepaling over euthanasie en zelfdoding leidde tot een vrij brede - maar niet unanieme bijval voor een standpunt, volgens welk „de mens in beginsel het zelfbeschikkingsrecht over zijn eigen leven heeft”. Het gezelschap kon instemmen met passieve euthanasie o.m. bij onherroepelijk tot de dood leidende ziekten en met het doen vervallen van de betrokken strafrechtelijke bepalingen.

Het werd nog niet verantwoord geacht om, voordat het rapport van de daarmee belaste partijcommissie beschikbaar is, een standpunt te bepalen inzake actieve hulp bij zelfdoding.

Vergroting van de invloed van het plaatselijk bestuur op het politie- en vervolgingsbeleid kreeg instemming, zij het dat de eindverantwoordelijkheid bij het openbaar ministerie blijft. De reorganisatie van de politie kan worden losgekoppeld van de bestuurlijke reorganisatie.

Invoering van een Constitutioneel Hof, dat wetten zou toetsen aan de grondwet, leek de deelnemers niet wenselijk in verband met het feit dat de wetgever geacht mag worden zelf te kunnen beoordelen of zijn wetten stroken met de al eveneens door hem zelfgemaakte grondwet.

Nijpels is bereid actief en passief kiesrecht voor in Nederland wonende buitenlanders te accepteren, een ruime meerderheid der aanwezigen wees dit idee onomwonden af. Nederland dient een restrictief toelatingsbeleid te voeren ten aanzien van vreemdelingen met uitzonderingen op strikt humanitaire gronden.

Mrs. H. C. G. L. Polak, de voorzitter van het forum, dankte de sprekers voor hun uitstekend voorbereide bijdragen. Tot slot maande hij tot bescheidenheid door ons te herinneren aan een liberale gedachte, fundamentele der schriftelijke beginselprogramma's of manifesten nl.: „Toon respect voor andermans inzichten, we kunnen ons vergissen”.

Vanuit de werkgroepen kwamen nogal wat bezwaren naar voren tegen de toeristenbelasting die als discriminerend werd ervaren. Wel vond men het redelijk dat de vervuiler overal betaalt waar gebruik wordt gemaakt van gemeenschapsvoorzieningen.

De onroerend goedbelasting biedt voldoende mogelijkheden om uitgaven te doen ten bate van de recreatieve infrastructuur, was de mening van de deelnemers aan de werkgroepen. En om nog even in de sfeer van de belastingen te blijven, staatssecretaris Wallis de Vries zei voorstander te zijn van een vorm van vaarbelasting die duidelijk de waterrecreant ten goede komt. Een door de regering ingestelde departementale werkgroep bekijkt momenteel de mogelijkheden daartoe. Wallis de Vries bepleitte in zijn toespraak de aandacht voor het toekomstige recreatiemilieu van de verstedelijkte mens. De

randstedelijke groenstructuur verdient hoge prioriteit, vond hij. Over het algemeen bleken de deelnemers tevreden over de informatie die over hen werd uitgestort.

Toen mr. J. A. Jager, voorzitter van de commissie sport, recreatie en natuurbehoud tenminste aan het slot van het congres in de blessuretijd de vraag stelde of iemand nog iets had gemist, antwoordde één aanwezige: „Mijn trein!”

Overigens werd er weer door de meeste aanwezigen gebruik gemaakt van het eigen vervoer, omdat er heel wat familieleden waren meegekomen voor het alternatieve programma die een groot succes bleek. Ook letterlijk gold voor de deelnemers aan dit congres „Je neemt er wat van mee”, want de organisatoren gaven iedereen een conifeertje mee naar huis.

Neelie Smit-Kroes: ,Ik heb niet op eigen houtje gehandeld’

Reny Dijkman

Ze heeft haar portie de laatste weken wel weer gehad. Onze staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat drs. Neelie Smit-Kroes kreeg met de boosheid van de Saoedi-Arabische overheid te maken bij haar aankomst en terug naar huis stond een legertje van de vaderlandse media haar in niet al te zonnig humeur op te wachten. De prinses mocht dan dood zijn, de staatssecretaris stapte springlevend uit het toestel.

Neelie: „Er bestaan kennelijk twee misverstanden rond mijn optreden. Ik heb niet op eigen houtje gehandeld en ik heb in Saoedi-Arabië nooit gezegd dat wij - de overheid - de uitzending konden tegenhouden.

Wat het eerste punt betreft: ik heb tweemaal contact met Van Agt en vele malen met Hans Wiegel gehad. Die heb ik zelfs éénmaal thuis bij zijn schoonmoeder gebeld. Het is voor Nederland bijzonder gelukkig geweest dat ik toevallig in Saoedi-Arabië zat, want daardoor kon ik ter plaatse zoveel mogelijk de schade beperken”.

Neelie was al ruim een jaar geleden door de Saoedi-Arabische minister van PTT-zaken uitgenodigd voor een tegenbezoek. Van deze minister Kayal kreeg zij na aankomst gelijk te horen, dat Saoedi-Arabië zeer ontestemd zou zijn over de uitzending van de documentaire „De dood van een prinses”.

Neelie: „En dat niet vanwege de terechtstelling, want daar zei men over: „dat hebben we in het openbaar gedaan”.

Maar het was - zacht gezegd - uiterst ongelukkig met het kwetsen van de religieuze gevoelens, van het koninklijk huis en vanwege de onjuistheden in de tv-film.

Persvrijheid

Neelie Smit-Kroes zegt nadrukkelijk: „Ik vind persvrijheid een groot goed. Ik heb nimmer in Saoedi-Arabië de indruk gewekt dat de overheid de uitzending zou kunnen verhinderen.

Ik heb de regering daar uitgelegd hoe onze NOS werkt, nl. vanuit een volkomen onafhankelijke positie, dat de regering daarin niets heeft te zeggen. En dan kom je terug en dan wekt men hier de indruk dat je met de vrijheid van meningsuiting de vloer aan veegt. Dat is niet gebeurd. Hoewel ik het cynisch vind dat een deel van de pers de intenties van de overheid alleen maar vertaalt in opdrachten aan het bedrijfsleven, olie en harde guldens.

Men zou ook eens kunnen denken aan de vriendschappelijke banden die tussen beide landen bestaan”.

De staatssecretaris heeft ondanks de vele gesprekken over deze affaire gelukkig ook nog met de ministers van Handel, van Planning en van de Luchtvaart kunnen confereren over gemeenschappelijke zaken.

..vast - goed..

Bemiddeling bij AANKOOP en VERKOOP van

**WOONHUIZEN - VILLA's -
LANDHUIZEN - GRONDEN -
EN TAXATIES OP
SCHOUWEN-DUIVELAND**

De Koepel b.v. Haamstede, Kloosterweg 98, Tel. 01115 - 1224
Lid N.B.M./M.C.C. Tevens gevestigd in Breda en Roosendaal.

Hypotheeken tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde: ★ rente v.a. 10,9% (21-3-'80); ★ inkomen echtgenote telt mee bij beoordeling: ★ geen afsluitprovisie;
★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten.

Stoorvogel Hypotheken

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.
Tel. 01745 - 5600 - 5800

**Wij kennen stad en land
van z.o.drente en vooral
de huizen, alle huizen...**

BEEKENKAMP

makelaardij Beekenkamp
Parallelweg 9, 7822 GL Emmen
Tel. 05910-16016

TE KOOP Z.-FRANKRIJK

50 Km ten noorden v. Narbonne, mod. villa, onder architect. gebouwd. Geschikt perm. bewoning. Gr. woonkamer, open keuken, open haard, 3 sl.k., 2 badk., 2 terrassen, garage voor 3 auto's, 6000 m². Desgew. geh. gemeubileerd. Vraagprijs f 195.000.

Inl. 040 - 831418.

SPANJE

Benidorm - Altea - Calpe - Moraira - Javea

Ruime keus uit vele types kant en klare woningen. Volledig ingericht en gemeubileerd, tuin aangelegd. Alle voorzieningen aanwezig. Voor iedere beurs en smaak het juiste huis. Prijzen v.a. f 37.000,—. Maak gebruik van onze jarenlange ervaring als onroerend goed specialist aan de Costa Blanca. Vele referenties beschikbaar. Voor uitgebreide inlichtingen: Benimo S.A. - Apartado 71 - Benisa (Alicante) Spanje, of Syndicuslaan 4, 9934 PT Delfzijl. Tel. 05960 - 13899.

Privé broeikassen

Wist u dat Graafland uit Vleuten naast een groot assortiment standaard-kassen óók **Cederhouten kassen op maat maakt???**

**Een klasse apart.
Eerst zien dan kopen.
Bezoekt onze Demonstratie tuin
van Ma. t/m Za. 8 - 17 uur**

Utrechtseweg 37-39, Vleuten
U kunt onze brochure / prijslijst
aanvragen: 03407-1267.

Graafland
VLEUTEN

**Handgemaakte Friese
Stoelklokken
Friese Stoelklokkenboutwer
Chr.v.d. Klaauw** KRUISSTRAAT 5.
JOURN. 05138-4390

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange mouwen, vanaf 15 stuks
stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg
Tel. (013) 435809

! GOED NIEUWS VOOR „45-PLUSERS“ !

die vrij willen zijn. Nu belastingvoordeel via lijfrentepolis met: Door u vast te stellen stortingen. Vrije keuze van uitkeringsdatum. Hoge winstgarantie. Geen keuring. Geef uw geb.datum op aan: Eloutverzekeringen lid N.V.A., Hogeweg 20, 2244 GS Wassenaar, 01751 - 79900.

Van A tot Z

Spreekbeurten VVD-prominenten

• Op 22 april spreekt mr. H. E. Koning voor de afdeling Ridderkerk in zalencentrum „Sint Joris“, Molen-dijk. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 23 april discussiëren staatssecretaris dr. W. F. van Eekelen (VVD) en mr. A. Steenmeijer (PvdA) over: Nederland en de NAVO, in paviljoen Haagsch Gemeentemuseum, Cornelis de Wittlaan 5 te 's-Gravenhage. Het geheel wordt georganiseerd door de onderafdeling V. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 2 mei spreekt mr. J. G. Rietkerk in café-rest. „de Prins“, van Heemstraweg 79 te Beuningen, Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Recente algemene politieke toestand“.

• Op 12 mei spreekt mr. J. G. Rietkerk in de Dorstvel-gel te Capelle a/d IJssel. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

• Op 13 mei zal mev. mr. E. Veder-Smit een spreek-beurt vervullen voor de Provinciale Vrouwen Raad Friesland in „De Harmonie“ te Leeuwarden. Aanvang: 13.30 uur. Onderwerp: Vrouwen volksgezondheid.

• Op 19 mei spreekt minister H. Wieg in gebouw „Corrosia“ aan de markt te Almere-haven t.g.v. de verkiezingen van de adviesraad voor Almere. Aanvang: 20.00 uur.

ZEERIJP - Op 28 april spreekt Erica Verkerk-Terpstra voor de afdeling 't Zandt in het Dorpshuis te Zeerijp. Onderwerp: Actuele politiek. Aanvang 20.00 uur.

Radio-uitzendingen:
24 april - Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur
8 mei - Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur
22 mei - Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur

televisie
14 mei - Nederland 1 (19.50-20.00 uur)

AMSTELVEEN - Op 23 mei spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in ontmoetingscentrum „De Bolder“ op een avond georganiseerd door de jongeren uit Amstelveen e.o. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: meer rechten voor minderjarigen.

AMSTERDAM - Op 2 mei vindt er in Croq-D-Vin, hoek Stadionweg/Beethovenstraat, een liberale borrel plaats met als spreker mr. J. N. A. H. Luns, secretaris generaal van de NAVO. Aanvang: 21.30 uur.

ARCEN - Op 2 mei spreekt A. Ploeg in hotel-café-rest. „Roland“, Roobeeklaan 1. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „Kernbepaling en actuele politiek“.

OC ASSEN - Op 28 april spreekt L. M. de Beer voor de ondercentrale Assen te Paterswolde in café „Ratering“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: spreiding rijksdiensten en liberale woningbouw-politiek.

ASSEN - Op 19 mei spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in zalencentrum Bellevue in de Tuinzaal. Aanvang: 20.00 uur.

BAARN - Op 28 april spreekt H. P. H. Waalkens in hotel „De Prom“, Amaliaaan 1. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: algemene politiek.

BERKENWOUDE - Op 8 mei spreekt mr. E. H. Toxopeus tijdens een besloten ledenbijeenkomst in het Cultureel Centrum. Onderwerp: Het liberalisme in Nederland.

EDAM/VOLENDAM - Op 19 mei spreekt mr. ir. H. Heijne Makkreel in café-rest. De Harmonie, Voorhaven 92 te Edam. Aanvang: 20.00 uur.

's-GRAVENHAGE - Op 28 april spreekt dr. R. W. de Korte voor de onderafdelingen I en II in de ontmoetingskerk in de Aaltje Noorderwierstr. 201. De heer Kombrink van de PvdA zal ook aanwezig zijn. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Bedreigt de economie onze democratie“.

's-GRAVENHAGE - Op 20 mei spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels voor de onderafdelingen III en IV in „Max's lunchshop“ Laan van nieuwe oost Indië 3. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politieke situatie op dat moment en de toekomst voor één liberale partij.

HOENSBROEK - Op 19 mei spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra

in kasteel Hoensbroek. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

HEUMEN/MALDEN - Op 28 april spreekt de heer drs. L. M. L. H. A. Hermans in café „de Zon“, Hoogstr. te Overasselt. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: partij politieke verhoudingen.

HUIZEN (NH) - Op 1 mei a.s. spreekt de heer H. Vonhoff in „De Boerderij“ in Huizen (NH). Aanvang: 20.00 uur.

JONGERENCONTACT BEST - Op 2 mei spreekt de heer mr. F. Portheine voor het VVD-Jongerencontact Best in hotel „Quatre bras“, Nieuwstraat 79. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: de problematiek rond de kernenergie.

KC LEEUWARDEN - Op 9 mei spreekt mev. J. H. Krijnen en de heren Nijpels en Hermans in het Oranje Hotel te Leeuwarden. Aanvang: 20.00 uur. Ze spreken ieder over hun eigen portefeuille.

LEIDSCHENDAM - Op 29 april wordt een discussie-avond gehouden in „De Dissel“, Damlaan 44, over actuele politieke zaken. De inleiders zijn de (vice-)voorzitters van D'66, PvdA en VVD, resp. de heren H. Zevalking, Max v.d. Berg en J. Kamminga. Aanvang 20.00 uur.

LIMBURG-Vrouwen VVD: Op dinsdag 29 april wordt een excursie naar het Gouvernement in Maastricht georganiseerd. Sprekers: mw. W. Cleerdin-Janus (Statenlid VVD) en ir. M. Lodewijks (lid Ged. Staten). Tijd: 10.15 uur tot ± 15.00 uur. Kosten: f 10,-. Opgeven telefonisch bij mw. J. Leering, tel. 04490-17383.

MAASSLUIS - (Vrouwen in de VVD) Op 29 april spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in het Ontmoetingscentrum „De Koningshof“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Echtscheiding en alimentatie.

't STICHT (JOVD) - Op 2 mei spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in het gebouw chr. belangen hoek Parkstraat/Leestraat te Baarn. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: één liberale partij. Het is een debat met de heer H. van Oirschot (lid van het hoofdbestuur) van D'66.

VOORBURG - Op 8 mei spreekt mr. H. R. Nord in Bar Bodega The Fox, Herenstraat 10. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele Europese politieke gebeurtenissen.

VROUWEN VOORNE/PUTTEN/ROZENBURG - Op 28 april spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in hotel Duinoord, Zeeweg te Oost-Vorne. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Meer rechten voor minderjarigen.

VRIEZENVEEN - Op 28 april spreekt mev. mr. A. Kappeyne van de Coppelio in café Veneman, Westeinde 8. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

WASSENAAR - Op 2 mei spreekt drs. N. J. Ginjaas-Maas op een politiek café in café Bellevue, Rijksweg. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: OPVO-nota. De heer drs. W. Verwey van het Rijnslands Lyceum is ook aanwezig.

KAMERCENTRALE ZEELAND - Op 22 mei is het vervolg van de Voorjaarsledenvergadering van de kamercentrale in hotel „de Zwaan“, Kerkplein 47 te Kapelle. Aanvang: 19.30 uur. Op de agenda staan: - Bestuursverkiezingen, jaarverslagen - Exposé gepresenteerd door de Statenfractie.

UTRECHT (Vrouwen in de VVD) - Op 8 mei belegt de organisatie Vrouwen in de VVD een Provinciale Dag in restaurant Castellum in De Meern. Aanvang 9.30 uur. Onderwerp: Zuid-Afrika. Twee sprekers. (Opgave vóór 1 mei: Prins Hendriklaan 4, 3743 KB Baarn).

Vereniging van Staten en Raadsleden: H. G. de Boois, M. Richterslaan 107, 3431 AH Nieuwegein, tel. 03402-35574.

NKW (Nieuwe Kiezers Werkgroep): R. Luchtenveld, Badelochstraat 11, 3813 AS Amersfoort, tel. 033-750667.

Stichting „Organisatie Vrouwen in de VVD“: mevrouw T. Alma-Posthumus, Buntlaan 4, 5691 WX Son, tel. 04990-1566.

TWENTE-Vrouwen VVD: Op maandag 21 mei '80 wordt een Provinciale Dag georganiseerd. Plaats: Motel het Wapen van Delden. Langestraat 138, Delden. Tijd: 10.00 tot 15.00 uur. Thema: „Energie: alleen kouwe drukte of een taak voor allen?“ Sprekers: ir. J. de Lange (dir. Philips), drs. J. Geerlink (dir. Bureau Alg. Energiebeleid), prof. C. Braams (dir. Inst. Rijnhuizen), prof. R. Braams (lid Tweede Kamer VVD). Kosten: f 20,-. Opgeven: mev. B. de Jong, de Hulp 1, 7475 VD Markelo.

Studieweekends vorming en scholing in september en oktober

De langzamerhand traditioneel geworden studieweekenden van de stichting Vormings- en Scholingsactiviteiten Vrijheid en Democratie zullen worden gehouden op 13 en 14 september en 4 en 5 oktober, opnieuw in congrescentrum „De Rosep” te Oisterwijk.

De landelijke vormingscursus wordt gegeven om het inzicht van de deelnemers in de achtergronden en uitingen van het liberalisme, met name in Nederland, te verdiepen.

Deze cursus is in het bijzonder bestemd voor jongere partijleden, van wie redelijkerwijze verwacht mag worden dat zij in de toekomst belangrijke politieke of politiek-organisatorische verantwoordelijkheid zullen dragen. Als voorwaarde voor deelname geldt dat betrokkene ofwel nu reeds in de partij in bestuurlijke zin of als lid van een politiek vertegenwoordigend lichaam actief is.

Van de deelnemers wordt verwacht dat zij in principe in 1981 bereid zijn een vervolgcursus van één weekeinde bij te wonen.

De stichting VVD organiseert de cursus en nodigt de cursisten uit, na voordracht door de leden van de landelijke commissie voor vorming en scholing.

Thans kunnen zij die in deelname geïnteresseerd zijn dit

kenbaar maken bij het lid van de landelijke commissie voor vorming en scholing in eigen kamercentrale (zie voor overzicht LCV-functionarissen hieronder).

Betrokkenen moeten hun mededeling laten vergezellen van een curriculum vitae, waarin melding wordt gemaakt van naam, adres, leeftijd, maatschappelijke activiteiten en partijactiviteiten.

Er is per kamercentrale slechts een beperkt aantal plaatsen beschikbaar.

Alhoewel het thema van de cursus nog aan overleg onderhevig is, wordt gedacht aan de volgende onderwerpen:

de sociaal-economische ontwikkelingen (werkgelegenheid/inkomensverdeling), de positie van minderheidsgroepen en de ontwikkeling van de emancipatiebeweging.

Kosten voor de totale cursus (inclusief overnachtingen en maaltijden) f 180,— voor deelnemers van 27 jaar en ouder, en f 130,— voor hen die jonger zijn dan 27 jaar.

Wanneer u wil deelnemen aan de landelijke vormingscursus, maak dit dan met spoed kenbaar bij de functionaris voor vorming en scholing in uw kamercentrale-bestuur!

LCV-functionarissen

Hieronder vindt u de namen van de vertegenwoordigers van de commissie vorming en scholing in de Kamercentrales:

KC Den Bosch: H. H. M. Koot, Guldengarde 54, 5431 RM Cuyk, tel. 08850 - 3315 H.

KC Tilburg: A. R. B. de Laet, Ravelstraat 120, 4614 XH Bergen op Zoom, tel. 01640 - 43737.

KC Gelderland: mevrouw M. J. A. Kombrink-Boot, Mignonstraat 5, 7323 AX Apeldoorn, tel. 055 - 264062 H.

KC Rotterdam: mr. M. J. J. M. Boelen, J. van Ghestellaan 47, 3054 CG Rotterdam, tel. 010 - 221360.

KC Den Haag: mevrouw F. Punt, Norenburg 121, 2591 AK 's-Gravenhage, tel. 070 - 855957.

KC Leiden: mevrouw drs. A. Roos, Griegstraat 17, 2324 AZ Leiden, tel. 071 - 766739.

KC Dordrecht: R. K. de Vries, Suze Groenewegstraat 29, 2286 JD Rijswijk, tel. 070 - 939134.

KC Amsterdam: mej. J. M. van Vloten, Oranje Nassaulaan 18, 1075 AN Amsterdam, tel. 020 - 765680 H.

KC Den Helder: H. Vrieze, Molenstraat 3, 1655 KC Sijbekarspel, tel. 02299 - 618.

KC Middelburg: F. N. van Dijk, Mortierenstraat 18, 4335 CX Middelburg, tel. 01180 - 11877 H.

KC Haarlem: H. D. C. A. Olieslagers, Geddingmoor 17, 2151 DK Nieuw Vennep, tel. 02526 - 445 H.

KC Utrecht: J. S. de Ranitz, Multatulistraat 16, 3451 AT Vleuten, tel. 03407 - 2267.

KC Leeuwarden: J. L. Lyklema, Oostenstein 38, 9291 GR Kollum, tel. 05114 - 1870 H.

KC Zwolle: M. Toorop, dr. Kosterstraat 12, 8331 BG Steenwijk, tel. 05210 - 3542.

KC Groningen: L. N. Ruben, Noordkante 3, 9665 EN Oude Pekela, tel. 05978 - 4061.

KC Drenthe: R. Schrottenboer, Schiphorsterweg 13, 7959 NT De Wijk, tel. 05224 - 1354 H.

KC Limburg: M. W. C. M. Smeets, Parallelweg 13 Z, 6336 VP Hulsberg, tel. 04405 - 1786 H.

WAT BEZIELT DIE MENSEN EIGENLIJK?

Een blik achter
de schermen van de
politieke geschiedenis.

INSCHRIJVEN is mogelijk
door overmaking van f 38,50,
op postgiro 150 11 69
t.n.v. Stichting
Burgerschapskunde -
Postbus 349 - Leiden,
onder vermelding van
"PVSL-D"

- FASCISME:** Italië, Duitsland, Mussolini en Hitler, Nederlands fascisme tot '33, oprichting van de Nationaal Socialistische Beweging, Mussert, NSNAP
(A.A. de Jonge)
- ANARCHISME:** Van individualisme tot socialisme, Rousseau, Max Stirner, revolutionaire experimenten, reformistisch anarchisme
(A.L. Constandse)
- LIBERALISME:** De liberale beginselen, prof. mr. P.J. Oud, Thorbecke, ontwikkeling als politieke organisatie in Nederland, de huidige politieke situatie
(H.J.L. Vonhoff)
- SOCIALISME:** De geschiedenis van de SDAP, Dumela Nieuwenhuis, Troelstra, oprichting van het NVV, "de Tribune", van SDAP tot P.v.d.A.
(J.Th.M. Bank)
- CALVINISME:** Herleving van het Nederlands Calvinisme in de 19de eeuw de AR of CH-richting in de Schoolstrijd, ontstaan van een driedeling in de prot. politieke wereld.
(D.Th. Kuiper)
- MARXISME:** Karl Marx, Hegel, de geschiedenis van de klassenstrijd, Marx's visie op de kapitalistische economie, de ontwikkeling van het Marxisme in Nederland
(J.J.A. Bartels)
- KATHOLICISME:** Het karakter en de geschiedenis van de katholieke partij in Nederland, Schaepman, de periode Nolens, van R.K. Staatspartij naar KVP, oprichting CDA
(J.P. Gribling)
- NIEUWE STROMINGEN:** Nieuw-Links in de P.v.d.A., Democraten 66, Radikalen, Democratisch-Socialisten '70
(J. de Lange)

**STICHTING
BURGERSCHAPS-
KUNDE**

TEL. 071-899272
ERKEND DOOR DE MINISTER VAN ONDERWIJS
EN WETENSCHAPPEN, BIJ BESCHIKKING
d.d. 23.4.1975, BVO/SFO-129.708

De nieuwe
boutique modellen van
de Parijse en Italiaanse couturiers en

HERMÈS-PARIS
couture - sport - accessoires
HAUTE FOURRURE
HAUTE CONFECTION
MAISON
Kuiper
ZEIST

Zend uw

HANDELSADVERTENTIES

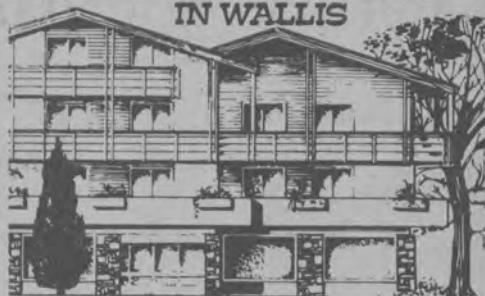
naar

Bureau Van Vliet b.v.

Postbus 20

2040 AA Zandvoort

Zwitserland EXCLUSIEVE AANBIEDINGEN IN WALLIS

APPARTEMENTEN in
Haute Nendaz - "Les terrasses du soleil" v.a. 92.000 (Zwfrs)
Champex Lac - "La Residence" v.a. 210.100 (Zwfrs)
Luxe appartementen met o.a. zwembad, sauna en solarium.
Zonnige ligging, goede situering.
Direct nabij skiliften.
Div. andere aanbiedingen in Anzere, Vercorin en Volleges.
CHALETs in Ovornnaz, Mayens de Sion en Les Agettes.
Prijzen incl. de grond reeds v.a. 165.000 (Zwfrs)

Voor al onze aanbiedingen:

- vast verhuurcontract mogelijk
- geen makelaarscourtage
- hypotheek beschikbaar
- toezicht en beheer
- aankoopvergunning
- gegarandeerd

tonnon holidays bv

Eiklaan 1 (Postbus 1140) - 2282 AS Rijswijk
Telefoon 070 - 908389* - Telex 32330
Na 18.00 uur: tel. 01736-3967

inschrijfbon Alphen a/d Rijn

Naam:

Adres:

Voonplaats + postcode:

chrijft in voor het congres te Alphen a/d Rijn op 3 mei.

lij/Zij wenst deel te nemen aan de discussie over

de stellingen 1 t/m 3 van Consumenten-, mededingings-, prijs- en ruimtelijke orderingsbeleid;

de stellingen 4 t/m 6 idem

de stellingen 1 t/m 4 van Macro- en Sociaal-Economisch gebied

de stellingen 5 t/m 7 idem.

Iw eerste en tweede keus aangeven door het plaatsen van een 1 en 2 in en van de hokjes.

lij/Zij maakt de kosten ad f 25,— incl. lunch of f 15,— excl. lunch ver via een bank/girocheque onder gelijktijdige inzending van deze inschrijfbon aan de heer drs. H. A. Meulemans, Laan van Rijkevorsel 10, 161 KT Lisse. (Overmaken op rekening Amrobank nr. 476190649 t.n.v. e VVD-Kamercentrale Leiden.)

inschrijfbon Brunssum/Heerde

Naam:

Adres:

Voonplaats + postcode:

chrijft in voor het congres Defensie op 10 mei.

komt op eigen gelegenheid/komt per trein.

il op station Heerlen worden afgehaald Ja / Neen. (In bevestigend geval ankomst trein vermelden.)

lij/Zij heeft de kosten (f 25,—) overgemaakt op postgiro 1038273 t.n.v. VD Limburg onder vermelding: „Deelcongres defensie”.

lij/Zij wenst toezending rapport „Vrijheid, vrede en defensie” van de Kamercentrale 's-Hertogenbosch en heeft het bedrag van f 2,50 op bo- engenoemde rekening overgemaakt.

Doorhalen indien niet gewenst.)

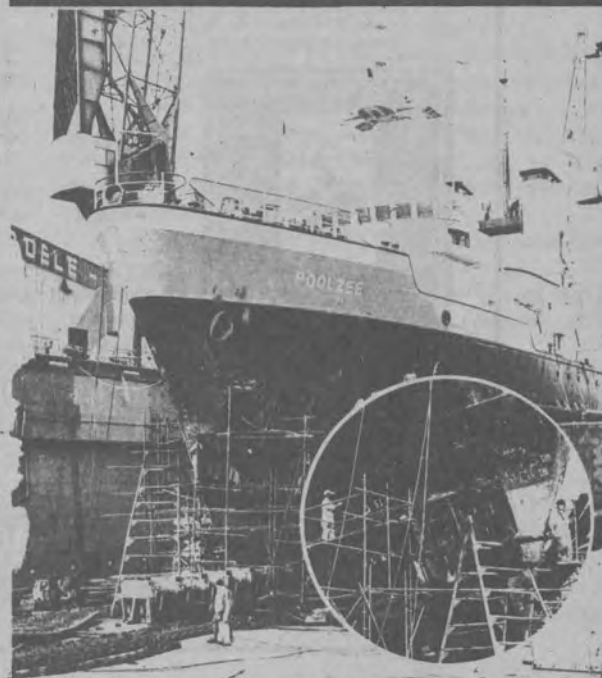
zenden aan: secretariaat Kamercentrale Limburg, Braamstraat 6, 241 NT Bunde.

Boele-Bolnes

EEN BEGRIIP IN DE WERELD VAN

Scheepsreparatie en Scheepsbouw

RINGDIJK 598, BOLNES, TEL. 01804-18555, TELEX 20012

VOCHT ?

- OPTREKKEND VOCHT
- DOORSLAAND VOCHT
- LEKKE KELDERS
- BETONREPARATIE

GEGARANDEERD WATERDICHT!

door de
INJECTION NEDERLAND METHODE

INJECTION NEDERLAND bv

MARCONIWEIG 4 - 4124 PD HAGESTEIN

TEL. 03473-4455*

vrijheid en democratie

6 mei 1980

'nHOT-WHIRL-POOL koop je bij hoeks!

Een hot-whirl-pool brengt de branding bij u thuis. De tintelende, bruisende kracht van luchtstromen die door het water worden geperst geeft u een bijzonder plezierige hydro-massage. Eigenlijk moet u de hot-whirl-pool persoonlijk ervaren . . . en Hoeks maakt dat mogelijk.

coupon

Vraag de hot-whirl-pool-dokumentatie van Hoeks aan of maak een afspraak voor een vrijblijvende demonstratie:

Ja, ik wil vrijblijvend de volgende dokumentatie van u ontvangen (aankruisen wat van toepassing is):

☐ de hot-whirl-pool	☐ tuinmeubelen
☐ sauna's ☐ zelfbouw	☐ thermo zwembadafdekkingen
☐ zwembaden ☐ zelfbouw	☐ volautomatische rolafdekkingen
☐ solaría	☐ volautomatische zwembadreiniger

Naam:

Straat:

Plaats: Postcode:

Telefoon:

Stuur deze coupon zonder postzegel naar antwoord-nummer 27, 5000 VH Tilburg.

Hoeks b.v., Jellinghausstraat 10 (industrieterrein Noord)
hoeks bv korrespondentieadres Postbus 5061,
5004 EB Tilburg Telefoon 013-686933

**bezoek eerst onze showroom
voor u beslist.**

hoeks

**Vrijheid en
Democratie,**
veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

**Nummer 1230
6 mei 1980**

Hoofredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

**Abonnementen-
administratie**

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

**Algemeen
Secretariaat**

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Foto voorpagina: vice-voorzitter Jan Kamminga die in zijn eigen Groningen de vuurdoop onderging door bij afwezigheid van voorzitter mr. F. Korthals Altes de algemene vergadering te leiden.

Reny Dijkman volgde de vice-voorzitter in die twee dagen op de voet en schrijft er over op de pag. 6 en 7.

Veel aandacht in dit nummer voor de algemene vergadering in Groningen. Zie ook de pagina's 4, 5, 32, 33, 34, 36 en 37.

Verder in dit nummer:

Koosje Bins over mr. Koos Rietkerk. Pag. 8

Mijn opinie is, ... Pag. 38

Vrouwen in de VVD. Pag. 39

Bijlage:

18 pagina's amendementen en moties buitengewone algemene vergadering in Nijmegen op 30 en 31 mei

Het volgende nummer van dit blad verschijnt op 20 mei.

Kopij hiervoor moet uiterlijk maandag 12 mei binnen zijn bij de centrale redactie, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

Vertrouwen in monarchie

door mr. J. G. Blijveldt

In een waardige verenigde vergadering van de Staten-Generaal hebben wij vorige week koningin Beatrix mogen inhuldigen. Tevoren had koningin Juliana op de van haar bekende eenvoudige, maar daardoor des te roerender wijze afstand gedaan van het koningschap, dat zij 32 jaar lang op zo eminente wijze heeft vervuld. Wij hebben onze gevoelens van dankbaarheid ook al op onze Algemene Vergadering tot uitdrukking gebracht.

Het spontane applaus dat in de Grote Kerk in Amsterdam losbrak toen koningin Beatrix voorstelde de verjaardag van haar moeder koninginendag te laten blijven was hartverwarmend. Daarmee werd nog eens te meer bewezen hoezeer wij prinses Juliana allen dankbaar zijn voor alles wat zij als koningin op haar eigen wijze voor ons land heeft gedaan. Het tweede applaus bij haar vertrek onderstreepte dit eens te meer.

In een doorwrochte toespraak gaf onze nieuwe koningin er blijk van dat zij de problemen van deze tijd niet alleen kent, maar ook met de volle inzet van haar eigen persoonlijkheid mee wil helpen oplossen.

De waardering die alom over deze inhuldigingsrede werd uitgesproken, bewijst dat wij in haar een jonge, moderne en energieke vorstin mogen zien, die graag duidelijk op haar doel af wil gaan, en daarbij als doel terecht gekozen heeft het bevorderen van eenheid en samenwerking boven onze nationale verscheidenheid uit.

Ontroerend

Ik vond het een groots en soms ontroerend gebeuren. De eeuwenoude band tussen het echt niet zo gemakkelijke Nederlandse volk en het Huis van Oranje is heel duidelijk herbevestigd. Op een bij Nederland passende niet overdreven, maar wel feestelijke wijze hebben wij dit gebeuren van dichtbij of via de televisie mogen meemaken. Juist omdat deze gevoelens in vrijwel alle politieke partijen - de CPN inclusief - leven, was het des te verwerpelijker dat enkele honderden raddraaiers en rellen-schoppers erop uit zijn geweest deze gebeurtenis te verstoren. Dit had niets met politieke doelstellingen te maken. Dit had ook niets te maken met het aandacht vestigen op moeilijke problemen. Dit was gewoon een banale onaanvaardbare ordeverstoring van lieden die de

tolerantie die wij in ons land graag met name tegenover minderheidsgroeperingen willen handhaven, op de meest verwerpelijke manier hebben misbruikt. Wij zullen ons nu echt moeten realiseren dat het dulden van dit soort manifestaties niets meer met verdraagzaamheid te maken heeft.

Ordeverstoring

Integendeel, het is pure ordeverstoring van anarchistische aard, waartegen beheerst maar krachtig moet worden opgetreden. Geen enkel land kan zich dit soort vandalisme permitteren. Ook zal naar ons oordeel een grondig onderzoek moeten worden ingesteld naar de vraag in hoeverre aan deze gebeurtenissen georganiseerde hulp is gegeven en in welke mate ook sommige publiciteitsmedia zoals VARA/Stad Radio Amsterdam, strafrechtelijke gedragingen hebben bevorderd.

De organisatie van de krakers heeft zich weliswaar gedistantieerd van alle ongeregelde heden, maar dat neemt niet weg dat zij met haar wekenlang aangekondigde acties en met de illegale uitzendingen op de inhuldigingsdag verantwoordelijk blijft voor het feit dat een aantal elementen zich zo heeft laten gaan.

Nu de verontwaardiging hierover algemeen is, hoop en vertrouw ik dat de verantwoordelijke instanties zullen beseffen dat het hun plicht is onze veiligheid en rechtsorde zo nodig met strakke hand te handhaven en herhaling van deze uitpattingen te voorkomen.

Op geen enkele wijze mogen wij ons door deze gebeurtenissen van de wijs laten brengen. Integendeel, met koningin Beatrix gaan wij een nieuw, fris koningschap tegemoet, waarvan wij het volste vertrouwen hebben dat het de zo waardevolle band tussen het Huis van Oranje en het Nederlandse volk op een eigentijdse wijze zal bestendigen.

Wij zeggen koningin Beatrix van ganser harte de door haar gevraagde steun toe. Menig land is jaloers op de wijze waarop wij steeds onze democratie met ons koningschap weten te verenigen. Met mensen als Beatrix en Claus, die zowel onze tijd als ons land uitstekend kennen, zal dit ongetwijfeld ook voor de toekomst het geval blijven.

Liberalisme en persvrijheid

„De laatste tijd worden ons bij herhaling verwijten gemaakt dat wij het niet zo nauw zouden nemen met de persvrijheid. Eerst bij de film - De dood van een Prinses -, nu weer bij de kritiek die wij leverden op uitzendingen op de inhuldigingsdag. Vooral de heer Wiegel moet het daarbij ontgelden. Deze verwijten zijn volstrekt onzinig. De persvrijheid is voor ons als liberalen één van de meest fundamentele pijlers van een vrije democratische

samenleving. Niemand van ons zal daar maar één ogenblik aan willen tornen. Of hij of zij nu in het kabinet, in de Kamerfracties of in de partij functioneert. Niemand heeft dat ook gedaan. Alle suggesties in die richting zijn ronduit insinuaties. Wel is het zo dat elke vrijheid functioneert binnen het kader van onze rechtsorde. Ook persvrijheid betekent niet dat alles maar mag.

Vervolg op pagina 35

Een terugblik op het congres

door John Vermeulen

„Ik verzeker u; als we eenmaal dit principe hebben verlaten, dan zou binnen de kortste keren een volgend kabinet de grens weer verlagen en dan is de gemiddelde bewoner in een gewoon modaal huis de klos. Ik verzeker u dat als de PvdA in de regering komt je er vergif op kunt innemen dat ze eraan gaan knabbelen, want ze hebben nu reeds een amendement ingediend.” Aan het woord is Pol de Beer. Op het VVD-congres krijgt hij, evenals vele collega's enkele al dan niet kritische vragen te verwerken. En het kon natuurlijk niet uitblijven dat ook over de aftrekbaarheid van de hypotheekrente vragen gesteld zouden worden. „Wie knabbelt er aan m'n huisje?” moet de vragensteller hebben gedacht. Pol de Beer gaf min of meer het antwoord. Fel van leer trok hij tegen de CDA-plannen in dezen: „Wij zijn principieel tegen iedere aantasting. Dat is ons uitgangspunt en daar houden wij ons aan. Het is een harde verkiezingsbelofte: De VVD zal hiervoor nooit zwichten!”. Hij krijgt na deze harde uitspraken een warm applaus. Als we 's avonds naar huis rijden broemt hij nog wat na: „En denk eraan dat ik dat meen,” zegt hij.

Spreekbeurten prominenten

Op 8 mei spreekt minister A. Pais in het Hervormd centrum aan de Julianastraat voor de afdeling Ommen. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „Onderwijs in kleine kernen” en „Uitbouw van het Middelbaar Onderwijs (o.a. HAVO/VWO)”.

Op 12 mei spreekt staatssecretaris Wallis de Vries in de Deining, Marktplaats te Noorddorp. Aanvang: 20.00 uur.

Op 19 mei spreekt minister H. Wiegman in gebouw Corrosia aan de markt te Almere-Haven t.g.v. de verkiezingen van de adviesraad voor Almere. Aanvang: 20.00 uur.

Op 20 mei spreekt minister dr. A. Pais over het onderwerp: „Waarom is een liberaal beleid bij het onderwijs noodzakelijk?” in zaal Root, Beestenmarkt 26 te Utrecht. Aanvang: 20.00 uur.

Op 9 juni spreekt mevrouw N. Smit Kroes in Zaal uitentlust voor de afdeling Oranjestad. Aanvang: 20.15 uur.

Muis

Na de huisvestingsperikelen de internationale politiek. Het is Jan Dirk Blaauw die ingaat op vragen over het al dan niet meedoen aan de Olympische Spelen. „De fractie is van mening dat Nederland geen brullende muis moet zijn en wanneer wij wat willen doen in het kader van economische en diplomatieke contacten zal dat moeten gebeuren binnen het EEG-kader en dat wij in dit opzicht uitermate goed overleg binnen die EEG hierover voeren.”

Twee minuten krijgen de meeste fractie-leden en dat is niet veel. Sommigen hebben daar kennelijk moeite mee, maar een kersverse voorzitter Kamminga heeft de zaak goed in de hand.

Omstandig tracht Bolkestein uit te leggen waarom de VVD nu tegen een parlementair onderzoek is van multinationale ondernemingen. De VVD heeft voorgesteld dat de bijzondere commissie die het onderzoek zal gaan doen als uitgangspunt neemt wat elders reeds is bereikt. „Vóór dit onderzoek dus, maar wij vinden het niet nodig dat die commissie het opnieuw gaat uitvinden,” zo zegt Bolkestein. „Aangezien multinationale ondernemingen een internationaal verschijnsel vormen, moet men ook voor een internationale invalshoek kiezen. „Het heeft weinig zin met een kaarsje het heelal te gaan verlichten.” Iemand van achter de perstafel merkt op: „Je zou haast zeggen dat dat nodig is!”

In een antwoord op een vraag over de energiebesparingswet zegt dr. Braams dat de VVD-fractie zich aan het regeerakkoord houdt, doch dat er verschil van inzicht is met het CDA over de vraag wat een energiewet nu zou moeten omvatten. Het CDA denkt aan een korte termijn met gebodsbepalingen, de VVD streeft naar een langere termijn, die wellicht ook stimulerend kan werken. Het is een komen en gaan van VVD-fractieleiden die allen, de een uitvoeriger dan de ander, ingaan op de aan

hen gestelde vragen. Het is Dees die enkele vragen krijgt over de abortuswetgeving en hij wil wel kwijt dat het naar zijn mening juist is dat de strafbepalingen voor onbevoegden die de ingreep verrichten, in het wetboek van strafrecht blijven. Met betrekking tot de vijf-dagen termijn merkt hij op dat het niet zo is dat de wijziging in het wetsontwerp op dit punt alleen door het CDA is bepleit. „Het is met name door de VVD bepleit omdat vanuit de hulpverleningsorganisaties is gezegd dat het een verarming van de kwaliteit van de hulpverlening is als de vrouw voortaan de huisarts zou passeren en rechtstreeks naar het ziekenhuis zou gaan. Daarom is deze wijziging opgenomen,” aldus Dees. Wel wil hij nog kwijt dat wanneer het gaat om het beslissingsrecht van de vrouw, er wat de VVD betreft geen compromis mogelijk is.

Mevrouw Ginjaar-Maas gaat vervolgens in op de middebare beroepsopleiding verpleegkunde. De vraag was of nieuwe opleidingen niet gestart zouden kunnen worden vanuit de reeds bestaande opleidingen in ziekenhuizen. „Wij willen dit gaarne onderschrijven maar het gaat natuurlijk om de uitwerking daarvan en ik zou de vragensteller en de zijnen dan ook willen uitnodigen om daar nu eens met de Tweede Kamer over te komen praten. Zo levert een VVD-congres ook nog een dagje uit op. Wat OPVO betreft merkt zij op dat men niet moet denken het systeem met enkele pennestroken te kunnen veranderen. „Daar komt niets van in, daar zal wetgeving voor nodig zijn,” zegt zij onder luid applaus.

VAD

Vanuit het congres was bezorgdheid geuit over het toenemend aantal kraakacties. Kamerlid Jacobse deelt deze zorg en zegt dat er volstrekt duidelijkheid moet kunnen bestaan over de vraag waar de verantwoordelijkheden liggen tussen de burgemeester die verantwoordelijk is voor de openbare orde en het Openbaar Ministerie.

Sprekend over de winstdeling zegt Joekes dat de VVD daar weliswaar niet tegen is, doch wel aarzelend, zo niet kritisch staat tegenover de VAD. Op de betalingsbalanspositie van Nederland zal het evenwel weinig effect hebben, zo meent hij. Bovendien zouden volgens hem de voorstanders van zo'n VAD gemakkelijk zijn onder te brengen in deze congreszaal.

Annelien Kappeyne van de Coppello krijgt enkele vragen te verwerken over vluchtelingen en Indische Nederlanders die destijds in Indië, na het onafhankelijk worden van Nederland, niet geopteerd hebben voor het Nederlanderschap. Zij wijst erop dat de suggestie in de vraag om deze mensen het Nederlanderschap te geven, niet mogelijk is, omdat dan vele staatlozen zich tot Nederland zouden wenden om Nederlander te worden.

Rudolf de Korte krijgt een wat netelige vraag over de werkzaamheden van dr. Veldkamp en diens commissie. Veldkamp is nu al twaalf jaar aan het vereenvoudigen en dat vindt Rudolf wel wat lang. „Hij doet dat vier dagen per week en hij heeft daar acht ambtenaren voor.

Een terugblik op het congres

door John Vermeulen

„Ik verzeker u; als we eenmaal dit principe hebben verlaten, dan zou binnen de kortste keren een volgend kabinet de grens weer verlagen en dan is de gemiddelde bewoner in een gewoon modaal huis de klos. Ik verzeker u dat als de PvdA in de regering komt je er vergif op kunt innemen dat ze eraan gaan knabbelen, want ze hebben nu reeds een amendement ingediend.” Aan het woord is Pol de Beer. Op het VVD-congres krijgt hij, evenals vele collega's enkele al dan niet kritische vragen te verwerken. En het kon natuurlijk niet uitblijven dat ook over de aftrekbaarheid van de hypotheekrente vragen gesteld zouden worden. „Wie knabbelt er aan m'n huisje?” moet de vragensteller hebben gedacht. Pol de Beer gaf min of meer het antwoord. Fel van leer trok hij tegen de CDA-plannen in dezen: „Wij zijn principieel tegen iedere aantasting. Dat is ons uitgangspunt en daar houden wij ons aan. Het is een harde verkiezingsbelofte: De VVD zal hiervoor nooit zwichten!”. Hij krijgt na deze harde uitspraken een warm applaus. Als we 's avonds naar huis rijden broemt hij nog wat na: „En denk eraan dat ik dat meen,” zegt hij.

Muis

Na de huisvestingsperikelen de internationale politiek. Het is Jan Dirk Blaauw die ingaat op vragen over het al dan niet meedoen aan de Olympische Spelen. „De fractie is van mening dat Nederland geen brullende muis moet zijn en wanneer wij wat willen doen in het kader van economische en diplomatieke contacten zal dat moeten gebeuren binnen het EEG-kader en dat wij in dit opzicht uitermate goed overleg binnen de EEG hierover voeren.”

Twee minuten krijgen de meeste fractie-leden en dat is niet veel. Sommigen hebben daar kennelijk moeite mee, maar een kersverse voorzitter Kamminga heeft de zaak goed in de hand.

Omstandig tracht Bolkestein uit te leggen waarom de VVD nu tegen een parlementair onderzoek is van multinationale ondernemingen. De VVD heeft voorgesteld dat de bijzondere commissie die het onderzoek zal gaan doen als uitgangspunt neemt wat elders reeds is bereikt. „Vóór dit onderzoek dus, maar wij vinden het niet nodig dat die commissie het opnieuw gaat uitvinden,” zo zegt Bolkestein. „Aangezien multinationale ondernemingen een internationaal verschijnsel vormen, moet men ook voor een internationale invalshoek kiezen. „Het heeft weinig zin met een kaarsje het heelel te gaan verlichten.” Iemand van achter de perstafel merkt op: „Je zou haast zeggen dat dat nodig is!”

In een antwoord op een vraag over de energiebesparingswet zegt dr. Braams dat de VVD-fractie zich aan het regeerakkoord houdt, doch dat er verschil van inzicht is met het CDA over de vraag wat een energiewet nu zou moeten omvatten. Het CDA denkt aan een korte termijn met gebodsbepalingen, de VVD streeft naar een langere termijn, die wellicht ook stimulerend kan werken. Het is een komen en gaan van VVD-fractieleden die allen, de een uitvoeriger dan de ander, ingaan op de aan

hen gestelde vragen. Het is Dees die enkele vragen krijgt over de abortuswetgeving en hij wil wel kwijt dat het naar zijn mening juist is dat de strafbepalingen voor onbevoegden die de ingreep verrichten, in het wetboek van strafrecht blijven. Met betrekking tot de vijf-dagen termijn merkt hij op dat het niet zo is dat de wijziging in het wetsontwerp op dit punt alleen door het CDA is bepleit. „Het is met name door de VVD bepleit omdat vanuit de hulpverleningsorganisaties is gezegd dat het een verarming van de kwaliteit van de hulpverlening is als de vrouw voortaan de huisarts zou passeren en rechtstreeks naar het ziekenhuis zou gaan. Daarom is deze wijziging opgenomen,” aldus Dees. Wel wil hij nog kwijt dat wanneer het gaat om het beslissingsrecht van de vrouw, er wat de VVD betreft geen compromis mogelijk is.

Mevrouw Ginjaar-Maas gaat vervolgens in op de middelbare beroepsopleiding verpleegkunde. De vraag was of nieuwe opleidingen niet gestart zouden kunnen worden vanuit de reeds bestaande opleidingen in ziekenhuizen. „Wij willen dit gaarne onderschrijven maar het gaat natuurlijk om de uitwerking daarvan en ik zou de vragensteller en de zijnen dan ook willen uitnodigen om daar nu eens met de Tweede Kamer over te komen praten. Zo levert een VVD-congres ook nog een dagje uit op. Wat OPVO betreft merkt zij op dat men niet moet denken het systeem met enkele pennestroken te kunnen veranderen. „Daar komt niets van in, daar zal wetgeving voor nodig zijn,” zegt zij onder luid applaus.

VAD

Vanuit het congres was bezorgdheid geuit over het toenemend aantal kraakacties. Kamerlid Jacobse deelt deze zorg en zegt dat er volstrekt duidelijkheid moet kunnen bestaan over de vraag waar de verantwoordelijkheden liggen tussen de burgemeester die verantwoordelijk is voor de openbare orde en het Openbaar Ministerie.

Sprekend over de winstdeling zegt Joekes dat de VVD daar weliswaar niet tegen is, doch wel aarzelend, zo niet kritisch staat tegenover de VAD. Op de betalingsbalanspositie van Nederland zal het evenwel weinig effect hebben, zo meent hij. Bovendien zouden volgens hem de voorstanders van zo'n VAD gemakkelijk zijn onder te brengen in deze congreszaal.

Annelien Kappeyne van de Coppello krijgt enkele vragen te verwerken over vluchtelingen en Indische Nederlanders die destijds in Indië, na het onafhankelijk worden van Nederland, niet geopteerd hebben voor het Nederlanderschap. Zij wijst erop dat de suggestie in de vraag om deze mensen het Nederlanderschap te geven, niet mogelijk is, omdat dan vele staatlozen zich tot Nederland zouden wenden om Nederlander te worden.

Rudolf de Korte krijgt een wat netelige vraag over de werkzaamheden van dr. Veldkamp en diens commissie. Veldkamp is nu al twaalf jaar aan het vereenvoudigen en dat vindt Rudolf wel wat lang. „Hij doet dat vier dagen per week en hij heeft daar acht ambtenaren voor.

Spreekbeurten prominenten

• Op 8 mei spreekt minister dr. A. Pais in het Hervormd Centrum aan de Julianastraat voor de afdeling Ommen. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „Onderwijs in kleine kernen” en „Uitbouw van het Middelbaar Onderwijs (o.a. HAVO/VWO)”.

• Op 12 mei spreekt staatssecretaris Wallis de Vries in „de Doining”, Marktplaats te Hoofddorp. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 19 mei spreekt minister H. Wiegels in gebouw „Corrosia” aan de markt te Almere Haven t.g.v. de verkiezingen van de adviesraad voor Almere. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 20 mei spreekt minister dr. A. Pais over het onderwerp: „Waarom is een liberaal beleid bij het onderwijs noodzakelijk?” in zaal Koot, Beestenmarkt 26 te Delft. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 9 juni spreekt mevr. drs. N. Smit Kroes in Zaal Buitenlust voor de afdeling Gorssel. Aanvang: 20.15 uur.

Tussen de verschijning van het vorige en dit nummer van ons partijblad lag de historische dag van de troonswisseling. We luidden Juliana uit als onze vorstin en huldigden ons nieuwe staatshoofd, koningin Beatrix, in. Op de algemene vergadering in Groningen zei waarnemend voorzitter Jan Kamminga dat prinses Juliana zich als koningin op een bijzondere wijze heeft gekweten van haar taak. Zij is een groot vorstin geweest en wij zijn haar diep dankbaar voor de wijsheid, waarmee zij heeft geregeerd. En over koningin Beatrix zei hij: „Ik denk dat wij met het volste vertrouwen haar als troonopvolgster welkom kunnen heten. Ook zij ziet haar functie als een roeping en met de overtuiging, waarmee zij ons in de afgelopen jaren is tegemoet getreden, zal zij als koningin uitstekend haar zware opdracht vervullen”. Met grote instemming van alle aanwezigen werden aan de afgetreden en nieuwe koningin telegrammen van aanhankelijkheid gezonden.

Toen wij met voorstellen kwamen inzake de werkloosheidswetten en arbeidsongeschiktheidswetten, vond de staatssecretaris dat prachtig. Helaas had hij er geen ambtenaren voor. Toen heb ik gezegd: „Is het geen tijd voor een VUT voor Veldkamp?”.

Wie stadsvernieuwing zegt komt op het terrein van Herman Lauxsterman. Met klem benadrukt hij dat er iets moet gebeuren, wil men een volkshuisvestingsramp voorkomen en hij wijst hierbij op zijn interventie tijdens de behandeling in het parlement van de begroting van VRO voor 1980, waarbij hij aandrang op een stadsvernieuwingsplan om een dergelijke ramp te voorkomen. „Want het is een ramp dat duizenden mensen in slechte huizen wonen en verpauperde buurten, met een zeer eenzijdige bevolkingssamenstelling, met derderangs onderwijs, met kwijnende winkel- en ambachtsbedrijven, terwijl het de mensen en de kinderen in die wijken bovendien ontbreekt aan fundamentele voorwaarden voor werkelijk welzijn,” concludeert hij.

De meeste fractieleden komen die zaterdagmiddag wel aan het woord, al blijven sommigen verschoond van „lastige” vragen. Over het tot stand komen van de eindtermen bij het basisonderwijs spreekt Albert-Jan Evenhuis. Hij zegt toe dit te willen regelen in het nieuwe wetsontwerp basisonderwijs en dat de fractie daar in het Voorlopig Verslag een zwaar punt van heeft gemaakt. Scherpenhuizen beantwoordt vragen over de Waddenzee, waarbij hij zich fel tegen de Waddenwet verzet, terwijl Porthoene vragen beantwoordt over de discriminatie van homoseksuelen.

Ook het Midden-Oosten komt ter sprake en het is het Eerste Kamerlid De Koster die erop wijst dat de Eerste Kamer van mening was, dat voor een vreedzaam overleg voor het Midden-Oosten alle groeperingen, waaronder de Palestijnen, betrokken dienen te worden. „Echter dient aan contacten met de PLO vooraf te gaan een duidelijke mededeling dat de PLO erkent de staat

Israël binnen veilige grenzen. Aan die voorwaarden is niet voldaan, vandaar dat de Eerste Kamer zich van harte stelt achter de motie die op dit punt is ingediend.

Een ander lid uit de Eerste Kamer die het woord krijgt is ir. Heijne Makkreel. Sprekend over het geïntegreerd onderwijs wijst hij erop dat de VVD-fractie in de Eerste Kamer niet tegen „een” middenschool is, doch wel tegen „de” middenschool. „Wij kunnen ons best voorstellen dat het onderwijs in Nederland gediend zou kunnen zijn met het invoeren van de mogelijkheid van de vorm van geïntegreerd onderwijs, maar zijn er tegen dat dit geïntegreerd onderwijs wijst hij erop dat de ware wordt opgedrongen.” Een VVD-congres is ondenkbaar zonder Berkhout. Als vertegenwoordiger van de VVD-fractie in het Europese Parlement. „Namens ons viertal Nederlandse liberalen in het Europese Parlement wil ik dat doen vanuit het motto: „Liberaal in de wereld, Europa en Nederland”. „Wanneer we staan voor het dilemma van één of géén wereld, zal de liberaal zich kenmerken door een warm hart en een koel verstand. Met vermijding van defaultisme en zonder paniek zullen we vandaag met dat koele verstand tegemoet treden aan hen die onze huidige situatie vergelijken met Serajewo juli '14 en München '38. Het gaat om de lessen die we daaruit moeten trekken. Evenals in '38 staan we met ons „nog” vrije Westen tegenover een dictator die de wereld wil, al dan niet met spanning of ontspanning.”

En zo kreeg u als congresganger van vrijwel al uw vertegenwoordigers heel wat te verwerken. Voor sommigen wellicht wat té veel. Men trooste zich dan met de gedachte dat zowel Eerste als Tweede Kamerleden, alsmede Europarlementariërs, dagelijks een vergelijkbare woordenstroom krijgen te verwerken. Het is, om met Rietkerk te spreken, eigenlijk een vorm van „bijtanken”, zodat je er weer een tijd „tegenaan” kan. Als dat zo is, is die woordenlawine van vrijdag en zaterdag niet voor niets geweest.

Vice-voorzitter Jan Kamminga: ,Het gaat b est met de VVD'

door Rens Dijkman

Even viel er een stilte toen vice-voorzitter Jan Kamminga die eerste zin van zijn congresrede uitsprak. Men had  lles verwacht, maar niet dit: „Het gaat best met de VVD”. Men had cijfers over teruglopende ledentallen of sombere enquête-uitslagen gehoord en gelezen in die voorgaande weken. En dan staat daar - voor velen - die jonge nieuwkomer, die durft te beweren dat het goed gaat!

Ja, even was het stil... maar toen brak een massaal applaus los. Het was de eerste keer van de 25 dat tijdens zijn korte speech de handen in de zaal op elkaar gingen.

Een „andersdenkende” naast mij mompelde: „Die jongen is veel te goed. Die bezorgt de VVD stemmen... die moeten jullie maar lozen...”

De tweede dag van het congres is er even tijd om samen te praten. Kamminga vertoont, na een VVD-feestje donderdagavond, het voorzitterschap van de vrijdag, het feest en zijn speech vrijdagavond en het voorzitterschap zaterdagochtend nog geen tekenen van vermoeidheid. „Die komen vanavond wel,” zegt de Groninger. „Vannacht heb ik goed geslapen.”

M ende je dat nou, dat het goed gaat met de partij?

Jan Kamminga: „Het gaat geweldig goed met de partij. De discussie komt los. We hebben ons toch jaren afgevraagd hoe we die discussie meer op gang konden krijgen? Er wordt zo vaak gezegd dat de overgrote meerderheid van de VVD-leden eigenlijk meer gezien moet worden als donateur en dat is een zeer gevaarlijke ontwikkeling voor een politieke partij. Dat moet worden voorkomen. We moeten ons beleid richten op een grotere betrokkenheid van onze leden bij het partijgebeuren... Nu, dat is met de discussie over het Liberaal Manifest uitstekend gelukt: 4000 moties en amendementen (resp. aanvullende verklaringen en wijzigingsvoorstellen).” Lachend... „Ja, als je naar de procedure kijkt of als je bedenkt hoe we straks dat fysiek moeten verwerken dan weet ik dat bijna nog niet. We hebben acht kilo op- en aanmerkingen thuisgestuurd gekregen. Dat is natuurlijk ontzettend. Maar aan de andere kant vind ik vanuit het oogpunt van de activiteit van die partij dat het geweldig gaat. Die immense hoeveelheid reacties getuigt van een betrokkenheid, waar we naar gestreefd hebben. Daarom zeg ik dat het uitstekend gaat met de VVD.”

Invaller

„Hij heeft het uiterst moeilijk gehad met het invallen voor Frits Korthals Altes,” vertelt een ander Dagelijks Bestuurslid op het congres. In een knipselkrant die tijdens het congres circuleerde, stond als kop: „Onbekende leidt VVD-congres.” Nou, onbekend was hij bij kader en bestuur niet meer. Al ging de VVD-carrière van de 35-jarige Groninger makelaar razendsnel.

„Mijn activiteiten zijn begonnen in de Groninger gemeenteraad. Tijdens een bouwvakbeurs in Zuidlaren werd mij gevraagd of ik daar niets voor voelde. Daar heb ik een weekje over nagedacht. Aan de ene kant vond ik dat mensen uit het bedrijfsleven veel meer aan politiek

zouden moeten doen en verder had ik het idee dat ik iets kon bijdragen aan het bestuur van de stad. Ik vond dat het wel wat anders en beter zou kunnen. De VVD heeft toen gezegd: ‘Ga eens in de gemeenteraad zitten.’ Dat heb ik toen gedaan. Dat was in 1974 en ik was 27. Na twee jaar heeft de Kamercentrale Groningen bedacht dat ik voor hen naar het hoofdbestuur moest worden afgevaardigd. Dat was de volgende stap.”

Jan Kamminga werd in 1978 voorzitter van de Kamercentrale Groningen. Hij was toen 31. Het ondervoorzitterschap van het hoofdbestuur van de VVD kreeg hij vorig jaar doordat Hans Toxopeus zich om huiselijke redenen moest terugtrekken.

Stilgezeten heeft Kamminga niet. Ondanks de handicap van het excentrisch wonen in het verre Groningen is hij toch twee- of driemaal per week op het algemeen secretariaat aan de Haagse Koninginnegracht. („Hij zal altijd even zijn hoofd om de hoek van de deur steken om gedag te zeggen.”)

Veranderd

Het vice-voorzitterschap is inhoudelijk veranderd.

Jan Kamminga: „Ik ben erg blij dat het dagelijks bestuur heeft ingestemd met een taakverdeling die leidt tot wat meer gescheiden verantwoordelijkheden. We hebben nu een meer toegemeten taak. Ik heb als ondervoorzitter de interne betrekkingen gekregen. Ik was van mening dat met name het beleid ten aanzien van het algemeen secretariaat onvoldoende duidelijk was, omdat het voor de partij de algemeen secretaris was, die daar een beleid bepaalt. Mijn mening is dat dat een gekozen moet zijn, want die is voor een algemene vergadering aanspreekbaar op zijn beleid. Een benoemde functionaris is dat niet. Die mening is door het Dagelijks Bestuur ondersteund en daarmee kan ik belangrijk werk gaan doen, omdat de interne betrekkingen van de partij aan verbeteringen toe zijn. Neem alleen al onze huidige informatiestroom: we geven twaalf verschillende geschriften

VVD-burgemeester in Vlodrop

Met ingang van 16 mei is benoemd tot burgemeester van de gemeente Vlodrop, de heer M. W. C. M. Smeets te Hulsberg.

De heer Smeets (43 jaar) is RK en lid van de VVD. Hij is thans hoofdcommissie ter secretarie der gemeente Hulsberg.

Hij volgt als burgemeester van Vlodrop drs. F. M. Feij op, die met ingang van 16-8-1979 is benoemd tot burgemeester van de gemeente Venlo.

Jan Kamminga: ... er moet wat gebeuren ...

uit. Dat is nou zo'n voorbeeld waarvan ik zeg: „Er moet wat gebeuren”. Als ondervoorzitter heb ik daarmee een afgeronde taak: interne betrekkingen en de bundeling van de informatie en daar kan ik voorlopig mee vooruit. Alleen, nu kwam er door ziekte van Frits Korthals Altes even een kink in de kabel doordat ik nu plotseling als voorzitter moet waarnemen. Nou heb ik even minder tijd voor die interne betrekkingen, maar straks als Frits weer terug is, neem ik die taak weer op en ga er mee verder.”

Groningen

Toch nog even terug naar de algemene vergadering in Groningen. Jan Kamminga heeft het voortreffelijk voorgezeten. Een van zijn dochttertjes begrijpt nog niet helemaal tot welke hoge heerlijkheden haar vader is geroepen. Wél dat hij toen hoog en ver zat. Zaterdagmiddag begon ze van vóór uit de zaal tot vertedering van velen enthousiast te wuiven. Jan Kamminga wil de waardering voor zijn speech niet alleen in eigen zak steken. „Ik heb het erg moeilijk gevonden om een goed, afgewogen verhaal te houden. Ik heb er twee dagen op zitten schrijven. Ik heb erg veel gehad aan Johan Remkes (oud-JOVD-voorzitter) die een klankbordfunctie heeft vervuld. Het welslagen van de rede is voor een groot deel aan hem te danken.”

Kamminga heeft inmiddels bedankt voor de gemeenteraad. De opeenhoping van werk werd té veel... „En het is ook niet fair om als ik straks weer méér tijd heb tegen mijn opvolger daar te zeggen: Ik neem het weer over.”

Hoofdbestuur en kamerfracties: rellen 30 april inbreuk op rechtsorde

Op deze eerste volledige dag van de regering van koningin Beatrix willen het hoofdbestuur en de beide kamerfracties van de VVD grote bewondering uitspreken voor de inzichten waarvan de nieuwe koningin tijdens haar inhuldiging heeft blijk gegeven. De VVD heeft het volstrekte vertrouwen dat onze nieuwe koningin geheel in de traditie van haar grote voorgangster en dus ook op een geheel eigen wijze de vertrouwensband tussen het Huis van Oranje en het Nederlandse volk zal bestendigen.

De VVD heeft het afschuw kennis genomen van de ongeregelde heden die zich naast het feestelijke gebeuren in Amsterdam hebben voorgedaan. Zij is van mening dat sprake is van een inbreuk op de rechtsorde en van een ernstige bedreiging van de beginselen die een rechtsstaat kent.

Bescherming van de democratie die door enkele honderden is bedreigd, is een hoge plicht van onze samenleving. Diepgaand dient daarom te worden onderzocht welke motieven aan de wanorde ten grondslag hebben gelegen en of sprake is van een georganiseerde actie, en in hoeverre uitzendingen, met name van VARA-radio en radio Stad Amsterdam escalerend hebben gewerkt.

De VVD heeft bewondering voor de moed van de politiefunctionarissen, die is opgebracht om met weinig hulpmiddelen grote agressie te weerstaan en respect voor de zelfbeheersing die is getoond, waardoor nog ernstiger gevolgen zijn voorkomen. Medeleven is er met de gewonde politiemensen en onschuldige omstanders. Wij wensen hen een spoedig herstel.

Koos Rietkerk: aimabel man met gevoel voor groot sociaal begrip

M'n derde fractievoorzitter en dan krijg je met het verschijnsel „fractievoorzitter” ervaring. Hoe verschillend ze ook mogen zijn, een aantal dingen hebben ze gemeen. De druk van de verantwoordelijkheid, de kritiek waaraan ze bloot staan, de lawine van problemen die zij geacht worden even op te lossen. Al deze zaken geven aan mensen iets gemeenschappelijks. Schouders naar achteren, hoofd omhoog, een onverzettelijke blik. Het is vooral de blik van Koos Rietkerk d. Van achter het grote bureau en door zijn brilleglazen, kijkt hij je strak en onderzoekend aan. Denk niet dat je iets kunt verbergen, daar ziet hij prompt doorheen. Wees dus maar kort, duidelijk en eerlijk, neem geen blad voor je mond, dat is tijdverlies en de snelste methode om meteen weer de deur te worden gewezen. Zelf is hij ook zo. Geen omhaal, geen larie, geen lieve inleidende zinnestjes. Dat geeft wel eens aanleiding tot onbegrip: „Hij was kortaf, halsstarrig en wilde niet luisteren”. Dat wilde hij wel, maar z'n reactie was kort, bondig en ingegeven door z'n aversie tegen vriendelijk, in zijn gevoelen schijnheilig, aan de weg timmeren. Het aaien van kinderbolletjes, het drogen van snotneusjes.

Met verwondering ziet hij dan ook de Paus cementen vliegveldbanen kussen, strijkages maken en intussen mo-

vóór alles is hij realist. Hij zal nooit mierzoet op de TV-buis dat zeggen wat men misschien zo graag wil horen, zoals een fractievoorzitter van een andere partij wel doet, nee: „Onzin, moet dat nou?” Met een lieve glimlach journalisten naar binnen lokken is ook niet zijn favoriete bezigheid. Zij treuzelen dan ook met aan zijn deur te kloppen. Zo dit ten koste gaat van zijn populariteit, tant pis. Maar iets eigennutigs hebben al mijn fractievoorzitters gehad, de heer Geertsema wilde zijn stem niet veranderen, de heer Wiegels zijn gouden briljetje niet afzetten, de heer Rietkerk niet de populaire boy zijn, maar ik denk dat je eigennuttig moet zijn om fractievoorzitter te kunnen zijn, want het is me een baan!

Heeft u zich die functie wel eens toegedacht? Het klamme zweet zou u uitbreken! Laten we blij zijn dat er Molliës, Hanzen en Kozen zijn die dit voor ons op willen knappen en wees dus mild met uw oordeel, als stuurman aan de wal!

Kamerleden zijn gewend hun eigen zaken te regelen. Zij beschikken niet over een grote eigen staf, zoals bijvoorbeeld Amerikaanse senatoren. Als u dieper in de buidel zou tasten, zou de bestaafing van parlementariërs kunnen worden uitgebreid. Maar Nederlanders hechten aan de inhoud van hun beurs en betalen al zo veel belasting, dus moeten Kamerleden roeien met het riempje dat zij hebben. Een kleine staf is er wel en van goede kwaliteit, laat ik mezelf niet afvallen, maar kwalitatief goed, kwantitatief gering. Delegeren is dus iets dat Kamerleden niet wordt aangeleerd.

Zelf doen

Koos Rietkerk delegeert dan ook niet graag. Hij wil veel zelf doen, daar is hij aan gewend. Dit wordt hem wel eens verweten. Men zegt dat het de gang van zaken remt, dat hij teveel met details bezig is. Bij dieper nadenken is het echter een begrijpelijke eigenschap. Daar staat tegenover, dat hij aanneemt dat anderen ook zelfstandig weten te handelen en niet met allerlei pietluttigheden bij hem komen binnenstappen, wat helaas vaak wel het geval is. Laat men dus, wat dit betreft, de hand in eigen boezem steken en bezien of wat men daar aantreft, pietluttig is of de moeite van overleg waard!

Van nature is hij tegen Haags politiek geglijter. Natuurlijk, hij stapt dapper op recepties af, het hoort er bij en het is goed zo nu en dan je neus te laten zien, maar verder geen vermenging van privéleven en politiek. Toen enige weken geleden dan ook zijn dochter Nicolette in het huwelijk trad, stuurde hij geen kaarten rond en vierde het feit binnen huiselijke kring.

„Iedereen zou zich verplicht gevoeld hebben te komen, tegen heug en meug, cadeau onder de arm, dat wilde ik niemand en zeker ook mezelf, niet aandoen”.

Typisch Koos Rietkerk, wel eens vergeleken met een kleine terrier, hij kan zich vastbijten, grommen, maar ook olijk zijn zoals laatst, toen ik hem vroeg hoe hij zich nu eigenlijk voelde als fractievoorzitter. Hij maakte een huppelsprong, klakte met de tong: „Ik voel me soms een circusdirecteur, maar mis m'n hoge hoed!”

Aimabel

Als de druk van het fractievoorzitterschap even van zijn schouders glijdt, staat daar plots een aimabel man, met een speciaal, wat plagerig gevoel voor humor en groot sociaal begrip. Je kunt op hem rekenen, hij kent z'n pappenheimers en is altijd bereid tot steun, zo die eerlijk wordt gevraagd en binnen z'n mogelijkheden valt want

derne, eigentijdse verworvenheden terugdraaien. Dat is niet de stijl van Koos Rietkerk. Hij is integer, goudeerlijk, draait geen loeren, maar slaat uit deze kwaliteiten geen munt, loopt er niet mee te koop. Men moet hem goed kennen om dat te weten.

Koos Rietkerk
... tegen Haags politiek
geglijter...

Tweede Kamerfractievoorzitter mr. Koos Rietkerk was recentelijk volop in het nieuws nadat hij zijn besluit bekend had gemaakt bij de komende parlementsverkiezingen niet als lijsttrekker van onze partij op te treden. Koosje Bins, bekend van haar cursieffes in dit blad, heeft als chef de bureau bij de fractie in Den Haag dagelijks met Rietkerk te maken. Zoals ze ook mr. Geertsema en Hans Wiegels dagelijks aan het werk zag. Een persoonsbeschrijving van Rietkerk van haar hand. Koosje over Koos met andere woorden.

●

Amendementen en moties

voor de

Buitengewone Algemene Vergadering

van de VVD

op 30 en 31 mei 1980

te Nijmegen

(55e algemene vergadering)

●

Deel I

de ontwerp-beginselverklaring

Moties en amendementen voor Nijmegen

(tevens nota's van wijziging van het hoofdbestuur)

Zoals reeds eerder gepubliceerd (in *Vrijheid en Democratie* nr. 1217 van 28 september 1979, blz. 18) wordt een buitengewone algemene vergadering gehouden op vrijdag 30 en zaterdag 31 mei a.s. in Concertgebouw De Vereeniging te Nijmegen.

De vergadering zal beginnen op:

Vrijdagmiddag	14.00 uur
Vrijdagavond	20.00 uur
Zaterdagmorgen	9.30 uur
Zaterdagmiddag	14.00 uur

Het enige onderwerp van deze vergadering zal zijn de bespreking van de voorstellen van de commissie tot Herziening van het Beginsel-program (gepubliceerd als bijlage in *Vrijheid en Democratie* nr. 1222 van 18 december 1979) en de op deze voorstellen door de vergadering van 19 april jl. door de secretarissen van de kamercentrales, de voorzitters van de commissies van advies, de voorzitters van de bijzondere groepen en het hoofdbestuur samengevoegde amendementen c.q. moties uit afdelingen en centrales.

Daar het niet mogelijk is om de amendementen en moties op het Liberaal Manifest (deel II) nu reeds te publiceren, zullen deze amendementen en moties worden opgenomen in *Vrijheid en Democratie* nr. 1231 van 20 mei 1980.

De amendementen en moties zijn van een nummer voor de volgorde van behandeling voorzien. Tussen haakjes treft u aan het nummer van het amendement c.q. de motie.

Geheel in overeenstemming met het besluit, genomen door het hoofd-

bestuur in zijn vergadering met de voorzitters van de kamercentrales op 17 maart jl. en neergelegd in de brief van de algemeen secretaris van 19 maart 1980 (bijlage) aan de besturen van de kamercentrales zijn in de vergadering van 19 april jl. vele amendementen samengevoegd, ingetrokken dan wel alsnog naar de redactiecommissie verwezen. De aandacht wordt erop gevestigd dat slechts de naam van één afdeling, centrale, partijcommissie of bijzondere groep wordt gepubliceerd, terwijl het betreffende of soortgelijke voorstel vaak door meer afdelingen, centrales etc. is ingediend.

Het hoofdbestuur heeft gebruik gemaakt van de bevoegdheid om nota's van wijziging voor te stellen op onderwerpen die aan de orde komen in de algemene vergadering. Deze nota's van wijziging zijn aangebracht tussen de overige amendementen. Het hoofdbestuur heeft gestreefd naar inpassing in de bestaande redactie, hetgeen een grote beperking met zich brengt en de constructie hier en daar gekunsteld doet zijn.

De agenda voor de vergadering op 30 en 31 mei a.s. luidt als volgt:

1. Opening door de waarnemend voorzitter, J. Kamminga.
2. Behandeling en vaststelling van de Beginselverklaring.
3. Behandeling en vaststelling in hoofdlijnen van het Liberaal Manifest.
4. Sluiting.

N.B. Voortzetting van de behandeling van punt 3 van de agenda zal plaatsvinden tijdens de 56ste algemene vergadering (buitengewone algemene vergadering) in de Schouwburg te Enschede op 5 en 6 september 1980.

Het hoofdbestuur van de VVD:
J. Kamminga, wnd. voorzitter
W. J. A. van den Berg,
algemeen secretaris

Nota Bene: De aandacht van de afdelingen wordt gevestigd op art. 20 van de statuten en op art. 49.1 t/m 49.4 van het huishoudelijk reglement van onze partij, die luiden als volgt:

20.1 Het stemrecht in de algemene vergadering wordt uitgeoefend door afgevaardigden van de afdelingen.

20.2 Voor iedere vijftig leden van een afdeling per één januari onderscheidenlijk één juli van het lopende jaar wordt één stem uitgebracht; daarbij wordt het aantal leden van elke afdeling naar boven afgerond tot vijftig of een veelvoud daarvan.

20.3 Voor afdelingen die na één januari onderscheidenlijk één juli van het lopende jaar zijn opgericht of waarvan de grenzen na die data zijn gewijzigd, wordt het aantal stemmen op de in artikel 20.2 bepaalde wijze vastgesteld op grondslag van het aantal leden dat één week voor de dag van de vergadering tot de afdeling behoort.

20.4 De aspirant-leden worden voor de bepaling van het ledental van een afdeling als bedoeld in artikel 20.2 en 20.3 buiten beschouwing gelaten.

20.5 De afgevaardigden van een afdeling worden benoemd door de ledenvergadering van die afdeling.

20.6 Iedere afgevaardigde stemt in de algemene vergadering zonder last, naar vrije overtuiging.

49.1 Bij benoeming van afgevaardigden als bedoeld in artikel 20.5 van de statuten, benoemt de ledenvergadering één of meer plaatsvervangers, al dan niet per afgevaardigde.

49.2 Indien de ledenvergadering meer dan één afgevaardigde benoemt, kan zij tevens vaststellen hoeveel stemmen iedere afgevaardigde met inachtneming van het in artikel 20 van de statuten bepaalde aantal stemmen ter algemene vergadering zal uitbrengen; toezicht op de naleving van zodanig besluit be-

rust bij de afgevaardigden van de afdeling zelf.

49.3 Afgevaardigden kunnen hun vertegenwoordiging overdragen aan andere afgevaardigden van dezelfde of van een andere afdeling.

49.4 De voorzitter kan van iedere afgevaardigde verlangen dat deze zijn bevoegdheid aantoont, bij gebreke waarvan de betrokken afgevaardigde geen stemmen meer mag uitbrengen.

Aan de besturen van de kamercentrales

Zeer geachte besturen,

Na uitvoerig beraad tussen het hoofdbestuur en de voorzitters van de kamercentrales is maandag jl. instemming verkregen over de volgende procedure voor de behandeling van de ontwerp-beginselverklaring en het ontwerp-Liberaal Manifest.

Aanleiding voor het beraad was dat reeds 3500 amendementen waren ingediend door de afdelingen, terwijl nog amendementen te verwachten zijn van de afdelingen die tevens kamercentrale zijn, de partijcommissies en de bijzondere groepen. Een aantal moties is ingediend met het verzoek nu reeds over te gaan tot herschrijving. Het algemeen gevoelen is echter dat zowel voor die herschrijving als voor het op te stellen verkiezingsprogramma bekend moet zijn hoe de partij over de hoofdpunten denkt. Bovendien is meegedeeld dat op 5 en 6 september nog reservedata beschikbaar zijn voor voortzetting van de Buitengewone Algemene Vergadering van 30 en 31 mei. Het zou mogelijk moeten zijn in het tijdsbestek van deze twee vergaderingen de ontwerp-beginselverklaring en de politieke hoofdlijnen van het Liberaal Manifest te behandelen. Na deze twee vergaderingen zal dan mede op grond van de amendementen en moties die niet behandeld konden worden een herformulering van het Liberaal Manifest plaatsvinden. Dit geherformuleerde Liberaal Manifest komt dan opnieuw in behandeling na de verkiezingen van mei 1981 in een aantal buitengewone algemene vergaderingen.

Teneinde te bereiken dat de politieke hoofdpunten in mei en september aan de orde komen zijn de navolgende procedurebesluiten genomen.

1. Alle inhoudelijke amendementen op de ontwerp-beginselverklaring worden behandeld, waarna de beginselverklaring voorlopig wordt vastgesteld. Wijziging daarna zal alleen mogelijk zijn indien de verdere discussies over het Liberaal Manifest aanpassing van de beginselverklaring noodzakelijk maakt.

Het is wel nodig dat zoveel mogelijk ingediende amendementen op

kamercentraleniveau en tijdens de vergadering op 19 april van het hoofdbestuur met de secretarissen van de kamercentrales worden samengevoegd. Wij doen een dringend beroep op u aan deze samenvoeging van amendementen grote aandacht te besteden.

2. Het aantal te behandelen amendementen en moties op het ontwerp-Liberaal Manifest moet worden beperkt tot de politieke hoofdlijnen, waarbij de kamercentrales zelf beslissen welke amendementen en moties in elk geval aan de orde dienen te komen. In onderling overleg is afgesproken dat daartoe door de kamercentrale niet meer dan ten hoogste 15 % van het totaal bij de kamercentrales in behandeling gebrachte moties en amendementen worden teruggezonden naar het algemeen secretariaat (de overige 85 % worden zonder behandeling aan de redactiecommissie ter hand gesteld en kan zo nodig na de verkiezingen van 1981 alsnog in behandeling worden genomen als de commissie met de inhoud daarvan onvoldoende rekening heeft gehouden).

3. De kamercentrales Amsterdam, Rotterdam en Den Haag mogen maximaal 25 amendementen en moties indienen.

4. Van de door de partijcommissies ontworpen amendementen en moties selecteren de koepelcommissies er in totaal 25 per koepel ter indiening en behandeling.

5. Voor de bijzondere groepen is een aantal van 10 overeengekomen.

Het hoofdbestuur hoopt dat op deze wijze volgens een eigen selectieprocedure van de indieners kan worden bereikt dat over de belangrijkste punten beslissingen worden genomen.

Tenslotte maken wij de besturen van de kamercentrales er op attent dat zij de door de afdelingen respectievelijk ondercentrales ingediende amendementen en moties aldus geselecteerd toegezonden krijgen dat de volgorde van beginselverklaring en Liberaal Manifest is gevolgd.

Hoogachtend,

W. J. A. van den Berg,
algemeen secretaris.

Algemeen

1 Afdeling Delft (3256)

Motie

De VVD Delft, etc. overwegen de dat

- de discussie over Beginselverklaring en Liberaal Manifest binnen de afdelingen als zinvol is ervaren,

- een dergelijke fundamentele discussie over liberalisme en onze partij een continue zou moeten zijn,

spreekt als haar mening uit dat

- het hoofdbestuur dit soort discussies blijvend dient te stimuleren.

1A

Kamercentrale Haarlem

De centrale vergadering van de Kamercentrale Haarlem van de VVD, op 2 april 1980 te Amsterdam bijeen,

kennis genomen hebbende van de brief van het hoofdbestuur d.d. 19 maart 1980 aan de besturen van de kamercentrales,

sprekt haar bewondering uit voor het vele werk dat op het algemeen secretariaat met betrekking tot vermenigvuldiging en verzending van de stapels amendementen/moties is verzet;

is erkentelijk voor de thans voorgestelde procedure (dat het ontwerp - Liberaal Manifest zal worden geherformuleerd en na de verkiezingen van mei '81 in nieuwe gedaante in behandeling zal komen), welke procedure alsnog tegemoet komt aan een door het bestuur van de kamercentrale Haarlem in zijn brief van 23 januari 1980 gedane suggestie

en stelt aan de buitengewone

algemene vergadering van de VVD voor om te besluiten:

- Omtrent de (voorlopige) beginselverklaring machtiging te verstrekken aan de „commissie tot herziening” om redactionele aanpassingen te verrichten voor zover aangenomen amendementen dat - in onderling verband en/of in verband met de ongewijzigde passages uit het ontwerp - nodig maken.

- De volgens vorenbedoelde machtiging door de commissie aangepaste tekst ter goedkeuring voor te leggen aan de Partijraad.

- Bij de beraadslagingen omtrent de politieke hoofdlijnen

niet alleen aandacht te besteden aan de feitelijke standpunten, maar tevens aan de vraag in hoeverre deze moeten worden verwoord in het (te her-formuleren) Liberaal Manifest (met beperking tot een aantal hoofdpunten voor bijvoorbeeld tien jaar), dan wel in concrete verkiezingsprogramma's.

- De voorgestelde her-formulering op te dragen aan een daartoe nieuw te benoemen redactiecommissie. (Hetgeen onverlet laat, dat daarin ook leden van de „commissie tot herziening van het beginselprogramma” kunnen worden benoemd.)

2 Kamercentrales Tilburg en 's-Hertogenbosch (3796)

**Motie m.b.t. procedure
behandeling beginselverklaring
en Liberaal Manifest**

De gecombineerde vergaderingen van de kamercentrales Tilburg en 's-Hertogenbosch,

overwegende dat de behandeling van de amendementen en moties op de Beginselverklaring en het Liberaal Manifest van zeer groot belang zijn,

tevens overwegende dat het aantal amendementen en moties zo groot is omdat de teksten van de commissie Geertsema niet of onvoldoende de mening van de Partij vertolken,

tevens overwegende dat het hoofdbestuur met de kamercentralevoorzitters heeft vastgesteld de behandeling van de Beginselverklaring en het Liberaal Manifest los te koppelen en in separate vergaderingen te behandelen,

1. besluit om haar vergadering alleen te besteden aan een zorgvuldige behandeling van de Beginselverklaring,

2. verzoekt het hoofdbestuur een nieuwe termijn te bepalen waarvoor de samengevoegde amendementen betreffende het Liberaal Manifest dienen te worden ingeleverd in Den Haag,

de vergadering is van mening dat met de voorgestelde procedure recht kan worden gedaan aan de enthousiaste inspanningen van onze leden,

en gaat over tot de orde van de dag.

3 Afdeling Den Haag (3727), (3728), (3729)

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in bijzondere algemene vergadering te Nijmegen op 30 en 31 mei 1980 bijeen:

Besprekende en vaststellende haar Beginselverklaring en het Liberaal Manifest 1980 stelt vast:

1. Met erkenning van de waarde, welke het liberalisme als geestelijke stroming gedurende eeuwen heeft gehad; erkennende tevens, dat voor allen liberalisme en vrijheid als begripsbepaling onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden; bevestigt dat ondanks opdringend revolutionair radicalisme de geest van verdraagzaamheid, verantwoordelijkheid en sociale rechtvaardigheid de drijvende kracht van het liberalisme blijft.

2. Is daarom van oordeel, dat beide stukken uitgangspunten zijn voor verder overleg, met allen die in een geest van respect, waardering en verdraagzaamheid willen komen tot een evenwichtige middengroepering in de politiek, vrij van dwang, ondogmatisch en gemeenschapsgericht.

TOELICHTING:

De partij in de Jaren Tachtig

Wij zijn ons bewust te leven in een stormachtige tijd, waarin grote veranderingen in leven, werken en wonen zich zullen baanbreken.

De overbevolking en de daarmee gepaard gaande nieuwe schaarste, de vernietiging van natuurlijke bronnen voor het leven en overleven, de voortdurende oorlogsdreiging met het schrikbeeld van een atoomoorlog, de toename van de criminaliteit en terrorisme met het daarbij passende verlies aan waarden, maakt dat men zich dient

te bezinnen op welke wijze men dit proces tegemoet moet treden.

Moeten wij inspelen op het revolutionaire radicalisme wat zich reeds overal aandient en wat zich bij ons in een nu nog gematigde vorm vertoont via politieke stakingen, harde acties en polarisatie en verkettinging in de politiek? Of moeten wij meezwenken naar die richtingen, die herbezinning op godsdienstige en daarmee vergelijkbare geestelijke stromingen voorstaan, waardoor de mens via een geloof moet trachten zichzelf te hervinden, begeleid van bovenaf? Hebben wij de moed te erkennen, dat veel waaraan wij tot nu toe waarde hechten overspoeld wordt door nieuwe richtingen, nieuwe geluiden en nieuwe wensen? Moeten wij daarbij de tijd strijdbaar tegemoet treden of moeten wij in een apathie de storm over ons laten komen, zoals in vroegere tijden revoluties meestal werden ondergaan?

Verstaan wij de tijd of verstaan wij hem niet?

Hebben wij de moed om ons offers te willen getroosten of is ons egoïsme zo sterk, dat het altijd de ander moet zijn, die offers brengt, omdat wijzelf niet gestoord willen worden in ons materialisme?

Het liberalisme als geestelijke stroming heeft vele op- en neergangen gekend. Soms was zij baanbrekend op het revolutionaire af, soms was zij zo conservatief en verstond de tijd niet. Wij erkennen dat.

Wij erkennen ook, dat enerzijds de economische politiek, voortkomend uit dat liberalisme, een geweldig proces op gang gebracht heeft, waardoor zeer velen, hele volken, betere levensomstandigheden konden verkrijgen; anderzijds hebben wij het individuele menselijke welzijn daarbij te vaak uit het oog verloren.

Ook heeft het liberalisme processen op gang gebracht, die aan zeer velen meer echte vrijheid gebracht heeft dan vroegere generaties ooit gekend hebben.

Ook nu, daar waar liberalisme zich niet kan ontplooiën is geen vrijheid meer! Zij heeft daarbij

echter soms vergeten, dat het een weelde is om in vrijheid te kunnen leven en dat niet een ieder daarvoor de uitrusting heeft, zijn eigen verantwoordelijkheid kende of daartegen bestand was.

Zij, die liberaal voelen en denken, waar zij zich ook bevinden, willen de noodzakelijke veranderingen, die deze tijd eisen bereiken via evolutie en niet via revolutie.

Zij willen, dat de individuele mens in vrijheid moet kunnen blijven leven, werken en wonen, zodat hij zichzelf kan zijn. Deze mens wil zichzelf leiden, niet geleid worden. Zij willen dat de mogelijkheden daartoe bij voortdurende aanwezig zijn en dat er een Overheid is die deze vrijheid mogelijk maakt en waarborgt.

Maar zij willen ook, dat een heel volk in vrijheid moet kunnen leven en erkennen, dat welvaart en welzijn niet het voorrecht is van een beperkte groep, maar dat alleen dan welvaart en welzijn en dus echte vrijheid heerst, als het gehele volk daaraan zijn deel heeft.

De verbondenheid met de medemens en zijn omstandigheden en het uiteindelijke doel van een evenwichtig patroon in welvaart en welzijn, maken dat liberaal voelen en denken een koers willen inslaan die meer gemeenschapsggericht is. De bevolkingsexplosie en al daardoor veroorzaakte problemen dwingen ons daartoe en verlangen, dat wij gehoor geven.

Wij allen zullen daarvoor offers moeten brengen, compromissen moeten sluiten, denkpatronen moeten veranderen. Maar als wij bereid zijn ons in te zetten, strijdbaar de Jaren Tachtig in te gaan en wie we ook zijn en waar we ons ook bevinden onze bijdrage daartoe te leveren, dan kan vanuit de grond van het liberalisme, waaruit verschillende politieke stromingen zijn ontstaan, die allen een verwantschap vertonen, een nieuwe gedachte zich ontwikkelen, die meer mensen zal aanspreken en die tot een reveil kan voeren, die een brede middenstroom in de politiek kan vertegenwoordigen.

Beginselprogramma en Liberaal Manifest, nu nog opgesteld door

leden van de VVD, is geen liberaal credo, maar een opening naar evolutionair, tolerant en gemeenschappericht denken. De samenwerking is uitgangspunt. Wanneer de Jaren Tachtig dit zouden kunnen bewerkstelligen dan mag men daaraan iedere naam geven, die men goed acht. Ons telt slechts het doel.

Wij roepen daartoe een ieder, die zijn schouders wil zetten onder de problemen van deze tijd met ons en wij met u, te willen oplossen in een geest van respect, verdraagzaamheid en realisme, om die krachten te bundelen, waardoor een brede middengroepering ons volk wederom die hoop op de toekomst kan geven, die het leven meer dan wat ook waard maakt om geleefd te worden.

4

Afdeling Den Haag (3725), (3726)

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in bijzondere algemene vergadering bijeen

Overwegende

- dat de haar voorgelegde ontwerpen voor een Beginselverklaring en een Liberaal Manifest aanvankelijk als tezamen een geheel vormend voor een nieuw beginselprogramma zijn gepresenteerd;

- dat deze presentatie haar terecht voorkomt omdat de concrete uitwerking van een beleidsvisie voor langere termijn noodzaakt tot een bezinning op de daaraan ten grondslag liggende liberale beginselen;

- dat die ontwerpen een goede eerste aanzet hebben gevormd voor een discussie binnen de partij over haar beginselen en de uitwerking daarvan in een beleidsvisie voor langere termijn;

- dat de reacties van de partij in al haar geledingen op die ontwerpen en in het bijzonder de moties daarover en de amendementen daarop, welke zijn ingediend, een goede basis hebben gelegd voor een volgend ontwerp voor deze stukken;

Verzoekt

het hoofdbestuur niet alleen het Liberaal Manifest maar ook de Beginselverklaring met inachtneming van de uitspraken, welke over de behandelde en nog te behandelen moties en amendementen in haar bijzondere algemene vergaderingen zijn of zullen worden gedaan, en aan de hand van de overige ingediende moties en amendementen in klare en ronde taal op zo kort mogelijke termijn opnieuw vorm te geven en daarna aan een algemene vergadering voor te leggen.

TOELICHTING

Het is verheugend dat de ontworpen Beginselverklaring en Liberaal Manifest geleid hebben tot een principiële discussie in onze partij over haar beginselen en de uitwerking daarvan in een beleidsvisie voor langere termijn. Een dergelijke discussie over de inhoud van beginselen en het ontwikkelen van een beleidsvisie voor langere termijn kost tijd, wil men tenminste tot een evenwichtige afstemming komen tussen beginselen en beleidsvisie. Het concretiseren van een beleidsvisie voor langere termijn dwingt namelijk tot een bezinning op de inhoud van de liberale beginselen die daaraan ten grondslag liggen. Daarom is het goed én Beginselverklaring én Liberaal Manifest opnieuw vorm te geven nadat de meningsvorm in de partij in al haar geledingen een eerste afsluiting heeft gevonden met de behandeling van de moties en amendementen op Beginselverklaring alsmede van een aantal moties en amendementen op het Liberaal Manifest. Daarna kan de discussie dan aan de hand van die nieuwe ontwerpen worden voortgezet. Teneinde te voorkomen dat die discussie gaat verzanden is het nodig herschrijving van beide stukken op zo kort mogelijke termijn te doen geschieden.

5

Vereniging van Staten- en Raadsleden (3662)

De Vereniging verzoekt om een betere en duidelijke indeling van artikelen en begrippen in de Beginselverklaring; als richtlijn en voorbeeld kunnen onderstaande punten dienen.

1. Aan een beginselverklaring kunnen de volgende eisen gesteld worden:

- inspirerende werking
- duidelijke beperking tot essentiële beginselen
- logische opbouw
- beknoptheid.

2. De uitwerking van het begrip „vrijheid” in het ontwerp is nauwelijks met de realiteit in overeenstemming te brengen; uitwerking van het begrip „volkspartij” ontbreekt in het ontwerp; de uitwerking van het begrip „democratie” in het ontwerp spitst zich te weinig op dit begrip toe; enthousiasme voor de VVD wordt wellicht bevorderd, wanneer deze drie begrippen op de juiste wijze worden uitgewerkt.

3. Duidelijkheid wordt bevorderd door:

- ieder artikel een naam te geven
- in ieder artikel één onderwerp te behandelen en dit onderwerp af te ronden in hetzelfde artikel.

4. Een logische opbouw zou als volgt kunnen luiden:

- artikel 1: Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
- artikel 2: Liberale visie op de mens
- artikel 3: de Nederlandse samenleving
- artikel 4: fundamentele rechten van de mens
- artikel 5: de geestelijke vrijheid
- artikel 6: de sociaal-economische rechtvaardigheid
- artikel 7: de gelijkheid in staatkundig opzicht
- artikel 8: de Universele verklaring van de Rechten van de mens
- artikel 9: de democratie
- artikel 10: de overheid
- artikel 11: de besluitvorming door de overheid in een democratie.

6

Vereniging van Staten- en Raadsleden (3661)

Te wijzigen.

De Vereniging verzoekt het woord Beginselverklaring, waar dit voorkomt, te wijzigen in:

Beginselprogramma.

7

Afdeling Zaanstad (409)

De afdeling spreekt als haar oordeel uit, dat de begrippen „particuliere ondernemingswijze productie”, „het private bezit van de produktiemiddelen” en de „vrije-markt-economie” niet uit het Beginselprogramma zijn weg te denken; met deze beginselen onderscheidt een liberale partij zich van systemen die nationalisatie en socialisatie als politiek beginsel hanteren.

8

Vereniging van Staten- en Raadsleden (3664)

De Vereniging verzoekt een apart artikel te wijden aan de taak van de overheid.

9

Afdeling Bleiswijk (3336)

- Algemeen is men van oordeel dat het concept te lang is, vaak te moeilijk geschreven, niet consistent van opzet en tenslotte uit oogpunt van propaganda naar buiten niet zal aanspreken. (Zeker niet bij de grote kiezers-massa).

- Eerdere publicaties - met name van de Teldersstichting (zoals het uitstekende rapport Mens en Arbeid) - worden niet of onvoldoende teruggevonden in het concept.

- voorgesteld wordt een professionele copywriter - bij voorkeur een VVD-er - in de arm te nemen, die opdracht krijgt het concept drastisch in te korten en leesbaar te maken. Voorkomen moet worden dat ons manifest een papieren tijger wordt. Het verdient verder de voorkeur tevens een korte samenvatting te maken van twee kantjes, die

bij de volgende verkiezingscampagne(s) kan worden gebruikt. Hierin dienen vooral actuele zaken te worden opgenomen, die aanspreken bij de kiezers.

10

Afdeling Brussel (3800), (3801), (3802), (3803)

De ontwerp beginselverklaring zou geheel moeten worden vervangen door de door ons voorgestelde beginselverklaring.

I
De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is een politieke partij die openstaat voor allen die liberaal denken. Begrippen als persoonlijke vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid, optimale deelneming aan de politieke besluitvorming liggen ten grondslag aan dit denken. Iedere burger moet zijn vrijheid maximaal kunnen beleven ongeacht overtuiging, huidskleur, ras, taal, geslacht, seksuele geaardheid of maatschappelijke positie, daarbij rekening houdend met anderen. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is hier onverbrekelijk mee verbonden.

II
De Staatskundige Instellingen (wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht) staan de burger ten dienste en niet andersom.

Een evenwichtige verdeling van de aan deze instellingen overgedragen bevoegdheden is een voorwaarde voor een goed functioneren van een democratische rechtsorde. Het parlementaire stelsel vervult hierin een essentiële taak.

Hoewel besluiten met meerderheid van stemmen worden genomen is de mate waarin de minderheid wordt betrokken bij de besluitvorming bepalend voor het democratische karakter daarvan. Minderheden, al dan niet maatschappelijk georganiseerd, behoren bij het naar voren brengen van hun visie deze

uiteindelijk ingang te doen vinden door gebruik te maken van bestaande democratische procedures.

III

De dynamiek van de individuele ondernemingsgeest is van essentieel belang voor het dragen van brede maatschappelijke ontwikkelingen. De plaats van de overheid in dit verband dient zodanig te zijn dat het kader wordt geschapen waarbinnen deze ondernemingsgeest zich zo goed mogelijk kan ontplooiën.

Er is een taak voor de overheid daar waar de maatschappij zulks verlangt of daar waar het particulier initiatief te kort schiet.

IV

Alle burgers behoren gelijkwaardige mogelijkheden tot ontplooiing te krijgen.

De maatschappij is verantwoordelijk voor het welzijn van de minder bedeelden.

Het recht op een sociaal menselijk bestaan is een essentiële voorwaarde voor het volledig beleven van de menselijke waarden en vrijheden, hiertoe behoort onder meer het recht op arbeid in overeenstemming met persoonlijke capaciteiten.

V

Het overleg zowel in internationale organisaties als bilateraal diene vrede en welvaart. Nederland behoort daarom in dit overleg een constructieve rol te spelen ter bevordering van de internationale rechtsorde, de economische samenwerking en ontwikkeling en tot behoud en verbetering van het milieu.

VI

Deze beginselen worden uitgewerkt in het liberaal manifest.

Artikel 1

11

Kamercentrale Haarlem (3804)

Kolom A, regel 6 t/m 15

Te wijzigen De volkspartij... politiek.

Nieuwe tekst:

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie - bij afkorting aangeduid als VVD - is een liberale, vooruitstrevende partij die open staat voor allen voor wie geestelijke vrijheid primair is, sociale rechtvaardigheid plicht en die het economisch leven niet wil zien verstarren in het keurslijf van socialistische dogmatiek, die uiteindelijk in het staatsabsolutisme zal eindigen.

TOELICHTING:

Veel artikelen van het ontwerp - zoals 1, 4, 5 en 8 - hebben een zeer algemene formulering, welke ook - althans vergaand - zou worden aanvaard door socialisten, leden van DS '70, D '66 en anderen.

Vandaar bovenvermelde tekst, waarbij is uitgegaan van de door wijlen mr. D. U. Stikker bij het ontstaan van de VVD gegeven kenschets, met vervanging van „sociale gerechtigheid” door „sociale rechtvaardigheid” en van het thans besmette woord „progressieve” door „vooruitstrevende”.

12

Afdeling Delft (3260)

Kolom A, regels 6 t/m 15

De VVD Delft enz., overwegen de dat

- de vereniging van gelijkgezinden in één partij niet strijdig genoemd kan worden met de beginselen van vrijheid en verdraagzaamheid,

- in Nederland de VVD als liberale partij het verenigingspunt is van alle langdurig in Nederland verblijvende liberalen,

concludeert dat

- de argumentatie van de Commissie tot herziening van de Beginselverklaring om tot een andere bewoording van artikel 1 van de beginselverklaring te komen niet kan worden onderschreven,

stelt voor

artikel 1 van het Beginselprogramma als volgt te redigeren:

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie wenst als liberale partij het verenigingspunt te zijn van allen in Nederland die de overtuiging hebben dat vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en sociale gerechtigheid de fundamenteën behoren te zijn van elke samenleving; de uit deze overtuiging voortvloeiende beginselen, die in deze verklaring zijn neergelegd, aanvaarden zij als grondslag voor hun politiek.

13

Afdeling Den Haag (3736)

Kolom A regel 5

Aan te vullen.
„Artikel 1”

Liberaal volkspartij

TOELICHTING

Gekozen is voor benoeming van ieder artikel van de beginselverklaring, om reden van duidelijkheid en leesbaarheid van het stuk.

14

Afdeling Den Haag (3735)

Kolom A regels 2 t/m 3

Aan te vullen:

Preambule

Vele tekenen wijzen er op dat de maatschappij in de komende decennia verdere ingrijpen-veranderingen zal ondergaan. Ten einde bij te dragen tot het be-

houd van onze vrije democratische gemeenschap, stelt de Algemene Vergadering van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie van 31 mei 1980 de volgende beginselverklaring vast:

TOELICHTING

Het is wenselijk een verklaring van beginselen te doen voorafgaan door overwegingen en motiveringen die tot het opstellen van die verklaring hebben geleid.

14A Nota van wijziging hoofdbestuur

Kolom A regels 6 t/m 13

TE WIJZIGEN IN:

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie stelt zich als liberale partij open voor ieder die de overtuiging heeft dat vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en sociale gerechtigheid de fundamentele behoren te zijn van elke samenleving. (Verder ongewijzigd).

TOELICHTING:

Aldus loopt de tekst vloeiender en wordt terstond tot uiting gebracht hetgeen nu in het laatste hoofdstuk van het manifest tot uiting is gebracht, te weten dat de VVD het van essentieel belang acht dat alle liberalen vanuit één partijverband (gaan) opereren (zie blz. 26, kolom B, regels 64 t/m 66).

Gerechtigheid is de norm en rechtvaardigheid is het resultaat. Het is - al klinkt gerechtigheid misschien wat plechtig - in de context juist het normstellende begrip gerechtigheid te vermelden als fundament dan het niet-normstellende woord rechtvaardigheid.

15 Afdeling Rotterdam (3766)

Kolom A regels 9 t/m 10

vrijheid in verantwoordelijkheid (i.p.v. vrijheid, verantwoordelijkheid)

16 Afdeling Rotterdam (3767)

Kolom A regels 10 t/m 11

verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en sociale...

(toegevoegd: gelijkwaardigheid)

17 Afdeling Rotterdam (3768)

Kolom A regel 11

... sociale gerechtigheid de (gerechtigheid i.p.v. rechtvaardigheid)

18 Ondercentr. Eindhoven en omstreken (3136)

Kolom A regels 7 t/m 13

TE WIJZIGEN:

Zij... samenleving.

Zij stelt zich open voor een ieder, die de overtuiging heeft, dat vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en gelijkheid in rechten de fundamentele behoren te zijn van elke samenleving.

19 Afdeling Den Haag (3737)

Kolom A regel 12

TE WIJZIGEN:

„Zij... samenleving”.

Zij stelt zich daarom open voor een ieder, die de overtuiging heeft dat vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en sociale rechtvaardigheid de fundamentele behoren te zijn van onze samenleving.

TOELICHTING:

Elke samenleving is gewijzigd in onze samenleving; wij willen ons niet aanmatigen condities aan te geven voor elke samenleving.

20 Afdeling Rotterdam (3769)

Kolom A regel 12

...van een samenleving

(een i.p.v. elke)

21 Afdeling Den Haag (3738)

Kolom A regel 15

aan te vullen:
„politiek”.

Zij tracht de liberale beginselen uit te dragen en de liberalisering van politieke standpunten te verwezenlijken alleen en in samenwerking met andere democratische partijen en instellingen.

TOELICHTING:

De bereidheid tot overleg en samenwerking met andere politieke partijen dient duidelijk te worden uitgesproken. Dit positieve uitgangspunt is zeer bewust gekozen, een liberale partij kan zich in onze visie niet begeben in een verketting van politiek andersdenkenden.

Artikel 2

23 Afdeling Hilversum (1817)

Kolom A r. 17 t/m 40

Artikel 2 en 3 laten vervallen.

TOELICHTING:

De beginselverklaring heeft blijken de daarbij behorende toelichting als basis het „Liberale mensbeeld”. Dit mensbeeld wordt omschreven in art. 2, echter in zodanig algemene termen dat het specifiek liberale niet herkenbaar is.

Art. 3 tracht dan aan te geven dat dit liberale mensbeeld in de veelvormige Nederlandse samenleving bij uitstek gestalte zou krijgen. Afgezien van het feit dat wij deze laatste stelling ongeloofwaardig vinden (er zijn toch in minder veelvormige staten als de UK, België en Duitsland ook vele goed ontplooid liberalen!?) menen wij dat een politieke partij zich moet richten op de mens als lid van de samenleving en niet op zijn per-

22 Kamercentrale Haarlem (3806)

Kolom A regel 15

Bij event. wijziging, waarbij artikel 1, in plaats van daarin direct een aantal van vier - of meer - fundamentele te noemen, eerst zou worden toegespitst op de „vrijheid” en de „sociale rechtvaardigheid” c.q. de „gelijkwaardigheid” van alle mensen, artikel 1 vervolgen met het slot van artikel 4 uit het huidige beginselprogramma (1966):

Werkelijke vrijheid gaat gepaard met verantwoordelijkheidsgevoel en verdraagzaamheid, tot uitdrukking komend enerzijds in het besef van de plicht tot ontwikkeling van eigen zelfstandige kracht, anderzijds in het hebben van een open oog voor de rechten en de belangen van de medemens.”.

soonlijke verhouding tot religie, levensdoel, e.d. of op zijn aard en aanleg. Deze laatste aspecten horen in een politieke beginselverklaring niet thuis: wij komen dan ook tot de conclusie dat de artikelen 2 en 3 dienen te vervallen.

Voor ons is de essentie van de VVD dat zij de nadruk legt op de elementen vrijheid, verantwoordelijkheid, sociale rechtvaardigheid en verdraagzaamheid en dan in de factoren die bepalend moeten zijn voor het inrichten/ordenen van de (Nederlandse) samenleving (liever nog van de samenleving in de Westerse wereld). Deze essentialia komen goed tot hun recht in de art. 1, 4 en 5. Nogmaals de art. 2 en 3 versluiert deze punten met het liberale mensbeeld (wat is dat eigenlijk?) en leiden bovendien tot herhaling en duplicering.

**24 Kamercentrale
Limburg (3807)**
Kolom A r. 19 t/m 25

TE WIJZIGEN: Elke... aanleg

Elke mens is een unieke persoonlijkheid, die daarom de mogelijkheid moet hebben zich, met besef van zijn verantwoordelijkheid ten aanzien van de anderen, de gemeenschap en het milieu, te ontplooiën naar eigen wensen en overeenkomstig eigen aard, aanleg en levensovertuiging.

**25 Afdeling Den Haag
(3740)**
Kolom A r. 19 t/m 25

TE WIJZIGEN:

„Elke... aanleg”.

Ieder mens is een unieke persoonlijkheid, die de mogelijkheid moet hebben zich overeenkomstig eigen aard en aanleg te ontplooiën. Naar eigen wensen, maar met besef van zijn verantwoordelijkheid voor zichzelf, voor anderen en voor de gemeenschap.

TOELICHTING:

Uitgaande van het begrip nieuwe schaarste, vaststellende dat de natuur er niet alleen is om van te leven, maar ook om in te overleven; tevens vaststellende dat veel in die natuur enerzijds zijn einde nadert, anderzijds nog onbekend is, en voor toekomstige generaties daardoor mede van grote waarde kan zijn, is men de mening toegedaan dat de mens zich niet boven die natuur mag plaatsen als absolute heerser daarvan en daarover. Hij dient aan die natuur dezelfde rechten toe te kennen als die hij voor zichzelf opeist. Hij is onderdeel van die natuur, als component naast de andere componenten die allen van gelijke waarde zijn.

**26 Commissie
Ruimtelijke
Ordering (3076)**
Kolom A r. 22 t/m 23

TE WIJZIGEN:

...verantwoordelijkheid voor anderen, de gemeenschap en de omgeving waarin hij leeft, te ontplooiën naar eigen...

**27 Afdeling
Amsterdam (3755)**
Kolom A r. 22 t/m 23

TE WIJZIGEN:

verantwoordelijkheid... gemeenschap in:
verantwoordelijkheid voor mens en dier en voor gemeenschap en de natuur.

**28 Afdeling Naarden
(2579)**
Kolom A r. 26 t/m 30

TE SCHRAPPEN:

„Aangezien... gemeenschap:

TOELICHTING:

De tweede zin van art. 2 - waarin met gebruikmaking „moet” een voorschrift voor de persoonlijke levenshouding wordt gegeven - kan beter worden gemist, gezien dat in de eerste zin van dit artikel al is vermeld „met besef van zijn verantwoordelijkheid voor anderen en voor de gemeenschap” en vooral ook gezien de mede door ons voorgestane opneming in art. 1 van „de gelijkwaardigheid van alle mensen”.

**29 Afdeling Hengelo
(Ov.) (617)**
Kolom A r. 27 t/m 28

TE WIJZIGEN:

„moet hij de bereidheid hebben die anderen te nemen zoals zij zijn...” in „...moet hij de bereidheid hebben verdraagzaam te zijn tegenover die anderen...”

De afdeling Hengelo geeft de Algemene Vergadering in over-

weging om aan het Hoofdbestuur opdracht te geven deze wijziging aan te doen brengen.

TOELICHTING:

a. Anderen „nemen zoals zij zijn”, wil zeggen zich bij voorbaat daarbij neerleggen. Men kan echter ook uitgaan van de mogelijkheid tot verandering in de mens en deze mogelijkheid aangrijpen om tot elkaar te komen, daarbij voortdurend verdraagzaamheid hebbend voor verschillen.

b. De vier beginselen Vrijheid, Verantwoordelijkheid, Verdraagzaamheid en Sociale Rechtvaardigheid worden genoemd op blz. 4A 9 t/m 11. Daarvan worden het eerste, tweede en vierde verderop in de Beginselverklaring herhaald. Het beginsel Verdraagzaamheid vinden wij echter niet meer herhaald. Dit beginsel vinden wij dusdanig waardevol, is in onze tijd van polarisatie te veel afwezig, dat deze extra nadruk ons uiterst gewenst voorkomt.

**30 Afdeling Den Haag
(3741)**
Kolom A r. 26 t/m 30

TE WIJZIGEN:

„Aangezien... gemeenschap”.

Waar hij beseft te leven in een gemeenschap van gelijkwaardige medeburgers moet hij de bereidheid hebben anderen te nemen zoals zij zijn en waar mogelijk met hen samen te werken ten behoeve van die gemeenschap.

TOELICHTING:

Uitgaande van het begrip nieuwe schaarste, vaststellende dat de natuur er niet alleen is om van te leven, maar ook om in te overleven; tevens vaststellende dat veel in die natuur enerzijds zijn einde nadert, anderzijds nog onbekend is, en voor toekomstige generaties daardoor mede van grote waarde kan zijn, is men de mening toegedaan dat de mens zich niet boven de natuur mag plaatsen als absolute heerser daarvan en daarover. Hij dient aan die natuur dezelfde rechten toe te kennen als die hij voor zichzelf

opeist. Hij is onderdeel van die natuur, als component naast de andere componenten, die allen van gelijke waarde zijn.

**31 Afdeling Rijswijk
(3367)**
Kolom A r. 26 t/m 30

TE WIJZIGEN:

„Aangezien... gemeenschap”.

Respect voor andersdenkenden en bereidheid tot samenwerken is daarbij noodzakelijk. Verschil in levensbeschouwing is een zaak van het individuele geweten en kan zeer wel uitmonden in gelijk inzicht aangaande politieke opstelling.

**32 Afdeling
Bennebroek (2160)**
Kolom A r. 30

AAN TE VULLEN:

Aangezien... gemeenschap, toevoegen: op basis van de regels van de rechtstaat.

**33 Afdeling Den Haag
(3742)**
Kolom A nr. 31

AAN TE VULLEN NA:

„gemeenschap”

De plaats van de mens in het totaal van alle leven en van de schatten van de natuur is die van een onderdeel van dat leven en van die natuur. De mens dient zich bij voortdurend van die positie bewust te zijn en daarnaar te handelen.

TOELICHTING:

Uitgaande van het begrip nieuwe schaarste, vaststellende dat de natuur er niet alleen is om van te leven, maar ook om in te overleven; tevens vaststellende dat veel in die natuur enerzijds zijn einde nadert, anderzijds nog onbekend is, en voor toekomstige generaties daardoor mede van grote waarde kan zijn, is men de mening toegedaan dat de mens zich niet boven die natuur mag plaatsen als absolute heerser daarvan en

daarover.
Hij dient aan die natuur dezelfde rechten toe te kennen als die hij voor zichzelf opeist. Hij is

onderdeel van die natuur, als component naast de andere componenten, die allen van gelijke waarde zijn.

Artikel 3

34 *Afdeling Den Haag* (3744)

Kolom A nr. 34 t/m 40

TE WIJZIGEN:

„Dit... gekomen”.

Een veelvormige samenleving, die bovenal gekenmerkt behoort te zijn door naastenliefde en erkenning van de menselijke waardigheid, biedt de beste voorwaarden voor de verwezenlijking van het liberale mensbeeld.

TOELICHTING:

De wezenlijke wijziging betreft de regels 39 en 40, „zoals de... gekomen.”

De woorden geven een historische achtergrond voor het beginsel, hetgeen nergens anders wordt voorgesteld. Het beginsel wordt daardoor niet versterkt, maar kan ook zonder die toevoeging door een ieder worden bevestigd. Het is dus overbodig, om te stellen liberalen beaant die zich noch christen noch humanist noemen, kan voor hen de toevoeging de indruk wekken uitgesloten te zijn uit de kring van „echte” liberalen. Overigens zij opgemerkt dat de woorden „heb uw naaste lief als uzelf” te vinden zijn in Leviticus 19:18.

35 *Kamercentrale Dordrecht* (3811) Kolom A nr. 34 t/m 40

TE WIJZIGEN:

„Dit... gekomen”.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie meent, dat het Liberalisme goed gestalte kan krijgen in de veelvormige Nederlandse samenleving zoals deze, mede onder invloed van Christendom en Humanisme, de

menselijke rede en waardigheid erkent.

TOELICHTING:

De ontwerptekst is te zeer beiderend van toon en te exclusief gericht op Christendom en Humanisme.

Tevens wordt gemist een verwijzing naar de menselijke rede als essentieel middel in de omgang tussen mensen. In toenemende mate wordt politiek handelen slechts gegrondvest op vooroordelen en instinctieve reacties zonder dat een tolerante kritische discussie wordt mogelijk gemaakt.

Het is van groot belang, in het bijzonder ook politiek, dat de VVD zich expliciet keert tegen de hiervoor geschetste ontwikkeling, die zich zowel politiek links of rechts manifesteert.

36 *Afdeling Rotterdam* (3773)

Kolom A r. 34 t/m 35

...het best tot zijn recht komen in... (in plaats van: het best krijgen).

37 *Afdeling 's-Graveland* (2788) Kolom A r. 34 t/m 36

Dit liberale... gekenmerkt...

WIJZIGEN IN:

De liberale denkbeelden kunnen het best tot hun recht komen in een veelvormige samenleving die gekenmerkt...

38 *Afdeling Naarden* (2580)

Kolom A r. 35 t/m 37

TE WIJZIGEN:

„samenleving... naastenliefde” in samenleving die gekenmerkt

wordt door naastenliefde...

TOELICHTING:

„als de Nederlandse” geschrapt, omdat deze toevoeging een zekere aanmatiging inhoudt, welke beter kan worden gemist; „bovenal” geschrapt; „gekenmerkt behoort te worden” vervangen door „wordt” ter vermijding van de - enigszins betweterige - normstelling, welke ook logischerwijze niet op haar plaats is, omdat in het zinsverband sprake is van een constatering, in welke samenleving het liberale mensbeeld het beste gestalte zal krijgen, c.q. de liberale denkbeelden tot hun recht komen.

Artikel 4

41 *Kamercentrale Dordrecht* (3816) Kolom A, r. 44 t/m 60

TE WIJZIGEN:

„Een... het overheidsingrijpen. Een zo groot mogelijke geestelijke vrijheid van de mens is een onmisbare voorwaarde voor zijn zelfontplooiing. Het zich geestelijk vrij voelen zal worden bevorderd door politieke materiële vrijheid van handelen. Van werkelijke vrijheid kan slechts sprake zijn als zij gepaard gaat met maatschappelijke verantwoordelijkheidsgevoel, d.w.z. erkenning van de rechten en belangen van onze medemens en die van toekomstige generaties. Het is de taak van de overheid een beleid te voeren dat zoveel mogelijk de vrijheid van het individu waarborgt.

TOELICHTING:

Materiële en staatkundige (= politieke) vrijheid zijn slechts middelen om de geestelijke vrijheid te verwezenlijken, d.w.z. zij zijn van een andere orde. Derhalve zijn deze vrijheden in twee aparte zinnen gesplitst. De kamercentrale is niet geluk-

39 *Afdeling Voorburg* (1534)

Kolom A r. 39 t/m 40

TE WIJZIGEN:

zoals... gekomen., in: zoals deze vanuit verschillende, de individuele menselijke waardigheid respecterende geestelijke stromingen, waaronder het humanisme en het christendom, tot ons zijn gekomen.

40 *Vereniging van Staten- en Raadsleden* (3657) Kolom A r. 39

TE WIJZIGEN:

„waardigheid, zoals deze vanuit christendom” in: „waardigheid, zoals deze vanuit vooral christendom”.

kig met „het zich verantwoordelijk weten”. Om deze reden is naar een andere formulering van het begrip maatschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel gezocht. De zinsnede: „Ongeacht... positie” is vervallen omdat deze opsomming van discriminerende factoren niet - en helaas nooit - volledig is. De inkorting van de twee laatste zinnen is gekozen omdat niet alleen de overheid belast mag zijn met het (al dan niet repressieve) toezicht. Door onze formulering behoeven bovendien de grenzen van het overheidsingrijpen niet aangegeven te worden daar een positieve formulering van de rol van de overheid is gekozen.

42 *Afdeling 's-Gravenhage* (3746) Kolom A, r. 47 t/m 59

TE WIJZIGEN:

„Bij... overheidsingrijpen”. Deze vrijheid komt ieder mens toe, waarbij elke vorm van discriminatie wordt verworpen. Bij het gebruik van die vrijheid moet de mens zich verantwoordelijk weten voor zijn medemens, die evenzeer recht hebben op een zo groot mogelijke vrij-

heid. De overheid dient die vrijheid te beschermen; daarmee is tevens de grens van het overheidsingrijpen bepaald.

TOELICHTING:

Gekozen is voor een handhaving van alléén het begrip discriminatie; niet omdat de uitsplitsing van het begrip in het oorspronkelijke concept feitelijk onjuist is, doch omdat er „beladen” begrippen in voorkomen. Daarbij komt, dat er nog meer vormen van discriminatie zijn, die niet genoemd worden.

43 *Afdeling Rotterdam*
(3776) + (3777)
Kolom A, r. 45

...geestelijk en maatschappelijk en gelijkheid op staatskundig gebied, is...
(maatschappelijk i.p.v. materieel).

44 *Afdeling Leusden*
(1996)
Kolom A, r. 51

TE WIJZIGEN:

een...vrijheid, in: die vrijheid.

45 *Afdeling Harmelen*
(2557)
Kolom A, r. 52 t/m 55

In ons principiële uitgangspunt bestaat geen discriminatie, reden waarom beter een punt gezet kan worden achter „Deze vrijheid komt ieder mens toe”. In het Liberaal Manifest moet ons inziens dit onderwerp beter worden uitgewerkt en aangesproken.

We hopen, dat in de toekomst het geheel verwijderd kan worden.

46 *Afdeling Bussum*
(2594)
Kolom A, r. 47 t/m 55

aan te vullen en te schrappen:

NIEUWE TEKST:

...zelfontplooiing. Deze vrijheid komt iedere mens toe, zonder enige vorm van discriminatie, overheersing, dwang of ander maatschappelijke onrecht. Bij het gebruiken van die vrijheid moet de mens zich verantwoor-

delijk weten voor zijn medemens, die evenzeer recht hebben op een zo groot mogelijke vrijheid. Het is de taak van de overheid...

TOELICHTING:

De derde zin (A51/55) uit het ontwerp, waarin mogelijke vormen van discriminatie zijn opgesomd (welke opsomming limitatief lijkt, maar het niet is en ook moeilijk kan zijn, zodat deze opsomming niet in het amendement voorkomt) is - als tweede zin volgens het amendement - gewijzigd in een omschrijving van de - aan verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid uit de eerste zin gekoppelde - vrijheid in algemene zin, met ruimer strekking dan de vervangen zin uit het ontwerp.

47 *Afdeling Rhenen*
(2986)
Kolom A, r. 52

AAN TE VULLEN:

...ongeacht onder andere zijn geestelijke...

TOELICHTING:

De vergadering was in eerste instantie gevallen over het woord seksuele, omdat ook mensen met andere geaardheden een zo groot mogelijke vrijheid moet kunnen genieten. Daarenboven was men van mening, dat het opsommen van geestelijke overtuiging etc. een beperking inhoudt. Het invoegen van „onder andere” komt aan dit bezwaar enigszins tegemoet.

48 *Afdeling Amsterdam* (3757)
Kolom A, r. 52

AAN TE VULLEN:

..., ongeacht bijvoorbeeld zijn geestelijke...

49 *Ondercentrale Westfriesland* (3409)
Kolom A, r. 54

AAN TE VULLEN:

geslacht... taal, geestelijke en lichamelijke gesteldheid...

50 *Afdeling Nederhorst den Berg* (2423)
Kolom A, r. 54

AAN TE VULLEN:

geslacht, leeftijd...

51 *Afdeling Rotterdam*
(3779)
Kolom A, r. 55 t/m 60

laten vervallen. D.w.z. beëindiging tekst na ...maatschappelijke positie.

52 *Afdeling Berkel en Rodenrijs* (738)
Kolom A, r. 56 t/m 57

TE WIJZIGEN:

...overheid waarborgen te scheppen en te handhaven dat een ieder een zo groot mogelijke vrijheid wordt gelaten.

53 *Afdeling Amsterdam* (3758)
Kolom A, r. 57

AAN TE VULLEN:

Na ...geniet:

De overheid biedt bescherming t.a.v. de aantasting van de vrijheid door lichamelijk en geestelijk geweld.

54 *Afdeling Naarden*
(2582)
Kolom A, r. 57 t/m 59

TE WIJZIGEN:

„geniet... overheidsingrijpen”, geniet; dat vormt de rechtsgrond voor het overheidsingrijpen, alsmede voor de begrenzing daarvan.

TOELICHTING:

Een zo groot mogelijke vrijheid voor ieder bepaalt niet alleen de grenzen van het overheidsingrijpen, maar kan dergelijk ingrijpen ook vorderen.

55 *Ondercentrale Bollenstreek* (3355)
Kolom A, r. 58 t/m 59

In de beginselverklaring een artikel opnemen waarin duidelijkheid wordt gegeven m.b.t. een liberale visie op het overheidsingrijpen.

55A *Nota van wijziging hoofdbestuur*
Kolom A, r. 58 t/m 59

„Dit laatste... overheidsingrijpen.” vervalt.
In de plaats daarvan:

„Daarnaast heeft de overheid „tot taak voorwaarden te scheppen die het individuele mensen „en vrijwillig gevormde groepen „mogelijk maken taken jegens „maatschappij en medemens te „vervullen die zij uit verantwoordelijkheid beseft of uit hun „visie op een sociaal rechtvaardige maatschappij als verplichtingen ervaren en aanvaarden. „Kunnen ondanks zodanig beleid vrijwillig gevormde groepen deze taken onvoldoende „vervullen, dan heeft de overheid tot taak namens de gemeenschap in deze maatschappelijke behoeften te voorzien.”

„Aldus zijn de taken van de „overheid als beschermend en „dienend orgaan van individuele „mens, gemeenschap en samenleving bepaald.”

TOELICHTING:

De stelling „Het is de taak van de overheid erop toe te zien, dat een ieder een zo groot mogelijke vrijheid geniet. (...) Dit laatste bepaalt tevens de grenzen van het overheidsingrijpen.” Lijkt een forse stap-terug in de ontwikkeling. Het optimistische geloof van liberalen in het verleden dat de mensen zelf zo wijs of zo goed zouden zijn dat vrijheid alleen voldoende zou zijn om een evenwichtssituatie tussen vrije mensen te verkrijgen, is al diverse liberale beginselprogramma's lang - in elk geval in alle beginselprogramma's van de VVD - achterhaald. Het liberale denken is toch echt wel zo ver geëvalueerd, dat de overheid meer taken heeft dan het waken voor een soort rechtsorde waarin de vrijheidsbeleving het enige is dat de overheid behoort te garanderen. De overheid is in modern-liberale opvatting ook actief en verricht taken op het gebied van sociale zekerheid, milieubescherming, ontwikkelingshulp, welzijnsbevordering enz. Er is geen sprake van dat al deze, door liberalen van vandaag van harte ondersteunde

overheidstaken kunnen worden afgedaan met „toezien dat een ieder een zo groot mogelijke vrijheid geniet”. Dit betekent derhalve dat dit „toezien” helemaal niet de grenzen van het overheidsingrijpen bepaalt. Dat mag zo geweest zijn toen particulier initiatief zich nog bij machte achtte te voorzien in sociale zorg (weldadigheid, Nut van het Algemeen, particuliere natuurbescherming, missie en zending enz.), zulks is al lang niet meer het geval. Evenals liberalen destijds bij de sociale wetgeving, natuurbescherming, sociale woningbouw, sociale voorzieningen e.d. het voortouw plachten te nemen, getuigt het van modern liberalisme duide-

lijk te eisen dat bij de steeds groter wordende problematiek van milieubeheer, ontwikkelings-samenwerking, het opvangen van etnische minderheden in ons land e.d. de overheid als dienaar van gemeenschap en individu een belangrijke taak vervult. Alleen als wij op deze beleidsterreinen ruim baan geven aan de overheid, zijn wij het liberalisme, dat vroeger het voortouw nam, trouw. Het criterium wanneer „particulier initiatief” en wanneer „overheidsingrijpen” is volgens bovenstaande redactie gelegen in het onvoldoende functioneren van particulier initiatief. Functioneert dit wel voldoende, dan geen overheidsingrijpen.

Artikel 5

55B *Nota van wijziging hoofdbestuur*
Kolom A, r. 63 e.v.,
kolom B, regels 6 en 7

De mens is geestelijk vrij als hij in woord, geschrift en gedrag uiting kan geven aan zijn gevoelens en opvattingen, zich naar eigen verkiezing kan bewegen en met anderen van gedachten kan wisselen. Hij heeft recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer en dient van zijn kant de rechten van anderen te eerbiedigen.

TOELICHTING:

Er is meer nodig voor geestelijke vrijheid van woord, geschrift en gedrag. Het gaat ook om bewegingsvrijheid (Sacharov), vrijheid van vergadering en vereniging, hier „met anderen van gedachten te wisselen” genoemd. Natuurlijk moet het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer in de beginselverklaring voorkomen. In deze tekst is het verband met de context logischer dan in de redactie van de commissie. In de tweede volzin van de redactiecommissie richt „Hij” zich tot het individu dat wat moet doen, nl. rechten van anderen eerbiedigen. In de derde volzin heeft „hij” weer een recht. Rechten en verplichtingen lopen daardoor wat weinig doorzichtig door elkaar heen.

56 *De Vereniging van Staten- en Raadsleden* (3663)
Kolom A nr. 63 t/m 65

AAN TE VULLEN:

Na de regels 63, 64 en 65 toevoegen:

De mens dient het recht op geestelijke vrijheid van anderen te respecteren.

57 *Afdeling Almelo*
(2260)
Kolom A r. 65 t/m 66

Hij dient daarbij de rechten van anderen te respecteren, vervangen door:
Hij dient de medemens in rechten en gevoelens te respecteren.

58 *Afdeling Rotterdam*
(3780)
Kolom B r. 6 t/m 7

TE WIJZIGEN IN:

...respecteren. De mens is maatschappelijk vrij als hij naar zijn eigen inzicht op verantwoorde wijze van zijn rechten gebruik kan maken. Voor...

59 *Afdeling Rotterdam*
(3782)
Kolom B r. 8

...van de maatschappelijke vrijheid

toevoegen: maatschappelijk

60 *Kamercentrale Haarlem* (3822)
Kolom B r. 8 t/m 14

TE WIJZIGEN:

Voor de verwezenlijking... deelachtig zijn.

Nieuwe tekst: „Hiervoor is het noodzakelijk, dat hij uit overwegingen van sociale rechtvaardigheid bereid is offers te brengen ten behoeve van hen, die deze vrijheid niet deelachtig zijn.”

61 *Afdeling Rotterdam*
(3781)
Kolom B r. 8 t/m 14

NIEUW TEKST:

...Voor de verwezenlijking van de maatschappelijke vrijheid van een ieder dient men uit overwegingen van sociale rechtvaardigheid, bereid te zijn offers te brengen. De mens kan immers zijn vrijheid eerst beleven wanneer hij in materieel opzicht niet aan te veel belemmeringen is onderworpen. Zijn materiële vrijheid komt het best tot uiting in een vrije particuliere ondernemingsgewijze produktie.

62 *Afdeling Rijswijk*
(3362)
Kolom B regels 8 t/m 14

NIEUW TEKST:

Voor verwezenlijking van de vrijheid van de mens in materieel opzicht is een maatschappij vereist, waarin een ieder uit overwegingen van sociale rechtvaardigheid, bereid is offers te brengen t.b.v. hen, die deze vrijheid nog niet deelachtig zijn.

63 *Afdeling Bennebroek* (2162)
Kolom B regel 13

...nog niet deelachtig: nog schrappen.

63A *Nota van wijziging hoofdbestuur*
Kolom B, regel 15

AAN TE VULLEN:

De mens kan zijn vrijheid eerst beleven wanneer hij in materieel opzicht niet aan te veel belemmeringen is onderworpen. Zijn materiële vrijheid komt het best tot uiting in een sociale markteconomie, gegrond op vrije, gedecentraliseerde ondernemingsgewijze produktie en onderlinge mededinging, zowel in de produktie als op de arbeidsmarkt. Een centraal geleide economie leidt niet alleen tot minder materiële vrijheid, maar ook tot beknotting van de geestelijke en staatkundige vrijheid.

TOELICHTING:

Voor wat de motivering van de laatste zin betreft, kan worden verwezen naar de gevleugelde woorden van Stikker bij de oprichtingsvergadering van de VVD op 24 januari 1948:

„De VVD zal moeten zijn een sterk progressief gezinde partij, die allen omvat, voor wie geestelijke vrijheid primair is, sociale gerechtigheid plicht, en die het economisch leven niet willen zien verstarren in het keurslijf van socialistische dogmatiek, die uiteindelijk in het staatsabsolutisme moet eindigen”.

64 *Afdeling Rotterdam*
(3783)
Kolom B regels 16 t/m 2

Verplaatsen naar art. 8.

TOELICHTING:

In artikel 8 worden staatkundige aspecten behandeld.

65 *Kamercentrale Dordrecht* (3823)
Kolom B, regels 16 t/m 21

TE WIJZIGEN:

De... samengesteld.

NIEUW TEKST:

De vrijheid van de mens als staatsburger kan slechts verzekerd zijn in een bestel waarin het gezag van de uitvoerende machten is gegrondvest op het vertrouwen van evenredig vertegenwoordigende lichamen, die op democratische wijze zijn

samengesteld en waarvan de leden in volledige zelfstandigheid hun verantwoordelijkheid dragen.

66

Ver. v. Staten- en Raadsl. (3658)

Kolom B, regels 18 t/m 21

TE WIJZIGEN:

... het gezag van de uitvoerende machten is gegrondvest op het vertrouwen van vertegenwoordigende lichamen, die op democratische wijze zijn samengesteld.

In: ... de uitvoerende macht op democratische wijze tot stand komt en functioneert.

67

Afdeling Rotterdam (3784)

Kolom B regel 21

TE WIJZIGEN:

... zijn gekozen (gekozen i.p.v. samengesteld)

68

Kamercentrale Haarlem (3824)

Kolom B regel 21 en invoeging

AAN TE VULLEN:

Hoewel de parlementaire democratie naar liberale opvattingen uiteraard ook in andere staatsvormen kan functioneren, achten wij voor Nederland de constitutionele monarchie onder het Koningshuis van Oranje, zoals deze zich in onze geschiedenis heeft ontwikkeld, de meest aangewezen staatsvorm."

69

Afdeling Rotterdam (3785)

Kolom B, r. 23 t/m 31

laten vervallen en veranderen in voetnoot bij beginselverklaring

TOELICHTING:

Bij beginselverklaring voetnoot opnemen waaruit blijkt dat de tekst van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens een onverbreekelijk aan deze beginselverklaring verbonden bijlage is.

70

Afdeling Den Haag (3748)

Kolom B, r. 31

AAN TE VULLEN:

„mensenrechten (1966)”, de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens (1952) en het Europese Sociaal Handvest (1961).

TOELICHTING:

Gelet op de nauwe verbondenheid van de VVD met andere Europese liberale groeperingen, is het passend aan het einde van dit artikel deze verdragen eveneens te noemen.

71

Afdeling Bergschenhoek (1155)

Kolom B, r. 31

AAN TE VULLEN:

Verenigde Naties inzake de mensenrechten (1966), voorts de Verklaring van de Rechten van het Kind (1959) en het Europese Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele Vrijheden.

Artikel 6

73

Organisatie Vrouwen in de VVD (3627)

Kolom B, r. 35 t/m 45

TE WIJZIGEN: „Alle... burgerschap.

Daarom dient er voor elk mens onderwijs te zijn tot het verwerven van die kennis en vaardigheden die passen bij zijn eigen aard en aanleg. De overheid waarborgt een vrije schoolkeuze en een volledige financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs.

TOELICHTING:

art. 2 en 6 samenvoegen waarbij de tekst van art. 6 r. 35 t/m 45 door bovenstaande tekst wordt vervangen. Verder ongewijzigd.

72

Afdeling Naarden (2583)

Kolom B, r. 28 t/m 31

„... werd aangenomen” te schrappen: het verwijzings- teken en de daarbij behorende noot

AAN TE VULLEN:

...aangenomen, alsmede de conventies van de Verenigde Naties inzake: de Burgerrechten en politieke rechten en de Economische, sociale en culturele rechten, beide van 19 december 1966.

TOELICHTING:

Er is uiteraard niets op tegen, de „Universele verklaring” - en andere daarvoor in aanmerking komende stukken - ter verduidelijking mede af te drukken in „Jaarboek” en dergelijke uitgaven van de VVD, maar het is principieel niet nodig om een dergelijke uitgewerkte verklaring (welke toch vrij gemakkelijk toegankelijk is) toe te voegen aan de eigen beginselen in hoofdlijnen. Voor zover het gewenst is om de „Universele verklaring” deugdelijk te omschrijven met datering, is dat evenzeer het geval met de beide „conventies”, waarnaar mede wordt verwezen.

74

Afdeling 's-Gravenhage (3750)

Kolom B, r. 37 t/m 50

TE WIJZIGEN:

„Gelijke rechten... bijzonder onderwijs”. Gelijke rechten op onderwijs van hoge kwaliteit in elke levensfase zijn daartoe onmisbaar. Daarom dient er voor ieder mens onderwijs beschikbaar te zijn dat hem inspireert tot de verwerving van die kennis en vaardigheden, die passen bij zijn eigen aard en aanleg. Dat onderwijs dient mede gericht te zijn op karaktervorming en op de opvoeding tot bewust burgerschap; het moet de voorwaarden scheppen om als volwaardig burger in de gemeenschap te kunnen functioneren.

De overheid waarborgt een vrije schoolkeuze met een volledige gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs.

TOELICHTING:

Behalve tekstuele wijzigingsvoorstellen is van belang de toevoeging volgend op „burgerschap” (regel B, 45) die wij als essentiële doelstelling voor het onderwijs aldus willen omschrijven.

75

Kamercentrale Utrecht (3825)

Kolom B, r. 37 t/m 39

TE WIJZIGEN:

„Gelijke... onmisbaar”.

Gelijke rechten gedurende het gehele leven op onderwijs van hoge kwaliteit zijn daartoe onmisbaar.

76

Afdeling Rotterdam (3786)

Kolom B, r. 37

TE WIJZIGEN:

Gelijke mogelijkheden tot onderwijs... i.p.v. Gelijke rechten op...

77

Afdeling Bussum (2595)

Kolom B, r. 38

TE SCHRAPPEN:

(na „onderwijs van hoge kwaliteit”) gedurende het gehele leven.

TOELICHTING:

De gewraakte term is nogal overdreven en ook moeilijk voor verwezenlijking vatbaar.

78

Commissie Sociaal Cultureel Werk (3199)

Kolom B, r. 39

AAN TE VULLEN:

... onmisbaar. Echter zolang er achterstandsgroepen zijn, zullen deze extra aandacht moeten krijgen.

TOELICHTING:

Gelijkwaardige mogelijkheden en gelijke rechten houden het huidige verschil in stand.

AKTIE

1980

U werft toch ook
minstens één lid, thuis
of in uw omgeving,
met of zonder de
7 vragen

IN VERBAND MET DE AKTIE IS MET IN GANG VAN 25 APRIL DE CONTRIBUTIE 1980 GEHALVEERD

Steeds minder mensen moeten het geld opbrengen in Nederland

Dat kan zo niet langer doorgaan. Ruim 200.000 werklozen en dan tellen we de verkapte werklozen onder de ruim 600.000 WAO-ers en AAW-ers nog niet eens mee! Daarnaast zo'n 80.000 openstaande banen. Bedrijven zoeken zelfs personeel in het buitenland! Terwijl massa's mensen in Nederland na enige her- of bijscholing aan de slag kunnen bij veel, vooral kleinere bedrijven.

't Wordt tijd, dat het probleem „passend werk” beter wordt aangepakt.

Door het isolatieplan van VVD-Minister van Ardenne versneld uit te voeren. Méér isoleren betekent méér werk voor vaak kleinere ondernemingen en minder energieverbruik. Dat wordt beloond door premies te geven aan bedrijven die energiebesparen de maatregelen nemen.

Energie besparen en tegelijk dóórzoeken naar nieuwe energiebronnen, die meer werkgelegenheid bieden.

Door technische vernieuwingen te bevorderen. Vernieuwingen die het natuurlijke kringloopproces niet mogen beïnvloeden. Technische vernieuwingen die een stimulans moeten zijn voor onze export.

Door terug te gaan naar het uitgangspunt, dat iedereen in Nederland meehelpt om onze economie gezond te maken en te houden.

We moeten **allemaal** meewerken aan een betere toekomst. Juist in het belang van de jongeren.

80.000 Openstaande banen, 200.000 (officiële) werklozen. Dat is toch te gek. Help de VVD om haar werkgelegenheidsprogram met meer kracht te verdedigen.

Zodat straks niet **nog** minder mensen het geld moeten opbrengen in Nederland.

Word lid van de VVD. Nu. Er is geen tijd meer te verliezen.

Arbeidsmarkt muurvast

Maandelijks verwisselen zo'n 50.000 werknemers van baan. Dat alle banen niet voortdurend bezet zijn is dus niet zo gek. Dat er gemiddeld 70 à 80.000 open staan is natuurlijk wel te gek. Bij dezelfde arbeidsbureaus die deze aantallen registreren staan nl. tegelijkertijd 200 à 210.000 werkzoekenden ingeschreven. Ook blijkt dat er momenteel 40 à 50.000 moeilijk vervulbare banen zijn. Doordat die banen veelal maanden onbemand blijven wordt nog eens zo'n zelfde aantal arbeidsplaatsen elders geblokkeerd. Het resultaat is dus dat er **90.000 mensen minder werken** dan aan banen voorhanden is. Tel daarbij nog eens de duizenden „zwarte banen” dan is duidelijk dat de arbeidsmarkt muurvast zit. Hoe denkt de VVD daar beweging in te krijgen? Daarvoor moeten meerdere dingen gebeuren:

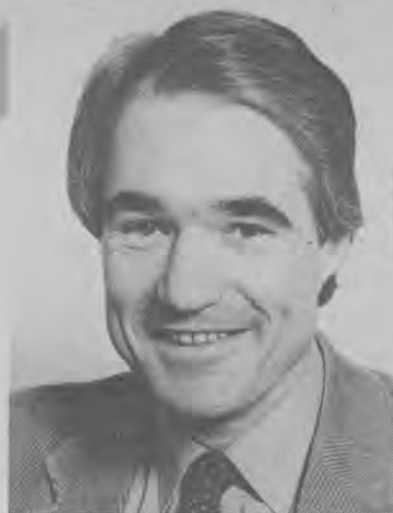
1. de **beloningsverhoudingen** moeten nodig op de **helling**. Wij willen vooral een betere beloning voor vuil en onaangenaam werk, voor bijzondere inspanningen, en voor bijzonder verantwoordelijk werk;
2. de vacatures moeten verplicht aangemeld worden. De arbeidsbureaus moeten veel beter gaan bemiddelen;
3. er is een schreeuwend gebrek aan technisch geschoolden. Het **vakgericht onderwijs** moet bevorderd worden. Waarom ook niet beginnen met een „moeder LTS”?
4. een werkloze die 20 jaar of meer een soort werk deed en geen andere kansen kreeg, mag terecht kieskeurig zijn. Maar op jonge werknemers beneden de 35 jaar moet het begrip „passend werk” veel strikter worden toegepast;
5. blijf zitten waar je zit, is een nationale ondeugd. Onze **mobiliteit** is zeer gering. De laagste in de EEG. In Nederland verandert nog geen 4 % van de werknemers in een jaar van beroep. In West-Duitsland bijna 19 %. Daarbij wrekt zich het **gebrek aan woningen**. Het is een eerste vereiste werklozen, die elders werk aanvaarden, aan een huis te helpen. Waarom zouden we hen bovendien niet, als ze een eigen huis hebben, vrijstellen van overdrachtsbelasting?

Te weinig actieven, te veel inactieven

Op de 10 mensen met een inkomen uit arbeid zijn er inmiddels 6 mensen met een inkomen uit een uitkering. Gaan we zo door dan is die verhouding in 1985 een op een. De premielasten voor de bijna 650.000 mensen in de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en voor de 400.000 werknemers, die zich dagelijks ziek melden, zijn niet meer op te brengen. Het is een van de belangrijkste oorzaken waardoor Nederland de hoogste loonkosten per gewerkt uur in de wereld heeft. **Minder mensen in de uitkeringen, meer actieven** dus, is een zaak van levensbelang. Hoe denkt de VVD dat voor elkaar te krijgen? In de Tweede Kamer hebben wij een **batterij van maatregelen** voorgesteld, waaronder:

1. kreeg een werknemer vroeger door zijn werk rug-

**„In een baan...
uit de
uitkering”**

DR. R. W. DE KORTE

**(De VVD
weet wel
hoe
het moet)**

klachten, dan werd er een baan in het magazijn gezocht. Tegenwoordig gaat zo iemand de WAO in. Dat kan zo niet doorgaan. Daarom hebben wij per (niet door het CDA, wel door de PvdA gesteunde) VVD-motie voorgesteld de bedrijven en zeker de overheid als grootste werkgever te verplichten minstens 5 % minder-validen in dienst te houden;

2. ons ziekteverzuim is het dubbele van de ons omringende landen. Daar moet als de weduweerga iets aan gebeuren. Voorop staat ons streven naar meer voldoening in het werk door „werkoverleg” en „humanisering” van de arbeidsplaats. Maar een onbetaalde eerste ziekte-dag (behalve voor chronisch en langdurig zieken) voor iedereen is daarnaast onontkoombaar.

Nieuwe banen nodig

Minder in-actieven kan alleen als er ook nieuwe banen komen, met name in het bedrijfsleven. Dat is immers nog steeds het draagvlak van onze verzorgingsstaat. Het aantal banen bij de overheid en in de welzijnssector kan alleen toenemen als het inkomen, dat in het particuliere bedrijfsleven wordt gevormd, voldoende wil groeien. Hoe denkt de VVD dat te bevorderen? Daartoe moet de concurrentiekracht van het Nederlandse bedrijfsleven op de binnen- en buitenlandse markt krachtig hersteld worden. In de allereerste plaats moeten onze loonkosten (de hoogste in de wereld) een fors aantal jaren achterblijven bij die van de andere industrielanden. Dat is ook de kern van Bestek '81 als werkgelegenheids-program. Daarmee kunnen de verloren terreinen op de exportmarkt weer geheel of ten dele herwonnen worden. Dat betekent nieuwe banen creëren door verhoogde export.

Maar de Nederlandse producten zullen niet alleen weer gewilde worden vanwege de prijs. Door innovatie - dit kabinet heeft daartoe een innovatie-plan gemaakt - moeten we onze producten en technieken hoognodig vernieuwen. Anders missen we toch de boot. Toen het kwarts-horloge de Zwitserse horloge-industrie hopeloos ouderwets dreigde te maken, is de Zwitserse horloge-industrie met steun van de bondsregering zich groot-scheeps gaan vernieuwen. In zulke sectoren (zgn. nationale speerpunten) geld steken is heel wat beter dan geld pompen in individuele bedrijven die ten dode zijn opgeschreven. Dit kabinet is resoluut bezig met dat soort steun te breken (denk aan de ROS). De VVD steunt het kabinet volledig in zijn streven de zaken per bedrijvensector (zgn. „sectorbeleid”) aan te pakken.

In de periode 1970-1977 gingen er 190.000 arbeidsplaatsen verloren in de industrie, waarvan slechts 5.000 in ondernemingen tot 500 man.

Kennelijk hebben de kleinere ondernemingen een grotere spankracht en meer flexibiliteit. Dat houdt een wijze les in. Voor de VVD is bij het stimuleren tot nieuwe werkgelegenheid de kleinere onderneming en het midden- en kleinbedrijf ronduit troef.

Deeltijdarbeid is rekenen met individuele wensen

De komende jaren zullen zich 30 à 40.000 nieuwe werkzoekenden (vooral jongeren en gehuwde vrouwen) op de arbeidsmarkt aanmelden. Tegen deze stroom is bij de te verwachten economische groei met nieuwe banen alleen niet op te roeien. Hoe moet dat dan? Gelukkig wil lang niet iedereen een volle baan van 40 uur. De voorkeuren schommelen steeds meer tussen 0 en 40 uur. Vooral de kansarmen op de arbeidsmarkt - de schoolverlaters, de gehuwde vrouwen, de minder-validen, de mannen boven de 50 jaar - zoeken vaak iets tussen 16 en 32 uur. Dat betekent een deeltijdbaan. Aan een betere verdeling van de arbeid - vooral door deeltijdbanen - moet hard gewerkt worden, willen we het aantal actieven weer vergroten. Dat vraagt extra organisatie binnen de bedrijven. Dat brengt extra kosten mee. Daar staat een hogere arbeidsproductiviteit en een lager ziekteverzuim tegenover. Belangrijk is dat deeltijdarbeid gepaard gaat met een evenredig deelloon en een evenredig sociale voorzieningenpakket; dus niet zoals nu met een volledig pakket. Dat is onbetaalbaar en is slecht voor de kansen van de deeltijdbaan.

Met kracht er tegenaan

Dat er zo'n 90.000 banen open staan en tegelijkertijd zo'n 200.000 mensen als werkzoekenden geregistreerd staan..., dat momenteel 10 actieven (behalve voor hun gezinnen) tevens de kost moeten verdienen voor 6 inactieven (en hun eventuele gezinnen)..., dat Nederland mede daardoor de hoogste loonkosten per gewerkt uur in de wereld heeft..., dat breekt ons allemaal gierend op als het om de werkgelegenheid gaat. Daar met kracht tegenaan gaan nu en na de komende verkiezingen is wat de VVD in de eerste plaats wil. Daarbij is de presentatie van het beleid van het grootste belang.

Allereerst moet begrip bij de burgers gekweekt worden voor de precare situatie.

„Geen mens weet hoe het moet” volgens J. Terlouw in een interview. Dat is politieke kindertaal. Sterker nog, daaruit spreekt een wereld van politiek onvermogen. Een partij die de waarheid niet uit de weg gaat en de noodzakelijke maatregelen voor zijn rekening durft te nemen, zal zo'n uitspraak niet doen.

Zo'n partij is de VVD. Wij weten wel degelijk hoe het moet: in een (deeltijd)baan... uit de uitkering.

Rudolf de Korte, tweede kamerlid VVD

Heeft volgens u iedereen het recht om voor z'n eigen mening uit te komen?

1

JA ☐ NEE ☐

eigen mening

Denkt u ook dat wij ondanks de goede voorzieningen van de overheid eigen verantwoordelijkheid en initiatief moeten aanmoedigen?

2

JA ☐ NEE ☐

initiatief

Vindt u ook, dat we bij het verbeteren van de werkgelegenheid moeten beginnen met het beperken van de overheidsuitgaven?

3

JA ☐ NEE ☐

werkgelegenheid

Vindt u dat ook het misbruik van sociale voorzieningen tegen gegaan moet worden?

4

JA ☐ NEE ☐

misbruik

Vindt u dat er meer gedaan moet worden aan de veiligheid op straat?

5

JA ☐ NEE ☐

veiligheid

Moeten we de jongeren meer uitzicht geven op een goede toekomst door nu te vechten tegen de matheid en moedeloosheid van vandaag-de-dag?

6

JA ☐ NEE ☐

uitzicht

Meent u dat iedereen de kans moet krijgen dat onderwijs te volgen dat aansluit bij zijn of haar eigen belangstelling en aanleg?

7

JA ☐ NEE ☐

onderwijs

VIJF OF MEER KEER JA..? EN U BENT NOG GEEN LID VAN DE VVD?

U denkt net als wij. Liberaal!
U denkt net zoals één van uw huisgenoten of kennissen.
Dan moet het verbreiden van de liberale gedachte u ook wat waard zijn. Word dan nu VVD-lid.

Gezinsleden betalen slechts f 15,— per jaar! Neem zelf het initiatief. Bel even 070-614121 of stuur de bon in. U bent bij ons geen roepende in de woestijn.

Word lid. Juist NU!

De contributie bedraagt per jaar:
tot 18 jaar (aspirant-lid) f 15,—
van 18 tot 27 jaar f 32,50
van 27 tot 65 jaar f 65,—
65 jaar en ouder f 35,—

* Gezinsleden betalen slechts f 15,—

* Onder een gezin verstaan we 2 gehuwde personen met of zonder kinderen, de onvolledige gezinnen en de personen die sinds een jaar op één adres in een gemeenschappelijke huishouding duurzaam samenwonen (met of zonder kinderen).

MAAK NOG GEEN CONTRIBUTIE OVER. WIJ ZENDEN U EEN ACCEPTGIROKAART

LANDELIJKE LEDENWERF

AKTIE

1980

in verband met de aktie is m.i.v. 25 april de contributie 1980 gehalveerd.

Mijn naam is: _____ voorletters: _____
adres: _____ postcode: _____
woonplaats: _____ geboortedatum: _____

☐ ik word lid en ontvang iedere 14 dagen 'Vrijheid en Democratie'
☐ ik word gezinslid*
☐ ik wil meer weten over de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
AANKRUISEN WAT VAN TOEPASSING IS
Stuur deze bon aan: VVD-ledenadministratie, Antwoord-nummer 1877, 2500 WB Den Haag (een postzegel is niet nodig).

LIBERAAL: V GEWOON JEZELF KUNNEN ZIJN

79 *Afdeling Rotterdam*
(3787)
Kolom B, r. 39 t/m 45

AAN TE VULLEN:

... onmisbaar. Er dient voor elke mens onderwijs te zijn, dat zo veel mogelijk past bij zijn eigen aard en aanleg en dat hem inspireert tot het verwerven van zowel technische als sociale kennis en vaardigheden.

80 *KC Haarlem*
(3826)
Kolom B, r. 40 t/m 45

TE WIJZIGEN:

dat hem ... burgerschap.

NIEUWE TEKST:

dat inspireert tot het verwerven van bij zijn eigen aard en aanleg passende kennis en/of vaardigheden en dat voorts gericht is op kunstzinnige ontwikkeling, karaktervorming en de ontwikkeling van burgerzin.

TOELICHTING:

Het woordje „hem” geschrapt, omdat het een onmogelijke eis is, dat het onderwijs daadwerkelijk iedere persoon zou moeten inspireren. Aan hen, die niet geïnspireerd willen worden, moet men ook die vrijheid laten. Door her-schikking van de derde zin uit het ontwerp en koppeling daaraan van de vierde zin, komt duidelijker tot uiting, dat het verwerven van... kennis en/of vaardigheden ook bepaald een vereiste is.

„kunstzinnige ontwikkeling” toegevoegd:
„ontwikkeling van burgerzin” in de plaats van „opvoeding tot bewust burgerschap”, dat teveel riekt naar staatsbemoeienis en/of indoctrinatie

81 *Afdeling Kampen*
(1950)
Kolom B, r. 43

AAN TE VULLEN:

, aanleg, en zijn maatschappelijk functioneren.

82 *Afdeling Voorschoten*
(1363)
Kolom B, r. 43 t/m 45

De tekst er geheel uithalen. Totalitaire regimes doen dit ook, heeft niets met liberalisme te maken.

83 *Afdeling Delft*
(3264) motie
Kolom B, r. 43 t/m 45

De VVD Delft enz., overweende dat
- de doelstellingen van onderwijs zijn de affectieve en cognitieve vorming
- de term karaktervorming bij sommige weerstanden oproept, stelt voor
- artikel 6 van de beginselverklaring regel B 43-45 als volgt te redigeren: Het onderwijs dient tevens gericht te zijn op de vorming tot verantwoordelijk en bewust burgerschap.

84 *KC Limburg*
(3827)
Kolom B, r. 43 t/m 45

TE WIJZIGEN:

Het... burgerschap
Het onderwijs dient tevens gericht te zijn op karaktervorming.

TOELICHTING:

het begrip „bewust burgerschap” is nog onvoldoende gedefinieerd en uitgekristalliseerd.

85 *Afdeling Teteringen*
(2145)
Kolom B, r. 43 t/m 45

TE WIJZIGEN:

Het... burgerschap. in:
Het onderwijs dient tevens gericht te zijn op de ontplooiing van de persoonlijkheid en op de opvoeding tot bewust burgerschap.

86 *Afdeling Veghel*
(2059)
Kolom B, r. 45

achter burgerschap een komma en toevoegen:
binnen de democratische rechtsvorm en zonder eenzijdige beïnvloeding.

87 *Afdeling Heemstede*
(1027)
Kolom B, r. 46

AAN TE VULLEN:

„Het onderwijs dient afgestemd te zijn op de maatschappelijke behoefte”.

88 *Afdeling Alphen a/d Rijn*
Kolom B, r. 47 t/m 50

regels 47 t/m 50 laten vervallen.

TOELICHTING:

hoort niet thuis in beginselprogramma maar in manifest.

89 *Vereniging Staten- en Raadsleden*
(3659)
Kolom B, r. 47

TE WIJZIGEN:

De overheid waarborgt een vrije... in:
De overheid dient uit te gaan van...

90 *Afdeling Bussum*
(2597)
Kolom B, r. 47 t/m 50

TE WIJZIGEN:

„De overheid... onderwijs”.

NIEUWE TEKST:

De overheid waarborgt de vrijheid van onderwijs en de financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs.

TOELICHTING:

„Vrijheid van onderwijs is een ruimere term dan „vrije schoolkeuze”. „De” financiële gelijkstelling - waarbij „volledige” overbodig is - is een betere term dan „een volledige financiële gelijkstelling”

90A *Nota van wijziging hoofdbestuur*
Kolom B, r. 47 t/m 50

TE WIJZIGEN:

„De overheid... bijzonder onderwijs”.

NIEUWE TEKST:

„De overheid eerbiedigt de vrijheid van schoolkeuze binnen

„een stelsel van vrijheid van „richting van het onderwijs met „vrijheid van oprichting en in „richting onder volledige financiële en onderwijskundige gelijkstelling van openbaar en „bijzonder onderwijs.”

TOELICHTING:

Als de overheid werkelijk vrije schoolkeuze zou moeten waarborgen, zou dat betekenen dat naast elke openbare of bijzondere school van enig type (basisonderwijs, gymnasium, havo enz.) ook een school met een andere bijzondere grondslag gesticht zou moeten worden. Is er een katholieke mavo, dan zouden daarnaast een protestants-christelijke, een bijzonder neutrale, een vrijzinnig-protestantse en een openbare mavo moeten zijn. Dat kan de overheid niet waarborgen. De overheid dient wel de vrijheid van schoolkeuze te eerbiedigen en de openbare en bijzondere scholen die er zijn en binnen wettelijke kaders worden opgericht, financieel gelijk te behandelen. Daarover mag geen misverstand (meer) bestaan. Het gaat niet alleen om de keuze (van ouders en/of kinderen), maar ook om de vrijheid van richting, inrichting en oprichting. De inrichting is uiteraard onderworpen aan onderwijskundige voorschriften/leerprogramma's e.d.

91 *Afdeling Roermond*
(2182)
Kolom B, r. 50

AAN TE VULLEN:

... onderwijs, maar dient er op toe te zien dat deze voor alle takken van onderwijs op zodanige wijze wordt toegepast dat elke vorm van achterstelling van het openbaar onderwijs wordt vermeden.
De partij hecht grote betekenis aan de instandhouding en verdere ontwikkeling van inrichtingen van openbaar en daarmee gelijk te stellen neutraal bijzonder onderwijs, waarin de veelvormigheid van de Nederlandse samenleving het beste weerspiegeld wordt.

92 Afdeling Schoorl
Kolom B, C, r. 54
t/m 64 en 6 t/m 11

Alhoewel de strekking van artikel 7 juist is, wordt het niet als duidelijk bestempeld. Met name geldt dit voor de laatste passage betreffende het niet kunnen (of willen) verrichten van betaalde arbeid. Pas na lezing van hetgeen hierover in het ontwerp Liberaal Manifest is vermeld, kan de juiste strekking van het artikel worden doorgrond. Het gehele artikel 7 dient te worden herschreven.

93 Afdeling Den Haag
(3752)
Kolom B, C, r. 54 t/m
64 en 6 t/m 11

TE WIJZIGEN:

„In... zijn”
De mens, die daartoe geestelijk en lichamelijk in staat is, dient zich in beginsel zijn vrijheid in materieel opzicht te verwerven door het verrichten van arbeid tegen beloning, hetzij als zelfstandige, hetzij in loondienst. Verschillen in beloning zijn gerechtvaardigd, zeker wanneer zij voortvloeien uit verschillen in inspanning en uit de aard van de verrichte arbeid. Uit een oogpunt van sociale rechtvaardigheid behoort een ieder, die kan werken, de gelegenheid te krijgen menswaardige en zinvolle arbeid te verrichten, die zo dicht mogelijk aansluit bij zijn wensen, alsmede zijn verworven kennis en vaardigheden. Voor hen, aan wie de gelegenheid niet kan worden geboden, of daartoe niet in staat zijn, dient een menswaardig bestaan te zijn verzekerd, evenals voor hen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.

TOELICHTING:

Dit voorstel houdt vrij grondige wijzigingen in B, 55-57: in aanmerking nemende het deelneemingspercentage in Nederland (ca 33 %) kan men wel van een beginsel spreken, maar niet „in het algemeen”; bovendien geldt het beginsel alleen voor degenen

die kunnen werken, al dan niet zelfstandig. Dit laatste is voor liberalen van voldoende belang om hier te melden.
B, 57-59; een positieve benadering verdient de voorkeur; de rechtvaardiging moet in het Manifest helder uitgewerkt worden.
b, 64-C, 6: een absolute aansluiting kan haast nooit waargemaakt worden; de beroepswensen mogen beslist niet onvermeld blijven. C, 8-11: de toevoeging tussen haakjes heeft de werkgroep na uitvoerige discussie niet kunnen overnemen. Op dit moment moet nog geen uitspraak worden gedaan over een systeem van vrijwillige arbeid, die op een of andere wijze vergoed zou worden met een zgn. biologisch minimum. Het is nl. de vraag, of dit uitvoerbaar is en hoe een dergelijk systeem zich zou verhouden tot „normale” arbeid en beloning daarvan. Deze wijziging maakt het noodzakelijk de gepensioneerden te noemen.

94 Afdeling 's-Hertogenbosch
(354)
Kolom B, C, r. 54 t/m
11

Dit artikel dient in zijn totaliteit te vervallen.
Opname van een nieuw artikel 7, met de volgende strekking:
„Uit een oogpunt van sociale rechtvaardigheid behoort een ieder, die kan werken, het recht te hebben en de gelegenheid te krijgen, menswaardige en zinvolle arbeid te verrichten, die aansluit bij de door hen verworven kennis en vaardigheden. Voor hen, aan wie die gelegenheid niet kan worden geboden en voor hen die vrijwillig aan niet betaalde arbeid in dienst van de gemeenschap de voorkeur geven, en voor hen die geen betaalde arbeid meer kunnen verrichten, dient een inkomen gegarandeerd te worden dat materiële vrijheid waarborgt.
Verschillen in beloning mogen slechts voortvloeien uit verschillen in inspanning en uit de aard van de verrichte arbeid”.

95 Ondercentrale Eindhoven e.o.
(3137)
Kolom B, C, r. 54 t/m
64, r. 6 t/m 11

TE WIJZIGEN:

geheel artikel 7:
In het algemeen zal de mens zich zijn vrijheid in materieel opzicht verwerven door arbeid te verrichten tegen beloning. Verschillen in beloning mogen slechts voortvloeien uit verschillen in inspanning, uit de aard van de verrichte arbeid of uit andere maatschappelijk aanvaarde normen.
Uit een oogpunt van sociale rechtvaardigheid behoort een ieder, die kan en wil werken, de gelegenheid te krijgen en te benutten menswaardige en zinvolle arbeid te verrichten, die redelijk aansluit bij de door hem verworven kennis en vaardigheden.
Ook voor hen, aan wie die gelegenheid niet kan worden geboden en voor hen die geen arbeid kunnen verrichten, dient vrijheid in materieel opzicht gegarandeerd te zijn.

96 Ondercentrale Zuid-West-Salland
(3535)
Kolom B, C, r. 54 t/m
11

TE WIJZIGEN:

Geheel artikel 7:
In het algemeen dient de mens zich zijn vrijheid in materieel opzicht te verwerven door arbeid te verrichten tegen beloning.
Verschillen in beloning mogen slechts voortvloeien uit verschillen in inspanning en bekwaamheid en uit de aard van de te verrichten arbeid. Uit oogpunt van sociale rechtvaardigheid behoort een ieder, die kan werken, de gelegenheid te krijgen menswaardige en zinvolle arbeid te verrichten, die aansluit bij de door hem verworven kennis en vaardigheden.
Ook voor hen, aan wie de gelegenheid niet wordt geboden, en voor hen, die geen betaalde arbeid kunnen verrichten, dient een menswaardig bestaan verzekerd te zijn.

Voor hen dient vrijwillige arbeid op gebied van welzijnswerk, mits noodzaak en nut hiervan in brede maatschappelijke kring wordt onderkend, toegankelijk te zijn. Zo mogelijk dient betaling over dit werk in de plaats van een sociale uitkering te komen.

TOELICHTING:

1. De bekwaamheid of het geoeend zijn kan verschil van beloning veroorzaken. Denk aan jeugdlonen e.d.
2. Door de tekst tussen de haakjes te laten vervallen, wordt de achterliggende intentie niet in de beginselverklaring opgenomen. Daarom is de laatste alinea toegevoegd, waarmee de discussie tot dit onderdeel beperkt kan worden.

97 Afdeling Hilversum
(1820)
Kolom B, r. 54 t/m C 11

TE WIJZIGEN:

geheel artikel 7.
„Uit een oogpunt van sociale rechtvaardigheid behoort een ieder die kan werken de gelegenheid te krijgen menswaardige en zinvolle arbeid te verrichten, die aansluit bij de door hem verworven kennis en vaardigheden. Verschillen in beloning mogen slechts voortvloeien uit verschillen in inspanning en uit de aard van de verrichte arbeid.
Ook voor hen, aan wie de gelegenheid tot het verrichten van arbeid niet kan worden geboden en voor hen, die geen betaalde arbeid kunnen verrichten, dient een menswaardig bestaan verzekerd te zijn”.

TOELICHTING:

De eerste zinsnede suggereert discriminatie van de huisvrouw, die immers volwaardige arbeid verricht echter niet „tegen beloning”. Dit wordt weliswaar in het Liberaal Manifest weer rechtgetrokken in 18 C 19 t/m 21, maar o.i. kan de gewraakte zin van artikel 7 beter vervallen.

98 Afdeling Delft (3266)
Kolom B, r. 54 t/m 56

De VVD Delft enz., overwegen de dat
- in art. 7 van de beginselver-

klaring associaties met formuleringen als „Arbeit macht frei” en „Arbeit adelt” moeten worden vermeden,

- uit het voorgestelde art. 7 van de beginselverklaring volgt dat in het huishouden werkende mannen en vrouwen geen vrijheid in materieel opzicht zouden genieten,

stelt voor de eerste zin van art. 7 van de beginselverklaring als volgt te redigeren:

- Het deelnemen aan het arbeidsproces is geen doel op zichzelf maar een onvervangbaar middel om verschillende doeleinden te verwezenlijken.

punt van sociale rechtvaardigheid behoort een ieder, die kan werken de gelegenheid te verkrijgen menswaardige en zinvolle arbeid te verrichten, die aansluit bij de door hem verworven kennis en vaardigheden. Ook voor hen, die geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten dient een menswaardig bestaan verzekerd te zijn.

103 Afdeling Rotterdam (3790)
Kolom B, r. 57

...beloning zullen slechts...
(zullen i.p.v. mogen)

104 Afdeling Rotterdam (3791)
Kolom B, r. 59

...inspanning, verantwoordelijkheid en uit het maatschappelijk nut en de aard van de verrichte arbeid. (toegevoegd: verantwoordelijkheid en maatschappelijk nut)

105 Afdeling Delft (3267)
Kolom B, r. 57 t/m 59

De VVD Delft enz. overwegen: de dat

- inspanning kan worden opgevat in uitsluitend kwantitatieve zin,

- liberalen de persoon in de plaats van de stoel waarderen, stelt voor aan art. 7 van de beginselverklaring een kwalitatief aspect toe te voegen door de tweede zin als volgt te redigeren:

- Verschillen in beloning kunnen voortvloeien uit verschillen in inspanning, uit de aard van de verrichte werkzaamheden en uit de wijze waarop de arbeid wordt verricht.

106 Afdeling Bussum (2599)
Kolom B, r. 57 t/m 59

TE WIJZIGEN:

„Verschillen... arbeid”.

NIEUWE TEKST:

Verschillen in beloning mogen slechts voortvloeien uit verschillen in de aard van de arbeid en in de wijze waarop deze wordt verricht.

TOELICHTING:

Het ruimere begrip „wijze waarop de arbeid wordt verricht” wordt meer op zijn plaats geacht dan het engere begrip „inspanning”, zoals dat in het ontwerp voorkomt. Met betrekking tot de voorlaatste alinea van de brief d.d. 6 dec. '79 van de „Commissie tot herziening...” wordt opgemerkt, dat de in het hoofdstuk „Mens en Arbeid” (blz. 17) genoemde verschillen toch moeilijk in art. 7 beginselverklaring zouden kunnen worden opgesomd, zeker niet met handhaving van het woordje „slechts”. Dergelijke opsomming ook niet nodig, daar al deze verschillen vallen onder het begrip - in het amendement voorop gesteld - „aard van de arbeid”.

107 Afdeling Amsterdam (3760)
Kolom B, r. 57 t/m 59

Verschillen t/m arbeid schrappen.

VERVANGEN DOOR:

Boven het bestaansminimum zijn verschillen in beloning, onder meer voortvloeiende uit verschillen in aard van de arbeid, inspanning en uniciteit, gerechtvaardigd tenzij sprake is van ander dan door de overheid kunstmatig geschapen, bevorderde of in stand gehouden schaarste.

108 Afdeling Oegstgeest (3063)
Kolom B, r. 58 t/m 59

AAN TE VULLEN:

verschillen in inspanning, aard en het resultaat van de verrichte arbeid.

109 Afdeling Pijnacker (1724)
Kolom B, r. 59

AAN TE VULLEN:

In de zin „verschillen... arbeid” na „aard” toe te voegen „en relatieve schaarste”.

110 Afdeling Kampen (1953)
Kolom B, r. 59

AAN TE VULLEN:

...arbeid
in het kader van de sociale markteconomie.

111 Afdeling Baflo (64)
Kolom B, r. 60 t/m 64

TE WIJZIGEN:

Uit een oogpunt... verrichten
TE WIJZIGEN IN: Na verrichten punt. De rest van de zin schrappen.

112 Afdeling Amsterdam (3761)
Kolom B, r. 61 t/m 62

VERVANGEN:

behoort - krijgen vervangen door behoort te worden bevorderd, dat een ieder, die kan werken, de gelegenheid krijgt.

113 Kamercentrale Utrecht (3830)
Kolom B, r. 64

AAN TE VULLEN:

„die”...
zoveel mogelijk...
„aansluit”

114 Afdeling Middelburg (2094)
Kolom B, r. 64

AAN TE VULLEN:

„verrichten, die”
zo dicht mogelijk

115 Afdeling Bussum (2598)
Kolom C, r. 6

TE WIJZIGEN:

„uit een oogpunt... vaardigheden”.

NIEUWE TEKST:

...die aansluit bij de door hem verworven kennis of vaardigheden.

TOELICHTING:

Vervanging van „en” door „of” verruimt de mogelijkheden van „passende arbeid”.

116 *Kamercentrale
Gelderland* (3833)
Kolom C, r. 9 en 10

Overwegend, dat het niet meer willen verrichten van betaalde arbeid tot de volledige verantwoordelijkheid van het individu moet worden gerekend, spreekt als haar mening uit, dat de woorden „of willen” uit de laatste volzin van het onderhavige artikel dienen te worden geschrapt.

117 *Afdeling
Rotterdam* (3792)
Kolom C, r. 7 t/m 11

Ook voor hen, die geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten dient een menswaardig bestaan te zijn verzekerd.

118 *Afdeling Maassluis*
(1577)
Kolom C, r. 9

TE WIJZIGEN:

„(of willen)” vervangen door „of willen”.

TOELICHTING:

Voor hen, die geen betaalde arbeid willen verrichten, maar wel taken op zich (willen) nemen die een zinvolle bijdrage aan onze maatschappij inhouden, dient een menswaardig bestaan verzekerd te zijn. Ook aan hen, die op geen enkele wijze een positieve bijdrage aan de maatschappij willen leveren, kan uit sociaal oogpunt een menswaardig bestaan niet onthouden worden.

Begeleiding ter activering van deze mensen is echter een absoluut vereiste, mede opdat een passieve houding niet omslaat in negatieve daden tegen de maatschappij.

119 *Afdeling Delden*
(1702)
Kolom C, r. 9 t/m 10

TE WIJZIGEN:

Ook voor hen, aan wie de gelegenheid niet kan worden geboden en voor hen, die geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten, dient een menswaardig bestaan verzekerd te zijn.

TOELICHTING:

Wij menen, dat een van de wezenlijke kenmerken van vrijwilligerswerk is, dat het niet betaald wordt.

Door het invoeren van uitzonderingen op dit principe, kan er een groot gevaar optreden voor dit werk. Het is nl. niet denkbeeldig, dat een groot deel van de oorspronkelijke vrijwilligers op een gegeven moment ofwel met hun werkzaamheden stoppen, ofwel ook betaling gaan eisen. Dit zou een verarming van onze samenleving zijn, misschien zelfs strijdig met onze beginselen. Wij stellen nl., dat het liberale mensbeeld het best gestalte zal krijgen in een veelvormige samenleving.

120 *Kamercentrale
Haarlem* (3836)
Kolom C, r. 7 t/m 10

TE SCHRAPPEN (na (meer) kunnen”).

de woorden „of willen”.
(Dus niet alleen de „haken laten vervallen”, zoals de commissie in haar brief d.d. 6 dec. '79 nader aan het hoofdbestuur heeft voorgesteld.)

NIEUWE TEKST (met verplaatsing van het woord „ook”):

Voor hen, aan wie de gelegenheid niet kan worden geboden en voor hen, die geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten, dient ook een menswaardig bestaan verzekerd te zijn.

TOELICHTING:

Als men kiest voor vrijwilligersarbeid, is het niet juist daarvoor een uitkering te verstrekken. Controle hierop moet als onmogelijk worden beschouwd, terwijl vertrouwen in het verantwoordelijkheidsbesef van de mens in onvoldoende mate aanwezig is; dit systeem zal ongetwijfeld tot excessen leiden.

Wie geestelijk en lichamelijk in staat is betaalde arbeid te verrichten, is verplicht dat ook - zo mogelijk - te doen. Als men geen behoefte heeft aan betaalde arbeid, zal men ook geen uitkering ontvangen.

121 *Afdeling Berkel en
Rodenrijs* (742)
Kolom C, r. 8 t/m 10

TE WIJZIGEN:

...hen, van wie het verrichten van volledig betaalde arbeid in redelijkheid niet kan worden verlangd, dient...

122 *Afdeling
Zwijndrecht* (940)
Kolom C, r. 7 t/m 11

TE WIJZIGEN:

In zin „Ook... zijn”.

„(of willen)” laten vervallen en als volgt aanvullen: „Ook voor hen, aan wie die gelegenheid niet kan worden geboden en voor hen, die geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten, alsmede voor hen die vrije maatschappelijke diensten willen verlenen, dient een menswaardig bestaan verzekerd te zijn”.

123 *Afdeling Weesp*
(1921)
Kolom C, r. 8 t/m 11

De tekst vanaf... die... op regel 8 als volgt te wijzigen en aan te vullen:

...die geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten, dient een menswaardig bestaan verzekerd te zijn. Hetzelfde dient van toepassing te worden verklaard op hen, die geen arbeid (meer) willen verrichten, mits zij op andere wijze een zinvolle bijdrage aan de maatschappij verlenen of hebben verleend.

124 *Afdeling Roermond*
(2184)
Kolom C, r. 10 t/m 11

TE WIJZIGEN:

...verrichten... zijn.
op grond van algemeen aanvaardbare en hen persoonlijk betreffende omstandigheden, dient een menswaardig bestaan verzekerd te zijn. Zij, die niet willen werken op grond van omstandigheden die hierboven niet worden bedoeld, zullen vanuit de maatschappij op een andere wijze benaderd moeten worden, doch hun moet wel zoveel mogelijk een menswaardig bestaan geboden worden.

Artikel 8

125 *Afdeling
Middelburg* (2096)
Kolom C, r. 14

ALS EERSTE ZIN TOEVOEGEN:

„De constitutionele monarchie onder het koningshuis van Oranje is de aangewezen staatsvorm voor Nederland”.

126 *Afdeling
Rotterdam* (3793)
Kolom C, r. 15 t/m 18

TE WIJZIGEN IN:

De staatkundige vrijheid van de mens kan slechts verzekerd zijn in een bestel waarin het gezag van de uitvoerende machten is gegrondvest op het vertrouwen

van vertegenwoordigende lichamen die op democratische wijze zijn gekozen.

127 *Afdeling Goor*
(2495)
Kolom C, r. 15

Het vierde woord „de” vervangen door „een”,

TOELICHTING:

In regel 19 wordt ook van een rechtsstaat gesproken.

128 *Afdeling Son en
Breugel* (338)
Kolom C, r. 15

...en van...” vervangen door: gegrondvest op

129 Afdeling Zeist
(3462)
Kolom C, r. 19

aan te vullen een „democratische”.

130 Afdeling Rotterdam (3794)
Kolom C, r. 25 t/m 55

OPMERKING:

Dit zijn geen beginselen maar een aantal stellingen, die thuis horen in een liberaal manifest, onder het kopje „Mens en Staat”.

131 Afdeling Dongmond (1103)
Kolom C, r. 31

WIJZIGING:

...uitoefenen in - onafhankelijkheid...

TOELICHTING:

Weglaten volledige...
Democratisch gekozen leden van de vertegenwoordigende lichamen moeten hun lidmaatschap zonder „last of ruggespraak” onafhankelijk kunnen uitvoeren. Formeel is dit volkomen juist. Wij achten een morele gebondenheid echter wel aanwezig.

132 Afdeling Alphen a/d Rijn (1756)
Kolom C, r. 30 t/m 31

„in volledige onafhankelijkheid”
WIJZIGEN IN: „zonder last of ruggespraak”.

TOELICHTING:

oorspronkelijke tekst geeft groter mandaat dan in wezen wordt bedoeld.

Het is niet de bedoeling dat de gekozen vertegenwoordiger met blanco mandaat optreedt.

133 Afdeling Bussum
(2601)
Kolom C, r. 25 t/m 32

TE WIJZIGEN:

„Het behoort... van die burgers”.

NIEUWE TEKST:

Het behoort..., dat iedere... burger invloed kan uitoefenen op de samenstelling van de vertegenwoordigende lichamen; de leden van die lichamen oefenen hun taak evenwel uit in onafhankelijkheid van die burgers.

TOELICHTING:

„onafhankelijkheid” in plaats van „volledige onafhankelijkheid”, „taak” in plaats van „lidmaatschap”, „evenwel” op een andere plaats dan „maar”, dat in het ontwerp van de commissie eigenlijk de gedachte oproept, dat „zonder last en ruggespraak” min of meer strijdig zou zijn met de wezenskenmerken van een democratie.

134 Afdeling Bennebroek (2166)
Kolom C, r. 30 t/m 32

- in volledige onafhankelijkheid van die burgers wijzigen in: naar eigen verantwoordelijkheid.

135 Afdeling Den Haag (3754)
Kolom C, r. 34 t/m 54

„In... gemaakt” WIJZIGEN IN:

In een ware democratie worden besluiten met meerderheid van stemmen genomen; daarbij wordt rekening gehouden met de belangen van minderheden. Beleidsvoorbereiding en besluitvorming worden gekenmerkt door een geest van openheid, waarbij de burger tijdig zo volledig mogelijk wordt geïnformeerd en gelegenheid krijgt tot inspraak. Achteraf dient democratische verantwoording te worden afgelegd over de gronden die tot het besluit hebben geleid.

Teneinde de fundamentele democratische vrijheden onder alle omstandigheden veilig te stellen moet de burger bereid worden geacht die - zo nodig en mogelijk - met persoonlijke inzet te verdedigen.

TOELICHTING:

C, 34 - 54 is inhoudelijk niet gewijzigd, alleen is nodeloze breedsprakigheid en detaillering

vermeden. Daarvoor moet het Manifest dienen, waarvoor afzonderlijk voorstellen worden gedaan.

Toevoeging na C, 54: de tekst spreekt voor zichzelf; het beginsel dat offervaardigheid de grondslag is voor het bezit en HET BEHOUD van vrijheid, willen wij vermeld zien.

136 Afdeling Naarden
(2587)
Kolom C, r. 38

NIEUWE TEKST:

...bij meerderheid van stemmen genomen, maar daarbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de opvattingen van minderheden.

TOELICHTING:

„opvattingen” in plaats van „belangen”.

137 Afdeling Berkel en Rodenrijs (745)
Kolom C, r. 38 t/m 40

TE WIJZIGEN IN:

Een ware democratie wordt voorts gekenmerkt door de grootst mogelijke openheid met betrekking...

138 Afdeling Eindhoven e.o.
(3138)
Kolom C, r. 40 t/m 54

SCHRAPPEN:

het gehele gedeelte v/m het woord „met” op regel 40 t/m het woord „gemaakt” op regel 54.

Nieuwe artikelen

142 Ondercentrale Hilversum (3305)
Kolom C, r. 12 en verder

Na artikel 7 een nieuw artikel invoegen, op basis van:

a. Met name de eerste en de laatste zin van het eerste lid van art. 25 van het huidige beginsel-program (1966);

Daarvoor komt slechts in de plaats:

...en mogelijkheid tot inspraak met betrekking tot de beleidsvoorbereiding en besluitvorming.

TOELICHTING:

Het overige gedeelte van artikel 8 hoort thuis in het Liberaal Manifest.

139 Afdeling Baarn
(1333)
Kolom C, r. 42 t/m 46

VERVANGEN DOOR:

Een ware democratie kenmerkt zich voorts door een geest van openheid met betrekking tot de beleidsvoorbereiding en de besluitvorming, door het bieden van de mogelijkheid relevante informatie aan de burgers en door het geven van een zo groot mogelijke inspraak aan hen die bij de gevolgen van het te nemen besluit betrokken zijn.

140 Afdeling Amsterdam (3763)
Kolom C, r. 45 t/m 46

SCHRAPPEN:

...aan... zijn

141 Vereniging van Staten- en Raadsleden (3665)
Kolom C, r. 54

AANVULLEN:

Voorts wordt gewaakt tegen bureaucratie, terwijl een zo groot mogelijke decentralisatie bewerkstelligt, dat het bestuur dicht bij de burgers staat.

b. Hetgeen in het nieuwe ontwerp „Liberaal Manifest” is verwoord op blz. 19 A 29/30 en A 19/29;

c. Het slot van de destijds door - nu wijlen - mr. D. U. Stikker gegeven kenschets bij het ontstaan van de VVD.

TOELICHTING:

Op het terrein van de stoffelijke welvaart streeft het liberalisme naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn. Zij wijst derhalve nationalisatie en socialisatie af. Liberalen zijn voorstanders van de markteconomie, omdat daarvan de kern is, dat beslissingen over productie en investeringen gedecentraliseerd worden genomen door elkaar beconcurrerende zelfstandige ondernemingen; aldus zijn de vrijheden van consumptie en productie verzekerd.

Liberalen willen het economisch leven niet zien verstarren in het keurslijf van socialistische dogmatiek, die uiteindelijk in het staatsabsolutisme zal eindigen.

143 *Afdeling Baflo* (67)

Kolom C r. 10 t/m 15

TE WIJZIGEN:

Artikel 8 in artikel 9

OPNEMEN ARTIKEL 8:

De vrije ondernemingsgewijze productie en de zelfstandigheid van midden- en kleinbedrijf, landbouw en elders is van essentiële betekenis voor het dragen van eigen verantwoordelijkheid in de maatschappij en voor de ontplooiing van de mens, zowel in materieel als in immaterieel opzicht. Het is eveneens van principiële betekenis voor onze liberale volkspartij, dat de bewegingsvrijheid van de mens door eigen bezit wordt vergroot

en daarmee zijn vermogen om verantwoordelijkheid te dragen wordt versterkt. Bezitsvorming dient derhalve te worden bevorderd, nationalisatie en socialisatie te worden afgewezen.

144 *Afdeling Rotterdam* (3795)

TOEVOEGING: ARTIKEL 9

De mens heeft voor het maken van een bewuste keuze recht op goede informatie omtrent producten, regelingen, doelstellingen en werkwijzen.

TOELICHTING:

Naar onze mening bestaat grote behoefte aan een dergelijk artikel, omdat het bestaan door steeds ingewikkelder produktiemethoden, overheidsmaatregelen, medische handelswijzen e.d. tot slechts meer frustraties bij de burgers leidt.

145 *Afdeling Eindhoven* (1199)

TOEVOEGING AAN DE BEGINSSELVERKLARING:

Met betrekking tot de materiële vrijheid is het streven gericht op maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn. Dit is het best te verwezenlijken in een maatschappij die het private bezit van de produktiemiddelen, alsmede de vrije ondernemingsgewijze productie en distributie met vrije loon- en prijsvorming als beginsel stelt.

146 *Afdeling Baflo* (71)

ARTIKEL 10:

De partij verlangt, zowel in het kader van de Verenigde Naties als in ander verband, medewerking aan iedere poging tot versteviging van de internationale rechtsorde.

Ter handhaving van die rechtsorde acht zij de instandhouding van een modern toegeruste krijgsmacht noodzakelijk. Evenals op ander gebied acht zij daarbij samenwerking in Atlantisch verband geboden.

De partij ondersteunt iedere poging om onder doeltreffende internationale controle te komen tot het tegengaan van de verspreiding van kernwapens en tot algemene en volledige ontwapening; zij wijst eenzijdige ontwapening van de hand.

TOELICHTING:

artikel 10 is art. 10 en 11 uit oud beginselprogramma.

146A *Nota van wijziging Hoofdbestuur*

ARTIKEL 9:

De mens is naar zijn aard bestemd als vrije persoonlijkheid in gemeenschappen te leven. De vrijheid van het vormen van gemeenschappen, binnen gezinsverband en daar buiten, is voor de vrije beleving van de gemeenschapszin van wezenlijke betekenis. Overheid en samenleving eerbiedigen de wijze van ge-

meenschapsbeleving die een ieder voor zichzelf samen met anderen verkiest. Daarbij heeft de overheid als orgaan van de gemeenschap tot taak de zwakere te beschermen en zijn ontwikkeling tot vrije en zelfstandige persoonlijkheid te bevorderen.

TOELICHTING:

Te weinig is tot uitdrukking gekomen dat de mens een gemeenschapswezen is. De mens leeft in verschillende gemeenschappen: het gezin, de buurt, zijn of haar werkkring, het verenigingsleven, en ten slotte de staatkundige gemeenschappen zoals gemeente, waterschap, provincie en rijk. De liberale mens voelt zich ook wereldburger en draagt verantwoordelijkheid ten opzichte van zijn medemens, thuis en waar ook ter wereld. De overheid mag niet discrimineren en de vraag of een gezin is gevormd tijdens een huwelijk of buitenhuwelijkse samenleving doet niet ter zake voor zover het de houding van overheid en samenleving betreft. Wel blijft kinderbescherming - en in veel ruimere zin de emancipatie (ontwikkeling tot vrije en zelfstandige persoonlijkheid) - een gemeenschapstaak waarbij de overheid voorwaarden moet scheppen die deze ontwikkeling bevorderen.

,Hecht bondgenootschap met VS nog steeds van groot gewicht voor vrede'

In hun uiteenlopende bijdragen benadrukken de auteurs het belang van een buitenlands beleid dat een effectieve inbreng in internationale besluitvormingsprocessen nastreeft, in plaats van een getuigenispolitiek die het Nederlandse hart lucht zonder veel aandacht te schenken aan de vraag hoe ons land in de gegeven wereldpolitieke situatie doelmatige bijdragen kan leveren aan de oplossing van de dringendste problemen tezamen met de bondgenoten. Voor een effectief beleid is niet alleen idealisme en visie nodig, maar ook realiteitszin, consistentie, en vooral: loyaliteit tegenover onze bondgenoten.

In dit licht worden enkele vraagtekens geplaatst achter de Nederlandse bijdrage in december 1979 aan het westelijk veiligheidsbeleid en het wapenbeheersingsoverleg. Gezien de steun van een groot aantal Tweede Kamerleden voor de motie Stermerdink-Brinkhorst - was het voor de Nederlandse regering in december politiek onmogelijk om loyaal een deel van de last van het bondgenootschap mee te dragen, d.w.z. in te stemmen met installatie over enkele jaren van een beperkt aantal gemoderniseerde kernwapens, niet alleen bij onze bondgenoten maar ook op eigen grondgebied.

Gezien dit voorbehoud, gemaakt nadat de NAVO-partners reeds belangrijke concessies aan de Nederlandse zienswijze hadden gedaan, heeft het Nederlandse pleidooi om het aantal gemoderniseerde kernwapens te verminderen geen weerklank onder hen kunnen vinden. Vanuit de wens het wapenbeheersingsoverleg te bevorderen, zou het beter zijn geweest solidair een gezamenlijk NAVO-besluit zonder reserves te steunen en daardoor het belang voor de USSR om serieuze onderhandelingen aan te gaan over de beperking van Euro-strategische wapens zo concreet mogelijk te maken. Nu heeft het parlement een positie afgedwongen waardoor Nederland nogal wat goodwill en geloofwaardigheid onder zijn bondgenoten heeft verspeeld. Beide zijn essentieel voor een kleinere mogendheid die nog serieus wil worden genomen.

In deze studie wordt in hoofdstuk vier door dr. W. F. van Eekelen geconcludeerd dat een hechte, bondgenootschappelijke relatie met de Verenigde Staten nog steeds van het grootste gewicht is voor de internationale vrede, de stabiliteit van het wereldpolitieke systeem en de vrijheid van de democratische landen. De enorme groei van de militaire vermogens van de USSR en de aard van haar buitenlands beleid nopen tot grote waakzaamheid. Een vrijblijvende opstelling van Nederland tegenover het Westelijk bondgenootschap, zoals door pacifistisch gezinde en neoneutralistische groeperingen wordt bepleit, is in het geheel niet zo ethisch als het wordt voorgesteld. Zo'n vrijblijvendheid ten aanzien van de staten waar ons land zijn onafhankelijkheid aan te danken heeft, betekent juist een verzwakking van de gezamenlijke kracht der democratieën en dus een relatieve versterking van het Oostblok, niet alleen ten opzichte van onze Westeuropese en Noordamerikaanse bondgenoten, maar ook ten opzichte van de Derde Wereld en China.

Vanzelfsprekend moet waar mogelijk het proces van *detente* weer worden aangemoedigd. In dit verband behandelt mr. K. H. Beyen in hoofdstuk vijf de bijdrage die intensivering van economische betrekkingen zou kunnen leveren. Gezien de aantasting van het ontspanningsproces door de expansie van de macht van de USSR over een aantal ontwikkelingslanden en de voortgaande onderdrukking van de mensenrechten, moet men niet te hoge verwachtingen van verbeterde handelsbetrekkingen koesteren.

De bijdragen aan deze studie zijn alle eind 1979 geschreven. De Oost-West situatie is hiervoor uit het boek naar voren gebracht wegens het actuele belang. De recente ontwikkelingen, met name de onderwerping van Afghanistan door de USSR, maakt wederom duidelijk hoe essentieel de NAVO blijft.

Naast het Oost-West aspect, wordt in deze studie door mr. C. Trojan en mr. F. Salomonson uitgebreid ingegaan op de mogelijkheden om de *Europese integratie* een nieuwe impuls te geven. Bepleit wordt o.a. een krachtig Europees beleid te gaan voeren, dat minder eenzijdig op institutionele kwesties is gericht en een grotere inbreng bij de vaststelling van de inhoud van het EG-beleid beoogt.

De bevordering van respect voor de mensenrechten in de wereld wordt nader door drs. J. W. van der Meulen en prof. dr. ir. J. J. C. Voorhoeve behandeld. In de communistische staten en in het merendeel van de ontwikkelingslanden worden de politieke mensenrechten voortdurend geschonden. Voorts wordt aan de economische grondrechten (op voedsel, drinkwater, onderdak etc.) van ruim 800 miljoen mensen in de Derde Wereld niet voldaan. Hun conclusie is, dat dit nog jonge en zeer complexe beleidsonderdeel zo actief mogelijk verder moet worden ontwikkeld. Aanbevolen wordt o.a. om in het Handvest van het derde ontwikkelingsdecennium van de VNO zo mogelijk een band tussen ontwikkelingshulp en respect voor de mensenrechten te leggen.

Apartheidsbeleid

Prof. dr. G. Zoutendijk analyseert het apartheidsbeleid van Zuid-Afrika, dat ten stelligste wordt verworpen. Hij bepleit een beleid ter aanmoediging van de krachten die in Zuid-Afrika naar liberalisering streven. Het afkondigen van een olie-embargo wijst hij van de hand als een in-effectieve en mogelijk zelfs averechts werkende maatregel.

Hoe de monetaire chaos in de wereld kan worden geordend en de *financieel-economische samenwerking* binnen het Westen en met de ontwikkelingslanden kan worden verbeterd, wordt geanalyseerd door dr. C. J. Oort en dr. H. J. Witteveen. Zij wijzen op de noodzaak zowel het EMS als het IMF aanzienlijk te versterken.

Mr. drs. F. Bolkestein onderzoekt de *grondstoffen- en energiekwesties* die in de jaren zeventig een vooraan-

Vervolg op pagina 28

Nord: „Zuid-Afrika blijven veroordelen, maar dialoog openhouden”

De VVD-ELD-parlementariërs Hans Nord en Aart Geurtsen hebben onlangs Zuid-Afrika bezocht. Florus Wijsenbeek (foto) had na

U hebt beiden onlangs een bezoek gebracht aan Zuid-Afrika, kunt u het belang van dit land voor Europa geven?

Geurtsen: „Om twee redenen is wat daar gebeurt voor ons van het grootste belang: grondstoffen-kolen en uranium- en de vervoersverbindingen, omdat de Europese energie via Kaap de Goede Hoop wordt aangevoerd.”
Nord: Ook om politieke redenen, zoals *The Economist* schreef is dit jaar belangrijk om Zuid-Afrika in het oog te houden. Na de onafhankelijkheid van Zimbabwe heeft Europa via de Lomé-Conventie ¹⁾ ook een rol te spelen in het vinden van een redelijke oplossing voor de problemen in Zuid-Afrika, omdat het anders tot een botsing zal komen. Er is een spanningsveld tussen de met Europa geassocieerde Lomé-landen en Zuid-Afrika, dat economisch in zuidelijk Afrika de belangrijkste kracht is.

Kunt u iets naders zeggen over die interne problemen en mogelijke oplossingen?

Geurtsen: „Er zijn heel duidelijke interne ontwikkelingen. Premier Botha heeft een programma van twaalf punten voorgesteld om een geleidelijke uitweg uit het verstarde apartheidsregime en de tegenstellingen tussen de zwarte meerderheid en de blanke minderheid te vinden. Maar er is nog veel tegenstand, intern bij de Verkrampdes in de Nationale Partij, extern in de Lomé-landen die telkens op de gezamenlijke Europa-ACP-vergaderingen een veroordeling van Zuid-Afrika willen. De vraag is nu maar welk deel van de Nationale Partij Botha zich kan veroorloven te verliezen. Dat is nogal wat omdat de grote oppositiepartij het beleid steunt.”
Nord: Als er in Zuidelijk Afrika werkelijk wat gebeurt dan moeten wij dat ook erkennen. Inderdaad er wordt vooruitgang gemaakt. De kleine apartheid is afgeschaft en in Namibië alle rassenwetten. Wat nu naar boven komt zijn sociale eerder dan rassenproblemen, de abnormale verschillen in inkomen en sociale verzorging zullen weggevoerd moeten worden. Juist in Namibië is gebleken dat het afschaffen van die rassenwetten niet die vermenging gegeven heeft, die vele blanken vreesden.

Valt er, vanuit onze opstelling tegen apartheid wel iets te doen in Zuid-Afrika?

Geurtsen: Laten we vooropstellen dat de veroordeling van de politiek in Zuid-Afrika door de meerderheid van onze partij en van het gehele land niet onterecht is, die moeten we niet aanvechten en die wordt ons ook in Zuid-Afrika niet kwalijk genomen. Ze zeggen alleen: Kom eens terug als jullie je in soortgelijke omstandigheden bevindt.

Nord: Wat wel hun woede opwekt is onze selectieve verontwaardiging. Er wordt herhaalde malen gevraagd: Wat voor sancties hebben jullie tegen de Sovjet Unie uitgevaardigd?

Geurtsen: Of „Wat praten jullie over de behandelingen van onze gastarbeiders, want dat zijn de meeste zwarte arbeiders, als de behandeling van hen bij jullie ook niet kritiekloos is.”

Nord: Kijk eens naar Noord-Ierland, hoe in een democratisch land meerderheid en minderheid met elkaar omgaan.

Maar in welke richting moeten, ook voor ons, acceptabele oplossingen gevonden worden?

Geurtsen: „One man, one vote” is geen oplossing.

Nord: Dat gebeurt in de EEG trouwens ook niet. Luxemburg heeft relatief ten opzichte van Duitsland een veel grotere stem, om over het Britse kiesstelsel maar te zwijgen.

Geurtsen: Zo heeft iedere samenleving wel eigen verschillende oplossingen.

Nord: We moeten naar een soort federale oplossing toe, waarbij in ieder geval de fundamentele gelijkheid van iedere burger erkent moet worden. Wij als VVD moeten blijven veroordelen tot dat bereikt is, maar we moeten wel de dialoog openhouden.

Geurtsen: Wij moeten dat ook daarom doen, omdat mij gebleken is in alle privé-contacten die ik daar had, dat zij ons toch als verre verwanten, en daarom in een bevoorrechte positie, blijven beschouwen.

¹⁾ Associatie-overeenkomst, gesloten in Lomé (Togo) tussen de landen van de EEG en de ACP-landen, d.w.z. landen in Afrika, Caraïbische en Stille Zuidzee.

terugkeer van het duo een gesprek met beiden over het belang van Zuid-Afrika voor Europa.

Vervolg van pagina 27

staande plaats op de wereldpolitieke agenda hebben verworven. Hij benadrukt het verband tussen een realistisch energiebeleid en een krachtige vredes- en veiligheidspolitiek, wegens de explosieve situatie die is ontstaan door de afhankelijkheid van het Westen van geïmporteerde olie.

Tenslotte behandelt de sinoloog prof. dr. E. Zürcher de ontwikkelingen in de Volksrepubliek China na de val van Mao Tsetoeng. De toenemende pro-Westerse instelling vooral na de invasie van Afghanistan en de vaak gematigde opstelling van China in internationale organisa-

ties rechtvaardigen Westerse steun aan Peking. Nederland dient intensievere economische en wetenschappelijke samenwerking met China na te streven.

172 pagina's, ingenaaid. Bestelling door overschrijving van f 19,50 (plus f 3,— port) op giro 3349769 van de Prof. Mr. B. M. Teldersstichting te Den Haag. Telefonische inlichtingen over dit rapport zijn in te winnen bij mr. R. A. F. Verschoor, Teldersstichting, 070 - 635780.

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit: 54 jongens en meisjes.

Eenpersoonkamers.

Intensieve, individuele studiebegeleiding.

Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van voortgezet onderwijs.

Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur: J. W. A. Vossen, Sellingerstraat 75, 9561 TA Ter Apel, tel.: 05995 - 1642.

LAMBOOY & VALLENDUUK

Specialiteit eerste klasse maatkleiding
van Super-West-of-England pure wool
pure cashmere

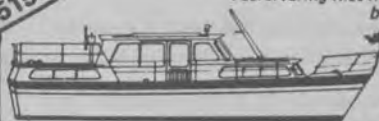
Singel 286, Amsterdam-C., Telefoon 237383.

atie • recreatie • recreatie • recrea

SKIPPER CLUB CHARTER

05155-1599

Een vaarvakantie in het Friese merengebied is uniek. Wij verhuren uitstekend verzorgde nieuwe dieselmotorjachten van 7.5 tot 11 m. Vaarervaring niet noodzakelijk, uitgebreide instructie bij afvaart. Vraag gratis kleurenfolder aan.

Voor- en naseizoen korting!

Postbus 5
8650 AA IJlst (Fr.)

BUNGALOWPARK 'DE WITTE BERKEN' LOCHEM - Tel. 05730-1308

Wilt u eens even tot rust komen of regelmatig uw vrije tijd ongestoord doorbrengen in prachtig natuurgebied met aardige gezellige streekplaatsen?

Geheel vrij in de Achterhoekse bossen gelegen luxe 2-, 3- en 4-slaapk., stenen bungalows. O.a. c.v., keuken met vaatwasmachine, alle comfort. Ook week-ends maand- of jaarbasis.

KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege, zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.; alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Inl. J. Maat, Oud-Avereest 60, Balkbrug, 05230 - 9204.

Cultureel congres in Bergen op Zoom

Zaterdag 7 juni a.s. wordt in het fraai gerestaureerde „Markiezenhof” te Bergen op Zoom een cultureel congres georganiseerd.

Er werden vier korte inleidingen gehouden:

Involed en betekenis van de kunst voor onze samenleving

Waarheen met het onkostenbestel

BKR (regelingen beeldende kunst), een oud probleem

Amateuristische kunstbeoefening, een noodzaak.

Over de te verstrekken stellingen wordt in groepen gediscussieerd, waarna als afronding een forum-bijeenkomst volgt.

Er is bovendien een gezellig programma voor de niet-deelnemers van het congres (Jazz-groepen op straat - bezoek per bus aan monumenten - rondwandeling door de binnenstad)

Aanvang 10.15 uur - einde 16.00 uur.

Kosten f 25,— p.p. voor alle deelnemers inclusief lunch.

Jeugdige deelnemers en 65-plussers f 20,— p.p.

Tijdige opgave - ook voor het alternatieve programma c.q. busrit - is noodzakelijk doch in ieder geval voor 20 mei a.s.

Adres: A. G. van der Stoel, Fauréstraat 37, Bergen op Zoom

Giro: 294576

AMRO-bank: 46.28.60159.

Defensiecongres

Het programma van het deelcongres defensie dat op 10 mei in Brunssum en Heerlen wordt gehouden luidt als volgt:

10.15 uur Ontvangst deelnemers bij het hoofdkwartier van AFCENT, Akerstraat te Brunssum.

10.30 uur Opening door P. Lahaye, voorzitter van de Kamercentrale Limburg.

10.40 uur Inleiding, discussie en film bij AFCENT. Onderwerp stelling I: Oost-Westverhouding.

12.30 uur Vertrek naar Heerlen: restaurant/bowling centre Hoeve De Aar, Welterlaan te Heerlen.

13.00 uur Lunch.

14.00 uur Inleiding door dr. W. F. v. Eekelen, staatssecr. van defensie over stelling II: zonder machtsevenwicht geen ontspanning. Gelegenheid tot het stellen van vragen.

15.45 uur Discussie over beide stellingen, waarbij ook wordt betrokken het rapport van de kamercentrale 's-Hertogenbosch over kernbewapening.

16.00 uur Afsluiting door de voorzitter van de Kamercentrale Limburg.

Toelichting op beide stellingen zullen ter plaatse aan de deelnemers worden uitgereikt.

Het rapport van de Kamercentrale 's-Hertogenbosch is eveneens - tegen betaling - ter plaatse verkrijgbaar.

Mutaties

Dagelijkse besturen Kamercentrales:

's-GRAVENHAGE - dr. A. C. A. Dake, Jos. Israëlslaan 41, 2596 AN 's-Gravenhage, tel.: 070-248782 (H), 070-469390 (K). (nw. ondervoorz.)
mr. R. M. Smits, Ruyschroeklaan 16, 2597 EN 's-Gravenhage, tel.: 070-243716 (H), 070-767441 (K). (nw. secr.)

DEN HELDER - H. Vrieze, Molenstraat 3, 1655 KC Sijbekarspel, tel.: 02299-618. (wnd. secr.)

's-HERTOGENBOSCH - mw. J. M. E. A. Verhofstad, Frans van Bommelstraat 65, 5706 TG Helmond, tel.: 04920-39004. (nw. secr.)

- M. A. R. Janssen, Lisztgaarde 152, 5344 EK Oss, tel.: 04120-30614 (H), 04120-32949 ts. 115 (K). (nw. penn.)

ROTTERDAM - mr. J. de Monchy, Rijdsdijk 64, 3161 EW Rhoon, tel. 01890-6119 (H), 010-130320 (K), (ondervoorz. en wnd. penn.)

Secretarissen ondercentrales:

BOMMELERWAARD - mw. E. Mijdam-van Elderen, Kievitsstraat 7, 5301 SM Zaltbommel, tel.: 04180-2926 (H), (nw. secr.)

HEERENVEEN - mw. T. D. Koopmans-Riegstra, Nanninga 3, 8431 VR Oosterwolde, tel.: 05160-3215 (H), (nw. secr.)

WEERT - mw. L. A. Spieker-Kroes, Doonweg 36, 6097 CZ Heel, tel.: 04747-1654 (H) (nw. secr.)

MIDDEN BRABANT - J. Vorstenbosch, Zandeind 9, 5133 AB Riel, tel.: 04248-1688 (H)

Afdelingssecretarissen:

ACHTKARPELEN - mw. M. Dubbeldam-Minnes, Eringalaan 17, 9285 TP Buitenpost, tel.: 05115-1495 (H) (nw. secr.)

BOEKEL - C. Verkerk, Kennedystaat 39, 5427 CH Boekel, tel.: 04922-2081 (H), (nw. secr.)

BORNE/WEERSELO - drs. A. van Ewijk, Letterveldweg 27a, 7621 CA Borne, tel.: 074-66113 (H), (nw. secr.)

BORSSELE - E. M. Wiskerke, Populierestraat 20, 4431 CK 's-Gravenpolder, tel.: 01103-2286 (H), 01100-13910 (K), (nw. secr.)

BOSKOOP - mw. L. J. Everaers-Hart, Zwaluwplein 12, 2771 SC Boskoop, tel.: 01727-5003 (H), (nw. secr.)

DIEMEN - A. M. Schilmeijer, Rode Kruislaan 563, 1111 NT Diemen, 020-997138 (H), (nw. secr.)

DINXPERLO - W. J. Baten, Groothuizerlaan 17, 7091 ZD Dinxperlo, tel.: 08355-1137 (H) (nw. secr.)

EELDE - mw. J. Linde-Dekker, Goudsbloemweg 31, 9765 HR Paterswolde, tel.: 05907-2873 (H), (nw. secr.)

ERMELO - mw. J. A. Evers-Horsman, Zwaluwstraat 35, 3853 CA Ermelo, tel.: 03417-57812 (H), (nw. secr.)

GOUDA - mw. F. G. van Wijk-Bouwland, Crabethstraat 43, 2801 AM Gouda, tel.: 01820-10646 (H), 01720-73420 (K), (nw. secr.)

HENGelo (GLD.) - J. H. Wansink, Raadhuisstraat 4, 7255 BM Hengelo (Gld.), tel.: 05753-1205 (H), (nw. secr.)

HAZERSWOUDE - A. Neut, Breitnerlaan 27, 2391 GA Hazerswoude Dorp, tel.: 01728-9807 (H), (nw. secr.)

's-HERTOGENBOSCH - mw. M. J. van Grinsven-Wissing, Ophoviuslaan 18, 5212 AM 's-Hertogenbosch, tel.: 073-133406 (H), (nw. secr.)

MAARN - mr. W. Arendsen, Beeklaan 11, 3951 EV Maarn, tel.: 03432-1985 (H), 030-338307 (K), (nw. secr.)

NUNSPEET - J. O. B. Smith, Not. Hoffmannweg 2, 8071 HN Nunspeet, corr. adres: Postbus 188, 8070 AD Nunspeet, (nw. secr.)

PURMEREND - B. H. Nooy, Bern. Nieuwentijtstraat 53, 1441 GB Purmerend, tel.: 02990-23434, (nw. secr.)

PUTTE - C. E. Jedelo, Keizerstraat 4, 4645 GM Putte, corr. adres: Postbus 79, 4645 ZG Putte (adreswijziging.)

WERVERSCHOOF - A. B. Visser, Bulledik 14, 1693 KS Werverschoof, tel.: 02288-2950 (H) 02288-2270 (K)

WESTERSCHOUWEN - M. J. Steur, Zuidwelleweg 6, 4326 SH Noordwelle, tel.: 01116-1241 (H), (nw. secr.)

IJSSELSTEIN - E. J. Blom, Alexandrietpad 8, 3402 XX IJsselstein, tel.: 03408-4528 (H), (nw. secr.)

ZOETERMEER - mw. M. Kuyper-Vlaskamp, Pruimengarde 15, 2723 AM Zoetermeer, tel.: 079-311574 (H), 070-469521 (K), (nw. secr.)

ZOETERWOUDE - mr. J. E. Graniewski, J. A. de Gravenlaan 40, 2381 TC Zoeterwoude, tel.: 01715-2746 (H), (nw. secr.)

Bestuurswijzigingen JOVD:

R. de Haze Winkelman, Laan van Poot 214, 2566 EJ 's-Gravenhage, tel.: 070-655174 (H), (nw. voorz.)

R. Houwing, Spilsluizen 24, 9712 NT Groningen, tel.: 050-131255 (H) (nw. vice voorz. organisatie)

mw. T. Koning, Pr. J. W. Frislaan 140, 2263 CV Leidschendam, tel.: 070-276148 (H), 070-995354 (K). (nw. alg. secr.)

Corre. adres: Stikkerhuis, N. Z. Voorburgwal 288, 1012 RT Amsterdam, tel.: 020-242000

mw. A. Schijvenaars, Hasebroekstraat 58, 3532 GM Utrecht, tel.: 030-939272 (H), (nw. 2e secr.)

Secretarissen ondercentrales:

WEST-BETUWE - P. Paardekooper, De Hennepe 368, 4003 BK Tiel, tel.: 03440 - 15202 (H), (nw. secr.)

WASSENAAR - mw. A. S. de Graaf - van der Graaf, Wittenburgerweg 118, 2244 CE Wassenaar, tel.: 01751 - 79330 (H), (nw. secr.)

Secretarissen afdelingen:

ALBLASSERDAM - mw. J. J. P. L. Dreese, J. van Arkelstraat 49, 2957 AN Nw. Lekkerland, tel.: 01848 - 1140 (H), (nw. secr.)

DONGEMOND gewijzigd in afd. RAAMSDONK/
GEERTRUIDENBERG - R. G. J. G. Koetsier, Benraats-
hoef 34, 4941 TM Raamsdonksveer, tel.: 01621 - 14690 (H)

EPE - mw. C. E. Klein Molekamp-Stolwijk, Beukenoord 13, 8172 BA Vaassen, tel.: 05788 - 2955 (H), (nw. secr.)

GILZE-RIJEN - C. Pijnen, Leibeemd 55, 5121 SL Rijen, tel.: 01612 - 5581 (H), (nw. secr.)

HETEREN - mw. C. v.d. Berg-Uitterhoeve, Ligusterstraat 3, 6666 CG Heteren, tel.: 8306 - 22707 (H), (nw. secr.)

HILVARENBEEK - H. M. van den Heuvel, Adr. Loefflaan 8, 5081 SH Hilvarenbeek, tel.: 04255 - 1956 (H), (nw. secr.)

HULSBURG - L. E. de Waal, Burg, Kengenstraat 44, 6336 BK Hulsberg, tel.: 04405 - 2759 (H), 045 - 711710 (K), (nw. secr.)

LAREN/BLARICUM - Mr. H. van Haaps, Boslaan 1, 1261 CB Blaricum, tel.: 02153 - 89789 (H)

NOORDERKOGGENLAND - mw. G. M. Donker-Klaver, Westerstraat 65, 1655 LE Sijbelkarspel, tel.: 02299 - 284 (H), (wnd. secr.)

SCHOORL - R. E. de Wit, J. v. Scorelpark 17, 1871 EV Schoorl, corr. adres: Postbus 41, 1870 AA Schoorl, tel.: 02209 - 2689 (H), (nw. secr.)

SON & BREUGEL - G. de Jong, Piet Heinlaan 53, 5694 CB Son & Breugel, tel.: 04990 - 5396 (H), 04920 - 28444 (K), (nw. secr.)

WASSENAAR - mw. A. S. de Graaf-van der Graaf, Wittenburgerweg 118, 2244 CE Wassenaar, tel.: 01751 - 79330 (H), (nw. secr.)

WEERT - mw. B. Thole-Kronenburg, Kievitstraat 10, 6012 RH Haler, tel.: 04955 - 653 (H), (wnd. secr.)

AMSTELVEEN - Op 23 mei spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels in ontmoetingscentrum „De Bolder“ op een avond georganiseerd door de jongeren uit Amstelveen e.o. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: meer rechten voor minderjarigen.

ASSEN - Op 19 mei spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in zalen-centrum Bellevue in de Tuinzaal. Aanvang: 20.00 uur.

DEIPEENVEEN - Op 21 mei spreekt mev. drs. N. J. Ginjaar-Maas in het „Haarhuis“ te Schalkhaar. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: onderwijszaken.

DOORN - Op 12 mei spreken de heren mr. drs. F. Bolkestein en de Ambassadeur van Zuid-Afrika in hotel Smit, Amersfoortseweg 26 op een Zuid-Afrika-avond. Aanvang: 20.00 uur.

EDAM/VOLENDAM - Op 19 mei spreekt mr. ir. H. Heijne Makkreel in café-rest. „De Harmonie“, Voorhaven 92 te Edam. Aanvang: 20.00 uur.

's-GRAVENHAGE - Op 20 mei spreekt drs. E. H. T. M. Nijpels voor de onderafdelingen III en IV in Max' Lunch Shop, Laan van N.O.-Indië 3. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „De toekomst van één liberale partij“.

JOVD GRONINGEN - Op 12 mei spreekt dr. R. W. de Korte in café-huis de Beurs, A-Kerkhof 4. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.

HOENSBROEK - Op 19 mei spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra in Kasteel Hoensbroek. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

JOVD KANAALSTREKEN - Op 13 juni spreekt mev. mr. A. Kappeyne van de Coppello in het Geertste-centrum te Stadskanaal. Aanvang: 20.00 uur.

KAMERCENTRALE LEEUWARDEN - op 9 mei spreekt J. H. Krijnen en de heren Nijpels en Hermans in het Oranje Hotel te Leeuwarden. Aanvang: 20.00 uur. Ze spreken ieder over hun eigen portefeuille.

DRIEBERGEN - Op 12 mei spreekt A. Ploeg op de Buntlaan 2. Aanvang: 20.00 uur.

van A tot Z

STRIJEN - Op 6 mei spreekt H. P. H. Waalkens in het paviljoen van de jachthaven te Strijensas op een politiek café. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „praktische problemen in de Nederlandse politiek“.

OC WEST-ZEEUWS VLAANDEREN - Op 19 mei spreekt J. D. de Voogd in de „Rode Leeuw“ te Aardenburg. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek, kern-energie en kleine kernen.

KAMERCENTRALE ZEELAND - Op 22 mei is het vervolg van de Voorjaarsvergadering van de kamercentrale in hotel „de Zwaan“, Kerkplein 47 te Kapelle. Aanvang: 19.30 uur. Op de agenda staan: - Bestuursverkiezingen, jaarverslagen - Exposé gepresenteerd door de Statenfractie.

OC ZUID-WEST SALLAND - Op 9 juni spreekt dr. R. W. de Korte in hotel-rest. „de Lindeboom“ te Schalkhaar. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „de sociaal-economische problemen van ons land“.

VAALS - Op 9 mei spreekt mr. M. J. M. Tripels in café Curts. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De huur en verhuur van de woonruimte en toepassing van de woonruimte wet“.

AMSTERDAM - Op 16 mei spreekt H. H. Jacobse in het Stikkerhuis, N.Z. Voorburgwal 288. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Haalt het kabinet Van Agt-Wiegel 1981?“

FRIESLAND - Vrouwen in de VVD - Op 12 mei is er een contactdag in „De Lawei“ te Drachten. Spreekster mevrouw drs. Len Rempt-Halmans de Jongh. Aanvang contactdag 17.00 uur. Aanvang spreekbeurt 18.00 uur. Onderwerp: „De vrouw in de VVD. Een stap vooruit of achteruit?“

De radio-uitzendingen voor de VVD zijn:

8/5, Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur
22/5, Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur
5/6, Hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur

Televisie-uitzending:

14 mei 1980, Nederland 1,
19.50 - 20.00 uur

Grote meerderheid voelt veel voor VVD-secretaris buitenland

door V. Hafkamp

H. J. de Koster

Met een overweldigende meerderheid heeft de algemene vergadering van de VVD in Groningen zich uitgesproken voor een motie van de afdeling Rotterdam, waarin het hoofdbestuur van onze partij wordt uitgenodigd een voorstel te doen voor de samenstelling van een secretaris buitenland.

Bij het in behandeling nemen van die motie reageerde vice-voorzitter Jan Kamminga al bij voorbaat afwijzend op de suggestie van Rotterdam zo'n functionaris aan te stellen. „Het hoofdbestuur heeft aan zo'n secretaris buitenland geen behoefte,” zei hij. In het hoofdbestuur blijkt uitvoerig over dat voorstel te zijn gediscussieerd. Kamminga droeg een aantal argumenten aan, op basis waarvan het negatieve advies van het hoofdbestuur tot stand was gekomen. Dagelijks bestuur en hoofdbestuur zijn lichamen, waarin geen politieke bestuurders zijn opgenomen. De aanstelling van zo'n functionaris zou een precedent scheppen... „Er zijn nog meer terreinen die meer specifieke aandacht verdienen dan alleen de buitenlandse betrekkingen,” meende Kamminga. „Binnen het hoofdbestuur is de bemoeienis met internationale kwesties gespreid over meerdere leden en vanuit die verschillende politieke taken zou het buitenlandse beleid het beste bij die d.b.-leden kunnen blijven.

Kamminga vroeg de indieners van de motie zich wel te realiseren dat er voor zo'n secretaris buitenland een fors reisbudget gevormd zou moeten worden en dat de honorering de partij voor grote financiële consequenties zou zetten.

Mr. A. C. A. Dake, lid van de commissie buitenlandse politiek, vond het jammer dat het hoofdbestuur zo plompverloren zijn afwijzende mening op tafel legde zonder de discussies te hebben afgewacht. Het argument van de financiën vond hij concreet. „Maar,” voegde hij er aan toe „de commissie buitenland is er zeer voor geporteerd om op zijn minst de motie zo aan te nemen dat het hoofdbestuur zijn mening vastlegt. Een secretaris buitenland is geen politiek bestuurder, maar een hoofdbestuur-functionaris die zich met vele internationale vraagstukken bezig houdt”.

Ook prof. dr. ir. Voorhoeve, directeur van de Telders stichting, betuigde zijn steun voor de Rotterdamse motie. „De internationale contacten voor de partij worden steeds belangrijker. Ik zie het bezwaar van het hoofdbestuur wel om geen politieke functies binnen dat college te creëren, maar hoe denkt u dan over een secretaris voor internationale contacten?” vroeg hij.

Van het argument van het hoofdbestuur dat zich rond de secretaris buitenland bij de PvdA in het verleden menig feestelijk tafereel had afgespeeld, kwam mr. A. H. Korthals, voorzitter van de Kamercentrale Rotterdam en geestelijk vader van de motie, niet onder de indruk. „In eerste instantie moet zo'n secretaris buitenland coördinerend en organisatorisch optreden. Zijn voornaamste gezag ligt in zijn feitenkennis en in de wijze, waarop hij naar voren treedt. Het is nu in de VVD niet duidelijk tot wie men zich moet wenden om zaken naar buiten te brengen,” zei hij. Naar aanleiding van de opmerkingen van Eerste Kamerlid H. de Koster diende de motie sterk ontraadde, onderstreepte Gijs de Vries, lid van de commissie buitenlandse politiek, ook van zijn kant de coördinerende taak van zo'n secretaris buitenland. VVD-ELD-parlementariër Hans Nord constateerde een grote spraakverwarring over de vraag wat zo'n secretaris buitenland als taak zou moeten hebben. „Het zou voor ons als Europese parlementariërs bijzonder plezierig zijn, als er in het hoofdbestuur iemand zou zijn die we kunnen bellen over een stellingname. Wij zouden zo'n formule van harte toejuichen,” zei hij. Na de stemming, waarbij een zeer grote meerderheid van de congressisten de motie Rotterdam steunde, zegde congresvoorzitter Kamminga toe dat het hoofdbestuur een voorstel inzake de aanstelling van zo'n functionaris zal voorbereiden.

Het congres nam nog meer moties aan. In een daarvan wordt de Nederlandse Olympische kandidaten met klem verzocht van deelname aan de Spelen af te zien. De Nederlandse regering zou wel nog andere stappen tegen de Sowjet Unie moeten nemen, bijvoorbeeld op economisch en diplomatiek terrein om de sport binnen de boycotacties niet in een speerpuntpositie te brengen.

Mr. Korthals Altes: redevoering via de t

Korthals Altes

Voor het eerst in twintig jaar kon VVD-voorzitter mr. Frits Korthals Altes niet aanwezig zijn op een algemene vergadering van zijn partij. Hij is herstellende van een operatie die hij begin april onderging en als gevolg waarvan hij ook eind mei niet aanwezig zal zijn in Nijmegen, wanneer de VVD op een buitengewone algemene vergadering gaat beslissen over het Liberaal Manifest en de beginselverklaring. „Jammer dat ik er niet bij zal zijn,” zei de voorzitter, toen hij in Groningen via een speciale telefoonlijn duidelijk hoorbaar communiceerde

met de vele aanwezigen in de Groningse Oosterpoort. Mr. Korthals Altes wees op de grote veranderingen in de vijf jaar dat hij de partij leidt. „Toen ik voorzitter werd, was de VVD in de oppositie en beleefde onze partij een periode van groei. Bij mijn herverkiezing in 1977 werd er zetelwinst voorspeld. Die kwam er ook, maar de niet verwachte regeringsverantwoordelijkheid viel ons ook ten deel. De opiniepeilingen van dit moment geven alleen maar aan dat er werk aan de winkel is.”

Wiegel en Kamminga: uitkomsten enquêtes niet overwaarden

door V. Hafkamp

H. Wiegel

Haya van Someren

Vice-premier Hans Wiegel vindt dat er geen reden is voor ongerustheid over de ongunstige resultaten van de huidige opiniepeilingen voor de VVD. Het beleid van het huidige kabinet moet de inzet worden van de Tweede Kamerverkiezingen volgend jaar en als dat gebeurt acht hij de kans op een goede uitslag voor de VVD redelijk. Het kabinet staat er volgens Wiegel sterker voor dan wie ook bij de start eind 1977 had kunnen vermoeden. Bestek '81, de kwestie van de kernbewapening en het ombuigingsbeleid heeft het kabinet met de steun van de regeringsfracties tot een goed einde kunnen brengen en dat is vooral aan de taaheid en vasthoudendheid van de fractie van de VVD te danken, zei hij op de tweede dag van de algemene vergadering in Groningen.

Wiegel verwacht van de zomer grote problemen als de begroting voor 1981 moet worden vastgesteld die - zoals hij het noemde - „tot het bot is uitgebeend”. Dat zal een grote spankracht van de coalitie vragen.

Wiegel hield een pleidooi voor een VVD-kandidatenlijst met mensen van hoge kwaliteit voor de komende kamerverkiezingen. „Het zal moeilijk worden om die lijst te maken. Het overgrote deel van de huidige fractie ambieert een volgende zittingstermijn en ook een groot aantal bewindslieden stelt zich kandidaat. Er moet fors worden gewonnen om niemand kwijt te raken”, zei hij.

Wiegel begon zijn rede met de uitspraak: „Het kabinet spreekt het volk toe vanuit Kalimantan en Groningen”.

Met dat Kalimantan doelde hij natuurlijk op de uitspraken van premier Van Agt, die via de televisie vanuit Indonesië zijn kandidatuur voor het CDA-lijsttrekkerschap stelde en in dat geval een hernieuwde coalitie VVD-CDA niet uitsloot. De reacties daarop uit het CDA-kamp omschreef Wiegel als „het effect dat je bereikt in een kippenhok, waar midden in de nacht het licht wordt aangestoken”. Eensgezindheid en een goede campagne ziet hij als voorwaarden om de verkiezingen van 1982 tot een succes te maken.

Wiegel was een van de vier prominente sprekers op deze Groningse algemene vergadering, een van de levendigste en beste van de laatste jaren, inspirerend geleid door

waarnemend voorzitter Jan Kamminga. Over de frisheid die hij bij zijn optreden uitademde, was iedereen het volmondig eens. Wiegel vond dat er zelfvertrouwen sprak uit Kamminga's toespraak, waarmee het programma van de vrijdagavond werd geopend.

Kamminga

Ook Kamminga (hij opende zijn toespraak met een luide toegejuicht: „Het gaat best met de VVD”) ging in op de slechte resultaten die de opiniepeilingen de VVD toedichtten. „Als ik dat hoor, moet ik steeds denken aan oktober 1976 een half jaar voor de laatste Kamerverkiezingen. Herinnert u zich nog de historische enquête-uitslag, waarin voor ons 39 zetels waren weggelegd en waarin de PvdA een enorm verlies werd toegedacht? Het werden uiteindelijk geen 39, maar 28 zetels en de PvdA kreeg er geen 40 maar meer dan 50. Laten we op onze hoede blijven, maar ons niet al te zeer door de wat magere resultaten laten beïnvloeden... We zullen er in slagen de kiezers duidelijk te maken dat het beleid van de liberale bewindslieden en van de Kamerfracties goed is geweest en dat dit beleid moet blijven. Wij zullen het volgend jaar de kiezers met opgeheven hoofd tegemoet treden”, aldus Kamminga.

Hij legde overigens nog wel een aantal wensen op tafel aan het adres van het kabinet. Er zijn nog een aantal witte plekken in het regeerakkoord, meent hij. Kwesties als de abortus, de regeling van de medezeggenschap in kleinere bedrijven, de privacy-verordening, de leegstandwet, de anti-kraakwet en de wet op de stadsvernieuwing en wettelijke maatregelen gericht op het beter functioneren van de arbeidsmarkt moeten nog worden geregeld.

Kamminga vroeg van het kabinet karakter, doorzettingsvermogen en overtuigingskracht. Besluiteloosheid heeft machteloosheid tot gevolg en daarmee is ons land niet gediend. Net zo min als met het zwakke optreden van de oppositie. Het alternatieve plan op de financieel-economisch gebied van de PvdA noemde hij een slap

Vervolg op pag. 34

oon

Mr. Korthals Altes wees op de gespannen internationale situatie en bepleitte een krachtige steun aan de Verenigde Staten voor een politiek om op vreedzame wijze de gijzelaars in Iran vrij te krijgen. Ook keerde hij zich tegen erkenning van de PLO, zolang die organisatie als eerste doel de vernietiging van Israël blijft houden. Het uitnodigen van een PLO-vertegenwoordiging, uitgerekend op de verjaardag van de staat Israël, noemde hij grievend.

In zijn rede via de telefoon wees onze voorzitter op de problemen die zich in de jaren tachtig aandienen. „Kleur bekennen” was het thema van zijn rede. „We zullen duidelijk moeten maken dat een economische stilstand of achteruitgang offers vraagt en dat niemand de dans zal ontspringen. We zullen de kiezers duidelijk moeten maken om welke keuze het gaat.”

„Er staat de partij veel te doen,” zo besloot hij zijn woorden. „En ik hoop zelf weer heel gauw van die partij te zijn.”

Applaus van de prominenten op de voorste rij in het cultureel centrum „De Oosterpoort” in Groningen. V.l.n.r. onder meer staatssecretaris Koning, minister Van der Klaauw, het echtpaar Wiegel, het echtpaar Toxopeus, minister Ginjaar, Europarlementariër Berkhouwer en minister Pais.

aftreksel van de vakbondswensen. De oppositie is met en voert een incidentenpolitiek. „Het wordt bijna tijd om te vragen: hallo meneer Den Uyl, bent u daar nog?“, zei hij.

Over D'66: „Met aardig wezen en goed overkomen als belangrijkste troeven hoor je het niet te redden in de Nederlandse politiek. Daar kijkt de kiezer uiteindelijk doorheen”.

Rietkerk

Mr. Rietkerk wees in zijn bijdrage aan de schaduw over de bijeenkomst in Groningen was gevallen als gevolg van de mislukking van de Amerikaanse reddingsactie in Iran. „Het mislukken van deze actie is daarom zo zorgelijk, omdat de spanningen in de wereld daardoor verder dreigen toe te nemen” zei hij. Rietkerk had begrip voor de Amerikaanse actie. „President Carter heeft lang en geduldig naar oplossingen gezocht, Amerika is door Iran getart en gehanteerd”. Hij onderstreepte de noodzaak van een bewust crisesbeheersingsbeleid door de grootmachten, opdat kan worden voorkomen dat dergelijke situaties uit de hand lopen. Hij bepleitte solidariteit van de Westeuropese partners met Amerika.

Mr. Rietkerk maakte in zijn rede verder de balans op van 2½ jaar beleid kabinet Van Agt-Wiegel. Hij constateerde dat het kabinet ernst heeft gemaakt met de aanpak van de sociaal-economische problemen in de richting van een economisch evenwichtsherstel. „Met een tien miljard aan Bestek-beperkingen, een drie miljard extra ombuiging, een strakke loonmaatregel en een besluit nadere maatregelen te treffen als het begrotingstekort boven de zes procent zou uitkomen, heeft het naar het oordeel van de fractie voor dit moment al het redelijke gedaan wat gevraagd mag worden en door ons ook gevraagd is. Daarom vonden wij dat onze ministers het voorbeeld van de heer Andriessen niet moesten volgen”.

Mr. Rietkerk zei te hopen dat het CDA eraan zal willen meewerken dit kabinetsbeleid tot een goed einde te brengen en het kabinet voortaan minder hinderlijk voor de

voeten zal lopen dan het de afgelopen tijd heeft gedaan. „Als de dissidenten binnen het CDA het op een conflict willen laten aankomen, laten zij het dan zeggen. Zo niet, dan mag ook van hen coöperatieve medewerking worden verwacht. De oppositionele wijze waarop zij opereren, kan ik moeilijk loyaal noemen”, aldus mr. Rietkerk.

Haya van Someren

Mevrouw Haya van Someren vulde de leemte op die in het avondprogramma van de vrijdag was ontstaan door het uitvallen van de heer Bangemann, voorzitter van de liberale fractie in het Europees parlement die oorspronkelijk het woord zou voeren.

Over de mogelijkheid dat er opnieuw een CDA-VVD-kabinet komt liet zij zich nogal sceptisch uit. Laten wij hopen dat zich niet een ander scenario voltrekt, zei ze. Van Agt wordt herkozen, het CDA moet de premier leveren. Van Agt komt niet tot een accoord met de PvdA - niet zo onwaarschijnlijk -, hij moet zich terugtrekken en Lubbers sluit een accoord met de PvdA. „Arme kiezers die op Van Agt stemden, omdat dit beleid voortgezet moet worden”. Zij voorzag voor de VVD een moeilijk jaar. „Het zal een strijd worden, waarin wij weer worden verketterd, waarbij weer caricaturen van ons zullen worden vertoond. Weest u daar maar van overtuigd. Vraag echter niet van ons om dezelfde techniek, het belachelijk maken van de tegenstander, het verdacht maken, het twijfelen aan goede bedoelingen onzerzijds toe te passen. Ik pas daarvoor, daar past iedere liberaal voor. Liberaal zijn is moeilijk, wij schuiven niet door naar de overheid als dat niet hoeft, wij willen op eigen kracht vertrouwen, wij willen verdraagzaam zijn, wij willen toch winnen en nu gewonnen te hebben praten met anderen, met andere partijen. Maar onthoudt het, leden van de VVD, voor een volgend kabinet met de VVD hebben wij de sleutel om de nek. Wie een kabinet met liberalen wil, stemt VVD, dat is zijn enige zekerheid. Aan ons die zekerheid, dat vertrouwen niet te beschamen. Dat zullen wij niet, daar ben ik zeker van. Politieke moed loont.” aldus Haya van Someren.

Vervolg van pag. 33

Vervolg van pagina 3

Allereerst is er de mogelijkheid van overtreding van strafrechtelijke bepalingen. Daar moet de rechter op letten. Verder kent de omroepwet de Minister van CRM de bevoegdheid toe om achteraf maatregelen te treffen als de zendgemachtigde gehandeld heeft in strijd met de openbare orde, de goede zede of de veiligheid van de staat. Ook de publiciteitsmedia hebben zich dus aan bepaalde normen te houden. En als dan de vraag rijst of die normen wellicht zijn overschreden dan mag best om een onderzoek gevraagd worden. Dat kan zelfs plicht zijn. En het leveren van kritiek op bepaalde uitzendingen is in dit land evenzeer geoorloofd. Dat is zelfs de onmisbare component van die vrijheid. Het is natuurlijk

onzinnig om het begrip persvrijheid zo uit te leggen dat je geen enkele kritiek meer zou mogen hebben op de publiciteitsmedia. Toch zijn de verwijten aan het adres van de VVD op die waangedachte gebaseerd. Alsof vrijheid van meningsuiting alleen maar voor de media zou gelden. Persvrijheid is één van de fundamenteelste vrijheidsrechten. Elke liberaal zal daar alles voor willen geven. Maar als de dragers ervan de grote verantwoordelijkheid, die daarmee gepaard gaat, naar ons oordeel onvoldoende beseffen, dan zullen wij hun dat blijven zeggen. Niet meer maar ook niet minder".

Mr. J. G. Rietkerk.

Te huur, vanaf eind mei tot 26 juni en van 14 aug. tot 29 sept., Algarve (Portugal)

MOOI EN RUSTIG GELEGEN VILLA

twee tweepersoons-slaapkamers met badkamers. Ruime zit- en eetkamer en terras met uitzicht over zee, vlakbij twee golf-courses, zee en tennisbanen, paardrijden, ± 15 km van Faro.

Brieven onder nummer VVD 891 aan: **Bureau Van Vliet b.v.**, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort.

gast - vrijheid

VERGADEREN IN HET HART VAN NEDERLAND

Diverse zalen, sfeervol en praktisch ingericht, van functioneel zakelijk tot op luxe directie-niveau.

Châlet Den hommel

Pieterlaan 1

121030-931400 Utrecht

Mevrouw Veder werkt aan herziening wetgeving bloedtransfusie

De staatssecretaris van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, mevrouw mr. E. Veder-Smit, werkt aan een herziening van de wetgeving op het gebied van de bloedtransfusie.

Behalve de wet zullen ook een aantal uitvoeringsvoorschriften gewijzigd worden.

Het doel is o.m. te komen tot een betere bescherming van de donor en tot verhoging van het kwaliteitsniveau van de bloedbanken van het Nederlandse Rode Kruis.

Inschrijven Landdag Vrouwen

Ondergetekende:

Adres:

Postcode: Plaats:

wenst deel te nemen aan de landdag op 2 juni a.s. te Rotterdam.

Zij wenst WEL/GEEN reductiebon voor de Spoorwegen.

Handtekening

Besluiten van de 33ste algemene vergadering

van 25 en 26 april 1980 en door het hoofdbestuur gedane toezeggingen

- Het jaarverslag over 1979 van het hoofdbestuur werd goedgekeurd (punt 2).

- Aanvaard werd het voorstel van het hoofdbestuur tot inpassing van de afdelingen die in het buitenland zijn gelegen in de reglementen op de kandidaatstelling voor leden van Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal. Daartoe wordt de afdeling Brussel voor de toepassing van dit reglement ingedeeld bij de kamercentrale Tilburg en de afdeling Bondsrepubliek Duitsland, na te voeren overleg, indien mogelijk bij de kamercentrale 's-Gravenhage. Deze afdelingen komen dezelfde rechten toe als aan de afdelingen die ingevolge artikel 14 van de statuten tot die centrale behoren (punt 3a).

- Het hoofdbestuur zegde toe bij het voorstel van de afdeling Hilversum over het voorleggen van de rapporten van de Teldersstichting aan de partijraad van ieder nieuw verschenen rapport van de Teldersstichting, gehoord de bevoegde partijcommissie en een eventueel terzake te houden partijcongres, resoluties voor te leggen aan de partijraad (punt 3.1).

- Aanvaard werd een amendement van de afdeling Maassluis (punt 3.3) waarin het hoofdbestuur wordt verzocht een commissie in te stellen om te onderzoeken in welke mate cumulatie van politieke en bestuurlijke functies binnen de VVD voorkomt. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies aan de partij worden uitgebracht.

De Vereniging van Staten- en Raadsleden zal hieraan medewerking verlenen.

- Aanvaard werd een motie van de kamercentrale Haarlem (punt 3.4) met de volgende inhoud:

De algemene vergadering van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, op vrijdag 25 april 1980 in Groningen bijeen, gezien het voorstel van de afdeling Bussum om een volgend landelijk verkiezingsprogramma meer te richten op concrete actuele problemen en daarin waar mogelijk duidelijke standpunten weer te geven ten aanzien van specifieke kwesties, onderschrijft het belang van duidelijkheid, ook in verkiezingsprogramma's en spreekt uit: dat toekomstige verkiezingsprogramma's in begrijpelijke, bondige taal duidelijk inzicht moeten geven in concrete standpunten van de VVD omtrent de belangrijkste actuele problemen zodat zij niet vervallen in omvangrijke uiteenzettingen en weinig terzake doende uitweidingen, noch extreme standpunten behelzen omtrent zaken, waarover de gedachtenwisseling in de partij nog niet is afgerond en aldus qua omvang praktisch hanteerbaar zijn en juist ook voor de kiezers leesbaar en begrijpelijk.

- Bij de bespreking van het beleid van het hoofdbestuur (punt 4) deed de voorzitter de volgende toezeggingen:

1. dat de combinatie van het lidmaatschap van het dagelijks bestuur met het voorzitterschap van een koepelcommissie alsmede het automatische lidmaatschap van de hoofdbestuurleden van de partijraad door de ingevolge aanvaarding van het amendement Maassluis in te stellen commissie zal worden onderzocht;

2. dat het concept-verkiezingsprogramma 1981 zal worden gepubliceerd in Vrijheid en Democratie nr. 1237 van 7 oktober;

3. dat het definitieve verkiezingsprogramma op zo kort mogelijke termijn na 20 en 21 maart 1981 in druk zal verschijnen;

4. dat bij het opstellen van het werkschema voor het komend seizoen zorgvuldig gewaakt zal worden voor overlappende activiteiten. Gezien de in het reglement vastgelegde termijnen voor bepaalde procedures en de hoeveelheid activiteiten zal dit echter niet altijd te vermijden zijn.

5. dat met betrekking tot de VVD-homowerkgroep het hoofdbestuur binnenkort een standpunt zal bepalen over de reglementaire status van deze werkgroep. Naar aanleiding daarvan zal het dagelijks bestuur een gesprek hebben met de initiatiefnemers van de werkgroep;

6. dat binnenkort aan de kamercentrales een richtlijn met betrekking tot de reiskostenvergoeding bij spreekbeurten zal worden toegezonden.

7. dat al het mogelijke zal worden gedaan, mede in het kader van de inhoud van de nota Beleid '80, standpunten welke door VVD-representanten worden ingenomen eenvoudig, helder en dus effectief uit te dragen.

- Aanvaard werd een motie van de afdeling/kamercentrale Rotterdam waarin het hoofdbestuur wordt verzocht aan de jaarlijkse algemene vergadering van 1981 een voorstel te doen inzake een kandidatuur voor een nieuw lid van het dagelijks bestuur belast met de buitenlandse contacten van de partij.

Naar aanleiding van de bespreking van de door het hoofdbestuur uitgebracht nota „Beleid '80" zegt de voorzitter toe dat op de vergadering van 30 en 31 mei 1980 over het Liberaal Manifest bekend zal zijn op welke wijze de partij het herschreven ontwerp-Liberaal Manifest zal kunnen behandelen alsmede de definitieve procedure ter vaststelling van het verkiezingsprogramma 1981. Tevens zal in die vergadering worden besloten of de Commissie Herziening Beginselprogramma al dan niet zal worden aangevuld of anderszins samengesteld wordt ter herschrijving van het ontwerp-Liberaal Manifest.

Toegezegd wordt voorts bij de nadere uitwerking met betrekking tot de public-relationsaspecten in contact te treden met de kamercentrale Dordrecht. De kritische kanttekeningen, die door de vergadering werden geplaatst bij de voorstellen betreffende Vrijheid en Democratie, zullen bij de uitwerking in beschouwing worden genomen.

- Ter gelegenheid van de troonswisseling op 30 april a.s. werden de volgende twee telegrammen verzonden.

Hare Majesteit de Koningin

Paleis Soestdijk

In haar laatste jaarlijkse algemene vergadering voor Uw troonsafstand te Groningen op 25 en 26 april bijeen, is het de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie een behoefte Uwe Majesteit dank te zeggen voor al hetgeen

door U in Uw lange en vruchtbare regeringsperiode voor ons land is gedaan en door de warme menselijkheid waarmee U een ieder onder alle omstandigheden bent tegemoet getreden. De VVD zal U altijd in genegenheid en dankbaarheid gedenken.

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix, Kasteel Drakensteijn, Lage Vuursche.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, op 25 en 26 april in jaarlijkse algemene vergadering te Groningen bijeen, betuigt U en Uw gezin haar gevoelens van aanhankelijkheid en trouw, en spreekt de hoop uit dat ons land ook onder Uw regering vrede en voorspoed ten deel zullen vallen.

- Herkozen werden (punt 10) mr. F. Korthals Altes te Rotterdam, voorzitter, en J. den Ouden te Anna Paulowna, secretaris voor de organisatie in het dagelijks bestuur van de partij.

- Rekening en verantwoording en jaarverslag van de penningmeester over 1979 werden goedgekeurd (punt 12).

- Tot leden van de „commissie van drie leden ter voorlichting van de algemene vergadering” van 22 en 23 mei 1981 bij de behandeling van de rekening en verantwoording van het hoofdbestuur over het jaar 1980 werden benoemd (punt 14): E. L. van den Bergh te Bilthoven (herbenoeming), mr. J. G. A. baron Sirtema van Grovenstins te Bloemendaal (nieuw), L. H. Wurfbain te Amsterdam (nieuw), met als plaatsvervangende leden J. Kraaijeveld van Hemert te Dordrecht en ir. A. N. Neumann te Wassenaar. Toegezegd werd dat bij de volgende algemene vergadering enkele kandidaten voor deze commissie worden voorgedragen die daarin nog niet eerder zitting hebben gehad.

- Aanvaard werd (punt 15.1) een voorstel van het hoofdbestuur tot een voorwaardelijke verhoging van de contributie met ingang met 1 januari 1981 voor de categorieën 92 (met f 2,50 tot f 35,00) en 93 (met f 5,00 tot f 70,00).

- Aanvaard werd een amendement van de afdeling Utrecht om al dan niet in een voetnoot in de begeleidende brief bij de ter voldoening van de contributie aan de leden toe te zenden accept-girokaart de tekst van artikel 65.8 HR uitdrukkelijk te vermelden (punt 15.2). Voorts werd bij dit agendapunt aanvaard een motie van de afdeling Haren om de mogelijkheid tot reductie op het contributiebedrag uitvoerig te bespreken in een artikel in „Vrijheid en Democratie”.

- Aanvaard werd een motie van de afdeling Groningen en Veendam (punt 18) met de volgende inhoud:

De algemene vergadering van de VVD, in vergadering

bijeen op 25 en 26 april 1980:

- gelet op de onaantvaardbaar hoge werkloosheid in het Noorden en in het bijzonder in Oost-Groningen;

- gelet ook op de verdere verslechtering van de werkgelegenheidssituatie, die zich sinds het bereiken van het ISP-ackoord in januari 1979 met name in de provincie Groningen en in Oost-Groningen als onderdeel daarvan, heeft voorgedaan;

- is van oordeel, dat de doelstelling van het Integraal-Structuurplan Noorden des Lands (ISP), t.w. het stabiliseren van de regionale component tot 1981, en het wegwerken daarvan in de periode 1981-1985, onverlet gehandhaafd moet worden;

- is op grond hiervan van mening dat er op korte termijn aanvullende maatregelen ten behoeve van het Noorden en in het bijzonder ten behoeve van de gebie-

den met de hoogste werkloosheidspercentages getroffen dienen te worden;

- doet een beroep op Kamerfractie(s) en Kabinet om deze maatregelen op korte termijn te bevorderen;

- doet een beroep op Kamerfractie(s) en Kabinet te bevorderen dat de invulling van de tweede fase van het ISP, waarmee werkelijke structuurverbetering van het ISP-gebied en speciaal de zwakste gebieden daarvan nagestreefd zou moeten worden, zo spoedig mogelijk plaatsvindt; en gaat over tot de orde van de dag.

- Aanvaard werd een motie van o.a. de afdeling Amsterdam (punt 18) met de volgende inhoud:

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in haar jaarvergadering bijeen op 26 april 1980 te Groningen overwegende dat:

- een blijvende oplossing voor de gerechtvaardigde verlangens van de volkeren in het Midden-Oosten slechts bereikbaar moet worden geacht d.m.v. vreedzaam overleg,

- deelnemers aan een dergelijk overleg vóór duidelijk hun vredelievende bedoelingen kenbaar moeten maken; is met zorg vervuld door:

- de huidige ontwikkelingen in Europa die géén optimale bijdrage vormen tot het vredesoverleg tussen Israël en Egypte;

geeft uiting aan haar verontrusting over:

- de ontwikkeling van de officiële en feitelijke contacten tussen Nederland en de PLO in de richting van officiële contacten;

sprekt zich uit:

- tegen dergelijke officiële betrekkingen vóórdat de PLO haar handvest zodanig heeft gewijzigd dat zij het bestaan van de Staat Israël binnen veilige grenzen kan aanvaarden.

Voorts werd aanvaard een motie van o.a. de afdeling Amsterdam (punt 18) met de volgende inhoud:

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in vergadering bijeen op 25 en 26 april 1980, overwegende,

- de inval van de troepen van de Unie van Socialistische Sowjet Republieken in Afghanistan, welke beschouwd dient te worden als een daad van agressie,

- de arrestatie van de dissidentenleider Sacharov en met hem vele andere dissidenten,

- de intimidatie van de bevolking van Moskou, door het opleggen van vele huisarresten gedurende de Olympische Spelen,

- dat deze bovengenoemde acties in strijd zijn met:

- de rechten van de mens
- de accoorden van Helsinki, en
- het Olympic Charter,

besluit:

- de Nederlandse sportlieden met klem te verzoeken af te zien van de deelname aan de Olympische Spelen in Moskou, en

- de Nederlandse regering te verzoeken ook andere maatregelen te nemen b.v. op economisch en diplomatiek niveau, tegen de regering van de Unie van Socialistische Sowjet Republieken, zodat de sport niet in een speerpuntfunctie terecht komt, en gaat over tot de orde van de dag.

J. Kamminga, waarnemend voorzitter.
W. J. A. van den Berg, algemeen secretaris.

(De tussen haakjes vermelde punten hebben betrekking op de dienovereenkomstige punten van de beschrijvingsbrief en de aanvulling op de beschrijvingsbrief.)

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.
Houdt uw bijdrage kort.
Dat bevordert een
snelle plaatsing.
De redactie
behoudt zich het
recht voor stukken
te bekorten
of redactionele wijzigingen
aan te brengen.
Zendt uw bijdrage
naar de centrale redactie
van dit blad:
Bijeenkomst 135,
1218 GK Hilversum.
Beroep n.a.v. geweigerde
of bekorde artikelen
bij de redactie:
Koninginnegracht 57,
2414 AE 's-Gravenhage.

Mijn opinie is...

Onroerend goedbelasting

In dit blad werd onlangs melding gemaakt van het onlangs verschenen og-belastingrapport van de Commissie Financiën Lagere Overheden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden. En passant wordt daarbij opgemerkt dat het kabinet, met zijn voorstel om de waarde in het economische verkeer als heffingsgrondslag voor de OGB in de toekomst te laten vervallen, er op uit zou zijn om de gemeentelijke autonomie aan te tasten.

De gemeentelijke autonomie moet naar mijn mening waar mogelijk worden versterkt. Waar echter de rechtszekerheid van de burger in het geding is, houdt de gemeentelijke autonomie halt.

Het blijkt helaas vaak dat een gemeente, bij de waarde-schattingen van onroerend goed voor de OGB-heffing, door de praktijk van het te laag schatten (onderschatten)

van het totale onroerend goedbestand in die gemeente, de rechtszekerheid van de belastingbetalende burger ondergraft. In een beroepsprocedure slaat de belastingrechter nl. geen acht op het feit dat de waarde van een onroerend goed, bijvoorbeeld een woning, in verhouding tot een andere woning te hoog is vastgesteld. Hij beziet slechts of de waarde niet absoluut te hoog is vastgesteld. Voor dat laatste heeft de onderschattende gemeente wel gezorgd!

Is bij de OGB-heffing de keuzemogelijkheid tussen grondslag a en grondslag b werkelijk zo belangrijk voor de gemeentelijke autonomie? Weegt deze keuzevrijheid werkelijk op tegen alle voordelen van een landelijk uniforme heffingsgrondslag?

Bij de oppervlaktegrondslag is het aantal vierkante meters oppervlakte van een onroerend goed een objectief gegeven, dat door de belastingplichtige zelf kan worden nagemeten. De gemeenteraad kan daarbij voortdurend

Zoveel hoofden... zoveel zinnen

door
Nella Lázár-Schillhuis

„Mijn vrouw en ik doen al sinds twintig jaar alles samen! Waarom is dat gedoe over vrouwen-emanipatie zo nodig?” Dit vroeg een man op vrij agressieve toon aan een vriendin van mij, die zich actief bezig houdt met allerlei zaken op het terrein van de vrouwen-emanipatie, zoals die binnen een gemeente spelen. De man praatte en praatte ruim een kwartier lang tegen haar en zijn vrouw stond er zwijgend bij...

De man had netjes gezegd „mijn vrouw en ik”, want hij was duidelijk netjes opgevoed door zijn moeder. Maar als hij de werkelijke situatie had willen schilderen, had hij vermoedelijk „ik en mijn vrouw” moeten zeggen. Bovendien bleek uit zijn verhaal, dat dit „alles” wat zij plegen samen te doen niet sloeg op afstoffen, strijken of bedden opmaken, hetgeen begrijpelijk is, omdat hij al die jaren het druk had gehad met zijn kostwinnerschap.

Dit kleine voorval zette mij aan het filosoferen: als die vrouw vrijwillig heeft gekozen (en dat mogen wij wel aannemen) voor het huwelijk met deze man, als die vrouw eveneens in vrijwilligheid haar huishoudelijk werk op zich nam (wat minder vanzelfsprekend is) en de man de rol van kostwinner gunde, kunnen wij dan stellen, dat zij een geëmancipeerde vrouw is?

Is er een mate van gelijkwaardigheid van deze echtgenoot als leidsman (geen dictator) en de geleide, hetgeen eenvoudig voortkomt uit het feit, dat de een niet zonder de ander kan? Wat is de leider zonder iemand om leiding aan te geven en anderzijds: wat moet de afhankelijkere zonder iemand die de weg aangeeft beginnen? Is hier een evenwicht ontstaan? Zo ja, dan zijn zij gelijkwaardig aan elkaar, anders zouden zij elkaar niet in evenwicht kunnen houden! Maar desondanks komt de volgzame houding van de vrouw als weinig geëmancipeerd op ons over: geen besluitvaardigheid, geen eigen standpunt, geen zelf

geuite mening. Het kan echter zijn, dat de vrouw deze houding uit wijsheid heeft aangenomen: zij buigt als het riet in de wind voor de kracht van zijn leiders-buien. Maar het riet richt zich weer op. Dan is het gedrag van de vrouw te zien als een vorm van levenswijsheid: zij laat hem uitwoeden, want ook hier komt weer zonnenschijn na de regen. Dit zou inhouden, dat zij de wijste partij is: toegevend en lankmoedig, erkennend dat de ander niet volmaakt is en hem acceptierend in die onvolmaaktheid. Een bewuste stellingname dus, hoewel niet altijd zichtbaar voor de buitenwereld.

Een totaal ander voorval schiet mij hierbij in herinnering, haast het tegenovergestelde: tijdens een discussie voor de microfoons van de regionale radio-omroep, stelde een PPR-ster: „Vrouwen, die niet uit zichzelf over de huisdeurdeur komen, moeten wij uit de woning krijgen, desnoods met een shock-therapie”. Wat zij zich hierbij voorstelde is mij tot op heden niet duidelijk, maar zij zou kunnen proberen het huishoudelijk werk dermate saai, geestdodend, onwaardig, onnozel en slaafs voor te stellen en dit uit te dragen, dat vrouwen die plezier in dit werk hadden, dood-ongelukkig en in wanhoop hun huizen ontvluchten om een baantje op de overspannen arbeidsmarkt te zoeken, om cursussen te gaan volgen waar zij van alles leren ontdekken of om zich te melden bij een der vele door een gedeelte van het alfabet aangeduide instanties.

Natuurlijk is dit een duidelijk overdreven voorstelling van zaken, maar toch is een dergelijke tendens waar te nemen: om vrouwen, die met plezier en overgave „alleen maar” hun huishouden doen, wordt soms wat meewarig gelachen. Hoewel hiertegenover staat, dat steeds meer vrouwen op invulformulieren geen genoeg meer nemen met het invullen van „beroep: zonder”, maar

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P. G. Lázár-Schillhuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

controle uitoefenen op de te hanteren correctiefactoren, omdat deze deel uit maken van de door haar vastgestelde OGB-verordening. Bij deze controlemogelijkheid, waarbij de rechtszekerheid van de burger op democratische wijze kan worden bewaakt, vindt naar mijn mening de gemeentelijke autonomie het best gestalte. Volledigheidshalve merk ik hierbij op dat, in de kring der fiscalisten, men zich in toenemende mate afvraagt, of gemeentelijke autonomie op het gebied van belastingheffing überhaupt wel gewenst is.

Wij moeten er echter voor waken dat de OGB-discussie er niet een wordt van voor- en tegenstanders van de oppervlaktegrondslag, waaruit per se overwinnaars of verliezers moeten voortkomen (gepolariseerd wordt er immers al genoeg). Gezamenlijk zullen we tot een zo rechtvaardig mogelijke verdeling van de OGB-lasten moeten komen.

Men zou zich bij het overwegen van de oppervlakte-

grondslag bijvoorbeeld kunnen afvragen of de wettelijke koppeling van de correctiefactoren aan de waarde in het economische verkeer wel zo gelukkig is. Koppeling aan de veel stabielere bouwkostenindex of (bij woningen) aan een puntensysteem zoals bij de huurprijsberekening, zou wellicht aan veel bezwaren van de tegenstanders van de oppervlaktegrondslag tegemoet kunnen komen.

Handhaving van de waardegrondslag zal - gelet op de onderschattingspraktijken van sommige gemeenten - naar ik vrees overmijdelijk gepaard moeten gaan met waardeschatting op landelijk niveau (rijksschattingdienst). Wie had het over aantasting van de gemeentelijke autonomie?

H. L. VISKER
Wateringen

hiervoor in de plaats „huisvrouw” invullen. Doen zij dit bij gebrek aan beter en zouden velen onder hen liever een „echt” beroep invullen?

Bij deze uiterst summiere benadering van het emancipatie-probleem heb ik de rol van de man nog geheel buiten beschouwing gelaten, ware die er wel in betrokken, dan was e.e.a. aanmerkelijk gecompliceerder geworden dan het nu al is: bij een werkelijke ontwikkeling naar gelijkwaardigheid van vrouw en man is het uiteraard ondenkbaar dat een der beide groepen belanghebbenden buiten de discussie zou worden gehouden.

Kan ik nu aan de hierboven genoemde voorvalletjes een

conclusie verbinden? Ik zou zeggen, ja, maar dan een heel voorzichtige en heel ruime. Namelijk deze, dat wij bij de ontwikkeling van de emancipatie steeds rekening moeten houden met een veelheid aan meningen en standpunten, waardoor het nodig is slechts mogelijkheden- en voorwaardenscheppend en stimulerend te werk te gaan, waarna ieder persoonlijk de eigen invulling hieraan kan geven.

Dus niet het door een beperkte groep optrekken van HET emancipatie-gebouw, maar slechts het gereed leggen en eventueel aanreiken der bouwmaterialen, waarmee ieder zelfstandig aan de slag kan gaan.

Landdag

Het landelijk bestuur van de organisatie Vrouwen in de VVD organiseert op 2 juni a.s. een landdag in de Clauszaal van restaurant Engels, Groothandelsgebouw, Stationsplein 45, Rotterdam, gelegen naast het station Rotterdam Centraal. De zaal is open vanaf 9.30 uur.

Het thema van deze dag zal zijn „Euthanasie”.

De agenda luidt:

10.00 uur: Opening door de voorzitter

10.15 uur: Drs. E. Nijpels (lid van de Tweede Kamer) spreekt over de Algemene Politiek en Euthanasie.

11.00 uur: Koffiepauze.

11.15 uur: Gelegenheid tot het stellen van vragen over de algemene politiek aan de heer Nijpels.

11.45 uur: Mevrouw drs. J. P. Gerlings-Indewey, docente verpleegkunde, lid van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie, spreekt over het thema-onderwerp.

12.15 uur: Lunch.

13.30 uur: In F. J. G. Oostvogel, directeur van het verpleeghuis Anthonius, IJsselmonde, zal als arts spreken over Euthanasie.

14.00 uur: Forumdiscussie.

Forumliden: Jhr. Mr. J. J. van der Goes van Naters, lid werkgroep Euthanasie van de VVD, voorzitter Juridische Commissie van de VVD;

Dr. F. J. G. Oostvogel;

Drs. J. P. Gerlings-Indewey.

15.30 uur: Sluiting door de voorzitter.

De kosten voor deze dag bedragen: f 20,— over te maken op bankrek. nr. 51 03 35 586, girorek. van de Alg. Bank. Ned. te Goes: 46882.

Opgeven bij: Mevr. W. Joldersma-Beenen, Provincialeweg West 51, 2851 EJ Haastrecht.

Vóór 23 mei 1980. Inschrijfbon zie pag. 35.

Als een toonbeeld van schone zuiverheid staat het gebouwencomplex van Nutricia in Zoetermeer. Dit werd jaren geleden met SURFAKOTE behandeld. Weer een bewijs dat Surfakote de schriftelijke garantie - 10 jaren - waar maakt!

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kerken, kantoren en industriële bouwwerken met Surfakote gespoten. SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal

dikker dan een gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht. Surfakote is zeker niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 JAREN GARANTIE!

Vraagt vrijblijvend dokumentatie bij de Surfakote-fabriek B.V. Schuytvlot, Provincialeweg 113, Montfoort (U.), telefoon 03484 - 1587.

PARTICULIERE INVESTEERDERS met vertrouwen in de

CÔTE d'AZUR

Als solide, actieve planontwikkelingsmaatschappij entameren wij onroerendgoed-projecten gericht op de internationale en intercontinentale markt. Derhalve uitsluitend excellente projecten zoals thans op eerste klas lokatie **direct** aan de Middellandse Zee, temidden van weelderige flora.

Participatie van enkele kapitaalkrachtige particulieren is gewenst, overwegend d.m.v. te verstrekken bankgaranties met een gering kapitaalbeslag gedurende 5 jaren.

Zowel de uitzonderlijkheid van dit project als de markt bieden garanties voor een zeer hoge profit tussen 75 en 100%.

Wij verzoeken serieuze gegadigden ons om nadere informatie te vragen door een kort briefje onder nr. 890 buro v. d. blad. Diskretie verzekerd!

Indien u naar de residentie komt, vraag vrijblijvend toezending van woninglijsten (Den Haag, Wassenaar, Leidschendam en omgeving).

Ook beheren, taxeren en verzekeren wij uw vastgoed.

van der horst & verbeek **H**

r. van der horst / r.a.m. verbeek, makelaars en taxateurs o.g. laan copes v. cattenburch 127 's-gravenhage, telex 34334 hoco nl

telefoon: (070) 600913*

VOCHT ?

- OPTREKKEND VOCHT
- DOORSLAAND VOCHT
- LEKKE KELDERS
- BETONREPARATIE

GEGARANDEERD WATERDICHT!

door de
INJECTION NEDERLAND METHODE

INJECTION NEDERLAND bv

MARCONIWEG 4 - 4124 PD HAGESTEIN

TEL. 03473-4455*

vrijheid en democratie

VVD

20 mei 1980

U kunt
er deze zomer
nog wonen.

Gebouwd onder
Nederlands toezicht:

Frans comfort en 'Style de Provence'.

Bij de Côte d'Azur, midden in de Provence, ligt l'Eouvière. Hier, op nog geen uur van St. Tropez en Cannes, worden 89 villa's en appartementen gebouwd. Ruim van opzet en rustig gesitueerd. Vrijstaand op eigen kavels van minimaal 600 m².

U kiest kwaliteit

U kiest Frans comfort, gebouwd onder Nederlands toezicht, compleet met alle eigentijdse Nederlandse wensen. Bouw en afwerking zijn dan ook perfect.

Meer dan rust en ruimte

Centraal in het project ligt 'n luxe zwembad met kinderbad, prima tennisbanen en 'n gezellig terrasje voor uw dagelijkse pastis.

Eurésidence adviseert en begeleidt

In alle zaken zoals bouwtoezicht, financiering, fiscale mogelijkheden, notariële afhandeling.

Interesse? Volledige projectinformatie geven wij u gaarne.

Diapresentatie behoort ook tot de mogelijkheden.

Met serieuze gegadigden gaan wij graag ter plekke de keuze bepalen en reeds bewoonde villa's bezichtigen.

U kiest uw villa of appartement uit 4 typen, variërend van f 230.000,- tot f 325.000,- incl. TVA, excl. 3% overdrachts- en notariskosten.

's Avonds en in het weekend zijn wij telefonisch bereikbaar onder nr. 02526-4030.

EURÉSIDENCE

NEDERLAND BV

A.J. Ernststraat 157, 1083 GS Amsterdam.
Telefoon: 020-449552

Vrijheid en Democratie.

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1231
20 mei 1980

Hoofredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen- administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Foto voorpagina: Jaap van der Meulen is de nieuwe VVD-secretaris, belast met de voorlichting. Het 33-jarige lid van het Dagelijks Bestuur had het in Groningen niet gemakkelijk gezien de kritiek op zijn bijdrage over de public relations, voorlichting en reclame van de partij. Reny Dijkman sprak met hem. Haar interview is afgedrukt op de pagina's 4 en 5.

Verder in dit nummer:

Rietkerk: Meer verantwoordelijkheid voor mens en maatschappij.

Pag. 6.

Liberaal Benelux-overleg.

Pag. 9

Welzijn en sociaal-economische sector centraal op landelijke vormingscursus. Pag. 10.

Een mevrouw uit Den Haag door Koosje Bins. Pag. 11. VVD-fractie over onteigeningswet. Pag. 12

Mijn opinie is... Pag. 13, 14 en 15.

Vrouwen in de VVD. Pag. 16 en 17.

Bijslage: Amendementen en moties voor de buitengewone algemene vergadering van de VVD op 30 en 31 mei in Nijmegen. 44 pagina's.

Het volgende nummer van „Vrijheid en Democratie” verschijnt op dinsdag 3 juni. Kopij voor dit nummer moet de centrale redactie uiterlijk op 27 mei hebben bereikt. Inzenden aan: centrale redactie, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum. Mededelingen voor de „VVD van A tot Z” inzenden aan het algemeen secretariaat, Koninginnegracht 57, Den Haag.

Beginselverklaring en Manifest

door Jan Kamminga,
waarnemend
partijvoorzitter

Het opnieuw vaststellen van een Beginselverklaring en het in een Manifest formuleren van liberale uitgangspunten met betrekking tot het politieke beleid over een langere periode, zijn voor een liberale partij cruciale gebeurtenissen.

De VVD heeft het juiste moment gekozen voor de discussie over de eigen beginselen, die aangeven wat de drijfveer is in de politiek en die het toetsingskader zijn voor het politieke handelen. Immers, in deze tijd staat onze samenleving voor uiterst moeilijke keuzen. De economische groei, het altijd maar méér, stagneert, terwijl het bittere noodzaak is knelpunten in de maatschappij aan te pakken. Deze omstandigheden vragen een andere benadering. Er is nu meer nodig dan een rekensom en een afweging. Deze tijd vraagt een nieuwe aanpak, vraagt inventiviteit, vraagt een antwoord. Daarom kan worden vastgesteld, dat de VVD het juiste moment heeft gekozen voor de discussie in eigen gelederen. En wat is het dan goed om te mogen constateren dat de leden de uitdaging hebben begrepen en aanvaard.

Na de presentatie van de concepten door de Commissie tot herziening van het Beginselprogramma heeft de partij zich waarlijk gestort op de discussiestof. Wie durft nog te zeggen, dat de VVD niet een uiterst levendige club is?

Geluiden over behoudendheid dienen te verstommen, als men zich realiseert, dat door duizenden betrokkenen meer dan 4.000 moties en amendementen zijn ingediend, die vrijwel zonder uitzondering slechts één doel hebben: meebouwen aan de te actualiseren liberale visie en aanpassen van de uitgangspunten aan de dynamiek van deze tijd.

Procedure

De VVD heeft gekozen voor een fundamentele aanpak en zal er in slagen met respect voor de onderling verschillende standpunten, derhalve in verdraagzaamheid, tot besluitvorming te komen.

De procedure van behandeling van Beginselverklaring en Manifest zoals die tot nu toe is gevolgd, is onderhevig geweest aan een aantal wijzigingen.

Aanpassing was nodig omdat is gebleken, dat de gewenste zorgvuldige behandeling in gevaar zou komen, indien het oorspronkelijke, door de algemene vergadering vastgestelde schema verder zou worden gevolgd.

Was er enerzijds de behoefte alle ingediende moties en amendementen volledig te behandelen, anderzijds was er de fysieke onmogelijkheid dat in een zodanig tijdsbestek te volbrengen, dat het te schrijven concept-verkiezingsprogramma op de nu voorliggende en dan vastgestelde stukken zou kunnen zijn gebaseerd.

Het hoofdbestuur heeft in overleg met vertegenwoordigers van de Kamercentrales besloten op 30 en 31 mei a.s. in Nijmegen en op 5 en 6 september a.s. in Enschede in ieder geval de Beginselverklaring in zijn geheel te behandelen en daarnaast de politieke hoofdlijnen van het Liberaal Manifest.

Aan het concept verkiezingsprogramma, dat eind september door het hoofdbestuur wordt vastgesteld, kan de door de partij geleverde discussie dan mede ten grondslag liggen. De na samenvoeging overgebleven ruim 150 amendementen op de Beginselverklaring zijn inmiddels gepubliceerd. Met een aantal daarvan kan de Commissie - soms met een enkele aanpassing - zeer wel instemmen. Met het enkele doel de discussie te vergemakkelijken, heeft de Commissie zich bereid verklaard vooraf aan te geven op welke wijze over te nemen amendementen kunnen worden verwerkt. Bespreking van concept en amendementen zal op geen enkele wijze geweld worden aangedaan, indien bij het begin van de buitengewone algemene vergadering suggesties van de Commissie terzake van de eventueel te wijzigen tekst beschikbaar zijn.

Teneinde de politieke hoofdlijnen van het Liberaal Manifest naar behoren te kunnen bespreken is door hoofdbestuur en kamercentrales circa 15 % van het totaal aantal ingediende moties en amendementen samengevoegd tot de bijlage in dit nummer van Vrijheid en Democratie. De overige circa 85 % zal aan de orde kunnen komen in het najaar van 1981, nadat tussentijds door de Commissie, het Liberaal Manifest in een tweede versie is gepresenteerd. De verdere uitwerking van deze procedure zal in de komende maanden door het hoofdbestuur worden vastgesteld.

Door deze gang van zaken is de partij er van verzekerd, dat de door allen zo zeer gewenste zorgvuldigheid volledig wordt verkregen.

Na de intensieve behandeling in afdelingen, ondercentrales en kamercentrales is er nu de volgende fase. Een cruciale gebeurtenis, is het hierboven genoemd. Op 30 en 31 mei worden in Nijmegen besluiten genomen, die het gezicht van de partij voor een reeks van jaren mede zullen bepalen.

De Buitengewone Algemene Vergadering verdient een zeer grote opkomst. In het belang van de partij, in het belang van het liberalisme in de jaren tachtig.

Ik roep u op aanwezig te zijn.

Jaap van der Meulen: Discussie over public relationsplan nog volop open

Bij de behandeling van de nota „Beleid '80" heeft het 33-jarige Dagelijks Bestuurslid Jaap van der Meulen het met zijn inbreng over „Public Relations, Voorlichting en Reclame" wel het hardst te verduren gekregen. Nu is Van der Meulen een oud-marine, die vermoedelijk kan bogen op een stabiliteitsfactor 1 en dus bestand tegen woeliger vaarwater. In elk geval heeft hij gewerkt aan een stuk waar dan kritiek op moge zijn: nu ligt er iets en er was niets. Jaap van der Meulen heeft een snelle carrière binnen de VVD gemaakt. Dit alles was voor Remy Dijkman genoeg om eens met dit bestuurslid te gaan praten.

„Nee, ik kom niet uit een VVD-nest. Mijn vader heeft in het verleden wel een paar keer VVD gestemd en mijn moeder heeft wat gewisseld van partij. In mijn jeugd werd er thuis weinig over politiek gesproken. Ik heb een erg vrije jeugd gehad in elk geval. Maar in mijn gezin merk ik dat wanneer er wel over politiek wordt gesproken de kinderen daar ook geen problemen mee hebben. Ik heb drie zonen van 10, 7 en 5 jaar..."

Tijdens zijn middelbare schooltijd in Hilversum ontwaakte zijn belangstelling voor politiek. Eigenlijk dankzij een geschiedenisleraar. Er was in die contreien nog geen politieke jongerenpartij. Jaap maakte de school af en verdween met de koopvaardij buitengaats het landelijk politiek gebeuren als een veredeld madurodam achter zich latend.

Na zijn huwelijk in '69 stapte hij over naar de Koninklijke Marine, volgde eerst de opleiding in Den Helder voor reserve-officier en specialiseerde zich nadien op de vliegbasis Valkenburg als „waarnemer". „Ik had een contract voor zes jaar. In die tijd heb ik op de splinternieuwe Brequet Atlantic gevlogen. In 1969 heb ik de VVD aangeschreven en na een hele tijd ontdekte ik dat ik geen enkele vorm van antwoord had gehad... Het was zo'n twee jaar later dat ik dacht: „Hemel, ja, dat wilde ik toen!" En toen heb ik die draad weer opgepakt in '71 in een brief die wat kwaaiër van toon was. Grinnekend: „Als ik dat nou nog lees, denk ik: hoe heb ik dat ooit op papier kunnen krijgen."

Hij kreeg de reactie van het gemeenteraadslid Johan van Dijk uit Gouda, draaide daar mee, kwam al snel in de propagandacommissie, waardoor hij de verkiezingen van '72 intensief mee maakte. In '73 verhuisde Jaap naar Leiderdorp, waar hij al in september in het bestuur tot secretaris werd gemaakt. Dat bleef hij tot '77. In

augustus 1976 kwam hij in het bestuur van de Kamer centrale en kreeg de taak: propaganda en scholing. Dat betekende dat hij in de landelijke propagandacommissie terecht kwam. De LPC, waar hij nu vanuit het Dagelijks Bestuur voorzitter van is.

Dubbel

Jaap van der Meulen heeft een dubbele werkweek. Enige berekening brengen hem op zo'n 40 uur VVD en een zelfde tijd voor zijn baas. De directie van de woningbouwcoöperatie waar voor hij werkzaam is, heeft weinig moeite met zijn activiteiten. Er is tussen beide partijen een duidelijke afspraak gemaakt dat Jaap - misschien soms in andere uren - de tijd voor zijn werkgever vol zal maken.

Goed, deze Jaap van der Meulen kwam met een plan tijdens het ledencongres over Public Relations, voorlichting en reclame. Drie termen waarbij menig VVD-lid al water ziet branden. Gelukkig heeft het Dagelijks Bestuur de oogkleppen afgedaan. Alle politieke partijen zijn er mee bezig of doen er allang aan. Dat we het geluk hadden tot tweemaal toe een lijsttrekker te treffen die de juiste PR-instelling vermoedelijk in de wieg al bezat, is geen motief om door te gaan met Gods water over Gods akker te laten vloeien. De VVD zal - ook op dit punt professioneler moeten worden.

Jaap, had dus de ondankbare taak om in een rapport het spits af te bijten. Van der Meulen: „Vorig jaar ben ik begonnen met een aantal bewindsliden gesprekken te voeren. Met de Kamerfracties waren er al regelmatig contacten. Er leefde in de partij nogal wat onvrede over de presentatie van het beleid. Ik heb gemerkt dat het erg moeilijk is om het PR-gedeelte tot een ingeweven (geïntegreerd) onderdeel van het beleid te maken. Dat ver-

Liberaal Internationale over de Oost-W

Onder voorzitterschap van Gaston Thorn, de Luxemburgse minister van Buitenlandse Zaken, hield de Liberale Internationale op 26 april te Rome een bijeenkomst van leiders van aangesloten partijen gericht op de Oost-West verhouding. Aan het slot werd een verklaring uitgegeven over de conferentie van Madrid die het komende jaar zal worden gehouden tussen de 35 landen van Europa en Noord-Amerika die in 1975 de slotakte van Helsinki over veiligheid en samenwerking in Europa hebben getekend. Daarmede hebben de liberalen als eerste politieke groepering een visie gegeven op het probleem van „ontspanning" in een tijd van slechter wordende internationale betrekkingen. Wij blijven de slotakte zien als het belangrijkste instrument voor multilaterale contacten en wij kunnen instemmen met het doorgaan van de bijeenkomsten in Madrid. Maar wij

stellen tevens heel duidelijk dat een ontspanningsproces alleen mogelijk is wanneer het wederkerig wordt toegepast op alle gebieden waarover de slotakte spreekt. Dat geldt evenzeer voor de mensenrechten die worden geschonden door het gevangen zetten of verbannen van dissidenten als voor de beginselen van non-interventie, afzien van gebruik en geweld en erkenning van nationale soevereiniteit die door de Sowjet-inval in Afghanistan met voeten getreden is. Voorts moet een conferentie die gehouden wordt onder de titel veiligheid en samenwerking meer inhoud geven aan militair belangrijke maatregelen die betrekking hebben op geheel Europa. Hiermede wordt steun gegeven aan pogingen om de zogenaamde vertrouwen bevorderende maatregelen ruimer te doen zijn dan het aankondigen van oefeningen en het uitnodigen van waarnemers. De westelijke landen hebben

door dr. W. F. van Eekelen, staatssecretaris van defensie

Jaap van der Meulen bij zijn installatie tot secretaris voor de voorlichting in november vorig jaar. Naast hem partijvoorzitter mr. F. Korthals Altes.

taal ik met als je zestien uur hebt zitten te vergaderen over een politiek standpunt, dan ben je blij dat je dat papiertje met het resultaat op straat kan gooien. Ik denk dat je dan nog twee uur moet door praten over: hoe brengen we het nou? Wat is de presentatie? Dit zijn zaken waaraan men te weinig toekomt.

Ik heb ook gemerkt dat er in de partij behoefte bestaat aan een aantal PR-deskundigen, waarbij politiek verantwoordelijken moeten kunnen aankloppen als zij op dat gebied problemen hebben. Dat betekent dat ik een aantal lijnen in het leven wil roepen, waarlangs we kunnen opereren om dat te verwezenlijken. Dat betekent ook dat je PR-mensen nodig hebt, die weten waar de partij mee bezig is en hoe ze reilt en zeilt. Daarvoor heb ik in mijn plan twee commissies in het leven geroepen, waarvan de eerste de PRAC (Public Relations Advies Commissie), de confrontatie- en gespreksgroep is tussen de politiek en de PR. De PRAC vervult een functie waar de politiek aandraagt wat de grote lijnen zijn, de beleidsuitgangspunten en waar van PR-zijde direct wordt ingeprikt op politieke topfiguren om hen in te lichten over wat op dat

moment de gedachten zijn over de presentatie van het beleid."

Jaap van der Meulen, die zich tijdens het congres toch wel voelde aangevallen, vult aan: „Ik had natuurlijk ook alleen met PR-mensen kunnen vergaderen en dan als Jaap van der Meulen de zaak kunnen doorvertellen aan Frits Korthals Altes en Koos Rietkerk, maar dat werkt niet. Dan loopt alles weer over schijven."

Volgens Van der Meulen zouden in de PRAC twee à drie PR-deskundigen moeten zitten, iemand uit de mediawereld, de fractievoorzitters van Eerste en Tweede Kamer, de partijvoorzitter en bovendien moet er een lijn naar de bewindslieden liggen.

Klankbordgroep (KBG)

Naast de PRAC heeft Jaap van der Meulen het voorstel gedaan om een Klankbordgroep in het leven te roepen, een groep van kritische waarnemers, die als het ware de PRAC voor het juist functioneren op de vingers kijken. Beide groepen zijn nog in het embryonale stadium. „Veel denkwerk," vertelt Jaap van der Meulen, „is op dit gebied verricht door de Kamercentrale Dordrecht. Die is van onschatbare waarde geweest voor het hele PR-gebeuren in de partij. Uiteindelijk is het zo dat er tot het verschijnen van het rapport van de Kamercentrale Dordrecht in de partij nauwelijks of achter gesloten deuren over PR werd gesproken en gedacht."

Jaap van der Meulen is niet geschokt door de kritiek die juist uit deze hoek op zijn nota kwam. „De discussie ligt nog volop open. Ik heb voorlopig wat over deze onderwerpen op papier gezet. Ook het hoofdbestuur moet zich er nog over buigen en het is nog voor velerlei wijzigingen vatbaar. Maar ik ben er vanuit gegaan dat er iets moest gebeuren. We hebben al te lang gewacht."

verhouding

daarmede een gemeenschappelijk belang met de neutrale en niet gebonden landen, hun vertegenwoordigers zijn actieve deelnemers aan de Liberale Internationale, die zij aangrijpen om buitenlands politiek een constructieve opstelling te manifesteren.

Stap verder

De afgevaardigden van partijen uit NAVO-landen gingen een stap verder. Zij deden een beroep op hun regeringen om hun politieke en militaire samenhang te verbeteren, teneinde de expansieve politiek van de Sowjet-Unie tegen te gaan en hun defensie te verbeteren met name op het gebied van de conventionele wapenen. Behoud van een militair evenwicht tussen Oost en West werd een onmisbare voorwaarde genoemd voor het be-

houd van de vrede. Tevens werd op de Sovjet-Unie een beroep gedaan om onderhandelingen te beginnen over de wederzijdse moderniseringsprogramma's van kernwapenen.

De vergadering werd gehouden één dag na de mislukte Amerikaanse poging om de gegijzelden in Iran te bevrijden. De liberale leiders onderschreven de noodzaak voor gezamenlijk optreden om hun vrijlating te bewerkstelligen, waartoe de collega's uit de EEG-landen uitdrukkelijk een economische boycot rekenden wanneer half mei de gijzeling nog voortduurt.

De conferentie was voortreffelijk voorbereid door de Italiaanse senator Malagodi die in de loop van dit jaar zal spreken voor de Nederlandse afdeling van de Liberale Internationale.

Rietkerk: Meer verantwoordelijkheid voor mens en maatschappij

door Gerlof Bousman

„Onze verzorgingsstaat is dringend aan een fundamentele herziening toe. De afgelopen jaren is veel te veel de gedachte gevoed dat alle heil van de Staat te verwachten is. Veel te veel zijn ontwikkelingen bevorderd waarin steeds meer van de overheid werd gevraagd en dus moest er ook steeds meer naar de overheid worden toegebracht. Voor een gezonde ontwikkeling van onze maatschappij heeft dat geleid tot ernstige verstoringen. Toen de VVD in ons verkiezingsprogramma hiervoor waarschuwde waren wij een roepende in de woestijn. Het Kabinet Den Uyl verhoogde in de eerste twee jaar de overheidsuitgaven met zo'n 50 %. De hele economische groei ging naar de overheid en het bedrijfsleven kwam in de rode cijfers met alle gevolgen van dien voor de werkgelegenheid.

En ook nu blijft de aandrang groot om aan dit foute, collectivistische denkpatroon vast te houden. De collectieve sector moet in wezen onaangetast blijven, ook al verstikt de rest van de maatschappij daardoor. Een heilige koe, geen witte, maar een rode.” Dat zei VVD-fractievoorzitter Koos Rietkerk tijdens zijn toespraak op het Congres in Groningen. Hij hekelde daarbij de opvatting van de PvdA, die er vanuit gaat dat, nu het bedrijfsleven het niet meer kan, er maar meer banen in de collectieve sector moeten worden gecreëerd. Die vindt dat de vraag maar gesocialiseerd moet worden. En het begrotingstekort moet dan maar een stuk van die weer hogere kosten opvangen. En als de rekening onbetaalbaar blijft moet die in de socialistische visie maar gerepresenteerd worden aan de middengroepen via rigoreuze nivellering en een nog sneller potvertering van het aardgas. Het toegeven aan de aandrang tot vergroting van de collectieve sector komt steeds meer neer op het toegeven aan groepsbelangen en groepsgeïsmisme. De zich zo uitdijende verzorgingsstaat blijkt overigens niet alleen in economisch opzicht tot ernstige verstoringen te leiden.

Ook maatschappelijk komt er steeds meer verzet tegen een maatschappij waarin de bureaucratie hoogtij viert, waarin geen stap gedaan kan worden zonder vergunningen en waarin de deskundigen bijna alles te vertellen hebben. De besluitvormingsprocedures worden zo ongecoördineerd en ingewikkeld dat zelfs een directeur-generaal van ons binnenlands bestuur moet toegeven dat er zo langzamerhand weinig meer van deugt.

Rietkerk wees erop dat daarmee de hele geloofwaardigheid van onze besluitvorming in het geding komt, vooral bij jongeren. Naast het groepsgeïsmisme bevordert ook dit een samenleving waarin in kraken, staken en bezettingen symptomen zijn van een verlies aan evenwichtige spelregels die voor een gezonde samenleving onontbeerlijk zijn.

De liberale leider wees erop dat er een politieke keus gemaakt dient te worden. Willen wij doorgaan met verdere collectivisering van onze maatschappij, met nog méér overheid, nog méér sturingsmechanismen, nog meer nivellering en nog minder vrijheid en verantwoor-

delijkheid voor maatschappij en individu? Of willen wij een liberale, pluriforme samenleving met gespreide verantwoordelijkheden waarin de overheid weliswaar belangrijke taken heeft, zowel op economisch als op sociaal gebied, maar die taken vooral richt op het beschermen van de zwakkeren, van het milieu en op het stimuleren, op het scheppen van voorwaarden. Liberalen, aldus Rietkerk, willen een maatschappij waarin alle mensen zich zoveel mogelijk zelf, op eigen kracht, kunnen ontplooiën. Dat moet de overheid mogelijk maken. De VVD-leider wees erop dat het vastlopen van de verzorgingsstaat vooral komt omdat de overheid, vaak met goede bedoelingen, veel te veel verantwoordelijkheden op zich heeft genomen, die in de maatschappij thuis horen.

VVD-leider Rietkerk wees er tenslotte op dat een liberale aanpak de enige is die deze problemen kan oplossen. Door de eigen verantwoordelijkheden van de burgers te versterken, economisch en maatschappelijk. Alleen dan kunnen de verhoudingen weer gezond worden. Er dient een andere instelling te komen tegenover de overheid. Wij kunnen niet doorgaan voor elk probleem bij Vader-tje Staat een oplossing te zoeken. Als overheidshulp onontbeerlijk is, zal veel meer dan tot nu toe de voorwaarde gesteld moeten worden dat belanghebbenden ook zelf redelijke offers brengen.

Rietkerk deponeerde aan het slot van zijn rede een aantal concrete liberale wensen op de regeringstafel, die z.i. het laatste jaar dienen te gebeuren.

1. Verdere ombuigingen

Het ombuigingsbeleid dient voortgezet te worden. Verdere bezuinigingen zijn onvermijdelijk. Ook het begrotingstekort zal teruggedrongen dienen te worden. Doen wij dat niet dan zal alleen in 1984 al aan rente voor de staatsschuld een bedrag van 20 miljard op tafel moeten komen.

2. Arbeidsmarktbeleid

Op dit terrein dient veel meer te gebeuren. 80.000 vacatures en 200.000 werklozen is een luxe die wij ons niet meer kunnen permitteren. Er dient meer gedaan te worden aan om- en herscholing, aan vakopleiding. Onderwijs, dat op de beroepspraktijk gericht moet worden.

3. Duidelijker beleid

Wij verwachten ook op andere punten van het Kabinet een duidelijk beleid. Het mag best, aldus Rietkerk, nog wat meer afrekenen met de erfenissen van het vorige Kabinet. Laat het Kabinet toch gewoon een keer beslissen dat de Postbank er niet komt. Wij voelen er niets voor. Ook met de Opvo-plannen van de Staatssecretaris van Onderwijs zijn wij weinig gelukkig, om over het idee van de huurbelasting maar helemaal niet te spreken.

Vervolg op pagina 16

VVD Brussel volwaardige afdeling

In onze gastkolom is dit maal ruimte gereserveerd voor de auteur Rob Geraerds.

In zijn Nederlandse jaren was hij onder meer als VVD-er actief in de gemeenteraad van Amstelveen. Hij woont inmiddels al enkele jaren in België. In zijn kolom belicht de heer Geraerds de afdeling Brussel, een volwaardige en bloeiende afdeling. De reden van zijn bijdrage vormen onder meer de aanstaande wijzigingen in de kieswet.

De Brusselse afdeling bestaat al bijna twintig jaar (ze werd in 1961 opgericht) en onderscheidt zich in haar activiteiten weinig van de grote Nederlandse afdelingen, al zijn die activiteiten - gezien de huidige positie van Brussel - wel wat internationaler gericht. In de eerste plaats is het natuurlijk de bedoeling, de VVD'ers in België het contact met elkaar niet te laten verliezen. Daarnaast echter worden lunches georganiseerd, waarvoor ook Belgische, Franse, Duitse en Engelse liberalen worden uitgenodigd en waarbij sprekers uit verschillende landen politieke vraagstukken komen belichten. Dat de Europese politiek hierbij thans een belangrijke rol speelt, ligt voor de hand. In de derde plaats is er een voortdurend contact met de partij in Nederland en worden regelmatig vergaderingen belegd, waarop Nederlandse liberale politici komen spreken. Zo was nog onlangs mr. Geertsema in Brussel te gast om het ontwerp Beginselprogramma en Liberaal Manifest van een uitvoerige toelichting te voorzien.

Voor die vergadering waren ook bestuursleden van de Brusselse afdelingen van PvdA, D'66 en CDA uitgenodigd. Want deze partijen zagen intussen het belang van het VVD-initiatief duidelijk in. De eerste enkele jaren geleden, de laatste sedert kort. Hun ledental staat intussen nog ver achter bij dat van de VVD-afdeling, waarbij ruim tweehonderd liberalen aangesloten zijn. Dit is misschien geen spectaculair aantal in verhouding tot de 26.000 Nederlanders alleen in Brussel, maar in verhouding tot de Nederlandse afdelingen toch zeer respectabel. Bovendien heeft een enquête in Brussel uitgewezen, dat aldaar 37% van de Nederlanders VVD zou stemmen.

Er staan nog meer activiteiten op het programma van de Brusselse VVD. O.a. overweegt men om in samenwerking met de andere partijen een Politiek Café te openen en die andere partijen bij de lunch-sprekbeurten in te schakelen - waaruit de conclusie valt te trekken, dat het bouwen en niet het breken in Brussel primair staat.

Precair

Bij dit alles moet men wel voor ogen houden, dat de Brusselse VVD-ers de afgelopen twintig jaar in een uiterst precare positie verkeerden. Hun werk had niet de minste concrete politieke betekenis, omdat tot nu toe de Nederlanders over de grenzen zowel het actief als het passief kiesrecht was onthouden! Vandaar waarschijnlijk ook, dat van de zijde van het hoofdbestuur niet altijd die daadwerkelijke belangstelling werd ondervonden, waarop men hoopte en zelfs recht meende te hebben. Inderdaad konden afgevaardigden naar de Algemene Vergaderingen worden gezonden, maar meer dan hun stem verheffen konden ze daar niet.

Dit was betreurenswaardig, omdat juist de trouw van de VVD-ers die Nederland verlieten op een sterke betrokkenheid wijst, omdat men van wat verder af de zaken soms heel wat duidelijker ziet dan van dichtbij en omdat juist Brussel in Europees verband zo'n belangrijke

rol is gaan spelen - veel VVD-ers aldaar zijn ten nauwste betrokken bij de Europese Commissie.

Het stemt dus tot voldoening, dat er nu een kentering voor de deur staat, zowel wat het actieve als wat het passieve kiesrecht van de Nederlanders buiten de landsgrenzen betreft. Vooral voor de VVD is dit van zeer grote betekenis, omdat het aantal van hen, die de liberale beginselen onderschrijven, onder de „emigranten” (die wat verder hebben leren kijken dan hun Nederlandse neus lang is) niet te onderschatten valt - zoals de Brusselse enquête reeds aantoonde. Ook het aantal Nederlanders in Antwerpen, nog veel groter dan dat van Brussel, mag in dit verband niet worden onderschat.

Waarschijnlijk is dit een van de redenen, waarom b.v. van de zijde van de PvdA geen initiatieven voor een verandering van de kieswet ten gunste van de Nederlanders in het buitenland verwacht mochten worden. Een standpunt, dat moeilijk volgehouden kon worden, toen men buitenlandse gastARBEIDERS in Nederland kiesrecht wilde gaan verlenen.

De gewijzigde situatie heeft niet alleen tot gevolg, dat de Nederlanders over de grenzen hun stem bij de Tweede Kamer-verkiezingen mogen uitbrengen, maar tevens, dat de Belgische afdeling van de VVD kandidaten voor deze verkiezing mag stellen. En dit is dan ook in de vergadering van 6 mei geschied.

Onmondig

Natuurlijk is het mogelijk de Belgische afdeling van de VVD ook nu weer als een onmondig broertje te beschouwen en de gestelde candidaturen eenvoudig terzijde te schuiven. Maar we zouden dit in hoge mate onverstandig achten; en dat zeker niet alleen omdat er aan de zo energiek voor de VVD-belangen werkende Brusselse VVD-ers wel wat goed te maken valt.

We noemden reeds de betrokkenheid van Brussel bij de Europese politiek, aan de invloed waarvan de Nederlandse politiek niet kan ontkomen. Ook de culturele bindingen, die in Europees verband steeds meer betekenis krijgen, groeien tussen België en Nederland voortdurend. Tenslotte zal de meer objectieve benadering van de nationale problemen door een man van over de grens een heilzame invloed kunnen hebben op bepaalde kamerdebatten en mag niet vergeten worden, dat op het moment alléén de VVD in België de potentie heeft om een kandidatuur kracht bij te zetten.

Het lijkt ons dan ook een ernstige overweging waard om de Brusselse VVD-kandidatuur een verkiesbare plaats waardig te keuren.

Rob Geraerds

Milieubeleid in beweging

De afgelopen week werd de eerste Europese conferentie over *geluidhinder* gehouden, waarvoor van mijn kant het initiatief werd genomen. De conferentie had ten doel politieke druk op de landen van de Europese Gemeenschap uitgeoefend te krijgen om maatregelen te nemen tegen het lawaai.

Als belangrijkste resultaat is bij deze OESO-bijeenkomst bereikt, dat als gevolg van een gezamenlijk voorstel van Nederland en West-Duitsland de 24 aangesloten landen zullen gaan streven naar „geluidarme” auto's. Bij de toekomstige voertuigen zal binnen tien jaar de geluidsproductie met 5 tot 10 decibel moeten worden teruggedrongen. Dat zal tegen het jaar 2000 zeker 20 tot 40 percent in het verkeerslawaaï schelen. Op 19 mei heeft de Vaste Commissie voor milieuhygiëne van de Tweede Kamer zich inmiddels in een openbare commissievergadering over het indicatief meerjarenprogramma (IMP) geluid gebogen.

In ons land heeft de afgelopen maanden de *bodembescherming* sterk in de belangstelling gestaan. Wij weten

nu, dat de gifaffaire-Lekkerkerk de gemeenschap ten minste 120 à 130 miljoen gulden zal gaan kosten. Natuurlijk een veelvoud van de kosten, die verbonden zouden zijn geweest als destijds reeds op verantwoorde wijze chemisch afval zou zijn verwerkt. Deze trieste zaak, vooral voor de bewoners van de getroffen wijk heeft tot onmiddellijk gevolg gehad dat in het hele land men intensief is gaan zoeken of er wellicht meer plaatsen waren waarop chemisch afval was gestort en die potentieel gevaar op zouden kunnen leveren. Daarnaast heb ik de provinciale besturen verzocht om - ten laste van de begroting van Volksgezondheid en Milieuhygiëne - een inventarisatie van dergelijke stortplaatsen uit te voeren. De ministerraad heeft op mijn voorstel besloten om het ontwerp voor een wet op de bodembescherming vóór Prinsjesdag 1980 bij het parlement in te dienen. Dat is de enige manier om de bodem werkelijk tegen allerlei ongewenste en onbedoelde effecten van menselijk handelen te beschermen.

Congresavond volksgezondheid

De partijcommissie voor de volksgezondheid organiseert op donderdag 12 juni een congresavond in het Congresgebouw te Den Haag, om daardoor in staat te zijn op basis van de discussies die avond bouwstenen voor het verkiezingsprogramma te leveren.

Het programma luidt:

- 17.30 u. Registratie van deelnemers, onderlinge kennismaking
- 18.00 u. Inleiding door mevrouw mr. E. Veder-Smit, staatssecretaris van Volksgezondheid en Milieuhygiëne over hetgeen in de lopende kabinetsperiode werd bereikt als aanzet voor de taken op het gebied van de gezondheidszorg in de komende jaren
- 18.30 u. Groepsdiscussies, waarbij groepen worden gevormd met betrekking tot de volgende 5 clusters van onderwerpen:
 - intramurale gezondheidszorg (ziekenhuizen, groot/klein, centrale/decentrale planning)
 - extramurale gezondheidszorg (vestigingsbeleid, samenwerking in de 1e lijn)
 - juridische aspecten van de gezondheidszorg (euthanasie ingepast in de behandeling van de patiënt)
 - preventie in de gezondheidszorg (bevolkingsonderzoek)
 - kostenbeheersing in de gezondheidszorg (consequenties van decentrale besluitvorming, noodzaak tot economisch management en van kostenbesef in alle gezondheidszorgopleidingen, het zoeken naar criteria voor prioriteiten)
- 20.00 u. Rapporteurs van de discussiegroepen maken hun rapport; gelegenheid tot het nuttigen van een broodje
- 20.30 u. Rapportage van de discussieresultaten, bespreken daarvan in de voltallige bijeenkomst, het opstellen van conclusies/bouwstenen/programma's
- 21.45 u. Sluiting

Inschrijfbon Den Haag

Naam:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Schrijft in voor de congresavond Volksgezondheid Den Haag op 12 juni en wenst deel te nemen aan de discussies in de groep:

- ☐ intramurale gezondheidszorg
- ☐ extramurale gezondheidszorg
- ☐ juridische aspecten van de gezondheidszorg
- ☐ preventie in de gezondheidszorg
- ☐ kostenbeheersing in de gezondheidszorg

wilt u uw eerste en tweede keus aangeven door het plaatsen van resp. een 1 en een 2 in de vakjes van uw keuze? Indien geen voorkeur niets invullen.

Hij/zij maakt de kosten ad f 10,— over door middel van toezenden van een bank-/girokaart tezamen met deze inschrijfbon aan de secretaris van de commissie, dhr. M. Haaksman, Bilderdijklaan 12, 3723 DC Bilt-hoven.

door
Florus Wijsenbeek

Liberaal Benelux-overleg

Een elftal Europese liberalen, v.l.n.r.:

Herman de Croo, voorzitter van de fractie van de PVV in de Belgische Kamer van Afgevaardigden, Margarethe Steinfors, persattaché, Carlo Meintz, vice-voorzitter van de Luxemburgse Democratische Partij, Jean Gol, voorzitter van de Belgische PRL, dr. Wim van Eekelen, VVD-staatssecretaris van buitenlandse zaken, Willy de Clercq, vice-voorzitter van de Europese Liberaal-Democraten, Paul Helming, staatssecretaris buitenlandse zaken van Luxemburg, mr. Koos Rietkerk, Florus Wijsenbeek, André Lagneau, voorzitter PRL-fractie in de Belgische Senaat en mr. Frits Bolkestein, Tweede Kamerlid VVD.

Sinds enige tijd verontrust het enkele liberale politici dat de politiek van de Europese Gemeenschap, voorzover er nog iets tot stand komt, in hoge mate bepaald wordt door de grotere lidstaten, met name door Frankrijk en Duitsland, ja zelfs in persoonlijk overleg met de heren Giscard en Schmidt. Lange tijd werd hier een redelijk effectief tegenwicht geboden door vooroverleg voor alle belangrijke vergaderingen van de drie Benelux-regeringen, maar deze samenwerking is achtereenvolgens door de onwil van het kabinet Den Uyl en de interne Belgische problemen wat in de versukkeling geraakt. De ELD-voorzitter en minister van Buitenlandse Zaken van Luxemburg Gaston Thorn heeft hier wat aan willen doen en heeft op donderdag 8 mei de Liberalen uit de Benelux bijeengeroepen. Deze dag viel zowel gunstig als ongunstig, het eerste omdat inmiddels met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vaststond dat de Belgische Liberalen weer regeringsverantwoordelijkheid zouden gaan dragen, ongunstig omdat zowel Thorn zelf als onze minister van Buitenlandse Zaken op die dag voor de begrafenis van Tito in Belgrado moesten zijn. Ook partijvoorzitter en ELD-bestuurslid Korthals Altes kon nog niet deelnemen ter vergadering en in deze rubriek wordt hem een spoedig herstel toegewenst.

Buiten de meer procedurele kant, hoe de standpunten van de Liberalen als partijen en als regeringspartners in de Benelux op elkaar af te stemmen, waren de inhoudelijke besprekingen in twee hoofdonderwerpen ingedeeld:

de buitenlandse politiek en de defensie en interne EEG-problematiek.

Op het eerste terrein werden de volgende standpunten ingenomen:

- de Benelux Liberalen zullen ernaar streven eventuele sancties tegen Iran te steunen,
- hun nationale Olympische Comités aanraden niet naar Moskou te gaan,
- geen officiële contacten met de PLO aangaan,
- een beroep op Israël doen een rechtvaardige regeling voor het Palestijnse volk te vinden,
- en aandringen op heropening van het regelmatig politiek NAVO-beraad.

Wat de interne EEG-problemen betreft werden twee concrete besluiten genomen:

- Jean Rey, oud-voorzitter van de Europese Commissie en lid van het Europees Parlement, wordt gevraagd te bemiddelen in het vraagstuk van de Britse EEG-begrotingsbijdrage
- onder Nederlands voorzitterschap wordt een werkgroep ingesteld om voorstellen te doen voor landbouw-structuurhervorming.

Daarnaast verwacht men spoedige beslissingen wat betreft een definitieve zetel van de instellingen van de EG, hetgeen zowel België als Luxemburg direct betreft. Het zal de insiders nauwelijks verbazen dat er ook gesproken werd over de te volgen politiek bij het samenstellen van de nieuwe Europese Commissie.

Welzijn en sociaal-economische sector centraal op landelijke vormingscursus

(door Roel Schrottenboer,
lid landelijke Commissie
voor Vorming en
Scholing)

„De zachte sector wordt de keiharde sector van de jaren '80" luidde één van de conclusies op de Landelijke Vormingscursus, die op 18, 19 en 20 april in „De Rosep" te Oisterwijk werd gehouden. De cursus, onder leiding van Rob van der Heijden voortreffelijk voorbereid, was een „follow-up" van de Landelijke Vormingscursussen 1978 en 1979.

De cursus werd op uitstekende wijze voorgezeten door het Tweede Kamerlid Ed Nijpels.

Het VVD-Tweede Kamerlid Loek Hermans opende op vrijdagavond de cursus met een inleiding over inspraak in de publieke sector. In zijn betoog ging hij in op de participatie bij de besluitvorming en de uiteindelijke afweging, het doen van keuzen. Na zijn inleiding werd er in groepen gediscussieerd over een aantal stellingen inzake „democratische planning en inspraak in de welzijnssector". De groepsdiscussie was een voorbereiding op de inhoud van het programma van de zaterdag.

De deelnemers werden zaterdagmorgen geconfronteerd met inleidingen van de Tweede Kamerleden mevrouw Dien Cornelissen (CDA) en Dick Dees (VVD). Mevrouw Cornelissen belichtte in haar inleiding het CDA-standpunt over de decentralisatie van het welzijnsbeleid. Ze waarschuwde dat men geen wonderen moet verwachten van de decentralisatie. Ze wees vooral op het gevaar dat de gemeentelijke welzijnsplanning een bureaucratische ontwikkeling mogelijk kan maken, daar de ambtenaar kan uitgroeien tot de continue factor. Het is volgens haar maar de vraag of het particulier initiatief wel voldoende tegenwicht kan bieden tegen de verambtelijking van het welzijnsbeleid.

Eigen verantwoordelijkheid

Dick Dees benadrukte in zijn uitstekend betoog om binnen de verzorgingsstaat de eigen verantwoordelijkheid van het individu voor zijn welzijn centraal te stellen. Decentralisatie in de besluitvorming en democratisering van de instellingen zijn daartoe bij uitstek geschikt. In de discussie met de beide inleiders spitte zich de discussie op twee punten toe:

1. In hoeverre mag de kaderwet specifiek welzijn randvoorwaarden stellen voor democratisering van de instellingen (bijv. bestuurssamenstelling)?

De heer Dees wil de democratisering van de instellingen bij wet regelen. Mevrouw Cornelissen wil dit aan de instellingen zelf overlaten, ze is bevreesd voor een

„overval" met het gevaar dat de identiteit van de instelling zal worden aangetast.

2. Moet het aanvatten van een welzijnstaak op lokaal niveau bij voorkeur gebeuren door het particulier initiatief of door de overheid?

Mevrouw Cornelissen geeft de voorkeur aan het particulier initiatief, de heer Dees daarentegen wilde geen voorkeur vastleggen in de wet. Hij vindt dat die beslissing op lokaal niveau zelf maar moet worden genomen. Zaterdagmiddag hield het PvdA-raadslid uit Bergen op Zoom Boudewijn Sittrop - zelf werkzaam in de welzijnssector - een inleiding. Decentralisatie van het welzijnsbeleid vond hij een goede gedachte, maar er is een (financiële) handreiking van het rijk nodig om die decentralisatie ook voldoende inhoud te kunnen geven.

Keiharde werkelijkheid

Na een afrondende plenaire discussie op zaterdagavond werden de deelnemers zondag geconfronteerd met de keiharde sociaal-economische werkelijkheid. Als inleiders waren aanwezig de VVD-Tweede Kamerleden Albert Jan Evenhuis en Rudolf de Korte. De heer Evenhuis ging in zijn inleiding in op het ambtenarenbeleid. Naar aanleiding van zijn uitvoerig betoog werd er met hem van gedachten gewisseld over het trendbeleid en pakketvergelijking met werknemers in de particuliere sector.

Na de inleiding van de heer De Korte over het sociaal-economisch beleid werd er gediscussieerd over o.a. het volumebeleid, het inkomensbeleid. In zijn algemeenheid vonden de deelnemers dat de presentatie van het beleid, zowel van Kamerfractie als kabinet, nog weleens te wensen over laat.

Mr. Drijber van Zwolle naar Arnhem

Met ingang van 16 mei is mr. J. Drijber benoemd tot burgemeester van de gemeente Arnhem. Aan de heer Drijber is gelijktijdig eervol ontslag verleend als burgemeester van de gemeente Zwolle.

De heer Drijber (56 jaar), is Remonstrants en lid van de VVD. Hij volgt als burgemeester van Arnhem drs. J. A. F. Roelen op, die met ingang van 15 februari 1980 is benoemd tot lid van de Raad van State.

Liberaal ambtenaren

Voor de Liberale Ambtenarenkring in Den Haag spreekt op 2 juni ir. T. Verheul over het onderwerp Democratisering bij de overheid. Plaats Hotel des Indes. Tijd: 17.30 uur tot 19.00 uur.

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange-mouwen, vanaf 15 stuks

stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg
Tel. (013) 435809

Amendementen en moties

voor de

Buitengewone Algemene Vergadering

*van de VVD
op 30 en 31 mei 1980
te Nijmegen*

(55e algemene vergadering)

Deel II

Het ontwerp Liberaal Manifest

Zie voor deel I (incl. toelichting) *Vrijheid
en Democratie* van 6 mei 1980

Errata

In de publikatie van de ontwerp beginselverklaring en het ontwerp Liberaal Manifest in Vrijheid en Democratie d.d. 18 december 1979.

Blz.	Kolom	regel		
2	A	8	1979	i.p.v. 1980
7			Brief van 6 dec. 3e alinea blz. 17 i.p.v. blz. 38	
8	C	68	t/m blz. 9 A 3 Zij gaan te keer... media, omdat zij ten onrechte menen... i.p.v. Het gaat... media, omdat het ten onrechte meent.	
9	A	58	mening	i.p.v. meerderheid
10	B	25	autoritaire kerk en staat.	i.p.v. kerk en autoritaire staat.
11	A	52	ontwikkeldende	i.p.v. ontwikkelde
13	A	65	verrichtingen	i.p.v. verrichten
16	C	64	Daarin	i.p.v. Daarom
19	A	56	verwevenheid	i.p.v. verworvenheid
19	C	64	„kop” met het oog op morgen	i.p.v. men het oog op morgen.
20	B	1	aanvaardbaar	i.p.v. onaanvaardbaar
25	B	8	daarover	i.p.v. daarvoor
26	B	11	buitenlands	i.p.v. buitlands

Algemeen

1 Kamercentrale Haarlem (3845)

Motie

Drastisch te bekorten!!

De omvang van het ontwerp dient te worden teruggebracht tot ten hoogste de helft, teneinde het Liberaal Manifest te doen beantwoorden aan de bedoelingen, te weten:

- het geven van een globale politieke visie voor een periode van bijvoorbeeld tien jaar (Nota „tussentijds”, 1.1 blz. 3, 4e kolom)
- en beperking tot een aantal belangrijke hoofdpunten, waarbij de richting van de te kiezen oplossingen wordt aangegeven. (Brief van de „Commissie tot herziening...” d.d. 19 maart 1979; bijlage 1 bij „Tussentijds”, blz. 8, rechter kolom.)

Teneinde het stuk te concentreren op de hoofdlijnen voor de komende (tien) jaren, dienen onder andere te worden geschrapt:

- uiteenzettingen van beschrijvende aard over thans bekende

maatschappelijke omstandigheden;
- detail-onderwerpen;
- punten welke op korte termijn spelen. (Deze laatste horen in concrete vorm thuis in verkiezingsprogramma's.)

2 Afdeling Rotterdam (3846)

Motie

In het Liberaal Manifest worden vele concrete beleidspunten uitgewerkt, die eerder vooruit lopen op een verkiezingsprogramma dan direct voortvloeien uit het beginselprogramma; daarom wordt in overweging gegeven om - de liberale beginselen nader uit te werken in drie hoofdpunten, te weten

1. mens-emancipatie
2. democratie
3. taak overheid

- het huidige Liberaal Manifest in hoofdpunten op te vatten als voorloper van het verkiezingsprogramma.

3 Afdeling Rotterdam (3847)

Motie

Het Liberaal Manifest heeft een andere functie dan een verkiezingsprogramma en dient derhalve geen concrete beleidsvoorstellen voor een termijn van enkele jaren te bevatten.

4 Afdeling Heemstede (1030), (1031), (1032)

Motie

De afdeling pleit voor de toevoeging vóór Hoofdstuk „Mens en Ontwikkeling” van een Hoofdstuk „Mens en Medemens”. Hierin onder te brengen de ter zake dienende zinnen, alinea's enz. uit de overige hoofdstukken. Eventuele herhalingen worden hierbij niet als onoverkomelijk gezien. Hieronder geven wij een suggestie:

Mens en medemens

Mens in relatie

In het algemeen zal de mens zich in de samenleving in vrij grote verbanden bewegen in het kader van zijn werkkring, opleiding en anderszins. De keuzevrijheid is voor de individuele mens in dit opzicht vrij beperkt. Op het functioneren van deze grote verbanden wordt elders in dit manifest nader ingegaan.

Samen leven

Veel vrijer is men bij het creëren van het „kleine verband”, wat ons huuselijk leven vormt.

De mens bepaalt immers zelf hoe hij of zij het samenleven met anderen vorm wil geven en wat voor functies hij of zij dat samenlevingsverband wil doen vervullen. Men kan alléén gaan wonen, men kan zijn huishouden delen met één of meer anderen, waarbij men al dan niet tevens een emotionele relatie aangaat.

Ten aanzien van het alléén wonen dan wel van de verschillende samenlevingsvormen mag de overheid dan ook geen voorkeur of oordeel laten blijken. Ieder van deze vormen heeft eenzelfde bestaansrecht als ieder andere. Overheidsregelingen dienen derhalve zó te zijn en te worden toegepast, dat daarin geen discriminatie is geleverd.

Door het aanbod van een grotere diversiteit van woonvormen te bevorderen kan de overheid realiseren dat de uiteenlopen-de wensen op dit gebied ook werkelijk gestalte kunnen krijgen en individuele keuzevrijheid niet een loze kreet blijft.

Gezin

De opvattingen over het gezin en de plaats daarvan in de maatschappij lopen sterk uiteen en zijn onderhevig aan diepgaande veranderingen. Wij spreken van „gezin”, wanneer twee mensen die hun leven delen en daaraan blijvend vorm bedoelen te geven, één of meer kinderen krijgen. Het bestaan van deze en andere vaste collectiviteiten, waarin mensen de verantwoordelijkheid en de zorg voor elkaar en degenen die van hen afhankelijk zijn, op zich nemen achten wij van eminent belang voor de structuur van onze samenleving.

In de toekomst moet het overigens ook voor niet-gehuwden mogelijk zijn een kind te adopteren.

In al deze gevallen zal er dan sprake zijn van een „gezin”.

Kind

De zorg voor het kind, dat plaats noch vorm van zijn kind-zijn zelf kan kiezen, ligt primair bij de ouders.

De overheid dient in laatste instantie het kind de bescherming te bieden die het nodig heeft.

Zij draagt bovendien de zorg voor het leefmilieu van het kind, dat voldoende mogelijkheden tot ontplooiing moet bieden.

Ouders hebben in beginsel het recht en de verantwoordelijkheid hun kinderen zelf op te voeden, vrij van overheidsbemoeienis.

Uitgangspunt daarbij is, dat de minderjarige recht heeft op volledige en harmonische ontplooiing, liefdevolle verzorging, opvoeding en begeleiding van zijn ouders.

De overheid dient zodanige voorzieningen te treffen, dat opvang en verzorging - ook die van de kleinste kinderen - gegarandeerd zijn voor die gevallen waar de ouders deze zorg gedeeltelijk aan anderen over willen dragen.

Opvoeding

In laatste instantie steunt de democratische rechtsstaat - als ordening - op de mens zelf.

Van de grote taken, die onze samenleving kent, is opvoeden er daarom één van de allerhoogste orde. De opvoeding van het kind zal in hoofdzaak thuis en op school gestalte moeten krijgen.

Een optimale communicatie tussen de ouders van het kind en de „andere opvoeders“ (peuterleiders, onderwijzers, etc.) is van wezenlijk belang voor het kind en dient door de overheid bevorderd te worden.

Aanvaarden wij dat het gezin als kleine samenlevingsvorm een centrale plaats blijft innemen, dan zullen welzijns- en onderwijsbeleid duidelijker gericht moeten worden op het gezond maken en houden van het gezinsverband. Dit betekent, dat reeds op jonge leeftijd meer aandacht moet worden geschonken aan de voorbereiding op het relationele aspect van het volwassen zijn, op het samenleven met een gekozen partner, op het ouderschap en op het dragen van verantwoordelijkheid voor diegenen, die letterlijk onze „naaste“ zijn.

Emancipatie

Vanuit een liberale visie op de ontplooiing van de mens is het noodzakelijk een actief emancipatie-beleid te voeren, opdat vrouwen en mannen zich geleidelijk meer bewust worden van hun eigen plaats in de samenleving en de rol die zij daarin willen vervullen.

Dit bewustwordingsproces zal slechts integraal verwezenlijkt kunnen worden wanneer mensen uit vrije wil bereid zijn hun mentaliteit te veranderen. Bestaande rolverhoudingen binnen het gezin moeten, indien men dit wenst, doorbroken kunnen worden zodat zowel de vader als de moederrol op voor beiden bevredigende wijze vervuld kan worden.

Hiertoe dienen niet alleen formele belemmeringen in wetgeving en bestuur opgeheven te worden, maar moet de overheid bevorderen dat ook gevestigde rolverhoudingen in de maatschappij vervagen.

De kansen van vrouwen om ten

opzichte van mannen een meer gelijkwaardige positie in het arbeidsproces in te nemen, moet verbeterd worden.

Hiervoor moet het volgen van „tweede-kans onderwijs“ worden gestimuleerd, terwijl de fiscale positie van de gehuwde moet worden verbeterd.

Conclusie

Het is gewenst attent te zijn op signalen uit de samenleving en deze na toetsing aan de liberale beginselen te vertalen in de maatschappelijke vernieuwingen. De hierboven geschetste ontwikkelingen zullen bovendien in wetgeving op velerlei gebied vertaling moeten vinden. Zo wordt bereikt, dat achterstanden van de ene mens ten opzichte van de andere zullen verdwijnen en men met recht kan spreken over een goede relatie **MENS EN MEDEMENS.**

5 Kamercentrale Gelderland (3849), (3850)

Motie

Overwegende, dat in het concept Liberaal Manifest in een liberale beschouwing de positie van de mens (per hoofdstuk) is aangegeven, doch dat zijn relatie tot de medemens hierin niet mag ontbreken gezien de gecompliceerde structuur van de huidige samenleving, stelt voor, dat een apart hoofdstuk wordt toegevoegd van de volgende inhoud:

Mens en Medemens!

De afhankelijke mens

De gecompliceerde samenleving van vandaag, met zijn talloze structuren welke als een ondoorzichtig netwerk in elkaar grijpen, maken de mens in toenemende mate afhankelijk van die samenleving. Die afhankelijkheid gaat ver uit boven de eigen beperkte kring, waarin de individuele mens dagelijks functioneert. Zijn afhankelijkheid binnen de eigen beperkte structuurkring wordt mede bepaald door de wijze en de mate van zijn eigen inzet.

Niet iedereen is even afhankelijk

De afhankelijkheid van de mens wordt ook bepaald door zijn

leeftijd. Kinderen en oude mensen zijn meer aangewezen op hulp van anderen dan zij die in de kracht van hun leven zijn. Voor die hulp zijn in de eerste plaats de ouders resp. de kinderen verantwoordelijk.

Ook onder de groep „mensen in de kracht van hun leven“ zijn er, die in meerdere mate zijn aangewezen op de hulp van anderen. Te denken valt hierbij aan bijv. gehandicapten, zwakbegaafden en aan hen, die buiten hun eigen wil om andere redenen niet of slechts gedeeltelijk in de samenleving mee kunnen functioneren, zoals bijv. onvrijwillig werklozen.

Verantwoordelijkheid jegens anderen

De liberale fundamentele verantwoordelijkheid en sociale rechtvaardigheid leggen aan de samenleving verplichtingen op t.a.v. diegenen, die meer dan gewoon afhankelijk zijn. De gezamenlijke verantwoordelijkheid, zoals die tot uitdrukking is gekomen in collectieve maatregelen t.b.v. bedoelde groepen, onthult de individuele mens niet van zijn persoonlijke verantwoordelijkheid t.o.v. deze groepen en individuen met een grotere afhankelijkheid. De collectieve maatregelen zijn voornamelijk gericht op groepen mensen met een gelijke afhankelijkheidsoorzaak. Voor de individuele nuancerings is veelal in dit kader geen mogelijkheid. Juist hier ligt - in de gedachte van de sociale rechtvaardigheid - een verantwoordelijkheid voor de (relatief) onafhankelijken. Die verantwoordelijkheid kan in

zijn uitvoering passief zijn (geldelijke bijdragen), maar vooral ook actief door persoonlijke inzet ter leniging van de nood in de achterstandssituaties. Deze inzet zal dan bijdragen aan de individuele ontplooiingsmogelijkheden van de kansarmen.

6 Afdeling Den Helder (1014)

Motie

Verzoeken de volgende hoofdstukken toe te voegen aan het „Liberaal Manifest“:

1. Grondstoffenbeleid.
2. Energiebeleid.
3. Inkomensbeleid.

7 Afdeling Zuidhoorn (2455)

Motie

Naar onze mening wordt er te weinig dan wel praktisch geen aandacht besteed aan:

- ruimtelijke ordening (één zinsnede over de Randstad is wel erg weinig),
- middenstand,
- landbouw,
- volkshuisvesting en ruimtelijke ordening.

8 Afdeling Delden (1713)

Motie

Het noemen van voorbeelden zoals Zweden, Auschwitz, Cuba, doet afbreuk aan het feit, dat uitgangspunten in een manifest algemeen geformuleerd dienen te worden.

Inleiding

9 Afdeling Berkel en Rodenrijs (730)

Motie

De afdeling Berkel en Rodenrijs van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie,

- kennis genomen hebbende van het ontwerp Liberaal Manifest en van de Inleiding daarop;
- teleurgesteld door de (enerzijds) wijdlopie, anderzijds eli-

taire) stijl, de inhoud en de toon van in het bijzonder deze Inleiding;

- van mening dat de in de Inleiding gesignaleerde matheid eerder de partij zelf dan de maatschappij heeft bevangen;

nodigt het Dagelijks Bestuur uit de Commissie tot Herziening van het Beginselprogramma op te dragen een nieuwe Inleiding tot het Liberaal Manifest te schrijven, welke:

- aanzienlijk korter is dan de thans voorliggende;
- duidelijk de stijl en toon heeft van een MANIFEST;
- vertrouwen doet blijken in de toekomst van onze samenleving en in de wegen waarlangs liberalen de toekomst wensen tegemoet te treden;
- leesbaar en aansprekelijk is voor mensen uit alle geledingen van de samenleving;
- een samenvatting geeft van hetgeen volgt;

en gaat over tot de orde van de dag.

10 Afdeling Naarden
(2589)

Motie

TE WIJZIGEN OVER DE GEHELE LINIE:

De slogan „De mens is niet op de wereld om te doen wat anderen zeggen” niet vooropstellen en ook niet verder herhaaldelijk benadrukken (zoals nogal is gebeurd, zonder veel verband met daaraan voorafgaande of daarop volgende tekst), maar deze stelling slechts een enkele maal hanteren op daartoe geschikte plaats, alsdan voorafgegaan door die, dat de mens op de wereld is om zelf iets te doen (liberaal is: gewoon jezelf kunnen zijn)? in samenwerking met en met respect voor anderen en gevolgd door de constatering, dat men bevoegde leiding en op democratische wijze in de maatschappij tot stand gekomen wetten en regels dient te respecteren.

Het bovenstaande is wel het belangrijkste, maar toch slechts een voorbeeld van wat o.i. herschreven moet worden.

(Waarbij overigens een duidelijker verband met de verschillende hoofdstukken gewenst is.)

Zo doet 8A26 „Wat kan er in Liberale ogen mooier zijn...” nogal hoogdravend aan.

Dat „de tolerantie wel ruimer is geworden, maar niet dieper zit” (9B29/30) is bepaald geen ondersteuning van de stelling omtrent „de toeschietelijke maatschappij” (8A 23/24).

(Die toeschietelijkheid nemen wij trouwens niet waar; men is

bepaald tolerant voor zover het menselijke gedragingen betreft, maar bijzonder intolerant ten opzichte van afwijkende meningen.)

De paragraaf op blz. 10 (B 23 t/m C 14), met „dit emancipatoire beginsel”, de Goelag archipel”, „mysticisme” e.d. leent zich op zijn minst voor verduidelijking en bekorting.

11 Afdeling Delden
(1712)

Motie

Het woord liberaal dient alleen daar gebruikt te worden waar het specifiek is. Bijvoorbeeld: blz. 9 - kolom C - regel 18: Liberalen zijn geïnteresseerd in al wat de macht van de staat beperkt.

Maar niet specifiek gebruikt in: Liberalen zijn blij dat niemand in ons land meer behoeft te verkommeren (blz. 8 - kolom B - regel 1).

Het is noodzakelijk hier aandacht aan te geven, het maakt het stuk aanvechtbaar.

12 Ondercentr. Walcheren (3411)
blz. 8 Kolom A regel 11

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Onduldbaar” in: „te zeer”.

13 Afdeling Utrecht
(3418)
blz. 8 Kolom A regels 29 t/m 31

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„De samenleving... mensen”.

14 Afdeling Zwolle
(14)
blz. 8 Kolom B regels 26, 29.

Amendement

TESCHRAPPEN:

„een... allure”, en: „ook... misallocaties.”

TOELICHTING:

de afdeling meent, dat vreemde woorden of vaktaal niet thuis horen in een manifest van een volkspartij.

15 Afdeling Hengelo (O.) (624)
blz. 8 Kolom C regels 47/48

Motie

De afdeling is van mening, dat de woorden op blz. 8C 47/48 „... ondergeschikten, die tot medewerkers zijn uitgeroepen...”, ironisch kunnen worden opgevat, en geeft de algemene vergadering in overweging om het hoofdbestuur de opdracht te geven om deze formulering te doen herzien.

16 Afdeling Hengelo (O.) (625)
blz. 8 Kolom C regels 65 t/m 68

Motie

TE WIJZIGEN:

passage met samenhangende zinnen.

8C 65/68
„Het... activiteiten.”
8C 68/9A 3
„Het... is.”
9A 7/13
„In... vertrouwt.”
„Voor... wippen.”

De afdeling Hengelo Overijssel, kennis genomen hebbende van het ontwerp Liberaal Manifest 1980, brengt ter kennis van de algemene vergadering, dat zij van mening is dat de zinsnede op bladzijde 8C 65/66, „Het is gemakkelijk dat onze vaderlandse maatschappijcritici...” als zijnde een op ironische toon zich afzetten tegen andersdenkenden, in deze vorm in een Liberaal Manifest niet thuis hoort en herformulering op zijn plaats is,

dat in de volgende zin, 9A 1 t/m 3, de woorden „... gaat te keer...” om dezelfde reden moet worden herzien,

dat in de laatste twee zinnen van deze alinea, 9A 7 t/m 13, waarin sprake is van „... het bewustzijn van de massa niet vertrouwt”, en van „inspraak slechts een middel om het zittende establishment te wippen”, dan wel geen sprake is van een ironische toon, maar toch van een op onaangenaam generaliserende manier zich afzetten

tegen andersdenkenden, zodat ook deze zinnen herzien moeten worden,

geeft de algemene vergadering in overweging om aan het hoofdbestuur opdracht te geven deze herformuleringen te doen uitvoeren.

TOELICHTING:

a. De tweede zin waarvan sprake is: 8C 68/9A 3. „Het gaat te keer tegen zogeheten vertrossing van de media, omdat het ten onrechte meent, dat commercie de oorzaak is.”, moet eveneens om taalkundige redenen herzien worden. „Het” als onderwerp is hier fout gebruikt.

b. Met „Het collectivistisch denken” wordt een generaliserende aanduiding gegeven van al onze socialistische tegenstanders en is als zodanig onjuist en ongewenst.

17 Afdeling Hengelo (O.) (627)
blz. 9 Kolom A regel 28

Motie

De afdeling is van mening dat het woord „wennen” niet op zijn plaats is, omdat:

a. Liberalen erkennen wat in de zin beschreven staat, zie de daar op volgende zin, 9A 32/39, zie ook het toejuichen van de kleinschalige, 8C 28 en 8C 42/46,
b. omdat Liberalen inplaats van wennen, er iets aan moeten doen.

De afdeling is van mening dat de zin gewijzigd moet worden in een formulering waaruit meer daadkracht spreekt en geeft de algemene vergadering in overweging om aan het hoofdbestuur te verzoeken wijziging in deze geest te doen plaats vinden.

18 Afdeling Hengelo (O.) (626)
Blz. 9 Kolom C regels 18 t/m 28

Motie

TE WIJZIGEN:

de eerste alinea van paragraaf „De staat te groot”. De afdeling is van mening dat deze alinea lijdelijkheid uitdrukt, door

het woord „geïnteresseerd”, (9C 18) en de zinsnede „zouden graag zien, dat” (9C 20). De afdeling is van mening dat herformulering moet plaats vinden, zodat meer daadkracht naar voren komt en gelezen kan worden wat Liberalen wensen te doen, en geeft de algemene vergadering in overweging om aan het hoofdbestuur opdracht te geven herformulering in deze geest te doen plaats vinden.

19 Afdeling Ter Aar
(602)
blz. 9 Kolom C regel
24

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„vastgelegd”:

zodanig, dat het beslag wat de overheid legt op het Nationaal Inkomen maximaal 50 % bedraagt.

TOELICHTING:

De voorgestelde amendering is een logisch vervolg op de gestelde wens. De 50 % is precies de grens tussen een liberale samenleving en een sociaal-economisch gedictieerde maatschappij.

**20 Kamercentr.
Limburg** (3853)
blz. 9 Kolom C regels
30 t/m 40

Motie

Deze regels dienen vervangen te worden, omdat deze passage geen recht doet aan het imago van onze partij. Zo geformuleerd zou men moeten concluderen, dat het hier met name onze liberale voorvaders betreft, waarmee dus onze tegenstanders in de kaart worden gespeeld.

De zinsnede dat daarom ieder over ten minste een minimum aan geld zou moeten beschikken, is onjuist en in strijd met wat elders in de beginselverklaring wordt verwoord. (blz. 4 Kolom B/C art. 7)

VERVANGENDE TEKST:

„Door de eeuwen heen heeft tot op heden bij grote groepen der bevolking de idee voorgezeten dat geld een betere regulator zou zijn dan politieke macht.”

21 Ondercentrale Den Bosch en Ommelanden (3233)
blz. 9 Kolom C regels
43 t/m 45

Motie

Wij menen dat particulier bezit uitgangspunt is of kan zijn om volkomen onafhankelijkheid te verwerven; dit lijkt ons niet hetzelfde als het gestelde in de aangehaalde passage.

22 Afdeling Hengelo
(628)
blz. 10 Kolom A regel
10

Motie

De afdeling is van mening dat het woord „calvinistisch” alleen mag worden gebruikt, indien het niemand kan kwetsen,

dat de negatieve toon uit de zin moet worden gehaald,

en geeft de algemene vergadering in overweging om aan het hoofdbestuur opdracht te geven herformulering in deze geest te doen vinden.

23 Afdeling Hengelo
(O) (629)
blz. 10 Kolom A regels
11 t/m 15

Motie

TE WIJZIGEN:

De afdeling is van mening dat op bladzijde 10 A 11 t/m 15, twee samenhangende zinnen staan waar zij een aantal bezwaren tegen heeft,

1. dat „... een secte, een alternatieve levensvorm...” geen van beide generaliserend mag worden gekenmerkt als een „... zoeken buiten de maatschappij...”, of een „... vlucht...”

2. dat integendeel secten en alternatieve levensvormen waardevolle onderdelen kunnen vormen van de maatschappij en als zodanig volkomen kunnen

beantwoorden aan de Liberale kijk op ruimte voor individuen en groepen, zoals eerder in de inleiding wordt beleden, zie o.a. 8 A 36/46 en 9 A 28/46, 3. dat „zoeken buiten de maatschappij” of „een vlucht” door Liberalen verdraagzaam moet worden benaderd, maar Liberalen ook zodanig moet verontvinden dat „Daar is niets op tegen...” hierop niet past en bovendien in strijd is met de eerste zin van de volgende alinea: „Dat is niet de emancipatie, die Liberalen voorstaan”, 10 A 22/23,

geeft de algemene vergadering in overweging om aan het hoofdbestuur opdracht te geven de tekst in de geest van deze bezwaren te herzien.

24 Afdeling Hengelo
(O) (630)
blz. 10 Kolom A regel
24

Motie

De afdeling is van mening dat zij bezwaren heeft tegen het ge-

Mens en ontwikkeling

26 Landelijke Onderwijscommissie
(3226)

Motie

De Landelijke Onderwijs Commissie van de VVD, kennis genomen hebbende van de inhoud van het hoofdstuk „Mens en Ontwikkeling” in het ontwerp Liberaal Manifest 1980, overwegende dat de liberale visie op ontwikkeling, aansluitend op de artikelen 6 en 2 van de Beginselverklaring, ontbreekt,

overwegende dat de volgorde van de behandelde onderwerpen niet samenvalt met de volgorde waarin het onderwijs wordt gevolgd, voorts overwegende dat geen visie gegeven wordt hoe ons huidige onderwijsstelsel zich naar liberale opvattingen zou moeten ontwikkelen in de jaren '80,

spreekt als haar mening uit dat het hoofdstuk „Mens en Ontwikkeling” in het ontwerp Liberaal Manifest 1980 moet worden herschreven.

stelde „Zij komen op voor individu, maar niet voor het geïsoleerde individu”,

dat waar Liberalen willen opkomen voor het individu, zij ook moeten opkomen voor het geïsoleerde individu,

geeft de algemene vergadering in overweging om aan het hoofdbestuur opdracht te geven de tekst in deze geest te doen herzien.

25 Afdeling Delft (3272)
blz. 10 Kolom C
regel 16

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Vrijheid, gelijkheid en broederschap”

in:

„Vrijheid, gelijkwaardigheid en broederschap.”

TOELICHTING:

alle mensen zijn gelijkwaardig, maar niet gelijk.

27 Afdeling Rotterdam
(3854)

Motie

Als hoofdlijnen van een te herschrijven hoofdstuk „Mens en ontwikkeling” dienen te worden opgenomen:

a. Het onderwijs dient gelijkwaardige mogelijkheden te bieden aan ieder individu. In een zo vroeg mogelijk stadium dienen achterstanden te worden opgeheven. Onder andere geeft het geïntegreerde kleuter- en lager onderwijs hiertoe mogelijkheden. Basisonderwijs dient geen selectie te kennen; de leerlingen mogen geen etiketten worden opgeplakt voor bepaalde vormen van het volgende onderwijs.

b. Tempo en leermethode moeten ten behoeve van de individuele leerlingen kunnen worden gedifferentieerd.

De nadruk moet niet eenzijdig op kenniswerving worden ge-

legd, noch bij het basisonderwijs, noch bij het voortgezet onderwijs.

c. Tussen de verschillende schooltypen dienen aansluiting (op het volgende onderwijs, b.v. mbo-hbo) en doorstroming (naar een ander schooltype, b.v. van atheneum naar havo) soepel te verlopen.

28 *Ondercentrale Bollenstreek* (3352)

Motie

Hoewel het belang van lesprogramma's en structuren erkend wordt, dienen hier twee kanttekeningen bij gemaakt te worden.

1. Besteed meer aandacht aan de kwaliteit van de leerkracht door:

a. betere selectie bij het toelaten tot de onderwijsrichting.

b. de mogelijkheid tot nascholingsbeveiliging te bevorderen.

c. de mogelijkheid tot het regelmatig controleren van het functioneren door de schoolinspectie.

d. de onaantastbaarheid van de rechtspositie van de leerkracht te wijzigen.

2. Een schoolbegeleidingsdienst kan een nuttige functie vervullen.

29 *Afdeling Terneuzen/Sas van Gent* (259)

Motie

Overwogen moet worden of niet bevorderd dient te worden in kleine kernen en vergrijpende wijken, waar vaak diverse noodlijdende scholen van verschillende signatuur naast elkaar bestaan, tot een vorm van samenwerking te komen waardoor een optimalisering van het onderwijs wordt bereikt en waarbij handhaving van ieders identiteit een belangrijke factor is.

30 *Afdeling Eindhoven* (1221) blz. 10 kolom A r. 59

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Een... mogelijkheden”

Nieuwe tekst: Een liberaal onderwijsbeleid streeft naar gelijkwaardige mogelijkheden, maar gaat uit van de eigen aard en aanleg van elk kind.

31 *Afdeling Eindhoven* (1220) blz. 10 kolom A r. 60 t/m 67

Amendement

TE SCHRAPPEN:

regel 60 t/m 67 kolom A „Niet...te” en regel 1 kolom B „heffen”

32 *Afdeling Eindhoven* (1219) blz. 10 kolom B r. 45 t/m 65

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Aan individuele...te functioneren.”

Nieuwe tekst: Peuterspeelzalen kunnen een bijdrage leveren in het verminderen van taalachterstand, welke door sociale factoren veroorzaakt is.

33 *Afdeling Middelburg* (2100) blz. 10 kolom B r. 45 t/m 47

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Aan...gedaan” in:

Aan individuele verschillen in capaciteiten en ambities dient steeds recht te worden gedaan.

34 *Afdeling Veghel* (2061) blz. 10 kolom B r. 50 t/m 65

Amendement

TOEVOEGEN AAN DEZE PARAGRAAF:

er naar te streven dat Peuterspeelzalen een integrerend deel van het basisonderwijsprogramma moeten worden.

35 *Afdeling Oegstgeest* (3074) blz. 10 kolom B r. 51 t/m 52

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Onderwijs is...te heffen”

TOELICHTING:

Eruit zou kunnen worden gelezen dat peuterspeelzalen als onderwijs kunnen worden gezien, ten rechte hoort deze voorziening thuis onder CRM.

36 *Afdeling Son en Breugel* (814) blz. 10 kolom B r. 67 t/m C r. 35

Motie

TE SCHRAPPEN:

„Ruimere educatieve...kansarme kinderen.”

37 *Afdeling Utrecht* (3421) blz. 10 kolom C r. 35

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„kinderen”:

„Meer dan vroeger zal er naar gestreefd moeten worden zoveel mogelijk kinderen tussen 4 en 12 jaar in de nieuwe basisschool op te nemen. Voor kinderen met ernstige geestelijke en/of lichamelijke handicaps moeten, naast die nieuwe basisschool, diverse vormen van speciaal (buitengewoon) onderwijs blijven bestaan”.

38 *Afdeling Amstelveen* (2409) blz. 10 C regel 38 t/m 67 en blz. 11 A regel 1 t/m 11

Motie

In het stuk „Onderwijs op maat” wordt gemist:

1. dat veranderingen in het onderwijs uit de praktijk van het onderwijs (moeten) voortkomen.

2. dat veranderingen in het onderwijs in overleg met de onderwijsgevers tot stand moeten komen.

3. dat de opleiding van de onderwijsgevers zodanig moet zijn ingericht dat de onderwijsgevers in staat zullen zijn adequaat op de ontwikkelingen in te spelen.

39 *Ondercentrale Eindhoven en omstreken* (3139) blz. 10 kolom C r. 37 t/m 68 blz. 11 kolom A r. 1 t/m 54

Amendement

TE SCHRAPPEN:

de paragrafen „Onderwijs op maat” en „Vrije schoolkeuze”.

NIUWE TEKST:

Onderwijs op maat.

De centrale liberale doelstelling binnen de nieuwe basisschool is individualisering, zowel onderwijskundig als organisatorisch. De leermethoden dienen zodanig ontwikkeld te worden, dat differentiatie in de verwerking van de geboden leerstof of activiteiten en differentiatie in de tijdsduur van verwerking (tempo) mogelijk is. Het geheel zal zodanig ingericht dienen te zijn, dat alle kinderen, zowel in achterstandsituatie als zeer voorrechte en/of zeer begaafde kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Om de leerlingen in deze ontwikkeling op de juiste wijze te kunnen begeleiden, is het noodzakelijk dat de nieuwe pedagogische academies de onderwijskrachten voor de nieuwe basisschool bekwaamen in het gedifferentieerd en op niveau kunnen laten werken van leerlingen. Ouderparticipatie in het gehele onderwijsgebeuren is noodzaak, vooral als het gaat over de achterstandsituatie van kinderen. Het betrekken en deel laten nemen van ouders in het schoolgebeuren met een optimale

voorlichting omtrent inhoud en belangrijkheid van onderwijs is dan ook een eerste eis.

Met betrekking tot de kernvakken rekenen, taal en wereldverkennde vakken, stellen wij, dat die onverminderd van hoge kwaliteit dienen en blijven te zijn. Zij leiden tot vergroting van kennis.

Naast vergroting van kennis zal men zich moeten toeleggen op de kunstzinnige vorming in de ruime zin van het woord, waarin expressie, expressiviteit, creativiteit, expressievakken en het oog krijgen voor schoonheid (kunst) thuishoren. Deze vakken richten zich niet uitsluitend op de ontwikkeling van de eigen creativiteit, maar ook op het verwerven van kennis en inzicht in wat onze cultuur op deze gebieden aan waardevoets tot ons heeft gebracht en op het doorgeven ervan aan volgende generaties. Het onderwijs zal de leerling moeten stimuleren om ook buiten de schoolsfeer de weg te vinden naar musea, bibliotheken en muziekcentra.

**Vervolg
ondercentrale
Eindhoven en
omstreken (3139)**
blz. 10 kolom C r. 37
t/m 68
blz. 11 kolom A r. 1
t/m 54

Amendement

Vrije schoolkeuze.

Elke ouder heeft het recht op vrije schoolkeuze, d.w.z. de keuze uit openbaar, bijzonder of bijzonder neutraal onderwijs.

Voortgezet onderwijs.

Daar het basisonderwijs geen afsluitend onderwijs is, dient de overgang naar het voortgezet onderwijs zo vloeiend mogelijk te verlopen. Binnen het voortgezet onderwijs verwacht de leerling een uitgebreid aanbod van mogelijkheden.

Om alle aspecten tot hun recht te laten komen, is een zo breed mogelijke samenstelling van vakkenpakketten noodzakelijk. De actieve en passieve beheersing van eigen en vreemde talen vraagt om intense aandacht, gezien het deelnemen aan het

40 Afdeling Veghel
(2062)
blz. 10 kolom C r. 47
t/m 50

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Een op... vervullen”

TOELICHTING:

Een dergelijke begeleidingsdienst kost maar heel veel geld daar elk probeersel in die richting, ondanks een goede begeleiding tot heden zonder bewijsbare resultaten, dus onnuttig is geweest.

**41 Organisatie
Vrouwen in de VVD**
(3724)
blz. 10 kolom C r. 51
t/m 53

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Gestreefd... begeleidingsdiensten”.

TOELICHTING:

Wat betreft de schooladvies- en begeleidingsdiensten (niet schoolbegeleidingsdiensten) verschildt het Liberaal Manifest met de opvatting van de Tweede Kamerfractie: de laatste is van mening dat voornoemde diensten alleen de scholen als geheel moeten begeleiden en van daaruit de leerlingen. Individuele hulp aan kinderen heeft zijn eigen kanalen (MOB etc.). Dientengevolge kan het streven naar ondervetegenwoordiging in de schooladvies- en begeleidingsdiensten achterwege blijven. Ouders zijn vertegenwoordigd in de scholen, de scholen in de adviesdiensten.

42 Afdeling Oegstgeest
(3070)
blz. 10 kolom C r. 61
t/m 68
blz. 11 kolom A r. 1
t/m 11

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Men zal... voortgezet onderwijs.”

**43 Afdeling
Leiderdorp**
(2007)
blz. 10 kolom C r. 65
t/m 68

Motie

Toevoegen aan deze passage dat het niet alleen om onze cultuur gaat. Naast kennis van onze cultuur is het van belang aandacht te besteden aan andere cultuurpatronen willen wij aan een pluriforme Nederlandse samenleving gestalte geven.

44 Afdeling Leiderdorp
(2006)
blz. 11 kolom A r. 7
t/m 11

Amendement

TE SCHRAPPEN:

Het onderwijs... net voortgezet onderwijs.

TOELICHTING:

De praktijk wijst uit dat onderwijs in de vreemde talen op de basisschool niet goed functioneert, daar de leerlingen nog onvoldoende grammaticale kennis bezitten. Er zijn betere methoden om de slechte doorstroming naar het voortgezet onderwijs te bevorderen.

**45 Afdeling Alphen
aan de Rijn**
(1759)
blz. 11 kolom A r. 7
t/m 9

Amendement

TE SCHRAPPEN:

Het onderwijs... leerstof.

TOELICHTING:

bewezen is dat in de praktijk dit geen gunstig effect resulteert.

**46 Afdeling
Woudenberg**
(2360)
blz. 11 kolom A r. 7
t/m 9

Motie

TE WIJZIGEN:

Het... leerstof.

TOELICHTING:

Zonder uitbreiding van tijd is dit in tegenspraak met blz. 10, kolom C regels 54 t/m 59; De... verdiept.

47 Afdeling Oss
(2014 A)
blz. 11 kolom A nr. 7
t/m 11

Amendement

TE WIJZIGEN:

in regel 7 „kan” wordt „moet”.

HIERNA TOEVOEGEN:

- als regel 12 e.v. - blz. 11-A-regels 48 t/m 54 „De actieve... t/m Europese Gemeenschap.

48 Afdeling Roermond
(2193)
blz. 11 kolom A r. 15
t/m 53

Amendement

TE SCHRAPPEN:

Niet... Gemeenschap.

NIEUWE TEKST:

Vrije schoolkeuze.

Met betrekking tot openbaar onderwijs moeten de ouders recht hebben op vrije schoolkeuze. Het bijzonder onderwijs is ook in dit opzicht autonoom, zodat het schoolbestuur bepaalt of er vrije schoolkeuze zal zijn.

**Vervolg Afdeling
Roermond (2193)**
blz. 11 kolom A r. 15
t/m 53

Amendement

Het vakkenpakket

Het basisonderwijs is niet meer zoals vroeger afsluitend onderwijs. De overgang naar het voortgezet onderwijs dient daarom zo vloeiend mogelijk te verlopen.

Binnen het voortgezet onderwijs moet de leerling profijt kunnen hebben van een goed gevarieerd aanbod van mogelijkheden. Immers, in de periode van twaalf tot twintig jaar is het kind volop in ontwikkeling. Om alle aspecten in dat proces volledig tot hun recht te laten komen, is een zo breed mogelijke samenstelling van het vakkenpakket

noodzakelijk. Het is daarom verkieslijk scholen de mogelijkheid te geven om een aantal keuzevakken extra in het schoolwerkplan op te nemen. Dit komt de leerlingen ten goede en kan de eigen identiteit van de school versterken. De actieve en passieve beheersing van vreemde talen vraagt om intensieve aandacht, mede gezien in het licht van een zich steeds verder ontwikkelende Europese Gemeenschap.

Voor de in deze paragraaf aangeduide bredere dimensie zou de duur van dit onderwijs met één jaar moeten kunnen worden verlengd. Inspiraak en ouderparticipatie bieden mogelijkheden om ouders en leerlingen te betrekken bij het onderwijs en bij de opstelling van het schoolwerkplan.

49 Ondercentrale Heuvelrug-Noord
(3465)
blz. 11 kolom A r. 15
t/m 22

Amendement

SCHRAPPEN:

„Niet...identiteit”.

50 Afdeling Heerenveen
(2246)
blz. 11 kolom A r. 23
t/m 28

Amendement

SCHRAPPEN:

„Voor...geïncorporeerd.”

51 Afdeling Breda
(492)
blz. 11 kolom A r. 28
t/m 31

Amendement

SCHRAPPEN:

„Ook...schoolkeuze.”

52 Afdeling Oss
(2014 B)
blz. 11 kolom A r. 28
t/m 30

Amendement

TE SCHRAPPEN:

in regel 28 „Ook”.

TOEVOEGEN:

in regel 30 tussen „ouders” en „recht”; ook.

53 Afdeling Oegstgeest
(3066)
blz. 11 kolom A r. 34

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„... kinderen”: Ouders hebben een doorslaggevende stem bij het bepalen van de keuze van voortgezet onderwijs voor het kind.

54 Afdeling Peize
(957)
blz. 11 kolom A r. 39
t/m 53

Amendement

TE WIJZIGEN:

Ook...Gemeenschap.

NIEUWE TEKST:

Ook binnen het voortgezet onderwijs dienen keuzemogelijkheden aanwezig te zijn om de eigen aanleg van iedere leerling zoveel mogelijk tot zijn recht te laten komen. Om grote versnippering te voorkomen en groepsvorming, waaraan jongeren behoefte hebben, niet in de weg te staan, zijn vaste basispakketten gewenst.

TOELICHTING:

Vaste basispakketten geven richting aan de keuze en gaan onpraktische keuzen tegen, die vaak een handicap vormen voor latere mogelijkheden. Liever geen eenzijdige nadruk op de moderne talen. Vgl. de nota Vierstromenschool.

55 Afdeling Oss
(2014 C)
blz. 11 kolom A r. 42
t/m 44

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Immers...ontwikkeling”

56 Afdeling Leiderdorp
(2004)
blz. 11 kolom A r. 44
t/m 53

Motie

Wil het algemeen vormend on-

derwijs aan zijn doelstelling beantwoorden dan zal het doen van een keuze uit een aantal vakken drastisch beperkt moeten worden. Dit bevordert een grotere flexibiliteit voor de toekomst bij de beroepskeuze. Maar al te vaak blijkt achteraf dat een verkeerd pakket is gekozen, zeker nu de plaatsing bij het beroepsonderwijs voor velen zo moeilijk is.

De scholengemeenschappen kunnen dan weer kleiner worden. De kleinschaligheid bevordert de betrokkenheid van leraar en leerling bij de school. De schoolorganisatie, die nu tijd vreet, zal eenvoudiger worden.

57 Afdeling Hoorn
(1135)
blz. 11 kolom A r. 53

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„Gemeenschap”:

Soepele hantering van de leeftijdsgrens, volgens de geldende partiële vormingsplicht, biedt de individuele leerling een meer op de eigen situatie gerichte mogelijkheid tot ontplooiing. Gedwongen vormingsonderricht beknot het individu in zijn mogelijkheden. Vorming dient tegemoet te komen aan de behoefte en interesse van de betrokkenen en gericht te zijn op de maatschappelijke praktijk.

58 Afdeling Westerkoggenland
(234)
blz. 11 kolom A r. 65

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„beschouwd”

Gezien de huidige technische ontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende problematiek verdient het aanbeveling om alle leerlingen kennis te laten nemen van de techniek in al zijn facetten. Om tot die verbreding van inzicht in de techniek te komen zou men een nieuw element in het onderwijspakket kunnen invoeren n.l. algemene technieken. Hetgeen van invloed zal zijn en uitwerking zal hebben op o.a. beroepen-oriëntatie, praktische redzaamheid en probleemoplossend denken.

59 Ondercentrale Heuvelrug-Noord
(3466)
blz. 11 kolom A r. 65
t/m B r. 7

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Door...leven”

60 Afdeling Waalre
(1639)
blz. 11 kolom A r. 65
t/m B r. 4

Motie

„De tegenstelling in duurzaamheid van kennis- en kunde-onderwijs op het niveau van het voortgezette onderwijs is onjuist.”

TOELICHTING:

Belangrijke stukken kennis-onderwijs in het voortgezette onderwijs geven basisbegrippen en basiskennis, die gedurende het gehele leven van grote betekenis zijn; vele deelstukken uit het kunde-onderwijs zullen - bijvoorbeeld door de zich wijzigende beroepsuitoefening - slechts gedurende een beperkte tijd betekenis hebben.

61 Afdeling Kampen
(1955)
blz. 11 kolom B r. 16

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De schommelingen op de arbeidsmarkt”
in: „De structurele veranderingen van de arbeidsmarkt.”

62 Afdeling Assen
(2631)
blz. 11 kolom B regel 16

Amendement

Aan te vullen na „arbeidsmarkt”: „en ontwikkelingen in de maatschappij, die van invloed zijn op zijn functioneren daarin”.

63 Afdeling Amstelveen
(2408)
blz. 11 kolom B r. 30
t/m 68

Motie

TE SCHRAPPEN:

De gehele paragraaf „Sociaal vaardig”

64 Afdeling Oss

(2015)
blz. 11
kolom B r. 31 t/m 40

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Het... ontwikkeld” en in regel 38 „daarom”

AAN TE VULLEN:

regel 40 na „het functioneren van”: „ons staatsbestel en haar organisaties.”

65 Afdeling Assen

(2693)
blz. 11 kolom B r. 31
t/m 33

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Het... zich” in „Het onderwijs moet de mogelijkheid bieden kennis...”

66 Ondercentrale Heuvelrug-Noord

(3467)
blz. 11 kolom B r. 32

Amendement

TE WIJZIGEN:

„14- tot 18-jarigen” in „12- tot 16-jarigen”

67 Afdeling Assen

(2694)
blz. 11 kolom B r. 37
t/m 41

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„In... organisaties”

68 Afdeling Den Haag

(3858 ged.)
blz. 11 kolom B r. 37
t/m 41

Amendement

TE WIJZIGEN:

„In het leergebied... organisaties” in:

„In het leergebied van het vak maatschappijleer zou in dit verband ook aandacht moeten worden besteed aan het verwer-

ven van inzicht in het functioneren van organisaties met name op sociaal, sociaal-cultureel en politiek gebied”.

69 Samenvoeging afdeling Baslo (516) afdeling

's-Gravenhage (ged.
3868) en
kamercentrale
Gelderland (3857)

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„organisaties”

Bij het vak maatschappijleer, doch ook bij andere vakken, zal gestreefd worden naar de nodige objectiviteit bij de behandeling van de diverse onderwerpen. Indoctrinatie van welke aard dan ook is volstrekt ontoelaatbaar.

70 Afdeling Geldrop

(1411)
blz. 11 kolom B r. 42
t/m 45

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Grote... anderen”.

NIEUWE TEKST:

„Leerlingen zullen er in moeten worden getraind om hun eigen opvattingen goed geargumentteerd, zowel mondeling als schriftelijk te kunnen weergeven”.

AAN TE VULLEN:

„Ook aan training in goed luisteren moet aandacht worden geschonken”.

71 Afdeling Den Haag

(3859)
blz. 11 kolom B r. 49
t/m 68

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Groepsactiviteiten... hulpverleners”.

NIEUWE TEKST:

Het aanleren van deze vaardigheden in het onderwijs dient echter niet alleen gebonden te zijn aan het vak maatschappijleer, maar is tevens vakdoorbrekend. Daarom kunnen

groepsactiviteiten, zoals geïntegreerde leerstofprojecten, sport en culturele activiteiten, in teamverband ontwikkeld, aan het verwerven van sociale vaardigheden een goede bijdrage leveren.

TOELICHTING:

Speciaal de aandacht te vragen voor de relatiepatronen met de partner en dan vooral in het kader van „problemen” en „uit-eenvallen” van samenlevingsverbanden, achten wij niet alleen overbodig, maar ook onjuist, omdat een en ander is geplaatst in het kader van de negatieve ontwikkeling van deze relatiepatronen.

72 Commissie Sociaal-Cultureelwerk

(3200)
blz. 11 kolom B r. 49
t/m 54

Motie

Er moet een relatie gelegd worden met het hoofdstuk over welzijn.

TOELICHTING:

Sociale vaardigheden kunnen ook buiten de school ingebracht worden. Relatie moet gelegd worden met deze buitenschoolse activiteiten.

73 Afdeling Wassenaar

(3168)
blz. 11 kolom B r. 55
t/m 68

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Vooral... hulpverleners.”

74 Afdeling Bunnik

(226)
blz. 11 kolom B r. 55
t/m 64

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Vooral... is” in:
Sociale vaardigheid kan mede dienstbaar zijn aan het instandhouden en verrijken van het gezin en andere samenlevingsverbanden.

TOELICHTING:

De vervangende redactie is positiever en algemener van inhoud. Toespitsing op de hoge echtscheidingsscore is te eenzijdig en derhalve ongewenst.

75 Afdeling Roermond

(2196)
blz. 11 kolom C r. 1 t/m 52

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Een... bieden”.

NIEUWE TEKST:

Wetenschap in vrijheid.

Van groot belang is de medezeggenschap van ouders en onderwijsgeven, en in latere stadia ook van leerlingen en studenten zelf, in bestuurlijke aangelegenheden. Het totstandkomen van de wet op de medezeggenschapsraden voor de onderwijsinstellingen kan een goed instrument vormen voor een werkelijke democratisering en voor participatie van de rechtstreeks betrokkenen.

Weloverwogen toepassing van de onderwijstechnologie kan de kwaliteit van het onderwijs verbeteren. Experimenten kunnen leiden tot onderwijsvormen, die het individu inderdaad grotere ontplooiingsmogelijkheden bieden.

Een hernieuwde bezinning op doeleinden en inrichting van het hoger onderwijs is onvermijdelijk nu zich reeds gedurende enige jaren een verzadiging manifesteert in sommige sectoren van de „academische” arbeidsmarkt. De lasten die deze vorm van onderwijs voor de samenleving met zich meebrengt vragen om een nauwkeurige afweging van belangen in een beleid dat de gemeenschap niet buiten proporties belast, een beleid dat recht doet aan persoonlijke voorkeuren en capaciteiten van studenten en aan de bestaande maatschappelijke behoeften. Het wetenschappelijk onderwijs en het hoger beroepsonderwijs zullen bij die hervorming gelijkelijk moeten worden betrokken.

Vrijheid van het wetenschappelijk onderzoek moet gewaarborgd blijven.

76 *Afdeling Maarheeze*
(322)
blz. 11 kolom C r. 22

Amendement

„gewaarborgd blijven”:

, zij het dat het tevens de taak van de samenleving is zich te beraden over maatregelen ter voorkoming van misbruik zonder toeneming van kennis te blokkeren.

77 *Afdeling Eindhoven*
(1206)
blz. 11 kolom C r. 35
t/m 37

Amendement

TESCHRAPPEN:

„Het... gerespecteerd”.

78 *Afdeling Vught*
(2033)
blz. 11 kolom C r. 45

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Doorslaggevend” in:
„zwaarwegend”.

79 *Afdeling Den Haag*
(3869)
blz. 11 kolom C r. 53

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„bieden”:
Naast het onderwijs dient ook het wetenschapsbeleid te worden genoemd.
Het is zeker nuttig dat de overheid de Nederlandse wetenschapsbeoefening zorgvuldig begeleidt en dat de beschikbare overheidsmiddelen worden besteed in goed gezamenlijk overleg.
Het moet dan gaan om het stimuleren van reële projecten, die een duidelijke verhoging van het Nederlandse potentieel betekenen en daarmee ook een eigen inbreng in de internationale samenwerking betekenen. Een vergaande overheidsbemoeienis verhindert echter de ontwikkeling van waarlijke wetenschapsvernieuwing en is in deze wereld van voortdurende veranderingen in wetenschap en techniek dan ook niet aanvaardbaar.

80 *Afdeling Rotterdam*
(3861)
blz. 11 kolom C, regels
55 t/m 69, blz. 12
kolom A regels 1 t/m 9

Motie

Als hoofdlijnen van een te herschrijven hoofdstuk „Emancipatie” dienen te worden opgenomen:

- Traditionele rolpatronen tussen mannen en vrouwen dienen te worden doorbroken
- Ruime mogelijkheden voor wederkerend onderwijs zijn van groot belang voor de individuele ontplooiingsmogelijkheden
- De tweede generatie „buitenlanders” moet in staat worden gesteld in de Nederlandse samenleving te integreren. De eigen culturele identiteit wordt gerespecteerd.

81 *Commissie maatschappelijke ontwikkeling*
(3223)
blz. 11 kolom C regels
nrs. 55 t/m 66

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Wij... zijn” in:
In ons land groeit thans een tweede generatie „buitenlanders” op, kinderen van gastarbeiders en voormalige rijksgenoten.
De meesten van hen zullen hier blijven. Vaak groeien ze op in een omgeving, die sociaal-cultureel verschilt met de Nederlandse samenleving. Het onderwijs aan hen, als aan de Nederlandse jeugd, zou inzicht in deze verschillen moeten verschaffen. Het onderwijs zal de wederzijdse tolerantie moeten bevorderen, die in de toekomstige multi-culturele samenleving in Nederland noodzakelijk is.

82 *Afdeling Delden*
(1706)
blz. 11 kolom C regels
nrs. 62 t/m 66

Motie

Naast de noodzakelijke vertaling van het woord *adagium*, achten wij een toevoeging nodig, nl.: Indien niet strijdig met de Nederlandse wetgeving.

TOELICHTING:

Als voorbeeld wijzen wij bij voorbeeld op de kindermishandeling, zoals naalden onder vingnagels steken als straf voor ongehoorzaamheden.

83 *Afdeling Nieuwerkerk a/d IJssel* (548)
blz. 11 kolom C regels
62 t/m 66

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Wel... zijn” in:
„Wel dient veilig te worden gesteld het recht op behoud van een eigen culturele identiteit, voor zover de integratie in de Nederlandse samenleving niet belemmert”.

84 *Commissie Sociaal Cultureel Werk*
(3202)
blz. 12 kolom A regels
25 t/m 27

Amendement

TESCHRAPPEN:

„Dit... vallen”.

TOELICHTING:

Een dergelijke uitwerking heeft niet in het manifest te worden opgenomen. Zeker niet, als de discussie in de partij daarover nog niet is afgerond.

85 *Afdeling Assen*
(2698)
blz. 12 kolom A regels
37 t/m 45

Amendement

TESCHRAPPEN:

„Aan... onderwijs”.

86 *Commissie sociaal Cultureel Werk*
blz. 12 kolom A regels
nrs 46 t/m 51

Motie

De term „zelfontplooiing” wordt hier in dit hoofdstuk nieuw ingebracht. Dit is een goed woord en kan gebruikt worden tegenover het woord „vorming”. Zelfontplooiing ofwel informele vorming t.o. vorming.

De term zelfontplooiing moet dan wel verder uitgewerkt worden.

87 *Afdeling Woudenberg* (2364)
blz. 12 kolom C regels
nrs 56 t/m 58

Amendement

TE WIJZIGEN:

TESCHRAPPEN:

Vanuit... belang.

TOELICHTING:

Dit kan vervallen omdat een en ander al daarvoor gezegd is.

88 *Afdeling Peize* (962)
blz. 12 kolom B regels
nrs 7

AAN TE VULLEN NA:

„beste”
Decentralisatie houdt ook in dat scholen en universiteiten de vrijheid hebben om toegewezen gelden naar eigen inzicht te besteden ter bereiking van hun doelstellingen.

TOELICHTING:

„Voor wat betreft het wetenschappelijk onderwijs bepleitte hij een decentralisatie van bevoegdheden van de minister naar de instellingen toe. Hij achtte het ongewenst dat het departement zich via de koorden van de beurs met elke vierkante centimeter binnen het wetenschappelijk onderwijs is gaan bemoeien”.
(Dick Dees, geciteerd in „Vrijheid en Democratie”, 18 dec. 1979, blz. 4). Voor het voortgezet onderwijs geldt dit niet minder.

89 *Kamercentrale Drenthe* (3862)
blz. 12 kolom 3 regels
11 t/m 14

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De... gebied”

in: , waardoor aan het stellen van prioriteiten op onderwijskundig en organisatorisch gebied niet valt te ontkomen.

TOELICHTING:

De gestelde volzin is op zich juist, maar als een „op zichzelf staande zin” in tegenspraak met hetgeen gesteld is op blz. 4.A., regels 47 t/m 58. Zoals gesteld in het amendement is het meer een vervolg van het voorgaande deel van de zin.

- 90** **Commissie Mediabeleid** (3338)
blz. 12 kolom B regels
17 t/m 31, kolom C regels
1 t/m 31

Motie

De VVD-commissie Mediabeleid stelt voor het gehele hoofdstuk „Van oude en nieuwe media” te herschrijven. Zij geeft hiervoor onderstaand de volgende meningen, standpunten en ideeën met betrekking tot het mediabeleid.

De formulering hiervan laat de commissie Mediabeleid graag over aan de Commissie tot herziening van het beginselprogramma, omdat het hoofdstuk over mediabeleid uiteindelijk deel uitmaakt van het gehele Liberaal Manifest en verschillende schrijfstijlen de duidelijkheid en de leesbaarheid niet ten goede zouden komen.

De meningen, standpunten en ideeën, die de commissie Mediabeleid in het desbetreffende hoofdstuk verwerkt wil zien, zijn:

1. De satellietomroep is onontkoombaar en zal het aanbod van amusement en informatie vergroten.

2. Nederlandse omroeporganisaties moeten, al dan niet in samenwerking met commerciële ondernemingen, in de gelegenheid worden gesteld in satellietomroep deel te nemen.

3. Bij toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot op commerciële basis werkende omroepen, mogen in geen geval de belangen van de huidige omroeporganisaties uit het oog worden verloren.

4. Commerciële inbreng in een omroeporganisatie mag de onafhankelijkheid van de redactie/programmamakers niet in gevaar brengen.

5. Het onderwijs zal veel baat moeten hebben van de technische ontwikkelingen op het gebied van radio en TV. Kabelnetten moeten ook worden gebruikt voor bejaarden- en ziekenbewaking.

6. De VVD is tegen het verbieden van etherreclame voor bepaalde artikelen.

7. De VVD is voorstander van een onafhankelijke regionale omroep, mede bekostigd uit een regionaal Sterfonds, dat centraal wordt beheerd.

8. Deze regionale omroep moet niet worden verzorgd door gemeenten en andere overheidsinstanties. Wel door de pers, waarmee bedoeld wordt, dat kranten dit doen.

NASCHRIFT:

- Onze commissie merkt op, dat de Media-nota van de heer Keja vrijwel op geen enkele manier enig invloed heeft gehad op de samenstelling van het media-hoofdstuk in het Ontwerp-Liberaal Manifest. Dat verwondert onze commissie. Dit neemt niet weg, dat onze commissie het niet zou toejuichen als de meningen uit deze Nota allen onverkort in het Liberaal manifest zouden worden opgenomen. Met name: de mening in de Nota, met betrekking tot omroepverkiezingen wordt niet door de overgrote meerderheid van onze commissie gedeeld.

- Overigens bevat de tekst over de media in het Ontwerp-Liberaal Manifest zeker een aantal meningen, die ook in het te herschrijven hoofdstuk passen. Maar onze commissie meent, dat de huidige concept-tekst, voornamelijk door zijn, ons inziens, niet duidelijk op de kiezer overkomende formulering, voor herschrijving vatbaar is.

- 91** **Afdeling Rotterdam** (3863)
blz. 12 kolom B, regels
17 t/m 31, kolom C
regels 1 t/m 31

Motie

Als hoofdlijnen van een te herschrijven hoofdstuk „Media” dienen te worden opgenomen:

Toegankelijkheid van media dient wettelijk vrij te zijn. De privacy dient door wettelijke maatregelen te worden gegarandeerd.

- 92** **Afdeling Son en Breugel** (798)
blz. 12 kolom C, regels
1 t/m 8

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Met informatie ... wat niet al”.

- 93** **Afdeling Son en Breugel** (796)
blz. 12 kolom C regels
13 t/m 29

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Nederland ... zien”.

- 94** **Afdeling Norg** (1543)
blz. 12 kolom C regels
17 t/m 22

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Door ... zijn”.

TOELICHTING:

Inhoudelijk onjuist; bovendien vraagt het gestelde om een in miljarden guldens uit te drukken kapitaalvernietiging.

Mens en Gezondheid

- 97** **Afdeling Amsterdam** (3865)

Motie

Overwegende:

- dat, hoewel er verschillende elementen in het hoofdstuk „Mens en Gezondheid” zijn opgenomen, een echte liberale visie ontbreekt,

- dat er onduidelijkheid bestaat over prioriteitenstelling in de gezondheidszorg,

- dat, mede gelet op het voorgaande, geen uitzicht wordt gegeven op de financiering van de gezondheidszorg (zowel kwalitatief als kwantitatief),

- 95** **Samenvoeging afdeling Hengelo** (640)
en afdeling Oss (2017)
blz. 12 kolom C regel 23

Amendement

AAN TE VULLEN NA „VRIJ ZIJN”:

De beknotting door de Staat van de voor de individuele burger ter beschikking staande informatiestroom is niet langer gerechtvaardigd.

- 96** **Organisatie Vrouwen in de VVD** (3628)
Motie 12 kolom C regels
26 t/m 28

Motie

Persoonlijke gegevens, die zich bij particuliere of overheidsinstellingen bevinden moeten aan de desbetreffende persoon op zijn/haar aanvraag worden verstrekt.

Deze regeling dient wettelijk te worden gegarandeerd.

- dat de verantwoordelijkheid van de burger - zoals die tot uiting komt in het particulier initiatief - enerzijds en die van de overheid anderzijds niet duidelijk tot uitdrukking komt,

- dat een krachtig liberaal geluid, geldend voor de jaren tachtig ontbreekt,

Besluit:

- dat het hoofdstuk „Mens en Gezondheid” opgenomen in het Ontwerp Liberaal Manifest 1980” moet worden herschreven.

- de Commissie Geertsema te verzoeken hiertoe een advies in te winnen bij de Commissie Volksgezondheid van de VVD.

Motie

De kamercentrale Drenthe, onderschrijft het amendement van de afdeling Hoozeveer, nummer 1973, betreffende de „Alternatieve geneeswijzen” (waarin wordt voorgesteld hiervoor een tekst te ontwerpen).

Zij is tevens van mening dat het hoofdstuk „Mens en gezondheid” te veel is geschreven vanuit een „verdedigende” sfeer.

Zij verzoekt het hoofdbestuur dit hoofdstuk te (laten) herschrijven in een zodanige zin, dat duidelijker tot uitdrukking komt de taak en de verantwoordelijkheid van de overheid aan de ene kant en de eigen verantwoordelijkheid van het individu aan de andere kant.

Motie

Als hoofdlijnen van een te herschrijven hoofdstuk „Mens en gezondheid” dienen te worden opgenomen: Gezondheid houdt direct verband met het welzijn omdat er ook vele maatschappelijke factoren zijn die ziekte kunnen veroorzaken, daarom wordt in overweging gegeven om

- een paragraaf Gezondheid onder te brengen in het hoofdstuk Welzijn
- daarbij uit te gaan van de volgende hoofdpunten:

- a. in eerste aanleg is een ieder zelf verantwoordelijke voor zijn lichamelijke en geestelijke gezondheid;
- b. er zijn vele maatschappelijke factoren, die ziekte veroorzaken en waarvoor de mens als individu geen directe verantwoordelijkheid kan dragen;
- c. een mens met een handicap moet zich door geïntegreerde zorg kunnen welbevinden;
- d. samenwerking in de eerstelijnszorg tussen medische en niet-medische disciplines is vereist;
- e. een ieder heeft in principe vrijheid van artskeuze;
- f. de patiënt heeft het recht een behandeling te weigeren;

g. de mondigheid van de patiënt worde bevorderd o.a. door instelling van patiëntenraden;

h. een wettelijke mogelijkheid tot behandeling ontslaat de mens niet van zijn eigen verantwoordelijkheid (b.v. abortus, euthanasie);

i. de patiënt krijgt recht op inzage in het eigen medisch dossier en afschrift van betreffende stukken;

j. een geneesmiddelen „paspoort” is gewenst;

k. de beroepsbeoefenaars moeten in de samenwerking aanspreekbaar blijven op hun eigen professionele verantwoordelijkheid;

l. ook zij hebben het recht op principieel ethische gronden aan behandeling te weigeren, doch dienen dan te verwijzen;

m. experimenten zijn niet toegestaan;

n. een vestigingsbeleid dient tot stand te komen in overleg tussen overheid en alle betrokkenen;

o. meer ruimte voor preventieve gezondheidszorg, waarbij aandacht wordt besteed aan het leefpatroon van de Nederlandse bevolking en behandeling in een vroeg stadium erger kan voorkomen;

p. gezondheidsvoorlichting en opvoeding o.a. geïntegreerd in het welzijnsbeleid (scholen, sportclubs, buurthuizen e.d.) stelt de mens in staat in eerste aanleg zijn eigen verantwoordelijkheid te dragen en maakt weerbaar tegen misleidende reclame: alcohol, roken, drugs, voeding...;

q. de overheid bewaakt de kwaliteit van de zorg;

r. beheersing van de kostenontwikkeling in de gezondheidszorg, teneinde de ontwikkeling in de gezondheidszorgvoorzieningen niet in gevaar te brengen.

blz. 12 kolom B regels
61 t/m 68

Amendement**TE WIJZIGEN:**

„Er is... gedragen” in:

Uitgaande van de veronderstelling dat er een verband be-

staat tussen gedragingen en gezondheid, kan men aannemen dat verkeerde voeding, overmatig roken en overmatig alcohol gebruik evenals druggebruik slecht zijn.

Recreatieve sport daartegen kan bevorderlijk werken.

Het woordje drinken in regel C 60, is niet juist.

Voorstel wijzigen in „Overmatig alcohol gebruik”.

blz. 12/13 kolom C
en A regels 51 e.v. t/m
35

Motie

Gelieve het stuk „Overheid ziet toe” over te schrijven, is onafhankelijk. Enig inzicht in wie de kosten betalen moet dienen te worden gegeven.

blz. 12/13 kolom C en
A regels 62 e.v. t/m 3

Amendement**TE WIJZIGEN:**

„Liberalen... allen” in:

Liberalen geven de voorkeur aan voorlichting boven dwang, ook als het gaat om minderjarigen.

blz. 12 kolom C regel
66

Amendement

AAN TE VULLEN NA „opvoeding”:

Lichamelijke opvoeding op scholen dient sterk te worden gestimuleerd. Verbod op...

blz. 12 kolom B regels
3

Amendement

AAN TE VULLEN NA „allen”:

Meer hulp en opvangcentra voor drugverslaafden is nood-

zakelijk, medische en sociale begeleiding dienen te worden toegepast. Goede voorlichting op het gebied van druggebruik is een eerste vereiste.

blz. 13 kolom A regels
17 t/m 27

Amendement**TE SCHRAPPEN:**

„In drukken.”

blz. 13 kolom A regels
22 t/m 27

Amendement**TE SCHRAPPEN:**

„Opgemerkt drukken.”

blz. 13 kolom A regels
29 t/m 33

Amendement**TE WIJZIGEN:**

„In (Thorbecke)”. in:

In de vierde plaats moet de overheid bepalen welke voorzieningen in elk geval aanwezig moeten zijn en toezicht uitoefenen op de kwaliteit van de gezondheidszorg.

TOELICHTING:

Dit is duidelijk een taak voor de overheid.

De verwijzing naar Thorbecke is overbodig voor wie weet wat deze betekent; wie het niet weet heeft er niets aan.

blz. 13 kolom A regels
33 t/m 36

Amendement**TE SCHRAPPEN:**

„In dit medisch tuchtrecht”.

TOELICHTING:

Op drie plaatsen in dit hoofdstuk wordt het medisch tuchtrecht genoemd. Daarmede wordt dit principe sterk bena-

drukt. Dit is aanvechtbaar. Zo men het begrip „tuchtrecht” wenst te handhaven, moet dat worden geplaatst in het hoofdstuk Mens en Recht. Het gehele begrip „tuchtrecht” is discutabel. In feite heeft praktisch niemand er nog een goed woord voor over en speciaal ten aanzien van het medisch tuchtrecht is de kritiek vanuit de patiënt-situatie niet mals. Men is weliswaar bezig dit tuchtrecht op de helling te plaatsen, maar dat doet men al zo lang. De onrechtvaardigheden blijven tot op heden bestaan. Ten aanzien van het tuchtrecht in het algemeen dient men zich af te vragen of dit huidige principe nog wel past in ons rechtsdenken. Bijvoorbeeld beslotenheid als regel in plaats van uitzondering, argumenten van de beklagde komen niet naar buiten.

Sommige tuchtrechtsbanken missen iedere wettelijke basis. Zij zijn colleges van beroepsgenoten. „Rechtspraak” door beroepsgenoten, over beroepsgenoten is deloos krenkend en onervol, zelfs al heeft de beklagde boter op zijn hoofd. De gehele tuchtrechtspraak heeft een moraliserend karakter en er wordt betwijfeld of dit past bij het liberalisme. Ook het woord tuchtrecht wekt weerstand, het doet middeleeuws aan.

Het zou de VVD sieren als zij ten aanzien van de gehele problematiek rondom de tuchtrechtspraak nieuwe ideeën zou ontwikkelen, die passen in het huidige rechtsbestel en in de opvattingen t.a.v. recht en rechtspleging zoals die worden gezien vanuit het „publiek” waarop dit recht wordt toegepast.

Wanneer in dit hoofdstuk van tuchtrecht zo wordt geaccentueerd, dan plaatst de geneeskunde zich op een voetstuk en derhalve in een uitzonderingspositie. Zij maakt daarbij het publiek onmondig en laadt terecht het odium van klassejustitie op zich. Derhalve achter (Thorbecke) een punt.

108 Afdeling Westerschouwen
(104)
blz. 13 kolom A regel 35

Amendement

AAN TE VULLEN „zelf”:
„in openbare toetsing en”

109 Kamercentrale Limburg (3871)
blz. 13 kolom A regels 44 t/m 51

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„In aangemoedigd”.

NIEUWE TEKST:

In deze instituties komt een plaats toe aan alle betrokkenen, inclusief de vertegenwoordigers van patiëntenraden c.q. -verenigingen. De oprichting van zulke raden c.q. verenigingen dient te worden aangemoedigd.

TOELICHTING:

Invloed patiënten dient vergroot te worden; medici niet eerst noemen vanwege dominante invloed in het verleden.

110 Afdeling Son en Breugel (788)
blz. 13 kolom A regels 40 t/m 51

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Binnen aangemoedigd”.

111 Afdeling Middelburg (2105)
blz. 13 kolom A regels 48 t/m 51

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Voorts aangemoedigd”.

112 Afdeling Den Haag (3872)
blz. 13 kolom A regels 58 t/m 59

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„in ernstige gevallen bij twijfel aan de juistheid van diagnose of therapie”

TOELICHTING:

Het raadplegen van een andere arts is mede door drempelvrees van de patiënt en weerstand van de arts vaak moeilijk. De patiënt dient de mogelijkheid te hebben om geheel onafhankelijk een andere arts te kunnen raadplegen, indien hij om welke reden dan ook twijfelt. Een andere onafhankelijke arts kan een frisse kijk hebben op het probleem van de patiënt.

Een gemakkelijke methode om van arts te verwisselen, als wat het alleen maar incidenteel, is in het belang van de patiënt. Inderdaad niet altijd in het belang van de arts. Echter ons accent moet bij voortdurend liggen op de ene mens, en dat is in deze de patiënt.

113 Kamercentrale Drenthe (3873)
blz. 13 kolom A regel 61

Amendement

AAN TE VULLEN NA „raadplegen”:

De rechtspositie van de patiënten ten opzichte van medici, ziekenhuizen, klinieken e.d. moet worden verwerkt.

TOELICHTING:

In verband met de benadrukking van het voortbestaan van het medisch tuchtrecht op blz. 13A, regels 33 t/m 36 is het van belang daarnaast de rechtspositie van de patiënt te garanderen.

114 Afdeling Voorburg (1502)
blz. 13 kolom A en B regels 62 e.v. t/m 4

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Er is vooral werd gezien”.

115 Afdeling Vlaardingen (2129)
blz. 13 kolom B regel 3

Amendement

AAN TE VULLEN NA „gezien”:

De overheid dient er zorg voor te dragen dat het onderzoek naar alternatieve geneeswijzen onbevooroordeeld ondernomen wordt.

TOELICHTING:

Het baanbrekende werk, dat door een aantal artsen op het gebied van de alternatieve geneeskunde wordt verricht, is tot op heden onvoldoende door de overheid en medische wetenschap gehonoreerd.

Juist liberalen dienen in de ontwikkeling van nieuwe geneeswijzen en methoden een voortrekkersfunctie te vervullen.

116 Afdeling Edam-Volendam (3076)
blz. 13 kolom B regels 34 t/m 44

Motie

TE WIJZIGEN:

„Zo morphine”.

OVERWEGENDE DAT:

- de begrippen dementie en schizofrenie in het algemeen onbekend zijn;
- het uit medisch oogpunt onjuist is om van genezing van dementie te spreken;
- de invloed van de betreffende geneesmiddelen op het beeld van schizofrenie slechts partieel is, en niet alle onderdelen betreft;
- het werkterrein van de biologische psychiatrie ook de veel voorkomende vitale depressies omvat;
- het niet aangaat om misbruik van geneesmiddelen a.h.w. toe te laten als ze maar niet erger uitwerken dan bijv. morphine;
- niet altijd meegegaan kan worden in de overwegingen van een psychiatrisch zieke patiënt, nl. wanneer deze een gevaar inhoudt voor zichzelf of zijn omgeving.

stellen wij voor de regels 34 t/m 44 als volgt te wijzigen:

„Zo kan de biologische psychiatrie die pretendeert de medicinale behandeling van een aantal ernstige psychiatrische ziektebeelden mogelijk te gaan maken van grote positieve betekenis blijken te zijn. Ook dan moet zoveel als mogelijk de beslissing tot behandeling in overleg met de patiënt worden genomen”.

117 *Juridische Commissie* (3630)
blz. 13 kolom C
regel 14 t/m 22

Motie

DE JURIDISCHE COMMISSIE SPREEKT ALS HAAR MENING UIT:

dat het niet hoeven dulden van een behandeling door een patiënt een geheel ander probleem is dan euthanasie en deze niet op een wijze als dit in het L.M. gebeurt aan elkaar gekoppeld mogen worden;

dat het besluit van een arts een levensverlangende behandeling bij een terminale patiënt te beëindigen:

- een zaak van medische ethiek is, indien de behandeling zinloos is;

- een geval van euthanasie is, als de behandeling (tijdelijk nog) succesvol zou zijn doch de patiënt zelf te kennen geeft dat de behandeling dient te worden beëindigd;

- eveneens een geval van euthanasie genoemd kan worden indien de patiënt weliswaar in leven zou blijven dankzij de behandeling doch bijv. in coma zou blijven verkeren waardoor de patiënt zelf zijn wil niet meer kan kenbaar maken, maar deze vorm van euthanasie is niet toelaatbaar;

dat het probleem van de euthanasie thans in studie is bij een werkgroep uit de partijcommissies van Volksgezondheid en Justitie en naar verwacht wordt, zal binnenkort een rapport aan het Hoofdbestuur kunnen worden aangeboden;

dat thans nog niet meer in het L.M. zou dienen te worden opgenomen, dan het liberale uitgangspunt, dat de mens in beginsel het recht heeft zelf te beslissen op welke wijze en op welk tijdstip hij zijn leven wenst te eindigen.

118 *Kamercentrale Haarlem* (3877)
blz. 13 kolom C
regels 16 e.v.

Motie

TER DISCUSSIE:

„Passieve euthanasie dient niet strafbaar te worden gesteld, in tegenstelling tot actieve euthanasie”.

IN TEGENSTELLING TOT:

„..... een wettelijke regeling, opdat zowel de passieve als de actieve euthanasie toelaatbaar wordt”.

119 *Ondercentrale Heuvelrug-Noord* (3474)
blz. 13 kolom C regels
21 t/m 23

Amendement

TE WIJZIGEN

„De arts verplicht” in:

„Tot actieve euthanasie kan de arts niet worden verplicht”.

120 *Afdeling Maassluis* (1580)
blz. 13 kolom C regel
24

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„Abortus is een zaak van vrouw en arts”:

„De uiteindelijke beslissing ligt bij de vrouw”.

TOELICHTING:

Het is de taak van een arts de vrouw te begeleiden in haar keuze. Voor- en nadelen van de ingreep dienen hierbij belicht te worden. Er mag echter geen twijfel over bestaan dat de uiteindelijke beslissing een zaak is van de vrouw alleen.

121 *Ondercentrale Den Bosch en Ommelanden* (3239)
blz. 13 kolom C regels
24 t/m 31

Motie

Hier missen wij een stelling c.q. opmerking over het voorkomen van zwangerschappen. Dit artikel zou dus vervolgd moeten worden: dat een actief beleid bevordert moet worden om door middel van voorlichting c.q. daadwerkelijke hulp van artsen en/of daartoe geëigende verenigingen ongewenste zwangerschappen te voorkomen.

122 *Kamercentrale Gelderland* (3880)
blz. 13 kolom C regels
29 t/m 31

Motie

De termijn van 3 maanden is arbitrair. Gezien de onzekerheid hierover stelt de vergadering voor de tekst zodanig aan te passen, dat tot uitdrukking komt, dat een abortus in een zo vroeg mogelijk stadium verricht dient te worden.

123 *Afdeling Hengelo (Ov.)* (637)
blz. 13 kolom C regel
31

Motie

De afdeling is van mening dat op bladzijde 13C 31, aan de alinea over abortus, een passage moet worden toegevoegd waarin staat dat er een wet tot stand moet komen, waarin abortus wettig gemaakt wordt en

geeft de Algemene Vergadering in overweging om aan het hoofdbestuur opdracht te geven een dergelijke passage toe te doen voegen.

124 *Afdeling Hilversum* (1850)
blz. 13 kolom C
regel 32

Motie

Er ontbreekt een paragraaf „Geestelijke Gezondheid”.

Alsnog een paragraaf hierover toevoegen.

125 *Afdeling Dongemond* (1108)
blz. 13, kolom C regels
55 t/m 64

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Wij kunnen geweldsvertoon”

TOELICHTING:

Deze alinea is ons inziens doel- loos en onduidelijk en kan der- halve net zo goed worden weg- gelaten.

126 *Afdeling Den Haag* (3881)
blz. 13 kolom C regels
56 t/m 63

Amendement

TE WIJZIGEN:

„als de gewelds- vertoon.” in:

„als via zelfontplooiing, educa- tie en het scheppen van een het mens-zijn passende leefbaar- heid, de mens vanuit zijn eigen kracht en ik-zijn bestand is te- gen de gevaren die zijn gezond- heid in ieder opzicht bedreigen. Hij/zij is dan de verantwoor- delijke mens geworden”.

127 *Afdeling Edam- Volendam* (3078)
blz. 13 kolom C regels
55 t/m 63

Motie

TE WIJZIGEN:

„Wij geweldsvertoon”

Overwegende dat:

- de kracht van levensovertui- ging en mondigheid ten onrech- te als garantie voor geestelijke volksgezondheid worden ge- noemd (voor welke ideologieën is deze demagogische kretologie al niet misbruikt!);

- het zelfgevoel van de mens evenzeer de tolerantie voor te- genslagen bepaalt;

stellen wij voor deze passage als volgt te wijzigen:

„Wij kunnen echter pas dan van werkelijke geestelijke volksge- zondheid spreken als de men- sen er in slagen om door zelf- ontplooiing zich op doeltreffende wijze in te stellen op veran- deringen in de omgeving, waar- bij zij hun eigen integriteit kun- nen waarborgen zonder die van anderen op het spel te zetten”.

128 Afdeling Pijnacker
(1727)

Motie

De algemene vergadering,

van oordeel dat aan het begrip Welzijn in het Liberaal Manifest onvoldoende inhoud wordt gegeven,

stelt voor:

het huidige hoofdstuk Mens en Welzijn om te dopen in Mens en Maatschappelijke voorzieningen;

een nieuw hoofdstuk Mens en Welzijn te formuleren, waarin vooral aandacht wordt besteed aan:

- goede omschrijvingen van de begrippen welzijn en welvaart en hun onderlinge relatie;
- plaatsing in historisch perspectief (beide begrippen behoeven niet meer parallel te lopen);
- nadere verbijzondering van het individueel welbevinden door uitwerking van de vrijheidsrechten, die centraal dienen te staan, en van de rol van de overheid bij de bescherming en afbakening hiervan;
- de kwalitatieve aspecten van materiële welvaart zoals: selectieve groei, leefbaar milieu, in- en externe veiligheid en zinvol werk;
- het aangeven van de mogelijke spanning tussen het huidige economische perspectief en handhaving van de vrijheidsrechten, en het liberale antwoord hierop.

Dit hoofdstuk zou direct op de inleiding dienen te volgen; de overige hoofdstukken zouden aan het hier aangegeven kader moeten worden getoetst.

129 Afdeling Rotterdam
(3883)

Motie

Als hoofdlijnen van een te herschrijven hoofdstuk „Mens en Welzijn” dienen te worden opgenomen:

1. Welzijn voor iedere burger is

een centrale doelstelling van liberale politiek, taakstellend voor allerlei beleidsterreinen.

2. Decentralisatie van het welzijnsbeleid naar de dichtst bij de bevolking gelegen bestuurslaag is wenselijk, met name om in nauwe samenspraak met de bevolking te komen tot afstemming van de voorzieningen op behoeften.

3. Deelname van vrijwilligers moet worden gestimuleerd waar niet direct hulp van professionals nodig is.

4. Ter besteding van de toenemende hoeveelheid vrije tijd zullen er keuzemogelijkheden op velerlei terrein moeten zijn.

5. De voorzieningen voor specifieke groepen zoals jongeren, bejaarden, gehandicapten, culturele en etnische minderheden worden zoveel mogelijk geïntegreerd in de algemene hulp- en dienstverlening.

6. Het bejaarden- en gehandicaptenbeleid moet gericht zijn op een zo groot mogelijke zelfstandigheid en zelfwerkzaamheid.

7. Het principe „de gebruiker betaald” zal waar mogelijk meer algemeen moeten worden toegepast.

130 Commissie maatschappelijke Ontwikkeling
(3222)

Motie

De Commissie Maatschappelijke Ontwikkeling spreekt als haar oordeel uit dat het een ernstig gemis is in het Liberaal Manifest dat emancipatoire bewegingen van achtergebleven of achtergestelde groepen geen uitdrukkelijke aandacht krijgen.

Zij adviseert een aparte paragraaf over emancipatiebeleid in ruime zin in het Manifest op te nemen.

131 Commissie Koepel Welzijn
(3197)

Motie

De Koepel Commissie Welzijn stelt voor het hoofdstuk Mens en Welzijn te herschrijven, daarbij gebruik makend van alle ingediende moties en amendementen en de daarop volgende politieke discussie.

Daarbij meer aandacht voor:

- Betrokkenheid van de burger bij het welzijnswerk: decentralisatie, democratisering.
- Kaderwet Specifiek Welzijn.
- Vrijwilligers.
- Speciale groepen (ouderen, jongeren, minderheden) en vermijden van isolement.
- Ontkoppeling sport-cultuur.
- Sport-recreatie.
- Natuurbehoud.

132 Afdeling Geldrop
(1420)

Motie

In dit hoofdstuk ontbreekt het aan een duidelijke visie. De taal is vaag en onbegrijpelijk. Knpunten worden niet gesignaleerd prioriteiten niet gesteld. 't Komt ons voor, dat de VVD geen raad weet met dit onderwerp. Suggestie: laat dit stuk herschrijven door een aantal Liberale professionele welzijnswerkers, die aan de ene kant oog hebben voor het welzijn van de mens, en aan de andere kant met beide benen op de grond staan, geassisteerd door nuchtere Neerlandici, die leesbare taal weten te produceren.

133 Afdeling Papendrecht
(2893)
blz. 14 kolom A regels 35 t/m 41

Amendement

Regels 35 welzijnsbeleid... van de burgers (regel 41) verplaatsen tussen regel 19 en 20, kolom A.

TOELICHTING:

Zoals de tekst nu luidt, kan men hier uit afleiden, dat welzijn slechts betrekking heeft op „een goede woning en een prettige woonomgeving”. De kern ligt echter evenwel bij het wel-

zijnsbeleid, wat omschreven wordt als „verhoging van de kwaliteit van het bestaan”. Hier moet derhalve de nadruk op liggen.

134 Commissie Maatsch. Ontwikkeling
(3224)
blz. 14 kolom A regels 45 t/m 62

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Het welzijn...komen”

IN:

Nu steeds minder tijd besteed wordt aan betaalde arbeid en de welvaart is toegenomen gaat de besteding van de vrije tijd het welzijn van de burgers sterk bepalen.

Voor hen die geen betaalde arbeid (meer) verrichten, is de besteding van vrije tijd zelfs de enige ontspanningsmogelijkheid. De noodzaak dat de overheid zich met de vrije tijdsbesteding moet gaan bezighouden wordt daardoor groter.

135 Commissie sociaal cultureel werk. (3204)
blz. 14 kolom A regel 57

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„In traditionele zin”

TOELICHTING:

Het is onjuist het woord traditioneel hier te gebruiken, terwijl juist in de andere hoofdstukken dit begrip verlaten wordt.

136 Commissie Maatschappelijke Ontwikkeling
(3217)
blz. 14 kolom B regels 24 t/m 28

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Hierbij...gehandicapten”.

IN:

Deze voorzieningen dienen zo veel mogelijk voor een ieder toegankelijk te zijn.

137 *Afdeling 's-Gravenhage*
(3884)
blz. 14 kolom B regels 24 t/m 28

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Hierbij... gehandicapten”.

IN:

Hierbij moet rekening worden gehouden met de specifieke behoeften van bepaalde doelgroepen.

TOELICHTING:

De opsomming „zoals jongeren, bejaarden en gehandicapten” is weggelaten, omdat deze altijd limitatief is; beter is dit te vermijden.

138 *Culturele Commissie* (3087)
blz. 14 kolom B
54 t/m 68, C 1 t/m 31

Amendement

TE WIJZIGEN:

De paragraaf Cultuur en Sport
IN:

Cultuur

Het cultuurbeleid dient erop gericht te zijn de burgers kennis te laten nemen van de verworvenheden van de cultuur, de culturele bewustwording te stimuleren en een klimaat te scheppen, waarin de kunstenaar zijn talenten zo volledig mogelijk kan ontplooien. Voorts moet het zich richten op het behoud van waardevolle cultuuruitingen alsmede op het mogelijk maken van nieuwe ontwikkelingen. De overheid dient voorwaarden te scheppen voor ontwikkeling en verspreiding van een zo veelzijdig cultuuraanbod en daardoor de burgers (zowel jong als oud) kansen te bieden eigen voorkeuren te volgen en te stimuleren zich naar eigen aanleg te ontwikkelen. Ook voor de media ligt hier een grote taak. Het beleid moet voorwaarden-scheppend zijn, zowel voor passieve als actieve kunstbeoefening. Zo groot mogelijke deelneming door zo veel mogelijk burgers dient een van de uit-

gangspunten van het beleid te zijn, echter zonder aantasting van het recht van elke burger zelf zijn wijze van ontplooiing te kiezen.

De overheid dient zich te onthouden van een cultuurbeleid, dat er op gericht is een bepaalde maatschappijvisie op te leggen. De overheid dient uitbreiding en versterking van de amateuristische kunstbeoefening - o.m. door het onderwijs en bij wijk-gerichte activiteiten - te stimuleren en begeleiding door „professionals” te bevorderen. Speciaal op het terrein van de cultuur dient de overheid zich bij haar subsidiebeleid te laten richten door de plaats van de kunstinstelling in het gehele culturele patroon en zich, voor wat een waardebepalend oordeel betreft, te laten adviseren door deskundigen.

TOELICHTING:

Cultuurbeleid is niet een vorm van het vrijetijdsbeleid. Cultuurbeleid is meer. Het is een beleid, dat de culturele verworvenheden van het verleden, zowel als die van het heden nu en in de toekomst toegankelijk wil maken voor zoveel mogelijk lagen van de bevolking. Het is een voorwaardenscheppend beleid voor kunstenaars en belangstellende leken (zowel passief als actief kunstbeoefenend). Het is daarom dat de culturele commissie van de VVD zich verzet tegen het onder één noemer samenvatten van cultuur en sport. Het is daarom dat onze commissie voorstelt de paragraaf onder de titel cultuur en sport te splitsen in een deel onder de titel cultuur en een deel onder de titel sport. Zij stelt u voor de tekst van „Cultuur” als bovenstaand te laten luiden.

139 *Afdeling Middelburg*
(2106)
blz. 14 kolom C
regel 22

Amendement

TE WIJZIGEN:

„wordt geschapen” in „mogelijk blijft”.

140 *Afdeling IJlst/ Wymbritseradeel*
(109)
blz. 14 kolom C
regels 23 t/m 31

Motie

De overheid heeft in haar subsidiebeleid, na inwinning van deskundig advies, wel degelijk de plicht t.o.v. haar belastingbetalers, te bepalen wat kunst of cultuur is of niet.

141 *Ondercentrale Heuvelrug-Noord*
(3477)
blz. 14 kolom c
regel 28 t/m 31

Motie

TE SCHRAPPEN:

„Paternalistische... cultuur.”

142 *Commissie Maatschappelijke Ontwikkeling*
(3218)
blz. 14 kolom C
regel 35 t/m blz. 15
kolom A regel 34

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Om... Geïntegreerd.”

NIEUWE TEKST:

Op het terrein van de hulpverlening zal een grondige heroriëntatie moeten plaats vinden. De wensen van de hulpvrager moeten het uitgangspunt zijn bij de hulpverlening. Hulpverlening op basis van solidariteit en persoonlijke benadering, het doorzichtiger maken van het geheel van voorzieningen, vragen om vernieuwing.

Op de eerste plaats dient gestreefd te worden naar een goede gecoördineerde eerste lijnszorg. Kleinschalige en persoonsgerichte centra van hulpverlening kunnen daartoe een bijdrage leveren.

Daarnaast dienen bejaarden, zieken en gehandicapten de gelegenheid te krijgen zo lang mogelijk in de hun vertrouwde omgeving te blijven wonen. De hulpverlening dient daarop aan te sluiten.

Indien deze hulpverlening op basis van vrijwilligheid ge-

schiedt heeft deze vorm duidelijk de voorkeur. Professionele werkers zouden, meer dan in het verleden is gebeurd, erop gericht moeten zijn om de vrijwillige hulpverlening te stimuleren.

Op tal van plaatsen in de maatschappij, en met name in de welzijnszorg, zouden gehandicapten en bejaarden zinvolle functies kunnen verrichten, die hun leven meer zin en inhoud geven. Barrières voor dit vrijwilligerswerk, ook financiële, moeten worden weggenomen.

Tenslotte is het noodzakelijk dat deze hulpverlening weer een verantwoordelijkheid wordt voor de lagere overheid.

De lagere overheid dient er voor te zorgen dat het gehele systeem doorzichtig en toegankelijk blijft.

De departementale toetsing door het rijk zal dan ook slechts marginaal mogen zijn.

143 *Afdeling 's-Gravenhage*
(3885)
blz. 14 kolom C
regel 35 t/m 57

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Om het geheel... worden”.

NIEUWE TEKST:

Een beleid, dat het geheel van voorzieningen doorzichtiger en toegankelijker maakt, dient te worden nagestreefd. Dit kan bereikt worden door een fundamentele decentralisatie van het beleid met slechts een marginale toetsing door de rijksoverheid. In de eerstelijns-gezondheidszorg dient het beleid voorwaardenscheppend te zijn met betrekking tot een samenwerking in kleine centra.

De overheid onthoudt zich van dwingende initiatieven in deze.

TOELICHTING:

Speciaal in de hulpverlening dient de overheid voorwaardenscheppend en niet dwingend op te treden. Het laatste werkt vermenselijk van de hulp tegen.

144

Commissie sociaal cultureel werk (3203)
blz. 14 kolom C regel
63 t/m 67 en blz. 15
kolom A regel 1

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„In... heeft”.

TOELICHTING:

De rol van de beroepskracht moet wel anders worden, hij moet niet teruggedrongen worden. Tevens is een onderwijzer ook een professioneel welzijnswerker en dat geeft dan alleen maar verwarring.

145

Commissie sociaal cultureel werk (3205)
blz. 15 kolom A
regel 4 t/m 5

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De... hebben”

IN:

Er blijft werk bestaan waarbij de professionele welzijnswerker in de eerste plaats een uitvoerende taak heeft. De professionele krachten zullen in het algemeen een begeleidende en trainende taak hebben.

TOELICHTING:

Er zijn werksoorten waarbij geen vrijwilligers in te schakelen zijn.

146

Afdeling Wassenaar (3173)
blz. 15 kolom A
regel 37 t/m 69 en
kolom B regel 1 t/m 3

TE WIJZIGEN:

„Naar... plichten”

NIEUWE TEKST:

Minderheden in Nederland.

Het aantal etnische en culturele minderheden in ons land is sterk toegenomen. Veelal gaat het daarbij om minderheden, waarvan zeden en gewoonten, alsmede de organisatie van hun samenleving sterk verschillen van de Nederlandse. Daardoor

ontstaan spanningen. Niet alleen voor de minderheden, maar ook in de samenleving. Voorlichting bevordert inzicht en begrip voor elkaar en moet worden gestimuleerd.

Daarbij moet voor de minderheden door een aangepast onderwijs, gericht onder meer op het wegwerken van taal- en ontwikkelingsachterstand, aangepaste vormen van dienstverlening en eigen voorzieningen de aanpassing gemakkelijker gemaakt worden.

Cultuur en identiteit moeten vrij beleefd en behouden kunnen worden. Zo de samenleving cultuur en identiteit van de minderheden dient te respecteren, zo mag en moet zij voor haar eigen waarden en normen respect van de minderheden verlangen. Harmonie wordt slechts verkregen wanneer de minderheden niet een deel zijn van de samenleving, maar daar aan kunnen en willen deelnemen. Daardoor zijn er grenzen aan het opnemings- en integratievermogen van een samenleving. Bij overschrijding ervan bedreigt minderheden een, ook zelf onderhouden, isolement, de samenleving verlies van saamhorigheidsgevoel, met daaruit voortvloeiende spanningen.

147

Ondercentrale Eindhoven en Omstreken (3142)
blz. 15 kolom A regel
38/69 en kolom B
regel 1/3

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Het... plichten”

NIEUWE TEKST:

Het aantal culturele en etnische minderheden in ons land wordt geleidelijk aan groter. De tweede generatie daarvan krijgt daarbij te kampen met sterke identiteitsproblemen en zal het gevoel krijgen te worden gemanipuleerd tussen twee cultuurpatronen, hetgeen leidt tot grote spanningen in de maatschappij. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen dient de overheid een beleid te voeren dat ruimte biedt aan behoud en ontwikkeling van

een eigen cultuur en een eigen identiteitsbeleving van de verschillende groeperingen, een en ander binnen de normen en mogelijkheden van de Nederlandse samenleving.

Een geleidelijke opnemings- en integratievermogen van de eigen godsdienst, aangepaste vormen van dienst- en hulpverlening en eigen voorzieningen. Onze samenleving zal zich „open” moeten stellen voor de zeden en gebruiken van buitenlanders; voldoende voorlichting aan Nederlanders over de culturele en godsdienstige achtergronden van de hier verblijvende buitenlanders is daartoe geboden. Een zelfde voorlichting betreffende hun gastland Nederland aan de buitenlanders is echter evenzeer geboden. Het beleid dient uit te gaan van wederzijdse verdraagzaamheid en gelijkwaardigheid. Discriminatie moet worden vermeden; deze groepen zijn in onze pluriforme samenleving volwaardige burgers met gelijke rechten - doch ook gelijke plichten - en dienen dan ook op alle terreinen als zodanig te worden beschouwd en behandeld.

148

Afdeling Leiderdorp (2003)
blz. 15 kolom A regel
45 t/m 50

Motie

Niet de overheid beslist welk cultuurpatroon de tweede generatie kiest. De overheid dient alleen de voorwaarden te scheppen, daar de tweede generatie zelf een bewuste keuze zal en moet maken. De problemen, die er ongetwijfeld zullen komen, kunnen niet worden voorkomen door integratie van bovenaf op te leggen.

149

Commissie Maatschappelijke Ontwikkeling (3220)

blz. 15 kolom A
regel 48 t/m 51

Amendement

TE WIJZIGEN:

„het behoud... groeperingen”

IN:

„het inzicht in de eigen cultuur en op de identiteitsbeleving van verschillende groeperingen”.

150

Afdeling Enschede (2890) blz. 15 kolom A
regel 51

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„groeperingen”

„Daartoe dienen deze groeperingen te kunnen participeren in de besluitvorming omtrent de inhoud van het beleid t.a.v. hun groepering”.

151

Afdeling Rijswijk (3381) blz. 15 kolom A
regel 61 t/m kolom B
regel 3

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„voldoende... plichten.

AAN TE VULLEN NA:

„buitenlanders”:

„evenzeer zal het ook noodzakelijk zijn dat hier verblijvende buitenlanders de gelegenheid krijgen zich te verdiepen in de zeden en gebruiken van hun gastland; voldoende voorlichting aan Nederlanders en buitenlanders over wederzijdse culturele en godsdienstige achtergronden is daartoe geboden.”

152

Kamercentrale Haarlem (3886)
blz. 15 kolom A regel 61

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„buitenlanders”:

„, zolang deze niet in strijd zijn met de Nederlandse wetgeving; evenzeer dienen de buitenlanders rekening te houden met de zeden en gebruiken van de Nederlandse samenleving.”

TOELICHTING:

Onder andere wordt bedoeld op wrede rituele handelingen, praktijken als bloedwraak en dergelijke.

- 153** *Afdeling Nieuwerkerk a/d IJssel* (550)
blz. 15 kolom A regel 61

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„buitenlanders”;

„voorzover deze niet tegen het juridisch en sociaal gevoelen van de Nederlandse samenleving indruisen en strijdig zijn met de zeden en gebruiken van Nederlanders.”

- 154** *Afdeling Bondsrepubliek Duitsland* (3624)
blz. 15 kolom A regel 68

Motie

TE SCHRAPPEN:

„negatieve”

- 155** *Kamercentrale Friesland* (3887)
blz. 15 kolom A regel 69 en kolom B regel 1/3

Vervangende motie

De „vrijheid in geestelijk, materieel en staatkundig opzicht voor ieder” (art. 4 blz. 4) draagt de consequentie in zich van het grondwettelijk vastleggen van het kiesrecht voor een ieder in Nederland aanwezig.

De afd. Sneek spreekt zich uit dat het kiesrecht moet blijven voorbehouden uitsluitend aan inwoners met de Nederlandse nationaliteit.

- 156** *Afdeling Rijswijk* (3383)
blz. 15 kolom B regel 4

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„plichten”;

„Gezien het feit dat voor dit alles zowel van Nederlanders als van culturele minderheden een aanzienlijke mate van weder-

zijdse aanpassing geëist wordt, dient toelating van nieuwe immigranten uiterst restrictief te geschieden, zulks mede ook in het begin van de reeds in Nederland gevestigde minderheden. Toelating van nieuwe immigranten dient in ieder geval niet vanuit louter economische motieven voort te komen”.

- 157** *Afdeling 's-Gravenhage* (3888)
blz. 15 kolom B regel 7/20

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Op bepaalde... aanwezig zijn”

NIEUWE TEKST:

De relatie tussen vraag en aanbod zal steeds in het oog dienen te worden gehouden. Experimenteren dient veilig te worden gesteld, gebonden aan resultaat en tijd.

In de cultureel-sociale sector zal het grote verschil in toegangsprijs tussen gesubsidieerde en ongesubsidieerde kunstuitingen dienen te vervallen om een beter evenwicht tussen beide te verkrijgen. Subsidieering van consumenten zou aan de inkomsten- en niet aan de uitgavenkant dienen te geschieden.

TOELICHTING:

De oorspronkelijke tekst is inconsequent.

- 158** *Afdeling Leiderdorp* (2002)
blz. 15 kolom B regel 10/11

Motie

De hier gebezigde opvatting kan geenszins worden gedeeld. Er bestaat geen relatie tussen genieten en betalen van de kosten. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de mate waarin iemand bijvoorbeeld van voetbal geniet - hetzij actief of passief - in relatie staat tot de hoogte van zijn contributie. Bedoeld wordt waarschijnlijk dat er een relatie dient te bestaan tussen de werkelijke kosten en de eigen bijdrage. Dit zal er, uitgaande van het voorbeeld, toe leiden dat voetbal elitair wordt.

De overheid zal derhalve naar behoefte dienen te subsidiëren.

- 159** *Kamercentrale Dordrecht* (1593)
blz. 15 kolom B regel 25 t/m 29 en blz. 18 kolom C regel 39 t/m 44

Motie

Zowel in Mens en Arbeid als in Mens en Welzijn wordt het afhankelijk stellen van bijdragen aan dienst- en hulpverlening van het inkomen en van het al dan niet verrichten van betaalde arbeid door beide ouders gepropageerd. In de Liberale visie dienen deze bijdragen in principe bepaald te worden door de kosten van de geleverde dienst of hulp.

TOELICHTING:

Een ieder heeft het recht op arbeid. Het is daarom niet de taak van een dienst- of hulpverleningsinstelling het verrichten van arbeid door beide samenlevingspartners te bestraffen door een hoge bijdrage te vragen voor de geleverde dienst (zie 18-C 39 e.v.).

Ook het afhankelijk stellen van de bijdrage van het genoten inkomen mag geen taak zijn van voornoemde instellingen.

- 160** *Commissie Maatschappelijke Ontwikkeling* (3221)
blz. 15 kolom C regel 17

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„gevoeld”;

Bij de doelmatigheid hoort echter ook dat er een afweging

Mens en omgeving

- 163** *Afdeling Rotterdam* (3889)

Amendement

Bij herschrijving van het hoofdstuk „Mens en omgeving” worden de volgende punten in overweging gegeven:

1. dit hoofdstuk te herschrijven, zodat het overzichtelijker wordt; daarbij zouden de milieuproblematiek en de ruimtelijke ordening van elkaar onderscheiden dienen te worden.
2. de instrumenten t.a.v. het mi-

plaats vindt tussen de kosten van het ingrijpen door de overheid en het verwachte resultaat daarvan.

- 161** *Commissie Sociaal Cultureel werk* (3206)
blz. 15 kolom C regel 25 t/m 27

Motie

TE WIJZIGEN EN AAN TE VULLEN:

„financieel en democratisch functioneren van de particuliere instellingen. Ook zal regelmatig het werk aan de subsidieerbare doelstelling getoetst moeten worden.

TOELICHTING:

Ook op het democratisch functioneren moet getoetst kunnen worden. Subsidie wordt verleend op de doelstelling. Getoetst moet kunnen worden of het werk nog volgens de doelstelling wordt uitgevoerd.

- 162** *Commissie Sociaal Cultureel werk* (3207)
blz. 15 kolom C regel 27 t/m 31

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Zolang... gesteld”

TOELICHTING:

de kaderwet is een uitvoeringsmaatregel, d.w.z. overbodig dit in het manifest op te nemen.

lieu te onderscheiden van die van de ruimtelijke ordening. Er zal gestreefd dienen te worden naar het opheffen van de onzekerheden tussen de desbetreffende wetgevingen; er zal niet te veel aandacht aan lapmiddelen gegeven dienen te worden, zodat deze niet een eigen leven gaan leiden.

3. de provincie, als middelste van de drie bestuurslagen, niet alleen om die reden een coördinerende rol toe te vertrouwen. Dit dient in met name te noe-

men gevallen te geschieden en wel daar waar gemeentelijke autonomie of intergemeentelijke samenwerking niet tot een optimaal resultaat zal of blijkt te leiden.

Aandacht in dit verband ook voor de decentralisatie van rijkstaken.

Juist in de ruimtelijke ordening zal gewaakt dienen te worden voor het overdragen van te veel gemeentelijke taken naar de provincie.

4. met het milieubeleid dient gestreefd te worden naar een evenwichtige situatie: zo onaanvaardbaar als een maximum aan welvaart is in een vervuilde wereld, zo onaanvaardbaar is armoede en ontbering in een zuiver milieu.

5. het scheppen van mogelijkheden binnen het milieubeleid vereist een stimulans voor innovatie en ontwikkeling en toepassing van milieuvriendelijke technieken.

6. het hoofdstuk met een aspect uit te breiden, nl. door niet alleen de mens doch alle levende organismen in hun relaties onderling en met hun omgeving te beschouwen.

7. het energievraagstuk nader uit te werken, in relatie tot milieu en verkeer en vervoer.

8. het aangeven van problemen in de ruimtelijke ordening die een hoge prioriteit dienen te bezitten, zoals:

- a. opheffen van de woningnood:
- bevorderen stadsvernieuwing en krotopruijing
- realiseren van goede en betaalbare woningen ook in de goedkopere koopsector; bevorderen doorstroming
- opheffen van achterstanden in voorzieningen, zowel in stadsvernieuwingsgebieden als in kleine kernen.

c. bevorderen recreatie:

- aanleg en behoud van resp. landschapskernen en natuurgebieden

• creëren van een goed woonmilieu en voldoende recreatiemogelijkheden in stedelijke gebieden (tegen de „volheid“)

d. bevorderen van de mobiliteit van bejaarden en gehandicapten: aanpassen van verkeers- en vervoersvoorzieningen op verspreide huisvesting van deze groepen.

9. Vooral in de Randstad dient een verstandig autogebruik aantrekkelijk te worden gemaakt. Integrale afstemming van verkeers- en vervoersbeleid is noodzakelijk. De keuze „soms de auto, soms het openbaar vervoer“ dient reëel te zijn.

164 *Kamercentrale Gelderland* (3890)

Motie

Na kennis te hebben genomen van het deel „Mens en omgeving“ stellen wij voor, dit deel te herzien.

TOELICHTING:

Ruimtelijke Ordening is ingepast in dit deel, echter landinrichting, natuur en landschap ontbreken.

Het ontbreken van een hoofdstuk, althans een passage, over natuur en landschap in relatie tot andere belangen, waaronder landbouw, beschouwen wij als een forse omissie in het ontwerp-manifest.

165 *Afdeling Hoorn NH* (1132) blz. 15 kolom B, regel 50

Amendement

AAN TE VULLEN MET EEN NIEUWE PARAGRAAF:

ONZE OMGEVING:

Het aantal mensen groeit nog steeds, maar de ruimte waarin hij leeft nauwelijks. Het is daarom noodzakelijk, dat er maatregelen worden genomen, die enerzijds de vrijheid van de mens beschermen ten opzichte van die van anderen en anderzijds de omgeving beschermen tegenover de mens. Hierbij spelen de ruimtelijke en milieu-ordening de voornaamste rol. De woning is en blijft de belangrijkste nabije omgeving van de mens.

De woningbouw zal er op gericht moeten zijn, dat er voldoende aanbod is in alle categorieën teneinde aan iedereen een eigentijds woongenot te verschaffen.

Deze woningbouw vergt een toenemend beslag op de schaarse ruimte. Consequent toegepaste stadsvernieuwing en ge-

bundelde deconcentratie kunnen dit ruimtebeslag binnen de meest aanvaardbare grenzen houden. Hiertoe is ruimtelijke ordening noodzakelijk. De ruimte zelf, het milieu, is daarbij een voorwaarde voor de gezonde ontplooiing van de mens.

166 *Commissie Milieuhygiëne* (3119)

blz. 15 kolom B regels 52 e.v.

Amendement

TE WIJZIGEN:

„ontplooiing“ in „welbevinden“.

167 *Commissie Ruimtelijke Ordening* (3077) blz. 15 kolom B regels 58 t/m 61

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De nieuwe overheids-taak“ in

Veelsoortige en indringende activiteiten van de welvaarts-mens leveren hinder en vervuiling op die hoognodig moeten worden voorkomen en bestreden. Hiermede is de overheidstaak in de achter ons...

168 *Afdeling 's-Gravenhage* (3892) blz. 15 kolom C regels 54 t/m 58

Amendement

TE WIJZIGEN:

„een nieuw evenwicht“ milieu.”

NIEUWE TEKST:

..... een nieuw evenwicht, welk evenwicht tot stand gebracht moet worden tussen economische noodzakelijkheid, ecologische mogelijkheid en welzijns-wenselijkheid (EEW model). Soms zal het ene moeten prevaleren, soms het andere, maar in zijn totaliteit mag het milieu niet verder worden aangetast. Integendeel, bij voortdurende verbetering moet worden gestreefd naar werken, wonen en vrijetijdsbesteding onder verbeterde milieu-omstandigheden.

De mens heeft in beginsel vrijheid van vestiging; ten behoeve van het milieu kunnen overheden daaraan echter beperken-de voorwaarden stellen.

169 *Commissie Milieuhygiëne* (3123) blz. 16 kolom A regels nrs 1 t/m 15

Amendement

TE WIJZIGEN:

„en aan te geven kan worden voorkomen“ in:

„en aan te geven wat van de burgers, hetzij functionerend als individu, hetzij in groepsverband (b.v. in het bedrijfsleven), mag en moet worden verlangd. Er zijn tal van mogelijkheden voor het individu om te voorkomen, dat onze milieuproblemen groter worden door bij zijn handelen maximaal rekening te houden met het milieu. Uiteraard zijn zijn mogelijkheden om de reeds ontstane milieuproblemen op te lossen, beperkt. Dit vraagt nu eenmaal een grote mate van technische kennis, veelal aanzienlijke financiële middelen en overheidsmaatregelen op wettelijk, ruimtelijk en financieel gebied. De burger dient op de hoogte te zijn van de manier waarop hij het milieu aantast en hoe die aantasting kan worden voorkomen.“

170 *Commissie Milieuhygiëne* (3124) blz. 16, kolom A regels 25 t/m 29

Amendement

TE WIJZIGEN IN DE ZIN:

„In de praktijk tegengaan“

„selectief“ in „zorgvuldig“, „vestiging nieuwe bedrijven“ in „aanvangen nieuwe activiteiten“, „sanering“ in „geleidelijk verminderen“, „vervuilende bedrijven“ in „vervuilende bestaande activiteiten“.

171 *Afdeling Geldrop*
(1425)
blz. 16 kolom A regels
50

Amendement

TE WIJZIGEN:

„onverkort” in: „waar mogelijk”.

172 *Commissie Milieuhygiëne*
(3126)
blz. 16 kolom A regel
52

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„milieubeleid”: „tenzij het gaat om iets dat ver uitgaat boven lokaal of regionaal belang”.

173 *Afdeling Eindhoven* (1226)
blz. 16 kolom A regels
54

Motie

AAN TE VULLEN NA:

„gemaakt”:

Dat neemt niet weg dat wij erkennen dat, met uitzondering van de grote en middelgrote gemeenten, hiervoor veelal slechts dan voldoende draagkracht aanwezig kan worden geacht, indien een regionale samenwerking op het gebied van de milieuzorg plaatsvindt.

174 *Commissie Milieuhygiëne*
(3127)
blz. 16 kolom A regels
55 t/m 59

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„De normstelling in stand te houden”.

175 *Commissie Ruimtelijke Ordening* (3080)
blz. 16 kolom A regel
61 e.v.

Amendement

AAN TE VULLEN NA

„krijgen”: Provincie en Gemeente kunnen aanvullende

normen stellen. Deze hebben echter alleen betrekking op oorzaken en gevolgen die uitsluitend van regionale, respectievelijk van lokale aard zijn.

176 *Commissie Milieuhygiëne*
(3128)
blz. 16 kolom A regel
64

Amendement

TE WIJZIGEN:

„een stelsel van milieubeleidsplannen” in: „het milieubeleid”.

177 *Landbouw Commissie*
(3690)
blz. 16 kolom B regel
14

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„planning”:

mede gebaseerd op gerechtvaardigde belangen vanuit de samenleving.

178 *Commissie Ruimtelijke Ordening* (3081)
blz. 16 kolom A regels
15 t/m 21

Amendement

TE WIJZIGEN:

„de ruimte.....recreatie” in „Nederland is een dichtbevolkt land in een dichtbevolkt deel van Europa. Dit vereist een kwalitatief hoogwaardige inrichting van stad en land. Bestemming, inrichting en beheer moeten zo op elkaar”

179 *Landbouw Commissie* (3691)
blz. 16 kolom B regel
20

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„werkgelegenheid” „agrarische en”

180 *Kamercentrale Gelderland* (3895)
blz. 16 kolom B regels
29 t/m 31

Amendement

TE WIJZIGEN:

„In heeft” in:

„In het ruimtelijk beleid dient een grotere plaats ingeruimd te worden voor decentralisatie naar de provincie en de gemeente”.

TOELICHTING:

Wij achten het juist en beschouwen het ook als een hoofdzaak, dat in het Liberaal Manifest niet de indruk wordt gewekt, dat een stuk ruimtelijk beleid van de gemeente naar de provincie zou moeten worden overgeheveld.

181 *Commissie Woningbouw en Huurbeleid* (3698)
blz. 16 kolom B regel
40

Amendement

TE WIJZIGEN DE KOP:

„Randstad moet leefbaar blijven” wijzigen in:

De stad moet leefbaar blijven.

182 *Afdeling Wasse-naar*
(3176)
blz. 16 kolom B regel
40

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„blijven”:

Stads- en dorpsvernieuwing.

In de afgelopen jaren is het belang van stads- en dorpsvernieuwing en van monumenten als onderwerp van overheidszorg in steeds sterkere mate naar voren gekomen. Oude steden en dorpen hebben hun eigen karakter. Vooral bepaalde oudere karakteristieke delen van steden en dorpen kunnen zo vertrouwd en kenmerkend zijn, dat een instandhouding daarvan een bijdrage levert aan het leefmilieu.

Bij ieder stads- en dorpsvernieuwingplan, dat nodig is om slechte woon- en werkomstandigheden te verbeteren en aan te passen aan de ervoor geldende

normen, dient de verscheidenheid van vorm en functie in de ons door vroegere generaties overgeleverde delen van de stad of het dorp uitgangspunt te zijn en te blijven. Immers, reeds bijna twee-derde van alle woningen in Nederland is na 1945 tot stand gekomen en draagt dus de kenmerken van één enkele generatie. Grote aandacht vereisen daarom onze monumenten en renovatie-programma's, waarbij vooral gelet moet worden, dat de menselijke maat en schaal in dat samenlevingsverband gewaarborgd blijft.

Een meerjarenprogramma - op basis van een systematische planning en programmering op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau van stads- en dorpsvernieuwing, - dat ten doel heeft de stads- en dorpsvernieuwing richting te geven en dit proces meer systematisch te laten verlopen - moet worden opgesteld.

TOELICHTING:

Stads- en dorpsvernieuwing en monumentenzorg worden niet genoemd.

183 *Commissie Milieuhygiëne*
(3130)
blz. 16 kolom B regel
41

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Steden vormen een bron van cultuur.”

184 *Commissie Ruimtelijke Ordening*
(3084)
blz. 16 kolom A regel
41 t/m 46

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Steden... Daaronder” in:

„Het verval van de steden baart ons allen zorg en moet worden gekeerd. Stadsvernieuwing is daarom voor een lange periode een belangrijke taak. De gemeenten moeten in staat worden gesteld om met ruimte voor particulier initiatief, deze taak

uit te voeren. Onder stadsvernieuwing rekenen wij ook de verbetering...

185

Commissie Woningbouw en Huurbeleid

(3699)

blz. 16 kolom B regels 44 t/m 47

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Stadsvernieuwing... Randstad” in:

Herstel van de steden en van hun functie als primair woongebied is in de huidige maatschappij een gewenste ontwikkeling. Dit vergt een voortdurende stimulering van de verdraagzaamheid van de inwoners van de steden.

Onder stadsvernieuwing rekenen wij ook het herstel van de pluriformiteit van het stedelijk milieu.

186

Afdeling Nieuwkerk a/d IJssel

(551)

blz. 16 kolom B regels 54 t/m 62

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Vooraf... gewent” in:

„Vooraf in de stedelijke gebieden dient de kwaliteit van het openbaar vervoer te worden bevorderd o.m. door betere frequenties, een vervoerbiljet („strippenkaart”), lagere tarieven. Door het aanleggen van parkeerterreinen aan de rand van de grote steden met overstapgelegenheid naar het openbaar vervoer zal de doorstroming van dit openbaar vervoer worden bevorderd en zal het parkeerprobleem minder nijpend worden. Tussen de stedelijke gebieden zullen de wegen moeten worden verbeterd.”

187

Afdeling Winschoten (2539)

blz. 16 kolom B regel 70

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„vervoer”:

Platteland en leefbaarheid.

De leefbaarheid op het platteland is in belangrijke mate afhankelijk van de mobiliteit van de burgers. Zolang het openbaar vervoer geen optimaal middel kan zijn om de burgers van het platteland ten volle de mogelijkheid te geven tot participatie in sociaal en cultureel maatschappelijk leven, dient de mogelijkheid te worden geschapen door korting op belasting en/of energiekosten het particulier vervoer te stimuleren.

188

Landbouw Commissie (3692)

blz. 16 kolom C regels 7

TE WIJZIGEN:

„De industrie” in: agrarische en industriële bedrijvigheid.

189

Afdeling Groningen (2471)

blz. 16 kolom C regels 11 t/m 12

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Zonder... kosten”.

190

Commissie Milieuhygiëne (3131)

blz. 16 kolom C regel 12

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„kosten”:

„Bij de ontwikkeling van het milieubeleid zal rekening moeten worden gehouden met de internationale concurrentiepositie van ons bedrijfsleven.”

191

Afdeling Hilversum (1871)

blz. 16 kolom C regel 12

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„kosten”:

„De huidige groei-economie moet geleidelijk worden omgebogen tot een schaarste-economie, die gebaseerd moet zijn op een doeltreffend en zuinig gebruik van grondstoffen en een zo terughoudend mogelijk aanwenden van milieuverstorende processen, zonder dat dit evenwel de werkgelegenheid in gevaar mag brengen”.

TOELICHTING:

Dit is een geaccepteerde zaak, we moeten dit dus ook zeggen.

192

Afdeling Eindhoven (1200)

blz. 16 kolom C regels 20

AAN TE VULLEN NA:

„voorkomen”:

Wij streven naar een integrale industriële milieuwetgeving, zodat in tegenstelling met de sectorale wetgeving slechts één milieuvergunning voor een bedrijf noodzakelijk is en waarbij de bevoegdheid voor het verlenen van die vergunning in handen is van één bestuur. Hiermede wordt zowel voor het bedrijfsleven alsmede voor de bevolking een overzichtelijke situatie gecreëerd. Wij menen dat daarmee tevens, ten aanzien van het industrieel vestigingsbeleid voor buitenlandse bedrijven een gunstiger klimaat wordt geschapen.

193

Afdeling Voorburg (1507)

blz. 16 kolom C regels 27 t/m 31

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Naast... gegeven.”

194

Commissie Ruimtelijke Ordening

(3085)

blz. 16 kolom C regels 45 t/m 46

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Ook... bedrijven” in:
Ook Europees is terzake nog heel wat te doen.

195

Commissie Milieuhygiëne (3135)

blz. 16 kolom B regels 48 t/m 49

Amendement

TE WIJZIGEN:

„en minimumnormen voor de kwaliteit van het leefmilieu” in:
„met inbegrip van de normen”.

196

Commissie Ruimtelijke Ordening

(3086)

blz. 16 kolom C regels 55 t/m 69

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De totstandkoming... sprake zijn” in:

„Ook de ruimtelijke ontwikkeling in Europa, vooral in de grensgebieden, verdient de aandacht. Grensoverschrijdende hinder en vervuiling moet worden voorkomen door tijdig voorgenomen plannen en maatregelen met de verantwoordelijke autoriteiten aan gene zijde van de grens te bespreken, om tot onderlinge overeenstemming te komen. Bij dit bestuurlijke contact moeten ook afspraken over inspraakprocedures worden gemaakt.

197 *Afdeling Amsterdam* (3896)

Motie

Overwegende:

- dat het hoofdstuk „Mens en Arbeid” algehele herziening behoeft omdat,

1. de inhoud onvoldoende doorzicht, innerlijk tegenstrijdig en onduidelijk is.

2. de strekking onvoldoende in overeenstemming is met inhoud en strekking van de beginselverklaring, met name met liberale principes van vrijheid en individuele ontplooiing.

- Dat immers,

A. Verschillende, onjuiste en tegenstrijdige inhoud en betekenis aan het begrip „arbeid” is toegekend,

B. Hieruit een onzorgvuldig omschreven „recht op arbeid” wordt afgeleid zonder dat is aangegeven hoe en tegenover wie een dergelijk recht zou kunnen worden geëffectueerd,

C. dit „recht op arbeid” vervolgens leidt tot het suggereren van een even onzorgvuldig omschreven recht op inkomen en het scheppen van schijnwerkgelegenheid tegen een soort van alternatief minimumloon,

D. in strijd met de beginselverklaring a priori is gekozen voor een niet onderbouwd model voor inkomens (her)verdeling met voorbijgaan aan met name het probleem der meetbaarheid van de daarbij genoemde factoren.

Besluit:

De commissie Geertsema te verzoeken het hoofdstuk „Mens en Arbeid” te herschrijven en daartoe advies in te winnen bij de Sociaal-Economische Commissie,

en gaat over tot de orde van de dag.

198 *Afdeling Rotterdam* (3897)

Motie

Bij herschrijving van het hoofdstuk „Mens en Arbeid” worden de volgende punten in overweging gegeven:

1. Naast de negatieve kanten van automatisering dienen ook de positieve kanten te worden belicht.

2. De gedachte om diegenen die geen betaalde maar wel onbetaalde arbeid willen verrichten van overheidswege een inkomen te garanderen op het biologisch minimum is niet realiseerbaar. Derhalve dient de paragraaf „Alternatief werk, alternatieve uitkering” te vervallen. Wel is het wenselijk dat er in de komende jaren een discussie op gang komt over de maatschappelijke waardering van niet-betaalde arbeid.

3. Het arbeidsmarktbeleid dient niet zozeer gericht te zijn op het handhaven van bestaande arbeidsplaatsen, als wel op het bevorderen van de flexibiliteit van de beroepsbevolking, zodanig dat zoveel mogelijk mensen na het vervallen van hun arbeidsplaats opnieuw in het arbeidsproces kunnen worden ingeschakeld.

4. Beperking van de vrije uitoefening van beroepen op oneigenlijke gronden dient te worden tegengegaan.

5. Een vaste pensioenleeftijd is ongewenst.

199 *Afdeling Dordrecht* (3898)
blz. 15 kolom B regel 25
blz. 18 kolom C regel 35

Motie

TE WIJZIGEN:

„Mens en arbeid en Mens en Welzijn”

In beide onderdelen van het Liberaal Manifest wordt het afhankelijk stellen van bijdragen aan dienst- en hulpverlening van het inkomen en van het al dan niet verrichten van betaalde arbeid door beide ouders gepropageerd. In de Liberale visie dienen deze bijdragen in principe bepaald te worden door de kosten van de geleverde dienst of hulp.

TOELICHTING:

Een ieder heeft het recht op arbeid. Het is daarom niet de taak van een dienst- of hulpverleningsinstelling het verrichten van arbeid door beide samenlevingspartners te bestraffen door een hogere bijdrage te vragen voor de geleverde dienst (zie 18 C 39 e.v.) Ook het afhankelijk stellen van de bijdrage van het genoten inkomen mag geen taak zijn van voornoemde instellingen.

200 *Afdeling Huizen* (2765) blz. 17 kolom A regel 46

Amendement

AAN TE VULLEN NA „ARBEID”:

„kunnen”.

201 *Landbouwcommissie* (3693) blz. 17 kolom A regel 48

Amendement

AAN TE VULLEN ALS REGEL 48:

Het verschaffen van de mogelijkheid om bezit te verwerven.

202 *Afdeling Schiedam* (170) blz. 17 kolom B regel 29

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„worden”:

- beperkte arbeidsmobiliteit voor ouderen door voornamelijk het verschil in pensioenregelingen en premiehoogten, waardoor ouderen moeilijk van werkkring kunnen veranderen of tijdens werkloosheid aan de slag kunnen komen;

TOELICHTING:

In de maatschappij is de arbeidsmobiliteit, d.w.z. het overstappen van de ene baan naar de andere in het bedrijfsleven, overwegend voorbehouden aan jongeren. De mogelijkheden voor ouderen zijn beperkt. Daarbij gaat het niet alleen om ouderen die hun positie willen verbeteren, maar tevens om degenen die door de maatschappe-

lijke ontwikkeling of andere aanvaardbare redenen van werkkring willen of moeten veranderen. De belangrijkste oorzaak van belemmering is het verschil in pensioenregelingen en premiehoogten, waardoor pensioenverhuizing en -inpassing voor ouderen wordt bemoeilijkt. Dit is ook één van de redenen, waarom oudere werkloos geworden werknemers zo moeilijk aan de slag komen.

Daarom moet de maatschappij zodanig omstandigheden scheppen dat ieder individu, jong en oud, een gelijkwaardige kans krijgt arbeid te verrichten die zo dicht mogelijk aansluit bij de individuele wensen. Naast het recht op arbeid moet tevens gelden recht op arbeidsmobiliteit.

203 *Afdeling Ablasserdam* (2199) blz. 17 kolom B regel 40

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„arbeid”:

Ook degene die geheel of gedeeltelijk kan werken en die een uitkering geniet krachtens de sociale verzekeringswetten, heeft recht op arbeid en dient in de gelegenheid te worden gesteld om arbeid naar keuze (b.v. vrije maatschappelijke diensten) te verrichten met behoud van de verworven uitkering. De overheid is verplicht organiserend op te treden, immers, er zijn vele taken te vervullen die niet direct onder de noemer van de betaalde arbeid vallen, maar die een zinvolle bijdrage aan onze maatschappij inhouden.

TOELICHTING:

Zie voor de laatste alinea blz. 17 C 15 t/m 20.

Wanneer we ervan uitgaan, dat er vele zinvolle taken t.b.v. de gemeenschap te vervullen zijn, dan moet de individuele mens ook het recht hebben hierin houd aan te geven en dient de overheid organiserend op te treden.

Te denken valt aan z.g. alternatief werk, aan studie, aan herscholing, maar ook aan b.v. onderwijskrachten die boven de

sterkte toegevoegd kunnen worden aan probleemklassen, of aan werk voor overheid, semi-overheid of in de sociale sector. (zie ook de toelichting op art. 7 van de beginselverklaring).

Zelfs moet het mogelijk gemaakt worden een tijdelijke baan te aanvaarden bij overheid of bedrijfsleven met behoud van de verworven uitkering. Voor velen vervalt in dat geval de remming om (tijdelijk) lager betaald werk te aanvaarden.

Het dan verdiende salaris zou in dit geval ten goede kunnen komen aan het fonds waarvan men de uitkering ontvangt.

**204 Afdeling
Middelburg (2110)**
blz. 17 kolom B r regel
46

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„die”:

„zo dicht mogelijk”.

**205 Commissie
Midden- en
Kleinbedrijf (3683)**
blz. 17 kolom C regel
7 t/m 13

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Juist nu een aantal... node missen.”

regel 13: „Daarnaast” vervangen door: „Verder.”

**206 Afdeling
’s-Gravenhage
(3900)**
blz. 17 kolom B regel
43 t/m 69 en kolom
C regel 1 t/m 24

Amendement

TE WIJZIGEN:

Volledige... respectabel.

NIEUWE TEKST:

Volledige werkgelegenheid is bereikt, wanneer alle arbeidsgeschikte mannen en vrouwen een betaalde arbeidsplaats kunnen innemen, die aansluiting bij hun redelijke wensen en bij de door hen verworven kennis en vaardigheden.

Volledigheid is niet noodzakelijk gebonden aan een beroepsleven tot het 65ste jaar, bij een werktijd van 48 weken per jaar, 5 dagen per week en 8 uren per dag. De technologische ontwikkeling biedt een toekomstbeeld waarin het behoud en de groei van het totale productievolume in steeds minder arbeidstijd zullen kunnen worden zekergesteld, terwijl onze beroepsbevolking nog zal toenemen.

Werk verdelen

Bij het streven om iedereen desondanks te laten profiteren van de positieve functies van arbeid zullen in toenemende mate vormen van verdeling van de beschikbare arbeid bevorderd moeten worden, daarbij rekening houdend met de daaraan verbonden kosten en baten.

Dat kan onder meer worden bereikt door:

- vrijwillig eerder uittreden uit het arbeidsproces
- systemen van arbeidstijdverkortung
- stimulering van deeltijdarbeid, o.a. door tweelingbanen
- opnemen van al dan niet betaald studieverlof.

Een andere mogelijkheid, die de momenteel node gemiste flexibiliteit kan bevorderen, is gelegen in het combineren van een zelfstandig beroep met deeltijdarbeid in loondienst.

**207 Kamercentrale
Gelderland (3905 +
3906)**
blz. 17 kolom C r.
17 t/m 53

Motie

De Kamercentrale Gelderland,

Overwegende,

- dat in het ontwerp Liberaal Manifest naast het begrip „betaalde arbeid” het begrip „alternatieve arbeid” wordt geïntroduceerd, waaronder verstaan wordt een „zinvolle bijdrage aan de maatschappij”, welke gehonoreerd dient te worden met een z.g. „biologisch minimum inkomen”;
- dat dit tot niets anders kan leiden dan het creëren van een nieuwe sector, volgend op de quartaire sector. 1. een quintaire sector;

- dat deze arbeid door de overheid zal gaan worden betaald uit gemeenschapsgelden en derhalve een uitbreiding van de overheidsbemoeienis en het creëren van een nieuwe categorie trendvolgers, wat tot gevolg zal hebben, dat deze „arbeid” op het terrein zal treden van wat thans als hobby- of vrijwilligerswerk wordt aangemerkt, zoals bv. bestuurders, leiders of medewerkers van sportverenigingen, stichtingen op sociaal of cultureel gebied, amateursverenigingen op allerlei gebied, aanvullende sociale hulp enz.

- dat dit werk niet meer onafhankelijk kan worden uitgevoerd t.o.v. de (salarierende) overheid, terwijl veelal van deze categorie mensen in deze functies juist onafhankelijk tegenover verwacht wordt tegen de overheid en haar dienaren;

- dat bij het verdelen van de arbeid vrije tijd ontstaat, die op vrijwillige basis juist op dit terrein zeer zinvol en bevredigend kan worden besteed;

- dat degenen, die deze betaalde arbeid - zij het tegen het biologisch minimumloon - zullen verrichten ook weer zekerheden zullen eisen, dus bv. moeilijk uit hun baan kunnen worden ontslagen, wanneer zij daarin slecht functioneren;

- dat de motivering voor het werk minder zuiver zal zijn dan die van de echte vrijwilliger;

- dat betaling van vrijwilligerswerk wezensvreemd is aan het karakter en de bedoeling van dat werk;

- dat in de Beginselverklaring (4/B/8-14) terecht de bereidheid offers te brengen uit overwegingen van sociale rechtvaardigheid wordt benoemd als één van de wezenlijke vereisten van een maatschappij volgens liberale visie;

spreekt als zijn oordeel uit,

1. dat in het Liberaal Manifest slechts onderscheid dient te worden gemaakt tussen betaalde arbeid en niet betaalde arbeid (vrijwilligerswerk);
2. dat in Beginselverklaring en Liberaal Manifest als duidelijke hoofdlijn naar voren dient te komen, dat degene, die wel in staat is, doch niet bereid met

„betaalde arbeid” een inkomen te verkrijgen gelijk aan of groter dan het minimum loon, geen recht heeft op enige uitkering van de overheid;

3. dat het begrip: „Alternatieve arbeid” in de zin van „door de overheid betaald vrijwilligerswerk” uiterst verwarrend is, wezensvreemd aan karakter en bedoeling van dat werk en in strijd met de liberale visie op de verhouding particulier-overheid;

4. dat dat begrip „Alternatieve arbeid” derhalve uit het Liberaal Manifest, zoals Ontwikkeling, Gezondheid, Welzijn, Omgeving, Organisatie en Wereld, maar vooral in het hoofdstuk Arbeid sterke nadruk dient te worden gelegd op de positieve betekenis van vrijwilligerswerk (d.i. onbetaald werk) voor zowel de gemeenschap als voor de geestelijke en wellicht ook lichamelijke ontplooiing van de vrijwilliger zelf”.

**208 Afdeling
’s-Gravenhage
(3909)**
blz. 17 kolom C regel
18 t/m 35

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Er zijn vele... inkomensgrens”

NIEUWE TEKST:

Alternatief werk en vergoeding

Wij erkennen dat een ieder, die werken kan, de vrijheid heeft om te beslissen op welke wijze hij of zij aan het maatschappelijk verkeer wenst deel te nemen. Er zijn vele taken te vervullen die niet direct onder de noemer van betaalde arbeid vallen, maar die desalniettemin een zinvolle bijdrage aan de maatschappij kunnen inhouden. De vrijheid om zo’n keuze te doen vormt een onderdeel van de vergoeding die de maatschappij hiervoor wil opbrengen. Een eventuele geldelijke vergoeding zal dan ook op een niveau moeten liggen dat beduidend lager is dan de thans geldende minimum inkomensgrens.

TOELICHTING:

1. Naar ons oordeel behoren de regels C-18 t/m C-24 niet thuis onder de paragraaf „Werk verdelen”, doch eerder bij de erop volgende alinea betreffende „Alternatief werk”.

2. De nadruk op het begrip „vrijheid” in plaats van het gebruikte woord respectabel sluit beter aan bij het liberale uitgangspunt.

3. De aanduiding „uitkering” - hier gebruikt in samenhang met het vervullen van maatschappelijk zinvolle taken - is onjuist, omdat een uitkering een betaling om niet is, geen beloning is voor een prestatie. De aanduiding beloning is hier evenmin juist, daar in economische betekenis geen productieve prestaties worden geleverd.

4. Het is onduidelijk wat onder een „biologisch minimum” wordt verstaan.

209 Afdeling Aalsmeer

(849)
blz. 17 kolom C
regel 47 t/m 49

Motie

Het begrip passende arbeid dient veel ruimer geïnterpreteerd te worden dan thans het geval is. De mens is vrij om aangeboden arbeid als niet-passend te weigeren, maar weigert men bijvoorbeeld voor de derde keer, dan vervalt het recht op uitkering.

Een dergelijk systeem wordt in Zweden gehanteerd en lijkt volkomen acceptabel.

Een degelijk omscholingsbeleid is hierbij voorwaarde. Tevens dienen er regels gesteld te worden voor een passende werkafstand. Een totaal-pakket van maatregelen dient de beroeps-mobiliteit te verhogen.

Het is onaanvaardbaar dat met honderdduizenden werklozen het vaak onmogelijk blijkt tienduizenden vacatures te vervullen.

Het probleem van de gastarbeiders - de moderne vorm van slavernij - kan hiermee eveneens teruggedrongen worden.

210 **Kamercentrale
Gelderland** (3910)
blz. 17 kolom C regel
57 t/m 61

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Het beleid...stimuleren”

IN:

Het beleid als zodanig gericht moeten zijn, dat alle maatschappelijk en economisch verantwoorde maatregelen worden genomen omvoldoende arbeidsplaatsen te houden en de vraag naar arbeid te stimuleren.

211 **Afdeling
Westmaas** (253)
blz. 18 kolom A
regel 28

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„tekortschiet”:

„mits de andere economische voorwaarden zo'n spreiding blijvend rechtvaardigen.

TOELICHTING:

Een bedrijf kan alleen aarden in een gunstig economisch milieu.

212 **Afdeling
Alblasserdam**
(2203)
blz. 18 kolom A
regel 42 t/m 45

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„zinvol...dekt”.

TOELICHTING:

Het afmeten van de zin van arbeid aan de hand van opbrengst en (energie)kosten is beslist onmogelijk voor veel zeer nuttige arbeid.

213 **Kamercentrale
Gelderland** (3912)
blz. 18 kolom A
regel 61

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„het creëren van meer vrije tijd”.

TOELICHTING:

Financiële middelen moeten primair gebruikt worden voor het scheppen van arbeidsplaatsen.

214 **Afdeling Assen**
(2676 + 2677)
blz. 18 kolom A
regel 65

Motie

Verskil in beloning

Overwegende: dat geen instrument voor een rechtvaardig en integraal inkomensbeleid voorhanden is.

Spreekt uit: dat het maatschappelijk nut van arbeid de basis moet vormen voor rechtvaardige inkomensverschillen. Deze basisverdeling dient voor verschillen in inspanning en de omstandigheden van het werk (risico, vuil werk) individueel te worden genuanceerd.

Met gebruikmaking van bestaande systemen van beloning via functiewaardering dienen voor de overige maatschappelijke en economische deelgebieden ook dergelijke classificaties te worden gemaakt. Op basis van zo'n functieclassificatie dienen ook maximum en minimum tarieven te worden vastgesteld voor de sector van de vrije beroepen.

Toelichting

Inkomensbeleid dient een samenhangend geheel te zijn. Vele bedrijven en ook de overheid hebben afzonderlijke belonings-systemen, waarin inkomens-verhoudingen zijn vastgelegd. Deze bestaande systemen van functieclassificaties moeten op elkaar worden afgestemd. Waar geen functieclassificaties bestaan dienen ze te worden opgesteld op basis van de bestaande inkomensverhoudingen. Deze bestaande (markt)verhoudingen kunnen worden gecorrigeerd bv. via een tarievenbeleid en het wegwerken van marktimperfecties.

Het gehele stelsel van functieclassificaties dient niet de bestaande verhoudingen te verstarren, maar het dient inkomensverschillen hanteerbaar en vergelijkbaar te maken. Op deze wijze is een consistent inkomensbeleid mogelijk. Consistentie is een belangrijke eis van rechtvaardigheid. Rechtvaardigheid van inkomensverschillen wordt inhoudelijk bepaald door:
1. maatschappelijk nut: zoals dat enerzijds wordt bepaald door economische factoren en

anderzijds door maatschappelijke (politieke) besluitvorming. Dit maatschappelijk nut bepaalt de rangorde van de functieclassificatie.

2. inspanning.

3. omstandigheden van het werk.

Deze laatste twee factoren dienen rond ieder beloningsniveau dat wordt aangegeven door het maatschappelijk nut, individuele fluctuaties mogelijk te maken. Rechtvaardigheid is geen objectief vaststaande situatie. Rechtvaardigheid wordt gevoeld en daartoe dient het in een overheidsbeleid zichtbaar te worden gemaakt. Samenhang is voor die zichtbaarheid een eerste vereiste.

215 **Afdeling Leek**
(833)
blz. 18 kolom B
regel 8 t/m 22

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Daarnaast...verschillen”.

TOELICHTING:

Met name regels 15/22 zijn voor een leek onbegrijpelijk. Overigens is het zo, dat psychisch inkomen ook wordt genomen door iedereen die werk aflevert en in dat werk bevrediging ervaart. Dat geldt niet alleen voor maatschappelijk hooggeplaatsten.

216 **Kamercentrale
Gelderland**
(3917)
blz. 18 kolom B
regel 17 t/m 22

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Deze verschillen...deze verschillen”.

TOELICHTING:

In het ontwerp wordt in feite gezegd, dat beloningsverschillen als gevolg van verschillen in opleiding en risicoaanvaarding alleen dan gerechtvaardigd zijn, als ze ten goede komen aan de minst bedeelde en dan nog slechts, indien dat voordeel voor die minst bedeelde groter is dan het voordeel, dat ze kunnen krijgen uit nivellering van inkomens.

- 217** *Afdeling 's-Hertogenbosch* (374 B)
blz. 18 kolom A regel 65 t/m 69 en kolom B regel 1 t/m 2

Motie

Overwegende; dat geen instrument voor een rechtvaardig en integraal inkomensbeleid voorhanden is,

Spreekt uit; dat het maatschappelijk nut van arbeid de basis moet vormen voor rechtvaardige inkomensverschillen. Deze basisverdeling dient voor verschillen in inspanning en de omstandigheden van het werk (risico, vuil werk) individueel te worden genuanceerd.
Met gebruikmaking van bestaande systemen van beloning via functiewaardering dienen voor de overige maatschappelijke en economische deelgebieden ook dergelijke classificaties te worden gemaakt. Op basis van zo'n functieclassificatie dienen ook maximum en minimum tarieven te worden vastgesteld voor de sector van de vrije beroepen.

- 218** *Afdeling Sneek* (2545)
blz. 18 kolom B regel 64 t/m 69 en kolom C regel 1/2

Motie

Motie m.b.t. de 1e alinea van „Vermenselijking van de structuren”.

Het scheppen van nog meer inspraakorganen leidt zelden tot meer betrokkenheid maar wel tot oeverloze discussies, tot een „vergadermaatschappij” welke niet tot besluiten komt.
De afdeling Sneek meent daarom dat deze alinea minder expliciet moet worden geformuleerd.

- 219** *Commissie sociaal cultureel werk* (3209)
blz. 18 kolom C regel 19 t/m 21

Motie

TE WIJZIGEN:

„De...inkomen”

IN:

„De arbeid in de huishouding is een volledige en volwaardige arbeid met een afgeleid inkomen.”

TOELICHTING:

Huisvrouw is discriminerend ten opzichte van de huisman. Het is een volwaardige taak.

- 220** *Afdeling Zaanstad* (439)
blz. 18 kolom C regel 22 t/m 24

Motie

TE WIJZIGEN:

„De vrouw...arbeidsproces.”

IN:

„Hoewel het gezin ook in de toekomst een belangrijke functie zal blijven behouden, zal de vrouw in toenemende mate participeren in het arbeidsproces.”

- 221** *Kamercentrale Gelderland* (3920)
blz. 18 kolom C regel 33

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„man”: tenzij in het Hoofdstuk Mens en Ontwikkeling een aanvulling van gelijke strekking op blz. 10 kolom C en blz. 11 kolom A wordt opgenomen: „Emancipatie”

„In het onderwijs dient geen onderscheid te worden gemaakt tussen jongens en meisjes. Technisch beroepsonderwijs voor meisjes dient te worden gestimuleerd. Stereotiepe vrouwelijke beroepen in de administratieve sector zullen verdwijnen bij de voortschrijdende automatisering en invoering van chips. Bedrijfsopleidingen binnen de bedrijven moeten open staan voor jongens en meisjes. De overheid dient via voorlichting, schooldecanen en arbeidsbureaus een stimulerende taak te hebben bij de rolwisseling van bepaalde beroepen. Beter mogelikheden voor gesubsidieerde her-, om- en bijscholing van de vrouw. Verbetering van de rechtspositie van vrouwen van zelfstandigen, die vaak meewerken in het bedrijf van de man zonder arbeidsovereenkomst en sociale zekerheid.”

- 222** *Kamercentrale Gelderland* (3921)
blz. 18 kolom C regel 45

Amendement

AAN TE VULLEN OP
REGEL 45:

Positie minder validen

Door overheid en bedrijfsleven dienen voldoende kansen te worden geboden aan minder validen. De overheid zal voorbeeldgevend moeten optreden.

Mens en Welvaart

- 224** *Afdeling Amsterdam* (3922)

Motie

Overwegende:

- dat het hoofdstuk „Mens en Welvaart” algehele herziening behoeft omdat:

1. de inhoud onvoldoende doordacht, innerlijk tegenstrijdig en onduidelijk is,
2. de strekking onvoldoende in overeenstemming is met de inhoud en strekking van de beginselverklaring, met name met liberale principes van vrijheid en individuele ontplooiing.

- Dat immers,

A. weliswaar terecht is gesteld: „De mens dient vrijelijk te kunnen beschikken over verkregen inkomen en over verworven eigendom” (20-C-61) en dan ook primair is gekozen voor de markteconomie,

B. deze „markteconomie” echter wordt vervangen door onduidelijk en onzorgvuldig geformuleerde begrippen als „sociale markteconomie” en „overleg-economie”, zonder dat wordt aangegeven hoe daarmee de „doelstelling van liberale politiek” te weten „vergroting van welvaart en welzijn” wordt gerealiseerd,

C. geen enkele inhoud wordt gegeven aan de „eisen van mens en natuur” (19-B-63)

D. onder de mom van verbetering van het sociaal-economisch overleg welhaast absolute prioriteit aan de collectieve sector wordt verleend,

- 223** *Commissie sociaal cultureel werk* (3211)
blz. 18 kolom C regel 63 t/m 69

Motie

TE SCHRAPPEN:

„Ouderen...opschuiving.”

Toelichting:

Gezien de complexe materie staat het hier veel te simpel. Daarom kan het beter geschrapt worden.

E. inflatoire stimulering van de economie niet uitdrukkelijk wordt uitgesloten,

Besluit:

De Commissie Geertsema te verzoeken het hoofdstuk „Mens en Welvaart” te herschrijven en daartoe advies in te winnen bij de Sociaal-Economische Commissie.

- 224A** *Commissie voor het Midden- en Kleinbedrijf*

Motie

De Commissie mist de erkenning van verschillen in spaar-neiging en de erkenning van inkomen uit bezit.

- 225** *Afdeling Hilversum* (1887)

Motie

Hoewel het hoofdstuk heet „Mens en Welvaart”, begint het met de ondernemingsgewijze produktie en niet met „de mens”. Het hoofdstuk dient o.i. te beginnen met het onderwerp „verantwoorde groei”. Doelstelling van liberale economische politiek met het accent op liberale en niet op economische kan en mag niet meer zijn „het vergroten van welvaart”, zelfs niet gekoppeld aan welzijn. Perspectief voor liberalen dient nu in de eerste plaats te zijn: diegenen uitzicht te bieden op een stukje van onze eigen welvaart en daarvoor de bereidheid te tonen een stap achteruit te doen.

O.i. komen in de eerste plaats in aanmerking „de derde wereld” en in de tweede plaats bepaalde groepen van de eigen bevolking.

Dus niet beperken tot „signalen opvangen” (19-B40-44)

226

Afdeling Smallerland (3003)

blz. 19 kolom A r. 16
t/m 20

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Gelukkig... af” in:

In de eigentijdse markteconomie is sprake van een eigen aandeel van de overheid daarin.

227

Ondercentrale Heuvelrug-Noord (3499)

blz. 19 kolom A
r. 20 t/m 30

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De kern... markteconomie.”

NIEUW TEKST:

„De kern van deze markteconomie is de wisselwerking van vraag en aanbod; over de vraag beslissen de consumenten, over het aanbod de ondernemingen. Indien beslissingen over productie en investeringen gedecentraliseerd en ondernemingsgewijs worden genomen door elkaar beconcurrerende zelfstandige bedrijven, kunnen voorkeuren van consumenten beter worden gehonoreerd dan bij een centraal geleide economie en zijn de vrijheden van consumptie en productie verzekerd. Liberalen zijn daarom voorstanders van de vrije markteconomie”.

228

Afdeling 's-Gravenhage (3925)

blz. 19 kolom A r. 40
t/m 69 kolom B r. 1
t/m 35

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Een belangrijk... voorspellen”.

NIEUW TEKST:

Een algemeen kenmerk van een markteconomie is de noodzaak van voortdurende aanpassing aan zich wijzigende omstandigheden, nationaal en internationaal:

de toenemende betekenis van ontwikkelingslanden en de daarmee gepaard gaande produktieverdeling, de afhankelijkheid voor de levering van grondstoffen en de daarbij voor de ontwikkelde landen wellicht optredende ruilvoetverslechtering. In eigen land is er een verschuiving in de voorkeuren van de consumenten mede als gevolg van veranderde levensgewoonten en -vormen. Ook de bevolkingssamenstelling verandert, er is een groter aanbod van arbeid, het opleidingsniveau neemt toe, er zijn ook mogelijkheden voor grotere produktiviteit en hogere consumptie. Het netto effect daarvan op de economie laat zich moeilijk voorspellen.

Sociale markteconomie

Een belangrijk kenmerk van de huidige markteconomie is dat het productieproces zich binnen sociale randvoorwaarden voltrekt. De aanpassing van de wensen van de deelnemers aan dit proces op het terrein van lonen, arbeidsomstandigheden, richting en omvang van de economische groei en participatie in de besluitvorming blijft nodig. Een tweede kenmerk is de grote verwevenheid van overheid en bedrijfsleven en de hoge mate van overleg en participatie. Men spreekt niet voor niets van overiegeconomie.

Een van de grote taken van de jaren tachtig is deze overlegstructuur beter te laten functioneren.

Een derde kenmerk is de ontwikkeling van de techniek, die niet of slechts in geringe mate rekening hield met effecten voor mens en milieu; meer en meer zullen ook die in de beschouwing worden betrokken. Er is nog veel te doen voor er echt sprake van een sociale markteconomie zal zijn.

TOELICHTING:

De sociale markteconomie wordt inderdaad gekenmerkt door:

1. sociale randvoorwaarde waarbinnen het productieproces zich voltrekt
 2. de grote verwevenheid van overheid en bedrijfsleven en de hoge mate van overleg en participatie
 3. de grote invloed van de technologie op het productieproces en de besluitvorming.
- Het vierde kenmerk dat de tekst noemt, te weten het zich voortdurend moeten aanpassen aan zich wijzigende omstandigheden is geen kenmerk dat typisch is voor de sociale markteconomie doch betrekking heeft op de markteconomie in het algemeen.

229

Kamercentrale Gelderland (3927)

blz. 19 kolom B r. 49
t/m 51

Motie

De vergadering spreekt zich éénparig uit over het feit, dat de constatering in de zin „De belastingdruk... bevestigen” onvoldoende houvast biedt. Zij is van mening, dat hieraan toegevoegd dient te worden, dat gestreefd zal worden naar vermindering van de directe belastingen.

230

Afdeling Hoogveen (1979)

blz. 19 kolom B r. 54

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„onofficiële economie”; Gerichte maatregelen om deze „onofficiële economie” aan banden te leggen zijn en blijven dringend noodzakelijk.

231

Afdeling Groningen (2466)

blz. 19 kolom B r. 69
kolom C r. 1

Amendement

TESCHRAPPEN:

„En de behoefte aan meer is aanwezig.”

232

Afdeling Hilversum (1889)

blz. 19 kolom B r. 56
t/m 69 kolom C r. 1
t/m 23

Amendement

TE WIJZIGEN:

De paragraaf „Verantwoorde groei” in: „Hoe teleurstellend het ook mag klinken, Nederland en de wereld kunnen niet rekenen op een voortgaande economische groei. Het zal niet mogelijk zijn de oplossing voor onze milieu- en energieproblemen te betalen uit een steeds maar voortgaande verhoging van het Bruto Nationaal Produkt. Het alternatief, een verminderde vervulling van particuliere en collectieve voorzieningen is echter niet zo somber als het sommigen lijkt, en hoeft ons niet tot pessimisme te stemmen.”

233

Afdeling Peize (986)

blz. 19 kolom C r. 5
t/m 11

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Groe... vernieuwen” in: Groei is bovendien nodig om de oplossing van de problemen van milieu en energie te betalen, om het wegvallen van de opbrengsten van het aardgas te en om het stelsel van sociale voorzieningen te kunnen behouden en te vernieuwen.

234

Afdeling 's-Gravenhage (3928)

blz. 19 kolom C,
r. 16 t/m 24

Amendement

TOELICHTING:

Verduidelijking van de bedoeling.

TE WIJZIGEN:

„Er is maar... uitzicht biedt”.

NIEUWE TEKST:

Er is maar één aanpak en dat is een voortgaande verbetering van de produktiviteit en stimulering van de activiteiten in de particuliere sfeer. In de mate waarin daardoor het draagvlak wordt verbreed kunnen ook wensen in de collectieve sector worden gehonoreerd. Een aanpak die op de toekomst is gericht.

TOELICHTING:

In de door ons gekozen samenlevingsvorm is er een draagvlak van de particuliere sector noodzakelijk om de financiële mogelijkheid te bieden tot uitgaven in de collectieve sector.

235

Commissie Midden- en Kleinbedrijf (3685)

blz. 19 kolom C r. 29
t/m 33

Amendement

TESCHRAPPEN:

„Werkgevers... aanvaarden”.

236

Afdeling 's-Gavenhage (3929)

blz. 19/20 kolom C r.
48 t/m 69 kolom A r.
1 t/m 17

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De problemen... individuele bedrijven”.

NIEUWE TEKST:

Sociaal ondernemen met het oog op morgen (tussenkop)
De problemen hangen zo nauw samen en zijn zo ingewikkeld, dat alleen overleg op hoofdpunten van een samenhangend beleid op langere termijn kans van slagen heeft. Daarbij moet voldoende ruimte worden gelaten voor overleg en initiatieven op bedrijfstak- en ondernemingsniveau. Voor op de toekomst gericht onderzoek, zowel voor het overheidsbeleid als ten behoeve van het bedrijfsleven en andere sectoren van de samenleving draagt de overheid een eigen verantwoordelijkheid.

TOELICHTING:

De oorspronkelijke zin beginnend met „De problemen” is te lang om begrijpelijk te zijn. „Lange termijn” is te lang en „enige ruimte” te beperkt. Met „voldoende” ruimte is aangegeven dat die zo ruim kan zijn dat zelfs de verdeling van de „totale ruimte (!)” door bedrijfstakken of bedrijven over lonen en andere doelen (toe maar) theoretisch mogelijk wordt, al is het de vraag of wij dat moeten wensen. Dus: weglaten. De eerste twee, zeer lelijke, zinnen uit de volgende paragraaf zijn inhoudelijk aan de vorige toegevoegd. De rest kan veel beter vervallen, omdat het aanbevolen instituut in de vorm van de NEHEM reeds mislukt is en nog niemand iets beters heeft kunnen bedenken. De mislukking is voornamelijk te wijten aan de in de laatste zin uitgesproken waarheid: een „goede” onderneming maakt zelf plannen en geeft een ander daarvan geen voorinze. Zwakke bedrijven hebben behoefte aan sectorbeleid - en misschien ook de gemeenschap. Die moet het dan door passende wetgeving afdwingen.

237

Commissie Midden- en Kleinbedrijf (3686)

blz. 19 kolom C r. 61

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„lager worden”.
Technologische innovatie: remedie voor een stagnerende economie. De Nederlandse economie stagneert de laatste jaren, hetgeen onder meer zichtbaar wordt door een dalende export en een groeiend aantal werklozen.
Teneinde deze stagnatie te kunnen doorbreken zal Nederland zijn produktiepakket - thans nog gekenmerkt door relatief weinig geavanceerde elementen en zeer grondstoffen-intensief - moeten wijzigen en zich sterker moeten toelagen op hoogwaardige produkten die door hun kwaliteit en omdat ze uniek zijn een hoog loonkostenniveau kunnen verdragen. Hoewel de beslissingen over het al dan niet

omschakelen van het produktiepakket uiteindelijk bij het bedrijfsleven zelf moeten liggen, is een belangrijke rol voor de overheid weggelegd in het scheppen van de voorwaarden om deze ontwikkeling mogelijk te maken.

Dit is met name van belang voor het midden- en kleinbedrijf, dat enerzijds veelal niet zelf over een eigen researchpotentieel kan beschikken, maar anderzijds wel gekenmerkt wordt door een voor succesvolle innovatie belangrijke flexibiliteit.

In het kader van de taken van de overheid dient met name gedacht te worden aan:

- het vergroten van de oriëntatie van het onderzoek bij (semi-) overheidsinstellingen op de maatschappij, vooral het bedrijfsleven;
- het tot stand brengen van innovatie-gerichte programma's aan Technische Hogescholen en Universiteiten, voor achtergrond onderzoek op het gebied van voor het Nederlandse bedrijfsleven in de toekomst belangrijk geachte technologieën;
- ondersteunen van kleine en middel-grote bedrijven bij het toepassen van micro-electronica;
- het tot stand brengen van transferpunten om het kennispotentieel door duidelijk herkenbare ingangen beter toegankelijk te maken vooral voor kleine en middel-grote bedrijven;
- het bevorderen van contractresearch aan Universiteiten en Hogescholen;
- bij het opleiden van technici meer aandacht besteden aan contacten met het bedrijfsleven.

TOELICHTING:

Visie over de wijze waarop problemen van de stagnerende economie overwonnen kunnen worden, ontbreekt. Aan de technologische innovatie wordt vrijwel geen aandacht besteed.

N.B.: De Sociaal-Economische Commissie ondersteunt de strekking van het voorafgaande amendement, doch vindt het meer passen in het verkiezingsprogramma.

238

Afdeling Rotterdam (3923 ged.)

blz. 19 kolom C r. 63
e.v.

Motie

Als hoofdlijn dient te worden opgenomen:

De voorkeuren van de consument zijn in beginsel bepalend door de produktie van goederen, diensten en voorzieningen. De overheid kan vanuit haar eigen verantwoordelijkheid voorkeuren beïnvloeden via regelgeving en subsidies en eigen voorkeuren.

239

Afdeling Norg (1553)

blz. 20 kolom A r. 17

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„bedrijven”:
De overheid heeft tot taak het nemen van die eerste verantwoordelijkheid te stimuleren.

240

Energiecommissie (3675)

blz. 20 kolom A r. 29

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

grondstoffen- en energievraagstukken:
„Al zullen deze vraagstukken nooit helemaal op te lossen zijn”.

241

Afdeling Assen (2715)

blz. 20 kolom A r. 44

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„bescherming”:
en verbetering van...

242

Afdeling Breda (466)

blz. 20 kolom A r. 50
t/m 54

Amendement

TESCHRAPPEN:

„Door... mens.”

243

Energiecommissie (3672)

blz. 20 kolom A r. 57
t/m 69 en B 1 t/m 28

Amendement

De tekst van de paragraaf „Energie(k)beleid is zodanig geformuleerd dat herschrijving noodzakelijk is, waartoe de volgende tekst vastgesteld wordt:

1. Dreigende schaarste aan energie, die zo vitaal is voor onze samenleving, dient te worden voorkomen door een zekere beheersing van de groei in de vraag naar energie en op langere termijn door stabilisering van deze vraag alsmede door het stimuleren van meer aanbod; dit laatste mede door ontwikkeling van alternatieve bronnen van energie.

2. Beheersing van de groei in de vraag naar energie dient te gebeuren door het stimuleren van minder energie vragende productie- en consumptiepatronen. Belangrijke instrumenten hierbij vormen:

a. Besparingen door het stellen van minimum rendementseisen aan energie verbruikende toestellen en productieprocessen (waaronder ook het gebruik van warmte-kracht koppeling en van afvalwarmte alsmede het hergebruik van afval).

b. Besparingen door het opstellen van isolatie-normen en andere voorschriften voor nieuw te bouwen en te renoveren woningen en gebouwen.

c. Het energieprijnsbeleid.

d. Het geven van doeltreffende voorlichting en van (nagenoeg) gratis adviezen aan individuele burgers en bedrijven over de besparingsmogelijkheden.

3. Eventueel door de overheid op te stellen normen inzake het energieverbruik dienen getoetst te worden op hun macro-economisch rendement; te bepalen door kosten-baten analyses.

In die gevallen waarin energiebesparing micro-economisch (voor consument of bedrijf) niet rendabel is doch macro-economisch wel, dient de overheid subsidiërend op te treden.

Energiebesparing heeft gunstige effecten voor het milieu en de daarvoor noodzakelijke investeringen hebben een gunstig effect op de werkgelegenheid.

4. Bij de stimulering van het energie-aanbod is onderzoek naar de verdere ontwikkeling en toepassing van alternatieve bronnen, zoals zonne-energie, windenergie, geothermische energie en agro-energie dringend noodzakelijk. Daarvoor is veel en kostbaar onderzoek vereist. Daarbij zou Nederland een bijdrage kunnen leveren aan de aanpak van het in ontwikkelingslanden momenteel zo nijpende energievraagstuk.

5. Bij de dekking van de energiebehoefte dient bovendien gestreefd te worden naar een zo gevarieerd mogelijk aanbod. De beschikbaarheid van aardolie is in de EEG aan een plafond gebonden, waardoor het procentuele aandeel van aardolie in onze energievoorziening beperkt is. Een aangepast beleid van ons aardgas, dat snelle uitputting vermijdt, is gewenst. Daartoe zal tevens meer gas moeten worden geïmporteerd. LPG en LNG zijn acceptabel, mits de veiligheidsvoorzieningen voldoende zijn. Ook het gebruik van kolen zal moeten toenemen. Dit op een voor het milieu verantwoorde wijze te doen vereist een aangepaste technologie. De daarvoor noodzakelijke investeringen werken kostenverhogend. In een aantal gevallen zal deze kostenverhoging beperkt kunnen worden door bruikbare grondstoffen uit het afval, dat bij de zuiveringsprocessen ontstaat, te winnen. Exploratie van fossiele brandstof te land en in het Nederlandse deel van het continentale plat dient voortvarend te worden aangepakt.

6. De besluitvorming over de bouw van nieuwe kerncentrales zal rekening moeten houden met de uitkomsten van de „brede maatschappelijke discussie” en afhangen van de mate, waarin thans nog bestaande problemen inzake de veiligheid van de bedrijfsvoering alsmede van het transport, de afvalverwerking en de opslag van het radioactieve materiaal in voldoende mate kunnen worden weggenomen. Ook de problematiek van terreur- en sabotagegeden tegen kerncentrales dient afdoende geregeld te zijn. In internationaal verband dient een op-

lossing te worden gezocht voor de problemen van de afvalwerking en de nucleaire proliferatie.

7. Onderzoek op het gebied van energiebesparing, de opwekking van alternatieve energiebronnen, de milieuproblematiek van het steenkoolverbruik, de veiligheid van kernenergie, waaronder begrepen het probleem van de afvalverwerking dient zeer krachtig bevorderd te worden. Goede resultaten kunnen bereikt worden door aansluiting bij internationale programma's. Nagegaan dient te worden op welke terreinen van onderzoek Nederland zich zou kunnen specialiseren; dit mede gelet op de mogelijke export van hier ontwikkelde kennis en technieken.

8. Aan het energiebeleid in EG en in OECD verband moet meegewerkt worden. Dit is zowel gewenst om onze energievoorziening zoveel mogelijk veilig te stellen als ook om het onderzoek naar energie-opwekkings- en besparingsmethoden zo efficiënt mogelijk te laten verlopen.

9. De overheid heeft ten aanzien van de energiesituatie primair een stimulerende en regulerende taak. Voor een duidelijke en acute tekortsituatie moet zij distributiemaatregelen gereed hebben; onder andere omstandigheden dient zij geen distributiemaatregelen te treffen.

10. Elk maatschappelijk en economisch stelsel ondervindt de hinderlijke gevolgen van krachtige energieprijsstijgingen en eventuele energietekorten. Aan dergelijke gevolgen kan geen argument ontleend worden om ons eigen stelsel fundamenteel te wijzigen.

244

**Afdeling
Zuidhorn (2450)**
blz. 20 kolom A r. 58
t/m 69, B, 1 t/m 22

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Energiebesparing... zorgvuldige bestudering.”

NIEUWETEKST:

Een continue en betrouwbare aanvoer van primaire energiedragers is de spil van onze economische orde. Ondanks het feit dat deze aanvoer - zoals reeds enige malen is gebleken - niet verzekerd is, mogen wij onze moeilijkheden niet verhalen op de toekomstige generaties. Dit maakt het noodzakelijk het gebruik van ons aardgas drastisch te beperken door:

a) een zo sterk mogelijke inkrimping van de export van aardgas, en

b) het aardgas in de toekomst nog slechts te gebruiken voor verwarming van woningen en gebouwen en als grondstof voor de chemische industrie.

Bovendien moeten wij met alle kracht meewerken aan een beleid, dat er op gericht is zoveel mogelijk de verspilling van energie (maar ook van grondstoffen in zijn algemeenheid) tegen te gaan. Energiebesparing moet worden bereikt door de ontwikkeling van zuiniger productieprocessen, isolatie van woningen, hergebruik van afval, een verstandig gebruik van de auto, gebruik van het openbaar vervoer, enz. aan te moedigen. Het zal noodzakelijk zijn voor productieprocessen naast de geaccepteerde milieu-eisen energienormen op te stellen; overeenkomstige maatregelen dienen te worden getroffen ten aanzien van gebruiksgoederen ingeval er sprake is van energieverpilling of vervuiling van het milieu. Voorzover energiebesparing kan worden verwezenlijkt door het aanbrengen van rendabele voorzieningen gaan wij er van uit, dat deze vanzelf tot stand zullen komen eventueel door gericht voorlichtingsacties door de overheid. Energiebesparing door dwang van de overheid is voor ons slechts bij uitzondering aanvaardbaar, bijvoorbeeld in geval van een dreigend groot en acuut tekort.

De ernst van het energievraagstuk dwingt ons tot het zoeken naar en exploiteren van nieuwe gas- en olievoorkomens. Van even grote betekenis is dat sterker dan voorheen de nadruk wordt gelegd op een vergroting van de verscheidenheid van de energiebronnen. Onderzoek- en

ontwikkelingsprogramma's zullen in de toekomst een meer evenwichtig beeld te zien moeten geven dan in het recente verleden, toen de ontwikkeling van de kernenergie te sterk op de voorgrond werd geplaatst. De keuze van de aan te boren energiebronnen zal (na een goede voorlichtingscampagne) voor de bevolking aanvaardbaar moeten zijn. Voordat tot bouw van nieuwe kerncentrales wordt besloten moeten veilige oplossingen zijn gevonden voor de problemen rond de bedrijfsvoering van deze centrales, de verwerking, het transport, de voorlopige opslag en het definitief onschadelijk maken van het radio-actief afval.

245 *Afdeling 's-Graveland* (2810)
blz. 20 kolom A r. 62

Amendement
AAN TE VULLEN NA:
„woningen”;
en andere gebouwen

246 *Afdeling Assen* (2650)
blz. 20 kolom B r. 3 en 4

Amendement
TE SCHRAPPEN:
„Bij uitzondering”.

247 *Kamercentrale Dordrecht* (3930)
blz. 20 kolom B r. 11 t/m 13

Amendement
TE WIJZIGEN:
„Nieuwe...grenzen”
IN:

De grootst mogelijke spoed moet worden betracht om nieuwe energiebronnen te zoeken en methoden tot energiewinning te ontwikkelen, uiteraard met inachtneming van door de overheid te stellen grenzen. Maatregelen moeten worden getroffen om de onafhankelijkheid op het gebied van de energievoorziening van en binnen Nederland te bevorderen. Besluitvorming over toekomstige energievoorziening zal ook rekening dienen te houden met internationale politieke implicaties.

248 *Afdeling Middelburg* (2091)
blz. 20 kolom B r. 14 t/m 22

Motie
TE WIJZIGEN:
„Besluitvorming...bestudering”.

De tekst uit het Liberaal Manifest gaat voorbij aan de noodzaak om de energievoorziening in de komende jaren veilig te stellen. Voor deze energievoorziening kan een kerncentrale noodzakelijk zijn. Zo dit het geval is, moet deze gebouwd kunnen worden. Inmiddels moet studie naar bevredigende oplossingen van de bestaande problemen voortgaan.

249 *Afdeling Hilversum* (1895)
blz. 20 kolom B r. 14 t/m 19

Amendement
TE WIJZIGEN:
„Besluitvorming...materiaal”
IN:
„Er zal geen toestemming gegeven worden voor de bouw van nieuwe kerncentrales, voordat de problemen van veiligheid van de bedrijfsvoering en van het transport, de afvalverwerking, de opslag van het radioactief materiaal en van tegen de kernenergieinstallaties gevoerde terreuracties zijn opgelost en voldaan wordt aan nationaal en internationaal vastgestelde normen”.

TOELICHTING:
Wat in regel 14 t/m 19 staat over de besluitvorming over de bouw van nieuwe kerncentrales wijkt af van wat staat in ons Europees verkiezingsprogramma ELD.

250 *Afdeling 's-Gravenhage* (3931)
blz. 20 kolom B r. 14 t/m 19

Amendement
TE WIJZIGEN:
„Besluitvorming...materiaal”.

NIEUWE TEKST:

Bij een beslissing inzake het op grotere schaal gebruiken van kernenergie zal de mate, waarin wij in staat zijn bevredigende oplossingen te geven voor de veiligheid van bedrijfsvoering en transport als ook de afvalverwerking en met name opslag van radio-actief materiaal, in hoge mate bepalend moeten zijn.

TOELICHTING:

Onze formulering „in hoge mate” is minder absoluut. Daarmee wordt de mogelijkheid opengelaten in geval van een toekomstige duurzame nood-situatie toch in ruimere mate gebruik van kernenergie te maken.

251 *Ondercentrale Veenkoloniën/Westerwolde* (3585)
blz. 20 kolom B r. 19 t/m 22

Amendement
TE SCHRAPPEN:
„Ook...bestudering”
AAN TE VULLEN:

, terwijl ook andere energiebronnen zorgvuldige bestudering vragen

252 *Afdeling Peize* (990)
blz. 20 kolom B r. 22

Amendement
AAN TE VULLEN NA:
„bestudering”:
Het afweten van gevaren en risico's op toekomstige generaties is niet aanvaardbaar.
TOELICHTING:
Geen kernafval in zoutlagen omdat we er niets beters mee weten te doen!

253 *Afdeling Assen* (2651)
blz. 20 kolom B r. 25

Amendement
AAN TE VULLEN NA:
„verband”:
„een Europees energiebeleid is hiertoe onontbeerlijk.”

254 *Financieel-Economische Commissie* (3701)
blz. 20 kolom B r. 28

Amendement
TE WIJZIGEN:
„fundamenteel wijzigt”
IN:
„door een onvrijere vervangt”.

255 *Afdeling Voorschoten* (1388)
blz. 20 kolom B r. 31 t/m 50

Amendement
AAN TE VULLEN NA DE KOP:
„kleine bedrijven”
„Een gezond midden- en kleinbedrijf is onmisbaar voor een evenwichtige economische structuur van het land. Een speciaal beleid van de overheid ten aanzien van het midden- en kleinbedrijf is daarom noodzakelijk”.

TOELICHTING:
In de paragraaf kleine bedrijven wordt niets gezegd over het midden- en kleinbedrijf.

256 *Ondercentrale Zierikzee* (3414)
blz. 20 kolom B r. 31 t/m 50

Motie
„Kleine bedrijven”
Een standpunt over het functioneren van de zelfstandigen in bedrijf en beroep mag in een Liberaal Manifest ook in 1980 niet ontbreken.
Vooral op fiscaal terrein is er van achterstelling sprake.

257 *Afdeling Haskerland* (202)
blz. 20 kolom B r. 41 t/m 45

Amendement
TE SCHRAPPEN:
„Een verlaging van... te worden overwogen”.

TOELICHTING:

In een bepaalde bedrijfstak is elk bedrijf ofwel arbeidsintensief ofwel arbeidsextensief. In een bedrijfstak is dit dus geen concurrentiefactor. Bovendien worden de sociale premies, zijnde een deel van de loonkosten in de totale produktiekosten ingecalculleerd.

258 *Kamercentrale Drenthe* (3932 ged) blz. 20 kolom B r. 46 t/m 50

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Ten einde... gebracht” in:

De inflatie dient krachtig te worden bestreden, zowel om de economische groei veilig te stellen, als om vooral de economische zwakkeren te beschermen.

TOELICHTING:

Verduidelijking van de bedoeling de zwakkeren te beschermen.

259 *Afdeling Utrecht* (3440) blz. 20 kolom B r. 50

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„worden gebracht”:

„De belastingheffing dient in principe inflatieneutraal te zijn”.

260 *Belastingcommissie* (3697) blz. 20 kolom B r. 64 t/m 68

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„overgelaten”:

De overheid dient zorg te dragen voor een belastingstelsel waarin de op een burger drukende belastingen voor die burger zichtbaar en voelbaar worden gemaakt en waarin zoveel mogelijk door de burgers meer rechtstreeks de relatie kan worden gelegd tussen overheidsdiensten en de daarvoor benodigde gelden.

TE WIJZIGEN:

„Door toepassing... beslissingen” in:

Door toepassing van het beginsel „de gebruiker betaalt” wordt een eigen verantwoordelijkheid van de burger bij de afwegingsproces dan ten grondslag ligt aan de collectieve sector mogelijk gemaakt. De belastingheffing dient inflatieneutraal te zijn.

261 *Financieel-Economische Commissie* (3703) blz. 20 kolom B r. 4

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„past in een industriebeleid”.

262 *Afdeling Hoogeveen* (1982) blz. 20 kolom C r. 10

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„bedrijven”:

Het afleggen van verantwoording van het beleid is verplicht.

263 *Afdeling Nieuwerkerk aan de IJssel* (558) blz. 20 kolom C r. 10

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„bedrijven”:

„onder stringent toezicht van de overheid”.

264 *Afdeling 's-Gravenhage* (3933) blz. 20 kolom C r. 17 t/m 29

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De beheersing... welzijn”.

NIEUWE TEKST:

Om, ten behoeve van het menselijk welzijn, de economische groei te stimuleren en niet in gevaar te brengen, dient zowel het begrotingstekort als de wijze waarop dit tekort wordt gefi-

nancierd van dien aard te zijn dat een juiste regulering van de geldhoeveelheid niet wordt verstoord.

Teneinde de noodzakelijke investeringen op de juiste wijze te kunnen financieren dienen de particuliere besparingen te worden gestimuleerd. De overheid beschikt daarbij over beleidsinstrumenten ten aanzien van de overheidsuitgaven, de belastingen en de geldhoeveelheid.

TOELICHTING:

De opsomming van beleidsinstrumenten is niet volledig en samenhangend. Tevens wordt niet aangegeven hoe deze instrumenten moeten worden gehanteerd. De tekst is niet gelukkig geredigeerd.

265 *Commissie Midden- en Kleinbedrijf* blz. 20 kolom C r. 48

Amendement

Mens en organisatie

268 *Afdeling 's-Gravenhage* (3934 en 3935) en *Afdeling Rotterdam* (3936 ged.)

Motie

De algemene vergadering is van oordeel dat het gehele hoofdstuk Mens en Organisatie herschreven dient te worden, rekening houdend met de door de algemene vergadering aangenomen moties en amendementen ter zake en rekening houdende met het gestelde in de nummers 3934, 3935 en 3936 punt 1.

268A *Afdeling 's-Gravenhage* (3934 en 3935)

Motie

Naar onze mening is de inbreng terzake het hoofdstuk „Mens en Organisatie” nog te weinig doordacht om als partijpolitiek richtsnoer te dienen.

AAN TE VULLEN NA:

„cliëntenadviesraden”:

en branchegebonden inlichtingen- en klachtenbureaus.

266 *Afdeling Middelburg* (2114) blz. 20 kolom C r. 68

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Zoveel mogelijk mensen dienen” in:

„Ieder mens dient”.

267 *Afdeling Assen* (2659) blz. 20 kolom C r. 67

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„Bezitsvorming”

„Beperking van de vrije beschikking kan maatschappelijk gewenst zijn”.

Amendering heeft daarom ook geen zin. In een nieuwe opzet dient de verregaande detaillering op sommige punten (b.v. 21 B-60/68) vermeden te worden, evenals de hier en daar „gezwollen” taal (b.v. 22 A-23/34).

TOELICHTING:

Hoewel in dit hoofdstuk stelling een aantal bruikbare en uit het oogpunt van sociale politiek interessante gedachten zijn verwoord, is het het in de voorgeselde vorm niet geschikt voor opnemering in het Manifest. Daarom moet worden afgezien van een gedetailleerde amendering per alinea.

De voornaamste reden daarvoor is dat de veelvuldig gehanteerde uitdrukkingen „democratisering”, „zeggenschap”, „adviesrecht” e.d. (om alleen enkele kernbegrippen uit dit stuk te noemen) in het geheel niet of hoogst onduidelijk zijn gedefinieerd en ook in verschillende betekenissen worden gebruikt. De indruk ontstaat dat het staatkundig begrip „democratie”, d.i. de Staat waarin alle

burgers krachtens hun burgerschap gelijke rechten hebben, door middel van „democratisering” geleidelijk ook op doelorganisaties zou dienen te worden toegepast. De leiding, die verantwoordelijk blijft voor de realisering van de doelstellingen (21 B - 46 e.v.) wordt gelijkgesteld met een gekozen staatkundig bestuur. Dat leidt tot onzuivere begripsvorming.

In het hoofdstuk is, o.i. terecht, gesteld dat de kern van sociaal beleid inhoudt dat de bij het doen en laten van doelorganisaties betrokken mensen recht hebben op beïnvloeding van de hen aangaande besluitvorming. Al naar mate van de betrokkenheid van zulk recht inhouden:

1. gehoord te worden, opdat de besluitnemer kennis draagt van heersende meningen;

2. gevraagd en ongevraagd advies te mogen uitbrengen;

Dit zijn vormen van inspraak; het is logisch dat de besluitnemer verantwoording moet afleggen, zeker bij afwijkende beslissingen.

3. het recht van veto, zoals b.v. tegenwoordig ondernemingsraden hebben ten aanzien van de benoeming van commissarissen; dit is een duidelijke vorm van medezeggenschap;

4. positieve medezeggenschap in die vorm dat medewerking is vereist bij het nemen van besluiten;

5. zeggenschap, die wordt uitgeoefend door degene of diegenen die gerechtigd is of zijn (of de macht hebben) besluiten te nemen.

Liberalen kunnen heel wel een kaderwetgeving aanbevelen, waarbinnen zich deelneming in de besluitvorming van doelorganisaties zal kunnen ontwikkelen, in het hoofdstuk „democratisering” genoemd, waarin ook de verantwoordingsplicht van besluitnemers kan worden omschreven en afgepaald, opdat het doel van de organisatie niet in gevaar kan komen door democratisering.

Daarbij behoort ook het bespreken (of tenminste het aanduiden) van mogelijke sancties,

wanneer insprekers, adviseurs en/of (mede-)beslissers zich niet aan de gestelde regels houden. Dit toch niet onbelangrijke punt komt in het gehele stuk nergens voor.

268B

Afdeling Rotterdam (3936)

Motie

Bij herschrijving van het hoofdstuk Mens en Organisatie worden de volgende punten in overweging gegeven:

Het hoofdstuk dient herschreven te worden, niet alleen omdat het te wijdlopieg is, maar ook om het zo belangrijke proces in een juist verband te plaatsen: de kern van democratisering ligt nl. niet alleen bij de werkende mens.

Het hierover gestelde in bijv. Mens en Arbeid en Mens en Welvaart en in andere hoofdstukken te combineren tot een hoofdstuk Mens en Democratisering.

269

Afdeling Bergschenhoek (1164)

Amendement

Evolutie van de democratie

Het proces van de maatschappelijke democratisering is, zeker in de geïndustrialiseerde westerse landen voorafgegaan door de politieke democratisering en wordt daardoor in belangrijke mate geïnspireerd.

De parlementaire democratie ontleent geen onbeperkt gezag aan de instemming van de burgers, het is een afgegrensd, een beperkt gezag met een constitutioneel vastgelegde vrijheidssfeer voor de burgers die door de legitieme overheid gerespecteerd moet worden.

Naast het gelijkheidsbeginsel, dat geleid heeft tot de afschaffing van autocratisch overheidsgezag en de invoering van op algemeen kiesrecht gebaseerde stelsels van vertegenwoordiging met ministeriële verantwoorde-

lijkheid, is aldus met name in de geïndustrialiseerde westerse landen het vrijheidsbeginsel zo optimaal mogelijk in het staatsbestel verankerd.

De burger van vandaag, en zeker van morgen, ervaart de verworven politieke democratie als een groot goed.

In toenemende mate ervaart hij echter de onaanvaardbare verschillen tussen de politieke en de maatschappelijke democratie.

Immers de mondige en geïnformeerde burger wenst ook als werknemer onderwerp te zijn en zich niet als object te voelen van voor hem onbegrijpelijk en niet beïnvloedbare beslissingen en processen.

Hij wil zijn rol en zijn positie in het stelsel van sociale en economische betrekkingen juist kunnen inschatten. Hij wil geïnformeerd zijn en invloed hebben op beslissings- en vormingsprocessen.

Liberalen zullen het proces van de toenemende maatschappelijke democratie niet alleen positief tegemoet moeten treden, maar zeker ook het voortouw dienen op te nemen. Immers het zijn juist de liberale beginselen die het proces van de toenemende maatschappelijke democratie dienen te beïnvloeden.

Marxisten en conservatieven hebben in wezen een gelijke visie op de samenleving. Zij hebben fundamenteel weinig of geen vertrouwen in de sociale- en economische ordening welke gebaseerd is op persoonlijke vrijheid; beiden wantrouwen het individualisme en de afwijzing van de gevestigde orde.

Het verschil tussen beide is dat het marxisme in de staat gelooft en het conservatisme in de autoriteit. Instinctief wantrouwt het liberalisme zowel de staat als de autoriteit.

Liberalen willen een pluriforme maatschappij waarin de mens als werknemer, als zelfstandige, als bestuurder, als kapitaalverschaffer, als initiatiefnemer, gelijkwaardig zijn bijdrage kan leveren en zoveel mogelijk de bij zijn functie passende rechten en ontplooiingskansen krijgt. Niet middels verplichte confectiestructuren, maar door de uitbouw van een democratie op maat.

Bedrijf

De begripsomschrijving van wat ondernemen inhoudt heeft zich in de achterliggende jaren sterk gewijzigd.

De conservatieve theorie heeft het ondernemen slechts willen zien als het combineren van produktiemiddelen door de eigenaren van de onderneming met als enig doel het maken van winst.

Naar liberale opvatting is het ondernemen zowel een economisch als een sociaal gebeuren.

Want in het ondernemen worden niet alleen produktiemiddelen gecombineerd, maar ook coöpereren mensen met produktiemiddelen.

De macht die het ondernemen uitoefent is derhalve niet alleen de naar buiten toe uitstralende macht binnen het marktmechanisme, maar zeer zeker ook de naar binnen toe uitoefenende macht op veelvoud van mensen die veel verder gaat dan het gebied van de materiële en de economische afhankelijkheid.

Het toezicht en de bewaking op deze naar binnen toe uitoefenende macht is slechts mogelijk door medeverantwoordelijkheid en door medezeggenschap op basis van gelijkwaardigheid van arbeid en kapitaal.

De kapitaalverschaffer is boven alles slechts geïnteresseerd in de economische resultaten van de onderneming: omzet en winst.

De werknemer daarentegen is zowel geïnteresseerd in het resultaat van zijn arbeid als in zijn beloning daarvoor. In tegenstelling tot de kapitaalverschaffer is de werknemer doorlopend bij het voltrekken van het economisch leven betrokken; in tegenstelling tot de kapitaalverschaffer die vrijelijker kan beschikken over zijn geld, is de werknemer meer gebonden aan en meer afhankelijk van de plaats die hij in het economisch leven inneemt.

Ordening en verloop van het produktieproces stellen de werknemer dagelijks voor een overvloed van problemen. Deze pro-

blemen kunnen slechts dan voor de werknemer naar tevredenheid worden opgelost indien hij ten volle is geïnformeerd over de oorzaak van de problemen, in rechtsgelijkheid kan meebeslissen over de oplossing daarvan en deelt in de verantwoordelijkheid van de resultaten van de genomen beslissingen.

Het ondernemen als economisch en sociaal complex, het ondernemen als machtsdrager van de naar buiten en de naar binnen toe uitoefenende macht, het ondernemen als mede-schepper van welvaart en van welzijn, als uitvoerder van het economisch handelen, al deze overwegingen krijgen hun betekenis vooral in de grotere onderneming.

Ondanks dat het aantal grotere ondernemingen minder talrijk is dan de middelgrote en kleine ondernemingen, is zij de wezenlijke drager van de economische groei en is zij het kenmerk van een hoog geïndustrialiseerde samenleving. Zij verschaft aan velen werk, beheerst vaak het leven in vele gemeenschappen en oefent, al dan niet bewust, een grote macht uit op talrijke kleinere ondernemingen. Daarbij komt dat de tendenzen tot schaalvergroting, concentratie en vervlechting van belangen alsmede internationalisering steeds sterker worden.

Het feit dat het ondernemen niet alleen kan worden opgevat als een private aangelegenheid om winst te maken blijkt ook uit de hoeveelheid van wetten en maatregelen die het machtsgebied van het ondernemen begrenzen.

Naar liberale opvatting is de onderneming dus een instituut door middel waarvan kapitaal en arbeid in stand worden gehouden en dit bovendien een uiterst belangrijk instrument is voor de individuele deelnemers en voor de gemeenschap ten aanzien van welvaart en welzijn. In de 80-er jaren dient op nationaal en zeer zeker op het niveau van de EEG daadwerkelijk uitvoering gegeven te worden aan hetgeen in het programma voor Europa van de Europese Liberaal-Democraten is gesteld: Wij willen dat aan de werknemers medeverantwoordelijkheid

wordt verleend inzake beheer, stabiliteit en ontwikkeling van hun onderneming en de mogelijkheid daarin een financieel belang te verwerven.

a. In een vrije maatschappij moet iedere werknemer de kans krijgen om deel te nemen aan de besluitvorming in en de ontwikkeling van het bedrijf of de instelling waarin hij werkt.

b. De oprichting van ondernemingsraden en dergelijke mechanismen voor vertegenwoordiging, samenwerking en ontwikkeling van de rechten en verantwoordelijkheden, van de werknemers moet worden bevorderd.

c. Ook dienen werkgevers en bedrijfsleiders de rechten te erkennen van de werknemers en aandeelhouders op deelneming in belangrijke beslissingen die van invloed kunnen zijn op de toekomst van de onderneming.

d. De beheersraden moeten dermate worden georganiseerd dat de werknemersbelangen en de belangen van de aandeelhouders ten volle worden vertegenwoordigd. Het Europese vennootschapsrecht dient op dit principe te zijn gebaseerd.

e. Vertegenwoordiging van het leidinggevend personeel dat andere verantwoordelijkheden heeft, moet worden overwogen.

270 *Ondercentrale Heuvelrug-Noord* (3509)
blz. 21 kolom A regels nrs. 23 t/m 35

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Oude opvattingen leveren”.

271 *Samenvoeging afd. Huizen* (2776 ged.)
en KC Gelderland (3939)
blz. 21 kolom A regels 43 t/m 47

Motie

De algemene vergadering is van oordeel, dat opgenomen dient te worden dat aan het meebeslissingsrecht ook noodzakelijkerwijze een medeverantwoordelijkheid

delijkheid gekoppeld is. In die zin dient er ruime plaats te zijn voor het bezitten van medebeslissingsrecht.

272 *Afdeling Huizen* (2776)
blz. 21 kolom A + B

Motie

TE WIJZIGEN:

De ondernemingsraad dient naar behoren te worden geraadpleegd (inspraak) en te worden ingelicht, maar zij dient een adviserende taak te behouden. Het beslissingsrecht en de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheid blijve bij de leiding van de onderneming.

273 *Ondercentrale Heuvelrug-Noord* (3511)
blz. 21 kolom C en regels A 68 en B 1 t/m 27

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„In werkoverleg opgeheven”.

274 *Afdeling Geldrop* (1449)
blz. 21 kolom B regels 25 t/m 27

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Door opgeheven”.

275 *Afdeling Rotterdam* (3936 ged.)
blz. 21 kolom B regel 30 t/m 70, kolom C regel 1 t/m 34

Motie

Extra nadruk leggen op het belang van de gekozen vertegenwoordiging in bedrijven en het gevaar dat te veel buitenstaanders die niet een relatie met het bedrijf hebben in vertegenwoordigende lichamen terecht komen.

276 *Afdeling Norg* (1558)
blz. 21 kolom B regels 67 t/m 70

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Slechts wie komen”.

TOELICHTING:

Toepasselijk op een robot en niet op een mens; bovendien straftechnisch onjuist.

277 *Samenvoeging afdeling Maarheeze* (313)
en Commissie Sociaal cultureel werk (3213)
blz. 21 kolom C regels 43 en 44

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„het Zweedse voorbeeld te volgen door:”

278 *Commissie Sociaal Cultureel Werk* (3212)
blz. 21 kolom C regels nrs. 63 t/m 65

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„en niet door subsidieregelingen oneigenlijk worden afgedwongen”.

TOELICHTING:

subsidiegeregelingen zijn geen oneigenlijk gebruik maar behoren een beleidsinstrument te zijn.

279 *Afdeling Alphen a/d Rijn* (1773)
blz. 22 kolom A regels nrs. 1 t/m 22

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Voor het bedrijfsleven aanbevolen”.

TOELICHTING:

Is reeds uitvoerig in het voorgaande behandeld.

280 *Kamercentrale Gelderland* (3937)
blz. 22 kolom A regel 11

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„sociaal beleid”: „en een medeverantwoordelijkheid moeten

gaan dragen voor het totale financieel-economische beleid".

TOELICHTING:

Een bewakende functie betekent een zekere medezeggenschap en is meer dan alleen adviseren. Bij medezeggenschap zal men ook medeverantwoordelijkheid moeten dragen.

281 *Ondercentrale Den Bosch en Ommelanden* (3246)
blz. 22 kolom A regels 11 t/m 20

Motie

De mening uitspreken over procedures m.b.t. de raad van commissarissen, lijkt ons wat prematuur. Er is nog nauwelijks ervaring opgedaan m.b.t. een soort „getrapte” benoeming/verkiezing van commissarissen. Aangezien e.e.a. nog in studie is bij de SER lijkt het ons onjuist, dat een politieke partij in dit stadium de overheid voor de voeten loopt.

282 *Afdeling Assen* (2661)
blz. 22 kolom A regels 11 t/m 20

Amendement

TE WIJZIGEN:
„De bevoegdheden commissarissen” in:

„De ondernemingsraad zal geleidelijk het hoogste orgaan van het werkverband moeten gaan worden met alle, daarbij behorende bevoegdheden. De raad van commissarissen dient op termijn te worden afgeschaft. De aandeelhoudersvergadering komt dan slechts het recht op informatie toe, noodzakelijk voor het afwegen van beleggingsmogelijkheden”.

283 *Afdeling Breda* (470)
blz. 22 kolom A regels 29 t/m 31

Motie

Als er met civil service bedoeld wordt, zoals dit in Frankrijk en Engeland is, dan is dit een zeer bedenkelijke zaak. Wordt dit er niet mee bedoeld, dan een duidelijke formulering hiervan maken.

284 *Ondercentrale Heuvelrug Noord* (3513)
blz. 22 kolom A regels 31 t/m 35

Motie

TE SCHRAPPEN:
„Voorts..... waargemaakt”.

285 *Afdeling 's-Hertogenbosch* (381)
blz. 22 kolom A regel 39 e.v.

Amendement

AAN TE VULLEN NA: regel 38:

„Openbaar onderwijs”

„De bestuurlijke structuur bij het openbaar basisonderwijs dient zodanig te worden samengesteld, dat de verantwoordelijkheid voor dat niet inhoudelijk onderwijs minder afhankelijk gaat worden van overheidsbemoeienis. Ouders, leerkrachten en onderwijsadviescentra dienen hier een grotere rol te gaan spelen”.

286 *Afdeling Peize* (997)
blz. 22 kolom A regels 42 t/m B 8

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Bij..... orgaan” in:

Bij de universiteiten zouden de bevoegdheden van de universiteitsraden meer in overeenstemming moeten worden gebracht

Mens en recht

290 *Afdeling Assen* (2672)
blz. 22 kolom A r. 60

Motie

Overwegende: dat de toenemende ingewikkeldheid en complexiteit van onze samenleving in toenemende mate leidt tot een omvangrijker en moeilijker te doorgronden rechtsstelsel;
Overwegende: dat deze ontwikkeling het gevaar inhoudt van een verwijdering tussen het

met die van een toezichhoudend orgaan.

TOELICHTING:

Nakaarten heeft weinig zin.

287 *Afdeling Peize* (998)
blz. 22 kolom V regel 20

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„en anderen”

TOELICHTING:

Ook al zou men bepaalde groeperingen op het oog hebben, dan is deze formulering veel te ruim.

288 *Commissie Sociaal Cultureel Werk* (3214)
blz. 22 kolom B regels 22 t/m 23

Motie

TE SCHRAPPEN:

„zij het niet uit hun midden”

TOELICHTING:

dit zal meer duidelijkheid geven. In de vorige zin staat reeds „aan enkele”, dus selectie wordt reeds gemaakt.

289 *Afdeling Lisse*
blz. 22 kolom B regel 30

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„en vakbonden”.

Spreekt uit: dat in het Liberaal Manifest een passage wordt opgenomen in deze zin waarbij een aantal concrete maatregelen worden aanbevolen als:

- uitbreiding van de mogelijkheden van de burger tot het verkrijgen van juridische adviezen,
- het formuleren van vonnissen in begrijpelijk Nederlands,
- aandacht in het onderwijs voor de elementaire beginselen van het Nederlandse rechtsstelsel,
- afschaffing van de lijdelijkheid van de rechter in burgerlijke zaken, gekoppeld aan de afschaffing van de verplichte vertegenwoordiging in burgerlijke zaken.

291 *Afdeling Peize* (996)
blz. 22 kolom B r. 63 t/m 64

Amendement

TE WIJZIGEN EN AAN TE VULLEN:

„door... vastgesteld”. in:

„vastgesteld door een parlement, waarin een officiële oppositie principieel mogelijk is.

TOELICHTING:

De formulering is onvolledig, omdat zij in deze vorm zeer wel van toepassing kan zijn op totale staten, waar de democratie in een eenheidspartij is gekanaliseerd. Door het toevoegen van: een officiële oppositie” kan er een onderscheid met zulke staten worden gemaakt. Het woord „principieel” is toegevoegd om de vorming van een nationaal kabinet niet uit te sluiten.

292 *Afdeling Peize* (999)
blz. 22 kolom B r. 68

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„...staat”: met de mogelijkheid van beroep op een onafhankelijke rechter.

TOELICHTING:

gelijkheid in rechten en rechtstoepassing is in vele democra-

tische volksrepublieken een grondwettelijk gegeven. Het ontbreken van een onafhankelijke rechter doet dit schone principe niettemin ontaarden in een dictatuur.

293 *Afdeling 's-Gravenhage* (3941)
blz. 22 kolom C r. 19
5 t/m 8

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Want alleen... verlangen.” in:
Van verouderde wetten kan de overheid moreel geen nakoming verlangen.

TOELICHTING:

Het is volstrekt onduidelijk wat in de huidige tekst onder het begrip „hedendaags rechtsgevoel” moet worden verstaan. Er blijkt namelijk zeer verdeeld te kunnen worden gedacht over de innerlijke waarde van een wet, zodat een beroep op het hedendaags rechtsgevoel het gevaar schept een excuus te geven zich niet aan de wet te houden.

294 *Ondercentrale Bollenstreek* (3349)
blz. 22 kolom C r. 9
t/m 13

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De... beleid” in:

Burgerlijke ongehoorzaamheid is op zichzelf niet toelaatbaar; indien dit zich echter toch voordoe dan dient de overheid met een passend beleid...

295 *Afdeling Bussum* (2603)
blz. 22 kolom C r. 9
t/m 28

Motie

Het in de gebruikte bewoordingen opgesloten welwillende „begrip” voor burgerlijke ongehoorzaamheid uit de tekst te verwijderen en de aarzelande erkenning dat de overheid (soms) „wel zal moeten ingrijpen” wat krachtiger in te kleiden.

Na „dat” (22C24) het woordje „steeds” doen vervallen, omdat er ook situaties zijn, waarin terughoudendheid misplaatst en voor de betrokken overheidsdienaar levensgevaarlijk is.

296 *Afdeling 's-Gravenhage* (3942)
blz. 22 kolom C r. 19
t/m 21

Amendement

TE WIJZIGEN:

„; de beginselen... dat mee” in:

. Het leidend beginsel is daarbij dat in een liberale democratie de meerderheid een minderheid zich zoveel mogelijk ongehinderd laat uiten en tegen die uitingen alleen optreedt indien en voor zover anderen daardoor wezenlijk worden geschaad dan wel daardoor bij een meerderheid in de samenleving zodanige onrust ontstaat, dat die vanuit een bestuurlijk oogpunt dient te worden voorkomen.

TOELICHTING:

De beginselen van democratische besluitvorming, waarop in de huidige tekst een beroep wordt gedaan, worden niet nader aangeduid, ook niet in de Beginselverklaring. In de voorgestelde tekst wordt wel duidelijk aangegeven waarom het gaat. Bovendien wordt daardoor ook beter begrijpelijk wat er in de voorafgaande tekst precies wordt bedoeld met „in evenredigheid met de betrokken belangen”.

297 *Afdeling Rotterdam* (3940)
ged)
blz. 22 kolom C r. 30 t/m 56

Motie

Bescherming van de persoonlijke levenssfeer is een belangrijke zaak. In het Liberaal Manifest dient dit echter niet te worden uitgewerkt tot in de details, zoals satelietfotografie en hidden persuaders.

298 *Afdeling Leiden* (1740)
blz. 22 kolom C r. 60

Amendement

TE WIJZIGEN:

„burger” in: „individu”.

TOELICHTING:

Over inhoud begrip individu is geen twijfel mogelijk; wordt onder burger ook een buitenlander verstaan?

299 *Afdeling Leiden* (1737)
blz. 22 kolom C r. 67
t/m blz. 23 r. 2

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Te denken valt... enzovoort”

TOELICHTING:

voorbeelden hoeven niet in Liberaal Manifest, hebben limitatieve werking.

300 *Afdeling Rotterdam* (3882)
blz. 22 kolom C r. 60
t/m blz. 23 kolom A
regel 20

Motie

Wettelijke regelingen, ook financiële, dienen geen onderscheid te maken tussen mannen en vrouwen, en ook niet tussen verschillende soorten samenlevingsvormen.

301 *Ondercentrale Hilversum* (3311)
blz. 23 kolom A r. 3
t/m 20

Motie

Een minder verontschuldigende benadering, dat de overheid „op zuiver praktische gronden een zekere legitimatie” mag verlangen (daarbij in elk geval „een zekere” te schrappen) en voorts een duidelijke constatering dat bepaalde voorwaarden moeten zijn vervuld (waarbij „duurzaamheid” niet het juiste woord lijkt) aleer aan een bepaalde vorm van samenleven en/of wonen rechtsgevolgen kunnen worden verbonden.

302 *Kamercentrale Haarlem* (3943)
blz. 23 kolom A r. 23
t/m 27

Amendement

TE WIJZIGEN:

„namelijk slechts... vijf jaren”. (voor zover de uitwerking van het in de eerste zinsnede uitgesproken beginsel gehandhaafd blijft in het Liberaal Manifest in plaats van te worden overgebracht naar het verkiezingsprogramma) in: namelijk slechts zo lang als de economisch zwakste partner nodig heeft om zich weer redelijk zelfstandig in het maatschappelijk leven te kunnen handhaven, mede in aanmerking genomen de eventueel op deze partner rustende verzorgingstaak van kinderen.

TOELICHTING:

In de wet geen ongenueanceerd maximum voor alle gevallen.

303 *Afdeling BRD* (3622)
blz. 23 kolom B r. 18
t/m 29

Motie

Naar onze mening dient de humanisering van het gevangeniswezen niet zover doorgevoerd te worden dat e.e.a. ontaardt in goede hotelaccommodatie.

304 *Afdeling BRD* (3623)
blz. 23 kolom B r. 18
t/m 29

Motie

Naar onze mening dient een be- gaan misdrijf of strafbaar feit te worden getoetst aan bestaande rechtsregels en de delinquent dient de straf te ondergaan, waarbij niet te snel gebruik mag worden gemaakt van alternatieve straffen, zelfs ook al uit oogpunt van preventie.

305 *Afdeling 's-Gravenhage* (3944)
blz. 23 kolom C r. 6

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„wordt teruggedrongen”:

Degenen die zich bij herhaling

aan ernstige strafbare feiten schuldig maken, dan wel er een gewoonte van maken zich door misdaad een bestaan te verschaffen, worden uit de maatschappij verwijderd, zolang niet zeker is dat zij bij terugkeer in de samenleving niet in hun oude levenswandel zullen terugvallen. De verwijdering is overigens geen straf en betrokkenen dienen humanitair te worden behandeld.

TOELICHTING:

Doordat zware beroepsmisdadigers en degenen die zich met misdaad in het leven houden, te gemakkelijk in onze samenleving kunnen terugkeren, ontstaat een grote en begrijpelijke onrust. Teneinde onze maatschappij tegen deze mensen te beschermen dienen zij daaruit te worden verwijderd; een terugkeer in onze samenleving mag pas plaatsvinden als redelijkerwijs zeker is dat de samenleving van hen niets meer te duchten heeft.

306 *Kamercentrale Gelderland* (3945)

blz. 23 kolom C r. 6

AAN TE VULLEN NA:

„teruggedrongen”:

De rechtspositie van de psychiatrische patiënt moet wettelijk geregeld worden.

307 *Afdeling Rhenen* (2999)

blz. 23 kolom C r. 10

TE WIJZIGEN:

„van 12 jaar” in „van 16 jaar”...

TOELICHTING:

Het is voor de afdeling niet acceptabel, dat iemand van 12 jaar zich op de opgesomde rechten zou kunnen beroepen. Met name de bemoeienis van de kinderrechtser ontmoet bezwaar. In het algemeen wordt het als een omissie beschouwd dat wel de rechten maar niet de plichten genoemd worden.

308 *Afdeling Huizen*

(2780)

blz. 23 kolom C r. 10
t/m 29

Motie

Een leeftijd van 12-14 jaar is nog te laag om zelf beslissingen te kunnen nemen.

309 *Commissie Juridische Zaken*

(3228)

blz. 23 kolom C r. 10
t/m 23

Motie

Ten aanzien van „Meer rechten voor minderjarigen” stelt de Commissie voor uit te gaan van de volgende stelling:

- Dat bij het formuleren van de rechtspositie van minderjarigen moet worden uitgegaan van de unieke verhouding die bestaat tussen ouders en hun kinderen;

dat in beginsel de ouders enerzijds het recht maar anderzijds de verplichting hebben hun kinderen een optimale verzorging en opvoeding te geven; dat bij de opvoeding de ouders er steeds rekening mee dienen te houden dat aan minderjarigen in overeenstemming met hun groei en ontwikkeling een zo groot mogelijke eigen verantwoordelijkheid moet worden gegeven;

dat bij ernstige conflicten tussen ouders en minderjarigen laatstgenoemde een beroep op de jeugd- of gezinsrechter moeten kunnen doen;

dat een systeem waarbij aan minderjarigen bij het bereiken van een bepaalde leeftijd één of meer bepaalde rechten worden toegekend of te algemeen geformuleerde rechten zal moeten bevatten of onvoldoende soepel inspeelt op de ontwikkeling van elke individuele minderjarige en op de veelheid van problemen die zich in de verhouding tussen ouders en kinderen voordoen.

310 *Commissie Sociaal Cultureel Werk*

(3215)

blz. 23 kolom C r. 22

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„kind”;

„en alle betrokkenen”

TOELICHTING:

Niet alleen het kind dient richtsnoer te zijn. Tevens zou dit gedeelte uitgewerkt moeten worden in de geest van het deelcongres „meer rechten voor minderheden en meer rechten voor minderjarigen”.

311 *Afdeling Zandvoort* (608)

blz. 23 kolom C r. 24
t/m 30

Mens en Staat

312 *Commissie Binnenlandse Zaken* (3337)

Motie

De commissie is van mening, gelet op de vele amendementen welke zijn ingediend, dat een verantwoorde afwerking binnen de gestelde termijn niet mogelijk is.

De commissie geeft in overweging, de partijcommissies, eventueel onder voorzitterschap van een lid van de commissie Geertsema, nieuwe hoofdstukken voor het Liberaal Manifest te doen opstellen, aan de hand van de op 30 en 31 mei 1980 aangenomen motie en amendementen. Ten aanzien van de herschrijving van het hoofdstuk „Mens en Staat” merkt de commissie op, dat zij diverse passages uit het bestaande hoofdstuk onjuist acht, en zij geeft in overweging bij de herschrijving o.a. de volgende punten te betrekken:

1. te beginnen met een meer principiële benadering van de relatie mens en staat;
2. het recht van amendement van de Tweede Kamer op beleidsdoeleinden van de regering (conclusies van nota's e.d.) ter discussie te stellen;
3. de privacy van de leden van het Koninklijk Huis en de Koninklijke Familie nader aan te geven;
4. een apart hoofdstuk „Decentralisatie” in het Liberaal Mani-

TE WIJZIGEN:

„Uitgaande... krijgen” in:

„Adoptiemogelijkheden moeten voor getrouwde echtparen vereenvoudigd worden en gemakkelijker worden gemaakt.

In het belang van het kind is het echter ongewenst mogelijkheden te scheppen tot adoptie door ongehuwde personen of door diegenen die aan andere samenlevingsvormen de voorkeur geven”.

fest op te nemen;

5. het principe van de gedecentraliseerde eenheidsstaat opnemen in het beginselprogramma;
6. de beleidssectoren waar gedecentraliseerd kan worden aangegeven;
7. het aantrekken van deskundigen ter controle van de beleidsvorming wordt afgewezen;
8. het instellen van een Constitutioneel Hof wordt afgewezen (hierdoor zou de toetsing van wetten aan de Grondwet van de openbaarheid wordt verplaatst naar de beslotenheid, te weten de raadkamer van het Hof);
9. de invloed van de gemeenteraad op het vervolgingsbeleid wordt afgewezen;
10. de burgemeester dient als hoofd van de politie te worden gehandhaafd;
11. het instellen van een apart adviesbureau voor de gezamenlijke kamerfracties wordt afgewezen.

313 *Afdeling Assen* (2674)

Motie

Overwegende dat:

- de legitimiteit van gekozen vertegenwoordigers berust op het vertrouwen van de kiezers en zijn of haar politieke partij
- de kiezers en de politieke partij dan ook dient uit te maken of iemand geschikt is als vertegenwoordiger

- dat het stellen van eisen door de wetgever betreffende de leeftijd van kandidaten verdergaand dan de meerderjarigheidsgrens, in strijd is met het primaat in een democratie van de politieke partijen en de kiezers

spreekt uit:
dat het passief kiesrecht, evenals het actief kiesrecht gekoppeld dient te worden aan de meerderjarigheidsgrens.

314 *Vereniging van Staten- en Raadsleden* (3655)

Motie

De vereniging verzoekt, indien in de Beginselverklaring de regels 47 t/m 54 art. 8 (blz. 4, kolom C) komen te vervallen, onderstaande zinnen in het hoofdstuk „Mens en Staat” van het Liberaal Manifest op te nemen:

Inspraak levert overigens slechts dan een werkelijke bijdrage tot democratie, indien de betrokkenen tevoren wordt medegedeeld in hoeverre hun oordeel in het te nemen besluit kan beïnvloeden en indien verwerking openbaar wordt gemaakt.

315 *Afdeling 's-Gravenhage* (3948)

blz. 23 kolom A regels 68 t/m 69 kolom B regels 48 t/m 52

Amendement

TE WIJZIGEN:

„te grote... machtsverdeling”, in:

een te grote concentratie van macht bij het ambtelijk apparaat van de overheid, als onderdeel van de liberale strijd tegen machtsconcentratie waar die zich ook voordoen: overheidsdiensten, adviesorganen van de overheid, vakbeweging, grote ondernemingen enz. Een concentratie van macht bij de overheid moet echter als onvermijdelijk worden beschouwd. Die concentratie behoeft niet bezwaarlijk te zijn als zij maar deugdelijk wordt gecontroleerd door vertegenwoordigende li-

chamen. Een decentralisatie van bevoegdheden zou hier heilzaam kunnen werken, terwijl daardoor ook het bestuur dichter bij de burgers gebracht zou worden. Wil echter worden voorkomen dat door een dergelijke decentralisatie het oerwoud van regelingen en bepalingen nog verder toeneemt en gedetailleerder wordt, dan zal daarmee een overdracht van financiële middelen gepaard moeten gaan.

TOELICHTING:

Het is te gemakkelijk alleen maar te spreken van een te grote machtsconcentratie bij de overheid. Het gaat om een te grote hoeveelheid macht bij sommige overheidsdiensten. Met een deugdelijke controle op die macht kan het ongewenste effect dat daarvan uitgaat in belangrijke mate worden voorkomen; ook decentralisatie kan daarbij een nuttige rol spelen, mits die effectief wordt gemaakt door met de taken ook bevoegdheden en financiële middelen mee te geven. Spreiding van macht is een goedkope leuze als ook niet aangegeven wordt hoe dat zou moeten gebeuren.

316 *Afdeling Brussel* (3949)

blz. 23 kolom B regel 53

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

regel 52:

De Staten-Generaal vertegenwoordigen het gehele Nederlandse volk, binnen en buiten de landsgrenzen. Het is dringend gewenst dat Nederlanders gevestigd buiten Nederland op eenvoudige wijze het actief kiesrecht bij verkiezingen voor de Tweede Kamer kunnen uitoefenen. Zulks geldt ook voor verkiezingen voor het Europese Parlement.

317 *Afdeling Eindhoven* (1229)

blz. 23 kolom C regel 43

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„suboptimalisering is het gevolg.”

318

Afdeling Landsmeer (383)

blz. 23, kolom B regels 57 t/m 65

Amendement

TE WIJZIGEN:

„En is de wet... enquête”

NIEUWE TEKST:

Desondanks is het onjuist te veronderstellen dat de invloed van de Staten-Generaal, wat feitelijk neerkomt op de Tweede Kamer, zodanig is dat zij bij deze individualisering een werkelijk aanzienlijke mogelijkheid heeft de maatschappij op dit punt duidelijk merkbaar te verbeteren. De ontwikkelingen binnen regering en parlement hebben geleid tot een situatie waarin de feitelijke macht van het parlement niet meer in overeenstemming is met de haar aanvankelijk toebedachte. Met name liberalen moet deze ontwikkeling een doorn in het oog zijn, de basis van onze democratie ondergaat immers een door nevelen omgeven wijziging. Een kritische bezinning op deze ontwikkeling is dan ook een noodzaak.

TOELICHTING:

De strekking van de bedoelde passage dient radicaal te worden gewijzigd. Voor de afdeling is meer dan de letterlijke tekst van de wijziging, de wijziging van de huidige tekst een vereiste.

Als de afdeling zijn wij ons bewust dat de voorgestelde tekst voor verbeteringen vatbaar is, maar waar het om gaat is de strekking.

319 *Energiecommissie* (3676)

blz. 23 kolom C regel 43

Amendement

AAN TE VULLEN:

Na „suboptimalisering is het gevolg.”:

„Het is essentieel dat de besluitvorming over vitale problemen (zoals die er bijvoorbeeld zijn op het gebied van de economie en de energievoorziening) niet steeds vooruit geschoven wordt”.

320

Afdeling Middelburg (2116)

blz. 24 kolom A regels 1 t/m 23

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Moderne monarchie. Hoewel...uitblijven”.

321

Afdeling Voorburg (1526 ged.)

blz. 24 kolom A regels 11 t/m 23

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Wij vertrouwen...uitblijven”.

322

Afdeling Rijswijk (3391)

blz. 24 kolom A regels 36 t/m 37

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De volksvertegenwoordiging...krijgen”

IN:

„Niet alleen de volksvertegenwoordigers in het Parlement moeten greep op die ontwikkeling krijgen, maar ook de gekozen vertegenwoordigers in Provinciale Staten en Gemeenteraden, die met volledige zelfstandigheid en onafhankelijk van de burgers hun verantwoordelijkheid dragen, zullen zich hier mee bezig moeten houden”.

323

Afdeling Breda (477)

blz. 24 kolom A en B regels 54 t/m 69, 1 t/m 16

Amendement

TE SCHRAPPEN:

de gehele paragraaf „...of vertegenwoordigers”

324

Afdeling Utrecht (3442)

blz. 24 kolom A regels 55 t/m B 1

Motie

In dit gedeelte wordt te eenzijdig de bewerktuiging van de kamerleden opgehangen aan het contact met de universiteiten. De bewerktuiging van de kamerleden moet inderdaad beter

worden, maar dan wel via versterking van de staven van de fracties en niet door uitbouw van de Griffie, hetgeen leidt tot nieuwe ongewenste verambtelijking.

325 *Afdeling Middelburg* (2117)
blz. 24 kolom A regels 55 t/m 58

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„De... geslacht”.

326 *Afdeling Middelburg* (2118)
blz. 24, kolom A regel 61

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„niet in de eerste plaats”

327 *Afdeling Middelburg* (2119)
blz. 24 kolom A regel 65

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„moeten”: „niet”

328 *Kamercentrale Gelderland* (3950)
blz. 24 kolom A regel 1

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„aandragen”: „Het gaat hierbij om het leveren van de basisgegevens, die ook aan het regeringsbeleid ten grondslag liggen.”

TOELICHTING:

Een dubbel-ambtenaren-corps, dat elkaar beconcurrereert, lijkt geen wenselijke situatie. Het bureau dient slechts als „doorgeefluik” van objectieve basisgegevens, verkregen van de ministeries, gezien te worden en als een optelsom van alternatieve ministeries opgebouwd te worden.

329 *Afdeling 's-Gravenhage* (3951)
blz. 24 kolom B regels 34 t/m 44

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Essentiële... gaan richten.”

IN:

Meer valt te verwachten indien het parlement de bevoegdheid krijgt ambtenaren te horen over de uitvoering van het vastgestelde beleid.

TOELICHTING:

Het opdragen van uitvoerende taken aan zelfstandige bestuursorganen zal onvermijdelijk leiden tot een verdere toename van allerlei gedetailleerde regelingen, en dus tot een verdere bureaucratisering, die liberalen juist willen vermijden. Bovendien is het uitermate ongewenst indien niemand meer de politieke verantwoordelijkheid draagt voor de uitvoering van taken. Wil men in dit opzicht wat bereiken dan is decentralisatie de aangewezen weg, maar dan wel op de wijze als aangegeven in de toelichting op amendement (3948) no. 294, terwijl het parlement verder een greep op de uitvoering kan krijgen door het de bevoegdheid toe te kennen ambtenaren te horen over de uitvoering van het beleid.

330 *Afdeling Rotterdam* (3947)
blz. 24 kolom B regel 35

Motie

Bij beschrijving van het hoofdstuk Mens en Staat wordt het volgende in overweging gegeven:

De gedachte van scheiding van beleid en uitvoering is niet rijp voor een manifest. Als nadeel kan worden genoemd het ontstaan van een kloof tussen de beleidsvoorbereiding en uitvoering. Parlementaire controle op de uitvoering is een belangrijke taak.

331 *Kamercentrale Gelderland* (3953)
blz. 24 kolom B regels 50 t/m 60

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Maar er is meer... kan toetsen aan de grondwet.”

De instelling van een *Constitutioneel Hof* dient te worden verworpen.

TOELICHTING:

In het Nederlandse staatsbestel is het parlement zowel grondwetgever als wetgever. Aangezien in een democratisch bestel het parlement geacht mag worden de wil van de bevolking te weerspiegelen, is het ongewenst, aan een ander, niet door de bevolking gekozen orgaan de bevoegdheid te geven om het parlement te corrigeren. In een liberale visie dient het parlement deze bevoegdheid in laatste instantie zelf uit te oefenen, gehoord alle adviezen, waarin ook een eventuele twijfel omtrent strijdigheid met de Grondwet stellig zal worden onderkend. Bovendien zal een rechterlijke toetsing van wetten aan de Grondwet onvermijdelijk ertoe leiden, dat de rechter zich moet mengen in zaken, de politiek betreffende. Dit is onwenselijk, zowel uit een oogpunt van staatsrechtelijke verhoudingen als ook met het oog op de nadelige consequenties, die hieruit voor het morele gezag van de rechterlijke macht kunnen voortvloeien. Zo men echter toch een (evt. beperkte) toetsing aan de Grondwet zou voorstaan, dan nog blijft een wijziging van de geldende competentieregels, d.w.z. de instelling van een Constitutioneel Hof overbodig. Wij menen derhalve, dat het gewenste verzekeren van de handhaving der grondrechten beter door andere middelen kan worden bereikt. (zie voorts: prof. P. J. Oud: Het Constitutionele recht van het Kon. der Nldn., 2e dr., pag. 13; prof. C. W. v.d. Pot/mr. A. M. Donner: Handboek van het Nederlandse staatsrecht, 10e druk, pag. 184; Advies van de Hoge Raad der Nederlanden, aan de Minister van Justitie, januari 1979).

332 *Afdeling Bernisse* (853)
blz. 24 kolom C regels 3 t/m 42

Motie

Hoewel in de tekst een lans gebroken wordt voor decentralisatie van overheidstaken, wordt naar de mening van de afdeling

de lijn onvoldoende doorgetrokken naar gemeentelijk niveau. Juist de laatste jaren is een toename te constateren van het overhevelen van bestuurstaken van gemeente naar provincie of Openbaar Lichaam. Zelfs voor in een situatie met provincies nieuwe stijl wil de afdeling aandringen op handhaving en zo mogelijk decentralisatie van de taken die zich daartoe lenen van provincie naar gemeente. Voorgesteld wordt de betreffende tekst in deze in uit te breiden.

333 *Afdeling Assen* (2724)
blz. 24 kolom C regel 42

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„funderen”;

„Een andere mogelijkheid ter verkorting van de afstand burger-overheid is decentralisatie binnen de gemeente. Krachtig gestimuleerde, goed onderbouwde proefnemingen met binnengemeentelijke decentralisatie verdienen in de jaren '80 bijzondere aandacht”.

334 *Vereniging van Staten- en Raadsleden* (3650)
blz. 24 kolom C regel 42

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

regel 42:

Bij een reorganisatie van het binnenlands bestuur moet een aanwijsbaar onderling verband aangebracht worden tussen de diverse reorganisatiemaatregelen (decentralisatie, provinciale en gemeentelijke herindeling, taakstelling voor de gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, financiële toerusting).

335 *Vereniging van Staten- en Raadsleden* (3651)
blz. 24 kolom C regel 42

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

regel 42:

Terwille van een slagvaardig en democratisch beleid dient de weg van het complementair bestuur uitgewerkt te worden.

336

Vereniging van Staten- en Raadsleden (3652)
blz. 24 kolom C
regel 42

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

regel 42:

Aangezien problemen in toenemende mate over staatsgrenzen heengrijpen, dient voortgang te worden gemaakt met de uitwerking van grensoverschrijdende overeenkomsten houdende de rechtsbescherming voor belanghebbenden bij maatregelen in grensgebieden.

337

Afdeling Ondercentrale Leeuwarden (2865)
blz. 24 kolom C
regels 45 t/m 58

Motie

De paragraaf handelend over mens en staat waarin de oproep op de politie via de gekozen volksvertegenwoordiger wordt gesteld, wordt niet onderschreven. Duidelijke invloed van volksvertegenwoordiging op o.a. het vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie dient ons inziens te worden afgewezen.

338

Afdeling Voorschoten (1393)
blz. 24/25 kolom C,
A en B regels 45
t/m B 18

Motie

Steeds meer raakt men ervan overtuigd dat de politie dicht bij de burger moet staan. De vergadering is het eens met het Liberaal Manifest dat de greep van de gekozen volksvertegenwoordigers op de politie moet worden vergroot. Het Liberaal Manifest ziet hierbij een functie weggelegd voor het gemeentebestuur. Voorwaarde daarvoor

is wel dat de politie dan ook gemeentelijk georganiseerd is. Dat is nodig om de controle op de organisatie van de politie (waar houdt de politie zich in de gemeente mee bezig?) en op de gezagsuitoefening over de politie (door de burgemeester) werkelijk inhoud te geven.

Voorstel: In het Liberaal Manifest moet met zoveel woorden worden uitgesproken dat de politie zoveel mogelijk gemeentelijk georganiseerd moet zijn.

339

Afdeling Voorburg
(1529 ged. en 1530)
blz. 24 kolom C
regels 45 e.v. t/m
blz. 25 kolom B
regel 18

Motie

TE WIJZIGEN:

„Greep... activiteit”.

NIEUWE TEKST:

Controle op de politie

De politie heeft drie taken in onze samenleving: opsporing van strafbare feiten, handhaving van de openbare orde en hulpverlening.

De democratische controle op de opsporing van strafbare feiten ligt bij het parlement, dat de Minister van Justitie ter verantwoording kan roepen over het beleid van het Openbaar Ministerie.

De democratische controle op de handhaving van de openbare orde en de hulpverlening is als volgt geregeld: De gemeentewet kent expliciet aan de burgemeester de bevoegdheid toe de noodzakelijke bevelen te geven en niet aan de gemeenteraad, die dezelfde wet aan het hoofd van de gemeente stelt.

Wij vinden dat het feitelijk gezag over de politie in handen van de burgemeester moet blijven maar dat de gemeenteraad meer invloed op de politietaken moet krijgen.

In de eerste plaats moet het driehoeksoverleg tussen bestuur, justitie en politie op plaatselijk niveau beter gaan functioneren. Daarin kunnen dan prioriteiten worden gesteld.

In de tweede plaats moet de gemeenteraad algemene regels gaan stellen voor het handhaven van de openbare orde en de hulpverlening (rampenplannen). In de derde plaats moet het Openbaar Ministerie zijn oor te luister leggen bij de gemeenteraad en zijn beleid periodiek in de raad uiteen zetten, zodat afstemming mogelijk is.

340

Afdeling Amersfoort (2081)
blz. 25 kolom A
regels 11 t/m 23

Amendement

TESCHRAPPEN:

„Aan de... opsporingsbeleid”.

TOELICHTING:

Naar het oordeel van afdeling Amersfoort kan de omschreven opzet in het Liberaal Manifest leiden tot een stuk rechtsongelijkheid.

In zijn algemeenheid onderschrijven wij de noodzaak tot decentralisatie, doch het vaststellen van prioriteiten bij het opsporingsbeleid en het aangeven van wanneer en hoe de openbare orde gehandhaafd dient te worden is een zaak, die centraal door justitie geregeld moet worden. Het loslaten van dit principe leidt ons inziens tot het loslaten van een stuk rechtszekerheid, hetgeen voor ons onaanvaardbaar is.

341

Commissie Sociaal Cultureel werk
(3216)
blz. 25 kolom A regels
regels 20 t/m 23

Amendement

TESCHRAPPEN:

„Laat... opsporingsbeleid”.

TOELICHTING:

Handhaving van de gescheiden verantwoordelijkheden geeft ons inziens meer duidelijkheid.

342

Afdeling Rijswijk
(3394)
blz. 25 kolom B regel
9

Amendement

AAN TE VULLEN VÓÓR:

„burgemeester” het woord „benoemde”

343

Afdeling Bunnik
(231)
blz. 25 kolom C regels
3 t/m 7

Motie

TESCHRAPPEN:

„De nota's... discussie”.

TOELICHTING:

1. Zonder deze alinea komt de paragraaf beter tot zijn recht. De gewraakte frases komen te generaliserend en (ver)oordeelend over.
2. De redactie wekt de indruk dat met name de planologische kernbeslissing wordt afgewezen. Dit is echter strijdig met art. 8 van de beginselverklaring.

344

Vereniging van Staten- en Raadsleden (3653)
blz. 25 kolom C regel 5

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„bedient”

Het gebruik van nota's, circulaire en andere beleidsvoorbereidende documenten, die het karakter van een pseudo-wetgeving hebben, dient uitdrukkelijk vermeden te worden.

345

Energiecommissie
(3677)
blz. 25 kolom C regels
6 t/m 16

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Nieuwe vondst... een halt toe te roepen” in:

„De “brede maatschappelijke discussie inzake de energie” is als positief facet in de democratisering te waarderen”.

346

Afdeling Hilversum (1917)
blz. 25 kolom C regels
8 t/m 9

Motie

De afdeling mist een uitspraak

voor of tegen referendum; de VVD zal hierover duidelijk moeten zijn. (Ons inziens voor.)

347

Ondercentrale Enschede (2885)

blz. 25 kolom C regels 8 t/m 9

Motie

De Algemene Vergadering van de VVD enz.

overwegende dat het ontwerp Liberaal Manifest zich zeer negatief uitlaat over het referendum;

dat in principe het referendum in een democratie een belangwekkend extra middel kan zijn om de burger zijn oordeel over politieke aangelegenheden weer te geven, naast het kiesrecht en allerlei vormen van inspraak;

dat aan het referendum een aantal bezwaren kleven, doch dat het geven van een consultatief karakter aan het referendum veel bezwaren wegneemt zonder de waarde van het referendum al te ernstig aan te tasten;

spreekt uit:

dat de uiterst negatieve passage over het referendum in het Liberaal Manifest onterecht is; dat het consultatief referendum in bepaalde gevallen een belangwekkend middel ter versterking van de democratie kan zijn; dat een staatscommissie zo spoedig mogelijk een in ons staatsbestel passend systeem van referenda zal moeten gaan ontwikkelen; en gaat over tot de orde van de dag.

treft de positie van de Verenigde Staten, de Oost-Westverhouding, de Europese samenwerking en de relaties tussen Noord en Zuid;

- onvoldoende wordt ingegaan op de ernstige problemen die zich als gevolg daarvan voordoen, zoals op het terrein van de veiligheid en dat van de energievoorziening;

- in onvoldoende mate is aangegeven op welke concrete doelstellingen het buitenlands beleid in zijn verschillende onderdelen, inclusief de ontwikkelingssamenwerking, moet worden gericht.

350

Afdeling Brussel

(3959 t/m 3964)

Amendement

NIEUWE TEKST:

Mens en Wereld

Nederland te klein

Gezien de toenemende afhankelijkheid van de Staten onderling wordt ook de Nederlandse burger steeds meer betrokken bij het wereldgebeuren. Het is daarom van essentieel belang de buitenlandse politiek zo dicht mogelijk bij hem te brengen.

Buitenlandse politiek moet in principe uitgaan van dezelfde fundamentele beginselen die voor iedere burger in eigen land worden nagestreefd. Zij dient gericht te zijn op de totstandkoming van een wereld van samenwerking, waarin alle landen in veiligheid en onafhankelijkheid kunnen bestaan, waarin aan alle burgers de mensenrechten worden gegarandeerd en waarin aangelegenheden zoals ontwikkeling, bewapening, wereldhandel, monetair stelsel, energie, bevolkingsgroei en milieu doelmatig worden aangepakt.

Buitenlandse politiek wordt gevoerd in een ander kader dan het nationale. Immers de internationale Gemeenschap bestaat uit staten die onderling verschillen onder meer in cultuur, staatsbestel, economische ontwikkeling, militaire macht.

Hierdoor is de grondslag van de verhouding tussen deze onafhankelijke staten anders dan

tussen nationale staatsinstellingen. Hoewel moet worden uitgegaan van bovengenoemde fundamentele beginselen dient bij de toepassing daarvan rekening te worden gehouden met het eigen karakter van de internationale betrekkingen.

Er bestaat nog geen internationale rechtsorde waarbij men kan beschikken over middelen waarmee het oplossen van conflicten kan worden afgedwongen. Zelfs gerechtvaardigde uitingen van bewogenheid kunnen eigen belangen schaden.

De Verenigde Naties zijn een eerste stap naar de verwezenlijking van een internationale rechtsorde. Zij vormen een goed forum voor het uitwisselen van gedachten waardoor de kans op gewapende conflicten wordt verkleind.

Europese Gemeenschap

Het dagelijkse leven van iedere Nederlander is niet meer los te denken van de Europese Gemeenschap. De problemen van de moderne maatschappij hebben de nationale grenzen overschreden en kunnen niet meer door de Nederlandse overheid alleen worden opgelost.

Nederland streeft derhalve naar een verdieping en uitbreiding van de samenwerking en eenwording binnen de E.G.. De totstandkoming van zowel een economische en monetaire unie als van een politieke unie - een samenwerking op defensiegebied inbegrepen - is van groot belang.

Daartoe dienen de beleidsvorming en de democratische besluitvorming binnen de Europese instellingen verbeterd te worden. Dit versterkt de positie van de kleinere landen binnen de Gemeenschap. De E.G. moet over voldoende middelen beschikken voor de uitvoering van bestaande taken en de ontwikkeling van nieuwe - thans door de nationale overheden uitgeoefende taken.

De Europese integratie is een langdurig proces, waarbij een doelmatige aanpak belangrijker is dan een dogmatische benadering. Echter op cruciale mo-

Mens en Wereld

348

Afdeling Rotterdam (3957)

Motie

Bij herschrijving van het hoofdstuk „Mens en Wereld” dienen de volgende punten in overweging te worden genomen:

Buitenlandse politiek moet uitdrukking geven aan dezelfde fundamentele liberale beginselen van vrijheid en verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en sociale rechtvaardigheid, die voor iedere burger in eigen land worden nagestreefd. Zij dient gericht te zijn op de totstandkoming van een wereld van samenwerking, waarin alle landen in veiligheid en onafhankelijkheid kunnen bestaan, waarin ontplooiingskansen aan ieder mens worden geboden en waarin nijpende problemen als economische ontwikkeling en armoede, mensenrechten en monetaire verhoudingen, militaire krachtsverhoudingen en wapenbeheersing, bevolkingsgroei, energie en milieu, doelmatig worden aangepakt.

Zinnvolle en effectieve internationale samenwerking is slechts mogelijk als de nagestreefde doeleinden van de partners ongeveer gelijk zijn. Daarom zijn onze eerste samenwerkingsverbanden EEG, NAVO en OESO;

afstemming van alle facetten in het Nederlands buitenlandse beleid dient in eerste instantie met onze partners in die samenwerkingsverbanden te worden bereikt.

349

Afdeling 's-Gravenhage (3958)

Motie

Bij de nieuwe redactie van het hoofdstuk Mens en Wereld zal niet slechts aandacht moeten worden geschonken aan de ingediende amendementen en eventuele uitspraken daarover in de algemene vergadering, doch zal tevens moeten worden beseft dat het ontwerp een aantal algemene tekortkomingen vertoont, en wel met name dat

- ook door de weinig prominente plaats van het ontwerp-hoofdstuk in het Manifest, te weinig reliëf wordt gegeven aan de grote betekenis die de relaties met de buitenwereld voor het voortbestaan van ons land hebben;

- de behandelde onderwerpen niet in een goed samenhangend verband zijn gepresenteerd;

- te weinig aandacht is geschonken aan de belangrijke ontwikkelingen die zich in de wereld voltrekken, o.m. wat be-

menten dient men een grote sprong voorwaarts niet uit de weg te gaan.

Veiligheid en Verdediging

Veiligheid is een fundamentele vereiste voor vrijheidsbeleving. Maximale veiligheid kan alleen worden verkregen door de bereidheid van de burger zich hiervoor in te zetten en door samenwerking binnen een bondgenootschap. Hierbij moet worden gestreefd naar een handhaving van evenwichtige machtsverhoudingen gekoppeld aan de noodzaak van ontwapeningsonderhandelingen.

In de gegeven omstandigheden waarbij de nucleaire mogendheden de polen vormen van blokmatische tegenstellingen is de Nederlandse veiligheid het best gewaarborgd binnen de NAVO. Wegens de grote vernietigende kracht van kernwapens moet ieder liberaal denkend mens wel tegen het gebruik van dergelijke wapens zijn. De noodzaak tot het behoud van eigen veiligheid en het feit dat kernwapens zijn opgenomen in het arsenaal van ons vijandige staten maken het beschikken over deze wapens waar ook gestationeerd noodzakelijk.

De nadruk zal echter moeten liggen op een moderne conventionele bewapening omdat hierdoor de kans op een nucleair conflict wordt vermindert.

Mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking

Met zo mogelijk alle staten ter wereld dienen betrekkingen te worden onderhouden. De aard en de intensiteit van die betrekkingen hangen van een groot aantal factoren af. De eerbiediging van de rechten van de mens is daarbij een belangrijke factor. Waar mogelijk en wenselijk moeten Nederlandse initiatieven erop gericht zijn, bij voorkeur in samenwerking met partnerlanden, het eerbiedigen van deze rechten te bevorderen.

De keuze of een vrijheidsbeweging rechtstreeks dan wel via internationale organisaties gesteund moet worden, is een politieke. Zulks geldt onverminderd voor humanitaire en voor nood-

hulp. Bij het ontstaan van plotselinge noodsituaties zal de politieke afweging zodanig dienen te geschieden dat op de korte termijn het humanitaire aspect een doorslaggevende rol speelt.

Ontwikkelingssamenwerking is een essentieel instrument van buitenlandse politiek. Nederland kan bijdragen tot een menswaardiger wereld door initiatieven te nemen om de kloof tussen geïndustrialiseerde en ontwikkelingslanden te helpen overbruggen.

Nederlandse deskundigheid - zowel aanwezig bij het bedrijfsleven en maatschappelijke instanties als bij de overheid - komt in dit verband een constructieve rol toe.

Bij het geven van ontwikkelingshulp dient het cultuurpatroon van het ontvangende land zoveel mogelijk te worden gerespecteerd, zulks om een zo goed mogelijke ontplooiing van de burgers in dat land te bevorderen. Nederland zal met voorrang de betrekkingen met die ontwikkelingslanden moeten verstevigen waar de rechten van de mens gezien de omstandigheden het best worden geëerbiedigd.

351

Afdeling Bergschenhoek (1169 t/m 1174)

Amendement

NIEUWE TEKST:

Mens en Wereld

Het aannemelijke beheersen, het onvoorspelbare leiden

Het voordeel en de uitdaging van de tijd waarin wij leven is, dat wij met vrij grote nauwkeurigheid kunnen voorzien en voorspellen welke mogelijke ontwikkelingen er in de nabije toekomst zouden kunnen zijn.

Het lijkt als het ware op een meerkeuzevraag: indien de ontwikkeling de richting uitgaat van... dan...

Het rapport „Facing the future” (1979) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD) kan mogelijk de basis zijn om in de nabije toekomst het aannemelijke te beheersen en het onvoorspelbare te leiden.

Die nabije toekomst zal, ook ver na de 80-er jaren, een toekomst zijn met zich toespijpende problemen, maar kan ook een toekomst zijn waarin de mensen beter leren begrijpen om met elkaar in grotere harmonie te leven.

Dat zal in grote mate mede afhangen van de bereidheid van de geïndustrialiseerde westerse landen om de minder ontwikkelde landen werkelijk te helpen. Desnoods ten koste van een mindere toename van de eigen welvaart, desnoods ten koste van grote inspanningen die nodig zijn om, indien een deel van ons huidige productiepakket overgelaten zal worden aan de minder ontwikkelde landen, andere producten en andere afzetmarkten te vinden.

Liberalen beseffen hun plichten om bij te dragen tot de ontwikkeling van de minder ontwikkelde landen.

Dit is een vereiste voor het aanknopen van betere betrekkingen met landen over de hele wereld en om te voorkomen dat de contrasten tussen Noord en Zuid steeds scherper worden.

Er moet een nieuwe economische orde worden geschapen waarin allen dezelfde kansen krijgen.

Echter gelijk de vrijheid van de mens niet onvoorwaardelijk is, zo is ook de bereidheid om de minder ontwikkelde landen te helpen niet onvoorwaardelijk. Van belang is daarbij dat er nog geen internationale rechtsorde is met afdwingbare vormen van conflictoplossing.

In dezen is het bedenkelijk dat de „Verenigde Naties” beheerst wordt door een toenemende meerderheid van autoritaire regimes. Mede daardoor is deze organisatie minder democratisch gaan functioneren en steeds meer een strijdtoneel geworden van eigen belangen.

Mede daardoor zal het moeilijk zijn, maar niet onmogelijk, om de bereidheid te laten afhangen van de aanvaarding van internationale vormen van conflictoplossing, van de bereidheid om de rechten van de mens te aanvaarden.

Rechten van de mens

Hoewel met vrijwel alle landen betrekkingen kunnen worden onderhouden, is wezenlijke samenwerking alleen mogelijk wanneer er een redelijk vooruitzicht bestaat voor eerbiediging van de rechten van de mens.

Schendingen van deze rechten zijn helaas wijd verbreid en moeten worden afgewezen, door wie zij ook geschonden worden, waar zij ook plaats vinden.

Steun aan onderdrukten heeft vooral zin in een gezamenlijk optreden met onze partnerlanden. Echter als internationale overeenkomsten, zoals die van Helsinki, niet worden nageleefd, en erger nog indien de westerse partners niet eendrachtig tegen die schendingen daadwerkelijk optreden, dan heeft het weinig zin om zulke overeenkomsten af te sluiten.

Immers maar al te vaak worden die overeenkomsten éénzijdig uitgelegd en zijn protesten van de westerse landen immer bestempeld als schendingen van binnenlandse aangelegenheden van andere landen.

Daarom ook is een gezamenlijke buitenlandse politiek van de EEG dringend noodzakelijk. Overeenkomsten zoals die van Lomé zijn een bemoedigend teken.

Nederland en de EEG

Het dagelijks leven van iedere Nederlander is niet meer los te denken van de Europese Economische Gemeenschap.

De problemen van de Nederlandse samenleving worden in toenemende mate onlosmakelijk verbonden aan de problemen van samenlevingen buiten onze landsgrenzen. De Nederlandse overheid wordt in toenemende mate gedwongen er met haar beleidsvoornemens rekening te houden met begrensde mogelijkheden, met name gezien in EEG-verband.

Daarom is vergroting van de bevoegdheden van het Europese Parlement een noodzakelijke voorwaarde voor een democratische voortzetting van de Europese integratie en verdere overdracht van nationale zeggenschap. Deze integratie is een langdurig proces van kleine stappen, waarbij een doelmatige aanpak belangrijker is dan een

dogmatische benadering.

Liberalen wensen een Europese Unie van vrije burgers, waarin aan nationale, regionale en lokale beslissingsbevoegdheden een nieuwe Europese dimensie en daardoor ook een grotere betekenis wordt verleend. De interne taak van deze Unie is de voltooiing van het communautaire integratie- en eenwordingsproces op basis van de liberale democratie enerzijds en de mensenrechten anderszijds.

In de gehele wereld dient zij op te komen voor haar grondbeginselen van vrede, vrijheid, individuele verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid.

Op deze wijze kan zij een rol in de wereld spelen waarop elke Europese burger trots kan zijn.

De toetreding van andere Europese staten, bestuurt middels een parlementaire democratie, dient bevorderd te worden.

Daarbij dienen vermeende eigen belangen nimmer te mogen prevaleren bij het opstellen van toetredings eisen.

Liberalen vertrouwen erop dat in de 80-er jaren zeker Griekenland, Spanje en Portugal tot de EEG zullen toetreden. Voor wat betreft Portugal dient de EEG te beseffen dat de parlementaire democratie in dat land onder zware druk staat. Indien Portugal niet op genereuze wijze door de EEG geholpen zal worden, is de kans niet ondenkbaar dat Portugal wederom zal vervallen tot een autoritair regime.

Buitenlands- en defensiebeleid

Buitenlandsbeleid, veiligheid en defensiebeleid zijn nauw met elkaar verweven en moeten worden gecoördineerd met het oog op het behoud van de vrede.

De menselijke samenleving kan zich slechts in vrijheid ontwikkelen indien zij is gevrijwaard tegen agressie en bedreiging met agressie.

Dat betekent dat de bereidheid aanwezig dient te zijn om vergaande offers te aanvaarden voor het handhaven van een adequaat defensie-apparaat maar betekent ook dat een ieder die het aangaat doordrongen dient te zijn dat die bereidheid ook verder kan gaan dan het dreigen met de wapenen.

Niet alleen Nederland, maar ze-

ker ook Europa, dient met dit veiligheidsaspect rekening te houden en dient bij voorkeur in EEG-verband een samenhangend beleid ter zake te ontwikkelen en de nodige maatregelen te nemen voor een doeltreffend optreden in dezen.

Vrede is evenwel meer dan het vermijden van oorlog, immers door wapenbeheersing en door ontwapeningsonderhandelingen dient gestreefd te worden naar het bereiken van een evenwicht en een verlaging van het bestaande niveau van militaire confrontatie, waardoor de wereld veiliger zal zijn om in te leven.

Daarom juist dient de EEG te werken aan de totstandkoming van een sfeer van wederzijds vertrouwen en samenwerking binnen Europa en in de wereld, met name met de minder ontwikkelde landen, waardoor de kans op gewapende conflicten wordt verminderd.

Echter in dit verband stellen de liberalen dat een „Finlandisering“ van Nederland en van Europa het inslaan van een heilloze weg is die slechts kan en zal leiden tot het afhankelijk maken van onze samenleving van diegenen die geen respect hebben voor onze parlementaire democratie.

In dezen is het een uiterst bedenkelijke ontwikkeling dat tendenzen vallen waar te nemen naar de terugkeer van de oude moralistische neutraliteitspolitiek van voor de Tweede Wereldoorlog.

Nederland en de EEG moeten ter wille van de onafhankelijkheid en ter wille van de vrede meewerken tot versterking van de Atlantische Alliantie en aan hun eigen positie binnen dit bondgenootschap.

Nederland dient een volwaardig lid te blijven van de Noord Atlantische Verdrags Organisatie.

De nadruk van de defensie-inspanning zal moeten liggen op een moderne conventionele bijdrage, maar binnen de Navo-strategie van oorlogsvoorkoming en saamhorigheid kan deelneming aan de nucleaire middelen van de alliantie en plaatsing daarvan op Nederlands grondgebied niet worden gemist.

Dit mede omdat de voortgang van de ontspanning tussen Oost en West op zijn minst twijfelachtig is geworden, niet alleen omdat de Russische bewapening meer toeneemt dan nodig lijkt voor de eigen defensie, niet alleen omdat, ondanks het accord van Helsinki, er van versoepeling van het communistische systeem nauwelijks sprake is, maar vooral om de toenemende interventies van Rusland en haar geallieerden (met name Cuba en de Duitse Democratische Republiek) in de binnenlandse aangelegenheden van andere landen.

Deze interventies staan niet alleen de ontspanning in de wereld in de weg, zij zullen ook de verdere besprekingen in het kader van de Salt-overeenkomsten bemoeilijken. Ook vormen deze interventies een ernstige bedreiging voor de minder ontwikkelde landen op weg naar eigen identiteit en vrijheid.

Mede gezien deze ontwikkelingen zal het waarschijnlijk bitter noodzakelijk zijn dat de Navo-taken zich, met name voor wat betreft de maritieme taken, zullen moeten uitbreiden over een groter gebied dan tot nu toe. Ook in dit verband is de toetreding van Spanje tot de alliantie dringend gewenst.

De dienstplicht dient als maatschappelijke basis voor de krijgsmacht behouden te blijven. Erkend wordt dat er bezwaren kleven aan de inlijving van slechts een minderheid van uitsluitend de mannelijke jeugd. Waar mogelijk en dienstig moeten de daardoor opgelopen achterstanden worden gecompenseerd. Ook dient de mogelijkheid verruimd te worden voor deelname van vrouwen aan de taken van de krijgsmacht. Van groot belang, zeker ook voor de technische beroepsopleiding, wordt het kort verband gezien.

Internationale terrorisme en misdaad

Een toenemende bedreiging van de geordende samenleving en ook van de vrede zijn het internationale terrorisme en de mis-

daad, met name de handel in verdovende middelen.

Nederland zal in samenwerking met haar partners in Europa een duidelijk antwoord dienen te geven op deze bedreigingen.

Het op korte termijn organiseren van misdaadbestrijding in EEG-verband is dringend noodzakelijk.

352 Afdeling Voorschoten (1339)

Motie

De VVD zou zich bewuster moeten zijn van de inhoud van de bij het beginselprogramma van de VVD behorende verklaring van de Rechten van de Mens. Dan zou minder gemakkelijk schending van de rechten van de mens in de wereld om zakelijke motieven worden geaccepteerd. Voor mensen die de mensenrechten schenden past geen enkel begrip.

Het hoofdstuk „Mens en wereld“ is te voorzichtig gesteld en moet worden aangescherpt. De VVD moet ook haar nek eens uitsteken en niet steeds zogenaamd aanvaardbare uitvluchten zoeken om maar niets aan de schending van de mensenrechten te behoeven doen.

Het is wel degelijk liberaal om zich met onrecht in andere landen bezig te houden en zich daar vierkant tegen uit te spreken.

353 Afdeling BRD (3618)

Motie

Mensenwereld te wijzigen in de volgende geest:

Argumenten worden aangedragen om lid te blijven van de internationale organisaties (NAVO, EEG, OESO).

Nederland moet zich niet door uittreden gaan neutraliseren.

Alleen binnen de internationale organisaties kan Nederland zijn invloed doen gelden.

Deze invloed dient dan ter verdediging van een Nederlands standpunt en niet zozeer ter verwezenlijking van de „liberale doelstellingen“.

Het laatste kan uitsluitend in een internationaal samenwerkingsverband als het Europees parlement.

354 Afdeling Rotterdam (3965)

Motie

Bij het herschrijven van het hoofdstuk Mens en Wereld dienen de volgende punten in overweging te worden genomen: Buitenlandse politiek wordt gevoerd in een totaal ander kader dan de nationale. Er is nog geen internationaal rechtsorde met afdwingbare vormen van conflictoplossing.

Gewerkt moet worden aan de totstandkoming van een dergelijke internationale rechtsorde, in de eerste plaats in de Verenigde Naties die daartoe, ondanks tekortkoming vooral door het feit dat de meerderheid der leden bestaat uit niet-democratische regimes, het enige kader vormen.

Men kan in de buitenlandse politiek niet iets bepleiten of doen zonder daarvan in de meeste gevallen op een ander terrein gevolgen te ondervinden. Uitingen van bewogenheid kunnen eigen belangen schaden, maar dat is geen reden zich niet te uiten; uiteraard dient het afwegingsproces voor de besluitvormers ook steeds een schatting van eigen positie in te houden.

355 Afdeling Bunnik (232)
blz. 25 kolom B r. 64
t/m 68

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Omdat... onmogelijk”.

TOELICHTING:

De stelling is voor een politiek manifest te emotioneel.

356 Afdeling Almelo (2287)
blz. 25 kolom C r. 45

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„doelstellingen”:

, met als uiteindelijk doel een verenigd Europa.

357 Afdeling Peize (1009)
blz. 26 kolom A r. 10

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„(zoals Cuba doet)”.

TOELICHTING:

We moeten eenzijdigheid trachten te vermijden. Er zijn veel meer voorbeelden, ook van meer bevriende landen.

358 Afdeling Rotterdam (3966)
blz. 26 kolom A r. 14
t/m 42

Motie

Bij herschrijving van het hoofdstuk Mens en Wereld dient het volgende in overweging te worden genomen;

Europa: deze paragraaf is wel erg pragmatisch en weinig bezielend en inspirerend. O.i. zou aangegeven moeten worden wat het einddoel van de Europese integratie is, namelijk de totstandkoming van een Europese politieke en economische/monetaire unie, gecontroleerd door een daartoe voldoende bevoegd Europees parlement.

359 Afdeling 's-Gravenhage (3967)
blz. 26 kolom A r. 28
t/m 31

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Deze integratie... benadering” in:

Daarbij sluiten wij ons aan bij het programma voor Europa Liberaal-Democraten, waartoe onze partij zich heeft verbonden. De Europese Liberalen streven naar een Europese Unie, waarin een grotere betekenis wordt toegekend aan een Europese beslissingsbevoegdheid.

TOELICHTING:

Zie uitspraak deelcongres 9 februari 1980 te Amsterdam.

360 Afdeling 's-Gravenhage (3968)
blz. 26 kolom A r. 43

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„succes kan hebben”:

Nederland is altijd voorstander geweest van een open Europese gemeenschap, derhalve verwelkomen wij in de komende jaren de toetreding tot de EG van Spanje, Portugal na die van Griekenland. Wij dienen ernaar te streven dat ook andere democratische Europese landen, die zulks willen en kunnen, een lidmaatschapsaanvraag doen.

TOELICHTING:

In 1980-1981 kan men geen Liberaal Manifest schrijven zonder de dan plaatsvindende uitbreiding van de Europese Gemeenschap te vermelden.

361 Afdeling Berkel en Rodenrijs (764)
blz. 26 kolom A r. 45,
kolom B r. 13

TE WIJZIGEN NA:

„Noord-Zuid... informatie”

NIEUWE TEKST:

Ontwikkelingssamenwerking
Onze wereld kan alleen menswaardig zijn wanneer mensen, die thans nog onder menssonwaardige omstandigheden moeten leven, een peil van ontwikkeling hebben bereikt, dat hen in staat stelt hun eigen samenleving vorm en hun eigen toekomst richting te geven. Nederland dient bereid te zijn de offers te brengen die nodig zijn om deze opvatting van ontwikkelingssamenwerking in praktijk te brengen.

Die offers gaan heel wat verder dan financiële en technische hulp tot een streefgetal van 0,7 % van het bruto nationaal produkt; hulp overigens waarvoor Nederland bij uitstek deskundigheid in huis heeft, zoals op het gebied van onderwijs, landbouw, infrastructuur. Echte ontwikkelingssamenwerking bestaat bovendien uit het meewerken aan:

- stabiliteit op een voor de leveranciers lonend peil van wereldmarktprijzen van grondstoffen;
- het slechten van tolmuren (GATT- en EEG-verband);
- internationale herverdeling van industriële activiteit.

Bij het van harte deelnemen aan deze vorm van ontwikkelings-samenwerking lopen de ontwikkelde landen het risico van fundamentele veranderingen in hun economische en culturele structuur. Er is echter geen andere weg naar een menswaardiger wereld en naar duurzame wereldvrede.

Deze opvatting van ontwikkelingssamenwerking impliceert niet-inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van de ontvangende landen. Zij houdt echter tevens in dat landen welker regeringen zich schuldig maken aan daden van agressie of tegen de menselijkheid gerichte daden, niet in aanmerking komen voor ontwikkelingssamenwerking.

362 Commissie Buitenlandse Zaken (3707)
blz. 26 kolom B r. 46

Amendement

AAN TE VULLEN:

voor het begin van de alinea beginnend in regel 47:

In talloze landen leiden mensen een onmenselijk bestaan. Het verschaffen van ontplooiingsmogelijkheden, juist aan de armsten en minst bevoorrechten ter wereld, is een der belangrijkste doelstellingen van liberale politiek.

363 Afdeling Roermond (2178)
blz. 26 kolom A r. 47
t/m 56

Motie

Aan de overbrugging van de kloof tussen geïndustrialiseerde landen en ontwikkelingslanden, in die zin dat de laatste sneller groeien dan de eerste zal in de jaren '80 en '90 zeer spoedig

een einde komen door gebrek aan energie. De overbrugging van de kloof kan alleen nog gerealiseerd worden wanneer de laatste groeien ten koste van de eerste, m.a.w. als de geïndustrialiseerde landen bereid zijn aanzienlijk terug te gaan in welvaartspeil. Dit dient duidelijk aan de bevolking te worden voorgehouden, en dit is hier niet het geval. Weliswaar staat er: „Nederland is bereid zijn eigen welvaart te gebruiken...” maar regels 50 en 51 suggereren toch een groei, hoewel een geringere groei dan zonder hulp aan deze gebieden.

364 *Afdeling Rotterdam* (3969)
blz. 26 kolom A r. 56

Motie

Bij herschrijving van het hoofdstuk Mens en Wereld dienen de volgende punten in overweging te worden genomen:
Noord Zuid
voeg na 't woord „ontwikkeling” de volgende zin toe:

„Ook in tijden van mindere (of zelfs negatieve) economische groei in geïndustrialiseerde landen, dient ontwikkelingshulp en -samenwerking onverminderd voor te gaan, al was het alleen omdat de economische en sociale problemen van de ontwikkelende landen onvergelykbaar zijn met de gigantische achterstand in ontwikkelingslanden en vooral de armste onder hen.

Ontwikkelingslanden dienen in beginsel in eerste instantie zelf hun ontwikkelingsplannen (d.m.v. programma's en projecten) op te zetten; van overwegend belang bij de beslissing om daarbij Nederlandse hulp te geven is de mate waarin t.g.v. de projecten en programma's de sociaal-economische omstandigheden van de inwoners van het ontwikkelingsland worden verbeterd.

365 *Afdeling Rijswijk* (3396)
blz. 26 kolom B r. 3

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„individuele burger”:

„Voorop dient bij dit alles te staan dat de ontwikkelingslanden zelf in volle vrijheid dienen te beslissen over inrichting en opbouw van de eigen maatschappij”.

366 *Afdeling BRD* (3621)
blz. 26 kolom B r. 19
t/m 21

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„Nationalisme... toekomst”.

TOELICHTING:

Deze zin is voor tweeërlei uitleg vatbaar

a. door de voorbeelden ontstaat een zekere toekomst;
b. in een gegeven onzekere toekomst spelen de genoemde factoren mee.

Als de uitleg is als onder „b” zijn er nog wel meer factoren te noemen, zoals algemene economische problemen, milieu, etc.; als de uitleg is als onder „a” dan zijn de redenen niet nieuw. Bovendien wordt er verderop niet meer op de terreur teruggeko-

367 *Afdeling 's-Gravenhage* (3970)
blz. 26 kolom B r. 21
t/m 28 en C 1

Amendement

TE WIJZIGEN:

„De voortgang... bieden” in:

De voortgang van de ontspanning tussen Oost en West is twijfelachtig geworden. De Russische bewapening neemt meer toe dan nodig lijkt voor de eigen defensie en dit militaire overwicht blijkt steeds meer in het Russische buitenlandse beleid door te werken, terwijl er van een wezenlijke versoepeling van het communistische systeem geen sprake kan zijn. Hieraan zal de NAVO voldoende tegenwicht moeten bieden, onder meer en zo nodig, door een versterking van de defensie.

TOELICHTING:

In plaats van een verband te leggen tussen het gebrek aan

voortgang van de ontspanning en de toenemende bewapening, lijkt het beter te wijzen op het politieke gewicht van deze bewapening.

Het tegenwicht, te bieden door de NAVO, ware zonder omwegen te omschrijven door een versterking van de defensie te noemen.

368 *Afdeling Norg* (1570)
blz. 26 kolom C r. 14

Amendement

AAN TE VULLEN NA:

„bijdrage”:

alsmede deelname aan crisesbeheersende voorbereidingen en activiteiten; aangezien ongeveer 90 % van onze economie en die van het achterland afhankelijk is van de aan- en afvoer (verbindingen) over zee, dient onze nationale bijdrage aan de maritieme belangen (zowel infrastructuur zoals de scheepsbouw, havens, haveninstallaties als de handelsvloot en de beveiliging van de koopvaardij en de vrije zeeën door de zeestrijdkrachten) krachtiger dan voorheen te worden gesteund. Binnen de NAVO....

369 *Kamercentrale Gelderland* (3971)
blz. 26 kolom C r. 20
t/m 22

Motie

De vergadering is van mening dat wanneer men in de Beginselverklaring (blz. 4, kolom C, r. 9/10) het „niet willen werken” als mogelijkheid erkent, dit evenzeer gezien moet worden als dienstweigering.

Naar de mening van de vergadering zal als consequentie hiervan deze dienstweigering als mogelijkheid erkend moeten worden en als zodanig in het Liberaal Manifest 1980 moet worden vastgelegd.

370 *Afdeling Middelburg* (2120)
blz. 26 kolom C r. 25
t/m 27

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Waar... gecompenseerd”, in:

De daardoor opgelopen achterstand moeten worden gecompenseerd.

371 *Afdeling BRD* (3620)
blz. 26 kolom C r. 25
t/m 27

Motie

Deze laatste zin is slechts één oplossing ter voorkoming van het oplopen van achterstand door een deel van de mannelijke jeugd.

Een tweede oplossing zou zijn invoering van een vervangende dienstplicht voor het overige deel van de mannelijke jeugd en voor de vrouwelijke jeugd.

Of dit laatste haalbaar is dient vervolgens apart te worden bezien doch deze oplossing dient ten minste aangeduid te worden.

372 *Ondercentrale Waterweg Noord* (3297)
blz. 26 kolom C r. 27

AAN TE VULLEN NA:

„...gecompenseerd”:

„Ideaal zou zijn de dienstplicht militair dan wel alternatief door alle Nederlanders te laten vervullen.

TOELICHTING:

Een natie die zijn democratie en vrijheid hoog in het vaandel draagt, dient de consequenties hiervan te dragen. Zowel het vrouwelijk als het mannelijk deel van de bevolking dient dan ook de dienstplicht te vervullen.

Algemene dienstplicht zal tevens de solidariteitsgedachte en de politieke verbondenheid van de natie tegenover derden verstevigen.

373 *Afdeling Berkel en Rodenrijs* (765)
blz. 26 kolom C r. 27

AAN TE VULLEN NA:

„gecompenseerd”:

De dienstplicht behoeft voor vrouwen niet uitgesloten te zijn.

De partij in de jaren '80

374 *Kamercentrale Haarlem* (3972)

Motie

De tekst van het hoofdstuk „De partij in de jaren '80” zodanig wijzigen, dat de visie die hier moet blijken kort en bondig wordt aangegeven.

De zaken, waar géén compromis mogelijk is, dienen duidelijk vast te staan, waarvoor verwijzing naar het beginselprogramma kan dienen.

Er moet een duidelijk beeld worden verkregen, op welke wijze de VVD vanuit de bovenstaande politieke verhoudingen tot door haar beoogde doelstellingen kan komen, gebaseerd op de beginselverklaring en het Liberaal Manifest.

Besprekingen over eigen voortbestaan of over de politiek naar een drie-stromenland dienen niet te worden opgenomen.

(Beschouwingen als 27 B 8/14 en 15/24 achterwege te laten in een voor een tiental jaren bedoeld manifest.)

375 *Afdeling Domburg* (2296) blz. 26 kolom B regel 58/59

Amendement

TE WIJZIGEN:

„die lid zijn van de PvdA, CDA of van D'66” in: „die geen lid zijn van de VVD”

376 *Afdeling Delden* (1703) blz. 26 kolom B regel 60 t/m 28 kolom C regel 80

Motie

De VVD bekrachtigt binnenkort een nieuwe Beginselverklaring en daarbij behorend Liberaal Manifest volgens de opvattingen van de meerderheid der leden.

Als gevolg hiervan kunnen er zowel leden bijkomen als afvallen. Ons leden- en kiezersbestand zal echter vooral afhankelijk blijven van de wijze van functioneren van onze gekozen vertegenwoordigers en onze bewindslieden.

Noch leden, noch kiezers worden in de eerste plaats gewonnen met een beginselverklaring of een Manifest, nauwelijks zelfs met een verkiezingsprogramma. Conclusie: Roep niet geforceerd een nieuwe partij in het leven. Voor veel leden zou het wel eens een doorslaggevend moment kunnen zijn om maar te bedanken en het resultaat zal dan meer verlies van huidige leden zijn, dan winst van nieuwe. En in de politiek is het getal nu eenmaal machtig.

377 *Afdeling Rijswijk* (3401) blz. 26 kolom B regel 67 + 68 en kolom C regel 43 + 44

Motie

TE SCHRAPPEN:

„Daarbij... land”.

378 *Kamercentrale Gelderland* (3973) blz. 26 kolom B 67 + 68 en kolom C 43 + 44

Amendement

TE WIJZIGEN:

„Daarbij... land”, in:

„Daarom doet zij een beroep op deze liberalen over vooroordelen heen te stappen teneinde te komen tot het bundelen van het Liberale denken in ons land.

379 *Ondercentrale Walcheren* (3412) blz. 26 kolom C regel 56 t/m 68

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„...voor de discussie... jaren tachtig”.

TOELICHTING:

De afdeling vermeent dat anders het CDA, PvdA en D'66 nog linkser zullen worden, dus de tegenstand feller (polariseren).

Bovendien wenst de afdeling geen drie-stromen-land maar wel degelijk nog andere, zij het kleine partijen, waarvan dan een behoudende/corrigerende invloed uitgaat.

380 *Afdeling Maassluis* (1591) blz. 26 kolom C regel 60 t/m 66

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„extremer... gewend”

EN:

„behoudender... denkenden”

TOELICHTING:

De invulling van hoe het socialistische en het christen-democratische blok eruit zullen gaan zien is de weergave van een wens welke weinig realistisch lijkt. Als niets positiefs bijdragend tot het geschetste perspectief, kunnen deze invullingen beter worden geschrapt.

381 *Afdeling Breda* (483) blz. 27 kolom A regel 26 t/m 29

Motie

TE SCHRAPPEN:

„Met name... te maken”.

382 *Kamercentrale Friesland* (3974) blz. 27 kolom B regel 15 t/m 17

Motie

TE SCHRAPPEN:

„Om het... mogelijk zijn”.

TOELICHTING:

In een kabinet moet elke politieke combinatie mogelijk zijn.

383 *Afdeling Pijnacker* (1729) blz. 27 kolom C regel 5 t/m 20

Motie

De Algemene Vergadering,

overtuigd dat, indien dit mogelijk en nodig is, vóór verkiezingen een voorkeur voor de toekomstige coalitiepartner(s) moet worden uitgesproken;

echter een stembusakkoord afwijzend;

stelt voor de desbetreffende resolutie uit 1967 alsnog in te trekken.

384 *Ondercentrale Veenkoloniën-Westerwolde* (3584) blz. 27 kolom C regel 5 t/m 13

Amendement

TE SCHRAPPEN:

„De VVD... partijen”.

door Kaosje Bins

Een mevrouw uit Den Haag

Vraag eens aan een goedlachse Limburger en aan een stugge Fries hoe zij zich een mevrouw van de VVD uit Den Haag voorstellen! Beiden zullen in hun ogen een Eline Vere-blik krijgen. Slank, elegant, kaarsrecht op in het chique deuxpièces, de natuurzijden shawl uit Parijs omstrengeld met een dubbelsnoer cultivé-parels. Schoentjes, handschoenen en tas in de juiste combinatie, vaste afspraak met de kapper. Een licht geaffecteerd toontje.

Mevrouw drs. M. W. M. Vos-Van Gortel

Vóóroordeel, dames en heren! De echtgenote van onze Limburger draagt wellicht het chique pakje zij uit Friesland gaat misschien minstens een maal per week naar de kapper. En ik zou niet graag de vrouwelijke VARA-leden uit bijv. Amerongen de kost willen geven, die gehecht zijn aan hun parelkettinkje!

De mevrouw uit Den Haag, wel, dat zou Lien Vos kunnen zijn!

Lien Vos. Mijn zoon en ik stonden naast haar bij de bak-

ker op de Denneweg. Stevig, gemakkelijke schoenen, eenvoudige bruine mantel, blozende wangen zonder make-up, het grijze haar glad naar achteren in een bolletje gedraaid en voorzien van een grote boodschappentas waarin ze tevreden het volkorenbrood stopte. Toen wij na haar de winkel uitstapten, gaf ik mijn zoon een por.

„Zeg, wat denk je dat die mevrouw daar voor een baan heeft?” Hij staarde verbaasd, had haar eigenlijk niet zo opgemerkt.

„Hééft ze dan een baan?”

„Ja zeker!”

„Een goeie baan?”

„Ze dóet het goed en daarom heeft ze er een goeie baan van gemaakt, al jàren.” Hij tuurde bedachtzaam: „Ik zou het echt niet weten.”

„Wel, die mevrouw is sinds 1974 wethouder voor Financiën en Organisatie van de gemeente 's-Gravenhage, lid van de VVD. Je zult nu zeggen, zij met dat lieve vriendelijke gezicht, die daar zo simpeltjesweg, gezellig loopt te stappen? Nou inderdaad, behalve intelligent en deskundig, is ze nog lief en vriendelijk ook, dat klopt. Lief, vriendelijk en eenvoudig, zorgt ze er overigens wel voor dat Den Haag een sluitende begroting heeft, dus niet bepaald een doetje.

Het stemde mijn zoon tot nadenken.

Door de telefoon klonk de stem van Lien Vos zoals ik verwacht had, warm, charmant, gezellig.

„Hoe het komt dat na mijn in functietreden Den Haag een sluitende begroting heeft? Tja, de pers schrijft graag dat ik, als getrouwde vrouw, ervaring zou hebben met een huishoudbeurs. Dat is leuk bedacht, maar het is méér een kwestie van goed organiseren. De juiste prioriteiten stellen, goed wikken en wegen tussen de belangen van alle uitgavensectoren. En dan vooral de gemeenteraad tijdig informeren, zodat ze vooruit kunnen zien wat er te beslissen valt, wat de mogelijkheden en de hoofdlijnen zijn. Hen helpen niet om te komen in een brei van details.”

„Heeft u hogere ambities? Als ik u zo hoor, zie ik de eerste vrouwelijke minister van Financiën voor me!”

„Ach nee mevrouw, geen neigingen. Weet u wat het leuke aan werken binnen een gemeente is? Je kunt resultaten van je werk zien. Bij de landelijke politiek heb ik wel eens het gevoel, dat het bij praten blijft.

Als ik door Den Haag stap, zie ik wat er gedaan zou kunnen en moeten worden. Je bent er nauw bij betrokken en dat geeft plezier in je werk, het is concreet.”

Lien Vos, een VVD-mevrouw uit Den Haag, maar géén Eline Vere. Zoals er ook goedlachse Friezen, stugge Limburgers zijn. Surinamers die wel goed en hard kunnen en willen werken, Molukkers die hier tevreden zijn en best willen integreren. En niet iedere jonge Amsterdammer met een leren jack aan, ziet in straatstenen iets anders dan dingen om over te lopen!

Laten we ons hoeden voor opgedrongen vóóroordelen. Opgedrongen door wie of wat en om welke reden dan ook!

VVD-fractie: onteigeningswet moet ongewijzigd blijven

door Harry Waalkens

De fractie van de VVD ziet geen aanleiding de bestaande onteigeningswet te wijzigen. Een reden voor wijziging zou moeten zijn dat die wet op haar terrein involkonen is en aanleiding geeft tot onbillijkheid, onrechtvaardigheid of tot een onevenredig voor- of nadeel van de betrokkenen. Volgens de VVD-fractie is die reden er niet. De fractie is niet alleen op dit moment die mening toegedaan, nu het kabinet Van Agt een voorstel tot wijziging van de onteigeningswet heeft ingediend, zij stelt de zich ook al op dat standpunt toen het vorige kabinet zo'n voorstel indiende.

Onteigeningswet

Omdat daarover tijdens de parlementaire behandeling uiteindelijk het kabinet viel, rust op het nu ingediende wetsvoorstel een zware politieke hypotheek.

In de memorie van toelichting bij het nu voorliggende wetsontwerp wordt in vele toonaarden hoog opgegeven van de wijze, waarop onteigeningsrechters de huidige wet toepassen en wordt de gevormde jurisprudentie van de laatste eeuw een schoolvoorbeeld van consequent uitvoeringsbeleid genoemd.

Er zijn in het voorliggende voorstel twee essentiële elementen te onderkennen:

- Onteigening op grond van de verkeerswaarde van het goed (de prijs die bij vrije verkoop tot stand komt. Bij het vroegere voorstel van Den Uyl ging het om de gebruikswaarde).
- De onteigende mag door de onteigeningswet niet in een slechtere positie worden gebracht dan de niet-ontei-gende.

Het wetsontwerp introduceert nu een nieuw element n.l. dat de onteigende niet mag profiteren van overheids- en semie-overheidsmaatregelen, waardoor de bestemming van grond wordt of zal worden gewijzigd en hij mag niet profiteren van werken die korter dan drie jaar door deze instanties zijn uitgevoerd.

Het zojuist genoemde zou in de praktijk dus neerkomen op het begrip „verkeerswaarde-minus”, terwijl het kabinet Den Uyl destijds van mening was dat de gebruikswaarde wel wat sober was en er derhalve elementen bij betrof die leidde tot het begrip „gebruikswaarde-plus”.

Billijk

Voor zover het de VVD-fractie bekend is hoort of ziet men over de toepassing van de huidige onteigeningswet nooit enig bezwaar. De wet wordt kennelijk op redelijke en billijke wijze toegepast en ook thans worden de positieve gevolgen van overheidsinvloeden al uitgesloten. De indieners van dit voorstel tot wijziging van de wet zeggen dan ook dat de huidige werkwijze bij onteigening derhalve in de wet zichtbaar voor iedereen gestalte moet krijgen. Nu dat in dit wetswijzigingsvoorstel is gebeurd roept dit bij de VVD-fractie wel enige problemen op. Het gevaar is n.l. dat exacte toepassing van de wetsartikelen zoals die er nu gaan uitzien leidt tot meer dan één aftrekpost tengevolge van overheidsdaden, waardoor

de uiteindelijke onteigeningsprijs in bepaalde gevallen te recht komt op de gebruikswaarde of zelfs daar beneden.

De VVD-fractie zal het voorliggende ontwerp tot wijziging van de onteigeningswet beoordelen en waar nodig becommentariëren vanuit het voor haar zeer waardevolle gegeven dat waar de wel en niet onteigende in dezelfde positie zijn, zij dat moeten blijven als één van hen met onteigening te maken krijgt.

Voorts vanuit het gegeven dat de huidige toepassing van de Onteigeningswet blijkbaar door de samenleving als juist wordt ervaren en dat, als het de bedoeling is om de onteigeningsvergoeding te verlagen, die kennelijk tot nu toe onevenredig hoog zou zijn geweest.

Van tweeën één: het kabinet vindt dat dit laatste het geval is en moet dan haar instemmend betoog over de zo goede toepassing achterwege laten of het moet bereid zijn de redactie van bepaalde artikelen in het wetswijzigingsvoorstel te veranderen opdat de huidige goede gang van zaken bestendigd wordt en om de lijn van de ruim 100-jarige hooggeschatte jurisprudentie te kunnen laten doortrekken.

Opheldering

Bij een eerste kritische beoordeling heeft de VVD-fractie een aantal wijzigingsvoorstellen ter tafel gelegd en de regering op een aantal punten om nadere opheldering verzocht. Het kabinet voelt waarschijnlijk ook zelf wel dat de toepassing van de nieuwe wetsartikelen een ongewenste ontwikkeling kan hebben. Het opnemen van een allerlaatste wetsartikel luidt n.l.: „Deze artikelen kunnen geheel of gedeeltelijk buiten toepassing blijven, indien wel toepassing in de gegeven omstandigheden tot onredelijke en onbillijke gevolgen zou leiden”.

De VVD-fractie vindt dit een van de beste bepalingen van de te wijzigen wet, die ook zeker onverkort moet worden gehandhaafd als een uiterste vangnet, maar niet om dagelijks een beroep op te doen. Ook alle andere wetsartikelen zullen de redelijkheid en billijkheid terzake moeten weerspiegelen.

Nieuw Fries lid commissie vorming en scholing

Als nieuw lid van de Landelijk Commissie voor vorming en scholing treedt namens de kamer-centrale Friesland op:

mr. W. G. J. Blaauw
Welderingsstraat 58
9035 EA Dronrijp. (Tel. 05172 - 2099.)

Mijn opinie is ...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houd uw bijdrage kort.

Dat bevordert een

snelle plaatsing.

De redactie

behoudt zich het

recht voor stukken

te bekorten

of redactionele wijzigingen

aan te brengen.

Zend uw bijdrage

naar de centrale redactie

van dit blad:

Bijenmeent 135,

1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. gewelgerde

of bekorte artikelen

bij de redactieraad,

Koninginnegracht 57,

2414 AE 's-Gravenhage.

Stemrecht gastarbeiders

Onlangs las ik dat onze Eerste Kamerfractie heeft gestemd vóór het voorstel om in de a.s. grondwetswijziging de mogelijkheid op te nemen om ingezetenen die geen Nederlander zijn het kiesrecht voor de gemeenteraad te verlenen. Wat nu? Gastarbeiders met een volledig andere achtergrond, die niets van ons staatsbestel weten, kunnen weten, o.a. analfabeten? Uiteraard levert dit vrijwel uitsluitend linkse stemmen op. In welk buitenland hebben Nederlanders stemrecht? Maar nog steeds hebben landgenoten die voor hun werk tijdelijk in het buitenland moeten wonen geen kiesrecht in hun vaderland, zoals dat in andere landen - terecht - meestal wel het geval is. Maar dat zullen vaak VVD-stemmen zijn.

M. A. DE JONG-DE MONCHY,
Rotterdam.

Wiegel als lijsttrekker?

Nu de diverse media de heer Wiegel al weer aangekondigd hebben als aanstaand lijsttrekker voor de VVD bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer en de golf van emoties rond de gebeurtenissen op 30 april jl. de waarschijnlijkheid van een dergelijke kandidatuur alleen maar lijkt te hebben vergroot, is het m.i. dringend nodig om van nu af alle aandacht aan die kandidatuur te schenken. Ik ben nl. bang, dat anders het lijsttrekkerschap van de heer Wiegel als een automatische, door velen als een vanzelfsprekende, door anderen als een onontkoombare zaak opgevat wordt.

Door velen in de partij wordt aangedrongen op discussie, bij voorkeur permanent, hetgeen o.a. tijdens de algemene ledenvergadering in Groningen herhaaldelijk werd beklemtoond. Haaks daarop staat de uitspraak van de heer Wiegel, gedaan tijdens diezelfde ALV: „Groepsvorming is er bij ons nooit geweest. Die mag er ook niet komen (zo!). Zo kan een liberale partij niet functioneren”. Wie zo redeneert beseft niet, dat discussiëren gelijk staat aan groepsvorming. Of de heer Wiegel voelt weinig voor discussie, gedachtenontwikkeling rond het thema „liberalisme”, of hij heeft zich wederom bediend van de hem kenmerkende, simplificerende, luiden-duidelijke taal en daardoor een indruk gewekt, die hij wellicht niet bedoelde. Nu kan ik me indenken wat de heer Wiegel wel bedoeld heeft te zeggen. Zijn gedachten gingen ongetwijfeld uit naar de zgn. „loyalisten” in het CDA, maar waarom nu meteen weer zo extreem gedacht en geredeneerd? Er is binnen een politieke partij echt wel een groepsvorming te tolereren, die ik gemakshalve zal aanduiden met ‘Her Majesty’s Most Loyal Opposition’.

Niet een club schepmakers, maar een groep, die met oog voor de te bewaren eenheid van de partij daarbinnen het denken wil stimuleren. Ik wijs er dan wel op, dat het aan de heer Wiegel is om duidelijk te maken wat hij bedoeld heeft en niet aan mij om te interpreteren wat hij

bedoeld zou kunnen hebben. Door zijn opstelling roept hij nu als het ware zelf een oppositie binnen de VVD op. Als er iets verlamdend werkt voor een politieke partij, dan is het wel interne polarisatie. Juist in de tijd, dat de VVD ernst maakt met een herbezinning op het liberalisme en de partij wegen zoekt voor een vooruitstrevende toepassing van de liberale beginselen op eigentijdse maatschappelijke vraagstukken (behandeling nieuw beginselprogramma), komt de belangrijkste en momenteel enige kandidaat voor het lijsttrekkerschap van de VVD aandrijven op een golf van „gezonde” verontwaardiging, zijn eigen interpretatie van het grondrecht van vrije meningsuiting. Indien het scenario zich voltrekt, dat de heer Wiegel inderdaad lijsttrekker wordt op grond van een te verwachten derde „Wiegel-effect”, dan vraag ik mij in alle oprechtheid af welke groep kiezers hij aantrekt: mensen, die de liberale beginselen zijn toegedaan of verontrusten en verontwaardigden, die aan de ontwikkeling van het liberalisme weinig bijdragen? Ik vrees de laatste groep. Zou dat niet een goede reden kunnen zijn om ook de kandidatuur van het lijsttrekkerschap in de discussies te betrekken?

H. WILMER,
Zoetermeer.

Beginselverklaring

Met zo’n 3500 voorgestelde wijzigingen in de ontwerp-tekst van Beginselverklaring en Liberaal Manifest 1980 is wel zeer nadrukkelijk de behoefte aangetoond om binnen de VVD tot grotere duidelijkheid te komen over liberale beginselen en de politieke uitwerking daarvan. Het is mij hierbij opgevallen dat de belangstelling vooral gericht lijkt te zijn op het Liberaal Manifest, vermoedelijk omdat daar allerlei concrete beleidsvoornemens in staan die natuurlijk prachtige stof voor discussie leveren. Het zou echter wel triest zijn als dit ten koste zou gaan van de Beginselverklaring, die in ieder geval uit een oogpunt van ‘public-relations’ voor onze partij van veel grotere betekenis kan zijn. Uit dit oogpunt gezien is namelijk de vraag wat er met beide documenten gaat gebeuren wanneer de tekst ervan op 30 en 31 mei a.s. is vastgesteld. Aan de verzamelde pers presenteren, zoals met de ontwerp-tekst - dus eigenlijk voorbarig - op 18 december jl. is gebeurd? Dan kan de Nederlandse krantenlezer/televisiekijker/radioluisteraar weer enkele sappige brokjes verwachten, zoals het biologisch minimum en het opgaan in een nieuwe en grotere liberale partij, maar evenmin als toen is dat een zuivere weergave van wat de VVD wil. Om dat bekend te maken zal dus een andere weg gekozen moeten worden. Praktisch gesproken is er slechts één andere weg: die van een advertentie in een aantal persorganen, waarmee De Nederlandse Kiezer wordt bereikt. En dan is het wel duidelijk dat het Liberaal Manifest voor zo’n advertentie veel te lang en te „technisch” is, terwijl de Beginselverklaring er zich juist uitstekend voor leent. Niet alleen omdat zij

prettig kort is maar vooral omdat zij de beginselen aan- geeft waar liberalen van uitgaan. Deze beginselen zijn zo goed en daarbij eigenlijk ook zo „voor de hand liggend” dat zij redelijk denkende mensen ongetwijfeld zullen aanspreken. Natuurlijk is redelijkheid niet steeds het meest opvallende kenmerk van het kiezersgedrag, maar als het er op aankomt, speelt zij toch stellig mee. Bij de verkiezingen in 1981 „komt het er op aan”. De VVD zal er daarom goed aan doen haar fundamentele den- beelden over het functioneren van de Nederlandse sa- menleving tijdig en vooral zuiver aan de kiezers bekend te maken. Als dan de betreffende advertentie ook nog een uitdaging bevat in de geest van „Toets ons aan deze beginselen!”, hebben wij een vliegende start voor het opbouwen van het imago van de VVD als een koers- vaste partij.

Het voorgaande moge een pleidooi inhouden om de Beginselverklaring intensieve aandacht te geven en te maken tot een helder en inspirerend stuk proza. De ont- werptekst lijkt hiervoor, afgezien van de minder ge- slaagde artikelen 7 en 8, een uitstekend model te zijn.

H. MAIER
Bilthoven

Atoomenergie en besluitvorming

Op de recente Algemene Vergadering in Groningen luidde één van de agendapunten: het voorleggen van rapporten van de Teldersstichting aan de partijraad.” In het bijgevoegde advies van het hoofdbestuur wordt bijzonder ingegaan op het recente Energierapport. Het hoofdbestuur zou hieraan eventueel in september een tweede deelcongres willen wijden! Het rapport - Dr. Zoutendijk noemde het zelf een pseudo-wetenschappelijk geschrift - is een pleidooi voor kernenergie.

Het geschrift heet geschreven te zijn vanuit een liberale visie. Wanneer men deze nota echter leest, ziet men uit liberale en democratische oogmerken zéér veel beden- kingen: blindelings vertrouwen in wetenschap en tech- niek, logge bureaucratie, machtsconcentraties, vaagheid en ondoorzichtigheid, politiek wantrouwen i.z. de be- steding van belastinggelden, onzinnige „veiligheids- garanties”, aantasting van de rechtstaat door terrorisme en door maatregelen ter voorkoming van terrorisme (Frankrijk), oncontroleerbaar beleid, etc.

Omdat men o.a. niet in een besparingsbeleid wil geloven (en daaraan wil meewerken), en omdat onder verwijzing naar de kolentechnologie en het CO₂-effect angst gemanipuleerd wordt, er onbewezen betalingsbalans- voordelen zouden zijn, kernenergie minder milieuproble- men zou geven, wordt tot verdere invoering van kern- energie geadviseerd. Weliswaar moet er - wordt er ge- heel vrijblijvend aan toegevoegd - vanaf 1984 een „be- vredigende” eventueel tijdelijke (!) oplossing gevonden

zijn voor het probleem van het radio-actieve afval. Er wordt ook bedreigd: als men niet tot verdere invoer- ring overgaat „moet men een flinke stap terugdoen in onze welvaart!”

Elektriciteit, die nu maar zo’n 8 % van het totale ener- gieverbruik uitmaakt, claimt bij een diversificatie van de energiedragers: $\frac{1}{3}$ olie, $\frac{1}{3}$ kolen en $\frac{1}{3}$ uranium slechts zo’n 2 % in energieverbruik aan kernenergie. Niet be- paald aantrekkelijk dus; we hoeven hierdoor geenszins bang te zijn voor de aantasting van onze welvaart.

Een enquête van de KRO (A.D. 9/1/80) geeft intus- sen het krachtenveld aan: „53 % van de Nederlanders is TEGEN het gebruik van kernenergie, 26 % is er VOOR. Dus er zijn 2x zoveel tegenstanders als voorstanders. Voorts vindt men kernenergie zo’n belangrijke zaak, dat daarover niet alleen door een regering en het parlement een beslissing genomen kan worden. De meerderheid van het publiek wil dan ook een volksstemming over kernenergie!”

De deelnemers aan het deelcongres Binnenlandse Zaken te Haren d.d. 23 februari jl. waren unaniem VOOR een consultatief referendum. Goed zou het zijn, dat er einde- lijk eens een schematisch gekwantificeerd overzicht ge- maakt zou worden van de voor- en de nadelen. Dat kan: werkelijk onafhankelijke deskundigen zijn er ook in onze partij.

TJ. JAGER
Hilversum

Energiebesparende investeringen

In het artikel van de heer Thalhammer in „Vrijheid en Democratie” van 11 maart wordt een stelling over de wenselijkheid van een overheidsbijdrage voor energie- besparende investeringen toegelicht. Mede door de geko- zen formulering bracht deze stelling op het energiedeel- congres levendige discussies teweeg. De argumentatie in het artikel toont echter enkele gaten, waarvan men moet vrezen dat ze niet opzettelijk zijn bedoeld.

De uitspraak: „Het macro-rendement van energiebespa- rende investeringen is duidelijk hoger dan het micro- rendement” wordt niet werkelijk bewezen.

Het voorbeeld in het artikel illustreert, hoe een grote groep van energie-verbruikers (fabrieken) ieder voor zich op grond van optimistische prognoses over het ver- loop van de energieprijzen besluit, bepaalde energiebespa- rende investeringen niet te doen. Daardoor valt het ge- zamenlijke energieverbruik onverwacht hoog uit en stijgt de energieprijzen meer dan volgens de prognoses. De pro- dukten die deze bedrijven maken worden dus duurder, wat door de gemeenschap, in dit geval de consumenten, moet worden opgebracht. Een overheidsbijdrage in on- rendabele energiebesparende investeringen zou dit ef- fect (het micro-economisch nadeel) tegengaan.

De twee belangrijkste punten van kritiek hierop zijn:

- een goed geleid bedrijf zal, zodra de prognose van de energieprijzen niet blijkt uit te komen, zijn kosten-baten-

analyse opnieuw maken. Wanneer de investering nu rendabel is komt hij er toch (alleen niet eerder dan verantwoord is). Bij minder alerte gebruikers kan gerichte voorlichting er veel toe bijdragen om ze tot zulke analyses te bewegen. Hier kan ook de overheid veel goeds doen.

- het zwakste punt in het betoog is, dat over het rendement voor de gemeenschap wordt gesproken, zonder er bij te zeggen dat ook de overheidssubsidie met de aan de procedure verbonden onkosten eerst door de gemeenschap moeten worden betaald.

Wanneer men dit in rekening brengt is te verwachten, dat een overheidsbijdrage alleen in bepaalde gevallen rendabel voor de gemeenschap is.

Hiermee is natuurlijk niet het laatste woord over de genoemde stelling gesproken. De discussie behoort echter te worden gevoerd met in het achterhoofd een uitspraak van de heer Rietkerk in hetzelfde nummer van „Vrijheid en Democratie”: „de rek is er nu echter uit”. Een van de oorzaken daarvan is zonder twijfel de populariteit van overheidssubsidies. Voor de geloofwaardigheid van de VVD zou het goed zijn als zij, c.q. haar energiecommissie, een overheidsbijdrage in onrendabele energiebesparende investeringen niet onmisbaar zou noemen zonder overtuigende argumentatie.

K. LIEVENSE
Zwijndrecht

Natuurbehoud

Het deelcongres Arnhem ligt alweer enkele weken achter ons. Ondanks het feit dat er al een verslag van dit deelcongres is verschenen, lijkt het me een goede zaak om aan enkele aspecten nog enige aandacht te wijden. Zelf was ik terecht gekomen in een van de discussiegroepen over natuurbehoud. Treffend dat er voor dit onderwerp veel belangstelling bestond. Trouwens, evenals bij het onderwerp Sport, kwam ook hier de wens naar voren aan dit onderdeel apart een diepgaande discussiemogelijkheid te geven, daar duidelijk is gebleken dat diverse stellingen en toelichtingen, een ondersteuning en verdere uitwerking behoeven.

Hoe denkt men vele uitspraken te realiseren? Hoe denkt men te komen tot een harmonie tussen landbouwer en natuurbeschermer? Zal men niet eens tot een bovengrens van onze materiële verlangens moeten komen?

Zouden de landbouwers hun inkomen dan niet alleen uit de opbrengst van hun produkten dienen te verkrijgen, maar ook uit het werk dat ze verrichten t.a.v. natuurbeheer? Hierbij denk ik aan de nationale landschapsparken. Moet onze voedingswijze niet eens op de korrel - b.v. minder vlees en vetprodukten en wat meer graanprodukten?

Voor al deze en nog vele andere zaken zal men moeten bedenken dat vooral de jeugd vertrouwd moet raken met deze materie: jong geleerd is oud gedaan.

Eén van de aanwezigen op het congres stelde voor een

vak „milieubeheer en natuurbeheer” in te voeren op de Landbouwscholen, maar m.i. is dit onvoldoende. Op alle scholen zowel bo als vo en vwo zou dit een extra verplicht vak moeten zijn, mede ook van het kader uitgaand dat de economische waarde in het behoud van onze natuur vast ligt.

MEVR. H. F. O. BOUWMAN-EENSCHOTEN,
Fluitenberg

Heeft dit uw belangstelling?

Voor een klein, beschaafd vakantiebungalowpark, fraai gelegen in de Brabantse Kempen, zoeken wij voor spoedig een actief en representatief

ECHTPAAR ALS BEHEERDER

Deze individuele functie op niveau omvat in de eerste plaats verantwoordelijkheid voor de dagelijkse gang van zaken en voorts het bijhouden van eenvoudige administratie, ontvangst gasten, controle werkzaamheden van derden.

Het geheel is zodanig ingericht dat het beheer uiterst efficiënt vanuit het kantoor gevoerd kan worden. Aanwezig is reeds een echtpaar dat tijdens uw vakanties en weekends kan waarnemen.

Een bijzonder ruime en fraai gelegen bungalow is als compensatie vrij van huur beschikbaar.

Wij denken aan een echtpaar dat geen beroeps-werkzaamheden meer heeft, reeds inkomen, wachtgeld of pensioen geniet en in deze functie een passende tijdsbesteding ziet waarvoor zij zich beiden gaarne willen inzetten.

Gaarne uw met de hand
geschreven brief aan
ABEX B.V., Postbus 11, 5260 AA Vught.

Vaders wil is wet (?)

door
Nella Lázár-Schilthuis

Dit is een gezegde, zoals er wel meer bestaan uit vroeger dagen; een ander voorbeeld is: wat vader doet is altijd goed.

Voor ons zijn dit zinnen uit de oude doos, maar ongetwijfeld danken zij hun ontstaan aan werkelijke situaties: de man en vader was de kapitein op het schip, of beter gezegd: de mannen waren kapiteins op bijna alle schepen. Langzamerhand is de vrouw op verschillende terreinen begonnen de verantwoordelijkheid met de man te delen. Zij deed een stap naar voren, ging naast de man staan en wenste gedeelde verantwoordelijkheid op gebieden, waar de man gewend was deze alleen te dragen.

Is dit een bedreiging voor de man of komt dit op hem over als opluchting? Mannen immers moesten altijd flink zijn, moesten per definitie dapper, intelligent, sterk en leidinggevend zijn; zij mochten als jongens niet huilen als zij zich pijn deden of verdriet hadden; zij mochten niet met poppen spelen of dergelijke „meisjesachtige” dingen leuk vinden; zij werden van meet af aan opgevoed (of afgericht) tot het vervullen van een rol in de maatschappij als kostwinner en in het gezin als opperhoofd. Totdat de vrouw inzag, dat deze situatie een geheel kunstmatige was: hoeveel vrouwenintelligentie is er in die tijd geheel onbenut gebleven? Aan hoeveel vrouweninbreng werd op velerlei gebied gedachtenloos voorbij gegaan?

Vervolg van
pagina 6

4. Privacy: ook bij de belastingen

In verband met de geruchten dat de belastingdienst nog verdere inbreuken op de privacy voorstaat herinnerde hij de Regering aan de verklaring dat de overheid er is voor de burgers en niet andersom. Wij zullen het beleid, aldus Rietkerk, ook op het terrein van de belastingen, kritisch aan deze verklaring toetsen.

5. Een actieplan voor de woningbouw

Omdat de situatie bij de koopwoningen ronduit somber is, pleitte hij voor een actieplan voor de woningbouw. Hij deed daarbij de suggestie meer prioriteit te geven voor subsidie op het eigen woningbezit. Allerlei gemeentelijke bepalingen die belemmerend werken wanneer men zijn huis wil verkopen dienen afgeschaft te worden. Rietkerk kondigde aan dat de fractie de komende maanden een zwartboek zal publiceren van bepalingen die gemist kunnen worden zonder dat de kwaliteit van de woningbouw eronder lijdt.

6. Aanwending aardgasbaten

Als laatste punt herinnerde de VVD-fractie leider aan de Regeringstoezegging, dat de extra aardgasbaten voor een belangrijk deel aangewend zullen worden voor lastenverlichting voor het bedrijfsleven. Dat is dringend noodzakelijk, aldus Rietkerk, daar houden wij het Kabinet aan.

Natuurlijk is er veel arbeid door vrouwen verricht in fabrieken, in de huisnijverheid en zeker ook in de agrarische sector, maar dit betekende voor haar steeds een dubbele belasting, omdat het huishoudelijk werk en de kinderopvoeding tevens tot haar taken werden gerekend.

Meer tijd

Behalve dat vrouwen zich steeds meer bewust werden van hun mogelijkheden, kregen zij ook steeds meer tijd om hier iets mee te doen: in de vorige eeuw werd de vrouw gemiddeld 50 jaar en had zij een enorme taak aan het in leven houden van zichzelf en haar gezin; nu ligt de gemiddelde leeftijd bij 78 jaar!

De gezondheidszorg is enorm verbeterd, de gezinnen werden aanmerkelijk kleiner en het huishouden is voor een groot gedeelte gemotoriseerd. Verbeteringen in het onderwijs deden de vrouw haar eigen mogelijkheden ontdekken. Wekt het dan verbazing, dat zij naar voren treedt om haar deel in de verantwoordelijkheid op te eisen? Is het merkwaardig, dat zij een gelijkwaardige plaats opeist om samen met de man deel te nemen aan het totale gebeuren?

Een vanzelfsprekend gevolg hiervan is het feit, dat dan in het van oudsher voor de vrouw afgebakende terrein binnenshuis nu plaats wordt gemaakt voor de man en vader. Deze vader is immers meer dan de man, die 's avonds thuiskomt en waarmee gedreigd kan worden met: „Wacht maar tot je vader thuiskomt,” of „Pas op, of ik vertel het je vader!” Verwoorden dergelijke door de moeder geuite dreigementen een zekere mate van onmacht? Waarschijnlijk wel, maar dat is immers vanzelfsprekend, want het opvoeden van (opgroeiende) kinderen is geen eenvoudige opgave, die de vrouw bij voorkeur niet alleen dient te vervullen. Daarvoor dient de man niet uitsluitend als boeman te dienen, terwijl hij daarnaast hoogstens tijdens het weekend wat tijd heeft om zich met zijn kroost te bemoeien naast de voetbalclub, de hengelclub en zijn recht om uit te rusten zonder last van de kinderen te hebben!

Hoeveel mannen hebben echt plezier gehad van hun eigen kleuters? Die zijn toch niet het privébezit van de moeders tot zij te groot worden om hen nog „aan te kunnen”! Kinderen hebben van meet af aan twee ouders. Nou dan...!

Bewuste keuze

Maar er zijn ook gezinnen zonder kinderen, niet altijd, maar steeds vaker vanwege een bewuste keuze. Hierbij dient zich een geheel ander probleem aan: burens, vrienden en kennissen dringen er bij hen op aan om wel kinderen te „nemen”. Ouders, die zich al in de rol van grootouders waanden sinds de trouwdag hunner kinderen, laten geen middel onbenut om de jonge mensen te overtuigen van de plicht tot het krijgen van kinderen of vanuit hun standpunt gezien het voorzien in de behoefte aan kleinkinderen. Ook hierin manifesteert zich het nieuwe: nieuwe ideeën, nieuwe standpunten en bijenval

Landdag

een nieuwe rolverdeling, die aanleiding kunnen zijn tot botsingen met een oudere generatie. Door alles, wat er op dit uitgestrekte terrein der emancipatie in beweging kwam, is het begrijpelijk, dat steeds meer vrouwen hieraan deel willen nemen en dat steeds meer vrouwen het huishouden alleen als een te gebrekkige levensvulling ervaren, waarbij komt, dat door de kleinere gezinnen de kinderen allen zijn uitgevlogen, als de moeder nog in de kracht van haar leven is. Geen mens kan toch van haar eisen, dat zij dan de handen in de schoot legt en verder thuis blijft zitten. (Misschien zelfs de eenzaamheid en het gevoel van nutteleloosheid bestrijdend met sherry en/of zenuwtabletjes). Natuurlijk kunnen velen zich bezig houden met vrijwilligerswerk, maar hoe vrijwillig is dit dan nog? Bovendien is dit werk lang niet altijd kostendekkend voor de deelneemster, zodat hiermee haar financiële afhankelijkheid nog wordt vergroot.

In de meeste gezinnen krijgen de kinderen zakgeld (om ermee om te leren gaan), vaak heeft de man ook eigen zakgeld of hij beheert het gehele gezinsinkomen (omdat hij het verdient), maar hoeveel vrouwen hebben zakgeld? Gewoon zakgeld, dat zij voor zichzelf kunnen besteden zonder dat zij het gevoel hebben, dat dit van het huishouden afgaat?

Is het dan niet vanzelfsprekend, dat de vrouw ook hierin een eigen verantwoordelijkheid zoekt en zelf met een eigen inkomen de gezinskosten wil helpen dekken? Is het hierdoor niet volkomen aanvaardbaar, dat een vrouw met een (beetje) opleiding haar kennis op de markt wil brengen en is het niet een belangwekkend verschijnsel, dat vrouwen, die de mogelijkheid misten een goede opleiding te volgen, deze achterstand zelfs op latere leeftijd nog wensen in te halen?

Daarom is het zo verheugend, dat ook onze VVD-vrouwen meewerken aan VOS-cursussen, Vrouwenhuizen en talloze andere educatieve en emancipatoire projecten. Net zo min als wij de loop der ontwikkelingen aan de man willen overlaten, net zo min wensen wij dit te doen aan de andere vrouwengroeperingen. Want ook de gelijkwaardigheid van vrouwen onderling dient in het oog te worden gehouden: hardlopers zijn misschien wel eens doodlopers, maar wegblijvers bereiken gegarandeerd niets!

Dit alles zijn situaties, die ook liberalen erg aanspreken, want hoeveel particulier initiatief ligt er niet ten grondslag aan de totale emancipatiebeweging en hoe vanzelfsprekend is de wens (eis!) van de vrouw om naast de man gewoon zichzelf te kunnen zijn in gedeelde verantwoordelijkheid.

Het landelijk bestuur van de organisatie Vrouwen in de VVD organiseert op 2 juni a.s. een landdag in de Clauszaal van restaurant Engels, Groothandelsgebouw, Stationsplein 45, Rotterdam, gelegen naast het station Rotterdam Centraal. De zaal is open vanaf 9.30 uur.

Het thema van deze dag zal zijn „Euthanasie”.

De agenda luidt:

10.00 uur: Opening door de voorzitter

10.15 uur: Drs. E. Nijpels (lid van de Tweede Kamer) spreekt over de Algemene Politiek en Euthanasie

11.00 uur: Koffiepauze

11.15 uur: Gelegenheid tot het stellen van vragen over de algemene politiek aan de heer Nijpels

11.45 uur: Mevrouw drs. J. P. Gerlings-Indewey, docente verpleegkunde, lid van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie, spreekt over het thema-onderwerp

12.15 uur: Lunch

13.30 uur: Dr. F. J. G. Oostvogel, directeur van het verpleeghuis Anthonius, IJsselmonde, zal als arts spreken over Euthanasie.

14.00 uur: Forumdiscussie.

Forumleden: jhr. mr. J. J. van der Goes van Naters, lid werkgroep Euthanasie van de VVD, voorzitter Juridische Commissie van de VVD;

dr. F. J. G. Oostvogel;

drs. J. P. Gerlings-Indewey

15.30 uur: Sluiting door de voorzitter.

De kosten voor deze dag bedragen: f 20,— over te maken op bankrek. nr. 510335586, girorek. van de Alg. Bank Ned. te Goes: 46882.

Opgeven bij: mevr. W. Joldersma-Beenen, Provincialeweg West 51, 2851 EJ Haastrecht.

Vóór 23 mei 1980.

Inschrijfbon Landdag Vrouwen

Ondergetekende:

Adres:

Postcode:..... Plaats:

wenst deel te nemen aan de landdag op 2 juni a.s. te Rotterdam.

Zij wenst WEL/GEEN reductiebon voor de Spoorwegen.

Handtekening

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P. G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

EEN UITGEBREIDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING TEGEN DE LAAGST MOGELIJKE PREMIE NU VOOR IEDEREEN BIJ HET ANKER

Voorschotpremie over 1980

Volwassenen	f 86,- p.m.
Eerste en tweede kind (t/m 18 jaar)	f 43,- p.m.
Ieder volgend kind	f 21,50 p.m.

Termijnbetalingen zonder extra kosten

Het Anker u.a.

Onderlinge Ziektekostenverzekering Maatschappij

VERZEKERT ZIEKTEKOSTEN BETROUWBAAR EN BETAALBAAR

Noorderstationsstraat 53

9716 AR GRONINGEN

Telefoon 050-717616

corovries

magnetische etiketten voor uw diepvriezer

hechten aan de buitenzijde van uw diepvriezer en vertellen u alles over de inhoud

eenvoudig met potlood te beschrijven

tekst na gebruik weer met vlakgom te verwijderen

Prijs f 14,80 (incl. BTW)
40 etiketten
formaat 1,5 x 5 cm

MMS-Magneetfolie B.V.

Bosweg 13, 2202 NX Noordwijk (Z.H.).
Tel. 01719 - 11426. Telex: 39384.

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit: 54 jongens en meisjes.

Eenpersoonskamers.

Intensieve, individuele studiebegeleiding.

Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van voortgezet onderwijs.

Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur: J. W. A. Vossen.
Sellingestraat 75, 9561 TA Ter Apel, tel.: 05995 - 1642.

gast - vrijheid

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhooon“

à la carte Restaurant

Tevens zalen voor recepties, diner, vergaderingen etc.

S. G. Abel - Dorpsdijk 63, Rhooon - Tel. (01890) 8896 - 8884

..vast - goed..

Wij kennen stad en land
van z.o. drete en vooral
de huizen, alle huizen...

makelaardij Beekenkamp
Parallelweg 9, 7822 GL Emmen
Tel. 05910-16016

BEEKENKAMP

texel

hotel opduin

Ervaar het genot van een paar dagen rust en wég van het alledaagse... u zult verrast zijn! (met overdekt zwembad, sauna, solarium, tafeltennis, tennisbaan etc.)

Fam. H. Wuis Hzn. - Tel.
02228 - 445

...vraag het uw kennissen...

SPANJE

Benidorm - Altea - Calpe - Moraira - Javea

Ruime keus uit vele types kant en klare woningen. Volledig ingericht en gemeubileerd, tuin aangelegd. Alle voorzieningen aanwezig. Voor iedere beurs en smaak het juiste huis. Prijzen v.a. f 37.000,-. Maak gebruik van onze jarenlange ervaring als onroerend goed specialist aan de Costa Blanca. Vele referenties beschikbaar. Voor uitgebreide inlichtingen: Benimo S.A. - Apartado 71 - Benisa (Alicante) Spanje, of Syndicuslaan 4, 9934 PT Delfzijl. Tel. 05960 - 13899.

Hypotheeken tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde: ★ rente v.a. 10,9% (21-3-'80); ★ inkomen echtgenote telt mee bij beoordeling: ★ geen afsluitprovisie; ★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten.

Stoorvogel Hypotheek

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.
Tel. 01745 - 5600 - 5800

GRAND HOTEL DE MALLEJAN TE VIERHOUTEN (bij Nunspeet)

Het Hotel waar u zich thuis voelt

Het Hotel waarvan de medewerkers het u zo gezellig mogelijk maken

Het Hotel met het unieke diner-dansant op de zaterdagavond waar iedereen over spreekt.

Weekend arr. van vrijdag of zaterdag voor het diner tot zondag of maandag na het ontbijt. Ook voor uw langer verblijf, conferenties, vergaderingen, congressen enz., verschaffen wij u gaarne alle inlichtingen.

05771 - 241 - 242

van A tot Z

ALKEMADE - Op 13 juni spreekt de heer L. M. de Beer in café Heemskerk, Langeweg 2, Roelofarendsveen voor de afdeling Alkemade. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberale visie op het wonen.

AMSTELVEEN - Op 23 mei spreekt de heer drs. E. H. T. M. Nijpels in ontmoetingscentrum „De Bolder“ op een avond georganiseerd door de jongeren uit Amstelveen e.o. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Meer rechten voor minderjarigen.

BARNEVELD - Op 23 mei spreekt de heer A. Ploeg in het Concertgebouw. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.

BERGEN - Op 3 juni vindt er een debat plaats tussen de heren de Korte en van de Doef in „de Dikke Boom“, Oude Prinsweg 1. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Sociaal-economisch beleid.

BUNNIK - Op 3 juni spreekt mev. mr. A. Kappeyne van de Coppelio in de Churchillhal. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: Reële invloed van parlement.

DIEPENVEEN - Op 21 mei spreekt mev. drs. N. J. Ginjaar-Maas in het „Haarhuis“ te Schalkhaar. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: onderwijszaken.

EINDHOVEN - Op 6 juni spreekt de heer dr. R. W. de Korte in de Holiday-Inn, Veldm. Montgomerylaan 1. Aanvang: 20.45 uur. Onderwerp: actuele politiek.

OC EMMEN - Op 9 juni spreekt de heer mr. J. G. C. Wiebinga in hotel Bieze te Borger. Aanvang: 20.00 uur.

ETTEN-LEUR - Op 2 juni spreekt de heer drs. E. H. T. M. Nijpels in rest.boerderij „de Ruitenborgh“, Baai 27. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Actuele politiek.

GOOR - Op 2 juni spreekt de heer dr. R. W. de Korte in theateertje Malnberg. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberale visie op de actuele economische situatie.

HOORN - Op 27 mei spreekt de heer drs. D. J. D. Dees in de Keizerskroon. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Gezondheidscentra.

JOVD KANAALSTREKEN - Op 13 juni spreekt mev. mr. A. Kappeyne van de Coppelio in het Geert-Teiscentrum te Stadskanaal. Aanvang: 20.00 uur.

JOVD LEIDEN - Op 2 juni spreekt de heer drs. Th. H. Joekes in de Bierdeghel, Vestestraat 1e. Aanvang: 20.00 uur.

NIJMEGEN - Op 2 juni vindt er een forum plaats georganiseerd door de VVAO afd. Nijmegen. Van de VVD zal mev. drs. N. Rempt-Halman de Jongh plaats nemen in het forum. Het forum wordt gehouden in kasteel Heijendaal. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De plaats van de vrouw binnen de organisatie van de partij.

VROUWEN ROTTERDAM - Op 2 juni spreekt de heer drs. E. H. T. M. Nijpels op de landdag van de „Organisatie Vrouwen in de VVD“ in rest. Engels. Aanvang 10.15 uur. Onderwerp: Euthanasie.

Mutaties

Dagelijkse besturen Kamercentrales:

TILBURG - A. R. B. de Laet, Ravelstraat 120, 4614 XH Bergen op Zoom, tel.: 01640 - 43737 (H), 01640 - 32225 (K), (nw. ondervoorz.)

- M. J. M. van den Hoogen, Boudewijndonk 13, 4707 VZ Roosendaal, tel.: 01650 - 37071 (H), 01650 - 49010 (K), (nw. penn.)

Afdelingssecretarissen:

AMMERZODEN - mw. I. Maan-ter Beek, v. Arkellaan 17, 5324 CX Ammerzoden, tel.: 04199 - 2155 (H), (nw. secr.)

BLADEL - A. Jansma, Veilig Oord 37, 5531 XB Bladel, tel.: 04977 - 2270 (H), (wnd. secr.)

COEVORDEN - D. Tilma, Comm. Gaarlandtlaan 5, 7741 DB Coevorden, tel.: 05240 - 5554 (H), (nw. secr.)

GENDRINGEN - mw. N. S. v.d. Hoven-Cornegoor, Delweg 11, 7071 XN Ulf, tel.: 08356 - 1181 (H), (nw. secr.)

LOSSER - H. P. Rietman, Gildehauserweg 13, 7581 PE Losser, tel.: 05423 - 1469 (H), (nw. secr.)

NOORDER-KOGGENLAND - mw. C. M. Donker-Klaver, Westersstraat 65, 1655 LE Sijbekarspel, tel.: 02299 - 284 (H), (nw. secr.)

OEGSTGEEST - mw. drs. M. A. A. B. Doornebal, Aert van Neslaan 308, 2341 HM Oegstgeest, tel.: 071 - 170356 (H), (nw. secr.)

RUURLO - J. Meuleman, Burg. v. Tuyl v. Serooskerkenweg 2, 7261 CX Ruurlo, tel.: 05735 - 2191 (H), 05750 - 15100 (K), (nw. secr.)

SCHIEDAM - mw. W. C. Bijloo-de Pater, v. Oldenbarneveldstraat 83, 3119 MH Schiedam, tel.: 010 - 735543 (H), (nw. secr.)

SOEST - Th. R. van der Gaast, P. Potterlaan 14, 3761 AT Soest, tel.: 02155 - 19640 (H), 035 - 232829 (K), (nw. secr.)

WESTVOORNE - (waarin i.v.m. gem. herindeling opgegaan zijn de afd. Oostvoorne en Rockanje) - ing. C. J. van Dort, F. H. G. van Itersonlaan 23, 3233 EH Oostvoorne, tel.: 01885 - 3927 (H)

ZEEVANG - J. Koenen, Beets 113, 1475 JH Post Oosthuizen, tel.: 02991 - 1325, (adresw.)

ROTTERDAM - Op 9 juni spreekt de heer mr. drs. F. Bolkestein in rest. Engels over Zuid-Afrika. Aanvang: 20.00 uur.

UTRECHT - Op 11 juni vindt er een debat plaats tussen mev. E. Verkerk-Terpstra (VVD) en de heer J. van Houwelingen (CDA) in hotel Smits, Vredenburg 14. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

JOVD ZEELAND - Op 6 juni spreekt de heer drs. E. H. T. M. Nijpels in café Baarends, Voorstad 17 te Goes. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberalisme in de jaren '80.

KAMERCENTRALE ZEELAND - Op 22 mei is het vervolg van de Voorjaarsvergadering van de kamercentrale in hotel „de Zwaan“, Kerkplein 47 te Kapelle. Aanvang: 19.30 uur.

OC ZUID-WEST SALLAND - Op 9 juni spreekt de heer dr. R. W. de Korte in hotel-rest. „De Lindeboom“ te Schalkhaar. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De sociaal-economische problemen van ons land“.

Spreekbeurten VVD-prominenten

• Op 20 mei spreekt minister dr. A. Pais over het onderwerp: Waarom is een liberaal beleid bij het onderwijs noodzakelijk? In zaal Koot, Beestenmarkt 26 te Delft. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 21 mei spreekt staatssecretaris Wallis de Vries voor de JOVD 's-Gravenhage in Barrehouse, Noordeinde 143. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

• Op 2 juni spreekt minister drs. G. M. V. van Aardenne in de Schaapskooi, Duimrell 8 te Wassenaar. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele economische politiek.

• Op 4 juni spreekt minister dr. L. Ginjaar in café-rest. Bulte-Spies, Kerkstraat 58 te Driel voor de ondercentrale Over-Betuwe. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 9 juni spreekt mev. drs. N. Smit-Kroes in zaal Buitenlust voor de afdeling Gorsel. Aanvang: 20.15 uur.

• Op 9 juni spreekt de heer Wieg in „de Akker“, Park Berkenoord. Aanvang: 20.00 uur.

Deze kapitale boerderij in Nieuw Beerta (Gr.) werd met SURFAKOTE MUURCOATING behandeld en ziet er weer voortreffelijk uit. Surfakote is een uitstekende investering. Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kantoren en industriële bouwwerken met Surfakote gespoten.

SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal dikker dan

een gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht. Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 JAAR GARANTIE.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek B.V. Schuytplot, Postbus 8, 3417 ZG Montfoort (U), tel. 03484 - 1587.

creatie • recreatie • recreatie • recr

SKIPPER CLUB CHARTER

05155-1593

Een vaarvakantie in het Friese merengebied is uniek. Wij verhuren uitstekend verzorgde nieuwe dieselmotorjachten van 7,5 tot 11 m. Vaarervaring niet noodzakelijk, uitgebreide instructie bij afvaart. Vraag gratis kleurenfolder aan.

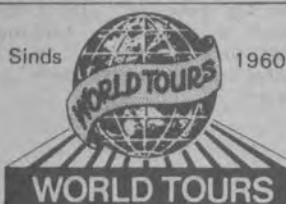

Voor- en naseizoen korting!
Postbus 5
8650 AA IJlst (Fr.)

KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege, zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.; alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Inl. J. Maat, Oud-Avereest 60, Balkbrug, 05230 - 9204.

T.h. 300 luxe privé vak.bung's (2de woningen) in eigen land. (niet o/campings). 1000-3000 m² eigen bos temidden v. natuurgeb., C.V., (kl)TV, open haard. Ideaal v. gezinsvak., 2de vak., weekends. Lage huurpr. Voorburg, 070 - 860644.

Privé broeikassen

Wist u dat Graafland uit Vleuten óók gespecialiseerd is op het gebied van Broeikasverwarming - luchtraamautomaten - Meetapparatuur - Zonwering en Isolatiematerialen???

Een klasse apart.

Eerst zien dan kopen.

Bezoekt onze **Demonstratie tuin**
van Ma. t/m Za. 8 - 17 uur

Utrechtseweg 37-39, Vleuten
U kunt onze brochure/prijslijst
aanvragen: 03407-1267.

Graafland
VLEUTEN

vrijheid en democratie

A black and white portrait of an older man with white hair, wearing thick-rimmed glasses, a white shirt, and a dark tie. He is looking slightly to the right. The background is dark and out of focus.

VVD

Bijlage
Groslijst Tweede Kamer-verkiezingen 1981

10 juni 1980

BUNGALOWPARK 'DE WITTE BERKEN' LOCHEM - Tel. 05730-1308

Wilt u eens even tot rust komen of regelmatig uw vrije tijd ongestoord doorbrengen in prachtig natuurgebied met aardige gezellige streekplaatsen?

Geheel vrij in de Achterhoekse bossen gelegen luxe 2-, 3- en 4-slaapk., stenen bungalows. O.a. c.v., keuken met vaatwasmachine, alle comfort. Ook week-ends maand- of jaarbasis.

KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege, zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.; alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Inl. J. Maat, Oud-Avereest 60, Balkbrug, 05230-9204.

INTERMEDIAR BIBLIOTHEEK

Zojuist verschenen:

TUSSEN WAL EN SCHIP

Etnische minderheden in Nederland

Onder redactie van Marjanne Sint
en Ton Nijzink

Nederland is een multi-etnische samenleving geworden. Surinamers, buitenlandse werknemers, Zuidmolukkers en andere minderheidsgroepen zijn niet meer weg te denken.

Welke positie nemen deze mensen in?

Wat zijn hun vooruitzichten, economisch en sociaal?

Welke formele en feitelijke rechten hebben zij?

Welke kansen krijgen hun kinderen?

'Tussen wal en schip' probeert hierin inzicht te geven. Voor wie méér over dit soort zaken wil weten, bevat het nummer voorts een uitgebreide bibliografie van sociaal-wetenschappelijke publicaties over etnische minderheden in Nederland.

Deze ruim geïllustreerde overdruk van het Intermediair Themanummer 1/2 op A4 formaat omvat 96 pagina's. Prijs f 19,-, inclusief verzendkosten. Bestelnummer 0203.

Telefonische bestellingen kunt u overdag en 's avonds doen bij Intermediair Lezersservice, 020-24.24.04.

Voor schriftelijke bestellingen onderstaande coupon zenden aan: Intermediair Lezersservice, Postbus 3434, 1001 AE Amsterdam.

Zend mij exemplaren van de overdruk
Tussen wal en schip, à f 19,-, bestelnummer 0203.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/Woonplaats: _____

J0223

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1232
10 juni 1980

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen-
administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

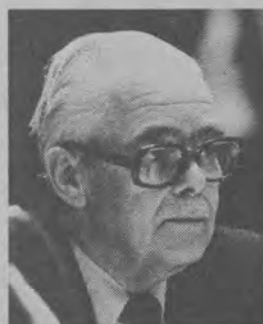

Foto voorpagina:
(Foto A.N.P.)

Mr. W. J. Geertsema, voorzitter van de commissie voor de herziening van het begin-
selprogramma, was de centrale figuur op de buitengewone algemene vergadering in Nijmegen. U leest er over op de pagina's 3 (het commentaar van mr. Rietkerk) 6 en 7.

Verder in dit nummer:
Reny Dijkman interviewt p.r.-man Ben Verwaayen. Pag. 8 en 9.

„Regeren” is vooruitzien geldt eerst recht voor onderwijs” door minister Pais. Pag. 10

Vrouwen in de VVD. Pag. 11

Het programma van de Teldersstichting. Pag. 12

Mijn opinie is. Pag. 19, 20 en 21

Bijlage: groslijst Tweede Kamerverkiezingen. 16 pagina's

Het volgende nummer verschijnt op 24 juni.

Uiterste inzendingdatum voor de kopij: 19 juni

Inzenden aan: centrale redactie „Vrijheid en Democratie”, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

Mededelingen voor „VVD van A tot Z” naar het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 57, Den Haag.

VVD: de liberale partij

door mr. J. G. Rietkerk

Wij hebben in Nijmegen een goed congres gehad over het opnieuw ijken van ons beginselprogramma. Met boeiende discussies hebben wij de door de commissie Geertsema gedane voorstellen besproken, beoordeeld, overgenomen, maar soms ook gewijzigd.

Zo hoort het in een actieve politieke partij.

Wij zijn daarmee, zoals te verwachten was, niet klaar gekomen. Duidelijk bleek dat er in de vergadering grote behoefte was aan een nadere uitwerking van de plaats van de overheid in onze maatschappij en van onze visie op het economisch bestel. Men zou het zo kunnen formuleren: in de nu besproken beginselverklaring heeft het liberale mensbeeld alle aandacht gehad, maar is het maatschappijbeeld nog wat onderbelicht gebleven. Van daar dat wij eind augustus verder gaan.

Hoeveel actuele problemen ook dagelijks de aandacht vragen, is het goed ons van tijd tot tijd te bezinnen op onze liberale fundamenten. Zo kunnen wij opnieuw geïnspireerd worden tot een waarlijk liberaal beleid voor de tachtiger jaren en daarna. Vanzelfsprekend zijn onze principes van vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en de sociale rechtvaardigheid de onveranderlijke pijlers, ook in deze nieuwe beginselverklaring. Wel is daar nog een vijfde wezenlijk principe met zoveel woorden aan toegevoegd, en wel de gelijkwaardigheid van alle mensen. Juist in deze tijd van emancipatie en strijd tegen discriminatie, nationaal en internationaal, een wezenlijke zaak.

Het was, zoals wvd. partijvoorzitter Jan Kamminga aan het slot terecht concludeerde, een goed congres waaruit eens te meer bleek dat wij niet naar rechts nog naar links zijn opgestroomd, maar dat men ons alleen mag kwalificeren met het woord *liberaal*.

Toch zijn op één punt blijken sommige kranten misverstanden gerezen. In verschillende krantenkoppen stond te lezen dat de VVD zich niet meer als enige liberale partij zou beschouwen.

Een misvatting.

Was was het geval?

De commissie Geertsema had een tekst voorgesteld inhoudende dat de VVD „een” liberale partij is, die... enz. De motivering daarvoor was dat wij niet het monopolie van alle liberalen voor ons mochten opeisen. Ten onrechte is daaraan de betekenis gegeven dat wij van mening zouden zijn dat er in ons land ook andere partijen door ons als liberale partijen zouden worden erkend.

De vergadering onderkende dat gevaar en nam daarom het voorstel van het hoofdbestuur over om uit te spreken dat „de VVD zich als liberale partij openstelt voor ieder die de overtuiging heeft dat vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale gerechtigheid en gelijkwaardigheid van alle mensen de fundamenten behoren te zijn van elke samenleving”.

Toen dat amendement eenmaal was aangenomen, werd een alternatieve tekst van Delft om uit te spreken dat de VVD het verenigingspunt is van alle langdurig in Ne-

derland verblijvende liberalen als te pretentieus verworpen.

Wat moet nu de conclusie zijn uit dit alles?

Niet dat wij ook andere politieke partijen als liberaal beschouwen. Ik zou geen enkele partij weten die dat van zichzelf zegt. Wij zijn en blijven gewoon de liberale partij van Nederland. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat dus ook alle liberaal denkenden in Nederland in onze partij een onderdak hebben gevonden. Die pretentie hebben wij niet, hoe graag we dat ook zouden willen. En hoe hard wij ook aan dat ideaal zullen blijven werken.

Ook op een ander meer actueel punt is de laatste tijd enig misverstand gerezen. Toen de heer Van Agt zich bereid verklaarde om eventueel lijsttrekker te worden en daarbij uiteraard liet weten zich niet van het door zijn kabinet gevoerde beleid straks te willen distantieëren, werd hij daarin door de heer Steenkamp tegengesproken. Deze was van mening dat het kabinetsbeleid geen inzet van de verkiezingen zou kunnen zijn. Op onze jaarvergadering in Groningen heb ik daarvan gezegd dat ook wij natuurlijk zullen staan voor al datgene wat het kabinet met onze steun tot stand heeft gebracht en dat wij ons daarvan niet zullen distantieëren. Maar ik heb daar nog wel iets bijgezegd. Ik stelde namelijk dat het kabinet zijn werk nog niet heeft voltooid en op een zestal punten nadere actie van het kabinet gevraagd.

Wanneer het overeenkomstig onze wens bij de opstelling van de komende begroting erin slaagt moeilijke maar noodzakelijke beslissingen te nemen waarmee de besteklijn wordt doorgetrokken dan zullen wij dat beleid graag bij de verkiezingen verdedigen. Maar zover zijn wij nog niet. Het kabinet gaat uiterst moeilijke besprekingen tegemoet.

Wij zullen het daarbij positief maar kritisch volgen. Wij rekenen er op straks te kunnen zeggen: hoe moeilijk het ook was, het kabinet heeft gedaan wat nodig was. En dat beleid behoort dan ook inzet van de verkiezingen te zijn.

Zomercongres JOVD

Op zaterdag 14 en zondag 15 juni organiseert de JOVD haar zomercongres in Breda: Euromotel, Roskam 20.

Het programma van de zaterdag luidt:

13.30 uur: Openingsrede voorzitter

13.45 uur: Johan Remkes (lid commissie Geertsema) spreekt over het Liberaal Manifest en beginselprogramma.

14.30 uur: Korte discussie.

15.00 uur: Huishoudelijke vergadering. Deze zal om 19.30 uur en zondag om 10.00 uur worden voortgezet. Het congres wordt zondag om 17.00 uur gesloten.

door
Kaasje Blus

Om den donder niet. . .

De lichte ochtendmist die optrekt als de zon warmer wordt en uw blik doet dwalen over het wijde Groningse land. Groen en stilte om u heen. In het voorjaar bloeiende kersenbomen, als grote witte bouquets rondgestrooid en hij, die dacht niet van poëzie te houden, krijgt neiging om een vers te maken of tenminste te gaan neuriën.

Nu is het zo, dat de bongerd niet altijd bloeit en de zon verstek kan laten gaan. Ferme noordoostenwind kan ladingen sneeuw doen gieren om de boerderijen, keurig op een rij langs de vaart.

Dit wisselen van klimatologische omstandigheden leert de agrariër de betrekkelijkheid van de dingen zien en heeft Piet Blauw gemaakt tot wat hij is. Een rustige, nuchtere man. En zo zit hij ook achter de bestuurstafel op het podium, tijdens de algemene vergaderingen, als lid van het dagelijks bestuur. Solide, betrouwbaar en niet voor een kleintje vervaard. Dat is dan ook een van zijn

Piet Blauw!

belangrijkste huidige taken binnen onze partij: trouble-shooter, zoals hij het zelf noemt. Want denkt u niet dat u lid bent van een ingeslapen clubje. Maar zijn er problemen hier of daar, Noord of Zuid, dan stapt Piet Blauw binnen, voluit! En voluit wil zeggen dat hij er wezen mag. Je kunt moeilijk om hem heen: „Om den donder niet!” Een blik op hem doet de helft van het gerommel reeds slinken. De andere helft gaat hij sympathiek te lijf. Nee, niet onder de tafel vegen, kom nou: uitpraten, tot elkaar brengen. Een gouden gave. Voor zijn drukke politieke bezigheden vindt hij tegenwicht thuis in Groningen. Bij zijn charmante echtgenote Jannie. We kunnen er moeilijk met z'n allen tegelijk gaan logeren, jammer, want het is aan te bevelen. Maar zelfs een royale boerderij kent grenzen. En we zijn met een stevig aantal. Ingeslapen? 4000 Moties en amendementen heeft u inge-

diend voor de 55e algemene vergadering te Nijmegen, waar de ontwerp-beginselverklaring en het ontwerp Liberaal Manifest besproken zou worden. Noem dat maar ingeslapen, nèe dames en heren, we zitten met z'n allen op het strakgespannen vinkentouw! „Een goede zaak”, zoals Jan Kamminga zei, „het gaat best met de VVD!” Geen donateurs, maar alerte leden. Dat bent ù! Piet Blauw zou u er graag een schouderklopje voor willen geven, maar dat zou misschien wat stevig aankomen. Wees dus blij, dat hij zijn volle gewicht van 100 kg stelt tegenover 10 kg papier: zoveel wegen al die amendementen en moties bij elkaar op de bascule.

Bent u wel eens bij een algemene vergadering geweest? Aan te bevelen. Je komt nog eens ergens en je ziet nog eens wat. Vooral elkaar en dat is nooit weg, dan weet je over wat en wie je het hebt. Wel tijdig aanmelden, want de organisatie van zo'n congres is geen simpele zaak. Hugo Dittmar van het algemeen secretariaat op de Koninginnegracht Den Haag, vertelde mij dat zo'n zaal twee à drie jaar (!) van tevoren moet worden besproken! Dat is dus wat je noemt vooruit plannen. Met hem en Mies van der Loo, u welbekend, reed ik 30 mei voor dag en dauw naar Nijmegen. Toen wij aankwamen was het gebouw stil, kaal en koud. Dan gaat men geroutineerd aan de slag. Personeel van de Koninginnegracht laadt het busje met vlaggen, wimpels, affiches en een héle lijst van artikelen uit. Ieder heeft zijn taak, men klopt, hamert, arrangeert. De bakken met stemkaarten, keurig voorgesorteerd op Kamercentrale en afdeling, presentielijsten en de hamer voor de voorzitter vooral niet te vergeten. Een eigen secretariaat met schrijfmachine en fotocopieerapparaat. Marjan Erhart houdt dit laatste feilloos in de gaten, geen gedoe, dan krijgt ze steekooijes. Dan druppelen de eerste leden binnen. Mies van der Loo staat jeugdig charmant, jawel, bij de ingang om de „prominenten” op te vangen. Als u niet weet wie dat zijn, zij wel, vandaar! Zelf verguist ze de kreet „prominenten”, maar het woord is nog steeds in zwang en daar zij de meester van ons sinds het schoolverlaten kent, weet ze wie er al dan niet „opgevangen” moeten worden. En je zou je een slechtere ontvangst kunnen voorstellen, niet waar? Als zij dus tegen u lacht bent u prominent, ont-hou dat.

Er is zelfs een EHBO-post, u kunt flauwvallen als het u te machtig wordt. Het is nog nooit gebeurd, liberalen blijken vrij taai te zijn, maar mocht u de eerste zijn: val onbekommerd flauw.

Van het geheel, uiteraard niet uw flauwvallen, is weken tevoren een draaiboek gemaakt. Professioneel, wat dacht u. We zijn geen verenigde amateurs!

Wim van den Berg, die veel olijker blijkt te zijn dan u wellicht zou denken als hij, begrijpelijk, gepréoccupeerd loopt rond te stappen, staat borg.

Nou daar zit u dan. De klap van de hamer van de voorzitter valt: aanvang algemene vergadering.

Geef even een knipoog naar Piet Blauw, je weet maar nooit. . .

Nijmegen: vaak emotionele, maar zeer constructieve discussie over liberale beginselen

door
J. Vermeulen

De kranten hadden het in hun voorbeschouwingen over de tweedaagse algemene vergadering in Nijmegen al geschreven: het zou een heel bijzonder congres worden! „VVD stort zich intensief in debat over beginselen”, schreef Kees van der Malen in het NRC-Handelsblad. En Louis Burgers in de GPD-bladen deed het hart van de commissie-leden en met name dat van Geertsema helemaal sneller kloppen. „Geertsema droeg kruis aan voor fiks vuurwerk” en: „VVD moet in Nijmegen nieuwe gezicht laten zien”.

Trouw signaleerde in de rubriek „Parlement” dat de VVD „dus niet het gezapige clubje is gebleken dat het voorheen altijd heette te zijn. Er klinkt wat spijt door in deze constatering, want discussie - op de manier zoals die op die vrijdag en zaterdag werden gevoerd, kwamen in hun ogen alleen bij de PvdA voor.

Terug nu naar het begin van het congres. Met grote meerderheid verwerpt de buitengewone algemene ledenvergadering een voorstel van de afdeling Delft om in de beginselverklaring vast te leggen dat de VVD in Nederland „als liberale partij het verenigingspunt is van alle langdurig in Nederland verblijvende liberalen”. De discussie over dit amendement van de afdeling Delft is fel en met name mr. Geertsema verzet zich er heftig tegen. „De commissie is van mening dat als je zegt „wenst het verenigingspunt te zijn van (ik zeg maar gemakshalve even) alle liberalen”, je voor jezelf een monopolie nastreeft. Juist als liberalen zijn wij tegen de vorming van monopolies”, zegt hij onder luid applaus. „Daarom vinden wij het „staan als liberale partij open” een veel liberalere tekst dan „wenst het verenigingspunt te zijn. De commissie is dus tegen het amendement van Delft”.

Fel

Levendig ook is de discussie over „de naastenliefde en de menselijke waardigheid, zoals deze vanuit het christendom tot ons zijn gekomen” (art. 3). De vergadering is van oordeel dat de interpretatie „levensovertuiging” een grotere reikwijdte heeft dan godsdienstige overtuigingen. Fel zegt een Haagse afgevaardigde: „Een heleboel kiezers verwijten de VVD dat zij vaak te atheïstisch is en te weinig het christendom in onze beschouwingen opneemt. Ik vind dat wij als VVD op een neutrale manier de verworvenheden van christendom en humanisme op mogen nemen in ons beginselprogramma. Doen we dat

niet, dan kost ons dat kiezers! Een andere spreker bekijkt het allemaal wat genuanceerder: „Meneer de voorzitter! Ik denk dat niemand in onze partij zou willen bestrijden dat christendom en humanisme inderdaad hebben geleid tot de maatschappij, zoals we die vandaag hebben. Maar ik geloof dat we wel onrecht doen aan andere stromingen zoals het Hindoeïsme, de Islam en met name het Jodendom, als we die niet willen noemen. Het Jodendom immers, is de basis geweest voor het christendom! Als we dat niet noemen, gaan we wel heel selectief te werk”.

Hij ziet zijn appel met applaus beloofd. De daartoe strekkende motie van afdeling Den Haag, wordt hierna aangenomen, waarna de afdelingen Dordrecht, Voorburg, alsmede de vereniging van Staten- en Raadsleden hun amendementen intrekken... Fel ook is de discussie over de vraag of geestelijke vrijheid in een samenleving belangrijker is dan materiële vrijheid (van honger, kommer en kwel)”. In het oude beginselprogramma immers, had de VVD duidelijk een voorkeur voor de „geestelijke vrijheid”. De commissie had in haar conceptbeginselprogramma de „geestelijke” en de materiële vrijheid gelijkgeschakeld. Een compromis, zo werd door de aanwezigen geconcludeerd. Sommigen wilden het begrip materiële vrijheid verwoord zien, maar fractieleider Rietkerk tracht nog het begrip „materiële” vrijheid te laten vervangen door „maatschappelijke” vrijheid. Dan pas blijkt hoeveel waarde men aan dit begrip hecht en het scheelt niet veel of Geertsema spreekt zijn veto uit. Toch haalt het voorstel van de kamercentrale Dordrecht het niet om toch het primaat aan de geestelijke vrijheid te geven.

Dit zijn zo maar wat „krenten” uit het zeer levendige en door de media over het algemeen als „zeer positief ervaren congres.

De leiding was dan ook in goede handen: de kersverse voorzitter Kamminga leidde „ogenschijnlijk” de rumoerige discussie met grote soepelheid, ofschoon er soms toch echt wel eens precare situaties waren. Kamminga is een geboren voorzitter, zo blijkt vooral tijdens de stemmingen. „Rode kaarten vóór, groene kaarten vóór, ja dank u wel, gele kaarten voor, rode kaarten tegen, groene kaarten tegen, gele kaarten tegen, 127, is verworven, dan gaan we nu stemmen over 128...” en met dezelfde soms verbijsterende vaardigheid leidt hij ook deze stemming.

Vurig

De discussie is soms uitvoerig: de afgevaardigden zijn niet gebonden aan een spreektijdbeperking. „Dat zou ook niet goed zijn”, zegt Kamminga tijdens een voortreffelijke lunch met de pers. „Men heeft zich zo grondig voorbereid, dat het niet juist zou zijn de sprekers steeds af te kappen. Laat ze maar komen: ik vind dat het voortreffelijk gaat!”

Daags na het voor hem toch wel afmattende congres, bel ik hem nog eens op. „Had hij een dergelijke grondige en uitvoerige discussie verwacht?”. „Laat ik vooropstel-

Fractieleider K. Rietkerk
in gesprek met
mr. M. Geertsema
(foto ANP)

Mr. Geertsema overlegt met zijn commissie over het „Liberaal Manifest“. De Commissie v.l.n.r. de heren La Bohm en Aartsen, mevr. Den Haan, de heer Talsma en mevr. Den Ouden. (foto ANP)

len dat ik vurig heb gehoopt dat het zó zou gaan”, zegt hij. „Ik heb in mijn openingswoord de vergadering ook uitgedaagd om zó te discussiëren, zoals dat nu is gegaan. Ik ben daar dan ook geweldig blij mee! De reden dat het zo goed is gelukt komt in de eerste plaats door de begeleiding vooraf vanuit de partij, vanuit het hoofdbestuur en de kamercentrales, naar de afdelingen toe. We hebben gezegd: ‘Jongens, dit is dé gelegenheid om over beginselen te praten’. Iedereen vond zo’n twee jaar geleden dat er wat moest gebeuren in de partij. Welnu, dat is dan nu uitgekomen. En niet alleen in de afdelingen en de kamercentrales; het heeft zich voortgezet in deze algemene vergadering. Ik denk ook dat die sfeer die in de afdelingen leefde, voortkomt uit een duidelijke behoefte om een, soms latent aanwezige angst voor publiciteit, nu eens voorgoed af te leggen. Er leefde genoeg binnen de partij en men wilde echt wel, maar als men dan op die grote vergaderingen kwam, was er altijd wel iets wat doodsloeg. Nu behoort dat tot het verleden en de verbazing daarover was groot.” Wat de inhoudelijke kant van de behandeling van het beginselprogramma betreft, is Kamminga van mening dat het op vele punten, dunnetjes, doch grondig zal moeten worden overgedaan, bij de behandeling van het Liberaal Manifest.

Keuze

Hoe ervaart hij de discussie over het onderwijs? „Daarvan had ik echt verwacht dat het warriger zou worden. Erg moeilijk, zowel voor de commissie, als voor de voorzitter van de vergadering. De amendementen waren zeer moeilijk op één lijn te brengen. Nee, ik had met angst en vrees zien aankomen dat dit veel tijd in beslag zou nemen. Toch heb ik bewust de keus gemaakt de vergadering haar gang maar te laten gaan, want als je al te veel stuurt, levert dat frustraties op en dan moet je proberen dat kunstmatig in al te strakke structuren te gaan stroomlijnen. Vandaar dat het een wat moeizame discussie is geworden. Ik vond dit ook het slechtste deel van de vergadering.” Teleurgesteld ook is Kamminga over de discussie over de monarchie. „Ik vond dat daarbij té veel de emoties spraken, in plaats van de principiële uitgangspunten. Het opnemen van het Huis van Oranje in de beginselverklaring is door de vergadering niet goed begrepen. Ik wil geen oordeel geven over de kwaliteit

van de besluitvorming, maar de wijze waarop de discussie is gevoerd toonde aan dat men beginsel en emotie niet goed van elkaar kon scheiden”.

Ingrijpend

Ook aan mr. Geertsema de vraag hoe hij de beide congresdagen had ervaren. Hij geeft toe dat met name op het punt van het arbeidsloze inkomen nogal wat is gebeurd. „Dat is natuurlijk een zéér ingrijpende zaak. Het heeft mij wel enigermate verbaasd, moet ik zeggen. Dat bewuste artikel 7 heeft in de discussie binnen de partij een zeer belangrijke rol gespeeld, want het ging mij niet alleen om de amendementen die er waren, maar ook om de hele stemming in de partij. Ik heb erg veel spreekbeurten over het nieuwe beginselprogramma gehouden waardoor je toch ook een bepaalde indruk krijgt, van hetgeen er leeft. Ik had sterk de indruk dat men bepaald niet de richting uit wilde van de betaalde vrijwilligersarbeid. Maar ineens tijdens de stemming bleek dat er een belangrijke meerderheid was (niet maar een krappe, maar zo’n tweehonderd stemmen!) die wel degelijk diegenen die vrije maatschappelijke diensten willen verlenen, zoals het amendement het formuleert, een honorering van overheidswege, willen laten geven. Dat was een ontwikkeling die ik noch de commissie hadden verwacht. Daarom waren wij ervan uitgegaan dat daarvoor geen meerderheid te krijgen zou zijn. Vandaar dat wij het hebben beperkt tot mensen die „betaalde arbeid” willen verrichten. Maar, ineens bleek toen dat de partij van oordeel was dat we wat verder moesten gaan en ik denk dat dit als een erg belangrijke ontwikkeling gezien moet worden.”

Volgens Geertsema gaf ook de tekst wellicht aanleiding tot enige verwarring.

Constructief

Hoe ervaart mr. Geertsema de discussie over humanisme en christendom? „Als u ziet wat er in de tekst stond zoals de commissie die heeft aangeboden, waar staat dat de samenleving gekenmerkt hoort te zijn door naastenliefde en erkenning van de menselijke waardigheid, ‘zoals die vanuit humanisme en christendom tot ons zijn gekomen’, is dat een volstrekt feitelijke constatering. Nu zegt de partij dat die constatering te beperkt is. Men zegt: „De naastenliefde is niet alleen tot ons gekomen vanuit het christendom, maar ook vanuit het Jodendom enz.”

Je kunt een dergelijke opsomming toch nooit volledig maken, en je kunt het beter achterwege laten.”

Maar daarmee is blijven staan (en dat is voor mij het belangrijkste) dat de maatschappij gekenmerkt moet worden door naastenliefde en erkenning van de menselijke waardigheid en daar ging het om! Je kunt niet zeggen dat we nu afstand hebben genomen van het christendom door de constatering vanwaar die naastenliefde is gekomen, nu weg te laten”.

Evenals Kamminga is mr. Geertsema bijzonder positief

door
V. Hafkamp

„Menswaardig bestaan garanderen in vrije maatschappelijke diensten”

„Ook voor hen aan wie de gelegenheid niet kan worden geboden en voor hen die geen betaalde arbeid (meer) kunnen of willen verrichten dient een menswaardig bestaan verzekerd te zijn.”

Die alinea uit artikel zeven van de door de commissie Geertsema opgestelde beginselverklaring heeft in Nijmegen de nodige tongen in beroering gebracht. „Verwarrend” noemde drs. Paul Labohm de discussie over die alinea die de kamercentrale Gelderland had bewogen een amendement in te dienen. „Willen” moet uit dat artikel worden geschrapt. Het niet meer willen verrichten van betaalde arbeid moet tot de volledige verantwoording van het individu worden gerekend, vond deze Kamercentrale. En zij kreeg daarbij royale steun van de afgevaardigden uit andere windstreken. Zoveel zelfs dat het amendement werd aangenomen.

„Wie niet werkt, zal niet eten”, een oud calvinistisch principe heeft in ons land flink wortel geschoten, ook in VVD-gelederen. Dr. Stork, voorzitter van de kamercentrale Amsterdam wees er op dat ons land al het absolute record aan WAO-ers telt. „Het creëren van wat voor een groep ook die van de overheidsgelden profiteert, is een economisch fata morgana”, zei hij. Mr. Koos Rietkerk drukte het anders uit: „Het is economisch volstrekt onmogelijk een arbeidsloos inkomen te garanderen”.

Paul Labohm maakte duidelijk dat de commissie Geertsema nooit heeft willen beweren dat mensen die niets willen doen door de gemeenschap moeten worden onderhouden. „Maar naast alle betaalde arbeid in Nederland is er hoop werk dat niet wordt betaald. Er zijn mensen die zich in niet-betaalde arbeid beter kunnen ontplooiën. Moeten deze mensen die ruimte vrijmaken voor anderen in wel betaalde functies dan geen steun ontvangen?” Ook mevrouw M. H. H. den Ouden-Dekkers, eveneens lid van de commissie Geertsema wees op de mogelijkheden van vele medeburgers om zich in de

vrijwillige sector te ontplooiën. „Velen hebben geen bevrediging vanuit het werk, waaraan ze bezig zijn. Veel mensen met een WW- of WAO-uitkering kunnen in niet-betaalde functies het gevoel krijgen zich maatschappelijk nuttiger te maken”, zei ze. De aanvaarding van het Gelderse amendement mag dan voor een groep afgevaardigden een teleurstelling zijn geweest, de pil werd een beetje verguld door het aannemen - eerst mondeling, maar later ook na een schriftelijke stemming op verzoek - van een amendement van Zwijndrecht. Daarin wordt bepleit een menswaardig bestaan te verzekeren aan hen, aan wie niet de gelegenheid kan worden geboden en voor hen die geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten, alsmede voor hen die vrije maatschappelijke diensten willen verlenen.

Oranje

Het Huis van Oranje bleek in Nijmegen al evenzeer tot emotionele uitspraken en reacties aanleiding te geven. Het feit dat de commissie Geertsema uit het beginselprogramma de vermelding had geschrapt dat „de constitutionele monarchie onder het koningshuis van Oranje de aangewezen staatsvorm voor ons land is” werd haar niet door iedereen in dank afgenomen. De afdeling Middelburg wilde die regel weer aan de beginselverklaring zien toegevoegd en kreeg daarvoor een meerderheid achter zich. Maar de meningen waren nogal verdeeld. Mr. Frank de Grave bijvoorbeeld vond het als onbegrijpelijk dat die zinsnede iets met een liberaal beginsel te maken zou hebben. „Het koningshuis is geen voorwaarde voor een liberale maatschappij, zoals wij die zien, klonk het van elders. En de Bergschenhoekse Hupkes vroeg zich af wat de positie van de republikeinen in de VVD zou zijn, als dit amendement het zou halen. „Als liberaal ben ik in beginsel republikein”, zei hij. Maar anderen vonden het ronduit onbegrijpelijk dat de genoemde zin niet meer in het beginselprogramma voorkwam. Mr. Geertsema had er een simpele verklaring voor. „We hebben in onze commissie echt geen principiële republikeinen, alleen aanhangers van het Huis van Oranje. Maar de monarchie hoort niet tot de liberale beginselen en moet daarom een duidelijke plaats hebben in het Liberaal Manifest (de uitwerking van de beginselverklaring).”

Onderwijs

Een pittige discussie werd er ook gevoerd over de onderwijsparagrafen. De algemene vergadering nam onder meer het tweede deel aan van een amendement van Roermond: „De partij hecht grote betekenis aan de instandhouding en verdere ontwikkeling van inrichtingen van openbaar en daarmee gelijk te stellen neutraal bijzonder onderwijs, waarbij de veelvormigheid van de samenleving het best weerspiegeld wordt”.

Tweede Kamerlid Nel Ginjaar-Maas was er blij mee. „We kiezen ten principale voor een pluriforme samenleving. Dus ook voor pluriform onderwijs”, was haar ondersteuning van het amendement.

over de „toch wel bijzonder constructieve wijze waarop de discussie werd gevoerd.

Je kunt vanuit het oogpunt van tijd je afvragen of het niet té uitvoerig was, maar toch heeft men geen eindeloze monologen gehouden. Men heeft integendeel op korte en krachtige wijze gezegd hoe men erover dacht. In dat opzicht vond ik het een goede vergadering, ook al liepen de emoties soms hoog op. Het was ook verheugend te merken dat de mensen die het woord voerden, de zaken grondig hadden voorbereid. Ook, maar dat is strikt persoonlijk, vond ik het plezierig dat de adviezen zoals de commissie die bij elk amendement gaf, merendeels door de vergadering zijn gevolgd, waardoor naar ik hoop er een consistent stuk uit is gekomen. Er waren ook heel wat amendementen die een duidelijke verbetering inhielden van de oorspronkelijke tekst. Ik geloof dat juist door die uitvoerige discussie het stuk aan waarde heeft gewonnen...”

Ben Verwaayen: „Als PR-man moet je vuile handen durven méémaken”

door Rensy Dijkman

„Laat ik nou eerst eens proberen te formuleren wat ik van PR-mensen vind. PR-mensen zijn jongens met een antenne op hun dak. Dat is hun vak. Ze moeten de vuile handen méémaken met de mensen voor wie ze werken. Ze moeten voor degene(n) voor wie ze werken de informatie aandragen hoe de maatschappij over een bepaald onderwerp denkt en voelt. Maar ook: hoe de mening van een bepaalde man of vrouw, voor wie men werkt zal overkomen en ze moeten de afweging meemaken - dus desnoods met de voeten in de modder mééstaan. Als je een bepaald beleidsdoel wilt bereiken, is dan weg a, weg b of weg c het meest geëigend... Méémaken wil niet zeggen voor iemand beslissen en het houdt ook niet in er als een soort akterasdrager achteraan te lopen...”

Ben Verwaayen - 28 jaar - heeft in zijn beroep dagelijks intensief met Public Relations te maken. Sinds zijn 17de is hij lid van de VVD. Eerst van de afdeling Driebergen, na zijn verhuizing naar Wateringen is hij in korte tijd lid geworden van de ondercentrale Dordrecht en sinds zijn 25ste voorzitter van de propagandacommissie, dus lid van de Landelijke Propagandacommissie en dus ook lid van het Dagelijks Bestuur van de Kamercentrale Dordrecht. Hij zegt tegen die achtergrond: „Als je aan politiek wilt doen vanuit de invalshoek van de Public Relations dan is dat contact met de achterban fundamenteel. Je merkt dat mensen aan de basis zaken soms veel dingen belangrijker vinden dan jij denkt. Maar ook dat men andere zaken veel onbelangrijker vindt, waar ik me druk over loop te maken.”

Rapport

In 1978 bracht de Commissie Propaganda Ontwikkeling van de Kamercentrale Dordrecht een rapport uit over Public Relations, Voorlichting en Propaganda. „Toen het af was zijn we het eerst in onze eigen Kamercentrale gaan bespreken. Het is unaniem aangenomen. Toen hebben we het aan alle instanties toegestuurd... niet als pressiemiddel, maar gewoon om een discussie op gang te brengen. We hebben het naar alle afdelingen toegestuurd, naar alle ondercentrales, naar de Kamercentrales en naar het Hoofdbestuur. Er is een golf van zo'n 130 reacties binnengekomen. Op dat moment bleek dat de basis met dat onderwerp al bezig was. Dit was de steen in de vijver waar die vijver allang op zat te wachten.” Voor Verwaayen was de Groninger algemene vergadering, waar op zaterdagochtend de PR ter sprake kwam, een diepe teleurstelling.

„Laat ik een heel positieve opmerking maken. Het stuk dat er ligt, vind ik een grote verdienste van het DB en in het bijzonder van Jaap van der Meulen, maar als je nou vraagt: zie je parallellen... tja, het onderwerp als zodanig daar vind je dezelfde terminologie in terug.”

De Kamercentrale Dordrecht heeft twee jaar geleden een discussiestuk op tafel gelegd. Nu, in 1980, kwam ook het Dagelijks Bestuur met een eigen Reclame-, Propaganda- en Public Relationsstuk onder de totaalnaam „Beleid '80.”

Ben Verwaayen: „In het rapport Beleidsnota '80 vinden

we in een aantal hoofdstukken de term 'Public Relations' terug. Bijvoorbeeld bij het Algemeen Secretariaat en bij Interne Public Relations. Als apart hoofdstuk vind je daarna de externe Public Relations. Wat fundamenteel ontbreekt is de basis waarop deze splitsing is gegeven plus het feit dat in mijn ogen externe PR uitsluitend kan vanuit interne PR. De doelstellingen die zowel in de interne als in de externe PR zijn gelegen, moeten dezelfde zijn. Luister, ik werk bij een bedrijf met 1500 mensen. Jaarlijks besteden we enorm veel inspanning aan PR. Dat is om een bepaald belang te dienen. Een belang waarin wij in een markt opereren, die niet zo gek veel met publiek te maken heeft, maar waar zo'n onderneming zich toch bewust is van het feit dat zo'n publiek dagelijks van invloed is op het reilen en zeilen van zo'n gemeenschap.”

Denken

Hij vervolgt: „Een politieke partij is als geen andere landelijke organisatie afhankelijk van het denken van HET PUBLIEK - en dat is bij een politieke partij de totale samenleving. Wanneer je nou rondkijkt, dan is het bijna ongelooflijk dat een politieke partij meent zich het te kunnen permitteren dat onderwerp en passant maar even af te doen. Dan was er het feit dat daar een bestuursnota op tafel ligt, die in mijn ogen van een verkeerde uitgangspositie uitgaat. En dat de eigenlijke discussie er naar toe werd geleid: Moet je goed luisteren... hier ligt een nota... en doe er nou nog maar wat aan... Je mag een zin veranderen en de PRAC (Public Relations Advies Commissie) in een PRUT of een PRIT, maar wat we gaan doen... de basis ligt hier vast.

Ik zeg dat deze conceptie tot mislukken is gedoemd. Men is niet van het vingertoppengevoel uitgegaan hoe PR in de politiek moet werken. PR in de politiek moet je niet in commissies stoppen of splitsen in een in- en extern deel. Er bestaat geen bestuurlijke en een andere VVD. Wat je moet gaan doen, is een aantal mensen binnenbrengen die in de pot gaan roeren.

Anderhalf jaar geleden dachten we met ons allen dat Gijs van Aardenne een prima plan voor de scheepsbouw had. Dat dachten we écht! Als je op dat moment de vernietigende krantecommentaren had gezien (en dat ging niet over de inhoud, want die vonden de kranten ook best) dan kwam dat door de wijze waarop dat plan werd gepresenteerd.

We hebben een aantal mensen in het kabinet zitten, waar ik best een hoge pet van op heb. Vanuit de PR zitten er zeker twee in - je hebt dat in het interview met Jaap van der Meulen gezegd - die met een PR-knobbel in de wieg hebben gelegen! Hans Wiegel, maar ook Neelie Smit-Kroes. Dat betekent toch dat zo'n beleid móet kunnen overkomen.”

Imago

„Ben je niet bang PR-mensen aan te trekken die wel actief willen zijn maar louter ter eigen meerdere eer en glorie?” vraag ik hem.

Ben Verwaayen
... gelijk krijgen ...

Ben Verwaayen: „Je moet er lol in hebben. Ik denk dat elke PR-man zich aangesproken voelt door de politiek ... door de uitdaging. Nu zijn daar natuurlijk mensen onder die aan de voordelen gaan zitten denken, maar dan doe je het niet meer voor je lol. Ik denk dat een goede PR-man - mensen die de politiek hard nodig heeft - iemand is die een goed been heeft in een ander deel van de maatschappij. Een goeie baan of een eigen bureau en die daarnaast zegt: „Ik heb er lol in.”

Het kost hartstikke veel tijd, dat kan ik je uit ervaring zeggen, maar ik heb er ook plezier in. Ook al gaat niet door wat je zelf hebt gedacht. Je werkt met zo iets concreets ... in het PR-vak is dat eigenlijk een unicum. Als je je zo opstelt is ook voor de politici de dreiging minder. Politici hebben een hekel aan opdringerige mensen. Laten we nou niet hypocriet zijn ... als je naar de situatie van vandaag kijkt, zitten er een aantal bewindslieden en kamerleden, die om zich heen kijken van: „Wie is mijn concurrent?”

Als zich nou iemand aanbiedt, die zegt: „Joh, ik wil jou belangeloos helpen. Ik wil niet op jouw stoel gaan zitten. Ik wil het samen met je doen en mét jou ook vuile handen maken, dan verandert de politicus. Dan is hij veel eerder bereid om zo iemand te accepteren als er maar voldoende mate van deskundigheid achter zit.”

Bij elkaar

Verwaayen is door zijn in Groningen opgedane teleurstelling niet uit het veld geslagen. „We hebben nu het rapport Dordrecht en het rapport Jaap van der Meulen. De

filosofie is wezenlijk anders. Die discussie is een theoretische en laten we die nu even terzijde leggen. Mijn voorstel nu is: Laten we zo snel mogelijk een groep mensen bij elkaar zetten, die zich met de verkiezingen 1981 gaat bezighouden. Die bekijkt hoe we ons zo sterk mogelijk kunnen maken. Dat betekent ook dat die groep op dit moment zich al wezenlijk met de politiek-van-vandaag moet bezighouden.

Laten we dát nou eens proberen. PR is het *stelselmatig* bevorderen van wederzijds begrip tussen een organisatie en haar publieksgroepen. Dus je bent er niet mee als je zegt: „We gaan leuke verkiezingen in elkaar draaien”. Dat betekent dat je ook op langere termijn verplichtingen aangaat. Dan wordt het ook veel meer een zaak dat je met elkaar gaat bekijken hoe we op den duur kunnen zorgen dat die VVD een partij wordt, die weet dat haar politiek handelen is afgestemd op haar doelstellingen. Als de achterban steeds loopt te vragen ... kom nou eens duidelijk over ... Waarom zien of horen we jullie nooit. Dan is dat een signaal dat niet alleen bij onze achterban leeft, dan leeft dat ook bij de zwevende kiezer en bij de kiezer die in het CDA zit en denkt ... „Laat ik maar hier blijven ...” Ben Verwaayen wil écht actie, wil dat er snel een aantal mensen bij elkaar komen, „waarin we als partij alle vertrouwen hebben”. En die zijn er te over in de VVD. Nee, geen jongens die over de rooie (mag het bij ons een blauwe zijn, Ben?) looper moeten worden binnengehaald. Laten we als de weerga een zodanig professioneel programma in elkaar draaien dat we met de verkiezingen uit de voeten kunnen. Niet gelijk hebben, maar gelijk krijgen.”

Congres volksgezondheid op 12 juni

De partijcommissie voor de volksgezondheid organiseert op donderdag 12 juni een congresavond in het Congresgebouw te Den Haag, om daardoor in staat te zijn op basis van de discussies die avond bouwstenen voor het verkiezingsprogramma te leveren.

Het belooft een belangrijke avond te worden, waarbij gelegenheid bestaat om aan de hand van een aantal stellingen die aan de deelnemers ter plaatse zullen worden uitgereikt, te discussiëren over enkele van de meest controversiële punten van beleid voor de komende jaren.

Het programma luidt:

- 17.30 u. Registratie van deelnemers, onderlinge kennismaking.
- 18.00 u. Inleiding door mevrouw mr. E. Veder-Smit, staatssecretaris van Volksgezondheid en Milieuhygiëne over hetgeen in de lopende kabinetsperiode werd bereikt als aanzet voor de taken op het gebied van de gezondheidszorg in de komende jaren.
- 18.30 u. Groepsdiscussies, waarbij groepen worden gevormd met betrekking tot de volgende 5 clus-

ters van onderwerpen:

- intramurale gezondheidszorg (ziekenhuizen, groot/klein, centrale/decentrale planning)
- extramurale gezondheidszorg (vestigingsbeleid, samenwerking in de 1e lijn)
- juridische aspecten van de gezondheidszorg (euthanasie ingepast in de behandeling van de patiënt)
- preventie in de gezondheidszorg (bevolkingsonderzoek)
- kostenbeheersing in de gezondheidszorg (consequenties van decentrale besluitvorming, noodzaak tot economisch management en van kostenbesef in alle gezondheidszorgopleidingen, het zoeken naar criteria voor prioriteiten)
- 20.00 u. Rapporteurs van de discussiegroepen maken hun rapport; gelegenheid tot het nuttigen van een broodje
- 20.30 u. Rapportage van de discussieresultaten, bespreken daarvan in de voltallige bijeenkomst, het opstellen van conclusie/bouwstenen/programmapunten
- 21.45 u. Sluiting

'Regeren is vooruitzien' geldt eerst recht voor onderwijs

Met een zekere regelmaat zullen de liberale bewindslieden in dit blad een korte uiteenzetting geven van de beleidszaken, waarmee ze zich bezighouden. Hiernaast treft u een bijdrage aan van onze minister van onderwijs en wetenschappen, dr. A. Pats.

Niet alle belangrijke discussies voltrekken zich in het parlement; bij het onderwijs spelen ook die discussies in de Centrale Commissie voor Onderwijsverleg een grote rol. Zij krijgen alleen in de dagbladers en in de actualiteitenrubrieken van radio en tv veel minder aandacht. Ten onrechte. In de CCOO van 24 april 1980 werd een grote stap vooruit gezet op de weg naar de nieuwe basisschool. De delegaties in de CCOO hebben zich verenigd met mijn voorstellen betreffende de integratie voorbereidende bijscholingscursussen voor kleuterleidsters en onderwijzers. Deze cursussen zullen op grote schaal in oktober 1980 gaan beginnen. Wij moeten alles op alles zetten om te bereiken dat de nieuwe basisschool op 1 augustus 1983 kan worden ingevoerd. Regeren is vooruitzien, en dat geldt voor onderwijs eerst recht.

De delegaties in de CCOO steunden mij, maar zij wilden ook, dat de docenten die de bijscholingscursussen gaan volgen, faciliteiten zouden krijgen. Ik begrijp dat wel, en vind het zeker niet onredelijk, maar... ik moet in 1981 enige honderden miljoenen guldens inleveren. Ik zit aan de grens van de financiële mogelijkheden. Tot nu toe werden het kleuter- en lager onderwijs zoveel mogelijk bij beleidsombuigingen ontzien. En dat wil ik blijven doen. Maar geld extra, dat is er niet. De ernst van de besprekingen over de begroting voor 1981 werpt haar schaduwen vooruit. Ook het onderwijs komt in deze schaduw te staan. En toch zal ik de vernieuwing aan de basis met kracht doorzetten, want goed onderwijs in de

jongste jaren is voor het gehele verdere leven werkelijk van het allergrootste belang.

Emancipatoir personeelsbeleid

Ik ben op het gebied van de vrouwenemancipatie actief, niet alleen de emancipatie binnen het onderwijs, maar ook binnen het departement van Onderwijs en Wetenschappen.

Er werden vrouwen benoemd voor de functie van plv. secretaris-generaal en voor de functie van directeur van de directie Personeelszaken. Advertenties voor de middelbare en hogere functies op het departement hebben tegenwoordig een speciale clausule, waarbij vrouwen uitdrukkelijk worden gevraagd om te solliciteren. Dat heeft succes. Er hebben in 1979 tweemaal zoveel vrouwen gesolliciteerd als vroeger. In 1979 kwamen 3050 sollicitaties binnen, waarvan 2500 van mannen en 550 van vrouwen (een verhouding van 5 : 1). Benoemd werden 96 mannen en 50 vrouwen (een verhouding van 2 : 1).

Er werden 45 inspecteurs aangesteld, waarvan 36 mannen en negen vrouwen.

Zij kwamen in de plaats van 41 mannen en vier vrouwen. Onderwijs en Wetenschappen is op het gebied van het departementaal personeelsbeleid een trendsetter. Het werkt aanstekelijk op andere departementen.

Engeland en Europa

Er was weer eens sprake van een crisis in de Gemeenschap, die door een marathonzitting van 18 uur op 29 en 30 mei te Brussel tot een oplossing gebracht is. De Britten vonden vooral de Europese landbouwpolitiek te duur en ze waren kwaad over het feit dat zij - zoals ze zelf zeggen als arm land - met Duitsland samen het grootste gedeelte van de netto-contributie aan de EG moesten betalen. Het tegenargument van voornamelijk de Fransen was, dat de Britten reeds bij toetreding tot de EG wisten dat de Europese landbouwpolitiek ze geld zou gaan kosten, maar dat dit een prijs was voor toegang tot de douane-unie, waarin de Engelsen hun industrieproducten konden verkopen. Zowel de economische teruggang als de slechte productiviteit van de Britse industrie hebben dat voordeel niet gebracht en tot nu toe is de EG er niet in geslaagd de regionale en sociale politiek zover van de grond te krijgen dat daarmee de dure overschotten landbouwpolitiek gecompenseerd kon worden. (Om de Europese landbouwpolitiek wel in perspectief te zetten: alles bij elkaar kost het nog altijd maar 0,8 % van de totale nationale begrotingen.)

De Britse conservatieve regering zette vorig jaar november op de Europese Raad te Dublin haar zwaarste wapen, de IJzeren Maagd Maggie Thatcher, in om het

thuisfront te laten zien dat zij niet meer aan Europa weggaven dan de vorige Labourregering. In Dublin werden zware gevechten geleverd en niemand week een duimbreed. De volgende slag zou in april in Luxemburg geleverd worden. Mrs. Thatcher nam ondanks grote concessies van Schmidt en Giscard alleen genoegen met een onvoorwaardelijke overgave en daar werden alle anderen, die zich zo grootmoedig getoond hadden, heel kwaad om. Om de gemoederen wat tot bedaren te brengen zette Mrs. Thatcher nu haar schildknaap, de plooibare en diplomatieke Lord Carrington, in en ja hoor, voor de prijs van verhoging van de landbouwprizen met 5 % en een minimumprijsregeling voor schapenvlees (dus binnenkort ook nog een schapenvleesberg, naast de boterberg bij de melkplas) zijn de andere acht door de pomp gegaan. Engeland krijgt 1,6 miljard pond van de contributie kwijtgescholden in twee jaar en als het daarna weer moeilijkheden geeft, gaan we weer praten. Het Verenigd Koninkrijk zal de Gemeenschap niet snel verlaten, maar of wij en zelfs zij zelf er veel plezier aan zullen beleven is nog maar zeer de vraag. Begrijpt u waarom München en premier Chamberlain die 'Peace for our times' uitriep mij voor de geest kwamen?

door Florus Wijsenbeek

Welke vorm heeft een platform?

door Nella Lázár-Schilthuis

Het Limburgse land is een prachtig land, het Limburgse volk is een prettig volk en de Limburgse vrouw is net als de vrouw elders opgenomen in de stroomversnellingen rond de vrouwenemancipatie en -educatie. De laatste maanden zijn deze stroomversnellingen hier zelfs overgegaan in draaikolken, waardoor het schuim opspatte tot op de voorpagina's der lokale kranten.

Waarom al die deining? Een storm in een glas water of een werkelijke tegenstelling?

De vaak gebruikte terminologie doet het laatste veronderstellen: er wordt vaak gesproken over georganiseerde en ongeorganiseerde vrouwen, hetgeen weinig duidelijke begrippen zijn (is een Vrouwenhuis werkelijk zo ongeorganiseerd?), maar als er sprake is van traditionele vrouwenorganisaties en nieuwe groeperingen doemt er een scala van (gevoelsmatige?) verschillen voor ons op. Immers, traditioneel doet denken aan behoudend, aan een beetje oud en stoffig, zelfs aan wat ingedut zijn, terwijl een nieuwe groepering natuurlijk jong is, vol initiatief en levenslust!

Maar, zoals dit wel vaker het geval is bij een jongere aanpak: er wordt over het hoofd gezien, dat zonder datgene wat eerder was, het eigen bestaan onmogelijk zou zijn. Zo ook in de vrouwenwereld: de wortels van het nieuwe liggen voor een deel in de „traditionele” organisaties, de nieuwe ideeën konden ontwikkeld worden mede dankzij het werk, dat door anderen al gedaan was. Desalniettemin kan het voorkomen, dat de „vernieuwers” zichzelf zien als de werkers aan Educatie en Emancipatie en dat zij hierdoor met een minimum aan beslissingsrecht van de vrouwenorganisaties genoegen kunnen nemen. Het democratisch recht op inspraak en medezeggenschap is echter een algemeen recht, dat geen selectief gebruik verdraagt.

Platform

Deze wat lange inleiding achtte ik nodig om inzicht te geven in enige recente gebeurtenissen op dit gebied in Limburg. Is Limburg dan zo belangrijk? Voor mij uiteraard meer dan voor velen uwer, maar wat hier gebeurt, kan voor elders een les inhouden. Daarom heel in het kort:

In 1977 startte op verzoek van de Culturele Raad Limburg (CRL) een Voorbereidingswerkgroep haar activiteiten om te komen tot een Platform Educatief werk voor Vrouwen in Limburg met als doel: „Het inhalen van de bij vrouwen aanwezige achterstand op educatief gebied.” Deze werkgroep stelde een nota samen (inmiddels bekend als de paarse nota), waarvan het concept nòch aan de Limburgse Vrouwenraad (LVR), nòch aan de besturen der LVR-lidorganisaties werd voorgelegd. Naar achteraf bleek, had de toch al numeriek zwakke vertegenwoordiging van de LVR wegens problemen met de gang van zaken zich geruisloos teruggetrokken. Mede hierdoor kwam op een vrij laat tijdstip de LVR ter ore, dat voor dit platform (niet te verwarren met het Platform-met-klankbordfunctie waarvan in de CRM-nota over Provinciale Emancipatiebureaus sprake is!) subsidie was

aangevraagd als gold dit voor alle vrouwen in onze provincie. De Platform-„zetels” bleken echter allerminst gelijkelijk verdeeld te zijn over de verschillende stromingen, bovendien was gekozen voor een „horizontale” werkvorm, hetgeen inhield dat men niet geacht werd namens de eigen organisatie of werkveld deel te nemen, maar vanuit waardoor sneller gewerkt kon worden zonder verplichte terugkoppeling naar de eigen achterban. Een methode dus, die voor de verticaal gestructureerde organisaties met hun bestuurslagen en vertegenwoordigingen op verschillende niveaus, niet acceptabel was. Bovendien hield deze constructie het gevaar in dat men ankerloos kon wegdrijven van de wensen, die onder de achterban leefde als een ijsschots, die de binding met het landijs verloor.

Voordat de subsidie door de Provincie voor dit Platform werd toegekend, stak de LVR een stokje in de spaken, waardoor het Platform in zijn vaart werd gestuit. De LVR vond zich vertegenwoordigd hierin middels vier van de zestien zetels. Van deze vier waren er drie voor de drie grote organisaties (Vr. NKV, LVB en KVGilde), daarnaast mochten er zeven verenigingen te zamen één persoon aanwijzen, terwijl er vijf eenvoudig buiten de boot vielen (UVV, CDA-Vrouwenberaad, Vrouwen in de VVD, Zonta en Soroptimisten). Vanzelfsprekend namen de politieke vrouwenorganisaties hiermee geen genoegen en gingen zij hun politieke kanalen bevesten.

Pas op de plaats

De provinciale subsidiekraan bleef mede hierdoor gesloten, waardoor het Platform niet van start kon gaan tot grote verontwaardiging aan gene zijde en ook tot ongenoegen van de Rooie Vrouwen, die boos (of opgelucht?) uit de LVR stapten met als grootste grief: de macht, welke de LVR zou nastreven! Het is inmiddels duidelijk, dat naast de sport ook het terrein van de vrouweneducatie binnen de politieke sfeer werd getrokken, al werd mij onder vier ogen verzekerd, dat de politieke groeperingen met opzet slechts voorlopig buiten het gebeuren waren gehouden. Waar vallen de Rooie Vrouwen dan onder??

Provinciale Staten ontving vele brieven van verontruste voor- en tegenstanders. Van buiten onze provincie werkende instellingen kwam een open brief, waarin aangedrongen werd op uitvoering van de paarse nota, waarover velen zich blijkbaar een mening hadden kunnen vormen. Deze brief was mede namens de consulenten van de Drentse Vrouwenraad in de Culturele Raden van Friesland, Groningen, Gelderland, Noord-Holland, Utrecht en Zeeland verzonden.

Ook de lokale pers werd bij herhaling ingeschakeld en er verschenen artikelen over de totaal verkeerde handelwijze van de LVR, e.e.a. verlucht met foto's van demonstrerende vrouwen met spandoeken pro-Platform. Er kwamen nu bijeenkomsten met het bestuur van de LVR en tenslotte een zware vergadering van Platform,

vervolg op pag. 16

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P. G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

Het programma van de Teldersstichting

De Teldersstichting heeft onlangs een aantal nieuwe projecten gestart. Daarnaast lopen op dit ogenblik nog enkele projecten uit 1979, die hopelijk in 1980 worden afgerond. Een zo'n lopend project betreft de raden van commissarissen. In de werkgroep *Raad van Commissarissen* wordt ernaar gestreefd een korte publikatie uit te brengen over de taken, het functioneren en de samenstelling van deze organen. De werkgroep wordt voorgezeten door prof. mr. W. J. Slagter, hoogleraar burgerlijk en handelsrecht aan de Erasmusuniversiteit te Rotterdam.

Andere nog lopende projecten betreffen het onderwijsbeleid en de medezeggenschapsproblematiek. Onlangs is het startschot gelost voor vier nieuwe projecten: *Beheersing Overheidsuitgaven*, *Rechtsbescherming tegen de Overheid*, *Internationale Noodhulp* en *Namibië*.

Het project *Beheersing Overheidsuitgaven* analyseert de effecten die de omvangrijke overdrachtsuitgaven en de voortdurende groei van het beslag van de overheid op het nationale inkomen uitoefenen op o.a. het bedrijfsklimaat, de arbeidsmarkt, de werkgelegenheid, de investeringen, de geld- en kapitaalmarkt, en de betalingsbalans. Een werkgroep zal binnenkort van start gaan om de vraag te beantwoorden welke groeivoet van de collectieve lasten in de jaren tachtig verantwoord is.

Op voorstel van mr. J. M. Polak, curator van de Teldersstichting en lid van de Raad van State, zal een werkgroep worden gevormd die de *Rechtsbescherming tegen de overheid* onderzoekt. Dit onderwerp is actueel. De Tweede Kamer moet zich binnenkort uitspreken over een ombudsman (wetsontwerp 14178). Voorts is er een wetsontwerp tot wijziging van de Wet op de Raad van State dat enige knelpunten bij de behandeling van Kroonberoepen en beroepen op de afdeling rechtspraak van de Raad van State moet wegnemen. Met die regeling en andere kleine voorzieningen (verhoging aantal staatsraden) komt men er echter niet. Een subcommissie De Gaay Fortman is bezig overeenstemming te krijgen over veranderingen in de administratieve rechtspraak (speciaal over de vraag of onder de afdeling rechtspraak een eerste instantie - een onderbouw - moet worden gesteld). De samenhang met de vraagstukken rond de reorganisatie van de gewone rechterlijke macht zal de oplossing van vraagstukken van administratief beroep en administratieve rechtspraak overigens bemoeilijken.

De hoofdvraag voor de toekomst van de rechtsbescherming tegen de overheid zal zijn: hoe verenigen we de behoefte aan reële rechtsbescherming van de burger (steeds door liberalen sterk beklemtoond) met de behoefte van het bestuur aan slagvaardigheid?

Drempels

Met name zal het noodzakelijk zijn bij de beroepen het kaf van het koren te scheiden. Moet dat gebeuren door drempels te verhogen (hoger griffierecht, verplichte vertegenwoordiging e.d.)? Of moet de - interne - organisatie van de rechterlijke colleges worden verbeterd? De voorkeur gaat uit naar de tweede weg.

Het project *Internationale Noodhulp* heeft tot doel uit de ervaringen met hulpverlening in internationale ramptoestanden die door natuurlijke of menselijke en politieke factoren zijn veroorzaakt, lessen te trekken. Er worden voorstellen in ontwikkeld voor een snellere en betere hulpverlening van voedsel, medische en vluchtelingen-hulp door internationale organisaties en nationale donors. Het rapport wordt voorbereid door de directeur van de Teldersstichting, prof. Voorhoeve.

Ook het project *Namibië* ligt in de internationale sfeer. De vraag hoe dit land de onafhankelijkheid dient te verkrijgen roept een aantal ingewikkelde politieke en strategische problemen op, die steeds dringender worden. Onder auspiciën van de Teldersstichting bereidt drs. A. W. Kröner een rapport voor dat beoogt de grote leemte in de Nederlandse kennis van dit land te vullen. Het tast de mogelijkheden af voor de oplossing van de kwestie Namibië zonder geweld, waarin de legitieme belangen van alle betrokkenen in een stabiele, zo mogelijk democratische, staatsvorm zoveel mogelijk recht wordt gedaan, zonder dat strategische belangen van het Westen ernstig worden geschaad.

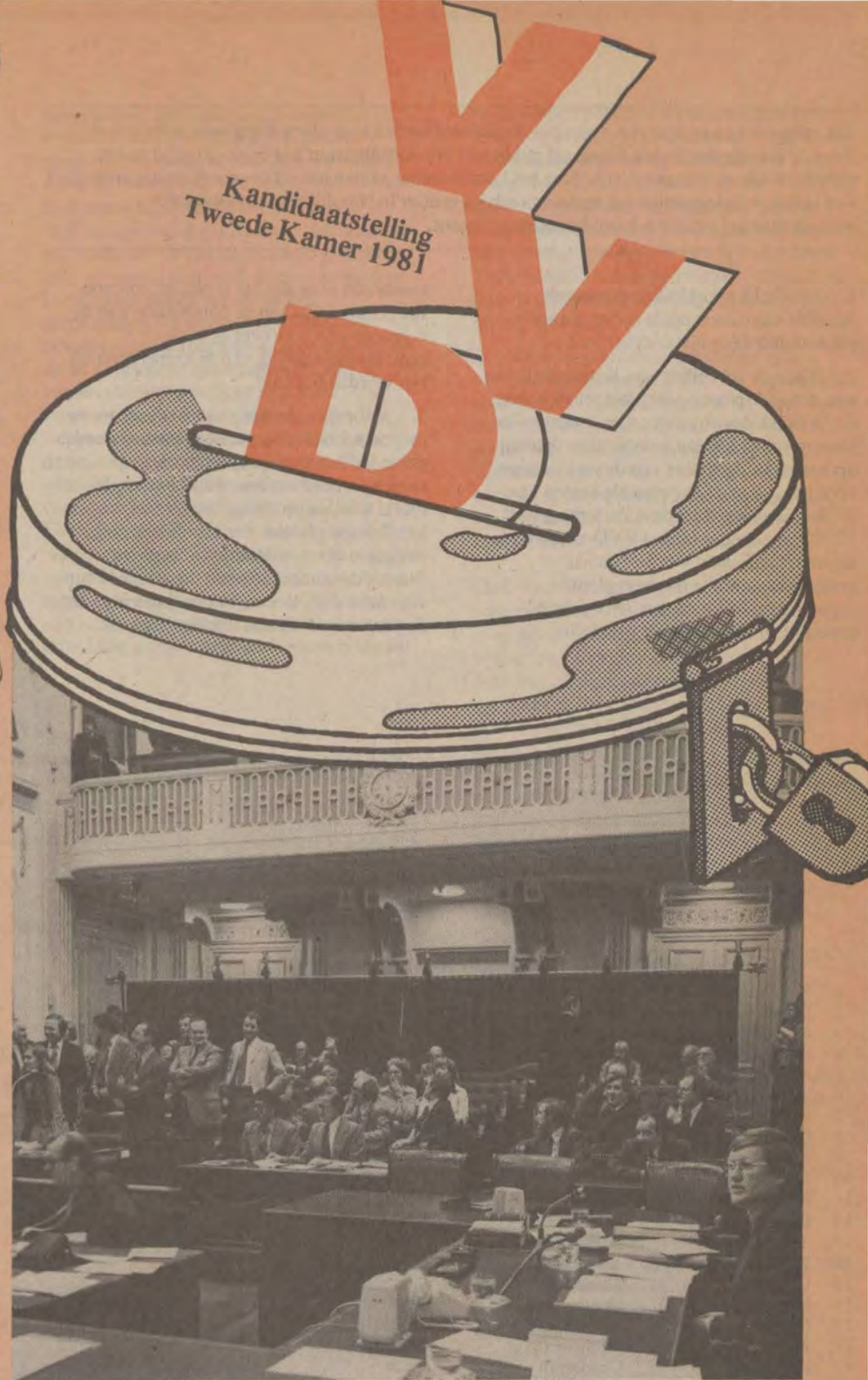
Naast deze lopende en onlangs gestarte projecten, liggen er diverse projectvoorstellen in portefeuille. Genoemd kunnen worden het project „Naar Nieuwe Zakelijkheid in de Ontwikkelingssamenwerking” en „Het Beleid van de USSR ten aanzien van West-Europa”. Voorts is een aantal onderwerpen in voorstudie, zoals *Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer*, en *Jongerenproblematiek* (o.a. jeugdwerkloosheid). Hierover kunnen nieuwe projecten worden gestart, zodra er voldoende financiële middelen, stafftijd, en deskundige werkgroep-leden voor beschikbaar zijn.

Rapporten

De rapporten van de Teldersstichting zijn verkrijgbaar op Koninginnegracht 55a te Den Haag, door overmaking van de kosten op giro 3349769. De laatste jaren zijn de volgende titels verschenen:

		Prijs	Porti
nr. 30	Over de Economische Orde in Nederland	f 10,—	incl.
nr. 31	Arbeid, een studie over de plaats van de arbeid in de maatschappij van morgen	f 15,—	incl.
nr. 32	Liberalisme in de Jaren Tachtig	f 10,—	incl.
nr. 33	Arbeidstijdsverkortings op afbetaling	f 5,—	incl.
nr. 34	Een liberale visie op de verdeling van inkomen en vermogen	f 16,50	incl.
nr. 35	Energie tot 2000	f 17,50	incl.
nr. 36	Internationale Ontwikkeling en buitenlands beleid	f 19,50	f 3,—

Kandidaatstelling
Tweede Kamer 1981

Groslijst en technisch advies
van het
hoofdbestuur

Ter voldoening aan artikel 6.4 van het Reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal publiceert het hoofdbestuur hierbij de groslijst en het technisch advies. De groslijst is door het hoofdbestuur samengesteld overeenkomstig artikel 6.1 van bedoeld reglement en het technisch advies is door het hoofdbestuur vastgesteld overeenkomstig artikel 6.3 van bedoeld reglement.

1. In alle 18 rijkskieskringen wordt dezelfde kandidaat op de eerste plaats gekandideerd (de lijstaanvoerder).
2. Voor de vervulling van de tweede tot en met de vijfde plaats (vier plaatsen) worden de 18 rijkskieskringen tot vier combinaties samengevoegd. Deze combinaties dienen, op basis van de uitslag van de verkiezingen voor leden van de Provinciale Staten van 1978 en van het Europese Parlement van 1979, nagenoeg evenveel VVD-zetels op te leveren. Gelijheid van zeteltallen prevaleert zo nodig boven regionale samenhang. In totaal worden op deze plaatsen 16 kandidaten gesteld. Een

kandidaat mag slechts in één combinatie voorkomen. Binnen de combinatie kan de volgorde van voorkeur door de centralevergadering van de kamercentrale zelf worden bepaald.

3. Voor de vervulling van de zesde tot en met de achtste plaats (drie plaatsen) worden de onder 2. bedoelde combinaties samengevoegd tot twee combinaties. In totaal worden op deze plaatsen zes kandidaten gesteld. Een kandidaat mag slechts in één combinatie voorkomen. Binnen de combinatie kan de volgorde van voorkeur door de centralevergadering van de kamercentrale zelf worden bepaald.

Bijlage I

Rangorde van de aan de VVD toegekende zetels, voor wat PS en EP betreft berekend alsof het verkiezing van de Tweede Kamer betrof.

PS 1974 (herrekend 30 zetels)	TK 1977 (28 zetels)	PS 1978 (herrekend 26 zetels)	EP 1979 (herrekend 25 zetels)	
1 Haarlem (1)	Haarlem (1)	Haarlem (1)	Haarlem (1)	1
2 Leiden (1)	Leiden (1)	Leiden (1)	Leiden (1)	2
3 Utrecht (1)	Dordrecht (1)	Dordrecht (1)	Dordrecht (1)	3
4 Dordrecht (1)	Utrecht (1)	Utrecht (1)	Utrecht (1)	4
5 Arnhem (1)	Arnhem (1)	Arnhem (1)	Arnhem (1)	5
6 's-Hertogenbosch (1)	's-Hertogenbosch (1)	Den Helder (1)	Den Helder (1)	6
7 Haarlem (2)	Den Helder (1)	's-Hertogenbosch (1)	Zwolle (1)	7
8 Den Helder (1)	Maastricht (1)	Zwolle (1)	's-Hertogenbosch	8
9 Zwolle (1)	Zwolle (1)	Haarlem (2)	Haarlem (2)	9
10 Leiden (2)	Tilburg (1)	Leiden (2)	Leiden (2)	10
11 Amsterdam (1)	Haarlem (2)	Maastricht	Tilburg	11
12 Maastricht (1)	Leiden (2)	Amsterdam	's-Gravenhage	12
13 's-Gravenhage	Amsterdam	Tilburg	Nijmegen	13
14 Tilburg	's-Gravenhage	's-Gravenhage	Amsterdam	14
15 Utrecht (2)	Nijmegen	Nijmegen	Maastricht	15
16 Nijmegen	Dordrecht (2)	Dordrecht (2)	Dordrecht (2)	16
17 Dordrecht (2)	Utrecht (2)	Utrecht (2)	Utrecht (2)	17
18 Arnhem (2)	Arnhem (2)	Groningen	Groningen	18
19 Rotterdam	Groningen	Assen	Arnhem (2)	19
20 Groningen	Rotterdam	Arnhem (2)	Assen	20
21 Assen	Assen	Rotterdam	Den Helder (2)	21
22 's-Hertogenbosch (2)	's-Hertogenbosch (2)	Den Helder (2)	Leeuwarden	22
23 Leeuwarden	Den Helder (2)	Leeuwarden	Rotterdam	23
24 Haarlem (3)	Leeuwarden	Middelburg	Middelburg	24
25 Den Helder (2)	Middelburg	's-Hertogenbosch (2)	Zwolle (2)	25
26 Middelburg	Maastricht (2)	Zwolle (2)		26
27 Zwolle (2)	Zwolle (2)			27
28 Leiden (3)	Tilburg (2)			28
29 Amsterdam (2)				29
30 Maastricht (2)				30

4. Voor de vervulling van de negende tot en met de eenentwintigste plaats (dertien plaatsen) worden op alle 18 lijsten dezelfde kandidaten in dezelfde volgorde gekandideerd. In het totaal worden op deze plaatsen dertien kandidaten gesteld.

5. Voor de vervulling van de plaatsen 22 tot en met 26 (vijf plaatsen) worden wederom de vier onder 2. bedoelde combinaties in het leven geroepen. In totaal worden op deze plaatsen twintig kandidaten gesteld. Een kandidaat mag slechts in één combinatie voorkomen. Binnen de combinatie moet de volgorde in elke tot die combinatie behorende rijkskieskring gelijk zijn.

6. Voor de vervulling van de plaatsen 27 tot en met 30 (vier plaatsen) dienen de centralevergaderingen van de kamercentrales vier kandidaten te stellen. Op deze plaatsen kunnen kandidaten worden gesteld die zich bereid hebben verklaard slechts een kandidatuur voor een niet-verkiezbare plaats te aanvaarden. Desgewenst kunnen kandidaten worden gesteld die niet voorkomen op de groslijst.

7. De aantallen voorlopige kandidaten die de ledenvergaderingen van de afdelingen en de centralevergaderingen van de kamercentrales ten hoogste mogen plaatsen op de door hen samen te stellen advieslijsten als bedoeld in onderscheidenlijk artikel 7.3 en artikel 8.4 van het Reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bedragen zestig.

8. Er zal geen verbinding plaatsvinden van de in te dienen kandidatenlijsten met door één of meer andere politieke partijen of groeperingen in te dienen lijsten tot één lijstencombinatie als bedoeld in artikel H 11 van de Kieswet.

Toelichting

1. Het hoofdbestuur is van oordeel dat ook bij de komende verkiezingen één lijstaanvoerder voor het gehele land dringend gewenst is. Evenals in 1972 en 1977 meent het hoofdbestuur dat deze beslissing geheel voor de hand ligt, nu in de persoon van de vice-minister-president en minister van Binnenlandse Zaken, de heer H. Wiegel, een kandidaat wordt gevonden die zich voor de functie van landelijk lijstaanvoerder bij uitstek geschikt heeft getoond.

2. De voorgestelde combinaties zijn vermeld op bijlage II. Daarop is tevens vermeld hoeveel Tweede-Kamerleden in de betrokken combinaties zouden zijn gekozen op basis van de uitslagen van de Provinciale-Statenverkiezingen 1978 en de

verkiezingen voor het Europese Parlement in 1979, indien deze verkiezingen zouden hebben gold als verkiezingen voor de Tweede Kamer. Bij de formatie van de combinaties is er naar gestreefd de combinaties op basis van de laatst bekende gegevens nagenoeg even sterk te maken, zodat ingeval van nagenoeg gelijke onderlinge sterkteverhoudingen als in 1978 en 1979 zijn gebleken, plaatsen van gelijke rangorde in een combinatie een gelijke kans op verkiezing geven.

Met inbegrip van de lijststaandvoerder zullen op de plaatsen 1 tot en met 5 zeventien kandidaten gekozen kunnen worden. De bevoegdheid om per kamercentrale de volgorde van deze kandidaten te bepalen, geeft de mogelijkheid reeds op de tweede plaats een kandidaat met grote regionale bekendheid te plaatsen, mits deze kandidaat maar behoort tot het voor die combinatie geldende viertal. Deze

bevoegdheid brengt met zich mee dat zestien kandidaten in feite met gelijke rangorde (ex aequo) gekandideerd zullen worden. De kans op verkiezing op elk dezer plaatsen is bij de thans te verwachten verkiezingsuitslag gelijk. Het hoofdbestuur zal, nadat de verkiezingsraad de groep van zestien kandidaten heeft aangewezen, deze kandidaten verdelen over de vier combinaties, waarbij het hoofdbestuur zoveel mogelijk rekening zal houden met de uit de voorlopige kandidatenlijst van de kamercentrales gebleken regionale voorkeuren. De kamercentrales zijn dan vrij in de bepaling van de volgorde. Indien de buitengewone algemene vergadering wijziging aanbrengt in de door de verkiezingsraad voorlopig vastgestelde kandidatenlijsten, zal het hoofdbestuur de verdeling over de combinaties aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden. De resultaten van de door het hoofdbestuur aan te brengen verdeling en de daaraan ten grondslag gelegen hebbende motivering zal

in de desbetreffende vergadering worden meegedeeld. Het verdient aanbeveling dat de centralevergadering van elke kamercentrale het bestuur van de kamercentrale volmacht geeft om na de buitengewone algemene vergadering op 24 januari a.s. de volgorde van de kandidaten 2 tot en met 5 te bepalen zonder verplicht te zijn de centralevergadering opnieuw bijeen te roepen.

3. De voorgestelde combinaties zijn vermeld op bijlage II. Wederom is gestreefd naar gelijke onderlinge sterkte op basis van de verkiezingsuitslagen van 1978 en 1979, zodat deze plaatsen een gelijke kans op verkiezing geven. Met inbegrip van de onder 1. en 2. bedoelde kandidaten zullen op de plaatsen 1 tot en met 8 drieëntwintig kandidaten verkozen kunnen worden.

Ook voor deze groep geldt dat de volgorde naar regionale voorkeur per kamercentrale mag worden bepaald. Deze bevoegdheid brengt met zich mee dat zes kandidaten in feite met gelijke rangorde (ex aequo) gekandideerd zullen worden. De kans op verkiezing op elk dezer plaatsen is bij de thans te verwachten verkiezingsuitslag gelijk. Het hoofdbestuur zal, nadat de verkiezingsraad de groep van zes kandidaten heeft aangewezen, deze kandidaten verdelen over de twee combinaties, waarbij het hoofdbestuur zoveel mogelijk rekening zal houden met de uit de voorlopige kandidatenlijsten van de kamercentrales gebleken regionale voorkeuren. De kamercentrales zijn dan vrij in de bepaling van de volgorde. Indien de buitengewone algemene vergadering wijziging aanbrengt in de door de verkiezingsraad voorlopig vastgestelde kandidatenlijsten, zal het hoofdbestuur de verdeling over de combinaties aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden. De resultaten van de door het hoofdbestuur aan te brengen verdeling en de daaraan ten grondslag gelegen hebbende motivering zullen in de desbetreffende vergadering worden meegedeeld. Het verdient aanbeveling dat de centralevergadering van elke kamercentrale het bestuur van de kamercentrale volmacht geeft om na de buitengewone algemene vergadering op 24 januari a.s. de volgorde van de kandidaten 6 tot en met 8 te bepalen zonder verplicht te zijn de centralevergadering opnieuw bijeen te roepen.

N.B. Bij een tegenvallende verkiezingsuitslag moet niet geheel uitgesloten worden geacht dat niet alle tot deze groep behorende kandidaten worden gekozen. Er kan een risico bestaan dat toch een kandidaat uit de volgende groep, die dus door de partij lager zou zijn geplaatst, verkozen wordt verklaard.

Bijlage II

Overzicht van de te vormen combinaties van kieskringen en het per combinatie toe te kennen aantal zetels op basis van de verkiezingsuitslagen van 1978 (Provinciale Staten) en 1979 (Europees Parlement), indien deze uitslagen worden omgerekend tot uitslagen van een Tweede Kamerverkiezing.

			PS 1978		EP 1979	
			aantal plaatsen	rangorde	aantal plaatsen	rangorde
A	I	's-Hertogenbosch	2	7, 25	1	8
	II	Tilburg	1	13	1	11
	XIV	Leeuwarden	1	23	1	22
	XV	Zwolle	2	8, 26	2	7, 25
	XVI	Groningen	1	18	1	18
	XVII	Assen	1	19	1	20
	totaal		8		7	
B	III	Arnhem	2	5, 20	2	5, 19
	IV	Nijmegen	1	15	1	13
	XIII	Utrecht	2	4, 17	2	4, 17
	XVIII	Maastricht	1	11	1	15
	totaal		6		6	
C	V	Rotterdam	1	21	1	23
	VI	's-Gravenhage	1	14	1	12
	VII	Leiden	2	2, 10	2	2, 10
	VIII	Dordrecht	2	3, 16	2	3, 16
	totaal		6		6	
D	IX	Amsterdam	1	12	1	14
	X	Den Helder	2	6, 22	2	6, 21
	XI	Haarlem	2	1, 9	2	1, 9
	XII	Middelburg	1	24	1	24
	totaal		6		6	
totaal generaal			26		25	

Combinatie A + B 14 resp. 13; combinatie C + D 12 resp. 12.

Bijlage III

Overzicht van de rangorde van de verkiezing van de kandidaten op basis van de verkiezingsuitslagen van respectievelijk de Provinciale Statenverkiezingen van 1974, de Tweede-Kamerverkiezingen van 1977, de Provinciale Statenverkiezingen van 1978 en de verkiezingen voor het Europese Parlement in 1979, herrekenend tot uitslagen van een Tweede-Kamerverkiezing.

A					B					C					D				
I Bosch II Tilb XIV Lwdn XV Zwo XVI Gro XVII Ass					III Arnh IV Nijm XIII Utr XVIII Mstr					V Rtd VI 's-Gr VII Ldn VIII Dordt					IX Asd X Hldr XI Hlm XII Mburg				
PS74	TK77	PS78	EP79		PS74	TK77	PS78	EP79		PS74	TK77	PS78	EP79		PS74	TK77	PS78	EP79	
1) 1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	(1)	(1)	(1)	(1)
2) 2	(6)	(6)	(7)	(7)	3	(3)	(4)	(4)	(4)	4	(2)	(2)	(2)	(2)	5	(7)	(7)	(6)	(6)
3) 6	(9)	(9)	(8)	(8)	7	(5)	(5)	(5)	(5)	8	(4)	(3)	(3)	(3)	9	(8)	(11)	(9)	(9)
4) 10	(14)	(10)	(13)	(11)	11	(12)	(8)	(11)	(13)	12	(10)	(12)	(10)	(10)	13	(11)	(13)	(12)	(14)
5) 14	(20)	(19)	(18)	(18)	15	(15)	(15)	(15)	(15)	16	(13)	(14)	(14)	(12)	17	(24)	(23)	(22)	(21)
6) 18	-	-	-	-	18	(16)	(17)	(17)	(17)	19	(17)	(16)	(16)	(16)	19	-	-	-	-
7) 20	-	-	(19)	-	20	(18)	(18)	-	(19)	21	(19)	(20)	(21)	(23)	21	-	-	-	-
8) 22	(21)	(21)	-	(20)	22	-	-	(20)	-	23	-	-	-	-	23	(25)	(25)	(24)	(24)
9) 24	(22)	(22)	(23)	(22)	24	-	-	-	-	24	-	-	-	-	24	-	-	-	-
10) 25	(23)	(24)	(25)	(25)	25	-	-	-	-	25	-	-	-	-	25	-	-	-	-
11) 26	-	-	(26)	-	26	-	(26)	-	-	26	-	-	-	-	26	(26)	-	-	-
12) 27	(27)	(27)	-	-	27	-	-	-	-	27	-	-	-	-	27	-	-	-	-
13) 28	-	(28)	-	-	28	-	-	-	-	28	(28)	-	-	-	28	-	-	-	-
14) 29	-	-	-	-	29	-	-	-	-	29	-	-	-	-	29	(29)	-	-	-
15) 30	-	-	-	-	30	(30)	-	-	-	30	-	-	-	-	30	-	-	-	-
16) 31	-	-	-	-	31	-	-	-	-	31	-	-	-	-	31	-	-	-	-
17) 32	-	-	-	-	32	-	-	-	-	32	-	-	-	-	32	-	-	-	-
18) 33	-	-	-	-	33	-	-	-	-	33	-	-	-	-	33	-	-	-	-
19) 34	-	-	-	-	34	-	-	-	-	34	-	-	-	-	34	-	-	-	-
20) 35	-	-	-	-	35	-	-	-	-	35	-	-	-	-	35	-	-	-	-
21) 36	-	-	-	-	36	-	-	-	-	36	-	-	-	-	36	-	-	-	-
22) 37	-	-	-	-	38	-	-	-	-	39	-	-	-	-	40	-	-	-	-
23) 41	-	-	-	-	42	-	-	-	-	43	-	-	-	-	44	-	-	-	-
24) 45	-	-	-	-	46	-	-	-	-	47	-	-	-	-	48	-	-	-	-
25) 49	-	-	-	-	50	-	-	-	-	51	-	-	-	-	52	-	-	-	-
26) 53	-	-	-	-	54	-	-	-	-	55	-	-	-	-	56	-	-	-	-
27) t/m 30):	staart 6 x 4					staart 4 x 4					staart 4 x 4					staart 4 x 4			

4. De volgende dertien kandidaten, die op alle lijsten dezelfde zijn en in dezelfde volgorde dienen voor te komen, garanderen dat bij een fractiegrootte tussen 24 en 36 en bij plaatsvervulling tot en met de 36ste plaats de fractiesamenstelling voorzienbaar is. Op de plaatsen 1 tot en met 21 zijn aldus in totaal 36 kandidaten gesteld.

5. Door vervolgens op de plaatsen 22 tot en met 26 wederom in vier combinaties telkens vijf kandidaten te stellen, komt het totaal aantal kandidaten op 56. De splitsing in vier combinaties is nodig om lijsttuitputting te voorkomen ingeval van

benoeming - hetzij rechtstreeks hetzij door plaatsvervulling - van kandidaten die na plaats 36 zijn gekandideerd.

6. Zoals tot nog toe gebruikelijk is geweest, wordt de kandidaatstelling voor de „staart” van de lijst overgelaten aan de kamercentrales. Per kamercentrale kunnen op die plaatsen personen met regionale of landelijke trekkracht gekandideerd worden. Deze kandidaten zijn, zoals de Nederlands sprekende Belgen dat zo treffend noemen, de lijstduwers. De plaatsen bieden geen kans op verkiezing, ook niet als gevolg van plaatsvervulling.

7. Dit aantal van 60 vloeit logisch voort uit het technisch advies.

8. Daar de VVD zelfstandig de verkiezingen zal ingaan, ligt een bondgenootschap met één of meer andere partijen, waarbij gezamenlijk wordt getracht voor meer restzetels in aanmerking te komen, niet in de rede. Daarom zal geen poging in het werk worden gesteld met één of meer andere partijen tot een lijstencombinatie te komen.

In bijlage I is de rangorde van de aan de VVD toegekende zetels bij de verkiezingen

Bijlage IV

De verkiezing/benoeming van de leden van de Tweede-Kamerfractie, onderverdeeld over de rijkskieskringen resp. de groepen volgens het technisch advies (1976) waarin de benoeming plaatsvond.

rangorde kieskring		resultaat loting	rangorde kieskring		resultaat loting
XI Haarlem (D)		Wiegel/De Korte	IV Nijmegen (B)		Hermans
VII Leiden (C)		Kappeyne van de Coppello	VIII Dordrecht (C)		Rietkerk
VIII Dordrecht (C)		Van Aardenne/Krijnen	XIII Utrecht (A)		Braams
XIII Utrecht (A)		De Beer	III Arnhem (B)		Ploeg
III Arnhem (B)		Evenhuis	XVI Groningen (B)		Scherpenhuizen
I 's-Hertogenbosch (A)		Ginjaar-Maas	V Rotterdam (C)		Koning/Blaauw
X Den Helder (D)		Geurtsen	XVII Assen (B)		Joekes
XVIII Maastricht (A)		Portheine	I 's-Hertogenbosch (A)		Nijpels
XV Zwolle (B)		Waalkens	X Den Helder (D)		Jacobse
II Tilburg (A)		Tuijnman/De Voogd	XIV Leeuwarden (B)		Veder-Smit/Bolkestein
XI Haarlem (D)		Berkhouwer/Rempt	XII Middelburg (D)		Smit-Kroes/Van Erp
VII Leiden (C)		Van Eekelen/Tripels	XVIII Maastricht (A)		Van de Ven
IX Amsterdam (D)		Keja	XV Zwolle (B)		Verkerk-Terpstra
VI 's-Gravenhage (C)		Lauxtermann	II Tilburg (A)		Dees
GROEP A		GROEP B	GROEP C		GROEP D
	aantal zetels		aantal zetels		aantal zetels
I 's-Hertogenbosch	2	III Arnhem	2	V Rotterdam	1
II Tilburg	2	IV Nijmegen	1	VI 's-Gravenhage	1
XIII Utrecht	2	XIV Leeuwarden	1	VII Leiden	2
XVIII Maastricht	2	XV Zwolle	2	VIII Dordrecht	2
		XVI Groningen	1		
		XVII Assen	1		
totaal	8		8		6
resultaat van de loting:					
I Ginjaar-Maas		III Evenhuis		V Koning/Blaauw	IX Keja
I Nijpels		III Ploeg		VI Lauxtermann	X Geurtsen
II Tuijnman/Voogd		IV Hermans		VII Kappeyne	X Jacobse
II Dees		XIV Veder-Smit/Bolkestein		VII Van Eekelen/Tripels	XI Wiegel/De Korte
XIII De Beer		XV Waalkens		VIII Van Aardenne/Krijnen	XI Berkhouwer/Rempt
XIII Braams		XV Verkerk-Terpstra		VIII Rietkerk	XII Smit-Kroes/Van Erp
XVIII Portheine		XVI Scherpenhuizen			
XVIII Van de Ven		XVII Joekes			
8		8		6	
Opvolgers:					
GROEP A		GROEP B	GROEP C		GROEP D
Jellema		Varenhorst	Leijten		Remkes
De Bruijne		Leeuwma	Van Gent		Groothoff
Combée		Balje	Nyqvist		Lensing
Thalhammer		De Roo de la Faille	Vondeling		Henkemans
De Leve-Haagman		Albers	Gmelich Meijling		Van der Schaar

in 1974, 1977, 1978 en 1979 vermeld, waarbij voor wat betreft de Provinciale Statenverkiezingen in 1974 en 1978 en de verkiezingen voor het Europese Parlement in 1979 de verkiezingsuitslagen zijn berekend alsof het verkiezingen voor de Tweede Kamer betrof.

In bijlage III is een overzicht gegeven van de rangorde van de verkiezing van de kandidaten op basis van de verkiezingsuitslagen van respectievelijk de Provinciale-Statenvverkiezingen van 1974, de Tweede-Kamerverkiezingen van 1977, de Provinciale-Statenvverkiezingen van 1978 en de verkiezingen voor het Europese Parlement in 1979, indien deze uitslagen

zijn herrekend tot uitslagen van een Tweede-Kamerverkiezing en met toepassing van de hiervoor geadviseerde technische inrichting. Elk cijfer stelt een naam van een kandidaat voor. Tussen haakjes is de rangorde aangegeven, waarbij uiteraard geen rekening is gehouden met de resultaten van een loting. In werkelijkheid wordt echter de lijstaanvoerder 18 maal verkozen verklaard, terwijl in de kieskringen waarin meer dan één zetel wordt toegekend, daarna respectievelijk de kandidaten op de tweede en derde plaats worden benoemd. Ingeval van meervoudige benoeming wordt dan geloot, waarbij het resultaat van de loting geen enkel verband

houdt met de in bijlage III aangegeven rekenkundige rangorde. Voor wat het eindresultaat betreft, maakt dit echter geen verschil.

In bijlage IV is aangegeven hoe het resultaat van de loting met inachtneming van de plaatsvervulling ten aanzien van de in 1977 verkozen Tweede-Kamerleden is geweest.

's-Gravenhage, 30 mei 1980

J. Kamminga,
wnd. voorzitter
W. J. A. van den Berg,
alg. secretaris

Groslijst

Conform artikel 6.1 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de voorlopige kandidaten voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer

Verkiezbare plaatsen

Betekenis der letters:

- a. = opleiding na lagere school
- b. = beroepsmatig uitgeoefende functies gedurende de laatste tien jaar
- c. = politieke activiteiten gedurende de laatste tien jaar
- d. = andere maatschappelijke activiteiten gedurende de laatste tien jaar
- e. = de onderwerpen die de voorlopige kandidaat naar eigen inzicht het beste liggen, met als codering:
 - 1. algemene politiek
 - 2. buitenlandse zaken
 - 3. binnenlandse zaken
 - 4. onderwijs
 - 5. wetenschappen
 - 6. sociale zaken
 - 7. volksgezondheid
 - 8. cultuur
 - 9. maatschappelijk werk

- 10. defensie
- 11. financiën
- 12. economische zaken
- 13. justitie
- 14. volkshuisvesting
- 15. ruimtelijke ordening
- 16. verkeer
- 17. waterstaat
- 18. landbouw
- 19. visserij
- 20. middenstand
- 21. ontwikkelingssamenwerking
- 22. sport, toerisme
- 23. milieu
- 24. energie
- 25. innovatie
- 26. emancipatie
- 27. mediabeleid
- 28. jeugd- en jongerenwerk

van de zittende leden stelt zich niet herkiesbaar de heer mr. A. Geurtsen. Alle andere zittende leden stellen zich wel herkiesbaar.

van Aardenne, drs. G. M. V.

Hooikade 5, 3311 CD Dordrecht / 18-3-1930 / a. gymnasium-B; doctoraal wis- en natuurkunde R. U. Leiden / b. van 1 sept. 1957 tot 1 januari 1970 werkzaam bij Kon. Fabrieken Penn en Bauduin N.V., vanaf 1 juli 1960 als adj.-dir., vanaf 1 januari 1967 tot januari 1970 als directeur / c. weth. van Dordrecht / lid Tweede Kamer van 18 febr. t/m 9 mei 1971 en van 3 aug. 1971 t/m 18 dec. 1977; is minister van Economische Zaken / d. voorz. bestuur Gem. ziekenhuis Dordrecht; voorz. Prov. VVV Zuid-Holland en VVD Dordrecht; bestuurslid sectie Algemene Ziekenhuizen van de Nat. Ziekenhuis Raad; lid College van ziekenhuisvoorzieningen; comm. Bondsspaarbank te Breda / e. 1, 3, 6, 11, 12, 24 en 25.

Anemaet, mr. J. P.

Blijde Inkomstlaan 1-5 Bus 10, B-1040 Brussel / 13-12-1938 / a. gymnasium A + B; doctoraal Nederl. recht (privaatrecht uitgebreid), economie en parlementaire geschiedenis / b. secr. en later afd. hoofd Comité der Landbouworganisaties van de EG (COPA en COPECA); thans voorz. en secr.-generaal Europese organisaties op zetmeelgebied / c. bestuurslid VVD-afd. Brussel / d. voorm. lid schoolbestuur Europese School / e. 1, 2, 4, 12 en 18.

Bakhoven, drs. A. F.

Van Boetzelaerlaan 14, 2581 AH 's-Gravenhage / 13-8-1939 / a. 6-j. HBS-B (Montessorilyceum R'dam); doctoraal economie Universiteit Amsterdam / b. hoofd afd. Overheidsfinanciën en Monetaire Analyse en hoofd afd. Middellange Termijn Planning Centraal Planbureau / c. vice-voorz. afd. Amsterdam en provincie Noord-Holland van JOVD gedurende studietijd; adviseur VVD-fractie in Tweede Kamer, o.a. als lid „commissie-Pais” / e. 1, 6, 11 en 12.

van Beek, W. I. I.

Puttenstraat 36, 6026 XS Maarheeze / 15-1-1949 / a. 4 jaar HBS- MEAO-HEAO / b. administrateur Philips / c. penningm. afd. Roosendaal; penningm. kamercentrale Tilburg; secr. afd. en ondercentrale Eindhoven; bestuurslid kamercentrale Den Bosch; bestuurslid afd. Maarheeze; gemeenteraadslid Maarheeze / e. 4, 6 en 12.

de Beer, L. M.

Willem de Zwijgerlaan 15, 3136 AP Vlaardingen / 6-8-1934 / a. HBS-B; HTS-bouwkunde; volgde cursus werkorganisatie bouwbedrijf / b. organisatie-adviseur Stichting Ratiobouw (Bouwcentrum); bedrijfsleider bij bouwbedrijf; adj.-hoofd planbureau Medische Faculteit te Rotterdam / c. lid gemeenteraad Utrecht; lid Beneluxraad; lid Tweede Kamer / e. 1, 3, 14, 15, 16 en 17.

Beyen, G.

Soesterengweg 2, 3761 AV Soest / 7-8-1943 / a. HBS-B (Baarns Lyceum); kand. ex. Bouwkunde TH Delft / b. directie-secretaris (Biochemisch Pharmaceutisch Lab.); adj.-directeur / c. gemeenteraadsfractie Soest (Comm. Ruimtel. Ordening en Milieu, Comm. Onderwijs, Beroepschrijven Comm., Comm. Voorlichting en Inspraak, Comm. Rekreatie en Bosbeheer) / d. bestuurslid Verbond Nederl. Ondernemingen VNO-Utrecht; lid Reg. Raad voor de Abeidsmarkt RRAU-Utrecht; lid Reg. Soc.-Econ. Beleidsadvies Comm. RSEB-SER-Utrecht; lid Comm. v. Advies voor de Directeuren GAB's (Raad van de Centrale Ondernemings Organisaties RCO); voorlichtingsactiviteiten in kader van z.g. VNO-Plus programma's (Scholenoopleidingsinstituten); lid NEFARMA (Ned. Ass. Farmaceutische Ind.); KVNRO (Kon. Ver. Ned. Res. Officieren); ex-secr. Amersfoorts Kunstenaars Genootschap AKG / e. 6, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 23 en 25.

Blaauw, J. A.,

Amalia van Solmslaan 37, 3708 CM Zeist / 27-4-1941 / a. HBS-B; opleiding beroepsofficier Kon. Instituut v.d. Marine / b. beroepsofficier Kon. Marine tot januari 1978; varende plaatsingen onderzeeboten 1963-1970; jagers, fregatten 1972-1976; 1976-1978 instructeur officiersopl. Operationele School Kon. Marine / c. 1968-1970 voorz. JOVD afd. Den Helder; 1970-1977 lid bestuur afd. Den Helder VVD; lid Tweede Kamer sedert 16 januari 1978; sindsdien adv. lid div. partijcommissies, lid bestuur Ned. Groep Inter Parlementaire Unie, lid Noord Atlantische Assemblee (politieke comm.) / d. 1976-1978 lid bestuur Ver. van Marine-officieren, waarvan laatste halfjaar vice-voorz.; 1977 lid bestuur FVNO / e. 1, 2, 10, 13, 16, 17, 18, 19, 21, 22, handelspolitiek en civiele verdediging (BB).

Blauw, P. M.

Albatrosstraat B 106, 9663 PT Nieuwe Pekela / 30-9-1937 / a. 6 jaar middelb. onderwijs; 3 jaar kadervormend onderwijs / b. land- en tuinbouwbedrijf / c. lid dagelijks bestuur VVD; voorz. Landel. Landbouwcomm. VVD; voorz. VVD-fractie Streekraad; voorz. kamercentrale Den Helder; voorz. kamercentrale Groningen; lid Soc. -Econ. Comm. / d. waarn. voorz. Waterschap (54.000 h.a.); lid hoofdbestuur Veenk. Boerenbond; voorz. plaatsel. standsorganisatie; voorz. vier plaatsel. organisaties in soc.-cult. en recreatieve sfeer / e. 17, 18, waterschappen en tuinbouw.

de Boer, drs. H. S.

Jacob Tonissenstraat 15, 1135 JB Edam / 25-2-1943 / a. HBS-B; doct. econometrie G. U. Amsterdam / b. medewerker Marketing Research Kon. Bijenkorf Beheer (1972-1973); wiskundeleraar 1973-1978; conector Rijks Scholen Gemeenschap West-Friesland (Hoorn) vanaf 1978 / c. raadslid sinds 1970; mede-oprichter afd. Edam-Volendam; lid Algem. Bestuur Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Waterland (1971-1974); voorz. ondercentrale Waterland (1977-1980); vice-voorz. Statencentrale Hoorn sinds 1977;

bestuurslid kamercentrale Den Helder (1977-1980); lid Algem. Bestuur Gasbedrijf Zaanstreek-Waterland (vanaf 1978) / d. voorz. bestuur streek-LTS (1975-1976) / e. 4, 11, 12, 16, 20 en 27.

Bogaardt, C. H.

C. de Jongestraat 40, 1444 EM Purmerend / 2-12-1937 / a. HBS-A; 2 jaar rechtenstudie; vakdiploma's HORECA / b. alg. dir. Wienerwald Restaurants Nederland B.V.; Food and Beverage Manager Sales Manager Pulitzer Hotel Amsterdam / c. lid gemeenteraad Purmerend; lid prop.-comm. afd. Purmerend / e. 7, 12, 14, 15, 20, 22, 24 en 25.

Bolkestein, mr. drs. F.

Klatterweg 14, 2597 KB 's-Gravenhage / 4-4-1933 / a. Barlaeus-gymnasium A + B; doctoraal wijsbegeerte Amsterdam; doctoraal rechten Leiden; deel I, B. Sc. (Econ.) Universiteit van Londen / b. van 1960-1976 in dienst Shell Groep van Maatschappijen (van 1973-1976 lid directie Shell Chemie te Parijs / c. sedert 16-1-1978 lid Tweede Kamer / d. lid Royal Institute of International Affairs / e. 1, 2, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 15 en 21.

Braams, dr. R.

Vergiliuslaan 16, 3584 AM Utrecht / 29-8-1923 / a. HBS-B; doctoraal wis- en natuurkunde R. U. Utrecht; Ph. D. Cambridge; medisch kandidaat Utrecht; biofysica Yale University / b. was medewerker rijksuniversiteit Utrecht en laboratoria in de Ver. Staten, hoogleraar moleculaire biofysica R. U. Utrecht; is hoogleraar op non-actief aan de R. U. Utrecht / c. lid gemeenteraad Utrecht 1966-1978; fractievoorzitter van 1971-1977; sedert 8-6-1977 lid Tweede Kamer / e. 1, 2, 4, 5, 15 en 22.

Claessen, W. M. M.

Fluitekamp 64, 3828 WE Hoogland / 26-8-1942 / a. middelb. handelsavondschool; grafische vakopleiding; marketing en reclame; Rota-erkenning / b. marketing-assistent; media-research-director / c. penningm. afd. Amersfoort / d. bestuurslid Media-Werkgroep; districtsbestuurder Scouting / e. 8, 9, 12, 22, 23, 25, 27 en 28.

van Dam, N.

van Polanenpark 278, 2241 RZ Wassenaar / 28-9-1929 / a. ULO-B; HBS-B; Kon. Inst. voor de Marine / b. commandant Hr. Ms. Panter en Limburg; hoofd Luchtvaart Marinestaf; medewerker bestuur Nat. Lucht- en Ruimtevaartlab. (NLR) / c. voorz. afd. Valkenburg Z-H (1972-1976); Defensiecommissie VVD 1975-heden / d. pres. / lid Lions Club Katwijk; secr. Katwijkse Ver. voor Industrie / e. 1, 2, 5, 12, 24, 25 en luchtvaart.

Dees, drs. D. J. D.

Zandberglaan 7, 4818 GH Breda / 13-12-1944 / a. HBS-B; doctoraal farmacien en apothekersexamen aan R. U. Utrecht / b. van nov. 1971-december 1972 dienstplichtig militair

(reserve eerste-luitenant-apotheker) / c. van 1969-1971 landel. voorz. JOVD; 1971-1978 lid gemeenteraad Breda; sedert 7 december 1972 lid Tweede Kamer / e. 4, 5, 6 en 7.

Deurloo, J. J. G.

Kievitlaan 88, 1742 AE Schagen / 4-4-1942 / a. MULO-A en Middenstand; HBS-B / b. officier Weerkundige Dienst Kon. Luchtmacht; red.-voorzitter bij Dir. Voorlichting Min. van Defensie, belast met luchtmachtzaken; red. van De Vliegende Hollander, officieel maandel. orgaan Kon. Luchtmacht / c. oprichter afd. Brunssum; gem. raadsd. Schagen van sept. 1978 tot heden; fractie-ass. VVD in gewest Noord-Holland Noord / d. voorz. Stichting Ruitersportcentrum Barsingerhorn e.o. / e. 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 21, 22, 26, 27 en 28.

van Diest, J. J. M.

Boterbloemstraat 32, 1562 RX Krommenie / 8-5-1946 / a. MULO-A; HBS-A; ass. econoom; makelaar O. G. / b. bankdirecteur / c. lid wijkraad Krommenie (fractievoorz.) / e. 14, 15, 22 en 28.

van Driel, A. M. L.

Herikaard 27, 4748 ER Teteringen / 12-11-1943 / a. MULO-B; Kweekschool (41 a. b.), opl. applicatie biologie-scheikunde; directie-bijtscholing (cursus management); volgt M.O.-opl. gezondheidskunde / b. adj.-dir. LEAO; leraar biologie-maatschappijleer LEAO / c. bestuurslid en prop. afd. Teteringen ('74 t/m '77); ondervoorz. ondercentrale Breda ('75 t/m '78); voorz. prop.-comm. ondercentrale Breda ('76 t/m '78); prop.-bestuurslid kamercentrale Tilburg en LPC-lid ('78 tot heden); lid div. sub-commissies LPC ('78 tot heden) / d. opr. en voorz. peuterspeelzaal ('75 t/m '78); vice-voorz. oudercomm. Openb. Lagere en Kleuterschool ('76 t/m '78); lid Schoolraad ('77 en '78) / e. 4, 7, 23, 26 en 28.

van der Drift-Remmers, M.

van Boisotring 77, 2722 AB Zoetermeer / 3-9-1931 / a. HBS-B; dipl. chemisch analyst I; 2 j. studie orthopedagogiek Nutsacademie Rotterdam / b. 6 j. werkzaam geweest op houtverduurzamingsafdeling van Houtinstituut TNO / c. was lid van DS'70 (hiervoor geplaatst geweest op prov. en gemeentel. kand. lijst); gedurende enige jaren lid geweest van gemeentel. subcomm. samenlevingsopbouw en jeugdzaken; lid geweest van inspraakgroep Bouwproject Buitenweg de Leyens; gedurende één jaar lid VVD / e. 4, 7, 23, 24, 26 en 28.

Dubbelboer, H.

Waterbies 3, 8935 PD Leeuwarden / 16-4-1950 / a. HBS; Nederl. Politie Academie / b. hoofd verkeer Rijkspolitie Groningen; plv. hoofd afd. Uitvoerende Zaken Alg. Verkeersdienst Driebergen; hoofd Justitiële Dienst Rijkspolitie Leeuwarden / c. vice-voorz. afd. Leeuwarden; lid kamercentralebestuur / d. lid „Round Table”; secr. afd. Friesland Ver. Hogere Politie Ambtenaren / e. 3, 4, 13, 16, 17, 20, 22 en 28.

Dijkstal, H. F.

van Polanenpark 95, 2241 SH Wassenaar / 28-2-1943 / a. Gymnasium-A; 3 j. rechten G. U. Amsterdam / b. eigen bedrijf (toeristische sector); part-time docent managementtrainingen Instituut v. Sociale Wetenschappen / c. 1972-1977 bestuurslid VVD afd. Wassenaar; vanaf 1973 lid Centr. Prop. Comm. kamercentrale Leiden; vanaf 1974 lid gemeenteraad Wassenaar (sinds 1978 wethouder); vanaf 1978 lid stuurgroep Vorming en Scholing VVD / d. 1969-1975 voorz. honkbalclub; 1972-1978 voorz. Oudercomm. kinderdagverblijf gehandicapte kinderen; 1973-1978 secr.-voorz. winkeliersvereniging; 1976-1978 voorz. raad van bestuur Sportfondsenbad N. V. Wassenaar; vanaf 1979 bestuurslid (en nu interim voorz.) Stichtingen Voorzieningen Gehandicapten in Noord. Zuid-Holland / e. 1, 3, 4, 8, 12, 20, 22, 26 en 28.

Edel, H.

Maarweide 4, 4844 VH Prinsenbeek / 26-8-1947 / a. 3 j. handelsdagschool / b. belastingkundige (thans zelfstandig) / c. opr. onder-afd. Terheyden; prop. ondercentrale Baronie van Breda; secr. onder-afd. plv. hoofdredacteur 't Liberaaltje; raadsd. Terheyden / d. secr. sportverenigingen (Den Haag en Prinsenbeek) / e. 1, 6, 11 en 20.

van Eekelen, dr. W. F.

Nieuwe Parklaan 64, 2597 LD 's-Gravenhage / 5-2-1931 / a. Gymnasium-B; doctor rechtsgeleerdheid (R. U. Utrecht); studeerde aan Princeton University USA (B. A. in political science) / b. ambtenaar buitenl. dienst Min. van Buitenl. Zaken, laatstelijk Chef Directie Atlantische samenwerking en veiligheidszaken / c. was lid Tweede Kamer van 8 juni 1977 t/m 19 januari 1978; lid VVD-comm. voor buitenlandse zaken en defensie; opsteller bouwstenen partijprogramma van deze comm.; bijdrage aan Liberaal Réveil; is thans staatssecretaris van Defensie / d. lid Europese Beweging; Ver. tot beoefening v.d. krijgswetenschap; Ned. Genootschap v. Internationale Zaken (docent leergang buitenlandse betrekkingen) / e. 2 en 10.

van Erp, A. A. M. E.

Hoofdstraat 38, 5683 AG Best / 12-10-1933 / a. MULO; vakopleidingen / b. zelfstandig ondernemer / c. lid van de Tweede Kamer / d. was sedert 1966 secr. Kon. Ned. Ondernemers Verbond, gewest Noord-Brabant, voorheen R.K. Middenstandsbond; lid K.v.K. voor Oostel. Noord-Brabant sedert 1972 met als functies: voorz. comm. middenstandswetten, voorz. comm. para-commercialisme; lid prov. bureau Kamers van Koophandel; hoofdbestuurslid Ned. Ondernemers Verbond; lid begeleidingscomm. voor de sociaal-econ. planning in Zuid-Oost Brabant; lid Prov. Staten van Noord-Brabant, als fractiedeskundige ruimtel. ordening / e. 1, 12, 14, 15 en 20.

Euverink, H. A.

Meerweg 8, 9606 PN Kropswolde / 7-6-1939 / a. HBS-A; middelb. sociale arbeid; div. managementcursussen / b. hoofd personeelszaken, voorz. pensioenfondsen Rubber en Thermoplastische Industrie; bestuurslid VUT fonds Rubber, landel. CAO-onderhandelaar voor de rubber / c. raadslid Hoogezand-Sappemeer; lid Prov. Staten van Groningen / d. bestuurslid woningbouwcoöperatie, bejaardenverzorgingstehuis, sociale werkplaats / e. 3, 4, 6 en 28.

Evenhuis, A. J.

Vincent van Goghlaan 6, 7944 EL Meppel / 8-12-1941 / a. bezocht een ulo en een kweekschool; studeerde M.O. geschiedenis / b. van 1966-1968 werkzaam aan lagere school te Emmen; vanaf 1968 geschiedenisleraar aan pedagogische academie te Meppel, vanaf 1973 als adj.-directeur / c. vanaf 1970 lid Prov. Staten van Drenthe (sedert 1975 fractievoorz.); van 1971-1976 lid hoofdbestuurslid VVD; sedert 11 december 1973 lid Tweede Kamer / d. bekleedt div. bestuursfuncties in onderwijsorganisaties / e. 3, 4, 6, 10, 14 en 18.

Eyssens, G. W.

Werrilaan 45, 4453 CB 's-Heerenhoek / 24-9-1935 / a. handelsschool; techn. school voor kledingbedrijf; opleiding arbeidsanalyst; bestuurswetenschappen afd. management / b. en c. wethouder van Borsele / d. voorz. Educatief Centrum de Bevelanden; hoofdbestuurslid Ver. Openbaar Onderwijs / e. 4, 6, 7, 22, 26 en 28.

Fekkes, mr. S. F.

Stephensonstraat 41, 2561 XR 's-Gravenhage / 27-4-1944 / a. HBS-B; Nederl. recht; sociaal verzekeringsrecht (diploma S.O.S.V.) / b. 1972-1975 hoofd afd. Belastingen, Schenkingen en Successiezaken bij een bank; 1975-heden beleidsambtenaar Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne / c. 1971-1972 secr. VVD afd. Tiel; 1973-heden penningm. VVD afd./kamercentrale 's-Gravenhage; 1979-heden werkgroep Profijt v/d Patiënt / d. div. adviesorganisaties bij plaatsel. vrijwilligersorganisaties / e. 6, 7, 9, 11, 13 en 28.

Folsche, M.

Puttewey 8, 3218 XM Heenvliet / 16-7-1942 / a. MULO-B; HBS-B; H.Z.S.; marketing manager / b. afd. leider; verkoopleider / c. voorz. afd. Heenvliet; vice-voorz. ondercentrale Voorne-Putten/Rozenburg, voorz. fractie-adviescommissie; lid werkgroep verkiezingsprogramma afd. Bernisse / d. oud-voorz. voetbalver.; oud-voorz. omnium sportver. (11 sportver.); ex-lid adviescomm. t.b.v. Burgem. en Wethouders inzake sport/recreatie-aangelegenheden; ex-lid Jeugdwerkcomm.; recreatieschap Bernisse; bestuurslid school / e. 1, 3, 4, 7, 22, 23, 24 en 28.

Franssen, J.

Voorstraat 15, 1394 CS Nederhorst den Berg / 11-6-1951 / a. MULO-A met wiskunde; HAVO; Pedagogische Academie (+ hoofdacte);

derde graads applicatie geschiedenis en staatsinrichting, colloquium doctum Universiteit v. Amsterdam voor toelating juridische faculteit; kand. ex. Nederl. recht / b. leraar geschiedenis en maatschappijleer bij middelb. onderwijs van 1972 tot 1977; sinds 1977 wetensch. medewerker Stichting v. Politiek Wetensch. Onderzoek te 's-Gravenhage (Tweede-Kamerfractie VVD) / c. 1970-heden persoonlijk medewerker H. Wiegelt; 1972-1973 voorz. JOVD-afd. 't Gooi e.o.; 1972-1973 eindredacteur „De Driemaster”; 1973-1974 vice-voorz. politiek hoofdbestuur JOVD; 1973-1976 secr. VVD-afd. Nederhorst den Berg; 1974-1977 bestuurslid statencentrale Hilversum; 1972-1974 lid Nieuwe Kiezers Werkgroep VVD; 1974-1976 lid gemeenteraad Nederhorst den Berg / 1974-1976 lid gewestraad Gooi en Vechtstreek; 1978-heden fractievoorz. gemeenteraad Nederhorst den Berg; 1978-heden fractievoorz. VVD in gewestraad Gooi en Vechtstreek / d. 1972-heden lid kerkeraad Hervormde Gem. Nederhorst den Berg, achtereenvolgens als jeugdouderling en diaken / voorzitter college van diakenen; sinds jan. 1980 praeses kerkeraad Herv. Gem. Nederhorst den Berg; 1975-heden bestuurslid bejaardencentrum „De Kuiper” te Nederhorst den Berg; sinds 1979 ambtenaar burgerl. stand gem. Nederhorst den Berg / e. 1, 3, 4, 7, 8, 9, 15 en 28.

Geels, W. P.

Willemsbeekweg 64, 1971 GX IJmuiden / 9-2-1946 / a. 3-j. HBS; middenstands- en vakbekwaamheidsopleiding op detailhandelgebied / b. zelfstandig ondernemer detailhandel / c. oudbestuurslid afd. Velsen; schaduwfractie VVD Velsen / d. bestuurslid Winkeliervers. Stadscentrum; bestuurslid Velsen Ondernemers Centrale; bestuurslid afd. Velsen K.N.O.V.; bestuurslid regio K.N.O.V.; lid Kamer v. Koophandel en Fabrieken Haarlem / e. 20.

Geerligs, C.

Kneesweg 10, 1761 JC Anna Paulowna / 18-8-1927 / a. 3-j. HBS; R. Middelb. Landbouwschool; jaar stage in USA / b. landbouwer; bloembollenkweker / c. wethouder Anna Paulowna (1974-1978); voorz. afd. Anna Paulowna; lid Landel. Landbouw-Commissie VVD; fractievoorz. gemeenteraad Anna Paulowna / d. voorz. Holl. Mij. v. Landbouw; dagelijks-bestuurslid KMLC; bestuurslid Suiker Unie; verder van genoemde verantwoordelijkheden afgeleide functies / e. 15 en 18.

Ginjaar-Maas, drs. N. J.

Prinses Margrietsingel 112, 2285 HT Rijswijk / 7-5-1931 / a. HBS-B; doctoraal scheikunde R. U. Leiden / b. was lerares scheikunde en maatschappijleer Rijswijkse openbare scholengemeenschap van 1960-1973 / c. sedert 4 september 1973 lid Tweede Kamer / d. lid comm. van Advies en Bijstand Kon. Conservatorium te Den Haag; lid Raad van bestuur Kon. Academie voor Beeldende Kunsten te Den Haag; lid Werkgroep Onderwijs Nationale Unesco-commissie; lid hoofdbestuur Ver. v. Openbaar Onderwijs / e. 1, 4, 5, 6 en 7.

van Grafhorst, A.

Damsigtstraat 21, 2272 XN Voorburg / 1-9-1941 / a. HBS-B; doctoraal scheikunde / b. scheikunde en octrooigemachtigde / c. lid prop.-comm. Voorburg 1972-1974; raadslid vanaf 1974 / d. lid dagelijks bestuur scholengemeenschap; bestuurslid waterleidingmij. / e. 4, 5, 8, 23, 24, 25, 28, Europese eenwording en intellectuele eigendom.

Groothoff, drs. R.

Velazquezstraat 6, 1077 NH Amsterdam / 19-7-1939 / a. HBS-B; doct. ex. chemie Universiteit v. Amsterdam / b. inspecteur voortgezet onderwijs; leraar VWO/HAVO; leraar HTS / c. fractievoorz. gemeenteraad A'dam; bestuurslid VVD afd. A'dam; lid LCV; docent kaderbijeenkomsten / d. bestuurslid school; bestuurslid Slotervaartziekenhuis; bestuursraad Coöp. Uitvaartvereniging / e. 3, 4, 5, 7, 14, 15, 16, 22, 23 en 24.

Haanstra, J. W.

Paddestoelweg 138, 2403 HD Alphen a/d Rijn / 27-2-1937 / a. HBS-B; bedrijfseconomie; marketing / b. commerciële leiding drukkerij / c. wethouder; lid/secr. Comm. Maatschappelijke Ontwikkeling VVD / d. div. voorzitterschappen, lid maatschappen op gebied van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, vuilverwerking en gezondheidszorg / e. 1, 3, 7, 12, 14, 15, 16 en 28.

de Haas, J. G. (Rob Geraerds)

Weidestraat 18, 3511 Kuringen/Hasselt (België), 24-1-1903 / a. 5-j. HBS / b. journalist, schrijver, toneelcriticus / c. oud-lid gemeenteraad Amsterdam / d. diverse activiteiten, o.a. medewerker PVV-magazine / e. 4 en 8.

van Hattem, ing. T. A.

Lokkenstraat 42, 3295 VH 's-Gravendeel / 12-2-1945 / a. HTS - WW (avondopleiding) / b. dir. adviesbureau voor bouwconstructies (beroep: constructeur) / c. gemeenteraadslid; lid afdelingsbestuur; lid prop.-comm. / d. docent diverse avondopleidingen voor volwassenen; activiteiten in jeugdwerk / e. 1, 4, 14, 15, 16, 17, 23, 24 en 28.

van Helten, drs. N. H. E.

IJsvogellaan 66, 2665 ES Bleiswijk / 6-3-1941 / a. Gymnasium-B; Nederl. Politie Academie; R. U. Utrecht (rechtsgeleerdheid vrije studierichting) / b. chef. afd. Onderwijsbeleid; dir. Politie Binnenl. Zaken/chef hoofdafd. Organisatie en Taakuitvoering; dir. Politie Binnenlandse Zaken / c. bestuurslid afd. Bleiswijk; raadslid Bleiswijk (thans fractievoorz.) d. diverse maatsch. activiteiten / e. 1, 3, 4, 15 en 16.

van Hensbergen, J. H.

Ravelstraat 4, 6815 HB Arnhem / 4-9-1939 / a. HBS-B; div. economie-opleidingen / b. verkoopleider / c. VVD-besturen (afdeling en kamercentrale) 1966-1978. raadslid 1978;

Fractievoorz. sinds oktober 1979 / d. bestuur Arnhemse Raad Jeugd en Jongeren; Raad van Beheer Sportfondsenbad; Raad voor Sportbelangen / e. 1, 8, 16, 22, 23 en 28.

Hermans, drs. L. M. L. H. A.

Zwanenveld 16-07, 6538 LP Nijmegen / 23-4-1951 / a. HBS-A; politicologie (specialisatie bestuurskunde) / b. docent bestuurschool „Gelderland” 1972 t/m 1976 / c. lid gemeenteraad Nijmegen 1974-1978; lid stadsgewestraad Nijmegen 1974-1977; lid Zuiveringschap „Rivierenland” 1975-heden; sedert 8 juni 1977 lid Tweede Kamer / d. gastdocent politie-kaderschool te Zutphen / e. 1, 3, 8, 9, 11, 21, 26, 27 en 28.

den Heijer, W. J. M.

Wilgenstraat 9, 5151 ZH Drunen / 26-6-1946 / a. MULO-A; 5-j. Middelb. Handelsavondschool; HBS-A; studies inzake economie en marketing / b. districtsdirecteur financieringsmij. / c. voorz. VVD afd. Drunen okt. 1973 tot jan. 1980; voorz. ondercentrale Midden-Langstraat ultimo 1976 tot heden; bestuurslid kamercentrale Den Bosch; secr. centrale publiciteitscommissie / d. voorz. handbalvereniging; bestuurslid public relations jazzclub; lid oecumenische werkgroep; hoofdd. wekelijks versch. regionaal nieuws- en informatieblad / e. 1, 2, 10, 11 en 12.

Hidding, ir. J.

Nicolaas Beetslaan 30, 9405 BE Assen / 10-3-1936 / a. HBS-B; Landbouwhogeschool Wageningen / b. hoofd soc.-economische voorlichting landbouworganisatie 1963-1978 / c. secr. landbouwcom. kamercentrale Drenthe 1970-1979; raadslid gem. Assen 1971-1974; wethouder van Assen vanaf 1978; voorz. VVD afd. Assen 1974-1978; penningm. ondercentrale Assen 1975-1978; vice-voorzitter kamercentrale Drenthe vanaf 1978 / d. bestuurslid RABO-bank Assen; bestuurslid woningstichting; bestuurslid KNJV afd. Assen, bestuurslid bedrijfsvereniging agrarisch bedrijf; lid raad van bestuur Luchthaven Eelde / e. 6, 12, 14, 18, 23 en 24.

Jacobse, H. H.

Amstel 264, 1017 AM Amsterdam / 6-7-1925 / a. HBS-A; kand. ex. politieke en sociale wetenschappen G. U. Amsterdam / b. organisatie-adviseur / c. voorzitter VVD-fractie gemeenteraad Amsterdam; sedert 8 juni 1977 lid Tweede Kamer / d. bestuursfuncties sportwereld / e. 1, 2, 3 en 12.

Jansen, Th. F. J.

Quarles van Uffordstraat 78, 2202 NJ Noordwijk / 22-11-1935 / a. LTS; UTS; VEV-B; VEV-Leerlingenstelsel; VMTO; HTS; HBS; journalistiek / b. technisch hoofdd. Elsevier; public relations officer Philips / c. 1967 tot heden bestuurslid afd. Noordwijk VVD; 1970-1972 raadslid, fractievoorz.; 1972 tot heden wethouder financiën en sociaal-econ. aangelegenheden, energiebedrijven, sport- en jeugdzaken en recreatie; 1978 tot heden lid Prov. Staten Zuid-Holland; 1970-1974 voorz. prop.-comm. ondercentrale Bollenstreek en lid prop.-

comm. kamercentrale Leiden / d. voorz. Stichting Landelijk HTS-orgaan; voorz. Sportfondsenbad Noordwijk / e. 14, 15, 16, 17, 22, 24 en 28.

Janssen, A. J. L.

Bisweide 50, 5971 AZ Grubbenvorst / 21-5-1944 / a. MULO; UTS; PBNA Weg en Waterbouw; PBNA Betontechniek / b. verkoopleider bouwmaterialenhandel; dir. bouwmaterialenhandel / c. gemeenteraadslid, voorz. afd. Horst / d. voorz. oudercommissie; voorz. schoolbestuur / e. 1, 14, 15, 16 en 20.

Jellema, dr. ir. B. M.

Hoekje 2, 4286 LN Almkerk / 21-1-1940 / a. Gymnasium-B; agrarische economie; Landbouwhogeschool Wageningen; economie; North Carolina State University te Raleigh, N.V., USA / b. 1968-1972 wetensch. medewerker N.C. State University; 1972-1975 econometist Internationaal Instituut, Nigeria; 1975-1978 econoom Nederl. Economisch Instituut, Rotterdam; 1978-heden management consultant Kerkel-van der Woerd-Wouterse B.V., Rotterdam / c. president Liberale Studenten Ver. Nederland (1967); voorz. ondercentrale Land van Altena (heden); wethouder gemeente Woudrichem (heden) / d. bestuursfuncties in div. verenigingen / e. 12, 15, 21 en 24.

Joekes, drs. Th. H.

Koninginnegracht 41, 2514 AD 's-Gravenhage / 1-9-1923 / a. Vrije School 's-Gravenhage; Vrijzinnig Christelijk Lyceum 's-Gravenhage; Rijksuniversiteit Leiden (rechten) / b. correspondent The Financial Times (tot 1971); correspondent The Economist (tot 1974) / c. lid Tweede Kamer / d. pres.-comm. Van de Meeberg & Voorhoeve, public relations / e. 1, 6, 11, 12, 21 en 27.

de Jong, J. S.

Statenbocht 7, 8604 CG Sneek / 22-6-1942 / a. HBS; 3 jaar economie (M.O.) / b. dir. assurantiebedrijf; verzekeringsinspecteur / c. fractievoorzitter gemeenteraad Sneek; daarvoor propaganda / d. voorz. oudercommissie / e. 4, 11, 12, 16, 18 en 20.

Josse, L. O. W.

Rijnstraat 16, 9406 SE Assen / 4-5-1947 / a. MAVO-4; vervoerswetenschappen; vakdiploma beroepsgoederenvervoer; handelskennis Horecabedrijf; V.W.O. / b. ambtenaar Rijksverkeersinspectie; secr. districtsadviescommissie beroepsgoederenvervoer Drenthe / c. bestuurslid afd. Assen; lid advies- en begeleidingscomm. gemeenteraadsfractie; lid prop.-comm. afd. Assen; lid dagel. bestuur ondercentrale Assen (propaganda) / d. oud-penningm. St. Soc. Kult. Werk Pittelo te Assen / e. 1, 6, 12, 16, 17 en welzijnswerk.

Kamp, mw. drs. M. M. H.

Franciscushof 90, 4133 BH Vianen / 22-6-1942 / a. MULO-A; avondlyceum HBS-A; Sociale Academie; doctoraal andragologie / b. maatsch. werkster; docente; beleidsmedewerker; hoofd

van een afdeling / c. secr. afd. Lexmond/Vianen; lid comm. Maatschappelijke Ontwikkeling / d. bestuurslid Ver. v. Vrouwen met Academische Opleiding / e. 4, 6, 7, 9, 13, 26 en bejaarden.

Kappeyne van de Coppello, mw. mr. A.

Gerecht 10, 2311 TC Leiden / 24-10-1936 / a. Gymnasium-A; doctoraal Nederl. recht / b. en c. lid Tweede Kamer / d. lid Kiesraad; bestuur Veronica Omroep Org.; bestuur Toneelgezelschap „De Appel”; bestuur Stichting Centrum '45 / e. 1, 3, 8, 9, 13, 26 en 28.

Keja, G. W.

Engelenburg 7, 1121 GS Landsmeer / 28-10-1925 / a. MULO; diverse diploma's voor scheepswerktuigkundige / b. machinist koopvaardij; afdelingschef DRAKA te Amsterdam / c. is gedurende 7 jaar lid van de gemeenteraad van Amsterdam geweest; lid van de Tweede Kamer sedert 3 augustus 1971 / e. 1, 6, 7, 8 en 10.

Ketelaar, B. L. J. W. G.

Hunzedal 30, 9531 GH Borger / 29-8-1941 / a. MULO-A; coll. doct. (art. 29 W.W.O.) / b. inspecteur levensverz. mij.; inspecteur hypotheekbank; rayondirecteur - districtsdirecteur / c. secr. statencentrale Harderwijk; secr. afd. Uitgeest; gemeenteraadslid, fractievoorz. gemeente Uitgeest / d. penningm. R.K. Schoolbestuur; voorz. R.K. Schoolbestuur Uitgeest / e. 4, 5, 6, 7, 9, 14 en 15.

Kingma, H. T.

Oudebildtdijk 1056, 9079 NK St. Jacobiparochie / 18-2-1938 / a. 3-j. HBS; Hogere Landbouwschool; diverse vakcursussen / b. landbouwer / c. van 1966-1977 lid en fractievoorzitter gemeenteraad Het Bildt; vanaf 1978 lid Prov. Staten van Friesland; voorz. afd. Het Bildt; voorz. kamercentrale Friesland / d. voorz. Bloembollen commissie Z. P. C.; Dijk Gedeputeerde Waterschap Het Nieuw Bildt; voorz. afd. Het Bildt Friesche Mij. v. Landbouw; bestuurslid Ontwikkelingsschap „De Kleibouwstreek”; voorz. Actiecomité Friesche Mij. v. Landbouw + ABTB / e. 16, 17, 18 en 19.

Klop, R. P.

Kievitlaan 28, 1742 AD Schagen / 15-3-1949 / a. HBS-B; Kon. Instituut voor de Marine en voortgezette wetenschappelijke vorming; opleiding subspecialisatie commando centrale officier/verbindingsofficier; cursus staftechniek aan Marinestafschool / b. zee-officier Kon. Marine, diverse functies: varend; docent aan verbindingsschool/operationele school K.M.; staf mijnendienst; thans verbindingsofficier a/b Hr. Ms. Van Kinsbergen / c. gemeenteraadslid Schagen medio 1978-einde 1979; diverse lokale commissies en werkgroepen / e. 1, 2, 3, 10, 12, 14, 15, 16 en 17.

Koning, mr. H. E.

Willem van Boelrestraat 37, 3067 LM Rotterdam / 7-6-1933 / a. Gymnasium-B; Rijksbelastingacademie Rotterdam; doctoraal

Nederl. recht Leiden R.U. / b. lid Tweede Kamer; staatssecretaris van Binnenlandse Zaken / c. lid gemeenteraad Rotterdam; hoofdingeland van Schieland / d. secr. Kinderhulp Zuid-West-Nederland; penningm. Centrum Alexanderpolder; landel. penningm. Nederl. Bond voor Sociaal-Cultureel Vormingswerk NBV; commissaris Koops Beheer B.V.; penningm. Liberaal Réveil / e. 1, 3, 11, 13, 16 en 17.

de Korte, dr. R. W.

Helmblaas 9, 2244 AZ Wassenaar / 8-7-1936 / a. Gymnasium-B; doctor wiskunde en natuurwetenschappen / b. diverse marketing-functies in het bedrijfsleven / c. hoofdbestuur; dagelijks bestuurslid (seer. voorlichting); gemeenteraadslid; lid Tweede Kamer / d. diverse besturen / e. 1, 6, 11 en 12.

Korthals, mr. A. H.

Mecklenburglaan 19, 3061 BB Rotterdam / 5-10-1944 / a. Gymnasium-B; doctoraal Nederl. recht / b. advocatuur / c. strategische commissie afd. Rotterdam; lid LPC; lid LCV; partijraadslid; bestuurslid, thans voorzitter afdelingkamercentrale Rotterdam / e. 1, 2, 3, 6, 13, 21 en 23.

Krijger, A. F. M.

Van Lennepaan 45, 3768 XN Soest / 19-5-1943 / a. MULO; marketing assistant; marktonderzoek; middenstand; commerciële praktijk / b. assistent marketing research consumentenprod.; documentalist intern. aangelegenheden (Heineken); stafmedewerker medewerker medezeggenschapszaken vakvereniging (lid verschillende SER-commissies en voorgedr. als bestuurslid aantal bedrijfscomm. / c. wnd. secr. Wijk bij Duurstede; prop. gem. 's-Graveland; raadslid gem. 's-Graveland; prop. Soest; kand. raadslid Soest (wel benoemd maar lager op de lijst geplaatste laten voorgaan omdat deze meer tijd ter beschikking heeft voor met name het fractievoorz. schap); lid werkgroep Mens en Organisatie en de werkgroep Raden van Commissarissen Teldersstichting; kand. Tweede Kamer in 1977 voor o.a. kamercentrale Haarlem / d. vanuit raadslidm. schap o.a. opgetreden als voorz. Culturele Federatie te 's-Graveland; lid stichtingsbestuur „Curtevenne”, doel: restauratie van woonmonumenten, voorz. oudercomm. / e. 4, 6, 20, 27, 28 en werknemersinvloed binnen ondernemingen.

Krijnen, A. J.

Regentesselaan 42, 2281 VG Rijswijk / 21-1-1932 / a. MULO; staatsexamen HBS-A / b. dir. Oliemaatschappij Scheveningen B.V.; dir. Krynen Automation B.V. / c. 1966 t/m 1978 lid gemeenteraad Rijswijk (1974-1978 als fractievoorzitter); 1973-heden gecommitteerde Gewest 's-Gravenhage, belast met de portefeuilles financiën en personeelszaken, sport en recreatie, gezondheidszorg en cultuur; politiek secr. van wijlen de heer Sidney J. van den Bergh / e. 1, 3, 7, 11, 12 en 22.

Krijnen, mw. J. H.

p/a Binnenhof 1a, 2513 AA 's-Gravenhage / 29-5-1943 / a. HBS-B; Pedagogische Academie; bedrijfsopleiding; c. voorz. afd. Hilversum; voorz. „Vrouwen in de VVD” Hilversum/Laren / Blaricum; penningm. statencentrale Hilversum; voorz. kamercentrale Haarlem / d. lid hoofdbestuur Europese Beweging; secr. Ver. Gooise Scholen v. Beroepsonderwijs; voorz. Stichting Liberale Omroep; lid sectie internationaal Ned. Vrouwenraad / e. 2, 7, 23 en 26.

Kuijten, C. M. A.

Benraatshoef 25, 4941 TM Raamsdonksveer / 15-5-1951 / a. ULO-A; ULO-B; MEAO; hoger financieel bestuursambtenaar / b. fin. medewerker gem. Raamsdonk (tot 1978); fin. beleidsambtenaar gem. Werkendam / c. lid gem. raad Raamsdonk (VVD-fractievoorz.) (sedert 1978) / d. lid comm., voor georganiseerd overleg, voorheen in gem. Raamsdonk, sedert 1978 in gem. Werkendam / e. 11, 12, 13, 14 en 15.

Lauxtermann, mr. H. Th. M.

Maria van Bourgondiësingel 9, 5216 AA 's-Hertogenbosch / 19-12-1929 / a. HBS-B; Gymnasium-B; doctoraal Nederl. recht / b. directie-secr./adj.-dir. bouwbedrijf; wethouder 's-Hertogenbosch / c. secr. afd. 's-Hertogenbosch; voorz. afd. 's-Hertogenbosch; 2de secr. kamercentrale 's-Hertogenbosch; lid partijraad; lid Tweede Kamer sedert 8 juni 1977 / e. 3, 13, 14, 15 en 16.

Leenen, Th. J. P.

Breukenhof 2, 5931 PZ Tegelen / 27-8-1940 / a. MULO A en B; praktijkdipl. Duits; expeditie-opleiding douane-technisch / b. sales-manager internat. expeditie en vervoer / c. gemeenteraadslid / d. beleidsadviseur betaald voetbal; bestuurslid amateur-voetbal, voorz. buurtvereniging / e. 1, 6, 8, 9, 14, 20, 22, 28 en vervoer (nationaal en grensoverschrijdend).

Lensing, drs. F. A.

Straat van Magelhaens 19, 1183 HB Amstelveen / 30-4-1935 / a. HBS; doctoraal economie; prop. psychologie; computer-operator; post-doctorale opl. Ned. Inst. v. Verkeer- en Vervoerseconomie / b. adj.-secr. adviesorgaan rijksoverheid; provinciaal hoofdamtenaar / c. lid/secr. afd. bestuur; gemeenteraadslid/fractievoorz.; lid comm. van Bijstand; lid comm. pré gewest Amstelland en de Meerlanden / d. lid Beraadsgroep Ontwikkelingssamenwerking; lid bestuur Kinderboerderij / e. 1, 5, 12, 14, 16, 21, 25 en gemeentefinanciën.

de Leve-Haagman, drs. C.

Mgr. Willekenslaan 87, 2283 CM Rijswijk / 14-1-1925 / a. HBS-A; doctoraal economie; doctoraal I Nederl. recht / b. hoofd econ. aangelegenheden Dir.-Gen. HAD ministerie v. Econ. Zaken; hoofd voorb. Stadsv. Centr. Dir. Volkshuisv. min. van Volkshuisvesting en Ruimtel. Ordening / c. raadslid Rijswijk; wethouder Rijswijk; lid comm. Huur- en

Bouwbeleid VVD; lid comm. Ruimtel. Ordening VVD; lid comm. Gemeenteprogram 1978 Ver. v. Staten- en Raadsleden / d. bestuurslid vakver.; bestuurslid St. Dienstverl. Midden- en Kleinbedrijf; lid Ver. Vrouwenbel. / e. 1, 3, 6, 11, 12, 14, 15, 16, 20, 25 en 26.

Leijten, drs. A. J. G.

Griegstraat 17, 2324 AZ Leiden / 17-10-1939 / a. HBS-B; economie met als specialisatie inern bestuurswetensch. richting / b. adj.-secr. en sedert april 1976 secr. van organisaties voor de veehandel / c. lid gemeenteraad Rijswijk; bestuurslid afd. Leiden; secr. comm. Midden- en Kleinbedrijf en voor vrije beroepen; secr. Financ.-Econ. Comm.; lid Landbouwcomm. en lid Sociaal-Econ. Comm. van de VVD / d. lid afd. bestuur Den Haag e.o. Europese Beweging in Nederland; lid hoofdbestuur van deze organisatie; div. functies die voortvloeiën uit dagtaak / e. 12, 16, 18 en 20.

van Loon, drs. W. B.

Dr. A. Schweitzerlaan 10, 2731 EB Benthuisen / 5-8-1947 / a. HBS-B; Nederl. Econ. Hogeschool Rotterdam (hoofdvak econ. politiek en conjunctuurleer) / b. werkzaam op min. van Econ. Zaken van 1972 tot 1977 bij Directie Econ. Samenwerking met Ontwikkelingslanden, lid van Nederl. delegaties naar conferenties van div. intern. organisaties, waaronder UNCTAD IV; vanaf 1977 plv. hoofd van de Hoofdafdeling Benelux van het Directoraat-Generaal v.d. Buitenl. Econ. Betrekkingen / c. vice-voorz. afd. bestuur en lid ondercentrale 't Groene Hart (1976-1978); fractievoorz. gemeenteraad (1978-1979); sedert juni 1979 wethouder openb. voorzieningen, verkeer, milieu en volkshuisvesting / d. dpl. officier; lid algem. bestuur Streekmuziekschool Centrum Zuid-Holland (1978-1979); thans lid Algemene Raad Energiebedrijf Rijnland; lid Algem. Raad Gemeensch. Vuilverwerkingsbedrijf Midden-Holland en Rijnstreek; lid Raad v. Overleg Intergemeentelijk Overlegorgaan Midden-Holland / e. 1, 2, 3, 10, 11, 12, 14, 15, 21 en 24.

van Meeteren, drs. S. J.

Breelaan 11, 1829 AS Alkmaar / 27-7-1942 / a. middelbare school, universiteit (sociologie) / b. docent Sociale Academie / c. raadslid gemeente Alkmaar / e. 1, 3, 4, 7, 8, 9, 14, 15 en 28.

de Monchy, S. J. R.

Rijdsdijk 43, 3161 HL Rhoon / 4-11-1927 / a. HBS-B; Business Administration Bluffton College, Bluffton-Ohio / b. koopman; honorair consul van Costa Rica te Rotterdam; lid Raad van Bestuur M & R. de Monchy N.V. te Rotterdam / c. lid gemeenteraad Rhoon 1970-1978; wethouder gemeente Rhoon 1972-1978; comm. N.V. Afvalverwerking Rijnmond, aangewezen door gemeenten; lid Regionale Raad Milieubeheer tot 1978; voorz. Rijnmondraad VVD-fractie vanaf 1-9-1978 / d. voorz. Rotterd. Associatie van Ladingontvangers; bestuurslid Raad van Zeeverladers; vice-voorz. Stichting Havenbelangen; lid comm. Handelsbelangen Kamer v. Koophandel; voorz. Stichting Het Zuidhollands Landschap; commissaris D.

Burger & Zoon B.V., Rotterdam; commissaris B.V. Mij. voor Werkmanswoningen Feyenoord; bestuurslid Erasmusstichting; bestuurslid Stichting Het Kasteel van Rhon; bestuurslid Stichting Het Nationaal Luchtvaartfonds; bestuurslid Luchtvaart Syndicaat, Rotterdam; hoofdingeland plv. Waterschap IJsselmonde 1976-1978 / e. 1, 2, 3, 12, 15, 16, 17, 21, 23, 24 en 25.

Moret, ing. W. W. F.

Schiphorsterweg 12, 7957 NV De Wijk / 6-7-1936 / a. Hogere Tuinbouwschool / b. tuinlandschapsarchitect; medewerker Provinciale Planologische Dienst; medewerker stedenbouwkundig bureau / c. lid gemeenteraad De Wijk; secr. prov. propaganda-comm.; secr. kamercentrale Drenthe; voorz. ondercentrale Meppel; lid bestuur afd. De Wijk / e. 1, 3, 8, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 28 en recreatiebeleid.

Muntinga, J. K.

Hademanstraat 15, 7415 BZ Deventer / 7-1-1933 / a. HBS-B; economie M.O.; scheikundestudie R.U. Groningen / b. marketing onderzoeker; daarna logistiek manager AKZO-chemie / c. lid gemeenteraad vanaf 1970 (onderwijs, financiën, economie, algem. bestuur); lid en plv. fractievoorz. Gewest Midden-IJssel; lid studietoelating Ombudsman; bestuurslid Ver. van Staten- en Raadsleden; lid comm. financiën lagere overheden / d. bestuurslid Stichting Deventer Promotie; jeugdvoetbalscheidsrechter; jeugdcommissielid Kon. U.D.; lid ondernemingsraad AKZO; bestuurder / commissielid „Ver. Hoger Personeel AKZO“ / e. 1, 3, 11 (lagere overheden), 12, 14, 16, 22, 23, 24 en regionaal beleid.

van Noort, G. L.

Twickel 3, 2036 CA Haarlem / 15-9-1933 / a. MULO; praktijkdiploma's boekhouden, Engels, Duits, Nederlands, economie; I.S.W. / b. verkoopleider bij twee uitgeverijen; thans Product Group Manager Boeken V.N.U. / c. mede-samensteller Gemeentel. verkiezingsprogramma; (mede)lid onderhandelingscomm. college-programma; lid gemeenteraad sinds 1977 / d. voetbalscheidsrechter / e. 1, 11, 12, 14 en 22.

Nijhuis, mr. G. B.

Parnassialaan 112, 2211 NW Noordwijkerhout / 7-1-1944 / a. Gymnasium-B; Universiteit (Nederl. recht, hoofdrichting: macro-economie) / b. adj.-secc. centrale organisatie midden- en kleinbedrijf (KVO = huidige KNOV); grootwinkelbedrijf (dir. niveau); hoofd bureau econ. zaken, agrarische zaken en energievoorziening provincie Zuid-Holland / c. fractie-adviseur (Leek Gr.); zie verder huidige functie / d. res. officier; lid comm. ontwikkeling bedrijfsleven IJsselmeerpolders; voorz. Industrie Kring Leek Gr.; voorz. Ver. v. Dorpsbelangen Zevenhuizen Gr.; voorz. afd. VVD Noordwijkerhout; afgevaardigde ondercentrale Bollenstreek / e. 6, 11, 12, 15, 18, 20, 24 en coördinatie vergunningenstelsels.

Nijpels, drs. Ed. H. T. M.

Zuidzijde Haven 79, 4611 HD Bergen op Zoom / 1-4-1950 / a. HBS-A; doctoraal rechten / b. docent maatschappijleer / c. lid Tweede Kamer, lid gemeenteraad Bergen op Zoom; oud-landel. voorz. JOVD; oud-internationaal secr. JOVD (1973-1976) / d. bestuurslid AVRO; bestuurslid Liberaal Réveil / e. 1, 3, 6, 8, 9, 13, 26 en 28.

Nygqvist, mr. C. J.

Laan van Meerdervoort 395, 2563 AR 's-Gravenhage / 17-6-1943 / a. Gymnasium-B; R.U. Leiden (bedrijfsrecht, sociaal recht, economie); postdoct.: management, Europees kartelrecht, Europees vennootschapsrecht / b. bedrijfsjurist; secr. ondernemersorganisatie; bedrijfsadviseur; wethouder 's-Gravenhage / c. voorz. onderafd. II (Den Haag); lid gemeenteraad, vanaf 1979 wethouder / d. voorz. van een stichting / e. 1, 2, 11, 12, 18 en 20.

Oosterop, P.

Chopinweg 13, 9761 JK Eelde / 1-8-1935 / a. HBS-B; HTS afd. Weg- en Waterbouwkunde; HTS afd. Bouwkunde; kand. ex. economie; M.O. economie; M.O. boekhouden / b. techn. ambtenaar Waterschap Reijderzijlvest; aannemersbedrijf; bouwkw. inspecteur hypotheekbank; leraar VWO-HAVO / c. 1975-1980 voorz. afd. Eelde; 1979-heden lid gemeenteraad Eelde / e. 4, 11, 14 en 17.

van Ouwerkerk, E. N. J.

Plevierenweide 2, 6708 BW Wageningen / 13-9-1947 / a. 3-j. HBS; HTS-bouwkunde / b. technisch onderzoeker; thans projectleider bouwkundig onderzoek bij IMAG naar energiebesparing en zonne-energie in de agrarische sector / c. raadslid Wageningen sinds febr. 1979; thans fractievoorz.; bestuurslid ondercentrale Ede / d. wijkraadswerk; lid Wageningse Sportraad; bestuurslid Technische School Wageningen / e. 14, 16, 18, 22, 24, 25 en 28.

Platzbeecker, H. H. M.

Vallei 1, 4851 EG Ulvenhout / 11-6-1927 / a. HBS-A; directeursopleiding / b. dir. distributiecentrum; verkoopleider; managementtraining; dir. Shopplanning en Franchise B.V. / c. Bestuur Breda; gemeenteraadslid Nieuw-Ginneken / d. bestuurslid/adviseur div. verenigingen / e. 2, 15, 16, 20 en 23.

Ploeg, A.

Breitnerstraat 3, 6813 HN Arnhem / 17-4-1927 / a. HBS-B; Hogere Krijgsschool / b. beroepsmilitair tot 7 december 1972; daarna als lt.-kolonel op non actief / c. lid gemeenteraad Arnhem 1970-1974; lid Tweede Kamer 1972 tot heden / d. hoofdbestuur Kon. Ned. Hockey Bond; voorz. bestuur Rijnhal; lid adviesraad defensie-aangelegenheden; lid NAVO-Assemblée / e. 1, 2, 3 (civiele verdediging), 8, 10 en 22 (sport).

Porthoine, mr. F.

Vondellaan 68, 2332 AH Leiden / 29-1-1923 / a. Gymnasium-A; doctoraal examen Nederl. recht R.U. Leiden (keuzevak parlementaire

geschiedenis) / b. sedert 1950 juridisch medewerker en later adj.-secc. Kon. Ned. Middenstandsbond te 's-Gravenhage; 1956-1964 dir. van deze organisatie (thans K.N.O.V.) / c. van 1954-1972 lid gemeenteraad Leiden; van 1962-1972 fractie-voorzitter; lid Tweede Kamer sedert 31 juli 1963 / d. lid bestuur nijverheidsorganisatie TNO; lid bestuur stichting inschrijving eigen vervoer; lid bestuur GAK; lid Raadgevende Vergadering Raad van Europa, sinds 1972 fractievoorzitter van de liberale fractie, van 1972-1974 vice-pres. van deze assemblée; voorz. Stichting Leidse Scholen voor de detailhandel; vice-voorz. VVV Leiden; bekleedt twee commissariaten / e. 1, 11, 12, 20, 22 (toerisme), 24, 25 en belastingzaken.

Puls, F. H. A. M.

Erasmuslaan 17, 5056 TG Berkel-Enschot / 10-4-1939 / a. middelbare opleiding; sociale academie / b. afdelingshoofd bij gemeentel. instelling, w.o. mede te begrijpen voorz. adviescomm. Wet Werkloosheidsvoorziening, voorz. adviescomm. Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers, voorz. plaatselijke comm. Zelfstandigen, voorz. regionale comm. Beeldende Kunstenaars, lid Plaatselijke Preventiecommissie, lid adviescomm. Werkgelegenheid/Baanlozen, lid reg. coörd. comm. Woonwagenschap Midden-Brabant, lid plaatsel. coörd. comm. Woonwagengewoners, deelnemer directie-overleg Gemeente - Gewestelijk Arbeidsbureau, deelnemers stadsgewestelijk sociaal overleg / c. lid politieke comm. afd. Tilburg; secr. afd. Tilburg; secr. afd. Berkel-Enschot; lid gemeenteraad (fractievoorz.) Berkel-Enschot / d. meerdere functies op terreinen als sport en onderwijs alsmede binnen het sociaal-cultureel gebeuren / e. 1, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 20, 22, 23 en 27.

Quast, F. R.

Ernst Casimirstraat 26, 3136 BB Vlaardingen / 6-12-1927 / a. HBS-B; R.U. Groningen / b. milieu-ambtenaar gemeente Vlaardingen 1960-1967; sedertdien werkzaam bij de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond / c. bestuurslid afd. Vlaardingen; vanaf 1974 gemeenteraadslid / d. lid werkbestuur Landel. Ouderraad zelfstandige gymnasia / e. 1, 6, 15, 16, 17, 21, 23, 24 en 25.

Querido, ir. D. W.

Munnikenhof 4, 4844 PK Terheyden / 13-1-1925 / a. HBS-B; T.H. Delft / b. dir. Koninkl. Bos Kalis Westminster Group NV, managing director voor Spanje en Portugal / c. geen politieke activiteiten i.v.m. langdurig verblijf in buitenland, met name in ontwikkelingslanden / d. vice-consul van Costa Rica / e. 2, 10, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23 en 24.

Remkes, J. W.

Herepoortenmolendrift 12, 9711 DG Groningen / 15-6-1951 / a. HBS-A; kand. ex. economie / b. full-time met politiek/bestuurlijke werkzaamheden bezig; daarnaast studierend / c. div. functies JOVD, waaronder landelijk voorzitterschap; tot 1978 fractiemedewerker gemeenteraadsfractie en Prov. Statenfractie

VVD; lid provinciale landbouwworm.; thans voorz. VVD-fractie gemeenteraad Groningen; lid Prov. Staten van Groningen (plv. fractievoorz.); voorz. regionaal economische beraadsgroep Noorden des Lands; lid commissie-Geertsema (Beginselfverklaring en Liberaal Manifest) / d. bestuursfuncties; lid werkgroep Groningen promotion; bestuurslid Electriciteitsbedrijf voor Groningen en Drenthe / e. 1, 3, 11, 12, 18, 20, 24, 25 en 28.

Rempt-Halmmans de Jongh, drs. N.

Backershagenlaan 26, 2243 AC Wassenaar / 11-8-1927 / a. HBS-A; doctoraal economie, bedrijfseconomische richting / c. 1966-1975 resp. lid prop.-comm., penningm. en voorz. afd. Wassenaar; 1972-1978 lid hoofdbestuur VVD; 1972-1978 lid LPC; 1972-1979 lid hoofdbestuur „Vrouwen in de VVD”; 1978-1979 lid dagelijks bestuur VVD, secr. voorlichting en Europese zaken; voorz. LPC; voorz. werkgroep Europese verkiezingen; lid div. partijcommissies; 1979 lid Tweede Kamer / d. 1967-1969 secr.-penningm. Nederl. Vrouwen Comité; 1969-1974 voorz. Ned. Ver. v. Huisvrouwen Wassenaar; 1970-1974 voorz. Vrouwenbelangen Den Haag; 1971-1976 voorz. Montessorischol Wassenaar; 1975-1979 voorz. Nederl. Vrouwen Raad; 1976-1979 lid comm. Bijstand en Advies Dir.-Generaal Arbeidsvoorziening; vanaf 1976 plv. lid Raad v.d. Arbeidsmarkt; Sociale Verzekerings Raad; vanaf 1978 commissaris van een N.V.; vanaf 1974 lid div. regeringsdelegaties naar de V.N.; 1977 directeur general en voorzitter van een regionaal V.N. seminar; vanaf 1974 lid dagel. bestuur VIRO/Vereniging voor de V.N.; vanaf 1977 lid Nationaal Comité Europese verkiezingen / e. 1, 2, 6, 11, 12, 20, 23, 26, consumentenbeleid en rijksuitgaven.

Reus, mr. J. A.

Vijverlaan 92, 3062 HM Rotterdam / 21-5-1919 / a. HBS-B; doctoraal Indisch recht Leiden; econ. kand. Ver. Faculteit Rechten / b. bestuursambtenaar Indonesië; dir. Groep Haven, Transport en Scheepvaart SHV te Rotterdam / c. gemeenteraadslid Rotterdam; Raad van Advies en Steun Teldersstichting; Comm. Verkeer en Vervoer (Tweede Kamer); bestuur Liberaal Réveil / d. bestuur Oogziekenhuis Rotterdam; Bestuur Bejaardentehuis Rotterdam; verschillende commissariaten / e. 1, 2, 3, 10, 16, 17, 21, 22, 24, 25 en 27.

van Rey, J. F. B.

Cornelishoflaan 15, Roermond / 15-4-1945 / a. MULO-B; 4de jaar HBS / b. werknemer assurantiebedrijf; sedert 9 jaar dir. assurantiebedrijf / c. sedert 1974 gemeenteraadslid; sedert 1979 wethouder van Roermond / e. 4, 6, 7, 8, 11, 12, 20 en 28.

Rietkerk, mr. J. G.

Bloemcamplaan 21, 2244 EA Wassenaar / 14-12-1927 / a. HBS-B; Gymnasium-B; doctoraal Nederl. recht R.U. Leiden / b. van 1953-1956 werkzaam in advocatuur en bij emigratie-vereniging; van 1956-1959 juridisch medewerk. Ver. v. Nederl. Gemeenten; van 1959-1967 werkzaam bij Centraal Sociaal Werkgevers-verbond, laatstelijk als secr. / c. was

staatssecretaris van Sociale Zaken van 28 juli 1971 t/m 19 april 1973; is voorzitter VVD-fractie in Tweede Kamer / d. was secr. Nederl. Genootschap van Bedrijfsjuristen en maakt voorts deel uit van verschillende besturen en commissies op maatsch. gebied / e. 1, 3, 6, 7, 12 en 13.

Roekevisch, W. F.

Barchemseweg 64, 7261 DE Ruurlo / 5-10-1939 / a. L.L.S.; M.L.S.; verschillende staatsdiploma's administratief en assurantiën / b. assurantiebezorger; hoofd assurantiën makelaars- en assurantiëkantoor / c. wethouder / loco-burgem. van Ruurlo; fractievoorz. VVD raad van Ruurlo / d. voorz. V.O.O. afd. Ruurlo; 2de voorz. Oranjeveer. Ruurlo; voorz. Wielerronde Ruurlo; bestuurslid Streekschool voor MEAO te Doetinchem; bestuurslid Streekschool voor BLO te Neede; dagel. bestuurslid Samenwerkingsverband Oost Gelderland; 2de voorz. Muziekschool te Neede; bestuurslid Schooladviesdienst Oost Gelderland te Doetinchem / e. 4, 14, 18, 22 en 28.

Roerig, F.

Westhove 18, 9301 TG Roden / 9-12-1949 / a. HBS-B; HEAO 71; Pedagogische Academie 75-78; staatsexamen P.A. in 1979 / b. medisch informateur 71-75; inspecteur Stad Rotterdam 1-1-79 tot heden / c. lid prop.-comm. afd. tot 74; bestuursfuncties JOVD tot 74; voorz. prop.-comm. ondercentrale van 76-78; redacteur journaal ondercentrale van 76-78 bestuurslid kamercentrale Drenthe 79-nu; secr. vorming- en scholingscomm. kamercentrale Drenthe 79-nu voorz. afd. Roden 74-nu / e. 1, 4, 6, 9, 11, 12, 20, 26, 28 en public relations.

van Rooij, W. H. M.

St. Lambertusstraat 4, 5221 BB 's-Hertogenbosch / 18-7-1932 / a. 5-j. HBS-A; kand. econ. wetenschappen; H.B.O. (Ambi-modules); bedrijfskunde / b. hoofd administratie; hoofd adm. organisatie; bedrijfsadviseur / c. lid bestuursraad; lid gemeenteraad; wethouder / d. div. bestuursfuncties in het verenigingsleven / e. 1, 5, 6, 7, 8, 12, 14, 20, 22, 25 en werkgelegenheid (incl. industriebeleid).

Rutten, mr. Chr. G. J.

Kasteel Nierhaven, Nuth / 12-3-1942 / a. Gymnasium-B; doctoraal Nederl. recht / b. gewoon docent Universiteit van Suriname; jurist ter gemeentesecretarie Amersfoort; burgemeester van Nuth / c. lid VVD / d. onderwijs etc. / e. 3, 8, 13, 15, 16, 23 en 25.

Scherpenhuizen, drs. J. F.

Zijlsterweg 14, 9892 TE Feerwerd / Aduardzijl / 18-4-1934 / a. HBS-A; sociale geografie (met specialiteit planologie) aan R.U. Groningen / b. leraar Stedelijk Gymnasium te Assen; werkzaam bij het Deutscher Verband für Wohnungswesen in Städtebau te Keulen; werkzaam bij de dienst stadsontwikkeling en volkshuisvesting van de gemeente Groningen / c. voorz. afd.; voorz. commissies; lid Provinciale Staten van Groningen; lid Tweede Kamer sedert 23 januari 1973 / d. hoofdbestuurslid Ned. Bond van Gemeenteamtenaren / e. 1, 10, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 23 en 24.

Selman, mr. G. J.

Zuideinde 1, 1843 JL Grootchermer / 3-5-1940 / a. Gymnasium-A; doctoraal Nederl. recht Leiden, keuzevakken internationaal privaatrecht en parlementaire geschiedenis / b. firmant Richard Ellis, International Property Consultants te Amsterdam; naast de hoofdfunctie nog o.m. commissaris van enige vennootschappen / c. fractievoorz. gemeenteraad Schermer 1970-1978; vanaf 1977 lid Prov. Staten van Noord-Holland; lid Raad v. Toezicht op de Provinciale Bedrijven van Noord-Holland; lid comm. Economische Zaken / d. diverse bestuursfuncties / e. 3, 12, 13, 14 en 15.

Smit-Kroes, drs. N.

Onderlangs, 1, 3062 CK Rotterdam / 19-7-1941 / a. HBS-A; doctoraal examen economische wetenschappen Ned. Economische Hogeschool te Rotterdam / b. wetensch. medewerkster Ned. Economische Hogeschool te Rotterdam / c. lid gemeenteraad Rotterdam; lid Tweede Kamer van 3 aug. 1971 t/m 27 dec. 1977; is staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat / d. lid van de Rotterdamse Kamer van Koophandel; bestuurslid Nat. Organisatie Beroepsgoederenvervoer; voorz. sectievervoer K.V.O.; voorz. Stivas; lid Hogeschoolraad Erasmus Universiteit Rotterdam / e. 4, 5, 12, 16 en 17.

Smits, mr. R. M.

Ruychrocklaan 16, 2597 EN 's-Gravenhage / 20-5-1933 / a. Gymnasium-A; doctoraal examen Nederl. recht / b. inspecteur van Financiën 1e klas; hoofd sectie Landbouw 1968-1973; hoofd sectie Defensie 1973-heden / c. lid Defensie-commissie; voorz. werkgroep gemeentepolitiek afd. 's-Gravenhage; secr. afd. / kamercentrale 's-Gravenhage / d. lid streekcomm. Zuid-Holland West Regio 3 / e. 10, 11 en 12.

Steenmeijer, drs. F. G. J.

Breikom 5, 8431 BM Oosterwolde / 12-3-1939 / a. HBS-B; doctoraal examen theoretische natuurkunde R.U. Utrecht / b. leraar natuurkunde (Utrecht en Oosterwolde) / c. voorz. afd. en statencentrale; lid Landel. Onderwijs Comm.; lid Prov. Staten vanaf 1976; voorzitter statenfractie sinds 1978 / d. districtsbestuurder NGL (1973-1977); bestuurslid Stichting Door de Eeuwen Trouw tot 1978 / e. 1, 3, 4, 15, 22 (toerisme) en 24.

Sterenborg, H. A. M.

't Hölte 5a, 5988 CA Helden / 9-8-1921 / a. MULO; 5-j. handelsavondschool; praktijkdiploma boekhouden; staatspraktijkdiploma voor handel en administratie, Nederlands, Frans, Duits en Engelse handelscorrespondentie / b. bankemployé / c. penningm. afd.; secr. prop. afd.; bestuurslid statencentrale Venlo / d. penningm. Stichting Kinderdagverblijf Helden; lid werkgeversvereniging van Dagverblijven v. gehandicapten; vertrouwensman S.O.G.M. 's-Gravenhage / e. 11, 12, 13 en 20.

Sybesma, drs. G.

Schutselaan 19, 7741 AN Coevorden / 17-12-1933 / a. gymnasiale afd. van lyceum; doctoraal examen Nederlands / b. leraar Nederlands / c. secr. afd. 1974-1979; voorz. afd. 1979-heden / d. voorz. lerarenraad Rijksscholengemeenschap; activiteiten binnen het onderwijs; secr. Rotaryclub / e. 1, 2, 4, 8, 23 en 28.

Terschegget, G. B.

B. Slotlaan 9, 3861 KC Nijkerk / 18-3-1936 / a. C.I.O.S. - Soc. Academie; MULO / b. dir. vormingsinstituut werkende jeugd / c. sinds 1970 gemeenteraadslid Nijkerk; sinds 1974 wethouder (portefeuilles; onderwijs, woningbouw, ruimtel. ordening). / e. 4, 14, 15, 22 en 28.

van Tilburg, A. F.

Laathofstraat 9, 6191 GD Beek / 27-12-1937 / a. bouwkunde / b. bouwkundige; 17 jaar als bouwkundig ambtenaar / c. kand. Prov. Staten; kand. gemeenteraad Beek (bij voorkeur gekozen) / d. in verenigingsleven actief / e. 14, 15, 16, 23, 24 en 25.

Toornvliet, H. A. H.

Vliehors 42, 5691 ZZ Son en Breugel / 25-1-1932 / a. HBS-A; M.O. geschiedenis en staatsinrichting / b. leraar geschiedenis en staatsinrichting VHMO, zowel dag- als avondschool / c. lid geweest van prop.-comm. Eindhoven; organiseert al vele jaren forums en lessen van hoge politieke ambtsdragers op school, evenals excursies naar de volksvertegenwoordigingen in binnen- en buitenland / d. organisator van div. buitenschoolse activiteiten; enige malen lid geweest van bewonersverenigingsbesturen van appartementengebouwen / e. 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 13, 22 (toerisme), 24, 25, 26, 27, 28, Verenigde Naties, Verenigd Europa-NAVO en andere supranationale organisaties contact Staten-Generaal en kiezers-aspirantkiezers, beleid op gebied van archaeologie, monumentenzorg, stadsgezichten, natuurmonumenten, musea, bibliotheken, en grondwetszaken.

Tripels, mr. M. J. M.

Brusselsestraat 34-36, 6211 PE Maastricht / 27-11-1920 / a. Gymnasium-A; rechtenstudie K.U. Nijmegen / b. advocaat en procureur te Maastricht; plv. kantonrechter te Maastricht / c. enig jaren lid VVD afd. Maastricht; lid Tweede Kamer sedert 19 januari 1978 / d. oud-voorz. Tennisclub Ready; bestuurslid fanfare St.-Joezop; bestuurslid Maastreechter Staar; voorz. M.V.V. / lid Sectie Bestuur Betaald Voetbal; lid Bondsbestuur KNVB / e. 2, 6, 7, 8, 9 en 13.

Veder-Smit, mr. E.

Harlingerstraatweg 87, 8914 AB Leeuwarden / 29-8-1921 / a. Gymnasium-A; rechtenstudie / c. wethouder van Zeist; lid Prov. Staten van Utrecht; lid gemeenteraad Leeuwarden 1966-1970; vice-presidente „Vrouwen in de VVD” 1964-1975; lid dagel. bestuur VVD 1963-1967; lid Tweede Kamer 1967-3/1'78; is

staatssecretaris van Volksgezondheid en Milieuhygiëne / d. Kroonlid Ziekenfondsraad; lid bestuur Academisch Ziekenhuis Groningen; vice-voorz. Diaconessenhuis Leeuwarden / e. 6, 7, 8, en 9.

van de Ven, J. M.

Herungerweg 344, 5916 ND Venlo / 18-9-1925 / a. middelbaar onderwijs; b. dir. internationaal vervoersbedrijf; adviseur meerdere bedrijven / c. voorz. gemeenteraadsfractie; lid bestuur Vereniging van Staten- en Raadsleden; lid Raad van Advies en Steun Teldersstichting; partijraadslid; lid Tweede Kamer sinds 24 augustus 1976 / d. lid Kamer van Koophandel; bestuurslid K.N.V.T.O.; bestuurslid St. Muziekschool Venlo; bestuurslid Lions Venlo / e. 16, 17 en 20.

Verdegem, drs. Th. C.

Steedijk 235, 9404 AD Assen / 29-9-1951 / a. MULO-B; HBS-B; doctoraal fiscale economie / b. student-assistent ondernemingsrecht; adj.-inspecteur Rijksbelastingen / c. bestuurslid afd. Assen; bestuurslid statencentrale Assen; lid advies- en begeleidingscomm. gemeenteraadsfractie; eerst opvolgend gemeenteraadslid; penningm. JOVD afd. Assen / d. bestuurslid Stichting Welzijnsraad Assen; lid Samenwerkingsverband Bejaardenbeleid Assen; lid gemeentel. Stuurgroep Welzijnspanning Assen; bestuurslid Stichting Kleindieren expositie Drenthe; vice-voorz. Federatie Kleindierenteelt afd. Drenthe; voorz. Asser Kleindierenfokkers Club; bestuurslid Vakgroep Recht economische faculteit R.U. Groningen / e. 9, 11, 12, 28 en sociaal-cultureel werk.

Verkerk-Terpstra, Erica

Spinel 14, 2691 TM 's-Gravenzande / 26-5-1943 / a. Gymnasium-B; gedeeltel. studie (4 jaar) sinologie Leiden / b. docent Nederlands aan Chinezen (Den Haag); public relations uitgeverij Meander; journaliste (eerst free lance bij div. landel. dagbladen, daarna regionaal corr. Westl. Courant); free lance t.v. - en radiomedewerkster (AVRO, NCRV) / c. lid afd. bestuur; secr. ondercentrale Westland; lid prop.-comm. kamercentrale Dordrecht; lid prov. bestuur „Vrouwen in de VVD”; auteur „Vrije mensen kiezen zelf” (VVD-folder); „Liberale Vonk”; lid Tweede Kamer sedert 8 juni 1977 / d. Olymp. Zwemster Rome en Tokio; landel. gespreksgroep „Sportvraagstukken” (Ned. Gesprekscentrum); bestuurslid Nat. Comité Regeringsjubileum H. M. Koningin Juliana; auteur nota „Studiefinanciering Topsporters” voor KNZB, subgroep „Sport en Recreatie” sectie Welzijn; bestuurslid Nat. Actie „Vluchteling '76” / e. 1, 7, 9, 18 (tuinbouw), 21, 22, 23, 26, 27, 28, gehandicaptenbeleid en bejaardenbeleid.

Vinkeles Melchers, mr. J. H. A.

Mariennestraat 45, 1180-Brussel (België) / 24-2-1945 / a. rechten / b. buitenlandse dienst (min. van Buitenlandse Zaken) / c. DS'70 - VVD / d. niet in Nederland wegens verblijf buitenslands / e. 2, 10, 21, 23 en 25.

Visser-van den Berg, mr. C. J. L.

Noord Esmarkerrondweg 128, 7531 HA Enschede / 17-10-1928 / a. Gymnasium-A; Nederl. recht / c. lid gemeenteraad Enschede; lid raadsberoepencomm.; lid alg. bestuursaangelegenheden; econ. aang.; vice-voorz. emancipatie-commissie / d. voorz. Openb. Bibliotheek; voorz. bezwaarschriftencomm. WSW; commissaris Overslagbedrijf; lid algem. bestuur Enschedese Muziekschool; lid algem. bestuur ANWB / e. 1, 2, 12, 13, 23, 24 en 26.

de Voogd, J. D.

Herman Heijermanslaan 4, 4382 BR Vlissingen / 13-9-1924 / a. HBS-A 5-j.; akte maatschappelijk werker / b. dir. Arbeidsbureau Vlissingen; dir. Reg. Orgaan v.h. Leerlingwezen Zeeland / c. sinds 1974 lid Prov. Staten van Zeeland; bestuurslid afd. Vlissingen; adviserend lid kamercentrale Zeeland; sedert 22 december 1977 lid Tweede Kamer / d. vele bestuursfuncties op het terrein van onderwijs, vormingswerk, beroepskeuze en volksgezondheid; bestuurslid N.V. Prov. Zeeuwse Energie Maatschappij / e. 4, 6, 19 (schaal- en schelpdierencultures) en 28.

Vortman-van Assen, I.

Merwedelaan 13, 5691 HS Son en Breugel / 5-8-1943 / a. HBS-B; studie pedagogiek / b. div. functies als pedagogisch onderzoekster en remedial teacher / c. bestuurslid afd. Son en Breugel; voorz. adviesgroep onderwijs, sport, cultuur en jeugdzaken VVD-fractie; fractiesecretaresse; gemeenteraadslid / d. oudercomm. lagere school; lid dagel. bestuur Vrouwenraad Eindhoven; lid sectie Permanente Educatie Vrouwenraad Eindhoven; lid sectie Permanente Educatie Provinciale Vrouwenraad Noord-Brabant; lid sectie Permanente Educatie Nederlandse Vrouwenraad / e. 1, 4, 8, 22, 26 en 28.

Vos de Wael, ir. A. B. I. M.

Antoon Coolenlaan 33, 2624 NW Delft / 4-4-1944 / a. HTS; TH Delft afstudeerrichting bedrijfskunde / b. stafmedewerker Europe Container Terminus; manager van een afd. van 300 medewerkers bij Seaport Terminals / c. wethouder van financiën, econom. aangelegenheden en bedrijven te Delft; commissaris Electriciteitsbedrijf Zuid-Holland; vice-voorz. distributiebedrijf Delfland; voorz. Westlandse Electriciteitsraad; vice-voorz. regionale automatiseringscentrum / d. voorz. bestuur Revalidatiecentrum Delft e.o.; lid comm. v. toezicht gevangeniswezen in Den Haag; res.-off. Kon. Marine / e. 1, 7, 10, 11, 12, 16, 17, 20, 23, 24 en 25.

Vrijzen, P. J. J. F.

Spoorlaan 97, 5038 CB Tilburg / 16-2-1954 / a. ULO; wiskunde; HAVO; personeelsbeleid aan sociale academie; studerende sociologie (C.D.I.) / c. algem. secr. JOVD 1975-1977; sinds 1978 gemeenteraadslid Tilburg / e. 6, 8, 9, 11, 22 en 27.

Waalens, H. P. H.

Zuidwesterringweg 34a, 8309 PH Tollebeek / 31-3-1922 / a. 3-j. HBS; Middelbare Landbouw School / b. landbouwer tot 1972 / c. voorz. VVD-fractie gemeente Noordoostpolder tot 1978; lid Tweede Kamer sedert 3 augustus 1971 / d. voorz. bestuur Nat. Landbouw Manifestatie „Flevohof”; lid Zuiderzee Commissie v.d. Raad v.d. Waterstaat; lid comm. van Toezicht Rijks Hogere Agrarische School te Groningen; oud-voorz. Landbouw Mij. IJsselmeerpolders; lid Landbouwcommissie Ontwikkelingssamenwerking v.h. Landbouwschap / e. 1, 2, 16, 17, 18, 19, 21 en Ned.-Antilliaanse Zaken.

van der Wal, B.

van Erckelsstraat 3, 7491 DT Delden / 16-7-1928 / a. MULO-ETS (PBNA); HTS; economie RRR/management NIVE; studie MO staatsinrichting / b. technisch adviseur / c. statenlid (commissie economie en natuurbescherming - personeelsaangelegenheden en organisatiebeleid); bestuurslid Ver. Twentse staten- en raadsleden; vice-voorz. afd. Delden; voorz. statencentrale Hengelo; div. politieke scholingscursussen; div. forums / d. Lions Club Delden; oud-voorz. Lighthouse Club Nederland-Dept. Overijssel / e. 1, 3, 6, 12, 15, 20, 23, 24, 25 en sociaal-economische regionale problematiek.

Weisglas, drs. F. W.

Bergselaan 232, 3037 CN Rotterdam / 8-8-1946 / a. HBS-B; doctoraal economie te Rotterdam; leergang buitenlandse betrekkingen Ned. Genootschap Int. Zaken. / b. sinds 1971 werkzaam min. van Buitenlandse Zaken, o.m. 2 jaar op bureau internationale milieuzaken, 3½ jaar Nederl. Permanente Vertegenwoordiging bij de Ver. Naties en andere intern. organisaties in Genève; thans sinds 2½ jaar secr. minister van Ontwikkelingssamenwerking / c. lid comm. Buitenland; lid werkgroep Europese verkiezingen; lid VVD-delegatie ELD-congres 1980; lid Groep Nederland Liberale Internationale; lid KLEN; voorz. werkgroep afd. Rotterdam inzake Liberaal Manifest / d. bestuurslid ABAL (org. op gebied ontwikkelingssamenwerking); lid aantal organisaties op gebied buitenlandse politiek, economie en ontwikkelingssamenwerking (o.m. Europese Beweging, Vereniging voor Staathuishoudkunde) / e. 1, 2, 12, 21, 23, 24 en 26.

van Wesel, G. R. J.

Penninghove 5, 2726 BT Zoetermeer / 25-4-1952 / a. Gymnasium-A; kand. ex. rechten; ¾ doctoraal rechten, bestuurswetenschappelijke richting (doctoraal begin 1981) / b. literatuuronderzoeker staats- en administratief recht bij de afd. Documentatie en Bibliotheek van het min. van Binnenlandse Zaken / c. uitsluitend in afd. Zoetermeer prop.-comm. Kamerverkiezingen 1977 en prop.-comm. raadsverkiezingen 1978 / d. oud-bestuurslid (1974-1978) Stichting International Summer Villages-Nederland te Amsterdam / e. 2, 3, 13, 15, 21 en samenlevingsopbouw.

Wiegel, H.

Overstraat 25, 3958 BR Amerongen / 16-7-1941 / a. Gymnasium-B; kand. ex. politieke wetenschappen G.U. Amsterdam / c. landel. voorz. JOVD van 1965-1966; was adviserend lid hoofdbestuur VVD; was voorz. VVD-fractie Tweede Kamer; was lid Tweede Kamer van 18 april 1967 t/m 18 december 1977; is minister van Binnenlandse Zaken; vice-minister-president.

Wijffels, C. N. B. M.

St. Nikolaasstraat 22, 5268 EK Helvoirt / 5-12-1925 / a. HBS-B; vakdiploma verwarming en airconditioning (ACI); kand. economie / b. verwarmingsinstallateur tot 1976; secr. Nederl. Christel. Werkgevers Verbond (NCW) tot heden met de portefeuille Energie en Consumentenangelegenheden / c. lid lokale pol. partij Bestuur U Zelf (BUZ); lid VVD vanaf januari 1978; kand. gemeenteraad 1978 VVD / d. lid schoolbestuur LTS te Waalwijk en Vught; voorz. schoolbestuur basis- en kleuterschool Helvoirt; voorz. afd. Oost-Brabant Alg. Ver. Centrale Verwarmings- en Airconditioningsindustrie 1965 t/m 1976 / e. 4, 12, 23 en 24.

Wijhuizen, P. H.

Jos. Israëlstraat 20, 5854 ER Bergen / 14-4-1948 / a. LTS bank werken; UTS werktuigbouwkunde; assistent-economie; M.O. economie / b. procescontroleur; afdelingsbaas; begrotingscalculator; stafmedewerker productie-directie / c. voorz. afd. Arcen en Velden/Bergen; vice-voorz. statencentrale Horst / d. oprichter en bestuurslid openbare school te Bergen / e. 1, 11, 12, 15, 23, 24, 25 en 28.

Groslijst voor niet-verkiezbare plaatsen

Bakkers, T.

Hooiland 16, 3121 XD Schiedam / 22-3-1933 / a. MULO-B; HTS chem. techn. en diverse kopcursussen / b. staffunctionaris N.O.-T.N.O.; thans gecommitteerde econ. aangelegenheden, energiezaken, automatisering en statistiek Openbaar Lichaam Rijnmond / c. 4 j. raadslid gemeente Schiedam; 4 j. raadslid Openbaar Lichaam Rijnmond / d. bestuurslid div. verenigingen, zoals vakorganisatie, wijkvereniging e.d. / e. 5, 6, 12, 14, 15, 20, 23, 24, 25 en regionale economie.

Berkhouwer, mr. dr. C.

Stationsweg 56, 1851 LL Heiloo / 19-3-1919 / a. Gymnasium; G.U. Amsterdam / c. was lid Tweede Kamer; was president, thans vice-president van het Europese Parlement; lid Liberaal-Democratische fractie van het Europees Parlement / d. commissaris van enige N.V.'s / e. 2, 10 en 13.

Blaauw, mr. W. J. G.

Welderingsstrjitte 58, 9035 EA Dronrijp / 18-7-1955 / a. Gymnasium-B; studie Nederl. recht / b. wetenschappelijk medewerker R.U.G.; hoofd stafbureau Leeuwarder Ziekenhuizen / c.

voorz. Friese Liberale Raad JOVD; voorz. district Noord JOVD; bestuurslid kamercentrale Friesland / d. lid onderwijscomm. R.U.G.; lid introductiecomm. R.U.G.; praeses Leeuwarder Gymnasiastclub / e. 1, 5, 7 en 13.

Bouma, ir. E.

H. de Vrieslaan 5, 8024 BL Zwolle / 23-5-1930 / a. HBS-B; Landbouwhogeschool / b. secr. Overijsselse Landbouwmij. / c. lid Prov. Staten van Overijssel / e. 15, 17, 18 en 23.

Brooymans, M. J. W. M.

Wilgenlaan 12, 5071 HJ Udenhout / 22-5-1943 / a. Rijks Middelb. Landbouwschool; cultuurtechn. opl. P.B.N.A. te Arnhem; civieltechn. opl. Stichting Bevordering Wegenbouw; interne opleidingen Grontmij. / b. sinds 1964 werkzaam bij Cultuur- en Civieltechnisch Ingenieursbureau „Grontmij.” te De Bilt; huidige functie projectleider cultuur- en civieltechn. projecten; lid Grontmij. ondernemingsraad sinds 1973 (1300 medewerkers) / c. 1974-1979 lid politieke comm. afd. Tilburg; 1974-1979 voornamelijk propagandistische activiteiten voor VVD in gem. Udenhout; mei 1978 raadslid gem. Udenhout; sinds sept. 1978 wethouder van

Udenhout / d. bestuursfuncties in sportverenigingen en personeelsvereniging; momenteel geen functies / e. 1, 8, 16, 17, 18, 22, 23 en 28.

Combée, J.

Keyserbosch 10, 6004 KL Weert / 23-4-1930 / a. 3-jaar handelsschool, 3-jaar HBS, opl. makelaardij, onroerend goed, marketing en management, verzekeringen. / b. commercieel adj. directeur makelaars- en verzekeringskantoor en handelsmij. / c. oud-bestuurslid - afd. Eindhoven en 's-Hertogenbosch: oud-lid prov. staten Noord-Brabant, oud-voorzitter kamercentrale Den Bosch, oud-voorzitter afd. Weert, oud-voorzitter kamercentrale Limburg, wethouder van Weert sedert september 1978, lid hoofdbestuur, thans lid dagelijks bestuur VVD. / e. 1, 3, 6, 7, 9, 14, 15, 20 en 28.

Coufleur, A.

Overaseweg 7, 4836 BA Breda / 23-2-1916 / a. handelsavondschool / b. marktenorganisatie; antiquair / c. ledenwerving / d. bestuurslid Horera-Havermarkt Breda / e. 1, 10 en 20.

Drijber, mr. J.

Wipstrikerallee 77, 8023 DW Zwolle / 24-4-1924 / a. Gymnasium-A; doctoraal examen Nederl. en Indisch recht te Leiden / b. burgemeester van Middelburg; burgemeester van Zwolle; vanaf 16 mei 1980 burgemeester van Arnhem / c. voorz. comm. gemeenteprogram en voorz. comm. bestuurlijke organisatie van de Vereniging van Staten- en Raadsleden / d. o.a. voorz. gewest Zwolle bestuur V.N.G.; lid Raad Binnenlandse Bestuur; vice-voorz. Omroepraad.

Feij, drs. F. M.

Deken van Oppensingel 4, 5911 AD Venlo / 6-5-1926 / a. 5-j. HBS-B; gem. administratie I; akte staats-, provinciaal en gemeenterecht M.O.; doctoraal ex. politieke en sociale wetenschappen / b. burgem. van Melick en Herkenbosch, burgem. van Vlodrop; thans burgem. van Venlo / c. oud-lid Prov. Staten van Limburg; oud-hoofdbestuurslid; lid Eerste Kamer / d. oud landelijk secr. Ned. Kath. Sportfederatie; oud-hoofdbestuurslid Kon. Ned. Zangersverbond; oud-voorz. Limburgse Zangersfederatie; voorz. Industrieschap Roerstreek; voorz. Burg. club M. Limburg / e. 3, 14 en 15.

Goeman Borgesius, J. H. G.

Heechpad 1, 9031 XV Boksum / 17-1-1929 / a. middelbare school; G. A. I; G. A. II 81e deel / b. burgemeester van Aduard; vanaf 16 augustus 1979 burgemeester van Menaldumadeel / c. lid kamercentrale Groningen; 1970-1976 hoofdbestuurslid / d. diverse bestuurlijke functies / e. 3, 8, 9 en 15.

van der Goes van Naters, jhr. mr. J. J.

Molenstraat 15, 4851 SG Ulvenhout / 1-5-1934 / a. Gymnasium; doctoraal examen Nederl. recht / b. advocaat/procureur; directiesecretaris; adj.-secr. faculteitsbestuur; rechter Arrondissementsrechtbank / c. voorz. afd. Breda; secr. en voorz. kamercentrale Tilburg; lid hoofdbestuur; voorz. Juridische Comm. VVD / d. hoofdbestuur Ned. Bond Volksuniversiteit / e. 3, 4, 13 en 28.

Hartman, mr. J. J.

Markt 56, 1354 AW Almere / 26-8-1948 / a. Gymnasium-A; doctoraal examen rechtsgeleerdheid; kand. examen economie / b. 1974-1978 leraar economie; 1978-heden directieassistent / c. jan. 1975 t/m maart 1980 secr. en later vice-voorz. kamercentrale Rotterdam; partijraadslid; vice-voorz. en later voorz. VVD-fractie Deelgemeenteraad Prins Alexander; heden: voorz. afd. Almere; lid bestuur kamercentrale Overijssel; lijsttrekker adviesraadsverkiezingen Almere / d. voorz. Raad van Commissarissen Coöp. Ver. Eigen Woning Bezit Rijnmond.

Hermans, drs. L. A. M.

Ambrosiusweg 27, 5142 AA Waalwijk / 2-2-1932 / a. Rijks HBS Delft; R.U. Leiden / b. huisarts / c. raadslid gemeente Waalwijk; oud-voorz. afd. Waalwijk; oud-lid kamercentrale Den Bosch; oud-lid ondercentrale Midden-Langstraat / d. voorz. Maatsch. Centrum Midden-Langstraat; lid en oud-pres. Kiwani's

club Oosterhout; medisch adviseur regio Breda multiple sclerose stichting / e. 2, 5, 7, 8, 9 en 13.

Hilarides, drs. L.

Dr. A. Plesmanstraat 6, 9254 CP Hardegarijp / 25-9-1941 / a. HBS-B; doctoraal economie (alg. ec.) / b. lid Gedeputeerde Staten van Friesland / c. lid partijraad / e. 1, 3, 11, 12, 16, 17 en 18.

Hoogendijk-van Holst Pellekaan, mr. M. L.

Hofsingel 8, 3134 VD Vlaardingen / 8-8-1926 / a. Gymnasium-A; Nederl. recht Leiden / c. 1968 t/m 1970 en 1976-heden gemeenteraadslid Vlaardingen (fractievoorz.); 1960 t/m 1967 en 1971 - 1976 bestuurslid afd. Vlaardingen / d. lid werkgroep en begeleidster VOS-cursussen; bestuurslid plv. Vlaardingse Vrouwenraad; lid werkgroep en begeleidster politieke vormingscursussen van de Vlaard. Vrouwenraad; bestuurslid en thans voorz. Stichting Noodopvangcentrum Vlaardingen / e. 1, 4, 7, 9, 19 en 26.

Jorissen, F.

Veersdijk 275, 3341 LM Hendrik-Ido-Ambacht / 5-8-1919 / a. HBS; MTS (tegenwoordig HTS) b. directeur (Arie Rijdsdijk-Boss & Zn. B.V.) / c. lid gemeenteraad Hendrik-Ido-Ambacht tot febr. 1980; lid Prov. Staten van Zuid-Holland / d. voorz. „Oud-Dordrecht”; bestuurslid „Hendrick de Keyser”; commandant-brandweer tot 1974 / e. 15, 16, 17 en monumentenzorg.

Klein Molekamp, drs. J. H.

De Laïresselaan 177, 3062 PH Rotterdam / 10-1-1949 / a. drs. economie Erasmus Universiteit / b. adj.-secr. Kamer v. Koophandel Rotterdam; secr. Nederl. Vervoersoverleg; dir. vrachtautocentrum / c. secr. afd./kamercentrale Rotterdam; partijraadslid; lokale adviescommissies / d. secr. Havenvereniging / e. 1, 12, 16 (+ vervoer) en 24.

Kolhoop, ir. K. C.

Nic. Beetslaan 60, 9405 BG Assen / 23-6-1928 / a. Gymnasium-B; Landbouwhogeschool, Nederl. landbouw, economie / b. dir. Verzekeringen DLG te Assen / c. 1970-1974 voorz. afd. Assen; 1976-1978 bijzitter (opvolger) VVD-fractie gemeenteraad Assen; 1978-heden lid Prov. Staten van Drenthe / e. 1, 12 en 18.

Lahaye, P. H. J.

Christinastraat 12, 6267 AT Cadier en Keer / 24-2-1937 / a. HBS-A; M.O. boekhouden / b. hoofd administratieve organisatie Nederl. Middenstandsbank / c. voorz. kamercentrale Limburg; gemeenteraadslid Cadier en Keer / d. lid stichtingsbestuur Gemeenschapshuis Cadier / e. 11, 20 en 22.

van Lieshout, H. L. A. M.

Susannadonk 132, 4707 WZ Roosendaal / 20-7-1922 / a. S.P.D. I en II / b. medewerker personeelsbeleid / c. lid partijraad; adviserend lid bestuur kamercentrale Tilburg; lid comm. binnenlands bestuur Ver. van Staten- en

Raadsleden; docent vorming en scholing VVD-gemeenteraadsliden; lid Prov. Staten van Noord-Brabant; lid gemeenteraad van Roosendaal en Nispen; lid Streekgewest Westelijk Noord-Brabant / e. 1, 3, 11, 12, 15, 16 en 20.

Lodewijks, ir. M. H. C.

Hambeek 11, 6041 ND Roermond / 1-4-1930 / a. HBS-B; TH Delft (g.i.) / b. van 1-5-1971 tot 1-3-1976 hoofd Kadastrale Ruilverkavelingsdienst Limburg; van 1-3-1976 tot 7-6-1978 dir. Rijkskadaster in provincie Limburg / c. bestuurslid afd. Roermond van 19-2-1973 tot 18-11-1977; voorz. van 28-2-1978 tot 4-2-1977; lid comm. R.O. gemeente Roermond sedert 1973; raadslid van febr. 1978 tot 7-6-1978; lid Prov. Staten sedert 5-6-1974; lid Gedeputeerde Staten sedert 7-6-1978 / d. voorz. R.K. Schoolbestuur K.B.O. Ulvenhout tot febr. 1972; bestuurslid Schoolbestuur V.W.O. Scholengemeenschap Horn; bestuurslid Ver. „Groene Kruis” Roermond / e. 4, 15, 17 en 23.

de Maar, dr. R. E.

Laan van Meerdervoort 277, 2563 AD 's-Gravenhage / 10-4-1915 / a. Ned. Lyceum afd. HBS-B; Universiteit Utrecht, faculteit diergeneeskunde / b. practiserend dierenarts 1941-1979 te Den Haag; opr. en dir. / eigenaar van N.V. in de veterinaire pharmacie 1946 t/m 1972; opr. en eigenaar wetensch. bureau (internationaal) in de veterinaire sector tot op heden / c. Liberale Staatspartij; Partij van de Vrijheid; VVD vanaf 1937/38 tot op heden; bestuurslid kamercentrale Den Haag; partijraadslid; schrijver van de nota Pollutie, febr. 1972; div. artikelen op gebied van milieu en volksgezondheid / d. mede-opr. en afgevaardigde namens veterinaire-pharmaceutisch bedrijfsleven van twee organisaties, welke de onderhandelingen voerden met overheid en beroepsorganisaties in vlak van wederzijdse belangen, tot eind 1972 / e. 1, 5, 7, 15, 16 en 23.

Mol-de Jager, L. J.

Noorddijk 58, 4471 PJ Wolphaartsdijk / 11-7-1930 / a. HBS / c. voorz. VVD-fractie gemeenteraad van Goes; lid VVD-schaduwfractie Prov. Staten van Zeeland / d. gezwoorene waterschap Noord- en Zuid-Beveland; div. bestuursfuncties in sociale en culturele instellingen / e. 7, 8, 14 en 15.

Ockels, E. B.

Magnoliaaan 23, 4356 JE Oostkapelle / 27-4-1939 / a. Kweekschool; geschiedenis en staatsinrichting i.o. / b. directeur jongensinternaat; leraar / c. wethouder / d. voorz. landel. doopsgezind kampwerk; lid prov. stuurgroep welzijn; div. regionale bestuursfuncties / e. 1, 3, 4, 22 en 28.

Ory, J. C. M.

Stuimellaan 47, 1834 GA St. Pancras / 28-1-1942 / a. Gymnasium-A; marketing, organisatie en management / b. reclamemedewerker; redacteur/propagandist;

groeps-coördinator; adj.-dir. import- en agenturenfirma op textielgebied (fin.-econ. functie) / c. mede-opr. en voorz. afd. St. Pancras; wethouder van de gemeente St. Pancras / d. div. activiteiten vanuit huidige functie; voorts lid landel. actie-comité Solidaridad; voorz. stichting buurt- en opbouwwerk / e. 1, 2, 11, 12, 21, 27 en 28.

Overwater, Sch.

Nieuwestraat 39, 3291 AN Strijen / 30-9-1927 / a. middelbaar onderwijs / b. handelaar in landbouwwerktuigen en tractoren / c. lid gemeenteraad van Strijen (fractievoorz.); lid Prov. Staten van Zuid-Holland; lid hoofdbestuur; voorz. kamercentrale Dordrecht; lid partijraad / d. secr. Stichting Bronwaterleiding Hoekse Waard; secr. Sportstichting Strijen; voorz. Zwemver. Strijen; voorz. Ver. Openbaar Onderwijs afd. Strijen; lid bestuur AVRO gewest Zuid-Holland / e. 1, 8, 12, 16, 17, 18, 22, en 27.

Paagman, J. B.

Bosweg 177, 5062 SH Oisterwijk / 20-1-1935 / a. HBS; NOIB-Nijenrode; HTS / b. salesmanager Amerik. Comp.; algem. dir. Ned. groep van B.V.'s / c. mede-opr. VVD in div. plaatsen regio Tilburg; gemeenteraadslid; afd. voorzitter / d. opr./voorz. Maatsch. werk; bestuurslid schoolbesturen, sportverenigingen, oud-studentenver. NOIB / e. 1, 12 en 21.

Polak, mr. H. C. G. L.

Essenlaan 8, 3062 NM Rotterdam / 12-5-1928 / a. doctoraal examen rechtsgeleerdheid / b. advocaat / c. lid gemeenteraad Rotterdam / d. diverse maatsch. activiteiten.

Sandberg, jhr. R. G. P.

Slangenburgerstraat 39, 4834 KW Breda / 10-8-1940 / a. MULO; Luchtvaarttechnische school; arbeidsanalist; organisatie (bedrijfs) / b. organisatie-adviseur; stafmedewerker NIVE / c. 10 j. raadslid Breda; wethouder (economische zaken, cultuur) / d. voorz. Nat. Taptoe; raad van bestuur Industrie- en Havenschap Moerdijk / e. 8, 11, 12, 23 en 24.

Sicman-Hardeman, M.

Schuytstraat 219, 2517 TN 's-Gravenhage / 21-4-1920 / a. MULO; lagere akte; hoofdakke; studie Engels M.O. A / b. directrice Scholengemeenschap Middelb. Beroepsonderwijs / c. lid gemeenteraad 's-Gravenhage; voorz. Culturele Comm. VVD / d. voorz. Oosel; gedelegeerde Residentie-orkest; Haagse Comedie; Ned. Dans Theater; Jan Campert Stichting; Haags Gemeente Museum; Museum van Onderwijs / e. 4 en 8.

Timmerman, K. J.

Resedastraat 2, 7943 AD Meppel / 9-8-1929 / a. MULO; div. cursussen, o.a. management / b. manager veevoederbedrijf / c. fractievoorzitter gemeenteraad Meppel / d. voorz. Meppeler Woningstichting; voorz. Donderdag-Meppeldag; voorz. Meppeler IJclub / e. 11, 14, 18 en 20.

Trojan, mr. C. G.

Van Lennepweg 15, 2597 LG 's-Gravenhage /

8-1-1942 / a. Gymnasium-A; doctoraal x. Nederl. recht Leiden, richting publiekrecht (keuzevakken Europees recht, recht int. organisaties) / b. jur. adviseur min. van Landbouw; adviseur minister Surinaamse en Antilliaanse Zaken; adj.-kabinetschef ir. Lardinois en ir. Vredeling; Landbouwaad Ned. Permanente Vertegenwoordiging Brussel/EEG; alg. dir. Marktorderingsvraagstukken min. van Landbouw; plv. D. G. Landbouw en Voedselvoorziening / c. kand. Europese verkiezingen (no. 8); lid werkgroep buitenland Teldersstichting; co-auteur bundel internationale ontwikkelingen en buitenlands beleid / d. Europese Beweging; Ver. Europees Recht; Europese studiegroep Leiden.

Veenhouwer, P.

Herenweg 7, 1744 KC St. Maarten / 22-9-1940 / a. middelbare school; praktijkdiploma boekhouden, akte G.A.-I en G.F. / b. ambtenaar ter secretarie; burgemeester van St. Maarten / c. lid div. afdelingbesturen; secr. kamercentrale Drenthe (1968 t/m 1974) / d. bestuurslid div. sociale en culturele instellingen / e. 1, 3, 4, 8 en 11.

Vos, mr. D. F.

President Kennedylaan 22, 4334 EJ Middelburg / 30-3-1939 / a. Gymnasium-B; doctoraal Nederl. recht / b. 1971-1975 medewerker kabinet Comm. der Koningin in Zeeland (hulpverlening, openbare orde en veiligheid); 1975-heden hoofd bureau ruimtelijke ordening provincie Zeeland / c. 1972-1974 bestuurslid afd. Middelburg (prop.); 1974-heden lid gemeenteraad Middelburg (sinds jan. 1978 fractievoorz.); 1975-heden bestuurslid, later voorz. ondercentrale Walcheren; 1978-heden lid partijcomm. voor ruimtelijke ordening / d. lid Bondsraad ANWB sinds 1977; algem. consul ANWB sinds 1978; lid algem. en dagel. bestuur ziekenhuis Middelburg sinds 1979 / e. 3, 7, 13, 14, 15 en 17.

Vos-van Gortel, drs. M. W. M.

Nicolaistraat 9, 2517 SX 's-Gravenhage / 2-11-1931 / a. Gymnasium-B; doctoraal examen medicijnen / b. raadslid 1970-1974; wethouder financiën en organisatie 1974 tot heden.

Vriezen, W. F.

Graaf van Lyndenlaan 33, 7316 EH Apeldoorn / 21-11-1931 / a. Rijkskweekschool, hoofdakke, L.O., M.O. A en B wiskunde / b. leraar wiskunde HTS tot 1-8-1975 / c. raadslid / wethouder sinds 1966/1975; statenlid sinds juni 1978 / d. vanuit wethouderschap voorz. bestuur Luchthaven Teuge / e. 11, 12, 14, 15, 16, 17, 22, 23 en 28.

Wallis de Vries, G. C.

Groot Hertoginnelaan 27, 2517 EB 's-Gravenhage / 24-10-1936 / a. Gymnasium-B; bestuursopl. hoger personeel PTT; kand. examen Nederl. recht / b. secretaris hoofddirectie PTT / c. hoofdbestuurslid JOVD; lid afd. bestuur VVD Den Haag; lid Gewestraad 's-Gravenhage; sedert 1970 raadslid; sedert 1974 wethouder van Den Haag, belast met openbare werken, verkeer en vervoer, monumentenzorg, coördinatie binnenstadszaken en beheer gemeentel.

gebouwen; is staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk / d. voorz. Haagse Jongerenparlement; voorz. Nederl. Politieke Jongen Contact Raad; lid dagel. bestuur Europese Beweging; lid comité Dag van Europa.

Willems, T. E.

Oosteinde 1, 9301 ZP Roden / 29-11-1926 / a. MULO; HLS / b. voorz. Gr. Kamer Drenthe; voorz. W. S. Noorderveld / c. Gedeputeerde / d. activiteiten vanuit de politieke functie / e. 14, 15, 16, 17, 18 en 19.

Wolf, D.

Boslaan 4, 9561 LH Ter Apel / 4-5-1931 / a. Rijks HBS-B; notariële opl. R.U. Groningen / b. notaris / c. bestuurslid afd. Ter Apel; lid comm. Midden- en Kleinbedrijf en Vrije Beroepen VVD / d. bestuurslid div. organisaties (lokaal, regionaal en landelijk) / e. 1, 11, 12, 13 en 20.

Wuyten, J. M.

Gelreelaan 13, 5144 CP Waalwijk / 20-5-1930 / a. werktuigbouwkunde (PBNA); bedrijfseconoom (ISW) / b. dir. Holland Heating B.V. Waalwijk / c. prop.-comm. VVD Waalwijk / d. bestuurslid T.V.V.L.; lidmaatschap Lions Club Waalwijk / e. 24 en industrie.

Wijnants, ing. J.

Groen van Prinstererlaan 10, 2271 EH Voorburg / 28-5-1937 / a. 3-j. HBS; HTS werktuigbouwkunde; enkele jaren M.O. economie / b. hoofd afd. materieelbeheer aannemingsbedrijf; staffunctionaris woningbouw-divisie van concern; medewerker stafbureau stuurgroep nationaal isolatie programma / c. afd. bestuur sinds 1974; raadslid sinds 1978 / d. bestuurslid Montessori-Vereniging Voorburg / e. 14, 15, 16 en 24.

Zaaijer, ir. J.

Korte Geldersekeade 4, 3311 CH Dordrecht / 11-10-1944 / a. HBS-B; TH Delft vliegtuigbouwkunde, afstudeerrichting industriële organisatie / b. dpl. vaandrig KLU; medewerker stafsectie bedrijfsvoering dir. mat. luchtmacht; chef sector techn. voorbereiding Fokker-VFW, bedrijf Drechtsteden / c. lid gemeenteraad Dordrecht sinds 1974; wethouder sinds 1976 / d. voorz. VVD Dordrecht; lid bestuur prov. VVV Zuid-Holland / e. 1, 7, 10, 12 en 22.

van Zwieten, J. G.

Braamhof 29, 4371 CK Koudekerke / 19-5-1943 / a. HBS-B / b. officier militaire administratie / c. lid Prov. Staten van Zeeland; bestuurslid afd. Middelburg / d. lid gew. bestuur AVRO; betuurslid div. verenigingen/stichtingen / raden / e. 4, 6, 7, 8, 22, 26, 27 en 28.

Zijlmans, mr. drs. H. N. A. J.

Brabantse Wagen 1, 8131 SG Wijhe / 25-7-1947 / a. Gymnasium-B; Nederl. recht; economie / b. burgemeester / c. secr. afd. Idaarderadeel; lid Koepel Welzijn; voorz. comm. Maatschappelijke Ontwikkeling; lid gewestraad voor VVD / d. lid van bestuur en waarn. voorz. beheerscommissie provinciaal opbouworgaan; lid bestuur Hennema de Stuersfundatie / e. 1, 3, 6, 7, 9, 11, 12, 14 en 15

Diepgaande discussie over „naar een vrije samenleving“

Vorig jaar besteedde „Vrijheid en Democratie“ aandacht aan het boek „Naar een vrije samenleving“ van dr. Rudolf de Korte, lid van de Tweede Kamer. Het boek werd ook in „Liberaal Reveil“ kritisch benaderd. Op 10 mei was een kleine, maar selecte groep VVD-ers bijeen om de inhoud onderling te bespreken. Hoewel het aantal belangstellenden teleurstellend was, had de geringe opkomst het voordeel dat er diepgaand onder leiding van de heer Rob van der Heijden van de stichting VVD, onder auspiciën waarvan de bijeenkomst werd gehouden. Over de themadag „Naar een vrije samenleving“ bericht dr. Remko E. de Maar.

Het uitgangspunt „Liberaal mensbeeld“, zoals dat in het ontwerp beginselverklaring en Liberaal Manifest naar voren komt, is op zichzelf een goede gedachte. Schetsen wij daarbij een ideaal beeld of een materialistisch beeld? In het kader van een vrijere samenleving zal zeker het ideale beeld moeten prevaleren. Alleen verdraagzaamheid, verantwoordelijkheid en sociale rechtvaardigheid zijn niet voldoende. De meeste politieke partijen hebben dat vanuit hun visie ook in hun programma's staan. Ook al wordt dit liberale mensbeeld te idealistisch voorgesteld en mogelijk ook onbereikbaar is, dan nog is het zinvol om op weg daar naar toe te gaan. Het liberale mensbeeld is dan niet vertrekpunt, maar eindpunt. Gesteld dat een grote meerderheid daaraan zou voldoen, dan is een vrijere samenleving mogelijk. De weg er naar toe is het politieke gegeven. Aldus dr. Rudolf de Korte in zijn inleiding op de themadag „Naar een vrije samenleving“. De Korte wees op de inconsequentie, dat een hoge welvaart, gepaard gaande met grote mogelijkheden voor iedereen niet tot een vrijere samenleving heeft geleid, hoewel natuurlijk in de wisselwerking tussen vrijheid van en vrijheid tot veel taboes uit vroegere tijden zijn doorbroken. De keerzijde van de medaille is o.m. een hoog ziekteverzuim (balen van de huidige maatschappij?). Voorts dat ondanks overvloed, van niets voldoende schijnt te zijn. Toename van agressie en criminaliteit. Vergrijpen en overtredingen van voorschriften en wetten worden steeds minder als laakbaar ondervonden. Maar dat is geen vrijere samenleving. Het individu komt steeds meer in de verdrukking. Weten wij wel genoeg van de drijfveren van dit individu in dit tijdsbeeld? Zou een wetenschappelijke benadering via sociologie, sociale psychologie en pedagogie niet wenselijk zijn? Begeleiden is uit zuiver liberaal oogpunt een naar woord. Maar als het tijdsbeeld en het individu daarom vragen, dan kan men moeilijk de ogen sluiten voor deze realiteit. Mogelijk moeten wij ook meer letten op wat grote geesten, die meestal hun tijd ver vooruit waren, ons daarover te vertellen hebben (Freud, Adler, Maslow, Fromm en dergelijke).

Eigen boezem

In het debat kwam ook ter sprake, dat het gemakkelijk is om hen die in „opstand“ komen (en dat is een veel grotere groep dan degenen die excessen veroorzaken) te verketteren om hun onvrede en frustratie. Moet de overheid (dat zijn wijzelf!) niet eerst de hand in eigen boezem steken, omdat zij te traag is in haar besluitvorming en te lankmoedig in haar bestuur en bovenal overal te bureaucratisch. Steeds meer mensen komen daartegen op. Hun uiterste grens is bereikt. Hun rest slechts de actie en naar men hopen mag slechts om stoom af te blazen. Ons verstand zou ons moeten zeggen, dat het antwoord niet alleen kan zijn: meer controle, meer ambtenaren, meer politie, meer mobiele eenheden, meer wetten en dan is de vicieuze cirkel rond. Wij leven dan in een onvrije wereld. Het boek van De Korte heeft als Leitmotiv, dat er drie wegen resp. structuren zijn, die onze samenleving kun-

nen beïnvloeden en vormen. Deze drie wegen zijn op verschillende wijze te analyseren. De eerste weg geeft aan, dat de mens als energiedrager, dit zowel in positieve als in negatieve zin kan uiten. Hij denkt daarbij teveel in machtsstructuren en het politieke resultaat is monopolievorming en dictaturen.

De tweede weg is die van de verdringing. De ogen sluiten voor de werkelijkheid. Anderen kunnen daardoor de dienst gaan uitmaken.

De derde weg is die van rekening houden met de ander. Het is duidelijk dat het liberalisme die weg als de zijne wil noemen. Wanneer wij iets verlangen, resp. opeisen, vrijheid b.v., dan dient de vraag daarbij te zijn, wat het effect daarvan is op de ander. Zijn mijn voordelen niet zijn nadelen?

Uit de vier groepsdiscussies kwam, evenals bij het algemene debat een groot aantal vragen en opmerkingen naar voren, die meestal verband hielden met een vrijere samenleving.

Eerst echter twee essentiële opmerkingen van twee jeugdige deelnemers. De VVD is nog steeds te materialistisch. Het begrip economische groei blijft centraal staan. (Overigens door De Korte terecht opgemerkt, dat bij de PvdA en daar zelfs imaginair, dit begrip ook bijna dogma geworden is). Is verbetering van de kwaliteit van ons bestaan alleen mogelijk via economische groei? Is er geen andere weg? Is ons denken te verstarde geraakt en vertoont het niet in deze een tunneleffect? De tweede deelnemer, een jeugdige Tsjechische, sprak in zeer goed Nederlands. Zij stelde dat men socialisme goed moet onderscheiden van Oostblok-communisme. Dat laatste is nog steeds een vorm van Leninisme of Stalinisme. Dubcek was voor haar een liberaal. Ik geloof dat zij, de verhoudingen in aanmerking genomen, althans in geestelijk opzicht gelijk had. Politiek zeggen wij: Dubcek liberaliseerde, maar is daarom nog geen liberaal in westerse zin.

Nederlandse visie

Ook hier kwam naar voren, dat wij te veel en te vaak redeneren vanuit onze (beperkte) Nederlandse visie.

Daarmede kwamen de Derde Wereldlanden aan de orde. Wij moeten meer proberen hun problemen te zien vanuit hun visie. Vrij algemeen was men van mening, dat wij bereid moeten zijn een stuk van onze vrijheid in de zin van beperking van overvloed in te leveren voor een beter bestaan in de ontwikkelingslanden. De vrijheid van en tot kan daar nu niet ontstaan omdat de meest essentiële levensvoorwaarden niet vervuld worden. Wel is er de angst, dat hun geringe meer welvaart mogelijk zal leiden tot ondergang van onze welvaart.

Het is duidelijk dat de excessen van 30 april eveneens behandeld werden. Een analyse is nu nog niet goed mogelijk, maar dat ontslaat de overheid niet van afwachten. Hoever mag een actiegroep gaan? Men was het er over eens dat de vrijheid van protesteren moet

blijven gehandhaafd. Maar ook actiegroepen dienen zich aan de democratische spelregels te houden. Zij zijn vooral nuttig als de overheid in haar traagheid de problemen laat liggen.

Bij de alternatieve samenlevingsvormen kwam de tegenstelling gezin en deze vorm naar voren. Men wenst deze vorm op geen enkele wijze gediscrimineerd te zien, noch juridisch noch ethisch. B.v. bij adoptie. Men vond elkaar bij, dat het gezin een hoeksteen van de samenleving is in plaats van de hoeksteen, zoals vroeger.

Verhelderend was ook de discussie over het beeld van de VVD t.o.v. andere sociale klassen. Het liberale volksdeel is nu eenmaal voor een niet onbelangrijk deel samengesteld uit wat men de bovenlaag zou kunnen noemen. Het zou een analyse waard zijn. Is men daarom liberaal of wordt men liberaal, omdat men dan met succes de ladder kan beklimmen? Zijn de kansen wel voor iedereen gelijk en voor iedereen grijpbaar? Men was van mening, dat de kansen er wel zijn, maar dat de kennis om ze op te pakken onvoldoende aanwezig was. Is men nu zo klassiek liberaal dat men zegt, de voorwaarden zijn er, laat nu het vrije spel der krachten zijn werk doen of wil men modern liberaal zijn, zodat men bij het oppakken van de kansen ook hulp wenst te verlenen. Wel was men van mening, dat het educatieve proces sterker gestimuleerd moest worden.

Zelf mocht ik aan de drie wegen van De Korte nog een vierde dimensie toevoegen, door er op te wijzen dat de

regionale en vooral de mondiale overbevolking en de daarbij optredende nieuwe schaarste niet alleen een zeer belangrijke factor vormen bij de problematiek van een vrijere samenleving, maar mogelijk wel de meest essentiële. Ik wees daarbij op, dat in de westerse wereld het technisch-juridische denken overheerst bij de oplossing van alle soorten problemen. Ik stelde daar tegenover dat het biologische denken, denken in termen van de levende mens geplaatst in zijn omgeving (natuurUmwelt) noodzakelijk zal blijken te zijn. Hij moet van die natuur leven, maar hij moet er ook in kunnen overleven. Ik pleitte voor een stimulering van de geestelijke waarden van het liberalisme, maar tevens voor een snellere socialisering van de samenleving in politieke zin. De materiële zaken dus. De weg naar een vrijere samenleving zal gevonden moeten worden bij de verbetering van de kwaliteit daarvan, ook al zouden wij bij de vervulling van onze materiële behoeften aan vrijheid moeten inboeten. Inperken van de vrijheid hier kan veel vrijheid elders betekenen. De vrijheid in een toekomstige vrijere samenleving zal ergens anders komen te liggen dan de thans bekende vrijheid nu en uit het verleden.

Het „Op Weg naar een Vrijere Samenleving” kon wel eens een goede slagzin zijn voor de a.s. verkiezingen, opdat wij weer degenen tot ons trekken, die nog niet weten welke politieke partij zij zullen kiezen. De nieuwe generaties willen een andere samenleving. Laat het een vrije zijn!

Haya van Someren leidt kandidatenlijst Eerste Kamer

De kandidaatstellingsraad heeft op 17 mei 1980 de hieronder volgende lijst - naar volgorde van voorkeur - opgesteld van degenen die de vergadering in aanmerking heeft doen komen voor een plaats op de door de onderscheiden Statenfracties van Friesland, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg in te dienen kandidatenlijsten (conform art. 9.8 reglement Eerste Kamer):

1. van Someren-Downer, mw. H. V.
2. van der Werff, Y. P. W.
3. Heijne Makkreel, H.
4. Feij, F. M.
5. van Hemert tot Dingshof, G. A. W. C.
6. Schlingemann, J. F. G.
7. de Roo de la Faille, mw. L. H.
8. van den Noort, P. C.
9. de Jong, G.
10. Pais, A.
11. Ginjaar, L.

12. Hofman, B.
13. Rauwerda, B. P.
14. van den Broek-Laman Trip, mw. N. H.
15. Kole, A. P.
16. Korthals Altes, F.
17. Heijmans, H. F.
18. Groothoff, R.
19. van Graafeiland, J. A.
20. de Stigter-Huising, mw. A. D.
21. Looten, A.
22. Resoort, W. J.
23. van Leuven-Ederveen, mw. H. G.
24. Bijkersma, J. R.
25. van Oost, J. L.
26. Sanders, J. I.
27. Kormelink-Paulus, mw. C. S. M.
28. Rutgers, J. W.
29. van den Oosten, C. G. J.
30. Simonsz, J.

Haya van Someren

Mr. Beijen op congres: belastingstelsel werkt niet rechtvaardig

door dr. A. J. G. Leijten
voorzitter commissie
midden- en kleinbedrijf
van de VVD

- De noodzaak van betere redementen van ondernemingen;

- Meer aandacht voor ontwikkelingen van levenskrachtige bedrijven en afwijzen van het verlenen van steun aan individuele bedrijven en

- aandelenbezit voor een ieder aantrekkelijker maken.

Daarmee zijn enkele onderwerpen aangegeven die behandeld zijn op zaterdag 3 mei in „De Bron” bij het nieuwe winkelcentrum van het al uit Romeinse tijden bekende Alphen aan de Rijn. De voorzitter van de Kamercentrale Leiden, die de organisatie punctueel verzorgd had, opende met een korte inleiding dit deelcongres over economie en over midden- en kleinbedrijf. „Het peilen van meningen en inzichten in de basis en daarmee bouwstenen leveren voor het binnenkort op te stellen verkiezingsprogramma”, aldus schetste de voorzitter van de organiserende kamercentrale, de heer H. Brand, de doelstellingen van deze bijeenkomst. In zijn openingswoorden voor het ook met vertegenwoordigers van de plaatselijke pers gevulde gehoor vroeg hij zich onder meer af of we in de provincie en in de gemeente niet meer dan tot nu toe het geval is rekening moeten houden met landelijke uitgangspunten.

Vervolgens kreeg onder meer het woord het Tweede Kamerlid mr. F. Portheine, die zich al jaren met grote deskundigheid inzet voor het behartigen van belangen van midden- en kleinbedrijf en van vrije beroepen. De heer Portheine wees er op dat in de VVD aandacht voor de middenstand, het ambacht en de andere onderdelen van het midden- en kleinbedrijf niet nieuw is. Al in het begin van de jaren vijftig was er in onze partij een actieve landelijke middenstandscommissie, die kort geleden de aanduiding heeft gekregen van partijcommissie voor het Midden- en Kleinbedrijf en voor Vrije Beroepen. Langzamerhand wordt nu het belang van deze onderdelen van het bedrijfsleven, die ± 200.000 ondernemingen omvatten en waarin méér dan één miljoen personen werkgelegenheid vinden, algemeen onderkend. Bovendien zijn er tal van indicaties dat het midden- en kleinbedrijf in Nederland de groeisector van het economisch leven vormt.

Financiering van gezonde bedrijven.

Daartoe is het o.m. noodzakelijk dat naast verbeteringen van rendementen het aandelenbezit voor iedereen aantrekkelijk gemaakt wordt. Bijvoorbeeld zou daartoe de eerste f 700,— aan jaarlijkse inkomsten uit dividenden vrijgesteld kunnen worden van heffing van inkomstenbelasting. De afgelopen jaren is voor renteontvangsten een vrijstelling van aanslag van inkomstenbelasting voor een bedrag van f 200,— verleend en voor '80 een bedrag van f 500,—. Betreffende het aantrekkelijker maken van het aandelenbezit kwam ook ter sprake het in Nederland, in tegenstelling tot andere landen, toegepaste systeem van dubbele heffing, van vennootschaps- en vervolgens inkomstenbelasting. Ten aanzien van participatiemaatschappijen, de schakel tussen spaarders - kapitaalverschaffers en met risicodragend vermogen te financieren bedrijven, kwam ter sprake dat niet zozeer

naar de Franse methode voor opzet daarvan moet worden gekeken. Het lid van de Tweede Kamer, de heer dr. R. W. de Korte, adviseerde aandacht te schenken aan de aanpak voor financiering van het midden- en kleinbedrijf in de U.S.A. middels de zogenaamde „Small Business Investment Corporation”.

Beter belonen van zwaar en onaangenaam werk.

Over de noodzaak daarvan vielen verschillende inzichten te beluisteren. Hogere beloningen daarvoor dienen tot stand te komen via vraag en aanbod. Men vond het principieel onjuist meer inkomsten uit zware en onaangename arbeid te verschaffen via belastingmaatregelen. Arbeidsvoorwaarden en met name premies voor sociale verzekeringen moeten zodanig worden vastgesteld dat werknemers bij particuliere bedrijven niet in een minder gunstige positie verkeren dan hun collega's die bij de overheid en non-profitinstellingen werkzaam zijn.

Kunstgrepen

Fiscale faciliteiten voor zelfstandigen.

Ondanks het feit dat in bepaalde takken van het bedrijfsleven het aantal zelfstandigen sterk terugloopt, dient er aldus de rapportage van een der gespreksgroepen zo min mogelijk via kunstgrepen als steunregelingen ingegrepen te worden.

Er werd ook gewaarschuwd voor het teveel aandacht schenken aan de korte termijn, hoe aantrekkelijk dit ook electoraal moge zijn. Het fiscaal winstbegrip moet zo spoedig mogelijk worden aangepast aan de drie bekende functies van het inkomen van zelfstandigen. Zonodig zullen vooreerst nog moeten worden gehanteerd de in de afgelopen jaren verleende faciliteiten van algemene winst- en zelfstandigenaftrek. Om tot een goed inzicht te komen op het gebied van de belastingheffing bij zelfstandigen zullen de betreffende partijcommissies het alweer een aantal jaren geleden verschenen rapport van de commissie onder leiding van prof. Van Soest met recente gegevens moeten aanvullen. De VVD-staatssecretaris voor handelsbevordering, mr. K. H. Beijen, die later voor een boeiende afsluiting van het deelcongres zorgde, liet ook duidelijk horen dat het Nederlandse belastingstelsel op de helling moet. Herziening daarvan moet grondig en zo snel mogelijk gebeuren. Ook de daags voor 3 mei jl. verschenen berichten over aanbevelingen uit het rapport van oud-belastingambtenaar W. J. van Bijsterveld kwamen ter sprake. De deelnemers aan dit deelcongres, waaronder ook diverse leden van de Tweede Kamer, wijzen het opleggen van de plicht voor het aangeven van belastingontduiking beslist af.

Consumentenbeleid

Consumentenzaken. In een van de vier gespreksgroepen is van gedachten gewisseld over consumenten- en mededingingsbeleid. De rapportage daarvan betrof o.m. dat het suggereren van tegenstellingen tussen bedrijfsleven en consumenten zo veel mogelijk vermeden moet worden. Immers, het aantal aanwijsbare gevallen van ge-

mr. K. H. Beijen

dr. R. de Korte

Mr. F. Porthuis

zamenlijke belangen van beide genoemde groepen neemt alleen maar toen. Aandacht verkreeg ook in dit verband het functioneren van branchegewijze inlichtingen- en klachtenbureaus. Er is gewezen op het belang van opname van consumentenopvoeding in het onderwijspakket.

Ruimtelijke ordening

Veel is er gesproken over diverse facetten van het ruimtelijke orderingsbeleid. Het Tweede Kamerlid A. A. M. E. van Erp had aan de stellingen nogal wat discussiestof toegevoegd via een inleiding over positieve en negatieve gevolgen van ruimtelijke ordening voor het vestigingspunt van de ondernemers. Duidelijk gaf hij aan, dat beleid voor ruimtelijke ordening een heel belangrijke zaak voor het bedrijfsleven vormt. Zo wees de heer van Erp erop dat in het recente verleden tal van winkelcentra te groots zijn opgezet. Oorzaak daarvan is vooral onvoldoende coördinatie tussen gemeenten onderling. Het sedert nog betrekkelijk korte tijd verplichte onderzoek naar planologie van de distributie (er ontbreken helaas eenvoudige woorden hiervoor) is een middel om genoemde ongewenste situaties tegen te gaan.

Ambtelijke molens

In de rapportage van de gespreksgroep over ruimtelijke ordening is onder andere gewezen op de grote plaatselijke verschillen op dit terrein van beleid.

Zoals met name van discussies onder zelfstandigen valt te verwachten, is er geklaagd over invloed van de ambtelijke molens. Daartegenover is echter opgemerkt dat het midden- en kleinbedrijf beter en vooral eerder moet opkomen voor haar belangen. Goede organisatie is daarvoor nodig alsmede meer interesse voor en zich daadwerkelijk bezig houden met politieke zaken, aldus hoorden wij zowel van het kamerlid Van Erp als - eerder - van kamercentrale-voorzitter Brand.

Al meerdere jaren is er sprake van volstrekt onvoldoende vergoedingen aan bedrijven voor schade ten gevolge van overheidsactiviteiten. Vurig is er gepleit voor het op korte termijn treffen van betere regelingen daarvoor. Deze dienen niet slechts te omvatten schadeloosstellingen vanwege het uitvoeren van maatregelen op het gebied van ruimtelijke ordening, maar ook vanwege het verrichten van overheidsmaatregelen, zoals b.v. reparaties en vernieuwingen van straten en bruggen.

Enkele opmerkingen moeten er zeker nog gemaakt worden over de bondige en ten aanzien van enkele onderdelen opmerkelijke toespraak van staatssecretaris Beijen. Al eerder wezen wij op zijn opvallende uitspraken over het Nederlandse belastingsysteem. Volgens de heer Beijen werkt het niet rechtvaardig en is het fiscale stelsel niet duidelijk. Multinationals vinden wel wegen om aan een al te hoge belastingdruk te ontkomen. Voor het midden- en kleinbedrijf in Nederland is dit evenwel niet het geval. Verder verklaarde de staatssecretaris voor handelsbevordering, dat het belang van een sterke middengroep in elke samenleving niet genoeg onderschreven

kan worden. Naar zijn ervaringen tijdens reizen van de afgelopen tijd opgedaan, vormt een grote tekortkoming in de ontwikkelingslanden het ontbreken van die actieve laag onder de leidinggevende top. Middengroepen gedijen het beste in een vrije markteconomie. De heer Beijen hield het deelcongres duidelijk voor, dat de VVD behoud en vooral versterking van dit onderdeel der Nederlandse samenleving heel hoog in het vaandel heeft staan. Daarnaast verzekerde hij, dat de VVD-bewindslieden streven naar zoveel mogelijke vrijheid voor het bedrijfsleven.

Als zorgelijk duidde de bewindsman de ontwikkeling aan dat op de (binnenlandse) thuismarkt onze ondernemingen de afgelopen paar jaar veel afzet verloren hebben. Daarmee gaf hij aan dat er meer te doen is dan het tot stand brengen van samenwerkingsverbanden van het midden- en kleinbedrijf voor export. Wat het laatste aangaat wees de heer Beijen op het opmerkelijke resultaat van 270 van dergelijke verbanden, die voor meest kleinere ondernemingen afzet in het buitenland verzorgen. Ook noemde hij de aanwezigheid van extra mogelijkheden voor exporten zowel naar nabij als naar verafgelegen landen. Helaas zitten we thans met de situatie dat er volstrekt onvoldoende aandacht aan besteed is dat er genoeg geschikte arbeidskrachten voor het midden- en kleinbedrijf voorhanden zijn. Tenslotte kunnen we opmerken dat het deelcongres vele en gevarieerde inzichten heeft opgeleverd inzake de economie en in het bijzonder op het gebied van het midden- en kleinbedrijf. Mede dankzij voorbereidend werk en leiding door het bestuur der Kamercentrale Leiden en van de beide betrokken partijcommissies, de financieel-economische en die voor het midden- en kleinbedrijf en voor vrije beroepen, werd het een geslaagd deelcongres.

vervolg van pag. 11

CRL, bestuur LVR en de voorzitters der LVR-lidorganisaties. Hier werd het compromis geboren, nadat allen hadden verklaard overtuigd te zijn van de noodzaak van educatieve activiteiten voor de vrouw in Limburg. Dit compromis hield in:

- Het Platform gaat voor maximaal één jaar van start;
- De paarse nota wordt bijgesteld door alle belanghebbende organisaties en groeperingen;
- In het Platform heeft men zitting namens óf vanuit de eigen organisatie;
- De LVR heeft zes zetels, t.w. één voor elk der drie grote organisaties en drie voor alle overige elf.

Tijdens de kort hierop gehouden jaarvergadering van de LVR werden deze laatste drie zetels ingevuld, waardoor ook ondergetekende de eer te beurt zal vallen een Platform-zetel te mogen bezetten.

Politiek is waarachtig niet uitsluitend een mannenzaak! Hiermee is Limburg niet gekomen aan het eind van een ontwikkeling, maar staat aan het begin van een positieve, gezamenlijke arbeid.

Nog een buitengewone algemene vergadering!

Op de buitengewone algemene vergadering van de VVD te Nijmegen is op 31 mei j.l. besloten dat er ter behandeling van de ontwerp beginselverklaring en het ontwerp Liberaal Manifest naast de reeds vastgestelde buitengewone algemene vergadering op 5 en 6 september a.s. nog een buitengewone algemene vergadering zal worden gehouden.

Deze buitengewone Algemene Vergadering (56ste Algemene Vergadering) is vastgesteld op 29 en 30 augustus 1980 in „De Doelen” te Rotterdam.

Aanvangstijden van de vergadering:

- vrijdagavond 20.00 uur
- zaterdagmorgen 9.30 uur
- zaterdagmiddag 14.00 uur

Aan de orde zullen komen:

1. De voorstellen voor de „nieuwe” artikelen 4A en 5A. De algemene vergadering heeft op 30 en 31 mei 1980 besloten dat er twee nieuwe artikelen in de beginselverklaring dienden te worden opgenomen, n.l. een artikel over de taak van de overheid en een „economisch” artikel. Op grond van enkele ingediende amendementen had de Commissie tot Herziening van het Beginselprogramma reeds nieuwe artikelen voorgesteld en ter vergadering van 30 en 31 mei j.l. uitgedeeld.

Gediscussieerd kan worden aan de hand van de inhoud van de hierbij gepubliceerde voorstellen en de hierop betrekking hebbende amendementen.

2. De niet op de algemene vergadering van 30 en 31 mei j.l. behandelde overige voorstellen voor nieuwe artikelen. (Zie de hieronder afgedrukte amendementen.)

3. De vaststelling van de redactionele verwerking door de Commissie tot Herziening van het Beginselprogramma van de op 30 en 31 mei j.l. aangenomen amendementen op de artikelen 1 t/m 8 van de beginselverklaring. (Publikatie zal in een volgend nummer van Vrijheid en Democratie geschieden.)

4. De moties en amendementen op het Liberaal Manifest. (Zie de bijlage in Vrijheid en Democratie van 20 mei j.l.)

Op de buitengewone algemene vergadering van 5 en 6 september 1980 te Enschede zal de behandeling van de moties en amendementen op het Liberaal Manifest worden voortgezet.

N.B. De nummers van de amendementen komen overeen met de nummers zoals gepubliceerd in Vrijheid en Democratie van 6 mei 1980.

1. Voorstellen van de Commissie tot Herziening van het Beginselprogramma voor opname van nieuwe artikelen in de beginselverklaring.

Artikel 4A De Taak van de Overheid

Het is de plicht van de overheid ervoor te zorgen dat een ieder een zo groot mogelijke vrijheid geniet.

Belangrijke taken die een samenleving als geheel betreffen en die niet of niet zelfstandig door individuen of groepen vervuld kunnen worden behoort de overheid op zich te nemen dan wel te stimuleren.

Aldus zijn de taken van de overheid als beschermend en dienend orgaan van de individuele mens, gemeenschap en samenleving bepaald en begrensd.

Daarbij hoedt zij zich voor bureaucratie.

Amendementen die hierop betrekking hebben:

52 *Afdeling Berkel en Rodenrijs* (738)
Kolom A, r. 56 t/m 57

TE WIJZIGEN:

... overheid waarborgen te scheppen en te handhaven dat een ieder een zo groot mogelijke vrijheid wordt gelaten.

53 *Afdeling Amsterdam* (3758)
Kolom A, r. 57

AAN TE VULLEN:

Na ...geniet:

De overheid biedt bescherming t.a.v. de aantasting van de vrijheid door lichamelijk en geestelijk geweld.

54 *Afdeling Naarden* (2582)
Kolom A, r. 57 t/m 59

TE WIJZIGEN:

„geniet... overheidsingrijpen”. geniet; dat vormt de rechtsgrond voor het overheidsingrijpen, alsmede voor de begrenzing daarvan.

TOELICHTING:

Een zo groot mogelijke vrijheid voor ieder bepaalt niet alleen de grenzen van het overheidsingrijpen, maar kan dergelijk ingrijpen ook vorderen.

55A *Nota van wijziging hoofdbestuur*
Kolom A, r. 58 t/m 59

„Dit laatste... overheidsingrijpen.” vervalt.

In de plaats daarvan:

„Daarnaast heeft de overheid „tot taak voorwaarden te scheppen die het individuele mens „en vrijwillig gevormde groepen „mogelijk maken taken jegens „maatschappij en medemens te „vervullen die zij uit verantwoordelijkheid besef of uit hun

„visie op een sociaal rechtvaardige maatschappij als verplichting ervaren en aanvaarden. „Kunnen ondanks zodanig beleid vrijwillig gevormde groepen deze taken onvoldoende „vervullen, dan heeft de overheid tot taak namens de gemeenschap in deze maatschappijlijke behoeften te voorzien.”

„Aldus zijn de taken van de overheid als beschermend en dienend orgaan van individuele mens, gemeenschap en samenleving bepaald.”

TOELICHTING:

De stelling „Het is de taak van de overheid erop toe te zien, dat een ieder een zo groot mogelijke vrijheid geniet. (...) Dit laatste bepaalt tevens de grenzen van het overheidsingrijpen.” Lijkt een forse stap-terug in de ontwikkeling. Het optimistische geloof van liberalen in het verleden dat de mensen zelf zo wijs of zo goed zouden zijn dat vrijheid alleen voldoende zou zijn om een evenwichtssituatie tussen vrije mensen te verkrijgen, is al diverse liberale beginselprogramma's lang - in elk geval in alle beginselprogramma's van de VVD - achterhaald. Het liberale denken is toch echt wel zo ver geëvalueerd, dat de overheid meer taken heeft dan het waken voor een soort rechtsorde waarin de vrijheidsbeleving het enige is dat de overheid behoort te garanderen. De overheid is in modern-liberale opvatting ook actief en verricht taken op het gebied van sociale zekerheid, milieubescherming, ontwikkelingshulp, welzijnsbevordering enz. Er is geen sprake van dat al deze, door liberalen van vandaag van harte ondersteunde overheidstaken kunnen worden afgedaan met „toezien dat een ieder een zo groot mogelijke vrijheid geniet”. Dit betekent derhalve dat dit „toezien” helemaal niet de grenzen van het overheidsingrijpen bepaalt. Dat mag zo geweest zijn toen parti-

culier initiatief zich nog bij machte achtte te voorzien in sociale zorg (weldadigheid, Nut van het Algemeen, particuliere natuurbescherming, missie en zending enz.), zulks is al lang niet meer het geval. Evenals liberalen destijds bij de sociale wetgeving, natuurbescherming, sociale woningbouw, sociale voorzieningen e.d. het voortouw plachten te nemen, getuigt het van modern liberalisme duidelijk te eisen dat bij de steeds groter wordende problematiek van milieubeheer, ontwikkelings-samenwerking, het opvangen van etnische minderheden in ons land e.d. de overheid als dienaar van gemeenschap en individu een belangrijke taak vervult. Alleen als wij op deze beleidsterreinen ruim baan

geven aan de overheid, zijn wij het liberalisme, dat vroeger het voortouw nam, trouw. Het criterium wanneer „particulier initiatief” en wanneer „overheidsingrijpen” is volgens bovenstaande redactie gelegen in het onvoldoende functioneren van particulier initiatief. Functioneerdt dit wel voldoende, dan geen overheidsingrijpen.

141 ged.

Vereniging van Staten- en Raadsleden:

AAN TE VULLEN:

Voorts wordt gewaakt tegen bureaucratie.

Artikel 5A De Sociale Markteconomie

De vrijheid van de mens komt het best tot uiting in een sociale markteconomie die als kenmerk heeft de gedecentraliseerde ondernemingsgewijze productie en de onderlinge mededinging, zowel in de productie als op de arbeidsmarkt.

Amendementen die hierop betrekking hebben:

10 III Afdeling Brussel

III
De dynamiek van de individuele ondernemingsgeest is van essentieel belang voor het dragen van brede maatschappelijke ontwikkelingen. De plaats van de overheid in dit verband dient zodanig te zijn dat het kader wordt geschapen waarbinnen deze ondernemingsgeest zich zo goed mogelijk kan ontplooiën. Er is een taak voor de overheid daar waar de maatschappij zulks verlangt of daar waar het particulier initiatief te kort schiet.

61 gedeeltelijk:

Afdeling Rotterdam

De materiële vrijheid van de mens komt het best tot uiting in een vrije particuliere ondernemingsgewijze productie.

63A Nota van wijziging hoofdbestuur Kolom B, regel 15

AAN TE VULLEN:

De mens kan zijn vrijheid eerst beleven wanneer hij in materieel opzicht niet aan te veel belemmeringen is onderworpen. Zijn materiële vrijheid komt het best tot uiting in een sociale markteconomie, gegrond op vrije, gedecentraliseerde ondernemingsgewijze productie en onderlinge mededinging, zowel in de productie als op de arbeidsmarkt. Een centraal geleide economie leidt niet alleen tot minder materiële vrijheid, maar ook tot beknotting van de geestelijke en staatkundige vrijheid.

TOELICHTING:

Voor wat de motivering van de laatste zin betreft, kan worden verwezen naar de gevleugelde woorden van Stikker bij de oprichtingsvergadering van de VVD op 24 januari 1948:

„De VVD zal moeten zijn een sterk progressief gezinde partij, die allen omvat, voor wie gees-

telijke vrijheid primair is, sociale gerechtigheid plicht, en die het economisch leven niet willen zien verstarren in het keurslijf van socialistische dogmatiek, die uiteindelijk in het staatsabsolutisme moet eindigen”.

142 Ondercentrale Hilversum (3305)

Kolom C r. 12 en verder

Na artikel 7 een nieuw artikel invoegen, op basis van:

- Met name de eerste en de laatste zin van het eerste lid van art. 25 van het huidige beginsel-program (1966);
- Hetgeen in het nieuwe ontwerp „Liberaal Manifest” is verwoord op blz. 19 A 29/30 en A 19/29;
- Het slot van de destijds door - nu wijlen - mr. D. U. Stikker gegeven kenschets bij het ontstaan van de VVD.

NIEUWE TEKST:

Op het terrein van de stoffelijke welvaart streeft het liberalisme naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn. Zij wijst derhalve nationalisatie en socialisatie af. Liberalen zijn voorstanders van de markteconomie, omdat daarvan de kern is, dat beslissingen over productie en investeringen gedecentraliseerd worden genomen door elkaar beconcurrerende zelfstandige ondernemingen; aldus zijn de vrijheden van consumptie en productie verzekerd.

Liberalen willen het economisch leven niet zien verstarren in het keurslijf van socialistische dogmatiek, die uiteindelijk in het staatsabsolutisme zal eindigen.

143 Afdeling Baflo (67) Kolom C r. 10 t/m 15

TE WIJZIGEN:

Artikel 8 in artikel 9

OPNEMEN ARTIKEL 8:

De vrije ondernemingsgewijze productie en de zelfstandigheid van midden- en kleinbedrijf, landbouw en elders is van essentiële betekenis voor het dragen van eigen verantwoordelijk-

heid in de maatschappij en voor de ontplooiing van de mens, zowel in materieel als in immaterieel opzicht. Het is eveneens van principiële betekenis voor onze liberale volkspartij, dat de bewegingsvrijheid van de mens door eigen bezit wordt vergroot en daarmee zijn vermogen om verantwoordelijkheid te dragen wordt versterkt. Bezitsvorming dient derhalve te worden bevorderd, nationalisatie en socialisatie te worden afgewezen.

145 Afdeling Eindhoven (1199)

TOEVOEGING AAN DE BEGINSSELVERKLARING:

Met betrekking tot de materiële vrijheid is het streven gericht op maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn. Dit is het best te verwezenlijken in een maatschappij die het private bezit van de produktiemiddelen, alsmede de vrije ondernemingsgewijze productie en distributie met vrije loon- en prijsvorming als beginsel stelt.

10 2 - Nieuwe artikelen. v Afdeling Brussel

V
Het overleg zowel in internationale organisaties als bilateraal diene vrede en welvaart. Nederland behoort daarom in dit overleg een constructieve rol te spelen ter bevordering van de internationale rechtsorde, de economische samenwerking en ontwikkeling en tot behoud en verbetering van het milieu.

144 Afdeling Rotterdam (3795)

TOEVOEGING: ARTIKEL 9

De mens heeft voor het maken van een bewuste keuze recht op goede informatie omtrent producten, regelingen, doelstellingen en werkwijzen.

TOELICHTING:

Naar onze mening bestaat grote behoefte aan een dergelijk artikel, omdat het bestaan door

steeds ingewikkelder produktie-methoden, overheidsmaatregelen, medische handelswijzen e.d. tot slechts meer frustraties bij de burgers leidt.

146 Afdeling Baflo (71)

ARTIKEL 10:

De partij verlangt, zowel in het kader van de Verenigde Naties als in ander verband, medewerking aan iedere poging tot versteviging van de internationale rechtsorde.

Ter handhaving van die rechtsorde acht zij de instandhouding van een modern toegeruste krijgsmacht noodzakelijk. Evenals op ander gebied acht zij daarbij samenwerking in Atlantisch verband geboden.

De partij ondersteunt iedere poging om onder doeltreffende internationale controle te komen tot het tegengaan van de verspreiding van kernwapens en tot algemene en volledige ontwapening; zij wijst eenzijdige ontwapening van de hand.

TOELICHTING:

artikel 10 is art. 10 en 11 uit oud beginselprogramma.

146A

Nota van wijziging Hoofdbestuur

ARTIKEL 9:

De mens is naar zijn aard bestemd als vrije persoonlijkheid in gemeenschappen te leven. De vrijheid van het vormen van ge-

meenschappen, binnen gezinsverband en daar buiten, is voor de vrije beleving van de gemeenschapszin van wezenlijke betekenis. Overheid en samenleving eerbiedigen de wijze van gemeenschapsbeleving die een ieder voor zichzelf samen met anderen verkiest. Daarbij heeft de overheid als orgaan van de gemeenschap tot taak de zwakere te beschermen en zijn ontwikkeling tot vrije en zelfstandige persoonlijkheid te bevorderen.

TOELICHTING:

Te weinig is tot uitdrukking gekomen dat de mens een gemeenschapswezen is. De mens leeft in verschillende gemeenschappen: het gezin, de buurt, zijn of haar werkkring, het ver-

enigingsleven, en ten slotte de staatkundige gemeenschappen zoals gemeente, waterschap, provincie en rijk. De liberale mens voelt zich ook wereldburger en draagt verantwoordelijkheid ten opzichte van zijn medemens, thuis en waar ook ter wereld. De overheid mag niet discrimineren en de vraag of een gezin is gevormd tijdens een huwelijk of buitenhuwelijkse samenleving doet niet ter zake voor zover het de houding van overheid en samenleving betreft. Wel blijft kindbescherming - en in veel ruimere zin de emancipatie (ontwikkeling tot vrije en zelfstandige persoonlijkheid) - een gemeenschapstaak waarbij de overheid voorwaarden moet scheppen die deze ontwikkeling bevorderen.

vast - goed

PARK OUD-WASSENAAR

In Park Oud-Wassenaar bieden wij twee riant gelegen **FLATS** te koop aan: een 3-kamerflat en een 5-kamerflat, naast elkaar gelegen en thans in gebruik als 8-kamerflat. Ruime kamers, zonnige balkons, uiterst moderne keukens en badkamers. Garage, lift, maaltijden (desgewenst).

U woont hier eerste klas in een grandioze omgeving.

Koopsom 5-kamerflat: f 650.000,— k.k.
Koopsom 3-kamerflat: f 375.000,— k.k.
Koopsom voor beide flats tesamen:
f 1.000.000,— k.k.

Voor inlichtingen en bezichtiging:

BECK MAKELAARDIJ BV

Van Zuylen van Nijeveltstraat 110
2242 AT WASSENAAR
tel.: 01751 - 19205
b.g.g.: A. W. F. Meijer, 070 - 682939.

GARDEREN - TE KOOP

Uniek en rustig gelegen vrijstaand **LANDHUIS** met 2 hectare park, bos en heide temidden van de Veluwe natuur. Het landhuis is sfeervol met diverse vijvers, terrassen en eigen zwembad. De vraagprijs is f 725.000,— k.k.

Inlichtingen en bemiddeling door Makelaardij Van Duinen & Van Nijhuis, Ermelo: Putterweg 17, tel. 03417 - 52353. Putten: Harderwijkerstraat 61, tel. 03418 - 1148.

Mooie, goedgebouwde, geheel vrijstaande **WONING** uit 1955. Staand in weiland. Met blijvend vrij uitzicht. Waar verder nog alles van te maken is.

Vraagprijs f 145.000,— k.k.

Brieven onder nummer 893 aan Bureau Van Vliet BV, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort.

TE KOOP: SCHOUWEN-DUIVELAND

Luxe bungalow '71, uniek gelegen bij natuurgebied op 3000 m² (of meer).

Tel. 01110 - 4217

Bemiddeling bij AANKOOP en VERKOOP van

**WOONHUIZEN - VILLA's -
LANDHUIZEN - GRONDEN -
EN TAXATIES OP
SCHOUWEN-DUIVELAND**

De Koepel b.v. Haamstede, Kloosterweg 98, Tel. 01115 - 1224
Lid N.B.M./M.C.C. Tevens gevestigd in Breda en Roosendaal.

Mijn opinie is ...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houd uw bijdrage kort.
Dat bevordert een
snelle plaatsing.

De redactie

behoudt zich het
recht voor stukken

te bekorten

of redactionele wijzigingen
aan te brengen.

Zend uw bijdrage
naar de centrale redactie
van dit blad:

Bijenmeent 133,

1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. geweigerde
of bekorte artikelen

bij de redactieraad,

Koninginnegracht 57,

2414 AE 's-Gravenhage.

Wiegel als lijsttrekker?

Het stukje van de heer Wilmer uit Zoetermeer in *Vrijheid en Democratie* d.d. 20 mei jl. heb ik met ergernis gelezen.

De heer Wilmer schrijft o.a. over polarisatie, oppositie en scheurmakers. Niet de heer Wiegel gebruikt deze woorden, neen de heer Wilmer en het lijkt niet eerlijk zaken om te draaien. Wenst de heer Wilmer zelf als een soort „loyalist”, of „New Left” te fungeren? Het lijkt er veel op.

Waarom zou men de heer Wiegel vastpinnen op één uitspraak?

De heer Wiegel is trouwens nog geen lijsttrekker. Hij heeft zich daartoe bereid verklaard. Wie heeft, uiteraard met steun van het kader, de VVD groot gemaakt? Juist, de heer Wiegel en andere partijen zijn niet voor niets zo jaloers, omdat zij zo'n unieke figuur missen.

Wat voor soort mensen straks op de VVD (en dat is de heer Wiegel) gaan stemmen lijkt mij niet relevant, als men maar op de VVD stemt, en daar gaat het om en met de heer Wiegel als lijsttrekker is succes, volgens mijn uiteraard bescheiden mening, verzekerd. Weet de heer Wilmer een betere?

R. R. VAN CALKER
Balkbrug

Energiebesparende investeringen

Naar aanleiding van de brief van de heer T. Lieverse in V. en D. van 20 mei jl. wil ik graag nogmaals kort toelichten, waarom subsidiëring van energiebesparende investeringen macro-economisch profijt oplevert. Overigens blijft het een politieke keuze of je bereid bent op die manier de economie te stimuleren.

Eerst een misverstand ophelderen. Als de heer Lieverse schrijft „Wanneer men dit (zijn punten van kritiek op ons artikel) in rekening brengt is te verwachten dat een overheidsbijdrage alleen in bepaalde gevallen rendabel is voor de gemeenschap”, dan deelt de energielcommissie die conclusie volledig. Natuurlijk kan niet elke energiebesparing tegen de meest absurde kosten doorgevoerd worden. Er moet een duidelijk stelsel van criteria voor subsidieverlening zijn; daarin moet tevens de hoogte van de subsidie geregeld zijn. Doel van het artikel was echter helemaal niet een dergelijk stelsel te ontwikkelen (dat is overigens erg technisch); doel was wel de allereerst te stellen vraag, of het principieel gewenst is te subsidiëren, te beantwoorden.

De genoemde punten van kritiek kunnen weerlegd worden. Een industrieel apparaat, de verlichting of de warmte-isolatie van fabrieken, kantoren en opslagplaatsen kunnen niet gedurende hun levensduur na hun aanschaf zonder zeer ingrijpende extra kosten alsnog energiebesparend gemaakt worden. Wij hebben dus niets aan

voortdurend te maken kosten-baten analyses. Wij moeten vooruit zien bij elke afzonderlijke investeringsbeslissing.

Tot welke macro-economisch ongewenste resultaten dat kan leiden heb ik juist voorgerekend in ons artikel. Dat subsidiëring overheidsgeld kost is triviaal. Aangevoerd is, dat zonder overheids subsidie lang een macro-economisch optimum ontstaat. Nogmaals: over de hoogte daarvan werden geen voorstellen gedaan omdat het om het principe gaat. Wel is aangetoond, dat zelfs als de kosten met en zonder isolatie gelijk zijn (d.w.z. dat de overheid het gehele verschil tussen macro-economisch en micro-economisch rendement voor haar rekening neemt) er nog belangrijke overwegingen zijn om voor een subsidiëring te zijn. Onze betalingsbalans en onze werkgelegenheid profiteren daar dan immers van. Conclusie: De energielcommissie blijft een overheidsbijdrage in micro-economisch onrendabele energiebesparende investeringen onmisbaar noemen - uiteraard binnen duidelijke en objectieve grenzen.

T. THALHAMMER,
Waalre

Discussie

De discussies tijdens de Algemene Vergadering in Nijmegen hebben aangetoond dat een VVD-congres goed in staat is via een genuanceerde afweging politieke standpunten te bespreken en vast te stellen. Aangevoerd is ook de noodzaak om van tijd tot tijd oude standpunten te herijken in het licht van nieuwe ontwikkelingen en opvattingen.

Het beginselprogramma en het Liberaal Manifest staan echter niet op zich zelf. Kamerfracties en hoofdbestuur moeten uit de gretigheid waarmee de discussie is gevoerd afleiden dat de hele partij actief wil gaan meedenken en meebeslissen bij alle belangrijke politieke zaken.

Deze verandering heeft belangrijke consequenties voor de komende verkiezingscampagne. De instelling van de lijsttrekker en de opzet van het verkiezingsprogramma dienen aan te sluiten bij de opvattingen in de partij. „Puinruimen” is er in de VVD niet meer bij! Liberalen hebben een eigen verlanglijst in de vorm van beginselprogramma en Manifest. Daarin wordt niet gesproken over restauratie, maar over vernieuwing van onze samenleving in liberale richting.

In de verkiezingscampagne dient die vernieuwing het volle accent te krijgen. De nieuwe lijsttrekker dient open te staan voor de huidige discussie in de partij, omdat hij of zij in 1981 de VVD moet verzekeren van de steun van zoveel mogelijk mensen die dat hervormingsgezinde liberalisme aanhangen.

A. Lantain, Uitgeest
A. Schreuder, Delft
A. L. van der Stoep, Amsterdam
G. de Vries, Leiden

Groen licht voor open universiteit

door Henk Krol

Paralympics

Op 22 mei werd in verscheidene bladen een bericht geplaatst over de veiligheidsgarantie voor de Zuidafrikaanse gehandicapten, bij een eventueel bezoek aan Nederland. Mr. Geertsema, commissaris van de koningin in Gelderland, stelde dat keiharde acties en aanslagen niet uitgesloten zijn. Het is voor mij onbegrijpelijk dat mr. Geertsema zo'n uitspraak kan doen. Immers, buitenlanders uit welk land ook, moeten er op kunnen rekenen dat hun veiligheid bij een bezoek aan Nederland gegarandeerd is. Bovendien hebben Zuidafrikanen geen visum nodig om Nederland binnen te komen.

Als gevreesd wordt dat de veiligheid in het geding komt, moeten de betrokken gezagsdragers ervoor zorgen dat er bescherming is. In een rechtsstaat moet men orde handhaven en zich van dreigementen van linkse groeperingen niets aantrekken. Dat de Zuidafrikaanse gehandicapten niet aan de Paralympics kunnen deelnemen is al meer dan schandelijk. Maar als deze mensen als bezoekers bedreigd zouden worden, zou dat betekenen dat Nederland tot de anarchie vervalt. Aan dergelijke praktijken zal met straffe hand paal en perk moeten worden gesteld. Uit de gebeurtenissen van 30 april is vanzelfsprekend lering getrokken. Dergelijke uitpattingen mogen zich nooit meer voordoen. Nooit mag de weg van de minste weerstand betreden worden.

Daarom moet de veiligheid van de Zuidafrikaanse gehandicapten, op bezoek in Nederland, met alle beschikbare middelen worden gegarandeerd.

A. H. PUTMAN CRAMER
Naarden.

Ruim vier ton bijeen bij Tientjesactie

Op 5 juni was voor de in april gestarte tientjesactie van de VVD een bedrag binnen van f 401.850,85.

Dat bedrag kan nog hoger worden, wanneer alle leden de toegezonden stortings-/acceptgirokaart invullen en een tientje (meer mag ook) overmaken op het gironummer van de VVD. Als al onze leden meewerken, kan de partij-organisatie verder worden uitgebouwd.

„De VVD-fractie geeft graag groen licht aan de spoedige start met de open universiteit”, aldus Dick Dees in het kamerdebat over dit plan van VVD-minister Pais.

De open universiteit zal vooral schriftelijk onderwijs bieden met daarnaast begeleiding van de student vanuit regionale studiecentra. De open universiteit richt zich vooral op mensen die bij gebrek aan de vereiste vooropleiding niet tot het hoger onderwijs kunnen worden toegelaten maar zichzelf toch in staat achten cursussen van de open universiteit te volgen.

Zo kan de open universiteit een tweede kans of een tweede weg bieden. Want ook degenen die een baan met een studie willen combineren worden toegelaten. Dick Dees onderstreepte in zijn betoog dat de open universiteit in een grote behoefte kan voorzien. „Mensen zullen meer ontplooiingskansen krijgen en de samenleving als geheel is erbij gebaat dat werken en studeren kan worden gecombineerd”, aldus Dees. Een goede zaak vond hij dat naast de mogelijkheid om in bepaalde studierichtingen zo een volwaardig doctoraal diploma te behalen, de student ook uitsluitend enkele cursussen kan volgen.

Leeftijdsgrens verlagen

Minister Pais kiest voor een toelatingsleeftijd van 21 jaar.

De onderwijsraad wilde zelfs 25 jaar. Namens de VVD-fractie diende Dick Dees een motie in om de toelatingsleeftijd op 18 jaar te bepalen. Hij stelde de eigen vrijheid en verantwoordelijkheid van de student centraal. „Laat studeren wat en wie maar wil, laat de student zelf kiezen” en „als we terecht de meerderjarigheidsgrens tot 18 jaar willen verlagen, dan moeten we in zoveel mogelijk wetten de eigen beslissingsbevoegdheden bij deze grens markeren”.

Dees: „Bevoogding en paternalisme passen hier niet.”: CDA en PvdA stelden zich aanvankelijk aarzeland op tegenover het voorstel van Dees maar na afloop van het debat zag het er naar uit dat hij deze fracties toch had weten te overtuigen.

Volgens Dees past de open universiteit in een onderwijsbestel dat is te vergelijken met een spoorwagennet waarin reizigers zoveel aansluit- en overstapmogelijkheden hebben dat zij niet op een dood spoor kunnen komen.

Hij wenste „spoorwegdirecteur” Pais alle succes toe en wat Dees betreft mag deze nieuwe intercity plus spoedig uit Heerlen - waar de hoofdvestiging van de open universiteit komt - vertrekken.

van A tot Z

JOVD KANAALSTREKEN - Op 13 juni spreekt mev. mr. A. Kappeyne van de Coppello in het Geertteis-centrum te Stadskanaal. Aanvang: 20.00 uur.

STEENWIJK - Op 13 juni spreekt drs. E. H. T. N. Nijpels in de Stads-herberg. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

UTRECHT - Op 11 juni vindt er een debat plaats tussen mev. E. Verkerk-Terpstra (VVD) en de heer J. Houwelingen (CDA) in hotel Smits, Vredenburg 14. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

De radio-uitzending van de vvd is op donderdag 19 juni, hilversum 2, 18.50 - 19.00 uur

Spreekbeurten prominenten

• Op 16 juni spreekt mev. drs. N. Smit-Kroes in „De Boerderij“, Nieuwe Gouwe O.Z. 18 (nabij Mui-zengat) te Gouda. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Actuele politiek.

• Op 16 juni spreekt mr. H. E. Koning in hotel „de Gouden Leeuw“, Markt te St. Oedenrode. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

ALKEMADE - Op 13 juni spreekt L. M. de Beer in café Heemskerk, Langeweg 2, Roelofarendsveen voor de afdeling Alkemade. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberale visie op het wonen.

H.J. de Koster benoemd tot Staatsraad

Bij koninklijk besluit is met ingang van 16 mei jl. benoemd tot Staatsraad in buitengewone dienst, de heer Hans de Koster uit Wassenaar. De heer De Koster is penningmeester van de VVD, en lid van de Eerste Kamer. Verder is hij voorzitter van de Raad van Europa.

Mutaties

Hoofdbestuur:

HB-lid, tevens penningmeester van Kamercentrale Drenthe - G. Ziengs, Wilhelminapark 30, 7941 GN Meppel, tel.: 05220 - 59272, (adreswijziging)

Secretarissen ondercentrales:

HORST - ir. F. Allan, Kuilseweg 16, 6584 DB Molenhoek, tel.: 08896 - 3868 (H), (nw. secr.)

SITTARD - W. de Kok, Slagboomweg 1, 6129 GA Urmond, tel.: 04495 - 3614 (H), (nw. secr.)

Afdelingssecretarissen:

ABCOUDE - mw. Y. A. Bakhuizen-v. Kreuningen, Doude v. Troostwijkstr. 38, 1391 ET Abcoude, tel.: 02946 - 3114 (H), (nw. secr.)

CAPELLE a/d IJSSEL - mw. H. P. Pull ter Gunne-ten Doescha, Merellaan 302, 2902 JN Capelle a/d IJssel, tel.: 010 - 512587 (H), (nw. secr.)

DOESBURG - L. L. v.d. Brandt, Molengaarde 11, 6983 BD Doesburg, tel.: 08334 - 4347 (H), (nw. secr.)

HARDINXVELD-GIESSENDAM - A. P. van de Ven, Groot Veldsweer 3, 3371 CA Hardinxveld-Giessendam, tel.: 01846 - 4369 (H), (nw. secr.)

HATTEM - J. K. van der Korst, Pr. Irenelaan 1, 8051 NW Hattem, tel.: 05206 - 2886 (H), (nw. secr.)

HILVERSUM - mr. H. A. Mreijen, Meteorenstraat 11, 1223 EP Hilversum, tel.: 035 - 231939 (H), (nw. secr.)

LANGEDIJK - A. Reijmers, corr. adres Postbus 32, 1722 ZG Zd.-Scharwoude, tel.: 02260 - 2491 (H), (nw. secr.)

LEKKERKERK - H. Vlot, J. van Lennepingel 10, 2941 TC Lekkerkerk, tel.: 01805 - 2397 (H), (nw. secr.)

LINSCHOTEN/SNELREWAARD - mw. drs. W. J. Muhs, Oostwijk 11, 3461 GP Linschoten, tel.: 03480 - 18753 (H), (naamswijziging)

NIEUWKOOP - mw. L. W. M. van Poorten-Raymann, Stortenbekerstraat 47, 2421 ET Nieuwkoop, tel.: 01725 1342 (H), (nw. secr.)

OUDENBOSCH - mw. C. W. M. Brits-Kroone, Vrededijk 8, 4731 EJ Oudenbosch, tel.: 01652 - 4579 (H), (nw. secr.)

STEENDEREN - S. Hartman, Schiphorsterstraat 14, 7227 NG Toldijk - Steenderen, tel.: 05754 - 224 (H), (nw. secr.)

WAGENINGEN - E. O'Herne, Thorbeckestraat 44, 6702 BS Wageningen, tel.: 08370 - 21224 (H), 08370 - 82458 (K), (nw. secr.)

WISCH - Mw. Y. E. Kraay-Bons, Merelstraat 26, 7051 XM Varsseveld, tel.: 08352 - 2070 (H), 08352 - 8888 (K), (nw. secr.)

WOENSRECHT - mw. M. C. P. van der Does-Smulders, Duinstraat 68, 4631 KV Hoogerheide, tel.: 01646 - 3537 (H), (nw. secr.)

WOERDEN - J. C. Blonk, Esdoornlaan 43, 3442 HB Woerden, tel.: 03480 - 18254 (H), (wnd. secr.)

ALS U

voor kortere of langere tijd in het buitenland moet gaan werken en wonen, terwijl het belang van uw kinderen eist dat zij in Nederland het onderwijs blijven volgen,

OF ALS U

- in Nederland wonend - door omstandigheden wordt gedwongen de zorg voor uw kinderen tijdelijk aan anderen over te laten,

DAN VINDT U

in Baarn een goede mogelijkheid voor het opvangen van jongens en meisjes van 6 tot 20 jaar. Voor de cursus '80-'81 is nog beperkt plaats.

De LOUISA-STATE is een gezinsvervangend internaat waar uw kinderen die zorg ontvangen die opvoeding tot volwassenheid vereist.

Een staf van deskundige medewerkers is belast met de studiebegeleiding van jongelui die VWO, HAVO, MAVO of basisonderwijs volgen. Kinderen die voorheen geen Nederlands onderwijs hebben gevolgd en/of de Nederlandse taal niet machtig zijn, hebben de bijzondere aandacht van de staf.

Naast de studie en het „leren studeren“ geniet persoonlijkheidsvorming de hoogste prioriteit.

De LOUISA-STATE - gelegen in een bosrijke omgeving - beschikt over ruime mogelijkheden voor recreatie en sportbeoefening, o.a. door een eigen sportveld, tennisbaan en me-nagerie

LOUISA-STATE

Gerrit van der Veenlaan 16,
3743 DN Baarn,
telefoon (02154) - 20441

De nieuwe
boutique modellen van
de Parijse en Italiaanse couturiers en

meer resultaat met goed
verzorgd drukwerk van

ten brink meppel bv

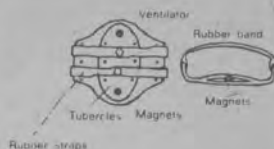
telefoon 05220-54646

Senationele ontdekking voor mensen die de gehele dag moeten staan, of veel lopen.

De oplossing voor vermoeidheidsverschijnselen van uw voeten + benen!!

Weer een geheim uit het Verre Oosten

MAGPIN

Dit zijn gemagnetiseerde voorvoetsteuntjes, die de bloedsomloop bevorderen en zodoende een heilzame werking hebben op vermoeide en doorgezakte voeten, vermoeide benen en koude voeten.

Per paar f 49,50. Verkrijgbaar bij erkende drogisten en bandagezaken.

Inlichtingen en gratis brochure: Benelux Importeur GEVALO BV, Heuvelstraat 57, 5038 AB Tilburg. Tel. (013) 434711.

Erkende grossiers: Arcim Import, Hengelo, tel. (074) 918827, Fa. Van Dam, De Bilt, tel. (030) 760438, Fa. Knegtel, Tilburg, tel. (013) 434028.

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit: 54 jongens en meisjes.

Eenpersoonskamers.

Intensieve, individuele studiebegeleiding.

Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van voortgezet onderwijs.

Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur: J. W. A. Vossen, Sellingerstraat 75, 9561 TA Ter Apel, tel.: 05995 - 1642.

INTERMEDIAR BIBLIOTHEEK

HET ECONOMIEDEBAT

Economen contra
Den Uyl en Van Agt
P.A.G. Lansbergen

NIEUW!

- Beperking van de collectieve lasten komt de economie ten goede
- Uitbreiding van de collectieve sector bevordert de werkgelegenheid

Tegenstrijdige argumenten van mensen die hetzelfde voorstaan: herstel van economie. Wie heeft gelijk?

'Het economiedebat' kijkt terug op de strijdvrage onder economen en politici en reconstrueert hun opvattingen en ideeën over het 'beste' werkgelegenheidsbeleid. Waarover de discussie voortduurt.

Deze uitgave is een bundeling van de gelijknamige artikelenserie die in Intermediair weekblad verscheen. 104 pagina's, prijs f 24,50, bestelnummer 0106.

Telefonische bestellingen kunt u overdag en 's avonds richten aan Intermediair Lezersservice, 020-24.24.04.

Voor schriftelijke bestellingen onderstaande coupon zenden aan: Intermediair Lezersservice, Postbus 3434, 1001 AE Amsterdam.

Zend mij exemplaren van het boek
'Het economiedebat' à f 24,50, bestelnummer 0106.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/Woonplaats: _____

J0226

Het gebouw van de RABO-BANK te Middenmeer werd met SURFAKOTE MUURCOATING gespoten en ziet er nu voortreffelijk uit. Surfakote muurcoating is een uitstekende investering.

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kantoren en industriële gebouwen met Surfakote gespoten.

SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal dikker dan

een gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht. Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 jaar garantie.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek B.V. Schuytvlot, postbus 8, 3417 ZG Montfoort (U.), tel. 03484 - 1587.

VOCHT?

- OPTREKKEND VOCHT
- DOORSLAAND VOCHT
- LEKKE KELDERS
- BETONREPARATIE

GEGARANDEERD WATERDICHT!

door de
INJECTION NEDERLAND METHODE

INJECTION NEDERLAND bv

MARCONIWEG 4 - 4124 PD HAGESTEIN

TEL. 03473-4455

INTERMEDIAR BIBLIOTHEEK

TUSSEN OORLOG EN VREDE

Thema's in de polemologie

Is bewapening de beste manier om oorlog te voorkomen?
Hoe gevaarlijk is de koude oorlog?

Pas sinds de opkomst van het vredesonderzoek na 1945, is men vraagtekens gaan zetten bij de gangbare politieke opvattingen over de beste manier om oorlog te voorkomen.

In deze uitgave wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste onderwerpen waar het huidige vredesonderzoek zich mee bezighoudt. Meer feiten en achtergrondinformatie over de koude oorlog, de ontwikkeling van de kernbewapening, veiligheid in het nucleaire tijdperk, de bewapeningswedloop, ontwapening en wapenbeheersing.

De inhoud van dit boek verscheen reeds eerder als artikelenreeks in het weekblad Intermediair onder de titel 'Thema's in de polemologie'.

224 pagina's, prijs f 34,50, bestelnummer 0104.

Telefonische bestellingen kunt u overdag en 's avonds richten aan Intermediair Lezersservice, 020-24.24.04.

Voor schriftelijke bestellingen onderstaande coupon zenden aan: Intermediair Lezersservice, Postbus 3434, 1001 AE Amsterdam.

Zend mij exemplaren van het boek
Tussen oorlog en vrede, à f 34,50, bestelnummer 0104.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/Woonplaats: _____

J0228

vrijheid en democratie

leden
werven
voor
de

zie pagina 13

24 juni 1980

Watersporters, rustzoekers opgelet!!!

SCHITTEREND HERENHUIS

met gratis ligplaats. In de Hoeksche Waard aan het Haringvliet (prachtig watersport- en natuurgebied) bieden wij een geweldig huis met inpandige garage te koop aan. De gelukkige toekomstige eigenaar verwerft tevens het recht op een gratis ligplaats in de op ca. 1 km afstand gelegen jachthaven. De moderne, zeer fraaie woning bevat o.a.: garage, zeer grote woonkamer met verlaagd open haardgedeelte, schuifpui naar terras, luxe keuken, grote ouder-slaapkamer met eigen badkamer met ligbad en toilet, 2 slaapkamers, 2e badkamer met douche, 2e verd.: grote bergkelder en 4e slaapkamer. Grote zonnige achtertuin met buiten open haard. Gekleurd sanitair, bouwjaar 1977, eigen grond. Vraagprijs voor deze unieke aanbieding slechts f 205.000,— k.k. **INRUIL EIGEN WONING DESGEWENST MOGELIJK!** Bagro Vastgoed, tel.: 01804 - 15644 en na 19.00 uur: 01804 - 26125 of 01869 - 2387.

gast - vrijheid

Ervaar het genot van een paar dagen rust en wég van het alledaagse... u zult verrast zijn! (met overdekt zwembad, sauna, solarium, tafeltennis, tennisbaan etc.)

Fam. H. Wuls Hzn. - Tel.
02228 - 445
...vraag het uw kennissen...

SPECIALITEITEN RESTAURANT „Het Kasteel van Rhoon”

à la carte Restaurant

Tevens zalen voor recepties, diner, vergaderingen etc.

S. G. Abel - Dorpsdijk 63, Rhoon - Tel. (01890) 8896 - 8884

05771 - 241 - 242

GRAND HOTEL DE MALLEJAN TE VIERHOUTEN (bij Nunspeet)

Het Hotel waar u zich thuis voelt

Het Hotel waarvan de medewerkers het u zo gezellig mogelijk maken

Het Hotel met het unieke diner-dansant op de zaterdagavond waar iedereen over spreekt.

Weekend arr. van vrijdag of zaterdag voor het diner tot zondag of maandag na het ontbijt. Ook voor uw langer verblijf, conferenties, vergaderingen, congressen enz., verschaffen wij u gaarne alle inlichtingen.

Golden Tulip®
Hotel Bouwes★★★★

Dag, diner-dansant (beh. maandag). Kompl. 3-gangen menu al v.a. f 29,50. Elke zondag matinee. Unieke accommodatie voor congressen, studiegroepen, feesten en partijen. **Bezoek het gezellige Casino Zandvoort**, waar het restaurant tot 's nachts 1.00 uur open is.

BOUWES PALACE: Panorama restaurant op 70 m hoogte. **Dolfirama:** dagelijks shows om 10.30, 12.00, 14.00 en 16.00 uur; avondshows op di., vr. en za. om 21.00 uur.

Vraag naar ons speciale Golden Tulip Weekend arrangement met o.a. Casino en Dolfirama.

BOUWES ZANDVOORT 02507 - 2144

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1233
24 juni 1980

Hoofredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen-
administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen
voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen
Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

In dit nummer:

Commentaar. Pag. 3

Achter de groene gordijnen, door Henk Krol. Pag. 4.

Onder de groene hemel door Koosje Bins. Pag. 5. Interview Tweede Kamerlid dr. Braams. Pag. 6.

Venetië, Comedia dell'arte of treurspel door Floris Wijsenbeek. Pag. 7.

De consument centraal, door drs. Len Rempt. Pag. 8 en 9.

Interview met mr. J. C. Wiebenga. Pag. 10 en 11. Teldersstichting gaat politiek Sowjet-Unie bestuderen. Pag. 10 en 11.

Vrouwen in de VVD. Pag. 22 en 23.

Mijn opinie is... Pag. 24 en 25.

Activiteitschema VVD! Zeven pagina's.

Het eerstvolgende nummer verschijnt op dinsdag 19 augustus. Kopij moet uiterlijk op 11 augustus binnen zijn bij de centrale redactie, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum

Het hoofd koel

door mr. F. Korthals Altes
voorzitter van de VVD

Met de voorbereiding van de begroting 1981 staat het kabinet voor bijna onoplosbare problemen en een bijna onuitvoerbaar taak. Onze welvaart loopt terug door stagnatie van de economische groei en voortdurende stijging van de energieprijzen. Konden in het verleden prijsstijgingen worden opgevangen door de groei en kon die groei ook nog jaarlijks tot enige welvaartsstijging leiden, nu moeten de energieprijsstijgingen worden betaald door energiebesparing en bezuinigingen.

Gedurende de eerste jaren van het kabinet-Van Agt/Wiegel is er sterk omgebogen in de sfeer van de overheidsuitgaven. De mogelijkheden op dat gebied zijn niet onuitputtelijk. In vergelijking met het ons 'omringende buitenland zijn de klassieke overheidsuitgaven voor bijv. onderwijs, wegenbouw en veiligheid niet aan de hoge kant. Wij ontkomen er niet aan dat de nationale verarming zich in de inkomenssfeer van zeer velen zal moeten doen voelen. Daarbij kunnen niet tot in het oneindige allerlei groepen buiten schot blijven. Scherpe nivellering, zoals door de PvdA bepleit, is sociaal-economisch ongewenst en kan bovendien nooit genoeg opleveren. Loonstijgingen zoals in enkele CAO's reeds voor 1981 voorzien, zal het bedrijfsleven niet kunnen opbrengen. Reeds nu dreigt het loonaandeel in de totale bedrijfsinkomens - de arbeidsinkomensquote - al op te lopen tot de ongekende hoogte van 96 procent.

Voorzichtig maar onvermijdelijk zullen wij er met z'n allen aan moeten wennen dat zeer grote groepen zullen moeten delen in de kostenstijging zonder dat er compensaties tegenover staan.

Sociale uitkeringen

In de sfeer van de sociale uitkeringen gaat onze voorkeur sterk uit naar vermindering van het aantal uitkeringstrekkers boven vermindering van de uitkeringen zelf. Maar als een arbeidsmarktbeleid en de vermindering van het aantal uitkeringstrekkers (volumebeleid) niet in voldoende mate slagen, zal vermindering van de uitkeringen onontkoombaar zijn, hoe ongewenst wij dit ook vinden. Van het kabinet en de partijen waarop het steunt moeten grote vindingrijkheid en doorzettingsvermogen worden gevraagd. Het nemen van pijnlijke maatregelen zal spanningen oproepen. Het is daarom zaak dat de regeringspartijen en het kabinet zoveel mogelijk zoeken naar wat hen verbindt boven wat hen verdeeld houdt. En dat kabinet en regeringspartijen het hoofd koel houden. Het is daarom te betreuren dat juist voor en tijdens de inspannende en veeleisende begrotingsoperatie een aantal spanningen is opgevoerd. De minister van binnenlandse zaken die zelf reeds initiatieven had ontwikkeld om tot vermindering van ambtelijke topsalarissen te komen, is met een motie opgejaagd. Bonden die vinden dat onvoldoende overleg is gepleegd, spannen tegenwoordig korte gedingen aan tegen de betrokken minister om hem alsnog tot overleg te dwingen. Kamerleden daarentegen verlangen een tempo dat zorgvuldig overleg onmogelijk maakt.

De voorzitter van de Tweede-Kamerfractie van het CDA, vervroegd terug van een reis naar Sri Lanka, eiste dat het kabinet concessies zou doen die leiden tot beperking van de aftrekbaarheid van hypotheekrente voor de eigen woning, terwijl vaststond dat het kabinet tot tweemaal toe, in overeenstemming met het CDA-verkiezingsprogramma en het VVD-standpunt, had verklaard dat aan die aftrekbaarheid niet getornd zou worden. Kamerleden van VVD en CDA zochten reeds naar formules waarbij aan de excessieve belastingdruk enerzijds en excessieve aftrekmogelijkheden anderzijds in overleg met het kabinet een einde gemaakt zou kunnen worden.

Ondanks de ernstige ontrading door de minister van buitenlandse zaken nam een meerderheid van de CDA-fractie, gesteund door de oppositie, een motie aan waarbij om een olie-embargo tegen Zuid-Afrika wordt gevraagd. Het gaat hier niet om een wezenlijke bedreiging van Zuid-Afrika, maar om een signaal. Ook wij veroordelen de rassendiscriminatie in Zuid-Afrika. Wij zijn ons ook ervan bewust dat dit geldt voor het overgrote deel van de wereld. Toch zijn de Verenigde Naties en de Europese gemeenschap nog niet toe aan het wapen van het embargo. Grote zorgvuldigheid is vereist: ten aanzien van de landen die voor hun olie van Zuid-Afrika afhankelijk zijn en om te voorkomen dat het embargo als strijdmiddel zijn effect verliest.

Laat de Tweede Kamer en het kabinet het hoofd koel houden. In verband met het gevraagde embargo tegen Zuid-Afrika is een crisissfeer opgeroepen. In verband met de aftrekbaarheid van de hypotheekrente is er gedreigd dat er geen kabinet meer zou zijn als... Toch is het gesprek over de belastingkwestie voortgezet en is de dreigende taal wat teruggenomen. Dat is goed. Ook op andere terreinen waar het CDA het niet direct eens is met de VVD of het kabinet dient het gesprek te worden voortgezet voordat machtswoorden worden gesproken. Als het onverhoopt tot een botsing komt, dan is er natuurlijk nog wel een andere oplossing dan dat er geen kabinet meer zou zijn. Het zou uit democratisch oogpunt wel eens juist kunnen zijn als door kamerontbinding het oordeel van de kiezer wordt gevraagd. Kamerontbinding kan juist dan aan de orde zijn, indien er gereide twijfel bestaat of de kiezers het nog wel met de kamermeerderheid eens zijn.

Het verdient echter verre de voorkeur wanneer kabinet en kamers aanblijven tot de gewone periodieke verkiezing op 26 mei volgend jaar. Maar dat lukt alleen als er niet gedreigd wordt en zowel kabinet als regeringsfracties zich over andere tegenstellingen heen vooral richten op het herstel van onze economie.

Bolkestein: „Wie apartheid wil bestrijden kan niet akkoord gaan met boycot’

door Henk Krol

„Het nieuws uit Zuid-Afrika is slecht. De binnenlandse toestand is gespannen. In het hele land zijn scholen geboycot. De grieven zijn gerechtvaardigd, want de regering heeft onderwijs voor kleurlingen en zwarten altijd als sluitpost behandeld.” Met deze zinnen begon VVD-woordvoerder Frits Bolkestein zijn bijdrage over de olie-boycot van Zuid-Afrika.

In klare bewoordingen schetste hij de explosieve situatie van de binnenlandse politiek aldaar.

Zijn kernvraag daarbij was: „hoe moeten wij ons als Nederland daartegenover opstellen?”

Een voor velen gewenste olieboycot heeft volgens Bolkestein een isolement tot gevolg en de geschiedenis leert ons dat een isolement verstarrend werkt. Wat wel kan bijdragen tot een betere toekomst voor Zuid-Afrika is contact. „Internationale contacten werken liberaliserend, zeker in een relatief open samenleving als de Zuidafrikaanse. Een isolement zou de liberale elementen op een hoop jagen met de „verkrampes” in plaats van de eersten los te weken uit de tweede groep.”

Voor wat betreft een economische boycot kon de buitenland-specialist van de VVD-fractie vaststellen dat hierdoor de werkgelegenheid van de niet-blanken zal verminderen en dat hierdoor hun leefomstandigheden zouden verslechteren. „Het zal de blanken straffen zonder de zwarten te helpen. Integendeel, het toezicht en de repressie zullen worden verscherpt. Apartheid en onderdrukking gedijen in een cultuur van armoede. Economische groei werkt als een sociaal smeermiddel.”

De conclusie van Frits Bolkestein was dan ook dat wie apartheid wil bestrijden niet akkoord kan gaan met een economische boycot. „Dat is dan ook de reden waarom Lucy Mvubelo, leidster van de grootste zwarte vakbond en Percy Goboza, hoofdredacteur van de grootste zwarte krant, zich tegen zo’n boycot verzetten”.

VVD blij met uitverkiezing Thorn

De voorzitter van de VVD, mr. F. Korthals Altes, heeft naar aanleiding van de voordracht van Gaston Thorn voor het voorzitterschap van de Europese commissie de navolgende verklaring uitgegeven.

De VVD neemt met grote voldoening kennis van het besluit van de eerste ministers van de Benelux de Luxemburgse liberaal Gaston Thorn voor te dragen voor het voorzitterschap van de Europese commissie.

Gaston Thorn heeft o.a. als voorzitter van de Federatie van Europese Liberale Partijen bij uitstek blij gegeven van een Europese gezindheid en van het vermogen tot eendrachtige samenwerking te inspireren. Het is een goede zaak dat de premiers van de Beneluxlanden zich niet ieder tot kandidaten uit eigen land zijn blijven beperken en dat blijkens de voordracht van een liberale Europeaan, die gedurende de afgelopen maanden steeds de steun heeft gehad van het dagelijks bestuur van de VVD, de Europese gezindheid het heeft gewonnen.

Twijfel aan argumenten abortusoverleg PvdA

„Ik ben erg teleurgesteld omdat de PvdA en D’66 het overleg dat wij met hen begonnen waren op 1 mei na zes weken hebben afgebroken”.

Het voornaamste doel van de beide VVD-fractieleden Dees en Krijnen was er voor te zorgen dat op een zo kortst mogelijke termijn en zo goed mogelijk wetsontwerp door een zo breed mogelijke kamermeerderheid zou kunnen worden aangenomen. Juist omdat er op dit moment een enorme kloof ligt tussen de huidige wetgeving en de praktijk is dat hard nodig. Dick Dees: „Het is in strijd met de beginselen van een rechtsstaat om die kloof ongedicht te laten. Daarom ook onze contacten met de PvdA en D’66. Zij hebben dat overleg afgebroken.”

Dick Dees is bovendien teleurgesteld in het feit dat hij niet van de deelnemende leden van fracties van PvdA of

D’66 de boodschap kreeg dat er niet verder zou kunnen worden gesproken, hij moest dat ervaren uit de krant. „In het laatste gesprek dat we in de werkgroep hadden maakten we de afspraak dat we geen mededelingen naar buiten zouden doen. Maar in die weken daar was al gebleken dat allerlei verhalen in de pers, waar of onwaar, negatieve invloeden hadden op de gesprekken. Het verbaasde me dus in grote mate om vlak daarna te moeten constateren dat via de PvdA allerlei mededelingen naar buiten werden gedaan terwijl het overleg nog gaande was.”

Ondanks die negatieve ervaringen zijn Anneke Krijnen en Dick Dees nog altijd bereid om terwille van het belang van de vrouw zelf, opnieuw met wie dan ook rond de tafel te gaan zitten. „We stellen ons in deze hele problematiek uitermate open op omdat ons doel is snel een goede wet

De VVD Tweedekamerleden Anneke Krijnen en Dick Dees probeerden in de afgelopen weken samen met de PvdA en D’66 tot een bevredigende oplossing te komen aangaande de abortusproblematiek. Vanaf het moment dat dit bij de pers bekend werd was het groot nieuws tot op de dag dat deze onderhandelingen mislukten. Die dag ging Henk Krol praten met een teleurgestelde Dick Dees.

met een behoorlijke kamermeerderheid. Als er openingen zijn om de draad weer op te nemen dan zullen wij daar graag aan meewerken".

Het meest beroerde punt na afloop van de onderhandelingen met PvdA en D'66 is wel dat deze partijen het voor 95 % met elkaar eens waren. De vice-fractievoorzitter van de PvdA Ed van Thijn bevestigde dit ook nog eens nadrukkelijk in zijn persconferentie. „Onbegrijpelijk dat men dan terugkomt op een randvoorwaarde waar men aanvankelijk geen bezwaar tegen maakte".

Vandaar dat Dick Dees dan ook is gaan twifelen aan de argumenten en motieven die de PvdA heeft. „Ze gooien het op die randvoorwaarden die wij al op 1 mei hadden geformuleerd, maar hun werkelijke motieven zouden wel eens heel andere kunnen zijn".

In een eerste interview na het mislukken van deze onderhandelingen kon PvdA-deelnemer Roethof immers niet positief antwoorden op de vraag of de PvdA voor zou stemmen als in het najaar zou blijken dat op alle punten waarover overeenstemming was amendementen zouden worden ingediend en dat deze het zouden halen en op geen van die amendementen een onaanvaardbaar zou komen.

„Dat is een duidelijke politieke uitspraak. Zelfs als we het materieel helemaal eens zouden zijn dan nog geeft Roethof geen garanties. Door die uitspraken en door berichten die ik hoorde in de wandelgangen heb ik sterk de indruk gekregen dat de PvdA is omgeslagen door druk uit haar achterban, met name de uitspraken van de Rode Vrouwen hebben hier vermoedelijk een zeer sterke rol in gespeeld. Als dat zo is vind ik het prima, maar dan moet de PvdA dat wel eerlijk zeggen."

Overigens beseft ook Roethof wel de politieke betekenis van deze uitspraak en toen de medewerkers van het AVRO-radioprogramma „De Slag bij Nieuwspoor" hem de volgende dag vroegen dit nog eens voor hun microfoons te herhalen, bleek hij inmiddels als een blad aan de boom te zijn omgedraaid.

Dees: „Ach het is allemaal gepraat achteraf. Jammer alleen dat de vrouw in nood daar niet mee gebaat is. Vandaar ook dat ik alles graag wil vergeten en wetende hoe ver we al gekomen waren de deuren voor ieder volgend gesprek graag openhoud omdat dat in het belang is van iedereen die het al moeilijk genoeg heeft met de zaak zelf. Abortus is geen onderwerp voor politiek gekis-sebis".

In memoriam Piet Muntendam

Op woensdag 11 juni 1980 overleed te Deventer - de stad waar hij zijn werkzaam leven huisarts was - PIETER MUNTENDAM. Hij wist sinds een half jaar dat hij ongeneeslijk ziek was, maar heeft de kracht gehad in dat half jaar met een schier bovenmenselijk optimisme en wil tot dóór-leven orde op zaken te stellen.

Piet Muntendam heeft de partij op alle niveaus gediend: als dynamische voorzitter van de plaatselijke afdeling, als een nog dynamischer voorzitter van de Kamercentrale Zwolle en vanaf 1970 als oprichter en voorzitter van de commissie voor de volksgezondheid. Daarbij is hij nog een aantal jaren lid geweest van het Hoofdbestuur. Hij was een ras-medicus met daarnaast een grote maatschappelijke belangstelling. Hij was wars van ziekmakend gepraat en van gepolitiseerd rond het ziekbed. Zijn doel was een organisatie van de eerstelijns gezondheidszorg, welke er toe moest leiden, dat ingebeelde en aangeprate ziekten zouden verdwijnen. Hij was een echt doorzetter, die graag een vergadering naar zijn hand zette; niet iedereen vond dat altijd even prettig, maar dan bleek steeds, dat zijn inzichten op organisatorisch terrein en op het vlak van de gezondheidszorg de juiste waren. Hij bewees dan dat hij ook een ras-politicus was.

Onder zijn leiding heeft de commissie negen jaar adviezen uitgebracht, voornamelijk aan de Tweede-Kamerfractie waarmee een nauwe band bestond. Adviezen die zijn karakter weerspiegelden: deskundig, bondig, wars van pathos, liberaal in elk woord.

Op 16 juni namen velen afscheid van hem in de aula van het crematorium te Dieren; namens het hoofdbestuur en partijcommissie sprak dr. H. Roelink een herdenkingswoord uit, waaruit duidelijk bleek, dat Piet Muntendam een voorbeeld moet zijn voor vele liberalen: combineer gaven van verstand, hart en karakter. Zijn vrienden zullen hem niet spoedig vergeten; hun gedachten zijn bij het gezin dat hij achterliet.

door Koosje Bins

Onder de groene hemel . . .

in de blauwe zon, speelt het blikken harmonie-orkest in een grote regenton . . . Dit is de eerste regel van een liedje en géén persiflage op de Tweede Kamer, als u dat zou denken. Een liedje geïnspireerd op Jeroen Bosch, eventueel Breughel. En dát gaf weer inspiratie aan de personeelsvereniging van de Tweede Kamer, toepasselijk genaamd: „Binnenskamers” om haar lustrumfeest aan op te hangen. Ja zeker, een personeelsvereniging waar ook Kamerleden lid van zijn. Dat is aardig. Een Breugheliaans lustrumfeest en liefst te verschijnen in aangepaste kledij . . .

Dan waant u zich eeuwen terug in de tijd! Kijk, daar voelde ik onmiddellijk iets voor. Vier eeuwen terughopsen en me het grove boerenbrood en de sprinkelende wijn goed laten smaken. Een feest waar je verfrist van terugkomt om onze eigen eeuw weer aan te kunnen, tesamen

Ansje Koning (secretaresse Koos Rietkerk), Kamerlid Ed Nijpels en iemand met een „kater” op haar schouder, reeds . . .

met een „kater” op je schouder. Katers, trouwe huisdieren door alle eeuwen heen. Breughel zal ze ook gekend hebben. Tips voor de aangepaste kleding zouden nog gegeven worden, maar wat eigen initiatief is ook in deze eeuw nooit weg en daarom stapte ik opgewekt naar het Mauritshuis, het dichtsbijzijnde museum. En daar begon- nen de problemen!

Er hangen fraaie Breughels, maar van de hand van Jan, zoon van Pieter. Jan, bijgenaamd „de fluwelen”, omdat hij zijn bloemen, dieren en engeltjes een zacht fluwelen glans wist mee te geven. Bloemen, dieren, bomen, het kon toch niet de bedoeling van de lustrumcommissie zijn dat ik als berkeboompje zou verschijnen?

Van vader Pieter Breughel had men geen voorstellingen en ik kreeg het boze vermoeden, dat juist hij zich meer had toegelegd op het vereeuwigen van de toen heersende mode.

Op het bankje voor de stier van Potter zat ik na te denken, tenslotte moet je je niet snel uit het veld laten slaan en dus ook niet uit het Mauritshuis.

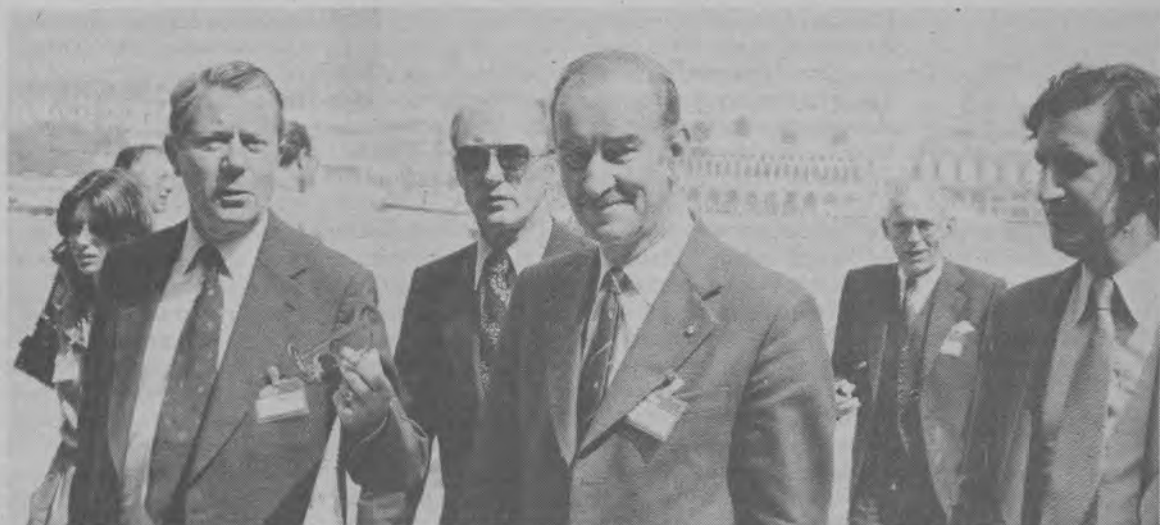
Aha, had de familie Breughel & Zn. geen schilderende tijdgenoten? Wis en drie wel, daar zou je van staan te kijken. Met name Jan was zelfs zeer bevriend met niemand minder dan Rubens! Nu kan je veel goeds van Rubens zeggen, maar met het oog op een verkleedpartij heeft hij een vervelend trekje. Zijn modellen, weliswaar ongeveer mijn postuur, dragen óf te veel, óf te weinig aan kleding. Zogezegd alles of niets en meestal niets.

„Wie zitten er eigenlijk in die lustrumcommissie, vlotjes hoor”, bedacht ik broeierig. Met een minuscule stukje vitrage zou ik kunnen volstaan, ook geen problemen bij de garderobe. Daarna drie weken ziekteverlof met een fikse kou. Als je op zeker speelt, kan je het GAK van te voren waarschuwen. En een applausje voor het meest originele kostuum kun je ook vergeten, want een navel heeft iedereen, niks bijzonders. Venus met een wollen interlockje: géén gezicht, zelfs niet anno 1980.

Interessant te constateren dat Rubens zelf al met dit probleem geworsteld heeft! Venus op een van zijn schilderijen, begeleid door Bacchus, heeft het koud en warmt zich aan een kolenvuurtje, dat behulpzame lieden aan- dragen. Maar ik mag van mijn collega's toch niet verwachten dat ze de hele avond met een vuurtestje achter me aan hollen? Laat staan de geachte afgevaardigde Ed Nijpels. Wat je noemt een tableau très vivant!!

Fluwelen Jan Breughel schilderde ook dieren. Exotische exemplaren. Een doodgewone „kater”, waarvan hij er toch gehad moet hebben, al leende hij ze maar van Jan Steen, valt niet te ontdekken. Waarschijnlijk vond hij ze niet fluwelig genoeg omdat ze hem weerhielden van dauwtrappen bij het ochtendkrieken, een oud-Hollandse bezigheid. Dat is wat je noemt je kop in het zand steken. En toen wist ik het! Gewoon gekleed naar het feest, maar met m'n kater! Op mijn schouder zou het dier eens rustig kunnen zien waarom hij de volgende morgen op m'n hoofdkussen zou zitten! De ware dierenliefde onder de slogan: Gun uw kater óók eens een uitje en dan nog wel in de Tweede Kamer . . .

Venetië, Comedia dell'Arte of treurspel?

Minister dr. C. van der Klaauw van buitenlandse zaken met zijn topambtenaren in Venetië. Op de achtergrond de beroemde basiliek van San Marco

door Florus Wijsenbeek

Voor toneelliefhebbers is Venetië onverbrekkelijk verbonden met de blijspelen van Goldoni, van meesters en knechten, van helden die lieflijke erfdochteren willen veroveren, van vrekkeuze oude heren en slimme heldinnen die zich als man vermommen om hun zin te krijgen. Door de Europese pers is de Europese Raad van staats- hoofden en regeringsleiders op 12 en 13 juni jl. afgedaan als een mislukking, de NRC sprak van een berg die een muis baarde en algemeen zag men de setting eerder als een droeve tragedie waar de spelers zich niet bewust zijn van het droeve noodlot dat hen boven het hoofd hangt. Dat is niet mijn oordeel. De grootste problemen van de Britse begrotingsbijdrage en de landbouwsubsidies waren al uit de weg geruimd. Dus eindelijk konden de leden van de Raad datgene doen waarvoor deze topontmoetingen bedoeld waren, namelijk in een informeel gesprek de grote lijnen uitstippelen. Zij hoefden niet allerlei conflicten en crises die op het niveau van de gewone Raad spelen op te lossen. Terwijl de ministers van buitenlandse zaken zich bezighielden met een Europees beleid voor het Midden-Oosten (- hoe men ook denkt over de merites van het beleid, waarbij men de PLO betrekken wil, feit is dat er nu eindelijk tenminste een beleid is -) sprak men over de mogelijkheden van een EG-energiebeleid en gaf kanselier Schmidt, met de verkiezingen in het achterhoofd, enige waarschuwingsschoten weg over de financiering van een batig saldo van de kleine landen voornamelijk door de bondsrepubliek.

Negatief

Ook het feit dat er geen nieuwe voorzitter van de Europese Commissie, die op 1 januari 1981 moet aantreden, is aangewezen is negatief uitgelegd, maar in feite is de keus wel al bepaald. Men was het er toch wel over eens dat de Benelux de voorzitter moet gaan leveren. De Deen Gun-

delach wordt niet door eigen regering gesteund en is daarmee complete outsider.

Gemiste kans

Nederland dat in feite beste uitgangspunten had, kon geen geschikte kandidaat leveren. Dezelfde NRC vond dit een gemiste kans en verweet de regering vooral ook traagheid, naast de fout om bij ontstentenis van kandidaten uit eigen kring niet iemand van de oppositie te nemen. Hierop twee weerleggingen: de Europese Commissie heeft in de afgelopen jaren sterk aan kracht ingeboet. Iemand die dat moet rechtzetten moet werkelijk een grote ervaring van bestuur hebben en een in Europa echt gezaghebbend politicus zijn. Wanneer die ook in oppositie niet voorhanden is kun je maar beter een goed vakman voor een van de gewone portefeuilles naar voren schuiven, temeer waar goede voorzitters als Thorn of de Belgische ex-premier Tindemans in de Beneluxpartnerlanden klaar staan, want dat is beleid. Ten tweede, afgezien van het feit dat ik niet weet of er niet iemand van de oppositie gevraagd is, mag men van de huidige coalitie niet verwachten een PvdA-man aan te wijzen. De huidige Nederlandse commissaris is geen aanbeveling en zij zouden ook nooit een ander hebben genomen.

Tenslotte is het wel betreurenswaardig dat het rapport van de drie wijzen in de onderste bureaula is verdwenen, maar in een eerdere bespreking daarvan zag ik nou ook niet zoveel praktische oplossingen voor de institutionele problemen. Dat dossier moet onder het Nederlands voorzitterschap van de raad in de eerste helft van het volgende jaar maar eens ter hand genomen. Nu eerst vakantie en Venetië is daar bij uitstek een geschikt oord voor!

De consument centraal

Tijdens de eerste UCV (uitgebreide commissievergadering) van de commissie economische zaken waarin nu ook kan worden gestemd over ingediende moties (vroeger kon dat alleen in de plenaire Tweede Kamervergadering) is uitvoerig gesproken over de positie van de consument. Een eerste aanzet tot de ontwikkeling van een overheidsbeleid inzake het consumentenvraagstuk. Dat gebeurde aan de hand van de nota „Consument en consumptie”, uitgebracht door minister Van Aardenne (VVD) en staatssecretaris Huzekamp (CDA). Het Tweede Kamerlid drs. Len Rempt-Halmans de Jongh gaat hiernaast nader op die nota in.

De nota „Consument en consumptie” is een lijvige nota die heel wat stof heeft doen opwaaien; mede omdat het een „terreinverkenning” werd genoemd, waarin echter volgens velen het te voeren beleid zou ontbreken. Ten onrechte, want voor wie diep graaft, biedt de nota wel bepaalde beleidsvoornemens; zij het dat de bewindslieden hier en daar toch wel in aanmerking komen voor de „Gooi ’t maar in mijn pet prijs”.

Consument zijn we allemaal op z’n tijd. En dan merken we dat onze belangen als consument nog wel eens kunnen botsen met die van, laten we zeggen, werknemers of met bepaalde milieubelangen. Vandaar dat de regering een „geïntegreerd” consumptiebeleid voorstaat. Anders gezegd: bij alle belangrijke overheidsbeslissingen moeten de belangen van de mens als consument goed meegewogen worden. Een en ander geschiedt dan in het kader van de georiënteerde markt-economie, waarmee het z.g. facettenbeleid t.a.v. milieu, grondstoffen, energie, internationale arbeidsverdeling en ruimtelijke ordening onverbrekkelijk verbonden is.

De minister van Economische Zaken zal, als coördinator van het aspect van het overheidsbeleid er op toezien dat die mede-afweging inderdaad gebeurt.

Op zichzelf een mooi streven, vond ik, namens de VVD. Maar dan moet je niet op elk departement, waar de belangen van de consument in de knel kunnen komen, een soort waakhond aanstellen, die de betrokken ambtenaren of bewindslieden daarop attent maakt. De kans dat de karavaan gewoon ongehinderd voorbijtrekt is dan groot. Als de regering werkelijk ernst wil maken met een geïntegreerd consumptiebeleid, moeten op elk departement mensen in z.g. „decision making positions” met een deel van dit beleid belast worden. De minister „vertaalde” de opmerkingen van de VVD-fractie tenslotte zo, dat het reeds bestaande interdepartementale overlegorgaan (het ICC) op een hoger niveau gebracht zal moeten worden. Het lijkt ons een goed idee om daarmee maar eens te beginnen.

Maar het consumptiebeleid van de overheid heeft nog meer pijlen op de boog. Zo wil de minister meer „voorwaardenscheppend” dan regelend te werk gaan. Je zou kunnen zeggen dat het zich dan vooral bezighoudt met de versterking van de positie van de individuele consument op een bepaalde markt door middel van b.v. voorlichting, bescherming, opvoeding en inspraak. Waarbij „consumptie-vrijheid, gekoppeld aan verantwoordelijkheid, gerechtigheid en gemeenschapszin” hoog in het vaandel staan geschreven. Althans in theorie. De nota zelf heeft echter de neiging om een beeld op te roepen van de praktijk waarin meer betuttelend te werk wordt gegaan dan ons, volgens de genoemde typische VVD-kenmerken van het beleid, lief is.

Neem b.v. de reclame. Die wil men al aan banden leggen als het effect daarvan strijdig zou zijn met één of meer doelstellingen van het overheidsbeleid zoals het terugdringen van een tekort op de betalingsbalans. Men zou het volgens de nota heel gewoon vinden als b.v. in dat kader reclame voor buitenlandse reizen of voor importgoederen zou worden beperkt. Gelukkig heeft de minister in ant-

woord op één van mijn vragen ontkend dat hij daaraan zou meewerken. Het illustreert echter wel hoezeer wij bij de verdere ontwikkeling van dit nieuwe beleidsterrein op onze qui-vive moeten zijn en blijven. Dat geldt ook t.a.v. de bescherming van consumenten. Alhoewel enerzijds de regering o.i. wel eens wat meer vaart mag zetten achter de daarop gerichte wetgeving, moet anderzijds die bescherming toch niet zo ver gaan dat straks de leverancier geen kant meer uit kan.

Voor het overige hecht de VVD veel waarde aan de al genoemde voorlichting en opvoeding door vorming en scholing van bepaalde consumentengroepen. Het leren hanteren van artikel-informatie is daarbij essentieel, volgens mij. Ook het op verantwoorde wijze leren opzetten van een gezinsbudget is uiterst noodzakelijk, als we zien hoeveel gezinnen in financiële moeilijkheden komen door o.a. overmatig gebruik van kredietmogelijkheden. Het verantwoord „leren consumeren” kan o.i. al beginnen op school. Voor de „permanente educatie” op dit gebied kan gebruik gemaakt worden van reeds bestaande structuren, zoals die van vrouwen en andere belangenorganisaties. Men wil het wel eens wat té veel zoeken in het opzetten van weer nieuwe verbanden in onze toch al zo ondoorzichtige samenleving.

Vrouwen-organisaties

Over vrouwen-organisaties gesproken. De nota wil terecht de consument wat meer inspraak geven op diverse terreinen. Overigens alleen op vrijwillige basis, als het b.v. gaat om het ontwikkelen van nieuwe producten door ondernemingen. Maar hierbij denkt men dan toch weer teveel en eenzijdig aan het betrekken daarbij van de bekende consumentenorganisaties. De consument zit echter overal. Daarom hebben wij de regering gewezen op de mogelijkheid ook b.v. vrouwenorganisaties in dat overleg te betrekken, hetgeen b.v. op kleine schaal bij woningbouw al gebeurt. Maar vrouwen kunnen en weten nog wel wat meer!

Wat via een consumptiebeleid ook „corrigerend” kan worden opgetreden, nl. tegen z.g. „demerit” goederen (waar een mens schade van kan ondervinden) en tegen consumenten-gedrag dat in strijd is met het belang van andere consumenten, heeft onze volle steun. Als ook daarbij maar niet te snel wordt gegrepen naar het verbod. De nota meet de zwakke positie van de consument in de marktsector nogal breed uit. Met name het teruglopende contact van consument met producent is een doorn in het oog. De consument zou voor zijn „signalen” aan de producent te veel moeten terugvallen op de keuze tussen „kopen” of „niet kopen”. Al moet worden toegegeven dat in de marktsector lang niet alles botertje tot de boom is, het „kopen” of „niet kopen” signaal verschaft de consument toch nog altijd een betere positie dan in de collectieve sector.

De enige keus die een mens daar heeft is: „gebruik” of „geen gebruik” maken van, via financiering door de overheid, aangeboden goederen en diensten. En soms móet je zelfs daarvan gebruik maken, of de kwaliteit van het gebodene naar je zin is of niet. De positie van de

,Weerweek' onrealistisch

Onder de titel „Weerwerk“ heeft de PvdA recentelijk haar ontwerp-verkiezingsprogramma gepubliceerd. Hiernaast een voorlopige reactie vanuit de VVD-fractie die het stuk onrealistisch en ouderwets socialistisch vindt.

Het concept-program van de PvdA is - opvallend genoeg - op een aantal essentiële punten typisch de vrucht van grondige interne meningsverschillen. De zaak van vrede en veiligheid, voorwaarde voor het voortbestaan van ons democratisch stelsel, vraagt om een *echte* keuze: solidariteit met de democratische landen of niet. De PvdA maakt daarin geen duidelijke keus. Aldus de VVD-reactie op het PvdA-programma.

Ondanks het feit dat Den Uyl niet geheel blijkt te zijn tegemoetgekomen aan de wensen van het radicaalste deel van zijn achterban, heeft het concept-program een ouderwets socialistisch karakter. In een tijd van snelle democratisering, van de eis van mondige mensen om zelf mee te beslissen, gaat het socialistische program nog steeds uit van de achterhaalde gedachte dat alle heil van de overheid moet komen.

Een dergelijk program zal naar de mening van de VVD dan ook voortdurend botsen op de praktijk van de maatschappelijke ontwikkeling.

De greep van de overheid op de samenleving zal naar de mening van de PvdA kennelijk aanzienlijk versterkt moeten worden, gezien pleidooien voor bijvoorbeeld de instelling van planbureaus, oprichting van gemeenschapsbedrijven, post- en woningbanken. Dit ouderwetse streven naar meer macht voor de overheid blijkt ook uit bijvoorbeeld de bevoogdende benadering van o.m. het sport- en medialeiden, kunstbeleid, etc.

De democratiseringsvoorstellen voor wat betreft het midden- en kleinbedrijf zullen door betrokkenen zelf als volstrekt onredelijk en onmogelijk worden ervaren. De woningbouwparagraaf ademt een sfeer die duidelijk vijandig is aan het eigen woningbezit.

Onrealistisch

De economische kern van het program is naar de mening van de VVD onrealistisch. Het is in de huidige omstandigheden weinig reëel uit te gaan van een economische groei van twee procent. Mistig blijft wat de PvdA bij een lagere groei zal gaan doen. Bovendien maakt de PvdA opnieuw de fout dat men de extra aardgasbaten wil gebruiken ter financiering van de overheidsuitgaven. Een dergelijke politiek brengt de werkgelegenheid op langere termijn alleen maar in gevaar. Het concept-program legt bovendien enorme extra financiële lasten op aan de midden groepen.

In het arbeidsplaatsenplan gaat men ervan uit dat maar liefst meer dan de helft van de nieuwe banen uit de overheidssfeer moet komen. De jaarlijkse nieuwe lasten, die hiermee gepaard gaan, zijn niet op te brengen.

Naar de mening van de VVD zal het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen vooral gezocht moeten worden in kleine en middelgrote bedrijven. Dat levert pas écht enig weerwerk!

consument is daar dus nog zwakker dan in de marktsector. Hetgeen mede wordt veroorzaakt door het nogal eens monopolistische karakter van het aanbod, de bureaucratische opbouw en daardoor ontoegankelijkheid van de betrokken organisaties en door het dikwijls hoge opleidingsniveau van de aanbieders van persoonlijke diensten in vergelijking met het gemiddelde opleidingsniveau van de gebruikers.

Offers

De nota klaagt er over dat de burger steeds minder bereid is de financiële offers voor onze verzorgingsstaat te brengen. In dit verband heb ik de bewindslieden twee suggesties gedaan.

In de eerste plaats moeten onderzoeken worden ingesteld naar de doelmatigheid van belangrijke overheidsvoorzieningen, die mede via de quasi-collectieve-sector tot stand komen. Dit houdt o.a. de vraag in of de voorzieningen terechtkomen bij diegenen voor wie ze bedoeld zijn. Minister van Aardenne heeft dergelijke gerichte onderzoeken toegezegd. In de tweede plaats zou men de ware kostprijs wat duidelijker tot uiting kunnen laten komen in de door gebruikers te betalen prijs. Die prijs zou daarbij niet volledig kostendekkend behoeven te zijn, maar de functie vervullen dat de consument zich meer bewust wordt van zijn beslag op collectieve goederen en diensten.

Mensen zijn best bereid een direct en soms vrij hoog

financieel offer te brengen voor iets dat men echt wil hebben of „nodig“ heeft. Het huidige indirecte en daarmee vaak onbewuste offer, via b.v. het belastingbiljet, kan dan verlaagd worden. Staatssecretaris Hazekamp was van mening dat dit inderdaad ernstig overwogen moet worden.

In de nota wordt veel gesproken over informatie. De nadruk ligt daarbij met name op informatie-stromen tussen enerzijds de producenten en anderzijds de consumenten van goederen en diensten. Consumenten hebben echter niet alleen belang bij dit soort informatie. Ze zijn eveneens consument van informatie die b.v. wordt aangeboden door massamedia. Ik heb geen antwoord gekregen op de vraag waarom deze belangrijke problematiek in de nota geheel buiten beschouwing is gebleven. Evenmin werd mijn vraag beantwoord of „de bewindslieden het met ons eens zijn dat, hoe meer de overheid (quasi) collectieve goederen en diensten laat aanbieden, waarvan lang niet iedere burger gebruik kan of moet maken, maar waar hij wel financiële offers voor brengt, hoe minder de consumptieverdeling een resultante is van de vrije beslissingsbevoegdheid van de burger?“ En of „dit in het algemeen zal bijdragen aan een betere mogelijkheid tot behoeftenbevrediging van het individu? Of is juist van het tegendeel sprake?“

De toekomst zal ons wel leren dat we ook vanuit dit gezichtspunt gezien weer wat meer eigen verantwoordelijkheid moeten gaan leren dragen. En wat minder op de overheid moeten afschuiven.

„Absolute macht leger ambtenaren wordt langzamerhand verstikkend”

De steeds grotere onbestuurbaarheid van de verzorgingsstaat baart vele politici grote zorgen. Het is daarom een goede zaak dat de VVD zich in eigen kring intensief gaat bezighouden met de toekomst van onze democratie in de jaren tachtig, vindt mr. Jan Cees Wiebenga, 33 jaar, burgemeester en senator. Victor Hafkamp sprak met hem.

Het liberalisme is historisch de stroming geweest die zich steeds heeft verzet tegen de absolute macht van kerk en staat. „Als je die lijn doortrekt, dan moeten we ons als liberalen ook verzetten tegen de absolute macht van een leger van ambtenaren die langzamerhand verstikkend wordt. Dat zegt Jan Cees Wiebenga, lid van de Eerste Kamer en burgemeester van de Drentse gemeente Eelde. „Doordat vele problemen zo ingewikkeld zijn geworden hebben we te maken gekregen met een enorme centralisatie. Een concentratie van ambtelijke macht in Den Haag die op zichzelf niet zo erg zou zijn, mits zij maar goed functioneerde. Maar het leger ambtenaren blijkt niet goed te werken o.a. omdat de 14 ministeries maar zeer moeizaam kunnen samenwerken. Er is sprake van een slechte coördinatie”, vindt Wiebenga.

Als bewijzen voor het slechte functioneren van het ambtelijke apparaat voert hij de zeer stagnerende besluitvorming op regeringsniveau aan. „Als je nu een probleem wilt oplossen, heb je ambtenaren van minstens drie ministeries nodig. Dan worden er interdepartementale commissie ingesteld, waardoor er een soort radenrepubliek tot stand komt. Dat is één tendens. De tweede tendens is dat het ook steeds moeilijker wordt voor parlement en regering om de wetgeving op peil te houden”.

Wiebenga noemt twee voorbeelden. Op de eerste plaats worden de problemen te ingewikkeld om fatsoenlijk in een wet neer te leggen die leesbaar is. Dat wordt de

„terugtrek” van de wetgever genoemd. Verder is er de steeds geringere maatschappelijke aanvaarding van de wet. Het voortdurend overtreden van de maximum snelheid van 100 kilometer op snelwegen is één van de vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid die aantonen dat de burger maling aan de wet heeft. Het kraken van woningen is een ander voorbeeld. En ook op het gebied van de abortus is nog steeds sprake van wetsovertredingen. „De vraag is gerechtvaardigd of de democratie aan de grenzen van zijn mogelijkheden is gekomen,” vraagt Wiebenga zich af. „Als je naar de toekomst kijkt, vraag je je af hoe de tendens verder gaat. Het rapport van de wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid (WRR) vermeldt dat de wettigheid van het overheidsoptreden steeds meer wordt aangevochten en dat de overheidsbemoeiing steeds groter wordt.” In de komende jaren moeten we als liberalen erg oppassen om die sombere tendenzen als het ware te laten aanmoedigen. Ik vind het een plicht van een liberale partij om middelen aan te geven die de toekomst van de democratie veilig stellen. Er zijn stemmen die zeggen: de democratie werkt niet meer, afschaffen maar! Het is een taak voor de liberalen daarover verder te denken”. Wiebenga stelt dat de kritiek op de democratie net zo oud is als de democratie zelf. „Dat vergeten de mensen wel eens. Deliberante Senatu, Saguntum periit. Terwijl de Senaat vergaderde, ging Saguntum ten onder, zeiden de Romeinen. Maar we moeten ons daar niet door van streek laten brengen. Er

Teldersstichting gaat politiek Sowjet-Uni

De positie van West-Europa in de wereld en het buitenlands en defensiebeleid dat de Westeuropese staten moeten voeren wordt in hoge mate bepaald door de politiek van de USSR, zowel ten opzichte van dit werelddeel als van de regio's die voor West-Europa zeer belangrijk zijn (bijvoorbeeld het Midden-Oosten). Hoewel het Nederlands buitenlands en defensiebeleid logischerwijs hoort te beginnen met een grondige analyse van de macht en de mogelijke intenties van de USSR, is het opvallend dat hieraan in parlementaire, diplomatieke en academische kringen betrekkelijk weinig aandacht wordt besteed. Het lijkt, alsof menigene bevreemd is door een grondige uiteenzetting over dit onderwerp in de hoek van de koudeoorlog-veteranen te worden geduwd. Dientengevolge is de discussie in de meeste politieke partijen over een aantal essentiële vragen voor de toekomst van ons land erg onbevredigend en eenzijdig. De vraag, waar het de USSR om te doen is, wordt vaak simplistisch gesteld in de vorm van: is zij van plan West-Europa militair onder

de voet te lopen of niet? Aangezien er geen overtuigend bewijs is te leveren voor de eerste mogelijkheid, wordt geconcludeerd dat er nauwelijks een bedreiging van de veiligheid van West-Europa zou bestaan.

Genuanceerder

Dat de doelstellingen van de USSR veel genuanceerder zijn en gezocht moeten worden in het zo mogelijk loswaken van West-Europa uit het Noordatlantische bondgenootschap, in het uitbreiden van haar invloedssfeer, in het zeker stellen van haar overheersende positie in Oost-Europa, in het beperken van de machtsontplooiing van West-Duitsland, in het bemoeilijken van ontwikkelingen in de richting van een Westeuropese confederatie, en in het vermijden van een vereniging van de banden van West-Europa met China, wordt slechts door een beperkt aantal mensen geapprecieerd.

Wie dit onderwerp alleen bekijkt vanuit de simplistische

Jan Cees Wiebenga
... radenrepubliek ...

zijn in deze tijd ook mensen - en ik sluit me graag bij hen aan - die altijd nog positief tegen de democratie aankijken. Zoals de te vroeg overleden dr. Vondeling en met name de Franse liberale pesident Giscard d'Estaing met zijn *démocratie française*. Iedereen roept ach, wee en verdoemenis. Maar we moeten niet met de wolven in het bos meehuilen, maar de feiten constateren."

Remedie

Als remedie voert Wiebenga op de eerste plaats aan dat je de werkwijze van het parlement kunt aanpassen, met name van de Tweede Kamer. De bestaande uitbreiden, de universiteiten en wetenschappelijke instituten meer bij het parlement betrekken.

Hij noemt twee fundamentele en liberale methodes om de parlementaire democratie beter te doen functioneren. Allereerst de decentralisatie krachtig bevorderen d.w.z. zoveel mogelijke taken verplaatsen naar met name provincie en gemeente (daar spreekt de burgemeester!). Integraal bestuur op lager niveau is beter dan facetbestuur op rijksniveau en decentralisatie is ook uit democratisch oogpunt beter. „Decentralisatie is een echt liberale opvatting die door een liberale minister nu zoveel mogelijk in praktijk wordt gebracht."

Wiebenga vindt dat in de VVD meer en een diepgaander discussie komt over de kwaliteit van de wetgeving. „Van de kwaliteit van de wetten hangt de rechtszekerheid van

de burger af. Als de wet niet meer wordt nageleefd, omdat hij onbegrijpelijk, onleesbaar, onhanteerbaar of onjuist is, dan staat in zijn uiterste consequentie de anarchie voor de deur", zegt Wiebenga.

Er wordt de laatste jaren - met name in socialistische kringen - gesproken over afschaffing van de Eerste Kamer. Hoe staat Wiebenga als senator tegenover dergelijke suggesties?

„Het parlement moet in de jaren tachtig omwille van de democratie zich beraden op zijn taak als medewetgever. Juist in dat verband is er een taak voor de Eerste Kamer. In Nederland kennen we het toetsingsrecht door de rechter van wetten aan de grondwet niet. Die taak ligt bij ons in handen van het parlement. Juist nu de Tweede Kamer het door allerlei oorzaken zo moeilijk heeft, is het m.i. niet slecht dat er nog een tweede toetsing volgt door de Eerste Kamer. Regering en Tweede Kamer weten dat er - als het de spuigaten uitloopt - nog een Eerste Kamer is. Dat werkt preventief".

Wiebenga wijst er op dat de Eerste Kamer aanzienlijk is verjongd. Hij is er zelf het levende bewijs van.

De Eerste Kamer heeft een grote toekomst met name in de jaren tachtig, omdat - ik zei het al eerder - de kwaliteit van de wetgeving slecht is en er geen rechtelijke toetsing van wetten bestaat. Komt die er wel, dan wordt de Eerste Kamer overbodig. Maar dan blijft overigens het gevaar bestaan van benoeming van politieke rechters", aldus Jan Cees Wiebenga.

bestuderen

vraag of er wel of geen kans is om onder de voet gelopen te worden, gaat voorbij aan de *politieke* en *diplomatieke* betekenis van de militaire krachtsverhoudingen in Europa. Uit de verschillende vormen van Europese neutraliteit (Finland, Zweden, Zwitserland en Oostenrijk) wordt door sommigen afgeleid dat een klein als het onze zich best aan de internationale machtsprocessen kan onttrekken zonder de eigen onafhankelijkheid aan te tasten. Het vooruitzicht van „Finlandisering" van West-Europa door verslapping van onze defensie en onze banden met de VS wekt bij menige „progressief" weinig vrees. Dat de integriteit van de Europese neutralen verband houdt met het bestaan van een zeker machtsevenwicht tussen Oost en West wordt niet algemeen erkend. Dat de vele belangen- en waardenconflicten die tussen de vrije democratieën en de USSR spelen, beheerst of beslecht worden op een wijze die door de machtsverhouding wordt bepaald, en dat dus de politieke betekenis van de defensie-inspanning van West-Europa en onze bondgenoten van groot

gewicht is voor de manier waarop in de toekomst diplomatieke geschillen worden opgelost, is een besef dat bij veel Nederlanders veel te zwak is geworden.

Om in deze leemte over het denken met betrekking tot de Oost-Westsituatie te voorzien, heeft de Teldersstichting het plan opgevat om een rapport samen te stellen over die delen van het beleid van de USSR, die voor West-Europa van groot belang zijn.

De studies van de internationaal bekende Sowjetologen bieden daarvoor verscheidene aanknopingspunten. Een werkgroep zal dit najaar van start gaan om een samenvattend rapport te schrijven, dat voor een algemeen publiek is bestemd. Dit rapport zal in een on-ideologische en zakelijke stijl de belangrijkste kenmerken van het Sowjet-beleid presenteren.

Kritiek liberale Europarlementariërs op Europese commissie

door J. Vermeulen

Het is harde kritiek die de vier Nederlandse liberale leden van het Europese parlement op die warme donderdagmiddag in Nieuwspoor laten horen. Ter gelegenheid van één jaar rechtstreeks gekozen Europees parlement heeft de ELD-fractie uit het Europees parlement het besluit genomen in alle hoofdsteden van de negen lidstaten de stand van zaken te bekijken met vertegenwoordigers van de nationale pers. Natuurlijk is één jaar voor een Europese vertegenwoordiging nog te kort om een definitief oordeel uit te spreken. Wel concludeert men dat het nieuwe parlement een andere atmosfeer ademt en een ander klimaat vertoont dan het vorige. Duidelijk tekent zich af dat er geen 198 „afgevaardigden” zijn uit de negen nationale parlementen, maar 410 direct gekozenen.

Een doorn in het oog van de liberale Europarlementariërs is dat de zogenaamde „dubbelmandatarissen” (degenen die zowel in het nationale als in het Europese parlement zitten) er eigenlijk een beetje met de Europese pet naar gooien. „De inzet van de gekozenen met een enkel mandaat is duidelijk merkbaar. Zij willen zich waar maken tegenover hun kiezers en daardoor is de instelling van het parlement als zodanig veel minder onverbindend geworden dan het geval was in het parlement van de indirect aangewezenen”... Zo, dat kunnen de „dubbele mandatarissen” in hun zak steken!

Primadonna's

Onze liberalen hebben in dit opzicht nog meer op hun lever. Hun voorspelling dat het weinig zin heeft de nationale politieke primadonna's een plaats te geven in het Europarlement is inmiddels uitgekomen. De Franse prima donna Jean Chirac komt zelden. Evenmin trouwens de socialistische en communistische kanonnen als Marchais en Mitterand. „Mitterand is er nauwelijks. Willy Brandt komt een uurtje gezellig babbelen op een persconferentie en spoedt zich vervolgens weer naar de 'Heimat'”.

Ook het heen-en-weer gereis tussen Brussel en Straatsburg gaat de liberale fractie - maar gelukkig ook vele anderen - grondig de keel uithangen. Zo langzamerhand gaat zich een ontwikkeling voltrekken dat het Europese parlement een zelfstandige beslissing gaat nemen. Als de regeringen van de lidstaten nalatig blijven uitvoering te geven aan artikel 216 van het Verdrag van Rome*, zal het Europese parlement het heft in eigen hand nemen. Het zal dan zelf beslissen waar het in het vervolg zijn

werkzaamheden zal verrichten. Naast de verspilling van energie van zowel de volksvertegenwoordiging als de beambten is het tegenover de Europese belastingbetaler niet langer verantwoord dat jaarlijks enige miljoenen guldens verspild worden aan de voortdurende verhuizingsdrift van Luxemburg naar Brussel en Straatsburg vice versa.

Op de helling

Het kiesrecht van de Europese kiezers moet ook op de helling, vinden de liberale fractieleden. Dit actieve kiesrecht speelt in twee opzichten een belangrijke rol: hoeveel van de gekozenen in de nieuwe drie zullen zich bij ons aansluiten en hoe zal de invoering van een voor ons beter systeem in Engeland uitwerken op een versterking van de fractie? Volgens de akte, waarbij de eerste verkiezingen zijn overeengekomen, moet het nu gekozen parlement een eenvormig systeem uitwerken voor de verkiezingen in 1984, geldig in alle lidstaten. Vooral voor de Europese liberalen is het een belangrijke zaak dat bij de verkiezingen van 1984 in de een of andere vorm alle negen lidstaten een systeem van evenredige vertegenwoordiging wordt toegepast. Van minstens evenveel belang is dat naast dit kiesstelsel als zodanig, er een verbetering komt van het actief kiesrecht van EEG-burgers die in een ander EEG-land wonen dan hun land van herkomst. Hoewel dankzij het liberale initiatief in de Kamer aan Nederlanders die elders wonen in de Gemeenschap het actieve kiesrecht werd toegekend, is daar door de bureaucratie weinig van terecht gekomen.

Wat betreft de Europese commissie, zij is vergeleken met de commissies Halstein en Mansholt - op Malfatti na - en met uitzondering van een enkel lid de huidige commissie de slechtste uit de historie van de Gemeenschap. „Zij heeft door verval van krachten met nog een half jaar voor de boeg in feite al de geest gegeven”.

Amerika

„Wat de politiek van het Europese parlement aangaat wordt er op gewezen dat men verdeeld is over materiële zaken. Als men spreekt over de vraag of we het nu met, onder, zonder of tegen de Verenigde Staten moeten doen, staat nog te bezien of we het nog wel af kunnen zonder Amerika, wanneer het ernst wordt.

De Europarlementariërs staan ook zeer sceptisch tegenover het Europese initiatief inzake het Midden-Oosten. „We moeten oppassen met het sleutelen aan UNO-resolutie 242 terwille van de PLO (Palestijnse Bevrijdingsorganisatie). Onze fractie in het Europese parlement heeft dan ook niet meegedaan aan de PLO-flirt. Waarom weigert de PLO nog steeds Israël te erkennen en schraapt zij uit haar handvest niet de vernietiging van de staat Israël?”

* „De zetel van de instellingen van de Gemeenschap wordt in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaat vastgesteld” (artikel 216 van het Verslag van Rome)

neon

PROMINENT IN LICHTREKLAME

020-733928

01621-14939

vostadestraat 215

lissenveld 43

AMSTERDAM

RAAMSDONKSVEER

Vice-voorzitter werft nieuwe leden

Vice-voorzitter Jan Kamminga na een opname in de radiostudio met naast hem fractievoorzitter Henk Krol. „Wilt u lid worden van de VVD? Belt u dan nú,” moedigde hij via de radio zijn luisteraars aan. „Ik zit nu bij het toestel en wacht op uw telefoontje.”

Kamminga staat zo langzamerhand wel bekend als een man niet alleen van woorden (die woorden heb je natuurlijk ook nodig), maar ook vanwege zijn overredingskracht de daden.

Jan Kamminga dook dus zelf achter de telefoon en boekte eigenhandig een fors aantal nieuwe leden. Mocht u in uw kennissenkring nog aarzelaars hebben. Mensen, die dubben: „Zal ik nou wél of niet lid van de VVD worden?” Toon ze dan deze plaat. Het is duidelijk: „Er wordt op hen gewacht.”

Activiteitschema

1980

- 11 augustus - dagelijks-bestuursvergadering
- 18 augustus - hoofdbestuursvergadering
- 19 augustus - Vrijheid en Democratie
- 29 en 30 augustus - buitengewone algemene vergadering te Rotterdam (De Doelen) (56ste algemene vergadering) - voortzetting van de behandeling met betrekking tot Beginselverklaring (definitieve vaststelling) en Liberaal Manifest
- tussen
1 en 16 september - dagelijks bestuur geeft aan de besturen van afdelingen en centrales kennis van de 34ste jaarlijkse algemene vergadering
- 1 september - dagelijks-bestuursvergadering
- 3 september - bezoek dagelijks bestuur aan kamercentrale Den Helder
- 4 september - „statendag” van de Vereniging van Staten- en Raadsleden - bezoek aan Zeeland door leden provinciale staten en leden Eerste Kamer
- 4, 5 en 6 september - jaarlijks congres Liberale Internationale te Berlijn
- 5 en 6 september - buitengewone algemene vergadering (57ste algemene vergadering) te Enschede (Schouwburg) ter bespreking ontwerp-Liberaal Manifest (vervolg van de behandeling met betrekking tot Beginselverklaring - definitieve vaststelling)
- 9 september - Vrijheid en Democratie (A)
- 15 september - dagelijks-bestuursvergadering
- tussen
15 september
en 31 december - het hoofdbestuur en de ledenvergadering van elke afdeling kunnen kandidaten stellen voor de vacatures in het dagelijks bestuur (34ste jaarlijkse algemene vergadering)

- vóór 16 september - a. de ledenvergadering van elke afdeling beraadslaagt en beslist eerst over het technisch advies en stelt vervolgens uit de groslijst (Vrijheid en Democratie nr. 1232 van 10 juni 1980) een advieslijst samen voor de periodieke verkiezing van leden van de Tweede Kamer (1981)
b. de ledenvergadering van elke afdeling benoemt de afgevaardigden en hun plaatsvervangers naar de centralevergadering van die kamercentrale waartoe de afdeling behoort
c. van de genomen besluiten maakt het bestuur van de afdeling proces-verbaal op en zendt één exemplaar van dit proces-verbaal uiterlijk 16 september naar het hoofdbestuur en één exemplaar eveneens uiterlijk 16 september naar de secretaris van de kamercentrale, waartoe de afdeling behoort
- 17 september - bezoek dagelijks bestuur aan kamercentrale Haarlem
- 20 september - partijraad te Amersfoort (De Flint), o.a. ter bespreking van Troonrede en Miljoenennota en aanwijzing delegatieleden voor jaarlijks congres van de ELD 1981
- 22 september - hoofdbestuursvergadering
- 23 september - Vrijheid en Democratie
- 24 september - TV-uitzending
- 27 september - studiedag „Kleine kernen” van de Vereniging van Staten- en Raadsleden te Twello (Stationskoffiehuis)
- 1 oktober - bezoek dagelijks bestuur aan kamercentrale Dordrecht
- 4 en 5 oktober - landelijke vormingscursus te Heelsum
- 6 oktober - dagelijks-bestuursvergadering
- 7 oktober - Vrijheid en Democratie (A) publikatie ontwerpverkiezingsprogramma 1981
- tussen
7 oktober
en 1 december - behandeling van het ontwerp-verkiezingsprogramma door de afdelingen ten behoeve van de 59ste algemene vergadering

11 augustus 1980/31 december 1981

(opgesteld naar de gegevens, op 16 juni 1980 bij het hoofdbestuur bekend)

- 18 en 19 oktober - landelijke vormingscursus te Heelsum
- 20 oktober - hoofdbestuursvergadering
- 21 oktober - Vrijheid en Democratie
- 22 oktober - bezoek dagelijks bestuur aan kamercentrale Zeeland
- 27 oktober - dagelijks-bestuursvergadering
- 29 oktober - bezoek dagelijks bestuur aan kamercentrale Rotterdam
- 30 oktober - „burgemeestersdag” van de Vereniging van Staten- en Raadsleden te Utrecht (Jaarbeurs Congrescentrum)
- 31 oktober en 1 november - jaarlijks congres „Vrouwen in de VVD” te Lunteren
- vóór 1 november - a. met inachtneming van een termijn van ten minste vier weken roept het bestuur van de kamercentrale een centralevergadering bijeen, waarin de vergadering eerst beraadslaagt en beslist over het technisch advies om vervolgens uit de groslijst, gelet op de advieslijsten van de afdelingen, een advieslijst samen te stellen van voorlopige kandidaten voor de periodieke verkiezing van leden van de Tweede Kamer (1981)
b. de centralevergadering van de kamercentrale benoemt de afgevaardigden en hun plaatsvervangers naar de verkiezingsraad
c. van de genomen besluiten maakt het bestuur van de kamercentrale proces-verbaal op en zendt dit proces-verbaal uiterlijk 1 november aan het hoofdbestuur
- 4 november - Vrijheid en Democratie
- 5 november - bezoek dagelijks bestuur aan kamercentrale Gelderland
- 7 en 8 november - jaarlijks congres Vereniging van Staten- en Raadsleden te Lunteren
- 10 november - dagelijks-bestuursvergadering
- vóór 16 november - indiening van voorstellen voor de 34ste jaarlijkse algemene vergadering (1981) door de ledenvergaderingen van de afdelingen en de centralevergaderingen van de centrales

- 17 november - hoofdbestuursvergadering
- 18 november - Vrijheid en Democratie (A)
a. het hoofdbestuur roept de leden op aan het bestuur van hun afdeling namen te noemen van personen die zij wensen voor te dragen als voorlopige kandidaten voor de Eerste-Kamer-verkiezing (de Eerste Kamer wordt in haar geheel ontbonden, noodzakelijk in verband met het voornemen tot wijziging van de Grondwet - de dag van de kandidaatstelling wordt bij Koninklijk Besluit vastgesteld)
b. het hoofdbestuur publiceert tevens de hoofdlijnen van de kandidaatstellingsprocedure en van de vastgestelde termijnen en tijdstippen voor de verkiezing van leden van de Eerste Kamer N.B. de termijnen, in dit schema genoemd, hebben derhalve een voorlopig karakter
- tussen 18 november en 15 december - leden kunnen namen van voorlopige kandidaten voor de Eerste Kamer opgeven bij hun afdelingsbestuur
- 19 november - bezoek dagelijks bestuur aan kamercentrale Groningen
- vóór 22 november - a. het hoofdbestuur maakt aan de hand van de advieslijsten van de kamercentrales op: een overzicht van de rangorde van de kandidaten, een nader technisch advies, een ontwerp van de in de onderscheiden kieskringen in te dienen kandidatenlijsten ten behoeve van de verkiezing van leden van de Tweede Kamer (1981)
b. deze stukken worden vóór 23 november toegezonden aan de leden van de Tweede-Kamerfractie die zich bereid hebben verklaard een kandidatuur in overweging te nemen, aan de secretarissen van kamercentrales en afdelingen en aan de leden van de verkiezingsraad en hun plaatsvervangers
- tot 1 december - aan de besturen van kamercentrales en afdelingen wordt de gelegenheid geboden bij het hoofdbestuur opmerkingen in te dienen over de aan de leden van de verkiezingsraad gezonden stukken
- 1 december - dagelijks-bestuursvergadering

vóór 2 december - amendementen c.q. moties van de afdelingen voor de 59ste algemene vergadering worden aan de algemeen secretaris gezonden

2 december - Vrijheid en Democratie

3 december - TV-uitzending

vóór 8 december - toezending van amendementen c.q. moties van de afdelingen voor de 59ste algemene vergadering aan secretarissen van afdelingen en ondercentrales

8 december - hoofdbestuursvergadering

tussen
8 december
en 5 januari '81 - behandeling van de amendementen c.q. moties van de afdelingen door de ondercentrales ten behoeve van de 59ste algemene vergadering

13 december - verkiezingsraad Tweede Kamer te Utrecht (Jaarbeurs Congrescentrum)

15 december - dagelijks-bestuursvergadering

tussen
15 december
en 5 januari '81 - afdelingen houden ledenvergadering voor het opstellen van een lijst van personen die de afdelingen als voorlopige kandidaten voor de Eerste Kamer willen stellen

16 december - Vrijheid en Democratie

vóór 20 december - de besluiten van de verkiezingsraad worden ter kennis gebracht van de leden van de Tweede-Kamerfractie, voor zover deze zich bereid verklaard hebben een kandidatuur voor een verkiesbare plaats in overweging te nemen, en van de besturen van kamercentrales en afdelingen

25 en 26 december - KERSTMIS

31 december - sluitingsdatum kandidaatstelling periodieke verkiezing leden dagelijks bestuur (1981) door de ledenvergaderingen van de afdelingen

2 januari - algemeen secretariaat gesloten

vóór 6 januari - amendementen c.q. moties ten behoeve van 59ste algemene vergadering worden na behandeling door ondercentra-

les toegezonden aan algemeen secretaris

vóór 11 januari - amendementen c.q. moties van ondercentrales ten behoeve van 59ste algemene vergadering worden gezonden aan secretarissen kamercentrales

tussen
11 januari
en 26 januari - behandeling van amendementen c.q. moties van ondercentrales ten behoeve van 59ste algemene vergadering door kamercentrales

uiterlijk 12 januari - afdelingen zenden lijst van voorlopige kandidaten voor de Eerste Kamer aan het hoofdbestuur

12 januari - dagelijks-bestuursvergadering

13 januari - Vrijheid en Democratie

19 januari - hoofdbestuursvergadering

24 januari - buitengewone algemene vergadering (58ste algemene vergadering) ter definitieve vaststelling van de in de onderscheiden kieskringen naar volgorde van voorkeur in te dienen kandidatenlijsten voor de periodieke verkiezing van leden van de Tweede Kamer (1981) te Breda (Turfschip)

vóór 27 januari - toezending van amendementen c.q. moties voor 59ste algemene vergadering door secretarissen kamercentrales aan algemeen secretaris

27 januari - Vrijheid en Democratie (A) publikatie groslijst van Eerste-Kamerkandidaten

vóór 1 februari - toezending van amendementen c.q. moties voor 59ste algemene vergadering, overgebleven na behandeling door kamercentrales, aan deelnemers aan de bijeenkomst van 7 februari 1981

2 februari - dagelijks-bestuursvergadering

7 februari - vergadering van het hoofdbestuur met secretarissen kamercentrales en voorzitters van commissies en van bijzondere groepen inzake samentrekking amendementen c.q. moties voor de 59ste algemene vergadering

10 februari - Vrijheid en Democratie

11 februari - TV-uitzending

vóór 15 februari - kamercentrales vergaderen om de voor-

	lopige kandidatenlijst voor de Eerste Kamer op te stellen voor de groep waartoe de kamercentrale behoort; BINNEN TWEE DAGEN na de vergadering zendt de kamercentrale deze advieslijst aan het hoofdbestuur	4 april	- eventueel propagandadag
16 februari	- hoofdbestuursvergadering	13 april	- hoofdbestuursvergadering
23 februari	- dagelijks-bestuursvergadering	14 april	- dag der kandidaatstelling Tweede Kamer
24 februari	- Vrijheid en Democratie (A) a. publikatie overgebleven amendementen c.q. moties voor ontwerp-verkiezingsprogramma (aanvulling beschrijvingsbrief 59ste algemene vergadering) b. het hoofdbestuur publiceert de beschrijvingsbrief voor de 34ste jaarlijkse algemene vergadering (1981)	19 en 20 april	- PASEN
tussen 24 februari en 10 april	- indiening amendementen door afdelingen, centrales, commissies en bijzondere groepen op de voorstellen voor de 34ste jaarlijkse algemene vergadering	21 april	- Vrijheid en Democratie (A) publikatie amendementen c.q. moties op de voorstellen voor de 34ste jaarlijkse algemene vergadering - kandidaatstelling leden Eerste Kamer (door de statenfracties in de provincies)
uiterlijk 3 maart	- het hoofdbestuur stelt een advies op voor de kandidatenlijst Eerste Kamer en zendt dit aan de leden van de kandidaatstellingsraad, aan de secretarissen van de kamercentrales en aan de leden van de Eerste-Kamerfractie	22 april	- TV-uitzending
9 maart	- dagelijks-bestuursvergadering	27 april	- dagelijks-bestuursvergadering
10 maart	- Vrijheid en Democratie	30 april	- KONINGINNEDAG (algemeen secretariaat gesloten)
20 en 21 maart	- buitengewone algemene vergadering (59ste algemene vergadering) ter vaststelling van het verkiezingsprogramma 1981 te Amersfoort (De Flint)	vóór 1 mei	- het hoofdbestuur vraagt de leden van de statenfracties binnen drie weken schriftelijk aan de secretaris van de kamercentrale, gezamenlijke kamercentrale of gecombineerde kamercentrale in hun provincie te berichten of zij bereid zijn een kandidatuur in overweging te nemen. Gezamenlijke kamercentrales zijn in Gelderland (Arnhem en Nijmegen) en in Noord-Brabant (Den Bosch en Tilburg). Gecombineerde kamercentrales zijn: de kamercentrales in Zuid-Holland en Noord-Holland (PS)
23 maart	- hoofdbestuursvergadering	5 mei	- BEVRIJDINGSDAG (algemeen secretariaat gesloten) - Vrijheid en Democratie (A) - het hoofdbestuur roept door een publikatie in Vrijheid en Democratie de leden op om aan het bestuur van hun afdeling namen te noemen van personen die zij wensen voor te dragen als voorlopige kandidaten voor de provinciale staten in de provincies, waarin hun woonplaats is gelegen - het hoofdbestuur publiceert de hoofdlijnen van de kandidaatstellingsprocedure en daarvoor geldende termijnen en tijdstippen (PS)
24 maart	- Vrijheid en Democratie	11 mei	- hoofdbestuursvergadering
28 maart	- kandidaatstellingsraad Eerste Kamer	19 mei	- Vrijheid en Democratie
30 maart	- dagelijks-bestuursvergadering		
vóór 4 april	- het hoofdbestuur zendt de opgemaakte kandidatenlijsten voor de Tweede-Kamerverkiezing, met inachtneming van de in artikel G 5.3 van de Kieswet bedoelde formulieren, alsmede de verklaringen van bewilling aan de secretarissen van de kamercentrales of aan de tevoren aangewezen gemachtigden		

- 22 en 23 mei - 34ste jaarlijkse algemene vergadering (60ste algemene vergadering) te 's-Gravenhage (Congresgebouw)
- 25 mei - dagelijks-bestuursvergadering
- 26 mei - periodieke verkiezing Tweede Kamer
- 27 mei - dag der verkiezing leden Eerste Kamer
- 28 mei - HEMELVAARTSDAG
- tussen 31 mei en 1 juli - het bestuur van elke afdeling (ook de afdelingen die tevens statencentrale of kamercentrale zijn) roept een ledenvergadering bijeen die vaststelt welke voorlopige kandidaten worden voorgedragen voor de provinciale staten in de provincie waarin de afdeling is gelegen (PS)
- vóór 1 juni - de secretarissen van de gezamenlijke kamercentrales en van de gecombineerde kamercentrales geven aan de besturen van de andere kamercentrales in hun provincie kennis van de antwoorden die zij op de vraag, door het hoofdbestuur aan de leden van de statenfracties gesteld, hebben ontvangen; de secretarissen van deze kamercentrales en van de overige kamercentrales geven vervolgens kennis van de antwoorden die zij op de vraag, door het hoofdbestuur aan de leden van de statenfracties gesteld, hebben ontvangen aan de besturen van de statencentrales en de afdelingen die tot de kamercentrale behoren (PS)
- de kamercentralebesturen formeren de besturen van die statencentrales, waarvan de grenzen niet samenvallen met die van een ondercentrale
- tevens dragen de besturen van de kamercentrales zorg voor het uitschrijven van vergaderingen van deze besturen in genoemde statencentrales, welke vergaderingen vóór 30 juni dienen te worden gehouden (PS)
- 1 juni - hoofdbestuursvergadering
- 2 juni - Vrijheid en Democratie (B)
- 7 en 8 juni - PINKSTEREN
- 22 juni - dagelijks-bestuursvergadering

- 23 juni - Vrijheid en Democratie
- 29 juni - hoofdbestuursvergadering
- vóór 15 juli - het bestuur van elke afdeling brengt de door de ledenvergadering van die afdeling gestelde voorlopige kandidaten ter kennis van het bestuur van de kamercentrale, gezamenlijke kamercentrale of gecombineerde kamercentrale (PS)
- 17 augustus - dagelijks-bestuursvergadering
- 18 augustus - Vrijheid en Democratie
- 24 augustus - hoofdbestuursvergadering
- vóór 1 september - het bestuur van elke kamercentrale (gezamenlijke kamercentrale of gecombineerde kamercentrale) stelt een groslijst van voorlopige kandidaten voor provinciale staten en het technisch advies vast en zendt deze stukken aan de besturen van de afdelingen en de statencentrales binnen het gebied van de betrokken provincie of publiceert deze stukken in de periodiek van de kamercentrale (PS)
- het hoofdbestuur zendt aan de secretarissen van kamercentrales, ondercentrales en afdelingen een overzicht van de tot de desbetreffende kamercentrale behorende gemeenten, dat een opgave bevat van:
 - 1e. het aantal raadsleden waaruit de raad van elke gemeente bestaat
 - 2e. het percentage van de stemmen dat bij de laatst gehouden Tweede-Kamer-verkiezing in de betrokken gemeente op de VVD is uitgebracht
 - 3e. het aantal zetels dat aan de VVD-lijst zou zijn toegekend als het de verkiezing van leden (GR) zou hebben gegolden (GR)
- tussen 1 en 16 september - dagelijks bestuur geeft aan de besturen van afdelingen en centrales kennis van de 35ste jaarlijkse algemene vergadering
- 7 september - dagelijks-bestuursvergadering
- 8 september - Vrijheid en Democratie
- 14 september - hoofdbestuursvergadering

tussen 15 september en 31 december	- het hoofdbestuur en de ledenvergadering van elke afdeling kunnen kandidaten stellen voor de vacatures in het dagelijks bestuur (35ste jaarlijkse algemene vergadering)	6 oktober	- Vrijheid en Democratie
19 september	- partijraad	12 oktober	- dagelijks-bestuursvergadering
21 september	- dagelijks-bestuursvergadering	vóór 15 oktober	- zowel de statencentrales die meer dan één afdeling beslaan als de statencentrales die tevens afdeling zijn beleggen een centralevergadering c.q. ledenvergadering om te beraadslagen en te besluiten over het technisch advies en over de op te stellen advieslijst van voorlopige kandidaten (PS)
22 september	- Vrijheid en Democratie (B)		- de besturen van de kamercentrales geven advies aan het hoofdbestuur over de voornemens van de besturen van de afdelingen die tot het gebied van de kamercentrale behoren, met betrekking tot de raadsverkiezingen (GR)
vóór 25 september	- de afdelingen (niet tevens statencentrale zijnde) vergaderen over groslijst en technisch advies en stellen een advieslijst samen van de voorlopige kandidaten voor de statenverkiezingen 1982	uiterlijk 15 oktober	- de besturen van de statencentrales zenden de advieslijsten (PS) aan het bestuur van de kamercentrale waartoe de statencentrale behoort
	- tevens worden afgevaardigden benoemd naar de centralevergaderingen van de statencentrale en de kamercentrale (PS)	19 oktober	- hoofdbestuursvergadering
uiterlijk 30 september	- het bestuur van elke afdeling geeft aan het hoofdbestuur en aan de secretaris van de kamercentrale kennis van het voornemen al dan niet deel te nemen aan de verkiezingen met een VVD-lijst of met een lijst in samenwerking met één of meer andere groeperingen of politieke partijen in één of meer gemeenten die tot het gebied van de afdeling behoort (behoren) (GR) N.B. Met betrekking tot elke gemeente waarin ten minste één lid van de VVD in de raad zitting heeft krachtens verkiezing op de VVD-lijst 1978, is het bestuur van de afdeling, in welker gebied die gemeente ligt, verplicht zorg te dragen voor een kandidaatstelling	20 oktober	- Vrijheid en Democratie
		26 oktober	- dagelijks-bestuursvergadering
		vóór 1 november	- het hoofdbestuur geeft aan de besturen van de betrokken afdelingen kennis of het de voorstellen inzake al of niet meedoen (GR) aanbeveelt of ontraadt
		in november	- de ledenvergadering vergadert over het voorstel van het afdelingsbestuur en over het advies van het hoofdbestuur inzake het al of niet meedoen aan de raadsverkiezingen (GR)
		2 november	- dagelijks-bestuursvergadering
		3 november	- Vrijheid en Democratie
		9 november	- hoofdbestuursvergadering
uiterlijk 1 oktober	- de besturen van de afdelingen zenden de advieslijsten van voorlopige kandidaten voor de statenverkiezingen 1982 toe aan de secretarissen van de kamercentrales en aan de statencentrale waartoe de afdeling behoort; de secretarissen van de kamercentrales in de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Zuid-Holland en Noord-Holland brengen de besluiten en advieslijsten terstond ter kennis van de secretaris van de betrokken gezamenlijke, onderscheidenlijk gecombineerde kamercentrale (PS)	vóór 15 november	- elke kamercentrale, onderscheidenlijk gezamenlijke of gecombineerde kamercentrale belegt een centralevergadering, waarin wordt beraadslaagd en besloten over de technische inrichting van de kandidatenlijsten; vervolgens stelt de centralevergadering de advieslijsten op voor de in de onderscheiden kieskringen in te dienen kandidatenlijsten (PS)
5 oktober	- dagelijks-bestuursvergadering	vóór 16 november	- indiening van voorstellen voor de 35ste jaarlijkse algemene vergadering (1982)

- door de ledenvergaderingen van de afdelingen en de centralevergaderingen van de centrales.
- 16 november - dagelijks-bestuursvergadering
- 17 november - Vrijheid en Democratie (A)
- vóór 20 november - het bestuur van elke afdeling vraagt aan de VVD-leden die zitting hebben in de raad van een tot het gebied van die afdeling behorende gemeente binnen drie weken schriftelijk te berichten of zij bereid zijn een kandidatuur in overweging te nemen (GR)
- zowel het hoofdbestuur op 17 november als het bestuur van elke afdeling, waarin één of meer gemeenten zijn gelegen, geven aan de leden kennis van hun bevoegdheid om vóór 15 december aan het bestuur van hun afdeling namen te noemen van personen die zij wensen voor te dragen als voorlopige kandidaat (GR)
- tevens publiceert het hoofdbestuur de hoofdlijnen van de kandidaatstelpingsprocedure (GR) en de daarvoor geldende termijnen en tijdstippen
- 30 november - dagelijks-bestuursvergadering
- vóór 1 december - het bestuur van de kamercentrale zendt het door de centralevergadering genomen besluit over de technische inrichting en de vastgestelde advieslijst toe aan het hoofdbestuur en aan de secretarissen van de statencentrales en afdelingen die in de betrokken provincie zijn gelegen (PS)
- 1 december - Vrijheid en Democratie
- 7 december - hoofdbestuursvergadering
- vóór 10 december - het hoofdbestuur toetst het besluit van elke kamercentrale over de technische inrichting van de kandidatenlijsten en brengt mogelijk adviezen ter zake uit aan de besturen van kamercentrales, statencentrales en afdelingen (PS)
- 14 december - dagelijks-bestuursvergadering
- 15 december - Vrijheid en Democratie
- vóór 20 december - de centralevergadering van elke statencentrale stelt de kandidatenlijst voor de desbetreffende kieskring vast (PS)

- vóór 20 december - het bestuur van elke afdeling zendt aan alle personen die door leden uit die afdeling schriftelijk zijn genoemd een formulier toe voor gegevens, van belang voor de op te stellen groslijst; het dient, ondertekend door de voorlopige kandidaat, vóór 15 januari 1982 te worden teruggezonden aan de secretaris van de afdeling (GR)

25 en 26 december - KERSTMIS

- 31 december - sluitingsdatum kandidaatstelling periodieke verkiezing leden dagelijks bestuur (1982) door de ledenvergaderingen van de afdelingen

N.B.

Met ingang van 5 september 1980, om de veertien dagen, vangen de radio-uitzendingen voor het seizoen '80-'81 aan (18.50 uur)

EK = Eerste-Kamerverkiezing '81
TK = Tweede-Kamerverkiezing '81
PS = Statenverkiezingen '82
GR = Raadsverkiezingen '82

Verschijningsdata Vrijheid en Democratie in 1981

16 december		(nr. 1242)
		(1980, reeds vastgesteld)
13 januari		(nr. 1243)
27 januari	(A)	(nr. 1244)
10 februari		(nr. 1245)
24 februari	(A)	(nr. 1246)
10 maart		(nr. 1247)
24 maart		(nr. 1248)
21 april	(A)	(nr. 1249)
5 mei	(A)	(nr. 1250)
19 mei		(nr. 1251)
2 juni	(B)	(nr. 1252)
23 juni		(nr. 1253)
18 augustus		(nr. 1254)
8 september		(nr. 1255)
22 september	(B)	(nr. 1256)
6 oktober		(nr. 1257)
20 oktober		(nr. 1258)
3 november		(nr. 1259)
17 november	(A)	(nr. 1260)
1 december		(nr. 1261)
15 december		(nr. 1262)

A = reglementair noodzakelijk
B = organisatorisch noodzakelijk

Dr. Braams: „Vergaande betutteling particulier initiatief”

Dr. R. Braams

Eén ding is zeker: Dr. R. Braams heeft uitgesproken frisse, vooruitstrevende ideeën. Hij gaat wat onopvallend zijn gang, dit fractie-lid, maar mijn inbreng is er niet minder om!

Zijn inbreng voor de Innovatie-nota is glashelder en laat niets aan duidelijkheid te wensen over...

Reden voor ons om het eens voor het voetlicht te halen en met hem te praten over de Innovatie-nota.

Studie

Over het openbaar vervoer en de technische ontwikkelingen staat Braams op een, om het beladen woord maar eens te gebruiken, „progressiever” standpunt dan heel wat van zijn PvdA of PPR-collega's. Hij is er alleen de man niet naar om dat nu eens aan de grote klok te hangen. „Ik wil dat niet provoceren. Stel dat je daar nu een motie over in dient, dan roept men gelijk dat dit onbereikbaar is. Je moet dit soort geluiden voorzichtig ventileren”, zegt hij. „Ik vind dat wij in Nederland met totaal verouderde processen over openbaar vervoer zitten. Het is mij bekend dat er in Japan een studie begint om na te gaan of je in de volgende eeuw, niet van hele andere principes van voortbewegen moet gebruik maken om een nieuw openbaar-vervoersysteem op te zetten. Dat kan bijv. elektrisch zijn, hetgeen toch ook het voordeel heeft van energiebesparing. Dat klinkt wat paradoxaal vinden veel mensen, maar het benzine verbrandingsrendement in termen van voortbeweging is veel minder. Dat heeft ook het voordeel dat je een aantal milieu-problemen kwijt bent: elektrische voortbeweging is veel minder geluidsintensief en sluit uitlaatgassen en dergelijke uit. Ik heb daarom gevraagd nu eens met een onderzoek te beginnen, ofschoon ik geen motie heb ingediend omdat het de eerste keer is dat ik het lanceer en ik niet al die fracties die nog vast zitten aan en de treinen en de autobussen meteen voor het blok wil zetten. Ik wil het eerst een paar keer ter sprake brengen en dan bezien of er wat respons komt.

Broedplaats

Dr. Braams toont zich ook verontrust over de vergaande betutteling van het particulier initiatief in ons land. „Maar al te vaak wordt in bestemmingsplannen de economische toegelaten activiteiten zeer gedetailleerd omschreven, hetgeen de flexibiliteit van de onderneming steeds minder maakt. Als zo'n onderneming haar activiteiten wil verleggen, bijv. door in te spelen op de nieuwe marktontwikkelingen, dan kunnen daar zeer lange onderhandelingen met de gemeenten uit voort komen. Maar ook voor u en voor mij kunnen, als we iets willen ondernemen, grote problemen ontstaan. Als u in een oude schuur, of iets dergelijks een bepaald product ontwikkelt, kunt u in botsing komen met zeer gedetailleerde omschreven bestemmingsplannen. Natuurlijk moet je het belang van de ruimtelijke ordening niet ondergraven, maar toch moet men beseffen dat ergens de eerste werk-

zaamheden voor een totaal nieuw product moeten beginnen. Dat zal echt niet op een fraai industrieterrein zijn, doch veel eerder in een verarmde buurt, of krottenwijk in een grote stad. Er is wel eens gezegd dat oude buurten, waar huurprijzen van kleine aantallen vierkante meters bedrijfsruimte lang zijn, functioneren als broedplaatsen voor nieuwe bedrijven. Deze „broedplaatsenfunctie” mag niet verdwijnen, maar moet zeer bewust in stand worden gehouden.”

De vernieuwing is volgens Braams een zeer harde noodzaak. In Nederland zijn er de laatste jaren te weinig nieuwe banen geschapen. Teveel heeft men de aandacht gericht op het in stand houden van verouderde werkgelegenheid. (Zie ook de situatie in Engeland waar technische vernieuwing op fel verzet bij de vakbonden stuit). „Er is teveel geld ingestoken”, zegt Braams beslist.

De grote welvaart heeft geleid tot een vals gevoel van zekerheid. De inspanning om nieuwe wegen in te slaan werd niet nodig geacht, de financiële middelen werden besteed in de collectieve sector. Veel productie van eenvoudige goederen of van halffabricaten is verplaatst naar de ontwikkelingslanden met het daaruit voortvloeiende verlies aan werkgelegenheid. Dit verlies is niet, zoals in de VS, goed gemaakt door het ontstaan van veel nieuwe bedrijfjes met hoogwaardige werkgelegenheid. Tegen de zo noodzakelijke veranderingen is veel verzet, van de vakorganisaties omdat zij veel verworven rechten in het gedrang zien komen. Doordat andere industrielanden veel meer met innovatie bezig zijn, vermindert de Nederlandse concurrentiepositie schrikbarend, hetgeen leidt tot verhoging van de invoer en vermindering van de export, waarmee de economische positie van ons land ernstig wordt aangetast”. Er is volgens Braams sprake van „veel onbestemde angst voor veranderingen en technologische vernieuwingen”. De overheid kan ertoe bijdragen dat deze angst vermindert, door meer informatie over de noodzaak van veranderingen te geven, waarbij tevens kan worden aangegeven hoe de overheid denkt de „negatieve” kanten van de nieuwe technieken te kunnen beheersen en controleren”.

Tekort

Kritiek heeft dr. Braams op de vaagheid in de nota over de taak van het onderwijs, omdat vrijwel alleen het Hoger onderwijs ter sprake komt. „Hoe de mensen echter moeten worden gevormd die in een samenleving moeten leven en werken waarin meer veranderingen optreden dan tot op heden het geval was, is nog in nevelen gehuld. Het onderwijs richt zich nog te weinig op het ontwikkelen van het vermogen veranderingen te kunnen meemaken. Het geeft de mensen teveel het gevoel dat als ze eenmaal het diploma hebben ze ook voldoende kennis hebben en daaraan het recht kunnen ontnemen voor een vaste baan. Het onderwijs zal hen er echter op moeten voorbereiden meerdere vakken te leren. Men moet zich voorbereiden

Vervolg op pag. 26

Euthanasie centraal thema op geslaagde Landdag

door Nella Lázár-Schilthuis

Op 2 juni werd in Rotterdam door de Vrouwen in de VVD een Landdag georganiseerd met als hoofdthema: Euthanasie. In haar welkomstwoord herinnerde de voorzitter mevrouw Alie van Wijngaarden de ruim honderd bezoekers eraan dat euthanasie een emotioneel geladen onderwerp is. Dit brengt met zich mee, dat er veel gepraat maar vooral ook veel geluisterd dient te worden als dit onderwerp ter discussie staat. Ook drs. Ed Nijpels, die als spreker de algemene politiek behandelde, stond even stil bij dit onderwerp: z.i. kunnen euthanasie en zelfdoding niet van elkaar losgekoppeld worden in de discussie, al wordt hierdoor het probleem wel aanzienlijk gecompliceerder. Euthanasie is een begrip, dat door het merendeel van ons volk wordt gekend, terwijl 87 % het recht van de ander erkent om tot euthanasie te besluiten. Nijpels gaf weer als zijn mening dat het zelfbeschikkingsrecht hier centraal staat, echter in verantwoordelijkheid tot nabestaanden en de gehele samenleving. Een besluit omtrent euthanasie dient een uitgebalanceerd besluit te zijn en niet genomen te worden in een crisis-situatie.

Respect voor het leven

Mevrouw drs. J. P. Indewey Gerlings, bestuurslid van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie, kwam hierna aan het woord. Zij deelde mee, dat het ledenbestand van de vereniging voor 80 % uit oudere dames bestaat. Onder deze groep bevinden zich veel vrouwen, die het sterven van haar echtgenoot ervoeren als vernederend en het-leven-ontorend, hetgeen hun deed beslissen tenminste nog voor zichzelf een waardiger besluit van het leven te verlangen.

Immers, zei ze, euthanasie is geen vlucht, het is geen blijk van angst voor de dood, maar komt voort uit respect voor het leven, waaruit voortvloeit het respect voor de beëindiging van dit leven. Het is dan ook van groot belang, dat hiervoor een regeling wordt getroffen op een moment, waarop een zakelijke, rustige en weloverwogen benadering nog mogelijk is. Nu zijn er 22.000 levens testamenten in omloop en nog een onbekend aantal zelf opgestelde verklaringen; zij tezamen weerspiegelen het recht op zelfbeschikking, dat de mondige mens van vandaag voor zich opeist.

Een belangrijk streven van de Vereniging, aldus mevrouw Gerlings, richt zich erop euthanasie uit het Wetboek van Strafrecht geschrapt te doen krijgen. Nu is hierop van toepassing een artikel uit het jaar 1886, luidende: „Hij, die een ander op zijn uitdrukkelijk en ernstig verlangen van het leven berooft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren”. Wat kunnen we doen? De volgende spreker, dr. F. J. G. Oostvogel, directeur van het Verpleeghuis 'St. Antonius te IJsselmonde, stelde voorop, dat hij slechts met schroom dit zeer moeilijke onderwerp tegemoet kon treden. Naarmate onze levensverwachtingen - vooral in deze eeuw - steeds hoger zijn geworden en wij het leven steeds meer zijn gaan „beheersen”, zijn wij steeds minder raad gaan weten met de dood. Meer dan de helft van het sterven vindt plaats in

instituten. Het is een afgeschermd gebeuren geworden dat nauwelijks nog in het dagelijks leven past.

Door de grote vooruitgang van de medische wetenschap hebben wij het tijdstip van sterven meer dan ooit in de hand. Hierbij komt men steeds voor de afweging te staan tussen: wat móeten wij doen en wat mógen wij doen. Tijdens de medische opleiding werd (wordt?) veel kennis opgedaan omtrent ziekten, maar zeer weinig over de zieken, aldus spreker.

Onrust

De belangstelling voor euthanasie berust grotendeels op onrust vanwege het feit dat het sterven iets is, waaraan niemand zich kan onttrekken en vanwege de afhankelijke en (soms) eenzame situatie, waarin men dan geraakt. En toch is het sterven een sociaal gebeuren, aldus dr. Oostvogel, waarbij middels goede hulp en begeleiding veel ten goede kan worden bijgedragen.

Onder stervenshulp wordt hier verstaan de algemene zorg voor de patiënt, de bestrijding van ongemakken, van complicaties en de algehele opvang. Het begrip stervensbegeleiding omvat een individu-gerichte situatie, waarbinnen de problemen bespreekbaar zijn en waarbij de patiënt centraal staat. Meer dan dit kan uiteraard niet gegeven worden, want „ieder sterft zijn eigen dood”. In het St. Christophers Hospital (Engeland), waar alle opgenomen patiënten sterven, wil 95 % van hen precies weten wat er aan de hand is en hoe de verwachtingen liggen. Over het algemeen is de patiënt veel te weinig op de hoogte van de gevolgen, bijverschijnselen en verwachtingen ten aanzien van door hem te volgen therapieën. Om zo goed mogelijke hulp te verlenen is voor de arts een grondige oriëntatie omtrent de patiënt noodzakelijk op zuiver medisch gebied, maar tevens in gelijke mate op psychologisch en sociaal terrein. Hiertoe dient ruimschoots de tijd te worden genomen; de medicus moet invoelend luisteren en dient zich niet af te schermen door symbolen als witte jas en stethoscoop. Bij werkelijk goede stervensbegeleiding, aldus dr. Oostvogel, komt de vraag om euthanasie uiterst zelden voor.

Spanning

De stilte, die na deze beide sprekers inviel, was tekenend voor de spanning waarmee naar hen was geluisterd. Na enige tijd kwamen de vragen los, waarbij tevens de juridische kant van euthanasie naar voren kwam. Om het probleem ook van deze zijde te belichten was jhr. mr. J. J. v.d. Goes van Naters, lid van de Werkgroep Euthanasie van de VVD, uitgenodigd. Hij verklaarde dat passieve euthanasie, waaronder verstaan wordt bijvoorbeeld het niet bestrijden van complicaties waardoor de patiënt sterft, juridisch hetzelfde wordt beoordeeld als het toepassen van actieve euthanasie, waarbij een leven wordt beëindigd door het uitvoeren van een bewuste handeling. Hierom is het van het grootste belang, dat euthanasie juridisch zal worden geregeld.

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P. G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

Tijdens de discussie legde mevrouw Gerlings uit dat een levenstestament slechts dan gebruikt wordt, als de patiënt niet meer in staat is kenbaar te maken wat hij/zij wenst. Het is geen „doodvonnis” en geen „vrijbrief” voor wie ook. Het neemt de plaats in van een op een gegeven moment uitgevallen of te zwaar gehandicapt vermogen tot communicatie bij de patiënt.

Dr. Oostvogel beklemtoonde, dat in Engeland veel vrijwillig(st)ers bij de stervensbegeleiding actief zijn, o.m. als nacht-oppas. Is dit in Nederland om de een of andere reden minder goed mogelijk? Velen zouden er de voorkeur aan geven om thuis te mogen sterven, wat echter voor de familie een te zware belasting kan zijn, maar

mogelijk met steun van vrijwillige krachten wel haalbaar gemaakt kan worden.

Het was mogelijk, noch wenselijk het besprokene met een conclusie af te ronden. Er waren veel meningen kenbaar gemaakt, veel twijfels naar voren gebracht en velen hadden zich in de discussie laten horen. Het was een uitstekend verlopen Landdag. Op zichzelf is dat ook wel een conclusie. Er zal zowel binnen onze organisatie als binnen de partij over euthanasie nog veel gepraat, geluisterd en overlegd moeten worden, want er komt een tijdstip waarop wel inhoudelijke conclusies noodzakelijk zijn over dit moeilijke, menselijke en zo weinig politieke onderwerp.

VVD-vrouwen teleurgesteld over afbreken onderhandelingen abortus-wetsontwerp

Het dagelijks bestuur van de VVD-vrouwen is diep teleurgesteld dat de onderhandelingen tussen VVD, PvdA en D'66 plotseling door de laatste twee partijen zijn afgebroken. Zij meent dat dit volstrekt niet in het belang is van de vrouw en een goede hulpverlening. Het betekent nu dat een wettelijke regeling opnieuw onnodig wordt vertraagd. Zij vindt het onbegrijpelijk dat de politieke partijen kennelijk de voorkeur geven aan eigen politiek gewin boven een aanvaardbare wettelijke regeling.

Het bestuur is van mening dat tussen de partijen over belangrijke punten reeds overeenstemming is bereikt.

Met name:

- Betuttelende bepalingen welke het vrije beslissingsrecht van de vrouw zouden kunnen aantasten;
- De beschikbaarheid van de hulpverlening;
- Bescherming van de privacy van de vrouw.

Zij doet een beroep op de VVD-Tweede Kamerfractie om die punten, waarover overeenstemming is bereikt, als wijzigingsvoorstellen in te dienen.

Nu vast is komen te staan dat VVD, PvdA en D'66 het al voor 95 % met elkaar eens waren, is het dubbel jammer dat de besprekingen niet verder worden voortgezet.

Als het gezond verstand weer overwint, lijkt een wettelijke regeling alsnog haalbaar.

Provinciale dag Brabantse VVD-vrouwen

De „Vrouwen in de VVD” in Noord-Brabant organiseren op 1 oktober a.s. een provinciale dag; die gewijd is aan: „Bouwen en wonen”.

Deze bijeenkomst wordt gehouden in het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch. Vanaf 9.30 uur is iedereen welkom. De officiële opening is om 10.00 uur. Sprekers zijn: Ed Nijpels over „Nieuwe samenlevingsvormen” en J. Derks architect over „Bouwen”.

Inschrijvingen voor deze dag sturen aan: A. Hohemann, Mr. van Houtenstraat 7, 5142 TK Waalwijk (tot 25 sept.). Kosten van de hele dag f 10,— (inclusief koffie, lunch en thee). Wilt u gebruik maken van een crèche? Laat het ons dan even weten!

Contactadres: mevrouw W. Sprangers-du Bois, Vechtdaan 8, 5691 HL Son.

Homosolidariteitsdag

Op 28 juni wordt in Amsterdam de internationale homosolidariteits- en bevrijdingsdag 1980 gehouden.

Deze demonstratie is mede voorbereid door de VVD-Homowerkgroep.

De demonstratie vertrekt om 14.30 uur van het Museumplein en gaat via de Dam naar het Amstelveld, waar een manifestatie gehouden wordt.

's Avonds zullen er op twee plaatsen feesten zijn: COC-gebouw, Rozenstraat 14, Amsterdam (voor vrouwen) en in Paradiso (voor mannen en vrouwen). Toegang bedraagt f 7,50. Er zijn talrijke artiesten aanwezig.

Informatie: van 10.00 - 12.30 uur op nummer 020-234079

Loopt u ook mee?

Mijn opinie is ...

In deze rubriek publiceren wij brieven van lezers.

De redactie behoudt zich daarbij het recht voor redactionele wijzigingen aan te brengen of stukken te bekorten, uiteraard zonder de kern van het betoog aan te tasten. Wij streven ernaar zoveel mogelijk lezers aan het woord te laten. Dit betekent dat korte helder geformuleerde brieven maximaal 300 woorden (en vooral duidelijk geschreven of getypt!) het meest kans maken vlot en integraal te worden opgenomen. Publicatie betekent niet dat wij instemmen met het betoog. Beroep t.a.v. geweigerde of bekorte artikelen is mogelijk bij de Redactieraad, p/a Koninginnegracht 57, Den Haag.

De VVD en de cultuur

Er zijn mensen, die nooit naar een politieke vergadering gaan; dat past niet in hun levenspatroon.

Zij letten wel op; op de politiek, op de VVD. Dikwijls stemmen zij op de VVD. Soms zijn zij zelfs lid.

Maar het zijn twijfelachtige kiezers en twijfelachtige leden, want ze ergeren zich.

Die ergernis betreft o.a. het verontachtzamen door de VVD van cultuur.

Je moet hun niet vertellen, dat cultuur samen met sport in het concept Liberaal Manifest is ondergebracht onder vrijetijdsbeleid; wat dan hun reactie zou zijn ...

Immers cultuur is meer dan vrije tijdsbesteding. Cultuur bepaalt de identiteit en het niveau van een volk. Cultuur is door de eeuwen heen gevormd; iedere generatie bouwt en bouwt er aan mee.

Daarom past respect en zorg voor wat vroegere geslachten hebben bijgedragen en ons nagelaten, om door te geven aan de volgende. Hier is meer voor nodig dan een terloops zinsdeel onder „vrijetijdsbeleid“.

Er naast moet vanzelfsprekend ruimte zijn voor verdere ontwikkeling van een hogere orde dan louter tijdverdrijf. Ontvangen, bewaren en doorgeven, voortbouwen ... dat geeft de continuïteit in verleden, heden en toekomst, van onze identiteit en ons niveau. Het wordt hoog tijd, dat de VVD wakker wordt op cultuurgebied.

JOH. H. SPRINGER
Haarlem

Kandidaatstelling Tweede Kamer

Nu de kandidaatstelling voor Tweede Kamerleden nadert, is het noodzakelijk dat we ons bezinnen op de criteria die we daarbij straks, bij het uitspreken van onze voorkeur, de doorslag willen laten geven. Het komt mij voor dat daaraan in 1976 toch nog te weinig aandacht is besteed.

Men hoort vaak, vooral van zittende Kamerleden en van partijbonzen/insiders, dat je het in de Tweede Kamerfractie toch zeker ook moet hebben van fractieleden die zo hard hun best doen, of zo deskundig zijn, ook al treden zij niet zo op de voorgrond. Ook de langdurige ervaring en de grote verdiensten voor de partij worden veel genoemd.

Deze argumenten zijn niet ter zake doende. Zij mogen hun waarde hebben als het gaat om gemeenteraads- of Statenfracties, die meer moeten besturen dan politiek bedrijven. Tweede Kamerleden daarentegen zijn beroeps politici. Specifieke deskundigheid wordt van hen niet verlangd, kan zelfs een handicap zijn als het erom gaat bepaalde politieke beslissingen aan het publiek duidelijk te maken.

De eerste taak van onze Tweede Kamerleden is de in-

vloed van de VVD op het beleid zo groot mogelijk te maken. Hun tweede taak is het grote publiek keer op keer duidelijk te maken dat politiek niet „dat vuige gekonkel in Den Haag“ is, maar een eerzame en open, democratische werkwijze om de best mogelijke beslissingen van de regering af te dwingen.

Het allerbelangrijkste criterium voor de keuze van kandidaten voor de Tweede Kamer is dan ook de mate waarin ze in staat zijn, mondeling en schriftelijk, hun politieke overtuiging en de standpunten van onze partij te verkondigen en uit te dragen, in en buiten de Kamer.

Op grond van dit criterium behoort tenminste de helft van het aantal thans voor de VVD in de Tweede Kamer zittende leden *niet* herkozen te worden. We moeten af van Kamerleden die langdradige betogen van een papertje staan voor te lezen. We moeten af van Kamerleden die tijdens vergaderingen bij herhaling vragen van (N.B.!) eigen partijleden ontwijken of domweg niet beantwoorden. We moeten af van Kamerleden die nu na bijna vier jaar daar gezeten te hebben, bij 90 % van de partijleden (om van het publiek niet te spreken) nog steeds onbekend zijn.

Nu is het voor gewone leden praktisch onmogelijk zich een oordeel te vormen over nieuwe kandidaten, anders dan via de groslijst. Zij zullen daarbij moeten af gaan op het advies van hun afdelingsbesturen. Maar zij kunnen wel een oordeel hebben over de zittende Kamerleden en bewindslieden.

Wie wilt u terug en wie niet? Kijk en luister kritisch en kies bewust, want de VVD kan niet winnen als onze vertegenwoordigers de VVD niet beter „verkopen“. En winnen moeten we!

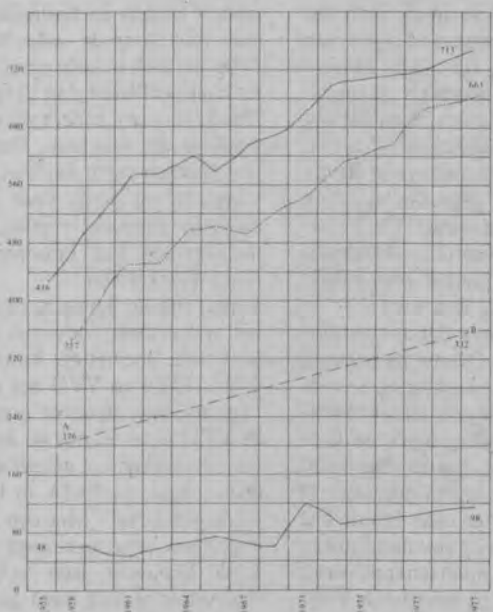
W. J. DE VOGT
Berkel en Rodenrijs

ZiektefondstandHEELkunde

Meer dan 70% van de Nederlanders is **verplicht** verzekerd. Dit betekent dat iemand, die ontevreden is over de verstrekkingen van zijn fonds, die verzekering niet kan opzeggen. Een alternatief wordt hem sinds 1941 door besluit en wet onmogelijk gemaakt.

Van de andere kan hebben de fondsen de verplichting hun leden onder te brengen en hun medische verzorging te betalen. Om te kunnen budgetteren gaan zij jaarlijks contracten (een medische CAO) aan met de verschillende beroepsorganisaties. In zo'n CAO wordt vastgelegd welke verrichtingen er vergoed zullen worden en hoeveel er voor elk soort verrichting betaald zal worden. Hierdoor zijn de medewerkers gebonden aan eenheidsverrichtingstarieven. Economisch betekent dit: hoe meer verrichtingen per uur, des te hoger het inkomen per uur. Zo is het verrichtingstarief in feite een tijdstarief waarbij de tijdsduur voor zo'n verrichting economisch sterk beperkt is door deze CAO.

Van deze verrichtingen worden statistieken bijgehouden. In de onderstaande grafiek van „reeds gesaneerden“

Verklaring:

1. vullingen
2. halfjaarlijkse onderzoeken
3. extracties

vinden we het aantal verrichtingen per 1000 zielen in 1977. De stippellijn geeft het aantal halfjaarlijkse onderzoeken aan, waardoor we de ontwikkeling bij de gesaneerden kennen (ingetekend als de lijn A-B).

Het verloop van het aantal vullingen en extracties maakt de grafiek interessant. Immers we vinden een stijgend aantal vullingen en een stijgend aantal extracties, terwijl we het omgekeerde zouden mogen verwachten. Aan de vruchten kent men de boom. Vooral de meer dan verdubbeling van het aantal extracties bij „reeds gesaneerden” doet ons vraagtekens zetten achter het tandHEELkundig nut van de bijna verdubbeling van het aantal vullingen. Zeker als we bedenken dat met een extractie in de bovenkaak de kies in de onderkaak ook niet meer functioneert. We hebben maximaal twintig kiezen en reeds bij tien extracties kun je iemands kauwfunctie geheel ontnemen.

Mijn conclusie kan dan ook niet anders luiden dan dat „ziekenfondsvullingen” leiden tot extracties. Daarom is hier sprake van een ernstig tekortschieten voor wat betreft de effectiviteit van de „hulp”, die door deze fondsen geboden wordt aan mensen, die bij hen verplicht verzekerd zijn. Mensen, bij wie de illusie is gewekt, dat als je de kosten met z’n allen draagt, het individu goedkoper uit is. Een illusionair profijt zoals blijkt, dat anderen steeds sneller op hun tandvlees doet lopen.

L. P. A. M. SMEULDERS
Dongen

D'66, een redelijk alternatief?

Een aantal recente opiniepeilingen heeft duidelijk laten blijken dat de kiezersaanhang van de VVD gestaag terugloopt. Al zijn de uitkomsten van enquêtes inzake nieuwe zetelverdelingen niet erg realistisch, toch kan er een bepaalde lijn in het verlies van de VVD gesignaleerd worden. Dit verlies speelt het CDA maar vooral D'66 in de kaart. Een maatschappelijke wending, die al een aantal jaren geleden strijdkreten voor het progressieve blok leverde, begint nu door te dringen tot een groep - vooral jonge - VVD-aanhangers.

Ik doel hierbij op een stuk milieupolitiek, vaak echter zonder de veelal grote *economische consequenties* hiervan in te zien. Vooral Jan Terlouw van D'66 weet dit, gecombineerd door zijn keurige uiterlijk en beschaafde wijze van overkomen, zeer overtuigend te brengen. Mijns inziens is dit een belangrijke reden voor de vlucht van zoveel jonge VVD-ers naar D'66. Toch laat D'66, wat betreft het te voeren politieke beleid, een zeer *onduidelijke* indruk op mij achter.

Als het op een politieke standpuntenbepaling aankomt zal D'66, telkens weer, zonder dat zij dit haar kiezers voorhoudt, vrolijk met de PvdA gaan meestemmen. Hetgeen echter *nooit* de politieke keuze van de grote kiezersschaar, die van de VVD naar D'66 geswitcht is, geweest zal zijn. Zij streven een als „vanouds” liberaal VVD-beleid na, dat echter op het gebied van de milieupolitiek aan dat van D'66 grenst.

Als het VVD-partijbestuur dit inziet, moet het mogelijk zijn een groot aantal oud-leden weer voor zich te winnen. Dit zou dan een aanzet kunnen zijn tot een herhaling van de stormachtige groei, welke de liberalen in de jaren zeventig onder fractievoorzitterschap van Hans Wiegel reeds gekend hebben. Een sterke man op de fractievoorzittersplaats kan hierbij allerm minst kwaad. Dit beschouwend mag ik concluderen dat de VVD dan toch meer te bieden heeft dan het *ogenschijnlijk* „Redelijk Alternatief” D'66.

ROELOF SCHIERBEEK
Enschede

Loyalisten

Wat fijn, dat de loyalisten letterlijk en figuurlijk op hun nummer zijn gezet. Weinig vermoedden de kritische volgers, dat ze zelf kritisch gevolgd zouden worden. Vooral de voorzitter is flink achteruitgeBOERd. Het is toch te gek, dat een handjevol dwarsliggers het gezicht van een partij zou bepalen. Nu kunnen we rustig één CDA tegemoet zijn.

R. KETELLAPPER
Amsterdam

De Haze Winkelman: Beleid kabinet geen inzet verkiezingen

JOVD-voorzitter Robert de Haze Winkelman vindt dat het tot inzet maken van het kabinetsbeleid voor een liberale partij onaanvaardbaar moet zijn. „Het kabinet regeert namelijk te weinig, maar reageert meer op impulsen, meningen en acties vanuit de samenleving en dat nog op een manier die ad hoc en vaak kortzichtig is” zei hij tijdens zijn openingstoespraak op het onlangs in Breda gehouden zomercongres van zijn organisatie. „Het vreemdelingenbeleid is weinig standvastig. Onder de druk van de Kamer worden telkens weer uitzonderingen gemaakt zodat tegenwoordig waarschijnlijk geen enkele illegaal nog zal weten waar hij of zij aan toe is.”

De Haze Winkelman zei het te betreuren dat de constitutionele monarchie onder het Huis van Oranje als beginsel in de in Nijmegen besproken beginselverklaring van de VVD is opgenomen. „Verder is aan de commissie Geertsema opgedragen een artikel over de begrippen particuliere ondernemingsgewijze productie, het private bezit van de productiemiddelen en de vrije markt-economie te maken. Ik vind dat jammer omdat men zich aan de ene kant kan afvragen of deze begrippen niet met name alleen maar dienstbaar zijn aan een liberale maatschappijvorm, terwijl aan de andere kant het gevaar bestaat dat de VVD wederom het imago van een financieel-economisch gerichte partij bevestigt,” zei hij.

De JOVD-voorzitter wees op de groeiende apathie onder het Nederlandse electoraat. De mensen gaan zich meer en meer buitenparlementair roeren in plaats van te opereren binnen een partij.

„D'66 speelt handig op deze ontwikkeling in en heeft ook niet zo'n duidelijk geprofileerd verleden waar zij aan vast zit. Zij neemt in haar oppositierol vaak duidelijk afstand van hetgeen de andere partijen presteren. Ik denk dat een belangrijk deel van de huidige potentiële D'66 stemmers dat zuiver doen uit protest tegen de vastgeroeste verhoudingen, de soms aanwezige starheid en de wijze van overkomen van de andere partijen.”

Mocht D'66 na de verkiezingen in de regering komen, en die kans is verre van denkbeeldig, zal ook zij zich niet kunnen onttrekken aan het politieke bedrijf van compro-

missen sluiten en beslissingen moeten verdedigen waar men niet voor de volle honderd procent achter staat. D'66 zal zich in zo'n geval in een regering duidelijk beter moeten profileren dan tijdens de periode van het kabinet Den Uyl, want anders staat haar een zelfde teruggang te wachten als voorheen, toen zij bijna weggevaagd werd. Het bestaansrecht van een vierde stroming kan als oppositiepartij cq partij voor proteststemmers gemakkelijk duidelijk gemaakt worden, maar zal in een regeringssamenwerking nog bewezen moeten worden, aldus De Haze Winkelman.

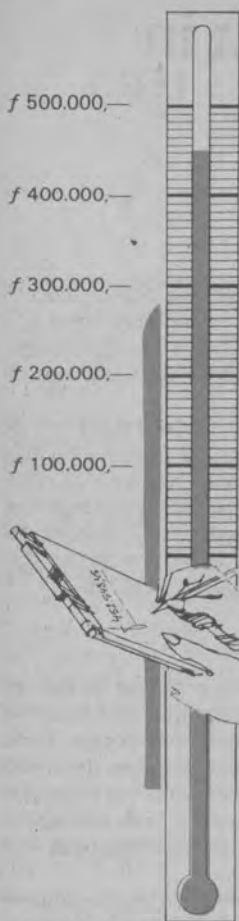
Verder merkte hij op dat nog de mogelijkheid bestaat dat het wetsontwerp abortus binnen afzienbare tijd wordt afgerond, hoewel die kans klein is. Inhoudelijk konden PvdA, D'66 en VVD het wel eens worden, daar twijfelt niemand aan. In eerste instantie was het voorbehoud dat de VVD maakte, om als het kabinet het onaanvaardbaar zou uitspreken het geheel af te wegen tegen een kabinetscrisis, door de PvdA in beginsel aanvaard. Maar wat bleek het geval? Met een partijraad in het vooruitzicht begonnen pressiegroepen binnen de PvdA, onder wie Rode Vrouwen, zich te weren en blijkbaar voelde de PvdA-fractie zich toen gedwongen de toch al penibele samenwerking met een regeringspartij en dan nog de VVD op dit punt te staken. Toen poogde men de zwarte piet door te spelen naar de VVD door het door dik en dun steunen - ongeacht een kabinetscrisis - van de overeengekomen amendementen van stal te halen. Men wist dat de VVD die garantie terecht niet kon en wilde geven.

Ik betreur dat bovengenoemd overleg niet tot resultaten heeft kunnen leiden en ik constateer dat voor de PvdA partijpolitieke overwegingen belangrijker waren dan een redelijk abortuswetsontwerp. De VVD kan nu de PvdA voor het blok zetten door alsnog de al overeengekomen amendementen in te dienen. Het is dan aan haar om haar oorspronkelijke ideeën af te vallen. De VVD zal zich hoe ook principiële moeten blijven opstellen, want om geloofwaardig te blijven kunnen liberalen zich op dit soort punten geen compromissen veroorloven, vindt de JOVD-voorzitter.

Vervolg van pag. 21

op grotere flexibiliteit en mobiliteit, waarbij het in staat zijn om veranderingen te ondergaan en daarbij zelf bij te sturen, zal moeten worden ontwikkeld. Want men is er teveel van uitgegaan dat de welvaartsstaat zonder al te veel inspanningen in stand kan worden gehouden. Maar het is toch duidelijk dat het behoud van welvaart en van de sociale voorzieningen alleen kan als er voldoende inventiviteit en creativiteit is. Talent moet ontwikkeld worden, vaardigheden moeten worden geoefend en aangeleerd. Her- en bijscholing in verschillende fasen van het leven dienen in plaats te komen van een eenmalig onderbroken studiefase... Wie met Braams spreekt ziet even

de contouren opdoemen van een samenleving die stil is blijven staan en in de toekomst door andere landen die de technische uitdaging wel hebben aanvaard, geholpen moet worden. „Met name de Technische Hogescholen kunnen een taak hebben bij het onderzoek en het ontwikkelingswerk dat gedaan moet worden voor het bedrijfsleven. Wie de jeugd heeft heeft de toekomst, zegt men wel eens, maar dan moet je die jeugd wel op die toekomst voorbereiden”, zegt hij. Helaas worden echter de jongeren slechts in ideologische zin voorbereid, maar wat heb je aan „ideologie” als je hulpeloos en zonder kennis de 21e eeuw binnenstapt?

Ruim viereneenhalf ton bijeen bij Tientjesactie

Op 19 juni was voor de in april gestarte tientjesactie van de VVD een bedrag binnen van f 452.543,45.

Dat bedrag kan nog hoger worden, wanneer alle leden de toegezonden stortings-/acceptgirokaart invullen en een tientje (meer mag ook) overmaken op het gironummer van de VVD. Als al onze leden meewerken, kan de partij-organisatie verder worden uitgebouwd.

Drs. A. van Boven in Eerste Kamer

In verband met het feit dat de heer H. J. de Koster te Wassenaar, naar aanleiding van zijn benoeming tot lid van de Raad van State in buitengewone dienst, zijn lidmaatschap van de Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft neergelegd, is met ingang van 28 mei 1980 tot lid van deze Kamer voor de VVD benoemd drs. A. van Boven te 's-Gravenhage.

Wij wensen de heer Van Boven gaarne geluk met deze benoeming.

VVD-burgemeesters in Rolde en Voorschoten

Met ingang van 1 juli is benoemd tot burgemeester van de gemeente Rolde, de heer A. Hurink te Groningen. De heer Hurink (53 jaar) is NH en lid van de VVD. Hij is thans chef de bureau bij RVS Levensverzekering NV. Hij is tevens lid van de raad van de gemeente Groningen.

Hij volgt als burgemeester van Rolde de heer J. G. Borgesius op.

Met ingang van 1 augustus 1980 is benoemd tot burgemeester van de gemeente Voorschoten, mr. P. Cannegieter te Zuidlaren, aan wie gelijktijdig eervol ontslag is verleend als burgemeester van die gemeente.

De heer Cannegieter (39 jaar) is NH en lid van de VVD. Hij volgt als burgemeester van Voorschoten dr. J. van der Haar op.

Wij wensen beide VVD-burgemeesters veel succes toe in hun nieuwe gemeente.

Errata

Groslijst Tweede-Kamerverkiezing 1981, gepubliceerd in Vrijheid en Democratie nr. 1232 van 10 juni 1980.

dr. R. Braams	:	onder e. leze men 1, 4, 5, 6, 12, 23, 24 en 25.
H. Edel	:	de woonplaats is Terheyden en niet Prinsenbeek.
drs. L. M. L. H. A. Hermans	:	aan c moet worden toegevoegd: 1972-1973 vice-voorzitter politiek JOVD
mw. J. H. Krijnen	:	het adres luidt thans Comeniushof 2, 1216 HE Hilversum; aan c. moet worden toegevoegd: lid Tweede Kamer sedert 22 dec. 1977.

Hoofdbestuur:

Mr. R. Luchtenveld, Badelochstraat 11, 3813 DS Amersfoort, tel.: 033 - 750667 (H), (nw. HB-K.C. Utrecht)

Dagelijkse besturen Kamercentrales:

ZEELAND - mr. J. J. P. M. Asselbergs, Molenweg 6, 4353 SH Serooskerke, tel.: 01189 - 1923 (H), (nw. voorz.)

H. F. Tijdens, J. Valckestraat 23, 4451 AW Heinkenszand, tel.: 01106 - 1641 (H), (nw. secr.)

Secretarissen ondercentrales:

EMMEN - J. Lanting Lzn., Zuiderdiep 377, 7876 AV Valthermond, tel.: 05996 - 1281 (H), (nw. secr.)

WATERWEG-NOORD - J. F. van Hanswijk Pennink, Burg. Wesselinkstraat 203, 3145 SH Maassluis, tel.: 01899 - 10221 (H), (nw. secr.)

Afdelingssecretarissen:

HEINENOORD - mw. G. Stillebroer-Bruining, Wilhelminastraat 21, 3274 AN Heinenoord, tel.: 01862 - 1991 (H), (nw. secr.)

UITGEEST - W. W. J. Voorham, Meerkooetstraat 52, 1911 XH Uitgeest, tel.: 02513 - 12574 (H), (wnd. secr.)

't ZAND - mw. H. R. Tiessen-Georgius, Godlinzerweg 12, 9912 TE Leermens, te.: 05968 - 293 (H), (nw. secr.)

WIJCHEN - drs. A. J. E. G. Renique, Meerkooetstraat 19, 6601 DE Wijchen, tel.: 08894 - 8484 (H), corr. adres: Postbus 40, 6600 AA Wijchen, (nw. secr.)

Mevrouw Veder: 'Verbeteringen in gezondheidszorg ondanks ombuigingsoperatie'

Ondanks de zware opgave om in de sector volksgezondheid te komen tot een ombuiging van meer dan twee miljard is het gelukt een aantal belangrijke verbeteringen in de gezondheidszorg aan te brengen, zowel op ideëel als op materieel en organisatorisch gebied. Dat zei mevrouw mr. E. Veder-Smit op het onlangs in Den Haag gehouden congres over volksgezondheid. Als voorbeelden noemde zij de verbetering van de rechtspositie van de patiënt door een ingrijpende herziening van de Krankzinnigenwet en scherpere voorschriften voor de privacy in de Tarievenwet. Verder de versterking van de thuiszorg doordat het kruiswerk ingevolge financiering in het kader van de AWBZ met vier procent per jaar mag groeien, zodat onder meer de tekorten in de wijkverpleging kunnen worden opgeheven. Er is voor 190 miljoen gulden verruiming van arbeidsplaatsen in de verpleging toegestaan, de toegankelijkheid van gebouwen en verkeersvoorzieningen zal voor gehandicapten worden verbeterd door de instelling van een speciaal bureau, belast met die taak. Er komen samenwerkingsverbanden in het hele land om de kennis en ervaring op het gebied van de kankerbestrijding zo goed mogelijk te spreiden.

Kenmerken

Mevrouw Veder ging in op de voornaamste kenmerken van het huidige beleid en noemde o.a.:

- Bij de ombuigingsoperatie worden de lasten evenwichtig verdeeld over alle groeperingen: vrije beroepen, loon- en salaristrekken en verzekerden
- Het accent wordt verlegd naar de patiënt in zijn eigen omgeving door de aandacht te vestigen op zijn eigen verantwoordelijkheid, kennis van gezondheidsleer, zelfhulp en vrijwilligerswerk
- Door programmering en prioriteitenstelling in de sector van de bouw wordt een regelmatige bouwstroom op gang gebracht, waarbij zoveel mogelijk soberheid en doelmatigheid wordt nagestreefd

- Schaalverkleining voor psychiatrische ziekenhuizen en zwakzinnigeninrichtingen. Of kort samengevat meer systematische aandacht voor de patiënt in zijn eigen omgeving, schaalverkleining, evenwichtige verdeling van de lasten van de ombuiging.

Er staat volgens mevrouw Veder op het gebied van de gezondheidszorg nog veel te doen, zoals een wettelijke regeling voor de opticiëns, een tuchtrecht voor psychotherapeuten en de verpleging, een nieuw systeem van kwaliteitsbewaking, een nieuwe opzet van jeugd tandverzorging, een betere regeling van de privacy en een netwerk van hulpverlening voor drugsverslaafden.

Ingrijpend

Mevrouw Veder kondigde aan dat er tijdens de huidige kabinetsperiode onder meer een ingrijpende herziening van de Krankzinnigenwet tot stand moet komen. In de volgende kabinetsperiode moet de regeling van de rechtspositie van de psychiatrische patiënt en die van de patiënt in het algemeen het Staatsblad bereiken. In de rechtspositie van de patiënt vormt het euthanasievraagstuk een centraal gegeven.

De vraagstukken op het gebied van de vrije beroepsuitoefening in de gezondheidszorg, zoals mankrachtplanning, goodwill, vestigingsbeleid en honorering vereisen bijzondere aandacht. De positie van de beoefenaar van het vrije beroep moet op die wijze worden geconsolideerd, aldus mevrouw Veder. Verder vindt zij dat de huidige scherpe bewaking van de kostenstijging in de gezondheidszorg onverminderd moet worden voortgezet. Na een gedetailleerde puntgewijze opsomming van hetgeen zij in 2½ jaar heeft bereikt, vatte mevrouw Veder haar streven als volgt samen: systematisch werken, de harmonie en samenwerking trachten te handhaven. „De gezondheidszorg moet zich voegen naar de mogelijkheden die er in deze tijd zijn. Daarbinnen is nog veel verbetering mogelijk, aldus mevrouw Veder.

Mr. Toxopeus Staatsraad

Mr. Edzo H. Toxopeus (62) is benoemd tot lid van de Raad van State. Zijn benoeming gaat 1 november a.s. in. Mr. Toxopeus is commissaris van de koningin in Groningen. Hij was van 1959 tot 1965 minister van binnenlandse zaken. Van 1966 tot 1970 leidde hij de fractie van de VVD in de Tweede Kamer. Eerder was ook ons Eerste Kamerlid H. J. de Koster tot lid van de Raad van State benoemd.

Uruguay-demonstratie

Het VVD-Tweede Kamerlid Jan Dirk Blaauw neemt op 27 juni deel aan een demonstratieve bijeenkomst in Amsterdam tegen de repressie en schending van mensenrechten door het regiem in Uruguay. De bijeenkomst wordt georganiseerd door een breed spectrum van Nederlandse politieke partijen en Uruguay-organisaties. Alle VVD-leden zijn van harte welkom op 27 juni op Dam of Beursplein in Amsterdam.

VVD Rotterdam tevreden met resultaat deelraadsverkiezingen

De voorspellingen over het verlies aan zetels voor de VVD zijn wat overtrokken pessimistisch. De achteruitgang van de VVD - zo die er zou zijn - is een halt toegeroepen. Het CDA handhaaft zich.

Dat zijn drie conclusies die de VVD in Rotterdam heeft getrokken uit het resultaat van de recente verkiezingen voor de deelgemeenteraden.

Op basis van de deelraadsverkiezingen van 2 juni 1976 (Hoek van Holland, Charlois en Hoogvliet) en 16 november 1977 (IJsselmonde, Centrum Noord en Prins Alexander) hadden de diverse partijen een zeteltal dat in het eerste rijtje van onderstaand staatje is vermeld. Daarachter volgen de zetels, zoals die op basis van de gemeenteraadsverkiezingen van 1978 zijn behaald (hierin is de inkrimping van het aantal zetels van de raad van Charlois van 37 naar 31 verwerkt, terwijl het zeteltal in Hoek van Holland van 11 naar 31 is gestegen).

In het derde rijtje staan de resultaten van 28 mei j.l.

	DGR '76/'77	GR '78	DGR '80
PvdA	67	75	58
CDA	40	38	38
VVD	21	16	17
D'66	3	6	19
SGP	2	2	3
CPN	3	1	1
Overigen	6	0	2
Totaal	142	138	138

Vergelijkt men de cijfers van de laatste keer dat Rotterdam stemde met die van 28 mei j.l. dan blijkt t.a.v. de grote partijen dat de PvdA niet minder dan 17 zetels heeft verloren, het CDA heeft zich gehandhaafd, de VVD één zetel is vooruit gegaan en D'66 13 zetels wint en dus terecht de grote overwinnaar is genoemd.

Uitslag verkiezingen Almere 1980 (percentages)

	1978	1979	1980
PvdA	51,66	44,30	30,86
CDA	17,28	16,01	14,87
CPN	9,45	7,14	8,97
D'66		15,15	25,67
VVD		10,89	15,58
Overige (geen D'66, geen VVD)	21,61	3,28	4,04
Opkomst	75,53 %	52,78 %	59,87 %

Geldige stemmen: 3.343.

Uitslag verkiezingen in Purmerend 1980 (percentages)

	1974	1978	1980
PPR	6,8	7,7	7,2
PvdA	26,0	29,8	26,1
PSP	4,1	6,2	3,8
CDA	17,6	19,9	18,6
VVD	21,6	20,25	20,89
CPN	11,8	8,4	7,6
D'66	11,2	7,5	16,1
Lijst-Post (plaatselijk)		3,3	
Opkomstpercentages	70,4	73,7	60,2
Kiesgerechtigden	13.543	15.970	15.301

Het aantal kiesgerechtigden is groter geworden, maar het opkomstpercentage is tamelijk laag geweest.

Mijn opinie is...

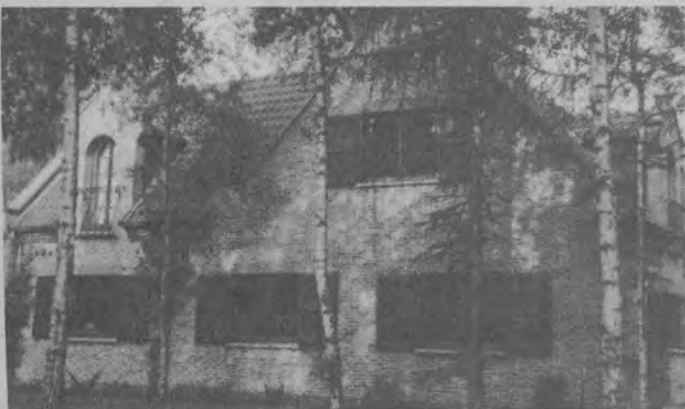
Onroerend goedbelasting

In dit blad (6 mei j.l.) heeft de heer Visker uit Wateringen het over de Onroerend goedbelasting. Om een rechtvaardige heffing van deze belasting te verzekeren is het belangrijk dat er volgens één bepaalde norm wordt getaxeerd. Wanneer deze norm gehanteerd wordt door één club taxateurs, die alle Rijksambtenaar zijn is dat voor de burger de beste garantie dat zijn eigendom tussen Lutjebroekeradeel en Cadstricht volgens dezelfde maatstaf wordt getaxeerd. Hierbij hoeven geen bureaucratische spelletjes gespeeld te worden met puntensystemen, die lijken op telebingo, met dit verschil dat telebingo wél eerlijk is. De politiek subjectieve interpretatie van het puntensysteem in het huurwanbeleid levert veel te grote verschillen om dit ook nog eens als grondslag voor een belasting te hanteren.

Wanneer echter tegelijk de waardebepaling van het onroerend goed de huur voor dezelfde tijd vastlegt op 10 % van deze waarde, komen we ook tot een rechtvaardige verdeling van lasten en lusten. De willekeur van de stempeltjesbureaucratie loopt de spuigaten uit.

W. ENKLAAR,
Zwolle

**GEHEEL of AFZONDERLIJK TE KOOP of TE RUIL tegen BEDRIJFS-, WINKELPAND(EN) of
RECREATIE-OBJECT**

„DROOMLANDHUIS“ (in de omgeving het kasteeltje genoemd) gelegen midden in natuurgebied op 2900 m² grond aan de Ericalaan 18 te HEIDE/KALMTHOUT - BELGIË. Deze villa ligt 55 autominuten van R'dam en 25 min. van Breda. Dit huis valt van binnen niet te beschrijven, dit moet u zien. **KIJKDAGEN:** De eerst opeenvolgende 2 weekenden van 2 t/m 18 uur. **Prijs: f 1.000.000,— k.k.**

VILLA op 3000 M² GROND in de ARDENNEN nabij de Grotten van Han, rustig gelegen met een fantastisch uitzicht. Inhoud 420 m³, voorz. v. gas, elektra. Indeling: beg. gr., inpandige garage en 2 sl.k. 1e etage: terras, hall, keuken, woonk., 2 slp.k. en toilet. **Prijs: f 237.000,— k.k. (evt. te huur).**

TERRASWONING IN LA MANGA/SPANJE met panoramisch uitzicht. Ligging 300 mtr. vanaf Middel. Zee en 150 mtr. v. binnenzee. Deze zeer solide gebouwde en gemeub. Clipperwoning behoort tot de mooiste van La Manga. Ind. beg. gr.: 3' 3-pers. sl.k., 2 voll. inger. badk., en patio. 1e etage: entree, keuken, ruime woon/zitk. en zeer gr. terras. **Prijs: Kompl. gemeub. f 150.000,— k.k. (evt. te huur v. f 10.000,— p.j.).**

LISSENVELD B.V.

Lissenveld 43, Raamsdonkveer. Tel. 01621 - 14930. Na 19.00 uur België 09-3231667919.

EEN UITGEBREIDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING TEGEN DE LAAGST MOGELIJKE PREMIE NU VOOR IEDEREEN BIJ HET ANKER

Voorschotpremie over 1980

Volwassenen	f 86,- p.m.
Eerste en tweede kind (t/m 18 jaar)	f 43,- p.m.
Ieder volgend kind	f 21,50 p.m.

Termijnbetalingen zonder extra kosten

Het Anker u.a.

Onderlinge Ziektekostenverzekering Maatschappij

VERZEKERT ZIEKTEKOSTEN BETROUWBAAR EN BETAALBAAR

Noorderstationsstraat 53

9716 AR GRONINGEN

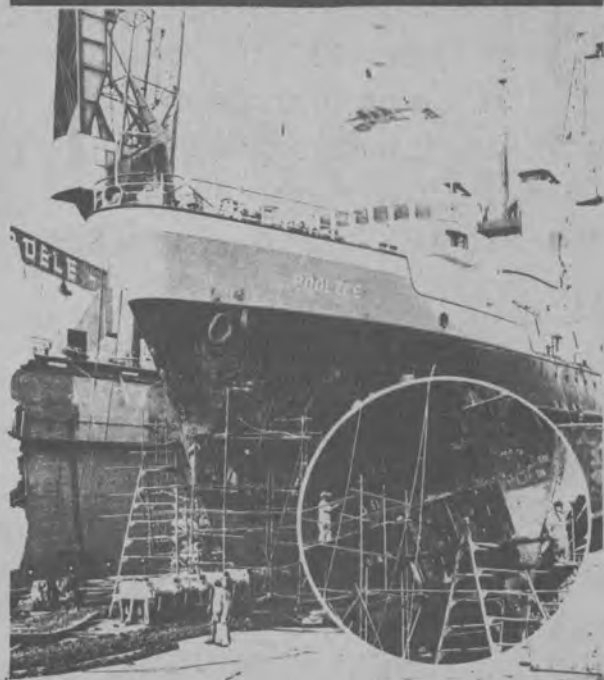
Telefoon 050-717616

Boele-Bolnes

EEN BEGRIIP IN DE WERELD VAN

Scheepsreparatie en Scheepsbouw

RINGDIJK 598, BOLNES, TEL. 01804-18555, TELEX 20012

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit 54 jongens en meisjes.

Eénpersoonkamers.

Intensieve individuele studiebegeleiding.

Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van onderwijs.

Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur, J. W. A. Vossen, Sellingerstraat 75, Ter Apel. Tel.: 05995 - 1642.

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange mouwen, vanaf 15 stuks

stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg

Tel. (013) 435809

offset - offseetratie - boekdruk • periodieken - boeken - handelsdrukwerk •

offset - offseetratie

ten brink meppel bv

offset - offseetratie - boekdruk • periodieken - boeken - handelsdrukwerk •

offset - offseetratie

..vast - goed..

Hypotheeken tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde; ★ rente v.a. 10,1% (5-5-80); ★ inkomen echtgenote telt mee bij beoordeling; ★ geen afsluitprovisie; ★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten.

Stoorvogel Hypotheken

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.

Tel. 01745 - 5600 - 5800

Wijkennen stad en land
van z.o.drente en vooral
de huizen, alle huizen...

makelaardij Beekenkamp
Parallelweg 9, 7822 GL Emmen
Tel. 05910-16016

BEEKENKAMP

DOOR WIE ZIJN BURROUGHS COMPUTERS NU EIGENLIJK ONTWORPEN

Het antwoord kan kort zijn:
Burroughs computers zijn ontworpen
door hun gebruikers.

Want niet wij bepalen wat een
Burroughs computer moet kunnen,
dat doen de mensen die ermee werken.
Daarom beginnen wij met luisteren.

Verdiepen we ons in de speci-
fieke problemen van een branche en
stellen we samen met de gebruikers een
pakket van eisen en wensen op.

Op die manier ontwierpen
aannemers en deurwaarders, drukkers
en detaillisten, garagehouders en
groothandelaren, administratiekantoren
en produktiebedrijven, woningbouw-
verenigingen en makelaars, apothekers
en confectionairs, transporteurs,
bollenkwekers en assurantietussenper-
sonen hun eigen Burroughs computer.

Computers die nooit onder de
verwachtingen blijven omdat ze zijn
ingespeeld op de ervaringen, de eisen
en de problemen van de gebruikers.

Deze even nuchtere als doeltref-
fende Burroughs aanpak heeft tot
gevolg dat de automatisering zonder
kinderziektes verloopt.

Vanaf de eerste dag is het ren-
dement van de computer optimaal.
Burroughs computers verdienen zich-
zelf daardoor terug, zelfs binnen 'n jaar.

Nu u weet wie onze ont-
werpers zijn, zal u dat niet verbazen. **B**

BURROUGHS

Prof. E.M. Meyerslaan 2, 1183 AV Amstelveen. Tel.: 020-434646.

vrijheid en democratie

VVD

19 augustus 1980

..vast - goed..

Hypotheeken tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde; ★ rente v.a. 9,7% (16-7-'80); ★ inkomen echtgenote telt mee bij beoordeling; ★ geen afsluitprovisie; ★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten.

Stoorvogel Hypotheken

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.
Tel. 01745 - 5600 - 5800

Wij kennen stad en land
van z.o.drente en vooral
de huizen, alle huizen...

BEEKENKAMP

makelaardij Beekenkamp
Parallelweg 9, 7822 GL Emmen
Tel. 05910-16016

Bemiddeling bij AANKOOP en VERKOOP van

**WOONHUIZEN - VILLA's -
LANDHUIZEN - GRONDEN -
EN TAXATIES OP
SCHOUWEN-DUIVELAND**

De Koepel b.v. Haamstede, Kloosterweg 98, Tel. 01115 - 1224
Lid N.B.M./M.C.C. Tevens gevestigd in Breda en Roosendaal.

OUDE PEKELA

Te koop: een verbouwde boerderij te Oude Pekela. Kamer 84 m², met plavuizen, open haard en zitkuil, moderne open keuken, 2 slaapkamers, badkamer met ligbad en douche, vliering, garage, C.V., 1200 m² grond. PRIJS: f 175.000.—
Tel.: 02155 - 22611 na 18.00 uur.

SPANJE

Benidorm - Altea - Calpe - Moraira - Javea

Ruime keus uit vele types kant en klare woningen. Volledig ingericht en gemeubileerd, tuin aangelegd. Alle voorzieningen aanwezig. Voor iedere beurs en smaak het juiste huis. Prijzen v.a. f 37.000.—. Maak gebruik van onze jarenlange ervaring als onroerend goed specialist aan de Costa Blanca. Vele referenties beschikbaar. Voor uitgebreide inlichtingen: **Benimo S.A.** - Apartado 71 - Benisa (Alicante) Spanje, of Syndicuslaan 4, 9934 PT Delfzijl. Tel. 05960 - 13899.

Zeer exclusieve vakantiewoning

Nabij Ruinen, Z.W. Drenthe (plm. 90 automin. v. Utrecht). NIEUWE, LUXE, IN 1978 ONDER ARCHITEKTUUR GEBOUWDE VAKANTIEWONING, TYPE LANDHUIS, MET COMPLETE, NIEUWE INRICHTING. ZEER FRAAI EN LUXUEUS AFGEWERKT MET PRACHTIG AANGELEGDE TUIN. Grootte 1400 m² (eigen grond). UNIEKE LIGGING, GRENZEND AAN 1200 HA STAATSBOSSEN. Ind.: kamer met halfopen keuken en open haard, 3 slaapkamers ruime berging, douche en toilet. VOORZIEN VAN C.V. (HETELUCHT). Geheel onderkelderd, groot terras en ruime zitkuil, eveneens met open haard, omzoomd door veel naald- en loofbomen. MAXIMUM AAN RUST EN PRIVACY. Manege in directe nabijheid. Inl. telef. 05990 - 16812.

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1234
19 augustus 1980

Hoofredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen-
administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Mr. Frits Korthals Altes, voorzitter van de VVD, gaat met grote werklust zijn laatste jaar als dagelijks bestuurder van onze partij in. Reny Dijkman interviewde hem. Zie pag. 4 en 5.

Verder in dit nummer:
Van achter de groene gordijnen. Pag. 6

Tweede Kamerlid Jan de Voogd over de sociale werkvoorziening Pag. 7 en 8

Liberaal Gaston Thorn voorzitter Europese Commissie. Pag. 11

Teldersstichting, 25 jaar politieke en maatschappelijke studie ten bate van het liberalisme. Pag. 12 en 13

Vrouwen in de VVD. Pag. 16

Samenwerking met Suri-name blijft nodig. Pag. 18

Le coiffeur d'Agadir door Koosje Bins. Pag. 19

Mijn opinie is. Pag. 20 en 21

Het volgende nummer van dit blad verschijnt op 9 september. Kopij voor dat blad moet uiterlijk 1 september binnen zijn bij de centrale redactie, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

Eindsprint nodig

door
mr. J. G. Rietkerk,
voorzitter van de VVD-
Tweede Kamerfractie

De vakantietijd loopt weer teneinde. Wij staan voor het laatste jaar van het eerste kabinet Van Agt/Wiegel. Inmiddels heeft het CDA een ontwerp van haar verkiezingsprogramma gepresenteerd. De eerste indruk daarvan is, dat dat geen belemmering voor verdere politieke samenwerking behoeft op te leveren.

Verschuiven punten daaruit spreken ons aan. Aanpak van de werkloosheid, versterking van onze economie, meer realistische huren, accenten op gespreide verantwoordelijke en vrijwilligerswerk. Daar staan ook andere zaken tegenover: zwaardere gezinsbelasting, forse inkomensnivellering, verhoging van het huurwaardenforfait zelfs zonder aftrek van onderhoudskosten; handhaving van het aandeel van de collectieve lasten en het nationaal inkomen. Hoe het CDA daarmee een economische groei van 2,5 % kan bereiken, is bepaald niet duidelijk. Het komt mij voor, dat verdere matiging zich niet tot de lonen zal behoren te beperken, maar juist ook in de collectieve sector zal moeten worden gezocht. Ik vrees dat wij anders de kansen op een zo nodige economische groei van enkele procenten wel kunnen vergeten.

Ook binnen de VVD wordt op dit moment hard gewerkt aan een ontwerp verkiezingsprogramma.

Centraal hierin zal staan dat wij niet alle problemen steeds maar weer mogen afwentelen op de overheid. Wij kunnen niet langer de collectiviteit overal voor verantwoordelijk stellen.

De broodnodige motivatie in ieder van ons moet weer gestimuleerd worden. Initiatieven bij grote en kleine bedrijven en vooral bij de mensen zelf, moeten weer worden aangemoedigd. Daar zijn meer prikkels voor nodig. Tegen de overheid moeten wij durven zeggen: „Pas op. Gij kunt niet alles zelf”.

Daarmee is niet gezegd dat de overheid in deze tijd niet meer taken op zich zou moeten nemen dan vroeger. De milieubescherming is daar een goed voorbeeld van. Maar ze moet wel aan zelfbeperking kunnen doen.

Harde noten

Over enkele weken zal Koningin Beatrix voor de eerste keer de gezamenlijke vergadering van Eerste en Tweede Kamer mogen openen.

Het kabinet zal voor die tijd nog heel wat harde noten moeten kraken om die datum heelhuids te halen. Langer vooruit schuiven is niet meer mogelijk. Het aantal werklozen stijgt onrustbarend. Er is een miljardengat. Ondanks de komende verkiezingen zal het Nederlandse volk moeten begrijpen dat er daarom ook volgend jaar verder gematigd moet worden. Van leuke verkiezingsstuntjes kan geen sprake zijn.

Wij hebben ons in Nederland een te ruim inkomens- en uitgavenniveau aangemeten. Dat gaat goed zolang de economie groeit, maar nu deze stagneert kan dat niet zo maar doorgaan. Hierdoor zouden de problemen in de toekomst alleen maar groter worden.

Bij het kabinet rust de taak om deze zaak te saneren. Om meer werkgelegenheid te scheppen. Om het financie-

ringstekort terug te dringen. Om een halt toe te roepen aan de onverantwoord snel gestegen overdrachtsuitgaven. Om de rendementsperspectieven voor het bedrijfsleven te verbeteren. Om de stagnatie in de woningbouw te doorbreken.

De met Bestek '81 ingezette ombuigingslijn is niet voldoende gebleken en de dit jaar doorgevoerde aanvullende ombuigingsoperatie zal in de begroting voor 1981 een verdere follow-up moeten krijgen om weer perspectief op groei en werkgelegenheid te krijgen.

Niet leuk

Voor menige minister zal de verleiding groot zijn om de te treffen maatregelen bij voorkeur buiten het eigen departement te zoeken. Steeds maar bezuinigen is niet leuk. Toch geldt ook voor de komende begroting onverbiddelijk wat ik hierboven al naar aanleiding van het CDA-ontwerp-programma opmerkte, namelijk dat wij niet uit de problemen kunnen komen als wij het veel te grote beslag van de collectieve sector op ons nationaal inkomen niet drastisch weten in te perken. Met die opdracht is het kabinet van start gegaan. Het heeft veel tegenwind gehad. Van buiten- en van binnenuit. Van extra olieprijsstijgingen en van dissidenten. Op de laatste dag of beter: nacht voor het reces, heeft een deel van het CDA zijn uiterste best gedaan het kabinet te dwingen tot een onzinnige olieboycot van Zuid-Afrika.

Terecht bleef het kabinet dit weigeren. Daarop is een aantal CDA-dissidenten zelfs zover gegaan een motie van afkeuring van de oppositie te steunen. En dat waren voornamelijk leden van de AR-partij, die zich altijd zo beroemd heeft op zijn gouvernementele instelling! Hun deloyaliteit ten opzichte van dit kabinet heeft hiermee wel een dieptepunt bereikt. Het was een slechte zaak. Toch zal het kabinet zich daardoor niet mogen laten ontmoedigen om de enorme taak die voor de boeg ligt met kracht en volharding uit te voeren.

Het mag niet nalaten de echt nodige maatregelen te treffen. In- en buiten de collectieve sector. De openingen die de heren Groenevelt en Dutman hebben gemaakt bewijzen dat er in ons land voldoende besef is, dat wij allen een stapje terug moeten. Daarom mag het niet schromen fors in te grijpen om verkeerde ontwikkelingen te keren.

Het is in zijn laatste jaar. Het is goed gestart. Het heeft veel tegenslag gehad. Het zal nu een forse eindsprint moeten inzetten om waar te maken wat wij ervan mochten verwachten.

Voorzitter Frits Korthals Altes: 'We gaan

Duidelijk terug van weggeweest. Gezond, gebruid en ontspannen is VVD-voorzitter Frits Korthals Altes weer gereed voor dit laatste parlementaire jaar en de laatste loodjes van het kabinet.

„We gaan er dit laatste jaar hard tegen aan en daarover wil ik voor dit eerste V & D-nummer na het reces graag wat vertellen.” Het oude elan en de strijdvaardigheid zijn weer geheel bij hem terug.

„Het mag dan zijn dat die laatste nacht voor het reces (het debat over de olieboycot van Zuid-Afrika) ieder nog vers in het geheugen ligt en dat de Kamer eerst volgende week begint, maar het politiek bedrijf is weer in volle gang. We hebben op het ogenblik vrijwel dagelijks overleg met de commissie die het verkiezingsprogramma moet ontwerpen. In onze planning hebben we opgenomen dat ons verkiezingsprogramma logischerwijs moet aansluiten op het beginselprogramma en het Liberaal Manifest. Het programma is van het begin tot het eind klaar. Nu zijn we met de commissie doende om alles op elkaar af te stemmen in het totaalverhaal. Maar de echte eindredactie op de belangrijke punten kunnen we pas maken als we de uitspraken hebben van de Algemene Vergadering over het Liberaal Manifest. We hebben nu op een aantal punten even gekookt, maar we kunnen alles nog aanpassen. We zullen straks moeten zien of het klopt. Dus zal het pas eind september worden uitgegeven. De commissie moet dan eerst het programma bijstellen en aanpassen en dan moet het in het Hoofdbestuur komen. Het stuk dat het licht zal zien, zal namelijk onder onze verantwoordelijkheid verschijnen.”

Stoom

De stoom die er ligt op het kabinetsoverleg gaat zeker niet aan hem voorbij. „Er is intensief overleg met een aantal bewindslieden over de begrotingsperikelen. Zoals Van der Stee (minister van Financiën) vorige week al voor de televisie heeft gezegd, is de financieel-economische toestand in ons land zodanig dat het er echt naar uitziet dat we een stap terug moeten.” Met zijn gebruikelijke onderkoeldheid: „Nou, dat betekent dat we natuurlijk er ook weleens over moeten praten met de fractievoorzitters en een aantal ministers . . . Ja, het politiek bedrijf is weer in volle gang.”

Liberaal Manifest

De actieve VVD-ers, die op dit moment in de illusie mochten verkeren dat alleen het Hoofdbestuur aan de slag is, komen bedrogen uit. Een snelle opsomming van Frits Korthals Altes zal hen naar de agenda doen grijpen om nog even te verifiëren wanneer zij weer in de politieke arena kunnen aantreden. „De partij,” zegt hij, „begint eind augustus al te merken dat we weer volop draaien, want op de algemene vergadering eind augustus in de Rotterdamse Doelen gaan we het beginselprogramma afhandelen. We beginnen met het Liberaal Manifest. Het eerste weekend in september gaan we daarmee door, maar dan in Enschede. Dan krijgen we na Prinsjesdag

de Partijraad in Amersfoort. Daar gaan we in conclaaf over de Troonrede en de Miljoenennota.”

Het is duidelijk dat Frits Korthals Altes zich weer helemaal senang voelt in de politieke actualiteit. „Ik ben blij dat ik me weer helemaal de oude ben gaan voelen en dat we dit politiek seizoen voorafgaand aan de verkiezingen met zo'n vaart gaan beginnen!”

Opiniepolls

Oplettende luisteraars krijgen een somberder beeld van de toekomst van de VVD als ze de opiniepolls op de radio horen. Heeft hij er geen last van?

„Natuurlijk zegt men in eigen kring: 'Hoe zal het straks gaan bij de verkiezingen? Wat zullen we halen . . . Zal het niet tegenvallen.'” Strijdvaardig: „Ik ben wat de einduitslag betreft optimistisch. We gaan een réuze campagne houden voor de verkiezingen! In die periode moet je écht een hoop stemmen winnen. En dat kan je niet van die campagne alleen hebben. We beginnen nu al met een mooie start aan dit laatste seizoen.

. . . Als je nou denkt aan die opiniepoll bij de verkiezingen van 1977 . . . die start met 39 zetels voor de VVD. Dat was om doodsbenauwd te worden. Daar kan je alleen maar van schrikken. Mijn reactie is toen dezelfde als die van Hans Wiegel: 'Laten we ons niet rijk rekenen aan een illusie, want het komt aan op de verkiezingen zelf.' We hebben toen gezien hoe die 39 zetels afbrokkelden en afbrokkelden. Vlak voor de verkiezingen was het aantal tot 25/26 geslonken. We haalden er 28, maar liefst zes zetels meer dan bij de Kamerverkiezing ervoor.' De Europese verkiezingen en de Statenverkiezingen zijn ook niet zo slecht verlopen. De opiniepeilingen waren toen minder gunstig dan de verkiezingsuitslag.

We moeten ons niet rijk, maar ook niet arm rekenen, nu, tien maanden voor de verkiezingen. Dat is de les van vorige keren. Zo'n opinie-onderzoek is altijd een momentopname van enkele weken tevoren. Pas op de verkiezingsdag zelf kun je zeggen hoe het uit valt. Daarom vind ik het ook zo uitermate belangrijk dat zo'n hele partij zich achter de verkiezingscampagne stelt. Dat maakt geweldige indruk. Alles is belangrijk: de affiches, de radio- en vooral de t.v.-uitzendingen . . . natuurlijk. Maar er is niets overtuigender dan de mond-tot-mondreclame van je partijleden, van je aanhang, de werking van je raambiljetten. Daar moet je het van hebben. Daartoe moet het kader geïnspireerd worden en daarom is het goed dat we dit laatste seizoen zo actief naar de verkiezingen toegroeien.”

Groei

Het tijdperk waarin VVD-ers alleen naar congressen en vergaderingen gingen om elkaar gezellig te ontmoeten - wat tegenstanders nog wel eens aanvoeren -, is grijs verleden.

„Onder Haya is de onstuimige groei van de partij begonnen. We zijn al in de jaren '73-'75 ingespeeld op de toenemende omvang van onze partij. Met een club van

er dit laatste jaar weer hard tegenaan'

40.000 man (en vrouw) heb je veel minder organisatie nodig dan wanneer je ruim twee keer zo groot bent. Onder mijn voorzitterschap heeft die groei zich voortgezet en met het verkiezingsprogramma van 1977 bleek dat die nieuwe organisatievorm inderdaad bruikbaar was. Dat was de eerste vuurproef. De zwaarste vuurproef is natuurlijk het Liberaal Manifest nu geweest dat tezamen met het beginselprogramma 9 kilo amendementen en moties opleverde, want waar stá je dan als partij-organisatie voor? Je móet die geweldige activiteitenstroom kunnen opvangen, kunnen verwerken."

Met zijn gebruikelijke understatement zegt Frits Kort-hals Altes: „Ik geloof dat dit inderdaad heel aardig gebeurd is. Er is van het algemeen secretariaat heel veel gevraagd. Er is ook wel kritiek geweest, maar we beschikken niet over de middelen om alles te doen wat mensen nodig vinden. De opvang van deze geweldige discussiebehoefte is niet alleen téchnisch goed gegaan. Politiek hebben we er een hoogtepunt mee bereikt."

Signaal

„Al in 1976 vingen we op de algemene vergadering het signaal op dat men over een nieuw beginselprogramma wilde praten. We hebben toen als hoofdbestuur direct gezegd: „Die discussie moet er komen!" Er moet een nieuw programma worden ontworpen, maar we doen het wél na de verkiezingen van 1977. Het was toen te kort dag en voor zo iets belangrijks moet je behoorlijk de tijd

nemen. Dat was ónze opstelling als hoofdbestuur. He grappige is dat je daarna dan in sommige kranten leest dat het Dagelijks Bestuur bezwaren zou hebben. Dat was helemaal niet waar. Het DB heeft altijd heel positief tegenover een nieuw beginselprogramma gestaan, maar het heeft wél gezegd, ook later nog: „Is de tijd niet wat krap?" Waar we nu verheugd over zijn, is, dat we toen hebben besloten: We laten de discussie doorgaan. Nu komen we met een extra vergadering er op tijd uit!

Dat dit in zo'n grote partij tóch nog kan, betekent dat we niet alleen politiek geweldig gegroeid zijn, maar dat we ook flexibel zijn gebleven. Wat liberalen behoren te zijn.

Het is een geweldige ingreep geweest en voor het Liberalisme in Nederland een gezonde operatie. Nu verwacht ik niet dat de discussiebehoefte plotseling gaat afnemen. Ik geloof dat het verder gaat. Als straks in september de publicatie van het concept-verkiezingsprogramma komt, kan wéér iedereen wijzigingen vragen. Die worden dan in maart in een Algemene Vergadering behandeld. Dan verwacht ik ook wel weer een heftige discussie. Wel geloof ik dat die discussie aan de nieuwe gegevens waar onze maatschappij straks voor staat. Wat in de komende kabinetsperiode heel belangrijk wordt, is de harde strijd tegen de voortzetting van de werkloosheid; is de vraag: hoe scheppen we arbeidsplaatsen?"

Verdraagzaamheid

Hij vervolgt: „Waar liberalen ook voor moeten gaan staan in deze periode is de vraag: hoe houden we de maatschappij verdraagzaam? Als we straks allemaal een stapje terug moeten doen, zou een van de griezelige gevolgen kunnen zijn dat onze verdraagzaamheid afneemt. We zullen ons moeten realiseren dat in de jaren '80 de multiculturele samenleving een feit is geworden in ons land met de tweede generatie gastarbeiders en van de mensen uit Suriname. In wijken waar men dicht op elkaar woont, geeft dat spanningen en daar moet de maatschappij een antwoord op kunnen geven. Het is wel makkelijk om hier in een luie stoel te zeggen: „We moeten verdraagzaam zijn. Maar als je daar midden tussen leeft, moet er maatschappelijke begeleiding bij komen."

Aftreden

De geëngageerdheid waarmee de VVD-voorzitter aan het woord is, verraadt nog geen moment dat hij voornemens is aan het eind van de rit van dit kabinet op te stappen. Kort-hals Altes deelt het en passant mee: „Vrij kort nadat het kabinet Van Agt-Wiegel tot stand is gekomen, heb ik die beslissing al genomen. Op deze stoel heb je natuurlijk ook de taak om naar een opvolger te kijken, hoewel niet ik maar het Hoofdbestuur kandidaten stelt. Je laat een zaak, waar je zo intensief aan bezig bent geweest niet onbeheerd achter. Destijds heb ik al met beide fractievoorzitters, Koos Rietkerk en Haya van

(Vervolg zie pag. 8)

Van achter de groene gordijnen

door Henk Krol

Terug van vakantie bemerk je hoe snel de politieke actualiteit meestal verbleekt.

De meest willekeurige mensen aan wie ik vroeg waar de laatste week voor de zomervakantie, het reces, in de Kamer over werd gesproken, konden zich die onderwerpen niet meer herinneren, terwijl er toch bijna een kabinet was gevallen.

Allereerst was er, notabene op maandag, een voor de Kamer hoogst ongebruikelijke plenaire vergaderdag, een debat over de inflatieneutrale belastingheffing, waarbij onze woordvoerder, Frits Portheine, stelde dat de VVD-er altijd voorstander van is geweest dat „elementen van inflatieneutraliteit in ons belastingstelsel kwamen”.

In de studie Hofstra komt deze problematiek naar voren, maar Portheine noemde dit resultaat „niet om over naar huis te schrijven”.

Met klem bepleitte Portheine een gecombineerde aanpak van verlaging van de belastingtarieven, samen met een herbezinning op de aftrekposten.

Een motie hierover werd aangenomen.

Aftrekposten

Vooral de belangen van kleinere ondernemingen in het bijzonder in de sectoren van de handel, hotel en reparatie van gebruiksgoederen, zouden meer aandacht moeten krijgen, aldus VVD-er.

Voor wat betreft de herbezinning op de aftrekposten, zei Portheine, dat er binnen dat kader best wat gedaan mag worden aan zodanige excessieve aftrekposten, dat zij misbruik raken. „Ook hier moeten wij evenwicht gaan betrachten welke is scheefgegroeid door onze hoge tarieven”.

Hierbij vroeg Portheine nog eens naar de toegezegde nota over de huurwaarderegeling en pleitte hij opnieuw voor de wederinvoering van de aftrekbaarheid van onderhoudskosten.

Voorjaarsnota

De dinsdag stond vooral in het teken van de Voorjaarsnota waarbij VVD-woordvoerder Theo Joekes begon met het voorlezen van een gedicht van de dichter Karl von Gerok:

Het voorjaar, het voorjaar
hoe straalt het in mei
maar na enkele weken
dan is het voorbij.

Joekes zei dat de VVD vanzelfsprekend van mening bleef dat het beleid er nog steeds op gericht behoort te zijn, de doelstellingen van Bestek '81, zoals nader toegespitst door de extra ombuigingen 1980, te verwezenlijken. Hij vond het tekort van het Nationale Inkomen van 6¼ % ruim boven de uiterste grens liggen die door dit kabinet in het kader van ditzelfde beleid als tijdelijke noodsituatie werd aanvaard. Zijn conclusie was dan ook dat het tekort naar beneden moet. Hij herinnerde het kabinet aan de oude compensatieregeling die luidde, en volgens Joekes nog altijd luidt: Overschrijdingen dienen in hetzelfde jaar te

worden gecompenseerd, ongeacht de belastingopbrengsten. Hij vroeg dan ook aan de minister van Financiën om de overschrijdingen van 1,25 miljard alsnog te compenseren, zo mogelijk op de begroting voor 1980 en anders in ieder geval in 1981.

Verder werd er die dinsdag o.m. gesproken over de Oost-West verhouding waarbij onze buitenspecialist Frits Bolkestein het woord voerde en werd beslist over de regeling van het lidmaatschap van het Koninklijk Huis, waarbij vice-minister-president Wiegel, mede namens de minister-president herinnerde aan diens woorden dat wanneer een amendement zou worden aanvaard, dat zou leiden tot aantasting van het hoofd-criterium, de regering schorsing van de behandeling zou vragen.

Met het aannemen van het D'66-amendement was zo'n situatie ontstaan.

De VVD-fractie was het in grote meerderheid met het standpunt van minister Wiegel eens. Een vijftal leden gaf echter steun aan het amendement van D'66, om de kinderen van Prinses Margriet niet tot het Koninklijk Huis te rekenen. Nadat dit amendement was aangenomen, vroeg de regering dan ook schorsing, zodat deze zaak niet afgehandeld kon worden.

Raad van State

Op woensdag was er een interpellatie op verzoek van de oppositieleider, de socialist Den Uyl, gericht tegen minister-president Van Agt en minister van Binnenlandse Zaken Wiegel over de benoeming van de heer Scholten (CDA) tot vice-voorzitter van de Raad van State.

De VVD-fractievoorzitter, mr. J. G. Rietkerk, kon zich verenigen met de keuze van de integere en bekwaame heer Scholten, maar stelde dat Den Uyl op zijn minst de indruk had willen wekken dat het kabinet in deze zomer onjuist zou hebben gehandeld.

Rietkerk stelde vast dat het kabinet ten volle bevoegd was en is om op deze wijze in de ontstane vacature te voorzien.

Bovendien vond hij het toch wel een beetje te dol worden om juist uit de mond van Den Uyl te horen dat dit kabinet te snel zou hebben gehandeld.

„Den Uyl heeft de afgelopen tijd niet nagelaten, steeds maar weer de indruk te wekken, dat dit kabinet aan besluiteloosheid te gronde zal gaan, dat het steeds maar weer niet durft te beslissen en dat dit juist het kenmerk van dit kabinet is. Dan klinkt het wel heel erg ongeloofwaardig om nu te grote voortvarendheid ten tonele te voeren”.

Rietkerk vroeg aan het kabinet zo snel mogelijk met een opvolger voor de heer Scholten te komen, die in het kabinet immers een plaats op Defensie openlaat.

Later beschuldigde Den Uyl de heer Wiegel ervan de Kamer onjuist te hebben ingelicht over het terzake uitgebrachte advies van de Raad van State. Terrecht toonde de heer Wiegel zich hierover zeer verontwaardigd omdat daarmee zijn integriteit werd aangetast. Nadat dit advies alsnog bekend was gemaakt, bleek de beschuldiging op niets te berusten.

Sociale werkvoorziening: Ons sociale geweten

door John Vermeulen

Als je over de „quartaire sector” spreekt weet vrijwel iedereen waar je het over hebt. Sommige kamerleden stroomden dan ook kwistig met dergelijke begrippen. Als je dan ook nog eens spreekt over de „tertiaire sector” ben je helemaal in. Maar wat zou er gebeuren als je als volksvertegenwoordiger op een spreekbeurt spreekt over „mensen die in de GSW of in de SWH terecht komen”? Toch zijn er kamerleden die zich hiermee bezighouden. Een van hen is Jan D. de

Zonder enige aarzeling poneert Jan de Voogd de stelling dat de beste sociale voorziening die wij in ons land hebben, de sociale werkvoorziening is.

Waarom? „Omdat zij niet alleen zorgt mensen die uitgerangeerd zijn of dreigen te worden, maar hen ook een stuk werk verschaft. En ik vind dat het hebben van werk een bijzonder belangrijke zaak, juist voor deze mensen die op deze manier daar wel aan toe kunnen komen, aangezien zij meestal niet worden geaccepteerd door het vrije bedrijf of door de overheid. De overheid stelt zelfs nog zwaardere eisen aan deze mensen! Als ik spreek over „deze mensen” bedoel ik degenen die door hun individuele, lichamelijke, psychische of andere handicaps, niet zo makkelijk aan werk kunnen komen als u en ik.” „Spreekt u nu over GSW en SWH?”

Eigenwaarde

„Ik spreek nu over het begrip „sociale werkvoorziening”, dat een combinatie is van drie poten: namelijk de industriële bezigheden, oftewel de sociale werkplaatsen, de eerste poot dus; de tweede vormen de centra voor administratieve dienstverlening, de zogenaamde hoofdarbeiders. Deze worden bij overheidsbedrijven, gemeentelijke instellingen of bij andere non-profit-instellingen tewerkgesteld. De derde poot is de tewerkstelling in tuinbedrijven of cultuur-technische objecten, wat we ook de buitenobjecten noemen”, verduidelijkt De Voogd. Er zijn volgens hem op dit moment 72000 mensen via de sociale werkvoorziening aan het werk. Daarbij moet men 8000 mensen rekenen die begeleidend, administratief, in deze sector werkzaam zijn. Die zijn dan in dienst van of een gemeente die de wet uitvoeren resp. een gemeenschappelijke regeling van een aantal gemeenten die gezamenlijk de wet sociale werkvoorziening uitvoeren. (Wet sociale werkvoorziening (WSW).)

In de werkplaatsen werkt ca. 54 %. Dit zijn werkplaatsen in de ruimste zin van het woord. Daar worden werkzaamheden verricht op het gebied van houtbewerking, metaal, textiel maar er zijn ook wel drukkerijtjes en dergelijke. In de hoofdarbeiderssector (SWH) zit ongeveer 16 % van het totaal aantal mensen en in de buitenobjecten ± 29 %.

De Voogd legt het accent op het feit dat al deze tienduizenden mensen werk krijgen waar ze anders wellicht verstoken van zouden blijven. „Werk is uitermate belangrijk. Niet alleen voor je inkomen, want dat kun je tegenwoordig via uitkeringen en dergelijke ook krijgen, maar vooral voor het onderhouden van sociale contacten. Als liberaal vind ik het bovendien zeer belangrijk dat deze mensen op deze wijze ook hun gevoel van eigenwaarde in stand kunnen houden.”

Doorstroming

„Vroeger sprak men van werkverschaffing, uiteraard een zeer beladen en negatief begrip. De opzet van die sociale werkvoorzieningen is in de eerste plaats die mensen die moeilijk aan de slag kunnen komen, op deze wijze toch

mee te laten functioneren. In de tweede plaats was het mede bedoeld om hen een kans voor doorstroming te geven, hetzij naar het vrije bedrijf, hetzij naar overheidsinstellingen. De bedoeling is door gewinning aan regelmatige arbeid, training in bepaalde werkzaamheden op deze wijze een opstapje te krijgen in reguliere dienst van een gemeente.”

De Voogd voegt hieraan toe dat men en in het bedrijfsleven en binnen overheidskring kennelijk niet al te happig is deze mensen op te nemen. In 1977 stroomde 1,6 % van de totale bezetting door, terwijl dat op dit moment vrijwel op nul zit. Hij schrijft deze, toch wel teleurstellende ontwikkeling toe aan de teruglopende economie. Men stelt hogere eisen en er worden hogere drempels opgeworpen. „Wellicht, en wij hebben daar via een motie ook voor gepleit, dat die wet „plaatsing minder valide arbeidskrachten” die inhoudt dat een bedrijf van enige omvang, 2 % van zijn bestand in minder valide mensen moet hebben, daar wat verandering in brengt. In ieder geval heeft de staatssecretaris toegezegd met een voorstel te komen (een gevolg van onze motie) om dat percentage te verhogen naar 5 %, zodat ook deze verruiming deze mensen voor wat betreft hun plaatsingskansen, wat soelaas gaat bieden.”

Zelf heeft De Voogd bij de behandeling van de nota „knelpunten” erop gewezen dat de overheid niet alleen tot taak heeft wetten te maken die gelden voor het bedrijfsleven, maar dat de overheid zelf daarin voorop zou moeten lopen, omdat juist bij die overheid ontzettend veel banen denkbaar zijn waar minder validen, gehandicapten, en andere groepen, best geplaatst zouden kunnen worden. Toch is de overheid daar zeer terughoudend in.

Knelpunten

Over die 2 % die doorstroomt zegt De Voogd dat daar op dit moment geen sprake van is omdat een bedrijf van ca. honderd man twee minder validen in dienst zou moeten hebben. „Daar komt in de praktijk in zoverre niets van terecht, dat men altijd wel iemand in dienst heeft die op enigerlei wijze gehandicapt is. En het beïnvloedt is dat (en dan kom ik even op een zijpad) het vroeger vanzelfsprekend was dat een bedrijf iemand die een ongeval kreeg elders in dat bedrijf plaatste. Zo werkt dat tegenwoordig niet meer en men stopt zo’n man of vrouw dan maar in de WAO, waardoor het aantal WAO gerechtigden zo onvoorstelbaar hoog is geworden. We zitten nu note bene boven de zeshonderdduizend, terwijl bij de invoering werd gesproken van een maximum van 200.000!

Maar nogmaals, wellicht dat die wet plaatsing „minder valide arbeidskrachten” met name voor mensen in sociale werkplaatsen wat verruiming kan geven. Vooral als dit aantal opschuift van 2 naar 5 %.” Toch is hij niet al te optimistisch over deze ontwikkeling, omdat er nog meer adders onder het gras zitten. Hij noemt in dit verband als voorbeeld iemand met een WAO-uitkering (die dus gedeeltelijk arbeidsongeschikt is) en werkzaam is op een sociale werkplaats. Op diens uitkering wordt

Voogd. Deze voormalige directeur van een arbeidsbureau is aan nauw betrokken bij de zogenaamde sociale werkvoorziening. Voor John Vermeulen een reden hem te interviewen.

niet gekort, zodat de man of vrouw in kwestie een zeer behoorlijk inkomen geniet. Zolang men nu op die sociale werkplaats blijft werken, blijft deze situatie bestaan. „Maar”, zo tekent hij hierbij aan, „knelpunt in de wetgeving is dat wanneer die man of vrouw zou willen doorstromen naar het vrije bedrijf, men er in vergelijking met hetgeen men op die werkplaats verdiende, nauwelijks op vooruit gaat: de lonen zijn de laatste jaren namelijk behoorlijk aangepast. Bovendien loopt men de kans dat er een her-beoordeling komt over haar of zijn invaliditeitspercentage, hetgeen in vele gevallen betekent dat de uitkering omlaag gaat. Met andere woorden: de intentie om vanuit die sociale werkvoorziening naar het vrije bedrijf te gaan is, in die gevallen waar ik over spreek, niet bijster groot.”

Vraag aan de heer Voogd of langdurig werklozen niet verplicht worden van deze wet gebruik te maken. „Ja. Al zeg ik er onmiddellijk bij dat voordat iemand er aan toe is door het arbeidsbureau verwezen zal worden naar bijv. een sociale werkplaats, er natuurlijk reeds het een en ander is gepasseerd. Men heeft bijv. een ongeluk gehad, heeft twee jaar in de ziektewet gelopen, is overgeheveld naar de WAO, waar ook weer geruime tijd overheen gaat, er komen allerlei keuringen aan te pas of de man al dan niet geschikt is. Dan gaat het arbeidsbureau er niet vanuit dat die man 'gepakt' moet worden, doch zoekt men gezamenlijk naar de beste oplossing. Zeker, dat kan wel eens gepaard gaan met een duwtje omdat de man het ritme gewoon niet meer gewend is; dat vereist ook wat begeleiding.” In dit heeft de Voogd reeds meerdere malen in de Kamer gewezen op de noodzaak van een goede

In verband met het toezenden door de secretarissen van de afdelingen aan de secretarissen van de Kamercentrales van 1 exemplaar van het op te maken proces-verbaal met betrekking tot de komende Tweede-Kamerverkiezing, wordt erop gewezen dat in de Kamercentrale Groningen thans secretaris is: mevr. J. Dol-Kleefstra, Kastanjelaan 4, 9363 CX Marum, telefoon 05944 - 1946, terwijl in de Kamercentrale 's-Hertogenbosch als waarnemend secretaris fungeert: mevrouw E. M. de Rool van Alderwerelt-Hoog, Kastanjehoutstraat 8, 5706 XZ Mierlo-Hout, telefoon 04920 - 25412.

W. J. A. van den Berg
Algemeen Secretaris.

voorlichting, zodat men in ieder geval weet waar men aan toe is.

Met nadruk wijst De Voogd erop dat de WSW regeling uitdrukkelijk niet is bedoeld voor non-conformisten, woonwagenbewoners, minderheidsgroepen en wat dies meer zij. „Er is in het verleden een duidelijke stijging geweest van mensen die in deze regeling terecht zijn gekomen. Ik pleit er echter voor een stringent toelatingsbeleid te voeren, hetgeen erop neerkomt dat we niet jan en alleman ervan laten meeprofiten, zoals mensen die niet willen werken. Daar is de wet destijds niet voor gemaakt. Bovendien is er ook nog zoiets als Bestek '81, dat ons in ieder geval noopt de rem op de uitkeringsgerechtigden te zetten daar waar mogelijk is. Door ervoor te zorgen dat die objecten geld opbrengen (zonder de mensen op te jagen), blijf je binnen het kader van de doelstellingen van Bestek '81. Daarmee vermijdt je ook die oneerlijke concurrentie door iemand op de plaats van een ambtenaar te zetten: de gemeente moet op dat geldopbrengend object voor die man betalen. Het hele stelsel van de sociale werkvoorziening mag dan weinig bekendheid genieten en erg ingewikkeld lijken, het is tenslotte min of meer ons sociale geweten...”

(Vervolg van pag. 6)

Someren, en met Hans Wiegel hierover gepraat. We zijn toen tot de slotsom gekomen dat ik wellicht nog één keer herkozen zou moeten worden („en die herkiezing heeft me goed gedaan,” zegt hij stralend) en dat het een goeie zaak zou zijn als ik de „rit” van het kabinet Van Agt-Wiegel zou uitzitten. Voor mijzelf heb ik daaraan de conclusie verbonden: „Als ik die rit uitzit, dan neem ik ook op dat moment afscheid.

Toen het kabinet in '78 net bezig was, lag het nog geheel niet voor de hand wie de volgende voorzitter zou kunnen zijn. Ook dat was voor mij een reden om te blijven. Straks hebben we de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer achter de rug en dan zijn er bekwame mensen die moeten blijven en bekwame mensen die zullen ophouden. In dat verband heeft de partij dan ook wat keuzemogelijkheid voor een nieuwe voorzitter. Dat leek me ook nuttig. Voor mezelf wist ik dus al heel lang dat ik in mei weg zou gaan. Die dingen moet je niet aan de grote klok hangen. Dat heb ik ook niet gedaan. Ik was van plan om in december mijn aftreden aan te kondigen, dan kon er in mei - precies volgens de reglementen - een nieuwe voorzitter komen.

Dat ik het nu naar buiten breng heeft twee redenen. Er is een aantal andere vacatures in discussie, zoals het penningmeesterschap en de secretaris buitenland. Verder ben ik een tijd ziek geweest en de nieuwe ondervoorzitter heeft toen het waarnemend voorzitterschap bekleed. Ik denk dat de wijze waarop hij dit heeft gedaan, voor mij de stap om dit aftreden bekend te maken iets eenvoudiger maakte. Zelf mag ik geen kandidaten stellen. Dat doet het Hoofdbestuur als geheel en de afdelingen hebben dat recht, maar ik dacht dat ik niet teveel zei dat ik me over die opvolging op dit ogenblik geen zorgen meer maak. En daarom - dat is het tweede punt - acht ik dit het juiste moment om te zeggen dat ik er in mei verstandig aan doe de fakkel door te geven aan een jongere generatie. Hou er rekening mee dat ik al vanaf '63 in het Dagelijks bestuur mee draai.”

Of Frits Korthals Altes na die datum nog actief zal blijven in de partij, hangt niet zozeer van hem af als wel van de VVD. Zelf zegt hij: „Iemand die nog geen vijftig is, moet ook weer eens met iets nieuws beginnen. Als de VVD een dergelijke functie voor me heeft... dan graag.”

Uitzicht op echte Friese universitaire vestiging

dr. A. Pais, minister van onderwijs en wetenschappen geeft hiernaast een overzicht van enkele beleidspunten waarmee hij zich recentelijk heeft beziggehouden.

In het overleg met het college van bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen en Gedeputeerde Staten van Friesland en Groningen heb ik uitzicht geboden op uitbreiding van de universitaire vestiging in Friesland, of - zo u wilt - een echte Friese universitaire vestiging.

In het kader van een faculteit der Algemene Wetenschappen, die deel uitmaakt van de Rijksuniversiteit Groningen, krijgt de universitaire vestiging Friesland:

- de studierichting welzijnsvraagstukken (in samenwerking met de agogische academie Friesland);
- een studierichting die zich richt op de specifieke situatie van Friesland en de Friezen, en
- een studierichting die bestaat uit de afstudeer-richtingen:

1. ontwikkelingskunde;
2. emancipatievraagstukken; en
3. vraagstukken betreffende culturele minderheden.

Op korte termijn zal een hoogleraar worden aangetrokken die bij de opbouw van de faculteit der Algemene Wetenschappen en de verdere uitwerking van het programma een voortrekkersfunctie moet gaan vervullen. De ontwikkeling van de nieuwe studieprogramma's zal ter hand worden genomen door het Bureau Universitaire Vestiging Friesland, dat weldra wordt opgericht.

14 juli 1980

Publikatie van het voorontwerp van wet houdende regeling van de toelating van studenten tot studierichtingen

met beperkte capaciteit.

In de praktijk leveren van de ca. 80 universitaire studierichtingen er drie bij voortdurende capaciteitsproblemen op; dat zijn de studierichtingen voor geneeskunde, tandheelkunde en diergeneeskunde.

De capaciteit is beperkt, de belangstelling ervoor is enige malen groter dan de capaciteit. Er moet dus worden geselecteerd. In het vorige kabinet werd gekozen voor loting. Ik geef de voorkeur aan een selectie die voornamelijk geschiedt aan de hand van normen die iets zeggen over de geschiktheid van de gegadigde.

In het voorontwerp wordt voorgesteld éénderde van de plaatsen toe te wijzen aan gegadigde met de beste cijfers behaald in het voortgezet onderwijs bij het schoolonderzoek en het centraal schriftelijk examen. Vervolgens éénderde voor gegadigden die na schoolonderzoek en centraal schriftelijk examen ook nog een landelijk vergelijkende toets hebben gedaan in twee kernvakken (scheikunde en natuurkunde). En het grootste deel van het resterende éénderde deel weliswaar bij loting, maar dan zo, dat er evenveel meisjes als jongens kunnen inloten. Vijf procent van het totale aantal verdeelbare plaatsen is bestemd voor personen op wie de hardheidclausule van toepassing is: maatschappelijke inzet, bijv. in de verpleging, kan voor aspirant-studenten in dit verband een pluspunt vormen.

De Academische Raad en de Onderwijsraad zijn uitgenodigd over het voorontwerp advies uit te brengen.

Daarna is indiening van een wetsontwerp aan de beurt.

Mevrouw Veder-Smit: „Niet op verkiesbare plaats voor Tweede Kamer”

mevrouw mr. E. Veder-Smit, staatssecretaris van volksgezondheid en milieuhygiëne

Mevrouw mr. E. Veder-Smit, staatssecretaris van volksgezondheid en milieuhygiëne, heeft besloten zich niet meer beschikbaar te stellen voor een verkiesbare plaats in de Tweede Kamer. Voor haar besluit heeft mevrouw Veder kort samengevat drie redenen;

„Na drie zittingsperiodes van 1967-1978, dus vrijwel elf jaar in de Tweede Kamer te hebben meegedaan, moet men zich afvragen of niet anderen het werk moeten overnemen. Als men bovendien achter de regeringstafel heeft gezeten, is de terugkeer naar de soms ietwat chaotische toestanden in de Tweede Kamer niet eenvoudig, hoe vertrouwd en boeiend het werk daar ook is en hoezeer ik ook graag met alle dierbaren in de fractie weer zou willen samenwerken.

Op de tweede plaats wordt de volksgezondheid in de fractie behartigd door drie voortreffelijke leden: Dick Dees, Anneke Krijnen en Erica Verkerk, die gelukkig alle drie weer beschikbaar zijn.

Ten derde. Een nieuw feit, dat voor mij de doorslag heeft gegeven, was dat de Kamercentrale Friesland zich zorgen maakte over de vraag of ik, als ik de Kamer eventueel tussentijds zou verlaten, wel zou worden opgevolgd door een collega die in Friesland woonde en aldus Friesland zou kunnen vertegenwoordigen. De onderhandelingen, nodig om tijdig een goede plaats voor een Friese vertegenwoordiger te veroveren, zouden ongetwijfeld worden vergemakkelijkt, als in een vroeg stadium zou vaststaan aan wie deze plaats zou toevallen. Ik heb daarom gemeend, door mij niet voor een verkiesbare plaats beschikbaar te stellen, het belang te dienen van de Friese VVD, die mij in de afgelopen jaren zo vaak heeft gesteund. Dit alles betekent geen afscheid van de volksgezondheid of van de politiek. Ik hoop de volksgezondheid te kunnen blijven dienen, hetzij in politiek verband, hetzij daarbuiten,” aldus mevrouw Veder-Smit.

Themadag Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking

Op zaterdag 25 oktober organiseert de stichting VVD een themadag „Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking”, waar een ieder die in deze onderwerpen geïnteresseerd is, van harte welkom is.

Inleiders zijn de staatssecretaris van defensie, dr. W. F. van Eekelen, en de voorzitter van de commissie ontwikkelingssamenwerking, ir. H. Ph. Huffnagel.

Plaats van bijeenkomst: restaurant Hoog Brabant te Utrecht.

Kosten: f 20,— (inclusief koffie en lunch).

Opgave:

Stichting VVD,

Koninginnegracht 57,

2514 AE 's-Gravenhage.

tel. 070 - 614121.

Het deelnamebedrag ad. f 20,— dient te worden overgemaakt op girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening te Den Haag, onder vermelding: „Themadag Buitenland 25 oktober”. Nadere informatie betreffende de bijeenkomst zal de deelnemers in de loop van september bereiken.

Trainingen

Er is nog enige ruimte voor de volgende trainingen:

Discussie- en Vergadertechniek in Zwolle, „De Buitenso- ciëteit” op 13 september, 27 september, 11 oktober.

Forumtraining in Utrecht, restaurant Hoog Brabant op 25 oktober.

De kosten van de driedaagse cursus in Zwolle zijn: f 130,—.

De kosten van de ééndaagse cursus in Utrecht zijn: f 25,—.

Opgave met spoed door overmaking van het bedrag op girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening Den Haag, onder vermelding van cursustype en plaats. Telefonische aanmelding tegelijkertijd met het overmaken van het bedrag is, gelet op de beschikbare ruimte, gewenst.

Kandidatenparade in Leeuwarden

De Kamercentrale Friesland van de VVD organiseert op maandag 1 september 19.00 uur, in het Oranje Hotel te Leeuwarden (t.o. het station) een bijeenkomst waar de leden van de partij die op de groslisjt zijn geplaatst voor de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal in de gelegenheid worden gesteld zich - door middel van een korte inleiding te presenteren aan de kiezer.

Studiedag Kleine Kernen

Op zaterdag 27 september 1980 organiseert de Stichting Vorming en Scholing in samenwerking met de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD een studiedag over de problematiek van de Kleine Kernen. In het bijzonder zal worden ingegaan op de planologische en stedenbouwkundige aspecten van kleine kernen, alsmede op de juridische aspecten van verkoopregulerende bepalingen en vestigingsregelingen.

Inleidingen zullen worden verzorgd door prof. ir. J. J. Sterenberg en prof. mr. R. Crince le Roy.

De bijeenkomst zal worden gehouden in het Stationskoffiehuis te Twello (gemeente Voorst, Gld.) en om 10.30 uur beginnen.

De agenda voor deze dag luidt:

10.30 u. - Ontvangst

10.50 u. - Opening door de voorzitter van de Vereniging, de heer M. de Bruijne

11.00 u. - Inleiding door de heer prof. ir. J. J. Sterenberg

11.30 u. - Inleiding door de heer prof. mr. R. Crince le Roy

12.00 u. - Lunch

13.30 u. - Discussie

15.00 u. - Samenvatting en sluiting

De deelnamekosten, inclusief lunch, bedragen:

Voor leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden f 20,—

Voor niet-leden van de Vereniging f 25,—

De deelnemersbedrijage kan worden overgemaakt op postgirorekening 1687886 t.n.v. de penningmeester van de Vereniging van Staten- en Raadsleden te Den Haag onder vermelding van „Studiedag Kleine Kernen”.

Inschrijving door middel van onderstaande bon in te zenden aan de Vereniging van Staten- en Raadsleden VVD, Koninginnegracht 57, 2514 AE 's-Gravenhage.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Politieke functie:

wenst deel te nemen aan de studiedag Kleine Kernen te Twello op zaterdag 27 september 1980.

De kosten zijn overgemaakt op postgirorekening 1687886 t.n.v. de penningmeester van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD te Den Haag.

Liberaal Gaston Thorn, voorzitter Europese Commissie

Gaston Thorn

door
Florus Wijsenbeek

Op 30 juni jl. heeft de Ministerraad van de EEG een principe-akkoord bereikt over de aanvaarding van de kandidatuur van Gaston Thorn voor het voorzitterschap van de Europese Commissie per 1 januari 1981. Thorn wordt hiermee na de Belg Jean Rey (1967-70) de tweede liberaal op deze post.

Gaston Thorn, die op 3 september 52 jaar oud wordt is voor alles een politiek dier. Dit bracht hem reeds op vijftienjarige leeftijd in conflict met de Duitse bezetter die hem prompt, ondanks zijn leeftijd voor een aantal maanden in een kamp opsloot. Sindsdien is hij onafgebroken politiek actief, tijdens zijn rechtenstudie in Frankrijk en Zwitserland (er is in Luxemburg zelf geen universiteit) de voorzitter van de nationale en internationale studentenorganisatie.

Na zijn vestiging in de geboortestad Luxemburg als advocaat wordt hij voor het eerst in gemeenteraad gekozen in 1957, in 1959 wordt hij lid van de Kamer van Afgevaardigden en lid van het Europees Parlement, waar hij tevens vice-voorzitter van de Liberale Groep en voorzitter van de Commissie voor Ontwikkelingshulp (als opvolger van Walter Scheel) was.

De eerste bestuursfunctie komt in 1961 met het wethouderschap van zijn stad, zijn eerste ministerspost in 1968, maar dat zijn er als in Luxemburg gebruikelijk dan ook meteen drie: buitenlandse zaken, ambtenarenzaken en sport. Sindsdien heeft Thorn onafgebroken van de regering deel uitgemaakt van 1974 tot 1979 met de socialisten als premier en minister van buitenlandse zaken in het huidige kabinet van christen-democraten en liberalen als vice-premier en minister van buitenlandse zaken - buitenlandse handel - ontwikkelingshulp - economie - middenstand en justitie.

Naast die van ministersportefeuilles heeft Thorn ook een aardige verzameling voorzitterschappen aangelegd: van 1961 tot twee maanden geleden van zijn partij, van de Liberale Internationale sinds 1970 (als opvolger van Toxopeus) en sinds de oprichting in maart 1976 van de Federatie van Liberale en Democratische Partijen in de EG. In 1975 was hij voorzitter van de dertigste Algemene Vergadering van de VN. Op dit moment vervult hij voor de derde maal het voorzitterschap van de EG-Ministerraad.

Al deze functies worden met een minimum aan staf - het Luxemburgse ministerie is maar klein - maar met zeer veel persoonlijke flair en inzet vervuld. Dossiers moeten wel eens in de auto of zelfs pas tijdens de vergadering bestudeerd worden, maar na vijf minuten heeft Thorn altijd feilloos in de gaten waar het om gaat en wat de beste oplossing is, daar wordt dan zonder al teveel omhaal, soms wel eens met het gebruik van het openen van de voorzitters-trucendoos, op aangestuurd.

Zowel in het persoonlijke gesprek - en Thorn kent niet alleen met zijn lange ervaring vrijwel alle staatslieden ter wereld maar ook alle Liberalen bij naam en toenaam - als vanaf de voorzittersstoel is hij direct maar met veel humor. Al te lange of te theoretische verhandelingen worden nogal eens met een grap of met, duidelijk ge-

speeld, verveeld gezicht afgedaan.

Thorn is vrij klein van stuk en steekt, zoals dat heet, altijd keurig in het pak. Zijn halve brilletje (hij kent Berkhout goed uit de liberale fractie in het Europees Parlement) dient meer als instrument om ergens de aandacht op te vestigen, dan om door te kijken.

In Luxemburg speelt Thorn vaak tennis met de tweede man van zijn partij, Colette Flesch, die overigens veel sterker speelt dan hij. Hij is getrouwd met de in Luxemburg zeer bekende journaliste Liliane Petit. Het echtpaar Thorn heeft een zoon, Alain, achttien jaar oud en student in de economie.

VVD-fractie Rotterdam zoekt assistent

De huidige fractie-assistent van de VVD-fractie in de gemeenteraad van Rotterdam zal per 1 september a.s. zijn functie neerleggen. De fractie zoekt gegadigden die zijn plaats kunnen innemen. In verband met de inwerkingsperiode is in diensttreding op zo kort mogelijke termijn wenselijk.

Vereisten zijn: belangstelling voor het maatschappelijke gebeuren in Rotterdam, goede contactuele eigenschappen en organisatorisch talent. Christelijke en/of politieke ervaring is een aanbeveling. Werktijden worden in overleg geregeld. (ca. 30 uur per week) Salariëring vindt in nader overleg plaats, afhankelijk van leeftijd en ervaring. Gegadigden kunnen zich schriftelijk opgeven bij:

VVD-gemeenteraadsfractie, Stadhuis, kamer 127b, Rotterdam.

Teldersstichting: 25 jaar politieke en maatschappelijke studie voor het liberalisme

Het is inmiddels al meer dan 25 jaar geleden dat een aantal prominente liberalen het initiatief nam tot oprichting van een instelling voor politiek-wetenschappelijk onderzoek op vrijzinnige grondslag, de prof. mr. B. M. Teldersstichting. In deze bijdrage van mr. Rob Verschoor zal worden ingegaan op de doelstelling en de werkwijze van de Teldersstichting.

Op 6 april 1954, negen jaar na de dood van de naamgever, werd, met als voornaamste initiatiefnemers prof. dr. H. J. Witteveen, prof. mr. R. P. Cleveringa, en mr. H. T. Asser, de prof. mr. B. M. Teldersstichting opgericht. Voornaamste beweegreden tot oprichting was de in een brede, liberaal denkende kring gevoelde behoefte aan een instelling, die wetenschappelijke studies zou verrichten van diverse maatschappelijke vraagstukken, zonder gebonden te zijn aan een bepaalde ideologie, dogmatiek of levensovertuiging, dus op vrijzinnige basis te werk zou gaan.

Doel en middelen van de Stichting werden in artikel 3 van de Statuten als volgt omschreven: „Zij heeft ten doel vraagstukken van maatschappelijk belang, in het bijzonder die van staatkundige, sociale, economische of juridische aard, te onderzoeken met de vrijzinnige beginselen als uitgangspunt, zulk onderzoek te bevorderen en omtrent zodanige vraagstukken van voorlichting te dienen. Zij tracht dit doel te bereiken door desbetreffende studiën, de vastlegging der uitkomsten ervan in geschriften, de bekendmaking hiervan en verder door alle rechtens geoorloofde middelen”.

Werkwijze en activiteiten

De Teldersstichting kan men beschouwen als het politiek-wetenschappelijk bureau ten dienste van de vrijzinnige en liberale benadering van politieke en maatschappelijke problemen in en door Nederland.

In haar ruim 25-jarig bestaan heeft zij over een groot aantal uiteenlopende problemen wetenschappelijke studies verricht. De laatste jaren zijn rapporten uitgebracht over het kunstbeleid, het landbouwbeleid, de universitaire bestuursstructuur, de milieu- en grondstoffenproblematiek, de ontwikkelingssamenwerking, de economische orde, het arbeidsvraagstuk en arbeidstijdverkorting, de verdeling van inkomen en vermogen, de ontwikkeling van het liberalisme in de toekomst, het energievraagstuk en het buitenlands beleid.

De studies van de Teldersstichting worden voornamelijk verricht in werkgroepen, die zijn samengesteld uit deskundigen en één of twee stafmedewerkers van de Stichting. Deze deskundigen bestaan uit hoogleraren, wetenschappelijke onderzoekers en medewerkers van de diverse maatschappelijke groeperingen. Zij stellen hun tijd en expertise op vrijwillige basis beschikbaar voor het gezamenlijk analyseren van de ingewikkelde eigentijdse maatschappijproblemen.

Toezicht op de wetenschappelijke kwaliteit van de publikaties wordt uitgeoefend door het Curatorium van de Stichting. Het Curatorium is op het ogenblik als volgt samengesteld: mr. drs. H. Langman (voorzitter), prof. dr. J. A. A. van Doorn, J. Kamminga, mr. F. Korthals Altes, mr. J. M. Polak, mr. F. Porthéine, mr. J. G. Rietkerk, drs. A. Schuitemaker, prof. mr. W. J. Slagter, mevrouw H. V. van Someren-Downer, mr. H. P. Talsma en prof. dr. G. Zoutendijk.

Het Curatorium constitueert zichzelf uit belangstellende

hoogleraren, onderzoekers en andere deskundigen op politiek-wetenschappelijk terrein. Teneinde de communicatie met de dragers van politieke verantwoordelijkheid te vergemakkelijken en bij de vaststelling van het programma rekening te houden met de groeiende behoefte aan wetenschappelijke analyses die in de praktische politiek wordt gevoeld, heeft het Curatorium in 1973 met het hoofdbestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie de afspraak gemaakt dat twee leden van het Dagelijks bestuur van de partij, alsmede uit elk van de beide Kamerfracties een door de fractie aan te wijzen lid, zitting zullen hebben in het Curatorium. Deze regeling heeft de band tussen de eerst wat afstandelijk optredende Teldersstichting enerzijds en de liberale politiek anderzijds verinnigd, zonder de wetenschappelijke onafhankelijkheid van de Stichting aan te tasten.

Begrip

De zojuist genoemde afspraak heeft dan ook niet tot gevolg gehad dat de inhoud van de rapporten van de Teldersstichting altijd parallel lopen met de gedachten die leven bij de VVD. In de praktijk is gebleken dat er wederzijds voldoende begrip bestaat voor de noodzaak dat een wetenschappelijke instelling, die immers naast haar beleidsonderbouwende taak bijdragen dient te leveren voor de discussie over de toekomstige beleidsalternatieven, een onafhankelijk geluid kan laten horen.

Naast het Curatorium kent de Teldersstichting een Raad van Advies en Steun, die de Stichting met raad en daad terzijde staat in het verwezenlijken van haar doelstellingen.

Het bureau van de Teldersstichting staat onder leiding van een directeur, die wordt bijgestaan door wetenschappelijke medewerkers en administratieve staf. De huidige bezetting van het bureau is als volgt:

Prof. dr. ir. J. J. C. Voorhoeve (directeur), mevrouw M. C. H. van der Luur (algemeen secretaresse), H. B. Markowski, P. H. Labohm, drs. P. Luitjen, drs. A. W. Kröner, mr. R. A. F. Verschoor en mr. J. H. J. Elfrink (wetenschappelijke medewerkers) en mevrouw E. Bottinga-Lindhout (secretaresse).

Financiële middelen en contributies

Het wetenschappelijk onderzoek van de Prof. Mr. B. M. Teldersstichting wordt bekostigd uit bijdragen van particuliere contribuanten, uit overheidssubsidie en uit de verkoop van publikaties. De overheidssubsidie wordt verstrekt door het ministerie van binnenlandse zaken overeenkomstig de subsidieregeling voor politiek-wetenschappelijke instituten. Het subsidiebedrag is gelijk aan de geringste van drie factoren: de eigen inkomsten, het exploitatietekort en een maximum dat wordt bepaald door het aantal Tweede Kamerzetels van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

In de praktijk blijken de eigen inkomsten, die hoofdzakelijk uit contributies bestaan, de kritieke factor te vormen,

af van de Teldersstichting
idens een werkvergadering

die de omvang van de activiteiten van de Stichting bepaalt. Omdat de overheidsbijdrage aan de hoogte van het totaal aan contributies van particuliere instellingen en personen is gebonden, wordt in het algemeen de steun van particuliere zijde door de subsidie verdubbeld. Een contribuant die het werk van de Stichting met bijvoorbeeld f 500,— steunt verhoogt dus de omzet aan wetenschappelijk werk en publikaties met f 1000,—. Hetzelfde geldt voor inkomsten uit verkoop van publikaties, abonnementen en steunabonnementen. Op deze wijze heeft het ministerie van binnenlandse zaken zich ervan verzekerd dat de politiek-wetenschappelijke instellingen door de subsidie worden geactiveerd in plaats van zich geheel op overheidssteun te gaan verlaten.

Steun

Wie de doeleinden en het werk van de Teldersstichting wenst te steunen kan dit doen door contribuant te worden of een abonnement op de rapporten te nemen. Er zijn vier mogelijkheden:

- a. Algemeen abonnement: f 42,50 per kalenderjaar. Hiervoor ontvangt u alle T.S.-geschriften van het betreffende jaar (gemiddeld 4).
- b. Steunabonnement: f 250,— per kalenderjaar. Omvat alle T.S.-geschriften en mededelingen, terwijl u tevens het politiek-wetenschappelijk werk van de Stichting financieel een extra steuntje in de rug geeft. Aanmelding bij voorkeur door overschrijving of storting op postrekening 33.49.769 ten name van de Prof. Mr. B. M. Teldersstichting, Koninginnegracht 55a te 's-Gravenhage.

U kunt de werkzaamheden van de Teldersstichting ook steunen door contribuant te worden. U ontvangt dan vanzelf alle publikaties en mededelingen. Er bestaan twee soorten contribuanten:

- c. Algemeen contribuant. U steunt de algemene politiek-wetenschappelijke werkzaamheden van de Teldersstichting met een bepaald bedrag per jaar.
- d. Projectcontribuant. U geeft de Teldersstichting een bijdrage voor een bepaald project dat u belangrijk vindt in het lopende of toekomstige programma van de Stichting.

Contribuanten kunnen nadere inlichtingen over de projecten, hun kosten, en de algemene begroting ontvangen door zich in verbinding te stellen met de penningmeester van het Curatorium of de directeur van de Stichting. Zij zullen tevens gaarne inlichtingen verschaffen over de mogelijkheden die bestaan om eenmalige giften en legaten te doen.

Uw financiële steun komt geheel ten goede aan de noodzakelijke uitgaven voor de onderzoeks-, publikatie- en apparaatskosten. De deelnemers van de werkgroepen die geen staflid van de Stichting zijn, stellen hun tijd en expertise vrijwillig en kosteloos beschikbaar. Alleen daardoor is het mogelijk een actief publikatiebeleid tegen beperkte kosten te voeren.

Indien u meer inlichtingen wenst over de publikaties en het werk van de Prof. Mr. B. M. Teldersstichting, kunt u gratis de brochure 25 Jaar Teldersstichting aanvragen bij het bureau van de Stichting, Koninginnegracht 55a, 2514 AE Den Haag, telefoon 070 - 631948.

Buitengewone algemene vergadering 29 en 30 augustus in Rotterdam

Onderstaand vindt u voor de Buitengewone Algemene Vergadering d.d. 29 en 30 augustus 1980 in De Doelen te Rotterdam, de verwerking in de beginselverklaring van de amendementen die zijn aangenomen op de algemene vergadering van 30 en 31 mei 1980 te Nijmegen.

Zie voor de volgorde van de vergadering (inclusief de „nieuwe” artikelen 4A en 5A, de daarop betrekking hebbende amendementen en de overgebleven amendementen met betrekking tot de beginselverklaring) het nummer van Vrijheid en Democratie van 10 juni 1980. De aanvangstijden van de vergadering op 29 en 30 augustus 1980 zijn:

vrijdagavond	20.00 uur
zaterdagmorgen	9.30 uur
zaterdagmiddag	14.00 uur

N.B. De vergadering zal worden voortgezet op 5 en 6 september 1980 in De Schouwburg te Enschede.

Aanvangstijden:

vrijdagmiddag	14.00 uur
vrijdagavond	20.00 uur
zaterdagochtend	9.30 uur
zaterdagmiddag	14.00 uur

BEGINSELVERKLARING

(verwerking door de Commissie tot herziening van het beginselprogram van de aangenomen amendementen)

Art. 1 De Grondslag van de Partij

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie staat als liberale partij open voor een ieder, die de overtuiging heeft, dat vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en de gelijkwaardigheid van alle mensen de fundamentele behoren te zijn van elke samenleving.

De beginselen, die uit deze overtuiging voortvloeien, aanvaardt zij als grondslag van haar politiek.

Art. 2 Het Liberale Mensbeeld

Elke mens is een unieke persoonlijkheid, die daarom de mogelijkheid moet hebben zich met besef van zijn verantwoordelijkheid voor anderen, de gemeenschap en de omgeving waarin hij leeft, te ontplooiën naar eigen aard, aanleg en levensovertuiging.

Aangezien hij leeft in een gemeenschap van gelijkwaardige medeburgers moet hij de bereidheid hebben anderen te nemen zoals zij zijn en waar mogelijk met hen samen te werken ten behoeve van de samenleving.

Art. 3 De Samenleving

Een veelvormige samenleving, die bovenal gekenmerkt behoort te zijn door naastenliefde en erkenning van de menselijke waardigheid, biedt de beste voorwaarden voor de verwezenlijking van dit liberale mensbeeld.

Art. 4 De Vrijheid

Een zo groot mogelijke vrijheid van de mens, zowel in geestelijk als staatkundig als in materieel opzicht, is een

onmisbare voorwaarde voor zijn ontplooiing.

Deze vrijheid komt ieder mens toe zonder enige vorm van discriminatie. Bij het gebruiken van die vrijheid moet de mens zich verantwoordelijk weten voor zijn medemensen die evenzeer recht hebben op een zo groot mogelijke vrijheid.

Tevens moet hij rekening houden met de belangen van toekomstige generaties.

Art. 5 De Rechten van de Mens

De mens is geestelijk vrij als hij in woord, geschrift en gedrag uiting kan geven aan zijn gevoelens en opvattingen, zich naar eigen verkiezing kan bewegen en met anderen van gedachten kan wisselen. Hij dient daarbij de rechten en gevoelens van anderen te respecteren. Hij heeft recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

De staatkundige vrijheid van de mens kan slechts verzekerd zijn in een bestel, waarin het gezag van de uitvoerende machten is gegrondvest op het vertrouwen van vertegenwoordigende lichamen, op democratische wijze gekozen op basis van evenredige vertegenwoordiging. Voor verwezenlijking van de vrijheid in materieel opzicht is een maatschappij vereist, waarin een ieder uit overwegingen van sociale rechtvaardigheid bereid is offers te brengen ten behoeve van hen, die deze vrijheid nog niet deelachtig zijn.

Bij het streven naar de verwezenlijking van deze vrijheden behoort richtsnoer te zijn de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, die op 10 december 1948 door de derde Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werd aangenomen. *)

Art. 6 Ontplooiing door Onderwijs

Alle mensen behoren gelijkwaardige mogelijkheden tot ontplooiing te krijgen. Gelijke rechten op onderwijs van hoge kwaliteit in elke levensfase zijn daartoe onmisbaar. Er dient voor ieder mens onderwijs te zijn, dat inspireert tot het verwerven van bij zijn eigen aard en aanleg passende kennis en vaardigheden. Het onderwijs dient daarom gericht te zijn op ontplooiing van de persoonlijkheid en de ontwikkeling van burgerzin; het moet de voorwaarden scheppen om als volwaardig burger in de gemeenschap te kunnen functioneren. De overheid waarborgt de vrijheid van onderwijs en de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs. De partij hecht grote betekenis aan de instandhouding en verdere ontwikkeling van inrichtingen van openbaar en daarmee gelijk te stellen neutraal bijzonder onderwijs, waarin de veelvormigheid van de Nederlandse samenleving het beste weerspiegeld wordt.

Art. 7 Plaats van de Arbeid

De mens, die daartoe geestelijk en lichamelijk in staat is, dient zich in beginsel zijn vrijheid in materieel opzicht te verwerven door het verrichten van arbeid tegen beloning, hetzij als zelfstandige, hetzij in loondienst. Het deelnemen aan het arbeidsproces is geen doel op zichzelf maar

een onvervangbaar middel om verschillende doeleinden te verwezenlijken. Verschillen in beloning zijn slechts gerechtvaardigd als zij voortvloeien uit verschillen in inspanning en verantwoordelijkheid, uit de aard van de werkzaamheden, de wijze waarop deze worden verricht en uit het maatschappelijk nut van de arbeid.

Uit een oogpunt van sociale rechtvaardigheid behoort te worden bevorderd, dat een ieder die kan werken, de gelegenheid krijgt menswaardige en zinvolle arbeid te verrichten, die zo dicht mogelijk aansluit bij zijn wensen, alsmede zijn verworven kennis en vaardigheden.

Ook voor hen, aan wie die gelegenheid niet kan worden geboden en voor hen, die geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten, alsmede voor hen die vrije maatschappelijke diensten willen verlenen, dient een menswaardig bestaan te zijn verzekerd, evenals voor hen, die pensioengerechtigd zijn.

Art. 7A De Constitutionele Monarchie in Nederland

Hoewel de parlementaire democratie naar liberale opvattingen ook in andere staatsvormen kan functioneren, achten wij voor Nederland de constitutionele monarchie onder het Koningshuis van Oranje, zoals deze zich in onze geschiedenis heeft ontwikkeld, de meest aangevoelen staatsvorm.

Art. 8 Democratische Rechtsstaat

Het handhaven van de rechtsstaat en van een democratisch staatsbestel vormt een onmisbare voorwaarde voor de vrijheidsbeleving van de burgers. Alleen in een rechtsstaat immers hebben alle burgers gelijke rechten en worden hun grondrechten gewaarborgd, terwijl zij verzekerd zijn van een onafhankelijke rechtsbedeling, ook ten opzichte van de overheid. Het behoort tot de wezenskenmerken van een democratie, dat iedere stemgerechtigde burger invloed kan uitoefenen op de samenstelling van de vertegenwoordigende lichamen; de leden van die lichamen oefenen hun taak evenwel uit in onafhankelijkheid van die burgers.

In een ware democratie worden de besluiten bij meerderheid van stemmen genomen; daarbij wordt rekening gehouden met de opvattingen van minderheden. Beleidsvoorbereiding en besluitvorming worden gekenmerkt door een geest van openheid, waarbij de burger tijdig zo volledig mogelijk wordt geïnformeerd en zij, voor wie het te nemen besluit gevolgen heeft, de gelegenheid krijgen tot inspraak.

Achteraf dient democratische verantwoording te worden

afgelegd over de gronden die tot het besluit hebben geleid. Een ware democratie kenmerkt zich voorts door een zo ver mogelijk doorgevoerde decentralisatie, opdat het bestuur zo dicht mogelijk bij de burgers staat.

**) Zie ook de conventies van de Verenigde Naties inzake de Burgerrechten en politieke rechten en de economische, sociale en culturele rechten, beide van 19 december 1966.*

Groslijst Tweede Kamerverkiezingen

Mevrouw mr. E. Veder-Smit en de heren W. M. M. Claessen, C. Geerligs en mr. G. J. Selman hebben zich teruggetrokken van de groslijst voor een kiesbare plaats voor de komende Tweede-Kamerverkiezingen.

Tevens wordt erop gewezen dat de voorletters van de in de groslijst vermelde J. A. Blaauw fout zijn vermeld. Dit moet zijn de heer J. D. Blaauw.

Aan het in de groslijst vermelde over drs. L. M. L. H. A. Hermans dient onder b.) te worden toegevoegd: september '72 - september '73 vice-voorzitter belast met politiek beleid van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie;

September '72 - december '75 - Lid d.b. NPJCR.

Logies voor Enschede

Zoals bekend, zal op 5 en 6 september een buitengewone algemene ledenvergadering worden gehouden in de Twentsche Schouwburg te Enschede.

De Twentse afdelingen van de VVD willen uw gang naar Enschede vergemakkelijken door u logies bij haar leden aan te bieden.

Wilt u, als u hiervan gebruik wilt maken, schrijven of bellen naar mevrouw Hemmes-v.d. Lee, Krudersweg 1, 7495 TJ Ambt-Delden, tel. 05408 - 224.

Ministers spreken op noordelijk congres

Op zaterdag 18 oktober a.s. organiseren de Kamercentrales Friesland, Drente en Groningen een NOORDELIJK CONGRES in café-restaurant „de Kruisweg” te Marum.

De inleidingen op dit congres zullen worden gehouden door minister H. Wiegels en minister dr. L. Ginjaar.

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange mouwen, vanaf 15 stuks

stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg
Tel. (013) 435809

door Roos Balje-Rijnders

Kopenhagen: UNO-Wereldconferentie over de positie van de vrouw

Een soort „Jaarbeurscongrescentrum” op een braakliggend terrein met de skyline van de stad Kopenhagen in de verte. Binnen - na de sluisen van de veiligheidsdienst - een paar duizend vrouwen en wat mannen: delegatieleden, vertegenwoordigers van niet-gouvernementele Organisaties (waarvan er 37 de status van waarnemer bij de UNO hebben, zoals bijv. de YWCA), UNO-ambtenaren, pers en een handjevol bezoekers. De verscheidenheid van kleur en kleding was net zo groot als de op de leetuurtafels gedeponeerde informatieve brochures waarin te lezen viel hoe goed en mooi het overal ter wereld is. Toch was men er met een gezamenlijk doel.

„Het Decennium voor de Vrouw”, ingesteld door de volkerenorganisatie, was halverwege. Tijd om de balans op te maken van wat er op gang gekomen is van het 36 pagina's tellende actieplan dat de eerste wereldvrouwenconferentie in Mexico 1975 ons opleverde. De kernwoorden toen waren: gelijkheid, ontwikkeling en vrede. „Kopenhagen” vulde deze begrippen verder in met de concrete punten: gezondheid, onderwijs en werkgelegenheid. Die balans haalde met moeite een gemiddelde net niet onvoldoende; maar wellicht is een periode van vijf jaar ook wel wat erg kort om van plan en voorbereiding tot actie en inventarisering te kunnen komen. Bovendien is er een groot verschil tussen het hebben van gelijke rechten tussen mannen en vrouwen en de invulling die daar zelf door mensen aan gegeven wordt. Ook de kansen die vrouwen over de hele wereld hebben liggen ver uiteen: wat westerse feministen willen lijkt een luxe-probleem in de ogen van vrouwen die in ontwikkelingslanden nog moeten vechten voor de eerste levensbehoeften. Toch blijken er over de culturen heen wel gemeenschappelijke uitgangspunten te liggen.

Hete hangijzers

Een UNO-conferentie - waar nu eenmaal veel pers aanwezig is - is helaas al eerder een uiterst geschikt platform gebleken om (zelfs onder het mom van vrouwenzaken) allerlei politieke hete hangijzers te proberen om te smeden in successen. Het valt nog te verdedigen, dat het in de wereld steeds nijpender wordende probleem van de vluchtelingen op de agenda thuishoort, aangezien de vluchtelingenkampen voor 80 à 90 % uit vrouwen en kinderen bestaan. Maar het daaruit lichten van de Palestijnse vrouwen die de status van vluchteling hebben is één van de trucs van de PLO.

Dan blijkt, dat we op elke UNO-conferentie enerzijds te maken hebben met het aan de orde zijnde onderwerp („Vrouwen”, „Habitat”, „Water”, „Unesco”), en de daarbij behorende aanwezige specialisten, en anderzijds met een „in-crowd” die van - conferentie tot - conferentie bezig is om langs diplomatieke weg de algemene politiek zijn ontwikkeling te geven.

De „erfenis-van-Mexico”: de strijd over de gedachte of het Zionisme thuis hoort in een rij van „-ismen” die grondslagen voor onderdrukking vormen, werd wel over het eerste week-end heen getild - zodat tenminste niet de hele conferentie in dat teken zou staan -, maar werd uiteindelijk toch verloren. De onevenredige ophef die de

pers gemaakt had over de PLO was er mede oorzaak van dat een stapje terug doen niet meer zonder gezichtsverlies plaats kon vinden.

Het is voor een toeschouwer in eerste instantie moeilijk te begrijpen, dat de westerse ontwikkelde landen (vaak financiers van allerlei projecten) in de minderheid zijn als er gestemd wordt. Wie wil wie niet tegen zich in het harnas jagen en waar liggen de grenzen van welke machtspolitiek? „Politiek overspoelt vrouwenconferentie” staat er dan in de krant. Het zou kinderlijk zijn te veronderstellen dat een UNO-conferentie over de positie van de vrouw buiten de politiek gehouden kan worden. Per slot van rekening is het wegwerken van achterstanden van de vrouw een politieke zaak: de meeste maatregelen die e.e.a. mogelijk moeten maken komen via overheidsbeleid tot stand. Daarom was ook de ondertekening van het Verdrag ter bestrijding van alle vormen van discriminatie niet alleen maar een aardige show, daarom ook is het jammer dat de Nederlandse delegatie niet terug kon komen met een mede-ondertekend nieuw actieplan om mee te zwaaien naar de regering. Die Nederlandse delegatie heeft hard gewerkt en ook daarvoor veel lof gekregen. De Nederlandse amendementen zijn goed doorgelopen. Amendementen over bijv. de reproductieve functie van de vrouwen d.w.z. dat zij het nu eenmaal is die de kinderen krijgt en daaronder vaak als vanzelfsprekend thuis het werk doet; over een herverdeling van die thuizige arbeid; over extra aandacht voor de vrouwen van buitenlandse werknemers; en over het belang van het geven van informatie door de overheid. Er is op veel punten voor het nieuwe actieplan overeenstemming geweest. En daarom is de conferentie niet zomaar „mislukt” wanneer we niet voor het totaal hebben kunnen stemmen. Er is ook voldoende om in ons land mee verder te kunnen, om een eigen Nederlands actieplan te kunnen gaan maken.

Er moet me nog wel één teleurstelling van het hart: daar waar op Conferentie en Forum (de alternatieve bijeenkomst waar zo'n 6000 vrouwen elkaar geïnformeerd hebben) een aantal partijpolitieke groeperingen over de grenzen heen contacten hebben en daarmee werken moet ik constateren dat - ondanks aan Liberale Internationale en de ELD-liberalen elkaar nauwelijks kennen, laat staan elkaar weten te vinden. We zullen waakzamer moeten worden in voorbereidingen (waarom wel een reactie - aan alle organisaties gevraagd - op de drie Nederlandse voorbereidende rapporten voor Kopenhagen van de PvdA en geen van de VVD?). We zullen creatiever kunnen opereren op zo'n conferentie als het contactmilieu er wel is, als er ter plekke een vorm van coördinatie is. De samenwerking tussen de aanwezige Nederlandse liberalen was overigens uiterst plezierig.

Tot slot nog een zeer positief punt: Kopenhagen is nergens „anti-man” geweest. Integendeel: het idee, dat vrouwen hun eigen problemen kunnen hebben, maar dat ze die binnen een totale samenleving - in een „partnership” met mannen - zouden moeten oplossen, won terrein. En dat lijkt me een gezond uitgangspunt voor de discussie en het werk in de tweede helft van het UNO-Decennium voor de Vrouw.

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P.G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

**Aangeboden
in Freeport, Bahamas
en in West Palmbeach, Florida:**

- ★ Bouwrijpe grond voor o.a. bungalows, appartementen, hotels, etc.
- ★ Villa's, bungalows, woonhuizen aan het water en/of in parken.
- ★ Kantoren met langlopende huurkontrakten.
- ★ Shopping centres eveneens met langlopende huurkontrakten.
- ★ Jachthavens incl. management of excl. management.
- ★ Hotels, restaurants, disco's, etc.
- ★ Appartementen aan de Atlantische Oceaan en/of aan vaarwater met eigen aanlegsteiger voor zeewaardige jachten.

NOTA BENE

- ★ Wij bemiddelen bij verhuur.
- ★ Wij begeleiden uw bouwprojecten, incl. architect, bouwvergunning, financiering en verhuur.
- ★ Wij regelen voor u de oprichting van een Bahamese LTD waarin u uw onroerende goed waar ook ter wereld kunt onderbrengen!
- ★ In de Bahamas betaalt u geen belastingen
In de Bahamas is een strikt bankgeheim.

Inlichtingen bij **J. A. Born, Bouwadvies en Bemiddelings Bureau B.V.**, Postbus 260, 3140 AG Maassluis, tel. 01899 - 14694.

Privé broeikassen

Wist u dat **Graafland** uit **Vleuten** al sedert 30 jaar **broeikasjes** levert? en dat hij rustig een **specialist** genoemd mag worden???

**Een klasse apart.
Eerst zien dan kopen.**
Bezoekt onze **Demonstratie tuin**
van Ma. t/m Za. 8 - 17 uur

Utrechtseweg 37-39, Vleuten
U kunt onze brochure / prijslijst
aanvragen: 03407-1267.

Graafland
VLEUTEN

Uw stijl in hout?

H.v. Driel

Visserweg 20 3922 GH ELST (U)
Tel. 08384-1497

Wij willen niet dat uw geld de schoorsteen uitgaat.

De S.V.-warmtepomp laat uw **verwarmingsketel** meer dan **300 dagen** per jaar **buiten gebruik** en geeft u een **besparing** op uw brandstofrekening van **30 % tot 50 %**, waardoor de investering binnen enkele jaren wordt terugverdiend.
Eenvoudig in uw huidige installatie in te passen.

Indien uw gas- of olierekening afgelopen jaar meer dan **f 1500,—** bedroeg vul dan onderstaande antwoordcoupon in voor nadere informatie.

S.V.-Warmtepompen

Hoofdstraat 220, tel.: 03438 - 18963
Postbus 134
3970 AC Driebergen

naam:
straat:
postcode:
plaats:
telefoon:

Wenst vrijblijvend nadere informatie.

Samenwerking met Suriname blijft nodig

De schrijver van dit artikel is drs. F. W. Weisglas (foto). Hij heeft als secretaris van minister J. de Koning (ontwikkelingssamenwerking), de recente besprekingen in Paramaribo tussen Nederland en Suriname bijgewoond. Deze bijdrage werd geschreven vóór de gebeurtenissen van vorige week, waarbij president Ferrier verbleef als president en premier Chin a Sen hem als staatshoofd opvolgde.

Het eerste bezoek van een Nederlandse Minister aan Suriname, na de sergeantencoup van 25 februari jl., is uitgelopen op een mislukking. Minister de Koning is tijdens dat bezoek, begin juli jl., in de ongekende situatie terechtgekomen dat hij, als gast van de Surinaamse regering, werd uitgejouwd door tienduizenden Surinamers, die daartoe waren opgeroepen door de Nationale Militaire Raad, met medewerking van die regering. Een van de leden van de Militaire Raad verklaarde zelfs tijdens de demonstraties dat de minister en zijn gezelschap (waaronder ondergetekende) het land niet mochten verlaten voordat was toegegeven op het breekpunt van de onderhandelingen, de waardevastheid van de Nederlandse ontwikkelingshulp. Uiteindelijk bleek, dankzij bemoeienis van de Surinaamse minister-president - en een fikse tropische regenbui - vertrek op het geplande uur toch mogelijk.

Al meteen na aankomst van de minister in Paramaribo bleek dat van Surinaamse kant het punt van waardevastheid van het hulpbedrag - erop neerkomend dat op dit moment zo'n 700 miljoen gulden aan dat bedrag van 2,7 miljard zou moeten worden toegevoegd - met kracht naar voren zou worden gebracht. Dat Suriname zover zou gaan om van deze zaak een breekpunt in de onderhandelingen te maken was ons tevoren niet bekend. Was dat wel het geval geweest, dan was minister De Koning, zoals hij achteraf verklaarde, niet naar Suriname gegaan en was hem - en de Surinaams-Nederlandse verhouding - veel ellende bespaard gebleven.

Niet onredelijk

Op het eerste gezicht lijkt de eis van waardevastheid van een eenmaal toegezegd hulpbedrag niet onredelijk: wanneer in het rijke Nederland grote moeite wordt gedaan om de koopkracht voor minimum inkomens te handhaven, lijkt een inflatie-correctie voor een groot deel van het inkomen van een relatief arm land als Suriname ook voor de hand te liggen. Toch is dit niet juist. In de eerste plaats is in 1975, toen het vorige kabinet het verdrag inzake ontwikkelingssamenwerking met Suriname afsloot, bewust gekozen - door Suriname én Nederland - voor een hoog nominaal bedrag, waar een inflatiecomponent als het ware al inzat, in plaats van voor een lager bedrag met een waardevastheidsclausule. Ten tweede is het bedrag van 2,7 miljard ruim voldoende om nog gedurende vele jaren het Surinaamse ontwikkelingsprogramma te financieren, zodat het in feite voor de verwezenlijking van dit programma niet uitmaakt of het bedrag waardevast is of niet. Ook een aanzienlijke versnelling van de bestedingen, die tot dusver ongeveer 100 miljoen gulden per jaar bedroegen, is zeer wel mogelijk met het overeengekomen bedrag. Het Tweede Kamerlid Hermans zei op 9 juli jl. in het overleg met de minister over Suriname terecht dat een dergelijke versnelling van de bestedingen, mits op verantwoorde wijze, de beste manier is om de inflatie de baas te blijven. Ten derde zou het waardevast maken van de hulp aan Suriname betekenen dat honderden miljoenen gulden minder toegekend kunnen worden aan een

aantal veel armere ontwikkelingslanden en daartoe is minister De Koning terecht niet bereid. Een laatste argument tegen waardevastheid is dat de regering haar opvolgers tot over een tiental jaren niet wil binden met een dergelijke beslissing: een vooruitziende visie, zeker voor het geval er in één der volgende kabinetten een VVD-minister voor ontwikkelingssamenwerking zou komen.

Afgebroken

Al deze argumenten mochten de Surinaamse delegatie onder leiding van premier Chin a Sen niet overtuigen en na ruim een uur praten op de tweede onderhandelingsdag werden door hem de onderhandelingen afgebroken. Nauwelijks een uur daarna waren reeds honderden demonstranten op de been die zich uitten ten gunste van waardevaste ontwikkelingshulp. De middag en de dag daarna nam dit aantal demonstranten toe tot zo'n tienduizend en onder leiding van de Nationale Militaire Raad - en met medewerking van de regering - werd het doelwit al snel Nederland in het algemeen en minister de Koning in het bijzonder. Hij en zijn delegatie waren die laatste twee dagen gedoemd tot verblijf aan en in het zwembad van hotel Torarica (een plaats die al vaker een rol speelde in de Surinaams-Nederlandse betrekkingen), al bracht de minister nog wel een afscheidsbezoek aan premier Chin a Sen, waaruit bleek dat hun persoonlijke verhouding geen grote schade had opgelopen.

Het is natuurlijk nauwelijks voorstelbaar dat deze demonstraties, een uur na het afbreken der onderhandelingen, een spontane actie waren. Aannemelijk is dat van Surinaamse zijde - en met name door de Nationale Militaire Raad - tevoren dit breekpunt gepland was, om daarvan gebruik te kunnen maken bij het aanwakkeren van het zo noodzakelijke nationale gevoel en om steun van de bevolking voor regering en militaire raad te verkrijgen. Dit artikel biedt geen ruimte voor diepgaande bespiegelingen hierover, maar verklaringen in de zin van een in 1975 te gemakkelijk en nauwelijks nationalistisch Surinaams gerichte onafhankelijkheid, die thans, over de rug van minister De Koning wordt „ingehaald”, komt mij niet onjuist voor.

Wankel evenwicht

Hierbij komen dan factoren als het wankel evenwicht tussen Militaire Raad en regering, dat ondanks de gebeurtenissen tijdens het ministerieel bezoek niet naar de kant van de Militaire Raad is doorgeslagen. Integendeel, want inmiddels is gebleken dat premier Chin a Sen's positie versterkt is en voorts dat de Militaire Raad zijn meest radicale leden niet heeft herbenoemd. Deze leden hebben hun positie de laatste maanden en vooral tijdens het bezoek van de Nederlandse minister duidelijk overspeeld. Een ander punt is dat minister De Koning bij de Surinaamse regering en vooral bij de NMR ongetwijfeld irritatie zal hebben opgeroepen met zijn duidelijk en herhaaldelijk hameren op het belang van herstel van de parlementaire democratie en de normale rechtsgang in

Minister J. de Koning van
ontwikkelingssamenwer-
king

Suriname, zulks geheel het hem opgedragene in de motie Bolkestein daarover. Hij heeft dit punt niet naar voren gebracht als voorwaarde voor voortgang van de ontwikkelingshulp, maar heeft het universele belang van deze zaken krachtig onderstreept. Wat wij in Suriname gehoord en gezien hebben op dit gebied vormde alle aanleiding voor de opstelling van de minister in deze.

Wat nu? Indien de verslechtering van de Surinaams-Nederlandse betrekkingen zich de komende maanden zou voortzetten, zouden de nadelen op het gebied van de economische ontwikkeling van Suriname de kleine intern politieke winst die de regering Chin a Sen toch wel uit het gebeurde tijdens het bezoek heeft gehaald nog meer teniet doen. Reeds thans is de start van de uitvoering van diens materiële regeringsprogramma door de gebeurtenissen in ieder geval met enkele maanden vertraagd. Minister De Koning was bereid geweest om tijdens zijn bezoek vergaande afspraken te maken om binnen het

meerjaren ontwikkelingsprogramma voor het aanzienlijk bedrag van 500 miljoen gulden te committeren voor dit programma, onder meer op het gebied van verbetering van de leefbaarheid van groot Paramaribo, verbetering van de Algemene Zieken- en Ouderdomsverzekering (voor dit laatste is zelfs een bedrag van 20 miljoen gulden buiten de verdragsmiddelen beschikbaar) en onder meer het bekijken van de mogelijkheden voor een brug over de Surinamerivier.

Afspraken hierover zijn niet definitief gemaakt ten gevolge van het afbreken van de onderhandelingen, maar hopelijk zal het mogelijk zijn in september a.s. in de Commissie Ontwikkelingssamenwerking Nederland-Suriname (CONS) tot afspraken te komen. Nodig is dan wel dat tevoren vaststaat dat het punt van de waardevastheid niet op de CONS-agenda komt en dat een formule wordt gevonden 'to agree to disagree' hierover.

door
Keesje Bins

Le coiffeur d'Agadir...

Herman Lauxtermann:
huisvesting van
buitenlandse werknemers.

Vakanties verleden tijd en ons resten slechts herinneringen, meestal. Maar soms meer. Soms wordt er in verre streken een Nederlands probleem in je koffertje gestopt waarnaar je thuis, achter het oor krabbelend, kan gaan zitten kijken...

Buitenlandse werknemers, een veel besproken probleemgebied in de Tweede Kamer. Zijn ze hier legaal, illegaal, zijn ze werkelijk nodig en zo ja, hoe staan wij dan tegenover hen. Niet door ze te zien en te behandelen als een modern soort middeleeuwse horigen die tijdelijk de rotzooi op mogen knappen, waar wij zelf geen zin in hebben. Nee, het is een probleem waar we ons wezenlijk in moeten verdiepen willen we de zaak menselijk houden. Dat doen we dan ook, daar we toch altijd dachten de duistere middeleeuwen ver achter ons te hebben gelaten. Tezamen met de zwarte dood of wel de pest. Is er een karwei waarvoor wij zelf de mouwen niet willen of kunnen opstropen, dan verdient de figuur die dat van ons overneemt tenminste onze sympathie en aandacht. En zijn we daar tegen, dan moeten we zelf aan de slag. Dat is duidelijk.

"Allochtonen" noemt Herman Lauxtermann hen tijdens de zesde uitgebreide commissievergadering Huisvesting van buitenlandse werknemers. Ik citeer hem, want hij had een heel goed verhaal waarvan dus hier, helaas, slechts enkele zinnen:

"Onze samenleving heeft te maken met nieuwe groepen ingezetenen in achterstandsituaties. Wij zullen met tolerantie ten opzichte van mensen met andere opvattingen, manieren, godsdienst en uiterlijk er aan moeten werken die mensen in onze samenleving hun eigen plaats te geven en hen gelijke kansen te geven op ontplooiing. Wij zullen achterstanden moeten bestrijden, zeker voor mensen die

zichzelf niet zo goed kunnen helpen als Nederlanders." En verder:

"De kern van het probleem is - en blijft voorlopig, helaas - de gebrekkige acceptatie van de buitenlanders door de samenleving als geheel. De kern van het probleem blijft helaas voorlopig een geweldig kwantitatief woningtekort."

Het is altijd riskant zinnen uit een context te lichten. Wilt u weten wat er allemaal precies is gezegd - en waarom zou het u niet interesseren - bestel dan bij de Staatsuitgeverij Den Haag: Handelingen Tweede Kamer, Openbare commissievergadering 51, 28 mei 1980, Vaste Commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

Enfin, een korte vakantie in Marokko, Agadir. Souvenirs reeds gekocht en in de koffer gestopt, maar het leek me zo leuk ook eens naar de kapper te gaan. Fraaie, moderne kapsalon en door de Marokkaanse coiffeur, die daar duidelijk autochtoon was, werd een uur lang de grootste zorg aan mijn hoofd besteed. Zachte conversatie in het Frans en zo iets schept een band. Afrekenen, schouderklopjes, nogmaals bedankt voor de seilloze behandeling.

Mijn adres in Holland? Ach, waarom niet, altijd aardig om eens een kaart uit Agadir te ontvangen, niet waar? Ja inderdaad, naïef, want in september komt hij naar Nederland en heeft dan vast een adres, huisvestingsproblemen, weet u wel? Dan heb ik dus mijn eigen illegale allochtoon! Toch eens met Herman Lauxtermann bespreken, het verschil tussen theorie en praktijk. Maar ik had toch echt niet het adres van mevrouw Haars, Staatssecretaris van Justitie op mogen geven, zo ik dat geweten had...

Mijn opinie is ...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houd uw bijdrage kort.

Dat bevordert een

snelle plaatsing.

De redactie

behoudt zich het

recht voor stukken

te bekorten

of redactionele wijzigingen

aan te brengen.

Zend uw bijdrage

naar de centrale redactie

van dit blad:

Bijenmeent 133,

1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. geweigerde

of bekorte artikelen

bij de redactieraad,

Koninginnegracht 57,

2414 AE 's-Gravenhage.

VVD en PR

De antenne op mijn (PR-)dak heeft met de grootst mogelijke instemming Ben Verwaayen's public-relations-visie in van *Vrijheid en Democratie* van 10 juni j.l. opgevangen. Mijn opinie is, dat elk rechtgeaard lid van de VVD, die Verwaayen's opinie nog niet heeft gelezen, dat bliksemsnel doet. Want zowel zijn uitspraken in dat artikel als het Dordtse rapport van '78 zijn precies die praktijk-gerichte adviezen, waarmee de VVD voor een voorsprong op andere politieke partijen uit de voeten kan.

Geen academisch filosofofeer is meer nodig: voor intern en extern gebruik staat de PR-maaltijd klaar; het wachten is op de bereidwillige, met vak-lol gezegende disgenoten, die aan tafel willen zitten. Vlug dan, anders bederft het PR-voedsel: de tijd is al (bijna) verstreken.

CAREL NIERMEIER
Rijswijk

VVD en PR 2

Op 10 juni j.l. werd in dit blad een interview gepubliceerd met Ben Verwaayen over de noodzaak van public relations voor de VVD. Op zichzelf geen nieuw thema. Op het congres te Groningen werd door de heer Van der Meulen het punt PR aan de orde gesteld. De door de heer Verwaayen geuite teleurstelling over de presentatie over de wijze waarop het PR-beleid van de partij in de naaste toekomst zal moeten worden gevoerd wordt ten volle door ondergetekende onderschreven. De vraag: „Wie houdt een goed PR-beleid in de partij tegen?” Is zeker niet misplaatst.

Steeds meer wordt de indruk verkregen dat bij de partijleiding en de VVD-politici een heimelijke angst bestaat voor de PR. Deze angst of terughoudendheid is vermoedelijk een gevolg van het feit, dat men eigenlijk niet weet wat PR werkelijk is en hoe de PR-beoefenaar functioneert. Het is een vaststaand feit dat men daarbij ook nog propaganda, reclame en voorlichting door elkaar haalt. Het door de heer Van der Meulen te Groningen gelanceerd voorstel een z.g. PRAC (Public Relations Advies Commissie) in het leven te roepen en daarboven een Klankbordgroep is een duidelijk bewijs dat men niet weet hoe PR feitelijk werkt.

Een PR-Commissie dient uitsluitend uit PR-vakmensen te bestaan. De partij-leiding, Kamerfractie, commissies enz. vragen advies aan de PR-Commissie ten aanzien van prestatie, beleid op korte en lange termijn, bepaalde problemen en alert reageren op stellingen van andere partijen. De PR-Commissie, brengt schriftelijk c.q. mondeling advies uit. Ook in het door de partij te voeren beleid over een korte of lange periode zal een in te brengen PR-advies waardevol kunnen zijn. Over de door

de PR-Commissie uitgebrachte adviezen kunnen de aanvragers tot besluitvorming komen, waarbij desgewenst de PR-Commissie voor begeleiding kan worden ingeschakeld. Zo eenvoudig is het nu!

In een PR-adviescommissie behoren dus geen figuren uit de partijleiding of politiek thuis. Nogmaals: een PR-beoefenaar is niet degene die zegt hoe het moet, maar desgevraagd advies geeft en al dan niet met de adviesvrager het gestelde probleem tracht op te lossen.

De PR-beoefenaar is ook degene, die in zijn adviezen altijd tracht de aan de orde gestelde problemen niet alleen te bekijken van de zijde van de opdrachtgever maar ook van de zijde van de publieksgroep die men wenst te benaderen.

Wanneer de VVD nu in haar middelen erkende PR-vakmensen heeft als de heer Verwaayen, laat de VVD-leiding dan naar hen luisteren en gebruik van hen maken. Het is de allerhoogste tijd!

J. C. MARGADANT
Rijswijk

JOVD

What's in a name? Wat stelt de JOVD eigenlijk voor? Zelf noemen ze zich een Nederlandse politieke jongerenorganisatie, onafhankelijk van welke politieke partij dan ook. Toch bemoeien ze zich met grote broer VVD. Uit ons partijblad kreeg ik de indruk dat het nieuw uitgekomen beleidsprogramma van de JOVD „Liberalisme in Beweging” een aantal zaken nogal „progressief” bekijkt, dat het ongetwijfeld een bijdrage zal leveren aan de samenstelling van het komende Liberaal Manifest van de VVD en dat het in elk geval voor de JOVD als basis zal dienen bij de te voeren discussies.

De nieuwe voorzitter van de JOVD maakt zich in „Vrijheid en Democratie” van 24 juni j.l. bezorgd over de in Nijmegen aan de „Commissie Geertsema” gegeven opdracht enige begrippen betreffende ondernemingszaken in een artikel op te nemen. Zo te lezen vreest hij dat het rapporteren alleen al een ongunstige invloed kan hebben op het imago van de VVD, m.a.w. doe alsjeblieft niet meer zo kapitalistisch. Het aloude adagium „Zo de ouden zongen, piepen de jongen” geldt blijkbaar niet meer. Het is nu „De jongen geven aan, wat door de ouden moet gedaan”. Misschien ook daardoor wordt door velen ten onrechte verondersteld dat de VVD in de nabije toekomst een door de JOVD uitgestippelde koers zal gaan volgen, en vooral de wat oudere VVD-ers zullen daar moeite mee hebben.

Zo komt de JOVD in haar nieuwe programma o.m. tot de slotsom dat de ondernemingsraad langzaam maar zeker het hoogste orgaan binnen de onderneming dient te worden. Aan aandeelhouders (risicodragende kapitaalverschaffers) zal ter bescherming hunner investeringen alleen maar „relevante informatie” worden verstrekt, zonder medezeggenschap. M.a.w. de raad van commissarissen en/of bestuur wordt overbodig en de directie

ondergeschikt aan de O.R. Kortom, het ondernemen wordt zeer kritisch bekeken, het heeft veel weg van het Joegoslavische arbeiderszelfbestuur, een mislukt experiment overigens, het gaan ook de heren vakbondsleiders heel goed weten.

Verder wordt door de JOVD het parlement genoemd als het enige orgaan waar alle belangen van alle mensen kunnen worden afgewogen. Was het maar waar, maar 't gebeurt niet. Omdat onze parlementariërs hoofdzakelijk worden beoordeeld en benoemd naar hun politieke slimheid en minder op hun ervaring en inzicht de gemeenschap te kunnen dienen, zoals b.v. met betrekking tot het al of niet kunnen voortbestaan van ondernemingen. Vandaar ook dat het lot van ondernemingen nimmer geheel en alleen aan ondernemingsraden zal mogen worden overgelaten.

Samenwerking tussen VVD en de „onafhankelijke” JOVD is uiteraard toe te juichen. Wél dient de JOVD goed te beseffen dat de VVD een liberale partij is en als zodanig o.m. het restant „free enterprise” zal moeten blijven verdedigen. Het houdt tevens in dat het JOVD beleids-programma „Liberalisme in Beweging” nimmer zal mogen dienen om de VVD in een naar links gerichte beweging te duwen.

J. A. SMAAL
Groningen

Moeders zelfontplooiing: remedie voor alles?

Uit tal van artikelen in dit blad kennen we mevrouw Lázár als een onvermoeibare kampioene van voortschrijdende emancipatie. Emancipatie zonder einde. Prachtig! Een andere deskundige, mevrouw Rempt, vindt dat de kern van de emancipatie hierin is gelegen, dat het rolpatroon van zowel mannen als vrouwen wordt doorbroken. Het rolpatroon is echter niet zo'n vast gegeven. Dan zou de emancipatie wel zeer ver zijn voortgeschreden in het agrarische deel van ons volk, waar de vrouw veelal naast de man dezelfde arbeid verricht. En in een groot deel van de middenstand bijvoorbeeld waar man en vrouw de winkel samen doen. Maar is dat nu het criterium? Recht op arbeid? Ik ken dit recht niet, zo min als het recht op geluk of gezondheid. Het lijkt mij meer passen in de liberale visie, dat vrouwen en mannen oplossingen

aandragen voor de knelpunten in de maatschappij en niet dat de maatschappij cq de staat al onze dingetjes moet klaren. Met dat rolpatroon en met vaders wil is wet: het is te simplistisch gesteld, versluiert zelfs waar het om gaat. Men stelt: de man is kostwinner en heeft de macht. Vergeet het maar! In hoeveel gezinnen beheert de vrouw het inkomen? Dat hoeft niet juist te zijn, ook niet onjuist. Het is niet een kwestie van een opgedrongen rolpatroon. Het is een kwestie van karakter. Zo was het vroeger. Zo is het nu. Wie niet onderdrukt wil worden, wordt niet onderdrukt. En karakter is geen kwestie van een wel dan niet betaalde baan. De stofzuiger mag dan niet het meest geavanceerde stuk gereedschap zijn, hij is niet beter en niet slechter dan een vrouwenagenda met twaalf vergaderingen. Mijn beste geleerde vrouwen, wat is er fout aan het beroep van huisvrouw? Met name wanneer men het zelf kiest cq gekozen heeft?

Ik zal de geleerde theorieën van mevrouw Lázár en mevrouw Rempt met belangstelling blijven lezen, maar ik hoop dat zij niet bezig zijn zich „toverdo” en zich niet te abstract en elitair opstellen. Er zijn belangrijker dingen aan de orde. Laten wij er met ons allen voor zorgen dat er een andere wind gaat waaien in ons goede vaderland. Een meer liberaal bestel zou een arsenaal van energie kunnen doen openbarsten. Tot heil van onze bloedarme economie, tot heil van Nederland. Voorwaar een taak voor mannen en vrouwen.

W. J. TER KULVE - VAN OGS
voorzitter Vrouwen in de VVD, afdeling Twente

In memoriam Hoofdbestuurslid drs. Jan Rietsema

Op 4 augustus j.l. is in Frankrijk overleden drs. Jan Rietsema. Hij was met zijn gezin en goede vrienden op de terugreis naar Nederland van vakantie. Ondanks zijn slechte gezondheid is het overlijden van Jan Rietsema nog onverwachts gekomen. Met Jan is een man heengegaan die zich naast zijn werk maatschappelijk dienstbaar heeft willen maken voor de VVD. Dat hield ongetwijfeld verband met zijn vak. Hij was sociaal-psycholoog. Tot aan zijn overlijden was hij lid van de gemeenteraad van Ubbergen, maakte deel uit van het dagelijks bestuur van de kamercentrale Gelderland, van het hoofdbestuur en van de defensiecommissie in het hoofdbestuur, waar ik samen met hem Gelderland vertegenwoordigde, was Jan een man van gezag. Bestuurlijk-organisatorische zaken hadden zijn grote interesse. Als hoofdbestuurslid heeft hij op dit terrein een zeer waardevolle bijdrage geleverd.

Op 11 augustus heeft in Arnhem in aanwezigheid van velen de crematie plaatsgevonden. De ondervoorzitter van de VVD, Jan Kamminga, heeft Jan bedankt voor het vele dat hij voor de partij heeft gedaan. Moge het zijn vrouw Laura en zijn zoon Kamiel tot troost zijn dat de maatschappelijke activiteiten van Jan Rietsema van wezenlijke betekenis zijn geweest.

Dr. L. Smeets

Recreatie

LOCHEM

Wij bieden u gezellige bungalowwoningen met alle moderne comfort in prachtig wandel- en fietsgebied. Ontspanning in de Achterhoekse bossen met zijn vrije landgoederen en oorspronkelijke streekplaatsen.

'De Witte Berken' - (05730) - 1308.

van „A tot Z”

ARNHEM - Op 8 september spreekt A. Ploeg in café-rest. De Menthenberg. Bakenbergseweg 242. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

ARNHEM - Drs. L. M. L. H. A. Hermans spreekt op 19 september in Riche Nationaal, Willemsplein 38. Aanvang: 20.00 uur. De bijeenkomst is speciaal voor jongeren en gewijd aan actuele politiek.

JOVD ENSCHEDE - Op 1 september spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in het Postiljon motel te Almelo.

Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: de onafhankelijkheid van de JOVD en/of actuele politiek.

GRONINGEN - Op 21 augustus vindt er een forum plaats georganiseerd door de Commissie Tot Toezicht Introductie Tijd '80 van het Groninger Studenten Corps „Vindicat atque Polit” tussen: mevr. I. Lambers-Macquebard (D'66), de heer H. de Hamer (PvdA) en drs. Ed H. T. M. Nijpels (VVD) in de studenten sociëteit, Grote Markt 27. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: algemeen politiek beleid met name gericht op huisvesting en onderwijs.

HENGLO - Op 10 september spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in hotel „t Lansink”. Aanvang: 18.00 uur. „Broodje VVD”.

's-HERTOGENBOSCH - Op 1 september spreekt H. H. Jacobse in het „Eurohotel”, Hinthamerstraat 63. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: Coalitie VVD-PvdA??

JOVD NIJMEGEN - Op 11 september spreekt mevr. E. Verkerk-Terpstra in hotel „Schaefer”, Grote Markt 38. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

PUTTEN - Op 1 september spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in rest. „de Heerd”, Kerkplein 1. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „Waarom zouden we juist nu liberaal moeten stemmen?”

VLAARDINGEN - Op 1 september spreekt L. M. de Beer in de sociëteitszaal van de Harmonie, Schiedamseweg 51. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

Spreekbeurten VVD-prominenten

• Op 27 augustus spreekt minister ir. D. S. Tuijnman in „De Open Hof” te Deventer. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 1 september spreekt minister H. Wiegels voor de statencentrale Roermond in het cultureel centrum „De Oranjerie”, Kloosterwandstraat 14 te Roermond. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

• Op 8 september spreekt de heer J. Kamminga in „De Keizerskroon” te Apeldoorn. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 18 september spreekt minister dr. A. Pais in het Stikkerhuis, N. Z. Voorburgwal 288 te Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: begroting en miljeonnota.

• Op 24 september spreekt staatssecretaris dr. W. F. van Eekelen in café de Koophandel te Delft. Aanvang: 20.00 uur.

neon
PROMINENT IN LICHTREKLAME
020-733928 01621-14939
v.ostadestraat 215 lissenveld 43
AMSTERDAM RAAMSDONKSVEER

VVD-burgemeesters in drie gemeenten

Met ingang van 16 augustus is benoemd tot burgemeester van de gemeente Leiden: mr. C. H. Goekoop te Amsterdam.

De heer Goekoop, (46 jaar) is lid van de VVD. Hij was directeur BCG-Interim Management B.V. Hij volgt als burgemeester van Leiden dr. A. J. Vis op, aan wie met ingang van 18 februari 1980 eervol ontslag is verleend in verband met zijn benoeming tot secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Met ingang van 1 augustus 1980 is benoemd tot burgemeester van de gemeente Zwolle: mr. G. Loopstra aan wie gelijktijdig eervol ontslag is verleend als burgemeester van de gemeente Noordoostpolder.

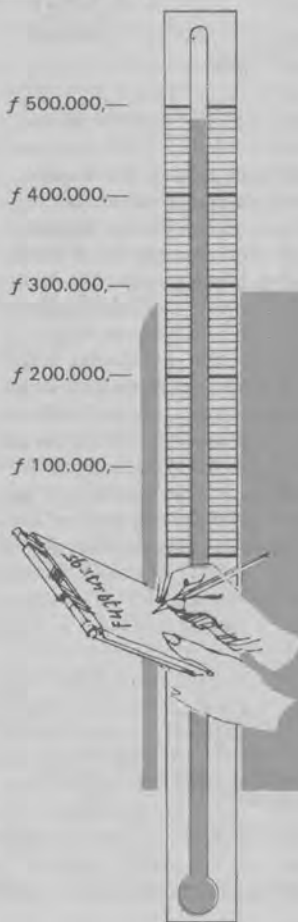
De heer Loopstra (44 jaar) is lid van de VVD. Hij volgt als burgemeester van Zwolle mr. J. Drijber op, die m.i.v. 16 mei is benoemd tot burgemeester van de gemeente Arnhem.

Met ingang van 16 augustus is benoemd tot burgemeester van de gemeente Fijnaart en Heijningen de heer E. B. Ockels, te Oostkapelle.

De heer Ockels (41 jaar) is doopsgezind en lid van de VVD.

Hij was leraar geschiedenis en tevens wethouder van Domburg. Hij volgt als burgemeester van Fijnaart en Heijningen de heer J. van Bochoven op, die m.i.v. 16 februari is benoemd tot burgemeester van de gemeente De Lier.

f 500.000,—
f 400.000,—
f 300.000,—
f 200.000,—
f 100.000,—

Eindstand tientjesaktie 1980

Met grote voldoening en erkentelijkheid kunnen wij thans de eindstand van de tientjesaktie '80 bekend maken:

f 479.475,95

Dit schitterende resultaat werd bereikt door de bijdragen van 35.487 leden, hetgeen neerkomt op een bedrag van f 13,51 per lid gemiddeld.

Wij zijn alle gulle gevers bijzonder dankbaar voor hun aandeel in het slagen van deze aktie.

Hoofdbestuur VVD.

Mutaties

Dagelijkse besturen Kamercentrale:

DEN HELDER - H. Vrieze, Molenstraat 3, 1655 KC Sijbekarspel, tel.: 02299 - 618 (H) (wnd. secr.)
secretariaat Kamercentrale: Karos 67, 1625 HS Hoorn, tel.: 02290 - 13674

ROTTERDAM (i.v.m. de kandidatuur voor de Tweede Kamer van mr. A. H. Korthals) - (wnd. voorz.), drs. J. H. Klein Molekamp, de Lairesselaan 177, 3062 PH Rotterdam, tel.: 010 - 129810 (H), 010 - 145022 (K)

(wnd. secr.)
drs. H. A. van Sluys, Statensingel 85a, 3039 LE Rotterdam, tel.: 010 - 667676 (H)

UTRECHT - mr. P. G. Scherks, Karolingersweg 144, 3962 Al Wijk bij Duurstede, tel.: 03435 - 2390 (H), (nw. ondervoorz.)

mr. E. L. A. van Emden, Julianalaan 5, 3581 NR Utrecht, tel.: 030 - 522993 (H), (nw. penn.)

H. Cramer van den Boogaart, Ridderschapstraat 22, 3641 JZ Mijdrecht, tel.: 02979 - 4678 (H), (nw. prop.)

Secretarissen ondercentrales:

't GROENE HART - mw. F. A. Mensen-Knol, Molenweg 2a, 2631 AC Nootdorp, tel.: 01731 - 9848 (H), (nw. secr.)

HOOGELAND OOST - H. H. W. Visser, Hoofdstraat 2, 9989 AN Warffum, tel.: 05950 - 3654 (H), (nw. secr.)

HOOGELAND WEST - D. J. T. Oostenbrink, Mernaweg 33c, 9964 AP Wehe-Den Hoorn, tel.: 05957 - 1843 (H), (nw. secr.)

RIJSWIJK - drs. H. V. Vrind, v. Hardenbroeklaan 18, 2288 CC Rijswijk, tel.: 070 - 469370 (H), 015 - 134581 (K), (nw. secr.)

WAARDLANDEN (in oprichting) - J. A. C. Rutten, P. C. Hooftlaan 4, 1702 GB Heerhugowaard, tel.: 02207 - 12395 (H), (wnd. secr.)

Afdelingssecretarissen:

AKERSLOOT - J. H. Rood, Pr. Bernhardlaan 3, 1921 BB Akersloot, tel.: 02513 - 11030 (H), (wnd. secr.)

BENNEBROEK - A. van Aalst, Meerweg 50, 2121 VC Bennebroek, tel.: 02502 - 7697 (H), (nw. secr.)

BERGH - E. W. R. van Steendelaar, De Tuger 290, 7041 HW 's-Heerenberg, tel.: 08346 - 2450 (H), 08346 - 1745 (K), (nw. secr.)

BERGEN (NH) - mw. G. Dijkhuizen-Klaasse Bos, Transvaal 5, 1865 AK Bergen aan Zee, tel.: 02208 - 4573 (H), (nw. secr. v.a. 1 sept.)

DIDAM - M. J. Straatsma, Schoolstraat 14, 6942 AC Didam, tel.: 08362 - 1600 (H), (wnd. secr.)

DRIEBAN - A. J. Tuiten, Steenuil 10, 1606 CA Venhuizen, tel.: 02284 - 1961 (H), 02280 - 5812 (K), (nw. secr.)

HELVOIRT - mw. W. Verlinden, Molenstraat 12, 5268 KE Helvoirt, tel.: 04118 - 1906 (H), (wnd. secr.)

MONSTER - P. J. van den Burg, Duyvenvoordestraat 35, 2681 HH Monster, tel.: 01749 - 47576 (H), (nw. secr.)

NORG - A. den Hamer, Schepenlaan 7, 9331 BH Norg, tel.: 05928 - 3389 (H), (wnd. secr.)

OOSTZAAN - W. W. Burlage, Dr. de Boerstraat 1, 1511 VG Oostzaan, tel.: 02984 - 1527 (H), (nw. secr.)

OOSTSTELLINGWERF - J. Bergsma, Singel 15, 8421 PC Oldeberkoop, tel.: 05146 - 412 (H), (nw. secr.)

RIJSWIJK - drs. H. V. Vrind, v. Hardenbroeklaan 18, 2288 CC Rijswijk, tel.: 070 - 469370 (H), 015 - 134581 (K), (nw. secr.)

SCHAGEN - R. Blomvliet, Mezenhof 120, 1742 GN Schagen, tel.: 02240 - 2625 (H), (nw. secr.)

TEXEL - mw. M. Tromp-de Boer, Weverstraat 34, 1791 AE Den Burg, tel.: 02220 - 3531 (H), 02220 - 2912 (K), (nw. secr.)

UTINGERADEEL - A. P. Oosterhof, Leppedijk 2, 8491 MV Akkrum, tel.: 05665 - 1624 (H), (wnd. secr.)

WEESP - J. M. Vos, J. Prinsstraat 81, 1382 SN Weesp, tel.: 02940 - 11890 (H), (nw. secr.)

WINSUM - J. R. van der Moer, Steenbakkerij 23, 9951 KA Winsum, tel.: 05951 - 1509 (H), (nw. secr.)

WIJK BIJ DUURSTEDEN - ing. P. M. A. M. Tjiburg, Nw. Pyramide 52, 3962 HW Wijk bij Duurstede, tel.: 03435 - 1454 (H), 020 - 262515 (K), (nw. secr.)

gast - vrijheid

texel

hotel opduin

Ervaar het genot van een paar dagen rust en weg van het alledaagse... u zult verrast zijn! (met overdekt zwembad, sauna, solarium, tafeltennis, tennisbaan etc.)

Fam. H. Wuis Hzn. - Tel. 02228 - 445

...vraag het uw kennissen...

SPECIALITEITEN RESTAURANT „Het Kasteel van Rhoon”

à la carte Restaurant

Tevens zalen voor recepties, diner, vergaderingen etc.

S. G. Abel - Dorpsdijk 63, Rhoon - Tel. (01890) 8896 - 8884

GRAND HOTEL DE MALLEJAN TE VIERHOUTEN (bij Nunspeet)

Het Hotel waar u zich thuis voelt

Het Hotel waarvan de medewerkers het u zo gezellig mogelijk maken

Het Hotel met het unieke diner-dansant op de zaterdagavond

waar iedereen over spreekt.

Weekend arr. van vrijdag of zaterdag voor het diner tot zondag of

maandag na het ontbijt. Ook voor uw langer verblijf, conferenties,

vergaderingen, congressen enz. verschaffen wij u gaarne alle inlichtingen.

0571 - 241 - 242

De nieuwe
boutique modellen van
de Parijse en Italiaanse couturiers en

HERMÈS-PARIS

couture - sport - accessoires

HAUTE FOURRURE
HAUTE CONFECTION

MAISON

Kuiper

ZEIST

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit 54 jongens en meisjes.
Eénpersoonkamers.
Intensieve individuele studiebegeleiding.
Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van onderwijs.
Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur, J. W. A. Vossen, Sellingerstraat 75, Ter Apel. Tel.: 05995 - 1642.

EEN UITGEBREIDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING TEGEN DE LAAGST MOGELIJKE PREMIE NU VOOR IEDEREEN BIJ HET ANKER

Voorschotpremie over 1980

Volwassenen	f 86,- p.m.
Eerste en tweede kind (t/m 18 jaar)	f 43,- p.m.
Ieder volgend kind	f 21,50 p.m.

Termijnbetalingen zonder extra kosten

Het Anker u.a.

Onderlinge Ziektekostenverzekering Maatschappij

VERZEKERT ZIEKTEKOSTEN BETROUWBAAR EN BETAALBAAR

Noorderstationsstraat 53
9716 AR GRONINGEN
Telefoon 050-717616

VOCHT ?

- OPTREKKEND VOCHT
- DOORSLAAND VOCHT
- LEKKE KELDERS
- BETONREPARATIE

GEGARANDEERD WATERDICHT!

**door de
INJECTION NEDERLAND METHODE**

INJECTION NEDERLAND bv

MARCONIWEG 4 - 4124 PD HAGESTEIN

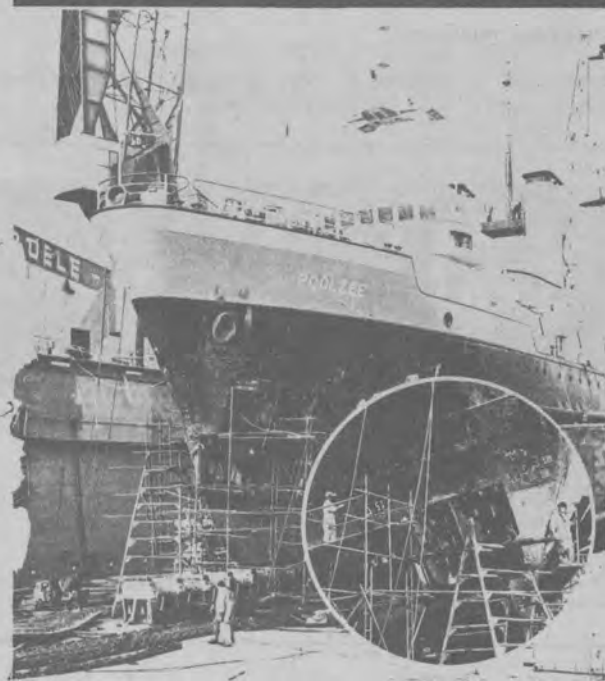
TEL. 03473-4455*

Boele-Bolnes

EEN BEGRIP IN DE WERELD VAN

Scheepsreparatie en Scheepsbouw

RINGDIJK 598, BOLNES, TEL. 01804-18555, TELEX 20012

vrijheid en democratie

gewoon jeze

9 september 1980

..vast - goed..

ZEELAND

f 225.000, — f 175.000, — K.K.

Weekend bungalow (80 m²), voor hen, die de Randstad even willen ontvluchten. Uniek plekje! Privacy (en toch niet eenzaam), natuur, sportgelegenheid, historie, ± 1 uur vanaf Rotterdam, 500 m² tuin. Gemeubileerd, zonwering, beschut terras. 2 sl.k. en ruime living. Tel. 01114 - 2250 na 18 uur.

ZOUTELANDE (D. Koddelaan 20)

T. k. semi-bungalow (inh. 560 m³) ook voor niet permanente bewoning. Op unieke plaats tegen bosrand, tuin + terras op het Z. 100 m. van zee. 4 slaapkamers + studeerkamer.

Te bevr. A. W. Roose. Tel. 01186 - 1675.

SPOED

**Zoek nieuwe eigenaar voor mijn flat.
EXCLUSIEVE AMBIANCE**

Wegens functiewisseling bied ik mijn luxe-flat te koop aan: Noordwijk, Huis ter Duincomplex, zuidvleugel (154 m²), 2 ruime sl.k., balkons land- en zeezijde, Video bewaking. Gestoffeerd, zonwering.

~~f 525.000, —~~ f 450.000, — k.k.
Tel. 01114 - 2250 na 18 uur.

TODTMOOS/HOCH-SCHWARZWALD (Dtsl.)

Te koop: luxe, volledig gemeubileerde vakantiewoning in app. gebouw met zwembad, sauna, solarium, trimruimte. Bouwjaar 1977.

50 Km z.o. van Freiburg. Prachtig wandel- en skigebied. Bemiddeling verhuur door beheerder mogelijk.

f 195.000, —. Gunstige Duitse hypotheek mogelijk.
Tel. 070 - 651181; b.g.g. 075 - 289485.

KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege, zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.; alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Inf. J. Maat, Oud-Avereest 60, Balkbrug, 05230 - 9204.

LOCHEM

Wij bieden u **gezellige bungalows** met alle moderne comfort in prachtig wandel- en fietsgebied. Ontspanning in de Achterhoekse bossen met zijn vrije landgoederen en oorspronkelijke streekplaatsen.

'De Witte Berken' - (05730) - 1308.

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse uitgave van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

**Nummer 1235
9 september 1980**

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

**Abonnementen-
administratie**

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen
voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507-4745

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

**Algemeen
Secretariaat**

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070-614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

In Rotterdam en Enschede is twee weekeinden vergaderd over beginselprogramma en Liberaal Manifest. Centrale figuur daarbij was mr. W. J. Geertsema, voorzitter van de commissie voor het nieuwe beginselprogramma. Op de foto op de voorpagina wordt hij gesecondeerd door partijvoorzitter Korthals Altes en vicevoorzitter Kamminga. Achter dit drietal een aantal leden van de commissie Geertsema.

Over Rotterdam en Enschede leest u op de pagina's 4, 5, 6, 7, 21 en 22. De beginselverklaring, zoals die op de vergadering in resp. Nijmegen, Rotterdam en Enschede is vastgesteld, staat op de pagina's 7 en 8.

Verder in dit nummer: Van achter de groene gordijnen. Pag. 25 en 26. Bijdragen op Europees gebied op pag. 9, 10 en 11.

De moeilijke weg naar herstructurering van de politie. Pag. 14 en 15. Stichting „Vorming en Scholing”. Pag. 16, 17 en 18.

Vrouwen in de VVD. Pag. 24.

VVD van A tot Z. Pag. 30 en 31.

Mijn opinie is ... Pag. 27 t/m 30.

Het volgende nummer verschijnt op 23 september. Kopij voor dit blad moet uiterlijk maandag 15 september binnen zijn bij de centrale redactie, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

creatie • recreatie • recreatie • recreatie

Vrijheidsdrang

door Frits Korthals Altes,
voorzitter VVD

De Polen hebben de wereld opnieuw getoond hoe diep de vrijheidsdrang is geworteld in de menselijke geest. Wat eerst als burgerlijke ongehoorzaamheid tegen materiële omstandigheden - gestegen vleesprijzen - werd aangekondigd, bleek zijn hoogtepunt te bereiken in een gezamenlijke bundeling van geestkracht bij het veroveren van meer vrijheid in een stelsel dat de individuele vrijheid totaal verwerpt en die verwerping op totalitaire wijze effectueert.

Terughoudendheid

Met grote zelfbeheersing, groter dan zij die aan vrijheid gewend (erdoor verwend?) zijn veelal weten op te brengen, hebben de Polen - stakers en stakingsleiders - de grenzen van het mogelijke trachten te bereiken en, naar het zich nu laat aanzien, ook bereikt. Het is goed dat het Westen zich terughoudend heeft opgesteld in de hoop provocaties te vermijden. Het is ook goed, wanneer wij de bereikte resultaten in alle nuchterheid beschouwen en rekening houden met de mogelijkheid dat geleidelijk aan zal blijken dat de concessies van het regime minder inhoud blijken te hebben dan wij nu hopen, of dat het regime plotseling ingrijpt, zoals dat na acht maanden Praagse lente ook is gebeurd in Tsjecho-Slowakije. Prawda-commentaren klinken niet hoopgevend. Zeker onder omstandigheden als gelden in dat deel van Europa, is vrijheid een goed dat voortdurend aan inbreuken bloot staat en daarom altijd bewaakt en voortdurend opnieuw bevochten moet worden.

Liberalen waakzaam

Het voortdurend waakzaam zijn als het om vrijheid en mensenrechten gaat, is een opdracht voor alle democraten, een opdracht die liberalen bij uitstek willen vervullen. Daarom is het een goede zaak dat de discussie in de VVD over een nieuwe formulering van de liberale beginselen met zo groot enthousiasme en door meer leden en afdelingen dan ooit tevoren, is gevoerd. Als dit artikel in druk verschijnt, hebben wij sinds eind mei drie algemene vergaderingen van twee dagen gewijd aan de herformulering van onze liberale uitgangspunten en het uitzetten van lijnen waarlangs wij deze beginselen in de praktijk willen verwezenlijken. Aan deze drie algemene vergaderingen van de partij zijn vele honderden vergaderingen van afdelingen en centrales voorafgegaan en daaraan nog eens vele honderden van discussiegroepen op afdelingsniveau. De amendementen lopen dan ook in de duizenden. Ook al is het wel eens moeilijk in de vergadering tot definitieve formuleringen te komen en ondoenlijk alle aspecten te bespreken, het feit dat zovelen zich geroepen hebben gevoeld zich actief bezig te houden met het doorgronden van betekenis en samenhang van de vandaan liberale beginselen van vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale gerechtigheid en de gelijkwaardigheid van alle mensen, bewijst dat het liberalisme levend is en dat wij bereid zijn ons rekenschap te geven van wat het liberalisme betekent. Op die wijze

toont de actief meedenkende en mee-organiserende VVD'er zich zijn vrijheid waard. Dat was ook het geval vóór dat de Polen ons nog eens extra ervan bewust maakten hoe kostbaar vrijheid is.

Weerbare samenleving

Het Poolse verzet tegen het regime was heldhaftig omdat de ervaringen in eigen land en daarbuiten tot nog toe altijd zijn geweest dat iets meer vrijheid niet werd aanvaard en, zo zij was veroverd, na korte tijd weer werd onderdrukt. Die heldhaftigheid dwingt ons ertoe ook van onze kant de vrijheid niet als iets vrijblijvends op te vatten. Ook wij hebben een taak bij het verdedigen en verdiepen daarvan. Niet alleen door ons te verdiepen in de beginselen, maar ook door in de praktijk te bouwen aan een vrije en weerbare samenleving.

Verkiezingsprogramma

De laatste maanden heeft een commissie gewerkt aan de totstandkoming van een ontwerp-verkiezingsprogramma, waarin beleidslijnen worden uitgezet voor zo'n vrije en weerbare samenleving. Op tal van punten loopt onze economie en daarmee onze samenleving vast. Voor het weer laten functioneren van die samenleving, het weer scheppen van werk, het bouwen van voldoende onderdak, is een bewuste koersverandering nodig. Daarnaast is de laatste maanden gezocht. Begin oktober wordt het ontwerp gepubliceerd. Onze hoop is erop gericht dat ook dan weer zal blijken dat de VVD zich haar vrijheid waard toont en weerbaar blijkt door op het ontwerp positief te reageren. Niet door het klakkeloos goed te keuren, maar door kritisch, opbouwend en vindingrijk mee te bouwen aan een liberale aanpak van de grote problemen die ons land, Europa en wereld het hoofd moeten bieden.

Partijraad op 20 september in Amersfoort

Op zaterdag 20 september a.s. wordt een openbare partijraadsvergadering gehouden, gewijd aan bespreking van Troonrede en Miljoenennota. Deze vergadering vindt plaats in Cultureel Centrum De Flint, Coninckstraat 60 te Amersfoort. Aanvang 13.30 uur.

In tegenstelling tot eerdere berichten zal het nog niet nodig zijn op deze vergadering de delegatie aan te wijzen naar het jaarlijkse ELD-congres in 1981.

Dat congres zal niet eerder dan medio 1981 worden gehouden, zodat aanwijzing van de delegatie in de eerste maanden van 1981 kan geschieden.

door
Jules Maaten

Liberaal Manifest vastgesteld na brede en interessante discussie

De levendige discussie zoals die de avond tevoren was gevoerd over het beginselprogramma werd op zaterdag 30 augustus misschien wel niet in alle hevigheid, maar toch zeker wel met eenzelfde intensiteit voortgezet. Aan de orde waren op deze dag in eerste instantie (zoals later zou blijken tevens in laatste instantie) het hoofdstuk Mens en Ontwikkeling van het Liberaal Manifest en enige stemmingen met betrekking tot de uiteindelijke vaststelling van het Beginselprogramma.

De gedachte dat deze stemmingen van een leien dakje zouden gaan bleek evenwel onjuist. Zoals al vaak is opgemerkt wordt er heden ten dage flink gediscussieerd in de VVD, en deze middag was dat - in elk geval waar het om het Beginselprogramma ging - met name op het vlak van de punten, de komma's en de procedures. Toch werden elf van de twaalf voorgestelde beginselen door de partij als beginsel aanvaard.

Dat men binnen de partij ook politiek-inhoudelijk uiterst gedegen weet te debatteren bewees de discussie over „Mens en Ontwikkeling”. Aan de ene zijde van de zaal de dames Den Ouden en Den Haan, die alom waardering oogstten met de kundige wijze waarop zij namens de Commissie-Geertsema dit hoofdstuk verdedigden. In de zaal zelf de afgevaardigden, van verscheiden pluimage. Een van de belangrijke discussiepunten was het al dan niet verlengen van de basisschool met twee jaar, dit om een zo breed mogelijke samenstelling van het vakkenpakket te garanderen. De vergadering stemde dit idee evenwel weg. Aangenomen werd een amendement van de afdeling Vught dat in de zin „De stem van de vaste wetenschappelijke staf behoort in kwestie van onderwijs en onderzoek doorslaggevend te zijn” het woordje doorslaggevend verving door zwaarwegend, hetgeen de mogelijkheid voor ruimere inspraak van o.m. studenten open houdt. „Ik ben blij dat binnen de VVD men ook hier voordelen van inspraak gaat inzien” reageerde Lize van der Stoel, op dit punt woordvoerster namens de JOVD.

Indoctrinatie

Ook sprak de vergadering zich uit voor een amendement van de afdelingen Baslo en Den Haag en de kamercentrale Gelderland dat over het vak maatschappijleer uitdrukte dat „... indoctrinatie van welke aard dan ook ...” volstrekt onaanvaardbaar is. De commissie had twijfels bij dit amendement geplaatst vanwege het gebruik van het woord „indoctrinatie”. Men had liever een positievere formulering gezien. Anderzijds was de commissie het met de strekking van het amendement op zich wel eens. Een amendement van de Commissie maatschappelijke ontwikkeling, dat uitsprak dat „... het onderwijs de wederzijdse tolerantie zal moeten bevorderen, die in de toekomstige multi-culturele samenleving in Nederland noodzakelijk is,” werd ook aangenomen.

Euthanasie en abortus

Vrijdag werd in de Twentse Schouwburg te Enschede de discussie voortgezet, ditmaal met de hoop verder te

vorderen met het Liberaal Manifest dan in Rotterdam een week eerder was gebeurd.

Bij het hoofdstuk „Mens en Gezondheid” volgde de vergadering een nogal progressieve lijn. De vergadering gaf de patiënt recht op inzage in het eigen medisch dossier en afschrift van de betreffende stukken en gaf bovendien een aanzet tot het op de helling zetten van het medisch tuchtrecht, mede omdat de tuchtrechtspraak - blijkens de toelichting van de afdeling Den Haag - „... een moraliserend karakter heeft en er wordt betwijfeld of dit past bij het liberalisme.” Tevens bleek dat de afgevaardigden absoluut niet afwijzend stonden tegenover het versoepelen van mogelijkheden tot euthanasie (hoewel een werkgroep van de partijcommissies voor Volksgezondheid en Justitie zich nog over deze problematiek buigt) en namen zij een amendement van de afdeling Maassluis aan dat de „Abortus is een zaak van vrouw en arts” aanvulde met „De uiteindelijke beslissing ligt bij de vrouw”.

Welzijn

Waar het Welzijn betrof roerde de vergadering zich wederom. Er werd een motie aangenomen van de Commissie Koepel Welzijn die meer aandacht vroeg voor bepaalde probleemgebieden als de betrokkenheid van de burger bij het welzijnswerk en de ontkoppeling van sportcultuur en sport-recreatie. Tweede Kamerlid Loek Hermans was met het aannemen van deze motie zeer tevreden „... omdat er nu meer accent gelegd wordt op de democratisering. Volgens mij vormt het aannemen van deze motie een goede basis voor ons verkiezingsprogramma van de komende jaren.”

Vanzelfsprekend kwam bij dit onderwerp ook naar voren de positie van de buitenlanders in ons land. Een motie werd aangenomen waarin over vreemdelingen wordt gezegd dat „... discriminatie moet worden vermeden, deze groepen zijn in onze pluriforme samenleving volwaardige burgers met gelijke rechten - doch ook gelijke plichten - en dienen dan ook op alle terreinen als zodanig te worden beschouwd en behandeld.” De specialiste op dit gebied in onze Tweede Kamerfractie, mevrouw Kappayne van de Coppello, voegde er evenwel aan toe dat positieve discriminatie in sommige gevallen toch noodzakelijk is in het geval van mensen in achterstandsituaties, een standpunt dat door de Commissie (middels Johan Remkes, die het commissiestandpunt hierbij voortreffelijk verdedigde) werd overgenomen.

Maatschappelijk nut

Nadat de vergadering een Hilversums amendement verworpen had, dat behelsde de groei-economie geleidelijk om te buigen tot een economie die gebaseerd moest zijn op o.m. een terughoudend aanwenden van milieuverstorende processen en zuinig gebruik van grondstoffen, ging men over op de behandeling van het hoofdstuk „Mens en Arbeid”.

De gewraakte passage in het ontwerp Liberaal Manifest

(vervolg op pag. 5)

Algemene vergadering achter referendumgedachte

In Enschedé heeft de algemene vergadering van de VVD zich bij de behandeling van het ontwerp Liberaal Manifest uitgesproken voor een motie van de plaatselijke ondercentrale, waarin een pleidooi wordt gehouden voor een consultatief referendum en voor de instelling van een staatscommissie die zo spoedig mogelijk een systeem van referenda zou moeten ontwerpen die passen in het Nederlands staatsbestel. „Uiterst negatief” vond de ondercentrale de passage in het Liberaal Manifest over zo'n referendum. „Het consultatief referendum kan in bepaalde gevallen een belangwekkend middel zijn ter versterking van de democratie” aldus de motie van Enschedé.

Tweede Kamerlid Annelien Kappelijne van de Coppello,

onvermoeibaar strijdster voor de instelling van een consultatief referendum, noemde in haar betoog ten gunste van de motie zo'n referendum „een grote stap op weg naar de voltooiing van de democratie. Daarin wordt de mondigheid van de burger tot uitdrukking gebracht om zelf een uitspraak te doen in bepaalde kwesties” betoogde zij. „De PvdA die altijd zo de mond vol heeft van democratisering heeft de stap tot dusverre nog niet durven wagen. Wij moeten haar voor zijn en ons er wel positief over durven uitspreken,” bepleitte ze. „Het consultatieve referendum laat de zwijgende meerderheid aan het woord. Actiegroepen weten vaak die van een minderheid door te drukken,” aldus een Haagse afgevaardigde.

Niet negatief

Mr. Geertsema, voorzitter van de commissie die de basistekst van het beginselprogramma en Liberaal Manifest heeft opgesteld, sprak tegen dat de tekst in negatieve termen over een referendum spreekt. Maar de commissie staat niet te juichen over een referendum, gaf hij toe. Hij herhaalde nog eens de in het ontwerp vastgelegde opvatting dat de vertegenwoordigende democratie een gevoelige klap te incasseren zou krijgen en dat de besluitvorming nog trager en moeizamer tot stand zou komen dan al het geval is. Hij wees op het gevaar van het bindend referendum. „Als er een consensus bestaat tussen regering en parlement over een bepaald wetsontwerp en de bevolking spreekt er zich afwijzend over uit, dan heb je een soort regeringscrisis die moeilijk oplosbaar is”.

Wel voelde mr. Geertsema voor de gedachte de referendum-kwestie te laten bestuderen door een staatscommissie en voor het idee het voor en het tegen van het referendum te bespreken op een speciaal congres. De motie Enschedé werd tenslotte door een meerderheid van de aanwezigen aanvaard. Een zege voor de thuisclub om het eens in sporttermen uit te drukken.

Een van de hoofdbestanddelen van de discussies op de slotdag van de zes dagen onvermoeibaar debatteren over het beginselprogramma en het Liberaal Manifest, vormde het extra artikel 12 over de Internationale rechtsorde. Op de vergadering was door de commissie Geertsema een tekst ingediend die door de afdelingen 's Gravenhage, Rotterdam, Bergschenhoek en Brussel was aangevuld. Zo wilden deze afdelingen de zin „In constructieve samenwerking met andere democratische landen dient Nederland de vrijheid in geestelijk, staatkundig en materieel opzicht met vreedzame middelen te bevorderen en zodanig daadwerkelijk te verdedigen” aanvullen met de woorden „Als loyaal bondgenoot houdt het zijn defensie op peil en voert het een politiek van vrede en veiligheid”. Die toevoeging vond evenwel geen genade in de ogen van de afgevaardigden.

Kortere tekst

Het Hoofdbestuur bracht een andere - kortere - tekst in die door het commissielid Hoefnagels weliswaar werd gekwalificeerd als een „slap stuk”, maar uiteindelijk met

(vervolg van pag. 4)

over het „biologisch minimum” werd wel niet letterlijk maar inhoudelijk wel tot op grote hoogte door de vergadering aangenomen. In elk geval werd erkend, dat er vele taken zijn te vervullen die niet direct onder de noemer betaalde arbeid vallen, maar desalniettemin een zinvolle bijdrage aan de maatschappij kunnen inhouden en dat de maatschappij daarvoor een (overigens zeer lage) vergoeding over kan hebben.

Wonderlijker was de discussie over inkomensverschillen. Een amendement van de afdeling Assen dat uitsprak dat het maatschappelijk nut van arbeid de basis moet vormen voor rechtvaardige inkomensverschillen werd verworpen, waarna een bijna gelijkkluidend amendement van de afdeling Den Bosch wel werd aanvaard.

Ondernemingsraad

Bij het hoofdstuk Mens en Welvaart enige belangwekkende discussies. De meest in het oog springende daarvan was wellicht rond de (aangenomen) motie, die uitsprak dat het bouwen van kerncentrales noodzakelijk kan zijn voor het veilig stellen van onze energievoorziening. Een amendement van de energiencommissie, dat eerst de brede maatschappelijke discussie wilde doen afwachten, werd verworpen.

Ook veel discussie was er rond een amendement van de afdeling Assen waarin werd gesteld dat „... de ondernemingsraad geleidelijk het hoogste orgaan in het werkverband zal moeten gaan worden ...”, waarbij de aandeelhoudersvergadering slechts het recht op informatie toekwam indien dat noodzakelijk was voor het afwegen van beleggingsmogelijkheden. Voor- en tegenstanders slingerden elkaar hierbij een artikel van de heer Rietkerk om de oren. Daarbij moet de laatste stelling tot de conclusie zijn gekomen dat uit dit artikel (wellicht onbedoeld) argumenten vóór dit amendement werden geput, evenzeer overigens als argumenten tegen. Gelukkig kwam de heer Rietkerk zelf enige malen naar de microfoon om de zaken te verduidelijken. Mede als gevolg daarvan werd het betreffende amendement verworpen.

Voor de
nieuwe
beginsel-
verklaring
zie pag. 7 en 8

een kleine amendering toch tot definitieve tekst werd verheven.

Enkele afgevaardigden wilden de behandeling van het hele artikel opschorten om eerst de achterban te kunnen raadplegen, maar partijvoorzitter Korthals Altes drong er met succes op aan toch tot behandeling over te gaan, omdat anders het werk van de commissie zou worden vertraagd. Mr. Korthals Altes vond van het stuk van de commissie dat het een aantal elementen bevatte die eerder zouden thuishoren in het Liberaal Manifest - de uitwerking van de beginselverklaring - dan in de beginselverklaring zelf. Zo viel hij over de zin „De VVD werkt . . . nauw samen met de liberalen over de gehele wereld in de Liberale Internationale en in het bijzonder in de federatie van liberale en democratische partijen van de Europese Gemeenschap”. In een beginselverklaring die een decennium van kracht moet blijven zou die vorm van samenwerking wel eens achterhaald kunnen worden, omdat we mogelijk bij de volgende Europese verkiezingen een Europese liberale partij hebben. „We moeten kijken naar wat er aan ons streven ten grondslag ligt. Kijken we naar de liberale buitenlandse politiek dan zien we dat we als liberalen niet meer aan de kant staan, maar volop meedoen. . . We verwerpen een politiek van neutraliteit en kiezen partij”. De liberale geest van broederschap, waarvan volgens de tekst van het Hoofdbestuur

de ontwikkelingssamenwerking blijkt geeft, had bij hem de voorkeur boven de term „sociale gerechtigheid” uit het ontwerp van de commissie. „Met die term broederschap referen wij aan het feit dat wij de partij zijn die de doelstellingen van de Franse revolutie 'liberté, égalité, fraternité' in praktijk brengt”, aldus de voorzitter.

Spanje

De vergadering sprak zich verder nog uit voor een spoedige toetreding van Spanje tot de NAVO en voor een uitbreiding van de maritieme taken van de verdragsorganisaties tot buiten het verdragsgebied. „Gezien de kwetsbaarheid van onze aanvoerlijnen moeten wij de bescherming ervan niet overlaten aan landen die er duidelijk minder belang bij hebben dan wij”, aldus commissielid Hoefnagels.

Rond het door de ondercentrale Waterweg Noord ingediende amendement „Ideaal zou zijn de dienstplicht militair dan wel alternatief door alle Nederlanders (ook vrouwen) te laten verrichten.” heerste bij de stemming nogal wat verwarring. De stemmingsuitslag op basis van het omhoog steken van de drie kleuren kaarten wees aanvankelijk tot twee maal toe een verwerping aan. Maar bij hertelling bleek het aantal voorstemmers uiteindelijk toch groter (490-438).

Een vertrouwde aanblik voor de congresserende VVD-ers; de bestuurstaal met de centrale figuur tijdens zes dagen vergaderen over beginselverklaring en liberaal manifest, mr. W. J. Geertsema. Achter hem op de tweede rij leden van zijn commissie.

Beginselverklaring

Artikel 1

De grondslag van de VVD

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie staat als liberale partij open voor een ieder die de overtuiging heeft, dat vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en de gelijkwaardigheid van alle mensen de fundamentele behoren te zijn van elke samenleving.

De beginselen die uit deze overtuiging voortvloeien, aanvaardt zij als grondslag van haar politiek.

Artikel 2

De mens

Elke mens is een unieke persoonlijkheid, die daarom de mogelijkheid moet hebben zich met besef van zijn verantwoordelijkheid voor anderen, de gemeenschap en de omgeving waarin hij leeft, te ontplooien naar eigen aard, aanleg en levensovertuiging.

Aangezien hij leeft in een gemeenschap van gelijkwaardige medeburgers, moet hij de bereidheid hebben anderen te nemen zoals zij zijn en waar mogelijk met hen samen te werken ten behoeve van de samenleving.

Artikel 3

De samenleving

Een veelvormige samenleving, die bovenal gekenmerkt behoort te zijn door naastenliefde en erkenning van de menselijke waardigheid, biedt de beste voorwaarden voor de verwezenlijking van dit liberale mensbeeld.

Artikel 4

De vrijheid

Een zo groot mogelijke vrijheid van de mens, zowel in geestelijk en staatkundig als in materieel opzicht, is een onmisbare voorwaarde voor zijn ontplooiing. Deze vrijheid komt ieder mens toe zonder enige vorm van discriminatie. Bij het gebruiken van die vrijheid moet de mens zich verantwoordelijk weten voor zijn medemensen, die evenzeer recht hebben op een zo groot mogelijke vrij-

heid. Tevens moet hij rekening houden met de belangen van toekomstige generaties.

Artikel 5

De rechten van de mens

De mens is geestelijk vrij als hij in woord, geschrift en gedrag uiting kan geven aan zijn gevoelens en opvattingen, zich naar eigen verkiezing kan bewegen en met anderen van gedachten kan wisselen. Hij dient daarbij de rechten en gevoelens van anderen te respecteren. Hij heeft recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

De staatkundige vrijheid van de mens kan slechts verzekerd zijn in een bestel waarin het gezag van de uitvoerende machten is gegrondvest op het vertrouwen van vertegenwoordigende lichamen, op democratische wijze gekozen op basis van evenredige vertegenwoordiging.

Voor verwezenlijking van de vrijheid in materieel opzicht is een maatschappij vereist waarin een ieder uit overwegingen van sociale rechtvaardigheid bereid is offers te brengen ten behoeve van hen, die deze vrijheid nog niet deelachtig zijn.

Bij het streven naar de verwezenlijking van deze vrijheden behoort richtsnoer te zijn de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, die op 10 december 1948 door de derde Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werd aangenomen. *)

Artikel 6

Ontplooiing door onderwijs

Alle mensen behoren gelijkwaardige mogelijkheden tot ontplooiing te krijgen. Gelijke rechten op onderwijs van hoge kwaliteit in elke levensfase zijn daartoe onmisbaar.

*) Zie ook de conventies van de Verenigde Naties inzake de Burgerrechten en politieke rechten en inzake de Economische, sociale en culturele rechten, beide van 19 december 1966.

Er dient voor ieder mens onderwijs te zijn, dat inspireert tot het verwerven van bij zijn eigen aard en aanleg passende kennis en vaardigheden. Het onderwijs dient daarom gericht te zijn op ontplooiing van de persoonlijkheid en de ontwikkeling van burgerzin; het moet de voorwaarden scheppen om als volwaardig burger in de gemeenschap te kunnen functioneren.

De overheid waarborgt de vrijheid van onderwijs en de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs. De instandhouding en verdere ontwikkeling van inrichtingen van openbaar en daarmee gelijk te stellen algemeen bijzonder onderwijs, waarin de veelvormigheid van de Nederlandse samenleving het beste weerspiegeld wordt, heeft grote betekenis.

Artikel 7

De sociale markteconomie

De vrijheid van de mens komt het best tot uiting in een sociale markteconomie, gegrond op vrije, gedecentraliseerde ondernemingsgewijze produktie en onderlinge mededinging, zowel in de produktie als op de arbeidsmarkt.

Artikel 8

De plaats van de arbeid

De mens die daartoe geestelijk en lichamelijk in staat is, dient zich in beginsel zijn vrijheid en materieel opzicht te verwerven door het verrichten van arbeid tegen beloning, hetzij als zelfstandige, hetzij in loondienst. Het deelnemen aan het arbeidsproces is geen doel op zichzelf, maar een onvervangbaar middel om verschillende doeleinden te verwezenlijken.

Verschillen in beloning zijn slechts gerechtvaardigd als zij voortvloeien uit verschillen in inspanning en verantwoordelijkheid, uit de aard van de werkzaamheden, de wijze waarop deze worden verricht en uit het maatschappelijk nut van de arbeid.

Uit een oogpunt van sociale rechtvaardigheid behoort te worden bevorderd dat een ieder die kan werken, die gele-

genheid krijgt menswaardige en zinvolle arbeid te verrichten, die zo dicht mogelijk aansluit bij zijn wensen alsmede zijn verworven kennis en vaardigheden.

Ook voor hen aan wie die gelegenheid niet kan worden geboden; en voor hen die geen betaalde arbeid (meer) kunnen verrichten, alsmede voor hen die vrije maatschappelijke diensten willen verlenen, dient een menswaardig bestaan te zijn verzekerd, evenals voor hen die pensioengerechtigd zijn.

Artikel 9 *De democratische rechtsstaat*

Het handhaven van de rechtsstaat en van een democratisch staatsbestel vormt een onmisbare voorwaarde voor de vrijheidsbeleving van de burgers. Alleen in een rechtsstaat immers hebben alle burgers gelijke rechten en worden hun grondrechten gewaarborgd, terwijl zij verzekerd zijn van een onafhankelijke rechtsbedeling, ook ten opzichte van de overheid.

Het behoort tot de wezenlijke kenmerken van een democratie, dat iedere stemgerechtigde burger invloed kan uitoefenen op de samenstelling van de vertegenwoordigende lichamen; de leden van die lichamen oefenen hun taak evenwel uit in onafhankelijkheid van die burgers.

In een ware democratie worden de besluiten bij meerderheid van stemmen genomen; daarbij wordt rekening gehouden met de opvattingen van minderheden. Beleidsvoorbereiding en besluit-

vorming worden gekenmerkt door een geest van openheid, waarbij de burgers tijdig zo volledig mogelijk worden geïnformeerd en zij voor wie het te nemen besluit gevolgen heeft, de gelegenheid krijgen tot inspraak.

Achteraf dient democratische verantwoording te worden afgelegd over de gronden die tot het besluit hebben geleid.

Een ware democratie kenmerkt zich voorts door een zo ver mogelijk doorgevoerde decentralisatie, opdat het bestuur zo dicht mogelijk bij de burgers staat.

Artikel 10 *De constitutionele monarchie in Nederland*

Hoewel de parlementaire democratie naar liberale opvattingen ook in andere staatsvormen kan functioneren, is voor Nederland de constitutionele monarchie onder het Koningshuis van Oranje, zoals deze zich in onze geschiedenis heeft ontwikkeld, de meest aangewezen staatsvorm.

Artikel 11 *De taak van de overheid*

Het is de plicht van de overheid er voor te zorgen dat een ieder een zo groot mogelijke vrijheid geniet.

Taken die in de samenleving als belangrijk worden onderkend en die niet of niet zelfstandig door individuen of groepen kunnen worden vervuld, behoort de overheid te stimuleren dan wel

op zich te nemen.

Aldus zijn de taken van de overheid als beschermend en dienend orgaan van de individuele mens, gemeenschap en samenleving bepaald en begrensd.

Artikel 12 *De internationale rechtsorde*

Het streven naar een internationale rechtsorde, waarin de rechten van de mens worden geëerbiedigd, is van doorslaggevende betekenis voor vrede in vrijheid en moet worden bevorderd door bondgenootschappelijke samenwerking tussen landen die dezelfde doelen beogen, en door deelneming in het werk van internationale organisaties.

Liberalen in de gehele wereld werken daarbij zoveel mogelijk samen ter verwezenlijking van hun beginselen.

Ontwikkelingssamenwerking is gericht op het bevorderen van vrijheid, in de eerste plaats in materieel opzicht, heeft op langere termijn ten doel de zelfstandige kracht van de mensen in de ontwikkelingslanden te versterken en geeft blijk van de liberale geest van broederschap.

Vastgesteld door de Algemene Vergadering te Nijmegen (55e), Rotterdam (56e) en Enschede (57e) op respectievelijk 30 en 31 mei, 29 en 30 augustus, en 5 en 6 september 1980.

„De wereldvrede zou niet
bewaard blijven zonder
creatieve pogingen die
opwegen tegen de gevaren
die haar bedreigen”, aldus
de Franse minister van
buitenlandse zaken Robert
Schuman (tijdens een op 9
mei 1950 gehouden

Europese gemeenschappen: van negen naar twaalf?

Het Franse initiatief van 1950 dat ook in de Verenigde Staten een goed onthaal kreeg — men zag hierin een mogelijkheid om het destijds in Europa bestaande machtsvacuüm, op te vullen — werd in een aantal Europese hoofdsteden gunstig ontvangen.

Op 20 juni 1950 kwamen de Duitse Bondsrepubliek Frankrijk, Italië en de drie Beneluxlanden in Parijs bijeen en na negen maanden onderhandelen werd op 18 april 1951 het EGKS-verdrag te Parijs ondertekend. Op 23 juli 1952 kon het in werking treden. In de preambule werd ondermeer gesproken over het leggen van grondslagen voor instellingen, „die in staat zijn richting te geven aan een voortaan gezamenlijke bestemming” en in artikel 98 werd vastgelegd dat „Elke Europese Staat kan verzoeken tot dit verdrag te mogen toetreden”.

EEG en EURATOM

Op basis van een rapport van Spaak, de toenmalige Belgische minister van buitenlandse zaken, komt op 26 juni 1956 een intergouvernementele conferentie bijeen en wordt op 25 maart 1957 het Verdrag tot instelling van een Europese Economische Gemeenschap en het Verdrag tot instelling van een Europese Gemeenschap voor Atoomenergie te Rome ondertekend. Op 1 januari 1958 treden deze verdragen in werking. De intentie tot uitbouw van de materiële werkingssfeer van de gemeenschap, waarvan Schuman in zijn verklaring van 9 mei 1950 al repte, is dan voor een groot gedeelte realiteit geworden.

Geografische uitbreiding

Met ingang van 1 januari 1958 was weliswaar het materiële geldingsbereik uitgebreid, de geografische werkingssfeer bleef echter beperkt tot de zes oorspronkelijk deelnemende landen. De verdragen openen echter de mogelijkheid voor iedere Europese staat om om het lidmaatschap te verzoeken. Toch zou het tot 1 januari 1973 duren voordat de Gemeenschappen werden uitgebreid met drie nieuwe leden (Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk). Nu staat de uitbreiding met Griekenland, Portugal en Spanje voor de deur. De onderhandelingen met Griekenland zijn inmiddels afgerond en Griekenland zal op 1 januari 1981 toetreden.

De uitbreiding van de Gemeenschappen met Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk ligt bij velen nog vers in het geheugen. Bezie men de resultaten van de afgelopen jaren, dan getuigt het niet van overmoed om te constateren dat — met name door de houding van het Verenigd Koninkrijk — er beslist niet van vette jaren kan worden gesproken. Menigene in Nederland — altijd één van de voorstanders van de Britse toetreding — had beslist meer verwacht. De stagnatie van het integratieproces en de vaak inadequate besluitvorming dienen echter niet alleen op de Britse conduittestaat te worden bijgeschreven. Immers de energiecrisis, de blijvend sombere vooruitzichten van de economie, de aanwakkerende inflatie, de toenemende werkloosheid en de dreiging van een nieuwe energiecrisis hebben ervoor gezorgd dat de

marges in de Europese politiek uiterst smal zijn geworden. Dit alles brengt mee dat de huijering, die er bij velen bestaat om op korte termijn over te gaan tot verdere uitbreiding van de Gemeenschappen, te begrijpen is. De vraag is echter of deze vrees op reële gronden berust. Trojan merkt op dat de stagnatie in het integratieproces van de Gemeenschappen in de afgelopen jaren niet alleen te wijten is aan een gebrek aan politieke wil van de lidstaten en de gewijzigde omstandigheden, maar evenzeer aan het feit dat er zich geen werkelijk Europees politiek gezag heeft ontwikkeld (mr. C. G. Trojan „De tweede uitbreiding van de Europese Gemeenschappen en hun besluitvorming” in *Internationale Ontwikkelingen en Buitenlands Beleid*, geschrift nr. 36 van de Prof. mr. B. M. Teldersstichting). De commissie die deze taak in de verdragen is toebedacht, heeft zich niet of nauwelijks kunnen handhaven ten opzichte van de Raad (van Ministers). Dit bezwaar zou mogelijkerwijze kunnen worden opgevangen door een daadkrachtiger commissie, bemand door personen met een werkelijk Europees inzet. Een efficiëntere organisatie van het ambtelijk apparaat van de commissie zou daartoe eveneens het nodige kunnen bijdragen. Een aantal suggesties in deze richting zijn reeds in de recente rapporten van het Comité van Wijzen en Spierenburg neergelegd (zie ook Trojan t.a.p.).

Sociale en economische achterstand

Het bruto nationaal produkt per hoofd van de bevolking ligt in Griekenland en Spanje ongeveer een derde lager dan het gemiddelde in de Gemeenschap; in Portugal zelfs meer dan de helft, terwijl ook de economische en sociale infrastructuur een aanmerkelijke achterstand vertoont. Trojan (t.a.p.) bepleit, teneinde de voortgang van het Europese integratieproces niet geheel te frustreren, om in sommige gevallen over te gaan tot een gedifferentieerde toepassing van gemeenschapsregelingen. De differentiatie kan z.i. per sector en regio verschillen, terwijl ook de staartgroep niet altijd dezelfde behoeft te zijn. Wel acht hij het essentieel dat de gemeenschapsprocedures in acht worden genomen, de eenheid van de gemeenschappelijke markt niet wezenlijk wordt aangetast en het integratieniveau op termijn groter wordt. Voorwaar geen onuitvoerbaar voorwaarden. Ook de problemen van technisch/administratieve aard zijn zeker op te lossen. Tolken en vertalers zijn in voldoende mate voorhanden.

Mijns inziens lijken de problemen die de uitbreiding van de Gemeenschappen oproepen in beginsel zeker oplosbaar. Temeer daar de aspirant-leden blij hebben gegeven van een werkelijk Europese mentaliteit.

Spanje, Portugal en Griekenland zijn alle, na een korte of lange periode onder een autocratie te hebben geleefd, een paar jaar geleden begonnen met het opzetten van een westerse parlementaire democratie. Een soepele opnemings in de Gemeenschappen zal voor deze landen zeker een stimulans betekenen om op de ingeslagen weg voort te gaan en zal aldus de kansen op uitbreiding van

vervolg op pagina 10

'LYMEC heeft wel degelijk invloed bij de Europese liberalen'

door Jules Maaten

Liberalen dragen de eenwording van Europa een warm hart toe. Dat bleek uit de inzet die de VVD toonde bij de Europese verkiezingen van vorig jaar, en het blijkt uit de inzet van de vier Nederlanders in de liberale ELD-fractie in het Europees Parlement. Maar niet alleen liberalen in VVD-verband houden zich bezig met Europa. Ook jongeren, niet altijd officieel aangesloten bij de VVD, zetten zich met hart en ziel in voor een liberale vereniging van de landen van Europa.

Het best krijgt deze inzet van liberale jongeren wel gestalte door de Liberal and Radical Youth Movement of the European Community, in de volksmond LYMEC, de jongerenorganisatie die lid is van de ELD. LYMEC bestaat uit tweëntwintig jongerenorganisaties uit de Europese Gemeenschappen (w.o. de JOVD) en telt daarmee ongeveer 60.000 leden. Sinds 1978 wordt LYMEC geleid door Gijs de Vries, oud-voorzitter van de JOVD.

LYMEC laat haar geluid horen op verschillende platforms. In de eerste plaats is daar natuurlijk de moederpartij, de ELD. Volgens De Vries heeft LYMEC wel degelijk invloed binnen ELD. „Dat was dit jaar vooral duidelijk op het Parijse ELD-congres, waar veel van onze voorstellen zijn aangenomen”, vertelt hij. „Het is ook op ons initiatief dat dit congres de Rechten van de Mens tot onderwerp had”.

Volwassen

Hij is zeer tevreden over dat Parijse congres. „De ELD is volwassen geworden, de mensen zijn niet meer bang elkaar te laten zien waar de verschillen liggen. Gelukkig ook heeft het congres nu een zekere invloed op de fractie. Dat is belangrijk, omdat de Engelse Liberal Party, een van onze grootste leden, door het Britse kiessysteem niet in het Parlement vertegenwoordigd is, maar wel op het ELD-congres. Uit een oogpunt van „fair-play” is dat niet meer dan redelijk”.

Jeugdforum

Een ander platform waar LYMEC haar ideeën kwijt kan is het Europees Jeugdforum. Het Jeugdforum is een officieel advieslichaam van de Europese instellingen, inclusief de Europese Commissie, LYMEC is in het Jeugdforum vertegenwoordigd in de politieke en in de economische commissie. De Vries: „Over problemen als de democratisering van de ambtelijke instellingen en de landbouwpolitiek heeft het Jeugdforum duidelijke ideeën geventileerd, waarvan in de uiteindelijke officiële documenten inderdaad veel is terug te vinden.

Aan de gedachtenvorming binnen dit forum draagt LYMEC in belangrijke mate haar steentje bij. Verhoging van de eigen inkomsten van de EEG is volgens Gijs de Vries van groot belang. „We moeten ons herbezinnen over de hoogte van ons budget,” meent hij. „De landbouw slokt daarvan nu ongeveer 70 % op. Dat is natuurlijk veel. Het probleem is echter dat we niet zozeer de landbouwuitgaven moeten trachten omlaag te brengen, het gaat er om dat de andere uitgaven niet in het gedrang

komen. Daarom moet het plafond voor de eigen inkomsten hoger gesteld worden, opdat die andere zaken niet in het gedrang komen en de landbouw tegelijkertijd niet ook in het slop komt.”

Niet uitsluitend economisch

De Vries, die mede-auteur is van het hoofdstuk Jeugd- en Cultuurbeleid van het ELD-verkiezingprogramma, maakt zich sterk voor het Europa van de regio's en de culturele diversiteiten. „Als liberalen hebben we altijd gezegd dat de EEG geen uitsluitend economische samenwerking mocht worden. Wij staan voor het Europa van de burger, maar dat kost natuurlijk wel geld. Als we daarentegen Europa niet dicht bij de burger weten te brengen, bijvoorbeeld door de regio's meer aandacht te geven, merken de kiezers dat heel zeker. Dan waren de verkiezingen van vorig jaar voor hen voor niets.”

Aansluitende gedachten vinden we terug bij De Vries' visie op de landbouwproblematiek: „Er is een duidelijke onevenwichtigheid tussen rijkere en armere delen in Europa. Die zal alleen nog maar vergroot worden door de toetreding straks van Griekenland, Spanje en Portugal. Er zullen belangrijke inkomensoverdrachten moeten plaatsvinden. Het principe van de solidariteit zal zo haar kracht moeten bewijzen. Door herstructurering moet ook het landbouwbeleid meer op deze zaken worden toegesneden. Grotere gerichtheid op de armste regio's, versterking van het sociaal en regionaal fonds, om maar eens iets te noemen. Als wij liberalen werkelijk voor het vergroten van de ontplooiingsmogelijkheden staan, moeten we ook streven naar een herverdeling van de welvaart binnen ons gebied”, aldus de LYMEC-voorzitter.

Partijcommissie

De samenwerking tussen het Europees Parlement en de nationale vertegenwoordigingen laat volgens De Vries nogal eens te wensen over, ook waar het de Nederlandse parlementariërs betreft. „Natuurlijk moeten de Europese fracties een eigen koers varen, maar er moet voorkomen worden dat er te weinig onderling contact is. Het zou goed zijn als dit in onze partij meer geïnstitutionaliseerd werd. Daarbij zouden partijcommissies een belangrijke rol kunnen vervullen. Die zouden trouwens ook als 'denk-tank' meer ingeschakeld kunnen worden.”

vervolg van pagina 9

de vreedzame samenwerking tussen democratische Europese staten en wellicht zelfs op een Europese confederatie verhogen. Van Europese politici wordt nu gevraagd om de creativiteit op te brengen om dit doel zo spoedig mogelijk te bereiken.

Het boek „Internationale ontwikkelingen en buitenlands beleid (rapport nr. 36) is verkrijgbaar door overmaking van f 19,50 (± f 3,— portokosten) op girorekening 33.49.7969 van de Teldersstichting, Koninginnegracht 55A te 's Gravenhage.

Gijs de Vries
ELD volwassen gewor-
den

Nederland, Europa en de Arabische landen

door
Florus Wijsenbeek

We hoeven er geen doekjes om te winden. Inzake onze ambassade in Jeruzalem zijn we gewoon voor de chantage van de Arabische landen door de pomp gegaan. Goed, we kunnen deze daad nog enigszins goedpraten door de resolutie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, maar het was niet de eerste keer (de niet-jood verklaringen) en het zal ook niet de laatste keer zijn dat de koopman in ons het van de dominee wint. Wanneer binnenkort bijvoorbeeld de vluchten op Israël van de KLM onder een Arabisch veto komen, wat doen we dan? En dan zal er geen resolutie van de VN zijn om ons moreel te redden. Een veelgehoord argument in deze zaken is dat het voor ons alleen weinig zin heeft om tegenstand aan Arabische druk te bieden, omdat we dan voor ettelijke miljarden aan orders zullen verliezen, maar dat andere landen, die zo'n moreel standpunt niet innemen dan ook nog met die orders gaan strijken. En onze concurrentiepositie is toch al zo zwak.

Een andere zaak zou het zijn, wanneer we erin zouden slagen met de EEG als geheel een ferm standpunt in te nemen, maar tot nu toe is daar nog niets van terecht gekomen. In 1973 bij de olieboycot is het niet de houding van onze Europese partners geweest die de olieboycot tot een ondoeltreffend wapen gemaakt heeft, maar eerder die van oliemultinationals.

Hoop

Toch is er ook hier hoop op het langzamerhand ontstaan van een gezamenlijke Europese houding. Op elke Europese Raad van de laatste jaren is de toestand in het Midden-Oosten onderwerp van gesprek geweest. Meestal bleef het daar dan ook bij en liet Europa het daadwerkelijk zich met die toestand bezighouden over aan de Verenigde Staten. Wel heeft de Gemeenschap een vrij-handelsovereenkomst met Algerije, Egypte, Jordanië, Libanon, Marokko, Syrië en Tunesië, alsmede met Israël. Daarnaast wordt nu enkele jaren de Europees-Arabische dialoog gevoerd, waarin zowel handels- als politieke onderwerpen ter sprake komen. Veel concreets is tot dusverre nog niet uit deze besprekingen gekomen, ondanks het feit dat de Europese Gemeenschap de belangrijkste handelspartner van de Arabische wereld is, dat een vijfde van de EEG-import daar vandaan komt, een achtste van de EEG-export daar heen gaat, een totaal van in- en uitvoer dat groter is dan onze handel met

Japan en de VS samen en 40 % van de totale wereldhandel vertegenwoordigt.

Kentering

Op de topconferentie van Venetië is er een kentering in de wat passieve Europese houding gekomen. Op initiatief van de Fransen wil de EEG eventueel in de VN een wijziging van resolutie 242 over het Palestijnse probleem voorstellen en bepaald niet in de door Israël gewenste zin. De huidige voorzitter van de Raad van Ministers, Gaston Thorn, is hiertoe op een uitgebreide informatiereis naar het Midden-Oosten vertrokken en zal half september verslag uitbrengen in Brussel. Tevens heeft hij de EEG in haar geheel vertegenwoordigd op de speciale zitting van de VN over de Palestijnse kwestie en de EEG onthield zich als geheel van stemming over de vraag of Israël voor 15 november alle bezette gebieden moet ontruimen. „Dit kan niet zonder Israël de nodige garanties voor zijn voortbestaan te bieden”, aldus Thorn. Desalniettemin was op 1 augustus in acht uur durende besprekingen tussen Thorn en de Israëlische regering wel zeer duidelijk verschil van mening gebleken. Op 4 augustus sprak Thorn ook gedurende twee en half uur met Yassar Arafat; hij bezocht verder Libanon, Jordanië, Saoedi-Arabië, Syrië en de Golfstaten.

Nederland dat na 1 januari het Raadsvoorzitterschap van Luxemburg overneemt zal zich uit dien hoofde actief met de Midden-Oostenproblematiek moeten gaan bezighouden. Of dat ons voor verdere druk van Arabische zijde zal vrijwaren is nog maar de vraag.

Partijraad op 20 september in Amersfoort

Op zaterdag 20 september a.s. wordt een openbare partijraadsvergadering gehouden, gewijd aan bespreking van Troonrede en Miljoenennota. Deze vergadering vindt plaats in Cultureel Centrum De Flint, Coninckstraat 60 te Amersfoort. Aanvang 13.30 uur.

In tegenstelling tot eerdere berichten zal het nog niet nodig zijn op deze vergadering de delegatie aan te wijzen naar het jaarlijkse ELD-congres in 1981.

Dat congres zal niet eerder dan medio 1981 worden gehouden, zodat aanwijzing van de delegatie in de eerste maanden van 1981 kan geschieden.

LAMBOOY & VALLENDUUK

Specialiteit eerste klasse maatkleiding
van Super-West-of-England pure wool
pure cashmere

Singel 286, Amsterdam-C., Telefoon 237383.

UW EIGEN LIBERALE WIJN

Rode Chianti Classico uit de wijngaarden van Giovanni Malagodi, ere-voorzitter van de Italiaanse Liberale Partij. Blij voldoende deelname met speciaal VVD-etiket f 5,- per fles per doos van 12, af Den Haag, bestellen voor 1 november, M. & M. Rempt, F. Wijsenbeek, Frankenstraat 13, 2582 SC 's-Gravenhage, tel. 070 - 502765.

VVD krijgt afdeling Luxemburg

Coos Combée
enthousiasme

Het gaat goed met de VVD. Deze door vice-voorzitter Jan Kamminga in Groningen uitgesproken en sindsdien veel geciteerde woorden, zijn ook van toepassing op de buitenlandse afdelingen van onze partij. Nu nog telt de VVD twee buitenlandse afdelingen (Brussel en Bondsrepubliek Duitsland), maar zeer spoedig zullen dat er drie zijn. Dagelijks bestuurslid Coos Combée uit Weert die de ontwikkelingen in de buitenlandse afdelingen bijna op de voet volgt, vertelt dat binnenkort de oprichting te verwachten is van een afdeling Luxemburg. Combée had op een van zijn buitenlandse trips zeer recentelijk nog een ontmoeting met het - zeer actieve - bestuur van de VVD-afdeling in de Belgische en Europese hoofdstad. „Het gaat ook prima met de afdeling Brussel”, zegt hij. „Het is een afdeling van 200 leden, waar duidelijk de behoefte blijkt volledig mee te doen en mee te leven met het partijgebeuren. Dankzij haar vele contacten heeft Brussel nu de voorbereiding ter hand genomen van een afdeling Luxemburg. De oprichtingsvergadering is zeer binnenkort. Uiteraard ben ik er erg blij mee”.

Eiland

Buiten de schriftelijke contacten die de buitenlandse afdelingen met het Algemeen Secretariaat onderhouden, leven ze een beetje op een eiland. Persoonlijke contacten met het dagelijks bestuur van de VVD in de persoon van Coos Combée zijn dan ook onontbeerlijk. Dat betekent wel dat Combée zoals nog zeer onlangs een ledenvergadering ging bijwonen van de andere buitenlandse VVD-afdeling, de afdeling BRD (Bondsrepubliek Duitsland) in Stolzenau bij Hannover. Voor Combée betekende dat een rit van 700 kilometer heen en terug vanuit zijn woonplaats Weert in Noord-Limburg. „Dat hield in vertrekken om vier uur 's middags uit Weert, om acht uur

aankomen in Stolzenau, vervolgens een inleiding houden met als ingrediënten de partij-organisatie, de politieke situatie en de ontwerpen - beginselprogramma en Liberaal Manifest, discussiëren en contacten leggen met de vele aanwezigen op die bijeenkomst. Vervolgens om elf uur 's avonds terug naar Weert om vervolgens om drie uur in de nacht thuis aan te komen. Als je dan 's ochtends om kwart over acht weer achter je bureau op het stadhuis zit, (Combée is in Weert wethouder voor Sociale Zaken), dan merk je toch dat je het een en ander hebt afgewerkt. Maar het geeft een enorme voldoening zo'n buitenlandse afdeling te hebben bezocht en te hebben waargenomen dat iedereen daar enthousiast bezig is”, zegt hij.

Actief

Combée heeft er veel plezier in. „Erg actieve mensen, ook in West-Duitsland” zegt hij. „De afdeling telt nu ruim honderd leden en blijft zich gestadig uitbreiden. Nee, ik kan het Kamminga alleen maar nazeggen: het gaat goed met de VVD en ik kan er zonder meer aan toevoegen: ook in het buitenland”.

Voor degenen in België, Luxemburg of de Bondsrepubliek die meer willen weten over de landelijke VVD-afdelingen of zich er als lid willen aanmelden, geven we hieronder nog even de adressen van de secretariaten: Afdeling BRD: Schleptruperstrasse 46, 4550 Bramsche BRD.

Afdeling Brussel: Renaissancelaan 6, 1040 Brussel.

Vacatures Commissie Volksgezondheid

Het hoofdbestuur heeft van de commissie volksgezondheid bericht ontvangen dat in deze commissie momenteel drie vacatures bestaan. Het betreft:

- een deskundige die een hogere opleiding heeft genoten in de intra- of extramurale verpleegkunde en ook als zodanig prakticeert;
- een vertegenwoordiger van de geestelijke gezondheidszorg;
- een praktizerend apotheker.

Naast bovenvermelde kwaliteiten wordt van de kandidaten verwacht dat zij beschikken over politieke/bestuurlijke ervaring/affiniteit, voldoende tijd en het vermogen om snel en grondig zowel kwalitatief als kwantitatief te rapporteren. Leeftijd bij voorkeur niet ouder dan 50 jaar. Afdelingen en centrales kunnen kandidaten opgeven bij het Algemeen Secretariaat, t.a.v. mevr. M. Th. M. Tangel. Ook individuele reacties zijn welkom.

nim neon

PROMINENT IN LICHTREKLAME

020-733928

01621-14939

vostadestraat 215
AMSTERDAM

lissenveld 43
RAAMSDONKSVEER

„Onderzoek naar mogelijkheden decentralisatie drastisch uitbreiden’

De bestuurlijke reorganisatie heeft de laatste tijd meer aandacht gekregen dan ooit het geval was. Twee gebeurtenissen waren hiervan de oorzaak. De Tweede Kamer heeft onlangs een voorlopig verslag gemaakt met name op het punt van de functionele reorganisatie. Het gaat hier om de taken en de bevoegdheden die gemeenten in de toekomst zullen krijgen. Bovendien zijn er concrete afspraken gemaakt over de territoriale indeling. Binnen de VVD is over deze bestuurlijke reorganisaties opvallend veel discussie geweest, met name op de algemene vergadering in Groningen. Kern van de discussie was dat er een duidelijke keuze gemaakt moet worden voor de functionele reorganisatie. Twee problemen zouden hierbij moeten worden opgelost:

- *het tegengaan van verdere centralisatie op rijksniveau en het bevorderen van decentralisatie in wetgeving en beleid;*
- *het versterken van de positie van de gemeenten.*

Over deze twee kernproblemen sprak John Vermeulen met de deskundige bij uitstek op dit terrein, Albert Jan Evenhuis.

Evenhuis' kritiek op de ontwikkeling in de jaren zeventig is dat teveel en te lang eenzijdig de nadruk is gelegd op de grenzen en op de territoria. „Dit is onjuist”, zegt Evenhuis, „want daarmee werd en wordt de maatschappelijke weerzin tegen de bestuurlijke reorganisatie alleen maar versterkt, zo men wil, gefrustreerd, door beleidsmatig en plein public het accent te leggen op die territoriale aspecten. Tegen de achtergrond van die territoriale aspecten hadden juist die functionele aspecten inhoudelijk veel sterker moeten zijn. Die territoriale aspecten moeten veel meer het sluitstuk vormen van de functionele reorganisatie”.

Evenhuis wijst er hierbij op dat de VVD-fractie vindt dat het kabinet op het wetsontwerp dat door het vorige kabinet is ingediend (een overigens mager wetsontwerp!) is blijven steken in concepties en procedures. Hij verwacht dan ook dat de regering in haar memorie van antwoord in het vorige najaar met aanvullende voorstellen op het punt van de decentralisatie moet komen.

„Als ik nog even daarop mag doorgaan: de Tweede Kamer-fractie van de VVD is van oordeel dat de zogenaamde 'negatieve lijst' moet verdwijnen. Die negatieve lijst houdt in dat er een opsomming is van taakgebieden, waar de gemeenten zich niet mee mogen bezighouden. Dit acht ik strijdig met de taak van de gemeente, zoals we die op dit moment hebben.

In de tweede plaats vinden wij dat het provinciale beleidsplan, dat bij wet wordt opgelegd aan de provinciale besturen, op zijn minst discutabel is. Binnen de fractie is dan ook de bezorgdheid uitgesproken dat daarvan een centraliserende werking zal uitgaan. Wij vinden dit ook strijdig met het uitgangspunt van de decentralisatie en denken daar ook wat anders over dan de Staten- en Raadsleden, die wel pleiten voor een provinciaal beleidsplan. Wij zijn wat sceptischer dan zij en wij zullen dit dan ook met de minister uitvoerig bespreken.”

Onderzoek

Dit dan wat betreft het wetsontwerp functionele reorganisatie. Evenhuis benadrukt dat er met de aanvullende voorstellen van het kabinet haast moet worden gemaakt en wel in de zin van prioriteiten. De VVD heeft bij de laatste begroting van Binnenlandse Zaken een motie ingediend, waarbij werd aangedrongen op drastische uitbreiding van het onderzoek naar decentralisatiemogelijkheden. „Op dit moment zijn twee onderzoeken afgerond: één voor volkshuisvesting en ruimtelijke ordening en één op onderwijsgebied, maar als je kijkt naar de tijd die daarmee gemoeid was vrees ik het ergste voor de andere onderzoeken op dit terrein! Welnu, dit vinden wij een zeer ongewenste, maar ook onjuiste ontwikkeling. Er moeten, behalve deze „deelgebieden”, nog veel meer terreinen worden onderzocht”.

Kortom, het kabinet zal in de visie van de VVD-fractie veel meer prioriteit aan die zo noodzakelijke decentralisatie moeten geven. Om de zaak wat te versnellen zou volgens Evenhuis het kabinet zich voorlopig een oordeel

Albert Jan Evenhuis
... provincie Rijnmond? ...

kunnen vormen over de voorstellen van de provincies, die zeven werkerterreinen hebben aangegeven, waarop gedecentraliseerd kan worden. „Die voorstellen, dat geef ik toe, zijn niet volmaakt, maar ze zijn wel waardevol en ze geven ook richtingen aan waarin de zaak ontwikkeld kan worden. En er zouden dan ook een aantal voorstellen af te leiden zijn. Wij hebben dan ook deze voorstellen bij de bewindslieden nadrukkelijk onder de aandacht gebracht.”

Gewestvorming

Samenvattend kan worden gezegd dat de VVD-fractie op dit moment geen behoefte heeft aan discussies over een nieuwe provinciale indeling van Nederland. Wel wil de fractie zich bezinnen op de vraag of er al dan niet een provincie Rijnmond moet komen. „Wij willen de minister het groene licht geven om in overleg te treden met de provincie Zuid-Holland, Rijnmond en met de gemeentes in het Rotterdamse gebied om af te tasten of er ruimte is een dergelijk wetsontwerp in te dienen. De problematiek is tamelijk eigensoortig dat het de conclusie wettigt dat hier een aparte ad hoc maatregel voor moet worden genomen. Zo is het standpunt van de provincie Zuid-Holland wat gewijzigd. De minister zal moeten onderzoeken op welke punten men anders is gaan denken en zal de knoop moeten doorhakken. Hetzelfde geldt eigenlijk voor Twente, waar eveneens ad hoc iets zou kunnen gebeuren, zeker de bijzondere problemen aldaar zullen de aandacht moeten krijgen. Wat een eventuele gewestvorming daar betreft, rijst onmiddellijk de vraag wat er met de rest van Overijssel moet gebeuren.” De minister moet in overleg treden met het Gewest Twente, de provincie Overijssel én met de provincie Gelderland. Dit zijn de betrokkenen die met de vraag te maken krijgen wat er met de rest van Overijssel moet gebeuren en dat is geen eenvoudige vraag!

De moeilijke weg naar een herstructurering van de politie

Schrijver van het hiernaast afgedrukte artikel is dr. C. N. Peijster. De heer Peijster is hoofdcommissaris van politie van de gemeente 's-Gravenhage. Als VVD'er is hij actief als lid van de commissie juridische zaken.

Hoe belangrijk de rol van de politie in onze samenleving is wordt steeds weer gedemonstreerd door allerlei gebeurtenissen die publieke aandacht trekken. De politietaken bij de handhaving van onze democratische rechtsstaat is, zoals ook algemeen wordt erkend, sterk verzwakt.

Zo ooit dan is het thans nodig aandacht te besteden aan de kwaliteit van de politiezorg. De burgerij heeft er recht op dat het politieapparaat zijn taak kan uitvoeren en uitvoert naar hoge eisen van kwaliteit en op een wijze die past bij de verlangens en ontwikkelingen in onze samenleving.

Dat de bestaande politie-constellatie, die sterk getekend is door wat ik zou willen noemen het compromis der machtspretenties, niet voldoet aan de daaraan thans te stellen eisen en dat structurele veranderingen hoog nodig zijn, wordt op dit moment algemeen erkend. Ook de Tweede Kamer heeft zich in 1973 en 1976 in die zin uitgesproken.

De Politiewet (van 1957) heeft eigenlijk de machtsstrijd over het beheer van de politie gelegaliseerd en maar al te vaak worden de beslissingen van de beide voor dat beheer verantwoordelijke departementen (justitie en binnenlandse zaken) door die „stammenoorlog“ gekleurd. Bovendien wordt daardoor ook de neiging tot centralisme bevorderd.

Specialismen

Zo ontstaan er de laatste jaren specialismen die niet noodzakelijkerwijs op centraal niveau zouden behoeven te bestaan. In de ontwikkeling van de Centrale Recherche Informatiedienst, thans onder leiding van een hoofdcommissaris van rijkspolitie, gaat een numerieke groei van dit onder het ministerie van justitie ressorterende rijksorgaan gepaard met een geleidelijke taakuitbreiding in de richting van een centrale dienst met executieve taken. Het departement van binnenlandse zaken beheerst het automatiseringsproces bij de politie en heeft daardoor zijn greep op het politieapparaat niet onbelangrijk versterkt. De gemeentelijke politiekorpsen in ons land zijn over het geheel genomen te kleine beheerseenheden om zelfstandig te voorzien in de steeds meer nodige grensoverschrijdende politie-werkzaamheden. In het algemeen hebben zij ook onvoldoende draagvlak om te voorzien in specialistische deskundigheid.

In de huidige situatie wordt met allerlei goedbedoelde kunstgrepen getracht in die lacune te voorzien. De bereidheid tot samenwerking houdt echter meestal op als structurele voorzieningen de eigen zeggenschap zullen aantasten. Dat blijkt vooral als samenwerking tussen rijkspolitie en gemeentelijke politiekorpsen wordt overwogen. Voldoende is gebleken dat „samenwerkingsregelingen“ geen oplossing zullen bieden om uit de huidige impasse te geraken.

Ontwerp van een nieuwe politiewet

Enkele maanden geleden hebben de ministers De Ruiter en Wiegel een ontwerp van een nieuwe politiewet gepubli-

ceerd. Dat zij in staat zijn gebleken een oplossing te vinden voor deze complexe problematiek mag een grote verdienste van de bewindslieden genoemd worden. Hoezeer het ontwerp op onderdelen kan worden bekritiseerd, niemand kan ontkennen dat zijn conceptie logisch en weldoordacht is en ook dat het een antwoord is op de ernstige gebreken die de bestaande wet aankleven. Het ontwerp fuseert rijks- en gemeentepolitie tot provinciale beheerseenheden die geleed en naar de gemeenten toe gedeconcentreerd zijn. Het lijkt mij intussen gewenst, dat de wet ook voorzieningen zal bieden om de bezwaren verbonden aan de grote omvang van sommige provinciale korpsen te kunnen ondervangen (dit zou o.a. kunnen door de politie in een provincie uit meer dan één korps te laten bestaan).

Dualisme

Het ontwerp handhaaft - m.i. terecht - het dualisme in het gezag, d.w.z. iedere burgemeester behoudt zijn verantwoordelijkheid voor de handhaving van de openbare orde in zijn gemeente en de officier van justitie blijft de leiding houden over het justitiële optreden van de politie. De gekozen opzet voldoet aan de voor liberalen absolute eis van onderwerping der politie aan controle door een vertegenwoordigend lichaam. Hij voldoet ook aan een andere liberale optie, t.w. het verlangen naar spreiding van staatsmacht (decentralisatie): de controle is verdeeld over de gemeenten, de provincies en het rijk. Daarbij moet worden bedacht dat de voorgestelde verandering o.m. betekent dat het gehele rijkspolitiekorps in feite wordt gedecentraliseerd.

De vorming van provinciale korpsen mag natuurlijk niet betekenen dat de uitoefening van de politiezorg op groot-schalige wijze plaats heeft. Ook de ervaring in grote steden leert dat het bij een groot korps heel goed mogelijk is tot kleinschalige functieuitoefening te komen (wijkpolitie, wijkteams).

Ook na de instelling van de provinciale korpsen zal er behoefte blijven aan enkele centrale diensten (luchtvaart-politie b.v.). Die diensten zullen, gelet op de draagkracht der provinciale korpsen, uiterst beperkt kunnen zijn en in hoofdzaak administratief en ondersteunend. Daar waar zij operationeel werken zal hun optreden onder het gezag van de lokale organen moeten plaats hebben. De centrale diensten in het ontwerp worden ten onrechte niet op een dergelijke wijze opgezet. Zij ademen te zeer de geest van een soort FBI.

Hopelijk wordt het ontwerp op dit punt geamendeerd. In een ander opzicht lijkt mij ook amendement van het ontwerp nodig. De Koninklijke Marechaussee zal als dit ontwerp wet wordt ook buiten het geval van bijstand taken kunnen krijgen. Dit lijkt mij een ongewenste militarisering van het politieapparaat, dat een civiel instituut is en blijft.

Zoals reeds lang voor de verschijning van het ontwerp aangekondigd heeft de Vereniging van Nederlandse gemeenten er grote bezwaren tegen. Zij heeft haar kritiek de vorm van een ongemeen felle campagne gegeven en

Politietoek bij handhaving democratische rechtstaat sterk verzwakt.

ook een alternatief voorstel opgesteld.

In plaats van het door de vereniging afgewezen provinciale beheer der politie stelt zij voor alle gemeenten met 25.000 of meer inwoners het beheer over hun „eigen” politiekorps te geven en de overige gemeenten met twee tot drie, andere gemeenten een gezamenlijk politiekorps. Dit voorstel biedt geen oplossing voor de eerder geschetste problemen in de huidige politie-situatie. Als fundamenteel bezwaar ertegen moet worden genoemd het ontbreken van democratische inbedding der politie in de gemeenten met gezamenlijke politiekorpsen. Die korpsen

zouden n.l. door de burgemeesters der deelnemende gemeenten gezamenlijk beheerd moeten worden.

Het democratische gehalte van deze opzet zou wellicht verbeterd kunnen worden door de benoemde burgemeester te vervangen door de gekozen burgemeester (een gedachte die ook overigens in de VVD best eens onder ogen gezien zou kunnen worden).

Maar ook met de gekozen burgemeester zou een situatie ontstaan die uit democratisch oogpunt onaanvaardbaar is. Het VNG-plan lijkt mij geen alternatief voor het ontwerp te bieden.

Voorontwerp van de moed

Voor mij is dit ministeriële werkstuk niet - zoals het in een weekblad is genoemd - het „voorontwerp van de angst”. Als ik het moet etiketteren dan noem ik het ’t „voorontwerp van de moed”. Want er is moed voor nodig principiële, staatsrechtelijke veranderingen tot stand te brengen die een wijziging in bestaande machtsstructuren teweegbrengen. Reeds eerder hebben liberale staatslieden dat ervaren. Het is te hopen dat de partij aan de politieproblematiek ernstige aandacht besteedt en dat zij het belang van de nu aan de orde zijnde beslissingen zal inzien.

Discussienota

Onder auspiciën van het hoofdbestuur is verschenen een discussienota, opgesteld door de werkgroep Politie van de Commissie Binnenlandse Zaken en de Commissie Justitie van de VVD, waarin het voorontwerp Politiewet wordt becommentarieerd. Het rapport is te verkrijgen door het overmaken van f 2,50 op girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening, 's-Gravenhage.

Inleidingen van vele prominenten op landelijke vormingscursus

door ir. T. Thalhammer

Wat indertijd onder leiding van mr. H. van Riel zo voortvarend van de grond kwam onder de welluidende en enigszins pretentieuze naam *Topkadercursus*, is met het nodige enthousiasme in de daarop volgende jaren voortgezet.

Een oorspronkelijke aanpak van deze cursus kan de heer Van Riel beslist niet worden ontzegd: zijn voorzitterschap, zijn eigen wijze van de benadering van de deelnemers: streng met een ondertoon van de nodige spotternij (hetgeen de cursisten vaak deed sidderen) zou in deze tijd een ondenkbare methodiek zijn. Deze topkadercursussen zijn een historisch gebeuren gebleken. Alhoewel de grote lijnen van de oude topkadercursus zijn doorgetrokken onder de naam *Landelijke Vormingscursus*, zij het met een wat eigentijdse aanpak, is op detailzaken het één en ander aan de verlangsamen des tijds aangepast.

De deelnemers zijn in de afgelopen jaren nadrukkelijker betrokken geraakt bij de vorm waarin de discussies worden gehouden. Dit gebeurt middels voorbereidend huiswerk en zelfwerkzaamheid tijdens de cursusweekeinden.

Met zestig door de kamercentrale voorgedragen en door de stuurgroep vorming en scholing uitgenodigde deelnemers wordt gedurende twee wekeinden over tal van onderwerpen gediscussieerd. Dit geschiedt aan de hand van de inleidingen van terzake deskundigen, die niet noodzakelijkerwijze VVD'ers behoeven te zijn.

Rollenspel

Veelvuldig worden de deelnemers middels een rollenspel met enige realiteit geconfronteerd.

De inleiders maken de stellingen die vervolgens in groepen worden behandeld. Als congresvoorzitters hebben in het verleden ondervoorzitters van de partij, te weten de heren mr. H. P. Talsma en drs. H. Toxopeus en het

hoofdbestuur lid de heer dr. L. Smeets gefungeerd, terwijl het voorzitterschap thans voor de tweede maal in successie in handen is van ons Tweede Kamerlid Ed Nijpels, zelf in het verleden actief deelnemer aan dit type cursussen. De organisatorische leiding, zowel voor wat betreft de voorbereidingen van de cursus-inhoud, als ook de technisch-organisatorische aspecten berust bij de stichting vorming en scholing. Telkenjare worden specifieke problemen van nationale en internationale aard als onderwerpen voor de cursus aangedragen.

Zo zijn in het verleden in willekeurige volgorde onder meer de volgende zaken aan de orde geweest:

- Liberalisme, socialisme en confessionalisme;
- De reorganisatie van het binnenlands bestuur en de ontwikkeling van de vierde macht;
- Onderwijsontwikkelingen;
- Consumentenzaken;
- Het Nederlands buitenlands beleid;
- Het referendum;
- De wereldeconomie;
- Democratisering in de onderneming;
- Inspraak in de publieke sector;
- Welzijnsproblematiek.

Gedurende twee wekeinden in oktober zal wederom intensief worden geluisterd, gesproken en gediscussieerd. Dan zullen de minister van Economische Zaken, drs. G. M. V. van Aardenne, prof. dr. S. K. Kuipers, hoogleraar Economie, ons Tweede Kamerlid dr. R. W. de Korte, prof. dr. Th. A. Stevens, hoogleraar Openbare Financiën en dr. J. H. J. Crijns, directeur VNO inleidingen houden en met de aanwezigen discussiëren over de sociaal-economische ontwikkelingen, de werkgelegenheid en het inkomensbeleid. Dan zullen ook ons Tweede Kamerlid mevrouw mr. A. Kappeyne van de Coppello, de heer H. Molleman, oud-lid Tweede Kamer voor de PvdA, en

studiedag Kleine Kernen

Op zaterdag 27 september 1980 organiseert de Stichting Vorming en Scholing in samenwerking met de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD een studiedag over de problematiek van de Kleine Kernen. In het bijzonder zal worden ingegaan op de planologische en stedenbouwkundige aspecten van kleine kernen, alsmede op de juridische aspecten van verkoopregulerende bepalingen en vestigingsregelingen.

Inleidingen zullen worden verzorgd door prof. ir. J. J. Sterenberg en prof. mr. R. Crince le Roy. De bijeenkomst zal worden gehouden in het Stationskoffiehuis te Twello (gemeente Voorst, Gld.) en om 10.30 uur beginnen.

De agenda voor deze dag luidt:

- 10.30 u. Ontvangst
- 10.50 u. Opening door de voorzitter van de Vereniging, de heer M. de Bruijne

- 11.00 u. Inleiding door de heer prof. ir. J. J. Sterenberg
- 11.30 u. Inleiding door de heer prof. mr. R. Crince le Roy
- 12.00 u. Lunch
- 13.30 u. Discussie
- 15.00 u. Samenvatting en sluiting

De deelnamekosten, inclusief lunch, bedragen:

Voor leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden f 20,—.

Voor niet-leden van de Vereniging f 25,—.

De deelnemersbijdrage kan worden overgemaakt op postgirorekening 1687886 t.n.v. de penningmeester van de Vereniging van Staten- en Raadsleden te Den Haag onder vermelding van „Studiedag Kleine Kernen”. Inschrijving door middel van nevenstaande bon, in te zenden aan de Vereniging van Staten- en Raadsleden VVD, Koninginnegracht 57, 2814 AE 's-Gravenhage.

Schema cursusactiviteiten

Cursussen Liberale Politiek

Organisatie	: Provinciale Commissie vorming en scholing uit de kamercentrales Groningen en Drenthe, in samenwerking met de stichting VVD
Data	: 4 en 25 oktober en 1 november 1980
Plaats	: hotel Overcingel te Assen
Aanvang	: 10.00 uur
Kosten	: f 30,— inclusief lunches en consumpties
Onderwerp	: Sociale Economische Zaken

thans directeur coördinatie Minderhedenbeleid van het ministerie van binnenlandse zaken en ons VVD-db-lid en wethouder welzijnzaken van de gemeente Weert, J. Combée, van gedachten wisselen met de cursisten over tal van zaken de positie mens-maatschappij en het minderhedenbeleid betreffende. Ook zal de minister van Justitie, dr. J. de Ruiter, zijn visie geven over het overheidsbeleid ten aanzien van minderjarigen, gescheiden medemens en het gevangeniswezen, en zal tenslotte prof. dr. A. J. F. Köbben, hoogleraar Psychologie de sociologische aspecten ten aanzien van de emancipatie van minderheden behandelen.

Boeiend programma

Een vol, maar uiterst boeiend programma, waarbij van de deelnemers een optimale voorbereiding wordt verwacht.

De stichting vorming en scholing is indertijd opgericht teneinde behulpzaam te zijn bij de behoefte die in de partij leeft zich te kunnen verdiepen in tal van onderwerpen. Hiertoe zijn cursussen in het leven geroepen en hebben deskundige trainers en inleiders zich bereid verklaard mee te werken.

Uiterst consciëntieus wordt er door alle betrokkenen gewerkt om aan de belangstelling hiervan in voldoende mate tegemoet te komen. Dit geldt niet alleen voor de hierboven omschreven Landelijke Vormingscursus, maar voor alle typen cursussen welke door de stichting VVD worden georganiseerd.

Deze cursussen worden regelmatig en tijdig in dit blad aangekondigd. Zolang blijkt dat de behoefte aan meer kennis, inzicht en betrokkenheid groot is, kan het niet anders dan van enorm belang zijn voor de toekomst van onze gehele VVD.

Voor wie is deze cursus bedoeld?

Voor leden die zich met name willen verdiepen in de sociaal-economische problematiek.

Inleiders voor deze cursus:

Dr. R. Braams (VVD Tweede Kamerlid) over „energieproblematiek”; dr. R. W. de Korte (VVD Tweede Kamerlid) over „de economische problematiek”; J. W. Remkes (VVD Statenlid in Groningen) over „regionaal beleid”; drs. E. H. T. M. Nijpels (VVD Tweede Kamerlid) over „Sociaal: een liberale visie”.

Aanmelding en wijze van betaling:

Aanmelding geschiedt bij de secretaris, de heer F. Roerig, Westhove 18 te Roden, vergezeld van uw ingevulde betaalkaart of betaalcheque. Ook kunt u het cursusgeld storten op bankrekeningnr. 570829569 bij de ABN te Roden t.n.v. provinciale Commissie Vorming en Scholing VVD Drenthe, onder vermelding van cursus en data. Postrekeningnr. van de bank: 802394.

Bestuurderscursus

Organisatie	: Kamercentrale Haarlem
Datum	: 27 september 1980
Plaats	: Lion D'or te Haarlem
Aanvang	: 10.00 uur
Kosten	: f 20,— inclusief lunch
Onderwerpen en inleiders	: Structuur van de VVD door de heer jhr. J. J. van der Goes van Naters (VVD hoofdbestuurslid) en de heer H. Krol (fractievoorzitter van de VVD) communicatie en propaganda.

Aanmelding kan geschieden bij de heer H. D. C. A. Olieslagers, Geddingmoor 17, 2151 DK Nieuw Vennep, tel. 02526 - 74456.

Naam:.....

Adres:.....

Woonplaats:.....

Politieke functie:.....

wenst deel te nemen aan de studiedag Kleine Kernen te Twello op zaterdag 27 september 1980.

De kosten zijn overgemaakt op postgirorekening 1687886 t.n.v. de penningmeester van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD te Den Haag.

Eendaagse seminar over de wereld en Nederland

door ir. T. Thälhammer

De afhankelijkheid van Nederland van het internationale gebeuren wordt steeds groter. De invloed van de wereldpolitiek op onze energievoorziening, vooral op de bevoorrading met aardolie, wordt dominant. De aardolie gaat naast economische gevolgen ook steeds meer politieke gevolgen krijgen. Ook de mogelijkheden voor het gebruik van andere energiebronnen, zoals steenkool en kernenergie, worden beïnvloed door politieke ontwikkelingen buiten onze landsgrenzen. Ook op andere terreinen groeit de afhankelijkheid. In het verband van de EG wordt onze eigen keuzevrijheid beperkt. Daarnaast speelt dat de in aantal belangrijker geworden ontwikkelingslanden steeds meer de Verenigde Naties en alle daarvan afgeleide organen gaan domineren. Een recent voorbeeld daarvan was de conferentie over de positie van de vrouw, waarbij vooral de positie van het Zionisme de krantenkoppen haalde. Er zijn echter ook vele andere voorbeelden aan te halen.

Op het gebied van de ontwikkelingssamenwerking tussen westelijke geïndustrialiseerde landen en ontwikkelingslanden gaat het niet zo best. Verschillende factoren van heel ongelijksoortige aard spelen daarbij mee. Enerzijds onvoldoende inspanning van de westerse landen, zoals bijvoorbeeld van de Verenigde Staten. Verder de stijgende energieprijzen, maar ook een teruglopend enthousiasme.

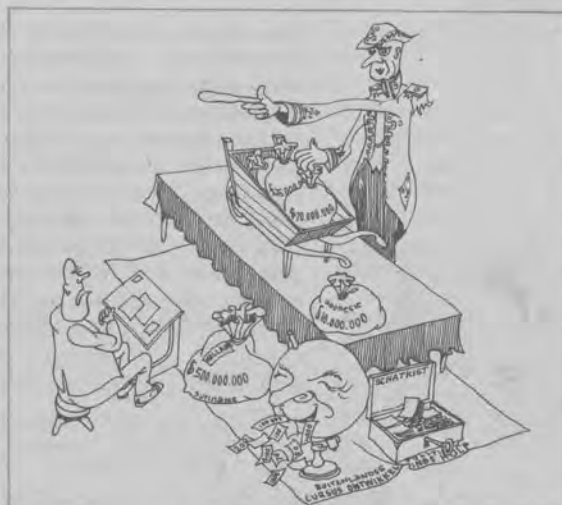
Een wat fatalistische houding door het gebrek aan succes valt hier en daar te bespeuren. Tenslotte moeten als factoren zeker ook genoemd worden het falen van de pogingen tot beperking van de bevolkingsaanwas en de in vele landen optredende bestuursinstabiliteit. De noodzaak tot samenwerking tussen rijk en arm wordt echter eerder groter dan kleiner door alle ontwikkelingen. Onder rijk dienen dan ook de belangrijkste olieproducerende en de communistische landen verstaan te worden.

Imponerend

Ook binnen de Europese Gemeenschap rommelt het. Een imponerende poging van een gedeelte van de voor het eerst gekozen Europarlementariërs om meer invloed te trachten te verwerven, valt daarbij op. Een goede zaak, maar of er werkelijk wat bereikt zal worden is een open vraag. Daarbij zal de uitbreiding van de EEG het steeds moeilijker maken tot gemeenschapsbeslissingen te komen. Kenmerkend is verder dat de kosten steeds verder stijgen, maar dat de Nederlandse landbouw toch ontevreden is. Nieuwe marktverordeningen van het oude type, met name voor het schaap, staan ons daarenboven te wachten.

Alhoewel Nederland niet tot de allerkleinste landen behoort moeten wij ons realiseren dat onze invloed en onze keuzevrijheid beperkter zijn dan in het verleden. Nieuwe krachten zijn in de wereld opgestaan. Dat heeft gevolgen voor onze mogelijkheden om buitenlandse politiek te bedrijven.

Dat het soms pijnlijk is dit te moeten ervaren is duidelijk. Het is dan echter onjuist om vanwege binnenlandse

politieke strijd maar standpunten in te blijven nemen die aardig klinken, maar waarmee buiten de landsgrenzen niets wordt bereikt. Met behoedzaam manoeuvreren is in het buitenlands beleid soms meer te bereiken dan met getuigenispolitiek.

De stichting vorming en scholing organiseert over de liberale aanpak van vraagstukken van buitenlandse en van ontwikkelingssamenwerkingspolitiek een eendaags seminar. Het is uiteraard niet de bedoeling daar tot definitieve standpuntsbepalingen te komen. Wel is het de bedoeling om door middel van voordrachten van uiterst deskundige inleiders uit eigen kring te komen tot verduidelijking van de liberale benaderingswijze van de wereldproblemen. Daarbij zal aandacht besteed worden aan enkele punten, waarop het liberalisme afwijkt van andere Nederlandse politieke stromingen.

Dit seminar wordt gehouden op zaterdag 25 oktober a.s. aanvang 10.00 uur in restaurant Hoog Brabant te Utrecht.

De kosten bedragen f 20,—, inclusief lunch. U kunt intekenen door storting op girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening Den Haag onder vermelding van „Themadag Buitenland”.

Het programma van het seminar is als volgt:

- 10.00 uur: Ontvangst en koffie
- 10.30 uur: Inleiding dr. W. F. van Eekelen, staatssecretaris van Defensie, over „Het Nederlands buitenlands beleid”
- 11.15 uur: Plenaire discussie naar aanleiding van inleiding
- 12.00 uur: Lunch
- 13.00 uur: Inleiding ir. H. Ph. Huffnagel, voorzitter partijcommissie Ontwikkelingssamenwerking over „Het Nederlands buitenlands beleid en de Ontwikkelingssamenwerking”
- 13.45 uur: Behandeling van stellingen in groepen
- 14.45 uur: Rapportage en discussie
- 15.30 uur: Afronding.

Delftse wethouder Vos de Wael: ,Samenwerking socialisten-liberalen gaat best'

door
een medewerker

Alexander Vos de Wael
... belangrijke uitdaging

Samenwerking tussen PvdA en VVD - kan dat eigenlijk wel? Sommige politici doen ons bijna geloven van niet. Maar in de praktijk blijkt het wel mee te vallen. Sinds de gemeenteraadsverkiezingen van 1978 heeft Delft een college van B & W dat, na open en zakelijke programonderhandelingen met alle partijen, behalve uit twee PvdA-ers en één D'66-er bestaat uit twee VVD-ers. Een van hen is Alexander Vos de Wael, wethouder van financiën. Hij komt uit het management in het Rotterdamse bedrijfsleven en maakte in september 1978 de stap naar het politieke dagelijkse bestuur van de gemeente.

„Waarom juist ik in zo'n college met socialisten ben gestapt? Daar zijn drie redenen voor. Op de eerste plaats vind ik dat wij liberalen alleen iets van onze woorden kunnen waarmaken door ze met daden te bewijzen. Daarbij waren de onderhandelingen zodanig verlopen, dat het ook voor de fractie acceptabel was iemand voor het college te leveren. Verder vond ik het een belangrijke uitdaging, wetend dat socialisten en liberalen op enkele gebieden naar zeer tegenstrijdige zaken streven. Ten derde wilde ik mijn horizon verbreden. In het Rotterdamse bedrijfsleven heb ik met vakbonden en gemeentelijke autoriteiten te maken gehad en ervaren hoe verschillend die werelden zijn. Probeer die kloof tussen partijen te overbruggen, voeling te krijgen met maatschappelijke verschuivingen en die mede te sturen, ja, dat is zeker ook een overweging geweest”.

Meest positieve

Wat Alexander Vos de Wael als het meest positieve ziet in de samenwerking met PvdA en D'66 is dat zijn collegae zich strikt houden aan eenmaal gemaakte afspraken. „Noem als voorbeeld het Delftse vakantie-oord op de Veluwe. De VVD pleit al jaren voor afstoting daarvan, omdat er betere manieren zijn om de ermee beoogde sociale doelstellingen te realiseren. De PvdA was altijd tegen afstoting, maar denkt er nu genuanceerder over. Daardoor staat ze momenteel onder grote maatschappelijke druk. Desondanks houden de PvdA-wethouders zich aan de daarover in het college gemaakte afspraken.”

Maar zijn er dan geen knelpunten?

„Natuurlijk wel, maar die zijn bespreekbaar. Bijvoorbeeld, onze fractie wil onder meer door kostendekkende tarieven voor gemeentelijke diensten verbetering van de inkomstenkant van de begroting. De PvdA en D'66 willen dat doen via verhoging van de min of meer progressieve onroerend-goedbelasting. Nu de huizenmarkt is ingestort, wil de VVD versoepeling van de voorwaarden bij verkoop van koopwoningen, maar onze partners willen van koopwoningen huurwoningen maken. De kortingen op het gemeentefonds maken het schrappen van activiteiten nodig, maar over de snelheid waarmee het beleid moet worden bijgesteld, is nog geen overeenstemming. De verhoudingen in het college zijn zo, dat er stellig acceptabele compromissen te verwachten zijn. Men respecteert elkaars standpunten, weegt ze

alle mee bij de beslissing. Ben je het met de beslissing niet eens, oké dat kan, als je het maar goed beargumenteert.”

Overeenkomst

In een stad als Delft geef je mede leiding aan zo'n 1800 ambtenaren. Is dat leiding geven de enige overeenkomst met de managementfunctie die je had? „Nee, hoewel het sturen, motiveren en stimuleren van het ambtelijk apparaat wel heel belangrijk is. Een parallel kan ook getrokken worden bij het planmatig en systematisch aanpakken van zaken, met name ook de bestudering van lange termijn-consequenties”. Hij noemt het model dat hij maakte voor het kostenverloop van de buitenstedelijke recreatie in de komende twintig jaar. Voorts de meerjarenbegroting, waarin door een grotere planperiode en het introduceren van een volumebeleid de hoofdlijnen van beleid vaststaan, terwijl de invulling ervan in het planjaar zelf geschiedt.

Welke ervaringen uit het bedrijfsleven kan hij duidelijk niet gebruiken?

„Vooral de gewoonte om te kijken of activiteiten rendabel zijn. Dat is er hier nauwelijks bij. Wat verder erg opvalt, is dat de terugkoppeling van je beslissingen zo lang duurt.” Dan maakt hij de vergelijking van de schakelaar die je omdraait. De lamp die dan in het bedrijfsleven direct aangaat, maar bij de overheid pas een jaar later. „Tenslotte mijn technische achtergrond. Die komt hier niet zo direct van pas, hoewel het hebben ervan bij energiezaken, die ook in mijn portefeuille zitten, wel prettig is. Maar het gaat in de gemeente vooral om beleidsvorming en strategieplanning”. Hij benadrukt dat het er zowel in de politiek als bij het bedrijfsleven om gaat je doelstellingen te realiseren. „Verschil is, de politiek is opener, je hebt met veel meer dingen rekening te houden en moet zeer zorgvuldig afwegen, want je bent voor je beslissingen heel direct en openbaar aanspreekbaar.”

Volmondig „ja”

Zou hij als liberaal weer in zo'n college willen?

Een volmondig „ja” volgt. Vos de Wael: „Het hangt natuurlijk wel af van de verkiezingsuitslag en van de college-onderhandelingen. Er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt, omdat PvdA en VVD het immaterieel op vele punten eens zijn, maar op economisch terrein verschillen ze op principiële punten. Dan kan samenwerking, zoals nu, goed en vruchtbaar zijn. We hebben meer bereikt dan wanneer we als VVD buiten het college waren gebleven.”

Waaruit blijkt die VVD-invloed dan?

Hij noemt onder meer: „Niet-georganiseerde ambtenaren krijgen actief en passief kiesrecht voor medezeggenschapscommissies, het plaatselijke theater wordt verpacht in plaats van door de gemeente geëxploiteerd en het profijtbeginnsel wordt verder doorgevoerd. Daaruit blijkt toch dat je ook met de PvdA nog tal van liberale uitgangspunten kunt realiseren.”

In vele gemeenten eenzijdigheid bij keuze raadsleden

Nu over twee jaar weer gemeenteraadsverkiezingen gehouden worden bezint zich menige plaatselijke partijafdeling over de samenstelling van de nieuwe kandidatenlijst; aan de verkiezingen gaat immers een vrij langdurige en ingewikkelde procedure vooraf, er moet een verkiezingscampagne gevoerd worden en het komt steeds meer gewenst voor dat degenen die zich beschikbaar willen stellen voor het raadslidmaatschap op de hoogte gebracht worden van het raadswork, opdat zij weten wat hun te wachten staat en zij enigszins op hun taak zijn

„Even opzij gaan voor een lid van het hoofd van de gemeente”, sprak schertsend tot me een oud-burgemeester, die evenals ik aanwezig was op de afscheidsreceptie van de burgemeester van Zwolle, mr. J. Drijber, op 14 mei j.l.. Die opmerking klonk ironisch, maar was niet geheel zo bedoeld: deze oud-burgemeester had, als zijn Zwolse collega, zich ingezet de raad als hoofd van de gemeente te doen functioneren. Toen ik 14 jaar geleden in de raad van Zwolle gekozen werd was de raad formeel ook het hoofd van de gemeente, maar in de praktijk had de raad zich in veel opzichten buitenspel geplaatst. Hij besteedde veel tijd aan het oefenen van kritiek op een beleid dat in hoge mate collegebeleid was en waar de raad achteraf zijn goedkeuring aan hechtte of zijn afkeuring over uitsprak. In andere gemeenten zal die toestand niet veel anders geweest zijn.

In die 14 jaar is veel veranderd: gemeenteraden zijn via het commissiewerk vanaf het begin bij de beleidsvoorbereiding betrokken, er wordt gestreefd naar lange termijnplanning en integraal beleid, naar het betrekken van de burgers bij het bestuur, naar versterking van wijkorganen, naar verbetering van inspraakprocedures, naar intergemeentelijke samenwerking, naar complementair bestuur. Het aantal vergaderingen is drastisch toegenomen, de informatie is gedetailleerd en grondiger, meer dan vroeger beseft het raadslid, dat de wereld niet ophoudt buiten zijn gemeente, kortom het raadswork is veel omvattender geworden.

„Het raadslidmaatschap wordt steeds zwaarder”, verzuchtte onlangs een fractiegenoot, „Het zal ooit wel een dagtaak worden.” Ik hoop dat zijn voorspelling niet uitkomt. De vergoeding voor het raadswork is thans van dien aard, dat het hoofdberoep voor een deel plaats kan maken voor het raadswork. Maar wil de raad een vertegenwoordiging zijn van de bevolking, dan moet hij bestaan uit beoefenaars van allerlei beroepen, uit vertegenwoordigers van diverse maatschappelijke groeperingen en geestelijke stromingen. Er is - dacht ik - in vele gemeenten sprake van eenzijdigheid. Bij het recruterende moeten we, als democratisering ons lief is, een zo goed mogelijke afspiegeling van de bevolking nastreven.

Profiel

En nu het profiel van het raadslid. „Een raadslid hoeft maar één eigenschap te hebben”, zei eens mijn vroegere burgemeester Roelen tijdens een raadsvergadering „gezond verstand”. Die uitspraak lijkt wat overtrokken, want de ingewikkeldheid van de moderne samenleving eist toch wel een behoorlijk opleidingsniveau, maar toch heeft de heer Roelen volgens mij gelijk: beter een wat minder ontwikkeld raadslid maar met een open kijk op de dingen, dan een geboorneerde vakidoot. Juist omdat het gemeentelijk bestuur een monistisch systeem is moet verkoking voorkomen worden en moet het raadslid een veelzijdige belangstelling hebben, zich juist niet specialiseren. Hij moet open staan voor de visies van anderen, veel zelfkritiek hebben, de beginselen van de partij die hem kandidaat gesteld heeft goed in zich hebben opge-

nomen, maar óók de beginselen van de andere partijen. Natuurlijk is hij sociaal voelend en heeft hij aandacht voor maatschappelijke noden. Hij tracht waarheid van leugen te onderscheiden in reclame en propaganda. Hij tracht zo gewetensvol mogelijk tot een standpunt te komen. Hij moet ook impopulaire besluiten durven te nemen. Hij is cultureel geïnteresseerd in de ruimste zin van het woord. Hij spreekt niet voor de publieke tribune, hij zal pogen in begrijpelijk Nederlands zijn standpunt weer te geven. Maar vooral weet hij te luisteren, in het bijzonder naar mensen die menen dat zij niets mogen zeggen.

Geen demagogen

„De democratie verlangt democraten, geen demagogen”, schreef H. J. L. Vonhoff in *Liberaal Reveil*, 1e nr. 1979, blz. 39, naar aanleiding van de herdenking van het sluiten van de Unie van Utrecht. Daarin waarschuwt hij tegen een te snelle doorstroming van politieke ambtsdragers. (Een kandidaat-raadslid moet dus in principe bereid zijn langer dan de vier jaar waarvoor hij gekozen wordt aan te blijven). „Daardoor ontstaat gebrek aan bestuurlijke en/of parlementaire ervaring en een groeiend onvermogen om op de hoofdlijnen van het beleid zicht te houden. Gebrek aan onafhankelijkheid ten opzichte van nogal wisselende achterbannen dwingt dan tot verdere incidentele benadering van het politiek gebeuren en dat heeft, om de cirkel te sluiten, weer tot gevolg dat de neiging ontstaat dit soort functies niet al te lang te bekleden. Het gemakkelijke aansprekend woord, de snelle belofte, het korte baan succes, de plezierige kwinkslag, de goedklinkende motie, verdringen dan de gedegen wijze van beschouwen, waarbij de samenhang en de continuïteit der dingen fundament van de politieke stellingname zijn.”

Ik hoop dat u het met deze visie van de burgemeester van Utrecht eens is en dat u mijn profielschets kunt gebruiken als u op zoek gaat naar geschikte kandidaten.

O ja, één eigenschap mag uw kandidaat niet missen: hij moet gevoel hebben voor humor.

Ing. J. C. H. Ledeboer overleden

Op maandag 21 juli 1980 overleed in het Refaja-ziekenhuis te Dordrecht ing. J. C. H. Ledeboer, in leven voorzitter van de afdeling Maasdam van de VVD.

Hans Ledeboer heeft in een zeer bewogen periode de leiding van de afdeling op zich genomen. Mede aan zijn bekwaame stuurmanskunst is het te danken geweest, dat zij in rustiger water is gekomen. Hans was een beminnelek, beschouwende, hard werkende en liberaal mens, met een brede maatschappelijke belangstelling. Hij heeft bewezen, dat het voorzitterschap bij hem in goede handen was.

„Vrij” toegevoegd aan artikel ondernemingsgewijze produktie

door Victor Hafkamp

Zowel in Rotterdam als in Enschede werd van de microfoons in de zaal een gretig gebruik gemaakt. Hier een fragment uit een van de vele discussies. Achter de microfoon de heer J. F. Meijeraan uit Naarden en links van hem mr. A. C. A. Dake (Den Haag).

Foto: Volder en De Meij

De vrijheid van de mens komt het best tot uiting in een sociale markteconomie die als kenmerk heeft de vrije, gedecentraliseerde ondernemingsgewijze produktie en de onderlinge mededinging, zowel in de produktie als op de arbeidsmarkt.

Zo is uiteindelijk de formulering geworden van artikel 5a in de nieuwe beginselverklaring van de VVD. De oorspronkelijke tekst die op 29 augustus in de Rotterdamse Doelen ter discussie stond, verschilde maar weinig van de na rond een half uur soms wat verwarrende discussie aangenomen versie. Alleen het woordje „vrije” kwam in de eerste versie niet voor. De behandeling van dit artikel en dat over de taak van de overheid kwam op de extra buitengewone algemene vergadering in Rotterdam aan bod, nadat de bijeenkomst op 30 en 31 mei jl. in Nijmegen ontoreikend bleek om alle artikelen van de nieuwe beginselverklaring te behandelen.

De zomervakantie bleek geen slijtage tweeweg te hebben gebracht van het vocale vermogen van de verschillende afgevaardigden. Net als in Nijmegen werd er onmiddellijk na het zomerreces met vuur en uitvoerig gedebatteerd over de verschillende onderdelen van de voorgelegde teksten. Net als in Nijmegen ook werd in Rotterdam de vergadering voorgezeten door vice-voorzitter Jan Kamminga. Voorzitter mr. Frits Korthals Altes had hem de hamer overhandigd opdat „de discussies van Rotterdam en Nijmegen in elkaars verlengde zouden blijven,” zoals hij in zijn openingswoord zei. Het was voor de vergadering een prettig weerzien met haar voorzitter. „Ik heb u twee vergaderingen echt gemist. Jan Kamminga heeft in Groningen gesteld dat het best gaat met de VVD. Ik ben blij er aan toe te kunnen voegen: met mij ook”, aldus mr. Korthals Altes onder luid applaus.

Hij nam uiteraard wel deel aan de discussies, onder meer die over artikel 5a. De toevoeging „vrije” aan gedecentraliseerde, ondernemingsgewijze produktie, werd door mr. Korthals Altes vurig verdedigd en ook mr. Koos Rietkerk, voorzitter van de VVD-fractie in de Tweede Kamer bleek met die toevoeging ingenomen. Tweede Kamerlid dr. Rudolf de Korte en Gijs de Vries lieten tijdens de discussies blijken geporteerd te zijn voor nog een toevoeging; „particulier”.

Mr. Korthals Altes stelde dat vrijheid al inhoudt dat de particulier vrij is om te gaan ondernemen. „Vrije sluit particulier in. Vrijheid mag nooit gelijk gesteld worden met ongebondenheid. De overheid mag regels stellen”. Mr. H. Talsma, een van de leden van de commissie voor de samenstelling van het nieuwe beginselprogramma vond het evenmin juist om van „Vrije particuliere. . .” te spreken. „We moeten niet de indruk wekken dat er aandeelhouders zijn die het bedrijf uit eigen zak steunen” zei hij. „Het is gepast om te erkennen dat er overheidsbemoeienis zal blijven”.

Vier mogelijkheden

De vergadering kreeg uiteindelijk de gelegenheid om uit vier combinaties van adjectieven haar oordeel uit te

spreken. Behalve de uiteindelijk aangenomen versie waren dat achtereenvolgens „vrije, particuliere ondernemingswijze”, „vrije ondernemingswijze” en „particuliere, gedecentraliseerde” produktie.

Over de kop „De sociale markteconomie” waaronder artikel 5a was samengevat, was ook nogal wat verschil van mening. „Wat mag sociale markteconomie wel betekenen?” vroeg een Rijswijkse afgevaardigde zich af. Gijs de Vries legde het uit als een niet-centraal geleide, maar vrije economie, waarvan de scherpe kanten worden verzacht, opdat er geen mensen onder de wielen terecht komen. Prof. Voorhoeve noemde de term minder vaag dan hier en daar in de zaal werd gevonden. „Een vertaling van het Duitse „soziale Marktwirtschaft” en een uitstekende term om in een Nederlands liberaal programma te zetten”, vond hij. „Een modewoord” meende daarentegen een van de andere aanwezigen vanachter de veel gebruikte microfoon. „We weten met z’n allen niet wat het is. Zo’n begrip leidt tot verwarring”, aldus een ander geluid.

Mr. Talsma stelde dat „sociale gerechtigheid”, een term

die de VVD al meer dan dertig jaar in haar vaandel voert even moeilijk definieerbaar is. „Sociale markteconomie is een begrip geen modewoord.” De vergadering ging uiteindelijk met handhaving van die term akkoord.

Overheid

Artikel 4a dat de taak van de overheid tot onderwerp had, werd door de vergadering niet ongemoeid gelaten. Volgens de oorspronkelijke tekst zou de overheid „belangrijke taken die een samenleving als geheel betreffen en die niet of niet zelfstandig door individuen of groepen vervuld kunnen worden” op zich nemen dan wel stimuleren. Van die taken die een samenleving als geheel betreffen maakte de vergadering „taken die in het belang zijn van de samenleving”. De toevoeging „daarbij behoedt zij zich voor bureaucratie” werd uit het artikel geschrapt. Dan was er nog de suggestie een tiende artikel aan de beginselverklaring toe te voegen. Dit artikel dat de internationale betrekkingen tot onderwerp zal hebben, zal alsnog worden geformuleerd.

VVD Nijmegen: stappen tegen geweld gewenst

Het bestuur van de VVD-afdeling Nijmegen vertrouwt er op dat het Hoofdbestuur van de partij met voortvarendheid de nodige stappen zal nemen om in de partij en daarbuiten te komen tot een aanpak van de problemen in onze maatschappij als gevolg van intimidatie en geweld.

Sedert enkele jaren wordt steeds meer met intimidatie en geweld actie gevoerd om bepaalde doeleinden te bereiken. Bepaalde groepen hanteren daarbij begrippen als „buitenparlementaire acties” en „burgerlijke ongehoorzaamheid” als legale argumenten. Dat gebeurt niet alleen door extremisten, maar ook door personen en groepen die voorgeven bepaalde kerkelijke kringen te vertegenwoordigen. De acties zijn gericht op de omverwerping van de bestaande democratische parlementaire staatsvorm, aldus de afdeling Nijmegen in een brief aan het Hoofdbestuur.

Juist een politieke partij die de handhaving en bevordering van de vrijheid en de democratie mede tot haar taak rekent en zelfs in haar naam uitdraagt moet erg tolerant zijn wat de vrije meningsuiting aangaat en ook wat betreft acties en demonstraties. Maar veelal manifesteren deze actiegroepen zich op ontoelaatbare wijze door bedreiging of door daadwerkelijk handelen. Niet alleen tegen de overheid, maar ook tegen de burgers en publiekrechtelijke en privaatrechtelijke lichamen. De afdeling

noemt onder meer het in bezit nemen van woningen en andere gebouwen zonder rechtstitel (kraken).

„Groepen uit de bevolking mogen niet geheel op eigen gezag beweren dat ze de wil van de burgerij vertegenwoordigen met terzijdestelling van de regering, het parlement en de overige democratisch gekozen organen en daaraan hun bevoegdheid tot handelen onttrekken. Hiermee wordt de bijl gezet aan de wortels van onze democratische samenleving en wordt de weg geopend naar politieke en maatschappelijke willekeur, chaos en anarchie”, aldus de afdeling Nijmegen.

Fractie-assistent Rotterdam

In ons vorige nummer plaatsen wij een advertentie, waarin voor de fractie van de Rotterdamse gemeenteraad een assistent werd gevraagd. Bij de kandidaten zou een christelijke en/of politieke ervaring tot aanbeveling strekken. In plaats van „christelijke” moet evenwel „ambtelijke” worden gelezen.

Jacobse: „Duidelijk grenzen stellen aan tolerantie inzake kraken’

door Victor Hafkamp

In brede kringen heerst er in Nederland ongenoegen over recente spectaculaire kraakacties en over de naar veler mening te grote tolerantie die lokale overheden betrachten ten opzichte van degenen die voor die acties verantwoordelijk zijn. Met name in Amsterdam is er sprake van een gezagsvacuüm dat velen verontrust. Het Amsterdamse Tweede Kamerlid Huub Jacobse beaamt dat het Amsterdamse stadsbestuur slecht tegen zijn taak is opgewassen. „Er is momenteel een dagelijks bestuur in de hoofdstad zonder VVD; de vrucht van jarenlange polarisatie en verdeeldheid binnen de PvdA, veruit de grootste partij in de gemeente. Het is de partij die de dienst uitmaakt, maar de laatste zes jaar van de ene crisis in de andere is terechtgekomen. Als gevolg van die bestuurs-crisis heerst er een grote onzekerheid en onduidelijkheid. Er is sprake van een enorme leegloop wat kwaliteit aangaat”, zegt hij.

Overigens is dat wankelmodige optreden van de overheid geen typisch Amsterdams verschijnsel. „De overheid loopt altijd achteraan. In de jaren zestig schoten overheid en politie met een kanon op muggen. Maar allengs heeft men uit een reeks fouten de les geleerd dat kleine ongenoegens met kleine middelen moeten worden bestreden”.

Niet ludiek

De situatie van nu in Amsterdam is overigens nauwelijks te vergelijken met die in de jaren zestig, toen „ludieke” groeperingen als Provo en later de Kabouters het de

overheid moeilijk maakten. „Er is nu een totaal andere situatie” zegt Jacobse, behalve lid van de Tweede Kamer ook VVD-gemeenteraadslid in de hoofdstad.

„Nu hebben we te maken met groepen die niets van het ludieke van provo in zich hebben. Ze gaan van twee harde stellingen uit. Op de eerste plaats: jullie democratie is de onze niet en op de tweede plaats: jullie rechtsorde aanvaarden wij niet. We hebben geen boodschap aan allerlei gerechtelijke uitspraken. Een democratie die dat tolereert is bezig de stoelpoten onder haar eigen democratische zetel weg te zagen”.

Jacobse stelt duidelijk dat het bij de bezetting van het pand „De Groote Keyser” aan de Amsterdamse Keizersgracht en recentelijk bij de bezetting van de hypermoderne pas gereed gekomen flats aan de Prins Hendrikade allesbehalve ging om arme woningzoekenden die in arren moede lege panden hebben gekraakt. „Het ging hier om overwegend goed georganiseerde actiegroepen met een harde intellectuele kern. Goeddeels intellectuelen, figuren uit studentenkringen die hun ongenoegens jegens de maatschappij hebben opgehangen aan de kapstok van de woningnood. Een groep die kans ziet 52 splinternieuwe woningen binnen enkele maanden te veranderen in een rokende puinhoop mist elk moreel recht op te treden als vertegenwoordigers van de slachtoffers van de woningnood”, zegt hij.

Duidelijkheid

Er zal in Amsterdam volstrekte duidelijkheid moeten komen, vindt Jacobse. Hij pleit niet voor „law en order” en onmiddellijk wapengebruik door de politie. Dat zou naar zijn mening alleen maar een paniekreactie betekenen. Maar er moeten wel zeer duidelijk grenzen worden gesteld aan de tolerantie. Bepaalde dingen mogen eenvoudig niet worden toegelaten en bij overtredingen moet onmiddellijk een reactie van de overheid volgen.

Rechtelijke uitspraken moeten onmiddellijk worden uitgevoerd. De niet-uitvoering van een gerechtelijke uitspraak inzake het gekraakte pand „De Groote Keyser” (een uitspraak die al van 26 oktober van het vorig jaar dateert) draagt er toe bij dat bepaalde groeperingen worden aangemoedigd om te kijken hoever ze gaan kunnen, zegt Jacobse.

Overigens pleit hij niet voor bestrijding door de politie van elke willekeurige kraakactie. „Juist daarom moeten er duidelijk grenzen worden gesteld. Kraken zal in alle omstandigheden moeten inhouden: vordering door de lokale overheid ten bate van degenen die in woningnood verkeren. In Amsterdam wordt een niet onbelangrijk deel van de woningen door krakers bezet. Ze hebben daarmee een grote groep woningzoekenden ernstig gedupeerd. Door voor te dringen hebben ze bereikt dat anderen die wachten en die niet tot kraakacties overgaan nog langer woonruimte moeten ontberen. Het is duidelijk dat als gevolg daarvan het maatschappelijke ongenoegen nog sterker toeneemt”, aldus Huub Jacobse.

Huub Jacobse
... grenzen stellen ...

Lezen over Emancipatie

door
Nella Lázár-Schilthuis

Onder de titel „Op gelijke voet” verschijnt een kwartaalblad met „Informatie over het emancipatiebeleid van de Rijksoverheid”. In het juli-nummer worden verschillende wetenswaardigheden naar voren gebracht, zoals o.m.:

- Experimentenpot Emancipatiewerk: Het gaat hier om subsidies die rechtstreeks vanuit het ministerie van CRM (Directie Coördinatie Emancipatiebeleid) worden verstrekt voor emancipatieprojecten, waarbij ook voorbeelden van projecten en uitleg omtrent de kosten, die voor subsidiëring in aanmerking komen, wordt gegeven.

- Emancipatie in het Parlement: een greep uit het debat in de Eerste Kamer der Staten-Generaal, gehouden op 3 en 4 juni j.l. bij de begrotingsbehandeling van CRM.

- Gemeenten vragen rijksbijdrage aan: wat zijn de criteria voor de aanvragers en waar krijgt men informatie hierover.

- Het Verschil: een film voor voorlichters, journalisten en reclamemensen, die hen de tredmolen van de traditionele rollenpatronen wil helpen verlaten.

- Kinderopvang bij ministeries van CRM en O&W.

- Voorlopige Begeleidingsgroep Emancipatie Onderzoek (VBEO): het waarom, het hoe en het wie. Dit blad kunt u kosteloos bestellen bij: Directie Coördinatie Emancipatie-beleid (DCE), Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk.

Andere lectuur

- Voor vrouwen - boekje met adviezen, adressen enz.

- Spelen met rollen - brochure geschreven n.a.v. een V.N.-seminar over de veranderde rollen van mannen en vrouwen in de moderne maatschappij.

- Emancipatie? Mensen lief wat moeten wij ermee? - boekje over het doorbreken van rolbeperkingen.

- Moet je die horen! - Lesbrieven voor 11-13 jarigen over roldoorbreking.

- Emancipatie ter plaatse. - folder over de tijdelijke rijksbijdrage-regeling emancipatie-activiteiten.

- Emancipatie-activiteiten in de provincie. - informatie over de bijdrage aan provinciale besturen voor emancipatie-activiteiten.

- Emancipatie in memories van toelichting 1980. - fragmenten over emancipatiebeleid uit de M. v. T. van diverse departementen.

- Vrouwenemancipatie in Nederland. - Fact sheet 11. - beknopte informatie over emancipatie in ons land.

- Nota over provinciale emancipatiebureaus.

- Kopenhagen 1980. - brochure over de VN-conferentie over de positie van de vrouw, die in Kopenhagen wordt gehouden. Hierin zijn verwerkt der rapporten over arbeid, gezondheid en onderwijs.

Alle bovenstaande publicaties kunt u gratis verkrijgen door deze te bestellen bij: Voorlichtingsdienst van het ministerie van CRM, Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk.

Emancipatie-weekend

De Vrouwen-VVD-Drenthe organiseert op vrijdag/zaterdag 19/20 september a.s. een weekend in het vakantiecentrum „de Kwartjesberg” te Drouwen, waar behandeld worden de onderwerpen

- De positie van meisjes en vrouwen in het onderwijs.

- De vrouw op de arbeidsmarkt.

Als sprekers werden bereid gevonden mevrouw Joos Schaap-Kruseman (voorzitter van de Ned. Vrouwenraad) en mevrouw Anneke Krijnen (lid van de VVD-Tweede Kamerfractie).

Het programma begint op vrijdag om 19.00 uur en wordt beëindigd op zaterdag rond 16.00 uur.

Dit weekend werd georganiseerd in het kader van de „bovenplaatselijke emancipatie-activiteiten”.

De kosten bedragen f 25,—. U kunt zich opgeven bij mevrouw M. Frederiks-Hansma, Brinkstraat 20, 7901 LA Hoogeveen. Tel. 05280 - 62764.

Girorekening nr. 35 41 811 t.n.v. mw Frederiks.

Uiteraard zijn ook vrouwen van buiten Drenthe van harte welkom!

Zuid-Holland

In Motel „de Gouden Leeuw”, Veurseweg 180 te Voor- schoten houdt de Vrouwen-VVD Zuid-Holland op vrij- dag 3 oktober a.s. een jaarvergadering en studiedag.

Om 9.30 uur wordt geopend met het huishoudelijk ge- deelte, waarna om 10.00 uur de studiedag begint.

In een forum zullen zitting hebben mevrouw E. ter Kuile - Verhoeven (lid van Prov. Staten van Zuid-Holland), drs. J. Scherpenhuizen (lid VVD-Tweede Kamerfractie), mevrouw dr. ir. D.E. Boas (stedenbouwkundige) en ir. J. P. I. Maas (architect).

Het onderwerp van de dag is „WONEN”.

De kosten bedragen f 10,—.

U kunt zich vóór 15 september opgeven bij mevrouw G. Kok-Visser, Erasmusweg 5, Noordwijk/Zee, tel. 01719 - 10872 en bij mw. J. van Paridon-van Tol, E. A. Borgerstraat 17, Katwijk/Zee, tel. 01718 - 14476.

Daar deze dag een emancipatorisch karakter draagt, heeft men - via het bestuur van de provincie Zuid- Holland - van CRM een subsidie ontvangen.

VV
VROUWEN
D

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P. G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

Enschede: slot van zes dagen 'schieten op negen pianisten'

„Zes dagen lang hebt u op negen pianisten kunnen schieten. Dat is gebeurd op een echte liberale wijze: in vrijheid, verdraagzaamheid en met verantwoordelijkheidsgevoel. De negen pianisten hebben echt hun best gedaan. Ik dank u allen voor het vertrouwen dat u in de commissie heeft gesteld. We zijn dolblij over de wijze waarop deze discussie is verlopen.”

Met die woorden sloot mr. W. J. Geertsema, voorzitter van de commissie die heeft gewerkt aan de basistekst voor het nieuwe liberale beginselprogramma en het Liberaal Manifest, de discussies over beide stukken (voorlopig) af. Twee dagen Nijmegen, twee dagen Rotterdam en twee dagen Enschede hebben het uiterste gevegd van commissieleden, bestuursleden, algemeen secretariaat en afgevaardigden.

Om de discussies te kanaliseren en te voorkomen dat er nog een weekende ergens in Nederland voor de bespreking van het Liberaal Manifest zou moeten worden uitgetrokken, was er voor Enschede een strikt tijdschema vastgesteld, waarbinnen de meest essentiële moties en amendementen aan bod kwamen. De niet behandelde moties/amendementen zullen door de commissie - mits door de indieners geclaimd - worden verwerkt in de definitieve versie van het Manifest dat een andere, beter leesbare tekst zal krijgen. Voor dat doel is de oud-hoofdredacteur van dit blad, Philippe C. la Chapelle aan de commissie voor het beginselprogramma toegevoegd. Mr. Geertsema had gelijk. Er is in die zes dagen heel wat op hem en zijn pianisten geschoten. Niet alleen vanuit de zaal overigens, ook vanaf het podium der hoofdbestuursleden. Bij de discussies bleek dat partijvoorzitter Korthals Altes nogal eens van mening verschilde met de commissieleden, met name met commissievoorzitter mr. Geertsema.

Zware belasting

Dat zes dagen discussiëren voor velen wel een erg zware belasting is, bleek uit de magere belangstelling in Enschede. Vooral toen het gezelschap op vrijdag en de zaterdagochtend de Grote Zaal van de Twentse Schouwburg bezette. Zaterdagmiddag werd alles wat VVD heette verhuist naar de boven gelegen Kleine Zaal. De vraag lijkt gerechtvaardigd of de organisatie van dergelijke evenementen ver van de Randstad loont wat de lokale publieke belangstelling aangaat.

De verhuizing van het VVD-gezelschap was nodig wegens de voorbereiding voor een avonduitvoering in de Grote Zaal van „Othello”. De VVD had op dat moment bijna „ihre Schuldigkeit” gedaan. Restte onder meer nog de behandeling van het onderdeel „De partij in de jaren tachtig”.

Daarbij werd onder meer gedebatteerd over een motie van Delden waarin er op werd aangedrongen niet geforceerd een nieuwe partij in het leven te roepen. De motie had betrekking op de omstreden tekst in het „Liberaal Manifest”, waaruit blijkt dat de VVD „het van belang acht dat alle liberalen zowel in als buiten de VVD vanuit

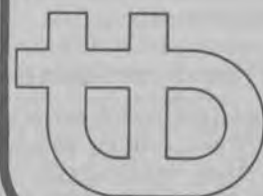
een partijverband gaan opereren. Daarbij is hun eigen voortbestaan geen uitgangspunt”. Mr. Geertsema, wiens uitspraken in dit verband in het verleden nogal wat verwarring hadden gezaaid, zei dat het volstrekt niet de bedoeling was een einde aan de partij te maken. Allereerste doel is alle liberaal denkenden van elders in de VVD op te nemen. Maar de mogelijkheid voor een andere groepering om samen iets met de VVD te creëren moet volgens hem open blijven. Mr. Rietkerk: „Als de commissie het met Delden eens is, waarom beveelt ze die motie dan niet aan?” Mr. Geertsema: „Je kunt het m.i. niet voorzichtiger formuleren dan in het Manifest het geval is. Dan ben je toch niet bezig een nieuwe partij op te richten?” Het amendement van Delden werd uiteindelijk aangenomen.

Mr. Korthals Altes had bezwaar tegen het begrip „driestromenland” in dit hoofdstuk omdat dit de blijvende aanwezigheid veronderstelt van een CDA „dat vanuit een liberaal perspectief niet met een groot optimisme moet worden gezien”. Annelien Kappeijne vond dat geen realistische uitspraak, omdat die woorden doorvertaald op de korte termijn zouden inhouden dat de VVD in 1981 niet eens met het CDA zou kunnen samen gaan. Geertsema: „Dit is een Liberaal Manifest voor de jaren tachtig. En in die jaren zal er een CDA bestaan, waarmee we ongetwijfeld van tijd tot tijd zullen moeten samenwerken. Ons is verweten dat we geen visie geven en nou geven we er één en zeggen ze: „Nou geef je nog een visie ook”. Het amendement van Walcheren, waarin werd bepleit de verwijzing naar de komst van het driestromenland te schrappen, vond geen genade in de ogen van de afgevaardigden.

Drukkerij ten brink is een dynamisch bedrijf, dat meegaat met alle vooruitgangen in de grafische wereld. Bij ten brink wordt te allen tijde creatief gedacht. In de techniek, in de organisatie en in de verkoop.

Wellicht een voorsprong voor ten brink;
Uw garantie voor indrukwekkende kwaliteit.

offset / offset-rotatie / boekdruk.

ten brink meppel b.v.
industrieweg 12
7944 HS meppel
industrieterrein "oevers"
postbus 64
7940 AB meppel
telefoon 05220 - 5 46 46

Wiegel: Iedereen moet een stapje terug

door Henk Krol

Voor ruim 750 aanwezigen sprak de vice-minister president H. Wiegel begin deze maand in de Orangerie in Roermond.

Een avond die op perfecte wijze was voorbereid door de enthousiaste Limburgse VVD-leden.

Wiegel zei in Roermond dat de ministerraad eindelijk de miljoenennota definitief had vastgesteld en dat uit de lange duur van de beraadslagingen af te leiden viel hoe zwaar de problemen waarmee wij worstelen zijn en hoe ernstig de situatie, waarin ons land verkeert, is.

„Werd bij het opzetten van Bestek '81 nodig om aan de uitgavenexplosie onder het vorig kabinet, waar de VVD jaar in jaar uit tegen gewaarschuwd had, paal en perk te stellen - nog uitgegaan van een economische groei van 3 procent per jaar, in 1980 is er geen economische groei en in 1981 zal ze er nauwelijks zijn. Overal in de westerse industrielanden stagnert de economie en loopt de werkloosheid op.”

Toch voor de heer Wiegel geen reden om moedeloos te worden of om het bijltje er bij neer te gooien. Wel reden om „nog scherper te koersen op verdere matiging, op ingrijpende bezuinigingen, op een juister gebruik van de sociale voorzieningen, op het stellen van prioriteiten en op meer ruimte voor het bedrijfsleven, waar uiteindelijk verdiend moet worden wat we met z'n allen kunnen uitgeven”.

Nationale aanpak

Wiegel pleitte voor een nationale aanpak, waarin ieder zijn steentje behoort bij te dragen. Hij memoreerde daarbij aan het feit dat in de jaren, waarin dit kabinet aan het bewind is, de prijzen duidelijk minder zijn gestegen dan in de jaren daarvoor en dan in de ons omringende landen.

Positief is ook te kunnen vaststellen dat de koopkracht van bijna iedere burger ondanks de economische tegenwind gehandhaafd is gebleven onder dit kabinet. Wiegel: „Alle verhalen van de oppositie, dat door dit kabinet de mensen met de lagere inkomens en met de sociale uitkeringen zijn gepakt, zijn loos en onwaar. Uit de harde cijfers blijkt het tegendeel.”

Nu de economische groei overal is teruggelopen zal volgens Wiegel in 1981 iedereen een stap terug moeten zetten.

„De lagere inkomens een wat kleinere dan de hogere. Dat is ook redelijk want sterke schouders kunnen zwaardere lasten dragen. Maar voor niemand zit handhaving van de koopkracht er voor 1981 in. Verdere matiging zal er moeten komen.”

Ingrijpende bezuinigingen

Dat geldt ook voor de overheid - ook die zal de broekriem moeten aanhalen. Ingrijpende bezuinigingen, boven Bestek '81 en de extra ombuiging van 3 miljard in 1980, zullen er in 1981 worden getroffen. Geen departement kan en zal buiten beschouwing blijven. Elke minister

heeft verder moeten snoeien in zijn begroting. Dat kostte pijn, het was zuchten en steunen in het Catshuis, maar omdat we vonden dat het moest is het gelukt. Straks als de begroting wordt gepubliceerd zal blijken dat die tot op het bot is uitgebeend. Een overheid die zo zuinig mogelijk wil besturen. Maar dat wil ook zeggen dat die overheid aan zijn burgers zo min mogelijk belastingverzwaringen wil opleggen. Jaren achtereen is de loon- en inkomstenbelasting verhoogd en zijn de accijnzen opgetrokken. Op die weg zal in 1981 niet verder worden gegaan.”

Sociale voorzieningen

Voor wat betreft de explosieve groei van de uitgaven in de sociale sector deelde Wiegel mee dat de regering zal komen met plannen voor een juister gebruik waarbij uitgaven zullen worden beperkt zonder dat daarbij de goeden onder de kwaden hoeven te leiden.

Commissie Cumulatie Functies

P. M. Blauw

Tijdens de jaarlijkse algemene vergadering op 25 en 26 april j.l. werd een amendement van de afdeling Maassluis aanvaard, waarin het hoofdbestuur wordt verzocht een commissie in te stellen om te onderzoeken in welke mate cumulatie van politieke en bestuurlijke functies binnen de VVD voorkomt. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies aan de partij worden uitgebracht.

Het hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 12 mei j.l. deze commissie officieel ingesteld.

Voorzitter van de commissie is de heer P. M. Blauw, lid van het dagelijks bestuur.

Tot lid van de commissie zijn benoemd mevr. A. C. Overdijk-Back en de heren A. H. Korthals, J. den Ouden, J. W. Verbeek en W. J. Vuursteen. Zij hebben inmiddels hun benoeming aanvaard.

De commissie zal voor de eerste maal op 6 oktober a.s. bijeenkomen.

Mijn opinie is...

In deze rubriek publiceren wij brieven van lezers.

Houd uw bijdrage kort. Dat bevordert een snelle plaatsing.

De redactie behoudt zich het recht voor stukken te bekorten of redactionele wijzigingen aan te brengen.

Zend uw bijdrage naar de centrale redactie van dit blad: Binnenpost 135, 1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. geweigerde of bekorte artikelen bij de redactieraad, Koninginnegracht 57, 2414 AE 's-Gravenhage.

Toetsingsrecht

In *Vrijheid en Democratie* van 24 juni jl. las ik een artikel van Victor Hafkamp getiteld: „Absolute macht leger ambtenaren wordt zo langzamerhand verstikkend”.

Hierin doet ons Eerste Kamerlid mr. Wiebinga enkele kernachtige uitspraken, waarvan ik de volgende citeer: „Van de kwaliteit van de wetten hangt de rechtszekerheid van de burgers af”.

„Als de wet niet meer wordt nageleefd, omdat zij onbegrijpelijk, onleesbaar, onhanteerbaar of onjuist is, dan staat in zijn uiterste consequentie de anarchie voor de deur”.

„In Nederland kennen we het toetsingsrecht door de rechter van wetten aan de grondwet niet, die taak ligt bij ons in handen van het parlement”. Einde citaten.

Fraaie woorden, maar wat betekent dit nu in de praktijk? Ik wil u aan de hand van een voorbeeld laten zien hoe onrechtmatig wetten kunnen zijn terwijl zij toch algemeen worden geaccepteerd.

In ons land kennen wij sinds jaar en dag een wet, waarbij de registratie van motorvoertuigen is geregeld. Officieel heet deze wet: Reglement Kentekenregistratie. Die wet zegt heel in het kort het volgende: Iedere eigenaar of houder van een motorvoertuig die zich daarmee op de openbare weg begeeft, dient er voor te zorgen dat zijn motorvoertuig juist geregistreerd staat. Verder geeft deze wet zeer concreet aan, hoe bij eigendomsoverdracht dient te worden gehandeld opdat ook de aansprakelijkheid op de nieuwe eigenaar wordt overgedragen en een juiste registratie van het motorvoertuig gewaarborgd blijft.

Deze wet was tot september 1974 begrijpelijk, leesbaar, zowel voor politie als justitie hanteerbaar en niet in de laatste plaats ook juist, omdat zij aan de grondwet was getoetst en voldeed. Dit alles wilde natuurlijk nog niet zeggen dat op deze wet geen overtreding mogelijk was, maar dit geldt in principe voor elke wet en het is de taak van politie en justitie om overtreders van een wet op te sporen, respectievelijk te bestraffen.

Maar wat gebeurde er? In 1973 onstaat een oliecrisis en het toen zittende kabinet Den Uijl reageerde in paniek met autolose zondagen en benzinedistributie.

Op dat moment treedt ook voor het voetlicht drs. Westert, die zich als minister van Verkeer en Waterstaat tot dan slechts had gemanifesteerd door het voor zich uit schuiven van allerlei noodzakelijke wegenbouwprojecten.

Onder zijn leiding werd in september 1974 het Reglement Kentekenregistratie gewijzigd in die zin, dat deel III van het kentekenbewijs werd ingevoerd. Een niet onaardige gedachte, zeker niet als men bedenkt dat deze vinding de overheid zo'n slordige 100 miljoen gulden per jaar opleverde en dit in een tijd dat minister Duisenberg tegen een gat van 18 miljard in de rijksbegroting zat aan te kijken. Maar waar dient dit deel III nu voor? Joost mag het weten. Uit navraag, onder andere bij de huidige minister van Verkeer en Waterstaat, de heer Tuijnman, is mij

gebleken dat deel III hooguit moet worden gezien als een controlemiddel op de naleving van het Reglement Kentekenregistratie. Ik stel dan ook met nadruk vast, dat deel III geen functie vervult bij de feitelijke registratie van motorvoertuigen.

Het komt er dus op neer, dat iedere autobezitter, waarvan toch in beginsel moet worden aangenomen dat hij zich aan de wet houdt door een correcte registratie van z'n motorvoertuig, jaarlijks en nota bene tegen betaling van f 18,50, middels een deel III moet bewijzen dat hij zich niet heeft schuldig gemaakt aan een overtreding van het Reglement Kentekenregistratie.

Het is mijn stellige overtuiging dat althans dit onderdeel van het Reglement Kentekenregistratie een toets aan onze grondwet niet kan doorstaan. Immers, als fundament van onze grondwet geldt dat bij een vermeende overtreding of misdrijf de bewijstlast hiervan te allen tijde aan het Openbaar Ministerie is en de verdachte het voordeel van de twijfel geniet.

Daarom zou ik van de heer Wiebinga, die zich als parlementariër ondermeer tot taak stelt de diverse wetten aan onze grondwet te toetsen, eens willen vernemen hoe hij hier nu tegenaan kijkt en wat hij eventueel hieraan denkt te gaan doen.

Ook reacties van lezers en met name reacties die zich bepalen tot het juridische aspect van deze kwestie zie ik met veel belangstelling tegemoet.

J. A. DOES Kortenhoef

Lijsttrekkersschap

Naar mijn mening moet de VVD voor de komende Tweede Kamerverkiezingen de lijstaanvoering wijzigen. In plaats van één lijsttrekker, een meerhoofdige lijstaanvoering voor het gehele land.

Weinigen stellen zich achter één geheel, vanuit één man, één idee of één belangrijk kenmerk, tenzij die „ene” bepalend is voor het geheel. Velen kunnen zich achter een geheel stellen, omdat zij zich kunnen vinden in een aantal belangrijke onderdelen van het geheel.

Daarom hebben wij te zorgen voor een lijstaanvoering van tenminste vier vertegenwoordigers - op voet van gelijkwaardigheid -. Te denken aan: twee bewindslieden en twee leden van de Tweede Kamerfractie, twee vrouwen en twee mannen.

De bewindslieden representeren het VVD-aandeel in het regeringsbeleid, de fractieleiden representeren het fractiebeleid dat eveneens een eigen gezicht heeft.

Een „klaverblad” van vier, in een verkiezingscampagne dan ook als zodanig gepresenteerd, ondersteund door een verkiezingsprogramma, waarin goede voorgaande programmapunten terug te vinden zijn, maar bovenal afgestemd op de komende jaren tachtig.

Hiermee geven wij de kiezers de gelegenheid zich op belangrijke punten in de VVD in het voorgestelde beleid te kunnen vinden en dus VVD te stemmen.

A. K. VAN DER WAL Budel

VVD en PR3

De ingezonden stukken van de heren C. Niermeier en J. C. Margadant in het vorige nummer waren voor mij een waar genoegen. Reeds velen malen heb ik mij afgevraagd wie verantwoordelijk is voor de PR van de VVD en waarom dit zo belangrijke onderdeel van de presentatie van partij en programma zo miserabel zwak wordt behandeld. Gelukkig blijkt uit de brieven dat ik niet de enige ben die zich dit binnen de VVD afvraagt.

Ik hoop dat het bestuur de wijze woorden van de heer Margadant ter harte neemt en op korte termijn stappen onderneemt om in deze leemte binnen de partij-organisatie te voorzien.

De kans dat VVD-vertegenwoordigers voorzien van „goede wil” en „grote kennis” de persmedia laten weten dat men nog „geen commentaar” heeft zal dan ook kleiner worden. Immers deze mensen kunnen dan adviezen inwinnen bij deskundige PR-adviseurs binnen de eigen VVD-kring.

Daarom de oproep aan het bestuur: steun het initiatief van een man als Verwaayen en doe dit snel. Want voor een politieke partij zonder goede PR komt *iedere verkiezing* altijd te vroeg.

ING. A. P. VAN DE VEN
Hardinxveld-Giessendam

Groslijst VVD

Onder het bovenstaande kopje stond in het blad „Stavast” van het Oud Strijders Legioen onlangs een artikelje, waarin een aantal VVD-kandidaten voor de Tweede Kamer op negatieve wijze werd vermeld zonder dat daarbij enige argumentatie werd aangevoerd. Het is toch wel uiterst merkwaardig dat in zo’n blad van buitenstaanders een oordeel wordt geveld over onze kandidaten, zeker wanneer dat op ongenueanceerde en ongefundeerde wijze gaat.

Wat twee nieuwkomers op het Stavast-lijstje aangaat kan ik uit persoonlijke ervaring zeggen dat ik het daarin gegeven oordeel niet deel. Ik teken protest aan tegen zulke publikaties. De VVD beslist zelf wel over haar kandidaten!

RIANNE KOMBRINK
Apeldoorn

Bredere presentatie

In de afgelopen periode heeft de VVD in haar presentatie naar buiten veel aandacht gevraagd voor de economische problematiek. Een te groot gedeelte van de produktie wordt aan consumptie besteed. Blijkens enquêtes is het succes maar matig. De reden ervan zou wel eens kunnen zijn, dat velen zich niet aangesproken voelen door econo-

mische problemen alléén en daarom aan CDA en D’66 de voorkeur geven. Waar het aan ontbreekt is „flankerend beleid”.

De aandacht voor geestelijke waarden en cultuur lijkt voor verdere uitbreiding vatbaar. De noodzaak van decentralisatie wordt te weinig naar voren gebracht. De keuze tussen een nieuwe weg of een nieuwe welzijnswerker kan beter ter plaatse worden gemaakt dan in Den Haag door langs elkaar heenwerkende departementen. Bovendien zijn de beslissers dan herkenbaar en aanspreekbaar. Komt een leuze als „gewoon jezelf zijn” niet voor afschaffing in aanmerking? Deze leuze kan ook aan een kraakpand gehangen worden. Toch wekken kraakpanden niet de indruk centra van liberalisme te zijn. Eerder lijkt de ons beloofde „nieuwe mens” daar zijn intrek te hebben genomen. Toetsing van het gedrag van deze nieuwe mens aan de liberale stelling, dat vrijheid alleen kan blijven voortbestaan, als ze gepaard gaat met verantwoordelijkheid, zou een interessante discussie met socialistische kunnen doen ontstaan. Is de VVD daartoe bereid? Nu de tijdgeest het liberalisme goedgezind is, lijkt het niet de taak van de VVD deze geest dwars te zitten maar hem integendeel zoveel mogelijk hand- en spandiensten te verlenen.

De zaak is niet zonder praktisch belang. De VVD is de kleinste van de drie grote partijen. Een vergrote aanhang is daarom dubbel welkom, en een verkleinde aanhang kan grote gevolgen hebben wat de samenstelling van de regering betreft. Kan zo gezien de VVD zich de luxe van een eenzijdig economische presentatie wel permitteren?

E. BRUINS
Groningen

Emancipatie

De brief van mevrouw W. J. ter Kulve-Van Os, in uw blad van 19 augustus, is mij uit het hart gegrepen, hoewel ik daarin één punt heb gemist: de heden wetenschappelijk bewezen onvervangbare rol van één constant aanwezige moederfiguur voor het latere psychisch evenwicht en de intellectuele ontwikkeling van de zuigeling, en later van de kleuter. Ik zou o.m. willen verwijzen naar de boeken van de Duitse dieptepsychologe en vakvrouw voor de jeugdcriminaliteit Christa Meves (Herder Taschenbücherei - van haar werken werden al 800.000 verkocht). Er bestaat geen intelligenter en creatiever taak, dan het tot volle individualistische ontwikkeling brengen van een gevoelige kinderziel, zo vol van enthousiasme en leergierigheid. Wie die taak afschuift op een crèche, moet niet verbaasd zijn, een denkluil-collectivistje, aangepast aan „de massa”, thuis te krijgen. Een kind is een kleine wilde: als het straks vlucht in hersenverwoestende drugs of naar Indiase goeroes of pro-wereldrevolutie geïndoctrineerde -gogen en -logen, dan is dat het syndroom van de psychisch verwaarloosde baby. Typerend voor de wilden-mentaliteit is heden, dat voor problemen zelden een

oplossing, maar naar het model van Afrikaanse toverdokters, wel zowat altijd een zondebok wordt gezocht, die „vernietigd” moet worden.

Wij moeten weer burgers trainen die weer kunnen en willen denken, die vanuit hun innerlijk zelfvertrouwen, verkregen binnen de veiligheid van een harmonisch en hecht gezin, moedig in plaats van serviel durven te zijn, zich niet door een tegenslag, chantage, een eigen vergissing, uit het veld laten slaan. Die vanuit hun onafhankelijke intelligentie, niet alleen de morele, maar ook de praktische waarde, ja onmisbaarheid, van integriteit, waarheidsliefde, constante zelfcorrectie en beginseltrouw beseffen. Daarvoor zou de Vrouwenbeweging, in harmonisch overleg met de mannen, Moeders moeten trainen. Dat kan, via periodieken en radio of televisie, en de teksten kunnen door wijze moeders ook thuis geschreven worden.

D. DE TAKACH - KERKHOVEN
Zeist

Emancipatie II

Graag wil ik mijn adhesie betuigen met het ingezonden stuk van mr. W. ter Kulve-van Os, in *Vrijheid en Democratie* van 19 augustus.

Het wordt m.i. tijd dat de VVD-vrouwen een eigen gezicht krijgen. Voor vrije abortus, euthanasie, alternatieve samenwoningsvormen en een Homosolidariteitsdag kan ik ook bij de Rooie Vrouwen terecht. Maar liberalisme begint dan wel op verloedering te lijken.

Ik houd me liever bij het liberalisme dat uitgaat van de vrijheid van het individu, zonder daarbij een ander te kwetsen en waarbij men dan ook de plicht heeft zelf de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van zijn daden te dragen.

M. DE LANGE-BURGER,
Bergen (N.H.)

Kernenergie! Aanvaardbaar???

Aangezien het kernenergievraagstuk een bij uitstek „algemeen maatschappelijk” vraagstuk is, moeten eerst de maatschappelijke voor- en nadelen van kernenergie tegen elkaar worden afgewogen alvorens de (kern)vraag naar de aanvaardbaarheid daarvan kan worden beantwoord. Mocht, na zorgvuldige afweging, onomstotelijk komen vast te staan dat de maatschappelijke voordelen aanmerkelijk groter zijn dan de nadelen, dan zal kernenergie onherroepelijk de vorm van energie worden waarop met name de „komende samenleving” draaiende gehouden kan worden. Als logisch gevolg daarvan zal het „huidige beleid” nu reeds de beslissing nemen om de produktie van kernenergie op te voeren, dus zal het aantal kerncentrales automatisch toenemen. Tevens is het logisch dat, n.a.v. die weloverwogen beleidsbeslissing, „ieder weldenkend

mens” genegen zal zijn om zich zowel te onderwerpen aan de (veiligheids)wetten die de kerncentrale stelt als om kernenergie te betrekken. Dat daardoor „de mensheid” langzaam maar zeker afkoerst op kernenergie-dictatuur en -slavernij is echter eveneens logisch. Uiteindelijk zal zij dan ook verzeild raken in een maatschappelijk stelsel dat, door de daaraan verbonden praktische consequenties, drijft op één geloof, „het geloof in kernenergie”. In dat stelsel vervult de kerncentrale zowel de rol van, „een ieder controlerend”, Big Brother als van, „door een ieder aanbeden”, Gouden Kalf maar is de rol van de mens, maatschappelijk gesproken, uitgespeeld. In dat stelsel heeft de mens nl. zijn leidende rol afgelegd en wordt hij, zowel rationeel als emotioneel, geleid door de kerncentrale. Door het opvoeren van de produktie van kernenergie degeneert de mens dan ook, zowel letterlijk als figuurlijk, tot horige van een louter materiële energiebron, waardoor „HIJ” uiteindelijk zowel zijn onafhankelijkheid als zijn „persoonlijke waarde en waardigheid verliest”.

Op grond van dit laatste kan worden vastgesteld dat kernenergie „als middel” ten enenmale ongeschikt is om „het Ideaal” dat de mensheid oftewel de UNO voor ogen staat te realiseren. Een hoog ideaal waarin juist de eerbiediging van de „waarde en waardigheid van de menselijke persoon” centraal staat en dat, maatschappelijk gesproken, verre staat van begrippen als dictatuur en slavernij. „Elk” beleid dat dan ook de produktie van kernenergie voorstaat, staat daardoor gelijktijdig de realisatie van het UNO-ideaal in de weg, m.a.w. handelt daarmee in strijd met de door haarzelf onderschreven Universele Verklaring en maakt zich zodoende schuldig aan een schending van de Rechten van de Mens. Hieruit „moet” de conclusie worden getrokken dat de produktie van kernenergie, hoe vernuftig „technisch gesproken” en hoe aantrekkelijk „economisch gesproken” ook, „menselijk gesproken” onaanvaardbaar is.

WOUTER TER HEIDE
Langenholte (Ov.)

In ere herstellen

Het vak geschiedenis moet op de scholen in ere hersteld worden. Wij leven in een jaar van gedenken en herdenken. Vele gebeurtenissen zijn inmiddels herdacht en daarmee de gevallen. Onnoemelijk veel leed werd op de televisie in herinnering gebracht. Doen wij daar goed aan en hoe komt dit over op onze jeugd, die wij zo graag nog een oorlog besparen, maar die we moeten doordringen van het waarom. „Verstaan” zij de ellende? Hoe komt dat over? Raakt zij niet oververzadigd, zoals wij dat via het kastje feitelijk al zijn? De jeugd wil „beleven” met een pakkend verhaal (Lifeline b.v.) of met de tastbare werkelijkheid.

De school zou veel kunnen doen, waar ouders verstek laten gaan in het levendig houden van de interesse.

Een schoolbezoek aan oorlogsmusea, een ereveld. Confrontatie met de „levende” geschiedenis. Een vak, dat bij ons traditioneel streven naar perfectie van het onderwijs verstikt werd o.a. ten nadele van ons nationaal bewustzijn.

Zonder bekendheid met het verleden, is het heden niet te verstaan. Dat geldt voor ieder mens en voor allen tezamen. Verleden, heden en toekomst: het haakt in elkaar.

Tradities: bouwstenen van de geschiedenis. Een vak, dat in zijn geheel dient te herleven. Terwille van onze kracht en onze veiligheid.

MEVROUW T. M. VOGELAAR
Apeldoorn

Jeugd

Hoe komt het dat een partij als de VVD - wanneer we kijken naar verschillende onderzoeken - kiezers en automatisch zetels verliest? En hoe gaat dat er in de toekomst

uitzien? Wanneer we naar de toekomstige kiezers, de schoolverlaters kijken, valt op hoeveel er van plan zijn op een partij als D'66 te stemmen, en dat alleen vanwege Jan Terlouw en niet om het verkiezingsprogramma of de manier van werken in de Tweede Kamer. Vaak hebben ze geen flauw benul van wat deze en andere partijen nu eigenlijk willen en wat ze in de praktijk ervan terecht brengen. Een voor de hand liggende oplossing lijkt het geven van politieke voorlichting op de scholen, maar het probleem is dat vele ouders benauwd zijn voor politieke beïnvloeding, wat uiteraard te begrijpen is. Nu heb ik, naar aanleiding van de landelijke ledenwerfactie het plaatselijke bestuur voorgesteld een soort open discussie te organiseren voor jongeren. Zo kunnen jongeren ook eens iets van de VVD te weten komen. Misschien zou het helpen als de VVD dit landelijk zou ondersteunen, want de jongeren moeten nu maar eens weten dat iedereen zich bij de VVD thuis kan voelen.

MARCEL GERRITSEN
Rijswijk

Mutaties

Dagelijkse besturen Kamercentrales:

's-HERTOGENBOSCH - Mevr. E. de Roo van Alderwerelt-Hoog, Kastanjehoutstraat 8, 5706 XZ Mierlo-Hout. Tel.: 04920 - 25412 (H) (wnd. secr.)

Secretarissen ondercentrales:

ENSCHDEDE - Mevr. M. Woltjer, Oldenzaalsestraat 236, 7523 AE Enschede. Tel.: 053 - 353936 (H) (nw. secr.)

KAMPEN - Dhr. M. Toorop, Dr. Kosterstraat 12, 8331 BG Steenwijk. Tel.: 05210 - 13542 (H). (wnd. secr.)

Afdelingssecretarissen:

BEVERWIJK - Dhr. A. G. Seesink, Passage 11, 1941 ER Beverwijk (adreswijziging)

KAMPEN - Dhr. H. H. Deltman, Postbus 168, 8260 AD Kampen. Tel.: 05202 - 13007 (H) (nw. secr.)

OUDER-AMSTEL - Dhr. K. W. Affourtit, Reygershof, 54, 1191 CT Ouderkerk a/d Amstel. Tel.: 02963 - 3370 (H) 070 - 814411 (K) (wnd. secr.)

SCHAIJK - Dhr. H. Steetsel, Rijksweg 58/60, 5374 LD Schaijk. Tel.: 08866 - 2324 (H) (wnd. secr.)

Spreekbeurten VVD-prominenten

• Op 18 september spreekt minister dr. A. Pais in het Stikkerhuis, N.Z. Voorburgwal 1288 te Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: begroting en miljoenennota.

• Op 20 september spreekt staatssecretaris mr. H. E. Koning voor de VVD-afdeling Renkum in hotel Wolfheze, Wolfhezerweg 17 te Wolfheze. Aanvang: 15.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

• Op 22 september spreekt mr. J. G. Rietkerk in de Clauszaal van hotel Engels, Stationsplein 45 te Rotterdam. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Troonrede en miljoenennota.

• Op 24 september spreekt staatssecretaris dr. W. F. van Eekelen in cafe „De Koophandel” te Delft. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 24 september spreekt minister ir. D. S. Tuijnman in „het Open Hof”, Karel de Grotelaan te Deventer. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

• Op 9 oktober spreekt de heer J. Kamminga voor de statencentrale Sneek in hotel Hanenburg te Sneek. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: het verkiezingsprogramma.

• Op 18 september spreken de heren Rietkerk, De Korte en Ploeg op de Troonrede-avond in hotel Babylon naast het centraal station te 's-Gravenhage. Aanvang: 20.15 uur.

Vrouwen in de VVD Friesland - Op 22 september spreekt de heer A. J. Evenhuis in het Posthuis te Heerenveen, op een studieavond. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Liberale Beginselen.

AMERSFOORT - Op 22 september wordt er een debat gehouden tussen de heren J. C. Th. van der Doef (PvdA) en dr. R. W. de Korte (VVD) in „Kobus aan de Poort“, Utrechtsestraat 49. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: begroting en miljoenennota.

ARNHEM - Drs. L. M. L. H. A. Hermans spreekt op 19 september in Riche Nationaal, Willemsplein 38. Aanvang: 20.00 uur. De bijeenkomst is speciaal voor jongeren en gewijd aan actuele politiek.

EINDHOVEN - Op 3 oktober wordt er een forum-discussie gehouden in de studentensociëteit van de T. H., J. F. Kennedylaan 3. De heren Roethof (PvdA), Faber (CDA), Nijpels (VVD), Haarth (kapitein van de rijks politie te Eindhoven) en Schaik (hfd. inspecteur van de politie te Eindhoven) zullen deelnemen aan deze discussie over de sterkte van de politie. Aanvang: 20.00 uur.

HENGLO - Op 11 september spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in hotel „t Lansink“. Aanvang: 18.00 uur. „Broodje VVD“.

LEEWARDEN - Op 24 september spreekt de heer H. J. L. Vonhoff in het Oranje Hotel. Aanvang: 20.00 uur.

LOOSDRECHT - Op 29 september spreekt dr. R. W. de Korte in het ontmoetingscentrum „t Trefpunt“, Oud Loosdrechtsedijk 156. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: miljoenennota.

NOORDOOSTPOLDER - Op 15 september spreekt de heer A. Ploeg in café-rest. „t Wapen van Ens“ te Ens. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: kernenergie en kernwapens met als titel „met het oog op morgen“.

JOVD NIJMEGEN - Op 11 september spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra in hotel „Schaefer“, Grote Markt 38. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

SOEST - Op 17 september spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in het medisch centrum, Nieuweweg 14. Aanvang: 20.45 uur. Onderwerp: verdraagzaamheid tegenover minderheidsgroeperingen.

KAMERCENTRALE UTRECHT - Op 15 september spreken de heren Van Tets (1e Kamer) en De Beer (2e Kamer) in „de Wilgenplas-paviljoen“, Maarsseveensevaart 7c te Maarssen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: aftrekbaarheid van hypotheekrente.

VELP/ROZENDAAL - Op 19 september spreekt de heer A. Ploeg in „de Watermolen“ te Velp tijdens een liberaal café. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

VOORHOUT - Op 6 oktober spreekt dr. R. W. de Korte in het Parochiehuys, Herenstr. 106. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: werkgelegenheid en groei.

WOUBRUGGE - Op 12 september spreekt dr. R. W. de Korte in gebouw „de Wijk“, Schoolstraat. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „wat gaat 1981 ons brengen?“

WOUDENBERG - Op 29 september spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra in hotel Schimmel. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: miljoenennota.

JOVD BERGEN OP ZOOM - Op 3 oktober spreekt drs. D. J. D. Dees in „de Botte Hommel“, Rijtuigweg. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: drugsbeleid.

SALONORKEST B.V.

Van Weense wals tot moderne foxtrott

Voor al uw reünies, recepties, diners, de ideale omlijsting, met stijl en met sfeer. Uitsluitend vakmusici. Referenties op aanvraag. 020 - 267959.

Van pianist tot heel orkest: met „Het Salon“ zit u het best.

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit 54 jongens en meisjes.
Eénpersoonkamers.
Intensieve individuele studiebegeleiding.
Opleidingsmogelijkheden; alle vormen van onderwijs.
Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur, J. W. A. Vossen, Sellingerstraat 75, Ter Apel. Tel.: 05995 - 1642.

Indien u naar de residentie komt, vraag vrijblijvend toezending van woninglijsten (Den Haag, Wassenaar, Leidschendam en omgeving). Ook beheren, taxeren en verzekeren wij uw vastgoed.

van der horst & verbeek

r. van der horst / r.a.m. verbeek, makelaars en taxateurs o.g. laan copes v. cattenburch 127 's-gravenhage, telex 34334 hoco nl
telefoon: (070) 600913*

VLOERKLUIS

- Brand- en inbraakveilig
- in 1/2 dag geïnstalleerd
- Leverbaar met RONDE en VIERKANTE deur
- Meer dan 15 modellen met sleutel- of combinatieslot

BON

Voor uitgebreide documentatie stuur deze advertentie in open enveloppe met achterop uw naam en adres naar

DUJARDIN BRANDKASTEN
ANTWOORDNUMMER 24
4140 VB LEERDAM

of bel even: 03451 - 6110.

VVD

**Aangeboden
in Freeport, Bahamas
en in West Palmbeach, Florida:**

- ★ Bouwrijpe grond voor o.a. bungalows, appartementen, hotels, etc.
- ★ Villa's, bungalows, woonhuizen aan het water en/of in parken.
- ★ Kantoren met langlopende huurkontrakten.
- ★ Shopping centres eveneens met langlopende huurkontrakten.
- ★ Jachthavens incl. management of excl. management.
- ★ Hotels, restaurants, disco's, etc.
- ★ Appartementen aan de Atlantische Oceaan en/of aan vaarwater met eigen aanlegsteiger voor zeewaardige jachten.

NOTA BENE

- ★ Wij bemiddelen bij verhuur.
- ★ Wij begeleiden uw bouwprojecten, incl. architect, bouwvergunning, financiering en verhuur.
- ★ Wij regelen voor u de oprichting van een Bahamese LTD waarin u uw onroerende goed waar ook ter wereld kunt onderbrengen!
- ★ In de Bahamas betaalt u geen belastingen
In de Bahamas is een strikt bankgeheim.

Inlichtingen bij **J. A. Born, Bouwadvies en Bemiddelings Bureau B.V.**, Postbus 260, 3140 AG Maasluis, tel. 01899 - 14694.

VOCHT ?

- OPTREKKEND VOCHT
- DOORSLAAND VOCHT
- LEKKE KELDERS
- BETONREPARATIE

GEGARANDEERD WATERDICHT!

**door de
INJECTION NEDERLAND METHODE**

INJECTION NEDERLAND bv

MARCONIWEG 4 - 4124 PD HAGESTEIN

TEL. 03473-4455*

EEN UITGEBREIDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING TEGEN DE LAAGST MOGELIJKE PREMIE NU VOOR IEDEREEN BIJ HET ANKER

Voorschotpremie over 1980

Volwassenen	f 86,— p.m.
Eerste en tweede kind (t/m 18 jaar)	f 43,— p.m.
Ieder volgend kind	f 21,50 p.m.

Termijnbetalingen zonder extra kosten

Het Anker u.a.

Onderlinge Ziektekostenverzekering Maatschappij

VERZEKERT ZIEKTEKOSTEN BETROUWBAAR EN BETAALBAAR

Noorderstationsstraat 53

9716 AR GRONINGEN

Telefoon 050-714814 (m.i.v. 1-4-'80) 717616

BON

V.V.D.

Ik wil meer weten over de betrouwbare en betaalbare ziektekostenverzekering van Het Anker. Stuur mij vrijblijvend uitvoerige inlichtingen.

Naam:

Adres:

Postcode/Woonplaats:

Telefoon:

Leeftijd man: _____ jr. vrouw: _____ jr.

Aantal kinderen boven 19 jaar: _____ onder 19 jaar: _____

in een ongefrankeerde envelop
zenden aan:

Het Anker u.a.

Antwoordnummer 254

9700 VE GRONINGEN

vrijheid en democratie

Parlementair oud en nieuw

23 september 1980

Lijst van adverteerders voor de VVD, uitgave 23 september a.s.

Benimo S. A.	Delfzijl	21
Bert Bakker	Amsterdam	19
Hotel Bouwes	Zandvoort	21
Dujardin	Leerdam	24
Graafland Kassen b.v.	Vleuten	24
De Koepel B.V. Breda	Breda	21
Kromhout Techniek	Raamsdonkveer	19
Maison Kuiper	Zeist	24
De Malle Jan	Vierhouten	21
Het Kasteel van Rhoon	Rhoon	21
Rijko Handelonderneming	Tilburg	19
Schoonhovens Silverhuys B.V.	Schoonhoven	21
Schuytvlot B.V.	Montfoort	24
Skipper club charter	Elst	21
Assurantiekantoor Stoorvogel	De Lier	21
Drs. Wijsenbeek &		
Drs. M. H. G. Rempt	Den Haag	19
Zuidema	Kesteren	21

Drukkerij ten brink is een dynamisch bedrijf, dat meegaat met alle vooruitgangen in de grafische wereld. Bij ten brink wordt te allen tijde creatief gedacht. In de techniek, in de organisatie en in de verkoop.

Wellicht een voorsprong voor ten brink;
Uw garantie voor indrukwekkende kwaliteit.

offset / offset-rotatie / boekdruk.

ten brink meppel b.v.
industrieweg 12
7944 HS meppel
industrieterrein "oevers"
postbus 64
7940 AB meppel
telefoon 05220 - 5 46 46

Vrijheid en Democratie.

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1236
23 september 1980

Hoofdredacteur:
V. Hefkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen- administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02607 - 14745

Advertentieprijsen

1/4 pagina vanaf f 2.010,—
1/2 pagina vanaf f 1.040,—
3/4 pagina vanaf f 545,—
1 pagina vanaf f 295,—

Rubrieken

Speciale prijzen op aanvraag

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070 - 814121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Minister Hans Wiegel, gefotografeerd bij het verlaten van de koets, waarmee hij naar het Binnenhof reed ter sluiting van het parlementaire jaar. Wiegel blijkt de grote favoriet van de VVD-afdelingen voor het lijsttrekkerschap. Zie pag. 4. (Partijraadvergadering.)

Mr. Rietkerk becommentarieert het sombere nieuws in de Troonrede en miljoenennota. Pag. 3.

Commentaar van de VVD-fractie op de Miljoenennota. Pag. 6.

Verder in dit nummer:
Het aftreden van Jaap van der Meulen. Pag. 7.
Vergadering Internationale Liberale in Berlijn. Pag. 8 en 9.

VVD-manifestatie „Het andere Noorden”. Pag. 10.

Namibië, een testcase voor Zuid-Afrika. Pag. 11.

„Hoe krijgen we de collectieve uitgaven onder de duim?” door Rudolf de Korte. Pag. 12 en 13.

Vrouwen in de VVD. Pag. 14 en 15.

VVD van A tot Z. Pag. 20.
Mijn opinie is... Pag. 22 en 23.

Het volgende nummer verschijnt op 7 oktober.

Kopij voor dit nummer uiterlijk zaterdag 27 september inzenden.

Redactieadres: Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

Stormbal hijsen

door mr. G. Rietkerk
voorzitter van de VVD-
fractie in de Tweede Kamer

De VVD-Tweede Kamerfractie heeft in een eerste reactie op de Miljoenennota laten weten dat zij zich de grootst mogelijke zorgen maakt over de economische ontwikkeling in ons land. Uit de Troonrede blijkt dat ook het kabinet er zo over denkt. Als wij zien hoezeer het kabinet zich ingespannen heeft om de kwade ontwikkelingen te keren en dat desondanks de werkloosheid tot 280.000 zal stijgen, terwijl de rendementspositie van het bedrijfsleven nog slechter zal worden, dan is er alle reden om met elkaar de stormbal te hijsen.

Hoe is dat alles zo gekomen?

Onder het kabinet Den Uyl zijn de collectieve uitgaven met 100 % gestegen. Toen het kabinet Van Agt-Wiegel optrad heeft het direct een Bestek-beleid ingezet teneinde de veel te sterk gestegen uitgaven te bedwingen. Daarna heeft het onder veel protest voor 1980 een loonmatiging voorgeschreven, omdat wij anders ook in de loonsfeer meer zouden hebben uitgegeven dan economisch verantwoord was. Tegen beide maatregelen is geweldig oppositie gevoerd. Achteraf moet ieder redelijk mens erkennen dat dit beleid dringend nodig was en nog volstrekt onvoldoende blijkt te zijn om een keer ten goede te verkrijgen.

De belangrijkste oorzaak hiervan ligt in de omstandigheid dat wij in 1977 nog mochten uitgaan van een economische groei van gemiddeld zo'n 3 % per jaar. Met name als gevolg van de nieuwe olieprijsstijgingen van eind vorig jaar kunnen wij die groeiverwachting wel vergeten. In plaats van zo'n 9 % groei over de jaren 1979, '80 en '81 moet nu gerekend worden met hooguit 1/10 daarvan. Bij zulke drastische veranderingen in de groei van de wereldhandel konden ook de oorspronkelijke doelstellingen van het kabinetsbeleid niet worden gehaald. Dit is geen failliet van het beleid, maar eenvoudig overmacht. Dat ontslaat het kabinet er niet van het beleid zoveel mogelijk aan deze nieuwe omstandigheden aan te passen.

De zorg van onze fractie houdt verband met het feit dat het in deze begroting toch weer niet mogelijk is gebleken de stijging van de collectieve uitgaven zo te verminderen dat er geen extra lastenverzwaring nodig zou zijn. Hoewel die verzwaring gelukkig niet in de sfeer van de loon- en inkomstenbelasting plaats vindt, moeten we in 1981 toch weer rekening houden met een aanzienlijke premieverzwaring en een geringe verhoging van het laagste BTW-tarief.

Het was natuurlijk onvermijdelijk op deze wijze de eindjes aan elkaar te knopen. Ook voor ons is een vergroting van het financieringstekort tot wellicht boven de 6 % geen aanvaardbaar alternatief. Maar wij vragen ons af of het kabinet toch niet forsere maatregelen had moeten treffen.

Onaanvaardbaar

Uit alle stukken blijkt overduidelijk dat niet zozeer de materiële overheidsuitgaven, maar met name de zogenaamde overdrachtsuitgaven nog steeds op een onaanvaardbare wijze blijven stijgen. Daarnaast gaat het

kabinet voorhands uit van een loonstijging volgend jaar van 8 %. Wanneer wij echter nu al weten dat er volgend jaar nauwelijks op economische groei gerekend mag worden, dan zal er toch alles aan gedaan moeten worden deze stijgingen verder terug te dringen. Ik laat dan nog maar terzijde dat mij de kans niet uitgesloten lijkt dat er nog een verdere afwenteling op de lonen volgt van de aangekondigde premie- en aardgasstijgingen.

Dit alles betekent dat wij ook volgend jaar zowel in de collectieve sector als voor de inkomens meer zullen uitgeven dan wij met elkaar verdienen. En dat leidt er weer toe dat de toch al zo zorgelijke winstpositie van de ondernemingen verder zal worden uitgehold dat er meer uitstoot van arbeidskrachten zal komen en de werkloosheid tot een ongekend en onverantwoord hoog aantal zal toenemen.

Misschien te scherpe kritiek voor een regeringspartij, maar ik kan u verzekeren dat het hierboven geschetste beeld zonder meer ook zo in de regeringsstukken is gegeven.

Het gaat er om dat wij in dit steeds nog zo welvarende land met elkaar nu op alle fronten een stapje terug doen om weer de basis voor een gezondere ontwikkeling van onze economie en werkgelegenheid te leggen. Wij zullen het kabinet er bij de komende begrotingsbehandeling toe aanzetten het beleid in die richting verder uit te bouwen. Wij achten het ook juist dat excessieve inkomens worden beperkt. Dit kabinet heeft daaraan heel wat meer gedaan dan het vorige dat vier jaar lang de mond vol had van nivellering. Maar wij weigeren mee te werken aan een zodanige nivellering van onze inkomensverhoudingen dat daardoor de motivatie verdwijnt en de arbeidsmarkt nog verder zou worden verstoord dan zij nu al is. Dat zou onze economie verder in het slop brengen. Het moet er ons in en buiten het kabinet alles aan gelegen zijn weer perspectief voor onze economie te krijgen. Tienduizenden jongeren en vrouwen vragen jaarlijks om een nuttige arbeidsplaats. Ouderen willen die graag houden. Niet alleen om het inkomen, maar evenzeer omdat zinvolle arbeid nog steeds een van de belangrijkste middelen voor zelfontplooiing is.

Spreekbeurten

Mevr. H. V. van Someren-Downer zal op advies van haar arts enige tijd rust moeten houden. In verband daarmee zal zij tot 1 januari 1981 geen spreekbeurtaanvragen kunnen aannemen.

Wiegel veruit favoriet voor lijsttrekkerschap VVD

Minister Hans Wiegel blijkt de grote favoriet voor het lijsttrekkerschap van de VVD. Van de 600 afdelingen die hun voorkeurslijstje voor de Tweede Kamerkandidaten hebben ingezonden, hebben er 597 Hans Wiegel op de eerste plaats gezet. Drie afdelingen kozen voor een locale nummer één. Partijvoorzitter mr. Korthals Altes maakte dat bekend aan het slot van de zaterdag in het cultureel centrum „De Flint” gehouden partijraadsvergadering. „Drie afdelingen verkeerden kennelijk in de veronderstelling dat het om gemeenteraadsverkiezingen ging,” aldus de partijvoorzitter.

Wiegel dus als lijsttrekker bij de komende verkiezingsstrijd als hij daarmee zelf zou instemmen. Dat daarover geen twijfel hoeft te bestaan, bleek uit de strijd bare wijze waarop de vice-premier de partijraadsleden na het bekend worden van de voorkeur van de partij toesprak. „Degenen die mochten denken dat er ruimte wordt geschapen tussen Rietkerk en mij, zullen van een koude kermis thuis komen. Het weekblad Nieuwsnet heeft het geprobeerd en het verdwijnt dan ook,” aldus Wiegel. Uiteraard ging hij in op de sombere perspectieven die het kabinet in de Troonrede heeft geschilderd. Het is volgens hem hypocriet de regering te kapittelen om haar voorstel bepaalde beleidsuitgangspunten in het overleg van de sociale partners te brengen. „We hadden de kritiek eens moeten horen als het kabinet met een loonmaatregel was gekomen,” aldus Wiegel.

Onaanvaardbaar

Hij stelde onomwonden dat de extra-opbrengst van het aardgas (1½ tot twee miljoen gulden) moet worden aangewend tot versterking van de economie en het bedrijfsleven. „Die essentiële lijn van het regeringsbeleid mag niet worden afgebroken.” Eerder had ook Rietkerk in zijn openingsrede onderstreept dat het voor de VVD-fractie volstrekt onaanvaardbaar is, wanneer minister Albada in het overleg met het bedrijfsleven werkelijk zou willen gaan tornen aan die extra-aardgasbaten. „Samen aan het werk” wordt het motto, waarmee de VVD de verkiezingen zal ingaan. „De campagne wordt beslissend voor de uitslag van de verkiezingen en voor de formatie. Ik geloof niet dat we vanuit zo’n zwakke positie starten,” meende Wiegel.

Uiteraard vormen de bezuinigingen die minister Pais op de onderwijssalarissen wil doorvoeren een belangrijk element in de discussies op de partijraad. Vanuit de partijraad werd er bij monde van de heer C. J. Eijgenhuijsen, voorzitter van de Landelijke Onderwijscommissie, sterk op aangedrongen om de bezuinigingen niet ten laste van de salarissen van de onderwijsgeevenden te laten komen. „Onderwijs is een algemene voorziening die het hele volk ten goede komt. De lasten moeten door het hele volk worden gedragen,” meende hij. Rietkerk stelde in zijn rede dat alle departementen hun bijdrage aan de bezuinigingen zullen moeten leveren. Ook „onderwijs”. „Als dan de vraag rijst of het wel redelijk is die bezuinigingen op de onderwijssalarissen méér te

verhalen dan op de ambtenaren in het algemeen, dan kunnen daar twee andere vragen tegenover worden gesteld. Allereerst die naar de werkelijke solidariteit in het onderwijs en voorts of het dan ook niet redelijk is na te gaan of onderwijs niet langs andere weg zijn bijdrage kan leveren.” Als voorbeelden noemde hij: meer wachtgelders inschakelen, al dan niet part-time. Of door de geldstroom te verleggen naar minder dure onderwijssoorten. Het onderwijs aan werkende jongeren blijkt het dubbele te kosten van dat voor technische opleidingen. Waarom dan niet de partiële leerplicht (die het toch niet doet) schrappen en meer aandacht besteden aan het technisch beroepsonderwijs. Wij slaan dan twee vliegen in één klap. Het bedrijfsleven heeft daar dringend behoefte aan, aldus mr. Rietkerk.

Partijraadslid H. M. van der Heuvel (Tilburg) diende een motie in, waaruit het „onaanvaardbaar” sprak de onderwijsgeevenden binnen overheids- en semi-overheidsfeer als een aparte categorie te beschouwen. Tegen de formulering van de tekst bleek nogal wat bezwaar te bestaan. Uiteindelijk trok de indiener haar ook in na voldoende garanties te hebben verkregen dat van een ont koppeling van ambtenaren- en onderwijssalarissen geen sprake zal zijn en alternatieven voor de bezuiniging van 250 miljoen grondig zullen worden bestudeerd. „Hoogstens zal er sprake zijn van een koppeling op afstand,” zei minister Wiegel er over. „De alternatieven blijven bespreekbaar.”

AOW-premie vrouwen

Andere feiten die op de partijraad naar voren kwamen.

- De VVD vindt het niet terugbetalen van de teveel betaalde AOW-premie aan gehuwde vrouwen een heilloos plan als het op bezuinigen aankomt. „Gewoon een lastenverzwaring zonder dat er een recht op uitkering tegenover staat. Daar zullen wij ons met alle middelen tegen verzetten,” zei mr. Rietkerk.
- Het terugdringen van het financieringstekort is veel urgenter dan in 1978. Er is sprake van een belangrijke vermindering van de particuliere spaarquote, een gevolg van de voortdurende nivellering. Het is redelijk dat de hogere inkomens meer inleveren, maar dat gebeurt al drie jaar en kan niet ongestraft blijven voortduren. Woorden van oud-minister Witteveen die de partijraadsvergadering bijwoonde.
- En wat het inleveren betreft, de VVD mag dat niet meer doen jegens het CDA. In het gevecht met die partij is dat al teveel gebeurd, aldus enkele woordvoerders. „Laat jullie niet ringeloren door Lubbers en een aantal dissidenten,” aldus een van hen.

Van achter de groene gordijnen

door Henk Krol
Fractievoorzitter VVD

In het debat over de Grondwet waarbij Ed Nijpels onze woordvoerder was, uitte deze nog eens de bezwaren van de VVD-fractie tegen de sociale dienstplicht omdat dwang geen drijfveer kan zijn voor sociale taken. Ook werd er gesproken, voor de VVD door Frits Porthoine, over de beunhazerij in de bouw.

Hij wees erop dat de VVD altijd al heeft geroepen dat er iets aan dit kwaad moest worden gedaan omdat het immers een stuk oneerlijke concurrentie in zich draagt. Om beunhazerij te bestrijden denkt Porthoine in de eerste plaats aan verdere wettelijke regelingen en vooral een intensivering van de controle, uiteraard met waarborgen voor de menselijkheid en de persoonlijke levenssfeer. Om de beunhazerij in de autoreparatiebranche tegen te gaan vroeg hij de regering nog eens waarom men van het voornemen was afgestapt om er de maatvoering van de carrosserie bij te trekken.

Voor wat betreft de bestrijding van oneigenlijk gebruik en misbruik van de sociale verzekerings-wetgeving, sloot Porthoine zich aan bij datgene wat hierover al door Rudolf de Korte was gezegd tijdens de vergadering van januari van dit jaar.

Over het hoofdstukje Sluikbouw zei Porthoine dat hij met interesse de notie van de Regering had gelezen over dit onderwerp naar aanleiding van de aangenomen motie van zijn partijgenoot Pol de Beer, maar dat hij zich toch afvroeg waar de studie bleef die in het regeerakkoord was beloofd over de aftrekbaarheid van de onderhoudskosten.

De VVD was en blijft van mening dat door onderhoudskosten weer aftrekbaar te maken je heel wat sluikbouw zou kunnen voorkomen.

Belastingfraude

Een dag later was het weer de heer Porthoine die namens de VVD het woord voerde, nu in een debat over de belastingfraude.

Porthoine vindt overigens dat te gemakkelijk elke handeling waardoor minder geld bij de fiscus komt als belastingfraude wordt bestempeld. Maar daar waar het gaat om werkelijke fraude en ontduiking wil de VVD dat deze ten scherpste worden bestreden.

Bij de nodige controle pleitte Porthoine dan wel voor een meer menselijke aanpak van de belastingdienst. Hij wees erop dat met name de kleinere onderneming wel eens op minder prettige wijze wordt benaderd.

Tot slot ging Porthoine ook nog in op de internationale fraudebestrijding waarvan hij vindt dat met name waar het inzage in gegevens van de belastingdiensten tussen de landen betreft een actief beleid moet worden gevoerd. Hierover zouden meer en betere afspraken gemaakt moeten worden.

De heer Joekes sprak die dag over de verhoging van het quotum in het IMF.

Tijdens de interpellatie over de onderuitputting bij de stadsvernieuwing ging de liberaal Herman Lauxster-

mann in op het bericht in De Telegraaf dat er 240 miljoen gulden over zou zijn. Omdat de minister inderdaad bevestigde dat er een aanzienlijk bedrag niet zal worden besteed drong hij er bij de bewindsman op aan te laten weten om welk bedrag het hier exact handelt.

Ook hierbij blijkt dat zwart werk bij het verbeteren van woningen aantrekkelijker is dan het bewandelen van de legale weg.

Jaap Scherpenhuizen was die dag druk in de weer voor het behoud van het veer. In dit geval ging het over de bootverbindingen vanuit Harlingen naar Vlieland en Terschelling.

Buiten het Kamergebouw waren vele eilandbewoners samengestroomd om er te protesteren tegen het feit dat de fa. Doeksen, die deze veerdiensten onderhoudt door het Rijk financieel niet wordt geholpen. Jaap Scherpenhuizen die de problemen van de eilandbewoners heel wel begreep had dan ook een motie ingediend om in elk geval tot een voorlopige oplossing te komen. Scherpenhuizen: „Het bedrijf Doeksen kan slechts met steun van de overheid zijn pakket overeind houden.” Ook wilde hij weten waarom de minister het ene bedrijf wel helpt en het andere niet. De minister noemde de regelingen die er voor veren in Nederland bestaat een lappendeken. Jaap Scherpenhuizen haakte daar adrem op in door te stellen dat „het dan wel een lappendeken kan zijn, maar als je er niet onder ligt je het wel koud krijgt”.

De VVD is vooral bezorgd over het uitvallen van de dinsdagavondwinterdienst. Op die manier kun je nog maar een dag in de week redelijkerwijs op en neer naar de wal vanaf Vlieland en komt ook de schooljeugd die aan wal studeert op vrijdagavond in de knel.

100ste vergadering

Op 28 augustus werd de 100ste vergadering van dit parlementaire jaar gehouden. Een dag zonder bloemen, met als voornaamste onderwerp de verplaatsing onder Arabische druk van de Nederlandse ambassade in Israël. VVD-woordvoerder Frits Bolkestein betoogde daarbij dat naar zijn mening minister Van der Klaauw de minst slechte oplossing had gekozen. De VVD legde zich dan ook, zij het met zeer grote tegenzin, bij deze oplossing neer. Bolkestein: „Want wij moeten onszelf geen rad voor ogen draaien. Ook de resolutie van de veiligheidsraad ontspruit aan macht, aan economische macht die zich vertaalt in politieke macht. Wijken voor macht is zeer moeilijk te aanvaarden.”

Bolkestein waarschuwde ervoor dat de Arabische druk niet zal verminderen en dat de wereld Israël zo in een isolement dringt zonder de veiligheid te bieden waarop ieder land recht heeft. Hij vroeg de regering wat wij daartegenover kunnen stellen. Bezinning hierover, hoe eerder, hoe beter is dringend noodzakelijk.

Ed Nijpels

F. Porthoine

VVD-fractie: meer matiging van inkomens over hele linie nodig

De VVD-fractie maakt zich de grootst mogelijke zorgen over de sociaal-economische ontwikkeling van ons land, zoals die in Troonrede en Miljoenennota wordt geschetst. 280.000 Werklozen en een nog verdere uitholling van de winstpositie van de ondernemingen zijn signalen van een hoogst ernstige situatie.

De fractie is van mening dat het kabinetsbeleid op verschillend gebied resultaten heeft bereikt. Zo blijkt dat de zozeer verguisde loonmaatregel een belangrijke bijdrage heeft geleverd tot het achterblijven van de loonkostenontwikkeling bij die van het concurrerend buitenland en daarmee tot een zo broodnodige verbetering van onze concurrentiepositie. Ook kon de inflatie, zeker in vergelijking met andere landen, dit jaar redelijk in de hand worden gehouden.

De fractie maakt uit de Miljoenennota op dat het kabinet zich ook voor het komende jaar grote inspanningen heeft getroost om kwade ontwikkelingen te keren en aanzetten tot gezondere verhoudingen te geven.

Zo juicht zij het toe dat:

- het veel te grote financieringstekort beduidend wordt verminderd;
- de inflatiecorrectie voor 100 % gehandhaafd blijft;
- eindelijk een begin wordt gemaakt met de opschoning van sociale uitkeringen en met het terugdringen van het aantal uitkeringsstrekkers;
- een belangrijk deel van de extra aardgasbaten via belastingfaciliteiten aangewend zullen worden om de rendementspositie van de - met name ook kleinere - ondernemingen te verbeteren en de particuliere rente-aftrek te vergroten.

Uit het slop

De VVD heeft hierop steeds met klem aangedrongen. De fractie voorziet echter dat deze maatregelen, samen met het gevoerde ombuigingsbeleid, niet voldoende zullen zijn om onze economie en werkgelegenheid uit het slop te halen.

Grote moeite heeft de fractie met de aangekondigde lastenverzwaringen, omdat daardoor de collectieve lastendruk alleen nog maar verder toeneemt en tot een onaanvaardbaar hoge arbeidsinkomensquote leidt, die onvermijdelijk verdere uitstoting van arbeidskrachten met zich meebrengt.

Nu de economische groei over de jaren 1979-'81 slechts een tiende zal zijn van wat was voorzien en waarvan bij het loon- en Bestekbeleid nog kon worden uitgegaan (0,9 % i.p.v. 9 %) wordt steeds schrijnender duidelijk dat de inkomensontwikkeling en de collectieve uitgaven, ondanks alle daartoe door het kabinet ondernomen inspanningen, te weinig zijn teruggedrongen en bij een teruglopende internationale conjunctuur onze economie kapot dreigen te maken.

De VVD-fractie zal het kabinet er dan ook toe aanzetten al het mogelijke te doen om meer inkomensmatiging over de gehele linie te bewerkstelligen en in het bijzonder de overdrachtsuitgaven terug te dringen.

Hoge prioriteit verdient verder intensieve bestrijding van het zwarte circuit, zowel bij de belastingen als de sociale uitkeringen, en opheffing van knelpunten op de arbeids- en woningbouwmarkt, door herstel van een gezond marktmechanisme.

Liberaal Manifest over kerncentrales

In ons vorig nummer stond in een van de verslagen van Rotterdam/Enschede dat een amendement van de energielcommissie dat eerst de brede maatschappelijke discussie wilde doen afwachten, werd verworpen.

Dit is onjuist. Het amendement 243/6 werd aangenomen.

De redactie biedt voor die vergissing haar excuses aan.

VVD-burgemeesters in Maarn, Den Helder en Nieuw-Vossemeer

Bij Koninklijk besluit is met ingang van 1 oktober benoemd tot burgemeester van de gemeente Maarn: mevrouw drs. A. D. de Stigter-Huising te Naarden. Mevrouw De Stigter-Huising (50 jaar) is lid van de VVD. Zij is thans wethouder van Naarden en volgt als burgemeester van Maarn mr. G. A. W. C. baron van Hemert tot Dingshof op, aan wie met ingang van 1 juli 1980 eervol ontslag is verleend wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Met ingang van 1 oktober is benoemd tot burgemeester van de gemeente Den Helder: drs. H. I. de Haan, aan wie gelijktijdig eervol ontslag is verleend als burgemeester van de gemeente Harlingen.

De heer De Haan (55) is lid van de VVD. Hij is thans burgemeester van Harlingen en volgt als burgemeester van Den Helder mr. A. P. J. van Bruggen op, die op 4 mei 1980 is overleden.

Met ingang van 1 oktober is benoemd tot burgemeester van de gemeente Nieuw-Vossemeer de heer A. A. Rijstenbil te Sint Philipsland.

De heer Rijstenbil (56) is lid van de VVD. Hij is thans lid van de raad der gemeente Sint Philipsland. Hij volgt als burgemeester van Nieuw-Vossemeer de heer A. G. O. A. Remery op, die op 14 december 1979 is overleden.

Jaap van der Meulen afgetreden

Jaap van der Meulen

Op de ochtend van Prinsjesdag werd op het algemeen secretariaat de navolgende brief ontvangen van de heer J. P. van der Meulen.

Leiderdorp, 15 september 1980

*De voorzitter van de VVD,
mr. F. Korthals Altes,
Koninginnegracht 57,
2514 AE 's-Gravenhage.*

Geachte partijvoorzitter,

Hierdoor deel ik u mede, dat ik met ingang van morgen mijn functie van secretaris voor de voorlichting neerleg.

Uit de besprekingen in de laatst gehouden DB-vergadering, waarin het concept campagneplan aan de orde was, heeft u ongetwijfeld bemerkt dat ik mij met de daar plaatsgehad hebbende besluitvorming wezenlijk niet kan verenigen. Het is dan ook daarom dat ik meen voor dat gewijzigde plan in de uitvoeringsfase geen bestuursverantwoordelijkheid te kunnen dragen.

Overigens heb ik vandaag de plaatsgehad hebbende besluitvorming geheel doorgesproken met de heer Boosman, die een dezer dagen zal zorgen dat het nieuwe concept op het secretariaat beschikbaar komt.

Ik wens het partijbestuur succes met de komende activiteiten.

*Met liberale groet,
J. P. van der Meulen.*

P.S. Ik moge u verzoeken een afschrift aan de leden van het partijbestuur te zenden.

Zelf heb ik een afschrift van deze brief verzonden aan de leden van de LPC en aan de kc-voorzitters, voor zover deze geen deel uitmaken van het hoofdbestuur.

De avond tevoren had de gebruikelijke vergadering van het hoofdbestuur aan de vooravond van Prinsjesdag plaatsgehad ter bespreking van de miljoenennota. De heer Van der Meulen was toen reeds aanwezig.

De vergadering van het dagelijks bestuur waarop de heer Van der Meulen in zijn ontslagbrief doelt, is gehouden op 8 september j.l. In aanwezigheid van de heer drs. G. Ch. O. Boosman, voorlichter van de Tweede-Kamerfractie, is diens ontwerp voor een globale strategie voor de komende Tweede-Kamerverkiezing besproken. Het ging hier om de „briefing” aan de Landelijke Propagandacommissie die aan de hand van dit stuk een campagneplan zal ontwerpen dat aan het hoofdbestuur ter beslissing wordt voorgelegd. De briefing werd op 8 september j.l., overeenkomstig hetgeen daarover in hoofdstuk 4.6.2. van de beleidsnota Beleid '80 is vermeld, besproken voor wat de politieke aspecten betreft.

Na uitvoerige discussie besloot het dagelijks bestuur tot

wijziging van de briefing voor zover het de voorgestelde taakverdeling bij de presentatie tijdens de campagne betreft. Het was duidelijk dat de voorkeur van de heer Van der Meulen bleef uitgaan naar het oorspronkelijk voorstel.

Het hoofdbestuur betreurt dat de heer Van der Meulen blijkens zijn brief tot de slotsom is gekomen dat hij voor de aangebrachte verandering de verantwoordelijkheid niet kan dragen. Het hoofdbestuur heeft de heer Van der Meulen november vorig jaar in het dagelijks bestuur verwelkomd als een goed gemotiveerd partijlid, dat al een reeks van jaren bekendheid genoot door zijn activiteiten in de afdeling Leiderdorp, de kamercentrale Leiden, de Landelijke Propagandacommissie en de Groep Nederland van de Liberale Internationale. Het aftreden van de heer Van der Meulen als lid van het dagelijks bestuur is dan ook niet alleen voor hemzelf bijzonder teleurstellend, maar ook voor het hoofdbestuur.

Mr. F. Korthals Altes, voorzitter

Campagneplan

In afwachting van nadere besluiten van het hoofdbestuur over de vervulling van het voorzitterschap van de Landelijke Propagandacommissie is op zaterdag 20 september j.l., voorafgaande aan de vergadering van de partijraad een bijeenkomst van de LPC gehouden, waarin in overleg met de ondervoorzitter de LPC-vergadering van 8 oktober a.s. is voorbereid. Op 8 oktober a.s. zal de strategie voor het campagneplan aan de orde komen.

Kandidaatstelling DB

Ingevolge artikel 42.4 van het huishoudelijk reglement deelt het hoofdbestuur mede dat de algemene vergadering waarin in de opengevallen plaats in het dagelijks bestuur zal worden voorzien, zal zijn de buitengewone algemene vergadering op vrijdag 20 en zaterdag 21 maart 1981 in het Cultureel Centrum De Flint te Amersfoort. Dit is de buitengewone algemene vergadering waarin het verkiezingsprogramma 1981-1985 zal worden vastgesteld. Het is niet mogelijk eerder in deze opengevallen plaats te voorzien, omdat tussen het tijdstip van deze mededeling en de algemene vergadering waarin in de opengevallen plaats wordt voorzien, ten minste vijf maanden moeten verlopen. De op 24 januari 1981 te houden buitengewone algemene vergadering (kandidaatstelling Tweede Kamer) valt dus te vroeg.

Het hoofdbestuur en elke ledenvergadering van een afdeling zijn overeenkomstig artikel 42.5 van het huishoudelijk reglement gedurende de periode van 25 november 1980 tot 1 februari 1981 bevoegd voor de opengevallen plaats (secretaris) één kandidaat te stellen. Van een door een ledenvergadering van een afdeling gestelde kandidaat dienen naam, woonplaats, afdeling, een schriftelijke bereidverklaring de kandidatuur te aanvaarden en een korte levensbeschrijving uiterlijk 31 januari 1981 te zijn ingediend bij de algemeen secretaris.

Mensenrechten en Noord-Zuid verhouding thema's op Liberale Internationale

door drs. F. Bolkestein

Het congres van de Liberale Internationale is dit jaar gehouden in Berlijn, waar van 3 tot 5 september is vergaderd in de Reichstag. Wie zich herinnert wat er veertig jaar geleden op die plaats gebeurde, wie weet dat de vergaderzaal zich op weinig meters afstand bevindt van de muur van Berlijn, beseft dat het menig delegatielid vreemd te moede was op dit kruispunt van heden en verleden, op dit snijvlak van democratie en totalitaire dictatuur.

Thema voor het congres was: de mensenrechten en de Noord-Zuid verhouding. Over dit onderwerp werden enige behartigenswaardige woorden gesproken door Minoo Masani, leider van de Indiase liberalen, die in juni vorig jaar ook in Nederland een toespraak heeft gehouden. Masani riep op tot solidariteit tussen Noord en Zuid maar niet op basis van schuldgevoelens. Verreweg de meeste Europeanen hebben immers nooit iets te maken gehad met de derde wereld, zei hij terecht. Hij gaf de voorkeur aan handel boven hulp en meende dat ontwikkelingssamenwerking zo min mogelijk over regeringen moest lopen. Persvrijheid en het recht van oppositie, zei hij tenslotte, zijn niet alleen van belang in het Noorden maar ook in het Zuiden. Zo wees hij de stelling van de hand dat economische ontwikkeling een inbreuk op de mensenrechten zou kunnen rechtvaardigen. Masani's woorden zijn juist nu van belang aangezien binnen enkele weken de algemene vergadering van de UNESCO zich in Belgrado zal buigen over een rapport (het zgn. MacBride-rapport) dat in bepaalde opzichten persbreidel lijkt voor te staan.

Overschaduwd

Het congres-thema werd evenwel overschaduwd door tal van andere onderwerpen. Zo is een Britse resolutie over het Midden-Oosten, die de schuld voor het stokken van de onderhandelingen op eenzijdige wijze Israël in de schoenen schoof, onderwerp geweest van een intens debat. Uiteindelijk kon geen voor allen aanvaardbare resolutie worden gevonden en werd de hele aangelegenheid verdaagd.

Een nieuwe afgevaardigde was Frederik van Zijl Slabbert, leider van de grootste Zuidafrikaanse oppositiepartij, de Progressieve Federale Partij. In een boeiende toespraak noemde hij drie fundamentele feiten: (1) De blanke regering is een essentiële factor voor ieder die een vreedzame verandering in Zuid-Afrika nastreeft. (2) Een compromis moet worden gevonden tussen de vrees van de blanken en de wensen van de zwarten. (3) De tijd der bevoogding is voorbij: effectieve politieke onderhandelingen moeten plaats vinden met de werkelijke zwarte leiders.

Daarbij noemde hij vier obstakels op de weg naar een oplossing: ten eerste de polarisatie langs lijnen van ras; ten tweede het blanke gevoel te worden belegerd; ten derde de verleiding van een revolutionair romanticisme;

De VVD-delegatie in Berlijn. Op de voorste rij de heren L. van Leeuwen en H. P. Talsma. Achter de heren Rauwerda en F. Bolkestein.

en ten vierde de stammentegenstellingen onder de zwarte bevolking.

Wat voor staatsbestel zou in Zuid-Afrika kunnen werken? Van Zijl Slabbert noemde drie elementen: (1) geen bevolkingsgroep mag politieke heerschappij uitoefenen over enige andere groep; (2) geen discriminatie naar ras; (3) algemeen kiesrecht in een federale staat. Hij besloot zijn toespraak met de woorden: „Wil het kwaad in Zuid-Afrika overwinnen dan is het voldoende dat alle welmenende mensen dat land de rug toedraaien”. Indrukwekkende woorden, vooral voor iemand uit een land als Nederland, waar de wenselijkheid van een dialoog met Zuid-Afrika wel wordt beleden maar waar die dialoog in feite onmogelijk wordt gemaakt.

Inbreng

De Nederlandse delegatie bestond uit ruim twintig leden, krachtig aangevoerd door mr. H. P. Talsma en drs. L. van Leeuwen. De VVD-inbreng is aanmerkelijk geweest. Resoluties over Afghanistan en Cambodja zijn door ons toedoen aangescherpt. Nieuwe resoluties over energie en de derde wereld werden verdedigd.

Zeër duidelijk te herkennen is de VVD-inbreng inzake de politieke emancipatie van vrouwen. In onze resolutie werd gesteld dat vrouwen die op gelijke voet met mannen aan politieke activiteiten willen deelnemen nog veel obstakels te overwinnen hebben. Daarom wordt aan de liberale partijen verzocht te bevorderen dat een aantal maatregelen wordt genomen. Zeven punten werden opgesomd, waaronder: verbetering van de opvang van kleuters en peuters; afschaffing van discriminatie ten aanzien van werk en salaris; beter onderwijs en beroeps-

Minoo Masani

Het grote Europa

Tweemaal per jaar houdt de Liberale en Democratische fractie in het Europees Parlement een speciale bijeenkomst buiten de normale vergaderplaatsen Brussel, Luxemburg en Straatsburg. Deze zogeheten studiedagen dienen een tweeledig doel: in de eerste plaats worden hier bepaalde onderwerpen aan de orde gesteld, waarvoor men in het normale vergaderschema geen tijd kan vinden, maar er hier diepgaand over van gedachten kan wisselen; in de tweede plaats dienen deze vergaderingen ook om het werk van het Europees Parlement in de districten van de afgevaardigden meer bekendheid te geven. Hiertoe worden dan ook meestal onderwerpen op de agenda geplaatst die in het bijzonder voor de desbetreffende streek van belang zijn.

Zo is vorige week, vooral met het oog op de komende Duitse Bondsverkiezingen, vergaderd in het historische eilandstadje Lindau aan de Bodensee, grenzend aan het Oostenrijkse Bregenz, en over het water aan Zwitserland. Het is het district van het Beierse lid van de Europese fractie Ulrich Irmer.

Het onderwerp van gesprek was: de betrekkingen tussen de EG en de landen van de Raad van Europa.

Voor het eerst was het een gemeenschappelijke vergadering met leden van de Liberale Groep in de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa onder aanvoering van de voorzitter daarvan, het Tweede Kamerlid mr. F. Porthéine, die er zich persoonlijk reeds geruime tijd voor ingezet heeft dat deze samenwerking van Liberalen uit het grote en het kleine Europa (de Raad van Europa heeft

21 lid-landen, de EEG nu negen, binnenkort twaalf) tot stand kwam.

Om de Europese spraakverwarring niet nog groter te maken: de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa is het parlementair orgaan van een organisatie die op het gebied van het recht; onderwijs, cultuur en milieu; het lokaal en regionaal bestuur aanbevelingen doet aan de regeringen van de lidstaten, dus niet zoals de EEG direct de burgers bindende regels uitvaardigt. De leden van de Raadgevende Vergadering zijn, zoals dat vroeger ook in het Europees Parlement het geval was, noodzakelijkerwijs eerst lid van hun nationale parlementen. Zij vergaderen driemaal per jaar in Straatsburg in het Paleis van Europa waar ook het Europees Parlement bijeenkomt.

Voorzover zij zich met de buitenlandse politiek en het veiligheidsbeleid bezighouden combineren zij deze taak met het lidmaatschap van de Assemblée van de Westeuropese Unie.

Vaak zijn de debatten in de Raadgevende Vergadering interessanter dan die in het Europees Parlement, waar men zich vaak met technische wetsontwerpen bezighoudt. Zo is er onlangs een discussie over de situatie in het Midden-Oosten geweest waarbij de Israëli's en de PLO aanwezig waren. De koning van Spanje en Hua Kuo Feng hebben er gesproken en in de afwijzing van het Griekse kolonelsregime hebben ze een zeer belangrijke rol gespeeld. Ook in het grote Europa vinden belangwekkende ontwikkelingen plaats.

(vervolg
van pag. 8)

voorlichting; aangepaste werktijden; en een aanpassing van de belastingwetgeving. De uiteindelijk aangenomen resolutie weerspiegelt hoofdzakelijk VVD-ideeën en onze delegatie oogstte veel lof om haar inbreng.

Zo dicht bij de muur van Berlijn en met de conferentie te Madrid over de ontspanning in het verschiets kon natuurlijk niet worden voorbijgegaan aan de Oost-Westverhouding. Bij het begin van het congres is in een bijeenkomst van liberale leiders aan de Duitse liberale minister van Buitenlandse Zaken Genscher de opdracht gegeven instemming te betuigen met de NAVO-beslissing inzake de modernisering van de kernwapens en het verzoek tot de NAVO-lidstaten te richten dat besluit ook uit te voeren. Gezien de weifelachtige houding in België en Nederland is die oproep niet voor niets.

Namens de VVD heeft Frits Bolkestein het congres over hetzelfde thema toegesproken. Daarbij zei hij dat Oost-Europa en West-Europa één grote Europese beschaving van grote diepgang en verscheidenheid gemeen hebben en dat we ons niet mogen neerleggen bij de huidige kunstmatige tweedeling, ook al kunnen wij daar nu weinig aan doen. In onze verhouding tot het Oostblok moeten we zeggen wat we op het hart hebben, maar tegelijkertijd moeten we onze eigen politieke samenwerking verbeteren en onze militaire doelmatigheid verhogen. Doen wij dat niet, dan ontspannen wij niet de internationale toestand maar alleen onszelf.

De volgende bijeenkomst van de Groep Nederland van de Liberale Internationale zal plaats vinden op vrijdag 17 oktober, bij welke gelegenheid Giovanni Malagodi zal spreken over het liberalisme in Italië in het licht van de politieke ontwikkelingen in dat land. Giovanni Malagodi is lange tijd leider van de Partito Liberale Italiano geweest en is nog steeds een van de belangrijkste voormannen van het Europese liberalisme. Zijn toespraak zal dan ook zonder twijfel zeer belangwekkend zijn. De bijeenkomst zal om acht uur beginnen in de Schepelzaal van de Tweede Kamer. Wie voornemens is deze bijeenkomst bij te wonen, wordt in verband met de beschikbare ruimte verzocht onderstaande strook in te vullen en op te sturen naar de secretaris: mr. F. Bolkestein, Binnenhof 1a, 2513 AA Den Haag.

Ondergetekende (blokletters)

Adres:

Tel. nr.:

is voornemens de bijeenkomst van de Groep Nederland van de Liberale Internationale op 17 oktober bij te wonen.

Handtekening,

VVD-Manifestatie 'Het andere Noorden' op 18 oktober in Marum

Het andere Noorden is het onderwerp, dat centraal staat op de VVD-manifestatie die op 18 oktober wordt georganiseerd door de Kamercentrales Groningen, Friesland en Drenthe in café-restaurant „De Kruisweg” te Marum (Gron.).

De inleidingen op deze manifestatie zullen worden gehouden door de ministers dr. L. Ginjaar (volksgezondheid en milieuhygiëne) en H. Wiegel (vice-minister-president en minister van binnenlandse zaken) en mr. E. H. Toxopeus, commissaris van de Koningin in de provincie Groningen.

De noordelijke Tweede Kamerleden en noordelijke kandidaat-Tweede Kamerleden, alsmede de gedeputeerden zijn deze dag aanwezig voor kennismaking en nadere informatie.

Marum ligt aan de Rijksweg Groningen-Drachten op 25 km van Groningen.

Bustijden voor treinreizigers:

Lijn 21: vertrek Heerenveen station 8.44 u./9.44 u., aankomst Marum Kruisweg 9.40 u./10.40 u., vertrek Marum Kruisweg 15.45 u./16.45 u., aankomst Heerenveen station 16.40 u./17.40 u.

Lijn 21: vertrek Groningen station 9.12 u./10.12 u., aankomst Marum Kruisweg 9.45 u./10.45 u., vertrek Marum Kruisweg 15.40 u./16.40 u., aankomst Groningen station 16.12 u./17.12 u.

Lijn 81: vertrek Groningen station 9.44 u., aankomst Marum Kruisweg 10.34 u., vertrek Marum Kruisweg 15.53 u., aankomst Groningen station 16.43 u.

De kosten van deelname aan de manifestatie bedragen f 15,—, inclusief lunch, te voldoen aan de zaal.

Het programma luidt als volgt:

10.00 uur: Ontvangst

10.30 uur: Opening door de heer J. R. Bijkersma, voorzitter van de Kamercentrale Friesland.

10.35 uur: Inleiding door minister dr. L. Ginjaar van volksgezondheid en milieuhygiëne.

Onderwerp: „De mogelijkheden van het milieu in het Noorden”

11.15 uur: Pauze

11.30 uur: Discussie

12.00 uur: Aperitief (tijdens aperitief diavoorstelling)

12.30 uur: Lunch

13.30 uur: Inleiding door mr. E. H. Toxopeus, commissaris der Koningin in de provincie Groningen. Onderwerp: „Het andere Noorden”

14.15 uur: Discussie

14.45 uur: Pauze

15.00 uur: Inleiding door de heer H. Wiegel, vice-minister-president en minister van binnenlandse zaken. Onderwerp: „Het kabinetsbeleid met betrekking tot het andere Noorden”

15.45 uur: Discussie

16.00 uur: Sluiting door de heer J. R. Bijkersma

Belangstellenden worden verzocht onderstaande bon in te zenden aan mevrouw J. Dol-Kleefstra, Kastanjelaan 4, 9363 CX Marum (telefoon 05944 - 1946).

Studiedag Kleine Kernen

Op zaterdag 27 september 1980 organiseert de Stichting Vorming en Scholing in samenwerking met de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD een studiedag over de problematiek van de Kleine Kernen. In het bijzonder zal worden ingegaan op de planologische en stedenbouwkundige aspecten van kleine kernen, alsmede op de juridische aspecten van verkoopregulerende bepalingen en vestigingsregelingen.

Inleidingen zullen worden verzorgd door prof. ir. J. J. Sterenberg en prof. mr. R. Crince le Roy.

De bijeenkomst zal worden gehouden in het Stationskoffiehuis te Twello (gemeente Voorst, Gld.) en om 10.30 uur beginnen.

Congres Oosterschelde

Op 9 oktober a.s. organiseert de Kamercentrale Zeeland in Hotel Mondragon te Zierikzee een congres over de inrichting van de Oosterschelde. Aanvang 19.30 uur.

In het bijzonder zal tijdens deze discussie-avond, waarbij o.a. een dia-serie zal worden vertoond, aandacht worden besteed aan de natuur-, recreatie- en visserijaspecten.

Als inleiders zijn uitgenodigd vertegenwoordigers van de Stichting Zeeuws Coördinatieorgaan voor natuur-, landschaps- en milieubescherming, het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond en de Vereniging tot bevordering der Zeeuwse Visserijbelangen.

Een informatiebrochure over het onderwerp Inrichting Oosterschelde is gratis verkrijgbaar bij bureau voorlichting provincie Zeeland, Sint Pieterstraat 42, 4331 EW Middelburg, tel. 01180 - 27351, toestel 226.

Inschrijfbon
Marum

Ondergetekende:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

neemt deel aan de VVD-manifestatie met ... personen

Handtekening:

Namibië, een testcase voor Zuid-Afrika

De Teldersstichting heeft zojuist een rapport over Namibië, het voormalige Zuid-West-Afrika, uitgebracht. De ontwikkelingen in zuidelijk Afrika zijn de laatste jaren in een stroomversnelling geraakt. Voor de toekomst van dit gebied is niet alleen de toestand in Zimbabwe - en de Republiek Zuid-Afrika, maar ook die in Namibië van groot belang. De wijze waarop Zuid-Afrika en de internationale gemeenschap tot een oplossing komen van de problematiek rond een toekomstig onafhankelijk Namibië kan als een testcase worden beschouwd voor de mogelijkheid om in Zuid-Afrika zelf tot een vreedzame, democratische samenleving te geraken. De kwestie Namibië heeft niet alleen grote implicaties voor de bestrijding van rassendiscriminatie, doch ook voor de strategische verhoudingen in Afrika. Nederland kan, als het zijn buitenlands beleid niet alleen door idealisme, maar ook door kennis van zaken laat leiden, een bijdrage leveren tot de oplossing van de problemen rond Namibië. De auteur van dit rapport, drs. A. W. Kröner, wetenschappelijk medewerker van de Teldersstichting, bezocht het land in maart jl. Hij schetst eerst de geografie, bevolking en geschiedenis. Daarna worden de problemen tussen Zuid-Afrika en de Verenigde Naties over de status van Namibië behandeld. De geo-politieke betekenis van Namibië wordt uiteengezet, waarbij de strategische haven Walvisbaai en de export van uranium als voornaamste aspecten ruime aandacht krijgen.

VN-verkiezingen

De onderhandelingen rond de voorgestelde VN-verkiezingen in Namibië kenmerken zich door politieke onwil van zowel Zuid-Afrika als SWAPO (de South West Africa People's Organization, de belangrijkste bevrijdingsbeweging) om tot een oplossing te komen. Beide partijen hebben zoveel op het spel staan dat zij nog niet tot overeenstemming over verkiezingen hebben kunnen komen. De uitkomst daarvan is zeer onzeker. Een kritieke leemte in het VN-plan voor Namibië is dat er met geen woord gerept wordt over de aard van de toekomstige constitutie. Het plan voorziet slechts in vrije verkiezingen voor een constitutionele vergadering. Er is geen enkele waarborg dat na afloop van de verkiezingen voor deze constitutionele vergadering een democratisch staatsbestel wordt opgericht. De andere politieke partijen vrezen dat hun na een SWAPO-overwinning weinig ruimte meer zal worden gelaten. SWAPO wordt vooral door communistische staten gesteund en haar leider, Nujoma, heeft herhaaldelijk verklaard alleen geïnteresseerd te zijn in een totale machtsovername.

Nederlands beleid

In het rapport van de Teldersstichting wordt geconcludeerd dat er een aantal mogelijkheden zijn voor het Nederlands buitenlands beleid om een positieve invloed uit te oefenen. Nederland en andere westerse landen zouden steun moeten verlenen aan het politieke midden

in Namibië, o.a. aan de SWAPO-Democrats (een afsplitsing van de SWAPO), het Namibian National Front, alsmede andere organisaties die het apartheidsbeleid van Zuid-Afrika afwijzen en naar onafhankelijkheid van Namibië streven. Dit zou de kansen op een stabiele, democratische, niet anti-westerse regering in een toekomstig onafhankelijk Namibië kunnen vergroten. Aan die steunverlening zouden een aantal voorwaarden moeten zijn verbonden, met name dat de steun niet voor andere dan humanitaire en legale doeleinden wordt gebruikt. Nederland zou er bij deze groeperingen voorts op moeten aandringen zo veel mogelijk samenwerking te zoeken met andere democratisch georiënteerde partijen. Immers, de versnippering van het politieke centrum in Namibië is een zwakke steun in de oppositie tegen zowel SWAPO als Zuid-Afrika.

Nederland zou er bij de vijf westerse landen (de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, West-Duitsland, Frankrijk en Canada) die met Zuid-Afrika, SWAPO, de Verenigde Naties en andere betrokkenen onderhandelen, op moeten aandringen om niet tot een overhaaste, doch tot een evenwichtige oplossing te geraken. Nederland zou in het algemeen het beleid van West-Duitsland en Engeland kunnen ondersteunen, aangezien beide landen goed met de problematiek bekend zijn en omdat een actieve betrokkenheid van deze middelgrote mogendheden de kwestie Namibië mogelijkerwijs enigszins uit de sfeer van een eventuele confrontatie tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie zou kunnen halen.

Als de Westeuropese landen hun beleid ten aanzien van Namibië in het kader van de Europese Politieke Samenwerking coördineren, kunnen zij een aanzienlijke invloed op de oplossing van deze kwestie uitoefenen. In verband met de eerder opgemerkte tekortkomingen in het VN-plan voor Namibië, dat alleen in verkiezingen doch niet in een grondwet voorziet, lijkt er een mogelijkheid voor een nieuw politiek initiatief van de EPS te zijn. Het tekort in het VN-plan zou kunnen worden verholpen door de hoofdlijnen van een democratische constitutie in dit plan op te nemen. Deze hoofdlijnen zouden kunnen worden vastgesteld door onderhandelingen tussen alle betrokken partijen, naar analogie van de zogenaamde Lancaster House conferentie over Zimbabwe. Hiermee zou de aarzeling van Zuid-Afrika en de binnenlandse politieke partijen in Namibië ten opzichte van het VN-plan kunnen worden overwonnen.

Uraniumverrijking Almelo

Van de kant van D'66 is gesuggereerd dat de verrijking van uranium in Almelo zou moeten worden gestopt, voorzover deze oorspronkelijk door Duitse en Engelse elektriciteitsbedrijven uit Namibië is betrokken. Nader onderzoek van deze situatie toont echter aan, dat er geen goede juridische en politieke gronden aanwezig zijn om van de Nederlandse regering te eisen dat de verrijking door Urenco van hexafluoride (bewaterd uranium) wordt

(vervolg op pag. 19)

Onze collectieve uitgaven zijn explosief gegroeid. Een illustratie daarvan levert het aandeel van deze uitgaven in het nationale inkomen. In de periode 1960-1980 steeg dat aandeel van ruim 36 tot bijna 66 procent, d.w.z. tweederde van ons aller inkomen wordt nu collectief

Hoe krijgen we de collectieve uitgaven onder de duim?

Willen we de collectieve uitgaven beheersen en willen we daarenboven ombuigen dan is het noodzakelijk te weten waar in het verleden de groei het grootst is geweest. Dat is onmiskenbaar in de sfeer van de zgn. overdrachtsuitgaven, d.w.z. van de sociale zekerheid en van de subsidies aan personen, gezinnen en bedrijven. De eigen bestedingen van de overheid - de materiële consumpties, investeringen en overheidsalarissen - zijn niet de echte boosdoeners. Als aandeel in het nationale inkomen is het aandeel van die bestedingen in slechts geringe mate gestegen van 20% in 1960 naar 22% van het nationale inkomen nu. Dat aandeel is ook in lijn met de ons omringende landen. Daarom kunnen we de rijksuitgaven ook niet al te zeer meer uitknijpen op straffe van aantasting van onze infrastructuur en onze elementaire overheidsvoorzieningen (als politie, wegen, scholen enz.).

Het aandeel van de overdrachtsuitgaven is daarentegen fenomenaal gegroeid van 17% in 1960 naar bijna 44% op dit moment. Deze groei van de overdrachtsuitgaven heeft vooral drie oorzaken. In de eerste plaats de grote uitbreiding van het aantal voorzieningen in de jaren zestig. Vervolgens de sterke stijging van het niveau van de uitkeringen met name als gevolg van de invoering van de koppelmecanismen. En in de derde plaats de sterke uitbreiding van het beroep op deze voorzieningen sinds het stagneren van de economische groei en de werkgelegenheid.

Het sterkst steeg daarbij het beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen. Kijken we naar de bijna 650.000 mensen die in deze regelingen zijn terechtgekomen, dan doemt het beeld op van: „Nederland arbeidsongeschikt”. Dat is dan ook wat ze in het buitenland „Dutch disease” (de Nederlandse ziekte) noemen.

Afwentelen

Dit alles is eerst gefinancierd door het verhogen van belastingen en premies. Maar die hebben wij Nederlanders alras leren afwentelen. De in de politiek zo vaak beleden solidariteit tussen actieven en niet-actieven heeft in die zin nooit bestaan. Daarna bracht het aardgas soelaas. Toen ook dat niet voldoende bleek teerden we in op de reserves van de sociale fondsen en op het eigen vermogen van de bedrijven. Werd bovendien het financieringstekort van het Rijk tot het uiterste (de befaamde 6% grens) opgerekt. De Staatsschuld is in de afgelopen periode dan ook met zo'n tien miljoen per jaar gegroeid. In 1980 moet de minister van financiën tweemaal zoveel uitgeven aan rente en aflossing dan we aan ontwikkelingssamenwerking besteden. Aan alles komt een eind. Zeker aan het oprekken van het financieringstekort. Terecht is hieraan hoge prioriteit gegeven in de begroting 1981. Wat dit alles veroorzaakt werd kernachtig onder woorden gebracht door de socialist prof. Wolfson in een interview met het *Algemeen Dagblad*: „Maak je de collectieve sector te groot, zoals nu het geval is, dan leidt dit tot de ondergang van veel bedrijven. Dat is dan het gevolg van een progressief beleid”.

„Zet de tering naar de nering” zegt een oerdegelijk Nederlands spreekwoord. Daarbij zullen vooral de overdrachtsuitgaven moeten dalen. We moeten met onze verzorgingsstaat naar een versoberingsstaat. Dat moet m.i. de komende jaren in de politiek tot centraal thema worden verheven willen we onze samenleving niet laten verloederen door een compleet faillissement voor ons bedrijfsleven, een ongekend hoog aantal inactieven en een lange reeks van loonmaatregelen. Van Terlouw in een interview over 's lands economie zijn de onvergetelijke woorden: „Geen mens weet hoe het moet”. Dat lijkt me een te mager recept om de geschetste moeilijkheden mee te lijf te gaan, met name op het cruciale punt van de beheersing van de collectieve bestedingen. Ik matig me geenszins aan het wel precies te weten. Maar mij lijkt dat een aantal belangrijke instrumenten binnen handbereik ligt. Ik noem er een paar:

Profijtbeginnsel

Het gaat hier om een even bekend als verguisd instrument. Vele diensten van de centrale en lokale overheid zijn uit onze moderne samenleving niet meer weg te denken. Moet dat ook inhouden dat ze zo goed als gratis worden aangeboden? Zeker is dat dit verspillen in de hand werkt. Dat daardoor ook een behoorlijke afweging met de prijs van andere goederen en diensten niet plaatsvindt. De overheidsdiensten worden zo tot een goedkoop of gratis recht. De rol van de markt zou hier bewust in ere hersteld moeten worden. Als voorbeelden noem ik het openbaar vervoer, de voorzieningen in de culturele en onderwijsfeer (boven de leerplichtige leeftijd), de gezondheidszorg, de zeer lage huurbijdrage van huurders van gemeenschapswoningen.

Volumebeleid

Volumebeleid beoogt dat minder mensen een beroep op een sociale uitkering behoeven te doen. Volumebeleid betekent in de praktijk het terugdringen van onnodige werkloosheid en vermijdbaar verzuim door ziekte of arbeidsongeschiktheid bij een gegeven werkgelegenheid. Als economie en werkgelegenheid stagneren is volumebeleid een heidens karwei. Toch moet een land dat op elke tien actieve inkomenstrekkers zes inactieve uitkeringstrekkers kent, daaraan de hoogste prioriteit geven. Volumebeleid komt daarmee neer op het „wieden” en „rooien” van wetten en regelingen die kostbaar oneigenlijk gebruik op grote schaal mogelijk maken. Want daarvoor is ons sociale zekerheidsstelsel niet geschikt. De premielasten voor de bijna 650.000 mensen in de WAO/AW en voor de meer dan 40.000 werknemers die zich dagelijks ziek melden, zijn niet meer op te brengen en worden dodelijk voor onze economie. De VVD-fractie heeft in de achterliggende periode een batterij van voorstellen in stelling gebracht. Vaak zonder resultaat. Door de economische nood gedwongen begint minister Albada echter eindelijk, maar veel te laat met maatregelen te komen. De minister van sociale zaken is

Minister Albeda
... maatregelen te
laat ...

Terlouw
... geen mens weet hoe
het moet ...

bij dit alles nl. een sleutelfiguur. De rol, die het parlement hierbij kan spelen, liet tot op heden veel te wensen over. Verder ben ik ervan overtuigd dat door intensivering van het opsporingswerk en vooral door betere coördinatie het echte misbruik in de sociale zekerheid veel krachtiger kan worden tegengegaan. Ook dat is volumebeleid.

Collectieve prioriteiten stellen

Wat is er voor de hand liggender - nu de groei zo gering of nul is en de financiële middelen zo schaars zijn - dan dat we echte collectieve prioriteiten stellen. De naoorlogse groei heeft die elementaire voorwaarde van samenleven min of meer verdoezeld. De afwezigheid van groei zet ons nu echter de pin op de neus. Dat heeft reeds tot aanzienlijke spanningen - binnen en buiten de regering - geleid. Er moet weer afgewogen worden. Maar die afweging wordt ons vooralsnog afgedwongen. In het kabinet leidt dat bijvoorbeeld tot pons-pondsgewijs ombuigen. De afzonderlijke ministeries moeten langs de weg van versleuteling inleveren. Daarbij wordt voor ieder departement een gelijke norm gehanteerd. Dit maakt bewust kiezen, hanteren van prioriteiten en beoordelen van urgenties bijna onmogelijk. De minister van financiën zit in de weinig aantrekkelijke positie dat hij in z'n eentje moet touwtrekken met alle andere vakministers aan het andere eind. Een mogelijk betere methode die mij aanspreekt is de uit Canada afkomstige „enveloppe-procedure”. Groepjes departementen krijgen bij de begrotingsopstelling financiële ruimte, die ze samen moeten verdelen. Iedere minister moet de collega's in zijn groep zien te overtuigen van de noodzaak van zijn uitgaven. Daarmee komt ook het bilaterale touwtrekken tussen financiën en de andere ministeries goeddeels te vervallen.

Structureel begrotingsbeleid

Sinds Duisenberg kennen we de zgn. meerjarenramingen, zodat we over een langere periode het beslag van de overheidsuitgaven op het nationaal inkomen kennen. Dat vergemakkelijkt de macro-economische prognoses. Bovendien kennen we tijdig de „camelnose“-effecten van bepaalde beslissingen en van nieuwe wetten in latere jaren. Dat zijn de positieve kanten. De negatieve kanten overheersen echter. De gehele meerjarenruimte blijkt in de praktijk door de departementen opgevuld te worden. De meerjarencijfers worden als het ware een minimum uitgangspunt. Daarbij is in het verleden de economische groei telkens te hoog ingeschat. Iedere flexibiliteit was daarmee op voorhand weg. Het proces van ombuigen van de laatste jaren is vooral daardoor pijnlijk noodzakelijk geworden. Meys, directeur van de rijksbegroting, heeft onlangs opgemerkt dat niet „ondanks” maar „dankzij” het bestaan van meerjarenramingen en -afspraken de groei van de collectieve sector zo fors is geweest.

Terecht heeft het kabinet deze weg bij de begroting 1981 verlaten. Het lijkt mij het overwegen waard om de in

1961 door Zijlstra geïntroduceerde norm van het structurele begrotingsbeleid weer van stal te halen. Daaraan dienen dan realistische groeicijfers ten grondslag te liggen.

Interne discipline

Met een andere techniek voor de opstelling van begrotingen en ombuigingen zijn we er natuurlijk niet. Allereerst is een betere voortgangscntrole nodig op eenmaal afgesproken ombuigingen. Het parlement moet kunnen nagaan of deze inderdaad worden waargemaakt. Daarop is onvoldoende zicht. De realisatie van de afgesproken departementale ombuigingen zou m.i. in de departementale (supplettoire) begrotingen te zien moeten zijn. Dan wordt tenminste duidelijk waar de „gaten” zitten. Verder is er de discipline voor wat betreft de lopende rijksuitgaven. Toen die in 1979 uit de hand dreigden te lopen boven het afgesproken financieringstekort van 6% werd de noodremprocedure ingesteld. Voor 1980 werd iets dergelijks ondernomen door de instelling van zgn. kasplafonds per departement. Zou zo'n systeem niet permanent gemaakt moeten worden? In Engeland is dat reeds zo bij een zeer gedetailleerd informatiesysteem. Daarmee zijn overschrijdingen op afzonderlijke departementen veel beter tegen te gaan. En krijgen collega-ministers die daarna niet voor hun kiezen resp. worden die niet vrolijk naar het volgende begrotingsjaar doorgeschoven. Prof. Boorsma noemt dat het fietsbandmechanisme: het knijpen in een volgepompte fietsband leidt op andere plaatsen tot een bobbel (en vervolgens tot een lekke band).

Externe controle

Daarbij maak ik onderscheid tussen beleidsvorming en beleidsuitvoering. Voorts tussen controle op rechtmatigheid (conform de wet etc.) en op doelmatigheid (dus op efficiency). De controle op de doelmatigheid van de beleidsvorming is een zaak van regering en parlement. De controle op de beleidsuitvoering ligt bij de accountantsdienst van het Rijk en de Algemene Rekenkamer. Bij die controle ligt vooralsnog de nadruk op de rechtmatigheid van de uitgaven. Die nadruk zou meer op de materiële controle moeten komen te liggen: wordt voldaan aan de eisen van efficiency en soberheid? Ik besef terdege de daarmee gepaard gaande problemen. Zoiets vereist een objectieve meetlat waaraan de efficiency kan worden getoetst. Bij ondernemingen met een winst oogmerk ligt dat gemakkelijker dan bij de (Rijks)overheid als NV. Niettemin ligt hier een belangrijke taak voor de Rekenkamer. Die taak zal vooral tot minder collectieve uitgaven leiden als het hoogste controlerende orgaan, het parlement, daaraan politieke follow-up wil geven.

Dat brengt me tegelijkertijd tot mijn conclusie: zo is het met al deze (en andere) instrumenten; ze staan of vallen met de politieke moed en de politieke wil ze op korte termijn daadwerkelijk toe te passen. De tijd dringt. Is het niet al vijf voor twaalf?

Leren voor een leven met micro-elektronica

door
Roos Baljé-Rijnders
en Fiet de Graaf-Kingma

We komen er dagelijks mee in aanraking: in het horloge-zonder-wijzertjes, in elektronische apparatuur op kantoor en thuis, in speelgoed en zelfs via de gecomputeerde adresband van deze *Vrijheid en Democratie*. We bedoelen die reeds veel besproken, gevreesde, bewonderde „chip”. Een flinterdun schijfje silicium van 1 mm², waarop via gangetjes en deurtjes - voor het blote oog bijna niet meer zichtbaar - informatiestroompjes hun weg vinden. Piepklein als hij is, heeft hij het werk overgenomen van duizenden elektronenlampen, of honderden transistoren. Hij werkt uiterst zuinig in energiegebruik, is goedkoop te produceren en foutloos in zijn handelingen. En hij brengt ons een niet meer te overziene hoeveelheid mogelijkheden. Hij presenteert zich aan onze samenleving in een tijdperk, waarin het soms lijkt of we bezig zijn vastgeroest te raken, een tijdperk waarin de complexiteit van problemen en informatie ons boven het hoofd dreigt te groeien.

Zijn de chip, de micro-elektronica, de informatie-maatschappij de oplossingen voor de toekomst? Zo'n ongenueanceerde uitspraak is zinloos. Maar wel valt duidelijk te stellen: hier liggen kansen. Het is eveneens zinloos om - denkend aan risico's die mogelijk zouden kunnen kleven aan invoering en gebruik van micro-elektronica - te vervallen in een doemdenken van „verontmenselijking, enorme werkloosheid, ontbreken van privacy, gevaren, koud, kil, griezelig”. Ons antwoord op dit soort denkbeelden (en je hoort ze o.a. uit vakbondshoeken en van „progressieven”) is dan toch „angst is nog nooit een goede leermeester geweest”. Nou is hier wel iets boeiends aan de hand. „Progressief” is volgens Van Dale: „In rechte lijn voortgaand, zich geleidelijk verder ontwikkelend”. En dat is nou juist wat deze „progressieven” met de nieuwe technologische ontwikkelingen niet willen. Alleen maar „nee” zeggen doet ons denken aan iemand die om principiële redenen nooit naar de tv kijkt. Dat mag natuurlijk best, maar het doet wel wat wereldvreemd aan. Deze „progressieven” willen op z'n minst de bestaande situatie in de technologie behouden, - zo niet terugdraaien. Ze zijn zó pessimistisch, dat ze niet geloven in het vermogen van individuen om met elkaar de al rijdende trein op het spoor te houden. Dat zou best eens kunnen betekenen dat er aan een aantal begrippen een andere inhoud gegeven moet gaan worden. Begrippen als arbeid en inkomen, volledige werkgelegenheid, vrijwilligerswerk, vrije tijd, creativiteit, samenlevingsverbanden. Dat is op zichzelf niets nieuws. Het verschil zit in het tempo waarmee het moet gebeuren, want deze trein rijdt hard.

Kans voor vrouwen

En er is nog een verschil: vorige technologische sprongen (het wiel, de boekdrukkunst, de industriële revolutie(s)) zijn grotendeels uit de geesten van mannen ontsproten. De tijden zijn veranderd: deze keer is er voor vrouwen alle kans om mee te doen. Er is wel een spelregel, maar die geldt voor iedereen: weten waar je het over hebt en je vertrouwd willen maken met wat er gebeurt. Daarin

hebben vrouwen op 't ogenblik nu eens nog niet zo'n grote achterstand, want het is allemaal vrij nieuw voor iedereen. Daarom ook zal er voor het onderwijs aan meisjes en jongens zo'n belangrijke taak weggelegd zijn. En laten we nou niet afhaken omdat het zo technisch lijkt. U gebruikt toch ook de telefoon? Toch ook het knopje van het elektrisch licht, de radio, de t.v. Of zaken uit die hele batterij van huishoudelijke apparatuur. Zaken die nou juist vrouwen de kans gegeven hebben voor méér bezigheden, verdere ontplooiing door de tijdsbesparende factor en omdat ook een ander (de man?) die machines kan bedienen.

Goed, we staan voor een al geopende deur. Wat erachter zit is nog niet in zijn volle omvang te zien. Maar de oh's en ah's, de boeh's en bah's zijn al te horen. Wát erachter zit zal mogelijkheden bieden in bijna alle sectoren van onze samenleving. Er zullen vraagtekens komen, die we zoveel mogelijk in „zeker weten” zullen moeten gaan omzetten. En „we” is dan niet zomaar „de overheid” of „het bedrijfsleven”, nee, „we” dat zijn alle individuen samen.

Die deur is een uitnodiging en een uitdaging aan de mensheid. Die deur zou wel eens een nooit weer zó terugkerende kans voor het liberalisme kunnen zijn. De kans om de haar toekomstige plaats in te nemen in de zich nu zo snel veranderende maatschappij. Het is immers de kracht van het individu dat de maatschappij verder ontwikkelt. En het liberalisme heeft nooit zijn geloof verloren in een positieve en rechtvaardige toekomst van mens en wereld en is daartoe steeds bereid gebleken tijdens de noodzakelijke veranderingen onder ogen te zien.

Kortom: leren voor een leven met micro-elektronica, een zaak voor mannen en vrouwen; een zaak voor bezinning op liberale maatschappelijke principes; een aanzet voor het doordenken van technologische vernieuwingen door de VVD.

Discussiepunten

Door het bestuur van de Vrouwen in de VVD werd een lijst met tien discussiepunten samengesteld. Naar aanleiding hiervan kan men in vrouwengroepen en/of gewoon met enige vrouwen uit de eigen VVD-afdeling van gedachten wisselen over de verschillende onderwerpen, die in hoofdzaak handelen over de vrouw als huisvrouw, als moeder, op de arbeidsmarkt, terwijl ook de positie van de man, de kinderen en het gezin als totaliteit erbij worden betrokken.

Wij zullen trachten enige keren per jaar dergelijke stof tot discussiëren aan u te presenteren, zodat de opvattingen der vrouwelijke VVD-leden verwerkt kunnen worden bij het bepalen van het toekomstig beleid binnen onze organisatie.

Wij zullen het erg op prijs stellen, als u de discussie-resultaten vóór 1 maart 1981 wilt toesturen aan hetzelfde adres, waar u nú het discussiestuk kunt bestellen: Secretariaat Vrouwen in de VVD, Prins Bernhardstraat 18, 2528 BE Berkenwoude.

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P.G. Lazar-Schiltkops,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

Provinciale Dag Brabantse VVD-vrouwen

Op woensdag 1 oktober houdt de organisatie Vrouwen in de VVD een Provinciale Dag in het Provinciehuis in Den Bosch. De bijeenkomst staat ook open voor mannelijke VVD-leden. „Bouwen, vormen en leven” is het thema van de bijeenkomst. Het programma luidt als volgt:

- 9.30 uur: Ontvangst met koffie
- 10.00 uur: Opening
- 10.15 uur: Drs. E. Nijpels, Tweede Kamerlid voor de VVD spreekt over „Nieuwe Samenlevingsvormen”
- 11.15 uur: Koffie
- 12.00 uur: Vrouwen Advies Commissie voor woningbouw
- 12.30 uur: Lunch
- 14.00 uur: Ing. J. Derks, architect te Breda, toont ons nieuwe vormen van wonen
- 15.00 uur: Sluiting en thee

Uiteraard is er ruimschoots tijd voor discussie. Aanmelding (met het oog op lunchbestelling) gaarne vóór 25 september. Kosten (koffie, broodjes, thee) f 10,—, ter plaatse te voldoen.

Wilt u gebruik maken van een crèche? Laat ook dit vóór 25 september weten, kosten hiervan zijn f 5,—.

Aanmelden tot 25 sept. schriftelijk of telefonisch bij: Mevr. H. van Kemenade - Diepenbroeklaan 12 - 4614 BM Bergen op Zoom (tel. 01640 - 35859), mevr. P. ter Keurst - Veldm. Montgomerylaan 479 - 5612 BK Eindhoven (tel. 040 - 430016) of mevr. A. Hehemann - Mr. v. Houtenstraat 7 - 5142 TK Waalwijk (tel. 04160 - 35269).

Najaarsconferentie

Op 31 oktober en 1 november a.s. houdt de Organisatie Vrouwen in de VVD de najaarsconferentie in „De Blijde Werelt” in Lunteren.

Voor de eerste avond zijn als sprekers bereid gevonden mevrouw N. Smit-Kroes, staatssecretaris van verkeer en waterstaat en de heer H. Wiegel, vice-minister-president. Op zaterdag zal het woord worden gevoerd door de heer A. Pais, minister van onderwijs en wetenschappen. Het hoofdonderwerp van de gehele conferentie zal zijn: „Volwasseneneducatie”.

Nadere gegevens vindt u over twee weken in deze rubriek.

JOVD blij met Liberaal Manifest

Het Hoofdbestuur van de JOVD is verheugd met de grote lijnen en vele inhoudelijke punten in het Liberaal Manifest. De partij heeft zich door deze vaststelling een goed uitgangspunt geschapen voor de politiek in de jaren tachtig.

Buitenlands beleid belicht

Donderdag 9 oktober om 20.00 uur organiseert de onderafdeling III van de Haagse VVD een forumavond over het buitenlands beleid. Plaats van bijeenkomst: Hotel Des Indes, Lange Voorhout 54, te bereiken met tram 7, 8 en 9 en bus 4, 5 en 22.

Dr. W. F. van Eekelen, staatssecretaris van defensie, houdt een inleiding over het veiligheidsbeleid.

Mr. C. G. Trojan, plv. directeur-generaal landbouw en voedselvoorziening/ministerie van landbouw en visserij, belicht het Europees beleid en prof. dr. ir. J. J. C. Voorhoeve, directeur van de Teldersstichting, zal spreken over mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking.

Zeer belangrijk vindt de JOVD de aanvaarding van amendement 217 over een integraal inkomensbeleid. Via dit amendement kan nu een aanzet worden gegeven om te komen tot een rechtvaardige inkomensverdeling in ons land. Juist in de huidige tijd van economische teruggang en een eventueel aantasten van verworvenheden zal een rechtvaardiger verdeling, gegrond op het maatschappelijk nut van de arbeid en verschillen in inspanning en omstandigheden van het werk, een absolute vereiste zijn om de bereidheid tot matiging te vergroten.

Gebrek aan moed is de VVD te verwijten, daar waar het gaat om een prioriteitenafweging ten gunste van het milieu in tijden van een economische nulgroei of een negatieve groei, vindt de JOVD. De VVD stelt dat in tijden van economische groei deze groei uitsluitend kan plaatshebben onder verbeterende milieuomstandigheden. Het Manifest laat deze doelstelling varen in het hoofdstuk „Mens en Welvaart” als we in een situatie komen van economische nulgroei of negatieve groei. De JOVD pleit voor een voortdurend evenwichtige afweging van de belangen, in iedere economische situatie.

Verheugd is de JOVD dat de vergadering akkoord is gegaan met het liberale principe van zelfbeslissing over de wijze van beëindiging van het leven (euthanasie) en de invoering van het consultatief referendum.

Mededelingen van het Hoofdbestuur

1. 34ste jaarlijkse algemene vergadering 22 en 23 mei 1981 (60ste algemene vergadering).

• De jaarlijkse algemene vergadering 1981 zal worden gehouden in het Nederlands Congresgebouw te 's Gravenhage op vrijdag 22 en zaterdag 23 mei - eerder aangekondigd in het activiteitschema '80/'81 in Vrijheid en Democratie nr. 1233 van 24 juni 1980 (art. 46 onder 1 huishoudelijk reglement);

• De ledenvergaderingen van de afdelingen en de centralevergaderingen van ondercentrales en kamercentrales hebben de bevoegdheid vóór 16 november a.s. bij het hoofdbestuur voorstellen in te dienen, die in deze jaarlijkse algemene vergadering dienen te worden behandeld (art. 46 onder 2 huishoudelijk reglement);

• De ledenvergadering van de afdelingen, de centralevergaderingen van het ondercentrales en kamercentrales, de commissies van advies als bedoeld in art. 60 huishoudelijk reglement, en de bijzondere groepen als bedoeld in art. 78.1 huishoudelijk reglement, zijn bevoegd vóór 10 april 1981 amendementen in te dienen (art. 46 onder 3 huishoudelijk reglement);

• De voorzitter, mr. F. Korthals Altes te Rotterdam, heeft besloten in de 34ste jaarlijkse algemene vergadering tussentijds af te treden - bericht hiervan vervat in zijn brief kenmerk KA/vdL/80.8.240 van 19 augustus 1980 aan de afdelingen en de centrales (art. 42.4 huishoudelijk reglement);

• De volgende leden van het dagelijks bestuur zijn in 1981 aan de beurt van periodiek aftreden; de ondervoorzitter, J. Kamminga te Groningen (herbenoembaar); de penningmeester, H. J. de Koster te Wassenaar (stelt zich niet herbenoembaar); de secretaris (voor de voorlichting), J. P. van der Meulen te Leiderdorp *);

• In overeenstemming met het besluit van de 33ste jaarlijkse algemene vergadering wordt het dagelijks bestuur uitgebreid (art. 23.3 statuten en 42.4 h.r.) met een secretaris (voor de internationale contacten): zijn positie, takenpakket en functies zijn door het Hoofdbestuur in zijn vergadering van 18 augustus 1980 als volgt omschreven;

A. Positie in de organisatie

De secretaris buitenland is lid van het dagelijks bestuur (art. 23.3.5 statuten).

De taak wordt door het dagelijks bestuur vastgesteld en openbaar gemaakt (art. 23.4 statuten).

B. Takenpakket

Mede gelet op de motie van de afdeling Rotterdam en de tijdens de 33ste jaarlijkse algemene vergadering

gemaakte opmerkingen, alsmede conform art. 40.4 huishoudelijk reglement:

- a. coördinatie van de organisatorische activiteiten van de partij op internationale terreinen;
- b. contacten met besturen van andere liberale partijen;
- c. contacten met het bestuur van de ELD;
- d. contacten met de Liberale Internationale;
- e. het bevorderen van contacten van afdelingen en centrales in de grensgebieden met FDP, PVV en PRL;
- f. het stimuleren van de belangstelling binnen de VVD voor de internationale politiek in het algemeen en de Europese politiek in het bijzonder;
- g. het bezoeken van internationale bijeenkomsten, waar een niet-politieke functionaris de VVD dient te vertegenwoordigen.

C. Functies

- a. dagelijks-bestuurslid van de Liberale Internationale-Groep Nederland;
- b. lid van de groep Buitenland en de commissie Buitenlandse Zaken;

• In de jaarlijkse algemene vergadering van 1982 zijn aan de beurt van periodiek aftreden de leden van het dagelijks bestuur:

P. M. Blauw te Nieuwe Pekela (alleen herbenoembaar met toepassing van art. 24.5 statuten).

J. Combée te Weert (herbenoembaar), en

ir. T. Thalhammer te Waalre (alleen herbenoembaar met toepassing van art. 24.5 statuten),

allen secretarissen voor de organisatie (art. 46 onder 4 huishoudelijk reglement);

In 1983 zijn aan de beurt van periodiek aftreden: de voorzitter, te benoemen tijdens de 34ste jaarlijkse algemene vergadering (herbenoembaar); de secretaris voor de organisatie, J. den Ouden te Anna Paulowna (herbenoembaar met toepassing van art. 24.5 statuten);

• De ledenvergaderingen van de afdelingen, zijn van 21 oktober tot 31 december a.s. bevoegd één kandidaat te stellen voor de in het dagelijks bestuur openvallende plaats van voorzitter (art. 23.7 statuten); tussen de aankondiging van het aftreden van de voorzitter op 19 augustus jl. en 21 oktober a.s. worden voor de functie van voorzitter geen kandidaten gesteld (art. 23.8 onder 1 statuten juncto art. 42.5 huishoudelijk reglement);

• De ledenvergaderingen van de afdelingen zijn voorts bevoegd vóór 31 december a.s. één kandidaat te stellen voor elke overige in de eerstvolgende jaarlijkse algemene vergadering in het dagelijks bestuur openvallende plaats (art. 46 onder 5 huishoudelijk reglement);

• Het Hoofdbestuur zal de namen van de kandidaten voor de openvallende plaatsen in het dagelijks bestuur (zowel die voor de voorzitter als die voor de periodiek openvallende plaatsen) eerst publiceren in Vrijheid en Democratie nr. 1238 van 21 oktober 1980;

*) Zie communiqué pag. 5.

- De volgende leden van het Hoofdbestuur - niet deel uitmakend van het dagelijks bestuur - zijn in 1981 aan de beurt van periodiek aftreden (art. 46 onder 6 huishoudelijk reglement):

- jhr. mr. J. J. van der Goes van Naters (kamercentrale Tilburg) (niet herbenoembaar),
- mevr. drs. I. Günther (kamercentrale 's-Gravenhage) (herbenoembaar),
- H. Maaten (kamercentrale Haarlem) (herbenoembaar),
- G. Sparreboom (kamercentrale Overijssel) (niet herbenoembaar),
- G. Ziengs (kamercentrale Drenthe) (herbenoembaar);

De aandacht wordt erop gevestigd dat, wanneer door de kamercentrale Gelderland (rijkskieskring Nijmegen) in de thans door het overlijden van de heer drs. J. Rietsema bestaande vacature een vertegenwoordiger in het hoofdbestuur wordt aangewezen, ook deze in 1981 aan de beurt van periodiek aftreden zal zijn;

Zowel het bestuur van de desbetreffende kamercentrale als de ledenvergadering van elke afdeling binnen het gebied van die kamercentrale is bevoegd voor de vertegenwoordiger van die kamercentrale in het hoofdbestuur voor het in art. 46 onder 6 huishoudelijk reglement genoemde aftredende lid één kandidaat te stellen (art. 46 onder 7 huishoudelijk reglement); Kandidaten voor het dagelijks bestuur moet vóór 31 december schriftelijk en vergezeld van een korte levensbeschrijving ter kennis van de algemeen secretaris worden gebracht: een kandidaatstelling slechts geldig is indien zij vergezeld is van een schriftelijke bereidverklaring van de kandidaat deze kandidatuur te aanvaarden (art. 46 onder 8 huishoudelijk reglement);

In het Hoofdbestuur c.q. dagelijks bestuur hebben geen leden van de Staten-Generaal zitting, behoudens de voorzitters van beide kamerfracties (art. 46 onder 9 huishoudelijk reglement).

Jaarboek '80/'81

Twee exemplaren van het jaarboek '80/'81 - geldend tot 31 augustus 1981 - worden na 1 oktober a.s. aan de secretarissen van de afdelingen en centrales verzonden. Verrekening van de kosten vindt plaats bij de jaarlijkse contributie-afracht. Individuele leden kunnen het jaarboek '80/'81 UITSLUITEND bestellen door overmaking van een bedrag van f 12,50 per exemplaar op girorekening nr. 40.18.232 t.n.v. VVD-informatierekening, onder vermelding „jaarboek '80/'81”.

Ook afdelingen en centrales die meer exemplaren wensen te ontvangen, dienen deze uitsluitend te bestellen via bovengenoemde girorekening.

Het jaarboek is wederom aanzienlijk uitgebreid. Naast aanvullingen van model-reglementen voor afdelingen en centrales zijn ook de reglementen op de kandidaatstelling

en de tekst van de nieuwe Beginselverklaring opgenomen.

Het aanvragen van spreekbeurten

Teneinde vertraging in de behandeling van spreekbeurt-aanvragen te voorkomen zullen aanvragen voortaan schriftelijk door middel van een formulier bij het algemeen secretariaat moeten worden ingediend. Bijgaand treft u drie formulieren aan. Meer exemplaren zijn bij het algemeen secretariaat verkrijgbaar. Het formulier bevat drie doorslagen. De eerste doorslag wordt met het origineel gezonden naar het algemeen secretariaat. De overige doorslagen worden door de afdeling behouden, waarvan er desgewenst één kan worden doorgezonden naar de kamercentralepropagandist.

Het is noodzakelijk dat in volgorde van voorkeur drie namen worden opgegeven zodat, bij verhindering van de eerste aangevraagde spreker, zonder vertraging de aanvraag verder behandeld kan worden. Op het formulier is ruimte voor nadere informatie over de opzet van de avond. Voorts verdient het aanbeveling om reeds te vermelden waar de spreekbeurt wordt gehouden zodat automatische aankondiging van de bijeenkomst in Vrijheid en Democratie kan plaatsvinden.

Na ontvangst van de aanvraag neemt het algemeen secretariaat contact op met de gevraagde spreker. Indien dit binnen drie dagen niet lukt wordt de aanvraag via het fractiesecretariaat aan de spreker voorgelegd. Binnen tien dagen ontvangt de afdeling schriftelijk dan wel telefonisch een reactie van het algemeen secretariaat. Telefonisch overleg over aanvragen kan uitsluitend plaatsvinden met mevrouw Tangel of mevrouw Beijersbergen op het algemeen secretariaat.

Initiatief afdeling De Bilt inzake wijkindeling binnen de afdeling

Het hoofdbestuur heeft met waardering kennis genomen van een initiatief van de afdeling De Bilt om te komen tot een wijkindeling binnen de afdeling. Het hoofdbestuur meent dat aan dit initiatief in ruime mate bekendheid moet worden gegeven. De afdeling De Bilt heeft nl. twee jaar geleden gemeend deze wijkindeling te moeten invoeren om het contact tussen de leden en het bestuur enerzijds en om het contact tussen de leden onderling anderzijds te verstevigen. Bij deze indeling werd uitgegaan van de stembedistricten. Elke wijk heeft een contactpersoon. Om de leden binnen de wijk te leren kennen werd gebruik gemaakt van een door de afdeling ontworpen enquête-formulier. Afdelingen die dit initiatief zouden willen overnemen - het hoofdbestuur is hiervan een warm voorstander - kunnen zich wenden tot de secretaris van de afdeling De Bilt (mevr. J. M. van Urk-Lindenbergh, Park Arenberg 16, 3731 ES De Bilt) voor meer informatie.

Tevens is het mogelijk om het evaluatie-rapport, opgesteld door mevrouw M. C. M. L. Jack-Houpt te ontvangen.

Kernenergie, een zwart/wit-discussie?

Dr. H. W. den Hartog, de schrijver van deze bijdrage, is lid van de VVD-energiecommissie en wetenschappelijk onderzoeker op het gebied van de defecte vaste stof; met name stralingsschade aan diverse zouten.

De weg naar een veilige toepassing van kernenergie is - naar het zich nu laat aanzien - nog een lange met veel obstakels die door verschillende mensen op een verschillende wijze worden beoordeeld. Sommige mensen vinden het zelfs een doodlopende weg. Ik heb in *Vrijheid en Democratie* van 11 maart jl. mijn eigen zienswijze gegeven. Ik heb daarbij jammer genoeg moeten vaststellen dat wij nu nog lang niet toe zijn aan de conclusie zoals die door ir. Hamstra in dit blad (22 april jl.) werd getrokken: er is nog slechts enig boorwerk noodzakelijk om er achter te komen of de zoutkoepels in Noord-Nederland geschikt zijn voor opslag van hoogactief kernsplijtingsafval. Behalve naar het beperkte aantal in mijn eerdere artikel genoemde argumenten verwijs ik naar de discussies die zich afspeelden tijdens het recente congres van geologen over opslag van radioactief afval. Ernstige kritiek op het ICK (Interdepartementale Commissie voor Kernenergie-rapport kwam ter tafel; kritiek die van hetzelfde soort is als die ik heb geuit: *De uitgangspunten van het rapport zijn niet acceptabel* en daarom worden de resultaten aangevochten (bovendien is er binnen de ICK ook kritiek op het rapport).

Een logisch vervolg dat de tot nu toe gespuide kritiek zou moeten krijgen is een systematisch onderzoek naar de juistheid van het uitgangspunt, dat de stabiliteit van de zoutkoepel niet door de aanwezigheid van de opbergmijn wordt aangetast. Ik heb in mijn vorige verhaal enkele mogelijke gebeurtenissen aangegeven zoals die zich in de buurt van een opslagplaats van kernsplijtingsafval zouden kunnen gaan voordoen. Daarbij kwamen evt. *explosies* t.g.v. het vrijkomen van energie van structuurbeschadigingen en *plotselinge temperatuurverhogingen* aan de orde. Ik wijs daarnaast nog op de langzame temperatuurstijgingen, die veroorzaakt worden door de warmte-ontwikkeling in het radioactief afval. Deze langzame temperatuurstijging bereikt na 50-100 jaar een waarde van 100-150 °C afhankelijk van de opstelling in de afvalmijn. Hamstra doet mijn twijfel over de problemen rond de energie-accumulatie door de produktie van structuurbeschadigingen af met een verwijzing naar een artikel in het ECN-blad *Energiespectrum* uit 1977 (ik merk echter op dat deze verwijzing lang niet de enige en zelfs niet de meest essentiële is). Een artikel waarvan ik natuurlijk kennis had genomen, maar dat voor mij nog vele vragen openliet.

Vooruitgang

Er is de laatste decennia grote vooruitgang geboekt bij het onderzoek naar stralingsbeschadiging van keukenzout. Jarenlang was er grote verdeeldheid onder de wetenschappers als het ging om de vraag hoe stralingschade tot stand komt. Enkele jaren geleden bereikte men op één van de vele congressen over deze materie een zekere mate van overeenstemming over de verklaring van de processen die zich in *zuivere* stoffen afspelen tijdens bestraling met ioniserende straling bij temperaturen dicht bij het absolute nulpunt (-273 °C). De veel

moeilijker problemen van stralingsbeschadiging van verontreinigd keukenzout bij temperaturen tussen 0 en 200 °C zijn bij lange na nog niet opgelost. Hamstra mag wat mij betreft eerst eens proberen een antwoord te geven op de vraag *welke* structuurbeschadigingen aanleiding geven tot de belangrijkste energie-accumulatie! Daarna volgen nog vele vragen aangaande de vorming van de beschadigingen en de omstandigheden die de vorming van structuurbeschadigingen (soms zelfs zeer sterk) beïnvloeden. Deze onduidelijkheden en de onzekerheden rond de effecten van de langzame temperatuurstijgingen hebben mij doen pleiten voor uitgebreide onderzoeken op een zo breed mogelijk front. Het liefst zou ik zien dat behalve aan zout ook onderzoek zou worden uitgevoerd aan andersoortige geologische formaties.

Veranderingen

Ik heb geschreven over belangrijke veranderingen van de zoutkoepel veroorzaakt door de aanwezigheid van het kernsplijtingsafval. Als we letten op de lange termijnen waarover gesproken wordt in verband met de opslag van radioactief afval, dan zal duidelijk zijn dat door zoutkruip, de grote oplosbaarheid van zout in water en de al aanwezige instabiliteit van de zoutkoepel relatief kleine veranderingen desastreus en dus belangrijk kunnen zijn. We moeten beseffen dat gave zoutkoepels onder zeer speciale condities gevormd zijn.

Na alle kritiek die er van verschillende kanten op het ICK-rapport is gekomen begrijp ik vooral de toonzetting van de reactie van Hamstra op mijn artikel niet. Mijn indruk na

het lezen van zijn verhaal is, dat het waarschijnlijk nog lang zal duren voordat hij, als een belangrijke verantwoordelijke voor het onderzoek naar de veiligheids-garanties ten behoeve van de Nederlandse bevolking, zal verstaan wat anderen te vertellen hebben. Een dergelijke houding zal het vertrouwen van diezelfde bevolking niet doen toenemen!

Ik betoogde in mijn verhaal van 11 maart jl. dat juist in het dichtbevolkte Nederland een zeer zorgvuldige benadering van het afvalprobleem noodzakelijk is. Uitzaaïng van radioactief materiaal, zelfs op beperkte schaal, kan niet getolereerd worden en daarom blijf ik achter het door mij aangehaalde voorbeeld van het ongeluk op de opslagbases Hanford (USA) staan. Daar is enkele tientallen vierkante kilometers aardoppervlak vervuild met radioactieve afvalstoffen. Ik vermoed dat Hamstra slechts wil aangeven dat hij het allemaal niet zo ernstig vindt. Evenals de ongelukken op andere opslagbases neem ik het ongeval van Hanford zéér serieus. Zó serieus zelfs dat ik niet meer, zoals tot nu toe vaak gedaan is, de *van-schade-en-schande-word-je-wijzer*-methode wil toepassen.

Niet opportuun

Ik hoop duidelijk te hebben gemaakt dat proefboringen in zoutkoepels op dit moment niet opportuun zijn. Eerst

nim neon**PROMINENT IN LICHTREKLAME****020-733928**v.ostadestraat 215
AMSTERDAM**01621-14939**lissenveld 43
RAAMSDONKSVEER

zal een groot aantal problemen opgelost moeten worden; bovendien zal zo spoedig mogelijk een veiligheidsgarantie voor de bevolking gegeven moeten worden, waaraan de kernbrandstofcyclus moet voldoen voordat tot bouw van kerncentrales kan worden besloten. Tot nu toe zijn slechts vrij vage criteria genoemd, waaraan zoutkoepels moeten voldoen i.v.m. eventuele geschiktheid voor opslag van kernaafval. Ik vind dat ruim voordat tot opslag wordt overgegaan groepen het recht van contra-expertise moeten krijgen; daarbij moet de afgegeven veiligheidsgarantie in het openbaar getoetst worden!

Zelfs al wordt de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht, toch zullen zich omstandigheden kunnen voordoen waarbij het voor de veiligheid van de bevolking noodzakelijk zal zijn de radioactieve afvalstoffen uit de opslagplaats te verwijderen.

De hieruit voortvloeiende eis van de omkeerbaarheid legt extra voorwaarden op aan de opbergplaats en verpakkingsmateriaal. Explosies en snelle temperatuurstijgingen zoals door mij aangegeven moeten worden uitgesloten. Maar ook zal een superieur verpakkingsmateriaal ontwikkeld moeten worden, omdat zelfs het roestvrij staal onder de zeer corrosieve omstandigheden in de opslagmijn binnen korte tijd voor een aanzienlijk deel wegroest!

U ziet, ik wijs onderzoek en daarmee de optie kernenergie niet af, maar ik vind dat het anders moet. Met een goede en duidelijke veiligheidsgarantie, met omkeerbare opslag en met een zo groot mogelijke kans op aanvaarding van de optie door de bevolking op grond van een teruggekeerd vertrouwen.

(vervolg van pag. 11)

stopgezet, dat door Duitsland en Engeland wordt aangeleverd en mogelijk voor een gedeelte uit Namibië afkomstig is. De regering heeft daartoe geen bevoegdheid, gezien de geldende internationale verdragen en verplichtingen. Bovendien is het technisch niet mogelijk om in het UF₆ een onderscheid naar geografische oorsprong te maken.

In het algemeen wordt in dit rapport aanbevolen het Nederlands beleid er op te richten dat het proces van onafhankelijkheid van Namibië niet tot één van twee onwenselijke uitersten zal leiden: vestiging van grote Sovjet-invloed in dit land, of bestendiging van een volledig door Zuid-Afrika beheerst systeem.

Het is dringend noodzakelijk een weg naar onafhankelijkheid te vinden die zonder geweld kan worden afgelegd en tot een stabiel bewind leidt, dat het land tot een ontwikkeling kan brengen waarin alle segmenten van de heterogene bevolking zich vreedzaam kunnen ontploien.

Bestelling door overmaking van f 12,50 (plus f 3,— port) op giro 3349769 t.n.v. de Teldersstichting, Konin-ginnegracht 55a, 2514 AE 's-Gravenhage, onder vermelding van: rapport nr. 37.

UW EIGEN LIBERALE WIJN

Rode Chianti Classico uit de wijngaarden van Giovanni Malagodi, ere-voorzitter van de Italiaanse Liberale Partij.

Bij voldoende deelname met speciaal VVD-etiket f 5,— per fles, per doos van 12, af Den Haag, bestellen voor 1 november. M. & M. Rempt-, F. Wijsenbeek, Frankenstraat 13, 2582 SC 's-Gravenhage, tel. 070 - 502765.

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange mouwen, vanaf 15 stuks

stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg
Tel. (013) 435809

FLIP DE KAM

HET GAT IN DE HAND VAN NEDERLAND

FRANS NYPELS

Dit boek, geschreven als een roman, gaat over het dilemma van het behoud van inkomen en het handhaven van de sociale voorzieningen.

Aan de hand van veertien gesprekken leggen de auteurs precies uit waarom onze verzorgingsstaat in een crisis is beland.

**UITGEVERIJ BERT BAKKER
AMSTERDAM**

De VVD van A tot Z

HOOGBLOKLAND - Op 26 september spreekt mevrouw mr. A. Kappeyne van de Coppello in Dorps huis „De Hoeksteen“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

LEEUWARDEN - Op 24 september spreekt de heer H. J. L. Vonhoff in het Oranje Hotel. Aanvang: 20.00 uur.

OC LEIDEN - Op 10 oktober spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in „Nieuw Minerva“, Vrouwensteeg 11 te Leiden. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

LOOSDRECHT - Op 29 september spreekt dr. E. W. de Korte in het ontmoetingscentrum „t Trefpunt“, Oud Loosdrechtsedijk 156. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: miljoenennota.

QUADER-AMSTEL - Op 13 oktober vindt er een forum plaats met als forumleden de heren Van Stoffelen (PvdA), Borgman (CDA) en Braams (VVD) in de scholengemeenschap „Zonnehof“ te Duiwendrecht. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: Troonrede en Miljoenennota.

VROUWEN IN DE VVD GRONINGEN, FRIESLAND, DRENTHE - Op 6 oktober spreekt dr. R. Braams op de Noordelijke contactdag van de Vrouwen in de VVD uit Groningen, Friesland, Drenthe in het Familiehotel te Paterswolde. De dag zelf begint om 9.30 uur, de spreekbeurt van de heer Braams begint om 11.15 uur met als onderwerp: „Visie van de VVD betreffende micro-elektronica en de maatschappelijke gevolgen van het gebruik van chips voor de toekomst“.

SCHIJNDEL - Op 27 oktober spreekt de heer H. J. L. Vonhoff in gemeenschapshuis „Den Herd“. Aanvang: 20.00 uur.

UDEN - Op 6 oktober spreekt de heer A. Ploeg in zaal Stevens in sporthal Germenzeel in de wijk Germenzeel. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: alg. buitenlandse politiek; verkiezingsprogramma's van D'66, PvdA, CDA en VVD; standpunt betr. begrotingsbehandeling en bezuinigingsvoorstellen.

VOORHOUT - Op 6 oktober spreekt dr. R. W. de Korte in het Parochie huis, Herenstr. 106. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: werkgelegenheid en groei.

WAALWIJK e.o. - Op 29 september spreekt drs. D. J. D. Dees in het

Lido, Vijverlaan 3. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele, algemene politiek, troonrede en miljoenennota.

LEKKERKERK - Op 6 oktober spreekt mevrouw E. Verkerk-Terpstra in „De Grootste Boei“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Actuele politiek“.

WOUDENBERG - Op 29 september spreekt mevrouw E. Verkerk-Terpstra in Hotel Schimmel. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: miljoenennota.

ZWIJNDRECHT - Op 2 oktober spreekt de heer A. A. M. E. van Erp in het Botenhuis van het Develpaviljoen, Parklaan 1. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „Het midden- en kleinbedrijf“.

Spreekbeurten prominenten

- Op 6 oktober spreekt mevrouw drs. N. Smit-Kroes in „t Hof van Gelre“, Hoofdstraat 46 te Epe. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 6 oktober spreekt de heer G. C. Wallis de Vries in „Het eigen gebouw“, Badhuiswal 9 te Zwolle. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

- Op 6 oktober spreekt dr. A. Pais voor de ondercentrale Amstelveen in het Dorps huis, Kudelstaartseweg 239 te Kudelstaart. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 9 oktober spreekt de heer J. Kamminga voor de statencentrale Sneek in hotel „Hananburg“ te Sneek. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 9 oktober spreekt dr. W. F. van Eekelen in hotel Des Indes te 's-Gravenhage op een forumavond over het buitenlands beleid. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 13 oktober spreekt dr. W. F. van Eekelen in hotel Smits, Vredenburg 14 te Utrecht. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Liberaal beleid in binnen- en buitenland“.

- Op 20 oktober spreekt de heer mr. H. E. Koning voor de ondercentrale Westland te Monster in „de Leuninkjes“. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 23 oktober spreekt dr. W. F. van Eekelen in Max Bar, Laan van N.O. Indië 3 te 's-Gravenhage voor de onderafdeling IV. Aanvang: 20.00 uur (bereikbaar met tram lijn 6, en buslijn 4 en 23).

Mutaties

Secretaris Kamercentrale:

's-GRAVENHAGE - mr. R. M. Smits, p/a Conradkade 52, 2517 BR 's-Gravenhage, tel.: 070 - 464868 (adreswijziging)

Secretarissen ondercentrales:

VENLO - H. A. H. Sterenberg, Raadhuisplein 18, 5981 AT Panningen, tel.: 04760 - 2841 (H), (nw, secr.)

's-GRAVENHAGE - mr. R. M. Smits, p/a Conradkade 52, 2517 BR 's-Gravenhage, tel.: 070 - 464868 (adreswijziging)

Afdelingssecretarissen:

ARCEN EN VELDEN/BERGEN - ir. L. A. W. Almkerk, Nieuwe weg 63, 5853 AN Siebengewald, tel.: 08852 - 635 (H), (nw, secr.)

DE BILT - mw. J. M. van Urk-Lindenbergh, Park Arenberg 16, 3731 ES De Bilt, tel.: 030 - 762626 (H), (nw, secr.)

EDE - E. Peerbolte, corr. adres: Postbus 337, 6710 BH Ede (adreswijziging)

GIESSENBURG - mw. H. J. T. Turnsek-de Rouw, Wilhelminalaan 15, 3381 BN Giessenburg, tel.: 01845 - 2476 (H), (wnd, secr.)

's-GRAVENHAGE - mr. R. M. Smits, p/a Conradkade 52, 2517 BR 's-Gravenhage, tel.: 070 - 464868 (adreswijziging)

GRONINGEN - mw. J. H. Jonker-Wormgoor, p/a Herepoortmolendrift 28, 9711 DG Groningen, tel.: 050 - 130160 (H), 05950 - 4372 (K), (adreswijziging)

HOEVEN - J. H. van Leusden, Arnoutlaan 18, 4741 CX Hoeven, tel.: 01659 - 2404 (H), 01608 - 34265 (K), (nw, secr.)

LEIDERDORP - D. P. Hoogland, Laan van Ouderzorg 50, 2352 HW Leiderdorp, tel.: 071 - 895114 (H), 070 - 732137 (K), (nw, secr.)

NAALDWIJK - dr. ir. L. S. Spithorst, Kleine Woerdlaan 48, 2671 AS Naaldwijk, tel.: 01740 - 26044 (H), 01740 - 26541 (ts. 126) (K), (nw, secr.)

SCHOONHOVEN - J. Schouten, R. Kochlaan 16, 2871 LH Schoonhoven, tel.: 01823 - 3606 (H), (nw, secr.)

VLIJMEN - mw. H. J. M. Smagge-Rouma, Strausslaan 16, 5251 HG Vlijmen, tel.: 04108 - 3667 (H), (wnd, secr.)

WESTERSCHOUWEN - R. Streng, Grevelingenlaan 44, 4328 EW Burgh-Haamstede, tel.: 01115 - 1649 (H), (nw, secr.)

WISCH - A. P. J. Mannaart, Borsche Rieten 34, 7061 ZR Terborg, tel.: 08350 - 7851 (H), (nw, secr. per 13-10-'80)

..vast - goed

Hypotheeken tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde; ★ rente v.a. 9,3% (6-8-'80); ★ inkomen echtgenote telt mee bij beoordeling; ★ geen afsluitprovisie; ★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten.

Stoorvogel Hypotheken

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.
Tel. 01745 - 5600 - 5800

Bemiddeling bij AANKOOP en VERKOOP van

**WOONHUIZEN - VILLA's -
LANDHUIZEN - GRONDEN -
EN TAXATIES OP
SCHOUWEN-DUIVELAND**

De Koepel b.v. Haamstede, Kloosterweg 98, Tel. 01115 - 1224
Lid N.B.M./M.C.C. Tevens gevestigd in Breda en Roosendaal.

SPANJE

Benidorm - Altea - Calpe - Moraira - Javes

Ruime keus uit vele types kant en klare woningen. Volledig ingericht en gemeubileerd, tuin aangelegd. Alle voorzieningen aanwezig. Voor iedere beurs en smaak het juiste huis. Prijzen v.a. f 37.000,-. Maak gebruik van onze jarenlange ervaring als onroerend goed specialist aan de Costa Blanca. Vele referenties beschikbaar. Voor uitgebreide inlichtingen: Benimo S.A. - Apartado 71 - Benisa (Alicante) Spanje, of Syndicuslaan 4, 9934 PT Delfzijl. Tel. 05960 - 13899.

kunst en antiek

Uw tafelzilver als nieuw gerestaureerd?

Natuurlijk het adres bekend!

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Haven 1-5 - SCHOONHOVEN - tel. 01823 - 2651

Zend uw

HANDELSADVERTENTIES

naar

Bureau Van Vliet b.v.

Postbus 20

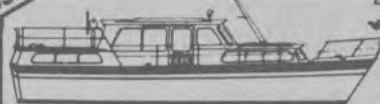
2040 AA Zandvoort

eatie • recreatie • recreatie • recrea

SKIPPER CLUB CHARTER

05155-1599

Een vaarkantje in het Friese merengebied is uniek. Wij verhuren uitstekend verzorgde nieuwe dieselmotorjachten van 7.5 tot 11 m. Vaarervaring niet noodzakelijk, uitgebreide instructie bij afvaart. Vraag gratis kleurenfolder aan.

Voor- en naseizoen korting!

Postbus 5
8650 AA IJlst (Fr.)

Te huur NEVADA (Verenigde Staten)

v. ned. eig.: luxe woning, 3 slpk., 2 badk., voll. ingericht, 5000 m tuin, nieuwbouw. Een uur west van Las Vegas, rondom nationale parken. Per week of langer.

Zuidema, 08886 - 1769.

gast - vrijheid

SPECIALITEITEN RESTAURANT „Het Kasteel van Rhooon”

à la carte Restaurant

Tevens zalen voor recepties, diner, vergaderingen etc.

S. G. Abel - Dorpsdijk 63, Rhooon - Tel. (01890) 8896 - 8884

GRAND HOTEL DE MALLEJAN TE VIERHOUTEN (bij Nunspeet)

Het Hotel waar u zich thuis voelt

Het Hotel waarvan de medewerkers het u zo gezellig mogelijk maken

Het Hotel met het unieke diner-dansant op de zaterdagavond

waar iedereen over spreekt.

Weekend arr. van vrijdag of zaterdag voor het diner tot zondag of

maandag na het ontbijt. Ook voor uw langer verblijf, conferenties,

vergaderingen, congressen enz., verschaften wij u gaarne alle inlichtingen.

05771 - 241 - 242

Golden Tulip® Hotel Bouwes★★★★

Dag. diner-dansant (beh. maandag). Kompl. 3-gangen menu al v.a. f 29,50. Elke zondag matinee. Unieke accommodatie voor kongressen, studiegroepen, feesten en partijen. **Bezoek het gezellige Casino Zandvoort**, waar het restaurant tot 's nachts 1.00 uur open is.

BOUWES PALACE: Panorama restaurant op 70 m hoogte. **Dolfirama:** dagelijks shows om 10.30, 12.00, 14.00 en 16.00 uur; avondshows op di., vr. en za. om 21.00 uur.

Vraag naar ons speciale Golden Tulip Weekend arrangement met o.a. Casino en Dolfirama.

BOUWES ZANDVOORT 02507 - 2144

Mijn opinie is...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houd uw bijdrage kort.
Dat bevordert een
snelle plaatsing.

De redactie
behoudt zich het
recht voor stukken
te bekorten

of redactionele wijzigingen
aan te brengen.

Zend uw bijdrage
naar de centrale redactie
van dit blad:

Bijenmeent 135,
1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. gewetende
of bekende artikelen
bij de redactieraad,

Koninginnegracht 57,
2414 AE 's-Gravenhage.

Beginselverklaring

In „Vrijheid en Democratie” van 9 september las ik de tekst van de Beginselverklaring. Redactioneel bevat mij de tekst beter dan de oorspronkelijk versie.

Veel aandacht wordt ook thans, terecht, weer gegeven aan de mens als unieke persoonlijkheid (art. 1, 2, 4 en 5).

Ook wordt terecht erkend (artikel 3) dat mate en aard van de verwezenlijking van het liberale mensbeeld grotelijks worden beïnvloed door het karakter en de kwaliteit van de samenleving waarvan ieder mens nu eenmaal deel uitmaakt.

De samenleving (de gemeenschap) zal dus aan voorwaarden moeten voldoen teneinde het liberale mensbeeld daarin te kunnen zien opbloeien.

In tegenstelling tot de zware nadruk op de individuele vrijheidsbeleving is de beginselverklaring over de zojuist genoemde voorwaarden kort, m.i. te kort. Artikel 3 zegt daarover dat de samenleving bovenal gekenmerkt behoort te zijn door naastenliefde en erkenning van de menselijke waardigheid.

Volgens dat zelfde artikel zal die samenleving ook veelvormig moeten zijn. Bovendien mag er in die samenleving - men kan dat aan artikel 4 indirect ontlenen - geen sprake zijn van enige discriminatie.

Het wordt echter niet duidelijk of de genoemde voorwaarden en kenmerken uitsluitend dienen voort te vloeien uit handel en wandel van de mensen, dan wel of hier ook een taak wordt toegekend aan de overheid als hoedster van die (voor)waarden en kenmerken. Zonder dat laatste zal het toch niet gaan. Het is beter dit dan ook maar duidelijk te zeggen.

Van de vrije mens wordt in artikel 2 „besef van zijn verantwoordelijkheid voor anderen, de gemeenschap en de omgeving waarin hij leeft” gevegd. Die mens kan dus ter verantwoording worden geroepen. Door wie? Kennelijk door „anderen” of door „de omgeving waarin hij leeft”. Ook door de gemeenschap. Het zal de overheid dan wel zijn die daarvoor moet optreden. Duidelijk is het echter niet. Ook niet wanneer men het nieuwe artikel 11 hierbij betreft. Daar immers heerst alleen duidelijkheid over de rol van de overheid als hoedster der individuele vrijheid.

Als men de overheid eenmaal heeft aangewezen als instantie waar tegenover een vrije mens zich onder omstandigheden in het belang van de gemeenschap dient te verantwoorden, dan zal men ook de criteria moeten verschaffen aan de hand waarvan de overheid tot oordeelsvorming kan komen.

Hier schiet de beginselverklaring tragisch tekort. Er is wel een uitgewerkt mensbeeld maar een samenlevingsbeeld is nauwelijks uit de verf gekomen. Daardoor kunnen wij ons geen duidelijk begrip vormen van hetgeen wordt bedoeld in artikel 9 alwaar wordt gezegd:

„Het handhaven van de rechtsstaat en van een democra-

tisch staatsbestel vormt een onmisbare voorwaarde voor de vrijheidsbeleving van de burgers.” Ik zou hier graag „amen” op zeggen, wanneer ik meer wist van de rechtsinhoud van de rechtsstaat.

Immers, die rechtsinhoud zal de elementen moeten bevatten waaruit het samenlevingsbeeld bestaat.

Voorbeelden:

Vormen huwelijk en gezin de beste basis van een gezonde samenleving? Is de erkenning en de bescherming van de private eigendom onmisbaar voor de vrijheidsstructuur van de samenleving?

Zwijgt de beginselverklaring „in beginsel” over dit soort zaken?

Voorlopig rijst voor mij uit de beginselverklaring geen ander samenlevingsbeeld op dan dat van een massa burgers die naar eigen aard verantwoordelijk, naar eigen aanleg verantwoordelijk en naar eigen levensovertuiging verantwoordelijk, hun vrijheid beleven.

Dat is inderdaad veelvormig.

Het klinkt ook reuze liberaal.

Maar het is goed zich voor ogen te houden dat het bekende gezegde: „Alle Konsequenz führt zum Teufel” kan worden geparafraseerd door te zeggen: „Consequent liberalisme voert tot anarchie.”

Terwijl wij, moderne liberalen, inzien dat de oude economische opvatting van „laissez faire laissez aller” voor de ingewikkelde economie van vandaag geen bruikbaar richtsnoer is, lijkt onze ijver voor de individuele vrijheid onze aandacht te verzwakken voor het belang van de instandhouding van een ordelijke, redelijk gezonde en gedisciplineerde samenleving.

De toch al niet zo geslaagde VVD-kreet: „Gewoon jezelf kunnen zijn”, staat niet zover af van een „laissez faire laissez aller” toegepast op de samenleving. In een tijdsbestek als het onze waarin de maatschappij steeds meer chaotische trekken vertoont, is dit een ernstig gebrek. Of zou het liberalisme op dit punt per definitie onmachtig zijn?

W. L. DE VRIES
Doorn

Vijftig plus onmondig?

In *Vrijheid en Democratie* van 9 september las ik op blz. 12 een oproep van de Commissie Volksgezondheid via het hoofdbestuur voor de vervulling van drie vacatures. Behalve een omschrijving van deze vacatures worden naast de daarvoor nodige kwaliteiten ook nog enige verdere verlangens, waaraan de kandidaten dienen te voldoen, naar voren gebracht met als toevoeging: „Leeftijd bij voorkeur niet ouder dan 50 jaar”.

Het ontgaat mij, wat dat ermee te maken heeft. Zijn mensen boven die leeftijd plotseling onmondig of lijden zij aan verlies van hun bekwaamheden nadien?

Naar mijn mening is het volkomen onjuist een dergelijke voorkeur voor een leeftijd uit te spreken, als dit in het geheel niet relevant is voor de gevraagde functies. Ik acht

dat discriminerend en liberalen onwaardig. Functies in onze partij of organen daarvan dienen voor allen op basis van gelijke normen beschikbaar te zijn.

Het is niet voor niets dat ik de partijraadsvergadering, waar het concept van onze nieuwe beginselverklaring voor de eerste maal gepresenteerd werd, gepleit heb voor het opnemen van de gelijkwaardigheid van alle mensen daarin, wat inmiddels gebeurd is gelukkig. Des te meer geeft zo'n leeftijdsbegrenzing voor een partijcommissie te denken. Ook bij de selectie na aanmelding van kandidaten dienen niet-relevante factoren, zoals leeftijd, buiten beschouwing te blijven.

Ik hoop dan ook dat de oproep zonder leeftijdsclausule zal worden herplaatst en dat de beste kandidaten geplaatst zullen worden.

Ter voorkoming van ieder misverstand: Al behoor ik tot de ouderen, dit is geen oratio pro domo; ik ambieer zelf geen plaats in de commissie.

R. A. HIJMANS
Bussum

Inschrijving studenten

Enkele weken geleden kwam via de media het plan in de openbaarheid, dat minister Pais heeft voor de inschrijving van studenten aan het wetenschappelijk onderwijs. Naar mijn mening bevat het wetsontwerp naast een aantal goede voorstellen ook enkele apert onjuiste.

Het voorgestelde systeem om plaatsen toe te wijzen, via de eindexamen-resultaten, de nieuwe centrale toets in twee kernvakken en verder de loting is misschien inderdaad het beste van alle systemen, maar dat geldt niet voor het feit dat de minister bij de voor de loting beschikbare plaatsen wil gaan discrimineren (letterlijke betekenis: onderscheid maken) tussen mannelijke gegadigden en vrouwelijke. Zo iets is in de huidige tijd ontoelaatbaar. Uit cijfers over de inschrijvingen blijkt dat 2x zoveel mannen als vrouwen zich aanmelden voor een wetenschappelijke studie. Dan betekent het een geweldige discriminatie als aan deze vrouwen 50% van de beschikbare plaatsen wordt gegeven.

Een tweede en mijns inziens nog belangrijker punt betreft het voorgestelde maximum van éénmaal meedoen aan de toelatingsprocedure. De gebruikte argumenten in de memorie van toelichting zijn weliswaar acceptabel, maar de maatregel zelf absoluut niet. Zij staat ook lijnrecht tegenover de artikelen 2 en 6 uit de beginselverklaring van de VVD, waarin gesproken wordt over: ontplooiing

en onderwijs naar eigen wensen en overeenkomstig eigen aard en aanleg. Zelfs staat er dat de overheid een vrije schoolkeuze moet waarborgen.

In het interview met Ben Verwaayen stelde deze dat het met de public relations van de partij zo slecht gesteld was, dat goede wetsvoorstellen totaal geen kans kregen. Wij zijn bang te moeten hopen dat de PR nog even zo slecht blijft, in ieder geval tot dit wetsvoorstel is afgewezen.

F. J. G. VAN SILFHOUT
Utrecht

Abortus

Begin september nam het congres van de VVD als motie aan dat het uiteindelijke beslissingsrecht tot eventuele abortus bij de vrouw lag. Desondanks willen wij er nogmaals op wijzen, dat zulks nooit besloten kan en mag worden.

Natuurlijk is de grondgedachte van de VVD: recht en vrijheid voor ieder individu om over alle zaken betreffende eigen lichaam en geest te beschikken. Deze gedachte wordt ook in de hele beginselverklaring en het Liberaal Manifest teruggevonden. Juist daarom mogen we nooit de vrouw het recht geven te beschikken over het al dan niet in leven laten van haar kind. Want al is dat kind nog niet geboren, het is een eigen individu met een geheel eigen DNA-structuur, in zich uniek, met zijn eigen unieke codering voor iedere eigen individualiteit. Omdat het helemaal niet gaat over een stuk van het lichaam van de vrouw maar over een geheel eigen menselijk leven, kunnen wij niemand, behalve dat nog zo jonge individu zelf het recht geven over zijn leven te beschikken. Er is geen zinnig mens te vinden, die een moeder beschikkingsrecht zal willen geven over het leven van haar kind vijf maanden ná de geboorte, waarom dan wel vijf maanden er vóór. Het kind is vijf maanden na de geboorte nog net zo goed zich aan het ontwikkelen; dat blijft het zich zijn hele leven doen.

M. I. M. VERSTEEGH
Utrecht

Emancipatie

Evenals bij mevrouw De Takách-Kerkhoven was de brief van mevrouw W. J. ter Kulve-van Os ook mij uit het hart gegrepen. Voor die vrouwen die zo vooraan lopen in de „strijd” voor de emancipatie heb ik het advies het „Leerboek der Psycho-politiek” te lezen.

Het is eenvoudig mede te doen aan een modetrend. Voor mij heeft mevrouw Ter Kulve een medaille verdiend om de moed op te brengen tegen deze manie in te gaan.

P. J. A. DE KONING
Ermelo

LEIDSCHENDAM

Luxe 3-kamerflat, vrij uitzicht op kroondomeinen. Balkons over volle breedte voor en achter.
Oppervlakte 150 m². Geheel gestoffeerd. f 269.000,—. Tel. 070 - 278855, na 18.00 uur.

Deze villa in Wassenaar werd met SURFAKOTE MUURCOATING gespoten en ziet er nu voortreffelijk uit.

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kantoren en industriële bouwwerken met Surfakote gespoten. SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal dikker dan een gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht.

Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 JAREN GARANTIE. Surfakote is dus een uitstekende investering.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek B.V. Schuytlot, postbus 8, 3417 ZG Montfoort (U.). Tel. 03484 - 1587.

Privé broeikassen

Wist u dat Graafland uit Vleuten al broeikassen bouwt met de nieuwe dubbelwandige stegdoppelplatte dat bijzonder veilig en zéér brandstof-besparend is???

Een klasse apart.
Eerst zien dan kopen.

Bezoekt onze Demonstratie tuin
van Ma. t/m Za. 8 - 17 uur

Graafland
VLEUTEN

Utrechtseweg 37-39, Vleuten
U kunt onze brochure / prijslijst
aanvragen: 03407-1267.

De nieuwe
boutique modellen van
de Parijse en Italiaanse couturiers en

HERMÈS-PARIS

couture - sport - accessoires

HAUTE FOURRURE
HAUTE CONFECTION

MAISON

Kuiper

ZEIST

VLOERKLUIS

- Brand- en inbraakveilig
- in ½ dag geïnstalleerd
- Leverbaar met RONDE en VIERKANTE deur
- Meer dan 15 modellen met sleutel- of combinatieslot

BON

Voor uitgebreide documentatie stuur deze advertentie in open enveloppe met achterop uw naam en adres naar

DUJARDIN BRANDKASTEN
ANTWOORDNUMMER 24
4140 VB LEERDAM

of bel even: 03451 - 6110.

VVD

vrijheid en democratie

ONTWERP

Verkiezingsprogramma

ALS BIJLAGE IN DIT NUMMER

7 oktober 1980

Lijst van adverteerders in dit nummer

Het Anker	Groningen	24
Dujardin	Leerdam	2
Vakantieboerderij Klein Oever	Balkbrug	2
Kromhout Techniek	Amsterdam	15
Lambooy & Vallenduik	Amsterdam	19
Het Oosten	Eefde	21
Surfakote-fabriek B.V. Schuytplot	Montfoort	21
Jachthaven Terzoolsterzijl	Irnsrum	24
De Witte Berken	Driebergen	2

VLOERKLUIS

- **Brand- en inbraakveilig**
- **in ½ dag geïnstalleerd**
- **Leverbaar met RONDE en VIERKANTE deur**
- **Meer dan 15 modellen met sleutel- of combinatieslot**

BON

Voor uitgebreide documentatie stuur deze advertentie in open enveloppe met achterop uw naam en adres naar

DUJARDIN BRANDKASTEN
ANTWOORDNUMMER 24
4140 VB LEERDAM

of bel even: 03451 - 6110.

VVD

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse uitgave van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Nummer 1237
7 oktober 1980

Hoofredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen-administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507 - 14745

Advertentieprijsen

1/4 pagina vanaf f 2.010,—
1/2 pagina vanaf f 1.040,—
3/4 pagina vanaf f 545,—
1/8 pagina vanaf f 295,—

Rubrieken

Speciale prijzen op aanvraag

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070 - 614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Mevrouw Simone Veil, de Franse liberale voorzitter van het Europese parlement was op bezoek in Den Haag, waar ze onder meer haar Nederlandse geestverwant, onze politieke leider Koos Rietkerk ontmoette. Meer over die ontmoeting in de rubriek van Koosje Bins op pag. 7.

Verder in dit nummer:

Neelie Smit-Kroes; keuze van Den Uyl schept geen duidelijkheid voor linkse kiezers. Pag. 4.

Internationale noodhulpverlening moet sterk worden verbeterd. Pag. 5.

Energiecommissie: voorlopig geen uitbreiding gebruik kernenergie. Pag. 8.

Decentralisatiebeleid en de financiële decentralisatie door A. W. Dijk. Pag. 9.

Haagse actie „Beter begrip” brengt ledenwinst. Pag. 10.

Vrouwen in de VVD. Pag. 14.

Mijn opinie is . . . Pag. 16, 17 en 18.

Interview Broos van Erp. Pag. 19.

Het eerstvolgende nummer van dit blad verschijnt op 21 oktober. De kopij voor dit blad moet uiterlijk 13 oktober binnen zijn bij de centrale redactie, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum. Bijdragen voor de rubriek van A tot Z zenden naar het Algemeen Secretariaat in Den Haag.

KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege, zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.; alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Inl. J. Maat, Oud-Avereest 60, Balkbrug, 05230 - 9204.

LOCHEM

Wij bieden u gezellige bungalows met alle moderne comfort in prachtig wandel- en fietsgebied. Ontspanning in de Achterhoekse bossen met zijn vrije landgoederen en oorspronkelijke streekplaatsen.

‘De Witte Berken’ - (05730) - 1308.

Samen aan 't werk

door
Frits Korthals Altes,
voorzitter

De algemene en financiële beschouwingen van de Tweede Kamer naar aanleiding van Troonrede en miljoenennota zijn in volle gang als dit artikel verschijnt. De houding van onze Tweede-Kamerfractie zal worden gekenmerkt door ernstige bezorgdheid voor de buitensporig moeilijke situatie waarin ons land zich bevindt, grote ongerustheid over de internationale toestand, begrip voor de dilemma's waarin het kabinet zich bevindt gepaard gaande met de klemmende waarschuwing maatregelen te nemen die onze economie weer gezond kunnen maken en daardoor de werkgelegenheid bevorderen. Het voornaamste dilemma is, dat ruimte gelaten moet worden voor redelijk overleg met de sociale partners over vrijwillige matiging, zodat het kabinet (nog) niet kan overgaan tot oplegging van de zo broodnodige matiging. Dat economie en werkgelegenheid alleen maar gediend kunnen zijn met forse inkomensmatiging, is niet alleen voor ons een uitgemaakte zaak. Er is langzamerhand geen econoom meer te vinden die daar anders over denkt. Op dat punt verwachten wij ook van het kabinet geen tegenspraak.

Het kabinet moet echter afwachten om het klimaat voor het overleg niet te bederven. Toch moet men onverbeterlijke optimist zijn van het overleg een gunstig resultaat te verwachten. Daarvoor liggen de standpunten te ver uiteen. Bovendien, de betrokkenen vragen zelf om een antwoord van de „politiek“.

Verkiezingsprogramma

Wanneer wij in het ontwerp-verkiezingsprogramma, dat u in dit nummer aantreft, een koersverandering bepleiten, dan is dat een verandering ten opzichte van het beleid dat nog altijd alle heil van overheid en verzorgingsstaat verwacht. Het kabinet-Van Agt-Wiegel heeft een dergelijke koersverandering ingezet. De VVD heeft dat sterk aangemoedigd en het beleid dat beoogde de eigen verantwoordelijkheid van de burger te versterken en de overheidsbevoegdheid te verminderen, ondersteund. In de Tweede Kamer heeft Rietkerk het kabinet onvermoeibaar aangespoord en nieuwe ideeën aangedragen. In diezelfde Tweede Kamer zaten echter ook degenen die nog altijd pogen vast te houden aan de zekerheden uit het verleden, die niet inzien dat met het verdwijnen van de economische groei de koers moet worden bijgesteld.

Telkens weer houdt in de Tweede Kamer een meerderheid - waarvan de VVD overigens geen deel uitmaakt - het kabinet af van de weg die het eigenlijk wil bewandelen. Zo heeft het kabinet keer op keer en stapje voor stapje het Bestekbeleid moeten verdedigen, waarbij het elke keer wel enige averij opliep, zodat ten slotte zelfs vrij grote bressen ontstonden. Daardoor is ook de vaart waarmee het kabinet begon, eruit gegaan. De oorzaak daarvan: het beknibbelen op het beleid, het afzwakken van ombuigingen waarna later toch weer nieuwe en grote bezuinigingen nodig bleken, het bij herhaling heropenen van eerder gevoerde debatten - mag wel eens in herinnering worden geroepen nu de vraag wordt gesteld

of de koers die we bepleiten in het ontwerp-verkiezingsprogramma in overeenstemming is met de steun aan het kabinet-Van Agt-Wiegel.

Doortastende aanpak

Het antwoord op die vraag is duidelijk bevestigend. Het kabinet-Van Agt-Wiegel heeft een beleid aangekondigd dat een zeer redelijke synthese was tussen de liberale en christendemocratische verlangens. Het heeft dit beleid door toedoen van de Tweede Kamer niet onveranderd kunnen uitvoeren. De economische toestand ontwikkelde zich bovendien veel slechter dan voorzien. Nu zijn inhaalmanoeuvres nodig. Daarbij ziet het er naar uit dat de VVD de situatie ernstiger taxeert dan haar coalitie-partner en als wat minder zachter heelmeeester wil optreden.

Een doortastende aanpak achten wij nodig. Het ontwerpverkiezingsprogramma geeft de partij de gelegenheid haar eigen denkbeelden uiteen te zetten en te motiveren. Dat gebeurt in een uitgebreide democratische gedachtenwisseling die op 20 en 21 maart 1981 haar beslag krijgt. Wij bepalen in die periode onze eigen politieke lijn, wij leggen die aan de kiezers voor en zullen na de verkiezingen proberen zoveel mogelijk van dat programma te verwezenlijken, zoal wij dat nu ook dagelijks doen met het programma waarmee wij vier jaar geleden de verkiezingen ingingen.

Campagneplan

Het voorleggen van ons programma aan de kiezers gebeurt in een verkiezingscampagne waarvan de strategie ook dezer dagen wordt bepaald. De Landelijke Propaganda-commissie vergaderde op 4 oktober de gehele dag en stelt op 8 oktober haar advies aan het hoofdbestuur op. Dit zal op 13 oktober het campagneplan vaststellen. Ook worden dan kandidaten gesteld voor nieuwe leden van het dagelijks bestuur die bij de verkiezingen zullen gaan optreden. De kamercentrales beraden zich dezer weken over de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer.

Kandidaatstelling, campagne voor de verkiezingen en ontwerp-verkiezingsprogramma: alle ingrediënten zijn aanwezig om samen mee aan 't werk te gaan. De verkiezingen zelf hoeven wij dan ook zeker niet zonder optimisme tegemoet te zien.

Groslijst Tweede Kamer

Mr. C. J. Nyqvist heeft laten weten dat hij zijn kandidatuur voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal intrekt. Wel is hij bereid een onverkiesbare plaats op de lijst in te nemen.

,Verkiezingsprogramma bevat veel nieuwe elementen'

Tijdens de persconferentie in het Haagse Nieuwspoort werd ter gelegenheid van het verschijnen van ons verkiezingsprogramma „Samen aan het werk” nog eens uit de doeken gedaan waar 't nu allemaal om gaat. Uiteraard hadden de aanwezige journalisten, nieuws-gierig als zij zijn, heel wat vragen op hun lever.

In zijn inleiding wees Rietkerk erop, dat het programma wordt gekenmerkt door een evenwichtsherstel van de overheid naar de particuliere sector of te wel van de staatsverzorging naar de eigen verantwoordelijkheid. Men vroeg wat de VVD nu wil met het z.g. „zwarte circuit”. Zowel fractieleider Rietkerk als partij-voorzitter Korthals Altes, wezen er nadrukkelijk op dat de VVD geenszins gelukkig is met allerlei praktijken buiten de belasting om die wij ons de laatste jaren hebben veroorloofd. Korthals Altes verwees in dit verband naar de economische paragraaf, waar gewag wordt gemaakt van het misbruik dat het systeem ernstig dreigt te ondermijnen: belastingen worden ontdoken, van mogelijkheden tot belastingaftrek wordt een overtrokken gebruik gemaakt, er is misbruik en oneigenlijk gebruik van sociale verzekeringen en naast de normale geldomloop is een enorm zwart-geld circuit ontstaan waardoor de economie werd en is ontwricht. De aftrekbaarheid van de hypotheekrente dient gehandhaafd te blijven, ofschoon de VVD wel de excessieve aftrekposten wil corrigeren. Hieronder vallen ook de hypotheekrentes van meer dan 100 %.

Lastendruk

Met betrekking tot de economische groei zei de fractieleider het realistisch te vinden geen groei van méér dan

2 % te verwachten; een vermindering van de collectieve lastendruk van 0 tot 1 % noemde hij in dit verband onvermijdelijk. Bovendien bepleit hij een beperking van het financieringstekort van 4 % van het nationaal inkomen. De vermindering van de collectieve lastendruk van 0 tot 1 % van het nationaal inkomen per jaar dient met name in de overdrachtsfeer te worden gevonden. Een vraag over kernwapens was onvermijdelijk: zo werd gevraagd of Nederland, cq de VVD, akkoord gaat met de plaatsing met nieuwe kruisraketten. „In principe wel,” zei Korthals Altes, „maar, dit dient dan wel afhankelijk te worden gesteld van een beleid, zowel van Russische als van Westelijke zijde, gericht op vermindering van het aantal kernwapens.” Nieuw voor de aanwezigen was kennelijk het instellen van een pensioenplicht waaraan bedrijven zouden moeten meewerken. Hiervoor zouden volgens Rietkerk wettelijke kaders moeten worden geschapen. De beide VVD-prominenten werden ook aan de tand gevoeld ten aanzien van een mogelijke samenwerking met andere partijen, ofwel een nationaal kabinet. Korthals Altes wees in dit verband op een situatie, waarin door een escalatie in het Midden-Oosten, de gestegen olieprijs onze samenleving en economie dermate dreigt te ontwrichten, dat een nationaal kabinet geboden is. Ten aanzien van een vraag over de discriminatie van homoseksuelen, verwees hij naar de paragraaf over alternatieve samenlevingsverbanden. Sprekend over het verkiezingsprogramma zelf, merkte Korthals Altes desgevraagd op: „Wij zijn met opzet nieuwe wegen ingeslagen en hebben geen oude paden bewandeld”.

‘Keuze van Den Uyl schept geen duidelijkheid voor linkse kiezer’

Bij de PvdA werd door de partijraad Den Uyl weer aangewezen als de man die voor de vijfde maal de socialistische kar moet gaan trekken. Dat zou een stukje duidelijkheid kunnen betekenen, maar Neelie Smit-Kroes, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat betwijfelt dat. „De socialistische kiezer weet immers niet of hij zijn stem geeft aan de, mag ik zeggen ouwe rot Den Uyl of aan de nieuwe vrijgestelden uit zijn partijtop. Den Uyl kan dan wel veel ideeën hebben, maar wij als liberalen de koude rillingen van over de rug krijgen, hij heeft in elk geval een genuanceerder idee over zaken als vrede en veiligheid dan vele anderen in dat kamp,” zei ze op een spreekbeurt in Noordwijk. „Ik zou daarom niet graag in de schoenen van de socialistische kiezer willen staan, maar nog minder graag in die van Den Uyl die nu moet balanceren tussen de 57 die het vooralsnog met hem eens zijn en die andere 57 die teveel in onderlinge

strijd verwickeld zijn om te merken dat wij andere waarden hebben om voor te strijden.”

Bijna ongeloofwaardig, vindt ze dat in dit land met in elke straat een eigen kerkje de Christen-democraten elkaar dan eindelijk hebben weten te vinden. Voor de kiezer een stukje duidelijkheid. „Een partij met, naar ik hoop, straks ook één standpunt. Het moet voor Jan Nico Scholten toch een heerlijke gedachte zijn dat hij nu schouder aan schouder met de premier verenigd is in dat ene huis, samen onder dat ene dak.

Ik geloof niet dat zo iets eerder vertoond is en dat dit ook alleen maar kan dank zij de vastberadenheid van een man als Steenkamp die zich in een probleem kan vastbijten en niet loslaat. In dit geval een bijzonder werkstuk dat echt nog wel wat tijd nodig zal hebben om tot de juiste bloei te komen,” aldus mevrouw Smit-Kroes. „Maar als dit CDA dan haar plaats zal hebben gevonden

Bijna dagelijks worden we met grote rampsituaties ergens in de wereld geconfronteerd. De internationale noodhulpverlening bij ramptoestanden heeft nog weinig wetenschappelijke aandacht genoten. Studie van noodsituaties en hulpverlening laat echter

Internationale noodhulpverlening moet snel worden verbeterd

veel licht vallen op de belangen en waarden van diverse regeringen, op de internationale rol van vrijwillige organisaties, op de kracht en zwakte van internationale organen, en op de flexibiliteit of uiteenlopende politieke stelsels.

Op 25 september J.J. Hield, de directeur van de Teldersstichting, Jans J. C. Voorhoeve (foto), een rede over „Noodhulpverlening en internationale politiek“, bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar in de Internationale Betrekkingen en Ontwikkelingen aan de Landbouwhogeschool te Wageningen. In deze voordracht waarvan hiernaast een samenvatting ging hij in op de soorten rampen en noodsituaties, de aard van de hulpverlening en mogelijkheden tot verbetering in de toekomst.

Het woord „ramp“ is steeds opgevat als een groot ongeluk of onheil dat vele doden en gewonden veroorzaakt, grote schade aan kapitaalgoederen aanricht, de bestaansvoorwaarden van een bevolking bedreigt en soms ook de sociale en politieke orde van een land aantast. De nood als gevolg van een ramp kan zeer plotseling zijn ontstaan, bijvoorbeeld door een natuurverschijnsel of oorlogshandelingen, maar kan ook een sluipend karakter hebben, langzaam steeds verder om zich heen grijpend. Men onderscheidt natuurrampen van door de mens veroorzaakte rampen, maar in de meeste grote rampsituaties is het juist de wisselwerking tussen de mens en de natuur die het ernstigste lijden veroorzaakt.

Vooral de tropen en subtropen worden geregeld door diverse soorten rampen getroffen: natuurrampen, technische ongeluksrampen, conflictcrampen en politieke en economische wanbeheersrampen. Hoe geringer het aandeel van de natuur en hoe groter dat van de mens, hoe ernstiger de politieke complicaties in het algemeen zijn bij het verhelpen van de noodsituatie en het bereiken van de slachtoffers.

De plotselinge natuurrampen eisen jaarlijks gemiddeld 60.000 levens en ruim drie miljoen gewonden en daklozen. Het aantal slachtoffers van door de mens veroorzaakte rampen is hier een veelvoud van, geleid op de gevolgen van oorlog en burgeroorlog. Niet zoveel minder ernstig zijn de massale vervolgingsrampen van deze eeuw: de vervolgingen door fascisme, Stalinisme en andere vormen van dictatuur hebben tientallen miljoenen doden opgeëist. Aan het begin van 1980 waren er 16 miljoen mensen in de wereld op de vlucht, waarvan 65 % afkomstig uit diverse communistische staten. Behalve de slachtoffers van conflict- en vervolgingsrampen zou eigenlijk een deel van de slachtoffers van absolute armoede, d.w.z. een inkomen waarmee niet in biologische basisbehoeften kan worden voorzien, op rekening van door de mens veroorzaakte rampen moeten worden gebracht. Het aantal lijdens van deze „chronische noodgeest“ is ongeveer 800 miljoen. Dit is gedeeltelijk het gevolg van natuurrampen, maar in belangrijke mate van wanbeheersrampen.

Kwetsbaar

De mogelijkheden voor voorspelling, voorkoming en beperking van rampen worden nog lang niet volledig benut. Een groot deel van de landen die zeer kwetsbaar zijn voor rampen zijn buitengewoon slecht voorbereid op noodsituaties, waardoor het menselijk lijden vaak veel grotere vormen aanneemt dan strikt genomen noodzakelijk is. Dat een groot aantal van met name de armste ontwikkelingslanden in het geheel niet voorbereid is, is een ernstig internationaal probleem dat ook de buitenlandse donoren aangaat, omdat hierdoor de behoeften aan hulp sterk toenemen, de mogelijkheden voor effectieve hulpverlening juist afnemen en de kans op verwarring, verkeerde hulp en duplicaties sterk stijgt.

Wanneer de ernstigste nood door hulpverlening is gelenigd, treedt een herstelperiode in. Deze herstelfase is een grijze zone die tussen de noodhulp en de ontwikkelingssamenwerking in ligt. Een deel van de stagnatie van de allerarmste landen ligt hieraan, dat veel inspanningen door rampen verloren gaan en grote fondsen in reconstructieprojecten worden opgeslokt. De economische effecten van rampen bestaan niet alleen uit de directe verliezen, maar ook uit indirecte en secundaire schade, omdat één ramp weer andere rampen of problemen schept, zoals ziekten en plagen, grote inkomensongelijkheid en politieke spanningen.

Noodhulpverlening

Aan het einde van zijn rede schetste professor Voorhoeve een aantal mogelijkheden om de internationale noodhulpverlening te verbeteren. Deze verbeteringen zijn dringend, aangezien men uit de trendontwikkelingen in de Noord-Zuid en Oost-West verhouding mag concluderen dat de kans op grote rampen toeneemt en dat de rampen, die zich de laatste decennia hebben voorgedaan, zich waarschijnlijk in de toekomst door de algemene schaalvergroting in ernstiger vorm zullen herhalen. De mogelijkheden voor grote catastrofes nemen toe door o.a. de verpaupering van Afrika en Zuid-Azië, de onbeheerste groei van de slum-agglomeraties en de gevolgen en risico's van moderne technologie, in het bijzonder atomaire, biologische en chemische wapens. Een vergroting van de activiteiten van het Internationale Rode Kruis is gewenst, aangezien dit vooral in politiek moeilijke situaties in het algemeen meer speelruimte heeft dan de meeste bilaterale en intergouvernementele organisaties. Ook moet worden gehoopt dat de UNO-organisatie voor coördinatie van rampenhulp, UNDRO, haar nog beperkte rol sterk zal weten uit te breiden. Het internationale humanitaire recht behoeft duidelijk een versterking en uitbreiding. Er is veel te zeggen voor het opstellen van een internationaal noodhulpverdrag. Tenslotte is er reden om in de ontwikkelingssamenwerking meer de nadruk op rampen voorkoming en schadebeperking te leggen. De humanitaire en economische waarde daarvan is groot. Hierin ligt ook een duidelijke rol voor Nederland. Een zeer groot percentage van de slachtoffers van noodsituaties worden door overlast of gebrek aan water opgeëist. Nederland beschikt over grote kennis en ervaring in waterstaatkundige en cultuurtechnische werken. Ook op planologisch gebied kan Nederland ertoe bijdragen om de kwetsbaarheden van veel ontwikkelingslanden voor grote rampen te vermindern.

Nationale (on)hebbelijkheden

door
Florus Wijsenbeek

Mijn twee lijfbladen, de dagelijkse NRC en de wekelijkse „Economist”, putten onlangs beide stof voor een artikel uit de zojuist verschenen publikatie van het Bureau voor de statistiek van de Europese Gemeenschappen, Sociale Indicatoren 1960 - 1978, waarin allerlei feiten over de bevolkingen, hun leven en werken, van de landen van de Europese Gemeenschap vergeleken worden. Ik kan daarbij dan niet achterblijven, temeer daar het spel van het vergelijken van nationale stereotypen onder de ambtenaren van de Europese Gemeenschap, waar wij met negen nationaliteiten dagelijks met elkaar samenwerken, uiteraard zeer veel beoefend wordt. Toch gaat dit soort vergelijkingen maar zelden op, omdat er toch altijd weer verschillen zijn, die je nu eenmaal niet in statistieken kunt uitdrukken, zoals bv. in „Eurostat” te lezen valt dat er in Italië en Engeland evenveel regen valt per jaar, maar toch in Italië de zon wel iets meer schijnt. Evenmin vallen in dit soort nationale statistieken veel regionale nuances op die toch door de bewoners van een land zelf zeer vaak aangebracht worden, wat is er niet een wereld van verschil tussen het leven in Limburg en Friesland en dan zijn wij nog maar een klein land.

Vergelijkingen

Ook het Franse weekblad „Le Point” had zich vorig jaar ter gelegenheid van de Europese verkiezingen in zo’n Europees vergelijkingsspel gestort, waarbij zaken als gemiddeld uurloon, sociale zekerheid, medische zorg, aantal TV’s, telefoons en auto’s per duizend inwoners, huizenbezit, stakingsuren, en wat dies meer zij, vergeleken werden; Nederland kwam alleen voor sociale zekerheid op de eerste plaats, maar won het totaal van de wedstrijd met straatlengtes. „Le Point” zond daarop een reporter naar een gemiddelde Nederlandse stad, als ik me goed herinner Almelo, om daarna een maand in dit paradijs op aarde te leven, na twee weken hield de

Tevredenheid met het leven

(percentage van personen, die zichzelf „heel tevreden” noemen)

Ontwikkeling van 1973 tot 1980

	1973	1978	1979	1980	
Denemarken	51 %	57 %	51 %	55 %	+4
Nederland	41	44	46	47	+6
Luxemburg	40	34	33	35	-5
België	43	46	42	35	-8
Verenigd Koninkrijk	33	32	27	34	+1
Ierland	53	41	37	34	-19
Duitsland	16	20	24	17	+1
Frankrijk	15	11	11	10	-5
Italië	8	9	9	10	+2
Gemeenschap	21	22	21	21	0

betreffende men het niet meer uit en is gillend naar Frankrijk teruggevlucht.

Wat dit betreft is het interessant ook enige gegevens te putten uit het geregeld door de Europese Commissie georganiseerde grootscheepse opinie-onderzoek, de Euro-barometer, waarvan jl. juni de dertiende uitgave is gepubliceerd en waarin niet alleen cijfers maar ook persoonlijke opvattingen vergeleken worden. Een van deze statistieken, waarin ons land én onze huidige regering er niet slecht afkomen, staat hierbij afgedrukt. Voor ieder die - mogelijk met het oog op de komende verkiezingen - meer materiaal wil hebben van harte aanbevolen. Eurostat en Euro-Barometer zijn verkrijgbaar bij de Voorlichtingsdienst Europese Commissie, Lange Voorhout 29, Den Haag (tel. 070 - 469326 tst. 32 of 35).

Italiaanse liberaal Malagodi spreekt in Den Haag

Op uitnodiging van de Groep Nederland van de Liberale Internationale zal de Italiaanse senator Giovanni Malagodi op vrijdag 17 oktober a.s. een toespraak houden over het liberalisme in Italië in het licht van de politieke ontwikkelingen in dat land.

Giovanni Malagodi is lange tijd leider van de Italiaanse Liberalen geweest en is nog steeds één van de meest vooraanstaande figuren van het Europese Liberalisme. Hij was gedurende acht jaar voorzitter van de Liberale Italiaanse partij waarvan hij nu erelid is. Vanaf het begin was hij lid van het Executief Comité van de Europese Liberale Democratische Partij (ELD).

De toespraak van de heer Malagodi zal worden gehouden in de Schepelzaal van de Tweede Kamer en beginnen om acht uur 's avonds. In verband met de

beschikbare ruimte wordt u verzocht onderstaande strook in te vullen, indien u voornemens bent deze zonder twijfel zeer interessante bijeenkomst bij te wonen. De heer Malagodi zal in het Engels spreken.

Ondergetekende (blokletters):.....

Adres:.....

Tel. nr.:.....

Is voornemens de bijeenkomst van de Groep Nederland van de Liberale Internationale op 17 oktober bij te wonen.

Handtekening

Een afscheid - een kennismaking

Europa, het ligt net een stapje over de grens of een nachtje varen over het water! Vlak bij dus en toch ver weg voor sommigen. Heeft u als kind wel eens landveroveraartje gespeeld? Een roestig zakmes en een vlak stukje zand, om de beurt het mes werpen en dan een lijntje trekken. Binnen dat lijntje was uw stukje land. Zo zou Europa kunnen zijn ontstaan, maar het waren waarschijnlijk geen roestige zakmessen, doch flitsende zwaarden. En blijdes en goedendaggen, knotsen met stekels. Kortom, de lijnen zijn getrokken en wij houden ons er meestal aan. Toch vormen wij met onze buurjongetjes, met die messen weet u wel, een gemeenschap tussen andere werelddelen.

En als we er over nadenken, is ons zandterreintje een schitterend werelddeel, de moeite van het samenspielen waard. Volwassen als we zijn geworden, hebben we de handen ineen geslagen en proberen met de voeten gelijke tred te houden, spreken dus met handen en voeten. Dat heeft geresulteerd in de Raad van Europa en het Europees Parlement. Bij al die speelmakkers zitten ook liberaaltjes en we kunnen ons op de borst kloppen: Voorzitter van de liberale groep van de Assemblée van de Raad van Europa is onze eigen Frits Portheine, die zich hier met verve van kwijt. Wát zegt u dames? Buurmeisjes zouden óók met messen spelen? Nou en of!! Gisteren was ze hier nog, de President van het Europees Parlement: Simone Veil, libérale, in gesprek met Koos Rietkerk.

Onze fractievoorzitter van de Tweede Kamer doet dat charmant. Ik mocht er bij zijn als tolk, wat overbodig, want hij spreekt niet met handen en voeten, maar zeer behoorlijk Frans. We hadden nog even van tevoren overlegd wat haar als versnapering aan te bieden, maar dát gaf enige problemen. Van alle alcoholica kenden wij de Franse benaming, maar het woord „verfrissing” schoot ons niet onmiddellijk te binnen en wat te doen als zij zou denken dat wij haar onder de douche wilden zetten? Nog geen probleem, ténzij zij hier positief op zou reageren.

Tóch was ik erg blij reeds kennis met haar te mogen maken, want het is niet onmogelijk dat ik haar in de naaste toekomst meer zal ontmoeten.

Ik ga mijn streepje in het zand namelijk wat verleggen en word met ingang van 1 november 1980 secretaresse van de Secretaris Generaal van de Federatie van Liberale en Democratische Partijen van de Europese Gemeenschap, ofwel, eenvoudiger gezegd: Florus Wijsenbeek. Wat u ongetwijfeld meer zegt. Standplaats Brussel.

Nee dames en heren, nóóit zult u mij horen zeggen: „Adieu canards, canaux, canaille”, dat was meen ik ene Alva indertijd, het is hem slecht gekomen. Ik zeg: „Partir, c'est mourir un peu”. Nou ja, un petit peu dan...

Koosje Bins.

Van rechts naar links:
Simone Veil, President
Europees Parlement,
de heer Rietkerk en
Koosje Bins

Energiecommissie: 'Voorlopig geen uitbreiding van gebruik kernenergie'

door T. Thalhammer
voorzitter energiecommissie

De energiecommissie heeft haar standpunt ten aanzien van het kernenergievraagstuk voor de periode 1981-1984 in een discussienota gepubliceerd. Binnen het kader van de discussie over het Liberaal Manifest heeft de algemene vergadering sinds de vaststelling van deze nota enige uitspraken gedaan.

Deze uitspraken luiden als volgt:

De tekst uit het Liberaal Manifest gaat voorbij aan de noodzaak om de energievoorziening in de komende jaren veilig te stellen. Voor deze energievoorziening kan een kerncentrale noodzakelijk zijn. Zo dit het geval is, moet deze gebouwd kunnen worden. Inmiddels moet studie naar bevredigende oplossingen van de bestaande problemen voortgaan (motie 248 afdeling Middelburg).

De besluitvorming over de bouw van nieuwe kerncentrales zal rekening moeten houden met de uitkomsten van de „brede maatschappelijke discussie” en afhangen van de mate, waarin thans nog bestaande problemen inzake de veiligheid van de bedrijfsvoering alsmede van het transport, de afvalverwerking en de opslag van het radioactieve materiaal in voldoende mate kunnen worden weggenomen. Ook de problematiek van terreur- en sabotagedaden tegen kerncentrales dient afdoende geregeld te zijn. In internationaal verband dient een oplossing te worden gezocht voor de problemen van de afvalverwerking en de nucleaire proliferatie (amendement 243 punt 6 van de energiecommissie).

Standpunt commissie

Het standpunt van de energiecommissie kan als volgt samengevat worden:

De energiecommissie constateert dat er aan een uitbreiding van het gebruik van kernenergie vele vraagstukken, onder meer betreffende de veiligheid, verbonden zijn. Het

Themadag buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking

Op zaterdag 25 oktober organiseert de stichting VVD een themadag „Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking”, waar een ieder die in deze onderwerpen geïnteresseerd is, van harte welkom is.

Inleiders zijn de staatssecretaris van Defensie, dr. W. F. van Eekelen, en de voorzitter van de Commissie Ontwikkelingssamenwerking, ir. H. Ph. Huffnagel. Plaats van bijeenkomst: restaurant Hoog Brabant te Utrecht.

Kosten: f 20,— (inclusief koffie en lunch).

Opgave: stichting VVD, Koninginnegracht 57, 2514 AE 's-Gravenhage, tel. 070 - 614121.

Het deelnamebedrag ad f 20,— dient te worden overgemaakt op girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening te Den Haag, onder vermelding: „themadag Buitenland 25 oktober”.

De kerncentrale in Borssele

is strikt noodzakelijk in de komende jaren veel activiteiten ten behoeve van de eventuele verdere invoering van kernenergie te verrichten, opdat deze vraagstukken zoveel mogelijk opgelost worden.

Daarbij moet zoveel mogelijk in EEG en OECD-verband *) samengewerkt worden. De commissie verwacht niet dat er vóór 1985 voor de Nederlandse situatie voldoende duidelijkheid komt om definitieve beslissingen te kunnen nemen over de eventuele uitbreiding van het aantal kerncentrales. Doordat de vraag naar elektriciteit belangrijk minder zal stijgen dan tot voor kort aangenomen was, is het ook mogelijk door inzet van steenkool en van warmte-krachtkoppeling (gebruik van de „afvalwarmte” van industrie en elektriciteitscentrales) de elektriciteitsvoorziening tot circa 1992 veilig te stellen zonder gebruik te maken van kernenergie. Daarom is het dus ook niet nodig vóór 1985 beslissingen over de uitbreiding van het gebruik van kernenergie te nemen. Het kan vanaf 1985 bepaald noodzakelijk zijn (dit is met name het geval als de beschikbaarheid of de inzetbaarheid van fossiele brandstof tegen blijkt te vallen of als de energiebesparingsprogramma's onvoldoende succes blijken te hebben) om wel tot een invoering van kernenergie over te gaan. Daarom moet de mogelijkheid daartoe duidelijk open worden gehouden door voortdurend actief te blijven streven naar het oplossen van de met kernenergie samenhangende problemen.

Opgemerkt moet worden, dat niet alle leden van de commissie zich volledig achter dit standpunt konden opstellen. Hun - onderling uiteenlopende - wijzigingen en aanvullingen zijn als minderheidsstandpunten in de nota opgenomen.

U kunt de nota toegezonden krijgen door storting van f 2,50 op girorekening nr. 4018232 t.n.v. VVD-informatierekening, 's-Gravenhage, onder vermelding „Rapport kernenergie”.

*) OECD = Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

Decentralisatiebeleid moet ook financiële verantwoordelijkheid omvatten

door Andreas W. Dijk
medewerker Vereniging van
Staten- en Raadsleden van
de VVD

Nederland wordt in de literatuur een gedecentraliseerde eenheidsstaat genoemd; kan de regering dan om decentralisatie heen?

Neen, en vrijwel ieder kabinet heeft dan ook decentralisatie hoog in het vaandel geschreven. Helaas, de resultaten vallen tegen. Het vinden van de juiste vorm van openbaar bestuur is een groot probleem. De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden was een sterk decentraal, onmachtig bestuursstelsel; een sterk(er) centraal stelsel (b)lijkt steeds minder aan de behoeften van de burger te voldoen.

In 1851 kwam de Gemeentewet tot stand en sindsdien is in algemeen-bestuurlijke, maar zeer zeker ook in financiële zin, de rol van de rijksoverheid gegroeid. Veelal is een argument hierbij, dat anders een te groot verschil in verzorgingsniveau ontstaat tussen de ene en de andere gemeente. In toenemende mate werd de lagere overheid in een keurslijf geperst, waarbij duidelijk de stelregel zichtbaar was: „wie betaalt, bepaalt”. Vaak werden gemeentelijke voorzieningen overgenomen; en steeds minder werd het voor provincies en gemeenten mogelijk zich als een zelfstandige kracht te ontwikkelen.

De slinger, die van gedecentraliseerd naar centralisme ging, komt echter weer terug: daadwerkelijke decentralisatie van beleidsontwikkeling en -uitvoering is noodzakelijk. De verwoorde, politieke wil hiertoe moet in daden worden omgezet, want tot nu toe spreekt men slechts over de eigen verantwoordelijkheid en de mondige mens, die invloed moet hebben.

Financiële verantwoordelijkheid

Decentralisatie van beleid zal ook decentralisatie van de financiële verantwoordelijkheid met zich meebrengen. Zowel aan de kant van de departementen, zich terughoudend zullen moeten opstellen op bepaalde punten of zelfs zullen moeten terugtreden, als aan de kant van gemeenten en provincies, die nu werkelijk moeten gaan beslissen en kiezen, is moed nodig. Decentralisatie, ook financiële, heeft voor de lagere overheden voordelen, daar zij meer eigen beleid zullen kunnen, en ook moeten, bepalen, veelal nu met een echte prioriteitsstelling. Voor het Rijk is financiële decentralisatie niet onaantrekkelijk, want de centrale overheid draagt niet langer de financiële verantwoordelijkheid voor wat er plaatselijk gebeurt. In de financiële verhouding komt meer duidelijkheid.

Er zijn twee wegen om tot decentralisatie te komen:

- Het starten en versnellen van decentraliserende wetgeving;
- Het stoppen met centralistische wetgeving.

Gezien de problemen, die sommigen met de eerste methode hebben, zal (voorlopig) de tweede manier effectiever zijn.

Primair is echter de politieke wil om te decentraliseren; het zal niet meevallen, want in onze verzuilde samenleving heeft iedere sector zijn mensen, die voor hun eigen onderdeelje vechten.

Kernpunt van financiële decentralisatie is, dat bestuurlijke bevoegdheden om over de geldmiddelen te beschikken en om over de aanwending daarvan te beslissen in één hand komen, en wel bij een onderdeel van de lagere overheid.

Dit betekent, dat:

- koppelsubsidiesystemen moeten verdwijnen;
- het Rijk zal moeten afzien van geldverstrekking per geval of per project;
- er een overgang dient te komen naar een (meer) algemene middelenverdeling.

Financiële decentralisatie zal ook tot een herverdeling van geldmiddelen tussen de verschillende gemeenten leiden.

Bij de Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD is afgelopen zomer een nota „Financiële Decentralisatie” verschenen, die is samengesteld door de commissie Financiële Decentralisatie van deze Vereniging. In deze nota worden politieke uitgangspunten en meer technische problemen van financiële decentralisatie behandeld. In de nota komt de vraag aan de orde: „Welke posten kunnen worden gedecentraliseerd?”

Antwoord: „Vrijwel alle”.

Er is niet getracht om exact aan te geven welke begrotingshoofdstukken gedecentraliseerd kunnen worden, reeds vanwege het simpele feit, dat daartoe teveel gegevens ontbreken. In een pragmatische opzet is gekeken naar die posten, waarvan de uitvoering groten-deels in handen is van provincies en gemeenten. De commissie noemt circa tachtig begrotingsposten uit de Rijksbegroting 1980 en kwam daarbij op een bedrag van ruim 11 miljard gulden. Dat bedrag zal meer aanspreken als men weet, dat het Rijk in 1980 het Gemeentefonds met ongeveer 14 miljard gulden en het Provinciefonds met bijna een miljard gulden heeft gevoed.

Gelden worden onder andere gevonden bij navolgende departementen: Binnenlandse Zaken, Onderwijs en Wetenschappen, Defensie, Verkeer en Waterstaat, Economische Zaken, CRM en Volksgezondheid en Milieuhygiëne.

De nota „Financiële Decentralisatie” is voor (buitengewone) leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD gratis bij het Bureau van de Vereniging verkrijgbaar. Niet-leden van de Vereniging ontvangen de nota uitsluitend na overmaking van f 2,50 (inclusief portokosten) op postgirorekening 67880 t.n.v. VVD-algemeen secretariaat te Den Haag onder vermelding van „Nota Fi De”.

BLOKZIJL (O.)

Hoek herenhuis monument, woonkeuken en living, beide open haard, 3 slaapkamers, prachtige omgeving, zeer sfeervol huis. Richtprijs f 239.000,— of als ruilobject Den Haag of wijde omgeving.

Int. B. Verhoef-Tjeenk Willink, tel. 020 - 491505, 's avonds 02526 - 75107.

Haagse actie „Beter begrip” brengt ledenwinst

Tweede Kamerleden Nel
Ginjaar-Maas en Erika
Terpstra op bezoek bij
de Haagse VVD-stand op de
Damesbeurs

Van een Haagse
medewerker

De activiteiten van een aantal Haagse leden op de traditionele Haagse Damesbeurs heeft de VVD een flink aantal nieuwe leden opgeleverd. Op de beurs zelf lieten zich 37 nieuwe leden inschrijven. Het afdelingssecretariaat ontvangt nog steeds meldingen door middel van de formulieren die op de Damesbeurs zijn uitgereikt. De Haagse Damesbeurs wordt elk najaar door meer dan 100.000 nieuwsgierige consumenten bezocht. Eind vorige maand presenteerde de VVD zich als enige politieke actiegroep tien dagen lang op deze populaire huishoudshow. De Haagse propagandacommissie had een stand gehuurd en drie aparte folders laten maken. Daarin werd kort en bondig uiteengezet hoe de VVD-vertegenwoordigers in Tweede Kamer, provinciale staten en gemeenteraad zich hebben teweer gesteld wat een betrekkelijk klein aantal actuele problemen aangaat. Elke middag en avond stond een ander team VVD-ers deze folders uit te reiken aan de tienduizenden die voorbij de stand schuifelden. Maar niet alleen deze gewone leden waren bereid een deel van hun vrije tijd op het altaar van „beter begrip voor de VVD” te offeren, ook volksvertegenwoordigers uit Kamers, Staten, gewestraad en gemeenteraad waren bereid in wisselende samenstelling bezoek(st)ers die meer wilden weten, te woord te staan. Opvallend was dat de benadering van de VVD positiever was dan in voorgaande jaren, wanneer de Haagse VVD met kraampjes of stands in het openbaar aan de weg timmerde.

Vooral veel jongeren toonden extra belangstelling, soms tegen de zin van hun vaders of moeders in. „Dat is een witte-boorden-partij” zeiden ze misprijzend. Maar welke jongere begrijpt nog iets van klassestrijd? „Jullie doen te weinig om duidelijk te maken dat jullie vooral voor werkende mensen opkomen”, kritiseerde een bezoeker zonder-boord. De zeer veel positieve reacties riepen de vraag op of de uitslagen van recente NIPO- en andere onderzoeken wel in overeenstemming zijn met de werkelijke verhoudingen onder de kiezers. Ook in de gesprekken met bezoekers, die méér wilden weten, kwam telkens naar voren dat men begrip heeft voor de noodzaak van allerlei onaangename regeringsmaatregelen. En dat men eveneens goed op de hoogte is met het consequent handelen en stemmen van de Haagse raadsfracties in zaken als het bewoonbaar en bereikbaar houden van alle Haagse wijken.

Ook niet-Hagenaars toonden belangstelling voor onze stand. Onder de 37 nieuwe leden die zich ter plekke lieten inschrijven bevonden zich twee Amsterdammers en een Maastrichtenaar. Verwacht wordt dat ruim honderd nieuwe leden kunnen worden bijgeboekt. Een fraai resultaat! En dus... staat de Haagse VVD er het volgend najaar weer.

Deze Haagse actie voor „Beter Begrip” verdient navolging op huishoudbeurzen elders in den lande.

Mededelingen van het hoofdbestuur

I. Karakter van het ontwerp-verkiezingsprogramma 1981-1985 „Samen aan 't werk”

Het hoofdbestuur heeft zich in zijn vergadering van 24 september j.l. verenigd met de opzet van de commissie tot ontwerp van het verkiezingsprogramma. De opzet houdt in:

- Het programma is bedoeld als discussiestuk voor de partij om de meningsvorming over de te voeren politiek tot de volgende parlementaire periode te stimuleren. Het beschrijvende gedeelte geeft een globaal beeld van de op basis van het liberale uitgangspunt te voeren beleid. Voorts worden in het beschrijvende gedeelte nieuwe punten nader uiteengezet. De besluitvorming geschiedt aan de hand van de punten, behorend bij de hoofdstukken 3 tot en met 9.
- De t.z.t. vastgestelde punten vormen het richtsnoer voor de door de VVD-fracties in de Staten-Generaal van 1981-1985 te voeren politiek. Het beschrijvende deel vormt voor hen de toelichting. Uit de daarin gevolgde gedachtengang zal veelal het antwoord worden gebaseerd op nieuwe vraagstukken die zich in de loop van de volgende parlementaire periode voordoen en die niet in de punten zijn of konden worden behandeld.
- De t.z.t. vastgestelde punten zijn uitgangspunt bij de kabinetsformatie.
- De gehele tekst geeft voor de geïnteresseerde kiezer en voor de media een zo volledig mogelijk beeld van de standpunten van de VVD op vele terreinen van actuele politiek.

Het stuk is niet geschreven om als propagandastuk te dienen of voor verspreiding als zodanig. We zullen de propagandafolders op de in het programma voorkomende punten zijn geënt.

Deze opzet brengt met zich mee dat amendering beperkt moet blijven tot de genummerde punten. Na de behandeling daarvan wordt de tekst van het beschrijvende (toelichtende) gedeelte in overeenstemming gebracht met de resultaten van de behandeling van de punten. Dit geldt ook voor het inleidende Hoofdstuk 1 (Naar 1985 en verder) en Hoofdstuk 2 (Hoofdpijnen van het programma).

Wel is het mogelijk per motie aan te geven of een tot amendering bevoegde instantie een ander programmapunt tot hoofdpunt wil verheffen. Dit andere punt zal dan in Hoofdstuk 2 worden opgenomen. Daarbij moet wel tevens worden aangegeven welk ander hoofdpunt dan moet komen te vervallen daar het niet gewenst is het aantal hoofdpunten uit te breiden. Het spreekt vanzelf dat bij verandering van de inhoud van het programma een overeenkomstige wijziging zal worden aangebracht in Hoofdstuk 2 voor zover een desbetreffend program-

mapunt ook als hoofdpunt wordt behandeld. Voor al deze redactionele aanpassingen zorgt de commissie. Over het slothoofdstuk „Samen aan 't werk” zal beslist worden aan de hand van een nog op te stellen ontwerp-resolutie die de samenwerking na de verkiezingen tot onderwerp heeft. Deze ontwerp-resolutie kan pas later worden opgesteld wanneer iets meer bekend is over de standpunten die andere partijen, met name CDA, D'66 en PvdA met betrekking tot samenwerking met de VVD innemen.

N.B.

Het hoofdbestuur doet een dringend beroep op u allen zo uitvoerig en vooral indringend mogelijk te discussiëren in uw afdeling, maar slechts dan amendementen in te dienen als wezenlijke veranderingen nodig worden geoordeeld.

Dat bevordert een echte politieke discussie.

Voorts meent het hoofdbestuur dat bij het verlangen van nieuwe beleidspunten nagegaan dient te worden of die binnen de beperkte financiële ruimte wel uitvoerbaar zijn.

II. Vaststellingsprocedure verkiezingsprogramma 1981-1985 „Samen aan 't werk”

Hieronder volgt de procedure met betrekking tot de behandeling van het ontwerp-verkiezingsprogramma 1981-1985 „Samen aan 't werk” (bijlage Vrijheid en Democratie nr. 1237 van 7 oktober 1980).

In de eerste fase (zie punt 3) zijn uitsluitend de afdelingen bij de procedure betrokken.

In de tweede fase, te beginnen bij punt 5, zijn ook de ondercentrales, de partijcommissies en de bijzondere groepen ingeschakeld.

Bij punt 9 volgt als derde fase de behandeling in de kamercentrales.

Daarna volgt de vierde fase die leidt tot de behandeling van de voorstellen op de buitengewone algemene vergadering van 20 en 21 maart 1981 (59ste algemene vergadering).

Het tijdschema * op hoofdpunten is:

eerste fase van 7 oktober 1980 - 1 december 1980

tweede fase van 8 december 1980 - 5 januari 1981

derde fase van 11 januari 1981 - 26 januari 1981

vierde fase van 7 februari 1981 - 21 maart 1981

* in beknopte vorm gepubliceerd in de „Mededelingen” nr. 183

De aandacht wordt tevens gevestigd op de roze Toelichting (gezonden aan de secretarissen), die van grote betekenis is voor het invullen van de meegezonden formulieren voor de secretarissen van de afdelingen en van de afdelingen die tevens ondercentrale en kamercentrale zijn.

De overige ondercentrales en kamercentrales ontvangen t.z.t. (vóór de aanvang van de tweede en derde fase)

Vervolg op pagina 12

andere formulieren die dienen om vervangende amendementen of door de ondercentrale c.q. kamercentrale van de afdelingen overgenomen amendementen te formuleren.

Zoals onder 1 uiteengezet kunnen amendementen op de genummerde programmapunten worden ingediend. Voor het noemen van andere hoofdpunten kunnen moties over Hoofdstuk 2 worden ingediend. Voor deze moties gelden de zelfde termijnen als voor de amendementen op de Hoofdstukken 3 tot en met 9.

Procedure behandeling van het ontwerp-verkiezingsprogramma 1981-1985

Het hoofdbestuur heeft in zijn vergaderingen van 12 mei en 24 september 1980 krachtens artikel 48 van het huishoudelijk reglement tot de navolgende besluitvormingsprocedure ter vaststelling van het verkiezingsprogramma besloten:

1. Op de tekst van het ontwerp kunnen uitsluitend bij de hoofdstukken 3 tot en met 9 op de punten, vermeld in de rechter kolom van het programma, amendementen worden ingediend.

Een amendement kan strekken tot:

- a. verandering van een in het ontwerp voorkomend punt, aangegeven in de doorlopende nummering;
- b. schrapping van een of meer woorden die voorkomen in een punt zoals opgenomen in het ontwerp (eigenlijk is dit een variant op a, omdat schrapping van een of meer woorden een vorm van verandering is);
- c. toevoeging van een nieuw punt, dat in het ontwerp niet voorkomt.

N.B. Wil een afdeling een punt, zoals in de doorlopende nummering in het ontwerp opgenomen, in zijn geheel schrappen, dan hoeft daarvoor geen amendement te worden ingediend. Alle punten komen in stemming, zodat ter vergadering tegen gestemd kan worden indien de ledenvergadering tot schrapping besloot.

Over de amendementen beslist de algemene vergadering van de partij, die het verkiezingsprogramma vaststelt. Daartoe zal een buitengewone algemene vergadering (59ste algemene vergadering) worden gehouden op 20 en 21 maart 1981 te Amersfoort (De Flint).

2. Tot indiening van amendementen zijn ingevolge artikel 48.2 h.r. bevoegd:

- de ledenvergaderingen van de afdelingen;
- de commissies van advies als bedoeld in artikel 60 h.r. (de door het hoofdbestuur benoemde partijcommissies);
- de bijzondere groepen als bedoeld in artikel 78.1 h.r. (Stichting „Organisatie Vrouwen in de VVD”, Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD en Groep Nederland van de Liberale Internationale).

Voor wat de afdelingen betreft dient de ledenvergadering

over indiening van een amendement te beslissen. Over definitieve indiening van een amendement door een partijcommissie zal binnen de overkoepelende commissie overleg worden gepleegd ten einde dubblures te voorkomen en eventueel samenvoeging te bereiken. De commissies zijn zelf tot indiening van amendementen bevoegd. Het bevoegde orgaan tot indiening van een amendement in de „Organisatie Vrouwen in de VVD” is de vergadering van bestuur en adviesraad, voor de Vereniging van Staten- en Raadsleden en de Groep Nederland van de Liberale Internationale zijn de algemene vergaderingen van deze verenigingen de bevoegde organen.

3. De door ledenvergaderingen van afdelingen voorgestelde amendementen dienen uiterlijk maandag 1 december 1980 in het bezit van het algemeen secretariaat te zijn. Indiening dient uitsluitend te geschieden met gebruikmaking van formulieren die met deze „Mededelingen” worden meegezonden en met inachtneming van de richtlijnen voor de redactie en de wijze van invulling van deze formulieren. De ledenvergaderingen van afdelingen die tevens ondercentrale en/of Kamercentrale zijn, krijgen langer de tijd voor indiening van amendementen (zie punt 7 en 10) evenals de partijcommissies en de bijzondere groepen (zie punt 7).

4. Het algemeen secretariaat draagt zorg voor vermenigvuldiging van de tijdig ingediende amendementen en doet deze uiterlijk 8 december 1980 toekomen aan het bestuur van de ondercentrale waartoe de afdeling wier ledenvergadering een amendement heeft ingediend, behoort alsmede aan de besturen van de afdelingen die tot dezelfde ondercentrale behoren.

5. De centralevergadering van elke ondercentrale bespreekt de amendementen die door de ledenvergaderingen van de afdelingen binnen het gebied van die ondercentrale zijn ingediend. De centralevergadering van de ondercentrale beslist met gewone meerderheid van stemmen tot vervanging van amendementen die dezelfde strekking hebben door één amendement van dezelfde strekking. Ook kunnen afgevaardigden van afdelingen amendementen terugtrekken ten gunste van een ander amendement. Eveneens kunnen afgevaardigden van afdelingen amendementen terugtrekken indien zij tijdens de centralevergadering van de ondercentrale de overtuiging krijgen dat voor dat amendement onvoldoende steun is te verwachten. Tot deze terugtrekking zijn de afgevaardigden automatisch gemachtigd. De centralevergadering van elke ondercentrale (niet zijnde tevens afdeling) is echter niet bevoegd nieuwe amendementen in te dienen.

6. De secretarissen van de ondercentrales dienen het extra pakket toegezonden amendementen vóór 6 januari 1981 te retourneren aan het algemeen secretariaat onder

Vervolg op pagina 13

1. Naar 1985 en verder

De welvaart is sinds de oorlog sterk toegenomen. De welvaartsgroei maakte een grote uitbreiding van de maatschappelijke voorzieningen mogelijk, maar vroeg ook om beschermende maatregelen voor de ruimte en de leefomgeving. De welvaartsstijging heeft daardoor geleid tot een toeneming van de taken van de overheid. De VVD heeft aan deze ontwikkelingen van harte meegewerkt. Zo ontstond de huidige verzorgingsstaat, waarin de overheid met kracht optreedt om vele deelbelangen te beschermen.

Door aanhoudende olieprijsstijgingen is het kostenpeil sterk gestegen. De groei stakt. Het stelsel van indexerings- en koppelingsmechanismen is dolgedraaid. Dit stelsel staat de noodzakelijke aanpassing en de eerlijke verdeling van de welvaartsvermindering in de weg. Het gelag wordt betaald door werklozen en woningzoekenden, door ouderen die voortijdig hun baan kwijtraken en jongeren zonder vooruitzichten.

Toenemende werkloosheid, onmacht de woningnood afdoende aan te pakken, de werving van werknemers uit het buitenland terwijl hier grote werkloosheid heerst — het zijn allemaal verschijnselen die erop wijzen dat aan de verdere uitbreiding van de welvaartverdelende verzorgingsstaat een einde is gekomen. Ook op het niet-materiële vlak heerst grote onvrede: angst en verzet tegen nieuwe ontwikkelingen. Als vanzelfsprekend aanvaarden velen dat zij zelf onmachtig zijn oplossingen te vinden. Op het ogenblik dat een nieuw probleem wordt onderkend, verwijt men de overheid al dat zij de oplossingen nog niet heeft aangedragen.

Een bewuste koersverandering is nodig. Gericht op het vinden van maatschappelijk en economisch nieuwe evenwichten, met behoud van onze sociale verworvenheden. Een koersverandering ook, die tot nieuwe bezieling leidt en nieuwe perspectieven opent. Zonder zo'n bewuste koersverandering dreigen steeds meer mensen hun baan te verliezen. De overheid blijft dan ondanks bezuinigingen met ongekende tekorten kampen. Het arbeidsverzuim blijft dan een stijgende, de wil om te werken een dalende lijn vertonen. De ouderen voelen zich dan steeds meer ter zijde gesteld, de jongeren zien geen levensdoel meer. Zonder bewuste koersverandering zal niet het roer maar de wal het schip keren en wordt het gebouw van onze sociale zekerheid steeds verder ondermijnd.

Ook onze samenleving, waarin mensen met verschillende culturen en leefgewoonten dicht bijeen wonen, vraagt om een nieuwe aanpak.

De vrijheid en eigen verantwoordelijkheid van burger en samenleving moeten worden versterkt. Het vertrouwen in eigen daadkracht en vindingrijkheid, het vermogen de problemen van deze tijd het hoofd te bieden, moeten een nieuwe injectie krijgen. De overheidsbevoegdheid, die de zelfstandigheid van de maatschappelijke groepen en de individuele mens heeft ondermijnd, moet worden verminderd. Zowel in economisch als in maatschappelijk opzicht. Het evenwicht tussen zelfstandige kracht en eigen verantwoordelijkheid en gemeenschapszorg moet worden hervonden. Dat is altijd een liberaal beginsel geweest. Het geldt nu sterker dan ooit.

Toen het kabinet-Van Agt-Wiegel optrad heeft Rietkerk het opgeroepen de tijdgeest te verstaan door de vrijheid en eigen verantwoordelijkheid van de burger te versterken en de overheidsbevoegdheid te verminderen. Het kabinet heeft die boodschap verstaan. Op verschillende terreinen heeft het de bestaande regelingen en verhoudingen aan een herwaardering onderworpen.

Het heeft de strijd aangeboden met een mentaliteit die als vanzelfsprekend van de overheid directe inwilliging verwacht van alle mogelijke groepsverlangens. Het heeft de moed gehad met zijn Bestek-beleid het mes te zetten in de overdrachtsuitgaven en van de hogere inkomens extra offers te vragen. Subsidies aan bedrijven zonder levensvatbaarheid zijn stopgezet. Een milieubeleid waarin ook met economische belangen rekening wordt gehouden, heeft gestalte gekregen. Het consumentenbeleid is verder ontwikkeld. In het onderwijsbeleid zijn de structuren meer naar de achtergrond verwezen en de leerlingen naar de voorgrond gehaald. Het emancipatiebeleid is in gang gezet. Het minderhedenbeleid komt steeds beter uit de verf. Het bezuinigings- en loonbeleid dat zoveel weerstand opriep, wordt nu in brede kring erkend als noodzakelijk in de strijd tegen inflatie en werkloosheid.

Die koers zal in de komende jaren moeten worden voortgezet; verscherpt en meer bewust. De werkloosheid kan alleen worden teruggedrukt als zowel in de collectieve als in de particuliere sector offers worden gebracht. Dat is ook redelijk: wij moeten allen delen in de vermindering van de welvaart.

De druk van de collectieve lasten moet omlaag door verlaging van de overdrachtsuitgaven. Op de investeringen van de overheid valt weinig te bezuinigen als wij het voorzieningenpakket niet onaanvaardbaar willen aantasten of noodzakelijke uitbreidingen achterwege willen laten. In die sector ligt de oorzaak van de problemen niet.

Het arbeidsmarktbeleid moet de koppeling tussen werklozen en open plaatsen weer tot stand brengen en ervoor zorgen dat steeds minder mensen op sociale uitkeringen aangewezen zijn en steeds meer mensen een passende betrekking vinden. En daarmee hun zelfvertrouwen herwinnen.

De overheid zal alles moeten doen aan het herstel van de economische groei. Want groei is nodig voor vergroting van onze welvaart. En ons welzijn. Door de ondernemingen, het midden- en kleinbedrijf, de landbouw weer ruimte en perspectief te geven, initiatief en vindingrijkheid aan te moedigen, aan te moedigen tot technologische vernieuwingen, het concurrentievermogen te versterken, exportmogelijkheden te vergroten, investeringen in ondernemingen weer aantrekkelijk te maken, wordt de groei bevorderd. Door de werknemer in zijn werk meer tot zijn recht te laten komen, zijn mobiliteit te vergroten, deeltijdarbeid te stimuleren, worden groei en arbeidsvreugde bevorderd. Door bevordering van de bezitsvorming, van de woningproductie en van het eigen woningbezit worden welvaart en welzijn gestimuleerd.

Als wij daarentegen doorgaan op het collectieve spoor, zullen ook in de maatschappelijke verhoudingen de spanningen alleen maar toenemen en zullen de structuren de mensen steeds meer gaan overheersen.

Een bewuste koerswending is nodig, gericht op een nieuw evenwicht tussen overheid en particuliere sector, tussen staatsverzorging en eigen verantwoordelijkheid, tussen bureaucratie en vrijheid.

Dat is de weg naar 1985 en verder, de weg die de VVD in dit programma kiest.

2. Hoofdpunten van het programma

De belangrijkste punten waarop de VVD het beleid in de komende jaren extra wil richten zijn:

- **herstel van de economische groei en bevordering van de werkgelegenheid,**
- **goede, betaalbare en meer passende woningen,**
- **voortzetting van een krachtig en verantwoord milieubeleid,**
- **aandacht voor minderheden,**
- **minder centralisatie en bureaucratie,**
- **bevordering van vrijheid en de veiligheid.**

Om deze doeleinden te bereiken zullen ongezone ontwikkelingen moeten worden omgeboogen, verstarringen moeten worden doorbroken en nieuwe initiatieven moeten worden ontwikkeld.

2.1. Economie en werkgelegenheid

Economisch herstel verdient volstrekte voorrang. Blijft herstel achterwege, dan zullen wij een groot tekort aan werkgelegenheid houden. Garanties voor groei en werkgelegenheid kunnen in politieke programma's niet worden gegeven, omdat de groei in sterke mate afhankelijk is van de internationale bedrijvigheid en de waarde van de gulden in de internationale handel. Wel zal Nederland van zijn kant alles moeten doen wat mogelijk is om de economie en de werkgelegenheid zoveel mogelijk te verbeteren. De VVD acht een uitbreiding van de werkgelegenheid met 50 à 75.000 arbeidsplaatsen per jaar (het noodzakelijke minimum) uitgesloten zonder een duidelijke verlaging van het aandeel van de collectieve sector in het nationale inkomen.¹⁾

Het volgende pakket van maatregelen zal nodig zijn om betere kansen op groei en nieuwe arbeidsplaatsen te krijgen:

1.

Een hernieuwd industriebeleid, waarvan de hoofdlijnen in gezamenlijk overleg tussen de overheid en het bedrijfsleven worden vastgesteld, en dat vooral gericht moet zijn op produktvernieuwing en nieuwe produktie door middel van technische vernieuwingen en investeringen die leiden tot verhoging van de produktie;

2.

Op het ministerie van Econ. zaken een bewindsman voor Technologie en Informatie, die in het bijzonder belast zal zijn met het bevorderen van de industriële vernieuwing (innovatie);

3.

Het drastisch stroomlijnen van het vergunningenstelsel en de versnelling van toestemmingsprocedures;

¹⁾ Die verhouding is nader uitgewerkt in de bijlage op blz. 47 samen met enkele andere belangrijke economische grootheden.

4.

De versterking van landbouw, middenstand en vervoer;

5.

Exportbevordering, ook door hulp aan ontwikkelingslanden waarin Nederlandse produkten en kennis een rol spelen, en het bevorderen van investeringen door het Nederlandse bedrijfsleven in de Derde Wereld;

6.

Een energiebeleid gericht op besparing, met ontwikkeling van beschikbare andere bronnen van energie, waarbij de kernenergie niet wordt uitgesloten;

7.

Geleidelijke vermindering van het financieringstekort van de overheid tot 4,5 % van het nationale inkomen;

8.

Vermindering van het aandeel van de collectieve lasten in het nationale inkomen met 1 % per jaar, onder meer door:

a. herwaardering van taken en grotere zuinigheid bij de overheid;

b. toepassing van het profijtbeginsel op grotere schaal;

c. begrenzing van de uitbreiding van het overheidspersoneel;

d. opheffing van niet gerechtvaardigde verschillen in arbeidsvoorwaarden van ambtenaren en niet-ambtenaren, onder handhaving van het trendbeleid;

e. verbetering van de verhouding tussen werkenden en niet-werkenden door een onderwijsbeleid, een arbeidsmarktbeleid en een omscholingsbeleid dat meer plaatsingskansen biedt, met name voor jongeren;

f. vermindering van de overdrachtsuitgaven door middel van een grondige herwaardering en aanscherping van de voorwaarden die gelden voor sociale uitkeringen, bestrijding van fraude en misbruik van sociale uitkeringen, onder meer door een betere controle; tegengaan van oneigenlijk gebruik door verbeterde wetgeving;

9.

Algemene tariefsverlaging van de inkomstenbelasting onder gelijktijdige vermindering van aftrekposten;

10.

Regelmatig overleg tussen overheid, werkgevers en werknemers om te komen tot een zodanige matiging van de collectieve uitgaven en de loon- en inkomensontwikkeling, dat de arbeidskostenstijging niet groter is dan de stijging van de produktiviteit.

2.2. Woningen

De woningbouw stagneert. De woningnood is nog steeds groot. Dat komt omdat de overheid de werking van vraag en aanbod heeft uitgeschakeld en er niet in is geslaagd een goed stelsel van verdeling tot stand te brengen. Dit kan niet van vandaag op morgen worden veranderd. Wel zal een

nieuwe aanzet moeten worden gegeven om tot een oplossing te komen die tot een betere verdeling leidt.

Wij willen een nieuwe stoot geven aan de oplossing van de woningnood, de uitbreiding van de werkgelegenheid in de bouw en het betaalbaar maken van eigen woningbezit voor mensen met een smalle beurs, door onder meer de volgende maatregelen:

1.
er moeten ieder jaar 10.000 tot 15.000 huurwoningen worden gebouwd door pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen en soortgelijke beleggers, voor wie het bouwen van huurwoningen weer aantrekkelijk moet worden gemaakt;
2.
er moet een speciaal huisvestingsprogramma komen voor een- en tweepersoonshuishoudens en voor gehandicapten;
3.
de bouwkosten moeten worden beperkt door vereenvoudiging van de bouwvoorschriften en een verantwoorde verlaging van het uitvoeringspeil;
4.
betere afstemming van de huren op het huurgenot en op de plaatselijke omstandigheden (huurharmonisatie), ook om de doorstroming te bevorderen;
5.
verhoging van het inkomensdeel dat men gemiddeld voor het gebruik van zijn woning moet betalen (de woonlastenquote);
6.
de verhuur van kamers moet weer aantrekkelijk worden gemaakt;
7.
een nationale actie voor stadsvernieuwing waardoor onze steden weer een volwaardige functie krijgen voor eigen bewoners en omgeving.

2.3. Milieubeleid

Het milieubeleid blijft gericht op het waarborgen van de kwaliteit van onze leefomgeving, door de gevolgen van het menselijk handelen zoveel mogelijk in te passen in het stelsel van natuurlijke kringlopen. Een op de praktijk gerichte, uitvoerbare en controleerbare wetgeving moet berusten op een duidelijke normstelling. De financiële en economische gevolgen van deze normstelling zullen duidelijk zichtbaar gemaakt moeten worden voor overheid en bedrijfsleven, opdat bij de bepaling van de norm niet alleen met milieutechnische eisen rekening wordt gehouden maar ook met de gevolgen voor de internationale concurrentieverhoudingen en dus voor de werkgelegenheid.

2.4. Minderheden

Aan het vraagstuk van de culturele en etnische minderheden zal ook in de komende kabinetsperiode extra aandacht moeten worden gegeven, als wij willen voorkomen dat op langere termijn onoplosbare problemen ontstaan. Het uitgangspunt van dit beleid is, dat wij de leden van die minderheden op voet van gelijkheid in onze gemeenschap moeten opnemen. Met name op onderwijs- en huisvestingsgebied zijn hiertoe de nodige voorzieningen nodig. Nederland zal overigens een strikt toelatingsbeleid moeten voeren.

2.5. Mensen zijn belangrijker dan structuren

De sterk toegenomen overheidsbemoeienis vraagt om een grondige herbezinning op tal van terreinen. In toenemende mate worden allerlei projecten door de overheid in gang gezet, die eindeloos doorlopen zonder dat zij aan een behoorlijke beoordeling worden onderworpen. De VVD is dan ook voorstander van het zgn. SUNSET-beginsel. Dit houdt in, dat overheidsprogramma's na een bepaald aantal jaren verdwijnen, indien de doelmatigheidstoetsing negatief uitvalt. In beginsel behoort het beschikbaar stellen van middelen en mankracht projectgebonden en tijdelijk te zijn. Voortzetting van deze beschikbaarstelling is slechts mogelijk op grond van een nieuw besluit daartoe, tot stand gekomen na nieuwe belangenafweging.

Voorts bepleiten wij:

1.
bestrijding van de bureaucratie;
2.
bevordering van verantwoorde decentralisatie en democratisering in het openbare en semi-openbare bestuur;
3.
een voortdurende herwaardering van overheidstaken, in het licht van het feit dat aan de maatschappij zo veel mogelijk moet worden overgelaten wat zij zelf aankan;
4.
versterking van de positie van de individuele burger, door grotere openheid van bestuur, meer informatie, verbetering van de rechtshulp en rechtsbescherming en verbetering van de patiëntenrechten;
5.
eerbiediging van de eigen wensen van de burgers in het onderwijs en in het maatschappelijk werk;
6.
bevordering van het vrijwilligerswerk om zo de eigen verantwoordelijkheid van de burger te versterken en te voorkomen dat de hand van de bevoogdende overheid zich naar alle levensgebieden uitstrekt.

2.6. Vrijheid en veiligheid: nationaal en internationaal

Wij willen ons inzetten voor een doelmatige reorganisatie van de politie in één landelijke organisatie, die voldoende toegerust moet zijn met moderne hulpmiddelen voor haar belangrijke taak; de burgers veiligheid te verschaffen en het recht te handhaven, ook bij collectief verzet tegen de openbare orde.

De VVD wil een buitenlands beleid gericht op een doelmatige, niet discriminerende versterking van de mensenrechten. Daartoe wil zij onder meer de totstandkoming bevorderen van internationaal afdwingbare rechtsregels op dat gebied. In het beleid voor vrede en veiligheid zal de hoogste voorrang moeten worden gegeven aan het bevorderen van wederzijdse wapenbeheersing en wapenbeperking en het verminderen van de afhankelijkheid van atoombewapening.

Gelet op het feit dat dit streven alleen kans op succes zal hebben als het Westen eensgezind bereid blijft een geloofwaardige defensie-inspanning te leveren, zal Nederland zijn NAVO-taken onverkort dienen uit te voeren en in december 1981 zijn aandeel in de vorm van de plaatsing van een aantal kruis-raketten dienen te leveren, tenzij overleg met de Sovjet-Unie voordien tot voldoende vermindering van de Sovjet-kernwapens heeft geleid.

3. Rechtsstaat — staat — recht

Rechtsstaat

Een belangrijk doel van de liberale politiek is dat iedereen naar zijn eigen aard en aanleg en volgens zijn eigen levensovertuiging tot een zo groot mogelijke ontplooiing komt. De waarborg voor die ontplooiingsmogelijkheid ligt in een zo groot mogelijke vrijheid. Vrijheid, geen ongebondenheid: ieder dient rechten en vrijheden van anderen te eerbiedigen. De overheid ziet daarop toe.

De inrichting van de staat en de rechtshandhaving zijn naar liberale opvatting overheidstaken bij uitstek, die de overheid namens de gemeenschap voor die gemeenschap en de individuele burgers uitoefent. Het overheidsgezag behoort te zijn ontleend aan het vertrouwen van de vertegenwoordigende lichamen. In een democratie mag van iedereen worden verlangd dat hij zich aan de spelregels houdt. Weigeren een of meer burgers dit, dan heeft de overheid de plicht de rechtsorde, die berust op de democratisch tot stand gekomen regels, te handhaven, zo nodig met de sterke arm.

Het recht zich vrij en onbedreigd te bewegen is een democratisch grondrecht. Het wordt door toenemend geweld en groeiende misdadigheid bedreigd. De handhaving van de rechtsorde is een onderdeel van de zorg voor individuele vrijheid en veiligheid. De organisatie van de politie, een vraagstuk dat nu al tientallen jaren sleept, dient nu zo spoedig mogelijk door een moderne aanpak te worden opgelost. Er moet een regeling komen die de doeltreffendheid van het politie-apparaat en de veiligheid van de politiemensen ten doel heeft en die de verantwoordingsplicht van het desbetreffende overheidsgezag zo goed mogelijk aan zijn doel laat beantwoorden. Dit wordt bereikt door een landelijke organisatie, beheer door provincies en stedelijke agglomeraties en handhaving van de functie van de burgemeester als hoofd van de politie.

De beslissingsbevoegdheid met betrekking tot de toelating van vreemdelingen behoort bij uitsluiting aan de rijksoverheid. De maatschappelijke gevolgen van het toelatingsbeleid zijn groot, niet het minst met het oog op de gezinshereniging. De bevolkingsdichtheid van Nederland en de uitbreiding van de EG — met inbegrip van het recht van vrije vestiging van EG-onderdanen — maken een terughoudend toelatingsbeleid onvermijdelijk. Vluchtelingen en asielzoekers worden, binnen de mogelijkheden van uitvoerbaarheid van de opvang, zo ruimhartig mogelijk toegelaten. Toegelaten vreemdelingen worden zoveel mogelijk op dezelfde manier als Nederlanders behandeld. Bij landelijke en provinciale verkiezingen blijft het kiesrecht gebonden aan het Nederlanderschap. Nederlanders in het buitenland krijgen kiesrecht.

3.1. Rechtsstaat

301.

De overheid dient voorwaarden te scheppen waaronder iedereen zich naar eigen aard en aanleg kan ontplooiën.

302.

De ombudsman dient zo snel mogelijk te kunnen gaan optreden.

303.

Overheidsvoorschriften moeten snel begrijpelijker en toegankelijker worden gemaakt.

304.

De burger moet beschikken over voldoende doeltreffende rechtsbescherming.

305.

De burger dient door de overheid in kennis gesteld te worden van zijn mogelijkheden om in beroep te gaan in alle gevallen waarin de overheid een handeling verricht die voor beroep vatbaar is, zoals thans reeds het geval is indien AROB-beroep mogelijk is.

306.

Iedereen is verplicht de wet na te leven; de overheid heeft de plicht aantastingen van de rechtsorde zo nodig met de sterke arm tegen te gaan.

307.

Rijks- en gemeentepolitie worden samengevoegd tot één landelijke organisatie, beheerd door de provincies en stadsagglomeraties.

308.

De zeggenschap van de burgemeester ten aanzien van de openbare orde wordt gehandhaafd.

309.

De burgemeester moet over het plaatselijke politiebeleid goed overleg met de gemeenteraad bevorderen en het gevoerde beleid aan de gemeenteraad verantwoorden.

310.

Voor het beleid inzake de openbare orde dienen de grenzen van het toelaatbare ruim, maar volstrekt duidelijk, te worden getrokken.

311.

De afstand tussen politie en burgers moet worden verkleind, onder andere door versterking van de organisatie van wijkteams en wijkagenten.

312.

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden van particuliere bewakings- en beveiligingsdiensten moeten wettelijk geregeld worden.

313.

De rijksoverheid beslist over de toelating van vreemdelingen.

314.

Een terughoudend toelatingsbeleid is onvermijdelijk.

Staat

De bestuurlijke organisatie moet dienstbaar zijn aan het behoud en de versterking van de democratische rechtsstaat. Die bestaat bij de gratie van de mensen. De bestuurlijke organisatie moet het bestuur dicht bij de burger brengen. Daarom zijn liberalen voor decentralisatie en moet het voortsluipen van het bestuurlijke centralisme worden tegengegaan.

De VVD blijft voorstandster van drie bestuurslagen. De plannen tot provinciale herindeling, die onder vorige kabinetten met te grote ambitie waren opgezet, zijn door het kabinet-Van Agt-Wiegel eerst tot veel kleinere afmetingen teruggebracht en vervolgens aan een uitgebreide inspraakprocedure onderworpen. De uitkomst daarvan lijkt te worden, dat het aantal nieuwe provincies tot het uiterste wordt beperkt. De VVD is vóór die beperking, maar wenst bovendien dat eerst klaarheid is verkregen over de overdracht van taken van het rijk naar de provincies vóór over de gewenste grootte en de herindeling wordt gesproken. Wel moet onderzocht worden of voor de grote stedelijke agglomeraties niet een apart statuut moet worden opgesteld zodat die agglomeraties aparte bestuurslagen kunnen vormen, zoals de provincies. Zo zouden onder het rijk provincies en los daarnaast staande stadsgewesten, als tweede bestuurslaag, kunnen ontstaan. Zowel provincies als stadsagglomeraties zijn onderverdeeld in gemeenten die de derde bestuurslaag, die het dichtst bij de burger blijft liggen, vormen.

Gemeenten moeten voldoende gewicht hebben om bestuurskracht, deskundigheid en doeltreffend beheer te waarborgen en als één bestuurslaag vlak bij de burgers te functioneren. Voor zover niet aan deze doelstellingen wordt voldaan, is herindeling van gemeenten nodig. Daartoe kunnen duidelijke maatstaven niet worden gemist, maar die moeten meer het karakter van aandachtspunten dan van bindende regels hebben. Het inwonertal is niet de enige maatstaf. Evenmin behoeven de maatstaven in elke provincie gelijk te zijn. Het toepassen van zulke maatstaven en het nemen van initiatieven tot herindeling zijn taken van de betrokken provincie, die ook voor de inspraak voldoende ruimte moet bieden. De Staten-Generaal dienen zich te beperken tot de beoordeling van de vraag of de herindeling redelijk is.

315.

Illegale vreemdelingen moeten het land verlaten.

316.

Het kiesrecht wordt toegekend aan in het buitenland wonende Nederlanders.

317.

Het actief en passief kiesrecht voor de Provinciale Staten en de Tweede Kamer blijft voorbehouden aan Nederlanders.

3.2. Staat

318.

Er blijven drie bestuurslagen.

319.

Een aparte regeling voor grote stedelijke agglomeraties wordt in studie genomen. Daarnaast blijven gemeenschappelijke regelingen tussen gemeenten en provincies mogelijk, als dat de bestuurlijke doelmatigheid bevordert.

320.

Pas nadat duidelijkheid bestaat over de overdracht van taken van het rijk naar de provincie, wordt over de gewenste grootte en herindeling van provincies gesproken; het aantal nieuwe provincies wordt tot het uiterste beperkt.

321.

Het beleid ten aanzien van de gemeenten is gericht op het vormen van bestuurskrachtige gemeenten en op het versterken van de plaatselijke democratie.

322.

Geen negatieve lijst van taken, die niet door de gemeenten ter hand mogen worden genomen.

323.

De sluipende centralisatie wordt tegengegaan. Het rijk draagt een aantal taken over aan lagere bestuursorganen. Het financieel beleid ten aanzien van provincies en gemeenten wordt verlegd van doeluitkeringen naar algemene uitkeringen.

324.

Het bestuur van de waterstaat, zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht, blijft gekenmerkt door decentralisatie en beslissingsbevoegdheid door de belanghebbenden in de vorm van waterschappen als publiekrechtelijke doelcorporaties. Het concentratiebeleid wordt gevoerd aan de hand van doelmatigheidsnormen.

De samenwerking tussen de ministeries is onvoldoende. Dit leidt tot verspilling van geld en arbeidsuren. Betere coördinatie van taken en diensten op rijksniveau is dringend geboden en met moderne middelen van telecommunicatie en informatieverwerking ook uitvoerbaar.

Het optreden van de overheid jegens burgers en samenleving mag niet tot gevolg hebben dat een ondoorzichtig samenstel van wetten en regels ontstaat waarin de burger verstrikt raakt. Dat geeft hem immers een gevoel van machteloosheid, waarbij hij niet meer weet wat zijn rechten en plichten zijn, waarin grenzen tussen wat wel mag en wat niet vervagen. Er kan zo zelfs bewuste burgerlijke ongehoorzaamheid ontstaan.

De burgers moeten voldoende mogelijkheden hebben om in beroep te gaan tegen overheidsbeslissingen die hen in hun vrijheid beperken. Bestaande regels moeten voortdurend worden getoetst aan zich veranderende behoeften: dood hout moet worden gekapt.

Rechtsontwikkeling

In een samenleving die zich snel ontwikkelt, moet de wetgever voortdurend alert blijven om de wetgeving tijdig te kunnen aanpassen en vernieuwen. De wetgeving hoort de spiegel van het maatschappelijk gebeuren te zijn. Het burgerlijk procesrecht is hard toe aan modernisering. Daarbij horen de volgende elementen voorop te staan: doeltreffendheid, kostenbesparing en het verschaffen van meer inzicht in wat er gebeurt.

De persoonsregistraties die nu plaatsvinden, brengen het liberale beginsel van erkenning van de persoonlijke levenssfeer in het geding. Daarom zij wettelijke maatregelen nodig.

Wij verwerpen elke vorm van discriminatie. Daarom verlangen wij een gelijkwaardige positie van de vrouw naast die van de man, ook in het huwelijksvermogensrecht. Voor mensen die niet getrouwd zijn maar wel samenleven, is een stelsel van vermogensrecht nodig dat ervan uitgaat dat de overheid ieders vorm van samenleving moet eerbiedigen. Zo veel mogelijke fiscale gelijkstelling is ook in dit opzicht geboden.

Er moet recht worden gedaan aan het feit dat jongeren zich geleidelijk ontplooiën, mondiger worden en dus ook meer verantwoordelijkheid moeten kunnen dragen. De ouderlijke macht, de voogdij en de adoptie moeten worden aangepast aan moderne opvattingen over mondigheid. Zij dienen te worden ontdaan van bevoogding. Zo moeten rapporten van de Raad voor de Kinderbescherming ter inzage komen van de betrokkenen. Ook de rechtshulp dient doeltreffender te worden georganiseerd, met handhaving van het recht van de rechtzoekende zelf zijn raadsman te kiezen, zowel in burgerlijke en administratieve als in strafzaken.

3.3. Rechtsontwikkeling

325.

Iedereen heeft het recht alle gegevens in te zien die zijn persoon betreffen, behoudens bij wet vastgestelde uitzonderingen.

326.

In het huwelijksvermogensrecht dient de vrouw een gelijkwaardige positie aan die van de man te verkrijgen.

327.

Voor buitenhuwelijkse samenlevingsvormen dient het vermogensrecht bij de wet te worden geregeld.

328.

Fiscale gevolgen en andere rechten en verplichtingen die aan de huwelijkse staat zijn verbonden, worden zoveel mogelijk van toepassing verklaard op buitenhuwelijkse samenlevingsvormen als de betrokken partners deze samenleving als zodanig hebben laten registreren.

329.

Nagegaan dient te worden in hoeverre de positie van minderjarigen ten opzichte van ouders en derden kan worden verbeterd, met als uitgangspunten dat de minderjarigen naar de mate van de groei van hun persoonlijkheid zich meer naar eigen inzicht moeten kunnen ontplooiën en daaruit voortvloeiende conflictsituaties in het uiterste geval door de kinderrechter worden beslecht.

330.

Bij de opvang van minderjarigen binnen de Kinderbescherming wordt zo veel mogelijk gestreefd naar opnemingsverband en andere verbanden van vergelijkbare grootte.

samen aan 't werk

In het kader van de aanpassing van het recht aan veranderende opvattingen dient in het strafrecht te worden gestreefd naar andere straffen dan nu gebruikelijk. De belangen van het slachtoffer krijgen meer aandacht.

In velerlei opzicht maakt tuchtrechtspraak — veelal door beroepsgenoten en vaak zonder wettelijke basis — een verouderde indruk. Een onderzoek naar een meer eigentijdse toetsing is nodig. Daarbij moet de klager, juist als deze niet zelf beroepsgenoot is, de zekerheid krijgen dat sprake is van objectieve beoordeling. Ook zal aan het bij gewone rechtsspraak erkende grondrecht van openbaarheid de nodige aandacht moeten worden besteed. Deze mag enerzijds niet een belemmering vormen voor het indienen van de klacht, anderzijds moet de nu bij sommige tuchtcolleges bestaande hang naar geheimhouding worden doorbroken.

Antillen

Binnen de komende vier jaar zullen besprekingen gevoerd worden met de regering van de Nederlandse Antillen en vertegenwoordigers van de zes eilanden over de toekomst van de zes eilanden.

Daarbij moet Nederland open staan voor de op de Antillen levende wensen met betrekking tot een vorm van onafhankelijkheid.

Wij gaan daarbij ervan uit, dat ook in de toekomst banden met de Antillen blijven bestaan. Die banden kunnen per eiland of groep eilanden onderling verschillen al naar gelang van de verschillende wensen en mogelijkheden.

Als een wijziging van het Statuut voor het Koninkrijk voor een eventuele overgangperiode noodzakelijk zou blijken, moeten wij daaraan meewerken.

331.

Er komt een recht van inzage voor belanghebbenden in de rapporten van de Raden voor de Kinderbescherming in zaken betreffende de ouderlijke macht, voogdij en dergelijke.

332.

Adoptieprocedures worden vereenvoudigd en verkort.

333.

Het burgerlijk procesrecht dient te worden gemoderniseerd en voor rechtzoekenden meer begrijpelijk te worden gemaakt.

334.

Toereikende rechtshulp aan rechtzoekenden moet bevorderd worden. De kosten van procedures dienen te worden beperkt.

335.

In het strafrecht moet met kracht gestreefd worden naar meer op het individu gerichte straffen en meer aandacht voor de slachtoffers.

336.

De doodstraf wordt afgeschaft.

337.

Herziening van de bestaande tuchtrechtspraak op allerlei terrein en onderzoek naar een nieuw, eigentijds, stelsel van toetsing, waarbij de klager (consument, patiënt, cliënt) de zekerheid heeft van onafhankelijke beoordeling.

338.

Er wordt samenhang gebracht tussen de verschillende wetten op het gebied van de grondwaterhuishouding.

3.4. Antillen

339.

Nederland moet open staan voor de op de Antillen levende wensen met betrekking tot een vorm van onafhankelijkheid.

Er kunnen daarbij banden met de Antillen blijven bestaan, die per eiland of groep van eilanden onderling kunnen verschillen al naar gelang van de verschillende wensen en mogelijkheden.

4. Economie en werkgelegenheid

Economisch beleid

De individuele ontplooiing, die liberalen voor iedereen verlangen, heeft een ondergrond van welvaart nodig. Wij leven in een geïndustrialiseerde verzorgingsstaat. Daarin is een uiterst ingewikkeld samenstel van koppelings- en indexeringsmechanismen tussen de verschillende soorten inkomens opgebouwd om de welvaart, die door de werkenden wordt verdiend, over de gehele samenleving te verdelen. Die verdeling gebeurt indirect door bijna alles wat de overheid doet, en direct door uitkeringen bestemd voor hen, die niet kunnen of hoeven te werken.

Het smeermiddel van het verdelingsmechanisme was de economische groei. Door het teruglopen van die groei is het systeem op allerlei plaatsen vastgelopen en mankementen gaan vertonen. Er is ook misbruik dat het systeem ondermijnt: belastingen worden ontdoken, van mogelijkheden tot belastingaftrek wordt een overtrokken gebruik gemaakt, er is misbruik en oneigenlijk gebruik van sociale verzekeringen en naast de normale geldomloop is een enorm zwart-geldcircuit ontstaan. De economie is ontwricht. De werkloosheid is onaantvaardbaar groot. Door een bewuste koersverandering moet een nieuw evenwicht ontstaan. Het nieuwe evenwicht moet worden bereikt om meer arbeidsplaatsen te verkrijgen en minder uitkeringstrekkers.

Dit is nodig om de werkloosheid terug te dringen, de sociale zekerheid te behouden, onze economie te herstellen en de inflatie te bestrijden. Daarop is de sociaal-economische politiek van de VVD gericht.

De maatregelen die wij voorstellen om die doeleinden te bereiken, zijn vaak ingrijpend en niet populair. Zij zijn geen doel in zichzelf, zij zijn het middel waarmee wij onze centrale doelstellingen willen bereiken. Alle inspanning moet worden gericht op de bevordering van de economische groei. Die groei hebben wij als Nederlanders maar zeer ten dele in eigen hand. De internationale bedrijvigheid speelt voor onze economie, die zo sterk van uitvoer afhankelijk is, een grote rol. Dat mag ons er niet van weerhouden de groeiprikkels die wij wél kunnen beïnvloeden volledig te gebruiken. Een nieuw industriebeleid, exportbevordering, een spaarzaam energiebeleid, verbetering van het ondernemingsklimaat en hogere winsten in de ondernemingen, moeten de investeringen mogelijk maken die in nieuwe werkgelegenheid voorzien.

De nationale schuldenlast dreigt ondraaglijk te worden. Daarom moet het tekort van de overheid worden teruggedrongen. Voor het bereiken van een nieuw evenwicht in onze economie is bovendien een matiging in de inkomensontwikkeling onontkoombaar. De overheidsuitgaven en de sociale uitkeringen nemen nu samen ongeveer twee derden van het nationale inkomen in beslag, te weten 65 %. Die last moet bijna geheel door de werkenden worden opgebracht.

Dit percentage moet worden teruggedrongen. Dat is een

4.1. Economisch beleid

401.

Om weer voldoende werkgelegenheid te krijgen, is uitbreiding van de investeringen eerste voorwaarde.

402.

Daarvoor moet met een pakket van beleidsmaatregelen naar een zo groot mogelijke economische groei gestreefd worden. Bij de beleidsvoorbereiding is het niet realistisch een groei van meer dan 2 % te verwachten.

403.

Een vermindering van de collectieve lastendruk van 0 tot 1 procent van het nationaal inkomen per jaar is daartoe onvermijdelijk.

404.

Beperking van het financieringstekort tot vier procent van het nationaal inkomen.

405.

Om de werkloosheid te bestrijden is tevens invoering van deeltijdarbeid en andere vormen van arbeidstijdverkorting nodig, onder de voorwaarde dat toepassing daarvan niet mag leiden tot verdere stijging van de arbeidskosten. Bovendien moet redelijke zekerheid bestaan dat de nieuwe arbeidsplaatsen ook zullen worden bezet.

uiterst zware, maar onvermijdelijke opgave. Alleen al voor de toeneming van de beroepsbevolking zijn jaarlijks investeringen voor 45.000 nieuwe arbeidsplaatsen nodig. Willen wij daarnaast ook de bestaande werkloosheid en arbeidsongeschiktheid terugdringen, dan zijn daarvoor 20 á 30.000 arbeidsplaatsen per jaar nodig. Verder moet de daling van de ruilvoet worden opgevangen, de betalingsbalans weer in evenwicht worden gebracht en dient het financieringstekort zonder drukverzwaring te worden verminderd. En laten wij eerlijk zijn: zelfs bij het meest terughoudende loon- en inkomensbeleid moet rekening worden gehouden met een zekere incidentele loonstijging, dat wil zeggen verhoging wegens bevordering, periodieken en dergelijke.

Dit alles vraagt meer dan 3 % van de nationale bestedingen per jaar. Ook als alle stimulansen voor economische groei, zoals die in dit programma worden bepleit, worden uitgevoerd, dan nog is een economische groei van meer dan 2 % per jaar niet realistisch te achten. Daarom zal een vermindering van de collectieve uitgaven onvermijdelijk zijn. Gestreefd moet worden naar een vermindering met 1 % per jaar. Zelfs dan is er geen ruimte voor koopkrachtverbetering.

Het is daarom duidelijk dat naast het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen, de vermindering van de werkloosheid ook zal moeten worden bevorderd door deeltijdarbeid en andere vormen van arbeidstijdverkorting, zij het onder de voorwaarde dat daardoor de arbeidskosten niet verder mogen stijgen, terwijl de redelijke zekerheid moet bestaan dat de nieuwe arbeidsplaatsen ook zullen worden bezet.

Beperking rijksuitgaven

Onder de uitgaven van de overheid en de sociale verzekeringsinstellingen zijn in het bijzonder de overdrachtsuitgaven als een vuurpijl gestegen. Daarom moeten de noodzakelijke ombuigingen vooral in de sfeer van de overdrachtsuitgaven worden gezocht. Dat neemt natuurlijk niet weg, dat ook de materiële overheidsuitgaven zo doeltreffend en zuinig mogelijk moeten worden gedaan.

Wij bepleiten invoering van het zogenaamde SUNSET-beginsel. Dit betekent dat voor nieuwe projecten te voren wordt bepaald dat zij niet langer dan voor een bepaalde periode zullen gelden. Voortzetting van de uitgaven voor een dergelijk doel vindt niet plaats, tenzij daartoe opnieuw is besloten op basis van bewezen nut en afweging van prioriteiten. Daartoe moeten projecten op regelmatige tijden door de Kamers en de regering beoordeeld worden mede aan de hand van rapportering door de Algemene Rekenkamer.

Daarnaast zal zowel in de omvang als in de arbeidsvoorwaarden van het overheidspersoneel naar verantwoorde beperkingen moeten worden gezocht. Wij wensen het trendbeleid in beginsel te handhaven, maar achten het aanvaardbaar en gewenst herzieningen aan te

4.2. Beperking rijksuitgaven

406.

De vermindering van de collectieve lastendruk van 0 tot 1 procent van het nationaal inkomen per jaar dient vooral in de overdrachtsuitgaven te worden gevonden.

407.

In de overige overheidsuitgaven dient met volharding naar doeltreffendheid en bezuiniging te worden gestreefd. Het sunset-principe biedt een gezond uitgangspunt voor de herwaardering van taken.

408.

De groei van het overheidspersoneel en het welzijnspersoneel dient ten hoogste gelijke tred te houden met de groei van de Nederlandse bevolking.

409.

De voorwaarden waaronder betrekkingen in overheidsdienst worden vervuld, dienen onderling en in verhouding tot de niet-overheidssector gelijkwaardig te worden gemaakt.

410.

Het toezicht op de rijksuitgaven moet krachtiger ter hand worden genomen. De bevoegdheden van de Algemene

brengen daar waar de arbeidsvoorwaarden voor het overheidspersoneel duidelijk gunstiger zijn dan die voor niet-ambtenaren. Zo valt niet in te zien waarom de ambtenaar geen premie voor bepaalde vormen van sociale zekerheid zou behoeven te betalen wanneer alle andere burgers daartoe wel verplicht zijn, of hogere dan gebruikelijke pensioenaanspraken zou moeten hebben.

Sociale zekerheid

De sociale zekerheid geeft aan allen die door omstandigheden buiten hun wil niet in staat zijn om in hun eigen bestaan te voorzien, de garantie van een redelijk inkomen. De sociale zekerheid is daarom een van de belangrijkste verworvenheden van de verzorgingsstaat. Wij vinden dat, juist in een tijd van economische stilstand, alles moet worden gedaan om te voorkomen dat dit stelsel wordt uitgehold. Dat gevaar is niet denkbeeldig. Zo zijn de uitgaven voor de sociale verzekeringen in de periode van 1970-1980 van 16 tot 71 miljard gulden per jaar gestegen. In procenten van het nationaal inkomen is dit een stijging van 16 naar 24,7.

Het aantal niet-actieven is zo toegenomen, dat wij ernstig moeten betwijfelen of deze uitgaven nog wel betaalbaar zullen blijven. Bovendien bestaat de indruk, dat op te ruime schaal gebruik van deze voorzieningen wordt gemaakt. Een krachtig volumebeleid, gericht op een sterke vermindering van het aantal uitkeringstrekkers, samen met een doeltreffend arbeidsmarktbeleid, is dringend geboden. Als het terugdringen van het aantal uitkeringstrekkers niet slaagt, zal het scheppen van een grotere afstand tussen netto-loon en netto-uitkering onvermijdelijk zijn.

Arbeid

Arbeid is een middel tot het verkrijgen van individuele en collectieve welvaart. Arbeid bevordert het harmonisch functioneren van samenleving en individu. Daarom dient in

Rekenkamer dienen te worden versterkt. De comptabiliteitswet moet in die zin worden gewijzigd.

4.3. Sociale zekerheid

411.

De laagste gezinsinkomens worden zoveel mogelijk ontzien.

412.

De Wet Arbeidsongeschiktheid (WAO) en de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW) worden herzien door het werkloosheidsdeel uit deze verzekeringen te halen, onder gelijktijdige uitbreiding van de verplichting tot plaatsing van minder validen bij overheid en bedrijfsleven.

413.

In de ziekteverzekeringen wordt over de gehele linie een dag zonder uitkering (carenz-dag) verplicht gesteld.

414.

Kinderbijslag dient naar leeftijd te worden gedifferentieerd.

415.

De werkloosheidswetten moeten tot één werkloosheidsvoorziening worden samengevoegd.

416.

Zowel de sociale verzekeringen als de gemeentelijke sociale uitkeringen moeten worden gezuiverd van bepalingen die aanleiding geven tot misbruik en oneigenlijk gebruik.

417.

Naast een kritische herwaardering van de manier waarop de toelatingseisen tot uitkeringsgerechtigdheid worden gehanteerd, is een betere, meer stelselmatige controle en registratie dringend geboden.

418.

De uitvoeringsorganisatie moet doelmatig worden gereorganiseerd. Betere coördinatie tussen de uitvoeringsorganen van de sociale verzekeringen, de gemeentelijke sociale diensten en de arbeidsbureaus is geboden. Het bedrijfsleven dient binnen het kader van de door de overheid noodzakelijk geachte aanwijzingen zijn plaats bij de uitvoering te behouden.

4.4. Arbeid

419.

Het beleid dient voortdurend gericht te blijven op verbetering van de arbeidsomstandigheden.

samen aan 't werk

beginsel iedere burger in de actieve leeftijd door arbeid een bijdrage te leveren aan de welvaart. Ieder die wil werken, heeft het recht geholpen te worden bij het vinden van passende arbeid. De mogelijkheden hiertoe worden geschapen door evenwichtsherstel op de arbeidsmarkt.

420.

De kansen op werk voor minder-validen moeten worden vergroot.

421.

In de onderneming wordt bij voortduring gestreefd naar het vergroten van de individuele verantwoordelijkheid, het betrekken van de werknemers bij het ondernemingsbeleid en het tot zijn recht doen komen van de werknemer in zijn werksituatie.

422.

Dit dient onder andere te geschieden door bevordering van het werkoverleg, het zo goed mogelijk laten werken van de nieuwe Wet op de ondernemingsraden en door de invoering van vereenvoudigde ondernemingsraden in kleinere bedrijven met meer dan 35 werknemers.

423.

Maatregelen worden bevorderd die het vertrouwen van werknemers in de raden van commissarissen vergroten. Handhaving van de structuurwetgeving van 1971 verdient de voorkeur boven een directe benoeming van leden van de raden van commissarissen door werknemers en aandeelhouders, omdat de eenheid in dit belangrijke ondernemingsorgaan niet is gediend met directe belangenvertegenwoordiging in deze raad.

424.

Het begrip passende arbeid dient strikt te worden toegepast en op bepaalde punten te worden aangescherpt, met name daar waar eerdere werkzaamheden beperkter beschikbaar zijn.

425.

De verplichting tot passende om-, her- en bijscholing dient strikter te worden toegepast.

426.

De kwaliteit van de arbeidsbemiddeling moet verbeterd worden.

427.

De mobiliteit van de werknemer — zijn bereidheid om van betrekking en/of woonplaats te veranderen — moet bevorderd worden onder meer door maatregelen ter voorkoming van een te groot pensioenverlies bij het wisselen van werkgever. Bij de uitvoering van een pensioenverplichting, die wij willen instellen, dienen de particuliere verzekeringsmaatschappijen betrokken te worden. De verantwoordelijkheid voor de pensioengevolgen van salarisswijzigingen tijdens een dienstverband dient bij de desbetreffende werkgever te liggen en niet bij voormalige werkgevers.

428.

Maatregelen moeten bevorderd worden die als resultaat hebben dat beschikbaar komende banen sneller worden ingenomen door werkzoekenden.

429.

Herverdeling van arbeid, met name door deelarbeid, dient bevorderd te worden. Andere vormen, zoals vervroegde uittreding, zijn acceptabel, mits dat niet leidt tot produktieverlies en mits er sprake is van een evenredige inkomensvermindering.

Jeugdwerkloosheid

Jonge mensen moeten een eerlijke kans krijgen een baan te vinden die zoveel mogelijk in overeenstemming is met hun opleiding en met hun gerechtvaardigde wensen. Wanneer nauwelijks of geen vooruitzicht bestaat op zo'n baan, dienen jongeren door om-, her- of bijscholing een herkansing te krijgen. Daaraan hechten wij meer waarde dan aan een langdurige uitkering die op zichzelf geen enkel uitzicht op werk biedt.

Loon- en inkomensbeleid

De loonvorming blijft in eerste instantie voor verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. De overheid heeft tot taak in gezamenlijk overleg met de „sociale partners” tot afspraken te komen die voor alle partijen aanvaardbaar zijn. Alleen als de resultaten van het overleg in het bedrijfsleven voor onze nationale economie tot onaanvaardbare gevolgen dreigen te leiden, is de overheid verplicht regelend op te treden.

430.

Er moet worden overgegaan tot een verplichte vacaturemelding.

431.

Het verschijnsel „Uitzendbureaus” mag niet beknot worden. Wel dient een deugdelijk toezicht gewaarborgd te zijn.

4.5. Jeugdwerkloosheid

432.

Goede startkansen zijn erg belangrijk. Die kunnen ertoe bijdragen, dat werkloosheid op jonge leeftijd wordt voorkomen.

Daarom moet voortdurend aandacht worden gegeven aan goed onderwijs, zinvolle vorming, gedegen beroepsopleidingen en vooral ook een goede vroegtijdige en objectieve beroepskeuzevoorlichting.

433.

Om-, her- en bijscholingsmogelijkheden dienen verbeterd en uitgebreid te worden, ook voor jongeren.

434.

De partiële leerplicht voor jonge werknemers moet worden vervangen door een wettelijk geregeld leerrecht.

435.

Goede informatie is nodig over vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, waartoe in goede banen geleide banenmarkten kunnen bijdragen.

436.

Onnodige wettelijke belemmeringen van het werken door jeugdigen moeten worden weggenomen.

437.

Plaatsingskansen voor hen die na hun lagere beroepsonderwijs willen gaan werken, moeten worden verbeterd.

438.

Als de jeugdwerkloosheid onverminderd zou voortduren, dient ernstig te worden overwogen de jeugdlonen in stijging te doen achterblijven bij die van het algemene loonpeil.

4.6. Loon- en inkomensbeleid

439.

In de komende jaren zal verdere matiging van de inkomensontwikkeling onvermijdelijk zijn.

440.

Daarbij dient ernaar gestreefd te worden de arbeidskostenstijging in beginsel in gelijke tred te brengen met de ontwikkeling van de produktiviteit: (de waarde van

samen aan 't werk

Wij zijn tegen een eenzijdige matiging in de loonsector die tot doel zou hebben dat daardoor de groei van de collectieve uitgaven onaangetast zou kunnen blijven. Eerst moet er evenwicht worden gebracht tussen de te sterk gestegen overdrachtsuitgaven en de particuliere bestedingen. Toeneming van de investeringen dient ter wille van de werkgelegenheid voorrang te krijgen boven loonsverhogingen. Daarom is zowel matiging in de collectieve sector als in de particuliere inkomens onvermijdelijk.

Belastingen

De druk van belastingen en premies is in verhouding tot de huidige welvaart te hoog opgelopen. Dit werkt het zoeken naar buitensporige aftrekposten en belastingontduiking in de hand. Ontplooiing, groei en ontwikkeling, en de belastingmoraal zijn gediend met een belastingstelsel dat doorzichtig, redelijk en rechtvaardig is.

de produktie per man-uur) en gedurende de eerste tijd daarbij zelfs te doen achterblijven.

441.

Bij mogelijke loonsverbeteringen dient voorrang te worden gegeven aan een betere beloning van vuil en onaangenaam werk.

442.

Nu inkomensmatiging onvermijdelijk is, mag van hogere inkomens een grotere bijdrage aan de matiging worden gevraagd. Inkomensgelijktrekking ter wille van de nivellering wordt afgewezen, omdat inkomensverschillen, waarin onderscheid tussen prestatie, verantwoordelijkheid en schaarste voldoende tot uitdrukking komen, in een gezonde maatschappij niet kunnen worden gemist.

443.

Er worden mogelijkheden geschapen om tot meer loondifferentiatie tussen de bedrijfstakken te komen.

444.

Het trendbeleid wordt in beginsel gehandhaafd.

4.7. Belastingen

445.

De gezamenlijke druk van belastingen en premies dient zoveel mogelijk tot 1 procent van het nationaal inkomen per jaar verlaagd te worden.

446.

Het tarief van de inkomstenbelasting moet beduidend verlaagd worden, onder gelijktijdige herziening van aftrekregelingen.

447.

Het bezit van aandelen, ook in kleinere ondernemingen, moet fiscaal worden gestimuleerd. De dubbele heffing van de vennootschapsbelasting en de inkomstenbelasting op uitgedeelde winsten dient meer in overeenstemming met de heffing in de andere EG-landen te worden gebracht.

448.

De heffing van inkomstenbelasting over de beloning van de meewerkende gehuwde vrouw moet gunstiger geregeld worden.

449.

Een hardere aanpak is nodig van de zwart-geldomloop en van degenen die de belastingwetten ontduiken.

450.

Tegen onnodige inmenging van de belastingdienst in de persoonlijke levenssfeer van de burger moet worden gewaakt.

451.

De totstandkoming van wetten moet worden bevorderd, die de bestaande inflatieneutrale belastingheffing versterken, zoals onder andere door wijziging en in de voorraadwaardering en afschrijvingsmethoden.

Export

Exporteren is voor Nederland een levensnoodzaak. De overheid bevordert de export op alle manieren die niet strijden met internationale normen en afspraken. Zij zorgt ervoor dat het Nederlandse bedrijfsleven de mogelijkheden, die door de ontwikkelingssamenwerking worden geboden, volledig kan gebruiken. De Nederlandse industrie moet even aantrekkelijke financieringsvoorwaarden kunnen aanbieden als haar buitenlandse concurrenten. De overheid moedigt het bedrijfsleven aan te investeren in de Derde Wereld.

De bundeling van de particuliere exportbevordering wordt door de overheid bevorderd.

452.

Het fiscale winstbegrip wordt aangepast aan de bijzondere functie van het ondernemersinkomen.

453.

In afwachting van een aanpassing van het fiscale winstbegrip wordt een rechtvaardige zelfstandigenaftrek in de inkomstenbelasting gehanteerd.

454.

De huidige fiscale stakingsfaciliteit tot 65 jaar voor zelfstandigen dient behouden te blijven.

4.8. Export

455.

De overheid bevordert de export op alle manieren die niet strijden met internationale normen en afspraken.

456.

Het bedrijfsleven moet de exportmogelijkheden die door de ontwikkelingssamenwerking worden geboden, volledig gebruiken.

457.

De overheid bevordert dat de Nederlandse industrie even aantrekkelijke financieringsvoorwaarden kan aanbieden als de buitenlandse concurrentie.

5. Thuis in de toekomst

Technologische ontwikkeling

Steeds meer beïnvloedt de ontwikkeling van wetenschap en technologie ons leven en werken. Zo sterk soms, dat velen het gevoel hebben gekregen dat zij door deze ontwikkeling overrompeld worden en daardoor een zeker verzet ontwikkelen.

Liberalen menen dat deze ontwikkeling de mens ten goede kan komen, de kwaliteit van de arbeid belangrijk kan verbeteren en nieuwe, onvoorziene mogelijkheden kan openen. Het welvaarts- en welzijnspeil in ons land en werelddeel kan daardoor toenemen. De basis voor de hulp aan arme landen kan worden versterkt. Maar het is dan wel nodig dat de overheid, namens de gemeenschap, de ontwikkeling in goede banen leidt.

De overheid moet daarbij de voorwaarden scheppen voor een maatschappelijk verantwoorde toepassing van nieuwe technieken bij de voortbrenging van nieuwe producten en diensten en ook in administratie en bestuur. Als dit op de goede manier gebeurt, kan de voortgang van de ontwikkeling ook als vooruitgang worden beschouwd. Alleen dan is er alle reden om, ondanks de sombere vooruitzichten voor economie en werkgelegenheid, deze kant van het toekomstbeeld optimistisch te bekijken.

Informatiemaatschappij

Moderne methoden van informatieverwerking kunnen bij de voorlichting, ook door de overheid, en bij besluitvormingsprocessen worden toegepast en zo de besluitvorming ten goede komen. Het gevaar dreigt wel dat deskundigen een te grote, moeilijk te controleren invloed krijgen. Daarom moeten maatregelen worden ontworpen die het democratisch gehalte van de besluitvorming waarborgen.

In het onderwijs moet meer aandacht worden besteed aan de beginselen van het werken met computers, aan de mogelijkheden en gevolgen van automatisering en het leren omgaan met informatie. Het is belangrijk dat de jeugd

5.1. Technologische ontwikkeling

501.

De VVD wil op het ministerie van Economische Zaken een bewindsman voor Technologie en Informatie met als voornaamste taken:

- het bevorderen en stimuleren van onderzoek en de ontwikkeling van nieuwe takken van techniek met het doel tot industriële vernieuwing en tot verbetering van onze industriële basis te komen;
- het ontwikkelen van een beleid voor de informatieverzorging.

De minister van Onderwijs en Wetenschappen blijft verantwoordelijk voor het zuiver wetenschappelijk onderzoek en het onderzoek dat aan universiteiten en hogere scholen wordt gedaan.

502.

De besluitvormingsprocessen binnen het overheidsapparaat moeten nog kritischer worden beoordeeld op snelheid, doeltreffendheid en doorzichtigheid. Waar nodig wordt het toezicht op de beleidsvoorbereiding verbeterd. Waar nodig moeten voorbereiding en uitvoering strenger worden gescheiden.

503.

Wij streven naar een stelsel van bevolkingsregistratie, waarbij samenvoeging van door verschillende overheden respectievelijk departementen beheerde gegevens wordt vermeden en waarbij de bescherming van de persoonlijke levenssfeer voorop staat.

504.

Afdoende wetgeving ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij persoonsregistratie moet zo spoedig mogelijk tot stand komen.

505.

Bij de ontwikkeling en toepassing van de zogenaamde biotechnologie moet voorkomen worden dat de industriële vernieuwing op dit gebied door te strenge eisen onmogelijk wordt gemaakt.

5.2. Informatiemaatschappij

506.

Om leerlingen en studenten beter voor te bereiden op de toekomstige informatiemaatschappij moet de ontwikkeling van nieuwe onderwijsprogramma's en de aanpassing van bestaande gestimuleerd worden. Het vak computerkunde dient bij het voortgezet onderwijs te worden ingevoerd. Hierbij dient tevens aandacht te worden besteed aan de invloed van de automatisering op de samenleving en aan het omgaan met informatie.

507.

Aan de verspreiding van buitenlandse televisieprogramma's met behulp van kabels en satellieten

wordt voorbereid op de toekomstige „informatie-maatschappij”. De al eerder genoemde aanpassing van de wetgeving aan ontwikkelingen in de maatschappij dient ook betrekking te hebben op de ontwikkeling van de technologie. Voor dit alles is een samenhangend overheidsbeleid noodzakelijk.

Wetenschapsbeleid

De snelle veranderingen van wetenschap en techniek hebben een ingrijpende invloed op alle sectoren van de samenleving. Een krachtig wetenschapsbeleid is niet alleen nodig om wetenschapsbeoefening en de toepassing van nieuwe kennis en inzichten te bevorderen, maar ook om eventuele nadelige gevolgen van de technisch-wetenschappelijke ontwikkeling op te vangen.

Energiebeleid

De voornaamste doelstellingen van een liberaal energiebeleid zijn: het veiligstellen van de energievoorziening in de toekomst en het verminderen van de afhankelijkheid van ons land van olieleveranciers. In de komende kabinetsperiode dient daarom het beleid te zijn gericht op energiebesparing, de bevordering van de verscheidenheid van energiebronnen op middellange en lange termijn, en het zoveel mogelijk bewaren van het aardgasveld te Slochteren als strategische reserve.

mogen geen belemmeringen in de weg worden gelegd; de Omroepwet en de Telegraaf- en Telefoonwet dienen aan de nieuwe technische mogelijkheden te worden aangepast.

508.

Als de praktijkproef slaagt, wordt het stelsel van Viewdata ingevoerd. Dit mag niet leiden tot een monopolie van de PTT of enig ander overheidsorgaan.

509.

De mogelijkheid om particuliere apparatuur op PTT-lijnen aan te sluiten moet worden vergroot. Er dient een onderzoek ingesteld te worden naar de doelmatigheid van het PTT-monopolie bij post, telefoon, telegraaf en telex.

510.

Er komt een centraal „informatica instituut”, dat zich bezighoudt met de methoden van informatieverzorging en dat betrokken wordt bij overheidsprojecten op dit gebied.

5.3. Wetenschapsbeleid

511.

Het overheidsbeleid dient zich te richten op de kwaliteit, doelmatigheid en samenhang van het wetenschappelijk onderzoek.

512.

Vormen van toetsing van en toezicht op wetenschappelijk onderzoek moeten verder ontwikkeld worden, waarbij in beginsel wordt uitgegaan van de vrijheid van onderzoek.

513.

Universiteiten en hoge scholen moeten beter ingeschakeld worden bij wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de samenleving.

514.

Op het gebied van de wetenschappelijke informatieverzorging is meer coördinatie noodzakelijk.

515.

Voor de industriële research worden betere voorwaarden geschapen.

5.4. Energiebeleid

516.

De toepassing van chips en andere micro-electronica in Nederlandse producten wordt bevorderd, met bijzondere aandacht voor energiebesparing en de bescherming van het milieu.

517.

De besparing van brandstof moet met kracht worden voortgezet door woningisolatie, zuiniger motoren en

samen aan 't werk

De ontwikkeling en — zo de energievoorziening daartoe aanleiding geeft ook de bouw — van kernenergiecentrales dient in de komende kabinetsperiode voortgang te vinden, evenals het zoeken naar mogelijkheden van ondergrondse en bovengrondse veilige opslag van radioactieve stoffen. Inmiddels moet de studie naar aanvaardbare oplossingen voor de bestaande problemen voortgaan. Er moet uitzicht bestaan op afdoende beveiliging tegen terreur en sabotage en op de veiligheid van de werking, van vervoer en opslag van radioactieve stoffen en van de afvalverwerking. De verspreiding van de kennis van het maken van kernwapens moet worden voorkomen. Dat brengt met zich mee dat het zoeken naar mogelijkheden van ondergrondse en bovengrondse veilige opslag van radioactieve stoffen doorgang moet kunnen vinden.

andere verbrandingsinstallaties, vermindering van energieverliezen en zuiniger gebruik. Middelen hierbij zijn voorlichting, heffingen en subsidies en demonstratieprojecten.

518.

Er moet naar gestreefd worden de olie-invoer niet boven het peil van 1980 te laten stijgen. Zo nodig zal aardgas voor een langere periode voor vervanging beschikbaar moeten worden gesteld.

519.

Ook de kleinere aardgasvelden zullen met voorrang moeten worden geëxploiteerd. De natuur moet daarbij worden ontzien. Door langjarige contracten voor de aankoop van aardgas moet geprobeerd worden de gasvoorziening voor langere tijd zeker te stellen.

520.

De koppeling van warmte en kracht moet worden gestimuleerd; bestaande belemmeringen moeten zo snel mogelijk verdwijnen, zo nodig door speciale wetgeving.

521.

Grote aandacht moet worden besteed aan een goede prioriteitsstelling bij, en een goede coördinatie van het energieonderzoek en daaruit voortkomende proefprojecten. Voor ons land ligt het voor de hand de aandacht in het bijzonder te richten op het ontwikkelen van milieuvriendelijke nieuwe kolentechnieken met inbegrip van kolenvergassing en op het ontwikkelen van technologieën die tot zuiniger energieverbruik leiden. Veelbelovende projecten voor de toepassing van wind- of zonne-energie moeten worden gestimuleerd.

522.

De eerstkomende jaren zullen in nieuwe elektriciteitscentrales kolen moeten worden gestookt. De aanvoer daarvan moet veilig worden gesteld. De nodige infrastructurele voorzieningen zullen moeten worden gebouwd.

523.

In de komende kabinetsperiode zal, als de energievoorziening daartoe aanleiding geeft, een aanvang moeten worden gemaakt met de uitbreiding van het aantal kerncentrales. Onderzoek naar verantwoorde verwerkings- en opslagmethoden voor het afval en proefnemingen op dat gebied dienen te kunnen plaatsvinden.

6. Mens en werk in regio en sector

Zelfstandig ondernemerschap

De door liberalen voorgestane sociale markteconomie, gebaseerd op vrije, gedecentraliseerde ondernemingswijze produktie, brengt met zich mee dat wij vinden dat investeringsbeslissingen in beginsel door de betrokken onderneming moeten worden genomen. Vraag en antwoord bepalen — binnen door de overheid gestelde randvoorwaarden — de mate en de richting van de investeringen. Wij verworpen een ontwikkeling waarbij deze beslissingen in toenemende mate door de overheid, de vakbeweging of beiden, zouden moeten worden gestuurd. Wij wijzen de gedachte af om daartoe op bedrijfstak- of sectorniveau commissies in het leven te roepen. De economie en de mensen zijn het beste gediend met ondernemingswijze beslissingen, waarin de vindingrijkheid van de ondernemers volledig tot haar recht kan komen. Daarentegen hoort sectorbeleid wel voorwaardenscheppend en dus aanvullend te zijn.

Regionaal beleid

Door de eenzijdige gerichtheid op bepaalde vormen van produktie is in sommige delen van het land door het verloren gaan van die activiteit structurele werkloosheid ontstaan met een bijzonder hardnekkig karakter. De oorspronkelijke onevenwichtigheid in de aard van het werk en de werkgelegenheid wrekt zich dan. Door bijsturing van de nationale ontwikkeling in bedrijvigheid en het aantrekken van nieuwe industriële activiteiten, moeten de regionale onevenwichtigheden worden verminderd. Die ontwikkeling wordt wel eens belemmerd door de speciale omstandigheden van de betrokken streek. Daarom moeten meerjarenplannen voor de regio's worden ontwikkeld, die erop gericht zijn de knelpunten in de streek-ontwikkeling op te heffen.

Die plannen moeten op gezette tijden opnieuw worden bekeken en beoordeeld, niet alleen om na te gaan of er sprake is van voldoende voortgang en of er wel resultaten worden geboekt, maar ook om belemmeringen in de structuur van de streek vast te stellen en die zo mogelijk op te heffen.

6.1. Zelfstandig ondernemerschap

601.

De regering voert een sociaal-economisch beleid dat gericht is op de versterking van de concurrentiepositie van de particuliere ondernemingen.

602.

Ingrijpen door de regering in afzonderlijke markten en steun aan individuele bedrijven moeten uitzondering blijven, omdat hierdoor de evenwichten eerder worden verstoord dan hersteld.

603.

Investerings worden met globale maatregelen bevorderd.

604.

Aanvullende steun dient zo veel mogelijk aan bedrijfstakken in plaats van afzonderlijke bedrijven gegeven te worden.

6.2. Regionaal beleid

605.

In het regionale beleid dient meer aandacht te worden gegeven aan versterking van de economische structuur.

606.

Het regionaal beleid dient onlosmakelijk in het nationaal beleid gepast te worden.

607.

Het inhalen van achterstanden behoort de voornaamste doelstelling van het regionaal beleid te zijn.

608.

Er wordt een ruimtelijk beleid gevoerd waarbij met hulp van betere infrastructuur een hoger voorzieningspeil de ontsluiting van de regio's wordt bevorderd.

609.

Bij de stimuleringsregelingen van afzonderlijke streken dient zowel de industrie als de dienstverlening te worden betrokken.

610.

Regionale meerjarenplannen moeten op gezette tijden opnieuw bekeken en getoetst worden.

611.

De samenwerking van de regio's met aangrenzende gebieden in de ons omringende buurlanden wordt, mede met het oog op het door de EG te voeren regionaal beleid, bevorderd.

612.

Het toerisme is voor de probleemgebieden een belangrijke prikkel voor de economische ontwikkeling.

613.

De doelstelling en de uitvoering van de spreiding van de rijksdiensten worden gehandhaafd met name om de zwakke landstreken te ondersteunen, zoals het Noorden, Zuid-Limburg en ook Twente.

Consumentenbeleid

Een van de kenmerken van de sociale markteconomie is dat een actief consumentenbeleid een van de grenzen vormt waarbinnen het stelsel van vrije ondernemingsgewijze produktie werkt.

Bij alle belangrijke of ingrijpende beslissingen van de overheid waarbij het consumentenbelang betrokken kan zijn, dient de overheid dat belang als volwaardige factor mee te wegen naast sociaal-economische, milieutechnische en dergelijke belangen. Zo moet het consumentenbeleid een onverbrekelijk onderdeel vormen van het gehele overheidsbeleid. Een coördinerend bewindsman moet erop toezien dat deze belangen op alle betrokken departementen metterdaad worden meegewogen. Daarnaast moet de overheid de positie van de consument versterken door de nodige voorwaarden te scheppen, zowel in de marktsector als in de collectieve sector.

Met betrekking tot het voorschrijven van waarschuwingen in reclame-uitingen dient de overheid zich terughoudend op te stellen.

Midden- en kleinbedrijf

Het midden- en kleinbedrijf is niet alleen belangrijk maar zelfs onmisbaar voor onze samenleving. Dat komt door zijn dienstverlenende en distributie-functie ten behoeve van alle burgers, zijn grote aandeel in de nationale produktie en als bron voor werkgelegenheid.

Om al die redenen dient het midden- en kleinbedrijf in stand te blijven en zich verder te kunnen aanpassen en ontwikkelen. Het ondernemerschap in deze sector moet worden aangemoedigd.

6.3. Consumentenbeleid

614.

Het stimuleren van consumentenvoorlichting en scholing, niet alleen aan volwassenen maar ook op scholen en via de massamedia onder meer door:

- a. het leren opzetten van een gezinsbudget;
- b. het toegankelijk maken en leren hanteren van bestaande informatie.

615.

De overheid moet zorgen dat goederen en diensten, die schade kunnen berokkenen aan de consument, verbeterd of verboden worden.

616.

Bescherming van de consument door wettelijke maatregelen.

617.

Invoering van de verplichting de inhoud op de verpakking te vermelden (informatieve etikettering).

618.

Invoering van een eenvoudige kantongerechtsprocedure voor de behandeling van consumentenklachten.

619.

Bevordering van de inspraakmogelijkheden van de consument, met name bij collectieve voorzieningen.

6.4. Midden- en kleinbedrijf

620.

De overheid moet een actief stimuleringsbeleid voeren ten behoeve van de ondernemers in het midden- en kleinbedrijf. Dat beleid mag er niet toe leiden, dat aan bedrijven bestaans- en ontplooiingsmogelijkheden worden ontnomen.

621.

Het onderwijs voor zelfstandigen dient op de praktijkbehoefte te worden afgestemd. Het dient in goed overleg tussen de departementen van Economische Zaken en van Onderwijs en Wetenschappen te worden geregeld.

622.

De vestigingskeuze voor bedrijven is in beginsel vrij. Er is alleen ruimte voor een soepel vestigingsbeleid.

623.

Zelfstandigen dienen op verantwoorde wijze in het stadsvernieuwingsproces te worden betrokken. De mogelijkheden van schadevergoeding moeten worden verbeterd.

624.

De bereikbaarheid van winkelcentra moet worden bevorderd.

625.

Het prijsbeleid dient globaal en niet gedetailleerd te worden gevoerd. Minimumprijzen en verticale prijsbinding dienen bij hoge uitzondering te worden toegestaan.

Land- en tuinbouw

De zelfstandige land- en tuinbouw is voor ons land van groot belang. Zij voorziet in betaalbaar voedsel van goede kwaliteit en zorgt voor een bijdrage aan de betalingsbalans van rond 10 miljard gulden per jaar. Een modern en goed toegerust produktie-apparaat is daarom onmisbaar. De overheid dient daar blijvend aan bij te dragen door onderwijs, onderzoek en voorlichting op hoog niveau.

De specifieke problemen van het marktinkomen in land- en tuinbouw vereisen een doelgericht nationaal en Europees overheidsbeleid. Een dergelijk overheidsbeleid dient met name gericht te zijn op het voortbestaan van zoveel mogelijk goed lopende, zelfstandige bedrijven, waarop degenen die er werken, onder sociaal aanvaardbare omstandigheden een redelijk besteedbaar inkomen moeten kunnen verwerven.

Het Europese markt- en prijsbeleid dient een stabiele marktprijsontwikkeling te bevorderen met instandhouding van economische en strategische voorraden, ook voor de wereldvoedselvoorziening. Nederland dient zich ook bij de komende uitbreiding van de EG krachtig in te zetten om de beginselen van het EG-landbouwbeleid in stand te houden. Wijzigingen dienen daarom — met behoud van de inkomensdoelstelling voor de producenten — een voor alle lidstaten gelijk karakter te hebben. Nationaal dient een compenserende lastenverlichting te worden gegeven indien de inkomensdoelstelling niet wordt gehaald.

In de tuinbouw dient de energiebesparing zoveel mogelijk te worden bevorderd. Bij produktiebeperking moet de nadruk op globale maatregelen worden gelegd, gebaseerd op gepremieerde vrijwilligheid. Gedwongen beperking van de produktie is voor de structuur van met name de zuivelsector en de kleine bedrijven nadelig. Zij is bovendien verwerpelijk uit een oogpunt van zelfstandig ondernemerschap. Naast de bestaande medeverantwoordelijkheidsheffing is een beperkte heffing slechts aanvaardbaar, indien de op vrijwilligheid gebaseerde maatregelen tot produktiebeperking onvoldoende uitwerking hebben.

De agrarische ondernemer moet de ruimte houden om zijn bedrijf aan moderne inzichten aan te passen. Niet alle bedrijven zullen in stand kunnen blijven. Doeltreffende regelingen voor bedrijfsbeëindiging zijn noodzakelijk voor hen die daarvan gebruik willen maken.

626.

Beunhazerij moet worden bestreden. De concurrentie van organisaties zonder winstoogmerk met commerciële bedrijven (Para-commercialisme) wordt tegengegaan.

627.

De Winkelsluitingwet moet aangepast worden door ruimte te laten voor plaatselijke gebruiken.

628.

Branchegewijze inlichtingen- en klachtenbureaus verdienen de voorkeur boven overheidsregelingen.

6.5. Land- en tuinbouw

629.

Het beleid dient erop gericht te blijven dat de inkomens van de producenten in de land- en tuinbouw in de eerste plaats komen uit de prijs van de produkten.

630.

Het overheidsbeleid moet gericht zijn op het voortbestaan van het bedrijf en een grondslag bieden voor een verantwoorde inkomensvorming.

631.

Nederland dient zich krachtig in te zetten om de beginselen van het EG-landbouwbeleid in stand te houden.

632.

Als oplossing van het overschotvraagstuk, onder andere van zuivel, heeft vrijwillige, gepremieerde produktiebeheersing samen met verbeterde beëindigings- en omschakelingsregelingen, de voorkeur boven contingeren.

633.

De structuur van de landbouwbedrijven moet blijvend worden versterkt. De overheid mag daaraan niet minder geld uitgeven dan nu.

634.

In het kader van het ruimtelijk beleid dienen de belangen van de landbouw en die van natuur en landschap zorgvuldig te worden afgewogen. Onevenredige beperking in de bedrijfsvoering vanwege de belangen van natuur en landschap wordt volledig vergoed. Het beheersovereenkomstenbeleid dient op basis van vrijwilligheid gevoerd te worden.

635.

Vorming en instandhouding van een eigen bedrijfsvermogen is noodzakelijk in verband met het voortbestaan van het agrarische bedrijf. Dit is met name van belang voor jonge toekomstige ondernemers en hun overnameproblematiek.

636.

Voor de instandhouding van de pacht als bedrijfsvorm is een periodieke aanpassing van de pachtprizen noodzakelijk.

Bij het ruimtelijk beleid zal in de agrarische produktiegebieden het belang van land- en tuinbouw zwaar moeten wegen. Verbetering van de produktieomstandigheden, arbeidsverlichting en het behoud van werkgelegenheid en een gezonde plattelandssamenleving dienen daar de hoogste voorrang te hebben. Uiteraard moet ook in deze gebieden aandacht worden besteed aan de landschappelijke belangen. In het bijzonder in minder specifiek agrarische gebieden is een zorgvuldige afweging van de verschillende belangen noodzakelijk. Onevenredige beperkingen in bedrijfsuitoefening dienen volledig te worden vergoed. Het beheersovereenkomstenbeleid zal alleen op basis van vrijwilligheid mogen worden gevoerd. Aan de onzekerheid voor vele betrokken ondernemers dient snel een einde te komen.

Met name voor jonge toekomstige land- en tuinbouwondernemers dient de overheid de mogelijkheden van vermogensvorming in het bedrijf te bevorderen en behulpzaam te zijn bij de bijzondere problemen die zij ondervinden bij de bedrijfsovername.

Voor de instandhouding van de pacht als bedrijfstvorm dienen de pachtprijzen zoveel als redelijkerwijze mogelijk is periodiek te worden aangepast aan de ontwikkeling van de kosten die de eigendom met zich brengt.

Visserij

De Nederlandse zeevisserij ondervindt aanzienlijke problemen door de overbevissing van bepaalde vissoorten en het beleid dat de Europese Gemeenschap daartegen moet ontwikkelen. Maatregelen tegen overbevissing zijn niet alleen onmisbaar om de visstand en het milieu te beschermen, maar zijn op termijn ook in het belang van het zeevisserijbedrijf. Ofschoon het Europees beleid op dit punt nog onvolkomenheden vertoont, verdient een goed Europees beleid de voorkeur boven maatregelen van de lidstaten zelf, omdat zulke maatregelen zich zullen beperken tot de viswateren van de afzonderlijke landen.

De Nederlandse overheid zal haar inspanning moeten richten op een zo rechtvaardig mogelijk functionerend Europees visserijbeleid.

Verder zal zij haar aandacht moeten richten op de instandhouding van de door vangstbeperking en vangstverbod getroffen sectoren van het zeevisserijbedrijf — als van oudsher voor ons land kenmerkende tak van bedrijvigheid — uitgeoefend door zelfstandige ondernemers. Ook zij kunnen in perioden van tegenslag aanspraak maken op sociale begeleiding.

6.6. Visserij

637.

Bij beschermende maatregelen zal aan de visserij voor menselijke consumptie voorrang worden gegeven boven die voor de vismeelindustrie.

638.

De zogenaamde bijvangstregeling dient strikter te worden geformuleerd en gecontroleerd.

639.

Bij het nemen van maatregelen gericht op vangstbeperking, spelen naast de biologische overwegingen ook de belangen van producenten en consumenten een rol.

640.

Een veilplicht is alleen aanvaardbaar in EG-verband met de garantie dat in alle lidstaten dezelfde toepassing, controle en sancties zullen gelden.

641.

In het nationale beleid vragen bepaalde blijvende visserijproblemen in bepaalde sectoren en landsdelen blijvend de aandacht van de overheid. De garnalenvisserij dient hierbij met name te worden genoemd.

642.

De rechtszekerheid van de vissers in de kust- en binnenwateren dient te worden vergroot. De belangen van de beroepsbinnenvisserij enerzijds en de sportvissers anderzijds verdienen voortdurende en zorgvuldige afweging.

643.

Het stropen dient krachtiger te worden bestreden.

7. De mens en zijn omgeving

Ruimtelijke ordening

Nederland is een dichtbevolkt land in een dichtbevolkt deel van Europa. Het herbergt naast die talrijke bevolking de belangrijkste zeehaven die toegang geeft tot dat dichtbevolkte gebied en het verdere achterland. Het heeft op dezelfde plaats waar waterwegen en havengebonden industrieën gevestigd zijn, zeer vruchtbare grond. Onmisbaar is dus een beleid, dat de ruimte voor deze met elkaar strijdige belangen ordent, en ook nog rekening houdt met de behoefte van de bewoners aan recreatie en de eisen die het milieu en de leefomgeving stellen. Toch mag deze dwingende noodzaak van soms verstrekkende ordening niet leiden tot een ruimtelijk beleid dat vrijwel alles wenst te regelen en zijn beperkingen niet kent.

Een ruimtelijk beleid in liberale zin wordt geleid door de gedachte dat ook in de toekomst nog zoveel mogelijk keuzemogelijkheden moeten blijven bestaan voor degenen die dan geroepen zijn naar de dan geldende verhoudingen, opvattingen en behoeften, de ruimte te verdelen. Een liberaal beleid is terughoudend als beslissingen een bijna onomkeerbare en eenzijdige bestemming ten gevolge hebben. De vrijheid van de mensen die na ons komen is gediend met een zo wendbaar mogelijk beleid. Daartegen moet telkens het noodzakelijke proces van verdeling van de ruimte voor verschillende bestemmingen worden afgewogen. Daarbij worden, zo enigszins mogelijk, ook voor de korte termijn de keuzemogelijkheden van de burger binnen de te verwezenlijken bestemming opgehouden.

De ligging van ons land brengt bovendien de noodzaak van een grensoverschrijdend ruimtelijk beleid met zich mee. Dit moet leiden tot een Europees ruimtelijk beleid en Nederland moet daarbij initiatieven tot overleg nemen.

Naast de belangen van de burger van nu en straks, die met het ruimtelijk beleid gediend moeten worden, moet natuurlijk ook de rechtszekerheid in acht worden genomen. Het belang van de burgers, zoals zij dit zelf zien en beoordelen, komt naar voren in hoorzittingen en inspraakprocedures. De overheid die er is voor de burgers, begeeft zich in een serieus gesprek met de burgers als de standpunten botsen en neemt haar besluit na afweging van die belangen. Maar inspraak kan nooit in de plaats treden van rechtsbescherming. De beroepsmogelijkheden — ook het beroep op de Kroon — worden gehandhaafd. Die procedure kan en moet worden verkort. Vereist het gemeenschapsbelang aantasting van particuliere belangen, dan moet de schade door de gemeenschap worden vergoed.

De wettelijke verplichting tot het vaststellen van bestemmingsplannen (buitengebied) moet worden nagekomen, omdat het onvoldoende produceren van bestemmingsplannen de woningbouw doet stagneren. Een ruime mogelijkheid tot woningbouw is van belang voor de woonbaarheid van de kleine kernen, waarin ook de belangen van natuurbehoud en land- en tuinbouw tot hun recht moeten komen. Het verstedelijkingsbeleid mag niet ontaarden in het eenzijdig aan banden leggen van de

7.1. Ruimtelijke ordening

701.

De inspraak in de ruimtelijke ordening wordt nader wettelijk geregeld.

702.

Bezwaar- en beroepsprocedures moeten aan kortere, strikte termijnen worden gebonden om tot spoedige eindbeslissingen te komen.

703.

Gemeenten moeten genoeg bestemmingsplannen maken en uitvoeren om de woningbouw te stimuleren.

704.

De regeling van de planschade moet worden verbeterd.

705.

De leefbaarheid van de kleine kernen dient te worden gehandhaafd en uitgebreid.

706.

Rechtstreeks overleg aan weerszijden van de landsgrenzen en overleg in de organen van de EG moeten worden bevorderd om goed Europees ruimtelijk-ordeningsbeleid tot stand te brengen.

707.

De Waddenzee blijft open. Na de provinciale indeling van het Waddengebied dient zo spoedig mogelijk de gemeentelijke indeling te volgen. Een Waddenwet moet thans worden afgewezen.

708.

Bij het nemen van een beslissing over de drooglegging van de Markerwaard staat de doelmatigheid voorop. Afgewogen moet worden wat de gevolgen van de te scheppen ruimte voor west- en midden-Nederland zijn.

uitbreiding van kleine kernen op grond van zuivere kwantitatieve maatstaven. Kwaliteit dient voorop te staan. Bij de ontwikkeling van nieuwe kernen moeten wij zo veel mogelijk aansluiten bij de bestaande infra-structuur.

De ruimtelijke ordening is ook een middel tot een gericht spreidings- en stimuleringsbeleid in economisch zwakke gebieden.

Grondpolitiek

Grond is de eerste bestaansvoorwaarde voor leven, wonen, werken, verkeer en recreëren. Grond dient daarom gespreid te zijn in handen van de burgers. Concentratie van grondbezit, hetzij bij de overheid hetzij bij grote bedrijven, acht de VVD verwerpelijk. Dat zou immers een bedreiging van de vrijheid van de burgers vormen. De grondpolitiek mag de overheid geen instrument in handen geven waarmee zij een centraal bedrijfsontwikkelingsbeleid voor land- en tuinbouw kan voeren, of zich een monopolistische positie op het gebied van de woningbouw kan verwerven. De prijs van de grond moet — evenals voor de andere produktiemiddelen het geval is — in beginsel door vraag en aanbod worden bepaald. Indien in bepaalde gebieden een te hoge grondprijs ontstaat is een wettelijke bijsturing alleen dan aanvaardbaar, indien niet verwacht mag worden dat door de werking van het marktmechanisme binnen een redelijke tijd weer een neerwaartse ombuiging zal optreden. En wat overheidsingrijpen in de grondprijzen betreft, vinden wij de zogenaamde misbruikwetgeving die ook voor andere prijzen geldt, juist.

Gemeenten behoren van hun voorkeursrecht tot koop van grond alleen gebruik te maken als bestaande bestemmingen daardoor op korte termijn kunnen worden verwezenlijkt. In geval van onteigening dienen de rechthebbenden volledig schadeloos gesteld te worden.

Volkshuisvesting

De individuele vrijheid, die een van de pijlers is van liberale politiek, vraagt uitbreiding van het woningbouwprogramma, en in het bijzonder van het eigen woningbezit voor minder draagkrachtige mensen. Binnen het volkshuisvestingsbeleid krijgt deze uitbreiding de hoogste voorrang.

Het bouwen van huizen wordt steeds minder betaalbaar. Dat komt niet alleen doordat bij de bouw nog zo veel handwerk voorkomt maar ook door de vergaande overheidsbemoeienis met alle mogelijke bijzonderheden. Wij moeten enerzijds streven naar meer kostenbewust ontwerpen en een betere organisatie van de bouw, zonder in saaiheid te vervallen. Anderzijds moeten wij kappen in het oerwoud van overheidsvoorschriften. Verder zal het uitvoeringspeil van nieuw te bouwen woningen — vooral

7.2. Grondpolitiek

709.

De overheid mag bij verkoop of erfpacht van grond geen voorwaarden stellen die de vrije beschikking op onbillijke wijze aantasten.

710.

Erfpacht mag niet worden afgedwongen behoudens in bijzondere gevallen.

711.

Onteigening kan slechts geschieden tegen volledige schadeloosstelling op basis van de verkeerswaarde.

712.

In de wetgeving over de grondpolitiek moeten de belangen van land- en tuinbouw op passende wijze tot uitdrukking worden gebracht. Een centraal geleid bedrijfsontwikkelingsbeleid dient vermeden te worden.

713.

De prijs van de grond moet in beginsel worden bepaald door vraag en aanbod. Overheidsbijsturing om te komen tot lagere grondprijzen is alleen onder uitzonderlijke omstandigheden aanvaardbaar.

7.3. Volkshuisvesting

714.

Opvoering van het woningbouwprogramma met inhaal van het huidige tekort.

715.

Meer vrijheid voor nieuwe bouwmethoden en eigen initiatief van de mensen, zowel in de nieuwbouw als in de bestaande bouw.

716.

De bouwkosten moeten worden beperkt door te kappen in het oerwoud van overheidsvoorschriften en door een verantwoorde verlaging van het uitvoeringspeil.

717.

In beginsel vrije woonplaatskeuze voor de woningzoekenden. Alleen gemeenten, waar het

in stedelijke gebieden met grote woningnood — moeten worden teruggebracht. Wel dient de kwaliteit op peil te blijven: wij moeten niet de krotten van de toekomst bouwen.

Uit de erkenning van de individuele vrijheid als liberaal beginsel volgt de erkenning van vrijheid van woonplaatskeuze. Inbreuk op die vrijheid is alleen toelaatbaar als er een ernstig woningtekort bestaat, dat niet op korte termijn kan worden opgeheven.

Het eigen woningbezit is de hoeksteen van een liberaal volkshuisvestingsbeleid. Het vergroot de mogelijkheid om eigen verantwoordelijkheid te dragen; een andere pijler van liberale politiek. Omdat niet alle burgers een eigen woning willen of een eigen woning kunnen betalen, zullen zowel dure als goedkope huurwoningen gebouwd moeten worden. Door huurprijzverschillen moet de doorstroming worden bevorderd. Voor de opheffing van de bijzondere schaarste aan woonruimte voor alleenstaanden of samenwonenden, moeten bijzondere programma's worden ontwikkeld. Naast de bouw van nieuwe woningen moet de splitsing of verbouwing van bestaande woningen worden aangemoedigd. Daarbij is wijziging van de huurwetgeving noodzakelijk.

Het kabinet-Van Agt-Wiegel heeft een goed sociaal huurrecht voorgesteld, maar door wijziging in de Tweede Kamer vertoont het onevenwichtigheden, die de bereidheid tot verhuren hebben doen afnemen. De nood van de woningzoekenden, in het bijzonder van kamers en woningdelen, is daardoor toegenomen.

Door het naoorlogse huurbeleid is de verhouding tussen woonkwaliteit en huur scheefgegroeid. Dat is onrechtvaardig en belemmert de doorstroming. Met het huidige stelsel worden de onrechtvaardigheden alleen maar groter. Gekoppeld aan het bestaande woningwaarderingstelsel — de zogenaamde puntentelling — dient er daarom een harmonisatieplan te komen. De jaarlijkse huurverhogingen moeten in overeenstemming zijn met de mate van inflatie en de stijging van de bouwkosten.

Het draagkrachtbeginsel eist, dat iedereen die de huur voor een passende woning niet kan betalen, recht heeft op huursubsidie. Daartegenover eist het profijtbeginsel, dat bij hogere woningkwaliteit de huurder ook zelf meer in de woonkosten bijdraagt.

woningtekort niet op korte termijn kan worden opgeheven, hebben het recht vestigingsbeperkingen vast te stellen.

718.

Iedere discriminatie tussen alleenstaanden, gehuwden en mensen in andere samenlevingsvormen moet worden afgewezen. Er moet een speciaal huisvestingsprogramma komen voor een- en tweepersoonshuishoudens en voor gehandicapten.

719.

Kamerverhuur moet gestimuleerd worden en kwalijke huurpraktijken moeten bestreden worden. Knelpunten in de huidige huurwetgeving dienen te worden opgeheven.

720.

Er moeten elk jaar tien- tot vijftienduizend huurwoningen worden gebouwd door pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen en soortgelijke beleggers, voor wie het bouwen van huurwoningen weer aantrekkelijk moet worden gemaakt.

721.

Iedere woning moet de huur opbrengen die zij op grond van haar kwaliteit waard is; verhoging van het inkomensdeel dat men gemiddeld voor het gebruik van zijn woning moet betalen (woonlastenquote). Een huurbelasting is dan niet nodig.

722.

Iedereen die de huur gezien zijn inkomen niet kan betalen, heeft een wettelijk recht op individuele huursubsidie.

723.

De jaarlijkse huurverhoging moet in verband staan met de inflatie en de ontwikkeling van bouwkosten. Daarenboven moet de doorstroming worden bevorderd door een betere afstemming van de huren op het huurgenot en op de plaatselijke omstandigheden (huurharmonisatie).

724.

Het eigen woningbezit wordt krachtig bevorderd.

725.

Aanpassing van subsidies om de eigen woning weer betaalbaar te maken met name de middelbare en lagere inkomensgroepen.

726.

De aftrek van de hypotheekrente op het eigen huis wordt in beginsel gehandhaafd.

727.

Huurders van woningwetwoningen wordt een wettelijk recht gegeven om hun woning te kopen, tenzij de plaatselijke woningsituatie hierdoor aantoonbaar wordt verstoord.

728.

Aan huurders van particuliere woningen wordt een wettelijk voorkeursrecht gegeven.

729.

Aan de omzetting van huur- in koopwoningen of andersom worden geen belemmeringen in de weg gelegd.

Stadsvernieuwing

Stadsvernieuwing is meer dan het verbeteren van de volkshuisvesting. Stadsvernieuwing is — of zou moeten zijn — de wedergeboorte van een stad in al haar schakeringen. Het beleid is tot nog toe te veel op de korte termijn gericht geweest. Het is kostbaar en weinig doeltreffend. Er dient een nationale stadsvernieuwingsimpuls te komen.

Stadsvernieuwing is ook nodig omdat in de aan vernieuwing toe zijnde stadswijken naast Nederlanders ook velen wonen die behoren tot etnische en culturele minderheden met een afwijkend leefpatroon en eigen gewoonten en gebruiken. In de wijken wordt een hoge wissel getrokken op de verdraagzaamheid. Door een betere woonomgeving te bevorderen draagt de samenleving bij aan het verdraagzaam naast elkaar laten bestaan van Nederlanders en minderheidsgroepen. Bevordering van het eigen woningbezit — ook en vooral in de oudere buurten — kan een belangrijke bijdrage leveren tot de stadsvernieuwing. Wij moeten mogelijkheden scheppen voor mensen met lagere inkomens om zich in de steden een eigen woning te verwerven en die met steun van de overheid te verbeteren. Oude woonhuizen die te mooi of te merkwaardig zijn om te slopen, moeten behouden en hersteld worden. Wij moeten nagaan of zulke woonhuismonumenten ook in de sfeer van de sociale woningbouw in te passen zijn.

Verbetering van de gemeentelijke regels heeft voorrang boven een aparte wet op de stadsvernieuwing. Een dergelijke wet moet de voorwaarden scheppen voor de gewenste verscheidenheid.

Milieubeleid

De vrijheid van de mens geeft hem ook recht op een leefomgeving van goede kwaliteit. Het milieubeleid moet daarom gericht zijn op het waarborgen van de kwaliteit, door de gevolgen van het menselijk handelen zoveel mogelijk in te passen in het stelsel van natuurlijke kringlopen.

Alle mensen samen en afzonderlijk zijn verantwoordelijk voor het tot stand brengen en het in stand houden van een goede leefomgeving. Beperking van de individuele vrijheid is dan ook alleen aanvaardbaar als die beperking het beoogde doel — bescherming van het leefklimaat — dient. De noodzakelijke bewustwording van de individuele burger voor zijn aandeel in de vervuiling — en dus het voorkomen daarvan — dient door doeltreffende voorlichting te worden vergroot.

De regels die op de bescherming van onze leefomgeving zijn gericht, ontwikkelen zich in een zo hoog tempo, dat voorkomen moet worden dat een onsamenvattend en ondoorzichtig geheel van regels ontstaat. De huidige

7.4. Stadsvernieuwing

730.

Een wezenlijke bijdrage aan de stadsvernieuwing dient te worden geleverd door het bevorderen van het eigen woningbezit, ook in de stadsvernieuwingsgebieden.

731.

De steun aan het midden- en kleinbedrijf in de stadsvernieuwing moet worden verbeterd.

732.

Het stadsvernieuwingsbeleid moet vergaand gedecentraliseerd worden.

733.

De regels voor de stadsvernieuwing moeten overzichtelijker gemaakt worden. De overheid mag zich niet met kleinigheden bemoeien.

734.

De overheidsuitgaven aan stadsvernieuwing zullen op het peil van 1980 gehandhaafd worden.

735.

Bij verkoop van een met subsidie gerestaureerd monumentenpand moet het subsidiebedrag, verrekend met waardevermindering of -daling, weer aan de overheid terug worden betaald.

7.5. Milieubeleid

736.

Een schoon milieu kan alleen ontstaan door samenwerking tussen overheid, producenten en consumenten.

737.

De voorlichting over milieubescherming moet via de media en de scholen worden verbreed.

738.

De directe kosten om vervuiling van het milieu te voorkomen of ongedaan te maken worden in beginsel gedragen door de veroorzaker van de vervuiling.

739.

Heffingen kunnen slechts bij de wet worden ingesteld.

740.

De Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne moet zo spoedig mogelijk worden uitgebreid tot een Milieukaderwet.

milieuwetgeving dient van een beleid voor aparte onderdelen van milieuzorg te worden hervormd tot een samenhangend geheel van wetten. Die wetgeving paart praktijkgerichtheid uitvoerbaarheid en controleerbaarheid aan betaalbaarheid.

Een dergelijk op de praktijk gericht, uitvoerbaar en controleerbaar stelsel moet berusten op een duidelijke normstelling. De financiële en economische gevolgen van die normstelling zullen, ook voor de langere termijn, zichtbaar gemaakt moeten worden voor bedrijfsleven en overheid, opdat bij de bepaling van de norm naast milieutechnische eisen ook rekening gehouden kan worden met de gevolgen voor de internationale concurrentieverhoudingen en voor de werkgelegenheid. Dit laatste geldt eveneens met betrekking tot het heffingenbeleid.

Er moet telkens gestreefd worden naar evenwicht tussen economische noodzakelijkheid, ecologische mogelijkheid en welzijnswenselijkheid. Soms zal het ene belang de doorslag geven dan weer het andere zonder dat ooit een werkelijk statisch evenwicht wordt bereikt. In haar totaliteit mag de leefomgeving niet verder worden aangetast. Integendeel, bij voortdurende moet worden gestreefd naar werken, wonen en vrijetijdsbesteding in een verbeterde leefomgeving. De mens heeft in beginsel recht van vrije vestiging; ten behoeve van het milieu kan de gemeenschap daaraan echter beperkende voorwaarden stellen.

Natuurbescherming

Voor het milieu en de recreatie zijn natuurgebieden in ons dichtbevolkte land zeer waardevol. Vanouds is het particulier initiatief actief geweest als het ging om het behoud van natuurgebieden. De overheid heeft naast het beheer van de staatsbossen en het nemen van planologische maatregelen tot taak het particulier initiatief op het gebied van natuurbehoud en natuurbescherming te stimuleren.

Wij staan een realistisch natuurbeschermingsbeleid voor, dat moet aansluiten bij de bereidheid tot medewerking van de bevolking en, zo mogelijk, bij de aanwezigheid van financiële middelen. Het planologisch beleid is scherp gericht op het behoud van de meest waardevolle gebieden.

Wanneer ten gevolge van planologisch ingrijpen planschade ontstaat, of door instelling van nationale parken nadelen voor landbouwers en andere belanghebbenden, dient een rechtvaardige schadeloosstelling te worden gegeven.

741.

Strikte voorwaarden moeten worden gesteld bij het verlenen van vergunningen voor het lozen en storten van milieuschadelijk afval.

742.

Oplossingen moeten worden bedacht en uitgevoerd voor moeilijk verwerkbaar giftig afval.

743.

Recycling van afval en het zuiniger gebruik van grondstoffen moeten gestimuleerd worden.

744.

Het milieubeleid dient gericht te zijn op het bevorderen van nieuwe schone technieken die vanuit een oogpunt van energiebesparing verantwoord zijn.

745.

Het milieubeleid moet ook op Europees niveau worden gevoerd in verband met het bestrijden van de grensoverschrijdende vervuiling en de zware milieubelasting indien aan weerszijden van de grens industriegebieden liggen.

746.

De aandacht voor een schone Rijn mag niet verslappen.

747.

Het storten van afval in zeeën en oceanen moet worden teruggedrongen.

7.6. Natuurbescherming

748.

Het natuurbeschermingsbeleid wordt gericht op het behoud van de echt waardevolle gebieden.

749.

Natuurgebieden worden goed en doelmatig beheerd. De organisatie van het natuurbehoud wordt hier meer op gericht.

750.

Het Waddengebied verdient bescherming. Daartoe vindt voortdurend overleg plaats met de betrokken burgers, gemeenten en provincies in het Waddengebied.

751.

Er dient een betere samenwerking te komen tussen het beleid op het gebied van de natuur- en landschapsbescherming en dat van de landbouw.

Verkeer en vervoer

De keuzevrijheid bij wonen, werken en ontspannen brengt met zich mee dat burgers ook vrij zijn in de keuze van hun vervoermiddel. Het openbaar vervoer moet een aantrekkelijk alternatief voor de auto zijn. Particulier en openbaar vervoer moeten elkaar aanvullen. Het taxi-vervoer kan in de steden een goede aanvulling zijn op ander openbaar vervoer of gebruik van de eigen auto. Het openbaar vervoer moet vooral gestimuleerd worden waar een overmaat van auto's leidt tot verstoppingen en aantasting van het leefmilieu.

De bouw van goede en veilige wegen blijft van belang voor de verkeersveiligheid en de verbetering van de woonomgeving en ook voor de ontwikkeling van achtergebleven landstreken. De aandacht moet vooral gericht zijn op opheffing van knelpunten en op de verbetering van bestaande verbindingen. De aanleg van nieuwe wegvakken blijft in beperkte mate noodzakelijk, bij voorkeur langs milieuvriendelijke routes. Voor het veilig stellen van wegaanleg en onderhoud is een apart fonds, gevoed door doelheffingen, noodzakelijk.

Een slagvaardig verkeersbeleid is noodzaak. Daarom dienen verkeersknelpunten te worden weggewerkt. De aanwezigheid van een modern wegennet zonder knelpunten is van doorslaggevend belang voor het behoud en de bevordering van onze nationale en internationale positie als transportnatie, vooral in het beroepsgoederenvervoer over de weg. De vervoersbedrijven krijgen meer ontplooiingsmogelijkheden bij versoepeling van het vergunningstelsel.

Een eigen zee- en binnenvaartvloot met voldoende capaciteit is nodig voor concurrerende dienstverlening. Schiphol dient als nationale luchthaven zo goed mogelijk te worden gebruikt. Daarnaast horen regionale luchthavens, in het bijzonder Zestienhoven, een zelfstandige taak te vervullen.

De PTT moet zich concentreren op de bestaande hoofdtaken (de post, de telecommunicatie en de gelddiensten), die elk afzonderlijk kostendekkend moeten werken. Is in de ene sector tariefsverhoging onvermijdelijk, dan dient tevens te worden nagegaan of tarieven in de andere sectoren kunnen worden verlaagd. Nevenactiviteiten wijst de VVD af: wat door de vrije burger op bevredigende wijze kan worden verricht, behoeft de overheid niet over te nemen. Een postbank dient dan ook afgewezen te worden.

7.7. Verkeer en vervoer

752.

Het verkeer moet vlot kunnen doorstromen, onder andere door het weer invoeren van de groene golf.

753.

De aandacht voor het opheffen van knelpunten en voor het onderhoud van onze wegen mag niet verslappen. Daarvoor is een wegenfonds, gevoed uit doelheffingen, nodig.

754.

Een goed uitgerust transportsysteem ten behoeve van het beroepsgoederenvervoer moet hoge voorrang hebben.

755.

De zorg voor de zeevaart, de binnenvaart en de luchtvaart mag niet verminderen.

756.

De PTT richt zich op het vervullen van haar hoofdtaken. De postbank wordt afgewezen. De overheid dient geen assurantiebemiddeling te verlenen.

757.

Een goed verkeersveiligheidsbeleid is onmisbaar.

758.

De Westerschelde dient een vaste oeververbinding te krijgen.

8. Ontplooiing en welzijn

Onderwijs

Liberalen hebben in onderwijs altijd het middel bij uitstek gezien om mensen de kans te geven zich naar eigen aard en inzicht te ontplooiën. Door goed onderwijs kan het best worden bereikt dat iedereen op latere leeftijd zelf zijn of haar richting kiest en die plaats in de samenleving, die het beste bij hem of haar past. Een liberaal onderwijsbeleid streeft naar gelijkwaardige mogelijkheden, maar gaat uit van de eigen aard en aanleg van iedere leerling.

De oorspronkelijke kernvakken (taal, rekenen, aardrijkskunde en geschiedenis), die tot vergroting van kennis moeten leiden, dienen onverminderd van hoge kwaliteit te zijn en zo mogelijk worden verdiept. De nadruk mag echter niet eenzijdig worden gelegd op kennisverwerving. Het onderwijs zal zich ook moeten toeleggen op het verbeteren van de uitdrukkingsvaardigheid. Ook op kunstzinnige vorming. Deze vakken richten zich niet uitsluitend op de ontwikkeling.

In de praktijk is bewezen, dat achterstanden in de beheersing van de taal tot de grootste maatschappelijke ongelijkheid leiden. Daarom moet zo vroeg mogelijk begonnen worden met het opheffen van die achterstanden. Radio en televisie kunnen meer ingeschakeld worden om het mogelijk te maken dat iedere Nederlander goed Nederlands leert spreken en met een uitgebreide woordenschat. Gedurende het hele leerproces, ook bij de opleiding van volwassenen, moet veel aandacht besteed worden aan het goed leren spreken en schrijven van onze taal, om zo ook op latere leeftijd nog bestaande achterstanden op te heffen.

Naast het aanleren van kennis en vaardigheden moet het onderwijs de mens leren zo met informatie om te gaan, dat hij in staat is zich een eigen oordeel te vormen over het maatschappelijk gebeuren. Het vak maatschappijleer moet er op gericht zijn dat de leerlingen zelfstandig een eigen mening kunnen vormen.

Het onderwijs moet zich richten op de creativiteit van het kind, maar ook op het verwerven van kennis en inzicht in wat onze cultuur op deze gebieden aan waardevols tot ons heeft gebracht en op het doorgeven daarvan aan volgende generaties.

Voorts is het van groot belang dat in dit verband ook aandacht wordt besteed aan andere cultuurpatronen, met name van hen die deel uitmaken van onze cultureel zo geschakeerde samenleving. Op die manier kan een positieve bijdrage worden geleverd aan het bevorderen van verdraagzaamheid en het voorkomen van discriminatie van culturele en etnische minderheden.

Wij zijn ons ervan bewust dat de financiële mogelijkheden, ook voor het onderwijs, in de komende tijd zeer beperkt zullen zijn. Voor het verwezenlijken van het gewenste beleid zal daarom des te meer aandacht gegeven moeten worden aan een zo doeltreffend mogelijke besteding van de beschikbare gelden. Daarom dienen ook de onderwijsexperimenten kritisch te worden beschouwd.

8.1. Onderwijs

8001.

Achterstanden moeten vroegtijdig aangepakt worden, opdat ieder kind een zo eerlijk mogelijke kans krijgt. Aan individuele verschillen in capaciteit en ambities dient steeds recht te worden gedaan. Voor het opheffen van achterstanden ten gevolge van het sociale milieu waaruit het kind komt, moet extra aandacht worden gegeven aan het taalonderwijs, daar verschillen in woordgebruik en achterstand in woordenschat tot verdere achterstanden aanleiding geeft.

8002.

Extra aandacht moet gegeven worden aan anderstalige leerlingen.

8003.

Er moet een samenhangend stelsel van onderwijs aan volwassenen komen.

8004.

Aan de kwaliteit van de opleiding van leerkrachten moet veel aandacht worden besteed. Het stelsel van salariering moet zo veranderd worden, dat het volgen van bij- en nascholingscursussen wordt bevorderd.

8005.

De rol van de onderwijsverzorgingsinstellingen mag niet zwaarder worden dan strikt noodzakelijk. Kennis van het onderwijs moet primair in de school zelf aanwezig zijn.

8006.

Het vak maatschappijleer moet inzicht verschaffen in het functioneren van ons staatsbestel en van de organisaties op sociaal, cultureel en politiek gebied.

8007.

De onderwijsvoorzieningen dienen zo goed mogelijk over het land gespreid te zijn.

8008.

Jonge mensen moeten in staat worden gesteld toe te groeien naar een samenleving waarin steeds meer informatie beschikbaar komt, die op talloze manieren kan worden doorgegeven en ontvangen. De rol van de onderwijstechnologie verdient bijzondere aandacht.

8009.

Het recht van de ouders om invloed uit te oefenen op hetgeen in de school gebeurt moet wettelijk worden vastgelegd.

8010.

De vrijheid van richting, inrichting en oprichting wordt gegarandeerd evenals de vrijheid van de ouders voor hun kinderen ook buiten de eigen wijk een openbare school te kiezen.

8011.

Gezocht moet worden naar betere mogelijkheden om de gewenste schoolkeuze van de ouders te peilen.

Basisonderwijs

Aan het basisonderwijs kennen wij binnen de gegeven financiële ruimte hoge voorrang toe, omdat al op zeer jonge leeftijd het ene kind betere startmogelijkheden heeft dan het andere als gevolg van de gezinsomstandigheden waarin het is geboren. Om ieder kind een zo goed mogelijke beginkans te bieden is het van belang dat het zo jong mogelijk naar school gaat, waar achterstanden zo snel mogelijk kunnen worden opgespoord.

Voortgezet onderwijs

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs moeten op elkaar aansluiten om te zorgen dat de overgang vloeiend verloopt. Ook in het voortgezet onderwijs staat de ontwikkeling van de individuele leerling voorop. Ook hier is verscheidenheid in tempo en aanpak dringend gewenst. Onderzoek naar de mogelijkheid die wens te verwezenlijken en het daartoe bekwamen van de leerkrachten krijgen voorrang.

Daarnaast moet ook de inhoud van het voortgezet onderwijs worden verbeterd. Verbetering van inhoud en aanpak dienen stap voor stap tot stand te worden gebracht. Bovendien moeten de veranderingen in het onderwijs in overleg met de onderwijsgevenenden tot stand komen en moet hun opleiding zo zijn ingericht, dat zij de ontwikkeling beter kunnen begeleiden. Aan de genoemde doelstellingen is de structuur van het onderwijs ondergeschikt.

Basisonderwijs

8012.

Kinderen dienen zo vroeg mogelijk naar school te gaan. Een uniforme leeftijd waarop kinderen naar school moeten gaan is, gelet op de verschillen tussen het ene en het andere kind, niet gewenst.

8013.

Tempo en leermethode in de nieuwe basisschool dienen aangepast te worden aan de mogelijkheden van de individuele leerlingen, zowel ten behoeve van de kansarme leerlingen als van de meer begaafde.

8014.

Voor kinderen met ernstige geestelijke en/of lichamelijke handicaps moeten, naast de nieuwe basisschool, verschillende vormen van buitengewoon onderwijs blijven bestaan. Een wettelijke regeling voor dit onderwijs is gewenst.

8015.

Aan het verwerven van kennis moet onverminderd grote aandacht worden besteed, naast de ontwikkeling van de creativiteit en het aanleren van sociale vaardigheden. Er moet een minimumpakket aan kennis en vaardigheden worden vastgesteld waaraan iedere leerling aan het eind van de basisschool moet hebben voldaan.

8016.

Aan de opstelling van het schoolwerkplan moeten alle geledingen binnen de school, met inbegrip van de ouders, een duidelijke bijdrage kunnen leveren.

8017.

Het onderwijsstimuleringsbeleid, gericht op hulp aan probleemkinderen, moet binnen het kader van de financiële mogelijkheden worden versterkt en uitgebreid tot het voortgezet onderwijs.

8018.

De deugdelijkheidseisen waaraan het onderwijs moet voldoen, behoren duidelijker te worden geformuleerd.

Voortgezet onderwijs

8019.

De leerlingen dienen onderricht te krijgen in een zo breed mogelijk samengesteld vakkenpakket. Vaste basispakketten zijn gewenst.

8020.

Veel aandacht moet worden geschonken aan de beheersing van vreemde talen.

8021.

De school moet de leerlingen helpen met belangstelling en plezier te leren werken.

8022.

De veelvormigheid van het onderwijs blijft gehandhaafd. De middenschool wordt als enig type van voortgezet onderwijs afgewezen. Het gymnasium wordt gehandhaafd.

Wetenschappelijk en hoger beroepsonderwijs

Het grote probleem voor het universitair en hoger beroepsonderwijs is hoe de beperkte financiële middelen, bij handhaving van de goede kwaliteit van onderwijs en onderzoek, gebruikt kunnen worden om iedereen die daarvoor de bekwaamheid en de belangstelling heeft toch zoveel mogelijk toegang te verlenen tot het door hem of haar gewenste onderwijs. Hoezeer liberalen de vrijheid om onderwijs te volgen overeenkomstig eigen aard en aanleg hoog willen houden, wij ontkomen er ook voor de komende jaren niet aan, de toelating te beperken.

8023.

Het beroepsonderwijs moet in al zijn vormen worden versterkt, opdat meer rekening wordt gehouden met de aansluiting op de praktijkbehoeften.

8024.

De brugklassen in het lager beroepsonderwijs moeten beter op elkaar worden afgestemd.

8025.

De partiële leerplicht moet worden afgeschaft, omdat hij niet in een echte behoefte voorziet.

8026.

Het kort middelbaar beroepsonderwijs moet versterkt en zo mogelijk uitgebreid worden.

8027.

Aan de uitval van lessen moet paal en perk worden gesteld.

Wetenschappelijk en hoger beroepsonderwijs

8028.

Wij streven naar een samenhangend stelsel van verschillende onderwijsvoorzieningen dat beter aansluit bij de individuele onderwijsvoorzieningen dat beter aansluit bij de individuele en maatschappelijke behoeften.

8029.

Een twee-fasenstelsel moet worden ingevoerd om een gevarieerd aanbod in studieprogramma's te doen ontstaan.

8030.

Het hoger beroepsonderwijs dient ondergebracht te worden in een eigen wettelijke regeling.

8031.

De maatschappelijke en onderwijskundige noodzaak van wederkerend onderwijs vereist een samenhangend geheel van vervolg hoger onderwijs.

8032.

Er moet een rechtvaardiger en soepeler stelsel van aanmeldings- en toelatingsprocedures voor het gehele hoger onderwijs komen. Een beperking in de toelating dient te geschieden volgens vaste en objectieve normen.

8033.

De rechtsposities van de studenten bij het hoger beroepsonderwijs en bij wetenschappelijk onderwijs dienen gelijkwaardig te zijn.

8034.

Betere mogelijkheden voor deeltijdstudie om onder meer te kunnen voldoen aan de behoefte maatschappelijke ervaring aan te vullen met gerichte studie.

8035.

Bij spoedige oprichting van de Open Universiteit dient de minimumleeftijd voor toelating op 18 jaar te worden gesteld.

8036.

Het universitaire onderzoek moet openbaar en tevens verantwoord worden.

Welzijn

Welzijn is een strikt persoonlijke ervaring. Niemand kan of mag uitmaken of en hoe iemand anders zich welbevindt. Ook de overheid kan en mag dat niet. Wel kan en moet de overheid algemene voorwaarden scheppen die het persoonlijk welzijn van de mensen kunnen bevorderen. Naar liberale overtuiging moet de overheid bij het scheppen van die voorwaarden bevorderen dat de mens zich zo goed mogelijk in vrijheid naar eigen aard en inzicht kan ontplooien.

De overheid dient ook daarbij bijzondere zorg te hebben voor de zwakken in de samenleving. Zij hebben in de allereerste plaats hulp nodig, omdat zij meestal niet in staat zijn zelf hun welzijn te bevorderen. Naar liberale overtuiging moet die hulp erop gericht zijn dat het zwakke wordt versterkt in die zin dat de betrokkenen in staat worden gesteld uiteindelijk wel op eigen kracht het eigen welzijn te bevorderen, waardoor die hulp overbodig wordt.

De hulp is gericht op het totstandkomen van welzijnsvoorzieningen voor minderheidsgroepen die in een achterstandssituatie verkeren. De rijksoverheid treedt hierbij op voor zover lagere overheden de belangen van die groepen niet in voldoende mate behartigen.

Liberalen hechten veel waarde aan de rol van het particulier initiatief, georganiseerd of spontaan tot stand komend. Dit is nodig voor de verwezenlijking van het welzijnswerk, zowel in de beleidsvoorbereiding als in de uitvoering. Liberalen hechten zeer grote waarde aan het vrijwilligerswerk. Dit moet verder worden bevorderd. De taak van beroepskrachten moet zoveel mogelijk op het ondersteuningswerk zijn gericht.

De eigen identiteit van het particulier initiatief moet worden geëerbiedigd. Dit heeft aanspraak op overheidssubsidie mits het beleid van de desbetreffende instelling controleerbaar blijft en de eigen identiteit geen belemmering vormt voor goede kwaliteit en democratisering. De wet geeft voorschriften inzake de vorm van de democratisering. Democratiseringsregels worden per werksoort nader uitgewerkt, zodat rekening kan worden gehouden met specifieke omstandigheden.

Het is in overeenstemming met de liberale decentralisatiegedachte dat de lagere overheden zelf beslissen over de vraag of zij voor de uitvoering van het welzijnswerk een beroep doen op het particulier initiatief dan wel zelf de uitvoering organiseren. Daarom mag de rijksoverheid geen dwingende richtlijn geven, maar moet zij de keuze overlaten aan Provinciale Staten respectievelijk de gemeenteraad. De VVD bepleit als liberale partij echter uitvoering door particulier initiatief ook op provinciaal en gemeentelijk niveau. Gewaakt moet worden tegen het ontstaan van monopolieposities of andere onevenwichtigheden ten gunste van bepaalde groeperingen.

Over de spreiding van de onderscheiden bevoegdheden

8.2. Welzijn

8037.

Iedere burger moet zelf uitmaken wat hij of zij als welzijn beschouwt. De overheid moet die keuze mogelijk maken. De overheid treft extra maatregelen voor hen die deze keuze niet of moeilijk kunnen maken.

8038.

Planning van welzijnsvoorzieningen is nodig. Eerst moet bekend zijn welke overheid een bepaalde taak op zich neemt. Alle belanghebbenden moeten bij de planning betrokken kunnen worden.

8039.

Bijzondere waarde wordt toegekend aan de rol van het particulier initiatief en het vrijwilligerswerk.

8040.

Het vrijwilligerswerk moet mede worden mogelijk gemaakt door regelingen tot vergoeding van kosten die verband houden met de vervulling van de vrijwilligersfunctie.

8041.

De door de overheid gesubsidieerde welzijnsinstellingen worden gedemocratiseerd.

8042.

De burger betaalt in beginsel zelf mee wanneer hij of zij gebruik maakt van de diensten van een welzijnsinstelling.

over de verschillende overheden moet een discussie komen die mede is gericht op de overdracht van beleidstaken door het rijk aan gemeenten. Daarna wordt met inachtneming van de uitkomst van de discussie een planningsstructuur in de wet verankerd. De overheid die met welzijnsplanning is belast, zorgt ervoor dat burgers en belanghebbende organisaties bij die planning zijn betrokken.

Die burgers die in staat zijn aan welzijnsvoorzieningen mee te betalen behoren een redelijk deel van de kosten bij te dragen.

Minderheden

Het aantal culturele en etnische minderheden in ons land wordt geleidelijk aan groter. De tweede generatie daarvan krijgt daarbij te kampen met sterke identiteitsproblemen en zal het gevoel krijgen te worden gemangeld tussen twee cultuurpatronen. Dit kan leiden tot grote spanningen in de maatschappij. Om deze zoveel mogelijk te voorkomen, dient de overheid een beleid te voeren dat ruimte biedt aan behoud en ontwikkeling van een eigen cultuur en een eigen identiteitsbeleving van de verschillende groeperingen, een en ander binnen de normen en mogelijkheden van de Nederlandse samenleving.

Een geleidelijke opnemings in onze samenleving moet mogelijk gemaakt worden via een aangepast onderwijsbeleid, gericht op onder andere het wegwerken van taalachterstand, mogelijkheden tot het uitoefenen van de eigen godsdienst, aangepaste vormen van dienst- en hulpverlening en eigen voorzieningen. Onze samenleving zal zich open moeten stellen voor de zeden en gebruiken van buitenlanders; voldoende voorlichting aan Nederlanders over de culturele en godsdienstige achtergronden van de hier verblijvende buitenlanders is daartoe geboden.

Een zelfde voorlichting betreffende Nederland aan de buitenlanders is echter evenzeer geboden. Het beleid dient uit te gaan van wederzijdse verdraagzaamheid en gelijkwaardigheid onder verwerping van discriminatie: deze groepen zijn in onze rijkgeschakeerde samenleving volwaardige burgers met gelijke rechten — doch ook gelijke plichten — en dienen dan ook op alle terreinen als zodanig te worden beschouwd en behandeld.

Emancipatie

De mogelijkheden voor vrouwen zelfstandig te zijn en deel te nemen aan het maatschappelijke leven op een wijze die gelijkwaardig is aan die van de man, zijn nog altijd te gering.

8.3. Minderheden

8043.

De overheid dient een beleid te voeren dat ruimte biedt aan behoud en ontwikkeling van een eigen cultuur en de beleving van eigen identiteit van verschillende groeperingen, een en ander binnen de mogelijkheden van onze samenleving.

8044.

Geleidelijke opnemings in onze samenleving door aangepast onderwijs.

8045.

Bevordering van de ontvankelijkheid van onze samenleving voor zeden en gebruiken van buitenlanders.

8046.

Verwerping van discriminatie en erkenning van minderheden als volwaardige burgers met gelijke rechten en plichten in onze geschakeerde samenleving.

8.4. Emancipatie

8047.

Ook in de komende regeringsperiode dient een bewindsman of -vrouw speciaal belast te worden met het emancipatiebeleid.

8048.

Ongelijkheden tussen man en vrouw in het personen- en familierecht moeten worden opgeheven.

8049.

In het onderwijs mag geen onderscheid worden gemaakt tussen meisjes en jongens in lesprogramma en leermiddelen.

samen aan 't werk

Jeugd en jongeren

Liberalen streven naar een samenleving van mondige burgers, die zelf de verantwoordelijkheid willen en kunnen nemen om mede te bepalen hoe zij de samenleving willen inrichten. Daarom moeten jongeren door het onderwijs worden opgeleid tot maatschappelijk weerbare burgers. Daartoe is kennis nodig, leren omgaan met informatie en het leren zelfstandig zonder vooroordeel te oordelen. Naarmate jongeren ouder worden, hebben zij recht op meer vrijheid en zelfstandigheid, dienen zij ook meer verantwoordelijkheid te dragen.

De werkloosheid onder de jongeren is een van de ernstigste gevolgen van de huidige economische situatie. Langdurige werkloosheid kan diepe en blijvende sporen achterlaten, omdat er een gevoel van overbodigheid ontstaat wanneer de samenleving haar jongeren niet in het arbeidsproces opneemt. Daarom zijn naast de meer algemene maatregelen ter bestrijding van werkloosheid extra maatregelen nodig om de werkloosheid onder de jongeren tegen te gaan. Er moet een betere aansluiting tot stand komen tussen opleiding en praktijk. Het voltooiën van een bepaalde opleiding geeft overigens geen

8050.

In studie- en beroepsvoorlichting moet het onderscheid tussen mannen- en vrouwenberoepen worden weggelaten.

8051.

Het volgen van opleidingen door meisjes om te kunnen voorzien in eigen onderhoud, dient te worden gestimuleerd, evenals het volgen van tweede kansonderwijs.

8052.

Er moeten voldoende kinderopvangmogelijkheden binnen en buiten de scholen komen.

8053.

Aan het individualiseren van het belastingstelsel en het stelsel van sociale verzekeringen moet verder worden gewerkt, opdat de positie van man en vrouw op beide terreinen zo gelijk mogelijk wordt.

8054.

Op het terrein van het arbeidsmarktbeleid moeten maatregelen worden genomen die gericht zijn op een zo groot mogelijke keuzevrijheid van mannen en vrouwen en op gelijke deelname van vrouwen en mannen aan het arbeidsproces; opheffing van het verbod van nachtarbeid voor vrouwen; betere arbeidsbemiddeling voor vrouwen.

8055.

De overheid geeft het voorbeeld om de eenzijdige arbeidsverdeling tussen vrouwen en mannen te doorbreken.

8056.

Het beleid op het terrein van de ontwikkelingssamenwerking dient mede gericht te zijn op verbetering van de positie van de vrouw in de Derde Wereld.

8.5. Jeugd en jongeren

8057.

Jongeren moeten worden opgeleid tot mondige, maatschappelijk weerbare burgers, die — eenmaal volwassen geworden — zelf medebeslissen hoe de maatschappij wordt ingericht.

8058.

De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt moet worden verbeterd.

8059.

De partiële leerplicht wordt afgeschaft en vervangen door een partieel leerrecht.

8060.

De onderwijsmogelijkheden voor werkloze jongeren worden verbeterd.

8061.

De huisvestingsmogelijkheden voor jongeren moeten worden verruimd.

8062.

De kamerverhuur moet worden gestimuleerd.

aanspraak op een betrekking die op de opleiding aansluit. Geheel ander werk dient ook als passend werk te worden aangemerkt.

Gehandicapten

Liberalen zien burgers met een handicap in de eerste plaats als gelijkwaardige medeburgers die volwaardig moeten kunnen deelnemen aan onze samenleving. Lichamelijke of andere drempels die aan het volwaardig deelnemen in de weg liggen, moeten worden geslecht.

De tijd dat er over en voor, maar zonder de gehandicapten werd gesproken, moet definitief voorbij zijn. De positie van de Gehandicaptenraad als gespreksdeelnemer over zaken die de gehandicapten betreffen, moet worden versterkt.

Bejaarden

Ook bejaarden zijn gelijkwaardige medeburgers en moeten daarom zo veel mogelijk zelfstandig vorm en inhoud aan hun leven kunnen geven. Daarom vinden wij dat bevorderd moet worden, dat bejaarden zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Daarvoor is wel nodig dat een samenhangend begeleidingsstelsel in het leven wordt geroepen door samenhangend bejaardenwerk: bejaardenhulp, vrijwilligerswerk, gezinsverzorging, wijkverpleging en zo voort.

Elke bejaarde heeft er recht op, zonder vrees voor zijn of haar bestaan te leven. Elke bejaarde heeft recht op vrijheid, eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en erkenning van gelijkwaardigheid.

8.6. Gehandicapten

8063.

De wet moet regelen dat alle nieuwe openbare en andere voor het publiek toegankelijke gebouwen toegankelijk worden voor gehandicapten. De bestaande gebouwen worden geleidelijk aangepast en toegankelijk gemaakt.

8064.

Bij de woningbouw dienen de mogelijkheden voor zelfstandig wonen voor gehandicapten te worden uitgebreid.

8065.

Het buitengewoon onderwijs wordt zoveel mogelijk geïntegreerd in het gewone.

8066.

De Wet Plaatsing Mindervalide Arbeidskrachten moet worden gomoderniseerd door middel van de zogenaamde 5 %-regeling.

8067.

De Wet Sociale Werkvoorziening moet beter worden toegepast. De WSW mag en kan geen opvang worden voor anderen dan gehandicapten.

8068.

De mogelijkheden voor het volgen van een beroepsopleiding door gehandicapten moeten worden uitgebreid.

8069.

Er wordt naar gestreefd dat gehandicapten zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. Onderzoek naar alternatieve vervoersmogelijkheden voor gehandicapten worden bevorderd; bij voorbeeld een poolingsysteem voor gehandicaptenbusjes. Gehandicapten moeten in beginsel voor deze vormen van vervoer een eigen bijdrage betalen.

8.7. Bejaarden

8070.

Bejaarden worden in de gelegenheid gesteld zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen.

8071.

De betrokkenheid van bejaarden bij het totstandkomen van beleidsmaatregelen, die op hun situatie zijn gericht, moet worden bevorderd.

8072.

Bewonerscommissies in bejaardenoorden moeten inspraak krijgen in zaken die het bejaardenoord betreffen.

Volksgezondheid

Gezondheid is voor de mens een kostbaar bezit. Vrijwel altijd kan men zelf veel doen om de kansen op een goede gezondheid te vergroten. Het is een kwestie van eigen verantwoordelijkheid of men van deze vrijheid gebruik wil maken of niet. Voor de overheid ligt hier een belangrijke stimulerende en voorlichtende taak, naast die van allen die in de gezondheidszorg werkzaam zijn, gericht op het vergroten van het eigen verantwoordelijkheidsbesef. Deze gezondheidsvoorlichting wordt geïntegreerd in het welzijnsbeleid.

Verder heeft de overheid tot taak in nauwe samenwerking met hen die in de gezondheidszorg werkzaam zijn, het hoge peil van onze volksgezondheid te handhaven en de beschikbare gezondheidsvoorzieningen toegankelijk te houden voor ieder die dat nodig heeft. Een van de voornaamste doelstellingen hierbij moet ook zijn de gezondheidszorg betaalbaar te houden. De in de afgelopen jaren ingezette pogingen tot kostenbeheersing zullen met kracht moeten worden voortgezet. In het algemeen zullen zowel degenen die van de voorzieningen gebruik moeten maken als degenen die in de gezondheidszorg werkzaam zijn, veel meer kostenbewust gemaakt moeten worden. De organisatie moet met behulp van moderne methoden zo doeltreffend mogelijk worden; kostbare voorzieningen worden per regio georganiseerd.

Nationalisatie van de gezondheidszorg, ook sluipende, moet worden verhinderd en een zo persoonlijk mogelijke verhouding tussen patiënt en arts versterkt. Inschakeling van vrijwilligers voor de vermenselijking van de gezondheidszorg moet worden vergroot. De rechten van de patiënt dienen te worden erkend en versterkt. Hieronder vallen het recht op voorlichting en inzage van gegevens in het eigen medisch dossier, en het recht een behandeling te weigeren.

Naar liberale overtuiging heeft iedereen het recht over eigen lichaam en geest te beschikken. Een wettelijke regeling van het abortusvraagstuk mag niet langer worden uitgesteld. Het is onaanvaardbaar nog langer de situatie te laten voortbestaan waarin met zorgvuldigheid toegepaste zwangerschapsafbreking door een ruime meerderheid toelaatbaar wordt geacht en in de praktijk op ruime schaal wordt toegepast, terwijl de ingreep nog steeds strafrechtelijk verboden is. Bij een regeling staat het vrije beslissingsrecht van de vrouw centraal.

Een zorgvuldige studie naar mogelijkheden op het gebied van euthanasie is nodig om op dit gebied verantwoorde beslissingen over de eventuele toelaatbaarheid van bepaalde vormen van euthanasie voor te bereiden. Daarbij zullen de onvervangbaarheid van het individuele leven en

8073.

De toepassing van de 7 %-norm moet soepel plaatsvinden. Bij de planning van bejaardenoorden en verpleeghuizen moet meer rekening worden gehouden met de onevenwichtige spreiding van behoeften.

8.8. Volksgezondheid

8074.

Versterking van de verantwoordelijkheid voor de eigen gezondheid door betere gezondheidsvoorlichting en -opvoeding in zo breed mogelijke zin.

8075.

Strikte kostenbeheersing opdat de gezondheidsvoorzieningen ook in de toekomst betaalbaar blijven en voldoende middelen voor de noodzakelijke medische vooruitgang beschikbaar blijven.

8076.

Handhaving van het particulier karakter van het bestuur en de organisatie van de volksgezondheidsvoorzieningen. Krachtige bestrijding van ontwikkelingen die de nationalisatie van de gezondheidszorg dichterbij brengen. Gelijkaardige bejegening van vrije praktijken, gezondheidscentra en groepspraktijken.

8077.

Versterking van de eerstelijns gezondheidszorg.

8078.

Bevordering van poliklinische en dagbehandeling.

8079.

Versterking van de persoonlijke verhouding tussen patiënt en arts en van de inschakeling van vrijwilligers in de gezondheidszorg.

8080.

Versterking van de rechten van de patiënt onder meer door onvoorwaardelijke handhaving van de vrije artskeuze en betere informatie over zijn situatie. Recht op inzage van het eigen medisch dossier en op het verkrijgen van afschriften daaruit binnen door de wet te stellen grenzen. Bescherming van persoonlijke gegevens in groepspraktijken, ziekenhuizen en gezondheidscentra. Meer inspraak in ziekenhuisbehandeling, en erkenning van het recht zelf te beslissen over eigen lichaam en geest.

8081.

Verbetering van het klachtenrecht en van de informatie daarover onder meer door meer openbaarheid m.b.t. de beslissingen van het medische tuchtcollege. Herziening van tuchtrechtspraak als zodanig (zie 337). De intercollegiale toetsing wordt bevorderd.

8082.

Bevolkingsonderzoeken dienen meer op speciale risicogroepen te worden gericht.

8083.

De verbetering van de verzekering tegen tandbederf dient gebaseerd te zijn op het uitgangspunt dat de tandarts alle patiënten gelijkaardig behandelt.

de waardigheid van de mens zorgvuldig in de afweging betrokken moeten worden.

Het drugbeleid moet gericht zijn op het voorkomen van druggebruik en op nazorg voor degenen die een behandeling hebben ondergaan. Dit beleid moet worden versterkt. Systematische verstrekking van vervangende middelen bevestigt het verslavingspatroon en dient niet plaats te vinden.

Sport en ontspanning

De vrije tijd zal toenemen. De behoefte aan en de belangstelling voor sport daarom waarschijnlijk ook. Wij vinden actieve sportbeoefening als vrije-tijdsbesteding van wezenlijk belang omdat die een uitstekende mogelijkheid tot individuele ontplooiing biedt en de gezondheid ten goede komt. De overheid richt haar beleid vooral op het scheppen van voorwaarden die de sportbeoefening ten goede komen zoals de aanleg van sportvelden, -banen en -hallen en de aanstelling van het bijbehorende personeel. In dit voorwaarden scheppend beleid wordt ook de topsportbeoefening ingebed. Hetzelfde geldt voor voorzieningen die sportbeoefening door gehandicapten en bejaarden mogelijk maken.

De recreatie is eveneens een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding waarbij de individuele mens zich naar eigen keuze kan ontplooiën en ontspannen. Daarvoor is een ruime schakering van voorzieningen vereist. De overheid stimuleert — al dan niet particuliere — initiatieven voor nieuwe voorzieningen. Concurrentievervalsing door instellingen die door de overheid worden gesubsidieerd, moet worden tegengegaan, mede omdat het geven van ruimte aan particulier initiatief voorwaarde is voor de vereiste ruime schakering. Een bijzondere taak heeft de overheid bij het tot stand laten komen van speciale voorzieningen voor bijzondere groepen zoals bejaarden en gehandicapten.

Pers, radio en televisie

Het grondrecht van vrijheid van meningsuiting beperkt zich naar liberale opvatting niet tot de vrijheid een mening te koesteren en te verspreiden, maar het omvat ook de vrijheid inlichtingen, denkbeelden en uitingen van kunst en cultuur vrij door te geven en te ontvangen, ongeacht de landsgrenzen.

8084.

Het bestaande overschot aan ziekenhuisbedden moet worden weggewerkt.

8085.

Binnen de bestaande financiële mogelijkheden wordt een plaats ingeruimd voor het bouwen en verbouwen van psychiatrische ziekenhuizen.

8086.

Verbetering van de opvangmogelijkheden voor alcohol- en drugsverslaafden.

8087.

Spoedige totstandkoming van een abortusregeling, waarin het recht van de vrouw om zelf te beslissen centraal staat.

8088.

Verruiming van de mogelijkheden om tot verantwoorde euthanasie te komen op basis van zorgvuldige studies.

8089.

Onbevooroordeeld onderzoek naar alternatieve geneeswijzen.

8.9. Sport en ontspanning

8090.

Sportbeoefening wordt door de overheid in samenwerking met de sportorganisaties bevorderd als vorm van vrijetijdsbesteding en in het belang van de volksgezondheid.

8091.

De overheid draagt zorg voor goede lichamelijke oefening op scholen.

8092.

Bijzondere groepen krijgen in het beleid bijzondere aandacht.

8093.

De overheid stimuleert het totstandkomen van een grote verscheidenheid aan recreatieve voorzieningen, zoals voorzieningen in de wijk, als uitloop van stedelijke gebieden en dag- en verblijfsvoorzieningen.

8094.

Nog meer aandacht moet worden besteed aan de voorlichting in binnen- en buitenland over de recreatieve en toeristische mogelijkheden van ons land.

8.10. Pers, radio en televisie

8095.

Nieuwe mogelijkheden op het gebied van de communicatie worden door de overheid gestimuleerd en zo goed mogelijk ten nutte gemaakt.

samen aan 't werk

De liberale opvattingen over vrijheid en verantwoordelijkheid brengen mee, dat mensen in vrijheid moeten kunnen beslissen van welke informatie zij willen kennisnemen. Inmenging van overheidswege is hierbij uit den boze. Zowel als het gaat om het tegenhouden of belemmeren van nieuwe communicatievormen en betere technische mogelijkheden als wanneer bepaalde vormen van nieuwsvoorziening, die in onvoldoende mate waardering ondervinden, kunstmatig met subsidies in het leven worden gehouden.

Cultuur

De overheid mag niet alleen aan uitingen van kunst en cultuur geen belemmeringen in de weg leggen, zij heeft ook tot taak voorwaarden te scheppen waardoor de burgers uiting kunnen geven aan, en kennis kunnen nemen van, wat onze cultuur aan verworvenheden en nieuwe uitingsmogelijkheden in al haar geschakeerdheid te bieden heeft. De actieve en passieve keuzevrijheid is van wezenlijke betekenis. Pas dan kan elke mens bepalen hoe hij of zij als kunstenaar of als kunstgenieter het beste kan ontplooiën. De overheid moet daarom veel aandacht schenken aan voorlichting. Het onderwijs dient hierbij een bijzondere rol te spelen. De VVD vindt meer aandacht voor de cultuur in het onderwijs dringend nodig.

In onze Nederlandse samenleving groeit nu een tweede generatie op van mensen, die hier tot etnische en culturele minderheden behoren. Deze mensen groeien op in een omgeving die sociaal cultureel verschilt van de Nederlandse. Mede door het onderwijs moet over en weer kennis en inzicht worden verschaft in de culturen van deze minderheden en de Nederlandse, opdat de wederzijdse verdraagzaamheid groeit die nodig is voor een cultureel en etnisch geschakeerde en toch harmonische samenleving.

8096.

De media worden meer dan voorheen gebruikt voor onderwijskundige doeleinden.

8097.

Het stichten van plaatselijke en regionale radiostations wordt verder gestimuleerd. De VVD blijft voorstander van financiering op commerciële basis.

8098.

De STER wordt gehandhaafd, omdat zonder reclame-inkomsten de omroepbijdragen te hoog zouden worden.

8099.

Satellietomroep wordt gestimuleerd.

8.11. Cultuur

8100.

De overheid voert een zorgvuldig beleid ten opzichte van kunstenaars. Subsidiëring van kunstenaars moet zo veel mogelijk geschieden via objectieve normen van kwaliteit en kunstwaardering. Vanuit deze gedachte dient de Beeldende Kunstenaars Regeling nader te worden gezien. Scheppende kunstenaars dienen een positie te krijgen die gelijkwaardig is aan die van uitvoerende kunstenaars.

8101.

Veel waarde hecht de VVD aan de kunstbeoefening door amateurs. Instandhouding en verbreiding van de Nederlandse cultuur wordt hierdoor bevorderd.

8102.

De Nederlandse taal en cultuur worden zoveel mogelijk in het buitenland uitgedragen.

8103.

De positie van de Nederlandse schrijver verdient meer aandacht. Mede ter bevordering van het juiste taalgebruik, moet het lezen van boeken worden bevorderd.

8104.

Het onderwijs moet meer aandacht aan cultuur besteden.

8105.

Onvervangbare cultuurschatten dienen voor Nederland bewaard te blijven. Behoud van monumenten verdient onverminderd aandacht. Het stuwmeer Monumentenzorg (aanvragen voor subsidies) wordt, indien mogelijk, zoveel mogelijk weggewerkt.

8106.

Een Museumwet wordt ingediend.

8107.

Ten aanzien van het toneel en het orkestbestel richt de Rijksoverheid zijn subsidiëringsbeleid vooral op een beperkt aantal gezelschappen met meer landelijke betekenis. Daarnaast krijgen bijzondere nieuwe vormen van toneel extra aandacht.

8108.

Voor het bijwonen van een cultureel evenement dient in beginsel een eigen bijdrage in de kosten te worden betaald.

9. Nederland en de wereld

Buitenlands beleid

Het liberale beginsel van buitenlandse politiek is het streven naar een internationale rechtsorde waarin de rechten van de mens worden geëerbiedigd. Daardoor kan vrede in vrijheid worden bereikt. Om dat doel te benaderen gelden voor de komende kabinetsperiode een aantal hoofddoelstellingen. De regering behartigt en verdedigt de belangen en waarden van onze samenleving. Als bondgenoot van andere vrije, democratische staten bevordert ons land de internationale vrede en vrijheid. Door wapenbeheersingsoverleg moet de regering onevenwichtige militaire machtsverhoudingen voorkomen. Ons land strijdt voor de rechten van de mens. Als deelnemer aan de wereldpolitiek moet onze regering de rol en betekenis van ons land trachten te versterken en een bijdrage van goede kwaliteit aan de internationale besluitvorming leveren. Ons land streeft naar de eenwording van Europa en verbetering van de Europese samenwerking op grondslag van gelijkwaardigheid tussen de lidstaten.

Bij het verwezenlijken van deze doelstellingen moet het buitenlandse beleid voldoen aan drie maatstaven. Ten eerste doeltreffendheid: het middel moet kunnen leiden tot het beoogde doel. Ten tweede geloofwaardigheid: op dezelfde problemen moeten zoveel mogelijk ook dezelfde middelen worden toegepast; er mag niet met twee maten worden gemeten. Ten derde betrouwbaarheid; andere landen moeten er op kunnen rekenen dat ons land zijn verplichtingen nakomt en zijn standpunt niet zonder gegronde reden wijzigt.

Internationale rechtsorde

Ons land moet in de internationale samenwerkingsorganen en daarbuiten krachtig blijven bijdragen aan de ontwikkeling van een internationale rechtsorde. De Verenigde Naties zijn in hun taak tekort geschoten. Hun geloofwaardigheid heeft door de onverdraagzaamheid van een aantal landen sterk geleden.

De noodhulpverlening bij internationale rampen schiet tekort door onvoldoende medewerking van bepaalde regimes. Daarom moet het internationale humanitaire recht worden uitgebreid en versterkt.

9.1. Buitenlands beleid

901.

De doelstellingen van ons buitenlandse beleid zijn:

- behartiging van de Nederlandse belangen en verdediging van de waarden van de Nederlandse cultuur en samenleving;
- bevordering van internationale vrede en vrijheid in bondgenootschappelijk verband;
- strijd voor de rechten van de mens;
- het leveren van positieve bijdragen aan de internationale besluitvorming;
- de eenwording van Europa.

902.

De maatstaven waaraan ons buitenlandse beleid dient te voldoen zijn:

- doeltreffendheid: het middel moet kunnen leiden tot het beoogde doel;
- geloofwaardigheid: op dezelfde problemen worden zoveel mogelijk dezelfde middelen toegepast;
- betrouwbaarheid: ons land komt zijn verplichtingen na en wijzigt standpunten niet zonder gegronde reden.

9.2. Internationale rechtsorde

903.

Grondregels van de internationale rechtsorde zoals de onschendbaarheid van diplomatieke vertegenwoordigers, dienen door gezamenlijk optreden met andere landen te worden gehandhaafd.

904.

Uitspraken van het Internationale Hof van Justitie en van het Europese Hof moeten door alle in het geding zijnde landen worden opgevolgd.

905.

Nederland beijvert zich om de onpartijdigheid, het gezag en de doelmatigheid van de Verenigde Naties te vergroten en steunt de vredesoperaties van deze organisatie.

906.

Nederland coördineert zijn optreden in de Verenigde Naties zoveel mogelijk met de andere lidstaten van de Europese Gemeenschap en de NAVO.

907.

Nederland zet zich in voor een daadwerkelijke bestrijding van het internationale terrorisme.

Midden-Oosten

Alle staten in het Midden-Oosten hebben recht op een bestaan binnen veilige en internationaal erkende grenzen. De Arabische staten dienen het bestaan van Israël te aanvaarden. Een uiteindelijke vredesregeling moet tegemoet komen aan de verlangens van het Palestijnse volk naar zelfbestuur, waarbij de veiligheid van Israël niet mag worden aangetast. Erkenning van de PLO kan pas plaatsvinden als zij werkelijk afziet van terreurdaden en haar doel, Israël te vernietigen, heeft opgegeven. Indien nodig, behoort West-Europa deel te nemen aan internationale garanties voor een algemene vredesregeling. Het beleid van de Europese Gemeenschap dient aan te sluiten bij dat van de Verenigde Staten.

Rechten van de mens

Alle mensen hebben recht op vrije geestelijke en maatschappelijke ontplooiing, zonder discriminatie. Schendingen van de rechten van de mens kunnen nooit worden gerechtvaardigd met een beroep op het peil van economische ontwikkeling. Wel past bij de beoordeling van politieke systemen in landen die aan het begin van hun ontwikkeling staan enige bescheidenheid. Werkelijke samenwerking met andere landen is alleen mogelijk wanneer daar het vooruitzicht bestaat op eerbiediging van de rechten van de mens. De slotovereenkomst van Helsinki en de vervolgconferenties zijn voor het verdedigen van de rechten van de mens van wezenlijk belang.

Liberalen veroordelen de Zuidafrikaanse apartheidspolitiek. In Zuid-Afrika moeten op korte termijn langs vreedzame weg ingrijpende hervormingen tot stand komen. Ons land moet maatregelen nemen en ondersteunen die de beëindiging van het apartheidsstelsel ten doel hebben. Nederlandse ondernemingen die een vestiging in Zuid-Afrika hebben, moeten de in Europees verband overeengekomen gedragsregels in acht nemen. Economische dwangmaatregelen zijn alleen aanvaardbaar als duidelijk is dat zij de beëindiging van het apartheidsstelsel bespoedigen en de economie in de omliggende landen niet ontwrichten. Ons land moet de mogelijkheden tot het aangaan van de dialoog met Zuid-Afrika openhouden. Ons land moet aandringen op de onafhankelijkheidsverlening aan Namibië onder toezicht van de Verenigde Naties. Liberalen streven naar een democratisch en stabiel Namibië. Daarom moet ons land steun geven aan de gematigde middenpartijen daar, die de afhankelijkheid van Zuid-Afrika afwijzen zonder de ondemocratische SWAPO te volgen.

908.

Met voortvarendheid moet gewerkt worden aan de juridische vormgeving van het internationale noodhulprecht.

9.3. Midden-Oosten

909.

Alle staten in het Midden-Oosten hebben recht op een bestaan binnen veilige en internationaal erkende grenzen; dus ook de Arabische Staten dienen het bestaan van Israël te aanvaarden.

910.

Een uiteindelijke vredesregeling moet tegemoet komen aan de verlangens van het Palestijnse volk naar zelfbestuur, waarbij de veiligheid van Israël niet mag worden aangetast. Erkenning van de PLO kan pas plaatsvinden als zij werkelijk afziet van terreurdaden en haar doel, Israël te vernietigen, heeft opgegeven.

911.

Ons land bevordert dat het beleid van de Europese gemeenschap met betrekking tot het Midden-Oosten aansluit bij dat van de Verenigde Staten.

9.4. Rechten van de mens

912.

Nederland bevordert eerbiediging van de rechten van de mens. Wij laten ons daarbij niet verleiden tot selectieve verontwaardiging. Wij keuren iedere schending van deze rechten gelijkelijk af. Hierbij verdient gezamenlijk optreden met andere landen de voorkeur. De Europese Gemeenschap en de Raad van Europa kunnen in dit opzicht een waardevolle rol spelen.

913.

Uitspraken van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens moeten worden nagekomen.

914.

Nederland bepleit de aanstelling van een Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens. Nederland neemt ruimhartig deel aan de programma's van de Verenigde Naties ter leniging van de noden van vluchtelingen.

915.

Alle pogingen het internationale verkeer van pers en omroep aan banden te leggen worden vastbesloten van de hand gewezen.

Ontwikkelingssamenwerking

Op grond van hun betrokkenheid met de mensen in de Derde Wereld en hun verantwoordelijkheidsbesef achten liberalen ontwikkelingssamenwerking ter bestrijding van armoede, honger, onderdrukking en ellende een belang van de hoogste orde. Van het begin af moet deze samenwerking zijn gericht op de ontwikkeling van de zelfstandige kracht van de betrokken landen en de mensen die daar wonen. Om de levenskansen van de mensen in de ontwikkelingslanden en hun levenspeil te verhogen, moet het ontwikkelingsbeleid worden afgestemd op de verscheidenheid van omstandigheden en eigen mogelijkheden van de mensen.

Ontwikkelingssamenwerking zal in de toekomst, ondanks de huidige inspanning, steeds noodzakelijker zijn nu de verwachting is dat de kloof tussen rijke en arme landen alleen nog maar zal toenemen en naar schatting 90 % van de groei van de wereldbevolking zich in de arme landen zal voordoen.

Nederland dient zijn ontwikkelingshulp zowel groepsgewijs (multilateraal) als rechtstreeks (bilateraal) te geven. Overheid, bedrijfsleven en particuliere organisaties moeten elkaar aanvullen. Daarnaast zal Nederland een samenhangende Europese ontwikkelingspolitiek moeten bevorderen en er actief aan moeten meewerken dat de verschillende organen van de Verenigde Naties zo functioneren dat een zo doeltreffend mogelijke verdeling ontstaat, afgestemd op het ontwikkelingsvermogen van de donorlanden en de ontwikkelingsbehoeften van de ontwikkelingslanden. De ontwikkelingshulp zal de grootste resultaten opleveren als de ontwikkelde landen zich richten op projecten waarbij zij hun bijzondere bekwaamheden kunnen aanwenden en zich richten op samenwerking met die ontwikkelingslanden die deze speciale bekwaamheden nodig hebben. Het gaat daarbij ook om de natuurlijke hulpbronnen van de betrokken ontwikkelingslanden zo goed mogelijk ten nutte te maken. Ons land moet zich daarom vooral richten op de verbetering van omstandigheden voor leven en werken in de steden en op het platteland en bovendien op de verbetering van wegen, havens, watervoorziening en dergelijke, met behoud van ecologisch verantwoorde omstandigheden.

Ontwikkelingsprojecten moeten zoveel mogelijk vergezeld gaan van onderwijs, gezondheidszorg, gezinsplanning, voorlichting en begeleiding. Om de trek naar de steden tegen te gaan en de werkloosheid te bestrijden, worden vooral de kleinschalige landbouw, nijverheid en handel bevorderd.

Bij de keuze van landen waarop ons land zijn ontwikkelingsbeleid richt, worden die landen betrokken die onze hulp het meest nodig hebben en landen wier politiek blijk geeft van de bereidheid tot ontwikkeling van eigen kracht tot verdere ontwikkeling.

Bij plotseling optredende noodsituaties en rampen zal Nederland passende bijdragen leveren in de vorm van voedselhulp, technische bijstand, in beginsel in de vorm van schenkingen.

9.5. Ontwikkelingssamenwerking

916.

Het ontwikkelingsbeleid wordt afgestemd op de verscheidenheid van omstandigheden en eigen mogelijkheden van de mensen en dient zowel langs multilaterale als langs bilaterale kanalen te verlopen.

917.

De uitvoering van economische projecten dient samen te gaan met onderwijs, gezondheidszorg, gezinsplanning, voorlichting en begeleiding.

918.

Het ontwikkelingsbeleid moet zich richten op de meest hulpbehoevende landen, wier politiek blijk geeft van de vaste wil om te komen tot eigen ontplooiing.

919.

Nederland bevordert een samenhangende Europese ontwikkelingspolitiek.

920.

De doelmatigheid van de hulp wordt waar mogelijk vergroot.

921.

Nederland dient ook bij een economisch teruglopende ontwikkeling de huidige inspanning te handhaven.

samen aan 't werk

Voor het welslagen van het ontwikkelingsbeleid zal de vrouw in de Derde Wereld direct betrokken dienen te worden bij ontwikkelingsprojecten.

Ondanks de teruglopende economische ontwikkeling in ons land zelf moet ten minste de huidige inspanning gehandhaafd worden: het Nederlandse ontwikkelingsbeleid mag geen barometer zijn van de economische ontwikkeling in Nederland zelf.

Europa

De toekomst van de vrije Westerse politieke orde wordt bedreigd door onderlinge verdeeldheid. Daarom moet het zwaartepunt van ons buitenlands beleid liggen in de Europese Gemeenschap. De liberalen staat een Europese Unie van vrije burgers voor ogen, waarin aan nationale, regionale en plaatselijke beslissingsterreinen een nieuwe, Europese dimensie en daardoor ook een grotere betekenis wordt verleend.

Wij moeten streven naar versterking van de Europese instellingen en verbreding van hun werkterreinen. Het Europese monetaire stelsel moet gesteund worden met als uiteindelijk doel een economische en monetaire unie.

Vergroting van de bevoegdheden van het Europese Parlement is een noodzakelijke voorwaarde voor de verdere overdracht van nationale zeggenschap en de voortzetting van de Europese eenwording. Het budgetrecht van het Europees Parlement moet worden uitgebreid, evenals zijn wetgevende bevoegdheid. Het Europees Parlement dient in alle lidstaten te worden gekozen volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Het Parlement moet de afstand tussen de Europese instellingen en de individuele Europeanen verkleinen.

De Europese Commissie moet weer als initiatiefnemer in de EG optreden. De commissarissen moeten verantwoording van het gevoerde beleid afleggen in het Europese Parlement. In de Europese Raad moet meer dan tot nu toe het beginsel van de meerderheidsbeslissingen worden gevolgd. Elke ontwikkeling naar een extra machtspositie van de grote landen van Europa moet worden tegengegaan.

Ons land moet actieve steun geven aan de uitbreiding van de Europese Gemeenschap met Portugal en Spanje. Nederland dient een vooraanstaande rol in de Europese politieke samenwerking te blijven spelen. Deze politieke samenwerking moet gelijktijdig en gelijkgericht verlopen met de politieke raadplegingen en de beleidscoördinatie van de NAVO-bondgenoten: het Europa dat ons voor ogen staat werkt nauw samen met de Verenigde Staten.

Liberalen uit alle landen van de Europese Gemeenschap werken al met elkaar samen in een federatie van liberale partijen — Europese Liberaal-Democraten (ELD). Zij onderschrijven de door de ELD uitgezette politieke hoofdlijnen en werken actief aan de verwezenlijking daarvan mee.

9.6. Europa

922.

De VVD streeft naar versterking van de Europese instellingen en verbreding van hun werkterrein.

923.

Het Europese Parlement dient in alle lid-staten te worden verkozen volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging.

924.

In de Europese Raad dient het beginsel van meerderheidsbeslissingen te worden gevolgd.

925.

De Europese Gemeenschap dient te worden uitgebreid met Portugal en Spanje.

926.

De aanwezigheid van Nederlanders in de hogere rangen van het Commissie-apparaat moet worden bevorderd.

Vrijheid en vrede

Voor de meest wezenlijke liberale grondbeginselen: vrijheidsbeleving en menselijke ontplooiing, zijn het behoud van vrede en veiligheid onmisbare voorwaarden. De bewapening moet op basis van wederkerigheid worden teruggedrongen en moet leiden tot evenwichtige verhoudingen op een lager peil van bewapening. Daartoe dienen tussen Oost en West verantwoorde afspraken te worden gemaakt en overeenkomsten te worden gesloten over wapenbeheersing en wapenbeperking.

Gezien in het licht van de huidige krachtsverhoudingen zal dit streven slechts kans van slagen hebben wanneer het Westen bereid is een geloofwaardige defensie-inspanning te leveren. De Nederlandse defensie-inspanning ontleent haar betekenis aan het bondgenootschappelijk verband waarin zij wordt geleverd, ter verdediging van de centrale sector van West-Europa en zijn aanvoerlijnen.

Ten einde het bovenstaande te verwezenlijken dient de krachtsverhouding tussen Oost en West niet verder ten nadele van het Westen te verschuiven.

Voorts dient Nederland zijn bondgenootschappelijk aandeel in de verdediging van het Westen te nemen.

9.7. Vrijheid en vrede

927.

Voor het behoud van vrede en veiligheid is het noodzakelijk dat de krachtsverhoudingen tussen Oost en West niet verder ten nadele van het Westen verschuift. Daarom is het Nederlandse lidmaatschap van de NAVO nog steeds een hoeksteen van ons veiligheidsbeleid.

928.

Het Nederlandse lidmaatschap van de NAVO eist van ons land de bereidheid zijn aandeel in de verdediging van het Westen te nemen.

929.

De Europese NAVO-landen dienen in materiële zin bij te dragen aan de voor de veiligheid van Europa onmisbare aanwezigheid van de Amerikaanse strijdkrachten.

930.

De NAVO-bondgenoten zullen hoge prioriteit moeten geven aan vereenvoudiging van procedures en standaardisatie van materieel.

931.

Binnen de NAVO moet Nederland streven naar een stelsel van betekenisvolle politieke consultaties op een tijdstip waarop het beleid nog niet is vastgelegd.

932.

De toetreding van Spanje tot de NAVO moet door Nederland bevorderd worden.

933.

Het zal waarschijnlijk nodig zijn toe te laten dat ter zee ook buiten het verdragsgebied wordt geopereerd (contingency planning).

934.

De nadruk van onze defensie-inspanning zal moeten liggen op een moderne conventionele bijdrage, mede van belang om de afhankelijkheid van kernwapens te verminderen.

935.

Aangezien binnen de NAVO-strategie — de voorkoming van oorlog en de beheersing van crises — het deelnemen aan nucleaire taken van het bondgenootschap en de plaatsing van nucleaire middelen op Nederlandse grondgebied momenteel — mede als teken van onderlinge solidariteit — niet kan worden gemist, pleit de VVD ervoor dat de regering in december 1981 haar goedkeuring verleent aan de plaatsing op Nederlands grondgebied van het overeen te komen aantal kruisraketten, tenzij het wapenbeheersingsoverleg met de USSR vóór die datum heeft geleid tot een voldoende vermindering van de Russische kernbewapening voor de middellange afstand.

936.

De VVD streeft naar verantwoorde afspraken tussen Oost en West in het kader van de SALT en MBFR — onderhandelingen en pleit voor zo spoedig mogelijke onderhandelingen met het Warschaupact over de beperking van kernwapens voor de korte en middellange afstand in de USSR en overig Oost-Europa en in West-Europa.

Defensie

Onze strijdkrachten moeten zo goed beoefend en inzetbaar zijn, dat zij in een conflictsituatie opgewassen zijn tegen elk vijandelijk optreden en een zo groot mogelijke kans op overleving hebben. Hun veiligheid dient door tijdige aanschaf van modern materieel en goed onderhoud van het bestaande, zoveel mogelijk gegarandeerd te worden. Naast de militaire bijdragen in het kader van onze NAVO-verplichtingen, zal extra aandacht gegeven dienen te worden aan de verdediging van het Nederlandse grondgebied en de beveiliging van onze aanvoerlijnen.

De civiele verdediging moet als onmisbare aanvulling van de militaire defensie voldoende zorg krijgen en dient een duidelijke functie in ons veiligheidsbeleid te krijgen.

Hoewel erkend moet worden dat er grote bezwaren kleven aan de werkelijke vervulling van de militaire dienst door slechts een deel van de mannelijke jeugd, blijven wij de dienstplicht de juiste maatschappelijke basis voor de krijgsmacht vinden. De achterstand die deze van gemeenschapswege opgelegde individuele vrijheidsbeperking voor de betrokkenen doet ontstaan, moet zoveel mogelijk worden gecompenseerd. Dit lijkt uit liberaal oogpunt meer aanvaardbaar dan ter wille van de gelijkheid de individuele vrijheid van de anderen nu ook maar te gaan beperken zonder dat dit — zoals bij de militaire dienstplicht het geval is — gerechtvaardigd wordt door het bewaken van de vrijheid van de gemeenschap als geheel. Niettemin verdienen alternatieve dienstplichtstelsels nadere studie. Variabele dienstdienst met dienstvervulling naar keuze sluit aan bij de gedachte aan individuele verantwoordelijkheid. Financiële gevolgen en het behoud van de operationele waarde van de krijgsmacht moeten bij de afweging worden betrokken.

Rechtszekerheid en bevrediging in de werkomstandigheden dienen in het personeelsbeleid hoge voorrang te hebben.

937.

Eenzijdige vermindering van de Nederlandse defensie-inspanning of eenzijdige ontwapening dient met kracht te worden afgewezen.

9.8. Defensie

938.

De Koninklijke Land- en Luchtmacht dienen over de nodige middelen te beschikken om tijdig in het hun toegewezen operatiegebied hun taken te kunnen vervullen.

939.

De Koninklijke Marine dient zo te zijn uitgerust dat zij de verbindingen ter zee die voor de Westerse wereld onmisbaar zijn, in Atlantisch verband veilig kan stellen.

940.

De verdediging van het Nederlandse grondgebied verdient extra aandacht.

941.

De civiele verdediging dient een duidelijke functie in ons veiligheidsbeleid te krijgen.

942.

De dienstplicht moet als maatschappelijke basis voor de krijgsmacht behouden blijven.

943.

Andere dienstplichtstelsels dan het huidige verdienen nadere studie; de integratie van de vrouw in de krijgsmacht wordt voortgezet.

944.

De topstructuur van Defensie behoeft een kritische beschouwing.

10. Samen aan 't werk

De VVD biedt hierbij het verkiezingsprogramma aan van en voor Nederlandse liberalen. VVD'ers voelen zich verantwoordelijk voor zichzelf en hun gezinnen, hun landgenoten en hun medeburgers over de grenzen. Zij zijn van mening dat de burgers in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor zichzelf. Die verantwoordelijkheid moet voortdurend worden aangemoedigd. De overheid schept voorwaarden waaronder de vrijheid en verantwoordelijkheid van de burgers tot hun recht komen. De overheid ondersteunt de zwakken in de samenleving met als einddoel het zwakke te versterken zodat het ook in vrijheid eigen verantwoordelijkheid kan dragen. De overheid bevordert de verdraagzaamheid die vooral nodig is in een samenleving, waarin mensen van verschillende cultuur- en leefpatronen dicht bij elkaar wonen. De overheid draagt zorg voor een samenleving waarin sociale rechtvaardigheid bestaat. De overheid gaat uit van de gelijkwaardigheid van alle mensen en eerbiedigt hun vrijheid. Voor deze opvatting, uitgewerkt en omlijnd in het programma, zal de VVD in de verkiezingsstrijd een zo groot mogelijke aanhang proberen te krijgen.

De VVD weet dat zij dit programma niet alleen kan uitvoeren. Samenwerking is nodig. Daartoe is de VVD bereid. Zij sluit van de samenwerking geen enkele democratische partij bij voorbaat uit. Het is niet zinvol uit te weiden over het hoe en waarom van partijpolitieke uitsluitingen in het verleden. Deze hebben in die tijd, naar de toen bestaande inzichten, hun zin en betekenis gehad. In een situatie waarin toenemende werkloosheid een bedreiging vormt voor het voortbestaan van de verzorgingsstaat, waarin inflatie — onder het kabinet-Van Agt-Wiegel beheerst gebleven — telkens weer dreigt, waarin de economie ernstig is verzwakt; in een land waarin ondanks de beperkte middelen nog veel valt te verbeteren, en in een wereld waarin vrijheid en vrede op vele plaatsen en op vele wijzen worden bedreigd, moeten wij alle tegenstellingen die niet wezenlijk zijn, laten vallen: depolarisatie is geboden.

De VVD is bereid medeverantwoordelijkheid te dragen voor een beleid dat wordt gekenmerkt door depolarisatie, democratisering, decentralisatie en doeltreffend bestuur. De VVD is bereid de programma's van andere partijen zonder vooroordeel te bestuderen en op grondslag daarvan na te gaan of samenwerking mogelijk is. Dat eist van de VVD, maar ook van de andere partijen, de bereidheid bij de kabinetsformatie zakelijk op grondslag van de programma's te zoeken naar punten van overeenstemming. De VVD is daartoe bereid. Dat betekent dat de VVD, zoals zij dat bij het dragen van regeringsverantwoordelijkheid altijd heeft getoond, bereid is haar eigen standpunt niet tot iets absoluuts te verheffen; dat zij bereid is naar compromissen te zoeken die recht doen wedervaren aan de standpunten van alle betrokkenen. Die bereidheid mag natuurlijk niet zover gaan dat de eigen uitgangspunten en doelstellingen niet meer zijn terug te vinden in het te voeren beleid. Bovendien zijn er zaken van zo wezenlijke betekenis voor het voortbestaan van onze vrijheid en democratie dat daarover geen vergaande concessies mogelijk zijn.

Reeds in 1972 en 1977 heeft de VVD geen enkele democratische partij formeel van samenwerking uitgesloten, al bleef de situatie voortbestaan dat praktisch geen samenwerking met de PvdA mogelijk was. Het is zeer goed mogelijk dat ook nu die samenwerking in de praktijk niet bereikbaar is, met name als het gaat om de aanpak van de sociaal-economische problemen en het defensiebeleid. Maar onder de moeilijke omstandigheden waaronder ons land geregeerd moet worden, gaat de VVD geen enkele verantwoordelijkheid uit de weg en maakt zij geen enkele weg tevoren onbegaanbaar.

Met dit programma en het daardoor geboden toekomstperspectief wil de VVD

Samen aan 't werk

Globale kwantificering verkiezingsprogramma 1981-1985

Bijlage I

Arbeitsplaatsenplan 1985

- In de publieke sector (uitbreiding in gelijke tred met groei bevolking, d.w.z. + 40.000 en niet + 60.000 zoals bij ongewijzigd beleid)	+ 40.000
- In de bouwsector (directe en indirecte effecten van vergroting van de bouwproductie naar 120.000 eenheden en van stads- en dorpsvernieuwing)	+ 30.000
- In de marktsector (vernieuwings- en uitbreidingsinvesteringen, gericht op export en importvervanging)	+ 120.000
- Aanpak knelpunten arbeidsmarkt (voor de helft opvullen van de moeilijk vervulbare vacatures, plus de indirecte effecten daarvan)	+ 40.000
- Totaal aantal volledige arbeidsplaatsen	+ 230.000
- Daarvan 70.000 in deeltijd (30.000 voor jongeren en gehuwde vrouwen; 40.000 voor minder-validen uit WAO/AAW). Schept extra banen	+ 70.000
- Arbeidstijdverkorting per week (bij evenredige inkomensvermindering en vermindering van produktieverlies)	p.m.
- Totaal aantal arbeidsplaatsen (waarop mensen voor het eerst respectievelijk opnieuw kunnen worden ingeschakeld)	+ 300.000

Minimale behoefte aan extra (nieuwe) banen 1985

- 140.000 nieuwkomers, die volledige baan zoeken (35.000 per jaar)	
- 60.000 nieuwkomers, die een deeltijdbaan zoeken (15.000 per jaar, vooral gehuwde vrouwen)	
- 100.000 minder werklozen en minder mensen in WAO/AAW die (her)ingeschakeld worden in een deeltijdbaan (volume arbeidsongeschiktheid wordt met 10.000 per jaar teruggebracht)	
- 300.000 extra arbeidsplaatsen minimaal nodig	

Claims op groei nationaal inkomen 1985

(in mld gld '81, bij een reële loonontwikkeling van 0 pct)

- vermindering financieringstekort (van 5 ¼ pct naar 4 pct, mede ter gezondmaking betalingsbalans)	4
- extra investeringen in de marktsector	5
- extra bouwprogramma (produktie naar 120.000 eenheden en stads- en dorpsvernieuwing)	3
- extra energiebesparings- en milieu-investeringen	1
- totaal aan claims	13

Middelen 1985

Groeiscenario	(in mld gld '81)		
	I	II	III
1. groei nationaal inkomen	1,5 pct	2 pct	2,5 pct
2. autonome ruilvoetdaling (door ongunstig exportpakket, teruglopende aardgasexport, duurdere energie-import)	-0,5 pct	-0,5 pct	-0,5 pct (-)
3. reële groei nationaal inkomen (1 - 2)	1 pct	1,5 pct	2 pct
4. toeneming reëel nationaal inkomen (1981-1985 cumulatief in mld gld)	12	19	25
Beleidsombuigingen			
5. vermindering volume arbeidsplaatsen publieke sector (min 20.000)	1	1	1
6. efficiencyverbetering niet-personeelsposen publieke sector	0,5	0,5	0,5
7. volumebeleid sociale zekerheid (10.000 minder WAO/AAW en lager ziekteverzuim met 1/2 pct p.j.)	3	3	3
8. bestedingseffecten arbeidsmarktbeleid (inverdieneffecten van 40.000 vervulde vacatures)	1,5	1,5	1,5
9. bestrijding zwart-geldcircuit (1/2 pct p.j.)	1,5	1,5	1,5
10. bestrijding misbruik sociale zekerheid (1/2 pct p.j.)	1,5	1,5	1,5
11. meeropbrengst export aardgas (gerekend vanaf 1982)	1	1	1

Groeiscenario	(in mld gld '81)		
	I	II	III
12. verhoging woonlastenquote	2	2	2
13. totaal beleidsombuigingen (5 t/m. 12)	12	12	12
Verdeling beschikbare middelen			
14. totaal beschikbare middelen (4 + 13)	24	31	37
15. toename collectieve uitgaven bij ongewijzigd beleid en een reële loonontwikkeling van 0 pct excl. incidenteel	20	20	20
16. autonome incidentele loonontwikkeling (1,5 pct p.j., nodig voor een effectief arbeidsmarktbeleid)	9	9	9
17. nieuwe claims op groei nationaal inkomen	13	13	13
18. totaal beslag op beschikbare middelen (15 + 16 + 17)	42	42	42
19. noodzakelijke nominale vermindering van uitkeringen, overheidssalarissen en looninkomens in bedrijven (18 - 14)	18	11	5
20. koopkrachtontwikkeling modaal inkomen in bedrijven (inclusief incidenteel)	-0,5 pct	0 pct	+0,5 pct
21. idem (exclusief incidenteel)	-1,5 pct	-1 pct	-0,5 pct

aantekening op de formulieren wat er met het desbetreffende amendement is gebeurd.

7. De door ledenvergaderingen van afdelingen die tevens ondercentrale zijn (Arnhem, Wassenaar, Delft, Rijswijk, Dordrecht, Tholen, Utrecht, West-Zeeuws-Vlaanderen, Leeuwarden en Maastricht), en de door partijcommissies en bijzondere groepen in te dienen amendementen dienen eveneens uiterlijk dinsdag 6 januari 1981 in het bezit van het algemeen secretariaat te zijn. Ditzelfde geldt tevens voor de afdelingen in het buitenland, t.w. de afdeling Brussen en de afdeling Bondsrepubliek Duitsland. Voor de wijze van indiening geldt hetzelfde als onder 3 is opgemerkt.

8. Het algemeen secretariaat draagt zorg voor vermenigvuldiging van de vervangende amendementen van de ondercentrales, de overgebleven oorspronkelijke amendementen van de afdelingen die overeenkomstig punt 3 zijn ingediend en de amendementen die ingevolge punt 7 zijn ingediend. Het algemeen secretariaat doet deze amendementen uiterlijk 11 januari 1981 toekomen aan de besturen van de kamercentrales waartoe de betrokken ondercentrales behoren en aan de besturen van de afdelingen binnen die kamercentrale. De besturen van alle kamercentrales en afdelingen ontvangen tevens de amendementen die door de partijcommissies en bijzondere groepen zijn ingediend. Voor het overige ontvangen de kamercentrales en afdelingen dus alleen de amendementen die zijn ingediend door afdelingen/ondercentrales binnen het gebied van de kamercentrale.

9. De centralevergadering van elke kamercentrale bespreekt de amendementen die zij ingevolge punt 8 heeft ontvangen. De centralevergadering van de kamercentrale beslist met gewone meerderheid van stemmen tot vervanging van amendementen die dezelfde strekking hebben door één amendement van dezelfde strekking. Ook kunnen afgevaardigden van afdelingen amendementen terugtrekken ten gunste van een ander amendement. Eveneens kunnen afgevaardigden van afdelingen amendementen terugtrekken indien zij tijdens de centralevergadering van de kamercentrale de overtuiging krijgen dat voor dat amendement onvoldoende steun is te verwachten. Tot die terugtrekking zijn de afgevaardigden automatisch gemachtigd. Bovendien kan de centralevergadering - ook zonder de medewerking van de afgevaardigden van de betrokken afdeling - beslissen dat amendementen niet verder worden ingediend. Een amendement wordt niet ingediend indien slechts 1/3 of minder van de stemmen zich vóór indiening uitsprekt. In dat geval zal de indiening echter toch plaatsvinden als tot de voorstemmers 1/3 gedeelte of meer van het aantal afdelingen behoort dat deel uitmaakt van de kamercentrale (zie artikel 48.3 onder 2 h.r.).

De centralevergadering van elke kamercentrale (niet zijnde tevens afdeling) is niet bevoegd nieuwe amendementen in te dienen.

10. De aldus door de centralevergadering van de kamercentrales ingediende vervangende amendementen en de overgebleven amendementen dienen op uiterlijk maandag 26 januari 1981 in het bezit te zijn van het algemeen secretariaat. Hetzelfde geldt voor de amendementen die door de ledenvergaderingen van de afdelingen Rotterdam, 's Gravenhage en Amsterdam, die tevens kamercentrale zijn, worden ingediend.

11. Het algemeen secretariaat draagt zorg voor vermenigvuldiging van de aldus ingediende vervangende en overgebleven amendementen en zendt deze toe aan het hoofdbestuur, de secretarissen van de kamercentrales, de voorzitters van de partijcommissies en de voorzitters van de bijbehorende groepen. Op zaterdag 7 februari 1981 vergadert het hoofdbestuur met de secretarissen van de kamercentrales, de voorzitters van de partijcommissies en de voorzitters van de bijzondere groepen in het Jaarbeurs Congrescentrum te Utrecht, aanvang 9.30 uur. Het hoofdbestuur kan besluiten tot vervanging van (vervangende) amendementen door één vervangend amendement. Voor zodanige vervanging is de instemming vereist van de secretarissen van de betrokken kamercentrales resp. de voorzitter van de betrokken partijcommissie of de betrokken bijzondere groep. Tot het geven van die toestemming zijn de secretarissen resp. de voorzitters automatisch gemachtigd; zij zijn ook tot intrekking bevoegd. Tevens kan het hoofdbestuur nota's van wijziging opstellen.

12. Publikatie van alle overgebleven en vervangende amendementen en van de nota's van wijziging vindt plaats in Vrijheid en Democratie nr. 1246 van 24 februari 1981.

13. De algemene vergadering besluit op 20 en 21 maart 1981 over:

1. alle vervangende amendementen;
2. alle door afdelingen, partijcommissies en bijzondere groepen ingediende amendementen die niet zijn vervangen, voor zover deze niet zijn ingetrokken dan wel voor zover de indiening niet achterwege is gebleven ingevolge besluit van de centralevergadering van de kamercentrale (zie punt 9 slot);
3. de voorstellen, zoals deze voor de behandeling van de amendementen en met inachtneming van de nota's van wijziging luiden (artikel 48.7 h.r.).

N.B. 1.

De besturen van de ondercentrales zijn bevoegd in onderling overleg te bepalen dat de centralevergadering van een aantal ondercentrales gezamenlijk wordt gehouden. Ook kunnen de besturen van ondercentrales binnen één kamercentrale besluiten van de centralevergaderingen van de ondercentrales af te zien, mits de besturen van alle betrokken ondercentrales daartoe besluiten. In dat

Najaarsconferentie in Lunteren

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P. G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

De Najaarsconferentie van de Organisatie Vrouwen in de VVD wordt ook dit jaar weer gehouden in het Conferentieoord „De Blijde Werelt” te Lunteren, op 31 oktober en 1 november 1980. Voor de vrijdagavond vonden wij als sprekers bereid de heer H. Wiegel en mevrouw drs. N. Smit-Kroes. Beiden zullen spreken over actuele onderwerpen; er zal tevens gelegenheid zijn tot het stellen van vragen aan deze bewindslieden.

De conferentie begint om 16.00 uur, de avondsprekbeurten zullen om 20.00 uur aanvangen. Tijdens de spreekbeurten der bewindslieden zal de bijeenkomst zowel op vrijdag als op zaterdag een openbaar karakter dragen.

Volwassenen-educatie

Over dit onderwerp zal dr. A. Pais een inleiding houden. Ook hierbij is gelegenheid tot het stellen van vragen. Stellingen over volwassenen-educatie worden de deelnemers tevoren toegestuurd, terwijl tijdens de conferentie tijd wordt uitgetrokken tot individuele schriftelijke reactie hierop.

Politici antwoorden

Zaterdag na de lunch zal er gelegenheid zijn vragen te stellen aan Eerste en Tweede Kamerleden van onze partij. Hierbij kunnen alle onderwerpen aan de orde gesteld worden, waarbij het de bedoeling is, dat een vraag-en-antwoord spel ontstaat.

Onderkomen

Aangezien het niet uitgesloten kan worden geacht, dat het aantal deelnemers het aantal kamers overschrijdt, wordt er rekening mee gehouden dat mogelijk in sommige gevallen twee personen een kamer zullen

H. Wiegel

N. Smit-Kroes

moeten delen. Wij verzoeken u op het opgaveformulier de naam van een eventuele kamergenote in te vullen, aangezien dit veel plotselinge improvisatie ter plekke kan voorkomen.

Vervoer

Aan de deelnemers zal een routebeschrijving worden toegestuurd, opdat men met de auto het reisdoel gemakkelijker zal vinden. Voor degenen die met de trein komen zal een speciaal busje, aansluitend op meerdere aankomsttijden, van het station Lunteren naar het conferentieoord rijden. De kosten hiervan wordt u verzocht met de chauffeur zelf te verrekenen.

Kosten en opgeven

Het landelijk bestuur heeft moeten besluiten aan de kosten van deelname in mindere mate dan voorheen tegemoet te komen. Hierdoor bedragen deze thans voor de gehele conferentie f 75,—.

U kunt zich opgeven door onderstaande strook ingevuld te zenden aan: mevrouw W. Joldersma-Beenen, Provincialeweg West 51, 9851 EJ Haastrecht.

Het verschuldigde bedrag overmaken op bankrek. nr. 51 03 35 586 van de Algemene Bank Nederland te Goes, t.n.v. Vrouwen in de VVD. Het gironummer van de bank is 46 882.

VVD-vrouwen Limburg en Gelderland

De Kamercentrale Limburg organiseert op dinsdag 21 oktober een bijeenkomst in de Oranjerie in Roermond. Spreker is de heer T. Schreinemacher, voorzitter van de Statenfractie. Onderwerp: perspectievennota Zuid-Limburg.

Vrouwen in de VVD - Gelderland organiseert op woensdag 12 november om 19.30 uur in het Huis der Provincie te Arnhem een Provinciale Avond.

Spreekster: mw. I. Vortman-van Assen, kandidaat Tweede Kamerlid.

Onderwerp: „Tussen Feminisme en Emancipatie”.

Najaars-
conferentie 1980

Naam:.....

Adres:.....

Postcode:.....

Woonplaats:.....

geeft zich op voor deelname aan de Najaarsconferentie van de Organisatie Vrouwen in de VVD op 31 oktober en 1 november 1980 in „De Blijde Werelt” te Lunteren voor:

- ☐ de gehele conferentie f 75,—
 - ☐ vrijdag + diner 35,—
 - ☐ vrijdagavond 7,50
 - ☐ logies + ontbijt 40,—
 - ☐ zaterdag + lunch 25,—
- (betreffende hokje(s) zwart maken)

Eventuele kamergenote: mevrouw.....

Kamercentrale Haarlem evalueerde verkiezingsprogramma 1977

door Hans de Bie

Partij-vice-voorzitter Jan Kamminga heeft woensdag 17 september op één van de bowlingbanen van de „Kegelaire” in Amstelveen met een welgemikte worp het startsein gegeven voor de verkiezingsactiviteiten in de Kamercentrale Haarlem. Kamminga mikt op kegels, die onmiskenbaar de gelaatstreken vertoonden van politieke prominenten als Den Uyl, Van Agt en Terlouw. Gezegd moet worden, dat de kegels, die hij raakte met donderend geraas omver duikelden. Met behulp van het bowlingtalent van mannen als DB-lid Jan den Ouden en KC-voorzitter Hans de Widt lukte het tenslotte het gehele politieke veld schoon te vegen.

Het bowlingfestijn, waaraan tientallen uit de Kamercentrale Haarlem deelnamen, was niet het enige aantrekkelijke facet van het bezoek dat een aantal leden van ons dagelijks bestuur aan de Kamercentrale bracht. Nauwgezet en vakkundig voorbereid door een speciale werkgroep uit de Kamercentrale was een 13 bladzijden tellende evaluatie van het verkiezingsprogramma 1977 tot stand gekomen. Deze evaluatie stond 17 september ter discussie en werd door partij-praeses Frits Korthals Altes geprezen om zijn duidelijkheid. Vraagpunten in deze schriftelijke evaluatie waren: welk deel van ons programma 1977 verwezenlijkt is, welke deel niet gelukt

is en waarom niet en welk deel nog niet aan de orde is geweest. De werkgroep was daarbij op een unieke manier te werk gegaan. Men verdeelde alle programmapunten over de verschillende kamercommissies en zond ze toe aan de desbetreffende Tweede Kamerleden van onze partij.

Vele Kamerleden beantwoordden de vraagpunten op hun vakgebied en daarmee kwam een overzicht tot stand, dat niet alleen op de bijeenkomst van 17 september j.l., maar ook in de komende maanden een bijzonder informatief stuk zal zijn. Juist, zo schrijven de samenstellers van deze evaluatie, omdat de VVD-gemeenschap zich binnenkort over een nieuw concept-programma gaat buigen, is het nuttig en nodig om het oude verkiezingsprogramma te evalueren. De ontmoetingsbijeenkomst tussen het dagelijks bestuur (Korthals Altes, Kamminga, Den Ouden en Blauw), geassisteerd door staffunctionaris Van den Berg en de afdelingsafgevaardigden uit de Kamercentrale Haarlem werd door zijn betere voorbereiding een zinvoller treffen dan het vorig jaar. Wat niet wegneemt dat een wat langer verblijven van hoofdbestuurleden in kringen van afdelingsafgevaardigden op zo'n bijeenkomst het nut nog kan vergroten.

Rechten en plichten van de patiënt

Op woensdag 24 september j.l. werd door mevrouw Alie van Wijngaarden-Terlouw een exemplaar van het nieuwe Themanummer van de Liberale Vrouw, getiteld „Rechten en plichten van de patiënt als individu” aangeboden aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid mevrouw Els Veder-Smit in tegenwoordigheid van de pers. Hierbij waren tevens aanwezig mevrouw Dirtha Tichler-Moerman, voorzitter van de Vrouwen in de VVD-Werkgroep Gezondheidszorg, enige leden van deze werkgroep en leden van het dagelijks bestuur van de Organisatie.

Dit themanummer is het tastbare gevolg van een oproep tot het vormen van een werkgroep Gezondheidszorg, welke in deze rubriek werd geplaatst in september 1978. De leden van de werkgroep zijn werkzaam (geweest) in de gezondheidszorg als arts, verpleegkundige of hebben

andere banden met dit werktein, en enigen hebben een juridische opleiding.

Om een indruk te geven van de in dit discussiestuk behandelde onderwerpen dient het volgende citaat uit de inleiding van de samenstellers: „Het is onze bedoeling een aantal knelpunten in de verhouding tussen patiënt en hulpverlener onder uw aandacht te brengen, in het bijzonder de moeilijkheden die zich voordoen bij: onderlinge communicatie, het verstrekken van informatie aan elkaar, het beschermen van de persoonlijke levenssfeer van de patiënt, het beschermen van diens recht op zelfbeschikking en tenslotte de middelen die de patiënt bezit om genoegdoening te krijgen, als hij meent onjuist te zijn behandeld.”

Bestellen

Dit themanummer kunt u op twee manieren bestellen:

- door nu een abonnement te nemen op „De Liberale Vrouw” en een bijdrage van minimaal f 7,50 te storten op gironummer 60 53 68 t.n.v. „De Liberale Vrouw” te Krimpen aan de Lek, met vermelding: abonnement 2e halfjaar 1980. U ontvangt dan spoedig zowel het themanummer als het september-nummer van dit blad.
- door op bovenstaand gironummer f 2,50 + f 1,50 (portokosten) te storten onder vermelding van: Themanummer Gezondheidszorg.

nim neon
PROMINENT IN LICHTREKLAME
020-733928 01621-14939
 v.ostadestraat 215 lissenveld 43
 AMSTERDAM RAAMSDONKSVEER

Mijn opinie is ...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houd uw bijdrage kort.

Wat bevordert een
smelle plaatsing.

De redactie

behoudt zich het

recht voor stukken

te bekorten

of redactionele wijzigingen

aan te brengen.

Zend uw bijdrage

naar de centrale redactie

van dit blad:

Bijeenkomst 135,

1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. geweigerde

of bekorte artikelen

bij de redactieraad,

Koninginnegracht 57,

2414 AE 's-Gravenhage.

Kernenergie? Aanvaardbaar!!!

Onder het kopje „Kernenergie! Aanvaardbaar???” is in *Vrijheid en Democratie* van 9 september j.l. een brief opgenomen van de heer W. ter Heide. Hij geeft daarin als zijn mening dat kernenergie „menselijk gesproken” onaanvaardbaar is. Ook wordt gesteld dat elk beleid dat de produktie van kernenergie voorstaat een schending inhoudt van de Rechten van de Mens.

We leven (gelukkig) in een maatschappij waarin ieder mag proberen om de anderen van zijn zienswijze te overtuigen. Vrijheid van meningsuiting staat - zeker bij de VVD - hoog aangeschreven. Ik betreur het echter ten zeerste dat van dit recht niet zozeer misbruik als wel oneigenlijk gebruik wordt gemaakt wat het vraagstuk van de kernenergie aangaat. Steeds opnieuw blijkt dat tegenstanders van deze vorm van energie-opwekking het onnodig vinden om met werkelijke argumenten te komen. In plaats daarvan worden insinuerende en polemiserende „conclusies” getrokken, zoals in de brief van de heer Ter Heide. Ik citeer: „Dat daardoor (= door de veiligheidseisen, vL) „de mensheid” langzaam maar zeker afkoerst op kernenergiedictatuur en -slavernij is echter eveneens logisch”. Voor mij is die conclusie onbegrijpelijk, laat staan logisch. En waarom, zoals de heer Ter Heide stelt, de kerncentrale zowel de rol zal gaan spelen van Big Brother als van Gouden Kalf is mij evenmin duidelijk. Zo staan er nog diverse losse zinsneden en gedachtenconstructies die volledig voorbijgaan aan rationele redeneringen. Maar helaas staat de heer Ter Heide in deze manier van „discussieren” niet alleen: zelfs woordvoerders van grote actiegroepen schuwen geen onjuiste uitspraken. Dat bleek o.a. weer op 2 september j.l. tijdens de openbare hoorzitting van de Vaste Kamercommissie voor Kernenergie. Vertegenwoordigers van de Gelderse Milieu Federatie gaven zulke - controleerbaar - onjuiste informatie over de kerncentrale in Dodewaard, dat er vanuit het publiek op werd gereageerd. Deze (onvoorziene) reactie werd door de Kamercommissie positief beoordeeld, zoals o.a. blijkt uit het verzoek om het betreffende commentaar op schrift te stellen en toe te zenden.

Gelukkig probeert men binnen de VVD zoveel mogelijk om de feiten te laten spreken. Zeer terecht publiceerde ons kamerlid dr. R. Braams op 12 september j.l. een artikel in *NRC/Handelsblad* („Onredelijk verlangen naar eeuwige veiligheid”). Hij verwijst daarin naar de eenzijdige benadering van de problematiek tijdens allerlei acties. Tevens gaat hij in op de gevaren die juist bij kernenergie zo zwaar wegen, omdat ze zo goed bekend zijn. De veel grotere gevaren van andere energiedragers zijn minder uitvoerig berekend en daarom minder goed bekend bij het grote publiek.

De verwijzing van dr. Braams naar de milieuproblematiek bij het verstoken van steenkool is zelfs uiterst summier. Het zal niemand ontgaan zijn dat er ook nu nog vele doden vallen bij de winning van steenkool. Naast deze z.g. acute slachtoffers zijn er ook nog de ongelukken

tijdens transport en, niet te vergeten, de slachtoffers op langere termijn (latente slachtoffers). Daarbij valt enerzijds te denken aan het nog steeds niet geheel te voorkomen verschijnsel van stoflengen bij de mijnwerkers, anderzijds aan de grote milieuverontreiniging door zwavelhoudende rookgassen, mogelijke verstoring van het wereldklimaat door CO₂-uitstoot (met alle gevolgen van misoogsten, overstromingen, etc.), de enorme bergen met afvalmateriaal uit de mijnen en de gigantische hoeveelheden (ook radio-actieve!) as. Bij olie en (in mindere mate) bij aardgas vallen soortgelijke problemen te signaleren.

Het is natuurlijk niet waar dat kernenergie geen problemen met zich meebrengt. We moeten ons er echter wel van bewust zijn dat de veiligheidsmaatregelen strenger zijn dan voor welke andere technologie ook. Door op zo'n voorzichtige wijze de ontwikkeling van kernenergie ter hand te nemen geeft men blijk van oordeelkundig handelen. Alleen praktische ervaring kan kernenergie in de toekomst immers nog veiliger maken. Het grootste probleem van de kernenergie ligt niet op het technische vlak. Het is het probleem van de onbekendheid. Ik hoop dan ook van harte dat tegenstanders van kernenergie zichzelf eerst op de hoogte zullen stellen van de feiten. Zijn ze dan nog tegen deze vorm van goedkope en relatief schone energie, dan is een discussie zinvol. Zinnvoller in ieder geval dan een discussie over verdraaide feiten of louter emotionele aspecten.

DR. A. J. VAN LOON
Kortenhoeft

VVD en PR

Sinds op 24 maart van dit jaar in hoofdstuk vier van de hoofdbestuursnota „Beleid '80” enige denkbeelden werden ontvouwd over public relations, voorlichting en reclame voor de partij, hebben zelfs oplettende lezertjes van *Vrijheid en Democratie* op dat gebied nog steeds geen sporen van spijkers-met-koppen kunnen vinden. In het nummer van 20 mei laat Reny Dijkman het toenmalig dagelijks bestuurslid Jaap van der Meulen vertellen dat de discussie over zijn public-relationsplan nog volop open is en op 10 juni interviewt dezelfde medewerkster pr-man Ben Verwaayen. Die onthult dat public relations een vak is en dat activiteiten op dat gebied niet moeten worden opgezet door leken-commissies, maar door deskundigen. Geen verrassend nieuws, maar toch eindelijk een reëel geluid na het (in Groningen dan ook negatief ontvangen) gefilosofeer over een advies-commissie en een klankbordgroep. Toen ging men bovendien uit van de vreemde stelling, dat er vooral duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen pr, voorlichting, reclame en propaganda, welk uitgangspunt echter nergens met argumenten werd gestaafd. Dat zou ook onbegonnen werk zijn geweest, want die termen slaan op communicatie-methodieken, die niet gescheiden kunnen worden en elkaar bovendien overlappen. Laten we het kort houden en nu maar meteen grijpen

naar ons lijfblad van 10 augustus met die opmerkelijke ingezonden stukken over VVD en PR van twee professionele pr-adviseurs. Carel Niermeier blijft beleefd en zegt alleen maar: „Vlug dan, anders bederft het pr-voedsel: de tijd is al (bijna) verstreken.” Zijn collega J. C. Margadant prikt wat verder door en vraagt zich af wie het toch zijn mag, die een goed pr-beleid in de partij tegenhoudt. Hij krijgt steeds meer de indruk, dat bij partijleiding en VVD-politici een heimelijke angst bestaat voor pr, vermoedelijk omdat men - getuige het voorstel inzake een PRAC(ommissie) en een Klankbordgroep - niet weet hoe pr feitelijk werkt. Roep vakmensen te hulp, is ook zijn conclusie.

Nóg een maand later, op 9 september, juicht ing. Van de Ven deze ingezonden stukken toe. Ook hij heeft zich afgevraagd „waarom dit zo belangrijke onderdeel van partij en programma zo miserabel zwak wordt behandeld” en is gelukkig, nu hij niet de enige blijkt te zijn. Bij dat koor van waarschuwend stemmen wil de Propagandacommissie Wassenaar nu en bloc de hare voegen. Want waar, in vredesnaam, blijft bij dit alles de reactie van het hoofdbestuur? Als ze je zwart-op-wit in je bloedeigen krant in de schoenen schuiven dat je anno 1980, met verkiezingen voor de deur, nog steeds geen noemenswaardige pr-activiteiten ontwikkelt, je op dat belangrijke gebied evenmin deskundig laat adviseren en er, last but not least, nog bang voor schijnt te zijn ook, dan moet je toch wel eens iets van je laten horen! Of moeten we ons er maar bij neerleggen dat de kiezer zijn kennis over wat de VVD is, wil en doet voor het overgrote deel moet blijven putten uit wat onze opposenten daarover zo luid via pers, radio en TV plegen te verkondigen?

Het aantrekken van een „professionele medewerker voor het organiseren en administreren van een verkiezingscampagne” (zoals inmiddels door het HB aangekondigd) is een noodsprong, die de urgentie van een vakkundig opgezet pr-beleid nog eens onderstreept.

PROPAGANDACOMMISSIE WASSENAAR
(tien getekenden)

bureau. Door de PvdA wordt druk uitgeoefend om daarvoor Enschede aan te wijzen, terwijl het CDA Kerkrade prefereert.

- Het betalingssysteem. De PTT heeft voorgesteld om dit via de postkantoren te laten lopen. Deze vervullen thans immers reeds een bescheiden rol bij het opvangen van de ommissies van het deel III-kantoor te Veendam. Duidelijk is echter dat zo'n betalingssysteem ten koste zou gaan van het aantal bij het centrale deel IV-kantoor te scheppen arbeidsplaatsen. De PvdA is niettemin voor het PTT-voorstel, het CDA is verdeeld.

Gezien dit meningsverschil kan een definitieve beslissing nog even op zich laten wachten. Wel is men het er over eens dat deel IV in ieder geval voor 1984 moet worden ingevoerd.

De VVD is tegen de invoering van deel IV. Op dit punt wordt gedacht aan een compromis: de instelling van een coördinerende algemene directie te Den Haag onder leiding van een oud-VVD-bewindsman/vrouw. Deze directie zou tevens worden uitgerust met een beleidsvormende staf, die belast kan worden met de voorbereiding van registratieplichten voor vaartuigen, caravans, aanhangwagens, bromfietsen, kinderwagens e.d.

De vakbeweging is reeds thans bezig om druk uit te oefenen om daarbij de automatisering niet te ver door te voeren (alleen voor die werkzaamheden waarbij dit niet ontbeert kan worden), zodat er zoveel mogelijk arbeidsplaatsen kunnen worden geschapen.

Dit verhaal is uiteraard verzonnen, maar het zou waar kunnen zijn, want zo werkt de politiek en de ambtenarij. Het gaat namelijk niet om kop, maar om munt: hoe slaan we zoveel mogelijk geld uit de burgers.

Naar gevreesd moet worden zal een toetsingsrecht niet helpen om de waanzin van deel III en allerlei andere registratie- en meldingsrechten uit Nederland te bannen. Ambtelijke apparaten plegen nu eenmaal nimmer te worden opgeheven of ingekrompen.

J. P. C. TEN HOVE
Eys

Groslijst VVD

Ik ben het volstrekt oneens met Rianne Kombrink (zie dit blad van 9 september jl.). Men heeft in een opinieblad als „Stavast” het volste recht er een eigen mening op na te houden en die te verkondigen ook, zo men dat wil. Iedereen die de inhoud daarvan niet welgevallig is wende zich dan rechtstreeks tot de redactie van het blad zelve. Ik ben het volstrekt met Rianne Kombrink eens dat de uiteindelijke keuze en de benoeming van kandidaten op haar groslijst alleen bij de leiding van de VVD berust. Mits dit dan ook gebeurt na zorgvuldige afweging en na grondig onderzoek op de merites van eventuele adviezen. Van vrindjespolitiek op aanbeveling van een enkeling houde men zich daarbij verre. De VVD staat al genoeg op verlies.

G. C. DE NEEVE-VAN DER HORST
Ouddorp

Deel III

Ook in ambtelijke kring is men zich bewust geworden van een aantal tekortkomingen van deel III van het kentekenbewijs (zie de brief van de heer Does in dit blad van 9 sept.).

Er is dan ook een ambtelijke voorbereidingscommissie ingesteld. De gedachten gaan uit naar het invoeren van deel IV, dat de genoemde tekortkomingen van deel III volledig op zal heffen. De kosten van dit per kwartaal te vernieuwen deel IV zullen waarschijnlijk f 20,— gaan bedragen.

Er zijn nog twee moeilijkheden, die opgelost moeten worden:

- De keuze van een vestigingsplaats voor het centrale

Groslijst VVD

Het door Rianne Kombrink bedoelde blad *Sta-vast* is een uitgave van de OSL-stichtingen. De leden begunstigers van deze stichtingen zijn grotendeels leden van de VVD of stemmen er op en dus geen buitenstaanders. Bovendien hebben velen hun sporen verdiend bij het herwinnen van de vrijheid die de VVD zo hoog in haar vaandel draagt.

Het is dan ook alleszins redelijk dat het Stichtingsbestuur c.q. de redactie van het blad haar leden/abonnés oproept waakzaam te zijn bij de definitieve opstelling van de Groslijst.

Inzendster meent dat in het blad op negatieve, ongenuan- ceerde en ongefundeerde wijze een opsomming werd gegeven van ongewenste VVD-kandidaten voor de Tweede Kamer, doch in feite stond in bedoeld artikel dat de VVD-leden aanbevolen werd te zorgen dat de z.g. „Vonhoff-Geertsema stroming” geen vertegenwoordigers op die plaatsen zou krijgen en dat derhalve gemeend werd dat op grond van reeds eerder gepleegde publikaties genoemde personen niet op mogelijk verkiesbare plaatsen terecht zouden moeten komen.

Voorts mag in dit verband nog wel eens gesteld worden dat juist in deze tijd de kracht van een partij als de VVD grotendeels gebaseerd is op het gehalte van haar vertegenwoordigers.

Een fraai klinkend programma mag belangrijk zijn, doch dat heeft praktisch elke andere politieke partij.

J. MARGADANT,
Den Haag

Emancipatie 3

Emancipatie van de vrouw zal o.a. worden bereikt door verzelfstandiging van de vrouw, het dragen van de verantwoordelijkheid voor de eigen wijze van leven. Emancipatie heeft niet te maken met werken binnens- of buitenshuis. Maar de bezinning over de eigen levensop- vatting zal velen, vrouwen en mannen, tot de overtuiging brengen, dat men zich niet mag beperken tot slechts die taken, die voortvloeien uit de eigen gezinsbehoeften. Zij komen tot de conclusie dat ieder die daartoe in staat is, ook de plicht heeft een steentje bij te dragen aan de bredere gang van zaken die onze samenleving gaande houdt.

Daar is iets wat wij ook in woorden en daden aan de volgende generatie willen overbrengen. De ervaring leert bovendien dat opgroeiende, bewustwordende kinderen dat ook van de ouderen vragen. Natuurlijk zullen naar wezenlijke emancipatie strevende ouders van kinderen extra nauwgezet hun keus moeten bepalen bij de verdeling van hun aandacht.

In onze huidige samenleving is het nog voornamelijk de vrouw die een groot deel van de opvoeding van de kinderen en het huishouden tot taak heeft. Wanneer zij

tot een goede afweging van haar plichten komt en kans ziet buitenshuis mee te werken aan het functioneren van de samenleving, zal zij door de ervaring die zij daarbij opdoet, meer begrip hebben voor de problemen waarmee haar man en de kinderen vanuit die samenleving thuishouden. Zij zal dan een betere gesprekspartner zijn en meer hulp en advies kunnen geven. Heden ten dage hebben een man en kinderen niet zoveel aan een moeder die haar kennis alleen vergroot door het lezen van kranten en bijvoorbeeld het bezoeken van VVD-sprek- beurten.

Daarnaast is het de moeite waard eens te bezien of er sprake is van een evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen van het totaalpakket van taken en lasten. Het is niet mogelijk in stukjes als dit uitgebreid op de emancipatieproblematiek in te gaan. En alhoewel eman- cipatie een zaak is van vrouwen en mannen, wil ik besluiten met „Vrouw durf te leven!”.

H. S. HEMMES-VAN DER LEE
Ambt Delden

Snoeiplannen onderwijs

Als we na Nijmegen, Rotterdam en Enschede een voorlopige balans opmaken, dan zal er nog wel heel wat geschaafd en bijgesteld moeten worden, maar art. 1 van de beginselverklaring zal toch wel zo ongeveer de grondslag van de VVD weergeven. Dat staat er trouwens ook boven.

Hoe een dergelijk uitgangspunt te rijmen valt met de snoeiplannen van minister Pais ten aanzien van de onderwijsgeven- den, is mij een raadsel. En als hij hierbij werkelijk gesteund wordt door de overige VVD-ministers of als deze hem mede in het bezuinigingsslop hebben gedreven, dan vind ik dat voor een partij als de VVD heel erg.

Het standpunt van het Nederlands Genootschap van Leraren (NGL) in deze is door publikaties in het „Weekblad” en in de pers bekend: onderwijs wil het best mee bezuinigen . . . maar niet meer dan de rest. Het idee om na alles wat er reeds bezuinigd is de onderwijsgeven- den nog weer eens extra te pakken, omdat ze nu eenmaal onder „onderwijs” ressorteren, is absurd! Dat doet men ook niet bij defensie en zeker niet bij de bouwvakkers. Onderwijs is een nationale zaak en dient uit de algemene middelen betaald te worden. Een beroep op de solidariteit van de onderwijsgeven- den is kortzichtig. Niemand hoeft zich illusies te maken dat er bij een sterk dalend kindertal in de komende jaren geen scholen zullen worden gefuseerd en gesloten. Dat proces is al bezig en het is de taak van de regering om vooruit te zien en tijdig maatregelen te treffen.

MR. J. F. ENGELS
Den Haag

Van Erp: 'Vele kleine zelfstandigen ook zwakkeren in samenleving'

Een van de terreinen, waarmee een Tweede Kamerlid zich niet dagelijks in de kluiser plaats, is dat van het midden- en kleinbedrijf. Broos van Erp kan erover meepraten. Zijn taken als Kamerlid omvatten: midden- en kleinbedrijf, ruimtelijke ordening en problemen van de textielindustrie. John Vermeulen haalt Broos van Erp voor het voetslicht in het hiernaast afgedrukte interview

Als je met Broos van Erp praat valt je meteen op hoe gedreven hij over zijn werk spreekt. „Ja, ik ben op het terrein van de textielindustrie de eerste man. Het nadeel hier is wel dat ik het beleid van onze minister moet verdedigen. Binnen de fractie is de harde afspraak en voor mij de opdracht om bedrijven die op termijn niet rendabel zijn, geen enkele financiële steun te geven, hetgeen betekent dat ik in debatten over steun aan bedrijven zelden kan meegaan met de oppositie. Ook met het CDA kan ik meestal niet meegaan, omdat het CDA steeds weer moties indient om dergelijke bedrijven toch nog eens opnieuw door te lichten en te bekijken of steun kan worden gegeven.” Welnu de VVD-fractie wenst nu eenmaal niet op die publiciteitstoer en Broos van Erp heeft dan ook de moeilijke en ondankbare taak om dat te verwoorden. „Kennelijk is de tijd voorbij dat nieuwe Kamerleden zich de eerste jaren rustig moeten houden en in het fractie-team als waterdrager moeten fungeren,” zegt hij.

Negatief

De drie toch zeer belangrijke portefeuilles, midden- en kleinbedrijf, ruimtelijke ordening en textielproblemen leverden het kersverse Kamerlid geen televisie-shows op, terwijl je in andere fracties alleen maar „dissident” behoeft te zijn om voor de televisiecamera's gesleept te worden! „Bovendien is het zo”, zegt Van Erp dat „als de VVD én de woordvoerder bij de textielproblemen in de pers komen, dit meestal op negatieve wijze gebeurt om reden dat het fractie-standpunt duidelijk is en niet-levensvatbare bedrijven geen steun mogen ontvangen”. De behartiging van al deze taken vergt erg veel tijd: er moeten veel contacten met gemeentebesturen en met het bedrijfsleven worden gelegd, zowel de organisaties daarvan als de individuele bedrijven die in de problemen zitten. Het voordeel is hierbij dat hij veel uitnodigingen krijgt bij middenstands- en winkeliersverenigingen. Verder bestaan er industriële contacten, zoals die in Noord-Brabant in vrijwel elke plaats bestaan”. Wat grijnzend voegt hij hier aan toe: „Weet je, dit zijn nog steeds van oudsher bolwerken van de KVP (nu CDA) dus voor ons liggen er nog heel wat terreinen braak.” Van Erp noemt het opmerkelijk en hij windt zich nu zichtbaar op, dat alle onderwerpen bij politici meer belangstelling hebben dan zaken die betrekking hebben op het midden- en kleinbedrijf.

Van Erp signaleert bij de kleine middenstand een „sociale achterstand”. In deze sector werkt vaak de hele familie mee, althans een deel ervan. „Bij heel veel bedrijven die zijn overgenomen van de ouders, worden in dit verband de problemen steeds groter. „Behalve financiële achterstand komen daar ook nog eens de sociale problemen om de hoek kijken. Waar kinderen van bijv. kantoorpersoneel of ambtenaren op sportverenigingen zitten en zich mogen verheugen in belangstelling van hun ouders, hebben ouders met een eigen zaak daar dikwijls geen tijd voor, hetgeen uiteraard tot sociale spanningen leidt. Bovendien maken zij veel te veel uren, wat zich op den duur toch gaat wreken.” Volgens Van Erp worden de problemen nog groter, omdat er in veel grote bedrijven gedacht wordt aan arbeidstijdvermindering. „Dit zet ook door bij het midden- en kleinbedrijf, wat tot gevolg heeft dat men daar aan loonkosten per uur meer geld kwijt is. Het gevolg is dat die extra man niet in dienst genomen kan worden, zodat man en vrouw er nog eens een schepje bovenop doen en nog harder gaan werken. Deeltijdarbeid is op zichzelf een goede zaak maar we moeten wel letten op de financiële consequenties voor het midden- en kleinbedrijf!”.

Sprekend over het midden- en kleinbedrijf in het algemeen, poneert Van Erp de stelling dat voor de gemiddelde ondernemer in deze sector het jaar 1979 minder goed was dan 1978. „De inkomstentoeename die verwacht werd, zat er niet in. Door deze bittere realiteit begint de ondernemer in deze bedrijfstak de jaren tachtig met een besteedbaar inkomen dat beneden het inkomen ligt van 1972! De toezeggingen in het regeerakkoord in aanmerking nemend, heeft dit kabinet iets goed te maken, want het gevoerde beleid blijkt aan de hand van de keiharde cijfers onvoldoende te zijn geweest”.

Van Erp acht het onjuist dat de problemen van het midden- en kleinbedrijf weggelaten worden op het departement van Economische Zaken, hetgeen betekent dat er onvoldoende mogelijkheden zijn om aan het midden- en kleinbedrijf de aandacht te geven die het verdient.

Van Erp pleit voor meer aandacht in het parlement voor de problemen van het midden- en kleinbedrijf. Een suggestie zou volgens hem dan ook zijn uit het begrotingshoofdstuk Economische Zaken het midden- en kleinbedrijf te lichten voor een aparte benadering. „De opvolger van staatssecretaris Hazekamp zou er ernstig over moeten denken opnieuw een middenstandsnota te produceren,” zegt hij. (De laatste dateert van 1969) „Als we dit niet doen komen we in deze sector nooit uit de problemen. Als men praat over de zwakkeren in de samenleving moet men ook maar eens letten op die duizenden kleine zelfstandigen die het hoofd nauwelijks boven water kunnen houden, waarmee ik maar wil aantonen dat wij in ons landje wel erg selectief te werk gaan”, zegt Van Erp.

Broos van Erp

LAMBOOY & VALLENDUUK

Specialiteit eerste klasse maatkleding
van Super-West-of-England pure wool
pure cashmere

Singel 286, Amsterdam-C., Telefoon 237383.

VVD-Manifestatie „Het andere Noorden” op 18 oktober in Marum

Het andere Noorden is het onderwerp, dat centraal staat op de VVD-manifestatie die op 18 oktober wordt georganiseerd door de Kamercentrales Groningen, Friesland en Drenthe in café-restaurant „De Kruisweg” te Marum (Gron.).

De inleidingen op deze manifestatie zullen worden gehouden door de ministers dr. L. Ginjaar (volksgezondheid en milieuhygiëne) en H. Wiegel (vice-minister-president en minister van binnenlandse zaken) en mr. E. H. Toxopeus, commissaris van de Koningin in de provincie Groningen.

De noordelijke Tweede Kamerleden en noordelijke kandidaat-Tweede Kamerleden, alsmede de gedeputeerden zijn deze dag aanwezig voor kennismaking en nadere informatie.

Marum ligt aan de Rijksweg Groningen-Drachten op 25 km van Groningen.

Bustijden voor treinreizigers:

Lijn 21: vertrek Heerenveen station 8.44 u./9.44 u., aankomst Marum Kruisweg 9.40 u./10.40 u., vertrek Marum Kruisweg 15.45 u./16.45 u., aankomst Heerenveen station 16.40 u./17.40 u.

Lijn 21: vertrek Groningen station 9.12 u./10.12 u., aankomst Marum Kruisweg 9.45 u./10.45 u., vertrek Marum Kruisweg 15.40 u./16.40 u., aankomst Groningen station 16.12 u./17.12 u.

Lijn 81: vertrek Groningen station 9.44 u., aankomst Marum Kruisweg 10.34 u., vertrek Marum Kruisweg 15.53 u., aankomst Groningen station 16.43 u.

De kosten van deelname aan de manifestatie bedragen f 15,—, inclusief lunch, te voldoen aan de zaal.

Het programma luidt als volgt:

10.00 uur: Ontvangst

10.30 uur: Opening door de heer J. R. Bijkersma, voorzitter van de Kamercentrale Friesland.

10.35 uur: Inleiding door minister dr. L. Ginjaar van volksgezondheid en milieuhygiëne.

Onderwerp: „De mogelijkheden van het milieu in het Noorden”

11.15 uur: Pauze

11.30 uur: Discussie

12.00 uur: Aperitief (tijdens aperitief diavoorstelling)

12.30 uur: Lunch

13.30 uur: Inleiding door mr. E. H. Toxopeus, commissaris der Koningin in de provincie Groningen. Onderwerp: „Het andere Noorden”

14.15 uur: Discussie

14.45 uur: Pauze

15.00 uur: Inleiding door de heer H. Wiegel, vice-minister-president en minister van binnenlandse zaken. Onderwerp: „Het kabinetsbeleid met betrekking tot het andere Noorden”

15.45 uur: Discussie

16.00 uur: Sluiting door de heer J. R. Bijkersma

Belangstellenden worden verzocht onderstaande bon in te zenden aan mevrouw J. Dol-Kleefstra, Kastanjelaan 4, 9363 CX Marum (telefoon 05944 - 1946).

Congres Oosterschelde

Op 9 oktober a.s. organiseert de Kamercentrale Zeeland in Hotel Mondragon te Zierikzee een congres over de inrichting van de Oosterschelde. Aanvang 19.30 uur.

In het bijzonder zal tijdens deze discussie-avond, waarbij o.a. een dia-serie zal worden vertoond, aandacht worden besteed aan de natuur-, recreatie- en visserijaspecten.

Als inleiders zijn uitgenodigd vertegenwoordigers van de Stichting Zeeuws Coördinatieorgaan voor natuur-, landschaps- en milieubescherming, het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond en de Vereniging tot bevordering der Zeeuwse Visserijbelangen.

Een informatiebrochure over het onderwerp Inrichting Oosterschelde is gratis verkrijgbaar bij bureau voorlichting provincie Zeeland, Sint Pieterstraat 42, 4331 EW Middelburg, tel. 01180 - 27351, toestel 226.

Buitenlands beleid belicht

Donderdag 9 oktober om 20.00 uur organiseert de onderafdeling III van de Haagse VVD een forumavond over het buitenlands beleid. Plaats van bijeenkomst: Hotel Des Indes, Lange Voorhout 54, te bereiken met tram 7, 8 en 9 en bus 4, 5 en 22.

Dr. W. F. van Eekelen, staatssecretaris van defensie, houdt een inleiding over het veiligheidsbeleid.

Mr. C. G. Trojan, plv. directeur-generaal landbouw en voedselvoorziening/ministerie van landbouw en visserij, belicht het Europees beleid en prof. dr. ir. J. J. C. Voorhoeve, directeur van de Teldersstichting, zal spreken over mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking.

Inschrijfbon
Marum

Ondergetekende:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

neemt deel aan de VVD-manifestatie met ... personen

Handtekening:

Dit statige huis in Dordrecht werd met SURFAKOTE MUURCOATING gespoten en ziet er nu voortreffelijk uit.

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kantoren en industriële bouwwerken met Surfakote gespoten. SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal dikker dan een gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht. Surfakote

is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 JAREN GARANTIE. Surfakote is dus een uitstekende investering.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek B.V. Schuytvlot, postbus 8, 3417 ZG Montfoort (U.). Tel. 03484 - 1587.

Solide belegging o.d. Veluwe ...

Uitmuntend gebouwd en luxueus landhuis. Inhoud 1800 m³.

Gelegen in de Iommerr, driehoek Apeldoorn-Zutphen-Gorsel, vlakbij de IJssel.

Verhoogde parterre omvat (in m²) o.a. entree en ontvangsthal (40) met 2e op. haard; l-living (75) met gr. terras op z.; spreekk. (24); am. eetk. (20); oudervleugel m. slaapk. + voll. badk. en 3e toilet (50).

Boven o.a. 4 slaapk. + linnenk. (22 elk); badk.; kledingopsl.; vliering.

Souter. (totaal 180) met daglicht, o.a. beteg. wask.; diepvr.; voorr.k.; orig. wijnk.; cv-gask.; solarium; biljartkmr.; hobby/archiefr.

Veel luxe v.kasten, parket en Noorse lei, gr. thermop. ramen etc.

Eigen asfaltwegen in zeer fraai aangel. tuin v. 4.000 m².

Optimale privacy, tóch niet eenz. gelegen. Achterin een hist. gebouw m 3 vertrek., paardebox etc., dat zich ideaal leent v.e. romantisch gastenverblijf. Een kl. landgoed waar het een genoegen is uw kind en gasten te ontv. Slechts één uur verwijderd v.d. Randstad. Tax. w. f 1,1 milj., vraagpr. f 835.000,—.

Kleurendok. en plattegronden wachten op u. Vraag inform. b.d. eigenaars, tel. 05750 - 12732, z.s.m. na 18 uur.

... waar de lucht nog zuiver is!

De VVD van A tot Z

AMSTERDAM - Op 10 oktober spreekt drs. D. J. D. Dees in de Libertijn, N.Z. Voorburgwal 288. Onderwerp: abortus en drugsbeleid. Aanvang: 19.00 uur.

AMSTERDAM ZUID/BIJENVELDEN - Op 13 oktober spreekt H. H. Jacobse tijdens een liberale borrel in Croq-O-Vin. Onderwerp: actuele politiek. Aanvang: 21.30 uur.

DE BILT/BILTHOVEN - Op 13 oktober vindt er een debat plaats tussen de heren H. Kombrink (PvdA) en dr. R. W. de Korte (VVD) in H.F. Het Witte Dorps huis, Henri Duantplein 4 te De Bilt. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Werk of geen werk“.

BILTHOVEN - Op 1 november vindt er een forum plaats tussen de partijen PvdA, CDA en VVD in hotel Heidepark. Namens de VVD zal drs. D. J. D. Dees zitting nemen in het forum over tertiair onderwijs. Aanvang 20.00 uur.

BREDA VROUWEN IN DE VVD - Op 20 oktober spreekt L. M. de Beer in cafe-rest. Onle Jean, Ginnekenweg 338. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: huisvesting 1 en 2 persoons huishoudens.

DOORN - Op 13 oktober spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in het opleidingscentrum Bondsspaarbanken aan de Leersumsestraatweg. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: troonrede en miljoenennota.

DRONTEN - Op 10 oktober spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van de afdeling in het Parochie huis. Aanvang: 20.00 uur.

EMMEN - Op 27 oktober spreekt drs. Ed. H. T. M. Nijpels in hotel Boshuis, Boslaan 138. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: actuele politiek.

GELDERMALSEN - Op 13 oktober spreekt A. Ploeg in het „Betuwe strand“, Parkweg 83 te Beesd. Aanvang 20.00 uur. Onderwerp: kernbepaling.

JOVD 'T GOOI - Op 24 oktober spreekt drs. Ed. H. T. M. Nijpels in „De Blaercom“, Schoolstraat 3 te Blaricum. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: terrorisme.

HEESCH - Op 27 oktober spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra in „de Pas“. Aanvang 20.30 uur. Onderwerp: emancipatie.

HENGLO - Op 20 oktober spreekt mev. drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh in hotel „t Lansink“, Aan-

vang 18.00 uur. „Broodje VVD“. Onderwerp: actuele politiek.

OC LEIDEN - Op 10 oktober spreekt drs. Ed. H. T. M. Nijpels in „Nieuw Minerva“, Vrouwensteeg 11 te Leiden. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

MAASSLUIS - Op 27 oktober spreekt mev. drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh in bistro „De Lantaarn“. Aanvang 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

NOORDHOLLANDSE VVD-VROUWEN - Op 7 november spreekt de heer J. D. Blaauw voor de Noordhollandse VVD-vrouwen in het Project Spaarnberg, Wüstelaan 80 te Santpoort. Aanvang 10.00 uur. Onderwerp: defensiepolitiek.

NORG - Op 20 oktober spreekt de heer A. Ploeg in hotel „Karsten“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: defensiepolitiek en algemene politiek.

OUDE-AMSTEL - Op 13 oktober vindt er een forum plaats met als formuleden de heren Van Stoffelen (PvdA) Borgman (CDA) en Braams (VVD) in de Scholengemeenschap „Zonnehof“ te Duivendrecht. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: troonrede en miljoenennota.

OC OVER-BETUWE - Op 7 november spreekt de heer drs. D. J. D. Dees in cafe „t Centrum“, Dorpsstraat 17 te Gendt. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

ROLDE - Op 3 november spreekt de heer H. P. H. Waalkens in hotel „Erkelens“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: landbouwproblematiek en actuele politiek.

SCHIJNDEL - Op 27 oktober spreekt de heer H. J. L. Vonhoff in gemeenschapshuis „Den Herd“. Aanvang: 20.00 uur.

SITTARD - Op 20 oktober spreekt de heer mr. M. J. M. Tripels in cafe Ober Bayern. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: de regeringsbegroting.

WASSENAAR - Op 14 oktober spreken de heren dr. R. W. de Korte en mev. drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh in het Jeroenhuys. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

WINSUM - Op donderdag 30 oktober en vrijdag 31 oktober vinden twee avonden plaats in het kader van de brede maatschappelijke discussie over kernenergie in zaal „Ons Centrum“, Hoofdstraat 38. Aanvang 20.00 uur. De eerste

avond heeft een technisch/informatief karakter, de tweede avond is gewijd aan de politieke standpunten van CDA, D'66, PvdA en VVD. Namens de VVD zal de heer dr. R. Braams het woord voeren.

WINTERSWIJK - Op 20 oktober spreekt de heer J. D. de Voogd in cafe-rest Wamelink. Woldseweg 71. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Wat wil de VVD eigenlijk?“.

VROUWEN IN DE VVD REGIO ZEELAND - Op 10 oktober spreken mev. drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh en de heer J. D. de Voogd tijdens de ledenvergadering van de vrouwen in de VVD regio Zeeland in „De Drie Compagnieën“, Donskade 1 te Middelburg. Onderwerp: mev. Rempt spreekt over haar belevenissen en ervaringen tijdens de Wereld Vrouwenconferentie in Kopenhagen, zomer 1980. Dhr. De Voogd spreekt over de begroting 1981. Aanvang: 20.00 uur.

OC ZUID WEST SALLAND - Op 27 oktober spreekt dr. R. Braams in cafe-rest. Bosgoed, Dorpsstr. 17 te Heeten gem. Raalte. Aanvang: 20.00 uur.

OC ZUTPHEN - Op 27 oktober brengen de heren De Beer, Hermans, De Korte, Scherpenhuizen en Waalkens een werkbezoek aan de ondercentrale Zutphen. Daarop volgende zullen 's-avonds op verschillende plaatsen openbare bijeenkomsten worden gehouden waarop de kamerleden verslag uit zullen brengen van het werkbezoek.

- De heer L. M. de Beer spreekt in „De Bongerd“ te Eerbeek. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer drs. L. M. L. H. A. Hermans spreekt in „De Watermolen“ te Velp. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer dr. R. W. de Korte spreekt in de „s-Gravenhof“ te Zutphen. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer drs. J. F. Scherpenhuizen spreekt in de „Buitenlust“ te Harfen. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker“ te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

ZWEELOO - Op 6 november spreekt P. M. Blaauw in „Hoes van Hol‘an“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: de financiële ontwikkeling in de landbouw.

ZWIJNDRECHT - Op 6 november spreekt J. D. de Voogd in het Botenhuis van het Develpaviljoen, Parklaan 1. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: jeugdwerkloosheid.

Radio-uitzendingen op de vrijdagen 17, 31 oktober en 14 november van 18.50 tot 19.00 uur op Hilversum II.

Spreekbeurten VVD-prominenten

* Op 9 oktober spreekt J. Kamminga voor de statencentrale Sneek in hotel „Hananburg“ te Sneek. Aanvang: 20.00 uur.

* Op 13 oktober spreekt dr. W. F. van Eekelen in hotel Smits, Vredenburg 14 te Utrecht. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Liberaal beleid in binnen- en buitenland“.

* Op 15 oktober spreekt J. Kamminga in café Ensing, Hoofdstr. te Peize. Aanvang: 20.00 uur.

* Op 20 oktober spreekt mr. H. E. Koning voor de ondercentrale Westland te Monster in „de Leuninkjes“. Aanvang: 20.00 uur.

* Op 21 oktober spreekt drs. G. M. V. van Aardenne in de aula van de M.T.S. te Deventer voor de ondercentrale Zuid West Salland. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De economische situatie van ons land.

* Op 23 oktober spreekt dr. W. F. van Eekelen in Max Bar, Laan van N.O. Indië 3 te 's-Gravenhage voor de onderafdeling IV. Aanvang: 20.00 uur. (bereikbaar met tram lijn 6, en bus lijn 4 en 23).

* Op 3 november spreekt mev. drs. N. Smit-Kroes voor de ondercentrale West-Betuwe in de foyer van het cultureel centrum „de Agnietenhof“ te Tiel. Aanvang: 20.00 uur.

* Op 7 november spreekt mr. H. E. Koning in gebouw De Haven, Kerkelijk Centrum Gereformeerde Kerk, Iepenlaan 9 te Alblasserdam. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: a) algemene politiek en daarna b) aspecten provinciale en gemeentelijke herindeling (algemeen).

* Op 10 november spreekt H. Wiegels voor de kamercentrale Overijssel in rest. Roelofsen, Goorweg 22 te Diepenheim. Aanvang: 20.00 uur.

* Op 13 oktober spreekt dr. A. Pais voor de JOVD Naarden/Bussum, in samenwerking met de VVD-afd. Naarden, in „het witte kerkje“ te Naarden. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Onderwijs.

geval vindt de eerste samenvoeging direct op kamercentraleniveau plaats. Het verdient dan wel aanbeveling de centralevergadering van de kamercentrale eerder te houden opdat er wat meer tijd is voor vermenigvuldiging en distributie (artikel 48.10 en 48.11 h.r.).

N.B. 2.

Ook de besturen van de kamercentrales zijn bevoegd in onderling overleg te bepalen dat de centralevergaderingen van een aantal kamercentrales gezamenlijk worden gehouden (artikel 48.4 h.r.).

N.B. 3.

De afdelingen in het buitenland, te weten de afdeling Brussel en de afdeling Bondsrepubliek Duitsland, zijn voor de behandeling als genoemd in punt 9 ingedeeld bij respectievelijk de kamercentrale Tilburg en de kamercentrale Groningen.

N.B. 4.

Indien het aantal amendementen of andere ontwikkelingen daartoe aanleiding geven zal het hoofdbestuur de besluitvormingsprocedure kunnen herzien.

N.B. 5.

Uitsluitend de afdelingen en die centrales die tevens afdeling zijn, ontvangen hierbij de benodigde formulieren ten behoeve van in te dienen amendementen.

N.B. 6.

Abusievelijk is op pagina 3 bij punt 7 van het verkiezingsprogramma een percentage van 4,5 vermeld. Dit moet zijn 4.

III. Campagneplan Tweede-Kamerverkiezing 1981

Het concept-campagneplan voor de Tweede-Kamerverkiezing 1981 is op 20 september j.l. tijdens een extra vergadering aan de Landelijke Propaganda Commissie voorgelegd.

De LPC heeft in een tweede extra vergadering over dit concept gediscussieerd, waarna verwacht wordt op 8 oktober a.s. in een gesprek met de heren Wiegel en Kamminga tot een eensluidend advies aan het hoofdbestuur te komen.

Het hoofdbestuur zal in zijn vergadering van 13 oktober a.s. het campagneplan 1981 definitief vaststellen.

De afdelingen en centrales ontvangen zo spoedig mogelijk na deze datum nadere gegevens.

IV. „Organisatie Vrouwen in de VVD”

Met ingang van 1 oktober 1980 is de „Organisatie Vrouwen in de VVD” tijdens kantooruren ook te bereiken in het Thorbeckehuis (toestellen 12 en 29).

V. Achterstallige contributiebetaling

De penningmeesters van afdelingen en centrales ontvangen dezer dagen via de secretaris van hun bestuur een verzoek te trachten de achterstallige contributiegelden over 1980 alsnog te innen.

Op 25 september j.l. bedroeg het aantal achterstallige betalings 5750.

Het hoofdbestuur wekt de besturen van afdelingen en centrales dan ook op grote aandacht aan de inning van de achterstallige contributiegelden te schenken.

dan zal ook blijken waar nu eenmaal de natuurlijke opstelling van een confessionele politieke partij behoort te zijn. Dat is zelfs een bijzonder stukje duidelijkheid voor de kiezer. Hij hoeft overigens maar een heel klein stukje over onze oostelijke grenzen te kijken om dat te beseffen. Laten we duidelijk zijn, ik hoop natuurlijk niet dat wij als Nederlandse politici ooit zo met elkaar ten strijde hoeven te trekken. Toch kun je bij het CDA nooit van te voren een al te zekere voorspelling doen. Het blijft een partij die van haar kiezers een handtekening vraagt onder een niet ingevulde cheque.”

D'66

D'66 gaat het, naar haar mening, moeilijker krijgen. Alternatieven moeten inhoud krijgen en redelijkheid is meer dan een woord alleen. Niet voor niets is D'66 de partij met procentueel het laagste aantal leden van alle politieke partijen die in de Tweede Kamer vertegenwoordigd zijn. Pas wanneer D'66 inhoud gaat geven aan haar beginselen kunnen kiezers definitief een keuze maken.

Stemmen op een partij is je vertrouwen geven voor vier volle jaren. Dat is meer dan leuke leuzen voor dit moment die bij enquêtes wel even aardig overkomen.”

Leden actief

Met de VVD gaat het best. Jan Kamminga, de ondervoorzitter zei dat al. Maar niet alleen hij zegt het, de dagelijkse praktijk bevestigt het. Nooit te voren waren zoveel leden zo actief. Nooit werd er binnen de VVD zo veel en zo diepgaand door zovelen gediscussieerd over een aantal wezenlijke problemen. Dat gebeurde bij het Liberale Manifest, bij het Liberaal Beginselprogramma en nu ook weer bij het verkiezingsprogramma. Door vakberoepsbeoordelaars uit linkse kring wordt de aantasting van verworven rechten aan de kaak gesteld. Anderen stellen de aantasting van het ondernemingsklimaat aan de orde. Allemaal prima, maar dan ook de aantasting van het moraal en dan niet alleen denken aan controle op de sociale uitkering, maar ook aan een fiscale controle,” aldus mevrouw Smit-Kroes op haar spreekbeurt.

Mutaties

Dagelijkse besturen Kamercentrales:

DORDRECHT - mw. A. C. Overdijk-Back, Boeier 164, 2991 KH Barendrecht, tel.: 01806 - 3009 (H) (adreswijziging)

LEIDEN - Ch. B. Aptroot, v. Montfoortlaan 28, 2241 JK Wassenaar, tel.: 01751 - 17319 (H) (nw. secr. prop.); mw. drs. A. Roos, Griegstraat 17, 2324 AZ Leiden, tel.: 071 - 766789 (H) (nw. secr. Vorming en Scholing)

Afdelingssecretarissen:

CULEMBORG - J. A. Seij, Schubertstraat 16, 4102 BN Culemborg, tel.: 3450 - 7070 (H) (nw. secr.)

GOUDA - mw. mr. J. P. de Brouwer-Koeijers, Raaigras 45, 2804 NB Gouda, tel.: 01820 - 25193 (H) (nw. secr.)

HASKERLAND - J. L. Heida, De Keeringen 82, 8501 NX Joure, tel.: 05138 - 3938 (H) (nw. secr.)

HEUMEN/OVERASSEL - mw. T. Brittijn, Gr. Lodewijkstraat 15, 6582 AW Heumen, tel.: 08896 - 2806 (H) (nw. secr.)

MAASDRIEL - A. H. Reudink, Kromsteeg 66, 5331 AL Kerkrade, tel.: 04183 - 2746 (H) (nw. secr.)

NAALDWIJK - Nieuwe secretaris is dr. ir. L. S. Spithorst i.p.v. Spithorst, zoals vermeld in het vorig nummer

NIJMEGEN - M. A. M. Lamoën, Dogkardrift 6, 3436 AB Nieuwegein, tel.: 03402 - 32617 (H) (wnd. secr.)

Door Th. Gillissen ontworpen en in zeer goede staat van onderhoud verkerend, steeds gelegen in botenhuis, is te koop.

Dit goed manoeuvreerbare jacht is geschikt voor langdurig verblijf aan boord en heeft bewezen betrouwbaar te zijn op vele lange buitenlandse tochten.

De lengte is 14 m, breedte 4, diepgang 1,15 m en voorzien van DAF diesel 120 PK continue, reductie 3.1/, automatische schroefassmering, hydraulische stuurinrichting, binnen en buiten stuurstand, verwarming op thermostaat, marifoon, autopiloot, dekwas pomp, goede ankerinstallatie, 6 pers.-lifter, 80 l koelkast.

Aan de warmte en geluidsisolatie is bij de bouw veel aandacht besteed.

Indeling: voorhut 3 kooien, dinette-pantry, grote stuurhut, toilet-dubbele hangkasten, eigenaarshut met 1 enkele en 1 dubbele kooi.

Mogelijkheid tot inruil van kleinere motorboot of zeiljacht.

Voor winterberging en vaste ligplaats kan gezorgd worden.

Te bevragen: 05660 - 1122 of 05120 - 14105.

EEN UITGEBREIDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING TEGEN DE LAAGST MOGELIJKE PREMIE NU VOOR IEDEREEN BIJ HET ANKER

Voorschotpremie over 1980

Volwassenen	f 86,— p.m.
Eerste en tweede kind (t/m 18 jaar)	f 43,— p.m.
Ieder volgend kind	f 21,50 p.m.

Termijnbetalingen zonder extra kosten

Het Anker u.a.

Onderlinge Ziektekostenverzekering Maatschappij

VERZEKERT ZIEKTEKOSTEN BETROUWBAAR EN BETAALBAAR

Noorderstationsstraat 53
9716 AR GRONINGEN
Telefoon 050-717616

BON

V.V.D.

Ik wil meer weten over de betrouwbare en betaalbare ziektekostenverzekering van Het Anker. Stuur mij vrijblijvend uitvoerige inlichtingen.

Acceptatiegrens tot 60 jaar.

Naam:

Adres:

Postcode/Woonplaats:

Telefoon:

Leeftijd man: _____ jr. vrouw: _____ jr.

Aantal kinderen boven 19 jaar: _____ onder 19 jaar: _____

in een ongefrankeerde envelop
zenden aan:

Het Anker u.a.

Antwoordnummer 254
9700 VE GRONINGEN

vrijheid en democratie

Kabinet klaar voor eindsprint

21 oktober

Lijst van adverteerders in dit nummer

Benimo S.A.	Delfzijl	32
Boele Bolnes	Bolnes	31
H. L. Groenendijk	Baars	32
H. van Laar	Ede	2
Kromhout Techniek	Raamsdonks- veer	31
Maison Kuiper	Zeist	31
De Mallejan	Vierhouten	32
NMB-makelaar	Doetinchem	30
L. J. H. van Oosten	Eefde	32
OSL Stichtingen	Berkel en Ro- denrijs	28
J. Peterson	Veere	32
Rijko Handelonderneming	Tilburg	31
Schoonhovens Silverhuys B.V.	Schoonhoven	32
Schuytvlot B.V.	Montfoort	31
Skipper Club Charter	IJslt	4
Stoorvogel Hypotheken	De Lier	32
VVS Beheer		32

H. van Laar

*Makelaar in onroerende goederen,
hypotheken & assurantiën. Taxateur*

biedt te koop aan:

In „Sparrenhof” Serviceflat EDE.
Ruime drie-kamerflat a/d voorzijde.
In de servicekosten zijn begrepen o.a.:
warme maaltijden, schoonhouden geza-
menlijke ruimten, onderhoud v.h. ge-
bouw, verzekering v.h. gebouw, glazen-
wasser, tuinman, werkster, water, ver-
warming, salarissen.

Geboden wordt: onbezorgd leventje,
geen huishoudelijke besommeringen,
goede sfeer, goed beheer, de voordeligste
wijze van wonen.

Vraagprijs f 225.000,— k.k.

Tevens zonnige twee-kamerflat achter-
zijde.

Vraagprijs f 145.000,— k.k.

Leeftijdsgrens 74½ jaar.

Stationsweg 76, 6711 PV Ede.
Tel. (08380) 11000 b.g.g. 10386.

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1238
21 oktober 1980

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen- administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's-Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070 - 614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507 - 14745

Advertentieprijsen

¼ pagina vanaf f 2.010,—
½ pagina vanaf f 1.040,—
¾ pagina vanaf f 545,—
1 pagina vanaf f 295,—

Rubrieken

Speciale prijzen op aanvraag

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Mr. Koos Rietkerk compli-
menteert premier Van Agt
die met zijn kabinet de moei-
lijke slotetappe tot de verkie-
zingen van 1981 gaat afleg-
gen. Het kabinet kreeg daar-
voor het vertrouwen van een
Kamermeerderheid. Zie pag.
4, 5, 6 en 7.

Verder in dit nummer:
Doorzetten loont door mr.
Frits Korthals Altes. Pag. 8.
Annelien Kappeijne: Vrou-
welijke kamerleden geen buit-
tenisigheid meer. Pag. 9.
Teldersstichting zoekt steun
bij liberalen. Pag. 10 en 11.
De problematiek van de
kleine kernen. Pag. 12 en 13.
De FDP, een liberale Laza-
rus. Pag. 14.
Vrouwen in de VVD. Pag.
15.
Besluiten Rotterdam en En-
schede en Mededelingen van
het Hoofdbestuur. Pag. 16
t/m 21.
Interview met voorzitter
JOVD. Pag. 23.
VVD van A tot Z. Pag. 28 en
29.

'De remmen moeten nu echt pakken'

J. G. Rietkerk, voorzitter
VVD-Tweede Kamerfractie

Uit de algemene politieke beschouwingen van de afgelopen weken zijn enkele opmerkelijke zaken naar voren gekomen.

Zoals bekend had het kabinet een begroting ingediend die eigenlijk nog niet af was. Wanneer de economische ontwikkeling zich volgend jaar zou voltrekken op basis van de afgesloten CAO's zou rekening moeten worden gehouden met een loonsomstijging van tenminste 8 procent. Bovendien zou ondanks de bezuinigingen van het kabinet toch nog een stijging van de overdrachtsuitgaven met zo'n 7 procent plaatsvinden.

Deze twee ontwikkelingen zouden betekenen dat wij er volgend jaar voor wat de werkgelegenheid betreft nog verder op achteruit zouden gaan. Dat is ook logisch, omdat er nauwelijks op enige economische groei gerekend mag worden.

Voortgaande stijging van de lonen en de sociale uitgaven betekent dan een verdere uitholling van de toch al zo kwetsbare positie van het bedrijfsleven. Daarom had het kabinet ook laten weten dit evenmin bevredigend te vinden en een verdere beperking van de loonsom met een 1½ à 2 procent voorgesteld. Een van de opmerkelijke resultaten van de algemene beschouwingen is geweest dat een duidelijke meerderheid van de Tweede Kamer te kennen heeft gegeven, dat er zelfs meer in de lonen gematigd dient te worden dan het kabinet voor ogen had. Dat was niet alleen het standpunt van de regeringspartijen, maar ook van D'66 en een aantal kleinere fracties. Daarnaast waren zowel het kabinet als een kamermeerderheid van oordeel dat nadere beheersing van de sociale uitgaven geboden was.

Op dit laatste punt was van onze kant door de heer Joekes een aantal concrete voorstellen ter tafel gelegd, die een verdere bezuiniging van ruim één miljard gulden zou kunnen opleveren door invoering van een Carendag, beperking van het aantal ziekenhuisbedden, misbruikbestrijding en toepassing van het profijtbeginsel.

Het kabinet heeft hierop positief gereageerd en toegezegd deze voorstellen, voorzover die al niet begrepen waren in een eerste advies-aanvraag, nader ter kennis van de Sociaal-Economische Raad te brengen. Ook de extra aardgasbaten zullen voor algemene lastenverlichting van de bedrijven worden aangewend. Binnen de fracties bestond er over de uitwerking van deze hoofdlijnen wel verschil van opvatting, maar het stemt toch tot voldoening dat een duidelijke meerderheid van de Tweede Kamer de moed heeft gehad zich voor verdere loonmatiging uit te spreken. Dat is geen populaire zaak. De ernst van de economische situatie maakt een dergelijke aanpak echter onvermijdelijk.

Opvallend was dat de Partij van de Arbeid zich in de loop van het debat steeds meer in een geïsoleerde positie ging bevinden. Ondanks het feit dat het zo langzamerhand een ieder duidelijk moet zijn, dat wij er niet meer komen met een korte-termijn-aanpak en dat ook de middelen voor uitbreiding voor werkgelegenheid bij de overheid niet meer voorhanden zijn, bleef deze oppositiepartij daaraan vasthouden, welk plan onze economie feitelijk alleen nog

maar verder in het slop zou brengen. Zelfs D'66 distantieerde zich duidelijk en open van deze aanpak. Het kabinet kan nu dan ook geruggesteund door een duidelijke meerderheid van het parlement verder gaan op de enige juiste weg van loonmatiging en verdere beperking van de sociale uitgaven. Dat is de belangrijke winst uit het kamerdebat van de vorige week.

Die weg zal overigens nog een zeer moeilijke zijn. Als eerste zal nu getracht moeten worden met werkgevers en vakbeweging tot overeenstemming te komen. Dat zal niet eenvoudig zijn. Wanneer het kabinet er echter in zou slagen voor 1981 een substantiële loonmatiging en een verdere beperking van de collectieve uitgaven tot stand te brengen, dan zou daarmee in ieder geval weer enig zicht verkregen kunnen worden op verbetering van onze economie en werkgelegenheid.

Korte termijn-aanpak

Eén van de grootste gevaren van de laatste jaren is geweest dat men telkens weer met een korte-termijn-aanpak dacht de problemen de baas te kunnen. Nu begint gelukkig het inzicht door te breken dat wij alleen maar uit de problemen kunnen komen wanneer wij aan die verleiding weerstand bieden en maatregelen treffen die een structurele verbetering met zich meebrengen. Wij hebben zowel in de loon- als in de collectieve sector jarenlang meer uitgegeven dan wij verdiend hadden. Dat kan nu niet meer. Iedereen zal een stapje terug moeten doen om een gezonde basis voor onze bedrijven te krijgen. Alleen langs die weg kunnen wij de 10.000-den jongeren die ook graag aan de slag willen weer zicht op werkgelegenheid bieden. Met een gelijktijdige lastenverlichting kan het verlies in koopkracht worden beperkt. Wij zullen echter de realiteit onder de ogen moeten zien dat aan enig koopkrachtverlies niet te ontkomen zal zijn. Daarbij vinden wij het niet onredelijk dat van hogere inkomens een wat groter offer wordt gevraagd, zij het dat wij ons zullen blijven verzetten tegen een rigoreuze nivellering, zoals nu door de PvdA en de FNV wordt bepleit. Terecht heeft prof. Witteveen gewaarschuwd tegen de gevaren daarvan, ook voor onze economie. De Kamer heeft het kabinet en de sociale partners een duidelijke richting gewezen. Laten wij hopen dat het mogelijk zal zijn in ons land de koe nu echt een keer bij de horens te pakken.

Ons welvaartsniveau is nog steeds uitzonderlijk hoog. Dan mag best van iedereen naar draagkracht een offer worden gevraagd. De remmen moeten nu echt een keer pakken, anders glijden wij het dal in van werkloosheid en verarming. En wat is er nu socialer om dat te voorkomen?

Van achter de groene gordijnen

door Henk Krol

Tijdens de in de Tweede Kamer gehouden algemene beschouwingen begon fractievoorzitter mr. J. G. Rietkerk zijn bijdrage met de opmerking dat het een ernstige zaak is wanneer men een kabinet verwijt dat het geen oplossing weet te bieden voor de problemen waar ons land mee worstelt. Zeker wanneer het zijn laatste regeringsperiode ingaat en vastgesteld moet worden, dat het de doelstellingen, die het bij zijn optreden heeft aangegeven, niet heeft kunnen verwezenlijken.

Rietkerk memoreerde nog eens dat onze welvaartstrein in een steeds grotere versnelling bergafwaarts gaat.

„De mooie vooruitzichten van gestage economische groei, van voldoende en volwaardige werkgelegenheid, van behoorlijke en sterk gespreide welvaart dreigen achter de horizon te verdwijnen en wij steunen af op een uitzichtloos dal van regen en mist, van werkloosheid en verarming”. Nederland kent nu 280.000 werklozen, 640.000 wao-ers, 2,6 miljoen niet-actieven tegenover 4,7 miljoen werkenden. Op iedere vijf actieven zijn er drie niet-actieven. De arbeidsinkomensquote is volgens Rietkerk gestegen tot een „onmogelijke hoogte”: 97,5 procent.

„Omdat er gelukkig ook nog bedrijven zijn die redelijk renderen, betekent dit dat in vele ondernemingen de arbeidskostenfactor al meer dan 100 procent van de bedrijfsresultaten voor zich opeist. Gevolg: nog meer bedrijfssluitingen of drastische uitstoot van arbeidskrachten. Dat is het sombere toekomstbeeld waarover mijn fractie zich de grootst mogelijke zorgen maakt”. Rietkerk zoekt hiervoor, in tegenstelling tot de oppositie, de schuld niet bij het kabinet. De groeiverwachting is de laatste drie jaar teruggelopen van 9 tot 0,9 procent en op die manier kan natuurlijk geen mens zijn oorspronkelijke doelstellingen halen. „Dan kunnen wij Van Agt ook wel gaan verwijten dat de opec-landen de olieprijsen alsmat verhoogden”.

Rietkerk blijft echter wel met de vraag zitten of het beleid niet eerder en nog meer had moeten worden bijgestuurd.

Onthullende analyse

Rietkerk zei nog nooit een begroting aangetroffen te hebben met zo'n onthullende analyse over de onmogelijkheid de collectieve sector en in het bijzonder de

overdrachtsuitgaven ongemoeid te laten.

„Ondanks de door het kabinet voorgestelde beperkingen met het zo gehoorde bestek-beleid, met de loonmaatregel voor 1980, met de departementale bezuinigingsronden, met de 820 miljoen bezuiniging op sociale uitkeringen en met de 800 miljoen die extra van de ambtenaren moeten worden gevraagd zullen de overdrachtsuitgaven ook volgend jaar met nog 9 procent toenemen.

En dat bij een economische groei van praktisch nul”. Rietkerk rekende voor dat wanneer het beleid verder ongewijzigd zou blijven en er zou geen reële loonstijging plaatsvinden er zelfs bij een economische groei van 2 procent toch niets zou overblijven voor de particuliere sector in de komende periode.

Gezien het feit dat niemand rekent op 2 procent groei en het werkelijke percentage aanzienlijk lager zal liggen moet er zonder meer op worden gerekend dat onze economie nog verder in de versukkeling zal raken en de werkloosheid vooroorlogse afmetingen zal gaan aannemen als de overdrachtsuitgaven niet nog verder worden teruggedrongen. Rietkerk: „En dan mag men zeer emotioneel doen over het verder beperken van collectieve uitgaven: ik geef even emotioneel de voorkeur aan verdergaande verantwoorde beperkingen. Omdat er alleen dan uitzicht komt op blijvende werkgelegenheid voor de tienduizenden jongeren, vrouwen en ouderen die zich graag een eigen bestaan willen verschaffen”.

Volgens hem staan anders twee dingen vast. Allereerst dat er dan een nog grotere structurele werkloosheid ontstaat en vervolgens dat wij dan binnenkort gedwongen zullen zijn tot een werkelijke verlaging van de sociale uitkeringen te komen. Ook van degenen die deze uitkeringen echt nodig hebben. En dat is het laatste wat de VVD wil. Juist daarom is het onze plicht, zo vindt de fractievoorzitter, er werkelijk alles aan te doen om de gehele collectieve sector te herwaarderen door minder nodige aanspraken te beperken, meer eigen verantwoordelijkheden en eigen bijdragen in te bouwen, toelatingsvoorwaarden te verscherpen, ook om werkgeversmisbruik te voorkomen, betere controle toe te passen en misbruik nu eens effectief te bestrijden.

Maatschappelijk draagvlak

Rietkerk zei in zijn bijdrage verder dat hij bij het optreden van dit kabinet het maatschappelijk draagvlak ervan breder had ingeschat dan het misschien zelf zou verwachten, omdat aan het organiseren van het menselijk geluk door middel van de collectiviteit grenzen worden gesteld, die niet straffeloos kunnen worden overschreden. „Dat sloeg niet alleen op de toenemende bureaucratisering. Dat had niet alleen betrekking op het verzet tegen schaalvergroting, massa-organisatie en verkillig van onze maatschappelijke verhoudingen, maar ook op het herstel van evenwicht in onze economie.”

creatie • recreatie • recreatie • recr

SKIPPER CLUB CHARTER

05155-1599

Een vaarvakantie in het Friese merengebied is uniek. Wij verhuren uitstekend verzorgde nieuwe dieselmotorjachten van 7,5 tot 11 m. Vaarervaring niet noodzakelijk, uitgebreide instructie bij afvaart. Vraag gratis kleurenfolder aan.

Voor- en naseizoen korting!

Postbus 5
8650 AA IJlst (Fr.)

Rietkerk: 'Trein glijdt door'

Aardgasbaten

Voor wat de extra opbrengst van de aardgasbaten van 1,3 miljard betreft liet Rietkerk er geen misverstand over bestaan dat de VVD het onaanvaardbaar zou vinden wanneer hieraan zou worden getornd. Volgens hem zijn deze extra baten hard nodig om de uitgeholde positie van onze ondernemingen te versterken en daarmee tot een structurele verbetering van de werkgelegenheid te komen. Rietkerk: „Ook met de beperking van het financieringsstekort tot 5¼ procent heeft het kabinet er blijk van gegeven grenzen te willen stellen aan het overheidsbeslag op onze nationale middelen. De noodzaak daarvan is evident. Verhoging van de rentestand, te weinig ruimte voor de financiering van ondernemingsactiviteiten, verslechtering van de betalingsbalans en, last but not least, een ondraaglijke renteschuld zijn de perspectieven, als dit tekort niet fors wordt aangepakt.

Premie gehuwde vrouw

De VVD liet in dit debat ook duidelijk merken niet te voelen voor het niet meer terugbetalen van teveel premie van de gehuwde vrouw. Dat is geen methode om verder de uitgaven te beperken. „Dat heeft niets met bezuiniging te maken en staat dwars op het door dit kabinet gevoerde emancipatiebeleid”.

Rietkerks grootste zorg is het telkens weer met halve maatregelen te worden geconfronteerd. Dat lost de problemen niet op.

„Dan pakken de remmen niet en blijft de trein doorglijden”.

Een matiging met 1 of 1,5 procent is volgens hem niet voldoende. De VVD zou het liefst zien dat er besloten werd tot een halvering van de vakantie-uitkering omdat zo'n maatregel ook sociaal verantwoord is.

De dagelijkse inkomenspositie van de gezinnen wordt er nauwelijks door aangetast, zeker niet wanneer premieverhogingen dan achterwege kunnen blijven.

Rietkerk: „De werkloosheid kan er op middellange termijn met zo'n 50.000 door verbeteren. De bedrijfsinvesteringen nemen met 4,5 procent toe. De betalingsbalans wordt weer duidelijk positief. Het is nodig dat er door ons minder geconsumeerd wordt. Waar kunnen die beperkingen dan beter aangebracht worden dan op bestedingen die voor een groot deel naar het buitenland gaan? De doorwerking van deze maatregel in de collectieve uitgaven levert ook op dat gebied een wezenlijke lastenverlaging op.

Kortom, over de gehele linie kan daarmee een keer ten goede worden verkregen. Terwijl de afgesloten cao's voor het overige ongemoeid kunnen blijven”.

D'66: „Gezwabber”

Tijdens die algemene beschouwingen sprak Rietkerk terloops ook nog even over D'66.

„Terwijl de heer Terlouw ons via krantenartikelen opwekt ons toch wat meer bezig te houden met de zorgen

die in Amerika leven over de onvoldoende defensie-inspanning van Europa, laat de heer Engwirda weten dat er volgens D'66 nog veel meer op defensie bezuinigd moet worden.

En terwijl de heer Terlouw oproept tot bezinning op de verwantschap tussen de Amerikaanse politieke ideologie en die van onszelf, bepleit zijn vice-voorzitter voor de rode haan om toch vooral niet te sterk tegen Amerika aan te leunen, maar de Europese lijn van bondskanselier Schmidt te volgen als het gaat om ontspanning en vermindering van de kernbewapening. En dat terwijl D'66 in december vorig jaar over die kernbewapening een standpunt innam dat volstrekt tegengesteld was aan dat van NAVO-partner Duitsland. Ik durf te zeggen dat juist dankzij de door Schmidt zo sterk bepleite NAVO-beslissing tot plaatsing van kernwapens in antwoord op de ss-20-dreiging vanuit Rusland de nodige voorwaarden voor onderhandelingen over wederzijdse kernwapenvermindering in Europa zijn geschapen. Als er iemand is die zich in deze zaak niet mag beroepen op de heer Schmidt, dan is het wel de heer Brinkhorst. Ik vind dit ronduit gezwabber van D'66 waar niemand iets mee opschiet.

Woningbouw

Rietkerk wees erop dat zolang de regering niet bereid is af te stappen van het dynamische kostprijs huursysteem het voor de VVD uitgesloten lijkt de institutionele beleggers weer in voldoende mate in woningbouw te interesseren. Hij verzocht het kabinet dan ook dringend deze zaak open te breken. „Dan komt er perspectief voor zeker 10.000 woningen meer, met alle gunstige effecten voor de werkgelegenheid.”

Bij het onderwerp onderwijs kwam de VVD zelfs met een motie over de voorgenomen bezuinigingen. De letterlijke tekst vindt u hiernaast.”

Inflatiecorrectie

Tenslotte zei Rietkerk dat het kabinet terecht heeft vastgehouden aan de 100 procent inflatiecorrectie en daarmee sluipende belastingverhoging heeft afgewezen. Maar ook in meer algemene zin verlegt het kabinet de koers van de overheid naar de burgers zelf. Die richting is volgens de VVD een goede, maar ze wordt nog lang niet ver genoeg gevolgd.

De andere koers is die van nog meer overheidsbemoeienis, een nog groter financieringsstekort, een nog groter overheidscircuit met quartaire sector en nivellering. Het is mijn stellige overtuiging dat die ons snel in Deense of Engelse toestanden zou brengen.

Daarom hebben wij dit kabinet gesteund, ook al heeft het niet in alle opzichten aan onze verwachtingen voldaan, ook vanwege tegenwerking vanuit deze kamer. Wij vinden dat er voor volgend jaar meer moet gebeuren. Ik heb aangegeven hoe wij ons dat voorstellen.

Van achter de groene gordijnen

Porthine

Zoals gebruikelijk begon de Kamer ook dit parlementaire jaar met het opmaken van een opgave van drie kandidaten die aan Hare Majesteit de Koningin zal worden aangeboden om daaruit de voorzitter van de Kamer voor deze zittingsperiode te kiezen. De traditie wil dat bovenaan die lijst de naam komt van een kandidaat van de grootste partij (in dit geval PvdA), gevolgd door de namen van kandidaten uit de daaropvolgende partijen (CDA en VVD).

Als voorzitter van de stemcommissie werd de liberaal Theo Joekes benoemd. Bij de stemmingen kregen de leden Dolman (PvdA), Schakel (CDA) en Porthine (VVD) de volstrekte meerderheid.

Geen papieren woningen

Na vragenurtje, vaststelling van de recesperiodes en regeling van werkzaamheden werd er allereerst gesproken over de brieven van de staatssecretaris van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over het woningbouwprogramma voor 1980.

Onze woordvoerder Pol de Beer memoreerde daarbij dat het weliswaar slecht gaat met de woningbouw, maar lang niet over de hele linie. In de woningsector gaat het zelfs heel goed en ook de bouw van premiecorporatiewoningen ziet er veelbelovend uit. Ook met een deel van de premiekoopwoningen, die zeer vermoedelijk niet gebouwd worden, over te hevelen naar de premie-koopwoningen. Hij onderstreepte nog eens het VVD-standpunt dat het goed is om met name voor de lagere inkomensgroepen het eigen woningbezit te stimuleren.

Om zijn betoog kracht bij te zetten kwam De Beer met een motie met als doel het geld van 5000 premie-beleggerswoningen, die zeer vermoedelijk niet gebouwd worden, over te hevelen naar de premie-koopwoningen. Met het geld wat dan zou vrijkomen vanwege minder individuele huursubsidie zou vervolgens een groot deel van de verhoging van de premie met f 1000,— kunnen worden gedekt. Meer woningen zouden dan voor meer mensen bereikbaar worden. Pol de Beer: „Het gaat erom, dat we geen papieren programma uitvoeren, maar dat we echte woningen bouwen, ook ter wille van de werkgelegenheid”.

f 50,— voor de minima

Die dag werd ook gesproken over de brief van de minister van Sociale Zaken over het prijsverloop in 1980 waarin de regering laat weten wel ongeveer 25 miljoen ter beschikking te willen stellen om mensen met minimum-inkomens in deze kwetsbare tijden zoveel mogelijk tegemoet te kunnen komen.

Bekend werd dat mensen met een minimum-inkomen er in 1980 voor f 120,— in koopkracht op achteruit zouden gaan. Het CDA pleitte net als de VVD al geruime tijd voor het zoveel mogelijk in stand houden van de koopkracht van de gezinnen met een minimum-inkomen. Maar bij het bekend worden van nog pessimistischer cijfers bleek dat zelfs dit niet haalbaar zou blijken te zijn. Toch bleef het CDA vasthouden aan een uitkering ineens

voor alle gezinnen met een minimum-inkomen. De Korte waarschuwde ervoor dat dit technisch onuitvoerbaar zou zijn omdat deze totale groep niet in archief voorkomt en er ook geen mogelijkheid zou zijn om de uitbetaling goed te regelen. „Je kunt toch niet van deze mensen verwachten dat ze met hun hele hebben en houwen naar het postkantoor gaan om daar aan het loket aan te gaan tonen dat ze recht zouden hebben op een dergelijke uitkering?”

De Korte kwam dan ook met een praktisch voorstel: geef een extra uitkering aan de allerkwetsbaarste groep onder die gezinnen, te weten de gezinnen met kinderen. Gezinnen dus waar meer dan twee monden gevoed moeten worden uit dat minimum-inkomen. Dat is een groep die wel makkelijk te achterhalen is, de Raden van Arbeid kunnen deze groep in verband met hun kinderbij-slagadministratie heel makkelijk uit hun archieven lichten. Bovendien kun je in dit geval echt helpen, je hebt dan immers per geval een bedrag van f 120,— beschikbaar.

Het CDA voelde echter niet al te veel voor deze gerichte hulp en bleef vasthouden aan een uitkering voor zoveel mogelijk mensen. Toen de regering dan ook liet weten dat de plannen van het CDA technisch niet uitvoerbaar waren vroeg men de minister om dan maar met f 50,— voor iedere minimum-uitkering (al dan niet als gezin) over de tafel te komen. Dat voorstel kon in de ogen van De Korte geen genade vinden, het zou de overheid immers 60 miljoen gaan kosten terwijl er maar 25 miljoen beschikbaar is en bovendien zou in het CDA-voorstel ook het bedrijfsleven nog eens met 20 miljoen over de brug moeten komen. Dat zijn bedragen die in deze zorgelijke tijden nu eenmaal niet verantwoord kunnen worden.

Vrouwen in de VVD afd. Twente

organiseert een
bijeenkomst op maandag 3
november a.s. om 19.30
uur in Motel „Wapen van
Delden”, Langestraat
1-3-8, Delden.
Spreker: drs. L. Rempt-
Halmans de Jongh.
Onderwerp: Kopenhagen
1980.

Motie Rietkerk en Lubbers tegen korting onderwijssalarissen

Op 10 oktober hebben de fractievoorzitters van VVD en CDA in de Tweede Kamer een motie ingediend, waarin ze zich keren tegen de door de regering voorgestelde kortingen op het salaris van het onderwijzend personeel. De beide indieners zijn van oordeel dat de plannen van het kabinet door de ontkoppeling van de ambtenarensalarissen afbreuk doet aan een evenwichtig arbeidsvoorwaardenbeleid in de onderwijssector. De motie spreekt uit dat de hieruit voortvloeiende bezuinigingsvoorstellen in deze vorm niet aanvaardbaar zijn.

De motie luidt verder: „De Kamer voorts van oordeel, dat bij de voor 1980 te treffen bezuinigingen op de begroting van Onderwijs en Wetenschappen de zorg voor:

- a. de kwaliteit van het onderwijs;
 - b. de toegankelijkheid van onderwijsvoorzieningen;
 - c. de werkgelegenheid in het onderwijs,
- uitgangspunten van beleid dienen te zijn;

van oordeel, dat derhalve de materiële bezuinigingen slechts in beperkte mate kunnen worden getroffen;

nodigt de Regering uit, met inachtneming van al het voorafgaande evenwichtige voorstellen voor de bezuinigingen op de begroting van Onderwijs en Wetenschappen te doen;

ten slotte van oordeel, dat mede in het licht van de inkomensontwikkelingen buiten de sector van het onderwijs een nadere bezinning op de salarisstructuur binnen het onderwijs noodzakelijk is;

nodigt de Regering uit, hierover met de betreffende organisaties zo spoedig mogelijk in overleg te treden en over de uitkomsten van dit overleg de Kamer te rapporteren,

en gaat over tot de orde van de dag.

Rietkerk
Lubbers

Vijf VVD-punten

De financieel-economisch specialist van de VVD-fractie, de heer Joekes, die zijn bijdrage had voorbereid samen met zijn collega De Korte kwam met vijf punten om aanvullend te bezuinigen:

Punt 1: Het voorgestelde volumebeleid met betrekking tot de hulp aan mensen om uit de WAO en AWW in het arbeidsproces terug te komen. Daarbij speelt ook een rol, de toepassing van de 5 %-regeling; dat proces moet versneld worden. Tegelijkertijd moet de toepassing van het begrip passende arbeid verscherpt worden. Dat laatste is een kwestie van een ministeriële aanwijzing aan de Gewestelijke Arbeidsbureaus. De opbrengst van die

twee volume-maatregelen samen kan in de orde van 100 mln. liggen.

Punt 2. Wij willen het ziekteverzuim daadwerkelijk bestrijden door invoering - ik moet eigenlijk zeggen wederinvoering - van één onbetaalde eerste wachtdag voor iedereen. De totale netto-besparing daarvan kan op circa 400 mln. berekend worden (Antw. 196).

Punt 3. De controle op het misbruik van de sociale zekerheid - misbruik door werkgevers en werknemers - moet intensiever worden gemaakt. Dat kan onder andere gebeuren door regionale bundeling van het werk van de opsporingsambtenaren en het inzetten van meer opsporingspersoneel. Wij denken daarbij uiteraard aan het opsporen van alle fraudeurs, met inbegrip van de grotere, zoals koppelbazen. De opbrengst kan in de orde liggen van 250 mln..

Punt 4. Versnelling van het beleid tot invoering van de norm voor het aantal ziekenhuisbedden van 4 per 1000 inwoners. Nu bedraagt dat aantal 5,3, dus 1,3 promille meer. Dat komt neer op 17.000 ziekenhuisbedden, zodat de norm op geen stukken na is gehaald. Gaan wij inderdaad van 5,3 naar 4 ‰, dan levert dat een bruto besparing op van 1,25 mld. Na correctie voor afvloeiingskosten - al is zoals bekend het verloop in de ziekenhuiswereld zeer groot - en de enigszins stijgende overheadkosten in aanmerking genomen, kan de totale nettobesparing op 1 mld. gesteld worden. Het is redelijk te veronderstellen dat daarvan een kwart in het eerste jaar, 1981, verwezenlijkt kan worden. Opbrengst in 1981: 250 miljoen.

Ik wijs er nog op, dat hiervoor geen wetgeving nodig zou zijn. De Wet Ziekenhuisvoorzieningen geeft de Staatssecretaris de bevoegdheid maatregelen terzake te nemen. Reden temeer om dat snel te doen.

De vier genoemde punten leveren samen in 1981 ongeveer een miljard gulden op.

Als wij daar als vijfde punt nog bij rekenen een bedrag van rond 300 mln., dat vrij gemakkelijk te vinden zou zijn in een nadere toepassing van het profijtbeginnsel, dan komen wij net zowat op het bedrag van 1 ¼ miljard dat de regering, overigens terecht, aan de rijksbijdragen aan de sociale sector wil onttrekken, een operatie waardoor de premiedruk met 0,4 procentpunt zou moeten stijgen. Dat laatste zou in onze opzet dus niet nodig zijn.

Evenmin zou het in die opzet nodig zijn dat de Regering, als beloning voor de loonmatiging, het tekort toch weer met een miljard vergrootte.

Doorzetten loont

door
Frits Korthals Altes
voorzitter

Het definitief opgaan - niet langer federatief samengaan - van KVP, ARP en CHU in het CDA is een feit van uitzonderlijke betekenis in de ontwikkeling van ons partijwezen. In de dertien jaar waarin de confessionelen van „samen uit samen thuis” tot „samen onder een dak” kwamen, hebben velen, en zeker niet alleen de sceptici onder ons, getwijfeld aan de mogelijkheid dat protestanten van zeer onderscheiden opvatting, cultuur en achtergrond met elkander zouden kunnen samengaan in één partij, en dan nog samen met de katholieken. Achteraf mag worden vastgesteld dat het misschien juist dankzij de grote volharding van de KVP mogelijk bleek dat het CDA als eenheidspartij tot stand kwam. Zeker is dat zonder het doorzettingsvermogen en het inmiddels wel spreekwoordelijke optimisme van Piet Steenkamp het samengaan geen doorgang zou hebben gevonden. Alle moeilijkheden die hij op zijn weg vond, heeft hij met gelijkblijvende bijmoedigheid tot een oplossing weten te brengen. Wij mogen over zijn prestatie onze onverbloemde bewondering uitspreken en ook over de wijze waarop hij deze verrichtte: hij was zozeer van het eigen ideaal vervuld, dat hij het wist te verwezenlijken zonder zich tegen andere partijen af te zetten. Dat kan, de eerlijkheid gebiedt dit te erkennen, van slechts weinig andere politici worden gezegd.

AR-splijfstof

Dat met het tot stand komen van het CDA de spanningen tussen de samenstellende delen zouden zijn verdwenen, zal niemand hebben verwacht. Wel wekte het verbazing - en vermoedelijk in CDA-kring hier en daar ook wel irritatie - dat de afgetreden AR-voorzitter zo nadrukkelijk op de politieke splijfstof wees die in een deel van zijn voormalige partij aanwezig was en die hij in kritische staat in het CDA inbracht. Het blijft een instabiel element in het CDA dat, zolang het ook in Kamerzetels tot uitdrukking blijft komen, tot tweeslachtigheid zal leiden, ongeacht de partner(s) met welke het CDA na de komende verkiezingen gaat samenwerken.

FDP-winst

In Europa, vooral in Duitsland, zijn het de liberalen die een gelukwens verdienen. Wij mogen ons verheugen over het verkiezingssucces van de FDP die als enige partij won en sterker werd dan ooit. Wij hebben onze zusterpartij in de Federatie van Europese Liberaal-Democraten dan ook onze gelukwensen doen toekomen. Voor de Nederlandse radio of televisie was het helaas niet mogelijk van onze verbondenheid en vreugde te getuigen.

NOS

Wel konden wij de avond van de verkiezingen voor de NOS het vreemde beeld zien dat naast een christendemocraat en een socialist de heer Van Rappard aan het gesprek over de Duitse verkiezingen deelnam. Over het ontbreken van een VVD'er in dit programma, terwijl de

zusterpartij FDP nota bene won, heeft NCR-Handelsblad de verantwoordelijke redacteur aan de tand gevoeld. Van Rappard zou gevraagd zijn als Nederlandse conservatief Strauss te verdedigen. (Het CDA verdedigt zijn zusterpartij met welke het in het Europese parlement wel samenwerkt, klaarblijkelijk bij voorbaat niet.) Van Rappard zou ook verwoorden wat in een deel van de Nederlandse samenleving leeft. Een vreemde gedachten-gang. Reeds in de jaren '60 ging Van Rappard op het toneel van de landspolitiek bij gebrek aan steun volledig af. De VVD is sedertdien alleen maar een steeds groter deel van wat er in de Nederlandse samenleving leeft gaan vertegenwoordigen. Maar daaraan had de NOS-redacteur blijkbaar geen boodschap. Kennelijk door de NRC-redacteur enigszins in het nauw gebracht, verklaart de NOS-redacteur volgens het artikel ¹⁾: „Het is beslist geen lulligheid geweest om Van Rappard te nemen, noch een gemenigheid om een liberaal buiten de set te houden”. Het zal dan wel knulligheid zijn geweest, denk ik dan maar, en gebrek aan inzicht in de verkiezingsuitslag in Duitsland waar winst van de liberalen evenzeer te verwachten was als het verlies van Strauss. Onze vreugde over de liberale winst in Duitsland wordt er niet minder om en de VVD gedijt beter tegen de verdrukking in.

¹⁾ Spiegelgingen door Max Paumen in NCR/Handelsblad van vrijdag 10 oktober 1980

Haagse Damesbeurs

Onder de foto bij het verslag van de VVD-activiteiten op de Haagse Damesbeurs stond abusievelijk de naam vermeld van Erica Verkerk in plaats van die van mevrouw drs. Vos-van Gortel, wethouder van Den Haag die op de foto naast mevrouw Ginjaar prijkte. Erica Verkerk leverde overigens wel haar bijdrage aan het vele, goede werk van de propagandacommissie van de afdeling Den Haag.

Annelien Kappeyne: 'Vrouwelijke Kamerleden geen buitenissigheid meer'

„Het is niet zo, dat vrouwelijke Kamerleden zich als een soort van buitenissigheid in de Kamer voelen. Het Nederlandse parlement heeft het stadium, waarin vrouwelijke deelneming aan een debat als een bijzonderheid moest worden gewaardeerd, al geruime tijd ver achter zich gelaten.”

Deze conclusie trekt mr. Annelien Kappeyne van de Coppello - voor de VVD reeds negen jaar lid van de Tweede Kamer - in een artikel „Mijn ervaringen als vrouw in de politiek”, als bijzondere bijdrage opgenomen in het Encyclopedisch Jaarboek 1980 - een uitgaaf van Elsevier (Amsterdam/Brussel). Het liberale Kamerlid stelt zich verder op het standpunt, dat vrouwen in de Kamer „redelijk zijn geïntegreerd” en concludeert dat er in de Kamer geen speciaal afwijkend verwachtingspatroon jegens hen bestaat. In haar bijdrage - geschreven op verzoek van de Winkler Prins-redactie - gaat zij o.m. in op de vraag of vrouwen - door extra nadruk te leggen bijvoorbeeld op de vrouwelijke elementen in hun uiterlijk - zich bepaalde voordelen verwerven ten opzichte van mannen. Mevrouw Kappeyne van de Coppello laat de vraag niet onbeantwoord: in het oordeel (over nieuwe Kamerleden) wordt met betrekking tot vrouwen wel degelijk meegewogen in hoeverre zij de nadruk leggen op hun uiterlijke verschijning en eventueel speciaal als vrouw willen worden bejegend. Vrouwen - aldus het artikel - die hun uiterlijk goed verzorgen kunnen doorgaans rekenen op welwillende belangstelling. Mr. Kappeyne van de Coppello noemt het niet uitgesloten dat deze verzorging, gevoegd bij persoonlijke charme, in een incidenteel geval bewerkstelligt dat een verzoek van betrokkene eerder wordt ingewilligd. Op de besluitvorming van de Kamer in het algemeen hebben uiterlijkheden geen invloed, zo voegt zij daaraan toe. Ook

Annelien Kappeyne...redelijk geïntegreerd...

benadrukt zij, dat politieke standpunten, zakelijke argumenten en een sfeer die ontstaan is na eerdere besluiten de doorslag geven, waarbij „vrouw zijn of vrouwelijk zijn geen gewicht in de schaal leggen”.

Het liberale Kamerlid - naar haar eigen woorden „zelf object van nieuwsgierigheid geworden” - zegt voor zichzelf niet te klagen te hebben over de ervaringen, die zij als vrouw in de politiek opdoet. „Toch hoop ik,” zo besluit zij haar bijdrage, „dat het moment zal aanbreken waarop ieder mens als individuele persoonlijkheid zal worden gewaardeerd, onafhankelijk van het geslacht waartoe hij behoort”.

Cursusactiviteiten: Stichting VVD

Cursus: Volkshuisvestingsbeleid, organisatie: Provinciale Commissie Vorming en scholing (KC Drenthe), plaats: Hotel Prakken te Beilen, data: 10, 17 en 24 november 1980, aanvang: 20.00 uur, kosten: f 25,— inclusief consumpties.

maandag 10 november: J. M. de Boer, lid Tweede Kamer voor de VVD over: „algemene politieke aspecten van het volkshuisvestingsbeleid”.

maandag 24 november: mevrouw J. P. Hansen v.d.

Linden, VVD-raadslid te Emmen, tevens statenlid, over: „een liberaal volkshuisvestingsbeleid in de gemeente”

Aanmeldingen met spoed vóór maandag 3 november bij de kaderfunctionaris KC Drenthe, de heer F. Roerig, Westhove 18 te Roden, vergezeld van uw ingevulde betaalkaart of betaalcheque. Ook kunt u het cursusgeld storten op bankrekeningnr. 570829569 bij de ABN te Roden t.n.v. Provinciale Commissie Vorming en scholing VVD Drenthe, onder vermelding van cursus en data: Postrekeningnr. van de bank: 802394.

Teldersstichting zoekt steun onder liberalen

Just in een periode waarin de verzorgingsstaat economisch en sociaal blijkt te stagneren, kunnen liberalen laten zien, dat zij passende, haalbare en vaak ook vernieuwende beleidsvoorstellen kunnen aandragen. Veel critici van het liberalisme denken nog steeds, dat deze eerbiedwaardige staatkundige benadering inmiddels verouderd is en door „behoudende karaktertrekken” eigenlijk weinig interessants over onze huidige en toekomstige maatschappijproblemen heeft te zeggen. Het tegendeel is het geval! De levendige discussies in de VVD over de Liberale Beginselverklaring en het Liberaal Manifest, en verschillende rapporten van de Teldersstichting hebben aangetoond dat liberalen soms met verrassende analyses en oplossingen komen, die hun tijd duidelijk vooruit zijn. Men denke aan de Teldersrapporten „Sociale Wetgeving: Misbruik - Oneigenlijk gebruik - Nieuwe Wegen” van 1972 (jaren voordat anderen de gevaren van wildgroei gingen zien), „Milieu, Groei en Schaarste” van 1975, „Sociale Zekerheid Nu en Morgen” van 1976, „Arbeid” van 1977, „Liberalisme in de Jaren Tachtig” van 1978 en „Een liberale visie op de verdeling van inkomen en vermogen” van 1979 dat o.a. door vooraanstaande economen als een originele en vernieuwende studie is ontvangen.

Breed Scala

In 1980 publiceerde de Teldersstichting reeds de rapporten „Internationale Ontwikkelingen” en „Namibië: een testcase voor Zuid-Afrika”. Dit laatste rapport is de eerste gedegen studie over de problematiek van dit land. Er volgt dit jaar nog een rapport over de Raden van Commissarissen. Binnen afzienbare tijd komen er nieuwe rapporten over Beheersing van Overheidsuitgaven, Verkeer en Vervoer, Rechtsbescherming, Internationale Noodhulp, Modern Liberalisme, Ontwikkelingssamenwerking in de jaren tachtig, de Politiek van de USSR, en andere onderwerpen. Voorts zijn voorbereidingen getroffen voor projecten op het terrein van Onderwijs, Emancipatie en Jeugd- en Jongerenproblemen.

Dubbel effect

Indien U in deze onderwerpen geïnteresseerd bent en de Teldersstichting wilt steunen, kunt U een abonnement op de rapporten nemen of donateur worden. Uw bijdragen hebben een dubbel effect, omdat de Teldersstichting subsidie ontvangt naar gelang van de eigen inkomsten (tot een maximum dat door het zeteltal van de VVD in de Tweede Kamer wordt bepaald). Een bijdrage van f 25,— levert de Stichting dus f 50,— extra studiemogelijkheden op.

Nieuwe donateurs die minstens f 25,— storten, ontvangen een gratis rapport naar keuze uit de onderstaande lijst. Nieuwe abonnees ontvangen in de toekomst alle rapporten direct thuis en kunnen bovendien gratis ook een rapport uit deze lijst bestellen. Hieronder volgen de nummers:

23. Kunst - zinnig subsidiëren, 1974

24. Naar een liberaal landbouwbeleid, 1975
25. Universiteit, Democratie en Wetenschap, 1975
26. Milieu, Groei en Schaarste, 1975
27. Vermogensaanwasdeling, 1975
28. Sociale Zekerheid Nu en Morgen, 1976
29. Nederland en de Derde Wereld, 1976
30. Over de Economische Orde in Nederland, 1977
31. Arbeid; een studie over de plaats van de arbeid in de maatschappij van morgen, 1977
32. Liberalisme in de Jaren Tachtig, 1978
33. Arbeidstijdverkorting op afbetaling, 1978
34. Een liberale visie op de verdeling van inkomen en vermogen, 1979
35. Energie tot 2000, 1979
36. Internationale Ontwikkelingen en Buitenlands Beleid,
37. Namibië: een testcase voor Zuid-Afrika, 1980.

Fiscaal aftrekbaar

Voor de donateurs is er voorts de mogelijkheid een steunabonnement van f 250,— per kalenderjaar te nemen, of om giften aan de Teldersstichting te doen. Zowel voor de kleine en de grote donateurs en steunabonnees (doch niet de gewone abonnees) geldt de giftenregeling, die van toepassing is op alle kerkelijke, charitatieve, culturele, wetenschappelijke en het algemeen nut beogende instellingen. Hieronder vallen ook politiek-wetenschappelijke instellingen, zoals de Prof. mr. B. M. Teldersstichting.

Het bedrag dat in een bepaald jaar aan giften is gedaan, komt voor aftrek in aanmerking voorzover dat meer bedraagt dan 1 % van het onzuivere inkomen (het inkomen vóór de vermindering wegens persoonlijke verplichtingen, buitengewone lasten, e.d.). Het totaal van de giften aan diverse instellingen dient minstens f 120,— of 1 % van het onzuiver inkomen te bedragen om aftrekbaar te zijn.

Voorbeelden:

onzuiver inkomen	in- niet aftrekbaar f 120,— resp. 1 %	Maximale aftrek: 10 %	aftrek: bereikt bij gift van:
f 10.000,—	f 120,—	f 1.000,—	f 1.120,—
f 25.000,—	f 250,—	f 2.500,—	f 2.750,—
f 50.000,—	f 500,—	f 5.000,—	f 5.500,—

Rechtstreekse giften zijn bij de schenker aftrekbaar in het jaar waarin zij zijn betaald. Indien het totaal der giften per jaar beneden het aftrekbare minimum blijft, kan door een combinatie van twee of meer jaren het minimum worden overschreden en de aftrekbaarheid wel worden bereikt.

Dezelfde combinatie-mogelijkheid verdient aanbeveling, indien weliswaar het minimum wordt overschre-

De staf van de Teldersstichting.
V.l.n.r.: H. B. Markowski, prof. dr. ir. J. J. C. Voorhoeve, mr. R. A. F. Verschoor, mevr. B. Bottinga-Lindhout, mevr. M. C. H. van der Luur, drs. A. W. Kröner, drs. P. J. H. M. Luijten.
Afwezig drs. P. H. Labohm.

den maar de maximale aftrek niet wordt bereikt. Een tijdige planning is gewenst, als in het ene jaar het maximum dreigt te worden overschreden, terwijl in het volgende jaar misschien zelfs het minimum niet gehaald wordt.

Ook is er de mogelijkheid een gift de vorm te geven van een *periodieke uitkering*. Voor dit soort giften gelden de minima en de maxima bij de aftrekbaarheid niet,

aangezien de betaalde (periodieke) termijnen aftrekbaar zijn onder het hoofd „Persoonlijke verplichtingen”, waaraan geen grens is gesteld. Wilt U meer weten over diverse mogelijkheden om voordelig giften te doen, dan zal de Teldersstichting gaarne inlichtingen verstrekken.

Het adres van de Teldersstichting is: Koninginnegracht 55a, 2514 AE 's-Gravenhage.

Steun aan Teldersstichting

Opzenden aan: Prof. Mr. S. M. Teldersstichting. Antwoordnummer 587, 2500 WB 's-Gravenhage (een postzegel is niet nodig).

Hierbij geef ik mij op als:

- ☐ donateur à f 25,— per jaar
Ik ontvang gratis rapport no....
- ☐ abonnee à f 42,50 per jaar (studerenden en scholieren f 32,50 per jaar)
Ik ontvang graag alle rapporten van 1980 en gratis rapport no.... (t/m 35)
- ☐ steunabonnee à f 250,— per jaar
Ik ontvang graag alle rapporten van 1980 en gratis (de) rapport(en) nr.(s)..... (t/m 35)
(U kunt een exemplaar bestellen van elk rapport dat U interesseert).
- ☐ contribuant en schenk de Teldersstichting:
f 100,— f 200,— f 300,—
f 500,— f
en ontvang graag in de toekomst alle rapporten gratis en de rapporten nr.(s)..... (t/m 37) gratis.
(U kunt een exemplaar ontvangen van elk rapport dat U interesseert)

- ☐ Ik wens nadere inlichtingen over de mogelijkheden voor het doen van een periodieke uitkering of legatering van een bedrag.

- ☐ Ik ontvang het liefst een accept-girokaart

- ☐ Het aangekruiste bedrag stort ik postrekening 3349769 t.n.v. de Prof. Mr. B. M. Teldersstichting, Koninginnegracht 55a, 2514 AE 's-Gravenhage.

(s.v.p. de door u gewenste mogelijkheid aankruisen)

Naam:.....

Adres:.....

Postcode:.....

Woonplaats:.....

Tel.:.....

Naam studiestelling:.....

(alleen voor studerenden)

(Handtekening):

Prof. Sterenberg: probleem kleine kernen hangt samen met leefmilieu

door Andreas W. Dijk
(medewerker Vereniging van
Staten- en Raadsleden der
VVD)

Er kan worden teruggeblikt op een succesvolle studiedag over de problematiek van Kleine Kernen, welke onder auspiciën van de Stichting VVD door de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD was georganiseerd op zaterdag 27 jl. te Twello.

Alle ingrediënten waren dan ook aanwezig: deskundige inleiders, die wisten te boeien, veel en geïnteresseerde deelnemers en een goede voorzitter.

Na een kort openingswoord van de heer M. de Bruijne, voorzitter van de Vereniging van Staten- en Raadsleden begon prof. ir. J. J. Sterenberg zijn inleiding.

De heer Sterenberg gaf eerst een aantal factoren, die de veelal slechte vormgeving van uitbreidingen van kleine kernen beïnvloeden, zoals te grote uitbreidingen in één keer, te weinig aanpassing aan het landschap en de bestaande bebouwing. Dit noemde hij echter een probleem voor stedenbouwkundigen/architecten, die dit als zij voldoende vakman zijn kunnen oplossen. Het echte kleine kernenprobleem hangt samen met het leefmilieu en wordt veelal veroorzaakt door een trek uit de stad, vaak als gevolg van het slechte milieu daar, de verkeersproblemen, gebrek aan passende of gewenste woonruimte en de verhoogde welvaart. Deze suburbanisatie zal reeds omwille van het milieu moeten worden tegengegaan en daar zijn ook regels voor nodig.

Regels

Om de sfeer in/van een dorp en de vrijheid van haar bewoners te handhaven zullen er regels moeten komen, die beperkingen stellen aan de hoeveelheid bebouwing en de toevloed van nieuwe bewoners. Maar ook terwille van de leefbaarheid in de steden zijn die regels nodig, want anders zullen de (binnen)steden door leegloop onleefbaar worden. Een stad zonder voldoende bewoners is dood. Voor het behoud van de stad zullen echter ook in die stad maatregelen moeten worden genomen. Geen verboden maar geboden. Wij moeten ons realiseren, dat kleine

kernen bestaansrecht hebben en er dus een bepaald voorzieningenniveau nodig is. Een absoluut bouwverbod zal leiden tot vermindering van voorzieningen. Daarnaast zal middels streekplannen moeten worden voorkomen, dat een kleine kern door zijn grote buurman wordt ingekapseld en verdrukt.

Als tweede inleider sprak prof. mr. R. Crince le Roy over de instrumenten van beleidsvoering. Hij constateerde, dat het overheidsinstrumentarium een zeer omvangrijk, weinig overzichtelijk geheel is geworden. Probleem hierbij is de roep om nieuwe wettelijke bepalingen als er zich nieuwe moeilijkheden voordoen. Vaak is dan nagelaten te bezien of de bestaande regelingen geen oplossing bieden. Het gevaar bestaat, dat zo het openbaar bestuur zelf verstikt raakt in het complex van wetgeving.

Wetgeving

Van minstens even groot belang naast het juridisch instrumentarium is de vraag of het bestuurlijk apparaat kwalitatief en kwantitatief gezien in staat is de opgedragen taken naar behoren uit te voeren, kan het bestuurlijk apparaat wel uit de voeten met al die juridische regels, wat zijn de financiële consequenties? Of algemener gesteld: is men zich voldoende bewust van de effecten van wetgeving?

De roep om nieuwe wetgeving is veelal een - politiek - zwaktebod; niet het juridische instrumentarium is onvoldoende, neen, men maakt onvoldoende gebruik van de mogelijkheden, aldus prof. Crince le Roy. Bij kleine kernen valt aan wettelijke werktuigen in de eerste plaats te denken aan de Wet op de ruimtelijke ordening. Het bestemmingsplan kan één van de belangrijkste instrumenten zijn; kan, want veel gemeenten hebben bijv. nog niet aan de bestemmingsplanplicht m.b.t. het buitengebied voldaan, terwijl op al bestaande bestemmingsplannen vaak het nodige valt af te dingen.

Daarnaast hebben gemeentelijke en provinciale besturen een autonome bevoegdheid om regelingen vast te stellen, zoals er zijn verordeningen tot bescherming van landschap en milieu, verordeningen inzake het gebruik van gebouwen en woningen. Ook de Woonruimtetwet en de Woningwet bieden houvast.

Privaatrecht

Naast bovengenoemde publiekrechtelijke regelingen maken gemeenten in de praktijk veel gebruik van privaatrecht, met name als zij beschikkingsmacht over onroerend goed hebben. Als grondeigenaresse kan zij via een uitgiftebeleid bij verkoop of middels erfpacht pogen bestuurlijke doeleinden te realiseren. De heer Crince le Roy staat niet afwijzend tegenover gebruik van privaatrecht, mits:

- privaatrecht achterwege blijft als aard en strekking een publiekrechtelijke regeling voorschrijven;
- privaatrecht niet gebruikt wordt om middelen van

Sprekers op de Studiedag
Kleine kernen,
v.l.n.r. prof. Sterenberg,
drs. De Bruijne en prof.
Crince le Roy

rechtsbescherming (o.a. Kroonberoep, AROB) te ontgaan.

Kortom er mogen geen algemene beginselen van behoorlijk bestuur worden geschonden.

Men moet zich realiseren dat veel problemen niet worden veroorzaakt door mankementen in de wetgeving, maar door gebrek aan beleidsvisie en -coördinatie. Het is vooral een kwestie van politieke wil om gezamenlijk, met gebruikmaking van de beschikbare middelen, tot de gewenste doeleinden te komen. Ook de verschillende beroepsmogelijkheden kunnen verdragend werken op de slagkracht van het bestuur. Beperking van beroepsmogelijkheden is echter geen oplossing, wel versnelling van de procedures. Daarnaast is in veel gevallen beroep overbodig als de besluitvorming zorgvuldiger is.

Discussie

De reeds tijdens de lunch informeel gestarte discussie spitste zich op een aantal hoofdpunten.

Veel problemen zijn het gevolg van problemen elders. De problemen moeten aan de bron worden aangepakt en dan niet via een ad hoc-beleid, want dan maken wij het elkaar onmogelijk door de hoeveelheid diverse regels. Alleen een

brede regeling zal aan een oplossing kunnen meehelpen. Daarnaast zal van de schaarse grond een beter gebruik moeten worden gemaakt door de grond niet één maar meerdere bestemmingen te geven.

Voor een kleine kern kan het bouwen van slechts twee huizen het behoud van de school of winkel betekenen. Zonder bouwbeperking zal er in het algemeen geen terugloop zijn. Een door de hogere overheid opgelegde groeibeperking roept irritatie op bij de burger en het gemeentebestuur. Een zorgvuldige, dus behoedzame groei kan het overlevingsmiddel van een leefbare kleine kern zijn.

Het grootste probleem werd toch wel het gebrek aan (politieke) moed bij bestuurders op ieder niveau genoemd. Te gemakkelijk wordt vaak gekozen voor de (schijnbaar) gemakkelijkste oplossing, voor de oplossing met de meeste electorale successen door toe te geven aan eisen van Jan en Alleman, waardoor feitelijk geen beleid kan worden en wordt gevoerd.

De problemen worden versluierd; en daardoor weten wij niet meer waarmee wij bezig zijn. Er wordt gevluucht in (nieuwe) regelingen, in plaats dat er werkelijk iets aan de oplossing van het probleem wordt gedaan.

Congres Staten- en Raadsleden in Lunteren

Op vrijdag 7 en zaterdag 8 november a.s. wordt het jaarlijkse congres van de Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD gehouden in het congrescentrum „De Blijde Werelt” te Lunteren. Tijdens dit congres zal ook de jaarvergadering worden gehouden.

Als sprekers zijn voor dit congres uitgenodigd: mevrouw H. V. van Someren-Downer, voorzitter van de VVD-fractie in de Eerste Kamer; mevrouw drs. M. W. M. Vos-van Gortel, VVD-wethouder te Den Haag en lid van de Raad voor Gemeentefinanciën en de heer G. C. Wallis de Vries, staatssecretaris van CRM.

De congresagenda luidt:

Vrijdag 7 november:

17.30 uur Aankomst deelnemers

18.30 uur Diner

19.45 uur Opening van het congres door de voorzitter van de Vereniging, de heer M. de Bruijne

20.00 uur Mevrouw H. V. van Someren-Downer spreekt over: „Algemene politiek en de gevolgen daarvan voor provincies en gemeenten”.

20.45 uur Discussie

21.25 uur Koffie

21.40 uur Mevrouw drs. M. W. M. Vos-van Gortel spreekt over: „Bezuinigingen in de praktijk van het Raads- en Statenlid”.

22.15 uur Discussie

Zaterdag 8 november:

10.00 uur De heer G. C. Wallis de Vries spreekt over: „Decentralisatie; vooral praktisch blijven”.

10.30 uur Discussie

11.00 uur Koffie

11.15 uur Jaarvergadering: tijdens deze vergadering zal afscheid worden genomen van drs. A. J. Eiff, die om statutaire redenen als bestuurslid moet aftreden. Ook zal officieel afscheid worden genomen van de heer H. G. van Zwijndregt, die na een periode van zeventien jaar op 1 mei j.l. zijn werkzaamheden voor de Vereniging, o.a. als secretaris van de Redactieraad van „Provincie en Gemeente” en medewerker van het Bureau voor Provincie- en Gemeentepolitiek heeft beëindigd. De lunch zal om ± 13.30 uur worden geserveerd, waarna het congres is gesloten.

Deelnemers aan het congres wordt verzocht zo snel mogelijk de bon van pag. 30 ingevuld te zenden aan het secretariaat van de Vereniging van Staten- en Raadsleden, Koninginnegracht 57, 2514 AE 's-Gravenhage.

De FDP, een liberale Lazarus

door Florus Wijsenbeek

De polls werden hoe langer hoe gunstiger voor onze Duitse-zusterpartij de FDP, maar toch hield ieder van ons zijn hart vast, want daar waar het er werkelijk op aan komt - in de verkiezingen - hadden ze het de laatste tijd niet zo best gedaan. Het was vooral zo gevaarlijk omdat het Duitse kiesstelsel een drempel van maar liefst 5 % kent, en dat hadden de Liberalen in 1978 niet gehaald in de deelstaten Nedersaksen en Hamburg en in mei van dit jaar niet in de grootste deelstaat Nordrhein-Westfalen. Ook in de Europese verkiezingen in de gehele Bondsrepubliek waren de liberalen gedaald van 7,9 % in 1976 naar 6 %.

Uiteindelijk is het wonderbaarlijk goed gegaan. Beter zelfs dan de meest optimistische voorspellingen: 10,6 % en een zetelwinst van 14, van 39 naar 53 op het totaal van 497 Bondsdagzetels.

Om dit succes te begrijpen en te verklaren moet men ook het Duitse kiesstelsel nader beschouwen. De Bondsdag heeft normaal 496 leden, de helft (248) wordt gekozen volgens de relatieve meerderheid in een district, de andere helft naar lijsten op deelstaat-niveau. Elke kiezer heeft twee stemmen, één voor de districtskandidaat en één voor de lijst. Deze tweede lijststemmen zijn echter bepalend voor de totale zetelverdeling in de Bondsdag naar evenredige vertegenwoordiging. De direct gewonnen zetels worden dus als het ware afgetrokken van het aantal tweede-stem zetels. De FDP, die sinds meer dan twintig jaar geen directe mandaten meer heeft, heeft in de campagne zeer duidelijk gespeeld op het effect van deze tweede stemmen, met als gevolg 3,4 % meer tweede dan eerste stemmen.

Argumenten

Er werden drie argumenten gebruikt om de kiezers (ook de aanhangers van andere partijen) vooral hun tweede stem aan de Liberalen te laten geven:

- Ten eerste moet in Duitsland het drie-partijen stelsel blijven bestaan om niet in een Engelse situatie te geraken, waar er totaal geen continuïteit van beleid is;
- Ten tweede moet in de huidige sociaal-liberale coalitie de rem van de liberalen op de radicale linkse vleugel van de SPD versterkt worden;
- En ten derde zouden alle christen-democraten die niet willen dat de uiterst rechtse Strauss bondskanselier wordt hun tweede stem aan ons moeten geven.

Naast het feit dat deze drie argumenten duidelijk aangeslagen zijn (in Noord-Duitsland waar men duidelijk meer moeite met Strauss had dan in Beieren wonnen de Liberalen zelfs 4,9 % meer tweede dan eerste stemmen, maar in de gehele Bondsrepubliek wist de FDP twee maal zoveel stemmen van de SPD als van de CDU/CSU te winnen) heeft de FDP in tegenstelling tot de twee anderen, die lustig met modder smeten, een zeer zakelijke campagne gevoerd.

De grote opgave voor de Liberalen zal nu zijn om het 1/3 deel van de aanhang, dat nieuwe FDP stemmen zijn, voor zich te behouden.

Hans-Dietrich Genscher

FDP-VVD-D'66

Tenslotte nog een paar opmerkingen over ons eigen land in dit verband. Voor hun in het Duitse politieke leven meer naar de socialisten neigende positie wordt de FDP door velen wel eens met D'66 vergeleken. Zeker is een gedeelte van de FDP evenals D'66 uit milieu-overwegingen tegen atoomenergie. Maar de liberaal-filosofische grondslagen van de partij, de opvattingen over buitenlandse en Europese politiek en vooral de sociaal-economische denkbeelden van de FDP zijn identiek met die van de VVD. En dus niet met die van D'66.

In de uitzending van de NOS over de Duitse verkiezingen werd verder naast de internationaal secretaris van de PvdA en een CDA-Europarlementariër, de Ridder van Rappard opgevoerd als liberaal. Of we deze botte schande onder de actie beschadiging VVD of onder de gebruikelijke Hilversumse stommiten moeten rekenen weet ik niet, maar onopgemerkt mogen we dit niet laten passeren.

Begrip voor begrippen

In de vele geschriften, nota's en folders, die over emancipatie handelen, treft men een aantal begrippen aan, dat regelmatig terugkomt.

Nu kan het gebeuren, dat deze begrippen als het ware een eigen leven gaan lijden, min of meer losgekoppeld van de oorspronkelijke nuchtere betekenis; er wordt een (gevoels)waarde aan toegekend, die afgeleid is van een persoonlijke ervaring en/of beoordeling, maar die los behoort te staan van het woord als zodanig, vooral als het door anderen wordt gebruikt.

Dit is soms ook het geval met de woorden die de verschillende situaties weergeven binnen het rollenspel van vrouwen en mannen in de huidige maatschappij. Immers, als van een vrouw wordt gezegd, dat zij rolbevestigend werk verricht in haar huishouden, wordt hieraan maar al te vaak een negatieve beoordeling gekoppeld.

Mogelijk vindt dit zijn oorsprong in het feit dat het bij sommige stromingen „in” is om huishoudelijk werk als saai en minderwaardig te bestempelen. Omdat dit rolbevestigend is - het bevestigt de vrouw in de haar traditioneel toebedachte rol - is het misverstand dat rolbevestiging DUS minderwaardig en saai zou zijn, maar al te snel ontstaan.

Rolbevestigend

In de beroepsfeer wordt dit begrip ook veel gehoord: de verpleegster, de kleuteronderwijzeres, de secretaresse zijn allen rolbevestigend bezig in hun verzorgende, koesterende en/of dienstbare werkzaamheden. Hieruit

dient geen beoordeling te spreken en zeker geen negatieve: het is niet meer dan een constatering, een indeling, die hooguit aangeeft, dat er ook andere mogelijkheden zijn.

Voor mannen liggen de rolbevestigende bezigheden vooral in het vlak van het uitoefenen van spierkracht, het beschutten en beschermen (politie en leger), de materiële zorg (kostwinner), terwijl hier bovendien nog enige misvattingen een hardnekkig leven lijden als zouden mannen vanaf hun geboorte meer aanleg voor techniek hebben en bovendien beter geoutilleerd ter wereld komen voor het bedrijven van hersenwerk. Daarentegen heeft het begrip rolbevestigend bij sommigen een vooropgestelde positieve klank, waarschijnlijk als tegenhanger van de wat verguisde rolbevestiging. Maar ook hiermee dient voorzichtig te worden omgegaan: zo min als elke verandering een verbetering moet zijn, zo min is elke rolbevestigende activiteit per definitie een winstpunt. Aardig is om voor deze begrippen het woordenboek op te slaan. Onze vier jaar oude van Dale kent op dit gebied tussen „rolaap” en „rolzuster” alleen maar het „rolgedrag” en het „rollenspel”. Natuurlijk vinden wij elders wel oude bekende: mannentaal (krachtige, flinke taal), vrouwentaal bestaat niet, wél vrouwenpraat (!) en dan is er het mannenwerk (werk dat past voor een man: kousenstoppen is geen...) en vrouwenwerk (werk voor vrouwen: zware koffers dragen is geen...; Koenen is van oordeel, dat metselen geen vrouwenwerk is). Dus is onze van Dale best aardig rolbevestigend, maar dat kan hij niet weten, omdat hij dat moeilijke woord zelf nog niet kent!

Najaarsconferentie Lunteren

Zoals al uitgebreid in het vorige nummer van *Vrijheid en Democratie* werd aangekondigd, houdt de Vrouwen in de VVD op vrijdag 31 oktober en zaterdag 1 november de Najaarsconferentie in „de Blijde Werelt” te Lunteren.

De conferentie begint op vrijdag om 16.00 uur. De sprekers voor de avond zijn staatssecretaris mevrouw drs. Neelie Smit-Kroes en minister Hans Wiegel, de aanvangstijd is 20.00 uur.

De zaterdagmorgen staat vanaf 9.30 uur in het teken van de volwassenen-educatie; als spreker werd bereid gevonden minister dr. Arie Pais. Vanaf 14.00 uur kunnen vragen worden gesteld aan de hiertoe aanwezige Eerste en Tweede Kamerleden.

Tijdens de spreekbeurten der bewindsliden zijn de bijeenkomsten openbaar.

Diegenen, die zich nog niet opgaven en dit nu met onderstaande strook willen doen, wordt verzocht deze ingevuld toe te zenden aan mw. Wietske Joldersma-Beenen, Provincialeweg West 51, 9851 EJ Haastrecht.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

geeft zich op voor deelname aan de Najaarsconferentie van de Organisatie Vrouwen in de VVD op 31 oktober en 1 november 1980 in „De Blijde Werelt” te Lunteren voor:

☐ de gehele conferentie	f 75,—
☐ vrijdag + diner	f 35,—
☐ vrijdagavond	f 7,50
☐ logies + ontbijt	f 40,—
☐ zaterdag + lunch	f 25,—
(betreffende hokje(s) zwart maken)	

Eventuele kamergenote: mevrouw
Afrekenen geschiedt bij aankomst in Lunteren.

VV
VROUWEN
D

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P. G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6141 PD Maastricht.

Mededelingen van het hoofdbestuur

I. A. Kandidaatstelling voor leden van het dagelijks bestuur:

1. Voor de tijdens de 34ste jaarlijkse algemene vergadering te vervullen vacature voor het voorzitterschap wegens het tussentijds aftreden van de heer mr. F. Korthals Altes heeft het hoofdbestuur krachtens zijn bevoegdheid vervat in artikel 23.7 van de statuten kandidaat gesteld de heer J. Kamminga te Groningen.
2. Voor de tijdens de 34ste jaarlijkse algemene vergadering te vervullen vacature voor het penningmeesterschap wegens het periodiek aftreden van de heer H. J. de Koster heeft het hoofdbestuur krachtens voormelde bevoegdheid kandidaat gesteld de heer mr. J. de Monchy te Rhooen.
3. Voor de tijdens de 34ste jaarlijkse algemene vergadering nieuw te vervullen functie van secretaris (voor de internationale contacten) heeft het hoofdbestuur krachtens voormelde bevoegdheid kandidaat gesteld de heer A. M. van Bemmelen te 's-Gravenhage.

Korte levensbeschrijvingen van de drie bovengenoemde kandidaten zijn in deze mededelingen opgenomen.)*

Naast het hoofdbestuur is ook elke ledenvergadering van een afdeling krachtens artikel 23.7 van de statuten bevoegd tot het stellen van een kandidaat voor elke vacature.

Van een door de ledenvergadering van de afdeling gestelde kandidaat dienen naam, woonplaats, afdeling, een schriftelijke bereidverklaring de kandidatuur te aanvaarden en een korte levensbeschrijving uiterlijk 31 december 1980 ter kennis te worden gebracht van de algemeen secretaris.

B. Indien de heer J. Kamminga te Groningen wordt benoemd tot voorzitter ontstaat een vacature voor het ondervoorzitterschap. Voor dat geval kunnen voorwaardelijk kandidaten worden gesteld voor het ondervoorzitterschap. Het hoofdbestuur deelt volgens artikel 42.4 van het huishoudelijk reglement mede dat de algemene vergadering waarin deze opvolging zal worden voorzien, zal zijn de 34ste jaarlijkse algemene vergadering op vrijdag 22 en zaterdag 23 mei 1981 in het Nederlands Congresgebouw te 's-Gravenhage. Het hoofdbestuur en elke ledenvergadering van een afdeling zijn overeenkomstig artikel 42.5 van het huishoudelijk reglement gedurende de periode van 22 december 1980 tot 1 maart 1981 bevoegd voor de ingeval van benoeming van de heer Kamminga tot voorzitter opvallende plaats van ondervoorzitter een kandidaat te stellen. Van een door een ledenvergadering van een afdeling voorwaardelijk te stellen kandidaat voor het ondervoorzitterschap dienen naam, woonplaats, afdeling, een schriftelijke bereidverklaring de kandidatuur te aanvaarden en een korte levensbeschrijving uiterlijk 1 maart 1981 te zijn ingediend bij de algemeen secretaris.

- Na publikatie zal tot in het vroege najaar van 1981 de mogelijkheid bestaan om na te gaan of de afdelingen,

partijcommissies en bijzondere groepen hun moties en amendementen in voldoende mate verwerkt vinden. Daarbij geldt het volgende:

- ten aanzien van moties en amendementen die in de bijlage van Vrijheid en Democratie van 20 mei 1980 staan afgedrukt hebben alle afdelingen, de partijcommissies en bijzondere groepen een zogenaamd „claim-recht”, dat wil zeggen de ledenvergaderingen van de afdelingen kunnen verzoeken om een bepaald(e) motie of amendement (weer) in de algemene vergadering te behandelen (voor zover deze/dit niet reeds te Rotterdam of Enschede behandeld en verwerkt is). N.B. Voor de bijzondere groepen geldt dat tot claimen bevoegd is het orgaan dat tot amendering bevoegd was;
- ook ten aanzien van de „oude” tekst van het Liberaal Manifest geldt voor de ledenvergaderingen van de afdelingen, de partijcommissies en bijzondere groepen een claim-recht (mocht deze tekst bij de herschrijving zijn vervallen zonder dat dit voortvloeit uit een door de algemene vergadering te Rotterdam of Enschede genomen besluit dan mag de ledenvergadering van de afdeling (partijcommissie of bijzondere groep) vragen deze oude tekst als amendement op de herschreven tekst te beschouwen);
- niet in de bijlage van Vrijheid en Democratie van 20 mei 1980 afgedrukte moties en amendementen (de overige „85 %”) kunnen alleen door de indieners worden geclaimd;
- er bestaat geen gelegenheid om op de herschreven tekst van het Liberaal Manifest nieuwe moties en/of amendementen in te dienen.

- De geclaimde moties en amendementen en de geclaimde oude tekstdelen zullen (opnieuw) worden gepubliceerd.

- Omstreeks november 1981 zal de definitieve vaststelling van het Liberaal Manifest door de algemene vergadering geschieden.

- Het hoofdbestuur zal de termijnen voor het claimen van de moties en/of amendementen te zijner tijd vaststellen en uiterlijk tegelijk met de publikatie van het herziene ontwerp Liberaal Manifest publiceren.

Indien de heer J. Kamminga niet tot voorzitter mocht worden benoemd treedt hij tijdens de 34ste jaarlijkse algemene vergadering periodiek af als ondervoorzitter. Zoals in de mededelingen nr. 184 bericht, is de heer Kamminga herbenoembaar. Het hoofdbestuur heeft hem voor dat geval kandidaat gesteld.

Naast het hoofdbestuur is ook elke ledenvergadering van een afdeling krachtens artikel 23.7 van de statuten bevoegd tot het stellen van een kandidaat voor deze vacature. Van een door een ledenvergadering van een afdeling gestelde kandidaat dienen naam, woonplaats, afdeling, een schriftelijke bereidverklaring de kandida-

tuur te aanvaarden en een korte levensbeschrijving uiterlijk 31 december 1980 ter kennis te worden gebracht van de algemeen secretaris.

C. Voor de goede orde herinneren wij u eraan dat in de openvallende plaats van secretaris (voor de voorlichting) zal worden voorzien door de buitengewone algemene vergadering op vrijdag 20 en zaterdag 21 maart 1981 in het Cultureel Centrum De Flint te Amersfoort. Zoals gepubliceerd in Vrijheid en Democratie nr. 1236 van 23 september 1980 zijn het hoofdbestuur en elke ledenvergadering van een afdeling overeenkomstig artikel 42.5 van het huishoudelijk reglement gedurende de periode 25 november tot 1 februari 1981 bevoegd voor de openvallende plaats van secretaris (voor de voorlichting) een kandidaat te stellen. De gegevens betreffende deze kandidaat dienen uiterlijk 31 januari 1981 te zijn ingediend bij de algemeen secretaris.

D. In het kort: kandidaten voor de plaatsen van

- voorzitter
 - ondervoorzitter
 - penningmeester
 - secretaris (voor de internationale contacten)
- voor 1 januari 1981.

Kandidaten voor de secretaris (voor de voorlichting) tussen 25 november 1980 en 1 februari 1981.

Kandidaten voor het ondervoorzitterschap voor het geval de heer Kamminga voorzitter wordt tussen 22 december en 1 maart 1981.

***) Levensbeschrijvingen**

J. Kamminga, Groningen.

- geboren 3 januari 1947, gehuwd, twee kinderen;
- opleiding: HBS-A; in 1969 geëdigd als makelaar in onroerende goederen;
- functie: sinds 1969 firmant van een makelaarskantoor;
- neven-activiteiten: van 1974-1980 lid van de gemeenteraad van Groningen; sinds 1976 lid van het hoofdbestuur van de VVD, waarvan m.i.v. 17 november 1979 ondervoorzitter; van 1978-1980 voorzitter van de kamercentrale Groningen van de VVD.

Mr. J. J. de Monchy, Rhoon.

Geboren 1929, gehuwd, drie kinderen.

Na zijn afstuderen in de Juridische Faculteit te Leiden 1½ jaar werkzaam geweest bij de Chase Manhattan Bank te New York, waar hij stages in verschillende afdelingen heeft doorlopen.

Sedert 1960 werkzaam bij M & R. de Monchy N.V. te Rotterdam: een houdstermaatschappij van een aantal ondernemingen in binnen- en buitenland. Thans lid van de Raad van Bestuur, speciaal belast met de groepsfinanciering en organisatie. Bestuurslid Verbond Nederlandse Groothandel (Federatieve Werkgeversvereniging).

Penningmeester geweest van:

- NBBS (Leiden)

- Koninklijke Nederlandse Alpenvereniging

- VVD Kamercentrale Rotterdam

- en diverse kleinere verenigingen.

In VVD-verband belast met organisatie, administratie en financieel beleid van het - professioneel bezette - secretariaat Rotterdam.

Dankzij intensieve fund raising campagnes binnen Rotterdam, zowel bij leden als bedrijven en andere organisaties, bestaat thans een gezonde financiële basis voor dit secretariaat.

A. M. van Bemmelen, 's-Gravenhage.

Geboren 11 november 1930, gehuwd, drie kinderen.

Opleiding: HBS-B Grotius Lyceum Den Haag; Kon. Instituut van de Marine Den Helder. Officier vlieger diverse squadrons in binnen- en buitenland tot 1973. Vervolgens werkzaam bij ministerie van Defensie o.m. marinestaf.

Secretaris kamercentrale Den Haag 1973.

Voorzitter kamercentrale Den Haag 1977-heden.

Lid Prov. Staten Zuid-Holland 1974-heden (vice-voorz. fractie).

22. Procedure verdere behandeling Liberaal Manifest

De algemene vergadering van de VVD heeft op 6 september 1980 te Enschede het volgende besloten:

- De commissie tot herziening van het beginselprogramma zal op basis van de behandelde moties en amendementen het Liberaal Manifest herschrijven. (In V&D van 21 oktober 1980 staan afgedrukt de besluiten die de algemene vergadering heeft genomen met betrekking tot de behandelde moties en amendementen.)

Niet behandelde moties en amendementen worden ook bij de herschrijving betrokken.

- De commissie tot herziening van het beginselprogramma is als zodanig met deze herschrijving belast.

- Om bij het herschrijven behulpzaam te zijn is tot lid van de commissie benoemd de heer Ph. C. la Chapelle, oud-hoofdredacteur van Vrijheid en Democratie.

- De herschreven tekst van het Liberaal Manifest zal worden gepubliceerd in Vrijheid en Democratie in de zomer van 1981 (na de Tweede-Kamerverkiezingen van 1981).

Besluiten Algemene Vergadering Rotterdam

Hieronder treft u een opsomming aan van de besluiten genomen op de buitengewone algemene vergadering te Rotterdam op 30 augustus 1980 ten aanzien van het hoofdstuk *Mens en ontwikkeling* uit het Liberaal Manifest.

Motie/amend.nr.	Beslissing	Bijzonderheden
26	aan het eind van het hoofdstuk behandelen	
27	a- t.a.v. „etiketten” verworpen	overige punten komen redactioneel terug - niet over gestemd.
28	1 a-verworpen	1 b wordt behandeld bij blz. 12 „wederkerend onderwijs”.
	1 c-verworpen	2 beslissen bij no 40.
	1 d-verworpen	
29	aangenomen	met kanttekening dat het om basisonderwijs gaat.
30	aangenomen	
31	verworpen	
32	verworpen	
33	aangenomen	
34	verworpen	
35	verworpen	
36	verworpen	
37	1e zin verworpen 2e zin aangenomen	
38	1 - verworpen	1. voorgesteld was om „(moeten)” door „kunnen” te vervangen.
	2 - aangenomen	
	3 - aangenomen	
39 I	dl I meegeven aan cie.	dl I werd door vergadering van redactionele aard beschouwd (voor dl II zie na 47)
40	verworpen	
41	verworpen	
42	verworpen	
43	aangenomen	
44	verworpen	
45	verworpen	
46	verworpen	
47	verworpen	
39 II	dl II aangenomen	dl II = Vrije schoolkeuze. Voor dl III (vakkenpakket) zie na 53.

Motie/amend.nr.	Beslissing	Bijzonderheden
48 I	dl I aangenomen (intentie)	dl I = vrije schoolkeuze voor dl II (vakkenpakket) zie na 39 III
49	verworpen	
50	aangenomen	
51	vervallen i.v.m. aannemen 39 dl II en 48 dl I	
52		
53	verworpen	
39 III	meenemen	niet over gestemd
48 II	meenemen	niet over gestemd m.u.v. periode duur voortgezet onderwijs.
		Over periode tot 20 jaar is gestemd - verworpen. Ook verlenging duur voortgezet onderwijs - verworpen.
54	aangenomen	
55	aangenomen	
56	verworpen	
57	aangenomen	
58	aangenomen	met uitdrukkelijk voorbehoud tot eigen redactie.
59	verworpen	
60	verworpen	
61	aangenomen (intentie)	
62		
63	verworpen	
64	1 verworpen 2 aangenomen	
65	aangenomen	
66	verworpen	
67	ingetrokken	
68	aangenomen	
69	aangenomen	
70	verworpen	
71	aangenomen (intentie)	
74		
72	aangenomen	redactioneel
73	verworpen	

Motie/amend.nr.	Beslissing	Bijzonderheden
75	meegeven aan cie.	
76	verworpen	
77	verworpen	
78	aangenomen	
79	aangenomen	met ander woord voor „reëel” b.v. „zinvol”.
80	behandelen bij 130	130 is in Enschede niet aan bod gekomen. Wel 221. T.a.v. 221 is beslist: laatste zin aangenomen voor Mens + Arbeid. Voorgaande zinnen zullen worden meege- nomen bij Mens + ontwik- keling.
81	aangenomen	invlechten in tekst: „In . . . is” en dan „Mede via het onderwijs . . . zijn.”
82	aangenomen	
83	verworpen	
84	aangenomen	
85	(redact.) meene- men	
86	aangenomen	
87	verworpen	
88	letterlijke tekst ver- worpen. Intentie aangenomen	
89	aangenomen	zie ook 75

Motie/amend.nr.	Beslissing	Bijzonderheden
26	herschrijving toe- gezegd.	Algemene vergadering heeft zich duidelijk uitgesproken t.a.v. cies in het algemeen (en niet alleen t.a.v. de LOC), dat cies die niet de moeite hebben geno- men om op tijd gerichte amendementen/moties in te dienen, daarvoor later niet „beloond” hoeven te wor- den!! Daarna is nog speci- fiek t.a.v. de LOC de uit- spraak gedaan dat het hoofdstuk niet in overleg met de LOC behoeft te worden herschreven. (De Cie. mag evt. wel, als zij zelf dat wil de LOC raadplegen evenals andere deskundi- gen)
Media		
90	verworpen	
91	aangenomen	
92	verworpen	
93	verworpen	
94	verworpen	
95	verworpen	
96	behandeling bij Mens + recht of Mens en gezond- heid	NB is in Enschede niet behandeld. Wel is in Enschede 99 punt i aangenomen.

Besluiten over Liberaal Manifest

Hieronder drukken wij de besluiten af die ten aanzien van Liberaal Manifest werden genomen op 5 en 6 september 1980 te Enschede.

N.B. De moties en amendementen staan genoteerd in de volgorde waarin ze zijn behandeld. Ook de punten die in eerste instantie niet als hoofdpunt waren opgenomen doch op verzoek van de vergadering wel zijn behandeld, zijn aangegeven.

Hoofdstuk ± onderwerp	Besluit algemene vergadering	Bijzonderheden
Mens en gezond- heid		Toezegging tot betrekking van de alternatieve tekst van de Cie. Volksgezond- heid.
medisch tuchtrecht	107 aangenomen	108 niet in stemming gebracht door aanneming van 107.
	113 aangenomen	
financiële ruimte	110 verworpen	

Hoofdstuk + onderwerp	Besluit algemene vergadering	Bijzonderheden
euthanasie		ordevoorstel om geen uit- spraak te doen maar eerst rapport van werkgroep twee partij cies uitvoerig in de partij te bespreken - verworpen
	118 2e deel ver- worpen	
	117 aangenomen	

Hoofdstuk + onderwerp	Besluit algemene vergadering	Bijzonderheden	Hoofdstuk + onderwerp	Besluit algemene vergadering	Bijzonderheden
abortus	120 aangenomen 121 aangenomen 122 verworpen 123 aangenomen	119 niet in stemming gebracht door aanneming van 117.	decentralisatie	182 verwerken 184 185 verwerken 172 overgeno- men 173 door com- missie 175 prov 175 gemeente - verworpen.	er is gestemd om de mid- delste zin eruit te halen - verworpen. over deze voorstellen is nie gestemd. door stemming is besloten om de „gemeente” niet op te nemen.
overige onderwer- pen alternatieve ge- neeswijzen	115 aangenomen			180 aangenomen 171 verworpen 176 verworpen	
rechten patiënt	99 punt i aangenomen	punt i is in tweeën geknipt. Eerst over het geheel ge- stemd - aangenomen.	groei-economie	168 aangenomen 191 verworpen	eerst gestemd over amende- ment zonder laatste zin - verworpen. Daarna over geheel - ver- worpen.
overige onderwer- pen		99e - opmerking: in prin- cipe er uit. Niet over gestemd. 99m - opmerking: met toestemming van de patiënt zijn experi- menten wel toege- staan. Niet over gestemd.	Mens en arbeid alternatief werk		ordevoorstel om eerst 208 te behandelen - verworpen. Vervolgens om 203 te be- handelen - verworpen. 197, 198 en 199 zonder stemming besloten om niet te behandelen.
Mens en welzijn	100 aangenomen 102 verworpen	ordevoorstel om eerst 129 + 131 te behandelen - aan- genomen.		207 verworpen 208 aangenomen	er is apart gestemd over de laatste zin van 208 - aange- nomen.
algemeen	129 aangenomen 131 aangenomen	(„gebruik makend” bete- kent niet dat alle moties en amendementen verwerkt hoeven worden)	verschil beloning	209 aangenomen 214 verworpen 215 aangenomen 217 aangenomen	216 niet in stemming gebracht door aanneming van 215.
subsidiebeleid	140 verworpen		niet alleen mannen	219 aangenomen 220 verworpen 221 laatst zin aan- genomen	voorgaande zinnen zullen worden verwerkt in Mens en ontwikkeling.
prof/vrijwilliger	144 verworpen 145 aangenomen		overige	203 verworpen	
multicultureel Ne- derland	147 aangenomen 146 verworpen	148 al verwerkt door aan- 152 neming van 147. 153	Mens en welvaart	verantwoorde groei	Brussel 10 (beginselverkla- ring) wordt bij herschrijving betrokken.
gebruiker betaalt	157 verworpen 158 verworpen 159 verworpen		sociaal onderne- men	232 verworpen 233 aangenomen 234 verworpen 231 verworpen 235 aangenomen	
overige	155 verworpen		kleine bedrijven	257 aangenomen	aanbeveling voor nadere studie door partij.
Mens en omgeving					
volkshuisvesting	163 165	over deze amendementen is niet gestemd.			

Hoofdstuk + onderwerp	Besluit algemene vergadering	Bijzonderheden	Hoofdstuk + onderwerp	Besluit algemene vergadering	Bijzonderheden
energie: aardgas	244 verworpen	ordevoorstel om 244 te splitsen - aangenomen. regels 10 t/m 20 250 ingetrokken t.g.v. 243 punt 6.		(49 beg.verkl.) - aangenomen. lich. gesteldheid (49 beg.verkl.) - aangenomen	
	248 aangenomen		discriminatie voor- beelden	leeftijd (50 beg.verkl.) - ver- worpen. o.a. (47 beg.verkl.) - aangenomen.	bijv. (48 beg.verkl.) niet in behandeling genomen door aannemen van „o.a.” (47 beg.verkl.)
	243 punt 6 aange- nomen	overige punten 243 met name punt 2 + 4 worden meegenomen.			
	249 verworpen				
	252 verworpen				
Mens en organisa- tie			burgerlijke onge- hoorzaamheid	293 aangenomen 294 verworpen 295 verworpen 296 verworpen	
algemeen		268 B wordt meegenomen - niet over gestemd. 269 wordt meegenomen met name ten aanzien van de punten uit ELD-program en de initiërende taak voor liberalen - niet over gestemd.	alimentatie	302 aangenomen	
			Mens en staat		
			inspraak artikel	314 aangenomen	
medeverantwoor- delijkheid	271 aangenomen		constitutioneel hof	331 aangenomen	
functie OR	272 verworpen	ordevoorstel om 282 te splitsen. (1e zin apart) - verworpen.	referendum		346 ingetrokken
				347 aangenomen	
	282 verworpen		politie	338 verworpen	Opmerkingen: in verkie- zingsprogramma uitspraak doen. Ook opletten op door cie. Binnenlandse Zaken te organiseren congres en re- centelijk door werkgroep Politie uitgebrachte discus- sienota.
	280 aangenomen	tekst lezen als: deelnemen in beslissingen.			
overheidsorganisa- ties		283 niet over gestemd na toezegging dat het begrip „civil service” zal worden omschreven.		337 verworpen	
	284 verworpen		artikel 12		
overige onderwer- pen	288 aangenomen		beginselverklaring	zie voor vastge- stelde tekst V & D 9 sept. 1980	
	287 verworpen		Mens en wereld		
		285 ordevoorstel aangeno- men om mee te geven met intentie van betrekken leerkrachten en onderwijs- adviescentra. Te verwerken bij Mens en ontwikkeling.	uitbreiding NAVO	351 pag. 41 kolom 3: uitbreiding NAVO met Spanje - aan- genomen. uitbreiding NAVO-taken bui- ten verdragsgebied - aangenomen.	
Mens en recht					
discriminatie voor- beelden	voorstel tot opne- ming weggevalen voorbeelden uit be- ginselverklaring - aangenomen. overige voorbeel- den: taal (49 beg. verk.) - aangenomen. geest. gesteldheid	verwerken bij het kopie „Discriminatie bestrijden”	subsiëring vloot	368 verworpen	
			alternatieve dienst- plicht	372 verworpen 373 aangenomen 371 verworpen	
			overige onderwer- pen		
			veiligheid en verde- ding	350 pag. 40 kolom 1:	

Evenhuis wenst kwaliteitsverbetering van paarden

door Jules Maaten

In het parlement wordt gepraat over zaken die heel het land bezighouden. Ja, maar niet altijd. Soms ook wordt er in het parlement gepraat over zaken waar lang niet het hele land weet van heeft, hoewel dat misschien wel zou moeten. Het gaat dan om zaken, die, hoewel ze niet altijd de voorpagina's halen, wel degelijk in het landsbelang zijn en aan de arbeid en levens van velen raken. Zo werd een aantal weken geleden een commissievergadering (zelfs een uitgebreide: ucv wordt dat genoemd) gehouden over de problematiek rond de paarden in Nederland. Een nota van de regering over dit onderwerp had de parlementariërs al eerder bereikt.

Voor de VVD-fractie houdt Albert-Jan Evenhuis zich met dit probleemveld bezig. Volgens hem is het zeer terecht dat de volksvertegenwoordiging nu eens alle aandacht aan deze sector geeft, mede gezien de welhaast stormachtige ontwikkeling, die de paardensport in Nederland sinds kort heeft meegemaakt. Verdwenen is het trekpaard. Het accent is veel meer komen te liggen op fokkerij, sport en recreatie.

Paardentoto

Een van de zaken die Evenhuis aan de orde heeft gesteld is de financiële situatie in deze bedrijfstak, ook in verband met de werkgelegenheid. Hij heeft door middel van een motie voorgesteld het spelen op de paardentotalisator ook buiten de baan mogelijk te maken. In Frankrijk is dat nu al mogelijk. Evenhuis: „Je kunt je afvragen waarom het in Nederland niet kan, terwijl we hier toch een voetbaltoto, telebingo, hittoto en meer van dat soort zaken hebben. Waarom zou het bij paarden dan niet kunnen?”

Ondanks de noodzaak van verruiming van financiële middelen wil Evenhuis wel enige grenzen stellen, bijvoorbeeld met betrekking tot dopingcontrole. Hij heeft de regering dan ook gevraagd dusdanige maatregelen te nemen dat het gebruik van stimulerende middelen wordt voorkomen.

Begeleidingscentra

In de ucv betoonde Albert-Jan Evenhuis zich een groot voorstander van kwaliteitsverbetering „in den brede”, ten gunste van de individuele fokker en liefhebber. Dit moet gezien worden in onder andere het kader van de export van de paarden en de positie in de internationale hippische sector. De discussie over de stimuleringscentra is daarbij zonder meer het meest in het oog springend. Deze stimuleringscentra - Evenhuis spreekt liever van begeleidingscentra - worden mede door de overheid gestimuleerd en kunnen een belangrijke rol vervullen bij een beleid, dat gericht is op kwaliteitsverbetering. Ook hier een aantal randvoorwaarden, in de visie van Evenhuis. Zo dienen de centra opgezet te worden in nauw overleg met de betrokkenen, om de resultaten te versterken met kennis en ervaring. Bovendien ziet Evenhuis niet zo veel reden om ook fokkerij-elementen in de centra op te nemen: dit zou ten koste gaan van de

Albert-Jan Evenhuis

kleine fokkers en kan een monopoliepositie in de paardenfokkerij tot gevolg hebben. Evenhuis ziet liever, dat de begeleidingscentra zich gaan bezighouden met zaken als het uitslecteren van gebreken bij de paarden, het ontwikkelen van talenten, trainen, africhten, onderzoek en voorlichting.

Onafhankelijke juring

Daarnaast wilde Evenhuis het belang van onafhankelijke juring onderstrepen. „Vaak zie je dat op keuringen via besloten samenspraak tot resultaat wordt gekomen en niet via afzonderlijke beoordelaars. Zowel publiek als belanghebbenden dienen echter te worden ingelicht omtrent de keuring.”

De fokker moet duidelijk ingelicht zijn over de richting waarin hij de kwaliteitsverbetering en -verbreding moet zoeken. „Je kunt je bijvoorbeeld afvragen,” stelde Evenhuis, „of de schijn van oppervlakkigheid niet te zeer aanwezig is als in Utrecht in twee dagen vierhonderd hengsten worden gekeurd. Ik uit geen beschuldigingen, maar het keuren van vierhonderd hengsten in twee dagen is toch wel erg veel.”

Embryotransplantatie

Evenhuis constateert dat naast de functieverandering van het paard de fokkerij meer mogelijkheden is gaan bieden. Met name de kunstmatige inseminatie en de embryotransplantatie zijn hieraan debet. De kunstmatige inseminatie is een van de oorzaken ook dat de Paardenwet van 1939 dringend aan wijziging toe is.

Voor wat betreft de embryotransplantatie kon Evenhuis kort zijn: over de morele toelaatbaarheid ervan deelt hij de twijfels van de dierenbescherming. Wordt dit misschien een stokpaardje?

„We hebben zeker niet altijd alleen maar negatief commentaar”

door Jules Maaten

„Het geweten van het liberalisme in Nederland” wordt de JOVD (Jongerenorganisatie Vrijheid & Democratie) ook wel genoemd. Zeker is in elk geval dat deze jongere Liberalenorganisatie de dagelijkse politiek op de voet volgt en geregeld een kritische opmerking laat horen. Onder liberalen moet dat per slot van rekening mogelijk zijn.

Sinds maart mag Robert de Haze Winkelman zich voorzitter noemen van JOVD. Gevraagd naar zijn reactie op het ontwerp-verkiezingsprogramma van de VVD „Samen aan 't werk” zegt hij, mede verwijzend naar de zeer kritisch gestelde JOVD-persverklaring: „We plaatsen inderdaad een aantal vraagtekens bij dit ontwerp-programma. Een aantal punten die in het Liberaal Manifest zeer duidelijk naar voren kwamen, staan plotseling heel anders in dit programma. Je zou haast de conclusie trekken dat een aantal mensen van de commissie die dit werkstuk heeft afgeleverd de discussie rond het Liberaal Manifest niet op de juiste waarde heeft geschat”.

Denken stimuleren

Een van de zaken die bij dit Liberaal Manifest naar voren kwam was de wens te komen tot een z.g. integraal inkomensbeleid. De Haze Winkelman: „Het doelbewust pakken van bepaalde groepen, zoals specialisten of jongeren, wekt erg veel weerstand op. De grote lijn ontbreekt. Mensen kunnen pas in inkomensmatiging gaan geloven als ze de lijnen kunnen zien waarlangs ingeleverd moet worden. De Teldersstichting heeft hierover een erg goed rapport geschreven. Ook verder binnen de VVD zou het denken hierover gestimuleerd moeten worden”.

De JOVD voelt zich erg betrokken bij de verkiezingsstrijd die Nederlands grootste liberale partij straks ingaat. In dat licht moet ook het commentaar bij het verkiezingsprogramma gezien worden: „De reden waarom wij ons zo druk maken om dat verkiezingsprogramma, is dat er nu erg weinig zaken in staan waar wij als liberale jongerenorganisatie mee de boer op kunnen. Een zaak als de kernenergie die erg sterk leeft als probleem voor de jongere generatie, is in dit kader van belang. Wat er in het ontwerp-programma te lezen valt staat haaks op de tekst van het Liberaal Manifest. Daarin worden duidelijke voorwaarden aan de kernenergietoepassing gesteld. Jongerenproblematiek is overigens ook zo'n zaak waarop de JOVD zeker zal trachten te gaan amenderen”. Ook bij de vaststelling van het Liberaal Manifest heeft de JOVD haar invloed laten gelden. Een aantal zaken, die nu als tekst voor het Manifest zijn aanvaard, waren regelrecht afkomstig uit JOVD-kringen, zo vertelt Robert de Haze Winkelman. Bij de vaststelling van het verkiezingsprogramma zal dat ook zo gaan. „De mensen zeggen wel: die JOVD heeft alleen maar kritiek,” constateert de JOVD-voorzitter. „We volgen de gebeurtenissen inderdaad kritisch, maar we hebben zeker niet altijd alleen maar negatief commen-

taar. Neem bijvoorbeeld onze positieve inbreng bij het Liberaal Manifest. Als we aanleiding zien, zoals nu, hebben we echter wel ongezoeten kritiek.”

Lijsttrekker

Hans Wiegel wordt, dat staat als een paal boven water, lijsttrekker van de VVD-lijst bij de Tweede Kamerverkiezingen. „Er is natuurlijk maar één lijsttrekker,” zegt De Haze Winkelman. „We zijn ook blij met Hans Wiegel, hij is de meest aangewezen persoon. Het zou echter jammer zijn als we dezelfde situatie kregen als in de periode toen de VVD in de oppositie zat en iedereen alleen Wiegel kende. Dat soort bloedarmoede wijzen wij af. Er zijn in de VVD meer mensen met kwaliteiten. Ook zou bijvoorbeeld Jan Kamminga actief bij de campagne betrokken kunnen worden, hoewel hij natuurlijk niet verkozen kan worden.”

Over D'66 zegt De Haze Winkelman nog, dat hij geen voorstander is van onnodig polariseren. „VVD en D'66 staan natuurlijk niet verder uit elkaar dan, bijvoorbeeld, VVD en PvdA, hoewel die schijn wel eens wordt gewekt. Het beleid verschilt op onderdelen. Wel is duidelijk dat D'66 meer naar de PvdA dan naar de VVD hangt.”

Misschien verklaart dat waarom deze (in feite onafhankelijke) organisatie van liberale jongeren zich nog altijd meerendeels op de VVD richt, de grootste liberale partij. Bij de verkiezingen voor het bestuur van de Liberal and Radical Youth Movement of the European Community (LYMEC) is de Internationaal Secretaris van de JOVD, Robin Linschoten, gekozen voor het Secretariaat-Generaal.

De verkiezingen vonden plaats in het Duitse Gummersbach, nabij Keulen, op 5 oktober jl. Tijdens ditzelfde congres trad Gijs de Vries af als voorzitter van de LYMEC. Door het aantreden van Linschoten als Secretaris-Generaal neemt er nu voor de derde maal achtereenvolgende een JOVD'er plaats in het LYCEM-bestuur. Behalve Linschoten werd in het bestuur gekozen de Italiaan Francesco Giubilei als opvolger van De Vries, als voorzitter. De Engelsman Commons en de Catalaan Soler werden beide vice-voorzitter.

LYCEM is de officiële organisatie van liberale jongerenorganisaties uit de Europese Gemeenschap binnen de Europese Liberaal-Democraten (ELD), en heeft daardoor ook, behalve een vast aantal stemmen op ieder ELD-congres, een eigen zetel in de Executive Committee van ELD. Deze zetel zal worden bezet door John Commons.

Mijn opinie is ...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houd uw bijdrage kort.
Dat bevordert een
snelle plaatsing.

De redactie
behoudt zich het
recht voor stukken
te bekorten

of redactionele wijzigingen
aan te brengen.

Zend uw bijdrage
naar de centrale redactie
van dit blad:

Blijvenmeent 135,
1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. geweigerde
of bekorte artikelen
bij de redactieraad,
Koninginnegracht 57,
2414 AE 's-Gravenhage.

Emancipatie

Met verwondering las ik de ingezonden brieven van mevrouw W. J. ter Kulve-van Os en haar bijvalsters (19/8, 9/9 en 23/9). Zij allen schijnen niet te beseffen dat als niet destijds vrouwen de stofdoek ingewisseld hadden voor een stel vergaderingen, wij vrouwen nu nog verstoken van het kiesrecht, de Universiteiten voor meisjes niet toegankelijk en wij nog steeds handelingsonbekwaam zouden zijn. Allemaal verworvenheden die onze liefhebbende mannen ons niet zomaar uit zichzelf gegeven zouden hebben. Niet uit onwaardigheid misschien, maar ach, het was toch altijd al zo geweest.

Rechtsgelijkheid bestaat nog steeds niet voor 100 %, maar daar wordt hard (gelukkig!) aan gewerkt voor u en uw dochters door vrouwen met „een agenda met twaalf vergaderingen”. Zonder hun voorgangsters mocht u nog steeds niet stemmen of gekozen worden, zou het lid zijn van een politieke partij geen zin hebben en het schrijven in een partijblad zo niet onmogelijk, toch hoogst ongepast zijn.

Het is wél een kwestie van opgedrongen rolpatroon plus karakter (ter Kulve 19/8). Een meisje wier opvoeding en scholing vanaf de wieg primair is gericht op de rol van echtgenote, moeder en huishoudster heeft geen reële keuze. Het vereist dan inderdaad 10 x zoveel karakter als een man ooit nodig zal hebben om dit cultuurpatroon te doorbreken.

Het is hopelijk overbodig nogmaals te stellen dat er niets verkeerd is aan het beroep van huisvrouw en opvoedster (indien de keuze een reële was) - behalve dat het ondergewaardeerd wordt -, het zeker niet beter of slechter is dan het hebben van een baan. Wel is dit voor vele vrouwen - misschien niet voor mevrouw ter Kulve, maar als goed liberaal wil zij haar manier van leven toch niet aan een ander opdringen - niet het enige om zinvol te leven. Dank zij veranderende opvattingen, het durven afstappen van geijkte patronen plus de pil, is er voor die vrouwen die dat willen een keuzemogelijkheid: alleen een baan en/of vrijwilligerswerk, alleen een gezin of een combinatie.

Mevrouw Takach (9/9) stelt dat er geen intelligentere en creatievere taak is dan het opvoeden van een kind. Gelukkig dat bij de jongere generatie het patroon dat uitsluitend de vrouw daarvoor verantwoordelijk is en daarvan mag genieten, is doorbroken. Dat de man nu veel meer bij die mooie taak wordt betrokken is eveneens een aspect van de emancipatie. We moeten afkomen van strakke stereotiepen voor wat een vrouw (man) is en hoe zij/hij zich moet gedragen. Kortom emancipatie van het individu.

Mevrouw de Lange en de heer de Koning: het streven naar emancipatie is mode noch manie. Een beweging die al sedert 1842 aan de gang is - de tweede emancipatiegolf vanaf 1960 -, kun je geen mode meer noemen. Het is een ontwikkeling die niet te stuiten zal zijn, maar die nodig langs meer liberale lijnen zou dienen te verlopen, waar

gezien de terughoudendheid van vele zich liberaal noemende vrouwen om zich plaatselijk ook daadwerkelijk met het emancipatiewerk te bemoeien, niet veel kans op is. Ja, inderdaad volledige emancipatie, vrije abortus, alternatieve samenwoningen en plaats voor de homofiele mens - (zie het liberale beginselprogramma, art. 4) - zijn punten waar ook de Rooie Vrouwen voor ijveren. En wat dan nog? Laten we toch gezamenlijk werken aan gemeenschappelijke doelen en niet in onnodige polarisatie vervallen die wij n.b. onze politieke tegenstanders verwijten. Eerst dan zal er in ons Vaderland een andere wind gaan waaien, waar mevrouw ter Kulve het over had. Voorwaar een taak voor mannen én vrouwen, maar dan moeten de vrouwen wél meedoen. Een ieder van haar op haar eigen wijze. Daar zijn we liberaal voor.

W. Stigter-Gonggrijp
Wassenaar

AOW-premie gehuwde werkende vrouw

De bewindsliden van het ministerie van sociale zaken hebben onlangs aan de Sociaal Economische Raad (SER) onder meer advies gevraagd inzake het niet meer teruggeven van de betaalde AOW-premie, indien en voorzover van man en vrouw samen meer premie is ingehouden dan het maximum premiebedrag. Deze adviesaanvraag is gedaan in het kader van de bezuinigingsplannen van het kabinet.

Met bezuinigen heeft dit alles echter niets te maken; het is gewoon een truc. Bezuinigen betekent: minder uitgeven. Bezuinigen betekent niet: teveel betaalde premie inpikken.

Het niet meer teruggeven van de teveel betaalde AOW-premie aan de gehuwde werkende vrouw (in feite aan haar gezin) zou alleen maar te rechtvaardigen zijn, wanneer de vrouw dan ook t.z.t. haar eigen AOW-uitkering zou krijgen. Tegenover premie X dient een uitkering Y te staan.

Het voornemen is ook in strijd met de EEG-richtlijnen; volgens die richtlijnen dient vóór 1984 de sociale zekerheidswetgeving *individueel* (en dus niet per gezin) te worden toegepast.

Bovendien is het ministeriële voornemen in strijd met het door het kabinet voorgestane emancipatiebeleid. De afdeling Uitgeest van de VVD wijst het voornemen van de heren Albeda en De Graaf vierkant van de hand. Bezuinigen is goed en zelfs noodzakelijk. We zullen allemaal moeten „inleveren”.

Maar zulks dient dan wel op een rechtvaardige wijze (en zonder trucs) te geschieden.

De gehuwde werkende vrouw zit voor wat de loonbelasting betreft al in de „strafklasse”. Wanneer haar nu ook nog de teveel betaalde AOW-premie wordt ontfutseld komt zij in de „isoleer-cel” terecht.

W. W. J. VOORHAM,
voorzitter afdeling Uitgeest.

Decentralisatie

Het interview met Tweede Kamerlid Evenhuis in *Vrijheid en Democratie* van 9 september houdt een pleidooi in voor decentralisatie. In het artikel gaat het wel voor een groot deel om bestuurlijke decentralisatie, maar ook wordt gesteld dat (volgens de VVD-fractie) het kabinet veel meer prioriteit aan die zo noodzakelijke decentralisatie zal moeten geven. Je hoeft geen tegenstander van decentralisatie te zijn om te erkennen dat er eisen aan de doorvoering gesteld moeten worden. Ik zou dan willen wijzen op eisen inzake doelmatigheid, doelgerichtheid en kosten. Wanneer namelijk niet voldoende op die eisen wordt gelet - en ik vind dat het geval - lopen we het risico dat het in feite gaat om het achter een nieuw modeverschijnsel aanhollen, dat ogenschijnlijk veel leuke dingen heeft voor de mens. Besluitvorming aan de basis, het volk echt inschakelen bij de democratisering. Ik meen dat enig tegengas terecht is en daarom wil ik kort op de drie genoemde eisen ingaan.

Een van de belangrijkste en tegelijk vaak vergeten voorwaarden voor decentralisatie en differentiatie is de integratie. Decentralisatie brengt het risico mee van ondoelmatigheid. Als we allemaal opnieuw het wiel gaan uitvinden is dat niet zo gewenst. Van Duyne schreef in 1969 in zijn boek *Maatschappij in Toekomstperspectief* al over het beginsel van de geïntegreerde differentiatie als essentiële factor voor de maatschappelijke ontwikkeling. Een en ander houdt in dat men zich in het kader van het proces van toenemende decentralisatie steeds weer opnieuw moet afvragen op welke wijze de noodzakelijke coördinator wordt uitgevoerd. Het gevoel bestaat dat deze consequentie niet steeds als noodzakelijk wordt ervaren. De kans op mislukkingen wordt daardoor sterk vergroot.

Decentralisatie moet doelgericht zijn, d.w.z. bijdragen aan het doel van het onderwerp/terrein waarvoor het wordt nagestreefd. Wanneer decentralisatie dan ook in conflict komt met het doel is decentralisatie niet of tenminste niet zonder meer gewenst. Als voorbeeld voor een ongewenste ontwikkeling wordt de decentralisatie op sociaal-economisch terrein genoemd.

Provinciale, gewestelijke en stedelijke overheden werpen zich met het nodige fanatisme op het regionaal sociaal-economisch beleid. Als achtergrond geldt veelal de zorg voor de werkgelegenheid. Op zich zelf genomen is dat best te begrijpen, maar hier is het niet zinvol zich al te veel te laten leiden door de emotionaliteit. Het resultaat tot nu toe laat zich dan ook meer meten in decimeters rapporten dan door het feitelijke werkgelegenheidseffect. Provinciale en gemeentelijke overheden grijpen vooral naar de beperkende vestigingseisen, met als waarschijnlijkse consequenties het negatieve effect op vestigingsbereidheid van ondernemingen en het ontstaan van ongewenste concurrentie tussen provincies en gemeenten onderling. Dat de economie en de werkgelegenheid daar nu juist niet op zitten te wachten is duidelijk. Daarom

is een algemeen streven van decentralisatie op sociaal-economisch terrein niet in overeenstemming met de doelstellingen op dit terrein.

Ons land laat op dit punt kennelijk geen al te grote decentralisatie toe. Dat kan wel degelijk inhouden dat bij het centrale beleid rekening wordt gehouden met de typisch regionale aspecten. Het beleidskader blijft echter centraal georiënteerd en er is dan meer sprake van deconcentratie dan van decentralisatie.

Het lijkt op een open deur intrappen: alleen decentraliseren wanneer ook de kosten aanvaardbaar zijn. Maar dan ook de kosten die niet het directe gevolg zijn van de decentralisatie. Allerlei bijkomende inspraak-, overleg-, beroeps- en weet ik wat nog meer voor procedures kosten veel geld. Ik hoor in de praktijk nauwelijks vragen stellen als: is het ons zoveel wel waard; kunnen we het geld beter anders gebruiken; wat is onze hoogste prioriteit?

In deze tijd zou dat juist hard nodig zijn. Serieuze overwegingen voor de invoering van decentralisatie moeten m.i. veel vaker tot de conclusie leiden dat andere dringender verlangens voorgaan.

A. BECK
Leiderdorp

Beginselverklaring

Er is in het kader van de vernieuwing der VVD maandenlang gestudeerd op en dagenlang vergaderd over de ontwerp-beginselverklaring, door mr. Geertsema en zijn medecommissieleden aan de partij voorgelegd. Men is erin geslaagd de arbeid tot een einde te brengen. *Vrijheid en Democratie* van 9 september j.l. bevatte de tekst, zoals deze uiteindelijk was vastgesteld.

Bij vergelijking van deze tekst met die van het ontwerp stootte ik op diverse verschillen. Een ervan wil ik noemen, omdat de zaak waar het hierom gaat, voor mij en stellig eveneens voor veel politieke geestverwanten van grote betekenis is. Het is de niet-opneming van de geest van christendom en humanisme als draagvlak van de Nederlandse samenleving en wat daar verder volgt, opgenomen in art. 3 van het thans buiten werking gestelde Beginselprogramma der VVD, zoals dit werd vastgesteld in 1966. In art. 3 van het ontwerp-Geertsema werd gepleit voor een „veelvormige samenleving als de Nederlandse, die bovenal gekenmerkt behoort te zijn door naastenliefde en door de erkenning van de menselijke waardigheid, zoals deze vanuit christendom en humanisme tot ons zijn gekomen”. Uit artikel 3, zoals het uiteindelijk werd geredigeerd, blijkt dat de woorden „zoals” t/m „gekomen” niet zijn overgenomen. Dit herinnert aan de houding van het Partijbestuur der PvdA, dat in 1976/1977 voorstelde de bepaling over het verband tussen levensovertuiging en politiek inzicht niet meer te doen opnemen in de nieuwe beginselverklaring

dier partij. Een analogie tussen PvdA en de VVD, zich uitende in geestelijke verdorring?

Dat ik hier enigszins uitvoerig bij stilstond, vloeit mede voort uit het feit, dat ik op 21 mei 1979 voor de Kamercentrale Utrecht een inleiding hield over „Liberalisme als levensbeschouwing en de herkenbaarheid ervan bij de VVD”. Ik wees erop, dat aan de VVD wordt verweten, dat zij tezeer alleen maar oog heeft voor materiële waarden, waardoor zij steeds meer verwordt tot een partij zonder inspirerend beginsel, dat zij een eigen bezielende liberale visie op mens en samenleving mist en dat zij als gevolg van één en ander de snelle groei van D'66 in de hand werkt. Ik suggereerde toen een werkgroep te vormen ter nadere bestudering van deze en andere van belang zijnde punten. Hiervan is niets gekomen, mede omdat de geestesprodukten der Commissie Geertsema spoedig daarna alle aandacht opeisten.

Moeten wij, nu de nieuwe Beginselverklaring gereed is, het er verder maar bij laten? Ik zou dit onjuist achten, daar ik het als een grote tekortkoming voel, dat de Beginselverklaring thans in alle talen zwijgt over de geestelijke grondslagen van het liberalisme. Helaas is dit niet de enige tekortkoming. In dit blad van 23 september heeft de oudvoorzitter der afdeling Doorn, de heer W. L. de Vries, op scherpzinnige wijze een aantal andere punten genoemd, waarop de Beginselverklaring hen, die naar de juiste achtergronden zoeken, in raadselen hult. Deze punten vragen om een nader onderzoek. Ik zou dus willen pleiten voor de vorming van een kleine werkgroep met als taak het formuleren van de punten, waarop de Beginselverklaring ware te wijzigen of aan te vullen.

MR. J. SCHUTTEVÄER.
Utrecht

Kernenergie

Het onderwerp kernenergie in uw rubriek „Mijn opinie is...” in het nummer van 7 oktober 1980 brengt mij na lange overweging tot een algemene opmerking, die ik tot mijn verbazing als argument nog niet hier of elders ben tegengekomen.

Bij alle activiteiten in onze samenleving kunnen soms de meest afgrijselijke calamiteiten voorkomen. Men denke in dit verband eens aan vliegtuigrampen, scheepsrampen, mijnrampen, enz.

Eén ding hebben dergelijke calamiteiten tot dusverre gemeen: ook de vreselijkste gevolgen zijn enigermate beperkt in tijdsduur en zijn nog wel in jaren of bundeling van jaren weer te geven. Een mensenleven kan bijvoorbeeld een nog voorstelbare, grove tijdmaat in dit verband zijn.

Bij ernstigste calamiteiten met kernenergie die men wel kan trachten, maar nooit 100 % zeker kan voorkomen, gelden voor de gevolgen deze overeenkomst niet meer. Hier gelden tijdmaten van voor ons mensen haast onvoorstelbare duur. Eeuwen en eeuwen of nog langer kan ons nageslacht hiermede worden belast, zonder dat wij, althans nu nog, hiertegen iets kunnen doen. Veiligheidsmaatregelen, hoe knap en zorgvuldig ook bedacht, blijven altijd mensenwerk, waarbij vooral in de uitvoering, steeds fouten mogelijk zijn, terwijl terrorisme of mentaal gestoorden helaas niet kunnen worden uitgesloten.

In deze gedachtengang kunnen ook de thans best denkbare veiligheidsvoorzieningen en (of) verkregen praktische ervaringen naar mijn mening nog geen voldoende tegenwicht vormen die ons geheel of gedeeltelijk onthefte van deze haast niet in te denken verantwoording voor degenen, die na ons zullen komen.

Daar verantwoordelijkheidsgevoel sterk subjectief gebonden moet worden geacht, zal ieder voor zich deze noodzakelijke afweging moeten vaststellen, maar dan wel wetend waar het om gaat.

IR. J. TROMP
Heemstede

Hoofdstuk + onderwerp	Besluit algemene vergadering	Bijzonderheden
	1e alinea - aangenomen	
	2e alinea - aangenomen	
	3e alinea aangenomen	
Inleiding		Ordevoorstel Brussel om uitspraak te doen over: het op peil blijven van de defensie-bijdrage. Voorstel verworpen o.a. op grond van mening dat zoiets in verkiezingsprogramma hoort.
aard van de inleiding	9 aangenomen	samenvatting geven, leesbaarder, korter
polemiek ja of nee	16 aangenomen	
beslag overheid op nationaal inkomen	19 verworpen	
overige onderwerpen	25 verworpen	
Partij in de jaren '80		
één partij-verband	376 aangenomen	
driestromenland	379 verworpen	
coalitievorming	382 verworpen	
Verdere procedure en algemeen		
	1 verworpen	
	1A beginselverklaring slot - aangenomen	herbenoemd cie.beginselprogram én benoemd hr. La Chapelle.
	2 ingetrokken	
	3 ingetrokken	
	4 verworpen	
	5 verworpen	
	6 ingetrokken	punt 1 en 2 ingetrokken, pt. 3 ingetrokken en toezegging tot opneming.
	7 verworpen	punten volkshuisvesting, landbouw en middenstand zijn meer geschikt voor verkiezingsprogramma.
	8 ingetrokken	na toezegging dat voorbeelden kritisch bekeken zullen worden.

VVD-steun voor M.O.-opleidingen

door
Jan Franssen,
fractiemedewerker

Nel Ginjaar Maas

Het VVD-Tweede Kamerlid Nel Ginjaar-Maas heeft op 13 oktober een initiatief-ontwerp van wet bij de Tweede Kamer ingediend, dat beoogt zowel aan de bestaande als aan de nieuw te stichten MLO-opleidingen een hechte wettelijke basis te geven. Vanwaar dit initiatief?

Alvorens op die vraag een antwoord te geven is het van belang nog eens te onderstrepen dat de VVD-fractie grote betekenis toekent aan deze opleidingen. De MLO-opleidingen hebben in het verleden uitstekende leerkrachten opgeleverd, die het onderwijs met hart en ziel op uitstekende wijze hebben gediend. Ook buiten het onderwijs hebben mensen, die een MO-opleiding hebben genoten, de waarde van die opleiding voor het goed kunnen functioneren in de maatschappij dubbel en dwars bewezen. Juist die dubbele functie, te weten de onderwijskundige functie en die van het hoger (beroeps)onderwijs voor andere maatschappelijke functies noodzaakt tot bescherming van de MO-opleidingen. De VVD-fractie ziet de MO-studies als een belangrijke kern van het volwassenenonderwijs. Maar waarom dan een initiatief wetsontwerp?

Omdat de huidige wetgeving het voortbestaan van deze MO-opleiding onvoldoende verzekert. Tot 1 augustus j.l. vielen de MO-opleidingen onder de werking van de Overgangswet Wet Voortgezet Onderwijs. Deze wet fungeerde als een ijskast. Onduidelijk was, wat er in de toekomst met deze opleidingen zou gaan gebeuren.

Niet gelukkig

Minister Pais kwam daarom onlangs met het voorstel deze opleidingen uit de Overgangswet te halen en ze onder te brengen als cursus in de normale Wet op het Voortgezet Onderwijs. In de Tweede Kamer was niemand daar gelukkig mee. Ondanks het feit, dat niemand

in kon stemmen met de door de minister gekozen opleiding, kon men het in de Tweede Kamer ook niet eens worden over de vraag hoe deze opleidingen dan wel zo goed mogelijk beschermd konden worden.

CDA en PvdA waren voorstander van het brengen van deze opleidingen onder de werking van de Experimentenwet. Daar was de VVD-fractie het niet mee eens. In de eerste plaats niet omdat de Experimentenwet als wet ook niet voldoende bescherming zou bieden aan de opleidingen en deze alleen maar in de onzekerheid zouden blijven, maar ook de MO-opleidingen moeilijk nog een experiment genoemd kunnen worden. De Experimentenwet is er volgens de VVD-fractie voor nieuwe opleidingen, die middels experimenten op hun betekenis moeten worden getest. Zo'n nieuwe opleiding is de MO-opleiding zeker niet. Die opleiding bestaat al lang en heeft zijn waarde al lang bewezen. Zo iets noem je niet meer een experiment. Omdat de VVD-fractie het niet met CDA en PvdA eens was, heeft Nel Ginjaar de Kamer gevraagd haar enige tijd te gunnen om te onderzoeken of een andere oplossing mogelijk was, die de MO-opleidingen een betere bescherming gaf.

Het resultaat van dit onderzoek nu heeft geleid tot de indiening van dit initiatief-ontwerp.

Cursus

Ook in dit wetontwerp worden de MO-opleidingen als cursus ondergebracht in de Wet op het voortgezet onderwijs, maar dan onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat het oprichten van nieuwe opleidingen of het laten beëindigen van bestaande opleidingen niet eerder mag plaatsvinden dan nadat de Onderwijsraad (het hoogste adviesorgaan van de minister) is gehoord en 'de Tweede Kamer tijdig van te voren in kennis gesteld. Verder wil Nel Ginjaar, dat er bij het eventueel nieuw stichten van een nieuwe opleiding rekening wordt gehouden met een evenwichtige spreiding van de opleidingen naar regio en denominatie. Ook is er in het wetsvoorstel een mogelijkheid ingebouwd om in beroep te gaan bij de Kroon, wanneer een aanvraag voor bekostiging wordt afgewezen of wanneer de bekostiging van een opleiding wordt beëindigd.

Stevige basis

Het wetsvoorstel is bedoeld als een tijdelijke, maar stevige basis om de MO-opleidingen te beschermen. Later zullen de MO-opleidingen onder de wet op het Hoger Beroepsonderwijs worden gebracht, wanneer die een feit zal zijn.

Voordat het zover is, moeten er voor deze opleidingen een goede wettelijke basis komen.

De VVD-fractie meent met dit voorstel de mogelijkheid van een stevige wettelijke basis te hebben aangegeven. De opleidingen zelf zijn er blij mee. Het woord is nu aan de Kamer.

Wij wensen Nel Ginjaar veel succes met de verdere behandeling.

Het zal je LAND maar wezen.....

- Hongarije (1956)
- Tsjecho-Slowakije (1968)
- Afghanistan (1979)
- Polen (1980??)

**Reeds miljoenen
verloren hun
vrijheid.....**

Wie volgt?

- NEDERLAND (1984???)

WAT DOET U HIERAAN?

De OSL-Stichtingen, voortgekomen uit het Oud-Strijders Legioen (1958), omvattende:

- Stichting voor Politieke Bewustwording
- Stichting Oud-Strijders Legioen
- Constructief Jong Nederland

waren en blijven o.a. actief voor:

- * 'n loyale deelname aan de NAVO
- * 'n krachtig justitieel beleid
- * 'n rechtlijner binnen- en buitenlandse politiek
- * en de eerbiediging van onze Koninklijke Familie

Met óók Uw steun kunnen wij de stem van de zwijgende meerderheid steeds krachtiger laten horen.

**OSL-
Stichtingen**

Postbus 160,
2650 AD Berkel en Rodenrijs

Giro 16880

**Versterkt de kring van onze
méér dan 10.000 donateurs!**

- Bijdrage tot 1-1-'82 f 45,-, incl. abonnement op ons maandelijks opinieblad STA-VAST;
- of maak vrijblijvend kennis met ons tot 1-1-'81 voor f 10,-.

**Draai ook eens de
STA-VAST lijn
01891 - 2500***

Spreekbeurten prominenten

- Op 21 oktober spreekt drs. G. M. V. van Aardenne in de aula van de MTS te Deventer voor de ondercentrale Zuid West Salland. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: de economische situatie van ons land.

- Op 23 oktober spreekt dr. W. F. van Eekelen in Max Bar, Laan van N.O. Indië te 's-Gravenhage voor de onderafdeling IV. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 3 november spreekt mevr. drs. N. Smit-Kroes voor de ondercentrale West-Betuwe in de foyer van het cultureel centrum „De Agnietenhof" te Tiel. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 7 november spreekt mr. H. E. Koning in gebouw De Haven, Kerkelijk Centrum Gereformeerde Kerk, Iepenlaan 9 te Alblasserdam. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: a. algemene politiek en daarna b. aspecten provinciale en gemeentelijke herindeling (algemeen).

- Op 10 november spreekt H. Wiegels voor de kamercentrale Overijssel in rest. Roelofsen, Goorweg 22 te Diepenheim. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 18 november spreekt mr. H. E. Koning voor de ondercentrale Zuid West Salland in rest. De Wielen te Holten. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: begroting 1981.

- Op 10 november spreekt mevr. drs. N. Smit-Kroes voor de ondercentrale Veenkoloniën-Westerwolde in hotel Veenlust te Veendam. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Wat is de rol voor de VVD?"

- Op 10 november spreekt staatssecretaris Wallis de Vries voor de JOVD Edam-Volendam e.o. in de Grote Kerk in Edam. Onderwerp: restauratie en onderhoud van historische monumenten. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 10 november spreekt mr. J. G. Rietkerk in zalencentrum Bellevue in de Tuinzaal te Assen. Aanvang: 20.00 uur.

DeVVD van

AMSTELVEEN - Op 24 november spreekt G. W. Keja in het ontmoetingscentrum De Bolder, Groenhof 140. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: verkiezingsprogramma in het algemeen en het VVD-mediabeleid in het bijzonder.

AMSTERDAM - Op 7 november spreekt mr. H. Th. M. Lauxtermann in het Stikkerhuis. Aanvang: 19.00 uur. Onderwerp: woningbouw problematiek.

BAARDERADEEL - Op 30 oktober spreekt P. M. Blauw in café Dijkstra, Jorwerd. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: alg. landbouwpolitiek.

BEILEN - Op 24 oktober spreekt dr. R. W. de Korte in hotel Prakken. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Hoe slecht is het met ons gesteld of praten we onszelf ziek?"

VROUWEN IN DE VVD BEVERWIJK - Op 4 november spreekt J. den Ouden in 't cultureel centrum „de nieuwe slof". Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Het liberalisme in de jaren tachtig, met de klemtoon op het gemeentelijk niveau".

BILTHOVEN - Op 1 november wordt er een forum gehouden de partijen PvdA, CDA en VVD in hotel Heidepark. Namens de VVD zal de heer drs. D. J. D. Dees zitting nemen in het forum over tertiair onderwijs. Aanvang: 20.00 uur.

BODEGRAVEN - Op 3 november spreekt dr. R. W. de Korte in Het Wagenwiel, Kerkstraat 118. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

BORNE - Op 10 november vindt er een forumavond plaats over de Nederlandse economie in hotel 't Schip, namens de VVD is dr. R. W. de Korte aanwezig. Aanvang: 20.00 uur.

BUNNIK - Op 3 november spreekt drs. Th. H. Joekes in De Witte Huisjes, Kerkpad 3. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: „Verantwoord verder".

DINTELOORD - Op 10 november vindt er een forum plaats over actuele politiek in hotel „De Beurs". Namens de VVD zal mevr. E. Verkerk-Terpstra zitting nemen in het forum. Aanvang: 20.00 uur.

VROUWEN IN DE VVD DORDRECHT - Op 7 november spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in het Politiek Centrum, Groenmarkt 90. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Buitenlandse Werknemers met het accent op „arbeid".

EMMEN - Op 27 oktober spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in hotel Boshuis, Boslaan 138. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: actuele politiek.

JOVD 't GOOI - Op 24 oktober spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in de „Blaercom", Schoolstraat 3 te Blaricum. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: terrorisme.

LIBERALEN AMBTENAREN KRING 's-GRAVENHAGE - Op 3 november spreekt J. D. Blaauw in hotel Des Indes over buitenlandse en defensiepolitiek. Aanvang: 17.30 uur tot 18.00 uur.

's-GRAVENHAGE OA IV - Op 24 november spreekt H. P. H. Waalkens in Prins Tavernus, Noordeinde 165. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: Ontwikkelingssamenwerking.

HEERENVEEN - Op 3 november spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in „t Posthuis". Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „wie moet er inleveren?"

HEESCH - Op 27 oktober spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra in „de Pas". Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: emancipatie.

HEILOO - Op 10 november spreekt H. H. Jacobse in het Open Huis, Winkelcentrum 't Loo. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Het VVD-perspectief voor 1981".

HENGEL - Op 3 november wordt er een debat georganiseerd tussen de heren dr. R. Braams (VVD) en ir. A. Voortman (PvdA) in de kleine zaal van het concertgebouw, Beersstraat. Aanvang: 19.30 uur. Onderwerp: kernenergie.

LOPPERSUM - Op 23 oktober spreekt P. M. Blauw in hotel Spoorzicht. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.

MAASSLUIS - Op 27 oktober spreekt mevrouw drs. N. Rempt-Halman de Jongh in bistro „De Lantaarn". Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

MARKELO/HOLTEN - Op 3 november spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in de „Kop'ren Smorre" te Markelo. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

NOORDHOLLANDSE VVD-VROUWEN - Op 7 november spreekt J. D. Blaauw voor de Noordhollandse VVD-vrouwen in het Project Spaarnberg, Wüstelaan 80 te Sant-

poort. Aanvang: 10.00 uur. Onderwerp: defensiepolitiek.

OC OVER-BETUWE - Op 7 november spreekt drs. D. J. D. Dees in café 't centrum, Dorpsstr. 17 te Gendt. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

KAMERCENTRALE OVERIJSSSEL - Op 1 november houdt de kamercentrale Overijssel een Provinciale Propagandadag in café-rest. „Boode" te Bathem. Sprekers zijn: de heren dr. R. W. de Korte, H. P. H. Waalkens en drs. G. Ch. O. Boosman.

ROLDE - Op 3 november spreekt H. P. H. Waalkens in hotel „Erkelens". Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp:

landbouw problematiek en actuele politiek.

OC DEN BOSCH - Op 27 oktober spreekt H. J. L. Vonhoff in gemeenschapshuis „Den Herd" te Schijndel. Aanvang: 20.00 uur.

VRIEZENVEEN - Op 27 oktober spreekt mev. mr. A. Kappeyne van de Coppelio in café Veneman, Westeinde 8. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

WESTERBORK/JOVD MIDDEN DRENTHE - Op 7 november spreekt mev. mr. A. Kappeyne van de Coppelio in hotel „Slomp" te Westerbork. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

Mutaties

Secretarissen ondercentrales:

FRANEKER - mw. Th. M. Poppinga-Hibma, van Sminialaan 24, 8731 BE Wommels, tel.: 05159 - 1595 (H), (nw. secr.)

Afdelingssecretarissen:

DUIVEN - P. C. A. Verhoef, Iepenlaan 29, 6921 XK Duiven, tel.: 08367 - 1824 (H), 085 - 229162 (K), (nw. secr.)

GELEEN - mw. C. Schut-van Proosdij, Ecrevissestraat 22, 6171 JM Stein, (nw. secr.)

GRONINGEN - mw. J. H. Jonker-Wormgoor, Wadwerderweg 70, 9988 SZ Usquert, tel.: 05950 - 4372 (H), (adreswijziging)

HELVOIRT - mw. W. Verlinden-v. Dijk, Molenstraat 12, 5268 KE Helvoirt, tel.: 04118 - 1906 (H), (wnd. secr.)

HOENSBROEK - L. E. F. Huyts, Hommerterweg 23, 6431 ER Hoensbroek, tel.: 045 - 212114 (H), (nw. secr.)

HOOGZAND-SAPPEMEER - A. G. Spijkerman, Donker Curtiusstraat 39, 9602 PL Hoogezand, tel.: 05980 - 21878 (H), (nw. secr.)

MAARTENSDIJK - mw. L. A. Th. Bakker-Veltman, Tolakkerweg 30, 3739 JN Hollandsche Rading, tel.: 02157 - 454 (H), (nw. secr.)

PRINSENBEEK - ir. E. M. J. Duijsens, Westerkim 20, 4841 BR Prinsenbeek, tel.: 076 - 413044 (H), (nw. secr.)

SCHAIJK - H. Steetsel, Rijksweg 58-60, 5374 LD Schaijk, tel.: 08866 - 2324 (H), (wnd. secr.)

STEENWIJK - ir. R. Ross, Schapendrift 1, 8342 SB Basse, tel.: 05210 - 89084 (H), (nw. secr.)

VENRAY - G. J. M. Verlinden, Bosschermolen 4, 5801 HE Venray, tel.: 04780 - 84431 (H), (nw. secr.)

WINSUM - Op donderdag 30 oktober en vrijdag 31 oktober vinden twee avonden plaats in het kader van de brede maatschappelijke discussie over kernenergie in zaal „Ons Centrum", Hoofdstraat 38. Aanvang: 20.00 uur. De eerste avond heeft een technisch/informatief karakter, de tweede avond is gewijd aan de politieke standpunten van het CDA, D'66, PvdA en VVD. Namens de VVD zal de heer dr. R. Braams het woord voeren.

ZAAANSTAD - Op 24 november spreekt dr. R. W. de Korte in hotel de Prins te Westzaan. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

OC ZUID WEST SALLAND - Op 27 oktober spreekt dr. R. Braams in café-rest. Bosgoed, Dorpsstraat 17 te Heeten gem. Raalte. Aanvang: 20.00 uur.

- Op 24 november spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in hotel Balster, Langestr. 19 te Wijhe. Aanvang: 20.00 uur.

OC ZUTPHEN - Op 27 oktober brengen de heren De Beer, Hermans, De Korte, Scherpenhuizen en Waalkens een werkbezoek aan de ondercentrale Zutphen. Daarop volgend zullen 's avonds op verschillende plaatsen openbare bijeenkomsten worden gehouden waarop de kamerleden verslag uit zullen brengen van het werkbezoek.

- De heer L. M. de Beer spreekt in „De Bongerd" te Eerbeek. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer drs. L. M. L. H. A. Hermans spreekt in „De Watermolen" te Velp. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer dr. R. W. de Korte spreekt in de „'s Gravenhof" te Zutphen. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer drs. J. F. Scherpenhuizen spreekt in de „Buitenlust" te Harfsen. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

- De heer H. P. H. Waalkens spreekt in de „Bakker" te Vorden. Aanvang: 20.00 uur.

Uitzendingen op de vrijdagen 31 oktober, 14 en 28 november van 18.50 tot 19.00 uur op Hilversum II.

staat in Warm, tussen Doetinchem en Etten waar Gelderland gaaf is, dichtbij de Oude IJssel met uitzicht op Montferland. Een unieke woonidylle, juist gereed gekomen. Kompleet met zwembad, sauna, wijnkelder, recreatieruimten, bar en gezellige openhaard in het souterrain.

Op de begane grond een fraai entree met doorloop naar het achterterras. De living heeft een weldadig rustieke sfeer, zeer royaal met een bijzondere openhaard-partij. Ook de compleet ingerichte elken keuken mag bijzonder genoemd worden. Een aparte ruimte als kantoor of studie/werkkamer en een dubbele garage completeren het geheel.

De bovenverdieping omvat één bijzondere slaapkamer met eigen sanitaire ruimte. Daarnaast nog drie royale slaapkamers, een zeer complete badkamer en voorts twee ruimtes welke u naar wens kunt inrichten. Direct onder de rietkap een heerlijk zonneterras met romantisch uitzicht op Montferland.

Het geheel is uitgevoerd met bijzondere natuursteen vloeren, rustiek eiken gebinten en geklimatiseerd met hetelucht, gecompleteerd met vloerverwarming.

Uw buiten, 6.000 m², ligt besloten in een groen haag met rondom een fraai aangelegde heuveltuin met vijver en waterput. Het voorterras en open afrit is geheel in natuursteen uitgevoerd.

Uw buiten ligt slechts 2 km van de autosnelweg Doetinchem-Arnhem en plm. 5 km van de snelweg Emmerich-Oberhausen.

Nadere informatie worden u gaarne verstrekt door uw eigen NMB-makelaar en Makelaarskantoren A. Th. Mulder B.V., Gaanderen. Tel. 08350 - 3732 en Ten Kate ten Hag B.V., Doetinchem. Tel. 08340 - 32491.

VVD-Vrouwen verwachten veel van jaarcongres

Mevrouw
van Wijngaarden

De organisatie Vrouwen in de VVD maakt zich op voor een belangrijk weekeinde. Op 31 oktober en 1 november houdt de organisatie in „De Blijde Werelt” in Lunten haar jaarlijkse congres. Er komt bij die gelegenheid hoog bezoek, want twee ministers en een staatssecretaris luisteren de bijeenkomst op. Vice-premier Wiegelt houdt een rede onder het verkiezingsmotto „Samen aan 't werk”, dr. Arie Pais, minister van onderwijs en wetenschappen zal er het woord voeren en drs. Neelie Smit-Kroes, staatssecretaris van verkeer en waterstaat belicht de positie van de „Vrouwen in de wereld van morgen”.

Mevrouw Alie van Wijngaarden-Terlouw, voorzitter van de VVD-Vrouwen ziet het weekeinde met groot vertrouwen tegemoet. „Vorig jaar hadden we 110 deelnemers aan het congres. Ik hoop dat het er nu meer zijn en uit de aanmeldingen die we tot dusverre hebben binnengekregen zou je kunnen afleiden dat het er inderdaad meer worden. Liberalen zijn - geloof ik - nogal laks en wachten vaak tot het laatste moment met hun opgaven. De komst van een aantal kopstukken houdt een groot stuk erkenning van onze organisatie in. Persoonlijk verwacht ik erg veel van Neelie Smit - gezien ook de titel van haar toespraak”. Het gaat uitstekend met de VVD. Dus ook met de vrouwen in de partij. „Ik merk dat er veel meer belangstelling is voor onze activiteiten, ook binnen de partij. We zijn vertegenwoordigd in de landelijke propagandacommissie en in de LCV (landelijke commissie vorming en scholing). Mevrouw De Haan heeft bijgedragen aan de opstelling van het Liberaal Manifest. Hoe langer hoe meer vrouwen worden actief in de politiek”.

Van tijd tot tijd wordt binnen de VVD de vraag geopperd of zo'n organisatie als de Vrouwen in de VVD nu zo nodig moet. Alie van Wijngaarden: „Ik heb ervaren dat er nog heel wat vrouwen zijn die voor het actief bedrijven van politiek over de streep moeten worden getrokken. Politiek komt bij veel vrouwen als vies over. Politiek is nog steeds teveel een mannenzaak, terwijl de bevolking van ons land nu langzamerhand uit ongeveer 50 procent mannen en de helft vrouwen bestaat. De vrouw draagt medeverantwoordelijkheid voor wat er in de maatschappij gebeurt en moet daaruit de consequenties trekken”.

Op alle punten is de vrouw in de politiek nog ondervertegenwoordigd, vindt ze. Op ministerieel terrein, in de Kamer, in andere vertegenwoordigende lichamen. Er zijn ongeveer twaalf burgemeesters op een totaal van 600. Van die twaalf zijn er overigens wel zes VVD-lid. Dat is een fraaie score, maar wat betreft kiezersaanhang is de VVD bij de vrouwen toch zwaar onderbedeeld. „Het CDA trekt veel vrouwelijke kiezers. Wij niet.” Een andere wens van mevrouw Van Wijngaarden. Meer actieve jonge vrouwen in de partij en in haar organisatie. Over het algemeen zijn de actieve VVD-vrouwen de dertig gepasseerd. Ook in de Kamer, waar bijvoorbeeld D'66 wat leeftijd aangaat bij de vrouwen wat jonger staat ingeschaald. Ook vanuit de JOVD stroomt er te weinig door naar haar organisatie.

De organisatie Vrouwen in de VVD hoopt met het komende jaarcongres weer een goed stuk reclame te maken voor haar activiteiten op een breed maatschappelijk terrein. Nog vele vrouwen in de VVD die gezinslid zijn, beperken zich tot het uitbrengen van hun stem alleen. Dat kan en moet veranderen, vooral nu de uiterst belangrijke verkiezingen van 1981 voor de deur staan. (zie ook pag. 15)

Bon congres Staten- en Raadsleden

Zenden aan: Secretariaat Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's-Gravenhage

Ondergetekende, naam:

Adres:

Woonplaats:

geeft zich op voor het congres van de Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD op 7 en 8 november 1980 te Lunten, voor de aangekruiste onderdelen:

- ☐ het hele congres f 90,—
- ☐ vrijdagavond met diner f 42,—
- ☐ logies met ontbijt f 45,—
- ☐ zaterdag met lunch f 25,—

en heeft het verschuldigde bedrag ad f
heden overgemaakt op postgironummer 1687886 ten name van de penningmeester van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de VVD te Den Haag onder vermelding van „Congres”.

Datum: Handtekening:

Deze zuivelfabriek in Uithoorn werd met SURFAKOTE MUURCOATING gespoten en ziet er nu voortreffelijk uit. Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden huizen, flats, kantoren en industriële bouwwerken met Surfakote gespoten.

SURFAKOTE MUURCOATING is 20 à 30 maal dikker dan een gewone verflaag en wordt in één keer aangebracht.

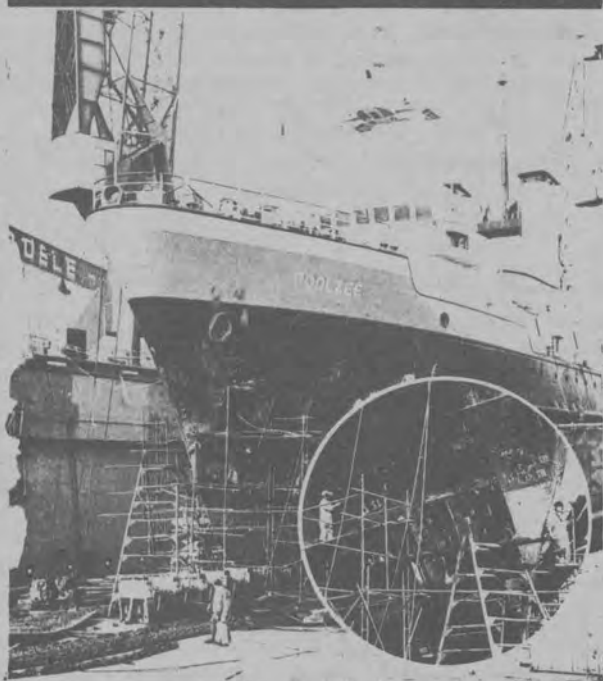
Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: 10 JAREN GARANTIE. Surfakote is dus een uitstekende investering.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek B.V. Schuytvlot, postbus 8, 3417 ZG Montfoort (U.). Tel. 03484 - 1587.

Boele-Bolnes

EEN BEGRIIP IN DE WERELD VAN
Scheepsreparatie en Scheepsbouw

RINGDIJK 598, BOLNES, TEL. 01804-18555, TELEX 20012

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange mouwen, vanaf 15 stuks

stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg
Tel. (013) 435809

nim neon

PROMINENT IN LICHTREKLAME

020-733928

v. ostadestraat 215

AMSTERDAM

01621-14939

lissenveld 43

RAAMSDONKSVEER

kunst en antiek

Voor antiek Hollands Zilver

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Haven 1-5 - SCHOONHOVEN - tel. 01823-2651

gast-vrijheid

GRAND HOTEL DE MALLEJAN TE VIERHOUTEN (bij Nunspeet)

Het Hotel waar u zich thuis voelt

Het Hotel waarvan de medewerkers het u zo gezellig mogelijk maken

Het Hotel met het unieke diner-dansant op de zaterdagavond

waar iedereen over spreekt.

Weekend arr. van vrijdag of zaterdag voor het diner tot zondag of

maandag na het ontbijt. Ook voor uw langer verblijf, conferenties,

vergaderingen, congressen enz. verschaffen wij u gaarne alle inlichtingen.

05771 - 241 - 242

..vast - goed..

VEERE

Te koop, voor permanente bewoning: **vrijstaande gerestaureerde boerderij**. Pieterstraat 1 te Veere. Rustige plek midden in het Stadje Veere. Vrij uitzicht op de Dom. Tuin aan de zuidkant. De restauratie o.l.v. architect nadert de eindfase. Met wensen van een koper t.a.v. gebruik van de vertrekken kan rekening gehouden worden. (o.m. om bijv. te kunnen wonen, koken en slapen op de begane grond en om inwonende verzorgers te kunnen huisvesten) Plavuizen voor de hall zijn aanwezig doch worden pas gelegd na overleg. Ook is de keus sanitair, tegels en keuken uitgesteld. Inlichtingen Baljuwstraat 1, Veere.

HAUTE SAVOIE (omg. Evian)

Royaal châlet: w.kamer, 3 sl.kamers, keuken, 2 b.kamers, garage, zolder, electr. verw., 2600 m² eigen grond, afwerking naar keuze, uniek gelegen, 10 autominuten v. wintersportcentra, natuurswembad in dir. omgeving. Vr. pr. f 170.000,— k.k., tel. 05210 - 88298.

SPANJE

Benidorm - Altea - Calpe - Moraira - Javea

Ruime keus uit vele types kant en klare woningen. Volledig ingericht en gemeubileerd, tuin aangelegd. Alle voorzieningen aanwezig. Voor iedere beurs en smaak het juiste huis. Prijzen v.a. f 37.000,—. Maak gebruik van onze jarenlange ervaring als onroerend goed specialist aan de Costa Blanca. Vele referenties beschikbaar. Voor uitgebreide inlichtingen: Benimo S.A. - Apartado 71 - Benisa (Alicante) Spanje, of Syndicuslaan 4, 9934 PT Delfzijl. Tel. 05960 - 13899.

Te koop:

ROYAAL HALFVRIJSTAAND HERENHUIS

gelegen gemeente Delft. Geheel onderkelderd met hoge stenen ruimte, 3 zijden tuin, garage, voor en achter vrij uitzicht, L-vormige woonkamer 43 m², eetkeuken, badkamer, balkon, 5 ruime slaapkamers, aparte douche met 3e toilet op 2e etage. Zeer veel extra's. Prijs n.o.t.k.

Inlichtingen: **VVS BEHEER b.v.**, tel. 010 - 672555.

Hypotheken tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde; ★ rente v.a. 10% (22-9-'80) ★ inkomen echtgenote telt mee bij beoordeling; ★ geen afsluitprovisie; ★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten.

Stoorvogel Hypotheken

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.
Tel. 01745 - 5600 - 5800

Solide belegging o.d. Veluwe ...

Uitmuntend gebouwd en luxueus landhuis. Inhoud 1800 m³. Gelegen in de lommerr. driehoek Apeldoorn-Zutphen-Gorssel, vlakbij de IJssel.

Verhoogde parterre omvat (in m²) o.a. entree en ontvangsthal (40) met 2e op. haard; L-living (75) met gr. terras op z.; spreekk. (24); am. eetk. (20); oudervleugel m. slaapk. + voll. badk. en 3e toilet (50).

Boven o.a. 4 slaapk. + linnenk. (22 elk); badk.; kledingopst.; vliering.

Souterr. (totaal 180) met daglicht, o.a. beteg. wash.; diepvr.; voorr.k.; orig. wijnk.; cv-gask.; solarium; biljartkmr.; hobby-archief.

Veel luxe v.kasten, Parket en Noorse lei, gr. thermop. ramen etc. Eigen asfaltwegen in zeer fraai aangel. tuin v. 4.000 m².

Optimale privacy, t  ch niet eenz. gelegen. Achterin een Hist. gebouw m. 3 vertrek., paardebox etc., dat zich ideaal leent v.e. romantisch gastenverblijf. Een kl. landgoed waar het een genoegen is Uw kind. en gasten te ontv. Slechts één uur verwijderd v.d. Randstad. Tax.w. f 1,1 milj., Vraagpr. f 835.000,—.

Kleurendok. en plattegronden wachten op U. Vraag inform. b.d. eigenaars, tel. 05750 - 12732, zo mogelijk na 18.00 uur.

... waar de lucht nog zuiver is!

**vrijheid en
democratie**

4 november 1980

Lijst van adverteerders

Het Anker u.a.	Groningen	32
Benimo S.A.	Delfzijl	22
Beijer Lichtenvoorde B.V.	Lichtenvoorde	22
Dujardin Brandkasten	Leerdam	2
International Secretary Services	Den Haag	22
De Koepel b.v. Haamstede	Breda	22
Kromhout Techniek	Raamsdonks- veer	22
Louisa-state	Baarn	32
Maison Plus	Tilburg	32
Onderlinge Waarborgmij ver.	Utrecht	29
't Waterland Boekhuis	Broek in Wa- terland	2
De Witte Berken	Driebergen	22

VLOERKLUIS

- Brand- en inbraakveilig
- in ½ dag geïnstalleerd
- Leverbaar met RONDE en VIERKANTE deur
- Meer dan 15 modellen met sleutel- of combinatieslot

BON

Voor uitgebreide documentatie stuur deze advertentie in open enveloppe met achterop uw naam en adres naar

DUJARDIN BRANDKASTEN
ANTWOORDNUMMER 24
4140 VB LEERDAM

of bel even: 03451 - 6110.

VVD

GROTE WINKLER PRINS 80 - 25 DELEN

1. Alfabetisch	6. Sleutels
2. Verwijstableaus	7. Literatuuropgaven
3. Tijdbalken	8. Streek- en Stadstableaus
4. Tijdgenotensbalken	9. Wegwijzers
5. Historioscoop	10. Leeswijzers

Vanaf f 49,— p. maand. Vaste prijs. Bijleverbaar een speciale encyclopedieën-kast. Ook overname oude encyclopedie.

BON voor volledige informatie over ☐ Grote Winkler Prins 80 ☐ Boekenkast ☐ Andere Encyclopedie ☐ Overname (hokje invullen)

Naam:

Straat:

Plaats:

Postcode:

Telefoon:

Sturen zonder postzegel aan 't WATERLANDS BOEKHUIS, antw.no. 432 - 1150 VJ Broek in Waterland. VD 041180

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

Nummer 1239
4 november 1980

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen- administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's-Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070 - 614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507 - 14745

Advertentieprijsen

1/4 pagina vanaf f 2.010,—
1/2 pagina vanaf f 1.040,—
3/4 pagina vanaf f 545,—
1 pagina vanaf f 295,—

Rubrieken

Speciale prijzen op aanvraag

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Anneke Kortlandt maakte dit fraaie portret van onze nieuwe man in Groningen, Henk Vonhoff, die tot 15 december nog burge-meester van Utrecht is, maar daarna mr. E. H. Toxopeus opvolgt als Commissaris van de Koningin in deze noordelijke provincie. Op pagina 6 en 7 een interview met Vonhoff. Op pagina 9 breekt Rudolf de Korte een lans voor de vrije beroepers. Nederlands eerschuld aan de oud-KNIL'ers, een interview met Evenhuis op pagina 11. Het afscheid van fractiemedewerkster en columnist Koosje Bins bracht de pennen van al onze kamerleden in beroering, een verslag van Reny Dijkman op pagina 16 en 17. John Vermeulen bezocht het Najaarscongres van de VVD-vrouwen, pagina 25.

Het eerstvolgende nummer van dit blad verschijnt op 20 november. De kopij voor dit blad moet uiterlijk 14 november binnen zijn bij de centrale redactie van Vrijheid en Democratie, Bijenmeent 135, 1218 GK Hilversum.

Onze parlementaire democratie

door
Frits Korthals Altes,
voorzitter van de VVD

Het meest verontrustend van de akties tot sluiting van kerncentrales is misschien niet eens het risico van escalatie van geweld, maar de ondermijning van de parlementaire democratie. Door uiterst links, in de Staten-Generaal vertegenwoordigd door de PPR en PSP, maar vooral en in alle duidelijkheid in zijn buitenparlementaire vorm, wordt de stelling verkondigd dat een op sluiting gerichte blokkade geoorloofd is omdat de volksvertegenwoordiging niet zou beslissen. In allerlei gesprekken, o.a. georganiseerd door het IKON, een niet op steun van leden gebaseerde omroeporganisatie, kan men van deze buitenparlementaire uiterste linkerzijde horen dat in het niet-besluiten tot sluiting door de Staten-Generaal de rechtvaardigheidsgrond voor de aktiegroepen zou liggen om sluiting af te dwingen.

De redenering luidt, dat deze groepen nu al jarenlang om sluiting hebben gevraagd en dat de volksvertegenwoordiging nog steeds in gebreke is tot die sluiting te beslissen, zodat de aktievoerders nu wel gedwongen zijn tot handelen over te gaan. Zij achten het langer in bedrijf blijven van de twee Nederlandse kerncentrales immer een bedreiging voor de gezondheid, het milieu en de veiligheid. Bovendien dreigt ons land een politiestaat te worden omdat de overheid de politie inzet om hun akties tot sluiting tegen te houden.

Dat dit een drogredenering is, is zonneklaar. Wie deze redenering door de radio hoort, wacht tevergeefs op de spreker die haar doorprijkt. Weliswaar heeft onlangs de heer Roethoff op voortreffelijke wijze de parlementaire democratie verdedigd en tegen deze aanvallen in bescherming genomen, maar omdat ook hij een voorstander is van sluiting, stelde hij niet in alle duidelijkheid dat de volksvertegenwoordiging allerminst in gebreke was. De meerderheid is het eenvoudigweg niet eens met de stelling dat de twee thans functionerende kerncentrales nu gesloten zouden moeten worden. Daarom blijven zij open. Ingevolge bewuste beslissing en niet uit laksheid een beslissing te nemen.

Wij erkennen het recht van aktiegroepen die het met deze opvatting van de meerderheid niet eens zijn, te proberen voor hun eigen (minderheids)standpunt alsnog een meerderheid te verwerven. De demonstratie kan daarbij een middel zijn en in beginsel is een dergelijke demonstratie ook geoorloofd. Wanneer echter demonstraties en andere geoorloofde middelen tot beïnvloeding van de openbare mening niet leiden tot een herziening van het meerderheidsstandpunt, dan mag de redenering niet zijn dat de aktievoerders nu maar kwaadschiks het doel moeten nastreven dat zij niet goedschiks hebben kunnen verwezenlijken.

Dan immers wordt de bijl aan de wortel van onze parlementaire democratie gelegd. Ook zij die geneigd zijn aan aktie en demonstratie als middel van beïnvloeding van de openbare mening de voorkeur te geven boven het meer klassieke middel van de overtuiging door woord en geschrift, zullen meerderheidsbeslissingen moeten eerbiedigen, ook al zijn die niet in overeenstemming met de eigen opvatting. Dat betekend evenmin als vroeger dat

men daarna bij de pakken zou moeten gaan neerzitten. De pogingen alsnog een meerderheid voor het eigen standpunt te verkrijgen mogen wel degelijk worden voortgezet, maar met middelen die ervan blijk geven dat het parlementair-democratische besluitvormingssysteem wordt aanvaard.

Drogredenering

Wij glijden af wanneer wij, zoals PPR en PSP, voortdurend de onvolkomenheden van het parlementair-democratische systeem accentueren en het slechts aanvaarden bij gebrek aan beter. Een der gronden van kritiek is dan dat het systeem te langzaam werkt en dat niet snel genoeg gevolg wordt gegeven aan de impulsen die uit de maatschappij voortkomen. Ook hier is weer sprake van een drogredenering. Men doet het voorkomen alsof zij die tegen kernbewapening en kernenergie zijn zonder meer gelijk hebben en dat het aan de traagheid van de volksvertegenwoordiging zou zijn te wijten dat - ondanks de felle pleidooien van PPR en PSP in de volksvertegenwoordiging - nog steeds niet besloten is tot een andere politiek. Ten onrechte: een meerderheid in de volksvertegenwoordiging heeft besloten, zich van enige maatschappelijke weerstand zeer wel bewust, dat wij onze NAVO-verplichtingen in beginsel wel degelijk blijven nakomen en dat in afwachting van de resultaten van de brede maatschappelijke discussie de kerncentrales ook open blijven. Bij volgende verkiezingen zal blijken hoe dan de meerderheden in de volksvertegenwoordiging ten aanzien van deze en andere vraagstukken komen te liggen.

Het parlementair-democratische systeem is een uniek systeem omdat periodiek - bij de verkiezingen - wordt geregistreerd in hoeverre de kiezers tot andere voorkeuren zijn gekomen nadat de politieke partijen hun programma's na herijking van hun standpunten opnieuw hebben vastgesteld. Wie met bezorgdheid ziet hoe nu in Polen door het centrale gezag, na in Moskou de les te zijn gelezen, wordt uitgemaakt in hoeverre de vrijheid nog wordt getolereerd, zal zich wel tienmaal bedenken vordat hij zich laatdunkend over het parlementaire systeem uitlaat en het in feite in de waagschaal stelt. En dan te bedenken dat de akties daar alleen nog maar de erkenning beoogden van een van de meest fundamentele vrijheidsrechten, het recht van vrije vakbeweging. De gedachte aan ageren tegen kernbewapening of kernenergie komt in het hoofd van de meest stoutmoedige Pool zelfs niet op.

VVD-kamerlid Waalkens:

'Landbouw-begroting had slechter gekund'

door Henk Krol

Een compliment voor minister Braks is op zijn plaats over de wijze waarop hij als invaller voor Van der Stee de landbouwportefeuille beheert. Waalkens begon zijn debatsbijdrage dan ook met dat compliment en betrok daarbij ook de cijfermatige begroting van Landbouw en Visserij, die bepaald slechter had kunnen uitvallen. Gezien 's lands financiën.

De land- en tuinbouw zit in een zeer zorgelijke ontwikkeling, mede ook door de budgettaire problemen in de EG. De uitgaven voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid moeten binnen de perken blijven terwijl de verteerbare inkomens in de agrarische sector, die daarvan zo sterk afhankelijk zijn, bij voortduring onder druk staan. Waalkens vertolkte de toenemende zorg van de fractie hierover. Hij sprak en passant zijn teleurstelling uit over het feit dat de regering de functies van het inkomen van de zelfstandige ondernemers niet heeft kunnen of willen differentiëren met betrekking tot inkomstenbelasting. Zoals bekend is de te grote melkproductie in de EG - die eigenlijk alleen maar leidt tot een boteroverschot - de grootste slokop van de beschikbare EG - financiën die nu eenmaal aan een inkomstenplafond gebonden zijn.

Kalfsvlees

Waalkens gaf in het begrotingsdebat zijn visie over de (minst slechte) oplossing van dat probleem, een visie die terug te vinden zal zijn in het komende verkiezingsprogramma en dat op vele punten gelijkenis vertoont met de opvattingen terzake in het agrarische bedrijfsleven.

Waalkens vroeg voorts de aandacht van de minister voor recente ontwikkelingen, die het vrije handelsverkeer binnen de gemeenschap geweld aandoen zoals bijv. de vermeende aanwezigheid van bepaalde hormonen in het Nederlandse kalfsvlees, dat in grote hoeveelheden geëxporteerd wordt (werd).

Hij vroeg de minister om de harmonisatie onder zijn a.s. voorzitterschap van de EG ministerraad sterk te bevorderen, in het bijzonder op veterinair gebied en voor de normen met betrekking tot de gezondheidszorg. In zijn betoog stond onze afgevaardigde uitvoerig stil bij de

(glas)-tuinbouw, vooral bij de prijs van de energie. Voor het onderdeel akkerbouw verzocht hij de minister met klem zich in te spannen voor de boeren om de hen in het vooruitzicht gestelde prijs voor goede granen te bezorgen. Hieraan mankeert het een en ander vanwege de werkwijze die de EG in het marktbeleid toepast.

Het komende beleid ten aanzien van onze suiker(bieten), alsmede de moeilijke situatie van de fruitteelt kwamen in zijn bijdrage bij het debat aan de orde. Hij sprak kritisch over de tot nu toe genomen overheidsmaatregelen die bedoeld zijn om een voldoende fruitareaal in ons land te behouden.

Aardappelen

Waalkens gaf verder alvast een schot voor de boeg inzake eventuele overheidsvoornemens om van de leden leveranciers van fabrieksaardappelen in de veenkoloniën opnieuw financiële bijdragen te vragen voor de instandhouding van het in grote nood verkerende Avebe-concern.

Inzake het overheidsbeleid voor de gewasbeschermingsmiddelen daagde hij de minister van Landbouw uit om aan te tonen dat dit beleid niet geheel door zijn collega van volksgezondheid en milieuhygiëne wordt bepaald. Zijn stellige indruk was namelijk dat dit teveel het geval is. Ook hier bepleitte hij EG-harmonisatie-activiteiten onder het aanstaande Nederlandse voorzitterschap in Brussel.

Een op deze materie betrekking hebbende motie had hij in zijn achterzak omdat ons land daarbij nogal dwars ligt.

De relatie landbouw-landschap kreeg tenslotte ruim de aandacht. Waalkens vroeg zich daarbij af - en zulks niet voor de eerste keer - of hetgeen de overheid zich voorstelt in haar landschapsbeheersbeleid en inzake de aankoop van terreinen voor reservaatvorming niet te ambitieus is. Noodgedwongen temporisering daarvan door geldgebrek houdt de (rechts)onzekerheid voor de agrariërs veelal te lang in stand, hetgeen vooral tot uitdrukking komt in het weigeren van vergunningen, waardoor de bedrijfsontwikkeling in vele gevallen onmogelijk is. ●

Lem Rempt vraagt milieu-actieplan

door Henk Krol

Bij de begrotingsbehandeling van milieuhygiëne heeft Len Rempt Halmans de Jongh gesteld, dat de positie van minister Ginjaar en zijn vooruitstrevend beleid in het kabinet mede afhangt van de steun die hij daarvoor krijgt van de burger als consument, producent en als bestuurder in de lagere overheden. Hoe staat het nu met die steun?

De meeste consumenten zijn zich er wel van bewust dat er „iets” gedaan moet worden om het milieu te

beschermen. Maar wat men daar nu zelf precies aan moet doen of laten is niet altijd duidelijk, ondanks alle inspanning van consumenten en vrouwen-organisaties die in het algemeen echter alleen de eigen leden bereiken.

Vandaar dat Len Rempt voor deze voorlichting een actieplan aan de regering heeft gevraagd, hetgeen haar door minister Ginjaar werd toegezegd.

Over de steun van de ondernemers is de minister niet

Ploeg: 'Minister de Geus heeft duidelijke beleidslijn op tafel gelegd'

door
John Vermeulen

De brief die de kersverse minister van defensie, de Geus, aan de commandanten van de Nederlandse Krijgsmacht-delen heeft verzonden, is hem nu niet bepaald in dank afgenomen en heeft nogal wat (rood) stof doen opwaaien. De brief heeft als onderwerp het personeelsbeleid en kernbewapening en behandelt vervolgens de problematiek van de z.g. „atoomspecialisten”.

Zoals was te verwachten kwam er van de zijde van de oppositie scherpe kritiek op deze brief. De VVD-fractie heeft zich in grote lijnen achter de inhoud van de brief gesteld. Tijdens het mondeling overleg met minister de Geus zei VVD-woordvoerder Ad Ploeg zowel achter de inhoud als de strekking te staan.

Voor een goed begrip nog even de belangrijkste punten uit het schrijven van de bewindsman:

Er wordt de laatste tijd veel gesproken en geschreven over problemen die sommige militairen hebben met kernwapens en de mogelijke gevolgen van die problemen voor hun functioneren als militair. Ruimte voor discussie over deze toch belangrijke zaak moet er ook binnen de Krijgsmacht zijn, doch dan wel steeds vanuit het besef dat de vervulling van alle militaire taken, die Nederland in NAVO-verband op zich heeft genomen, moeten blijven gewaarborgd. Ons volk en onze bondgenoten moeten op de Nederlandse strijdkrachten kunnen blijven rekenen.

„Welnu”, zo zegt Ad Ploeg in een reactie, „Nederland is lid van de NAVO; een vrijwillig aangegaan bondgenootschap. Regering en parlement onderschrijven dit lidmaatschap. Die alliantie heeft een bepaald takenpakket, voortkomend uit een aanvaarde strategie. Daarin hebben kernwapens een rol: namelijk door afschrikking oorlog voorkomen. Uiteraard, willen wij allemaal deze afhankelijkheid van die kernwapens zo gering mogelijk doen zijn, maar kernwapens zijn in die oorlogvoorkomende rol nog onmisbaar. Die afschrikking is dan alleen geloofwaardig, als de mogelijkheid van inzet van kernwapens - in het uiterste geval - niet wordt uitgesloten”.

Volgens Ploeg zouden eenzijdige stappen van Nederland een verstoring te zien geven in de internationale verhoudingen, waarmee de veiligheid niet is gediend. „Ik respecteer de argumenten en de motieven van die

gewetensbezwaarden. Daar is geen enkel misverstand over, maar ze dienen (en ik zeg dat met nadruk) dan ook de consequenties daarvan te aanvaarden.”

Moedige brief

Ook in de brief van minister de Geus staat dat „iedere militair die bezwaren hebben tegen het verrichten van diensten die verband houden met kernwapens en op wie de verplichting tot dienen rust, een beroep kan doen op de Wet Gewetensbezwaarden Militaire Dienst”, „Erkenning als gewetensbezwaarde in de zin van die wet leidt tot ontslag van militaire verplichtingen, terwijl de vrijwillig dienende militair op wie geen verplichting meer rust om in dienst te blijven, geen beroep behoeft te doen op die wet omdat voor hem de weg tot ontslag op verzoek open staat”.

Ad Ploeg spreekt in dit verband van een „moedige brief” waarover nog heel wat discussie gevoerd zal worden. „Met twee soorten personeel kan een leger niet werken. Kan ook nauwelijks een rechtvaardig personeelsbeleid worden gevoerd. In ieder geval heeft de minister een duidelijke beleidslijn op tafel gelegd”.

Hij heeft de bewindsman voorgesteld om wanneer mocht blijken dat het bij dienstplichtigen om een groter aantal gewetensbezwaarden gaat dan thans bekend is, eens te overwegen of zij niet ingedeeld zouden kunnen worden bij een rampenbestrijdingsorganisatie, zoals het korps Mobiele Colonnies, dat geen gevechtstaken heeft, doch bij rampen en crisis ter beschikking gesteld wordt van de minister van Binnenlandse Zaken. „Hiermee zouden twee belangen zijn gediend: geen twee soorten personeel (wel of geen bezwaren tegen nucleaire taken) in de krijgsmacht, terwijl een niet-bewapende militaire organisatie, het KMC, op sterkte kan worden gebracht met mensen, die wel willen dienen, doch niet in een krijgsmacht, die over kernwapens beschikt. Ik ben er dan ook gelukkig mee dat de minister een studie hierover heeft toegezegd”.

altijd tevreden. De VVD vraagt zich echter af of de economische ruimte er nog is om momenteel aan alle eisen te voldoen.

Aan de hand van een nota zal de Kamer daar binnenkort verder op ingaan.

De uitvoering van milieuwetten is voor een groot deel in handen van de lagere overheden gelegd. Volgens Len Rempt klagen vele bestuurders er over dat zij te veel

tegelijk op hun bordje geschoven krijgen, niet alleen op organisatorisch maar ook op financieel gebied. Het is onjuist dit af te doen met „onwil” of „onkunde”.

Op verzoek van de VVD zal de minister dan ook een notitie over de gesignaleerde knelpunten maken. Voor het stellen van prioriteiten op milieuterrein, achtte hij desgevraagd de tijd nog niet rijp.

Henk Vonhoff: 'Ik heb dit ambt niet gezocht'

Burgemeester Vonhoff van Utrecht volgt op 15 december aanstaande mr. E. H. Toxopeus op als Commissaris van de Koningin in Groningen. Onze medewerkster Nicolette Meijer sprak met hem.

„Ik heb dit ambt niet gezocht. Maar er zijn situaties dat je geen nee meer kunt zeggen. Mijn vrouw en ik hebben er intensief over gesproken. Daarna neem je een beslissing en daar sta je dan ook volledig achter. Het is zeker niet iets dat je lichtvaardig doet.” Dat zegt H. J. L. Vonhoff. Tot 15 december nog eerste burger van Utrecht, daarna commissaris van de koningin in Groningen. Een functie waarin hij partijgenoot mr. E. H. Toxopeus opvolgt.

Als Vonhoff Utrecht verlaat is hij precies zes jaar en vier maanden burgemeester van de Domstad geweest. Het ambt van burgemeester heeft hij als plezierig en erg inspannend ervaren. Hij haalt tien dikke plakboeken, netjes bijgehouden door zijn kabinet, de weerslag van zijn burgemeesterschap in krantenartikelen. Dergelijke plakboeken, vindt hij, laten samen met de fotoboeken die hij ook nog heeft, zien dat er toch heel wat gebeurt in een gemeente als Utrecht.

En dat vele wat er gebeurt, brengt hem op waarom zijn ambt zo inspannend is: „Het burgemeesterschap, zeker als je dat ook voor de burgerij een beetje toegankelijk wil doen, stelt fysiek zware eisen aan je. Het is zeer afwisselend en er is een grote hoeveelheid problemen aan te pakken. Zo'n stad, zo'n bestuurlijke organisatie verandert door doorstroming van mensen. Er is behoorlijke voorbereiding van beslissing nodig. Er gebeuren allerlei dingen, zowel in de sfeer van de overheid als in de particuliere. Belangrijke bedrijven hebben zich hier gevestigd, we hebben verliezen geleden in de werkgelegenheid. Er is het niet aflatende probleem van de huisvesting. Dat allemaal is een constante stroom die op je afkomt. Dat is bijzonder boeiend, maar daardoor zeer inspannend. Je valt soms ook van het ene uiterste in het andere.”

Troosten

Ter illustratie van dat laatste vertelt hij het verhaal van de trouwdag van zijn oudste dochter. Een vreugdevolle dag, niet in de laatste plaats omdat hij haar zelf in de echt verbond. Vijfentwintig uur nadat hij thuis was gekomen van het feest, wordt hij als burgemeester bij een grote brand geroepen. „En dan sta je een gezin te troosten dat bij die brand een zoontje verloren heeft.”

Op de vraag of hij het gevoel heeft dat hij een aantal zaken afgemaakt achterlaat, antwoordt Vonhoff: „Een bestuurlijk proces is altijd een zaak van een aantal mensen en instanties.” Waarmee hij maar wil zeggen, dat eigenlijk niets alleen op zijn conto geschreven kan worden. Vervolgens somt hij een enorme lijst van dingen op die tijdens zijn burgemeestersperiode tot stand zijn gekomen of waarvan op zijn minst de voorbereiding rondkwam.

Daarna zegt hij: „Daarin functioneert de burgemeester mee. Het is niet het werk van de burgemeester alleen. Ik geloof wel dat de afgelopen periode een goede voor Utrecht is geweest. Als je het geluk hebt gehad in zo'n periode burgemeester te zijn, dan kijk je toch met enige voldoening terug.” Hij maakt meteen er achteraan enig

voorbehoud: „Het is niet alles botertje tot de boom geweest. Een grote stad heeft geweldige problemen en spanningen, drugs, jongerencultuur, huisvesting. Maar Utrecht heeft een periode van hele duidelijke uitbarstingen van creativiteit achter de rug.”

Toen Vonhoff in Utrecht kwam, bestond het college uit CDA, PvdA, VVD en D'66. Dat maakte hij slechts een maand mee, omdat door de verkiezingen het nieuwe college in september aantrad: CDA, PvdA, VVD. De laatste paar jaar heeft hij gewerkt met een CDA-PvdA college. Over hoe dat ging vertelt hij: „Ik kan niet anders zeggen dan dat het goed is blijven werken. Je moet je goed realiseren dat mijn opvatting van het burgemeesterschap is dat je je politiek binnen je eigen gemeente zo objectief mogelijk moet opstellen. De raad bestuurt de gemeente. Als burgemeester moet je zorgen dat het beleid dat de raad in totaliteit wenst, gestalte krijgt. Als je dat duidelijk voor ogen staat en je gaat je niet te buiten aan partijpolitiek dan kan dat voorzitterschap van raad en college.”

Stelregel

Hij geeft toe dat het natuurlijk ook wel eens moeilijk is. Niet alleen voor hem, maar ook voor de anderen. Maar dan geldt zijn vaste stelregel: U moet mij niet verwijten dat ik geen socialist ben. Ik hoop dat u me niet hoeft te verwijten dat ik geen liberaal ben.

En als hij straks in Groningen commissaris van de koningin is, zal zijn opstelling ten aanzien van de partijpolitiek niet anders zijn. „Partijganger ben ik in Utrecht niet geweest. Ik heb in Utrecht ook nooit een openbare vergadering van de VVD toegesproken. Ik zal dezelfde gedragslijn die ik binnen Utrecht heb gevolgd, ook binnen Groningen volgen.”

Partijgenoot Geertsema, eens burgemeester van Wasse-naar en nu commissaris van de koningin in Gelderland, zegt vaak het contact met de burgerij te missen. Is Vonhoff bang dat hem dat ook overkomt? „Ik denk dat commissaris van de koningin wat afstandelijk is. Tegenover het gemis aan contacten met de burgerij, staan een aantal andere zaken. Ik denk aan, maar dat is ook afhankelijk van de werkafspraken met het college van gedeputeerden, contacten op regeringsniveau. Die zullen intensiever worden. De club van mensen waarmee je werkt zal kleiner worden. Ik stel me voor dat het overleg met Den Haag, met naburige provincies, het contact met burgemeesters, dat dat allemaal wat bestendiger wordt.

Niet eenvoudig

Hij gaat naar een moeilijke provincie. Denkt hij iets voor die provincie te kunnen doen? „Het is duidelijk geen eenvoudig karwei. Dat ben ik me heel bewust. Ik onderschat het ook bepaald niet. Toxopeus is een voortreffelijke commissaris geweest. Alleen daarom al is het niet eenvoudig hem evenwaardig op te volgen.” Dan verder over de problemen van Groningen: „De Groningse problematiek is nogal weerbarstig. Maar ik denk

Hank Vonhoff en zijn vrouw bereiden zich voor op hun Groningse toekomst.

Foto:
Anneke Kortland

wel dat de problemen op te lossen zijn."

Volgens hem kan dat natuurlijk niet allemaal tegelijk en volmaakt, maar hij vindt ook, dat een probleemloze samenleving geen menselijke is. Eén van de op te lossen problemen is dat van de werkgelegenheid. Hij denkt dat die te stimuleren is. „Er is toch een behoorlijk arbeids- en onderwijspotentieel in het noorden. We moeten kijken hoe dat nog wat verstevigd kan worden."

Dat de oplossingen vanzelf komen en dat één man of vrouw ze kan vinden, gelooft Vonhoff zeker niet. Hij zegt: „We moeten wegen vinden om mensen met elkaar te laten optrekken. Werkgelegenheid is niet alleen een overheidszaak, maar in belangrijke mate ook van het particulier initiatief. Mijn ervaring is dat er al veel te verbeteren is door het verbeteren van het woon- en werkklimaat. Daar kan de overheid iets aan doen. Dat

Geluk gewenst, Vonhoff!

Het Hoofdbestuur is zeer verheugd over de benoeming van onze partijgenoot H. J. L. Vonhoff tot Commissaris der Koningin in de provincie Groningen. Het wenst hem met deze benoeming van harte geluk en spreekt ook zijn vreugde uit over het feit dat blijkens vele reacties uit de provincie zelf zijn benoeming allerwegen wordt toegejuicht. Het Hoofdbestuur spreekt de verwachting uit dat de heer Vonhoff, evenals zijn voorganger, zich met inzet van zijn gehele persoonlijkheid zal geven aan de belangen van Groningen die een uiterst bekwaam pleitbezorger verdienen en in de heer Vonhoff ook verkrijgen.

Frits Korthals Altes.

helpt bedrijven positief te beslissen zich er te vestigen." Hij gelooft ook dat de andere vorming van het college van gedeputeerden, Toxopeus heeft dat nog helpen bevorderen, een goede stap is geweest. Een die kan helpen uit de problemen te komen. Vonhoff: „Er zal gewerkt moeten worden vanuit een elkaar toch weer op wat normalere manier vinden. Hij vindt dat als ergens de VVD-verkiezingsleus opgeld doet, het in Groningen is en dan zowel als „samenwerken" en als „samen werken".

Vertrouwen

Vonhoff voegt eraan toe: „Er zal hard gewerkt moeten worden. Maar men zal het besef moeten hebben, dat men dezelfde kar trekt en zich goed voor ogen moet stellen dat het niet allemaal zo maar een kwestie is van politieke tegenstelling en wantrouwen, maar dat behoorlijk bestuur altijd een basis heeft van vertrouwen. „Want," vindt hij, „democratie is geen georganiseerd wantrouwen, maar georganiseerd vertrouwen. Alleen dan kan je verder. Als je de vertrouwenssituatie verder weet uit te bouwen, wordt hij ook vertrouwenwekkend. En dat behoort tot de voorwaarde om tot verbetering van economische activiteit te komen."

Tot slot wil hij nog kwijt: „Onze verhouding tot België heb ik weleens gekarakteriseerd als „Nabij en soms toch zo ver". Voor Groningen geldt: Het is veel minder ver dan men in het westen denkt en ook nog minder ver dan men in Groningen gelooft. Dat besef versterken, lijkt me een goed program om de verbetering mee in te zetten."

VVD-fractie tevreden over de behandeling defensiebegroting

Het VVD-Tweede Kamerlid Jan-Dirk Blaauw tafelde met onze medewerker John Vermeulen na over de behandeling van de defensiebegroting in de Tweede Kamer.

„Ja, ik kan zeggen dat ik na beantwoording van de minister tevreden gesteld ben. Er blijven natuurlijk altijd wat wensen over, maar de nieuwe minister van defensie heeft bij zijn beantwoording onze vragen in ieder geval betrokken en toezeggingen gedaan.”

Aan het woord is Jan-Dirk Blaauw. Het is ongeveer een uur nadat de begrotingsbehandeling van defensie is afgerond en wij daar tijdens een voortreffelijke Haagse maaltijd, nog even over napraten.

„Op mijn vele vragen over het centrale apparaat heeft de minister toegezegd dat hij een notitie zal toezenden aan de Kamer, waarin hij uiteenzet waar nu al die stukken extra personeel en diensten vandaan komen die naar het centrale apparaat worden toegestuurd. Dit is een zeer wezenlijke notitie omdat je daarmee mogelijkerwijs de structuren van dat centrale apparaat eindelijk eens een klein beetje kan doorgronden. Ook kunnen we dan bekijken in hoeverre er 'verdubbelingen' optreden ten opzichte van diensten die nog steeds bij de diverse krijgsmachtonderdelen blijven bestaan.” Het is volgens Blaauw van groot belang dat de VVD evenals vorig jaar aandacht heeft gevraagd voor de NAVO-taken op het land. Niet zozeer omdat hij het niet eens zou zijn met de voorwaartse verdediging, dan wel dat het Nederlandse grondgebied in feite „bedreigd gebied” is geworden en er rechtstreeks aanvallen op kunnen worden uitgevoerd. Toch heeft het antwoord van de minister hem niet helemaal tevreden gesteld. „Och, ik wil niet overdrijven. Natuurlijk had het allemaal wat duidelijker gekund, maar ik geloof dat het iets is wat langzaam moet groeien. Als je in de memorie van toelichting en in de beantwoording van de schriftelijke vragen leest, dat wij bij de vervanging van de luchtverdedigingslange afstands-raketten, de NIKE, ook patriot-raketten in Nederland willen gaan neerzetten, vraag ik mij af of je dat nu als nationale defensie of als een NAVO-bijdrage moet gaan zien. Welnu, daar is nog geen goed antwoord op gekomen”.

Leeuwarden

Blaauw heeft het ook als uitermate bevredigend ervaren dat de staatssecretaris heel positief was in zijn benadering over de VVD-gedachtengang van het vliegveld Leeuwarden. De toezegging is nu dat op zeer korte termijn de alternatieve plannen voor een andere startbaan zullen worden uitgewerkt, waarbij ook het nationale luchtvaart- en ruimtevaartlaboratorium zal worden betrokken. Totdat de hele zaak is uitgedokterd, zal defensie niets doen om ergens maar ook één woning af te breken. De situatie van een aantal dorpen en haar inwoners, rond de vliegbasis Leeuwarden, dreigde zo langzamerhand onmogelijk te worden. Niet zozeer vanwege de aanwezige geluidshinder, dan wel door de dreigende afbraak van een groot deel van deze dorpen die deels binnen de 65-kosten eenheden liggen. Weliswaar is dankzij de VVD-fractie een amendement in de luchtvaartwet vastgelegd, dat geen zittende bewoners kunnen worden gedwongen te verhuizen, maar wanneer er echter een woning binnen die zone vrij komt, mag de bewoning niet worden voortgezet en

wordt de betreffende woning afgebroken, hetgeen betekent dat die dorpen „binnen zeer afzienbare tijd zullen ontvolken. In de dorpen Marsum en Jelsum gaat nu geen huis tegen de grond, voordat het vliegveldbestemmingsplan, dat een onderdeel is van het militair oefenterrein, aan de Kamer wordt aangeboden.

De hele procedure moet eerst zijn afgewerkt. Ik vind dit echt een zeer belangrijk winstpunt, waardoor, zij het voorlopig, heel wat onrust bij de plaatselijke bevolking is weggenomen.”

Toch wijst Blaauw erop dat, zolang die procedure gaande is, er sprake is van waardevermindering in het vrije economische verkeer van die huizen. „Maar dat kun je ook nog niet eens tegenhouden. Tenslotte kun je niet alles willen”, zo voegt hij eraan toe.

Met betrekking tot de nabij-luchtverdediging van de schepen van de Koninklijke Marine, heeft het VVD-kamerlid signaleerd dat thans daaraan hoogste prioriteit wordt gegeven. „De enige beperking die een vervroegde invoering geeft, is in feite de techniek. Daar zal men eerst goed mee uit de voeten moeten zien te komen, voordat je die dingen aan boord van schepen kunt plaatsen”.

Structureel

Over de bezuinigingen van rond de 179 miljoen was er sprake van enige verwarring. Wel werd duidelijk dat de drie procent groeiberekening nu geschiedt vanuit een verlaagd niveau. „Met andere woorden, die f 179 miljoen is nu structureel geworden”.

Voor wat betreft het personeelsgedeelte voerde Wim Keja namens de fractie het woord. Hij wees erop dat wij onder de huidige slechte economische omstandigheden, „waarbij de nationale schuld groter is dan de defensiepost op de begroting, je er niet omheen kunt dat er ook iets gedaan moet worden aan de wedde. Die heeft haar koppeling immers naar het jeugdlloon, zodat in het geval dat het minimumjeugdlloon omlaag gaat, de wedde eveneens zal moeten volgen. Wel blijft het als een paal boven water staan, dat het doel van de VVD-fractie is: beloning naar prestatie en dat, als een dienstplichtige hetzelfde werk doet als een werknemer in het bedrijfsleven, hij daarnaar betaald moet worden.

Ook interessant is dat de bewindsman heeft toegezegd dat het personeel van marineschepen, die langer dan een maand gaan varen, geen inhouding van huisvesting en voeding meer zullen behoeven te betalen. Hetzelfde geldt in dit verband voor militair personeel dat deelneemt aan oefeningen die langer dan een maand duren. Vooral voor het varende personeel was dit altijd bijzonder frustrerend. Ook dit beschouwen de woordvoerders van de fractie als een winstpunt, zodat over het algemeen met tevredenheid naar deze begrotingsbehandeling kan worden omgezien, ook al blijven er wat onvervulde wensen...

Het inkomen van de vrije beroepers

door Rudolf de Korte,
lid van de VVD-fractie
in de Tweede Kamer

De sombere economische toestand dwingt tot matiging voor alle inkomensgroepen en beroepsgroepen. Daarbij vinden ook wij, liberalen, dat de sterkste schouders de zwaarste offers moeten brengen. Het moet overigens gezegd worden, dat dit schouderverhaal zo vaak gehanteerd dreigt te worden, dat veel van die sterke schouders al dik onder het eelt zitten.

Hoe kun je in dit verband de vrije beroepers mee laten matigen? Dat gebeurt via de aanpassingen van de tarieven van de vrije beroepers. Daarvoor is onder het vorige kabinet de weg gekozen van het per vrije beroepsgroep vaststellen van een zgn. norminkomen. Laat ik beginnen met te zeggen, dat als liberaal ik onmiddellijk kriebels voel opkomen bij het opschrijven van dat woord. Er kleefte het etiket aan van: zoveel mag je verdienen, dat vindt de overheid je norm en meer mag niet.

Minister Albada heeft in een brief aan de Kamer laten weten welke uitgangspunten hij wil gaan hanteren om vanaf 1981 tot meer definitieve norminkomens te komen. Bij het prijs- en inkomensbeleid wordt tot dusverre het norminkomen bepaald door vergelijking van de vrije beroeper met een min of meer gelijkwaardig geachte functie bij de overheid. Het daarbij passende ambtelijke inkomen wordt vervolgens „aangekleed” met een opslag van 20 pct. voor sociale lasten, 25 pct. voor pensioenpremie en 5 pct. indien er sprake is van „beroepsrisico's”. In totaal wordt het ambtelijke inkomen dus „aangekleed” met 50 pct. In afwijking van vorige jaren heeft het Kabinet dit jaar bepaald dat deze 50 pct. voor alle beroepsgroepen van kracht zal zijn. In het verleden kregen sommige vrije beroepsgroepen een hoger percentage toegewezen op grond van de door hen gegeven argumenten zoals hogere werkbelasting, hogere pensioenkosten e.d. Deze gelijktrekking naar beneden heeft nogal wat ongenoegen teweeggebracht.

Reëel gevaar

De systematiek van het werken met norminkomens roept duidelijke vragen op. Zit in deze aanpak niet het levensgrote gevaar dat alles aan de ambtelijke normen dreigt te worden opgehangen? Gaan we zo niet regelrecht naar een nationaal functieclassificatie- en salarissysteem met de ambtelijke wereld als voorbeeld? Mijns inziens is dit een reëel gevaar. In ieder geval lijkt mij de overheid hard op weg om primaire inkomensvorming sterk te beïnvloeden.

Tot dusverre stonden wij als liberalen steeds op het standpunt dat - met uitzondering van de minimuminkomens - de overheid daar had af te blijven. Wilde de overheid toch wat doen dan was daarvoor de secundaire weg (die van belastingheffing) de aangewezen. Maar inmiddels zijn wij Nederlanders volleerde afwentelaars geworden van premie- en belastingverhogingen en is dit instrument volledig bot geworden.

Moet de overheid dan maar in de primaire inkomens gaan grasduinen? Mij dunkt van niet. Bovendien helpt

dat geen zier. Bij de gegeven starre verhoudingen op de arbeidsmarkt versterkt dat de groei van zgn. incidentele loon (dwz. prestatietoelagen, periodieken e.d.) en het zwarte geldcircuit.

Het marktmechanisme in de inkomenssfeer laat zich nu eenmaal niet dwingen. Doen we dat toch dan lokt dat alleen maar overtreding uit. Daarom zijn wij ook stellig tegen het vaststellen van maximum inkomens.

Prikkel minder

Is het verder wel wenselijk een vergelijking van de vrije beroeper met de ambtenaar voor alle elementen van de rechtspositie door te voeren? Vertonen als gevolg van natuurlijke verschillen binnen zelfs één en dezelfde beroepsgroep de inkomens niet een te grote spreiding om ze maar eenvoudigweg in één norm te persen?

Ik vrees dat dit allemaal verstarrend gaat werken en de prikkel tot inspanning en creatief gedrag zodanig vermindert dat uiteindelijk iedereen in de samenleving slechter af is. De woorden van oud-minister Witteveen op de laatste Partijraad in Amersfoort hielden een wijze waarschuwing in.

Ik verwijs verder naar het rapport van de Teldersstichting „een liberale visie op de verdeling van inkomen en vermogen”. Daarin wordt gekozen voor het rechtvaardigingsprincipe van de filosoof Rawls voor inkomensverschillen: ze moeten het grootste verwachte voordeel voor de minst bevoordeelde leden van de gemeenschap opleveren.

Inkomensverschillen als gevolg van inspanning zijn onder alle omstandigheden gerechtvaardigd. Inkomensverschillen als gevolg van natuurlijke talenten en de bereidheid tot het aanvaarden van risico zijn dat ook onder de voorwaarde dat de minstbetaalden daar beter van worden. Alleen inkomensverschillen als gevolg van monopolistische praktijken zijn nimmer te rechtvaardigen.

Zeker in het beleid van Albada zit te weinig erkenning voor de werking van de markt bij het oplossen van schaarsteverschijnselen. De hoge inkomens in een aantal medische specialismen (longartsen, radiologen, hartchirurgen, waarvan er te weinig zijn) daarop mede terug te voeren. In het nu uitgestippelde, geforceerd aandoende beleid wordt daar m.i. onvoldoende mee gerekend. Dat is in ons aller nadeel.

Minder geforceerd

Het Kabinet heeft zich terecht ingespannen om over de gehele loon- en salarislijn in 1980 extra matiging te verkrijgen. De middeninkomens en de hogere inkomens zitten daardoor op een reële minlijn. Via de koppeling van de norminkomens van de vrije beroepers met de ambtelijke schalen geldt dit dus ook voor hen. Daarenboven voert de Regering een sterk afbouwbeleid met

Vervolg op pagina 13

De moeizame geboorte van de 'Wet Nationale Ombudsman'

Voor Nijpels is het een merkwaardige gang van zaken dat pas negen jaar nadat de Tweede Kamer unaniem de motie-Rietkerk had aangenomen, er nu pas zicht komt op de introductie van de ombudsman in ons land. Weliswaar wordt voor die vertraging in de Memorie van Antwoord als voornaamste reden aangegeven dat het gaat om een buitengewoon ingewikkelde materie, maar twee jaar en acht maanden wachten op een Memorie van Antwoord is volgens Nijpels toch wel wat al te lang voor een wetsontwerp waarvan regering en parlement bij tal van gelegenheden het „grote belang hebben benadrukt”. „Hoewel”, zo voegt hij eraan toe, „die twee jaar en acht maanden zijn overigens nog niets in verhouding tot die vijf jaar die het kabinet Den Uyl nodig heeft gehad om aan de motie Rietkerk uitvoering te geven”.

In Staatsblad

Ed Nijpels toont zich verheugd dat zijn amendementen over de benoeming van de ombudsman door de Tweede Kamer i.p.v. door de regering, in tweede termijn door de minister zijn overgenomen, hetgeen ook het geval is met zijn voorstellen t.a.v. de uitbreiding van de kring van degenen die klachten mogen deponeren. Bovendien zijn er ook amendementen van VVD en PvdA ten aanzien van het ombudswerk voor de lagere overheden, door de Tweede Kamer aangenomen. Nijpels wijst er in dit verband op dat bij de grondwetsbehandeling een amendement van hem is aangenomen, dat de benoeming van de ombudsman door de Kamer, grondwettelijk vastlegt. „Eindelijk”, zo verzucht hij, „kan de ombudsman, waarvoor wij nota bene vanaf 1972 in onze verkiezingsprogramma's hebben gepleit, op 1 januari 1982 starten, waarmee de positie van de burger t.o.v. de overheid weer eens is versterkt. Het debat kan voor wat de VVD-fractie betreft, gerust een succes worden genoemd, omdat alle door ons ingebrachte ideeën nu in de wet Nationale ombudsman vastliggen. Als alles goed gaat en de Eerste Kamer werkt ook mee, kan de wet nog dit jaar in het staatsblad prijken”.

Wanneer is die behoefte aan een „ombudsman” nu eigenlijk ontstaan?

„Daarvoor moet ik even terug naar 1945. Wie zich in de geschiedenis van de ombudsman verdiept, valt het onmiddellijk op, dat er eigenlijk al vanaf 1945 in ons land is gepraat over klachtenmogelijkheden voor burgers over overheidsop treden. Het bleef echter bij „gepraat” want vrijwel alle geopperde ideeën verdwenen in de ijskast of in de stoffige laden van de ministeriële bureaus. Het was een van de voorgangers van minister Wiegels, namelijk Toxopeus, die uiteindelijk de stoot in de juiste richting heeft gegeven door in de jaren zestig het interdepartementaal ambtelijk overleg op gang te brengen over de rapporten van de commissies Langemeijer en Belifante. Het kabinet De Jong presenteerde in '68 een nota over het ombudsmanvraagstuk en de besluitvorming over de nota resulteerde tenslotte in de motie-Rietkerk, waarin de grondslag werd gelegd voor de ombudsman, zoals die waarschijnlijk in '82 gaat functioneren.”

Waarom wordt de instelling van een ombudsman noodzakelijk geacht? Er zijn tegenwoordig toch tal van inspraakprocedures?

„Die vraag wordt nogal eens gesteld ja. Ook wordt er nogal eens gezegd dat de wet-Arob een ombudsman minder noodzakelijk maakt. Ik bestrijd dat stellig. Ik geloof dat uit een dergelijke opmerking gebrek aan inzicht in het wezenskenmerk van de ombudsman blijkt. Die wet-Arob geeft op het hoogste niveau, met name op de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State, de mogelijkheid van een rechtmatigheidsstoetsing van de beschikking van een orgaan aan de in de wet opgesomde normen. Natuurlijk, het kan best voorkomen dat bepaalde zaken die aan de Arob-rechter zijn voorgelegd, naderhand eveneens bij de ombudsman terecht komen; ik geloof zelfs dat wij erop kunnen rekenen, dat deze situatie zich vrij vaak zal gaan voordoen. Toch zal de beoordeling door de ombudsman een heel ander karakter dragen, temeer omdat (ik wees daar in de Kamer ook op) art. 27 van de wet op de ombudsman verplicht bij zijn onderzoek de rechtsgronden van het administratief-rechterlijk onderdeel in acht te nemen. Maar het is waar, de verhouding wet-Arob en de toekomstige ombudsman zal nog voor tal van zeer interessante taferelen kunnen zorgen. Persoonlijk ben ik daar niet zo benauwd voor.” Is het niet zo dat de Wet Openbaarheid van Bestuur, de behoefte aan een ombudsman zal doen afnemen?

„Kan zijn. Het kan heel wel voorkomen dat door die wet Openbaarheid van Bestuur, het doen en laten van de overheid eerder aan het licht komt en via andere wegen wordt gecorrigeerd dan de komende wet op de ombudsman. Als dat het geval is, zullen er wellicht wat minder klachten zijn, doch niettemin zullen er toch nog steeds genoeg klachten overblijven, die de instelling van de ombudsman rechtvaardigen”.

Kun je nu zeggen dat er voor de burger een stuk „rechtsbescherming” bij is gekomen?

„Formeel niet misschien, maar materieel durf ik wel te stellen dat dit inderdaad het geval is. In de Kamer wees ik erop dat zowel professor Crinice le Roy in zijn openbare les in 1969 als professor Steenberg in tal van publikaties reeds constateerde, dat, de enorme groei van het ambtenarenapparaat in aanmerking nemend, de term „vierde macht” razendsnel is ingeburgerd. Aan de harde waarheid van stellingname wordt vandaag door weinigen meer getwijfeld. Want, het is toch ook zo, dat burgers vandaag op allerlei fronten in de knel raken in de raderen van de ambtelijke bureaucratie? Het is niet voor niets dat allerwege is gezocht naar middelen om de burger uit de knellende omhelzing van het overheidsapparaat te bevrijden, hetgeen dan ook heeft geleid tot de Wet Openbaarheid van Bestuur. De ombudsman kan in de visie van onze fractie worden beschouwd als het dak voor het bouwwerk van de rechtsbescherming van de Nederlandse burger. In vrijwel alle democratisch geregeerde landen is deze ontwikkeling op gang gekomen en de Nederlandse ombudsman (ik stel dat met genoeg vast) zal uiteindelijk een vorm gaan krijgen die veel op de Deense ombudsman lijkt.

Zo'n twee maanden geleden behandelde de Tweede Kamer de Wet „Nationale ombudsman”. Woordvoerder voor de VVD-fractie was drs. Ed Nijpels. Door een samenloop van omstandigheden waren wij niet in staat in V & D daar tijdig op in te springen, doch het onderwerp is dermate belangrijk dat wij er nog op terug komen. John Vermeulen zet alles nog eens op een rijtje.

Albert-Jan Evenhuis en de 'Ereschuld' aan de ex-KNIL-militairen

De zaak van de KNIL-militairen zit Albert-Jan Evenhuis nog steeds erg hoog. Het gaat hier namelijk, zegt hij, om een groep mensen die zich ernstig in hun rechtsgevoel voelden aangetast en diep teleurgesteld waren in de Nederlandse regering. John Vermeulen sprak met Evenhuis.

„Ik zeg niet dat met het toekennen van de f 7500,— (belastingvrij) nu al het leed is geleden, maar het is in ieder geval een erkenning van hen, die in Nederlands-Indië in Japanse krijgsgevangenschap hebben gezeten om duurzaam deelgenoot te worden van onze samenleving in Nederland. Eigenlijk zou voor de verzetsmensen in Ned.-Indië een regeling tot stand moeten komen langs de weg, die hiervoor openstaat, namelijk via CRM. Tijdens het debat dat we in juni in de Kamer over deze kwestie hadden, heb ik de waardering uitgesproken voor de activiteiten van de collega's De Vries en Keja, die dit debat met hun brief van vorig jaar hadden voorbereid, waarbij ik ook wees op de volharding van de collega's Keja, Ploeg en Spinks, die in overleg met ir. Vrijburg reeds jarenlang hebben getracht deze zaak aanhangig te maken”, zegt Evenhuis.

Waarom moest het tot 1980 duren, voordat deze kwestie in een plenaire vergadering van de Tweede Kamer aan de orde kwam?

„Vanuit de VVD-fractie heeft men er altijd op aan gedrongen dat de zaak van de niet-genoten inkomsten tijdens de gevangenschap in Japanse kampen de wereld uit moest. Niet zozeer vanwege de niet-genoten inkomsten zelf, maar ook vanwege de noodzaak tot erkenning door de Nederlandse samenleving en van het onnoemelijke leed dat in de kampen in Oost-Azië door de geïnterneerden is geleden. Het schrijnende en pijnlijke feit was, dat ambtenaren noch militairen hun aanspraken op niet-genoten salaris tijdens hun internering geldend, dan wel hard konden maken tegenover de Nederlands-Indische Regering en later ook niet tegenover de Nederlandse regering. Hiertegenover stond het besef Nederlands onderdaan te zijn en uiterst loyaal te zijn tegenover land, volk en regering. Toch wil ik hierbij aantekenen dat de Nederlands-Indische Regering een eigen rechtspersoonlijkheid bezat en dat deze ook een volstrekt eigen verantwoordelijkheid had voor de goede gang van zaken. Ik zal dit nu niet uitputtend gaan bespreken, maar verwijs hiervoor graag naar de handelingen. Ik volsta met de opmerking dat met de overdracht van de soevereiniteit aan de RIS (Republiek Indonesia Serikat) de rechten en plichten overgingen op die Indonesische regering, waarmee deze de rechtsopvolger van de Nederlands-Indische Regering was geworden.

Hiermee is de continuïteit in staatsrechtelijk opzicht aangegeven, ofschoon (en dat is de kern van de zaak) van die continuïteit later niet veel terecht kwam. In de revolutionaire omstandigheden in het Indonesië van toen werd in augustus 1950 de republiek Indonesia uitgeroepen, hetgeen in de praktijk meer discontinuïteit dan continuïteit betekende. Wat blijft er dan in een dergelijke situatie van het „rechtsopvolgerschap” over? Na de oorlog besloot de toenmalige luitenant-generaal niet tot „backpay” over te gaan, doch tot een rehabilitatie-uitkering. Uitgangspunt hierbij was dat „allen in hun land een kans moesten krijgen zich enigszins van de geleden oorlogsschade te herstellen en dat men zich niet moest beperken tot een bepaalde groep, omdat ook burgers en

niet-overheidsdienaren na de oorlog berooid waren. Hoewel hiervoor begrip kan worden opgebracht (Ned.-Indië was in de oorlog immers zeer verarmd), moet ook begrip kunnen worden opgebracht voor hen die nog recht hadden op salaris maar dit niet kregen (KNIL-militairen/ambtenaren), terwijl personeel van de Koninklijke Marine in Japanse krijgsgevangenschap, militairen in Duitse gevangenschap, alsmede Zuid-Afrika-vrijwilligers, die bij de KNIL waren gedetacheerd, dit wel kregen, waarmee een gevoel van onrecht te zijn aangedaan werd versterkt.”

Kon men toen aanspraak maken op „backpay” door de Nederlandse regering?

Tekort geschoten?

„Nee, juridisch kon door de betrokkenen daar geen aanspraak op worden gemaakt, ook niet op grond van de Ronde Tafel-conferentie en de soevereiniteits-overdracht aan de Republiek van de Verenigde Staten van Indonesië. Deze was rechtsopvolger en achtte zich ook gebonden de slot-rehabilitatie op zich te nemen, waarbij het de bedoeling was dat deze rehabilitatie-verordening in de plaats te laten treden van de salarisaanspraken. Na 1950 is daar echter niets meer van terecht gekomen, vanwege de uitroeping van de Republiek Indonesia, welke laatste zich daaraan niet (meer) gebonden achtte. Je kunt je achteraf afvragen of de Nederlandse regering meer had moeten halen uit het vredesverdrag met Japan en oorlogsschadevergoedingen, terzake en bij de Nederlands-Indonesische overeenkomst van 1966? Misschien wel. Maar, als oorlogsschade tegenover Japan, had Nederland indertijd in feite een claim op tafel liggen van ruim 4 miljard gulden, en in 1966 tegenover Indonesië opnieuw vier miljard gulden voor de door Indonesië gepleegde nationalisaties. Beide claims werden niet gehonoreerd. Kun je achteraf zeggen dat de Nederlandse samenleving te weinig heeft gedaan of tekort is geschoten?

„Waarschijnlijk tekort geschoten, zou ik zeggen. Ik zeg er onmiddellijk bij dat het nu ook weer niet zo is dat de achtereenvolgende Nederlandse regeringen niets hebben gedaan. Tenslotte is Nederland toen de slotrehabilitatie in Indonesië in het water viel, een rehabilitatieregeling gaan opzetten. Bovendien zijn er vele repatriëringsmiddelen ter beschikking gesteld. Als ik zeg dat we tekort zijn geschoten, teken ik erbij aan dat wij te maken hadden met de eigen verschrikkingen van de oorlog. Wij waren in '45, ofschoon niet zo ontvrikt en ontmanteld als Nederlands-Indië, zeer verarmd. De wederopbouw kostte veel geld en inspanning en had alle aandacht. Indië was een ver land. We zijn er ons na de oorlog te weinig van bewust geweest van de omstandigheden in en na de oorlog in Nederlands-Indië. We hebben vele documentaires op de buis gehad over W.O. II, doch nauwelijks over de gevolgen van deze oorlog in Nederlands-Indië. Hetzelfde geldt voor de herdenkings- en bevrijdingsdagen. Het is tegen deze achtergrond dat velen na hun

Vervolg op pagina 23

Het Noorden geen Spitsbergen, maar gebied met eigen problematiek

„Het Andere Noorden“ was het thema van een congres te Marum op zaterdag 18 oktober jl. Het vierde congres op een rij in de „Kruisweg“ gehouden kon zich verheugen op een geweldige opkomst (plm. 500 deelnemers). De congresgangers hebben inleidingen aangehoord van mr. E. H. Toxopeus, Commissaris van de Koningin in Groningen, minister Ginjaar en staatssecretaris Koning, onderbroken door een maaltijd snert met spek. Een verslag van Leen Ruben.

Voorzitter Bijkersma moest in zijn openingswoord een aanvankelijke inleider verontschuldigen: minister Hans Wiegel moest wegens dringende zaken (Dodewaard) elders zijn, staatssecretaris Koning kwam als zijn vervanger.

Evenals mr. Toxopeus constateerde minister Ginjaar dat er niet één „ander Noorden“ is, maar dat het gebied zich kenmerkt door verschil in karakteristieke gebieden. Het Noorden heeft een natuurlijke rijkdom welke je dient te beschermen evenwel niet onder belemmering van de ontplooiing van het gebied. Hiervoor is een typisch liberaal beleid nodig namelijk een scheppend natuur- en milieubeleid.

Als uitgangspunt geldt dat de kwaliteit van het milieu de kwaliteit van het leven is en tevens voorwaarde voor ontplooiing. Derhalve kan de samenleving niet meer zonder milieubeleid. Denk daarbij maar eens aan het grondstoffenprobleem. Decentralisatie van de besluitvorming is een kenmerkend liberaal streven.

De centrale overheid geeft richtlijnen, de lagere overheden zijn verantwoordelijk. Hierbij dient het nationaal beleid niet te worden doorkruist en moet het milieubeleid worden afgestemd op andere regio's. Het Noorden heeft in dit verband regelmatig steun gekregen in de vorm van uitkeringen. Voorbeeld zijn de milieuvriendelijke projecten van de Landelijke Vereniging tot behoud van de Waddenzee. De liberalen dienen dit serieus te benaderen. Want de functie van de Waddenvereniging is eigenlijk die van de bank vroeger, nl. het verstrekken van risicodragend kapitaal.

Het milieu is het huis van de samenleving, je kunt het bederven, je kunt het onbewoonbaar verklaren, maar een ander huis hebben we niet. Daarom riep hij in het Fries op „Elke dei - Himmelde!“.

In de discussie bleek dat Ginjaar het aardappelmeelconcern AVEBE wil steunen en dat er bovendien acht onderzoekprojecten bij het concern zijn gestart.

Na de snert was het de beurt aan de-nog-net-als Commissaris van de Koningin in functie zijnde mr. Toxopeus. Toxopeus schilderde het beeld van het Noorden dat veel westerlingen hebben als dat van het barre Spitsbergen. Toch zijn er veel voorzieningen in het Noorden. De hoge werkloosheid echter is een gevolg van het ontbreken van veel hoog-gekwalficeerde banen. In het kader van het regionale beleid zijn er een aantal instrumenten ontwikkeld zoals b.v. WIR, ISP, NOM, Sectorbeleid, enz.

Verschillende bedrijven hebben daarom maar een subsidioolog aangesteld. Van infrastructureel belang was de aanleg van de Eemshaven. Van evenzo groot belang is dan ook nu de LNG-terminal maar snel te bouwen voordat Duitsland of België met de terminal gaat strijken.

Een wens van mr. Toxopeus was het instrumentarium meer regionaal te differentiëren. Je loopt stuk op teveel departementen met ieder zijn eigen normen.

Als toekomstverwachting zag mr. Toxopeus door een grotere mobiliteit van de mens een grotere bloei. Een betere bekendheid met het leefmilieu in het ganse

Noorden. Het inkomen per hoofd van de bevolking zal beter worden, alleen het duurt zo lang. De politieke situatie in Groningen is dan wel niet zo rooskleurig maar de toekomst heeft perspectief.

Op eigen kracht

De heer Koning vindt nadrukkelijk dat het Noorden zijn achterstand op eigen kracht moet inlopen. Onder dit kabinet is het beleid aanzienlijk verruimd, maar de overheid kan ook niet alles. Als uitgangspunt moet steeds gelden, het zwakke te versterken. Wat Oost-Groningen betreft is er voortdurend overleg geweest tussen kabinet en provincies. Dit heeft geleid tot beleidsintensivering f 255 miljoen extra uit de aardgasbaten voor 1981-1985 (w.o. invulling spreidingsdiensten, uitbouw universitaire vestiging Leeuwarden, en nog veel meer).

Ook ten aanzien van het arbeidsmarktbeleid zijn er o.a. extra arbeidsmaatregelen getroffen voor jeugdigen. Het Noorden krijgt door deze en andere plannen naar verwachting 15 % van het aandeel plannen als belofte van het kabinet om tijdelijke in structurele arbeidsplaatsen om te zetten.

Als overeenkomst tussen Regering en Bestuurscommissie Noorden des Lands is voor het Noorden van belang (na 1985 pas gereed) o.a. ombouw tot autosnelweg Meppel-Heerenveen, uitbouw tot autosnelweg Groningen-Nieuwe-Schans grens, modernisering van spoorlijnen, noordelijke beslissing m.b.t. buurt- en belbussen (juist in het Noorden). Ook algemene maatregelen die het kabinet heeft getroffen zijn van positieve betekenis voor het bedrijfsleven, industrie, midden- en kleinbedrijf en agrarisch bedrijfsleven.

Met volle tevredenheid kan de organisatie op deze dag terug zien. Een vlekkeloze organisatie, een sfeervolle accommodatie, kortom een Noorden wat zijn ware gezicht heeft getoond, Marum, het was weer goed!

Van CDA naar VVD

De afdeling Sexbierum van de VVD noteerde dezer dagen met trots het viereptwintigste lid. Het is mevrouw W. W. Veenhof, burgemeester van die plaats. Mevrouw Veenhof neemt met deze stap afscheid van het CDA en haar ARP-achtergrond. In een volgend nummer zal onze correspondent Roos Baljé haar over deze ommezwaai aan het woord laten.

De Europese landbouwpolitiek ter discussie

door Florus Wilsenbeek

In geen ander hoofdstuk van ons nieuwe verkiezingsprogramma „aan 't werk” wordt het woord „Europa” zoveel genoemd als bij land- en tuinbouw, want het beleid in die sector wordt niet in Den Haag maar in Brussel gemaakt. De uitgangspunten van het Europees Landbouwbeleid zijn voor een groot deel verwezenlijkt: In art. 39 van het Verdrag van Rome staan genoemd: toename van de produktie, grotere gelijkheid van inkomens, stabiliteit van de markt, het veilig stellen van de voorziening en redelijke prijzen. Toch is de landbouwpolitiek onderhevig aan kritiek van buiten en een groeiende interne spanning. Het gemiddelde inkomen in de landbouw is achtergebleven bij andere sectoren, er zijn aanzienlijke overschotten, met name in de zuivelsector en de financiering, die absoluut gezien niet hoog is, maar toch 76 % van de totale EG-begroting in beslag neemt begint spaak te lopen. Juist om de principes in stand te kunnen houden zal er iets gedaan moeten worden en zullen de oplossingen eerder uit het Europees Parlement en de politieke partijen met een breed draagvlak, dan uit de Raad van Ministers, waar men op het vetorecht een beroep kan doen. Een ruime aanvaardbaarheid is destemee noodzakelijk, omdat de tijd voorbij is dat er radicale maatregelen genomen konden worden, die een massale uittocht van de landbouw naar de industrie veroorzaakten. In het kader van de begrotingsbehandeling 1981, waarbij de landbouwfinanciering aan de orde komt, heeft de Federatie van Europese Liberaal-Democraten gemeend de Liberale fractie in het Europees Parlement bij de besluitvorming behulpzaam te moeten zijn en een aantal elementen voor mogelijke verbetering van de situatie te moeten aandragen. Hiertoe is op de bestuursvergadering in september een document met een aantal opties opgesteld door mijn Franse collega Dominique Cattet. Aan de landbouwcommissies van onze lidpartijen is

gevraagd hun voorkeur uit te spreken. Deze zijn besproken in een gezamenlijke vergadering van fractie- en federatie landbouwwerkgroepen op 21 oktober jl. ir. Hendrik-Jan Louwes, VVD afgevaardigde in het Europees Parlement, heeft als voorzitter van deze bijeenkomst op briljante wijze de onverzoenlijk lijkende standpunten bij elkaar weten te krijgen.

Kort samengevat zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

1. De op afzet gerichte marktdiscipline moet hersteld worden. Het is een Liberaal uitgangspunt dat de medeverantwoordelijkheid van de landbouw daarbij aanvaard wordt en de kosten voor de belastingbetaler verminderd moet worden. Eventueel in te voeren produktiebeperkingen moeten wel genuanceerd en niet te stringent zijn. Zo zal voor alles het familiebedrijf beschermd moeten worden. Anderen noemen ook regionale overwegingen, de opbrengst per hectare en de totale grootte van het bedrijf. Over de toepassing van deze normen zal verdere discussie gevoerd worden.
2. Er moet een Europees niveau georganiseerde exportpolitiek komen, zoals wij die in Nederland voor bepaalde produkten, zoals snijbloemen, al kennen.
3. De marges tussen de prijzen voor producent en consument zijn nu te groot, om hierin verbetering te brengen kunnen landbouwcoöperaties zeer nuttig zijn.
4. Regionale politiek en ontwikkelingshulp vallen nu voor een zeer groot deel onder de landbouw, beide gebieden van politiek moeten zelfstandig ontwikkeld worden, evenals de landbouwstructuurpolitiek, met name voor de gebieden rond de Middellandse Zee, waar de uitbreiding van de EG grote problemen met zich mee zal brengen. Dit vereist wel dat de grens voor de eigen middelen, die nu bij 1 % van de BTW ligt, doorbroken wordt.

Vervolg van pagina 9

betrekking tot zgn. positieve restposten van de vrije beroepers.

Dat is het positieve verschil tussen hun „aangeklede” norminkomen en het werkelijk verdiende inkomen. Per brief heeft de Regering aangekondigd dat die positieve verschillen eind 1981 weggewerkt moeten zijn. Daarbij was iedere bodem in de inkomensteruggang geschrapt. Dat vonden wij als VVD-fractie te geforceerd. Dat zou in sommige gevallen tot onbehoorlijk bestuur leiden. Ook bij hoge inkomens kunnen te zware klappen vallen in een te korte periode.

Voor al bij sommige medische specialisten en bij de notarissen was sprake van een te geforceerde teruggang in te korte tijd. Bij cardiologen en radiologen bijvoorbeeld werden aanpassingen verlangd van f 160.000 à f 180.000 (bruto uiteraard) in twee jaar. Dat is niet redelijk. Wat schieten de hart- en kankerpatiënten ermee op als deze specialisten geïrriteerd besluiten het dan maar eens veel kalmer aan te doen? Worden niet juist zij daar de dupe van?

Wij hebben als VVD-fractie tijdens het kamerdebat

medio september dan ook sterk bij de Regering op aangedrongen geen te geforceerde maatregelen te nemen. Waarom niet net als voor de ambtelijke topsalarissen een periode van vijf jaar in acht nemen in plaats van twee jaar? Waarom geen bodem bij de matiging hanteren? Waarom niet de „aankleding” van het norminkomen onderbouwen op grond van vaste gegevens uit de praktijk?

Op die vragen hebben we toen een redelijk, positief antwoord gekregen. En daar zullen we de Regering ook graag aan houden. Want het overlegklimaat tussen Regering en vrije beroepers (met name de notarissen en medisch specialisten) moet weer opklaren!

Als we bijvoorbeeld verdere structurele bezuinigingen in de gezondheidszorg - en dat vindt de VVD hard nodig - willen doorvoeren, is de medewerking van de betrokken artsen een eerste eis. En als we de werkgelegenheid op notariskantoren willen behouden is de medewerking van de notarissen geboden. Die medewerking gedijt alleen bij een goed overlegklimaat.

Personeelsbeleid bij de overheid

door *Andreas W. Dijk*
medewerker *Vereniging*
van *Staten- en Raadsleden*
van de *VVD*

Van de ambtenaar bestaat in wijde kring een verkeerd beeld. Sprekend over de ambtenaar denkt men aan de man achter zijn bureau, die 's morgens niet naar buiten kijkt, omdat hij dan 's middags niets te doen heeft, of men ziet voor zich een lokettist, die de grootste moeite doet om niet behulpzaam te zijn.

Een ieder van u zal nog wel wat van dit soort voorbeelden kunnen noemen. De ambtenaar bestaat echter niet. Sprekend over de ambtenaren heeft men het over een groep van meer dan een miljoen mensen, werkzaam bij o.a. Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en semi-overheidsinstellingen in velerlei functies. Naast de man achter zijn bureau zijn er de buschauffeur, de politiemans, de onderwijzer, de arts bij een provinciaal ziekenhuis, maar ook de vuilnisophaler, de gemeentesecretaris, de officier van justitie en de secretaris-generaal van een ministerie, om er maar enkele te noemen.

Voor al deze groepen een (eenvormig) personeelsbeleid te voeren is een moeilijke zaak, waarover in ruimere kring echter niet of nauwelijks wordt gediscussieerd. Mede door het vertekend beeld, dat men heeft van de ambtenaar, beperken opmerkingen zich vaak tot: „zij zouden maar eens moeten gaan werken”, of men bekritiseert de materiële voorzieningen, zoals het welvaartsvaste pensioen en andere rechtspositionele voorzieningen.

Nu alom bezuinigd wordt en de ambtenaren moeten inleveren (overigens een proces, dat al enige tijd geleden is gestart) wordt er meer over de positie van de ambtenaar gesproken, maar de discussie blijft geconcentreerd rond de materiële vraagstukken, zoals hoeveel moeten de ambtenaren inleveren, hoe en welke ambtenaren extra, wat doen wij met de pensioenen (wat dat betreft is het rapport van de commissie Bosman zeer boeiend).

Buiten de groep van ambtenaren lijken in deze de kaarten geschud, („de ambtenaren verdienen te veel en moeten (meer) inleveren”), maar een principiële discussie over de materiële arbeidsvoorwaarden is uitgebleven, ook binnen de VVD.

Echter ook discussie over de immateriële arbeidsvoorwaarden is er nauwelijks, terwijl ook of zelf zeker in een tijd, waarin er sprake is van een recessie, het niet-materiële niet mag worden verwaarloosd.

Want hoe staat het met de inspraak en de medezeggenschap, wat te doen met een ambtenaar met gewetensbezwaren, hoe verander je een verticale werkstructuur in een horizontale, hoe geef je de ambtenaar een optimale ontplooiingskans in zijn werk, wat doe je aan scholing en bijscholing van de ambtenaren?

Heeft u daar wel eens over nagedacht?

En wat te doen met allerlei functie-automatismen? Waarom kan er geen systeem worden ingevoerd, waarbij ambtenaren op belangrijke posities periodiek aftreden, rouleren en eventueel herbenoemd worden?

Dat zou toch een zekere verstarring voorkomen en de betrokken ambtenaren behoeven dan ook niet constant onder maximale (arbeids-)druk te leven.

Voor medezeggenschap bij de gemeentelijke overheid bestaat er een model-Reglement Medezeggenschap. Echter niet iedere gemeente heeft deze verordening overgenomen en in een aantal gemeenten wordt met een verouderd reglement gewerkt. Het komen tot een goede medezeggenschapscommissie (mzc) is vaak een probleem. Knelpunt hierbij is veelal het kiesrecht om tot lid van een mzc gekozen te worden.

Voordat een regeling omtrent passief en actief kiesrecht tot stand is gebracht, wordt er vaak een hevige strijd gevoerd door betrokken partijen. Partij bij zo'n conflict zijn: de vakbonden, de betrokken wethouder of het college van B. & W. en de raadsleden.

Voor de buitenwacht is opvallend, dat de VVD-raadsleden bij deze vorm van democratisering nogal eens het voortouw nemen en verder willen gaan dan de vakbonden, die zich over het algemeen gesteund weten door zich progressief noemende partijen, terwijl het CDA wisselvallig is.

De vakorganisaties wensen sommige werknemers bij de overheid aanzienlijk minder recht toe te kennen dan VVD'ers wenselijk achten. De gemeente Ede is een aardig voorbeeld. De bonden waren aanvankelijk voor aanwijzing van leden van de mzc door de plaatselijke afdelingen van die bonden, waardoor de ongeorganiseerden zowel wat actief als passief kiesrecht volledig in de kou zouden blijven staan.

Na overleg en discussie willen de bonden met een mildere vorm accoord gaan: alle werknemers hebben actief kiesrecht, maar de kandidaatstelling geschiedt door de bonden. Het bij het overleg betrokken VVD-raadslid, drs. H. M. Dijkman, kon zich hiermee niet verenigen en bepleitte tijdens het overleg in de betrokken commissie ook het algemeen passief kiesrecht onder het motto: wat in het bedrijfsleven mogelijk is bij de verkiezing van leden van de ondernemingsraad, dient ook mogelijk te zijn bij de verkiezing van leden van een mzc. Bij behandeling in de gemeenteraad kreeg de heer Dijkman de raadsmeerderheid achter zich, PvdA en een deel van het CDA stemden tegen.

Nota

Naast medezeggenschap spelen natuurlijk ook andere problemen bij (gemeentelijk) personeelsbeleid. Teneinde discussie los te maken over het personeelsbeleid heeft de commissie Personeelszaken, Organisatie en Planning van de Vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD een discussienota over dit onderwerp samengesteld.

De commissie POP hoopt, dat de nota discussie binnen de VVD zal losmaken over het ambtelijk personeelsbeleid en dat ook de vraag, die Wim Kan ons voorhield in zijn oudejaarsavondconferentie op 31 december 1979, naast andere facetten van de problematiek opgelost kan worden: „VERDIENEN AMBTENAREN WEL WAT ZIJ VERDIENEN?”

De discussienota „Gemeentelijk Personeelsbeleid” is op navolgende wijzen verkrijgbaar:
- (buitengewone) leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden ontvangen de nota gratis na telefonische of schriftelijke aanvraag bij het Bureau van de Vereniging;
- niet-leden van de Vereniging ontvangen de nota uitsluitend na overmaking van f 4,00 (inclusief portokosten) op postgirorekening 67880 t.n.v. VVD-Algemeen Secretariaat te Den Haag onder vermelding van: Nota „Gem. Per.”.

Waarheen met de afvalstoffen

door dr. Reinier Braams,
lid van de VVD-fractie in
de Tweede Kamer

In dit blad is reeds verschillende malen de aandacht gevestigd op de problemen die er bestaan bij het veilig opbergen van radioactief afval. Men zou daaruit de indruk kunnen krijgen dat alleen die afvalproblemen van maatschappelijk belang zijn. Maar er blijken ook grote problemen te zijn met ander afval.

In de eerste plaats kan worden genoemd het onverwerk- bare chemische afval. Al jarenlang wordt gezocht naar methoden om die stoffen op een veilige en verantwoorde manier kwijt te raken. Men heeft plannen gehad om ze diep onder de grond te stoppen, maar daar voelden met name de provinciale besturen niets voor.

Een deel van die stoffen, die zich niet leenden voor vernietiging door verbranding en die gevaarlijk zijn voor mens, plant en dier, kon goed verpakt worden vervoerd naar Duitsland om daar in speciale opslagplaatsen in oude zoutmijnen te worden opgeborgen. Maar het is de vraag of de Duitse regering daarvoor nog veel langer toestemming zal geven.

We zoeken nu in Nederland ijverig naar een oplossing voor opslag in de bodem, op een zodanige manier dat die stoffen niet in aanraking met levende systemen kunnen komen. Een commissie onder voorzitterschap van de VVD gedeputeerde voor milieuzaken in Utrecht, dr. B. Hofman, werkt voorstellen aan de regering uit. Men hoopt in de loop van het volgende jaar met deze voorstellen naar de minister te kunnen gaan.

Iedereen in de commissie is er van overtuigd dat ergens een opbergplaats in de bodem zal moeten worden aangelegd. Maar iedere bestuurder, we hebben dat gezien bij de discussie over de proefboringen in zoutkoepels, vindt wel dat er een oplossing moet komen maar dat die niet bij hem in de buurt mag liggen.

Maar de afvalstoffen zijn er al en er komen er nog voortdurend bij. Een oplossing zal er toch moeten komen, zolang men niet door verbranding of chemische bewerking de stoffen onschadelijk kan maken. Te denken valt aan b.v. landbouwvergiften die niet meer mogen worden toegepast omdat er schadelijke bijwerkingen aan waren verbonden.

As en slak

Een heel andere categorie van afvalstoffen waarvoor een oplossing moet worden gevonden zijn de stoffen die overblijven na de verbranding van steenkolen. Ons land heeft plannen om de verbranding van steenkolen sterk te gaan opvoeren ter vervanging van olie en aardgas. Maar er blijft veel as en slak over en als ook de rook goed wordt gereinigd geeft dat ook weer afvalstoffen die gebruikt moeten worden of moeten worden opgeborgen.

Het gaat daarbij om grote hoeveelheden, bij gebruik van een miljoen ton steenkolen om meer dan 100.000 ton afval. Dat zijn grote bergen. Per kolencentrale is dat jaarlijks het oppervlak van enkele voetbalvelden bedekt met een laag van meer dan een meter.

Ook aan de oplossing van deze problemen wordt hard gewerkt. Een aantal onderzoeken is speciaal vanuit het Ministerie van Milieuzaken in gang gezet. De tijd dringt,

want de prijs van olie stijgt nog voortdurend en de zekerheid dat de levering van olie ongestoord zal doorgaan is er niet.

Koolzuurgas

Maar naast het produceren van grote hoeveelheden vaste afvalstoffen komen bij verbranding van steenkolen grote hoeveelheden koolzuurgas vrij. Op zich is dit geen gevaarlijke stof, integendeel voor de plantengroei is dit een onontbeerlijke voedingsstof. Onder invloed van zonlicht wordt koolzuurgas omgezet in o.a. hout, stro en voedsel.

Er is een natuurlijk evenwicht gevormd tussen de verbranding van koolstof waarbij koolzuurgas vrijkomt en de binding van koolzuurgas onder de invloed van zonlicht. Miljoenen jaren geleden was er zelfs een overschot aan binding van koolstof. Toen werden de grote reserves aan steenkool, olie en aardgas gevormd waarop thans een groot deel van de energievoorziening rust.

In de laatste tientallen jaren is de verbranding van deze fossiele brandstoffen echter zo snel gegaan dat de planten al het gevormde koolzuurgas niet meer kunnen binden. Dat heeft tot gevolg gehad dat het gehalte aan koolzuurgas van onze atmosfeer niet onaanzienlijk is gaan stijgen. Vanaf een gehalte van 0,265 pro mille is dat getal gestegen tot boven de 0,335 pro mille.*)

Daarmee is een wereldwijde verandering in de samenstelling van onze atmosfeer tot stand gekomen. Het blijkt dat het koolzuur gehalte van de lucht een belangrijke functie heeft in het warmte-evenwicht op aarde.

Het zonlicht dat overdag wordt ingestraald verwarmt het aardoppervlak. In de nacht straalt de aarde weer warmte uit. De mate van uitstraling wordt bepaald door de hoeveelheid koolzuur in de atmosfeer. Een sterke stijging van dat gehalte zal de uitstraling verminderen. De atmosfeer vormt dan als het ware een deken waaronder het zogenaamde broeikas effect kan optreden. Dat houdt in een stijging van de temperatuur aan het aardoppervlak, met name aan de polen.

Het risico van een te sterke stijging van het koolzuur gehalte van de atmosfeer is dat er klimaatveranderingen optreden en dat het poolijs gaat smelten en daardoor de zeespiegel omhoog komt.

Onderzoek

Internationaal wordt nu onderzoek verricht om meer inzicht te krijgen in de gevolgen van een te sterke stijging

(vervolg op pagina 17)

*) Omdat we over delen van een pro mille spreken (0,1 %) lijken de getallen klein. Maar we moeten bedenken dat het gaat om 500 miljard (500.000.000.000) ton koolzuurgas die door de mens aan de atmosfeer is toegevoegd en vermoedelijk nog eenzelfde hoeveelheid die door menselijk handelen in de oceaan terecht is gekomen.

Afscheid van Koosje Bins

Een leegte in de fractiestaf; een leemte in ons partijblad. Onze columniste Koosje Bins heeft haar biezen gepakt. Sinds 1 november is zij werkzaam bij ELD in Brussel. U kon dat lezen in haar eigen afscheidstuk in Vrijheid en Democratie.

Het is gebruikelijk om vertrekkenden een getuigschrift te geven. Dat zal ook wel gebeuren! Maar dat bewijs van goed gedrag zal wat overschaduwd worden door de spontane kreten van reacties van alle fractieleden.

Koosje, het ga je goed in Brussel!

Het woord is aan de Tweede Kamerfractie, die dagelijks met je te maken had.

Koos Rietkerk: Ik heb je gezegd dat je eigenlijk niet weg kán. Dat was puur egoïsme van ons. We moeten nu verarmd verder, maar met rijke herinneringen vooral aan jouw loyaliteit.

Pol de Beer (lid van de BeNeLuxraad): Lieve Koosje, we zullen je in Den Haag missen, maar ik hoop je nog veel in Brussel te zien.

Jan Dirk Blaauw: Charmant, altijd een gewillig oor, altijd bereid om te helpen op moeilijke momenten, ook voor nieuwelingen die aan komen waaien.

Frits Bolkestein: Hoe moet het nu verder met Vrijheid en Democratie nu de schrijfster van de meest gelezen colum verdwijnt? Kan je dat niet uit Brussel blijven voortzetten?

Reinier Braams: De betrekkelijkheid van zwaarwichtige politiek werd door Koosje, voor ons allen, onderstreept met een glimlach. Bedankt!

Dick Dees: Ik was falikant tegen je vertrek, want je was bij ons uniek en onmisbaar, maar ik gun je deze carrière van harte!

Broos van Erp: Je vertrek is heel erg. Verschrikkelijk! Je was voor ons het symbool van vriendschap en aanhanke-

lijkheid. Dat zullen we missen!

Albert Jan Evenhuis: Koos in Brussel is een rib uit het lijf!

Aart Geurtsen (Europarlementariër): „Their loss is my gain”. Fijn dat ze naar Brussel komt.

Nel Ginjaar-Maas: Om dat vertrek kan ik alleen maar huilen. De fractie zonder Koosje is niet dezelfde fractie.

Loek Hermans: Het gaat me aan mijn hart. Ik vind het ontzettend jammer. Koosje was hét centrale punt.

Koosje is een moordmens!

Huub Jacobse: Henk Vonhoff heeft mij ooit de wijsheid voorgehouden dat het kerkhof vol ligt met onmisbare mensen. Hoewel Brussel in België ligt, mogen we toch niet in die samenhang van „kerkhof” spreken. Conclusie: Onmisbare Koosje verlaat de fractie, maar blijft gelukkig bereikbaar. En overigens ben ik van mening dat haar rubriek moet blijven.

Theo Joekes: Nu gij de ELD gaat dienen blijven wij in Den Haag 'n grienen!

Annelien Kappeyne van de Coppello: Het leven van de VVD-fractie gaat op 1 november 1980 gewoon verder, maar het is nauwelijks voorstelbaar dat dat zal gaan gebeuren zonder de „lief-moederlijke” en „zacht-zusterlijke” opvang van Koosje Bins.

Wim Keja: Met steun van Koosje stegen we bij de verkiezingen van 16 naar 22 en daarna van 22 naar 28 zetels. Als we bij de volgende verkiezingen geen 34 zetels halen dan is dat een bevestiging van mijn stelling dat Koosje echt in de fractie niet gemist kan worden.

Koosje Bins viel bij haar afscheid een onthaal van ongekende afmetingen ten deel. Bij de sprekers natuurlijk Koos Rietkerk, die haar hier in een vurig betoog afschijnt te willen houden van een greep naar het borrelgarnituur.

Geschenken ontbraken niet bij dit afscheid: een kleurentelevisie met afstandsbediening van de fractie, een volledige stereo-installatie met alles erop-en-eraan van haar medewerkers op dat fractiesecretariaat. Koosje, we zullen je missen...

Rudolf de Korte: Koosje is onmisbaar. Ze is als hart van de fractie niet meer uit ons midden weg te denken.

Anneke Krijnen: Koosje is de praatpaal van de fractie geweest. We zullen haar missen, want een nieuwe vind je zomaar niet.

Herman Lauxtermann: Ze maakte de indruk dat ze nooit werkte door haar ontspannen wijze van optreden, maar ze werkte keihard. Ik zal vooral haar puntige, aparte humor missen. Die is schitterend, kijk maar naar haar stukjes in Vrijheid en Democratie.

Ed Nijpels: Met Koosje gaat het enige rustpunt tussen al die drukdoende kamerleden weg. Koosje is en blijft een schitterend mens!

Ad Ploeg: „Koosje weg” - dat kán eigenlijk niet. Voordat het woord ombudsvrouw was uitgevonden, functioneerde ze al als zodanig voor de fractie en daarbuiten, gezien de warme gevoelens die iedereen in de Kamer van links tot rechts voor haar heeft.

Frits Portheine: Het is zonder meer een verlies. Ze heeft een uitzonderlijke persoonlijkheid; zeer capabel en sfeerscheppend, met vriendelijkheid en die scherp-ironische humor die niet iedereen maar ik wél weet te waarderen.

Len Rempt: Met Koos gaat een heleboel humor en warmte weg. We zullen haar hartstikke missen.

Jaap Scherpenhuizen: Wat moet ik nou van Koos zeggen? Óf je zegt niets óf je schrijft een boek. Je trekt de verstandkies uit de fractie. Zij gaat weg en het

secretariaat staat nu voor Manneke-Pis.

Max Tripels: Als ze er niet was, dan was ze er tóch! **Jan van de Ven:** Ik gun haar het beste. Het is écht iets voor haar, maar ik zal haar missen!

Erica Verkerk-Terpstra: Koosje Bins is een klein wonder. Ik heb haar het 50ste telefoontje op een dag horen afhandelen met evenveel persoonlijke warmte als zij elk van ons tegemoet trad als we zomaar even bij haar kwamen uitpuffen. En als we daarna ons weer weghaastten, riep ze ons vaak na - datgene wat ieder van ons nu tegen haar zal zeggen - „We houden van je!”

Jan de Voogd: Met haar verdwijnt een stuk uit mijn politieke ambiance. Wél uit het oog, maar niet uit het hart.

Harry Waalkens:

Heb meelij met het fractiesecretariaat, nu Koosje ons verlaten gaat.

Wij wensen haar ten langen leste natuurlijk graag het allerbeste.

Wij wensen Wijsenbeek daarginds geluk met de komst van Koosje Bins.

Mededeling

Benoeming campagneleider verkiezingen 1981

Het hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 13 oktober j.l. in deze functie benoemd de heer drs. G. C. O. Boosman, Pastoor Buyslaan 21, 2242 RJ Wassenaar, tel. 01751 - 18507.

Levensbeschrijving

geboren in 1939, gehuwd, twee kinderen; studeerde sociologie te Groningen; is gedurende 11 jaar werkzaam geweest bij een marktonderzoeksbureau en geeft nog steeds enkele lessen reclame bij de Stichting Reclame en Marketing; sedert 1 januari 1978 voorlichter van de Tweede-Kamerfractie van de VVD.

Taakstelling:

De heer Boosman coördineert werkzaamheden onder verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur c.q. dagelijks bestuur van de VVD ten behoeve van de campagne voor de Tweede-Kamerverkiezing 1981.

(Vervolg van pagina 15.)

van het koolzuurgehalte van de atmosfeer. Als die gevolgen ernstig zijn, sommige landen hebben vrees uitgesproken voor gevolgen voor hun oogsten, dan zouden wereldwijde maatregelen moeten worden genomen om het gebruik van steenkolen en olie aan normen te binden.

Zover is het thans nog niet, men hoopt nog ongeveer tien jaar de tijd te hebben om het onderzoek voldoende grondig te kunnen uitvoeren. Maar het laat ons wel zien

dat de effecten van het menselijk handelen op het milieu van zulk een grote schaal kunnen zijn dat maatregelen nodig kunnen zijn.

De conclusie moet zijn dat de problemen rond het afval dat het menselijk handelen met zich meebrengt zeer groot zijn en dat oplossingen binnen enkele decennia gevonden zullen moeten worden, wil de mens het leven op deze aarde in zijn huidige vorm niet ingrijpend veranderen.

„Minderheidsenquêterecht als politiek strijdmiddel”

door John Vermeulen

De VVD-fractie in de Eerste Kamer heeft grote bezwaren tegen het wetsontwerp dat aan éénvijfde van de kamerleden (20 %) het recht geeft de Kamer te verplichten een enquête te houden. Op 11 november a.s. zal de fractie dan ook tegen het wetsvoorstel stemmen. De zaak was dinsdag 28 oktober in de Eerste-Kamer aan de orde ofschoon de stemming niet plaats kon vinden doordat de minister van Binnenlandse Zaken zich tijdelijk onwel voelde. In ieder geval liet VVD-woordvoerder mr. J. G. C. Wiebenga weten dat zijn fractie grote aarzelingen heeft.

Het wetsontwerp maakt deel uit van een aantal grondwetswijzigingen die onlangs in de Tweede Kamer aan de orde waren. Pas op het eind van de Tweede-Kamerbehandeling werd een amendement van de CDA'er Faber ingediend, dat beoogt aan éénvijfde van de Kamerleden het recht te geven de Kamer te verplichten een enquête te houden. Dit, terwijl de Raad van State over deze niet geringe wijziging niet is gehoord.

Mr. Wiebenga wees er in zijn betoog op dat er een groot aantal bezwaren is. Het minderheids-enquêterecht kan gebruikt worden als een politiek strijdmiddel, hetgeen kan leiden tot vergroting van het incidenteel handelen. In dit verband sprak hij zelfs van enquête-inflatie, zoals dat ook het geval is met de moties in de Tweede Kamer.

(Flora-motica) Bovendien volgt het amendement-Faber het Westduitse stelsel, doch onvolledig, omdat een geschillenregeling ontbreekt, waardoor de meerderheid dit recht ook kan uithollen. Ook vroeg mr. Wiebenga zich af waarop de zeer kleine éénvijfde minderheid is gebaseerd. „Ons grootste bezwaar is niet, dat een kleine minderheid zomaar een wapen in handen krijgt, maar buitengewoon zware bevoegdheden. Het recht van

enquête is het recht om een onderzoek te houden met dwangbevoegdheden. Zelfs is het mogelijk om een getuige bij weigering te gijzelen.” In dit verband wees mr. Wiebenga ook op principiële gronden het wetsontwerp af. „Het enquêterecht geeft potentieel zware inbreuken op de particuliere levenssfeer van burgers. Het gaat niet aan éénvijfde van de parlementsleden dit op te laten leggen.”

Een beter alternatief is volgens de liberale senator de Tweede Kamer in haar reglement van orde diverse vormen van onderzoek, met lichtere bevoegdheden, zo nodig bij een minderheidsbesluit, te laten regelen. Leidt dit niet tot het gewenste resultaat, dan kan de Kamer het zware enquêterecht, maar dan bij normale meerderheid als sluitstuk toepassen. Hoewel het nog niet met zekerheid is te zeggen, is het niet uitgesloten dat enkele CDA-senatoren bij de stemming uit de boot zullen vallen.

CDA-woordvoerder mr. W. F. De Gaay-Fortman liet blijken in ieder geval wel voor te zijn. Dit is in zoverre interessant dat hiervoor in tweede-lezing een twee-derde meerderheid vereist is. Zelfs als het wetsvoorstel op 11 november aangenomen wordt, is het nóg mogelijk dat het de tweede keer wordt verworpen. Over een jaar ongeveer moet een volgend kabinet (zoals dat bij grondwetswijzigingen gebruikelijk is) het wetsontwerp opnieuw indienen, waarna een twee-derde meerderheid vereist is. De eerste lezing is bij normale meerderheid en de stemuitslag geeft een indicatie van hetgeen de volgende keer kan geschieden. In dit verband is de uitslag van de stemmingen op 11 november bepalend voor de individuele vrijheid van de burger, waarvoor de VVD-Eerste-Kamer-fractie zich inzette.

Cursus volkshuisvestingsbeleid

Cursus: Volkshuisvestingsbeleid

Organisatie: Provinciale Commissie Vorming en Scholing (KC Drenthe).

Plaats: hotel Prakken te Beilen

Data: 10, 17 en 24 november 1980

Aanvang: 20.00 uur

Kosten: f 25,— inclusief consumpties

maandag 10 november: L.M. de Beer, lid Tweede Kamer voor de VVD, over: „algemene politieke aspecten van het volkshuisvestingsbeleid”

maandag 17 november: T. E. Willems, gedeputeerde voor de VVD in de provincie Drenthe, over: „de rol van de provincie”

maandag 24 november: mevrouw J. P. Hansen-v.d. Linden, VVD-raadslid te Emmen, tevens statenlid, over: „een liberaal volkshuisvestingsbeleid in de gemeente”

Aanmeldingen met spoed bij de kaderfunctionaris KC Drenthe, de heer F. Roerig, Westhove 18 te Roden, vergezeld van uw ingevulde betaalkaart of betaalcheque. Ook kunt u het cursusgeld storten op bankrekeningnr. 570829569 bij de ABN te Roden t.n.v. Provinciale Commissie Vorming en scholing VVD Drenthe, onder vermelding van cursus en data: Postgirorekeningnr. van de bank: 802394.

Steun aan Teldersstichting

De staf van de Teldersstichting.
V.l.n.r.: H. B. Markowski,
prof. dr. ir. J. J. C.
Voorhoeve, mr. R. A. F.
Verschoor, mevr. B.
Bottinga-Lindhout, mevr.
M. C. H. van der Luur, drs.
A. W. Kröner, drs. P. J. H.
M. Luijten.
Afwezig drs. P. H.
Labohm.

Opzenden aan: Prof. Mr. S. M. Teldersstichting. Antwoordnummer 587, 2500 WB 's-Gravenhage (een postzegel is niet nodig).

Hierbij geef ik mij op als:

- ☐ donateur à f 25,— per jaar
Ik ontvang gratis rapport no....
- ☐ abonnee à f 42,50 per jaar (studerenden en scholieren f 32,50 per jaar)
Ik ontvang graag alle rapporten van 1980 en gratis rapport no.... (t/m 35)
- ☐ steunabonnee à f 250,— per jaar
Ik ontvang graag alle rapporten van 1980 en gratis (de) rapport(en) nr.(s)..... (t/m 35)
(U kunt een exemplaar bestellen van elk rapport dat U interesseert).
- ☐ contribuant en schenk de Teldersstichting:
f 100,— f 200,— f 300,—
f 500,— f,
en ontvang graag in de toekomst alle rapporten gratis en de rapporten nr.(s)..... (t/m 37) gratis.
(U kunt een exemplaar ontvangen van elk rapport dat U interesseert)
- ☐ Ik wens nadere inlichtingen over de mogelijkheden voor het doen van een periodieke uitkering of legatering van een bedrag.

- ☐ Ik ontvang het liefst een accept-girokaart
- ☐ Het aangekruiste bedrag stort ik postrekening 3349769 t.n.v. de Prof. Mr. B. M. Teldersstichting, Koninginnegracht 55a, 2514 AE 's-Gravenhage.

(s.v.p. de door u gewenste mogelijkheid aankruisen)

Naam:.....

Adres:.....

Postcode:.....

Woonplaats:.....

Tel.:.....

Naam studiestelling:.....
(alleen voor studerenden)

(Handtekening):

Mededelingen van het hoofdbestuur

In Vrijheid en Democratie van 21 oktober jl. is bij de mededelingen van het hoofdbestuur op blz. 16 en 17 per abuis de tekst door elkaar geraakt.

Voor de goede orde herplaatsen wij deze mededelingen in de juiste volgorde hieronder:

1. A. Kandidaatstelling voor leden van het dagelijks bestuur:

1. Voor de tijdens de 34ste jaarlijkse algemene vergadering te vervullen vacature voor het voorzitterschap wegens het tussentijds aftreden van de heer mr. F. Korthals Altes heeft het hoofdbestuur krachtens zijn bevoegdheid vervat in artikel 23.7 van de statuten kandidaat gesteld de heer J. Kamminga te Groningen.
2. Voor de tijdens de 34ste jaarlijkse algemene vergadering te vervullen vacature voor het penningmeesterschap wegens het periodiek aftreden van de heer H. J. de Koster heeft het hoofdbestuur krachtens voormelde bevoegdheid kandidaat gesteld de heer mr. J. de Monchy te Rhooen.
3. Voor de tijdens de 34ste jaarlijkse algemene vergadering nieuw te vervullen functie van secretaris (voor de internationale contacten) heeft het hoofdbestuur krachtens voormelde bevoegdheid kandidaat gesteld de heer A. M. van Bemmelen te 's-Gravenhage.

Korte levensbeschrijvingen van de drie bovengenoemde kandidaten zijn in deze mededelingen opgenomen.*)

Naast het hoofdbestuur is ook elke ledenvergadering van een afdeling krachtens artikel 23.7 van de statuten bevoegd tot het stellen van een kandidaat voor elke vacature.

Van een door de ledenvergadering van de afdeling gestelde kandidaat dienen naam, woonplaats, afdeling, een schriftelijke bereidverklaring de kandidatuur te aanvaarden en een korte levensbeschrijving uiterlijk 31 december 1980 ter kennis te worden gebracht van de algemeen secretaris.

B. Indien de heer J. Kamminga te Groningen wordt benoemd tot voorzitter ontstaat een vacature voor het ondervoorzitterschap. Voor dat geval kunnen voorwaardelijk kandidaten worden gesteld voor het ondervoorzitterschap. Het hoofdbestuur deelt volgens artikel 42.4 van het huishoudelijk reglement mede dat de algemene vergadering waarin deze opvolging zal worden voorzien, zal zijn de 34ste jaarlijkse algemene vergadering op vrijdag 22 en zaterdag 23 mei 1981 in het Nederlands Congresgebouw te 's-Gravenhage. Het hoofdbestuur en elke ledenvergadering van een afdeling zijn overeenkomstig artikel 42.5 van het huishoudelijk reglement gedurende de periode van 22 december 1980 tot 1 maart 1981 bevoegd voor de ingeval van benoeming van de heer Kamminga tot voorzitter openvallende plaats van ondervoorzitter een kandidaat te stellen. Van een door een ledenvergadering van een afdeling voorwaardelijk te

stellen kandidaat voor het ondervoorzitterschap dienen naam, woonplaats, afdeling, een schriftelijke bereidverklaring de kandidatuur te aanvaarden en een korte levensbeschrijving uiterlijk 1 maart 1981 te zijn ingediend bij de algemeen secretaris.

Indien de heer J. Kamminga niet tot voorzitter mocht worden benoemd treedt hij tijdens de 34ste jaarlijkse algemene vergadering periodiek af als ondervoorzitter. Zoals in de mededelingen nr. 184 bericht, is de heer Kamminga herbenoembaar. Het hoofdbestuur heeft hem voor dat geval kandidaat gesteld.

Naast het hoofdbestuur is ook elke ledenvergadering van een afdeling krachtens artikel 23.7 van de statuten bevoegd tot het stellen van een kandidaat voor deze vacature. Van een door een ledenvergadering van een afdeling gestelde kandidaat dienen naam, woonplaats, afdeling, een schriftelijke bereidverklaring de kandidatuur te aanvaarden en een korte levensbeschrijving uiterlijk 31 december 1980 ter kennis te worden gebracht van de algemeen secretaris.

C. Voor de goede orde herinneren wij u eraan dat in de opvallende plaats van secretaris (voor de voorlichting) zal worden voorzien door de buitengewone algemene vergadering op vrijdag 20 en zaterdag 21 maart 1981 in het Cultureel Centrum De Flint te Amersfoort. Zoals gepubliceerd in Vrijheid en Democratie nr. 1236 van 23 september 1980 zijn het hoofdbestuur en elke ledenvergadering van een afdeling overeenkomstig artikel 42.5 van het huishoudelijk reglement gedurende de periode 25 november tot 1 februari 1981 bevoegd voor de openvallende plaats van secretaris (voor de voorlichting) een kandidaat te stellen. De gegevens betreffende deze kandidaat dienen uiterlijk 31 januari 1981 te zijn ingediend bij de algemeen secretaris.

D. In het kort: kandidaten voor de plaatsen van

- voorzitter
- ondervoorzitter
- penningmeester
- secretaris (voor de internationale contacten)

voor 1 januari 1981.

Kandidaten voor de secretaris (voor de voorlichting) tussen 25 november 1980 en 1 februari 1981.

Kandidaten voor het ondervoorzitterschap voor het geval de heer Kamminga voorzitter wordt tussen 22 december en 1 maart 1981.

*) Levensbeschrijvingen

J. Kamminga, Groningen.

- geboren 3 januari 1947, gehuwd, twee kinderen;
- opleiding: HBS-A; in 1969 geëdigd als makelaar in onroerende goederen;
- functie: sinds 1969 firmant van een makelaarskantoor;
- neven-activiteiten: van 1974-1980 lid van de gemeenteraad van Groningen; sinds 1976 lid van het hoofdbestuur van de VVD, waarvan m.i.v. 17 november 1979

ondervoorzitter; van 1978-1980 voorzitter van de kamercentrale Groningen van de VVD.

Mr. J. J. de Monchy, Rhooen.

Geboren 1929, gehuwd, drie kinderen.

Na zijn afstuderen in de Juridische Faculteit te Leiden 1½ jaar werkzaam geweest bij de Chase Manhattan Bank te New York, waar hij stages in verschillende afdelingen heeft doorlopen.

Sedert 1960 werkzaam bij M & R. de Monchy N.V. te Rotterdam: een houdstermaatschappij van een aantal ondernemingen in binnen- en buitenland. Thans lid van de Raad van Bestuur, speciaal belast met de groepsfinanciering en organisatie. Bestuurslid Verbond Nederlandse Groothandel (Federatieve Werkgeversvereniging).

Penningmeester geweest van:

- NBBS (Leiden)
- Koninklijke Nederlandse Alpenvereniging
- VVD Kamercentrale Rotterdam
- en diverse kleinere verenigingen.

In VVD-verband belast met organisatie, administratie en financieel beleid van het - professioneel bezette - secretariaat Rotterdam.

Dankzij intensieve fund raising campagnes binnen Rotterdam, zowel bij leden als bedrijven en andere organisaties, bestaat thans een gezonde financiële basis voor dit secretariaat.

A. M. van Bemmelen, 's-Gravenhage.

Geboren 11 november 1930, gehuwd, drie kinderen.

Opleiding: HBS-B Grotius Lyceum Den Haag; Kon. Instituut van de Marine Den Helder. Officier vlieger diverse squadrons in binnen- en buitenland tot 1973. Vervolgens werkzaam bij ministerie van Defensie o.m. marinestaf.

Secretaris kamercentrale Den Haag 1973.

Voorzitter kamercentrale Den Haag 1977-heden.

Lid Prov. Staten Zuid-Holland 1974-heden (vice-voorz. fractie).

2. Procedure verdere behandeling Liberaal Manifest

De algemene vergadering van de VVD heeft op 6 september 1980 te Enschede het volgende besloten:

- De commissie tot herziening van het beginselprogramma zal op basis van de behandelde moties en amendementen het Liberaal Manifest herschrijven. (In Vrijheid en Democratie van 21 oktober 1980 staan afgedrukt de besluiten die de algemene vergadering heeft genomen met betrekking tot de behandelde moties en amendementen.) Niet behandelde moties en amendementen worden ook bij de herschrijving betrokken.

- De commissie tot herziening van het beginselprogramma is als zodanig met deze herschrijving belast.

- Om bij het herschrijven behulpzaam te zijn is tot lid van de commissie benoemd de heer Ph. C. la Chapelle, oud-hoofdredacteur van Vrijheid en Democratie.

- De herschreven tekst van het Liberaal Manifest zal worden gepubliceerd in Vrijheid en Democratie in de zomer van 1981 (na de Tweede-Kamerverkiezingen van 1981).

- Na publikatie zal tot in het vroege najaar van 1981 de mogelijkheid bestaan om na te gaan of de afdelingen, partijcommissies en bijzondere groepen hun moties en amendementen in voldoende mate verwerkt vinden. Daarbij geldt het volgende:

- ten aanzien van moties en amendementen die in de bijlage van Vrijheid en Democratie van 20 mei 1980 staan afgedrukt hebben alle afdelingen, de partijcommissies en bijzondere groepen een zogenaamd „claim-recht”, dat wil zeggen de ledenvergaderingen van de afdelingen kunnen verzoeken om een bepaald(e) motie of amendement (weer) in de algemene vergadering te behandelen (voor zover deze/dit niet reeds te Rotterdam of Enschede behandeld en verwerkt is). N.B. Voor de bijzondere groepen geldt dat tot claimen bevoegd is het orgaan dat tot amendering bevoegd was;

- ook ten aanzien van de „oude” tekst van het Liberaal Manifest geldt voor de ledenvergaderingen van de afdelingen, de partijcommissies en bijzondere groepen een claim-recht (mocht deze tekst bij de herschrijving zijn vervallen zonder dat dit voortvloeit uit een door de algemene vergadering te Rotterdam of Enschede genomen besluit dan mag de ledenvergadering van de afdeling (partijcommissie of bijzondere groep) vragen deze oude tekst als amendement op de herschreven tekst te beschouwen);

- niet in de bijlage van Vrijheid en Democratie van 20 mei 1980 afgedrukte moties en amendementen (de overige „85 %”) kunnen alleen door de indieners worden geclaimd;

- er bestaat geen gelegenheid om op de herschreven tekst van het Liberaal Manifest nieuwe moties en/of amendementen in te dienen.

- De geclaimde moties en amendementen en de geclaimde oude tekstdelen zullen (opnieuw) worden gepubliceerd.

- Omstreeks november 1981 zal de definitieve vaststelling van het Liberaal Manifest door de algemene vergadering geschieden.

- Het hoofdbestuur zal de termijnen voor het claimen van de moties en/of amendementen te zijner tijd vaststellen en uiterlijk tegelijk met de publikatie van het herziene ontwerp Liberaal Manifest publiceren.

..vast - goed..

Bemiddeling bij AANKOOP en VERKOOP van

**WOONHUIZEN - VILLA's -
LANDHUIZEN - GRONDEN -
EN TAXATIES OP
SCHOUWEN-DUIVELAND**

De Koepel b.v. Haamstede, Kloosterweg 98, Tel. 01115 - 1224
Lid N.B.M./M.C.C. Tevens gevestigd in Breda en Roosendaal.

SPANJE - COSTA BLANCA Moraira

Schitterende bungalow met o.a. 3 sl.k.; zwembad; dicht bij zandstrand. Speciale prijs: DM 85.000,—.

Int.: Benimo S.A. - Apartado 71 - Benisa (Alicante); in Ned.: Syndicuslaan 4 - 9934 PT Delfzijl. Tel. 05960 - 13899.

TE KOOP TE NOORDWIJK

Direct aan zee, midden in de duinen gelegen **LANDHUIS**, 100 % privacy.

Getaxeerd op f 1.550.000,—. Bod gevraagd.

Tel. 01719 - 11145.

STUDENTENKAMERS UTRECHT

Te koop in centrum Utrecht **studentenhuis** met totaal 6, waarvan drie vrije kamers. Prettige sfeer. Goede huuropbrengst.

Brieven onder nummer VVD 936 aan Bureau van Vliet, B.V., Postbus 20, 2040 AA Zandvoort.

Aangeboden de grootste en veiligste inflatiebestrijder van nu. AMERIKAANS ONROEREND GOED

Voor grote en kleine beleggers, afhankelijk van de inleg 50 tot 300 % rendement mogelijk. Direct eigenaar dus **zekerheid**. Volledige begeleiding bij aankoop en verkoop beheer. U geniet alle voordelen zoals belastingvoordeel, waardeinstijging, inkomen van huur, etc. etc. Bel voor nadere informatie 072 - 128162.

creatie • recreatie • recreatie • recr

LOCHEM

Wij bieden u **gezellige bungalows** met alle moderne comfort in prachtig wandel- en fietsgebied. Ontspanning in de Achterhoekse bossen met zijn vrije landgoederen en oorspronkelijke streekplaatsen.

'De Witte Berken' - (05730) - 1308.

International Secretary Services.
Uitzendbureau voor en door secretaresses.
Kantoren te Den Haag, tel. 070-654900,
Rotterdam, tel. 010-136860,
Amsterdam, tel. 020-220644.

nim neon

LICHTREKLAME IN ELKE VORM

020-733928

01621-14939

vostadestraat 215

lissenveld 43

AMSTERDAM

RAAMSDONKSVEER

Mannen hèt Geschenk voor uw Vrouw

Een welkom geschenk voor iedere vrouw die graag naait.

Vele houtsoorten, past daarom in elk interieur.

Praktisch elke naaimachine kan worden ingebouwd.
Geen losse rommel meer op tafel.

Beijer b.v. Meubelimport
Antwoordnummer 14
1130 VB Lichtenvoorde tel. 05443-2166.

Naam :
Adres :
Plaats:

VVD 1

Euthanasie: werkgroep brengt advies uit aan het hoofdbestuur

door mr. R. Clifton,
voorzitter van de
werkgroep euthanasie

Een door de partijcommissies voor volksgezondheid en justitie ingestelde werkgroep heeft in juli van dit jaar advies uitgebracht over het door de VVD in te nemen standpunt ten aanzien van het vraagstuk van de euthanasie. Het hoofdbestuur heeft dit advies aanvaard en besloten het, tezamen met de door de beide partijcommissies gemaakte opmerkingen, te publiceren als discussiestuk.

De discussie over het vraagstuk van de euthanasie is in 1973 in een stroomversnelling geraakt als gevolg van de strafzaak die voor de rechtbank te Leeuwarden diende en die leidde tot de veroordeling van een vrouwelijke arts die euthanasie had verleend aan haar moeder (het Leeuwarder euthanasieproces). Inmiddels zijn talloze publikaties over dit onderwerp verschenen en hebben ook het CDA, de PvdA en de PPR discussienota's over euthanasie uitgebracht. Op 2 november 1978 aanvaardde de Tweede Kamer een motie van onze partijgenoot Dees, waarbij de regering werd uitgenodigd te bevorderen dat een staatscommissie zal worden ingesteld die zal adviseren over een toekomstig regeringsbeleid inzake euthanasie. De staatssecretaris van Volksgezondheid, mevrouw Veder-Smit, heeft de Gezondheidsraad gevraagd bouwstenen aan te dragen over een taakomschrijving voor de in te stellen staatscommissie. Het advies van de werkgroep moet dienen om de discussie binnen onze partij over het vraagstuk van de euthanasie op gang te brengen, zodat de VVD binnenkort met een duidelijke uitspraak zal komen.

De werkgroep euthanasie komt in haar advies tot de volgende conclusies en aanbevelingen:

1. Euthanasie moet in beginsel toelaatbaar worden geacht, mits op uitdrukkelijk en weloverwogen verzoek van de betrokkene. Deze mening is gebaseerd op het zelfbeschikkingsrecht van de mens over zijn leven en dood en zijn vrije keuze uit te maken op welke wijze hij

zijn leven wil eindigen. De samenleving dient deze keuze te respecteren.

2. De werkgroep meent dat het onderscheid tussen actieve en passieve euthanasie en dat tussen directe en indirecte euthanasie niet van principiële betekenis is en daarom niet relevant is voor de beantwoording van de vraag in welke gevallen euthanasie toelaatbaar is.

3. Gestreefd moet worden naar een vervanging van het huidige artikel 293 van het Wetboek van Strafrecht, waarbij euthanasie strafbaar wordt gesteld, door een nieuwe wettelijke regeling. In deze regeling zullen nadere regels moeten worden gegeven omtrent de omstandigheden en voorwaarden waaronder euthanasie toelaatbaar is. De door de wetgever te stellen grenzen mogen echter niet verder gaan dan strikt noodzakelijk is in het belang van een goede rechtsorde en een goede rechtsbescherming van haar burgers. De wetgever zal dus geen ethische normen mogen opleggen die slechts de opvattingen zijn van een of enkele groepen in onze samenleving en die door andere belangrijke groepen niet worden gedeeld.

4. De patiënt moet goed zijn geïnformeerd over zijn toestand en in vrijheid tot een weloverwogen en ondubbelzinnig besluit zijn gekomen. De euthanasie mag alleen worden verleend door of onder verantwoordelijkheid van een arts.

5. De werkgroep meent dat euthanasie alleen toelaatbaar is als zij door de betrokken patiënt zelf is gevraagd. Ongevraagde euthanasie acht zij ontoelaatbaar.

6. De schriftelijke euthanasieverklaring (ook wel levens testament genoemd) moet worden erkend als een geldige wilsverklaring van de patiënt omtrent zijn levenseinde, maar mag alleen worden gebruikt in de gevallen, waarin de patiënt blijvend niet meer in staat is zijn wil op een andere manier te verklaren. De verklaring moet worden opgesteld in de vorm van een notariële akte en uit de inhoud moet ondubbelzinnig blijken in welke gevallen de ondertekenaar van de verklaring euthanasie wenst. De werkgroep beveelt aan dat gestreefd wordt naar een landelijk uniforme tekst voor zo'n verklaring.

7. De werkgroep constateert dat het vraagstuk van de euthanasie raakvlakken vertoont met dat van de hulp bij zelfdoding. Toch ontraadt zij de partij om nu reeds uitspraken te doen over hulp bij zelfdoding, omdat de zelfdodingsproblematiek een veel wijder terrein bestrijkt en vele andere aspecten vertoont. Zij meent wel dat nadere bestudering van dit onderwerp zeer gewenst is.

8. De werkgroep meent dat men een arts die principiële bezwaren heeft tegen euthanasie niet tot verlening van euthanasie mag verplichten. Deze arts moet echter wel zijn patiënt in staat stellen een andere arts te vinden die daartoe wel bereid is. Dit kan volgens de werkgroep inhouden een verplichting tot doorverwijzing.

9. De werkgroep vraagt bijzondere aandacht voor de stervensbegeleiding die volgens haar een integrerend deel van onze gezondheidszorg zal moeten uitmaken en daarom een veel hogere prioriteit zou moeten krijgen.

Vervolg van pagina 11

komt uit Ned.-Indië een gevoel van teleurstelling, verlatenheid en zelfs later, een gevoel van miskenning van hun rechten hebben ondergaan. Men ontmoette leegte i.p.v. interesse, medeleven en betrokkenheid, terwijl ook de oorlog in Ned.-Indië een totale oorlog was. De Jappen waren bovendien sterk ideologisch geïnspireerd. Alle Europeanen dienden uit (Oost-)Azië te verdwijnen. Daarom werden niet slechts de militairen, maar alle Nederlandse mannen, vrouwen en kinderen geïnterneerd. Ik vraag mij wel eens af of we ons er wel voldoende van bewust zijn geweest, welke grote gevolgen dit alles voor de landgenoten in Ned.-Indië heeft gehad. Er dient dan ook (dat heb ik tijdens het debat uitdrukkelijk vermeld) erkenning te komen van de morele betrokkenheid van de Nederlandse regering bij de niet genoten inkomsten tijdens gevangenschap in Ned.-Indië.

Het gaat meer dan om het bedrag van f 7500,— alleen, hetgeen ook steeds vanuit de organisaties is gevraagd.

Er is sprake van een „Ereschuld” aan hen die zich jarenlang zo verlaten voelden . . .”

De buitenshuis werkende gehuwde vrouw

Steeds frequenter wordt zij in discussies genoemd, steeds vaker wordt zij negatief beoordeeld, steeds meer wordt zij in het nauw gedreven: de buitenshuis werkende gehuwde vrouw.

Het oordeel over haar is omgekeerd evenredig aan de spanning op de arbeidsmarkt: toen er in de jaren van economische groei veel werk voorhanden was, bouwde deze vrouw dapper mee aan onze welvaart en werd hiervoor gewaardeerd, maar nu de arbeidsmarkt een geheel ander beeld vertoont met te weinig werk voor te veel handen, is zij maar al te vaak het mikpunt van ongezouten kritiek. Toch heeft de vrouw niets anders gedaan dan doorgaan met zich te scholen en te ontwikkelen en deel te nemen aan het arbeidsproces.

Telkens weer wordt zij afgeschilderd als concurrente van de kostwinner of nog erger als concurrentie van de werkloze! Veelvuldig krijgt zij het beeld voor ogen getoerd van dat ene echtpaar waarvan beide partners werken en (veel!) verdienen, terwijl bij hun burens de kostwinner niet aan het werk kan komen ondanks wanhopige pogingen daartoe. Door een dergelijke voorstelling van zaken wordt de buitenshuis werkende gehuwde vrouw a.h.w. een soort schuldgevoel opgedrongen alsof zij zich eigenlijk behoorde terug te trekken van de arbeidsmarkt ten gunste van de kostwinner, die niet aan de slag kan komen. Het merkwaardige hierbij is, dat diezelfde critici aangeven het toe te juichen, dat meisjes een goede schoolopleiding ontvangen, terwijl ook het leren van een vak geen tegenstand ondervindt. Maar zo gauw zo'n meisje, dat zich vakkennis eigen maakte (vaak dankzij grote financiële inspanningen van overheidswege) gaat trouwen, dan plotseling krijgt zij problemen en blijken de kaarten ineens geheel anders te liggen. Dit geldt niet voor de jonge man met wie zij trouwt: een gehuwde buitenshuis werkende man vormt geen fenomeen, dat beducht hoeft te zijn voor kritiek of tegenstand. Hierbij zijn duidelijk twee redeneringen met elkaar in conflict:

Allen zijn wij het er over eens, dat meisjes een goede opleiding dienen te krijgen waardoor zij zich zelfstandig als onafhankelijke mensen kunnen ontwikkelen, maar aan de andere kant houden velen vast aan het vertrouwde beeld van de gehuwde vrouw, die thuis blijft en die eventueel kan kiezen voor het vrijwilligerswerk. (Waarbij men zich kan afvragen hoe groot de vrijwilligheid hierbij dan nog is, want bij een keuze behoort minstens een tweede mogelijkheid en is die wel aanwezig?)

Deeltijdarbeid

Het ligt echter niet aan de vrouw die haar verworven kennis en kunde op de arbeidsmarkt aanbiedt, dat die arbeidsmarkt niet bij machte is dit aanbod te verwerken. Er behoeft geen verandering te komen in de aantallen vrouwen en mannen, die willen werken, maar de arbeidsmarkt zal anders moeten worden ingericht om allen op te kunnen vangen. Er zal een herverdeling van arbeid moeten worden doorgevoerd door meer werk in

deeltijdarbeid (DTA) aan te bieden, waardoor meer mensen worden betrokken bij eenzelfde hoeveelheid werk.

Uiteraard dient hierbij de keuze-vrijheid geen geweld te worden aangedaan. Wij zijn er immers niet op uit om een ieder in een deeltijd baan onder te brengen. Vrouwen, die kiezen voor werkzaamheden uitsluitend binnen het huishouden behoren die mogelijkheid te behouden, terwijl ook de volle dag baan voor een gehuwde vrouw niet dient te verdwijnen.

Bovendien is voor ruime invoering van DTA een mentaliteitsverandering noodzakelijk, omdat hierbij in het gehele arbeidspakket van een echtpaar tevens het werk binnenshuis dient te worden begrepen, welke laatste bezigheden ook tussen de partners verdeeld zullen worden. Er moet geen situatie ontstaan waarin beiden in DTA werken, maar waarnaast de vrouw het gehele huishouden verricht, terwijl de man meer tijd voor zijn hobbies kan vinden.

Bij het werken in DTA dient de overheid als grootste werkgeefster een voortrekkersrol te vervullen. Maar hoe is het tot nu toe gesteld met het „voorbeeldige” gedrag van onze overheid t.a.v. deze problematiek? Uit de plannen van het kabinet tot niet-teruggave van door de gehuwde vrouw te veel betaalde AOW-premie blijkt niet veel goeds. Maar dit feit staat niet op zichzelf, want als de gehuwde vrouw verdient, valt zij in de hoogste belastingschaal en als zij overlijdt krijgen haar man en kinderen geen pensioen uitgekeerd, al heeft zij hiervoor wel de premie betaald.

Bovendien ontvangt een gehuwde vrouw geen WWV, waardoor zij na een half jaar werkloosheid geen uitkering meer ontvangt.

De vrouw met een gezin zal veelal vervangende arbeidskracht moeten zoeken en betalen voor het huishoudelijk werk, vooral zolang er nog een chronisch gebrek aan deeltijd banen bestaat, waardoor voor haar geen andere arbeidsverdeling mogelijk is. Deze problemen worden vaak afgedaan met een nonchalante opmerking in de trant van: „Die problemen maakt zij zelf dan moet zij maar gewoon thuis blijven!” Maar waar blijft dan deze vrouw als vrije mens, die het recht heeft op inrichting van haar leven, zoals zij dat voor juist en nuttig houdt?

Een eerlijker verdeling van zowel de lusten als de lasten van het arbeidsproces dient te worden bewerkstelligd niet alleen door bovengenoemd DTA, maar tevens door een zo ver mogelijk doorgevoerde individualisering van ons belastingsstelsel. Pas dan kan er sprake zijn van een werkelijk emancipatoir en modern toekomstgericht beleid, dat ons erop kan doen vertrouwen, dat er ook voor onze dochters en zoons mogelijkheden zullen zijn tot een redelijke verdeling van arbeid, verantwoordelijkheid en beloning.

door Nella Lázár-Schilthuis

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P.G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

Mevrouw Smit-Kroes opent Hans-Wiegel-huis

Twee dagen lang Najaarsconferentie van de Vrouwen in de VVD in de Blijde Wereld te Lunieren. Onze medewerker John Vermeulen brengt verslag uit van het verloop van de vrijdagavond. In ons volgende blad meer over de conferentie.

Van de VVD wordt nogal eens geponeerd dat het een conservatieve partij is. Een stigma dat maar al te graag door de liberale pers wordt opgedrongen. Wie evenwel het interview in dit blad met dr. Braams naar aanleiding van de innovatie-nota las, weet wel beter. Het kap in dit verband dan ook geen toeval worden genoemd dat een zekere „Reclame-partij” bepaalde frisse ideeën doodleuk overnam. En wie vrijdag op de najaarsconferentie van de Vrouwen in de VVD mevrouw N. Smit-Kroes uit „eigen werk” hoorde voorlezen kon constateren dat VVD'ers de liberale blik steeds op de toekomst hebben gericht. De vaderlandse pers, behalve een bekend landelijk ochtendblad, was niet aanwezig zodat haar debuut nauwelijks zal worden opgemerkt. Science-fiction-liefhebbers zouden zich in ieder geval kostelijk vermaakt hebben.

Kiezen

In haar inleiding geeft voorzitter Alie van Wijngaarden reeds een voorproefje van de door mevrouw Smit-Kroes geschetste, uiterst-rooskleurige toekomst. „Meer dan ooit is op dit moment een actieve, liberale vrouwenorganisatie nodig. Vrouwen in de VVD, die op alle terreinen waar de vrije keuze van de vrouw in het geding komt een liberaal beleid laten horen. Een heel bewust beleid: samen zoeken naar een goede toekomst. Samen kiezen voor die toekomst. Samen verantwoordelijkheid dragen voor die toekomst. Vrouwen en mannen samen.”

Hierna draagt zij het woord over aan de nu (nog) burgervader van Utrecht en de toekomstige gedeputeerde van Groningen, Vonhoff.

„Ik merk dat bij ons (en helemaal ten onrechte) soms de neiging bestaat om ons het politiek beeld door onze tegenstanders te laten opdringen. Wij geloven soms wat de politieke tegenstanders over ons te zeggen hebben. Maar, dames en heren”, zo vervolgt Vonhoff onverstoord, „dat is hoogst onverstandig! Want, onze politieke tegenstanders weten van ons niet meer dan wij van hen. Dat is verkeerd. Het beeld wat politieke tegenstanders van je hebben, wordt altijd vertekend door datgene wat zij voordelig vinden. Dat doen wij ook. Als wij bijv. spreken over de oude heer Drees dan is dat in milde zin. Dan zeggen we: het is zo'n oude wijze man en hij formuleert zo goed, en hij ziet het allemaal zo goed... Wij zijn vriendelijk over de heer Drees omdat hij vrij onschadelijk is, maar als hij maar ook „iets” zou zijn, zouden wij hem op dezelfde wijze aanvallen zoals we dat met de huidige leiders doen. Daarom moeten dat soort oordelen over politieke tegenstanders wat worden gerelativeerd. Je moet over politieke tegenstanders niet té onvriendelijk zijn, want op een zeker moment worden ze toch post-actief. U zou u best eens kunnen trainen in 'vriendelijk' zijn.”

Realistisch

„Toen een aantal jaren geleden verkiezingsonderzoeken aangaven dat wij veertig Kamerzetels zouden krijgen, behoorde ik tot degenen die de feestvreugde misschien

wat verstoorde, ik zei toen, 'mensen, geloof daar toch niet in!' Er was toen een geweldig enthousiasme in de partij, wat er toe leidde dat we er uiteindelijk 28 kregen. Je moet wel realistisch blijven, want nu zijn er verkiezingsonderzoeken en die geven ons nog net geen 28 zetels, hetgeen weer tot gevolg heeft dat er pessimisme in de partij rondwaart.” In dit verband wijst Vonhoff erop dat die 28 Kamerleden van ons, veel meer invloed hebben, dan alle andere tientallen van socialist en van die „reclame-partij” samen. Verder spreekt hij o.m. over het drugsprobleem, in welk verband hij opmerkt, dat met grote voortvarendheid wetgeving, analoog aan de krankzinnigenwet, met betrekking tot drugspatiënten, dient te worden gerealiseerd.

Hans Wiegel-huis

Later op de avond is het woord aan mevrouw Smit-Kroes die „iets” uit eigen werk voorleest. Zij neemt ons even mee naar het magische jaar 2008 en even krijg ik het gevoel dat ik in een „tijdmachine à la Wells” ben gestapt. Het blijkt namelijk dat we 30 jaar na heden, aanwezig zijn in het „Hans-Wiegel”-huis, dat op die dag feestelijk wordt geopend en in gebruik zal worden gesteld door de toch nog jeugdige mevrouw Smit-Kroes.

Zij spreekt er haar vreugde over uit dat de VVD het „bezienscentrum” heeft willen noemen naar de politiek leider van de VVD, uit die jaren. Ook beveelt zij haar gehoor aan om de politieke memoires van deze grote staatsman te lezen of te herlezen. Deze bijeenkomst heeft volgens haar een extra feestelijk karakter, vanwege het feit dat de verkiezingen in 2008 voor de liberalen zo succesvol zijn geweest. „De Liberale Partij is, zoals u weet, de tweede grote partij geworden en is dat gebleven, ondanks acht jaar regeringsverantwoordelijkheid. En de Progressieve Partij Nederland (De PPN) is opnieuw naar de oppositiebanken verwezen. Nadat we in de tachtiger jaren hebben gezien hoe D'66 van het politieke toneel is verdwenen, zien we nu bij deze verkiezingen, hoe de Christelijke Partij, steeds meer tot een onbelangrijke splinter is geworden.”

Verrukte kreten

Spreekster vertelt haar gehoor in wat voor geweldige tijd wij anno 2008 eigenlijk leven. Zij roept in herinnering dat in 1997 de markt voor huiscomputers was verzadigd. „Iedereen beschikte toen immers reeds over een huisrobot die alle belangrijke karweitjes, zoals het afwassen, het eten klaarmaken en dergelijke, van ons vrouwen overnam...” Vanuit de zaal klinken verrukte kreten op... Ja, het is een uiterst zonnige maatschappij, waarin we thans leven. Zo volgt 60 procent van de jeugd het onderwijs per computer en doordat er controle is vanuit de school heeft dat de resultaten in belangrijke mate verbeterd. De elektronica beheerst het huishouden volkomen, terwijl iedereen rond 1980 nog dacht dat de elektronica zou beginnen in de fabrieken.

(vervolg op pagina 30)

VVD haalt verbeteringen in vermogensbelasting en successierecht binnen

Door onze medewerker
Doortje van der Graaf

Frits Portheine
... gunstiger waardering van
het bosbezit ...

Dankzij een uitstekende samenwerking tussen de liberaal Frits Portheine en de CDA'er Kees van Dijk zijn door de Tweede Kamer bij een recentelijk behandelde wijziging van de Vermogensbelasting en het Successierecht enkele belangrijke verbeteringen aangebracht. De Kamer kreeg te oordelen over een aantal kabinetsvoorstellen die een verlichting van de vermogensbelasting inhielden, waarvoor de financiële middelen gevonden werden middels een verhoging van het successierecht. De operatie moest dus „budgetair neutraal” zijn, zoals zoiets in Haagse termen heet. Hoewel dit betekende dat aan een zekere lastenverzwaring in het successierecht, vooral waar het de positie van de neven en nichten betrof, niet te ontkomen viel, hebben de heren Portheine en Van Dijk toch een reeks van verbeteringen weten aan te brengen, waarvan de financiële consequenties betrekkelijk gering zijn.

In de sfeer van de Vermogensbelasting heeft de heer Portheine weten te bereiken dat staatssecretaris Van Amelsvoort (financiën) gaat studeren op een gunstiger waardering van het bosbezit, een zaak die uit oogpunt van natuurschoon en natuurbehoud van groot belang kan worden geacht. Portheine heeft de bewindsman hierbij de suggestie meegegeven in de vermogensbelas-

ting voortaan uit te gaan van een zestiende van 80 % van de economische waarde in geval van openbaar bos en van een zesde van die waarde waar het om niet voor het publiek opengesteld natuurschoon gaat.

Ook waar het gaat om de positie van de eigen woning in de vermogensbelasting wist Portheine succes te boeken. De premier gaat bij een binnenkort te publiceren nota over de positie van de eigen woning ook de vermogensrechtelijke kant onder de loupe nemen, waarbij een idee van Frits Portheine en zijn fractiegenoot Pol de Beer: een peildatum voor de waarde van het huis in bewoonde staat, waar dan de huurverhogingen bij opgeteld kunnen worden, terdege in de beschouwing zal worden betrokken.

Als derde winstpunt wist de VVD-fractie een betere waardering van landbouwgronden binnen te halen. De vermogensbelasting was tot nu toe nadelig voor de eigenaar van landbouwgrond. Een door de Kamer aanvaarde motie van VVD en CDA richt de waardering van deze gronden meer op rendementsbasis. Een stap in de richting van het opheffen van schreurende situaties, waar ook door het landbouwschap sterk voor is gepleit, aldus VVD-woordvoerder Portheine.

Successierecht: geestelijke doorbraak

Door het aanvaarden van amendementen van Portheine en Van Dijk wordt de drempel in het successierecht van 10.000 gulden nu vervangen door een vrijstelling van 30.000 gulden. Bovendien is er een vrijstelling voor schenkingen tijdens het leven tot een bedrag van 25 mille, waarbij de binding met een huwelijk van een van de kinderen is vervallen en thans allerlei doeleinden mogelijk zijn, bijvoorbeeld een bedrijfsopvolging. „Een geestelijke doorbraak” noemt Portheine de vrijstelling voor samenwonenden die thans in de wet is opgenomen. Tot nog toe golden alleen vrijstellingen voor de huwelijkse staat. De eerste stappen naar het gelijktrekken van gehuwd en ongehuwd samenwonenden zijn door dit door CDA gesteunde VVD-initiatief gezet. Vanaf het tweede jaar van samenwonen geldt nu ook voor ongehuwden een vrijstelling die oploopt van 40.000 tot 100.000 gulden in het vijfde jaar. Dan treedt er een paralleliteit in met de gehuwd samenwonenden.

Na afloop van de debatten over deze fiscale wijzigingen toonde VVD-woordvoerder Portheine zich een tevreden mens. Niet alleen vanwege de thans op initiatief van de regering aangebrachte verbeteringen, zoals een grotere oudedagsvrijstelling en een ruimere vrijstelling van vermogensbelasting bij vermogensinteriering, een verruimde en verbeterde ondernemingsvrijstelling en andere verbeteringen in deze belastingwetgeving. Tevreden is Portheine ook over de door de Kamer aangebrachte wijzigingen in zowel de vermogensbelasting als het successierecht, waarvan de laatste niet alleen materiële maar ook grote geestelijke betekenis mag worden toegekend.

Drukkerij ten brink is een dynamisch bedrijf, dat meegaat met alle vooruitgangen in de grafische wereld. Bij ten brink wordt te allen tijde creatief gedacht. In de techniek, in de organisatie en in de verkoop.

Wellicht een voorsprong voor ten brink;
Uw garantie voor indrukwekkende kwaliteit.

offset/offset-rotatie/boekdruk.

ten brink meppel b.v.
industrieweg 12
7944 HS meppel
industrieterrein „oevers”
postbus 64
7940 AB meppel
telefoon 05220-54646

Kernenergie, een zwart-wit discussie?

In Vrijheid en Democratie van 23 september jl. opnieuw een artikel van dr. H. W. den Hartog over opslag van kernsplijtingsafval (KSA) in zoutkoepels. Op zijn eerdere artikel van 11 maart jl. kwam een zeer kritische reactie van ir. J. Hamstra, Hoofd Technische Dienst bij het ECN, (22 april jl.) waarin deze stelde dat bij een goed verloopende discussie alle stellingnamen door feitelijke gegevens en bewijsvoeringen ondersteund zullen zijn. De heer Hamstra was toen echter van oordeel, dat aan het verhaal van de heer Den Hartog „iedere basis van bewijsvoering ontbrak”. In deze discussie nu een bijdrage van de heer A. C. de Goederen in Baskoop.

Het verbaasde mij zeer te moeten vaststellen dat de heer Den Hartog in zijn tweede artikel nauwelijks meer doet dan zijn eerdere beweringen herhalen en wel opnieuw zonder enige werkelijke bewijsvoering. Hij volstaat met te verwijzen naar „de discussies, die zich afspeelden tijdens het recente congres van geologen over opslag van radio-actief afval”, zonder zelfs de publikatie te noemen, waaruit men hiervan kennis zou kunnen nemen. De heer den Hartog noemt „de uitgangspunten van het ICK (Interdepartementale Commissie voor Kernenergie) niet acceptabel” maar vermeldt daarvoor geen enkele reden. De op een aantal van zijn beweringen door de heer Hamstra geleverde feitelijke kritiek wordt volkomen genegeerd.

Teleurstellend

Ik vind dit allemaal zeer teleurstellend. Zo kan geen discussie ontstaan, waar de lezer-leek iets van opsteekt. Zo zaait men slechts verwarring (en de vraag rijst of dat misschien juist de bedoeling is). De belangrijkste vraag, waarop de heer Den Hartog het antwoord schuldig bleef, is deze: Via welke keten van gebeurtenissen kunnen/zullen de door hem veronderstelde explosies en plotselinge temperatuurverhogingen door vrijkomen van stralings-schade-energie de stabiliteit van een zoutkoepel met KSA nadelig beïnvloeden? Ir. Hamstra stelde op grond van berekeningen te kunnen aantonen, dat daardoor geen sprake kan zijn van veranderingen, die een sneller opstijgen van de zoutkoepel kunnen veroorzaken, dan door de ICK in haar risico-analyse is verondersteld (nl. 2,5 millimeter per jaar, terwijl de gemiddelde snelheid tot dusverre slechts 0,055 mm per jaar bedroeg). Zelf wil ik daaraan toevoegen - maar dit is een lekendenkbeeld, dat ik graag inruil voor een beter, op grond van deskundige argumenten - dat het me toelijkt, dat de verticale stabiliteit van zo'n paddestoelvormige zoutkoepel vrijwel uitsluitend bepaald zal worden door de stabiliteit van de formaties naast en onder de zoutkoepel en nauwelijks nog door het zout zelf. En die formaties worden in het geheel niet beïnvloed door explosies of temperatuurverhogingen in het zout.

Verder kan ik me niet voorstellen hoe zo'n explosie - als die echt mogelijk zou zijn, wat door de heer Den Hartog evenmin aannemelijk is gemaakt - in staat zou kunnen zijn de minstens 200 meter dikke ongestoorde zoutwand rondom het opslaggebied te doen scheuren, tegen de gesteentedruk in van 120 à 250 atmosfeer. Eventuele scheuren zouden door deze druk trouwens onmiddellijk weer dichtgedrukt worden, zodat het door de heer Den Hartog veronderstelde circuleren van grondwater langs de opgeborgen vaten hoe dan ook onmogelijk zou zijn.

Opmerking

Daarnaast heb ik nog de volgende opmerkingen.

- In de door de heer Hamstra beoogde opbergconfiguratie (zo'n 600 meter lange boorgaten vanaf een galerij op 600 meter onder het maaiveld) zal niet een hoogste

massatemperatuur ontstaan van 100-150 °C, maar van minder dan 80 °C (zie Energiespectrum, jan. 1979, blz. 20, fig. 6).

- Onbegrijpelijk vind ik, dat de heer Den Hartog opnieuw komt aanzetten met het „ongeluk” bij Hanford, waar door ontbreken van toezicht gedurende geruime tijd een hoeveelheid hoogactief vloeibaar KSA kon weglekken, terwijl de heer Hamstra er al op had gewezen, dat het niet de bedoeling is dat er ooit vloeibaar afval in Nederlandse zoutkoepels wordt opgeslagen. Het KSA zal altijd in vaste vorm ons land binnenkomen, na het opwerkingsproces in het buitenland. De insinuatie, dat de heer Hamstra de radio-actieve vervuiling door dit ongeluk niet zo ernstig zou vinden, mist elke grond en is bovendien dus helemaal niet ter zake.

- De heer Den Hartog maakt op geen enkele wijze duidelijk waarom het afval terugwinbaar opgeborgen zou moeten worden, noch waarom proefboringen in zoutkoepels op dit moment „niet opportuun” zouden zijn.

- De criteria voor geschiktheid van zoutkoepels voor KSA-opslag zijn allerm minst „vrij vaag”. Men raadplege het ICK-rapport van april 1979, blz. 39 en 40.

- Het KSA zal in de opwerkingsfabriek worden ingesmolten in glas. De roestvast stalen verpakking van de glasblokken is na het plaatsen in de boorgaten niet meer van belang. In de risico-analyse wordt de opsluitende werking ervan verwaarloosd. Niet duidelijk is dus waarom „een superieur verpakkingsmateriaal” zou moeten worden ontwikkeld, zoals de heer Den Hartog stelt.

- De hooghartige, niet gemotiveerde afwijzing door de heer Den Hartog van het ICK-rapport doet onaangenaam aan. Op mij maakte dit rapport met bijlagen de indruk op zeer gewetensvolle wijze en met grote deskundigheid te zijn samengesteld, maar ik ben zelf geen deskundige en kan het dus niet echt beoordelen. Om te kunnen vaststellen, dat de wijze van discussiëren, zoals door de heer Den Hartog toegepast, beneden peil is en hoogst onwetenschappelijk, is echter geen specifieke deskundigheid vereist.

Ik hoop dat een eventuele volgende bijdrage van de heer Den Hartog nu eindelijk eens echte argumenten voor zijn stellingname zal bevatten. Zonder dat is er slechts sprake van papierverspilling. De heer Den Hartog mag er niet van uitgaan, dat de lezer louter op zijn gezag dient te vertrouwen. Zijn specifieke deskundigheid op het gebied van stralings-schade aan zout lijkt voor de hele problematiek voorsn nog nauwelijks van enige betekenis. In tegenstelling tot bijvoorbeeld ir. Hamstra is hij op het gebied van kernafvalberging in zoutkoepels evenzeer leek als ondergetekende.

Mijn opinie is...

In deze rubriek publiceren
wij brieven
van lezers.

Houd uw bijdrage kort.

Wat bevordert een

snelle plaatsing.

De redactie

behoudt zich het

recht voor stukken

te bekorten

of redactionele wijzigingen

aan te brengen.

Zend uw bijdrage

naar de centrale redactie

van dit blad:

Bijenmeent 135,

1218 GK Hilversum.

Beroep n.a.v. geweigerde

of bekorte artikelen

bij de redactieraad,

Koninginnegracht 57,

2414 AE 's-Gravenhage.

Roep welzijnswerk noden op?

Liberalen raad ik aan kennis te nemen van het boek: „De markt van welzijn en geluk” van de filosoof Hans Achterhuis. Volgens zijn analyse produceert welzijnswerk op grote schaal onwelzijn. Kern van zijn betoog: het idee dat problemen voor jou opgelost kunnen worden door anderen leidt tot een toenemende vraag naar hulpverlening.

Bij mij rijst de vraag: geldt dit ook niet voor emancipatiewerkers?

Achterhuis beschrijft dat toen Betty Friedan aan het begin van het feminisme in Amerika de huisvrouw-wenkwaal beschreef, miljoenen vrouwen daaraan plotseling bleken te lijden. Vraag ik mij op m'n beurt af, is het zo abnormaal, dat je wel eens baalt van stofzuigen of koken? Een facturist op kantoor baalt ook wel eens van de cijfertjes of een tandarts van al die monden. Wat m.i. echter een bedenkelijke zaak is, is dat je een leger feministen, emancipatiebureaus (vaak niet eens gewenst door vrouwen in de provincie), emancipatiewerkers (weer begeleid door commissies) krijgt die een oplossing suggereren voor echte of gekweekte kwalen. Gevolg: een heleboel vrouwen wordt ontevredenheid, onzekerheid aangepraat, terwijl de emancipatiewerkers ook de banen voor vrouwen niet voor het weggeven hebben. Ook zij moeten met de realiteit leven, dat in de periode 1972-'80 politici de kwartaire sector hebben laten groeien met 240.000 medewerkers en 225.000 arbeidsplaatsen in de particuliere sector door hoge kosten aan sociale lasten, rente enz. zijn verdwenen. Kortom met de realiteit van elke dag.

Liberalen moeten waakzaam zijn, dat institutionalisering de emancipatiewerkers niet dwingt een trein in beweging te zetten, dat niet meer te stoppen is. Een trein die je voert naar een land, waar de vrouw geen keuze meer heeft, maar gedwongen wordt aan het arbeidsproces deel te nemen. Zijn we niet bezig de baby met het vuile waswater weg te gooien?

LEONIE RUTTE-OLDENKORTTE,
Haaksbergen

Kernwapens

De problematiek van kernwapens zal ongetwijfeld een rol spelen in de komende verkiezingsstrijd. Het partijstandpunt in deze wordt niet door achtergrondinformatie ondersteund. In de VVD-informatiemap onder het hoofdstuk Defensie wordt het onderwerp niet aangeroerd; het deelcongres Defensie te Heerlen op 10 mei jl. verschaftte evenmin wetenswaardigheden op dit gebied. Het is mij derhalve als ex-beroepsofficier met ruime ervaring in NAVO-aangelegenheden een behoefte een bijdrage te leveren aan de meningsvorming over de Nederlandse betrokkenheid bij de kernbewapening.

Op de eerste plaats heeft Nederland te maken met z.g. „kerntaken”. Dat zijn regelingen waaronder de Verenigde Staten in oorlogstijd nucleaire projectielen zullen overdragen aan Nederlandse strijdkrachten, bestemd voor tactische wapensystemen die al in vredetijd onder Nederlands beheer zijn. Als voorbeeld het Centrale NAVO-front in West-Europa. Dit front is verdeeld in sectoren, waarvoor strijdkrachten van verschillende landen verantwoordelijk zijn. Voor de sectoren van z.g. „kernwapenlanden” (Engeland en de Verenigde Staten) is het aannemelijk dat zij reeds in vredetijd tactische kernwapens in het arsenaal van hun troepen hebben. De z.g. „niet-kernwapenlanden”, België, West-Duitsland en Nederland, hebben regelingen voor kerntaken. Daardoor wordt in oorlogstijd een gesloten en gebalanceerd front zonder zwakke plekken verkregen; een eventuele tegenstander moet dus over de gehele breedte van het front rekening houden met onaangename nucleaire verrassingen. Kerntaken vereisen dat „niet-kernwapenlanden” zich voorbereiden op offensieve nucleaire operaties; een bijkomend effect is dat deze landen daardoor ook beter worden geprepareerd op de mentale instelling en kennis nodig voor de defensieve kant van nucleaire oorlogvoering. Kortom kerntaken zijn onafscheidelijk verbonden met de militaire deelname in de NAVO-verdediging van West-Europa. Afwijzen van deze kerntaken is puur pacifisme.

Ten tweede is opportuun de „modernisering van kernwapens”.

Dit project beoogt het t.z.t. plaatsen van 48 middelbare afstands nucleaire raketten (bereik 2500 km) op Nederlands grondgebied. Deze wapensystemen zullen in vredetijd geheel paraat zijn, dus met een druk op de knop inzetbaar. Een complicatie is dat het door Nederland bekrachtigde Non Proliferatie Verdrag ons land verbiedt kernwapens te verwerven of er geheel of gedeeltelijk over te beschikken. Dit betekent dat in ieder geval in vredetijd deze 48 raketten onder volledig bevel van de Verenigde Staten staan. De term „modernisering” betekent hierin feite een nieuw concept, waarbij in vredetijd een natie op zijn grondgebied gastvrijheid verleent aan een strategisch nucleair wapensysteem van een andere natie. De vraag is relevant of het aanvaardbaar is dat Nederland in een dergelijk geval geen enkele zeggenschap heeft over deze wapens. Is hier sprake van aantasting van de Nederlandse soevereiniteit? Vanuit NAVO-gezichtspunt kan men zich afvragen of zo'n gecompliceerde vermenging van de belangen van twee naties wel de beste oplossing is voor het doelmatig en slagvaardig opereren met een dergelijk delicaat wapen? Deze serie van vraagtekens wettigt het stellen van een meer omvattende vraag: Is de Nederlandse regering zich bewust van de consequenties van de modernisering van kernwapens?

G. J. VAN DE GRIENDT
Heeze

Als u 40 jaar of jonger bent... Vul dan nu de bon in voor een uiterst voordelige ziektekosten- verzekering.

Uit het Ziekenfonds? Dan in de VGCN.
De VGCN is het logische vervolg op het Ziekenfonds. Tal van Ziekenfondsen en instellingen staan achter de VGCN en de kans is zelfs groot dat uw Ziekenfonds bij de VGCN is aangesloten. Dat betekent dan dat u vaak op hetzelfde kantoor verzekerd blijft. Maar nu als particulier.

VGCN maakt geen winst... en dat merkt u aan de premies voor 1981.

Met bijna 300.000 verzekerden is de VGCN de grootste ziektekostenverzekeraar van ons land. De reden is duidelijk: de VGCN verzekert voortreffelijk en handelt uiterst

voordelig premies, speciaal als u 40 jaar of jonger bent, want de VGCN is niet bedoeld om winst te maken maar om u en uw gezin afdoende te beschermen tegen de hoge kosten die medische verzorging nu eenmaal met zich brengt.

Daarom: stuur vandaag de bon in. Dan bent u voortaan veilig en voordelig bij de VGCN onder dak.

De VGCN-afdelingen zijn gehuisvest op de volgende kantoren van ziekenfondsen en instellingen: **Amersfoort** - (A en O), Van Asch van Wijkstraat 55 - 033-646922; **Amsterdam** - (AOZ) - Herengracht 248 - 020-239835; **Amsterdam** - (Ziekenzorg) - Keizersgracht 717-719 - 020-235738; **Apeldoorn** - (ANOZ) - Sophiaplein 15 - 055-788220; **Apeldoorn** - (A en O) - Vijltsseweg 1 - 055-788295; **Arnhem** - (Voorzorg) - Velperweg 8 - 085-629135; **Bussum** - (Gooi en Omstreken) - Prins Hendriklaan 3 - 02159-47817; **Delft** - (ANOZ) - Noordeinde 6 - 015-120682; **Doorwerth** - (Rijnstreek) - Houtsnijpl 1 - 085-341941 (vanaf 1-12-80); **Eindhoven** - (AZE) - Geldropseweg 82c - 040-116344; **Den Haag** - (AZIVO) - Oude Haagweg 128 - 070-256666; **Haarlem** - (Spaarneland) - Oostvest 60 - 023-319316; **Heerlen** - (AZVL) - Akerstraat 92 - 045-763333; **Hilversum** - (Gooi en Omstreken) - Emmastraat 62 - 035-44040; **Huizen** - (Huizen, Weesp en Omstreken) - de Ruyterstraat 9 - 02152-52044; **Kampen** - (Regionaal Ziekenfonds Zwolle) - Vloeddijk 82 - 05200-71188; **Leerdam** - (ANOZ) - Prins Mauritsstraat 17 - 03451-4541; **Nijkerk** - (ANOZ) - Meinsstraat 2 - 03494-53345; **Tiel** - (Algemeen Tiels Ziekenfonds) - Stationsstraat 39 - 03440-15144; **Utrecht** - (VHZ) - Kaap Hoofdreef 58 - 030-620847; **Utrecht** - (VHZ) - Catharijnesingel 64 - 030-620847; **Utrecht** - (ANOZ, binnenscheepvaartpersoneel) - Kaap Hoofdreef 24-28 - 030-618881; **Velp** - (Rijnstreek) - Arnhemsestraatweg 348 - 085-629090 (tot 1-12-80); **Weesp** - (Huizen, Weesp en Omstreken) - Grote Plein 2 - 02940-12519; **Zutphen** - (ANOZ) - Marspoortstraat 9 - 05750-13145; **Zwolle** - (Regionaal Ziekenfonds Zwolle) - Zwartewaterlaan 25 - 05200-71188.

Premies waar u beter van wordt.

Kijk maar: Welke ziektekostenpremie en welke risicodekking u kiest, bepaalt u zelf. De VGCN laat u, als u 40 jaar of jonger bent, kiezen uit 6 speciale pakketten. Maar welk pakket u ook kiest, u bent altijd verzekerd van een uiterst voordelige premie. De VGCN premies kunnen elke vergelijking doorstaan, dit zijn de premies voor 1981:

MAANDPREMIES 1981 3e KLASSE	VOLW.	KIND
Volledig pakket - eigen risico f 500,-	f 85,-	f 51,-
Volledig pakket - eigen risico f 1.000,-	f 60,-	f 36,-
Volledig pakket - eigen risico f 1.500,-	f 52,-	f 31,-
Volledig pakket - eigen risico f 2.000,-	f 47,-	f 28,-
Zonder huisarts, met geneesmiddelen - eigen risico f 400,-	f 75,-	f 45,-
Zonder huisarts en zonder geneesmiddelen - eigen risico f 300,-	f 63,-	f 38,-

- Deze premies zijn gebaseerd op kandidaatverzekerden die een goede gezondheid genieten. In alle gevallen is toetreding afhankelijk van een medische beoordeling.
- Vanaf 41 jaar gelden bij toetreding andere tarieven. Voor alleenstaanden worden bovengenoemde eigen risico-bedragen gehalveerd.

Nóg een belangrijk VGCN pluspunt: wanneer u zich bij de VGCN verzekert, krijgt u tijdens de verdere verzekeringsduur géén toeslagen berekend en ook geen verhoging van eigen risico omdat u ouder wordt.

ONDERLINGE WAARBORGMAATSCHAPPIJ
VERENIGING GEZONDHEIDSZORG
CENTRUM NEDERLAND U.A.

Bon voor minder premie en meer informatie.

Stuur mij volledige informatie over de ziektekostenverzekeringen van de VGCN. Zendt de bon in een enveloppe zonder postzegel aan: VGCN, Antwoordnummer 576, 3500 VB UTRECHT.

Naam: _____
Adres: _____
Postcode/Plaats: _____
Waar bent u nu verzekerd?
Gezin: Man: _____ jaar. Vrouw: _____ jaar. Aantal kinderen: _____

Mutaties

Dagelijkse besturen Kamercentrales:

DEN HELDER - H. Vrieze, Molenstraat 3, 1655 KC Sijbekarspel, tel.: 02299 - 618 (H), (nw. voorz.)

's-GRAVENHAGE - mr. R. M. Smits, p/a Conradkade 52, 2517 BR 's-Gravenhage, tel.: 070 - 464868, (adreswijziging)

Secretarissen Ondercentrales:

EDE - drs. J. H. C. Lindhout, Diepenbrocklaan 8, 6711 GN Ede, tel.: 08380 - 16541 (H), (nw. secr.)

EEMLAND - R. L. Leeuwenkamp, Verdijkstraat 147, 3752 WK Bunschoten, tel.: 03499 - 2962 (H), 035 - 44355 (K), (nw. secr.)

VENLO - H. A. H. Sterenborg, Raadhuisplein 18, 5981 AT Panningen, tel.: 04760 - 2841 (H), (nw. secr.)

WESTERKWARTIER - mw. F. van Kammen-Rosema, Kenwerderlaan 32, 9883 RJ Oldehoeve, tel.: 05949 - 433 (H), (nw. secr.)

Afdelingssecretarissen:

ARCEN EN VELDEN/BERGEN - ir. L. A. W. Almkerk, Nieuwe weg 63, 5853 AN Siebengewald, tel.: 08852 - 635 (H), (nw. secr.)

DE BILT - mw. J. M. van Urk-Lindenbergh, Park Arenberg 16, 3731 ES De Bilt, tel.: 030 - 762626 (H), (nw. secr.)

EDE - E. Peerbolte, corr. adres: Postbus 337, 6710 BH Ede, (adreswijziging)

GIESSENBURG - mw. H. J. T. Turnsek-de Rouw, Wilhelminalaan 15, 3381 BN Giessenburg, tel.: 01845 - 2476 (H), (wnd. secr.)

's-GRAVENHAGE - mr. R. M. Smits, p/a Conradkade 52, 2517 BR 's-Gravenhage, tel.: 070 - 464868, (adreswijziging)

GRONINGEN - mw. J. H. Jonker-Wormgoor, p/a Herepoortenmolendrift 28, 9711 DG Groningen, tel.: 050 - 130160 (H), 05950 - 4372 (K), (adreswijziging)

HELVOIRT - C. B. N. M. Wijffels, St. Nikolastraat 22, 5268 EK Helvoirt, tel.: 04118 - 1220 (H), (nw. secr.)

HOEVEN - J. H. van Leusden, Arnoutlaan 18, 4741 CX Hoeven, tel.: 01659 - 2404 (H), 01608 - 34255 (K), (nw. secr.)

LEIDERDORP - D. P. Hoogland, Laan van Ouderzorg 50, 2352 HW Leiderdorp, tel.: 071 - 895114 (H), 070 - 732137 (K), (nw. secr.)

MAURIK - G. T. Romijn, Wulpstraat 37, 4021 EV Maurik, tel.: 03449 - 2101 (H), (wnd. secr.)

NAALDWIJK - dr. ir. L. S. Spithost, Kleine Woerdlaan 48, 2671 AS Naaldwijk, tel.: 01740 - 26044 (H), 01740 - 26541 (ts. 126) (K), (nw. secr.)

RAALTE - mw. W. L. van Goinga, Kervel 34, 8101 HD Raalte, tel.: 05720 - 6512 (H), (nw. secr.)

SCHOONHOVEN - J. Schouten, R. Kochlaan 16, 2871 LH Schoonhoven, tel.: 01823 - 3606 (H), (nw. secr.)

VLEUTEN-DE MEERN - J. F. K. Kits Nieuwenkamp, Hof ter Weijdweg 9a, 3451 ST Vleuten, tel.: 03407 - 2112 (H), (wnd. secr.)

VLIJMEN - mw. H. J. M. Smagge-Rouma, Strauslaan 16, 5251 HG Vlijmen, tel.: 04108 - 3667 (H), (wnd. secr.)

WESTERSCHOUWEN - R. Streng, Grevelingenlaan 44, 4328 EW Burgh-Haamstede, tel.: 01115 - 1649 (H), (nw. secr.)

WISCH - A. P. J. Mannaart, Borsche Rieten 34, 7061 ZR Terborg, tel.: 08350 - 7851 (H), (nw. secr. per 13-10-'80)

WOGNUM - J. Broersen, Koppenhoeve 44, 1687 VD Wognum, tel.: 02297 - 1328 (H), (nw. secr.)

(Vervolg
van pagina 25.)

„Niets is minder waar gebleken: het begon in de dienstensector en wat we ons vandaag de dag niet realiseren is dat de electronica vandaag ieder huis heeft veroverd.” Heeft de vrouw het in 2008 al geweldig vergeleken met de vorige eeuw, ook manlief denkt nog vol afschuw aan die donkere, pikzwarte, zeventiger en tachtiger jaren.

Dankzij de telecommunicatie en een lijn vanuit de werkkamer, naar kantoor of fabriek, zijn wij overal, in binnen- en buitenland, ter land, ter zee en in de lucht aanwezig. Met het oog op de sterk verbeterde positie van de vrouw in de 21ste eeuw, die overigens nog steeds voor verbetering vatbaar is, merkt mevrouw Smit-Kroes op dat de verkiezingen juist zijn gewonnen omdat de Liberalen de „niet-gelijke-bedeling” van de vrouw op de arbeidsmarkt, en het dwarsbomen van die vrouw in haar opmars naar werk, aan de kaak heeft gesteld.

Vol trots vertelt spreekster dan ook over de verworvenheden van de techniek in onze tijd en als zij spreekt over het telefonisch vergaderen, waarbij we elkaar ook kunnen zien, denk ik even aan het museum Catshuis, waar ministers in de vorige eeuw lijfelijk aanwezig moesten zijn...

Mededeling

De redactie en het bestuur van de stichting Vrijheid en Democratie achten het niet in overeenstemming met de doelstelling van het partijorgaan om daarin advertenties op te nemen, waarin politieke doelstellingen worden gepropageerd.

Daarom zullen in het vervolg advertenties als die van de OSL-stichtingen, als opgenomen in Vrijheid en Democratie van 21 oktober 1980, worden geweigerd.

Het hoofdbestuur deelt deze zienswijze.

W. J. A. van den Berg,
algemeen secretaris.

De VVD van A tot Z

Spreekbeurten VVD-prominenten

- Op 4 november spreekt de heer drs. G. M. V. van Aardenne over algemene politieke zaken in het Europa Hotel te Scheveningen voor OA III en V. Aanvang: 20.00 uur.
- Op 7 november spreekt de heer mr. H. E. Koning in gebouw De Haven, Kerkelijk Centrum Gereformeerde Kerk, Iepenlaan 9 te Alblasserdam. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: a) algemene politiek en daarna b) aspecten provinciale en gemeentelijke herindeling (algemeen).
- Op 10 november spreekt de heer mr. H. E. Koning in rest. Engels te Rotterdam voor de districtcentrale Rijnmond. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: reorganisatie Binnenlands bestuur.
- Op 10 november spreekt de heer mr. J. G. Rietkerk in zalencentrum Bellevue in de Tuinzaal te Assen. Aanvang: 20.00 uur.
- Op 10 november spreekt mev. drs. N. Smit-Kroes voor de ondercentrale Veenkoloniën-Westerwolde in hotel Veenlust te Veendam. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Wat is de rol voor de VVD“.
- Op 10 november spreekt de heer H. Wiegels voor de kamercentrale Overijssel in rest. Roelofsse, Goosseweg 22 te Diepenheim. Aanvang: 20.00 uur.
- Op 18 november spreekt de heer mr. H. E. Koning voor de ondercentrale Zuid-West-Salland in rest. De Wielen te Holtien. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: begroting 1981.
- Op 24 november spreekt de heer J. Kamminga in de boerderij, Nieuwe Gouwe Oostzijde te Gouda. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.
- Op 1 december spreekt mev. drs. N. Smit-Kroes in „de Bonke-laar“ te Slidrecht. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De VVD, code: realistisch, redelijk, eerlijk“.

De radio-uitzendingen van de VVD zijn op:
vrijdag 14 november
vrijdag 28 november
vrijdag 12 december
vrijdag 26 december
Hilversum II, van 18.50 tot 19.00 uur.

TV-uitzending op 3 december 1980, zender Nederland 1, 19.50 - 20.00 uur.

AMSTELVEEN - Op 24 november spreekt de heer G. W. Keja in het ontmoetingscentrum De Bolder, Groenhof 140. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: verkiezingsprogramma in het algemeen en het VVD-mediabele in het bijzonder.

AMSTERDAM - Op 7 november spreekt de heer mr. H. Th. M. Lautermann in het Stikkerhuis. Aanvang: 19.00 uur. Onderwerp: woningbouwproblematiek.

APELDOORN - Op 1 december vindt er een forum plaats tussen de heren Zeevalking (D'66), De Korte (VVD) en voor het CDA een nog nader bekend te stellen vertegenwoordiger in hotel De Keizerskroon. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Is een regering CDA/VVD/D'66 bespreekbaar? **VROUWEN IN DE VVD BEVERWIJK** - Op 4 november spreekt de heer J. den Ouden in 't Cultureel Centrum „De nieuwe slof“, Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Het liberalisme in de jaren tachtig, met de klemtoon op het gemeentelijk niveau“.

BORNE - Op 10 november vindt er een forumavond plaats over de Nederlandse economie in hotel 't Schip. Het forum bestaat uit: dr. R. W. de Korte (VVD), ir. J. W. ter Hart (FME), drs. H. B. M. v.d. Laan (FNV), P. Hazenbosch (CNV) en A. v.d. Hek (PvdA). Aanvang: 20.00 uur.

JOVD DEN BOSCH - Op 22 november spreekt de heer drs. Ed. H. T. M. Nijpels op de themadag van de JOVD in café „de Unie“ te Den Bosch. Aanvang: 10.00 uur. Onderwerp: Jeugdcriminaliteit.

DINTELOORD - Op 10 november vindt er een forum plaats over actuele politiek in hotel „De Beurs“. Namens de VVD zal mev. E. Verkerk-Terpstra zitting nemen in het forum. Aanvang: 20.00 uur.

VROUWEN IN DE VVD DORDRECHT - Op 7 november spreekt de heer drs. Ed. H. T. M. Nijpels in de Viersprong te Dubbeldam tijdens een politiek café. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Buitenlandse Werknemers met het accent op „arbeid“.

EINDHOVEN - Op 5 november vindt er een forum plaats tussen de partijen VVD, CDA, D'66, PvdA, PPR georganiseerd door de werkgroep Politieke Scholing te Eindhoven in het gebouw G.G. & G.D. aan de Tesselschadelaan 2. Aanvang: 9.30 uur tot 11.30 uur. Onderwerp: „Bezuinigingen“. Voor de VVD zal de heer A. A. M. E. van Erp zitting nemen in het forum.

OC FIVELINGO - Op 17 november spreekt de heer drs. Ed. H. T. M. Nijpels in het ontmoetingscentrum de Molenberg te Delfzijl. Aanvang:

20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

STATENCENTRALE FRANEKER - Op 24 november spreekt de heer J. Combée in het Kath. verenigingsgebouw te Franeker. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De VVD in '81 en hoe verder?“.

JOVD 's-GRAVENHAGE - Op 18 november spreekt de heer mr. F. Portheine in paviljoen Haagsch Gemeentemuseum, Corn. de Wittln. 5. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Energiebeleid en belastingfraude. **'s-GRAVENHAGE OA V** - Op 24 november spreekt de heer L. M. de Beer in paviljoen Haagsch Gemeentemuseum, Corn. de Wittln. 5. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De problematiek rond de woningnood.

's-GRAVENHAGE IV - op 24 november spreekt de heer H. P. H. Waalkens in Prins Tavernus, Noordeinde 165. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: ontwikkelingsamenwerking.

HAARLEMMEERMEER - Op 21 november spreekt de heer drs. Ed. H. T. M. Nijpels in hotel „De Beurs“, Kruisweg te Hoofddorp. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

HUIJSEN - Op 27 november spreekt de heer drs. Ed. H. T. M. Nijpels in hotel „De Laar“, Huismanstraat 32a. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: euthanasie en abortus.

NOORDHOLLANDSE VVD-VROUWEN - Op 7 november spreekt de heer J. D. Blaauw voor de Noordhollandse VVD-vrouwen in het project Spaarnberg, Wüstelaan 80 te Santpoort. Aanvang: 10.00 uur. Onderwerp: defensiepolitiek.

LEXMOND/VIANEN - Op 24 november spreekt de heer J. D. de Voogd in de Chr. gereformeerde kerk De Hoeksteen, Groenekade 7 te Vianen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: verkiezingsprogramma.

OC OVER-BETUWE - Op 7 november spreekt de heer drs. D. J. D. Dees in café 't Centrum, Dorpsstraat 17 te Gendt. Aanvang: 20.30 uur. Onderwerp: actuele politiek.

PUTTEN - Op 17 november spreekt de heer A. J. Evenhuis in 't Jeugdhuis, Kerkstraat 67. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Decentralisatie welzijnsbeleid“.

VROUWEN IN DE VVD VELSEN - Op 24 november spreekt de heer drs. Ed. H. T. M. Nijpels in de Theeschkerkerij, Park Velsersbeek. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Het liberalisme en het huwelijk.

HEILOO - Op 10 november spreekt de heer H. H. Jacobse in het Open Huis, Winkelcentrum 't Loo. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Het

VVD-perspectief voor 1981“.

OC WALCHEREN - Op 14 november spreekt de heer drs. Ed. H. T. M. Nijpels in „'t Verenigingsgebouw“ de Zandpunt te Serooskerke. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

WESTERBORK/JOVD MIDDEN-DRENTHE - Op 7 november spreekt mev. mr. A. Kappayne van de Coppello in hotel „Slomp“ te Westerborg. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

WOERDEN - Op 10 november spreekt de heer J. M. v.d. Van tijdens een politiek café in herberg de Schutter, Groenendaal 4. Aanvang: 21.00 uur.

OC IJSSELMONDE - Op 10 november spreekt mev. drs. N. J. Ginjaar-Maas in zalencentrum St. Joris, Molendijk 37 te Ridderkerk. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

ZAANSTAD - Op 24 november spreekt de heer dr. R. W. de Korte in hotel de Prins te Westzaan. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

OC ZUID-WEST-SALLAND - Op 24 november spreekt de heer drs. L. M. L. H. A. Hermans in hotel Balster, Langstraat 19 te Wijhe. Aanvang: 20.00 uur.

ZWEELOO - Op 6 november spreekt de heer P. M. Blaauw in „Hoes van Holan“. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: De financiële ontwikkeling in de landbouw.

ZWOLLE - Op 1 december spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra in „het eigen gebouw“, Badhuiswal 9. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

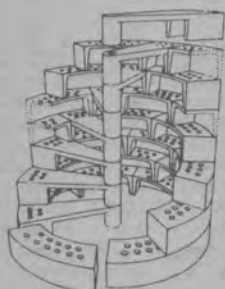
ZWIJNDRECHT - Op 6 november spreekt de heer J. D. de Voogd in het Botenhuis van het Develpaviljoen, Parklaan 1. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Jeugdwerkloosheid.

JOVD KENNEMERLAND - Op 21 november vindt er een forum plaats tussen de heren H. H. Jacobse (VVD) en R. E. F. M. Nijhof (DS '70) in de Doopsgezinde gemeente van Brachtzaal, Frankstr. 24 te Haarlem. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: algemene politiek.

JOVD VECHTSTREEK/LOENEN - Op 7 november spreekt de heer dr. R. W. de Korte in café-rest. De Nieuwe Brug, Mijniensdijk 1 te Loenen a/d Vecht. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

LEEUWARDEN - Op 7 november spreekt de heer A. Ploeg in het Oranje hotel. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Wat staat ons te wachten. Actuele politiek, kernwapens en kernbewapening.“

ZULLEN WIJ UW WIJN EENS OPBERGEN?

cave harnoïs

Het is omdat u het niet weet, maar het hoeft echt niet zo moeilijk te zijn om in uw bestaande woning alsnog een echte (wijn)kelder te laten bouwen.

Een in Frankrijk ontworpen betonnen systeemkelder voor het veilig opslaan van 1000 tot 1800 flessen wijn. Natuurlijk kunnen er ook andere zaken in worden opgeborgen.

Belt u ons eens voor dokumentatie of schrijf een briefje. Ook wanneer u al een kelder hebt, kunnen wij uw wijn opbergen. Speciaal hiervoor hebben wij betonnen wijnvakken ontworpen, die u moeiteloos op elkaar kunt stapelen zonder kit, specie of anderszins.

Maison Plus C.V.

Galjoenstraat 65, Tilburg, tel. 013 - 433676.

ALS U

voor kortere of langere tijd in het buitenland moet gaan werken en wonen, terwijl het belang van uw kinderen eist dat zij in Nederland het onderwijs blijven volgen,

OF ALS U

- in Nederland wonend - door omstandigheden wordt gedwongen de zorg voor uw kinderen tijdelijk aan anderen over te laten,

DAN VINDT U

in Baarn een goede mogelijkheid voor het opvangen van jongens en meisjes van 6 tot 20 jaar. Voor de cursus '80-'81 is nog beperkt plaats.

De LOUISA-STATE is een gezinsvervangend internaat waar uw kinderen die zorg ontvangen die opvoeding tot volwassenheid vereist.

Een staf van deskundige medewerkers is belast met de studiebegeleiding van jongelui die VWO, HAVO, MAVO of basisonderwijs volgen. Kinderen die voorheen geen Nederlands onderwijs hebben gevolgd en/of de Nederlandse taal niet machtig zijn, hebben de bijzondere aandacht van de staf.

Naast de studie en het „leren studeren“ geniet persoonlijkheidsvorming de hoogste prioriteit.

De LOUISA-STATE - gelegen in een bosrijke omgeving - beschikt over ruime mogelijkheden voor recreatie en sportbeoefening, o.a. door een eigen sportveld, tennisbaan en me-nagerie

LOUISA-STATE

Gerrit van der Veenlaan 16,
3743 DN Baarn,
telefoon (02154) - 20441

EEN UITGEBREIDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING TEGEN DE LAAGST MOGELIJKE PREMIE NU VOOR IEDEREEN BIJ HET ANKER

Voorschotpremie over 1980

Volwassenen	f 86,— p.m.
Eerste en tweede kind (t/m 18 jaar)	f 43,— p.m.
Ieder volgend kind	f 21,50 p.m.

Termijnbetalingen zonder extra kosten

Het Anker u.a.

Onderlinge Ziektekostenverzekering Maatschappij

VERZEKERT ZIEKTEKOSTEN BETROUWBAAR EN BETAALBAAR

Noorderstationsstraat 53
9716 AR GRONINGEN
Telefoon 050-717616

BON

V.V.D.

Ik wil meer weten over de betrouwbare en betaalbare ziektekostenverzekering van Het Anker. Stuur mij vrijblijvend uitvoerige inlichtingen.

Acceptatiegrens tot 60 jaar.

Naam:

Adres:

Postcode/Woonplaats:

Telefoon:

Leeftijd man: _____ jr. vrouw: _____ jr.

Aantal kinderen boven 19 jaar: _____ onder 19 jaar: _____

in een ongefrankeerde envelop
zenden aan:

Het Anker u.a.

Antwoordnummer 254
9700 VE GRONINGEN

vrijheid en democratie

18 november 1980

Haya herdacht in de Eerste Kamer

door
Henk Krol

Op 18 november 1980 sprak de voorzitter van de Eerste Kamer, prof. dr. Th. L. M. Thurlings het volgende In Memoriam uit:

Een week later werd in de Eerste Kamer opnieuw een In Memoriam uitgesproken, dit keer door voorzitter Thurlings in verband met het overlijden van Haya van Someren, voorzitter van de VVD-fractie in de Eerste Kamer.

„Op 12 november jl. overleed na een moedig gedragen ziekte het lid dezer Kamer mevrouw Haya van Someren in de leeftijd van 54 jaar. Haar overlijden betekende het einde van een markante loopbaan in de Nederlandse politiek. De laatste maanden baarde het ons reeds zorgen dat haar gezondheidstoestand het haar niet meer toeliet haar werkzaamheden in deze Kamer uit te oefenen. Toch heeft het droeve bericht van haar overlijden velen van ons nog verrast.

Geboren op 5 juli 1926 te Amsterdam studeerde zij in haar geboortestad geschiedenis en wijsbegeerte. Vervolgens begaf zij zich in de journalistiek. In 1959 koos zij definitief voor een politieke loopbaan met het aanvaarden

van het lidmaatschap van de Tweede Kamer. In deze functie legde zij zich in het bijzonder toe op de problemen van onderwijs, van cultuur en van het omroepbestel. In 1968 legde zij het lidmaatschap van de Tweede Kamer neer om zich beter aan haar gezin te kunnen wijden, hetgeen overigens niet betekende dat zij de politiek vaarwel zegde. In 1969 immers werd zij gekozen tot voorzitter van de VVD, welk ambt zij bekleedde tot 1975. In 1974 werd mevrouw Van Someren lid van de Eerste Kamer. In 1976 nam zij het voorzitterschap van haar fractie op zich. Voorts was zij onder meer lid van de provinciale staten van Zuid-Holland en van de Rijnmondraad.

Mevrouw Van Someren was een politica in hart en nieren. Haar strijdbare geest, intelligentie, doorzettingsvermogen en grote belangstelling voor de publieke zaak, gepaard gaande met een verfrissende spontaniteit, brachten haar op een vooraanstaande plaats in het Nederlandse politieke bestel. In een tijdsbestek dat gekenmerkt wordt door ingrijpende maatschappelijke veranderingen was zij enerzijds een pleitbezorgster van moderne maatschappelijke denkbeelden, anderzijds een beoogder van traditionele waarden.

Wie herinnert zich niet haar felle strijd tegen het bedreigende monopolie van de middenschool en voor het recht van de ouders om voor hun kinderen zelf te beslissen over het type van het voortgezette onderwijs, inclusief dat van het klassieke gymnasium. Mevrouw Van Someren streed soms fel, maar steeds met open vizier. Oprechtheid kenmerkte haar optreden, in de persoonlijke omgang was zij hartelijk en medelevend.

Het heengaan van Haya van Someren betekent een groot verlies voor haar partij, voor haar fractie en voor geheel deze Kamer.

Aan haar persoon en haar werk bewaren wij een dierbare herinnering. Onze gedachten gaan op dit moment van herdenken ook uit naar haar echtgenoot en naar haar gezin, voor wie zij als vrouw en moeder een unieke plaats heeft ingenomen. Wij spreken de wens uit dat hen de kracht geschonken moge worden om dit grote verlies te dragen.

Moge Haya van Someren rusten in vrede.”

... zolang je leeft

door Koos Rietkerk

Opnieuw heeft ons allen een zware slag getroffen. Bij het verdriet over het onstellende verlies van Jacqueline Wiegel voegt zich de droefheid over het overlijden van Haya van Someren. Wat wij al enige tijd moesten vrezen, is toch nog plotseling gebeurd. Zware slagen, in de eerste plaats voor Hans en Jan en hun families. Ik hoop van harte dat zij enige troost kunnen putten uit de wetenschap dat wij allemaal, de hele grote liberale familie in ook onze verslagenheid met alle vriendschap en medeleven naast hen staan.

Het is moeilijk voorstelbaar, dat de VVD zonder Haya verder zal moeten. Haya, die als jongste Kamerlid ons ging vertegenwoordigen en met al haar strijdvaardigheid zich verzette tegen de Mammoetwet en de omroepverzuiling. Haya, die als partijvoorzitter met Hans Wiegel onze partij tot grote uitbreiding bracht. Haya, die de financiën van de partij gezond maakte. Haya, die ook als voorzitter van de Eerste Kamerfractie niet afliet de ware aard van het liberalisme, de redelijkheid, de menselijkheid en de verdraagzaamheid te onderstrepen.

Zij had haar hart geheel verpand aan het onderwijs, omdat het haar altijd ging om de ontplooiing en het geluk van de mensen. Zij zag met haar grote politieke gevoel vaak verder dan menig ander en had grote invloed op belangrijke beslissingen.

Haya, die in de politiek fel kon zijn en het zich tegelijk enorm aantrok als zij daarom werd verguisd. Velen hebben niet geweten hoe warm, hartelijk en open zij als persoon was.

Hoewel ook haar kritiek en teleurstellingen niet bespaard zijn gebleven, is zij tot het laatst met onze partij bezig geweest.

„Dit wordt de opdracht”, sprak zij op onze laatste algemene vergadering in Groningen.

„Uit onze liberale verdraagzaamheid, van onze morele moed, met de juiste oplossingen te komen. Onze bereidheid met alle anderen te praten, die ook onze democratie willen versterken en in stand houden. Met al die mensen zijn wij bereid te overleggen. Dat is de kracht van het liberalisme. De liberaal is in staat ons zelf te bevrijden. Dat elkaar etiketteren, dat elkaar verketteren daar kunnen we ons zelf immers van bevrijden. Wat is er nou eenvoudiger om bij jezelf te beginnen, met je eigen partij. Liberalisme is veel meer dan een partijbelang van de VVD. *Liberalisme is iets om voor te vechten zolang je leeft.*”

Als iemand dit waar heeft gemaakt, is het Haya van Someren geweest.

Daarom zou het bepaald niet in haar geest zijn als wij de verslagenheid het van de dankbaarheid zouden laten winnen. Zij heeft als een leeuw tegen haar ziekte gevochten.

Maar toen bleek dat die strijd niet gewonnen kon worden, heeft zij het kunnen aanvaarden.

„Ik heb een rijk leven gehad, rijker dan menigeen die 80 jaar wordt”, zei zij mij enkele dagen voor haar einde. Zij heeft de VVD, haar liberale partij, veel schonken.

Wij kunnen deze moedige, waarlijk liberale vrouw, die zo lang een der eersten onder ons is geweest, niet beter eren dan in dankbaarheid haar toorts over te nemen en de liberale boodschap, zoals zij die steeds heeft gebracht, verder uit te dragen.

Ter nagedachtenis Jacqueline Wiegel

door Frits Korthals Altes

Afgrijselijk. De schok liet niemand onberoerd. En tegelijk met de afschuw over de noodlottige gebeurtenis welde het medeleven op met haar man en hun twee kinderen.

Ze velen zijn naar Hoogeveen gekomen om van Jacqueline afscheid te nemen en hun verbondenheid te bevestigen met Hans Wiegel, die met Eric en Marieke geslagen achterbleef. Ook om haar moeder te helpen, die door een tweede verlies ontroostbaar geworden was.

Ieder die Jacqueline persoonlijk heeft gekend of ontmoet, beseft dat het verdriet van Hans heel groot moet zijn, alleen hijzelf zal uiteindelijk voelen hoe groot. Wij kunnen alleen maar proberen zijn zorgen iets te verlichten.

Jacqueline vervulde een belangrijke functie in het leven en werken van haar man. Zij was niet alleen van heel veel zaken de partij en het staatkundig werk betreffende, op de hoogte, maar werkte actief mee aan de oordeelsvorming. Als een groep mensen tot nauwe samenwerking besloot of geroepen werd, werd in het gastvrije huis van Jacqueline en Hans de juiste sfeer voor zo'n samenwerking opgeroepen. Zo kwamen in het begin van de huidige kabinetsperiode de voorzitters van Eerste en Tweede Kamerfractie en ik met onze echtgenoten bij Jacqueline en Hans om „een hapje te eten” en door hun gastvrij onthaal het politieke werk en het huiselijk leven met elkaar te integreren en in harmonie te brengen. Nog drie weken voor de noodlottige gebeurtenis mochten op

dezelfde, zo gezellige wijze Jan Kamminga en ik met onze echtgenotes onze samenwerking met Hans tijdens de komende verkiezingscampagne bij hem en Jacqueline inluiden.

Jacqueline muntte uit door een mild, helder en nuchter oordeel, gebaseerd op belangstelling voor haar medemens. Zij was een grote steun voor haar man, een heel goede moeder voor haar kinderen en bleef daarnaast ook zichzelf als eigen persoonlijkheid ontplooiën.

Het is een voorrecht geweest Jacqueline te hebben gekend.

Haya van Someren

door Frits Korthals Altes

Het leven, werken en denken van Haya van Someren heeft de ontwikkeling van onze partij tijdens de laatste twintig jaar beslissend beïnvloed. Zij kwam in 1959 in de Tweede Kamer en wierp zich met een ongelooflijk enthousiasme op de behandeling van onderwijsvraagstukken. Zij reisde stad en land af om in gesprekken haar liberale visie op onderwijs, waarmee de toen aanhangige Mammoetwet op heel veel punten in strijd was, uit te dragen. Tot het uiterste heeft zij getracht de Mammoetwet in de Tweede Kamer te verbeteren. Zij was niet alleen de jongste tegenstander van de scherp debatterende minister van Onderwijs, maar zeker de meest geharnaste en principiële. Haar gelijk kreeg zij niet toen, maar wel later bij de nog steeds voortdurende onvrede over ons onderwijssysteem.

Tweede Kamer

Aan het eind van de kabinetsperiode in 1963 stond de VVD er slecht voor. Dat het verlies van de VVD bij de verkiezingen van 1963 in opvallende mate beperkt bleef

en vergeleken bij de statenverkiezingen van 1972 weer van winst sprake was, is voor een belangrijk deel te danken geweest aan het optreden van Haya van Someren bij de debatten over reclame in een open omroepbestel. Op een wijze die ook het grote publiek aansprak, kon zij in dit debat het liberale beginsel overtuigend overbrengen. Strijdend - met Oud als fractievoorzitter aan haar zijde - ging zij ten onder, voorspellend dat het een Pyrrhusoverwinning werd voor hen die het omroepbestel in beslotenheid wilden beschermen. Haar gelijk kreeg zij niet toen, maar bij de technische ontwikkeling van vandaag is het definitieve gelijk niet meer veraf, nadat opkomst van Tros, Veronica en EO de beslotenheid van het oude bestel reeds hadden achterhaald.

Omroep en onderwijs bleven Haya vergezellen op haar politieke pad in de Tweede Kamer. Verkeersveiligheid kwam daar nog bij. Gemeenschappelijk bij dit alles was dat Haya zich rechtstreeks richtte op de mens, diens vrijheid en ontwikkelingsmogelijkheden, diens veiligheid en voortbestaan, diens eigen beslissingsrecht en toekomst.

Het lidmaatschap van de Tweede Kamer met zijn onregelmatige werktijden werd een belemmering bij de opvoeding van haar zoon en in 1968 trad zij af. De partij kon haar echter niet missen en riep haar tot het voorzitterschap. Het is waarschijnlijk de gelukkigste tijd van haar politieke leven geweest. Het besturen van de partij, het tot in de perfectie doordenken van de organisatie met oog voor public relations en positieve publiciteit, was concreet werk en leidde tot tastbare resultaten. Onder haar leiding bleek een nieuwe generatie echt aan bod te kunnen komen en kreeg de partij de kans zich als moderne organisatie te ontplooien. Toen in 1973 de explosieve ledenwinst begon, was de organisatie inmiddels in staat deze op te vangen. Persoonlijk leidde zij de verkiezingscampagnes in 1970, 1971, 1972 en 1974 en bracht zij haar partij van een dieptepunt in 1971 (10,3 %) samen met Hans Wiegel tot het ongekeerde en nog niet geëvenaarde hoogtepunt van 1974 (18 %). Die campagnes van 1970 en 1971 trokken zeer de aandacht. Een werd in de vakpers uitgeroepen tot de beste en vergeefs speurde men naar het reclame-adviesbureau dat er achter zat. Het was de partijvoorzitter zelf, natuurlijk luisterend naar adviseurs, die de campagne had opgezet en de uitvoering had georganiseerd.

Immaterieel liberalisme

In haar redevoeringen voor partij en afdelingen bleef Haya onvermoeibaar de aandacht vragen voor de mens en de immateriële kanten van het liberalisme: ontwikkeling door onderwijs, bevordering van persoonlijk welzijn, werkelijke vrijheidsbeleving, doorbreking van vrijheidsbelemmerende opvattingen. Zij riep de liberale achterban op te participeren in onderwijs en welzijnswerk. Na zes jaar inspirerend voorzitterschap trad zij in 1975 af. Zij moest een keuze gaan maken. Naast haar voorzitterschap van de partij had zij tot 1970 het lidmaatschap van Provinciale Staten van Zuid-Holland vervuld. In dat jaar was zij min of meer per ongeluk lid van de Rijnmondraad geworden.

De afdeling Rotterdam had haar als meest vooraanstaand lid van de afdeling onderaan de kandidatenlijst geplaatst voor de verkiezingen van zowel de gemeenteraad als de Rijnmondraad, die op dezelfde dag gehouden werden. Het waren, gezien de plaatsing, onverkiesbare plaatsen en haar kandidatuur was slechts bedoeld als aanbeveling. Het onverwachte feit deed zich voor dat zij op één en dezelfde dag tweemaal met voorkeurstemmen gekozen werd: zowel in de gemeenteraad als in de Rijnmondraad. Voor beide colleges bedanken vond zij niet fair tegenover de rechtstreekse kiezers. Wel verwachtte zij begrip als zij, mede in verband met haar partijvoorzitterschap, slechts één benoeming zou aanvaarden.

Eerste Kamer

Haya moest in 1975 een keuze gaan maken, omdat zij een jaar tevoren lid van de Eerste Kamer was geworden. Niemand verwachtte dat zij op korte termijn reeds voorzitter van de VVD-fractie zou worden, omdat mr. J. de Wilde algemeen als opvolger van mr. H. van Riel werd gezien. Maar het liep anders. Weer kreeg Haya niet de adempauze die ze zich gewent had. Een adempauze waarin zij meer tijd zou hebben voor haar gezin en, zoals ze dat zelf noemde, ook weer eens cultureel zou kunnen bijtanken door bezoek aan theaters en dergelijke. Dat was nu al zoveel jaren erbij ingeschoten.

Haya moest haar roeping als politica blijven volgen. Want haar toewijding aan het liberalisme en het beschikbaar stellen van haar begaafdheden aan de VVD berustten op roeping. Zwaar is de slagschaduw blijven drukken toen haar in december 1976 verwijten troffen waarbij haar persoonlijke integriteit op het spel stond. De kwetsing die daarvan het gevolg was, is zij altijd blijven voelen. Ook nog nadat haar wel in persoonlijke gesprekken maar niet openlijk was verzekerd dat die persoonlijke integriteit boven elke twijfel verheven was. In het belang van de partij, die zij mee heeft groot gemaakt, is zij blijven zwijgen, hoewel zij dat door het uitblijven van openlijke rehabilitatie, eigenlijk niet verdragen kon.

Roeping en charisma

Haya heeft tot het uiterste haar roeping gevolgd, ook nadat al meer dan drie jaar geleden, tijdens de verkiezingscampagne van 1977, de ziekte zich manifesteerde die haar zo vroeg van ons wegnam. Haar liberalisme kwam voort uit haar hart en zij leidde het met haar verstand. Haar gaven van hart en verstand waren beide heel groot.

Wie Haya persoonlijk leerde kennen ervoer de warmte van haar persoonlijkheid - de bron van haar energie en haar strijdlust -, maar vooral van haar ideaal en haar vriendschap. Die warmte gaf zij ook mee in haar presentatie van het liberalisme. Velen vinden het liberalisme te koel en te verstandelijk. Wie Haya hoorde spreken werd van het tegendeel overtuigd en raakte in de ban van haar charisma. Voor het laatst nog in Groningen, toen zij in de jaarlijkse algemene vergadering heel plotseling het woord mocht voeren.

De partij, het liberalisme en ons land lijden door haar heengaan een groot en gevoelig verlies. Haar persoonlijke vrienden zullen haar blijven missen en in dankbaarheid terugdenken aan wat Haya in hun leven voor hen heeft betekend. Voor hen is het een troost dat Haya in de laatste dagen van haar leven zich met haar lot heeft verzoend en - zoals zij alles tijdens haar leven zorgvuldig placht voor te bereiden - zich ook voor haar laatste roeping gereed heeft gemaakt.

Denken aan Jacqueline Wiegel

door
Henk Koning

Denken aan Jacqueline Wiegel is denken ook aan Hans, aan de kinderen Eric en Marieke en aan haar moeder. Denken aan Jacqueline is denken ook aan Drenthe, aan Hogeveen waar ze haar kinderjaren heeft doorgebracht en waarheen ze nu is teruggegaan.

Die kinderjaren zijn niet in alle opzichten zonovertogen geweest. Twaalf jaar oud verloor ze na een langdurige ziekte haar vader. Vanaf dat ogenblik stond moeder Marietje die met haar drie nog jonge kinderen Marian, Jacqueline en Toon, achterbleef, alleen voor het beheer van de distilleerderij en slijterij aan de Brinkstraat, naar beste kunnen daarin geholpen door de kinderen.

Maar naast dit verdriet en die vroege verantwoordelijkheden was er de warmte van het gezin, van haar moeder, van oma. Jacquelines ouderlijk huis was en is spreekwoordelijk gastvrij. Ieder die als bekende komt binnenvallen, wordt hartelijk ontvangen, kan zo nodig meeën, moet, daarvan wordt uitgegaan, de zaken verder ook nemen zoals ze zijn: geen overbodige drukte of poespas.

Die combinatie van vroege verantwoordelijkheden en hartelijke warmte, hebben Jacqueline Frederiks gemaakt tot wie ze was, een zelfstandige vrouw met een voor haar leeftijd opmerkelijke levenswijsheid en mensenkennis, relativerend in haar opvattingen, maar tegelijkertijd, zoals ze thuis gewend was, oprecht hartelijk gastvrij.

Belangstellend in mensen was ze vrolijk, grappen niet schuwende, dikwijls de gek stekende met te grote plechtstatigheid. Ze wist wat ze wilde. Ze was niet bereid om alleen te opereren als de vrouw van de alom bekende man die Hans Wiegel is. Vandaar na hun huwelijk de eigen wijn- en kaaswinkel in Amsterdam. Vandaar ook na de verhuizing vanwege de kinderen naar buiten, naar Amerongen, haar culinaire rubriek in het dagblad „De Telegraaf”.

Jacqueline heeft Hans steeds gesteund, geholpen en aangevuld waar nodig, maar ze heeft dat steeds gedaan vanuit eigen zelfstandigheid, nuchter vanuit haar eigen verantwoordelijkheid en vanuit haar eigen kijk op mensen en zaken.

Zo heeft Jacqueline eerst het huis in Amsterdam, later dat in Amerongen, maar ook dat in het geliefde Ee gemaakt tot wat het was: een echt thuis voor Hans en de kinderen, een open huis voor familie, de vele vrienden en bekenden. Een huis, waar allen ook al kwamen ze nog zo onverwacht, de deur ongesloten vonden. Gastvrij niet alleen voor familie en goede vrienden, maar ook voor de Tweede Kamerfractie met aanhang en later voor de naaste medewerkers op het ministerie van Binnenlandse Zaken. De hoge ambtenaren, de chauffeurs, de secretaresses, ze waren welkom met hun partners.

Hans' ministerschap bracht een vergroting mee van de representatieve verplichtingen. Jacqueline kweet zich daarvan met plezier, relativierend en gekscherend.

Voorafgaande aan een belangrijke ontvangst verscheen ze eens met een nieuwe hoed op Binnenlandse Zaken. Vroeg, wat vind je ervan. Na het verkregen compliment zei ze lachend: „Mooi hè, geleend”.

Met haar stralende warmte nam Jacqueline ieder voor zich in, jong en oud, hoog en laag. Ook buiten haar aanwezigheid sprak niemand ooit één kwaad woord over haar.

Jacqueline Wiegel ruste in vrede. Hans, Eric en Marieke, haar moeder, Marian en Jan, Toon en Oma hebben een nog niet te begrijpen verlies geleden. Zo hebben wij allen die haar hebben mogen kennen.

Denken aan Jacqueline is denken aan dankbaarheid voor wie ze geweest is.

In memoriam Haya van Someren

door
Guus Zoutendijk

In Haya van Someren heeft de Eerste Kamerfractie haar voorzitter verloren. En wat voor voorzitter! Warmbloedig, welsprekend, intelligent, ad rem, agressief in de goede betekenis van het woord, charismatisch en met een sterk ontwikkelde politieke intuïtie, dat was Haya ten voeten uit.

Elders in dit nummer zal uitvoerig worden ingegaan op Haya's grote verdiensten voor de VVD gedurende ruim 20 jaar. Vandaar dat ik mij voornamelijk zal beperken tot de periode, waarin zij lid van de Eerste Kamer is geweest.

Ik heb Haya begin 1969 leren kennen. Zij was het, die mij de weg tot de VVD heeft gewezen en die er een werkzaam aandeel in heeft gehad dat ik twee jaar later lid van de Eerste Kamerfractie zou worden. Groot was dan ook mijn vreugde toen Haya vanaf september 1974 zelf deel van de fractie ging uitmaken. Haar faam als politicus, als onderwijsspecialiste en als omroepdeskundige was toen al 15 jaar bij vriend en vijand bekend. Zij had een sterke, warme belangstelling voor de mens en vanuit die instelling waren het vooral de immateriële behoeften en verlangens - in de politiek soms stiefmoederlijk behandeld -, die haar aandacht kregen. Fel kon zij tekeer gaan tegen de plannen tot een uniforme midschool en kon zij opkomen voor het behoud van het zelfstandige gymnasium. Typerend was bijv. de wijze waarop zij oud-minister Van Kemenade toesprak bij de behandeling van de onderwijsbegroting op 13 april 1976: „Als onze kinderen proefkonijn moeten worden voor een nieuw onderwijs ter ere van een maatschappijmodel, waarin niemand weet hoe het er uitziet, dan is de nieuwe schoolstrijd begonnen. Het wordt alleen een nog veel hardere dan de vorige. Liever voer ik die niet.” Het was gelukkig niet nodig, of moet ik schrijven nog niet nodig, want anderhalf jaar later kwam er een ander kabinet met een VVD-minister van onderwijs. Maar als het nodig geweest zou zijn, dan zou Haya de strijd niet hebben geschuwd. Aan de toekomst van de jeugd was haar leven immers gewijd.

Dit bleek ook toen zij, eenmaal Harm van Riel opgevolgd zijnde als fractievoorzitter, op 23 november 1976 haar eerste algemene beschouwingen hield tegen het toenmalige kabinet Den Uyl en deze als volgt afsloot: „Ben ik, zijn wij, in staat ons land zo voor onze kinderen achter te laten dat ook zij zich nog in vrijheid kunnen ontplooiën, dat zij straks in een vrije democratie zelf kunnen uitmaken hoe hun maatschappij er dan uit zal zien? Dat vraagt nu een bouwen aan die maatschappij en een bouwen aan onze veiligheid. Dat laatste zal impopulaire maatregelen vragen, maar het vraagt meer, iets essentiëlers, morele moed bij regeerders.” Woorden, die wij ons ter harte moeten nemen en die ons handelen als politici zullen moeten bepalen.

Haya heeft het niet altijd gemakkelijk gehad in de Eerste Kamer. Gedegen had zij zich voorbereid op het debat van 28 oktober 1975 aangaande de onafhankelijkheid van Suriname; grote bezwaren had zij tegen de manier waarop deze was geregeld en de snelheid, waarmee een

en ander moest plaatsvinden. Maar eenmaal voor de politieke keus geplaatst stemde zij toch voor, omdat je het de mensen in Suriname niet zou kunnen aandoen het wetsontwerp alsnog te verwerpen nadat zoveel verwachtingen waren gewekt. Het was een erg moeilijke beslissing voor haar. Was het om een herhaling te voorkomen dat zij zich intens bezighield met de Nederlandse Antillen en zich als voorzitter van de vaste commissie voor Nederlands-Antilliaanse Zaken tot taak had gesteld er toe bij te dragen dit Rijksdeel op een meer verantwoorde wijze tot onafhankelijkheid te voeren?

Het moeilijkst heeft Haya en trouwens de gehele fractie het gehad met het abortusdebat op 14 december 1976. Niet alleen werd Haya de gevolgde procedure kwalijk genomen, terwijl de fractie als geheel daar verantwoordelijk voor was geweest, maar bovenal voelde zij zich gekrenkt door het feit dat velen - ook in eigen kring - haar verweten een politieke beslissing te hebben genomen. En dat terwijl zij, die altijd feilloos aanvoelde wat politiek noodzakelijk was, deze ene keer haar gevoel, haar geweten had laten spreken. Ik weet hoe zij daaronder heeft geleden; ik weet ook hoe onterecht die kritiek was. Als fractievoorzitter zette Haya de traditie van Harm van Riel voort. Zij gaf een maximum aan vertrouwen en vrijheid aan haar medeleden, maar verwachtte dat een ieder op zijn eigen onderwerpen zou letten en iets in de fractie ter discussie zou stellen als daar politiek gezien aanleiding toe was. Volwassen mensen hebben immers slechts weinig formele regels nodig. Het bleef een fractie waarin je jezelf kon zijn, een goed team met een inspirerende teamleidster. Fractievergaderingen bleven een rommelig karakter houden, al zorgde Haya er wel voor dat de politieke lijn niet uit het oog werd verloren. Sinds haar ziekte zich ruim drie jaar geleden openbaarde heb ik veel van Haya's werkzaamheden als fractievoorzitter overgenomen. De reeds bestaande vriendschap is in die drie jaar verdiept door het intense contact dat wij mochten hebben. Moedig heeft Haya gestreden tegen haar vreselijke ziekte en met haast bovenmenselijke wilskracht heeft zij haar werk voortgezet tot het niet meer ging. Als het enigszins mogelijk was wilde zij er bij zijn, ondanks de pijn: in februari tijdens een parlementaire reis naar de Nederlandse Antillen, op 25 april als invalsterwoordvoerder op de Algemene Vergadering in Groningen, op 30 april bij de inhuldiging van Koningin Beatrix. Voor haar moed een doorzettingsvermogen heb ik de grootst mogelijke bewondering gekregen.

Een moedige vrouw is heengegaan, een ware liberaal en een groot Nederlander.

Moge Haya's werk ons blijvend inspireren in het belang van de toekomst van ons land.

Van achter de groene gordijnen

door
Henk Krol

Op donderdag 6 november werd het opeens erg stil in de Tweede Kamer. Via een telefoontje van een van de persjongens bereikte ons het bericht dat Jacqueline Wiegel zou zijn overleden bij een verkeersongeluk.

Korte tijd later kwam de officiële bevestiging.

De verslagenheid en droefenis was alom.

Een vrouw die voor iedereen in dit gebouw vaak zo zichtbaar aanwezig was. Een vrouw die respect en waardering afdwong bij politieke vriend en vijand.

Die donderdag was het stiller dan ooit in de Kamer.

Die donderdag zullen we niet makkelijk vergeten.

Na een schorsing van de vergadering sprak voorzitter Dick Dolman de volgende woorden:

„Waarde medeleden, zoals u weet heeft ons zojuist het bericht bereikt dat de echtgenote van de minister van Binnenlandse Zaken, mevrouw Jacqueline Wiegel, hedenochtend aan de gevolgen van een verkeersongeluk is bezweken. De jongste minister en zijn kinderen worden door het verlies van vrouw en moeder, die wij als zo opgewekt en geestdriftig leerden kennen, op onvoorstelbare wijze getroffen. Voorzover het in ons geringe vermogen ligt, zullen de leden van de Kamer en Regering het gezin Wiegel de komende tijd hun hartelijke medeleven en steun willen geven.”

Hierna gaf Dolman het woord aan minister Pais:
„Mijnheer de voorzitter, namens de Regering wil ik mij

aansluiten bij datgene, wat u zo even hebt gezegd. In dit soort omstandigheden schieten woorden altijd tekort. De slag die onze minister van Binnenlandse Zaken heeft getroffen, is verschrikkelijk. Een unieke vrouw is van hem en van ons heengegaan, een hoogstaande vrouw, een goed mens. Ik bid om de zegen van de Allerhoogste voor Jacqueline Wiegel, voor Hans en zijn kinderen.”

Na afloop stonden de leden enige tijd stil naast hun bankjes en werd de vergadering geschorst.

Een laatste eerbetoon aan Haya

door Reny Dijkman

Vele honderden vrienden en partijgenoten hebben afgelopen maandag in het crematorium Rotterdam een laatste groet, een dankbetuiging en eerbetoon gebracht aan Haya van Someren-Downer.

„De moeder van de VVD” - eens een gekscherende uitlating van haar, maar als erkenning door de kranten na haar overlijden overgenomen - is heengegaan zoals ze heeft geleefd. Sterk en wilskrachtig.

Ze is in het openbaar blijven komen tot haar ziekte het niet meer toeliet. Tot kort voor het einde bleef zij actief haar rol vervullen in parlement en partij. Daarna trok zij zich thuis terug, nog slechts toegankelijk voor enkele intimi.

De rouwdienst werd geleid door ds. A. van der Klaauw, die haar zo vertrouwd was.

„Er was maar één Haya. Een achternaam was niet nodig”, sprak 1e Kamer vice-voorzitter Guus Zoutendijk. „Zij heeft haar leven gesteld in dienst van de politiek. Met haar warme menselijkheid, haar sterke vrijheidsdrang was zij een liberaal in de beste zin van het woord. We beschouwen het als onze taak haar werk in haar zin voort te zetten. Rust zacht lieve Haya. We zullen je nooit vergeten”.

VVD-voorzitter Frits Korthals Altes legde in zijn laatste woord geroerd de klemtoon op Haya's vriendschap en liberalisme. „Haar liberalisme kwam voort uit de warmte van haar hart en ze gaf het richting met haar verstand. Ze heeft heldhaftig gevochten om in leven te blijven voor Jan en vooral voor haar zoon Bart... Wij willen voortgaan in de geest van haar politiek testament. Wij zullen die toorts overnemen”.

Haya's dood een onwezenlijke ervaring

door
H. J. L. Vonhoff

De dood van Haya hoort tot de onwezenlijke ervaringen in het leven. Een boze droom, die niet wil wijken.

Dat is niet alleen een gevolg van het niet willen aanvaarden. Maar Haya is zo geheel en al een verpersoonlijking van het leven geweest. Meeslepend, spontaan, meestal relaterend, een enkele maal daartoe minder in staat als het vuur van eigen overtuiging haarzelf mede in de ban gekregen had. Goed formulerend in woord en geschrift. IJverig en daadkrachtig. Van jongsaf trouw aan het liberaal beginsel.

In 1948 werden Haya en Jan vaste bezoekers van de VVD-vergaderingen van de afdeling Amsterdam. Jan, kritisch geamuseerd kijkend naar wat zich op zo'n vergadering afspeelde. Haya, beweeglijker, zich sneller in de discussies mengende. Hoe vaak hebben wij in die jaren niet geboeid geluisterd naar de oude heer Citroen, de administrateur van de afdeling Amsterdam, maar veel meer het factotum van de Amsterdamse liberalen? Hij wist de belangstelling voor de politiek te wekken, ook al deelde men zijn weinig genuanceerde opvattingen niet altijd. Vooral de kunst van het opzetten en voeren van een verkiezingscampagne kon bij hem worden afgekeken.

Haya nam met enthousiasme deel aan de activiteiten, die uit de kring voortkwamen. De tochten met verkiezingsauto en -boot in het zich niet altijd geestverwant betonend Amsterdam. Het aanbieden van een nationale bril met rood-wit-blauwe glazen aan de PvdA-voorzitter Evert Vermeer, die in zijn wekelijkse radiorubriek beschouwingen door „een rode bril” gaf.

Maar ook boeiende avonden als Haya en Jan vertelden over hun vakantieavonturen op Corsica. Dia's waarop Haya moedig rondzwom, maar wel wat benauwd kijkend, tussen wat zij omschreef als „griezelige beesten” en die Jan eufemistisch met „schrijvertjes” aanduidde.

Portretten

Als jong journaliste schreef ze in de Telegraaf portretten van politieke voormannen. Vooral over haar visie op Burger had ze veel plezier. Terecht, want het was een feilloze typering van diens persoonlijkheid. Scherpzinnig en zonder een kwetsend woord geformuleerd. De eigenschappen moed en intelligent doorzien van mensen en situaties horen bij Haya. Moed, om in de tijd dat haar eerste kandidatuur voor de Tweede Kamer begon te spelen toch mee te doen aan krachtige vernieuwingsimpulsen in de toen wat verstarde Amsterdamse afdeling. Hetgeen het zittende bestuur niet erg waardeerde. Moed om als jong Kamerlid een eigen geluid te laten horen. In die tijd was dat niet gebruikelijk, omdat de fractievoorzitters als stamhoofden de dienst uitmaakten en Oud was daarop geen uitzondering. Moed om op verschillende ogenblikken noodzakelijke, maar ook onaangename karweitjes voor de partij op te knappen. De sanering van de partijfinanciën is daar een goed voorbeeld van.

Bereidheid te luisteren

Het was echter niet de moed van de vrouw met oogkleppen, die het zicht verloren had op wat er verder om haar heen gebeurde. Haar goed inzicht in waar kansen lagen, haar gevoel voor wat wel en niet kon en haar bereidheid om te luisteren kwamen haar in zulke momenten uitstekend van pas.

Wij weten en wisten al geruime tijd dat de politieke moed meer dan dat ook levensmoed was. In de laatste jaren heeft ze daardoor met haar slepende ziekte geleefd. Niet op basis van ontkenning, de feiten stonden haar duidelijk voor ogen, maar wel met de weigering om zich daarbij neer te leggen. Ze heeft het daardoor niet gemakkelijk gehad. Haar vrienden die zich zeer bezorgd maakten, wisten dat ze haar niet hielpen door haar te laten blijken dat ze steun behoeft. Ze hadden wel diep respect voor haar persoonlijke worsteling met haar fatale ziekte. Ze heeft die weg zeker mede gekozen om Bart. Toen ze een aantal jaren geleden een zware operatie had ondergaan, die tijdelijk soelaas leek te bieden, zei ze: „Die jongen heeft heel wat uitgestaan, want hij is slim genoeg om te weten, wat er aan de hand is.” Haar band met haar gezin ervoer ze altijd sterk. Hoezeer ook door de politiek geobsedeerd. „Een politiek dier” noemde ze zich zelf, toch bleef ze de negatieve kanten ervan duidelijk onder ogen zien. Zo verliet ze de Tweede Kamer, waarvan ze zo'n uitnemend lid was, mede omdat ze uitgekeken was op telkens weerkerende routine, gehinderd door de rompslomp van allerlei kleine zaken die in een tijd zonder behoorlijk administratieve ondersteuning in toenemende mate een zware belasting gingen vormen. Zeker ook wat teleurgesteld dat ze haar voortreffelijke kwaliteiten niet op regeringsniveau had kunnen bewijzen.

Het politieke lot is haar wat dat betreft ongunstig gezind geweest. Toen dat eindelijk leek te keren, liet haar gezondheid haar in de steek.

Het tekent haar mentaliteit om desondanks op andere posten in het politieke leven toch te blijven aanpakken. Daarbij heeft ze haar groot gevoel voor publiciteit ten volle uitgebuit. In de radiostudio op het Noordeinde en tijdens tv-opnamen hebben we samen met Leen van Vlaardingen, de landelijk organisator-propagandist, menig goed uur beleefd. Mensen als Haya zijn natuurlijk niet in het raam van weinig alinea's te vatten. Daarvoor was ze te complex, te veelzijdig. Door haar geweldige vitaliteit gaf ze aan al haar eigenschappen, goede en minder goede, bovendien een extra dimensie.

Sportief

Sportief was ze in hoge mate. Al ver voor haar Tweede Kamertijd was ze een ijverig studente van judoleraar Gè Koning en behaalde ze bij hem de zwarte band.

Origineel en inventief was ze al evenzeer. Velen zullen zich herinneren hoe ze het land rond trok met strijdvaar-

Vervolg op pagina 15

De Mammoet gaat van start

of: Een goede minister en
een slechte oppositie

Bij de behandeling van de begroting van onderwijs hebben — wat betreft het voortgezet onderwijs — een paar zaken in het centrum van de belangstelling gestaan in de Tweede Kamer. Dit waren de financiering van het onderwijs, de invoering van de Mammoetwet en het salaris van diegenen die de Mammoet tot werkelijk leven moeten wekken, de mannen en vrouwen die het onderwijs geven.

De Mammoetwet gaat 1 augustus van start, dan worden de eerste klassen van het voortgezet onderwijs tot z.g. brugklassen omgevormd. Dat betekent dat de leraren in die klas moeten gaan uitmaken voor welk onderwijs de kinderen het meest geschikt zijn. Het is niet

of hij globaal kon schatten wat de invoering het eerste jaar zou kosten. Hij heeft toen geantwoord dat een precieze opgave nog niet mogelijk was, „aangezien er nog te veel onzekerheden bestaan over de mate waarin de wet in werking zal kunnen treden“. Hij voorspelde toen dat de kosten zich zouden bewegen tussen de 20 en 50 miljoen gulden. Resultaat: op dit moment spreken we over een invoering à raison van f 29,2 miljoen, besparing elders inbegrepen. Het lijkt mij dus ten eerste niet redelijk om van een „plan“ te spreken: de staatssecretaris hield

Hoepla, de dronken militairen en Vietnam

Enkele bladen — Vrij Nederland, De Volkskrant en de N.R.C. — hebben zich boos of ongerust gemaakt over mijn opmerkingen in de Tweede Kamer aangaande een VPRO televisie-interview, waarin aan dronken militairen vragen werden gesteld over Vietnam en over de krijgsmacht.

Nu is dronkenschap voor militairen in uniform strafbaar en mijn vraag aan de minister luidde dan ook of de VPRO aangeboden en — zo dit het geval zou blijken te zijn — of deze omroep zich aan niet had schuldig gemaakt aan uitlokking van een strafbaar feit. Deze lokking van een strafbaar feit. Deze zaak is in onderzoek en kan dus op dit moment niet in aanmerking komen voor nader commentaar.

Zelfs echter indien van uitlokking van een strafbaar feit geen sprake zal blijken te zijn geweest, zo ongeveer mijn betoog in de Kamer, vind ik het beneden de journalistieke maat. Het is m.i. eenvoudigweg een aantal dronken mensen voor meera te halen en ze dan vragen beantwoorden over een zo vraagstuk als de oorlog in Vietn. een dag- of weekblad op verg. wijze zou hebben gehandeld, zo de zaak zelf betreft even ongewest, maar nu men in een ding de soldaten herkenbaar op scherm bracht, werd de grens van het mijn ogen toelaatbare nog veel verder overschreden. Ik meen dat het mijn volledig recht als Nederlands staatsburger en als lid van de Tweede Kamer is om een dergelijke persoonlijke opvatting in het openbaar uitdrukking te geven.

Deze beide elementen van mijn betoog — het juridische en het persoonlijke — zijn de afgelopen dagen door verschillende commentatoren op een nogal onintelligente manier door elkaar gehaald. Mijn opmerkingen en vragen werden of suggereerden

door mevrouw
G. V. van
Somerens-
Downer,
lid van de
Tweede
Kamer

duis alleen in de keuze en de tene de vragen tot uitdrukking hebben komen. Op deze vraagstellingen heb ik geen enkele kritiek uit mijn kritiek richtte zich erop juist deze vragen aan juist de in juist deze omstandigheid gesteld. Deze kritiek houdt

Mevrouw G. V. (zo luiden haar voorletters nu eenmaal, maar iedereen kent haar als Haya) van Somerens-Downer met zoon Bart Jeroen *)
(*) Enige jaren later is haar voornaam veranderd in Haya. Dus H. V. van Somerens-Downer.

drag inzake de en de fundamentele hecht.

De reacties zelf het door elkaar lende facetten beperken er zi toorn uit te st het aan de o geven zorgv vraag of de juist was. I gelijke hr gaat word gend dat

ogenblik, die — uitera kring bekendheid genoot. Als hoofdstad het gymnasium gevolgd en vervolgens enige jaren geschiedenis en vakken zij haar kandidaats deed. In de bekleepte diverse functies bij de commissaris mr. Van Somerens-Downer, die haar echtgenoot zou wor de Kamer was zij redactrice-kunst- centra van De Telegraaf, voor wel blad zij de laatste maanden van haar

De PvdA is ziek

Een frontale aanval uit eigen gelederen —
Een zacht verwijt van de VVD

De Partij van de Arbeid zal orde op zaken moeten stellen, heb ik in onze laatste televisie-uitzending gezegd. Hierbij heb ik gewezen op het te weinig afstand nemen van Castro-bewonderaars en van anderen die zich niet afkerig betonen tegen de activiteiten van Niet-dig belangrijke ring op sleute neemt zijn t door niet-soe waargenome zamerhand

Tot in „Het Partij-lanceerde een duidel legen de nen de bewond nog zo vrijhei praten de st gewe moet ling lijk uit gir ni n d

„Als ik met mijn zoon speelde, voelde ik mij een slecht Kamerlid; als ik met een slechte moeder. Ik wil nu eenmaal graag alles goed perfectioniste“. Mevrouw Van Somerens-Downer, die opschrikken door het bericht dat zij de Kamer gaat verlaten, zegt dit met de populair heeft gemaakt

Zij zal, kennelijk op toch wel heel moeilijke maal gevallen is, in eer van het Kamergebouw voor een persoonlijk go wakte. „Toen Bart Jeroe was en de eerste tijd dat mijn zorgen als moeder en lidmaatschap nog wel te k neren, maar nu hij van bat is geworden, gaat dat niet m Het is duidelijk; mevrouw op als zij het gedurende blij ling haar Kamerlidmaatschap dan. En de consequentie afscheid van de Kamer.

„Men kan een huter omdoen nog wel delegeren, maar het van een verhuuften, het zingen liedje, moet je als moeder zell zo zegt zij ons met een va lach, in gedachten abo

door
mevr. G. V.
van Somerens-
Downer,
lid van de
Tweede

Mevrouw Van Somerens gaat Kamer verlaten

journalistische loopbaan ook Kamercom mentaren schreef. Reeds heel jong maakte zij in Amsterdam deel uit van de bestuursraad van de VVD. Vriend en politieke tegenstander er kennen dat „Haya van Somerens“ reeds binnen enkele jaren na haar intrek de Kamer een begrip was. In onze Nederland

„Dan is er het fractie-overleg, het doorlezen van alle stukken, er zijn de gen wel vijf of zes maal per week. Ja, wel vermoedend, maar toch ook heer- blik, als je contact voelt met je pu- ergaderingen per spreekbeurten, vlak voor de verkiezin- tijk, als je contact voelt met je pu-

De partijtop van de VVD is vernieuwd door de benoeming van een nieuwe voorzitter, onder-voorzitter en penningmeester

De verkiezing van mevrouw Van Someren was bij acclamatie, zonder tegenkandidaten, geschied. Hetzelfde geldt voor de verkiezing van mr. H. P. Talsma te Enschede, tot vice-voorzitter als opvolger van de heer Roelen, voor de verkiezing van de heer A. W. J. Caron te Wassenaar, tot penningmeester, als opvolger van de heer Van den Bergh. Dr. A. J. Vis, te Bussum, lid van het dagelijks bestuur, die aan de beurt van aftreden was, doch zich tot ons genoezen herkiesbaar had willen stellen, werd eveneens zonder tegenkandidaat herkozen.

...oonlijk ben ik u erkentelijk, dat
...lijke taak op u hebt willen
...partijvoorzitter de opvolger
...zijn. In uw werk hebt u een
...nde carrière gemaakt. U
...maakt. Wij zijn geen werk-
...partij, maar wel een partij met
...veel mensen, die „zichzelf gemaakt
...hebben”. Aldus ongeveer mevrouw Van
...Someren, die onder grote instemming
...van de vergadering voorstelde, ir. Van
...der Pols te benoemen tot erelid van de
...partij.

De heer Dettmeijer deed wat hij tot nu toe niet had kunnen doen.

„U
voorzit
progre
ventig
komst.
uisteker
een gew
Ik hoop
want de
Bergh, dat
Van den B
te blijval to

nen dienen. Onder hilariteit stelde de heer Van den Bergh vast, dat het aantal ereleden van de partij nu met 200 pct. was vermeerderd. „Wij zullen nu dus maar een soort vakbond moeten oprichten“.

Hoofdbestuur
beveelt mevr.
Van Someren als
voorzitster aan

In zijn vergadering van 15 november heeft het hoofdbestuur van met leedwezen kennisgenomen van het besluit van de voorzitter, narij, ir. K. van der Pols, zijn functie wegens drukke werkzaamheden en bedrijfsaleven tijdens de jaarlijkse algemene vergadering te beschikken te stellen. Het hoofdbestuur heeft krachtens artikel 23, te II van de statuten, de heer J. A. M. van der Pol tot Rotterdam, regter

bedrijf en 1969
25 maart 1969
Overeenkomstig zijn bevoegdheid
huishoudelijk reglement, stelt het hoofdbestuur te Rotterdam
schap mevrouw G. V. van Someren-Downer te Rotterdam de leden-
Krachtens artikel 22, § 2 lid. van deze plaats in het dagblad
kandidaatstelling ter vervulling van alle afdelingen plaats één kandida-
de ledenvergaderingen mag voor deze te vervullen vóór deze kandida-
indere afdeling mag voor deze te vervullen vóór deze kandida-
de hoofdbestuur vastgesteld op 1 februari 1969. van de partij
de ledenvergaderingen mag voor deze te vervullen vóór deze kandida-
indere afdeling mag voor deze te vervullen vóór deze kandida-
de hoofdbestuur vastgesteld op 1 februari 1969. van de partij

[illegible]

Het verdient wellicht aanbeveling van iedere afdeeling, nog op, 1969. Het verdient wellicht aanbeveling van besluiten te nemen, nogal opge- lingen met het nemen van besluiten te nemen, gedaan over het feit dat met eerst een vrouw voorzitter van

een politieke partij zou worden. Zij wilde dat zelf echter nuchter zien. Het was „zuiver toeval“. Vrouwen hebben in het algemeen nu eenmaal veel minder gelegenheid om zich aan de politiek te wijden.

Zij zag haar taak als voorzitter overigens vooral in het inspireren en helpen voorstellen uit te wisselen en vervolgens uit te werken. Mede met het oog daarop was zij van plan veel contacten in de partij te onderhouden en om te beginnen alle kamercentralebesturen te bezoeken.

A.W.A.

Haya: „Ik ben een beetje gek”

Interview met onze partijvoorzitster door L. Rhijnsburger, voorlichter van de VVD-fractie in de Tweede Kamer

„Het voorzitterschap van de VVD is een veel zwaardere taak dan het Kamerlidmaatschap. Later zal ik zeggen: dit waren de allerzwaarste jaren, maar het is een goede ervaring en toch ook wel dankbaar werk geweest”.

Aldus mevrouw Haya van Someren-Downer tijdens een kort interview in haar werkkamer, waar stapels post rond haar bureau op de grond liggen om te worden beantwoord en waar papieren keurig gesorteerd liggen, omdat „t zonde" zou zijn ze in de prullenbak te gooien. Zo nu en dan duikt zij ook inderdaad onder het bureau om een brief op te zoeken die haar verhaal zou kunnen illustreren.

Alsof mevrouw Van Someren elk eventueel medelidjen wil wegwiiven, voegt zij onmiddellijk aan haar verklaring toe: „De wisseling van Kamerlid tot partijvoorzitter was logisch. Ik ging uit de Kamer voor mijn zoon. Ik was de hele dag uit huis, dat bracht ik geestelijk niet meer op. Nu zijn het tijden die ik zelf kies: na schooltijd vier uur 's middags tot kinderbedtijd staat er geen politiek op de agenda, alleen bij hoge uitzondering. De Kamer was voor mij ergel, want de Kameragenda stelde ik niet zelf vast”.

— Wat is me ervaring na drie jaar voorzitterschap?

„Wel boeiend. De uitdaging is nog groter dan ik in Groningen drie jaar geleden dacht. Mijn plannen leden voor een groot deel schipbreuk op het geldgebrek. Toen ik ontdekte hoe erg het was, had ik even de neiging het bijltje erbij neer te gooien. De knik ten goede kwam toen er bij de „tientjesacties“ zo enorm veel geld binnen kwam: de eerste keer bijna twee ton en de tweede keer ruim twee ton. En dat voor het grootste deel in bedragen van f 10 of f 25. Kijk, dat is het bewijs van een geweldige spirit in de partij. Als de mensen wat voor de partij over hebben, moet je echt iets van je energie terug geven“.

— Er is een nieuwe inzamelingsactie begonnen, maar nu op initiatief van de fractievoorzitters. Had u zelf dit niet weer willen doen?

„Welnee. Ik ben erg dankbaar dat Van Riel en Wiegel het dit keer van mij hebben overgenomen. Ik hoop dat wij het nieuwe pand spoedig definitief kunnen kopen en er binnenkort in kunnen trekken. Het zou voor mij en de gehele partij een enorme opluchting betekenen”

— Vind u het achteraf gezien een goede volgorde: van Kamerlid tot partijvoorzitter?

volgorde. Kijk maar naar KVP-voor-
volgorde. Kijk maar naar KVP — voor-
zitter De Zeeuw, die is dan wel enige
tijd Eerste-Kamerlid maar als hij echte
parlementaire ervaring had gehad, was
hij zijn Tweede-Kamerfractie niet gaan
kapitelen. Dat kun je eenvoudig niet
maken, politiek niet en in het licht van
de menselijke verhoudingen niet. Als
het nodig is kan het hoofdbestuur een
uitspraak doen, maar de partijvoorzitter
als kindermisje, alsjeblieft niet. Soms
eisen leden dat wel van mij, maar dan
stuur ik ze steevast door naar de Ka-
merleden zelf. Zij moeten verantwoor-
delijk afleggen. Ik ben slechts een van
hun kiezers."

HAYA VAN SOMEREN toen zij drie jaar geleden gekozen werd tot partijvoorzitster

— Maar er zijn toch zeker ook wel nadelen. U kunt uw eigen politieke ideeën nu immers veel moeilijker kwijt dan inde tijd als Kamerlid?

„Heeft de partijvoorzitter werkelijk iets te zeggen, dan bestaan daar heus wel wegen voor. Maar velen blijven je toch als Kamerlid zien. Oktober 1968 ging ik weg uit de Kamer, er zijn mensen die dat nog steeds niet weten en zij die het wel weten, willen vaak nog dat ik bepaalde Kameracten ter hand ga nemen. Spreekbeurten is overigens het ergste. Als zij mij daarvoor vragen, antwoord ik: „Als ik dat had gewild, was ik Kamerlid gebleven“. Maar een partijvoorzitter spreekt inderdaad veel minder dan een Kamerlid en als hij het doet, dan voor het partikader“.

— Toch treedt u weer meer in de publiciteit.

„Ja, dat is waar. Ik heb nu een rubriekje in Vrijheid en Democratie. Je ziet: het bloed kruipst toch waar het niet gaan kan. Na de eerste keren had ik echter zoveel post, dat ik me ben gaan afvragen of ik maar niet weer zal stoppen. Dat zou ik op zichzelf enorm jammer vinden. De mensen hebben van een partij nog steeds het beeld van een goed bezet bedrijf voor ogen. Ze begrijpen gewoon niet dat een brief in de vrije tijd — wat dat ook wezen mag — beantwoord moet worden.

Overigens de post en de telefoon nemen in verhouding de meeste tijd en de post vooral in het weekeinde."

— Hoe ziet u uw collega-partijvoorzitters?

„Ik ben het met Elseviers Hoogendijk eens dat De Zeeuw van de KVP en de Aaron Van Verschuer van de CHU politieke illusionisten zijn. Het versleten spelletje van regeren met ons en lonken naar de PvdA is zo doorzichtig dat ook de PvdA er niet in trapt. Ze zullen kleur moeten bekennen: je kunt de kiezers niet voor de mal blijven houden. Ik heb het gevoel dat zij dat eigenlijk ook wel begripen”.

— Waarom bent u erin begonnen?
Wat wilde u bereiken?

„Niet om iets te worden, dan was ik
mooi in de Kamer gebleven. Alle specu-
laties daarover zijn vruchteloos. Wie
even denkt, smapt dat wel. Ik ben een
gedrevene, ergens een beetje gek, ik wil
iets bereiken: betere politieke scheiding-
lijnen, hoe is genoegzaam bekend, en een
goede partij-organisatie. Wat dat be-
treft gaan we in de goede richting.
Neem de centrale inning van de contri-
butie; wat Talsma en Korthals Altes
hebben gepresteerd, is enorm. Maar de
organisatie moet nog stukken beter. Het
ergste vind ik, dat nog steeds nieuwe
leden niet worden opgevangen; dan
spreek ik ook uiterst onparlementaire
taal. Ik begrijp best dat heel kleine af-
delingen onmogelijk een echte menings-
vorming op gang kunnen brengen, maar
laten zij dan samenwerken in onder-
centrales, voor zover die tenminste niet
al bestaan. Het is onaanvaardbaar dat
een enthousiast nieuw lid niets hoort,
behalve via Vrijheid en Democratie.

De meningsvorming in de partij moet geïsoleerd lopen. Niemand mag zich te veel van de top voelen. Daarom zijn er nu al een paar keer per jaar contacten met de voorzitters van de Kamercentrales, straks zullen die er zijn met de ondercentralebesturen. De weg naar de top moet zo kort mogelijk zijn.

Je moet overigens wel breken met de
illusie dat de voorzitter ruim 40.000
mensen persoonlijk kan bedienen. Ik
zou het best willen, gewoon menselijk
voelend, maar het kan nu eenmaal niet
en dat moet je de mensen dat ook niet
wils maken."

aya één
er vijftig

Mevrouw Huyz van Sommeren-Downer hoort niet onder-minister met dr. Marg. A. M. Kloupe tot de vijftig vrouwen die het Frause maandelblad Marie Claire tot de belangrijkste ter wereld rekent. Voor de uitverkiezing tot belangrijke vrouw heeft het blad de volgende kandidatas moeten in-nemen: de daarbuiten grote lu-men land of daarbuiten moeten op vloed hebben gehad op het leven van hun tijdgenoten en moeten op een traditioneel-mannelijk terrein successen hebben geboekt en aldus de zaak van de vrouwenemancipa-tie hebben gediend en bevoorde-ld. Opmerkelijk is het grote aantal politieke figuren dat op de lijst van vijftig die Marie Claire in zijn november-nummer, vergezeld van foto's en een korte levensbeschrijving, op twee volle pagina's heeft afgedrukt. Er zijn onder hen liefst tien ministers, aangevoerd door de premiers Gandhi en Golda Meir. De dames Gandhi en Golda Meir, de meeste bevindsvrouwen zijn overigens politiek links georiënteerd. In hun gezelschap bevinden zich twee socialistische Zweedse minis-ters, een Duitse, Noorse en Deense bewindsvrouw en een Italiaanse senator, die allen eveneens lid van een socialistische partij zijn, de Sowjetru-sische minister van cul-tuur Foerzjewa en de Noordviet-namese diplomate Nguyen Thi Bin die in Parijs de vredesonder-handelingen leidt.

Discussie hebben wij dringend nodig

Onder Haya's hamer

Onze partijvoorzitster, Haya van Someren-Downer, zal voortaan regelmatig in Vrijheid en Democratie een rubriek schrijven, waarin zij een persoonlijke visie geeft op allerlei actuele onderwerpen. „Onder Haya's

U wilt wel van mij aannemen dat ik niet ben aangesteld — gehoord noemen ze dat — om het op te nemen voor bonzen van de PvdA. Toch keer even: Het gaat om r... der dan Ombud... Linkser Ma... in A... pa... Lot... als... Mar... moge... diens... tot de... Daar... een afw... aansta... maar he... zonder v... hoofdbest... een keer... woningbouw... Doel dat d... tijdsdiscipline... van mening... moet zijn. H... wezen.

Vrijersvoete

Nu zitten ze bij... Dat hoeft u niet... men, dat kunt u l... veil *) uiterst inte... door oud-Wandelga... kiant Henri Faas (d... VVD, maar om z... kwaliteit erg gemist... taire pers).

De dezer dagen ge... kiezingsonderzoekingen... de zogenaamde progre... tratie lang geen meerder... wisten we dat allang, n... zichtige flirt van realist... quète-man Van Dam is c...

Ridder Haya

Onze partijvoorzitster mevrouw Haya van Someren is ter gelegenheid van de verjaardag van de Koningin benoemd tot Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw. Haar toevertouwde onderwerpen met grote kennis van zaken op boeiende wijze wist te behandelen, voorts een aantal jaren lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en thans nog van de Rijnmondraad, en sinds nu al weer vier jaren voorzitter van onze partij. Bij de uitreiking was ook een aantal VVD-leden aanwezig: leden van het hoofdbestuur, van de Tweede Kamerfractie, van de Rotterdamse afdeling en van de Rijnmondfractie, van de gemeenteraad en van de VVD-vertegenwoordigers van deze VVD-afdeling aan de gehele partij aan... als

nog lang niet zo ver dat... n van de kiezer in de... teld. Dat vertrouwen... d worden als er duide... n komen, als de kiezer... oet. Juist omdat de... positie inneemt kun... roi spelen. Wij moe... n waar wij staan en... n andere partijen... in tot ons trekken... e aanpak met veel... moed. Voor zetel... evochten worden, ets.

en super VA... liet van hun... tigheidheid... euren? Ook... dure troe... NOS aan... len.

ord dat er... n de om... echt af... tegelijk... jziging... id van... wat... jkers... Het

„Wij staan voor het ontwaken”

Rede van mevrouw Van Someren, uitgesproken ter opening van de algemene vergadering van de VVD.

„Voor alles bestaat op dit ondermaanse vergeving, behalve voor succes”, zei de Belgische socialistische politicus Paul Henri Spaak eens.

Hiermee doelde mevrouw van Someren op de behandeling die onze partij en met name onze lijstaanvoerder Hans Wiegel ten deel is gevallen van de zijde van andere partijen. „Wiegel sprak de waarheid en hij won; voor de grootste zonde kan eerder vergeving gevonden worden dan voor deze logische maar in de politiek kennelijk onacceptabele combinatie.”

Men gaat er maar al te gemakkelijk van uit dat VVD-ers keiharde lieden zijn, zelfverzekerd en onkwetsbaar. Niets is minder waar. De voorzitter van de VVD vertelde hoe zijzelf en de trouwe VVD-ers geschokt waren geweest over de taal, gesproken op de partijraad van de KVP kort na de verkiezingen. Zij, de KVP-ers, regeerden met een korte onderbreking van het kabinet-Cals vanaf 1959 met ons; vele zeer vooruitstrevende maatregelen werden met ons genomen, veel werd er op sociaal gebied verwezenlijkt maar als men het KVP-kader over ons hoort spreken, dan lijkt het of wij schoolkinderen zijn, waarmee in ieder geval niet meer te werken valt. Dit heeft ons diep in de ziel getroffen. De KVP weet zelf maar al te goed dat dit alles niet waar is en enquêtes spreken een nog veel duidelijker taal. Daaruit blijkt dat de taal van het partijkader niet wordt gesproken door de achterban. Dat is de tragiek van zeer vele partijen: dat voorhoede en achterban niet meer dezelfde taal spreken. Andriessen en Aantjes zijn de gevangenen van hun partijkader. Het verheugde de VVD-voorzitster dat uit het onderzoek naar de kiezer van 1972 gebleken is dat bij de VVD het partijkader het meest representatief is voor de achterban. Daar hoeven wij ons niet op te beroemen. Het verklaart wel waarom het politiek handelen van Hans Wiegel en zijn fractie inderdaad gedragen wordt door de partij en door de kiezers.

Naast andere redenen is deze herkenbare homogeniteit een reden geweest voor vele kiezers bij ons te komen. Politici worden niet gekozen om met elkaar

Mevrouw Van Someren treedt af als partijvoorzitter

In een persoonlijke brief aan de leden van het hoofdbestuur, de voorzitters van de kamercentrales, de Kamerleden en de staf van de Teldersstichting, heeft mevrouw Van Someren op 16 december meegedeeld dat zij tijdens de algemene vergadering van de VVD — die in maart 1975 wordt gehouden — zal aftreden als voorzitter van de partij. Zij schrijft dat zij na een lange periode van denken tot de conclusie is gekomen, dat dit beter is voor de partij en voor haarzelf. „Gedurende zes jaar heb ik met buitengewoon veel genoegen het voorzitterschap bekleed, ik heb

De voorzitter van de VVD-afdeling Assen bood mevrouw Van Someren een fors beeld aan van de beroemde Bartje, ter plaatsing in het Thorbecke-huis als goede herinnering aan het congres in de Drentse hoofdstad.

LAMBOOY & VALLENDUUK

Specialiteit eerste klasse maatkleiding
van Super-West-of-England pure wool
pure cashmere
Singel 286, Amsterdam-C., Telefoon 237383.

65 JAAR, EN DAN . . .

pensioen. Zult u kunnen rondkomen met de helft van uw inkomen? Verhoog dus uw pensioen. U kunt een kleine koopsom storten of premie betalen, de fiscus helpt u en: **ELOUTVERZEKERINGEN - LID NVA**, Hogeweg 20, 2244 GS Wassenaar, tel. 01751 - 9900.

Lijst van adverteerders

Beijer b.v., Lichtenvoorde	Het Noorden, Groningen
CIDI, Den Haag	Rijko Handelssondemering, Tilburg
Dujardin, Leerdam	Schoonhovens Silverhuys b.v., Schoonhoven
Eloutverzekeringen, Wassenaar	Schoonhoven
Gem. Internaat Ter Apel, Ter Apel	Schuytvlot, Montfoort
Gevallo B.V., Tilburg	Skipper Club Charter, IJlst
Graafland, Vleuten	Stoorvogel Hypotheken, De Lier
Grand hotel De Mallejan, Vierhouten	Het Spectrum, Amsterdam
Kromhout Techniek, Raamsdonksveer	Verco Handelsmij. B.V., Someren
Lambooy-Vallenduuk, Amsterdam	't Waterlands Boekhuis, Broek in Waterland
Maison Kuiper, Zeist	

ISRAËL INFORMATIE

CIDI, het Centrum Informatie en Documentatie Israël, geeft al 6 jaar eerlijke informatie over het Midden-Oostenconflict. Ook u kunt inlichtingen bij CIDI krijgen door 070 - 646862/645533 te bellen.

Door storting van f 100,— op giro 3219484 wordt u „Vriend van CIDI”. U ondersteunt daarmee ons werk en abonneert zich tevens op onze actuele publikaties (ca. 25 per jaar).

CIDI, postbus 11646, 2502 AP Den Haag.

GROTE WINKLER PRINS 80 - 25 DELEN

DE ENIGE ENCYCLOPEDIË TER WERELD MET DE 10 PLUSPUNTEN.

1. Alfabetisch
2. Verwijstableaus
3. Tijdbalken
4. Tijdgenotenbalken
5. Historioscoop
6. Sleutels
7. Literatuuropgaven
8. Streek- en Stadstableaus
9. Wegwijzers
10. Leeswijzers

Vanaf f 49,— p. maand. Vaste prijs. Bijleverbaar een speciale encyclopedieën-kast. Ook overname oude encyclopedie.

BON voor volledige informatie over ☐ Grote Winkler Prins 80 ☐ Boekenkast ☐ Andere Encyclopedie ☐ Overname (hokje invullen)

Naam:

Straat:

Plaats:

Postcode:

Telefoon:

Sturen zonder postzegel aan 't WATERLANDS BOEKHUIS, antw.no. 432 - 1150 VJ Broek in Waterland. VD 041180

Vrijheid en Democratie.

veertiendaagse uitgave van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Nummer 1240
18 november 1980

Hoofredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijneemeet 135
1218 GK Hilversum

Abonnementen-administratie

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag.
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070 - 614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar.

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507 - 14745

Advertentieprijs

1/4 pagina vanaf f 2.010,—
1/2 pagina vanaf f 1.040,—
3/4 pagina vanaf f 545,—
1/2 pagina vanaf f 295,—

Rubrieken

Speciale prijzen op aanvraag

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Binnenkort verschijnt een verzameling van een aantal redevoeringen van Haya van Someren.

U kunt hierop reeds intekenen door een bedrag van een „tientje” per exemplaar over te maken op giro 4018232 t.n.v. VVD-informatierekening.

Introductie-weekeinde JOVD

In het weekend van 29 en 30 november organiseert de JOVD een introductieweekend, bestemd voor zowel nieuwe JOVD-leden als voor nieuwe VVD-leden.

De kosten verbonden aan dit evenement, dat in de jeugdherberg te Valkenswaard (NB) wordt gehouden, bedragen f 30,—.

Het programma ziet er als volgt uit:

zaterdag:

14.00 u.

aankomst en kennismaking

14.15 u.

drs. A. Morren, lid van Provinciale Staten in Noord Brabant houdt een inleiding over „het liberalisme”

15.30 u.

uiteenzetting over de provinciale politiek in Noord Brabant door drs. A. Morren

17.00 u.

borrel en warme maaltijd

20.00 u.

discussie over de vraag „waarom lid van een politieke organisatie”

zondag:

De gehele dag wordt gewijd aan een rollenspel i.v.m. vergader- en discussietechniek.

Opgave en/of verdere informatie is mogelijk bij: Karin Blaauw, Welderingsstraat 58, 9035 EA Dronrijp. Tel.: 05172-2099.

Mevrouw Veenhof: 'Overstap ARP-VVD gewetenskwestie'

Ze zit op het puntje van haar stoel en zegt zacht: „Zo'n overstap is een duidelijke gewetenskwestie, je bent er lang mee bezig”. En ze laat daar bijna opgelucht en gedecideerd op volgen: „Toen het eenmaal zover was en ik bevriende VVD'ers meedeelde dat ik liberaal geworden was, reageerden ze met 'dat wisten we toch al jaren'. Kortom: je maakt een ontwikkeling mee. Er zit een mens achter zo'n besluit.”

Waar begonnen de twijfels te komen?

„In de ARP was wel ruimte voor vrijdenkers, zolang ze maar binnen de gedachte van souvereiniteit-in-eigen-kring bleven. Maar ik groeide ook toe naar een ontkoppeling van politiek en geloof. Als ik niet al uit de ARP was gestapt, was ik toch niet meegegaan naar het CDA. Niet omdat het CDA nog geen eigen gezicht naar buiten heeft, - dat mag je ze nog niet verwijten -, maar meer omdat ik me helemaal niet zou kunnen vinden in een mogelijke overheersing van de KVP daarbinnen.”

Wat waren de druppels die de emmer deden overlopen?

„Allereerst de ARP-benadering van de problematiek rondom de kernbepaling. Dat speelde eigenlijk al sinds 1973. Voor mij is de ARP daarmee hollend bergafwaarts gegaan. Er kwam een tweeslachtigheid naar voren, - ook door de dissidenten - waardoor de totale politieke strategie een enorme ongeloofwaardigheid kreeg in mijn ogen. Daarbij komt, dat je ook de kerk op zichzelf een ruk naar links zag maken; denk maar aan het IKV bijvoorbeeld. Dit anti-kernwapenbeleid, en de benadering van de kernenergie, deed de deur dicht.

Mevrouw W. W. Veenhof

Vervolg van pagina 9

dige, politieke beschouwingen die ze verlevendigde met dia's van politieke prenten.

Spontaan en hartelijk. Zich niet beter voordoend dan ze was. Fel, verontwaardigd soms. Niet schuwend om haar emoties te tonen. In die stijl zei ze haar lidmaatschap van een omroeporganisatie op tijdens een Kamerdebat. Ongebruikelijk bij Haya, niet onnatuurlijk.

Een levendige vrouw? Het blijft een povere omschrijving van een veel meer omvattende werkelijkheid.

Daarom is haar doodsbbericht zo onaanvaardbaar. Van haar die het leven zo intens heeft ingezogen. Larmoyante verhalen hebben geen zin. Ze passen allerminst bij Haya, die wars van franje was.

We zullen ons moeten schikken.

Voor Jan zal dat het allermoeilijkst zijn. Het team Van Someren dat in de padvinderij zijn oorsprong vond was hecht en evenwichtig. Niet gebaseerd op wederzijdse afhankelijkheid, wel op sterk samenspel. Niet minder, wel anders is het verlies voor de kinderen, speciaal Bart. Moge Haya hen blijven inspireren.

Wij beseffen dat ons groot gevoel van verlies het hunne niet benadert.

Daarnaast was er de kwestie Aantjes. Wat er gebeurd is, vind ik een onvoorstelbaar slechte zaak voor een democratisch functionerende maatschappij. Ik ben het op dit punt roerend met Schakel eens, die gezegd heeft, dat een terugkeer van Aantjes in de Kamer slecht is voor de Kamer, voor het CDA en voor Aantjes zelf. Maar het ergste blijft voor mij, dat ik het een aanfluiting van de democratie vind.

Denkend vanuit wat we meegemaakt hebben, heb ik „nee” willen zeggen tegen deze ontwikkelingen. Daarbij had ik zelf helemaal niet de behoefte om dat wereldkundig te maken. Maar uit de vele ondersteunende reacties die ik heb gekregen, blijkt dat ik toch mogelijk iets wakker gemaakt heb.”

En toen bent u lid geworden van de VVD?

„Nee, niet meteen. Maar ik had nou ook weer niet het plan om daar jaren mee te wachten en maar partijloos te blijven. Ik wist wel wat ik wilde. Het liberale denken trok me aan, maar daarnaast ook het feit dat de VVD, o.a. in de Kamer, wél een duidelijke stellingname had t.a.v. de kernbepaling. Ik heb ook veel liberale vrienden, misschien heeft dat invloed gehad; of wellicht zijn dat mijn vrienden omdat ik me al een poos bij hen en hun ideeën thuis voelde. Mijn uittreden uit de ARP heb ik indertijd aan de gemeenteraad van Barradeel meegedeeld en uitgelegd. Dat was voor de CDA-fractie natuurlijk niet leuk, maar de hele raad heeft ingezien dat er achter de burgemeester ook een mens schuilt en mijn besluit willen respecteren. Het is per slot niet een stap die je van de ene dag op de andere neemt.”

Niets veranderd

Heeft het wisselen van partij gevolgen voor het functioneren als burgemeester?

„Voor mij in Barradeel niet. Ik zit daar al vijf jaar, men weet zo langzamerhand toch wel wat men aan mij heeft. Als mens is er ook niets aan mij veranderd. In een kleinere gemeente kun je ook makkelijk boven de partijen staan. Je hebt het werk dat gedaan moet worden, je dient het belang van de gemeente. En als bijvoorbeeld je gemeente - en dat is met Barradeel het geval - slachtoffer dreigt te worden van de gemeentelijke herindeling, dan benader je zo'n probleem niet ineens anders. Ik spreek ook nog steeds een ambtsgebed uit bij het begin van de raadsvergadering. Dat staat zo voorgescreven in het Reglement van Orde en er is geen meerderheid in de raad die daar een wijziging in zou willen brengen. Nee, voor het werk zijn er geen duidelijke consequenties geweest.”

En ze voegt er lachend aan toe: „Voor de VVD wel; aan het (op zichzelf nog kleine, maar relatief grote) aantal vrouwelijke burgemeesters uit die hoek is er nog één toegevoegd.”

Thema-avonden politieke scholingscursussen voor vrouwen

De stichting VVD organiseert op *dinsdagavond 9 december* een informatieve themabijeenkomst ter voorbereiding van de politieke scholingscursussen voor vrouwen, die binnenkort wederom van start gaan.

De onderwerpen, vastgesteld door het Landelijke Contactadres Politieke Scholings Cursus zijn de volgende:

1. Ruimte voor anderen in onze samenleving (positieve elementen van een gemengd culturele samenleving).

Vraagstukken rondom:

- a. de vrouwen en meisjes in en bijzonder de tweede generatie
- b. het onderwijs
- c. het wonen
- d. groeit het racisme bij ons?

2. Ruimte voor de nieuwe generatie.

Welke positieve mogelijkheden bieden wij de tegenwoordige jeugd aan.

Vraagstukken rondom:

- a. wonen en kraken
- b. ongelijke behandeling studerende en werkende jeugd
- c. agressie en jeugdbeleid.

Vijf ter zake kundige Tweede Kamerleden, te weten mevrouw A. Krijnen, mevrouw mr. A. Kappeyne van de Copello en de heren drs. L. Hermans, drs. Ed. Nijpels en J. de Voogd, zullen op bovenvermelde avond hun medewerking verlenen.

De bijeenkomst, die kosteloos kan worden bijgewoond, zal worden gehouden in het Berghotel, Utrechtseweg 225 te Amersfoort en zal beginnen om 19.30 uur.

Aanmelding met spoed bij de stichting VVD, Koninginnegracht 57, Den Haag, met vermelding van onderwerp, tel. 070 - 614121 (mevr. M. Schuit).

Werkgroep Alimentatie zoekt kader

De werkgroep Alimentatie binnen de Vrouwen in de VVD doet een oproep aan alle vrouwelijke advocaten binnen de VVD, die zich sterk betrokken voelen bij de moeilijke positie van de gescheiden vrouw met kinderen en de oudere gescheiden vrouw. Wij zouden graag met hen van gedachten wisselen over knelpunten op dit gebied.

Ook andere belangstellende vrouwen kunnen bij ons terecht met ideeën, klachten en andere bezorgdheden. Tot nu toe is gebleken, dat gescheiden verlaten vrouwen zich in de politieke partijen niet laten horen. De redenen hiertoe zijn veelal: zij zijn doodmoe, teleurgesteld, de kinderen vinden het niet prettig. Terwille van de kinderen dekken zij zelfs de problemen toe of zij generen zich

enigszins. Wij hopen, dat ook zij gaan beseffen dat zij werkelijk niet alleen staan en samen hun problemen bespreekbaar kunnen maken nog voor de politieke beslissingen worden genomen t.a.v. beperking van alimentatie.

Laat u allen binnenkort iets horen, opdat wij zo effectief mogelijk kunnen werken aan de verbetering van de positie van de gescheiden vrouw.

De werkgroep: mevrouw mr. C. H. Verstegen-Kettlitz, Capelle a/d IJssel

mevrouw P. J. Whitlau-van Buttingha Wichers, Zeist

mevrouw H. M. Simons-Kooman (coörd.)

Burg Suysstraat 25,

5037 MB Tilburg, tel. 013 - 670700

Dagelijks Bestuur Amsterdam stapt op

In een een dezer dagen uitgegeven communiqué heeft het dagelijks bestuur van de afdeling Amsterdam verklaard zijn bestuursfuncties neer te leggen en zich op zo kort mogelijke termijn te laten vervangen. Gedurende die tijd zal het dagelijks bestuur de lopende zaken van de afdeling waar nodig op normale wijze samen met de overige bestuursleden blijven behartigen.

Als beweegreden noemt het Amsterdamse dagelijks bestuur het feit dat een aantal leden dat al geruime tijd kritiek op het functioneren van het bestuur heeft zich daarbij is gaan bedienen van middelen die in de ogen van

het dagelijks bestuur zo onoirbaar zijn dat het geen zin meer heeft zich nog langer in te spannen voor een afdeling die dit binnen haar gelederen laat gebeuren.

Het communiqué is ondertekend door dr. J. Stork, voorzitter, mr. P. K. Harders, vice-voorzitter, mevrouw mr. P. van Nierop-Kiers, secretaris, F. J. de Vlam, penningmeester en mevrouw C. J. van der Seijs, tweede secretaris.

Terugblik op najaarsconferentie

door Nella Lázár-Schilthuis

In het vorige nummer van *Vrijheid en Democratie* vond u al een verslag van een gedeelte van onze Najaarsconferentie. Staatssecretaris Neelie Smit-Kroes schilderde hier de macht van de electronica binnenshuis in het jaar 2008! Een aantrekkelijk beeld? Of juist iets om met bezorgdheid op te reageren? Zitten we werkelijk tegen die tijd gekluisterd elk aan onze eigen buis? Leren wij, werken wij, studeren wij, spelen wij dan elk via ons eigen televisietoestel? Welk beeld moeten wij maken van het gezin anno 2008? Leven de huisgenoten dan nog met elkaar of wonen zij alleen nog maar onder hetzelfde dak? Veel vragen bleven hangen na deze bijzonder humorvolle blik in onze (nabije) toekomst.

„Weert de meisjes”

„Weert de meisjes, zij betekenen de ondergang van de HBS en zijn nadelig voor de studie van de jongens!” Zo reageerde in 1871 een schoolbestuur op het verzoek van een meisje de HBS te mogen bezoeken. Veel is er sinds die tijd veranderd en nog steeds wordt er gezocht naar nieuwe wegen en nieuwe mogelijkheden om het onderwijs toegankelijk te maken voor iedereen.

De zaterdagochtend van de Lunteren-conferentie was gewijd aan Volwassenen Educatie (VE), waartoe als spreker was uitgenodigd de minister van onderwijs en wetenschappen dr. A. Pais, die ons ook bovenstaande historische mededeling deed. De bewindsman stelde, dat tot ongeveer tien jaar geleden de mening heerste, dat een in de jeugd ontvangen opleiding voldoende voor het gehele leven was. Door de huidige versnelde ontwikkelingen is dit niet meer mogelijk. Nu dient een goede basisopleiding te worden ontvangen, waarna het via bij-, her- en nascholing mogelijk moet zijn de basiskennis te blijven uitbouwen en verdiepen. Hoe groot de belangstelling hiervoor nu reeds is blijkt uit de ± 100.000 volwassenen, die thans een avondopleiding volgen, waarnaast ook dagopleidingen veel belangstelling genieten.

Veranderingen

Doordat de traditionele opvattingen omtrent rolbeperking en rolbevestiging sterk aan verandering onderhevig zijn, hetgeen voor een belangrijk deel het gevolg is van de stroomversnelling die door emancipatie-activiteiten werd veroorzaakt, steeg bij vrouwen de behoefte aan scholing en vorming zeer sterk.

Daarenboven veranderde de arbeidsmarkt zodanig, dat daar meer flexibiliteit en snelle aanpassing vereisten werden, waardoor ook hierdoor de behoefte ontstond aan bij- en herscholing na het achttiende jaar. Om in deze behoefte in zo ruim mogelijke mate te voorzien, koos het kabinet niet voor een doelgroepen-beleid, maar voor een brede opzet van alfabetisering tot open universiteit. Dit geschiedt vanuit de overtuiging, dat ieder recht heeft op ontplooiing waardoor nieuwe kansen en mogelijkheden worden geschapen, terwijl tevens onze economie en de arbeidsmarkt gebaat zijn bij een gevarieerd aanbod van arbeidskrachten, waardoor een grotere soepelheid

hierin kan ontstaan. Dat echter niet slechts economische motieven meespelen maakte de minister duidelijk door als zijn overtuiging uit te spreken, dat alle mensen gelijkwaardig zijn en dat het onrechtvaardig is hen vanwege de in de jeugd genoten opleiding levenslang „in vakjes onder te brengen”. Bovendien is de VE naast het belang voor de arbeidsmarkt van zeer grote waarde voor diegenen, die zich verder willen ontwikkelen voor eigen genoegen. Tot deze laatste groep behoren veel vrouwen, die bij willen blijven met hun schoolgaande kinderen en/of echtgenoot-met-meer-opleiding, op gewoon persoonlijk de behoefte gevoelen tot het verwerven van kennis.

Verantwoordelijkheid

Dat de regering grote waarde hecht aan de VE moge o.m. blijken uit het feit, dat hiervoor jaarlijks één miljard gulden wordt uitgetrokken. Tesamen met de gewone onderwijs-componenten vormt de VE een bijzonder ingewikkelde materie, die valt onder de verantwoordelijkheid van drie departementen: CRM, Sociale Zaken en Onderwijs/Wetenschappen met - sinds het aantreden van het huidige kabinet - het departement van O & W als coördinator. De heer Pais uitte echter zijn twijfels omtrent de effectiviteit van deze werkwijze en gaf als mogelijkheid voor een volgend kabinet aan een ministerie van Educatie en Wetenschappen, waardoor het gehele onderwijs-scholings-vormingspakket is één ministeriële hand komt. Hierdoor zou meer duidelijkheid geschapen kunnen worden, zodat „ieder zijn eigen leerweg kan zoeken zonder te verdwalen.”

Motieven

Als motieven voor vrouwen om deel te nemen aan enige vorm van volwasseneducatie noemde de heer Pais:

- het bewust ervaren van lacunes in de eigen opleiding;
- een reeds altijd bestaan hebbende wens tot studeren;
- de tijd, die over is, zinvol willen besteden;
- de noodzaak om vanwege economische redenen een diploma te verwerven.

Hieruit kan worden afgeleid, dat het aanbod van op verschillend niveau geschoolde vrouwen op de arbeidsmarkt steeds meer zal toenemen, wat een herbezinning op het arbeidsbeleid noodzakelijk maakt. Een emancipatiebeleid zonder arbeidsmarktbeleid schiet beslist te kort! Men kan ervan uitgaan, dat de vrouw in de jaren tachtig zegt: „Nu kom ik zelf eens aan de beurt.” En daar dient ook van overheidswege degelijk rekening mee te worden gehouden.

Sekten

De vaste kamercommissie van VGZ heeft een kleine werkgroep gevormd, die een onderzoek gaat doen naar de activiteiten van godsdienstige sekten. Voor de VVD heeft hierin zitting Erica Verkerk-Terpstra. Zij bezoekt u mogelijke inlichtingen en/of bevindingen met dergelijke sekten aan haar door te geven. Adres: VVD-Tweede Kamerfractie, Binnenhof 1A, 2513 AA Den Haag.

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw

P. G. Lázár-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maastricht.

VLOERKLUIS

- Brand- en inbraakveilig
- in ½ dag geïnstalleerd
- Leverbaar met **RONDE** en **VIKANTE** deur
- Meer dan 15 modellen met sleutel- of combinatieslot

BON

Voor uitgebreide documentatie stuur deze advertentie in open enveloppe met achterop uw naam en adres naar

DUJARDIN BRANDKASTEN
ANTWOORDNUMMER 24
4140 VB LEERDAM

of bel even: 03451 - 6110.

VVD

mini oproepsysteem

Met zes „SPREKENDE“ piepers

Met het „Auto Page“ Mini Oproepsysteem kunnen d.m.v. 6 kleine zaktvangers, 6 personen onafhankelijk van elkaar worden opgeroepen en hen gesproken berichten/mededelingen worden doorgegeven.

Geheel compleet f 1.652,50 excl. BTW.

Verco handelsmaatschappij b.v. Boerenkamplaan 5a, Someren, Phone: 04937-2847

VERCO

Privé broeikassen

Wist u dat Graafland uit Vleuten een boekje geschreven heeft: **Alles over broeikassen** (15,90 ex. porti), dat u eigenlijk gelezen moet hebben vóórdat u een broeikas koopt???

Een klasse apart.

Eerst zien dan kopen.

Bezoekt onze **Demonstratie tuin** van Ma. t/m Za. 8 - 17 uur

Graafland

VLEUTEN

Utrechtseweg 37-39, Vleuten
U kunt onze brochure / prijslijst aanvragen: 03407-1267.

waar blijft het zwarte geld ?

Het officieuze circuit

Een witboek over zwart en grijs geld

Arnold Heertje en Harry Cohen

In zeven hoofdstukken behandelen de auteurs vragen als: hoeveel zwart geld is er eigenlijk? Kan het officieuze circuit worden teruggedrongen of klappt onze economie dan in elkaar? Welke ingangspoorten tot het officieuze circuit zijn er via belastingen, subsidies en sociale verzekeringen? Deze hoofdstukken worden afgewisseld met interviews over grijze en zwarte praktijken in de Nederlandse economie. Paperback, f 17,90

HET OFFICIEUZE CIRCUIT

Een witboek over Zwart en Grijs geld.

**Arnold Heertje
Harry Cohen**

van Het Spectrum

Het Spectrum brengt het Uw boekhandel heeft het

300.38.94 © 1980 INTRES intern reclamebureau spectrum

Hoofdpijnen kandidaatstelling Eerste Kamer 1981

*(vastgesteld
door het
hoofdbestuur op
10 november 1980)*

In verband met voorstellen tot verandering van de Grondwet is tegelijk met de periodieke ontbinding van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een tussentijdse ontbinding van de gehele Staten-Generaal - dus ook de Eerste Kamer - te verwachten.

Indien deze verwachte ontbinding plaatsvindt zullen alle leden van de Eerste Kamer die gekozen zijn door de leden van provinciale staten aftreden, zowel degenen die in 1977 als degenen die in 1980 zijn gekozen.

Deze aftredende leden zijn:

in Groep I (Noord-Brabant, Zeeland, Utrecht en Limburg, gekozen in 1980):

- drs. F. M. Feij te Venlo;
- mr. G. A. W. C. baron van Hemert tot Dingshof te Maarn;
- drs. Y. P. W. van der Werff te Breda;

in Groep II (Gelderland, Overijssel, Groningen en Drenthe, gekozen in 1977):

- ir. J. Baas te Zutphen;
- drs. T. R. A. Veen te Weurt;
- mr. J. G. C. Wiebenga te Paterswolde;

in Groep III (Noord-Holland en Friesland, gekozen in 1980):

- vacature in verband met het overlijden van mevrouw H. V. van Someren-Downer; *
- mr. ir. H. Heijne Makkreel te Aerdenhout;
- G. de Jong te Wormerveer;

*) op grond van de volgorde van de kandidaten is de benoeming van mr. J. F. G. Schlingemann te Retranchement te verwachten.

in Groep IV (Zuid-Holland, gekozen in 1977):

- drs. A. van Boven te 's-Gravenhage;
- jhr. mr. G. O. J. van Tets;
- dr. G. Zoutendijk te Oegstgeest;
- mevrouw L. Vonhoff-Luyendijk te Utrecht.

Mededeling aan de leden

Alle leden zijn tot 9 december 1980 bevoegd aan het bestuur van hun afdeling namen te noemen van personen die zij wensen voor te dragen als voorlopige kandidaten voor de Eerste Kamer. Zie voor nadere bijzonderheden de publikatie elders in dit blad: Kandidaatstelling Eerste Kamer 1981.

Voor de vacatures die ingeval van Kamerontbinding in 1981 zullen ontstaan, zullen provinciale staten van alle provincies waarschijnlijk op 27 mei 1981 nieuwe leden kiezen (de dag van de verkiezing wordt tegelijk met het Koninklijk Besluit tot Kamerontbinding vastgesteld); de dag van de kandidaatstelling is dan waarschijnlijk 15 april 1981.

Aan deze kandidaatstelling, die door de leden van provinciale staten in alle provincies geschiedt, gaat een uitvoerige kandidaatstellingsprocedure vooraf, waarbij ook de afdelingen en kamercentrales zijn betrokken. Overeenkomstig artikel 4.2 juncto artikel 13 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal publiceert het hoofdbestuur hierbij de hoofdpijnen van de kandidaatstellingsprocedure en de in overeenstemming met het reglement vastgestelde termijnen en tijdstippen.

Hoofdpijnen

1. Alle leden van de partij zijn tot 9 december 1980 bevoegd aan het bestuur van hun afdeling namen te noemen van personen die zij wensen voor te dragen als voorlopige kandidaten voor de Eerste Kamer. Het hoofdbestuur vraagt intussen vóór 1 december a.s. aan de aftredende leden van de Eerste Kamer en aan de bewindslieden of zij bereid zijn een kandidaat in overweging te nemen. De ontvangen antwoorden worden vóór 1 december 1980 ter kennis gebracht van de secretarissen van de kamercentrales en afdelingen.

2. In alle afdelingen wordt tussen 9 december 1980 en 10 januari 1981 een ledenvergadering gehouden. In die ledenvergadering worden de antwoorden van de zittende Kamerleden en de bewindslieden bekend gemaakt als mede de namen van hen die door de leden zijn genoemd. De ledenvergadering besluit dan welke voorlopige kandidaten zij wenst voor te dragen. De ledenvergadering kan ook personen voordragen die niet te voren aan het bestuur van de afdeling zijn genoemd. Voor een kandidatuur kunnen alleen leden van de VVD worden voorgedragen. Voorts benoemt de ledenvergadering afgevaardigden en plaatsvervangende afgevaardigden naar de centralevergadering van de kamercentrale waartoe de afdeling behoort, welke centralevergadering plaatsvindt tussen 29 januari en 16 februari 1981 (zie nr. 4). Uiterlijk 12 januari 1981 brengt het bestuur van elke afdeling de door de ledenvergadering voorgedragen kandidaten ter kennis van het hoofdbestuur. Hiertoe moet een formulier worden gebezigd dat ook door de voorgedragen voorlopige kandidaat moet worden ondertekend, tenzij deze zittend lid, minister of staatssecretaris is. Een vijftal van deze (groen gekleurde) formulieren worden toegezonden aan de secretaris van de afdeling.

3. Op 19 januari 1981 vergadert het hoofdbestuur. Dit stelt aan de hand van de ontvangen formulieren de groslijst samen. Het hoofdbestuur kan zelf ook voorlopige kandidaten in de groslijst opnemen. Voorts stelt het hoofdbestuur een technisch advies over de inrichting van de kandidatenlijsten vast. Groslijst en technisch advies worden vóór 24 januari 1981 aan de secretarissen van de kamercentrales toegezonden en in Vrijheid en Democratie van 27 januari 1981 gepubliceerd.

4. In alle kamercentrales wordt tussen 29 januari en 16 februari 1981 een centralevergadering gehouden. In die centralevergadering wordt eerst een besluit genomen over het technisch advies. Daarna wordt uit de groslijst een landelijke advieslijst samengesteld, die in volgorde van voorkeur de namen bevat van de voorlopige kandidaten die de centralevergadering in aanmerking wenst te doen komen voor een plaats op de kandidatenlijsten. Het bestuur van de kamercentrale kan te voren een bestuursadvies opstellen dat aan de besturen van de

afdelingen die tot de kamercentrale behoren, moet worden toegezonden. De centralevergadering benoemt ten slotte afgevaardigden en hun plaatsvervangers naar de kandidaatstellingsraad, een orgaan dat op 28 maart 1981 vergadert (zie nr. 6).

De opgemaakte advieslijst moet binnen twee dagen na de vergadering aan het hoofdbestuur worden gezonden.

5. Op zaterdag 21 februari 1981 vergadert het hoofdbestuur. Dit stelt op:

1. een overzicht van de advieslijsten van de kamercentrales;
 2. een nader technisch advies;
 3. een ontwerp van de in te dienen kandidatenlijsten.
- Deze stukken zendt het hoofdbestuur zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 3 maart 1981, aan:

1. de aftredende leden van de Eerste Kamerfractie voor zover deze zich bereid hebben verklaard een kandidatuur in overweging te nemen;
2. de secretarissen van de kamercentrales;
3. de leden en plaatsvervangend leden van de kandidaatstellingsraad (zie nr. 6).

De besturen van de kamercentrales en de leden van de statenfracties kunnen binnen één week na ontvangst opmerkingen over deze stukken aan het hoofdbestuur doen toekomen.

Kandidaatstellingsraad

6. Op zaterdag 28 maart 1981 vergadert in De Drietand te Amersfoort de kandidaatstellingsraad. De kandidaatstellingsraad wordt gevormd door de leden van de partijraad en de VVD-leden in de provinciale staten van alle provincies. Plaatsvervangende is alleen mogelijk voor zover het de afgevaardigden van de kamercentrales in de partijraad betreft. Andere leden van de partijraad en statenleden kunnen zich niet laten vervangen. Vervanging kan bovendien slechts voor de gehele duur van de vergadering; tijdens de vergadering is vervanging niet meer mogelijk. De kandidaatstellingsraad beslist over het

nadere technisch advies en stelt aan de hand van het ontwerp van het hoofdbestuur naar volgorde van voorkeur een lijst vast van degenen die de raad in aanmerking wil doen komen voor een plaats op de in te dienen kandidatenlijsten. De raad kan ook een advies uitbrengen over de verdeling van de kandidaten over de in de Groepen I, II, III en IV in te dienen lijsten.

7. Na de besluiten van de kandidaatstellingsraad vraagt het hoofdbestuur aan de kandidaten om een schriftelijke bereidverklaring.

8. In verband met de mogelijkheid dat door indiening van meer dan één lijst per provincie extra restzetels kunnen worden toegekend, brengt het hoofdbestuur of een commissie aan de statenfracties die met de kandidaatstelling zijn belast, advies uit over de aantallen in te dienen kandidatenlijsten en de stemverdeling.

9. Vermoedelijk op 15 april 1981 dienen de statenfracties in alle provincies de kandidatenlijsten in. Zij stellen deze vast, gelet op de door de kandidaatstellingsraad opgestelde lijst en het onder 8 bedoelde advies.

10. Van elke deelneming aan de voorbereiding van de kandidaatstelling zijn met ingang van de dag van ondertekening van de bereidverklaring (zie nr. 2 slot) degenen uitgesloten die zich voorlopig verkiesbaar hebben gesteld.

N.B.

I. Het verdient aanbeveling het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal te raadplegen (jaarboek '80/'81, blz. 283 e.v.).

II. Gewezen wordt op het feit dat de termijnen en data, genoemd onder 1, 2 en 5, een wijziging hebben ondergaan ten opzichte van de termijnen en data, genoemd in het activiteitschema 11 augustus 1980/31 december 1981.

Mr. Toxopeus: 'Vonhoff's benoeming nuttig'

Mr. E. Toxopeus is zeer positief over de benoeming van zijn partijgenoot Vonhoff als zijn opvolger. „Het is zeker nuttig, dat er een liberaal benoemd is; juist in de provincie Groningen, met de bestuurlijke problematiek zoals die er nu ligt en met deze intern verdeelde PvdA, zal een liberaal de nodige distantie gemakkelijker kunnen opbrengen. Bovendien is Vonhoff een goed voorzitter met een duidelijke politieke en bestuurlijke ervaring, en niet zomaar van zijn stuk te brengen.”

In zijn afscheidswaarderen in de vergadering van de

Provinciale Staten van Groningen op 29 oktober benadrukte de heer Toxopeus de noodzaak tot eensgezindheid. „Intern zal het College van GS compromissen moeten sluiten, naar buiten toe zal bestuurlijk Groningen zich als één geheel moeten presenteren om de problematiek het hoofd te bieden.” Over het geheel genomen, bleef hij ondanks de grote zorgen (o.a. op het gebied van werkgelegenheid in de provincie) toch optimistisch over ontwikkelingen die op termijn mogelijk zullen zijn.”

De wanden en het plafond van de autowasserette van Garagebedrijf Kooy te Baarn werden gespoten met **SURFAKOTE MUURCOATING**, omdat het beschermt, condensvorming tegengaat en geluidsisolerend werkt.

Surfakote muurcoating is in vele kleuren en texturen te leveren en wordt zeer snel aangebracht, waardoor de werkstagnatie minimaal is.

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden wanden en plafonds met Surfakote gespoten.

Surfakote muurcoating is een uitstekende investering, daar de coating 20 à 30 maal dikker is dan een gewone verflaag en het in één keer wordt aangebracht. Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en gaat veel langer mee: **10 JAREN GARANTIE**. Ook de **Winterschilderpremie** van f 33,— per man per dag is bij Surfakote van toepassing.

Vraag vrijblijvend documentatie bij de Surfakote-fabriek BV, Schuytvlot, Postbus 8, 3417 ZG Montfoort. Tel. 03484 - 1587.

Aangename tips voor U.

Nieuw! Neus- en oortondeuse, "spitzer".

Handig apparaatje (model balpoint), om snel en veilig overtollige oor- en neusharen te verwijderen.

Kompleet met reinigings- **f24,50**
borsteltje

Vestzak-model **f17,50**

Moe? Tril u fit met 't "vib-u" massage kussen!

'n Komfortabele oplossing bij vermoeidheid in de rug, de benen enz. Het kussen trilt de spieren los en geeft u een heerlijk ontspannen gevoel.

Werkt 8 uur lang op 2 batterijen. Ook ideaal in de auto! Verkrijgbaar bij erkende **f125,-**
drogisten

Verkrijgbaar bij erkende drogisten en parfumerieën. Waar niet verkrijgbaar schrijf of bel Benelux importeur voor gratis brochure.

Benelux importeur: **GEVALO B.V.**, Heuvelstraat 57, Tilburg 013-434711 Erkende grossiers: **Arcim Import**, Hengelo 074-918827 **Fa. van Dam**, De Bilt 030-760438 **Fa. Knegt**, Tilburg 013-434028

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit 54 jongens en meisjes.
Eénpersoonskamers.
Intensieve individuele studiebegeleiding.
Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van onderwijs.
Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur, J. W. A. Vossen, Sellingerstraat 75, 9561 TA Ter Apel. Tel.: 05995 - 1642.

T-SHIRTS

screen of vlokdruk, met korte of lange mouwen, vanaf 15 stuks
stickers, vaantjes, relatieartikelen

RIJKO HANDELSONDERNEMING

Spoorlaan 392, Postbus 383, Tilburg
Tel. (013) 435809

nim neon

PROMINENT IN LICHTREKLAME

020-733928

vostadestraat 215
AMSTERDAM

01621-14939

lissenveld 43
RAAMSDONKSVEER

creatie • recreatie • recreatie • recr

SKIPPER CLUB CHARTER

Een vaarvakantie in het Friese merengebied is uniek. Wij verhuren uitstekend verzorgde nieuwe dieselmotorjachten van 7,5 tot 11 m. Vaarervaring niet noodzakelijk, uitgebreide instructie bij afvaart. Vraag gratis kleurenfolder aan.

Voor- en nazizoen korting!

Postbus 5
8650 AA IJlst (Fr.)

05155-1599

kunst en antiek

Zilveren relatiegeschenken uit onze collectie - altijd een succes.

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Haven 1-5 - SCHOONHOVEN - tel. 01823-2651

..vast - goed..

Hypotheken tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde; ★ rente v.a. 10% (22-9-'80) ★ in-komen echtgenote telt mee bij beoordeling; ★ geen afsluitprovisie; ★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten

Stoorvogel Hypotheken

De Lier, Postbus 55, Hoofdstraat 125.
Tel. 01745 - 5600 - 5800

Wij bieden u aan: 11.390 ha GROND à f 12,50 per m² in Z.O. Friesland (Makkinga-Oosterwolde), waarop bestaande mooie geel stenen opstal 10 x 7 m; tevens bouwvergunning voor woonhuis (bungalow). Omgeven door veel geboomte. Geschikt voor kwekerij. Prachtig uitzicht op natuureservaat. Rustieke plaats.

Inlichtingen: tel. 05160 - 5030 of 020 - 795489.

gast - vrijheid

GRAND HOTEL DE MALLEJAN TE VIERHOUTEN (bij Nunspeet)

Het Hotel waar u zich thuis voelt

Het Hotel waarvan de medewerkers het u zo gezellig mogelijk maken

Het Hotel met het unieke diner-dansant op de zaterdagavond waar iedereen over spreekt.

Weekend arr. van vrijdag of zaterdag voor het diner tot zondag of maandag na het ontbijt. Ook voor uw langer verblijf, conferenties,

vergaderingen, congressen enz. verschaffen wij u gaarne alle inlichtingen.

05771 - 241 - 242

video-intercom deurbel

Geen ongenode bezoekers, eerst kijken wie er aan de deur is, vragen naar het doel van zijn komst, dan al of niet deur openen, eventueel op afstand met de elektrische deuropener.

De perfecte deurbel welke uw veiligheid waarborgt.

f 3.450,- incl. BTW.

Verco handelsmaatschappij b.v. Boerenkamplaan 5a, Someren, Phone: 04937-2847

VERCO

De nieuwe
boutique modellen van
de Parijse en Italiaanse couturiers en

HERMÈS-PARIS

couture - sport - accessoires

HAUTE COUTURE

HAUTE COUTURE

MAISON

Kuiper

ZEIST

Slimme secretaire

Het ideale bureau met uitschuifbaar werkblad, voor schrijfmachine tot 19,5 cm hoog. Vele houtsoorten, past daarom in elk interieur.

Voor f 720,- ekskl. B.T.W., franko huis. Vraag kleurenfolder.

Beijer b.v. Meubelimport

Antwoordnummer 14

1130 VB Lichtenvoorde tel. 05443-2166.

Naam :

Adres :

Plaats :

WD 2

De VVD van A tot Z

AMSTELVEEN - Op 24 november spreekt de heer C. W. Keja in het ontmoetingscentrum De Bolder, Groenhof 140. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: verkiezingsprogramma in het algemeen en het VVD-mediabeleid in het bijzonder.

APELDOORN - Op 1 december vindt er een forum plaats tussen de heren Zeevalking (D'66), De Korte (VVD) en voor het CDA een nog nader bekend te stellen vertegenwoordiger, in hotel De Keizerskroon. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Is een regering CDA/VVD/D'66 bespreekbaar?

JOVD DEN BOSCH - Op 22 november spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels op de themadag van de JOVD in café „de Unie“ te Den Bosch. Aanvang: 10.00 uur. Onderwerp: Jeugdcriminaliteit.

STATENCENTRALE FRANEKER - Op 24 november spreekt de heer J. Combee in het kath. verenigingsgebouw te Franeker. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De VVD in '81 en hoe verder?“

GELDROP - Op 24 november spreekt de heer H. H. Jacobse in zaal van Leeuwen, Bogardeind 41. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: „veiligheid en democratie“.

JOVD 's-GRAVENHAGE - Op 18 november spreekt mr. F. Portheine in paviljoen Haagsch Gemeentemuseum, Corn. de Wittlaan, 5. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Energiebeleid en belastingfraude.

's-GRAVENHAGE OA V - Op 24 november spreekt de heer L. M. de Beer in paviljoen Haagsch Gemeentemuseum, Corn. de Wittlaan 5. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: de problematiek rond de woningnood.

's-GRAVENHAGE OA IV - Op 21 november spreekt de heer H. P. H. Waalkens in Prins Taverus, Noordeinde 165. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: ontwikkelingssamenwerking.

HAARLEMMEER - Op 21 november spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in hotel „De Beurs“, Kruis-

weg te Hoofddorp. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

HUISSEN - Op 27 november spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in hotel „De Laat“, Huismanstraat 32a. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: euthanasie en abortus.

LEXMOND/VIANEN - Op 24 november spreekt de heer J. den Ouden in de chr. gereformeerde kerk de Hoeksteen, Groenekade 7 te Vianen. Aanvang: 20.00 uur.

NIEUW-VOSSEMEER - Op 24 november spreekt de heer A. A. M. E. van Erp in café v.d. Does, Hoogte 224. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: politiek en middenstand.

ROTTERDAM - Op 18 november vindt er een debat plaats over de a.s. Tweede Kamerverkiezingen met alle grote partijen in sociëteit R. S. C., R. Baeldestraat 55. Aanvang: 20.30 uur.

UTRECHT - Op 15 december spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in hotel Smits, Vredenburg 14. Aanvang: 21.00 uur. Onderwerp: „Hoe nu verder in 1981“.

VROUWEN IN DE VVD VELSEN - Op 24 november spreekt drs. Ed H. T. M. Nijpels in de Theeschakerij, Park Velserbeek. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Het liberalisme en het huwelijk.

VENRAY - Op 19 december spreekt de heer A. Ploeg in rest. Vlakwater. Aanvang: 20.00 uur.

ZAANSTAD - Op 24 november spreekt de heer dr. R. W. de Korte in hotel de Prins te Westzaan. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

ZEIST - Op 24 november spreekt mevr. mr. A. Kappeyne van de Coppello in de Mangerie van hotel Hermitage. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: actuele politiek.

OC ZUID-WEST-SALLAND - Op 24 november spreekt drs. L. M. L. H. A. Hermans in hotel Balster, Langstraat 19 te Wijhe. Aanvang: 20.00 uur.

ZWOLLE - Op 1 december spreekt mevr. E. Verkerk-Terpstra in „Het eigen gebouw“, Badhuiswal 9. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

JOVD KENNEMERLAND - Op 21 november vindt er een forum plaats tussen de heren H. H. Jacobse (VVD) en R. E. F. M. Nijhof (DS '70) in de Doopsgezinde gemeente van Brachtaal, Frankestaat 24 te Haarlem. Aanvang: 20.15 uur. Onderwerp: algemene politiek.

VOORTHUIZEN - Op 28 en 29 november spreekt de heer A. A. M. E. van Erp op een jongerenweekend van de Metaalunie over „Ondernemer en politiek gebeuren“ in het Confectiecentrum „De Kamp-horst“, Apeldoornsestraat 131.

Mutaties

Dagelijkse besturen Kamercentrales:

's-HERTOGENBOSCH - A. F. M. W. Hoes, Jan Heinstraat 28, 5211 TD 's-Hertogenbosch, tel.: 073 - 143969 (H), (nw. voorz.).

- G. J. van de Griendt, Mercury 14, 5591 PA Heeze, tel.: 04907 - 1159 (H), (nw. secr.).

- W. P. T. M. van der Voorn, O. Nassaulaan 249, 5491 HH St. Oedenrode, tel.: 04138 - 3341 (H), (nw. prop.).

Secretarissen ondercentrales:

RIJNSTREEK - H. J. Weyburg, p/a Nassaulaan 35, 2382 GE Zoeterwoude, (adreswijziging).

WEST-ZEEUWS-VLAANDEREN - A. Rosendaal, Klein St. Anna-polder 1, 4505 PS Zuidzande, (nw. secr.).

Afdelingssecretarissen:

- J. D. Abbink, Beltrumseweg 52, 7151 EX Eibergen, tel.: 05454 - 2136 (H), 05454 - 2929 ts. 135 (K), (nw. secr.).

GRONINGEN - mw. J. H. Jonker-Wormgoor, J. F. Kennedylaan 38, 9988 SG Usquert, tel.: 05950 - 4372 (H), (adreswijziging).

HAARLEMMEER - mw. T. Krop-Sloof, Sikkelsstraat 58, 2151 CS Nieuw-Vennep, tel.: 02526 - 72040 (H), (adreswijziging).

HELLENDORP - G. Tijhof, Hexelerweg 66, 7441 PD Nijverdal, tel.: 05486 - 13089 (H), (nw. secr.).

HILVARENBEEK - mw. mr. E. Lips-Reijn, Koningskruis 10, 5081 XM Hilvarenbeek, tel.: 04255 - 2831 (H), (nw. secr.).

NOORDWIJK - mw. L. Hogendijk-Bakker, Beethovenweg 16, 2202 AH Noordwijk, tel.: 01719 - 12382 (H), (nw. secr.).

NORG - L. Kosters, Goorsprake 10, 9331 EK Norg, tel.: 05928 - 3639 (H), (nw. secr.).

VOORSCHOTEN - H. C. van den Hil, Burg, Vernedepark 18, 2251 LM Voorschoten, tel.: 01717 - 2754 (H), (nw. secr.).

WOERDEN - J. A. Ketel, Rijnkade 68, 3442 ED Woerden, tel.: 03480 - 13235 (H), (nw. secr.).

RADIO-UITZENDINGEN VVD

vrijdag 28 november
vrijdag 12 december
vrijdag 26 december

Hilversum II, van 18.50 - 19.00 uur

TV-UITZENDING

3 december, Nederland I, 19.50 - 20.00 uur

Spreekbeurten VVD-pro-minenten

* Op 18 november spreekt mr. H. E. Koning voor de ondercentrale Zuid-West-Salland in rest. De Wielen te Holt. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: begroting 1981.

* Op 24 november spreekt de heer J. Kamminga in de boerderij, Nieuwe Gouwe Oostzijde te Gouda. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.

* Op 1 december spreekt mevr. drs. N. Smit-Kroes in „de Bonkelaar“ te Slidrecht. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De VVD, code: realistisch, redelijk eerlijk“.

* Op 13 december spreekt mevr. drs. N. Smit-Kroes op de propaganda-feestavond in hotel Buter te Havelte voor de liberale kring Meppel-Steenwijk. Aanvang: 20.00 uur.

* Op 15 december spreekt mr. J. G. Rietkerk in de vergaderzaal van de sporthal „Ringvaarthal“ te Nieuwerkerk a/d IJssel. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek.

De doktersrekening nóóit zelf betalen.

Ziek zijn is niet leuk. En vaak komt daarna de rekening van 't ziekenhuis, de fysiotherapeut, apotheker of huisarts op een ongelegen tijdstip. Het Noorden helpt. Altijd zeer snel en afdoende. Betaalt alle van uw paraaf voorziene nota's direkt aan b.v. uw huisarts. Bovendien is bij Het Noorden van winst geen sprake zodat u er echt van verzekerd kunt zijn dat het u een minimum aan premie kost. Een lage premie voor een meer dan uitstekende ziektekostenverzekering. En geen zorgen meer voor de ziektekosten van morgen.

Hoe 't werkt.

Aan het eind van elk jaar wordt u een voorschotpremie in rekening gebracht voor 't jaar daarop.

In termijnen betalen - zonder extra kosten - mag vanzelfsprekend ook. Eens per jaar wordt de balans opgemaakt van alle door de leden gemaakte kosten. U ontvangt dan een definitieve nota en betaalt alsnog bij of u ontvangt terug d.m.v. een verrekening.

Voor het 4e kind geen extra kosten.

Het Noorden verzekert u 100% voor Nederland en **alle overige landen ter wereld**. (Leeftijdsgrens 55 jaar). Voor kinderen t/m 21 jaar betaalt u 1/3 van de premie, voor studerende kinderen van 22 tot 27 jaar 2/3 en voor een 4e kind onder de 22 jaar betaalt u geen premie. Wilt u zich extra verzekeren voor b.v. een 2e klas ziekenhuisverpleging dan kost dit 25% meer.

Meteen geregeld.

Het Noorden betaalt direkt en rechtstreeks de rekeningen van:

- huisartsenhulp en apothekerskosten
- specialistische hulp, w.o. kaakchirurgische ingrepen
- kraamzorg naar richtlijnen KLOZ
- ziekenhuisverpleging (inkl. alle bijkomende kosten)
- laagste 3e klasse
- klasse 2b of 2a
- sanatoriumverpleging
- laagste 3e klasse
- verpleging in psychiatrische inrichting, revalidatie-inrichting en inrichting voor epileptici, laagste 3e klasse
- ziekenvervoer per taxi of ambulance
- nierdialyse thuis en poliklinisch
- uitwendige geneeswijze zoals massage, heilgymnastiek, hoogtezoonbehandeling, bestralingen, fysische therapeutische hulp, enz.
- prothesen ter vervanging van ledematen (naar normen en tarieven Ver. Orthobanda)
- spraaklessen n.a.v. operaties aan keel of stembanden
- kosten voor weefseltyperingen
- kosten pacemaker
- tandheelkundige hulp voor kinderen geboren na 31/12/68 volgens richtlijnen KLOZ.

Méér inlichtingen?

Het Noorden beschikt over eenvoudige maar heldere dokumentatie. U kunt het kosteloos en vrijblijvend aanvragen.

Naam

Straat

Kode/plaats

Telefoon

Verzenden in open, ongefrankeerde enveloppe. Het adres:
Het Noorden, antwoordnummer 1039,
9700 VK Groningen.

Onderlinge
Ziektekostenverzekering
Maatschappij

Het Noorden

Hoornsediep 131, 9727 GH Groningen.
Postbus 8020, 9702 KA Groningen, Telefoon 050-262858.

**Geen zorgen voor de ziektekosten van morgen.
Daar kunt u voor de volle 100% op rekenen!**

Harm van Riel
een oud senator ging heen

vrijheid en democratie

29 december 1980

Lijst van adverteerders

Het Anker, Groningen/31; Benimo SA, Delfzijl/2; Beijer Lichten-voorde BV, Lichtenvoorde/22; BFT BV, Nijmegen/2; Boele Bolnes, Bolnes/39; Dujardin, Leerdam/17; Elout Verzekeringen, Wasse-naar/17; Graafland Kassen bv, Vleuten/39; De Heus-Steitner, Amsterdam/2; Instituut Amsterdam/VNS, Amsterdam/39; ISS, Den Haag/17; Klein Oever, Balkbrug/33; Kromhout Techniek, Raamsdonksveer/17; De Koepel BV Breda, Breda/2; Maison Kuiper, Zeist/17; Grandhotel De Malle Jan, Vierhouten/33; Het Noorden, Groningen/25; De Onderlinge Waarborgmij, Utrecht/40; Schoonhovens Silverhuys BV, Schoonhoven/33; Schuytplot, Montfoort/27; Skipper club charter, IJlst/33; Stichting Burgerschapskunde, Leiden/23; Assurantiekantoor Stoorvogel, De Lier/2; Solidcasa, Alkmaar/39; Gemeentelijk Internaat Ter Apel, Ter Apel/17; Verco Handelsmij BV, Someren/17; Verco Handelsmij BV, Someren/18; Wilmerink en Muller, Naarden/17; De Witte Berken, Driebergen/33.

..vast - goed..

Bemiddeling bij AANKOOP en VERKOOP van

**WOONHUIZEN - VILLA's -
LANDHUIZEN - GRONDEN -
EN TAXATIES OP
SCHOUWEN-DUIVELAND**

De Koepel b.v. Haamstede, Kloosterweg 98, Tel. 01115 - 1224
Lid N.B.M./M.C.C. Tevens gevestigd in Breda en Roosendaal.

SPANJE - COSTA BLANCA

Moraira - Calpe

Schitterende kant-en-klare woningen in alle prijsklassen. Bijvoorbeeld prachtige bungalow met o.a. 3 sl.k.; zwembad; dicht bij strand. Speciale prijs: DM 85.000,- (inclusief grond).

Int.: Benimo S.A. - Apartado 71 - Benisa (Alicante); in Ned.: Syndicus-
laan 4 - 9934 PT Delfzijl. Tel. 05960 - 13899.

Hypotheek tot 130%!

★ tot 130% van de executiewaarde; ★ rente v.a. 10% (22-9-'80) ★ in-
komen echtgenote telt mee bij beoordeling; ★ geen afsluitprovisie;
★ desgewenst volledige gratis begeleiding bij de aankoop van uw
huis; ★ landelijke service. Tevens overbruggingskredieten

Stoorvogel hypotheekadviseurs

Nieuwe Tuinen 19, 2678 AH De Lier
Tel. 01745 - 5600-5800

Wij bieden u aan: 1.1390 ha GROND à f 12,50 per m² in
Z.O. Friesland (Makkinga-Oosterwolde), waarop bestaande
mooie geel stenen opstal 10 x 7 m; tevens bouwvergunning
voor woonhuis (bungalow). Omgeven door veel boomte.
Geschikt voor kwekerij. Prachtig uitzicht op natuursreservaat.
Rustieke plaats.

Inlichtingen: tel. 05160 - 5030 of 020 - 795489.

NIJMEGEN Te koop: luxe semi-bungalow gelegen in rustige wijk, 10
minuten van centrum, Canisius ziekenhuis en Radboud-universiteit. Ind. grote
hall met garderobe, 2 slaapkamers (evt. kantoor) met toilet, provisiekamer en
in pandige garage. Woonkamer 7 bij 17 m met niveauverschil en patio. Open
keuken met alle app., grote bijkeuken met alle aansl., grote hondenren. 1e
verd. 2 slaapkamers met kastenwanden, luxe badkamer met ligbad, douche,
dubb. wastafel en 2 toilet. Complex is voorzien van veel parketvloer, schoon
metselwerk en granolwanden, c.v. gas en electr. oog lichtinst. 1200 m grond
omheinde, volledige vrije tuin rondom onder architectuur aangelegd. Vraag-
prijs f 585.000,-. Fin. mogelijk. BFT b.v. Nijmegen, tel. 080 - 443974.
Postadres: Aldenhof 50/08, 6537 EC Nijmegen.

Vrijheid en Democratie,

veertiendaagse
uitgave van de
Volkspartij voor
Vrijheid en
Democratie

**Nummer 1241
29 december 1980**

Hoofdredacteur:
V. Hafkamp

Redactie-adres:
Bijenmeent 135
1218 GK Hilversum

**Abonnementen-
administratie**

Algemeen Secretariaat VVD
Koninginnegracht 57
2514 AE 's-Gravenhage
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag
Adreswijzigingen melden
aan Algemeen Secretariaat
d.m. toezending gewijzigde
adresband

Algemeen Secretariaat

Koninginnegracht 57
2514 AE Den Haag
Tel. 070 - 614121
Postrekening 67880
t.n.v. VVD Den Haag

Abonnementen

voor leden gratis
voor niet VVD-leden
f 16,50 per jaar

Advertentie-exploitatie

Bureau Van Vliet b.v.
Postbus 20
2040 AA Zandvoort
Tel. 02507 - 14745

Advertentieprijsen

1/4 pagina vanaf f 2.010,-
1/2 pagina vanaf f 1.040,-
3/4 pagina vanaf f 545,-
1 pagina vanaf f 295,-

Rubrieken

Speciale prijzen op aanvraag

Druk

Ten Brink Meppel b.v.

Een oud-senator ging heen. On-
langs overleed mr. Harm van
Riel. De foto op de voorpagina
is ontleend aan Elseviers Maga-
zine van 22 mei 1976 dat aan-
dacht schonk aan het vertrek uit
de actieve politiek van deze pro-
minente VVD'er. „Een senator
gaat heen” luidde het onder-
schrift van de foto.

Mr. Van Riel wordt in dit blad
uitvoerig herdacht. Zie de pa-
gina's 3 tot en met 11.

Verder in dit nummer:
Uitslag verkiezingsraad. Pag. 14.
Rapport Emancipatie Kommis-
sie bevestigt rapport 'Arbeid'.
Pag. 20.

Het beleid van de Sowjet Unie
jegens Europa. Pag. 24.

VVD-fractie wijst beschuldig-
ingen Rooie Vrouwen af. Pag. 26.
Vrouwen in de VVD. Pag. 32.
Interview Loes Vonthoff. Pag. 35.

Het eerstvolgende nummer van
dit blad verschijnt op 28 januari
1981. De kopij voor dit blad
moet uiterlijk 20 januari binnen
zijn bij de centrale redactie van
Vrijheid en Democratie, Bijen-
meent 135, 1218 GK Hilver-
sum.

In memoriam mr. Harm van Riel

door Guus Zousendijk

Harm van Riel is van 1956 tot 1976 lid van de Eerste Kamer geweest voor de VVD en vanaf 1958 fractievoorzitter. Met zijn grote eruditie, zijn markante persoonlijkheid, zijn grote kennis van het politieke bedrijf en zijn scherpe politieke analyses heeft hij een speciaal, eigen stempel gedrukt op het optreden van de liberale senaatsfractie gedurende een groot deel van de na-oorlogse periode en was hij gedurende die tijd Nederlands meest bekende senator. Bij zijn aftreden als Kamerlid noemde NRC/Handelsblad hem op 14 juni 1976 een Churchilliaanse figuur, grillig, geniaal, liberaal en conservatief. Een rake typering, al kan misschien een vraagteken worden gezet bij het woord conservatief. Mr. Van Riel was ongetwijfeld op traditie gesteld en voelde zich vermoedelijk het meest thuis in een maatschappij met klassieke normen en waarden, met een gevestigde machtsstructuur, een maatschappij zoals die tot ca. 15 jaar geleden in ons land bestond.

Maar als bestuurder, als gedeputeerde van de provincie Zuid-Holland heeft hij zeker geen conservatief beleid gevoerd, maar had hij een open oog voor noodzakelijke vernieuwingen.

Harm van Riel was een individualist. Hij gaf een grote vrijheid aan zijn mede-fractieleden om onderwerpen naar eigen inzicht te behandelen, maar eiste voor zichzelf eveneens een maximale vrijheid op. Een team dat zo geleid wordt kan alleen maar goed functioneren als de teamleden allen zich van hun verantwoordelijkheid bewust zijn en voldoende niveau hebben om zelfstandig te werk te gaan. Van Riel eiste kwaliteit en had een hekel aan domme mensen. Hij was bereid om politieke redenen dingen te zeggen, die de mensen graag wilden horen, maar was niet bereid zich in woordkeus of anderszins beperkingen op te leggen. De taal van de massa is de mijne niet, zo sprak hij eens.

Fractievergaderingen onder zijn leiding waren chaotisch, nauwelijks voorbereid en mondden vaak uit in een monoloog of college van Harm over een politiek niet direct actueel onderwerp, zoals bijv. de problemen in de boerenstand van de Zuidelijke Nederlanden in de 17de eeuw. Meestal deed dat er weinig toe want op een of andere manier wist Van Riel te bereiken dat er bijna nooit iets echt mis ging.

Van Riel liet zijn fractieleden vrij. Toen bij het collegegedebat van 4 juli 1972 Yme van der Werff en ik slechts bereid bleken voor de Regering te zwichten nadat Minister De Brauw het machtswoord had laten horen liet hij op geen enkele wijze blijken het hier niet mee eens te zijn, maar schreef hij mij enige dagen later een brief, waarin op subtiel wijze mijn politieke vorming verder ter hand werd genomen.

Die brieven van Van Riel, in een barokke stijl, met een sterk persoonlijke noot en vaak met scherpe analyses betreffende de politieke situatie of het handelen van zekere personen op een bepaald moment, zij vormen een kostelijk bezit, een waardevolle herinnering aan een bijzonder man.

De overige fractieleden hadden het soms moeilijk met de opvattingen van Van Riel, zoals deze bij Kamerdebatten betreffende defensie of buitenlandse zaken aangelegenheden - zijn twee hoofdonderwerpen - af en toe naar voren kwamen. Dit was vooral het geval bij de toespraak, die Van Riel namens de fractie aan het eind van de Algemene Vergadering in Breda op 15 maart 1975 hield. In deze rede legde hij op suggestieve en onnavolgbare wijze een verband tussen een tweetal toen actuele zaken, het auto-ongeluk van Minister Pronk en het optreden van de Baader Meinhof groep. Zijn betoog was geniaal en de woordkeus indrukwekkend, maar de suggestie, die in het betoog lag, ging vele fractieleden te ver. De discussie, die deze rede in de fractie tot gevolg had, is wellicht één van de redenen geweest dat mr. Van Riel besloot zich uit de politiek terug te trekken. In het Hollands Dagboek in NRC/Handelsblad van 22 maart 1975 schrijft hij hierover: „Mijn collegae denken inhoudelijk en politiek niet anders dan ik, maar de innerlijke afkeer tegen het socialisme, die mij van kind af aan werd bijgebracht, leeft bij een aantal van hen in ieder geval op een andere manier dan bij mij, zo zij al aanwezig is”. En even later: „Mijn 'linkse' fractiegenoten - bedoeld waren Carel Polak en schrijver dezes - zijn, toevalligerwijze, eigenlijk mijn ooilammeren.”

Homogeniteit en vriendschap binnen de fractie bleken ook tegen dit oproertje bestand. De sfeer bleef ondanks het incident uitstekend.

Er is veel meer over Van Riel te vertellen, over zijn originele, soms controversiële ideeën, over de felle manier waarop hij sommige socialisten kon attaqueren, over zijn huiselijk leven te midden van duizenden boeken, over zijn grote historische kennis en belangstelling. Het typeert allemaal deze intelligente, erudiete man, deze kleurrijke persoonlijkheid, deze belangrijke politicus. Maar liever dan hier in extenso op in te gaan zou ik willen besluiten met een citaat uit de brief van 2 juni 1976, waarin hij mededeling deed van zijn uittreden uit de Eerste Kamer: „Een mens behoort als een schaduw te komen en te gaan en het oordeel ligt slechts, indien de betrokkene iets van enig belang presteerde, bij de geschiedschrijving. Premature beschouwingen, voordat de archieven opengaan, zijn in mijn ogen niet zinvol”.

Met meer dan gewone belangstelling kan het opengaan van de archieven van mr. H. van Riel tegemoet worden gezien.

Ik ben Harm van Riel dankbaar voor wat hij voor het liberalisme in Nederland, voor de VVD en voor mijn persoonlijke politieke vorming heeft betekend.

Hij ruste in vrede.

Regering herdenkt Haya van Someren

Na het overlijden van mevrouw Van Someren, voorzitter van de VVD-fractie in de Eerste Kamer, is zij op 18 november 1980 in de Eerste Kamer herdacht. Op de tribune waren aanwezig haar echtgenoot, mr. J. van Someren en haar zoon Bart, geflankeerd door de voorzitter van de partij en van de Tweede-Kamerfractie, alsmede de vrijwel voltallige Tweede-Kamerfractie van de VVD. In het vorige nummer van Vrijheid en Democratie, dat op die datum verscheen, is de rede van de voorzitter van de Eerste Kamer, prof. dr. Th. L. M. Thurlings, opgenomen. Namens de regering was de minister-president, mr. A. A. M. van Agt, naar de Eerste Kamer gekomen. Hij sprak de navolgende woorden ter nagedachtenis van mevrouw Van Someren uit:

Meneer de voorzitter, namens de regering sluit ik mij aan bij de woorden die u zojuist hebt gesproken ter nagedachtenis van mevrouw Van Someren. Aan deze Kamer, aan de Nederlandse politiek in het algemeen is een markante en bruisende persoonlijkheid ontvallen. Vele jaren lang en in diverse belangrijke functies heeft zij mede het gezicht van haar partij bepaald. Zij was de eerste vrouw die partijvoorzitter werd in ons land.

In de afgelopen dagen is vaak en terecht de totale toewijding gememoreerd waarmee zij het politieke, vooral het parlementaire werk verrichtte. Haar opvallende debuut maakte zij aan de overzijde van het Binnenhof bij de behandeling van de Mammoetwet. Het getuigde van politieke moed, die in haar politieke leven kenmerkend zou blijven, dat zij als jong kamerlid over een zo gecompliceerde problematiek in het strijdperk trad met een slagvaardig en scherpzinnig minister. Daarmee verwierf zij aanstonds een in het oog vallende plaats in de

politiek. Die plaats heeft zij behouden, ook in de laatste jaren, toen haar ziekte bezig was haar te slopen.

Zij was een gedrevene in de politiek, strijdbaar, immer in de weer voor de verwezenlijking van haar idealen in elke functie die zij te vervullen kreeg. Onderwijs en cultuur hadden haar allereerste belangstelling. Haar opvattingen droeg zij met beslistheid, soms een zekere felheid uit, maar respect voor de politieke tegenstander en sportiviteit bleven het waarmerk van haar gedrag. Haar laatste jaren heeft zij voor een belangrijk deel gewijd aan activiteiten van de Eerste Kamer, waar zij als eerste van de fractie van de VVD een vooraanstaande plaats innam. Zij heeft faam verworven in deze Kamer en groot ontzag, een enkele maal ook verdriet met name toen haar stemgedrag enkele jaren geleden aanleiding gaf tot commentaren die haar diep troffen.

Naar menselijke maatstaven heeft zij te vroeg afscheid moeten nemen van het leven dat haar zo dierbaar was en dat zij intens heeft beleefd. Gisteren hebben zeer velen haar in Rotterdam de laatste eer bewezen. In herinnering zullen blijven de getuigenissen die daar hebben geklonken van de bemoediging en de kracht die deze vrouw heeft gebracht aan metgezellen op haar levensweg, juist ook in de tijd waarin zij wist haar eigen dood tegemoet te gaan. Er is reden tot het verwoorden van diepe dankbaarheid, ook hier, omdat zij zich voor het welzijn van anderen geheel en al heeft ingezet.

Aan het einde van de plechtigheid van gisteren werd een lied ten gehore gebracht: „Ik had een droom”. Moge voor Haya van Someren-Downer de droom nu in vervulling zijn gegaan. Onze gevoelens van medeleven gaan uit naar haar man, naar haar zoon, naar haar familie, die zulk een zwaar verlies te lijden krijgen.

Mr. Van Riel in Eerste Kamer herdacht

Na het overlijden van mr. H. van Riel, oud-voorzitter van de VVD-fractie in de Eerste Kamer, is hij in de Eerste Kamer herdacht. Bij oud-leden dier Kamer geschiedt een dergelijke herdenking niet door een rede van de voorzitter, maar door voorlezing van een brief die de voorzitter toezendt aan de nagelaten betrekkingen. Na de voorlezing van deze brief volgt volgens besluit van de Eerste Kamer geen rede namens de regering. Tijdens het voorlezen van de brief door de voorzitter van de Eerste Kamer, prof. dr. Th. L. M. Thurlings, waren op de tribune aanwezig het overgrote deel van de Tweede-Kamerfractie van de VVD, waaronder fractievoorzitter Rietkerk, me-juffrouw mr. M. M. F. van Everdingen en de voorzitter van de partij. Achter de regeringstafel stond de heer Wiegel, die als minister van Binnenlandse Zaken samen met prof. Simons aanwezig was. De brief waarvan de

voorzitter der Eerste Kamer voorlezing deed, luidde als volgt:

Het bericht van het overlijden van de heer mr. Harm van Riel heeft de Eerste Kamer zeer getroffen. Met deze brief moge ik tot uitdrukking brengen de gevoelens van respect dezer Kamer voor deze grote parlementariër.

Vele jaren heeft de heer Van Riel als fractievoorzitter van de VVD een stempel gezet op de beraadslagingen in de Eerste Kamer. Van zijn ouderlijk huis uit had hij reeds op jeugdige leeftijd een grote politieke belangstelling meegekregen.

Zijn scherpe intellect, grote eruditie, bestuurlijke ervaring en welsprekendheid stonden borg voor het hoge niveau van zijn bijdragen aan de debatten in onze Kamer.

De heer Van Riel hield van het politieke steekspel. Zijn onafhankelijkheid van geest en politiek tempera-

ment maakten hem tot een kleurrijk en geducht tegenstander in een debat.

Oorspronkelijkheid van denken en gevoel voor tolerantie kenmerkten zijn optreden, evenals de wil om - geleid door kennis van de geschiedenis en door besef van historische betrekkelijkheid - het juiste midden te vinden. De „permissive society” wees hij van de hand, maar ook het innemen van extreme standpunten, met name op het gebied van defensie en buitenlandse zaken, terreinen waarop hij zich in het bijzonder bewoog.

Zijn kracht als politicus lag in het denken in grote verbanden en op lange termijnen. Ondanks het feit, dat zijn uitspraken soms scherp en provocerend waren, was de heer Van Riel zich steeds bewust van de betrekkelijk-

heid ervan. Volgens zijn zeggen diende zijn gelijk gezien te worden als een klein stukje gelijk in het totale mozaïek. Sprak de taal van de heer Van Riel wellicht niet de brede lagen van de bevolking aan, dan doet zulks geenszins afbreuk aan het feit dat hij in het naoorlogse Nederlandse politieke leven een markante positie heeft ingenomen. Zijn benoeming in 1977 tot ere-lid van de VVD is hiervoor illustratief.

De Eerste Kamer zal steeds met eerbied en dankbaarheid aan zijn oud-lid mr. Harm van Riel terugdenken. Het is mij een eer u deze gevoelens namens deze Kamer aldus te mogen verwoorden.

Harm van Riel - ter nagedachtenis aan een uitzonderlijk erelid

door Frits Korthals Altes

Met Harm van Riel is een uitzonderlijk liberaal, groot VVD'er en markant Nederlander heengegaan. In het naoorlogse politieke leven heeft hij grote invloed uitgeoefend zowel in Eerste Kamer, in de VVD als in het provinciaal bestuur van Zuid-Holland. Naast zijn vele politieke activiteiten was hij beoefenaar van verscheidene wetenschappen. Als historicus heeft Van Riel terecht faam verworven en veel erkenning geoogst, o.a. blijkende uit een te zijner ere samengestelde bundel van 22 geschiedkundige opstellen onder de titel „Ondernemende Geschiedenis” hem aangeboden in 1977 bij zijn afscheid als voorzitter van het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief.

Van de vele mogelijkheden die hij had zich te ontplooiën heeft hij een groot aantal tot hoge ontwikkeling gebracht, maar heel bewust besloot hij zijn vele gaven in het bijzonder ten dienste te stellen van de staatkunde en de groei en de bloei van de politieke stroming waarvan hij zich deel wist. Zijn grote redenaarstalent kwam bij hem als homo politicus het best tot zijn recht.

Vaak is Harm van Riel gekenschetst als conservatief. Een dergelijk etiket is echter te klein, te ongenueerd en te vlak om de vele facetten van zijn persoonlijkheid te kunnen weergeven. Inderdaad, Harm van Riel was gehecht aan tradities en wilde deze behouden. Hij was zeker niet iemand die voor hervormingsgezind zou willen doorgaan zonder dat hij zelf nauwkeurig zou aangeven op hervorming van wat die gezindheid dan wel gericht was. Was hij enerzijds te intelligent en te kritisch ingesteld om zich zomaar hervormingsgezind te willen laten noemen, anderzijds brachten zijn intelligentie en kritische instelling met zich mede dat hij bestaande situaties niet zo maar aanvaardde. Zijn vaak verbluffende vermogen tot

analyseren van situaties bracht natuurlijkerwijze met zich mee dat hij veranderingen kon aanbevelen indien de analyse daartoe aanleiding gaf. Zo wees hij in 1961 reeds op de noodzaak dat in ons land zwaar, vuil en onregelmatig werk veel hoger beloond moest worden en hooggekwalificeerd en aangenaam werk lager, omdat anders voor de ene soort arbeid te weinig mensen bereid gevonden zouden kunnen worden, en voor de andere meer dan nodig. Het duurde achttien jaar en twee generaties gastarbeiders voordat het Nederlandse volk zo volwassen was dat deze gedachte gemeengoed werd. Harm van Riel kon ook zijn tijd ver vooruit zijn en als gedeputeerde van Zuid-Holland (van 1954 t/m 1970) was hij een eigentijds bestuurder.

Onafhankelijk denkend, niet het stramien van de meerderheid van de partij volgend, maar zelf richting gevend, koketteerde hij nooit met zichzelf als de staatsman die eigenlijk geen partijman zou willen zijn. Integendeel, hij was partijman in de goede zin van het woord: de organisatie en de vergroting van de invloed van de VVD hielden hem voortdurend bezig. Hoewel de partij hem bij herhaling niet heeft gegeven waarop hij lange tijd aanspraak leek te hebben, bleef hij loyaal en is hij van zijn kant de partij altijd trouw gebleven. Het leek er in de periode tot 1963 immers op dat hij Oud zou opvolgen als partijvoorzitter, maar de partij wenste dat niet en besloot tot een onverenigbaarheid van de functies van fractievoorzitter in een der Kamers van de Staten-Generaal en een leidinggevende functie in het hoofdbestuur. Ook een ministerschap is hem nooit aangeboden. De angst voor zijn zeer dominerende persoonlijkheid zal daarbij ongetwijfeld een rol hebben gespeeld.

Geducht was zijn oratorisch aanvalstalent, waarmee zijn politieke tegenstander rekening moest houden - vooral

wanneer deze zelf kwaliteiten had. Meer echter moest men zich ervoor hoeden - ook in de eigen VVD-kring - met loze pretenties of onvoldoende doordachte stellingen te komen aanzetten. Met dezulken maakte Harm van Riel korte metten. Hij liet zich dan niet weerhouden door zucht naar populariteit - een eigenschap die men in de politiek nogal eens tegenkomt maar waaraan Harm van Riel geen boodschap had. Kennis, kwaliteit en karakter vormden samen zijn politieke geestesmerk.

Harm van Riel leek door zijn wijze van formuleren, het spreken in lange en samengestelde, maar altijd goedlopende volzinnen, zijn belezenheid en zijn analytisch vermogen de politieke en maatschappelijke problemen altijd cerebraal te benaderen; wie beter luisterde en hem kende ontdekte zijn geweldig temperament. Door dat temperament liet hij zich wel eens verleiden standpunten in te nemen die controverses opriepen, ook in zijn eigen partij. Hij kon zijn gehoor schokken met een scherp geformuleerd oordeel en later het effect van zijn woorden weer matigen door zijn mening te relativieren.

In tegenstelling tot deze polemische kant stond zijn vriendelijke, onderhoudende toon in de privékring, een kring die een groot aantal vrienden telde. Harm van Riel onderhield deze vriendschappen en het feit dat deze vrienden hem ook in zijn laatste levensfase zijn blijven bezoeken heeft hem behoeft voor eenzaamheid.

In de partij zijn er zeer velen die aan mr. H. van Riel - want zo werd hij aangeduid in een tijd dat het aanspreken met de voornaam alleen was voorbehouden aan persoonlijke vrienden en beroepsgenoten - grote dank zijn verschuldigd omdat hij aan hun vorming als politicus in wording heeft gewerkt. Toen de VVD in 1958 voor het eerst sterk groeide, nam mr. H. van Riel als ondervoorzitter van de partij - een functie die hij van 1949 tot 1963 vervulde - het initiatief tot „algemene oriënteringscursussen over de politiek” voor aankomend partij kader. Zijn

oud-leerlingen van toen - waaronder ondergetekende - bekleedden al spoedig en bekleden nog functies in de partij, in de besturen van provincies en het bestuur van ons land. Toch kwam er geen „school van Van Riel” tot stand en dat was tekenend voor de opzet van de politieke opvoeding die hij gaf: hij leidde op tot zelfstandig en kritisch denken en niet tot het overnemen van andermans meningen.

Een intensief besteed leven is ten einde. Daarop terugblikkend is er heel veel waarvoor de VVD hem dankbaar is. Ook al zijn velen het niet of niet altijd met Harm van Riel eens geweest - een werkelijk liberale partij mag er trots op zijn plaats te geven aan het uitzonderlijke. En de VVD mag Van Riel dankbaar zijn dat hij zijn uitzonderlijke kwaliteiten ook aan die partij ter beschikking heeft gesteld. Terecht besloot de VVD aan het eind van de politieke loopbaan van Van Riel, nadat hij twintig jaar lid van de Eerste Kamer was geweest, waarvan achttien jaar als fractievoorzitter, hem met verlening van het erelidmaatschap de erkenning te geven die hij had verdiend.

De eenheid van het liberalisme in al zijn verscheidenheid is ermee gediend wanneer in de VVD als liberale partij ruimte blijft voor de uitzonderlijke mens, ook al wordt diens inzicht niet altijd door een meerderheid gedeeld. Harm van Riel had de mogelijkheid in zich op andere terreinen dan dat van de staatkunde uit te blinken, maar hij koos de dienst aan zijn land en aan de staatkundige richting waartoe hij behoorde. Wij blijven ons hem herinneren met grote dankbaarheid voor het feit dat hij zijn grote, veel algemener dan alleen politiek-gerichte kwaliteiten ten dienste heeft gesteld van het liberalisme, dat mede door zijn inspanning en zijn toewijding de plaats en de betekenis heeft verkregen die het thans in ons land heeft.

Laatste eerbetoon aan Harm van Riel

Vele vrienden en partijgenoten hebben op 18 december in Bellevue te Assen en op de begraafplaats afscheid genomen van Harm van Riel en hem dank gebracht. Stemmingen in de Tweede Kamer maakten het helaas onmogelijk dat de Tweede-Kamerfractie aanwezig was. Alleen voor de voorzitter dier fractie kon met de ministers Tuijnman en Van Aardenne speciaal vervoer worden geregeld. Ook enkele leden van de Eerste-Kamerfractie konden ten gevolge van statenvergaderingen in hun provincies de plechtigheid niet bijwonen.

Namens de Eerste-Kamerfractie sprak de voorzitter dr. G. Zoutendijk. Hij bracht de wijze waarop mr. H. van Riel de Eerste-Kamerfractie voorzat, de leden van zijn fractie vrijliet, eigenlijk nooit iets werkelijk mis liet gaan

en achteraf in uitvoerige correspondentie aan hun politieke vorming bijdroeg in herinnering. Partijvoorzitter Frits Korthals Altes besprak de vele talenten van de heer Van Riel op tal van terreinen van wetenschap, maar vooral zijn grote verdiensten voor de VVD. „Kennis, kwaliteit en karakter vormden samen zijn politieke geestesmerk... een werkelijk liberale partij mag er trots op zijn plaats te geven aan het uitzonderlijke.”

Tenslotte sprak Hans Wiegel als politieke maar vooral als persoonlijke vriend. Hij herdacht de in de loop van vele jaren van politieke samenwerking hecht geworden persoonlijke vriendschap. „Nooit heeft iemand tussen ons een wig kunnen drijven en ook niet tussen ons en Haya van Someren, ook al is dat wel geprobeerd.”

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WAT GESCHIEDDE
OP HET BINNENHOF?

Pag. 2

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

INDONESISCH DEBAT

Het is duidelijk dat in dit nummer van ons blad een kort woord over het laatste Indonesische debat niet mag ontbreken.

Gemakkelijk heeft onze Partij, haar Voorzitter, haar vertegenwoordigers in het Parlement en haar geestesverwanten in het Kabinet het met het Indische probleem niet gehad. Wij maakten een omwenteling mede, die het aanschijn van de wereld veranderde; een deel van de directe zorgen kregen wij te dragen; in zekere zin gelukkig — wie iets kan neme de taak op zich.

Ieder deed zijn best op de plaats waar hij werd gesteld, naar vermogen en inzicht. Zeker in de aanvang was de waardering in onze

zijde, alle vragen van directe en indirecte verantwoordelijkheid, van competentie; zaken van groot belang, soms van beslissende betekenis. Te weinig ben ik echter van zulke dingen op de hoogte.

Mij gaat het in de politiek en zeker, wanneer het aangelegenheden van 's lands Bestuur betreft, in de eerste plaats om de vraag of de man, die op een post is gesteld, het land kan dienen op die plaats en onze Partij eer aan doen.

Stikker heeft een hoge functie. Hij is een liberaal van kwaliteit en ik weet ook, dat hij iemand is, die uitgaat van een levensvisie, die in wezen en achtergrond de onze is. Zijn taak is een andere dan die van Kamerlid, Partijvoorzitter of Partijbestuurder. Anders moet hij de problemen aanvatten, van zijn speciale kennis en verantwoordelijkheid uit.

Het zij uitdrukkelijk gesteld, zijn verantwoordelijkheid is een verschillende, geen hogere of lagere dan die van de Fractie.

Wij hebben de dingen, die gebeurd zijn, geloof ik te aanvaarden. Soms valt dat moeilijk, in dit geval mijzelf niet, omdat ik voor alle betrokkenen waardering heb. Oordelen zal de geschiedenis.

's-Gravenhage, 31 Mei 1950

Klein Duimpje zal de reus verslaan

U vraagt mijn inzicht over het belang der komende Statenverkiezingen, de mij geboden ruimte daarbij echter op hoffelijke wijze bekortende. Dit laatste juist ik toe; het gaat om de essentie. Voor mij nu ligt het kernpunt bij elke verkiezing gedurende dit beroerd tijdsgewricht daarin, dat het Nederlandse volk geconfronteerd wordt met het voornaamste vraagstuk, waar het voor gesteld is: zullen wij de uitmergeling van onze kracht door een gulsige fiscaliteit en de ont-rekking door naar het dwang-systeem van het Staatsocialisme drijvende of gedreven wadende groepen langer dulden. Nog drukt de zwaarste last op de middengroepen, op de bedrijfsleiders en hun medewerkers, op de ambtenaren en kantoorbedienden, de boeren, de zakenmensen, de huiselgenaren, de renteniers en de gepensionneerden: geen kleine minderheid, maar een belangrijk deel van ons volk. Verarming van het andere deel en ondergang van ons nationaal bestel zullen onvermijdelijk volgen; de middengroep is het dragende deel van ieder vrij maatschappelijk bestel. Maar lot bepaalt over opkomen of vergaan.

Ook in het Provinciaal Bestuur viert de lust tot reglementeren van bovenaf, tot het steeds verder uitcetten van de overheidstaak zijn triomphen. Daar moeten onze vertegenwoordigers strijden voor de toekomst

kring noch groot, noch algemeen; het heeft de schijn of zich in de georganiseerde liberaliteit langzamerhand, op dit punt zekere wijzigingen aan het voltrekken zijn, men meer geneigd wordt te vertrouwen, dat de stroom niet was te keren en dat alleen het graven van een geheel nieuwe bedding ons restte. Wij denken aan Lely; bouwers hebben wij in het verleden onder onze eersten geteld.

Het verval der Westerse zaken in het Oosten verbindt Nederland meer dan ooit met West-Europa, men kan zeggen met de Atlantische gemeenschap in wording; zwaar wordt dit door de militaire dreiging uit het Oosten geaccentueerd.

De grote lijnen van wat in West en Oost gebeurt zijn nu wel duidelijk; ook wat gebeuren moet? Hier spelen in de Nederlandse politiek andere factoren dan rationeel utilitaire een rol; moeten een rol spelen.

Standpunten zijn bepaald, extra- en intra parlementaire toezeggingen gedaan, die moeten worden gehonoreerd, om wier honorering onze fractie moet vragen om des rechts wille.

Van deze algemene overwegingen dient men naar mijn inzicht uit te gaan, wanneer men nadenkt over wat in de Tweede Kamer is gebeurd op 26 Mei 1950, toen de motie Oud over de toekomst van het zelfbeschikkingsrecht werd ingediend en verworpen.

Op het ogenblik, dat voor onze Fractie vaststond, dat zij het beleid der Regering inzake Indonesië en speciaal ten aanzien van de regeling van het zelfbeschikkingsrecht niet verder kon volgen, was zij in geweten verplicht daarvan te getuigen.

Deze beslissing moet alleen aan haar worden gelaten. Dit is bij uitsluiting een zaak der Fractie.

In het regerend Kabinet zit een figuur, die ons zeer na staat, Mr. Stikker.

Ik laat nu alle staatsrechtelijke punten ter

Mr. H. v. Riel conferentie-leider

Mr. H. van Riel, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en ondervoorzitter van de Partij heeft zich op verzoek bereid verklaard op 11 en 12 Maart als Conferentie-leider op de Studie-Conferentie van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D. in Woudschoten op te treden.

van ons volk. Om met succes in de aanval te kunnen gaan is een slinke fractie nodig, geacht om haar kwaliteiten, maar zeker ook: ontzien om haar aantal. Het belang van een sterke vertegenwoordiging van onze Partij in de Eerste Kamer, door de Staten gekozen, zal ieder denkend mens onmiddellijk zien. Mijn vaste overtuiging is dat onze kiezers hoofdsaken van bijzaken weten te onderscheiden en dat Klein duimpje de Reus zal verslaan.

Den Haag Mr. H. van Riel

ONZE STUDIE-CONFERENTIE TE OUD-LEUSDEN WAS DRUK BEZOCHT

Mr. Van Riel hield de eerste inleiding

Snoertjes oponthoud

Een parelsnoertje, dat tijdens de studie-conferentie te Oud-Leusden werd verloren, is terug te krijgen bij het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, Den Haag.

Grote groep, die ook in beginsel alleen voor het eigen belang opkomt. Voorbeeld: de communisten.

3. De beginselgroep.

Komt om nader uiteen te zetten redenen uitsluitend onder geheel bepaalde omstandigheden voor. Voorbeeld: de 19e eeuwse liberale...

vertrouwde, wil niet liever. Dit systeem is wel aanvaardbaar, hoewel het risico van verstarring meebrengt.

A is bestaansvoorwaarde voor moderne politieke partij, noem de spreker: een groot aantal personen dat als kiezers moet worden gebonden en als leden georganiseerd; voldoende vrijheid; een voldoende samenhangende groep, die of door eenheid van belang of door eenheid van beginsel wordt gebonden. Verder is het van belang, dat er grote problemen zijn, waarover men diametraal verschillend kan denken en waarbij beginselen (welke soms in belangen uitlopen) richtsnoer voor de oplossing behoren te zijn. Dergelijke grote vraagstukken zijn er op het gebied der binnenlandse politiek nog maar weinig. De situatie is voor de gewone burger over het algemeen te onzigtelijk en de be...

van efficiëncie die door deskundige regeling van bovenaf wordt goddand, terwille van het hogere goed: moed mogelijk zelf beslissen zonder anderen te dwingen.

Een bijkomend voordeel ligt in de selectie der elites. Ook weer als reeds gesproken komt men in de niet naar voren en dus plaats door spec...

Mr. H. van Riel sprak voor de Rotterdamse studenten

Woensdagavond, 27 October jl., sprak de onder-voorzitter der Partij, Mr. H. van Riel, in de Studentensociëteit „Hermes“ te Rotterdam voor de Liberale Studentenvereniging over het onderwerp „De geestelijke achtergrond van het liberalisme“.

Verneugend was het, dat vooral ook een groot aantal eerstejaarsstudenten van hun belangstelling blijkt gaf. Aan het slot van zijn met grote aandacht gevolgd betoog wakte de heer Van Riel de studenten op lid te worden van de actieve liberale studentenvereniging, die de actieve gemeenschappelijke studie te kunnen maken van de liberale beginselen.

Na de pauze beantwoordde de spreker een aantal principiële vragen, die door de aanwezigen waren gesteld. De vragenstukken te gecompliceerd zijn en door buitenstaanders te kunnen worden beoordeeld. Burger-zijn betekent een overtuiging hebben, maar ook het kennen van eigen capaciteiten en het weten te geven van vertrouwen. Men moet ook geleid willen worden, wanneer men niet leiden kan of niet leiden wil, omdat men andere dingen voor zich belangrijker vindt. Men moet trachten te argumenteren om tot een synthese te komen. Dat betekent bij het partijenstelsel het zoeken van een compromis. Zonder compromis geen vrijheid, want dan zou slechts één standpunt de andere overheersen. Daarom is het zoeken naar een zeker evenwicht onder de gegeven omstandigheden een ideale oplossing voor het regeersysteem in onze democratie en een zo groot mogelijk waarborg voor de vrijheid van allen. (Langdurig applaus).

Afdeling Den Haag herdacht 5-jarig bestaan van onze partij

Bezielende rede van mr. H. van Riel op zeer geslaagde bijeenkomst

Op Zaterdag 24 Januari j.l. werd, gelijk in het vorige nummer van „Vrijheid en Democratie“ door onze partijvoorzitter uitvoerig werd gememoreerd, de V.V.D. opgericht.

Ter gelegenheid van dit feit, heeft de afdeling Den Haag van onze partij op Zaterdagmiddag 24 Januari Studio eenkomst gehouden in Pulchri Studio aan het Lange Voorhout, waar velen waren bijgeënkomen om dit feit op waren bijgeënkomen om dit feit op beschelden wijze te herdenken.

Bloemen, waaronder een prachtig bloemstuk van de directie van Het Vaderland, gaven aan dit geheel een feestelijk accent.

De voorzitter van de afdeling Den Haag, mr. C. Greve, heette de aanwezigen hartelijk welkom.

Daarom waren de heer D. W. Dettmeijer, lid van het Hoofdbestuur, en wethouder van 't Hoofdbestuur, W. Koops, secr. van 't Hoofdbestuur, M. M. F. van Everdingen van Vereniging van...

Oud en dat pogingen om daaraan afbreuk te doen geen succes gehad hebben en ook nieuwe pogingen niet zullen slagen.

Hij pree in het bijzonder de actie van de V.V.D.-Tweede en Eerste Kamerfractie, die bij herhaling op de breis hebben gestaan voor het liberale beginsel.

Hij herinnerde aan de grote inwendige beroeringen, welke in de afgelopen vijf jaren de partij te doorstaan heeft gehad met betrekking tot het Indonesische vraagstuk en hoe uit de beroeringen de partij sterker naar voren is gekomen.

In zijn rede op 24 Januari heeft mr. Oud gezegd, dat het nog te vroeg was om toen reeds te zeggen, of dat een historische dag was, waarin vrijzinnig-democraten, daklozen, elkaar vonden.

Ook thans, aldus mr. van Riel, is het nog te vroeg om te zeggen, of de 24ste Januari 'n historische dag is, maar wel staat vast, dat het een historische dag is geweest, welke zijn door de toestand...

Nadat de voorzitter de inleider voor zijn scherpe analyse, getuigend van liefde voor de vrijheid en de democratie, had dank gezegd, bestond er gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heren Ir. P. C. Tirion, G. Rongh, Ch. Nijveen, Ir. A. J. Engel, H. S. Siebers, Mev. A. C. der Kinderen.

De sociologische betekenis van de politieke partij

In de wetenschap van de samenleving betekent de politieke partij een uiting van groepsvorming. Dit is een algemeen verschijnsel, dat zowel biologisch als maatschappelijk kan worden verklaard.

De politieke partij neemt geen uitzonderingspositie in. Het valt niet te ontkennen, dat ook hier het machts-element een grote rol speelt, niet zelden onder het mom van rationeel handelen. Onze sociale samenleving ver-

Op de Partijraad Utrecht 2 Oct. 1954

T. J. Twijstra

Mevr. Mr. E. A. J. Schillema
Couradi

Mr. H. van Riel

Prof. Mr. P. J. Oud

Mev. Mr. M. M. F. van
Everdingen

S. J. van den Bergh

Belangstelling voor Gesprekcentrum te Lochem overtrof alle records

Boeiende inleidingen van mr. Van Riel en ds. Van Mullem

De zo succesvol verlopen verkiezingen en de grote groei van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie maken meer dan ooit een beginning op actuele en organisatorische politieke vraagstukken noodzakelijk.

Gelukkig kan men vaststellen, dat dit besef niet alleen bij de partijleiding aanwezig is; het partijkader, de functionarissen en de leden van de vertegenwoordigende lichamen zijn er eveneens van overtuigd, dat het zaak is om de nieuwe groepen van de bevolking, die bij de laatste verkiezingen de weg naar de liberale lijsten hebben gevonden, thans de weg naar de partij te openen.

Voorzover de juistheid van deze bewering nog in twijfel mocht worden getrokken, is daar wel een einde aan gekomen tijdens het afgelopen weekeinde, toen het Liberale Gesprekcentrum, dat reeds enige keren zeer geslaagde bijeenkomsten te Lunteren heeft gehouden, in Lochem bijeenkwam om zich in het bijzonder te wijden aan het vraagstuk van de kadervorming. De belangstelling was namelijk zo groot, dat alle vorige records — die toch al hoog stonden — werden gebroken.

Het wekte dan ook geen verwondering, dat de ondervoorzitter van de partij, mr. H. van Riel, die zaterdagmiddag een inleiding hield over de kadervorming, enigszins verbouwereerd de opmerking maakte, te hebben verwacht, dat hij zijn inleiding zittende zou kunnen houden.

dig te denken en te handelen. Daarom moeten de dingen langzaam groeien.

Deze bevolkingsgroep is pas betrekkelijk kort met organiseren begonnen en komt daardoor moeilijk tot georganiseerd handelen. Maar nu zal men ook de consequenties van de organisatie moeten aan-

Onze jongeren en het Hoger Onderwijs

Belangwekkende gedachten van mr. H. van Riel

Mr. H. van Riel, lid van de Eerste Kamer en vice-voorzitter van de V.V.D., hield op vrijdag 22 augustus een radio-rede over het Hoger Onderwijs.

Wegens het grote belang van het door hem aangesneden onderwerp, dat hij ook in de Eerste Kamer reeds ter sprake bracht, laten wij gaarne het door onze geestverwant gesprokene hier woordelijk volgen.

Degenen onder U, die ons het genoegen doen regelmatig naar onze uitzendingen te luisteren, weten dat wij ons steeds bepalen tot een of ander politiek actueel onderwerp. Wij zijn daartoe wel gepoodzaakt, omdat de Regering zo weinig zandtijd tot onze beschikking stelt, helaas maar 10 minuten in de veertien dagen. Vaak zouden wij wat dieper willen ingaan op moeilijke kwesties, maar daar moet men tijd voor hebben. Een heel enkele keer is daar echter wel eens gelegenheid voor. Vanavond wil ik daarom proberen een kwestie met U te behandelen, die heel belangrijk maar zeker niet eenvoudig is.

MR. H. VAN RIEL

die, als thesaurier van de Nederlandse inzending op de Expo, zojuist een hoge Belgische onderscheiding heeft ontvangen, n.l. het Commandeurschap in de Orde van Leopold II.

Bovendien is het sociaal onrechtvaardig om jongens en meisjes met verstand en doorzettendheid te sluiten van het land, dat hun ouders geacht hebben dat de huiselijke kerk maakt hoger onderwijs succes te volgen.

Het is niet alleen de staat die speelt die een grote rol in een gezin komt, waar van beide ouders met de universiteit bekend is, is het vaak gemakkelijker heeft hij over allerlei problemen horen spreken van van academische ontwikkeling, zoals aan u ken worden behandeld. Anders te zeggen, zijn scholieren af een beetje in de theorie geweest. Zijn de ouders praktijk van het leven gemist hij dat voordeel, om noemen. Dat het kind min heeft, volgt daaruit volstrekt.

Ook zijn er jonge mensen, den duur geschikt voor de

MR. H. VAN RIEL:

Middengroepers

uit de

arbeidersklasse

in VVD opvangen

vinden om in te het Oosten en Zuid op eigen universiteits Regering aandacht

liberaal betoog onderwijs voor volk, dan zeggen de moet dat be- en wilt immers hoe kan dat een met het en, het ant- de praktisch al niet zo nieuwe uni- en van de systemen is hoeft ook Dat kan voldoen- geschikt-

voorbij! Ook slag van dit ogen-

„Het grote punt in de hele Nederlandse politiek is, of de nauwe band tussen de vakorganisaties en de politieke partijen - en dat op langere termijn gezien - wenselijk is of niet

Aldus Mr. H. van Riel tijdens een grote verkiezingsrede te Roermond

Op maandag, 29 juni j.l., werd door onze Partij een tweede openbare vergadering in zaal „Concordia“ te Roermond belegd.

Voor deze tweede openbare vergadering had de der Partij mr. H. van Riel, voorzitter van onze Eerste Kamer, als spreker uitgenodigd.

Het lid van het bestuur van de afdeling Limburg de Jonge, heeft deze vergadering gepresideerd.

Wij geven enkele kernpunten uit het betoog van d. we. Zo zei spr. o.m.:

Ze vliegen er toch niet in!

De socialistische poging, om zich plotseling tot kampioen der ongeluukden op te werpen, is bepaald grappig. Het is, naar men weet, punt 3 van het lijstje van de heer Burger.

Het kleinste kind in Nederland weet namelijk, dat wij van 1946 tot heden drie opeenvolgende socialistische ministers van Financiën hebben gehad, en dat de ongeluukden al die twaalf jaren van een overmatig deel van hun inkomen zijn beroofd; beroofd langs de wettelijke weg dan, wel te zagen nog sterker om-

nooddruft heeft met g, dat een ander het geven en zelf afstaat op een eerlijke ma-

wel verdedigen kan van een bepaalde et is de vraag, of tvaardigheid mag eerder in het nor- zijdige groepsel, door de vakorga- en terecht ook

aantal van deze maatregelen, in combinatie genomen, al of niet tot waardedaling van ons geld leiden? Dat is het punt voor sommigen, anderen zullen daar anders over denken. En nu is het meen ik de grote verdienste van het liberale Eerste Kamerlid, prof. Witteveen, dat hij deze zaak in een groot artikel in Economisch-Statistische Berichten aan de orde heeft gesteld.

M.I. zal dit artikel, wat de Duitsers noemen „epochemachend“ zijn en een heel belangrijke invloed hebben in de toe-

door mr. H. van Riel, lid van de Eerste Kamer en oud-lid van het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland

Taak van provinciale staten

Wat doen de Provinciale Staten eigenlijk?

Vele antwoorden zijn mogelijk. Mij bleef uit dat aantal voornamelijk het volgende bij.

Toen ik in 1946 voor de Partij van de Vrijheid lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland werd, leidde de fractievoorzitter, de liberale oud-minister jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, mij in die waardigheid in met de volgende woorden: „Je hoofdtak is een goed college van Gedeputeerde Staten te kiezen met het liefst een liberaal er in, en verder zoveel mogelijk je mond te houden, tenzij je ergens bepaald verstand van hebt.”

Zijn opvolger als fractievoorzitter, mr. S. J. R. de Monchy, de oud-burgemeester van Den Haag, leerde mij daarnaast dat leden van Provinciale Staten slechts iets behoorden te zeggen, wanneer het college van Gedeputeerde Staten, van liberaal standpunt uit, bepaaldelijk onjuist handelde, of een zakelijke misslag dreigde te begaan.

Ondersteunende betogen bleven

gezien ik zestien jaren Gedeputeerde van Zuid-Holland mocht zijn.

Dorsen van stro

Gepraat wordt er tegenwoordig in de Staten wel bijzonder veel en, helaas, in de vorm van wat politiek toegepaste quasi-parlementaire betogen, soms ondeskundig, meestal vervelend en onoorspronkelijk, op een ten aanzien van dat der Tweede Kamer aanzienlijk lager niveau. Voorgelezen verhaaltjes, misschien deels voorgelezen, bij socialisten e.d., op last van partijgroeperingen, deels op grond van eigen aandrang.

Toezien bij het dorsen van stro is een essentiële voor een jong statenlid.

Niemand late zich hierdoor ontmoedigen. Juist door de sobere achtergrond vindt degene, die werkelijk iets te vertellen heeft, de problemen beter kent dan een ander, een uitnemend en geïnteresseerd gehoor en trekken Gedeputeerde

zijn zij soms zeer stimulerend en initiatiefnemend opgetreden, dikwijls nadat bepaalde Gedeputeerden, op hun beurt geïnspireerd door hoofdamttenaren, de kwesties voor het eerst aansneden.

Situaties veranderen door de jaren heen.

De overgrote meerderheid der Statenleden vond de problematiek rondom de ruimtelijke ordening eerst te moeilijk en, zo zij het woord voerden, lieten zij het bij wensen en vage algemene opmerkingen. Mededenken over planologische moeilijkheden werd intussen in de laatste jaren veel algemener en men maakt in de Staten heden ten dage zéér zinvolle opmerkingen.

Een prachtig werkgebied voor een jonge liberaal.

Denk daarbij ook aan de grote behoefte aan natuurterreinen, aan recreatieparken, aan landschappelijke voorzieningen en vergeet daarbij onze landbouwers niet.

Bij de behandeling van planologische vraagstukken kregen het ambacht zomede de middenstand,

moeten van het de...
gedane onrecht te...
Luisteraars, socialistische...
tot verlaging van de belasting...
voor ongehouden zijn niet door...
het hart ingegeven, maar door...
verkiezingspun...
Slechts één partij is altijd voor...
de ongehouden opgekomen: de...
Volkspartij voor Vrijheid en De...
mocratie!

Mr. H. van Riel
in zijn radiorede van
28 november j.l.

Mr. H. van Riel uit Eerste Kamer

Mr. H. van Riel heeft op 3 juni zijn lidmaatschap van de Eerste Kamer neegelegd. Het besluit daartoe stond reeds lang vast en ruim een jaar geleden deelde hij aan enkelen ook het tijdstip van zijn aftreden mee: Na de behandeling van de begrotingen van buitenlandse zaken en defensie.

Daarmee zijn dan meteen twee onderwerpen genoemd waarover hij zijn grote kennis van zaken en inzicht in en buiten de Kamer deed gelden. Slechts twee. Want er zijn weinig onderwerpen te bedenken waarover Van Riel niet deed blijken van zijn op grote belezenheid, bronnenstudie en gesprekken met in-

siders berustende kennis en inzicht, of het nu financiële, budgettaire of monetaire politiek betrof danwel de parlementaire en partij-politieke geschiedenis, de historische ontwikkelingen binnen de Hervormde en Gereformeerde Kerken, de kennis van politieke verhoudingen in allerlei streken in ons land.

Beschrijvingsbrief voor de Buitengewone Algemene Vergadering

(58ste algemene vergadering)

te houden op zaterdag 24 januari 1981 in het Turfschip te Breda, aanvang 10.30 uur *precies* (inschrijven vanaf 9.45 uur).

Agenda

1. Opening.
2. Zo nodig: gelegenheid voor de leden van de Tweede-Kamerfractie die zich bereid hebben verklaard een kandidatuur voor een verkiesbare plaats in overweging te nemen en die overeenkomstig artikel 11.2 van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben meegedeeld dat zij in deze algemene vergadering het woord wensen te voeren, het woord te voeren en die inlichtingen te verstrekken waar de vergadering om vraagt (artikel 12.3 van voornoemd reglement).
3. Beraadslaging en besluit over de technische inrichting van de in te dienen kandidatenlijsten (artikel 12.4 van voornoemd reglement).

N.B. a. Voor de technische inrichting waartoe de verkiezingsraad heeft besloten wordt verwezen naar bijlage I.

N.B. b. Ingevolge artikel 12.5 van voornoemd reglement is voor elk besluit inzake de technische inrichting van de kandidatenlijsten dat afwijkt van een

besluit dat ter zake door de verkiezingsraad was genomen, een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte geldige stemmen vereist; bij gebreke van zodanige meerderheid blijft het besluit van de verkiezingsraad in stand en wordt dit onherroepelijk.

4. Definitieve vaststelling van de in de onderscheiden kieskringen in te dienen kandidatenlijsten (artikel 12.6 van voornoemd reglement).
N.B. c. Voor de door de verkiezingsraad opgestelde kandidatenlijsten wordt verwezen naar bijlage II.
N.B. d. Ingevolge artikel 12.7 worden deze kandidatenlijsten vastgesteld uitsluitend door over elke plaats, achtereenvolgens van de eerste tot en met de laatste, te besluiten overeenkomstig artikel 76 en de overige artikelen van Hoofdstuk XIV van het huishoudelijk reglement, met dien verstande evenwel dat voor een verandering in de door de verkiezingsraad ingevolge artikel 10.9 samengestelde lijsten een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte geldige stemmen is vereist.
5. Sluiting.

Het hoofdbestuur van de VVD:

F. Korthals Altes,

voorzitter.

W. J. A. van den Berg,

algemeen secretaris.

Hoofdpijnen stemprocedure

1. Voor wat de stemmingen in deze buitengewone algemene vergadering betreft, moge worden verwezen naar de artikelen 76 en 77 van het huishoudelijk reglement.
2. Indien de algemene vergadering voor een plaats slechts één persoon voordraagt, wordt die persoon voor die plaats definitief kandidaat gesteld (art. 76.2 h.r.).
3. Een verandering in de door de verkiezingsraad samengestelde lijst van kandidaten is slechts mogelijk met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte geldige stemmen (art. 12.7 reglement kandidaatstelling T.K.).
4. Zodra ook maar één afgevaardigde over een bepaalde plaats stemming vraagt, vindt een vrije stemming plaats, waarbij elke stem, uitgebracht op een op de groslijst voorkomende kandidaat, geldig is (art. 76.3 h.r.).
5. Behaalt bij deze eerste, vrije, stemming de door de verkiezingsraad gestelde kandidaat een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen of meer, dan vindt geen herstemming plaats en is het besluit van de verkiezingsraad onherroepelijk.
6. Behalen bij een eerste vrije stemming andere kandidaten dan de door de verkiezingsraad gestelde kandidaten meer dan een derde van de stemmen, dan wordt eerst

tussen deze kandidaten gestemd (tussenstemming) ten einde uit te maken wie van hen tegen de door de verkiezingsraad gestelde kandidaat in stemming wordt gebracht.

7. Op de tussenstemming(en) zijn de artikelen 74.2, 74.3, 74.4 en 74.5 van toepassing.

8. Na de stemming tussen de door de verkiezingsraad gestelde kandidaat en de kandidaat die door de tussenstemming(en) is aangewezen wordt laatzstbedoelde kandidaat slechts als kandidaat benoemd verklaard indien op hem ten minste twee derden van de uitgebrachte geldige stemmen zijn uitgebracht.

9. Het hoofdbestuur stelt voor dat in de algemene vergadering wordt gestemd met behulp van stemmandjes, zoals geregeld in art. 76.4 h.r.

10. Indien de algemene vergadering overeenkomstig artikel 12.7 een voorlopige kandidaat volgens het besluit van de verkiezingsraad door een andere kandidaat heeft vervangen, kan de algemene vergadering vervolgens met gewone meerderheid van stemmen besluiten dat de vervangen voorlopige kandidaat en de op deze volgende voorlopige kandidaten op de lijst één plaats naar beneden opschuiven; daarna worden de beraadslagingen en de stemmingen met inachtneming van het hiervoor bedoelde

besluit hervat, te beginnen met de plaats die volgt op de plaats waarvoor de algemene vergadering een andere kandidaat heeft gesteld dan de verkiezingsraad.

N.B. e.

De navolgende reglementsartikelen op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn verder van belang:
artikel 14 T.K.:

Uitsluiting van deelneming

14.1.

Degenen die zich overeenkomstig de bepalingen van dit reglement bereid hebben verklaard een kandidatuur voor de Tweede Kamer in overweging te nemen, zijn van elke deelneming aan de voorbereiding van de kandidaatstelling uitgesloten met ingang van de dag van dagtekening van hun bereidverklaring ingevolge artikel 3.1 onderscheidenlijk artikel 5.4 dan wel met ingang van de voordracht ingevolge artikel 5.5.

14.2.

Van de in artikel 14.1 vervatte uitsluiting zijn uitgezonderd:

1. de voorzitter van de VVD of degene die hem vervangt;
2. de voorzitters van de Tweede- en Eerste-Kamerfractie of zij die hen vervangen, zulks echter uitsluitend in vergaderingen van het dagelijks bestuur, het hoofdbestuur, de verkiezingsraad, in de algemene vergadering en in de door het dagelijks bestuur en het hoofdbestuur bijeengeroepen bijeenkomsten;
3. degenen die na de voorafgaande verkiezing van de Tweede Kamer voorzitter van de Tweede-Kamerfractie zijn geweest, zulks echter uitsluitend voor zover dit ingevolge artikel 10.4 en 12.2 nodig is;
4. degenen die hun bereidverklaring een kandidatuur in overweging te nemen schriftelijk hebben ingetrokken, of schriftelijk hebben verklaard alleen een niet-verkiezbare plaats in overweging te nemen.

artikel 76.4 h.r.:

76.4.

Gestemd wordt, overeenkomstig een daartoe door de vergadering te nemen beslissing, op de wijzen als vermeld in artikel 74.1 met dien verstande dat behoudens een aantal stemmandjes waarbij in duidelijk leesbaar opschrift de namen zijn vermeld van tijdens de beraadslaging genoemde personen en een stemmandje voor het uitbrengen van blanco stemmen, ook een stemmandje met het opschrift „overigen” wordt geplaatst, waarin door middel van stembriefjes die een duidelijke aanwijzing van een persoon moeten bevatten, stemmen kunnen worden uitgebracht op andere voor deze plaats op de kandidatenlijst of advieslijst in aanmerking komende personen dan degenen wier namen tijdens de beraadslagingen zijn genoemd; het bepaalde in het slot van artikel 72.3 en in artikel 72.4 is van overeenkomstige toepassing.

N.B. f.

Voorts wordt de aandacht van de afdelingen gevestigd op art. 20 van de statuten en op art. 49.1 t/m 49.4 van het huishoudelijk reglement van de partij, die luiden als volgt:

20.1

Het stemrecht in de algemene vergadering wordt uitgeoefend door afgevaardigden van de afdelingen.

Mededeling

Ter aanvulling op de Mededelingen van het hoofdbestuur nr. 187 kan aan de afdelingen en centrales thans worden bericht dat ook de leden van onze Eerste-Kamerfracties, de heren ir. J. Baas te Zutphen en mr. J. F. G. Schlingemann te Retranche-ment, zich bereid hebben verklaard een kandidatuur voor het lidmaatschap van de Eerste Kamer in overweging te willen nemen.

Van de staatssecretaris van CRM, de heer G. C. Wallis de Vries, is eenzelfde bereidverklaring ontvangen.

Namens het hoofdbestuur:
(W. J. A. van den Berg),
algemeen secretaris.

20.2

Voor iedere vijftig leden van een afdeling per één januari onderscheidenlijk één juli van het lopende jaar wordt één stem uitgebracht; daarbij wordt het aantal leden van elke afdeling naar boven afgerond tot vijftig of een veelvoud daarvan.

20.3

Voor afdelingen die na één januari onderscheidenlijk één juli van het lopende jaar zijn opgericht of waarvan de grenzen na die data zijn gewijzigd, wordt het aantal stemmen op de in artikel 20.2 bepaalde wijze vastgesteld op grondslag van het aantal leden dat één week voor de dag van de vergadering tot de afdeling behoort.

20.4

De aspirant-leden worden voor de bepaling van het ledental van een afdeling als bedoeld in artikel 20.2 en 20.3 buiten beschouwing gelaten.

20.5

De afgevaardigden van een afdeling worden benoemd door de ledenvergadering van die afdeling.

20.6

Iedere afgevaardigde stemt in de algemene vergadering zonder last, naar vrije overtuiging.

49.1

Bij benoeming van afgevaardigden als bedoeld in artikel 20.5 van de statuten, benoemt de ledenvergadering één of meer plaatsvervangers, al dan niet per afgevaardigde.

49.2

Indien de ledenvergadering meer dan één afgevaardigde benoemt, kan zij tevens vaststellen hoeveel stemmen iedere afgevaardigde met inachtneming van het in artikel 20 van de statuten bepaalde aantal stemmen ter algemene vergadering zal uitbrengen; toezicht op de naleving van zodanig besluit berust bij de afgevaardigden van de afdeling zelf.

49.3

Afgevaardigden kunnen hun vertegenwoordiging overdragen aan andere afgevaardigden van dezelfde of van een andere afdeling.

49.4

De voorzitter kan van iedere afgevaardigde verlangen dat deze zijn bevoegdheid aantoonst, bij gebreke waarvan de betrokken afgevaardigde geen stemmen meer mag uitbrengen.

Uitslag verkiezingsraad

13 december 1980

De verkiezingsraad heeft op zaterdag 13 december j.l. de technische inrichting voor de in te dienen kandidatenlijsten vastgesteld en de volgorde van de kandidaten die op deze lijsten zullen voorkomen, bepaald. Deze besluiten van de verkiezingsraad zijn nog niet definitief. Een buitengewone algemene vergadering die op 24 januari 1981 wordt gehouden stelt de technische inrichting en de kandidatenlijsten definitief vast. Deze vergadering kan echter slechts met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen verandering brengen in de voorstellen van de verkiezingsraad.

De technische inrichting wijkt af van het aanvankelijke advies van het hoofdbestuur, nadat het hoofdbestuur, mede op grond van de duidelijke wensen uit de partij, aan het begin van de vergadering een herzien technisch advies had uitgebracht.

Overeenkomstig dit herziene technisch advies besloot de verkiezingsraad tot de navolgende inrichting van de kandidatenlijsten.

1. Op alle in de 18 rijkskieskringen in te dienen kandidatenlijsten wordt dezelfde kandidaat op de eerste plaats gekandideerd (één lijststaanvoerder in het gehele land).
2. Op de plaatsen 2 t/m 8 zullen op alle lijsten zeven kandidaten voorkomen die in alle kieskringen dezelfde zijn, maar in de volgorde van voorkeur die de centralevergadering van de desbetreffende kamercentrale bepaalt.
3. Voor de plaatsen 9, 10 en 11 worden vier combinaties van kieskringen gevormd, waarin telkens drie - in totaal twaalf - kandidaten worden gesteld. De volgorde wordt weer bepaald door de desbetreffende kamercentrale.
4. Op de plaatsen 12 t/m 23 op alle lijsten twaalf kandidaten, op alle lijsten dezelfde en in dezelfde volgorde.

5. Op de plaatsen 24 t/m 28 twintig verschillende kandidaten, verdeeld over vier combinaties van kieskringen, per combinatie telkens in dezelfde volgorde. Aldus is het aantal kandidaten voor deze 28 plaatsen in totaal 52. Voor deze plaatsen komen alleen kandidaten in aanmerking die zich hebben bereid verklaard een kandidatuur voor een verkiesbare plaats te aanvaarden.
6. Op de plaatsen 29 en 30 in elk van de 18 kieskringen twee kandidaten die door de centralevergadering van de kamercentrale in de betrokken kieskring geacht worden in die kieskring bijzondere trekkracht te hebben.
7. De combinaties van kieskringen bleven ongewijzigd:
A: I 's-Hertogenbosch, II Tilburg, XIV Leeuwarden, XV Zwolle, XVI Groningen en XVII Assen.
B: III Arnhem, IV Nijmegen, XIII Utrecht en XVIII Maastricht.
C: V Rotterdam, VI 's-Gravenhage, VII Leiden en VIII Dordrecht.
D: IX Amsterdam, X Den Helder, XI Haarlem en XII Middelburg.

Vervolgens wees de verkiezingsraad aan de hand van een door het hoofdbestuur opgemaakt ontwerp de kandidaten aan die op de verschillende lijsten zullen voorkomen. Het hoofdbestuur had op zijn beurt het ontwerp opgesteld op grond van de van de kamercentrales ontvangen advieslijsten en de op grond daarvan berekende gewogen gemiddelden.

Omdat in een aantal media nogal wat mededelingen over deze lijst van gewogen gemiddelden en het ontwerp van het hoofdbestuur zijn gedaan die ten dele waar, ten dele niet waar en ten dele gedeeltelijk waar zijn, lijkt het de beste weg de drie lijsten naast elkaar te publiceren opdat ieder zelf zijn of haar conclusies kan trekken.

Dr. G. Zoutendijk VVD-fractie-voorzitter Eerste Kamer

De VVD-Eerste Kamerfractie heeft dr. G. Zoutendijk aangewezen als haar voorzitter. Hij volgt de in november overleden mevrouw Haya van Someren op. Vice-voorzitter van de fractie wordt drs. Y. P. W. van der Werff.

De door het overlijden van mevrouw Van Someren ontstane vacature in de fractie is inmiddels opgevuld door mr. J. F. G. Schlingemann uit Retranchement (Zeeland).

Secretaris van de fractie blijft mr. ir H. Heijne Makkreel uit Aardenhout. Tweede secretaris is drs. F. M. Feij uit Venlo.

VVD-reclame- adviesbureau NAVAR B.V.

Wij attenderen u er nogmaals op dat ons reclame-adviesbureau aan het begin van dit jaar van naam is veranderd.

Sigma-10 werd NAVAR B.V.

Adres en overige gegevens blijven onveranderd. Gaarne uw aandacht hiervoor als u met name in de verkiezingstijd rechtstreekse contacten heeft met het bureau.

	gewogen gemiddelde kamercentrales met puntental (maximaal 6540)		ontwerp hoofdbestuur	uitslag verkiezingsraad
1	H. Wiegel	6540	H. Wiegel	H. Wiegel
2 t/m 8	N. Smit-Kroes J. G. Rietkerk Ed. H. T. M. Nijpels Mw. A. Kappeyne van de Coppello R. W. de Korte G. M. V. van Aardenne A. Ploeg	6004 5848 5784 5514 5500 5468 5294	N. Smit-Kroes ¹ J. G. Rietkerk ¹ Ed. H. T. M. Nijpels ¹ A. Kappeyne van de Coppello ¹ R. W. de Korte ¹ G. M. V. van Aardenne ¹ A. Ploeg ¹	N. Smit-Kroes ¹ J. G. Rietkerk ¹ Ed. H. T. M. Nijpels ¹ A. Kappeyne van de Coppello ¹ R. W. de Korte ¹ G. M. V. van Aardenne ¹ A. Ploeg ¹
9 t/m 20	R. Braams D. J. D. Dees A. J. Evenhuis L. M. L. H. A. Hermans H. E. Koning W. F. van Eekelen J. F. Scherpenhuizen N. J. Ginjaar-Maas F. Bolkestein L. M. de Beer M. J. M. Tripels E. Verkerk-Terpstra	5178 5167 5161 5089 5017 5008 5004 4957 4888 4686 4382 4361	R. Braams ² D. J. D. Dees ² H. E. Koning ² A. J. Evenhuis ² L. M. L. H. A. Hermans ² W. F. van Eekelen ² J. F. Scherpenhuizen ² N. J. Ginjaar-Maas ² F. Bolkestein ² H. P. H. Waalkens ² L. M. de Beer ² M. J. M. Tripels ²	R. Braams ² D. J. D. Dees ² H. E. Koning ² A. J. Evenhuis ² L. M. L. H. A. Hermans ² W. F. van Eekelen ² J. F. Scherpenhuizen ² N. J. Ginjaar-Maas ² F. Bolkestein ² H. P. H. Waalkens ² G. W. Keja ² L. M. de Beer ²
21	G. W. Keja	4340	A. A. M. E. van Erp	M. J. M. Tripels
22	H. P. H. Waalkens	4335	E. Verkerk-Terpstra	E. Verkerk-Terpstra
23	H. H. Jacobse	3768	Th. H. Joekes	A. A. M. E. van Erp
24	P. M. Blauw	3731	P. M. Blauw	Th. H. Joekes
25	J. D. Blaauw	3567	G. W. Keja	P. M. Blauw
26	H. Th. M. Lauxtermann	3448	N. Rempt-Halmmans de Jongh	H. H. Jacobse
27	A. A. M. E. van Erp	3094	H. H. Jacobse	J. D. Blaauw
28	N. Rempt-Halmmans de Jongh	3008	F. G. J. Steenmeijer	N. Rempt-Halmmans de Jongh
29	F. W. Weisglas	2969	J. D. de Voogd	F. W. Weisglas
30	J. W. Remkes	2934	J. W. Remkes	F. G. J. Steenmeijer
31	A. H. Korthals	2883	A. H. Korthals	J. D. de Voogd
32	J. D. de Voogd	2723	J. D. Blaauw	J. W. Remkes
33 t/m 36	F. G. J. Steenmeijer Th. H. Joekes F. Porthoine	2419 2378 2303	H. Th. M. Lauxtermann F. W. Weisglas C. J. L. Visser-van den Berg	H. Th. M. Lauxtermann A. H. Korthals C. J. L. Visser-van den Berg
37 t/m 40	F. A. Lensing B. M. Jellema Mw. J. H. Krijnen	2039 2029 1975	F. Porthoine F. A. Lensing B. M. Jellema	F. Porthoine F. A. Lensing B. M. Jellema
41 t/m 44	J. Franssen C. J. L. Visser-van den Berg Mw. M. M. H. Kamp	1957 1842 1493	Mw. J. H. Krijnen J. Franssen Mw. M. M. H. Kamp	Mw. J. H. Krijnen J. Franssen Mw. M. M. H. Kamp
45 t/m 48	D. W. Querido R. Groothoff C. de Leve-Haagman	1403 1309 1307	D. W. Querido R. Groothoff C. de Leve-Haagman	D. W. Querido R. Groothoff C. de Leve-Haagman
49 t/m 52	J. M. van de Ven J. Vortman-van Assen A. B. I. M. Vos de Wael	1300 1256 1245	J. M. van de Ven J. Vortman-van Assen A. B. I. M. Vos de Wael	J. M. van de Ven J. Vortman-van Assen A. B. I. M. Vos de Wael
	Th. F. J. Jansen H. F. Dijkstal A. J. G. Leijten A. F. M. Krijger C. H. Bogaardt	1126 1107 867 836 776	Th. F. J. Jansen H. F. Dijkstal A. J. G. Leijten A. F. M. Krijger C. H. Bogaardt	Th. F. J. Jansen H. F. Dijkstal A. J. G. Leijten A. F. M. Krijger C. H. Bogaardt

Wegens staken van de stemmen in het hoofdbestuur werden deze kandidaten ex aequo geplaatst in een door loting bepaalde volgorde.

¹ De plaatsen 2 t/m 8 hebben gelijke rangorde en de centralevergaderingen van kamercentrales bepalen de volgorde waarin deze kandidaten op de plaatsen 2 t/m 8 op de kandidatenlijst in de betrokken kieskring zullen voorkomen.

² De plaatsen 9 t/m 20 hebben gelijke rangorde en worden in vier groepen van drie kandidaten op de plaatsen 9, 10 en 11 geplaatst op een gedeelte van de kandidatenlijsten. Daartoe zijn vier combinaties van kieskringen gevormd. Binnen elke combinatie van kieskringen is de centralevergadering van de betrokken kamercentrale bevoegd de volgorde te bepalen.

De plaatsen 2 t/m 8, 9 t/m 20 alsmede 33 t/m 36, 37 t/m 40, 41 t/m 44, 45 t/m 48 en 49 t/m 52 zijn telkens onderling van gelijke rangorde.

De kandidaten wier namen vet gedrukt zijn, zijn bewindslieden (oud-leden Tweede Kamer) respectievelijk zittende leden van de Tweede Kamer.

**Kandidatenlijst
volgens besluiten
van de
verkiezingsraad
van 13 december
1980**

A	B	ABCD	C	D
1)		Wiegel		
2)		Smit-Kroes	} In volgorde van voorkeur als door de desbetreffende kamercentrale te bepalen.	
3)		Rietkerk		
4)		Nijpels		
5)		Mw. Kappeyne van de Coppello		
6)		De Korte		
7)		Van Aardenne		
8)		Ploeg		
9) Dees ²	Braams ²		Koning ²	Van Eekelen ²
10) Evenhuis ²	Hermans ²		Ginjaar-Maas ²	Bolkestein ²
11) Scherpenhuizen ²	Waalkens ²		De Beer ²	Keja ²
12)		Tripels		
13)		Verkerk-Terpstra		
14)		Van Erp		
15)		Joeke		
16)		P. M. Blauw		
17)		Jacobse		
18)		J. D. Blaauw		
19)		Rempt-Halmmans de Jongh		
20)		Weisglas		
21)		Steenmeijer		
22)		De Voogd		
23)		Remkes		
24) Visser-van den Berg	Lauxtermann		Korthals	Lensing
25) Franssen	Portheine		Jellema	Mr. Krijnen
26) Mw. Kamp	De Leve-Haagman		Querido	Groothoff
27) Vortman-van Assen	Van de Ven		Vos de Wael	Jansen
28) Bogaardt	Krijger		Dijkstal	Leijten

29) Op de plaatsen 29 en 30 in elke kieskring twee kandidaten naar eigen voorkeur van de centrale-vergadering van 30) de kamercentrale. Zie voor verdere toelichting oorspronkelijk ontwerp (rose bijlage B).

A: 's-Hertogenbosch, Tilburg, Leeuwarden, Zwolle, Groningen en Assen

B: Arnhem, Nijmegen, Utrecht en Maastricht

C: Rotterdam, 's-Gravenhage, Leiden en Dordrecht

D: Amsterdam, Den Helder, Haarlem en Middelburg

Commissie Cumulatie Functies

Ingevolge de aanvaarding in de jaarlijkse algemene vergadering te Groningen van een amendement van de afdeling Maassluis heeft het hoofdbestuur ingesteld een Commissie Cumulatie van Functies. Deze commissie, waarvan de heer P. M. Blauw, lid van het dagelijks bestuur, voorzitter is, bestaat voorts uit A. H. Korthals, J. den Ouden, mevr. A. C. Overdijk-Back, J. W. Verbeek en W. J. Vuursteen. De commissie is geruime tijd geleden met haar werkzaamheden begonnen en hoopt in de jaarlijkse algemene vergadering 1981 verslag van

haar bevindingen te doen.

Teneinde te voldoen aan de in de aanvaarde motie uitgesproken wens naar een overzicht van de mate waarin cumulatie voorkomt heeft de commissie een dè-zer dagen bij de afdelingen geïnformeerd op welke schaal en bij welke soort van functies cumulatie voorkomt.

De commissie hoopt van vele afdelingen reacties te vernemen zodat een duidelijk overzicht aan de algemene vergadering kan worden voorgelegd.

mini oproepsysteem

Met zes „SPREKENDE” piepers

Met het „Auto Page” Mini Oproepsysteem kunnen d.m.v. 6 kleine zakontvangers, 6 personen onafhankelijk van elkaar worden opgeroepen en hen gesproken berichten/mededelingen worden doorgegeven.

Geheel compleet f 1950,— excl. BTW.

Verco handelsmaatschappij b.v. Boerenkampaan 5a, Someren, Phone: 04937-2847

VERCO

GEMEENTELIJK INTERNAAT TER APEL

(15 km van Emmen)

Capaciteit 54 jongens en meisjes.

Eénpersoonsskamers.

Intensieve individuele studiebegeleiding.

Opleidingsmogelijkheden: alle vormen van onderwijs.

Zeer goede examenresultaten.

Inlichtingen en prospectus bij de directeur, J. W. A. Vossen, Sellingerstraat 75, 9561 TA Ter Apel. Tel.: 05995 - 1642.

International Secretary Services.
Uitzendbureau voor en door secretaresses.
Kantoren te Den Haag, tel. 070-654900,
Rotterdam, tel. 010-136860,
Amsterdam, tel. 020-220644.

VLOERKLUIS

- Brand- en inbraakveilig
- in ½ dag geïnstalleerd
- Leverbaar met RONDE en VIERKANTE deur
- Meer dan 15 modellen met sleutel- of combinatieslot

BON

Voor uitgebreide documentatie stuur deze advertentie in open enveloppe met achterop uw naam en adres naar

DUJARDIN BRANDKASTEN
ANTWOORDNUMMER 24
4140 VB LEERDAM

of bel even: 03451 - 6110.

VVD

65 JAAR, EN DAN ...

pensioen. Zult u kunnen rondkomen met de helft van uw inkomen? Verhoog dus uw pensioen. U kunt een kleine koopsom storten of premie betalen, de fiscus helpt u en: **ELOUTVERZEKERINGEN - LID NVA**, Hogeweg 20, 2244 GS Wassenaar, tel. 01751 - 7900.

nim neon

PROMINENT IN LICHTREKLAME

020-733928

01621-14939

v.ostadestraat 215
AMSTERDAM

lissenveld 43
RAAMSOONKSVEER

De enige cognac die niets te verbergen heeft ... glashelder ...

Een vraaggesprek met Hans Nord, Bourgondiër

Hans Nord

Naar aanleiding van de begrotingsbehandeling van de EG in het Europees Parlement, vergelijkbaar met de algemene beschouwingen in Nederland, voerde onze Europese correspondent Florus Wijsenbeek een vraaggesprek met de Liberale woordvoerder in dit debat: Hans Nord.

F. W.: Mijnheer Nord, wij hebben zojuist de stemming over de tweede begrotingsbehandeling door het direct gekozen Europees Parlement afgesloten. De begroting is niet zoals vorig jaar verworpen maar de begroting '81 is ook nog niet rond, wat is er precies gebeurd?

H. N.: Dit Europees Parlement heeft deze begrotingsbehandeling slecht gedaan, daarmee kun je misschien wel zeggen dat we een echt Parlement geworden zijn.

Nu de Raad van Ministers een duidelijk tegemoetkomende houding aannam was het onze opzet om voor '81 een brede overeenstemming te bereiken voor drie prioriteiten. De ontwikkelingshulp, de energie en de sociale gevolgen van de staalcrisis. Wij hebben daar dit jaar veel aandacht aan besteed en je moet daar dan de budgettaire consequenties van trekken. Vooral bij die staalcrisis kun je het niet maken om wel Europees produktiebeperking op te leggen zonder ook voor de sociale gevolgen op het Europees niveau op te komen. Wij hadden voor deze zaken een verhoging van 2,5 miljard gulden gevraagd, de Raad was bereid tot 1/3 daarvan te gaan. Maar twee dagen geleden heeft er plotseling een struikroversoverval plaatsgevonden van de meerderheid aangevoerd door de socialist Dankert en de Christen-Democraat Adonino. Die zijn met het slimme, maar na enig nadenken niet juiste plan gekomen om stiekem in de aanvullende begroting van 1980 voor de hulp aan de Italiaanse aardbeving, geld te gaan halen voor 1981, zonder dat de Raad daar kon ingrijpen. Dit is bij de konijnen af en in Nederland zou dat zeker niet mogelijk geweest zijn. Hier is het ook nog maar de vraag en dan zitten we voor '81 helemaal in het puree.

F. W.: Wat betekent dit nu voor de toekomst? Heeft het Parlement zich hiermee buitenspel gemanoeuvreerd en zal het dan niet aan de verwachtingen voldoen die we er allemaal in gelegd hebben bij de Europese verkiezingen?

H. N.: Dat is een te zware conclusie. Je kunt het Europees Parlement niet alleen hieraan afmeten. De schuldgevoelens van nationale parlementen, die ook geen oplossingen voor de crisis hebben moet niet op ons afgewenteld worden, we zijn niet beter maar ook niet slechter dan zij.

F. W.: Maar wat is er dan nog voor dit Parlement te doen nu het in deze anderhalf jaar van zijn bestaan nog niet veel bereikt heeft? Zou nu misschien een naar huis sturen van de Commissie een grotere invloed op de gang van zaken kunnen verschaffen?

H. N.: Het naar huis sturen van de Commissie mag geen doel op zichzelf zijn. Ook nationaal gebeurt het naar huis sturen van een regering alleen om zwaarwegende rede-

nen. Wij Liberalen zijn beslist tevreden met de nieuwe voorzitter, Gaston Thorn. Hij is, niet ongebruikelijk, vol goede voornemens, maar het jammer is dat de Commissie niet nieuw is. Acht van de veertien leden blijven aan hun stoelen gekleefd zitten. Het wisselen van de routine van het buigen voor nationale wensen zal niet makkelijk zijn.

F. W.: Wat gaat het Parlement daaraan doen?

H. N.: Er zijn mensen die het enig zouden vinden om die Commissie naar huis te sturen voordat ze iets gedaan hebben. Zo zijn wij niet, we gaan eerst vriendelijk uitnodigen iets te doen, dan iets minder vriendelijk en tenslotte zou er een moment kunnen komen dat je het zwaarste wapen moet gebruiken. Maar er moet een duidelijke lijn zijn, waarbij het Parlement de opties met het oog op de volgende verkiezingen van '84 vastlegt.

Ons profiel moet dan ook vastliggen. Wij hebben nu eenmaal niet het laatste woord, dat wisten we in '79 ook al. Wij hebben toen het Federatieprogramma geschreven, ik gebruik het vaak in de fractie en het is dan telkens een aangename verrassing te merken hoe goed het eigenlijk is. We hoeven het dus voor de volgende ronde alleen maar een beetje bij te schaven. Dan zullen we wel duidelijk moeten maken aan de kiezer dat de mensen die verhinderd hebben om dit programma waar te maken, de nationale politici, ook door hen gekozen zijn. De kiezer moet dan een keuze doen tussen Europees en nationaal. Het zal wel even duren voordat men aan die Europese dimensie gewend is, je hebt daar met rare buitenlanders te maken, die vreemde talen spreken.

F. W.: Is dat ook waarom Europa eigenlijk zo slecht in de pers komt?

H. N.: Daar zijn drie redenen voor, ten eerste het ontbreken van één vaste zetel, ten tweede dat er voor de ingewikkelde Europese politiek toch een minimum aan technische kennis nodig is, ten derde en belangrijkste is de macht. Als die er is komen de journalisten desnoods naar Timboektoe, alhoewel dat een van de weinige plaatsen is die nog niet als zetel is genoemd. Het gaat overigens met de pers steeds beter, elke zitting komen er meer journalisten om over ons te schrijven.

F. W.: Hoe voelt u zich na achttien jaar een van de hoogste ambtenaren te zijn geweest nu als kleine zelfstandige, parlements lid?

H. N.: Heerlijk. Hele gezonde zaak, dat dikke gedoe is er nu niet meer bij. Ik was natuurlijk wel een politiek ambtenaar, niet partijpolitiek, maar voor het Parlement als geheel. Ik kom oorspronkelijk ook niet uit de ambtelijke wereld, ik ben nu terug thuis. Ik ben wel meer Bourgondiër geworden, niet alleen maar Nederlander, ik wou dan ook niet in het nationale Parlement, maar als Europeaan ben ik wel overal in Nederland geweest, en dat land voel ik echt als mijn achterban.

Van Eekelen: 'Neo-neutralisme maakt buitenlandse politiek ongeloofwaardig'

Op 25 oktober werd in Utrecht een door de Stichting VVD georganiseerde themadag Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking gehouden. Op basis van zeer goede inleidingen van staatssecretaris dr. W. F. van Eekelen en voorzitter van de partijcommissie Ontwikkelingssamenwerking ir. H. Ph. Huffnagel, werd een zeer levendige discussie - plenair en in groepen - gehouden, waaruit weer bleek dat ook in onze partij het steeds grotere belang van onderwerpen van buitenlands politieke aard wordt onderkend.

Een verslag door drs. F. W. Weisglas

Van Eekelen stelde centraal dat aan de buitenlandse politiek dezelfde beginselen ten grondslag moeten liggen als aan de binnenlandse politiek; dat de in onze nieuwe beginselverklaring genoemde „vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid” verder reiken dan onze landsgrenzen en ook uitgangspunt dienen te zijn voor een liberaal buitenlands beleid. Om aan te geven wat de hoofdpunten zijn in dat liberale buitenlandse beleid greep Van Eekelen terug op de titel van ons vorige verkiezingsprogramma „vrijheid, werk, samenwerking”. Vrijheid als voorwaarde voor menselijke ontplooiing - nationaal en internationaal -, slechts te behouden door voldoende waarborgen voor onze veiligheid te scheppen. Werk, als basis van die ontplooiing, is in een open economie als de onze (60 % van het nationaal produkt is export) sterk internationaal gericht. Alleen al om in de wereldeconomie concurrerend te blijven (of weer te worden!) dient, aldus Van Eekelen, angst voor nieuwe technische ontwikkelingen uit den boze te zijn. Samenwerking tenslotte, terecht het motto van ons nieuwe verkiezingsprogramma, is bij uitstek van toepassing in het buitenlands beleid. Er zijn steeds meer problemen die nationaal gewoon niet meer op te lossen zijn en waarvoor samenwerking met andere landen een noodzaak is.

Vrede en veiligheid

Van Eekelen spitste dit toe op internationale samenwerking op het terrein van vrede en veiligheid, waarbij hij vooral het belang onderstreepte van nauwe samenwerking met de Verenigde Staten. Europa kan alleen nooit in dezelfde mate de veiligheid beschermen die de Atlantische samenwerking in de NAVO oplevert. Terecht hekelde Van Eekelen dan ook de Franse houding van het zich steeds af willen zetten tegen de Verenigde Staten.

Naar aanleiding van ons ontwerp-verkiezingsprogramma zei Van Eekelen dat het inderdaad van groot belang is het Nederlandse eigenbelang voorop te stellen bij de doelstellingen van buitenlands beleid, mits duidelijk is dat het niet gaat om korte-termijn, puur materieel eigenbelang, maar om belang in ruimere zin, waartoe zeker ook zaken als versterking van de internationale rechtsorde, bevordering van mensenrechten en ontwikkelings-samenwerking behoren. Hij vond het erg goed dat het ontwerp-programma ook duidelijke maatstaven geeft, waar ons buitenlands beleid aan dient te voldoen: doeltreffendheid, geloofwaardigheid en betrouwbaarheid, waarbij Van Eekelen terecht onderstreepte dat voorwaarde voor realisering van al deze maatstaven de goede kwaliteit van onze inbreng in de internationale besluitvorming is en voorts dat de bereidheid tot samenwerken met anderen hier centraal dient te staan. Neo-neutralistische tendensen bij bepaalde groeperingen in Nederland (denk aan het IKV, maar ook aan PvdA en D'66) maken het buitenlands beleid ongeloofwaardig, ondeeltreffend en op de lange duur onbetrouwbaar. Dit alles wil zeker niet zeggen dat Nederland nooit ergens

voorop zou moeten lopen, integendeel, waarbij Van Eekelen als voorbeelden de ontwikkelingssamenwerking en het milieubeleid noemde.

Op deze kundige en belangrijke inleiding volgde een goede discussie, waaruit ik hier één interventie wil noemen, die van mevrouw Rejda-Kalina, die er voor pleitte om in het verkiezingsprogramma meer aandacht te geven aan de Oost-West-verhouding en met name aan de schending van mensenrechten in Oost-Europa.

Op het onderwerp Ontwikkelingssamenwerking hadden de deelnemers zich al kunnen voorbereiden door lezing van een bijzonder interessante notitie van prof. Voorhoeve, de directeur van de Teldersstichting, over de Noord-Zuid-verhouding aan het begin van de jaren tachtig. Uitgangspunt van deze notitie is dat de inrichting van het wereldeconomisch stelsel belangrijke oorzaak is van de ongelijke verhouding tussen de landen van Noord

Dr. W. F. van Eekelen

en van Zuid en dat ontwikkelingssamenwerking zich, naast de „meer traditionele” ontwikkelingshulp, moet richten op het oplossen van de structurele problemen in de wereldeconomie. Deze notitie onderstreept de juistheid van een opmerking die mevrouw Van der Meulen in de discussie maakte, namelijk dat het onderdeel ontwikkelingssamenwerking in het ontwerp-verkiezingsprogramma ten onrechte helemaal niet ingaat op deze uiterst belangrijke structurele, macro-economische kant van het ontwikkelingsvraagstuk, doch alleen gaat over ontwikkelingshulp. Een duidelijke uitnodiging tot noodzakelijke amendement!

In zijn inleiding zette ir. Huffnagel de liberale uitgangspunten voor ontwikkelingssamenwerking, zoals vervat in diverse publikaties van de Commissie Ontwikkelingssamenwerking en de Teldersstichting, nog eens op een rij. Ook wat betreft ontwikkelingssamenwerking - het woord zegt het al - is de titel van ons verkiezingsprogramma

Vervolg op pagina 21

Advies Emancipatie Commissie bevestigt rapport 'Arbeid'

door
drs. Paul Labohm,
medewerker
Teldersstichting

Het is alweer drie jaar geleden dat de Teldersstichting het rapport „Arbeid” uitbracht, dat zich sindsdien in een voortdurende belangstelling heeft (mogen verheugen, zowel binnen als buiten de VVD).

De werkgroep die in 1977 het rapport onder voorzitterschap van mr. J. G. Rietkerk opstelde, formuleerde als kern van haar visie op arbeid, dat arbeid niet beschouwd moet worden als een doel op zichzelf, maar als een onvervangbaar middel voor de zekerstelling van onze welvaart en het harmonisch functioneren van onze samenleving. De twee belangrijkste functies die arbeid vervult voor de individuele mens zijn, ten eerste de mogelijkheid tot verwerving van beloning en van een overdrachtsinkomen en ten tweede de mogelijkheid om tot individuele ontplooiing te komen. Om deze functies zoveel mogelijk tot hun recht te laten komen, bepleitte de werkgroep een beleid gericht op een zo volledig en zo volwaardig mogelijke werkgelegenheid. Deze doelstellingen werden in het vervolg van het rapport verder uitgewerkt.

De werkgroep achtte het handhaven van de huidige verdeling tussen werken en andere bezigheden geen voor altijd vaststaande doelstelling. Zij stelde dat, zolang voor het probleem van de structurele werkloosheid geen oplossing in zicht is, moet worden nagegaan of de beschikbare arbeid niet over meer mensen kan worden verdeeld. Daarbij komt eveneens tijd vrij voor verrichten van vrijwillige doch niet gehonoreerde gemeenschapstaken. Slechts door een combinatie van maatregelen kan de „volledigheid” van de werkgelegenheid worden hersteld. Daarbij is gedacht aan individuele en algemene regelingen van arbeidstijdverkorting, zoals o.a.:

- vervroegde uittreding
- deeltijdwerk en flexibele werktijden
- een tijdelijke onbetaalde onderbreking van de arbeidsperiode, bijvoorbeeld voor studie
- een algemene verkorting van de werkweek, op een zodanige wijze, dat de overheid de extra kosten tijdelijk subsidieert, totdat zij door de loonontwikkeling zijn ingelopen.

(Zie voor een uitwerking van deze gedachte het geschrift nr. 33 van de Teldersstichting „Arbeidstijdverkorting op afbetaling”. De gedachte is intussen moeilijker realiseerbaar geworden door de stagnerende economische groei en de daardoor afnemende reële loonstijging, *PILL*)

Volwaardiger arbeidsomstandigheden kunnen volgens de werkgroep bereikt worden door verbetering van de kwaliteit van de arbeid en de structuur van de arbeidsverhoudingen door:

- een verdere ontwikkeling van de participatie-verhoudingen in alle organisatorische verbanden
- bevordering van kleinschaligheid en vergroting van de betrokkenheid bij het eigen werk en het eindresultaat
- humanisering van de arbeid.

Verschillende invalshoeken

De actualiteit van de visie van de werkgroep wordt nu, drie jaar later, nog eens onderstreept door de publikatie van het laatste advies van de Emancipatie Commissie, onder voorzitterschap van Paula Wassen: „Arbeid, een visie op de maatschappelijke verdeling van betaalde en onbetaalde arbeid over vrouwen en mannen met aanzetten voor concreet beleid”. Natuurlijk lopen de gedachtingen in de beide rapporten niet overal parallel, daarvoor zijn de invalshoeken te verschillend. Maar bij lezing van het helder geschreven EK-advies valt het toch op hoe groot de overeenkomsten zijn. De emancipatiebeweging en modern-liberaal denken blijken ook hieruit dicht bij elkaar te liggen. Enkele voorbeelden:

- Het uitgangspunt van de EK is dat, pas wanneer vrouwen en mannen onder dezelfde voorwaarden arbeid kunnen verrichten - betaald en onbetaald - er gesproken kan worden van keuzevrijheid. De EK denkt daarbij aan een verdeling van alle arbeid.
- De EK stelt in haar rapport dat, wil deeltijdarbeid niet op langere duur slecht voor vrouwen uitwerken (laag-niveaubanen, slechtere rechtspositie), aan een aantal eisen zal moeten worden voldaan, zoals:
 - Een gelijke verdeling van deeltijdarbeid over vrouwen en mannen
 - Deeltijdarbeid mag niet leiden tot vermindering van het aantal arbeidsplaatsen
 - Deeltijdarbeid mag niet beperkt blijven tot kwalitatief lager werk, met slechtere rechtspositie.

Er zijn ook duidelijke verschillen en punten waar je als liberaal een vraagteken bij kunt zetten. Twee elementen vallen daarbij op:

- De positie van de kinderen
- De betaalbaarheid van de voorstellen bij economische groeistagnatie.

In het nauw

Kinderen plegen in het denken over emancipatie nogal eens in het nauw te komen. Te gemakkelijk wordt de

video-intercom deurbel

Geen ongenode bezoekers, eerst kijken wie er aan de deur is, vragen naar het doel van zijn komst, dan al of niet deur openen, eventueel op afstand met de elektrische deuropener.

De perfecte deurbel welke uw veiligheid waarborgt.

Verco handelsmaatschappij b.v. Boerenkampaan 5a, Someren, Phone: 04937-2847

VERCO

ontplooiing van de volwassenen zo centraal gesteld, dat het tekort aan ontplooiingsmogelijkheden voor het kind, die daar een gevolg van kunnen zijn, onderbelicht blijven. Uitbreiding van de voorzieningen ter verlichting van taken in het huishouden en de verzorging van kinderen, die de EK bepleit, komen daar niet voldoende aan tegemoet.

De financiële randvoorwaarden relativeren een op de toekomst gericht rapport altijd aanzienlijk. Het ontbreken van een financiële doorberekening van de verschillende voorstellen verkleint de waarde van een dergelijk advies, zeker in een tijd van neergaande conjunctuur. Dit ondanks de overtuiging van de EK dat verschillende voorstellen tot kostenbesparing en hogere produktiviteit zullen leiden.

Een gedachte domineert sterk in het advies: arbeid is meer dan alleen betaalde arbeid. Deze gedachte heeft in de afgelopen tijd in steeds bredere kring, ook de liberale, ondersteuning gekregen. Dit vooral als gevolg van het toenemen van de werkloosheid, het verschijnsel van het toenemende zwartwerken en de wetgeving over werkloosheidsuitkeringen (als werkloze mag je buitenshuis geen - betaalde of onbetaalde - arbeid verrichten). Het besef dat de verstarde arbeidsverhoudingen en de daaraan gekoppelde inkomenspatronen doorbroken moeten worden, wordt daardoor gevoed: arbeid is meer dan loon-arbeid en leven is meer dan arbeiden.

Regering en sociale partners hebben zich in de afgelopen jaren gevoelig getoond voor de gedachtenontwikkelingen, waarvan het TS-rapport en het EK-advies uittingen zijn. De regering steunt verschillende proefprojecten voor deeltijdarbeid, tweelingbanen en arbeidstijdverkorting. De Raad voor de Centrale Ondernemingsorganisaties heeft onlangs een opening gemaakt in het vastzittende overleg met de vakbonden over de arbeidstijd: het begrip „jaarlijkse arbeidsduur”. Nederland heeft in vergelijking met andere landen een hoge contractuele arbeidsduur per jaar per man: 1856 uur. Maar de effectieve arbeidsduur per jaar blijkt maar 1636 uur te zijn, vooral veroorzaakt door ziekteverzuim. De Raad stelt nu dat herverdeling van arbeid kan plaatsvinden door de invoering van deeltijdarbeid die onbeperkt variabel en dus ook omkeerbaar (d.w.z. indien nodig terugkeer naar een langere werkdag of -week) moet kunnen zijn. De deeltijd is in dit verband afgeleid van de totale arbeidsduur per jaar, waardoor er ruimte ontstaat om tegemoet te komen aan de individuele voorkeuren van de werknemers.

Het denken over arbeid en arbeidsverhoudingen zal voortduren en het belang daarvan zal groter zijn naarmate de betaalde arbeid schaarser wordt; want arbeid blijft noodzakelijk, in welke vorm ook, voor de mens zelf, voor zijn inkomen, voor zekerstelling van welvaart en welzijn en voor het harmonisch functioneren van een samenleving.

Vervolg van pagina 19

ma op zijn plaats: als ergens samen gewerkt moet worden is het wel hier: voorwaarde voor werkelijke ontwikkelingssamenwerking is dat aan beide zijden bereidheid tot inzet bestaat, aldus Huffnagel. En het gaat daarbij niet alleen om activiteiten van regeringen en andere overheids- en particuliere organisaties, maar vooral om inzet van de individuele mens, hier en in de ontwikkelingslanden. Een ander belangrijk punt dat Huffnagel noemde is dat ontwikkelingssamenwerking onderdeel is van het gehele buitenlandse beleid en dat met ontwikkelingssamenwerking geen „eigen” buitenlandse politiek gevoerd moet worden. Ik voeg daaraan toe dat ook omgekeerd het buitenlands beleid steeds rekening moet houden met de doeleinden van ontwikkelingssamenwerking, net zoals met die op het gebied van bijvoorbeeld handelspolitiek of milieubeleid. In het uiteindelijke buitenlandse beleid dienen al deze deelfacetten op harmonische wijze gecoördineerd te worden. Een laatste punt van Huffnagel dat ik wil noemen is dat die elementen in de ontwikkelingssamenwerking die gericht zijn op het bevorderen van ondernemerschap en de vrije markteconomie gestimuleerd moeten worden. In zijn inleiding wees Huffnagel er tenslotte op dat het ontwikkelingsproces taai en ingewikkeld is en dat het daarom niet aangaat om te stellen dat er de afgelopen tientallen jaren niets bereikt is; zonder ontwikkelingshulp zou de toestand in de Derde Wereld nu nog veel ernstiger zijn.

In de zeer geanimeerde discussie over ontwikkelingssamenwerking werd onder meer gesproken over het beleid inzake in ontwikkelingslanden werkzame Nederlandse deskundigen en over de rol van het Nederlandse bedrijfsleven. Men was algemeen van mening dat inschakeling van ons bedrijfsleven zoveel mogelijk dient plaats te vinden en dat de Nederlandse overheid en bedrijfsleven op het gebied van ontwikkelingssamenwerking veel meer op elkaar ingespeeld dienen te raken, maar men vond ook dat steun aan het bedrijfsleven niet in de eerste plaats de taak van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking is, maar veeleer van zijn collega's van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken.

Bij Ontwikkelingssamenwerking dient het primair te gaan om de belangen van de ontwikkelingslanden en als het bedrijfsleven daaraan kan meewerken is dat uiteraard zeer welkom.

Tenslotte werd gesproken over de vraag of Nederland bij een voortgaande economische recessie de inspanningen ten behoeve van de Derde Wereld op peil kan houden of dat daar ook bezuinigd dient te worden. Men was het erover eens dat dergelijke bezuinigingen niet moeten worden uitgevoerd, alleen al omdat de economische problemen in de ontwikkelingslanden onvergelykbaar veel erger zijn dan hier en in andere ontwikkelde landen het geval is, maar dat wel veel meer gelet moet worden op de kwaliteit en op de doelmatigheid van de hulp.

Van achter de groene gordijnen

door fractievoorzitter
Henk Krol

In de tweede week van december werden in de Tweede Kamer belangrijke beslissingen genomen.

Deze hielden verband met het feit dat Nederland op dit moment zo'n 300.000 werklozen telt. Even een stukje voorgeschiedenis over de slechte Nederlandse economie. In de afgelopen jaren hebben we met z'n allen teveel uitgegeven. Dat gebeurde niet alleen door ieder van ons maar ook door de overheid. Dat kwam door het te royaal omspringen met sociale voorzieningen maar eigenlijk ook door te hoge loonkosten van bedrijven. Iedereen leefde in feite op te grote voet. Nu die groei die dit mogelijk maakte weggevallen is, maar kosten van de lonen en van de overheid gewoon doorgaan dreigt de hele zaak spaak te lopen.

Er moet dus hoognodig bijgestuurd worden.

Iedereen zal nu een pas op de plaats moeten maken.

Met elkaar zullen we over de hele linie een offer moeten brengen om de economie weer gezond te maken.

Vooropgesteld natuurlijk dat we in de toekomst weer minder werklozen willen en weer meer werk.

Over deze problematiek ging het bij die debatten in de Tweede Kamer waarbij de heren Rudolf de Korte en Frits Portheine voor de VVD het woord voerden.

Gelukkig bleek daarbij dat het parlement in ruime meerderheid de voorstellen van dit kabinet steunde om in de loonsfeer een matiging van zo'n 2,5 procent door te voeren.

Dat zijn natuurlijk geen leuke maatregelen, want hierdoor zullen wij het volgend jaar iets minder in ons loonzakje vinden, maar het is wel een zeer verantwoorde beslissing omdat de overheid daar tegelijk een belastingverlaging tegenover heeft gesteld. Hierdoor hoeft iedereen maar een klein stapje terug.

De lagere inkomens gaan vrijwel niet achteruit. De hogere inkomens wat meer. Dat is ook redelijk omdat je van de sterkeren wat meer mag vragen dan van de zwakken.

Tijdens dit debat ging de VVD-fractie evenmin als de regering haar verantwoordelijkheid uit de weg en koos

voor loonmatiging. Dat is niet alleen goed voor het bedrijfsleven, en dus ook voor iedereen die daar werkzaam is, maar ook voor alle andere Nederlanders omdat het geld dat we met zijn allen willen besteden uiteindelijk toch daar verdient zal moeten worden.

Ondanks deze moedige beslissingen zullen we nog jaren in de problemen blijven. Dat wil ook zeggen dat we nog erg lang minder prettige tijden tegemoet gaan. Toch zijn die maatregelen nodig omdat we anders zover in de moeilijkheden wegzakken dat er op den duur helemaal niets meer te redden zou zijn.

Tijdens dit debat was het Frits Portheine die er voor zorgde dat bij al die moeilijke beslissingen de middenstanders die de afgelopen jaren al de hardste klappen kregen niet weer de zwaarste lasten op hun schouders zouden krijgen.

Mannen hèt Geschenk voor uw Vrouw

Een welkom geschenk voor iedere vrouw die graag naait.

Vele houtsoorten, past daarom in elk interieur. Praktisch

elke naaimachine kan worden ingebouwd. Geen losse rommel meer op tafel. Levering via de naaimachine handel.

Vraag kleurenfolder.

Beijer b.v. Meubelimport

Antwoordnummer 14

1130 VB Lichtenvoorde tel. 05443-2168.

Naam:

Adres:

Plaats:

Merk en type machine:

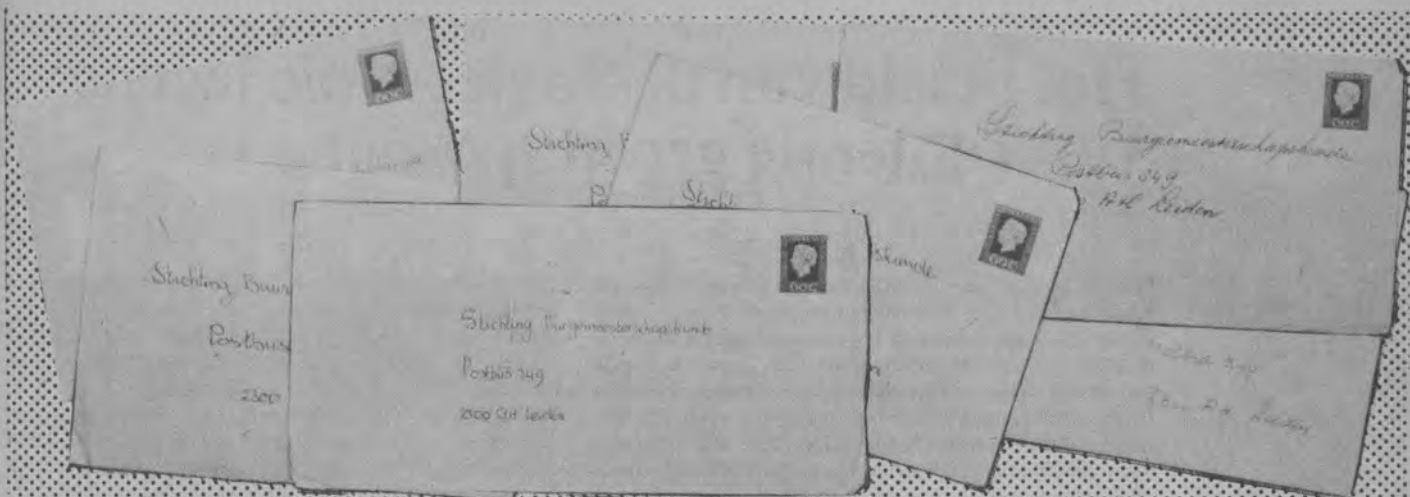
Studiedag Politiewet

Op zaterdag 14 februari 1981 organiseert de vereniging van Staten- en Raadsleden der VVD in samenwerking met de Stichting Vormings- en Scholingsactiviteiten een studiedag over de nieuwe Politiewet.

's Morgens zullen inleidingen worden gehouden, terwijl de middag met discussie wordt gevuld.

De bijeenkomst wordt gehouden in het Jaarbeurs Congrescentrum te Utrecht.

Voor nadere informatie wordt u verwezen naar het komende nummer van *Vrijheid en Democratie*.

Nee, burgemeester kunt u bij ons niet worden....

daarvoor moet u bij minister Wiegel zijn.

Maar wanneer u meer wilt weten over

- gemeentepolitiek (27 dl. f. 44,-) bestelnr. A
- de ondernemingsraad en bedrijfsdemocratisering (in voorbereiding)
- ontstaan en ontwikkeling van de verschillende politieke stromingen (8 dl. f. 41,-) bestelnr. B
- vormgeving van straat en buurt (14 dl. f. 47,-) bestelnr. C
- het huidige onderwijssysteem (15 dl. f. 52,-) bestelnr. D
- ontwikkelingssamenwerking (10 dl. f. 28,-) bestelnr. E
- het functioneren van de Europese Gemeenschappen (10 dl. f. 16,-) bestelnr. F
- de verschillende vormen van volwasseneneducatie (1 dl. f. 6,20,-) bestelnr. G
- het actuele politieke nieuws (maandblad f. 47,- p.j.) bestelnr. H

dan kunt u bij ons terecht.

Wanneer u eerst meer informatie wilt over deze en andere uitgaven, vraag dan de gratis prospectus aan.

Direct bestellen kan ook, de bon is er voor;

☐ Stuur mij uw gratis prospectus

BON

Hierbij bestel ik de volgende uitgave(n)

A B C D E F G H (omcirkel uw keuze)

Naam: _____

Adres: _____

Postcode, woonplaats: _____

STICHTING
BURGERSCHAPSKUNDE

Nederlands Centrum voor Politieke Vorming

Zijldijk 25, Leiderdorp. Telefoon (071) 89 92 72

zend deze bon in een open envelop zonder postzegel aan:
Stichting Burgerschapskunde
Antwoordnummer 235
2300 VB Leiden

VB 4.1854

Het beleid van de Sovjet-Unie jegens West-Europa

Het Wereldcongres voor Sovjet- en Oosteuropese studies, bezocht door 1100 deskundigen uit twintig landen, waar zulke uiteenlopende onderwerpen als geschiedenis, taalwetenschap, sociologie, economie, kunst, literatuur, onderwijs, geografie, recht en politiek ter sprake kwamen, werd geopend door de Bondsminister van Buitenlandse Zaken, Hans-Dietrich Genscher. Zijn toespraak was een blauwdruk van het bestaande en toekomstige buitenlands beleid. Gezien de toen op handen zijnde verkiezingen van 5 oktober, genoten zijn woorden speciale belangstelling. Genscher haalde drie thema's naar voren:

- De Ost-politiek, die voortvloeide uit het Harmel-rapport van 1968 en een onderdeel van de détente vormt
- De grotere rol van West-Duitsland in het Atlantische Bondgenootschap, teneinde de positie van West-Europa als geheel te versterken, en
- De Derde Wereld, die niet het strijdtoneel mag worden van conflicterende ideologie en systemen. Genscher benadrukte de waarde voor West-Duitsland van de Noord-Zuid-dialoog en sprak de hoop uit door grotere ontwikkelingssamenwerking de onafhankelijkheid van de Derde Wereld te versterken.

Uit Genscher's benadering bleek het evenwicht dat de Bondsrepubliek in de buitenlandse politiek nastreeft tussen de verschillende doelstellingen daarvan. Hij beperkte zich niet tot mensenrechten en internationale rechtsoorde, zoals in Nederland gebruikelijk lijkt te zijn geworden.

Indrukwekkend

Een zeer indrukwekkende rede werd door de diplomatieke veteraan George F. Kennan gehouden - één van de initiatiefnemers van het Marshall-plan en de man die direct na de Tweede Wereldoorlog als één der eersten waarschuwde tegen de opkomende Koude Oorlog. Kennan begon met de constatering, dat de machtsstructuur van de Verenigde Staten moeilijk te doorgronden is. Het State Department, Witte Huis en Congres zijn drie machtscentra waar een buitenlandse mogendheid rekening mee moet houden. De Sovjet-Unie met haar Politbureau heeft hier dan ook grote moeite mee. Bovendien is onze democratie met al haar pressiegroepen en haar open karakter moeilijk te begrijpen voor de hiërarchisch ingestelde Russen. Er heerst over en weer veel onbegrip. Zo is het voor Amerikanen en Westerlingen in het algemeen moeilijk leven met de buitensporige geheimzinnigheid en achterdocht van de Sovjet-Unie waar het vreemdelingen betreft. Men moet tot in de middeleeuwen teruggaan om deze kenmerken in die mate aan te treffen. Nog nooit in de geschiedenis, zo stelde Kennan, was een natie militair zo sterk en veilig als de Sovjet-Unie thans is, en nog nooit is het zo bezeten geweest door een veiligheidscomplex en achterdocht ten aanzien van het buitenland. Historisch gezien heeft elke

Hans-Dietrich Genscher

bewapeningswedloop geleid tot oorlog, aldus Kennan, en de huidige situatie geeft geen aanleiding te concluderen dat er van een uitzondering sprake is. Er is veel staatsmanschap nodig om de huidige bewapeningswedloop een halt toe te roepen. Voor militaire afschrikking zou 10 % van het huidige kernwapenarsenaal reeds voldoende zijn. De rest is zogenaamde 'overkill'.

Interessante voorstellen

Op de terugreis van deze conferentie werd Wenen aangedaan, waar de schrijver een zitting van de MBFR-onderhandelingen bijwoonde (de bespreking over wederzijdse, evenwichtige toepensvermindering van NAVO en Warschaupact in Centraal-Europa). Om de jarenlange impasse van het overleg te doorbreken, heeft het Westen het Warschaupact interessante voorstellen gedaan om tot een snelle afwikkeling van de zogenaamde eerste fase te komen. Het antwoord is nu aan de Sovjet-Unie, doch dit land verschuilt zich achter „eenzijdige troepenreducties” uit Oost-Duitsland, waarmee, volgens hun zeggen, ruim voldaan wordt aan fase 1 voorwaarden. De reeds jaren slepende discussie over de werkelijke troepenaantallen (in het Oostblok) moeten volgens het Westen opgelost worden door controlemaatregelen in de protocollen te verwerken. Hoewel er weinig vooruitgang valt te bespeuren in het MBFR-overleg, blijven de onderhandelingen van belang, al was het alleen maar wegens de politieke betekenis van enige consultatie tussen de NAVO en het Warschaupact.

Ten behoeve van het project van de Teldersstichting: „Het beleid van de Sovjet-Unie ten aanzien van West-Europa” nam drs. A. W. Kröner, wetenschappelijk medewerker, deel aan het tweede Wereldcongres voor Sovjet- en Oosteuropese studies te Garmisch-Partenkirchen. In het hiernaast afgedrukte artikel geeft hij zijn impressies.

De doktersrekening nóóit zelf betalen.

Ziek zijn is niet leuk. En vaak komt daarna de rekening van 't ziekenhuis, de fysiotherapeut, apotheker of huisarts op een ongelegen tijdstip. Het Noorden helpt. Altijd zeer snel en afdoende. Betaalt alle van uw paraaf voorziene nota's direkt aan b.v. uw huisarts. Bovendien is bij Het Noorden van winst geen sprake zodat u er echt van verzekerd kunt zijn dat het u een minimum aan premie kost. Een lage premie voor een meer dan uitstekende ziektekostenverzekering. En geen zorgen meer voor de ziektekosten van morgen.

Hoe 't werkt.

Aan het eind van elk jaar wordt u een voorschotpremie in rekening gebracht voor 't jaar daarop.

In termijnen betalen - zonder extra kosten - mag vanzelfsprekend ook. Eens per jaar wordt de balans opgemaakt van alle door de leden gemaakte kosten. U ontvangt dan een definitieve nota en betaalt alsnog bij òf u ontvangt terug d.m.v. een verrekening.

Voor het 4e kind geen extra kosten.

Het Noorden verzekert u 100% voor Nederland en **alle overige landen ter wereld**. (Leeftijdsgrens 55 jaar). Voor kinderen t/m 21 jaar betaalt u 1/3 van de premie, voor studerende kinderen van 22 tot 27 jaar 2/3 en voor een 4e kind onder de 22 jaar betaalt u geen premie. Wilt u zich extra verzekeren voor b.v. een 2e klas ziekenhuisverpleging dan kost dit 25% meer.

Meteen geregeld.

Het Noorden betaalt direkt en rechtstreeks de rekeningen van:

- huisartsenhulp en apothekerskosten
- specialistische hulp, w.o. kaakchirurgische ingrepen
- kraamzorg naar richtlijnen KLOZ
- ziekenhuisverpleging (inkl. alle bijkomende kosten) laagste 3e klasse, klasse 2b of 2a
- sanatoriumverpleging laagste 3e klasse
- verpleging in psychiatrische inrichting, revalidatie-inrichting en inrichting voor epileptici, laagste 3e klasse
- ziekenvervoer per taxi of ambulance
- nierdialyse thuis en poliklinisch
- uitwendige geneeswijze zoals massage, heilgymnastiek, hoogtezonbehandeling, bestralingen, fysische therapeutische hulp, enz.
- prothesen ter vervanging van ledematen (naar normen en tarieven Ver. Orthobanda)
- spraaklessen n.a.v. operaties aan keel of stembanden
- kosten voor weefseltyperingen
- kosten pacemaker
- tandheelkundige hulp voor kinderen geboren na 31/12/68 volgens richtlijnen KLOZ.

Onderlinge
Ziektekostenverzekering
Maatschappij

Het Noorden

Hoomsediep 131, 9727 GH Groningen.
Postbus 8020, 9702 KA Groningen, Telefoon 050-262858.

**Geen zorgen voor de ziektekosten van morgen.
Daar kunt u voor de volle 100% op rekenen!**

Méér inlichtingen?

Het Noorden beschikt over eenvoudige maar heldere dokumentatie. U kunt het kosteloos en vrijblijvend aanvragen.

Naam

Straat

Code/plaats

Telefoon

Verzenden in open, ongefrankeerde enveloppe. Het adres:
Het Noorden, antwoordnummer 1039,
9700 VK Groningen.

Fractie wijst beschuldiging Rooie Vrouwen over abortuswet af

De VVD-fractie wijst met verontwaardiging de beschuldiging van de hand dat zij met de aanvaarding van het wetsontwerp Ginjaar-De Ruiter haar principes geweld zou hebben aangedaan.

Voor de VVD-fractie heeft steeds voorop gestaan dat de vrouw zelf over haar noodsituatie zou dienen te beslissen. Zij heeft er onverkort aan vastgehouden dat dit principe ook duidelijk in de wetstekst tot uitdrukking zou dienen te komen. Aldus de Tweede Kamerfractie van de VVD in een antwoord op de open brief van de actiegroep „Wij vrouwen eisen”.

Bij Nota van wijzigingen is het kabinet voorts aan diverse andere VVD-wensen tegemoetgekomen, zoals die van een eenvoudiger vergunningstelsel, vermindering van de strafbaarstelling van de arts, het schrappen van het wettelijk verbod om eigen personeel in het bestuur van de instelling op te nemen en de bepaling dat een arts met gewetensbezwaren dit direct moet mededelen.

De VVD heeft concessies gedaan op het punt van de beraadstermijnen en de formulering van het Wetboek van Strafrecht. De VVD-fractie ziet in een verschil in termijnen geen principiële zaak, terwijl de voorgestelde formulering voor het Wetboek van Strafrecht geen materieel verschil opleverde ten opzichte van de thans gehandhaafde tekst.

De fractie voegt hier nog aan toe, dat over de door haar ingediende amendementen in een vroeger stadium met PvdA en D'66 overeenstemming was bereikt. Nu deze voor een belangrijk deel door het kabinet zijn overgenomen, heeft de fractie met volle overtuiging haar steun aan dit wetsontwerp gegeven.

Zij is ervan overtuigd dat hiermede een volstrekt verantwoord abortusregeling tot stand is gebracht.

Tenslotte wijst de fractie erop, dat zij haar steun heeft gegeven aan een motie om de abortus in het ziekenfondspakket op te nemen. De verwijten van de actiegroep „Wij vrouwen eisen” raken daarom kant nog wal. Aldus de VVD-fractie in een commentaar op de beschuldigingen van de actiegroep „Wij vrouwen eisen”.

Uitgangspunten

Uitgangspunten voor de VVD bij alle debatten over het abortusvraagstuk zijn steeds geweest:

- De persoonlijke verantwoordelijkheid van vrouw en arts;
- De zorgvuldigheid in de besluitvorming;
- Garanties voor de kwaliteit van de hulpverlening;
- Vrijheid van arts en verpleegkundigen om al dan niet medewerking te verlenen aan een abortus-ingreep;

In het ontwerp Ginjaar-De Ruiter werd gekozen voor een opzet die in grote lijnen voldeed aan deze uitgangspunten. Meest fundamenteel voor de VVD was de keuze voor een model van wetgeving, waarin de zorgvuldigheid van de besluitvorming centraal staat en waarin aan de vrouw die in een noodsituatie is komen te verkeren hulp moet worden verleend. Dit stond immers ook centraal in het initiatief-wetsontwerp Geurtsen/Veder-Smit uit 1975. Bezwaar had de VVD tegen het feit dat de positie van de

vrouw onduidelijk in de wetstekst was geformuleerd. Daarom was het voor de VVD cruciaal dat in de wetstekst tot uitdrukking kwam dat alleen de vrouw kan beoordelen of abortus de oplossing is voor haar noodsituatie.

Nadat de bewindslieden op dit punt het eigen oordeel van de vrouw centraal hadden gesteld, was daarmee voor de VVD de belangrijkste belemmering van principiële aard weggenomen.

Niettemin heeft bij iedere abortus-ingreep ook de arts een eigen verantwoordelijkheid, die verder gaat dan alleen de zuiver medische aspecten.

Deze benaderingswijze kwam zowel in het wetsontwerp Ginjaar-De Ruiter als in het ontwerp Veder-Smit/Geurtsen tot uiting.

Kwaliteit hulpverlening

Daarnaast had de VVD een groot aantal bezwaren tegen bepalingen in de wet die de kwaliteit van de hulpverlening zou kunnen schaden:

- De uitschakeling van de huisarts;
- De mogelijkheid dat de vrouw door de arts in onzekerheid zou worden gelaten;
- Een ingewikkeld vergunningstelsel, dat gevaren op zou leveren voor de bestaande abortus-hulpverlening;
- De strafbaarstelling van de arts;
- Ingrepen boven de 13-wekengrens zouden alleen maar in het ziekenhuis kunnen plaatsvinden en niet in een abortuskliniek.

De VVD heeft van het begin af aan geprobeerd om haar wensen zoveel mogelijk te realiseren. De onderhandelingen met PvdA en D'66 (mei-juni '80) waren erop gericht het wetsontwerp Ginjaar-De Ruiter voor een zo groot mogelijke Kamermeerderheid aanvaardbaar te maken. Hoewel er inhoudelijk overeenstemming was bereikt over een pakket van wijzigingen, werden door PvdA en D'66 de besprekingen afgebroken. Toch heeft later de VVD deze wijzigingsvoorstellen zelf ingediend.

De VVD betreurt het dat er door PvdA en D'66 - conform de afspraken van mei-juni 1980 - geen uitsluitel is gegeven of aanvaarding van deze amendementen tot steun aan deze wetsontwerpen zou leiden.

Daarom was de VVD aangewezen op kabinet en CDA om haar wensen gerealiseerd te krijgen. Uiteindelijk heeft de opstelling van de VVD geleid tot elf verbeteringen in het wetsontwerp, nl.:

1. Uitsluitend de vrouw beoordeelt of een abortus de oplossing is voor haar noodsituatie. Daarmee wordt voorkomen dat de arts op de stoel van de vrouw gaat zitten.
2. Betere bescherming van de privacy van de vrouw.
3. Ingrepen boven de 13-wekengrens kunnen ook in abortusklinieken plaatsvinden.
4. Bij verwijzing door huisarts, specialist of een arts van een hulpverleningsinstantie, gaat de beraadter-mijn direct in.

5. De arts is verplicht de vrouw binnen een bepaalde termijn uitsluitend te geven over zijn medewerking (huisarts: 3 dagen; arts, die de ingreep verricht: 5 dagen. Dit was in het PvdA/VVD-initiatiefwetsontwerp zelfs langer, nl. 8 dagen.).
6. Maximale cumulatie van beraadtermijnen is 7 dagen.
7. Arts met gewetensbezwaren dient de vrouw dit direct mee te delen.
8. Voor klinieken is geen extra vergunning nodig.
9. Het verbod om het personeel in het bestuur op te nemen is uit de wet gehaald.
10. Het bestuur van een ziekenhuis of kliniek is niet strafrechtelijk aansprakelijk voor wetsovertredingen door de arts.
12. Een arts, die de beraadtermijn overtreedt, wordt niet met hechtenis bedreigd.

Premiebetaling

Daarnaast heeft de VVD de motie van PvdA en D'66 inzake abortus in het ziekenfondspakket als logisch sluitstuk van een wettelijke regeling gesteund. Wel meent de

VVD dat hierbij een oplossing moet worden gevonden voor het vraagstuk van premiebetaling door gewetensbezwaarden.

De VVD beseft dat door aanvaarding van dit wetsontwerp niet al haar wensen zijn gerealiseerd. Op het punt van de beraadtermijnen en de redactie van art. 296 van het Wetboek van Strafrecht heeft zij concessies moeten doen.

Hierbij heeft voor de VVD zwaar gewogen dat het regeerakkoord CDA-VVD, dat gelijk was aan het regeerakkoord PvdA-CDA-D'66, maximale inspanning vroeg om de impasse waarin de abortuswetgeving al 10 jaar verkeert, te doorbreken.

Samenvattend meent de VVD dat het uiteindelijke wetsontwerp zodanig in haar richting is bijgesteld, dat het de toets van de liberale kritiek kan doorstaan. Het wetsontwerp doet recht aan het zelfstandig oordeel van de vrouw en de eigen verantwoordelijkheid van de arts. Het biedt een werkbaar kader voor de huidige abortushulpverlening en respecteert de verschillen in opvatting in de samenleving.

Beroering rond accijnsverhogingen

door mr. F. Portheine

De accijnsverhogingen voor benzine, alcohol en sigaretten als onderdeel van het dekkingsplan hebben velen in beroering gebracht, ook onze fractie.

Laat ik voorop stellen, dat ook na alle wisselende Regeringsprojecten, en ondanks de extra tegemoetkoming aan onze fractie in de ombuigings sfeer toch nog een gat van ongeveer 200 miljoen te dekken overbleef.

Wij hadden verder ombuigingen gewild waardoor geen belastingverhoging nodig was en als dan toch iets in die richting zou moeten worden gedaan gaven wij de voorkeur aan een algemene geringe verhoging van het BTW lager tarief.

Door onwil van het CDA bleek dat onmogelijk. Deze bestond het zelfs een derde tarief van de BTW voor te stellen.

Deze gedachte wijzen wij volledig af, omdat een dergelijk tarief de administratieve moeilijkheden voor midden- en kleinbedrijf zeer zou versterken. Daarom werd de BTW in Nederland tot twee tarieven beperkt: normaal en laag. Na verschillende projecten te hebben overwogen kwam de Regering veel te laat, zodat een behoorlijke behandeling eigenlijk niet mogelijk was, met het voorstel om wederom na een jaar dezelfde bedrijfssectoren te treffen met verhogingen. Wij waren zeer onaangenaam verrast door de voorstellen en deelden de verontwaardiging van met name de betrokken detailhandel.

Om kort te gaan, gelukkig hebben wij in dit debat bereikt, ook door constructieve alternatieven voor de accijnsverhogingen op tafel te leggen, dat de verhoging van de

alcoholaccijns voor de helft niet doorging, dat de betwiste navorderingsregeling werd ingetrokken, dat vervolgens voor de sigarettendetailhandel mijn motie wordt uitgevoerd die van de Regering een actief bemiddelende rol vroeg m.b.t. de margebepaling met name voor de detailhandel. Die rol brengt met zich mee, dat de Regering toezegde in het overleg met de bedrijfstakken te willen komen tot een aanzienlijk verruimde marge voor het al in een moeilijke situatie verkerende winkelbedrijf.

Dit werd verbonden met een aantal gunstige punten in de overgangsregeling, die al op onze vragen door de Regering waren toegezegd.

Tot slot nog iets over de automobielbranche. De situatie daar is slecht. De 1-cent-accijnsverhoging op benzine verslechtert de situatie. Ook was de indruk gewekt dat in deze Kabinetsperiode geen verhogingen meer zouden worden voorgesteld.

In het debat heb ik de toezegging gekregen dat de Staatssecretaris de nieuwe regeling van de Bijzondere Verbruiksbelasting, die, zoals ik voorspelde slecht inwerkt op de bedrijfstak en op de opbrengsten, zal voordragen voor herbezinning door de Regering in de zin van een eerder door mij ingediend amendement. Dit hield in een algemene, niet gedifferentieerde verhoging boven een aanschaffingsprijs van f 10.000,—.

Voor alle betrokken bedrijfstakken hebben wij in het debat dus nogal wat kunnen bereiken, waardoor wij, gezien de noodzaak tot dekking, de gewijzigde voorstellen hebben geaccepteerd.

Aandacht voor sociaal-economische sector en culturele minderheden

door Frans van Dijk
lid van de Landelijke
Commissie voor
Vorming en
Scholing en lid van
het bestuur van de
Kamercentrale Zeeland

Ook dit najaar werd door de Stichting Vormings- en Scholingsactiviteiten Vrijheid en Democratie (Stichting VVD) weer de langzamerhand traditioneel geworden Landelijke Vormingscursus (vroeger wel topkadercursus genoemd) georganiseerd, ditmaal in Hotel Klein Zwitserland te Heelsum.

In de weekenden van 4 en 5, en 18 en 19 oktober j.l. kwamen ruim zestig enthousiaste VVD-ers uit het gehele land bijeen om zich gedurende het eerste weekend te verdiepen in de problematiek van sociale-economie, terwijl men in het tweede weekend zich bezighield met culturele minderheden.

Op 4 oktober was de eerste inleider drs. G. M. V. van Aardenne, minister van Economische Zaken. Hij hield over het algemeen sociaal-economisch beleid voor 1981 een somber verhaal, waarin eerst de economische situatie in Nederland en de wereld werd geanalyseerd en vervolgens een schets werd gegeven van het beleid dat Nederland als antwoord op deze situatie zou moeten voeren.

Prof. dr. Th. A. Stevers, hoogleraar Openbare Financiën aan de Katholieke Hogeschool te Tilburg en o.m. bekend door zijn „Na Prinsjesdag in de Volkskrant” reageerde op het betoog van de heer Van Aardenne door op te merken dat bij de analyse te sterk de nadruk werd gelegd op het buitenland en te conjunctureel werd gedacht. Ook stelde spreker de grondslagen van het economisch stelsel ter discussie en vond dat de heer Van Aardenne teveel nadruk legde op het financieringsstekort.

Werkgelegenheid

Tweede Kamerlid Rudolf de Korte behandelde vervolgens de werkgelegenheid. De eerste dag werd besloten met eerst discussie in vijf werkgroepen en tenslotte met een plenaire discussie.

Op de tweede dag werden 's morgens twee inleidingen gehouden door prof. dr. S. K. Kuipers, hoogleraar Economie aan de Rijksuniversiteit te Groningen en kroonlid van de SER over „Inkomensbeleid” en door dr. J. H. J. Crijns, directeur VNO en plaatsvervangend lid van de SER, over het ondernemersstandpunt t.a.v. het inkomensbeleid, terwijl 's middags door vertegenwoordigers uit de vijf werkgroepen een rollenspel werd gespeeld, voorstellende het beraad tussen regering en Stichting van de Arbeid.

In een aantal uitstekende verhalen, ook op humoristische wijze gebracht, werden de meningen van werknemers, werkgevers en regering verkondigd.

De reacties, op hetgeen over het voetlicht werd gebracht, door prof. Kuipers en de heer Crijns kon daarop als bijzonder leerzaam worden beschouwd.

Het tweede weekend stond zoals vermeld in het teken van minderheden. Mevrouw mr. A. Kappeyne van de Copello gaf op de zaterdag van het tweede weekend een persoonlijke visie op de relatie mens-maatschappij. Prof. dr. A. J. F. Köbben, hoofd centrum van onderzoek naar maatschappelijke tegenstellingen van de Rijksuniversiteit te Leiden en bekend van de destijds in de belangstelling

staande commissie Köbben-Mantau, hield een inleiding over het onderwerp „Dilemma's ten aanzien van de emancipatie van minderheden” en drs. H. Molleman, oud-lid Tweede Kamer voor de PvdA en thans directeur coördinatie minderhedenbeleid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken over „Minderhedenbeleid in de praktijk van de landelijke overheid”.

Ook naar aanleiding van deze inleidingen weer veel gelegenheid voor discussie, waarbij o.a. aandacht werd besteed aan kiesrecht voor buitenlandse werknemers, gezinshereniging en het al dan niet laten behouden van de eigen cultuur.

Met name mevrouw Kappeyne was wel optimistisch ten aanzien van het minderhedenbeleid, hoewel zij minder enthousiast was over de manier hoe het minderhedenbeleid in Nederland wordt ervaren.

Op de laatste dag van de vormingscursus was 's morgens het Dagelijks Bestuurslid van de VVD, de heer J. Combée, wethouder in de gemeente Weert met de portefeuille Maatschappelijke Zorg en Welzijn, aan het woord die sprak over „Het minderhedenbeleid in de praktijk van een gemeente”. Interessant, omdat onder de aanwezige cursisten veel wethouders en raadsleden aanwezig waren en men kon vernemen wat men met goede voorlichting, wederzijdse acceptatie, contacten met diverse welzijns groepen en het uitvoeren van werkzaamheden door vrijwilligersorganisaties, bijv. vrouwenorganisaties, al niet kan bereiken.

Aan het slot van zijn betoog besteedde de heer Combée aandacht aan het woonwagenebeleid, waarop in de discussie daarna het meest werd ingegaan. Hij constateerde dat men in de eerste helft van deze eeuw door het „geen voeren van beleid” de woonwagenebewoners feitelijk als paria's heeft behandeld.

Tenslotte hield 's middags dr. J. de Ruiter, minister van Justitie, een inleiding over het onderwerp „de vertaling van maatschappelijke ontwikkelingen naar de wetgeving en rechtspraak, toegespitst op minderjarigen en gescheiden mensen en het gevangeniswezen”.

Ten aanzien van minderjarigen werd in het betoog en naderhand in de discussie aandacht besteed aan verlaging van de meerderjarige leeftijd van 21 tot 18 jaar en regels voor een conflict-oplossende rechter, ten aanzien van gescheiden mensen aan het omgangsrecht en ten aanzien van gevangenen o.a. aan de aard van vrijheidsbereping.

Ook ditmaal weer een goede vormingscursus, uitstekend voorbereid door Rob van der Heijden, ook goed voorgezeten door de van tijd tot tijd angstig boven een te smal podium balancerend Tweede Kamerlid Ed Nijpels en een prima onderling contact tussen de cursisten.

Hoe goed de sfeer ook buiten de cursus zelf om was, bleek wel toen men voor het tweede weekend al weer reikhalzend uitkeek naar één der aanwezigen, die ons beide avonden vergastte met een aantal uitstekende imitaties van VVD-prominenten en onze minister-president.

Stichting Vorming en Scholing komt met informatiepakket 'Energie'

Dagelijks worden wij geconfronteerd met berichten over „energie”. Begrippen als beschikbaarheid van aardolie, prijsniveaus, energiebesparing, de noodzaak tot kern-energie en energie-onderzoek zijn langzamerhand voor nagenoeg iedereen vertrouwde klanken geworden. We-nigen hebben echter een wat gedetailleerder inzicht in de mogelijkheden voor een beleid op de verschillende deelsectoren en op de onderlinge samenhang tussen die beleidspunten.

De stichting vorming en scholing wil voorzien in de dringende vraag naar informatie over de benadering van de energieproblematiek vanuit liberale kant. Daartoe heeft zij nu een documentatiepakket met daarin publikatie van liberale auteurs over deze problematiek uitgegeven. Ook zijn daarin enkele samenvattingen opgenomen van regeringsnota's en - in de uitgebreide uitgave - ook een door de staatsuitgeverij uitgegeven cijfermatig overzicht van het energiegebeuren in Nederland. Liberalen zullen zich moeten roeren in de discussies op alle fronten over energievraagstukken. Daarbij komen echter vaak moeilijk punten aan de orde die om een liberale aanpak vragen. Het documentatiepakket wil de echt in energie geïnteresseerde de gelegenheid bieden zich te verdiepen in deze punten. Zij die in een gemeenteraad of in provinciale staten zitting hebben, in forums optreden of bestuurslid zijn in een organisatie, die gaat participeren in de brede maatschappelijke discussie worden direct aangesproken door dit pakket. In wezen geeft het echter een schat van informatie voor alle belangstellenden.

Geen liberalen

Er wordt natuurlijk al erg veel over energie geschreven. Vaak hebben de auteurs echter geen liberale achtergrond en dan bestaat de kans, dat zij hun politieke voorkeuren sterk laten meespelen bij hun uitdrukkingswijze en zeker bij hun beleidsaanbevelingen. Natuurlijk hebben ook liberalen heel wat over energie geschreven. Behalve voor de vakdeskundige was dit echter veel te verspreid om op acceptabele wijze toegankelijk te zijn. Uiteraard zonder volledigheid na te streven zijn nu een aantal publikaties samengebundeld tot een handzaam geheel van ca. 76 pagina's. Daarbij is gestreefd om over alle deelsectoren van beleid tenminste één publikatie op te nemen; voorbeelden zijn energiebesparing, radioactief-afvalmateriaal, elektriciteit en internationale aspecten. Deze selectie is uitgevoerd door de energiecommissie. Door het opnemen van een trefwoordenregister is het mogelijk gemaakt om over een bepaald onderwerp snel geïnformeerd te raken. Vermeden is het om erg technische uiteenzettingen op te nemen. Politieke relevantie was een leidraad bij de selectie van de publikaties. Binnen de VVD wordt uiteraard niet over alle details van het energievraagstuk gelijk gedacht. In het pakket zijn op enkele punten dan ook verschillende nuanceringsaanbevelingen aan te treffen. Aan de liberale lezer de uiteindelijke keuze. Er zijn nadrukkelijk geen standpunten opgenomen van individuele liberalen, die sterk afwij-

ken van de hoofdlijnen van het tot nog toe door de VVD gevoerde energiebeleid. Het pakket moet duidelijkheid scheppen, niet verwarring stichten. Iedereen kan al in alle media uitgebreid kennis nemen van andersoortige standpunten, zodat er geen behoefte bestaat die ook weer in dit informatiepakket op te nemen.

Het is duidelijk, dat er zich veel afspeelt in het energiegebeuren. Dat betekent dat er telkens weer nieuwe interessante publikaties geschreven worden. Daarom zullen degenen die het informatiepakket bestellen in juni 1981 nog een aanvulling daarop met nieuw materiaal ontvangen (zonder extra kosten). De lezers van het pakket worden uitgenodigd hun wensen voor deze aanvulling kenbaar te maken; er zal dan zo goed mogelijk rekening mee worden gehouden. U kunt het pakket ontvangen door storting van de kosten op:

girorekening 4018232 t.n.v. VVD-Informatierekening te 's-Gravenhage, onder vermelding van „Energiepakket”.

De kosten zijn: f 15,— in de standaarduitvoering, en f 23,— indien het ook toezending van het boekje „Klein Vademecum voor Energie 1980” uitgegeven door de staatsuitgeverij, gewenst wordt.

VVD-burgemeesters in Delfzijl, Sluis en Warffum

Met ingang van 1 december 1980 is benoemd tot burgemeester van de gemeente Delfzijl: mr. I. W. Opstelten, aan wie gelijktijdig eervol ontslag is verleend als burgemeester van de gemeente Doorn.

De heer Opstelten (36 jaar) is lid van de VVD. Hij volgt als burgemeester van Delfzijl mr. P. Scholten op, die met ingang van 1 april 1980 is benoemd tot burgemeester van de gemeente Soest.

Met ingang van 16 december 1980 is benoemd tot burgemeester van de gemeente Warffum: de heer E. J. C. Kamerling, te Doorn.

De heer Kamerling (37 jaar) is lid van de VVD. Hij was ambtenaar ter secretarie van de gemeente Doorn.

Hij volgt als burgemeester van Warffum de heer A. Kloosterboer op, aan wie met ingang van 1 juni 1980 eervol ontslag is verleend wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Met ingang van 1 januari 1981 is benoemd tot burgemeester van de gemeente Sluis: mr. J. J. P. M. Asselbergs te Serooskerke.

De heer Asselbergs (34 jaar) is lid van de VVD. Hij is thans referendaris ter provinciale griffie van Zeeland.

Hij volgt als burgemeester van Sluis mevrouw mr. H. P. L. van den Beld op, aan wie met ingang van 1 december 1980 eervol ontslag is verleend wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

VVD-kamerlid J. D. Blaauw haalt fors uit naar de regering

door Florus Wijsenbeek

Op 24 november jl. kwam de Tweede Kamercommissie Buitenlandse Zaken in uitgebreide commissievergadering bijeen met de minister en staatssecretaris van Buitenlandse Zaken en de ministers van Economische Zaken, Financiën en Landbouw. Deze vergadering was in het bijzonder toegepast op het Nederlands voorzitterschap van de Europese Ministerraad... de eerste zes maanden van het komend jaar. Hierover was door beide bewindslieden van Buitenlandse Zaken een nota ingediend, die een catalogus was van alle taken die ons wachten onder dat voorzitterschap, maar die nauwelijks tot prioriteitsstelling kwam, laat staan tot mogelijke oplossing voor de werkelijk gigantische problemen waar de Gemeenschap voor staat.

Van alle zijden was er dan ook niet mis te verstane kritiek, van de PvdA - via Dankert, en D'66, Brinkhorst, was dat te verwachten, maar ook CDA en met name de VVD, bij monde van de heer Blaauw verweten de regering een tekortschieten van beleid. Om Blaauw te citeren: „Het Nederlandse voorzitterschap zal niet anders doen dan de bestaande betreuwenswaardige toestand consolideren. Het hele Nederlandse beleid ademt een geest uit van - het is erg jammer, maar ja, wat wilt u dat wij eraan doen. Dat is geen beleid, sterker nog, zo komen er nooit betere tijden.”

Blaauw ging daarop in zijn glashelder en scherp betoog verder in op: de positie van de Europese Commissie en de besluitvorming in het algemeen; de Europese Politieke Samenwerking (buitenlands politiek), die door de

regering nauwelijks vermeld was; het centrale probleem van de Europese begroting en de nauw daarmee verbonden herstructurering van de landbouw en de staalcrisis. De Monetaire samenwerking, het visserijbeleid werden uitvoerig door hem belicht en tenslotte vermeldde hij nog het door deze regering onvoldoende verhelpen van het grote tekort aan Nederlandse ambtenaren bij de EG en enkele „Berkhouweriaanse” punten als Europees paspoort, rijbewijs, postzegel, etc.

Mevrouw Rempt voegde daar nog het nodige aan toe over de energie, het industriebeleid, het multivezel-ackoord, het midden- en kleinbedrijf en het consumentenbeleid. Uit dit scala van onderwerpen blijkt ook hoezeer het Europees beleid zijn invloed doet gelden op alle sectoren van het nationale beleid.

Het zij mij in dit opzicht ook vergund onze partij erop te wijzen dat het Hoofdbestuur in zijn voorstel over de kandidatenlijst wel meent te moeten ingrijpen omdat bepaalde beleidssectoren in de nieuwe fractie niet voldoende vertegenwoordigd zouden zijn, maar juist nu mr. A. Geurtsen, die zowel lid van het Europees Parlement als van de Tweede Kamer is, voor het laatste niet meer kandideert, diegenen die de coördinatie tussen Europa en Den Haag op gang gebracht hebben en moeten houden heeft menen te moeten verwijderen. Het zou goed zijn als de Verkiezingsraad, meer dan het Hoofdbestuur, met de Tweede Kamercommissie van Buitenlandse Zaken, oog zou hebben voor het kapitale belang van Europa ook voor ons nationale beleid.

VVD-congres sport en recreatie in Arnhem

De Kamercentrale Gelderland organiseert op zaterdag 31 januari 1981 een congres sport en recreatie in het Huis der Provincie te Arnhem.

Het programma ziet er als volgt uit:

10.00 u. Inleiding door de heer J. A. Jager, voorzitter
Commissie Sport, Recreatie en Natuurbehoud

10.10 u. Inleiding door de heer A. A. Leeuwenhoek, lid
Commissie en voormalig lid IOC

10.30 u. Inleiding door de heer A. J. Evenhuis, lid
Tweede Kamer

10.50 u. Koffiepauze

11.15 u. Sprekershoek

12.00 u. Lunch

13.00 u. Korte inleiding door de heer W. J. Geertsema

13.15 u. Groepsdiscussies

14.15 u. Rapportage van de groepsdiscussies

14.45 u. Plenaire discussie

15.50 u. Epiloog door Erica Verkerk-Terpstra

Tijdens de drie kwartier voor de sprekershoek wordt aan negen mensen de gelegenheid geboden hun eigen bijdrage te leveren, welke meegenomen kan worden in de groepsdiscussie.

Mocht u hiervoor in aanmerking willen komen, gelieve u dit op onderstaande strook te vermelden.

De kosten bedragen: f 25,— per persoon

f 15,— voor tweede en meerdere

deelnemers uit het zelfde gezin

f 10,— voor JOVD-leden

Inschrijfbon Arnhem

De heer/mevrouw:

adres:

postcode:

plaats:

neemt deel aan het congres Sport en Recreatie op 31 januari 1981 in het Huis der Provincie te Arnhem en wenst wel/niet in aanmerking te komen voor de Sprekershoek.

Inzenden (met cheque of girokaart) aan secr. KC, Rozenhoflaan 12, 7201 AV Zutphen.

UITERSTE DATUM VAN AANMELDING:
20 januari 1981

Drukkerij van Rossum BV te Utrecht liet zijn wanden en plafond spuiten met SURFAKOTE MUURCOATING.

De coating werd zeer snel aangebracht, zodat het werk in de drukkerij minimaal gestagneerd werd.

Surfakote muurcoating gaat condensvorming tegen, werkt geluidsisolerend en is in vele texturen en kleuren te krijgen.

Sinds 1960 werden in ons land vele duizenden wanden en plafonds met Surfakote gespoten.

Surfakote muurcoating is een uitstekende investering, daar de coating 20 à 30 maal dikker is dan een gewone verflaag en het in één keer wordt aangebracht. Surfakote is niet duurder dan goed schilderwerk en het gaat veel langer mee: 10 JAAR GARANTIE.

Ook de winterschilderpremie van f 33,— per man per dag is bij Surfakote van toepassing.

Vraag vrijblijvend dokumentatie bij de Surfakote-fabriek BV Schuytvlot, Postbus 8, 3417 ZG Montfoort. Tel. 03484 - 1587.

EEN UITGEBREIDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING TEGEN DE LAAGST MOGELIJKE PREMIE NU VOOR IEDEREEN BIJ HET ANKER

Voorschotpremie over 1980

Volwassenen	f 86,— p.m.
Eerste en tweede kind (t/m 18 jaar)	f 43,— p.m.
Ieder volgend kind	f 21,50 p.m.

Termijnbetalingen zonder extra kosten

Het Anker u.a.

Onderlinge Ziektekostenverzekering Maatschappij

VERZEKERT ZIEKTEKOSTEN BETROUWBAAR EN BETAALBAAR

Noorderstationsstraat 53
9716 AR GRONINGEN
Telefoon 050-717616

BON

V.V.D.

Ik wil meer weten over de betrouwbare en betaalbare ziektekostenverzekering van Het Anker. Stuur mij vrijblijvend uitvoerige inlichtingen.

Acceptatiegrens tot 60 jaar.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/Woonplaats: _____

Telefoon: _____

Leeftijd man: _____ jr. vrouw: _____ jr.

Aantal kinderen boven 19 jaar: _____ onder 19 jaar: _____

in een ongefrankeerde envelop
zenden aan:

Het Anker u.a.

Antwoordnummer 254
9700 VE GRONINGEN

Vrouwen van Belgische zusterpartij in Brussel bijeen

door
Nella Lazar-Schilthuis

Op uitnodiging van het bestuur van de Vereniging van Vrouwen in de Partij voor Vrijheid en Vooruitgang (onze Vlaamse zusterpartij) woonden mevrouw Alie C. van Wijngaarden en uw verslaggeefster op 22 november een vergadering in Brussel bij van deze vereniging.

Na het huishoudelijke gedeelte met statuten-wijziging, verslagen van secretaresse en penningmeesteres en bestuursmutaties werden enige spreekbeurten gehouden die hartverwarmend waren. De aanwezigheid van enige PVV-prominenten, onder wie de heer Willy de Clercq - partijvoorzitter - was mede aanleiding tot het benadrukken van enige knelpunten binnen deze vrouwenorganisatie, waartoe de financiële perikelen behoren.

De Vlaamse liberale vrouwen kennen een Socio-culturele vereniging voor liberale dames. Deze ontstond een aantal jaren geleden uit verschillende liberale damesclubs, die op maatschappelijk en cultureel gebied werkzaam waren. Om lid te worden van deze socio-culturele vereniging behoeft men geen lid van de PVV te zijn. Andersom echter worden wel veel PVV-leden gerecruteerd uit de S.C.-vereniging, welke activiteiten bestaan uit lezingen, uitstapjes, gezellige bijeenkomsten e.d.

Te vergelijken met onze Advies Raad kennen de PVV-vrouwen het Politiek Bureau, dat wordt gevormd door de voorzitters der zes Vlaamse provincies en hun plaatsvervangsters.

De aftredend voorzitter mevrouw Lucienne Herman-Machielsen nam als eerste het woord. Zij was gedurende vier maanden staatssecretaris geweest in het kabinet-Martens, waarin ook de liberalen korte tijd zitting hadden: thans is zij gewoon mandataris. Zij heeft binnen de Senaat (Eerste Kamer) een coöptief zetel, d.w.z. dat zij niet genoeg stemmen verwierf om een zetel te veroveren, maar door haar bijzondere kwaliteiten deze toch verwierf. Naar mij werd medegedeeld gaat deze mogelijkheid in België hoogstwaarschijnlijk verdwijnen. In haar rede stelde mevrouw Herman o.m. dat de strijd om gelijkberechtiging nog lang niet gestreden is, evenmin als de liberale strijd.

Wel wordt vooruitgang geboekt op sommige terreinen der wetgeving, zoals bij het huwelijksgoederenrecht, maar de kansen voor vrouwen op promotie en vooruitgang in het beroep zijn nog lang niet gelijk. Allermist nu de werkloosheid steeds stijgende is en vooral onder vrouwen (te) veel slachtoffers maakt. Vrouwensolidariteit is hierom geboden en op beleidsniveau een „must”. In patroonsverenigingen en syndicaten zijn de vrouwen nog slecht vertegenwoordigd, het zwaartepunt ligt momenteel bij de sociaal-economische problematiek. Hierbij zullen ook de liberalen geconfronteerd worden met de (veronderstelde) verworvenheden van de vrouw. Hieraan kan en mag niet getornd worden: „Alleen samen zijn de PVV-vrouwen sterk!”

De volgende spreekster was de pas met overgrote meerderheid gekozen voorzitter, Annemarie Neyst. Een jonge vrouw met reeds ruime politieke ervaring. Zij beloofde met zichtbare ontroering haar leden: „Ik zal

mijn uiterste best doen,” waarna zij constateerde, dat het niet goed gaat met de vrouwen. Ze worden massaal werkloos en massaal verdacht van sociale fraude. (Na drie maanden werken heeft in België ook een vrouw recht op „levenslange” werkloosheidsuitkering. Daarvan wordt al sinds jaren nogal wat misbruik gemaakt, hetgeen steeds oogluikend werd toegelaten. Nu wordt daar plotseling het mes in gezet.)

Vaak wordt de werkende vrouw ervan beticht werk van de man „af te pakken”. Maar ook de vrouw thuis draagt het gewicht van de crisis, want als in het huishouden de financiële eindjes moeilijker aan elkaar te knopen zijn, zal de huisvrouw het eerst op zichzelf bezuinigen: een jurkje minder, een cursus minder, een keertje minder naar de kapper, waardoor zij nog meer aan haar huis wordt gekluisterd. In het beleidsniveau echter vindt men bijna geen vrouwen!

Ontneemt men de werkloze gehuwde vrouw naar uitkering, dan ontnemt men haar de economische zelfstandigheid. Krachtig waarschuwde mevrouw Neyst tegen de Christelijke Volks-Partij, die verdacht veel aandacht schenkt aan het traditionele gezin. Ook van andere kanten wordt hierop ingespeeld in de vorm van allerlei tijdrovende recepten (zelf gemaakte mayonaise, mosterd) en handvaardigheden (kantklossen). Zij benadrukte het grote belang van de vrije keuze van de vrouw om al of niet buitenshuis werkzaam te zijn. Veel werkgevers en vakbondsleiders zouden graag „verloft” zijn van al die werkzoekende en werkwillige vrouwen en van de „lastige” emancipatiebeweging, die tot nadenken noodzaakt. De maatschappij echter is te belangrijk om haar alleen aan mannen over te laten en het huiselijk leven te belangrijk om het uitsluitend door vrouwen te laten bestieren. De huidige PVV dreigt het liberalisme te herleiden tot een puur economische doctrine, tot een hard en zielloos liberalisme, terwijl een werkelijk sociaal-liberalisme noodzakelijk is. De bevolking kent de economische pijn en is bereid tot een offer, mits dit rechtvaardig gespreid wordt. De zwaarste lasten dienen aan de sterkste schouders te worden opgelegd en als de kleine fraudes worden vervolgd, dienen de grote fraudes met rechtveerredige kracht te worden aangepakt!

Het liberalisme immers stoelt op het geloof in de menselijke vrijheid: vrijheid van loontrekkers, kleine zelfstandigen, werklozen, minimumloners en ook van de welgestelden.

„Al vaker werd Margaret Thatcher mij als voorbeeld gesteld. Maar Thatcher is geen liberaal, was dit nooit en zal dit nooit worden!” aldus mevrouw Neyst. De evolutie is niet af te remmen. Vroeger hebben de liberalen bij grote ontwikkelingen de trein gemist, wat electoraal gevoelige gevolgen had.

Als laatste spreekster nam onze voorzitter mr. Alie van Wijngaarden het woord. Het was harverwarmend te kunnen constateren hoe haar rede en die van de vorige spreekster elkaar aanvulden en overlaptten: liberale vrouwen gezamenlijk aan het woord over de landsgrenzen heen.

Kopij voor deze rubriek
zenden aan:
mevrouw
P. G. Lazar-Schilthuis,
Brusselsestraat 133,
6211 PD Maasricht.

Provinciale Propagandadag in Bathmen

door H. M. G. Dittmar

De KC Overijssel beet het spits af door op een koude novemberse zaterdag alle propagandisten bijeen te roepen om eens wat over de campagne te praten.

KC-propagandist Hein Waalkens had kamerleden Rudolf de Korte en Harry Waalkens gevraagd om wat politiek onder de propagandistenpet te komen steken, terwijl campagneleider Gerlof Boosman en LPC-voorzitter Coos Combeë de doeken weghaalden over campagnegeheimen.

Er waren zo'n 80 propagandamensen uit het Overijsselse bijeen en het dient gezegd: het werd een informatieve en geanimeerde dag. De stemming op dit soort bijeenkomsten is nu eenmaal wat anders dan op gewone partijvergaderingen. Hier zijn een stel praktische doeners bijeen met soms ludieke plannen. Men wil weten wanneer men kan beginnen, welke sprekers men krijgt om perfecte avonden te organiseren; wanneer de brochures en vooral het verkiezingsprogramma in druk

gereed is; hoe de VVD-affiche eruit gaat zien; wat men voor (vooral) financiële ondersteuning uit „Den Haag” krijgt en wat men zelf moet doen.

Kortom: vele vragen, waarop zo goed mogelijk geantwoord werd, terwijl over zaken waarover het partijbestuur nog niet besloten heeft, zo snel mogelijk informatie werd toegezegd middels de campagnebrieven.

De KC-Overijssel beheert haar financiën goed, want alle deelnemers werden voor de lunch uitgenodigd. Daarna speelde men een rollenspel, waarbij de kamerleden Waalkens en De Korte in de les Maatschappijleer van de plaatselijke middelbare school aanwezig waren. De „leerlingen” in de zaal waren goed op de hoogte, want zgn. vanuit de schoolbanken aangedragen, passeerden wel alle actuele politieke onderwerpen de revue, waarop de beide kamerleden hun vaak zeer snedige antwoorden steeds gereed hadden.

Een prima dag, die navolging verdient.

gast - vrijheid

05771-241-242

GRAND HOTEL DE MALLEJAN TE VIERHOUTEN (bij Nunspeet)

Het Hotel waar u zich thuis voelt

Het Hotel waarvan de medewerkers het u zo gezellig mogelijk maken

Het Hotel met het unieke diner-dansant op de zaterdagavond waar iedereen over spreekt.

Weekend arr. van vrijdag of zaterdag voor het diner tot zondag of maandag na het ontbijt. Ook voor uw langer verblijf, conferenties, vergaderingen, congressen enz., verschaffen wij u gaarne alle inlichtingen.

eatie • recreatie • recreatie • recrea

LOCHEM

Wij bieden u **gezellige bungalows** met alle moderne comfort in prachtig wandel- en fietsgebied. Ontspanning in de Achterhoekse bossen met zijn vrije landgoederen en oorspronkelijke streekplaatsen.

'De Witte Berken' - (05730) - 1308.

KLEIN - OEVER

Zorgeloze pony-vakantie in mooie natuur; binnen en buitenmanege, zwembad, sport en (samen)spel, creatief bezig zijn, buitenritten e.d.; alles onder ervaren en enthousiaste leiding. 6-15 jaar.

Inl. J. Maat, Oud-Averlaar 60, Balkbrug, 05230 - 9204.

kunst en antiek

Wij kopen of ruilen uw gouden en zilveren voorwerpen tegen de hoogste waarde in.

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Haven 1-5, SCHOONHOVEN, tel. 01823-2651.

SKIPPER CLUB CHARTER

05155-1599

Een vaarvakantie in het Friese merengebied is uniek. Wij verhuren uitstekend verzorgde nieuwe dieselmotorjachten van 7.5 tot 11 m. Vaarervaring niet noodzakelijk, uitgebreide instructie bij afvaart. Vraag gratis kleurenfolder aan.

Voor- en nazizoen korting!

Postbus 5

8650 AA IJlst (Fr.)

Crisis in besluitvorming verergerd door uitblijven economische groei

Door onze medewerker
Noortje van der Graaf

„We hebben te maken met een crisis in de besluitvorming die verergerd wordt door het ontbreken van economische groei. Het uitblijven van die groei is vooral te wijten aan ons onvermogen de maatschappij beter te organiseren.” Dat stelde de waarnemend fractievoorzitter van de VVD in de Eerste Kamer, prof. dr. G. Zoutendijk, tijdens de algemene beschouwingen over de begroting voor 1981 in de Senaat.

Prof. Zoutendijk signaleerde een aantal kwalen waar de democratie aan lijdt, zoals irrationele overwegingen bij de besluitvorming, onduidelijkheid over de beïnvloeding daarvan en de betrokkenen daarbij, bureaucratie en verstarring, opgeblazen politieke tegenstellingen en een sterke drang tot het korte-termijn-denken. De heer Zoutendijk deed de regering een aantal suggesties aan de hand die het verbeteren van het proces van democratische besluitvorming ten goede zouden kunnen komen.

Zo zou bij de decentralisatie voorkomen moeten worden dat lokale belangen te zeer gaan prevaleren boven het algemeen belang en zouden de belangen van minderheden goed gewaarborgd moeten worden, bijvoorbeeld door een verdere uitbreiding van de beroepsmogelijkheden. Bovendien zal deze decentralisatie van overheidstaken niet zonder overdracht van bevoegdheden kunnen gaan, aldus prof. Zoutendijk.

Sprekend over de Eerste Kamer verzocht hij de regering de eigen taak van deze Kamer meer tot z'n recht te laten komen door haar meer tijd te laten voor heroverweging en een modus te vinden logische tegenstrijdigheden in de haar voorgelegde wetgeving te voorkomen.

WRR

Aandacht vroeg de heer Zoutendijk ook voor de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR), die na zijn op de kwartaire sector gerichte rapport „Maken wij er werk van”, onlangs kwam met „de plaats en toekomst van de Nederlandse industrie”, waarin weer op het paard van de industrie wordt gewed. Prof. Zoutendijk vroeg zich af of er geen aanleiding is de WRR aan een grondige evaluatie te onderwerpen nu hij moeite lijkt te hebben met de consistentie van zijn adviezen. De waarnemend VVD-fractievoorzitter suggereerde de WRR ook in te schakelen bij sociaal aspectenonderzoek. „Vele maatregelen doen op het eerste gezicht sympathiek aan en genieten daardoor veelal ruime steun, maar kunnen ongunstige neveneffecten hebben,” aldus prof. Zoutendijk. Hij wees op de relatie hoog minimumjeugdloon - jeugdwerkloosheid, sterke huurbescherming en leegstandsbestrijding versus onaantrekkelijke investeringen in de woningbouw en de relatie tussen VAD en de investeringsbereidheid.

Als vijfde punt vroeg de heer Zoutendijk om de benoeming van een regeringscommissaris voor het informatiebeleid. Deze zou concrete beleidsaanbevelingen moeten

doen die bij de komende kabinetsformatie een rol zouden kunnen spelen. Volgens de heer Zoutendijk laat een goede coördinatie van dit beleid veel te lang op zich wachten.

Crisis

Waar het uitblijven van de economische groei de door prof. Zoutendijk gesignaleerde crisis in de besluitvorming verergerd, vroeg hij ook aandacht voor verbeteringen in het sociaal-economisch beleid. De enige manier om een catastrofale stijging van de werkloosheid te voorkomen is volgens Zoutendijk het verminderen van de arbeidstijd zonder dat dit leidt tot een stijging van de loonsom en onder gelijktijdige oplossing van knelpunten op de arbeidsmarkt door scholingsverplichtingen en aanscherping van het begrip passende arbeid.

Veel aandacht vroeg prof. Zoutendijk voor de positie van het bedrijfsleven en de noodzakelijke verbetering van zijn concurrentiemogelijkheden. „Het ondernemen in ons land moet weer aantrekkelijk worden”, hield hij de regering voor. In dat kader zou het buitenlands beleid zich meer moeten richten op de economische belangen en minder moralistisch van inhoud moeten worden. „Onze export kan nu eenmaal niet alleen richten op brave landen”, aldus Prof. Zoutendijk. Hij diende een door de meerderheid van de Eerste Kamer gesteunde motie in waarin gevraagd werd de RSV-order voor Taiwan niets in de weg te leggen. De heer Zoutendijk waarschuwde ervoor dat ons etische buitenlands beleid ons land internationaal belachelijk dreigt te maken, wat fataal kan worden voor de Nederlandse export.

Loes Vonhoff: 'Eerste Kamer komt te laat met wetsontwerpen'

Terwijl de leden van de Tweede Kamer al bijna een week van hun Kerstecès genoten, boog de Eerste Kamer zich twee dagen voor Kerstmis nog over een aantal niet onbelangrijke wetsontwerpen. Degenen die het Haagse gebeuren niet tot in de details volgen moeten na de aanvaarding van het abortus-wetsontwerp en de goedkeuring van de duikbotenorder voor Taiwan in de Tweede Kamer gedacht hebben dat al het parlementaire werk tot half januari stil zou liggen. „Het parlement gaat nu op recès” kon men hier en daar lezen. „Dat zal wel in de Volkskrant geweest zijn,” meent Loes Vonhoff-Luijendijk, Eerste Kamerlid voor de VVD. „Dat blad meldt nogal eens dat de Eerste Kamer niet vergadert, terwijl er een uitgebreide agenda ligt.” Onderwaardering van het werk van de senatoren? „Ja, als iedereen al aan de feestdagen of zijn vakantie denkt, moeten wij nog komen opdraven,” zegt ze. „’s Zomers gebeurt dat ook. Terwijl de Tweede Kamer al vakantie houdt, hebben wij nog het een en ander af te werken. De Tweede Kamer komt te laat met wetsontwerpen en zet ons voor het blok. Inwendig morrend doen we dan onze plicht. Minister Albada kreeg kort voor de kerst ook weer stekelige opmerkingen uit onze kring dat wij nog net voor de feestdagen zijn loonwet moesten goedkeuren. Hij voelde zich net een dronken man die beterschap belooft. Zelf weet hij maar al te goed dat het de volgende keren niet anders zal zijn.”

De Eerste Kamer haalde nog net voor 25 december een streep door een ontwerp-grondwetsherziening dat onder meer bepaalde dat de voorzitter van de Tweede Kamer voortaan de verenigde vergadering van beide Kamers zou moeten presideren. Het wetsontwerp, waarover in eerste instantie de stemmen staakten (een unicum), werd met 40-24 stemmen verworpen. „Het feit dat onze voorzitter de verenigde vergadering van de Kamers niet meer zou mogen voorzitten, wordt door ons als een degradatie gezien. Wij vinden het feit dat de Tweede Kamer daarover zo denkt niet wellevend, zonder dat we daarover veel misbaar maken. Dat tekent een beetje onze sfeer.” Een bezadigd college dus? „Nee,” zegt Loes Vonhoff, „we vormen een gezelschap mensen die een maatschappelijke carrière voltooid hebben of veel bestuurlijke verantwoording hebben gedragen. We oordelen vanuit een andere invalshoek dan de Tweede Kamerleden. Misschien dat we voor journalisten weinig spectaculair optreden. Bij ons geen spandoeken en ook geen actiegroepen op de tribune.”

Ondergraving

Loes Vonhoff ziet de poging om de voorzitter van de Eerste Kamer niet meer als voorzitter van de verenigde vergadering van de beide Kamers te laten optreden als een streven tot ondergraving van de positie van de Senaat. Mogelijk afkomstig uit de koker van dezelfde lieden die de Eerste Kamer maar helemaal willen afschaffen. „De Eerste Kamer heeft wel degelijk zin. Er wordt naar je gekeken. De kans dat een wetsontwerp door ons wordt teruggestuurd dwingt de Tweede Kamer zeer alert

naar zo'n wetsontwerp te kijken. Die Tweede Kamer is altijd zo druk bezig dat het goed is dat er een periode van herbezinning van een paar maanden komt om zo'n wetsontwerp nog eens te kunnen toetsen.”

Bikkers

Loes Vonhoff erkent dat er vanuit haar college met een zekere jaloezie naar de andere kant van het Binnenhof wordt gekeken. De Tweede Kamerleden hebben hun fractie-assistenten en bikkers (bik = bewerktuiging individuele kamerleden). De Senatoren kennen die niet. Het terugbrengen van het aantal Tweede en Eerste Kamerleden van 150 naar 100 en van 75 naar 50 lijkt haar trouwens best haalbaar. „In deze tijd van bezuinigingsdrift moeten ze daar eens naar kijken,” vindt ze. Erg onbaatzuchtig, want het zou een kans op herverkiezing voor de Kamer er niet groter op maken, hoewel ze als enige vrouwelijke VVD-senator toch een streepje voor moet hebben. Zij was het trouwens die staatssecretaris Els Veder-Smit er toe inspireerde zich voor de Eerste Kamer kandidaat te stellen. „Dat vind ik nou emancipatie. Een vrouw die daar eigenlijk nog niet over heeft gedacht over de drempel helpen. Ik hoop dat er twee vrouwen in de Eerste Kamer komen,” zegt ze.

De andere vrouw in de fractie was tot haar overlijden Haya van Someren, een coryfee die smartelijk wordt gemist. „We beseffen allemaal dat wij gezamenlijk gestalte moeten geven aan wat Haya als blikvangster deed. Iemand die partijvoorzitter is geweest, moet je niet proberen op dat gebied te vervangen. Haya was een begrip voor de hele Kamer. Er was grote verslagenheid bij iedereen toen zij overleed. Maar het werk gaat door.” Tot Loes Vonhoffs werk horen nu naast CRM ook volksgezondheid en sociale zaken. Die portefeuilles kreeg ze erbij nadat de VVD-fractie twee zetels moest inleveren. „Die specialismen geven me de gelegenheid me meer te roeren. Op het terrein van CRM was er weinig wetgeving vanuit de Tweede Kamer. Dan heb je in de Senaat weinig te zeggen.”

Loes Vonhoff ziet haar verhuizing naar Groningen en de nieuwe functie van haar man, Henk, (pas benoemd tot commissaris van de koningin) niet als een bezwaar voor continuering van haar lidmaatschap van de Eerste Kamer. Toen Henk Vonhoff in 1971 staatssecretaris werd in het Kabinet-Biesheuvel vond men het beter dat zij bedankte voor het lidmaatschap van de raad in Amsterdam, waarvan ze sinds 1966 deel had uitgemaakt. „Ik had toen meer tegengas moeten geven,” vindt ze nu. „Ik had moeten zeggen: ik blijf zitten, temeer daar het kabinet anderhalf jaar later viel. Nu zit de vrouw van Arie Pais wel in de Amsterdamse raad. Er is dus wel het een en ander veranderd.” Verder is zij onder meer lid van de harmonisatieraad welzijnsbeleid (sinds 1977). In de welzijnssector zijn veel planningsregelingen verdeeld over verschillende departementen. De raad moet adviseren hoe die regelingen op elkaar moeten worden afgestemd.

Mijn opinie is...

Herdenkingscomité

Ontroerend en aangrijpend was de herdenking van mevrouw Van Someren in *Vrijheid en Democratie* van 18 nov. j.l. Onschatbaar zijn de verdiensten van deze grote politica voor het liberalisme in Nederland in het algemeen en voor de VVD in het bijzonder. Wie had niet na haar heengaan het gevoel: hoe moeten we nu zonder haar en haar inspiratie verder?

De vraag rijst thans hoe we als partij Haya van Someren een posthume eerbied kunnen bewijzen in overeenstemming met haar persoon en haar grote verdiensten. Ik zou graag aan het partijbestuur twee voorstellen hiertoe willen doen. Ten eerste ter nagedachtenis aan haar persoon en ten tweede uit dankbaarheid voor het baanbrekende werk dat zij in organisatorisch, financieel en propagandistisch opzicht voor de VVD heeft verricht.

Het bestuur benoeme een herdenkingscomité dat overlegt over en opdracht verleent tot de vervaardiging en plaatsing van bijvoorbeeld een geschilderd portret of andere passende herinnering, en dat de financiering hiervan organiseert.

Daarnaast zou het bestuur van de partij de stichting kunnen overwegen van een permanent fonds ten behoeve van de organisatie van onze partij en de verbreiding van de liberale beginselen, en daaraan de naam van mevrouw Van Someren moeten verbinden: „Het Van Somerenfonds voor partij-organisatie en propaganda”. Opdat wij met de stichting van een dergelijk fonds daadwerkelijk in haar geest verder gaan en ons tot in lengte van jaren haar stuwende kracht blijven herinneren die zij heeft ontplooid voor de opbouw van de VVD en de verbreiding van het liberalisme.

MR. DRS. P. RODENBURG
Heiloo

Emancipatie

Een volledige emancipatie zoals ook de Rooie Vrouwen dat willen, vindt mevrouw Stigter-Gonggrijp een zaak waar ook liberale vrouwen zich meer voor moeten inzetten. Jammer dat ze niet aangaf waar dit toe zal leiden en hoe ze het gerealiseerd wil zien.

Mevrouw Schaap, voorzitter van de Nederlandse Vrouwenraad, een liberale vrouw, die zich niet bepaald terughoudend opstelt, heeft dat wel gedaan, toen ze een lezing hield over „Kopenhagen”.

Vrouwen moeten eisen dat men korter werkt. Dan worden vrouwen wel genoodzaakt een betaalde baan te nemen. We dwingen af dat mannen de helft van de gezinsverantwoordelijkheid op zich nemen. Verder stellen we ons ten doel de helft van het wereldbezit in handen te krijgen.

Is de positie van vrouwen in landen, waar alle vrouwen wel betaalde arbeid moeten verrichten, beter dan bij ons?

Als meewerkende echtgenote op een boerenbedrijf, weet ik maar al te goed wat het betekent te moeten werken. De tijd dat ouders om die reden hun kinderen niet zelf konden opvoeden en dat dit in hoofdzaak door de grootouders werd gedaan, ligt nog maar net achter ons. Materiële welvaart en wettelijke bepalingen zijn belangrijke voorwaarden voor de ontplooiing van ieder mens. Als we echter denken dat we klaar zijn als we 100 % aan die voorwaarden voldoen (als dat zou kunnen) maken we een grote fout.

Onze maatschappij kan niet functioneren zonder onbetaalde vrijwilligersarbeid. Zonder deze arbeid zou het ook niet mogelijk zijn lid te worden van een politieke partij. Geen partij, ook de VVD niet, kan functioneren zonder deze mensen.

Wanneer we constateren dat de VVD te weinig vrouwelijke kiezersaanhang heeft, is het misschien goed eens te bedenken, dat het veel vrouwen niet aanspreekt, pas dan als volwaardig mens te worden gezien, wanneer je een betaalde baan hebt, of een cultuurpatroon hebt doorbroken.

H. J. KREMERS-ALTENA
Diepenheim

AOW-premie gehuwde ambtenares

In *Vrijheid en Democratie* van 21 okt. j.l. las ik, dat „de VVD in het begrotingsdebat duidelijk liet merken niet te voelen voor het niet meer terugbetalen van teveel premie van de gehuwde vrouw. Dat heeft niets met bezuiniging te maken en staat dwars op het door dit kabinet gevoerde emancipatiebeleid”.

Naar mijn mening dient de VVD er dan tevens niet voor te voelen dat de gehuwde ambtenares dit wel moet doen. Een aantal jaren geleden (in 1972) is door de Tweede Kamer een wet aangenomen, waarbij de premie aan de gehuwde ambtenares, wier man ook in overheidsdienst werkzaam is, niet meer wordt terugbetaald.

Als reden werd opgegeven: „de premie AOW wordt door de overheid betaald”.

Deze woorden treft men ook vaak in advertenties van overheidsbetrekkingen aan.

Dit is *ONJUIST*. De overheid betaalt geen premie AOW. Deze premie is gewoon een deel van het salaris!!!

De gehuwde ambtenares (wier man ook ambtenaar is) wordt dus achtergesteld bij de gehuwde vrouw of de gehuwde ambtenares wier man geen ambtenaar is. Een kleine groep vrouwen wordt nu al sedert 1972 discriminerend behandeld.

Naar mijn mening moet de VVD hier wat aan doen, b.v. die ambtenaresen de weg wijzen hoe zij tegen dit besluit, dat in strijd is met de EEG-richtlijnen, in beroep kunnen gaan. Om de woorden van W. W. J. Voorham (blz. 24) te gebruiken: „Haal de gehuwde ambtenares uit de isoleercel”.

W. GERRITSEN VAN DER HOOP-SMIT
Zeist

Om organisatorische redenen is het nummer van 2 december j.l. komen te vervallen. Om dezelfde redenen zal ook het nummer van 13 januari a.s. niet kunnen verschijnen. Bovendien verschijnt dit nummer van 16 december later door het overlijden van oud-senator Harm van Riel.

Openbaar vervoer

Met verbijstering heeft ondergetekende (en met hem zeer velen) vernomen dat onze minister Tuynman het openbaar vervoer het volgend jaar met maar liefst vier procent extra wil verhogen, waardoor de treintarieven met elf !!!!! procent worden verhoogd.

In plaats van het openbaar vervoer te bevorderen wordt op deze manier meer naar de auto omgezien hetgeen tot gevolg heeft dat er meer en langere files komen. Het bestrijden van deze files kost niet alleen zeer veel geld, ook wordt dan meestal een aanslag gepleegd op het leefmilieu, ondanks dat we daar zeer zuinig op moeten zijn.

Ik kan me haast niet voorstellen dat door de tarieven van het openbaar vervoer extra te verhogen het auto-gebruik gestimuleerd wordt omdat de auto de staat via de brandstof-accijns geld oplevert en het openbaar vervoer alleen maar geld kost.

Ik vind het onvoorstelbaar dat in een periode waarin iedereen moet matigen de regering c.q. minister Tuynman met zo'n voorstel durft te komen.

Voor de kiezers komt dit ook over als zeer tegenstrijdig. Wil de VVD ook voor de kiezers geloofwaardig overkomen dan dient onze Tweede Kamerfractie zich tegen die extra verhoging zich zeer duidelijk te verzetten. Bij de kiezers, en daar moeten wij het als partij bij de verkiezingen het toch van hebben, zijn de vele mooie beloftes meestal gauw weer vergeten; maar de daden worden veel langer onthouden, zeker als het in de portemonnee iedere keer gevoeld wordt.

Over een half jaar zijn er weer verkiezingen, laten we dit vooral niet vergeten. Om als partij zo goed mogelijk uit de bus te komen moeten we met ons allen onze schouders er onder zetten en ook hier geldt: „Geen woorden maar daden.”

Tj. JAGER
Hilversum

Discussie- en vergadertechniek noordelijke kamercentrales

Op vier maandagavonden in begin 1981 organiseert de kamercentrale Drenthe een cursus Discussie- en Vergadertechniek, onder leiding van de heer G. Bakker. De bijeenkomsten vinden plaats in hotel Prakken te Beilen, steeds om 20.00 uur.

De avonden zijn als volgt ingedeeld:

19 januari: inleiding tot communicatie - het communicatieproces.

26 januari: discussie- en vergadertechniek - het leiden van vergaderingen - de gespreksleider en de spelregels voor een vergadering.

2 februari: discussie- en vergadertechniek - de groeps-sfeer en de oneerlijke discussiemethoden.

9 februari: de deelnemer aan de discussie of vergadering en de rol van de voorzitter.

Indien noodzakelijk kan 16 februari nog dienen als evaluatieavond.

Kosten: f 50,—, te betalen op rekening 570.829.569 bij de ABN te Roden ten name van Provinciale Commissie Vorming en scholing VVD Drenthe, onder vermelding van cursus en data.

Opgave vóór 24 december aan Fred Roerig, Postbus 217, 9300 AE Roden; tel. 05908 - 16518.

Het Tweede Kamerlid mr. Theo Joekes is de laatste weken veel in het nieuws geweest dankzij z'n debuut als detectiveschrijver. Zijn boek „Moord in de Ridderzaal” is een Engels-geïnspireerde speurdersroman. Vlak voor de plechtige opening van de Staten-Generaal maakt een neervallende lichtkroon een einde aan het leven van enkele aanwezigen. Een goed geplande moord, naar later blijkt.

Op de foto biedt de heer Joekes zijn werk aan de voorzitter van de Eerste Kamer, mr. Thurlings, aan. „Moord in de Ridderzaal” verscheen bij uitgeverij Loeb (182 pagina's, prijs f 19,50).

van „A tot Z”

Spreekbeurten VVD-prominenten

• Op 5 januari spreekt de heer J. Kamminga in Restaurant „De Spaansche Vloot” in 's-Gravenzande. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 6 januari 1981 spreekt de heer J. Kamminga tijdens een nieuwjaarsbijeenkomst van de Afdeling Assen in de Tuinzaal Belleveu te Assen. Aanvang: 20.00 uur.

• Op 12 januari spreekt de heer Wallis de Vries voor de JOVD Edam-Volendam in de Grote Kerk te Edam. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: restauratie en onderhoud historische monumenten.

• Op 14 januari 1981 spreekt ir. D. S. Tuynman tijdens een forumdiscussie met de Actiegroep Zuidelijke Rondweg en de Stichting Alternatieve Rijksweg A-58 in „Ome Jan” te Breda. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: Zuidelijke Rondweg Problematiek. Georganiseerd door JOVD-Baronie van Breda.

• Op 14 januari 1981 spreekt mr. J. G. Rietkerk voor de Regio Rijnstreek te Zoeterwoude.

• Op 19 januari 1981 spreekt dr. L. Ginjaar tijdens een openbare bijeenkomst van de Afdeling Utrecht in Hotel Smits, Vredenburg 14 te Utrecht. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Milieubeleid: een uitdaging voor Liberalen!”

• Op 20 januari 1981 spreekt dr. W. F. van Eekelen in Hotel-Restaurant Boode, Brink 10 te Bathmen. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „De NAVO en haar wapens”.

DIEPENVEEN - Op 30 januari 1981 spreekt A. Ploeg in het Dorpshuis te Diepenveen. Aanvang: 20.00 uur.

DIEREN - Op 19 januari 1981 spreekt mev. E. Verkerk-Terpstra in het Sport- en cultureelcentrum „Theotorne”, Schweitzerstraat 1, Dieren. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: algemene politiek.

HENGLO - Op 26 januari 1981 spreekt drs. Ed. H. T. M. Nijpels in Hotel „t Lansink” over actuele politiek. Aanvang: 20.00 uur.

LEEUWARDEN - Op 30 januari 1981 spreekt mevrouw drs. N. J. Ginjaar-Maas tijdens een openbare vergadering van de afdeling in het Oranje Hotel te Leeuwarden. Aanvang: 20.00 uur.

LIBERALE KRING MEPEL/STEENWIJK - Op 24 januari 1981 spreekt mevrouw drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh in Hotel „De Gouden Engel” te Steenwijk. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek en buitenlandse zaken.

MEPEL (JOVD) - Op 23 januari spreekt dr. R. de Korte in een forum met de heren A. van der Hek (PvdA) en J. G. Weijers (CDA) in Hotel Gruppen, Parallelweg 25. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: het sociaal-economische beleid tot 1985.

ZWEELOO - Op 9 januari 1981 spreekt mr. J. G. C. Wiebenga in Hoes van Hol'an, Aalden. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: „Hoe werkt ons Parlement”.

RADIO-UITZENDINGEN VVD
vrijdag 9 januari 23 januari
Hilversum II, van 18.50 - 19.00 uur

Mutaties

HOOFDBESTUUR - mr. R. R. Hazewinkel, nw. 's-Gravelandseweg 67, 1406 NC Bussum, tel.: 02159 - 10507 (H), 02159 - 14215 (K), (nw. HB-lid).

Dagelijkse besturen Kamercentrales:

UTRECHT - mr. P. G. Scherks, Karolingersweg 144, 3962 AL Wijk bij Duurstede, tel.: 03435 - 2390 (H), (wnd. secr.).

Secretarissen ondercentrales:

MIDDEN-LANGSTRAAT - W. J. M. den Heijer, Wilgenstraat 9, 5151 ZH Drunen, tel.: 04163 - 73857 (H), (wnd. secr.).

RIJNSTREEK - H. J. Weyburg, Rijnkade 68, 3442 ED Woerden, (adreswijziging).

Afdelingssecretarissen:

BOXMEER - mw. E. Vervaart-Roostenburg, Sweelinck 30, 5831 KS Boxmeer, tel.: 08855 - 3309 (H), (nw. secr.).

DRUTEN - M. W. M. Soetekouw, Mr. van Coothstraat 43, tel.: 08870 - 2289, (nw. secr.).

HAARLEMMERMEER - mw. T. Krop-Sloof, Sikkelsestraat 58, 2151 CS Nieuw-Vennep, tel.: 02526 - 74327 (H), (tel. wijziging).

HOOGELOON - H. A. J. Hendriks, De Bonkelaar 8, 5527 FGD Hapert, tel.: 04977 - 5030 (H), (nw. secr.).

LOPIKERWAARD - A. T. J. Stoel, Maria Louiselaa 10, 3411 XT Lopik, tel.: 03475 - 2190 (H), 070 - 782956 (K), (nw. secr.).

OUDER AMSTEL - B. J. van Grunsven, In de Korenmolen 24, 1115 GN Duivendrecht, tel.: 020 - 908454 (H), 020 - 996868 (K), (nw. secr.).

VELSEN - R. J. L. van Heel, Vechtstraat 48, 1972 TG IJmuiden, tel.: 02550 - 318112 (H), 023 - 319223 (K), (nw. secr.).

VOORBURG - mw. J. J. M. F. Ooms-Kappetein, Plaats van Middendorp 7, 2271 VC Voorburg, tel.: 070 - 861836 (H), (nw. secr.).

WATERINGEN - C. J. Engels, Het Tolland 1, 2291 VP Wateringen, tel.: 01742 - 3586 (H), (nw. secr.).

WIERDEN - mw. M. L. de Steenhuijsen Pijters, Wilgenlaan 42, 7642 EX Wierden, tel.: 05496 - 3780 (H), (nw. secr.).

Privé broeikassen

Wist u dat Graafland uit Vleuten van oordeel is dat u een **broeikas** moet kopen die geschikt is voor het doel waarvoor u hem nodig heeft? en dat het **niet** verstandig is om zómaar een **broeikasje te kopen???**

**Een klasse apart.
Eerst zien dan kopen.**
Bezoekt onze **Demonstratie tuin**
van Ma. t/m Za. 8 - 17 uur

Utrechtseweg 37-39, Vleuten
U kunt onze brochure / prijslijst
aanvragen: 03407-1267.

Graafland
VLEUTEN

AMPURIABRAVA

Baai van Rosas - Costa Brava.

Zon - zee - strand - zeilen - golf -
waterski - paardrijden - windsurfen -
vissen - duiken - tennis enz. enz.

Voor uw ideale vakantie in 1981:
SOLIDCASA, het Nederlandse bedrijf
in Europa's meest geliefde
watersport- en vakantiecentrum!

- 12 km fijn zandstrand waar u nog de ruimte hebt!
- Verhuur van prachtig gelegen villa's en appartementen (max. 3-hoog) met en zonder eigen bootligplaatsen (*een droom; uw boot vlak voor uw huisdeur!*).
- Brede kanalen rechtstreeks naar zee of jachthaven, vliegveld, zeer fraaie aanleg van wegen en tuinen.

Huurprijs van f 53,- tot f 170,- per dag.
(Vóór 15/6 en na 1/9: 50% KORTING).

Via de snelweg gemakkelijk bereikbaar - slechts
30 km over de Pyreneeën (schitterende natuur!).

SOLIDCASA

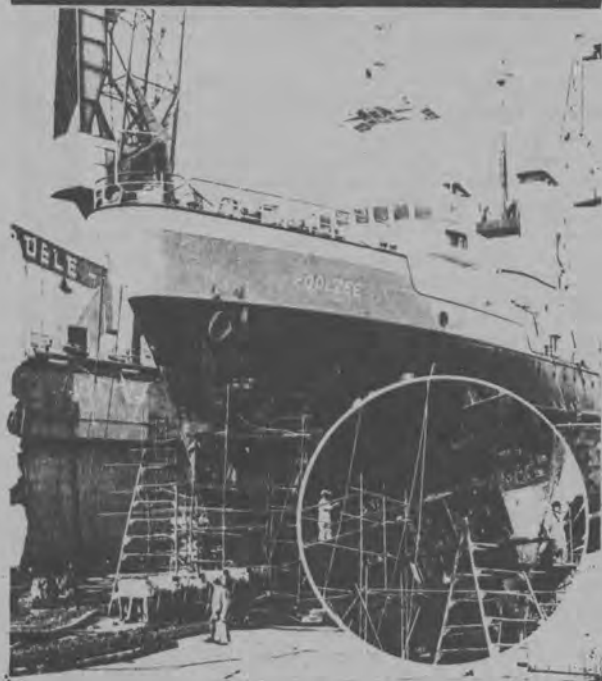
Afd. Verhuur PB 225, Rosas (Ger.) - Spanje.
Tel. 09-3472250552 en 09-3472250378.
Voor verkoop van huizen en grond:
VPN-Solidcasa Nederland, Molijnlaan 109,
8071 AD Nunspeet. Tel. 03412 - 1515

Boele-Bolnes

EEN BEGRIIP IN DE WERELD VAN
Scheepsreparatie en Scheepsbouw

RINGDIJK 598, BOLNES, TEL. 01804-18555, TELEX 20012

**instituut
Amsterdam vns**

Willemsparkweg 191
1071 HA Amsterdam
Tel. 020 - 76 42 20

AANVANG

NIEUWE KURSUSSEN:

Nederlands - Engels - Frans - Duits - Spaans -
Italiaans - Russisch - Wiskunde - Boekhouden -
MBA - Middenstandsdiplooma - Algemene maat-
schappelijke oriëntatie - Audio visuele kursus-
sen steno en typen.

Dag- en avondopleiding voor het staatsdiploma

**TOLK/VERTALER ENGELS,
CAMBRIDGE OPLEIDINGEN,
COMPUTERKUNDE,
SOCIALE WETGEVING.**

Prospektus op aanvraag.

Als u 40 jaar of jonger bent... Vul dan nu de bon in voor een uiterst voordelige ziektekosten- verzekering.

Uit het Ziekenfonds? Dan in de VGCN.

De VGCN is het logische vervolg op het Ziekenfonds. Tal van Ziekenfondsen en instellingen staan achter de VGCN en de kans is zelfs groot dat uw Ziekenfonds bij de VGCN is aangesloten. Dat betekent dan dat u vaak op hetzelfde kantoor verzekerd blijft. Maar nu als particulier.

Premies waar u beter van wordt.

Kijk maar: Welke ziektekostenpremie en welke risicodekking u kiest, bepaalt u zelf. De VGCN laat u, als u 40 jaar of jonger bent, kiezen uit 6 speciale pakketten. Maar welk pakket u ook kiest, u bent altijd verzekerd van een uiterst voordelige premie. De VGCN premies kunnen elke vergelijking doorstaan, dit zijn de premies voor 1981:

VGCN maakt geen winst...

en dat merkt u aan de premies voor 1981.

Met bijna 300.000 verzekerden is de VGCN de grootste ziektekostenverzekeraar van ons land. De reden is duidelijk: de VGCN verzekert voortreffelijk en hanteert uiterst voordelige premies, speciaal als u 40 jaar of jonger bent, want de VGCN is niet bedoeld om winst te maken maar om u en uw gezin aldoende te beschermen tegen de hoge kosten die medische verzorging nu eenmaal met zich brengt.

Daarom: stuur vandaag de bon in. Dan bent u voortaan veilig en voordelig bij de VGCN onder dak.

MAANDPREMIES 1981 3e KLASSE

	VOLW.	KIND
Volledig pakket - eigen risico f 500,-	f 85,-	f 51,-
Volledig pakket - eigen risico f 1.000,-	f 60,-	f 36,-
Volledig pakket - eigen risico f 1.500,-	f 52,-	f 31,-
Volledig pakket - eigen risico f 2.000,-	f 47,-	f 28,-
Zonder huisarts, met geneesmiddelen - eigen risico f 400,-	f 75,-	f 45,-
Zonder huisarts en zonder geneesmiddelen - eigen risico f 300,-	f 63,-	f 38,-

- Deze premies zijn gebaseerd op kandidaatverzekerden die een goede gezondheid genieten. In alle gevallen is toetreding afhankelijk van een medische beoordeling.
- Vanaf 41 jaar gelden bij toetreding andere tarieven. Voor alleenstaanden worden bovengenoemde eigen risico-bedragen gehalveerd.

Nóg een belangrijk VGCN pluspunt: wanneer u zich bij de VGCN verzekert, krijgt u tijdens de verdere verzekeringsduur geen toeslagen berekend en ook geen verhoging van eigen risico omdat u ouder wordt.

De VGCN-afdelingen zijn gehuisvest op de volgende kantoren van ziekenfondsen en instellingen: **Amersfoort** - (A en O) - Van Asch van Wijkstraat 55 - 033-646922; **Amsterdam** - (AOZ) - Herengracht 248 - 020-239835; **Amsterdam** - (Ziekenzorg) - Keizersgracht 717-719 - 020-235738; **Apeldoorn** - (ANOZ) - Sophiaplein 15 - 055-788220; **Apeldoorn** - (A en O) - Vlijtseweg 1 - 055-788295; **Arnhem** - (Voorzorg) - Velperweg 8 - 085-629135; **Bussum** - (Gooi en Omstreken) - Prins Hendriklaan 3 - 02159-47817; **Delft** - (ANOZ) - Noordeinde 6 - 015-120682; **Doorwerth** - (Rijnstreek) - Houtsnip 1 - 085-341941 (vanaf 1-12-'80); **Eindhoven** - (AZE) - Geldropseweg 82c - 040-116344; **Den Haag** - (AZIVO) - Oude Haagweg 128 - 070-256666; **Haarlem** - (Spaarneland) - Oostvest 60 - 023-319316; **Heerlen** - (AZVL) - Akerstraat 92 - 045-763333; **Hilversum** - (Gooi en Omstreken) - Emmastraat 62 - 035-44040; **Huizen** - (Huizen, Weesp en Omstreken) - de Ruyterstraat 9 - 02152-52044; **Kampen** - (Regionaal Ziekenfonds Zwolle) - Vloedijk 82 - 05200-71188; **Leerdam** - (ANOZ) - Prins Mauritsstraat 17 - 03451-4541; **Nijkerk** - (ANOZ) - Meinsstraat 2 - 03494-53345; **Tiel** - (Algemeen Tiels Ziekenfonds) - Stationsstraat 39 - 03440-15144; **Utrecht** - (VHZ) - Kaap Hoofdreef 58 - 030-620847; **Utrecht** - (VHZ) - Catharinensingel 64 - 030-620847; **Utrecht** - (ANOZ, binnenscheepvaartpersoneel) - Kaap Hoofdreef 24-28 - 030-618881; **Velp** - (Rijnstreek) - Arnhemsestraatweg 348 - 085-629090 (tot 1-12-'80); **Weesp** - (Huizen, Weesp en Omstreken) - Grote Plein 2 - 02940-12519; **Zutphen** - (ANOZ) - Marspoortstraat 9 - 05750-13145; **Zwolle** - (Regionaal Ziekenfonds Zwolle) - Zwartewaterlaan 25 - 05200-71188.

Bon voor minder premie en meer informatie.

Stuur mij volledige informatie over de ziektekostenverzekeringen van de VGCN. Zend de bon in een enveloppe zonder postzegel aan: VGCN, Antwoordnummer 576, 3500 VB UTRECHT.

Naam: _____
Adres: _____
Postcode/Plaats: _____
Waar bent u nu verzekerd? _____
Gezin: Man: _____ jaar. Vrouw: _____ jaar. Aantal kinderen: _____

ONDERLINGE WAARBORGMAATSCHAPPIJ
VERENIGING GEZONDHEIDSZORG
CENTRUM NEDERLAND

Sp
V'

• (her
tau
Vic
Aa

• (de
der
kor
ser
te
uur

• (hee
JO
de
Aa
we
hot
ten

• C
spr
tijd
me
lijkt
ing
A-5
Bre
On
weg
nise
van

• O
spre
voor
Zoe

• O
spre
een
van
Hot
te U
uur.
leid:
bera

• O
spre
len
Boo
men
Onde
haar